447
447-VIII
2
2.388

No tiene q̃ expurgar segun el expurg.º de 1640

Sacre theologie ⁊ omnium bonarum artium ꝯsummatissimi ꝓfessoris diui Alphõsi Thostati episcopi Abulẽsis super Quarto Libro Regum perlucida explanatio.

doctor

castro

Cum Gratia ⁊ Priuilegio.

Es de la libreria de este Conu.to de Empedia

BIBLIOTECA PROVINCIAL Y REGISTRO DE LA PROPIEDAD INTELECTUAL - PALENCIA

¶ Rme in Christo Patri ⁊ in cultu christiãe religionis strẽuissimo Dño. D. Jacobo Ramiro epo Lõcheñ. Sacraruz litteraz eruditissimo interpreti, Sereniss̃ime Joãne Hispaniaz regine maiori Capellano, ac regij valisoletani Senatus p̃sidi. Alphonsus a Polo, sacre Theologie Doctor suozum minimus clericoz, seipsum ⁊ fidele deuotionis obsequium.

Vlium Cesarem dictatozem Sapiẽtiss. Pater, q̃ post tot subactas gentes partaq̃ tropbea Romanũ sibi subiecit imperiũ, nonnulli sũmopere laudant. vt qui rempublicam omni studio ⁊ solicitudine, laboribus, summis vigilijs, ingenti cum vite periculo armis seruauit ⁊ auxit, eidem merito preficeretur. At ego eos principes magis laudãdos existimo qui nulla vi, nulla hominum iniuria, non proprio sed aliozum voto, virtutibus ⁊ sapientia dignitatem maximã sunt assecuti. Ita enim Plato beatas illas respublicas appellabat, quas philosophi regerent, aut in quibus reges philosophari inciperent. Quippe bi sapientes, imperandi animo nequaq̃ allecti, aut inanis glozie stimulo tacti, spretis demum diuitijs alijsq̃ illecebris, virtutes colunt, vitia castigant ⁊ euellunt, ciuitatesq̃ paterno quodam affectu custodiunt, augent, ⁊ ad tranquillam animi felicitatem cõducunt. ¶ Dozum vnus es tu Religiosissime Presul, quem omni laudum genere cumulatissimum, summa cum expectatione vocatum, ad tanti episcopatus fastigiũ sola virtus euexit. Quis enim te non amet, non colat, nõ veneretur, qui tuis te virtutibus extulisti, ⁊ adeo magnus effectus es, vt in ecclesia dei tanq̃ lucidissimum sydus resulgeas? Ordiar igitur a te an a maiozibus? nulla enim humane vite conditio non habet laudes suas. Igitur cum antiquis res geste sue, ⁊ vita innocentissime acta, initium nominis ⁊ nobilitatis dederunt. cur nõ eque nũc de illis existimetur cuius res geste illustres, ⁊ vita integerrime acta est? Quando etiam nobilissimuz illud solare sydus, ideo ignobilius nunq̃ existimaui, quia a seipso splendesceret ⁊ non ab alio sydere superiozi. nec fontis copiam ⁊ vbertatem ideo ignobiliozem, quia a seipso proflueret ⁊ non aliunde scaturiret. verum sicuti sapientibus nostris placet, omne principium suo effectu nobilius, ⁊ omnẽ causam suo causato, deniq̃ inde pendẽs omne perfectius eo qõ ab ipso dependet, sic tue nobilitatis initia a teipso fluxere gloziosius, vt fontis ⁊ solis exemplo spargere potuisse lumen in alios, non aliunde mendicare opus habuisse videreris. Ita enim in te abundãt virtutis ⁊ nobilitatis exemplaria, vt nibil ad decus tibi, nibil ad gloziam deesse putem. ¶ Et vt prius de maioribus tuis q̃ de virtutibus aliquid attingã. ei preeciuitati, cuius decus ⁊ glozia tãta est, vt vix vlla laude digne ornari possit. Que species Concheñ. vbique celi facies? que aeris salubritas? q̃ agri? que pascua? que numerosa armenta numerosi greges? que virẽtes rupes? que aquaz scaturigines? qui besperidũ horti? que humanitas ciuiũ? qui reipublice splendoz? quantus templozum ornatus diuesq̃ supellex? quãta glozia cleri? Dignitas p̃terea maiestasq̃ senatus q̃ capitulũ vocant. pfecto vere oues pascue tue, ⁊ pars dñici gregis non aspernenda. in quo celebris eruditissimozum hoium cetus in omni doctrinarum genere p̃cellens conspicitur. Tot egregij optimates, vel ipsa (quod aiunt) fronte totoq̃ corpozis babitu maiestatem quandam pre se ferentes. vbi tot senes absq̃ tristitia. tot imaginib⁹ illustres absq̃ fastu. tot sapiẽtes absq̃ tumore. tot potentes absq̃ supercilio. tot plebei clarissimozum berum ornati virtutibus. mirificusq̃ quidam rerum concentus ex diuersis veluti sonis in summã concozdiam modulatus. O glorioſum spectaculum, o sacrum chozum ⁊ societatem optatissimam. Felicem se fore putat apud Homerũ Agamẽnon si sibi decem cõtingant Nestozi similes. o sepius felicem ac fortunatum te antistitem, cui tot sunt in vno Concheñ. ecclesie senatu nestozes vel potius platones ⁊ catones. quos nibil vnq̃ vel expertus sum humanius, vel viderim omni virtutum genere cumulatius. Qui me presentem tam admiranda complectebantur humanitate, tam non vulgari prosequebantur bonore, ⁊ nunc etiã absentem, ⁊ tam procul diuq̃ absentem, tanta munerum liberalitate, beneficijs ac fauoribus prosequuntur, vt nunq̃ illis veniam in oblitionem. immo ipse nunq̃ desinam illos vere pceres meminisse, ⁊ dictis pariter ac scriptis pro viribus celebrare. Quozum contubernium quid haberet voluptatis, quid iocunditatis afferret, carendo magis intelleri q̃ fruendo. ¶ Non itaq̃ parua est glozia integerrime Pater, cum tibi ei ecclesie dominari contingat, que tam multos, tam eximios contineat ⁊ alat viros. non solum doctrina, generis claritate precellentes, verum etiam pari morum integritate, pariq̃ modestia preditos. Certe tibi neq̃ pro immensa virtutum congerie principatus alius debebat, vt ceu optimus pater tam claro gregi prefici promereris. Nã cum in omni pontifice duo maxime deposcat Apostolus, vt scilicet verbo doceat, exemplo etiam inflamet, vtrunq̃ cumulatissime virtutis numero es complexus, vt tua sapientia mozes instrueres, ⁊ mozibus sapientiam condecozares. Quid enim de admirabili sapientia tua dici potest pro dignitate, qui a teneris annis vsq̃ ad hãc etatem nulli omnino rei nisi litteris insudaris? Liberales omnes penitus hausisti, Jus omne pontificiũ ac cesareum tenere voluisti. nullam omisisti litterarum genus cui non animum intenderis. sic Augustinus, sic Hieronymus, Isidozus, sic etiaz Alphonsus Abulen̄. antistes, aliiq̃ plures, qui profecto non dubitarunt in omni litterarum genere ⁊ vite ratione versari. Quis tibi non debeat? q̃ tui animi pium affectũ venerari desistat? nãq̃ in omnibus Alphonsi pietatem siquis tacito animi iudicio pensitet te viderit emulatum. Ille ab incunabulis propemodũ puer Salamantice liberalibus disciplinis traditus ita apprime eruditus euasit, vt eruditior inter sapientes [illegible]ditus sit nullus. Sed quid hec? cum totus a pue[illegible]ga in deum fuerit transformatus. tãtoq̃ amore accensus eius tener animus feruebat, vt fluxibili mundo relicto, in presbyterũ p̃us, ac inde in pontificis dignitatẽ diuina, puidẽtia fuerit assumptus. In eodẽ ozdine, siquis diligenter inspiciat, puerilẽ etatẽ ad maturiozẽ vsq̃ sanctissime seruando, in eodẽ salmãticensi collegio versatus pontificio quoq̃ apice decozatus es. Ille vt bono ocio vitã ageret, libros in diuinarum rerum interpretationem edidit. tu ⁊ componendis solicitum animum prebes, ⁊ compositos

ne ſapientum virorꝫ ſudores diſpereant die noctuꝫ reſarcire conaris. cui enim perſpicue non innoteſcat me pluribus a te verbis adhortatum, beneficijs ac muneribus ornatuꝫ, vt aurea hec opera illuſtris Alphonſi, theſaurumꝫ e ceco carcere incomparabilez mortalibus allaturuꝫ in lucem proferrem? Quare cū labanti eccleſiaſtico dogmati ſolus ceruicem ſuppones, tibi merito in huius fidei noſtre emporio oium virtutū merita attribuuntur que certe cunctis vbicꝫ magno precio eſtimantur. Nam inter cetera quibus te cunctis amabilez reddis, eo es ingenio, vt omnes bonos, omneſcꝫ litterarū ſtudioſos ſemper foueas, adamez ac extollas. illudꝫ vetus verbum qō ait ſimilia ſimilibus letari ſpectatiſſimum in te veriſſimumꝫ eſſe conſtat. Preterea charitas, pax, iuſtitia, manſuetudo. tibi ita peculiaris effecta eſt, vt qui te antecellat non facile reperiatur. Nam pie ⁊ religioſe viuis. ius equa lance ſine perſonarum acceptione cuicꝫ reddis. odiſti qui operantur iniquitatem. quātum preterea quiſcꝫ dicere vult, ⁊ quotiēs, benignis a te ſemper excipitur auribus. finemꝫ ſermonis pudor aut ſacietas facit, non tui audientis impatientia. admiranda etiam eſt in te clementia, vt ad penas irrogandas mitis ſis. vt peccātibus penitendi cauſaꝫ, ⁊ ad bonos mores reditum pares. Taceo animi tui preſtantiam ⁊ magnificentiam. quam cum in multis alijs, tum in bibliotheca illa varijs abs te ornata codicibus, ⁊ in ampliſſimis edibus ſignificaſti. Sꝫ nō placet amplius progredi diue pater. non ꝙ ſcribendi argumentum in ſeptem ⁊ decem longioribus epiſtolis a me editis, ⁊ totidem voluminibus a me caſtigatis impreſſis abſumptum fuerit, ſed ne epiſtole modum excedam. nam ſi ſingulas tuas laudes perſequi voluero, volumen non paruum conficiam neceſſe eſt. quare impreſentiarum hec conſulto pretermittere inſtitui, alias enim maiori forſan immoratione preconijs tuis incumbere licebit, vbi omnimodam hiſtoriam, illuſtriumꝫ virorum noſtre etatis geſta ediderimus, quibus prope vltima manus impoſita eſt. ¶ Interea vt ea que mihi tecum in eccleſia tua exorta eſt amicitia, tam proba, tam ſancta, tam ſplendida, vulgo inoteſceret, fieretꝫ apud poſteros quoꝫ teſtatior, commentarios boſce Abulenſis. ſumma a me ſolertia recognitos, tibi nominatim dicare cōſtitui. Cui enim conuenientius preclara ingenij monimēta deſtinarem ꝙ ei qui omnibus ingenio preſtat ⁊ doctrina? Aut quid magis debeam, ꝙ meas vigilias ſcholaſticoſꝫ labores ad eccleſiaꝫ Cōcbeñ. velut ad fontem referre, a quo curſus preſentis operis emanauit. Quod ſane munus nec minus precioſum ꝙ aurum, nec minus fulgens ꝙ argentum, tibi potiſſimum videri exiſtimo. ⁊ eo quidez magis, quo tanto tempore iam morte abſumptum opus, ⁊ pluries a te deploratum, velut ex mortuis ſuſcitatam, nunc tandē reuiuiſcit. vtꝫ ſcias me ob id omnia tormenta fortune ꝙbus irata in obſeſſo ſeuire ſolet, ꝙ diutiſſime expertū eſſe ⁊ experiri adhuc non ceſſem. Faciat igit Deus ⁊ beatus Julianus cuius mortuꝫ ⁊ ſanctiſſime vite non minus es imitator ꝙ in ſede ſucceſſor, vt teſtes ſint mei erga te ⁊ eccleſiaꝫ Concbeñ. amoris ⁊ obſeruantie ſempiterni, vt nomen tuū ipſiuſꝫ iūctim latiſſime circūferat. Uale diu ⁊ me ama, Deꝰ aūt te nobis ⁊ Eccleſie ſue cuſtodiat.

Prologi Auctoris.

¶ Illuminati Doctoris beati Alphonsi Abulẽsis episcopi Sacre theologie professoris: Juris vtriusq; licẽtiati: olim Serenissimi Collegij Sancti Bartholomei in lauro Salamantine Ciuitatis Collegialis: ac alme vniuersitatis eiusdem Ciuitatis presulis: in refertissimam ac suauissimam quarti libri regum expositionem a se editam prologus.

On sine magno labore atq; vigilijs tertij libri regũ expositiõe cõpleta: ad cõmentarios quarti libri manũ mittimus. Iste eniz libellus quartus est siue q̃rta distinctio huius magni voluminis: in quo oia gesta regũ tã Juda q̃z Jsrael: tam regno manẽte vno quã diuiso describunt. quã particulã hebrei librũ nõ cognominãt nec spãlẽ sectionẽ faciunt. Latini ẏo z greci eã a reliq̃ pcedẽte nõ irrationabiliter diuiserũt. ¶ Quare totus liber regũ diuidit in iiij. libros apud grecos z latinos cum hebrei talem distinctionem non faciant.

Qõ. i. A Rño.

Queretur aũt pmo circa hoc: q̃re iste q̃rtus liber a reliqs tribus pcedẽtibus distinct⁹ est: cũ nec hebrei talẽ distinctionẽ faciãt. ¶ Rñ dẽdũ q; sicut declaratũ est in prologo pcedẽtis libri: hebrei non sic diuiserũt libros regũ sicut catholici tam latini quã greci diuidunt. nã ipsi duas sectiones faciunt: nos vero q̃tuor. ipsi quoq; primos duos libros vocant librũ samuelis quos nos primũ z scõm regũ dicimus. Secundos aũt duos ipsi libros Malachim. i. regũ nominant lz vnicã ptẽ faciant. Quare aũt primus liber regum a scõo distinctus sit: z quare secũdus a tertio ibidem declaratũ est. De isto aũt quarto dicẽdũ q; rationabiliter distingui debuit a tertio. ꝑro quo sciendũ q; tertius z quartus regũ maiorẽ habent inter se conuenientiã quã secundus z tertius. nã in primis duobus actũ est de regno israel vnico. s. qñ vnus rex erat in Juda z in israel. In tertio aũt z in quarto agit de regno diuiso. s. quia alius rex erat in Juda z alius in israel. ió quantũ ad hoc conueniũt isti duo libri: q; ambo diuisi regũ successiones enumerãt. z tñ differũt: q[illegible] duo re-

gna. s. Juda z Jsrael lz minus floruerint postq̃z diuisa fuerũt q̃z cũ a principio vnicum regnum erant: tñ post diuisionẽ adhuc quodlibet eoz habuit tps in quo floruit: z tempus in quo corruit. A principio enim diuisionis ambo florebant z magno tpe in flore manserunt: q; non solũ ipsa p se regna erant nulli alienigenarum genti subiecta: sed etiã ipsa alia regna sibi subiecta habebant. s. regnũ Juda habebat sibi subiectũ regnum edon: regnum vero israel habebat sibi subiectũ regnũ Moab. De regno Juda patet pcedẽti. lib. c. vltio. naz dicit q; tũc nullus rex erat in edon. z dicit q; Josaphat rex Juda fecerat sibi classes in asion gaber. erat autẽ asion gaber in terra edon: z sic videtur q; Josaphat dominabat tunc in Edon z nullus alius rex erat. Etiã pz q; qñ rex Jsrael z Josaphat rex Juda iuerunt contra regem Moab: iuit cũ eis rex Edon. ex quo coniuncto cũ precedentibus colligit q; rex Edon erat subiectus regi Juda. De rege aũt israel q; haberet regẽ Moab subiectũ sibi pz: quia infra. iij. c. dicit q; rex Moab nutriebat pecora multa z dabat quolibet anno regi israel centũ millia arietũ cũ veleribus suis. Postea aũt duo ista regna ad tantã calamitatẽ deuenerunt q; non solũ non habuerũt alia regna sibi subdita: sed etiã ipsa alienigenarũ manibus tradita sunt. Jdeo cũ scriptura vellet vtrũq; narrare retulit pcedenti. lib. istoz duoz regnorum prosperitatẽ. In isto aũt enarrat eoz calamitatem: z sic rationabiliter distingui debuerũt q; de diuersis agunt. Fuit aũt calamitas cuiuslibet istorum duorũ regnorũ duplex. Prima fuit q; subditi sui ab eoz obedientia recesserunt. Secunda fuit q; ipsa in potestatem alienigenarũ tradita fuerũt. z iuxta istũ ordinẽ in quolibet eoz pcedit in hoc libro: z cõsummat in vtriusq; captiuatione z desolatione totius terre israel. Nõ aũt ob hoc isti duo libri diuisi fuerint: pz ex pncipio huius q; dr. preuaricatus est Moab in israel postq̃z mortuus est Achab. z illa puaricatio fuit q; moabite subtraxerunt se a tributione tributoz quã prius faciebant israelitis: z i hoc cepit istud regnũ cadere a gloria sua. Sic etiã fuit de regno Juda: q; nõ post multũ tempus ydumei subtraxerũt se a seruitute regũ Juda. ¶ Hoc etiã considerauit Josephus in libris antiquitatũ. nam totã historiam libri precedentis posuit in octauo antiqui. historiã aũt huius q̃rti libri posuit in nono antiq. z sic videnr secuti catholici Josephũ in diuisione istoruz quatuor librorũ regũ. nã ipse tractat historiã regũ Juda z israel in q̃tuor libris incipiendo a sexto antiquitatũ z finiẽdo in nono inclusiue. diuidit aũt illos in eisdẽ locis historie in qb⁹ nos istos q̃tuor libros diuidim⁹. ¶ An ea que habentur in hoc libro habeant ordinem continuum ad precedentia. Qõ. ij.

Queretur vlterius an ea que habentur in hoc libro habeant ordinem cõtinuum ad precedentia: Et an ea facta sint immediate poterit illa vel interiecto aliquato tẽpore. ¶ Respondendũ ad primũ q; continuus ordo est nã eadẽ historia tangitur pcedenti libro in fine z in principio huius. nã ibi dictũ est de principio regni Ochozie: hic aũt dicit de mortẽ eius in fine primi capituli z de successiõe ioram fratris eius. nam nulla distinctio esse debebat inter pcedentia z ista cum eadẽ sit historia: nisi propter cãm supra assignatã. Etiam non est hic aliqua anticipatio vel recapitulatio: q; principiũ regnandi Ochozie fuit ante mortẽ eius sed de illo agit pcedenti li. c. vlti. z de morte eius agit hic in prici. c. ió nõ est aliqs ordo mutatus. ¶ Ad scõm dicendũ: q; ista que habent hic fuerunt facta immediate post pcedẽtia z puum tps fuit inter medium. qõ pz. in fine pcedentis libri dictuz est de regno Ochozie inchoato: z hic agit de consummato. durauit tamen istud regnũ solũ duobus annis pcedenti. li. c. vltimo. ergo non fuerunt duo anni inter ea q̃ habent precedenti libro: z ea que habent hic. ¶ Itẽ patet: quia in principio huius dr de puaricatione Moab cõtra israel: z tñ dicit q; illa fcã est post mortẽ Achab. s. ꝑaulo post

Quãdo floruerũt regnũ iuda z israel.

B Quãdo cadere ceperunt regnũ iuda z israel.

Josephus optime ordinabit historiam.

Qõ. ij.

mortē Achab:r tamē Achab mortuus est p̄cedenti li. c.vlti.ergo inter illa r ista valde modicū tp̄s fuit.

¶Quare cū iste liber i cipiat in historia ochozie nō ponit hic p̄ncipiū eius:sz in fine p̄cedētis libri. Qō.iij.

Qō.3.

Queretur vlteri⁹ q̄re historia regis Ochozie incepta est precedenti libro r continuatur hic:quia debuisset tota ibi scribi:vel nihil tangi sed omnia dimitti pro isto libro:cum sit magna distinctio libri ad librum.¶Respondendū q̄ conuenientius erat scribi totam historiam Ochozie in precedenti libro vel hic q̄z diuidi eam:et tamen oportuit diuidi ad tenenduz intentionē diuisionis huius libri a p̄cedenti.non enim debuit tota scribi precedenti libro: qr in isto libro agit de calamitate regnoꝝ Juda r israel r tamen illa cepit viuente Ochozia cū tunc recesserit rex Moab a rege israel ne seruiret ei.ideo nō debuit hoc scribi p̄cedenti libro. Etiā non debuit tota historia Ochozie scribi hic:qr ad continuandū historiam quando dicit de morte vnius regis dicit imediate de successore eius sicut pz ex p̄cessu istoꝝ duorū librorum regū. r qr precedenti libro actū est de morte Achab oportebat ibi dici de regno Ochozie qui successit Achab r in hoc inchoabatur historia ochozie.¶Item non debuit poni principiū regni eius qñ nō fuit initiū calamitatis regni israel:sed tunc quando p̄uaricatus est Moab cō tra israel.ideo illa que p̄cesserunt istam p̄uaricationem debuerunt poni in fine p̄cedentis libri:r ea que secuta sunt debuerunt poni in principio huius.r sic factū est. nam liber iste incipit:preuaricatus est Moab in israel. Iste modus sectiōis historiaꝝ obseruatus est in alys libris.nā in primo regū actum est de historia saulis r in scō de historia Dauid:r tñ.aliqd de pertinentibus ad Saulem ponitur in principio scī libri.s.mors Saulis r planctus eius: qr ista erant ad p̄tinuandū gesta regni Saulis cū regno Dauid. Sic ēt factū est in scō r tertio.nā in scō ponit historia regni Dauid. In tertio āt historia salomonis r aliorū regū:r tamē in p̄ncipio tertij ponit q̄dā ps dauitice historie.s.de senectute r morte eius ad p̄tinuandū gesta Dauid cū gestis Salomonis.r iste est ordo artificialis.ita ergo hic q̄uenies fuit historiā diuidi:tum ad p̄tinuandū p̄cedentē librū cum isto:tum etiā vt sciret causa diuisionis huius a p̄cedēti ex prohemio suo.s.de calamitate regni israel.

A Oportuit ochozie historiā diuidi p diuisionē huius libri a precedēti.

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

¶Incipit liber quartus regum.

Reuaricatus est aūt moab in israel postq̄z mortuꝰ est achab. Leciditq̄z ochozias p cācellos cenaculi sui qd̄ habebat ī samaria r egrotauit. Misitq̄z nuntios dicens ad eos. Ite p̄sulite beelzebub deum accaron: vtrum viuere queā de infirmitate mea hac.

Reuaricatus est: actū est in p̄cedēti libro ō regno israel bipartito in sua prosperitate manēte: hic agit ō vtroq̄z in extremā calamitatē corruēte. Fuit aūt duplex calamitas cuiuslibet eoꝝ. Pria fuit qr alienigene subiecti a tributorū prestatōe se subtraxerūt. Scōa fuit qr nāles eiꝰ in miserabilē seruitutē redacti fuerūt expulsi de regione sua ad terrā alienā.r de vtriusq̄z regni calamitate hic simul agit. Quia tñ calamitas ista propter peccata venit:r viri de regno israel grauius r prius peccauerūt:prius regnum israel desolatū est ad vltimū vero regnū iude. Et p̄m hoc diuidit liber iste in duo.qr primo agit de peccatis israeli tamū r eorū desolatione.scōo agit de peccatis virorū regni Juda r eorū captiuatione, de primo agit a principio libri huius vsq̄z ad.xvij.c.inclusiue de scōo agit a princi.xviij.vsq̄z ad finē libri.¶Cōsiderandū aūt q̄ in his libris quāq̄z simul retexatur historia regni israel et Juda:tamen principalius intendit scriptura de regno Juda:de regibus aūt israel secūdario agit.s.in quantū erant ptemporanei regibus Juda.r p̄m hoc diuiditur ista ps prima q̄ durat vsq̄z ad.xvij.c.in. vj.ptes p̄m qō agit de varijs regibus r vna regina sibi p ordinē succedētibus. Primo agit de regno Joram filij Josaphat regis Juda. Scōo de regno athalie matris eius vxoris. Tertio de regno Joas. Quarto de regno Amasie. Quinto de regno Ozie siue Azarie et simul de regno Joathan filij eiꝰ. Sexto de regno Achaz. Be.ij.j.xi.de ij.j.xij. de.iij.j.xiij.de.v.j.xv. de.vj.j.xvj. Pria ps huius cōtinet de regno Joram regis Juda r simul de regno israel. Quantū vero attinet ad regnū israel diuidit in tria:quia prio ponit mors Ochozie r Joram fratris eius successio.scōo regni Joram p̄secutio.j.iij. Tertio stirpis Achab deletio.j.viij. Et qr toto tpe q̄ reges Juda r israel durauerunt in peccatis:erant aliq̄ pphete a dño missi ad reuocandū eos a malo r ad prenūciādum penas p peccato:ideo cū tpe Ochozie eēt Helias increpans vicia eius.ponit primo Ochozie in infernū demersio p̄pter eius maliciā.scōo ponitur Helie in celum elevatio p̄pter eius virtutis p̄stantiā sequenti.c. Prima in q̄ttuor:qr primo ponitur Ochozie iniquitas r dola cōsulentis.scōo Helie p̄stantia regis mortē p̄dicētis ibi:(angelus aūt dñi). tertio regis Ochozie obstinatio Helias ad mortē inquirētis ibi:(q dixit eis). q̄rto Helie p̄stantia p̄tra regē in facie loquentis ibi:(surrexit igit).¶Circa p̄mū dr. (p̄uaricatꝰ ē Moab ī israel) idest rex Moab fecit malū p̄tra regē israel puertēdo pactum qō erat inter eos. Vel Moab pōt vocari regnū Moab:r israel regnū israel:r regnū Moab puertit veritatē: qr noluit esse sub israel sicut prius erat. (postq̄z mortuus est achab).s.tpe regis Ochozie:nasz in principio regni eius facta est ista preuaricatio:ipse quippe successit achab in regno.

Diuisio huius libri.

Diuisio capituli.

†

†

†

¶Que fuit preuaricatio regis Moab p̄tra israel r an teneretur Moab dare israel tributa. Qō.j.

Qō I.

Queretur que fuit ista p̄uaricatio Moabitarū ꝓ israel.¶Rñdendū q̄ p̄uaricatio vocat hic violatio federis. Erat aūt iter regē israel r regē moab fedus interpositū q̄ quolibet anno rex moab daret tributum regi israel.nūc vero mortuo Achab noluit mesa rex moab dare tributū Ochozie filio eius:r ī hoc agebat p̄tra fidē r pactū interpositū. Tributū aūt qō singulis annis dabat rex Moab regi israel erat centū millia arietū cuz velleribus suis.j.iij. c.r qr noluit dare motū est belluz p̄tra illum vt pz ibidē. ¶Quereť vlteri⁹.vñ isurrexit q̄ rex moab teneret dare tributū regi israel.¶Aliqs dicet q̄ ī aliquo bello Achab p̄ualuerat p̄tra regē moab:r ibi ad impetrandā p̄ditionē pacis subiecit terrā moab tributo imponendo certā pensionē p quolibet anno.¶Sed dicēdum qō quāq̄z istud sit possibile nō bz multā apparentiam:qr nō legit Achab aliqñ pugnauisse p̄tra regem Moab r tñ bellū in quo eū subiceret tributo eēt satis potēs.¶Sed dicendū est qō istud tributū durabat ex tpe Dauid.p quo sciēdū qō Dauid fuit vir bellicosus valde r subiecit sibi multa regna sub tributo.nam pugnauit p̄tra moabitas:r occidēs plurimos subiecit reliquos tributo:subiecit quoq̄z ydumeos sibi in tributarios.s.ij.c.viij.subiecit etiā amonitas in tributarios r mortuo Achab manebāt semp iste gētes tributarie.s.tpe Salomonis.r qñ postea diuisus ē regnū tpe Roboam diuisa

Qō.2.

Añ p̄uenit quod reges moab tenerēt dare tributa regibus israel.

Tenebātur moabite dare tributuz regi israel r tpe dauid.

Duplex cāruie regnorum iuda r israel.

diuisa sunt ista regna tributaria:qz regnū Moab mansit tributariū regi israel:ꝛ regnū ydumee mansit tributariū regi Juda.manserunt aūt ista duo regna semper tributaria vsqz ad tps Achab:Nam reges Moab semp soluerūt tributa regibus israel: ꝛ tpe Achab soluebat mesa rex moab centū millia arietū cū velleribus suis. j.iij.tunc etiā regnū ydumee seruiebat sub tributo regibus Juda.nā Josaphat erat tūc rex Juda:ꝛ ipse nō solū recipiebat tributū de terra ydumee sed etiaz ipse dominabaf terre illi ꝛ non erat tunc ibi alius rex vt pz p̄cedenti.li.c. vltimo.cū dř q fecit Josaphat classes in Asion gaber:ꝛ q nō erat tūc rex in moab.est āt Asion gaber de terra ydumee p̄cedēti.li.c.ix.ꝛ sic vř q faciebat Josaphat qđ volebat in terra ydumee.ꝛ q nō erat tūc alius rex.etiā q ipse poterat ponere regē in ydumea.nā tpe suo non erat rex p̄cedēti.li.c.vlti.ꝛ deinde viuēte eo fuit rex in ydumea vt pz.j.iij.ꝛ tunc etiā ille rex erat subiectus Josaphat.nā qñ Josaphat ꝛ Joram rex israel iuerunt ꝓtra regē Moab recedentē a subiectiōe regis israel:iuit cū eis rex ydumee vt pz.j.in lřa iij.c .de rege aūt ydumee qñ se subtraxerit a pstatione tributoꝝ regū Juda nō pz. ¶Quereř vlterius q̄re dř q postq̄z mortuus est Achab ꝓuaricatus est Moab in israel. Rndendū q tpe p̄cedentiū regum israel: non ausi fuerāt reges Moab subtrahere se a pstatiōe tributorum : quia illi reges erant potentes :vel quia reges Moab erant impotentes.Rex aūt mesa rex Moab qui fuit tempore Achab desiderabat subtrahere se a seruitute Achab eo q imponebat ei magna tributa.s. centū millia arietū cum velleribus suis.j.iij.non ausus fuit tñ subtrahere se tpe Achab:qz ille rex potēs ꝛ nimis bellicosus cū ipse bis superasset regē syrie qui erat rex potētissimus vt pz p̄cedēti.li.c.xx.nūc aūt mortuo illo recessit a seruitute ꝑpter duo. Primo qz nō credidit q filius eius Ochozias esset taz bellicosus sicut př. Jdeo dato q subtraheret se a tributis nō posset reducere eū in seruitutē. Scō qz qñ mortuꝰ est Achab Siri preualuerūt ꝓtra israel ꝛ in illo bello occisus est Achab p̄cedēti.lib.c.vlti.ideo credidit rex Moab q israelite de cetero seruituri essent siris:ꝛ ꝙsequenter nō possent ipsi cogere aliquā gentē seruire sibi deficiētes viribus: ideo fuit tūc opportunitas magna ad recedēdū de seruitute regū israel.ꝛ ista fuerūt post mortē achab qz viuēte eo israelite erant potētiores siris.ideo Moabite non auderēt tūc se subtrahere timentes maiora tributa sibi imponēda.(¶Cecidit q̄z Ochozias ꝑ cancellos cenaculi sui qđ habebat in samaria.)ponebaf supra calamitas toti⁹ regni israel ꝑ hoc q subtrahebat se a seruitute ei⁹ regnū moab:hic ponif in spāli calamitas regis.s.q mortuus fuerit cadēs de cenaculo. Vocaf enim cenaculum q̄cūq domus ſm vsum latinoꝝ:ꝛ est hic cenaculū aliq̄ domus alta de q̄ cecidit Ochozias. Vocanf ca[illegible]lli q̄dam ligna posita in ambulareis superioꝝ domoꝝ sup q̄ se apodiant ambulātes qñ volunt ad respiciendū ea q̄ infra sunt ꝛ sunt ibi posita lateraliter ne discurrētes ꝑ ipsa ambulatoria infra cadere possint.nūc aūt ochozias cecidit de cācellis cenaculi sui.i.palaty sui qđ habebat in samaria vbi erat sedes regni:(et egrotauit).s.ex casu cōcassatū est corpus eius ꝛ egrotauit ad mortē.Ponitur autē hic de ista egritudine vt introducaf historia sequēs de p̄nūciationе mortis Ochozie ꝑ Heliā.(Misitq̄z nuncios dicēs ad eos ite ꝛ ꝙsulite belzebub deum acharon.)Isti nūcy ibant ad belzebub. Vocaf āt acharon ciuitas q̄dā in terra philistinoꝝ q̄ erat vna de q̄nq̄z metropolibus eius:vt pz Josue.xiij.ꝛ.s̄.j.li.c.vj. belzebub aūt est nomē dei philistinoꝝ q interpretaf vir muscarū vel musca ſm iosephum nono antiqui.

¶Quare Ochozias misit ad cōsulendū belzebub deū philistinoꝝ sup egritudine sua:cum essent prophete in israel a quibus quereret. Qō.iiij.

Quereturꝛ quare misit Ochozias ad ꝙsulendum belzebub deū terr[illegible] philistinoꝝ cū in terra israel eēnt prophete ꝑ quos posset fieri verītatē. ¶Rndēdū q hoc fecit ꝓ filio matris sue Jezabel:q̄ erat idolatra nimis ꝛ nullo mō placebat ei cultus dei:nec volebat ipsa q̄rere q̄cq̄z ꝑ ꝓphetas dñi:sed potius occidebat eos p̄cedēti.lib.c.xviij.sed volebat q̄rere ꝑ prophetas ydoloꝝ vel ꝑ ipsa ydola rndentia.ꝛ ob hoc fecit q mitteret nūcios ad belzebub. Alia causa est quia Ochozias erat ydolatra sequēs viā ꝓris sui ꝛ matris sue p̄cedēti.li.c.vltimo. Jdeo nō credebat prophetis dñi:ſz magis ꝓphetis ydoloꝝ:qz sic faciebat achab. nā cū iturus esset in ramoth galaad ad bellum:ꝙgregauit q̄dringētos ꝓphetas Baal ad rndendū sibi ad euentum belli ꝛ nullū de ꝓphetis dñi vocauit p̄cedēti.lib.c. vlti. ¶Alia cā etiā est:qz forte Ochozias oderat ꝓphetas dñi qz rndebant semp aduersa sibi ꝛ cognatiōi sue. nā Achab oderat valde micheam ꝓphetā qz ꝓnunciabat ei semp mala.ꝛ ob hoc nollebat q̄rere aliqđ ab eo p̄cedēti.li.c. vlti. Etiā Ochozias břet eū exosum ex eadem cā:qz p̄nūciauerat mortē patris sui. Heliā quoqz q tūc erat exosum bēbat:qz p̄nūciauerat mortē Achab ꝛ Jezabel ꝛ destructionē totius posteritatis achab p̄cedēti.li.c.xxj.iō ſz eēt Helias i itinere p qđ nūcij Ochozie iturī erāt ad belzebub deū Acharon nolluit q inqrerēt aliqđ ab eo:qđ pz qz Helias exiuit obuiā nūtijs ochozie vt pz in lřa. ¶Quereř vlterius q̄re potius misit Ochozias ad ꝙsulēdū belzebub deū Acharon q̄z aliquē aliū deū:nā multi dij erāt in terra sua. Etiā quare nō q̄siuit hoc a Baal quē maxie collebat ipse ꝛ Jezabel mater sua vel a ꝓphetis eius cū multos břet. ¶Rndēdū q Ochozias noluit iquirere a ꝓphetis dñi ex cā iam assignata . A ꝓphetis āt Baal noluit q̄rere:qz exti mauit eos mēdaces.nā añ hoc q̄siuerat Achab ab eis de euētu belli in ramoth ꝛ dixerūt:ascēde ꝓspere ꝛ tradet eā dñs in manu regis ꝛ occisus fuit ibi p̄cedēti.li.c. vlti. Nō interrogauit aūt a Baal:qz forte nō rndebat demon in ydolo Baal . Nā q̄dā erāt ydola in qbus demones rndebāt:alia vero in qbus nō rndebant. In belzebub aūt deo Acharon rndebat demon ꝛ nō rndebat in baal. Vel forte dato q rnderet in baal nō erant tam certa rnsa eius sicut illa q̄ habanf in ydolo belzebub. Fuit enī belzebub in rnsis dandis excellētior inter oēs deos terre illius:ideo de tota terra finitimoꝝ conueniebāt in acharon ad petēdū rnsa sup dubitatiōibus suis. Sic enī apud latinos ꝛ grecos quondā dū durauit rit⁹ gentilitatis nō fuit aliqs deus tam certus in rnsis sicut apollo Delphicus:iō de oibus ptibus terraꝝ ꝙfluebāt ad templū suū i insula Delphos ꝛ habebāt rnsum. Cō suescuerat aūt dare rnsa ambigua:sicut est illud aio te eacide romanos vincere posse.rnsa āt istius vulgata sunt apud oēs scriptores historiarū ꝛ autores.cessauit aūt a rnsis Apollo pauco tpe añ christi natiuitatē vt ait paulus orosius.vj.de orbe sta mūdi. Sic ergo in terra israel ꝛ syroꝝ ꝛ in ꝓuincijs ꝙfinibus nō fuit aliqs tam famosus deoꝝ in rnsiōibus:iō ad eū recurrebaf:ꝛ in tāta veneratiōe habebaf q putabaf a gētilibus ꝓnceps oīum deoꝝ. Ipsi quoqz iudei q de deo recte sentiebāt putabāt belzebub eē potētiorē oībus demonibus.vt pz Math. xij.ꝛ Luc.xj.cū dixerūt pharisei de xp̄o hic nō eicit demones nisi in belzebub p̄ncipe demoniorum. ¶Sed obijciet q nō haberet belzebub tāq̄z ꝓnceps deoꝝ gētilū: nā in terra philistinoꝝ i q̄ erat belzebub erāt alij dij excellētiores.qđ pz qz Dagon erat deꝰ azoti ꝛ tñ bēbaf vt excellētior:qz in tēplo eius fuit posita arcba dñi qñ ducta est de terra israel potius q̄z in tēplo belzebub.s̄.j. li.c.v. ¶Jtē i tēplo Dagon posuerūt caput Saulis qñ occisus fuit in bello ad honorē illi⁹ dei vt pz.j.palipo.x. Etiā Astaroth erat deus philistinoꝝ ꝛ erat excellētior q̄z belzebub.nā occiso Saule posita fuerūt arma ei⁹ in tēplo astaroth.s̄.j.li.c.vlti.ꝛ.j.pali.x.ꝛ tñ nō fuit positū aliqđ de bis in tēplo belzebub. ¶Rndēdū q belzebub erat vno mō ꝓnceps deoꝝ philistinorum ꝛ alio mō nō. Pro q sciēdū q gētiles posuerūt multos deos ꝛ cuilibz attribuebāt ptātē sup vnā rē:iō in illa excellētior erat q̄z oēs alij dij:ꝛ tñ qlibet alioꝝ deoꝝ erat excellētior eo

Qō.3. A Quare moab preuaricat⁹ est post mortē achab ꝛ nō prius.

Primo cā.

Scōa cā.

† Casus ochozie de cenaculo.

Cenaculuz ꝓpríe qđ est.

† Acharon erat ciuitas.

Qō.4.

Prima cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Qō.5. A Quare pti⁹ misit ad consulēduz belzebub quā alios deos gētiū ꝛ ō diuersis dijs gētiū. Rño.

B Belzebub excellētissimus i rnsis inter deos acharon et ꝓnceps deo rū gētiliuz.

Deus apollo delphin⁹ apō grecos et latinos certissimus in rnsis.

Obiectio.

Bagō deꝰ.

Astaroth.

C Rño. Aūo belzebub erat ꝓnceps deorum.

Diuersos deos diuersis rebꝰ ꝓsidentes gētiles posuere.

in alia re. Sic.n. martē posuerūt deū belli. Venerē deā delectatiōis. Junonē deā diuitiarū ⁊ regnorū. Mercurium deū sermonis ⁊ eloquētie. Mineruā deā sapientie. Apollinē deū diuinatiōis futurorꝝ ⁊ sic ō ceteris officijs ⁊ ptātibus attributis singulis dijs. Jō in arte diuinatoria Apollo p̄cedebat oēs deos ⁊ i bello mars antecedebat ceteros ⁊ sic de alijs. Et ꝑm hoc gētiles ꝑ varietate rerū q̄s desiderabant: fundebāt p̄ces ad diuersos deos. ná si qs vxorē desideraret vel amasiā. Deā venerē iplorabat. Sic pz ꝑ ouidium. x. metha. ō illo q petijt statuā eburneā vxorē eius effici recipiēdo spūm vitalē: ná hoc a Venere postulauit. Qui vero sapiaz desiderabat vel periciam in artibus mechanicis mineruā exorabat vt ait Ouidius in lib. fastorū: ⁊ sic ꝑ singulis ptātibꝰ deorū erant varie p̄eces ⁊ diuersimode bēbant in excellētia. Jta nūc deus Dagō ⁊ Astaroth erāt excellētiores q̄z belzebub q̄stū ad opa belli. Belzebub vero erat excellētior quātū ad diuinationez. ⁊ q̄ victoria habita ꝺ saulē erat ascribēda dijs belli ⁊ nō diuinatiōis: positum fuit caput saulis in tēplo Dagon ⁊ arma sua in tēplo astaroth ⁊ nihil fuit positū i tēplo belzebub. Erat tū belzebub p̄ceps oium deoꝝ philistinorū q̄stū ad diuinationē: ideo in hoc dabat ei maior honor. Et q̄stū ad hoc dicebāt iudei q̄ xp̄s eiciebat demonia in belzebub p̄cipe demoniorū. ſ. q̄ ille erat maioris ptātis in quātum sciebat plures modos q̄z alij ad excludendū demones de corporibus. Jn hoc tū false opinabant sicut xp̄s probauit Math. xy. ſ. q̄ satban nō est ꝺ satban. (Vtꝝ viuere queam deinfirmitate mea hac.) istud erat q̄ dere debebant nuncij ochozie.

Belzeb. et apud iudeos extimabat potētior oibꝰ demonibꝰ ideo dicebāt xp̄m i belzebub eyciſſe demōia.

†

Angelus aūt dñi locutus est ad heliaz thesbitē: dicēs. Surgēs ascēde in occursuz nūciorꝝ regis samarie: ⁊ dices ad eos. Nunqd non est deus in israel vt eatis ad ꝓsulendū belzebub deuz acharon? Quāobrē hec dicit dñs. De lectulo sup quem ascēdisti nō descēdes: sz morte morieris. Et abijt helias: reuersiqz sunt nūcij ad ochoziā. Qui dixit eis. Quare reuersi estis. At illi rñderunt ei. Vir occurrit nobis ⁊ dixit ad nos. Jte reuertimini ad regē qui misit vos: ⁊ dicetis ei. Hec dicit dñs. Nūqd qz nō erat deus in israel: mittis vt consulat belzebub deus acharon? Jdcirco de lectulo super quē ascendisti non descendes: sed morte morieris.

(Angelus aūt.) hic ponit. ſm huius. c. ſ. helie cōstātia regis morte p̄dicentis ⁊ dr (angelus aūt dñi locutus est ad heliā thesbitē.) manebat helias in mōte carmelo: ná postq̄z accepit ibi ignez a dño ꝑ sacrificio ⁊ occidit ibi ꝓphas baal: semp voluit manē in mōte illo religiose viuens vt declaratū est p̄cedenti lib. c. xxii. ⁊ ēt colligit aliqualr infra ex lra. nūc vero angelus dñi locutus est helie in carmelo. vocat autē thesbites. i. ō vrbe thebes vt declaratū fuit p̄cedēti lib. xvij. c. (dicens surge ⁊ ascēde i occursuz nūciorū regis samarie.) istud fuit ad hoc q̄ increparet eos qz ibāt ad cōsulendū ydola gētiū cū hērent deū in israel. ⁊ dr ascende in occursuz nō quidē q̄ helias maneret nunc in aliquo loco infimo qz manebat in mōte carmelo: sed qz ipse descēsurus erat de monte ⁊ postea ascensurus ꝑ viam ꝑ quā veniebant nūcij ochozie. ná postea cū venirēt quinquagenarij ochozie adheliā dicebāt ei descēde ō vertice mōtis vt pz. j.

†

A Qō. 6.

Quis modus fuit quo angelus dñi loqueretur hic helie. Qō. vi.

Queretur quō angelus dñi dixit ista helie. Rñdendū q̄ ꝓbus modis poterat illa dicere. ſ. q̄tuor vel quinq̄ modis qbus deꝰ dr alicui loq vt declaratū est p̄cedēti lib. c. xiii. ⁊ tū duo modi illorū sunt ꝑ nunc cōuenientiores. vnus est q̄ apparuerit angelus in effigie humana ipsi helie ⁊ locutus fuerit sic. n. sepe apparuerūt angeli vt pz de abrahā cui apparuerūt tres angeli in effigie virorū. Gene. xviii. ⁊ ipsi loth apparuerūt duo. Geñ. xix. ⁊ gedeoni apparuit alius iud. Geñ. ⁊ sic de multis. Aliter pōt dici q̄ auditū aliquā vocē dicētē ei ista que hītur hic: ⁊ ista fuit vox formata ab aliquo angelo. Sic. n. in datione legis fuit: ná loquebant angeli ⁊ audiebat totus ppl̄s ⁊ tū nō videbāt aliquā effigiē deutero. iiij. Sic ēt loquebat angelus in colūna nubis apud hostiū tabernaculi ⁊ tamē nō videbat aliqs loquēs sic pz numeri. xii. Satis tū vr dicendū q̄ apparuerit hic angelus helye ⁊ dixerit illi. (⁊ dices ad eos nunqd nō est deus in israel vt eatis ad cōsulendū belzebub deū acharō). q. d. vos deonoratis me deū vestrū nō arbitrātes vos hēre deum: ná ita recurritis ad deos aliēos sicut si nullū deū hēretis ⁊ tū bētis deum qui possit vobis in oibus dubijs rñdere. (Quāobrē h̄ dicit dñs). i. q̄ peccauisti mittēdo ad cōsulendū deū acharon sequet in te pēa que hētur hic. (de lectulo sup quē ascēdisti ñ descēdes). ſ. qñ ochozias cecidit ꝑ cancellos cōcassatus est ⁊ debilitatus valde ⁊ iacuit in lecto: ⁊ nūc ibi iacebat dū mitteret nūcios ad belzebub: deus autē prenūciat q̄ nūq̄z de illo lecto descēdet. ſ. nunq̄z cōualesceret. (sed morte morieris). ſ. morieris in lecto ex hac egritudine. (⁊ abijt helias). ſ. post q̄z prenūcauit helias illa abijt in locū suū. ſ. reuersus ē in montē carmellū vbi erat manſio sua. (reuersiqz sunt nuncij ad ochoziā). ſ. nolluerunt ꝓtinuare iter eūdo ad psulendū belzebub sz reuersi sūt ad ochoziā q̄ helias rñderat sibi sup q̄sito q̄ volebāt ꝓponē belzebub.

Queretur an peccauit Ochozias mittēdo nūcios ad cōsulēdū belzebub. Rñdendū q̄ sic qz deus increpat eū hic: ⁊ tū nō increparet nisi malū ageret. Item peccabat qz in hoc dabat honorē ydolis petēdo ab eis rñsa ⁊ ascribēdo sibi deitatē qz si nō crederet: ydola esse deos nō peteret ab eis rñsa. Jtez peccabat qz in hoc cōtēnebat valde deū israel nō faciēdo mentionē de eo: ac si nullus esset potissime cū ipse melius rñderet quā ydola. Jtē peccabat qz nō faciebat hoc ex aliq̄li motiuo colorato. ſ. si inter israelitas deus non rñderet dubijs: hērent aliqualē colorē israelite cōsulēdi belzebub deus tū rñdebat inter israelitas certius ⁊ promptius. de certitudine pz quia rñsa dei semp erant ver: rñsa aūt demonū interdū vera ⁊ interdū falsa. Etiā promptius rñdebat: qz demones interdū nō rñdebāt verū nec sal- sum ⁊ hoc qz a deo ꝓphibebant sepe: vel qz nesciebāt quid rñderēt. deus aūt rñdebat israelitis q̄cūq̄z quererēt. ⁊ hoc dupl̄r: ná aliqñ rñdebat per ꝓphas q pluri mi erant: aliqñ aūt p sūmos sacerdotes qui induerentur rōnali ⁊ ephod vt pz. ē. i. lib. c xxiij. ⁊. xxx. ideo grauis culpa erat derelictis rñsis dei in terra israel: mittere extra illā ad ꝓsulendū ydola.

Scōa solutio.

Auctoris rñsio.

†

†

†

Add nuncij peccauerunt euntes ad belzebub. Et an magis q̄z ochozias mittens eos. Qō viij.

A Qō. 7.

An peccauerit ochozias mittēdo nūcios ad consulē dum belzebub. q̄rta rō.

Queretur vlterius an peccauerūt isti nuncij qui ibant ad cōsulendū belzebub. Aliquis dicet q̄ nō qz isti nō ibant ad ꝓsulēduz demones ꝑ se ipsis sed ꝑ rege ⁊ ad mandatū illius faciebant. Jtē ipsi in hoc nō colebant ydola nec obseruabant cerimonias cultus eoꝝ. Rñdendū q̄ peccauerunt qz agebāt ꝺ legē vetantē increre veritatē a demonibꝰ vel a mortuis vel p quēcūq̄z aliū modū p̄terq̄z a deo deute. xviij. ⁊ tū adhuc inter oēs istos modos de testabilior erat cum veritas querebat ab ydolo. Jtē pz qz saul redarguit ⁊ dicit q̄ occisus est pp iniqtates suas: inter q̄s ponit q̄ ꝓsuluit phitonissam ꝑ paralipo. x. sed valde peius erat ꝓsulere ydolū q̄z phitonissaz: iō valde magis isti peccarēt. Jtē pz qz in hoc q̄ cōsulebant ydola exhibebant ei cultum: eo q̄ cōsuetudo erat ob: rri sacrificia istis dijs ad placanduz eos vt rñderēt

A Qō. 8.

Scōa rō.

Tertia rō

⁊ sic

Quarta ratio.

Quinta ratio.

Ad ꝑmū

B

Potius dz qs mori duriſſime q̄z ꝑ mādato regis vel alterius iniuſte agere.

Ad ſcōm.

Qō 9.

A

Deo iſrael nō rñdente an liceret ꝙſulere ſup belzebub.

Pria rō.

Scōa rō.

Ad primū.

Qō 10

A

Quare nūcij ochozie audita ꝓphetia helie reuerſi ſunt.

Prima cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Qō.II.

A

ꝛ ſic iſti ibant ad faciendū ſacrificiū belzebub. ¶Item dato q ꝙſulendo ydola nō fierent eis ſacrificia: tñ ſaltē in eo q ꝙſulebant ydola ꝓteſtabant ea eſſe deos: quia alioqn nihil ab eis peteret. etiā ad hoc humiliabant ſe illis: ꝛ iſte veneratiões cōſtituunt ydolatriā. ¶Jtē ꝓz qz iſti nuncij Ochozie poſtq̄z locutus eſt eis Helias reuerſi ſunt nollētes ire ad belzebub quāq̄z rex mandaſſet: ꝛ tñ ſi nō putarēt ſe peccare eundo illuc nō ceſſauiſſent ire. ¶Ad primā rōnē in ꝓtrariū dicendū q mādatum regis nō excuſabat eos: qz ſicut nō lz alicui malū agere a ſe ipſo: ita nō lz ꝓpter mandatū alicuius qz in rebus manifeſte illicitis nullius boīs mādatū obligare pōt: ſz potius dz qs mori duriſſime q̄z ꝑ mādato alicuius iniuſte agere. ¶Ad ſcōam dicendū q iſti collebant ydola ꝙſulēdo illa ex eo q oportebat facere ſibi ſacrificiū vel ſaltē impēdere aliquā veneratiōnē: ꝛ iſtud vocatur ydolatria. ¶Quereſ vlterius ſi deus iſrael nō rñderet Ochozie ſup infirmitate ſua: an liceret ei ꝙſulere belzebub. ¶Aliqs dicet q ſic: qz dñs dixit nūqd nō eſt deus in iſrael vt eatis ad cōſulendū belzebub deū Acharon. q. d. ſi nō eēt deus in iſrael a ꝓtrario ſenſu liceret ꝙſuli Acharon deū. ſ. belzebub. ¶Rñdēdū q ēt ſi deus iſrael nō rñderet Ochozie ſup infirmitate ſua: nō licebat ei ꝙſulere belzebub. iſtud eēt vt ſi forte ochozias petiuiſſet de hoc dubio ab oībus ꝓphetis ꝛ ab oībus ſacerdotib⁹ ꝛ ꝑ nullū eoꝝ rñderet dñs. ꝓbatet hoc in Saule: mā ipſe q̄ſiuit de euētu belli qō habitur⁹ erat cum philiſtinis: ꝛ nolluit ei deus rñdere ꝑ ſacerdotes nec ꝑ ꝓphetas nec ꝑ ſomnia. ē. j. lib. c. xxviij. ꝛ tūc conſuluit phitoniſſam: vt ꝓz ibi. ꝛ tñ de hoc increpaſ valde. j. paliꝑo. c. x. ergo a fortiori ſi Ochozias nō potens hēe rñſum a dño conſuleret belzebub. ¶Jtē ꝓz hoc qz ꝙſulere ydola de ſe malū eſt ꝛ ꝓhibitū in lege: ideo etiā ſi deus rñdere nollet: non poterat quis licite ad ydola recurrere. ¶Ad rōnē in ꝓtrariū dicendū q deus nō dixit nūquid nō erat deus in iſrael ad ſignificandū q liceret ire ad ꝙſulendū ydola ſi deus iſrael nollet rñdere: ſed ſolū ad magis increpandū: qz ſi deus nollet rñdere lz iniuſte ageret Ochozias ꝙſulendo ydola: tñ hēret aliquē colorē ad ꝙſulēdū. nunc vero deus iſrael ꝓmptus erat ad rñdendū: ió nō habebat aliquē colorē ochozias ſed erat valde increpabilis. ¶Quereſ vlterius quare nūcij Ochozie reuerſi ſunt: qñ Helias ꝑdixit eis moriturū Ochoziā. ¶Rñdendū q multe cauſe ſunt. Prima fuit qz iſti nūcij ibant ad ſciendū an Ochozias ſuperuiueret vel moreret: ꝛ hoc volebāt ſcire a belzebub: helias tñ reuelauit eis hoc: ideo putauerūt ſuperfluum eſſe ire ad ꝙſulendū belzebub. crediderūt autē iſti nūcij Ochozie q helias vēꝝ loquebaſ: qz ipſe ꝓbabat hoc manifeſto ſigno. nā ad hoc q aliquis ꝓbaret ſe eſſe ꝓphetā ꝛ dictū ſuū deberet credi: ſolū requirebaſ q ꝑmitteret ſignū deut. xiij. ꝛ. xviij. helias tñ ponebat hic ſignū qz prius q̄z illi nuncij Achab aliqd loquerentur: helias dixit eis ad quid ibant: ꝛ iſtud erat ſignū ſicut facere aliqō aliud miraculū: ió ſufficiēter ꝓbabatur illis nūcijs heliā eſſe ꝓphetā: ꝛ cū ipſe ꝑdixerit eis mortem Ochozie crediderunt ſuperfluū eſſe ire ad ꝙſulendum belzebub. ¶Scōa rō fuit qz iſti nuncij credebant ſe peccare eūdo ad ꝙſulendū belzebub. ꝛ lz a principio forte nō crederēt ſe peccare: tñ poſtea crediderūt quando helias increpuit eos valde ex ꝓte dei dicens: nunqd non erat deus in iſrael ideo nolluerunt ꝓcedere vltra. ¶Tertia rō fuit ex timore: nā timuerūt iſti nuncij ochozie q deus infligeret eis aliqō malū tanq̄z rebellibus. nā increpuit eos helias qz ibant ad conſulendū belzebub. credebāt ergo q ſi ꝑ hoc nō corrigerenſ ceſſando ab itinere q ꝓcuteret eos plaga dura. ¶Hoc ꝙfirmaſ qz ꝙtra Ochoziam dixit helias q ꝓpter hoc q miſerat ad ꝙſulendū belzebub nō ſurgeret. ſic etiā ipſi percuterenſ quia ibant illuc: ꝛ potiſſime poſtq̄z increpiti eſſent ſuper hoc. ¶Quereſ vlterius an Ochozias ꝓpter hoc mortuus eſt quia miſit ad conſulendū Belzebub: ꝛ an alias nō erat moriturus. ¶Rñdendū q ꝓ-

rat eſſe q caſus Ochozie de cancellis eſſet tam grauis vt ꝓpter eū Ochozias naturaliter moriturus eſſet: ēt ſi in nullo alio peccaret, vel poterat eſſe caſus leuis de quo nō moriturus erat niſi peccaſſet. Dicēdū q ſi ꝓio mō ponaſ: pōt adhuc ſtare verbū dñi. ſ. q quāq̄z Ochozias moriturus eēt cū ceciderit ꝑ cācellos: tñ mortuus eſt qz miſit ad ꝙſulendū belzebub. ſic enī declaratū eſt ꝓcedēti: li. c. xvij. q multa mala naturaliter eueniūt: q tñ in penā peccatoꝝ noſtroꝝ ſunt ꝛ nō venirēt niſi peccaremus. ꝛ ſic caſus iſte ſm ſe ſufficeret ad inducēdā mortē ꝛ tñ nō induxiſſet illā niſi miſiſſet Ochozias ad ꝙſulendum belzebub. ¶Aliter dici pōt q moꝛs naturaliter ventura erat ꝓpter iſtū caſum ēt ſi Ochozias nō peccaret in aliquo ꝛ tñ deꝰ diſponebat liberare eū a morte ſi nō mitteret ad ꝙſulēdū deū Acharon: ꝛ qz miſit: ꝓmiſit q moꝛeret. Simile fuit de Adam qz dato q nō peccaſſet ipſe naturaliter moriturus erat: qz cōpoſitio ſua ex cōtrarijs induceret mortē: ꝛ tñ nūq̄z moꝛeret ipſe nec aly homines ſi ipſe non peccauiſſet eo q deus diſponebat ex gra ꝙſeruare illos a morte cum ꝙo Adam peccaſſet: noluit deus hāc grām facere humano generi: ió ꝓmiſit q boies moꝛerenſ ſicut naturaliter morituri erāt: ꝛ ſic moꝛs eſt nūc in hominibus data in penā. Et ēt eſt ex natura: eſt qdē ex nā directe. in penā vero in quātū ꝓpter peccatū deus nō fecit homini gratiā quā alꝰ factur⁹ erat. ceſſare āt a bñficio qō alꝰ cōferēdū erat pena eſt. ¶Si āt dicaſ q iſte caſus erat leuis ita q ex eo nō erat ochozias moriturus naturaliter: tūc apparet clariꝰ. ſ. q ꝓpter pctm̄ ſolū mortuus eſt. ꝛ ſatis rōnabile eſt hoc: qz ſicut ille q naturaliter moriturus eſt liberaſ interdū ꝓpter cōuerſionē ad dñm: ita ꝛ ille q naturaliter moriturus nō eſt occidiſ interdū a deo ꝓpter pctm̄. De prio ꝓz in Ezechia rege Juda quē peſtis ꝑcuſſit ꝛ moriturus erat naturaliter: ita vt deus ei diceret diſpone domui tue qz morieris ꝛ non viues. j. xx. ꝛ tñ cū poſtea lachrimas fudit ad dñm: addidit deus ei. xv. annos vite vt ꝓz ibidem. ita ergo Ochozias lz nō eēt moriturus naturaliter deus occideret eū ꝓpter peccatū: ꝛ hoc eſt qō dr̄ hic. ſ. q non ſurget de lectulo ſuo. quilibet aūt iſtorum modoꝝ eſt ſatis rationabilis.

¶Qui dixit eis. Cuiꝰ figure ꝛ ✠ habitus eſt vir ille q̄ occurrit vobis: ꝛ locutus eſt ꝟba hec. At illi dixerunt. Vir piloſus ꝛ zona pellicea accinctꝰ renibus. Qui ait. Helias teſbites eſt. Miſit qz ad eū quinquagenariū ꝓncipē ꝛ qnquaginta q erāt ſub eo. Qui aſcendit ad euꝫ: ſedentiqz in vertice montis ait. Homo dei: rex p̄cepit vt deſcendas. Rñdenſqz helias: dixit qnquagenario. Si hō dei ſum: deſcēdat ignis ō celo: ꝛ deuoꝛet te ꝛ qnquaginta tuos. Deſcendit ergo ignis de celo: ꝛ deuoꝛauit eum ꝛ quinquaginta q erant cuꝫ eo. Rurſumqz miſit ad euꝫ ꝓncipē quinquagenarium alterꝫ ꝛ quinquaginta cum eo. Qui locutꝰ eſt illi. Hō dei. Hec dicit rex. Feſtina deſcende. Rñdēs helias ait. Si hō dei ego ſum: deſcendat ignis de celo ꝛ deuoꝛet te ꝛ quinquagīta tuos. Deſcēdit ergo ignis de celo: ꝛ deuoꝛauit illum ꝛ qnquaginta eius. Jterꝫ miſit ꝓncipē quinquagenariū tertium: et quinquaginta qui erāt cum eo. Qui cū veniſſet: curuauit genua ꝙtra heliā: et p̄catꝰ eſt euꝫ: et ait. Hō dei noli deſpicere aīam meā: et aīas ſeruoꝝꝫ

An Ochozias mortuus fuerit: qz miſit ad ꝙſulēdum belzebub: ꝛ alꝰ tūc nō erat moriturus.

Scōa ſolo.

Nota ſimile.

B

Adoꝛs euenit homini ex nā ꝛ in penā pcti.

Alꝰ ✠ habitu.

xxiij. q. iij. §. ſz obycit ꝛ ca. ea vindicta añ ſi. c. nimiū. et q. ſi. c. lege C. de cōſe. diſtin. ij. cap. re vera ante ſi.

tuoꝝ qui mecuꝫ sunt. Ecce dſcēdit ignis de celo ꝛ deuorauit duos principes quinquagenarios ꝑmos ꝛ quinquagenos qui cū eis erāt. Sꝫ nūc obsecro vt miserearis aie mee. Locut⁹ est aūt angelus dñi ad heliam dicens Descende cū eo. Ne timeas.

(¶Qui dixit eis.) hic ponitur tertiū huius.c.ſ.regis Ochozie obstinatio heliā ad mortē psequētis. nā cuꝫ nūcij sui redijssent pp verba helie: iussit heliā ad se duci vt occideret ꝛ ad hoc inquisiuit de figura ꝛ habitu illi⁹ vt sciret qs erat ille q eos ab itinere incepto reduxerat ꝛ dř. (qui dixit eis quare reuersi estis.) vidit Ochozias q nō iuerāt nūcij sui ad belzebub. nā illico vt misit eos reuersi sunt eo q helias occurrit eis apud samariā ꝛ tūc ipsi reuersi sunt. (at illi rñderunt vir occurrit nobis). ſ. helias ꝛ fecit nos reuerti. (ꝛ dixit ad nos ite ꝛ reuertimini ad regē qui misit vos). ſ. pp mandatū eius rediuimus. posset aūt dicere eis rex: q̄re obediebatis illi viro ꝓtra ꝓceptū meū. poterāt rñdere q ille vir ꝑdixerat eis aliq̄ ex pte dei ꝛ apparebat manifeste illū loqui ꝟba dei cū ostēdisset signū. ſ. reuelādo eis qō in corde habebāt: iō tenebant obedire deo saltē timore pene. ¶Sciēdū tñ qō isti nūcij nō cognouerunt an erat ille helias vel alius de ꝓphetis: sciuerūt tamē manifeste q ꝓpheta erat: q locutus fuit eis ex pte dei: ꝛ dedit ad hoc signū. Qō aūt nescirēt eū eē heliā pz: q dixerunt regi vir occurrit nobis: ꝛ nescierūt dicere quis vir erat ille. etiā q rex q̄siuit ab eis cuius figure erat ille vir ꝛ ipsi rñderunt de habitu suo: ꝛ tñ si ipsi sciuissent q helias erat nō rñdissent de habitu: sꝫ de noie viri. etiā pz q rñdētibus eis de habitu: rex dixit: helias thesbites ē ergo ipsi nesciebāt eū: (ꝛ dicetis ei hec dicit dñs.) viri isti tenebant dicere ꝟba ista Ochozie q erāt adeo dura ꝛ ipsi cognoscebāt istud. (nūquid q nō erat deus in ysrael mittis vt consulaꝫ belzebub deus Acharon). q.d. si deus est in ysrael qui possit rñdere ad dubia: frustra est q mittas ad ꝙsulendū deos terre alie ne: ꝛ tñ mittis ad ꝙsulendū eos. ergo arbitraris nō eē deū in Jsrael. hoc tñ valde irrationabile est. iō magnā penā mereris. Est aūt Acharon famosa ciuitas in terra philistinoꝝ circa mare mediteraneū in qua postea fuit ordo quorūdā millitū qui vocant de sancto Joāne: ꝛ illa ciuitas vocaꝫ vulgariter acre: ꝛ inde dř sanctus Joānes de acre. i. de Acharon. (Jdcirco de lectulo sup quē ascendisti nō descendes sꝫ morte morieris). ſ. propter hoc q misisti ad ꝙsulendū ydola morieris. ꝛ istud vex est siue naturaliꝛ ex casu illo moriturus esset siue nō: vt declaratū est supra. ¶Quereꝫ q̄re helias nō iuit in samariā ad dicēdū ista Ochozie sꝫ dixit nuncijs eius q dicerēt sibi. ¶Rñdendū q helias non iuit illuc: q deus nō iussit ei nisi solū q exiret obuiā seruis ochozie ꝛ diceret eis ista. ¶Jtē helias timebat ire ad Ochoziam q ille erat pessimus rex sicut Achab: ꝛ iuberet eū occidi si ꝓnunciaret ei ista mala: iō cū nō iussisset ei de⁹ hoc nō iuit illuc etiam si putasset q bonū erat ire illuc. ¶Sed diceꝫ q̄re deus nō misit heliā ad Ochoziam ad denunciandū ei ista mala. ¶Rñdendū q forte fuit hoc ad significandū indignitatē ipsius Ochozie q̄ tāta erat q deus nō dignabaꝫ mittere ad eū ꝓphetas suos sed p nūcios Ochozie mittebat ei ad dicēdū penā futuram. vt sicut Ochozias cōtempserat deū ysrael nō mittendo ad ꝙsulendū eū sed belzebub: ita deus oñderet valde ꝙtemptibilē Ochoziam non dignādo mittere ad eū ꝓphetas suos saltē ad ꝑdicendū mala. Et hoc pz q ꝛ postq̄ rex misit ad dicendū q veniret helias non venit vsq ad tertiā vicē: ꝛ in duab⁹ vicibus cōbusti sunt duo principes quinquagenarij quilibet cū. l. viris suis: ꝛ in tertia vice venit: q cū magna humilitate petitum est q veniret. ¶Quereꝫ vlterius q̄re deus misit ad dicēdū Ochozie q moriturus erat q miserat ad cōsulendū belzebul. ¶Rñdendū q hoc fuit ꝓpter duo. Primū fuit ex abundantissima dei misericordia: nā ꝛs ysraelite peccarēt de⁹ nūq̄ se subtraxit oio ab eis: sꝫ denūciabat eis pcta sua p ꝓphetas reuocādo eos a malo: quantū rōnabile erat hoies increpari ꝛ admoneri. ꝛ sic quāq̄ pctm̄ ochozie māifestū eēt: tñ vt discederēt ysraelite a peccatis ꝑnūciauit Ochozie malū pp pctm̄ istud. Secundum fuit in penā ochozie ꝛ admonitionē alioꝝ ysraelitarū. ſ. q si ochozias nō increpareꝫ p heliam: nihilominus de⁹ volebat q morereꝫ ꝓpter peccatū suū. ꝛ tñ si non fuisset mors ista ꝑnunciata a deo putauisset ipse ochozias q nō moriebaꝫ pp pctm̄. Etiā alij ysraelite peccatores putarent q ochozias nō moriebaꝫ pp pctm̄: vnde non distraherent a peccando pp mortē Ochozie. nūc vero scirent q ochozias moriebaꝫ q̄ miserat ad ꝙsulendum ydola. Jdeo ipsi cauerēt timētes facere talia ne incurrerēt penas a deo. ¶Quereꝫ vlterius an tenebantur isti nuncij Ochozie dicere ei id quod dixerat sibi helias. ¶Rñdendū q si helias solū dixerat illis quid euētu rum esset regi ꝛ non diceret q dicerent ei ista: nō tenebaꝫ dicere aliquid. nūc vero helias dixit illis q dicerēt vt pz in lra. ſ. vir occurrit nobis ꝛ dixit ad nos ite ꝛ reuertimini ad regem qui misit vos ꝛ dicetis ei ꝛ cetera. nō tñ tenebant isti viri sequi ꝓceptū helie nisi cōstaret eis q erat ꝓpheta ꝛ q iubebat eis ex pte dei. hoc autem cognouerunt: q helias declarauit eis id qō erat in corde eoꝝ anteq̄ ipsi quicq̄ loquerent: ideo tenebant agere qō iubebat: ꝛ si non agerēt timere deberēt penā sibi a deo inferendā. ꝛ ista fuit vna de causis ꝓpter q̄s reuersi sunt ad ochoziam. ſ. q putauerūt se obligatos ad mandatū helie: ꝛs non cognoscerēt eum esse heliam: sufficiebat tñ q crederēt eū esse aliquē de ꝓphetis: ꝛ hoc certissime sciebant. (qui dixit eis cuius figure ꝛ habitus est vir qui occurrit vobis ꝛ locut⁹ est verba hec.) sub intelligēdū est: q Ochozias petiuerit quis erat ille vir ꝛ nescīuerint rñdere nuncij: ꝛ tunc q̄siuit ochozias de figura ꝛ habitu eius: vt p hec ipse ꝛ alij qui ꝑsentes erāt possent coniecturare quis erat. ꝛ dixit cuius figure est. ſ. quātū ad lineaméta corporis ꝛ quantū ad magnitudinē ꝛ paruitatē: ꝛ cuius habitus. ſ. quātū ad vestes: nā p ista duo poterat iudicari de eo. ¶Notissime q ꝓphete differebāt ab alijs hominibus in mō vestiū: cū essent ipsi quasi religiosi inter ceteros: sed diceꝫ ad qd q̄rebat scire Ochozias qs erat iste vir. Dicēdū q volebat hoc ad mitēdū p illo: nā imediate misit p illo vt pz i lra. (at illi dixerūt vir pilosus ꝛ zona pelicea accinct⁹ renib⁹.) exp̄sserūt isti nūcij habitū ꝛ figurā helie ō q bus rex q̄siuerat figurā qdē i q̄stū dixerūt vir pilosus ē. ꝛ accipiť figura large nā figura dicit lineaméta. eē aūt pilosum vel sine pilis nō est lineamētū. q: tñ est q̄dā dispositio intrinseca p quā cognoscit homo sicut p figurā vocaꝫ figura. Dicit aūt helias pilosus dupl'r. vno mō q: erat indut⁹ pelibus aialium pilis versis ad ptē exteriorē ꝛ tūc appareret pilosus ex oi pte corporis. Vel dř pilosus. i. q: ex dispone sua corporali erat valde pilosus. Et istud poterat accidere dupl'r. vno mō ex cōplexiōe ſ. q: quidā viri sunt pilosiores alijs. Alio mō ex carentia vestiū. nā hoies qui in siluis ꝙsueuerunt habitare ꝛ hr̄e corpora p maiori pte nuda efficiunt pilosiores ceteris hominibus: q: nā dat eis pilos tunc in tegumentuꝫ sicut bestijs quibus nullū tegumētū p artē q̄rit: sꝫ natura ꝙfert duriciē cutis ꝛ magnitudinē pilorꝝ. Dicit etiā Zona pelicea accinct⁹ renibus. i. Zona de corio aialis q̄ exterius pilos hr̄et. Jn hebreo dř Zona de corio ꝛ idez q̄si est. lra tñ nra dixit pelicea eo q corium ꝺnotat ipsam cutem rasam abscisis pilis ꝛ isto mō de corio fiunt nobis zone: pellis aūt dř ipsa cutis aialis cū pilis: ꝛ sic zona pellicea dř zona ō illo corio cū pilis suis nō facto aliquo apparamēto p artē in illo corio. Et rōnabiliter noluit lra nra ponere zona ō corio sicut lra hebraica dicit: eo q̄ isti nuncij dixerunt ista signa helie ad distinguendum eum

nunciare secit ochozie morte suā. Pria rō.

Scda rō.

Qō.14.
A
An nuncij ochozie tenerent nunciare que eis dixerat helias. Rño.

B
Ad qd q̄re bat Ochozias de viro illo quis esset.

Qūo helias erat pilosus.

B
Acharon ciuitas nunc dř acre et vbi sita.

Ordo militaris sancti Joānis de acre q é antiquissim⁹ ꝛ ditissim⁹ in bis patria vbi hz sedē ꝛ ex q̄ sumpsit initiū.

Qō 12.
A
Quare helias noluit ire ad nunciāduꝫ ista ochozie. Bubi. Rño.

Nūcij non cognouerūt heliā.

Qō.13.
A
Quare de⁹

dum eū ab alijs hoīb⁹.ꝛ tū si dicereꝯ qꝫ hēbat zonā ꝺ corio:i hꝫ nō distinguebaꝯ ab alijs:qꝛ oēs cōiter hñt zonas de corio:iō dixit zona pellicea.i.ꝺ pelle cū pilis:ꝛ nulli holum hñt tales zonas nisi siluestres rustici ꝛ valde paupes q nō pñt emere coria apparata p artē:ꝛ in hoc cognit⁹ ē helias ex isto habitu ꝺspecto:ꝛ scriptura laudat Heliā qꝛ bis vestib⁹ vtebaꝯ nō habēs aliquā curiositatē:eo qꝫ viri sancti nō attendebant ad vestes sed ad virtutes:qꝛ non in veste est verbum dei nec in cibo nec in sermone sed in intentione opere ꝛ virtute.

¶Qualis erat habitus Helie ꝛ Joānis baptiste ꝛ ꝗre Joānes voluit imitari heliā in habitu. Nō.xv.

Queretur ꝗlis erat iste habit⁹ helie:ꝛ an erat vir pilosus.i.nāl'r pilis habundās vel opert⁹ aliꝗ pelle cui⁹ pili eēnt apte exteriozi. ¶Rñdēdū qꝫ ꝺ pillositate helie pñt assignari tres modi supꝫ positi.ꝛ qlibet eoꝝ pt aliqualr ꝓuenire. Dicē dum tū qꝫ helias erat vir pilosus.i.hēbat vestē cui⁹ ps exterioꝛ erat tota pilosa sicut pelli⁹ alialis:ꝛ hꝫ qꝛ forte vestis sua erat aliꝗ pellis versis exterius pilis:vel erat vestis fcā de pilis grossis ꝛ magnis alialiū sine arte cōpositā:ꝛ iō pilli magni ꝓminebāt exteri⁹ tāꝗz eēt illa vestis pellis alialis.ꝛ tūc pilosus nō dicit figurā sz habitū ꝛ istō rōnabili⁹ ē. Sic pz de btō Joāne baptista q secutus est p oia vitā helie:ita vt a iudeis putareꝯ eē helias ꝛ mitterent ei ad ꝺōm si erat helias:vt pz Jo.j.ipse tū habuit habitū oio ꝓformē isti habitui helie:vt pz Mat.iij.cū ꝺr qꝫ Joānes hēbat vestimētū ꝺ pilis camelozꝛ ꝛ zonā pelliceā circa lumbos suos.vestis āt fca ꝺ pilis camelozꝛ erat nimis hispida ꝛ pilli ꝓminebāt exterius ita vt nō videreꝯ vestis fcā p artificiū sed pellis alialis versis exteri⁹ pilis:iō dicebaꝯ Helias talē vestē hñs pilosus. Nō āt helias hꝫet sic vestimētū de pilis camelozꝛ pz:qꝛ Joānes habuit zonā pelliceā ꝛ in hꝫ fuit similis helie:ergo ēt in reliq̄ habitu vellet ei eē similis:ꝛ tū Joānes hēbat vestē de pilis camelozꝛ ergo ēt hꝫet helias: potissime qꝛ vocari pilosum vel habētē vestē ꝺ pilis camelozꝛ modicū differt. ¶Itē pz qꝛ si nō similareꝯ beatus Joānes helie in habitu oio nō putareꝯ eē helias:dato qꝫ hꝫet alias similitudines ꝛ tū putat⁹ ē helias:iō vꝝ qꝫ eūdē habitū hēbat. ¶Quereꝯ vlteri⁹ ꝗre helias vtebaꝯ tali habitu. ¶Rñdēdū qꝫ helias nō vtebaꝯ isto habitu pauprimo ꝓ pauptate tāꝗz nō potēs aliū hꝫ⁹z ꝓ religiōe. Sꝛo q̄ sciēdū qꝫ helias fuit vir sanct⁹ valde ꝛ ceteri ꝓphe sed helias poti⁹:ꝛ ad ꝓtēnendā gloriā seculi ꝛ ad ostendēdū alia meliora bona reposita eē in futuro seculo(q̄ hō acqrere pt hōitate vite)quā ea:q̄ ī p̄senti cernunt:ꝛ vt ostendaꝯ desideriū illoꝝ qꝺ sine ꝓtēptu istoꝝ nō est:accepit vestē ꝓtēptibilē.s.factā de pilis camelozꝛ. hēbat āt ista vestis duo.s.duriciē ꝛ ꝓtēptibilitatē:duritiē qdē qꝛ erat de pilis camelozꝛ nō ꝓ texturam vt aliq volūt sz ꝓ q̄sdā nodositates ꝛ ꝓplicatiōes.ꝛ dato qꝫ ꝓ texturā sit:cū illi pilli sint duri erit vestis dura.istō āt ptinet ad signū Xtutis ꝛ exercitiū.ad signum qdē inq̄zstū significaꝯ fuga delectationū ꝛ blandimētoꝝ seculi ī duricie vestis.nā illi q induunt vestib⁹ mollib⁹ sunt:q desiderāt seculi blādimēta ꝛ bonozes:ꝛ isti morant in domib⁹ regū ad ꝓsequēdum ista. Sic dixit xp̄s Matth.xj.sed qd existis videreꝯ in desertū hoiem mollib⁹ vestitū:ecce q mollib⁹ vestiunt ī domib⁹ regū sunt. Sicut ḡ illi q mollib⁹ induunt q̄rūt blādimenta seculi ꝛ bonozes:ita illi q duris induunt significāt se oia ista fugere ꝛ tāꝗz noxia deuitare.est āt exercitiū Xtutis aspritate vestiū:qꝛ tēperātia ꝓsistit circa ꝺlectatiōes tact⁹ ꝛ gust⁹:ꝛ in ꝺlectatiōib⁹ supabūdātib⁹ rex molliū in tēperātia est:iō duricies vestis ꝓgruit ad exercitādā virtutē. ¶Scꝺo erat ī veste helie ꝓtēptibilitas ꝛ hꝫ ēt valꝺ ꝓuenit religioni. Vestis.n.preciosa ꝑm se pctū nō ē:ꝛ tū q̄dā mala inducit vel signat q̄ nō significant p vestē durā nec iducunt p eā.nā ad hꝫ qꝫ aliqs hēat vestē ꝓciosam opz sollicitū eē ꝺ acqsitiōe ꝓcij ad habēdū illā:cū vestes iste sine magno ꝓcio nō habeant.Suo tū dei non ꝓpetit solicitari nimis circa terrena:qꝛ vita sua ꝺz ēsse in celestib⁹ iuxta illud apli ꝙuersatio nr̄a ī celis est:vestis āt ꝓtēptibilis puo ꝓcio eget:iō ad habēdā illā pua solicitudo necessaria ē:ita vt fere totū tp̄s vacet suo deo ad sollicitādū se circa deū:ꝛ puū tp̄s sit in solicitudinibus seculi.iuxta illꝺ Amos solicitū eē p⁹ deū suū. Scꝺo vestis p̄ciosa nō ꝙuenit viro dei:qꝛ nō solū solicitudinē regrit ī acquirēdo:sed ēt ī ꝓseruādo ꝛ mundā habēdo: ꝛ tū ista solicitudo icidit ī id qꝺ p̄imū. Tertio nō ꝙuenit qꝛ habēti vestē p̄ciosam nō ꝙgruit humiliari ad infima opa fuitutis ꝛ opa banausoꝝ:fu⁹ tū dei ꝺz humiliari ꝛ obedire vsq̄z ad extremū genus fuitutis. Quarto nō ꝙuenit vestis p̄ciosa ꝛ potissime pp significationē:qꝛ vestes p̄ciose causant quādā iocūditatē ꝛ cōiter deside rant.suus āt dei nō ꝺz aliqꝺ istoꝝ ꝺsiderare:sed oia ꝺz despicere vt stercora vt solū xp̄m lucrifaciat:iuxta Xbū ap̄li ad phīp.iij.illi tū q gestāt p̄ciosas vestes videnꝯ delectari ī eis ꝛ ꝺsiderare eas anteq̄z bēant:iō nō ꝙpetunt suis dei ne videanꝯ seculi blādimēta ꝛ bonozes appetere.q ḡ ad deū maxie appꝛopinquare volūt oia ista fugiūt. Helias āt fuit exēplar virtutis ꝛ ꝺsideriū futuri seculi iter antiq̄s:nā de eo ꝺr ecclesia.xlviij.q̄ surrexit helias ꝓphā q̄si ignis ꝛ Xbū ipsius q̄si facula ardebat.iō ipse voluit eē distinct⁹ a ceteris tā ī vestib⁹ q̄z in cōicatiōe. In vestib⁹ qdē:qꝛ habuit vestes de pilis camelozꝛ q̄ ceteris duriozes erāt ꝛ ꝓtēptibiliozes. In cōicatiōe āt qꝛ ipse sequestrat⁹ erat a ceteris hoīb⁹ habitās ī mōte carmello:hoc ēt religiositati ꝙueniebat.s. fugere seculi cōicationē.istā oio vitā tāꝗz pfectissimā tenuit beat⁹ Joānes baptista.nā ipse egressus vrbes habitabat in deserto:eratq̄z vestis ei⁹ de pilis camelozꝛ ꝛ zona pellicea circa lumbos ei⁹:cib⁹ āt suus erat mel silueſtre ꝛ locuste Matth.iij.ꝛ ob hꝫ putat⁹ est helias:qꝛ ī nullo differebat ab eo.iste āt mod⁹ habit⁹ ꝛ vite ꝙueniebat magne religiōi:vñ beat⁹ Joānes q̄ nō surrexit maioꝛ iter natos mulieꝝ tenuit istā vitā tāꝗz ꝙueniēte maxime pfectiōi.(q ait helias thesbites est).s.relatis istis signis cognouit rex qꝫ erat helias qꝛ null⁹ alī⁹ ꝓphārū talē modū habit⁹ hēbat:(misitq̄z ad eū gnquagenariū ꝓncipē ꝛ quiquagita erāt sub eo.) Erāt ꝓncipes regis distincti ꝑ quinquagenarios ꝛ cēturiōes ꝛ tribunos et iste q nūc missus ē ad heliā erat gnquagenari⁹ ꝛ hēbat sub se.l.viros q̄s cū illo misit ochozias ad Hellā.(qui ascēdit ad eū).s.gnquagenari⁹ ascēdit ad Heliā ꝛ ꝺr qꝫ ascēdit qꝛ helias erat in mōte(sedētiq̄z ī Xtice montis:ait).s.helias sedebat ī vertice mōtis carmeli:qꝛ ibi erat habitatio sua seq̄strata a pp̄lis. Sic ēt beat⁹ Joā. baptista q secut⁹ est viā helie morabaꝯ ī deserto Judee ꝛ illuc ꝙfluebāt ad eū multi vt baptizareꝯ in iozdane. (Nō dei rex p̄cepit vt descēdas.) vocauit eū hoīez dei qꝛ erat ꝓphā:ꝛ vocāt ꝓphe viri dei: dixit āt:rex p̄cepit vt descendas qꝛ rex dixerat qꝫ helias veniret ad se ꝛ iubebat ei:ille gnquagenari⁹ ex pte regis. (¶Rñdēq̄z helias dix⁹ gnq̄genario. noluit helias ꝙsentire ꝺcō gnq̄genario:sz poti⁹ ipꝛecat⁹ē sup eū irā dei.s.vt cremareꝯ igne celesti(si hō dei suꝫ ꝺscēdat ignis ꝺ celo ꝛ ꝺuoꝛet te ꝛ gn q̄ginta tuos).i.tu vocasti me hoīez dei ꝛ si vex ē qꝫ ego sum hō dei.s.qꝫ ipe acceptat p̄ces meas ozo vt ꝺscēdat ignis ꝺ celo ꝛ deuoꝛet te ꝛ quinquaginta viros tuos. ¶Quaꝯ helias vocat⁹ē a rege p gnq̄genariū. Nō.xvij

Queretur ad quid misit ochozias istū quinquagenariū ad heliā. Aliquis dicet qꝫ misit ad tenēdū eū.s.qꝛ Ochozias irat⁹ fuerat nimis ex eo qꝫ helias dixerat eū moritur⁹:ꝛ ꝙfilio mīs sue Jezabel misit ad vocādū Heliā ad occidēdū eū. Sic.n. ipa Jezabel voluit itez occidere heliā.p̄cedēti.li.c.xix. Et tūc ꝺōm qꝫ gnq̄genari⁹ iste iuit cū.l.viris ad hꝫ qꝫ si helias venire nollet: violēter eū traberet.hoc āt aliqliter colligiꝯ qꝛ quinquagenari⁹ dixit:rex p̄cepit vt descēdas. ¶Itē qꝛ helias orauit venire ignē ꝺ celo sup quinquagenariū ꝛ viros suos.s.qꝛ iniuste volebāt eū tenere. Et ꝓz istā itētionē q̄ a multis approbaꝯ ꝓtinuauim⁹ literā.s.qꝫ ī ista ptīcula ageret ꝺ obstinatiōe regis heliā ad mortē īquirētis. ¶Aliter tū ꝺōm vꝝ ꝛ meli⁹.s.qꝫ helias petebaꝯ a rege vt veniret:nō quidē ad occidendū ipm sz solū ad certificationē habēdā ꝺ Xbis q̄ dixerat. nā locut⁹ fuerat nūcijs ochozie de mortē ei⁹:ipe Xo nō ꝓtent⁹ Xbis illoꝝ voluit radicali⁹ scire ab helia:iō mi-

Nō.15. Viri sancti nō attēdūt ad vestes sz ad Xtutes.

Joānes baptista secutus est per omnia vitā helie.

Vestis helie de pilis camelozꝛ.

Nō.16. Quare helias vtebaꝯ habitu vili. A Helias vtebaꝯ habitu pauprimo de pilis camelozꝛ ꝓ religione. Vestis ista hēbat duo. Primum. Scōm. Vestis preciosa nō cōuenit viro dei. Alia rō.

Scōa rō. Tertia rō. Quarta ratio. Laudes helie ꝛ ioannis. Ad religiosum ptinet fugere seculi cōicationē ꝛ nō curiosare p domos ꝛ plateas ꝛ ꝓncipum curias sicut hodie multi ꝺ nostris religiosis faciunt quoꝝ vita nō monastica sed apostatica dicēda ē iuxta Hiero. i.c. si cupis .xxj.q.j. ꝛ in c.placuit. Principuꝝ seu capitaneoꝝ distinctio.

†

Nō.17. A Determiatio auctoris.

sit ad vocādū eū.ꝛ sic posset intelligere an pphia eēt dicta ſm dm firmā ſniam vel cōminationē:ꝛ an aliqd eēt p qō possꝫ euadē mortē.nā pphe iterdū postq̄ pnūcia bāt malū ꝛ aliq̄s dabāt ꝓsiliū ad euadēdū illō malū:sic fec̄ Joel q pnūciauit locustā ꝛ bruchū ōstructuros terrā Juda ꝛ tñ postea dedit ꝓsiliū q se affligerēt in ieiunio ꝛ oſone ꝛ sorte de⁹ exaudiret:ꝛ sic ſcm̄ est Joel.ij.¶ āt colligit aliq̄liter:qꝛ postea qñ venit helias ad Ochoziā nihil ei facere tēptauit:sꝫ solū audiuit ab eo quid de⁹ dixisset:vt pꝫ.j.¶ Jtē si misisset Ochozias istū quinquagenariū ad tenēdū heliā:nō curasset dicē ei hō dei rex pcipit vt descendas:sꝫ tenuisset eū ꝛ captū duxisset.q āt habuerit secū.l.viros nō fuit ad tenendū heliā violēter sꝫ ad honorādū eū qꝛ rex deprecabat vt veniret ꝛ diceret ei de egritudine sua.ꝛ istud rōnabili⁹ est.(descēdit itaq; ignis de celo ꝛ denorauit eū ꝛ quinquaginta qui erāt cū eo).ſ.illico vt helias petiuit hoc descendit ignis ꝛ cremauit quinquagenarium cum viris suis.
¶ An ignis cōburēs quinquagenariū cū viris.l.ō celo descenderit vel fuerit de nouo genitus Qō.xviij.

Quinquagenari⁹ cuꝫ l.viris comburitur.

Qō.18. A

Queretur de isto igne q̄r se habuerit.ſ. an descēderit de spera ignis vt de alio loco:vel an fuerit ꝓduct⁹ in ipso loco in quo cōbustus est quinquagenari⁹ cū viris suis.¶ Rñdēdū q̄ iste ignis poterat descēdē de spera ignis vel de alia pte aeris vel fuerit in ipso loco genit⁹ vbi cōbusti sunt viri.

Opi. cōis.

Tertiū tñ nō est dōm hic:qꝛ helias petiuit q̄ ōscēderet ignis ō celo.Si āt gñaret in loco illo in quo cōbusti sūt viri nō descēderet:ideō opꝫ q̄ i aliq̄ loco supiori fuerit de quo descēderit ad h̄ q̄ de⁹ videret exaudire oſonē helie.¶ Jtē qꝛ dr̄ h̄ q̄ descēdit ignis de celo :ergo nō fuit ibi genit⁹ vbi cōbusti sunt viri.Duo āt aliq̄ modi pñt teneri indifferēter.¶ Sciēdū tñ q̄ accipit h̄ large descendere de celo:qꝛ ignis nō est i celo nec aliq̄ō elemētū:ideō nō pt descēdere de illo:maxie qꝛ dato q̄ eēt celū de nā ignis nō secaret inde aliq̄ ps ne fieret corruptio in corpore celesti:sꝫ ꝓ modū vulgarē dr̄ de celo venire oē qō venit de pte supiori:qꝛ locꝰ aeris ꝛ ignis dicūt celū eo q̄ sunt sup̄ nos iuxta illō volucres celi.i.volucres aeris ꝛ tūc si descēderet ignis de spera sua qꝛ illa superior est quā Aer ꝛ aer vocat celū diceret descēdere de celo.vt si fuerit genit⁹ ille ignis i aliq̄ pte aeris ꝛ ōscēderit ad cremādū viros:diceret ōscēdere ō celo eo q̄ aer vocat celum.¶ Sꝫ adhuc dōm rōnabili⁹ cē q̄ iste ignis genit⁹ fuerit i nubib⁹ inferioris ptis circa pmū intesticiū aeris ꝛ ōscēderit inde q̄ꝫ q̄ ōscēderit ōspera sua.nā q̄ descenderet de spera est ponē plura mirabilia q̄ꝫ q̄ ꝓduct⁹ fuerit i nubib⁹.nā nō poterat ille ignis secari ab aliis ptibus spere sue nisi p violētiā:eo q̄ nāt appetit q̄libꝫ res vnitatē ꝛ refugit sectiōez.Etiā qꝛ ignis nāt ascēdē ꝺꝫ vsq; ad sperā suā ꝛ ōscēdere eē ꝺ nām.Etiā qꝛ si ignis ōscēdisset p sperā aeris trāsiuisset p locū frigidissimū.ſ. p aerē caliginosuꝫ nō poterat ñ extingui nisi ꝓseruaret sup nāt:rōnabili⁹ q̄ est poni q̄ ille ignis fuerit genit⁹ i pte inferiori aeris.ſ.circa intesticiū pmū aeris.ꝛ h̄ sufficiebat ad intētiōez helie.ſ.q̄ ōscēderet ignis ō aliq̄ pte aeris ita vt videret ōscēdē ō celo ꝛ p hoc putaret a deo mitti.ꝛ ista fuit cā q̄re helias ñ solū petiuit q̄ cremaret illi viri:sꝫ ēt q̄ ōscēderet ignis ō celo ad cremādū eos.nā si ignis causat⁹ fuisset i pte inferiori.ita vt nō videret ōscēdē quāꝫ a deo causaret poti⁹ poterat putari nāt genit⁹.sic aliqñ causant iflāmatiōes circa terrā :vt putaret fcm̄ eē a dmōib⁹.nūc Xo cū ōscēderet ignis ō celo quāꝫ ñ ꝓcludat nēcario q̄ a deo erat tñ ꝓbabili⁹ erat sic esse a deo q̄ꝫ als. ¶ Queretur vlterius quare helias petiuit q̄ descēderet ignis de celo ad cremādū istos viros.Et an peccauerit petēdo vt veniret ignis ō celo sup istos Et dōm ꝑ q̄ ñ:qꝛ si peccasset de⁹ nō exaudisset ipꝫ i oſone illa q̄ ad malū erat:qꝛ de⁹ pctōres nō exaudit Jo.ix.ꝛ potissime qñ orāt aliqd qō malū est.ꝛ tñ de⁹ exaudiuit heliā mittēdo ignē ō celo bis sup duos qnquagenarios q̄ ñ peccabat.¶ Jtē pꝫ ex oſone helie qꝛ ipe dix̄:si hō dei suꝫ ōscēdat ignis ō celo.i.si de⁹ acceptat ꝓces meas tāꝫ fui sui oro q̄ ōscēdat ignis q̄ helias petebat h̄ fieri si de⁹ iudicabat illō eē iustū ꝛ alioqn nō.Cū āt q̄rit q̄re helias petiuit q̄ descenderet ignis. Aliq̄ putāt q̄ hoc fuit qꝛ volebāt illi qnquagenarij tenē heliā ꝛ ducē vinctū:ió petiuit ignē ōscēdē ad cremādū eos ne possent eū tenē.ꝛ hoc vt aliq̄t colligi Luce.ix. vbi dixerūt Jacob⁹ ꝛ Joānes ad xpm:dñe vis dicam⁹ vt ignis ōscēdat ō celo ꝛ ꝓsumat illos sic helias fecit.ꝛ sic volebāt illi discipuli petē ignē ad similitudinē helie:ꝛ tñ illi volebāt petē ignē i vindictā iniurie.ſ.qꝛ nollebāt samaritani apire portas vbis vt pꝫ ibidē.q̄ ēt helias petiuit ignē ō celo sup illos viros qꝛ ei aliquā iniuriā faciebāt v l facē itēdebāt.¶ Sꝫ istō nō stat qꝛ helias erat vir dei:ꝛ ad viros dei ptinet tollerare iniurias ꝛ nō vindicare eas.vñ si helias ad vindictā petiuisset de⁹ nō ex audiuisset eū qꝛ de⁹ nō fuit iniusto ōsiderio hoiuꝫ.etiā fuisset icrepād⁹ valde helias ōsideras vindictā:pꝫ qꝛ sic increpuit xps Jacobū ꝛ Joānē qꝛ volebāt petē ignē ō celo sup samaritanos Luc.ix.cū dr̄ ꝛ cōuersus increpauit illos dicēs nescitis cui⁹ spūs estis:fili⁹ hois ñ venit aias hoium ꝓdere sꝫ saluare.sꝫ helias tenebat ad nō vindicādū iniuriā sic discipuli:q̄ nō fecit pp hoc.¶ Jtē dato q̄ helias voluisset q̄ nō caperet nō orasset q̄ veniret ignis ō celo ad cōburēdū illos:sꝫ orasset vt de⁹ poneret aliq̄ō ipedimētū p qō nō possent capere eū.Sic em̄ fecerūt alij viri sci qñ nollebāt cogi ad aliq̄d.sic fuit de btā Lucia quā volebat pnceps ducē ad lupanar ꝛ oſone facta imobilis fuit ita vt multa iuga boum simul et boies nō possent eā mouē.¶ Alij āt dicūt:q̄ helias orauit vt veniret ignis ō celo sup istos eo q̄ erāt ydolatre ꝛ ꝓsenserāt regi ochozie mittēdo nūcios ad belzebub.

Qūo aliqd dr̄ descēdere de celo.

¶ Sed dōm q̄ hoc nō sufficit:qꝛ dato q̄ isti eēnt mali ñ licebat helie occidē ipsos:ꝛ ēt nō licebat ei orare vt occideret qꝛ istō erat malū.potissime qꝛ ipe nō orabat vt destruerent ad hoc q̄ saluarent.¶ Dōm igit̄ q̄ helias orauit venire ignē ō celo sup istos a deo mot⁹ ad hoc. fuit āt motiuū qꝛ isti viri erāt mali ꝛ peccauerāt i ydolatria ꝛ in multis aliis:de⁹ āt volebat eos occidē ꝛ ad hoc mouit heliā vt oraret ꝓ occisiōe illoꝝ.ꝛ ꝫ ipsi non mererent mortē ex aliq̄ qō nūc faciebāt ꝺ heliā:merebant tñ ex multis aliis q̄ fecerāt ꝛ deus voluit eos nūc occidē vt occisio sua ꝓficeret ad terrorē emēdatōis pctī ochozie ꝛ ydolatrāꝝ vt oēs timerēt facere aliqd circa ydolatriā:cū nō solū ipi ydolatre punirent:sꝫ ēt illi qui ibāt ad vocādū ꝓphām dei ex pte regis ydolatre.Sic em̄ fuit i pncipio.ecclie pmitiue cū ananias ꝛ saphira voluissent fallere apl̄os sup̄ pcio agri:de⁹ voluit punire pctm̄ illō acriter ad terrorē oiuꝫ alioꝝ q̄ venirēt ad cultū xpi:ne aliqs auderet mētiri.ꝛ ob h̄ mouit btm̄ petrū vt pnūciaret mortē illis imediate venturā ꝛ sic fcm̄ est actuū.v.nā ad ꝟba petri mortui sunt.ꝛ sic dōm q̄ dato q̄ helias nō orauisset ignē ōscēdē sup istos:de⁹ volebat eos occidē:ꝛ tñ vt moꝛs eoꝝ magꝭ ꝓficeret ad terrorē ydolatrāꝝ ꝛ ad auctatē ꝓphāꝝ:mouit de⁹ heliā vt oraret ꝓ eoꝝ occisiōe.¶ Si āt obyciat q̄ peccauerit qꝛ xps icrepuit Jacobū ꝛ ioānē q̄ petebāt ignē ōscēdē ō celo. Dōm q̄ icrepuit illos qꝛ ñ mouebant bono zelo sꝫ pp vindictā.iō dix̄ eis nescitis cui⁹ spūs:Luc.ix.helias āt nō mot⁹ fuit pp iraꝫ sꝫ qꝛ spūs dei mouit eū vt ōclaratū est.iō nō peccauit.sic pꝫ ō btō ꝑetro nā xps increpuit Jacobū ꝛ Joānē qꝛ volebāt petē ignē ō celo sup samaritanos:ꝛ tñ nō icrepuit btm̄ petrū q̄ dixit ananie ꝛ saphire q̄ morerent ꝛ imediate mortui sunt p⁹ ꝟba eius: sꝫ scriptura approbat illō tāꝫ scm̄ p spūꝫ scm̄ actuū.v. (¶ Rursum misit ad eū pncipē quinquagenariū alterꝝ ꝛ quinquaginta cū eo).ſ.cōbusto pmo quinquagenario ꝛ helia nō veniēte misit ochozias aliū qnquagenariū.Be isto scō qnquagenario ꝺꝫ q̄ eadē cā mitēdi eū fuit q̄ i pmo qnquagenario.ſ.ad honorādū heliā vt veniret cū eo qnquagita viri.(qui locut⁹ ē illi hō dei h̄ dic̄ rex festina descēde.)iste qnquagenari⁹ eodē mō locut⁹ est sic pm⁹ ꝛ ió helias orauit ignē ō celo ōscēdē sup eū sic sup pmū.(¶ Rñdēs helias ait.si hō dei ego sum).i.si de⁹ acceptat oſones meas rogo vt ōscēdat ignis de celo sup te.ōscēdit ergo ignis ō celo ꝛ ꝺuorauit illū ꝛ quinquaginta ei⁹.)ita iste cōbust⁹ ē sic pmus:qꝛ ipe peccauerat sic pmus.ſ.qꝛ erat ydolatra ꝛ ꝓfetiebat ochozie i pctis:

ꝛ deus

B

Helias ōre petiuit qō ignis descēderet.

Pria opio.

Impugna.

Pria rō.

Scōa rō.

C

Scōa opi.

Cōfutatio.

Determiatio auctoris.

An viri scti dēant mala petere ꝓtra illos qui sibi volūt nocere.

B

Obiectio.

Rño.

Determiatio auctoris.

Qō 19 A

An helias peccauit orādo q̄ descenderet ignis ō celo ad deuorādū illos.

†

†

E

Scōs quagēari⁹ cū iuris suis ꝙburit.

ꝛ deꝰ volebat occidē eū ꝓp pcā:ꝛ mouit heliā vt oraret ꝓ mōte eiꝰ.(itez misit ꝓncipē qnq̄gēariū tertiū: ꝛ qnq̄ginta q erāt cū eo.)nullus duoꝝ ꝓmoꝝ redierat nec helias venerat:ió semp mittebat ochozias nuncios.

¶Aꝫ ochozias missit scōm quinquagenarium cum primus esset combustus. Cō.xx.

Cō.20. A

Queretur cū primꝰ qnq̄genariꝰ fuisset cōbustꝰ cū.l.viris suis ḡre rex mittebat aliū qnq̄genariū qꝛ dēret timē ꝙ ille cōbureret. ēt ipse q mittebaꝫ formidare dēret ꝙ cōbureret siē ꝓꝛ.

Ꝓria rō.

Aliqs dicet ꝙ rex nō timuit mittē ꝑm qnq̄genariū nec tertiū:qꝛ nō sciebat q̄li morte ꝓrior ꝙsūptus fuisset imo nesciebat an mortuꝰ fuisset:ſꝫ videbat ꝙ morabaꝫ ꝓmꝰ ió misit ꝑm ꝛ videꝫ ꝑm morari: tertiuꝫ misit nihil mali suspicaꝰ ſꝫ admirās quō tādiu redire morarenꝫ. ¶Sꝫ dōm ꝙ hoc nō est ꝝisike qꝛ rex nō mitteret aliquē aduocādū heliā q̄sq̄ sciret qd egisset primꝰ quinq̄genarius q eū aduocādū iuerat:ꝛ si forte ille morareꝫ mittēt ad sciēdū qd ille ageret nō tū aduocādū heliā:misit tū ꝑm ꝛ tertiū quinq̄genarios aduocādū heliā ꝙ pꝫ ex ꝝbis eoꝝ:nā qlibet eoꝝ dicebat hō dei descēde:ió nō fuerūt missi isti qnq̄genarij ad sciendū qd ageret ꝓmus ſꝫ solū.aduocādū heliā.

Confuta. Ꝓria rō.

Scōa rō.

¶Itē si rex mitteret ad sciendus quō morabaꝫ ꝓmꝰ qnq̄gēariꝰ ñ misisset alios qnq̄genarios ſꝫ vnū viz:ꝛ tū misit q̄ꝫ vice vnū qnq̄gēariū ḡ ille nō ibat aduocādū ꝓzēqnq̄gēariū ſꝫ heliā. ¶Itē pꝫ.clarius ꝙ ochozias sciret ꝓmū qnq̄gēariū fuisse ꝙbustū vꝫ saltē ꝑm:nā qñ ivit tertius dixit ad heliā noli despicē aiaꝫ meā:ecce descēdit ignis ō celo ꝛ ōuorauit duos ꝓncipes qnq̄gēarios:siē ḡ iste sciebat mortē illoꝝ duoꝝ qnq̄gēarioꝝ ita ēt ꝝisike erat ꝙ rex sciret eā. ¶Bōm ḡ ꝙ ochozias sciuit quō ꝓmus qnq̄gēarius ꝙbustꝰ fuerat:ꝛ tū misit ꝑm quinq̄genariū ꝛ tertiū:ꝛ forte adhoc erant due cāe motiue.)Ꝓria qꝛ nesciebat cur primꝰ quinq̄genarius cōbustꝰ fuisset:ió nō putabat ꝑm cōburēdū:naꝫ nō credebat ꝙ ió cōbustus fuerat:qꝛ deus vellet eū cōburere ꝓp hoc ꝙ ipse mittebat eū ad uocādū heliā:ſꝫ ꝓp aliq̄ pcā eius.ꝛ tūc dato ꝙ vnus quinq̄gēariꝰ peccasset ḡuissimꝫ ꝛ deus eū cōbureret: nō cōbureret aliū erat aūt istud aliq̄ſr ꝝisike qꝛ nō mittebat ochozias qnq̄genariū ad aliqō malū sed solū aduocādū heliā vt.ꝫ. declaratū est. ¶Scōm motiuū eē poterat ex obstinatiōe ochozie circa ꝓpositū suū:nā qñ aliq desiderāt aliquaꝫ rē valde:ēt si eueniāt eis infortunia circa illā:sp ferunt in eā nō putātes ꝓp illā rē sibi euenire vel saltem expectātes aliqñ sibi bonū euētuꝝ.sic fuit insule q misit nūcios ad capiēdū dauid:ꝛ samuelē ꝛ illi nūcij coacti sunt ꝓphaꝛ.q̄ nūciato sauli misit alios nūcios ꝛ ēt illi ꝓphauerūt.ad vltimū aūt ipse iuit putās se nō ꝓphatuꝝ:ꝛ ēt ipse coactus est ꝓphare.ꝟ.i.li.c.xix. Be ipso autē scōo quinq̄genario dōm ꝙ morꝰ fuit ex eisdē cāis ex quibꝰ ochozias:qꝛ ille erat malꝰ ꝛ ōnus excecabat eū:vt tradere ꝓ in mortē. ¶Auereꝫ vlterius de tertio qnq̄gēario qūō ille ire ausus ē ꝙbustis duobꝰ ꝓmis qnq̄gēarijs ꝛ ipso ḃ sciēte. ¶Rñdē.ꝙ q̄stū ad regē eedē cāe mittē di eū fuerūt q̄ assignate ſr p̄cedēti qōne de quinq̄genario scōo.q̄stū ad ipm quinq̄gēariū dōm ꝙ ille ire timebat ad vocādū heliā:qꝛ timebat ne ēt ipse cremareꝫ siē alij duo quinq̄genarij qō pꝫ ex ꝝbis eiꝰ:nā cū venit ad heliā:dixit vir dei noli despicē aiam meā ecce ignis cō sumpsit duos pricipes.q.d.siē illos ꝙsumpsit q venerūt ad uocādū te:ita poterat me ꝙsumē:ió oro ne despicias aiaꝫ meā faciēdo ꝙ ego ꝙburar.iuit tū iste qnq̄genariꝰ ad uocādū heliā qꝛ p̄ceptuꝫ regis vrgebat valde:ió posuit se i māu dñi:ꝛ iuit ad uocāduꝫ heliā:qꝛ tū timebat nimis ꝙ ꝙbureꝫ siē duo ꝑmi:humiliauit se nimis corā helia.ḃ āt fuit qꝛ iste tertius qnq̄gēarius erat vir bonus ꝛ deꝰ nollebat ipm occidē:ió dedit ei spūm hūliā di se corā helia:vt nō occidereꝫ.(quicū veniſſet curuauit genua ꝛ heliā.)Alij quinq̄genarij vocabant heliaꝫ aliq̄ſr supbe dicētes:rex p̄cipit vt descēdas:ꝛ ex est ꝙ illa ꝝba nō erant tā ḡuia vt ꝑmererenꝫ mortē alicuius istoꝝ qnq̄gēarioꝝ si nullū aliud pctm itercideret: cū tū deus vellet eos occidē pp alia:hēbat istā occasionē vel colorē occidēdi eos nūc.ſ.qꝛ irreuerēter oāntꝫ ꝓphe

Determinatio. Ꝓria cā.

Scōa cā.

Cō.21. A

Quinq̄genarius quā tuꝫ ēire ad heliam.

dei.tertiꝰ aūt sciēs q̄ſr alij locuti fuerāt voluit hūiliari in oibꝰ.ſ.tā in ꝝbis q̄ꝫ in hītu corpis:vñ ꝑmū flexit genua corā helia qō est magna hūiliatio(ꝛ ꝓcatꝰ est eū.) ſ.ꝝbis hūilibus valde.(ꝛ ait hō dei nolli despicē aiam meā.)vocaꝫ aia ipa vita ꝛ dr aliqs despicē vitā alteriꝰ qñ ꝓ nihilo hꝫ ꝙ ille viuat vel moriaꝫ.ꝛ sic eraꝫ ī ptāte helie ꝙ iste occidereꝫ.ſ.iuocādo sup eū ignē ō celo vꝫ ꝙ nō occidereꝫ nō iuocādo aliqō malū sup eū:ió si iuocaret ꝓtenebat vitā eiꝰ qꝛ poterat facē ꝙ nō morereꝫ:ꝛ faciebat eū mori.(ꝛ alias ꝓuoꝝ tuoꝝ q mecū sūt).ſ. qnq̄ginta viroꝝ q iuerāt cū isto qnq̄gēario:nā ēt timebat ō morte illoꝝ siē de morte sua:cū viri veniētes cū aliis qnq̄genarijs cōbusti fuissent cū eis.(ecce descēdit ignis ō celo ꝛ ōuorauit duos ꝓncipes quinq̄gēarios ꝓmos.) istō sciuerat ochozias:ꝛ viri sui ꝓ aliqs nūcios q̄s miserat ad sciēdū qd agēt.primꝰ qnq̄genariꝰ cū morareꝫ redire vꝫ forte ꝓ famā ḃ cognouit:ꝛ iste qnq̄genariꝰ tertꝰ retullit duos ꝓzes ꝙbustos fuisse: ió orabat ne ipe sirꝫ ꝙbureꝫ.(ꝛ qnq̄genos q cū eis erāt. qnq̄genus siḡat ordinē:ꝛ vocaꝫ quinq̄geni ḃ due multitudines diuise p qnq̄gita:qꝛ qlibet illoꝝ qnq̄gēarioꝝ hēbat secū.l.viros. (ſꝫ nūc obsecroꝝ mi ꝛ fearis aie mee).ſ.ls ego poterā cōburi siē:aly si tu velles tū oro vt nō facias me ꝙburi ſꝫ mi ꝛ fearis vite mee ꝛ eoꝝ q mecū sꝛ.(Locutꝰ ē aūt angelus dñi ad heliā.)ī ꝓzibꝰ vicibꝰ deus nō iubebat helie ꝙ iret ad ochoziā ſꝫ volebat ꝙburē qnq̄gēarios nē ꝝo voluit ꝙ helias iret ad ochoziā:ió misit angelū suū ad eū. Be mō aūt locutiōis āgeli ad heliā dōm ē siē sup dixim⁹.(dicēs descēde cū eis ne timeas.)voluit ōus ꝙ iret helias nūc ad ochoziā vt increpet eū ꝛ certissime mōtē ꝓnūciaret ei ꝛ sic timereꝫ ydolatre deū puniētē eos q ꝙsulebāt ydola ꝛ venerabanꝫ.dixit āt angelus helie ne timeret:qꝛ helias poterat formidare ire ad ochoziā qꝛ forte putabat ꝙ vocauisset eū ad occidēdū ipm.ēt timebat maxie ꝓ iezabel mꝛe ochozie qꝛ illa erat pessima femina ydolatra:ꝛ que itez ꝓsecuta fuerat ad mortē ipm heliā nec potuit eū tenere p̄cedēti li.c.xix.angelus aūt securū redidit heliā ꝙ nihil mali patereꝫ.

¶Surrexit igit:ꝛ ōscēdit cū eo ad regē: ꝛ locutus ē ei.Hec dicit dñs.Qꝛ misisti nūcios ad ꝙsulēdū belzebub deū achārō q̄si nō eēt deꝰ i isrl̄a quo posses interrogare ꝑmonē:ió de lectulo sup quē ascēdisti nō ōscēdes:ſꝫ morte morieris.Mortuꝰ ē aūt iuxta ꝑmonē dñi quē locutꝰ ē helias:ꝛ regnauit ioram fr ei⁹ ꝓ eo:āno scōo ioram filij iosaphat regis iude.Nō.n.hēbat filiū.Reli q̄ āt ꝝbꝝ ochozie q̄ ꝛ opatꝰ ē nōne hec scripta sunt in libro ꝑmonū dieꝝ regū israel.

Ita vocatur aia.

(¶Surrexit.)hic pōit q̄rtū buiꝰ.c.ſ.ꝙstātia helie ꝙ rege in facie loquētis ꝛ dr.(surrexit igit ꝛ descēdit cū eo ad regē).ſ.surrexit de mōte carmelo in q̄ morabatur ꝛ iuit cū isto tertio qnq̄gēario.(ꝛ locutꝰ ē ei ḃ dicit dñs) sub intelligēdū est ꝙ ochozias q̄siuerit ab helia an ipse locutꝰ fuerit nūtijs eius ō morte sua ꝛ reuocauerit eos de itinere.ꝛ tūc helias rñdit istō.vel pōt dici ꝙ helias locutꝰ est istud ochozie añq̄ꝫ qcq̄ ipse q̄reret.(qꝛ misisti nūcios ad ꝙsulēdū belzebub deū acharō.)ls nō puenissent isti nūcij ad belzebub nec ꝙsuluissent eū meruit mortē ochozias qꝛ deꝰ nō solū punit fcñ sed ēt volūtatē:maxie qꝛ hic nō solū erat volūtas sed ēt fcñ inchoatū inquātū isti nūcij iā ibant ad ꝙsulēdū belzebub ꝛ illuc pueniſſent nisi reuocati fuissent ab helia(q̄si nō eēt deꝰ in israel a quo posses interrogare ꝑmonē).ſ. in hoc ꝙ misisti ad cōsulendū belzebub inuisti ꝙ nō erat aliqs deus in israel ꝛ hoc fuit graue nimis(ió ō lectulo sup quē ascēdisti nō descēdes sed morte morieris).ſ.in pena huiꝰ delicti morieris:ꝛ hoc siue alias moriturus eēt nāliter siue nō:vt ōclaratū fuit supꝫ.(mortuꝰ est ḡ iuxta ꝑmonē dñi quē locutꝰ ē helias).ſ.paulo post ḃ mortuus est ochozias sicut locutꝰ fuit helias:nā cū eēt vir nequā ochozias ēt p̄nūciata sibi morte ꝓ pctō nō doluit:sed

B Mortuꝰ ē ochozie.

manſit in duricia ſua nec meruit miſericordiā. ⁊ tñ dato q̄ mīam petiuiſſet forte nō obtinuiſſet eam.

¶ Quare ochozias audita morte nō doluit ȯ pctō. Et ſi doluiſſet an fuiſſet a morte liberatus. Qō.xxij.

Qō. 22. A

Primarō.

Queretur circa h̄:cū ochozias audita morte ſua nō doluit de pctō ⁊ p hoc nō meruit remiſſionē pene. ſi doluiſſet ȯ pctō: an libaret a morte. Aliqs dicet q̄ ſic: q̄ Ezechias mouitur⁹ erat ⁊ deus h̄ p̄nūciauerat p yſayā .j.xx. ⁊ tñ doluit nimis ⁊ deus addidit ei.xv.ānos vite. ¶ Rñdēdū q̄ aut iſta p̄ nūciatio helie ȯ morte ochozie erat p̄z firmā dei ſniaz: vl̄ p̄z ſtatū ochozie. Si p̄ mō: dato q̄ doleret ȯ pctō nō remitteret ei mors. Si p̄o mō remitteret. p̄z h̄ q̄ſtū ad p̄m: q̄ deus ſepe p̄nūciat aliq̄ mala ⁊ nō iſligit illa: ſic̄ p̄z de inniuitis Jone.iij.⁊.iiij. ſic de ezechia.j.xx. ſic ēt fuit de Achab cui multa mala p̄nūciata ſuit: ⁊ q̄ doluit deus tēpauit ſniam p̄cedēti li.c.xxi. ⁊ eſt rō ſ̄ñalis hie remie.xviij. ⁊ ezech xxxiij. q̄ de⁹ logt aliqd mali ꝯ alicui quos ⁊ mutabit ſi ipſi dolēt. ⁊ logt bonū p aliq̄b⁹ ⁊ mutabit ſi ipſi ȯclināt a lege dei. Si aūt itelligeret ꝓphia iſta p̄m ſniam dei firmā nō mutaret: dato q̄ nimis lugeret ochozias. h̄ p̄z tā in bonis q̄ in malis. de bonis p̄z i Moyſe qui orauit dñm ſepe vt p̄mitteret eū intrare i terrā chanaā ⁊ tñ nō p̄mīſit: ſ̄z dixit ſufficit tibi nequaq̄ loq̄ris vltra ad me de hac re: deute.iij. ꝓ̄z ēt de dauid q̄ bon⁹ erat l̄z p̄us fuiſſet mal⁹: ⁊ orauit p filio ſuo vt ñ moreret de q̄ p̄dixerat Nathā q̄ moreret: ⁊ tñ mortu⁹ eſt: ſup̄.ij.li.c.xij. Orant ēt interdū boni p malis ⁊ nō obtinēt: q̄ ꝓphia eſt p̄m firmā dei ſniam. Sicut fuit de ſamuele q̄ p̄dixit q̄ regnū ſcidēduz eēt ȯ mānu ſaul ⁊ poſtea orabat inſtāter cū lachrimis vt nō ſcinderet ⁊ tñ ñ obtinuit: ſ̄z deus iuſſit q̄ ceſſaret ab h̄ increpādo eū q̄ lugebat. ⁊.i.li.c.xv.⁊.xvi. ita nūc vī de morte ochozie q̄ ipſa p̄nūciata fuiſſet p̄m ſniam dei firmam: ió dato q̄ oraſſet ipe ⁊ helias nō fuiſſet remiſſa. S̄z obiciet q̄ tūc ꝙa pnia nō h̄z effcm venie. ¶ Rñdēdū q̄ dolor de pctis directe ordinat ad remiſſionē culpe ⁊ nō penę: ió q̄ cūq̄z aliqs ꝙe pēitet ſp remittunt ei culpe: q̄ aūt pene remittant p accidēs eſt. Jō ſi ochozias doluiſſet de peccatis ſuis remiſſiſſet ei de⁹ penā eternā: ⁊ tñ ſp puniret tpaliter. ſ.moriēdo ex infirmitate illa. Sic.n.p̄z q̄ interdū multi petiuerūt cū lachrimis remiſſionē pene ſ̄z nō obtinuerūt: ſic p̄z ad hebre.xij. cū dī de Eſau q̄ pp vnam eſcā vēdidit p̄mītiua ſua ⁊ poſtea cupiēs hēditare bñdictionē reprobat⁹ eſt: nō.n.inuenit pnie locū q̄q̄ cū lachrimis inq̄ſiſſet eā. Sic ēt p̄z ȯ antiocho q̄ valde oppſſerat iudeos poſtea ꝙo a deo pcuſſus petebat veniā: ⁊ tñ nō obtinuit q̄ viueret. ij.mach.ix. ſ.orabat aūt ſceleſt⁹ dñm a q̄ nō erat mīa q̄ ſecutur⁹. (⁊ regnauit Joza fr̄ ei⁹ p eo). ſ.mortuo ochozia regnauit Joza fr̄ ei⁹ eo q̄ ochozias nō hēbat aliquē filiū q̄ ſuccederet ei vt p̄z i lr̄a. (anno ſo Joza filij Joſaphat regis Jude.) ponit tps i q̄ cepit regre joza fr̄ ochozie: ⁊ dī q̄ r̄gnauit an.ij. Joza filij Joſaphat regis iude. ⁊ ſic erāt duo Joza ſil̄ reges: vn⁹ Joza filius achab rex iſrl̄ ⁊ alius Joza filius Joſaphat rex iude.

Qō.23. A Joza cepit regnare tpe Joſaphat.

¶ Queret quō ē vex: q̄ in.ij.āno Joza filij Joſaphat cepit regnare Joza rex iſrl̄: q̄ vī q̄ cepit regre tpe Joſaphat. ¶ Rñdēdū q̄ cepit regnare tpe Joſaphat: q̄ p̄z q̄ joza cepit regnare imediate poſt mortē ochozie: regnauit tñ ochozias ānis duob⁹ poſt achab: p̄cedēti lib. c.vlti. ⁊ cepit regre ochozias āno.xvij. Joſaphat: vt p̄z ibidē ⁊ regnauit Joſaphat ānis.xxv. vt p̄z ibidē: ḡ neče ē q̄ tpe ioſaphat cepit regre joza rex iſrael. ¶ Itē p̄z q̄ j.iij.c. dī q̄ ioſaphat rex iude iuit cū joza rege iſrael in bellū ꝯ regē Moab: ḡ regnāte ioſaphat cepit regre Joza. Itē p̄z q̄ ibidē dī q̄ āno.xviij. Joſaphat regis iude cepit regre joza filius achab ſup iſrael. Dī tñ q̄ anno.ij. Joza cepit regre joza rex iſrael eo q̄ ioſaphat rex iuda ⁊ filius ſuus joza ſil̄ regbāt: ⁊ ex eo tpe q̄ cepit ſil̄ regre cū pre trāſierūt duo āni vſq̄z ad p̄ncipiū regni joza. fuit aūt h̄ q̄ ſorte ioſaphat fecit q̄ filius ſuus joza ſil̄ eēt rex cū eo. ſic p̄z de ſalone: nā vnct⁹ fuit in regē viuēte dauid ⁊ aliquāto tpe regnauerūt ābo ſil̄: p̄cedēti lib.c.j.⁊.ij. imo bis vnct⁹ ē ſalon i regē viuēte dauid vt p̄z p̄ palip.vlt. Scdo pōt dici: q̄ qñ ioſaphat deſcēdit in ſamariā ad achab: ⁊ debuit ire cū eo ad bellū in ramoth galaad: reliqt joza filiū ſuū rectorē regni: ⁊ q̄ in bello poterat mori ōſignauit eū in regē ne poſtea iter filios ſuos eēt ꝓtentio: ne ip ſo mōtuo i bello nō poſſet fieri ōtermiatio q̄s dēret p̄ſuccedē. ⁊ iſtud appet nimis rōnabile: q̄ neče eſt regnū joza filij joſaphat cōputari ex eo tpe q̄ ioſaphat iuit cū achab ad bellū in ramoth galaad. q̄ō p̄z q̄ in illo bello in p̄ma die occiſus fuit achab ⁊ ceſſauit bellū ipa die: vt p̄z p̄cedēti li.c.vlti. ⁊ illico ſucceſſit ochozias filius achab vt p̄z ibidē ⁊ ſucceſſit ei joza fr̄ ſuus: vt p̄z hic. ⁊ ſic a tpe q̄ iuit in bellū ioſaphat cum achab vſq̄z ad p̄ſtōnē joza filij achab in regē iſrl̄: ſolū trāſierūt duo āni. ⁊ tñ iſte joza dī regnaſſe āno.ij. joza filij ioſaphat: ḡ ille joza cepat regre cū pre ſuo ioſaphat ex eo tpe q̄ ioſaphat iuit cum achab i bellū. Tertio dici pōt: q̄ ioſaphat p̄ſtituit joza filiū ſuū in regē ſecū. iſtud tenēt hebrei ⁊ Nicolaus: ſ̄z iſtō nō multū vī q̄ poſtq̄z venit de bello ioſaphat nō erat in periculo: ió nō erat aliq̄ō motiuū ei⁹ ad tūc iſtituēdū filiū in regē pp̄ pericula: ió magis tenēd⁹ eſt ſcōs mod⁹ ſup̄ aſſignatus (nō.n.hēbat filiū.) iſta fuit cā q̄re joza ſuccеſſit ochozie fr̄i ſui: nā ſi habuiſſet filiū ñ ptinebat ſucceſſio ad fr̄es. (Reliq̄ āt ꝓmonū ochozie q̄ opat⁹ eſt). remittit hic hieremias ſcriptor libri ad alia loca in q̄b⁹ ſcripta ſunt oia geſta ochozie. ⁊ vocant ꝓmones ei⁹ opa ei⁹: q̄ō p̄z q̄ dī q̄ opat⁹ eſt ꝓmo tñ nō ptinet ad opationē ſed ad locutionē (nōne hec ſcripta ſunt i li. ꝓmonū diez regū iſrael). ſ. ibi ſcripta ſūt cū geſtis alioz regū. fuerūt tñ pauca geſta eius q̄ duob⁹ ānis ſolū regnauit ⁊ nō fuerunt ꝓpleti.

Primarō. Scda rō. Tertia rō. Contra. † † † A

¶ Incipit capitulum ſecundum.

Factus eſt aūt cū leuare vellet dñs heliaz p turbinē in celū: ibāt helias ⁊ heliſe⁹ ȯ galgalis. Dixitq̄z helias ad heliſeū. Sede hic: quia dñs miſit me vſq̄z i bethel. Cui ait heliseus. Viuit dñs ⁊ viuit aīa tua: q̄ non derelinquā te. Cūq̄z deſcēdiſſent bethel: egreſſi ſūt filij ꝓphetaꝝ q̄ erāt ✝ i bethel ad heliſeū: ⁊ dixerūt ei. Nūqd noſti: q̄ hodie dñs tollet dñm tuū a te. Qui rñdit. Et ego noui. Silete. Dixit aūt helias ad heliſeū. Sede hic: q̄ dñs miſit me i hiericho. Et ille ait. Viuit dñs ⁊ viuit aīa tua: q̄ nō derelīquā te. Cūq̄z veniſſent hiericho: accеſſerūt filij ꝓphetaꝝ q̄ erāt in hierico ad heliſeū: ⁊ dixerūt ei. Nūqd noſti: q̄ dñs hodie tollet dñm tuū a te ⁊ ait. Et ego noui. Silete. Dixit āt ei helias. Sede hic: q̄ dñs miſit me vſq̄z ad iordanē. Qui ait. Viuit dñs ⁊ viuit aīa tua q̄ nō derelinquaz te. Jerūt igit ambo pariter ⁊ q̄ñq̄ginta viri de filijs ꝓphetaꝝ ſecuti ſunt eos. Qui ⁊ ſteterūt ecōtra lōge. Illi āt ambo ſtabāt ſup iordanē. Tulitq̄z helias palliū ſuū ⁊ ī uolnit illud: ⁊ pcuſſit aquas q̄ diuiſe ſunt i vtrāq̄z ptē: et trāſierūt ambo p ſiccū.

Alꝫ † iſuper eſt.

Factum

Obiectio. Rñſio. No. q̄ dolor de pctis directe ordinat ad remiſſionē culpe ⁊ ñ pene ⁊ iustitiā.

Qñ dicit q̄ joza cepit regnare āno.ij. joza regis iuda

Actus est. Descripto in p̄cedentib⁹ Ochozie descensu ad īferos pp eius ne gtiā:hic agit de eleuatiōe helie in paradisum pp virtutis helie ꝓstantiā:r diuidit in duo qr ꝓmo ponit helie eleuatio.scdo helisei in statum helie substitutio.ibi(helisēus autē.)Prima i duas qr ꝓmo ponit helie circuitus.scō eiusdē de hoc mundo ad padisum trāsitus ibi(cūqz trāsissent.) Quere tur circa primū an ista que hīr hic fuerint post precedētia.Et an fuerit imediate vl iteriecto aliquāto tēpore. Rndēdū ad primū q hic est ordo ꝓtinuus:nā supra actū est de morte ochozie r quō illā prenūciauit helias: nūc aūt agit de raptu helie:fuit.n.helias manens inter boues vsqz ad mortē Ochozie.nā tunc ipse stetit coram eo r dixit sibi q morereꝛ de egritudine illa r q nō surgeret de lecto:p̄cedēti.c.r tū helias postquā raptus est nunqz appuit boibus nec locut⁹ fuit alicui manēti i statu nr̄o nisi soli xp̄o qñ trāsfiguratus est:nā tunc appuerunt helias r Moyses loquētes cū xp̄o.Matb. xvij.r Luc.ix.Ideo oportuit q ea q̄ hītur p̄cedēti.c. fuerint ante ista. Ad ām dom q raptus helie de quo hic:fuit mox post mortē Ochozie q nō fuit vnus annus intermedius sed valde modicū tps.qd p3 qr Joram fr Ochozie regnauit mortuo Ochozia p̄cedēti .c.r ipse in principio regni sui fecit bellū ꝰ regē Moab vt p3 sequen.c. in principio r ibi declarabit .Et tū cū ipse iret in bellum iā helias raptus erat in celū.qd p3 qr Josaphat r Joram euntes in bellū quesierūt an esset aliqs de pphis dīni a quo quererēt r̄nsum r dixit:qdā est hic helisēus q fundebat aq̄s sup manus helie:r sic vr q helias iā raptus erat qr alr q̄rereꝛ ām dīni ab helia ꝛ nō ab helisēo.

Itē qr dr q fundebat aq̄s sup manus helie ḡ iā cessauerat fundē aquā r tū si helias nō rapt⁹ eēt:helisēus nō dū cessaret ministrare ei qr sp̄ ministrauit ipsi p̄cedenti lib.c.xix.r tūc diceꝛeꝛ q fundit aq̄s sup man⁹ helie.i.q p3 offiū fundēdi ḡ iā nō hēbat offiū illud r ꝓter helias raptus erat. Itē helisēus nō būit spūm dīni saltē māi feste nisi postq̄z recessit helias:nā tūc petiuit spūs pphie vt p3.j. Etiā qr de⁹ dixerat helie q vngeret helisēū in pphetā p se p̄cedēti lib.c.xix.r tū nō poterat eē pphā p illo quousqz ipe recederet ab hoib⁹ ḡ nō hēbat helisē⁹ patētē spūs pphetici aī raptū helie:r ꝓter in principio regni Joram nō erat helias iter boies qñ helisēus ꝓsult⁹ est a Joram r Josaphat.fuit ergo raptus helie paulo post mortem Ochozie.s.in principio regni Joram.

Quereꝛ vlterius ad qd ponit hic de raptu helie qa istō nō ptinet ad hystoriā regū Juda nec israel. Rndendū q in hoc nō excessit scriptor huius libri ꝓsuetudinē alior hystoriographor:nā cū aliq hystoriographi describūt gesta aliquor regū nō solū scribunt ea q̄ isti fecerūt vel dixerūt sed ét si aliqua alia notabilia accidērūt tunc in alijs ptibus terrar illa scribunt. Sic p3 de pphā Dad qui scripsit plenissime hystoriā dauid r oīa que acciderūt tpe suo in oibus regnis terre:vt p3 p̄ palipo.vlti. Et potissime istud ꝓuenit qñ scribunt gesta q̄ acciderūt in terris istorū regū quor sunt hystorie:quia ad eos vident ptinere ista gesta in quantū fiunt i terra ptātis eorū. Sic aūt fuit de raptu helie qr tpe erat vir de terra israel r morabat in illa: ió ꝓueniēs erat raptus eius scribi inter gesta regum israel.r potissime qr istud fuit vnū factū valde mirabile. Alia rō fuit r p̄cipua .s.qr hieremias q scripsit librū istū intendit scribere potius ea que ptinebant ad sacrā scripturā .s. de eijs que credēda sunt r agēda q̄z de gestis aliq̄rū pson̄arū.r qr raptus helie ptinet ad ea que credere dēmus:cū de helia dicat q deus illū missurus est aī finē seculi vt ꝓuertat corda filiorū ad pr̄es malachi.iiij.ió opportuit poni in aliquo loco scripture de raptu ei⁹ vt p hoc sciremus q adhuc viuēs maneat:r sic expectemus eū aliqñ vēturū ante finē seculi.nullus fuit locus ad ponēdū raptus helie ꝓuenientior q̄z iste eo q hic agit ō ꝓuersatiōe ei⁹ inter boies:r ām ordinē tpis hic locari dēbat ista hystoria.(factū est aūt cū leuare vellet dīns heliā).i.qñ dīns volebat leuare heliā in celū accidit hoc qō sequit.(per turbinē).s.p ventū validū rapientē ipsū(in celū).i.in paradisum terestrem.

Quō dr hic q deus voluit rape heliā in turbine cuz infra dicat q currus igneus rapuit eū. Qō.iij.

Quereꝛ quō dr q deus voluit leuare heliā in celū p turbinē:cui dicat qō currus igneus r eq ignei portauerūt heliā vt p3 in lra. Rndendū q helias raptus est a ꝓspectu helisei p fortē ventū ipellentē eū ad locū illū ad quē deus volebat eū portare.nā helias poterat portari ab angelo ap̄hē dēte eū r ferēte in padisū:sicut angelus ap̄hēdit Habacbub pphaz r portauit illū p capillū in Babilonē Daniel.xiij.poterat ét portare eū p vētū validū impellētē ipm ad locū ad quē deus vellet:r iste vētus vocaretur spūs dīni qr erat a deo missus:r p istuz modū aliqñ consueuerat helias portari de vno loco terraz ad alium a deo:sic p3 p̄cedēti li.c.xviij.ex Ybis ab die.s.cū recesserо a te spūs dīni asportabit te in locuz quē ego ignoro.i. vētus a deo missus vt ibi pbatū est. Sic ét p3.j.i lra cū dixerūt filij pphaz ne forte tullerit eū spūs dīni r ꝓiecerit in vno mōtiū aut in vna valliū:r tū illud nō pōt itelligi nisi ō vēto qr alr nō diceꝛeꝛ r ꝓiecerit eū sed posuerit eū si eēt angelus dīni q eū ferret.r sic fuit turbo.i.vētus fortis i modū turbinis q diuisit heliā ab helisēo r portauit eū in locū quē de⁹ voluit. Ad rōnē in ꝓriū de curru igneo dom q ām veritatē nō erat nisi ventus fortis:r tū ille erat grossus qsi mā solida r accepit colorē igneū ex volūtate dei vt magis.j.declarabit.

Ad ꝓriuz.

Quereꝛ vlterius quō turbo poterat portare heliā in celū vel in padisuz:qr turbo poterat ipellē ad cadendū eū in terrā vel ferret eū velociter sup terre supficiē r tū nō eleuaret eū i altū r sustinēt. Itē dato q posset eleuare eū in altū:Tū nō dirigeret ad ptē illā ad quā exp̄ediebat nec dimitteret heliā i loco in q̄ deus volebat sed sicut acciderеt deficē ipetū vēti. Rndendū q iste vētus q tullit heliā ad locū padisi nō fuit vēt⁹ nāl surgēs qr de isto bñ ꝓcluderēt arguméta:ſ fuit vēt⁹ causat⁹ a deo r mouebat ab angelis:ió dirigebat in ptē illā ad q̄z de⁹ volebat r durabat ipet⁹ ei⁹ q̄diu volebat de⁹. Sciē dū tū q in isto vēto fuerт due ptes q̄dā fuit grossa nimis ad modū nubis r ꝓdēssata i q̄ posſz helias sustineri: r ista erat i modū curr⁹:ió dr j.q erat curr⁹ igne⁹ q rapuit heliā.alia ps erat magne ipetuositatis r ista ipellebat ptē grossā in q̄ erat helias r mouebat:ita q helias ñ pateretur violētiā illi⁹ ipet⁹.ps āt ipellēs mouebat volūtate dei ab aliquo angelo vl ipse deus posuerat in mā talē virtutē p quā sic moueretur:r sic ille ipetus nō cessaret quousqz deus iūberet r moueretur ꝰ illā ptē ꝰ quā deus vellet:r tunc vocareꝛeꝛ ventus ille spūs dīni:qr erat spūs.i. flatus motus a deo:r ām istum modū sepe deus vsus est vento ad ministeriū suū sic p3 Gene.i.ſ.spūs dīni ferebat super aquas.i.ventus suscitatus a dīno mouebat super aquas ad desicādū eas.sic ét exod.xiij.deus mouit ventū vrentē per totā noctē qui desicaret viā maris rubri. Sic etiā quādo voluit ducere coturnices ad castra israelitarū:concitauit ventū africum qui duxit coturnices multas numeri.xi.ſ.ventus autē egrediēs a dīno arreptas trās maꝛ coturnices detullit.nullus.autē istor vētor mouebat nāliter sed ad voluntatē dei: ita ergo nūc turbo iste q rapuit heliā concitatus fuit a dīno r portabat heliā sine nocumēto ad ptē illam ad quā deus volebat.r de tali intellexerūt filij pphaz dicētes ne forte tullerit eum spiritus dīni r ꝓiecerit in vno montiuz aut in vna vallium.

Quō turbo siue vēt⁹ poterat portare heliā in celū.

An helias fuit ductus in celuz empireū vel in terre strem paradisum siue aliū locū. Qō.v.

Talis ventus qualis esset.

Quereꝛ vlteriꝰ quō dr hic:q helias ductus est in celū:nā nō fuit ductus in celū sed in aliū locū. Rndēdū q helias nō fuit ductus in celū accipiendo celuz ꝓprie:qr si ductus fuisset

Qō.1. An hic fuerit ordo cōtinuus.

B Rapt⁹ helie fuit pauco tpe post mōtē ochozie. Prima rō.

Scda rō.

Qō.2. A Ad qd ponit hic ō raptu helie. Prima rō.

Scda rō.

Qō.3. A

Qō.4. A

Qō.5. A

Helias nō dū est beatus.

Nec ē mortuus.

Prima rō Scōa rō. Tertia rō.

in celū nō fuisset i aliō ductus nisi in empireū vbi sunt beati: nā alij celi nō sunt ad mansionē hoium: sed solus ad motū nālem pp generationē ⁊ corruptionē eorū q̄ sunt in n̄ elementali: ⁊ tñ nō fuit in celo empireo eo q̄ ille est locus btorū. Helias autē nodus beatus est: iō nō est ibi sed in alio loco. Pater hoc q̄ nemo est beatus nisi post mortē: sed helias nondū est mortuꝰ sed moriturus: iō nō est in celo empireo. Item ianua vite eterne nūq̄ fuit apta vsq̄ post xpi mortē: nā ēt ale sanctorū virorus solute de corporibus nō ibant in vitā eternā: q̄q̄ ipse sm se dispositе essent ad bndum illā: a fortiori ergo Helias q nō erat dispositus ad habēdā vitā eternā ex eo q̄ erat viuens: nō poterat esse in celo empireo. Item p̄z q̄ Enoch raptus est a dño sicut Helias Gene. v. ⁊ tñ ipse ductus est in paradisum terrestrē: vt p̄z ecclesia. xlviij. ſ. Enoch placuit deo ⁊ trāslatus est in paradisū: ⁊ accipit paradisus p terestri: q̄ nunquā scriptura vocat paradisum nisi ortū deliciarū vt p̄z Gene. ij. vbi ponit paradisus sepe ⁊ in hebreo ponit ibi ortus deliciarū. Ita ꝯ accipiet hic: ⁊ nō ē aliqs locꝰ in toto canone biblie in q̄ ponat paradisus p celesti. Sed Helias ⁊ Enoch trāslati sunt vt maneant viuentes vsq̄ ad tps prefinitū a deo: ideo ambo erunt in eodē loco: nā actus eorū similis futurus est postq̄ reddierint ad seculū. Dicendū igit q̄ Helias raptus est in paradisum terestrē vt ibi maneat vsq̄ ad tps p̄finitū de quo infra dicet. p̄z hoc q̄ Enoch est in paradiso terestri: ecclesia. xliij. ergo Helias est ibi. p̄z hoc q̄ enoch venturus est ad conuertendū hoiem ad pniam prealleg. c. Helias ēt vēturus est ad cōuertendū corda patrū ad filios Mala. iij. p̄z ēt de hoc apocalip. xi. vbi ponunt isti duo venturi eodē tpe ⁊ opaturi idez: ergo ambo erūt in eodē loco. Cū autē dicitur hic q̄ raptus est in celū: dicendū q̄ accipit hic celū large. nā scriptura vocat celū ipsum aerē: iuxta illud: volucres celi. i. aeris: ⁊ q̄ Helias raptus est in turbine ⁊ eleuabat in altum ⁊ postea nō comparuit dī q̄ eleuatus est in celū. (ibāt Helias ⁊ heliseus) erat heliseus minister Helie qui semp ei ministrauerat ex tpe quo Helias vnxit eū in pphetā: vt p̄z p̄cedēti lib. c. xix. nā fundebat semp aquā sup manus Helie sequē. c. nūc ergo cū Helias discurreret de loco in locū heliseus ibat cū illo (de galgalis) Galgala est nomē loci inter Jordanē ⁊ vrbē hieri co in quo israelite castrametati sunt illa die qua transierūt Jordanē ⁊ posuerunt ibi duodecim lapides: quos tullerant de alueo Jordanis vt manerent ibi in memoriam q̄ deus sicauerat Jordanē ad transitū israelitarū: Josue. iij. ⁊ ibi cessauit māna ⁊ inceperunt comedere israelite de panib⁹ terre illius: ⁊ ibi circūsi sunt omnes israelite q̄ nati fuerant in deserto per. xl. ānos ⁊ ibi celebrauerūt pascha: Josue v. (dixitq̄ Helias sede hic q̄ dñs misit me vsq̄ in bethel.) semp cōsueuerāt ambo simul ire ⁊ nūc die qua trāsferēdus erat helias in padisū volebat q̄ maneret heliseus i galgalis: ⁊ ipse solus iret in bethel. est aut bethel quedā ciuitas in sorte Beniamin: Josue. i. xviij. ⁊ credit q̄busdā q̄ ista fuerit illa bethel in qua erant ydolatre ⁊ erat vnus de vitulis aureis: sed qd de hoc sit verū declaratū est precedēti lib. c. xij. (cui ait heliseus viuit dñs ⁊ viuit aīa tua q̄ non derelinquā te). i. iuro per vitā dei ⁊ per vitā tuā q̄ nō derelinquā te sed ibo tecū quocūq̄ ieris. Quare autem dixit helias q̄ maneret in galgalis die qua ipse trāsferendus erat in padisum: nā nō cōsueuerat helias solus ambulare: sed cū eo ibat semp Heliseus q̄ semp ei seruiebat. Rñdēdū q̄ helias volebat occultare recessum suū ab heliseo. sciebat aut helias q̄ Jordanē trāsiturus erat ⁊ postea inde rapiendus erat in turbine: voluit ergo q̄ maneret heliseus in galgalis ne videret qñ ipse rapiebat: nā volebat recessum suum oibus hoibus ignotū fieri: q̄ ea que ptinēt ad aliqualē excellentiā bois ⁊ cōserunt a deo: debēt ocultari ne homines videant gl̄iari de eis que sibi a deo donata sūt: nam apostolus dicit. ij. ad Corinth. xij. q̄ non expedit gl̄iari. nā q̄ se ipm comēdat nō ille pbatus est sed quez deus comēdat. ij. ad corinth. ij. vñ ipse apl̄us receperat magnas reuelationes a deo: ⁊ tñ. xiij. ānis subticuit illas vsq̄quo expediēs fuit q̄ declararet eas. ij. ad chorin. xij. Ita q̄ raperet Helias in celū: erat aliqd magne dignitat̄ q̄ in nullo hoium factū fuerat nisi in Enoch: iō subticebat ⁊ occultabat se ab oibus.

Helias nō p̄dicabat heliseo nō manifestando sibi raptū suum q̄ uis futurus esset successor eius.

Qō. 6. Quare helias dixit heliseo q̄ maneret in galgalis.

Ad argm̄.

† † †

Qō. 7. Quare helias voluit se occultare, ab heliseo.

Quere tur vlterius quo volebat se helias occultare ab heliseo q̄ deus iusserat helie q̄ vngeret heliseum in pphaz p se. i. successorē suū in magnitudine pphie ⁊ signoꝝ p̄cedēti li. c. xix. nō ꝯ debat occultari ab isto saltē: q̄ alꝰ nō dimittebat eū in successorē suū. Rñdendū est q̄ heliseus poterat esse successor helie in pphia q̄q̄ nō videret qñ rapiebat. Nec oportebat q̄ helias aliqd ageret sup heliseū anteq̄ raperet: ad hoc q̄ heliseus succederet Helie in pphia: sed istud dēbat fieri p deū. Nā heliseū fieri successorē helie erat: q̄ ipe accipet eminētiā pphie ⁊ magnitudinē signoꝝ sicut helias hēbat. ista aūt ex pura gr̄a dei fieri dēbant sine aliqua opatiōe hoium: ideo ēt si heliseus nesciret heliā rapiēdū: post raptū eius poterat deꝰ ei ista ꝓferre. De helia aūt dom q̄ ipse nō ab scōdebat Heliseo recessū suū ex iuidia q̄si nollet q̄ ille succederet sibi: sz cā fuit q̄ helias volebat se būiliare ñ ōclarādo alicui excellētiā suā: nesciebat aūt an deꝰ vellet q̄ heliseus sciret recessum eius: iō occultabat se p̄ capiēs signū: an vellet deus q̄ heliseus sciret recessum suū. Intelligebat. n. q̄ si deus volebat heliseū scire hoc: poneret in mēte eius q̄ nullo mō dimitteret ipm heliā quousq̄ rapetur: sin aūt ipe spōte maneret in quocūq̄ loco diceret ei. tūc ꝯo cū Helias p̄ dixisset: noluit Heliseus manere sed dixit q̄ iret cū eo ⁊ iuit vsq̄ ad locū de quo raptꝰ est Helias. faciebat aūt ista expimēta Helias q̄ nesciebat an deus dignū iudicaret Heliseum ad videndū recessum suum. sic. n. ignorauit de eo qō petiuit Heliseus. ſ. q̄ fieret spūs Helie duplex in eo ⁊ nesciuit rñdere determiate Helias: an fieret vel nō fieret dicēs rē magnā petisti. Heliseo aūt sp pseuerāte cum Helia vsq̄ ad trāsitū Jordānis sz helias sepe vellet eū dimittē: credidit iā helias q̄ deꝰ vellet heliseū cognoscē recessū suū: iō dixit ei postula a me q̄ vis pus̄q̄ tollar a te.

Quereꝝ vlterius an peccauit Heliseus cum Helias iuberet ei manē in aliquo loco ⁊ diceret q̄ nō maneret sed iret cū Helia. Et vī q̄ sic: q̄ Heliseus tenebat obedire Helie: tum q̄ Helias pphā dei erat: tū q̄ Heliseꝰ erat minister eius p̄cedēti li. c. xix. in hoc tñ nō obediebat ei. Rñdēdū q̄ heliseus nō peccauit nō manēdo in locis in qbꝰ iubebat Helias. Pro quo sciēdū q̄ aut Helias diceret heliseo sede hic q̄ dñs misit me cū intētiōe iubēdi ei q̄ sic faceret: aut solū p modū hortādi vl suadēdi vt māeret. Si scōo mō nō tenebat Heliseꝰ manere nec peccabat eūdo. Si p̄ mō vī q̄ peccabat. Credēdū ē. n. q̄ Helias nō diceret ista ꝟba heliseo ipando sz suadēdo. ſ. nō opz q̄ mecū eas q̄ dñs misit me vsq̄ ad talē locū: iō bonū erit q̄ maneas hic: ⁊ tūc faciebat istud ad videndū an deus moueret heliseū ad spūm eundū cū eo: ⁊ p̄ hoc cognosceret an deus iudicabat illū dignū videre recessū suū. ⁊ q̄ ista nō dicebant tūc p modum iubēdi sz alleuiādi laborē heliseī: licebat ei nō assentire. Si aūt oīno iuberet cū volūtate iubendi ⁊ si immueret ipsi heliseo: dom q̄ aut heliseus accepat a dño reuelationē ō recessū Helie ⁊ q̄ iret cū eo vsque quo raperet aut nō: si nō recepat reuelationē tenebat simplr obedire Helie: q̄ sine cā nō licebat ei trāsgredi p̄ceptū illiꝰ si aūt accepat reuelationē licebat ei ire cū Helia sz ipe remueret. sic aūt fuit nūc q̄ deꝰ reuelauerat heliseo recessum Helie qō p̄z q̄ filij pphaz in Bethel ⁊ in hierico dixerunt heliseo hodie tollet a te dñs tuus: ⁊ ipse rñdit silete ⁊ ego noui: Helias tū nesciebat q̄ hoc deus reuelauerat heliseo: iō poterat ei iubere q̄ nō iret secū: Heliseus aūt hñs ꝟriā reuellationē a dño nō tenebatur ei obedire: iō dicendū q̄ siue Helias ei iuberet manere siue persuadendo diceret: non tenebat obedire ei Heliseus. (Cunq̄ descendissent Bethel egressi sunt filij p̄ropbetarum qui erant in Bethel.) isti occurrerunt

Paulus xiij. annis subticuit reuelatiōis

Qō 8. An peccauit heliseꝰ ñ manēdo.

† †

helie:

helie:quia erat princeps ꝛ caput oīum ꝓphetarum.
¶Qui erant filij prophetarum qui occurrerunt helie an essent filij prophetarum secundum carnem:vel discipuli eorum. Qō.ix.

Qō.9. A Opini.bebreorū. ꝛ Nico.

Queretur qui erāt isti filij ꝓphetarū. ℞ñdēt hebrei ꝛ Nicolaꝰ q̄ isti nō erāt filij ꝓphaꝝ ꝑ carnē:ꝑ erāt discipuli eoꝝ:ꝛ vocant filij q̄ discipuli vocant filij magistroꝝ:ꝛ isti erant multi viri hñtes vitā religiosaꝫ q̄ volebāt eē pfectiores reliq̄s de ppło ꝛ cōueniebāt ī locū vnū vbi erāt ꝓphe ꝛ ibi vacabāt doctrine eoꝝ ꝛ laudibus dei. Erāt aūt ꝯgregationes istoꝝ ꝓ diuersa loca:qō ꝓ q̄ hic dr̄ q̄ filij ꝓphārū erāt in bethel:ꝛ iterū cū misisset in hierico occurrerūt ei alij filij ꝓphārū q̄ erāt in hierico:ꝛ sic erāt ibi duo collegia ꝓphārū.ſ.vnū in bethel ꝛ aliud in hierico ꝛ multa alia forte erāt ꝓ diuersa loca regni israel. Ceperūt āt ista collegia ꝓphetaꝝ eē tpe Samuelis.nā tūc.primo legitur ea fuisse vt ꝓ.ē.j.li.c.x.vbi cū venit Saul ad collē dei:occurrit ei multitudo ꝓphetaꝝ vaticinantiū:ꝛ facto in se ſpū dñi cepit ꝓphetare.aliud etiā collegiū erat in Rama:nā q̄n fugit Dauid a facie Saulis iuit ad samuelem in rama ꝛ erat ibi Samuel cū ꝓphis ꝛ nūcij saulis q̄ ter missi sunt coacti fuerāt ꝓphetare ibi:vt patet.ē.j.li.c.xix.nūc aūt plus multiplicata erāt ista collegia ꝓphetarū q̄ꝫ a pricipio. Istud satis verū est q̄ talia collegia eēnt:qr hoc nos declarauimus.ē.j.li.c.x.et q̄ illi q̄ ibi vocabant ꝓphete nō erāt oēs ꝓphete.i.cognoscētes futura.sed ꝓphete.i.vacantes laudibus dei:nā laudare deum est prophetare.sic dicitur.i.paralipo.xxv.q̄ Eman ꝛ Ethan ꝛ alij cantores prophetabant in organis ꝛ citharis idest canebant ꝛ laudabant dominum. Nunc vero concedendum est q̄ essent talia collegia virorum religiosorum:ꝛ tamen non videtur dicendus q̄ isti de quibus hic scriptura loquitur essent tales viri sed potius q̄ erant filij prophetarum ſm carnem.nam alſ non vocarentur filij prophetarum sed prophete:qr omnes habentes istū statū dicebant ꝓphete.habebant aūt ꝓphete filios sicut ceteri homines eo q̄ matrimonio vtebant vnde Amos dixit.c.vij.non sum ꝓphēta nec filius prophete.erant autem multi filij prophetarū in istis locis:quia ibi multi prophete habitabant:ꝛ non est dubiū quin etiā hic essent collegia aliorum virorum non prophetarū cōfluentium ad loca in quibus manebant prophete vt ibi magis vacarent cultui dei.erant autem inter istos prophetarū multi habentes spiritum prophetiū quod patet:quia q̄n venit Heliseus in Bethel filij prophetarū dixerunt ei: q̄ dominus suus tollendus erat ab eo illa die: manifestum est tamen q̄ helias non reuelauerat hoc alicui homini cum ipſi Heliseo maxime familiari suo non reuelasset: (sed illi sciebāt hoc ſpiritu prophetico ꝛ dixerūt ei nū quid nosti q̄ hodie tollet dominus dominum tuum a te)filij prophetarū sciebant hoc:ſpiritu prophetico vt dictū est.nam deus voluit eis reuelare ad hoc q̄ non tolleretur helias eis omnino ignorantibus ꝛ sic magis consolarentur:quia quererent aliqua ab eo que alſ nō quesituri essent ꝛ fruerentur aspectu eius tanq̄ꝫ eum vltra non visuri. Si autē recederet eis non scientibus tristarentur:sicut cum amicus recedit ad longam peregrinationem non se expediens de amico suo.isti autē filij prophetarum sciebant heliam recessuruꝫ a se ipſis: ꝛ tamen non sciuerant hoc ab ipso Helia nec etiam indicabant se scire hoc.sed fingebant se tanq̄ꝫ nescientes de recessu eius. Dixerunt autem isti ad heliseum si sciebat an dominus suus tollendus esset ab eo ad hoc q̄ si nesciebat instrueretur vt anteq̄ꝫ recederet helias peteret aliqd ab eo(qui respondit ꝛ ego noui:)idest ēt ego noui eum recessuruꝫ sicut vos(filete):idest nō dicatis aliqd Helie nec etiam audiat Helias me hoc scire. dixit autem Helias ad heliseum sede hic(quia dominus misit me ad Hierico.)dixit hoc Helias ex eadē ratione qua supra scilicet vt occultaret recessum suum Heliseo. ¶Queretur qūo dicebat helias q̄ mittebat eum dominus in Bethel ꝛ deinde Hierico ꝛ deinde in Galgalam ꝛ an verum diceret. ℞espondendū q̄ helias verum dicebat:quia ipse nūc recessurus erat de seculo ꝛ mittebatur a domino ad visitanda ista loca que nominauit ipse:tamen nō dicebat hoc principaliter ex eo q̄ iturus erat ad ista loca: quia nihil impediebat heliseum ire cum helia:sed dicebat hoc ad occultandum recessum suum Heliseo: vt cum totiens diceret heliseus manere vellet in aliquo loco ꝛ iret helias solus ꝛ sic raperetur a domino(et ille ait viuit dominus ꝛ viuit anima tua:qua non derelinquam te)cum iuramento asseruit heliseus q̄ non dimitteret Heliam vt helias visa pertinacia ꝛ obstinatione voluntatis heliſei non molestaret eum super hoc q̄ maneret ꝛ ipse solus iret.(cūq̄ꝫ venissent Hierico accesserunt filij prophetarum qui erant in Hierico ad heliseuꝫ.)de istis filijs prophetarum dicendum est sicut supra dicebatur q̄ essent vere filij prophetarum ſm carnem ꝛ cum eis erant alij viri religiosi tenentes quasi vitam monasticam: ꝛ isti accesserunt ad heliseum querentes ab eo an sciret de recessu helie.(ꝛ dixerunt ei nunquid nosti q̄ dominus hodie tollet dominum tuuꝫ a te.)hoc sciebāt isti ſpiritu prophetico:quia erant prophete ꝛ filij prophetarum ꝛ deus reuelauerat eis ad consolationem suam(ꝛ ait et ego noui) idest etiaꝫ ego noui sicut vos istud fuit quia deus reuelauerat ei. ¶Queret quare filij prophetaruꝫ tam qui erant in Bethel q̄ꝫ qui erant in Hierico dixerunt Heliseo nūquid nosti q̄ dominus hodie tollet dominum tuum a te. ¶℞espondendū q̄ filij prophetarum volebant q̄ heliseus succederet loco helie in principatu prophetie:ideo reuelabant ei recessum eius vt prius quā recederet peteret ab eo donum eminentie inter prophetas: ne manerent omnes illi prophete minores tanq̄ꝫ sine capite. ¶Notiuuꝫ autem est:quia helias erat caput omnium prophetarum qui tunc erant tam in eminentia prophetie quam in signorum operatione:quia non legitur de alio prophēta q̄ manente Helia inter homines faceret mirabilia. ipse autem erat princeps ceteroruꝫ tam in doctrina morali quam in eruditione legis ꝛ exemplo vite:et gerebat curam de omnibus collegijs prophetarum in terra israel.nunc vero non manebat aliq̄s similis ei inter ꝓphetas:ideo omnes essent quasi sine capite.et quia nullus eorum audebat petere ab Helia q̄ dimitteret euꝫ in loco suo voluerunt dicere istud Heliseo vt ipse peteret locum helie:quia putabant q̄ faciliter posset hoc obtinere:hoc autem erat quia deus dixerat Helie: qō vngeret heliseum in prophetam pro se:idest q̄ vngeret eum in successorem suum precedenti.libro.c.xix.ꝛ hoc sciebant alij prophete:quia manifestum erat q̄ helias vnxisset heliseum:ideo putabant q̄ deus vellet q̄ heliseus maneret loco helie. ¶Item patet quia heliseus erat valde familiaris helie.nam semper ministraverat ei ꝛ secutus fuerat eum ex die qua vocatus est precedenti libro.c.xix. Ideo propter magnam familiaritatem quicqd peteret ipse ab Helia quod per se dare posset vel orando deum vt daret libenter faceret heliseus autem intelligens q̄ rapiendus esset helias ꝛ sciens q̄ filij prophetarum volebant q̄ ipse maneret loco helie ꝛ propter hoc ei loquebantur: dicebat illis filete:idest nō loquamini aliqd: quia ego scio quid vellitis dicere ꝛ quid me petere oporteat.(dixit autem ei helias sede hic:quia dominus misit me ad iordanem.) iam tertio ortabatur eum manere ꝛ dixit q̄ deus miserat eum ad iordanem:quia deus volebat illa die rapere heliam ꝛ declarauerat ei locuꝫ de quo rapiendus esset.ille autem erat vltra iordanem: ideo deus mittebat eum ad iordanem:scilicet vt transito iordane perueniret ad locuꝫ de quo rapiendus erat (qui ait viuit dominus)hic iurauit heliseus sicut supra q̄ nullo modo dimitteret heliam vnde non potuit helias excutere eum a se vsq̄ꝫ ad locum in quo raptus est a dño.
¶Queretur quare helias totiens dicebat heliseo ma-

A An helias verū dixit q̄ dñs mittebat eū in bethel in hiericho ꝛ ī galgalā.

†

†

†

Qō.II. A Filij ꝓphaꝝ ruꝫ quare peterēt ab heliseo an sciret recessuꝫ helie.

B

†

†

†

Qō.Ii. Qō.Io.

Helias ḡre totiēs dixit heliseo qō maneret.

ne hic:quia dominus misit me.nam ter dixit ei hoc:scilicet quando ibat in Bethel ꝛ in hierico et ad iordanem. ¶Respōdēdum q̄ helias dicebat hoc heliseo nō q̄ nollet omnino q̄ ipse non videret recessum eius:sed quia nesciebat an deus eum dignum reputabat ad videndum hoc.ꝛ si helia dicente sede hic:quia dominus misit me:manere vellet heliseus: signum erat q̄ deus non mouebat heliseum ad videndum recessum helie ꝛ consequenter non reputabat eum dignum ad videndum illum. Si autem heliseus vellet ire cum helia haberet aliquale signum helias q̄ deus volebat qō heliseus videret recessum suum:ꝛ vt probaret hoc certius non solum in vno loco:sed in multis temptauit eum vt maneret.nam si soluꝫ semel dixisset ei sede hic:quia dominus misit me ꝛ nollet manere heliseus:credere posset helias q̄ hoc faciebat heliseus ex quadam vrbanitate humana sed non ex motu dei. Cum vero videret q̄ ter conatus fuerat psuadere ei q̄ maneret ꝛ nolluit: putauit q̄ hoc nō faciebat nisi qꝛ deus mouebat eū ad eundū cū helia quousqꝫ raperet:ꝛ tunc permisit eum ire secū nō molestans eū vltra q̄ maneret. ¶Queretur vlterius quare helias discurrit p ista tria loca.s. de Galgalis in Bethel ꝛ in Jherico ꝛ in iordanem. ¶Respōdēdum q̄ hoc fuit ꝓpter duo. ꝓmo ad experiendum an deus vellet q̄ heliseus videret heliā cum raperetur vel non:ꝛ non poterat hoc sufficienter experiri helias nisi per multa loca discurreret et in quolibet eorum diceret ipsi heliseo sede hic vt declaratum est precedenti.q.nunc autem cognouit istud:qꝛ discurrit per loca illa. Alia causa fuit:quia helias erat princeps prophetarum omniuꝫ qui erant tempore suo ꝛ isti erant commorātes per collegia sicut viri religiosi simul:ita q̄ vnum collegium eorum erat in galgalis ꝛ aliud in Bethel ꝛ aliud in Hierico.de Bethel ꝛ de Hierico patet in litera:quia de quolibet istorum locorum dicitur q̄ egressi sunt filij prophetarum in occursum helie.de Galgala autem nō dicitur q̄ egressi sunt filij prophetarum non quidem q̄ ibi non essent:sed qꝛ galgala fuit primus locus de quo litera refert heliam ꝛ heliseum recessisse :ideo quāquā essent ibi filij prophetarum non possent egredi in occursum helie.quia ipse non veniebat in galgalam sed recedebat inde.voluit autem helias visitare nunc ista tria collegia prophetarū : quia ex quo nunc recedebat ab eis volebat commendare ipsis aliqua que facerent licet non diceret eis q̄ omnino recedebat ab ipsis nec etiam putaret q̄ ipsi sciebant recessum eius. Deus vero mitebat heliam ad ista loca vt ex presentia eius consolarent oēs prophete audientes verba eius tanq̄ nunq̄ rediturī ad eos ꝛ ipse reuelauerat eis recessum helie vt sic videntes consolarentur.et helie non reuelauit q̄ alij ꝓphete hoc scirent vt putaret q̄ alij non cognoscebant recessum eius. ¶Nicolaus dicit q̄ iuit helias in Bethel ꝛ hierico propter causam dictam:in galgala autem stetit quia erat locus sanctus:scilicet quia ibi israelite fixerant castra quando primo ingressi sunt in terram Chanaam : ꝛ quia ibi Jsraelite circuncisi sunt et celebrauerunt pascha. ¶Sed hoc non multum stat:qꝛ si propter sanctitatem loci visitaret Galgalam potius visitaret Hierusalem in qua erat templum Salomonis ꝛ archa federis ꝛ omnia sacra veteris testamenti visitaret etiaꝫ ciuitatē Silo ꝛ Gabaon ꝛ Cariathiarim quia in his fuerat archa federis vel templum Doysi aliquo tempore anteq̄ fieret templum Salomonis visitaret etiam ciuitatem Hebron : quia ibi est sepulchrum omnium patriarcharum scilicet Abrahe Jsaac et Jacob et vxorum suarum Gen.xlix.ꝛ.l.ibi etiam est sepulchrum Ade primi parentis Josue.xiiij.et tamen non visitauit aliqua istorum locorum:sed solum Galgalam ꝛ Bethel ꝛ Hierico ergo nō visitauit Galgalam propter sanctitatem sed propter causam dictaꝫ scilicet propter collegia prophetarum que ibi erant sicut in Bethel ꝛ Hierico : licet de hoc non fiat mentio propter causam supra assignatam.immo si vellimus dicere helias non visitauit Galgalam cum scriptura nō dicat q̄ iuerit illuc sed q̄ iuerit de galgalis in Bethel. vnde magis videtur q̄ helias ꝛ heliseus manserint aliquanto tempore in Galgala ꝛ quando rapiendus erat helias voluit visitare Bethel ꝛ Hierico ex causa assignata.(iuerūt igit̄ ambo pariter)scilicet postq̄ heliseus nolluit manere in aliquo loco non molestauit eū helias sed permisit secum ire ꝛ ibant ambo pariter p viam.(ꝛ quinquaginta viri de filijs ꝓphetarum secuti sunt) isti filij prophetaruꝫ erant de Hierico:quia iste fuit vltimus locus de quo helias recessit:ꝛ isti quinquaginta non iuerunt simul cum helia ꝛ heliseo:sed sequebantur eos retro vt viderent quomodo rapiebatur helias:ꝛ non audebant ire apud heliam ne increparet eos et iuberet redire:sicut illi viri qui iuerunt post hieremiam quando ipse iuit ad ocultandū archam federis ante captiuitatem Babilonis:voluerunt enim notare locum:sed non potuerunt inuenire ꝛ reprehendit eos valde Hieremias vt patet scō Machab. scō (qui steterunt ecōtra longe)scilicet secuti sunt heliam ꝛ heliseum euntes ad Jordanem ꝛ ante Jordanē in aliquo loco excelso substituerunt vt viderent quid helias ageret in transitu Jordanis:nam locus per quem ibat helias non habebat pontem nec vada.iordanis enim non legitur habere aliquez pontem ex eo q̄ quodam tempore anni:scilicet in martio in tempore messis prime inundat Jordanis valde ꝛ diffunditur aqua per planiciem magnaꝫ ita vt nullus pons sufficeret ad capiendum latitudinem aquarū:de hoc ecclesia.xxiij. scilicet qui multiplicat sicut Jordanus in diebus messis:hoc etiam colligitur Josue tertio cū dicitur iordanis autem ripas aluei sui tempore messis impleuerat ꝛ isti viderunt quomodo helias diuisit Jordanem et transierunt ambo:ꝛ etiaꝫ expectauerunt ibi vsquequo rediret heliseus ꝛ viderent an ipse faceret signum in Jordane.(illi autē ambo stabant super iordanem) scilicet stabant in ripa iordanis:non enim erat ibi pons aliqs nec etiam vadum:sed oportebat transire super aquas vel natare ꝛ tunc opus fuit miraculo ad transeundum.habet tamen iordanis vada in aliquibus locis:nam iudi.tertio fit mentio de vadis Jordanis que transmittunt in terram Moab (tullitq̄ helias pallīū suum.)istud erat ad diuidendū aquas Jordanis vt trā sirent ambo sicut postea fecit.(et inuoluit illud) aliqui putauerunt q̄ helias extenderat pallium suum super aquas ꝛ q̄ ipse ꝛ heliseus descenderunt super illud ꝛ transierunt in eo sicut in naui:sed litera dicit hic contrarium scilicet q̄ helias inuoluit pallium suum scilicet complicuit illud faciendo longum ꝛ strictum et rotunduꝫ ad modū lancee (ꝛ percussit aq̄s) scilicet percussit eas pallio sic inuoluto velut si percuteret eas baculo ad hoc vt diuiderentur(que diuise sunt in vtrāq̄ partez)scilitet quedam steterunt ad partem superiorē: scilicet ille que fluebāt de fonte Jordanis a parte aquilonarī ꝛ alie longe recesserunt scilicet que erant a parte meridiana ꝛ relicta est magna latitudo trāsitus per alueum fluuij.(ꝛ transierunt ambo per ficū) scilicet diuisis aquis transierunt helias ꝛ heliseus per alueum iordanis siccum.ꝛ in hoc fuit etiam aliud miraculum quia non solum aque diuise sunt:sed etiam deus subito deficauit alueum fluuij:quia alꝫ esset terra lutosa ꝛ non conuenienter transirent per illam helias ꝛ heliseus. Sic etiam fecit deus quando israelite transierūt per mare rubrum:nam non solum diuisit deus aquas sed etiam induxit ventum vrentem tota nocte vt desiccaret alueum maris ꝛ vertit illud in siccum Exo.xiiij. Sic etiam quando transierunt israelite per iordanem introeuntes in terram Chanaam:nō solum diuise sunt aque sed etiam arefecit deus profundum iordanis sicut patet Josue.iij.ſ.per arentem alueum transierūt israelite Jordanem istuꝫ ficante domino deo aquas eius in conspectu nostro.

¶An pallium

Qō.13. A

Quare helias discurrit p galgalam bethel ꝛ hierico ꝛ iordanem.

Ꝓma rō.

Scōa rō.

B

Nico. opi.

Impꝛobatio.

De quo dixit Josue.iij.

Iordanis diuisus ab helia.

¶An pallium Helie habeat virtutem faciendi miracula:z quomō viri sancti faciunt miracula et etiam res inanimate. Dō.xiiij.

Dō.14. A

Queretur de isto pallio Helie quale erat:z an habebat virtutem faciēdi miracula in diuisione aquarum. ¶Ad primū dicendum q̄ Helias indutus erat vestibus de pillis camellorum vt declaratum est precedenti .c. ideo etiam pallium istud esset de pillis camelorum. ¶Ad secundū aliqs dicet q̄ istud pallium habebat virtutem faciendi miracula.nam Helias recedens de hoc seculo dimisit illud Heliseo:si tamen nullius virtutis esset non dimisisset ei:quia etiam eodem modo dimitteret reliquas vestes vel nihil. ¶Item quando Heliseus venit ad Jordanem diuisit aquas pallio illo sicut diuisit Helias:ergo virtus faciendi miracula erat in pallio. ¶Itē Helias percussit aquas Jordanis pallio z non lapide nec baculo aut manu vel alio modo z sic diuise sunt aque. ergo videtur q̄ potius erat virtus faciendi miracula in pallio q̄z in aliqua alia re. ¶Respondendum q̄ virtus faciendi miracula in nullo est nisi in deo:boies aūt z cetere res tam animate quā in animate virtutē istam non habent:sed aliqñ deus operaf miraculū p res istas non quidē q̄ per hoc cōmunicef virtus aliqua istis rebus ſm quā ipse aliqd faciant:nec etiā tunc quādo fiūt miracula deriuaf realiter virtus faciendi miracula per ipsam rem:sed solus deus immediate operaf in rē.placet tñ deo q̄ aliqñ miracula ista fiant p viros sanctos .s. q̄ ipsis orantibus mirabilia fiant .z tunc manifestū est q̄ ipsi non faciunt aliqd de opere miraculi sed solū p̄cibus suis mouef deus ad faciendū miraculū. Aliqñ aūt viri sancti faciunt aliqd corporaliter.s.aplicādo manus aut alia similia ad operationem miraculi.sicut Helias incubuit ter sup puerū mulieris vidue ad suscitandus eū precedēti.li.c.xvij. Heliseus quoq̄ bis incubuit sup alium puerū ad suscitādū eū .j.iiij c.z tunc videretur esse maius dubiū an sancti aliqd operarenf ad miraculum. Et etiā tūc dicendū q̄ non:q̄z sicut declaratū est p̄cedenti li.c.xvij.q̄ helias incubuerit sup pueruz nihil p̄ficiebat ad reducendū animā ad corpus sed solum faciebat hoc ad calefaciēdū carnē pueri:ſz illa calefactio non conferebat aliqd miraculo. Interdū etiā ad magnificationem aliquorū virorū sanctorum deus vult q̄ vestes eorū vel que ipsi habent sint ad operandū miraculum.s.ad resistendū demonibus vel ad sanandū egritudines z ad similia.sic enim fuit de baculo Heliſei:nam ipse mittebat eū ad hoc q̄ ponereſ sup mortuos z suscitarenf .j.iiij.c. Sic etiā ossa ipsorū sanctorū sunt ad operationē miraculi.nā cū sepultus esset Heliseus z in sepulcrū eius positus fuisset quidā mortuus:mox vt tetigit ossa Heliſei reuixit homo z stetit sup pedes suos.j. xiij.sed etiam in his manifestum est q̄ nulla virtus faciendi miracula est in istis rebus absolute:q̄z tunc q̄ñcunq̄z cadauer alicuius mortui tetigisset ossa Heliſei viueret z tñ falsum est:quia tunc omnes israelite recurrissent ad ossa illa z oēs mortui suscitarentur. Sic etiā patet de baculo Heliſei:quia ipse cōsuetus erat facere miracula tangendo aliquos egros cū illo baculo:ideo misit puerum suū giezi vt poneret baculū illū super vultū pueri mortui:z tñ non suscitatus est nec apparuit aliqō signū vite in eo.j.iiij. ¶Dicēdū tñ q̄ quāq̄z iste res nō habeāt aliquā virtutē in se ad faciendū miraculū:tamē interdū deus vult miracula fieri viris sanctis operantibus p quedā instrumenta z non p alia:in tantum q̄ si non operenf p illa que deus iubet non fiet miraculuz: z si operenf per alia nihil facerent. Sic p̄z q̄ deus iussit Moysi pcutere virga sua terrā z aquas:z assignauit ei illā ad faciendū miracula.nā exo.iij.fecit deus q̄ conuertereſ virga Moysi in drachonē:z iussit ei q̄ ferret illam secum in egiptum ad faciendū miracula:z sic fecit: postea vero proiecit eā in terrā coram pharaone z versa est in colubrū Exo.vij. Iterū etiā percussit aquā illa virga z verse sunt aque in sanguinē. Iterū etiā percussit terrā q̄ga illa z facti sunt cinises Exo.vij.z.viij. Iterum etiam post exitum de egipto cū deus vellet dare israelitis aquā de petra:dixit ad Moysen:summe tecū virgā qua pcussisti fluuiū percutieſqz petrā z exibit ex ea aqua Exo.xvij. Iterū etiaz pcussit petram in deserto sin virga illa z fluxerunt eque nu.xx. Ecce qualiter deus expresse mandabat q̄ per illam virgam z nō per aliam fierent miracula.z manifestum est q̄ si Moyses percussisset petrā alia virga non eduxisset aquam:quia ageret contra p̄ceptū dei. Et tamen ex hoc non habebat illa virga maiorem virtutē ad faciendum miracula quā aliqua alia.quod p̄z: quia si aliqs accepisset virgā illam z pcuteret petras vel quascunqz res quādo vellet non exirent aque:immo si ipse Moyses percuteret petrā non educeret aquas nisi deus expresse ei iuberet q̄ percuteret petraz.hoc patet:quia postq̄z semel deus iussit Moysi vt percuteret petram z fluxerunt aque: quandocūq̄z israelite postea sitirent poterat ipse percutere virga illa lapides z educere aquas z tamen non faciebat:quia populus iterum in deserto sin murmurabat cōtra Moysen propter defectū aque. z ipse nesciebat quid ageret quousqz deus dixit ei q̄ percuteret petram z percussit z fluxerunt aque nume xx. si tamen Moyses putaret q̄ ipso percutiente lapidē quandocunqz vellet cū illa virga exiret aqua:non expectaret q̄ populus murmuraret propter defectū aque :sed in quocunqz loco daret eis copiam aque. z tamen nihil faciebat cū illa virga quousqz sibi deus expresse mandabat:ergo non habebat virga illa virtutem aliquā in se absolute. ¶Sic dicēdū est de pallio Helie q̄ illud nō habebat in se virtutē faciendi miracula:contulerat tamen deus hoc Helie q̄ quando deberet facere miracula percuteret rem cū pallio illo z nō cū aliquo alio instrumento:sicut contulit Moysi q̄ operareſ miracula cum virga pastorali z non cū alia re.z tamen si Helias cum pallio operaretur aliquādo cum nō esset beneplacitum deo facere miraculū nihil faceret.sic patet:quia Heliseus successit Helie in ꝓtute z veniēs ad iordanē pcussit aquas pallio Helie z nō diuise fuerūt. z itez clamauit vbi est de⁹ helie z pcussit aquas z diuise sunt infra in litera:palliū ergo nō hēbat ꝓtutē operādi miraculose:z tñ erat aliqd fine quo helias nō operareſ miraculose. ¶Ad rōnē primā:in ꝓtrariū dicēdū q̄ nō seqf: nā helias reliquit palliū heliseo z nō sine causa z tñ nō sequitur q̄ haberet virtutē faciendi miracula:sed propter quid pallium ei reliquerit infra declarabiſ. ¶Ad secundam rationē dicendū:q̄ heliseus percussit aquas iordanis z diuise sunt: z tamen non sequitur q̄ in pallio qō diuidebat eas esset virtus miraculi vt patet ex dictis:sed potius sequitur ex hoc contrarium:quia si pallium habuisset virtutem diuidendi aquas:illico vt percussisset eas Heliseus diuise fuissent: z tamen falsum est: quia non diuise sunt quousqz Heliseus clamauit vbi est nunc deus helie z tunc percussit aquas z diuise sunt vt patet in litera. ¶Ad tertiā dicendū q̄ helias percussit aquas pallio z non aliqua alia re.imo forte si percussisset eas alio instrumento non fuissent diuise: z tñ non ex hoc sequiſ qō esset virtus faciendi miracula in pallio illo vt supra declaratum est.

¶Cūqz tranſissent:helias dixit ad heliseum. Postula qō vis:vt faciam tibi anteq̄z tollar a te. Dixitq̄z heliseus. Obsecro vt fiat in me duplex spūs tuus. Qui rñdit. Rem difficilem postulasti. Attamē si videris me qñ tollar a te:erit qō petisti. Si autem non videris nō erit. Cūqz pergerent z incedētes sermocinarentur: ecce currus igneus z equi ignei diuiserunt vtrunqz. Et ascendit helias per turbines in celum.

A

Prima opō

Prima rō

Scōa rō.

Tertia rō.

B Determinatio. Virtus faciendi miracula i solo deo est z quō est in sanctis.

C Sancti nihil operantur ad miracula.

D Deus interdū vult miracula fieri viris sctis opantibus p quādā istrā ta q̄ nō p alia.

E Ad primā rationē.

Ad scōam.

Ad tertiā.

† (C Cūq3 trāfissent)hic ponitur secūdū.s.Helie de hoc mūdo trāsitus ꝛ dicit(cunq3 transissent).s.postq3 trāsierūt ambo iordanem (dixit helias ad heliseū)hic apud
† iordanem rapiendus erat helias in curru igneo:ideo voluit se expedire de heliseo(postula quod vis vt faciā tibi anteq3 tollar a te).s.postula a me donū qō volueris qō ego possim a deo impetrare anteq3 rapiar: quia
† † postea nihil potero p̄ te facere. C Dixitq3 Heliseus(obsecro vt fiat spūs tuus duplex in me).i.volo qō spiritus tuus prophetie fiat duplex in me.i.in duplo excellentiorē spiritū habeam q3 tu habueris:vel potest intelligi vt fiat duplex spiritus tuus in me.i.oro vt spiritus tuus qui duplex est fiat in me.i.maneat in me.erat aūt spiritus helie duplex.s.spiritus prophetie ꝛ spiritus faciendi miracula ꝛ vtrumq3 petiuit heliseus:tenēdo primum sensum heliseus petiuit excellentiam. sup helia3 tenendo autem hm:non petiuit aliquam excellentiam super eum: immo forte non petiuit equalitatem:quia solum voluit habere spiritu3 prophetie ꝛ miraculorū: ꝛ tamen poterat iste spiritus minor eē tā in miraculis q3 in prophetia in eo q3 in helia.

C An heliseus petierit spiritum duplo maiorem spiritu helie vel solum spiritum helie:ꝛ an illum cōsequutus fuerit.

Qō.15. A ꝑria opinio.

Questio. xv.

Queretur an petiuerit heliseus spiritū duplo maiorē spiritu helie vel solū spiritum helie qui ꝑsistebat in duabus rebus. C Aliqs dicet q̄ non petiuit nisi spiritu3 helie qui duplex erat: nam erubesceret heliseus petere aliud maius quā helias habebat:cū satis esset immo super satis qō ei equaretur:nā non est discipulus super magistrū nec seruus super dominū sicut christus dixit. C In cōtrariū videt q̄ petiuerit spiritum duplo maiorē.nā Helias sciebat q̄ Heliseus futurus erat sibi successor in prophetia.nā dēus dixerat ei: vnges heliseum in prophetā pro te.i. in successorē tuū p̄cedēti.li.c.xix.ꝛ tñ quādo heliseus dixit obsecro vt fiat spiritus tuus duplex in me respondit helias rem difficilem postulasti:cum sciret eum futurū successorē suū:ergo vī q̄ petebat spiritū duplo maiorē:ꝛ ista erat res difficilis:quia tūc erat plus q3 successor helie. C Respōdendū q̄ ista qō est satis dubia:pōt enim teneri vtraq3 pars quasi sine p̄iudicio:cū verba litere equaliter exponi possint in vtroq3 sensu. C Si autem vellimus tenere vnā partē facile est respōdere ad argumēta alterius ptis.cōiter aūt tenet q̄ spiritus heliseī fuerit duplo maior spiritu helie.ꝛ sic dicetur ad rationē in cōtrariū q̄ heliseus nō erubuit petere excellētiam sup heliam : q3 ipse nō petebat eam ex desiderio glorie ꝛ honoris:sed solū quia deus incitabat eum ad petendū:hoc cū sic deus iudicaret expedire ad gloriam suā ꝛ vtilitatē populi sui:etiam helias nō haberet hoc tā q3 molestū.s.q̄ discipulus suus esset maior eo:q3 in ꝓphetis ꝛ viris sanctis nulla est emulatio. C Cū aūt dicitur q̄ nō est seruus sup dōm nec discipulus sup magistrū:dicēdū q̄ quādiu seruus manet in seruitute :ꝛ discipulus manet in discipulatu:nō est seruus maior domino:nec discipulus magistro:nec apostolus eo qui misit illum:ꝛ tñ seruus euadens in libertatem pōt effici maior dño priori ꝛ discipulus potest effici sapientior magistro postq3 recesserit a disciplina eius. C Hūc aūt heliseus nō erat mansurus sub disciplina helie:sed futurus erat caput aliorū prophetarū:iō non erat incōueniens eū esse excellentiorē helia: Vel aliter discipulus nō est sup magistrū.s.quātū ad doctrinā ꝛ p̄fectionē quam recipit a magistro:ꝛ tñ potest esse maior quātū ad aliqd qō nō suscipit ab eo. Sic erat de isto spū duplici quez petebat heliseus:q3 nō erat accepturus eū ab helia : sed a deo. Apparuit hoc i xp̄o:quia ipse dixerat discipulis suis q̄ nō erat discipulus sup magistrū:ꝛ tñ dixit q̄ ipsi maiora miracula facerēt q3 christus fecerat.ita ergo nō erat incōueniēs de heliseo q̄ is esset discipulus helie accipe
Ad rōnem scōe opi. ret virtutē ad maiorē prophetiam ꝛ maiora miracula. C Si aūt vellimus tenere q̄ heliseus nō accepit maiorē spūm q3 helias sed illū solū: dicemus ad rōnē in cōtrarium q̄ helias sciebat heliseum sibi futurū successorem:ꝛ tñ ob hoc cōstabat q̄ accepturus esset vtrūq3 spiritū helie.s.prophetādi ꝛ faciēdi miracula:cū deus solū dixisset vnges heliseū in prophetā p̄ te:precedēti.li.c.xix.ideo cui3 petiuit heliseus spiritū faciēdi miracula ꝛ spiritū prophetie qui erat duplex spūs dixit helias rez difficilē postulasti. C Itē cōfirmat hoc:q3 ecclesiastici. xlviij.ponūtur laudes helie propter miracula ꝛ dicit ꝛ quis pōt similiter gloriari q̄ substulisti mortuū ab inferis.ꝛ tñ si heliseus accepisset spūm duplo maiorem q3 helias potuisset nō solū gloriari similiter vt helias:sed etiā posset magis gloriari. C Itē patet hoc e.c.cum dī helias in turbine tectus est:ꝛ in heliseo cōpletus est spiritus eius:ꝛ sic vī q̄ nō habuit spiritū duplo maiorem helia quia tūc nō diceretur spiritus helie completus in eo sed super habundans:dī tñ completus ergo nō habuit spiritum nisi tantū sicut helias: Ista autē positio vī ē rōnabilior q3 q̄ spūs suus fuerit duplo maior spū helie:i3 cōmuniter teneat cōtrarium:ꝛ nos illud aliqñ cū ceteris asseruimus. C Quere ulterius dato q̄ heliseus acceperit spūm helie duplo maiorez in quo apparebit hoc. C Rndendū q̄ spūs ꝓphetie ꝛ faciendi miracula nō sunt aliqui habitus manētes in nobis sicut habitus scientifici vel habitus virtutū. Hec etiā sunt tanquā alique ptātes vel vires naturales ad agendū:ita vt possemus comparare spūm helie ad spūm heliseī in differentia pfectionis sicut comparamus habitū scientificum vnius hominis ad habitū alteri9:naz spūs ꝓphetic9 non est aliqs habitus manēs in ꝓpha:sed q̄dā illustratio supnaturalis raptim transiens. Ptās aūt faciēdi miracula nō est aliqd in homine sed in solo deo:licet interdū deus orante hoie miracula faciat vel operante illo aliqd ministerialiter: iō nō possunt cōparari spiritus isti nisi per aliqua extrinseca.s.q̄ ille dicet habere spūm ꝓphetie excellentiorē cui plura ꝛ maiora reuelant:ꝛ ille dicetur hr̄e maiorē spūm faciendi miracula quo orante deus maiora miracula efficit. De ꝓphetia autē non pōt patere an fuerit maior in heliseo qua in helia: quia multa reuelata sunt per heliseū ꝛ multa per heliā. De miraculis aūt potest haberi maior cōparatio.nā vterq3 miracula fecit.de helia p3 p̄cedenti libro.c.xvij.s. q3 suscitauit filium sareptane mulieris ꝛ dixit q̄ nō minueret oleum de lecbito:nec farina de ydria:vt p3 ibidem, etiā fecit descendere ignem de celo sup sacrificia ꝛ orauit ꝛ venit pluuia p̄cedenti lib.c.xviij. fecit quoq3 descēdere ignem de celo sup quinquagenarios duos p̄cedenti ca.helias etiam aperuit iordanē vt p3 ibi. Fecit quoq3 miracula heliseus:nā iordanem diuisit sicut helias vt p3 ibi.aquas amaras ꝛ steriles cōuertit in dulces ꝛ salutiferas: vt p3 in lr̄a.pueros quoq3.xlij.fecit laceran a duobus vrsis vt patet in lr̄a:ipse quoq3 fecit q̄ mulier nō habēs filium haberet filiū:etiam fecit replēri multa vasa vacua oleo i fra.iij.c.suscitauit quoq3 puerum mortuū: ꝛ fecit cicutas que erant ad mortē bonum cōuerti in cibum dulcem ꝛ salutiferum.et fecit q̄ de viginti panibus saturarent multi viri quib9 multo plures panes nō sufficerent ꝛ sup abundauit :eodem. c. sanauit etiam naaman syrum a lepra.j.v.c.fecit quoq3 ferrū in aqua.j.vj.fecit etiam apparere montem plenū curribus ꝛ equitibus angelor.percussit etiā hostes cecitate ꝛ duxit eos in samariā ꝛ posuit in ptāte regis israel cum ipsi ingrerent heliseum ad occidendu3:ꝛ p̄cedebat eos heliseus ostendens viam ꝛ nesciebant qs esset nec quo eos duceret.e.c.suscitauit quoq3 hominē a morte postq3 ipse mortuus est.j.xij. plura igit multo sunt miracula heliseī q3 helie. Apparet autez principaliter hoc in duobus.prio q3 citius deus exaudiebat eū orantē quā heliam.nā helias orauit q̄ plueret deus ꝛ nō pluit quousq3 septies orauit p̄cedenti lib.c.xviij.etiam qñ suscitauit puerū mulieris sareptane nō exauditus est quousq3 ter incubuit super puerum ꝛ ter orauit.e.lib.c.xvij.heliseus autem suscitauit puerum alterū3 ꝛ tñ solum bis

orauit

Qō.16. Spūs heliseī i quo apparuit i duplo maiori spū helie. R Nō.

Determiatio auctoris.

B Ad rōnē p̄me opi.

Co nfirmatio.

B Ad miracula helie.

Ad miracula heliseī.

Ad miracula heliseī maiora fuerūt q3 miracula helie.

Prima rō.

Scõa rõ.

orauit ꝛ bis incubuit sup puerũ.j.iiij. ¶Item helias vnicũ mortuũ suscitauit: Heliseus ẋo suscitauit duos scz vnum dum viueret ꝛ alium postq̃z mortuus esset: ꝛ ossa mortui tetigerũt ossa sua in sepulchro.de primo.j. iiij.de.ij.j.xiij.maior ergo apparuit heliseus in operatiõe miraculoꝝ q̃z helias. helias tñ gloriosior est oibus

Helias fuit primus qui mortuũ suscitauit.

†

ppbetis: qz ipse fui primus qui suscitauit hoiez a mortuis. ignotũ enim erat hoc seculo añ heliã: ió recte dr ecclesia.xlviij. quis pót tibi sitr gloriari: qui substulisti mortuũ ab inferis. i. fuisti primus qui eduxisti mortuũ ab inferis. (qui rñdit rem difficilem postulasti.) putauit helias q̃ peteret heliseus aliq̃ paruũ: nũc vero obstupuit audita magnitudine rei. ꝛ quocunq̃z mõ intelligaꝯ erat res ista difficilis. nã si intelligaꝯ q̃ helisẽ petierit spũm duplo maiorẽ spũ helie: máiseste erat res difficilis: qz nullꝰ apparuerat a tpe Adoysi tã excellẽs ppba vt helias: ꝛ tñ volebat heliseus esse duplo maior. Si aũt intelligaꝯ q̃ heliseus petiuit duplicẽ spũm helie. i. ppbetandi ꝛ faciendi miracula: etiã erat difficilis res: qz hoc non ꝓcedebat deus tunc alÿs ppbetis sz soli helie: ideo erat dubiũ an vellet ꝓcedere heliseo. Dixit ãt hoc helias: qz ipse nesciebat an deus concedere vellet hoc heliseo: lz deus determinasset cõcedere: qz non reuelauerat istud helie. (attñ si videris me qñ tollar a te erit qõ petisti). i. si videris qũo ego rapior ꝛ eleuor in altũ: erit in te qõ petisti: si aũt non videris me nõ sequetur in te qõ petisti. hoc aũt dixit helias: qz nesciebat an deus vellet ꝓcedere heliseo id quod petebat. posuit ãt istud signũ non ex arbitrio suo: qz non erat argumentum necessariũ nec valde verisimile: q̃ si heliseus videret heliam rapiendũ q̃ñ eleuaret: quod hꝫ petitum sin aũt non: sed dixit istud qz deus reuelauit ei: q̃ si heliseus videret ipsum assequeret petitũ ꝛ aliꝰ non: et tñ non voluit reuelare deus helie an ꝓsequeret heliseus hoc vel non. (Cunq̃z pgerent ꝛ incedentes sermocinarent). scz postq̃z helias dixit hoc heliseo: apud iordanem pgebant ambo p viam ꝛ sermocinabaꝯ helias cũ heliseo: qz peteret heliseus multa ab helia de his q̃ facere eũ opoꝛtebat post recessum helie: ꝛ dum loquerent raptꝰ est helias: (ecce currus igneus ꝛ equi ignei diuiserunt vtrũq̃z). s. apparuit currus igneus ꝛ equi ad ferendũ heliã ꝛ diuiserunt inter vtrũq̃z: scz transierũt inter heliã ꝛ heliseum ꝛ raptus est helias ad currum igneũ: mansitq̃z heliseus. (et ascendit helias per turbinem in celum). i. eleuatus est in altũ in illo vento forti qui vocatur turbo.

B Raptus helie.

†

¶An currus igneus ꝛ equi ignei tulerint heliam vel turbo seu ventus validus. Qõ.xvij.

Qõ.17. A

Queretur qũo dr hic: q̃ currus igneus et equi ignei tullerũt heliã: qz supra dr q̃ helias raptus est in turbine ꝛ etiã hic dicit. ¶Rñdendũ q̃ helias vere raptus est in celũ in turbine. i. in vento valido impellente eũ: ꝛ ibi fuit aliq̃ ps grossa ꝛ ꝓdensata in qua sederet helias: ꝛ circuncingebaꝯ in ea sicut in veste vel sicut in domo: ꝛ ventus fortis impellens ex vna pte mouebat heliã ad locũ illum quẽ deus destinauerat: apparuit tñ a principio currus igneus ꝛ equi ignei ad significandũ: q̃ helias ferri deberet in curru isto: ꝛ maxie vt significaret q̃ a deo mittebaꝯ de celo: qz ea q̃ celestia sunt maxime repꝛesentantur in igne. Sic ps.j.vj. vbi voluit heliseus ostendere puero suo adiutores veniẽtes de celo: ꝛ ostẽdit ei montem plenũ equoꝝ ꝛ curruũ igneoꝝ in circuitu helisei. ꝛ iste currus non erat verus: sed factus de aere ꝛ ẽt equi facti de aere condensato ita vt videri posset ꝛ palpari pꝛe grossicie: habebat aũt colorem igneum ex cã dicta. Sic enim colũna nubis q̃ ꝓcedebat israelitas in deserto p diem videbaꝯ nubes: ꝛ p noctem videbatur ignis exo.xiij. Et tñ illa columna erat vere nubes accipiens aliq̃ colorem ꝛ fulgorem ignis. s. singulis noctibus: vt declaratũ est nume.ix. ¶Sciendũ etiã q̃ iste currus ꝛ equi non erant vt vere portareꝯ helias in eis: sed solũ ad ostensionẽ quandã. nã manifestũ est q̃ currus ꝛ equi

Notabile.

sunt ad mouendũ aliq̃d p terrã: helias tñ non mouebaꝯ sup terrã. sed elenatus est in altũ. cum dicaꝯ hic q̃ eleuatus est in celũ: ꝛ tñ currus ꝛ equi nihil ꝓficiunt ad mouendũ p aerem. Dicendum ergo q̃ helias dixerat heliseo. si videris me qñ tollar a te erit qõ petisti. deus aũt volebat dare heliseo quod petiuerat: ꝛ vt sciret spiritum helie sibi traditũ: decãt ei q̃ videret heliã qñ rapiebaꝯ. ꝛ qz melius poterat videri in curru q̃z aliꝰ: fecit deus q̃ helias videreꝯ vadens in curru illo igneo ꝛ q̃ currus trahebaꝯ ab equis sup terrã: ꝛ istud durauit aliquantulũ dum heliseus videbat heliam ꝛ clamabat ad eũ. postea aũt mutata fuit habitudo illa currus ꝛ equorum in aliã formã. s. q̃ facta est q̃dã nubes cõcaua grossa in q̃ sederet helias ꝛ tegereꝯ ex oi pte: ꝛ tunc incepit ventus fortis impellere nubẽ illã in altũ versus celũ: ꝛ iam non poterat videri helias qz erat obuolutus caligine nubis grosse: ꝛ sic helias raptus fuit: primo in curru igneo deinde in forma nubis cõcaue. ista duo apparent ex lra: qz primo dr q̃ currus igneus ꝛ equi ignei diuiserunt inter heliam ꝛ heliseũ: deinde sequitur q̃ helias ferebaꝯ in celũ in turbine. s. in nube grossa caligi nosa. Si aũt helias rapiendus esset ita vt non videret eũz heliseus: non apparuisset aliquis currus igneus in quo primo ferreꝯ helias ꝛ postea in turbine: sed solũ rapuisset eum nubes concaua ꝛ caliginosa de ꝓspectu heliseꝰ. qz tñ deus volebat q̃ heliseus videret q̃ñ raperet helias: venit primo currus igneus ꝛ tũc vidit eũ rapi: ꝛ postea ferebaꝯ in nube caliginosa ꝛ tunc nõ videbat eũ recedere. ¶Quereꝯ vlterius: q̃re dixit helias heliseo q̃ ꝓsequereꝯ quod petiuerat si videret eũ q̃ñ raperetur alioquin non. ¶Rñdet ra. sa. q̃ dixit hoc helias innuens q̃ q̃ñ manebat cũ ipso nõ poterat ei cõferre banc gratiã: postq̃z vero recederet poterat cõferre. Adotiuũ aũt est qz helias quãdiu manebat inter homines erat in minori statu: cũ vero raptus esset erat in excellẽtiori gradu: ió poterat aliq̃ facere q̃ prius non poterat. hoc aũt intelligẽdũ estꝫ modũ oratiõis ꝛ meriti ꝛ nõ p modũ effectus: qz solus deus poterat effectiue cõferre spũm duplicẽ helie quẽ petebat heliseus. ¶Sed adhuc nõ stat ista rñsio: qz dato q̃ helias raptus ab hominibus posset plura impetrare ꝛ oronibus suis q̃z manẽs in seculo: tñ nihil magis poterat helias impetrare si videret eũ heliseus q̃z si non videret. ¶Dicendũ igiꝯ q̃ helias dixit hoc: qz deus nõ illuminauit intellectũ suũ ad sciendũ: an ꝓsequereꝯ heliseus quod petebat aliter quã p istum modũ. nã deus interdũ tangit corda ꝓphetaꝝ reuelando eis aliquid determinate fm oẽs circunstantias pticulares: ꝛ tunc ipsi sciunt de re: an erit ꝛ qñ erit ꝛ qũo ꝛ quotiens fiet. aliq̃n aũt tangit corda eorũ ꝓfuse vel vniuersaliter declarãdo aliquã rem: ꝛ tũc nõ pñt determinate cognoscere circunstantias illius facti. sic ps.j.xiij. qñ dixit heliseus ad Joas regem israel q̃ iaceret sagitas p fenestram: ꝛ iecit sagitas ter ꝛ ꝓstetit: ꝛ tunc dixit heliseus ei q̃ ter solũ pcuteret siriam. ibi enim deus volebat declarare heliseo quotiẽs Joas rex israel pcussurus erat siriã ꝛ nõ dixit ei determinate quotiẽs: sed dixit q̃ quotiens Joas sagitas iaceret cõtra heliseo rotiens ꝑualeret ꝓtra siriam. ꝛ tunc heliseus iussit regi Joas: q̃ iaceret sagitas sz nõ dixit ei quotiẽs. nec etiã dixit q̃ sepissime hoc faceret: sz reliquit eũ arbitrio suo quotiens vellet terrã pcutere ꝛ ille pcussit ter solum. ꝛ tũc dixit heliseus q̃ si pcussisset terrã sexies vel septies totiens ꝑualuisset ꝓtra siriam: nunc aũt solũ ter ꝑualeret. ꝛ sic heliseus añ hoc nesciebat quotiens Joas prevaliturus esset ꝓtra siriã: ꝛ qz nunc vidit q̃ ter pcussit terrã: cognouit q̃ solũ ter ꝑualiturus erat ꝓtra illã. ita factũ est nunc in helia: qz deus voluit reuelare ei an heliseus ꝓsequereꝯ id quod petebat: ꝛ nõ reuelauit ei distincte: sz solũ dixit q̃ ꝓsequereꝯ petitũ si videret eũ rapi: ꝛ hoc idẽ dixit helias heliseo: ꝛ tũc nesciebat helias determinate an heliseus ꝓsecuturus eẽt qõ petebat: sz cũ ipse raperetur ꝛ clamaret heliseꝰ pr mi curr ꝰ israel: cognouit q̃ accepat heliseꝰ id qõ petebat qz viderat eũ.

Qõ.18. Helias q̃re dixit heliseo q̃ si videret eum q̃ñ raperetur q̃ ꝓsequereꝯ qõ petiuerat.

Rño.ra.sa.

Cõfutatio.

Rño aucto ris.

infra. xv.c. C

¶ Heliseus autem videbat ꝛ clamabat. Pr̄ mi pr̄ mi: currus israel ꝛ auriga eius. Et nō vidit eū amplius. Apprehenditq; vestimenta sua: et scidit illa in duas ptes. Et leuauit pallium helie qō ceciderat ei. Reuersusq; stetit sup ripam iordanis: et pallio helie qō ceciderat ei percussit aq̄s et nō sunt diuise. Et dixit. Vbi est deus helie etiam nunc? Percussitq; aquas et diuise sunt huc atq; illuc et trāsijt heliseus. Videntes autem filij prophetar̄ q erāt in Hierico oc ꝛta dixerunt. Requieuit spiritus Helie super Heliseum.

† (¶ Heliseus autē.) Hic ponit Helisei substitutio loco Helie ꝛ diuidit in quatuor: q; primo ponit ipsa substitutio. scōo de raptu helie tollitur presumptio. tertio ponitur aquar̄ sanatio. quarto helisei iniusta derisio. scōa ibi. (ꝛ venientes.) tertia ibi. (dixerūt quoq;.) q̄rta ibi. (ascēdit aūt.) Circa primū dr̄ (Heliseus aūt videbat ꝛ clamabat). s. videbat quō raperet in curru igneo ꝛ clamabat illa q̄ sequunt. ꝛ dr̄ q videbat ad significādū q ꝛsequutus fuisset spūm duplicē helie: sicut dixerat helias si videret eū. (pr̄ mi pr̄ mi) vocabat eū pr̄ez q; erat maior statu ꝛ eruditione: nā ipse erudierat heliseum toto tpe quo manserat inter boues. ¶ Quereť quare heliseus clamabat cū raperet ab eo helias. ¶ Rñdendum q hoc potuit esse ꝓpter tria. Primo ex dolore. nā heliseus diligebat valde heliā ꝛ secutus fuerat eū semper dum manserat inter boues: ideo nūc de eius raptu dolebat sicut dolet amicus de absentia amici: potissime si nunq̄ rediturus est: ꝛ nouerit eū ad maiorē statum assummi. ¶ Scōo clamabat vt helias sciret q spūs suꝰ federat in ipso. hoc āt q; helias dixerat q acciperet petitum si videret eū rapi: in quo apparebat q ipse nesciebat determinate an Heliseus assequereť qō petebat: ꝛ nunc forte nesciret: ꝛ quia sciebat heliseus q helias diligebat eū ꝛ gauderet si sciret spūm suū quieuisse in heliseo: voluit declarare ei q assecutus fuerat petitū: ꝛ hoc innuit clamando ad eū q̄ rapiebať: q; in hoc significabat se videre eū: cū diceret currus israel ꝛ auriga eius: in quo apparebat q videbat currū in quo rapiebatur helias. ¶ Tertio fecit hoc ad ꝓuocandū heliam vt loqueret ei aliquid q̄ rapiebať: nā cuꝫ ipse loqueret ad heliam ꝛ significaret se in hoc videre eū: forte moueret helias ad dicendū ei aliqd: qō non faceret si nō clamaret Heliseus: quia dubitaret an videret eum. (currus israel ꝛ auriga eius.) Istud dicebat heliseus ad heliam. ꝛ potest intelligi ſm quosdā de helia. s. q ipse erat currus israel ꝛ erat auriga: de curru pꝫ q; ad currū ptinet sustentare. Sic enim helias sustentauit israel supportādo defectus eor̄ ꝛ prouidendo eis in necessitatibus: et hoc fuit q̄ orauit ꝛ deus dedit pluuiā tpe magne siccitatis: p̄cedenti. li. c. xviij. vocať auriga q; ad aurigā ptinet dirigere: ita helias dirigebat israel reuocando eos ad cultū veri dei: ꝛ hoc fuit in monte carmelo: q̄ descēdit ignis sup sacrificiū suum ꝛ totus populus videns adorauit dñm dicens dñs ipse est deus: ꝛ occiderūt prophetas Baal: p̄cedēti: li. c. xviij. Sed ista applicatio est p methaphorā: ideo dicendū aliter. s. q Heliseus vidit q̄ rapiebať helias ꝛ voluit significare q videbat eum: ꝛ quia rapiebať helias tunc in curru igneo ꝛ ipse ibat sup currum sicut auriga dirigens equos: dixit heliseus currus israel ꝛ auriga eius. i. video currum ꝛ aurigā. ꝛ dixit currus israel. i. q ille currus ferebat in se totū bonum. israel. s. heliam qui erat totum bonū israel. In hebreo dr̄. (currus est israel ꝛ militia eius.) Exponit hoc ra. sa. de helia. s. q ipse erat currus israel ꝛ militia eius q. d. gentes q̄ pugnant cōfidunt in curribus ꝛ in militia. israelite aūt habebant heliā duꝫ viueret inter eos: loco curruum ꝛ militie: q; p̄ces eius erant sufficientes magis ad defendendū israel q̄ currus ꝛ arma. Sic pꝫ de moyse q orabat ꝓ israel pugnāte Josue ꝛtra Amalech: ꝛ tunc cū eleuaret manus ꝓualebat israel contra Amalech: cū aūt deprimeret eas fugabať israel ab amalechitis: exo. xvij. ꝛ satis ꝛcordat ista expositio lr̄e nr̄e. precedēs tū melior ē. (ꝛ non vidit eū amplius). s. postq̄ clamauit currus israel ꝛ auriga eius. hoc fuit q; nubes concaua ꝛ caliginosa rapuit heliā tunc ab oculis Helisei: ꝛ iam nō apparebat q ferreť in curru igneo ſ; in turbine obscuro. ꝛ hoc est qō supra dr̄. s. ascendit helias ꝓ turbinē in celū. dr̄ etiā hoc ad significandū q heliseus nunq̄ habuit postea cōicationē cū Helia. s. quia ille nō rediit ad seculū: sed mansit in loco ad quē deus tullit eum. (apprehēditq; vestimēta sua ꝛ scidit illa in duas ptes.) istud fuit q̄ disparuit helias: nā quādiu videbat eū in curru igneo loquebať ad ipsum ꝛ nō affligebať: cum vero disparuit doluit ꝛ scidit vestimēta sua in duas ptes. s. ꝓ ptē anteriorē resecando ea a pectore vsq; deorsum. ¶ Quereť q̄re heliseus scidit vestimenta sua rapto helia. ¶ Rñdendū q hoc fecit p̄ dolore. erat nāq; ꝛsuetudo inter antiquos: q in signū doloris vestes lacerarent q̄ncūq; eis aliqd dolorosum valde nunciareť. Sic pꝫ de Dauid sup̄. ij. lib. c. j. qui scidit vestimēta sua ipse ꝛ oēs viri sui audita morte Saulis ꝛ Jonate. Sic etiā Thamar filia Dauid cum oppressa fuisset a fratre suo scidit vestimēta sua: ꝛ imposuit pulueri capiti: eo. li. c. xiij. Hec solum fiebat hoc q̄n boies dolebāt de aliquibus malis tēporalibus: sed etiā q̄n dolebāt de peccatis ꝛ petebāt a deo misericordiā: nā tunc scindebāt vestimēta sua. sed hoc vetuit deus ꝓ Joelem dicēs his qui dolebant de pctō: scindite corda vestra ꝛ nō vestimēta vestra: Joel. ij. nunc aūt heliseus dolebat nimis de raptu helie: eo q sub vmbra eius viuebat et ab eo eruditus fuerat ipseq; erat princeps oium ꝓphetar̄: iō sicut dolet amicus de recessu amici potissime q̄n nunq̄ rediturus est: ita dolebat heliseus ꝓ helia faciebatq; ꝓ eo plāctū sicut ꝓ mortuo: nā ꝓ mortuis ꝛsuetudo erat vestes scindere: ita ꝛ nunc scidit Heliseus: nec in merito: q; ꝓ mortuis nō tam acerrime dolemus q̄m in malis magnis sint: nā potius videmus eos liberatos ab oībus malis huius seculi: ſ; iō taꝫ amare dolem⁹ q; scim⁹ eos ad nos nūq̄ rediturос. heliaſ āt quāq̄ nūc nō morereť: tū nūq̄ rediturus erat ad cōicationē hoiuꝫ: iō de eiꝰ absentia sicut de morte alicuiꝰ dolere poterat.

¶ An heliseus peccauerit dolēdo ꝛ lugēdo ꝓ raptu helie. ꝛ an liceat lugere ꝓ mortuis. Qō. xxj.

Queretur viterius an heliseꝰ peccabat dolendo ꝛ lugēdo ꝓ raptu Helie.

¶ Aliq̄s dicet q sic: q; helias rapiebať ꝓ voluntatē dei ꝛ ipse rapiebat eū: de his tū q̄ deus vult dolere impietas vr̄. ¶ Jtē helias rapiebať ad pfectionē statuꝫ q̄ꝫ habebat dum erat inter boues. de bono tū alicuius nunq̄ dolendū est ſ; potius gaudendū: peccaret ergo heliseꝰ dolēdo de raptu helie: cū sciret eū felicioꝛē futuꝛ postq̄ raperet quā cū maneret in seculo. ¶ Rñdēdū q dolere de raptu helie erat: sicut dolere de morte alicuiꝰ bois: iō vidēdū an liceat dolere ꝓ mortuis ꝛ ex quo motiuo: ꝛ tūc apparebit an licebit dolere de raptu helie. ¶ Dicendū aūt q; cū aliquis moriť aut putamus eū certissime eternaliter dānari aut putamus ipm̄ eē virū bonū ꝛ eternaliter felicitari: aut dubitamus de statu eius oīno. Si aūt ꝓio mō nō habemus in quo gaudeam⁹ de morte eius: ſ; habemus de quo lugeamus. possumus. n. lugere pp multa. Primo ex ꝓpassiōe nature. q̄ perit aliq̄liter desinēte individuo: cū ipsa ꝛseruet in individuis. nā ablatis primis substātijs q̄ sunt individua: impossibile est aliquid alioꝛ remanere. i. manere nām generis vel spēi: vt ait aristoteles. in ꝑdicamento substantie. Scōo possumus dolere ex malis q̄ passus est iste q mortuꝰ est dū dissolueret: q; illa fuerūt mala pene ſ; illa nunc non sentiat. Sic. n. ꝛsueuimus dolere de boibus q aliq̄ mala passi sunt ſ; iaꝫ illa nō patiant. Tertio possumus dolere de

Qō 20. A

Quare heliseꝰ rapto helia ꝓ dolore scidit vestimenta sua.

Dos antiquorū q; ꝓ dolore vestes lacerabant.

Qō 21. A

Argu. primū.

Argu. secundum.

Rño.

B

Primo mortuo eternaliť dānato ploꝛādū ē.

Prīa rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Qūo helias erat currus israel ꝛ auriga eiꝰ.

Expō auctoris.

Expō. Ra. Sa

Qō. 19. Quare clamabat heliseus cū raperetur helias.

Prima cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

lere de dāno huius moriētis.ſ.qꝛ deſinit viuere.nā viuere eſt aliqd valde delectabile:iō priuatio vite q̄ eſt moꝛs eſt doleda nimis. Quarto dolere poſſum⁹ ⁊ amariſſime ꝓ infelicitate quā putamus iſtū incurrere:ſi credamus eū eternaliꝛ pyſſe.nā incurrit quādā penā intenſioꝛē oībus penis huius ſeculi ⁊ q̄ deteriꝰ eſt qꝛ illa eterna eſt. Quinto dolere poſſumus de malo nr̄o qō incurrimus ex moꝛte alicuius:nā interdū ille viuēs multa nobis p̄ſtabat qbus non ſine doloꝛe caremus.⁊ ſi nihil aliud ſit ſaltē ꝓ ipſa eterna abſentia anxiamur:ſicut dolemus de amico recedēte a nobis. ¶Si aūt q moꝛiē bonus eſt ita vt certiſſime putemus eū aſſequutū vitā eternā:ſicut ſunt viri ſancti:aliq̄ inter nos viuētes habemus aliqd de quo doleam⁹:⁊ aliqd de q̄ gaudeam⁹. poſſumus.n.dolere de tribus primis aſſignatis ſupra.ſ. qꝛ aliqualiꝛ perit ſpēs humana q̄ deſinit eē in iſto:⁊ pro pena quā paſſus eſt in diſſolutiōe:⁊ ꝓ dāno priuatiōis vite:qꝛ priuaꝛ quodā bono qō eſt viuere. ¶Sed aliqs dicet q̄ nō eſt pena i viris bonis priuari vita:qꝛ ꝓ moꝛtez aſſequunt̄ maioꝛa bona q̄z ſit vita iſta. Dicēdū q̄ dato q̄ aſſequant̄ maioꝛa bona ⁊ ſimpliꝛ meli⁹ ſit illis moꝛi q̄z viuere:ſicut dixit apoſtolus mihi aūt viuere xp̄s eſt moꝛi aūt lucrū:ad philip.j.tñ nō tollit̄ quin penalitas q̄dā ſit priuari ipſa vita q̄ eſt magnū bonū:ꝓ quam alia gaudet in coꝛpoꝛe tanq̄z in organo ſub ſpē determinato ſibi ad opationes ſuas ⁊ cū quo ꝯplet rōnē ſpeciei.priuaꝛi ēt moꝛiēs multis delectatiōibus:q̄s honeſte experiē dū viuit ⁊ nō ſunt delectatiōes eiuſdē gn̄is in moꝛiētibus.vñ ¶Doyſi datū eſt in penā q̄ moꝛeret anteq̄z introiret in terrā chanaam:⁊ tñ manifeſtum eſt q̄ ipſe erat vir optimus ⁊ egrediebaꝛ de laboꝛibus huius ſeculi vadens ad ſinum ſanctoꝝ vbi nihil moleſti paſſurus erat:ſed multas ꝯſolatiōes angelicas hꝛet.de hoc deut.iij.⁊.iiij.⁊ ibi declaratū ē q̄ ēt ſi ¶Doyſes moꝛiēs illico iret ad vitā eternā:erat ſibi pena moꝛi añq̄z introiret in terrā chanaam. Quarto dolere poſſumus ⁊ potiſſime de moꝛte viroꝝ bonoꝝ pp̄ dānū nr̄m ex abſentia ſua:qꝛ eis viuentibus eccleſia floꝛet ⁊ populi optime regunt̄.eis vero moꝛiētibus oia pereūt. Sic.n. dolebāt diſcipuli beati ¶Dartini de moꝛte ei⁹ dicētes: cur nos pr̄ deſeris cur nos deſolatos relinq̄s inuadent em̄ gregē tuū lupi rapaces.dolere aūt iſto mō de moꝛte bonoꝝ meritoriū eſt:qꝛ iſte doloꝛ p̄cedit ex charitate.ſ.qꝛ dolemus ꝓpter malū qō eccleſia ⁊ populi patientur ex abſentia bonoꝝ. ¶Habemus ēt de quo gaudeamus in moꝛte bonoꝝ.ſ.qꝛ ipſi liberati ſunt de malis huius ſeculi.ſ.tam de malis pene quā de malis culpe.de malis pene pꝛ:qꝛ dr̄ apocal̄.xiiij.btī moꝛtui q̄ in dño moꝛiunt̄ a modo iam dicit ſpūs vt requieſcāt a laboꝛibus ſuis. Idē apocal̄.vij.ſ.nō eſurient nec ſitient amplius neq̄z cadet ſup illos ſol neq̄z eſtus ⁊ abſterget deus oēm lachrimā ab oculis eoꝝ. De malis culpe pꝛ:qꝛ interdum deus abbꝛeuiat vitā aliquoꝝ viroꝝ bonoꝝ:ne ſi diu viuant incidant in pctm̄.ſic pꝛ ſapiētie.iiij.ſ.placens deo factus dilectus ⁊ viuens inter peccatoꝛes trāſlatus eſt: ne malitia mutaret intellectū eius aut ne fictio deciperet aiam illius. Pꝛo bis ergo valde gaudēdū eſt. Scō gaudēdū eſt ꝓ bono ineffabili qō aſſequunt̄ viri boni poſt moꝛtē.ſ.felicitatē in viſiōe dei in q̄ oē bonū reperiē quā nō poteꝛāt hꝛe dū viuerent:iō dr̄ p̄s. cxviij.p̄ciоſa in ꝓſpectu dñi moꝛs ſanctoꝝ eius.vocaꝛ āt p̄ciоſa qꝛ p illā aſſequunt̄ rē maximi p̄cij.ſ.felicitatē eternā. ¶Si aūt ille q moꝛiē ſit talis de cuius ſtatu poſt moꝛtē dubitemus:dolere poſſumus ꝓ ipſo oībus illis q̄nq̄z motius poſitis ſupra in moꝛte maloꝝ:differt tñ moꝛs iſtoꝝ ⁊ doloꝛ ꝓ eis a moꝛte maloꝝ ⁊ doloꝛe ꝓ eis.nā pro malis dolemus inc̄ſolabiliter qꝛ credimus eos eternaliꝛ pyſſe.ꝓ bis aūt quoꝝ ſtat⁹ dubi⁹ eſt dolemus:qꝛ dubiū eſt nobis de eoꝝ ꝓditiōe.ſolū aūt habemus vnū in quo leuiter gaudeamus.ſ.qꝛ liberati ſunt de malis huius ſeculi tam de malis pene q̄z de malis culpe. ¶Nūc āt redeūdo ad heliā:dōm q̄ aliquo mō poterat dolere heliſeus ꝓ Helia rapto ſicut ꝓ moꝛiēte ⁊ alio modo non. nam primi tres modi vel motiua de quinq̄z ſupra aſſignatis nō cōpetebant Heliſeo pro raptu helie.⁊ hō eſt qꝛ illi modi dolendi ſolū cōpetunt ꝓ moꝛientibus realiter. Helias aūt nō moꝛiebaꝛ vere:ſed ſolū ſubtrahebatur a cōicatione hoīum manentiū in hoc ſeculo.etiā nō cōpetebat q̄rtus modus dolēdi ꝓ ipſo:qꝛ ille ſolū eſt ꝓ illis quos credimus eſſe malos vel de quoꝝ ſtatu dubitamus poſt moꝛtē:qꝛ ꝓ illis lugemus ꝓ malo qō incurrūt.helias tñ nō incurrebat aliqō malū p hoc q̄ raptus eſt ab hoībus:ſed potius tranſibat ad ſtatū maioris pfectiōis ⁊ gaudij.ſolū aūt ꝯpetebat qntus modus lugendi ꝓ eo.ſ.qꝛ ex abſentia ſua anxiabant̄ alij ꝓphete manētes:⁊ potiſſime heliſeus ꝓpter multa bona q̄ recipiebat eo manēte:⁊ nūc careret illis eo rapto:⁊ dato q̄ nihil aliud eſſet:ſaltē cū diligereꝛ nimis ab oībus filijs ꝓphetaꝝ ⁊ ab heliſeo:dolerent nimis de abſentia eius.⁊ ſic nō erat illicitū heliſeo lugere nimis rapto helia:⁊ ſcindere veſtimēta ſua. Habebat aūt heliſeus aliqd de quo gauderet ꝓ raptu helie. Primū erat qꝛ aſſequebaꝛ magnū bonū ꝓ raptū:quale nō poſſet hꝛe manens inter hoīes:de quo infra declarabiꝛ. Scō poterat gaudere ꝓpter malū qō effugiebat:nā dum maneret helias inter hoīes patiebaꝛ id qō ceteri ex lege cōi nature:nūc aūt ibi nō patiꝛ ſed manet ibi tanq̄z imoꝛtalis factus:differt tñ ab eis q̄ aſſequunt̄ vitā eternā per moꝛtē:qꝛ illi nūq̄z poſtea moꝛituri ſunt helias aūt adhuc occidendus eſt. ¶Ad primā rōnē in ꝯtrariū dicendum q̄ quāq̄z deus vellet rapere heliā ⁊ raperet:tñ nō peccabat heliſeus dolendo de raptu eius:qꝛ non tenemur ꝯformare volūtatē noſtraz voluntati dei :in volito circa oia q̄ ipſe vult:ſed ſatis eſt q̄ conformemur in mō volēdi:⁊ ita eſt hic:qꝛ cū raptus helie extimareꝛ tanq̄z moleſtus heliſeo:poterat dolere de ipſo. Cum aūt dicit q̄ vꝛ impietas dolere de bis q̄ de⁹ facit ſiue nobis ſint dānoſa ſiue nō:dōm q̄ dolere tñ ſine murmuratione de bis q̄ deus facit q̄ñ nobis vel aliꝰ dānoſa ſunt impietas non eſt:ſed interdū eſt meritū qꝛ tunc habem⁹ cām dolendi. ¶Ad ſcōm dicēdū q̄ helias rapiebaꝛ ad meliorē ſtatū:⁊ de ꝺ nō dolebat heliſe⁹ ſz de dāno quē extimabat ſibi abſutuꝝ ex abſentia illi⁹:⁊ ſic nō erat iniuſtū dolere. ¶Quereꝛ vlterius qꝛ ſupra dictū ē:q̄ de moꝛte viroꝝ bonoꝝ aliq̄ mō debem⁹ letari ⁊ aliq̄ mō triſtari:an magis debeam⁹ letari q̄z triſtari vel econuerſo. ¶Rñdendū circa hoc:q̄ gaudium ⁊ triſtitia de moꝛte alicuius aut ꝯſideraꝛ in moꝛte viri valde boni de cuius ſtatu valde felici poſt moꝛtē non dubitaꝛ:aut de ſtatu viri valde mali de cuius infelicitate poſt moꝛtē nō dubitaꝛ:aut de viro mediocri de cuius ſtatu ad bonū vel ad malū dubitaꝛ. Si dicaꝛ de viro valde malo hic non eſt cōparatio aliq̄:qꝛ ꝓ illo ſolū habemus de quo doleamus ⁊ nihil de quo gaudeamus. Si aūt dicaꝛ de viro mediocriter ſe habēte:dicēdū q̄ de moꝛte illius magis dolendū q̄z gaudendū eſt:qꝛ motiua ad triſtandū ſunt multa ⁊ magna:vt declaratū eſt p̄cedēti qōne. ad gaudendū aūt nullū motiuū eſt:niſi q̄ liberatus ſit de aduerſitatibus huius ſeculi ⁊ q̄ iam nō poſſit peccare.ſz iſta parua ſunt in cōparatione eoꝝ q̄ mouent ad lugendum. Si aūt q̄raꝛ de viro valde bono de quo certiſſime creditꝛ q̄ ſit in vita eterna:dicendū q̄ maioꝛa ſunt ſimpliꝛ bona q̄ adeptus eſt ꝓ moꝛtē q̄z bona q̄ perdidit:qō pꝛ qꝛ aquiſiuit felicitatē eternā qua nihil melius eſt:⁊ euaſit oē malū pene ⁊ culpe.mala aūt q̄ incurrit ꝓ moꝛtem in cōparatiōe boꝛum valde pua ſunt:vt pꝛ ex p̄cedēti qōne. Ideo ſimpliꝛ magis gaudendū erat de moꝛte boni viri q̄z triſtādū .nos tñ ecōtrario facimus qꝛ lz gaudeam⁹ ⁊ triſtemur: magis tñ triſtamur q̄z gaudemus. Dicēdū tñ q̄ in hoc nō peccamus qꝛ qlibet tenet magis ſibi ipſi q̄z alteri.cū āt vir ſanctus moriꝰ ſibi ſoli bonū ꝓuenit ex moꝛte:nobis āt viuētibus magnū dānum eſt:qꝛ deſerimur a cura ⁊ regimine tāti pr̄is.iō lz nobis potius de nr̄a aduerſitate dolere q̄z de ipſius ꝓſperitate letari.⁊ ſic fecerūt diſcipuli beati ¶Dartini:qꝛ ipſi ſatis credebāt beatū ¶Dartinū moꝛ ad vitā eternā

Quarta ratio.

Quita rō.

C Pro moꝛtuo ſaluo poſſum⁹ lugere ⁊ gaudere q̄z lugere pp q̄tuoꝛ rones.

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Dubitatio

Rño.

Quarta ratio.

Dolere de moꝛte boniꝝ meritorium eſt.

B Poſſumus gaudere ō moꝛte viri ſcti ꝓpter duas rones

Pria rō.

Scōa rō.

E Pro moꝛtuo ō q̄ dubitam⁹ poſſumus lugere.

Ad p̄ncipale q̄ſitum.

Ad primuz argu.

Ad ſcōm.

Nō 22. A De moꝛte bonoꝝ an magis letari q̄z triſtari vel econuerſo ōbeamus. Rño.

¶Dortuos lugendo ēt viros ſanctos nō peccamus.

conuolaturū ꝛ tñ nō gaudebāt de felicitate illius:ſꝫ triſtabanť de aduerſitate ſua dicentes cur nos pť deſeris cur nos deſolatos relinquiſ:inuadēt em̄ gregē tuū lupi rapaces.(ꝛ leuauit palliū helie qđ ceciderat ei).ſ.heliſeus leuauit de terra palliū helie:qđ ceciderat de humeris helie qñ aſcēdit ſup currū. Hō eſt aūt ſuſpicādū q palliū illud ceciderit q̄ſi a caſu:ſicut ſatis veriſimile erat poſſe accidere in hoie aſcēdēte ſup currū:qz tenēdo ſe ad aſcēdēdū ſup currū nō teneret pallium ꝛ caderet:qz Helias a deo nunc rapiebať ꝛ ſi nō expediret pp aliqd:q̄ caderet palliū Helie nō cecidiſſet. ¶Auereť q̄re palliū Helie cecidit. ¶Rñdēdū q̄ hoc fuit pp multa.Primo vt Heliſeus vtereť illo pallio tāq̄ inſignio ꝓphetali.ſ.vt ſicut heliſeus ſuccedebat in officio ꝛ dignitate ꝓphetādi:ita ſuccederet ei in pallio.nā helias vtebať iſto pallio tāq̄ quodā ꝓpio inſignio:ió dignū erat vt cū nunc helias deſineret ꝓphetare ꝛ facere miracula inter hoies:q̄ ēt deſineret hře illud palliū ꝓphetale:ꝛ heliſeus q̄ ſuccedebat in offō ꝓphetali ſuccederet quoq; in pallio. ¶Scōa cā fuit qz heli ſe⁹ vnct⁹ fuit in ꝓphetā cū illo pallio ꝛ nūc incepturus erat executionē officij ꝓphetalis:ió dignū erat vt reciperet pallium illud ad offiū ꝓphetādi p qō ſuſceperat dignitatē ꝛ auctoritatē ꝓphetādi.hoc pꝫ ꝑcedēti.li.c.xix.vbi de⁹ iuſſit helie q̄ vngeret heliſeū in ꝓphetā ꝑ ſe:ille āt poſuit palliū ſuū ſup heliſeū ꝛ p hoc vnxit eum.Tertia rō fuit ad magis ꝓfirmādū q̄ heliſeus acceperat id qō petiuerat.nā heliſeus petiuerat duplicē ſpūm helie ꝛ ad hoc datuꝫ erat ei ſignū:q̄ ſi videret Heliā rapi aſſequereť petitionē ſuā alioq̄n nō:ꝛ p hoc q̄ viderat eū qñ rapiebať apparebat q̄ maneret in eo duplex ſpūs helie:ꝛ tñ ad maiorē ꝓfirmatiōez ꝓueniēs fuit q̄ maneret ei palliuꝫ helie:qz p hoc manifeſte ſignificabať q̄ ſuccedebat in dignitate helie. Quarta cā fuit ad operationē miraculoꝝ:nā helias operabať miracula p illō palliū:vt declaratū eſt ſupra.heliſeus āt operaturus erat miracula ſicut helias:ió māſit ei palliū.hoc āt patuit in tranſitu iordanis:qz pcuſſit aq̄s pallio helie ꝛ diuiſe ſūt:vt pꝫ.j. Quinta cā fuit ad iudicādū dignitatē heliſei alīs.nam heliſeus ſufficiēter ſciebat de ſe ipſo q̄ in eo quieuerat ſpūs helie p hoc q̄ viderat heliā q̄ñ raptus eſt:ꝛ tñ alij nō certificabanť p hoc:qz neſciebāt an ipſe vidiſſet heliam q̄ñ rapiebať vel an helias dediſſet ſibi hoc ſignū: ió dandus erat aliud ſignū exterius p qđ appareret heliſeum habuiſſe ſpūm helie:ꝛ iſtud fuit p palliū:qz cum viderēt filij ꝓphetaꝝ heliſeuꝫ indutū pallio Helie ſciebāt veriſimiť q̄ māſiſſet in eo ſpūs helie:qz alioq̄n nō dediſſet ei Helias palliū ſuum:qz illud non decebat niſi virum habentem dignitatem Helie.

¶Enoch ꝛ helias quē ſtatū hñt in paradiſo terreſtri:ꝛ an ibi vtantur veſtibus ꝛ cibo ꝛ alīs neceſſitatibus humanis. Qō.xxiiij.

Queretur vlterius de ſtatu helie in loco ad quē rapt⁹ eſt. ¶Rñdēdū q̄ ſicut declaratū eſt ſupra in hra:helias rapt⁹ eſt ad paradiſum terreſtrē ꝛ ibi manet.de ſtatu āt ei⁹ quē ibi hꝫ ſacra ſcriptura nihil tāgit.pñt tñ aliq̄ dici q̄ ſatis ꝓueniunt ſacre ſcripture ꝛ poſitiōi eruditiſſimoꝝ. Et dōm q̄ Helias ꝛ Enoch q manēt in paradiſo eundē moduꝫ viuēdi hñt.et poſſet dici q̄ iſti vtanť cibis ſicut nos vtimur quotidie: ꝛ alīs neceſſitatib⁹ humanis. Vel pōt dici q̄ nō ſumāt quotidie cibū:ſꝫ q̄ ſemel vel aliquotiēs ſumpſerint de fructu ligni vite:ꝛ p illū cōſeruenť ſine fame ꝛ ſiti vſq; ad tp̄s quo deus dignat⁹ fuerit eos ibi tenere.ꝛ iſtud vť aliq̄liter miraculoſuꝫ ꝛ tñ nō ponit incōueniēter:qz neceſſe eſt poni aliq̄ miracula circa iſtos in paradiſo terreſtri:qz ſaltē alīs nō poſſent tāto tpe viuere cuꝫ etas eoꝝ ſit valde magna:ſicut.j.declarabiť. Et iſtud ēt eſt ꝓueniētius ne ponať quotidiana neceſſitas aſſumēdi cibuꝫ in illis boibus.iſtud āt eſt quātum ad cibum. De veſtibus āt dōm q̄ veſtiti manēt:ꝛ veſtes ille q̄s hinc tulerunt manēt eis vſq; hodie:ꝛ manebūt vſq; ad tp̄s quo ad nos veniāt ꝛ expleāt offiū ſuum.iſtud āt non fit ſine miraculo:qz nō poterat aliq̄ veſtis durare q̄tuoꝝ milliбus vel.v.millibus annoꝝ ſicut neceſſe eſt duraſſe veſtes Enoch:cū plures q̄ꝫ.v.millia annoꝝ trāſierint ex eo tpe quo ibi Enoch eſt:ſicut.j.declarabiť.manēt aūt ꝑ miraculum veſtimēta eoꝝ ꝛ calciamēta illeſa:ſicut ea die q̄ trāſlati ſunt in locū illum. Sic eni ſcm̄ eſt in iſraelitis.qui.xl.annis ꝑ deſertum ambulauerunt ꝛ veſtes eoꝝ nō fuerunt inueterate nec calciamēta attrita ſunt: deut.viij.a fortiori ergo deus faceret hoc in illis duob⁹ viris ſanctis quos in padiſo terreſtri tꝫ. ¶Aliqs āt poterit dicere:q̄ iſti viri nō hñt ibi aliq̄s veſtes:qz nō ſūt neceſſe eis eo q̄ conditio loci eſt talis:vt nec frigore algeant nec eſtu caleant:ſꝫ ſit aptatiſſima tēperies q̄ excludit vſum veſtiū.pꝫ hoc in Adam ꝛ Eua qui anteq̄ꝫ peccarent in paradiſo ſine veſtibus māſerunt:Geñ.iij. ſi tñ locus ille eēt diſtemperatus vel ſaltē nō hřet maximaz tēperiē ſicut eſt in oibus locis habitatiōis nře:nō fuiſſent Adam ꝛ Eua ſine veſtibus añ pctm̄. ¶Rñdendum q̄ Helias ꝛ Enoch veſtes habēt nec obſtat argumētum de tēperie loci:qz difficilimum eſt in tota regione elemētali in q̄ neceſſe eſt eſſe paradiſum terreſtrē:reperiri locū talis tēperiei. Sed adhuc dato q̄ eſſet talis tēperies:ita vt ꝓpter q̄litatē aeris non eēnt veſtes neceſſe eēnt pp aliā cām.ſ.pp verecundiā:qz ruboꝝ eſt hominé nudum apparere.hoc pꝫ in Adam ꝛ Eua:qz licet eſſent ſine veſtibus ante pctm̄:tñ poſtq̄ꝫ peccauerunt ſtatim operuerunt ſe veſtimētis faciētes pizomata de folijs ficulneariū.Geñ.iij. Helias tñ ꝛ Enoch hñt paſſionem verecundie: qz iſta penalitas deriuata fuit in oēs hoies:ꝛ manet in eis ſiue peccent ſiue nō:ió ſaltē pp verecundiā egebunt veſtibus. ¶Si aliquis obijciat q̄ in vita eterna hoies nō habebunt veſtes. ¶Dicendum q̄ ibi erit oīno ablata penalitas q̄ eſt ꝓſequēs pctm̄ originale:ió non verecundabunť.ꝛ qz Helias ꝛ Enoch nōdum ſunt beati hñt penalitates iſtas:q̄ cōſequunť peccatum originale ꝛ ſic egent veſtibus. Adam āt anteq̄ꝫ peccaret nō habebat aliquā penalitatē:ió nō egebat veſte. Si tñ vellemus dicere q̄ padiſus terreſtris ſit temperatiſſimus locus:ꝛ tñ nō ſit tanta tēperies quin ſint neceſſarie alique veſtes ꝓpter modicū exceſſuꝫ frigoris vel caloris:non videreť incōueniēs. Et ſi aliquis dicat hoc non ſtare qz tunc Adam eguiſſet veſtibus dato q̄ nō peccaret:cuꝫ veſtes fuerint date ei ſolū pp verecundiam. Dicendum q̄ non obſtat:qz ēt ſi locus ille hřet aliqualē exceſſum frigoris vel caloris Adā nō eguiſſet veſtibus ante pctm̄:qz nō pateret a frigore vel caloře: eo q̄ nulla adhuc penalitas ei inflicta fuerat ante peccatum.vnde non ſolū ibi manēs ante pctm̄ non egeret veſtibus:ſed ēt ſi poſitus fuiſſet ſub altero polloꝝ mundi vbi eſt maxima frigiditas:vel ſub torrida zona vbi ē ardor intēſiſſimus:nihil pateret a frigore vel caloře nec egeret veſtibus. Ideo dato q̄ ipſe nō egeret veſtibus in paradiſo añ pctm̄:tñ Helias ꝛ Enoch nunc veſtibus egerent qz ſunt poſt pctm̄.iſta poſitio ſatis eſt ſuſtentabilis. Sed veritas eſt q̄ padiſus terreſtris ex dono dei eſt locus taꝫ tēperatus vt exiſtēs ibi nō egeat veſtibus ſiue eſſet in ſtatu ante peccatuꝫ ſiue poſt pctm̄:ideo ex hac ꝑte Helias ꝛ Enoch veſtibus nō egerēt. Qō āt ſic ſe bēat pꝫ:qz mox vt Adam ꝛ Eua peccauerunt venerunt in eos oēs penalitates:ēt ſi deus eos non dum increpuiſſet ſed poſtea increpuerit.qđ pꝫ qz q̄ñ deus vocauit Adam dicens Adam vbi es:iam ipſe latebat pre verecundia. Geñ.iij.ꝛ tamē Adam ꝛ Eua nō fecerunt ſibi veſtes ad tollendum frigus ꝛ eſtum ſed ſolum ꝓpter verecundiā:vnde operuerunt ſolū genitalia:quia in illis erat erubeſcentia ꝛ non in alīs partibus corporis.ſi tamen locus ille fuiſſet diſtemperatus aliqualiter: ita vt egerēt veſtibus:mox vt peccarēt ſentirent frigus vel caloreē ſicut verecundiā paſſi ſunt:ꝛ nō ſolū ad operiendum pudenda veſtes facerent ſed etiam ad velandum totum corpus:ꝛ tñ non fecerunt niſi ꝓ genitalibus ergo etiam poſt peccatuꝫ non patiebantur ibi a frigore vel caloře ꝓpter conditionem loci. Primo ergo

veſtes

Qō.23. A Quare palliū helie cecidit.

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quinta rō.

Qō.24. A De iſto benedicto padiſo terreſtri vbi ſit ꝛ quid ſit ꝛ quo poſſit illuc nāliter p veniri et plura alia infinita ac curioſa dubia vi

mirabiť p met.domi. Abulēſem. gene.ij.

Pria obiectio.

Rño.

Scōa obiectio.

Rño.

Tertia obiectio.

Solutio.

Adam ante pctm̄ ſi pōereť ſub altero polloꝝ vel ſub torrida zona nō pateret a frigore vl caloř.

Determiatio auctoris.

B Exiſtēs in padiſo terreſtri pp tēperiē ei⁹ nō egeret veſtibus.

De ſtatu eorū q̄ctū ad veſtes.

C Vestes ꝯre inuēte fuerunt a sua origine.

vestes hoīum fuerunt ad repellendū verecundiā ꝛ non ꝓpter intemperiē aeris.deinde āt deus fecit vestes hominibus de pellibus aialium ꝛ iste fuerunt ad tegendū totū corpus:qō pz qꝛ iste vocant tunice pellicee:prime aūt vocabant pizomata que non sunt vestes sed cinctoria.et istas secūdas vestes fecit deus Adam ꝛ Eue:nō soluz ad excludēdū verecundiā sed ét ad repellendum intemperiē aeris:ꝛ hoc qꝛ expellēdi erāt de loco padisi in locū istū in quo nos habitam⁹ in q̄ vestes necessarie sunt. Habēt igit Helias ꝛ Enoch i padiso terrestri nūc vestes cū qbus hinc rapti sunt.ꝛ qꝛ illi vtebant vestib⁹ grossis q̄ vocant sacci:qñ venerint ad nos tpe antichristi erunt induti saccis:sic pz apocal.xj.ſ.ꝛ dabo testibus meis ꝛ ꝓphetabūt diebus mille ducētis sexaginta amictisaccis.ꝛ istō itelligit de helia ꝛ Enoch. C De statu istoꝝ duoꝝ viroꝝ quantū ad habitudinē corporis:dōm q habitudo corporis istoꝝ quātū ad etatē nō variat.ſ. q quāq̄z multis diebus vixerint nō vident vetustissimi.qꝛ si ꝑm cōparationē etatis eoꝝ ad nr̄am eēt differētia vetustatis :tāta eēt rugositas ꝛ mutatio vultus eoꝝ vt nullo mō viderent retinere humanā effigiem ꝛ hoc nullo mō decebat:qꝛ cū venturi sint ad p̄dicandū aliqñ inter hoies opz vt retineant dignitatē vultus humani vt saltē ex ipso vultu appareant reuerendi. hoc aūt satis rōnabile est:qꝛ sicut miraculū est in hoc q tādiu cō seruat vita ipsoꝝ qō fieri nō poterat naturaliter:ita ēt miraculū erit in ꝓseruatiōe vultus eoꝝ in statu decenti maturitatē etatis. vñ satis rōnabile est q dicamus habitudinē corporis eoꝝ conseruari in illo tenore in quo erat cū ab hoibus rapti sunt:ita vt si qs vidisset eos tūc non iudicaret eos nunc vetustiores esse q̄z tūc fuerint: sed forte potius econtrario videbunt nunc vultus eoꝝ recentiores q̄z tunc fuerint:ꝛ hoc qꝛ manent in loco illo sancto . sic enim vultus Moysi clarior erat ꝛ recentior postq̄z desyt loqui cū deo post q̄draginta dies q̄z p̄usq̄z incepisset:ls in oībus illis diebus non comederit nec biberit:vt pz exo.xxxiij. C De statu illoꝝ quātū ad sanitatē corporis. dicendū q postq̄z fuerunt isti duo viri in padiso terrestri nunq̄z aliquā egritudinē passi sunt nec pati p̄nt:qꝛ aliogn iam a multis annis mortui fuissent. ꝛ non solū non patiunt egritudinem que est magna alteratio corporis ad destructionē:sed etiā non patiuntur aliquā resolutionē paruā q̄ continua est in oībus entib⁹ naturaliter viuentibus.nā ꝑm aristotelem.quādiu viuimus nutrimur ꝛ hoc qꝛ ptes materiales semp fluunt ꝛ refluunt. vt pz primo de gñatione:si tñ in illis facta fuisset ꝓtinua resolutio necesse erat q ias mortui fuissent in tot annis ēt si nulla egritudo eis eueniret:ꝛ tñ non defecerūt:ergo nō fit in eis resolutio. Hoc āt dōm est euenire propter cibum ligni vite.nā hoies summētes de illo naturaliter efficerent vite longissime vel ꝑpetuarentur:qō pz Gen.iij.cū de⁹ dixit q ejceret Adam de paradiso ne mitteret manū suā ꝛ summeret de ligno vite viueretq̄z in eternū:iō nō solū poterāt manere isti duo viri tpe quo manserunt:sed etiā per viginti millia vel triginta millia annoꝝ. Sed adhuc dicendū q nō soluz non languescunt sed etiā nihil pōt eis nocere i cibo vel potu:ꝛ hoc qꝛ deus dedit eis impassibilitatē:vel qō verius est qꝛ impedit oīa nociua vt nocere nō possint.nā impassibilitas ptinet ad corpora iam glorificata. C An vero gladius ꝛ ignis ꝛ alia exteriora nociua ledere eos possint : dicendum q dubium est et tamen satis videtur dicendum q sic:qꝛ isti duo viri occidendi sunt tpe antixp̄i:vt colligit apocal.xj.ꝛ tñ nō occiderent si eēnt impassibiles.nisi forte dicamus q nūc habeant potē impassibilitatis ꝛ tpe quo antichristus venerit deus auffert eis istā potē vt mori possint.sed istud nō vr satis rationabiliter dictū:qꝛ inutiliter daret ꝛ aufferret impassibilitas. C De statu aūt aiarū istoꝝ quātū ad posse peccare vel nō satis dici posset q effecti sint impeccabiles: qꝛ quāq̄z nōdum mortui sint:tñ manent in paradiso vt mortui solū reseruati ad predicandū tpe antixp̄i. dicendum tñ vr rōnabilius q isti non sunt impeccabiles: sed manet adhuc eis ptās peccandi sicut nobis:qꝛ nō posse vllo mō peccare ptinet ad statū beatitudinis:quā nondum isti assequuti sunt.etiā qꝛ vbi non est potestas peccandi non est potestas merēdi:ꝛ tñ nō est dubium.quin isti duo viri merebunt qñ p̄mittent se occidi p̄dicantes p̄o xp̄o.ergo manet eis potestas peccādi:ꝛ tñ certū est q nunq̄z peccabunt qꝛ iam assumpti sunt ad statū tam p̄fectū:ꝛ iam potius sunt celestes q̄z humani viri.

C Ad quid helias ꝛ enoch manent in paradiso terrestri:ꝛ quid postea facturi sunt. Qō.xxv.

Qō.25. A

Queretur vlteri⁹ ad quid helias ꝛ enoch manent in paradiso terrestri.

C Rñdendum q ibi manēt vt mittant a deo tpe antichristi ad predicandū ꝓtra p̄fidiā ꝛ falaciā eius:ꝛ isti p̄dicabunt tribus annis ꝛ parum plus ꝓtra doctrinā antichristi:ꝛ postea occidentur ab eo ꝛ iacebunt cadauera eoꝝ in platea Hierusalē p tres dies ꝛ dimidiū:ꝛ nemo audebit sepelire illos:postea aūt rapient in celuz.isti āt vocant testes dei reseruati ad tp̄s illud. Et tpe quo durauerit p̄dicatio eoꝝ.ſ.p tres annos ꝛ dimidiū:erūt induti saccis ꝛ habebunt ptātē magnā ad mittendū ignē de celo ꝛ occidendū oēs aduersarios suos ꝛ ad faciendum miracula multa:nec aliqs poterit nocere eis vsq̄z quo consumēt dies ꝓphetie eoꝝ:qꝛ tunc occidet eos antichristus.de his oībus hr apocal.xj.ꝛ ibi magis dicetur:quāq̄z aliqui vellint exponere illā lr̄am alio mō. Qō aūt isti ꝓseruent ad hoc q veniant ad predicāduz aliquo tpe apparet:nā de Enoch dicit ecclesia.xliij.ſ. Enoch placuit deo ꝛ translatus est in paradisuz vt det gētibus penitentiā.de helia apparet: Mala.c.iij.ſ.ego mittam vobis Heliam ꝓphetā anteq̄z veniat dies dñi magnus ꝛ horribilis ꝛ conuertet cor patrū ad filios ꝛ cor filioꝝ ad patres. Qō autē aliqñ isti duo vēturi sint ad p̄dicandū necesse est cōcedi ex locis allegatis:q tñ veniant tpe antichristi vel alio nō apparet adhuc.ideo hebrei q̄cunq̄z videbant aliquē virum facientē miracula putabāt eū esse Heliam. Unde q̄siuerunt a beato Joāne an ipse esset helias: Jo.j. C Dicēdū tñ q venturi sunt tpe antichristi:qō colligi pōt.primo qꝛ necesse ē q isti aliqñ veniant ad predicanduz gentibus vt pz ex locis allegatis:ꝛ tñ ad hoc non vr esse aliqō tp̄s taz expediens ꝛ necessariū seculo sicut tp̄s antixp̄i:eo q tunc hoies maxime dubitabunt in fide.tum ꝓpter multa signa ꝛ prodigia que faciet:q̄ videbunt hominibus vera miracula:ꝛ tñ erunt falsa ꝑm operationē sathane.ꝛ.ad thesal.ij.tum quia terroribus ꝛ minis ꝛ supplicijs ꝛ p̄cio ꝛ multis alijs modis inducet hoies ad se vt deserāt fidē:ideo tunc maxime necesse erunt viri spūales potētes in sermone ꝛ in operatione miraculoꝝ q̄les erunt Helias ꝛ Enoch:ergo dicendum est eos venturos esse poti⁹ tpe antixp̄i q̄z alio tpe. Scdo patet qꝛ Mala.iij. dr q deus mittet Heliam anteq̄z veniat dies dñi magnus ad cōuertendū corda patrum ad filios sed dies magnus vocatur dies iudicij ante quē erit turbatio magna in ecclesia recedentibus patribus a filijs ꝛ ecōuerso propter p̄dicationē antichristi:ergo oportet q tpe illo mittantur ad cōuertendū ad rectā fidem homines turbatos in ea. Tertio pz ex eo qō br apocal.xj. vbi ponitur de duobus testibus dei venturis tpe antichristi ꝛ illa verba maxime cōueniunt Helie ꝛ Enoch:vt patet continuando narrationē totius capituli:ideo dicenduz eos tunc venturos ad p̄dicandū. C Quereꝛ vlteriꝰ quot annoꝝ sunt nunc isti duo viri manētes in paradiso terrestri. C Respondendum q sunt vetustissimi ꝑm etatē:ita vt anni multoꝝ hominum simul non pueniant ad annos vnius ipsoꝝ:ls ꝑm dispositionē corporis non videant vetustissimi:vt supra declaratū est. Et primo de Enoch dicendū est q nūc in fine anni christi millesimi quadringentesimiquadragesimi in quo sumus: est Enoch annorum quinq̄z milliū trecentoꝝ ꝛ viginti. hoc autem pz quia Enoch ante diluuium natus ost per annos mille ꝛ triginta quatuor vt pz:computādo a die nativitatis eius v.q̄z ad diem qua fuit diluuium sup ter

Quare iudei q̄sierūt a Joāne an eēt helias.

B Qēturi sūt enoch ꝛ helias ad p̄dicanduz tpe antixp̄i.

Ꝓia rō.

Scda rō.

Tertia rō.

Qō 26. A

Quot anni steterint vsq̄z nūc i padiso enoch ꝛ helias.

in.q.xxiij.

De Enoch Auctor q̄ anno scripsit librum hunc.

C Helias et enoch qb⁹ vestib⁹ erūt induti qñ venerit ad nos tpe antixp̄i ad p̄dicādū.

De statu eoꝝ quo ad corpus senile vel iuuenile.

C Enoch et helias pati p̄nt a gladio et ab igne.

B De statu eoꝝ quo ad sanitatem.

Quare helias et enoch. semper sunt sani.

B De statu eoꝝ quo ad posse peccare.

ram oēs gñatiōes medias q̄ habenť. Beñ. v. ſ. lxv. annos Enoch qñ genuit filiū: ꝛ centumoctuaginta ſeptez annos Matuſalē filij eius anteq̄z gigneret Lamech: ꝛ centū octuaginta duos annos Lamech nepotis enoch anteq̄z gigneret Noe: ꝛ ſexcentos annos Noe a natiui tate ſua vſq; ad diluuiū: q ſimul ſunt mille trigintaqua tuor. ſup hos addanť anni qui fuerunt inter primā diē diluuij ꝛ natiuitatis chriſti: q vocanť dña ere diluuij ꝛ ere chriſti ꝛ ſunt ſimul duo mille ſeptingenti ꝛ quadra ginta ꝛ ſex anni ꝛ fere vnus annus incōpletus: iſtud p̄z q; dña ere diluuij ꝛ ere chriſti p̄m radices tabulaꝝ re gis Alphonſi: ꝛ p̄m oēs alias tabulas verificatiſſimas ſunt quinq; q̄rta: ꝛ q̄tuor decim tertia: ꝛ q̄draginta duo ſcōa: ꝛ triginta nouē p̄ria: q̄ faciūt annos p̄dictos. Ad-danť etiā mille quadringenti quadraginta anni ere xp̄i vſq; ad tp̄s iſtud: erunt ſimul q̄nq; mille trecenti vigin ti anni ꝛ cōplebiť alius annus in marcio addītis dieb⁹ ſuper excreſcentibus q; illi ſuperabundāt ad vnū an num: nā in marcio fuit diluuiū. ¶ De Helia aūt dicen-duz q; in iſto anno xp̄i milleſimo quadringēteſimo qua drageſimo ipſe eſt annoꝝ trium milliū ꝛ triginta quātū ad id qō reperiri pōt de certitudine: lz neceſſe ſit ipſum fuiſſe plurium annoꝝ. hoc apparet q; Enoch antiquior eſt Helia. ſubtrahanť ergo de annis Enoch oēs anni q fuerunt inter natiuitatē vtriuſq;: ꝛ manebunt anni He lie. ſ. a natiuitate Enoch vſq; ad diluuiū fuerunt anni mille ꝛ triginta quatuor vt ſupra declaratū eſt. a dilu uio aūt vſq; ad natiuitatē Abrahe fuerunt anni trecen ti ꝛ duo: vt colligiť p̄ gñatiōes medias q̄ habenť Beñ. xj. a natiuitate aūt Abrahe vſq; ad introitū eius in ter ram chanaam fuerunt anni ſeptuaginta quinq;: vt p̄z. Beñ. xv. ꝛ in illo anno facta eſt p̄miſſio Abrahe: ꝛ ex il lo anno dř ſemen Abrahe pegrinari: ꝛ ab illo anno vſ-q; ad exitū de egipto fuerunt anni q̄dringenti ꝛ trigin ta: vt p̄z Exo. xij. ꝛ ad galathas. c. iij°. ab ipſo anno vſq; ad annū edificationis templi Salomonis fuerunt anni quadringenti octuaginta: vt p̄z p̄cedēti. li. c. vj. ꝛ ab illo anno vſq; ad finē regni Salomonis fuerūt āni. xxxvj. cū ipſe regnauerit annis. xl. ꝛ fuerit edificatio templi in p̄incipio anni q̄rti regni ſui: vt p̄z p̄cedēti. li. c. vj. addā tur ēt decē ꝛ ſeptē anni regni Roboam p̄cedēti. lib. c. xiij. ꝛ poſtea tres anni abie eo. li. c. xv. deinde. xlj. anni aſa regis: qui ſimul ſunt anni duo millia trecenti ꝛ de-cem ꝛ nouem: q ſubtrahanť de. v. millibus trecentis ꝛ viginti annis Enoch: manebūt anni tres mille ꝛ vnus: ꝛ iſti ſunt anni Helie cōputando annos helie ex fine re-gni aſa regis Juda: et tunc erat annus tertius regni Achab regis iſrael: vt p̄z p̄cedēti. li. c. xvj. ꝛ tunc appa-ruit helias coꝝā Achab denūciando ei q; non plueret. eo. lib. c. xvij. ꝛ tunc helias eſſet annoꝝ. xxx. vel. xl. aut pluriū: qui addanť annis p̄dictis ꝛ poterit dici q; helias ad minus erit nūc annoꝝ triū milliū ꝛ quadraginta vel parum plus. Deinde manſit inter hoies toto tpe regis Achab qui regnauit. xxij. annis: p̄cedēti. li. c. xvj: māſit etiā tpe Ochozie filij eius qui regnauit fere duob⁹ an-nis ꝛ tūc raptus eſt in celū: vt declaratū eſt p̄cedēti. c. ꝛ hic. nā in p̄incipio regni Joram q ſucceſſit Ochozie iam erat raptus helias in celum: vt colligiť ſequenti. c. iſtud aūt eſt cōputando annos Helie ꝛ Enoch a natiui tatibus coꝝ. Si aūt vellimus cputare a tēporib⁹ qui-bus rapti ſunt: dicemus q; nondum ſunt. v. mille anni qbus raptus eſt Enoch q; deficiunt. xlv. quod p̄z: quia anni a natiuitate ſua vſq; nunc: ſunt. v. millia ꝛ trecen-ti ꝛ viginti vt dictum eſt: de quibus ſubtrahanť trecen ti ſexaginta quinq; qbus vixit anteq̄z raperek: vt patet Beñ. v. manebunt q̄tuor millia ꝛ nongenti ꝛ quinqua-ginta quinq; a raptu ſuo. De raptu helie dicēdū eſt q; ipſe raptus fuit in fine regni Ochozie: vt declaratū eſt ſupra: addanť ergo decē ꝛ nouē anni regni Achab ſup annos regni aſa: q; in illis feceramus ſupra finē ꝛ ratio eſt: q; lz. xxij. annis regnauerit Achab: tñ tres anni ei⁹ primi concidūt cū regno Aſa: vt p̄z p̄cedenti li. c. xvj. addanť etiā duo anni regni Ochozie qui ſunt. xxj. ꝛ iſti

B

De Helia.

Nota exceptiſſimam cputatōez.

L

ſubtrahēdi ſunt de tribus millibus ꝛ vno quos poſue-ramus ſupra eſſe inter natiuitatē Enoch ꝛ finem regni Aſa: ꝛ erunt ſimul tres mille ꝛ viginti duo anni q; ſub-trahanť de tota etate Enoch ſcz de quinq; millibus et trecentis viginti annis: ꝛ manebūt a raptu helie vſq; nunc anni duo mille nongēti ꝛ octuaginta cōpleti. Sic ergo p̄z etas iſtoꝝ virorꝝ ꝛ tp̄s raptus. (reuerſuſq; ſtetit ſup ripam iordanis). ſ. poſtq̄z raptus eſt Helias nō cu-rauit heliſeus p̄ſequi eū: ſed reuerſus eſt ad filios p̄o-phetaꝝ cū qbus p̄ius habitauerat helias ꝛ ad hoc trā ſitur⁹ erat p iordanē: iō ſtetit ſup ripā iordanis: (ꝛ pal-lio helie qō ceciderat ei p̄cuſſit aquas). ſ. percuſſit illas ad hoc q; diuiderenť ꝛ trāſiret p ſiccum. (ꝛ nō ſunt di-uiſe). i. quāq̄z p̄cuſſerit eas nō diuiſe fuerūt ſtatiz ſicut q̄ñ p̄cuſſit eas helias. (ꝛ dixit vbi eſt deus Helie etiaz nūc.) iſtud dixit Heliſeus quaſi q̄querēdo vel indigna tus: nā Helias dixerat ſibi q; ſi videret eū rapi ſpiritus ſuus fieret duplex in illo: ipſe autem viderat illū rapi ꝛ nūc non poterat facere miracula q̄ faciebat Helias: ex quo apparebat q; nō erat in eo ſpūs helie: iō loquebať q̄ſi q̄querendo de deo q; fefeliſſet eū. (percuſſitq; aq̄s) ſcz ſcōa vice (ꝛ diuiſe ſunt huc atq; illuc.) lz enī heliſe⁹ loquereť quaſi cōquerēs de deo: tū nō diffidebat ſe poſ ſe diuidere aq̄s ſicut Helias: q; ſi diſideret nō potuiſ-ſet fieri miraculū p ipſum. fides nāq; eſt q̄ maxime ope rať in miraculoꝝ effectu. ſ. q; qui fidē bz ꝛ petit aliquez effectū miraculoſum obtinet illuz: vt p̄z Matth. xxj. ꝛ Luc. xvij. ſi autē petens aliq̄liter dubitat nihil poterit obtinere. Sic p̄z Jaco. i. ſ. poſtulet aūt in fide nihil he-ſitans: qui enī heſitat ſimilis eſt fluctui maris q a vento mouetť ꝛ circūferť: nō ergo exiſtimet ille homo q; acci-piat aliquid a dño (ꝛ trāſit heliſeus). ſ. p ſiccum q; non ſolū diuiſe ſunt aque ſed deſiccatus eſt alueus: vt nō in-quinarenť pedes eius in luto. Sic enī factū eſt in trāſi tu helie ꝛ heliſei ſimul: vt ſupra declaratum eſt.

¶ Quare Heliſeus percuſſit aquas Jordanis pallio Helie. Qō. xxvij.

Heliſeꝰ di-uiſit aquas Jordanis.

Queretur quare Heliſeus p̄cuſſit aq̄s ior-danis pallio helie. ¶ Rñdenduz q; hoc fecit ad ſimilitudinē helie: nā ille diuiſerat aquas pallio q̄ñ ambo trāſierūt: vt p̄z in lra ita ergo heliſeus q erat ſucceſſor eius in operatiōe miraculoꝝ ꝛ prophe tia facere voluit. ¶ Itē palliū helie ceciderat q̄ñ helias raptus eſt in turbine. ſed helias conſueuerat facere mira cula p iſtud palliū: iō heliſeus credidit q; relictū fuerat ſibi ad hoc q; ipſe p illud miraculoſe operareť: ꝛ ſic vo-luit in trāſitu iordanis vti illo ad operationē miraculi. ¶ Itē fecit hoc ad experiendā ſpūs ſibi collati: q; ipſe petiuit ſpūm duplicē helie ꝛ collatus ſibi erat quia vi-derat heliā q̄ñ rapiebať: ideo voluit nūc incipere expe rirī opa illius ſpūs: ꝛ q; Helias cuius ſpūm ipſe habe-bat duplicē diuiſerat aquas pallio: voluit ipſe quoq; ſic diuidere.

Qō.27. A

Prīa rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

¶ Quereť vlterius q̄re prima vice qua heliſeus percuſſit aq̄s pallio nō fuerūt diuiſe. ¶ Aliqs dicet q; hoc fuit q; heliſeus nō hēbat tūc fidē ꝛ miracu la nō fiunt ſine fide. ¶ Sed dōm q; hoc nō ſtat: q; heli-ſeus ſuſceperat ſpūm helie duplicē: nō ergo ſtat q; non hēret fidē ad operationē miraculoꝝ ſine q̄ nō fit miracu lum. ¶ Itē ſi heliſeus cū prima vice p̄cuſſit aq̄s dubi-taſſet an deꝰ eas diuidere vellet ꝛ nō diuideren̄: magis dubitaret in ſcōa vice ꝛ ſic nūq̄z diuideren̄ aque: ꝛ tñ in ſcōa vice diuiſe ſunt: ideo nō dubitauit in prima nec in ſcōa. ¶ Sed dōm q; nō fuerūt diuiſe aque p̄ria vice: q; heliſeus nouiter accepto ſpū ꝓphetico ꝛ faciēdi mi-racula poterat ſuperbire ſi illico diuideren̄ aque: ideo vt ꝓpelleret oꝛare ad dñm nō fuerūt diuiſe i p̄ria vice. ¶ Itē ſcm eſt hoc vt crederet heliſeus nō meritis ſuis ſe iſta obtinere ſed meritis helie: iō nō diuiſe ſunt aque quouſq; dixit vbi eſt deus helie: ꝛ tūc illico diuiſe ſunt: in quo manifeſte apparuit ſanctitas helie. ¶ Aliqs di-cet q; iſtud accidit q; virtus helie ad faciendū miracu-la erat fortioꝝ q̄z virtus heliſei: ideo ad vnā p̄cuſſionez helie diuiſe ſunt aque ꝛ non fuerūt diuiſe niſi heliſeo p-

Qō.28. A

¶ Quare i prima p̄cuſſiōe heliſei nō fuerunt diuiſe aq̄.

Prīa rño.

Cōfutatio.

Prīa rō.

Scōa rō.

Scōa rño auctoris.

Tertia rño.

cutiente

Cōfutatio.

cutiēte bis.¶Sed istud nō stat qꝛ spūs duplex erat in
Pōla rō. heliseo q̄z in helia:cū ipse petyisset spūm helie fieri du-
plicē in se ꝛ hoc obtinuisset:supꝛa in lr̄a.¶Jtē pz qꝛ in
Scōa rō. alijs miraculis velocꝫ operabaꝫ heliseus q̄z helias.nā
ad suscitādū filiū sareptane vidue ter oꝛauit Helias ꝛ
ter incuruauit se sup'ipm p̄cedēti li.c.xvij.heliseus aūt
Tertia rō. ad suscitandū puulū solū bis oꝛauit ꝛ se incuruauit su-
p puerꝫ.j.üij.¶Jtē dato qꝺ spūs helie nō eēt duplo ma
ior in heliseo:saltē eēt eq̄lis:vt pz ex supꝛa declaratis:
† iō quātū ad h eque faciliter diuisisset aq̄s.Dicēdū ergo
qꝺ nō fuit pp defectū spūs ꝓphetici ꝛ opatiui miraculo
rū nec pp defectū fidei sz pp cām supꝛa assignatā.(vidē
tes āt filij ꝓphārū q erāt in hierico).s.isti viderūt qūo
trāsiuit heliseus p ficcū diuidēdo aq̄s iordanis:ꝛ p hoc
cognouerūt qꝺ erat equalis in virtute ipsi helie.Jsti fi-
lij ꝓphārū erant filij ſm carnē aliquoꝝ ꝓphetarū ꝛ ēt
plurimi ipsoꝝ hēbāt spūm ꝓpheticū: vt supꝛa declara-
tum est.isti erāt in Hierico sc̄z qꝛ ibi erat vnū collegiū
Jn qōe.ix. ꝓphetaꝝ:ꝛ aliud erat in Bethel:ꝛ aliud in galgala:vt
† supꝛa dictū fuit(de ꝓtra).i.erāt in aliquo colle ꝓtra ior-
Jn .q.xiij. danē ꝛ ex loco ipso viderunt qñ trāsiuit Heliseus qūo
diuisit aq̄s.Jsti filij ꝓphetaꝝ erāt quinquaginta viri q
erāt in collegio ꝓphetaꝝ Hierico:ꝛ isti secuti sunt he-
liam ꝛ heliseū qñ ambo ibāt ꝓtra iordanē:ꝛ añq̄z acce-
derent illuc steterunt de longe ꝓsiderantes qūo trāsirēt
helias ꝛ heliseus iordanē:vt pz supꝛa in lr̄a ꝛ māserunt
ibi quousq̄z rediret heliseus vt viderent qūo ipse trāsi-
ret iordanē:vt p hoc cognoscerent an maneret in eo spi
ritus helie:ꝛ nūc viderūt.(dixerūt requieuit spūs he-
† lie'sup heliseū).s.qñ viderunt qꝺ heliseus diuisisset aq̄s
iordanis pallio helie:cognouerunt qꝺ spūs helie māsis-
Qūo filij ꝓphārū co set in eo.s.quātū ad ꝓphetiā ꝛ quātū ad opationē mira
gnouerunt q̄z qꝺ spūs he culoꝝ.ꝛ h cognouerūt p duo signa.Primū erat qꝛ he
lie māsisset liseus portabat palliū helie ꝛ qꝺ nō dedisset ei helias il-
super heli- lud nisi succederet ei in dignitate ꝓphētādi ꝛ miraculo
seum. rum.Scōm erat qꝛ diuisit aq̄s iordanis sicut helias et
hoc magis ꝓbabat:ꝛ potissime qꝛ tenuit eūdē modū di
uidēdi qué helias.s.qꝛ pallio diuisit aquas.

¶Et veniētes in occursum eius adora-
uerūt eū ꝓni in terrā:dixerūtq̄z illi.Ecce
cū seruis tuis sunt qnquagīta viri fortes:
q̄ pñt ire ꝛ q̄rere dñm tuū:ne forte tulerit
eū spūs dñi ꝛ ꝓiecerit eū in vnū montiuꝫ
aut i vnā valliū.Qui ait.Nolite mittere.
Coegerūtq̄z eū donec acquiesceret:ꝛ di
ceret.Mittite.Et miserūt qnquaginta vi
ros.Qui cum q̄sissent trib⁹ dieb⁹ nō inue
nerunt.Et reuersi sunt ad eū.At ille habi
tabat in Hierico:ꝛ dixit eis.Nunquid nō
dixi vobis:nolite mittere.

(¶Et veniētes.)hic ponit.scōm huius ptis in quo de
raptu helie tollit ꝓsumptio.s.qꝛ filij ꝓphetaꝝ nō crede
bant eū oīno raptū:sz aliqñ reditꝝ iō volebāt eum in-
quirere.ꝛ ponit prīo veneratio exhibita heliseo a filijs
ꝓphetaꝝ:cū dr̄(ꝛ veniētes in occursuꝫ eius).s.isti erāt
quodā colle citra iordanē ad occidētē de quo viderūt
heliseū trāsire iordanē p ficcū:ꝛ cognoscētes requieuis
se l eū spūm helie currerūt illico ꝓtra iordanē ad obuiā
dū ei vt cōmittarent ipm veniētē:qꝛ iam dign⁹ erat ho
nore cū successisset in dignitate helie.(adoꝛauerūt euꝫ
† ꝓni in terrā).s.humiliauerunt capita sua vsq̄z ad ter
Adoratio ras incuruādo se sup illā:ꝛ illud ptinebat ad magnā re
dulie. uerētiā.Erat āt ista adoratio nō q̄lis ōbet deo sz hoib⁹:
† q̄ vocat adoratio dulie.(dixerūtq̄z ad eū ecce ꝓserui tui
sunt qnquaginta viri qui pñt ire ad q̄rendū dñm tuū)
viderunt isti ia raptū fuisse heliā ꝛ voluerūt ire ad in-
quirēdū eū putātes qꝺ nō oīo raptus eēt:ꝛ ad hoc dixe-
runt qꝺ erāt quinquaginta viri fortes q poterant ire ad
q̄rēdū heliā:isti quinquaginta erāt filij ꝓphetaꝝ q erāt
in Hierico ꝛ nō erāt ibi plures:ꝛ oēs isti.l.erāt nunc co
ram heliseo adoꝛātes eū.nā oēs ipsi iuerāt ad videndū
qūo trāsiret heliseus iordanē:vt supꝛadictū est.ꝛ dixe-
runt isti qꝺ erant ꝓserui heliseī.i.ipsi ꝛ heliseus erāt fui
ꝛ oēs simul erāt serui helie:qꝛ ille erat ꝓnceps oīuꝫ ꝓ-
phetaꝝ ꝛ nōdum putabaꝫ oīo recessisse:sz adhuc mane
re tāq̄z ꝓnceps ipsoꝝ.(ne forte tullerit eū spūs dñi ꝛ ꝓ- †
iecerit in vno montium aut in vna valliuꝫ.)vocaꝫ spūs
dñi vent⁹ missus a dño:vt dr̄ Ben.j.spūs dñi ferebaꝫ su
p aq̄s.i.vent⁹ missus a deo flabat sup aq̄s ad desicādū
eas vt rederet terra arida:ꝛ iste vent⁹ poterat ꝓicere
Heliam in vno monte aut valle ꝛ ibi maneret definēte
impetu venti.

¶Quare filij prophetarum dixerunt qꝺ forte spiritus
domini tullerit Heliseum. Cō.xxix.

Queretur qūo isti filij ꝓphetaꝝ dixerunt Cō 29.
ne forte tullerit eum spūs dñi. A
¶Rndēdū qꝺ isti poterāt putare hoc pp duo.Primo qꝛ Primarō.
forte heliseus diceret eis modū raptꝰ helie.nā Nisimile
est qꝺ illi q̄rerēt ab heliseo qūo raptꝰ fuisset helias:ꝛ ille
diceret qꝺ raptꝰ fuerat in curru igneo ꝛ deinde in turbi-
ne.ꝛ tunc isti poterāt cogitare qꝺ ventus fortis missus
a dño rapuisset heliā ꝛ tullisset euꝫ vsq̄z ad aliqō spaciū
terre paruuꝫ ꝛ ibi reliquisset eū.¶Scōo poterāt h̄ co- Scōa rō.
gitare qꝛ forte acciderat hoc helie sepe:qꝺ raperet a do
mino in turbine ꝛ moueret de loco ad locū.pz h̄ ex ver
bis Abdie dispēsatoris achab:p̄cedēti.li.c.xviij.s.cūq̄z
recessero a te spūs dñi asportabit te i locū quē ego igno
ro:ille tñ nō dixisset hoc nisi ꝓsuetum eēt qꝺ spūs dñi.i.
vētus raperet heliā.a fortiori ergo poterāt isti hoc dice
re qꝛ multū tps erat ex quo Abdias illa dixerat helie:
ꝛ post illō forte sepiꝰ raptꝰ fuerat helias.ēt qꝛ isti filij ꝓ-
phetaꝝ morabanꝫ cuꝫ helia ꝛ meliꝰ poterāt scire an he
lias raperet aliqñ a dño q̄z exnei:ꝛ tñ ipsi hoc sciebāt:
ergo maxime scirēt filij ꝓphetaꝝ. ¶Queret vlte- Cō.30.
rius q̄re isti filij ꝓphetaꝝ voluerūt ire ad inquirēdū be A
liam cum scirent eū raptuꝫ eē a dño:ꝛ an rōnabiliꝛ mo- Quare filij
ti fuerint.¶Dicēdū qꝺ motiuuꝫ fuit istoꝝ qꝛ helias se- ꝓphaꝝ vo
pe rapiebaꝫ a dño ꝛ postea apparebat:iō ēt nunc puta lebāt inqre
uerunt qꝺ apparere posset ꝛ iquirere eū voluerūt.Fuit re heliā cuꝫ
tñ motiuū eoꝝ aliqualiꝛ irrōnabile.Dicō qꝛ si helias ra scirēt eū ra
pereꝫ itez rediturus ad eos sicut ꝓsueuerat:nō māsis- ptum eē.ꝛ
set spūs eius in heliseo nec palliū suuꝫ ei datuꝫ fuisset: an rōnabi-
qꝛ sepe añ hoc raptꝰ fuerat helias ꝛ tñ nunq̄z manebat liē motifue
spūs eiꝰ i heliseo vel i aliq̄ alio:eo qꝺ ipse semp redibat. rint.
Scōo pz:qꝛ dato qꝺ raptꝰ fuisset ꝛ deberet redire ad eos
nō oportebat qꝺ irent ad inquirēduꝫ euꝫ:qꝛ ipse helias
rediret qñ oporteret ꝛ alꝫ ipsi nō possent euꝫ inuenire.
Heliseꝰ āt sciebat oīo raptū eē heliā ꝛ qꝺ ñ reditur⁹ eēt
ad eos:iō nolebat qꝺ aliqs inqreret eū:filij tñ ꝓphaꝝ ex
magno desiderio ꝛ amore helie voluerunt adhibere cir
ca ipm diligētiā quādā in inquirēdo sz illa nō eēt neces- Primarō.
saria.(qui ait nolite mittere.)hoc rñdit heliseus qꝛ scie
bat oīo eē supfluuꝫ inquiri heliā cū nō eēt inter hoies.
(coegerunt eū donec acqesceret)sc̄z coegerunt p̄cib⁹ in- Scōa rō.
ducēdo euꝫ ad h.(ꝛ diceret mittite).i.tāta iportunitas †
fuit illoꝝ in petēdo qꝺ mitteret viros ad inquirēduꝫ he
liam qō ꝓsensit:ꝛ dixit:mittite:hoc ēt fecit ad tollēdā sus
pitionē:qꝛ credere possent aliq de filijs ꝓphetaꝝ qꝺ heli
seus ex iuidia nollebat redire heliā:vt ipse hr̄et p̄cipa-
tuꝫ illiꝰ iter ꝓphetas:misit ergo vt nō crederet qꝺ iui
debat ei:(ꝛ miserunt qnquaginta viros.)isti erant illi
qnquaginta q nunc erāt coꝝā heliseo ꝛ q viderāt eum †
trāsire iordanē p siccum:(q cuꝫ q̄sissent tribꝰ dieb⁹ nō
inuenerunt).s.q̄siuerūt i circuitu hierico p mōtes ꝛ val
les:an eēt ibi helias ꝛ nō inuenerunt.credēduꝫ est qꝺ isti
viri p diuersa loca inquirerēt.s.singuli p singulas ptes:
vt sic facilⁱ ꝛ certⁱ euꝫ inuenire possent.(ꝛ reuersi sunt
ad euꝫ)sc̄z ad heliseū in Hierico vbi euꝫ reliquerunt.
¶Queret q̄re solū tribꝰ dieb⁹ q̄siuerunt heliā.¶Rñ- Cō.31.
dendū qꝺ h forte fecerunt qꝛ putabāt qꝺ spūs dñi.i.ven A
tus nō tolleret longe heliā si reditur⁹ eēt:ꝛ sic ꝛisimili- Quare tri-
ter poterat eē ītra terrā illā quā ipsi in tribꝰ diebus lu- bus diebus
solū q̄sierūt
heliam.

strauerāt:ió post tres dies put auerunt supfluū eē q̄rere illuz.ꝛ b̄ forte qz helias qñ solebat aīs rapi:nó rapieba tur ad lóga terraꝝ spacia:ꝛ sic nūc ꝯsimile erat si rape reť ad b̄ q̄ eēt reditur⁹. Vel pt dici q̄ p⁹ tres dies icidit istis estimatio:q̄ helias oio rapt⁹ erat ab hoib⁹ sic dice bat helise⁹ lz ipsi pri⁹ nó credebāt:ió ostiterūt. vel forte affecti tedio i istis trib⁹ dieb⁹ inquirēdo heliā cessaue- runt euz ingrere:(at ille habitabat in hierico)scz heli- seus habitauit i hierico post raptuz helie cuz istis filiis ꝓphetaꝝ. ¶Sciēduz át q̄ tpe helie ꝛ helisei erāt colle gia ꝓphetaꝝ in aliqb⁹ locis israel ꝛ spāliter apparet de trib⁹ scz de hierico ꝛ Bethel ꝛ de galgala:vt p3.ē.i lr̄a ꝛ ibi declaratuz est. ¶Helise⁹ vero post raptuz helie fuit ꝑnceps ꝓphetaꝝ ꝛ habitabat in istis locis discurrēdo p collegia ista ꝓphetaꝝ sicut helias:ꝛ frequēter mutabat locuz ad visitāduz istos filios ꝓphetaꝝ. vnde imediate post raptuz helie habitauit in hierico:sicut hic dr̄:ꝛ fe- cit ibi miraculū de sanatióe aquaꝝ:vt p3 in lr̄a. deinde fuit ad habitādū in Bethel ꝛ de Bethel iuit in carme lum:ꝛ de carmelo iuit in samariā:infra in lr̄a:postea āt habitauit in galgala cū filiis ꝓphetaꝝ.j.iij.ꝛ sic fuit to ta vita sua discurrēdo p diuersa loca visitādo viros re- ligiosos quoꝝ pr̄ ꝛ ꝑnceps ipse erat. (dixitq̄ eis nunqd nó dixi vobis nollite mittere.)hoc dixit ad filios ꝓphe taꝝ.q.d.ego sciebā firmiť q̄ rapt⁹ fuit helias nūq̄ redi tur⁹ ad nos:ió ꝓfideter dicebā vobis q̄ nó mitteretis:sz ꝑportunitate vestra coact⁹ suz dicē vobis q̄ mitteretis.

¶ Dixerūt quoq; viri ciuitatis ad heli- seū. Ecce habitatio ciuitatis huius optia ē sicut tu ipse dñe ꝓspicis. Sz aq̄ pessime sunt:ꝛ terra sterilis. At ille ait. Afferte mi hi vas nouū ꝛ mittite i illō sal. Qō cū attu lissent:egressus ad ✠ fontē aquaꝝ misit in ✠ illū sal:ꝛ ait. Hec dicit dñs. Sanaui aq̄s has:ꝛ nō erit vltra ī eis mors neq; sterili tas. Sanate sunt ergo aq̄ vsq; i diē hāc: iuxta verbū heliseī q̄ locutus est.

(¶Dixerūt q̄q;.)b̄ ponit tertiū bui⁹ ꝓtis.ſ.aquaꝝ sa- natio q̄ male erāt i vrbe hierico ꝛ dr̄:(dixerūt q̄q; viri ciuitaſ ad heliseū.)isti nó erāt d filiis ꝓphaꝝ sz d hita torib⁹ vrbis:q̄ videtes heliseū succesisse helie i opatóe miraculoꝝ crediderūt q̄ ipe posz sanare aq̄s ciuitaſ il li⁹ q̄ male erāt:ió dixerūt ei ea q̄ sequūť ꝓfidētes q̄ pos set dare remediū(ecce hitatio ciuitaſ bui⁹ optia ē).ſ.ē i bono situ ꝛ i ĥra fertili(sic tu ipe dñe ꝓspicis).ſ.nó opz b̄ ꝓbaꝝ:qz oēs videt ꝛ tu vides:(sz aq̄ pessime sūt ꝛ ĥra sterilis).ſ.solū hz vnū defectū q̄ aq̄ sūt male ꝛ terra p b̄ sterilis ē.istd dixerūt viri hierico ad iducēdū q̄ helise⁹ deret ozaī dñz:vt sanareť aq̄.nā si eēt hitatio illius loci mala ꝛ eēt aq̄ mala ñ oportebat ozari vt sanareť aq̄:qz illa sanata adhuc sp maneret mala hitatio loci:ꝛ ꝯsequēter iutile eēt q̄ sanareť aq̄:qz tñ ciuitas erat bōe hitatióis ꝛ sola aq̄ erat mala:erat rōnabile ozari vt sanareť aq̄:ꝛ sic ciuitas fieret optime habitatióis i nullo deficiens.

¶Qūo poterat stare q̄ ciuitas hierico eēt bōe habita tionis ꝛ tamē esset terra sterilis cum maximum bonuz ciuitatis sit fertilitas. Qō.xxxij.

Queretur qūo poterat stare qd̄ isti dicebāt ſ.q̄ eēt ciuitas bōe hitatióis ꝛ q̄ eēt terra sterilis.nā maximū bonū ciuitaſ ē eē i ĥra fer- tili pp necitates ciboꝝ:q̄ sť maxie ꝛ ꝓmunissime necita tes boiuz. ¶Rñdēt qdā q̄ ista ciuitas bēbat duo mala ſ.q̄ aq̄ fontis hiericontini erat amara:ꝛ q̄ ipa ĥra tota i circuitu ciuitaſ erat sterilis:sz dicebať hitatio ciuitatis optia pp filios ꝓphaꝝ q ibi hitabāt:ꝛ qz erat ciuitas il la disposita ad ꝓplatóez. ¶Sz dōz q̄ b̄ nó stat:qz ma nere filios ꝓphaꝝ i vrbe nō faciebat vrbē eē bōe hita- tióis:sz poti⁹ vr̄ ecōtrario.ſ.q̄ ió filij ꝓphaꝝ manebāt i loco illo:qz erat fertilis ꝛ bōe hitatióis. ¶Dōm igiť q̄ hierico erat bōe hitatióis duplr̄.ſ.q̄ztū ad ipsaz vrbē q̄ ꝓsistit i ambitu muroꝝ:ꝛ q̄ztū ad territoriū ei⁹ qd̄ erat dispositū ad habēdū faciľr ꝛ opulēter ola q̄ sunt necessa ria ad vitā humanā. De prio pt dici q̄ erat ciuitas opti me hitatióis.ſ.qz erat i loco valde salubri:vbi erat aer tēperat⁹ ꝓferēs ad ꝓseruationē vite hūane ꝛ istō ē vnū de maxímis qd̄ attēdi dz in fundatióe vrbiū:nā cura sa- lutis dz eē prīa in ol ꝓsideratióe. Etiā poterat eē bone habitatióis si locus erat fortis ꝛ bñ munitus ad resistē duz hostib⁹ in loco difficulter expugnabili ꝛ ēt istud ni mis ꝓfert ad hitudinē ciuitatis:potissime ꝑ illis q̄ sunt in ꝓsinib⁹ regnoꝝ. ¶De scō dōm q̄ hierico erat bo ne habitatióis quātū ad fertilitatē toti⁹ territorij:qz ter ritoriū suū est abundātissimū in fructibus. Et nō ē vez qd̄ aliq dicūt. ſ.q̄ tota terra ¶Hierico eēt sterilis.pz b̄ qz ecōtrario iter oēs regiōes terre chanaam nulla fertilioz est q̄z terra hierico.ſ.q̄dā vallis magna q̄ est apd̄ hieri- co ꝛ ioz danē:vñ Joseph⁹.v.antiqtatū dic̄ q̄ inter cete ras terra chanaā ē fertilioz:ꝛ in ꝓparatióe terre hierico reliq̄ terra chanaā nulli⁹ valoris est. Jdē pz ꝑ solinū in polistoz.c⁹ de iudea:vbi posuit q̄litatē terre illi⁹ ꝛ inter oēs regiōes nullā magz laudat q̄z terrā hierico ꝛ Enga di q̄ ꝓiuncta est ei:vbi nascit balsamū ꝛ vinee sunt ꝑcio sissime. ¶Jtē pz:qz si terra illa oio esset sterilis nó fuis- set fundat⁹ loc⁹ ille a ꝑncipio:ꝛ tpe quo introierūt israe lite in terrā chanaā erat hierico ciuitas famosa ꝛ regā lis. ¶Jtē pz maxie qz quāq; posite eēnt maledictōes a Josue sup edificatorē hierico:tñ Abyel de Bethel edi ficauit eā nō obstātib⁹ maledictióib⁹:ꝛ passus ē q̄ filij sui morerēť quāq; videret eos mori:vt posset edificare ciuitatē ꝛ eēt dñs ei⁹:si tñ ipa fuisset sterilis nō se expo- suisset tātis malis vt edificaret eā:de b̄ pz ꝑcedēti.lib. c.xvj. ¶Dōm q̄ terra valde fertilis erat.ꝛ b̄ pz ma- xime qz viri hierico petierūt ab heliseo q̄ redderet ci uitatē illā bōe habitatióis oio:ipse tñ solū sanauit aq̄s: vt pz b̄:q̄ solū erat malū in aq̄s ꝛ nō in toto territorio: nā si tota terra fuisset sterilis adhuc nō sanabať sanādo aq̄s:sz maneret semp male habitatióis. Cū át dr̄ q̄ ter ra erat sterilis itelligēdū est nō d toto territorio:sz solū de terra illa ꝑ quā trāsibat aq̄ fontis:qz illa erat amara vel salsuginosa ꝛ reddebat terrā sterilē. ꝛ cū fuit aq̄ sa- nata fuit ēt terra ꝑ quā transibat fons:fcā fertilis. vnde Bernardus in libro speculi virginū in prio libro dicit q̄ in vrbe hierico erat sterilitas magna pp aquā fontis: cū ꝛo helise⁹ sanauit aquā fuerunt ꝓfinia aque illi⁹ val de fertilia in tñ q̄ generabank ibi rose late ad magnitu dinē scutelle.ꝛ d his dictis ecclesia.xxiij.sic plātatio ro se in hierico.ſ.qz ibi erāt rose maiores quā in alijs ptib⁹ orbis:(at ille ait afferte mihi vas nouū.) iussit heliseus ferri vas nouū in q̄ nō fuisset fcā ali q̄ mīistratio ciboꝝ nec ꝓtraxisset aliquē saporē ex reb⁹ ibi positis:ꝛ hoc qz volebat mittere vas cū sale in aquā:ꝛ vt nō crederet q̄ sapor inherens vasi ꝓferebat aliqualr̄ ad dulcoratiōnē aque fontis:misit sal in vas nouū in quo null⁹ sapor ali cuius rei extrinsece erat:ne ꝑ hoc minueret in ꝓspectu boium auctoritas miraculi:(ꝛ mittte in illud sal.)quā- q̄z iussit heliseus q̄ alij mitterēt sal i vas nō miserūt:sz ipse posuit:vt pz in lr̄a. Vel pōt dici q̄ alij posuerūt sal in vase:ꝛ tñ ¶Heliseus misit vas cū sale in fontē ꝛ ista est veritas. ¶Queret q̄re heliseus noluit mittere sal in vas sz voluit q̄ alij mitterent:ꝛ q̄re noluit q̄ alij mit terent vas cū sale in fontē sed ipse misit. ¶Rñdendum q̄ ¶Heliseus voluit tollere occasionē suspicādi ꝓtra se: vt nō minueret auctoritas miraculi:ꝛ qz si ipse posuis- set sal in vase posset ꝑsummi:q̄ ponendo sal ibi vtebať aliquo artificio demonuz ad operationem hanc:noluit ipse ponere sed q̄ poneret quicūq; vellet:ꝛ sic per boc non posset ꝓesummi ꝓtra eum q̄ fecisset arte demonū sed opere dei. ex hac etiam ratione voluit q̄ poneretur sal in vase nouo in quo nullus erat sapor rei aliene:ne putareť q̄ ex sapore contracto in vase dulcorabantur aque. hoc autē multū obseruabāt ꝓphete ꝛ viri sancti in operatióe miraculoꝝ facientes tales cerimonias per quas nō esset suspicio cōtra eos:q̄ operarenť arte de-

monum

Scōa soło.

Tertia solu tio.

†

Jn.q.iiij.ꝛ xiij.

†

†

†

Aīs ✠ sōtes Aīs ✠ illud ſ.vas.ō cō se. di.3.ca. aquam.

†

Qō.32. A

Opinio.

Cōfutatio.

Determia tio auctoꝛis.

Quid ꝓmo dz attēdi in fundatione vrbiū:vz sa lubritas aeris:ꝛ fortitudo loci.

Jnter cete ras terras orbis terra chanaā est fertilioꝛ: et ea est ferti lioꝛ hierico.

Prīa rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Qō.33. A

Quare vo luit helise⁹ q̄ ipsi pone rēt sal i vas sed ipe vas cum sale in fontē misit.

monū. Sic.n.helias qſi voluit facē q descēderet ignis de celo sup sacrificiū:dedit ppbis baal ad elligendū bouē ꝛ etiā posuit aquā sup sacrificiū:p̄cedēti lib.c.xviij. ꝛ ibi declarate sunt cause. ¶Cū vero querēt quare ipe misit sal in fontē ꝛ nō permisit alteri mittere. Dōm q̄ nō fuit qz in ipsa missione salis in fontē sanande erant aq̄. si tamē alius mitteret sal putarēt q̄ per aliū fiebat miraculū ꝛ non p heliseū:vel forte putarēt q̄ naturaliter eueniebat dulcoratio fontis ex sale misso ꝛ vase: ꝛ non erat miraculū si per hoiem priuatū ꝛ nullius sanctitatis fieret. vel forte qz in opatione istius miraculi regrebatur fides:ꝛ si p aliū mitterēt sal forte nō hēret fidem certā de miraculo q̄ fieret:ꝛ sic nō fieret qz sine fide miraculū nullū fit. Vel pōt dici q̄ heliseus hoc fecit p se: qz hic erat operatio miraculi ꝛ deus volebat ei soli dare virtutē opatiōis miraculi:ꝛ si alius conarēt mittere sal nō sanarent aque. ꝛ hoc vī esse verū. nā sic semel misit heliseus puerū suū giezi cū baculo suo ad suscitādū paruulū mortuū ꝛ non suscitatus est quousq̄z iuit ipse heliseus ꝛ orauit bis.j.iij.c.ꝛ in hoc apparet differētia miraculoꝝ veteris testamēti ꝛ noui:vt ibidē declarabitur. Vel pōt dici q̄ fecit hoc heliseus vt tolleret ceteris occasionē inanis glorie. ná si aliqs de relīqs misisset sal in fontē ꝛ sanate fuissent aque credidisset ille q̄ meritis suis fieret istud ꝛ supbiret:iō ipse p se fecit(qui cū attulisset).s. vas cū sale(egressus ad fontē aquaꝝ:) caput fontis erat extra ciuitatē ꝛ iuit illuc heliseus ad sanādū caput fontis:vt sanatis aquis in sua origine quocūq̄z ꝺriuarent per alueos sane irent: (misit in eum sal).s.in fontē ꝛ nō in vas:nā alij miserant sal in vas(ꝛ ait:hec dicit dñs sanaui aquas has) istud dicebat heliseus ex pte dei:intelligendū est.n.q̄ deus iusserit ei mittere sal in fontē ꝛ q̄ per hoc sanarēt:ideo dixit sanaui aq̄s has. Sic etiā dicebat aliqñ in alijs opationibus miraculoꝝ que deus iubebat ei facere:nā quādo de viginti panib⁹ voluit dare cibū centū viris dixit minister eius:quantū est hoc vt apponā coꝝ cētum viris:ꝛ respōdit heliseus hec dicit dñs comedent ꝛ superit.j.iij.(ꝛ nō erit in eis vltra moꝛs nec sterilitas)s.nō erit moꝛs quātū ad potantes qz ille aque erant pestifere ꝛ venenose ꝛ occidebant aliquos potantes vel causabant egritudines. dicitur aūt de sterilitate.s.q̄ nō erit sterilitas in eis quantū ad terrā:qz iam nō faciebant terrā sterilē sicut prius ſꝫ fructiferā valde:vel pōt intelligi de pecoꝛibus quia alique aque sunt que pecoꝛa bibentia sterilia reddunt: sicut dicit ysidoꝛus in lib.ethimo.(sanate sūt ergo aque vsq̄z ad diem hanc).s. aque illius fontis Ihericontini qz nō erant ibi alie aque pestifere ꝛ dī vsq̄z ad diē hāc .s.vsq̄z ad diē qua scriptus est liber iste per hieremiam q.d.q̄ ex vnica ꝓfectione salis in fontē sanate sunt aq̄: ꝛ nō oportuit q̄ fierent aliqua alia circa fontē: ꝛ postea nunq̄z rediit aquarū sterilitas vsq̄z ad tēpus hieremie: imo nec vsq̄z ad hodiernū diem.naz dñs dixerat sanaui aquas has ꝛ nō erit in eis vltra moꝛs(iuxta verbū heliſei qō locutus est).s.quia heliseus dixit sanaui aquas ꝛ nō erit vltra in eis moꝛs ꝛ sic factū est:qz ēt tpe hieremie qui fuit multo tēpoꝛe post heliseum iste aque erant sane ꝛ etiam nunc sunt.

¶An iste aque a p̄incipio edificationis ciuitatis hierico fuerint amare. Nō.xxxiij.

Queretur de statu istarū aquarū antequā habitaret ibi nūc heliseus:ꝛ de statu eaꝝ postq̄z sanate sunt. ꝛ est dubiū. An a p̄incip. qñ ciuitas hierico p̄io condita est essent iste aque amare pestifere sicut postea:vel acquisiuerint ex aliquo accidenti. ¶Aliqs dicet q̄ iste aque a p̄incip. erant dulces ꝛ terra fertilis ꝛ ob hoc ciuitas cōdita est ꝛ sic duraverunt vsq̄z ad tēpus quo israelite introierūt in terrā chanaā ꝛ corruit vrbs hierico:ꝛ qñ iosue maledixit edificatoꝛibus hierico facte sunt aq̄ amare venīēte anathe. sup illas sicut sup vrbē.istud videbit alicui rōnabile:qz si iste aque fuissent a p̄incipio amare videt q̄ nullus voluisset condere ibi vrbē.etiā qz satis rōnabile est:q̄ cuz ciuitas hierico suppositā fuerit perpetuo anathemati q̄ etiā aque amare efficerent ꝓpter anathema. ¶Sed dicendū q̄ istud nō stat.nā si iste aque nō fuissent a p̄incip. amare nec terra sterilis ꝛ postea factū fuisset p maledictionē:nullus vellet reedificare vrbē hierico tanq̄z iam oīno mutilez ꝛ deteriorata a pristino statu. ꝛ tñ Abyel de bethel cū magno desiderio reedificauit vrbē istam: precedēti li.c.xvi.ergo a p̄incipio amare fuerant sicut nūc. ¶Itē aliud motiuū nō est conueniens.s.q̄ si aque ille fuissent a p̄incipio amare:q̄ nullus ibi edificasset vrbem:quia terra illa erat valde fertilis inter oēs regiones canaā:iō licet pateret aliqua incōmoda ꝓpter magnā fertilitatē oia ista tollerarent ab incolis:sicut videmus in multis alijs ciuitatibus. ¶Itez p̄z qz nunc tpe heliſei aque iste erant amare ꝛ tñ multi habitabant in hierico ꝛ dicebāt esse habitationē optimā ciuitatis:vt p̄z in lr̄a.semper ergo fuerat ille fons amarus ꝛ pestifer vsq̄z ad diē quo sanatus est p heliseū:ꝛ hoc ꝓueniebat ex loco originis:qz locus ille erat corruptus vel sulphureus vel transibat aqua p aliquas venas atramentoꝝ ꝛ sic ō multis alijs causis salsedinis ꝛ amaritudinis aquaꝝ. postea aūt nō fuit aliqua corruptio. ¶Aue reꝝ vlterius de statu istaꝝ aquarū postq̄z sanate sunt ab heliseo. ¶Rñdeduz q̄ misso sale in aquā sanate fuerāt aque ita vt nihil oīno amaritudinis vel salsedinis maneret in eis:nec sequerēt aliqs effect⁹ malus in potantibus illas nec in terra p quā transibant:ꝛ nō solū fuerunt sanate aque ita vt iam nō essent pestifere: sed etiaz assecute sunt quādā dulcedinē maioꝛē q̄z hēant alie aq̄ cōiter. Etiā sortite sunt quādā magnā fecunditatē quā alīs nō habiture erant si naturaliter sane essent.s.q̄ faciebant terrā quā irrigabant ꝓducere magnas segetes ꝛ herbas ꝛ arboꝛes. ꝛ specialiter erat hoc in rosis:nā ille erant maioꝛes apud illā a quā quā in alijs partibus oꝛbis: sicut dictum est supra:ꝛ de hoc dicit sicut plantatio roſe in hierico:vt supra dictū est. Est aūt istud gñale q̄ quādocūq̄z deus aliqd miraculose facit illud perfectius est q̄z id qō naturaliter causatur. Sic.n.cōmuniter dicūt doctoꝛes de illo vino qō christus fecit de aqua: q̄ fuerit saporosius quolibet alio vino seculi. ꝛ ob hoc miratus est valde architiclinus cuz bibisset vinū illud vnde tam bonū vinū haberi potuisset. Jo.ij°. Sic etiā quādo deus aliquē sanat restituit eū in maioꝛē sanitatē ꝛ perfectionē q̄z priusquā ꝛcidat in egreditudinē. vnde claudi ꝛ ceci ꝛ surdi ꝛ paralitici sanati ab eo sanioꝛa mēbra habuerūt post sanationē q̄z prius:ita ergo de ista aqua fieret:q̄ salubrioꝛ esset ꝛ dulcioꝛ nunc sanata p heliseū q̄z si naturaliter fuisset sana. ꝛ etiā maioꝛez fecunditatem causaret in terre nascētib⁹ q̄z alias causatura erat si naturaliter esset bona. ¶Quereꝝ vlterius quare heliseus misit sal in fontem ꝛ an naturaliter p illud causabat aliqua salubritas aque. ¶Respondendū q̄ nō potuit sal quasi illud hēret virtutē sanandi aquā morbidā vel adiuuandi aliqualiter ad sanitatē:sed potius ecōtrario sal facit aquā amarā ꝛ sterilē. habebat.n. ista aqua duo mala.s.q̄ erat amara ꝛ q̄ causabat sterilitatem in terra ad vtrūq̄z aūt istoꝝ proficiebat sal augendo illud sed nō sanādo.nā sal causat amaritudinē. vnde oīa nimis salsa sunt amara.causat etiā sterilitatē per quādaz exustionē:ideo quādo boues volunt facere aliquā terrā sterilē aspergunt sal per illā.sic.n.fecit Abimelech in ciuitatē sichen p quā sparsit sal vt in eternū nō habitaretur Jud.ix.terre quoq̄z que naturaliter vel a casu salsuginose sunt fructū nō ferunt.sic dicit p̄s.cvi. posuit flumina in desertum ꝛ exitus aquaꝝ in sitim: terram fructiferā in salsuginē a malicia inhabitantiū in ea.posuit tñ heliseus sal ad oñendā magnitudinē miraculi:nā si posuisset aliq̄ que nāliter facerēt ad causandā dulcedinez crederēt q̄ nāliter ꝓueniebat illa sanatio:iō posuit ea q̄ potius nāliter ipediebāt:vt apperet manifeste q̄ solū fiebat ex virtute dei. Sic.n.p̄z de helia qñ voluit orare vt veniret ignis sup sacrificiū suū:qz fecit fundi duodeciz idrias aque sup illlud vt sic redderet difficilius ad h̄ q̄

Prima s°.

Scōa s°.

Tertia s°.

†

B

Sanauit heliseus aquas Jhericontinas.

†

†

†

Nō. 34.

A

Prima opi.

Cōfutatio.

Priarō.

Scōarō.

Tertia rō. Alia opi.

Nō.35.

A

Quales fuerunt iste aque hieri co postquā sanate sunt ab heliseo qz dulciores.

B

Jn.q.xxxij

Regula generalis q̄ id qō miraculose fit:p fectius ē q̄z id qō naturaliter fit.

Vinum architiclini fuit saporosius quolz alio vino mundi.

Nō.36.

A

Heliseus.

Quare misit sal in fōtē vt sanaret aqua.

Et an sal nāliter p̄ficiat ad hoc

B

Sanatio aq̄rū istarus fuit pure miraculosa

cremaret: precedenti lib.c.xviij. ¶Qū autē queritur an nāliter facta fuerit ista sanatio. ¶Dicendus q̄ non sed pure miraculose: q̄r sal qō positū est in fonte magis erat ad ꝓrium vt supra ꝑz. ¶Jtē dato q̄ sal nāliter hēret vires ad dulcorandū aquā adhuc nō dulcoraret mittēdo illud in fontē: q̄r morbositas aque ꝓueniebat ex loco originis: locus aūt fontis nō erat locus originis ſz scaturiginis: iō semp aq̄ exiret morbida velut si poneret illō dulcoratiuum in aliqua parte aluei. non. n. poterat sal illud ꝓuenire ad locū originis vbi gñabant aque fōtis. ¶Jtē ꝑz q̄r de⁹ dixit hic: q̄ sanauerat aq̄s: vt ꝑz in lra. Si tñ nāliter sanate fuissent: nō diceret ipse q̄ sanauerat eas. ¶Jtē q̄r dr̄ hic t nō erit vltra in eis mors: si tamen naturaliter fuisset ista sanitas causata poterat adhuc esse mors in eis.

Scōa rō.

Tertia rō.

¶Quare eccl'ia q̄ñ bñdicit aquā mittit sal ī illā. Et an aliqd ꝓferat illō sal appositū aq̄ bñdicte. Qō.xxxvij.

Qō. 37.

A

Queretur vlterius q̄re eccl'ia ponit sal in aq̄ q̄ñ bñdicit illā: t an illud sal aliqd ꝓficiat ad benedictionē. ℞ñdendū q̄ sal positus in aq̄ nō ꝓficit ad effectū bñdictiōis quē intēdit ecclesia nec pōt ꝓficere nāliter: nā aq̄ bñdicit adhoc q̄ loca illa in q̄bus aspsa fuerit liberent a peste t a demone t ab oībus aduersitatib⁹: vt ꝑz in oronibus q̄s eccl'ia dicere ꝓsueuit in bñdictionē aque. Cōstat tñ q̄ sal nō hz aliquā efficaciā nālē ad ista: nā nō pōt effugare pestem nec ꝓferre ad illā p hoc q̄ comiscet aque: t a fortiori ñ pōt effugare demones: q̄r demon ē suba spūalis sup quā nō hz aliquā causalitatē res corporea t sic de oīb⁹ aliis effectibus aque bñdicte: q̄r ad nullū eor sal nāliter hz ptātē nec ꝓfert. Sz eccl'ia pōit sal in aq̄ quā benedicit ad imitationē helisei: q̄r sic heliseus posuit sal in aq̄ pestifera t sterili t facta est dulcis t fecundatiua terre: ita sal ponit in aqua nra bñdicta. t hz nō hēret aliquā efficaciā nālē sal ad causandū id qō intēdebat heliseus sz potius eōrio: vt declaratū est p̄cedēti. q. ita sal ponit in aq̄ vt deus faciat p aquā benedictā id qō nos petimus: dato q̄ nō sit aliq̄ virtus salis ad istud: motiuū istud ꝑz in bñdictiōib⁹ salis t aque: q̄r ibi dr̄ q̄ q̄ de⁹ iussit mitti sal in aquā p heliseū vt sanaret sterilitas aq̄: eccl'ia mittit sal vt deus sic p aquā benedictā causet effect⁹ q ibi exprimunt. ¶Sciendū tñ q̄ hz sit vltra nālē ptātez salis facē aq̄s dulces t fecūdatiuas sic petebat helise⁹: tñ magis est vltra nālē virtutē salis facē id qō nos petimus in bñdictione aq̄ t salis. qō ꝑz q̄r dulcorare aq̄s t facere eas fecūdatiuas ꝛ ꝓdōnē salis est: vt declaratū fuit: est tñ qdā effectus q pōt nāliter cāri ab aliq̄ alia re corpali. Jd tñ qō petimus in bñdictiōe aque ē supra cōdōnē oīs corpis: q̄r nullū corpus pōt sanare aīam: t tñ in bñdictionē illa dr̄ q̄ aq̄ ista fit sumētib⁹ eā salus mētis t corpis. et nullū corpus hz virtutē ad resistendum demoni directe excludēdo eū de loco vt pote q̄ nō sit ī domo vel in vrbe: t tñ in bñdictione aq̄ petimus q̄ ipa fuget demones de locis in q̄bus fuerit aspsa vt ibi non appeant nec noceant: t sic de aliis effectibus spiritualibus eius.

Notabile.

Qō. 38.

A

An aq̄ benedicta habeat illos effectus q exprimunt in benedictione ei⁹.

¶Quere⁹ vlterius an aqua benedicta habeat illos effectus qui exprimunt in benedictiōibus suis. ℞ñdendum q̄ quātūcūq̄z sit aqua benedicta p cōmixtionem salis vel p verba quātūcūq̄z sanctissima nō ꝓtrahit aliquā virtutē absolutā que maneat in ipsa: ꝑm quā possit efficere illa que dicunt in benedictionibus. ℞atio huius est: q̄r nō solū corpus non pōt naturaliter facere ea que dicunt in benedictione aque sed etiaz nō pōt esse subiectū talis virtutis: dato q̄ deus vellet illā virtutē cōmunicare corpori. ℞ā sicut includit cōtradictionē q̄ anime rōnali cōmunicet quātitas t extensio: nec deus potest eā facere quātā t extentā: q̄r quātitas est accidēs corpale t aīa est spūs: ita includit ꝛdcōnem act⁹ pure spūales cōicari corpori. Sanare aūt mētē t effugare demones directe: virt⁹ qdā pure spūalis est cuz aīa sit spūs t demon sit spūs: iō nō pōt cōicari aq̄ vl alteri corpi qō hz in se aliquā qualitatē ꝑm quam liberet aīam a peccato t effuget demones. ¶Sz arguet aliq̄s

Obiectio.

B

℞ñsio.

Ignis iser

q̄r ignis est res corpea t tñ aīe t demōes puniunt ibi.

¶Dōm q̄ ignis ñ hz aliquā virtutē nālē p quā possit ledere aīas: nec ēt miraculose accipit illā a deo ita q̄ absolute hēat illā in se: sed deus est q̄ punit aīam in iferno t facit eas sentire q̄ ab igne puniant. sicut in sōnijs quā quā aliq̄s nullū malū patiatur real'r: q̄r tñ credit se pati affligit durissime i qbusdā sōnijs horrēdis. vel deus repsentat illū ignē aīabus tanq̄z aliqd valde triste t ponit eis desideriū intēsissimū volēdi fugere de illo: t rursus oñdit eis ipose esse fugē t ex hoc anxiat nimis. Sic ꝑz si nos appēhendamus aliqd tanq̄z malū t detestabile hz illud nō sit absolute malū t detestabile: si nō possumus fugē de ꝓspectu eius affligimur nimis: t ꝑm hoc cātur dr̄ia penax in igne infernali vel purgatorio. nam si ignis ille hēret nālē virtutē puniendi aīas vel supnāliter ꝓsecutus fuisset aliquā virtutē afflictiuā cū ille vnus sit equal'r puniret oēs aīas: t tñ punit eas inequal'r ꝑm dr̄iam demeritorū. iō dōm q̄ deus est: q̄ punit aīas per ignē repsentādo illū in rōne cuiusdā mali valde detestabilis. t cū vult aliquā valde punire repūtat ei ignez sub rōne mali horrēdissimi. Si aūt vult aliā minus pūire repsentat ei ignē sub rōne mali minus horrēdi: t sic deus tot dr̄ias repsentatiōis facit in igne infernali vl purgatorio: quot dr̄ie graduū demeritox sunt aīax humanax t ipsox demonū. ¶Jdē ꝑz in dr̄ia somniorū q̄r in nullo somnio est aliq̄ res afflictiua de illis quas putamus adesse: t tñ quedā somnia magis affligūt q̄z alia. Sic igit dōm q̄ aqua benedicta in se nō pōt hēre aliquā virtutē a deo ei collatā per quā ipsa sanet mentē t effuget demones: q̄r tunc licet cōferri ei illā virtutē eēt supnaturale t miraculosum: tamē q̄ aqua postea p illā virtutē sanaret aīam t fugaret demones nō esset miraculū sz ꝓditio nālis. sicut q̄ deus aīam corpori mortuo reuniat miraculū est q̄ tamē aīa reunita corpori opet ibi nāle est: etiā nō pōt stare q̄ deus fuget demones vel sanet aīam nr̄am mediāte ipsa aqua benedicta tanquā instr̄o. nam illud qō est ꝓprie instr̄m recipit virtutē principalis agentis que deriuat p illud in mām exteriorez: t tñ nō pōt virtus remissiua pcti deriuari a deo p aquā benedictā in aīaz nostrā: q̄r tunc sequerent multa incōuenientia. ꝑimū est q̄ virtus remissiua pcti real'r eēt aliqñ in aqua benedicta: sicut virt⁹ scriptiua que est in manu scriptoris deriuat actū suū p calamum ita q̄ ille actus real'r est in calamo. virtus tñ remittēdi peccata ꝛpossibile est q̄ sit real'r in aq̄ benedicta: q̄r iste est aliqd spūale t nō pōt accidens pene spūale esse in corpe. Imo quod maius est: virtus remissiua peccati nihil est nisi ipse deus: ideo nō pōt in aqua esse. ¶Jtē in sacramentis que sunt maioris efficacie: q̄r sunt instituta a xp̄o nō est real'r ipsa virtus sacramenti in mā sacramēti nūc deriuat per illā: ergo a fortiori nō erit in aqua benedicta.

nalis nō ledit aīas sz deus.

Unde cauſat dr̄ia penarū ī igne purgatorij t inferni.

C

Nō ꝑt virtus remissiua pcti deriuari a deop aquā bñdictā in aīam nr̄am q̄r sequerent multa incōuenientia. ꝑimum. Icōueniēs.

¶Scōm inconueniens est: quia si virt⁹ ista esset in aqua benedicta real'r ita q̄ deriuaret a deo per aquā benedictā: nō posset illa sanare aīam nisi tangeret aīam: quia virtus rei naturalis nō operat nisi p ptactū. ¶Tertiuz inconueniens est q̄r sanare aīam a peccato est nō imputare ei illud ad penā: sed istud nō imputare nō est aliqd deriuabile p alterū cum ptineat ad quādā priuationez aliquo mō. t etiā quātuz ad hoc ignis inferni t purgatorij nō est instrumētuz puniendi animas ita q̄ virtus punitiua deriuet a deo per ignē: q̄r vt declaratū est nullam virtutē talē consequit ignis supnaturaliter: sed est large instrumentū in quātū deus repsentat illum animabus tanquā aliquid valde horrēdū de quo tristent. ¶Dunc autē dicendum q̄ adhuc nec largissime est aq̄ benedicta instrumentū dei ad opandū remissionez peccatorū: qō est sanare aīam: q̄r remittere peccata nihil est nisi nō imputare ea ad penā. sed circa hoc impossibile est aquā benedictaz habere aliquā actionē directam vel indirectam. t sic dicetur q̄ magis ꝓprie ignis inferni t purgatorij est instr̄m ad puniendū aīas q̄s aqua benedicta ad remittēdū pcta. ¶Si tñ ꝓsiderem⁹ aquā bñdictā quātūad effugationē demonū: dōm qō aliquo

Scōm.

Tertium.

B

Aq̄ bñdcā aliquo mō est instr̄m

mō

dei ad fugandū demones.

mō poterat esse instrm dei ad fugandū demones: vt pote q̄ sic deus repsitat aiabus ꝛ demonib⁹ ignē iferni tā q̄z aliqd detestabile ꝛ p h̄ cruciank: ita repntaret demonibus aquā bn̄dictā tanq̄z aliqd detestabile ꝛ aflictū: ꝛ tūc fugerēt demones vbicūq; viderēt aquā bn̄dictaz.

Cōclusio.

Et tn̄ dom q̄ adhuc isto mō non est aq̄ bn̄dicta instrm fugādi demones.

Determi. Auctoris.

Qz tūc eq̄liter fugerēt demones domū in q̄ eēt aq̄ bn̄dicta siue boies aspergerēt se illa siue nō: sz h̄ falsuz est. Dom igit q̄ aq̄ bn̄dicta nō hz i se absolute virtutē faciēdi aliqd eoz q̄ ponunt in bn̄dictiōe eius: nec ēt efficit aliqd directe vel instr̄aliter sz solū p dest adhoc q̄ qn̄ nos aspergimus aquā bn̄dictā deuote in domibus nr̄is vel sup nos: de⁹ effugat demones ꝛ sanat aiam ꝛ facit alia q̄ dicunt in bn̄dictiōe aq̄: ꝛ hoc solū pp deuotionē ꝛ oīones ecclesie bn̄dicētis aquā ꝛ pp deuotionē aspergentium ꝛ suscipientiū.

¶An per aquā benedictā possint tolli pctā venialia ꝛ i quo ꝓsistat veniale ꝛ per quid tollit. Qō.xxxix.

Qō 39. A

Queretur vlterius an p aquā bn̄dictā tollant pctā venialia. s. qn̄ eā aspgimus sup nos.

Per aspsionē aque bn̄dicte tollūtur pctā venialia non tn̄ sicut mōtalia p baptismū.

¶Rnd̄ē. q̄ plures modi assignt̄ cōiter a doctorib⁹ tollēdi pctā vēialia: vt pz. iiij. sniaz. di. xvij. ꝛ tangit plres. Jo. an. in gl. in ꝓhemio sexti. ꝛ vn⁹ eoz ē p aspsionē aque bn̄dicte vt pz in decretis de cō. di. iij. c. aquā. de hoc nō est dubiū qn remittat in h̄ pctn̄ vēiale.

Sed de mō remissiōis p aquā bn̄dictā est dubiū. Dom est aūt q̄ nō tollit pctn̄ veniale p aquā tanq̄z ipsa hēat virtutē ad faciēdū hoc: nec ēt est instrm dei ad remittendū peccatū sicut declaratū est p̄cedēti. q. Etiā dom est q̄ nō pōt remitti pctn̄ veniale p aspsionē aque sicut remittunt mortalia p baptismū. Maz lz aq̄ baptismi p se nō remittat peccatū: tn̄ necesse est ei q baptizat remitti pctā nisi ipse obicē ponat. Et tn̄ nō sic de aq̄ bn̄dicta: gdato q̄ aliqs aspgat se aq̄ bn̄dicta: dato q̄ nōponat obicē: si nō hz deuotionē nō est dubiū q̄ nihil ei ꝓficiat aq̄ bn̄dicta. ꝛ tn̄ baptismus suscept⁹ ab aliquo adulto etiā si nō suscipiat cū deuotiōe sed tepide: dum tn̄ nō ponat obicē: manifestū est q̄ ꝓfert gr̄az.

Ria rō.

Scōa rō.

¶Jtē pz hoc qz sacra sunt instituta a xp̄o: ió ex seipsis hn̄t p institōnem xpi q̄ suscipiētes ea accipiant gr̄am si nō ponūt obicē: ꝛ tn̄ aq̄ bn̄dicta nō est sacrū institutū a xp̄o sed q̄dā cerimonia introducta ab eccl̄ia: ió nō poterit hēre virtutē ex se ipsa sz solū ex deuotiōe ecclesie ꝛ accipiētiū. Aliqs dicet q̄ poterit hēre aq̄ bn̄dicta istā virtutē p ꝓstōnē ecclesie: nā pōt ecclesia remittē pctā p modū ꝓstōnis: vt si dicat papa q̄cūq; dederit denariū p fabricatiōe alicuius ecclesie hēat cētū dies indulgentie: ita poterit dicē: q̄cūq; dederit denariū hēat remissionē peccatoz venialium.

B

Opinio aliquorū.

Impugna. Indulgentie seu claues eccl̄ie vel ptās n̄ se extendit ad culparū remissionē.

¶Sed dom q̄ istō nō stat: qz ptās eccl̄ie ad remittēdū pctā p modū indulgētie nō est ad culpaz remissionē sz penaz: nā remissio culpe solū pēdet a deo remittente ꝛ ab boie p attritionez se disponēte. Si aūt aliqd prosunt claues eccl̄ie sacr̄ales ad remissionē culpe: h̄ nō est directe sz p accidens: inquātū virtute clauiū ille q nō est sufficiēter dispositꝰ ad remissionē culpe p attritionem formatā disponit vt formet attritio. sic tenent doctores in iiij. sniaz di. xix. ꝛ est positio q̄si cōis. In pctō tn̄ vēialis remissiōe nō solū est remissio pene sed ēt culpe: ió p cōstitutionē eccl̄ie nō pōt remitti pctn̄ veniale.

Scōa rō.

¶Jtez q̄ claues eccl̄ie aliq̄ mō indirecte ꝓferant ad remissionez culpe: istud solū est in sacro pnie: qz ꝓnitens nō dispositꝰ pfecte p attritionē formatā disponit interdū vel adiuuat ad disponēdū se merito clauiū qbus se subicit. Cōcessio tn̄ indulgētiaz p modū ꝓstōnis vel statuti est ex forō pnalē: ió virtus clauiū ibi non pdest directe nec p accidēs ad remissionē culpe: ió sic nō pōt ꝓferri aq̄ bn̄dicte q̄ sit ad remissionē pctōrū venialiū.

Tertia rō.

¶Jtē nō pōt p ꝓstōnē eccl̄ie fieri q̄ aqua bn̄dicta sit ad remissionem peccatorū venialiū quantum ad penā: ita q̄ dicat qui cūq; se aspserit aqua bn̄dicta hēat remissionē penaruz oīum pctōz venialiū: qz in indulgētijs sp dz notari aliqd certū vt pote vnus ānus ꝛ sic de ceteris: ꝛ tn̄ dicēdo hēat remissionē penaz oīum pctōz venialiū nō denota

C

tur aliqd certū. Si aūt ecclesia diceret q se aspserit aq̄ bn̄dicta hēat ānū indulgentie de penis debitis p pctis venialibus: ēt hoc nō pōt fieri: qz ecclesia pōt dare ān. indulgētie: ꝛ tn̄ q̄ ille ꝓfit ad remissionē penarū debitarū pro istis pctis vel p aliys nō est in ptāte ecclesie sz dei.

Obiectio.

¶Si aūt aliqs obiciat q̄ eccl̄ia pōt dare indulgentiā sub ista forma: qcūq; se aspserit aqua bn̄dicta sit liber ab oībus penis debitis p peccatis venialibus: ꝛ q̄ nō obstet hic incertitudo eius q̄ remittit: qz sic ēt est incertū qn̄ dat alicui idulgētia plenaria. Dom q̄ nō stat: qz indulgētia plenaria dari pōt eo q̄ ibi tollunt oēs pene debite p venialibus ꝛ mortalibus: q̄ tn̄ remitterentur pene debite p venialib⁹ pp aliquē actū nō remittendo penas debitas pro pctis mortalibus vel p aliq̄ illorū nō est in ptāte ecclesie.

Rn̄sio.

Notatu pulchrū.

¶Jtē sciendū q̄ eccl̄ia nō potest p ꝓstōnē suā facere q̄ aliqs actus sit f̄m se meritorius: q alias nō erat meritoriꝰ ita q̄ ille actus ꝓfineat in se aliqd boni: qz hoc solū pōt facere deus. ꝛ ista est cā q̄re tota ecclesia nō pōt facere aliq̄ sacra vltra illa que xp̄s fecit. s. qz non pōt cōicare alicui actui virtutē. xp̄s aūt cōicauit virtutē sacramentis faciens q̄ ipsa f̄m se hērent virtutē ꝛ suscipiēs illa susciperet virtutē nisi ponat obicē. qn̄ aūt ecclesia statuit q̄ quicūq; dederit denariū ad aliq̄d opus piū hēat vnū annū indulgētie: nō ꝓfert aliquā virtutē isti actui q est dare dēariū: sed solū remittit penas eccl̄ia ex ptāte sibi collata a deo: ꝛ vult q̄ illi qbus fit remissio aliqd faciant quasi in recōpensationē. ꝛ ista est cā q̄re p istas idulgētias non pōt cōferri gr̄a: sed soluz remissio pene. s. qz eccl̄ia non pōt cōicare virtutē istis actibus sicut xp̄s cōicauit virtutē sacramētis.

Notatu pulchrū.

Ecclesia q̄re non pōt facere alia sacra vltra illa q̄ xp̄s fecit.

B

Determi. Auctoris.

C

¶Dom igit q̄ p aspersionē aque bn̄dicte ꝛ p alios septē vel octo modos cōiter assignatos a doctoribus fit remissio pctōrum venialiū: non qdē pp aliquā ꝓdonez spālem istorū actuū: sed pp magnā deuotionē ꝛ ardorē q est in eis. Pro quo sciendū q̄ pctā nascunt ꝛ remittūtur ex causis oppositis: sicut est in oībus entibus nāl̄ibus ꝛ moralibus. pctm̄. n. mortale repugnat charitati: ideo gignit q̄n̄ aufert charitas: ꝛ tollit q̄n̄ redit charitas. peccatū aūt veniale nō repugt charitati sed feruori charitatis: ió ad hoc q̄ pctn̄ veniale nascat nō opz tolli charitatē: sz necesse est tolli feruorē charitat. s. qz peccādo venialr aliqualr declinamus a magno amore dei pp desideria seculi ꝛ carnis: ꝛ ad hoc q̄ pctn̄ vēiale tollat necesse est nasci feruorē charitatis. sicut ꝑ q̄ncunq; charitas nascit vel infundit tollunt mortalia: ita quotiescūq; feruor magnus charitatis gignit necesse ē tolli venialia. Ex hoc sequit q̄ non solū sunt octo modi tollendi pctā venialia sed infiniti: nā quotiescūq; cōtingit nos hēre aliquē actū charitatis feruentē: necesse est tolli peccatū veniale: ꝛ tamē nō est aliqs actus qui nō possit fieri cū magno feruore charitatis: ió non est aliqs actus meritorius per quē nō possint tolli venialia. sic. n. est de aqua bn̄dicta: qz si aliqs accipit eā cū magna deuotiōe: merito deuotionis ꝛ humilitatis quia subicit se huic cerimōie ecclesie remittunt in eo pctā venialia vel in totū vel in partē scōm quātitatē deuotiōis. sic etiam de oībus alijs actibus.

Nō solum sunt octo modi tollēdi pctā venialia sz in finiti.

Obiectio.

E

Rn̄sio.

Quare assignent tn̄ octo modi tollēdi pecata venialia cuz sint multo plures.

Ria rō.

¶Et nō opz q̄ ecclesia dicat q̄ p aquā bn̄dictam tollunt peccata venialia: qz dato q̄ nullus sanctorū diceret nihilominus tollerent. ¶Si aūt aliqs obiciat: si per quēlibet actuz magni feruoris tollunt venialia: quare doctores assignāt octo modos potius q̄z mille vel infinitos. ¶Dicēdū q̄ assignatio ista facta est a doctoribus iuniorib⁹. ꝛ motiuū fuit ꝓpter dicta sanctorū antiquorū: qz illi in libris suis loquētes aliquādo de remissione peccati venialis ponebant exēplū in aliqbus actibus: sicut in sumptione eucharistie ꝛ in elemosina ꝛ aqua bn̄dicta. ꝛ doctores iuniores legentes libros antiquoz sanctoz quia nō reperierūt nisi illa octo exempla de remissione peccatorū venialiū: nō posuerunt nisi octo modos. antiqui tamē nō posuerūt illos modos tanq̄z illos solum fieret remissio. sed posuerunt illos tanq̄z exempla aliorz. satis est aūt poni pauca exēpla ꝓ regula ꝓtinēte multas res. Vel pōt dici q̄

Scōa so.

Tertia so.

Quarta.solutio.

†Heliseī derisio ⁊ deridentiū punitio.

†

†

†

†

†

†Canaā terra abundat in vrsis ⁊ leonibus.

†Notabile.

expressi fuerūt specialr isti modi:qz ad istos q̄si reducūtur alij modi bñ agendi:cū isti sint valde gñales. sicut q; p sumptionē euchie intelligamus sumptionē omniū sacramentorū:nā nullū est q; nō cōferat ad remissionez peti venialis cū in quolibet ꝓferaf gr̄a ⁊ gr̄a tollit mor talia vel venialia. ¶Per elemosinā itelligamus oia bona que ad ꝓximū facimus.nā ꝓpie oia bona q̄ ad ꝓximū facimus ex liberalitate:elemosine vocanf. ¶Per oro nē intelligamus oia bona spūalia q̄ ad deū facim⁹.s.q̄ cōsistunt in solo corde. ¶Per ieiuniū itelligamus oia corpora aflictiua corpis nr̄i. ¶Per aquā bñdictā itelligam⁹ oēs cerimonias ecclesiasticas q̄ nō sunt scr̄a. ⁊ per istuz modū facile est reduci oia gña bonaꝝ opationū ad istos octo modos. ¶Vel pōt dici q; notati sunt isti octo modi: qz iste octo opationes sunt cōiores p quas boies moneri possint. ¶Vel pōt dici q; noiaf isti octo modi qz in istis octo actibus apparet feruor caritatis potius q̄z in alijs actibus:⁊ tñ non solū p istos sed p quoscūq; alios actus factos cū charitate feruēte fit remissio peccatorū venialiū.⁊ sic fit remissio p aquā bñdictā:in quantū qs eam deuote assumit alias nihil p eaz remittitur.

¶Ascēdit aūt inde heliseus in Bethel. Cūq; ascēderet p viā pueri parui egressi sunt de ciuitate ⁊ illudebant ei dicentes. Ascēde calue:ascēde calue. Qui cū respexisset vidit eos:⁊ maledixit eis in noīe domini. Egressiq; sunt duo vrsi de saltu ⁊ lacerauerunt ex eis quadragintaduos pueros. Abijt autem inde in montem carmeli:⁊ inde reuersus est in samariā.

(¶Ascēdit aūt.)hic ponit q̄rtū huj⁹ ptis.s. heliseī iniusta derisio ⁊ dr̄ (ascēdit aūt in bethel).s.de hierico ascēdit in bethel q; bethel est in mōtibus:hierico aūt est in valle p quā trāsit iordanis.moratus est aūt heliseus aliquāto tpe in hierico mox vt rapt⁹ est helias:vt p̄z supr̄. deinde descendit in bethel ad visitandū collegiū ꝓphārū q; erat ibi.nā in hierico ⁊ bethel ⁊ galgala erāt tria collegia ꝓphaꝝ:vt supra declaratū est.(cūq; ascēderet p viā.)istud erat apud vrbez: qz vrbs erat posita in excelso ⁊ ascēdebat heliseus p collē(pueri pui egressi sūt de ciuitate.)isti egrediebanf ad iocandū mō puerili(⁊ illudebant ei dicētes ascēde calue.(istud dicebant pueri illudendo heliseo fm modū puerilē:cū soleāt illudē qbuscūq; trāseuntib⁹.erat.n.heliseus senex ⁊ caluus:⁊ q̄si in opprobriū dicebant ei:ascēde calue(q cuz respexisset vidit eos).s.heliseus erat vir valde maturus ⁊ nō mouebaf ad respiciēdū vanitates:⁊ tñ cū isti pueri importūa garrulitate exacerbassent eū dicētes:ascēde calue:respexit ad eos quasi vultu irato(⁊ maledixit eis in noīe dñi).i.inuocauit nomē dñi sup eos ad malū dicēs: dñs maledicat vob vel breui morte vos afficiat.(egressiq; sunt duo vrsi de saltu.)terra chanaā abundat in vrsis ⁊ leonibus ex eo q; terra illa est valde callidior q̄z terra nr̄a: ió multa gña ferar̄ sunt ibi q̄ nō sunt hic(laceraūerūt ex eis.xlij.pueros).s.occiderūt eos ⁊ tñ nō comederūt:qz nō poterāt comedē tot pueros. ¶Sciēdū aūt q; isti vrsi nō egressi sunt de silua q̄si a casu:ꝛ de⁹ impullit illos vt venirēt circa vrbē adhoc q; lacerarent illos pueros q; maledixerant heliseo. Sic.n.de⁹ misit leonē apud istā vrbē bethel vt egrederef ad viā ⁊ occideret virū dei:q; ꝛ mādatū ei⁹ comederat panē in bethel: ꝓcēdēti li.c.xiij. ¶Sciendū vlterius q; isti vrsi laceraūerūt.xlij.pueros ⁊ nō comederūt eos:nō qdē ad attestationē sanctitatis:ꝛ solū vt possent lacerare oēs. xlij. nā si laceratos,prio comederēt:dū incipent vorare carnes eoꝝ recederēt oēs alij pueri:ió ipetu facto diciebāt eos ad terrā ⁊ lacerabāt.⁊ nō laceraūerūt oēs sed solū xlij.ex eis:vt p̄z hic qz forte alij nō illudebant heliseo: ⁊ deus nō incitauit vrsos in eos ꝛ in alios. Nō fuit aūt hic sc̄m circa istos pueros mortuos qō factū est circa virū dei quē occidit leo:ꝓcēdēti lib.c.xiij.qz mansit apud cadauer eius custodiens ne laceraret a bestijs nec etiā ipse lacerauit illud.istō nō fuit in signū sanctitatis illi⁹ viri:isti aūt pueri erant mali ⁊ filij ydolatrarū:ió deus non ostēdit circa eos miraculum.

¶An peccauerit heliseus maledicendo pueris illudē tibus sibi. ¶Qō.xl.

Queretur an peccauit helise⁹ maledicēdo istis pueris: aliqs dicet q; sic:qz nō dēmus odisse hostes nec malefacē aut maledicē eis: sed poti⁹ bñfacere illis:vt patet Math.v.⁊ ad ro.xij.⁊ istud potissime q̄uenit viris pfectis q̄lis erat helise⁹: ió peccaret maledicēdo illudētib⁹ sibi. ¶Jtē beat⁹ petr⁹ dixit:xp̄s reliqt exēplū vt seq̄mini vestigia ei⁹: q pctm̄ nō fecit nec inuētus est dolus in ore ei⁹: q cū maledicer̄ nō maledicebat:⁊ cū patereť nō cominabaf: prima petri.ij.c.ℊ heliseus tenebaf seq istā regulā. ¶Rñden dū q; heliseus nō peccauit maledicēdo pueris: qz non maledixit eis ad vindictā maledictiōis eoꝝ ꝛ zelo dei .s.qz deus inspirauit ei q; malediceret eis ⁊ morerenf. ¶Jtē p̄z qz si heliseus peccasset maledicendo istis pueris:deus nō misisset vrsos de saltu ad lacerādū pueros vt sic cōplerēt maledictionē heliseī:⁊ tñ misit eos illico ió nō peccauit maledicēdo:nā peccatores non exaudit deus. Joā.ix.ista rō est aliqliter pſuasiua ꝛ nō cōcludit oio:qz poterat eē q; heliseus peccaret maledicēdo pueris ⁊ q; veniret sup eos maledictio:nō qdē precib⁹ ei⁹ qz deus nō exaudiret eū si iniuste petēt:⁊ tñ pp demerita eoꝝ q; maledicebanf deus induceret sup eos maledictionē. Sic.n.p̄z de maledictiōe p̄ris ⁊ mr̄is: nā peccāt maledicēdo filijs ēt si mali sint:sed debēt eos alr̄s punire ⁊ si nō pūt debent cessare ⁊ tñ nūq̄z maledicē: maledicēdo tñ p̄res ⁊ mr̄es nocēt valde filijs:eccle.iij.s.bñdictio p̄ris firmat domos filioꝝ:maledictio aūt mr̄is erradicat fundamēta.qz tñ helise⁹ erat vir sctūs ⁊ ꝓphā dei ⁊ venit illico qō ipse petiuit:satis p̄z q; nō peccauerit. ¶Dōm est aūt q; ipse mot⁹ ē ad maledicēdū eis:qz de⁹ eū mouit vt punirenf isti pueri maledicētes ꝓphē.⁊ potissime erat ℔ in penā parētū suoꝝ qz dr̄ q; pres sui erāt ydolatre:nā in vrbe bethel prio dedicati fuerant vituli aurei quos fecit ieroboā ⁊ ibi vn⁹ eoꝝ posit⁹ ē ⁊ ali⁹ in dan:vt p̄z p̄cedē.li.c.xij.⁊.xiij. Etiā parētes eoꝝ instruxerāt eos vt maledicerēt ꝓphīs dei:ió dignū erat vt doleret in morte eoꝝ q̄s sic instruxerāt vt p actib⁹ suis mori mererenf. ¶Ad rōnē in ꝯriū dōm q; illa ꝓcedat q; nō dēat aliqs maledicē hosti suo in vindictā:⁊ sic vex ē q; helise⁹ nō maledixit pueris:ꝛ solū qz de⁹ incitauit eū ad maledicēdū vt pueri occiderenf. ¶Quereť vlterius an pueri peccauerūt illudēdo heliseo. Aliqs dicet q; nō:qz isti pueri nō erāt capaces rōnis cū dicat lr̄a q; erāt pueri pui.pctm̄ tñ nō cōmittit nisi ab hñte vsuz rōnis:ió nō peccauerūt. ¶Rñdē.q; pueri in pua etate peccare pūt.nec ē determinata etas in q̄ pueri incipiāt peccare:ꝛ qñcūq; pueri sunt capaces doli ēt si solū sint sex ānoꝝ vel.vij.⁊ infra peccare pūt.⁊ in qbusdā tanta ē nāe viuacitas q; malicia cito supplet etatē:⁊ ist in pua etate peccare pūt:⁊ potissime in cōibus pctis:vt in mēdacio furto ⁊ piurio ⁊ siḱib⁹ qb⁹ plēa ē puerilis etas:vt p̄z ex̄ de delict̄ puerorꝝ.c.pueris grāduisculis. Huc ꝛo de istis pueris illudētib⁹ heliseo satꝫ appet:q; erāt doli capaces.qz scire q; caluicij erat aliqd exprobabile ⁊ q; dicēdo Ascēde calue:erat q̄dā offensio:est q̄dā discretio ⁊ capacitas doli.isti tñ pueri intellexerūt ℔ ⁊ habuerūt volūtatē illudēdi heliseo:ió iā poterāt peccare:ꝛ act⁹ iste mal⁹ erāt ió faciēdo illū peccabāt. Et q̄ꝫq̄ isti pueri vocenf pui:nō est intelligēdū q; eēnt infra ānos discretiōis: ꝛ vocanf pui qz nōdum erant adolescētes. In tota.n. puericia vocanf parui.peccauerūt ℊ isti pueri qz maliciose hoc agebant ⁊ pp pctm̄ suū puniti sunt.etiā puniti fuerūt p peccato parentū:qz vt dicit Nicolaus ⁊ alij illi erant idolatre ⁊ erudierant filios suos ad illudēdū ꝓphis dñi. Et in hoc dr̄ completū esse qō dixit dñs ad beliam:precedēti lib.c.xix.s. quicūq; fugerit gladium

azael

Qō.40.

¶Primum argm̄.

Scōm argumē.

A

Nō peccauit helise⁹ maledicendo pueris.

¶Pria rō.

Scōa rō.

Ad primā

Qō.41.

An pueri peccauerit illudendo heliseo.

¶Pueri ēt ! pua etate peccaf pūt ēt infra. vi. annos.

B

¶Pueri illudētes heliseo peccauerunt.!

azael occidet eum ibeu:z qui fugeret gladium ibeu interficiet eum beliseus.parentes aūt istoꝝ pueroꝝ erāt idolatre z merebant mala pati effugerant tñ gladium azael z ibeu:iō nunc occidit eos beliseus.s.fecit q occiderent per duos vrsos. Magis tñ videt dōm q istud intelligat de aliys occisionibꝫ:qs fecerit beliseus in ido latris que nō scripte sunt.z hoc quia isti nondū effugerant gladiū azael nec gladiū ibeu:z tñ beliseus occisurus erat effugientes gladiū ibeu z azael:q aūt nō effugissent gladiū azael z ibeu pz:q2 azael pugnauit cōtra israel postq̄z factus est rex sirie:z tñ nondū factus erat: sed factus.j.viij.ibeu quoq3 deleuit idolatras postquā regnauit:sed nōdū inceperat regnare sed postea regnauit.j.ix. Moraliter exponit ista lra de xpo moriente in cruce.nam bethel dr esse crux xpi:q2 bethel interpretatur domus dei z fic est crux:q2 in ea morat9 est deus qñ soluit precū redemptiōis nre.beliseus aūt xps est qui ascēdit in bethel.i.in crucē z tūc puuli iudeoꝝ illuserunt ei.i.iudei q erant insipientes ad modū puuloꝝ illuserūt ei.vnde xps locut9 est de illis tanq̄z de puulis dicens:pater ignosce illis q2 nesciunt qd faciunt.illudebant autē xpo nō sicut puuli beliseo: q2 puuli dixerunt ascēde calue:iudei aūt dixerūt xpo descēde de cruce z credimus tibi si filius dei es:z iteruz mouebant capita blassemantes z dicētes:vba q destruis templū dei z in triduū illō reedificas. Math.xxvij.xps aūt maledixit eis:nō qdem maledictionē iprecādo q2 potius orabat p illis dicens:pr ignosce illis q2 nesciunt qd faciunt luca.xxiij.sed malū sup eos venturū eterna ꝓuidentia diuiniendo:nā cū mulieres bierusalē flerent sup euz cum duceret ad mortē dixit ad eas:filie bierusalē nolite flere sup me sed sup vos ipsas flete z sup filios vros: qñ ecce venient dies in qbus dicēt beate steriles z vētres qui nō genuerunt z vbera que nō lactauerūt:tunc incipient dicere montibus cadite sup nos z collibus coopite nos:Luc.xxiij.venerūt aūt duo vrsi de silua.s. titus z vespesianus iperatores romanoꝝ z deleuerūt iudeos. fuerunt aūt.xlij.pueri lacerati ad signādū q post.xlij. annos a morte xpi fuit bierusalē destructa p titū z vespesianum:vt colligit ex probatissimis hystoriis.(abijt autē in montez carmeli).s.postq̄z ascēdit in bethel iuit in montē carmeli.iste est mons in quo morabat helias vt cōiter:vt pz precedēti.c.z hoc postq̄z deus misit ignē de celo sup sacrificiū suū ibi:z q2 beliseus erat discipulus helie frequētabat locū illū post mortē helie potissime qñ volebat vacare cōtēplationi q2 ibi erat locus aptissimus ad hoc.z forte erat ibi aliq̄ collegiū ꝓphaꝝ sicut in hierico z bethel z galgala.vñ itez ēt erat ibi beliseꝰ qñ mulier sunamitis iuit ad eū vt suscitaret filiuz. suū.j.iij.(z inde reuersus est in samariā).s. postq̄z stetit in monte carmelo venit ad vrbē samarie q̄ erat metropolis regni:z forte fecit hoc vt iret in bellū ad qō iturus erat ioza rex israel vt ibi per eū ostenderet miraculū de datione aquarū z prenūciatiōe victorie:de qbus c.sequēti hētur z hoc fecit ipse q2 forte deus reuelauit ei q oportebat fieri ista miracula dū iretur ad bellū.

Incipit capitulum tertium.

Ozā vero filiꝰ achab regnauit super israel in samaria: anno ōcimooctauo iosaphat regis iude. Regnauitq3 duodecim annis. Et fecit malū coraz dño sed non sicut pr̄ suus z mr̄. Tulit.n.statuas baal quas fecerat pater eius. Verumtñ in peccatis ieroboaz filij nabath q peccare fecit israel: adhesit:nec recessit ab eis.

Oraz vero dicto in precedētibus de iozā in regez instōne:hic agit de regni eius ꝓsecutiōe enarrando ea que facta sunt in diebus eius ab eo vel ab alijs.z q2 tēpore regū erant ꝓphe q aliq̄ magnifica faciebant:enarrat simul scriptura gesta regū z cōtēporaneoꝝ sibi ꝓphaꝝ:z q2 beliseus fuit contēporaneus regis iorā ponunt gesta helisei z diuidit in duo:q2 prio ponunt regis iorā gesta.j.helisei miracula ibi.(z ait iosaphat.) pria in duas q2 prio ponit regis iorā conditio.j.regis moab rebellio ibi postro mesa. Quere circa primū an ea que hñtur hic hēant ordinē ꝓtinuatū ad precedētia:z an fuerint imediate facta vel iterlecto aliquā to tpe. Rñdēdū q hic est ordo continuus q2 hic agit de gestis regis ioran z supra agebat de raptu helie.raptus tñ helie fuit.añ istud bellū qō habuit ioran cuz rege moab.qō pz q2 qñ ioran iuit ad bellū quesitū est an esset aliqs ꝓpha a quo quereret sermo dñi.j.in lra.z rñ sum est q erat beliseus:si tñ esset tūc helias inter boues nō dictū fuisset de beliseo:eo q helias erat princeps prophetaꝝ dū ipse viueret. Itē q2 viuente helia nō habebat beliseus spūm ꝓphicū:sed postq̄z raptus est ab hoibus accepit spūm eius duplicē:p̄cedēti.c. Itē dr j.est hic beliseus qui fundebat aquas sup mānus helie. z sic vr̄ q iam nō fundebat sed alias:z tñ q̄zdiu mansit helias inter boues ministrabat ei beliseus:vt colligitur precedēti li.c.xix. Ad scdam dōm q istud factū fuit immediate.post precedētia:nā post mortem ochozie regis israel regnauit imediate iozā frater eius.s.i.c.z tñ in principio regni ioran factū est istud.q2 rex moab repugnauit regi israel subtrahens se a debito seruitutis eiꝰ imediate vt mortuꝰ ē achab.s.i.c.ochozias aūt regnauit post achab:z tñ ille nō potuit pugnare ꝯ regē moab eo q modico tpe regnauit.s.nō duobus annis integris:z ēt q2 in isto tpe fuit egrotans q2 cecidit p cancellos z iacuit in lecto vsq3 ad mortē s.i.c.iozā aūt in principio regni sui pauit se ad pugnādū ꝯ regē moab.raptus tñ helie fuit quasi in prin.regni iozā:nam helias predixit ochozie q nō surgeret de lecto postq̄z egrotauit ex casu p cācellos.s.i.c.post hoc autē raptus est helias p̄cedēti.c.ideo fuit raptus eius in prici.regni Ioran:z in tpe isto Iozā disposuit se ad eundū ad bellū ꝯ regē moab z fuit qō hētur hic.(Iozā vero filius achab regnauit sup israel.)iste ioran fuit filius achab z nō ꝓcessit pri suo imediate in regnū sz fratri suo ochozie:nā ochozias successit patri suo achab z regnauit duobꝰ annis incōpletis:z q2 nō būit filiū qui succederet:successit ei sr̄ suus iozā(.s.i.c.in samaria) ista erat metropolis regni in q̄ omnes reges israel manebant z ibi sepeliebant ex tpe q̄ amrri pater achab edificauit samariā:vt colligit precedēti lib.c.xvi.z ob hoc dicit ibi regnasse ioran tanq̄z in sede regni(āno octauodecimo iosaphat regis iude.) iste iosaphat regnabat eo tpe q̄ regnabat achab z postea filius eius ochozias in israel:z adhuc manebāt aliquot anni de regno eius:nā.xxv.annis regnauit super iudā:p̄cedēti li.c.vlti.z nūc erat annus.xvij.eius. In Iozā regnerit tpe iosaphat. Et de concordia tēporis regum.

Qō.I.

An hec fuerint in mediate facta post precedentia.

Ad scdam ptem.q.

† Samaria erat metropolis z sedes regum israel. †

Qō.ij.

Queretur quo potest stare q cepit regnare ioran sup israel anno.xvij. regni iosaphat sup iudā.nā iosaphat fuit pr̄ alterius iorā q regnit sup iudā z an.ij.regni illius iozā cepit regre iste ioran sup israel:sic pz.s.i.c.s.z regnauit ioran frater eius p eo an.ij.iozā filij iosaphat regis iude. Rñdendū ꝑm q̄stā:q ꝑm veritatē ioran filiꝰ achab nō regnauit sup isral viuēte iosaphat rege iude sz pꝰ mortē eiꝰ

Prima rñ. quoꝝdā.

Figura illustrās xpi in cruce a iudeis fcē.

Pulchra moralitas z hec sola est i toto libro. quia Auctor nō curat ō moralitatibus pp rōnē ab eo positam Josue. vi. q.lxxiij.

Inconueniens.

annis duobus.s.anno.ij.Jozan filij Josaphat:z secundum hoc concordant cum littera precedentis.c. Sed tūc stat incōueniens:qz oportebit q ochozias filius achab regnauerit multis annis.s.nouē vel plus:qō p3 qz regnaſ cepit ochozias sup isrl̄ āno.xvij.regni iosaphat sup iudā:p̄cedēti li.c.vlti.i. saphat tñ regnit ānis. xxv. manebāt ḡ nouē āni de regno iosaphat:z post iosaphat regnauit filiꝰ suus iozā duobꝰ ānis:z in.ij.āno huiꝰ iozā cepit regre iozā rex israel de quo hic dr̄:z sic erūt vnde cim anni regni ochozie cū regnerit iosaphat.xxv.ānis: p̄cedenti li.c.vlti. S3 istō est ꝺ lr̄az:qz ochozias regnit solū duobꝰ ānis:vt p3 ibidē. CItē qz hdr̄ q āno.xvij. iosaphat regnauit iozā sup israel:z tñ iozā filiꝰ iosaphat postea regnauit sup iudā mortuo iosaphat: ḡ non cepit regnare iozā rex israel anno.ij.iozā regis iude. CAd b rñdeť p3 petrū comestorē i hist̄oria scolastica z andreā: q tenent istā pōnē q cepit iozā regre tpe iosaphat z ēt tpe iozā filij eius z fuit iste modus:qz ochozias cepit regnare mortuo Achab sup israel:z regnit annis.xi.sed duobus primis ānis regnauit solus potens p se gubernare regnū:in fine illoꝝ cecidit p cancellos z incidit in egritudinē magnā:vñ ex tunc nō potuit p se gubernare regnū sed accepit secū fratrē suū iozā z regnauerūt ambo simul p nouē annos vsqz ad mortē ochozie: z istud fuit duobus annis post mortē iosaphat regis iuda in.ij. anno iozā filij eius:z tūc incepit regre solus iozā super israel.z de vtroqz principio regni hr̄ in lr̄a:nā de prio qñ cepit regnare cū fre suo ochozia:dr̄ hic q cepit regnare anno.xvij.iosaphat regis iuda.de.ij.qñ solus cepit regnare dr̄ sup̄.i.q cepit regre āno.ij.iozā regis iuda.

BıRño. ꝑetri comestoris. ad incōueniens.

Ad primā rónem.

CAd primā rōnē in ꝯriū dicunt q ochozias regnauit. xi.ānis.s.nouē cū fratre suo iozan postq̄z languit:z duobus p seipsum a principio regni.cū vero dr̄ p̄cedēti lib. c.vltimo q regnauit duobꝰ annis:intelligiť de duobus primis annis qbus p se regnauit.

Ad scdam

CAd scdam dicunt q iozan cepit regre sup israel bis.s.āno.xvij. iosaphat regis iude vt dr̄ hic:z āno.ij.iozā filij iosaphat regis iude vt dr̄.s̄.i.sed istud qō hic dr̄ intelligiť de tpe quo regnauit cū fre suo ochozia:qz tunc erat ānus.xvij. iosaphat regis iude.qō vero dr̄.s̄.i.intelligiť qñ iozā cepit regre sup israel solus mortuo fre suo ochozia:z tūc erat annus scōs regis iozā regis iude. Ista soꝛo aliqualr̄ p̄t stare:sed magis ꝺcordat lr̄e illa quā dedimus.s̄.i.c.s. q iozan cepit regre sup israel āno.xvij.regis iosaphat z anno.ij.iozan filij iosaphat:z q iste fuerit idē annꝰ.s. qz iosaphat rex iude fecit q iozan filius suus regnaret cū eo aliquāto tpe:z fuit istud ex tpe quo iosaphat iuit in bellū ꝯ firos in ramoth galaad in adiutoriuꝫ achab: nā tunc reliqt filiū suū iozan rectorē regni z fecit eū vocari secū regē:z ab illo tpe vsquequo cepit regre iozan filius achab sup israel trāsierūt āni duo.s.illi quibꝰ regnauit ochozias. z tunc ꝑm istā pōnē nō dicimus q regnauerit ochozias nisi duobus ānis: quos scriptura exprimit. ꝑpositio aūt petri comestoris z andree vr̄ aliqli ter incōueniens:qz ponit.xi.annos regni ochozie cum scriptura solū exprimat duos:z nō est rōnabile recedē a cortice littere sine cā vrgēte:qz sic nulla certitudo relinqueret in scripturis cū qlibet mutaret eas p voluntate sua dicēdo aliter intelligi.z tñ hic nulla necessitas vrget ad dām q ochozias regnerit plus q̄z duobꝰ ānis tenēdo positionē quā hic z sup̄.i.c.posuimus: ergo nō est dām q regnauerit.xi.annis. CItē nō stat cōuenienter ista positio:qz isti volūt q ochozias regnauerit duobus annis p se cū sanus erat:deinde cecidit p cācellos z regnauit nouē ānis cū fre suo iozan.z sic volunt q in egritudine illa vixerit nouē annis:istud tñ nō est satis verisile qz a princi.egritudinis sue qñ misit ad ꝓsulendum belzebub deum acharon. dixit ei helias de lectulo sup quē ascendisti nō descendes sed morte morieris.s̄. i.z sic nouē annis continue maneret in lecto nō conualescens de egritudine sua:qō nō est satis rōnabile cum ista egritudo fuerit ex ꝓcussione.s.qz ceciꝺit p cācellos: sed magis vr̄ q in breui mortuus fuerit z sic solum regnauerit duobꝰ annis. CQuereť vlterius quō pōt stare:q iozan ceperit regnare sup israel anno.xvij.iosaphat regis iude:qz p̄cedenti lib.c.vlti. dr̄ q ochozias cepit regnare anno.xvij.iosaphat:z tñ ochozias regnauit annis duobus vt p3 ibidem:ergo necesse est q iozā ceperit regnare anno.xix.regis Josaphat. CAliqs dicet q ochozias cepit regnare in principio anni.xvij.Josaphat:z iozā cepit regnare in fine anni.xvij. iosaphat z isti sunt duo anni integri pro regno ochozie. CBicēdū q nō stat qz vt ꝓbatum est p̄cedenti li.c.vlt: achab mortuus est circa finē anni. xvij. Josaphat:z tūc cepit regnare ochozias filius eius:z sic nō manet ei ad plus nisi vnus ānus. CDōm q ochozias regnauit duobꝰ annis nō integris.s.vno anno integro z alio icepto z de.ij. anno regnāt pauca ꝓte tpis.s.qz regnū suū cepit paulo ante finē anni.xvij.regni iosaphat:z durauit vsqz ad finē.xvij.anni eiusdē:z sic est vnus annus integer z alterius q̄dā pars.scriptura autē consueuit interdū annos inceptos pro ꝓsummatis computare:z sic est hic.(Regnauit.xij.annis.)nō regnauit maiozi tpe qz ibeu occidit eū sagitta:qñ deleuit totam stirpem achab vt ipleretur verbū dñi p heliā:z regnauit ipe pro eo.s̄. ix. (z fecit malū coraz dño).s.coluit ydola: vt p3 in lr̄a z non exprimit qō maluz esset istud z hoc pp duo. Primo qz istud malū ydolatrie erat cōe omnibus regibus Israel non.n.fuit aliquis rex israel post diuisionē regni q non coleret ydola. In iuda autē fuerūt aliqui lz rari vt colligiť ex ꝓcessu precedentis libri z istius t.ij.lib.palipo. Scōo qz istud malū ydolatrie p excellentiā vocať malum:nam oia mala excedit: nō.n.pōt fieri maioz offensa deo z magis directa quā q colanť ydola vt declaratum est exodi.xx.z xxiij.(sed nō sicut pater suus z mater) pater huiꝰ fuit achab z mr̄ fuit iezabel z isti fuerūt pessimi ydolatre: nā p̄cedenti li.c.xxi. dr̄ q achab fecit malū in conspectu dñi plusq̄z oēs reges:qz nō fuit alter talis q venundatus eēt vt faceret malū.z hoc fuit quia vxoz sua iezabel que erat de terra sidonioꝝ concitauit eum ad multiplicandū ydolatriā in terra:vt p3 ibidez. z in hoc aliqualiter laudatur Jozan scilicet q non fuerit tam malus sicut pater z mater.hoc autem fuit quia non coluit tot ydola: nam abstulit statuas baal z quecunqz alia ydola erant z solum reliquit vitulos aureos quos fecerat ieroboā:quia istos coluerant reges israel a principio ex quo facta est diuisio regni iuda z Israel: hoc autez p3 qz dicit q ambulauit in peccatis ieroboā z tamen peccatum ieroboā fuit q fabricauit vitulos z coluit illos.(tullit enim statuas baal quas fecerat pater eius).i.abstulit eas de terra:istud idolū coluit achab suadente iezabel vxore sua: quia ipsa erat de terra sidoniorum z baal colebatur valde apud sidonios. creditur autem iste baal fuisse hercules qui ante belluz troianum mortuus fuerat:quod belluz fuerat tempore iepte de quo declaratū est iudi.xij. z iam colebať vt deꝰ in gentibus z potissime inter grecos de quibus ducebat originē.z quia sidonij z tirij erant cognati grecorū susceperunt inter se cultū herculis.nā Iran rex tiri qui fuit tēpore salomōis rex tiri z sidonis fabricauit herculi mirabile templū in tiro vt ait Josephus. viij. antiq. durauerunt autē ista sacra herculis inter tirios vsqz ad tēpora machabeoꝝ:imo quādiu gens illa mansit ingētilitate.z nō solū sacrificia fiebant herculi in tiro sed ēt ludi quinq̄nales in quibus fiebant magni sumptus z vocātur olimpiades.z tēpore illo gentes cōuicine ibāt in tirum z faciebant ibi sacrificia herculi vel mittebāt illuc pecunias pro sacrificijs:vt p3.ij. Machabe.c.iij. s.cum autē quinq̄nalis Agon in tiro celebraret z Rex presens esset:misit Jason sacinorosus a hierosolimis viros peccatores portantes argenti dragmas trecentas in sacrificijs herculis.ob hoc aūt iezabel regina isrl̄ p- suasit valde viro suo achab vt coleret baal.i.hercules i terra sua:z erant statue eius in illa z tēplum sibi fabricatum in vrbe samarie:p̄cedenti lib.c.xvi.In hebreo dr̄(tullit statuā Baal quā fecerat pr̄ eius.)Lra nra po

Qō 3. A

Iozā ance pit regnaſ xvij. anno Josaphat cum ozias cepit. xvij. Ꝑria opi.

Confuta.

Betemi. auctoris.

†

†

†

B

Baal deꝰ gentilium erat hercules z q̄re.

Littera hebraica.

Contra petrū come.

Hunc̄z est recedendū a cortice littere sine cā vrgente.

Scōa rō.

Aucto-ris.

fuit statuas pluraliter eo q nõ solũ erat vna statua baal in terra israel sed plurime ꝛ oẽs illas abstulit Jozã: cũ solũ coluerit vitulos aureos quos fecit Jeroboan: vt colligit in lra. Vel si vellimus intelligere de vnica statua: dicemus q ista fuit illa que erat in samaria. nã non legit achab fecisse nisi vnũ templum baal in samaria: ꝛ ꝓpter poneret ibi vnicã statuã eius ꝛ illaꝫ abstulit Joran. magis tñ lra nostra declarauit: qz nõ est verisimile q vnicã abstulerit sed oẽs. imo verisimilius est q abstulerit alias statuas baal q̃ illã: quã fecerat pr̃ suus ne videret offendere eũ. Lra tñ hebraica solet ponere singulare ꝓ plurali ꝛ e ꝓrio (verũtñ in pctis Jeroboã filij nabath.) iste ieroboan fuit primus rex israel post diuisionẽ regni (qui peccare fecit israel). s. qz ipse fabricauit vitulos ꝛ coluit illos ꝛ coegit ppl̃m colere illos dicẽs q nemo iret ad tẽplũ dñi in hierusalẽ: sed q irent in bethel ꝛ in dan ad colendum illos vitulos. istud hꝫ spãle Jeroboan de malicia sup oẽs reges israel: qz de nullo dr̃ q fecit peccare israel nisi de isto ꝛ ratio est: qz alij nõ coegerũt nouiter populũ recedere a cultu dei ad ydolatriã: sed cõtinuauerũt idolatriã quã inceperat Jeroboan (adhesit). s. Jozã adhesit peccatis Jeroboan: non quidez fabricãdo vitulos sicut ille: sed colẽdo sicut ille coluerat. (nec recessit ab eis). s. quãꝫ recessit a pctis pr̃is sui achab auferẽdo statuas baal nõ recessit a pctis Jeroboã: sed ꝓtinuauit ydolatriam eius.

¶ Quare rex Joran abstulit solũ cultũ baal de terra: cũ nõ recederet a cultu aliox ydolorũ. Nõ.iiij.

Queretur quare Jozã abstullit cultũ baal de terra cũ nõ recederet a cultu aliorũ ydolorũ: ꝛ quare nõ recessit a cultu oium ydolorũ cũ recesserit a cultu baal. ná potius vr̃ q debuisꝫ ꝺserere oẽm aliã ydolatriã q̃ꝫ cultũ Baal: ex eo q pater suus achab introduxerat spãliter cultuꝫ Baal in terra israel: ꝓcedẽti lib. c.xvi. pp honorẽ ḡ eius debuisset potius cõtinuare cultum Baal q̃ꝫ aliorũ ydolorũ. ¶ Rñdendũ q Jozã abstulit statuas Baal de terra: qz cultus baal erat ꝓtra voluntatẽ ppl̃i: ꝛ introductus fuerat ꝓ violentiã achab suadente Jezabel: ꝛ in cultu illo ꝓmebat ppl̃s plusq̃ꝫ in cultu aliox idolorũ: eo q suasione Jezabel cogebat achab oẽs israelitas curuare genua coram Baal ꝛ osculari manũ eius: qui aũt nollebant oportebat q latерent vel fugerent de terra: vt declaratũ est precedẽti lib. c.xvi. ꝛ magis in. xix. nũc ergo Joran vt ꝓsentiret ppl̃o: abstulit cultũ illum qui introductus fuerat ꝑ volũtatẽ populi. ¶ Itẽ cultus baal nõ incboatus fuerat ab israelitis sed a sidonijs ꝛ tirijs: ꝛ inde inter israelitas venerat: ꝛ quia in hoc videbant israelite subiici sidonijs. s. hñtes cultũ dei eorũ inuoluntarie nolluerũt manere in illo. De vitulis aũt quos fecerat Jeroboan secus erat: qz illi facti fuerant in ꝓin. regni israr ꝛ oẽs reges israel coluerant illos: ideo hꝫ coleret illos Joran. abstulit statuas baal. ¶ Cũ autẽ querit quare nõ recessit ab oi idolatria: cũ abstulerit statuas baal. Aliqs forte dicet q Jozã spõte recessit ab oi idolatria: ꝛ tñ timuit viros de regno suo: qz illi erant idolatre ꝛ forte instituissent aliũ in regem si ipse desereret cultum idolox quẽ oẽs reges israel tenuerãt. ¶ Sed istud nõ multũ stat: q ppli nõ impellebant reges ad idola: sꝫ potius reges impellebant populos: sicut patuit in Jeroboan qui peccare fecit israel introducendo vitulos. pz etiã in Achab qui nollente ppl̃o introduxit cultũ baal: vt supra dictũ est. ¶ Dõm ergo q hoc fecit Joran non q ipse desideraret cessare a cultu ydolorũ: sed quia populus grauiter ferebat cultũ baal: vt ꝓdescenderet illis abstulit eũ. In cultu aũt reliquox idolorũ populus nõ grauabat: ideo nõ abstulit cultũ vitulox quos fecit Jeroboan: ꝛ si populus nunq̃ꝫ aspere tulisset cultuꝫ baal nõ abstulisset eũ Jozã. ¶ Aliter ꝑ dici ꝛ forte magis in radice: q Joran nõ abstulit vitulos timens ꝓdere regnum. ná si abstulisset vitulos abstulisset ẽt totam idolatriam de terra sua: ꝛ tũc viri de regno suo irent ad tẽplũ salonis ꝑm legem: ꝛ possent reconciliari regibus iuda qui erant dñi veri terre totius israel: ꝛ sic ꝓderet ipe regnũ. istud. n. fuit motiuũ quare Jeroboan fecit vitulos aureos: vt nõ iret ppl̃s in hierusalẽ ad templuꝫ: vt pz precedẽti li. c.xij. (Et non recessit ab eis). s. a peccatis ieroboan in hebreo dr̃ (nõ recessit ab ea.) ꝛ ista ẽ im proprietas idiomatis: qz ante hoc dr̃ in hebreo q adhesit peccatis ieroboan: ꝛ sequit: nõ recessit ab ea cuꝫ deberet dici non recessit ab eis. ista aũt est magna barbaries idiomatis. ꝑt tñ qui voluerit intelligere non recessit ab ea. i. a malicia eius.

¶ Porro mesa rex moab nutriebat pecora multa: ꝛ soluebat regi israel centum millia agnorũ: ꝛ cẽtũ millia arietũ cũ velleribus suis. Cũqz mortuus fuisset achab: preuaricatus est fedus qõ bẽbat cũ rege israel. Egressus est igit rex ioza in die illa de samaria: ꝛ recensuit vniuersum israel: misitqz ad iosaphat regẽ iuda dicẽs. Rex moab recessit a me: veni mecũ cõtra ✠ eũ ad preliũ. Qui rñdit. Ascẽdã. Qui meus ẽ tuus est: ppl̃s meus ppl̃s tuꝰ: ꝛ eq mei eq tui. Dixitqz. Per quã viã ascẽdemꝰ? At ille rñdit. Per desertum idumee. Perrexerunt igit rex israr ꝛ rex iuda ꝛ rex edõ: ꝛ circuierunt ꝑ viã septẽ dieruꝫ nec erat aqua exercitui ꝛ iumentis que sequebantur eos. Dixitqz rex israel. Heu heu heu. Congregauit nos dñs tres reges: vt traderet in manu moab.

Alias ✠ mdab. iij. regũ xxij. a.

B

(¶) Porro mesa.) hic ponit. ꝓ huius ptis. s. regis moab rebellio ꝛ diuidit in duo: qz prio ponit regis moab preuaricatio. ij. regis Jozã bellica apparatio: ibi (egressus est igit.) Circa primũ dr̃ (porro mesa rex moab nutriebat pecora multa.) iste fuit rex q regnabat in terra moab qñ mortuꝰ est achab rex israr: ꝛ iste prio repugnauit regibus israr inter oẽs reges moab ne solueret tributũ: Etiã dr̃ q nutriebat pecora multa qz terra sua ẽ valde pascualis. qõ pz qz terra galaad q̃ quondã fuerat ps regni moab: vt colligit nu. xxi. ꝛ iud. xi. erat valde pascualis ꝛ pp hoc tribꝰ rubẽ ꝛ gad que hẽbãt totã subam suã in pecoribꝰ: petiuerũt terrã illã ad hitanduꝫ: nu. xxxij. (ꝛ soluebat regi israel centũ milia arietũ cũ velleribus suis.) erat. n. tributarius ei ꝛ quolꝫ anno dabat istã ñmã arietũ. ꝛ nõ est itelligẽduꝫ hoc solũ de rege mesa: sꝫ ẽt de oibus regibꝰ ꝓcedẽtibus in terra moab ex tpe dauid: nã oẽs erãt tributarij israr ita. x. dauid qppe pugnos subiecit sibi multas gẽtes in tributarias de qbus fuerunt moabite ꝛ idumei. ꝫ. ij. li. c. viij. ꝛ isti mãserunt tributarij oi tpe dauid ꝛ salonis filij eiꝰ: cũ Roboã tpe roboã diuisũ ẽ regnũ in duo regna: mãsit regnũ moab sub tributo israr itarũ: ꝛ regnũ idumee sub tributo regũ iuda: vt declaratũ est supr̃ prio. Sꝫ dr̃ hic de mesa qz iste est q subtraxit se ab hac solone: ꝛ dr̃ hic cum velleribus suis qz nõ solũ dabat arietes magnos regi israr: sꝫ ẽt vellera eox q̃ prioꝰ detõsa fuerãt. in hebreo hr̃ (dabat cẽtũ millia arietũ lanosox vel cũ lana.) volunt exponẽ qdã hebrei fic ra. sa. q dabat rex moab regi israr ducẽta millia arietũ: sꝫ pria cẽtũ millia erãt de puis arietibꝰ nõ hñtibus lanã. s. de agnis: ꝛ alia cẽtũ millia arietũ erãt de magnis hñtibꝰ vellera. Sꝫ istõ ñ stat qz scriptura vocat vtrosq̃ꝫ arietes: ꝛ tñ nõ ꝓsueuerũt agni vocari arietes i scriptura: sꝫ vocat eos sp agnos ániculos. ¶ Itẽ nõ stat: qz tẽ in hebreo diceret cẽtũ millia arietũ ꝛ centũ millia arietũ lanosox: ꝛ tñ nõ ponit ibi ꝓiũctio: iõ nõ st ista tãq̃ꝫ diuersa: sꝫ põunt fic exponẽs ꝛ expositiũ: vt q dicat mesa rex moab dabat centuꝫ millia arietũ. s. cẽtũ millia arie-

Prima rõ.

Scõa rõ.

Jozã quare nõ recessit ab oi idolatria.

Tertia rñ. Auctoris.

Prima rõ. Cõfutatio.

Alia rñ.

Expositio. Ra. Salo.

Cõfutatio.

tum lanoſorū:z hoc dixit littera nr̄a cū velleribus ſuis z nō curauit ponere bis centū mīlia arietum:qz in lr̄a eſt magna lepiditas loquēdi iuxta latinā cōſuetudinē. In hebreo autē eſt magna barbaries.(Cūqz mortuus fuiſſet Achab prevaricatus eſt fedus qō hēbat cū rege iſrael.)Intelligenduz eſt q reges Moab ex tpe dauid preſtabāt tributa regibus iſrael:vt ſupradictū eſt: z qñ cūqz moriebat aliqs rex Moab nō pmittebat rex iſrl fieri aliquē regē Moab quouſqz iuraret ei ſoluere quolibet anno penſionē impoſitaz: z ſup hoc fiebāt federa. Rex aūt meſa fecerat fedus cū Achab qñ iūctus eſt in regē de ſoluendo tributū aſſignatuz ei z ſucceſſoribus ſuis quolibet anno:mortuo aūt Achab nolluit ſoluere: z ſic prevaricatus eſt fedus qō fecerat cum rege iſrael. iſta prevaricatio fuit ſmediate poſt mortē Achab: nam Achab erat vir bellicoſus z potēs q multa bella z glorioſa fecerat z prevaluerat bis cōtra Benadab potentiſſimū regē ſirorū:precedentī lib.c.xx.z ob hoc nō audebat rex Moab viuente eo ſubtrahere ſe a ſolutione tributi:ſz mortuo illo illico ſubtraxit ſe.z hoc pp duo. Prīo qz putauit q ochozias filius Achab nō eſſet pugnator fortis ſicut pr̄ ſuus:z ſic nō poſſet redigere moabitas in tributū.ij.z principalius fecit hoc: quia putauit q iſraelite iam ſemper ſubiecti eſſent ſiris:exquo ſiri ſuperauerant eos in Ramoth Galaad z occiderant achab rege eorum:z ſic non poſſent redigere gētes extraneas in ſeruitutē ſuā:cum vix ipſi poſſent liberare ſe de ſeruitute ſir or.(CEgreſſus eſt.)hic ponit Joran bellica apparatio:nā parauit ſe ad pugnādum ōtra regem Moab vt reduceret eū ad ſoluēdū tributa pſtina:z dr̄. (Egreſſus eſt igitur rex Joran in die illa de ſamaria.) Egreſſus fuit ad numerandū populū iturū ſecū in bellū:z dr̄ q egreſſus eſt de ſamaria qz ibi habitabat ſemper:cū eſſet metropolis regni.z dr̄ in die illa.i.in tpe illo.nam nō egreſſus eſt Joran de ſamaria ad numerandū exercitū die qua prevaricatus eſt rex Moab fedus: qz iſta prevaricatio fuit illico poſt mortez Achab:vt pz in littera z tñ a morte Achab vſqz ad principiuz regni Joran fuerūt duo anni licet incōpleti quibus regnauit Ochozias:dr̄ tñ eſſe idē tps qz parum plus fuit q̄z annus inter mortē Achab z principiū regni Joran: vt declaratū eſt ſup̄.z illa que fiunt iteriecto vno anno inter ea :dicunt fieri quaſi eodē tpe.(z recenſuit vniuerſuz iſrael.)iſta ē conſuetudo bellor.ſ.q prius numerent exercitus q̄z eatur in bellū:vt ſciat q ſunt pugnaturi z fiāt diſtincti principes z ſubordinatiōes bellice.z dr̄ q recenſuit vniuerſuz iſrael.i.valde multos de terra iſrael: qz nō duceret oēs de regno ſuo in bellū.(miſitqz ad Joſaphat regē Juda.)hic q̄ſiuit auditores belli z recurrit ad Joſaphat qz erat cōiunct⁹ ſibi affinitate z amicitia:nā ſoror Joza.ſ.filia achab erat tradita in vxorē Joza filio Joſaphat.ij.palipo.xviij.z ob hoc magnā familiaritatē hēbat Joſaphat cū Achab z filijs eius:vnde qñ achab iuit ad bellū ctra ſiros in ramoth galaad: ioſaphat iuit cū eo precedēti lib.c.vltio z.ij.palipo.xviij.(dicēs rex Moab receſſit a me.Hic exprimit cām rōnabilē mouēdi bellū vt Joſaphat inclinaret ad adiuuādū ipm:z dixit: receſſit a me.i.ſubtraxit ſe a ſolone tributi q ſoluebat pdeceſſorib⁹ meis.Nō eſt itelligēdū q receſſerit prius ab iſto quā ab alijs regibus:nā tpe ochozie ſubtraxit ſe ab hac ſolutione.ſ.illico poſt mortē Achab:vt dr̄ in littera z tñ ochozias nō potuit pugnare vel nō habuit tēpus ad pugnādū ctra regē Moab:ideo Joza qui ſuccedebat ei volebat pugnare z dixit:receſſit a me.ſ.ſubtraxit mihi ius debitū.(veni mecū ad prelīū).ſ. ad adiutoriū vt facilius prevalerent contra Moabitas.(qui reſpondit aſcendam).i. libenter faciam.(qui meus eſt tuus eſt.)reddit cāz q deberet adiuuare eū in bello.ſ. qui meus eſt tuus eſt.i.ille qui eſt ſeruus meus eſt ſeruus tuus z quid meū eſt tuū eſt: ideo ſicut tu:z viri tui itis ad bellum cōtra moabitas ego z ſerui mei ibimus illuc:(populus meus ppl's tuus z equi mei equi tui).i. nō oportet q roges hoc ſed potes iubere ſicut ſubditis tuis:qz ppl's me⁹ eſt populus tu⁹ z equi mei ſunt equi tui.ſic.n.reſpōdit iterū Joſaphat:cū rex Achab peteret ab eo q iret ſecū in Ramoth Galaad: precedēti li. c.vlti.ſ. ſicut ego ſum ita z tu ppl's meus z ppl's tuus vnū ſunt z equites mei equites tui.

B Regis moab rebellio pp duo.

CAn Joſaphat debebat preſtare auxiliū Joran cum eſſet ydolatra. Qō.v.

Queretur qūo Joſaphat voluit nunc pſtare auxiliū Joza:nā vr̄ q hoc nō debebat agere pp tria.Prīo quia Joran erat ydolatra z inimicus dei z pp hoc nō debebat ei copulari in amicitia. Scō qz iam malū inuenerat Joſaphat ex cōmunicatione iſta cū filijs Achab:nā viuente rege ochozia ambo fecerant naues vt irent p auro in ophir:z confracte ſunt in aſion gaber:z hoc qz volebat mittere Joſaphat naues ſuas cū nauibus ochozie:vt pz precedenti lib.c.vlti.z.ij.palipo.xx.z ob hoc licet poſtea ochozias dixerit ad Joſaphat vadant ſerui mei cū ſeruis tuis in nauibus:nolluit Joſaphat:precedēti lib.c.vlti.ij.erat: quia Joſaphat increpitus fuerat a deo pp cōmunicationē z amicitiā quā habebat cum ochozia:z pp hoc confregit naues eius:vnde Heliezer ppha dixit ad Joſaphat.qz habuiſti fedus cū ochozia percuſſit dñs opera tua cōtricteqz ſunt naues nec potuerunt ire in tharſis. ij.palipo.xx.CRñdendū q Joſaphat iuit cū Joza ad bellū pp tria.Prīmo pp affinitatē: nam erat affinis Joran regis iſrael:cū ſorore eius haberet in vxorem Joran filius Joſaphat:z conſanguinitas z affinitas ſunt cā: vt quis teneat alteri ad adiutoriū. Scōm fuit:qz ioran fuit aliqualr bonus ex eo q abſtullit ydolatriam de terra: quantū ad aliqd.ſ.ſtatuas Baal z nō reliquit niſi vitulos aureos quos fecit Jeroboam:z ex hoc aliqualiter erat diligēdus. Tertiū z principale fuit:qz Joſaphat ad iuuando:oza ꝰ regē Moab negociū ſui ipſius agebat: naz ipſe habebat regē edon ſibi in tributariū: ſicut rex iſrael habebat regez Moab:ſi ergo videret rex Edon q rex iſrael nō poterat reducere regē Moab ad ſoluēdū tributa priſtina:etiā ipſe vellet recedere a rege Joſaphat z copularet regi Moab:z ſic nō poſſet ioſaphat reducere eū in tributū:ideo Joſaphat voluit adiuuare regez iſrael ad reducendum ad ſe regez Moab:vt rex Edon videns q rex Moab reducebat inuitus ad ſoluendū tributa priſtina:nō auderet ceſſare a ſolone tributor debitorū ipſi regi Joſaphat CAd primā rōnez incōtrariū:dōm q quāquam eſſet ydolatra:tñ nō erat peſſimus cū aliquo mō deſtruxiſſet ydolatriā:ideo poterat Joſaphat cōicare ei adiuuādo ipſum pp cās aſſignatas:dum tñ nō cōmunicaret in opibus eius malis. CAd ſcōam dōm q Joſaphat nō putauit nūc ſibi malum euenturū:ſicut euenit qñ cōicauit cū ochozia.ſ.q fracte ſunt naues z hoc pp multa.prīo qz ochozias erat peſſimus deditus oī ydolatrie ſicut pr̄ ſuus z mr̄:precedenti lib.c.vlti.Joran aūt nō fuit tā malus:ſed aliqualiter bonus in quātū abſtullit quādā ptem ydolatrie.ſ. ſtatuas Baal:vt pz hic.ij.qz Joſaphat nō ſolū adiuuabat ochoziā ſed etiā fecerat cū eo federa:vt pz.ij. palipo.ij.nūc aūt non dr̄ q fecit federa cū Joran ſed ſoluz q adiuuit eum. Tertiū eſt qz Joſaphat cōicabat cum ochozia in ope lucri.ſ.mittēdo naues in ophir p auro: z iſtud nō erat tam licitū ſicut cōicatio cū Joran.ſ.qz cōicabat ei in ope neceſſitatis adiuuādo eū ctra hoſtes ſuos:z potiſſime quia(vt dictuz eſt) Joſaphat agebat in hoc negociū ſuū potius q̄z negociū Joran. CAd tertiā dōm q increpitus fuit Joſaphat pp cōicationē quā habuit cū ochozia:ſed nō credebat ſe increpādū pp cōicationē quam nunc habebat cum Joran:z hoc pp tres cauſas aſſignatas ſupra in prī.z pp alias tres cās differentie aſſignatas inter cōicationē cū ochozia z cōicationem cū ioran. vñ non legit increpitus a deo Joſaphat pper cōicationez quā habuit cū Joran:ſicut legit increpitus pp cōicationem quā habuit cū ochozia.

Prīmo.

Scōo.

Tertio.

A

B Rño. Iuit Joſaphat ad bellum cū Joram pp iij.

Prīa cā. Scōa cā. Tertia cā.

Ad primus argū.

Ad scōm.

Ad tertiū.

CQueret vlterius an peccauerit Joſaphat adiuuādo Joran nunc in bello. Aliquis dicet q ſic:qz Joran erat impius

Qō.6. A

Iosaphat an peccauerit adiuuādo ioram idolatrā.

impius ⁊ tñ Iosaphat increpitus est qr adiuuit Achab in bello ex eo q impius erat. Sic p3.2°. paralipo.xix.s. Jheu filiꝰ Annani videʒ ait ad Iosaphat: ipio ꝑbes auxiliū ⁊ bȳs q odertnt dñm amicicia iungeris: idcirco irā dñi merebaris. Nec obstat q dicaʒ q Ioram nō erat tam malus sicut ochozias vel Achab: qr istud pōt alleuiare peccatū ⁊ nō excusare: nā ex eo q solū Iosaphat ꝓstabat auxiliū impio redarguiʒ: nō pōt tñ negari Ioram fuisse impiū ⁊ exosū a deo cū ꝯcoleret idola: ideo peccaret adiuuādo eū. ¶Itē nō stat excusatio illa. s. q nō cōicabat Iosaphat cū Ioran in negocio lucratiuo ⁊ nō necessario sicut cū ochozia: sed in negocio necessario. s. in bello ꝯ hostes: nā ēt Iosaphat adiuuit achab in bello ꝯ siros ⁊ tñ increpitus est a deo. ¶Rñdendū q satis pōt teneri vtraq3 ps s. q peccauerit Iosaphat adiuuādo Ioran vel q nō peccauerit. Bōz tñ vī q nō peccauerit: ⁊ hoc pp duo. ꝓmo qr in rebus dubijs vel que equaliʒ se hñt ad vtrūlibet: qō fauorabilius est tenendus est. ⁊ tñ fauorabilius est q nō peccauerit q3 q peccauerit. Scōo p3 h ⁊ efficaciꝰ: qr semel peccauit Iosaphat adiuuādo achab in bello ⁊ increpitus fuit a deo denūciante ei q merebaʒ penam. ij. paralipo. ⁊ iterū peccauit cōicando cū ochozia filio eius: ⁊ tunc nō solū increpuit eū: sed ēt inflixit penā ꝓfringendo naues eiꝰ. ij. paralipo. xx. nūc aūt tertio cōicabat Iosaphat cū Ioram filio achab: si g peccaret Iosaphat cōicādo nūc Ioram: deus increpuisset eū ⁊ intullisset valde magnā penā maiorē q3 in scōa vice ꝓp maiorē ꝓtumaciā: qr iste est processus iuris in puniēdo. s. q magis puniaʒ qs ꝓp eodē delicto in tertia vice q3 in scōa ⁊ in q̄rta plus q3 i tertia: ⁊ tñ nō legiʒ Iosaphat punitus nec increpitus ꝓp hac cōicatione cū Ioram: iō nō vī q peccauerit. ¶Cū aūt arguitur q licet pctñ Iosaphat posset diminui cōicando cuz Ioram qr nō erat tā malus sicut ochozias: ⁊ tñ non possit oīno excusari. Bōm q nō excusaʒ solū pp hoc q erat minus malus q3 ochozias: sed ista est quedā cā aliqualr alleuiās: cā vero excusans est: qr agebat hic Iosaphat negociū suū: eo q si nō adiuuaret Ioram ꝯ regē moab posset similiter rex edon recedere ab eo: ideo ꝓ se videbaʒ pugnare potius q3 ꝓ Ioram. ¶Ad ꝫm qñ dī q non pōt excusari qr erat h negociū necessariū: qr ēt erat negociū necessariū pugna achab ꝯ siros in qua Iosaphat adiuuit achab: dōm q aliqua maior cā erat peccandi adiuuādo achab q3 ioram. s. qr achab erat pessimus inter reges multiplicando ydolatriā sup oēs precedētes eū ⁊ occidēs ꝓphetas dñi: Ioram aūt nō occidebat ꝓphas ⁊ nō multiplicabat ydolatriā: sed potius diminuit eā auferēdo maximā ptē eius. s. cultū baal quē itroduxerat achab. ¶Alia cā excusatiua est potissime. s. qr Iosaphat pugnabat hic ꝓ cā sua: vt declaratū est: ⁊ hoc nō erat qñ adiuuit Iosaphat regē achab: qr nihil ptinebat ad Iosaphat bellum qō hēbat achab cū siris: iō nō peccauit nūc Iosaphat adiuuādo Ioram: ⁊ tñ peccauit qñ adiuuit achab. (Dixitq3 ꝓ quam viā ascendemus) hoc pōt referri ad regē Ioram vel ad Iosaphat: qr qlibet poterat querere ab altero ꝓ quā viā ascenderēt ꝯ moab: sed vī potius q Iosaphat quesiuerit hoc a regē Ioram: (at ille rñdit ꝓ desertū ydumee.) hoc rñdit rex israel. Sciendū aūt q tā terra ydumee quā moab sunt in ꝓfinibus terre canaā: terra tamē ydumee tangit terrā canaā in latere orientali ⁊ in meridiano maxime: vt colligiʒ nume. xxxiiij. ⁊ Josue. xv. terra aūt moab solū tangit terrā israel a ꝑte orientali apud iordanē: vt colligiʒ nume. xxxiij. ⁊ deute. iij. nā collis fasga est in terra moab in quo stetit balaā ad maledicendū israelitis: vt p3 nume. xxij. ⁊. xxiij. ⁊. xxiij. ⁊ tñ iste collis est apud Iordanē: vt colligiʒ deute. iij. poterant igiʒ rex israel ⁊ rex iuda ire in terrā moab ꝓ multas partes: sed elegerūt ire per desertū ydumee: qr forte per illā partez erat transitus facilior ⁊ terra minus munita ⁊ adhoc circuierunt ambulantes itinere. vij. diez eū possent exeuntes de terra israel illico introire in terrā moab: perrexerunt igiʒ rex israel ⁊ rex iuda ⁊ rex edon. s. Ioram ⁊ Iosaphat: nomē aūt regis edon nō hētur hic (⁊ circuierunt per viā septē diez). s. ꝓ desertū edon circuierūt via. vij. dierū ad introeūdū in terrā moab. ⁊ dī circuierūt qr nō erat istud iter rectū: nā si voluissent recte ꝓcedere: mox vt exirent de terra israel: introiuissent in terrā Moab eo q illa cōicat cū terra israel in iordane: sic p3 Jud. iij. vlt. dī q vada iordanis trāsmittunt in terrā moab: ⁊ tñ non diceret hoc nisi terra moab esset cōiuncta iordani: ⁊ cōsequenter ꝓiūcta terre israel. nā aliogn ēt diceret q vada iordanis trāsmittunt in terrā Indorum ⁊ ad oēs gentes orientales. Lustrauerūt tñ istī tres reges p. vij. dies terrā moab ꝓ desertū ydumee: vt ingrederent per viā planā ⁊ ad terrā que faciliter capi posset. dicitur autem per desertū ydumee: qr terra illa est modicū habitata: est. n. in desertis arabicis in quibus rara populatio tunc erat nunc vero maior est.

Determi. Auctoris.

In rebus dubijs qō fauorabiliꝰ est tenendum ē mare vbi agitur ō pctō.

Ad primū.

Ad scōm.

† B Terra ydumee ⁊ moab erant cōfiniꝰ terre canaā.

† †

¶An in Edon erat nūc aliquis rex. Et quo mō regebatur terra edon per reges Juda. Qō. vij.

Queretur quō dī hic q ibant rex israel ⁊ iuda ⁊ edon sil: nā in Edon nō erat rex tpe ioſaphat: ergo nō poterat ire tunc cū eis. p3 h qr ꝓcedēti lib. c. vlti. dī q fecit rex Josaphat classes in asiōgaber q̄ est in terra edon: ⁊ dī ibi: nec erat tūc rex ꝓstitutus in edon. ¶Itē p3 hoc qr. j. viij. dī q post mortē ioſaphat regis iude recessit edon ne esset sub iuda ⁊ ꝓstituit sibi regē. Idē p3. ij. palipo. xxi ergo nō erat tpe ioſaphat aliqs rex. ¶Rñdendū q reges erant in edon tpe ioſaphat ⁊ predecessoꝝ eius: lz ydumei seruirent regi Josaphat sub tributo: qō p3 hic quia dī q rex israel ⁊ iuda ⁊ rex edon ibant ꝯ regē moab: p3 ēt. j. qr dī q cōgregauit deus tres reges vt traderet eos in manu moab: ⁊ sic necesse est regē edon esse vnū de eis. pōt tñ in hoc dupliciter dici: vno mō q nō esset vere rex in terra ydumee tpe quo erat subiecta tributo ioſaphat ⁊ aliis regibus iude: ⁊ postq̄z recessit ydumea ne esset sub regibꝰ iuda ꝓstituit sibi regē p se: ⁊ sic intelligeʒ qō hr. j. viij. ⁊. ij. palipo. xxi. Cū vero dī hic q rex edon iuit cū rege iuda ⁊ israel: dicendū q nō erat ille vere rex: sed erat qdā prefectus ꝓuincie ꝓstitutus a rege ioſaphat: ⁊ qr presidebat toti prouincie ⁊ regebat eā vocabaʒ rex. ⁊ istud vult aliqualr tenere Nicolaus. ¶Alio mō pōt dici q qñ ydumei seruiebant sub tributo regibus iuda nō hēbant reges ordinarie: sed aliqñ hēbant reges ⁊ aliqñ nō: qr ponebant illos reges iuda qñ volebant ⁊ tollebant quādo volebāt: ⁊ sic manebat terra aliqñ sine vllo rege ⁊ tūc regebāt eā ad volūtatē suam reges iuda. ⁊ huic valde cōuenit littera ista ⁊ precedēti lib. c. vlti. nā ibi dī q tunc nullus rex erat in edon: ⁊ hic dī q erat nūc rex in edon q iuit in bellū cū rege iuda ⁊ israel. s. qr aliqñ pōebat regē ioſaphat ⁊ aliqñ tollebat. ¶Aliter pōt dici q dū fuerunt ydumei seruientes sub tributo regibus iuda semp habuerūt reges: ⁊ tñ isti reges nō ponebant ad voluntatē ydumeoꝝ nec ꝫm leges eoꝝ: sed ad voluntatē regū iuda: ⁊ hoc faciebant vt illi nō repugnarent regibus iuda subtrahendo se a sokone tributoꝝ. etiā isti reges nō erant de progenie antiquoꝝ regū edon: sed erant de qbus volebant reges iuda ꝓstituere. hoc aūt p3 qr qñ dauid inuasit terraz edō ⁊ Joab illā expugnauit: fugit Adad ydumeꝰ q erat de semine regio in egyptū: precedēti lib. c. xi. ⁊ sic vī q ceteri occisi fuerant: ⁊ ille factus est postea princeps latronū infestando terrā israel. e. c. post mortē vero ioſaphat ydumei subtraxerūt se ab israel nollēdo soluere tributa regibus iuda: ⁊ tunc dī q cōstituerūt regē. s. qr forte abstullerunt regē illum quē posuerat ioſaphat: qr non erat de semine regio nec erat ꝫm voluntatē eoꝝ ⁊ ꝓstituerūt sibi nouiter regē. de hoc tñ quid verius sit tangeʒ. j. viij. (nec erat aqua exercitui). s. ꝓ desertū ydumee nō poterāt repire aquas ꝓ exercitu. ⁊ hoc qr tota terra illa ⁊ generaliʒ tota terra canaā est defectuosa in aquis: ⁊ bibunt boues ⁊ pecora de cisternis: sic p3 nu. xx. qñ israelite volebant trāsire ꝓ terrā edon dixerūt ad regē eius: nō ibimus ꝓ agros nec ꝓ vineas nec bibem⁹ aquas de puteis tuis. ⁊ ob hoc aq̄ in terra illa precio cōparaʒ. Sic. n. dixerunt ibi israelite: si biberimus aq̄s tuas nos ⁊ pecora nostra dabimus qō iustū est: nulla erit in precio difficultas.

Qō. 7.

A

Tpe ioſaphat erant reges iedō

Alia solō.

Tertia solutio.

†

Tota terra canaā est ō fectuosa aq̄s ⁊ viuūt boues de cisternis.

Littera hebrayca.

Hieronymus fuit diuinus interpres. quia transtulit sensum mirabilr vide aliud simile per do. Abulē. Josue. vij.c. q.lxvij.

Deus quoqz iussit israelitis qñ trāsierūt postea p terraz Edon q aqs emerent ad bibendū:deute.ij.s.cibos emetis ab eis pecunia z comedetis aquā emptā haurietis z bibetis.z nō solū erat hoc spāliter in terra edon:sed gñaliter in oibꝰ terris que sunt in desertis arabie: nā ille sūt inaquose:sic pz deute.viij.cū dr dñs fuit ductor tuus in solitudine magna atqz terribili in qua erat serpens flatu adurēs z scorpio ac dipsas z nulle oino aque.(z Jumentis que sequebant eos).i.nec erant aque p exercitu nec p iumentis:z dr que sequebant eos:qz in exercitibꝰ semper solent ire multa iumēta in qbus ferant cibi z arma z oia alia necessaria ad bellū:z ista sequunt exercitū pp timorē hostiū venientiū ex aduerso.Jn hebreo dr(nec iumento qō erat in pedibus eorz)z accipit singulare p plurali:qz mānifestū est q nō erat vnicū iumētū in toto exercitu sed multa:z dr in pedibus eorz.i.inter pedes eorum vel inter eos.s.qz iumēta ibant in exercitu inter viros z loco huiꝰ dixit lra nostra que sequebant eos:qz nō est verisimile q iumenta irent inter exercitū sed retro:z sic ēt dicunt ire in pedibus exercitus.i.in pte posteriori: qz pedes sunt ptes extreme a talis.(dixitqz rex israel heu heu heu.)istud ponit ad significandū dolorem qz nō poterat exercitus hēre aquā:z si sic cōtinuatū fuisset necesse erat q totus exercitus periret.Jn hebreo dr aha z ponit semel lz nos ponamus ter heu z est aha interiectio significans affectuz mentis voce incognita:z quia sm diuersas gentes sunt diuerse intereiectiones:non posuit littera nostra talem interiectionez qualis hētur in hebreo.naz interiectio ista ponitur ad significandū dolorē: z scōm hebreos aha significat dolorē.s.est interiectio dolentis:sm latinos autē nō:ideo hieronimus posuit interiectionem dolentis.s.apud latinos heu heu.z ista interiectio aha alias qñ ponit inter hebreos ad significandū dolorē z aliquādo ad exprimēdos alios affectus:nā hiere.j.ponit aha: z tñ ibi nō est interiectio dolētis sed admirātis:nā heremias admirabat qūo deus mitteret eū ad predicandum cū ipse esset puer z nesciret loqui:z ad hoc dixit sm hebreos aha dñe deꝰ.Littera aūt nra posuit ibi.a.a.a.ter qz ista est interiectio admirantis inter nos.Et sic beatus hieronymus cautissime se habuit in trāsferēdo: qz loco eiusdē interiectionis hebree diuersas trāstullit apud latinos sm q vidit sñe expedire.(Cōgregauit nos deus tres reges vt traderet in manu moab).q.d.si nō hēmus aquā p exercitu necesse est q deficiamus viribus:z moabite scientes hoc venient z capient nos viuos nō potentes resistere eis.dicebat aūt hoc ioram quasi p modū conquerētis vl dolētis:q deus congregasset tres reges ad hoc solū q traderent in manus moab:z istud erat magnū infortunium vel magna pena.

†

†

£

†

†

†

quid hȝ ſpūm ꝓphicuȝ.dixit hoc Joſaphat qꝛ neſciebat an heliſeus eſſet ꝓphā:ꝛ hoc qꝛ pauci dies erant qbꝰ raptus fuerat helias ꝛ nondum innotuerat fama miraculorū heliſei.nā ſolū fecerat miracula tria.¶Primū de diuiſione aquarū Jordanis ꝛ illud fuit illico vt raptus eſt helias:ꝛ iſtud nullus vidit niſi.l.filij ꝓphetaꝝ qui de longe reſpiciebant.Scōȝ fuit in ſanatiōe aquaꝝ fontis hieri contini:ꝛ iſtud fuit mox vt redijt in hierico rapto helia:ꝛ ideo nōdū erat diuulgatū iſtud miraculū ꝓ terrā.Tertiū miraculū fuit in maledictionē pueroꝝ:qñ ad preces heliſei venerunt duo vrſi de ſaltu ꝛ lacerauerunt.xlij.ō illis pueris:precedēti.c.iſtud aūt nō erat vulgatū adhuc ꝓ duo.¶Prīo qꝛ pauci dies interciderant ex quo iſtō miraculū factū fuerat:qꝛ fuerat vltimū iter iſta tria. Scōo qa iſtud fuit ocultū:nā eꝝ vrbē forte nullo vidente male dixit heliſeus pueris:ꝛ tunc venerūt duo vrſi ꝛ lacerauerunt eos:ꝛ ſic quāꝫ reperirent pueri lacerati neſciretur an factū fuiſſet ꝓ maledictionez heliſei vel ex alia cā:ꝛ ſic miracula heliſei nondū innotuerant ꝓ que cōduceret eū habere ſpūm ꝓpheticū.(deſcendit ad eū rex iſrael ꝛ Joſaphat ꝛ rex Edon).ſ.iuerunt ad petendū conſilium ab eo ſup iſta penuria aque.

¶Āūo tres reges dicunt deſcendiſſe ad cōſulendū Heliſeum cū eſſet in caſtris. Qō.viij.

Qō.8. **Queretur** Āūo dr̄ hic ꝙ iſti tres reges deſcenderūt ad ꝙſulendū heliſeum: qꝛ heliſeus erat in caſtris ꝛ nō oportebat ꝙ ipſi deſcēderent ad illum ad aliquē locū.Aliꝙs dicet ꝙ heliſeus nō erat nūc in exercitu ſed erat in aliquo loco terre iſrael:ꝛ ille qui rn̄dit ſciebat locū ꝛ dixit iſtis regibus locū:ꝛ tūc ipſi deſcenderūt ad illū.Sic.n.fecit ſaul.nam cū eſſet in bello cō philiſtinos nō potuit hēre reſponſum a dño ꝓ ꝓphetas nec per ſacerdotes nec per ſomnia de fine belli:iō clam relictis caſtris iuit ꝓ noctē ad quādā phitoniſſaȝ cū duobus viris ꝛ ꝙſuluit de euentu belli ꝓ illā:ꝛ reuerſus eſt per noctē in caſtra ſupra.i.lib.c.xxviij. ¶Dōm tamē hic ꝙ heliſeus nō erat nūc extra caſtra:qꝛ ſi maneret in terra iſrael vbicūqȝ eſſet oporteret iſtos tres reges eſſe longe ab eo cū exercitu ſuo:qꝛ iam ꝓ.vij.dies circuierāt per deſertū terre edon:ꝛ ſi deberent venire ad heliſeum oporteret ꝙ morarent aliquot diebꝰ eundo ꝛ redeundo:ꝛ interim periret exercitus ſiti:ideo opȝ ꝙ eēt heliſeus i caſtris. ¶Jtē pȝ hoc efficacius:qꝛ heliſeus dixit tribus regibus facite in alueo torrentis huius foſſas:(ꝛ foſſas) ꝛ ille torrens erat in terra moab ꝛ in exercitu:nam de eo biberūt oēs viri pugnatores ꝛ iumēta ꝛ etiā moabite viderunt aq̄s illius eſſe rubras ꝛ putauerūt eſſe ſanguinē belli:ergo erat in exercitu heliſeus.nā ipſe iuerat cū ceteris viris de ſamaria:vt ſupradictuȝ eſt.Dicit tn̄ ꝙ iſti tres reges deſcenderūt ad heliſeū.ſ.ꝙ quāꝫ ſcirent euȝ eſſe in caſtris nō miſerūt ad vocanduȝ illū vt veniret ad ſe:ſed oēs tres iuerunt ad eū:vt ꝓ hoc honorarent ipſuȝ ꝛ ſic inclinarent eū ad cōſulendū dn̄m ꝓ ſe:potiſſime qa ꝓphete erant viri valde honorādi:iō ſatis equuȝ erat ꝙ ipſi nō irent ad reges ſed reges venirēt ad eos.ꝛ forte fecit hoc Joſaphat qui honorabat valde ꝓphetas dn̄i cuȝ eſſet vir deicola:nā cultores ydoloꝝ nō tantū curabant de eis eo ꝙ ipſi hēbant alios ꝓphetas:ſicut Achab habebat q̄dringentos ꝛ quinquaginta ꝓphas Baal ꝛ q̄dringentos ꝓphetas lucoꝝ:p̄cedēti lib.c.xviij. (Dixit autē heliſeus ad regē iſrael quid mihi ꝛ tibi eſt.)ſub intelligē dū eſt ꝙ rex iſrael quetuerit aliquid ab heliſeo priuſq̄ ceteri reges loquerent:ꝛ tunc rn̄dit heliſeus:qd mihi ꝛ tibi eſt.q.d.nihil tu hēs mecuȝ vt debeas venire ad me vt ꝙſulam dn̄m ꝓ te.nā tu nō colis deū ſicut ego ſed ydola:ꝛ ſi ꝓphetā velles ad inqrendū qd deus ſtatuat ō vobis:ꝓphetas hēs patris tui ꝛ mr̄is tue recurre ad eos ꝛ nō venias ad me.Vel poterat eſſe ꝙ heliſeꝰ diceret hoc regi iſrael anteq̄ aliqd loqueret eo ꝙ ſciebat ꝙ veniret ad ꝙſulendū eū ſed primū verius eſt.(vade ad ꝓphetas patris tui ꝛ mr̄is tue.)Achab ꝛ Jezabel qui erant pr̄ ꝛ mater Joꝛā regis iſrael nullū hēbant de ꝓphetis dn̄i:ſȝ potius Jezabel occidebat quoſcūqȝ de eis inueniret ꝛ in tantū erat dura ꝑſecutio ꝫ eos:ꝙ Abdias diſpenſator acab vir deicola abſconderit centū de ꝓphetis dn̄i in duobus ſpeluncis ꝛ pauerit eos pane ꝛ aqua quādiu durauit tribulatio:vt poſtea euaderent:p̄cedēti lib.c.xviij.habebat aūt Achab ꝛ Jezabel plurimos de ꝓphetis ydoloꝝ.ſ.de ꝓphetis lucoꝝ ꝛ de ꝓphetis baal:nā in ꝙgregatione illa qua venerūt ꝓphete ydoloꝝ ad diſceptandum ꝫ heliā quis eſſet verus deus fuerunt.cccl.ꝓphete baal ꝛ quadringenti ꝓphete ydoloꝝ:precedenti.lib.c.xviij.ꝛ qñcūqȝ volebat aliqd querere Achab nō vocabat ꝓphetas dn̄i ſed ꝓphetas ydoloꝝ.nā qñ debuit ire in belluȝ ꝫ ſyros ꝙgregauit ꝓphetas quaſi q̄dringentos de ꝓphis Baal ꝛ illi ꝓphetabant coꝛā eo de euētu belli: p̄cedenti li.c.vlti.ad illos aūt miſit nūc heliſeus Joran. ¶Quere an heliſeus peccauit dicēdo Joꝛā regi iſrael:vade ad ꝓphetas pr̄is tui.Aliꝙs dicet ꝙ ſic:qꝛ per hoc incitabat eū ad malū:nam ꝓphete ydoloꝝ inquirebant rn̄ſa a demonibus:deus tamē vetuerat queri rn̄ſa a demonibꝰ ꝛ mortuis ꝛ diuinis ꝛ incantatoribus ꝛ ab oi gn̄e magorū:vt pȝ deute.xviij.ideo heliſeus mittēs regē iſrael ad demones peccaret. ¶Rn̄dēdū ꝙ nō peccauit: qꝛ nō mittebat eū ad ꝓphetas ydoloꝝ.nā nō intendebat heliſeus facere ꝙ rex Joran iret ad ꝙſulendū ꝓphetas demonū: ſed dicebat ei iſtud ad increpationez.ſ. vt erubeſceret ꝙ coleret ydola que nō poterant facere miracula nec rn̄dere verū:ſed cogebat in neceſſitatibus recurrere ad dn̄m ꝛ ipſe rn̄deret eis ſic.n.deus loquit:nā deutero.xxxij.loquens ꝫ ydolatras inſultando ait:vbi ſunt dij eoꝝ in quibus hēbāt fiduciā de quoꝝ victimis comedebāt adipes ꝛ bibebant vinū libaminū:ſurgant ꝛ opitulent vobis ꝛ in neceſſitate vos ꝓtegant.ꝛ ſic deus vr̄ remittere ydolatras ad ydola ſua ꝓ adiutorio.Prium tn̄ iubet deute.xviij.ideo opȝ ꝙ illud dicat inſultando ꝛ irridendo: ita igit̄ miſit heliſeus Joran ad ꝓphetas ydoloꝝ: tn̄ aliꝰ nō mitteret:imo ſi videret ꝙ volebat eos ꝙſulere diſſuaderet ei quantum poſſet.

¶An heliſeus peccauerit increpando tam dure regem iſrael.Et qualiter ſe debēt habere viri ſancti circa potentes iniquos. Qō.x.

Qō.9. A Heliſeꝰ an peccauerit dicēdo Joꝛā ꝙ iret ad ꝓphas patris. ¶Prīa rn̄. Scōa rn̄. Auctoris.

Qō.10. **Queretur** Alteriꝰ an peccauit heliſeus increpando tam dure regē iſrael. nam dixit ei vade ad prophetas patris tui ꝛ matris tue: iſtud tn̄ erat ad magnā inſultationē:et dixit ei:viuit dn̄s ꝙ ſi nō vultū Joſaphat regis iude erubeſcerē nō attendiſſem quidē te nec reſpexiſſem:ꝛ tn̄ iſta eſt magna increpatio qualis vix diceꝝ alicui viro ſatis infimo. ¶Aliꝙs dicet ꝙ peccauerit heliſeus in iſta increpatione ꝛ hoc ꝓ duo.¶Prīo qꝛ increpauit regē duriſſime ꝛ in hoc nō ipendit ei debitū honorē:ſed potius dehonorauit eū increpādo ipſum ſicut hominē vilē:tenemur tn̄ honorare regem ſupceteros hoīes:ſicut pȝ prīa ¶Petri.c.ij.ſubiecti eſtote oī humane creature ꝓ deū ꝛ ſequit̄:ſiue regi tāquā preexcellenti.ꝛ ſic poſitus eſt̄ rex in prīo gradu eoꝝ quos honorare tenemur.Scōo pȝ hoc qꝛ nullus quātūcunqȝ malus ſit eſt increpandus dū bonū facit: ſed potius aliciendus vt illud cōtinuet.¶Rex tn̄ iſrael faciebat hic bonū opus ꝙſulendo prophetā dn̄i:iō peccatū erat ꝙ quis increparet eū ſup hoc:ꝛ tn̄ increpuit eū heliſeus.¶Rn̄dendū ꝙ nō peccauit heliſeus:ſed potius meruit increpando dure regē iſrael:immo in hoc apparet ꝙ heliſeus feruebat zelo dei:qꝛ quāꝫ rex iſrael potentiſſimus eēt: qꝛ tamē malus erat nō timuit nec erubuit increpare eū. ſic.n.dr̄ de viro pfecto ꝑs.xij.ad nihiluȝ deductus eſt in conſpectu eius malignus:timētes aūt dn̄m glorificat.i. vir pfectus ꝓ nihilo habet malignos nō timēdo nec honorādo eos.Sic autē erat rex iſrael:qꝛ erat ydolatra iō Heliſeus nō honorabat euȝ.¶Jtē bene fecit increpando euȝ:qꝛ ruboꝛe affectus forte cōuerteret ad dn̄m relicta totaliter ydolatria.nam Joꝛā abſtulerat cultū Baal de terra ꝛ reliquerat aliquā partem ydolatrie:ꝛ ſi quis vehementer ſuaderet ei: forte omnino abſtulliſſet eaȝ de terra ſua:ideo heliſeus inducēdo eū ad verecūdiam per ſuadebat ei.ſ.oſtēdendo ꝙ ydola ſua nō poterant ei rn̄-

† Ꝙ opi. quorūdam.

Cōfutatio. Prīa rō.

Scōa rō. †

Rn̄ſio. Auctoris.

B

Rex Joſaphat deicola honorabat valde prophetas dn̄i in quo ſūmant reges nr̄i tp̄is exēplum.

† Scōa rō. Tertia rō.

dere nec dare aquā quā petebat: iō q̄ deberet deserere illa ⁊ conuerti ad dñm: sic.n. predicator facere dz: q̄ iterdū debet suadere populo allitiendo ⁊ interdū ad verecū diā inducendo ⁊ ad alios affectus passionales sicut magis viderit expedire: ita q̄ ille modus teneaf semp qui crediſ efficacior esse in suadendo. est aūt modus efficax: vt in plurimū inducere ad verecūdiā: ideo vsus est eo heliseus ꝓtra Joā. Sic etiā ecclesia facit cōtra peccatores ꝓtumaces: nam subtrahit eis cōicationē sacramentorū ⁊ ⁊ oium hominū: vt sic rubore affecti pareant mādatis ecclesie. ¶ Ad primā rōnē: cū dī q̄ heliseus nō honorauit regē israel. ¶ Dōm q̄ tenebaf honorare eū quādiu bonus esset: ⁊ tñ nunc erat ydolatra ⁊ ob hoc erat minoris dignitatis quocūq; infimo hoie cultore dei: ideo nō tenebaf ei impendere honorē. si aūt fuisset catholicus honorasset eū valde. sic.n. patet de rege Josaphat qui erat catholicus ⁊ honorauit eū nunc valde heliseus dicēs: si nō vultum Josaphat regis iude erubescerez nō attendissez quidē te. ¶ Aliter pōt dici q̄ heliseus tenebaf honorare regē israel: nā quāc̄ esset ydolatra nō definebat esse rex legitime ⁊ tenebātur omnes de israel obedire sibi quantum ad ea q̄ cōcernebant regalē dignitatē ⁊ regimen regni: dū nō ꝓtinerent aliqūo ad ydolatriā vel nō essent cōtra legez dei. nō tamē tollebaf ex hoc: q̄n ꝓdicatores ad quos ꝓtinet ex officio increpare vicia: deberēt dure increpare Jorā ꝓ ydolatria ⁊ isti erāt ꝓphete in veteri testamēto. Sic.n. dixit deus ad ezechielē ꝓphetam: fili hominis speculatorē dedi te domui isrl: si dicēte me ad impiū: morte morieris nō annūciaueris ei nec locutus fueris vt auertaf a via sua impia: ipse impius in iniq̄tate sua morief: sanguinē aūt eius de manu tua regraz: ezechielē. iij. tenebaf ergo eodē mō heliseus annūciare regi Joran vicia sua ⁊ increpare eū de ydolatria ⁊ si taceret peccaret. Sic.n. dixit Isayas se peccasse: quia nō increpuit regez oziam quādo voluit vsurpare officiū sacerdotū offerēdo thus coram dño: vt p̄z ysa. vi. s. veh mihi q̄ tacui: q̄ vir pollutꝰ labiis ego sum ⁊ in medio populi polluta labia habētis ego habito. valde ergo meruit heliseus increpā do regē: nec in hoc dicebaf honorare eū: q̄ faciebat id qō pertinebat ad officiū suum. ¶ Ad scōam rōnē quādo dicif q̄ nemo increpari dz quādo bonū agit: ⁊ sic increpitus est Joran. Dicendū q̄ nullus dz increpari de bono opere: ⁊ tñ pōt increpari quādo bonū opus agif de malo ope quod alias egit. Sic.n. Judei dixerunt xpo. Joā. x. nā christus dixit iudeis quare volebāt eū lapidare cū fecisset multa bona opa: ⁊ ꝓpter qō illoꝝ lapidabant eū: ipsi vero dixerunt de bono opere nō lapidamus te sed de blasphemia: ita ergo nūc Joā bonū opus agebat quantū ad hoc q̄ cōsulebat ꝓphetā dñi: q̄ tamē consuleret ꝓphetam dñi ⁊ simul coleret ydola: erat valde malū ⁊ dissonans: ⁊ de ista dissonantia poterat nunc increpare heliseus regē oblata opportunitate cōuenientissima: iō bene egit increpādo. (⁊ ait illi rex israel). s. quāc̄ heliseus increpuerit dure regē israel: tamen ipse patienter sustinuit ⁊ nō desyt ꝓpter hoc cōsulere eū sup penuria aque. ista tollerantia fuit: q̄ forte Joā erat, vir satis cōsentaneus rōni ⁊ videns q̄ heliseus rōnabiliter loquebaf patienter tolleraret. vel forte fecit hoc ex necessitate: q̄ erat in magna angustia aquaꝝ ⁊ credebat nō posse hēre nisi per heliseū ⁊ si exasperaret eū dure loquēdo irasceretur heliseus ⁊ nollet cōsulere dñm ꝓ aqua: ideo oportuit q̄ tolleraret increpationē. (quare cōgregauit dñs tres reges hos vt traderet eos in manus moab). i. rñde mihi quare deus duxit tres reges istos cū exercitu suo in terram inaquosaz in qua moreretur exercitus siti: ⁊ veniret rex moab ⁊ caperet nos: in hebreo dicif (nō q̄ congregauit dñs tres reges hos vt traderet in manu moab). i. nō cures cōsulere dñm pro aqua: q̄ nō dabit illā nobis: qa ipe cōgregauit nos tres reges vt traderet in manus moab: ideo opz q̄ tradamur ⁊ istud est per defectum aquaruz. sic exponunt quidā hebrei: sed ista expositio est irrōnabilis ⁊ cōtra litterā: q̄ manifestum est ista esse verba regis Joran: vt p̄z ex littera ⁊ ipse ibat cū aliꝫ duobus regib⁹ ad cōsulendū heliseū super aquaꝝ penuria: quō ergo diceret ei q̄ non curaret consulere dñm sup ags. ¶ Item heliseus rñdit regi Joran ad ista verba: si nō vultū iosaphat regis erubescerem nō attendissem quidē te nec respexissem: ⁊ tñ in hoc dicebat heliseus q̄ nollebat ei rñdere: nec respōdisset nisi ꝓpter Josaphat: ergo opz q̄ aliqd quereret rex Joran ab heliseo: alioq̄n responsio heliſei eēt valde ridicula ⁊ nō ad ꝓpositū: ideo necesse est q̄ Joran quereret in verbis istis ab heliseo aliqd: ⁊ sic posuit lr̄a nr̄a ꝓ modū qōnis ⁊ sic dz exponi littera hebraica. s. non q̄ congregauit dñs tres reges. i. nunqd quare ꝓgregauit eos (dixitq; heliseus viuit dñs exercituum.) modus iurādi est. s. Juro p̄ vitam dei exercituū (in cuiꝰ conspectu sto.) iste erat modus loquēdi helie: precedēti lib. c. xvij. ⁊ in aliis locis ⁊ heliseus secutus est modum loquēdi suū: q̄ erat discipulus eius ⁊ dī in cuius cōspectu sto. s. q̄ oia sunt presentia deo: velut si diceret viuit dñs qui oia videt. vel intelligif in cuius conspectu sto. i. cui seruio ⁊ cozā quo sto cōsiderādo semp vt seruiam ei. Sic.n. loquif apostolus dicens viuit dñs cui seruio in spiritu meo: in hebreo dī (in cuius conspectu steti:) sed ponitur preteritū pro p̄nti quia nō significaf p̄ hoc aliqua p̄nti specialis quā habuerit heliseus aliquādo cozā domino: vt pote q̄ aliqñ locutus fuerit ei ⁊ ostēderit se illi clare sicut se ostēdit mouſi exo. xxxiij. q̄ nulla talis legif fuisse de heliseo vel si aliqua fuisset nesciebat eam populus ⁊ sic nō loquereſ de illa heliseus: sed itelligif de assistētia quotidiana cozā deo sicut supza declaratū est. (q̄ si nō vultū Josaphat regis Jude erubescerē). s. ꝓpter Josaphat honorabo te nūc: q̄ erubesco vultū eius. s. q̄ ipe veniat ad me ⁊ ego nō rñdeam: nā alias nō respōderem tibi. Honorauit aūt heliseus valde regez Josaphat ex eo q̄ erat vir bonus deicola: qui de terra sua abstulerat ydolatriā ⁊ cōfidebat in dño ⁊ posuit iudices iustissimos in terra sua: vnde ipsemet deus laudauit eū ⁊ ostendit ꝓ eo miracula in bello cuius laudes habenf. ij. palipo. xix. ⁊ xx. (nō attendissem quidē te nec respexissem). i. nō attendissem ad verba tua respōdēdo aliqd: nec etiā respexissem te ostēdēdo tibi vultum gratum. ¶ Quereſ si Josaphat nō iuisset cū Joran ad cōsulendū heliseum: an respōdisset aliqd sup penuria aquaruz: ⁊ an peccaret nollendo respōdere. ¶ Dōm q̄ heliseus dixit ḃ se nō rñ surū nisi veniſſet Josaphat: ⁊ hoc iurauit dicēs: viuit dominus: ideo vī q̄ sic facere intēdebat: q̄ aliogn periurus esset. Rñderi pōt q̄ heliseus sic intēdebat facere cōsiderata malicia Joran. s. q̄ colebat ydola ⁊ cōsulebat dominū: ⁊ tamē postea flecteref misericordia vidēs populum pereuntē: nā si nō rñdereſ sibi sup aqua necesse erat mori totū exercitū pre siccitate: ⁊ tunc heliseus compateretur eis: ⁊ dato q̄ nō esset ibi Josaphat rñderet: sed istud iam nō est ꝓpter Joā. Cum aūt dī an peccaret nō respondēdo. Dōm q̄ nō erat in potestate heliſei respōdere: q̄ nō est in ptāte ꝓphetaꝝ habere spūm ꝓpheticū: sed qñ deus vult tangit eos sicut infra declarabif: erat tñ in ptāte eius consulere dominū ad hoc q̄ respōderet. ⁊ tūc dicēdū q̄ si videret heliseus populū pereuntē siti ⁊ veniret ad eū Joran vt consuleret dominū ꝓ penuria aque: quāc̄ esset Joran pessimus tenebaf cōsulere dominus. ⁊ hoc ꝓpter duo. Primo q̄ licet eēt Joran malus: tamē multi erant in exercitu boni ⁊ si pmitteret eos heliseus mori inauxiliatos esset crudelis valde. Scōo p̄z q̄ dato q̄ Joran esset valde malus ⁊ oēs essent mali: tenebatur heliseus agere quātū in se erat ne morerenf siti: q̄ cuilibet ꝓximo tenemur quātūcūq; malus sit quādo est in extrema necessitate: sed ita erant isti q̄ morerenf siti in breui nisi succurreſ eis: ideo tenebaf heliseus agere quā tū poterat vt haberent aquā: ⁊ istud erat q̄ cōsuleret dominū pro illis. ¶ Si aūt obiciatur q̄ hic dixit se nō facturū lnisi erubesceret vultū Josaphat: ergo si nō fuisset ibi Josaphat nō fecisset. ¶ Dicendū q̄ verū est q̄ non fecisset ꝓpter preces Joā: ⁊ tamē fecisset ꝓpter miseriam populi pereuntis. nūc aūt fecit ad preces Joran ⁊ tamē illas exaudiuit ꝓpter Josaphat. (nūc aūt adducite mihi psaltez

Scōa rō.

Qō. II.
A
An heliseus respō disset Joā nisi vēisset Josaphat.

Ad. ij. ptē.

B
Tenebaf heliseꝰ cōsulere dñm si ppls fuisset in extrema necessitate pp duo.
Prīa rō.
Scōa rō.

Obiectio.
Rñsio.

†

Pulchrum documētū p predicatoribus.

C

Ad primā rōnem. in ꝓrium.

Alia solō.

Predicatores in veteri lege appellabant ꝓphete.

Predicator tenetur increpare vitia regis sub pēa peccati mortalis.

B
Ad scōam.

Expō hebreoꝝ irrōnabilis.

Prīa rō.

Spūs pro phetic⁹ qd sit ppie. †

Qō.12. A

Opi.ra.sa.

Cōsutatio.

Opi. Nicolai.

Determi. Auctoris.

B

Diuersitates armoniarū.

Corda generosa valde imutantur p vires armonie.

Eccla ḡre in diuinis officijs ordinauit varietatē cantuū ꝛ varias armonias.

Qūo diuersimode aia ppbaꝛ im mutatur a deo aliqñ cū extasi.

Aliqñ sine. C

Cā ḡre p. phe rapiūtur in extasin.

Aia i extasi nihil sentit.

psaltē.)volebat heliseus cōsulere dñm ꝛ ad b iussit:q' ad ducerēt psaltes.i.citharizatoꝛ:vt dū canēt coꝛā eo ppheta ret.(cūqꝫ caneret psaltes facta est sup eū manus dñi.) s.canente citharista venit spiritus ppheticus in hominē cū nihil aliud sit spiritus ppheticus nisi quoddā lumen supernaturale illustrans hoiez ad horā ꝛ raptiꝫ trāsiens. CQuare Heliseus iussit citharistam duci coꝛā eo ad p. phetanduꝫ ꝛ ḡre ecclesia in diuinis officijs ordinauit diuersas armonias. Questio.xij.

Queretur quare heliseus iussit q' duceret citharista coꝛā eo ad ppbetādū.

CRndet Ra.sa.q' heliseus iratus fuerat ex verbis que locutus est cū Joran rege Israel:spiritus aūt ppheticus nō tangit coꝛda hominū manentiū in ira:ideo ad hoc q' gauderet ꝛ perderet iram voluit q' citharista caneret coꝛā eo:ꝛ sic recederet ira ꝛ posset venire spūs ppheticus. Sed istud nō est cōueniens:qꝛ heliseus non cōcepit nūc aliquā iram pturbantem coꝛ in qua peccaret moꝛtaliter vel venialiter:sed magis fuit ira per zelū que meritoꝛia est:nō est ergo rōnabile q' ppter illud in quo merebaꝫ spirit⁹ ppheticus nō veniret ad eū.C Rndet Nicolaus aliter q' quedā sunt armonie puocātes ad gaudiū dissolutiuū.Alie sunt puocantes tristiciā.Et alie deuotionē. ipse aūt heliseus volebat nunc accēdi in deuotionē:ꝛ ad hoc fecit cantoꝛē citharizare.CDōm aūt q' heliseus voluit consulere dñm sup hoc q' querebant isti reges : ꝛ ad hoc voluit disponere se:ꝛ istud erat p quādā tranquilitatē anime vt facilius pciperet motū interiorē in spiritu qñ illustraretur spiritu ppbetico:ista autē tranquilitas pcuranda erat per cantuꝫ redeunte aia ad se ipsam:iō fecit adduci psaltem. Sꝛo quo sciēdū q' licet quidā homines nō sentiant vires armoniarū qꝛ forte sunt coꝛdis infimi: tamē coꝛda naturaliter gñosa nimis imutant p vires armonie.pficiunt.n.diuersitates armoniaꝝ ad causanduꝫ diuersitatē moꝛ:pñt.n.armonie puocare hoiem ad plantum:ad iocunditatē:ad iram:ad libidinem:ꝛ ad oia gña affectuū.Jdeo aristo.politicoꝝ.viij.i fine cū instruit mores iuuenū:nimis attendēdū dixit ad melodias ꝛ q̄dam melodie sunt canēde iuuenibus ꝛ alie tenēde:ꝛ distinxit ibi inter melodiam doꝛicā ꝛ frigistaz:distinxit etiā de instrumentis musicis pertinentibus ad flatū ꝛ ad pulsum quo causent diuersas passiones.sunt nāqꝫ quidā hoies q quāq̄ꝫ sint intenti quibusdā rebus nō honestis:si audierint quasdā armonias speciales moꝝ relinquūt oia illa ꝛ reddunt sollicīti ꝛ eleuaꝫ spiritus eoꝝ in quādā speculationē:ꝛ interdum mouenꝫ ad lacꝛymas.Sic autē forte erat in heliseo:qꝛ non erat aliqs modus quo aia sua ab exterioꝛibus curis rediret ad seipsam quā p armoniam: ideo fecit q' caneret citharista coꝛā eo.Et ista fuit intētio ecclesie oꝛdinantis varietatē cantuū in diuinis officijs:ꝛ oꝛgana musica:vt varie armonie diuersimode coꝛda hominū ad deuotionē incitent.Sic.n.ait ysidoꝛus.vij.ethimo.ꝛ habeꝫ in decretis.xxi.di.c.cleros q' quidā lectoꝛes sunt q ita legūt:vt quosdā ad luctū lamētūqꝫ pmoueāt. Heliseus vero nō solū volebat aiam suā distrahi ab exterioꝛibus sed etiā reddi nimis tanquillā:vt quātūcūqꝫ altissimā imutationē spūs ppbetici posset sentire. Reqrit aūt istud in ppbetis q imutantꝫ solum in spū fine voce ꝛ apparitione exterioꝛi:qꝛ isti debēt esse valde attēti ad motū dei aliogn aia nō poterit pcipere motū interioꝛē:ꝛ hoc potissime qñ reuelatur aliq̄ res altissima:qa tunc anima ꝑm totū suū conatū debet attenta esse alioquin nihil intelliget.Et ista est cā quare ppbete interdū rapuntur in extasin.s.qꝛ ea que reuelanꝫ eis sunt tā arduа:q' non poterit illa aia intelligere si sit intenta alicui alteri operationi:ꝛ ideo tunc in extasi cessat aia ab oibus actibus exterioꝛibus rōnalibus.s.a locutione ꝛ cōicatione cū hoibus.cessat etiā ab actibus aialibus.s. a sensitiuis:quia sic rapti nō vident nec audiunt nec odoꝛāt nec habēt aliā sensationē.cessant etiā totaliter quasi spiritus eoꝝ ab operibus naturalibus.s.a digestione ꝛ appetitu ꝛ expulsione ꝛ aliys opibus virtutis nutritiue ꝛ augmētatiue:ꝛ iō si tunc hoies occiderētur nō sentirēt siue vrerent ignie siue secarent gladio:in tantū q' nesciunt an viuant ꝛ an sit aia in coꝛpoꝛe.ꝛ opꝫ tales cadere in terram nisi ab aliys teneanꝫ:qꝛ virtus aie oino deserit coꝛpus tā quā exanimatū.ista oia patēt in beato Paulo:qꝛ aia sua eleuata fuit ad videndū secreta altissima qualia nō licet homini loqui.ij.ad coꝛin.xij. ꝛ ad hoc oportuit q' caderet in terrā ꝛ cecidit viriq; sui introduxerunt eū ad manus in damascuꝫ fuitqꝫ ibi tribus diebus ꝛ nō māducauit nec bibit nec vidit:actuū.ix.ꝛ ēt nesciebat an anima sua esset in corpe:sic pꝫ.ij.ad coꝛin.xij.s.nescio an in coꝛpoꝛe vel extra coꝛpus deus scit.ꝛ tunc vt asseritur vidit diuinā essentiā.ꝛ tamē istud erat altissimū reuelabile:ita ergo de ceteris ppbetis qñ videbant aliqd altissimū necesse erat aiam cessare ab oibus exterioꝛibus ꝛ reponi in maxima tranqlitate:hoc aūt causabaꝫ in heliseo p armoniam:ideo fecit q' caneret psaltes coꝛā eo. CQuereꝫ vlterius an intelligebat heliseus q' p hoc q' caneret psaltes veniret sup eū spiritus dñi. CRndēdū q' venire spiritū ppheticum nō est in ptāte ppbetaꝝ:nec est aliquid p quod ppbete faciant q' spūs prophēticus veniat sup eos:qꝛ spiritus ppheticus a deo daꝫ nihil aūt est per quod possimus deuꝫ cogere ad aliqd determinate faciēdū.non est ergo intelligēdū q' cantus citharisте vel qō cūqꝫ aliud:fit aliqd ad qō directe sequaꝫ spūs ppbetic⁹. Sed reqrunꝫ duo in ppbetia. Primuꝫ est illustratio dei in intellectu nr̄o.Scōm est dispositio quedā ex parte hominis vt promptioꝝ sit ad recipiendū id qō deus influit. ꝛ ista dispositio est duplex.vna est p modū icitatiōis dei ad hoc q' det spūm ppheticuꝫ:alia est p modū dispositionis interioris ad hoc q' qñ venerit anima nr̄a possit sentire motus eius.De pria dispone dōm:q' illa nō erat eadē apud oēs ppbetas:sed quidaꝫ p hoc q' ibant ad aliquē locū determinatū respōdebat eis deus immediate. nō premissa oꝛone aliqua vel alio ope.ꝛ sic erat in moyse:nā qñ volebat bēre rñsuꝫ a deo intrabat in sancta sanctoꝝ ꝛ ibi loquebaꝫ angelus dei de ppiciatoꝛio nu.vij.s. cūqꝫ ingrederēt moyses tabernaculū federis vt cōsuleret oꝛaculū audiebat vocē loquētis ad se de ppiciatoꝛio qō erat sup arcā inter duos cherubin. In aliis aūt ppbetis erat dispositio p modū oꝛonis vel ieiunij: de oꝛone pꝫ qꝛ israelite post captiuitatē babilonicam petiuerūt a hieremia vt reuelaret eis an deberēt descēdere in egyptum:ꝛ ipse oꝛauit ad dñm p dies decē ꝛ in fine illoꝝ respondit ei dñs:vt pꝫ hiere.xlij.De ieiunio pꝫ nam quādo Daniel volebat bēre aliquā reuelationē a deo:ieiunabat p multos dies affligens carnē suā p oēm modum:ꝛ tunc ei deus reuelabat vnde semel ieiunauit tribus ebdomadis:vt declareꝫ ei quedā visio:ꝛ in fine illaꝝ declarata est:vt pꝫ Dani.x.s.in diebus illis ego Daniel lugebam triū ebdomadaꝝ diebus panē desiderabilē nō comedi:ꝛ caro ꝛ vinū nō introierunt in os meum:sed nec vnguēto vnctus sum donec cōplerenꝫ trium ebdomadarū dies:ꝛ tunc sequiꝫ q' in fine illaꝝ venit angelus ad reuelandū ei visionē. CScōa dispositio est ꝑm quā anima nr̄a est disposita ad recipiēdū motū interioꝛē spiritus ppbetici.ꝛ hec est per hoc q' subtrabit se a curis exterioribus:ꝛ recolligit se intra se:ꝛ tunc qōcūqꝫ aduenerit sentitur:qꝛ anima ꝑm totas vires suas tēdit in illud.Nunc aūt de heliseo dōm q' per cantū citharisте habuit vtrāqꝫ de ꝑma pꝫ qꝛ sicut alij ppbete p ieunia ꝛ oꝛonē ꝑmerebanꝫ q' de⁹ eis releuaret ea de qbus q̄rebāt : ita Heliseus per magnā deuotionē pro mereꝫ istud.ista tamē deuotio causata est in eo p cantū citharisте:ideo p istud dispositus est.sic pꝫ de hominibus qui p armonias mouētur ad deuotionē.De scōa dispositione pꝫ quia cantē citharista anima Heliseі recoligebatur inter se ipsam ꝛ erat dispositа ad suscipiendū quoscūqꝫ motus spiritus prophetici etiam si esset reuelatio altissima.ꝛ forte habebat istuꝫ modū specialiter Heliseus disponēdi se ad suscipiēdum spiritū prophēticum:sicut alij ppbete hēbant ieunia ꝛ oratiōnē ꝛ sepe vtebatur isto modo accipiēdi diuinam responsionem.

† CEt ait.)Hic ponitur ꝑm huius partis in quo aquaꝝ †

Qō.13. A

An heliseus credidit q' pp cantum vēiret spūs dñi sup eū.

Que sit dispones ex pte ppbaꝝ adhoc q' spūs ppbie tāgat illos.

Prima dispositio.

Oro ꝛ ieiunij maxie disponunt ad ppbiā.

B

Scōa dispositio.

† abundantia ꝛ victoria predicit.ꝛ dicit(hec dicit dominus:)mox vt cepit cantare psalтes venit spiritꝰ domini super heliseū:ꝛ hoc fecit deus ad ostendendā bonitatem siꝛi vt populus laudaret eū ꝛ ad honorandū heliseum.

Ꝯ quo sciendū q̄ quādocūq; ꝓphete ꝛ viri sancti debebant obtinere a deo in secreto spiritū ꝓpheticum: vel operationē alicuius miraculi tardius obtinebant:ꝛ cum maioribus precibus q̄ꝫ cū deberent illud obtinere coꝛā populo:sic pꝫ in helia q̄ suscitauit puerꝫ mulieris sarepta ne in occulto ꝛ nō potuit obtinē quousq; ter orauit ꝛ ter incubuit sup puerꝫ:precedēti lib.c.xvij.petiuit etiā a deo pluuiam in occulto ꝛ nō obtinuit quousq; septies orauit eo.lib.c.xviij.fecit autē coꝛā populo miraculum de igne descendente sup sacrificium:ꝛ solū semel orauit ꝛ illico descendit eo.c.Sic etiā petiuit sup quinq̄genarios ascēdere ignē astantibus eis:ꝛ ad primam vocem eius ignis descendit:supra.i.c.Jdez fuit in heliseo q̄ quādo sanauit aquas hierico ꝛ fecit oia alia miracula astantibꝰ multis ad prima verba sua fiebat miraculum:vt patet precedenti.c. de aqua sanata ꝛ sequenti.c.de multiplicatione olei ꝛ dulcoratione ciborū ꝛ de sanatione Naamam siri a lepra.ī.v.quādo tamē in secreto debuit suscitare filiū mulieris sunamitis bis orauit ꝛ deambulauit per cenaculū priusq̄ puer suscitaret:sequēti.c.sic etiā fuit de Daniele:nā quādo Nabuchodonosoꝛ quesiuit ab eo reuelationē primi somnij ꝛ interpretationē illico rndit:vt patet Dani.ij.ꝛ quādo quesiuit interpretationē somnij secūdi cepit cogitare Daniel quasi p vnam horā ꝛ respōdit:vt patet Dañ.iij. Quādo tamē in secreto querebat a deo solutionē alicuius dubij stabat interdū per tres ebdomadas in ieunio ꝛ deus nondū respōdebat:ꝛ vt patet Dañ.x.idē accidit in hieremia:vt pꝫ hieremie.xlij.ꝛ sic de ceteris.Primū istoꝝ fiebat ꝓpter duo primū erat ad laudē dei ꝛ ad ostendendā magnitudinem potestatis eius:nā si illico vt ꝓphete in publico petebant a deo operationē alicuius miraculi si nō fieret:ꝛ post aliquātū tēpus fieret:putarent populares deū istuꝫ nō esse omnino potentē:sed indigebat tempore ad operandum sicut natura:vel forte alius deus erat q̄ impediebat eum ab operando in illo tēpore vel in illo loco:sic.n.opinabant̄ gentiles quia putabant quosdā deos posse operari in quibusdam tēporibus ꝛ nō in alijs ꝛ in quibusdā locis ꝛ nō in alijs.sic.n.dixerunt siri de deo israel ad regeꝫ suū Benadab dij montiū sunt dij eoꝝū:ideo superauerunt nos sed melius est vt pugnemus ctra eos in cāpestribus ꝛ obtinebimus eos.deus igitur debuit operari miracula in oi tēpore ꝛ in omni loco in quo peteret:vt ostēderet se omnipotentē.De loco pꝫ q̄ ex eo q̄ dixerunt siri deus montium est deus eoꝝ ꝛ nō vallium:voluit deus ostēdere q̄ nō solū erat potestas sua in montibus sed etiam in vallibus ꝛ in omni loco:precedenti lib.c.xx.Cū dixit q̄ dixerunt siri deus montium est dñs ꝛ nō vallium:dabo multitudinē hanc in manu tua:ꝛ tunc tradidit deus siros in manu israel in vallibus:ꝛ sic cognouerunt q̄ nō solū in montibus sed etiam in vallibus erat deus potens. De tēporibus patet q̄ ex eo q̄ gentiles putabāt quedā tēpora esse acōmoda ad faciendū aliq̄d ꝛ alia nō: deus dicebat in egypto pharaoni p moysen quādo tollebat plagas quo tēpore volebat:q̄ oraret ꝛ aufferret illas: vt pꝫ exod.vj.ꝛ.viij.ꝛ.ix.ꝛ.x.ꝛ sic cognoscebant oēs gentes deū esse vere potentē ꝛ laudabant eū.sic pꝫ quādo helias disputauit cum ꝓphetis Baal quis erat verus deꝰ: ꝓphete Baal clamauerunt ab ortu solis vsq; ad meridiem Baal exaudi nos:ꝛ nō potuerunt habere ignez p sacrificio:clamauit autē postea helias ꝛ ad primā vocez eius descendit ignis de celo super sacrificiū: precedenti lib.c.xviij.Secūdum erat ad gloriā prophetarū: naꝫ si prophete clamarent ad deū coram populo ꝛ nō exaudirent illico: crederet populus eos esse parui meriti:iō nō honoraret eos nimis. cum autē mox vt ipsi orabant exaudiebat eos deus aquirebant magnā reuerentiā in conspectu plebis:ita vt populus semp crederet eis.Sic n.patet de moyse exod.xix.cum dixit deus: Jam nunc veniaꝫ ad te in caligine nubis vt audiat me populus loquentē ad te:ꝛ credat tibi in ꝓpetuū.hoc autez deus ex benignitate nimia facit:q̄ non solū sanctis suis in vita eterna magnā gloriaꝫ tribuit:sed etiam hic in oculis omniū hominū venerabiles illos facit.Secundū erat qō deus in secreto nō audit ꝓphetas ꝛ viros sanctos facili ter.Causa huius est vt non superbiant q̄ si deus in secreto sanctis suis aquiesceret in omnibus sicut in publico possent extolli in superbia succedētibus omnibus ꝓspis:ideo facit q̄ in secreto sine magnis ieiunijs ꝛ orationibus nō exaudiant̄: vt sic humiliati cognoscant defectꝰ suos.sic patet scōa ad corin.xij.ſ.ne magnitudo reuelationū extollat me datꝰ est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me collafizet.satis.n. apparet hoc in helia qui mox vt coꝝā toto populo impetrauit ignem de celo super sacrificium:ad primā vocem separatus in colle montis nō potuit obtinere pluuiā a domino quousq; septies orasset.Sic.n.dicit Gregorius sup ezechielez q̄ postquā deus ostēdebat ezechieli magna misteria vocat eū filium hominis:vt per magnitudinē reuelationū nō extollatur putans se esse supra conditionē humanā:(facite alueū torrentis huius fossas ꝛ fossas).i.facite in ipo torrēte multas fossas.Sciendū q̄ ille torrens non habebat nunc aquā ꝛ sequēti die ventura erat p illū: ꝛ qr illa aqua transitura erat in breui qr non veniebat de aliquo fonte semp manantī sed deus mittebat illam: debuerunt facere multas fossas magnas in torrente vt quādo transiret aqua detineret ibi.(hec.n.dicit dominus nō videbitis ventū nec pluuiaz ꝛ alueus iste replebitur aquis.) istud ponitur ad ostendendū miraculū.ſ.q̄ impleret torrens ille aquis sine aliqua pluuia ꝛ sine vēto. dicit autē de vento quia venti solent dare pluuias ꝛ maxime ventus australis de quo dicit:conuerte domine captiuitatē nostram sicut torrens in austro.ps.cxxiij.ſ.q̄ torrentes replent̄ aquis in austro.i. flante vento australi. dixit autem hoc deus vt miraculū esset manifestius:nam si deus mīsisset pluuiā que alias naturaliter ventura non erat:ꝛ repleret torrentē miraculū erat:qr tamē israelite nescirent an veniret ista pluuia naturaliter vel miraculose nō putarent esse miraculū:cū vero viderent torrentē siccuꝫ repleri aquis nō facta aliqua mutatione in aere manifestum erat istud esse miraculum.(ꝛ bibetis vos ꝛ familie vestre ꝛ iumenta vestra).i.habebitis copiaꝫ aque ad bibendum p vobis ꝛ pro iumentis.

Unde venit aqua ista que repleuit alueum sicut dixerat Heliseus. Qō.xiij.

Queretur vnde venit aqua ista replens alueum.Posset dici q̄ iste alueus erat per quē decurrebat aqua alicuius fontis:ꝛ tamen nunc minuta fuerat aqua ꝛ nō fluebat per alueū ꝛ deus multiplicauit illā in fonte:ꝛ fluxit per alueū.Vel pōt dici q̄ deus fecit pluuiā magnā in aliqua terra longinqua ꝛ aqua cōgregata est in alueum illū ꝛ fluxit vsq; ad locum in quo erant castra istoꝝ trium regū:ꝛ sic illi nō viderunt pluuiā nec vētū sicut dicit hic:quia illa facta fuit in terra longinqua.Vel pōt dici q̄ ista aqua fcā est de niuibus liquefactis ab alpibus in terra longinqua sicut fit in Jordane:naz quolibet anno in mense martij vel qua si liquefiunt niues libani ꝛ cadunt in duo capita Jordanis qui nascit ad radices libani:nō intumescit Jordanis valde in mense illo:vt patet Josue.iij.ꝛ ecclesiastici. xxiij.ꝛ ibi declaratuz est.ꝛ tamē iste niues non liquescerent naturaliter sed miraculose deo agente. Vel potest dici ꝛ melius q̄ deus creauit aquas de nouo ꝛ repleuit alueū ꝛ transierunt tot aque per alueū: vt replerent fossas quas fecerat exercitus ꝛ postea fluere cessauerunt: (parū est in conspectu domini insup etiam tradet Ado ab in manus vestras).q.d.deus liberalissimus est ꝛ dat abundātius q̄ꝫ nos petamus.vos.n. petuistis solum aquas ꝛ dominus nō solum dabit aquas sed etiā victoriā de Adoabitis:(ꝛ percucietis omnē ciuitatem munitā.) i.poteritis destruere oēm ciuitatē quātūcūq; munitam nec poterit resistere vobis(ꝛ omnē vrbem electam) vocant

Secunda quare non audit facili liter in secreto.

Nota dcm gregorij.

Torrens sine pluuia ꝛ vento aq̄ impletur.

Qō.14.

A Pria rn.

Scōa rn.

Tertia rn.

Quarta rn sio.

Quar de in publico audit ꝓphetas illico i secreto ꝛo tardius.

B Primum est pp duas rōs. Pria rō.

E

Scōa rō.

cant vrbes electe que ceteris excellentiores sunt tam in populositate q̄z in abundantia reruz q̄z in fortitudine loci:ꝛ iste etiam nō possent resistere istis tribus regibus (ꝛ vniuersum lignū fructiferū succidetis).ſ. delebitis arbores terre de quibus pascuntur Moabite:vt nō maneant aliqua ligna fructifera in terra sua.(ꝛ omnē agrum egregiuz operietis lapidibus) agri vocant proprie terre que seminantur ꝛ large etiā vinee vocantur agri: (cūctosqz fontes aquarū obturabitis).ſ.cū ambulaueritis per terram Moab omnes fontes obturabitis implendo humo: vt nō habeant Moabite vnde bibant. ¶Queretur quare deus iussit agros egregios repleri lapidibus. ¶Respondēdū q̄ si accipiamus agros large ita vt comprehendant vinee debebant operiri lapidibus ad hoc q̄ frangerent omnes propagines:ꝛ redderent vinee inutiles. Si autē accipiant agri solum pro terris que arantur ad faciendum semina.dicenduz q̄ operiebant lapidibus ad hoc q̄ Moabite postea nimis laborarent tollēdo lapides ad colendū agros. ¶Aliter potest dici ꝛ melius q̄ agri vocant hic terre seminate in quibus iam segetes adulte:ꝛ operiebantur lapidibus vt frāgerentur calami segetum ꝛ non possent nasci spice ꝛ sic perirent alimenta totius anni. ¶Queretur vlterius an ista dicta fuerunt hic per modū denunciationis vel imperij. ¶Respondēdū q̄ vtroqz modo pōt intelligi. Intelliget autez per modū denunciationis vt si denunciaret ꝓphete istis regibus q̄ deus daret eis tantam excellentiā sup Moabitas q̄ possent destruere ciuitates electas ꝛ succidere oia ligna fructifera ꝛ obturare fontes:ꝛ tunc nō obligarentur israelite facere aliquid istoruz:sed esset in potestate eoꝝ facere quod vellent. Si autē intelligatur per modū imperij erit sensus q̄ deus daret eis potestatez ad faciendū hoc:ꝛ etiam iubebat eis q̄ facerent istud. ꝛ tunc peccarent mortaliter si nō facerent. satis autē videtur dicendū q̄ non dicebant ista per modū imperij sed per modum denunciationis:q̄ tunc peccassent israelite cuz ista nō fecerint:q̄ nō deleuerunt omnes ciuitates munitas: nā ciuitatem illam in qua erat rex Moab nō deleuerūt sed recesserunt ab ea:vt patet.j.in littera ꝛ tamē non videtur q̄ peccauerint:quia si peccatuz esset non delendo oēs ciuitates Moab:Josaphat qui erat vir timens deū nolluisset recedere de bello quousqz delerentur omnes ciuitates Moab.istud tenent quidā. ¶Sed dicendū q̄ dictum fuit istud ꝑm imperiuz ꝛ tenebant israelite facere istud:alias peccarent mortaliter. Et p̄z hoc:nam supuacuum esset q̄ dicerent ista ꝑ modum denunciationis: quia licet israelite nescirent an possent destruere ciuitates munitas:tamē sciebant q̄ poterant operire agros lapidibus ꝛ obturare fontes ꝛ succidere ligna fructifera: q̄ omnia ista erāt in campis vbi nullus defendebat ea: ꝛ sic supfluum esset denunciare ista israelitis que ipsi optime nouerant:ergo opz q̄ dicantur scōm imperium. cum autē arguitur q̄ si dicerentur scōm imperium peccassent mortaliter israelite:quia nō deleuerūt omnes vrbes terre Moab:dicendū q̄ istud nō procedit. ꝓximo quia potest concedi q̄ peccauerint mortaliter nec est incōueniēs hoc concedi:q̄ isti tres reges non erant tam virtuosi vt oporteat eos in omni casu excusare a peccato. Secundo pōt dici q̄ nō peccauerunt israelite quāc̄z nō deleuerūt vrbem in qua erat rex Moab:quia nō potuerunt delere eam nam cuz obsiderēt eā facta est indignatio magna super israel ꝛ recesserunt:vt p̄z.j.in littera. Tertio potest dici ꝛ melius q̄ israelite nō peccauerunt quāc̄z nō deleuerunt ciuitatē in qua erat rex Moab.ꝛ quādo dicitur q̄ nō deleuerunt omnē ciuitatē nec impleuerunt preceptum:dicendū q̄ impleuerūt ꝛ q̄ deleuerunt oēs ciuitates:nam omnis scriptura rarissime accipitur ꝑ omnib⁹ sed pro multis:ꝛ delēdo multas impleuerunt preceptū. hoc autem tz lra infra dicens percusserunt moab ꝛ ciuitates destruxerunt ꝛ oēm agruz optimū mittentes singuli lapides repleuerunt ꝛ vniuersos fontes aquarū obturauerunt ꝛ omnia ligna fructifera succiderunt. ꝛ sic ponuntur ibi impleta oia que iubentur hic. ¶Queretur quomodo dicitur hic q̄ israelite succiderent omne lignum frondosum quia istud erat prohibitum secūdū legem:nam deute.xxi.dicitur q̄ quādo israelite obsiderēt aliquā ciuitatē ꝛ facerent machinas:non cederent ligna pomifera ad faciendū illas sed ligna siluestria. ¶Respondent quidā q̄ hic fuit ꝓcessuz specialiter israelitis ꝓ legē illā:q̄ succiderent ligna fructifera terre moab: ꝛ hoc ꝓpter maliciam moabitarū.ſ.quia fuerant periuri violando fedus qō fecerant cū rege israel de soluēdo tributuz. ꝛ deus qui dedit legem dispensauit nūc in illa. ¶Aliter potest dici q̄ hic nō fuit aliqua dispēsatio in lege sed iure cōmuni:licebat israelitis succidere ligna terre Moab ꝛ facere quecūq̄z mala fiunt cōtra hostes. Et quādo arguitur de lege illa deute.xi.dicendum q̄ illa intelligebatur de ciuitatibus terre chanaā.ſ.q̄ quādo israelite obsiderent eos non cederent ligna pomifera:bene tamē facerent hoc in alijs regionibus. ¶Ō diuersitatis erat:quia terra chanaam habituri erant israelite ad habitandum: ideo deus nollebat q̄ regio depauperaretur arboribus in quibus est quedam pars sustentationis vite humane ꝛ magna pulchritudo regionis:ideo ꝓpter vtilitatez sui ipsoruz nō debebāt israelite cedere ligna pomifera in terra chanaā ad faciendū machinas. Alias autē regiones nō erant habituri ad habitationē:ideo in illis nō differebat an cederent ligna pomifera vel nō. de ista lege an solum intelligaꝫ pro terra chanaam vel an etiaz pro alijs regionibus declaratū est deute.xxi.sed quomodocūqz sit israelite iuste egerūt succidendo arbores fructiferas: quia ex mandato dei egerunt.(Factum est igitur.) ¶Hic ponitur vltimū huius.c.in quo predictorum ponitur executio.ſ. quomodo date fuerunt aque ꝛ victoria:ꝛ dicitur: (factū est igitur mane quādo sacrificiū offerri solet).ſ. aduētus aquarū fuit in mane tēpore quo solet offerri sacrificium in templo.

¶Qua hora offerebatur sacrificium. ꝛ de diuersis generibus eorum. Questio.xviij.

Queretur que hora est qua offertur sacrificium. Aliquis dicet q̄ est' aurora eo q̄ hic significatur prima pars diei cum dicitur sciī est mane:quādo sacrificiū offerri solet. Aliquis dicet qō offertur sacrificiū in meridie vel post meridiez: q̄ precedenti lib.c.xviij.dicitur postq̄z autē transijt meridies ꝛ illis prophetantibus venerat tēpus quo sacrificiuz offerri solet:ergo in meridie solitū est offerri. ¶Rīndendum ad hoc q̄ de sacrificijs domini quedam erant ordinaria que quottidie offerebantur ꝛ alia erant que offerebātur per accidens ex deuotione offerentium:ꝛ nō offerebātur quottidie sed quādo ipsi volebant. ꝓximum vocat iuge sacrificium ꝛ secūdum non. De iugi sacrificio dicenduz q̄ erat duplex.ſ.matutinū ꝛ vespertinū:vt p̄z nu.xxviij. In quoz autez istoz offerebat vnus agnus anniculus.ꝛ matutinū sacrificiū incipiebat in ortu solis: nam tunc sacerdos mūdabat altare cineribus ꝛ ponebat ligna ꝛ superponebat adipes sacrificij.ꝛ istud sacrificium durabat in crematione sua vsqz ad meridiem vel paulo ante si non essent aliqua sacrificia accidētalia:quia tunc illud cito cōsumebatur vt daret locū sacrificijs superuenientibus. De sacrificio vespertino dicendū q̄ erat agnus anniculus cremandus cuius crematio incipiebat ab occasu solis ꝛ debebat durare vsqz ad ortum solis ꝑ totā noctem:vt patet de vtroqz leuit.vi.ꝛ ibi late declaratum est vt etiam numeri.xxviij. Dicendū igitur q̄ tēpus offerendi sacrificiuz nō erat vnicū:sed ab ortu solis vsqz ad meridiem durabat ꝛ postea ab occasu solis vsqz ad auroram. Cum autē arguit hic q̄ tēpus sacrificij erat in mane ꝛ precedenti lib.c.xviij.dicitur q̄ tēpus sacrificij erat in meridie. Dicendum q̄ tēpus incipiendi sacrificium erat in mane in ortu solis:ꝛ tēpus finiendi erat in meridie.nam post meridiez nō erat cōsuetudo q̄ offerret aliquod sacrificium vsqz ad solis occasuz:quādo incipiebat oblatio vespertina.(ꝛ ecce aque veniebāt per viā edō.)

Qō.17. A An israelite ōbuerūt succidere ligna pomifera moabitaꝝ cū istō esset prohibitū i lege. ꝓria rīn. Scda. Auctoris.

Rīsio.

Sacrificia quedā erāt ordinaria alia extraordinaria.

Sacrificiū matutinuz qd erat. Sacrificiū vesptinum quid.

Qō.18. A

Qō.I5. A Deus āre iussit agros egregios lapidibus repleri.

Rīsi.pria. Alio sēsus.

Qō. I6. An mala q̄ dicunt hic ꝓtra terraz moab fuerint dcā p moduz ipy vel pcepti diuini. A

Determi. Auctoris.

B

ī.veniebant per desertum terre edon:nam per illud de
sertum circuierāt isti tres reges per.vij.dies:vt patet.ē.
† in littera(ꝛ repleta est terra aquis).ſ.repletus est alueus
aquis ꝛ omnes fosse quas fecerat exercitus in alueo tor
rentis:ꝛ non intelligit hoc de reliqua terra qr deus solū
dixit de alueo:vt patet supra.ī.non videbitis ventuꝫ nec
pluuiam ꝛ alueus iste replebitur aquis. Item quia iussit
fossas fieri solum in alueo dicens facite alueum torren
tis huius fossas ꝛ fossas:ꝛ tamen si reliqua terra debuis
set repleri aquis in circuitu torrentis:non soluꝫ in alueo
† torrentis sed etiam in circutu facte fuissent fosse.(Uni
uersi autem Moabite audientes qꝫ ascendissent reges
vt pugnarent aduersus eos.)istud audiuerunt prius q̄
reges isti tres introirent in terram eorum:ꝛ ideo quādo
ipsi venerunt iam Moabite parati erant in armis. (con
† uocauerunt omnes qui accincti erant balteo desuper.)
accincti balteo dicūtur ascripti milicie: quia balteus est
cingulum militare ꝛ est insigniuꝫ militis:sicut viri litte
rati habent insignia graduum suorum.ꝛ omnes isti con
uocati sunt nunc in arma ad defensionem terre:vel dici
tur qui accinti erāt.ī.qui accingi poterant:nā nunc erat
tribulatio magna Moabitarum cum venirent tres re
ges contra eos:ideo satis verisimile est qꝫ omnes poten
tes capere arma vocarentur ad bellum.ꝛ dicitur qui ac
cinti erant balteo desuper.ī.habebant balteum super ve
stes vel super arma:quia cum balteus sit insignium mili
† tis oportet qꝫ ponatur exterius(ꝛ steterūt in terminis.)
scilicet steterunt Moabite in terminis terre sue ad defen
dendum eam: ne ingredi possent tres reges in illam.
† (Primoqꝫ mane surgentes ꝛ orto iam sole ex aduerso
aquaruꝫ viderunt Moabite aquas rubras quasi sangui
nem.) iste erant aque que fluebant per alueum de quo
dixerat helisеus:vt venirent ad fossas quas fecerat exer
citus israel in alueo: ꝛ viderunt Moabite aquas illas
† rubras sicut sanguinē ꝛ putauerunt esse sanguinem.(di
xerūtqꝫ sanguis gladij est).ī.iste aque sunt sanguis effu
† sus gladio belli:(pugnauerunt reges cōtra se ꝛ cesi sunt
mutuo.)hoc arbitrati sunt Moabite videntes aquas ru
bras.ſ.qꝫ tres reges exercitus israel discordassent ꝛ pu
gnauissent inter se: ꝛ repletus fuisset alueus sanguine.
Sic.n.contigit in bello qꝫ pauco tempore post hoc fece
runt Moabite ꝛ amonite,ꝛ ydumei cōtra regem Josa
phat:nam iste tres gentes erant simul:ꝛ vna gens earuꝫ
erat posita in insidijs contra Josaphat vt alie due ex a
perto pugnarent:surrexerunt autem due gentes ꝛ repe
rientes vnam que erat in insidijs putauerunt esse hostes
ꝛ pugnauerunt cōtra illos: ꝛ sic omnes tres gentes mu
tuis gladijs perierunt non pugnante Josaphat nec exer
citu eius:vt patet.ij.paralipo.xx. (Queretur quo
modo Moabite putauerunt qꝫ iste aque erant sanguis
belli:quia ista suspicio erat valde irrationabilis: nam da
to qꝫ medietas orbis pugnasset ꝛ cesa fuisset in bello nō
confluxisset tantus sanguis de vulneribus sicut fluebat
per alueum torrentis:quia totus sanguis belli nō simul
funditur sed particulatim etiam in diuersis locis: quia
vnus homo occiditur hic ꝛ alius alibi.etiam sanguis ci
to vt affluxerit de venis fit gelidus ꝛ non fluit: non pote
rat ergo vllo modo fieri quod putabāt Moabite. (Di
cendum qꝫ non putauerunt Moabite istam aquam tor
rentis totam esse sanguinem:quia hoc non erat vllo mo
do opinabile sed qꝫ aliquis sanguis fuerat ei cōmixtus
ꝛ ideo erat rubra aqua:ꝛ illud suffecit ad mouendū eos.
hoc autem satis erat opinabile: quia modicus sanguis
belli effusus apud alueum torrentis poterat inficere om
nes aquas reddendo eas rubras. Sic.n.factum est quā
do occisus est beatus Mauricius martyr cum tota le
gione thebea apud rodanum:nam iugulati sunt ibi sex
mille sexcenti sexaginta sex viri qui complent vnam le
gionem:ꝛ sanguis eorū fluens per rodanum rubricauit
oēs aquas eius: vt ait galterus alexandreidis.lib.ij.
(Cū aq̄ illa q̄ fluebat p alueū ñ eēt sāguis vī poterat ꝫ
bē ruborē sāguineū.ꝛ q̄re Moabite b̄ putarūt, Qō.xx.

Qō 19 A Quo moabite videntes aqs rubras crediderunt aliquē sanguinē eis fuisse ꝫ mixtū.

Rñsio.

Nota de beato mauritio.

Queretur vlterius cum hic nō esset sanguis belli:vnde prouenit qꝫ rubricarē tur aque sicut sanguis. Aliquis dicet qꝫ hoc factū ē ex co lore littoris:quia confinia illius torrentis sunt rubra ꝛ inde aque rubricarentur.sic.n.mare rubrum vocatū est ab aquis rubris que ab origine sua rubre non sunt: sed a littoribus rubricantur. (Sed dicendū qꝫ hoc nō stat: quia torrens ille erat in terra moabitarum ꝛ ipi bene sci rent an confinia eius possent rubricare aquas:quia alijs tēporibus flueret alueus ille ꝛ si tunc ex ripis rubricare tur aqua:nunc etiam putarent esse ex eadem causa ꝛ nō putarent esse sanguinem belli.si vero ante hoc nunquaꝫ fuerat aqua torrentis rubricata ꝓpter ripas:nec nūc po terat rubricari. (Aliquis dicet qꝫ prouenit istud quia deus fecit illas aquas rubras:dato qꝫ non contraherent ruborem ex ripis vel ex alia causa:vt Moabite suspica rent esse sanguinem belli ꝛ mouerentur ad predaꝫ ꝛ sic facliter inciderent in manus israelitarum:ꝛ monit moa bitas ad hoc quia ante istud non fluebat aqua aliqua p torrentem illum:ꝛ nunc viderunt subito aquam rubraꝫ putauerunt ergo esse sanguinem. (Dicendū qꝫ hoc nō stat ꝛ patet de primo:quia non oportet poni miraculum vbi potest fieri res sine miraculo:ꝛ tamen sine hoc quod deus rubricaret aquas apparuerūt Moabitis rubre vt declarabitur ꝛ colligitur ex littera:ideo nō est ponendū qꝫ deus illas rubricauerit. Cum autē dicitur qꝫ moabiti moti sunt ad suspicandum hoc:qr ante istud torrens ille nō habebat aquas ꝛ nunc habebat. Dicendum qꝫ non stat:quia tunc crederent moabite qꝫ omnes ille aque erāt sanguis humanus:ꝛ tamē istud erat inopinabile: qr non erat possibile tantum sanguinem confluere. Etiam quia dato qꝫ tantus esset efficeretur gelidus ꝛ nō flueret: sed esset concretus ripis.quod autē dicunt moabitas moue ri:quia nō habebat ille torrens aquam ante hoc: dicen dum qꝫ moabite nesciebant istud:quia iste torrens erat in extremitate terre moab ꝛ edon quod patet:qr dicitur ꝓ veniebant aque per terram edon:ꝛ tamen veniebant per illum torrentem: ꝛ ipsi forte non venerunt a multis diebus an te ad terminos illos per quas fluebat torrēs: ideo nescirent an haberet aquas vel non. Item ꝓ hoc: quia dicitur qꝫ moabite surrexerūt primo mane ꝛ vide runt aquas rubras:vt patet in littera ꝛ sic videt qꝫ tunc veniebant ad terminos terre sue vbi erat torrens ille:ꝛ tunc viderunt aquas rubras. (Item dato qꝫ scirent moa bite qꝫ torrens ille non habebat aquas ante hoc ꝛ nunc viderent aquas in eo:non crederent esse sanguinem bel li:qr putarent in aliqua terra longinqua fuisse magnam pluuiam ꝛ inde collectam fuisse subito aquam alueī:qr hoc satis cōmuniter accidit qꝫ vbi pluuia non videtur vi deatur alluuio fluminū. (Dicendum ergo qꝫ moabite moti sunt ad cogitandum esse sanguinem belli propter quendā ruborem aquarum quē nō solebant habere ille aque:ꝛ causatus est iste rubor in aquis ex reflexione ra diorum solarium:ꝛ propter hoc dicitur in littera primo mane surgentes moabite orto iam sole tunc.n.in princi pio diei pōt causari iste rubor in aquis ex reflexione ra diorum solarium in aqua:ꝛ nō pōt causari in hora quar ta vel quinta diei vel in meridie vel saltem duobus ho ris post ortuꝫ solis:quod verū est in terra plana. Et cau sa huius est qr radius solaris in aurora ꝫbit quandam rubedinem pp vapores conbustos manentes circa superfi ciem terre per quos radij transeunt:ꝛ ideo cū repercuciā tur in aqua ad oculos nros trahunt secum eundē rubo rem ꝛ faciunt apparere locū aquarum in quo est reper cussio esse rubrū:q̄ꝫ ſm veritatē non fit rubor ille nisi in oculo nostro ad quē peruenit radius hūs rubedinē:ꝛ tū necesse est apparere colorē eius in loco visionis.ſ.vbi fit reflexio in aqs. Sike appet qñ radij solis transeunt p fenestras vitreas rubeas aut virides vel alterī° coloris: vel cū transit p fenestras optas lino creato cera rubea vl viridi:qr radij transeuntes cōtrahunt ruborem vel palo rē ꝛ videntur nobis omnia que in domo sunt esse rubra

vel

Qō. 20 A Dicta rū.

Confuta.

Scda rō.

Cōfutatio.

16

Rñsio. Auctoris.

Radij solares in aurora ꝫtrahūt quādā rubedinem. Dicta cā. Nota perspectiue.

vel palida aut viridia. Hoc aūt nō pōt fieri in aqua qñ fuerit sol multū eleuatus a terra vt in tertia vel quarta hora diei: quia tunc radij eius non trāseunt ꝑ ni sup superficiem terre ꝑ totā regionē vapoꝝ cōbustoꝝ ſ3 veniunt de alto: ideo non pñt contrahere rubedinē. Hoc aūt p3 quia in orto ꝛ in occasu sol pōt apparere rubeus ꝛ sepe sic apparet: ꝛ tñ qñ est multū eleuatus non potest sic apparere: ꝛ ista sola est causa que assignata ē. ¶ Alia causa est quare aqua solum possit apparere rubra in mane: quia istud fit per radios solis reflexos super aquaꝫ ꝛ veniētes ad oculos nostros. Est tñ regula in scōo pspectiue cōmunis ꝛ est sexta propositio q̄ anguli incidentie ꝛ reflexionis in radijs sunt equales necessario: ió quāto sol eleuatur a terra tanto eleuabitur radius reflexus in aq̄ ab ipsa aq̄ fit angulus incidētie nimis obtusus necesse est angulum reflexionis oppositū esse valde obtusum: ꝛ ideo erit radius modicū eleuatus a terra ꝛ pueniet ad oculos boium ꝛ sic poterit apparere rubor eius. Cū autem multum eleuatus fuerit sol necesse est radium reflexionis multū eleuari: ꝛ nō pueniet ad oculos hominum sed supra. Et sic non poterit videri aqua rubea propter defectum reflexionis. Ista est cā propter quā ſ3 sole existente sup terram semp fiat reflexio radioꝝ eius super aquā: nos non videmus vt cōmuniter reflexionem nisi in ortu ꝛ in occasu ꝛ ꝑ paulo post ortum ꝛ paulo añ occasum. Ambe iste due cause conferunt ad ostendendū aq̄s rubras: sed prima maxime confert: nam dato q̄ aliquis in meridie videat reflexionē solis sup aquā vt pote si ponat cotā se peluim plenā aqua ꝛ ipse sit iuxta illaꝫ: videbit quidem fieri reflexionem: ꝛ tñ non apparebit aqua rubra sed lucens. ꝛ hoc est quia radij solis non transeūt tunc per totam regionem vapoꝝ combustoꝝ. Cō autem ista fuerit causa quare apparuerint aque rubre: patet ex litera quia ponuntur omnes circunstantie ſm quas fit rubor aquarum ex reflexione solis: nam dicitur primo mane surgentes Moabite orto iam sole quasi dicat ante ortum solis nō potuissent videre aquas rubras sed in colore suo: quia non erat tunc aliqua reflexio radiorum: etiam dicitur orto iam sole ex aduerso aquaruꝫ ad significandū q̄ Moabite erāt ex aduerso ad solem: ꝛ sic poterat venire radius reflexionis ad oculos eorū: nā si ipsi fuissent ex pte orientis respicientes versus occidētē impossibile erat q̄ pueniſſent ad eos radij reflexionis q̄ resiliebant ꝓtra occidentē ꝛ sic nō potuissent videre aquas rubras. Istud ergo fecit qō viderent aq̄s rubras ꝛ non est dicendum q̄ deus rubricauerit illas cum deus assignet istam causam in litera. ¶ Sed dicet aliq̄s q̄ hoc nō poterat mouere Moabitas: quia sepe moabite viderant reflexionem solis in aquis ꝛ ruborem aque ex illa causa: cum istud quotidie accidat: quomodo ergo moti sunt vt putarent esse sanguinē belli propter ruborē illum. ¶ Rñdendū q̄ nihil aliud rubricauit aquas nisi qō dictū est: ꝛ ille rubor mouit Moabitas ad putandum q̄ esset sanguis: ꝛ tñ non erat causa sufficiens ad hoc putandum ille rubor nisi etiam deus aliqualiter turbasset Moabitas. Et dicendum est q̄ ipse turbauit intellectū eoꝝ vt non ratiocinarent sup hoc ad sciendum quid erat ille rubor aquarū: ſ3 subito crederēt esse sanguinē belli. Et ꝑ istū modū deus sepe facit cadere boies in magnas ignorantias in penam peccatoꝝ suorum: ꝛ sic aliqui viri prudentes incidunt interdū in tam magnas fatuitates q̄ viri bestiales ꝛ rudissimi illas non facerent. ꝛ hoc est quia deus tradit eos tunc in reprobum sensum: sicut p3 ad romanos. i. hoc aūt facile est deo q̄ cor nostrum est in potestate sua ꝛ pōt mouere nos ad intelligendum quod ipse vult. Sic patet prouer. xxj. ſ. cor regis in manu dñi ꝛ quocūq̄ voluerit vertet illud. sic enim turbauit deus madianitas tpe gedeonis vt pugnarent contra se inuicē ꝛ putarent q̄ pugnabāt contra gedeonē: ꝛ sic se occidebant iud. vij. Sic etiā turbauit deus Moabitas madianitas ꝛ ydumeos volentes pugnare cōtra Josaphat vt pugnarent contra se ipsos. ij. paliꝑ. xx. hoc aūt non accidebat ex solo errore humano sine aliquo extrinseco: sed potissime quia deus turbabat istos. de madianitis: patet iud. vij. ſ. immisitq̄ dñs gladium in omnibus castris et mutua se cede truncabant. de bello moabitarum ꝛ madianitarum ꝛ ydumeoꝝ contra Josaphat dicitur: vertit dñs insidias eoꝝ in semetipsos cunq̄ hoc opere perpetrassent: etiā in semetipsos versi mutuis concidere vulneribus. ij. paliꝑ. xx. (nunc perge ad predam Moab.) hoc dicebant moabite inter se ipsos exortātes se ad eundum in castra israelitaꝝ vt caperent predā. putabant. n. q̄ occisi fuissent oēs israelite mutuis vulneribus ꝛ manerēt castra sola: ꝛ sic poterāt ipsi spoliare illa. sic enim fuit q̄ pugnauerunt siri ꝓtra israel tpe regis Joram. ſ. paulo post hoc: ꝛ audientes per noctē strepitum quem deus miserat putauerunt esse exercitū magnū israelitaꝝ: ideo fugerunt ꝛ reliquerunt castra vacua ꝛ plena diuicijs: ꝛ sequenti die israelite hoc scientes iuerunt illuc ꝛ spoliauerunt castra. j. vij. (perrexeruntq̄ in castra israel.) oēs moabite sicut erāt in terminis suis custodiētes illos ita iuerunt ad castra israel ad predā: ꝛ non ibant parati vt ad pugnādū: sed magis expediti ꝛ quomodocūq̄ sunt ad predandū tanq̄ nullus mansisset in castris israel qui posset resistere eis. ¶ Quereť ergo deus fecit q̄ moabite putarent aquas rubras esse ex sanguine israelitarū ꝛ irent in castra eoꝝ ad predam. ¶ Rñdendum q̄ deus fecit hoc propter duo. ꝑimo quia Moabite erant mali valde ꝛ volebat inferre eis magnaꝫ plagam. ꝛ hoc patet quia iussit q̄ ciuitates eorum electe destruerentur ꝛ obturarenť omnes fontes aquaruꝫ ꝛ succiderentur oēs arbores fructifere ꝛ replerentur agri lapidibus vt patet ꝛ. in litera. ¶ Scōo fecit hoc quia deus promiserat israelitis q̄ traderet Moabitas in manus eoꝝ: ꝛ ad hoc voluit tradere eos taliter vt Moabite paterenť magnam plagam ꝛ israelite modicum laborarent infligendo illā. erant autem Moabite parati ad bellum ante hoc in terminis terre sue vt defenderent illam: vt patet in litera si igitur israelite deberent ire ad pugnādū contra illos nō potuissent exercere tantam plagam in eis sicut nunc: q̄ illi armati essent. etiam israelite in hoc nimis laborarent ꝛ multi eorū morerentur: iō voluit deus mittere moabitas inermes ad castra israelitarum vt sic israelite possent occidere eos tāq̄ oues ꝛ nō periret aliquis de eis. Hoc satis patet quia Moabite putauerunt oēs israelitas occisos fuisse ꝛ nullum mansisse in castris: ꝛ sic irent ad predam nihil mali formidantes ꝛ nulla arma portarent vel rara. tum q̄ nihil timebāt. tum vt essent magis expediti ad portandum multitudineꝫ spolioꝝ ꝛ sic israelite irruentes in Moabitas inermes occiderent eos sicut oues ꝛ sic fieret maxima plaga in eis et sine labore ꝛ periculo israelitarum quod alias nō contingeret.

† (¶ Porro consurgens israel percussit Moab:) israelite erant quasi securi in castris suis et cum viderunt Moabitas venientes inermes ad predandum: irruerunt in ipsos et percusserunt eos plaga magna (at illi fugerunt coram eis) scilicet Moabite frustrati spe sua existentes inermes ꝛ non potentes resistere israelitis fugerunt a facie eorum ꝛ in fuga corruerunt plurimi vulnerati: (venerunt igitur qui vicerant ꝛ percusserūt moab) idest israelite q̄ vicerant Moabitas fugientes venerūt ꝛ introierunt in terram Moab nemine prohibente introitum ꝛ percusserunt terram Moab. ſ. vrbes ꝛ viculos non muratos. ꝛ nō accipit hic Moab sicut supra: q̄ supra dicitur consurgens israel percussit Moab. i. viros Moab qui ibant ad predandum. hic autem dicitur percusserunt Moab. i. terram Moab quam vastauerūt bostiliter. In hebreo dicitur (ꝛ percusserunt in ea) vbi nos dicimus venerunt qui vicerant ꝛ percusserunt Moab eadem sentētia est sed planius habetur in litera nostra: nam hebreus solum dicit ꝛ percusserunt in ea. i. percusserunt terram Moab: quia tamen non poterāt percutere terrā Moab nisi venirēt ad illā: cum ante hoc eēnt in castris q̄ erāt extra terrā Moab. ſ. in terra Edon apud torrentē diuidentem regiones: dicitur q̄ venerunt qui vicerant: idest israelite qui vicerant moabitas extra terrā

Cōtra istā solutionem.

Rño.

Quare viri sapiētissimi faciunt interdū magnas fatuitates ꝛ errores.

Cō. 21. Cū moabite hēsepe vidissent qōnūc fuerūt decepti.

Scōa cā.

Cō 22. Quare deꝰ fecē vt moabite hoc putarent.

A Dupli rōe mouit deꝰ israelitas vt putarēt aq̄s rubras esse ex sanguine israelitaꝝ ꝛ irāt in castramēto eoꝝ.

Pria rō.

Scōa rō.

Litera hebraica.

Moab venerunt in terrā Moab psequēdo Moabitas z pcusserunt illā(z ciuitates destruxerunt.)nō enim po
† tcant israelitis resistere Moabite:ideo introibāt israelite i ciuitates eox z destruebāt eas:qr sic dixerat supra deus:pcutietis oēm ciuitatē munitā z oēm vrbē electaz (z oēm agrū optimū mittentes singuli lapides repleuerunt:)isti erant agri seminati qui iam habebāt calamos natos z repleuerunt illos lapidibus ad hoc:vt omnino perirent semina illius anni: z prosequentibus annis fierent agri indispositi ad cultum propter multitudinē lapidum.z dicitur mittētes singuli lapides.s.qr erat exercitus valde magnus israelitaz cum essent tres reges z
† quilibet de exercitu mittebat lapides sup agros z sic cito replebantur oēs agri lapidibus:(z vniuersos fontes aquaz obturauerunt).s.implebāt illos humo ita vt nō maneret aliqs fons in tota terra de quo manarent aq̄:z sic cessabat generatio aquaz:qr clausa erāt spiracula p
† q̄ exibant aque: (et oia ligna fructifera succiderunt).s. non reliquerunt arborē fructiferā in terra:istud intelligēdum est non oino vniuersaliter qr aliqui fontes manerēt in terra nō obturati.nā dato q israelite vellent obturare oēs fontes terre illius non possent:qr non inuenirent oēs cum aliqui essent in montibus z in locis separatissimis.etiā non succiderent omnes arbores fructiferas:qr non possent omnes inuenire.etiam non replerēt omnes agros lapidibus:quia forte non possent habere lapides in terra Moab ad replēdū omnes agros.de ciuitatibus: etiam patet q non destruxerunt omnes:quia nō destruxerunt illā in qua erat rex Moab:vt patet infra.sz succiderunt maximā partē arboz z obturauerunt plurimos fontes z repleuerunt lapidibus multos agros z scriptura vocat istos omnes ponens oēs pro multis:(ita vt muri tantum fictiles remanerent.)pōt intelligi dupliciter: vno modo q israelite occiderūt quasi plurimos moabitarū z destruxerunt oēs ciuitates eox z obturauerunt fontes z succiderunt arbores z repleuerunt agros lapidibus:quibus factis nihil bonū manebat in terra moab nisi muri fictiles.i.muri ciuitatum soli manebant intra quos poterant esse noue habitationes.Et vocant muri fictiles.i.facti manu boiuz.Aliter potest intelligi q israelite fecerunt oia suprādicta z ad hoc q̄ replerent agros lapidibus sicut deus iusserat: accipiebant lapides vbicunqz inueniebant:z quia lapides iacentes per vias nō sufficiebant ad operiendum agros:tollebant lapides q erant in muris vrbiuz z proiiciebant illos super agros. z quia muri erant ex parte exteriori de lapidibus z ex parte interiori de terra ablatis lapidibus manebat totus murus de terra:z ideo vocabantur muri fictiles.i. de terra:quia fictile pertinet ad figulum qui de solo luto fabricat:vnde fictilia solemus appellare terrea:z tūc refertur ad lapides quos miserūt israelite sup agros.s.tot lapides miserunt sup agros ita vt muri solū fictiles manerent.i.soluz manebat in eis pars terrea z nō lapidea. z iste sensus est quem tenet litera:qd patet quia dr:muri tantum fictiles. Si tñ acciperetur in primo sensu non diceret:muri tantū fictiles:sed diceret :muri tm remanerent. Itē p3 hoc maxime ex litera hebraica q̄ dicit(ita vt manerēt lapides ei9 in pariete fictili vel luteo).i.maserūt parietes eius.i.ciuitatis vel terre Moab in pariete fictili.i.māserunt fictiles z hoc sine lapidibus:z tñ litera hebraica loquit nimis confuse:quia accipiendo illā quantū ad sensum quē facit in cortice includit contradictionē.s.q lapides manerent in pariete z q paries esset testeus vel luteus:(z circundata est ciuitas a fundibularijs.)dicitur hic de ciuitate non expresso noīe quia intelligit p excellentiā de ciuitate illa in qua rex erat.z circū dederunt fundibularij ciuitatē ad hoc q̄ iacientes lapides multos diruerent domos ciuitatis.Et vocant fundibularij non illi qui habēt fundas leues:sed illi q quodam artificio ligneo vtūtur in quo ligata funda lapides magnos iacit z forti impetu : z tales funde sunt ad bellum ad circundandum ciuitates:quia possunt demoliri edificia interiora(z magna ex parte percussa).i.percus-

Distributio acómoda p generib9 singulorū est vsitatissima i sacra scriptura. Videmet.d.abulen.Josue. vj.c.q.lxix. z.lxxij.

Litera hebraica.

Nota ptra cōem opinionez qui sunt fundibularij p prie.

serunt nimis ciuitatem fundibularij.nam si essent muri fictiles poterant crebris ictibus lapidū pcutere muros: z sic ex magna pte pcuterent vrbem.Vel intelligitur q iaciebant lapides magnos intra vrbē z occidebant multos atqz diruebant edificia.(quod cū vidisset rex moab † pualuisse scilicet hostes).s.afligebat nimis ciuitas a fundibularijs z vidit rex moab pualuisse hostes.i.q in breui pualituri erant:nam nondum prevaluerant:(tullit se- † cum septingentos viros educentes gladium)si permisisset rex Moab fundibularios inuadere vrbem sicut inceperant in breui delenda erat:quia iam ex magna parte percussa fuerat:vt patet in litera ideo voluit irrumpere contra hostes vt sic solueret obsidionem vel exponeret se periculo:z ad hoc accepit secum septingentos viros † fortissimos vt posset irrumpere in hostes.(vt irrumperent ad regē Edon:)voluit irrumpere aciem rex moab contra partem in qua erat rex Edon:qr tres reges erāt in illo bello.s.rex israel z Juda z Edon z forte pars in qua erat rex Edon erat debilior:ideo volebat irrumpere rex Moab partem illā z sic turbaret castra hostium: (z non potuerūt)scz rex Edon restitit regi Moab z nō † potuit exire cū viris suis ad irrumpendū aciem:(arripiens filiū suum primogenitū qui regnaturus erat pro † eo obtulit holocaustū super murum)scz cuz videret se in tanta angustia accepit filium suū primogenitū qui succedens ipsum fecit holocaustū de eo super murum cremans ibi ipsum super aliquod altare.

Quare rex Moab obtulit filiū primo genitum suum in holocaustū occidēdo eū in oculis hostiū. Qō.xxiij.

Qō.23 A

Queretur quare rex Moab occidit filium suum z cremauit eū in holocaustum. Rndetur cōmuniter q fecit hoc ex maxia angustia in qua erat vt placarent sibi hostes z recederent ab eo.qō pz quia mox vt istud factū est recesserunt hostes ab obsidione. Nicolaus aūt arguit contra hoc dicens q non potest stare:sed q magis fecit propter aliū finez. Et dicit cum Ra.sa.q rex Moab quesiuit a sapientibus suis quare deus tanta bona faciebat israelitis:z ipsi rn- Rño. Nic. z Ra.sa.
derunt q hoc erat qr Abraā pater eox obtulit filiū suuz Isac vt faceret de eo holocaustū deo.Gen.xxij.tūc autē rex Moab cupiens vt deus sic bene faceret ei obtullit filiū suū primogenitū in holocaustū. Sed ista positio Cōsutatio.
non est satis rōnabilis:qr Abraā non obtulit filiū suum sponte sz deo iubente.Gen.xxij.etiā nō occidit eū realiter:sed cū vellet occidere phibitus est ab angelo:e.c.iō rex moab si vellet immitari Abraā nō offerret filiū spōte sua:sed dei mandatū expectaret.etiā nō occideret eū realiter sicut Abraā non occidit Isac:sz voluit occidere: z si forte qn rex moab vellet occidere filiū deus nō phiberet eū satis putaret q nō acceptabat oblationē eius sicut Abrahe:iō nō occideret filiū suū sine cā:sz ista sunt figmenta iudeox modicū habentia colorē. Dicenduz ergo vr q rex Moab fecit hoc forte ad placādū hostes: Bria rño auctoris in qua stat.
vt videntes miseriā eius recederent ab eo.hostes enim desiderant vindictā de hostibus suis quādiu illi manēt in aliquāta ptate ita vt resistant:sz cum oino veniunt ad calamitatē multi de hoibus q sunt generosi cordis z dolent hostib9 suis z cessant eis nocere.ita ergo putauit rex moab q isti tres reges erāt viri generosi corde z qn videret eū ductū ad tātā calamitatē vt pprium filiū imolaret misereret ei9 z recederet ab eo.hoc āt colligit qr ipe rex Bria rō.
moab occidit filiū suū sup murū ita vt viderēt hostes:si tñ faceret ad imitādū abraā z nō ad placādū hostes nō fecisset b sup murū i oculis hostiū sz itra vrbē:vt hostes vidētes nō ivalescerēt de eo sic:z nō fortificarent i cordibus suis ad acri9 pugnādū:g fecit ad puocādū illos ad misericordiā. Itē b tz Joseph9.ix.antiquitatū dicens Scōa rō.
op9 desperatiōis z crudelis necessitatis ipleuit filiū nāqz senior q erat ei successurus in regno eleuans sup murz ita vt a cūctis hostib9 videret deo imolauit holocaustū. Itē p3 qr mox vt imolauit eū recesserunt hostes sponte sua cum potuissent alias vrbem capere ergo videtur Tertia rō.

q ad

Scōa rīo auctoris verior.

Gētiles et multi iudei filios suos demonibus imolabant vt pspararēt ab illis.

Nota q bi spani vltra equatorem ḡ. v. fere ydolatrax insulā inuenerunt vbi dmonibus siue ydolo suo magno filiorū sanguinē imolabāt indigene: t q magis dolēdū est dmonē in humana effigie eis cert⁹ anni tpib⁹ apparētē summa veneratiōe adorabāt t sacrificia ex ppio sāguine exhibebant.

Nō 24.

A Quare israelite cessauerunt ab obsidiōe ciuitatis regie.

Rīo.

B Que indignatio fuerit iter israelitas.

Pria opi:

Cōfutatio de mēte nico.

Scōa rō.

Tertia rō.

Rīo. Nic. t ra.sa.

q ad flectendū eos ad hoc immolauit eū. ¶Aliter pōt dici q immolauit filiū deo suo ad hoc q adiuuaret eum in necessitate illa. demones enim maxime desiderabant offerri sibi sanguinē humanū vt sic perirent aīe miserox t promittebant se multa bona facturos eis q filios suos ipsis immolarēt. Et ob hoc gentiles opinabant q si qs imolaret filiū suū illis dīs reciperet ab eis omnia bona. Unde non solū inter gentiles: sed etiā inter iudeos erat ista puersitas q aliqui filios suos demonibus immolarēt vt prosperarent ab illis: nā rex Manasses lustrauit filiū suū p ignē ydolis. j. xxj. t multi alij israelite filios suos demonibus immolabant. Sic enim p3 p⁹. centesimoquinto. s. immolauerūt filios suos t filias suas demonibus t effuderūt sanguinē innocentē sanguinē filiorum suox t filiax suax quas sacrificauerūt sculptilibus chanaam. deus quoq vetuit istud fieri inter hebreos sub pena mortis. s. ne qs daret de semine suo ydolo moloch l euit. xx. i. q nō daret aliquem de filijs suis ad cremandum in honorē illius ydoli. t ob hoc qī aliqui erant in magnis angustijs vt subito haberent a dijs suis remedium imolabant eis aliquē de filijs suis. Sic enim dicit fuisse ō isto rege Moab. Sic ēt dr fuisse de Senacherib rege assiriox qui pdiderat totū exercitū suū in terra iude. s. clxxxv. millia virox t fugit qsi solus in terrā suā: t ibi dr q volebat duos filios suos immolare deo suo vt reduceret eū in pristinā ptātē: t illi scientes hoc interfecerunt ipsum patrē suū senacherib in templo dei sui cuz oraret ne ipse occideret illos. j. xix. Dicendū tn vr q potius egit istud ppter cām supradictam. s. ad flectendum hostes ad misericordiā. nam alr non egisset in muro coram hostibus sed intra ciuitatē: vt hostes sic non sumerent vindictā de eo t vt non acuerent potius ad ipsum infestandū videntes eum iam desperare t non posse defendere vbē: (t facta est indignatio magna in israel). i. fuit magna ira t cōmotio inter israelitas propter ea q viderunt: (statimqz recesserūt ab eo). s. mox vt viderūt tantā calamitatē regis Moab vt cogeret filiū suū occidere. recesserunt ab eo. i. soluerunt obsidionē (t reuersi sunt in terrā sc̄ā). s. non pugnauerunt vltra ptra ciuitatē in qua erat rex Moab: nec etiā contra aliquē locū terre eius: sed recesserunt in terrā suam. ¶Quere q̄re israelite cessauerunt ab obsidione ciuitatis regie t que fuit indignatio ista magna in israel. ¶Rndendū q israelite pugnabant cōtra regē Moab ad delendū ipsum: potissime q deus dixerat q oēs ciuitates munitas destrueret t fontes obturarent t arbores succiderēt in quo signabat destructio totalis terre Moab. nunc vero videntes maximā calamitatē regis Moab. s. quia filium primogenitū occidebat pre angustia doluerunt eius calamitatē t noluerunt eum vltra grauare: ideo mox vt viderunt istud recesserunt ab obsidione t non nocuerunt amplius terre eius. ¶De indignatione aūt dicendū q fuit magna indignatio in israel. i. nimis indignati sunt de crudelitate regis q filiū suū occideret: t reputauerunt indignū valde q hoiez ad tantā calamitatē pductū amplius affligerent. ¶Nicolaus aūt dicit q non fuit factū propter hoc q israelite non mouerent ppter istā oblationē ad recedendū eo q ista imolatio non fuit facta deo sed demonibus: ideo potius p hoc peccato israelite pugnarent ptra Moab. ¶Itē quia dato q fuisset ista imolatio facta deo non acceptasset eam: q occisio innocētis fm se est illicita t nulli licet occidere innocētē nisi ex pcepto spāli dei: sicut fuit de Abraam cui deus iussit immolare Isac t tn non fuit datū preceptū dei regi Moab de occidēdo filiū suum. ¶Itē istud nō moueret israelitas ad recedēdū ab obsidione: sed potius incitaret ad continuandū eam fortiter: q q rex Moab immolaret filium suū signū erat q nō poterat se defendere t ex desperatione faciebat t sic faciliter caperent vrbem. Dicit ergo Nicolaus t Ra. sa. q imolauit rex Moab filiū suū ad imitationē Abrahe: t tn nō imolauit vero deo sed soli q erat deus suus: t ista erat magna culpa ppter quā merebant multa mala Moabite: t ppter hoc apparuit coraz dño tunc Angelus Moab ad excusandū Moabitas: t dixit q nō erant ppter hoc occidēdi Moabite: q talia t maiora mala faciebāt israelite immolantes filios suos t filias suas demonibus: ps. cv. t tunc deus recordat⁹ malicijarum israelitarum misit plagam magnam super exercitū israel scilicet pestem: ideo non potentes sustinere israelite recesserunt de exercitu t ista pestis vocatur indignatio: quia pene inflicte a domino solent vocari indignationes: vt patet nume. j. sc3 t super totum israel oriatur indignatio. i. pena imissa a dño. Sic enim dicit fuisse de angelo persarū qui restitit Angelo israelitax. s. gabrieli. xxj. diebus vt non rediret israelite de babilone: Dañ. x. ¶Sed dicendū q ista positio non est satis rōnabilis: t ēt argumēta sua ptra positionē cōmunez que vera est nō procedunt. Ad primū p3. s. q istud sacrificium non fuit factū deo israel sed demonibus: pcedat q nō occidit filiū ad offerendū illū deo israel nec etiam ad offerendū demonibus principalr: sed ad ostendēdaz miseriā suā t sic recederent hostes ab eo. nec offerebat deo tanq̄z putaret q si hostes crederent illum obtulisse deo filiū suū recederent ab eo. ¶Ad scōm dicendū q illicitū faciebat occidēdo filiū: t tn p hoc non tollit quin placaret hostes mouendo eos ad misericordiā p suā calamitatē. ¶Ad tertium dicendum q hostes viso q rex Moab occidebat filiū suū non incitarent ad recedēdū: sed magis ad persequendū eum si essent boies inmiseri cordes: nā p hoc cognoscerēt eum esse in extrema angustia. si tn eēnt viri misericordes t generosi cordis flecterent ad misericordiā visa tāta calamitate t sic factū ē: q mox vt viderūt regē occidere filiū reliquerūt obsidionē. Dōm ēt q positio illa de idignatiōe. i. plaga orta i israel nō est ꝓueniēs sz magis vr ridicula t ē figmētū hebreox sc3 q angel⁹ pnceps Moabitax annūciaret tūc deo pctā israelitax q erāt maiora q̄z pctā moabitax: t de⁹ recordat⁹ illox imitteret tūc plagā sup israel: q in deo nō est talis recordatio cū oia sint nuda oculis ei⁹ t in oi loco t tpe videt bōa t mala iuxta illud puer. xv. i oi loco oculi dñi ptēplant bonos t malos. Hec ē simile qō allegat Nicola⁹ Dañ. x. de pugna angelox. s. pncipis psax t iudeox q illi nesciebant voluntatē dei: iō qlibet illox contendebat pro salute regionis sibi cōmisse quousqz cōstaret de voluntate dei: hic aūt iudei dicunt q deus recordatus peccatox israel per ea q dicebat angelus pnceps Moabitax pcussit iudeos. ¶Itē non erat verisimile q tunc ꝓcuteret eos ppeccatis pteritis: q deus miserat eos ad faciēdū istā pugnā t pnūciauerat eis victoriā: vt p3 in lra t ipsi nūc nō addebāt aliq̄ pctā noua ad antiq̄: iō nō erat aliq̄ cā q̄re deus eos nunc pcuteret. ¶Dōm ergo q nō fuit aliq̄ plaga missa sup exercitū nunc q̄ vocaretur indignatio: sed solū vocatur indignatio ira quā conceperunt tres reges cōtra regē Moab propter immolationem filij sui ex necessitate magna.

Cōfutatio.

Ad primuz contra primam opi.

Ad scōm.

Ad tertiuz

Scōa rō.

Determinatio auctoris.

¶Incipit capitulum quartum.

A

Ulier autē quedā de vxoribus prophetarū clamabat ad heliseum dicens. Seruus tuus vir meus mortuus est: t tu nosti q seruus tu⁹ fuit timens ✠deū. Et ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruiēdū sibi: Cui dixit Helise⁹. Quid vis vt faciā tibi. Dic mihi. Quid hēs in domo tua? At ille rīdit. Non habeo ancilla tua qcq̄z i domo mea nisi paxolei quo vngar.

Als ✠ dñm infra eo.

Mulier autem. Descripto in precedentibus miraculo Helisei in datione aquaꝝ ⁊ ꝓnunciatione victoꝛie: hic ponit miraculum eius de multiplicatione olei ad ꝙsolationē mulieris vidue: ⁊ diuidit in tria q̄ primo ponitur miraculū de vidue ꝙsolatioe. Secundo de sunamitis ꝙceptiōe ⁊ filij suscitatione: ibi (fcā est aūt.) tertio de ciboꝝ dulcoꝛatione: ibi (erat autem fames.) ¶Queret circa primū an ea q̄ habent hic sint ꝓtinuata ad p̄cedētia: ⁊ an fuerint imediate post illa vel aliquanto tēpoꝛe interiecto. ¶Ad primū dicendū q̄ ista continuantur ad p̄cedētia: quia ista q̄ habent p̄cedēti. c. fuerunt miracula Helisei facta in principio ꝓphetie sue qñ nondū sciebat an ipse esset ꝓpheta. Unde rex Josaphat q̄siuit an eēt apud eū sermo dñi. i. an bret spiritum ꝓpheticū: p̄cedēti. c. Hic aūt agitur de miraculis q̄ fecit qñ fama sua cognita erat in toto Israel ⁊ confluebāt ad eum multi. vnde mulier ista de qua habet in principio huius. c. existēs in necessitate ꝓpter debita recurrit ad Heliseū vt succurreret ei. sic etiā sunamitis illa de q̄. j. in litera cognoscebat Heliseū tanq̄ virū iam famosum ⁊ dixit ad virum suum: animaduerto q̄ vir dei sanctus est iste qui transit p nos frequēter: ergo iam aliquantum tp̄s transierat ⁊ diuulgata erat fama Helisei: cū dicatur q̄ ipse frequēter trāsibat p ciuitatē sunam. Sic ēt patet de miraculo dulcoꝛationis ciboꝝ: nam tunc erat helise⁹ in galgala: ⁊ tñ qñ facta sunt q̄ habent p̄cedēti. c. nondū iuerat Heliseus in galgalā. qđ p̄z: quia supra. x°. c. dicitur q̄ postq̄z accepit helisеus spūm prophetic̄ rapto Helia venit in Hierico: ⁊ cū mansisset ibi aliquanto tpe iuit in Bethel ⁊ postea iuit in Samariā: ⁊ tunc iuit cū exercitu in bellū: vt declaratū est in principio p̄cedētis. c. erat tñ in galgala qñ factū est miraculū de dulcoꝛatione ciborum: vt p̄z. j. in lra: ergo istud fuit post p̄cedentia. ¶Ad scōm dōm q̄ non ꝓstat quanto tpe istud fuerit post p̄cedētia: qz iste non sunt ptes eiusdē histoꝛie: ita vt habeāt inter se aliquā colligatione ꝑm quā sciat quāto tpe vnū p̄cesserit alterꝝ. nō pōt tñ esse magnū tp̄s inter ista ⁊ illa quia omnia fuerunt facta in tpe regis Joꝛam: ⁊ tñ ille solum regnauit annis. xij. p̄cedēti. c. (mulier aūt quedā de vxoꝛibus prophetaꝝ clamabat ad Heliseum.) ista mulier erat grauata debitis ⁊ filij sui dandi erant in seruitutē si non solueret: ideo clamauit ad Heliseum cū magno doloꝛe vt liberaret eam. ⁊ dicit de vxoꝛibus ꝓphetaꝝ: nā prophete lz eēnt viri sancti tñ vtebant matrimonio. Sic enim p̄z de Abdya qui erat maximus ꝓphetarum deū. vlti. ⁊ tñ ipse habebat vxoꝛē ⁊ filios: vt patet exo. ij. ⁊. iij. ⁊ etiā. xvij. hoc aūt erat: qz tūc nō erat religiōis votū nec status ꝓtinētie: q postea in nouo testō introductus est cū nūc sit lex maioꝛis pfectiōis. ⁊ iō dr. s. ij. q̄ erant. l. viri filij ꝓphetarum in Hierico.

¶Que erat mulier ista ad cuius petitionē fecit heliseus repleri vasa oleo: ⁊ an fuerit vxoꝛ Abdie. Qō. ij.

Qō.1. A An ista continuent ad p̄cedētia.

Queretur que mulier erat ista que clamauit ad heliseum. ¶Rñdent hebrei q̄ ista erat vxoꝛ Abdie ꝓphete: nā Abdias fuit dispensatoꝛ Achab ⁊ ipse pauerat centū prophetas tēpoꝛe psecutionis magne Jezabel contra prophetas domini: p̄cedēti li. c. xviij. iste aūt accepit postea spiritum prophetic̄ propter meritū prophetaꝝ quos pauit ⁊ occultauit. Dicunt aūt q̄ iste contraxit debita multa vt alleret illos prophetas: ⁊ postea moꝛtuus est mansitq̄z vxoꝛ sua cū filijs obligata ad illa debita ⁊ recurrit ad heliseū vt liberaret eam. istud tenēt hebrei ⁊ etiā hystoꝛia scolastica ⁊ Nicolaus ⁊ cōmuniter omnes ⁊ satis est rōnabile. si tamen vellimus dicere q̄ erat alia mulier minoris status de vxoꝛibus prophetarum: non erat inconueniens.

Qō.2. A

Qō 3 A Ista mulier q̄re recurrit ad beliseum super debito seu re pecuniaria cū p̄ciotalibus nō sit petendū miraculuz.

¶Queretur vlterius quare ista mulier recurrit ad Heliseum super alia re vt sup aliqua angustia q̄ miraculose eam liberaret: nō erat inconueniens: Heliseus tñ non erat diues q̄ nihil possidebat: sed discurrebat de loco ad locū visitando collegia ꝓphetaꝝ. ¶Aliquis rñdebit q̄ ista mulier requisiuit heliseū sciēs q̄ ipse erat vir sanctus p quē de⁹ faciebat miracula: ⁊ qñcūq̄z homo est in extrema necessitate nō potēs hre remediuz via humana dz recurrere ad deū: sed ista mulier mō humano non poterat euadere qn filij sui vterent in seruitutē cū nō bret vñ solueret debita: iō voluit q̄ miraculose heliseus succurreret ei. ⁊ forte volebat q̄ sicut heliseus miraculose sanauit aquas Hierico: ita miraculose faceret aliquā pecuniam de qua mulier illa solueret creditoꝛi suo. Sic enim interdū viri sancti pecuniam vel aurum ⁊ argentū faciunt aut inquirunt. xp̄s nāq̄z cū vellet dare tributū cesari qđ vocatur didragma: iussit ꝑetro vt iret ad mare ⁊ mitteret hamum: ⁊ primū piscē quē caperet extraheret ⁊ inueniret in ventre eius staterē: qui erat moneta argēti ⁊ daret illum petētibus tributū. Ad. xvij. ⁊ sic miraculose q̄siuit pecuniā vñ solueret tributum. Sic etiā beatus Johannes euangelista cū haberet quosdā discipulos q̄ iam contristati erant quia venditis oibus q̄ possidebāt sequebant Christū: iussit eis tollere lapides limpidissimos de littoꝛe maris ⁊ virgas de arboꝛibus ⁊ querut lapides in gēmas p̄ciosissimas: ⁊ virgas in aurū purissimū: vt inde emerent diuitias magnas quas pro christo vendiderāt: vt p̄z in legenda beati Joannis. Vel pōt dici q̄ mulier ista clamauit ad Heliseum quia voluit q̄ ipse succurreret ei: non quidē dando pecuniam sz intercedēdo pro ea apud regē vel apud magnos viros: vt expectaretur sup debito: vel vt remitteret ei vel vt donaret ei aliquid vnde solueret: ⁊ hoc mulier putaret posse fieri: quia Heliseus erat magne auctoꝛitatis coꝛam rege ⁊ tota curia eius: quia dederat aquas exercitui pereunti siti ⁊ ꝓnunciauit victoꝛiā: p̄cedēti. c. iō non eēt aliqō negociū quantūcūq̄z graue ꝓ quo ipse intercederet apud regē vel optimates regni in q̄ nō exaudiret. ⁊ ēt ipse Heliseus sciebat se hre istum fauoꝛē apud regē ⁊ magnates: vñ ipse dixit ad mulierē sunamitē si volebat q̄ expediret aliqō negocium pro illa coꝛam rege: vt patet. j. s. quid vis vt faciam tibi nunquid habes negocium ⁊ vis vt loquar regi siue principi militie. (seruus tuus vir meus moꝛtuus est.) hic iustificat mulier ista petitionem suam dicens q̄ vir suus erat moꝛtuus qui contraxerat debita: ⁊ ipsa non poterat soluere quia non habebat vnde nec expectabat se quenturam ad pinguioꝛē fortunam: vt expectaretur vsq̄z ad tēpus illud ⁊ solueret: quia aquisitio feminarum pauca est: cum propter verecundiam sexus ⁊ debilitatē paucis operibus lucratiuis vacare possunt. (⁊ tu nosti quia seruus tuus fuit timēs deum). q. d. propter hoc debes conari vt liberes me ⁊ filios eius a debitis ⁊ seruitute: quia ipse fuit timēs deum ⁊ nō expendit diuitias suas in malos vsus sed in timoꝛe domini. ex his aūt mouent tā hebrei q̄z nostri doctoꝛes ad dōm q̄ ista fuerit vxoꝛ Abdie: quia illa dixit de se ipso ad Heliam seruus tuus timet dominuz ab infantia sua: p̄cedēti lib. c. xviij. etiam ille expēdit diuitias suas in bonos vsus. s. alēdo prophetas: ideo mulier ista iustissime petebat qō Heliseus succurreret ei miraculose: (⁊ ecce creditoꝛ venit). i. nunc vēturus est. quasi dicat nunc finitur tp̄s limitatum ad solutionē ⁊ veniet pro debito. Vocatur autē creditoꝛ qui pecuniam dat: debitoꝛ aūt qui accipit: ⁊ vocantur creditoꝛes: quia credere idem est q̄ cōmittere: ⁊ qui cōmodat pecuniam alteri cōmittit ei illam vel dicitur a credēdo quia dant pecuniam suam alys credētes q̄ illi restituent sibi: (vt tollat duos filios meos ad seruiendum sibi.) hoc dicebat mulier: quia forte fuerat in contractu mutui interpositum: q̄ ille prophеta qui acceperat mutuū solueret in tali tpe pecuniā creditam: ⁊ si non posset soluere daret filios suos in seruos pro extimatiōe pecunie. Vel forte moꝛtuo viro petebatur debitum ab ista muliere: ⁊ cum non haberet vñ solueret obtinuit dilationē conueniēs cum creditoꝛe q̄ si in tpe assignato non solueret daret filios in seruos. Nunc aūt finiebatur terminus ⁊ non habebat vnde solueret: ideo dare debebat

debebat filios in seruos. Vel forte non fuerat facta aliq̄ compositio super seruitute filiorum:sed veniebat hoc de iure cōmuni.ſ.q̄ ſi nō haberet vnde ſolueret daret filios in seruos. ¶Quereꝯ quis erat iſte creditor:q̄ debebat tollere filios ſuos in seruos. ¶Rñdent hebrei q̄ iſte erat rex Joram qui tūc regnabat in iſrael. dicunt enī q̄ qñ Abdias diſpēſator Achab alluit ꝓphetas dñi abſcōditos in ſpeluncis:non habebat vnde eos alleret ꝛ accepit pecuniā mutuatam a Joram filio Achab qui nunc rex erat. ꝛ dicunt q̄ mutuauit ei ſub vſuris ꝛ nunc ille repetebat eam. ſed iſtud dicunt preſupponendo q̄ fuerit iſta mulier vxor Abdie. ¶Si autez dicatur q̄ fuerit aliquis alius prophetа:non ſtabit:qō ipſi volunt applicare. ¶Itē dato q̄ fuerit iſte Abdias qui cōtraxit debita:non eſt ſatis veriſimile q̄ creditor eſſet Joram q̄ nūc erat rex:nam mulier iſta dixit ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad ſeruiendū ſibi:ſi tñ Joram fuiſſet creditor non diriſſet ecce creditor venit:qꝛ ille nō veniret ad tollendū filios iſtius mulieris cū ille eſſet rex. ¶Item iſta mulier non vocaſſet eū creditorem ſed vocaſſet eum regem ſi ille eſſet cui pecunia deberet:quia illud erat nomen honorabilius ꝛ magis cognitum. ¶Bicendū ergo vī q̄ iſte creditor erat aliquis alius vir priuatus de iſraelitis:ꝛ ille venturus erat ad accipiendum filios huius mulieris in seruos pro debito.

Quomodo ꝑt ſtare q̄ filij iſtius mulieris traderētur in seruos pro debito patris:ꝛ in quibus caſibus ſm legē dei poterat homo vendi in seruum. Qō.v.

Queretur quō ſtat:q̄ filij iſtius mulieris tradendi eēnt in ſeruitutē ꝓ debito patris ſui:qꝛ iſtud non vī ſtare ex lege. Etiā dato q̄ ꝑ ꝗueniſſet cū creditore q̄ ſi non bret vñ ſolueret daret ei filios ſuos in seruos:nō teneret ꝓtractus:qꝛ ꝑ nō poterat obligare filios ſuos ſeruituti q̄ eſt moꝛs ciuilis:ſicut nec poterat eos obligare morti naturali. ēt nō valet ſi aliqs dicat q̄ iſti filij huius ꝓphete ꝓſenſerunt ꝓtractui. ſ. q̄ ſi ꝑ ſuus nō poſſet ſoluere ipſi traderent in ſeruitutē: nā etiā iſto mō non poterant ꝓmittere ſe vendi:qꝛ homo liber nō pōt ꝓmittere ſe vendi niſi ſit maior. xx. annis ꝛ ꝓticipet de ꝑcio:vt ꝓz inſti. de ſta. ꝑſo. ꝛ non erat ſic ī iſtis ꝓuliſ:iō nullo mō poterāt tradi in ſeruitutē ꝓ debito.

Qō.ſ. A

Rño.

¶Rñdendū q̄ lex diuina in veteri teſtō dabat:q̄ interdum venderet homo pro debito. ſed hoc nunq̄ erat niſi qñ debitū ſurgebat ex delicto. vt pote ſi quis furaret nū q̄ debebat occidi in veteri teſtō etiam ſi ſepiſſime furaretur:ſed tenebat ſoluere qō furabatur interdum in duplo interdū in triplo ꝛ quadruplo vel quincuplo. nā qui furabat oues reſtituebat quatuor oues ꝓ vna. qui āt furabat boues reſtituebat quinq̄ boues ꝓ vno:in aliis āt rebus tenebat ad extimationē in duplo:vt ꝓz exoð. xxij. ꝛ ſi non habebat q̄ furabat vñ ſolueret iubebat lex eum vendi ꝓ debito:vt ꝓz ibidē. Nunc aūt in furto nō datur iſta pena:ſed occidunt boies vel puniunt coꝛporaliter:ꝛ non dat aliqñ in penā criminis proprij q̄ vendat aliqs in ſeruū niſi forte de iure canonico. qꝛ nō pōt imponere penā mortis:imponit qbuſdā boibus q̄ vendant in seruos vel efficiant ſerui capientiū: ꝛ iſti ſunt q̄ ambulant in nauibus ſaracenoꝝ de chriſtianis:ꝛ q̄ dant eis arma ꝛ ferrum ꝛ ligamina galeaꝝ:nā eccleſia excōicat eos ꝛ facit q̄ efficiant ſerui capientiū:vt ꝓz ex̄ de Jude. ꝛ Sarra. c. ita quoꝛūdā:aliꝰ aūt regulariter non dat de iure q̄ aliquis ꝓ delicto ꝓprio vendat in ſeruū:ſed dat ei pena aliq̄ coꝛporalis. Ratio aūt q̄re in veteri teſtō ꝓmittebat q̄ vēderet homo ꝓ debito inſurgēte ex delicto erat:qꝛ ſeruitus ibi non erat tā grauis ſicut nunc:qꝛ ille qui ſemel vendit in ſeruū in eternū eſt ſeruus ex illa venditione niſi redimat:ꝛ caret oi priuilegio liberoꝝ ꝛ eſt tanq̄ non homo. iſtud aūt tz ſm leges noſtras. In veteri aūt teſtō qñ aliquis vendebat aut erat iſraelita ex genere: vel de ꝗuerſis ad iudaiſmū. ſi aūt eſſet de ꝗuerſis ꝓ venditionē vnicam efficiet ſeruus in eternū ſicut apud nos fit: vt ꝓz leui. xxv. ſi aūt iſraelita ex genere ꝛ vēderetur in seruuz:non durabat illa venditio niſi vſq̄ ad annum ſeptimū remiſſiōis:ꝛ ſic interdū durabat duobus annis vel trib⁹ vel vno:ꝛ ad plus poterat durare ſeptē:ꝛ hoc ſicut venditio illa erat magis propinqua anno remiſſionis. ꝛ ſic iſta venditio in ſeruū nō erat ꝓpie ſeruitus ſz magis ſtatus mercenariorꝝ. ꝛ ſic iubebat lex q̄ qñ acciperent hebrei in ſerui:nō ꝑmerent ſeruitute ſeruoꝝ ſed habendi erant magis vt mercenarij:vt patet leui. xxv. ꝛ deut. xv. iō lex pro facili cā pmittebat aliquē vendi in ſeruū. Apud nos aūt ſeruit⁹ eſt grauiſſima qꝛ in eternū durat:iō nō pmittit lex ꝓ facili cā tradi aliquē in ſeruū: ſed ſolū ꝓ cā illa pro qua morte mereret:ſicut exēplificatum eſt de chriſtianis qui ſunt in nauibus ſarracenoꝝ.

Iſta oīa dicta ſunt de ſeruitute qñ aliqs ꝓ debito inſurgente ex delicto vendebat. ꝛ tñ ſi quis cōtraheret debitum non ex delicto ſed ex mutuo vel cōmodato vel ex aliis ꝓtractibus licitis:lex nō pmittebat eū vendi in seruum ſi nō bret vñ ſolueret. ꝛ ſic dicēdū q̄ iſti filij mulieris huius non poterant vendi in seruos ꝓ debito prīs: qō cauſatū fuerat ex mutuo ſed erat in veteri teſtō ſicut nūc. ſ. q̄ ille q̄ dz aliqd ꝛ nō bz vñ ſoluat:tenet dare operas ſuas creditori quouſq̄ ſoluerit ꝛ tñ ꝓ hoc nō incurrit aliquā notā ſeruitutis:ſed manet totaliter liber ſicut ſi ipſe ſpōte locaret opas ſuas vt inde victū acquireret. Sed adhuc manet diuerſitas:qꝛ nūc ſm leges cōes ille qui ꝓtraxit debitum tenebit dare operas ſuas creditori quouſq̄ ſoluerit debitū:ꝛ tñ ſi ipſe moriat filij ſui non tenentur dare operas ſuas creditori patris ſi velint renūciare hereditati paterne:ſi autem nolint renunciare tenebuntur ſicut pater ad preſtādū operas creditori. Inter hebreos aūt ſic erat q̄ non poterat aliquis renuncia re hereditati paterne ſaltē quantū ad bona immobilia: ex eo q̄ lex volebat q̄ ſeruaret diſtinctio familiaꝝ ꝛ tribuum:ꝛ q̄ poſſeſſio nō tranſiret de familia in familiam nec de tribu in tribū:vt ꝓz nume. vlti. Ideo bonis immobilibus patris ſui nemo poterat renunciare:ꝛ ꝓſequēter in veteri teſtō tenebant filij ꝑſtare operas creditoribus patrū vſq̄ ad ſolutionez debiti ſicut patres ſi viuerent.

Sic aūt fuit de filijs huius mulieris qꝛ tenebant ad ſeruiendū ꝓ ꝑe. ꝛ qñ dixit iſta mulier vt tollat filios meos ad ſeruiendū ſibi:non intelligit q̄ deberent effici ſerui eius nec q̄ ipſe poſſet vendere eos alij:ſed q̄ ſeruirēt ei q̄ eſſent mercenarij eius ꝑſtando ſibi operas vſq̄ ad ſolutionē debiti:iō nō dixit mulier vt tollat filios meos in seruos:ſed vt tollat filios meos ad ſeruiendū ſibi:quia quicunq̄ miniſtrās alteri dicit ſeruire ei ꝓz nō fit ſeruus: (Cui dixit Heliſeus quid vis vt faciā tibi) heliſeus vidit q̄ mulier iſta iuſtū petebat:ideo voluit ei aſſentire ꝛ dixit quid vis vt faciam tibi. non dixit hoc Heliſeus tāq̄ neſciret quid illa volebat:quia ſatis conſtabat q̄ illa vellet releuari a debito ne filij ſui cogerentur ſeruire:dixit tamen hoc Heliſeus vt ſciret ab ea aliquem moduz particularē per quē ipſa vellet liberari:vt pote quia ipſa diceret impetra mihi dilationē ad ſoluendū:vel ora pro me apud regē vt faciat remitti partem debiti:(dic mihi quid habes in domo tua) queſiuerat heliſeus a muliere quid vellet. i. ꝓ quē modū vellet liberari:ipſa aūt ſubticuit ſciens q̄ Heliſeus melius videret qd expediret q̄ ipſa poſſet petere:ideo remiſit voluntati eius tacendo:ꝛ tunc Heliſeus videns q̄ ipſa relinquebat ei determinationē de mō:dixit quid habes in domo tua. ¶Queretur quare heliſeus queſiuit quid haberet mulier in domo. ¶Aliquis dicet q̄ petiuit hoc ad ſciendum ſi haberet aliqua que vendita ſufficerent ad ſoluendum debitum. ¶Sed dicendū q̄ hoc non ſtat:quia mulier clamabat ad Heliſeum tanq̄ nihil habens ꝛ q̄ ob hoc filij ſui ducendi erant captiui ad ſeruiendū creditori:ꝑſuppone bat ergo ſe nihil habere ad ſoluendū ꝛ Heliſeus credebat ei:iō fruſtra q̄reret quid haberet in domo ad ſcīēdū an inde poterat ſolui debitū. ¶Bicendū ergo q̄ q̄ſiuit hoc heliſeus:qꝛ intēdebat ꝓ miraculū multiplicare quā cūq̄ rē mulier illa bret in domo vt de valore eius ſolueret debitū. vt pote ſi haberet aliquā farinam multiplicaretur illa vſq̄ ad tantam quantitatem vt ſufficeret ad

Qō 4. Quis eſſet creditor vi due huius.

Ꝓ ſia opi:

Cōfutatio.

Determiatio.

Ratro ēt ſamoſus non occidebat in veteri lege. Et ſcot⁹ in. iij. ſe. d. xv. tenet q̄ nunc ēt nō debēt occidi ꝓ furto. i ¶. tamē famoſus oppoſitum dī cui magis hoc adherēdū cēſeo q̄ cuicunq̄ móachali determinationi cuz antiqt⁹ dictū ſit ſutor vltra calceos non iudicet.

B

Nota.

Nota. ꝓ. c. oduardus de ſolutiōibus.

C

Diuerſitas inter leges veterē ꝛ nouam ꝺ debitoribus.

In noua lege filij⁹ pōt renunciare hereditati pr̄ne ꝛ non tenebit ad debita pr̄is in veteri lege filius nō poterat renūciare hereditati immo tenebatur ad debita ſicut pf.

†

Qō.6. A

Quare heliſe⁹ q̄ſiuit a muliere qd haberet in domo.

Ꝓ ſia opi:

Cōfutatio.

Determinatio.

soluendum debitum.idez si haberet vinum vel mel aut butirum vel similia q̄ multiplicari possent ꝛ vendi ad solutionem debiti.nā sic Helias multiplicauerat farinā viduę sareptane:ita vt ipleret idria:ꝛ oleū eius ita vt impleret lechitus:p̄cedēti.li.c.xvij.q aūt intenderet hoc Heliseus p̄z:qr cū dixisset ei mulier q habebat modicū olei:ipse dedit ei modum p q̄ multiplicaret:vt p̄z in litera(at illa rndit non habeo ancilla tua quicq̄ in domo mea nisi parū olei quo vngor:)pauperrima mulier erat ista:qr nec panē nec vinum nec pecuniā nec aliqd aliud habebat nisi modicū olei.ꝛ dixit quo vngor.i.ad vngendus caput:erat enim ꝓsuetudo in terra chanaam caput vngere oleo ad refrigerationē ꝓpter calorē terre:ꝛ istud ꝓsuetū erat apud oēs tam viros sanctos q̄z feminas bonestas q̄z apud quoscūq̄z alios.Unde rex Dauid vnxit caput suū.ꝛ.lib.c.ix.xp̄s quoq; dixit ieiunātibus ad hoc q non viderent hipocrite q vngerēt capita sua oleo et lauarēt faciē: vt p̄z Matth.vj.ipse quoq; xp̄s dixit ad illum apud quē hospitabat:oleo caput meum nō vnxisti: Luc.vij.si tū nō eēt ꝓsuetudo etiā viris sanctissimis vngere capita oleo:christus nō petiuisset oleū ad vnctionē capitis vel nō redarguisset hospitē q nō dedisset ei oleū ꝛ sciendū q istud oleū tam parū erat vt nō sufficeret ad vnctionē nisi vna vice:sicut colligit ex lra hebraica que magis hoc exprimit. ¶Quereť q̄re Heliseus voluit liberare istā mulierē a debito faciendo miraculū:qr poterat alio mō liberare eā.s.intercedēdo ꝓ ipsa.hoc p̄z qr habebat magnū fauorē apud regē ꝛ principes regni cū ipse infra dixerit ad sunamitē:nunqd habes negociū ꝛ vis vt loquar regi siue principi militie: ita ergo poterat hic expedire istud negociū.ꝛ ita vr q facere debuisset:qr nunq̄z dz aliqs recurrere ad miraculū qd est opus dei:nisi qñ via humana nihil agere pōt.¶Rndendū q Heliseus noluit tentare istū modum qr non erat conuenies:nā si fuisset aliqd negocium q expectaret ad pui-sionē regis ꝛ ipse iuste posset puidere in illo succurrēdo femine:intercederet heliseus pro ipsa apud regē ꝛ non querteret ad miraculū.non poterat tū rex prouidere in hoc nisi iubendo creditori huius mulieris q nihil peteret ab ea vel q remitteret debitū:ꝛ istud erat illicitum. vel otaret q remitteret ꝛ etiā hoc erat graue:quia forte ille creditor timens q si non assentiret p̄cibus regis occideret ab ipso:remitteret debitū inuitus:ꝛ hoc iniustū erat nec decebat regē talia rogare.poterat etiam Heliseus p se ipsum intercedere apud creditorē vt remitteret debitum.sed iste p̄ces non erant pulcre.s.q ille pderet de suo:potissime si debitum erat magnus ꝛ creditor non erat multū diues:ideo non fuit aliquis modus querieñ nisi q querteret se Heliseus ad liberandū eā miraculose. ¶Quereť vlterius qd fecisset heliseus si mulier ista dixisset q nihil oino habebat in domo sua.nam nunc cū dixit se habere modicū olei multiplicauit illud heliseus miraculose:vt p̄z in litera.si tū nihil habuisset erat dubiū quid ageret.¶Dicendus q Heliseus fecisset causari de nouo aliqd de quo mulier illa solueret scz aurū vel argentū farinā aut oleum aut aliqd aliud:quod venderet ꝛ facile erat hoc fieri:nā sicut modicū oleū poterat multiplicari miraculose vt ipleret multa vasa:ita poterat non existente aliquo oleo multū gigni de nouo. nō tū agressus est Heliseus facere hoc a principio:quia tunc non dixisset mulieri quid habes in domo tua:sz soluz dixisset duc multa vasa cōmodata a vicinis ꝛ omnia implebunť oleo. Ratio aūt quare hoc non egit heliseus fuit: quia ipse erat discipulus Helie ꝛ successor eius in spiritu prophetico ꝛ potestate faciendi miracula.ꝛ.secūdo ideo voluit immitari eum in modo faciēdi miracula: Helias aūt in domo vidue sareptane nō fecit q farina ꝛ oleū gignerenť de nouo:sed modicū farine quod erat in ydria creuit:ita vt impleret ydria ꝛ modicum olei qō erat in lechito creuit:ita vt impleret lechitus:p̄cedenti lib.c.xvij.si tū nihil oino habuisset ista mulier Heliseus fecisset de nouo aliquid de quo ista mulier solueret debitum(cui ait vade pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua.)dixit hoc qr illa mulier non hret vasa in q̄bus caperet oleū sufficiens ad soluendū debitum:ideo debuit petere a vicinis mutuata:vñ dixit:ab oibus vicinis tuis quasi dicat q erant necessaria valde multa vasa.(non pauca)ista fuit instructio vt mulier tot vasa duceret vt oleū qō caperet in eis sufficeret ad debitum soluendū:nam si pauca vasa duceret paucū oleum flueret. qō p̄z qr qñ filius mulieris dixit non habeo vas qō tibi dem:stetit oleum.i.nō creuit vltra:vt p̄z.j.(ꝛ ingredere ꝛ claude hostium)hoc dicebat vt nullus videret miraculum dum fiebat:(ꝛ cum intrinsecus fueris tu ꝛ filij tui) filij huius mulieris non excludebanť ab hoc miraculo ex eo q ipsi ministraturi erant matri afferendo ei vasa vt infunderet oleū in illis:(ꝛ mitte inde in oia vasa hec) scz de lechito in quo habes modicū olei:mitte in oia vasa q̄ acceperis cōmodata a vicinis (ꝛ cum plena fuerint tolles)scilicet infundes in quolibet eorum oleū:ꝛ postq̄z omnia repleta fuerint aufferes illa ꝛ pones alia i que infundas oleū.

¶Quare Heliseus iussit mulieri q clauderet portam qñ debebant repleri vasa oleo:ꝛ de miraculis qñ publice facienda sunt ꝛ quando in occulto. Qō.ix.

Queretur quare dixit heliseus isti mulieri q clauderet hostiū ad h̄ q fieret istud miraculū.¶Rndent hebrei ꝛ Nicolaus q qñ miracula fiunt ad vtilitatē totius populi vel multorum:debent fieri publice qñ autē fiunt ad vtilitatē vnius persone:debent fieri in secreto.sic enim Heliseus qñ sanauit aquas fontis hiericontini:qr illud erat ad vtilitatem totius vrbis publice factū est.nā exiuit heliseus ad fontē ꝛ ibi coram oibus misit sal in aquā ꝛ sanata est.ꝛ.scdo istud aūt miraculum factū est ad vtilitatē istius vidue solius ꝛ filiorum suorum:ideo factū est in secreto.Sic etiā dicit Nicolaus fuisse de filia archisinagogi quā christus suscitauit: quia non ꝓmisit introire secum quēq̄z ad puellam mortuam nisi Petrum Joānē ꝛ Jacobum ꝛ matrē ꝛ patres puelle:vt p̄z Luc.viij.ꝛ Marci.v.¶Sed dicendum q ista positio licet aliq̄liter sit colorata tū nō est oino vera: quia Christus faciebat aliqua miracula q̄ ptinebant ad vtilitatē priuatorum:ꝛ tū faciebat illa in publico.sic p̄z de filio vidue quē suscitauit in vrbe Nayn:naz ibi vtilitas priuata erat.s.matris puelle ꝛ adolescentis q suscitabatur ꝛ tū coram toto populo suscitauit eum:vt p̄z Luc.viij. Sic etiā in suscitatione Lazari vtilitas priuata erat scilicet eius ꝛ sororum suarum:ꝛ tū publice suscitauit illum.Jo. xj.Immo qō plus est miracula que aliqñ in occulto fiebant Christus volebat publicare:vt p̄z de muliere illa q̄ patiebať fluxum sanguinis a.xij.annis ꝛ accedēs inter turbas tetigit christū ꝛ sanata est:ꝛ tū c xp̄s dixit quis me tetigit:nam ego virtutē sensi exiisse de me:Luc.viij. Nec valet si aliquis dicat q quāq̄z hic esset vtilitas priuata quātum ad illos qui sanabanť:tū erat vtilitas publica quantum ad hoc q ꝓ miracula illa multi querebantur.nā si sic arguamus non stabat distinctio posita a Nicolao ꝛ hebreis:qr tunc oia miracula pertinent ad vtilitatem publicā ꝛ debent fieri quantū ad hoc in publico. Dicendū ergo q ista distinctio non stat:quia xp̄s nihil istorum seruabat:sed aliqñ faciebat in publico ꝛ aliquādo in secreto miracula q̄ ptinebant ad vtilitatē priuatam. ¶Sciendū tū ad euidentiam huius q in miraculis ita est sicut in operibus bonis:opera autē bona nr̄a debent fieri publice ex eo q bona sunt:ꝛ bonum nō vult latere qr nō est verecundabile:ꝛ potissime qr nobis operantibus bonum aliꝫ inducenť ad faciēdū similiter.etiā laudabunt deū quidedit nobis virtutē faciendi hec.Sic dixit christus.Matth.v.s.sic luceat lux vestra coram hominibus vt videant vestra bona opera ꝛ glorificent patrem vestrum q in celis est:nō est ātaliq̄ cā q̄re bona opa debeāt fieri in secreto:nisi qñ ille q agit timet q extolleť si agit in publico ꝛ sic pdet mercedē boni operis.De miraculis autem idem est immo fortius quia illa sunt bona ꝛ manifestatur in eis expressius q̄z in ceteris rebus virtus dei:ideo ad laudem eius potius debent publicari

Qō 7. Quare beliseꝰ voluit facere miraculum.

A Non fuit modꝰ conuenientior liberandi istam mulierē q̄z per miraculum.

Qō.8. Quid fecisset beliseus si mulier nihil bēret.

A Heliseus si mulier nisi habuisset i domo fecisset causari aliqd ō nouo.sz hunc modus seruauit vt imitareť heliam.

B Consuetudo erat in terra chanaam vngē caput oleo.

Qō 9.

Opinio hebreorum ꝛ Nico.

Cōfutatio.

B Rño auctoris.

cari miracula q̄ p aliquē fiunt q̄z opa virtuosa que ipse agit.nec erit aliq̄ cā q̄re miraculū debeat fieri in occulto propter eū p quē fit:nisi si timet extolli p illud in gloriaz inanem:vel si timet q cognito miraculo qō fit p ipsum multi confluent ad eū 7 impedient ipsum in operibus q̄ intendit.Sic enim sanctus ylarion heremita fugiebat p diuersas ptes orbis: quia mox vt cognoscebaf fama miraculoz suoz confluebat ad eum populus multus: vt scribit beatus Hieronymus in vitis patrum:in vita beati ylarionis.Christus aūt non timebat inanē gloriā eo q nō poterat peccare:ideo vt cōiter faciebat miracula in publico.si aūt aliqñ faciebat in occulto:solum faciebat vt daret nobis exemplū occultandi interdum bona opera nostra ne inde extollamur.sic enim p3 de duobus cecis qui accesserunt ad christū 7 sanauit eos 7 dicit q cōminatus est eis dicēs: videte ne qs hoc sciat Matth. ix.7 tñ ipse posuit in corde eoz vt publicarent miraculum:vñ quanto magis Christus eis cōminatus est vt tacerent:tāto magis illi publicauerunt: nā dr ibidem illi aūt exeuntes diffamauerunt eum in totā terram illam. istud aūt Christus faciebat ad doctrinam nostrā:7 tamē ipse nollebat facta sua celari vt per illa deus laudaref: nisi quādo facta sua erant talia que enarrata non proficerent eo viuente 7 sic fuit de transfiguratione sua :nam ibi fuit miraculū magnum in mutatione glorie corporis Christi:ipse tñ dixit discipulis nemini dixeritis visionē donec filius hominis a mortuis resurgat. Matth.xvij. 7 Luc.ix.7 Mar.ix.hoc aūt fuit quia enarratio istorum non proficeret vsq; post mortē christi. ¶Nunc aūt dom de Heliseo q ipse non iussit miraculū istud esse occultū ꝓpter mulierē:q̄ etiā si publice fieret non poterat ipsa inde gloriari sed Heliseus. Etiā non fecit propter inanē gloriā fugiendā:q̄ iam ipse fecerat alia miracula in publico.s.illud de sanatione aquaz Hierico.ē.i°7 de pronuntiatione victorie 7 aquaz p exercitū:p̄cedēti.c.7 nō extollebaf inde. Etiā dicendū q nō faciebat hoc ne psequerenf eum multi inquietantes ipsuz ꝓpter miracula: q̄ istud staret si nullum miraculū fecisset adhuc heliseus in publico:7 tñ iam fecerat alia in publico ꝓpter q̄ turba recurrebat ad eum.Sed dicendū q iussit fieri illud in secreto ne impediretur miraculū.quia forte deus nō reputabat aliū esse dignū ad videndū miraculū illud nisi mulierē illā p qua fiebat 7 filios suos: 7 si aly astarent non fieret miraculū.vel forte factū est hoc ne infidelitas aliquoz astantiū impediret miraculū.sic enī declaratuz est p̄cedēti.li.c.xvij.qñ suscitauit Helias filiū mulieris sareptane:nā posuit eū intra cubiculū suū vt nō videret mater quō suscitabat eū:ne dubiū suum de miraculo impediret orationē Helie. Sed adhuc dicendum q verisimilius est q iusserit helias istud fieri in occulto : quia non iudicauit multos dignos esse visione huius miraculi.Sic enim Christus aliqñ faciebat in quibusdā miraculis q̄ faciebat occulte:vt p3 in suscitatione filie archisinagogi:nā nullū pmisit intrare secū ad puellā mortuā nisi Petrum 7 Jacobū 7 Joānē 7 patrē 7 matrem puelle: Luc.viij.in trāsfiguratiōe quoq; christus nō pmisit secū esse aliquē de apostolis nisi Petrū Jacobū 7 Joannem Matth.xvij.7 Luc.ix.q̄ istos digniores reputabat vel q̄ familiariores illos sibi habebat:(iuit itaq; mulier 7 clausit hostiū super se 7 sup filios suos:)illico mulier petiuit vasa quotquot necessaria esse putauit vel quotquot habere potuit 7 clausit hostiū super se 7 filios suos sicut iusserat Heliseus:vt filij sui afferrēt ei vasa 7 ipsa infunderet oleū(illi offerebant vasa 7 illa infundebat).s.ipsa tenebat lechitum in quo erat parū olei in manu 7 infundebat in vasa q̄ ferebāt ei filij sui.(Cūq; plena fuissent vasa dixit ad filiū suū affer mihi adhuc vas)quasi dicat dum essent vasa in q̄ infunderef oleū:mater non dicebat filijs afferte vasa:quia dum illa infunderet in vno vase filij habebant alia vasa in promptu. nunc aūt quia nullum vas supererat filij nullū afferebant ei:ipsa nesciebat vasa deficere:sed putabat q pueri erant fastiditi dando vasa 7 ob hoc non dabant:ideo dixit affer adhuc vas:7 dicitur q dixit hoc ad filiū suum.i.ad vnū de filijs suis quia plures erant:cū dicaf hic q clausit hostiū super se 7 filios suos:vel dicif ad filium suum.i.ad maiorem qui excellenter vocaf filius 7 loquebatur mater ad illuz.q̄ ille promptus poterat ei ministrare(7 ille rīdit non habeo:)defecerāt enim oia vasa que mulier illa attulerat mutuata(stetitq; oleum).i.non fluxit vltra vel nō multiplicatū est in lechito:q̄ deus solū volebat facere miraculū ad vtilitatē mulieris illius vidue:sz si oleū nunc ēt cresceret fiueret p terrā 7 nō ꝓfisceret mulieri:ió noluit de° q oleū cresceret postq̄z nō fuerūt vasa i q̄ ifunderef. ¶Quis fuerit mod° multiplicatiōis olei.7 an multiplicabatur in lechito de quo fundebatur vel in vasis in que fundebatur. Qō.x.

Queretur quis fuit modus multiplicatiōis istius olei p vasa. ¶Rīndendū q dupliciter poterat multiplicari.vno mō q parū olei qō erat in lechito mulieris diuideretur p oia vasa:ita q in quolibet vas infunderef modicū.s.saltē vna guta 7 tūc in vase illo cresceret illa guta quousq; repleretur vas. Alio mō q oleū paucū qō erat in lechito multiplicaref: ita q de illo funderef in quolibet vas de alijs magnis vsq; ad repletionē accipiēdo primo mō non fiebat multiplicatio in lechito:sed in vasis in quibus infundebaf. Accipiendo scō mō fiebat multiplicatio in lechito.7 sz ambo isti modi erant possibiles:tñ solū secūdus eorum fuit in pñti qō p3:quia dixit li eliseus mitte inde in oia vasa 7 cum plena fuerint tolles:ergo quodlibet vas debebat repleri fundēdo de lechito in illud:7 sic in lechito fiebat multiplicatio 7 non in vasis in que infundebatur. ¶Item quia dicitur cūq; plena fuissent vasa dixit ad filium suū:affer mihi vas:ergo quodlibet vas rep ebatur de lechito. ¶Itē p3 quia dr stetitq; oleū.s.postq̄z puer rīdit non habeo vas stetit oleū.i.non multiplicatuz est non pōt autē intelligi de multiplicatiōe q̄ fieret in vasis in que infundebaf:quia siue essent plura vasa siue non: nō poterat fieri multiplicatio i quolibet vase nisi vsque quo repleref:sed anteq̄z deficerēt vasa semp multiplicabaf oleū 7 qñ illa defecerūt stetit oleū:ergo vr q multiplicatio fiebat in lechito.s.q semp crescebat in eo aliqd qō infunderef quousq; cessauerunt vasa in que infunderetur. ¶Queretur vlterius quis modus fuit multiplicādi oleū in lechito. ¶Rīndendū q dupliciter hoc poterat fieri.vno modo per multiplicationē.s.q nō adducereť aliqō oleum aliunde:qō adiungereť illi oleo qō erat in lechito ad hoc q semp fiueret:7 etiā q deus non crearet aliquod oleū inter lechitum qō coniungeretur oleo ꝓexistēti:sed q illud oleuz quod prius erat illud solum.postea esset in oibus vasis diffusum 7 solū differret in hoc.s.q erat prius sub parua quātitate:nūc āt miraculose acceperat magnā quantitatē.Alio mō poterat fieri p additionē:7 istud poterat esse dupl'r.Uno mō q angeli adducerēt ab extra aliqō oleum qō ponerēt in lechito 7 inuisibiliter illud ponerēt.Alio mō q de° de nouo crearet aliqō oleū qō ꝓiungereť interiori oleo lechiti 7 sic sufficeret ad replēdū oia alia vasa.Dicēdū tñ vr q hoc factū fuerit p multiplicationē:quia iste modus cōuenientior est : vt p3 ex eis q̄ dicta sunt p̄cedēti.lib.c.xvij. de multiplicatiōe olei in lechito mulieris sareptane:vbi late de hoc dictū est. ¶Quereť vlteri° qō fuit mai° miraculū.s.istud de multiplicatōe olei in lechito hui° vidue:vel miraculū qō fecit helias de multiplicatiōe olei i lechito mulieris sareptane. ¶Rndēdū ad ꝟ q miraculū eē maius vel min° pt intelligi dupl'r:vno mō ex pte potē tie agētis:alio mō ex pte rei q̄ ꝓducif p miraculuz . De prio dom q vnū miraculū nō est maius alio:q̄ quodlibet é a potētia ifinita.nec aliqō miraculū est quātūcūq; magnū qō exigat maiorē potētiā q̄z infinitā:nec aliqō ē tam puū ad qō sufficiat potētia minor q̄z infinita. ¶Itē nō est vnū miraculū maius alio tanq̄z facilius sit deo agere vnā rem q̄z aliā:quia si hoc esset:resistentia aliq̄ eēt in reb° q̄ fiunt ad ipsum deū:sicut mobile resistit motori: ideo facilius motor mouet mobile paruum q̄z magnum

Qō.Io. a

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Determinatio.

Qō.II. a

In lechito quō multipl catuz est oleum.

Determinatio.

Qō.I2.

Quod fuit mai° miraculuz helie vel helisei.

a

Ex pte dei vnuz miraculum non est maius alio.

c

Determinatio.

† † †

B

Multiplicatio olei miraculosa.

ad deum aūt nulla resistētia est: cuz oēs res sint in respectu ad ipsum in potentia obeditiua. vnde nō est deo facilius creare vnā gutam aque q̄z totū seculū: r si vnuz eēt facilius alio deus nō esset potentie infinite. ¶Si āt consideret miraculuz ex pte rei q̄ fit: pōt dici vnū miraculū maius alio in quātū plures res vel maiores ꝓducunt p vnuz quā p aliud: vt pote suscitare simul decē mortuos maius miraculū dr̄ quā suscitare vnuz: r tñ tāta potentia requirit ad suscitāduz vnuz sicut ad suscitandū decē simul. Si āt cōparemus ista duo miracula prio mō non est vnum maius alio. Si āt scdo mō: aliquo mō poterat dici q̄ fuit istud maius miraculuz q̄z miraculū Helie: r aliquo mō e ꝯtrario. Nā hic nō solum fuit multiplicatū oleū semel. s. ad hoc q̄ lechitus repleret: sed erat ꝯtinua multiplicatio. s. ad hoc q̄ de lechito illo quo posset infundi in oia vasa r illa replerent. In miraculo autez Helie fuit multiplicatio subitanea. s. qz subito ydria repleta est farina: r lechitus repletus est oleo. erat autem econtrario miraculum illud maius q̄z istud: in quātum ibi fuerunt multe multiplicatiões discōtinue. nā nō solū ydria repleta fuit farina r lechitus oleo: sed etiā nunq̄z defecit farina de ydria quāq̄z continue Helias r vidua comederent de illa. Idem de oleo lechiti: sed ista duo manserunt plena vsq̄z ad diem quo dñs dedit pluuiam sup terram: ꝓcedenti. lib. c. xvij. ¶Dicendū igitur q̄ simpliciter maius fuit illud miraculum quā istud: quia ibi fuerunt multa miracula realiter distincta r in diuersis temporibus facta: hic aūt fuit vnicum. qō patet quia hic fuit vna multiplicatio ꝯtinua olei in lechito. s. q̄ ex quo cepit multiplicari nunq̄z cessauit vsq̄z quo defecerunt vasa in que infunderet r tunc stetit oleū: vt pz in litera r sic fuit vnū miraculū per continuitatē. In multiplicatione aūt olei r farine facta per Heliā fuerunt plura miracula realiter distincta. nā in prima vice lechitus modicum habens de oleo repletus est: et idria repleta est farina: postea vero quotidie summebat de vtroq̄z ad cibuz vidue r Helie: r tñ semp manebat lechitus plen⁹ r ydria plena: cū dicat ꝓcedēti. lib. c. xvij. ex illa die ydria farine non defecit r lechitus olei nō est imminutus. Tot ergo fuerunt miracula in illa multiplicatione quotiens vidua accepit oleum r farinā de lechito r ydria a prima die q̄ venit helias ad eam vsq̄z ad diem qua pluit dñs super terrā: precedenti. li. c. xvij. (venit aūt illa r indicauit homini dei). s. postq̄z plena fuerūt oia vasa oleo vidua iuit ad heliseum. r dixit ei qō factū fuerat (r ille vade inquit vende oleū r rede creditori tuo) iussit heliseus q̄ vende ret vidua oleū r ex illo solueret debitum creditori: quia ad hoc dederat deus ei oleū: (tu aūt r filij tui viuite de reliquo:) erat istud oleū multū r ꝓstabat q̄ maioris eēt valoris q̄z debitū ad qō mulier tenebat: iō dixit ei heliseus q̄ soluto debito ipsa r filij sui viuerēt de reliquo. i. acciperēt ad sustentationē suā. ¶Quereť quare ista mulier iuit ad heliseum postq̄z repleta sunt vasa oleo. ¶Rñdēdū q̄ hoc fecit ꝓpter duo. Primo ad sciendum qd fieri deberet de illo oleo qō erat in vasis: nā heliseus solū dixerat mulieri q̄ funderet oleū p plura vasa r non dixit quid faceret de oleo illo: ideo iuit ipsa ad sciendus quid fieri deberet. r hoc pz quia cum mulier dixerit hoc ad heliseum dixit ei heliseus q̄ venderet oleū r daret creditori r de reliquo viueret ipsa r filij sui. Scōm fuit ad agēdū gratias heliseo quia ipse fecerat ei hoc bonū: r cum accepit illud iuit ad heliseum nunciādo ei quasi per hoc gratias ageret de bono suscepto. nā illi qui miraculose recipiunt aliquid non solū debent deo gratias agere: sed etiā homini illi cuius oratione vel ministerio bonū illud recipiunt. Sic enim christus q̄si sanauit decē leprosos dicens illis: ite r ostēdite vos sacerdotibus: reuersus est vnus illoꝝ r gratias egit q̄ sanatus fuisset. Alij aūt nouē nō redierūt r christus dixit nonne decem sanati sunt: r nouē vbi sunt: nō est inuētus q̄ daret gloriā deo israel nisi iste samaritan⁹: Luc. xvij. c° nā dādo gr̄am homini cui⁹ ministerio fit miraculū dať gr̄a deo faciēti. (¶Facta aūt est.) hic ponitur. Scōm hui⁹ capituli. s. de sunamitis deuote ꝓsolatione: fuit aūt consolatio eius in hoc q̄ filius ei miraculose datus est r postea a morte suscitatus est: r diuidit in duo. Quia prio agit de pueri mirabili conceptione. Scdo de eius mirabiliori suscitatione: ibi (creuit aūt puer.) Circa primū dr̄ (facta est āt q̄dam dies). i. accidit in quadā die (r transibat heliseus per Sunā.) Sunā est nomē ciuitatis in terra israel per quā transibat Heliseus r in qua morabať ista mulier et est in sorte filioꝝ yssachar: vt pz Josue. xix. de ista ciuitate erat Abisac q̄ vocať sunamitis r ducta est ad Dauid in senectute sua vt calefaceret eū r ministraret sibi: ꝓcedenti. lib. c. j. (erat aūt ibi mulier magna) vocať magna nō corpore sed diuitijs r honore r honestate morū: nam magnitudo corporis nihil attinet ad probitatē femine: r dr̄ q̄ erat magna. i. diues qz aliꝰ nō potuisset ipsa facere domū p heliseo r ꝓuidere ei in oibus necessarijs: etiā erat magna honestate morū r deuotione: qz alioqn non fuisset inclinata ad benefaciendū cū tanto desiderio viro dei (que tenuit eū vt cōmederet ibi panē). i. quasi violēter tenuit: volebat enim Heliseus vltra trāsire r ipsa nō pmisit: sed fecit q̄ cōmederet ibi. Ex quo habemus exēplum q̄ pauperes non solū inuitandi sed etiā cogendi: quia tenere quandā violentiā dicit. Idē pz Luc. xxiiij. de duobus discipulis eūtibus in Emaus qbus apparuit christus r putauerunt eū esse peregrinū: r dr̄ q̄ coegerunt eū dicentes mane nobiscū dñe scz vt cum illis manducaret: ipse autem fingebat se longius ire.

¶Que mulier erat ista que tenuit Heliseum in domo. Qō. xiiij.

Queretur que mulier erat ista q̄ tenuit heliseum. ¶Rñdent hebrei q̄ ista fuit sozor Abisac sunamitis que ministrabat Dauid: ꝓcedēti. li. c. i. Notiuū aūt est qz Abisac erat sunamitis r ēt ista vocať sunamitis. etiam quia Abisac erat diues cum assumpta fuerit in vxorē regis vel ministrā: r exinde saltem consequereť diuitias magnas r sic ista sozor sua eēt diues. ¶Sed dicēdū q̄ ista sunt ridicula. nā hebrei mouenť interdū ex nullo vel valde modico colore r ita est hic: nā leuissimus color ē q̄ ex eo q̄ abisac erat de vrbe sunam ambe essent sozores: qz tunc arquereť idē de q̄libet alia habitante in vrbe sunā. ¶Itē non pōt hoc vllo modo stare: qz tūc esset ista mulier valde magne etatis: nā vixisset toto tpe regni Salomonis r Roboā r Abie r Asa r Josaphat r quadā pte regni Dauid: qō pz qz nūc consumabať regnū Josaphat viuente Joram r tñ a pncipio regni Salomonis vsq̄z ad finē regni Josaphat fuerunt anni centū viginti sex. s. xl. anni regni Salomonis: ꝓcedenti lib. c. xj. r. xvij. anni regni Roboam eo. lib. c. xiiij. r tres anni regni Abie. eo. lib. c. xv. r. xlj. anni regni Asa e. lib. r. c. r. xxv. anni regni Josaphat: ꝓcedenti. lib. c. vltimo. r in super vixerat abisac forte. xx. annis vel q̄si q̄n ducta est ad regē: qz adolescētula erat r ministrabat coꝝ eo: ꝓcedēti li. c. j. ista ergo mulier si eēt sozor abisac esset iaz multoꝝ annoꝝ ita vt vix posset viuere: r a fortiori nō eēt apta ad ꝓcipiēdū: r tñ ipsa erat apta ad ꝓceptū: sed solū impediebať qz vir suus erat senex: cū. j. dicať ne q̄ras: filiū eñi nō hz r vir ei⁹ senex est. Si tñ ipa fuisset antiqua r inepta ad ꝓceptū non orasset Heliseus dari ei fillū: r etiā ipsa erubuisset q̄ in tali etate vacaret iuuenilibus amplexibus. sicut fuit de Sarra q̄ erat nonagenaria q̄n angelus dixit ei q̄ ꝓciperet: ipsa aūt risit dicens postq̄z consenui r dñs meus vetulus est voluptati opam dabo. Gen. xviij. ¶Dicendū ergo q̄ non erat ista sozor Abisac sunamitis: sed erat q̄dā alia femina de vrbe sunā de q̄ erat abisac. ¶Quereť vlterius q̄re scriptura facit hic mentionē principaliť de femina cum ista haberet virū viuentē: r est ꝓtra ꝓsuetudinē scripture r modi loquēdi q̄ fiat mentio principalior de feminis quā de viris suis cū vir sit caput mulieris. j. ad corinth. xj. ¶Rñdēdū fm quosdā q̄ vxor erat melior viro r famosior. Ideo fit mentio principalis de illa. ¶Sed dicēdum q̄ non stat: qz quātūcūq̄z sit femina excellētior viro p accidēs: tñ quādiu vxor est eius: semper vir est caput vxoris r

B Ex pte rei q̄n vnū miraculū dicit maius alio.

C Miraculū b fuit maius miraculo Helie multiplicā do oleuz sareptane.

Conclusio.

Qō 13. A Quare iuit ad heliseuz ista mulier repletis vasis oleo.

Pria rō.

Scda rō.

† † †

† Sumas ciuitas.

† Magna mulier q̄ dicatur.

† Pauperes nō solū sūt inuitādi sz ēt cogendi.

Qō 14. A Pria opi:

Prima rō.

Scda rō.

Maxima stultitia breoꝝ exq̄ satis pōt cōstare q̄ sic errāt hic in re taz clara magis erra būt in altissimis speculatiōib⁹ de messia r trinitate r aliys.

Determinatio.

Qō. 15. A Quare scriptura faciat mētiōez de muliere ista r nō de viro suo.

Pria opi.

Cōfutatio.

Cōfutatio.

Rño auctoris.

vxoris ꝛ denominaꝛ ab ipso domus ꝛ familia. ¶Sed dicendū q̄ scriptura facit hic mentionem principalius de vxore q̄z de viro: q̄ scriptura nō agit hic mentionem de istis nisi vt enarret miracula Heliseī: ꝛ tñ ista nō attinebant ad virū istius mulieris principaliter sed ad ipsam: ideo scriptura facit mētionē de ea principaliter ꝛ hoc ꝓpter duo. Primo q̄ ipsa fuit cā vt heliseus maneret in ciuitate sunam ꝛ non vir suus. nā ipsa dixit ad virū suū animaduerto q̄ vir dei sanctus est iste q̄ transit per nos frequenter faciamus ergo ei cenaculū paruulum. Scōo propter miracula que contigerunt ꝛ fuerunt duo vnum de conceptione pueri ꝛ aliud de suscitatione eius vtrūq̄z aūt factū est circa mulierē q̄ ipsa fuit ad quā locutus est Heliseus de conceptione pueri ipsa quoq̄z posuit puerū mortuū in cenaculo helisei ꝛ ad p̄ces eius suscitatus est ꝛ maritus nihil de hoc cognouit dū fieret: vt p̄z ex litera ideo de ipsa debuit scriptura potius facere mentionē q̄z de viro. (Cūq̄z frequenter inde transiret diuertebat ad eam vt comederet panē). i. multotiens transibat Heliseus p̄ ciuitatē illā ꝛ declinabat in q̄cunq̄z vice ad domū illius mulieris vt comederet ibi panē. i. vt reciperet obsequia ciboꝝ. noīe enim panis intelligunt reliqui cibi: sic p̄z. j. vj. cū dixit Heliseus pone panē ꝛ aquā coꝛā eis et sequit ibi appositaq̄z est eis ciboꝝ magna ꝑparatio. Sciē dum aūt q̄ causa transitus frequētis Heliseī p̄ domum isti⁹ mulieris erat q̄ Helise⁹ erat p̄nceps ꝓphetaꝝ post raptū Helie ꝛ q̄ in terra israel erant multa collegia ꝓphetaꝝ visitabat ipse oīa ꝛ oportebat eum discurrere p oīa illa. erat nāq̄z vnū collegiū in Hierico ꝛ aliud in Bethel. ꝯ. ꝛ. aliud etiā erat in Galgala. j. in litera in monte quoq̄z carmeli videbaꝛ esse aliud collegiū vel saltez erat locus deuotissimus ad oꝛandū ꝛ ista loca visitabat Helias dum viueret. nā anteq̄z raperet discurrit p oīa illa ꝯ. ꝛ. Heliseus quoq̄ post raptū Helie cepit habere istuz modū. nā iuit primo in Hierico deinde sanatis aqs iuit in Bethel ꝛ postea in monte carmeli. ꝯ. ꝛ. ꝛ postea iuit in galgalā. j. in litera. Ad hoc aūt q̄ Heliseus iret ad montez carmeli ad quē frequenter ibat oportebat q̄ transiret p vrbem sunā que erat in sorte ysachar ꝛ in illa etiaz erat carmelus ꝛ ideo cū sepe visitaret illa loca oportebat q̄ sepe transiret p vrbē sunam ꝛ declinabat semp ad domū illā quia ibi libenter suscipiebaꝛ (que dixit ad virū suū) desiderabat ista mulier facere cenaculū p̄o Heliseo q̄ tñ dispositio domus nō pendebat ab ipsa sed a viro suo oꝛauit virum suū vt hec faceret exponendo ei cām (animaduerto q̄ vir dei sanctus est iste qui transit p nos frequenter.) In hoc iustificabat mulier petitionem suā. ſ. q̄ facerent ei cenaculū quia erat vir sanctus aliogn non expediret expēdere pecuniā inutiliter ꝛ dixit qui transit frequenter p nos: quia iam sepe transierat Heliseus per domum mulieris illius q̄ istud dixit ad virum suum.

Ōpla ró.

Scōa ró.

Nō.16. A Quō cognouit mulier q̄ heliseꝰ vir sanctus esset.

Rño. Ra. sa.

Cōfutatio.

Rño auctoris.

Stultitia iudaica.

B Virtuosus vir nō pōt abscondi ꝛ quare.

Quereꝛ quō dixit ista mulier animaduerto q̄ vir iste sanctus est. ¶Rñdet Ra. sa. q̄ hoc viderat q̄ sepe aspexerat ad mensam Heliseī ꝛ nulla musca sedebat super eam. ¶Sed dicendū q̄ istud est ridiculū nā viri sancti non habebant in seculo tales excellētias que ad nihil p̄ficerēt. sic enim q̄ non ascenderet musca super mensam suam non erat vtile ad edificationē animarū: iō deus nō faceret tale miraculū frustra. ¶Dicendū ergo q̄ mulier ista nondū cognoscebat Heliseum esse prophetam eo q̄ istud erat quasi in principio status sui post raptū helie ꝛ adhuc non diuulgata erant miracula sua p̄ totum israel quia alioquin nō dixisset mulier animaduerto q̄ vir dei sanctus est iste loquēs sub dubio ꝛ per coniecturas sī dixisset vir sanctus est iste faciamus ei cenaculū. apparebant tñ aliqua signa in Heliseo q̄ esset vir sanctus in tota modestia vite nam erat valde compositus in operationibus suis ꝛ non pōt latere virtus viri vbicunq̄z illa fit: sed sicut dixit Christus Matt. vij. opz q̄ bona arbor bonos fructus faciat ꝛ a fructibus suis cognoscatur homo. nā sicut non pōt abscondi ciuitas sup montē posita. Matth. v. ita homo magne virtutis latere nō pōt quāq̄z vellit se abscondere. facilius est enim aliquē virū sapientissimū abscondi ꝛ reputari simplicē q̄z virū magne virtutis ex eo q̄ non est necesse hoiez hre aliquos actus sapiētie apparentes ꝛ tñ necesse est virū virtuosum hre semp actū virtutis apparentē quia omnia q̄ sunt in vita sunt materia virtutis. ꝛ propter hoc dicit aristote. j. ethi coꝝ q̄ virtutes sunt permanentiores disciplinis ꝛ q̄ virtutes non possunt tradi oblitioni et⁹ discipline possunt quia necesse est virtutes habere actum quotidianū discipline aūt non bñt actus continuos in hebreo dr (qui trā sit p nos semp) vbi litera nostra dicit qui trāsit p nos frequēter ꝛ mutauit hoc littera nostra q̄ non trāsibat semp Heliseus p vrbem illaz sed multotiens. ſ. q̄ discurrebat ad visitandū collegia prophetaꝝ. (faciamus ergo cenaculū puulū.) vocaꝛ cenaculū ꝑm consuetudinē latinorum quecūq̄z domus. sic dicit supra. j. q̄ Ochozias cecidit p cancellos cenaculi sui. ꝛ dixit mulier faciamus cenaculū paruulū ad inducēdū facilius virū vt vellet hoc agere quia forte vir erat tenax ꝛ si cenaculuz eēt magnū ne expēderet in eo multa nollet facere illud: ideo dixit faciamus cenaculū paruulū. ſ. paucoꝝ sumptuū. dixit aūt hoc mulier ad magis honorandū virū dei quia q̄cūq̄z Heliseus trāsibat p ciuitatē illā declinabat ad domū illius mulieris erat tñ cum ipsa ꝛ cum viro suo in eadem domo indiuisa et quia cū esset vir magne virtutis forte vellet vacare contemplationi ꝛ facere alia que non decebat ab oībus videri: ideo honestū erat quod ei fieret cenaculū in quo maneret. In hebreo dr (faciamus ei celulam cum pariete). i. faciamus ei celulā distinctā a domo vestra p parietē intermedium ꝛ ista idez est q̄ cenaculū cū q̄cunq̄z domus possit vocari cenaculū (ꝛ ponamus ei in eo lectulum ꝛ mensam ꝛ sellam ꝛ candelabrū.) volebat mulier p̄uidere viro dei quātū ad omnia necessaria dum maneret in domo sua ꝛ q̄ honestius ipse viueret quātū ad omnia semotus a cōmunicatione domesticoꝝ posita fuerunt oīa q̄ ptinebāt ad vsus eius in cenaculo suo. ſ. lectulus ad dormiendū ꝛ mēsa vt ibi comederet cū puero suo giezi q̄n vellet ꝛ sicut vellet ꝛ sella posita est ad sedendū ꝛ candelabrū ad vsus luminis p noctem. (vt cū venerit ad nos maneat ibi). i. vt honestius maneat ibi q̄n venerit ad nos quā si maneret nobiscum cōmunicans in oībus. ꝛ supplendū est q̄ maritus illius mulieris fecit libenter cenaculum ꝛ omnia predicta p Heliseo. (facta est igitur dies quedā ꝛ veniēs diuertit in cenaculum). ſ. cū ex more Heliseus transitum faceret p ciuitatē illam declinauit ad domū mulieris illius ꝛ māsit in cenaculo. ꝛ fuit istud in prima vice qua Heliseus mansit in illo. nam tunc cōsiderata tāta benignitate mulieris voluit ei bene agere ꝛ locutus⁹ est que habent infra (ꝛ requieuit ibi). ſ. in cenaculo manēs ibi quādiu stetit in ciuitate illa. (dixitq̄z ad giezi puerum suū voca sunamitē istā) vocaꝛ mulier ista sunamitis quia erat de vrbe sunā vt supra dictū est. ¶Quereꝛ quare Heliseus vocari fecit mulierē istā ad se. ¶Rñdendū q̄ Heliseus considerauerat obsequia que p̄stabat ei ista mulier ꝛ desiderium magnū quod habebat in ministrādo solicite in omnibus ei ideo voluit regratiari in aliquo ꝛ ad hoc fecit vocari eam vt sciret ab ipsa in quo posset ei vtilis, eē vel quid ipsa potius desideraret vt ipse posset illud procurare propter eā. Ex hoc aūt colligitur notabile documentū. ſ. q̄ quāq̄z aliqui propter deum solū bona recipiāt a proximis ꝛ tñ tenenꝛ illis bene facere vel vtiles esse in eo q̄ possunt ꝛ saltē reddere actiones gratiaꝝ. nā Heliseus susceptus fuerat in domo huius mulieris propter deum. ſ. quia tāq̄z propheta ꝛ vir bonus susceptus est ꝛ omnia eis gratis ministrabātur quod patet ex verbis mulieris. ſ. animaduerto q̄ vir dei sanctus est iste q̄ trāsit per nos faciamus ergo ei cenaculū. deus ergo debebat eis remunerare hoc bonum quia recipiebāt eum vt prophetā sic dicitur qui vos recipit me recipit qui recipit prophetā in nomine prophete mercedē ꝓphete accipiet ꝛ qui recipit iustū nomine iusti mercedē iusti accipiet. Matth. x. hoc tamen non obstante Heliseus qui erat vir sanctus ꝛ sciebat ista sibi impensa esse propter

Litera bebraica.

Nō.17. A Quare heliseus vocari fecit mulierez sunamitē ad se.

Documentum.

Qui recipit a proximo bñficiū pp̄ solū deū tenetur ei quantū p̄t regratiari.

deum voluit reddere vicez pro hoc beneficio ꝛ quesiuit a muliere quid sibi gratū esset vt faceret. ¶Queret vlterius cū beneficium istud impensum esset Heliseo a

Qō.18. A Heliseo q̄re poti⁹ vocauit mulierē q̄ virū suum.

muliere ista ꝛ viro suo cur non vocauit potius virum ad reddendū gratiaꝫ actiones q̄m vxorem cum vir viueret ꝛ vir esset precipuus quia est caput vxoris.ī.ad cor.xj. ¶Respondēdū q̄ Heliseus ab vtroq; susceperat beneficium nam vxor sine consensu ꝛ mandato viri nō susceperat Heliseum in domo nec ministrauerat ei.qō patet quia quando debuit ei fieri cenaculū persuasit hoc vxor viro dicens animaduerto q̄ vir dei sanctus est iste qui transit p nos faciamus ergo ei cenaculū ꝛ tunc vir eius fecit cenaculū.ob hoc aūt cum vellet Heliseus vicē reddere susceptī beneficij debebat in aliquo benefacere qō esset cōmune viro ꝛ vxori ꝛ ideo siue vocasset virum siue vocasset vxorem beneficium debebat esse tale q̄ vtriq; competeret vt vterq; reciperet gratiam pro labore suo. voluit tamen heliseus vocare potius vxorem q̄m virum

Pria rō. propter duo. Primo quia ipse volebat reddere vicē pro beneficio susceptō ꝛ tñ directius mulier benefaciebat q̄m vir: ideo eam potius vocauit.hoc patet quia ipsa fecit suscipi eum in domū ꝛ ad suasionē eius factū est cenaculum heliseo nam vir suus non cogitauerat aliquid horū ꝛ ipsa persuasit hoc viro vt patet in litera ideo maxima

Scda rō. pars boni operis imputat ei. Secundo vocauit eam heliseus ꝛ non virum quia licet vir esset caput tamen forte erat aliqualiter simplex ꝛ mulier erat prudentissima et ipsa gubernabat familiā ꝛ disponebat totam domum.ꝛ quia heliseus volebat scire an aliquod negocium haberet domus sue in quo posset ei esse vtilis quesiuit potius ab ea q̄m a viro quia forte vir nesciret si ipsa principaliter gubernabat domū.ꝛ hoc aliqualiter colligit ex verbis helisei cum dixit ad eam nūquid habet vir tuus negocium vel nunqd habetis ambo negociū sed dixit nūqd habes. Si tamen vir regeret familiam omnia negocia domestica dicerent esse negocia viri ꝛ dixisset Heliseus nunqd habet vir tuus negociū.de primo etiam scilicet q̄ ista mulier principaliter ministraret heliseo ꝛ attribuendū sit ei beneficiū patet ex verbis eius nam dixit ecce sedule in omnibus ministrasti nobis q̄si ipsa sola ministrasset ꝛ non dixit sedule ministrauit nobis vir tuus vel sedule ministrastis ambo. ¶Queretur vlterius quomodo heliseus fecit vocari istam mulierē ꝛ non

Qō.19. Quare heliseo⁹ loquutus est isti mulieri p giezi. loquebat ad eam sed ad giezi puerū suum ꝛ giezi loquebatur ad illā vt patet in litera. ¶Rūdendum q̄ ista mulier vocata est sed non stetit prope heliseū sed distās ita vt non videret eū:ideo loquebat heliseus giezi ꝛ giezi ibat ꝛ loquebatur ei.qō patet quia postq̄m ista mulier dixit q̄ non habebat aliqō negociū ꝛ giezi dixit q̄ non q̄reret quid opus esset quia non habebat filiū precepit vt vocaret eam ꝛ dicitur que cum vocata fuisset ꝛ stetisset ad hostiū dixit ad eam vt patet.ī.si tamē ex ista vocatione prima fuisset mulier coram heliseo ita vt posset ei loqui non fecisset eaz postea vocari ad hoc q̄ ipse loquereturei. Sed dicendū q̄ fecit eā vocari ꝛ tñ non stetit coram heliseo sed in aliquo loco extra cenaculum sum et ad illum locū ibat giezi ꝛ loquebatur ad illam ꝛ deinde redibat ad heliseum pferens responsum eius ꝛ sic erat medius in sermone vtriusq;. ¶Item patet hoc quia qñ

B

Obiectio. mulier dixit se non habere negociū dixit giezi ad Heliseum non queras.filiū enim non hz ꝛ vir eius senex est si tñ ipsa fuisset presens heliseo non loquereť sic giezi ad heliseum:ideo erat ipsa absens. ¶Sed obijceret q̄ dicitur hic qui cū vocasset eam ꝛ illa stetisset coram eo ergo mulier vocata stetit corā heliseo. Aliquis dicet q̄ stetit coram eo.i.coram giezi:sed istud nihil est quia postq̄m vocata erat non stabat coram giezi sed magis qñ vocabatur stabat coram giezi.etiam ad hoc vt mulier staret

Rño vera. coram giezi soluz non erat vocanda quia giezi iuisset ad illam sed stetit coram Heliseo ꝛ tñ non stetit prope nec introiuit in cenaculum eius ita q̄ heliseus non videbat eam quādo loquebatur ista nec poterat loqui ad illam sed loquebať per intermedium. Causa aūt quare Heliseus non fecit eam stare coram se vt loquereť ipse ad illā erat quia ipse erat vir valde sanctus abstractus a cōmunicatiōe populariū ꝛ maxime mulierum:rarissime enim loquebať alicui mulieri ꝛ potissime nō pmittebat se tangi ab illis.hoc patet q̄ qñ ista mulier mortuo filio iuit ad heliseū in montē carmeli ꝛ procidens tetigit pedes eius ammouit eam giezi prohibens tangere heliseū.si tñ heliseus pmitteret se tangi ab aliys mulieribus a fortiori pmisisset se tangi ab ista q̄ ministrabat ei tam solicite in oibus.Postea aūt heliseus compatiens ei pmisit se tangi ab illa vt patet.ī.in litera(qui cum vocasset eā)giezi vocauit illam qui erat minister helisei(ꝛ illa stetisset coram eo).i.corā heliseo non tñ stetit coram eo.i.coniuncta ei vt declaratum est.nec etiam stetit intra cenaculū in quo erat heliseus nam postea cum vocata est in secunda vice dicit q̄ stetit ad hostiū cenaculi(dixit ad puerū) s.ad giezi qui vocať puer non etate quia vir erat sed officio quia seruiebat heliseo(loquere ad eam)non loquebatur per se heliseus illi quia ipsa erat distans ꝛ non videbat eam cū esset heliseus intra cenaculum suū ꝛ mulier esset extra sed loquebať ei giezi(ecce sedule in oibus ministrasti nobis.) Volebat heliseus reddere vicem pro beneficio susceptō: ideo cōmemorauit beneficium dicens sedule ministrasti nobis.i.diligenter cū magna affectione ꝛ dixit in omnibus.s.quia nihil ptinebat ad vsus Heliseiq̄ mulier illa non prestaret ei dum manebat in domo eius.s.quia fecerat ei cenaculū ꝛ posuerat mensaz ꝛ lectum ꝛ sellam ꝛ candelabrū.ꝛ nole mense intelligiť q̄ ministrabat ei in omnibus pertinētibus ad cibum ꝛ sic nihil deerat sibi(quid vis vt faciam tibi).s.pro tanto beneficio elige quod tibi vis q̄ ego facere possim (nunquid habes negocium ꝛ vis vt loquar regi siue principi milicie).i.nunquid habes aliquod negocium expediendum in domo regis cuius ego possim obtinere expeditionē.dixit etiam ꝛ vis vt loquar principi militie.q.d.q̄ expeditio negociorū pendebat a rege vel a principe militie quia forte princeps militie habebat iurisdictionem ꝛ consistoriū causarum vel ipsi erant cōmissa negocia regis tanq̄m officiali suo ꝛ cuiq; eorum poterat loqui Heliseus vt expediret negocium mulieris illius vel obtineret aliqō nouum si a rege peteret vt pote aliquaz immunitatē vel exemptionez(que rñdit in medio populi mei habito)breuis responsio ꝛ prudens.q.d.non egeo vt aliquod negociū expediat pro me coram rege vel principe militie q̄ in medio populi mei habito.q.d.vallata sum consanguineis ꝛ amicis ꝛ nullus inquietat me:ideo non est opus vt tractem aliquod negocium apud regem sic exponit historia scolastica ꝛ Nicolaus. Vel aliter in medio populi mei habito.i.mulier popularis sum ꝛ nō habeo negocia magna in domo regis vel principum que p me expediri debeant.ꝛ tñ quāq̄m ista mulier non egeret nunc vt expediret heliseus aliquod negocium suū cū rege tñ postea eguit.nam cū recessisset mulier ista de terra propter famē monitu helisei p septē annos interim possessiones sue occupate sunt ab aliys manētibus in terra ꝛ illa clamabat corā rege ꝛ cum dixisset giezi q̄ illa erat mulier cuius suscitauerat heliseus filium iussit ei rex restitui agros cū redditibus illorum a die qua dimiserat eos.ī.vij. ¶Queret quare heliseus dixit isti mulieri nunquid habes negocium ꝛ vis vt loquar regi nam qñ alia mulier vidua clamauit ad heliseum non dixit ei heliseus si vellet hoc vel illud sed dixit quid vis vt faciam tibi. ¶Rūdendum q̄ illa mulier petebat ab heliseo sibi succurri ꝛ ista non petebat sed heliseus dicebat ei an vellet aliquid:ideo illa q̄ petebat debebat exprimere q̄ volebat ꝛ propter hoc heliseus non dixit ei a principio quid faceret sed quid vis vt faciam tibi.ista aūtē non petebat:ideo Heliseus debebat ei offerre aliquid qō pro ipsa posset facere. ¶Itē mulier p̄dicta petiuit pro negocio determinato scilicet vt liberaretur a debito ne filij sui tollerētur ad seruiēdum:ideo ad ipsam ptinebat exprimere qualiter vellet sibi succurri.ista aūtē sunamitis nihil petebat:iō nō debebat ipsa exprimere s; heliseus.

¶Item

Heliseꝰ rarissime loqbať alicui mulieri. et potissime nūq̄m pmittebat se tangi ab illis. iuꝫ cōsiliū hieronymi in.c.hospitiolum.xxxij.d.i quo sumāt exēplum eccleſiastici.

† † † †

Breuis et prudens rñsio mulieris.

Qō.20. A Heliseꝰ q̄re dixit isti mulieri vis vt loquar regi ꝛ nō vidue.

Prima rō.

Scda rō.

Tertia rō. ¶Item ratio ꝑcipua quare dixit si volebat ꝙ aliqd expediret ꝓ ea in domo regis fuit: vt ipsa sciret in quo posset fauere sibi heliseus: nam forte ipsa habebat aliq̄ negocia expediēda ꝓ regē: ꝛ tñ nesciret an heliseus posset ꝓficere in illis: ideo non peteret aliqd tale ꝛ sic expressit istud heliseus vt sciret ꝙ in hoc poterat eaz adiuuare.

Quarta ratio. ¶Alia cā fuit quare expressit specialiter de rege ſ. qꝛ volebat heliseus adiuuare mulierē illā in arduis rebus: sed negocia tanto sunt difficiliora ad expediendū quāto cū maioribus ꝑsonis expediunt: sic autē sunt negocia q̄ expediuntur cū regibus ꝛ principibus: ideo dixit si habebat negociū cū rege vel principe militie: nam illa non posset hoc ꝓ se expedire cum esset mulier popularis.

¶An heliseus debebat se itromittere in expeditiōe negociorum secularium i domo regis: ꝛ an bonuz sit viros religiosos esse in curijs regum ꝓ negocijs. Qō.xxj.

Qō.21. **Queretur** vlteriꝰ qūo dicebat heliseus ꝙ loqueret regi vel principi militie quasi intendēs ꝙ loquēte eo expediretur negociū: qūo enim tñ se valiturū apud regē putabat: ꝛ an liceret hoc heliseo qui erat vir religiosus. ¶Rñdendū ꝙ heliseus sciebat se habere magnū fauorē apud regē ꝛ principes regni: ita ꝙ quicqd ipse diceret illico facerent. ꝛ sic erat ꝙ magnū habebat fauorē. ꝛ hoc erat ꝓpter tria. ¶Primū ꝓpter beneficiū susceptū ab eo qō rex ꝛ totꝰ exercitus susceperat. nā totus exercitus trium regū erat periturus siti: nisi heliseus succurrisset denuncians eis qūo venirent aque ꝛ facerent alueos ad suscipiēdū illas: ꝑcedēti. c. ¶Scōm erat quia rex ꝛ totus populus continue egebant heliseo qui erat princeps prophetaꝝ ꝓ eis rebus dubijs ꝛ necessitatibus suis: iō quicquid ille diceret facerēt rex ꝛ populus: qō patet quia non solū facerēt qō ipse rogaret: sed etiā si ipse increparet eos sustinerēt. sic. n. ꝑcedēti. c. dixit heliseus ad regē israel: quid mihi ꝛ tibi vade ad prophetas patris tui et matris tue: viuit dñs ꝙ si non vultū Josaphat regis Jude erubescerē nō attendissem quidē te nec respexissez: ꝛ tñ rex increpitus sic tacuit quia timuit rñdere aspere heliseo cū hret eum valde necessarium. ¶Tertiū erat ꝓpter sanctitatē heliseī. erat enim vir sanctus valde: ideo nullus esset in toto israel q̄ non erubesceret repugnare ei in eo ꝙ diceret vel rogaret. ¶Circa scōm aliqs dicet ꝙ heliseus nō debebat se intromittere de tractādo negocia in domo regis vel principū: quia ipse erat vir valde religiosus ꝛ ad tales nō ptinet cōicatio que fit in domibus regū ꝛ curijs magnatū: immo ꝛ ꝓphete non debēt esse in domo regū: quia illi qui sunt in talibus locis sunt dediti secularibus desideriis. Sic enim christus locutus est. Matth.xi. de laudibus beati Joānis dicēs: ecce q̄ mollibus vestiunt in domibus regū sunt. Joānes aūt nec erat in domo alicuius regis nec vestiebat mollibus. ¶Rñdendū ꝙ flos glorie seculi est in domibus regū ꝛ magnatū: qꝛ ibi sunt abundantius huius seculi q̄z in aliis locis. ſ. gloria: potentia: honor: delitie: ꝛ diuitie: iō q bona ista caduca sum mo desiderio appetunt frequētant curias regū ꝛ domos magnatū: qꝛ ibi ista facilius ꝛ abundantius q̄z alibi ꝓse qui ꝑsit. ꝛ qꝛ desideriū nimiū istaꝝ rex est vituperabile: vt cōiter vituperantur frequētantes sponte domos regū ꝛ magnatū. ꝛ sic vt cōiter non frequētant talia loca nisi viri dediti vitijs. Hoc aūt christus tetigit dicēs qui mollibus vestiunt in domibus regū sunt. ſ. ideo ibi sunt vt mollibus vestiantur ꝛ vt affluant aliis delitijs. ꝛ iō illicitum est alicui viro desideranti virtutē ꝛ potissime viris religiosis desiderare frequētationē domoꝝ regū vel ꝑncipū: si causa sui agant. Sunt tñ quedā cause ꝓ quibus licitū est cuicūq̄ ire ad curias regū ꝛ principū. ſ. ad expediēdū negocia miserabiliū ꝑsonaꝝ q̄ alꝰ pitura eēnt: vel ad proficiēdū ipsi bono publico vt in consulēdo vel admonēdo vel babēdo administrationē negociorum ex officio imposito. ꝛ sic heliseus dicebat se iturū ad regem vel ad principē millitie ad expediēdū negocia mulieris istius: quia ipsa ꝓ se expedire non posset. Jsta tamē q̄ possunt facere viri boni ꝛ religiosi in domibus regū ꝛ principum hz sint valde fructuosa: tñ nimis appetenda non sunt: quia diuturna cōicatio in talibus locis difficillima est viro virtuoso desiderāti tranquilitatē cordis ꝛ castigare vitia ad vnguē. ꝛ qꝛ apostolus iubet ꝙ in quocūq̄z ope qō pietatis cā exhibemus alijs principaliter attēdamus ne nos tētemur: vtilius est viris religiosis abstinere a fructu copioso quē forte inducere possent in curijs principū: ne ipsi a rigore virtutis dissoluant ad quandā mollitiē ꝛ teneritudinē quā qō alijs ꝓficiēdo ipsi apud se ipsos aliqualiter reprobi efficiant. laudabile est ergo viris virtuosis ꝛ religiosis aliqñ ꝓ vtilitate publica ꝛ causis pijssimis visitare curias principū: ſz frequēter hoc agere vel diu ibi manere satis piculosuz est. vñ heliseus nūc diceret se iturū ad regē vel principē militie ꝓ negocijs mulieris huius: tñ non erat assidue in curia sed tota occupatio sua erat visitando cōuētus ꝓphetaꝝ discurrēdo de vno in aliud: vt supra in lra declaratū est. Si quis tñ religiosus vir publice vtilitati insudans diu intemerata virtute ꝛ non declinās a rigore eius manere pōt in curijs principū nō increpo: ſz potius aꝓbo ꝛ laudo nimis (ꝛ ait qd ergo vult vt faciam ei.) dicebat hoc heliseus ad giezi quasi petēs ab eo consiliū qd posset agere qō gratū eēt illi mulieri: (dixitq̄z giezi ne q̄ras). q. d. nō opz ꝙ q̄ras quid vult vt facias ei: quia manifestum est in quo potes ei proficere: (filiū. n. nō hz ꝛ vir eius senex ē) ſ. cū scias ꝙ non hz filiū nec ēt hre pōt qꝛ vir eius senex est: non potes eam adiuuare melius q̄z ꝙ des ei filium. Dixit hoc giezi qꝛ prudēs erat ꝛ sciebat ꝙ maximū desiderium coniugatoꝝ est hre filios potissime qñ sunt diuites: quia dolēt ꝙ omnia bona sua dimittāt heredi extraneo: iō quācunq̄z prosperitatē ꝛ abundantiā bonorū reputāt nihil eē cū sciant extraneꝰ successurus in bonis eoꝝ. Sic ꝓz de Abraā. Geñ.xv. cū dixit ei deus: nolli timere Abraā ego ꝓtector tuus suz ꝛ merces tua magna nimis: ꝛ rñdit Abraā dñe deus qd dabis mihi: ego absq̄z liberis ꝛ ecce vernaculus meus erit hꝛs meus. q. d. dñe deus quid ꝓficiēt mihi oia q̄ mihi dederis: quia ad vltimum ego moriar sine liberis ꝛ seruus meus erit heres meus. hoc aūt potissime erat in veteri testō qꝛ non solū boies desiderabant liberos vt haberēt qbus dimitterēt bona sua: ſz ēt vt non deleret nomē eoꝝ. nā cēsebant valde magnū malū eē ꝙ quis morieretur ꝛ non maneret nomen suū in aliquo: ꝛ tñ non manebat qñ non hēbat aliquis liberos. vnde lex valde prouidebat in hoc qūo nō moreretur aliquis sine liberis ꝛ ne periret nomē: quia si moreret sine filijs iubebat lex ꝙ frater suus minor acciperet vxorē mortui ꝛ procrearet ex ea prolē noie fratris sui: deut. xxv. ꝛ Matth. xxij. iō Saul adiurauit Dauid ne deleret nomē suū de domo patris sui. ſ. ne occideret oēs filios suos ꝓ quoꝝ morte deleret nomē Saulis: supra. j. lib. c. xxiij. ꝛ sic vī ꝙ potius dolebat de deletione nominis q̄z de morte filioꝝ: (ꝑcepit itaq̄z vt vocaret eā) postq̄z cognouit heliseus ꝙ mulier illa non hēbat filiuz nec poterat concipere ex viro qꝛ senex erat: fecit vocari illam vt veniret ad se. iam. n. vocauerat eam ꝛ loquebatur ad ipsam ꝓ giezi puerū suū: qꝛ tñ erat distans ab eo ꝛ non se videbant mutuo nec heliseus loquebat illi: fecit eaz vocari. ſ. faciēdo ꝙ propinquius accederet: (q̄ cū vocata fuisset ꝛ stetisset ad hostiū). ſ. vocata est vt magis accederet ad heliseū ꝛ videret eū ꝛ sic stetit nūc ad hostium. i. ad hostiū cenaculi: qꝛ heliseus manebat in cenaculo suo ꝛ mulier erat prius extra cenaculū: nūc aūt fecit ꝙ accederet ad hostiū cenaculi vt ibi videret eam ꝛ posset loq illi: (dixit ad eā in tpe isto ꝛ in hac eadē hora) denūciauit ei ꝓceptū ꝛ ptū dicēs in isto tpe ꝛ in hac hora habebis filiū in vtero: pōt aūt intelligi dupliciter vno mō ꝙ heliseus diceret ꝙ anno sequēti in isto tpe ꝛ in ista hora q̄ nūc erat: hret mulier illa filiū in vtero. ſ. q̄ ꝓciperet tpe intermedio. Alio mō pōt intelligi: in hoc tpe ꝛ in hac hora hēbis filiū in vtero. ſ. in breui post hoc hēbis filiuz ꝛ hoc forte qꝛ pauc is diebus post ista verba cōcepit mulier illa: acci piēdo aūt primo mō hr simile. Geñ.xvij. cū dixit Angelus ad Abraā reuertēs veniam ad te tpe isto

Abulensis. d ij

Tertia rō.

Quarta rō.

Qō.22.

A Nñ liceat tractare negocia in domo regis ꝛ qñ non religiosis.

Viri cupidi ꝛ ambitiosi sūt vt cōiter q̄ curias principuz frequētant. ſ. dediti delitijs ꝛ diuitijs et cupiditati dominandi ꝛ ad altiora ascendēdi.

B

Eligibili⁹ ē viris religiosis abstinere a curijs ꝑncipū ēt si fructum copiosum ibi facē possint q̄z a ꝛtutis rigore scz pauptatꝫ ꝛ obedientie aliq̄r ꝺclinar .xvj. q. j. si cupis.

Periculosum ē ēt viris sanctissimis i curijs principum diu manē.

Nota ꝙ in solo cān publice vtilitatis ꝛtute hz religioso diu manē i curijs ꝑncipū ꝛ qñ ꝑ hz tñ maneat cognoscēs euidēter si nihil petit nec accipit a ꝑncipe ēt offerēte. qꝛ si sciam q̄ sua sunt q̄rit ꝛ non q̄ Jesu xpi ꝛ sub specie agni lupuz gerit. ꝛ retro aspicit renūciatis seculi pompis. vt i. c. q̄ rūdā. ō electiōe. li. vj.

Maximuz ꝺsideriū cōiugatorū ē hēre filios ꝑ duo ruz vt memoratio eoꝝ nō peat tuz vt habeāt heredes.

C Heliseꝰ denūciat mulieri conceptum ꝛ partum.

vita comite ꝛ habebit filium sarra vxor tua.ſ.post vnū annū ego veniam ꝛ iam Sarra habebit filiū natū. Accipiendo scōo modo hꝫ simile p̄cedēti.c.cū dꝫ cunqꝫ mortuus fuisset Achab ꝓuaricatus est rex Moab fedus qō habebat cū rege Israel:egressus est igitur Joram rex in die illa de samaria.ꝛ tñ manifestū est q̄ non egressus est de samaria die illa qua rex Moab ꝓuaricatus est fedus sed plusq̄ꝫ vno anno postea:quia ꝓuaricatio federis fuit mox post mortē Achab. Joram vero non egressus est de samaria cōtra Moab vsq̄ quo fuit rex:ꝛ istud fuit plusq̄ꝫ vno anno post mortē Achab cū Ochozias succesſerit Achab ꝛ Joram Ochozie:ꝛ tñ Ochozias regnauit duobus annis ꝫ incōpletis:p̄cedenti li.c.vlti.ꝛ tñ hic accipitur primo modo.ſ.q̄ in ista hora ꝛ tpe post vnū annum mulier ista hꝫet filiū in vtero:qō pꝫ quia dꝫ in litera si vita comes fuerit:ꝛ tñ si intelligeret q̄ immediate deberet concipere:non diceret si vita comes fuerit.ꝛ ideo añ vnū annum mulier conceptura erat:ꝛ tñ dixit Heliseus q̄ lapso vno anno iam haberet filiū in vtero(si vita comes fuerit:)melius diceret ꝛ vita comes erit vel vita comite.nam si proprie teneatur conditionaliter prophetia ista nihil esset:quia ꝑditionalis nihil ponit in esse ꝛ sic cū stante conditionali dubitaret de vita an comes eēt ꝛ nō existēte vita non existeret ꝓceptus:ió ꝓsequēter dubitaret de ꝓceptu ꝛ sic nihil certificaret ꝑ prophetiā.ꝛ sic diceret melius vita comite. Hieronymus tñ non multus curauit de ista differētia sed posuit vnū ꝓ altero:qō pꝫ quia eadē lr̄a penitus hꝫ in hebreo hic ꝛ Geñ.xvij.vbi loquit angel⁹ ad Abraā.ſ.reuertens veniā ad te tpe isto vita comite.ꝛ hic dꝫ si vita comes fuerit ꝛ sic non accipitur si conditionaliter sed magis causaliter pro quia. Si aūt diceret vita comite poterat exponi iste ablatiuus ꝑ si vel dum vel quia ꝛ sic exponeretur causaliter ꝑ quia et certificaret de vita ꝛ ꝓsequenter de conceptu:(habebis in vtero filiū).ſ.iam conceperis ꝛ tñ nondum paries:ꝛ secundus hoc debemus dicere q̄ non ꝓcepit ista mulier paucis diebus post verba helisei sed ad minus post tres mēnses vel plus qꝛ alioquin vsq̄ ad vnū annū iam periſſet:in hebreo dꝫ(in tpe isto sicut hora viuens ample xaberis in vtero filiū).i.in tpe isto post vnū annum amplexaberis filium.i.habebis filiū intra vterū:ꝛ dicit sicut hora viuens.i.eris viuens sicut nunc in ista hora. ꝛ loco huius posuit litera nostra plura dicēs in hac eadez hora si vita comes fuerit. ¶Quereꝫ quare nunc heliseus vocauit ad se mulierē ꝛ locutus est ei ꝑ se cū prius non loquereꝫ ei nisi per giezi. ¶Rñdendum q̄ hoc fecit propter duo. ℙPrimū fuit vt mulier crederet verbis que dicebant:nā denunciabat ei heliseus q̄ conceptura eēt ꝛ istud erat miraculum:ió si solus giezi diceret hoc mulieri non crederet quia ipse non erat ꝓpheta ꝛ forte mulier putaret q̄ heliseus hoc non dixerat:ió vt ipsa crederet voluit ei loqui heliseus. ¶Scōm fuit ne putaretur hoc euenire ex verbis giezi tanq̄ ipse esset prophetа:ſꝫ voluit heliseus q̄ sicut deus ꝑ ipsum solū denunciabat abscōdita ꝛ operabaꝫ miracula ita ipse solus diceret mulieri.ante hoc aūt non loquebaꝫ Heliseus mulieri ſꝫ giezi:qꝛ tunc tractabaꝫ aliquid qō esset magni ponderis ꝛ deberet dici per Heliseum:sed petebat heliseus a mulie re quid vellet q̄ faceret ꝓ ipsa. Si tñ postea mulier determinasset q̄ volebat aliquod negociū expediri ꝓ illa in domo regis credendū est q̄ Heliseus vocaret eam ꝛ loquereꝫ sibi vt informareꝫ de negocio. Sciendū etiam q̄ qñ ista mulier nunc venit ad heliseū stetit ad hostium cenaculi sui ꝛ non ingressa est interius ꝛ hoc ꝓpter honestatē helisei ꝛ mulieris:quia non erat honestū q̄ intra cubiculum esset cū illa:(at illa rñdit noli queso dñe mi vir dei noli mentiri ancille tue.) vidit.n.mulier hoc fere impossibile naturaliter cum vir suus senex esset:ideo putauit q̄ non dicebat ei hoc tanq̄ꝫ futurum esset sed vt eam letificaret:ꝛ ipsa dixit nolli mētiri.ſ.nō asseras hoc quia difficile est ꝛ eris mendax in eo. ¶Queretur an mulier ista peccauerit dicendo Heliseo noli mētiri:quia non solū non credebat verbis eius sed etiaꝫ aliqualiter offendebat eū dicendo noli mentiri. ¶Rñdendū q̄ satis poterat teneri istam mulierē peccasse ex incredulitate:qꝛ non assensit verbis ꝓphete.qꝛ tñ pōt excusari melius est vt dicamus eam non peccasse. ℙPōt aūt hoc dupliciter apparere. ℙPrimo dicendo q̄ mulier ista nesciebat heliseum esse prophetā:ideo non obligabaꝫ credere verbis eius.sed obijciet qꝛ ipsa vocauit eum ꝓphetā dicens noli queso dñe mi vir dei noli mentiri. Dicendū q̄ viri dei vocanꝫ prophete ꝛ tñ ipsa adhuc nesciebat eum per certitudinē esse ꝓphetā ſꝫ ex qbusdā ꝓiecturis:quia vidit in eo sanctitatē magnā.sic enim locuta est ad virū suū animaduerto q̄ vir dei sanctus est iste qui transit ꝑ nos:non ergo obligabatur credere qꝛ non erat certificata.scōo pōt excusari:quia dato q̄ sciret ꝑ certitudinē eū esse prophetā non obligabaꝫ credere verbis eius:qꝛ nō ꝓstabat eū loqui prophetice.ad hoc tñ q̄ crederet alicui ꝓphete de necessitate oportebat ꝓstare duo.ſ.q̄ ꝓpheta eēt ꝛ q̄ ꝓphetice loqueret.ꝛ ad hoc ꝓphete debebāt ꝑmittere signū qñ populus non credebat eis:ꝛ si ꝑmitterent tenebaꝫ populus credere vt colligitur deut.xviij.et xviij.ꝛ sic credēdū est q̄ nunc nō ꝑmiserat aliqō signuz Heliseus ad ꝓbationē eoꝝ q̄ dicebat.ꝛ sic non peccabat mulier non credendo.ꝛ hoc verisimile est qꝛ si peccauisset dicēdo istud:forte deus priuaret eam isto bono ꝑnunciato vel saltem increpuisset eam heliseus ꝛ tñ nō increpuit. Simile pꝫ de Sarra q̄ risit ꝛ non credidit verbis angeli qñ dixit q̄ ꝓciperet:ideo angelus increpuit eam saltē leuiter dicens risit Sarra ꝛ ipsa erubuit ꝛ timuit ꝛ negauit. Geñ.xviij. ¶Quereꝫ qūo pt̄ stare q̄ Sarra peccauerit aliqualiter non credēdo se pariturā ꝛ nō peccaret ista mulier:nam potius vꝫ q̄ deberet ista peccare. ℙPrimo pꝫ quia maior difficultas erat ad hoc q̄ Sarra pareret q̄ꝫ ad hoc q̄ pareret ista.nā in Sarra erant due difficultates.prima erat quia Abraā erat vetulus:ꝛ sic dixit ipsa postq̄ꝫ consenui ꝛ dominus meus vetulus est voluptati operam dabo. Geñ.xviij. Scōm erat difficile ꝛ principalius quia desierat Sarra hꝫe mēstrua:vt pꝫ e.c.ſ.erant aūt ambo senes ꝓuecteq̄ꝫ etatis ꝛ desierāt fieri Sarre mulieb⁹ia.i.cessauerat hꝫe Sarra menstrua q̄ eueniunt feminis qñ sunt potentes gñare:vel añq̄ꝫ mēstrua eueniant vel postq̄ꝫ cessauerint fieri impossibile est feminā naturaliꝫ ꝓcipere. In ista muliere erat prima difficultas.ſ.qꝛ vir eius senex erat ꝛ tamē nō erat fecunda quia ipsa non erat vetula.vnde giezi quando posuit impedimēta ꝓceptus huius mulieris solum dixit filiū eni non hꝫ ꝛ vir eius senex est:si tamē ipsa fuisset antiqua ēt esset impedimentū ad ꝓcipiendū immo maius q̄ꝫ vir suus eēt senex ꝛ diceret illud giezi non tamē dixit:ió vꝫ q̄ illa non erat vetula. ¶Jtē erat maior rō q̄re peccaret ista mulier q̄ꝫ Sarra:qꝛ Sarra non ꝓtradixit manifeste sed in abscōdito risit. Geñ.xviij.ista aūt manifeste dixit noli mentiri:ergo ista magis peccauit q̄ꝫ Sarra. ¶Respondēdū q̄ Sarra peccauit aliqualiter ex incredulitate qꝛ non credidit q̄ posſit ꝓcipere dicēs postq̄ꝫ ꝓsenui ꝛ dominus meus vetulus est voluptati operam dabo ꝛ risit quasi ex desperatione eius qō dicebaꝫ irridēdo verbū angeli.rō aūt differētie fuit hic duplex:prima fuit quia Sarra vidit angelos nunciantes partū suū ꝛ credebat illos eē angelos.ista aūt mulier vidit prophetā:de angelo aūt dei non est dubitandū quin semp vex dicat sed de hoie ꝓpheta dubitari pōt ꝓpter duo.ſ.quia nescit an ꝓpheta sit ꝛ dato q̄ sciaꝫ eū eē ꝓphetā nescit an ꝓphetice loquaꝫ:poterat ergo sine peccato dubitare ista mulier ꝛ non poterat sine peccato dubitare Sarra. ¶Scōa ratio differētie est quia Sarra simpliciter credidit eē falsum qō dicebaꝫ ꝛ impossibile:ió angelus reprehēdēs eam dixit q̄ non erat impossibile apud deū oē verbum nec difficile.ista aūt mulier non credidit impossibile eē qō dicebatur:ſꝫ nesciebat an diceret sibi ex intētione prophete vel solū ad letificandū eam:ió dixit noli mētiri.i.non dicas mihi mēdaciū ad letificandū me sed dic veritatē sicut intendis. ¶Tertia rō differētie pōt adiungi intelligēdo verba istius mulieris aliter sic intelligunt hebrei:

nam

lieri an peccauerit dicendo beliseo noli mentiri.

ℙPria opi.

Scōa opi.

Qō.25. A Sarra an peccauerit nō credēdo angelo se pariturā: ꝛ q̄re potius peccauerit ipsa q̄ꝫ mulier predicta.

Rño. B

ℙPria ōia iter icredulitatē sarre ꝛ huiꝰ mulieris.

Scōa rō.

Tertia rō.

Translatio hieronymi

Litera hebraica.

Qō.23 A Quare heliseus nunc loquutus ē ad mulierē ꝑ se ꝛ nō ꝑ giezi.

ℙPria rō.

Scōa rō.

Castitas caute seruāda est.

Qō.24. A Jsta mu-

nam dictio posita in hebreo vbi nos dicimus mentiri significat deficere:sic enim dr̄ Ysaie .lviij.ſ.eris sicut fons aquaꝝ cuius nō deficiunt aq̄:ꝛ in hebreo ponit ibi dictio que habet hic ꝓ mentiri.ꝛ sic est sensus noli mentiri vir dei.i.o vir dei si vis dare mihi filiū non des filiū mētiē tem.i.cito deficientē ſꝫ filiū durantē magno tpe.iste sensus pꝫ.ī.ná cum mortuus est filius huius mulieris dixit ad heliseū:nunqd petiui filiū a dño meo nunqd non dixi tibi ne illudas me.ꝛ sic vr̄ q ex hoc q filius mortuus erat cum vixisset pauco tpe putabat se mulier illusam:ꝛ tñ si ipsa dixisset noli mētiri dubitans solū an posset hr̄e filium non dixisset se nunc illusam postq̄ mortuus erat q̄ꝫ pauco tpe vixisset:ergo ipsa petyt in verbis istis filium magno tpe duraturum.ꝛ sic intelligendo non erat aliqua incredulitas mulieris nec poterat peccare:(ꝛ cō cepit mulier ꝛ peperit filium)q̄ꝫ vir esset senex deus ꝓtulit virtutē vt posset mulier ꝓcipere(in tēpore ꝛ in hora eadē qua dixerat heliseus)heliseus solū dixit de ꝓceptu ꝛ concepit mulier in illa hora.ſ.in illo tpe in quo dixit Heliseus q mulier esset fecūda fuit fecunda.ſ.in anno sequēti in eadē hora.ꝛ hoc nō refertur ad partuz: qꝛ non peperit in tpe assignato ab heliseo cum ipse nullum assignauerit:sed solum assignauit tps ad ꝓcipiendū.vel pōt intelligi q dixit de tpe ꝓceptus ꝛ partus:ꝛ tñ supra in littera solum fit mentio de conceptu.

† † ¶An mulier ista sunamitis naturaliter conceperit vel ꝑ miraculum:ꝛ de sex modis miraculosis pariēdi et quis eorum sit miraculosior. Qō.xxvj.

Qō.16. a **Queretur** an mulier ista ꝓcepit naturaliꝛ vel ꝑ miraculū. Aliqs dicet q concepit naturaliꝛ: nā in ista muliere nihil impediebat ad concipiendū nisi q erat vir suus senex:sic pꝫ ex verbis gie supra.ſ.filiū non hꝫ ꝛ vir eius senex est.ꝛ tñ pōt mulier iuuenis ꝓcipere de viro satis sene sicut fuit de abraā q non poterat gignere de Sarra qñ erat centū annoruꝫ qꝛ ipsa erat vetula:ꝛ tñ mortua ipsa cū eēt ipse vetustissimus centum ꝛ triginta ꝛ septē annoꝝ accepit iuuencu lam vxorē ꝛ genuit ex ea filios ſex.Geñ.xxv.ꝛ pꝫ b̄ qꝛ sarra erat minor Abraā annis decē.ſ.abraam erat centū annoꝝ ꝛ sarra nonaginta qñ natus est Ysac:vt colligit. Geñ.xvij.ꝛ.xviij. ꝛ.xxj. ꝛ tñ sarra vixit annis.cxxvij. Geñ.xxij.ergo tunc eēt Abraam annoꝝ.cxxxvij.ꝛ accepit ceturam in vxorē.Geñ.xxv.ergo ita poterat iste senex maritus huius sunamitis gignere ꝛ sic non est miraculum. ¶Respondendū est q aliqō miraculū fuit in cōceptione quā habuit ista mulier. Qō pꝫ quia Giezi reputauit non posse virū illius mulieris gignere pre senectute:ꝛ ob hoc voluit q heliseus oraret vt gigneret:ꝛ dixit filium non hꝫ ꝛ vir eius senex est.i.propter senectutem viri nō pōt ista mulier ꝓcipere naturaliter:ió expedit q ores pro ea. ¶Itē pꝫ qꝛ heliseus p̄dixit istā ꝓceptionē: si tñ olim naturaliter euenire nō p̄diceret. ¶Cum autē arguit q Abraam erat senex ꝛ non poterat gignere de sarra q̄ erat vetula ꝛ postea genuit de alia iuniori:dicendum q non est simile qꝛ q non posset abraā gignere de sarra nō prouenebat ex senectute sarre qꝛ Abraam accepit eam in ꝓiugē a virginitate sua:ꝛ tñ nūq̄ potuit ex ea gignere:sed erat hoc ꝑpter sterilitatē sarre:ideo cum abraā esset satis robustus ad gignendū ꝛ sarra non esset vetusta dixit ipsa q ꝓcluserat eam dñs ne pareret:ió q acciperet Agar ancillā suā i vxorē ꝛ accepit ꝛ genuit ex ea Ysmaelē Geñ.xvj.ꝛ postea accepit ceturam mortua sarra ꝛ genuit ex ea:ꝛ sic non erat difficultas gignēdi ex pte Abrahe ſꝫ ex pte vxoris principaliter. hic aūt solum ponit impedimentū ex parte viri cū dr̄ q senex eēt:ergo q fieret ꝓceptio miraculum erat.naꝫ vir huius sunamitis dato q accepisset aliquā iuuenculā non genuisset cū vxor sua non dicat vetula sed solū ipse:ꝛ tñ Abraam genuit prolem accepta vxore iuuencula:ergo nō erat in Abraam sicut in isto viro ꝛ sic esset hic miraculum.

Ad rōnē in oppositōez

Scōa rō.

Prīa rō.

Qō.17. a Conceptio **Queretur** vlterius quis modus miraculi fuit in ꝓceptione ista. ¶Respondēdū q ꝓceptio pōt multipliciter dici miraculosa ſcꝫ aut in causando aut in denūciādo nā dato q nihil supernaturaliꝛ efficiat in ꝓceptione:ꝛ tamē aliquis ꝓpheta dicat:ista mulier ꝓcipiet tali tpe:aliquo mō ptinet ista ꝓceptio ad miraculū:qꝛ non pōt p̄nunciari nisi reuelante deo ꝛ istud est miraculū.ꝛ quātū ad hoc ista ꝓceptio fuit miraculosa qꝛ Heliseus p̄nunciauit illā. sed sic vocat large ꝓceptio miraculosa quia denunciatio est extrinseca ad ꝓceptionē. ¶Si aūt ꝓceptio sit miraculosa in efficiendo pōt esse multipliciter:vno mō q vir et vxor sint potentes ad gignēdū naturaliꝛ ꝛ semen cuiuslibet illoꝝ sit dispositū ad generandū:ꝛ tamē nō ꝓueniūt in tali tpe in quo possint gignere:ꝛ hoc qꝛ tpe quo ꝓueniunt semē alterius eoꝝ indispositū est sicut multis modis ꝓtingit indisponi.ſ.ꝑpter eē nimis liquidum vel nimis solidū vel ex alijs causis.ꝛ isto modo deus pōt miraculose facere q aliqui gignant.ſ.dicēdo eis q si in tali tpe ꝓuenerint gignēt.ꝛ tunc nō ꝓfert eis aliquā potētiā ad gignendū sed solū erudit eos in aliqua circunstantia sine qua nunq̄ possent gignere.ꝛ isto mō pōt deus ꝓferre alicui q semp gignit filias q aliqñ gignat filiū.nā gigni filiā vel filiū ꝓuenit ex multis causis ꝛ tñ vna de potissimis est dispositio seminis. Aliqui aūt erunt q aliquo tpe erunt dispositi ad gignēdū masculos ꝛ tpe quo sunt dispositi ad gignendū mares nunquā ꝓueniunt:ꝛ sic nūq̄ poterunt gignere mares. Si aūt deus eis denūciet q ꝓueniant in tali hora in qua pōt gignere mares gignent mares ꝛ alꝫ nunq̄ gignerēt illos.ꝛ sic tunc ista ꝓceptio masculoꝝ erit supra naturalis:non quidē q aliqua virtus ꝓferatur nature ad hoc faciendū sed quia erudimur de tpe quo natura hoc facere pōt q alꝫ nesciremus ꝛ sine illo non ꝓtingeret gigni masculū. Simile est aliqualiter.Geñ.xxx.quando angelus apparuit in somnis ipsi Jacob ꝛ ostendit ei quomodo arietes possent nasci albi vel nigri vel varij vt sic ipse lucrarer plurimos de arietibus qui nascerent in gregibus Labam:ꝛ hoc fuit ponēdo cortices arboruꝫ diuersi coloris in canalibus quādo adaquabant greges ꝛ saliebant oues ab arietibus.istud aūt naturaliꝛ fiebat.ſ.q quales formas apprehenderent oues in calore coitus tales essent colores fetuū.quia tamen Jacob nesciebat istud ꝛ angelus reuelauit ei :dr̄ facta illa generatio colorū in pecoribus aliqualiter supernaturaliter. ¶Tertio modo cōceptio vocat miraculosa quia forte deficit materia ad generationē.sicut ex pte viri est semen tanq̄ꝫ digestiuū ꝛ formatiuuꝫ: ex pte femine est menstruū:si ergo deficiat menstruū vel deficiat semē virile ꝛ deus suppleat aliquid istoꝝ dando illud non habēti erit ista ꝓceptio miraculosa.sic fuit in ꝓceptiōe Isac: nā mater eius sarra carebat menstruis q̄ ptinent ad formationem fetus.Geñ.xvij.ſ.erāt ambo senes ꝑfecteq̄ꝫ etatis ꝛ desierāt sarre fieri muliebria. ¶Quartus modus est ꝓceptiōis miraculose qñ non deficit materia formatiua fetus:ꝛ tamē est indisposita impedimento ꝑpetuo vt pote si mulier est sterilis:qꝛ a quocūq̄ꝫ cognoscat nūq̄ꝫ poterit ꝓcipere.Sic.n.fuit in ꝓceptiōe Sansonis:nā mr̄ sua erat sterilis dixitq̄ꝫ ei angel⁹ dñi sterilis es ꝛ absq̄ꝫ liberis ſꝫ ꝓcipies ꝛ paries filiū iud.xiij.Sic ēt fuit de ꝓceptione Samuelis:nā mr̄ sua erat sterilis:qꝛ dr̄ q dominus ꝓcluserat vuluā eius.ſ.j.li. c.j. Idē ēt fuit in ꝓceptione Isac:nā non solū sarra non poterat ꝓcipere eum quia deficiebant menstrua sed etiā quādo erat iuuēcula non poterat ꝓcipere ꝑpter sterilitatē :sic pꝫ.Genē.xvj.ſ. ecce ꝓclusit me dñs ne pareré. Idē fuit de ꝓceptu Esau ꝛ Jacob quia rebeca mater sua sterilis erat Genē.xxv. ¶Quintus modus ꝓceptiōis miraculose est quādo nō deficit materia fetus ſꝫ est impedita ꝑpter indispositionem ꝛ tps:vt pote si semē est infrigidatum in viris quia dato q possint cognoscere feminas ꝛ effundere semē nō poterit naturaliter formari fetus:qꝛ semē illud infrigidatū non sufficit ad digerendū menstruū muliebre nisi forte caliditas mulieris suppleat defectū viri ꝛ istud etiā fuit in ꝓceptione Isac:naꝫ Abraam erat antiquus ꝛ semen suū erat infrigidatū:ideo non erat aptus ad gignēdum ex Sarra dato q non esset sterilis:quia erant ambo antiqui ꝛ hoc tangit apostolus ad ro.iij.ſ.ꝛ nō infir-

dr̄ miraculosa multiplíciter.

ꝑmꝰ modus.

Scōs modus.

B

Tertiꝰ modus.

C

Quartꝰ modus miraculosus pariendi.

Quintꝰ modus.

B

matus est fide nec ꝓsiderauit corpus suū mortuū cū fere centū esset annoꝝ ꝛ emortuā vuluā Sarre: idē ꝑ3 ad hebꝛe.xj.ſ.ꝑpter qō ꝛ ab vno orti sunt ꝛ hoc emortuo tanq̄ sidera celi in multitu. ¶ Sextus modus est conce

Sextꝰ modus. ptionis miraculose qñ oīno sine semine fit conceptio. sic enim fuit in christi ꝓceptione: nā sola virgo eum concepit ꝛ non fuit ibi aliqua mixtio seminis masculini digerē tis menstruū virginale: sed ſpūs sanctus suppleuit locū virtutis formatiue: ideo Christus dr̄ genitus vel conce

E Quis istoꝝ modoꝝ sit miraculosior alio. ptus de ſpiritu sancto. ¶ Sciendū aūt q ̄ isti modi cōceptionis miraculose se habēt ſm ordinē in excessu miraculi. ſ.qꝛ vnus est miraculosioꝛ alio. primus enim est minus miraculosus: qꝛ ibi non est miraculū in efficiēdo sed in denunciando: denunciatio aūt extrinseca est ad ipsam ꝓceptionē. secundus est miraculosioꝛ primo qꝛ ibi ē miraculum in efficiendo aliquaꝛ ꝛ indirecte: scz qꝛ ostēdit omnis circunstātia tp̄is ad gignendū sine qua nō posset esse gn̄atio. tertius miraculosioꝛ est scō qꝛ in scō non ꝓfertur aliqua virtus naturaliter ad hoc q ̄ fiat ꝓceptio: sed solū indicat tp̄s ꝓceptionis. In tertio aūt non solum erudimur de tpe gignendi: sed magis suppleť defectus materie ad gignendū quā natura non poterat ministrare. Quartus modus maioꝛ est primo ꝛ scō ꝑpter cām dictā: ꝛ tñ nō ꝓstat an sit maioꝛ mō tertio: sed potius vr dicendū q ̄ modus tertius sit fortioꝛ quarto: qꝛ maiꝰ est nulla ā esse materiā generationis quā esse aliquā indispositam: sed in tertio nulla est: in quarto aūt est indisposita ꝑpter sterilitatē. Quintus modus maioꝛ est primo ꝛ secundo sed nō est maioꝛ tertio ꝛ quarto: quia quartus dicit indispositionē ꝑpetuā ꝛ quintus indispositionē tēporalem: sed tertius maioꝛ est quarto: ergo maioꝛ est ēt quinto. vnde in quinto aliqualiter pōt prouideri: vt pote vir senex qui ꝑ3 senectute nō pōt gignere de muliere antiqua: pōt gignere de iuuencula sicut fuit de Abraam qui genuit de cethura: ꝛ tñ respectu Sarre dicebať hr̄e corpus emortuum ad ro.iij.ꝛ ad hebꝛe.xj. tertius autez ꝛ quartus modus non p̄nt hr̄e remediū: quia mulier sterilis cuicunq̄ viro iungať nūq̄ ꝓcipiet ꝛ si caret mēstruis

Sextꝰ modus q̄lis est domine nostre ē miraculosioꝝ oībus. eodē mō. Sextus modus est fortioꝝ olbus. ſ.q ̄ mulier ꝓcipiat sine virili semine: ꝛ hoc siue vir cognouerit eam aliqñ siue non: qꝛ istud nihil differt. ꝛ ista ꝓceptio est ꝑ ꝓie miraculosa: qꝛ oīno fit virtute supernaturali: cetere aūt q̄q̄ habeant aliqd miraculi non oīno sunt miraculose: qꝛ opere naturali p̄nt ꝑ maioꝝ parte curari ꝛ istud fit difficile. Ideo scriptura istū ꝑpie vocat miraculosum quale fuit in virgine dña nostra. ¶ Quereť vlterius an ꝓceptio de qua hic agiť fuerit miraculosa in quo mō istoꝝ sex fuit miraculosa. ¶ Dicendū q ̄ primus modus ei ꝓuenit scz qꝛ denunciata est ꝑ ꝓphetam. secūdus etiā pōt ꝓuenire quia ꝛ ꝓpheta non dixerit isti mulieri ꝛ viro in quo tpe ꝓuenirēt: tñ forte deus inclinauit illos ad conueniēdū in tali tpe in quo possent gignere ꝛ alꝫ non gignerent. tertius modus posset conuenire. ſ.ꝑ defectuꝫ seminis ꝛ hoc q ̄ ipsa careret menstruis sicut Sarra geñ.

A Qō 28. Quis p̄dictoꝝ modoꝝ ꝓueniat ꝓceptiōibꝰ mulieris. xviij. vel vir suus ꝑpter magnam senectutem nō posset effundere semen. ℞ Primū nō est verisimile qꝛ de ista muliere non dictū est q ̄ esset vetula: sed solū dixit Giezi q ̄ vir suus eēt senex. Etiā scōm quāc̄ posset dici tñ nō est satis verisimile: scz q ̄ nō posset effundere semē ꝑ senectute qꝛ tunc esset senex valde ꝛ hoc non videbať. nā difficile est virū cuiuscūq̄ etatis non posse effundere semē. de quarto mō dōm q ̄ posset conuenire. ſ.q ̄ ista mulier eēt sterilis ꝛ ꝑpter hoc vir suus non potuisset gignere in ea ex multo tpe. Quintus modus valde conuenit. ſ.q ̄ ꝑ ꝑpter indispositionē seminis ex senectute viri non posset fieri generatio. ꝛ ꝛ alij modi possint stare: tñ iste est quē expримit littera: nā solū dixit giezi filiū non bz ꝛ vir eius senex est scz ex senectute infrigidať semen: ꝛ q̄q̄ coire possit tamen semen illud non sufficit digerere menstruū muliebꝛe ꝛ sic nō poterat fieri generatio. dedit ergo deꝰ virtutē quādā semini senili vt hr̄et calorem sufficientem ad digerendū menstruum muliebꝛe. sic factum est in cōceptione Isac qꝛ deus dedit semini infrigidato virtutez ad hebꝛe.xj.ſ.fide etiā Sarra sterilis virtutē in ꝓceptione seminis accepit ꝑeter tp̄s etatis. ꝛ tunc dicendum q ̄ q̄q̄ iste vir postea accederet ad vxorē suā non gigneret qꝛ virtus calefactiua seminis data fuit forte ꝓ semel ꝛ postea relinqueret in sua impotentia senili.

† (¶ Creuit aūt.) hic ponit scōm huius partis. ſ. pueri mortui mirabilis suscitatio ꝛ dr̄ (creuit aūt puer). ſ. puer nit ad aliqualē etatē puerilē: nā non poterat istud esse in magna etate sed necesse erat q ̄ ante annū octauū pueri immo etiā ante sextum cōpletū istud fieret: qō ꝑ3 qꝛ iste puer natus est postq̄ cepit regnare Joram in israel. naꝫ in principio regni eius raptus est helias ꝛ incepit ꝓphetare Heliseus vt declaratū est ꝓcedēti. c. vixit aūt Joram in regno. xij. annis e. c. ꝛ tñ postq̄ iste puer suscitatus est mater sua ꝑegrinata est annis. vij. in terra philistinoꝝ ꝛ postea veniēs petiuit agros a rege Joram. j. viij. ꝛ nondum erat mortuus Joram sed mortuus est. j. ix. subtrahanť ergo illi. vij. anni de duodecim annis regis Joram manebunt q ̄nq̄: ergo ad plus esset iste puer. v. annoꝝ nondū ꝓpletoꝝ. Sed aliquis dicet q ̄ forte est mutatus ordo. ſ.q ̄ ea q ̄ dicunť. j. viij. de fame non fuerunt postea q̄ habenť hic ꝛ sic non ꝓcedet argumentū. ¶ Sed dicendum q ̄ fuit ordo continuus: naꝫ prius suscitatus est iste puer q̄z inciperent. vij. anni famis. nam Heliseus dixit mulieri isti q ̄. vij. annis duratura esset fames iō q ̄ peregrinareť vbi posset: ꝛ tunc ipsa iuit in terrā philistinoꝝ vsquequo ꝓsummareńt. vij. anni ꝛ in fine illoꝝ venit ad regē petens agros ablatos sibi tpe absentie sue: ꝛ dū peteret hoc rex querebat a Giezi puero Heliſei q̄ miracula fecerat Heliseus: ꝛ cum vidisset giezi mulierē dixit ad regē ista est mulier cuius filiū suscitauit heliseus. j. viij. ergo iam facta fuerat suscitatio pueri qñ completi sunt anni famis: non potuit tñ fieri durantibus. vij. annis famis ergo prius facta est.) Patet hoc qꝛ qñ puer iste mortuus est erat in vrbe suna ꝛ mater sua posuit eū mortuū in lecto viri dei vt p3. j. ꝛ tñ toto tpe. vij. annoꝝ3 famis manſit mulier ista cū domo sua in terra philistinoꝝ. j. viij. ergo necesse est q ̄ añ annos famis fuerit puer suscitatus ꝛ sic non erat nisi quatuoꝝ vel q̄nq̄ annoꝝ quando suscitatus est (ꝛ cū eēt q̄dā dies ꝛ egressus iuisset ad patrem suum ad messores) forte erant messores ꝓpe vrbeꝫ ꝛ potuit puer ꝑ se ire ad patrē suū illuc (ait patri suo caput meū doleo caput meum doleo.) iste puer erat tener etate ꝛ calor terre illius erat fortis: iō forte penetrauit cerebrū eius ꝛ mortuus est. Sic enim mortuus est marit⁹ Judich. nam iuit ad messores ꝛ venit estus magnus sup caput eius ꝛ mortuus est in betulia: vt ꝑ3 Jud. viij. a fortiori puer iste qui erat tener infirmareť ꝛ moreretur subito pre estu in hebꝛeo dr̄ (caput meū caput meū) ꝛ nō dr̄ doleo: qꝛ est decurtata ſnia sicut ꝓsueuit esse sepe in hebꝛeo (at ille dixit puero). ſ. pater huius pueri dixit ad puerū idest ad quendā iuuenē de messoribus q ̄ duceret istum paruulū ad matrē suā. ꝛ iussit hoc quia pater erat extra vrbem in agro cū messoribus: ꝛ quia puer egrotabat nō expediebat ei manere ibi: ſꝫ q ̄ duceret ad vrbē vbi erat mr̄ sua. vel dixit ad matrē suā qꝛ mr̄es sciunt plus placare filios q̄z patres ꝛ melius se hr̄et puer cū illa: (qui cuꝫ tulliſſet ꝛ adduxiſſet eū ad matrē suā posuit eū illa sup genua sua) mater videns egrotare pueruꝫ exhibebat ei pietatē ꝛ blandiebať ipsi modo puerili vt consolaretur: ꝛ ad hoc ponebat eū sup genua sua: quia ita est cōsuetudo matrū ponere paruulos quos alunt (vsq̄ ad meridiē ꝛ mortuus est) scz tenuit eū illo die sup genua vsq̄ meridiē ꝛ mortuus est in meridie. fuerat enim estus calidus sup puer ꝛ coegit eū expirare: (ascendit aūt ꝛ collocauit eū sup lectulū bois dei) scz cū mortuꝰ ē puer mr̄ credēs q ̄ sicut heliseꝰ poterat obtinē a dño q ̄ ille puer nasceret: ita posset obtinē q ̄ suscitareť a morte hñs firmā fidē posuit puerū in lecto ꝛ recurrit ad heliseum.

¶ Quare mulier posuit pueruꝫ magis super lectum heliſei q̄z alibi. Qō. xxix.

Quereťur quare ista mulier posuit paruulum mortuū potius sup lectum Heliſei

Qō. 29. A

Litera hebraica.

Hēliseī ꝫ in alio loco dum ibat ad helisēū. ¶Aliqs dicet q credebat forte mulier q pp sanctitatē helisei lect⁹ suus hret virtutē: z si poneret ibi puer suscitaret. sic nāz aliq̄ miracula facta sunt p solū tactū vestiū sanctoꝝ virorū: sicut mulier patiēs fluxuꝫ sanguinis a duodecim annis secrete tetigit fimbriā xpi nihil dicēs ad eū: sz solū intra se cogitans q si tāgeret fimbriā illius sanaret z sanata est: Luc. viij. ¶Sed dōm q hoc nō stat: qz in veteri testō nulla talia miracula fuerūt. s. qz viri sancti p se solum poterant facere miracula: z tñ ex hoc q aliqs tāgeret vestes eoꝝ nō sanabat vel si tāgeret aliqd aliud ptinēs ad eos ipsis nihil agētibus. Etiā pz qz si ista mulier posuisset puerū mortuū in lecto Helisei hac intētione expectasset in domo aliquāto tpe ꝓsiderās an suscitaret puer: z tñ illico vt posuit eū snp lectū ipsius clausit hostiū z recessit ad montē carmeli vbi erat helisēus: ergo nō ponebat eū ibi hac intētiōe. ¶Sed dōm q posuit eū ibi ad occultādū qō factū fuerat. s. vt moꝝs pueri lateret patrē. naz pr reuersus fuerat de agro vel reuerteret añ ipsa veniret de monte carmeli: z si puer mortuus eēt in alia pte domus reperiret eū pr z plangeret filiū vnigenituꝫ. mr aūt volebat hoc euitare habēs spem certā de suscitatiōe pueri. z hoc volebat pp duo. Primo vt pr nesciret ipm mortuū z ex hoc affligeret nimis cum eēt ille puer vnigenitus. Scōo quia credidit q forte infidelitas pris noceret ad suscitationē pueri si prius ꝫ Helisēus veniret ad suscitandū eū inciperet pr euꝫ plangere: qz fides opatur maxime in miraculis z si mr posuisset paruuluꝫ in aliqua pte domus pter ꝫ in cenaculo viri dei: pr inueniret puerū mortuū z plāgeret iō posuit eū in cubiculo viri dei: qz ibi nō inueniret euꝫ pr eo q nullus de domo ꝓsueuerat introire in cenaculū Helisei. Et ēt ista fuit cā q clauderet cubiculū mr pueri. s. q si pr inquirere vellet filiū in cubiculo helisei reperiret illud clausum z putaret q helisēus clausisset. z sic non curaret ibi inquirere puerū. Nō aūt mr vellet mortē pueri occultā ee patri apparet: qz qñ iuit ad helisēū nō dixit viro suo ad quid ibat sz solū dixit mitte obsecro mecū vnum de pueris z asinā: z cū vir instaret inquirēdo ad qd volebat ire ad helisēū vt ipsa occultaret intentionē suā non rndit ei ad ꝓpositū: sz solū dixit valle qō erat verbū expeditiuum: (z clausit hostium). s. clausit hostium cubiculi helisei ne vir suus vel aliquis de domo inquirēs puerū mortuum posset eum inuenire: (z egressa vocauit viruꝫ suū) forte vir suus adhuc erat in agro cū messorib⁹ z ipsa egressa est. s. de vrbe z iuit ad agrū vbi erat vir vt mitteret eam ad helisēū: (z ait mitte mecū obsecro vnuꝫ de pueris z asinā) petiuit asinā ad iter: puerū vero ad custodiā sui vt honestius iret z petiuit licentiā a viro suo ne vir rediens in vrbē non inueniēs eam suspicaret aliqō malū. vel forte solū petiuit eā vt hret puerū qui secū iret. nā ipsa non habebat in domo aliquē puerū qz oēs erant cū viro suo in agro: iō oportuit q illuc iret ad petēdū puerū z tunc petiuit tria simul. s. puerū z asinā z licētiā eundi: (vt excurrā vsqz ad hominē dei z reuertar) dixit vt excurrā. i. vt velociter eā z illico reuertar: z hoc dixit ad suadēdū viro vt ꝓcederet ei licentiā eundi: nā videret graue viro ꝓmittere vxori q iret ad vir dei si ōberet ibi morari aliquantulū: qz tunc non eēt in domo q ei debita obsequia ministraret vel qui gubernaret familiā. ¶Sciēdū autē q mulier ista sciebat certissime vbi nunc erat Helisēus: quia alias non vagaretur in incertum discurrēs p terrā israel. erat aūt Helisēus in monte carmeli qui est iuxta vrbē sunā: ita q velociter pōt aliquis ire illuc z redire de vrbe sunā: ideo mulier dixit q excurreret velociter vadēs. z sic apparet q sit ꝓpinquus mons carmeli: quia post meridiē mortuus est puer: vt pz. ō. in lra z iuit tunc mr ad helisēum z venit ille z suscitauit puerꝫ z totum factum est in eodē die: vt colligit ex littera (qui ait illi quā ob causam vadis ad eum) mirabatur vir ad quid vellet vxor sua ire ad helisēū qz non videbat aliquā cām: nam ignorabat mortē pueri. z non mirabat q vellet ire illuc qz iam als iuerat: sz soluꝫ q vellet ire in tali die: (bodie nō sunt kalēde nec sabbatū. q. d. si eēnt kalēde vel sabbatum posset ire ꝙueniēter z hret cām: z tñ hodie nō sunt kalende nec sabbatū iō nō hēs cām aliquā ad eundū. ¶Quare dixit vir vxori q non erat kalende vel sabbatum: z q̄ cerimonie seruabantur apud hebreos diebus sabbatoꝝ z kalendarum. Nō. xxx.

Queretur quare dixit vir ad vxorē hodie nō sunt kalende nec sabbatum in quo innuebat q in illis diebus hret cām eundi ad helisēū sz non die illa. ¶Rndendū q dies sabbati z kalendaꝝ erat dies quietis qz cessabant boues a laboribus: z tunc cōueniebant multi ad doctores legis vel ad viros sanctos vt audirēt ab eis doctrinā legis vel verbum sacre admonitiōis. sic enim erat helisēus iō in diebus sabbatoꝝ z kalendaꝝ ꝙueniebant multi ad euꝫ de locis cōuicinis ad audiēdū verbum eius. z sic subintelligēdum est q sepe ista mulier iuisset ad audiēduꝫ helisēū in monte carmeli in diebus sabbatoꝝ vel kalendaꝝ: iō dixit vir suus non sunt hodie kalende nec sabbatū. ¶Sciēdū āt q ista ꝙsuetudo incepta ab antiquissimis inter israelitas semp durauit inter eos quādiu durauit status iudaicus sc̄z q̄ ꝫ hebrei non hrent nisi vnicū templū in tota terra israel in quo fierēt sacrificia z oblatiōes z alie cerimonie legis: vt pz leuit. xvij. z deut. xij. tñ in singulis locis terre israel erat vna domus sacra q̄ vocabat synagoga z ad illā ꝙueniebant in diebus sabbatoꝝ z in alijs festiuitatibus oēs hebrei illius loci z ibi audiebant verbū dei ab aliquo doctore legis z nō fiebant ibi aliqua sacrificia nec cerimonie legis: sed solū orationes z sermones ad populum. sic pz Luc. iij. cū dicit z venit Jesus in nazareth vbi erat nutritus z intrauit ꝫm consuetudinem suā die sabbati in synagogaꝫ z surrexit legere z traditus est illi liber Jsaie. z sic vr q cōsuetudo Christi erat introire quolibet sabbato in synagogā dum nutriret in nazareth: z sic eēt ꝙsuetudo alioꝝ iudeoꝝ ꝙuenire illuc: qz als ipse non iuisset. maxime qz dr q surrexit legere coram oib⁹ in synagoga: z sic vr q cōuenerat multitudo in sabbato ad synagogā. Idē pz act. xiij. cū dr de paulo z barnaba z ingressi synagogā die sabbatoꝝ sederūt: post lectionē aūt legis z prophetaꝝ miserunt principes synagoge ad eos dicētes: viri fratres si qs est in vobis sermo exhortatiōis ad plebē dicite z tunc sequit q illo sabbato ꝑdicauit ibi Paulus z eodē capitulo dr q sequēti sabbato pene vniuersa ciuitas ꝙuenit audire verbum dei p paulū. z dr etiā q exeuntibus illis de synagoga rogabāt iudei Paulū z Barnabā vt sequēti sabbato ꝑdicarent eis verba hec in synagoga. ¶Sciēdum aūt q in diebus sabbatoꝝ z alioꝝ festoꝝ tenebant iudei istū modū q cōueniebant ad synagogā oēs taz viri ꝫ femine lz eēnt eis diuersa loca vt non eēnt femine cōmixte viris vel quasi coniuncte sicut in ecclesijs nostris: z ibi orabant z legebat prio vna lectio de libris Moysi q vocant lex z exponebat populo in vulgari ꝫm ordinē lre. deinde legebat alia lectio de libris ꝓphetaꝝ. s. de libro Josue iudicum vel regum vel de ꝓphetis maioribus aut minoribus z de qbuscunq̄ alijs libris autēticis inter eos: z variabat lectiones iste p annū: ita vt legerēt libros suos plene sicut ecclesia variat officia quotidiana: z ēt exponebat ista lectio populo ad lram z maxime mulieribus: qz de viris rari erāt q ydioma saltē hebreū nō intelligerēt qbus finitis si erat aliqs vir ꝑitus in populo q sciret exhortari moraliter populū ascēdebat cathedrā z ꝑdicabat populo. iste ordo pz act. xiij. cum dr de Paulo z barnaba z ingressi synagogā die sabbatoꝝ sederunt: post lectionē aūt legis z prophetaꝝ miserunt principes synagoge ad eos dicētes: viri fratres si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebē dicite. z tūc surrexit Paulus ꝑdicare. de hoc ēt act. xv. dicit Moyses enim a temporibus antiquis hz in singulis ciuitatibus qui eū ꝑdicēt in synagogis vbi p oē sabbatū legitur. z sic cōsuetudo erat semp obseruata in sabbatis legi lectionē vnam de libris Moysi z aliā de libris ꝓphetaꝝ. In kalendis quoqz z in alijs festiuitatibus simile fiebat: ideo ꝙueniebant tūc

Pula opi:

Cōfutatio.

B Scōa opi.

Primum.

Scōm.

† Dr pueri petijt a viro licentiā eūdi ad helisēū.

† † †

C

Nō.30. A

Nō. Die sabbati z kalēdarum multi ꝙueniebāt ad doctores.

Primū notabile.

Consuetudo antiq̄ in deoꝝ i suis synagogis erat legere q̄libet sabbato lectiones duas. s. de lege z ō ꝓphis.

Scōm notabile.

Nota p intellectu actuum apostolorum.

omnes ad synagogas vel ad loca in quibus eēnt viri periti q̄ possent docere de lege. ¶Quereť vlterius quare nō dixit vir iste de aliis festiuitatibus sicut de sabbato ꝛ de kalendis.nā alie festiuitates erāt in q̄bus vacabāt iudei a laboribus ꝛ conueniebāt ad oratiōnē in loco sacro ꝛ ad doctrinā legis ꝛ vsq; hodie sic faciunt.s.in festo clangoris ꝛ azimoꝝ ꝛ ꝓpiciatiōis ꝛ tabernaculoꝝ de q̄bus ꝓz leui.xxiij.ꝛ nume.xxviij.ꝛ.xxix.¶Rñdendū q̄ hoc fuit q̄ festa iter hebreos sunt duplicia:q̄dā frequēter accidūt ꝛ alia semel tm̄ i anno.nā festū clangoris ꝛ azimorum ꝛ ꝓpiciatiōis ꝛ tabernaculoꝝ semel tm̄ in anno eueniūt.Alia āt eueniūt multotiēs vt sabbatū i q̄libꝫ hebdomada ꝛ festū kalēdaꝝ in ꝓncipio cuiuslibet mensis nu. xxviij.iō vir iste noluit festa q̄ frequētius accidebāt:q̄ i istis sepius ibant boues ad audiēdū doctrinā legis q̄s in aliis festis q̄ raro accidebāt.¶Scōa cā ꝛ ꝑcipua fuit:q̄ in aliis festiuitatibus ꝑter kalēdas ꝛ sabbatū nō conueniebant iudei in synagogis ad audiēdū doctrinam legis.qō ꝓz q̄ festa inter hebreos erāt sex solū ordinata a lege ꝫ postea ipsi aliq̄ supadiderūt:q̄ tm̄ nō erāt tpe helisei:ꝛ sunt ista septē.s.sabbatū Kalēde festū clangoris dies ꝓpiciatiōis festū tabernaculoꝝ ꝛ festū azimoꝝ ꝛ pēthecostes.¶Conueniebāt āt hebrei in q̄busdā tp̄ibus istoꝝ ad templū Salomonis vel ad tabernaculū Moysi anteq̄ eēt tēplū Salomonis.s.ter in anno in festo azimoꝝ ꝛ in festo pēthecostes ꝛ in festo tabernaculoꝝ.est āt festū azimoꝝ luna.xv.mēsis martij exod.xij.ꝛ leui.xxiij.festum aūt pēthecostes.l.diebus celebrabať post festū azimorum e.c.festū vero tabernaculoꝝ celebrabať luna.xv.septembris.e.c.ꝛ in istis tribus tp̄ibus obligabant israelite oēs masculini sex⁹ apparere i sanctuario:exo.xxiij.ꝛ.xxxiij. ꝛ deut.xxvj.manēt āt q̄tuor festa.s.sabbatū kalēde festū clangoris ꝛ expiatiōis.festum āt expiatiōis fiebat luna decima septēbris:ꝛ iō cū hebrei vēturi eēnt ad festū tabernaculoꝝ q̄d erat luna.xv.veniebāt ēt ad festū expiationis q̄d erat luna decima leuit.xxiij.festū āt clangoris coincidebat cū festo kalēdaꝝ q; illud fit luna ꝓma septēbris ꝛ ibi vocant Kalēde septēbris.manēt ergo solū sabbatū ꝛ Kalēde in q̄bus nō ibant israelite in sanctuariū ſm legē.ꝛ sic in q̄tuor festiuitatibus in q̄bus ibāt ad sanctuariū nō poterāt conuenire ad synagogas ꝑticulares ad audiendū verbū dei cū oēs irent ad sanctuariū:ſz solus poterāt conuenire i sabbatis ꝛ kalēdis i q̄b⁹ nō obligabāť ire ad sanctuariū.ꝛ ob h̄ vir dixť ad vxorē ñ sūt hodie kalēde nec sabbatū.q.d.q; solū i his diebus conueniebāt boues ad viros dei ꝛ ad ꝓphetas ꝛ ad peritos ad audiendū doctrinam legis.

¶Quid licebat fieri in dieb⁹ kalendaꝝ ꝛ sabbatis:ꝛ an posset in his itinerari ꝑpter aliquā cām. Qō.xxxij.

Quereťur vlterius quō dixit vir hic ad vxorē hodie nō sunt kalēde nec sabbatū quā ob cām vadis ad eū:in quo innuit q; in sabbatis ꝛ Kalēdis potuisset itinerare ad vir dei.ꝛ tm̄ h̄ vī ꝑhibitū de lege q; sabbata obseruabāť strictissime ita q; nullū oīo opus deberēt facē i sabbatis nec saltē pare cibos nec succēdere ignē sub pena mortis:exo.xx.ꝛ.xxxj. ꝛ.xxxv.iō a fortiori nō liceret itinerare.Aliqs forte diceret q; ꝫ oīa ista eēnt vetita q̄n homo ageret illa ad obsequiū suū:tm̄ nō erāt q̄n fiebāt ad obsequium dei ꝛ q; ire ad audiēdū doctrinā legis erat obsequiū dei soli⁹:ꝫ illō facē i sabbatis. Sed dōm q; hoc nō stat q; hebrei seruabāt strictissime ꝛ ad lr̄am ꝓceptū de sabbato:iō ꝓp nullā cām ꝑmittebāt homini itinerare i sabbato.imo tā stricte ſuabāt sabbatū q; si qs vellet eos occidē in die sabbati pugnādo ctra eos nō se defendebāt ſz ꝑmittebāt se occidi. Sic.n.fcm̄ ē tpe Machabeoꝝ q; gētiles pugnā inierunt ctra quosdā iudeos in die sabbati ꝛ ipsi nō restiterunt ſz ꝑmiserūt se occidi:ꝓio Macha.ꝛ.s.ꝛ ꝓcitauerūt aduersus eū ꝓlii ꝛ nō rñderunt nec lapidē miserunt eis nec opilauerūt loca occulta dicētes moriamur oēs i simplicitate nr̄a ꝛ testes erūt sup nos celū ꝛ terra q; iniuste ꝑditis nos:ꝛ mortui sunt vsq; ad mille alias boium.tunc ceteri iudei videtes q; hoc mō cito delerētur ò terra destina uerūt resistere pugnātibus ctra eos in sabbatis:vt ꝓz ibidē.¶Cum ergo ꝓo defendēda vita nollēt violare sabbatū quāto magis vt irēt ad viros dei ꝓcul positos ad audiēdū verbum legis.¶Rñderi pót q; dixit vir ad vxorē nō sunt kalēde nec sabbatū.i.nō est hodie vigilia kalendaꝝ nec sabbati vt ires hodie ad locum vbi est vir dei ꝛ mane audires ibi verbū eius.ꝛ tunc non erat peccatum itinerare in vigilia sabbati.¶Aliter potest dici ꝛ melius q; mons carmeli est valde ꝓpinquus ciuitati sunam in q̄ erat iste vir cū vxore sua.s.vix distans ꝑ dimidiam leucā a mōte ciuitas.ꝛ poterant hebrei in diebus sabbatoꝝ ambulare ꝑ mille eundo ꝛ ꝑ mille redeundo causa solacij vel ad aliquā cām piam:dum tm̄ non irent ad expediendū negocia aliqua sicut in diebus ꝓfestis: de hoc ꝓz act.i°.cū dicit tunc reuersi sunt hierosolimā a monte qui vocať oliueti qui est iuxta Hierusalē sabbati habens iter.i.tantū distat mons oliueti a Hierusalem quantū licebat iudeo ambulare in sabbato:constat tamen q; mons oliueti distat a Hierusalē ꝑ dimidiam leucam.s.ꝑ mille passus vel plus ꝛ sic tantū poterat illa mulier die sabbati ambulare eundo ad audiendū verbum dei ab Heliseo ꝛ non violaret sabbatū.ꝛ istud est valde verisimile:nam ipsa dixit ad virum suū vt excurram vsq; ad hominē dei ꝛ reuertar.i.cito vadam ꝛ veniā.ꝛ paret hoc quia vt declaratū est puer mortuus fuit post meridiem ꝛ mater iuit ad Heliseum ꝛ postea venit ipse et suscitauit puerū ꝛ totum factū est in ipsa die vt dictū est: ꝛ sic verisimile est q; erat valde ꝓpe mons carmeli ad ciuitatē sunam de qua ista mulier ibat.ꝛ sic verisimile est q; in aliquibus dieb⁹ sabbatoꝝ mulier ista iuerat ad heliseum in montē carmeli vt audiret verbum eius.

¶Que festiuitas est apud hebreos dies kalēdaꝝ ꝛ qd obseruabať in ea:ꝛ quare vocantur ꝓpius neomenie ℔ Kalende. Qō.xxxiij.

Quereťur vlterius de kalendis q̄ festiuitates sunt ꝛ quō obseruabāť dies kalendaꝝ.¶Rñdendū q; festū kalēdaꝝ fiebat in quolibet mēse ꝛ erat ꝓma dies mēsis.nā hebrei nō incipiūt menses suos sicut nos q; ꝓncipia mensiū nostroꝝ semꝑ sunt immobilia:ꝓncipia aūt mensiū hebreoꝝ mouētur:quia ꝓma dies mēsis eoꝝ est ꝓma dies lunatiōis cuiuslibet:ꝛ q; si luna ianuarij est nunc in ꝓma die ianuarij sequēti anno nō erit in ꝓia die lunatio:ſz variabitur ꝑ vndecim dies eo q; annus lunaris est minor anno solari vndecim diebus ꝛ q̄drāte.Variant ēt mēses eoꝝ: q; in aliquo anno bñt duodecim mēses ꝛ in aliquo.xij. vt ꝓncipiū anni sui non multū distet ab equinoctio vernali.s.ab introitu solis in arietē q; est in martio ad diem decimā vel vndecimā martij.ꝓmā aūt diē cuiuslibet lunationis siue mēsis sui faciunt solēnē.ꝛ ista vocať festiuitas kalēdaꝝ vel neomeniaꝝ:de kalēdis ꝓz hic ꝛ nume. xxviij.ꝛ supra.j.li.c.xx.de neomenijs ꝓz ꝑs.lxxx.s.buccinate in neomenia tuba.s.in die neomeniaꝝ clangite tubis:ꝓz etiam Isa.j.vbi vocantur neomenie ꝛ kalende scilicet incensum abhominatio est mihi neomenias et sabbatum ꝛ festiuitates alias non feram iniqui sunt cetus vestri:kalendas vestras ꝛ solennitates vestras odiuit anima mea.Causa autem quare deus iussit in ꝓncipio cuiuslibet mensis celebrari festum kalēdarū vel neomeniarum posita est nume.xxviij.vbi de hoc diximus.

¶Sciendū aūt q; magis ꝓprie vocant neomenie q̄ kalēde:quia neomenia dicitur a neos quod est nouus ꝛ mene quod est defectus quasi nouus defectus:ꝛ istud est in ꝓncipio lunationis q̄n luna non apparet:quia tegitur radijs solis. ꝛ dicitur nouus defectus quia luna ꝫ duplicē defectum.s.nouum ꝛ veterē. habet.n.veterem defectum in fine lunationis quando ꝑ accessum ad solē tegitur.est aūt nouus defectus quando ꝑ recessum a sole nondum plenum manet occultata.Ꝓio quo sciēdum q; luna vel quodlibet astrum quando accedit ad solē ꝑ duodecim gradus distantie ꝛ.j.siue succedēdo siue p̄cedēdo:occultatur radijs solis ꝛ non videtur.ꝛ quia luna dicitur noua post coniunctionē veram quaz ꝫ cum sole

quousq;

Qō.31. A

Quare nō dixť vir iste ò aliis festiuitatib⁹ sicē de sabbato ꝛ kalēdis.

Rño.

Ꝓma cā.

Scōa cā.

Festa ꝓncipalia inter iudeos tpe helisei erāt sex tm̄ ꝛ q̄bus mēsib⁹ ꝛ diebus.

B

Qō 32. A

Ꝓma rño.

Cōfutatio.

Sabbati obseruatio erat strictissima apò iudeos. ꝛ q̄t passus poterāt ambulare in sabbato.

Scōa rño auctoris.

Tertia rño ēt auctoris ꝛ melior aliis.

Nota. pulchꝝ intellectus ad textum actū j.c.

Qō.33. A

B

Kalēdarus festū magis ꝓprie ꝺr neomenia.

quousq; recedat a sole p.xij. gradus post coniunctionez manet occultata.ꝛ p alios duodecim gradus anteq; accedat ad verā coniunctionē occultaꝝ. ℙria occultatio q̄ est post ꝯiunctionē vocaꝝ nouus defectus. Scōa occultatio que est aſi ꝯiunctionē vocaꝝ vetus defectus:iō prima occultatio vocaꝝ neomenia ꝛ nō secunda:qꝛ tunc est vere noua lunatio ꝛ tunc celebraꝝ festum neomeniarū ꝛ nō in pria die qua incipit occultari sub radijs solis qꝛ tūc est vetus defectus. Vocaꝝ aūt festū kalendarū large: quia kalende est nomē romanū ꝛ ꝙuenit multis diebus: quia in quolibet mense sunt multe kalende oēs tñ hñt numeros vt.ꝛ°.kalendas.ȝ°.kalendas ꝓter primos que vocanꝝ kalēde absolute sine assignatione numeri:ꝛ iste sunt in principio cuiuslibet mensis.ꝛ ad similitudinē mensiuz nr̄orum quoꝝ exordiū est in kalendis:vocauit ℍieronymus principia mensiū hebreoꝝ kalendas melius tñ vocanꝝ neomenie.ſ.a luna ꝑm quā incipiunt menses suos.

Kalēde nomen romanum.

¶Sciendū aūt q; dies kalendarū erat solēnis apud hebreos in sacrificijs valde:nā magis solēnizabaꝝ quā dies sabbati.de cuius sacrificijs ꝛ libaminibus habeꝫ numeri.xxviij.erat etiā dies ista solēnis quātū ad gaudiū iudeoꝝ:nam gaudebant nimis in die illa ꝛ clangebant in tubis argenteis sacris:vt ꝑz nume.x.ſ.ſi qñ bēbitis epulum ꝛ dies festos ꝛ kalendas canetis tubis sup holocaustis ꝛ pacificis victimis vt sint vobis in recordationē dei vr̄i.erat etiā solēnitas ista valde famosa inter alias solēnitates:vt ꝑz ꝑs.lxxx.ſ.bucinate in neomenia tuba insigni die solēnitatis vr̄e.i.neomenia est dies solēnitatis insignis.i.magne vel famose.vnde deus loqtur de sabbato ꝛ de neomenia tanq; de festiuitatibus equalibus vel similibus Ysa.i.ſ.neomenias ꝛ sabbatū ꝛ solēnitates aſs nō ferā:erat etiaz dies iste vacatiuus apud hebreos.i.q; nō licebat in eo quicq; oparī:sic vr̄ dici supra.i.li.c.xx.ꝛ ibi declaratū est an dies kalēdaꝝ de necessitate legis eēt vacatiuus(que rñdit vale).i.cum vir quereret ab vxore quare ibat ad heliseū nunc cū nō esset sabbatū nec kalē de:nō rñdit ei directe sed solū dixit vale.i.mane cū dño: qꝛ nō possum ꝓxpectare ad reddēdū cām:in hebreo dicit pax.i.pax tibi sit vel mane in pace kr̄a aūt nr̄a posuit vale qđ est verbū expeditiuū ꝛ nō pax vel aue:qꝛ ista sunt verba salutatiua prō venientibus ꝛ nō prō recedentib⁹.

†

Qō.34.A Quare mulier noluit assignaꝝ viro rōnē itineris sui. ℙria rñ. Cōfutatio. Rñsio. Auctoris. ℙrimū incōueniens.

¶Quereꝫ quare mulier noluit rñdere viro sed solus dixit ei vale. ¶Rñdendū ꝑm quosdam q; hoc fecit ne in reddēdo cām moraretꝫ. Sic.n.dixit heliseus ad giezi qñ ibat ad suscitandū puerū de quo hic dr̄ q; neminē in via salutaret ꝛ si quis eū salutaret nō rñderet:ꝛ erat hoc ad festinandū opus. Sed dicendus q; hoc nihil est:quia in vnico verbo poterat mulier reddere causaz dicens obijt puer ꝛ vado ad heliseū vt eum suscitet. ¶Sed dōm q; noluit mulier rñdere qꝛ aut rñderet verus vel falsum ꝛ vtroq; mō sequerenꝫ incōuenientia.si rñderet verū eēnt tria incōuenientia. ℙrimū erat q; pr̄ affligeretꝫ nimis de morte pueri qꝛ vnigenitus erat ꝛ mater volebat hoc euitare:nam si ipsa cito iret ad heliseū cū crederet puerum certissime suscitandū poterat venire cito heliseus ꝛ suscitaret puerū anteq; pater sciret mortē eius ꝛ sic nō affligeretꝫ:qꝛ nesciret mortez vsquequo puer esset suscitatus.si autē prius sciret affligeretꝫ nimis ꝓpter duo. ℙrio qꝛ vnigenitus erat.ꝛ°.qꝛ desperaret de resurrectione eius. Secundū incōueniēs erat qꝛ pater nō erat fidelis sicut mater.sed desperaret de resurrectione ꝛ inciperet plangere filiū suū tanq; ꝑpetuo mortuū:ꝛ ista infidelitas forte noceret nimis ad suscitationē pueri cū miracula bēant totam efficaciā ex fide. Tertiū inconueniens erat qꝛ si dixisset ei mortē pueri turbatus vir nō ꝑmitteret eam recedere:ꝛ sic impediretꝫ opus suscitationis. Si autē falsum rñderet sequerenꝫ etiaz tria incōuenientia. ℙrimū erat q; mulier mentiretꝫ ꝛ peccaret moraliter qđ ipsa intēdebat euitare potissime cum nulla esset necessitas mentiendi ꝛ ipsa erat mulier religiosa:vt ꝑz ex hijs que faciebat circa heliseū tam diligenter ꝛ deuote. Scōm incōueniēs erat qꝛ si mentiretur forte nō posset allegare aliquā causam que videretꝫ viro verisimilis:ꝛ sic colligeret eam virmentiri ꝛ suspicareꝫ malū nec ꝑmitteret eam ire. Tertiū incōueniens est qꝛ mater mortuo filio vix poterat continere dolorē quin vultu ꝛ verbis illum ꝓderet. Vñ an teq; accederet ad heliseū licet nihil loquereꝫ: vidit heliseus q; erat in amaritudine lz nesciret quid erat: vñ ait ad giezi dimitte illaz:aia.n.eius in amaritudine est ꝛ dominus celauit a me.mulier tñ volebat occultare dolorē: qꝛ cum heliseus dixisset ei an recte ageret apud eaz ꝛ filium suum dixit recte.ita ergo nunc mulier conabaꝝ cōtinere dolorē nō ostendēdo eum in vultu ne vir intelligeret mortē filij:ꝛ tamē si maneret ibi reddēdo aliquā aliā cām forte nō posset tādiu ferocē continere dolorē quin lachrymis aut vultus habitudine patefieret:ꝛ tunc vir cognosceret mortē pueri ꝛ sequerenꝫ omnia incōuenientia supra assignata:ideo noluit respondere verū nec falsum: sed solum dixit vale expediens se de eo.

Tertio.

¶An heliseus ex reuelatione dixerit mulieri q; concipet filium vel expectabat suus oꝛonib⁹ obtinere. Qō.xxxv.

Qō.35.A

Queretur vlteri⁹ circa id qđ supra dixit heliseus ad mulierē de conceptione pueri.ſ.cū heliseus quereret qđ posset facere ꝓ ista muliere qđ esset ei gratū:rñdit giezi ne queras: filiū.n. non hz ꝛ vir suus senex est:ꝛ tūc dixit heliseus ad giezi q; vocaret illam ꝛ cū vocata fuisset dixit ad illam heliseus:in tpe isto bēbis filium in vtero. est dubiū qñ heliseus habuit istam reuelationē vel an locutus est mulieri nō hñs aliquā reuelationē a deo sed expectans oꝛonibus obtinere. ¶Aliqs dicet q; nō habuit aliquā reuelationē a deo de conceptu illius mulieris antequā diceret sibi: qꝛ non vr̄ tempus in quo haberet considerādo circunstantiā litere:sed heliseus cōfisus de misericordia dei dixit mulieri q; haberet filium in tali tpe. Sed istud nō stat qꝛ nullomodo dōm est q; anteq; heliseus haberet a dño respōsum ꝓmitteret aliqd qđ deus solus posset ꝓstare. ꝑz hoc qꝛ quādo tres reges petuerunt ab eo rñsum domini sup defectu aquarū ꝛ ipse videret q; erant aque oīno necessarie qꝛ alʒ piturus erat exercit⁹ in breui pre siti:tamē nō ausus est dicē aquas venturas quousq; venit sup eum spiritus dñi canente citharista ꝛ habuit responsum de aquis venturis:vt ꝑz ꝓcedēti.c. ¶Itē ꝑz hoc qꝛ dato q; heliseus cōfidens de misericordia dei ꝓmitteret mulieri q; daret ei filium expectans q; oꝛonibus suis obtineret illum ꝛ tñ nō assignaret tp̄s:dixit tamē in tēpore hoc ꝛ in hac eadem hora habebis in vtero filiū: ergo videꝫ q; nō auderet dicere ista sine reuelatione dei. ¶Sz obiciet aliquis q; satis poterat heliseus ꝓmittē istud nō habita reuelatione:qꝛ nō solū ipse qui erat vir valde ꝑfectus sed etiam vir imꝑfectus si haberet modicū fidei posset facē quecūq; miracula. Sic.n.xp̄s dixit si habueritis fidē sic granū sinapis poteritis dicē huic arbori erradica te ꝛ trāsplātare in mare ꝛ ꝓtinuo fiet vt ℳath.xxi. ꝛ Luc.xvij.ita ꝙ cū heliseus hēret fidē plenā poterat cōfidēter ꝓmittē mulieri q; hēret filiū in tali tpe. ¶Sz dōz q; nō stat qꝛ licet credēti nihil sit ipossibile ꝛ qcqd petit cōfestim fiat; requiꝝ q; sit cā necessaria petēdi:vt pote ad ostēsionē virtutis fidei.ſ.si qs nō pōt fidē defendē nisi sit oīsio miraculi si petit cōfidēter miraculū fieri illico fiet. Vel si putat q; infideles ꝙerterenꝫ viso miraculo q; alʒ disputatōib⁹ ꝙinci nō possent: sz potiꝰ ipsi insultarēt legi nr̄e si qs ad cōuicēdū eos nō hesitās petēt miraculū fieri illico fieret. Sic ēt si qs sit in extrema necessitate ꝛ ñ possit alr̄ liberari ꝛ ꝙfidēter petat liberationē miraculosaz sine dubio imediate veniet.ꝛ tñ q; aliqs petat a deo miraculū nihil oīno hesitās difficile satis est.nā nō pōt qlibet tātā fidē hēre nisi de⁹ ei spāliter donet.ꝛ si modicus scrupulus dubitatiōis itercidat nullo mō poterit euenire miraculū.de⁹ tñ dat viris ꝑfectis istā fidē ꝛ ēt interdū dat viris imꝑfectis qñ opus est fieri miraculum ad ostensionē glorie dei.sz nunc in heliseo nō erat aliqua causa necessitatis que moueret eū ad confidēter petēdum miraculum:iō non est verisimile q; sine reuelatione dei ista diceret. ¶Aliqs aūt dicet q; heliseus acceperat reuelationem de conceptione huius mulieris añq; vocaret eam

Scōm.

Tertiū.

Noluit dicere falsuz ꝓp.iij. ℙrimū incōueniens.

Scōo.

Obiectio.

Rñsio. Credēti nihil ē impoſſe quō intelligitur. Siqs a dō in extrema necessitate petierit miraculuz ad ōsensionē dei vel ōsionē sui nihil oīo hesitans illico fiet. difficile tñ est q; aliqs petat a deo miraculuz nihil oīo hesitās.

Scōa. rō.

nec loquerek ei giezi dicens filiuz nō habet:ideo quādo venit dixit ei certissime q̄ hēret filiū. Sed istud non est cōuenienter dictū:qz si helisеus cognouisset hoc anteq̄z loqueretur ei giezi nō quesiuisset quid faceret p̄ muliere illa:z an haberet aliqua negocia expedienda in domo regis sed faceret id qō deus ei reuelasset:imo dato q̄ mulier peteret aliquid aliud sibi fieri z deus reuelasset heliseo q̄ diceret mulieri q̄ conciperet z pareret:istud ei potius reuelaret q̄z faceret aliqd aliud. ¶Dicendū ergo q̄ ista reuelatio fuit facta heliseo anteq̄z ipse iuberet vocari mulierē secūda vice:z tamē fuit facta postq̄z giezi loq̄batur ad mulierē pro heliseo z vocauerat eam pria vice s.q̄ cum giezi diceret heliseo ne queras:filiū. n. nō habet z vir suus senex est:spiritus dñi subito tetigit intellectuz heliseі indicans ei q̄ ista mulier deberet cōcipere tali tē pore z tunc heliseus iussit vocari mulierē.z sic fiebat sepe q̄ cum aliq̄ quererent de quibusdā dubijs vel de operatione miraculoz ab heliseo dum ipsi querebant de⁹ reuelabat heliseo rīsionē ita vt illico responderet cuz quesitū esset:z sic videbak eis quibus rīdebat q̄ iaz heliseº sciebat hoc anteq̄z iquirerek. Sic.n.fuit quādo venerūt ad eū viri de hierico z dixerūt q̄ locus erat bone habitationis z aqua erat mala:z respondit illico q̄ ducerēt sal z vas nouū z mitterēt in aquā z sic sanarek.ḡ.a.z sic dū ipsi querebant deus illustrabat eum ad rīdēdū:z aliquādo cū aliqui veniebant ad inquirendū ab ipso ipse nesciret a deo responsionē mirabatur tanq̄z esset hoc insolitū. sic.n.quādo accessit mulier ista ad eum dixit ad giezi dimitte illā:aīa.n.eius in amaritudine est z dñs celauit a me z nō indicauit mihi.z sic mirabak heliseus qūo deus non indicasset ei quid quereret illa mulier cū iam eēt ad pedes eius:si tñ non consuetū esset q̄ deus reuelaret solutiones dubioz interim vt querebank vel antequā quererk cum starent aliqui corā ipso ad querendū nō mirarek. Iste modus z adhuc perfectioz erat in apostolis: nā nihil studebant ad predicandū nec ad respōdendū imo si aliquādo studere vellent ad respondēdū peccarēt mortaliter:qz deus iubebat q̄ nō essent soliciti de hoc dicens cū autē tradent vos nolite cogitare qūo aut qd loquamini:dabit.n.vobis in illa hora qd loquamini Actbe.x.z Mar.xiy.z Luc.xy. (strauitqz asinaz.)petiuerat asinaz a viro ad eundū ad heliseū z fecit q̄ puer sterneret illam.i.pararet ad viam.(precepitqz puero mina z propera.)iussit ista mulier puero eunti secum vt minaret.i.impelleret asinam p̄cutiēdo eam vt p̄peraret:minare est impellere z ptinet ad pecora qñ homo voce vel baculo aut alias ipellit illa vt eant ad aliquā partez: sic p̄z exo.iy.s.q̄ moyses minauit gregē ad interiora deserti.z de b̄ dr̄ in hebraeo dr̄ pastor oues baculo minat lupus ore minatur:(ne mihi morā facias in eundo:)volebat.n.mulier ista cito ire ad heliseum vt ipse cito veniret z suscitaret puerū anteq̄z cognosceret mors eius p̄ virū suum (z hoc age qō precipio tibi).s.nō aduertas ad aliqd aliud: sed solū vt agas quod precipio tibi.s.i mīnādo p̄pere asinam(p̄fecta est igitur z venit ad virū dei in montez carmeli.) erat.n. heliseus in monte carmeli quia ibi sepe morabak:siue hoc esset qz erat ibi aliquod collegium p̄phetarum sicut in hierico z Bethel z galgalis:siue quia erat locus ille ad contemplationē conueniens cū esset locus in quo factū fuerat alias miraculum descēdēte igne de celo sup sacrificiū tēpore helie precedēti lib.c.xyiy.z ob hoc helias p̄ maiori parte morabak ibi: vt declaratum est precedēti lib.c.xxi.z.ḡ.i.sciebat etiā mulier ista q̄ ibi erat heliseus ideo illuc iuit.(cumqz vidisset eā vir dei de contra ait ad giezi puez suū.)vidit eam heliseus venientem a longe z cognouit eā cum sepe vidisset z locutus est ad giezi de illa:(ecce sunamitis illa).i. ecce venit sunamitis hospita nostra. ¶Queretur quare heliseus vocabat semp istā mulierē sunamitē:nam nunquā reperit hic aliud nomen nisi sunamitis:sic.n. dixit supra voca sunamitē istā. Respōdet hystoria scholastica q̄ vocauit eam sunamitē quia tam paucā cōmunicationē habuerat cū illa q̄ etiā nomen eius ignorabat. Istud aliq̄liter est verisimile qz heliseus non loquebatur illi per se sed per giezi puerū suū q̄z esset in domo illius nisi in secunda vice quādo fecit eā vocari z ipse per se locutus est ei. Et tamē adhuc nō omnino est hoc credendū:quia anteq̄z fieret cenaculū heliseo in domo mulieris illius sepe ipse declinauerat ad domū illam vt patet supra:ideo nō est verisimile q̄ ignoraret nomē hospitum suoruz ēt si nūquā loquerek eis. ¶Itē qz si vocaret ea sic propter ignorantiā nominis potius diceret ecce hospita nostra: quia istud erat nomē magis notificans quā q̄ diceretur ecce sunamitis. ¶Sed dicendū q̄ heliseus loquebatur sic nō ex ignorantia nois sed quia modus suus loquendi erat talis:naz in hys que libera sunt nō oportet dari cau sam quare potius hoc faciamus q̄z illud.z sic erat de heliseo qui poterat vocare eam noie proprio vel vocare sunamitem:(vade in occursuz eius z dic ei recte ne agitur circa te z circa virū tuum z circa filium tuū.)voluit heliseus q̄ prius q̄z accederet ipsa ad eū quereret giezi ab ea ad quid veniret z quesiuit an recte ageret apud eam z virū suum z filiū suum.i.nunquid erāt in prosperitate vel acciderat eis aliq̄ aduersitas (que respondit recte) i.mulier dixit recte se habēt omnia apud me z virū meū z filium meū. ¶Quereк quare heliseus misit adrendū ab illa muliere an recte se haberet anteq̄z ipsa accederet ad eum cum ipsa veniret ad loquēdū illi. Respōdendū q̄ hoc fecit heliseus quia nolebat q̄ mulier accederet ad eū nec loqueretur cū illo:q̄z volebat scire ab ea intentionē suam per nunciū z respondere p̄ nuncium. Et quia si nō misisset giezi ad querendū ab ea de statu suo ipsa veniret z loqueretur heliseo:ideo misit illuc puerum antequā accederet ad ipsum.istud p̄z quia supra in littera fecit heliseus vocari mulierem istā ad sciendum qd vellet q̄ faceret ipse p̄ illa:z tamē non locutus est ei per se sed giezi loquebak illi vsquequo debuit ei prenunciare de conceptione pueri. ¶Aliter potest dici q̄ hoc fecit quia heliseus erat vir religiosus valde:z non principaliter fugiebat colloquia mulierum sed potius euitabat q̄ tangerent eum vel starent iuxta ipsum. Sic patet.ḡ.in littera:nam quādo heliseus vocauit secunda vice istaz mulierem nō permisit q̄ accederet apud se licet ipse loqueretur ei. Sed stetit solum ad hostiuz cenaculi in quo stabat heliseº.patet etiam q̄ ista esset cōsuetudo heliseі: nam cuz ista mulier iacuisset ad pedes heliseі:giezi iuit vt ammoueret eam dixitqz heliseus dimitte illaz quia anima eius in amaritudine est .si tamen non fuisset consuetudo heliseі nullam permittere ad se accedere mulierem:nō ammouisset giezi de pedibus heliseі istā que tanta bona ei prestiterat. ¶Aliter potest dici q̄ heliseus consueuerat a deo recipere reuelationē dubioz quando aliqui veniebant ad querēdū ab eo prius q̄z deberet respondē:z quia nunc heliseus vidit mulierē ad se venientem z non indicabat ei deus ad quid illa veniret:voluit q̄ iret illuc giezi z sciret ab ea ad quid veniebat z nūciaret heliseo:z sic posset querere ipse a domino pusquā illa aliquid diceret.sic patet infra cum dixit heliseº anima eius in amaritudine est z dominus celauit me z non indicauit mihi. ¶Queretur vlterius quare ista mulier dixit q̄ recte agebak apud eam z apud virū suū z filium.suuz:nam nō recte agebatur apud filium suum cū mortuus esset.z quomodo nō erubuit dicē istud cum immediate declaratura eēt veritatē. ¶Respondēduz q̄ mulier ista sciebat consuetudinē heliseі.s.q̄ non p̄mitteret eaz ad se accedē sed rīderet ei p̄ nunciū. voluit ergo occultare intētionē suaz:vt heliseus nesciret quid respōderet ei p̄riusq̄z ipsa loqueretur ad eū.nam si ipsa dixisset giezi q̄ filius suus mortuus erat antequā accederet ad heliseum dixisset heliseus ad giezi q̄ iret ad ponēduz baculum suum sup puerum vt suscitaretur:z sic non permitteretur ipsa accedē ad heliseum.hoc autem sciebat mulier:nam dum heliseus eēt in domo sua fecit eam vocari semel z non lucutus est ei p̄ se sed p̄ giezi.z iterū fecit eam vocari z locutus est ei per se:z tamē non permisit q̄ accederet iuxta se:sed fecit quod staret i hostio domus:

Impugna.

C

Tertia rō. Auctoris.

Quō deus diuersimode loqbak p̄phis z interdū rīdebat eis añq̄z rogarent.

B

Si apostoli studerēt ad p̄dicandū vel rīdendū peccarēt mortaliter.q.xli.

† † †

Quare heliseus morabak i mōte carmeli.

† †

Qō. 36. A

Quare heliseus vocauit semper istā mlierē sunamitē.

Risio. hyst. scho.

Confut. Scōa rō.

Pria rō.

Scōa rō. Auctoris.

†

†

Qō. 37. A

Quare heliseus misit giezi in occursuz mulieris.

Pria cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Qō. 38. A

Quare dixit sunamitis q̄ recte agebak apō filiū suum cū eēt mortuus.

Rīsio.

mus: vt pz.ē.in lra.ꝛ hoc faciebat mulier qꝛ si ipsa non accederet ad helisеū nō putabat se consecuturā salutem filij.qō pz:qꝛ dato ꝙ heliseus mitteret giezi cum baculo suo ad suscitandū puerū:tñ nō quieuit mulier sed semp institit vt iret heliseus illuc ꝛ iuit. ¶Quereꝝ vlterius an mulier ista peccauerit dicēdo ꝙ recte agebaꝝ apud filium suū cum iam mortuus esset. ¶Rñdendum ꝙ satis possumus cōcedere mulierē istaꝫ mentitā fuisse ꝛ peccauisse:qꝛ nō erat tante sanctitatis vt eam oporteat in omnibus excusare. Aliter pōt dici ꝙ nō mentita est ista mulier nec peccauit:qꝛ dixit ꝙ recte agebaꝝ apud filiū suuꝫ certissime sperans suscitationē eius:ꝛ ideo mortē istam nō reputabat vt mortē sed vt soporē. Sic.n. xp̄s loquebaꝝ de illis qui mortui erant ꝛ suscitandi erant per ip̄m: sic pz Luce.viij.de puella filia archisinagogi ō qua dixit nolite flere nō est mortua puella sed dormit.sic etiam qñ christus voluit suscitare lazarū dixit discipulis suis Lazarus amicus noster dormit:sed vado vt a somno eū excitem. Joā.xi.ꝛ tñ iam mortuus erat:vt pz ibidē. nō ergo mentita fuit ista mulier dicens ꝙ recte agebaꝝ apud filiū suū vel ꝙ nō erat mortuus:(cumqꝫ venisset ad viꝰ dei in montem:)sed quia rñdit mulier ꝙ recte agebatur apud se ꝛ virum suū ꝛ filiū suū nesciuit heliseus qd querebat:ideo pmisit eaꝫ accedere ad se ꝛ dꝰ ꝙ venit in mōtem.ſ.a scendit ad cacumē carmeli vbi erat heliseus:(ap p̄hebēdit pedes eius).i.proiecit se in terrā ad pedes eiꝰ quasi misericoꝛdiā petens in aliqua calamitate:vt sic suaderet heliseo facere qō ipsa petebat.nā tunc coꝛda generosa naturaliꝛ maxime persuadent:quādo illi q aliqd petunt maxime se humiliant.nō poterat aūt esse maioꝛ humiliatio qꝫ ꝙ mulier proiceret se ad pedes helisei. (ꝛ accessit giezi vt ammouꝛet eam)iste erat semper cū heliseo ꝛ ministrabat ei.

¶Aꝛ giezi āmouit mulierē istā a pedibꝰ heliseі. Qō.xl.

Qō. 40. A **Queretur** quare giezi ammouit mulierem istā a pedibus heliseі. ¶Rñdēdū ꝙ heliseus cōsueuerat nullā feminā permittere ad se accedere:ideo giezi qui erat minister heliseі illico vt vidit eam tenentē pedes heliseі iuit ad ammouendū eam.hoc autē faciebat heliseus ad magnā religiositatē:qꝛ religio cōsistit in quibusdā cerimonijs facientibus ꝛ significantibus pfectionē:ꝛ sic est esse virum oīno abstractū a cōmunicatione feminaꝝ:ideo abstrahebat se heliseus ab omni mō cōmunicationis eaꝝ.ſ.a locutiōe ꝛ tactu. de locutione pz supꝛa qꝛ qñ vocauit hospitā suam nō locutus est ei p se ſz per giezi. de tactu pz:qꝛ postea cū dicturus esset rē magnā ꝛ miraculosam hospite sue fecit eam vocari vtip se per se loquereꝝ ei:ꝛ tñ tunc nō permisit eam accedere iuxta se:sed stetit iuxta hostiuꝫ cenaculi heliseі. Sic etiaꝫ erat cōsuetudo alijs p̄phetis ꝛ viris religiosis inter hebreos.ſ.ꝙ nō pmitterēt ad se accedere feminas. vnde ſy mon phariseus apud quē semel christus discubuit videꝫ ꝙ maria magdalena oscularet pedes eius ꝛ vngeret eos miratus est quomō pmitteret eam ad se accedere:ꝛ dicebat intra se hic si esset p̄phеta sciret vtiqꝫ qualis esset mulier que tangit eum:qꝛ peccatrix est. christus tñ erat tractabilioꝛ nō seruans cerimonias abstractiōis magne a populo quas seruabāt p̄phete:sed ista seruabat valde beatus Joānes Baptista qui fuit sibi contēporaneus: vnde christus dixit de illo venit.n. Joānes nec manducans nec bibens ꝛ dicunt demoniū hꝫ:venit filius hominis manducans ꝛ bibens ꝛ dicūt ecce homo vorax ꝛ potatoꝛ vini ꝛ publicanoꝝ ꝛ peccatoꝝ amicus. vnde phariseі mirabant ꝛ increpabant eū ꝛ discipulos suos dicentes quare cū publicanis ꝛ peccatoribus manducat magister vꝝ:de primo Math.xi.de.ij. Math.ix.(ꝛ ait hō dei dimitte illā:anima.n.eius in amaritudine est).ſ.p̄hibuit heliseus giezi ammouere illam de pedibus suis: qꝛ illa erat in amaritudine magna ꝛ consolabaꝝ manēdo ad pedes eius:ideo licet cōsuetudo heliseі esset ꝙ nulla femina tangeret pedes eius:tamē huic voluit pmittere spāliter.tum quia hospita eius erat ꝛ ministrauerat ei diligēter in oībus:vt pz supꝛa:tum quia erat in amaritudine ꝛ nollebat eā amplius affligere repellēdo eā a se.dixit aūt heliseus ꝙ anima mulieris istius erat in amaritudine. nō ꝙ deꝰ sibi reuelauisset amaritudinē eiꝰ: nā dixit dñs celauit me ꝛ nō indicauit mihi ſz cognouit hꝫ heliseꝰ humāitꝫ.ſ.qꝛ vidit eā ad pedes suos q̄si petētē misericoꝛdiā ſz nihil loqreꝝ:ꝛ tñ tāta humiliatio nō fieret sine magna aduersitate(ꝛ dñs celauit me ꝛ nō indicauit mihi).i.nō fecit deus hac vice sicut solet:qꝛ alꝫ solebat indicare heliseo ea q̄ querebanꝫ ab eo anteqꝫ q̄rerenꝫ vel tūc qñ q̄rebanꝫ:ꝛ tñ nūc erat mulier coꝛā eo ad petēdū aliqd ꝛ ipse nesciebat qd vellet. ¶Quereꝝ qūo heliseus dixit ꝙ dñs celauerat ab eo vel nō indicauerat ei:nā nō videbaꝝ celasse rē istā cū ipse nōdū q̄stuisset sup illa a dño:ꝛ q̄ re ista res celata est. ¶Rñdendū ꝙ deus solebat heliseo reuelare res illas de qbus qō fieri sibi dēret añqꝫ eēt tp̄s rñdendi.ꝛ sic nō oportebat ꝙ heliseus ꝓsuleret dñm sup reb⁹ illis que ab ipso querebanꝫ:qꝛ anteqꝫ ipse ꝓsuleret deus rñdebat.nūc aūt deus nō declarabat ei qd ista mulier vellet:iō dicebat rē sibi celatā esse q̄si istud esset pter ꝓsuetudinē reuelationū que solebant ei fieri. sic pz supꝛa in lra:nā dū giezi diceret ad heliseū nō hꝫ filiū ꝛ vir eius senex est:reuelauit deus heliseo ꝙ mulier illa cōceptura esset ꝛ illico respōdit ꝙ vocareꝝ ꝛ dixit ei ꝙ conciperet. ¶Sciendū tñ ꝙ deus aliqñ reuelabat heliseo illa que rñsurus erat querentibus p̄ius qꝫ illi quererent vel tūc qñ actualiter querebant p̄ius qꝫ veniret tp̄s rñdendi ipsius:sic pz in sanatione aquaꝝ hierico.ē.ij.ꝛ in cōceptu mulieris supꝛa in lra:ꝛ in sanatione naamā lepꝛosi sequēti.c.ꝛ in denūciatiōe abundantie future ꝛ mortis hoꝫ in creduli.j.vij.ꝛ in multis alijs.aliqñ aūt deus nō reuelabat p̄ius qꝫ quereretꝫ:sed oportebat ꝙ heliseus consuleret ipsum sup hoc. Sic fuit qñ tres reges petiuerūt rñsum ab heliseo sup defectu aquaꝝ:nā nō rñdit illico sed cū caneret citharista facta est sup euꝫ manus dñi ꝛ rñdit p̄cedēti.c.sic ēt fuit nūc:nā nō reuelauit ei quid vellet mulier quousqꝫ ipsa exposuit. ¶Rō huiꝰ erat qꝛ deus noluit eqre ꝓphetas ꝛ viros sctōs veteris testi aplis q fuerunt p̄cipes noui testamenti:sed aplі habuerūt hoc ex p̄uilegio ꝙ quādocūqꝫ aliqs quereret ab eis respōsuꝫ deus reuelabat eis quid deberent respōdere p̄iusquaꝫ veniret tēpus rñdendi:ꝛ sic nō videbanꝫ nouiter addisce re id quod dicturi erant sed scire ante hoc:ꝛ tamē nesciebant p̄ius sed tunc actualiꝛ eis reuelabaꝝ:vt pz Math. x.ꝛ Math.xiij.ꝛ Luc.xij.ſ.nolite cogitare quomō aut quid loquamini dabiꝫ.n.vobis in illa hoꝛa quid loquamini.ꝛ sic apostoli nunquā debebant cōsulere dominum sup aliquo:sed p̄ius qꝫ ipsi consulerēt deus respōdebat. Et non solū accidebat hoc in eis:sed etiā erat positū eis ex p̄cepto ne cogitarēt quid deberēt respondē aut p̄dicare:quia spiritus sanctus locuturus erat p eos quā docūqꝫ opus eēt respōsione. si ergo ipsi vellent studē qualiter responderēt peccarent mortaliter ꝓpter duo. ¶Prio quia agerēt cōtra p̄ceptū christi qui dixit nolite cogitare quomō aut quid respōdeatis. ¶Scō qꝛ incurreret in magna diffidētiam qꝛ christus p̄mittebat eis ꝙ qñcūqꝫ opus eēt vt responderēt spūs sanctus loquereꝝ per eos ipsis nihil cōsiderātibus:ꝙ ergo ipsi vellēt studē ad rñdēdum erat non credē ꝙ spūs sanctus locuturus esset p eos qñ oporteret:vel ꝙ vellēt ad maiorē cautellaꝫ ēt ipsi studē tāquā rñsio illa firmioꝛ eēt que p̄cederet a spiritu sctō cū humano studio qꝫ illa que p̄cederet a spū sancto sine humano studio.sed primū istoꝝ est magna diffidentia de veritate p̄missiōis dei. ¶Scōm est magna insipiētia qꝛ sup opa dei rō hois nō pōt addē aliqd pfectiōis: vñ ñ sunt magis pfecta opa dei obsolute qꝫ si addaꝝ eis perfectio que pōt causari p actus humanū:sicut infinito nihil est maius ꝛ vnū infinitū nō est maius alio infinito.ꝛ iō si spiritus sanctus dictauerit rñsionez ad aliqō dubium in coꝛde alicuius hois impiti:oēs piti volētes respōsionem illam vigoꝛare non poterunt eaꝫ firmioꝛē reddere qꝫ sit. ideo nullus apostoloꝝ cogitabat aliquando quid deberet predicare vel rñdere:sed cum esset in loco p̄dicādi vel rñdendi spūs mouebat lingua eius ꝛ loquebatur

Qō 39. A An peccauerit dicendo ꝙ recte agebaꝝ apō filiū suum. Rñsio.

Consuetudo erat i lege veteri apud heliseū ꝛ ceteros viros religiosos vt nō pmitterēt ad se feminas accedē ideo phariseus murmurabat de xpo cū magdalena oscula baꝝ pedes eius.

Qō.41. A Quare heliseus dixit ꝙ dñs celauerat abeo qd vellet sunamitis. ¶Rñsio.

B

De dñia revelationuꝫ q̄ fiebāt apostolis ꝛ q̄ fiebāt p̄phetis.

Nota.

Excellētia apostolorū ad ppbas.

quod oportebat. ꝛ sic fuerunt in hoc oēs apostoli excellentiores excellentissimis ppbaꝝ.nam nullus illorū fuit qui nō egeret aliquādo a deo petere responsum eius de quo dubitabat.ō Moyse pꝫ nume.vij.ꝛ.xxvij.ꝛ.xxxvi. ꝛ tamē ille fuit excellentissimus prophetarū:quia nō surrexit maior eo in toto israel:vt pꝫ deute.vlti. ō hieremia patet hieremie.xlij.de Daniele pꝫ Danielis.viij.ꝛ.x.de heliseo pꝫ hic:ꝛ sic de olbus alijs. ¶Queretur quare mulier ista mox vt proiecit se ad pedes heliseī nō petiuit id quod intendebat sed tacens iacebat. ℞ndendū q ista mulier cognoscebat conditionē heliseī.ſ.q deus reuelabat ei res anteq̄ꝫ quererent ab eo.Sic.n.fuerat quando ipse dixit mulieri q cōciperet:ꝛ tamē nullus adhuc quefiuerat ab heliseo super re hac supra in littera.ideo nunc expectabat mulier q heliseus respōderet ad id quod ipsa intendebat ipsa nihil loquēte ꝛ expectauit credens q heliseus hoc sciret.postquā vero vidit q heliseus nescie bat quia deus occultauerat ei istud quefiuit proponens qō intēdebat ō morte filij sui.hoc patet q̄ illico vt dixit heliseus anima eius in amaritudine est ꝛ dominus celauit a me nec indicauit mihi ppositmulier de morte filij sui:que dixit illi:(nunqd petiui filiuꝫ a domino meo) i.nunquid ego petiui filium a te qui es dñs meus.q.d.si ego orassem q dedisses mihi filiū ad importunitatē meā dedisses filium gratiā mihi faciebas qualēcūq̄ filiuꝫ dares:sed ego nō petiui ꝛ tu dixisti mihi q haberem filiuꝫ: ego autē respondi ne esset filius cito periturus ꝛ nūc periit:ideo vide quomō ego illusa sum q̄ nō petiui a te filium cito moriturū sed magno tēpore duraturū:(nunqd nō dixi tibi ne illudas me).q.d.ego dixi tibi q nollebā filium cito moriturū:cur ergo dedisti mihi filium qui tā breui tēpore vixit:illusisti me in hoc.mulier ista loquebatur cōtra heliseum tanq̄ꝫ in ptāte eius fuisset dare filium cito moriturū vel magno tēpore duraturū:ꝛ quasi q culpa eius fuerit q puer iste tam cito mortuus est.

¶An ista mulier dixerit heliseo q nō daret sibi filiū cito moriturum anteq̄ꝫ cōciperet. Qō.xliij.

Qō. 42. A Quare plecit se ad pedes nihil petēs mulier ista. ℞ndio.

†

†

Qō. 43. A **Queretur** quō mulier ista dixit heliseo antequā ꝓciperet ne daret ei filiuꝫ cito moriturum:cuꝫ hoc nō appareat ex littera.ꝛ si dixit quare hoc dixit. Aliqs dicet q mulier ista nō dixit hoc: q̄ quādo heliseus dixit ei q cōciperet:dixit mulier noli queso dñe mi mētiri ancille tue ꝛ nihil aliud dixit. ¶Dicendū q pōt teneri q mulier ista dixerit vel q nō dixerit. Dicendo q dixit potest stare dupliciter:vno modo q dixit ꝛ tamē q nō exprimat supra in verbis eius:sed solum q nō mentiretur non seruando ꝓmissionē. Vel potest dici q dixit expresse istud in verbis precedentibus. nam cū supra dicit dñe mi noli mentiri intelligit domine mi noli mihi dare filiū cito moriturū:ꝛ hoc q̄ dictio posita in hebreo vbi nos dicimus mentiri significat deficere:vt ibi declaratū est.ꝛ est sensus noli deficere.i. noli dare mihi filium cito defectibilē.ꝛ isto modo tenendo dicēdum q mulier petiuit filiū non defectibilem ꝓpter duo. Primo q̄ credidit q filius ille cū daretur sibi miraculose ꝛ non naturaliter:nō maneret longo tēpore sed cito deficeret:vt pote si daret solum ad hoc q verificaret promissio heliseī.ꝛ ad hoc sufficiebat q viueret modico tempore. Scōm fuit q̄ quādo boues naturaliter filios gignunt non est in potestate eoꝝ q filij sint modicū vel multū duraturi:ꝛ q petant eos longe eos duraturos nō prodest:q̄ ꝓpter hoc non sic eueniet.nunc autē mulier ista acceptura erat filium a deo:ꝛ sicut deus supnaturaliter dabat ei filiū ita poterat dare filiū magno tēpore duraturū:ideo credidit q multū ꝓficeret petere filiū nō cito moriturū:q̄ ad preces eius poterat hoc orare heliseus ꝛ deus hoc cōcederet. Scōa opi. ¶Si autē dicamus q nō dixit ista mulier q̄ daretur ei filius nō cito moriturus:diceꝫ q ipsa sentiebat se nūc illusam q̄ datus fuerat ei filio qui in breui mortuus est.ꝛ poterit dicere q ipsa dixerat heliseo ne illudas me vel non des mihi filiū cito moriturū:quāquā non dixisset hoc nec in ꝓbis suis hoc intellexisset: sed solum dixisset noli mentiri in quo intelligebat q heliseus nō mentirel.ſ.si nō daret ei filius sicut ipse dicebat:ꝛ q̄ dari filiū cito moriturū ꝛ nō dari filiū sunt eq̄lia cū nihil ꝛ inutile equiperent:ꝛ si nō datus fuisset filius isti mulieri heliseꝰ mentiret ꝛ ipsa posset dicere se illusam:ita nūc cū datus fuisset filiꝰ ei q cito mortuꝰ est poterat dicē heliseū mētitū fuisse ꝛ se esse delusam ac si nullus filius ei datus fuisset: ꝛ forte in hoc sensu locuta est. ꝛ hoc conuenit magis lre nre que nō bꝫ deficere sed mentiri:lre aūt hebraice satis poterit cōuenire sensus supra assignatꝰ (ꝛ ille ait ad giezi:)sciuit iam heliseus mortē pueri ꝛ cōfisus de suscitatione eius misit illuc giezi(accinge lumbos tuos).i.para te ad iter. Accingere lumbos significat quādā dispōnez ad ambulandū:ꝛ iste modus loquēdi ē hebraycus. Sic ēt dixit xps sint lumbi vri precincti ꝛ lucerne ardētes i manibus vris ꝛ vos similes hoibus expectātibꝰ dōm suū.ꝛ sic p hoc significabat quādā appationē.hoc āt erat q̄ forte hebrei vtebantur vestibus longis vsq̄ꝫ ad pedes ꝛ ille erant laxe.ſ.non ligate cingulo in pte supiori ꝛ sic valde impedirent ad ambulandū pcutiendo crura ꝛ cito fatigando:ideo ad hoc q aliqs ambularet expedite oportebit q eleuaret vestes a terra ꝛ precingeret eas i lumbis vt nō laxe fluerent ꝛ impedirent ambulantē.sic pꝫ precedenti lib.c.xvij.de helia.ſ.ꝛ manus dñi facta est sup helīā ꝛ accinctis lumbis currebat ante achab:ita nūc facere debebat giezi vt velociter iret:(ꝛ tolle baculum meū in manu tua ꝛ vade.)iste erat baculus quē gerebat heliseus in manu ꝛ cū eo cōsuetus erat facere miracula:ideo dedit eū giezi vt poneret sup puerū mortuū ꝛ illico suscitaret:(si occurrerit tibi homo nō salutes eum.) Jussit ei velociter ire ꝛ q nullū salutaret in itinere: q̄ sic moraret loquēdo ꝛ nō cito veniret ad suscitandū puerū sicut volebat heliseus:(ꝛ si salutauerit te qspiam non rīdas illi).ſ.q̄ etiā impediretur sic cito ire si deberet rīdē omnibus salutātibus eum in itinere.Sic.n.dixit christus discipulis suis q neminē in via salutarent Lu.x.ꝛ Matb. x.(ꝛ pones baculū meū super faciē pueri).ſ.cum posueris resurget a mortuis.hoc dicebat heliseus confidens q resurgeret:quia forte iam ipse alia miracula fecerat cū baculo illo ꝛ tñ deus nō reuelauerat ei hoc q̄ si reuelauisset sic venisset ꝛ tñ nō sic factū est. ¶Quereꝫ quare heliseus tam velociter iubebat ire giezi ad suscitāduꝫ puerꝫ.ſ.q precingeret lumbos suos ꝛ curreret. ¶℞ndē dū q hoc fuit pp tria. Primo ad satisfaciendū cito desiderio mulieris:q̄ ipsa cū magna instantia petebat suscitationē filij ꝛ heliseus videbat q quāto citius suscitaretur tāto maius bñficiuꝫ videbat impendē mulieri:q̄ q cito dat bis dat ꝛ nō confundit faciē petentis cogēdo eū sepe petere. Scōm erat ad tollendū scandalū .erat aūt scādalum in duobus.primo quia si dilatareꝫ ista suscitatio pueri oportebat q pater cognosceret mortē eius priusq̄ꝫ suscitareꝫ:ꝛ sic plangeret ꝑ eo tanq̄ꝫ pro mortuo irreuocabiliter ꝛ affligereꝫ nimis de morte eius cum esset vnigenitus.etiaꝫ desperaret de resurrectione ꝛ ista infidelitas forte noceret ad suscitationē. Scōm scandalū erat de lōga absentia mulieris:q̄ ipsa volebat expectare vsq̄quo suscitaretur puer:q̄ alias si rediret in domū ꝛ non illico suscitareꝫ puer cognosceret vir eius mortē pueri anteq̄ꝫ suscitaretur ꝛ sic redirent incōuenientia supra assignata. si aūt nō iret ꝛ moraretꝫ diu expectans suscitationē filij suspicareꝫ malū vir ꝓpter absentiā diuturnaꝫ mulieris: cū ipsa dixisset excurrā vsq̄ ad virū dei ꝛ reuertar.i.cito ibo ad illū ꝛ reuertar illico. Tertia cā erat q̄ si giezi iret tardus ꝑ viam bēret occasionē loquēdi de miraculo qō ibat ad faciēdū eis q̄s ꝛueniret in via:ꝛ ꝑ hꝫ forte impediretꝫ miraculū fieri. ¶Quereꝫ vlteriꝰ q̄re mulier volebat cū tāta festinātia q̄ iret heliseꝰ ad suscitādū puerꝫ. ℞ndē dū q illa volebat hꝫ pp duas cās primas pp qs volebat heliseꝰ.ſ.q̄ ipsa nimis hꝫ desiderabat: ió volebat cito fieri. Scōa ne vir suꝰ cognosceret mortē pueri añq̄ꝫ suscitaretꝫ ne sequerent icōueīētia supꝫ assignata. Tertia cā erat ex q̄dā ignorantia veritatis.nā isti simplices antiqui putabant difficilius esse aliquē suscitari quāto a pluribus diebus mortuus erat:ꝛ q si recenter esset mortuus suscitari cum

Excellētia apostolorū ad ppbas.

Qō. 42. A Quare plecit se ad pedes nihil petēs mulier ista. ℞ndio.

Accingere lumbos qd sit ꝛ quare isto mō loquēdi vtit sacra scriptura.

Qō. 44. A Quare heliseus iussit giezi tā velociter ire ad suscitandū puerū. Prīa rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Qō. 45. Mkier ista q̄ volebat heliseū ire cū tāta festinātia ad suscitandum puerum. Prīa cā. Scōa cā. Tertia cā.

Judei putabāt difficilius esse aliquē suscitari quāto a pluribus dieb⁹ mortuus erat.

eum illico nō erat valde magne difficultatis.hoc apparet in suscitatione lazari qui iaꝫ mortuus erat a quatuor diebus ꝛ dixit Martha ad xp̄m q̄ si ipse venisset priusq̄ moreretur lazarus fecisset q̄ nō moreret:ꝛ tamē iam q̄ non curaret dicens dñe iam fetet quatriduanus.n.est q.d.iam nō cures de eo:qꝛ nō potest suscitari cum fetet ꝛ a quatuor diebus mortuus sit ꝛ christus tunc increpuit incredulitatē eius dicens:nōne dixi tibi quoniam si credideris videbis gloriā dei.Joā.xi.Sic etiam putabant iudei q̄ poterat christ⁹ miraculose sanare subito aliquē ab infirmitate solo verbo:ꝛ tñ si mortuus eēt nō poterat eū suscitare.Sic p̄z Luc.viij.de filia archisinagogi mortua.nā prius q̄z moreret iuit pater eius ad xp̄m orās q̄ veniret ꝛ sanaret eam:ꝛ dū iret ad vocādū xp̄m mortua est puella:ꝛ cū iam veniret xp̄s venit quidā ad archisinagogū dicēs mortua est filia tua noli vexare magistrum q.d.supfluū est q̄ facias eū venire iam cū puella mortua sit:sed fuisset vtile si vēisset priusq̄z moreret.ita ista mulier suspicabat impediri suscitationē ꝛ fieri difficiliorem quāto a maiori tpe esset aliqs mortuus:iō volebat q̄ cito iret heliseus prius q̄z fieret difficile filiū suū suscitari.

Ysaia mirācula sunt eq̄lia ex pte dei.

Ysaia ro.

Scōa.

Cōfutatio.

Istud tñ qō antiq credebant est quedā fatuitas: qꝛ nō ē difficilius suscitare aliquē mortuū a mille annis q̄z eum q mortuus est nunc.nec est difficilius suscitare aliquez a morte q̄z solo verbo sanare lāguentes.ꝛ appet hoc qꝛ suscitare mortuū q̄ncūq; suscitet nō pōt fieri sine miraculo:sed qōcūq; miraculū etiā si minimū fit qō dari pōt exigit potētiā infinitā ꝛ mior illa quātacūq; sit nō sufficiet. miraculū aūt maximū qō dari pōt nō exigit maiorē potentiā q̄z infinitā:iō equalis potentie est facere minimuꝫ miraculū ꝛ maximū miraculū.Idē p̄z de sanatione languentiū solo verbo.nā christus nō sanabat egros sic̄ medic⁹ sed solo verbo:dicēdo surge ꝛ ambula:sicut dixit paralitico tolle grabatū tuū ꝛ ambula.Joā.v.ꝛ tñ sanare solo ℞bo est sanare miraculose:qꝛ ℞ba nō bñt nāliter efficaciā aliq̄z ad causadā sanitatē ꝛ tñ miraculū vnū exigit potentiā equalē cū quolꝫ alio:iō non est maius suscitare mortuū a mille annis q̄z sanare aliquē a langore saltem leuissimo solo verbo.istud nō intelligebant iudei qꝛ erāt rudes:ideo p̄cedebāt vnū miraculū fieri posse ꝛ nō aliō qō est magna insania.ꝛ de hoc increpabat eos xp̄s probans oia miracula esse eq̄lia.nā qñ xp̄s dixit paralitico dimittunt tibi pctā tua: mirati sunt pharisei ꝛ scribe dicentes qd iste sic loqtur blasphemat:qs pōt dimittere pctā nisi solus deus.ꝛ tñ p̄cedebāt isti q̄ xp̄s posset dicere ei surge ꝛ ambula ꝛ illico ambularet:qꝛ iā sciā viderāt eū facientē xp̄s aūt irrisit eos dicēs qd ista cogitatis in cordib⁹ vr̄is:qd est facilius dicē paralitico dimittunt tibi pctā tua aut dicē surge ꝛ tolle grabatū tuū ꝛ ambula.q.d.nō est vnū difficilius alio sed ambo sunt oino eq̄lia:ꝛ iō qui pōt vnū pōt aliud.ꝛ si de⁹ solus pōt dimittere pctā solus deus pōt dicere paralitico surge ꝛ ambula:ꝛ sic ℞bauit se xp̄s ptātem bēre dimittēdi peccata.s.qꝛ sanabat paraliticū vñ ait vt aūt sciatis qꝛ ptātem bꝫ filius hois in terra dimittēdi pcā:ait paralitico tibi dico surge tolle grabatū tuū ꝛ vade in domū tuā.Matb.ix.ꝛ Mar.ij.ꝛ Luc.v. ꝛ sic ℞bauit xp̄us vnū p aliud.erat aūt ista ℞batio nāliꝫ quia qñcūq; aliq̄ sunt eq̄lia ꝛ q̄uertibilia: necesse est q̄ q pōt vnū possit aliō sed oia miracula sunt eq̄lia quātū ad ptātē faciēdi:qꝛ nullū exigit maiorē potētiā q̄z infinitā ꝛ ad nullū sufficit maior potētia q̄z infinita:ḡ qcūq; pōt vnuꝫ miraculū facere pōt reliq̄.qꝛ tñ credebant hebrei insipiētes istud volebat mulier ista q̄ acceleraret filij sui suscitatio.si autē nāliter fieri posset suscitatio mortuoꝝ ꝛ ēt p solū verbū egritudines nāliter sanarentur facilius eēt suscitare hoiem nūc mortuū q̄z mortuuꝫ a viginti annis eo q̄ ptes corporis illius iam trāsierunt in alteraꝫ nām longe distantē a nā corporis hūani qō nō est in recenter mortuo.ꝛ Ideo demones qui nāliter opant p̄ñt loq per corpa mortuoꝝ adhibito sanguine ꝛ qbusdā locionibus si sint cadauera recedētia sicut faciūt nigromantici: ꝛ tñ si sint cadauera multoꝝ dieꝝ nō poterūt demones loq p organa illoꝝ q̄z q̄z adhibeat sanguis ꝛ alie cerimonie:qa organa iam corrupta sunt.Sic ēt dicendū q̄ si sanarētur egritudines nāliter solo ℞bo facilius esset aliquē sanare ab egritudine q̄z mortuū suscitare.qꝛ distātius est ab eē ꝛ bona babitudine humana mortuū esse q̄z languere.

Ysaia opi.

Confuta.

℞ñsio.

Auctoris.

Nō ad ℞ñsionē quare heliseus dixit giezi q̄ neminē salutaret p viā eundo ad suscitandū puerū. Nō.xlvi.

Nō.46. A

Queretur vlterius quare dixit helisē⁹ giezi q̄ nullū salutaret in via ꝛ si aliqs salutaret eū nō rñderet.Dōm q̄ hoc fecit pp duo.primū erat ad velociter suscitandū puez:qꝛ si giezi in via deberet salutare quos inueniret vel rñderet salutātib⁹ interciderent aliq̄ ℞ba ad que dēret rñdere giezi ꝛ sic morareꝫ eūdo:ꝛ hoc nollebat heliseus pp cās supᵃ assignatas in q̄dā cōne.Scōm erat qꝛ heliseus volebat q̄ ista suscitatio pueri fieret secrete valde vt nulli innotesceret añq̄z fieret:vt ēt nō cognosceret p̄ pueri mortē eius qō euitabat heliseus.ꝛ si giezi dēret loq eis quos in via reperiret forte q̄rereꝫ ab eo ad qd ibat maxime cū iam cognosceꝫ q̄ erat minister helisei:ꝛ qui vidērēt eū velociter currere putarēt q̄ helisē⁹ mittebat eū ad aliqō negociū ōsiderarent scire illud ꝛ quererēt ꝛ forte giezi rñderet eis q̄ ibat ad suscitandū vnū mortuū mādato helisei:iō vt nō bēret occasionē dicēdi illō iussit q̄ nulli loq̄reꝫ i via. Sic.n.x̄s dixit discipulis suis q̄ eūtes p viā neminem salutarēt Luc.x. Sciēdū aūt q̄ istud valde ꝓueniens erat quātū ad vnā ptē.s.q̄ giezi nullū in via salutaret:qꝛ p hoc dabaꝫ causa seruandi in secreto id qō ibat ad faciē dū:ꝛ etiā nullū offendebat in hoc:qꝛ non facimus alicui iniuriā si priores nō salutauerimus eū.q̄ tñ giezi nō rñderet salutādo salutātes se in via erat duruꝫ:qꝛ videbat eos in hoc grauare.nā ex cōi ꝓsuetudine inter hoies introductū est maxie inter notos q̄ cū qs aliū salutat si ipse nō rñdeat resalutādo putaꝫ esse hostis eius vel ꝓtenere eū oino:ꝛ ob hoc q̄z xp̄s vetuit discipulis suis salutare aliquos in via:tñ nō vetuit rñdē si qs eos salutaret: heliseus ℞o vtrūq; ꝓhibuit.rō aūt diuersitatis iter mādatū helisei ꝛ x̄pi fuit qꝛ xp̄s vetuit salutare quēq̄z in via discipulis suis:qꝛ q in via salutat ex occasione salutat ꝛ nō ex desiderio salutis illi⁹ ad quē loquit:vt ait Grego. exponēs ℞ba ista in omelia ad fontes lateranenses. xp̄s aūt volebat q̄ neminē ex occasione diligerem⁹ sed scōm veritatē. q̄ aūt aliqs rñdeat salutanti se nō est ex occasione sed ex debito:qꝛ ex cōi ꝓsuetudine vr̄ qlibet teneri ad resalutādū salutantē,se:iō hoc nō ꝓhibuit. heliseus aūt vetuit vtrūq; giezi:qꝛ istō erat vt nō bēret occasionē declarandi id qō ibat ad faciendū vel detinēdi se in via: ꝛ tñ si rñderet querētib⁹ ita morareꝫ sicut si ipse salutaret prius ꝛ ita bēret occasioue ad reuelandū id q̄ ibat ad faciendū:iō neutrū facere debuit.s.nec salutare nec rñdē.

Nō.47. A

Quare iussit heliseus giezi q̄ portaret baculū suū ad suscitādū puez ꝛ poneret sup faciem ei⁹. Rñdēdū q̄ q̄z dē⁹ facēt miracula p viros sctōs ꝛ ꝓphetas ex meritis ipsoꝝ: ꝛ tñ illa miracula fiebāt vt cōiter p q̄dā instr̄a. Sic.n.movses fecit oia signa coram ꝓbone p virgā pastoralē q̄z in manu bēbat:ꝛ b̄ de⁹ iussit ei: vt p̄z exo.iiij.ꝛ vij.fecit ēt postea miracula i virga illa ꝓcutiēdo petrā vt daret aquas ꝛ deus iussit q̄ cū illa virga ꝓcuteret exo.xvij.ꝛ sic illa erat sibi instr̄m ad oia miracula.sic ēt helias faciebat miracula cū pallio suo: naꝫ qñ voluit transire Jordanē ipse ꝛ heliseus ꝓcussit aq̄s pallio ꝛ diuise sunt:sup.ij. Sic igit heliseo datuꝫ ē q̄ faceret miracula cū baculo suo:ꝛ credēdū est q̄ ante hoc aliqua miracula feciſſet cū baculo illo lꝫ nō scripta sint:ꝛ sic putauit nūc futuꝝ eē.s.q̄ giezi ponēte baculū sup faciē pueri mortui suscitareꝫ. Quereꝫ vlterius q̄re helisē⁹ misit giezi cū baculo ad suscitādū puez cū ipse iturᵒ eēt ad suscitādū eū. Aliqs dicet q̄ helisē⁹ putauit q̄ posito baculo suo sup faciē pueri illico suscitareꝫ ꝛ ad b̄ misit giezi qꝛ tñ ille ñ potuit suscitare eū iuit illuc helisē⁹. Sz dōm q̄ b̄ nō stat:qꝛ priusq̄z giezi rediret ꝛ nunciaret puez nō fuisse suscitatū ibat helisē⁹ ad suscitādum eum:nā dr̄ isra reuer susq̄ est in occursum eius.i.giezi qñ reuertebaꝫ ad heliseuꝫ occurrit ei iam venienti apud ciuitatē. Dicē-

Nota. Secretū ē semp seruā duꝫ sub pena pcī mortalis exemplo helisei q.l.

Xp̄s vetuit discipulis salutare eli quos in via ñ tñ vetuit rñdē si aliqs eos salutaret ꝛ q̄ ē cā diuersitatis.

Nō.48 Quare heliseus misit giezi ad suscitandum puez cū ipse iturᵒ eēt.

dum ergo q̄ heliseus a p̄cin. mīsit giezi cū baculo suo putans q̄ sic suscitaret puer: z nō intendebat ipse illuc ire: nisi forte rediret giezi z diceret nō esse puerū suscitatū: z tñ cū iuisset giezi mulier nō cōfidens q̄ per eū suscitaretur puer īstitit valde q̄ iret illuc heliseus: z ipse victus importunitate illius iuit ad suscitandū eū nō expectato q̄ giezi rediret denūcians an suscitatus fuisset puer vel nō. z tñ si heliseus a p̄cipio disposuisset illuc ire nō misisset giezi cū baculo suo. ¶Quereť vlteriꝰ q̄re misit heliseus baculū suū ad suscitandū puerū z non misit pallīū: q̄ ipse nō solebat facere miracula cū baculo sꝫ cū pallio. pꝫ hoc q̄. s. ij. cū trāsiturus esset Jordanē pcussit aq̄s pallio suo z diuise sunt atq̄ trāsiuit. ¶Rñdendū q̄ nō dedit heliseus pallū pp duo. ꝓ̄mo q̄ forte iam nō faciebat miracula cū pallio sed cū baculo. Et cū dr̄ q̄ diuisit aq̄s pallio dōm q̄ istud fuit ad expientiā p̄phie. nam ipse petiuerat spūm helie duplicē vt succederet loco helie: z datū est ei pallīū helie qñ ipse rapt⁹ est. vt ergo experiret heliseus an ipse successisset in spū helie percussit aq̄s pallio helie. Et pꝫ hoc magis: nā cum in p̄ma vice aque pcusse nō diuiderent dixit heliseus vbi est nūc de⁹ helie. s. ij. q. d. q̄ ipse agebat illud loco helie: iō q̄uenientius erat q̄ vteret pallio helie ad expientiā istam tūc q̄z alio inst̄ro. postea autē forte datū est ei aliud instrumētū quo miracula ageret z nō palliū helie: quia iam nō faciebat miracula ad expientiā an eēt spūs helie in eo sed ex officio suo. ¶Scōa cā fuit q̄ vtebať heliseus pallio helie p̄ operimēto z si nūc dedisset illud giezi ad suscitādū puer maneret ipse nudat⁹ z nō se hēret honeste: iō dedit ei baculū q̄ ēt erat baculus res sua z ppter meritū suū suscitaret puer siue poneretur sup eū baculus siue pallīū. (ꝓ̄mo mr̄ pueri ait viuit dñs z viuit aīa tua. nō dimittā te). s. quāq̄z heliseus misisset giezi ad suscitandum puerū nō contenta fuit mr̄: q̄ forte nō credidit q̄ per eū suscitaretur: ideo īstitit q̄ heliseus illuc iret z dixit viuit dñs z viuit anima tua. i. iuro p̄ vitam dei z p̄ vitā tuā q̄ nō dimittā te. dixit hoc mulier ex magna familiaritate quā hēbat ad heliseum credens q̄ ipse non respueret p̄ces eius: q̄ alias stultū erat dicere nō dimittā te si forte heliseus nollebat illuc ire: (surrexit ergo z secutus est eam:) noluit heliseus cōtristare mulierez istam q̄ multa bona p̄stiterat ei deuote ministrando z diligēter: vt pꝫ supra: iō quāq̄z nō putaret esse necessariū q̄ ipse iret post quā miserat giezi: tñ vt nō cōtristaret eā iuit illuc (giezi aūt p̄cesserat eos z posuerat baculū sup faciez pueri:) miserat eum heliseus ante se z q̄ iuerat velociter: accessit ipse ad puerū mortuū z posuerat baculū super faciem eius z nō suscitatus est: z iō reuertebať iam ad heliseuꝫ z reperit eū in itinere veniētē ad vrbē: (z nō erat ei vox nec sensus). s. nō suscitatus est z ponunt sensus z vox q̄ ista sunt signa viuentes: z ponunt ambo q̄ vnū sine altero pōt esse signū vite. s. sensus sine voce: sicut in valde ō̄bilibus z in patientibus quasdā egritudines q̄ impediūt locutionē: nam est in eis sensus z nō vox: (reuersusq̄ est in occursum eius). s. reuertabať giezi ad mōtem carmeli vbi reliquerat heliseū z non putabat q̄ eum repiret in via: sed accidit q̄ ipse iam veniebat: z sic dr̄ reuersus in occursuꝫ eius: (z nunciauit ei dicens nō surrexit puer:) q̄ adhoc miserat eū z nunciauit q̄ nō factū fuerat.
¶Quare puer nō est suscitatus p̄ geizi posito baculo super eum z an hoc fuerit p̄propter peccatum geizi vel p̄propter peccatū mulieris. Questio. l.

Qō. 49. A Quare misit heliseus baculū z nō pallīū cum ipse ꝓsuet⁹ eēt facē miracula cuꝫ pallio. Rñsio. ꝓ̄ma cā.

Scōa cā.

†

Qō. 50. A Queretur quare puer nō suscitatus est cuꝫ posit⁹ fuit baculus helisei ex mādato eius sup faciē ipsius. Aliqs dicet q̄ istud fuit pp diffidentiā mulieris: q̄ mulier nō credidit q̄ p̄ giezi posset suscitari puer etiā cū baculo helisei sed q̄ ipe helise⁹ iret: iō ipsa instītit valde dicēs viuit dñs z viuit aīa tua q̄ nō dimittā te fides tñ maxīe opať in miraculis: iō nō suscitatus est puer. Istud hꝫ aliqualē colorē z tñ nō oīno stat: q̄ si mulier petiuisset q̄ iret illuc giezi z nō hēret fidem firmā q̄ eunte illuc ipso puer suscitareť poterat ex defectu fidei eius impediri miraculū: ipsa tñ nō petyt q̄ iret illuc giezi sed heliseus eū misit: iō diffidentia mulieris circa giezi nō impediret opus. Hebrei z Nicolaus dicunt q̄ miraculū impeditū est q̄ iusserat heliseus giezi ne aliquez salutaret in via nec rñderet salutanti z hoc vt nō sciret aliqs qd ibat ad faciendū: ipse vero denūciabat p̄ viam oībus q̄ ibat ad suscitandū vnū mortuū: ideo pp demerita eius nō suscitatus est. Sed hoc nō stat pp duo. ꝓ̄mo q̄ nō vr̄ esse ver̄ q̄ d̄ asserunt. s. q̄ ille iret p̄ viā dicendo oībus q̄ ibat ad suscitandū vnū mortuuꝫ q̄ lr̄a hoc non desinat. ¶Jtē nō est verisimile: q̄ si giezi locutus fuisset istud p̄ viā transeuntibus z pp demerita eius nō fuisset puer suscitatus: heliseus redarguisset nimis giezi z sciret hoc q̄z̄q̄z esset absens. sic. n. fuit qñ giezi iuit ad petendū pecuniā a naamā siro quē sanauerat helise⁹ ñ videbat h: z tñ in spiritu z postea increpuit dure ip̄m giezi z fecit q̄d ipse hēret lepr̄ā naamā: vt pꝫ sequēti. c. hic tñ nō increpuit eū: z tñ erat magis increpand⁹: tū q̄ fecisset ꝯ p̄ceptū heliseī z nō in petendo pecuniā a naamā: tū q̄ istud magis repugnabat miraculo q̄z petere pecuniā: q̄ ppter istud impeditū ē vt ipsi volunt z nō pp petitionē pecunie. cum ergo nō increpuerit eū nunc heliseus vr̄ q̄ nō dixit illud in via aliqbus nec ppter illum impeditū est miraculū. ¶Secūdū est q̄ dato q̄ giezi ꝯ p̄ceptum heliseī diceret oībus in via q̄ ibat ad suscitandū quendā mortuū: non impediret suscitatio eius ppter demerita giezi si deus alias pp merita heliseī dignabať suscitare illum mortuum cū solo baculo eius ipso nō p̄sente. hoc pꝫ in miraculis sanctoꝝ noui testamēti: naꝫ ipsi faciebant aliquādo miracula p̄ infideles. sicut in vita bti Joānis euangeliste legiť q̄ datū est sibi venenū z bibit nec nocuit sibi: z datū est q̄busdā iudicatis ad mortē z illico mortui sunt z p̄ses nolebat credere eis que dicebanť a Joanne nisi suscitaret illos extinctos veneno: z tunc Joannes dedit tunicā suā illi p̄sidi vt poneret sup mortuos z suscitarē tur z illico factū est. ꝓ̄stat tñ q̄ ille p̄ses erat infidelis z ad hūdā expientiā an Joānes ver̄ loquereť petiuit miraculū illud fieri z p̄ manus ipsiusmet factū est. Constat tamē q̄ nullū peccatum magis repugnat opationi miraculoꝝ q̄z diffidentia: cū dicat christus. Mathb. xxi. z Luc. xvij. q̄ ppter fidē miracula fiunt z Jaco. i. dicitur q̄ qui dubitat nullomodo extimet q̄ recipiet a deo id q̄ petit. peccatū autē giezi sm̄ q̄ isti volunt nō fuit infidelitas: sꝫ solū q̄ publicauit miraculū ad quod faciendū mittebať cōtra p̄ceptum heliseī: magis ergo repugnaret suscitationi mortuoꝝ p̄ venenuꝫ infidelitas p̄sidis q̄z̄ peccatuꝫ giezi ad suscitationē pueri cū vterq̄ eēt minister viri sancti. z tamē infidelitas p̄sidis nō impediuit quin illico vt ipse posuit tunicā beati Joānis super mortuos suscitati fuerint: ergo a fortiori peccatū giezi non poterat impedire suscitationem pueri qui non erat suscitandus meritis eius sed meritis heliseī. ¶Dicendū ergo q̄ nō impedita fuit suscitatio ista p̄ propter infidelitatē mulieris nec pp peccatū aliqd̄ giezi: sed q̄ deus nolluit tantū magnificare heliseum. nā sicut supra declaratum est q̄ deus reuelabat semp apostolis id quod dicturi erant vel responsuri tunc quādo ingrebanť: z non debebant ipsi p̄cogitare aliqd: z tamē ꝑ̄bis veteris testamēti aliqñ deus reuelabat ea que respōsuri erant p̄ius q̄z̄ ipsi inquirerēt: z aliquādo oportebat q̄ ipsi cōsulerēt dñm z nō respōdebat eis īmediate: hoc autē vt non eēnt equales p̄ncipibus noui testamēti. s. apostolis. ita in opatione miraculoꝝ deus volebat q̄ viri sancti veteris testi p̄ seipsos facerēt miracula: z tamē cum rebus eoꝝ nullus posset facere miracula: q̄ iste erat quidam gradus magne sublimitatis. s. q̄ nō solum ipsi p̄ se facerēt miracula: sꝫ etiā alij loco illoꝝ. hunc autē gradū cōcessit apl̄is. s. q̄ nō solū ipsi p̄ se: sed ēt alij nomine eoꝝ faciebant miracula sicut in exēplo allegato ō mortuis suscitatis p̄ tunicā bti Joānis quā posuit sup eos ex mādato eius qdā infidelis z sic ē de multis aliis. Alium etiā maiorē graduꝫ sublimitatis concessit christus apl̄is. s. q̄ non solum fierēt miracula p̄ eos ipsis attendētibus ad hoc: sed aliquando ipsis nihil cogitantibus miracula fiebant per eos. Sic enī erat de beato

Cōfutatio.

Scōa rñ. Nico. z hebre.

Cōfutatio.

Ꝓ̄ma rō.

B

Scōa rō.

Joan. euā gelista fecit miraculū p̄ infidelē z ō excellentia eiꝰ sup̄ sanctos veteris legis.

C

Rñsio. Auctoris.

iu. q. xxxv. z. xli.

Sublimitas z excellētia apl̄oꝝ sup̄ ꝑ̄phas z sāctos veteris testi ī faciēdo: miracula.

deato ℙetro quo trāseunte ꝓ vicos ponebant egroti in grabatis vt vmbra beati ℙetri trāseuntis tāgeret eos ꝛ sic sanabant act.v. Hec valet si qs obiciat ꝙ etiaz istud fuit in viris veteris testi nam mortuo Heliseo sepelierūt quendā hoiem in sepulchro eius ꝛ mox vt tetigit ossa helisei reuixit homo ꝛ stetit super pedes suos.j.xiij.naz ibi fuit contactus ossium helisei: ꝛ tamē vmbra ℙetri que nihil erat ipsius ℙetri ꝛ etiā ꝑm veritatē nō erat ens cū esset priuatio sanabat egrotos. multos ergo gradus eminentie deus dedit apostolis ꝛ aliis viris noui testi quos nō concessit patribus veteris testi qz volebat istos eē maiores illis. ꝛ sic nunc fuit qz vt non esset heliseus equalis beato Iouāni euangeliste nō concessit deus ꝙ giezi quē mittebat helisē cū baculo suo posset suscitare mortuū.

† (¶Ingressus est ergo Heliseus domū). ſ. domū mulieris sunamitis vbi erat puer mortuus (ꝛ ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius). ſ. i lectulo helisei qz mater sua posuerat eū in cenaculo helisei sup lectū eius pp cāz

† supra assignatā in quadā qōne (Igressusqz clausit hostiuz sup se ꝛ puerū). ſ. ingressus est in cenaculū vbi erat lectus eius ꝛ puer mortu⁹ ꝛ clausit hostiū sup se ꝛ puerū. ſ. quia nō pmisit ꝙ esset aliqs nisi ipse ꝛ puer mortu⁹. mater aūt eius ꝛ giezi foris steterunt. ¶Quereꝝ quare heliseus nūc clausit hostiū ad suscitationē pueri. ¶Aliqs dicet ꝙ hoc fuit vt occultaret miraculum: nā sic sepe uebat ipse fieri miracula in secreto vt quādo dixit vidue ꝙ clauderet hostium sup se ꝛ filios suos ad hoc ꝙ multiplicaret oleum per vasa supra in littera. ¶Sed dicēdū ꝙ nō stat quia iam mater pueri ꝛ giezi sciebant ꝙ heliseus introibat ad faciendū istō miraculū quia ad hoc venerat de monte carmelo: ideo nō erat occultū nec pp hoc volebat latere. ¶Dicenduz igit ꝙ hoc fecit heliseus pp illa que facturus erat in suscitatione pueri: nā incubiturus erat sup eum ad calefaciendū mēbra eius: sed istud nō erat honestū ꝙ ab aliquo videret iō clausit super se. Sic ēt fuit qñ helias suscitauit filiū vidue sareptane portauit eum in cameră suā ꝛ solus erat qñ suscitauit eū incubuitqz sup eum in lecto sicut nūc heliseus sup istū pue

† rū precedēti. lib. c. xvij. (ꝛ orauit ad dñm.) orauit pro suscitatione eius qz deus nollebat facere tñ miraculū nisi exoratus (ꝛ ascendit ꝛ incubuit sup puerū). ſ. ascendit super lectulum ꝛ incubuit super puerum mortuum incur

† uando se sup eum (posuitqz os suū super os eius ꝛ oculos suos sup oculos eius ꝛ manus suas sup manus ei⁹) posuit mēbra similia sup sīlia vt totū corpus helisei corresp̄deret toti corpori pueri ꝛ sic totū corpus eius cale

† fieret: (ꝛ incuruauit se sup eū). ſ. extēdit se sup puerū eo mō quo potuit ꝛ qz mēbra helisei erant maiora mēbris pueri necesse erat ꝙ ad hoc ꝙ singula mēbra essent sup

† similia vt caput sup caput ꝛ crura sup crura heliseus eēt incuruatus in hebreo dr̄ (ꝛ extendit se sup eū) lr̄a tamē nr̄a significantius posuit dicēs ꝛ incuruauit se eo ꝙ non poterat esse heliseus extētus sed incuruatus sup puerū

† (ꝛ calefacta est caro pueri). ſ. cū caro helisei esset calida ꝛ maneret diu incuruatus sup puerū lz caro sua esset frigida post mortē necesse erat ꝙ calefieret (at ille reuersus semel deambulauit in domo semel huc ꝛ illuc). ſ. cū stetisset diu heliseus sup puerū ꝛ calefacta carne eius non appareret aliqs motus vitalis in eo vidit ꝙ nō resurrexerat ꝛ descendit de lectulo ꝛ ambulauit p domū. ſ. p cenaculū semel huc ꝛ illuc. i. aliqñ declinabat ad vnaz ptē ꝛ aliqñ redibat ad aliā eundo ꝛ redeundo sicut illi q deambulant p domū ad faciēdū exercitiū (ꝛ ascendit incubuit super eum) istud fuit in secūda vice: nā bis orauit p

† suscitatione istius pueri ꝛ bis incubuit sup eū ad calefaciendū carnē eius (ꝛ oscitauit puer septies aperuitqz oculos) in ista secunda vice suscitatus est puer ꝛ in signuz vite oscitauit. i. sternutauit vel singultizauit sepcies ꝛ aperuit oculos sic viuens (ꝛ ille vocauit giezi ꝛ dixit ei voca sunamitem) hanc postq̄z suscitatus est puer voluit eū tradere matri sue ꝛ ad hoc vocauit giezi vt vocaret matrē pueri. nā giezi lz extra cenaculū erat tamē circa portam vt quādocūqz vocaret eū heliseus rñderet. mr̄ aūt

Qō 51. A Helisē ad suscitatōez pueri q̄re clausit hostium. Quia rñ. Confuta. Rñsio. Auctoris.

B Suscitatio pueri p heliseum.

pueri recesserat inde ad aliā partē domus sue ꝛ oportuit ꝙ vocaret eam giezi ad hoc ꝙ veniret ꝑ filio: ꝛ vocauit eā nunc heliseus sunamitē quia semp cōsueuerat eā sic vocare vt supra ōclaratū est (que vocata ingressa est ad eum nūc ingressa fuit ista mulier in cenaculū helisei ꝛ nō ingressa fuerat qñ denūciauit ei helisē ꝙ cōciperet istuz puerū: nā tūc dicit ꝙ stetit ipsa ad hostiū cenaculi supra l littera nūc vero dr̄ ꝙ ingressa est ad eū. ſ. ad heliseum ꝛ boc erat intra cenaculū suum (qui ait tolle filiuz tuū). ſ. ecce iam viuit tolle eū (venit illa ꝛ corruit ad pedes ei⁹ ꝛ adorauit sup terrā). ſ. corruit ad pedes helisei ad honorandū eū ꝛ adorauit dñm qui tantū bonū ei tribuerat vel adorauit heliseū adoratione dulie que conuenit hominibus. fecit autē boc mulier pp duo. ℙrimo tanq̄z regratiando ꝑ maxio bñficio qz nō poterat ei maius bonū fieri q̄z ꝙ filius suus suscitaret a morte. Scōo in signum magne sanctitatis qz nūc vere apparebat ꝙ helisē erat vir sanctus cū potuisset suscitare pueruz istum a morte. Sic. n. dixit mulier sareptana ad heliam qñ suscitauit filium eius. ſ. nunc in isto cognoui quoniam vir dei es tu ꝛ ℵbū dñi i ore tuo verū ē. (tullitqz filiū suū ꝛ egressa est) ſ. accepit eū de pñtia helisei ꝛ egressa est de cenaculo ei⁹ ad aliā ptē domus sue gaudens cū filio suo iā viuente. ¶Quare Heliseus incubuit super puerum cum debuit suscitari. Questio.liij.

† Qō. 52. A Rñ. Mico. Cōsutatio.

Queretur ad qd heliseus incubuit sup istuz puez quādo debuit suscitari: Respondet Micheas ꝙ hoc fecit ex desiderio suscitationis eius. Sed istud nō videt cōuenire qz aut incumbere super puerū cōferebat aliqd ad suscitationē eius aut non: si nihil conferebat videbat stultum incumbere sup eum ex desiderio suscitationis eius qz ita posset comedere panē vel extēdere se sup terrā ex desiderio suscitatiōis pueri. Si autē aliqd conferebat nō debebat dici ꝙ faciebat ex desiderio suscitatiōis pueri sed dēret exprimi cā particularis in qua ꝓferret aliqd incūbere sup puerū ad suscitandū eū. Dom ergo ꝙ heliseus incubuit sup puerū ad calefaciendū eū qđ ꝑz qz lr̄a tangit boc dicens ꝙ posuit manus suas sup manus pueri ꝛ oculos suos sup oculos eius ꝛ incuruauit se sup eū ꝛ calefcā est caro pueri: ꝛ tñ si nō fuisset istō incūbē ad calefaciendū carnē pueri frustra exp̄ssisset lr̄a. ēt qz q̄z puer nullū signū vite oñsteret dū heliseus incūbebat sup ip̄m tñ semp manebat sup eum quousqz calefacta est caro pueri: ꝛ cū calefacta eēt ꝛ non apperent aliqua signa vite in eo surrexit heliseus ꝛ ambulauit hinc ꝛ inde per domū. Cā autē q̄re heliseus volebat calefacere carnē pueri fuit: qz deus infusurus erat aiam corpori adhoc ꝙ reuiuiscere: ꝛ quia aia nō potest opari aliqd in corpore sine calore q est instrm eius in oibus opationib⁹ suis volebat calefacē carnē pueri vt aia a deo reunita posset illico opari in corpe opationes vitales. Et si obiciat quare heliseus volebat calefacē carnez pueri qz deus q supnāliter aiam reuniebat corpori ꝓcauraret calorē ꝑm quē aia posset opari. ¶Dom ꝙ heliseus faciebat boc ad imitationē helie quia helias fuerat magister suus ipse tñ quādo suscitauit filiū mr̄is sarepta ne incubuit sup eum ꝛ calefecit carnē eius. de causa aūt que mouit heliā prio ad incumbendū sup puerū vt suscitaret eū cum nō dicisset, hoc ab alio declaratū est precedēti lib. c. xvij. vbi de boc latissime dictū est ꝛ ibi multa nālia circa boc. ¶Quereꝝ vlterius de ordine istoꝝ que fcā sunt in suscitatiōe huius pueri ꝛ q̄re facta sunt.

† Obiectio. Rñsio. Qō. 53. A Ordo eoꝝ q̄ facta sūt i suscitatiōe pueri.

¶Rñdendū ꝙ ordo fuit iste. ſ. ꝙ heliseus prio orauit ꝑ puero vt suscitaret deide incubuit. sup ip̄z ad calefaciēdū carnē eius ꝛ māsit sup ip̄m vsqzquo plene calefacta ē caro ꝛ cū calefacta eēt ꝛ nō appareret signū vite in puero surrexit de lecto ꝛ discurrit per domū hinc ꝛ inde ꝛ tunc orauit secūdo prio suscitatione pueri ꝛ cōpleta orōne incubuit. iterum sup puerū quousqz calefaceret carnē eius ꝛ sic suscitat⁹ est. ſ. calefacta carne oscitauit puer septies ꝛ apperuit oculos. Causa primi est quia suscitatio pueri erat magnū miraculum ꝛ nollet eaz facere nisi nimis exoratus iō orauit ꝑ suscitatiōe eius. etiā secutus ē in boc

B Cā eoꝝ q̄ sunt.

exemplū helie qui ad suscitandū filiū mulieris sarepta ne orauit prius vt ps precedēti lib.c.xvij.ꝛ orauit tādiu vsquequo crederet se exauditū ꝛ animā puero esse infu sam vel mox infundendā.ascendit aūt sup lectū ad incū bendū sup puerū vt calefaceret carnē eius ꝛ sic aīa quaꝫ iam reunitā credebat posset hēre opationes suas in cor pore.vel infunderet postq̄ esset caro calefacta si nōdum esset infusa.ꝛ stetit tādiu sup puerū quousq; caro calefa cta fuit.quia dato q̄ aīa infusa esset nō posset habere opa tionē in corpore vsqzquo esset caro calefacta vel si deus nondū eā infundisset sed vellet infundere infunderet tūc cum esset calefacta caro.postquā autē calefacta fuit caro pueri descendit heliseus de lecto quia si infusa fuisset aīa post primā oronē suā iam inciperet ostendere aliqs opa tiones vite in corpore calefacto sed nullas ostēdebat iō nō erat ibi anima.vel si nō infusa fuerat immediate post oronē sed postea infundēda erat infunderet immediate vt calefacta esset caro sed nō apparuit ibi aliqō signum eius iō constabat ei q̄ pro illa vice deus nollebat infun dere eā quousq; iterū heliseus oraret. descendit autē de lecto ꝛ ambulabat hinc inde per domū ꝛ tunc intelligen dū est q̄ orabat p suscitatiōe pueri.s.qz credidit q̄ licet deus nō infundisset aīam ad primas preces q̄ infunde ret eā ad secundas vel tertias.nec mirabat in hoc qz res ista erat grauis iō deus volebat orari nimis.ꝛ in hoc se cutus est exēplū Helie.nā helias ter orauit pro filio vi due sareptane ꝛ ter incubuit sup ipsum ꝛ tū nunquā su scitatus est vsq; ad tertiā orationē precedēti lib.c.xvij.ꝛ postquā orauit heliseus scōa vice p suscitatione pueri ꝛ credidit q̄ iam deus exaudisset incubuit sup puerum se cundo vsquequo calefieret caro eius ꝛ tunc reunita fuit aīa ꝛ oscitauit puer septies in signum vite.

¶Quare Heliseus bis incubuit sup puer. Qō.liij.

Qō.54. A

Queretur vlterius quare heliseus bis incu buit sup pueruꝫ ad suscitandum ipsum. Aliqs posset rndere per similitudinē ad rōnionez quā dat Nicolaus precedēti lib.c.xvij.cuꝫ queriť quare helias incubuit ter sup filium vidue sareptane ꝛ dicit q̄ rō litteralis est qz in tribus significať pfectio rei ꝛ in tribus consistit.s.in principio medio ꝛ fine.resurrectio autez est opus pfectū .Aliā causam dicit esse allegoricā.s.q̄ ter incubuit sup puerū ad significanduꝫ q̄ in fide trinitatis suscitabat eū. Sic nos poteramus inducere aliquā rōnē allegoricam de numero binario pp quā fierent duo incu bitus sup puerū.sed iste modus rndendi est nimis extra intentionē rei de qua agitur ꝛ satis efficaciter improba tus est precedēti lib.c.xvij. ¶Dom ergo q̄ heliseus nō incubuit potius super puerū bis q̄z ter vel quater pp ali quā significationē numeri binarij vel pp aliqd qō causet binarius sed istud est per accidēs.intendebat.n.heliseus precibus suis promereri suscitationē pueri ꝛ adhoc ora uit a principio p suscitatione.ꝛ qz nō poterat aīa in cor pore hēre operationē nisi esset calidū incubuit sup illud ad calefaciendū.ꝛ qz ex hac vice nō fuit suscitatus puer orauit iterū heliseus p suscitatione eius ꝛ iterū incubuit super illū.ꝛ sic totiens incubuit sup eū quotiens orauit. ꝛ qz in scōa vice suscitatus est puer solū bis orauit ꝛ bis incubuit sup ipsum.ꝛ si in pria vice suscitatus fuisset solū semel incubuisset sup eum.ꝛ si vsq; ad decies nō suscita tus fuisset decies incubuisset sup eū ꝛ decies orasset pro illo. Sic.n.helias ter incubuit sup filium sareptane ꝛ ter orauit ad hoc q̄ suscitareť.fuit ergo per accidens q̄ he liseus solum bis incubuisset super puerum potius q̄z ter vel quater vel pluries. ¶Quereť vlterius quare he liseus orans p suscitatione istius pueri exauditus est cū solū bis orasset helias autē nō exauditus est orans p fi lio sareptane vsquequo ter orauit precedenti lib.c.xvij. ¶Rndendum q̄ deus varie exaudiebat ppbetas ꝛ vi ros sanctos in veteri testō.s.aliquādo tardius ꝛ aliquā do citius .nam interdū helias in pria vice exauditus est sicut qñ petiuit ignem de celo sup sacrificiuꝫ precedenti lib.c.xvij.ꝛ iterū qñ petiuit ignē de celo sup duos quin quagenarios.s.i.interdū aut non exaudiebatur nisi ter orans sicut quādo orauit p suscitatiōe filij sareptane pre cedenti lib.c.xvij. Interdū vero nō exaudiebatur vsqz quo septies peteret sic fuit quādo petiuit pluuiā in fine sterilitatis magne precedēti lib.c.xvij. Sic etiā in heli seo interdū exaudiebať semel petens siue fiebat miracu lū ad primuz verbū suū sic fuit quādo maledixit pueris Bethel qui illudebant ei:nā illico duo vrsi exeuntes de silua lacerauerunt eos.s.ij.interdū vero nō exaudiebať vsquequo bis peteret ꝛ sic fuit in ista suscitatione pueri. Aliqua rō differentie istarū exauditionū est quia alique preces fiebant in occulto ꝛ alique in publico.que aūt in publico illico exaudiebanť in prima vice.que autē in oc culto nō exaudiebantur illico.ratio huius assignata est supra in littera in quadā qōne.sed adhuc in precibus q̄ fiebant in occulto aliquādo viri sancti citius exaudiebā tur ꝛ aliqñ tardius:nam helias in occulto ter orauit ad suscitandū puerū sareptane precedēti li.c.xvij.ꝛ ipse ite rū in occulto septies orauit ad hoc q̄ pareť pluuia.e.lib. c.xviij.ꝛ quātū adhoc iam nō pōt pari cā quare aliquā do tardius ꝛ aliqñ citius exaudireť. ¶Dom tñ q̄ inter heliseū ꝛ heliam est ista cōparatio q̄ quāq̄z aliquādo tar dius ꝛ aliqñ citius quilibet eoꝝ exaudireť in opationib⁹ miraculorū heliseus tñ regulariter citius exaudiebatur q̄z helias.nam in simili facto.s.in suscitatione mortui ab vtroq; facta in occulto heliseus exauditus est bis orans helias aūt nō exauditus est vsq; ter. Ratio aūt hui⁹ pōt esse duplex. Prima est qz sorte deus reputabat heliseuz maioris meriti q̄z heliā iō citius exaudiebat eum.ꝛ hoc cōiter apparet in viris sanctis p̄m successionē seculorum qz semp viri sancti iuniores seculi excellentiores erāt in virtute ꝛ maiores in opatione miraculorū.hoc.n. vsque ad xp̄m ꝛ principiū noui testi sic cōtinuatū ē. ¶Scōa rō ꝛ efficatior est qz dato q̄ helias esset maioris meriti quā heliseus tñ heliseus accepit spūm duplicatuz helie ideo oportebat q̄ tā in cognitione rei occultaꝝ q̄z in opatio ne miraculoꝝ in duplo se haberet excellentius heliseus q̄z helias.ꝛ qz sepe orare adhoc q̄ aliqō miraculum fiat est quedā difficultas ex pte eius p quo fit miraculū ideo necesse erat q̄ cū minori difficultate.i.pauciorib⁹ oro nibus heliseus faceret miracula q̄z helias ꝛ sic fuit hic. ¶Cum esset aīa istius pueri in aliquo de.iij.receptacu lis animarum:cum suscitatus est quomodo poterat edu ci inde sine preiudicio illius receptaculi.

Qō.55. A

Helisē q̄re exaudi tus est scōa vice helias eni nisi ter tia. Rñsio.

Impugna.

Scōa rñ. Auctoris.

Prīa rñ. Hico.

Quare be liseus cin exaudieba tur q̄z he lias.

Prīa rō.

Usqz ad xp̄m iunio res erāt sā tiores. Scōa.

Qō.56. A

Queretur vlterius circa aīam istius pueri suscitati cū necesse esset ipsaz eē in aliquo de quatuor receptaculis aīaruz in inferno qūo potuit educi de aliquo ipsoꝝ sine preiudicio.ps hoc:nam nō poterat esse aīa huius pueri in vita eterna eo q̄ ante xp̄i passionē nullus potuit ianuam padisi intrare quātū cūq; sanctus foret.esset ergo in vno de quattuor recepta culis in inferno.s.in inferno dānatoꝝ vel in purgatorio vel in limbo puuloꝝ vel in sinu abrahe. Si esset in infer no dānatoꝝ non posset inde educi qz ibi sunt eternaliter dānati sunt nullā vnq̄z habituri regem ꝛ esset ꝓ iustitiaz dei aliquē inde educere. ¶Sed aliqs obiciet de traiano q̄ precibus gregorij eductus est de inferno dānatoꝝ. Di cendū q̄ de hoc in sequēti qōne declarabiť. Si aūt esset aīa pueri in limbo paruuloꝝ nō poterat inde educi sine preiudicio diuine iusticie qz etiā locus ille ppetue dāna tionis est cū illi qui ibi sunt decesserint in peccato morta li.s.in originali ꝛ simule eēt q̄ deus aliquē inde educeret ad vitā eternā sicut si educeret ō inferno dānatoꝝ. ¶Si autē fuisset in purgatorio aut ꝓsumauerat purgationem aut nō si nō ꝓsumauerat videbať preiudiciū ꝓ diuinam iustitiā que nullū inde dz educere nisi plene purgat⁹ fue rit.si aūt aīa pueri pfecte purgata fuisset iam trāsire debe bat ad limbū scōrū.sed ēt si nō purgata fuisset nō solum fiebat diuine iustitie preiudiciū sed ipsi quoq; aie que i de educebať ad vitā:nā postq̄z aīa est in purgatorio cer ta est de vita eterna.cū autē est in corpore nullā hz certi tudinē.si autē esset aīa ista in limbo sanctoꝝ fieret sibi p̄ iudiciū qz ibi erat in requie ꝛ nūq̄z erat habitura aliquē dolorē sed transitura ad vitā eternā post xp̄i passionē. q̄

autē

Rñsio.

autē nūc reduceret a d corpus erat eā facere incertā de gaudio quod iam bēbat:ideo pūdicabat sibi. ¶Rñdendū q nullū preiudiciū cantum est anime istius pueri nec diuine iustcie ꝓpter locū in quo erat.qō p3:quia ista ala non erat in inferno dānatoꝝ:naꝫ iste puer paruulus erat cū mortuus est: ⁊ nō poterat peccasse mortaliter adhoc q esset in inferno dānatoꝝ.quod p3 qꝛ nōdum erat qnqꝫ annoꝝ ꝓfectoꝝ qñ mortuus est vt supꝛa in lꝛa pꝛobatum est:tales aūt nō peccāt mortaliter. ¶Itē iste puer nō poterat esse in limbo paruuloꝝ qꝛ ibi solū sunt illi q in pctō originali mortui sunt paruuli tñ iudeoꝝ nō poterāt mori in peccato originali nisi morerent ante octauū diem qꝛ in octauo die circūcidebant ⁊ tunc tollebat culpa originalis. q autē esset in purgatorio nō est concedendū quia nō est in purgatorio nisi qui peccauit mortaliter ⁊ non plene penituit de peccatis suis:sed iste puer non poterat peccare mortaliter ꝓp paruam etatē ideo nec poterat eē in purgatorio ⁊ sic nō fieret preiudiciuꝫ aliqō ſnie dei q educeret inde ad vitam. Sed adhuc dato q esset in purgatorio ⁊ nonduꝫ essent pene ꝓ peccatis debite sublate poterat educi inde sine preiudicio diuine iustcie: qꝛ non est cōtra iustitiā diuinā q aliqua ala educat de igne purgatorio ante cōsūmatas penalitates nisi qꝛ nō dꝫ ire aliq̄ anima ad vitā eternam quousqꝫ sit oīno munda tā a culpa q̄ꝫ ab obligatione pene:si tñ educat inde ad aliū locū q̄ꝫ ad vitam eternā nullū fit preiudiciū debite iustcie:qꝛ conditio illius loci nō est q ale maneant ibi in eternum. nūc aūt educta esset ala pueri de purgatorio ad vitam:⁊ sic id quod nō expleuisset de penalitatibus in purgatorio expleret postea in hoc seculo reuocata ad corpus vel post secundā mortē rediens ad illud seculuꝫ. Si aūt eēt in limbo sanctoꝝ nō fiebat preiudiciū loco q inde educeret:⁊ ibi vere erat ala huius pueri:naꝫ nō peccauerat vnquā mortaliter ꝓpter paruitatē etatis ⁊ erat libera a peccato originali ꝓ circūsionē:ió necesse erat q eēt in sinu abrahe. ⁊ tunc videbat fieri preiudiciū sibi qꝛ cū eēt certa ō vita eterna reducēdo illā ad corpus efficiebatur incerta. Sed dōm q q̄ꝫ hoc non possit ꝓbari tñ verisimile est q nullus de illis q suscitati sunt a morte postea perierint eternaliter ⁊ hoc apparet ex duobus. ꝓmio qa cum deus abstulerit eis certitudinē vite eterne quā habebant si manerēt in loco in quo erant reuocādo eos ad corpus:nō est verisimile q fecerit eos peioris ꝯdōnis:qꝛ tunc bñficiū qō deus boi facit redundaret in eius dānū maximū.qō nunq̄ꝫ est ꝓcedendū:nam in bñficijs prestitis ab boie nō permittit q prestitum in bñficiū vertatur in grauamen quāto magis erit hoc in bñficijs que a deo prestant.sic.n.est qñ aliquē a morte suscitat:nā tunc magnū bñficium ei confert:qꝛ ex spāli priuilegio agit. ideo credendū q sic suscitati nunq̄ꝫ postea pereant: sed deus ꝓserat eis grām semp bene agendi vt sint q̄si impeccabiles:licet nōdum sint realiter cōfirmati sicut in vita eterna. Scōo colligit hoc ex statu ipsoꝝ resurgentiū: qꝛ ala

Scōa rō.

que semel fuit in alio seculo ⁊ vidit mala que ib ꝑpatiunt illi i que peccato decedunt:semp erit cū tremore quādiu postea in corpore fuerit ne vnq̄ꝫ veniat in locū illū tormētoꝝ.⁊ sic nullum bonū erit in seculo qō possit eā allicere ad peccandū ⁊ sic sanctissime semp viuet:ió non fit preiudiciū ei qui reuocat ad vitā sed potius bñficiū conseꝛtur:qꝛ postea isti efficiunt quasi impeccabiles ⁊ etiā consideratis malis alterius seculi magno conatu ferunt in virtutē:⁊ sic acqꝛunt maioꝛē gradū felicitatis in vita eterna q̄ꝫ alias habiture essent.⁊ sic credendū est de ala huius pueri quia cum ipse obierit in etate paruula nihil poterat adhuc meruisse ꝑ seipsum ꝓ magnitudine alicuius gradus vite eterne:nūc vero reuocatus ad seculum moraretur in etate maioꝛi ⁊ interim posset mereri excellentem gradū vite eterne.

¶An sit possibile ꝼm dei iustitiaꝫ aliquē existentē in inferno inde extrabi vt viuat vel vt sit in vita eterna. Et qd tenendum sit de anima Traiani. Qō.lvij.

Qō.57. **Queretur** vlterius circa ea que supꝛa dicta sunt de statu eoꝝ q sunt in inferno ⁊ in limbo paruuloꝝ an aliquis inde liberari possit reducendo eū ad vitam vel liberādo simpl'r a pena ⁊ ponendo in vita eterna. ¶Rñdendū q regula est q nullus de limbo paruuloꝝ vel de inferno dānatoꝝ liberetur aliquādo ferēdo eū ad vitā eternā vel reducēdo ad hāc vitam. ¶Rō aūt eadē est in istis:nā lꝫ illi qui sunt in inferno dānatoꝝ plus peccauerūt q̄ꝫ illi q sunt in limbo puuloꝝ ⁊ etiā magis puniant tñ ratio eadē est q nullus eoꝝ liberetur.quia ad vitā eternā habēdā est ipedimētū culpa quecūq̄ꝫ vel obligatio ad penā.impossibile est.n.existentē in quacūq̄ culpa vel obligatum ad aliquā penā il luc introire dum sic manet q locus ille est magne puritatis.ió quicūq̄ decedunt imunes ab oī culpa ⁊ obligatiōe pene illico conseq̄untur vitam eternā. Si aūt decedat in culpa vel obligatiōe pene necesse est istā aboleri priusq̄ꝫ introeat in vitā eternā. Si autem in moriente sit solū obligatio ad penā nō pōt esse ista obligatio ad penā eternā qꝛ nūq̄ꝫ existit obligatio ad penaꝫ eternā nisi quādiu existit culpa.si aūt sit obligatio ad penā tēporalē tollerabit ala illā penā in igne purgatorio:⁊ tunc est oīno disposita ad cōsequendū vitā eternaꝫ: ideo nullo alio premisso ala transit mox ad felicitatē eternā. ¶Si aūt ala decedat in culpa:aut est culpa venialis aut mortalis: si venialis hꝫ locū pene qꝛ nō directe repugnat deo cū stet cū charitate:ideo tollit in igne purgatorio tpaliter sic̄ qñ est obligatio ad penā solam. Si autē decedat quis in culpa mortali iste nunq̄ꝫ pōt hēre vitā eternā siue illa sit culpa originalis siue actualis:⁊ hoc ē ꝓpter duo. ꝓmio pp culpā. Scōo pp obligationē ad penā eternā.de primo p3 quia quādiu culpa māet nō pōt aliq̄s hēre vitā eternā sꝫ ipose est culpā mortalē deleri in alabus exutis corpoꝛe:q̄ impossibile est hēre vitā eternā.p3 de culpa mortali actuali:qꝛ ista nō pōt tolli nisi p cōtritionē:⁊ tñ alam exutam corpoꝛe impossibile est dolere de culpa quā cōmisit eo q egrediens a corpe mox obstinat:nō necesse est in eternuꝫ manere culpā illā.si aūt sit culpa originalis illa iam non pōt tolli nisi p baptismū vel p fidē cū desiderio baptismi in adultis:⁊ tñ ala egressa a corpe nō hꝫ aliqō remediuꝫ baptismi: quia baptismus dat homini ⁊ nō alē.ēt qꝛ sacramēta solū ꝓficiunt in hoc seculo:in futuro aūt nequaq̄ꝫ:qꝛ illa sunt vt viatica:sed futurū seculū nō est via sed terminus. Scōm ipedimentū est ex pte pene.ſ. qꝛ obligant decedentes in mortali ad penā eternā.qō aūt eternū est infinitū est:infinitū vero ipossibile est finiri:ideo impossibile est istos liberari de morte eterna.hoc aūt verū est ēt in eis qui sunt in limbo puuloꝝ:qꝛ lꝫ illi nō habeāt penā sensus tñ habent penā dāni eternā.de eis aūt q in limbo sunt nō dubitamus q nullus inde liberatus fuerit:qꝛ nullus nobis obicit q aliqs de limbo pueroꝝ sit liberatus ducendo eū ad vitam eternā vel reuocando ad corpus. Sed de illis q sunt in inferno dānatoꝝ obicit cōiter de miraculis beate virginis q aliquos viros sibi denotos moriētes in peccato mortali liberauerit.sꝫ ad istō nō opꝫ multū rñderi qꝛ licet credamus dñam nr̄am multa fecisse miracula ⁊ multo plura facere potuisse: tñ ea q̄ scripta sunt de ipsa nō sunt auctētica:qꝛ eccl'ia nō recipit illa approbādo illa tāq̄ꝫ ⁊a sꝫ pmittit volētib⁹ legē:potissime qꝛ qꝫ scribit ad placitū suū magnalia ō virgine vel vt alios placeat vel vt ad deuotionē incitet:⁊ tñ istud nō est pmittendū:qꝛ si vnū mēdaciū recipit in sacra scriptura pp deuotionem vel al's tota scriptura efficiet dubia ⁊ nullius auctoꝛitatis vt ait Augu.⁊ hꝫ in decretis di.ix.c. si ad sacras:ista q̄ miracula nec recipimus nec respuim⁹ ⁊ tñ ad arguēdū nullā fidē faciūt:ió de hijs nō curādū. ¶Sꝫ obicit fort⁹ de Traiano q mortu⁹ est in infidelitate erat tñ iudex rectissimus ⁊ seuerus ꝓ suos vt de eo legit in vita bti Gregoꝛij.vñ Grego.semel trāsiens apō aulā eius iā mortui a multis ānis cōpassus est ale eius pp seueritatē iustitie ⁊ oꝛauit vt liberaret a penis suis ⁊ dꝫ q audiuit rñsum Grego.se esse exauditū:⁊ tñ deinceps q nō oꝛaret ꝓ aliquo dānato:⁊ q in penā datū est ei q aut duobus dieb⁹ maneret ala sua in purgatorio:aut quādiu viueret langoꝛibus grauaret.elegit autē continuā egri-

A

B

Decedēs i culpa mō tali nunq̄ꝫ pōt hēre vitā eternā. ꝓmio rō.

Scōa rō.

Obiectio de miraculis ✠gi.

Miracula btē ✠ginis nō sunt auctētica.

C

Obiectio. De traiāo.

Traianus an fuerit in inferno.

Rñsio.

Ala huius pueri erat in limbo sāctorum.

D

Verisimile ē q null⁹ suscitatus a morte postea pierit eternaliter. ꝓmio rō.

tudinē:vñ postea nūq̄ fuit sanus sed interdū podagram acutissimā interdū vero durissimū stomachi dolorē patere ita vt infelix vita eēt sibi mors quottidiana.ista assertio nō solū est in hystoria eī⁹:sed ēt Joānes damascenus in quadā homelia hoc asserit dicēs q̄ huius rei testis est totus oriens ꝛ totus occidēs est aūt damascenus vir grauis auctis. ¶Rñdēt ad hoc multi diuersimode. Quidā dicūt q̄ aīa Traiani nō fuit damnata eternaliter nec fuit posita in inferno p̄ sniam diffinitiuaz:ió q̄ postea orante bto gregorio reuocata fuit ad vitā ꝛ penitentiā egit traianus de pctis suis ꝛ vltimo saluatus est. ¶Alij dicūt q̄ in inferno ē duplex pena dānatorūz.s.pena sensus ꝛ pena dāni ꝛ q̄ liberatus fuit a pena sensus traianus precibus bti gregorij ꝛ nō a pena dāni ꝛ sic manet in eternū in inferno sed nihil patit:ꝛ sic erit sicut paruuli existētes ī limbo. ¶Alij dicunt q̄ traianus nō fuit condēnatus ad penā eternā simplr sed cū limitatione.s.q̄ maneret in inferno vsq̄quo orāte p eo bto gregorio dē⁹ de ipso alr disponeret:ꝛ sic orāte illo liberatus est ꝛ ductꝰ est ad vitā eternā. ¶Alij dicunt q̄ traianus cōdēnatus fuit eternaliter ꝛ tñ p̄cibus bti gregorij pena sua suspensa est vsq̄ ad diē iudicij ꝛ post diē iudicij puniet cū ceteris dānatis in eternū. ¶Sed dicendū q̄ nulla istarū positionum pōt tollere oia incōueniētia: imo quedā earū sunt irrationabiles.

Prima pz q̄ nō tollat incōueniēs qꝛ dicit q̄ traianus nō fuit condēnatus simplr p diffinitiuaz sententiā sed postea reuocata fuit aīa ad corpus:nā hoc nō pōt stare.quia aut traianus decessit in pctō mortali aut nō.si sine peccato nullūz dubiū est de eo:oēs tñ p̄supponunt q̄ obierit in peccato mortali qꝛ obyt ingētilitate manēs ꝛ exīstēs magnus psecutor ecclesie.si aūt dicat q̄ mortuus est in pctō mortali necesse est eum obligatū fuisse ad mortē eternā ꝛ obstinatū esse qꝛ aīe decedētes in peccatis mortalibus ūlico obstinant vt egrediunt de corpore:qꝛ sunt in suo termino ꝛ nō habēt aliqd p quod reuocentur ad bonū.s.qa deus nō pulsat ipsas vt doleāt de malo.ꝛ tñ impossibile est aliquē dolere de peccato meritorie.s.in quantū offendit deum p ipsum:qꝛ xp̄s dixit sine me nihil potestis facere.Jo.xv.i.nullū opus meritorū potestis facere nisi ego vos mouero ad faciendū illud.ꝛ sic est qꝛ quādiu homo viuit semper deus pulsat intima eius vt conuertat ad bonū:ꝛ sic si nō conuertit nō est excusabilis de ista pulsatione dr̄ apocal.iii.age penitentiā ecce ego sto ad hostiuz ꝛ pulso si qs audierit vocē meā ꝛ apperuerit mihi ianuā introibo ꝛ cenabo cū illo ꝛ ipse mecū:ꝛ intelligit de pulsatione cordis ad agendū p̄niam:vt ibi dicit.s.age p̄niam. ista aūt pulsatio cessat post mortē in morientibus in pcō: qꝛ alias nullus eēt in inferno hodie nec maneret ibi per vnā horā nec in limbo puerorꝫ:qꝛ si deus pulsaret infelices aias illas ad p̄niam illico dolerēt dolore amarissimo plusq̄ aliqs hō hic doluerit de pctō:ꝛ hoc qꝛ inmanitas penarꝫ moueret eas ad istud ꝛ sic illico tolleret culpa ꝛ p̄ñter manerent obligate ad penā tpalē purgatoriā ꝛ sic nullus esset in inferno:xp̄s tñ dixit ḡ̄ath. xxv.q̄ in die iudicij dicet illis q erunt ad sinistrā:ite maledicti in ignē eternū ergo necesse est q̄ deus nō pulset istos ad p̄niam: sed deo nō mouente eos ad p̄niam impossibile est q̄ ipsi moueant ēt si nūc viuerēt sic xp̄s dixit.Jo.xv.ió necesse est aīam decedentem in pctō mortali illico obstinari ꝛ sic manebit culpa in ea in eternū.aīa ergo traiani mortis illico obstinata fuit ꝛ obligata ad mortez eternā. ¶Nec pōt dici q̄ ex aliquo p̄uilegio possit aīa manere actualiter in pctō mortali ꝛ nō esse obligata ad mortē eternam. qꝛ quādiu aīa est in pctō mortali necesse est q̄ sit deo exosa:ideo nō pōt esse q̄ deus det ei istud p̄uilegiuz maximū.s.q̄ nō sit obligata ad penaz eternā. ¶Jtē qō dr̄ q̄ aīa traiani nō fuit posita in inferno p̄ sniam diffinitiuā vr̄ esse pueriliter dictū nisi intelligat ꝑm metaphoraz. nam deus nō ꝓfert sniam ꝯ aliquā aīam diffinitiuā vel interlocutoriā p quā dānet vel saluet:sed lex eterna est sancita in mente diuina ꝑm quā bene agētes ꝛ in charitate ꝺcedentes bñt vitā eternaz ꝛ morientes in culpa mortali eternaliter dānant. Traianus tñ decessit in pctō mortali:ió necesse erat q̄ ꝑm legē eternā dānādus eēt. ¶Jtē si traianus vt mortuꝰ est nō esset eternaliter dānatus nō fuisset aīa sua in iferno sed fuisset in purgatorio:qꝛ purgatoriū est locus pene p illis q nō sunt obligati ad penā eternā:ꝛ sic erat traianus ꝑm positionē istorꝫ. ¶Jtē qñ mortuus est traianus aut erat obligatus ad penā eternā aut nō:si erat obligatus nō pōt stare q̄ nō esset ꝺdēnatus p sniam diffinitiuā:qꝛ nō poterat esse maior ꝺdēnatio diffinitiua q̄z cōdēnare ad mortē eternā cū supra eternū malū nullū malū sit. Si aūt nō erat obligatꝰ ad mortē eternā:erant duo incōueniētia. Primū erat qꝛ fieret iniuria aīe traiani q̄ tenereī in inferno dānatorꝫ vbi sunt dānati eternaliter cū ipse nō esset dānatus eternalr. Secūz incōueniens est.s.q̄ esset in pctō mortali ꝛ in odio dei ꝛ non esset obligatus ad mortē eternā ꝛ q̄ deus daret ei p̄mium legiū:ideo ista positio q̄z tū ad se totā nō pōt stare. ¶Secūda positio erat q̄ in inferno erat duplex pena.s.dāni ꝛ sensus ꝛ q̄ traianus liberatus fuerit a pena sensus sz nō a pena dāni. Sed ista positio nō stat qꝛ nō pōt euitare incōueniētia.nā Traianus mortuus est in peccato mortali actuali:ꝛ tñ p isto debeī duplex pena.s.pena dāni ꝛ pēa sēsus.ꝛ hoc qꝛ in quolibet peccato mortali qō est p actū nr̄m sunt duo.s.priuatio debite rectitudinis ꝛ aligs actꝰ positiuus q est inordinatus.ꝛ istud vez est tā in pctis cōmissionis q̄z in pctis omissiōis: naz in pctis cōmissionis sunt duo positiua.s.actus exterior ꝛ electio que est actus interior. In pctō aūt omissionis est vnum positiuū.s.electio.ideo necesse est correspōdere ꝑm diuinā iustitiā cuilibet peccato mortali actuali duas penas.s.vnā penā priuationis visionis dei p priuatione rectitudinis in actu: ꝛ aliā penā positiuā que vocat pena sensus ꝛ ista est pp actū positiuū qui est in pctō.exīstes aūt in limbo puerorꝫ bñt vnicā penā.s.priuationē visionis dei ꝛ nō bñt penaz sensus.rō huius est qꝛ pctm illorꝫ est solū originale: sed peccatū originale solū consistit in carentia iustitie originalis ꝺbite in esse:ꝛ nō dicit aliquē actū positiuū exterior nec ēt dicit aliquē actū electiōis:ió ꝑm diuinā iustitiā solū dz correspondere illis pena in carētia visionis dei. Hoc aūt p̄supposito cū traianus decesserit in pctō mortali actuali:neče erat q̄ correspōderet ei in inferno pēa sensus ꝛ pena dāni ꝑm legē dei alias recederet a lege dei eterna. ¶Jtē si traianus in inferno solū pateret penā dāni ꝛ nō sensus:esset ipse sicut decedēs in solo pctō originali:sed pene peccantiū actualr ꝛ ꝺbentium solū originale necessario sunt distincte:ergo traianus pateret vtrāq̄s penā. ¶Jtē si traianus hēret solā penā dāni esset maioris priuilegij q̄z illi q sunt in purgatorio:qꝛ illi puniunt pena dāni cū nō videant deū dū ibi manent: puniunt etiaz pena sensus:qꝛ ignis ille purgatorius ꝛ si nō sit eternus miro tñ mō est grauis superat.n.oēm penā que hic esse pōt ꝛ que aliqñ martiribus illata est:vt ait Aug.ꝛ Gregorius.ꝛ habet in decretis.xxv.di.c.qualis ꝛ.iiij.snīarū di.xx.valde tñ est absurdū q̄ aīe ille que ī charitate hinc recesserunt minoris sint priuilegij q̄z ille que in peccato mortali recesserunt ꝛ manent in eo:ergo puniet traianus pena sensus ꝛ pena dāni. ¶Jtē valde videbat ridiculuz poni istud:qꝛ nō pōt esse q̄ ille qui in pctō mortali decesserit nō sustineat penā sensus ꝛ dāni nisi fiat ꝯ legē cōem ꝛ eternā dei.si tñ cōcedamus fieri aliqd ꝯ illam legē eternaz rōnabilius est q̄ ponamus traianū in pctō mortali decedentē ex spāli priuilegio ꝯ legē cōem dei olim liberatū esse a pena inferni ꝛ esse in vita eterna:cū deo nō facilius sit dispensare sic q̄z sic:ideo dicendū videret q̄ olim liberatus esset ꝯ legē cōem vel q̄ totaliter maneat ꝺdēnatꝰ ad penā dāni:ꝛ sensus ꝛ q̄ nihil in eo priuilegij sit. ¶Jtē poni istud est ridiculū:qꝛ cū traianus decesserit in mortali oēs iudicaremus firmiter eū dānatum ad penā sensus ꝛ dāni nisi moueret nos id qō habet in vita beati Gregorij ꝛ qō Joānes damascenus asserit.s.q̄ Gregorius orauerit p liberatiōe Traiani ꝛ q̄ liberatꝰ fuerit ꝛ q̄ exaudita fuerit ore eius. Gregorius tñ nō orauerat q̄ traianꝰ liberaret ab vna pena ꝛ nō ab alia:qꝛ istud est ꝯ pietatē dei q̄z nō dimidiat veniā sed aut totū aut nihil ꝓfert nobis

Prīa opi.

Scōa opi.

Tertia opi.

B

Quarta opi.

Impugnatio prie opinionis.

Prīa rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

Quita rō.

Tertia rō.

E

Cōfutatio. scōe opi.

Prīa rō.

Quarta rō.

Quita rō.

Scōa. rō.

bis orantibus.ēt nō diceret liberatus de inferno ꝑcib⁹ bti Gregorij si isto mō se bēret:qz nō est aliqs liberatus de inferno quādiu in inferno manet:est ergo ista positio magis irrōnabilis ꝙz pria. ¶Tertia positio erat q Traianus nō fuit ꝓdēnatus simplr ad penā eternā: sed positus est in inferno vt ibi maneret quousqz deus aliter disponeret de illo orante ꝑ eo beato grego.sed ista positio nō stat:qz traianus mortuus est in pctō mortali actuali: ideo necesse erat eū obligatū esse ad mortē eternā ex lege dei. ¶Itē si nō esset obligatus simplr ad mortē eternā sed ad penā tpalē.ſ.quousqz oraret ꝑ illo gregorius⁹ iniuria fieret ei si poneret in inferno sed deberet poni i purgatorio.isti tñ asserunt eū positū fuisse in inferno ergo nō est recta positio. ¶Itē si deus nō ꝓdēnasset illū simplr: sed posuisset in inferno vsqzquo ꝑ illo oasset gregorius prius daret ei priuilegiū ꝙz gregorius oraret ꝑ eo: z sic liberatio traiani vel priuilegiū eius nō erat precipue ad preces beati gregorij: qz ante illas bēret priuilegiū.ſ.q nō esset simplr ꝓdēnatus ad penā eternā:sed hoc nō ꝓcedit cum dicat q ꝑ beatū grego.euenit ei totū istud bonū. ¶Itē poni sic nō satisfacit nec cōuenit eis que hntur in vita beati gregorij:qz ibi dr reuelatum fuisse gregorio orōnē suam esse exauditā:qz tñ orauerat ꝑ dānato manere duobus diebus in purgatorio vel quādiu viueret in langoribus.si tñ deus disposuisset q ibi maneret traian⁹ quousqz gregorius oraret ꝑ eo nō agebat aliqd mali gregorius z sic nō puniret. ¶Itē ridiculū est poni sic ō traiano:qz q ipse qui ꝑm legē cōem dei eternaliter puniendus erat sine vlla spe iudicaret vt maneret solū vsqz ad tps gregorij erat ex magno priuilegio z manifeste ꝯ legē dei:si ergo hoc cōcedamus ꝯ legē factū:rōnabilius cō cedi deberet:q deus oino liberauerit eū ꝙz ꝙz prius ꝓdē nauerit eternaliter: z istud esset magis ꝓsentaneū rōni: qz sic solū fieret semel ꝯ legē dei:aliter autē bis fieret.ſ. prius qñ daret ei priuilegiū in morte z postea qñ actualiter liberaret de inferno. ¶Quarta positio erat q Traianus dānatus est eternaliter:z tñ precibus bti gregorij pena eius fuit suspensa vsqz ad diem iudicij: ita q nunc non patiat aliquā penā sensus sed post iudiciū patiatur cū ceteris.sed ista positio est irrōnabilior ceteris: qz ista ꝓtinet duo absurda.ꝑmū est qz vult q vsqz ad diem iudicij nō habeat aliquā penā sensus sed dāni:nā necesse est eū bēre penā dāni si nō est in vita eterna cū defect⁹ visionis diuine sit aie exeunti a corpe pena dāni:z tñ volunt q cū ista pena dāni nō sit pena sensus: z quātum ad hoc ista positio est eadē cū scōa supiori in qua dicebat q liberatus est traianus a pena sensus z nō a pena dāni z argumenta facta ibi militant ꝯ istam ptē. Scōa absurditas est qz ponit ista opinio q aliqñ puniat traian⁹ postqz orauit ꝑ eo grego.z aliqñ nō:sed istud est incōuenienter dictū:qz pena eterna debet morienti in pctō mortali:sed pena eterna nō hz intermissionē ergo nec pena Traiani. ¶Itē dr in vita bti grego.q liberat⁹ est ꝑcib⁹ suis Traian⁹: si tñ post diē iudicij sp esset puniēdus nō posset dici vere liberatus:ergo nō sic se hz. ¶Itē manifestum est q gregorius nō oraret ꝑ traiano vt vsqz ad diē iudicij non puniret z postea puniret:sed oraret q oino liberaret vl nihil oraret:z tñ dr q exaudita est ora gregorij ergo simpliciter liberatus est ab inferno. ¶Itē si deberemus concedere aliqd spāle ꝯ legē dei fuisse in traiano pp merita gregorij deberemus ponere q oino liberatus esset:qz si ꝯ legē aliqd ꝓcedat hz ꝓcedi id qō est oino vtile z nō qō fiat ꝯ legē pp aliqd fere inutile. ¶Itē ista positio oino caret rōne z colore:qz si nos moueri dēmus ad ꝓcedendū aliqd spāle in Traiano istud est solū pp illa que legūtur in vita bti gregorij:z tñ ibi solū dr q orauit grego. pro liberatione traiani z q exauditus est:ergo nō hz ex illo aliquē colorē q vsqz ad diē iudicij nō puniat z postea sic. ¶Dōm ergo vr sine preiudicio alioz:q nulla istaz positionū sit vera quātū ad oia que ꝓtinet:nec oino versimile:iō manet nunc dubiū. Et si vellemus negare traianū fuisse saluatū precibus bti gregorij nō esset satis incōueniens:qz iste vite sanctoz ꝙz ꝙz in ecclesia legant tñ non approbat eas oino ecclesia:qz pro diuersitate locorum a multis gesta sanctorū ꝓscripta sunt q potuerūt in eis ex ignorantia vel alias aliqd erroris admiscere z sic possumus licite negare si volumus. Sic pz in decretis di.xv. c.sancta romana:vbi ponit cathalogus opuz auctentico rū z reprobatoz z dubiorū. Et maxime poteramus hoc negare:qz asserit ibi aliqd ꝯ legē cōem dei.z si quis vel lit sic omnino negare traianū esse liberatū ab inferis z q nō orauerit ꝑ eo gregorius z dato q orauerit q nō fuerit exauditus satis est rōnabile:z sic nulla est difficultas de facto traiani. Sed est aliud motiuū fortius.ſ. qz manifestū est q apli z alij viri sancti in nouo testō suscitauerūt multos gentiles a morte:sicut pz in legēdis quoz lz sanctorū sed manifestū est q illi gentiles moriebant in pctō mortali:tū qz nō suscipiebant legē xpi ad quā obligabantur cū iam diuulgatū esset euangeliū z miracula fcā. tū z principaliter qz oēs isti collebant ydola: iō necesse est istos fuisse dānatos z postea cū suscitabant liberabantur a morte eterna. ¶Dōm ergo vr circa eos q moriunt in pctō mortali q mox vt moriunt obligant ad penā eternā z incipiunt actualiter tollerare illā z etiā aie eorū obstinant cū deus nō pulset eas ad pīiam: vt supra declaratū est. De hys dōm q manifestū est si loquamur quantū ad potētiā dei absolutā.i.quātū ad id qō de se est possibile z cadit sub opotētia q deus poterat aliquē dānatū vel oēs educere de inferno z manētes in obstinatione in q̄ sunt z i odio dei ducē ad vitā eternā.z tñ securi sumus q deus hoc nūqz faciet:qz eodē mō posset btām virginē z oēs spūs btorū ponere in igne eterno:possumus g̃ large loquēdo dicere istud eē ipossibile:qz nimis repugnaret legi dei ex multis ptibus.ſ.q dānatus eternalr bēret vitā eternā.z q obstinat⁹ in pctō esset actualr felix. z q ille quē deus hz exosum beatificaret z oīderet ei deus maximū bonū suū qō solum dz oīdere filijs dilectionis z nō filijs ire:vt pz ad ro.ix. ¶Alio mō poterat fieri: q aliquē existentē in inferno deus liberaret ducēdo ad vitā eternā:z tñ q auferret ei prius culpā z obstinationē z faceret eū nō esse exosum sibi.z tunc nō erat aliqd incōueniens istū ferri ad vitā eternā:z tñ erat magnū priuilegiū q aliquis sic illuc iret. Ideo dōm q nullus hō de inferno sic liberatus est vnqz nec liberabit.z rō est qz istud repugnat diuine iustitie pp duo. ꝑmo ex pte culpe:quia ipossibile est aliquē manentē in culpa actualr ire ad vitā eternā sed opz eā prius purgari.modus aūt purgādi culpā a deo institutus est per actū nrm.ſ.vt nos cōteramur alr aūt nunqz tollit:iō nō tolleret deus culpā alicui existenti in inferno ipso nihil agēte. ¶Itē repugnat hō scōo ex pte oblonis ad penā:qz iste q in inferno manet est obligatus ad penā ꝑ pctō z dato q nūc tolleret culpa adhuc maneret obl̄o ad penā cū ista duo sint distincta: z tñ ad vitā eternā nō solū nō recipit hō qñ est in culpa sz ēt qñ est obligatus ad penā:sicut pz de illis q sunt in purgatorio qz illi nō hnt aliquā culpā sed solū oblonē ad penā z manent ibi quousqz pena illa ꝓsoluta sit:ergo oportebat dari q postqz deus remitteret alicui culpā existenti in inferno sine actu suo puniret ipse ibi vel alibi ad soluē dū penā debitā ꝑ pcō iā remisso: z iō iste modus nō stat ſ.q mox de inferno ferat ad vitā eternā. ¶Sz dicet aliqs q illa pēa quā aliqs hūisset in inferno añqz remitteret ei ibi culpa eēt satisfactoria pro pctō illo:qz forte illa fuisset valde maior qz pena quā passurus eēt in purgatorio pro illo. Dōm q nō stat:qz pena illa que fuit añ remissionez culpe nulla mō fuit satisfactoria ꝑ aliq̄ pte pcti. z rō ē qz penā esse satisfactoriā est q deus recōpēset illā loco offensionis quā ei intulimus z acceptat illā penā tāqz dignaz z ꝓmeritoriā remissiōis nre:z tñ deus nūqz acceptabit id qō faciūt illi q sunt hostes eius qz sunt ei exosi z ñ pōt ei appere bonū qō ipsi faciūt:sed tales sunt oēs q sunt in inferno qz manēt in pctō mortali.iō nō satisfaciēt ꝑ penā illā quā patiunt. ¶Itē si pena inferni esset satisfactoria quanto aliqs plus staret in ea plus satisfeciisset ꝓcesso q aliq duo bērent eq̄lia pctā:z tunc esset vez q iste bēret minus tollerandū de pena inferni ꝙz ille qz maiori tpe

Solutatio. Tertie opinionis.

ꝑria rō.

Scōa. rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

Quita rō.

Solutatio. Quarte opinio.

ꝑria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

Quita rō.

Rāsio. Auctoris.

ꝑria ꝓcō.

Dubiūma ximū i hac materia.

Trib⁹ modis pōt intelligi q aliq̄ aia educat de inferno.

ꝑmus modus.

Scōs modus.

Tertia cōclusio.

In inferno nulla est redēptio isto scōo mō.

ꝑria rō.

Scōa rō.

Euasio.

ꝑena inferni nullomō est satisfactoria i totū nec i partem.

ꝑria rō.

Scōa rō.

ibi steterat:ꝫ boc dato sequit q̄ pena inferni nō sit infinita in duratiōe a pte post:qz vnū infinitū nō est altero maius nec minus nec eq̄le:qz quocūqz istoz dato sequit q̄ infinitū sit finitū.ſ.qz excederet vnū altez p ptē finitaz:z tunc sequit formalr q̄ vtrūqz est finitū.non g̃ pōt dici q̄ ille q est in inferno satisfacit aliqualr p culpa. ¶ Itē quādiu aliqs manet in volūtate mala nō pōt satisfacē p peccato:qz satisfactio est pēa emēdatiua p pctō pterito:ꝫ in manētibus in inferno pctm̄ nunq̄ est pteritum:qz māet actualr culpa:iō nunq̄ poterūt satisfacē. ¶ Itē si qs peccaret in aliquo gñe peccati p quo deberent decē dies pene z cō pletis illis decē diebus itez peccaret:utez punirētur alijs decē diebus z sic vsqz in infinitū:qz semp pctm̄ redibat eq̄le:sed in existentib⁹ in inferno sic est q̄ semper pctm̄ est eq̄le cū nūq̄ deleat culpa:g̃ semp correspondet eis pena eq̄lis z sic nunq̄ satisfaciēt. ¶ Itē si existētes in inferno satisfacerēt pticulatim:minor pena deberet hoi postq̄ stetisset in inferno p decē dies q̄ pria die qua illuc iuisset:z tm̄ istud est irrōnabile qz pena est maior vel minor pp culpā:sed de culpa nihil diminuit in existētib⁹ in inferno ideo nihil de pena minuet z ꝯter nunq̄ satisfaciunt in totū nec in ptē.vnde nō magis satisfecit ille q p mille ānos stetit in iferno q̄ ille q p vnā diē: qz in vtroqz est obſo ad manendū ibi in eternū.pz g̃ q̄ dato q̄ deus tolleret culpā alicui⁹ existētis in inferno miraculose adhuc ille manebat obligatus ad satisfaciendū p illo pctō: qz pena quā prius habuerat nullo mō fuerat satisfactoria in totū nec in ptē.sed est ꝺ̄ legē dei q̄ aliqō malū remaneat ipunitū:iō oportebat q̄ iste postea pateret prius quā ferret in vitā eternā. ¶ Alius modus z tertius ē q̄ deus poterat liberare aiam de inferno.ſ.q̄ nō ferret eaz in vitā eternā ſz q̄ revocaret eā ad corpus z ibi ipsa opareꝛ meritorie ad hoc vt remitterent pctā priora z ad merēdū gradū gl̄ie vite eterne z iste modus est satis conueniens:qz fere nō punit in eo aliqō miraculū sicut in alijs modis.qō pz:ad hoc q̄ deus liberet aliquā aiam sic ō inferno nō opz q̄ auferat ei culpā miraculose sed q̄ animā cū pctō restituat vite:z tūc exīs in corpe dolebit de oib⁹ culpis preteritis pp quas erat in inferno z sic liberabit ab illis ſm modū ꝙsuetū delēdi in nobis culpas. nec est hoc inconueniēs dato q̄ aia iam esset obstinata in iferno: qz obstinatio aiaz in inferno nihil aliud est nisi q̄dā inde flexibilitas a malo que accidit aiabus pp hoc q̄ deus nō pulsat eas ad hoc q̄ recedant a pctō:ipe aūt per se ipoſe est q̄ recedāt a malo z operent aliqd meritorie iuxta illud Jo.xv. ſine me nihil poteſtis facē.ſz cū aia redit ad corp⁹ iā incipit esse viatrix z de us nō subtrahit istā gr̃az ab aliquo quādiu manet in via:qz semp stat ad hostiū z pulsat: apoc.ꝫ.iō pulsabit et istū suscitatū a mortuis ad penitentiā z tunc desinet esset obstinatus cū obstinatio soluz esset ex q̄dā carentia gr̃e pulsatiue. ¶ Itē nō opz q̄ fiat aliqō miraculū ad tollēdū penā debitā isti aie pro pctis preteritis:qz postq̄ redierit ad corpus ibi penitebit z satisfaciet p peccatis preteritis z poterit mereri gradū magnū gl̄ie p vita eterna.z si forte hic sufficienter nō doluerit p pctis preteritis post secūdā mortē puniet in purgatorio.z sic nō fit aliqliter hic ꝺ̄ legē dei:qz nō remittit pena nec culpa nisi p modū ꝙsuetū.z sic solū est miraculuz in suscitādo hoiem:nō tm̄ est aliqd ꝺ̄ legē dei de remissione culpaz nec penaz. ¶ Sz obiciet q̄ adhuc fit hic ꝺ̄ legē dei qz lex dei est q̄ q semel dānat in inferno nūq̄ liberet z tm̄ iste liberat. Rñdendū q̄ contra legem dei est liberari aliquē de inferno ita q̄ inde trāsferatur ad paradisum vel ad purgatoriū.qz si trāsferretur ad paradisum in eo statu in quo est in inferno essent duo inconueniētia. Primuz q̄ maneret ibi culpa z obstinatio. Scōm est q̄ maneret obſo ad penā vel aliqd ipunitū. Si aūt trāsferret ad purgatoriū et esset iniustū:qz ille est locus aiaz satisfacientiū p pctis:aia tm̄ translata de inferno in purgatoriū in statu in quo erat in inferno nō pōt satisfacere qa manet adhuc in pctō mortali:vt supra ꝓbatū est. Etiam q̄ trāsferat aia de inferno dānatoz ad limbū pueroz iniustū est:qz in limbo illo solū est pena dāni: sed existētes in inferno dānatoz sunt obligati ad penaz sensus z dāni g̃ ꝺ̄ legē trāsferrent.q̄ tm̄ aia reducat ad corpus nō est ꝺ̄ legē dei:qz nō pp hoc tollit ei pēa debita:nā si nō doluerit de pctō illo p quo erat i inferno itez ibit ad infernū. Si aūt ipsa postea dolet z auferet culpa nō est ꝺ̄ legē dei q̄ nō puniat:imo esset ꝺ̄ legē dei si puniret qz iam puniret innocens. Dōm ergo q̄ aiam existentē in inferno reduci ad corpus nō est ꝺ̄ aliquā legez dei. Nec ēt poterit dici q̄ est dispēsatio in lege nec ēt est ſm legem ita q̄ lex dei hoc iubeat:sed est qdā bñficiū extraordinariuz qō deus interdū ꝓfert:sic siquis bñfaciat alteri nō facit ꝺ̄ legē nec ſm legē sed est qdā bonū extraordinariū. ¶ Dicendū g̃ q̄ si deus educeret aliquā aiam de inferno p aliquē de duobus modis supra positis esset mirabile z ꝺ̄ legē dei z esset dispensatio:z tm̄ q̄ educat aliqs de inferno p istū tertiū modū nunc assignatū non est aliqō mirabile nec ꝺ̄ legē dei.imo dicenduz verisimile esse q̄ multi isto mō a deo educti fuerint de inferno.ſ.de illis qui suscitabant a viris sctis. ¶ Hunc aūt dōm est de traiano q̄ eductus fuerit de inferno p̄cibus bti grego.fuit aūt modus q̄ Traianus mortuus est in pctō mortali actuali:z iō peryit eternaliter z obligatus fuit ad mortē eternā sic ceteri dānati z incepit cū illis pati z erat aia sua obstinata i pctō sicut cetere z dānata p sniam diffinitiuā. postea ℞o beatus Grego.cōdolens q̄ fuerit vir iustissimus in iudicijs z perierit eternalr orauit vt liberaret a pena iferni. deus aūt p̄cibus ei⁹ revocavit eū ad vitā. Et fuit postea traianus iter homines p aliquāta tpa vinēs ſz ignota fuit suscitatio z habitatio ei⁹ hoibus:z postea scē viuēs meruit vitā eternā. Cū ℞o aia eius de inferno educta ē nō remisit ei deus penā nec culpā sed postea ipse dolore magno pctā sua deflcuit z abstersit.penā ℞o pctis debitaz p penā tpalē cōmutauit.z sic nihil aliud miraculi in eo factū est nisi q̄ a morte suscitatus est. ¶ De gregorio aūt dōm q̄ ipse orādo p traiano peccauit:qz orauit p eo quē dānatū esse sciebat vel credebat firmit:z ob hoc punit⁹ est qz tota vita eius in lāgoribꝰ fuit.z sic vez est testimoniū legē de ei⁹ z testimoniū viri clarissimi Joānis damasceni q̄ huius rei totū oriētē z totū occidētē testē eē dixit.z isto mō nō sequit aliqō incōueniēs ponēdo eū suscitatuz fuisse ab inferis sicut sequebat ad quālibet aliaz positionū supra positaz.z nō solū de Traiano sed ēt de multis alijs sic fcm̄ fuisse credendū ē:(z heliseus reuersus est in galgala)postq̄ suscitauit puez recessit de vrbe illa i galgalā. ¶ Quereꝛ q̄re Heliseus iuit i galgalā. Rñdēdū q̄ heliseus erat princeps oīuz ꝓphaz q̄ erāt in israel z iō visitabat collegia eoz:z qz in galgala erat vnū collegiū ꝓphārū ibat illuc frequēter Heliseus ꝙ boc qz.j.in lra dr̄ q̄ erat fames z filij ꝓphaz habitabāt in galgala coram heliseo.z ēt multiplicatio pānis q̄ hr̄.j.fcā fuit in galgala. z sic visitabat hierico z bethel in q̄bus erāt collegia pro phetaz vt ꝙz.ḡ.y.ita visitabat galgalā. ¶ Alr rñdet ꝑetrus comestor in historia scholastica dicēs q̄ helise⁹ visitabat locū istuz p religione loci.ſ. qz locus ille erat sacer eo q̄ ibi fuerūt facta aliq̄ sacra.ſ.pascha celebratuz est z circūcisio gñalis facta est in hebreis nō circūcisis in deserto Josue.v.dicit etiā q̄ visitabat eū qz ibi nat⁹ est. Sed istud nō multū vr̄ qz heliseus erat de abelmeula:pcedēti li.c.xix. dicit tm̄ idē comestor q̄ in ortu helisei accidit miraculū q̄dā in galgala.ſ.q̄ vna ymago ō vitulis aureis quos fecerat Jeroboā in bethel z in dan mugitū fortem emisit qō cū nūciatū esset sacerdoti dñi in bierusalem rñdit ꝓphām natū esse q̄ oīa sculptilia idoloz destrueret.ō Helia q̄ꝫ simile recitat ꝓdigiū.ſ.q̄ qñ pater helie semel esset in sōnijs vidit duos viros candidatos se salutantes qō cū nūciasset bierusalē:rñsum est ei:puer iste iudicabit israel in gladio z igne. Iste aūt sunt positiones hebreoruz q̄ paucā hñt verisimilitudinez. cā ergo pp quā Heliseus visitabat galgalā est que sup̄ assignata fuit.

†¶ Erat aūt.)Ꝫ ponit miraculū helisei ō ciboz dulcoratiōe z diuidit i duo:qz prio cibi amari dulcorant. scōo cibi pauci multiplicant:ibi:(vir qdā vēit.)Circa primū dr̄ (erat aūt fames i terra).ſ. tpe helisei regte Joza i israel accidit

vel limbuz pueroz est ꝺ̄ legē dei.

Nota qō intelligit i inferno nulla est redēptio.

℟

Quita cō clusio.

Multi gētiles z pagani q erāt p sniam diffinitiuā dānati educti fuerūt ō inferno p apostolos z viros sanctos noui testi revocando alias corpz ad corpora vt ibi penitentiā ageret de pcis. z postea saluarent.

Traianus erat p sniaz diffinitiuaz eternaliter dānatus.

Traianus post resurrectionē vixit iter homines per multa tpa. Iz habitatio eius fuerit hoib⁹ ignota.

Greg.orā do p traia no peccauit iō fuit pūitus dolore stomachi.

Qō. 58.

A Helise⁹ qf iuit in galgalā.

Pria rñ. Rñsio. pe. come.

Cōfutatio.

De miraculis in natiuitate helisei z helie ſm insaniā iudaicā.

Tertia rō.

Quarta rō.

Quita rō.

Z Si de⁹ miraculose tolleret culpā alicuius existētis in inferno adhuc ille maneret obligat⁹ ad satisfaciēduz p̄o illo peccato.

Tertius modus.

Quarta ꝓcō.

In inferno pōt esse redēptio isto. ꝫ⁰ mō sed raro.

Obiectio. Rñsio.

Nō est ꝺ̄ legē dī q̄ aia exīs in inferno reducat ad corp⁹ z viuat bō.ꝫ tm̄ q̄ inde trāsferat ad paradisum vel purgatoriū

accidit fames ꝛ fuit bis fames tpe eius vna fuit de qua hic dr: alia fuit que br̄.j.vij.ꝛ illa durauit.vj. annis: vt pz ibi.ꝛ istud intelligit de fame veniente ex defectu pluuiaꝝ vel ex alia cā nāli. interdū aūt accidebat fames pp bella ꝛ sic factū est tpe Helisei ꝛ Jozā: nā fuit in samaria tanta fames cū obsessa esset ab hostibus vt caput asini vē derer octuaginta argenteis.j.vi.

¶Quare accidit ista fames ꝛ quare deus tam frequēter mittebat famem tunc sup terrā. Qō.lix.

Qō.59. A **Queretur** quare accidit ista fames ꝛ quare deus tā frequēter mittebat famē sup terrā. nā nūc erat fames ꝛ pauco tpe ante hoc fuerat fames tpe helie ꝛ Achab regis israel: precedēti li.c.xvij. ꝛ durauit fames illa tribus annis ꝛ dimidio: vt pz Luc. iij. ꝛ Jaco. vlt. ꝛ ēt postea fuit alia fames durans. vj. annis. j. vij. ¶Ad primū dōm q deus mittebat famē sup israelitas pp ydolatriā. nā ipe ꝓmiserat q qñ custodirēt legē suā daret eis abundantiā oium rex ꝛ qñ recederent ab ea collēdo ydola mitteret sup eos famē pestē ꝛ gladiū ꝛ oia mala: vt pz leui.xxvi.ꝛ deute.xxviij. ¶Ad scōz dicendū q veniebat fames frequēter qz deus imittebat illā in penā pp peccatū israelitarū qō frequētabāt. nā erāt ydolatre plurimi israelitarū bōtes vitulos aureos i terra sua ꝛ multa alia ydola. mittebat ḡ de⁹ famē sup illos ꝛ durabat aliquāto tpe: deide cū cōuerterent dabat dñs abundantiā oium rex. iterum vero redibant ad ydola ꝛ tunc deus imittebat famē sup terrā: ꝛ qz sepe redibāt sepe mittebat fames. ¶Hoc pz de fame que fuit tpe helie: nā totus israel ꝙuenit in montē carmelū ꝛ ibi ingstitū est qs esset verus deus ꝛ cū helias oōdisset miraculū ignis descendētis de celo pro deo israel totus populus corruit in terrā dicēs dñs ipse est deus: ꝛ tunc conuersi sunt oēs ad deū ꝛ in die ipsa dedit dñs pluuiā: precedēti lib.c.xviij. postea vero redierunt ad ydolatriā: iō misit nūc famez ꝛ sic multotiens mittebat famē quousqz aliqñ deleret terrā per famē magnā si israelite nō ꝙuerterent. ꝛ q̄z̄q̄z̄ pp quecūqz pcā posset accidere fames: tñ nō veniebat pnā cipaliꝛ pp aliqō sicut pp ydolatriā: vt pz deute.xi.c. caue te ne forte decipiaꝝ cor vestrum ꝛ recedatis a dño seruia tisqz dijs alienis ꝛ adoretis eos iratusqz dñs claudat celū ꝛ pluuie nō descendant nec terra det germē suū ꝛ pereatis velociter de terra optima: (ꝛ filij ꝓphetarū habitabant corazs eo). ſ. bitabant in galgala corā heliseo: ꝛ dr̄ corā heliseo tāquam ipse esset presidens ꝛ illi habitarent sub vmbra eius. pōt aūt hoc intelligi de filijs ꝓphetarū qui erant in galgala: quia ibi erat vnū collegiū eoꝝ. Vel pōt intelligi de oibus filijs ꝓphetaꝝ q erāt in toto israel: qui lz in diuersis collegijs habitarent tñ nunc pp famez forte ꝙuenerant oēs ad locū illū in quo erat heliseus vt fauore helisei israelite bñfacerent eis. ꝛ hoc vr̄ dicere lra ſ. filij ꝓphetaꝝ habitabant corā eo. i. sub vmbra eius (dixitqz vni de pueris suis.) heliseus hēbat spāliter in familiarē sibi quendā noie giezi sicut ipse heliseus familiaris fuerat helie dū manserat inter boues ꝛ iste giezi ibat cuz heliseo quocūqz iret. hēbat tñ post hunc alios ministros nō tā familiares sibi qui ꙙueniebant ad eus pp doctrinā legis ꝛ modestiā vite ꝛ de hijs dr̄ hic (pone ollā grandē) iussit poni ollā grandē qz multi erant filij ꝓphetaꝝ ꝓ q̄bus parabaꝝ cibus (ꝛ coque pulmentū filijs ꝓphetarū) pulmentū est nomē gñale ad cibos oēs ꝛ ꝓprie conuenit illis cibis qui nō sunt simplices sed facti p decoctionē ꝛ mixtionē. Aliqñ tñ cibi simplices sicut panes vocant pulmenta: sicut pz nume.xv. vbi iubent dari primitie de panibus coctis ꝛ dr̄ dabitis primitias pulmentoꝝ. Sic ēt xp̄s post resurrectionem petens ab apostolis an haberēt aliqd ad comedendū: dixit eis: pueri hētis pulmētariuz i. nūqd hētis aliquē cibū Jo.xxi. hic aūt accipit ꝓprie pulmentum ꝓ re cocta ꝛ comixta (ꝛ egressus est vnus in agrū vt colligeret herbas agrestes) pre āgustia famis nō hēbant alios cibos saltē ad sufficientiā ꝛ colligebant herbas agrestes ad qualitercūqz replēdū ventrē. (inuenitqz quasi vitez silueſtrē ꝛ collegit ex ea coloquintidas agri) coloquintida est quedā herba cuius vsus in medicinali-

Ad primū quesitum.

Ad scōm.

Famis in veteri lege sepe veniebat ꝓpter pcā.

¶Coloquintida herba quid sit ꝛ medicos.

¶Vitis silueſtris quid.

bus ad multa ꝙuenit: in cibo aūt non ꝙuenit qz est amara nimis ꝛ quasi mortifera: vñ filij ꝓphetaꝝ clamauerūt mors est in olla. est aūt ad modū vitis silueſtris. Vocat aūt vitis silueſtris quedā vitis inculta que sine cura humana nascitur hās propagines graciliores ꝛ breuiores: suntqz folia eius minora ꝛ scabrosa ꝛ gignit vuas puas ꝛ raras quas vocamus lambruscas: de qbus dr̄ Jsa.v. expectaui vt faceret vuas ꝛ fecit lambruscas. est aūt coloquintida ad similitudinē hui⁹ vitis hās ꝓpagines suas extentas per terrā ꝛ fructū bz rotundū ꝛ paruū: de hijs collegit iste puer helisei putans esse aliqd boni ꝙueniēs ad cibū (ꝛ implenit pallū suū) accepit ad multitudinem qz nihil ꝓstabant: ꝛ qz heliseus iusserat repleri olla grandē (ꝛ reuersus concidit in ollā pulmenti). ſ. rediit in domū putans se hēre ꝙuenientē mām ad cibum ꝛ concidit i. diuisit vel cōminuit illas colocyntidas ad ponendum in olla pulmēti. i. in qua coquēdū erat pulmentū sicut solemus cōminuere caules ad ponendū in olla (nesciebat. n. quid esset). ſ. iste qui collegit colocyntidas nesciebat que herba esset ꝛ q tā amara esset: qz alꝫ nō collegisset eam ad cibū. (infuderunt ergo socijs vt comederēt). ſ. cocto pulmento infuderunt illud in vasa vt comederent de eo oēs filij ꝓphetarū ꝛ dr̄ infuderūt socijs: qz qdā de filijs ꝓphetaꝝ infundebant pulmentū ꝓ alijs ministrantes eis: (Cūqz gustassent de coctiōe exclamauerūt dicētes mors in olla vir dei). ſ. primus qui gustauit de pulmento sensit amaritudinē nimiā coloquintidaꝝ ꝛ exclamauit ad reliquos ne comederēt ꝛ dixit ad heliseū o vir dei mors est in olla. putauit. n. q ille cibus erat mortifer sic̄ erat amarus vel forte vocauit mortē ipsam amaritudinē nimiam (ꝛ nō potuerūt comedere). ſ. dato q scirent cibū illū nō esse pestiferū: tñ pre amaritudine sua nō poterant eū gustare (at ille afferte inquit farinā) heliseus ꝛ videns gentē famelicā ꝛ nullū aliū cibum esse in ꝓmptu nolluit q periret ille: sed voluit eum dulcorare ꝛ ad hoc iussit afferri farinā (ꝛ cū attulissent misit in ollaz ꝛ ait infunde turbe vt comedant) mox vt farina missa est in ollam dulcorate sunt colocyntide ꝛ iussit heliseus q infunderet cibus toti turbe. i. oibus filijs ꝓphetaꝝ qui multi erant (ꝛ nō fuit amplius qcquā amaritudinis in olla). ſ. totus cibus fuit dulcoratus ꝓp modicū farine missum in ollā ꝛ sic comederunt pulmentū illud. ¶Queret an dulcoratuz fuit istud pulmentū nāliter missa ista farina in ollā vel ad qd iussit eā heliseus mitti. ¶Rñdendū q per farinā nō poterat dulcorari cibus ille: qz farina nō bz virtutē dulcorativā .tiā si nūc experiamur reperiemus ꝛrium. ſ. q farina missa in colocyntidas coctas nō dulcorat eas. Item nō videbaꝫ hoc fieri nāliter dato q farina hēret viz dulcorativā: qz oportebat q farina coqueret cū colocyntidis vel maneret aliquāto tpe ibi vt virtus eius posset cōsumere successiue amaritudinē colocyntidaꝝ: naz ois actio nature est in successione quadā determinata: ꝛ tñ mox vt farina infusa est iussit heliseus q infunderet pulmentuz turbe ꝛ comederēt iō non fiebat nāliter: ¶Itē si nāliter ista dulcoratio facta fuisset scriptura nō cōputasset illam hic inter miracula heliseī ꝛ tñ cōputaꝫ inter miracula: iō opz q fuerit supnaturaliꝛ dulcoratus cibus. ¶Cā autem pp quā posuit heliseus farinā pōt esse duplex. ¶Prima ad colorandū cibū: nā cibus ille prius apparuerat amarus nimis ꝛ horribilis gustui: iō fātasia formauerat de eo q̄n dā spēm rei fugiende ꝛ q̄z̄q̄z̄ postea dulcoraret maneret adhuc multis ille horror ꝛ nō posset comedere: iō voluit mutare colorē illius vt iam appareret alius cibus ꝛ nullus horreret: comedē de eo. Sic. n. nobis accidit sepe in cibis ꝛ potibus: qz postq̄z semel aliquā rem experimur grauis saporis. ſ. amari vel insipidi aut mali odoris formamus de illa in fantasia nra spēm mali ita q qñcūqz videmus eā incipimus horrescere ita q iterdū ꙙtremiscūt viscera ꝛ ad nauseā ꝓuocamur: ꝛ dato q postea sciamus illā rē eē bonā horrescimus illā nec possumus comedē: ꝛ si mutet in aliū colorē ita q non videaꝫ res prior desinit fantasia nra rem illā horrescē. Scōa cā forte fuit ad ostēdendū magnitudinē miraculi. ſ. qz farina ista missa i pul-

¶Liboꝝ dulcoratio.

Qō. 60. A

¶Jsta dulcoratio an fuerit naturalis.

¶Rñsio.

¶Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō. B

¶Quare posuit farinaz in olla.

¶Pria cā.

Scōa cā.

mentū nō solum nō dulcorabat illud sed potius faciebat minus aptū vt sumereť in cibū.ꝛ hoc qꝛ ls farina quādo cocta est in olla ꝛ fiunt pultes sit cibus ꝓueniens: tñ nūc nō cocta fuit sed missa in ollā ꝛ illico infudit minister pulmentū in vasa:ꝛ sic esset farina cruda ꝛ cibus cēt incōueniens. C Cū ergo sapor eius bonus esset maius miraculus erat q̄z si colocyntide sine infusione farine dulcorate fuissent. Sic ēt faciebāt sepe viri sancti in miraculis suis:qa ad ostēdendaz magnitudinez miraculi ponebant aliquaque impedirēt effectū miraculi. sic.n. ipse beliseus qñ sanauit aquas fontis hiericōtini misit sal in illas:ꝛ tñ sal ñ ꝓficit ad sanādū aquas amaras sed potius causat amari tudinē sicut pz in aqua maris que pp salsedinē est amara ꝛ ad magnificandū miraculuz posuit sal in aq̄. Sic ēt helias fecit qñ petiuit ignē de celo descēdē sup sacrificiū suū:nā prius fudit.xij.idrias aque sup ūllō p̄cedēti li.c. xvij.ꝛ sic reddebať difficilius ad hoc qꝛ incēdereť.

† C Dir aūt)hic ponit ꝑm huius partis.ſ.de cibi pauci augmētatione.ſ.qꝛ de paucis panibus potuerunt multi viri saturari:ꝛ dr̄(vir aūt qūdā vēit de balsalisa)est balsalisa nomē ꝓpriū ꝑm lr̄am nr̄am que facit illud nomen vnū:sz in hebreo ponit baalsalisa ꝛ pñt esse due dictiones ſ.Baal significat vallē vel cāpū ꝛ salisa est nomē ꝓpriuz ſ.q̄ venit iste vir de valle salisa.sic.n.pz.ē.i. lib.c.ix.vbi dr̄ q̄ saul trāsiuit p terrā salisa ad querendū asinas p̄ris sui(deferens viro dei panes primitiarū).i. deferebat ad Heliseū panes ō primitys frugū(ꝛ viginti panes ordeaceos).i.cū panibus primitiarū ferebat alios viginti panes ordeaceos:qꝛ panes primitiarū forte erant de frumēto(ꝛ frumentū nouū in pera sua).i.ēt portabat frumētuz nouū in pera ad heliseū.in hebreo dr̄(ꝛ polentā in pera sua)qō pz qꝛ eadez dictio ponit hic in hebreo que ponit leuit.xxiij.vbi dr̄ panē ꝛ polentaz ꝛ pultes nō comedetis ex segete. Vocat autē polenta spice decorticate.ſ.qñ spice frumenti vel ordei erant mature sed nō oino desiccate torrebant ad ignē vt cremarent squame spicaruz ꝛ manebāt grana tosta ꝛ illa sūmebant in cibū. de illis autē tullit iste vir in pera sua ad heliseū:ꝛ lr̄a nr̄a dixit esse frumentū nouū ꝛ verū est:qꝛ illa grana tosta sunt de frumēto nouo. C Quereť qui panes primitiarū erāt isti.

Qō. 61. A Qui panes primitiarū fuerint isti delati heliseo. Q̄ria rñ. Cōfutatio. Scōa rñ.

C Aliquis dicet q̄ erant panes primitiaꝝ q dabant in.festo pēthecostes:vt pz leui.xxiij.nā de qualibet domo dabant duo panes. Sed istud nō stat:qꝛ isti panes primitiarū ferebant in sanctuariū.ꝛ ibi offerebant ꝛ ptinebāt ad sacerdotes:vt pz alkato.c.ꝛ tñ iura sacerdotalia nō vsurparet sibi heliseus qꝛ ꝝ legē dei erat.etiā qꝛ isti panes offerēdi erant in sanctuario.ꝛ tñ nūc nō oblati fuerunt ibi sed ducti sunt ad heliseuz. C Aliqs dicet q̄ erant panes primitiarū de quibus dr̄ nume.xv.qꝛ ibi iubeť israelitis q̄ darent primitias de pulmētis suis ꝛ istud intelligiť q̄ qñ coquerent panes nouiter anteq̄z ipsi comederēt de illis darēt aliquos sacerdotibus ꝛ leuitis. C Sed adhuc dōm q̄ nō ꝓuenit:qꝛ isti panes iubebant dari deo.ſ. ministris suis sacerdotib⁹ ꝛ leuitis. Heliseus tñ ꝛ alij filij ꝓphetarū nō erant sacerdotes nec leuite:iō non debebant eis dari. C Dōm ergo q̄ vocant isti panes primitiaꝝ.i. panes de primis frugibus anni.ſ.de frumēto.oia.n. que de primis sunt vocant primitie:ꝛ qꝛ in principio noui panis vir iste de balsalisa tullit panes ad heliseū dr̄ tullisse panes primitiaꝝ:ꝛ ita diceret ferre fructus primitiarū si portaret poma de primis:nā primitie vt significant iura quedā sicut decime nullomō ptinebant ad heliseū. ꝛ hoc pz qꝛ dr̄ hic q̄ ferebat viginti panes ordeaceos ꝛ frumētū nouū:ergo tunc erant messes nouiter collecte ꝛ fiebāt noui panes ꝛ qꝛ pauce segetes triticee adhuc collecte erant fiebant panes ordeacei quousq̄z veniret copia segetis triticee ꝛ iō tullit iste vir viginti pães ordeaceos. Etiā pz qꝛ ferebat frumentū nouuz.i.polentā:ꝛ tñ istud nō fit nisi in principio messis triticee(at ille dixit da populo vt comedant)istud dixit heliseus nō quidē ad virū qui afferebat panes sed ad dispensatorē suū qui recipiebat ista:nā ipse rñdit heliseo iubenti ista.ꝛ dixit da populo.i.isti multitudini viroꝝ qui erant cū heliseo: nā erant ibi filij ꝓphetaꝝ quasi centū virī(rñditq̄z ei minister ei⁹ † quantū est hoc vt apponā coram centū viris) iste erat dispensator heliseī q recipiebat oia que ferebantur ad heliseū ꝛ ipse ministrabat filijs ꝓphetaꝝ ꝛ iussit illi heliseus ponere istos panes coram filijs ꝓphetarū ipse vero respōdit quātum est hoc vt apponā coram cētū viris.q.d. nihil est ꝛ verecundū est q̄ tā paucus cibus ponať coram eis. Sic.n.dixit Andreas ad xp̄m qñ voluit dare cibuz audientibus predicationē eius.ſ.est hic puer vnus q habet quinq̄z panes ordeaceos ꝛ duos pisces:sed hec qd sunt inter tantos. Jo.v.(rursum ille ait da populo vt comedat) subintelligendū est q̄ nihil aliqd ad comedendum tunc bēbat:qꝛ alias nō esset locus disceptandi q̄ iste erat paucus cibus qꝛ poneret cū eo alius: heliseus tñ sciens q̄ deus multiplicaret illum dixit da populo vt comedat (hec.n.dicit dñs comedent ꝛ superit).q.d. licet iste cib⁹ † esset paucus ꝑ tot viris:tñ nō solū saturabunť sed etiam superit magna pars eius ꝛ sic factū est.hoc aūt reuelauit deus heliseo tunc qñ dixit dispēsatori suo q̄ poneret panes illos coram populo:qꝛ alꝫ nō iussisset q̄ poneret tam paucus cibus coram tanta multitudine:qꝛ nō ꝓficeret ad saciandū desideriū comedendi sed potius ad ꝓuocandū illud(posuit itaq̄z coram eis)credendū est q̄ heliseus bñdiceret isti cibo ad hoc q̄ crescerent in manibus comedētiū ꝛ in mensa sicut xp̄s benedixit panibus qñ ex paucis panibus saturauit multitudinē magnā. Jo.v.nā dr̄ q̄ accepit panes ꝛ gr̄as agens distribuit discūbentibus(q comederūt ꝛ supfuit iuxta verbū dñi).ſ.comederūt ad saturitatē qꝛ alias nō erat miraculū q̄ centū viri comederent de paucis panibus:qꝛ centū millia viroꝝ poterant comedere de illis.ꝛ dr̄ iuxta verbū dñi qꝛ deus reuelauerat heliseo q̄ saturarenť ꝛ abundaret.

C Duo saturati fuerť tot viri ex paucis pāibus. Qō.lxij.

Queretur qualiter fuit factū miraculū istud de saturatione viroꝝ multoꝝ ex paucis panibus. C Rñdeduz q̄ boc poterat fieri dupliciter.ſ.vel q̄ alij panes de nouo ducerenť ꝑ angelos nō videntibus eis q erant ad mensam ꝛ putarenť esse soli panes qui erant positi a dispensatore heliseī essent nāq̄z similes eis in colore ꝛ adducerenť successiue.ſ.q̄ dū comederetur vnus panis vel duo ducerenť alij ꝛ sic nunq̄z videreť deficere panis nec superabundare subitanee ita vt cognosceret q̄ aliunde ducebať. Alio mō poterat eē istō per multiplicationē vel incrementū.ſ.q̄ qlibet panis de positis in mensa ꝓtinue creseeret ꝛ dū plus de eo comederet plus creseeret.ꝛ sic nō adducebať aliq̄ pars panis exterius que adiungereť prioribus panibus sed illi soli q prius erant nunc essent:ꝛ tñ qlibet illoꝝ acciperet maiorē quātitatē q̄z nāliter bēret.de istis duobus modis secundus magis ꝓuenit:qꝛ vt declaratū fuit p̄cedēti lib.c. xvij.saturatio multoꝝ viroꝝ quā xp̄s fecit fuit per multiplicationē ꝛ nō ꝑ additionē alicuius rei extrinsece: ita q̄ esset hic ꝛ magis ꝓuenit ꝓpositio. C Sciendu aūt q̄ sic deus supnaturaliꝫ multiplicauit istū panē ita vt multi saturarenť de eo:ita ēt credendū est q̄ iste panis factus est nunc sapidior ꝛ salubrior valde q̄z prius fuisset in sua nāli bitudine.qꝛ regula gñalis est q̄ qñcūq̄z deus aliquam rē ꝓducit de illis que alꝫ naturaliꝫ gignunť: pfectiorē eā ꝓducit q̄z naturaliter.sic asserit ab oibus de aqua quam xp̄s ꝓuertit in vinū in nuptijs. Jo 2°.ꝛ qñcūq̄z deus aliquā rē sanat sanioꝛē eā reddit q̄z nāliter foret si sana eēt vel q̄z aliqñ fuerit qñ naturaliter sana erat:vt declaratū est supra.ij. In sanatiōe aquaꝝ hierico. ita nunc de⁹ multiplicauit istū panē supnaturaliter:ideo verisimile est q̄ faceret eū sapidiorē q̄z prius nāliter erat.pz ēt hoc un mā na celitus facto ꝑ angelos:nā delectamentū oium saporꝫ apparebat in illo viris bonis:sapi.xvi.sed ita nunc erat iste cibus celestis sicut māna ergo verisimile est q̄ eēt sapidior q̄z prius. C Quereť vlterius ō cōparatiōe isti⁹ miraculi ad aliā saturationē similē quā xp̄s fecit: quia ō paucis panibus multitudinē saciauit. Jo.vi. C Rñdendū q̄ ista miracula si ꝓsiderenť quātuz ad ptātem a qua fiunt equalia sunt.nō.n.regrebat maiorē ptātē id quod factum

Qō. 62. A Prim⁹ modus. Scōs. B Multiplicatio cibi miraculosa

Bāis multiplicat⁹ fact⁹ est sapidior. Añ de⁹ aliquārē ꝓducit ꝑfectiorē eā ꝓducit q̄z nāliꝫ gignit. i.q.xxxiij. ꝛ.xxxv.

Qō. 63. A An saturitas facta ꝑ xp̄m fuerit maior ista scā ꝑ heliseuz. Rñsio.

Poleta qd est.

factū est in saturatione facta ꝑ xp̄m q̄z in saturatiōe facta ꝑ beliseum. ná sicut declaratū est supra in lr̄a ī q̄dā q̄one q̄ oīa miracula sunt equalia. ſ. qꝛ maximū nō reqrit maiorē ptātē q̄z infinitā: sed tā saturatio facta ꝑ xp̄m q̄z ꝑ beliseum fuit miraculosa ergo nō fuit vna a maiori ptāte q̄z alia. Cōparādo tm̄ vnā saturationē ad aliā quātū ad se ipsas valde maiꝛ fuit saturitas facta per xp̄m q̄z per beliseum: ꝛ isto mō bñ dicimus vnū miraculum esse maius alio. Sic. n. xp̄s dixit discipulis suis qm̄ ipse faciebat miracula: maiora hoꝛ facietis. fuit aūt maiꝛ saturatio facta ꝑ xp̄m in multis. ¶Prio qꝛ in illa saturati sunt valde multi. ſ. qnq̄z millia viroꝛ ꝓter feminas ꝛ paruulos. hic autē solū erant centū viri: ꝑs qꝛ Jo. vi. dr̄ discubuerūt viri numero q̄si qnq̄z millia ꝛ hic dr̄ quātū est hoc vt apponā coꝛā centū viris. Scō fuit saturitas xp̄i maiꝛ: qꝛ i illa saturati sunt de paucis panibus. ſ. de qnq̄z panib⁹ ꝛ duobus piscibus. Jo. vi. hic aūt comederūt. xx. panes oꝛdeaceos ꝛ insup panes primitiarū ꝛ frumentū nouū siue polentā. Tertio fuit saturitas xp̄i maiꝛ: qꝛ ibi supfuerunt duodecim cophini panis ꝛ piscium cū prius qnq̄z panes ꝛ duo pisces nō replerent vnū cophinuꝫ. hic aūt supfuit aliqd de istis panibus ſ̄z modicū: ió q̄z dr̄ q̄ supfuit: tm̄ nō exprimit quātitas: si tm̄ in magna quātitate supfuisset designasset illud scriptura: diuersitas aūt istius miraculi fuit qꝛ xp̄s voluit apparere maioris auctoritatis quā alii viri sancti: ió miracula sua fuerunt maiora q̄z miracula viroꝛ veteris testamēti.

Jn.q.xlv.

B Maior fuit saturatio scā ꝑ xp̄m. Prīa rō. Scōa rō.

Tertia rō.

¶ Incipit capitulum quintum.

Naman prīn-ceps militie regis syrie erat vir magnus apud dñm suū: ꝛ honoratus. ¶Per illuꝫ eni dedit dñs salutē syrie. Erat aūt vir fortis ꝛ diues: ſ̄z leproſus. ¶Porro ō syria egressi fuerāt latruncul: ꝛ captiuam duxerant de terra israel puellā paruulā q̄ erat ī obsequio vxoris Naamā. Que ait ad dñaꝫ suā. Utinā fuisset dñs meus ad ꝓphetā q̄ est in samaria: ꝓfecto curasſ̄z eū a lepra quā hꝫ.

Naman. Dicto in p̄cedentibus de miraculis beliseī ad israelitarū ꝛsolationē: hic agitur ō miraculis eiusdē quātū ad extraneoꝛ ꝙuersionē ꝛ diuidit in duo: qꝛ primo ponit miraculoꝛ operatio: scō historie ꝙtinuatio. j. viij. ¶Prīa in duas qꝛ prio ponit Naamā sanatio ꝛ cōuersio. Scō ponit mirabilis ferri de lacuna extractio seq. c. prima in tres: qꝛ prio Naamā a rege syrie vt sanet destinat. scō ab beliseo sanat ibi (q̄ cū legisset tertio giezi ꝑ munerū petitiōe ab beliseo increpat ꝛ lepra vulneratur: ibi dixitq̄z giezi.) ¶Quer̄t circa primū an ea que bñtur hic bēant ordinē continuū ad ea que bñtur p̄cedēti. c. ꝛ an fuerūt facta imediate post illa vel aliquo tpe interiecto. Ad primū dām q̄ hic ē ordo ꝙtinuus ſ̄z ō hoc nō cōstet: nā ea que bñtur hic de sanatione Naamā a lepra nō sunt pars historie p̄cedētis sed sunt diuersa miracula facta ab beliseo quoꝝ vnū nō depēdet ex alio: ꝛ sic ex habitudine ipsoꝝ nō pōt cognosci qō ipsoꝝ prī⁹ fuerit. dām tm̄ q̄ prius fuerūt ea que hñr p̄cedēti. c. pp duo. ¶Prio qꝛ qm̄ beliseus fecit miracula que hñr p̄cedēti. c. erat adhuc ignotū de beliseo an esset ꝓpha maxie qm̄ fecit miraculū de ꝛceptiōe pueri: qꝛ tunc mulier sunamites in cuī⁹ domo morabat helias: dixit: si aduerto q̄ vir dei iste sanctus est q̄ frequēter transit ꝑ nos ꝛ sic sub incertitudine dicebat. ꝛ tm̄ qm̄ factū est miraculū de sanatione naamā ō qua habeb̄ hic erat fama beliseī diuulgata nō solū in terra israel sed ēt in syria: qꝛ ibi naamā audiuit famā beliseī: ergo prius fuit illud q̄z istud. Scō ꝑs qꝛ nunq̄z est recedendū ab ordine lr̄e sine aliqua cā manifesta: qꝛ alꝫ seq̄rent multa incōueniētia: qꝛ qlꝫ posset dicere illud fuit añ istud ꝛ istud añ illud: ꝛ sic tolleret oīs certitudo ordinis ꝛ per ꝙns magna certitudo snie: qꝛ nō modicuꝫ ꝙfert ad varietatē snie esse ꝓposterationeꝫ vel anticipationē. ꝛ tm̄ hic nō est aliq̄ cā q̄re dēamus opinari ordinē eē mutatū q̄ dēmus credē fuisse ista post p̄cedētia. ¶Ad ꝟ dām q̄ ñ pōt ꝙstare quātū tps fuerit inter p̄cedētia ꝛ istud: ꝛ tm̄ dām q̄ nō fuit magnū tps: qꝛ oīa p̄cedētia fuerūt tpe Jorā regis ꝛ ēt istud qō dr̄ hic: qꝛ ad ipm missa est lr̄a regis syrie vt sanaret naamā a lepra: ꝛ tm̄ Jorā regnāt solū annis. xij. s̄. iij. q̄ nō potuerūt eē multi āni iter p̄cedētia. potissime qꝛ. s̄. ponit de suscitatiōe filij mulieris sunamitis: ꝛ tm̄ necesse est q̄ illō fuerit in prī. sexti anni vel q̄si regni Jorā: q̄ istud de sanatiōe naamā nō potuit eē multis annis post. ꝑs ꝟ qꝛ ꝓceptio illius pueri q̄ postea suscitat⁹ est fuit post q̄z cepit regre Jorā forte vno āno vel plus: qꝛ illa fuit post q̄z beliseus sepe trāsiuerat p vrbē sunā ꝛ hospitatus fuerat in domo mulieris sunamitis: vt ꝑs p̄cedēti. c. ꝛ tm̄ qm̄ cepit ꝓphare beliseus iā regnabat Jorā: cuꝫ helias raptus fuerit in prī. regni Jorā ꝛ tūc successit ei i statu ꝓphie beliseus: ió aliquāta pars regni Jorā transierat qm̄ ꝓceptus est ille puer: ꝛ tm̄ qm̄ ille obijt ꝛ suscitatus est erat grādiusculus: qꝛ iuerat ad patrē suū ad messores ꝛ dixit ei caput meū doleo: p̄cedenti. c. ꝙ esset saltē quinq̄z āno; vel q̄si: ꝛ ió nō manerēt nisi septē āni de regno Joran ꝛ intra illos opportuit q̄ fieret istud qō hic dr̄ de sanatiōe naamā ꝛ dr̄ (naamā ꝓnceps militie reg̃ syrie erat vir magn⁹ apō dñm suū). ſ. iste naamā q̄ sanat⁹ ē a lepra erat ꝑnceps militie regis syrie ꝛ erat vir magn⁹ apō dñs suū. i. q̄ bēbat in magno honore apud regē syrie. erat aūt rex syrie tūc Benadab qō ꝑs qꝛ qm̄ mortuus est Achab in bello in ramoth galaad regbat in syria benadab: vt ꝑs p̄cedēti li. c. xx. ꝛ. xxij. ꝛ post b̄ agit de morte benadab. j. viij. ió ipse regnabat nūc ꝛ misit naamā ad regē israel (ꝛ honorat⁹). i. erat naamā in magno honore qꝛ erat prīceps militie: ꝑ (illū. n. dedit dñs salutē syrie). i. ꝑ manuꝫ eius dedit deus salutē in syria liberādo regnū syrie ab aduersitatibus ꝛ exaltando illud ad magnū honorē.

B Mō pōt cōstare ō tpe ītermedio.

¶Quō est data salus syrie per Naamā ꝛ an ipse occidit Achab regem israel. Qō. ij.

Quis erat tunc rex syrie.

Queretur quō data est salus syrie ꝑ Naamā. ¶Rñdet ¶Ra. sa. q̄ Naaman fuit ille q̄ occidit Achab regē israel in bello ꝑcutiēdo eū sagitta: ꝛ ꝓp hoc dicit q̄ exaltat⁹ fuit ad p̄ncipatū militie a rege syrie: nā prius erat ꝑsona ꝑuata ꝛ vocat vnus de incertū dirigēs percussit Achab ꝛ vocatur vnus de populo: p̄cedenti lib. c. xx. ſ. q̄ vnus de ꝓpulo sagittā populo. i. non bñs maiorē dignitatē q̄z vnus ō populo. data est aūt salus syrie ꝑ manus eius qꝛ liberata fuit ab obꝑsione ꝛ seruitute ad quā tenebat regi Achab. nam qñ Achab cepit benadab in bello dixit benadab q̄ restituere ret oēs ciuitates q̄s ꝑ̄ suus accepat de terra israel ꝛ q̄ achab faceret sibi plateas in damasco in quo subiciebat damascus seruituti Achab: p̄cedēti li. c. xx. nūc ℞o mortuo Achab liberata fuit syria ab hac obꝑsione: ꝛ hoc fuit qꝛ Naamā occidit achab ió ꝑ mānus eius data est sal⁹ syrie. ¶Alr dicūt cōiter expositores nr̄i. ſ. q̄ aliq latrūculi insurgebant ꝯ terrā syrie de terris finitimis ꝛ ingetabant eā: Naamā vero illos occidit ꝛ effugauit ꝛ ꝑ hoc salus data est syrie. ista secūda positio verisimilioꝛ est q̄z prīa. (erat aūt vir fortis ꝛ diues). ſ. erat fortis aīo ad sustinendū terroꝛes bellicos ꝛ erat fortis coꝛpore ad tollerandū laboꝛes belli: ꝛ ista duo efficiūt aliquē excellētissimū bellatoꝛē si armoꝝ exercitatio nō desit. ꝛ ꝓp hec naamā sublimat⁹ fuerat ad magnū honorē vt efficeret p̄nceps militie vel post q̄z effect⁹ erat p̄nceps ꝓp hec honorabat nimis. erat aūt vir diues qꝛ cū eēt p̄nceps exercitus haberet inde magnos ꝑuentus de quibus efficeretur diues

Qō. ꝛ. A ¶Rñō. ¶Ra. sa. ℮ hebreoꝝ.

¶Rñsio. latinoꝝ. †

Querequirunt ad virū fortez ꝛ excellētissimū bellatorem.

† (sed leprosus).i.q3q3 hēret oia ista bona tñ hēbat quandā plagam magnā.s.q erat leprosus z pp hanc oia bōa
† sua nihil reputabat(porro de syria egressi fuerant latrunculi)supra posita est ꝓditio naamā.hic ponit occasio curationis eius z ista fuit p quādā puellā hebreā que ducta est in terrā syrie z ponit qūo illa puella illuc ducta sit s.q latrūculi qdā de terra syrie captiuā cepunt eā de terra israel:vocant autē latrūculi psone priuate de terra syrie egrediētes ꝓpria auctoritate ꝺ terrā israel potius ad predandū q3 ad pugnandū sicut fit in cōfinibus regnoꝝ hostiliū:q3 cuilz pmittit ire ꝺ hostes(z captiuā dixerunt
† de terra israel puellā puulā)ista puella puula retulit de
B helisēo q poterat sanare leprā naamā z pp hāc mot⁹ est
Naamā q̄re accessit naamā ad eūdū in terrā israel ad helisēū(que erat in obad helisēū. seqo vxoris naamā:)ista puella seruiebat vxori naamā z sic retulit ei de helisēo. forte autē latrūculi vendiderant istā puellā naamā z ipse dederat eā vxori sue i obseqz. vel forte ꝓueniebat ista puela naamā de preda ex eo q erat princeps millitie z dato q nō iret ad bellū compete
† bant ei aliqua iura:(que ait ad dñam suā vtinam fuisset dñs meus ad ꝓphetā qui est in samaria)puella ista desiderabat salutē dñi sui naamā:q3 forte erat vir bon⁹ z benefaciebat ei vel forte mota fuit a deo ad dicendū istud: q3 deus volebat salutē naamā z mouit istā puellā vt loq̄retur de mō curationis eius.z dixit ad ꝓphetā qui est in samaria:noiauit ꝓphetā nō distinguendo: q3 ly multi ꝓphete essent in israel tpe helisei solus helisеus hēbat virtutē opandi miracula.Sic ēt tpe helie multi ꝓphe erāt: z tñ ipse solus mirabilia egit.dixit etiā q est in samaria.i. in terra israel que tota noiat noie samarie eo q samaria erat caput regni israel z ibi morabant reges z sepeliebā
† tur:vt declaratū est precedenti lib.c.xvi.vel dicitur in samaria.i.in vrbe samarie:q3 forte puella illa erat de samaria z viderat ibi aliquādo helisеū:nā aliquādo illuc ibat: sicut p3 supra.2°.nā de monte carmeli iuit in samariam z
† sic aliquotiens illuc iret(profecto curasset eū a lepra quā hz).i.sine dubio curasset eū.asserebat puella sub certitudine curari posse Naamā eo q ip sa audierat vel forte viderat maiora miracula facta fuisse per Helisеū vt pote ō suscitatiōe pueri mortui:precedēti.c.(ingressus est itaqz
† Naamā ad dñm suū)puella retulit hoc vxori Naamā z ipsa retulit viro suo z tunc(credidit Naaman z cogitauit quomō illuc iret:vel dato q nō plene crederet tamē putabat nō esse impossibile:z q3 desiderabat nimis sana
C ri libenter sub dubio volebat ire in terrā israel z ad hoc ingressus est ad regem syrie vt ipse mitteret eū cum litteris suis ad regē israel vt ille faceret eū sanari per prophe
† tā terre sue(dicēs sic z sic locuta est puella ō terra israel) i.narrauit naamā regi syrie oia verba ꝑm formā qua nar
† rauerat puella hebrea:(dixitqz ei rex syrie vade z mittaz litteras ad regem israel)rex syrie desiderabat salutē naaman q3 erat honoratus z magnus in ꝓspectu eius z dñs dederat salutē syrie p manū eius:ió voluit q iret naamā in terraz israel vt sanaret z dixit ei vade.i.dispone te ad eundū vt ego mittā tecū litteras ad regē israel p sanatio
† ne tua(qui cū ꝓfectus eēt).s.de terra syrie in terrā israel (z tulisset secum decē talenta argenti)ista erant partim ad donandū ꝓphete qui ei conferret sanitatē:qō p3 quia cum sanatus est obtullit helisеo numera magna z ille no
Littera hebraica differt. luit accipe.j.in lra z ptim ad sumptus.in hebreo dr(centū centenarios).i.tullit secū istos centenarios argēti.hebrei dicunt q erant centū talenta quoz qōlibet valebat centū talenta argenti de vsualibus:z sic centum talenta erant decē millia talentoꝝ argenti: z tamē hoc nō est verisimile q ille tot talenta argenti hēret vel si haberet nō ferret tanta argēti pondera secū in terraz israel: ideo lra nra posuit decē talēta cū vero dr in hebreo centū centenarios:intelligendū q decē centenarij erant vnū talētū: quia forte illi centenarij cōputant in moneta parui valoris(z sex millia aureos)ista erat moneta ō auro z eodē
† mō erat ad despēdēdū z donandū (z decē mutatoria vestimentoꝝ).i.decē paria vestiū qui mutatoria vocant.i. ad mutandū.s.q vno die indueret vna veste z alio die alia:z hoc modo oēs iste vestes erāt pro se ipso ad mutā dū illas p dies:vel pōt dici q ferebat illas ad dandū oia decē mutatoria ipsi ꝓphete vt hēret decē paria vestiū ad mutandū p dies.z hoc ēt p3 q3 giezi stabat coraz heliseo qñ Naamā obtulit munera ei z ipse noluit recipe: z postea clā cucurrit giezi post Naamā recedentē z dixit ei q daret sibi duas vestes mutatorias: z dedit ei Naamā z duo talenta argenti:vt p3.j. si tamē nō obtulisset vestes illas Heliseo nō ausus fuisset nunc giezi petere illas:q3 crederet se nō obtenturū:z tamē petyt z obtinuit: ergo nō ferebat Naamā ista decē mutatoria pro se sed ad dādum Heliseo(detulit litteras ad regez israel in hec verba)iste erant littere comēdatitie in quibus rubebat rex syrie regi israel q faceret naamā sanari a lepra: z tenor erat iste(cū acceperis epistolā hanc)Rex syrie scribebat regi israel tanq̄z subdito suo vel tanquā minori. z ꝟ erat q3 licet viuente achab esset rex syrie minor rege israel eo q achab ceperat eū in bello z dimisit a se recedere cum quodā fedele tributi:precedēti lib.c.vlti.benadab q occidit ip̄m cepit hēre ochoziā filiū eius regē israel q̄si subditū z Joza q nunc regnabat etiā habuit tanq̄z subditū: ió scribebat ei impiose(scito q miserim ad te naamā seruum meū)erat naamā seruus regis syrie.s. princeps militie regis:vt p3 supra in lra(vt cures eū a lepra sua).i.vt facias eū curari:q3 bñ nouerat rex syrie q rex israel non hēbat gr̄am curādi morbos sed ꝓpha q erat in terra ei⁹: q3 tñ qcūqz erant in terra israel obedirēt regi iussit ꝟ regi vt ipse iuberet ꝓphe seruo suo.
† C Cūqz legisset.)ꝟ ponit ꝑm hui⁹.c.i q̄ naamā a lepra curat z p̄ vēit ad regē israel z postea remissus ē ad heliseū q curaret ip̄m:z dr(cū legisset rex israel lras scidit vestimēta sua)lre misse ad eū videbant ꝯfatorie:ió voluit z scidit vestimēta sua i signū doloris. C Quereꝰ q̄re rex israel scidit vestimēta lecta ista lra regis syrie. Aliq dicūt q hoc fecit pp dolorē blasfemie:nā erat ꝓsuetudo inter iudeos q qñ aliqs blasfemaret dñm: audientes in signū doloris rumpent vestimēta sua. Sic p3 de sūmo sacerdote coraz quo cū dixisset xp̄s amodo videbitis filiū hois sedentez a dextris virtutis dei z venientē in nubibus celi:putans q xp̄s blasfemasset dicēdo hec:scidit vestimēta sua dicēs blasfemauit qd adhuc egemus testib⁹ Math.xxvi.z Luca.xxij. Ita nūc cū in lra illa diceret q rex israel sanaret naamā a lepra attribuebat ei deitas: vñ ipse dixit nū qd deus sum vt occidere possim z viuificare:q3 iste misit ad me vt curem hominem a lepra sua.attribui tñ deitatem hoi erat blasphemia:ió scidit vestimēta sua audita blasphemia. S3 hoc nō est ✠ simile:q3 ioza non erat cultor dei vt doleret de blasphemia sua z scinderet vestimēta: sed colebat idola.s.iij. C Dom ergo q Joza scidit vestimēta sua pp grauamē manifestū qō erat in lris: q3 dr vt cures hoiem a lepra sua z putabat rex israel q rex syrie iuberet ei vt ipsemet sanaret a lepra naamā z hoc mō pe
• tebat aliqd irrōnabile:nō tñ intelligebat ꝟ rex syrie:s3 q rex israel faceret eū sanari p ꝓphām suū z putabat rex israel q rex syrie q̄rebat in hoc occasionē ꝺ eū ad pugnā dū vel ad oppugnādū eū iniuste.q3 rex israel erat tanquā subditus regis syrie:z si diceret rex israel q nō poterat ꝟ facē hēret quendā colorē saltē facilē rex syrie dicendo q nō obediebat mandato eius z sic pugnaret ꝺ eū vel vastaret terrā ei⁹.z q3 istō erat iniustū p3 dolore rex israel scidit vestimēta sua.hoc p3 quia ipse dixit animaduertite z videte q occasionē querat aduersum me(nunquid deus sum vt occidere possim z viuificare).q.d.istud mādatū est iniustū q3 ad solū deum ptinet occidere z viuificare:z tamē rex syrie vult q ego occidā z viuificē sicut deus. C Sed aliqs dicet q ista duo nō ꝓueniūt soli deo: nā viuificare mortuos soli deo ꝓuenit:occidere tñ viuentes tā deo q̄z hominibus ꝓuenit q̄z oi generi alalium. Bicendū q accipit occidere z viuificare p solā voluntatem z nō per aliqō instrumētū.z tunc soli deo conuenit occidere z viuificare:q3 ex eo solum q ipse vult hominem mori etiam si nihil aliud agat mortē z ex eo q vult hominē mortuū viuere viuit nihil aliud faciendo.homines

autem

B

† Mutatio fortune.

† † † † †

Qō. 3.
A
Rex israel lecta lra regis syrie q̄re scidit vestimēta sua. Quia rñ.

Cōfutatio.

Alia rñsio Auctoris.

† Occidē z viuificare quō soli deo ꝓueniat.

autem nō possunt sic facere quia p solā voluntatē suam
nullū actū exteriorē pducūt s; applicando exteriora in-
strumēta iō dato q velint q aliqs moriat nō pp hoc mo
rit. vel intelligit q de⁹ pt occidere ⁊ viuificare.s.quoscū
q; voluerit nā q̄uis hoies possint aliquos occidere non
tn̄ pn̄t occidere quoscūq; voluerint(q: iste misit ad me
† vt curē hoiez a lepra sua).q.d.ita misit ad me hoiem ad
curandū eū a lepra sicut si ego essem de⁹potēs occidere

Qō.4.
A
Loquutio regis israel an fuerit cōueniēs q n̄ posset occidere hoiez vel viuificare cuz tn̄ h̄ nō peteret rex sirie.

hoiez ⁊ viuificare. ¶Quereť qūo dixit ista rex israel
q: dato q ipse nō posset hoiez occidē vel viuificare non
videbať incōueniēs q posset eū a lepra curare:rex tn̄ si-
rie nō misit ad regē israel vt occideret aliquē vł viuifica
ret iō videnť v̄ba illa icōueniēter dicta.¶Rn̄dēdū q

Rn̄o.

rex israel locut⁹ ē ɔueniēter eqparādo ista tria.s.occidē
viuificare ⁊ curare a lepra ⁊ arguit sic:null⁹ pt occidē ⁊
viuificare nisi sol⁹de⁹ s; curare a lepra ē eq̄le eis ḡ null⁹
pt curare a lepra hoiez nisi sol⁹ de⁹. ⁊ tn̄ rex sirie misit ad
me hoiez ad curādū eū a lepra cū ego nō sim de⁹:q aūt
ista sint equalia apparet q: curare a lepra aliquē ē mira-
culū:⁊ tn̄ oia miracula sunt equalia q: nullū exigit maio
rē potētiā q̄; infinitā ⁊ ad nullū sufficit minor potētia q̄;
infinita vt pbatū est p̄cedēti.c.iō equale ē sanare a lepra
cuicūq; miraculo.¶Itē dato q rex israel putaret i eq̄le
eē sanare a lepra ⁊ occidē atq; viuificare tn̄ bn̄ loquebať
s.sicut ad solū deū ptinet viuificare ⁊ occidē ita sanare a
lepra l; min⁹ sit cū ergo nō sim ego deus potēs viuifica-
† re ⁊ occidē nō debuit mittere ad me hoiez ad sananduz
eū a lepra sua.(aiaduertite ⁊ videte q occasionē q̄rat ad
uersum me.)hoc dixit rex israel ad s̄uos suos assistētes
sibi ɔquerēdo de irrōnabili mādato regis sirie.s.aiaduer
tite q occasionē q̄rit ɔ me iubēdo id qđ est ipossibile mi

Qō.5.
A
Quare rex israel credidit regē sirie occasionem q̄rere ɔtra eum.

bi vt p h̄ hēat colorē ad nocēdū mihi. ¶Quereť qūo
existimabat rex israel q rex sirie q̄reret occasionē ɔ eū ⁊
quā occasionē q̄rebat.¶Rn̄dēdū q rex israel nō puta-
uit q rex sirie mitteret naamā ad ipm vt curareť p heli-
seū mādato ei⁹ s; solū q ipse curaret eū ⁊ q: impossibile
erat q ipse curaret eū cū nō eēt de⁹ nec minister dei cre-
debat q nō mitteret rex sirie ipm naamā cū intētiōe vt
curareť q: ipsemet cognosceret h̄ eē impossibile s; soluz
mitteret vt h̄ret colorē ɔtra eū dicens q ɔtēpserat man

Rn̄o.
B
Quaz occasionē credidit queri.

datū eius.Putabat āt q volebat p hoc inferre ei belluz
ad subijciendū eū ⁊ totā terrā israel in s̄uitutez sibi:vel
ad vniendū terrā israel regnū sirie vel ad imponēdū ma
gna tributa.hoc aūt rōnabiľr poterat credere rex israel
q: iste Benadab rex sirie q nūc erat viuēte Achab q̄re-
bat occasiōes ɔtra eū ad vastādū terrā ei⁹:naz misit se-
mel ad petēdū totū aurū ⁊ argētū qđ erat in domo sua ⁊
filios suos ⁊ filias ⁊ vxores seruoꝝ suoꝝ ⁊ suas cōcubi-
nas ⁊ istud erat nō solū iniustū s; indignū auditu:iō di-
xit Achab ad sēiores israel aiaduertite ⁊ videte qm̄ insi
diať nobis p̄cedēti.li.c.20.Ita ergo nūc eēt idē rex pote
rat rōnabiľr credē rex israel q insidiareť ei vt inferret
† aliqđ malū. (¶Qđ cū audisset.)h̄ ponit s̄m hui⁹.c.i
quo naamā a lepra curať ⁊ istud fuit p heliseū ⁊ pri̇o po
nit qūo helise⁹increpuit regē israel q: sciderat vestimēta
sua pp lr̄as regis sirie:deinde naamā ad heliseū remitti
† tur ⁊ ipse eū a lepra curauit:⁊ dr̄(qđ cū audisset helise⁹
vir dei scidisse vcz regē israel vestimēta sua.)helise⁹ for-
te nouerat in samaria qn̄ venit naamā ad regē israel:sed
erat in aliquo de his locis in q̄bus erāt collegia pphetā
rū ⁊ ibi audiuit q rex israel scidisset vestimēta sua pp li
† teras regis sirie missas ad se(misit ad eū dicēs q̄re scidi
sti vestimēta tua)ista verba sunt increpatoria:q: sciebat
heliseus q Iorā scidisset vestimēta sua q: ipse non pote
rat sanare naamā a lepra sicut scribebat rex sirie:⁊ tn̄ l;
† ipse nō sciret ppħa erat in israel q posset hoc facere(ve-
niat ad me ⁊ sciat ppħam eē in israel).i.veniat ad me ⁊
ego sanabo eū ⁊ p hoc sciet prophetam esse in israel qui
habeat virtutem curandi morbos.

¶An peccauit rex israel scindendo sibi vestimēta lecta
litera regis sirie. Qō.vj.

Qō.6.
A

Queretur an peccauit rex israel scindēdo vestimēta sua lecta lr̄a regis si-
rie.¶Aliqs dicet q nō s; potius q meruit:q: h̄ fecit pp

Pria opi⁹

blasphemiā quā iferebat rex sirie deo i lr̄a sua attribuē-
do deitatē regi Iorā.¶S; istud nō stat:q: tūc nō incre

Cōfutatio.

puisset heliseus ipm q scidisset vestimēta sua s; poti⁹lau
dasset:iō nō fecit pp h̄.¶Itē q: helise⁹dedit in remediū

Prima rō.

regi israel q mitteret naamā ad eū ⁊ ipse curaret illū:er
go vł q id de quo dolebat rex israel erat:q: nō poterat

Scđa rō.

sanare naamā iuxta v̄ba regis sirie.¶Aliquis dicet q

Scđa opi.

peccauit rex israel scindēdo vestimēta:q: helise⁹icrepuit
eū de h̄:si tn̄ nō peccasset nō increparet euz:q: de bono
ope null⁹est icrepād⁹.¶Rn̄dēdū q nō op; ɔcedi q rex

Rn̄o auctoris.

israel peccauerit scindēdo vestimēta sua:q: poterat h̄ fa
cere pp duo:pri̇o pp iniustitiā mādati vt pote si putaret
q sibi ipsi mādauerat sanare naamā:⁊ h̄ nō itētiōe vt sa
naret eū q: sciebat h̄ ipossibile:s; vt p hoc h̄ret occasiōez
ɔtra eū ad nocēdū sibi ⁊ ď ista occasiōe quā q̄rebat ɔtra
eū doleret:⁊ tūc nō erat pctm̄ q qs doleat de malo sibi
aduenieti.Alio mō pt intelligi q rex israel scinderet ve
stimēta.s.q: videbat se i pplexitate nō potēs sanare naa
mā a lepra nec euadere dāna q̄ rex sirie inferre volebat
ei:⁊ sic tunc p̄ desperatiōe sanitatis naamā scindebat ve
stimēta sua:q: dato q ipe non posset eū sanare a lepra si
aliqs eēt in regno suo q posset eū sanare ille sanaret ip;:
⁊ p hoc satisfaceret rex israel mādato regis sirie q̄;q̄; il-
lud eēt iniustū ⁊ calūniosuz.⁊ pp hāc desperationē de sa
nitate Naamā aliqs forte diceret q peccauit rex israel.
S; dōm q dato q desperaret de sanitate ei⁹ nō pp hoc
peccabat:q: forte tūc qn̄ scidit vestimēta sua nō aduerte
bat an eēt helise⁹ i terra israel q posset sanare eū ⁊ ď nul
lo alio sciebat q posset eū sanare.⁊ dato q sciret heliseū
eē i terra illa ⁊ fecisse alia miracula n̄ peccabat ďsperādo
de miraculo illo qđ p illū fieret:q: forte credebat q de⁹
sanare nollet hoiez gētilē p pphaz suū:nō tn̄ ďsperabat
de deo qn posset sanare iō nō erat pcm̄.veri⁹ tn̄ ē q rex
israel nō recordabať tūc de heliseo vel nesciebat de mira
culis ei⁹ q̄ aľs fecerat:q: alioqn sub dubio misisset naa-
mā ad ipm(venit ḡ naamā cū eqs ⁊ curribus ⁊ stetit ad †
hostiū dom⁹ helisei)erat naamā vir potēs p̄nceps mili-
tie sirie iō ducebat secū curr⁹multos ⁊ eqtes ad sociādū
eū:iuit āt ⁊ stetit an̄ hostiū dom⁹ helisei putās q helise⁹
exiret ad ipm ⁊ sanaret eū:vt p;.j.(misitq; ad eū Heli- †
seus nunciū)noluit Heliseus exire ad loquēdū Naamā
sed p nunciū misit ei ad dōm quid faceret:⁊ ob hoc in di
gnatus est Naamā(vade ⁊ lauare septies in iordane)
iordanis erat fluuius p̄ncipalis in terra israel q̄;q̄; i ter
minis eius erat alius fluuius maior.s.euphrates q erat
inter siriā ⁊ terrā israel ad lat⁹aquilonare terre israel:vt
p; Gen̄.xv.(⁊ recipiet sanitatē caro tua).s.illico sanaue †

Qō.7.
A
Helise⁹q̄re noluit p se loq naamā.

ris a lepra. ¶Quereť q̄re helise⁹nō exiuit ad loquen
duz naamā vt ipe p se diceret ei qd agē dēret.¶Rn̄dē
dū q h̄ scm̄ est pp duo.Prio pp aliqualē faustū naamā:
q: ipe volebat q exiret ad eū Helise⁹ ⁊ honoraret eū ⁊
sic sanareť ipm:iō noluit ɔsentire ei vt honoraret ipm:s;
misit ad eū nunciū p quē verba narrarenť ei.Sic.n.xp̄s

Pria rō.

faciebat aliqn̄ q: cū aliquis veniebat ad euz qui vellet
ab ipso honorari vel non h̄ret magnā fidē non consentie
bat facere id qđ ille volebat. Sic enim fuit de quodā
regulo qui venit ad Christū rogās vt descenderet in do
mum suā ad sanādū filiū suum:christus āt noluit descen
dere cū ipso sed dixit vade q: filius tuus viuit:⁊ tn̄ qn̄
aliquis humiliabať corā eo xp̄s volebat ei plus consenti
re q̄; ipse peteret:nā centurionis cuiusdā lāguebat ser
uus ⁊ xp̄s descendebat ad eū vt sanaret ipm:⁊ egressus
centurio in occursum eius dixit ne iret in domuz suā q:
ex illo loco poterat sanare eū solo verbo.Matth.viij.⁊
Luc.vij.¶Aliter pt dici q helise⁹fecit hoc ad ostēdēdū

Scđa rō.

maius miraculū:nā si ipe exiuisset ad loquēduz naamā:
putauisset naamā q virtute verboꝝ ei⁹sanabať ⁊ nō tm̄
mirareť sicut si p aliū diceret ⁊ fieret.h̄ p; ex v̄bis naa-
mā:nā ipe indignat⁹ est qn̄ helise⁹ misit ad eū nūciū di-
cēs:putabā q exiret ad me ⁊ stans inuocaret nomē dn̄i
dei sui ⁊ tāgeret locum lepre.q.d.istum modum crede-
bat Naamā esse verisimilē:tn̄ non credebat eē v̄isimile

qꝫ cum ſolū diceret ei ꝓ nunciuꝫ qꝫ poſſet ſanari: iō cum poſtea ſanareť dictis verbis ꝓ nunciū magis admiraretť de miraculo q̄ſ ſi ipſe exiret ꝛ loquereť ei. ¶Quereť vlteriꝰ q̄re beliſeus iuſſit naamā qꝫ lauareť i aq̄ ꝛ ſanareť ꝛ q̄re nō faciebat aliā cerimoniam ſanitatis. ſicut q̄ſ ſuſcitauit pueꝝ: orauit ꝓ eo ꝛ reſurrexit: ꝑcedēti. c. ¶Bicendū qꝫ beliſeꝰ potuerat ſanare Naamā a lepra orando ꝓ ipſo ꝛ nō faciēdo aliā cerimoniā: ꝛ tñ noluit ꝛ b̄ ad magnificādū miraculū. nā iſta erat ꝓſuetudo beliſei in multis miraculis qꝫ poneret illa ꝓ q̄ miraculū redderet difficiliuꝰ ſicut in ſanatiōe aquaꝝ Hierico ab amaritudine: nā ſal qō ibi ꝓiectū eſt nō ꝓficiebat ad ſanādū amaritudinē aq̄ ſ̄ potius augeret amaritudinē. ſ. ꝛ. c. Sic ēt helias q̄ſ volebat petere ignē de celo ſup ſacrificium fecit pr̄ius aquā fundi ſup illud. ſ. duodecim idrias aq̄: ꝑcedēti li. c. xviij. vt ſic difficiliuꝰ poſſet cremari. Ita erat forte lauare lepr̄ā in aq̄: qꝛ lotio iſta non ꝓficeret ad ſanitatē ſ̄ magis noceret. Scōo fecit hoc beliſeus ad magnificādū miraculū: qꝛ cū virtus ſanādi ſit a deo veriſimile erat qꝫ inuocato noīe dñi ſanareť lepr̄a: virtus tñ nulla erat in aquis ad ſanādū lepr̄ā: iō non erat veriſimile qꝫ poſſet ibi ſanari Naamā: vnde dictis iſtis verbis putauit eſſe ridicula ꝛ recedebat. dixit. n. qꝫ putabat qꝫ egrediť ad eū beliſeus ꝛ inuocaret nomen dñi ꝛ tāgeret locum lepr̄e ꝛ ſic credebat ſanari non mittendo eū ad iordanē: ideo cū illuc iret ꝛ ſanareť admiraretť magis de potentia dei iſrael: qꝛ ꝓ aquā in q̄ nulla virtꝰ ſanatiua erat curabat lepr̄ā ēt erat miraculū qꝛ erat nimis ꝓtra rōnē hoc: nā meliores aque erāt in terra ſirie q̄ſ i terra iſrael: ꝛ tñ ille non poterāt ſanare eū nec erat hoc ſ̄imile quomō ergo ſanare poſſent eū aque iordanis vel q̄cūqꝫ alie aq̄ terre iſrael: ꝛ ſic ſemp reddebať miraculū excelētius quāto minus veriſimile erat. boc tetigit naamā dicens: nūqd nō meliores ſunt Abana ꝛ pharphar fluuij damaſci oībus aqs iſrael vt lauer in eis ꝛ mūder. q. d. meliores ſunt: ꝛ tñ ille nō ꝓt me ſanare vel nō mittit me ad illas vt ſaner: quō ergo ſanabor in iordane. q. d. nullo mō: poſtea tñ ſanatus eſt ꝛ iō admiratus eſt nimis.

¶Quare beliſeus miſit naamā vt lauareť i iordane potius q̄ſ in alia aq̄ alterius terre vel gentis. Qō. ix.

Qō 9. A

Queretur vlteriꝰ q̄re miſit beliſeus ipſuꝫ naamā ad iordanē potius q̄ſ ad aliā aquā vel fluuiū terre iſrael vel alterius gētis vt ſanareť ibi. ¶Rñdēdū qꝫ voluit beliſeus mittere naamā ad aliquā aquā terre iſrael: ne ſi mitteret eū ad aliquam aquā terraꝝ longinquaꝝ nolet ire illuc naamā ꝛ nō ſanareť: qꝫ āt miſerit eū intra terrā iſrael ad fluuiū iordanis potius q̄ſ ad aliā aquā forte fecit hoc qꝛ minus veriſimile erat de aq̄ iordanis qꝫ ſanare poſſet q̄ſ de alia aq̄ eo qꝫ forte erat turbida ꝛ lutulenta ꝓpter alluuionē: nā quolibet anno in principio meſſis ordeacee. ſ. circa principiū aprilis iordanis intumeſcit liquefactis niuibus libani ad cuius radices eſt caput iordanis: de hoc eccleſia. xxiij. ꝛ Joſue. iij. ꝛ ibi declaratū eſt ꝛ forte in illo tpe venit naamā ad Heliſeū. Vel forte boc fecit Heliſeus ad ꝓbandaꝫ obedientiā naamā vt ſi iordanis diſtabat aliquātulū unde nolet illuc ire naamā putans hoc nō eſſe veriſimile qꝫ ibi ſanareť. ſi aūt iuberet qꝫ aſpergereť aq̄ ibi in loco in quo erat Heliſeus q̄ſ q̄ſ non eſſet veriſimile naamā qꝫ ſic ſanari poſſet: tñ feciſſet prompte: qꝛ hoc non erat difficile: ꝛ ſic modicum probareť in boc obedientia naamā.

Qō. Io. A

¶Quereť vlteriꝰ q̄re iuſſit qꝫ lauareť ſeptiēs. ¶Rñdendum qꝫ ſi nos reſpiciamus ad vtilitatē abſolutā quā ꝓferebat illa lotio nihil magis proficiebat lauari ſeptiēs q̄ſ ſemel eo qꝫ lotio nihil ꝑm ſe conferebat. nec etiā pōt dici qꝫ fiebat boc vt totiens oraret pro illo Heliſeus ſicut dicebať ꝑcedenti. c. qꝫ bis incubuit beliſeus ſup puerum qꝛ bis orauit pro ipſo vſquequo ſuſcitareť. nunc āt non erat ſic: qꝛ beliſeus orauit ſemel pro puero ꝛ incubuit ſup puerū: ꝛ qꝛ tunc non ſuſcitatus eſt orauit ſecundo ꝛ incubuit ſup eum ſcō ꝛ tunc reſurrexit. hic autē non fiebat ſic: qꝛ tunc oporteret qꝫ Heliſeus oraret pro ſanitate naamā: ꝛ tunc lauaret eum ſemel ꝛ ſi non ſanaretur iterum oraret ꝛ lauaret eum ꝛ ſic faciendo quouſqꝫ ſanareť: ꝛ tñ nunc non lauit eum Heliſeus ideo non fiebat propter hanc cām. ¶Bicendū aūt videť qꝫ hoc factum eſt ad ſignificationē. ſ. qꝛ ſeptenarius eſt numerus pfectus propter ſeptenarios multos vite noſtre ꝛ totius boni noſtri ꝛ nunc ꝓferenda erat ſanitas pfecta naamā: ideo conueniebat ei lotio ſeptennaria. eccleſia aūt accipit iſtud in ſenſu tropologico. ſ. de ablutiōe q̄ſ fit p ꝓfeſſionē: qꝛ ibi abluiť homo ſeptiēs. i. ab oīb⁹ ſeptē peccatis mortalibus in qbus ꝓpehēdiť vniuerſitas peccatoꝝ: ꝛ poſtq̄ſ lotus fuerit ſeptiēs efficiť caro ſua ſicut caro pueri. i. reſtituiť q̄ſi in priſtinā innocentiā ſicut puer: qꝛ vltra ſeptē pctā mortalia nulla ſunt a qbus homo lauari poſſit. ſed iſte ſenſus eſt pure tropologicus. ꝛ in iſto intelligit eccleſia: ꝛ ob boc legit in q̄dā epiſtola q̄drageſime iſtā hiſtoriā naamā: qꝛ tunc eſt tp̄s ꝓfeſſionis p quā diluuntur ſeptē pctā: ſ̄ in iſto ſenſu nō accepit. beliſeus qꝛ realiter iuſſit ipſi naamā ſe lauare ſeptiēs in tñ qꝫ ſi ſolū ſe lauaſſet qnquies nō ſanatus fuiſſet a lepra. tenēda ergo cā ſupra aſſignata. Vel dōm qꝫ ita poterat ſanari naamā lauādo eū vna vice in aq̄ ſicut ſi lauareť ſeptiēs: ꝛ tñ iuſſit qꝫ lauareť ſeptiēs ꝓpter meritū obediētie ſicut interduꝫ iubenť aliq̄ qbuſdā q̄ nō ſunt neceſſaria: ꝛ tñ iubenť vt obediāt ꝛ mereanť obediēdo (iratus naamā recedebat) putabat naamā qꝫ nō poterat ſanari lauando ſe ſeptiēs in iordane: iō tanq̄ ridiculū reputans recedebat in terram ſuā. iratus fuit aūt qꝛ beliſeus nō dignatus fuerat exire ad eū: nā dato qꝫ nō poſſet eū ſanare ſaltē debebat exire ad loquēdū ei (putabā qꝫ egrederet ad me ꝛ ſtans inuocaret nomen dñi dei ſui.) ponit hic naamā modum quē credebat eē veriſimilē ad boc qꝫ ſanareť. ſ. qꝫ beliſeꝰ egrederet ad eū ꝛ inuocaret nomē dñi ſup plagā eius ꝛ ſic ſanareť. boc āt erat veriſimile qꝛ virtus curādi morbos erat a deo: ꝛ qꝛ putabat deū iſrael potēciorē eē alijs dijs: credidit qꝫ nō erat aliꝰ modꝰ ꝓ quē ſanareť niſi inuocādo nomē dñi ſup plagā (ꝛ tangeret manu ſua locū lepre) putauit ēt naamā qꝫ beliſeus vellet tangere locū lepre ad faciēdū aliq̄ ſigna ſup lepr̄ā i noīe dei iſrael ſicut in ſacro baptiſmi ꝛ confirmatiōis ꝛ fere in oībus tāgit ipe ꝓferens ſacrm aliqua loca carnis eius cui ꝓfert ꝛ potiſſime fit boc in ſacro extreme vnctiōis vbi tangunť omnia organa qnqꝫ ſenſuū. Vel forte putabat Naamā qꝫ deberet beliſeus tangere locū lepre vt ſi eēt aliq̄ virtus in beliſeo qꝛ erat ꝓpheta dñi ꝛ ꝓ tactū eius ſanarenť morbi (nunqd nō meliores ſunt abana ꝛ pharphar fluuij damaſci oībus aquis iſrael vt lauer in eis ꝛ munder). q. d. meliorib⁹ ſunt oībus aquis. i. fluuijs terre iſrael. iſti ſunt duo fluuij damaſci. i. q fluunt apud vrbē damaſci vel vocanť fluuij damaſci qꝛ ſunt in regno damaſci: naꝫ caput regni ſirie eſt damaſcus Iſa. vij. Iſta lr̄a pōt dupl'r induci vno mō qꝫ meliores aque erant pharphar ꝛ abana q̄ſ aq̄ terre iſrael: ꝛ tñ cū lauareť in eis ſepe naamā nihil ei ꝓfe rebāt: ergo a fortiori nihil ei ꝓferret aq̄ iordanis. ¶Aliter pōt intelligi qꝫ arguat naamā p̄ceptū beliſei eē irrationabile: qꝛ ſi in aquis mundādus eēt quāto aliq̄ aqua eēt melior tanto facilius eū mundare poſſet: ꝛ tñ abana ꝛ pharphar erant meliores aque q̄ſ iordanis: ergo potiꝰ illuc q̄ſ ad iordanē mittēdꝰ erat: ꝛ tñ nō mittebať illuc ſ̄ ad iordanē: ergo videbať mādatū irrōnabile. ¶Quereť an argueret naamā rōnabil'r in ꝛbis iſtis. ¶Rñdēdū qꝫ dupl'r illa verba induci pōt ꝛ tñ in nullo ſenſu arguit rōnabil'r. Ratio huius eſt: qꝛ Naamā putabat qꝫ ſi beliſeus inuocaret nomē dñi ſup illū curareť ſupnaturaliter: qꝛ tñ mittebať nūc vt lauareť in aq̄ ꝛ nihil aliud faciebat circa ipm: putabat qꝫ tunc vel nullo mō ſanareť vel totaliꝛ ſanareť virtute aque. ꝛ dato iſto fundamēto in vtroqꝫ ſenſu bñ arguit naamā. qō ꝑ ꝓ: nā naamā lotus fuerat ſepe in pharphar ꝛ abana q̄ erant meliores aque q̄ſ iordanis ꝛ nihil ſibi profecerant: ergo non proficeret iordanis. Accipiendo ēt in ſecundo ſenſu verum eſt: qꝛ ſi virtute aq̄ ſanandus erat potius debebat mitti ad aquas meliores q̄ſ ad nō ita bonas: ſed mittebať ad iordanē cuiꝰ aq̄ minus bone erant: ergo nō recte agebať.

Sed

Determinatio qōnis.

Quare eccleſia legit iſtaꝫ hiſtoriā in q̄daꝫ epla q̄drageſime.

Duplex intellectꝰ lre.

Qō. II. A

Quare nō fuit rōnabile argumentuꝫ naamā.

Sed dicendū q̄ errabat Naamā in fundamēto:qz dato q̄ mitteret ad iordanē non erat sanādus virtute aque ſz virtute dei.ꝛ tñ illa virtus ita poterat eē in vna aq̄ sicut in alia.ꝛ tūc argumētū naamā nō ꝓcedit:nā dato q̄ sepe lotus fuisset in abana ꝛ pharphar q̄ erāt meliores aq̄ ꝛ ibi nō sanatus fuisset:poterat sanari in iordane vbi nō erat tam bona aq̄:qz deus noluerat ꝓius sanare eū q̄z lauaret in pharphar ꝛ abana:ꝛ volebat eum sanare nūc cum lauaret in iordane. Arguēdo scō modo ēt non tz: qz dato q̄ pharphar ꝛ abana eēnt meliores aque q̄z iordanis non erat mittendus illuc vt sanaret potius q̄z ad iordanez:qz si sanitas illa in totum vel in ptē causanda fuisset p aq̄s debebat mitti ad pharphar vel abana:ꝛ tamen nullo mō fieri debebat virtute aquaꝝ:ió mitti non differebat ad vnā aquā vel ad aliā. ¶Queret vlteriº q̄re heliseus nō misit naamā potius vt lauaret in pharphar ꝛ abana q̄z in iordane cū eēnt meliores aq̄. ¶Bicēdū q̄ pp duo. ꝓmo qz nō erat necesse.scō qz non expediebat.de primo pz ex supradictis p̄cedēti qōne.s. qz si naamā sanādº foret in totū vel in ptē virtute aquaꝝ debebat mitti in aq̄s meliores ꝛ sic iuisset ad abana vel pharphar:ꝛ tñ nullo mō aq̄ ꝓferre poterāt ad sanitatez istā causandā:ió non magis erat necesse mitti eū ad vnū fluuiū q̄z ad aliū. ¶Scōm ꝛ ꝑncipaliꝰ erat qz nō expediebat:ꝛ hoc pp duo.primo qz si mitteret ad abana vel pharphar cū illi fluuij eēnt famosi in bonitate aq̄ si sanaret attribueret naamā sanitatē bonitati aque saltē quātum ad aliqd:ꝛ ió vel nullū reputaret esse miraculū vel puū:cū āt mitteret ad iordanē cuius non erat aq̄ famosa in salubritate si sanaret attribueret sanitatē suaz deo sicut scm est.scōm erat qz pharphar ꝛ abana erāt aque fluētes apud damascū ꝛ si iuisset illuc naamā ꝛ sanaret non rediret ad Heliseū qz ibi esset in terra sua:ꝛ tñ heliseus volebat q̄ rediret naamā ad eū ad redēdū grās de sanitate p̄stita:qz p hoc reddebat grās deo israel qui illā vere contulerat.Sic enim pz de decē lepꝛosis quos chꝛistus sanauit ꝛ vnus solū rediit ad reddendū grās de sanitate:ꝛ xp̄s dixit:nonne decē mundati sunt ꝛ nouē vbi sunt:non est inuentus qui rediret ꝛ daret gloriā deo nisi hic alienigena:luc.xvij.debuit ergo mitti ad iordanem vel ad aliā aquā terre israel in q̄ postq̄z sanatus eēt redi
† ret ad Heliseū qz propinquus esset:(Cū ergo vertisset se ꝛ abiret indignās)vertebat se ꝓtra terrā suā vt abiret credēs q̄ non posset ꝓsequi sanitatē in israel ꝛ erat in dignās.i.iratus propter heliseū qui saltem noluerat exire ad hostiū domus sue vt videret ip̄m:vel non iusserat ei q̄ introiret ad se ſz p nunciū dixerat ei q̄ iret ad iordanē:(accesserūt ad eū Hui sui ꝛ locuti sunt ei.)Iistud p̄t in
† telligi de Huis heliseī q̄ pluaserunt Naamā vt cōpleret p̄ceptuz ꝓphete.vel magis pōt intelligi de Huis naamā q̄ hoc psuaderēt domino suo nolētes q̄ ꝑ pauca re im-
† pediret sanitas eius:(p̄ ꝛ si rem grādē dixisset tibi pꝛophēta certe facere debueras quāto magis qz nunc dixit tibi lauare ꝛ mundaberis).q.d.iste ꝓphēta est valde famosus in opatione miraculoꝝ:ideo cū tu tāto desiderio cupias sanari a lepꝛa ꝛ ipse hoc p̄stare possit ēt si rē grauissimā tibi iuberet facere deberes quāto magis qz nūc p̄cepit tibi rē leuissimā.s.q̄ lauareris:ió dato q̄ nō eēt verisimile q̄ sanareris deberes illud facere sub dubio.ꝛ nō dixerūt isti q̄ p̄ceperat heliseus q̄ lauaret in iordane ſz solū q̄ p̄ceperat q̄ lauaret:ꝛ hoc qz nullā difficultā
† tē p̄stabat q̄ lauaret in iordane vel in alia aq̄:qz hoc sine labore magno ꝛ sumptibus fieri poterat(desc̄dit ꝛ lauit se in iordane septies iuxta Hmonē viri dei)fuit persuasus naamā a seruis suis:qz vidit q̄ rōnabiliꝰ loquebā
B tur ꝛ nihil nocebat tētare illud(ꝛ restituta est caro eius sicut caro pueri puuli ꝛ mundatus est).i.post septimā lo tionē illico fuit caro eius restituta sanitati ꝛ fuit sicut caro pueri puuli.s.q̄ sicut in carne pueri est teneritudo ꝛ sanitas ꝛ nō apparet aliq̄ egritudo ita fuit caro naamā. Vel dī sicut caro pueri puuli ad significādū magnā effi cāciā miraculi:nā non solū fuit restituta caro sanitati sicut ceēt in viro ſz ēt fuit caro illa sanioꝛ ꝛ magis apta ad durandū magno tpe sicut est in puero.nam fetus qui est in vtero hz carnem purā que vocatur caro Hm speciē.s. illā quā traxit de semine paterno ꝛ materno:postq̄z vero homo incipit viuere extra vterum incipit fieri in eo continua alteratio ꝛ consummitur ps carnis prioris que Hm speciem est ꝛ alia generatur de nouo ex alimento ꝛ ista non conuenit vite nec forme humane sicut caro que est Hm spēm:ꝛ Hm hoc quāto homo magis viuit tāto caro eius impurioꝛ est:ꝛ ꝓpter istā cām impossibile est natu raliter manere animā humanā in corꝓre:si tñ manet caro bois Hm spēm quā traxit a parētibus semp in illo in q̄cūq̄z etate impossibile erat nāliter q̄ moꝛeret ni si violēter vt gladio vł igne.ꝛ ista ēt est cā q̄re nāle est hominibus in magna senectute moꝛi:in pueritia ꝛo moꝛi est p accidēs ꝛ p̄ter nām.s.qz in pueritia ē caro pura cōuenēs forme humane:in senectute āt est caro valde impura in q̄ iam non reperit armonia illa Hm quā aia vnit corꝓri ꝛ p̄t exercere p illud opatiōes suas. Jó sicut in imagine būana lapidea vel ferrea ipossibile ē aiaz vnitā eē formaliꝛ ꝛ vegetare illud corpº qz nō reperit ibi aliq̄ dispositio de illis q̄s aia exigit ad vnionē suā formalē ꝛ ad opatiōes suas vitales ꝛ aiales:ita ꝛ in corꝓre valde senili qz iaz recedit a dispositiōibº q̄s aia exigit ꝛ apꝛopinquat ipuritati elemētoꝝ pp resolutionē carnis q̄ ē hz spēm ꝛ appositionē carnis ꝙrse ex cibo ipossibile ē nāliter manē aiam.nulla ergo dispositio corꝓris ē magis ꝙnieās diuturne vite q̄z illa quā hz corpº cū exit de vtero.ꝛ tñ illa pp teneritudinē nō p̄t explere pfectas opationes humanas de his Aristo.ꝛ de gñatiōe ꝛ corruptiōe. Sic āt i naamā scm ē:qz deº fec carnē eiº eē sic carnē pueri ꝛ istud poterat eē dupliꝛ. Uno mō q̄ deº restitueret ei oēz carnē Hm spēm q̄ pierat ei.vt sic i gñali resurrectiōe i die iudicij quāq̄z corpoꝛa humana ꝙrsa sint in aerē vł in aquā vel in aliud elementū aut elemētatū:deº eādez mām restituet vt sit mā corꝓris humani q̄ ꝓius erat.s. eadē numero. Jta nūc caro Hm spēm purissima quā acceperat naamā a parētibus suis in gñatione ꝓ magna ꝓte perierat tum ex moꝛbo tum ex quotidiana ꝛ nāli resolone:ꝛ ista caro ꝙrsa fuerat in aliud genº corꝓris cū nō posset ꝙrti i nihilū:ió de illo gñe rei deº resumeret nūc eandē mām ꝛ poneret in corꝓre naamā:ꝛ sic faceret q̄ eadē caro Hm spēm quā traxerat a parentibº nūc hēret:ꝛ sic eēt nūc in tali puritate carnis sicut q̄n ipse erat puer. Scōs modus est q̄ deus non restituerit carnē Hm spēm quā hēbat naamā:ſz q̄ caro illa ipura quā nūc hēbat restitueret ad talē virtutē ꝛ armoniā qualē hēbat q̄n erat puer.sic.n.scm est q̄n deus formauit Adam de limo terre.i.de luto ꝛ fecit q̄ illud corpº luteū esset caro habens armoniā ꝙnientissimā ad vitā:ꝛ tñ manifestum est q̄ nulla caro humana quātūcūq̄z impura ꝛ senilis pōt esse tam recedens ab armonia requisita ad vitā sicut lutum purū:ideo facilius poterat caro Naamā impura reduci ad pristinā puritatē q̄z lutū purū induere armoniam cōuenientē aīe rōnali:ꝛ iste modus est verisimilioꝛ q̄ fuerit in Naamā q̄z primus ꝛ sic fcā est caro eius caro pueri:(reuersusq̄z ad virum dei cuz vniuerso comitatu suo) naamā habebat in comitatu suo viros multos ꝛ currus ꝛ equites:vt pz supra ꝛ oēs isti iuerāt cū eo i iordanē vt lauaret ꝛ nunc reuersus est cū eis ad Heliseum(venit ꝛ stetit coꝝ eo)nunc non repulit Heliseus ipsum naamā quin loqueret ei sicut prius repulerat mittens ad eum nunciū qui loqueret sibi. ¶Queret q̄re Naamā reuersus est ad heliseū postq̄z sanatus est. ¶Rñdendū est q̄ pp multa redyt ad ip̄m. ꝓmo ad reddendū ei grās q̄ sibi ꝓtulerat sanitatē:ꝛ verius ad reddendū grās deo q̄ sanauerat eū : ꝛ tñ qz deus nō poterat videri nec erat aliquis locus ad quem ire posset vt inquireret eum venit naamā ad Heliseum q̄ repꝛesentabat p̄sentiā dei:qz erat minister eius sicut ꝓcuratoꝛ repꝛesentat psonā domini ꝛ dādo grās Heliseo pro sanitate dabat grās deo israel.Sic patet de decem lepꝛosis quos Chꝛistus mundauit dicens ite et ostendite vos sacerdotibus : et cum irent in via mundati sunt:ꝛ vnus eoꝝ reuersus est vt

Nō.12.
A Quare nō misit naamā vt lauaret in ista aq̄ potiº q̄z in iordane.

ꝓuma rō.

Scōa rō.

De dispositiōe q̄ est in carne pueri ad vinēdum.

C Quare nāliꝰ ē senē mori q̄z iuuenem.

B Quō fecit deus carnē Naamā sic carnē pueri.

ꝓmº modus.

Scōs modus.

Nō.13.
A Naamā pº q̄z sanatº ē q̄re redyt ad heliseū.

ꝓma cā.

gratias ageret xpō p sanitate collata:r tūc xpūs incepit increpare alios dicēs nōne decē mundati sunt r nouem vbi sunt:nō est inuētus qui rediret r daret gloriam deo israel nisi iste alienigena:luc.xvij.r sic ingratitudo erat r pctīm quoddā si Naamā non reuersus fuisset ad vandum Heliseo gratias p salute pstita. Scōa cā. ¶Scōm fuit quia Naamā volebat donare heliseo munera in signū regratulationis p salute pstita.nā ad hoc duxerat de terra sua tātā pecuniā r aurū r argentuz r vestes:vt p3 supra in lra:vñ venit r obtulit ista heliseo ipse tū noluit ea:vt p3 j. Tertia cā. ¶Tertiū fuit qr volebat Naamā informari ab heliseo de vita sua.s.ḡliter colere deberet dōm r volebat q̄rere ab eo de dubijs r recōmēdare se oronibus eius.hoc p3: qr postea q̄stuit ab heliseo an portaret in terrā suā onus duoz burdonū de terra israel:et orauit vt Heliseus deprecaret dōm p illo vt non peccaret si aliqñ adorāret in tēplo Remon adorante ibi dño suo:(r ait vere scio q nō sit deus in vniuersa terra nisi tū in israel:)cognouit nūc naamā q de° israel erat verus de° r nō solū hoc s3 et q null° de° erat i tota terra nisi ipse q pstiterat ei sanitatē. Qō.14. A ¶Cuius naamā cognouit deū eē solū i israel. Qō.xiij.

Queretur quo Naamā cognouit q solum erat deus in israel. Pria rō. ¶Rndēdū q naamā cognouit pp duo. Primū q de° israel erat verus deus:p̄m q dy aliaz gentiū nō erāt dy:primū istoz satis ꝯcludebat rone necessaria:nā deus est virtus q̄dā illimitata excedēs vires nature:si ergo aliqs est qui a se ipso operet aliqd qđ natura facere nō pōt pstat illū esse vez deū:nā angeli q̄z̄ sunt substātie spūales separate a mā:tū nō pūt facere aliqs curatiōes nisi mediāte nā tāq̄z̄ īstrumēto vt tactū est p̄cedenti li.c.xiij.r declaratū est latius exo.vij.q̄cūq; ergo virtus fuerit p se ipsaz operās id qđ nā nō pōt:est maior angelis r ꝯter est verus de°. Sic āt erat de illo qđ israelite vocabāt deū:qr ille curauit nūc naamā a lepra:r tū curare a lepra nō pt fieri naturalr:ergo erat verus deus.iste est mod° p qđ oēs gentes inquirūt verā deitatē.sic.n.cū israelite ex pte colerēt deū israel r ex pte colerēt Baal:dixit eis helias:vsque quo claudicatis in duas ptes : si dñs est deus sequimini eū si āt Baal sequimini illū r ad hoc dedit p̄bationē.s. q pphete Baal ponerent vnū boue in altari sine igne r Helias aliū bouē in alio altari p deo israel r nō suppo nerent ignē r quicūq; deus exaudiret p ignē ipse haberet p vero deo r totus popul° laudauit istā ꝓpositionē: p̄cedēti li.c.xviij. Scōa rō. ¶Scōm erat q naamā cognouit solū deū israel esse deū:nā ls insana gentilitas poneret multos deos:tū sapientes tam inter gentiles q̄z̄ in oibus statibus r legibus hoc asseruerunt q deus est quoddā bonum quo nihil melius estimari vel inueniri pt.cōstabat tū Naamā q nullus de dijs gentium poterat sanare aliquē leprosum nec suscitare mortuū nec vnq̄z̄ istud in aliq̄ regione auditū fuerat:r tamē deus israel poterat facere istud ergo erat aliqō bonū maius quolibet deo reputato a gētilibus:s3 deo nihil melius inueniri pt nec excogitari:ergo nullus de dijs gentiū erat deus s3 solū deus israel erat deus:isto mō cognouit Raab Hiericontina deū israel eē deū in celo r in terra r infra terram:qr ipse aperuit mare rubrū r diuisit fluenta iordanis q null° de dijs gentiū vnq̄z̄ fecerat:Josue.r°. Qō.15. A Naaman quō credidit q deus israel sanauerat ipsuz r nō aq̄ iordanis. ¶Queret vlterius quō credidit Naamā q deus israel sanauerat ipm r nō credidit q aqua iordanis eū sanauerat:nā supra ipse arguebat q si aqua sanaret eū:sanaret naturalr pharphar r Abana in quibus erant meliores aque q̄z̄ in iordane: poterant eū magis sanare q̄z̄ aqua iordanis:r tū sanat° est in aqua iordanis:ergo credidisset q deus israel nō sanauerat eū s3 aq̄ iordanis. Pria rño. ¶Rndenduz dupl'r vno mō q naamā nō credidit q aliq̄ aqua posset eū sanare naturaliter:r dato q sanaret in aqua nō sanaret naturalr.cū vero arguebat q meliores erant aq̄ pharphar r Abana q̄z̄ aque iordanis nō deducebat hoc ad p̄bandū q posset sanari in aliq̄ aqua:s3 p deductionē ad inconueniens sc3 si in aq̄ iordanis sanari posset:a fortiori posset sanari in q̄libet aqua meliori r salubriori:r tamen pharphar r Abana erāt meliores r salubriores aque q̄z̄ iordanis:ergo melius poterat ibi sanari q̄z̄ in iordane:s3 ibi nunq̄z̄ potuit sanari q̄z̄q̄z̄ sepe ibi lauarer:ergo nec posset sanari in iordane. ¶Aliter dici p̄t q quāq̄z̄ credidisset naamā q in aliq̄ aqua poterat sanari r ēt q posset sanari nāliter virtute aque:tū cū sanatus est in iordane nō poterat rōnabiliter credere se sanatū virtute aque sed miraculose. r hoc ꝓpter duo. Primo qr naamā lotus fuerat iam in alijs aquis salubrioribus q̄z̄ esset iordanis:r tū nunq̄z̄ fuerat sanatus in totum vel in ptē:ergo dato q sanaret nūc in iordane non crederet q sanabat virtute aque sed virtute dei. Scōm erat r efficacius qr oēs operationes naturales sunt necessario in successione:r impossibile est aliquā rē naturalē in instāti vel subito operari: r tamen lepra Naamā purgata est subito vel in instāti:qr ipse Lotus est septies in iordane:r in nulla sex lotionū apparuit in eo aliq̄ alteratio ad sanitatem r in fine septime vicis subito tota lepra cecidit r māsit caro eius munda r tenera r colōris naturalis sicut caro pueri:ergo non poterat aliqs nisi insipiens opinari illā operationē esse naturalr factā. Tertiū est qr si Naamā nullo sibi loquente Lotus fuisset in iordane r sanaret satis poterat credere naturaliter fuisse causatā sanitatē:nūc tū iuerat ad iordanē ꝑcepto Helisei r in septima vice sicut dixerat Heliseus sanatus est:iō non erat verisimile q virtute aque sanaret sed ꝓpter verbū dñi dictū p Heliseū.(obsecro itaq; vt accipias benedictionē a seruo tuo).i.obsecro vt accipias ista munera q̄ ego seruus tuus offero tibi.q.d.ls deus israel contulerit mihi istā sanitatem:qr tū tu fuisti minister eius debeo tibi regratiari r offero munera ista. Fuit aūt valde vrbanus Naamā:nā non dixit accipe munera ista sed obsecro vt accipias benedictionē a seruo tuo: in quo innuebat q non faciebat ipse gratiā Heliseo dando ei illa munera:sed potius faciebat Heliseus ei grām suscipiendo illa de manu eius: iō sicut si peteret aliquā grām ab Heliseo diceret obsecro domine:ita nunc dixit obsecro vt accipias benedictionē a seruo tuo. Vocātur illa munera benedictio qr ex liberalitate dabātur r bono alio:vnde sicut liberalitas r auaritia opponunt ita benedictio opponit auaritie : vt p3.ij.ad corinth.ix.s.qui parce seminat parce metet q i bñdictiōib° seminat i bñdictiōib° metet:r sic opponunt ibi pcitas r bñdictio:r tamen percitas est auaritia.r iterum dicit ibi r preparent repromissam benedictionem:hanc preparatā esse sic q̄si benedictionem non quasi auaritiā.r iste erat modus loquēdi in terra chanaā r sirie.s.q qui petebat ab alio munera dicebat ei vt daret sibi benedictionem:r qui dabat munera dicebat dare benedictionē.sic p3.ō.j.lib.c.xxv. cum dicit ecce Dauid misit nuncios in deserto vt benedicerēt dño nostro.i.vt peterent ab eo benedictionē vel munera.r iterū ibi cū ferret munera abigail ad Dauid dixit ei q̄ propter susci pe benedictionē hāc quā attulit ancilla tua tibi domino meo.i.accipe munera ista r ille respondit.(viuit dñs ante quem sto.qr non accipiā):iste erat modus iurādi Heliseī.sic enim iurauit.ō.3°.sic ēt iurabat Helias p̄cedenti.li.c.xvij.r dixit Heliseus firmiter q non acciperet munera de manu Naamā:q̄liter āt intelligat q heliseus eēt ante dominū declaratū est.ō.3°. (Cūq; vim faceret penitus nō acquieuit).i. Naamā faciebat vim heliseo nō quidē realiter cogēdo qr illud nō esset dare munera s3 inferre iniuriā:s3 vim faciebat orādo instanter vt acciperet.r ista vocat coactio vel vis:qr ille qui aliqualr erat nolens pre verecundia alterius ne videat ptēnere munera sua vel p̄ importunitate petētis acquiescit interdū:r tamē heliseus nullo mō acquieuit r dr nō acquieuit penitus.i.in nullo acquieuit.s.qr non consensit petitiōi Naamā in toto nec in pte.s.accipiēdo oia munera q̄ ille offerebat aut ptē eoz. ¶Considerādū aūt q Naamā faciebat vim vehemēter instando:quia iste est modus qbus seruis dei benefaciēdū est nō solū vt eis bona offeram°:s3 ēt vt eis ad accipiēdū vim īferamus. Sic.n.duo discipuli xpi euntes in emaus r inuenientes in via xpm quē pegrinū putauerunt coegerunt eum vt

B Scōa rño. Naamā nō credidit se posse nāliter sanari xtute aq̄. Pria rō. Scōa rō.

Tertia rō.

†

Urbanitas naamā.

C Munera vocant bñdictio.i.bene data.

†

†

D Seruis dei bñ faciēdū est nō solus eis bona offerēdo s3 ēt rogando r vīz inferendo.

eum vt maneret cū eis ad ſummēdū cibū: luc. xxiiij. ex quo apparet q̄ ſic edocti erant ab ipſo vt facerēt. Sic ēt dr̄ ꝓcedēti. c. q̄ cū trāſiret Heliſeus p vrbē ſunā mulier q̄dā tenuit eū vt comederet ibi panē. i. q̄ſi violenter vel per magnas ꝓeces eum tenuit.

¶An Heliſeus peccaſſet accipiendo munera a Naamam. Nō. xvj.

Nō 16 A

Queretur an Heliſeus peccaret accipiēdo munera a naamā. ¶Aliq̄s dicet q̄ ſic: q̄ ſanitas collata mō ſupnaturali erat aliq̄d ſpūale: munera āt q̄ dabant ei erāt aliq̄d tpale. accipe āt tpale p ſpūali ſacro ſimonia eſt. ¶Itē Heliſeus increpuit valde giezi q̄ accepit munera a Naamā p ſanitate iſta collata: ergo magis ipſe peccaret ſi accipet cū ipſe eſſet vir pfectior: ꝛ tanto peccatū aliq̄ō in eadē ſpē eſt maius quāto eſt in viris pfectionis ſtatus. ¶Rñdendū q̄ heliſeus nō peccaret accipiēdo munera a Naamā. q̄ō patet multiplr. ¶Primo q̄ heliſeus erat pauper nec vacabat agriculture aut alīs negocīs lucratiuis: ſed diſcurrebat p collegia ꝓphetar̄ erudiendo illos ꝛ ꝓſeruando in ſtatu pfectiōis p tpe illo ſicut paſtor cuſtodit gregē ſuū: ſō neceſſe erat q̄ ipſe viueret de aliquibus q̄ donarent ei. ¶Scōo p̄z hoc q̄ aliq̄n recipiebat heliſeus munera: ſicut p̄z de illo viro qui detulit heliſeo panes primitia ruꝫ ꝛ viginti panes ordeaceos ꝓcedēti. c. recipiebat ēt ſuſtētationē a muliere ſunamite: q̄ frequēter manebat in domo eius ꝛ alebat apud eaꝫ e. c. ¶Tertio p̄z q̄ deus interdū iubebat ꝓphetis q̄ ſuſciperēt munera: q̄ ipſe iuſ ſit helie q̄ iret ad viduā ſareptanā ꝛ alleret apud eā ꝓcedēti. li. c. xvij. ¶Quarto p̄z q̄ ꝓſuetudo erat inter iſraelitas q̄ q̄n irent ad cōſulendū ꝓphās dñi ferret eis aliq̄ munera. Sic p̄z. ē. i. li. c. ix. vbi Saul nolebat ire ad Samuelē ad ꝓſulēdū eū q̄ erat ꝓpheta q̄ nō habebat q̄d daret ei: nā dixit q̄d dabimus viro dei defecit panis in ciſternis noſtris ꝛ ſportulā nō habem⁹: ꝛ dixit puer Saulis: inuēta eſt in manu mea q̄rta p̄s ſtateris argenti hanc dabimus viro dei: ꝛ tunc dixit Saul optimus eſt ſermo tuus. ꝛ ſic apparet q̄ cōis ꝓſuetudo erat ferri aliq̄d ꝓphetis q̄n ad ipſos ibat: alīs non erubuiſſet Saul ire ad Samuelez ſine ſportulis. p̄z ēt q̄ Abyas filonites erat ꝓpheta bonus: ꝛ tñ q̄n vxor Jeroboā iuit ad ꝓſulendū eū dixit ei Jeroboā tolle in manu tua decē panes ꝛ cruſtulā ꝛ vas mellis ꝛ vade ad illū: ſi tñ cōſuetudo Abye fuiſſet nō ſuſcipere munera cū Jeroboā cognoſceret eū ex multis tpibus: nō mitteret ei munera: ꝛ tñ miſit ꝛ ille erat ꝓpheta bonus: ergo ꝓſuetudo erat bonor̄ ꝓphetarū ſuſcipere munera q̄ alīs nō poſſent viuere. ¶Quinto p̄z q̄ xp̄s pfectionē vitaꝫ habuit q̄ſ aliq̄s ꝓphetar̄: ꝛ tñ ipſe ſuſcipiebat munera: q̄ō p̄z q̄ iudas q̄ erat diſpēſator xp̄i ſuſcipiebat oīa q̄ dabant chriſto ꝛ expendebat in vſus eius ꝛ diſcipulor̄ ſuor̄ ꝛ ipſe furabat de illis q̄ dabant chriſto: Jo. xij. ſ. dixit aūt hoc non q̄ de egenis ptinebat ad eū: ſꝫ q̄ fur erat ꝛ loculos habēs ea que mittebantur portabat: ergo ēt ꝓphete ſuſcipiebāt munera. ¶Sexto p̄z quia ſi ſuſcipere munera fuiſſet pctm̄ Chriſtus non ſuſcepiſſet munera: ſꝫ ſuſcepit vt dictū eſt: ergo nō erat pctm̄ ſuſcipe in ꝓphis p̄cipue cū nō hr̄ent aliūd vñ vuerēt. Et nō eſt indignū vt illi q̄ ſpūalia ſeminant tpalia metant: ſicut illi q̄ altario ſeruiunt de altario ſuſtētant. j. ad corinth. ix. ¶Nōt tñ ꝓphete recipe illicite pluribus modis. ¶Primo ſi vt ꝓphetet vel vt aliq̄ō miraculū faciat petit aliq̄ō taxatū: ꝛ q̄ ſi minus datur nō faciet: ꝛ iſtud eſt maximuꝫ pctm̄ ꝛ prauiſſima ſimonia: q̄ nullus modus expreſſior eſt vendēdi rem ſpūalē. ¶Scōs modus eſt ſi p miraculo vel rñſo petit aliq̄d nō taxādo ſed relinquēdo in arbitrio dantis: ꝛ tñ ſi nihil ei dēt vel promittat dicit ſe nō rñſurum. ¶Tertius modus eſt q̄n ꝓpheta p rñſo vel miraculo aliq̄d ſperat nihil taxando: ꝛ tñ ēt ſi nihil ei dēt vel ꝓmittat rñdebit. ¶Quartus modus eſt q̄n ꝓphā nihil petit: ꝛ tñ recipit ea q̄ offeruntur tanq̄ in cōmutationē vel equiualentiā p reſpōſo vel miraculo. ¶Quintus modus eſt ſi nō petit ꝛ tñ hꝫ animū recipiēdi: ꝛ alīs nō reſponderet niſi putaret q̄ aliq̄d ſibi dareť. Jn aliis aūt modis q̄ſi regulr̄ ſꝫ ꝓphe vel docēti in ſacra ſcriptura recipe munera: q̄ non recipit illa p ꝓphetia vel doctrina ſꝫ p ſuſtētatiōe ſua in quātū eſt ſpōte datū. ¶Sextus modus pōt addi in quo nō ſꝫ ꝓphe aliq̄d recipe. ſ. q̄n ſcit q̄ ille q̄ ei aliquid offert dat q̄ſi p merito bñficij q̄ō recepit ſiue in miraculi opatiōe ſiue in rñſo de dubio: ꝛ q̄ ex pte illius ſimonia eſt nō dꝫ ꝓſentire ꝓphā q̄ ipſe ſit ꝓticeps huius criminis: ꝛ tñ recipiendo q̄ō alius offert ex hac intentiōe ꝓticipat in crimine iō nō dꝫ recipere. ꝛ ſic dōm q̄ cū Heliſeus eſſet vir bonus ꝛ non hr̄et intentionē corruptā circa receptionē munerꝫ poterat ſuſcipere licite q̄ offerebat Naamā. quādo āt ſit licitū ꝛ q̄n illicitū ꝓphetis ꝛ doctoribus ſacre ſcripture recipere munera ꝛ ex q̄bus cauſis ꝛ de ꝓditiōibus prophetar̄ antiquor̄ declaratū eſt ſatis ꝓcedēti. lib. c. xiiij. ¶Ad primā rōnē i ꝓriū cū dr̄ q̄ ſanitas iſta collata erat ſpūalis ꝛ munera erāt tpalia: ergo ſuſcipe munera erat ſimonia. Dōm q̄ nō valet ꝓſequētia: q̄ ad hoc q̄ cōmitťat ſimonia nō ſolū dꝫ dari ſpūale ꝛ accipi tpale ſꝫ ēt dꝫ dari vnū ꝓ alio: q̄ ſi deť vnū ſine habitudine ad aliud pctm̄ nullus eſt: ꝛ ſic heliſeus ꝓtulerat ſanitatē abſolute ſine taxatiōe alicuius p̄cij ꝛ ſine petitiōe: ꝛ poſtea poterat recipe munera nō habēdo intentionē ad illud q̄ō cōtulerat ꝛ Naamā daret ſine intentiōe comutatiōis: ꝛ ſic nō eſſet ſimonia. ¶Ad ſcōam dōm q̄ Giezi peccauit accipiēdo munera: q̄ nō ſolū accepit ſed ēt petyt ꝛ ēt mentitus eſt ꝛ comiſit alia pctā de q̄bus infra dicēť: heliſeus vero nō petebat ſꝫ offerebanť ei iō nō peccaret ſuſcipiēdo. ¶Quereť vlterius cū licitū eēt heliſeo accipe munera q̄ offerebat Naamā q̄re non accepit illa. ¶Rñdeť q̄ pp multa abſtinuit ab eis. ¶Primo q̄ forte erant magna munera q̄ in aliquo hoie mutare p̄ñt intentionē ad aliq̄d agēdū vel nō agēdū. ſic. n. diſtinguiť in iure q̄ ꝓfens beneficiū vel aliā rē ſpūalē pōt recipe puū munus de quo nō p̄ſumiť q̄ poterit mouere intentionē eius ad ꝓferendū ꝛ non dr̄ eſſe ſimonia: ſi aūt ſit magnū munus q̄ō mouere poſſit intentionē ꝓferētis iudicať ſimonia: eť de ſimo. c. ꝛ ſi q̄nes: ꝛ tñ hic erāt munera magna vt p̄z ſupra iō poterant mouere aliquē. Heliſeus vero voluit a talibus abſtinere. Sed iſtud in Heliſeo non multū cōcludebat: q̄ iſta diſtinctio de magno munere ꝛ puo ſolū eſt pp illos q̄ moueri p̄ñt ad ꝓferendū ſpūalia q̄ alīs non ꝓferrent: ꝛ tamē de Heliſeo manifeſtū erat q̄ ēt ſi eſſent maiora munera nō mouereť. ēt iſta diſtinctio proprie ſꝫ ante collationē rei ſpūalis: q̄ tunc non pōt moueri animus ad ꝓferendū cum iam ꝓtulerit. ꝛ ſic Heliſeus ꝓtulerat iam ſanitatem Naamā. ¶Secunda ratio eſt quia forte lꝫ Heliſeus aſſuetus eſſet recipere munera parua ad ſuſtentationez. ſ. ea que erant in cibo ꝛ potu ſicut recepit a viro venenti de Balſaliſa panes primitiarum ꝛ xx. panes ordeaceos ꝛ frumentum nouum ꝓcedenti. c. tamē non recipiebat munera magna que eſſent potius ad dittandū hominem q̄ꝫ ad ſuſtentandum. ſ. munera ex quibus poterant emi multe poſſeſſiones ꝛ fieri homo locuplex. ſic. n. erant iſta munera Naamā: quia erat multum aurum ꝛ argentū ꝛ veſtes. ꝛ ſic increpuit Heliſeus Giezi dicēs: nūc accepiſti argentū ꝛ aurum vt emas oliueta ꝛ vineas oues ꝛ boues ſeruos ꝛ ancillas. quaſi dicat increpandus erat quia accepit munera ad hoc q̄ efficereť diues emēdo ſupradicta. vnde non ſolū accipere pecuniā ex munere malū erat cum illicite acciperet ſed etiā accipere ad iſtum finem erat malū: ideo dato q̄ liceret heliſeo ſuſcipe: tñ noluit accipere id de quo poſſet ditari. ¶Tertia cā eſt q̄ lꝫ heliſeus nō acciperet pecuniā tāq̄ꝫ in remuneratione ſanitatiſ p̄ſtite: tamē forte naamā offerebat illam in remuneratione collati beneficij ſicut amici ſibi retribuunt in beneficijs: ꝛ tunc ex pte naamā eſſet ſimoniaca intentio ꝛ oblatio ꝛ ſic Heliſeus cognoſcens non deberet approbare factum eius cōmunicando ei in crimine. ¶Quarta cauſa eſt q̄ ad viros bonos ptinet non ſolum cauere a malo ſed ēt ab eo q̄ malū videtur: ſicut apoſtolus dicit ab omni ſpē mali vos abſtinete. Nunc aūt ſi iſtud munus eſſet paruum ꝛ pertinens

Sexto.

Ad primā i contrariū.

Ad ſcōam.

Nō. 17. A

Cū liceret heliſeo recipere munera a naamā q̄re nō accepit illa.

¶Rño.

Prima rō.

Inſtantia.

Scōa rō.

B

Tertia rō.

Quarta ratio.

Nō 16 A

Opponit primo.

Secundo.

Rño q̄ nō.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Conſuetudo erat ꝓphetar̄ ſuſcipere munera.

Quinta rō.

Xp̄s ſuſcipiebat munera.

Sexta rō.

B

Prophetа pōt illicite accipe munera multis modis.

Primo.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Quinto.

ad cibos nullus iudicasset malū de Heliseo accipiēdo illud: qz nō iudicaret q cupiditas mouebat eū: cū Naa-
Quita rō. ⁊ in ptē. ¶Quinta cā fuit qz heliseus erat ꝓnceps oiuz ꝓphetaꝝ ⁊ ptinebat ad modestiā suā abstinere ab isto munere vt alijs aufferret occasionē ꝙrēdi munera. naz forte aliqui ꝓphete erāt nō boni q occasione munez ꝓphetarēt ⁊ ptinebat ad Heliseum erudire in ope ⁊ exēplo oēs ꝓphetas tpis sui: ⁊ si ipse acciperet magna munera alij quoqz acciperēt illa maiora ⁊ oia facerēt occasiōe munerū: iō decuit vt ipse refutaret munera vt alij nō bꝛent occasionē petēdi ⁊ aquirēdi munera. sic. n. paulus apls ꝓbat. j. ad corinthꝫ. ix. licituz sibi eē accipe ⁊ petere tpalia cū ꝑdicaret euāgeliū ⁊ tñ nolluit accipe aliqd: vt pz ibidē sz potius manibus suis laborabat ⁊ puidebat sibi ⁊ bijs q secū erant: vt pz act. xx°. hoc aūt faciebat vt auferret occasionē falsis apls ꝑdicādi pp sola munera q multi ꝑdicabāt vt lucrarent: quos apls arguit dicēs q deus eoz vēter est ⁊ finis interit° ad philipen. iij°. ¶Sexta cā
Sexta rō. est qz forte abstinuit heliseus a muneribus naamā quia erat gentilis nō qdē tāqz illicitū eēt recipe munera gētilium: sz qz gētiles nō cognoscebāt ꝙuersationē ꝓphetaꝝ ⁊ si susciperet munera oblata potissime cū essent magna putaret q recipiebat illa q̄si ꝑ mercede opis sui: iō nolluit aliqd recipe vt ille cognosceret modestiā ꝓphetarū ⁊ q solū ꝓpter deū faciebāt qcqd agerēt. ¶Si āt Naamā fuisset iudeus qz illi cognoscebāt iam ꝙuersationē ꝓphetaꝝ: recepisset forte munera saltē in pte: (dixitqz naamā vt vis). i. cū vidit Naamā q nullo mō volebat heliseus † suscipere munera lz ipse bono aio daret nō indignatus est credēs q ꝓpter virtutē sic ageret ⁊ dixit: vt vis. i. fiat † sicut vis: (sz obsecro ꝙcede mibi seruo tuo vt tollā onus duoꝝ burdonū de terra). i. ꝙcede mibi vt tollaz de terra
B Burdones q sunt. ista duo onera terre ad terrā meā: burdones. n. vocant muli qui ꝑ gnationē equiuocā ꝓducuntur. ⁊ sic volebat portare duos mulos oneratos de terra regni israel in ter † ram suā: (nō. n. faciet seruus tuus vltra holocaustum ac victimā dijs alienis nisi dño). i. iam ego nunqz faciā sacrificiū dijs gentiuz lz soli deo israel ⁊ vocauit eos deos alienos: qz nō erāt dij absolute sz solū reputati dij apud gētes: deus āt israel erat verus deus iō vocauit eū dñm absolute. dixit de holocausto ⁊ victima qz ista sunt duo gña sacrificioꝝ holocaustū. n. est sacrificiū in quo totum corpus aialis crematur ⁊ nihil relinquit offerētibus nec sacerdotibus leui. j. ⁊. vj. victima aūt est sacrificiū cuius q̄dā ps cremat in altari ⁊ alie ptes cedūt in iura sacerdotū vel offerentiū ad hoc q ipsi comedant. ⁊ sic erat in hostia pacifica ⁊ i hostia ꝓ pctō: vt pz leui. iij. ⁊. vj. ⁊. vij. iste modus tenebat apud iudeos ⁊ ēt gētiles sic faciēbāt in sacrificijs deoꝝ suoꝝ: qz aliqñ comedebāt ⁊ bibebant ptes q̄sdā sacrificioꝝ: vt pz deut. xxxij. s. vbi sunt dij eoꝝ in qbus habebāt fiduciā de quoꝝ victimis comedebant adipes ⁊ bibebāt vinū libaminū. Naamā āt dixit q iaz nullū genus istoꝝ sacrificioꝝ faceret dijs gentium.

¶An peccaret naamā si post sanitatem istam receptam sacrificaret ydolis. Qō.xvij.

Qō.18. A **Queretur** an peccaret Naamā faciēdo iaz sacrificiū dijs gentiū. ¶Rñdēdum q Naamā non solū nunc peccaret si deinceps coleret ydola ⁊ faceret eis sacrificiū: sz etiā ante hoc qñcūqz colebat illa ⁊ faciebat aliqs cerimonias peccabat mortaliter: nā nulluz tps fuit in quo boies excusarent colendo ydola. Sic enim dicit apls ad ro. i°. q inexcusabiles sunt oēs qui errauerunt a cultu vere deitatis: qz nāliter poterant cognoscere verā deitatē ꝑ ea q facta sunt. Dicenduz tñ q si deinceps Naamā coleret ydola peccaret valde grauius q̄z primo ⁊ hoc pp duo. ¶Prio qz lz nāliter Pria rō. oēs boies cognoscere possint verā deitatē tñ expressius ⁊ manifestius illā cognouit naamā in miraculo sibi ostēso. s. q nullus de dijs gētiū poterat eū sanare ⁊ de° israel sanauit eū. vñ ipse dixit q solū erat deus in israel ⁊ nō in alijs gētibus: vt pz in lra. Nūc ergo sciēs verā deitatem magis puniēdus eēt q̄z pri° si coleret ydola: iuxta illud: seruus sciens voluntatē dñi ⁊ non faciēs plagis vapulabit multis: qui aūt nō cognouit ⁊ non fecit digna plagis vapulabit paucis Luc. ix°. ¶Scō' peccaret grauius q̄z prius propter maiorē ingratitudinē. nā ante hoc tenebatur nō recedere a cultu dei veri ꝓpter hoc q deus erat ⁊ qz gñalis benefactor erat: nunc vero tenebat ei ꝓpter pāle bñficiū. s. ꝓpter sanitatē ei collatā: si ergo post hoc coleret ydola q̄ non sanauerant eū ⁊ relinqueret deū verum qui eū sanauerat valde ingratus esset ⁊ peccaret nimis. ¶Quereꝫ vlterius an teneret post hoc Naamā colere deū israel. ¶Rñdendum q deus israel est verus cui oēs tenent tanq̄z deo ⁊ creatori ⁊ gubernatori ⁊ propter ipsuz tenemur primo non colere aliū in deū. nā maxima offensa q̄ deo fieri pōt est q colat alius in deum ⁊ iō magis tenemur ad nō colendū aliū negatiue q̄z ad colendum ipsum affirmatiue: ⁊ ista fuit causa q̄re primum ꝓceptū fuit negatiuū potius q̄z affirmatiuū. s. non habebis alios in deos ⁊ babebis me in deū. ⁊ si poneret affirmatiuū. s. babebis me in deū solū ēt intelligeretur negatiuum. s. nullū aliū babebis in deū: ⁊ tñ posuit negatiuū qz magis obligabamur nō colere deos alienos q̄z colere ipsum. ¶Scōm est ad qō tenemur deo vt ipm colamus sed cultus ꝓsistit principalr in aio. s. in fide spe ⁊ charitate: nā bis tribus colit deus: vt ait Augu. in encheredion. ⁊ ad hoc tenent oēs boies. s. credēdo q deus est ⁊ q remunerator est vt pz ad hebr. xj. ēt debent bre charitatē ad ipsum diligēdo eū: qz bonus est ⁊ regratiādo ei ꝓ beneficijs collatis. etiam sperare pñt ⁊ debent de eo bona: qz ipse gubernator est vniuersi. ista tria cū recte homo habet deū colit. ⁊ ab bis nullus homo vnq̄z excusatus est eo q ista sunt inuisibilia dei que cognosci pñt a creatura mundi. i. ab boie ꝓ ea q facta sunt ad ro. i°. ¶Preter hec āt tenent oēs boies exhibere deo quendā cultuz exterius: vt non solū cor nostrum deo se subijciat sed etiā omnes partes nostre. sed iste cultus exterior non est determinatus: qz pōt homo colere deū se humiliando corazꝫ illo vt flectendo genua in signum obedientie vel potest colere ipsum orando ad eum in signū deuotionis vel faciendo sacrificia de pecorib° in signū excellētie ⁊ deitatis eius: vel ieiunādo ⁊ abstinēdo a delectabili ꝓpter ipm. ⁊ gñaliter in quocūqz actu bono relato ad deū in quātum nos tenemur ei ad seruitutē quandam ꝙfistit actus latrie. sz q determinet homo ad istum vel ad illum actū cerimonie non cadit de iure nature sub obligatione: sed sufficit q homo aliquam cerimoniam exteriorem exhibeat deo quecunqz illa sit. de Naamā dicendū q ad omnia ista tenebatur cum ista omnes naturaliter obligent: ⁊ tñ postq̄z sanatus est an teneretur ad aliquē cultū specialez deo est dubium. ⁊ dicendū verum esse q tenebatur eū colere magis q̄z prius: quia non solū nunc eum colere debebat vt deū sed etiam vt specialē benefactorē: ⁊ tamē nō ꝓpter hoc obligabatur ad exhibendum istas cerimonias vel illas. s. cerimonias sacrificioꝝ quas faciebāt bebrei vel quas faciebant alie gētes: quia ius naturale nō obligabat specialiter ad aliquas sz tenebatur ad plures cerimonias q̄z prius licet non determinate ad istas vel ad illas.

¶An naamā post istā sanationē tenebat effici bebreus ⁊ an effectus fuerit vel teneret seruare legez Moysi ad hoc vt saluus fuerit. Qō.xx.

Qō.20. A **Queretur** vlterius an naamā post istā sanationē factus est bebreus ⁊ an obligatus fuit ad suscipiendum legem bebreorum. Ad primum dicendū q non factus est bebreus sed solū cessauit a cultu deoꝝ gentilium ⁊ voluit manere in cultu dei israel nō tñ astrictus ad legem bebreorum. hoc pz quia naamā dixit heliseo nō faciet seruus tuus vltra holocaustū aut victimā dijs alienis nisi dño. manebat tñ in terra firie: qō pz qz ipse voluit manere i dignitate sua ⁊ ire cū dño suo ad tēplū ydoloꝝ ⁊ pp hoc orauit vt Heliseus deprecaret dñm ꝓ ipso ne reputaret sibi in pctm si introiret in templum Remon cum domino suo et adoraret illo

Scōa rō.

Qō.19. A An teneret naamā colere deum israel ⁊ quē cultuz tenebat ei exhibere.

Pria rō.

Scōa rō.

Mota.

Cultus exterior dei. s. latria nō ē determinatus in aliq̄ certa cerimonia.

B Naamā tenebat post liberationē colere deū israel.

Pruma rō.

illo adorante. ꝛ tñ si Naamā hebreus fuisset non reuersus esset in terrā syrie ꝫ māsisset in terra israel: qr hebrei nō ꝓueniēter manebāt extra terrā israel ꝓpter diuersam cōicationē gentiliū ꝛ ipsoꝝ. etiā qr obligabanť ter in anno venire ad sanctuariū dñi. Exo. xxiij. ꝛ. xxxiij. ꝛ deut. xvj. ꝛ tñ habitātes extra terrā israel non poterant cōuenīter venire tpibus istis. etiaꝫ lex semp dicit q aduene debebāt eē inter israelitas. s. ꝙuersi debebāt habitare in terra israel: vñ sepe dr hō de filijs israel ꝛ de aduenis q pegrinanť inter vos leui. xvij. ꝛ in multis locis. ¶ Itē si Naamā suscepisset legē hebreoꝝ nō ꝓmitteret ei q offerret sacrificiū extra sanctuarium dñi: ꝛ tñ ipse dixit q non offerret vltra sacrificiū dijs alienis ꝫ soli deo israel: ꝛ ad hoc portauit duo onera terre de terra israel vt faceret in eis altare: ergo nō erat hebr⁹ qr tūc nō posset qs cū eo dispēsare ꝫ legē dei. ¶ Itē si Naamā factus fuisset Hebreus circūcideret: ꝛ tñ nō circuncisus est nec instructus fuit in lege: vt colligiť hic ex circūstātia lr̄e: qr soluꝫ dixit ad Heliseū q ꝓ vno solo oraret ad dñm. s. ne imputareť ei in pctñ adorare in tēplo Remon cū dño suo: ergo non fuit factus Hebreus. ¶ Quereť vlterius an obligabať Naamā accipere legē hebreoꝝ postq̄ sanat⁹ est. ¶ Aliqs dicet q sic: qr dato q gentiles possent salvari tpe quo durabat lex Moysi in sola lege nature. s. q nō colerēt ydola nec facerēt alia mala q̄ eēnt ꝙtra dictamen rōnis ꝛ ꝓ hoc solū sine obseruatione legis Moysi vel alicuius alterius cerimonie poterāt saluari: quia lex Moysi non obligabat eos. ꝛ sic Augu. vult platonē salvum esse ꝛ multos alios de pbis qui ad vnguem vitia coꝛrexerunt: ꝛ non erat verisimile de eis vllo mō q ydola colerent: sed colebant verū deum. sed de istis dicent quidam q cū cognoscerent aliquē esse vex deum ꝛ vnicum tenebanť colere eum ꝛ non ydola: qr tñ nesciebat qs esset ille deus. s. an ille quē colebant hebrei vel quez coleret alia gens vel forte qui a nulla gente coleret non obligabantur ad legem iudeoꝝ vel ad ritus alicuius gentis specialis. Hoc patet ex eo qō fecerunt athenienses: quia ipsi erāt sapiētioꝛes alijs hominibus ꝛ per philosophiam inuenerunt esse vnicum vex deum: sicut Aristoteles ꝓbat. ix°. metha. in fine. s. esse vnicum rectoꝛem ꝛ principem vniuersi ꝛ non posse dari plures principes equales sed vnū primum: ꝛ in fine. viij. philistinoꝝ. ꝓbat esse vnicum primū motoꝛē incoꝛporeuꝫ. ꝛ ob hoc cū athenienses ꝫm ritum vulgarem plures deos colerent inter eos posuerunt vnū altare ꝓ deo vero ꝛ illum vocauerunt ignotum: ideo non fecerunt ei simulacrum sicut ceteris dijs: sed posuerunt titulum altare dei ignoti. Et cum beatus Paulus circuiret oia altaria deoꝝ Athenienſiū vidit altare dei ignoti ꝛ dixit Athenienſibus iste est deus quem ego ꝓdico. si tamen athenienses sciuissent q deus verus erat ille quē colebant hebrei nō vocauissent eum ignotum: de hoc acť. xvij. isti ergo non tenerentur ad legē hebreoꝝ quia nesciebāt deū hebreorum esse vex deum. Naamā tñ non solū sciebat esse aliquē deum vex: sed etiā sciebat q ille erat deus hebreorum: naꝫ dixit vere scio q non sit deus in vniuersa terra nisi tantū in israel vt patet in littera: ideo iste non solum teneretur colere deum vex sed etiam colere eum scōm legē hebreoꝝ cum illa sola gens coleret eum. ¶ Rñdendum q dato q constaret gentilibus solum deū hebreoꝝ esse verum deum non tenebantur viuere in lege hebreorum. ¶ Primo quia nesciebant an lex illa data fuisset a deo vero ꝫ illa gens deum verū coleret: ꝛ satis poterat illa gens colere eum sine aliqua lege data ab ipso. iō ad hoc q gentiles scirent istam legē dataꝫ fuisse a deo oportebat q probaretur eis ꝓ aliquod miraculum. ¶ Secūdo patet quia dato q constaret istam legem datam fuisse a deo vero non obligabat gētiles. nam aut obligaret eos quia ius nature dictabat illam debere obligare: aut obligaret ex ꝓcepto dei. non primo modo quia lex nature non determinat aliquā cerimoniaꝫ particularē ad colendum deum: ꝫ omnia ista sunt ex quadā positione diuina vel humana. Non scōo modo quia deus nō obligauit ad illā legem aliquos nisi israelitas: quia soli israelite acceperūt illam a principio: ꝛ illos spāliter accepit deus in populum exo. xix. lex tñ non obligat nisi illos quibus datur. si tamē aliqui volebant transire ad ritum iudaicū circunci debanť ꝛ tūc obligabanť seruare legē. ꝛ ob hoc sepe in leuitico ꝛ libro numeroꝝ dr homo de filijs israel ꝛ de aduenis q peregrinanť inter vos. isti tñ pegrini. i. conuersi sponte conuertebanť ꝛ nō ex aliqua obligatione. Sic ꝫ exo. ix°. s. q si quis pegrinoꝝ in vestram voluerit transire ad ritum vestrum colēdi deum: ꝛ sic non erat ex obligatione transire ad ritum iudaicū. ¶ Itē ꝫ hoc in Naamā quia ipse ꝓmittebat se doctrine ꝛ dispositioni Heliſei ꝛ si Heliseus videret eū obligatū eē ad tenēdaꝫ legē iudeoꝝ consuluisset ei in omni casu: sed non consuluit tenere illam dans licētiam sacrificādi in terra sua ꝛ manēdi in statu illo de quo in littera: ergo non obligabatur seruare legē iudeoꝝ quāc̄ sciret deū israel esse verum deum. ¶ Queretur vlterius ad quid volebat Naamā portare duo onera terre de terra israel in syriaꝫ sc̄z qd facturus erat de terra illa. ¶ Rñdēdū q Naamā volebat facere sacrificia deo israel ꝛ ad hoc volebat constituere ei vnum altare de terra in regione sua: iō voluit portare de terra israel terraꝫ de qua faceret illud altare: ꝛ quia ad hoc sufficiebant duo onera burdonum petiuit duo onera ab Heliseo. q aūt peteret ad hoc ꝫ qr dixit obsecro concede mihi seruo tuo vt tollam onus duorum burdonū de terra. ꝛ sequiť cā. s. non enim faciet seruus tuus vltra holocaustū aut victimā dijs alienis nisi dño si tamē non faceret ad istuꝫ finē faciēdi altare de illa frustra subiunxisset tanc̄ cām. s. non faciet seruus tuus vltra holocaustum dijs alienis. fecit aūt altare de terra qr voluit in hoc immitari ꝙsuetudinē hebreoꝝ: nam deus iusserat exoď. xx°. altare de terra facietis mihi: ita ergo Naamā colēs deum hebreoꝝ voluit sequi p̄ceptum illius in hoc. ¶ Quereť vlterius dato q Naamā vellet facere altare de terra ad qd ferebat illā de terra israel: quia sufficiebat q acciperet terrā de syria. ¶ Rñdēdū q Naamā fecit hoc primo ex deuotione: nam cum ipse in terra israel sanatus fuerit voluit potius de terra regionis illius facere altare ad colēdū dominū c̄ de terra alterius regionis. ¶ Scōa cā est pp religionē ꝛ sanctitatē terre: nā terra israel reputabať sancta qr ibi colebať deꝰ verus ꝛ tenebať lex ab illo data: terra aūt alia nō erat sic sancta: iō voluit de terra israel accipere terrā p̄o altari. ¶ Tertia cā fuit qr naamā volebat facere altare in quo deꝰ acceptaret sacrificia: ꝛ qr terra syrie erat repleta ydolis reputabať cōtamināta ꝛ credebat q deus non acceptaret sacrificia facta in altari de terra illa: iō accepit terram de regione israel. ¶ Quarta cā ꝛ efficatioꝛ fuit: qr naamā volebat iam colere deū israel ꝛ nō ydola: iō in signū huius voluit accipe terrā de regiōe illa q̄ erat subiecta deo israel ꝛ non de regione subiecta ydolis. ꝛ hoc ꝫ in littera cū dixit Naamā obsecro vt tollā onus duorum burdonū de terra: nō. n. faciet seruus tuus vltra holocaustum aut victimā dijs alienis nisi dño. q. d. qr non faciaꝫ vltra sacrificiū ydolis ꝫ dño nolo altare facere de terra ydoloꝝ ꝫ de terra dei. ¶ Quereť vlterius cū Naamā vellet portare terrā ad faciēdū altare de terra israel q̄re petebat illā ab heliseo: qr ꝓpria auctoꝛitate poterat illā portare. ¶ Rñdēdū q Naamā fecit hoc ꝓpter multa. ¶ Primo qr putauit sibi illicitū eē ferre illam nisi Heliseus daret. s. qr ipse fuerat hucusqz ydolatra. q ergo nūc ꝓpria auc̄te portaret terrā sanctā in terrā ydoloꝝ videbať illicitū nisi ꝓcederet Heliseꝰ. ꝛ istud erat in duobus. primo qr ipse erat ydolatra cui videbať illicitū ꝓpria auctoꝛitate hoc attēptare. scōo qr ferebat terrā sanctaꝫ in terram ydolorum ꝛ in hoc videbať p̄iudicare deo. Credidit aūt q Heliseus qui erat ꝓpheta maximus haberet vices dei in hoc ꝛ posset dispensare q istud fieret: ꝛ ob hoc petiuit ab eo licentiam portandi terram dicens obsecro concede mihi seruo tuo vt tollam onus duorum burdonum de terra: in quo innuit quod si non concederet ei non esset sibi licitum. ¶ Tertia causa fuit ad

Scōa rō.

Tertia rō.

Qō. 21. A An obligabatur accipere legem hebreoꝝ.

Rño aliquorum.

Plato ſm augu. saluatus est.

Gētiles q̄z̄ls cognoscerēt deuꝫ hebreoꝝ eē vex deū nō tenebāť viuere i lege hebreoꝝ.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Qō. 22. A Naamam q̄re voluit portaŕ duo onera terre israel in siriam.

Rño.

Prima cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Quarta cā.

Qō. 24. A Quare petyt ab heliseo terram israel.

Rño.

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Qō. 23. A Quare tulit terrā de israel ad faciēdū altare qr sufficiebat accipere ō terra syrie.

auctorizandum factū:quia dato q; Naaman posset face re hoc ꝓpria auctoritate tñ credidit q; eēt sanctius si fa ceret auctoritate Helisei:q; ꝓcessio sua vel ꝓceptū face ret actū istū esse sanctiorē. ¶Quarta causa fuit quia vo luit Naamā informari ab Heliseo circa istud altare qō intēdebat facere an forte aliquo mō eēt illicitū vel quid deberet obseruare in illo:ꝛ cuꝫ q̄reret istud ab Heliseo ipse rūderet sibi de cerimonijs quas deberet seruare:iō petiuit vt ꝓcederet ei terrā ad faciēdū altare:(non.n.fa ciet seruus tuus vltra holocaustū aut victimā dijs alie nis).i.bucusq; non cognoui deū israel esse deū vez iō fa ciebā sacrificia dijs alienis:sꝫ vltra nō faciaꝫ:(nisi dño) i.non faciā sacrificia dijs alienis sꝫ faciā sacrificia dño.i. deo israel.(hoc aūt solū est de quo deprecer is dñm ꝓ seruo tuo).i.ꝓ vna re sola oro te vt roges dñm ꝓ me ne imputet mihi ad peccatū.q.d.nullo mō colā iam ydola sed deuꝫ vez:nec erit in me aliquid reprehēsibile in quo putē me peccare nisi vnum solū.s.q; aliq̄n intrabo cū do mino meo rege in templū Remon ꝛ eo adorāte ego ado rabo:q; ipse inclinabit sup manū meā:iō oro te vt roges ꝓ me.dicebat hoc Naamā q; sciens Heliseum esse san ctissimū putabat ipsum posse obtinere apud dñm ne im putaret hoc sibi in pctm:(q̄n ingredit dñs meus tēpluꝫ Remon vt adoret)Remon est nomē ydoli siroꝝ ꝛ tem plum huius erat in damasco ad q̄ Benadab rex ibat vt adoraret:(ꝛ illo imminēte sup manū meā si adoraue ro in templo Remon adorante eo in eodē loco).s.quan do ibat Benadab rex sirie ad adorādū in templū Re mon:Naamā q; erat princeps militie ꝛ valde carus regi ibat ad latus eius ꝛ rex sustentabat sup manū eius pre teneritudine:ꝛ q̄n rex debebat flectere genua ad adorā dum ydolū oportebat q; Naamam flecteret etiā genua vt posset sup brachia eius inclinari ꝛ sustentari rex.iste modus est magnaꝝ dñarum delicataꝝ nimis q̄ pre tene ritudine nimia se sustētare nō pñt:aut significant se non posse ꝛ mouent inixe sup alias mulieres vel sup viros. Sic.n.dr hester.xv.de ipsa hester assumpsit duas famu las ꝛ sup vnam quidē innitebat q̄si p delitijs ꝛ nimia te neritudine corpus suū ferre non sustinens:altera autez famulaꝝ sequebat dominā defluentia in humū indume ta sustentās. Sic enim reges siroꝝ nimia teneritudine vtentes vt femine sup brachia viroꝝ innitebant cū mo uerent ꝛ q̄n inclinarent. Naamā autem exhibebat regi Benadab istum famulatū.s.q; oportebat eū sustentare regē:ꝛ sic q̄n rex inclinaret ad adorandū oportebat q; ēt tunc ipse genua flecteret:ꝛ hoc putabat esse peccatum.ꝛ ꝓ isto solo orabat Heliseū vt rogaret dñm ꝓ ipso.q.d. quia nunq̄ aliꝫ introiret in tēplū ad adorandum ibi ꝛ si ibi adoraret nolebat q; oraret ꝓ ipso Heliseus:quia in tali casu non putabat sibi remittendum a deo. ¶Scien dum etiā q; Naamā non putauit peccatū esse ingredi in templū ydoli sed adorare coram eo flectendo genua:q; istud ptinebat ad quendā honorē dei iō nō petijt vt he liseus oraret ꝓ eo vt remitteret sibi si intraret in tem pluꝫ remon:sed si adoraret in tēplo illo:(vt ignoscat mi hi dñs seruo tuo ꝓ hac re).i.oro q; petas a dño veniaꝫ mihi seruo tuo ꝓ hac re si peccauero adorās coram ydolo Remon:(q; dixit ei vade in pace).i.vade q; faciā q̄ pe tis. In quo innuit Heliseus q; deus remitteret Naamā id q̄ petebat:(abijt ergo ab eo electo terre tpe).i.recef sit Naamā ab Heliseo electo tpe terre.i.electo ꝙuenien ti tpe scōm conditionem terre illius.s.quia forte in terra illa erat aliq̄ tps in quo ꝓmittebant extranei exire de regno ꝛ in alijs tpibus non ꝓmittebantur:ꝛ Naamā re cessit in tempore illo in quo poterat recedere ꝑm consue tudinem terre:in hebreo dicit(abijt ab eo per spacium terre.)ad idem ptinet ista sententia ad quod littera no stra.s.q; abijt Naamā ab Heliseo per spaciuꝫ terre.i.in tēpore illo in quo erat conueniens recedere ꝑm consue tudinem terre.ꝛ non significat hic spaciū magnitudinē quandā vie sed tps in quantū tps dicit magnitudinem continuam sicut locus.

¶Quare Heliseus ꝓcessit licentiā Naamā q; adoraret

Quarta ra tio.

B

†

†

†

†

†

†

†

Reges sirie effeminati.

Hester te neritudo.

C

coꝛā ydolo remō q; istō videbat idispēsabile. Qō.xxv.

Queretur quomodo Heliseus concessit li cētiā Naamā vt adoraret coꝛā ydolo remon:q; istud ꝓ se malū est ꝛ ꝓ se mala nō sunt dispensabilia. ¶Aliquis forte dicet q; Naamā nolebat adorare ydolū:sꝫ volebat fingere se adorare q̄n intraret cum dño suo in tēplū:iō poterat dispēsari cū eo. ¶Sed dicēdū q; ēt hoc non stat quia sicut adorare ꝓ se malū est in ydolis ꝛ non est dispēsabile:ita ostendere se adorare ydola ꝓ se malū est ꝛ non est dispēsabile sꝫ potius dꝫ ali quis moꝛi q̄ꝫ coꝛā alijs ostēdere se colere ydola. Et non solū de ydolis sꝫ ēt de q̄cunq; transgressione legis vel re cte rōnis idē est.sic pꝫ de Eleazaro iudeo.2°.Machab.vj. quē serui antiochi dure occidere volebāt nisi comederet carnē porcinā:ꝛ qdā miserati eius ꝓpter amicitiā anti quā dabāt ei aliā carnē quā liceret ei comedere scōm le gem ꝛ putaret ab oībus astantibus eē caro porcina ꝛ sic euaderet mortē.ipse vero potius voluit amarissime mo ri q̄ꝫ in illā simulationē incidere:iō non licebat Naamā fingere se colere ydola. ¶Aliqui aūt dicūt q; istud illici tum erat:ꝛ tñ q; Naamā erat neophitus Heliseus dispē sauit cū eo.sic ēt dicunt q; dispēsauit q; posset facere alta re extra terrā israel in quo sacrificia faceret deo:ꝛ tamē deus iusserat q; non fieret sacrificiū nisi in sanctuario le ui.xvij.ꝛ deut.xij. ¶Sed dōm q; istud deficit in duo bus.¶Primo q; isti vocant Naamā neophitū ꝛ tñ falsuꝫ est:q; neophitus vocat ille q; nouus est in aliqua fide vel religione vt inter hebreos ille qui nouiter ꝙuertebat de gentilitate ad iudaismū statim post circūcisionē vocaba tur neophitus.etiam conuersus ad Christum mox post baptismū vocat neophitus.sed Naamā non conuersus fuit ad ritum iudaicū:q; nō circuncisus est nec suscepit legē:vt supra probatū est in quadā qōne:ergo non pote rat dispēsari cū eo ꝓpter hoc q; neophitus eēt. ¶Secū dus defectus est quia cum isto non potuit dispēsari siue eēt neophitus siue non. De primo pꝫ q; fingere colere se ydola est ꝓ se malū ꝛ talia non sunt dispēsabilia. De scōo pꝫ q; Naamā non erat neophitus ꝛ ꝓpter non erat obligatus ad aliquā legē iudaicam: vt supra ꝓbatū est: ꝛ tñ dispēsatio est q̄dā iuris relaxatio cū cause cognitio ne ergo cū quis non est obligatus ad legē nō opꝫ q; cum illo dispenset in illa lege:sꝫ iste non erat obligatus ad le gem iudaicā ergo ꝓpꝛio motu poterat agere contra illā nec oportebat q; cum eo dispēsaret. ¶Dicendū ergo q; Naamā nō petiuit dispensationē aliquā nec heliseus di spensauit cū illo nec poterat.¶Pro quo sciendū q; Naa mā nolebat colere ydola nec ēt volebat fingere q; cole bat illa.s.frequēter se humiliādo coꝛā illis vt putaretur colere illa:q; in hoc non poterat dispēsare Heliseus cū eēt ꝓ se malū.sꝫ habebat Naamā officiū sustentādi do minum suū regē sirie q̄n ambulabat ꝛ quādo adorabat coram ydolis:ꝛ tñ non poterat sustentare eum Naamā quin etiā flecteret genua coꝛā illo ydolo coram quo fle ctebat rex genua:ꝛ tūc non flectebat Naamā genua vt adoraret ydolum:nec vt rex putaret q; adorabat ydo lum:sꝫ q; non poterat sustentare regē flectētē genua nisi ipse quoq; flecteret.ꝛ tunc dicēdū q; Naamā nullo mo do peccabat quia nihil faciebat ad cultū ydoli nec signi ficabat se facere:sꝫ exequebat offiū suū:iō sicut in quoli bet alio loco nō peccaret Naamā inclinando genua ad sustentandum dñm suum:ita nec in templo coꝛā ydolis cū ipse nullū respectū hꝫet ad ydola. Sic enim si eēt ali qs christianus vel puella christiana captiua in terra sar racenoꝝ ꝛ labētes vestes domine sue teneret ne in terrā caderent:ꝛ sic intraret cū domina sua in templum ma chometi ꝛ maneret ibi atq; flecteret genua q̄n domina inclinaret se in terrā non peccabat ex hoc:si non intende ret ꝓ hoc aliquā reuerentiā exhibere machometo. Ideo cum Naamā non peccaret in hoc non egebat aliqua di spensatione:nec Heliseus dispensauit cū illo sꝫ Naamā habebat ꝙscientiā meticulosaꝫ timēs q; peccaret in hoc: iō oꝛauit Heliseum q; rogaret dñm ꝓ illo.s.si aliquid in hoc delinquebat q; ignoscereꝫ sibi.ꝛ Heliseus nō dispē

sauit

Qō.25. A

Ꝓria rño.

Christianꝰ potiꝰ dꝫ eli gere ama rissime mo ri q̄ꝫ coꝛaꝫ alijs aliā le gē ve vt si mulate co leꝛ seu quā cūq; trans gressionem seu simula tionē legis xpi vel vis nālis facē ꝛ ad hoc dat sacrm ꝙfir mationis.

Scōa rño.

Cōfutatio.

Ꝓria rō.

Jn.q.20.

Scōa rō.

Jn.q.21.

Rño aucto ris.

Bonū exē plum.

Nota casū in quo quis intrās tem plū macho meti flectē do genua nō peccat.

Qõ. 26. A Quo heliseꝰ dispẽsauit cũ naamã qꝫ faceret altaꝛ extra terrã israel qꝫ solũ debebat eẽ altare in sanctuario ad offerẽdũ sacrificia ex lege leuitica.

sauit cum illo sed declarauit sibi qꝫ nõ erat illicitũ: ꝛ hoc erat qõ dixit vade in pace. i. vade securus de hoc qꝛ non peccabis vel orabo ego dñm ꝓ te ne pecces. ¶ Quereꝛtur vlteriꝰ quo heliseus dispẽsauit cũ Naamã vt faceret altare in terra sua ad immoladũ dño cũ istud eẽt contra legẽ leui. xvij. ¶ Dicendũ qꝫ nõ dispẽsauit heliseus cũ Naamã nec poterat vllo mõ cũ eo dispẽsari: qꝛ dispẽsatio est relaxatio iuris: ꝛ tñ hic non relaxabaꝫ qꝛ tunc relaxaꝫ qñ aliquis obligatus est ad aliquem rigoꝛẽ iuris ꝛ fit qꝫ non sit obligatus ad illũ ꝛ tñ hic nõ erat Naamã obligatus ad suscipiendũ legẽ iudaicã nec ẽt susceperat illã vt supꝛa ꝑb atũ est: iõ impossibile erat cuꝫ eo dispẽsari. Erat tñ ista lex dispensabilis si fuisset Naamã iudeus nã facere sacrificiuꝫ in vno loco determinato mandatuꝫ cerimoniale erat ꝛ omnia talia sunt dispensabília ꝛ sepe dispensatũ est in eis: nã Samuel faciebat sacrificiũ in ramatha. s̃. j. li. c. vij. ꝛ in maspha t. c, ꝛ in Galgala t. li. c. xj. ꝛ xij. ꝛ tñ in nullo loco istoꝝ erat tunc sanctuariũ sed in vꝛbe nobe vt declaratũ est eo. li. c. vij. etiã helias sacrificium fecit in monte carmelo ꝑcedẽti. lib. c. xvij. Dauid quoqꝫ sacrificauit in monte moꝛia vel in monte syon qõ idẽ est in area oꝛnam iebusei vt pꝫ. s̃. ij. li. c. vltimo. ꝛ j. paralipo. c. xxj. ꝛ tñ oẽs isti licite imolauerunt. Sic igiꝫ deus poterat dispensare ꝓ heliseũ cum Naamã in ista lege. s. qꝫ posset sacrificiũ facere in terra sua. Et nõ potuit fieri dispẽsatio qꝛ non erat obligatus legi. cum aũt dꝛ qꝫ heliseus concessit Naamã ferre duo onera terre de terra israel ad faciendũ altare. Dõm qꝫ nõ dispensauit cuꝫ eo vt faceret altare extra terrã israel ſ̃ declarauit ei hoc sibi licere ex iure cõi sine dispensatione aliqua.

† ¶ Dixitqꝫ giezi) hic ponit. tertiũ huius capituli in quo Giezi ꝓ munꝛe petitione ab heliseo increpaꝫ ꝛ lepꝛa vulneraꝫ ꝛ dꝛ (dixitqꝫ Giezi puer viri dei) istud qõ sequꝛtur dixit Giezi in coꝛde suo: nã vidit qũo heliseus noluerat recipere munera Naamã ꝛ ipse concupiuit illa ꝛ cogitauit q̃liter peteret a Naamã. Vocaꝫ aũt giezi puer viri dei. i. heliseꝰ qꝛ ministrabat ei semper ꝛ ibat cuꝫ eo quocunqꝫ ipse iret (pepercit dñs meus Naamã siro isti) † i. abstinuit se ab eo. s. non accipiendo munera illius. naꝫ non accipiendo seruabat integras diuitias eius: ideo dicebaꝫ parcere illi non diminuẽdo illas cũ potuisset diminuere accipiendo eas (vt non acciperet ab eo q̃ attulit) † Naamã attulerat maioꝛẽ ptẽ pecuniaꝝ ꝛ auri ꝛ argenti ꝛ vestiũ q̃ supꝛa noiank ad donandum heliseo si sanaret eũ ꝛ hec noluit accipere (viuit dñs qꝛ currã post eum ꝛ † accipiam ab eo aliquid). i. iuro ꝓ deum qꝫ curram post ipm iam recedentẽ ꝛ recipiã ab eo aliquid non dixit hoc Giezi exterius sed intra se ꝛ ponit istud iuramentuꝫ ad significandũ firmã deliberationẽ eius ad currendũ post Naamã. nam sicut ꝓ iuramentũ cõfirmant verba nostra ita cũ interius firmiter deliberasset Giezi pꝛosequi naamã: ponit iuramẽtũ ad significandũ illã firmitatẽ pꝛopositi.

Qõ. 27. A Quare nõ dixit Giezi qõ accipet oia q̃ Naamã obtulerat heliseo.

¶ Quereꝫ q̃re Giezi dixit ꝛ accipiã aliquid ab eo ꝛ non dixit qꝫ acciperet oia que Naamã obtulerat heliseo. ¶ Rñdendũ qꝫ Giezi voluerat oia bñe que Naamã obtulerat ꝛ tñ putabat se nõ posse bñe illa: ideo conatus est vt haberet aliquid de illis. ¶ Prima cã quare putauit qꝫ non posset bñe oia fuit qꝛ ad hoc qꝫ peteret aliqd a Naamã opoꝛtebat qꝫ fingeret aliquã cãm valde verisimilẽ ꝓpter quã naamã daret sibi qõ petebat. nã naamã viderat qꝫ heliseus nullo mõ voluerat accipere munera nec ptẽ eoꝝ quãq̃ Naamã insisteret: qꝫ ergo nunc peteret opoꝛtebat qꝫ mouereꝫ ex aliqua cã verisimili ꝛ de nouo emergenti: ꝛ qꝛ non poterat Giezi excogitare aliquã cãm ꝓpter quã verisimile esset qꝫ heliseus peteret oia q̃ sibi offerebat priꝰ Naamã non petiuit oia. ꝓ pua aũt re potuit inuenire cãm verisimilẽ: ꝛ sic erat qꝫ venissent duo iuuenes de monte efrayn ad heliseuꝫ ꝛ qꝫ ꝓ eis vellet vnum talentũ argenti ꝛ duas vestes mutatoꝛias ꝛ hoc credidit verisimile naamã: ideo non soluꝫ dedit ei vnuꝫ talentũ sed duo vt pꝫ in lꝛa.

Prima cã.

Scda cã.

¶ Scda cã fuit quia si Giezi peteret oia munera que uaamã offerebat heliseo vel magnaꝫ ptẽ eoꝝ non posset ipse solus repoꝛtare illa sed opoꝛtebat qꝫ multi de viris Naamã rediꝛent cuꝫ eo ꝛ tunc res fieret manifesta heliseo ꝛ culpareꝫ ab eo nimis: ideo petiuit modicũ qꝫ ipse solus posset poꝛtare ꝛ sic res lateret. petiuit ergo vnũ talentum argẽti ꝛ duas vestes mutatoꝛias. ꝛ qñ postea dedit duo talenta Naamã Giezi ꝛ vestes duas ꝛ fecit qꝫ ferrent eas duo pueri sui conatus est Giezi occultare rem quia non venit ad domum vsqꝫ ad noctẽ vt heliseus non videret quid poꝛtabat ipse ꝛ pueri sui: vt pꝫ. j. ¶ Tertia cã fuit qꝛ si Giezi petiuisset oia munera q̃ obtulerat priꝰ Naamã heliseo non dedisset illa Naamã nisi ipse quoqꝫ rediret ꝓpter magnitudinẽ munꝛe vt sic in pñtia eius heliseus acceptaret munera sua ꝛ ipse acciperet gꝛam pꝛo oblatiõe iloꝝ. Hoc autẽ timebat giezi qꝛ sic res manifesta fieret ꝛ ipse nihil ꝓsequereꝫ ſ̃ potius increpareꝫ nimis ab heliseo ꝛ Naamã. voluit ergo petere aliquid modicũ (ꝛ † secutus est Giezi post tergũ Naamã) non est verisimile qꝫ apud vꝛbẽ in qua manebat heliseuꝫ giezi iuisset illico ad naamã qꝛ tũc eẽt naamã ꝓpinquus vꝛbi in q̃ esset heliseus ꝛ crederet giezi qꝫ ꝓpter ꝓpinquitatẽ forte vellit Naamã redire ꝛ ꝑ se dare heliseo ꝛ tunc nihil ꝓsequereꝫ Giezi: iõ verisimile est qꝫ satis longe ab vꝛbe Giezi ꝓsecutus fuerit Naamã vt sic naamã pigritareꝫ redire ad heliseũ ſ̃ daret munera giezi (quẽ cum vidisset ille † currentẽ ad se). s. cũ pꝛope eẽt giezi cognouit eũ naamã qꝛ viderat ipm cũ heliseo ꝛ vidit qꝫ ad se veniebat. (desiliuit de curru suo in occursum eius). i. saltauit de curru † in terrã: ibat. n. naamã in curru nã ferebat secum currus ꝛ equites: vt pꝫ supꝛa. fuit aũt valde vꝛbanus naamã nã cum ipse esset vir clarissimus ꝛ potens pꝛinceps totius militie assirioꝝ nõ solũ fecit subsistere currũ qñ vidit ad se venientẽ Giezi: sed ẽt saltauit de curru in terrã ꝛ venit in occursum eius sed hec omnia faciebat naamã ꝓpter nimiã deuotionẽ ꝛ amoꝛẽ ad heliseum qui sanauerat ipm: (ꝛ ait recte ne sunt oia) cum vidit naamã currẽtem ad se Giezi puꝛ heliseꝰ putauit aliquod malũ eẽ ideo cum tanta festinantia venire: ꝛ dixit recte ne sunt oia. i. nunquid oia negocia heliseꝰ recte se habent. iste modus erat loquẽdi apud antiquos. Sic enim dixit heliseus ad mulierẽ sunamitẽ recte ne agiꝫ apud te ꝛ circa viꝝ tuum ꝛ circa siliũ tuũ: ꝑcedenti. c. (ꝛ ille ait recte). i. † recte sunt oia. s. non accidit aliqõ piculũ nec ꝓpter hoc venio sed ꝓpter aliã cãm ꝛ subiecit eã. s. (dñs meus misit me). s. heliseus sciebat. n. Naamã qꝫ Giezi esset puer heliseꝰ (dicens mõ venerunt ad me duo adolescentes de monte efrayn). i. post recessuꝫ tuũ venerũt duo iuuenes de monte efrayn ꝛ ꝓ illis egeo vestibus duabus ꝛ vno talẽto argenti ſ̃ da ista. dixit aũt giezi mõ venerunt ad reddendũ dictũ suuꝫ verisimile: qꝛ si peteret ista ꝓ aliq̃ cã q̃ fuerat ante recessum Naamã ab heliseo nõ credidit naamã qꝫ heliseus petebat istud cum ipse priꝰ renuisset accipere aliquid: ideo vt esset verisimile oportuit peti pꝛo cã emergenti post recessuꝫ eius ꝛ ista erat qꝫ venissent mõ duo adolescentes de monte efrayn. vocatur mons efrayn tota sors efrayn quia erat montuosa vnde vbicunqꝫ fit mentio de sorte efrayn dicit monte efrayn: vt pꝫ Josue. xviij. ꝛ. xx. ꝛ. xxj. ꝛ. s̃. j. lib. c. j. ꝛ in multis locis (ex filijs ꝓphetarum). s. erãt in monte efrayn aliqua collegia pꝛophetarum sicut in Hierico ꝛ Bethel ꝛ Galgala de quibus pꝫ. s̃. ij. ꝛ de illis venerunt nunc duo ad heliseum. ꝛ dixit hoc giezi ad reddendũ cãm suam verisimilẽ. s. qꝛ heliseus erat pater ꝛ pꝛinceps oium ꝓphetarum ꝛ ipse habebat sub cura sua ꝛ solicitudine omnes illos: ꝛ pꝛocurabat eis pꝛouideri de necessarijs in quantum poterat: verisimile ergo erat qꝫ nunc heliseus peteret talentũ argẽti ꝛ vestes duas (da eis talentum argẽti ꝛ vestes) mutatoꝛias duplices: petiuit hoc quia modicum videbatur. s. vnũ talentuꝫ pꝛo duobus viris ꝛ duas vestes mutatoꝛias. vocãtur autẽ vestes mutatoꝛie a mutando. s. qꝫ erãt vestes ꝑciose ꝛ non quotidiane nam que quotidiane sunt non mutant: que aũt ꝑciosiores sunt raro eis induimur. ꝛ dixit vestes duplices. i. duas non qdẽ qꝫ q̃libet esset duplex: poterat tñ vocari vestis duplex qꝛ † Naamã nimis vꝛbanus in quo sũmat exẽplum nobiles.

† Tertia cã.

Dõs efrayn vocatur tota sors efrayn.

Vestes mutatoꝛie qd.

erat duplicata de pāno: sed non accipiꝫ sic hic:(dixitqꝫ naamā melius est vt talēta duo accipias.)petebat enim giezi vnū talentū pro duobus viris:naamā vero qꝛ liberalis erat vidit melius eē q̄ cuilibet viro dareꝫ vnuꝫ talentū:iō dixit melius est vt talēta duo accipias.ſ.singulū ꝑ singulo viro:in hebreo dr:(iura ꝛ duo talenta accipe) i.iura q̄ vex est q̄ heliseus misit te ꝛ accipe duo talenta.ꝛ sic volunt hebrei q̄ Giezi iurauerit q̄ misisset eum Heliseus ꝛ sic accepit duo talenta:ſꝫ nō est verisimile q̄ naamā exigeret iuramentū a giezi:qꝛ non suspicareꝫ de eo cū ipse vidisset eum cū Heliseo ꝛ hꝛet cām verisimilē petendi. Etiā dato q̄ naamā suspicareꝫ malū de giezi ꝛ erubesceret exigeret ab eo iuramētū:sed traderet pecuniam pueris suis et vestes vt ipsi traderēt ea heliseo:iō dicendū q̄ in hebreo dr. Jura ꝛ accipias duo.i.iuro q̄ non accipies vnicū talentū ſꝫ duo:vel iuro q̄ melius est q̄ accipias duo q̄ꝫ vnū.ꝛ hoc est qō dixit lra nra:melius est vt talenta duo accipias.ꝛ ꝓꝫ q̄ sic intelligaꝫ qꝛ dr.j.ꝛ coegit eū.ſ.q̄ giezi nolebat accipere duo talenta ꝛ naamā coegit eū accipere duo:ꝛ ad hoc diceret ipse iuro q̄ accipias duo.ꝛ ponit secunda ꝑsona pro prima:qꝛ in hebreo mutant ꝑsone ꝛ muneri ꝛ genera ꝛ fit oīmoda barbaries(ꝛ coegit eū).ſ.petiuerat giezi vnicū talentum ꝛ naamā dabat ei duo:giezi vero dicebat se nolle nisi vnū ꝛ ad vltimū coegit eum naamā accipere duo(ligauit qꝫ duo talenta argēti in duobus saccis)saccus vocat bursa ꝛ posuit duo talenta in duabus bursis vel saccis non q̄dem q̄ non caperent in vno sacco quia non erant tante quantitatis:sed qꝛ volebat dare Naamā duos pueros ad ferendum ista ꝛ volebat cuilibet dare equale pondus cū altero:ideo cuilibet dedit vnū talentū ferendū ꝛ vnā vestē ꝛ ad hoc ligauit in duobus saccis(ꝛ imposuit duobus pueris suis).i.dedit ista portanda duobus de suis suis vt irent cum giezi(qui portauerunt coram eo).ſ.isti portauerunt vsqꝫ ad domū Helisei:ꝛ postea reuersi sunt ad Naamā dīm suū. ¶Quereꝫ an peccauit giezi accipiendo munera ista a Naamā.¶Rñdendū q̄ multipliciter peccauit.ꝓmo ꝑ auaritiā iniuste desiderando munera q̄ non offerebant sibi:potissime cū causa eēt illicita.Scō peccauit ꝑ simoniā petendo rem temporalem ꝓ spūali quā Heliseus totis viribus recusauerat:nam petiuit ꝛ accepit.Tertio peccauit iniuste accusando dominum suū heliseū:nā dixit q̄ ipse petierat pecuniam illam:ꝛ tñ non petierat ꝛ in hoc diminuebat nimis famaꝫ eius:quia heliseus apparuit magne virtutis qñ de magnis muneribus nihil accipere voluit:nūc vero offuscabatur aliqualiter virtus eius:quia non soluꝫ recipiebat sed etiā petebat ꝛ tñ petere non solū non est virtus ſꝫ ēt est rubor.Quarto peccauit qꝛ mentitus est: nā dixit q̄ petebat heliseus ꝛ nō petebat.Quinto mentitus est:qꝛ dixit venisse adolescentes duos de monte efrayn ꝛ q̄ ꝓ illis erant ista munera:ꝛ tñ falsuꝫ erat qꝛ pro se petebat. Sexto peccauit ꝑm hebreos qꝛ falsum iurauit: nam in lra eoꝝ dr iura ꝛ accipias duo:ꝛ dicunt q̄ Naamā fecit giezi iurare ꝛ ipse iurauit q̄ heliseus miserat eū. Septimo peccauit qꝛ mentitus est heliseo:nam dixit ei Heliseus vnde venis giezi:ꝛ rñdit:nō iuit seruus tuus quoq̄ꝫ:ꝛ tñ iuerat ad petendū pecuniam a Naamā. Octauo peccauit quia vsurpauit pecuniā sibi nullo mō debitam: nam non debebaꝫ sibi ex aliqua causa pecunia ista:ꝛ tñ accepit eam ꝛ retinuit illam sibi.

¶An giezi fuerit ꝛe simoniacus:ꝛ de dꝛia simonie mentalis ꝛ realis ꝛ de modis cōmittēdi simoniā. qō.xxix.

Queretur vlterius an giezi fuerit vere simoniacus.Aliqs dicet q̄ nō:qꝛ giezi non vendidit rem sacrā nec emit:ergo nō fuit simoniacus:ꝑ q̄ non emerit qꝛ ipse non accepit sanitatē sed naamā.ēt non vendidit quia ipse non tribuit sanitatē:ſꝫ heliseus.¶Jtē ad hoc q̄ aliquis sit simoniacus non sufficit q̄ det rem spūalem ꝛ accipiat temporalē vel econtrario:qꝛ ista pñt stare sine simonia: vt pote si quis conferat ordinē vel bñficiū sine p̄cio ꝛ sine intentione recipiēdi aliqd: ꝛ postea a bñficiato vel ordinato gratis suscipiat aliqō munus non habendo respectū ad ordinē nec ad bñficiū collatū nulla est simonia.sed requirit ad simoniam causandā q̄ detur spūale pro tpali vel econtrario.ſꝫ in giezi non constat q̄ ipse acceperit tpale pro spūali sed solū constat q̄ acceperit rem temporalē:ergo non apparet eū cōmisisse simoniā.¶Rñdendū q̄ giezi non solus cōmisit simoniā:sed ēt fuit princeps oium simoniacorū: ꝛ ipse fuit primus qui legit simoniā cōmisisse.ꝓ quo sciendū q̄ simonia est duplex:q̄dā mentalis ꝛ quedā realis.ſymonia mentalis dr studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquid spūale ope non secuto.vt pote si quis ꝓferebat bñficiū alicui vt ab eo susciperet aliqō munus: ꝛ tñ ille postea sibi nihil dedit: est simonia mētalis.Simonia vero realis est studiosa voluntas emendi vel vendendi spūalia vel annexa spūalibus cū opere subsecuto: vt pote si quis dedit alteri ordinē vel bñficiū ꝑ pecunia vel pro aliquo munere ꝛ realiter accepit illud dicit simonia realis.¶Sciendū tñ circa hoc qō dr cū opere subsecuto:qꝛ aliqui in hoc fallunt:ꝛ dicendū q̄ simonia dr eē cum opere subsecuto q̄ñcunqꝫ simoniacus bꝫ aliquem actum vltra actū mentis circa ipsam simoniaꝫ.ꝛ hoc stat dupliciter.ꝓmo ꝑ realē traditionē vt si ille qui dat beneficiū pro munere realiter receperit munus siue fuerit datum ex conuētione siue non:lꝫ peius sit ex conuentiōe q̄ꝫ aliꝰ.scō est cū ope subsecuto q̄ñcunqꝫ voluntas simoniaci procedit ad verba lꝫ inde non consequatur pecuniam:ꝛ hoc ēt stat multipliciter.ꝓmo si quis ꝓueniat cū alio q̄ dabit sibi ordinē vel bñficiū ꝛ recipiat ab eo certū preciū ꝛ confert bñficiū:ꝛ postea alius non dat sibi pecuniā promissam nihilominus est simonia realis.Secundo si qs petit ab aliquo pecuniā pro ordine vel bñficio postq̄ꝫ contulit ꝛ a principio nihil expressit:conferebat tñ cū intētiōe petēdi ꝛ recipiēdi dato q̄ alius postea nihil dare velit:simonia est realis.Tertio si qs petat ab aliquo ordinē vel beneficiū ꝛ alius dicat q̄ non dabit nisi det sibi pecuniā:etiā si alius noluerit recipere ordinez nec bñficiū vt non det pecuniā nihilominus ille qui petiuit pecuniā pro ordine vel beneficio:simoniacus realis est.Quarto si duo cōueniant q̄ vnus dabit alteri ordinē vel bñficiū ꝛ alius det sibi pecuniā ꝛ postea nō sequaꝫ collatio ordinis nec traditio pecunie: vt pote qꝛ ille qui daturus erat pecuniā penituit ꝛ noluit dare pecuniam nec accipere ordinē:nihilominus simoniacus realis fuit.Qō aūt in istis casibus sit simonia realis apparet.De primo pꝫ qꝛ ibi est opus subsecutū.ſ.qꝛ partes conuenerunt inter se de collatione ordinis vel bñficij ꝛ de datione pecunie:ꝛ ille qui debebat dare bñficiuꝫ vel ordinē realiter dedit:ꝛ sic non solū vendidit sed ēt fecit traditionē realē rei vendite:q̄ ergo postea alius noluerit dare pecuniā quā promisit non impedit quin venditio facta fuerit.¶Jtē pꝫ hoc qꝛ si vendaꝫ aliqua res ꝓphana ꝑ hoc q̄ ptes conueniunt inter se de p̄cio vltimate ꝛ vendēs concedit reꝫ suā alteri fit realiter venditio: dato q̄ nondū subsecutū fuerit p̄cium vel tradita fuerit res vendita:sed hic fuit vēditio facta inter ptes ꝛ vēdēs transtulit rē venditā in emptorē.ſ.ordinē vel bñficiū lꝫ emptor non tradiderit p̄ciuꝫ venditori:iō fuit venditio completa ꝛ realis simonia.De scō casu pꝫ qꝛ dato q̄ non fuit conuētio inter ptes q̄ ꝓprie vocaꝫ emptio ꝛ venditio:tñ vocaꝫ vēditio large.nā in simonia accipitur emptio ꝛ venditio largius q̄ꝫ in aliis rebus.nam nunq̄ꝫ est ꝓprie loquēdo emptio sine venditiōe nec econtrario: nec aliqs pōt aliqd vendere nisi alius illud emat: ꝛ tñ pōt cōmittere vnus simoniam realē alio non cōmittēte. Ut pote si qs dederit ordinē vel bñficiū cum intentiōe aliqd accipiēdi:ꝛ tñ nihil expressit:ꝛ postea petit a bñficiato vel ordinato ꝛ illo volēte dare ordinatoꝛ vel bñficiatoꝛ violēter accipit ab eo pecuniā ꝑ bñficio vel ordine collato:nullus dubitat qn ibi sit simonia ꝛ ꝓsequēter est emptio vel venditio rei spūalis:ꝛ tñ manifestū est q̄ ꝓprie loquēdo non est emptio nec venditio cū altera partium non habuerit intentionem aliqd dandi nec dederit.econtrario ēt aliqñ emit qs spūalia ꝛ alius non vendit

Sensus lre hebraice vt possit stare cū lra hieronymi.

Barbaries hebraici idiomatis.

qō.28. A

An peccauit giezi accipiēdo munera a naamā.

Giezi peccauit octo modis.

Primo.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Quinto.

Sexto.

Septimo.

Octauo.

qō.29. A

Primū ar.

Scōm ar.

Determinatio qōnis. B

Giezi fuit primꝰ simoniacus ꝛ pn ceps simoniacorum.

Simōia duplex mētalis ꝛ realis.

Diffinitio simonie.

Quō itelligit cuꝫ ope subsecuto.

Quot modis cōmittit simonia realis.

C

Primꝰ casus est simoniacus.

Scōus casus é clare simoniacꝰ.

Unus pōt cōmittē simoniā realem alio nō cōmittente vt pꝫ i simone mago.

vendit illa:vt pote si quis obtulerit pecuniā p beneficio q̄z̄q̄z̄ ille qui ꝓferre dz nolit recipere pecuniā manifestuz est q̄ iste est simoniacus ⁊ dānabilis. Sic enim fuit de simone mago qui obtulit pecuniam apostolis vt darent ei ptātē dandi spūm sanctū:⁊ illi noluerunt sed dixerūt pecunia tua tecū sit in pditione ac. viij. altera ergo partiū emit hic spūalia lz altera non vendat:⁊ hoc nō est nisi q̄ accipit emptio ⁊ venditio ad causandā simoniā largius q̄z in alijs vēditiōibus. De tertio casu pz q̄ cum qs ponit conditionē in re quā dz transferre vt detur sibi pecunia:iam vendit eam:sz iste posuit ꝓditionē ⁊ als dixit se non daturū ordinē nec bñficiū:ergo vendidit quantū in se erat q̄ nihil plus facere potuit realiter. ¶ Itē in simonia causanda non dr̄ emptio ⁊ venditio:ita q̄ solum realiter causet ⁊ res vendita realiter tradatur:sed satis est ad causandā simoniā q̄ res exponat venalis vel qui exponat se empturū rē. vt si qs dicat qs vult accipere beneficiuz ⁊ dare mille:exponit illud venale ⁊ simonia realis est. Vel si qs dicat qs vult mihi dare vel renunciare beneficiū ⁊ dabo centū:exponit se empturum beneficia ⁊ vterq̄z est simoniacus realis. De scōo pz in simone qui exposuit se emptuz gratiā spūs sancti. ſ. potestatē faciendi miracula offerendo pecuniā apostolis:⁊ tñ lz illi non consenserint vocat iste simoniacus realis immo ꝓnceps simoniacorum. In pmo eadē rō est:q̄ si qs exponendo se empturū rē spūalē simoniacus realis est:lz non sequatur realis venditio ⁊ traditio:erit ēt simoniacus realis ille q̄ exposuit rē spūalē venalē. imo iste deberet vocari magis simoniacus ⁊ magis culpabilis est vere:nam maiorem iniuriā facit rei sacre qui eam exponit venalē cum non solum habeat velle sed ēt ptātē ad realiter tradēdū illā si qs eam voluerit q̄z̄ ille qui solū eam se empturum proponit : q̄ non est in ptāte eius realiter accipere rem spūalē venalē nisi qs eam vendere voluerit. ¶ Itē patet efficacius q̄ in ꝓpositione verbali exteriori ꝓsistat simonia realis propter rem. i. ꝓpter preciū acceptum:⁊ q̄ sit mentalis q̄ñ non intercedit p̄ciū nec sequit realis traditio rei spūalis:nam interdū simonia non erit realis ⁊ dabitur p̄ciū:⁊ interdū erit simonia realis ⁊ nullum dabit p̄ciū. De primo pz vt si qs det ordinem vt det sibi pecunia ⁊ tñ non exprimat hoc ordinato:⁊ ordinatus desiderat ordinē ⁊ vult dare pecuniā pro eo si sibi detur ⁊ tamen hoc non exprimit ordinatori:⁊ post ordinationē cōferat pecuniā quā dare intēdebat p ordine ⁊ quā ordinator recipere desiderabat:⁊ vterq̄z de alio putabat q̄ haberet hanc intentionez lz nihil exprimerent:non fuit hic simonia realis sed mentalis extra de simo. c. mandato:⁊ iō de tali simonia per solā contritionez satisfaciunt:⁊ recipiēs beneficiū p ustam simoniā non tenet illud resignare:⁊ accipiens pecuniā sic non tenet illam restituere alicui sed efficit suā:solum igit vocat ista simonia mentalis q̄z defuerunt verba venditionis vel emptionis. Ad autem sit aliq̄ñ simonia realis vbi nullū traditur preciū:pz vt si duo conueniant inter se q̄ vnus dabit alteri ordinē vel beneficiū ⁊ alius dabit ei mille ⁊ cōtulerit vnus eoz alteri beneficiuz vel ordinē ⁊ alius postea dare noluerit pecuniam quā promiserat:manifestū est q̄ hic est realis simonia. De quarto pz. ſ. q̄ si duo cōueniant q̄ vnus dabit alteri beneficiū vel ordinē ⁊ alius dabit ei pecuniam ⁊ anteq̄z sequat collatio bñficij vel ordinis ⁊ traditio pecunie:nihilominus est simonia realis. pz hoc q̄z simonia realis est studiosa voluntas emēdi vel vendendi aliquid spūale vel annexū spūalibus cū opere subsecuto. i. cum vēditiōe reali:⁊ tñ hic est realis vēditio:q̄z ptes inter se ꝓueniūt de p̄cio ⁊ de re spūali tradēda:ergo nihil deficit ad pfectā rōnē simonie. ¶ Itē in ꝓtractibus prophanis si inter ptes ꝓueniat de transferendo rē vnius in alteruz in eternuz p p̄cio est venditio pfecta:ita q̄ dato q̄ pars vendēs nondū tradiderit rem venditā nec emptor tradiderit precium tenetur qlibet eoz ad traditionē:⁊ hoc solum ex ꝓtractu vēditionis :ergo venditio realis ibi fuit: sed ibi nihil fuit nisi verbalis ꝓpositio ergo illa causauit realē vēditionē:sic ergo erit in ista ꝓpositiōe de ꝓferēdo beneficiū ⁊ dādo pecuniā. ¶ Itē inter simoniā mentalē ⁊ realē non est media simonia:⁊ tñ simonia mentalis est q̄ñ in sola mēte consistit:ergo si exterius ꝓponant verba ꝓuentiōis iam erit simonia realis:q̄ nō manet voluntas emēdi ⁊ vendendi in suis terminis sz pcedit ad realem emptionē ⁊ venditionē. ¶ Itē pz hoc ex dē simo. c. mandato vbi ad causandā simoniā realē nō attendit p̄cipue traditio aliq̄ rei tpalis p spūali sz ipsa ꝓpositio iter ptes: ergo sola ꝓpositio substātiat simoniā realē ex vtraq̄z pte ⁊ sola petitio p̄cij ex vna pte vel sola oblatio ex pte alterius efficit simoniacā realr alterā ptiū. His visis dōm q̄ oēs emētes vel vendētes res spūales vel annexas spūalibus mō supradicto sunt simoniaci:⁊ tñ qdā vocant p̄ꝓprie giezite ⁊ alteri simoniaci. nā emētes rē spūalē vocāt simoniaci. Vendētes āt vocant giezite. istud āt est:q̄z in sacra scriptura legunt duo q̄ fuerūt p̄ncipes exercēdi cōtractus istos illicitos. fuit. n. in veteri testō giezi de quo br̄ hic:⁊ q̄z ipse vendidit oēs venditores rei spūalis vocant giezite. In nouo testō legit de simone mago q̄ obtulit ap̄lis p̄ciū vt acciperet ab eis ptātē dandi grām spūs sancti. i. faciendi miracula:⁊ q̄z ipse emebat oēs emptores vocant simoniaci:de hoc actuū octauo: vsus tñ obtinuit vt taz emptores q̄z̄ venditores simoniaci appellentur. ¶ Considerandū vlterius q̄ giezi cōmisit simoniaz realē. ꝓmo. n. ꝓposuit firmiter petere aliquid a naamā p sanitate sibi p̄stita:⁊ quātū ad hoc solum fuit simoniacus mentaliter. deinde pecuniā petyt ⁊ accepit:⁊ quantum ad hoc simoniacus fuit realiter:petyt aūt p re spūali. ſ. p sanitate collata ipsi naamā ⁊ hoc sufficit ad pfectā rōnē simonie. ¶ Ad primā rōnē in contrariū cum dr̄ q̄ giezi non emit nec vendidit rem spūalē:ergo non fuit simoniacus dōm q̄ vendidit illā:⁊ q̄ñ obijcitur q̄ ipse nihil dedit Naamā Heliseus contulit ei sanitatē. Dicendum q̄ Giezi sanitatē non contulit sed vendidit eam nomine Helisei dicens q̄ ipse iusserat peti illam pecuniaz. Sic enim officiales eoz̄um ⁊ ministri q̄z̄q̄z non ꝓferāt beneficia nec ordines:tamē cōmittūt simoniā quādo ipi noie dominoz̄ faciunt pactū vel aliq̄d petūt pro ordinationibus vel collatiōibus:vel q̄ñ ipi sunt aliquo mō mediatores vt ista fiant etiam si nō faciāt noie dñoz̄ suorū. ¶ Sed obyciet q̄ adhuc nō fuerit ista venditio:q̄z iam sanitas tradita erat Naamā q̄uo ergo poterat vēdi post traditionē. ¶ Dicēdū ad hoc q̄ modicū differt an peteret p̄ciū añ sanitatē collatā vel post:dū tñ peteret p ipsa sanitate:q̄z sic ēt res aliq̄ tradi pōt vēdita añq̄z ꝓpositio fiat sup p̄cio:⁊ sic fuit hic. ¶ Itē q̄z dato q̄ in venditiōibus ꝓprie dictis vēditio deberet p̄cedere traditiōez rei ⁊ p̄cij:tñ in simonia nō requirit. q̄z ad causandā simoniā non requirit q̄ sit venditio ꝓprie dicta:vt supra dictuz est. ¶ Ad scōam rōnē cum dr̄ q̄ nō ꝓstat de Giezi q̄ accepit rem tpalē p sanitate collata lz bene constet q̄ accepit rem tpalem. dicendū q̄ nō est dubiū quin Giezi acceperit pecuniaz pro salute collata supernaturalr:q̄ patet q̄z Giezi nihil petiuisset a naamā si nō haberet aliquā causam petēdi q̄z nō speraret se aliq̄d inde recepturum:⁊ tamē nulla causa erat nisi q̄z Heliseus sanauerat Naamā a lepra:ergo petiuit pro sanitate illa. ¶ Itē giezi petiuit noie Helisei partem illoz̄ munez̄ que naamā prius offerebat Heliseo:sed Naamā offerebat munera Heliseo solum regratiādo ei de sanitate:ergo ex illa causa petebat nūc Giezi:ergo petebat temporale p spūali. ¶ Sed adhuc obyciet q̄ dato q̄ peteret pecuniā pro sanitate illa nō peccabat vel nō erat simoniacus:q̄z illa sanitas erat temporalis:ergo poterat peti temporale p illa. ¶ Rndēdū q̄ sanitas illa temporalis erat ⁊ aliquādo destrueda sicut quecūq̄z alia sanitas:⁊ tamē collatio illius fuit spūalis. i. diuina q̄z non collata est per medicamēta ope naturali sz solo dei verbo. Giezi vero nō petebat pecuniā pro sanitate:q̄z illa nō ptinebat ad eum nec ad Heliseū sz p collatione sanitatis:q̄z ista collatio erat opus helisei ⁊ nō sanitas:⁊ tñ ista erat supnaturalis:ergo petebat pecuniā pro re spūali ⁊ diuina ⁊ ꝓsequenter peccabat ⁊ erat simoniacus.

Tertius casus est vere simoniac⁹.

Pria rō.

Scōa rō.

Simō fuit simoniacus realis.

B

Magis simoniac⁹ est vēdēs bñficium q̄z emens.

Probatio q̄ verbis solus consistat realis simonia.

Simōia interdum nō erit realis ⁊ dabit p̄ciū interdū erit realis ⁊ nullus dabitur precium.

Simoniacus i qb⁹ casibus tenet resignare beneficiū ⁊ pecuniā restituere ⁊ i q⁹ bus non.

Quart⁹ casus est vere simoniac⁹.

Puma rō.

Scōa rō.

E

Simoniaci et Giezite quo differunt.

Vendētes sunt giezite emētes simoniaci.

Giezi fuit simoniacus realis.

F

Nota q̄z familiares et officiales aliquoz eoz q vēdūt expectatiuas dispēsatōes ⁊ reseruas ⁊ idulgentias:⁊ ēt aliqui epi vēdūt reddit⁹ annales simul cū bñficijs vacaturis et fit forsam mercātia d bñficijs pl⁹ offeréti sicut fit de lanis aut pigmētis. o simoniace mūdine o mercatores sathane pestes ecclesie ⁊ pnicies orbis.

Ex b̄ colli-ge q̄ pmutans siue resignās bñficiuz ⁊ recipiens siue dans alteri pti noie maioris recōpēse pecuniā sine colere arrēdationis fructuū antici pata solone siue redemptiōis pensiōis pacto p̄cedēte est ⁊e simoniacus. rō ē q̄ ipe alr non dedisset ⁊ cū b̄ sit d iure diuio papa nō pt disp. nisi realr ei mittāt bñficiū ⁊ p̄ciū

Qō.30. A

Opponit primo.

Scōo.

Rño.

Pria ꝓsideratio circa oblatōes pecuniaꝝ quā fecit Heliseo.

Pria cōclusio.

B

Scōa conclusio.

Tertia conclusio.

Scōa cōsideratio. De pecūia data giezi.

Quarta cōclusio.

C

Quinta cōclusio. Rōnabiliꝛ tenēdū est naamā nullā ꝓmisisse simoniā.

Prima rō.

CAn Naamā fuerit simoniacus dando munera ista giezi vel offerēdo illa prius Heliseo:ꝛ an aliquo modo excusetur. Qō.xxx.

Queretur vlterius an Naamā fuit simoniacus in ope isto. CAliqs dicet q sic:qꝛ simonia consistit in emptiōe ꝛ venditiōe:ſꝫ nō pōt vnus emere qn alius vendat nec alius vēdere qn alius emat:ꝛ tñ giezi fuit simoniacus qꝛ vendidit spūale:ergo oportet q Naamā eēt simoniacus emendo illud qꝛ inter istos duos erat cōtractus. CItē Naamā tradidit pecuniam petēte Giezi ꝛ ille petebat ꝓ re spūali:ſꝫ manifestum est q si quis petat pecuniam pro ꝓserēdo bñficio vel collato ꝛ alius illam det q vterqꝫ simoniam cōmittit:ita ergo cōmitteret Naamā. CRñdēdū q circa naamā an cōmiserit simoniam pōt haberi duplex considera tio. Prima est qñ Naamā obtulit pecuniam magnā beliseo cū sanatus est. Alia ꝓsideratio est quādo naamā dedit pecuniam quam petiuit giezi. De primo dicendū q Naamā non potuit cōmittere simoniā realē:nam ad simoniam realē requirit cōuētio inter partes de dādo spirituale pro tpali ad hoc q vtraqꝫ pars ꝓmittat simoniā: vel q saltē vna offerat se daturum pecuniam ꝓ bñficio vel ordine ēt si alia nolit:vel alia exponat ordinē vel bñficium venale dato q alia illud emere nolit:ꝛ sic altera pars cōmittit simoniā altera non cōmittente.sed hic nō fuit primū.ſ.qꝛ Heliseus ꝛ Naamā nō conuenerunt sup collatione sanitatis ꝛ traditione pecunie .scōm ēt non fuit:qꝛ Naamā non se obtulit heliseo daturū pecuniam magnam si oraret dñm pro ipso ꝛ sanaret eū:ió non fuit ipse solus simoniacus realis nec heliseus solus:ergo nullus ipsoꝝ. Dicendū tñ q Naamā potuit eē simoniacus mētaliter cū heliseo.ꝛ hoc dupliciter. Primo si bꝛet intentionē dandi pecuniā pro sanitate si sibi daretur.ꝛ sic erat sola voluntas emendi q̄ sufficit ad simoniā mentalē fortiorē: vt pote si habuisset intentionē emendi sanitatē quā Heliseus collaturus erat ꝛ nihil diceret Heliseo ſꝫ postea offerret ei pecuniā quā alꝫ destinauerat apud se dare pro sanitate.ꝛ iste casus est simonia mētalis fortis: vt pꝫ extra de simo.c.mandato vbi interuenit datio rei tpalis sine pacto.ꝛ iste modus satis conuenit Naamā: nam ipse acceperat ꝛ tulerat pecuniā magnam de terra sua vt daret Heliseo:vt pꝫ.ē.in lra ꝛ postea illam realiter obtulit ſꝫ Heliseus noluit accipe. Poterimus tñ eū excusare etiam a simonia mentali si dicamus q nō obtulit illam pecuniā quasi in compensationē sanitatis recepte ſꝫ beniuole contulit volēs succurrere paupertati heliseī: qꝛ ipse non viuebat nisi de eis q̄ sibi offerebantur. CScōa consideratio est in hoc q naamā pecuniā obtulit Giezi:ꝛ dōm q hic non potuit esse simonia mentalis solū ſꝫ oportuit eē simoniā realē vel nullā.qō pꝫ qꝛ giezi petuit hic pecuniā a Naamā:tunc aut ipse dedit q̄si in compensationē pro sanitate recepta aut non habēs intētionē ad hoc.si primo mō vterqꝫ cōmisit simoniā realē.si scōo mō nullā cōmisit simoniā realē nec mētalē naamā hoc aūt poterat esse.ſ.q Naamā a principio qñ obtulit munera heliseo non offerret ei ꝓ sanitate collata q̄si dando pciū sanitatis vel redimendo laborē heliseī ſꝫ qꝛ heliseus fuerat ei gratus spōte cōferēdo sanitatē:voluit ipse sponte subuenire inopie eius offerendo munera.noluit aūt tunc Heliseus suscipere munera.nunc aūt credidit naamā q mittebat heliseus ꝓ quibusdā muneribus nō qdē tāq̄ petens in pciū sanitatis collate:ſꝫ rogans alꝫ vt conferret sibi id qō petebat.ꝛ tunc naamā ꝓtulit gratis nō habendo respectū ad sanitatē collatā nec credendo ꝓ hec se satisfacere laboꝛi heliseī:ió ipse nō committeret simoniam mentalē nec realē.ꝛ sic q̄ſq̄ posset teneri eum fuisse simoniacū realem vel nullā simoniā cōmisisse: tenendū tñ est q nullam simoniam ꝓmiserit.ꝛ hoc rōnabile est ꝓpter tria. Primo quia in dubijs ꝓmptiores debemus esse ad soluendum q̄ſ ad condēnandū. Scōo qꝛ nullus accusat Naamā ꝛ oēs accusant Giezi tanq̄ simoniacum:ió nec nos Naamā inaccusatum condemnabimus. Tertio qꝛ dato q esset casus dubius an Naamā cō mitteret simoniā iudicādū erat q nullo mō cōmitteret: qꝛ ipse nunc non dedit pecuniā nisi qꝛ credidit q heliseꝰ petebat illā ꝛ tñ ipse firmiter credebat q heliseus nō peteret illicite:ita ergo ipse sub hac fide dans nullo modo peccaret. CAd primā rōnē in ꝓtrariū dōm q lꝫ in venditionibus ꝓprie dictis nō pt vnus emere qn alius vendat ꝛ ecōtrario:ꝛ tñ simonia est large vēditio:ió pōt ibi vnus vendere altero nō emēte ꝛ pōt vnus emere altero nō vendēte:sicut declaratū est ꝓcedenti.q. CAliter pt dici ꝛ adhuc melius q q̄ſq̄ nō possit vnus rē vendere nisi alius emat:ꝛ tñ pt facere eam venalē ēt si alius nō emat vel pt aliqs se offerre empturū dato q alius nolit vendere. Sic pꝫ de simone mago q obtulit pecuniā apl̄is pro gra spūs sancti:ꝛ tñ illi non acceperūt eam nihilominus ipse fuit simoniacus. Prima tñ solutio applicat magis ad casuꝫ:qꝛ giezi non solū ꝓposuit rē venalē ſꝫ ēt realiter ꝓ illa recepit pecuniaꝝ.solutio tñ scōa generalioꝛ est qꝛ ad multos casus applicat. CAd scōam rōnem dōm q Naamā pecuniam dedit quā petebat Giezi:ꝛ tñ non fuit simoniacus qꝛ non dedit ea intentiōe q̄ petebat giezi:nec putauit q giezi peteret hac intētiōe:ſꝫ giezi petebat vt venditoꝛ rei spūalis:Naamā vero conferebat vt spontaneus bñfactoꝛ heliseī non attendēs ad sanitatem recōpensandā quā ei dederat heliseus. Cū aūt arguitur q si qs petat pecuniā ꝓ bñficio vel ordine ꝛ alius det q est ibi simonia ꝓcedendū est:ꝛ tñ non fuit sic in ꝓposito qꝛ qñ vnus petit ꝓ bñficio vel ordine ꝛ alius dat ambo bñt intentionē ad idē ꝛ qō vnus vendit alius emit:ꝛ tñ in casu Giezi ꝛ Naamā nō est sic:qꝛ nō habebāt ambo intentionē ad idē:ió lꝫ Giezi venderet Naamā nō emebat ſꝫ gratis ꝓserebat ꝛ sic non cōmittebat simoniam.

Qō 31. A

Giezi q̄re nolebat accipere nisi vnū talētū.

Rño.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Scōo solo.

B

Ad scōam.

CQuereꝫ vlterius cū Naamā daret duo talēta argenti Giezi q̄re nolebat accipe nisi vnū quousq̄ coegit eū accipe.nā vī q ipse debebat valde ꝓmpte recipe cū nō eēt vir bonus ꝛ ꝓ iniquitatē motus fuerat ad petendū: vt pꝫ in lra. CRñdendū q giezi nolebat recipe duo talenta ꝓpter multa. Primo qꝛ ipse petiuerat vnicū noie Heliseī ꝛ si nūc recipet aliud spōte videreꝫ q forte nō petiuerat noie Heliseī ſꝫ a se ipso:qꝛ si petiuisset nole beliseī non excederet metas mādati eius:ió quā q̄ſq̄ desideraret ipse recipe duo potius q̄ſ vnū:tñ vt nō daret locū ꝓsumendi ꝓtra se q a se ipso peteret nolebat accipe duo. Scōo fecit hoc ad tolēdū aliā ꝓsumptionē:naꝫ dato q Naamā crederet q Heliseus misisset ad petendū vnū: tñ si nūc daret duo talenta ipsi Giezi forte ipse abscōderet vnū illoꝝ ꝓ se ꝛ ne hoc fieret adhiberet Naamā aliq̄ remediū vt fideliter darenꝫ ista duo talenta Heliseo: mittēs ea cū aliqbus de suis ꝛ sic nihil ꝓsequereꝫ Giezi: voluit ergo potius bꝛe vnum. Tertio fecit hoc qꝛ si daret ei Naamam plus q̄ſ ipse petebat nō posset ipse solus portare illud:ſꝫ oportebat q irent aliq de viris giezi cū eo ad portandū:ipse tñ recusabat hoc credens q ꝓ istud manifestaret res Heliseo ꝛ ipse nihil ꝓsequereꝫ de muneribus ſꝫ vellet Heliseus q illa reducerēt seruī Naamā ad dōm suum ꝛ insup increparet eū valde pro hac iniqtate:ió nolebat nisi vnū vt sic ipse portaret illud.coactus fuit tamē recipe duo talēta ꝛ duas vestes mutatorias ꝛ quā q̄ſq̄ ipse recusaret q irent cum eo seruī Naamā:tamē ierunt cum illo ꝛ portauerunt vestes ꝛ talenta vſq; ad domū in q̄ reponi voluit Giezi: vt pꝫ in lra.

Prima cā.

Scōa cā.

Qō 32. A

Quaꝛ naaman misit duos pueros suos cū giezi portātes mūera.

CQuereꝫ tur vlterius quare Naamā misit duos pueros suos cuꝫ Giezi portantes munera ista ad Heliseum.dicenduꝫ q hoc potuit esse ꝓpter tria. CPrimo ꝓpter honorē Giezi quia honorabat euꝫ Naamā ꝓpter Heliseum: quod pꝫ:quia quando vidit eum currentem cōtra se saltauit de curru ꝛ iuit in occursum eius :vt pꝫ in lra ꝛ iste erat magnus honoꝛ exhibitus ei.sic etiaꝫ nūc voluit honorare eum faciendo q ipse non ferret aliqua onera sed duo de seruis Naamā irent cum eo ꝛ tolerēt illa. CSecundum fuit quia istud onus erat magnum ꝛ forte non posset illud solus Giezi conueniēter portare ió dedit ei socios ad portandum:ꝛ ista vī eē causa quare nō dedit ei vnicum pueꝝ portantē ſꝫ dedit duos quasi vnus non sufficeret

Tertia cā.

Lōtra ista3 tertiā cām. Prima rō.

Scōa rō.

Qō. 33. A

Qūo ꝓsenserit Giezi duos pueros naamā ire secum.

Rño.

Prima cā.

Scōa cā.

sufficeret ad portādū: ita ergo nec sufficeret solus giezi. ¶Tertium fuit forte ad tollendū suspicionē qz poterat timere Naamā q giezi accipet ꝑ se oīa ista vt aliqd istorū: ió mittebat cū eo pueros q darent ista heliseo. ¶Sz dōm q due cause p̄cedētes sunt verisimiles: ista aūt tertia non est satis verisimilis: qō pz ex duobus. Primo qz non est credendū q aliqd suspicaret Naamā ẽtra giezi qz tūc non diceret ei q acciperet duo talenta cū ipse peteret vnicū sed potius nullum ei daret: ⁊ tñ dedit duo ⁊ coegit eū ad accipiēdū: illa ergo nō suspicabat ẽtra ipz. Scōo pz qz si Naamā suspicatus fuisset aliqd ẽtra giezi ⁊ ꝓpter hoc misisset duos pueros cum eo: fecisset q illi pueri darent pecuniā Heliseo ne Giezi posset defraudare eam: ⁊ tñ illi non dederunt heliseo sed reposuerūt vbi fuisset giezi quasi nihil suspicantes ita q potuit illam ꝓ se accipere giezi: ergo non ibant isti pueri cū Giezi propter suspicionē quā concepisset Naamā de illo sed propter duas causas primas. ¶Queretur vlterius qūo giezi consensit q irent cū eo duo pueri Naamā. naz per hoc videbat ei sublata oīs spes de habendo aliquid de pecunia illa: qz illi pueri darent pecuniā Heliseo ⁊ manifestaret res ⁊ nihil consequeretur inde giezi. ¶Rñdendum q giezi non libēter secū accepit pueros naamā: qz potius voluisset ipse solus ferre pecuniā ⁊ vestes: ⁊ tñ nō potuit se excusare qn venirēt cū eo: nec rñdit negādo se velle q irent cū eo. Primo qz onus qō ferendū erat aliqualiter magnū erat ⁊ nō posset illud sine graui labore ferre giezi: q ergo diceret se nolle hr̄e socios ad portādū erat causare manifestā p̄sumptionē q ipse vellet de fraude hāc pecuniā iō nolebat hr̄e ꝓsocios rei. Scōm erat qz dato q onus eēt puū lz nō oporteret q peteret socios giezi ad portandū onus vel ad p̄bandā veritatē rei heliseo ⁊ naamā: qz in hoc grauaret aliqualr opinionē suam ostēdēdo se credere talē se reputari ab alijs vt fidei eius pecunia cōmittēda esset: tñ si ei socij iniungerent eos recusare: nō erat honestū. nā si recusassent illos forte nihil sibi dedisset naamā credēs q ipse mētiret in petendo: vel saltē daret alijs vt ferrent ad Heliseū ⁊ ipsi nihil cōmitteret. ostēdit ergo giezi se spōte suscipere socios: ⁊ tñ fecit cum illis vt nō appareret coꝝ heliseo: sz reponerēt onera in loco in q̄ ipse iuberet ⁊ sic factū est: nā posuerūt onera ī domo giezi ⁊ nō venerūt ad heliseū: ⁊ putauerūt illi iuuenes q poneret ibi giezi illa mūera ex p̄cepto heliseī.

† ¶Cunqz venisset iam vespere). ſ. Giezi venit cū duobus pueris oneratis ī sero. ſ. ad solis occasuz vel postea: ⁊ hoc fuit qz forte via erat longa ⁊ non potuit redire ad vrbem ante occasum solis. Vel magis dicēdū q giezi secit ab intentione: vt pueri illi morarent ī itinere ⁊ venirent post solis occasum ad hoc q nullus videret eum venientē cū vestibus ne aliquis posset testificari heliseo dicens: ego vidi duos pueros cū eo ferētes onera (tullit de manu eoꝝ) ex hoc pz q Giezi non portabat onus sz illi duo pueri: ⁊ postq̄z venerūt in vrbē accepit munera de manu eoꝝ (⁊ reposuit in domo) non est intelligenduz q reponeret in domo Heliseī: qz timeret q ipse Heliseus vel aliqs de domo videret ⁊ non posset res occultari: sed posuit in domo sua vel in domo alicuius amici sui. ¶Itē pz hoc qz dr̄ postea ipse aūt ingressus stetit coꝝ dño suo ī. stetit coꝝ heliseo ⁊ ingressus est domū postq̄z fecit hec: si tñ posuisset ista onera in domo Heliseī non diceret q ingressus est ⁊ stetit coꝝ heliseo (dimisitqz viros ⁊ abierunt). ſ. postq̄z deposuerunt onera in loco in quo voluit giezi dedit eis licentiaz vt redirent ad dominū suū naamā ⁊ redierūt. (ipse aūt ingressus stetit coꝝ dño suo). ſ. postq̄z giezi posuit onera in domo sua vel alicuius amici sui ingressus est in domū heliseī ⁊ stetit coꝝ eo: q̄si nihil fecisset (⁊ dixit heliseus vñ venis giezi.) sciebat heliseus quo iuerat giezi ⁊ petebat nūc ab eo vñ veniret: vt sic videret qd ille rñderet (q rñdit non iuit seruus tuus quoq̄z). ī. non iui ad aliquē locū sz mansi semp in domo vel in vrbe. hoc dicebat putās vt heliseus nesciret quo iuerat. ⁊ in hoc peccauit valde qz mētitus est heliseo habēti spūm ꝓpheticū: iō non mētiebat hominī sz spiritui

† †

† †

† †

scō ⁊ merebat magnā penā. Sic. n. Ananias ⁊ Saphira vxor sua mētiti sunt beato Petro de p̄cio agri: ⁊ dixit petrus anania cur tēptauit sathanas cor tuū mētiri te spūi scō ⁊ fraudare de p̄cio agri non mētitus hoibus sz deo: ⁊ tūc mortuus ē ananias subito coꝝ beato petro ⁊ ēt vxor eius qz sic mētita ē: act̄. v. giezi āt nō occisus ē sz p̄cussus fuit lepra (at ille ait: nónе cor meū in p̄nti erat qñ reuersus ē hō de curru suo in occursuz tuū.) voluit heliseꝰ cōuincere giezi dicēs nō neges: qz cor meū erat in p̄nti qñ factū est h̄. ſ. qñ reuersus est hō de curru suo in occursum tuū. ſ. naamā saltauit de curru qñ vidit te ⁊ venit in occursum tuū ⁊ cor meū in p̄nti erat ⁊ videbat hec.

† ¶Quo Heliseus potuit videre quid fecit giezi cū naamā cum essent ambo longe ab eo ⁊ quomodo pōt aliqs videre multipliciter aliqua miraculose. Qō. xxxiy.

Qō. 34. A

Queretur quo heliseus videre poterat id qō faciebat giezi cū Naamā: qz isti ꝓcul positi erāt ab Heliseo. ¶Rñdēt qdā q poterat deus eleuare heliseū in aere vt ipse videret qd faciebāt giezi ⁊ naamā. Vel pōt dici q vidit hoc spū ꝓphetico. ſ. qz tunc deus ei reuelauit hoc qñ fiebat. iste due rñsiones vident colligi ex dictis beati Gregorij. ī. dialogoꝝ vbi loquitur de quodā miraculo beati bñdicti q res a se longe positas vidit: ⁊ tunc qñ fiebāt in loco in quo ipse erat illas fieri denūciauit. ⁊ tāgit ibi istos duos modos qbus videre poterat. ¶Dicēdū aūt q qlibet istoꝝ modorum erat satis possibilis. si āt ponamus primū: ponemus duo miracula. Primū est q deus eleuauerit eū ad aliquā altitudinē aeris ex q̄ nō posset occultari locꝰ in quo naamā ⁊ giezi erāt qñ naamā saltauit de curru ⁊ venit in occursum giezi. Scōm miraculū est q deus dederit quādā p̄fectionē potētie visiue heliseī. ſ. vt res a se longe positas distinguere posset tāq̄z si ꝓpinquus eēt. istud aūt nō accidit homini naturalr: nam dato q sit in loco altissimo de quo possit videre vsqz ad decē leucas ꝑ planū: tñ nō poterit distinguere ad vnā leucā boues ab alijs rebus nisi ꝑ aliqualē motū ⁊ non distinguet actus eoꝝ. istud supplet deus in heliseo faciēdo q a longe posset distinguere naamā ⁊ giezi ⁊ videre q veniebat naamā de curru suo in occursum giezi. Simile fecit deus in Moyse qñ iussit ei ascēdere sup montē nebo in verticē phasga: ⁊ dr̄ q de illo loco vidit oēm terraz Juda vsqz ad mare nouissimū ⁊ ad ptē australē ⁊ aquilonarē vt pz deut. vlt. ⁊ tñ mons ille phasga est extra terram chanaam. ſ. ad ptē oriētalē Hierico: vt colligit̄ numeri. 33°. sed manifestū est q quāq̄z ille mons eēt valde excelsus non poterat inde Moyses contēplari totā terram chanaam: quia ꝓpter bebetudinē visus non distingueret aliqd nisi in ꝓpinquo: ideo deus acuit lumē oculorū eius supnaturalr vt posset distincte videre ea q̄ longinqua erāt: ⁊ sic colligit̄ deu. vlt. cum dr̄ oñditqz ei dñs oēm terrā Galaad. si tamē Moyses de loco illo posset distinguere vel ꝑ se videre terram illam sine aliquo miraculo nō diceret q deus ostenderet illi terrā iude sz q ipse vidisset illā: ergo fuit ibi q̄dā eleuatio supnaturalis. sic poterat eē in heliseo. De secūdo modo. ſ. qō ꝑ reuelationē videret non opz dubitari: quia multa alia ostēdebant heliseo in reuelatione cū eēt prīceps oium ꝓphetaꝝ tpis sui. de istis duobus modis dicendū q ambo erant possibiles ⁊ satis verisimiles: ⁊ tñ scōs est qui accidit in p̄nti: nam deus reuelauit Heliseo tunc quando naamā saltabat de curru suo in occursum giezi: ⁊ qūo giezi petebat munera ⁊ Naamā dabat. hoc patet ex duobus. Primo qz non dixit heliseus q hoc viderat: sciebat tamē illud: iō verisimilius est q sciret mō prophetico sicut consuetus erat alia cognoscere q̄z q̄ natur alius modus nouus cognoscēdi. Scōo pz qz heliseus designauit hic ex verbis suis q cognouerat ꝓpheticē ⁊ non eleuatus in altū ad vidēdū remotissima terraꝝ qz dixit nónе cor meū in p̄senti erat quādo reuersus est hō de curru suo: ⁊ nō dixit ego in p̄senti eram qñ reuersus est hō: qz primū significat p̄sentialitatē cognitionis. scōm significat p̄sentiā p̄sone. In cognitione: tñ est applicatio maxima cogniti ad cognitionē ꝑ spēm suā: iō semp

L

Scōs modus est magis ponendus.

Prima rō.

Scōa rō.

cognoscens dr̄ eē pñs rei quā cognoscit lꝫ illa distantissima sit.ꝛ iste est modus quo Aug. pbat extēsionē aie vltra limites corporis in li. de quātitate aie.ꝛ qꝛ deus reuelabat heliseo qd faceret naamā cū Giezi qñ munera dabant ꝛ petebant: dixit q̄ cor suū in pñti erat (nūc igit accepisti argētū ꝛ accepisti vestes vt emas oliueta ꝛ vineas ꝛ oues ꝛ boues ꝛ huos ꝛ ancillas). ſ. iam vex est nec potes negare qn acceperis argētū ꝛ vestes. ſ. duo talēta argēti ꝛ duas vestes mutatorias ꝛ hoc ad emēdū oliueta ꝛ vineas oues ꝛ boues seruos ꝛ ancillas: ꝛ tñ nō eris ipunitus. In hebreo dr̄ (nūc hora accipiēdi argētuꝫ) ꝛ aliq exponunt nunqd erat bonū accipe argētū. q. d. nō: qꝛ nō erat licita cā ad accipiēdū. ſꝫ aliter dꝫ exponi. ſ. nunc est hora accipiēdi argētū. i. nunc est hora in q̄ accepisti. ſ. nō potes negare qꝛ modicū tps est q̄ accepisti: ꝛ istud intellexit lr̄a nr̄a dicēs: nunc igit accepisti argētū. i. in ista hora vel in isto tpe. ¶ Quereꝛ qūo dixit Heliseus q̄ acceperat giezi argentū ꝛ vestes ad emendū oliueta ꝛ vineas oues ꝛ boues seruos ꝛ ancillas. nā ex duobus talētis argēti ꝛ duabus vestib⁹ mutatoꝛijs nō poterat emere oia ista. ¶ Aliqs rñdebit q̄ vestes due q̄s accepit giezi erāt valde magni valoris pp aurū ꝛ argētū multū qō habebāt: ꝛ sic de valore vni⁹ vestis poterāt oia ista emi. sicut nūc sunt aliq̄ vestes tam p̄cioſe q̄ ad emēdū vnam ipsaꝝ nō sufficeret facultas vnius hominis. ¶ Sed dōm q̄ hoc non stat: qꝛ lꝫ iste vestes erant aliqualiter p̄cioſe tñ non habebant aurū nec argentū: qō pꝫ qꝛ Giezi petiuit duas illaꝝ a naamā noie heliseī pro duobus filijs pphetaꝝ: ꝛ credidit verisimile eē naamā q̄ heliseus illas peteret. ꝛ ēt Giezi petijt illas tāq̄ verisimile eēt q̄ vellet eas Heliseus p filijs pphetaꝝ: qꝛ alꝫ nō petiuisset: ꝛ tñ filij pphetaꝝ erāt viri religiosi sup oēs alios israelitas ꝛ erant congregati in diuersis locis vt vacarent disciplīne legis ꝛ laudibus dei. ideo nō est ñsimile q̄ isti indueren̄t vestibus deauratis ꝛ argētatis: ꝛ sic non possent eē iste vestes magni valoris ad emendū ex eis oliueta ꝛ vineas oues ꝛ boues seruos ꝛ ancillas. Dicendū ergo q̄ pōt intelligi dupliciter dictū Heliseī: vno mō q̄ eēnt ista talenta argenti magne quātitatis. nā pondera ꝛ mensure variantur quotidie apud easdē gētes quanto magis apud diuersas: ideo forte eēt vnū talentū argēti de illis tñ sicut septē vel octo vel decez talenta de nr̄is: ꝛ sic de duobus talentis poterat fieri id qō dr̄. hoc aūt est verisimile propter duo. ¶ Primo qꝛ exodi. xxv. dr̄ de fabricatura candelabri: ꝛ ꝯcludit̄ q̄ vniuersum pondus candelabri cum oībus vasis suis ꝛ sperulis ꝛ lucernis eēt vnius talenti de auro: ꝛ tñ si qs consideret fabricaturā eius: vt pꝫ ibidē: reperiret q̄ nō poterat fieri de q̄tuor vel quinq̄ talentis nr̄is: potissime qꝛ candelabrū non erat fabricandum p incrustationē diuersaꝝ partiū q̄ singulatim fabricarent̄ ſꝫ ex eadē massa auri nō diuisa ope ꝑductili. i. malleatorio fabricandū erat: vt pꝫ ibidē. ꝛ sic eēnt talēta ista de q̄bus hic dr̄ magna. scōo pꝫ qꝛ ibi lr̄a nr̄a supra dicit q̄ Naamā tulit decē talenta argenti: dr̄ in hebreo q̄ tulit centum centenarios: ꝛ dicunt hebrei q̄ erant centum talēta argenti ꝛ quodlibet illorum continebat centū talenta de vsualibus: ꝛ sic eēnt magne quantitatis duo talenta de istis. ꝛ lꝫ non sit verum quod dicunt hebrei. ſ. q̄ eēnt decē milia talentorum q̄ portaret Naamā: vt declaratum fuit supra in lr̄a: ꝛ tñ cum quodlibet talentū contineat centum centenarios quomodocūq̄ computētur isti centenarij: necesse est q̄ eēt magna summa vel quantitas argēti de qua possent emi p̄dicta. Scōo pōt dici q̄ Heliseus non intellexit q̄ Giezi deberet emere omnia p̄dicta de p̄cio duaꝝ vestium ꝛ duoꝝ talentorū: ſꝫ intellexit disiunctim. ſ. q̄ posset emere oliueta vel vineas vel oues vel boues vel seruos vel ancillas. q. d. Giezi accepit ista pecunia ad emendū inde aliquid vt locupletior fieret: ꝛ tñ id qō emere debebat erat aliquid istoꝝ: quia ista sunt q̄ cōmunius in vsum veniūt ꝛ de quibus boies magis dittant̄: ꝛ potissime in tpe illo ꝛ in terra chanaam in qua erat Giezi. ꝛ ad hoc non oportebat q̄ ista talēta vel vestes eēnt magni valoris: quia etiam si eēnt valoris eiusdē cuius sunt apud nos: poterant inde aliqua istorū emi (ſꝫ ꝛ lepra Naamā adherebit tibi). i. non eris impunitus ſꝫ sicut accepisti pecuniā naamā ita accipies lepraꝫ eius (ꝛ semini tuo in sempiternum). ſ. non solū tu eris leprosus sed etiam filij tui vsq̄ in sempiternum erunt leprosi (ꝛ egressus est ab eo leprosus quasi nix). i. cōfestim venit lepra sup eum alba sicut nix. nam q̄dam spēs lepre conuertit colorē naturalē carnis in albedinem qui est color degenerans a niuido colore: vt pꝫ leui. xiij. Et dicit egressus est ab eo. i. a domo eius: quia postq̄ percussus fuit Giezi lepra exiuit de domo Heliseī et non mansit postea in famulatu eius sicut prius cū sequebatur eum quocunq̄ iret. ꝛ hoc propter duo. ¶ Primo ppter legē qꝛ lex iubebat leprosos boies manere extra castra. i. extra vrbes ne inficerent alios: ꝛ debebant isti hr̄e vestes dr̄issutas ꝛ os clausum ꝛ caput opertum vt p istud signum oēs cognoscerent tales homines esse leprosos ꝛ nō acceder̄t ad eos: vt pꝫ leuit. xiij. iō etiam si vellet heliseus ex misericordia vel dilectione retinere secum Giezi non licebat ei. Scōm erat ppter pctm̄ eius: qꝛ cū Giezi peccasset nimis ꝛ in hoc infamasset Heliseum dicens q̄ ipse petiuerat pecuniā: nolet eū secum retinere. ¶ Quereꝛ tur quare Giezi cum mentitus fuerit spūi sancto dicens Heliseo q̄ non iuerat ad aliquē locum cum iuisset ad accipiēdū pecuniā ꝛ tñ non occisus est: ſꝫ solum pcussus est lepra: Ananias tñ ꝛ saphira quia mētiti sunt spiritui sancto. i. beato ¶ Petro habenti spiritum prophetiꝯ illico mortui sunt: actuū. v. ¶ Rñderi pōt dupliciter. vno modo q̄ tam aspere punitus est Giezi sicut Ananias ꝛ Saphira: nam pcussus est lepra: ꝛ tñ pcussio lepre tam grauis est sicut mors. quia potius aliquis vellet mori faciliter q̄ꝫ p totam vitā manere lepra pcussus ꝛ segregatus ab humano consortio: ꝛ sic forte Giezi potius elegisset mori sicut Ananias ꝛ saphira q̄ꝫ pati lepram ppetuā sicut passus est. ¶ Item pꝫ hoc efficacius quia lex diuina equiparat istas duas penas. ſ. occidi ꝛ pcuti lepra ꝛ interdum deus infert vnam pro alia. ſ. ei qui ꝛm legē meretur occisionē infert lepram. Sic pꝫ qꝛ si quis non sacerdos vsurparet officium sacerdotū in veteri testō occidendus erat. ſ. quia deus inferebat ei illico mortē: vt pꝫ nume. iij. ꝛ xvij. ꝛ sic aliq̄ occidit: nam ducenti quinquaginta viri qui voluerunt offerre thimiama coraꝫ domino cū non essent de sacerdotibus cremati sunt subito coram altari: vt pꝫ nume. xvj. ꝛ tñ rex Ozias obtulit thimiama coram altari ꝛ deus non occidit eum ſꝫ pcussit lepra tota vita: vt pꝫ. j. xv. ꝛ ij. paralipo. xxvj. ꝛ ista lepra fuit ei data pro morte. ¶ Item nō solū istud ſꝫ ēt lepra aliquando vocat̄ mors: sic pꝫ Isa. vj. ſ. in anno in quo mortuus est rex Ozias vidi dñm sedentē: ꝛ tñ ibi intelligit̄ non de morte naturali Ozie sed de pcussiōe lepre: vt colligitur ibi ex lr̄a aliqualiter ꝛ sic exponunt oēs doctores: fuit igitur Giezi punitus tantū sicut Ananias ꝛ saphira. ¶ Dicendū q̄ istud verum est. ſ. q̄ equales pene sint lepra ꝛ mors tpalis: ꝛ tñ ista lepra non fuit nunc data Giezi pro mendacio qō dixit Helie: sed pro simonia quā cōmisit. qō pꝫ ex verbis Heliseī: nam dixit nunc igitur accepisti argentū ꝛ aurum: sed lepra Naamā adherebit tibi ꝛ non dixit q̄ mentitus erat ideo q̄ puniretur lepra. ¶ Aliter ergo dicendū q̄ Giezi nihil punitus est p mēdacio vel saltē modicum ꝛ indirecte. ſ. principaliter pro simonia ꝛ aliqualiter p mēdacio. ꝛ tamē Ananias ꝛ Saphira pro solo mendacio occisi sunt: act̄. v. ratio differētie est quia deus se hꝫ ad modum boni legislatoris vel erudiētis paruulos. nam pueri a principio debēt fortiter pcuti quando fecerint aliquid inhonestū: qꝛ tunc est principiū actionum suaꝝ ꝛ postea timore fortis punitionis similia facere non tentabūt. ꝛ isto modo eruditur ad recte tristari ꝛ letari: ꝛ ista est cōueniētissima disciplina: vt pꝫ. ij. ethicoꝝ. circa principium. Sic etiā fit in rectis policys: quia q̄ñ lex noviter posita est ad hoc q̄ habeatur in magna reuerētia ꝛ obseruet̄: primi delinquentes in eum fortiter puniuntur: ꝛ sic postea ceteri timent agere contra legē. Sic aūt deus rector totius orbis agit

in principio

† Littera hebraica.

Qō 35. A Heliseꝰ q̄modo dixit q̄ giezi vellet emere oues boues ꝛ oliueta ex tam pua pecunia.

¶ Pria rño.

Impugnatio.

¶ Rño auctoris.

¶ Rño auctoris.

† Lepra q̄dā ē sicut nix.

Giezi postea nō mā sit i famula tu heliseī.

Qō. 36. A Giezi ḡre nō est occisus pp mēdaciū sicut ananias et saphira.

¶ Rño. pria quorūdā.

B Percussio lepre tam grauis ē sicut mors.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Cōfutatio.

Scōa rño auctoris.

C Beī pncipio cuiuslibet legis dationis punit grauissime pecca ta potiꝰ q̄ꝫ postea ꝛ q̄re.

Legislator quō dz punire pctā in principio.

in principio nouarū etatū vel legislationū puniēdo acerrime delicta z postea nō taz dure punit. Sic.n. fuit in prima etate seculi: nā oēs declinauerūt ad mala z deus misit diluuiū: ita vt non solū pirent boies sz ēt oia animantia orbis pter aquatica z ea q̄ erāt in archa. z sic fuit ista dura punitio: qz non solū peccatores puniti sunt sz etiaz animātia q̄ nihil peccauerāt: postea aūt nō tam dure puniuit peccata sicut prius lz multa peccata fuissent in toto statu legis nature. s. ab orbe ꝯdito vsqz ad legem datam Moysi: imo ꝓmisit deus q ēt si boies multū peccarent nunq̄z deinceps mitteret diluuiū sup totā terram. Geñ. viij. Sic ēt factū est in principio legis Moysi: nā p valde quo peccato deus occidit duos filios Aaron. s. die prima q̄ post ꝯsecratione suā ceperunt ministrare soleniter: quia nō erant assueti ministrare errauerūt in cerimonia ignis: qz cū debuissent accipe ignē de altari holocaustoz ad ponendū in turibulis sup altare thimiamatū: acceperunt de igne alieno z deus misit ignē sup eos z cōbusti sunt leuit. io. iste tñ erat puus error. postea tñ in eodem veteri testō nō tam acriter peccata punita sunt. Sic etiā in nouo testō qō est maxime pietatis factum: nā in principio eius Ananias z Saphira p vnico mendacio subito occisi sunt: z tñ nūc p multis mēdaciis z peccatis grauioribus de⁹ nō infligit homini subito penā mortis dans locū penitētie. ¶ Dicēdū igit q̄ ceteris paribus magis debebat puniri giezi p mēdacio q̄z Ananias z saphira: eo q̄ in veteri testō erat lex rigoris z ibi acrius puniebā tur peccata q̄z in nouo vbi est lex amoris. qz tñ ananias z saphira peccauerūt in p̄cipio noui testamēti mētiēdo apl̄is sup p̄cio agri z istud erat quoddā principiū ad diſſoluendū cōitatē q̄ erat inter oēs christianos a principio noui testamēti: ac. iiij. s. multitudinis credētiuz erat corvnū z anima vna nec quisq̄z eorum que possidebat aliquid suū esse dicebat sed erant illis oia cōia. z tñ si aliqui viderēt q̄ Ananias z Saphira fraudauerāt ceteros de p̄cio agri retinendo sibi in secreto oēs distraherētur ab intentione cōmunitatis sed quilibet vellet retinere sibi propria ne ab alio fraudaret. z quia cōmunitas oium bonoz a principio ecclesie primitiue erat magnū bonū volens deus q̄ non piret puniuit ananiā z saphirā occidendo eos ne ceteri distraberent ab intētiōe cōitatis bonorum. postea tñ fuerūt alia pcta grauia in nouo testō q̄ nō fuerunt acriter punita: pctm aūt giezi fuit in veteri testō z iam multa alia p̄cesserāt: ió nō fuit grauiter punitū: de simonia tñ eius secus fuit: qz pcussus est lepra p illa: z tñ postea alia pctā simonie nō fuerūt tam acriter punita. z ratio fuit qz istud fuit primum peccatum simonie.

¶ An Heliseus peccauerit percutiendo Giezi lepra pro peccato isto. Nō.xxxvij.

Nō.37. A

Queretur vlterius an peccauerit heliseus pcutiēdo Giezi lepra. ¶ Aliqs dicet q̄ sic: qz non ptinebat ad Heliseū punitio corporalis tanq̄z ad iudicē sed correctio verbalis sicut ad doctorē vel ad p̄rimū: peccat tñ qs vsurpando officiū vel iurisdictione alienā: ita vī q̄ peccauit: qz non solū puniuit Giezi peccantē sz ēt nascituros ex eo vsqz in eternuz: qz sup oēs induxit lepraz: z tñ innocēte pcutere peccatū est.

Ratio auctoris.

¶ Rñdendū q̄ Heliseus non peccauit denunciando lepram ꝓpria giezi z filios eius: qz ipse non intulit lepram proprio arbitrio nec ex ptāte sua: qz solus deus poterat pcutere hoiem lepra vel inducere subito sup eū aliquaz egritudinē: ió heliseus nō poterat efficere istud nisi dupliciter. s. vel p̄nunciando id qō futuz erat deo sibi reuelante sicut erat cōe apud ꝓphetas: vel orando deum vt induceret lepraz sup giezi z filios suos ꝓpter pctm eius. Be primo exēpla sunt vulgata in oibus penis q̄s ꝓphete p̄nunciabāt aliquibus ex pte dei pro pctō. Be secūdo pz in Helia qui orauit vt veniret siccitas sup terrā propter peccata boiuz tpe Achab. Sic pz Jacobi vltimo. s. Helias homo erat similis nobis orauit vt nō plueret sup terrā: z non pluit annos tres z menses sex. Be primo mō nō est aliqō dubiū. s. si deus reuelasset heliseo q̄ giezi z semē suū passuri eēnt lepraz in eternuz propter istud peccatū q̄ Heliseus peccaret aliquo modo p̄nunciando istud: qz ēt ipso nō p̄nūciante deus illud efficeret z ipse heliseus peccaret non dicēdo id qō deus sibi reuelabat ad dōm. Be scōo mō dōm q̄ regulariter non lz viris bonis orare a deo vt veniant mala sup viros malos lz rari casus sint in q̄bus lz: de quo late diximus p̄cedēti. lib. c. xvij. oraret tñ istud heliseus motus a deo: qz deus moueret eū p quendā zelū vt peteret mala ꝓtra giezi pp peccatū z tunc ipse oraret z illa euenirent. Sic fuit in helia de quo declaratū est p̄cedēti lib. c. xvij. q̄ deus mouit eū ad petendū sterilitatē sup terrā ꝓpter peccata israelitarum. Dicendū aūt q̄ lz isti duo modi sint possibiles: primus tñ est verisimilioz. nā scōs non est ponendus nisi ex quadā necessitate eo q̄ est ꝓtra regulā cōem q̄ viri sancti orent mala ꝓtra malos sz orant bona vel aufferri indignationē dei ab eis. Regulare etiā est q̄ ꝓphete p̄nūcient mala peccatoribus ex pte dei: ió iste modus tenendus est. ¶ Ad p̄mā rōnē in ꝓtrariū dōm q̄ nō ptinebat ad heliseū punire corporaliter giezi p peccato nec ēt ipe puniuit: sed solū denunciauit punitionē ex pte dei: nam ipse non poterat p se inferre lepram. ¶ Ad scōaz dicēdū q̄ Heliseus non pcussit filios Giezi nec etiā ipsum ideo non peccauit puniendo innocentes: sed deus percussit vtrosq̄z: ei enim lz punire filios p patribus. ¶ Quere tur vlterius an pena lepre cōuenienter data fuit Giezi. ¶ Rñdendū q̄ deus volebat punire giezi p gratissimo pctō simonie: z non solū voluit punire sed ēt voluit inferre talē penā quale fuerat pctm suuz: vt expresse pateret q̄ ista pena non veniebat a casu sz a deo volente infligere illā. etiā appareret q̄ ista pena non dabatur p alio peccato veteri. z ad hoc dedit ei lepram p quā manifestatū est tam ipsi Giezi q̄z ceteris q̄ puniret p simonia. De giezi pz qz Heliseus dixit ei accepisti aurū z argentū z vestes vt emas oliueta z vineas: sed lepra Naamā adherebit tibi z semini tuo. De manifestatione quantū ad alios apparet in duobus. primo in ꝯditione criminis z plage: nam simonia est in venditione spiritualiū in quibus est turpissimū lucrum: z istud prouenit ex ardentissimo desiderio pecunie: ita ergo debuit correspondere plaga ardentissima. s. lepra q̄ totā carnē exurit z cōsummit. Sed ista applicatio est adhuc generalis: ideo est alia magis in radice. s. Giezi petebat pecuniā a Naamā pro sanatione lepre eius. z ista lepra non fuerat sanata virtute Heliseī vel giezi sed a deo: ió cū in sanando nullū onus sensisset Heliseus vel Giezi: decebat vt si aliqō emolumentū aliquis eoz vellet inde consequi q̄ reciperet onus iuxta regulā cōem. s. qui sentit onus sentire dz emolumentū z econtrario: sed non fuit aliqō onus giezi z heliseī in sanādo: ergo decebat q̄ quicūq̄z illoz peccaret petēdo pecuniam sentiret onus. s. in tolerando lepraā naamā. Vel aliter giezi habuit se iniuste accipiēdo pecuniā a Naamā: z istud fuit p sanatione lepre sz nulla pena erat proxima magis q̄z q̄ qui in lepra peccabat in lepra puniret ió lepra pcussus est. z non solū hoc sed vt res magis innotesceret pcussus fuit Giezi eadē plaga lepre qua pcussus fuerat Naamā ac si videret eadē lepra numero fuisse in Naamā z transiuisse nunc ad Giezi. Sic enim dixit heliseus lepra Naamā adherebit tibi. ¶ Causa aūt quare deus voluit dare talē penaz quale fuit pctm est duplex. Prima est cōis: qz peccatum z pena se habēt sicut morbus z medicamentū sz curationes in medicinalibus fiūt ab oppositis: ideo peccatū z pena debēt esse in eodē opposita z sic sunt similia incorrespondentia z opposita in quantū vnum affligit z aliud delectat. Istam rōnē ponit aristo. 2°. ethico. ¶ Alia rō est magis pticularis. s. qz deus voluit q̄ oēs euitarent peccatū simonie z hoc ēt p acerrimam penā inflictā Giezi qui primo simoniā p̄misit: vt ergo oēs scirent p quo puniebatur giezi data est ei talis pena q̄ ex se ipsa declararet crimen p quo erat. s. pena lepre qz similis fuerat in Naamā a quo recipiēdo pecuniam peccauerat. Iste modus punitiōis obseruatus fuit valde a deo in magnis criminibus quoz punitionē volebat oibus esse notā. s. vt pena oino correspōderet culpe.

Ratiões p̄ie opi.

Nō 38. A

Pēa lepre an fuerit cōueniēter data Giezi et ḡre magis fuit inflicta plaga lepre q̄z alia pro isto crimie.

B

De⁹ q̄re voluit dare talē penā q̄le fuit pctm.

Prima cā.

Scōa cā.

Pena q̄re de⁹ vult q̄ corrñdeat semp culpe vt p q̄ quis peccat p ea torqueat.

Sic fuit in peccato sodomorū.nam ipsi peccauerāt in sedissima libidine ꝛ mouebant ad illā ardētissimo desiderio:iō data est eis pena in igne ꝛ sulphure Gen.xix.que ostendebāt plene conditionē turpissimi peccati.nā ignis ostendebat ardorē nimiū libidinis:sulphur vero fetens in igne ostendebat fedissimā eē libidinē immo omnibus libidinibus turpiorem.Sic etiā mare illud mortuum qō factū est vbi fuerunt ille ⁊tuor ciuitates:miserime ostēdit feditatē libidinis:nam tanta est eius grossicies q̄ vestes in eo merse potius maculantur quā lauentur:vt ait aristo.2°metbe.etiā nihil viuens quātūcūq; magnum sit potest ibi mergi:quicquid aūt mortuum est illico mergitur vt ait solinus in polistor.c.de iudea ꝛ Isidorus.13. ethimo.Sic etiā obseruauit deus in punitione egiptiorum:quia oēs fere plage eis inflicte correspondebāt peccatis eorum que fecerant contra iudeos:vt inducitur de quibusdā ipsarum sapien.xv.vsq; ad.xix.Sic etiam cū israelite i deserto peccarēt misit deus in illos ignitos serpentes:ꝛ hoc vt pena corresponderet peccato.Sic etiā chananei adorabant bestias diuersas:ideo deus misit ad punitionē illorū diuersas bestias.sic patet sapiē.xj.s.q̄ quidam errantes collebant mutos serpentes ꝛ bestias superuacuas :immisit illis multitudinē mutorū animalium in vindictam:ꝛ subditur ibi causa.s.vt scirent q̄ p que peccat quis p hec torquetur:ꝛ ex loco isto accipitur regula ꝑ multis punitionibus quas deus facit q̄ fiunt oino p similia.fuit igitur punitio giezi conueniēter in lepra q̄ in alio genere pene data.

Punitiões semp fiūt p similia.

¶Quare taꝫ grauiter punitus est giezi ꝑ simonia in. vet. ⁊. Et simon mag⁹ prim⁹ simoniacus in nouo nō fuit sic punitus. Et de differentia penaꝝ inflictaruꝫ a deo in nouo ꝛ in vete.testa.ꝑ varijs peccatis.

Qō.39. A

Qō.xxxix.

Queretur vlterius quare punitus est Giezi dure ꝑ pctō simonie ꝛ simon magus non punitus fuit:q̄ solū dixerunt ei apostoli pecunia tua tecū sit in pditiōe act.viij.

Pria rño.

¶Allqs rñdebit q̄ simon magus non tm̄ peccauit sicut giezi:iō nō taꝫ dure punitus est.

Cōfutatio.

¶Sed dōm q̄ non stat:q̄ magis peccauit simon magus q̄ giezi:nā lꝫ giezi peteret pecuniā a naamā quē sanauerat heliseus ꝛ non habebat aliaꝫ cām petendi nisi q̄ heliseus sanauerat ipm:tm̄ nō exp̄essit q̄ daret pecuniā ꝑ illa sanitate:sꝫ q̄ ipse p̄ius sponte illā obtulerat ꝛ heliseus nō receperat voluit nūc petere Giezi noie heliseī tāq̄ ꝑ aliq̄ necessitate emergēti:ꝛ tm̄ si nūq̄ Naamā obtulisset se daturū heliseo munera non ausus fuisset petere aliqd Giezi:qō pꝫ ex verbis eius:nā dixit pepercit dns meus Naamā siro isti vt non accipet ab eo q̄ attulit:viuit dnꝫ q̄ currā post eū ꝛ accipiā ab eo aliqd ꝛ sic si nō pepercisset heliseus muneribus naamā nolendo accipe non incitatus fuisset Giezi ad petendū.Simō tm̄ magus manifeste obtulit apostolis pecuniā vt darent ei ptātē faciendi miracula:ꝛ tm̄ ipse non viderat aliquez eorum habentē vultum volentis vendere potestatē illā: iō grauius ꝛ manifestius peccauit simon.

Simō grauius peccauit q̄ giezi.

¶Aliquis dicet aliter.s.q̄ giezi punitus est magis q̄ simon q̄q̄ ambo peccassent q̄si equaliter:quia peccatū simonis fuit in nouo testō vbi est lex amoris ꝛ pctā remisse puniuntur: pctm̄ aūt giezi fuit in veteri testō q̄ erat lex timoris vbi pctā acerrime vindicabant:iō simon non punitus est giezi vero sic.

Scda rño.

Cōfutatio.

¶Sed dōm q̄ q̄q̄ aliquo mō sit verū q̄ in nouo testō pctā minus puniunt q̄ in veteri:tm̄ aliq̄ pctā grauius punita sunt in nouo q̄ in veteri:sicut Ananias ꝛ Saphira vxor sua ꝑ vnico mēdacio subito occisi sunt coram beato Petro:act.v.ꝛ tamen Giezi mentitus est spiritui sancto mentiendo Heliseo sicut ananias ꝛ saphira:ꝛ tm̄ ꝑ hoc nullam penā habuit hic sed solum ꝑ simonia:iō non pt stare ista causa.

Tertia rño auctoris.

¶Dicendū igit q̄ q̄q̄ peccauerint q̄si equaliter simon ꝛ giezi:tm̄ giezi punitus est ꝛ non simon ꝛ hoc pp duo.

Prima cā.

¶Primo quia Giezi peccauit ꝛ in peccato obstinatus mansit:ꝛ negauit et non fuit aliquis qui oraret ꝑ eo:iō puniuit illū tanq̄ non habentē auxiliatorē Simon aūt magus voluit de pctō suo ꝛ orauit apl̄os vt p̄carētur ꝑ eo dnm ad quos p̄ces pctm̄ remissum est:qō pꝫ aliqualr.act.viij.cū dixit beatus Petrus cor.ni.tuū nō est rectū cor̄ deo:pniam itaq; age ab hac nequitia tua ꝛ roga deū si forte remittat tibi hec cogitatio cordis tui.

Scda cā.

¶Rñdēs āt Simon dixit:p̄camini vos ꝑ me ad dnm vt nihil veniat sup me horuꝫ q̄ dixistis.ꝛ tunc subintelligendū q̄ cuꝫ apostoli eēnt viri misericordes iuxta mandatū xp̄i:Matth.v.ꝛ viderunt Simonē dolentē de pctō ꝛ petētē ꝑ se orari q̄ oraret pro eo:ꝛ sic remissa est pena ei ꝑ pctō isto.

Jn.q.xxxvj.

Scda cā fuit q̄ deus punit pctā q̄ sunt in p̄ncipio ?tra aliquā legē acerrime ꝛ nō tam grauiter p̄cedēte tpe: sicut declaratū fuit supra in q̄dā q̄one:ꝛ q̄ pctm̄ simonie primo repertū est in Giezi cū nō legā p̄ius de alio:voluit deus eū acriter punire vt ceteri cauerent simoniā.pctm̄ āt Simonis magi non fuit primum in simonia:q̄ multa alia p̄cesserāt in veteri testō iō nō punitū est acriter.erat enim istud pctm̄ valde vsitatū inter iudeos Paulo añ tpa xp̄i ꝛ eo viuēte:nam summi sacerdotes emebāt sacerdotia a regibus.ꝛ cum vnus possideret summū sacerdotiū ꝑ pecuniā:alius offerebat maiorē pecuniā regi ꝛ obtinebat aufferri summus sacerdotiū de manu p̄ioris.de hoc pꝫ.ij.macha.iij.ꝛ.v. Etiā tpe xp̄i postq̄ iudei ceperunt eē subditi romanis summa sacerdotia vendebant:ꝛ vt romani maiorē q̄stū bēnt faciebant sacerdotia eē annalia. vñ q̄n xp̄s passus est erat Cayphas summus sacerdos ꝛ dr̄ de eo Jo.xj.q̄ Cayphas erat pontifex anni illius.q.d.nō erat pōtifex absolute sꝫ pontifex anni illius.de hoc multa Josephus in libro de bello iudaico.cum ergo eēt istud pctm̄ valde vsitatū tpe xp̄i non punitū fuit nimis in simone.

Sciba cl.

Jn.q.xxxvj.

Simonia valde vsitata erat apō iudeos paulo añ tēpora christi ꝛ xp̄o viuēte.

¶Sed obyciet q̄ pctā q̄ fiunt in p̄ncipio alicuius legis de⁹ valde punit:vt declaratū est supra ꝛ pꝫ in mēdacio Ananie ꝛ Saphire:q̄ subito ꝑ illo mortui sunt.act.v.sꝫ Simonia ista fuit in p̄ncipio noui testamēti iō debebat dure puniri.

Sūma sacerdotia tē pore xp̄i romani fecerūt ānalia vt illa maiori p̄cio vēderent.

¶Rñdēdū q̄ deus non punit in p̄ncipio cuiuscūq; legis oia peccata dure:sꝫ peccata q̄ sunt spāliter cōtra illam legē ꝛ q̄ non fuerunt p̄ius facta:sed non erat sic de simonia simonis iō nō fuit punitus quāq; eēt graue peccatū ꝛ eēt in p̄ncipio noui testamēti.pꝫ hoc in ipso pctō giezi:nā peccauit in simonia ꝛ in mēdacio:nō tm̄ fuit punitus ꝑ mendacio:q̄ mendacia iam cōsueta erāt ꝛ multi homes mentiti fuerāt ꝓphetis:simonia tm̄ nō fuerat cōsueta iō punitus est ꝑ ea dure.ita ergo fuit de pctō simonis ꝛ ananie ꝛ saphire.nā vtrūq; fuit in p̄ncipio noui testamēti manētibus oibus apl̄is in Jerusalē:vt colligit act.v.ꝛ.viij.pctm̄ tm̄ ananie ꝛ saphire erat nouū nō qdē q̄ nullus alius añ eos mentitus fuisset:sꝫ q̄ nullū mendaciū fuerat ad destruēdū cōitatē bonoꝝ qualis erat in p̄cipio noui testamēti ꝛ ista destructa fuisset si peccatū Ananie ꝛ Saphire mansisset impunitū:iō puniuit illud deus acriter:pctm̄ aūt simonis a multis seculis p̄cesserat:ꝛ tunc ēt erat in vsu inter iudeos:iō nō fuit punitū acriter.

Jn.q.xxxvj.

Kño.

¶Precedēs tm̄ cā magis satisfacit:q̄ ēt poterat dici q̄ simonia p?missa a simone fuit nouus modus simonie qualis nunq̄ fuerat in veteri testō.s.quia petyt q̄ cuicū q̄ imponeret manū acciperet sp̄m sanctū ꝛ ad hoc pecuniā offerebat:ideo indigebat istud pctm̄ pena noua ꝛ acerrima.ꝛ sic apostoli p̄nunciauerunt ei magnam penam ꝛ ipse ait precamini vos ꝑ me ad dominum vt nihil veniat sup me horum que dixistis act.viij.ꝛ propter eoꝝ orationē ꝛ p̄niam suam nō fuit punitus.

Qō.40. A

An filij giezi pcussi fuerint lepra.

¶Quaeretur vlterius an filij Giezi pcussi fuerūt lepra.

¶Rñdēdū q̄ hoc non apparet:ꝛ tm̄ asserendū est q̄ pcussi fuerint:ꝛ hoc ꝓpter duo.

Prima rō.

¶Primo q̄ heliseus p̄nūciauit hoc ex pte dei nō ergo falleret dictū suū:scriptura tm̄ non curauit ponere euentū rei quasi sufficiēter appareret q̄ sic euētuꝝ eēt:q̄ ꝓpheta illud p̄nunciabat.scdo pꝫ hoc q̄ de giezi dixit Heliseus ꝛ de semine suo q̄ adhereret eis lepra naamā:ꝛ tm̄ de giezi dr̄ in lra q̄ immediate percussus est lepra ꝛ egressus ē leprosus ab heliseo sic ergo credēdū ē q̄ fieret de filijs eius sꝫ forte nōdū hēbat giezi aliquos filios sꝫ postea q̄m gigneret illos nasceret leprosi vt post nativitatē infligeret eis lepra.

Scda rō.

Qō.41. A

Filij giezi

¶Queret vlterius quō filij giezi pcussi fuerūt lep̄a cū ipi nihil peccauissent.

¶Aliquis

quare puni ri sūt lepro cum ipſi ni hil pecca uerint.

Ꝓria rñ.

Cōſutatio.

Ꝓria rō.

Scōa rō.

Scōa rñ.

Cōſutatio.

Scō.

Tertio.

Rñſio.

¶Aliqs dicet q lepra nō fuit eis data i penā ſed nāliter venit:nā pf eoꝝ giezi erat leproſus ꝛ ex corrupto ꝛ inſecto ſemine filiȳ naſcerent corrupti ꝛ inſecti lepra.Sed dicendū q hoc nō ſtat pp duo.Ꝓmo qꝛ Heliſeus denūciauit giezi iſtud in penā.ſ.q lepra Naamā adhereret ei ꝛ ſemini ſuo:ſi tñ filȳs ſuis lepra nāliter eueniret nō ꝓnūciaret a deo tanq̄ in penā.ſcōo pꝫ ꝛ efficacius: qꝛ ꝫ filiȳ leproſoꝝ aliq̄ ſint leproſi tñ nō ſp:imo multi filiȳ eoꝝꝫ ſunt pulchri ꝛ ſani corpe.ꝛ ſic ꝫ aliq de filȳs giezi naſcerent nāliter leproſi:tñ nō accideret hoc in oībus potiſſime qꝛ hic nō ſolū dr̄ de filȳs ſed ēt de nepotibus ꝛ ꝓnepotibus:qꝛ dr̄ q lepra naamā adherebit ei ꝛ ſemini ſuo vſq̄ in eternū:ḡ vr̄ q lepra iſta accidebat eis i penā ꝛ dabat a deo.¶Aliqs aūt dicet alr.ſ.q filiȳ giezi pcutiebantur lepra ꝛ nō ſine culpa ſed pp culpā quādā.ſ.qꝛ ſuccedebant patri ſuo in vitiū.nā giezi illicite acceperat pecuniam a naamā ꝛ pp hoc fuerat pcuſſus lepra:ió cuꝫ filiȳ ſui ſuccederent patri in pecunia iſta dicebant ſuccedē in vitiū:ió iuſte puniendi erant eadē pena lepre q̄ naamā.¶Sed dōm q iſtud nō ſtat qꝛ nō ſuccedit aliqs in vitiū quouſq̄ ſit talis q poſſit velle ꝛ intelligere ſe ſuccedē in illo:ꝛ tñ filiȳ giezi naſcebant leproſi ꝛ ſic puniebant añq̄ peccarent:ḡ nō erat hoc ꝓ aliqua ſucceſſione in vitium.Scōo pꝫ hoc ad hoc q ſuccederēt in vitiū oportebat q illicite tenerent iſtā pecuniā vel poſſeſſiones emptas ex ea:ꝛ tñ hoc falſum eſt qꝛ licite poterant eam tenere poſteri giezi:vt infra declarabīr in vltima qōne:ḡ nō puniebā tur tanq̄ ſuccedentes in vitiū.Tertio patet hoc qꝛ ſi filiȳ giezi ꝓ hoc ſolo efficerent leproſi veriſile eſt q renuncia rent br̄ditati vt eſſent ſani:ꝛ tunc non cōpleret in eis ꝛ forte in nullo ipſoꝝ pena hic prenūciata ab heliſeo: ꝛ tñ heliſeus ꝓnunciauit hoc ſub certitudine eueturū:ió vr̄ q nō erat h̄ ꝓ ſucceſſiōe in vitiū.¶Dōm ḡ q lepra fuit inflicta filȳs ꝛ nepotibus giezi in penā pcti giezi: nā dr̄ dicit q ipſe punīt pctā patrū in filios:exod.xxxiiij. ꝛ numeri.xiiij.ita ergo cū peccatū giezi eēt graue nō ſolū punitus eſt ipſe ꝓ eo ſed ēt filiȳ ſui:qui aūt ſunt filiȳ qui puniunt ꝓ peccato patrū ꝛ q nō:declaratū eſt Joſue.vij.ꝛ ē.ij.lib.c.xxi.ꝛ ꝙueniebant hoc in preſenti: qꝛ filiȳ puuli ſunt qui vt cōiter puniunt ꝓ peccatis patrū ex eo q ipſi cenſent eſſe eadē pſona cū patre vel eſſe ptes pr̄is . Sic dicit ariſto.v.ethi.filius eſt quedam pars patris quādiu ſit paruus vel ſeparatus:ꝛ ſicut pena que infertur parti hominis vt capiti vel manui non eſt pena ptis ſed totius hois:ita pena inflicta filio puulo nō eſt pena eius ſꝫ pr̄is ſui:ꝛ ſic mox vt naſcebant filiȳ giezi erāt leproſi ꝛ puniebatur pater quia affligebat nimis videns eos leproſos ꝓpter peccatū ſuum.

¶Quare in qbuſdā peccatis filiȳ puniant pro patribus ꝛ in aliis nō ꝛ de dr̄ia peccatorū ꝓ quibus filiȳ puniunt ꝓ peccatis patrū ꝛ ꝓ qbus non. Qō.xliȳ.

Qō.42. A

Queretur vlterius quare in qbuſdā peccatis deus punit filios pro patribus ꝛ nō in oībus.¶Rñdendū eſt q regulare eſt q aīa que peccauerit ipſa moriat ꝛ filius nō portet iniqtatē patris nec pr̄ iniqtatē filiȳ Ezechi.xviij.eſt aūt ex̄ordinariū q filiȳ puniant ꝓ patrib⁹:ió neceſſe eſt q iſtud rarius fiat. qñ tñ ſit ió fit qꝛ patres aliquomō ſunt idē cū filȳs ſuis ꝛ puniunt in illis:rō aūt quare in qbuſdā puniant filiȳ ꝓ patribus eſt duplex.Ꝓria eſt pp magnitudinē pcti.nā interdum pctm̄ eſt tantuꝫ ad cuius penā que debeť in hoc ſeculo tollerandā nō ſufficit ipſe peccans in pſona ſua:ió tunc vult q etiā puniat in pſona aliena que aliquomō ſibi idētificatur:ꝛ pena illius eſt pena ſua.Sic aūt eſt de patribus reſpectu filioꝝ.ꝛ pp hoc cognati trāſuerſaliter nō puniunt a deo ꝓ ſe inuicē.ſ.vnus ꝓ alio:qꝛ vnus non idētificat alteri cū vnus non ſit ex alio.ſed filius quia ex patre eſt punit ꝓ illo.ex hoc etiā pꝫ q videmus cōiter.ſ. qꝛ ꝓ pctis puis parentū nō videmus ꝓgenie eoꝝ puniri nec legimus.¶Secunda cā ꝛ precipua eſt qñ deus vult ponere terroꝛē circa aliqō pcecatuꝫ: frequēter pōit penā magnā:ꝛ nō ſolū magnā intenſiue ſemel tranſeuntē ſed magnā in duratiōe vt oēs poſteri videntes penā illā terreant ꝛ nō audeant cōmittere talia crimina.ꝛ hoc potiſſime ſi ipſi qui peccauerunt volunt filios ſuos obligare ad penā debitam ꝓ pctō ſuo. Sic fuit in occiſione xp̄i: nam nō ſolū illi qui occiderūt euꝫ perierunt:ꝛ ciuitas in qua occiſus eſt ſundit⁹ a romanis euerſa eſt:ſed ēt oēs poſteri ſui miſeram ſuſtinent ſeruitutē vbicūq̄ ſunt ꝛ ſuſtinebunt vſq̄ ad finē ſeculi:qꝛ deus voluit oſtēdere punitionē illius pcti grauiſſimi oībus gentibus.ꝛ ēt ipſi accuſatores xp̄i dixerunt ſanguis eius ſup nos ꝛ ſup filios nr̄os Mathꝫ.xxvij.iſta aūt duo fuerunt in ꝓpoſito.Ꝓrimū fuit:qꝛ giezi peccauit nimis cū ipſe fuiſſet inchoator criminis ſimonie:nō cum nō ſufficeret in ſe ipſo tollerare hanc penā tollerauit partē in filȳs.Scōm ēt fuit in eo qꝛ deus voluit iſtud crimē ſimonie ab oībus euitari ꝛ ad h̄ nō ſufficiebat pena in peccante qꝛ illa finiret cū eo ꝛ citoret in obliuionē:ió puniuit filios eius vt nō deleret magno tpe memoria peccati giezi ꝛ punitiōis eius ꝛ ſic oēs timerent talia cōmittere. ¶Queret vlterius qūo dr̄ hic q plaga lepre adhereret giezi ꝛ ſemini eius in eternū qꝛ iſtud eſt ꝯ legē dei:deus.n.dixit q pūiret peccata patrū in filios vſq̄ ad tertiā ꝛ q̄rtā gñonē exodi. xxxiiij. ꝛ nume.xiiij.ergo nō puniret aliq̄ vltra quartā generationem:qꝛ odia reſtringunt ꝛ nunq̄ ampliantur:fauores aūt econtrario.¶Rñderi pōt q plaga lepre nō durauit in tota poſteritate giezi ita q vſq̄ hodie ſi aliq manent de poſteritate eius leproſi ſint:ſed durauit plaga illa magno tpe ꝛ forte nō durauit ꝓ quatuor generationes integras:qꝛ quattuor gnātiones ſm terminos vite illius tēporis durarent vſq̄ ad trecētos annos vel trecētos ꝛ quaginta:ꝛ in iſtis duraret plaga lepre in tota poſteritate giezi.poſtea vero filiȳ q naſcerentur nō eſſent leproſi ꝛ iſtud tps ſufficiebat ad hoc q in oībus ſeculis futuris retineret memoria peccati ꝛ punitiōis giezi.Et qñ dicitur q adhereret plaga lepre ſemini eius vſq̄ in ſempiternū: dōm q ſempiternū nō ſignificat oē tps futurū iuxta modū loquēdi veteris teſtamēti ſed interdū ſignat paruum tps qō eſt minus q̄quaginta annis:vt pote q ſit.xx.vel xxx.annoꝝ.Sic pꝫ exod.xxi.ꝛ deute.xv.cū dr̄ de ſeruo hebreo qui nollebat liberari in anno ſeptimo q pforaret auris eius ꝛ maneret ſeruus vſq̄ in eternū:ꝛ tñ manifeſtū eſt q iſti liberabant de ſeruitute in āno iubilei q erat de q̄quaginta in.l.annos vt pꝫ leui.xxv.ꝛ ſic ſi contingeret alicuius auriculam perforari.vij.annis ante iubileum liberabat in iubileo:ꝛ tñ dicebat manē ſeruus vſq̄ in eternū.ꝛ ſic ſi maneret lepra in poſteritate giezi vſq̄ ad tres vel q̄tuor gñones vel minus dicebat manē i eternū.¶Aliqs autē dicet alr q manſit lepra in poſteritate giezi vſq̄ in eternū ita q ēt poſt q̄rtā gñonem māſerit.ꝛ qñ dr̄ q deus ſolū punit vſq̄ ad q̄rtā generationē dicet q illud eſt regulare:ꝛ tñ interdū punit vltra gnātionem q̄rtā.Sic pꝫ in ſeruitute iudeoꝝ q̄ nunc manet ꝛ inflicta fuit ꝓ morte xp̄i.Iſta poſitio aliqualr eſt ſuſtētabilis ſed pr̄ia eſt Ꝛa:ꝛ qñ rñdet iſta poſitio de punitione vltra q̄rtā gnātionē nō ſtat ēt ſi pctā parentū fuerint magna qa odia reſtringunt ꝛ lex ſolū eſt poſita de punitiōe vſq̄ ad tertiā ꝛ quartā gnātionē.¶Cū autē dicunt de ſeruitute iudeorū que nūc manet ꝓ morte xp̄i:dōm q iſta pena non infligit eis ꝓ pctō parentū ſed ꝓ pctō ſuo.ſ.qꝛ ipſi volūt manere in erroꝛe parentū ideo nolētibus manē in illo.ſ. cum ad xp̄m cōuertunt nulla pena manet.

¶An heliſeus abſtulit giezi pecuniā quā acceperat a naamā ꝛ an poterat iuſte accipere.ꝛ an ſimoniaci ꝛ vſurarij efficiant ſua acquiſita ꝓ ſimoniā vel vſurā ꝛ ſint vere dñi eorū vel teneant ad reſtōnē ꝛ qñ ꝛ cui. Qō.xliij.

Qō.44. A

Queretur vlterius an heliſeus abſtulit giezi pecuniaꝫ quā acceperat a naaman ꝛ quare nō accepit.¶Ad primū dōm q heliſeus nō accepit pecuniā a giezi ſed pmiſit eū tenere illā:ꝛ hoc ſignificat cū dixit heliſeus acceptiſti argētū ꝛ veſtes vt emas oliueta ꝛ vineas ſꝫ lepra naamā adherebit tibi ꝛ ſemini tuo.i.accepiſti pecuniā ꝛ tenes illā:ita ēt adhēbit tibi plaga naamā.¶Ad ſm dōm q heliſeus nō accepit pecuniā a giezi pp duo.Ꝓmo qꝛ ſi accepiſſet heliſeus iſtā pecuniā:

Iudei voluerūt obligare filios ſuos ad penā eorū ꝓ pcō occiſionis xp̄i.

Qō.43. A

Ꝓlaga lepre an durauerit i tota poſteritate cū pēa pr̄is nō ſit vltra q̄rtas gnātionē

Rñſio.

B

Sempiternū quid ſignificet.

Ꝓria cā.

Alia rñſio.

An deus puniet iudeos ꝓ mōte xp̄i vltra q̄rtas gnātionē.

nō accepisset ad tenēdū sed ad restituēndū. restitutio autē si fieri deberet alicui deberet fieri ipsi naaman: qz ipse nō turpiter dederat sed bono animo: iō non merebaꝫ ipse perdere ita vt pecunia daret paupibus sed restitueret ipsi. beliseus tñ nolluit restituere ipi naamā: quia nolluit infamare puerū suū giezi cū satis esset sibi q̄ puniret in pcussione lepre z nō erat sibi danda alia afflictio. etiam beliseus nollebat se ipm aliqualr minuere in fama apud naamā ostendendo q̄ ipse bēret talē famulum qui sic defraudaret pecuniaꝫ z loquerēt nomine dñi sui: cum ipse nō iussisset.

Scda cā.

¶Secūda cā fuit qz giezi acqsiuit sibi istam pecuniā lz turpit acqsiuerit eam: iō poterat tenere iā licite q̄z illicite acquisiuisset: z quicūqz eū spoliaret ea peccaret mortaliter z teneret ad restitutionē. Sic.n. est de pecunia quā acquirit meretrix z istriones: nā peccant acquirendo qz isti actus sunt illiciti: z tñ postq̄z acqsiuerunt efficiunt rē suaꝫ z sunt legittimi possessores: z qcūqz spoliat eos peccat mortaliter z tenet ad restōnem. non ergo poterat beliseus auferre giezi pecuniā illā iuste cum iam esset sua.

Obiectio.

¶Sed obiciet qz simoniaci z vsurarij nō soluꝫ peccant acgrēdo sed etiā nō efficiunt rē suā z tenent ad restitutionē.

Rñsio.

¶Dicendū q̄ simoniacos non efficere rem suā nō ꝓuenit ex iure nature sed ex ꝓstitutione ecclesie. nā verum est q̄ fures z raptores nullomō efficiunt res suas: qz in eis est illicite accipere: z ēt nō est aliqs titul°: qz priores possessores nō donant nec desinunt possidere nisi violēter: iō ꝑm ius nature ipsi raptores nunq̄z efficiūtur dñi sed tenent semp ad restōnem dato q̄ nulla constitutio ecclesie vel iuris ciuilis esset sup hoc.

Simōiaci z vsurarij efficiunt vere dñi ex iure nāe sed ꝓstō ecclie est q̄ facit eos nō esse dños.

¶De vsurarijs autē z simoniacis dicendū q̄ illicite accipiunt qz pp causam turpē accipiunt: z tñ ibi est titulus q̄ transfert in eos dñium. nā ipsi ꝓferentes pecuniā simoniace sponte dant: z ipsi desinunt esse dñi in quantū libere aliis donant rem suā lz pro causa turpi: z sic quātū in eis est trāsferūt dominiū rerū suarū in eos qbus ꝓferunt sicut si gratis donarent z nō ꝑ cā turpi: iste autez est modus efficiendi alique dñm iō nihil obstat de iure nature quin simoniaci z vsurarij efficiant veri dñi rerū quas recipiunt. z magis ꝓprie simoniaci efficiunt dñi q̄z vsurarij: qz ambo isti efficiunt dñi per hoc q̄ alij trāsferunt iura suarū rerū i eos. translatio autē fit per voluntatē: ideo vbi est maior z liberior voluntas donandi ibi causat verius dñium. simoniaci tñ sponte tradunt pecuniā: imo ipsi putant sibi gratiaꝫ fieri si ꝑ pecunia bñficiū vel ordo cōferat: ideo accipientes istam pecuniā de iure nature efficiunt veri dñi. vsurarij autē dant aliqd vltra sortem creditoribus sponte quia ad hoc nō cogunt absolute: cogunt tñ aliqliter. s. inopia premente iō non omno libere conferunt: ideo accipientes vltra sortē licet efficiant veri dñi: tñ non sunt tā proprie dñi sicut simoniaci.

Obiectio.

¶Sed adhuc obyciet aligs q̄ simoniaci non sint veri dñi: qz si quis vendit rem alienā non efficit dñs pecunie eius quā accipit: nec accipiens rē venditam efficit dñs qz emit a nō vero dño. Sed ita est in simoniacis: qz ibi vendunt z emunt spiritualia: nullus autē homo est dñs rei spūalis sed solus deus: iō qñcūqz acceperit aliqd pro illa nō efficiet dominus pecunie quā accipit: ideo tenebit restituē z istō ēt est de iure nature. s. q̄ vendens rem alienā nō efficiat dñs pecunie quā accipit: ergo etiā symoniaci ꝑm ius nature non poterūt effici domini.

Rño.

¶Rñdendū est qz licet ipsa res spiritualis quantū ad substantiā suaꝫ nullius hominis sit: tñ collatio vel dispensatio eius pertinet ad aliquē hominē: z quādo simoniaci vendūt ordinem nō vendunt ipsum caracterez ordinis sed collationē cuius ipsi sunt dñi. etiā cum vendūt beneficiū nō vendunt ipsum titulū vel ius beneficij sed collationez: z ista est in potestate eorū z ideo non vendūt isti alienū sed suū: istud tamē suum est tale q̄ vendi non deberet: ideo solū concludit q̄ isti male administrant vēdendo collationē beneficij vel ordinis: tamen nō probatur q̄ non efficiant domini illius pecunie quā accipiunt cum ipsi vēdiderint rē que realiter erat in potestate sua.

Añ ꝓstōnē ecclesie trā

¶Dicendū ergo q̄ de iure nature nō ꝓhibent esse verī domini simoniaci z vsurarij sicut meretrices z ystrionesi sola autē fuit constitutio ecclesie que facit eos nō esse dominos. z hoc satis pōt facere non solū constitutio ecclesie sed etiā lex ciuilis: nam si constitutio ecclesie z lex ciuilis possunt inhabilitare aliquas personas ad cōtrahendum matrimoniū z tñ matrimonium est spirituale: ergo a fortiori poterunt inhabilitare quasdā personas adhoc q̄ ex quibusdā contractibus efficiant domini rerū quas accipiunt. z sic inhabilitauerunt leges ecclesiastice oēs homines in fieri dños vel iustos possessores ex cōtractu simoniaco. s. q̄ ille qui acceperit pecuniā per simoniaꝫ nō efficiatur dominus sed teneat illam restituere alicui licet non ipsi qui contullit. z ipse qui accepit ordinē per simoniaꝫ non pōt ministrare in eo sine dispensatione. z qui accepit beneficiū non bēat titulū eius sed teneat resignare illud. Sic etiam in vsurario disposuerunt iura q̄ nō efficeret dominus illius pecūie quā accipiebat vsurarie. Et nunc dicendū q̄ iste leges nō solum obligant in foro contentioso sed etiā in foro cōscientie: cum dispositio earum sit circa honestatē morum: ideo nūc simoniaci z vsurarij nō efficiuntur domini rerū quas simoniace z vsurarie accipiunt: ideo prelatus pōt istos per sentētiam priuare talibus rebus imo tenetur ad hoc ex officio suo in quantū pertinet ad eū corrigere omnia vitia: z ōbet ista restituere cui sunt debita siue ecclesie siue pauperibus siue aliis personis. Et si iura disposuissent de meretrice z istrione q̄ nō efficerent res suas quas sic acqrerent non efficerentur domini z tenerent ad restitutionem: z tamē nō statuerunt de istis z statuerūt de simoniacis z vsurarijs. quare autē hoc factuꝫ est multe cause sunt de quibus nō est presens speculatio. tēpore tamē helisei z giezi nō erāt leges ecclesiastice que facerent simoniacos nō esse dominos rerū quas acquirūt sed solum erat ius nature: z illō nō prohibebat simoniacos z vsurarios esse veros dominos: ideo giezi accipiens simoniace pecuniā a naamā efficiebat dominus illius z nō poterat aliqs eum iuste priuare illa.

¶Sed dicendū q̄ q̄z q̄z fundamentuꝫ istud sit verum. s. q̄ acqsita simoniace ante constitutionē ecclesie trāsibant in dominium eius q̄ acquirebat. tamē nō sequitur q̄ giezi efficeretur dñs illius pecunie quam simoniace accepit. imo nō poterat effici dñs eius. ꝑ quo sciendū q̄ giezi fuit verus simoniacus in quantū petijt z accepit pecuniam pro re spirituali: tamē non potuit effici dominus illius pecunie quā accepit qz ipse nō petiuit nomine suo nec pro se pecuniam illā sed pro Heliseo: z Naaman nō dedit istā pecuniam ꝑ giezi ideo ipse nō poterat effici dominus. Dicendū autez q̄ ista pecunia erat vere Helisei: z q̄z q̄z esset acquisita simoniace tamē ipse non accepit illam simoniace. z patet hoc qz ista pecunia aut esset giezi aut Naaman aut pauperū vel templi vel ipsi° Helisei qz non potest assignari alia persona cui conueniret. non erat tamē ipsius giezi qz Naamā non transtullit dominiū pecunie in giezi: qz non dedit ei pro se sed ꝑ heliseo. Etiam non erat ista pecunia Naaman siue turpiter eam dedisset. i. simoniace siue libere donasset non ex causa simoniaca: naꝫ sponte dedit z per hoc transtullit dominium eius in heliseum cui dabat ideo nō poterat postea repetere illam. vnde dato q̄ constaret naamā de fraude quam fecerat giezi circa pecuniā z q̄ heliseus nollet accipere illam: nō poterat ipse repetere eam a giezi qz iam ipse nō erat dñs nec administrator nec competebat ei aliquod ius: iō non poterat repetere.

¶Etiam nō potest dici q̄ ista pecunia esse templi vel paupez: qz istud tenet nūc in pecunia acquisita simoniace vel vsurarie. s. q̄ aliqñ fit restō eccl'ie i cui° ꝓiudiciū cōmissa est simonia z aliqñ fit restō paupibus sic in vsura qñ nō supsunt hēdes illoz a qbus pecunia vsurarie extorta est. z istō ē qz vsurarij z simoniaci ñ efficiunt nūc dñi illaz rez q̄s acqrūt simōiace vel vsurarie z ob hoc tenent restituere illas istis psonis: z tñ tēpore giezi cum nō esset ꝓstitutio ecclesie ꝓhibēs efficiebant vsurarij veri dñi: ideo nō tenebant restituere tēplo nec paupibus. manet ḡ solus beliseus cui tenebat ista pecūia. nā naamā voluit eā dare illi z realr ōdit dato q̄ ipse nō petiuisset. Nec obstabat q̄ ipse nescāret ō h̄: qz

alicui

fibāt acqsita simōiace in dñiū ei° q̄ acquirebat.

An ꝓstō ecclesie de simoniacis z vsurarijs obliget i foro ꝓsciētie.

Cōtra istā scdaz cām.

Giezi non erat dñs illi° pecunie quā simōiace accepit ēt ante ꝓstō nē ecclesie.

Pecunia vsuraria z simoniaca cui ꝑest restituenda.

alicui nesciēti pōt acquiri p alterū: vt si go absenti donauerit: ⁊ ideo heliseus erat verus dominus ⁊ ipse poterat recipere illā pecuniā iuste a giezi qz ipse nō erat dño verus: qz tñ illicite acqsita erat: nolluit accipere p se nec p pauperibus sed pmisit ipsi giezi tenere pecuniā quā illicite acqsiuerat. Tunc dicet aliqs q iniuste egit heliseus quia pmisit illi de pctō suo cōmodū reportare qđ fieri nō dz. Rñdendū q hoc fecit heliseus ex quadā misericordia: qz ipse vidit q giezi ⁊ posteri sui futuri erant leprosi ⁊ separati essent a cōicatiōe hominū ſm legē: ió non possent bēre opportunitatē ad acqrendū necessaria vite: cuz ergo deus percuteret eū: nolluit ipse illuz amplius affligere: qz afflicto nō est danda afflictio. sed sicut si giezi maneret inter leprosos ⁊ nō bēret sustentationē quiescentē heliseus puideret ei ex misericordia: potissime qz seruiuerat ei multo tēpore existens cū eo familiariter in oibus. dedit ergo ei pecuniā istā tanqz si de bursa sua donaret: qz ista pecunia iam acquisita fuerat heliseo: ⁊ potius voluit illi quaz alys pauperib⁹ erogare. Si tñ ista pecūia acqsita fuisset alteri dato q giezi puniret a deo i lepra aufferret ab eo heliseus pecuniā istā ⁊ daret ei cui teneret.

Obiectio.

Rñsio.

¶ Capitulum sextum.

Ierunt autē filij prophetarū ad heliseū Ecce locus in quo habitamus corā te angust⁹ est nobis. Eamus vsqz ad iordanē ⁊ tollant singuli de sylua materias singulas: vt edificemus nobis ibi ✠ locuz ad habitanduz. Qui dixit.

Ierūt. Descriptis in precedentibus miraculis heliseī ad gentilium cōuersionē: hic ponunt miracula eius ad gentiliū insurgentiū repssionē: ⁊ diuidit in duas: qz prio ponit miraculosa ferri natatio. scō o ponit ipsa hostiū repressio: ibi (rex autē syrie.) ¶ Quere circa primū an ea que habent hic: bēant ordinē cōuenientē ad precedentia: vel an sit ordo mutatus: ⁊ an ista fuerit imediate post illa vel interiecto aliquāto tpe. ¶ Ad primū dōm q ista q̄ bñr hic: nō sunt ps historie p̄cedentis sed sunt miracula oino distincta: ió nō pt patere ex ipsis quē ordinē habeat vnum ad alterz. dōm tñ q sit ordo continuus: qz nunqz recedendū est ab ordine littere sine cā: ⁊ tñ nō apparet aliqua cā quare debeamus dicere hic esse anticipationē vel recapitulationē: ió opz dici esse historiā ꝓtinuatā. ¶ Ad scōm dōm q ēt nō apparet quātū tps fuerit inter precedētia ⁊ ista: tñ dōm vr q nō fuerit multum tps cum oia ista acciderint tpe regis ioran qui solum regnauit. xij. annis. ꝫ. iij. ⁊ tñ qñ facta sunt ea que bñr supra. iij. iam transierāt quinqz anni vel quasi de regno eius: vt ibi declaratū est: ista aūt vident esse facta tpe illius magne famis q̄ fuit tpe ioran ⁊ durauit annis. vj. vt patet. j. viij. nā in. c. isto dr de fame magna que erat in samaria dū hec fierent: ⁊ tñ ista fames vr esse illa de qua dr. j. viij. Ra. sa. dicit q ea que bñr hic specialiter de ferri natatione fuerunt facta imediate post p̄cedentia. ſ. postqz giezi leprosus eiectus est de comitatu heliseī ⁊ filioz prophetarz cui⁹ cā declarabit infra i prima qōne: (dixerūt ăt filij prophetarz ad heliseū) oia ista ponunt hic ad enarrandū miraculū heliseī de natatione ferri: ⁊ vocant filij prophetarū ſm carnem sicut. ꝫ. iij. c. dr q quedaz mulier de vxoribus prophetarz dixit ab heliseū: ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruiendū sibi. erāt aūt isti filij prophetarz ꝓiuncti viuētes ꝓuētualiter p diuersa collegia ⁊ ibi vacabāt laudibus dei ⁊ vite religiosiori qz ceteri hoies: ⁊ cū istis erāt aliqui nō filij prophetarz qui eruditbant ab eis in doctrina legis ⁊ in rectitudine morum: horū habebat curam heliseus ⁊ ipse vt cōiter manebat in locis vbi erant alia collegia ⁊ sic nūc locuti sunt ad eū (ecce loc⁹ in quo habitamus corā te angustus est nobis) habitabant in aliqua vrbe: vt pote in hierico vel in samaria ⁊ non bēbant ibi sufficientē locū ad manendum quia multi erant: ió voluerūt mutare locū vt alibi spaciosius habitarent. ⁊ dr habitamus corā te. i. sub vmbra tua vel sub correctione tua: nā heliseus erat nūc pr ⁊ princeps aliorz prophetarū ⁊ ipse faciebat eis puideri in necessarijs. Sic dr. ꝫ. iij. erat fames in terra ⁊ filij prophetarū habitabant corā heliseo (eamus vsqz ad iordanē ⁊ tollāt singuli de silua materias singulas.) dixerunt q irent ad iordanē: qz ibi erant multa ligna siluestria de qbus possent edificari domus ad habitandū ibi. Vocant materie quecūqz ligna ⁊ sic singuli filij prophetarz debebant tollere singulas mās. i. singula ligna vt ex eis fabricarent domus (vt edificemus nobis ibi locū ad habitandū). ſ. ibi bēbimus locū amplū ad edificādū domos multas ⁊ materiā multā de lignis siluarz ⁊ amenitatē loci pp presentiam iordanis ⁊ opportunitatē aliorū rerū.

¶ Quare filij prophetarz voluerunt ire ad habitandus ꝑ iordanem. Questio. ij.

Quō. I. A An sequentia sint ꝓtinuata ad p̄dicta ⁊ immediate sequta sint. Rñsio. Ad primū questitū. Ad ſm.

Quō. 2. A Ra. ſa.

Cōfutatio.

Alia rñsio. Auctoris.

Queretur quare filij prophetarz voluerūt ire ad habitandū ꝑ iordanē dicentes q locus eis angustus erat. ¶ Rñdet Ra. sa. q quando giezi erat cū heliseo erat minister eius ⁊ erat auarus nimis ⁊ nollebat q cōsumerent illa que donabant heliseo: nunc vero electo giezi pp lepram de consortio filiorz prophetarū expendebat heliseus abundāter ea que dabātur sibi ⁊ veniebant ad eū multi filij prophetarz: ⁊ sic iam nō capiebant in loco in quo prius erant sed oportuit eos querere maiora loca apud iordanē. Sed istud nō est satis verisimile: qz heliseus cū esset vir sanctus ⁊ prudens nō gubernaret p solā affectionē giezi potissime si deside riū suū erat inordinatū. ¶ Sed dōm q nunc erat fames magna in terra que durauit in terra israel p septē annos ⁊ iaz ista fames vrgebat terrā ab aliquāto tpe de qua dr j. viij. filij aūt prophetarz erant dispsi per terrā israel in diuersis collegijs: ⁊ qz nūc pre āgustia famis nō puidebat eis in locis in qb⁹ erāt queniebāt de oibus illis collegijs ad locū in q̄ erat heliseus: qz helise⁹ erat vir sanct⁹ ⁊ habitus in magna veneratiōe in tota terra israel ⁊ intuitu illius puideret ipsis de necessarijs. ⁊ sic quenientibus ad eū nunc multis nō sufficiebat ad habitationē locus in q̄ prius mānebat heliseus: ió voluerūt ire ad iordanē ad faciendū ibi domos (q dixit ite) vidit heliseus q recte loq̄bant ⁊ ꝓcessit q irent ⁊ fabricarēt domos (⁊ ait vnus ex illis). ſ. vnus de filijs prophetarz (veni ergo ⁊ tu cū seruis tuis). i. veni tu nobiscū q sumus serui tui: nā te pñte poterimus melius edificare. (Rñdit ego veniā) hoc ēt concessit heliseus: qz ipse nollebat euitare laborē: ⁊ ēt quia sciebat q in pñtia ei⁹ pr̄optius edificarent (⁊ abyt cum eis). ſ. ad edificādi domos ⁊ manēdi ibi apud iordanē. (cūqz veniſſent ad iordanē cedebant ligna.) erat. n. silua apud iordanē de q̄ poterāt precidere ligna multa ad edificandū domos (accidit aūt vt cū vnus māz succidisset) i. cū scinderet lignū vocant. n. arbores mās: qz ipse sunt mā ad edificādū domū ⁊ q̄cūqz alia res de q̄ edificat aliqd mā eius vocat (caderet ferrū securis in aquā) subintelligendū est q arbor illa q̄ scindebat: erat ꝓiuncta aq̄ iordanis ⁊ ferrū saltauit de manubrio vel forte fractū est manubriū ⁊ pars quedā ligni cū ferro saltauit in aquaz. subintelligēdū ēt q aque iordanis erant ibi valde pfunde ita vt nullus posset intrare p ferro securis: qz tunc nō oportuisset fieri miraculū ad educendū illud de aq̄. nam vbi ptās humana sufficit nō est recurrēdū ad miraculū: sed cū hoies nihil facē pñt tunc deuote ⁊ cū firma spe se debēt ponē in manib⁹ dei. Sic pz. ij°. paralipo. xx. cū dixit rex iosaphat i magna angustia ꝓstitut⁹ in nobis qdē nō tanta est fortitudo vt possimus huic multitudini resistere que irruit super nos: sed cuz ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui vt oculos nostros dirigamus ad te (exclamauitqz ille ⁊ ait heu heu heu domine mi) putauit se esse iste filius prophete in magna

angustia pdito illo ferro:ideo exclamauit cū magno dolo re tāq; si pdidisset rē magnā r dixit heu heu. In hebreo dr(aba dñe mi) r ponit ista interiectio aba multū gnaliter.s.aliqñ ad significandū dolorē:sic hic r.s.iy. r aliqñ ad significādū admirationē:sicut Jere.i. vbi dicit lra.a. a.dñe q; puer ego sum r nescio loq: r in hebreo dr aba. littera tñ nostra cautius ponit distinguens interiectiões latinas: ideo mutat illas secundum exigentiam sententie de hoc declaratum est.s.iy.(r hoc ipsum mutuo acceperam).i.dñe mi si securis ista mea fuisset nō dolerem q; pdidissem eā r tñ acceperā mutuo:iō erubesco nimis r doleo q; pdiderim.dr hic accepi mutuo.i.comodatū.naz mutuū non ꝓsistit nisi in rebus illis q̄ transeunt immediate quātū ad vsum r q̄tū ad dñium in ius illius cui dant iō non teneť postea reddere easdem numero sz similes in specie vel in valore:r sic est de pecunia r pane r vino r similibus que mutuanť r non redduntur eadem.cōmodari autē dicuntur illa quorū dominiū nō trāsit in ius illi⁹ cui dantur sed solus vsus:r sic cōmodať liber r equus r vestis r similia.sic fuit de ista securi:iō pōitur hic mutuū ꝓ cōmodato(dixit aūt homo dei).i. heliseus vocať homo dei:q; spiritualē familiaritatē hēbat ad deum ex eo q; revelabat ei deus multa secreta q̄ nō revelabat alijs: r potissime q; deus faciebat per illū multa miracula r p alios ꝓphetas nullū faciebat(vbi cecidit) habuit Heliseus spez educendi ferrū miraculose de aqua: ideo quesiuit vbi ceciderat(at ille monstrauit ei locū).s. ille q; precideratlignū oñdit pfūdū aque vbi ceciderat ferrū(precidit ergo lignū r misit illuc).s.heliseus precidit aliud lignum pro manubrio r misit illud ad locū vbi erat ferrū vt lignū educeret ferrū de aq̄. Intelligēdū est aūt q; qñ ferrū securis saltauit in aquā exiuit de manubrio r iuit sine manubrio ad aquā r manubriū illud in q̄ prius erat: fractū est:ita vt iā nō esset ꝙueniens ad ponendū ferrū in eo:ideo Heliseus precidit aliud lignū vt eēt manubriū: r misit illud in aquā in loco in quo ceciderat ferrū r intra aquā miraculose ferrū incrustatus est ipsi manubrio: r tunc ferrū cum manubrio simul exiuerunt de aqua(natauitq; ferrū).s.ferrū cū manubrio qō miserat nunc heliseus in aquā simul natauit(r ait tolle)helise⁹ dixit hoc ad illum cuius erat securis (q extendit manum r tullit illud).s.extendit manū ad aquā r accepit securim natātem. Queret quomodo factū est istud miraculum. Rndendū est q; hic fuerūt duo miracula. Primū fuit q; lignū missum ab Heliseo in aquā intrauit ad locum vbi erat ferrum sub pfundo aquar:r ibi incrustatus est ipsi ferro fortiter tanq; si ope humano lignū mitteret in ferro.r ad hoc misit heliseus lignū in aquā ad locū vbi erat ferrū:q; alioquin superfluū erat mittere. Scom miraculū fuit q; ferrū cū manubrio supnataret in aquis ꝓtra naturā ponderositatis eius.poterāt aūt ista duo miracula fieri dupliciter.s.vel a deo vel ab angelis:nam ꝛz ista essent miracula in quātū erant cōtra ꝓditionē rei:r tñ nō erāt absolute miracula in quantū p minorē potentiā q̄z p diuinā poterant fieri: vnde angelus poterat incrustare lignū ferro r facere supnatare illud atq; tenere sup aquas vel poterat hoc fieri opere dei.dr̄ia autē est in operatiōe miraculorū ex eo q; quedā sunt quorū operatio nō pōt cōuenire deo per se ipsum:r istud est qñ talia presupponunt motū:deus tñ non pōt operari p motū:q; operatio sua est suū esse:r esse suum est sine successione totū simul ſm conditionē eternitatis.illa aūt que pñt fieri sine successione:pñt attribui deo.r sic possumus dicere q; in instanti ferrū incrustaret manubrio:r in instanti exiret de profundo aquarum ad natandū in superficie:ita vt illud exire nō importet mutari sed mutatū esse:q; deus poterat facere q; illa securis que erat in profundo aquarū:in instanti esset sup aquas nō transeundo p medium. Si autem dicamus q; facta sunt ista opere angelorū dicemus illa facta esse in successione:q; angeli operanť per successionē sicut natura licet velocius agant. credendum est tamen q; potius factū fuerit opere angelor q̄z dei: q; cum angeli sint ministri dei Dani.vij.r ad hebre.i. illis potestibus aliqd facere nō est rōnabile dici q; deus illud p se faciat. Quereť vlterius quo heliseus ꝓpter tam modicam rem voluit orare ꝓ miraculo:r quomodo deus in re tam parua voluerit miraculose agere:cum miraculus sit aliqd magnū excedens vires nature. Et videť q; non debeat fieri nisi p re magna vt pote p liberatione hois a morte r similibus. Rndendū q; deus miraculose operatur qñcūq; viri sancti instanter petunt habentes firmam spem:nam tunc nihil pōt euitari qn fiat:vt p3 Dd attbe. xxi.r luc.xvij. viri tamē sancti nō consueuerunt implorare diuinā potentiā ad operationē miraculi nisi pro re magna:q; inhonestum videret pulsare deū pro rebus minimis:sicut si quis ingetaret regem litigando coram eo p rebus parui valoris.aliquādo tamē res parue efficiūtur magne per accidens:ideo viri sancti rōnabiliter petunt pro hijs fieri miraculus sicut pro rebus vere magnis.sic enī fuit hic q; securis ista parui valoris erat:ille tñ qui pdidit eam erat vir paup.s.vnus de filijs ꝓphetar q; qua si nihil hēbāt nisi ea que sibi a ꝓpho dabant.ēt acceperat comodatū:r ob hoc erubescebat nimis si illud nō reduceret ad dñm suū r tolleret sibi istum ruborē q; erat valde penalis:erat eus liberare a quodā magno malo:ideo pro hoc rōnabiliter poterat fieri miraculum. etiam vir iste doluit nimis tanq; si rem magnā perdidisset:nam exclamauit ad heliseū dicens heu heu heu dñe mi hoc ipsum mutuo acceperam:r sic tantum dolebat iste pro securi sicut alius doleret pro re valde magna:sed res non accipiunt valorem ex conditione sua sed ex humana estimatione r vsu:ideo quātū iste rem estimabat tanti valoris pro eo res erat:ideo heliseus condoluit ei r miraculum fecit. Sic.n.fuit primū miraculū beati benedicti de capisterio fracto repato:naz capisteriuz parui valoris erat.s.instrumētū quoddā ad cribrandū triticū: r cū nutrix beati benedicti que eū secuta fuerat in desertum accepisset capisterium comodatū ad purgandū modicum tritici casu cadens de quadā mensa in terram fractus est in partes minutas illa vero flebat largiter: q; comodatum acceperat r erubescebat q; fregisset.beatus vero benedictus condolens angustie eius collegit capisterij fracti partes r oratione sua illud integrū reddidit: vt refert beatus Grego.r.dialogor.Sic etiā in multis miraculis sanctor legit q; ꝓ paruis rebus miracula facta fuerit ꝓsiderata affectiōe eor q; fieri miracula precabanť.

Rex aūt sirie)hic ponit.ſm huius.c.s. miracula heliſei ad aduersarior repressionē:r diuidit in duo:q; prio ponit aduersariorū repssio.scdo penitentiū r dolentium ꝓsolatio:ibi(factū est aūt) ꝓria in tres q; prio ponit aduersarior maligna isurrectio ibi(porro helise⁹.) Tertio eor benigna liberatio:ibi(dixitq; rex isr.) Circa ꝓmuz dr(rex aūt sirie pugnabat ꝑ israel.)iste rex sirie erat benadab q; regnauerat tpe quo achab regnabat in israel:p cedē.li.c.xx.nā nōdū obierat ſz postea obijt.j.vij. r successit ei azael(cōsiliūq; iniuit cū suis suis dicēs i loco illo r illo ponamus insidias)mittebat rex sirie pugnatores ad terrā israel r volebat eos latē in aliquo loco in isidijs. vt rex israel incaut⁹ trāsiret p locū illū r incideret i insidias. Quomodo fuit bellū inter siriam r israel r vnde fuerunt origines bellor r quo mūdatio naamā nō abstulit bella:cū naamā esset princeps exercitus sirie. Qō.v.

Queretur quomodo erat bellum istud iter siriam r israel r que erant origines bellorū. Ad primū dicendū q; regnum israel r sirie sunt confinia quia latus vnius est latus alterius. Est tamē terra israel ad meridiez r terra sirie ad aquilonē.r ob hoc ab antiquo erant bella inter regna ista. vnde ante natiuitatem Jozan regis israel qui nūc erat r anteq̄ regnaret achab pater suus:erant bella inter siriā r israel: vnde pr̄ benadab qui nūc regnabat in siria cepat multas ciuitates de terra israel regnāte ameri patre Achab. de hoc precedēti lib.c.xx.Cum dixit benadab ad Achab: ciuitates quas tullit pater meus a pr̄e tuo reddaz r plateas fac tibi in damasco sicut fecit pater me⁹ in samaria. deinde etiam tēpore achab r huius Benadab qui nunc regnabat

Qō.4. A An helise⁹ p tam pua re ꝺbuerit orare ꝓ miraculo. Rño.

littera hebrayca.

Qō 3. A An in eductione ferri de aq̄ duo miracula facta sint. Primū. Scom.

B Ferrus de aqua ab heliseo miraculose educitur.

Qō.5. A

regnabat in Syria fuerunt bella magna: nam Benadab contēnebat valde israelitas ⁊ reputabat eos vt seruos suos: cū pater suus cepisset vrbes multas de terra israel ⁊ posuisset qdam genus tributi in samaria que erat metropolis terre israel faciendo sibi plateas ibi: vt ꝑz allegato.c.⁊ ob hoc Benadab petebat aliqua valde iniusta tributa ab israelitis vt opprimeret eos: ⁊ si nō darent volebat auferre totam terrā eorum. nam petijt a rege israel omne aurū ⁊ argentū qđ erat in domo sua ⁊ filios ⁊ vxores ⁊ concubinas ⁊ etiam filios ⁊ vxores seruorum suorum dicens quod ipse mitteret seruos suos ad domum Achab ⁊ quicquid vellent accipere de illa acciperent: precedente lib.c.xx.⁊ tunc cum esset in angustia Achab: responsum est ei per prophetam: ⁊ pugnans contra Benadab prevaluit ⁊ disperfit exercitus eius. iterum etiaꝫ sequēti anno pugnauit Benadab contra Achab ⁊ prevaluit Achab cepitqꝫ ipsum Benadab in bello allegato c.⁊ tunc benadab ꝓmisit reddere oēs vrbes Achab q̄s tenebat de terra israel: ⁊ q̄ solueret qdam genus tributi. s. q̄ achab faceret sibi plateas in damasco. deinde Benadab mentitus est fidē datā ⁊ Achab pugnauit contra eū in ramoth galaad: precedēti lib.c.vlti.⁊ ibi occisus ē Achab. ex tunc autē Benadab putans se esse dñm terre israel pugnabat ꝓtra illaꝫ ⁊ affligebat israelitas loquebaturqꝫ cōtra eos tanq̄ ꝓtra seruos. Sic ꝑz ex epistola quā misit rex syrie ad regē israel in hys verbis: cum acceperis epistolā hanc scito q̄ miserim ad te Naaman seruum meū vt cures eū a lepra sua. ⁊ israelite timebāt valde illum: vnde rex israel lecta ista epistola scidit vestimēta sua: ⁊ ait: aia duertite ⁊ videte q̄ occasionē querat aduersum me: precedenti.c. durabant ergo bella tunc inter syriam ⁊ israel: ⁊ aliq̄n mittebant latrūculi ad pugnāduꝫ in terrā israel de syria: ⁊ aliquādo veniebat exercitus syroꝝ ⁊ obsidebat aliquas vrbes terre israel sic̄ q̄n erat rex isrl̄ in samaria ⁊ exercitus syrie obsidebat vrbē eratqꝫ fames magna: vt ꝑz. j. in littera ⁊ sequēti.c. aliq̄n etiaꝫ pugnabat in campo euntibus israelitis ad pugnanduꝫ contra regē syrie: vt quādo Joran qui nūc regnabat in israel iuit in ramoth galaath ad pugnandū cōtra Azael regeꝫ syrie: vt ꝑz. j. viij. sic igitur durāte nūc bello mittebat rex syrie ad ponēdū insidias in terra israel vt caperent incautum regem israel ⁊ ab istis insidijs liberauit eū heliseus.

Nō 6. A mūdatio naamā a lepra quare ñ abstullit bella inter syriā ⁊ isrl̄. Rñsio. Syria cā.

¶Auerek vlterius quo mundatio naamā a lepra nō abstullit bella que erāt inter syriam ⁊ israel: nā hoc verisimile erat cuꝫ Naamā esset princeps militie benadab: precedenti.c.⁊ ipse receperat sanitatē ab heliseo ⁊ credebat nullū esse deū in terra nisi deū israel: nō ipse intercederet apud benadab regē syrie vt cessaret ab istis bellis. ¶Dom q̄ nō cessauerunt bella ꝑpter sanationē naamā ⁊ ad hoc fuerunt multe cause. Syria fuit ex pte dei quia ipse concitabat syros ꝓtra israelitas vt psequerent eos ꝑpter ydolatriā quā exercebant israelite ⁊ nollebat q̄ cessarent bella sed potius ipse ponebat in corde syroꝝ q̄ pugnarent ⁊ erant syri ministri diuine iustitie cōtra ydolatras israelitarū: sic ꝑz precedēti lib.c.xix. cū dixit dñs ad heliā q̄ vngeret azael in regē syrie. ⁊ sequit quicunqꝫ fugerit gladiū Azael occidet eum ibeu ⁊ qui fugerit gladiū ibeu interficiet eū heliseus. ¶Jtē nō solū deus inducebat syros ad pugnandū ꝓtra israel sed etiā faciebat alios eoꝝ vngi in reges vt pugnarent ꝓtra israel. nam sicut deus fecit ibeu vngi in regē vt deleret domū Achab ⁊ postea illam deleuit. j. ix. ita faciebat vngi aliquos de syris in reges: nā iussit vngi azael in regē syrie ⁊ hoc vt ꝑsequeret ydolatras israelitaꝝ: precedēti lib.c.xix. ¶Jtē ñ solū hoc sed ēt deus denūciabat per ꝓphās quibusdaꝫ regibus syrie mala que facturi erant deo adiuuante illos contra israelitas. Sic patet de heliseo q̄ iuit in damascū ⁊ stetit coraꝫ Azaele ⁊ fleuit: dixitqꝫ azael: cur flet dominus meus. Rñdit Heliseus q̄ scio q̄ facturus sis mala filijs israel ciuitates eoꝝ munitas igne succendes: ⁊ iuuenes eoꝝ interficies gladio: ⁊ paruulos eorū elides: ⁊ pregnantes diuides. j. viij. non poterant ergo cessare bella cum deus vellet in penā dare illa. ¶Scōa causa erat ex parte ipsius regis syrie: ⁊ ista erat in duob⁹. Primo in desiderio dominādi: q̄ cupiditas dominādi est nimia superatqꝫ rectitudinē rationis: ideo ꝛ Naamā orauit regem syrie vt haberet pacem cū israelitis nō acquiesceret. Secundū erat quia rex syrie nō putauit q̄ fiebat sibi aliqua gratia q̄ sanaret Naamā a lepra: sed q̄ israelite tenebātur illud agere ⁊ q̄ ipsi gratū haberent qđ Rex syrie eis iuberet hoc ne tam dure affligeret eos: ideo nō dixit de curatione Naamā orando sed iubēdo regi israel q̄ sanaret eum: precedēti.c. ¶Tertia causa fuit ex pte naamā: quia Naamā non recepat sanitatē ab aliquo de israelitis nisi ab Heliseo: ideo nō tenebatur orare ꝓ pace israelitarū vel procurare aliq̄ bonū ipsoꝝ sed solum bonum Heliseī: heliseus tamē non petebat a Naamā q̄ oraret regē syrie ꝓ pace cū regno israel: quia deus revelabat sibi q̄ erat bonum bellū: ideo nec ille intercedebat apud regem syrie: ⁊ sic durabant semp bella. Heliseus aūt non orabat Naamā sup cessatione belli: q̄ forte videbat hoc esse impossibile cum sciret deū diffinire cōtrarium ⁊ etiā ipse sciens omnino diffinitionē dei peccaret mortal'r conando vt illa dissolueret: nihil ergo orabat. Sic.n. patet quādo Heliseus iuit in damascuꝫ ⁊ denunciauit Azaelī q̄ futurus esset rex syrie plorauitqꝫ coā eo dicens q̄ mala faceret israelitis: ⁊ tamē nō rogauit deū q̄ nō faceret: q̄ deus ostēderat ei q̄ ista futura erant. j. viij. ideo putabat superfluū esse orare (misit itaqꝫ vir dei ad regē israel dicens caue ne transeas in locū illuꝫ q̄ ibi syri in insidijs sunt) deus.n. percutiebat israelitas q̄ mali erant ⁊ tamē nōdum percutiebat eos plaga vltima sed miserebatur: ⁊ q̄ꝫ q̄ꝫ ipse bella imitteret ad punitionē eorū: tamē in ipsis bellis deus interdum adiuuabat eos ꝓtra syros. ⁊ sic fuit hic: q̄ revelauit heliseo de insidijs syroꝝ ⁊ Heliseus revelauit regi israel (mīht itaqꝫ rex israel ad locum quē dixerat ei vir dei.) subintelligēdū est q̄ Benadab consiliū inierat cū seruis suis deponendo insidias in terra israel in tali loco ⁊ tamē nondū posuerat: ⁊ priusq̄ꝫ ipse poneret revelauit Heliseus regi israel consilium eius ⁊ misit rex israel ad accipiendū illuꝫ locū ne syri ponerent ibi insidias (⁊ ꝓoccupauit eū). s. posuit in loco illo viros suos ad custodiēdum euꝫ priusq̄ꝫ syri locarēt ibi insidias suas: q̄ locus ille erat talis de quo noceri poterat nimis israelitis: in hebreo dicit (⁊ prohibuit eū) ⁊ exponunt quidā hebrei q̄ Heliseus prohibuit eū. i. regem israel accedē ad locum illū. sed nō stat: cum dicat in littera infra ⁊ obseruauit se ibi non semel nec bis. sed est sensus q̄ prohibuit eum. i. prohibuit locum illum capi a syris ⁊ poni ibi insidias eoruꝫ: quia ipse cognouit hoc priusquā venirent syri ⁊ collocauit ibi gentē suam: ⁊ sic intellexit littera nostra dicens: ⁊ preoccupauit eum. i. accepit locum illuꝫ antequā acciperent euꝫ syri: ⁊ per hoc prohibuit eos ponere ibi insidias suas (⁊ obseruauit se ibi non semel neqꝫ bis) idest non solum semel ⁊ bis sed etiam multotiens obseruauit se ibi idest obseruauit se ponendo ibi viros armatos ne syri occuparent locum illum ad ponendum ibi insidias. ⁊ istud mouit intentionem regis syrie ad credendum quod ipse haberet aliquem proditorem in domo sua qui reuelaret secreta sua regi israel. nam si semel tantum obseruasset se ibi rex israel putasset rex syrie q̄ hoc erat a casu ⁊ q̄ non cognoscebat quomodo ipse disposuerat ponere ibi insidias quia tamē sepe se obseruabat in loco illo potius q̄ꝫ alibi credidit q̄ cognosceret rex israel secretum eius ⁊ hoc erat per aliquem proditorem (conturbatumqꝫ est cor regis syrie pro hac re) s. turbatus est quia rex israel obseruauerat se in loco illo in quo ipse disposuerat ponē insidias. ⁊ hoc ꝑpter duo. Primo quia eueniebat res contra intentionem suam ⁊ affliguntur homines quando negocia eoruꝫ non prosperantur. Secūdo quia credebat aliquez proditorem esse in domo sua qui omnia cōsilia sua declarabat regi israel priusq̄ꝫ ponerentur in opere. ⁊ istud erat maius malum q̄ primum erat maluꝫ per accidens eueniens ⁊ poterat cessare. Seōm aūt erat malum ab intētione ⁊ erat ad destruendū faciliter ipm regē syrie: qua nulla peior pestis q̄ꝫ

Aū cesar vt refert sueto. si iuꝰ violandū ē regndi cā violādū ē. Tertia cā.

B

Turbat⁹ ē rex syrie q̄ rex israel occupauit quēdā locū Primo.

Scōo.

† familiaris inimicus (ꝛ cōuocatis seruis suis) intelligitur hoc de seruis qui erant secretarij sui: qz de istis habebat nunc querelā ꝛ suspitio nē vt aliquis eorū esset ꝓditor eius apud regē israel: ideo nō cōuocaret alios cū quib⁹ nō agebat consiliū: (ꝛ ait quare nō indicatis mihi qs ꝓ-
† ditor mei sit apud regem israel) ꝓsupponebat. n. rex sirie se hēre ꝓditorē: ideo incepit cōqueri de seruis suis quare nō indicarent ei quis esset ille ꝓditor. ꝛ dixit hoc ꝓpter duo. ¶Prio qz certissime credebat aliquē esse ꝓditorem secretorum suoꝝ apud regē israel: qz alias nō poterat ille scire quid cōsiliaret Benadab. ꝛc. dixit hoc: qa dato q̄ non crederet firmiter: qz tamē suspicabat voluit loqui quasi ex certitudine vt magis timerent serui sui ꝛ indicarent quis erat ille ꝓditor. vel vt ꝓditor ille si tunc esset coram Benadab credens se deprehensum timeret
† ꝛ apparerent aliqua signa mutationis in vultu eius (dixitq; vnus seruorū eius nequaq̄ dñe mi rex) nō erat verū q̄ aliqs de seruis suis ꝓderet ꝛ sciebant ipsi vnde hoc veniret: ideo dixit vnus eoꝝ nequaquā dñe mi rex. i. nō
† est sicut tu arbitraris q̄ aliqs te prodat apud regē israel sed aliunde hoc venit (sed heliseus ꝓpha qui est in israel idicat regi israel oia verba quecūq; locutus fueris in cō clauī tuo). i. nullus te ꝓdit de seruis tuis: sed heliseus ꝓ pheta qui est cū rege israel indicat ei oia verba quecūq; tu locutus fueris in cōclauī tuo. i. quātūcūq; secrete illa loquaris ipse scit ea ꝛ pōt illa indicare regi israel. ꝛ dicit hic indicat regi israel oia verba. i. indicare pōt: nā nō legitur indicasse alia verba nisi ista: ꝛ tñ sicut idicabat ista que secretissima erant ita poterat indicare q̄cūq; alia.

¶Cum deus mitteret bella p̄ israelitas ꝓpter pctā sua quare liberabat eos postea ab illis sicut nūc liberauit.

Qō. 7. A **Queretur** cū deus mitteret ista bella super israelitas vt affligerent̄ pp pctā sua q̄re liberabat eos ab illis sicut nūc liberauit regem israel ab insidijs postea liberauit ab obsidiōe ꝛ fame maxima: infra in littera ꝛ seq. c. ¶Rñdendū q̄ hoc faciebat deus pp multa. ¶Prio faciebat pp demerita hostiū: nam licet israelite interdū mererent̄ mortē ꝛ subiici ptāti hostium: tñ qz hostes erant mali nō merebant̄ hēre israelitas sibi in subditos sed potius merebant̄ ipsi esse serui alterius gentis: ideo deus nō dabat victoriā interdum hostibus hebreoꝝ p̄ hebreos licet hebrei mererent̄ perire.

Prīa cā.

Scōa cā.

Scōa cā erat ꝓpter gloriā dei israel: qz ꝛ israelite essent mali: qz tñ deus israel erat dñs ipsoꝝ spāliter si traderet eos oino in manus hostiū esset qōdā dedecus dei quātū ad opinionē gentiliū: ideo ꝛ interdū grauiter peccarent israelite tñ adiuuabat eos i bellis vel nō oino ꝓmittebat pire: sic p̄ nume. xiiij. cū deus vellet delere totū israel in deserto ꝓpter murmurationē: ait moyses vt audiāt egyptij de quoꝝ medio eduxisti populū istuꝫ ꝛ habitatores terre huius q audierunt q̄ tu domine in populo isto sis ꝛ facie videaris ad faciē q̄ occideris tantā multitudineꝫ quasi vnū boiem: ꝛ dicant nō poterat introducere ꝑm in terra ꝓ qua iurauerat idcirco occidit eos in solitudine: ꝛ tunc deus remisit peccatum populi pp verba ista.

B

Tertia cā.

¶Tertia cā erat ne gentiles supbirent p̄ deū israel attribuendo victoriā quā hērent de israelitis sibi ꝛ dijs suis ꝛ negligerent deū israel putantes se prevaluisse p̄ eum: ideo deus interdū israelitas liberabat de manu hostiuꝫ ꝛ alias nō liberasset eos: sic p̄ deute. xxxij. cū dixit deus ꝓtra israelitas multa mala: ꝛ ꝓclusit cessare faciā ex boibus memoriā eoꝝ: ꝛ sequit ibi reuocatio sñie. s. ſ ꝓp irā inimicoꝝ distuli ne forte supbirent hostes eoꝝ ꝛ dicerent manus nr̄a excelsa ꝛ nō dñs fecit hec oia. Sic ēt p̄ de senacherib rege assirioꝝ qui vēit p̄ israelitas ꝛ destruebat terrā eoꝝ: qz erāt peccatores ꝛ deus mittebat eū adhoc ꝛ dabat ei vires ad destruēdū gentē illā: qz tñ supbiuit cōtra deū israel dicens q̄ ipse in virtute sua faciebat hoc ꝛ nō in virtute dei israel. ꝛ nō solū nō adiuuabat eū deus israel sed etiā q̄ deus israel non posset liberare cultores suos de manu eius: iō deus ꝓuertit iram suā in eū ꝛ occidit. clxxxv. millia de exercitu suo i vna nocte. de hoc isa. x. ꝛ dr̄ veassum virga furoris mei ꝛ baculus ipse in manu eoꝝ indignatio mea ad gentē fallacē mittam eum ꝛ ꝓtra populū furoris mei mandabo illi vt auferat spolia: ipse aūt nō sic arbitrabit̄ ꝛ cor eius nō ita estumabit sed ad conterēdū erit cor eius: ꝛ postea dr̄ dixit. n. in fortitudine manus mee feci ꝛ in sapiētia mea intellexi ꝛ abstuli terminos populoꝝ ꝛ principes eoꝝ ꝏpredatus sum. ō hoc etiā hr̄ isa. xxvi. ꝛ. xxvij. ꝛ. j. xix. cum dixit senacherib rex assirioꝝ nō te seducat deus tuus in quo hēs fiduciā nunqd liberauerūt dij gentiū singulos quos vastauerunt patres mei. ¶Quarta cā erat qz israelite ꝛ agerēt mala. tñ interdum cum deus mitteret sup eos angustias magnas cōuertebant̄ ad ipsum ꝛ liberabat eos iuxta illud cum occideret eos querebant eū ꝛ reuertebant̄ ꝛ diluculo veniebant ad eū: ps. lxxvij. ꝛ sic fuit nūc qz israelite in augustia sua doluerunt: nam. j. in lr̄a dicit q̄ dum obsideret samaria rex Joram induebat cilitio circa carnē suā ꝛ illud erat pēitere ꝓ pctis vt auerteret a se indignationē dei: ꝛ tūc deus dedit seq. die fertilitatē magnā ꝛ fugauit hostes de castris: seq. c. Sic etiā fuit qñ senacherib obsedit hierusalē p seruos suos: nā ezechias rex penitentiam fecit coram dño ꝛ orauit ꝛ planxit ꝛ deus auersus est a furore suo. j. xix. ¶Quinta cā erat qz ꝛ interdum israelite existētes in angustijs nō querterent̄ ad dñm: tñ quia deus expectabat eos semp ad penitētiā iuxta illud isa. xxx. iō expectat nos deus vt miſereat̄ nostri ꝛ nōdū venerat consumatio peccatoꝝ suorum non tradebat eos omnino in manus hostiū: sed adiuuabat eos interdum. iste modus erat dei ad gētiles. quia aliqui gētiles. erant valde mali tam in ydolatria q̄ in alijs sceleribus: ꝛ tamen quia iniquitates eorum nondū venerant ad summum ita vt mererent̄ omnimodā indignationeꝫ dei: adhuc dabat eis ꝓspa ꝛ liberabat eos ab aduersis. Sic p̄ gene. xv. quia deus ꝓmiserat abrahe dare terrā chanaā que possidebat̄ ab amorreis: ꝛ nō poterat abraam ꝛ semē suum possidere illaꝫ quousq; priuarent̄ illa amorrei: ꝛ quia tēpore quo deus ꝓmisit dare terrā chanaā abrahe nondū erant cōpleta peccata amorreoꝝ non tradidit ei mox possessionē realē spoliando amorreos: ſ dixit q̄ post quadringētos annos cōpletis quattuor generationibus filij abrahe possiderēt terram illam: cū dicit ibidem gñone autem quarta reuertentur huc ꝛ subditur cā: nec dum. n. cōplete sunt iniquitates amorreoꝝ vsq; ad pñs tēpus. q. d. qz nondum sunt cōplete iniquitates eorū nō debeo spoliare eos terra ista ꝛ tradē eā tibi ꝛ semini tuo: sed post quadringētos annos erūt complete iniquitates eorū ꝛ tunc dabo semini tuo possessionē terre. Sic etiaꝫ patet in quinq; regibus sodomorū qui erant valde peccatores coram domino cuꝫ regionibus suis Gen. xiij. ꝛ tamē post h̄ deus liberauit eos de captiuitate: quādo quatuor reges pugnauerunt ꝛ prevaluerūt cōtra quinq; reges sodomorum ꝛ captiuos eos ducebant cū seruis suis: ꝛ deus misit abrahaꝫ ꝛ liberauit eos de potestate quatuor regū ꝛ reddidit eis oia spolia. Gen. xiij. b aūt erat: quia nōdum cōpleta erant peccata sodomorum sed post modicuꝫ compleda erant: ꝛ quādo venit dies quo completa sunt peccata eorum dicit̄ venisse clamor sodomoꝝ ꝛ gomorreorū ad dominū Gene. xviij. ꝛ tunc misit duos angelos q̄ subuerterēt vrbes illas nepharias. Ge. xix.

C

Quarta cā.

Quinta cā.

Lento gradu ad vindictā diuia ꝓcedit ira ꝛ tarditatē suplicij gratuitate compensat.

B

¶Quereť vlterius quomodo sciebant serui regis sirie q̄ heliseus indicaret regi israel omnia que loqueret rex sirie in conclauī. ¶Respōdēduꝫ q̄ quantū ad istud factum qō nunc acciderat de insidiarum positione nesciebant serui benadab an heliseus revelasset illud regi isr̄l sed ꝓsumebant q̄ ipse revelasset: qz prius q̄ aliquis ō domo Benadab posset ire ad regē israel: sciebat hoc rex israel ꝛ fecerat iam observari locum. etiam sciebant isti ꝓsiliarij Benadab q̄ nullus de ipsis miserat ad revelandum hoc regi israel ꝛ nullus alius sciebat cōsiliū istud: quia secretum fuerat: ideo arguebant q̄ Heliseus istud revelasset: q̄ autē heliseus posset revelare quecūq; benadab loquebat̄ in conclauī sciebāt isti cōsiliarij eius: quia cognoscebāt Heliseū esse ꝓphetā domini ꝛ fieri per eū multa mirabilia que iam innotuerāt in multis terris iō:

Qō. 8. A

Serui regis sirie q̄mō sciebāt heliseū indicare regi israel oia.

¶Rño.

sicut

ſicut illa faciebat ita poterat ſcire ſecreta cuiuſlibet hominis ꝛ reuelare illa.hoc autem forte cognoſcebant per Naamā q ſanatus fuerat ab heliſeo.imo forte iſte q loquebaꝫ hoc erat naamā:nā naamā erat honoratus nimis in conſpectu regis ſirie precedēti.c.ꝛ ſup manū eius incumbebat rex qñ ambulabat ꝛ qñ ibat ad adorandū in tēplo vt p3 ibidē: ió verisimile eſt q iſte eſſet in conſilio Benadab ꝛ poſſet melius iſta dicere q̄ aliquis de ſuis benadab cū ipſe cognoſceret heliſeū. ꝛ forte ſciuit Naamā q heliſeꝰ ſciebat ea q̄ dicebanꝫ a lōge ꝛ fiebāt: q̄ qñ giezi petiuit pecuniā a Naamā heliſeus abñs ſciuit oīa iſta:ꝛ dixit:nōne cor meū in pñti erat qñ reuerſus eſt hō de curru ſuo:p̄cedēti.c.ꝛ forte Naamā cognouerat q̄o heliſeus cognouerat negtiā giezi:ꝛ ſic p hoc ſciret q poſſet reuelare quecūq; fiebant in longinqs quātūcūq; eſſent ſecreta. (Dixit eis)hic ponit heliſei obſidio:nā qa ipſe reuelauerat inſidias regis ſirie fecit rex ſirie eū obſideri:ꝛ dicitur:(dixit eis īte ꝛ videte vbi ſit vt mittā ꝛ capiā eū)doluit rex Benadab q heliſeus declararet omnia ſecreta ſua: q̄ iſto mō poterat ipſe faciliter perire ꝛ incidere in manus regis iſrael:ió deſiderauit cape Heliſeum ꝛ iuſſit ſeruis ſuis q irent ad inquirendū in quo loco terre iſrael erat:vt ipſe mitteret exercitū ꝫ locū illum ꝛ caperet violēter heliſeū. ¶Quereť ad qd volebat Benadab cape heliſeū. Rñdendū q boc poterat eē pp duo. Prio q̄ poterat benadab velle capere heliſeum ad occidendū eū q̄ reuelabat ſecreta ſua regi iſrael vel forte volebat tenere eū vinctū in terra ſua vt nō poſſet regi iſrael de cetero reuelare ſecreta regis ſirie. Scōm poterat eſſe q̄ forte Benadab volebat hēre heliſeū ſecuꝫ ad boc q ipſe poſſet p̄eualere faciliter ꝫ regē iſrael ꝛ ꝫ alīs gentes.nā ſicut heliſeus reuelabat regi iſrael ſecreta regis ſirie:ita ſi maneret cuꝫ rege ſirie poterat ei reuelare oīa ſecreta regis iſrael ꝛ aliaꝝ gentiū ꝛ ſic ſciret aduerſarii illis:ꝛ quātum ad boc credendū eſt q benadab magis deſideraret cape heliſeū q̄ pp primum.

Nō.9. A Ad qd benadab volebat cape heliſeū. Prīa cā. Scōa cā.

¶Benadab q̄o putauit capere heliſeum cum ipſe ſciret oīa eius conſilia. Nō.x.

Nō.10. A **Queretur** vlterius q̄o volebat Benadab cape heliſeū:naꝫ videbaꝫ in boc eſſe ſtultus q̄ ſerui ſui dixerāt ſibi q heliſeus indicabat regi iſrael oīa que benadab loquebaꝫ in cōclaui.Cum ꝫ nunc iniuiſſet cōſiliuꝫ de capiēdo eū ſciret hoc heliſeus ꝛ occultaret ſe ꝛ nullo modo poſſet eū capere Benadab.

Rño. ¶Dōm aūt q iſta cogitatio benadab erat erronea:q̄ ſi verū erat q heliſeus ſciebat oīa q̄ dicebanꝫ in occulto: ſciret hoc qđ dicebaꝫ ꝫ ipſum:errabat tū benadab q̄ in vniuerſali dicebat verū.ſ.q heliſeus ſciret oīa que dicebanꝫ in occulto:nā hoc ipſe credebat ex dicto ſeruoꝝ ſuo rū:tū in particulari deficiebat putans q heliſeus neſciret iſta q̄ nūc dicebanꝫ ꝫ eū. Sic.n.dicit ariſto. prio prio rā q aliqs pōt dicere oēm mulā eſſe ſterilē: ꝛ tū credere iſtā mulā hēre in vtero.ſ.q̄ errat nō ꝓſiderādo q̄o iſtō p̄ticulare includaꝫ ſub vniuerſali. Cā autē iſtius erroris erat duplex. Prīa erat diſpoſitio dei:nā deus interdum excecat hoiem p̄mittēdo eū cadere in magnas īprudētias pp pctā ſua in quas nō incideret aliqs vir minus peritus:ſic.n.dicit pdam ſapiam ſapientū ꝛ ſcientiā ſcientiū reprobabo. Sic p3 prīa ad cor̄īn.i.ꝛ nūc deus voluit excecare intellectū benadab vt per iſtā excecationē oſtēderet gloriā ſuā.ſ.magnitudinē miraculi liberando heliſeū de manibus ſiroꝝ qui obſederant vrbē ꝛ excecando eos ducendoꝝ in ſamariā ſicut poſtea fuit:vt p3 in lra ꝛ deus in boc magnificaꝰ eſt. Sic.n.deus indurauit pharaonē ad boc q ipſo indurato fierent p̄digia dei in terra egypti p que innoteſceret nomen dei in vniuerſa terra. Sic p3 exo.ix.cū dixit deus pharaoni vt oſtendam in te fortitudinē meā ꝛ narreť nomē meū in oī terra: idem p3 ad ro.ix.ſ.q̄ in boc ipm excitaui te vt oſtēdam in te virtutē meā. ¶Scōa cā erroris fuit:q̄ benadab deſiderabat nimis capere heliſeū ꝛ iſtud deſideriū paſſionale cogebat eū male iudicare.nā qñ quis paſſionatus eſt circa aliqd lꝫ dicat in vniuerſali verꝫ tū errat in particulari:ſic

B Prīa cā. Deus ſepe excecat viros ſapientes p̄mittēdo eos cadere in magnas īprudētias pp pctā ſua.

p3.vij.ethico.c.de ſilogiſmō incontinētis:vbi dī de incōtinente q̄ exiſtens in paſſione iudicat bene in vli dicendo oē fornicari ꝛ inebriari eſſe fugiendū:ꝛ tū iſtud fornicari ꝛ inebriari p̄ticulare qđ eſt p̄ñs:nō dicit eſſe malū ſed eligendū. Sic aūt erat in benadab q̄ nimis affect° erat ad capiendū heliſeū:ió q̄ꝫ in vli recte diceret putans heliſeū ſcire oīa que dicebantur in ſecreto:tū putabat de iſto ꝓſilio q nūc iniebaꝫ ꝫ heliſeū q̄ lateret eū(annūciauerūtq; ei dicentes ecce in dothayn eſt).ſ. forte iuerunt aliq de ſeruis benadab ad terrā iſrael ad ſciendum vbi erat heliſeus ꝛ retulerunt ei q̄ eſſet in dothayn. Eſt aūt dothayn quedā ciuitas in terra iſrael apud quā ſunt bona paſcua:ꝛ apud vrbē illam erant filij Jacob paſcentes gregē qñ Joſeph frater eoꝝ iuit ad ingrendū eos apud ſichen:ꝛ cū erraret in agro dixit ei vir quidā q̄ ireť i dothayn ꝛ ibi inuenit eos. Beñ.xxxvij.(miſit ḡ illuc equos ꝛ currus ꝛ robur exercitus).ſ.miſit rex ſirie in vrbē dothayn exercitū fortē cū equis ꝛ curribus:q̄ ſciebat q vir iſrael vellēt defendere heliſeū cū eſſet vir ſanctiſſimus ꝛ valde vtilis terre iſrael.miſit ergo tantū exercitum vt poſſet debellare vrbē ꝛ capere eam inuito heliſeo ꝛ ciuibus vrbis(qui cum veniſſent nocte circūdederunt ciuitatē).ſ.exercitus regis ſirie venit p noctem ad ciuitatez dothayn vt iſraelite nō cognoſcerēt eos venire ꝛ nō poſſent cōuocare auxiliū magnum:ſed prius iſti quaſi inſpato poſſent capere vrbē q̄ꝫ cōuenirent aliqui in adiutoriū (conſurgens aūt diluculo miniſter viri dei) iſte erat aliquis vir qui erat in obſequio heliſei ſicut ante hoc erat giezi:nā ille iam eiectus fuerat de cōſortio ſuo q̄ erat leproſus(egreſſus eſt)pōt intelligi q egreſſus eſt de vrbe ꝛ vidit exercitū in circuitu ciuitatis vel egreſſus eſt ò domo:ꝛ ex loco ipſo vidit gentē multam in circuitu vrbis. Secundū eſt veriſimilius:nā ſi porte vrbis fuiſſent aperte ita vt puer Heliſei potuiſſet exire:etiā hoſtes poſſent intrare in vrbē ꝛ introiuiſſent:ꝛ tamē ipſi erant in circuitu vrbis:ergo nō erat aperta porta ciuitatis ꝛ ſic miniſter Heliſei nō egreſſus eſt de vrbe ſꝫ de domo(viditq; exercitum in circuitu ciuitatis ꝛ equos ꝛ currus) erat diſpoſitus exercitus p circuitū ciuitatis ad capiendū eaz: nam p noctez locauerūt caſtra(nunciauitq; ei dicēs heu heu heu dñe mi quid faciemus).ſ. nunciauit quomodo exercitus multus erat in circuitu ciuitatis ꝛ timuit puer nimis putans q heliſeus nō poſſet euadere gentē illam q̄ ciuitas nō poſſet ſe defendere de manu tanti exercit°: ideo dixit heu heu qđ eſt interiectio dolentis quid faciemus.q.d.nō habemus quo cōfugiamus. In hebreo dicit(aha dñe mi)quia aha eſt interiectio hebraica cōmunis ad ſignificandū dolorem ꝛ admirationē ꝛ alias affectiones ſicut declaratū eſt ſupra.iij.(at ille reſpōdit nolli timere plures.n. nobiſcuꝫ ſunt q̄ꝫ cū illis)timebat enim puer nimis ꝛ heliſeus voluit cōſolari eum: dicens nolli timere ꝓpter multitudinē hoſtium q̄ plures ſunt nobiſcū q̄ꝫ cum illis.dicebat hoc heliſeus de multitudine angeloꝝ que adiuuabat eū ita vt nō poſſent hoſtes quicq̄ꝫ nocere(cūq; oraſſet heliſeus ait dñe aperi oculos huius vt videat)q̄ꝫ heliſeus conſolareť puerum dicens plures nobiſcum ſunt q̄ꝫ cū illis:tamē puer ſemper timebat quia nō videbat aliquē eſſe in adiutorio Heliſei: ꝛ tamē videbat multos hoſtes in circuitu vrbis:ideo orauit heliſeus vt deus aperiret oculos pueri ꝛ videret multitudinē magnaz angelorū que erat in circuitu ad defendendū Heliſeū (ꝛ aperuit dñs oculos pueri).ſ.fecit ſupernaturaliter q videret id qđ alias videre non poterat(ꝛ vidit).ſ.equos ꝛ currus igneos qui erant ad defenſionem Heliſei(ꝛ ecce mons plenus equorū ꝛ curruuꝫ igneorū in circuitu heliſei).ſ.locus ille erat in monte ꝛ in circuitu illius montis erant currus ꝛ equites coloris ignei in circuitu Heliſei ad defendendum eum.iſti aūtē erant angeli qui formauerant de aere corpora talis figure ꝛ cōdenſauerant illum ad talem proportionem vt appareret in eo color igneus:(hoſtes vero deſcenderūt ad eū) i.hoſtes qui obſidebant ciuitatem deſcenderunt ad locum in quo erat Heliſeus. poteſt autem intelligi quod

E Multitudo angelorū venerat in defenſionē heliſei.

Heliseus exiuit de vrbe:ꝛ hostes videntes illū descēderunt ad eū vt indicaret eis de heliseo. Vel pōt dici q ip si introierunt in vrbē:qꝛ ianua apta fuit ꝛ descēderūt ad locū in quo erat heliseus. vel pōt dici q ciuitas illa non erat murata ꝛ hostes introierūt ad domū in qua erat heliseus nemine impediente. sed primus modus melioꝛ est ꝛ magis ꝓsonat verbis helisei que postea locutus est ad viros istos q̄ aliquis aliorū.

¶Currus ꝛ equi ignei in mōte qd ꝛ quō erant. Qō.ij.

Qō.II. A Rūsio.

Queretur quō erant isti currus ꝛ equi ignei in monte ꝛ qd erant ꝛ quō facti erant. ¶Rūdendū q isti eq ꝛ currus hēbant sup se equitatores armatos ꝛ etiam arma eoꝝ videbant ignea sicut currus ꝛ eq: scriptura tñ nō facit mētionē de ascensoribꝰ equoꝝ ꝛ curruū qꝛ nō est necesse: nā ex eo q erāt ibi currus ꝛ eq manifestū est q essent aliq equitatores: nā alias currus ꝛ equi nullū auxiliū ferrent. Heliseus tamē dixit puero plures sunt nobiscū q̄ cū illis: ꝛ ostendit ei ad cōsolationē suā currus ꝛ equos: ḡ necesse est q ibi videret etiā eqtatores. de curribus aūt ꝛ eqs ꝛ eqtibus dicēdū q erant quedā corpora formata ad figurā equoꝝ ꝛ curruū: ꝛ erāt de mā aerea: nā ois materia corporalis ad nutū seruit ōmonibus ꝛ angelis bonis: formauerunt ergo angeli ista corpora ad figurā curruū ꝛ equorū ꝛ equitum ꝛ fecerūt q essent oia coloris ignei. ¶Rō huius erat vt oia ista viderent venisse de celo: qꝛ nō hēbant colorē equoꝝ ꝛ curruū humanorū. Sic ēt q̄n raptus est helias appuit currus igneus ꝛ equi ignei ꝛ ferebat sup currū illum. ꝟ. ij.c. ita nūc celitus veniebat istud auxilium: ideo coloris ignei oia fuerunt. ꝛ preter hoc angeli q formauerant ista corpora mouebant ea vt viderent esse corpora viuentia ꝛ nō videret puero helisei q erat aliqō fantasma.

B Q̄r fuerūt coloris ignei.

Qō. I2. A Equorū ꝛ currū similitudo an esset miraculosa a ōo vel ab āgelis propria virtute ꝛ ō mó q̄ angeli formauerunt istos equos. ¶Rūfio. Demonis ꝛ angeloꝝ potētia in operādo i materia nā li q̄nta sit.

¶Quereꝫ vlterius an similitudo istoꝝ equoꝝ ꝛ curruuꝫ igneoꝝ poterat fieri p angelos ꝓpria virtute: vel oportebat q ibi esset miraculū opationis diuine. ¶Rūdenduꝫ q ista oia facta sunt ope angeloꝝ ꝛ nō oportebat esse ad hoc aliqō miraculū. ꝛ pꝫ hoc: nā demones pōt ista facere ergo a fortiori poterūt boni angeli. nā sepe videmus aliqua fantasmata sine sōnijs que realiter apparēt ꝛ mouētur sicut faciūt apparitores arte nigromantica ꝛ illa fiūt p demones: ꝛ tñ ꝓstat q non est ibi aliqō opus miraculi: qꝛ deus nō ꝯcurrit cū demonibus miraculose opādo ad approbandū eoꝝ errores cū semp intēdant decipere homines vt inducant ad malū: ergo pōt ipsi viribus suis talia facere. ¶Itē pꝫ q demones possint talia facē: qꝛ apostolus .ij. ad thesa. c.ij. dicit de antixpo q aduentus eius est ſm opationē sathane in oi virtute ꝛ signis ꝛ ꝓdigijs mendacibus: ergo sathanas pōt facere signa mirabilia q̄ boibus appareant q̄z̄ ſm veritatē nō sint: ꝛ tñ ad istaꝫ apparitionē opꝫ q ipsi formēt corpora de aere vl de vaporibus terreis cōdensando illos ꝛ inducēdo aliquos colores: ergo pōt demones virtute sua talia facere. ¶Itez pꝫ hoc qꝛ dionisius dicit de demonibus ꝛ angelis q mā corporalis seruit eis ad nutum. i. possunt fabricare in illa qcqd volunt: ergo poterunt fabricare corpora talis vl talis figure. ¶Itē pꝫ hoc qꝛ id qō nāliter efficī poterit efficī p angelos ꝛ demones cū ipsi cognoscant oia secreta nature. videmus tñ nāl̄r ista fieri: qꝛ corpus aereū est humidū ꝛ valde delicatū potens pati qcqd in eo imprimatur: iō pōt rare fieri p calorē vel cōdensari p frigus. nā videmus aerē grossiorē eē in hyeme q̄z in vere: ꝛ hoc siue accipiamus aerē ꝓprie p eleñto siue p vaporibꝰ ꝛ exhalationibus surgētibus de terra ꝛ aqua ad regionē aereā quas vulgariter loquētē aerē vocamꝰ lz nō sint. de istis eni generant nubes ꝛ pluuie ꝛ nebula ꝛ caligo ꝛ nix ꝛ grādo ꝛ pruina ꝛ omnia alia entia metheorica. sicut ergo ista nāliter cō densant ita vt sint visibilia: ita pōt opere ōmonū ꝛ angeloꝝ cōdensari efficacius ita vt nō solus sint visibilia sed ēt palpabilia: cū ipsi possint alia nālia agentia applicare p que cōdensatio velocius fiat ꝛ intensius. q aūt forment corpa ad talē vel talē figurā vt bois vl eq vel currus: nō regitur aliqua ptās supnālis vel nālis ſz solū ars quedā. nā cū mā aerea vel vapoꝝ aut exhalatio nū nāliter cōdensabilis sit pōt cōdēsari ꝛ accipere istam vel illā figurā: ꝛ nō requirit ad inducendā talē vel talez figurā aliqua ptās sed sola scientia formādi figurā. sicut pꝫ in arte figulorū ꝛ statuarioꝝ. nā terra lutosa de se formabilis est ad quācūq̄z figurā: iō sola peritia figuli regitur ad taliter vel talr formandū. Sic ēt in statuarijs est ꝛ in cesoribus lapidū. sed angeli hñt oēm artē quā boies hēant pfectius q̄z sit in boibꝰ: ergo poterūt formare qualescūq̄z figuras voluerint de aere: ꝛ ex hoc seqtur id, qō aliqñ vr. ſ. q qñ apparent aliq sancti vel angeli vel ōmones ꝛ loquunt boibus apparent in formis pulchrioribus q̄z sint inter nos: quia lineamenta illoꝝ corporū aereorū fiunt ad voluntatē ipsoꝝ: ideo poterūt facere figuras pulchras quantū voluerint ita vt boies videtes admirent: qꝛ nunq̄z tanta pulchritudo in hoc seculo apparuit. ō colore aūt q sit color igneus vel alterius modi in corporibus illis apparentibus nō est miraculū aliqōꝰ qꝛ nāliter fit. nā color sequit nāliter in corporibus mixtis: iō scōm diuersitatē mixtionū apparent diuersi colores: iō cuz angeli ꝛ demones possint cōdensare corpus aereū multuz vel paucū ꝛ ad quēlz gradū mixtionis sequat aliqs gradus diuersus siue in specie coloris siue in intensione ꝛ remissione: poterunt producere qualescūq̄z voluerint colores in corporibus que de aere formauerint. Simile pꝫ i nubibus: qꝛ quedā sunt valde albe alie valde nigre alie rubee ꝛ diuersoꝝ colorū ſm q sunt diuerse mixtiones vapoꝝ ꝛ exhalationū ex qbꝰ nubes ille gñant. Aliqualiter ēt pꝫ in yride vbi sunt diuersi colores q̄z̄q̄z ibi nō solum diuersa mixtio causet diuersum colorē sed potissime diuersa reflexio radioꝝ solariū. nō est ergo miraculum aliqō talia corpa facere: qꝛ ēt boies facerent illa si scirent se creta nature sicut nouerūt demones ꝛ angeli: ꝛ possent ire ad quācūq̄z ptē regionis aeree vt inde assūmerēt materiā cito formabilē ad figurā ꝛ colorē quē ipsi vellēt.

Demones vel angeli qñ appent in corpibꝰ sūt pulchriores q̄z nos ꝛ quare.

Qō I3. A Isti equi ꝛ currꝰ ignei fozati fuerūt oꝛone helisei ꝛ ñ erāt ibi priꝰ.

¶Quereꝫ vlterius de istis eqs ꝛ curribꝰ igneis an eēnt in monte in circuitu helisei priusq̄z puer helisei videret illos vel nouiter apparuerint. ¶Rūdendū q illi currus ꝛ eq nō erant ibi priꝰ: sed tunc nouiter apparuerunt ꝛ post modicū cessauerunt ibi esse. vñ dōm q isti currus ꝛ eq nō fuerunt formati nisi oꝛone helisei: qꝛ ipse volebat ꝓsolare pueꝝ ꝛ nō poterat aliter nisi ostēderet ei se hēre plures auxiliatores q̄z impugnatores: iō orauit dñm vt ostēderet illi puero multitudinē auxiliatoꝝ: ꝛ qꝛ nō poterat ille videre nisi essent corpa colorata apparētia oñdit deus multitudinē curruū ꝛ equorū igneoꝝ vt puer consolaret. Qō aūt nō eēnt ibi priꝰ apparet: qꝛ si ibi fuissēt essent ad aliquā vtilitatē. ſ. vt pugnarēt ꝯ hostes ꝛ ꝓterterent eos in fugā aspectu suo terribili. sicut fuit de equite ꝛ de equo q apparuit in tēplo dñi in hierusalē qñ iuit illuc Eliodorus ad accipiēdū thesaurū qui erat in templo: ꝛ apparuit ei ille equitans terribilis ꝛ pcussit euz: vt pꝫ .ij°. Machab. iij°. ꝛ tñ isti currus ꝛ equites nō videbant nec potuit iste puer videre illos nisi precibus Heliseī: iō vr q nō erant ibi priꝰ nec postea fuerunt. Scō pꝫ qa si fuissent ibi angeli in adiutoriū. non habuissent currus igneos ꝛ equos igneos: qꝛ ista nō ꝓficiunt ad pugnādū cuz sint corpora aerea mollia q̄ vix palpari pōt: sed si angeli pugnaturi essent sine aliquo corpore formato pugnarent. ¶Itē dato q deus mitteret angelos ad adiuuādū heliseū: nō oportebat q eēnt multi angeli: qꝛ vnicus angelus posset quasi subito subuertere oia castra ſyroꝝ ꝛ occidere oēs. sicut vnus angelus dñi in vna nocte pcussit centū octuaginta quinq̄z millia viroꝝ in castris assyrioꝝ sub rege senacherib. j. xix. ꝛ ysa. xxvij. Hec obstat siquis obiciat de dicto xpi: cuz dixit ꝑetro pcutienti gladio: an putas q nō possum rogare ꝑem meū ꝛ exhibebit mihi modo plus q̄z duodecim millia angeloꝝ Math. xxvi. qꝛ ibi nō dixit q ipse pro tot oraret nec oporteret q tot mitti sibi oraret: sed dixit ad significandā ptātem dei. ſ. q nō soli posset ei dare vnū angelum ad defensionē sed etiaz pluſq̄z duodecim legiōes ꝛ sic dixit exhibebit mihi modo. i. poterit exhibere. ¶Quarto pꝫ qꝛ deus nō mitteret angelos formantes corpora de aere vt essent in circuitu

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

helisei

Heliseī ad defendendū eum nisi forte illi angeli aliqd fa
cturi essent ꝫ siros: ꝙstat tñ q nihil fecerunt: ergo deꝰ nō
mittit illos qꝛ deꝰ nihil supflue agit cū supfluū repugnet
ordini perfectissimo. nec pōt aliqs dicere q ꝫ nihil fe
cerunt ꝫ siros: tamē missi sunt vt si expediret aliqd age
re facerent pugnādo realiter ꝫ siros. nam ista cautella ad
boies pertinet qui nesciunt qd futurū sit: ℣ iō sepe se pre
muniunt vbi nō erit necessariū: deus tñ nouerat an ange
li aliqd facturi essent ꝫ siros. ſ. an expediret aliqd facere
℣ tñ nihil expediuit fieri ꝑ angelos ꝫ siros: vt postea pa
tuit: ergo nō missi fuerunt angeli aliqui qui starent in cir
Quīta rō. cuitu heliseī ad defendendū eū. ¶ Quinto ꝓz qꝛ dato q
opus esset angelos adiuuare heliseū ꝫ siros: tñ nō mitte
rentur vsquequo pñtia eoꝝ esset necessaria: ℣ tñ nunc qñ
apparuerunt isti angeli in curribus ℣ eqs nō erat neces
saria pñtia eoꝝ ad adiutoriū heliseī ꝫ siros: iō non stabāt
ibi prius sed solū tunc apparuerunt ad consolationē pueri
heliseī: ℣ sic dōm q duꝫ heliseus orabat dominū vt osten
deret puero adiutores suos: angeli formabāt de aere cor
pora quedā que postea apparuerunt in similitudine cur
Nō 14. ruū ℣ equoꝝ cōpleta oīone. ¶ Quereꝫ vlterius qūo
A deus aperuit oculos pueri huius. ℣ vī q nullomō apuit:
Oculi pue qꝛ vel angeli apparere dēbant illi in substātia sua nō as
ri qūo apti sumptis corporibus vel assumptis qbusdā corporibus.
sunt ad vi si prio mō nō poterat puer vidē angelos dato q deꝰ ape
dendū cur riret oculos eius. Si aūt scdo mō nō oportebat q deus
rus ℣ eqs aperiret oculos eius: qꝛ naturaliꝫ videre poterat corpo
℣ an nāliꝫ ra illa formata de aere in similitudinē curruū ℣ equoꝝ.
poterat vi ¶ Aliqs dicet q deus aperuit oculos pueri huius ad vi
dere illos. dendū angelos. ſ. qꝛ angeli nō poterant videri naturaliꝫ
℣ per grām vel beneficium a deo collatū factuꝫ est q iste
Pria rñ. puer posset videre illos. ¶ Sed dicendū q nō stat. ꝓmo
Cōfutatio. qꝛ quātūcūqꝫ deus aperiat oculos alicuius impossi
Angelus i bile est q videat angelos in substātia sua: nā angelus est
suba sua ñ substantia incorporea ℣ incorporeū non pōt videri. ratio
pōt videri huius est qꝛ ly deus possit potentiā visiuā alicuius ꝓfice
pp tres ra re vt videat remotius ꝫ aliqs homo ℣ distinguat valde
tiones. oīa que viderit: tñ nō pōt facere q videat id qō est extra
Pria rō. obiectū visibile sicut nō pōt facere q hō videat vocē vel
q audiat colorē. sed obiectum visibile solū est color vel
lux: ergo qō nō est color vel lux vel coloratū vel lucidus
nō pōt videri: incorporea tñ nō sunt lucida nec colorata
Scda. rō. qꝛ lux vī color sunt in superficie corporis angelus autē est
incorporeus: ergo impossibile est eū videre. ¶ Item oīs
visio fit ꝑ piramidē radiosam cuius conus est in oculo ℣
vasis est in re visa: vt ꝓbat in prin. perspectiue cōis ℣ ēt
per alacen. i. lib. perspectiue: vasis tñ piramidis est superfi
cies quedā sed superficies nō est nisi in corpore: ergo neces
se est id qō vī esse quantū: sed angeli nō sunt quanti qa
Tertia rō. sunt incorporei: iō impossibile est eos videri si nō assum
mant corpora. ¶ Jtē ꝓz q nō viderit angelos: qꝛ heli
seus orauit q deus aperiret oculos pueri huius: ℣ dī q
aperuit ℣ vidit ℣ ecce mons plenus curruuꝫ ℣ equorum
Scda rñ. igneoꝝ: ergo puer nō vidit nisi currus ℣ equos ℣ equi
Auctoris. tes ℣ oīa ista erant corpora. ¶ Dōm autē q deus apuit
Obiectio. oculos pueri nō tñ ad videndū angelos sed solū ad vidē
Pria soło. dū currus ℣ equites: vt ꝓz in lra. Et cum obijcit q natu
raliter poterat videre ista ℣ nō oportebat q deus a periꝛ
ret supnaturaliꝫ oculos eius. rñderi pōt dupliciter: vno
mō q licet illa corpora formata essent in circuitu heliseī
ad similitudinē curruū ℣ equoꝝ: tamē nō poterāt contē
plari naturaliꝫ ab aliquo oculo ℣ hoc ꝑpter subtilitatem
suā: vt pote si aer parum cōdensatus: nā tunc non posset
terminare visuꝫ. sic. n. apparet de aere simplici ℣ de igne
in spera sua: qꝛ licet ista sint corpa tñ nō possunt videri ꝑ
pter magnā raritatē: quando vero fit magna cōdensatio
efficiunt corpa visibilia sicut ꝓz in nubib⁹ ℣ nebula que
fiūt ex vaporibus ℣ exhalationibus prius nō visibilib⁹:
quꝛ vero ingrossata fuerint vident. Sic autē poterat esse
hic q figure curruū ℣ equoꝝ igneoꝝ fierent de aere mo
dice condensato qui nō posset videri ꝑpter suā subtilita
tē: ideo oportebat q ad hoc q puer posset videre deꝰ da
ret maiorē perfectionē potentie sue visiue vt ꝑmutaret a
minori visibili ℣ sic dicebat aperire oculos eius. ¶ Aliter ꝑ Scōs.
ꝓt dici q deus aperuit oculos pueri nō dādo ei aliquā
ꝓfectionē maiorē in oculis sed apponēdo aliqd qō vide
ret. ſ. qō ante hoc non erant aliqui currus ignei vel equi
quos videre posset puer iō non videbat ℣ dicebant oculi
eius clausi: cū aūt deus fecit apparere equos ℣ currus in
monte vidit eos puer: ℣ tunc dicunt aperti oculi eius: ℣
ista secūda est vera positio. ſ. q nō fuerit data aliqua vir
tus oculis pueri. ℣ tunc dicendū q nō solū aperuit deus
oculos pueri sed etiā oculos heliseī: qꝛ heliseus nō vidse
bat ante hoc currus nec equos sicut nec puer cū nullī es
sent: sed nō dī q deus aperuit oculos heliseī sicut oculos
pueri: qꝛ ad consolationē pueri necesse erat q aliqd vide
ret alias nō putaret se posse euadere de manibus hostiū:
℣ tñ dato q heliꝰ nō vidisset currus nec equos sciebat
deū esse adiutorē suū iō nō differebat q videret currus ℣
equos vel q nihil videret: ℣ sic nō orauit q aperirentur
oculi sui sed solū q aperirent oculi pueri.
† ¶ Poro heliseus.) hic ponit. ām hui⁹ partis. ſ. aduer
sariorū digna excecatio: nā excecauit illos deus ita vt nō
cognosceret heliseū nec locū in quo erant: ℣ dī (poro he
liseus orauit dōm dicens). ſ. qñ venerūt hostes ad heli
seum orauit dōm ꝫ illos dicens (percute obsecro gentez
hanc cecitate). ſ. ꝑcute oēs siros cecitate vt nō cognosce
rent ipm nec caperēt (percussitqꝫ eos dñs iuxta verbum
heliseī). ſ. excecauit eos ℣ non cognouerunt eum.
¶ Cecitas qua ꝑcussi fuerunt siri an fuerit ℣a. Nō. xv.

† B
Siri excecati adñ ovt
ñ cognosce rēt heliseū.

†

Queretur qūo fuit ista cecitas iducta a deo in viris istis: ℣ an fuit cecitas ve
Nō. 15. ra vel quid fuit. ¶ Aliqs dicet q fuit vera cecitas qꝛ he
A liseꝰ orauit vt percuteret dñs gentē cecitate. ¶ Jtē dī q
Pria rñ. ꝑcussit eos dñs ne videret: ergo erant ceci. Jtem dī ꝙ. q
Scdo. heliseus orauit dōm dū esset in samaria dñe aperi oculos
istoꝝ vt videant: ℣ dī q deus aperuit oculos ipsoꝝ ℣ vi
derunt: ergo prius erant ceci. ¶ Rñdendū q ista nō fuit
vera cecitas ita vt carerēt potētia visiua: sed quedā alia
excecatio large dicta: qō ꝓz qꝛ postqꝫ deus percussit ceci
tate istos viros ipsi locuti sunt ad heliseū vt oñderet eis
locuꝫ in quo erat heliseus: ℣ dixit eis heliseus: nō est hec
via nec ista est ciuitas. i. non est ista ciuitas ī qua est He
liseus: nec est ista via ꝑ quā debetis eū inuenire. Si tñ il
li essent vere ceci nō quererent ab heliseo vbi erat Heli
seus: vel dato q ipsi nō quererent nō loquereꝫ eis heli
seus qꝛ nihil sibi ꝓficeret: iō non erant excecati ita vt ca
rerent potentia visiua sed videbāt. Scdo ꝓz qꝛ post exce
catiōnē heliseus dixit eis segmini me ℣ ostēdaꝫ vobis vi
rum quē queritis: si tñ ipsi essent excecati oīno nō possent
videre virum quē querebant: iō nō diceret eis Heliseus
ostēdam vobis virū. vel dato q heliseus loquereꝫ eis vo
lendo sibi illudere: tñ si ipsi essent vere excecati nō cura
rent de verbis heliseī scientes se nō posse videre virum
quē querebant: ergo nō erant ceci. Tertio ꝓz qꝛ heliseus
dixit eis q sequerent eū ℣ secuti sunt illū duxitqꝫ eos in
samariā: si tñ fuissent ceci nō potuissent illuc ire qꝛ non vi
dissent viam nec aliqd ℣ oportuisset q qlibet illorū por
tareꝫ ab aliquo directore: nullus tñ precedebat eos nisi
heliseus ℣ puer suus: ergo ipsi videbant. Quarto ꝓz qa
dato q possent portari ab aliquo directore: tñ ipsi iā nol
lent ire ad locū in quo erat heliseus qꝛ nullo mō potuis
sent tenere eū cū nō viderent ipsum. Quinto ꝓz: qꝛ si isti
vere fuissent excecati sciuissent se miraculose a deo exce
catos ℣ hoc qꝛ volebant tenere heliseū q erat vir sanctꝰ:
ideo iam nō ingrerent ipm ad capiendū sed potius ora
rent ꝑ sanitate sua ℣ ꝓfiterent peccatū suū. ¶ Dōm ꝙ q
nō fuerunt isti excecati ita q nihil oīno viderent nec etiā
fuit diminuta in eis virtus visiua nec qcqꝫ passi sunt in
oculis sꝫ solū patiebant in itellectu vel in fantasia.) Pro
quo sciendū q cecitas quā deus solet inducere ām q in
scriptura legit est duplex.) Pria est que vocat acrisia vel
aorisia: ℣ ista est passio quedā ām quā bꝫ quis oculos ap
tos ℣ videt clare oīa que in ꝓspectu eiꝰ sunt: illud tñ solū
qō inqrit qꝫ i ꝓspectu eius sit nō videt: ℣ q sic patiunt
nō putant se aliqd pati sed recte oīa videre: ℣ tñ putant

Scda rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

Quīta rō.

Rñsio. au.

B
Cecitas quā deꝰ so
let inducē
est duplex.

q̄ id quod ingrunt nō est corā eis. ¶Aliomō inducit̄ cecitas a deo ſm quā hīs oculos aptos oia videt clare q̄ in circuitu eius sunt ⁊ etiā ipm qō querit videt clare: ſz nō cognoscit ⁊ nihil eorū que videt iudicat esse illud qō est: ⁊ ista vocatur amentia quedā vel furor: ⁊ differt iter istas duas cecitates: qr per primā eor licet non sit aliqs defectus luminis in oculo: tñ aliqua passio est in oculo in quātū ea que ingrimus ⁊ pñtia sunt videre nō possum⁹. In scōa cecitate nulla passio est in oculo: qr clare videmus oia que corā nobis sunt tam id qō querimus q̄z qō nō querimus: ⁊ tñ nihil eor cognoscimus: ideo est soluz passio ista in intellectu vel in fantasia. ¶Prima istarū fuit in sodomitis q tota nocte circuierūt ostiuz domus Loth ⁊ non inuenerūt illud: qr angeli pcusserant eos cecitate. Gene. xix. ⁊ illa vocat ab augustino acrisia. xxij. de ciuitate dei. scōa aūt fuit in viris istis. s. amentia quedā quia ipsi ingrebant heliseū ⁊ videbant eū corām se ⁊ loquebā tur ei ⁊ ipse dirigebat eos: tñ nō putabant illum esse heliseū cum prius eū bene cognoscerēt: nā si nō cognouissent eū prius nō fuisset aliqō miraculum nec oportuisset eos percuti cecitate ad hoc q nunc nō cognoscerent ipsum. ēt videbant ipsi ciuitatē dothayn ⁊ cognoscebāt eā prius: qr ipsi p noctē venerant nō indigentes aliquo directore: ⁊ tñ nunc qñ pcussit eos deus cecitate nō cognoscebant vrbē putantes nō esse dothayn. vnde ℞eliseus dixit eis: nō est hec via nec ista est ciuitas seqmini me ⁊ ostēdam vobis virū quē queritis. Sic ēt qñ accesserunt ad vrbē samarie videbant illā sed nō putabāt esse samariā quousqz heliseus orauit vt deus aperiret oculos eorū: ⁊ tunc viderunt se esse in medio samarie. sodomite tñ non videbant ostiū domus Loth: ⁊ nō dr̄ q non cognoscebant: ergo alius modus cecitatis erat ille q̄z iste. s. ille erat acrisia ⁊ iste erat amentia. de isto scōo patet deute. xxviij. vbi amentia vocatur cecitas cum dicit̄: pcutiat te dñs amentia ⁊ cecitate ac furore mentis ⁊ palpes in meridie sicut palpare solet cecus in tenebris ⁊ non dirigas vias tuas. ⁊ isto modo firi nō putabant se aliqd pati cuz oia viderent ⁊ sequebant heliseū. ¶Ad primā rōnē in cō. Ad primā rōnēz in ꝓriū cū dr̄: percute gentē istam cecitate dom q̄ accipitur cecitas nō pro excecatione sed p amentia vel furore mētis sicut pz deute. xxviij. ¶Ad scōam. Ad scōaz dom q̄ pcussit deos firos vt nō viderent. i. vt nō cognoscerent id qō videbāt: ⁊ istud est tanq̄z si nihil viderēt quia sensu visus egemus vt rerū dr̄ias nobis ostendat: ideo eū plus ceteris diligimus quia plures rer nobis dr̄ias ostēdit: vt ait aristo. i. metha. hēre ergo visum ⁊ nullā ergo dr̄iam rerū per illū cognoscere: est tanq̄z nullū visum hēre. ¶Ad tertiā cum dr̄ q̄ aperuit deus oculos eorū cuz essent in samaria ⁊ viderunt se esse in medio samarie: nō quidē q̄ vere hi oculos aptos nō hērent ⁊ samariā nō viderent sed qr videbant ⁊ non cognoscebant dicebant hēre oculos clausos. cū vero viderunt ⁊ cognouerunt dicunt habuisse oculos aptos. ¶Ad tertiaz argm̄. ¶Quereť vlterius q̄re heliseus voluit q̄ deus excecaret gentē istā ⁊ cur deus illā excecauit. ¶Dicēdū q̄ fuit pp multa. ¶Primū fuit ad liberationem ipsius heliſei: nā ipse erat in manibus eor si cognouissent euz ⁊ tenuissent vinctū nisi liberasset eū deus miraculose. ⁊ sicut debebat deus ostēdere aliqō genus miraculi ad liberationē heliſei: voluit ostēdere istud qr ꝓueniens erat. Sic eni christus liberauit se de manibus eor qui volebāt eū precipitare de vertice montis qr vel percussit eos amentia vel fecit se inuisibilē: ⁊ sic transiuit per mediū illor ⁊ non videbant eū: vt pz Luc. iiij. itez quoqz cū vellent eū lapidare iudei qr dixit se priorē esse abrahā abscondit se corā eis ⁊ exiuit de medio ipsor. Jo. viij. Iteruz ēt fecit sic cū vellent eū denuo lapidare. Jo. x. ¶Scōa cā excecationis firor fuit ad ostendendā gloriā dei. s. vt ipsi viderēt q̄ deus israel poterat oēs illos subito occidere vel tradere in quecūqz pericula sicut nunc cū excecauit eos ⁊ tradidit in manus hostiū ⁊ occidissent eos nisi pp heliseum. ¶Tertia cā fuit pp vtilitatē israelitar. s. vt firi videntes benignitatē ⁊ clementiā israelitarū nollēt aduersari eis. ⁊ sic factū est: qr cum fuissent in samaria ⁊ potuisset eos occidere rex israel ⁊ nō occidisset sed pauisset eos abundanter ⁊ remisisset eos in siriā: cōpuncti corde non venerūt postea ad infestādā terrā israel: ⁊ sic dr̄. j. ⁊ vltra nō venerunt latrones sirie in terrā israel (dixit autez ad eos heliseus nō est hec via nec ista est ciuitas) cū excecati essent ⁊ sciebat heliseus q̄ iā nō cognoscebant ea q̄ videbant voluit eos fallere ducendo in samariā: ⁊ dixit: nō est ista via p quā debetis ire in vrbē dothayn nec est ista ciuitas dothayn quā vos queritis. Subintelligendū est q̄ heliseus nō negauit heliseū esse in dothayn: qr hoc audiuerant siri prius q̄z venirent ad obsidendā vrbez: ⁊ si nunc heliseus negaret esse heliseū in dothayn posset illi suspicari aliqd mali. s. q̄ ille fallē vellet eos dato q̄ nō scirent eū esse heliseū ⁊ nollent sequi ipm: ideo vt sequerēť eū confessus est heliseum esse in dothayn sed dixit q̄ nō erat illa ciuitas dothayn nec erat illa via p quā ire illuc deberent (seqmini me ⁊ ostendā vobis virū quē q̄ritis) dixit ℞eliseus illos nescire viam ad vrbez dothayn ad hoc q̄ sequerent eū ⁊ posset eos ducere in samariā vbi erat rex israel. ⁊ dixit ostendā vobis virū quē queritis: nā postea in samaria ostēdit se eis: qr tunc viderunt eū ⁊ cognouerunt: prius aūt videbant ⁊ nō cognoscebant (duxit ergo eos in samariā) intelligendū est q̄ samaria erat ciuitas ꝓpinqua vrbi dothayn ita q̄ pficiscendo de dothayn in samariā nō egebant cibo nec potu pp breuitatē vie (cūqz ingressi fuissent samariā) introduxit eos heliseus in samariā: ⁊ ipsi videbant se introire sed ne sciebāt esse samariā putabant. n. esse vrbē dothayn (dixit ℞eliseus dñe aperi oculos istor vt videant). s. qr erant percussi amētia nō poterant cognoscere illā esse vrbē samarie nisi deus tolleret amentiā illā ⁊ restitueret eos priori statui ⁊ tunc ipsi viderent ⁊ cognoscerent. erat autez expediens q̄ iam isti cognoscerent vbi erant: qr alias licet fuisset miraculuz ipsi nō cognouissent illud ⁊ nō pficeret quātū ad illud qō deus intendebat causare ex illo miraculo (aperuit dñs oculos eor). s. abstulit eis cecitatē cordis ⁊ amentiā (⁊ viderunt se esse in medio samarie). i. cognouerunt se esse in samaria: nā ante hoc videbant samariā ⁊ q̄ introirent in illam: ⁊ tñ nesciebant illam esse samariā sed potius putabant esse vrbem dothayn.

¶An heliseus mentitus fuerit ⁊ peccauerit dicēdo non est hec via seqmini me ⁊c. Qō. xvij.

Queretur an heliseus mentitus est ⁊ peccauerit dicendo nō est hec via nec ista est ciuitas sequimini me ostendā vobis virum quē queritis. ⁊ vr̄ q̄ mentitus fuerit: qr firi ingrebant ciuitatē in qua erat heliseus: ⁊ tñ illa que erat corā eis erat ciuitas in qua erat heliseus: ⁊ illa p quā venerat erat via: dixit tñ heliseus nō est hec via nec ista ciuitas. etiā heliseus erat corā eis: ⁊ tñ dixit ostendā vobis virū quē queritis in quo innuebat q̄ nō erat tūc corā eis vir quē querebant sed falsum erat. ¶Rñdet nicolaus q̄ nō mentit⁹ est heliseus: qr dixit nō est ista ciuitas. s. in qua solet habitare heliseus ⁊ dicit q̄ domus sua erat in samaria: qō pz qr precedēti. c. dixit puella hebrea ad vxorē naamā vtinā fuisset dñs meus ad prophetā qui est in samaria. s. ad heliseū: ergo ibi morabat. etiā infra in lra dr̄: heliseus autē sedebat in domo sua: ⁊ tñ ibi dr̄ de ciuitate samarie: vt pz ex littera ergo ibi erat habitatio principalis. ⁊ sic verū dixit nō est ista ciuitas. s. in qua habitare solet heliseus. Sed istud videť esse nimis alienū nec est sufficiēs ad excusandū mendaciū: qr firi nō petebant quis erat locꝰ vbi habitabat heliseus principaliter sed vbi erat nunc heliseus vt caperent eū: ⁊ tñ ipse erat apud ciuitatē dothayn ⁊ in via eius: ideo falsum erat dicere non est ista ciuitas nec est ista via. potissime quia in iuramētis vel pmissionibus verba debent intelligi ſm intentionē eius cui iurat vel pmittit aliqd vel saltem debēt reduci ad cōem intelligentiā ⁊ nunq̄z debēt intelligi in sensu quē facit ille qui promittit vel iurat nisi in quantū intentio sua apparet ex verbis: qr alias nunquā teneret aliqs ex pmissione nec ex iuramēto: qr posset dicere intellexi tauiter vel taliter: ⁊ sic oēs quibus fiunt pmissiones ⁊ iuramēta fallerētur ⁊ contractus

Qō. 16. A ℞eliseus q̄re voluit firos excecari. ℞ñsio. ¶Scōa cā.

Tertia cā.

Qō. 17. A

℞ñsio. ¶Rico.

Impugna.

ꝛ ꝓtractus oēs irritarent: sed istud esse absurdissimū cō stat: tamē ista verba helisei. s. nō est hec via nec ista est ciuitas non erant vera in sensu quo accipiebant ea siri: qz illi intelligebant ꝙ nō erat illa ciuitas in qua erat helisei B seus sed in alia nūc manebat ꝛ illuc ibant ad inquirēdū eum. ēt ista verba falsa erant ꝝm cōez intelligentiā quia ꝓposita qōne firoꝝ ꝛ visa rñsione helisei oēs audiētes iudicarēt ꝙ heliseus nō erat in vrbe illa sed in aliqua alia Rñsio. au. ꝛ sic nō sunt vera verba. ¶ Aliter pōt dici ꝛ melius ꝙ heliseus rñdit aliqualiter ad intentionē firoꝝ lz nō oīno: nā ipsi querebant vbi erat ciuitas in qua helisēus manebat vt possent eū tenere. rñdit eis heliseus nō est hec via nec ista est ciuitas. i. nō est ista ciuitas in qua inuenietis heliseum: nā lz ibi tunc esset nō erant inuenturi eū ibi sed postea in samaria: ꝛ in hoc rñdebat ad intentionē ipsoꝝ: qz ipsi ingrebant locū in quo possent heliseū capere: sed illa nō erat ciuitas in qua possent eū capere vel cognoscere. etiā dixit nō est hec via. s. per quā possitis capere heliseū sicut veniebant ipsi ad capiendū eū: qz in tota illa via nū quā cognituri erant eū. etiam dixit ostēdam vobis viruz quē queritis. s. lz sit pñs vobis non cognoscitis eū nunc sed ego postea eū vobis ostēdam. isto mō possent saluari aliqualiter verba helisei in veritate. ꝛ tñ magis vr dom ꝙ mentitus fuerit: ꝛ tñ mendaciū illud fuerit officiosum vel nō reputatuz est mendaciū: qz illud dicebat heliseus deo incitante ad hoc ꝙ manifestaret gloria dei ꝙ ostensio nē istius miraculi. nā quantū ad liberationē suā nō oportebat ꝙ mentiret heliseus: qz ex eo ꝙ illi excecati erāt ꝛ nō cognoscebāt eū poterat ipse euadere ꝛ nō oportebat ꝙ mentiret: ꝛ tñ vt ostenderet gloria dei ducendo illos in samariā ꝛ ostendēdo eis cecitatē suam a deo causatā: dixit eis Heliseus nō est hec via nec ciuitas. ¶ Quaret Qō. 18. A Siri ꝙresic excecati volebāt sequi heliseū. Nico. Qō. xv. vlterius cum isti siri excecati essent. s. ꝙ nō cognoscebāt ea que videbant quare volebant sequi heliseū. ¶ Rñdē dū ꝙ sicut dictū est supra isti nō passi sunt aliqd i oculis sed solū in fantasia ꝛ intellectu: qz non cognoscebant res visas sicut prius ꝛ putabant ꝙ illa ciuitas que erat coꝝā eis nō erat dothayn ꝛ ille homo q loquebat eis nō erat heliseus: sed credebant ꝙ ipsi errauerant in via ꝛ nō venerant ad vrbē dothayn: iō nunc putabat ꝙ ille hō qui loquebat eis duceret eos in dothayn ꝛ nō suspicabātur se falli ab illo. nam si ipsi scirent se decipi ꝛ nō cognoscerent sicut prius nō essent percussi amentia ꝛ cecitate coꝝdis sed solum esset aliqs defectus in oculo. ¶ Quaret Qō 19. A Heliseꝰ qr duxit eos i samariā ꝛ nō in aliaz ciuitatē. vlterius quare heliseus duxit viros istos in samariaz potius ꝗz in aliā vrbem. ¶ Rñdendū ꝙ hoc fuit ꝓpter multa. ꝓprio quia forte nō erat alia ciuitas tā ꝓpinqua vrbi dothayn sicut samaria: expediebat tñ ꝙ heliseꝰ duceret siros in aliꝗz vrbem ꝓpinquā vt in itinere nō egerent cibo ꝛ potu quia nō posset eis ministrare heliseus. etiā ipi nescirent ꝙuenienter procurare: qz erant pcussi amentia. Ꝓria rō. erat autē samaria ꝓpinqua ideo duxit eos illuc. Scōm fuit qz in samaria erat rex israel ꝛ volebat heliseus ostēdere istud miraculū ꝛ ideo duxit eos illuc. Tertiū fuit qz heliseus intendebat ꝓuidere de cibo istis viris postquā aperirent oculi eoꝝ sicut fecit postea: vt sic ostēderet beni gnitatē suam ad hostes: ꝛ tñ nō poterat heliseus ꝓuidere de cibo siris alibi ꝗz in samaria qz erat magnus exer Scōa rō. citus: in samaria autē erat rex qui poterat illis ꝓpte ꝓuidere: vnde dixit ei heliseus: pone panē ꝛ aquā coꝝā eis Tertia rō. vt comedant bibant ꝛ vadant ad dñm suū: iō duxit eos in samariā. Quartū fuit ad ostēdendū ipsis siris miracu Quarta rō. lum dei ꝛ benignitatē israelitarū donantiū eis vitam cū possent eos occidere: ꝛ hoc fieri debebat vt siri postꝗz cognoscerent locū in quo erant viderent se esse in potestate israelitaꝝ ꝛ ꝙ posset eos occidere si vellēt ꝛ nollebāt. nullus tñ locus erat in quo istud posset demonstrari nisi in samaria: qz siri erant multi: vt pz supra: cū dicat ꝙ misit rex firie equos ꝛ currus ꝛ robur exercitus: ꝛ si ducti fuissent ad aliquā ciuitatē paruā ꝗzꝗz aperirent oculi eorū nō possent israelite eos percutere sed potius ipsi percuterent israelitas: nā tota ciuitas dothayn timuit eos ꝛ nō putauit puer helisei ꝙ possent euadere in illa. Samaria aūt erat de maximis ciuitatibus terre israel cum eēt metropolis regni illius: iō erant ibi mlti viri bellatores. etiamerat ibi rex ꝛ pp ipsum erat ibi magnus exercitus ꝓgregatus de toto israel cum tunc essent bella inter siriā ꝛ israel: ideo poterant siri occidi in samaria. vnde rex israel qñ vidit illos dixit ad heliseū nunqd percutiā eos pr̄ mi ꝛ sic videbat se percutere illos posse: ꝛ sic siri viderūt se esse in periculo maximo ꝛ liberatos de illo⁹ sola clementia iudeoꝝ. debuerunt ergo duci in samariā potiusꝗz ad aliā vrbem terre israel. ¶ Cū autē querit quare non introduxit eos heliseus in vrbē dothayn: dom ꝙ fecit pp ista tria vltima. s. qz nō erat ibi rex: ꝛ qz nō poterat eis ibi ꝓuidē de cibo: ꝛ qz nō poterant eē ibi in periculo mortis.

¶ Quaret vlterius quare heliseus orauit ꝙ deus aperet oculos istoꝝ: qz nō videbatur esse necessariū miraculū ad hoc ꝙ isti viderent. nā nō fuerant isti priuati potentia visiua nec diminuti in lumine: ideo qñcūqz cessaret impedimentū poterāt nāliter videre ꝛ nō poneret miraculū aliqō. ¶ Rñdendū est ꝙ deus pcusserat siros amētia causando in fantasia eoꝝ quandā perturbationē secūdū quā nō poterant cognoscere ea que videbant. ꝛ postquā posita fuit ista amentia nāliter manebat ꝛ nunqz potuissent siri cognoscere aliqd quousqz aufferret ista amentia sed deus illam posuerat: iō oportebat ꝙ ipse tolleret eaz ꝛ sic orauit heliseus vt aperiret oculos eoꝝ. i. vt tolleret amentiam de fantasia sua. Qō. 20. A Heliseus quare orauit dz vt aperiret oculos firoꝝ. Rño.

¶ An amentia inflicta siris potuisset naturaliter sanari ꝛ qñ egritudines a deo inflicte boibus possunt naturaliter sanari ꝛ quādo nō. Qō. xxi.

Queretur vlterius an ista amentia a deo inflicta siris poterat nāliter sanari. Qō. 21. A Rñsio.

¶ Rñdendū ꝙ deus pōt infligere homini in penā quicqd voluerit ꝛ qñ inflixerit aliquā penā vel passionē: aut illa erit passio que alias nāliter insurgere pōt ex causis nāe aut nō: sicut sūt multe passiones ꝗs deus pōt causare in nobis cū omnis mā sit ei in potentia obediētiali: ꝛ tñ nō sunt cause in nā ad inducendū talē passionē. si ꝓprio modo dom ꝙ passiones a deo causate nō pñt sanari nāliter: qz sicut nā nō hz aliqd potens tales egritudines vel passiones inducere: ita nec hz aliqd qō possit illas passiones expellere. nā curatio fit ab oppositis causis: ꝛ si vnū ꝙriozū est in nā ꝛ reliquū: ideo eꝙrio si nulla cā est in nā potens inducere talē vel talē passionē: etiā nulla cā erit potens illam sanare si diuinitus causata fuerit. ¶ Si autē passio a deo inflicta homini hēat cām aliquā in natura ita ꝙ similis passio ex nālibus ꝓcipiꝙs causari pōt. Dicendū ꝙ alique sunt passiones que nāliter sunt incurabiles vt esse surdū ꝛ esse mutū ꝛ cecū ꝛ multe alie. si ergo iste naturaliꝛ causate nō pñt curari a fortiori nec poterūt curari si a deo inflicte fuerint cum ipse fortius infligat ꝗz natura causare possit. Si aūt sint passiones que naturaliꝛ curabiles sunt: dom ꝙ adhuc deus pōt illas infligere in tali gradu in quo nō sint sanabiles ex eo ꝙ ipse intensius agere pōt ꝗz cause naturales. si tñ passiones ille causent in tanto gradu in quāto natura causare solet ꝗzꝗz a deo infligantur nāliter sanari poterūt nisi forte deus vellit ꝙ illa egritudo sit manens: qz tunc remedia nihil prosunt. istud pz qz deute. xxviij. dr̄ pcutiat te dñs vlcere egypti in pte corpis ꝓ quā stercora egerunt scabie quoqz ꝛ prurigine ita vt curari nequeas. ꝛ sic innuit ꝙ ista multitudo plagaꝝ nō esset curabilis: poterāt tñ a deo infligi minores plage ꝛ curarent. Scōo pz qz sanitas que miraculose inducit pōt ꝓ cās naturales corrūpi: ergo egritudo supnaturaliꝛ causata poterit naturaliꝛ sanari pz ꝓntia: qa idem iudiciū est de oppositis. s. de sanari ꝛ egrotare: ꝛ tñ sanitas a deo inducta a causis naturalibus corrūpit sic est in oībus illis qui suscitant a mortuis ꝛ postea ꝓ cās naturales corrūpunt. Sic ēt xp̄s multos sanauit a febribus sicut socrū petri ꝛ tñ postea mortui sunt ꝛ inciderūt in alias egritudines nō est ergo negandū quin plaga a deo inflicta possit naturaliꝛ sanari. Sic aūt erat de amentia quā deus inflixit istis siris: qz etiā illa naturaliꝛ poterat euenire ꝛ si sic eueniret poterat curari: ita ergo cuz a

Amentia quid ꝛ quō causatur.

deo inflicta fuisset sanari poterat. ¶Quo sciendū q amentia est quedā passio cerebri.s.est quedā pcussio anteriozis celule vel ptis cerebri cū priuatiōe imaginationis sicut medici asserunt:ꝛ ista vocaꝛ a qbusdā mania ꝛ paciētes vocanꝛ maniaci. Causaꝛ autē ista passio naturaliter ex cibis melancolicis:ꝛ aliqñ ex potatione vini fortis exurentis humozes cerebri ꝛ incinerantꝛ ꝛ tunc deficit imaginatio q̄ fit p̄ species ibi existētes. Causaꝛ ēt ista passio ex accidētibus aie.s.ex tristitia magna ꝛ ex timore ꝛ ex solicitudine ꝛ studio vehemēti. Causaꝛ ēt ex mozsu canis rabidi:ꝛ ex aere pestifero ledēte cerebrū ꝛ ex nociuo humoze corrūpente. Curaꝛ aūt ista passio p oppositas cās .s.per letitiā magnā ꝛ p delectationē in armonia ꝛ istris musicis ꝛ p electuaria quedā:ꝛ si ista nō sufficiūt arte cirurgica curāda est passio. ꝛ sic si deus causasset talē amentiā in siris corrūpendo in eis anteriorē ptez cerebri sicut fit in mania vel amentia naturali p ista p que curaꝛ nālis amentia fuisset illa curata. Credendū est tñ q deus nō leserit in siris aliquā ptem cerebri ad faciendum eos amentes sed manēte priori celula illesa priuaret eos imaginatiōe qō est formale in amentia. ꝛ isto dato ipossibile erat naturaliter curari istā amentiā:qz p remedia naturalia nihil fit nisi q cerebrū reducaꝛ ad priorē dispositionē ꝛ nō sint humozes eius exusti aut lesi vel infecti:ꝛ tñ in casu dato siri hēbant cerebrū in dispositione sana sicut prius sed solum deus priuabat eos imaginatione:iō impossibile erat talē passionē curari:qz ibi erat passio sine cā passionis:medicus tñ nō curat directe egritudinē sed tollit cās eius ꝛ sic curaꝛ:ꝛ ita credendū est de aliis passionibus q̄s deus inducit potissime qñ sunt aliqualiter spūales sicut amentia ꝛ stupoꝛ ꝛ vertigo ꝛ furoꝛ ꝛ mania. (Dixitqz rex israel.) hic ponit tertium huius ptis.s. benigna hostiū liberatio:qz benigne actū est cum siris ꝛ hostes essent:ꝛ dr̄ (dixitqz rex israel ad heliseū cuz vidisset eos nunqd percutiā eos pr̄ mi) gauisus fuit rex israel cum vidit hostes suos in manu sua ꝛ desiderauit occidē illos:qz tñ heliseus ducebat eos nō ausus est pcutē eos quousqz iuberet Heliseus:ꝛ dixit nunqd percutiā eos. vocauit autē eū patrē:qz heliseus erat quasi pr̄ toti⁹ israel qz pp eū dñs conferebat toti israel multa bñficia (at ille ait nō pcuties) vetuit pcutere:qz poti⁹ volebat vt bene faceret eis dādo sibi cibū (nec.n.cepisti eos gladio ꝛ arcu tuo vt pcutias).q.d.non est iustuz q tu pcutias eos: qz nō cepisti ipos in bello iusto in ptāte arcus tui ꝛ gladij vt licite occideres eos:sed te nihil agente deus duxit ipsos ad manū tuam ꝛ nō ad occidendū:iō nō debes occidere (sed pone panē ꝛ aquā coram eis vt comedant ꝛ bibant.) ista fuit magna benignitas qz illi erant hostes israel ꝛ venerant ad capiendū heliseū ipse vero cuz posset eos occidere nolluit sed dedit eis cibū ꝛ remisit eos in terrā suā ꝛ dixit:appōe panē ꝛ aquā:qz iste est modus eorū q petunt.s.q rem quam petant q̄z q̄z intelligebant sibi magnā vandā:(ꝛ vadant ad dñm suū).s.vt postq̄z comederint ꝛ biberint recedant ad dñm suū benadab ꝛ referant ei que viderunt (appositaqz est eis ciborū magna p̄paratio).s.quāquā petiuit heliseus solū panē ꝛ aquā apponi:tñ rex fecit apponi multos cibos variarū preparationū vt in hoc ostēderet regiā magnificentiā (ꝛ comederunt ꝛ biberūt).s.sine timore aliquo qz rex israel securitatē eis prestiterat (ꝛ dimisit eos).s.p̄misit eos abire libere in terrā suā nihil mali eis faciendo q̄z q̄z hostes essent (abieruntqz ad dñm suū).s.redierunt ad regē sirie q miserat eos ad capiendū heliseū ꝛ retulerūt sibi quid euenisset sibi (ꝛ non venerunt vltra latrones sirie in terram israel) vocanꝛ hic latrones illi q veniebant de terra sirie ad pugnandū vel ad latrocinandū si nō esset bellū publicū vt pote q totus exercitus regis sirie veniret cuz ipso rege vel sine eo ad pugnandū p̄ israel. nā hic venerat magna pars exercitus regis sirie ad pugnandū p̄ ciuitatez in qua erat heliseus:qz tñ nō veniebat rex sirie cuz toto exercitu suo ad inferendū bellū publicū toti israel dicebanꝛ esse latrones. ꝛ dicik q nō venerunt vltra latrones in terraz israel de siria:qz post istud miraculū venire noluerunt vel nō fuerūt ausi.

Amentia quibus medicinis curaꝛ.

Nota.

† † † † † † † † †

Qō. 22. A

¶Queret an rex israel potuisset licite occidere istos siros qñ vidit eos in samaria: ꝛ an heliseus peccaret p̄mittendo eos occidi. ¶Rñdendū q rex israel aut p̄hiberet ab heliseo pcutē siros aut nō. si p̄hiberet nō licebat ei pcutere illos:qz ipsi fuerant ducti miraculose p heliseū in samariā:ideo si ipse p̄hiberet regi israel pcutere eos credere debebat rex israel q nō licebat ei pcutere illos ꝛ q deus vetaret hoc cū heliseus qui miraculose duxerat eos in samariā istud p̄hiberet. Si aūt heliseus nō p̄hiberet eū dato q nihil diceret poterat eos occidere iuste ꝛ nō oportebat q ad hoc peteret p̄filiū ab heliseo:qz siri erant hostes israel:cū ergo ipse videret eos in terra sua armatos licebat ei pcutē illos: qz nō solū in terra sua poterat pcutere sed ēt vbicūqz reperiret eos:nā hūs iustū bellū etiaz per fraudē occidere p̄ōt ꝛ ledere hostes:quāto magis cū nunc inueniret eos in terra sua armatos mō bellico ꝛ satis apparebat ex hꝫ q venirent ad faciendū bellū ꝛ ad nocendū terre sue:iō nisi heliseus eū p̄hibuisset iuste occideret eos. ¶Sed obiciek q etiā si nō p̄hibuisset heliseus nō poterat occidere illos qz dixit heliseus nec.n.cepisti eos gladio ꝛ arcu tuo vt pcutias ex quo innuit q ex hoc q non ceperat eos gladio ꝛ arcu non poterat eos occidē: sed ista ratio semp stat:ēt si heliseus nō vetuisset regi occidere illos ꝯ nullo mō poterat eos occidere. ¶Rñdendū q poterat eos licite occidere ex cā supza assignata ꝛ cū heliseꝰ dixit q nō cepat eos arcu ꝛ gladio non est intelligendū q p̄ hoc solū nō poterat occidē illos:sed est sensus q rex nō cepat eos virtute sua sꝫ deus tradiderat eos in manꝰ eiꝰ ꝛ ipse nolebat q occiderenꝯ:ideo nō hēbat aliqō ius rex israel ad occidendū illos. ꝛ tñ aliqñ hostes tradebantur in manib⁹ israelitaꝝ nō virtute sua sed dei ꝛ poterāt eos licite occidere:imo si nō occidebāt peccabāt. Sic.n. fuit de hiericōtinis:nā deus subuertit muros hierico subito dans locū israelitis vt intrarent ad occidendū oēs habitatozes vrbis:ꝛ tñ nō peccauerunt israelite occidēdo illos sed potius si noluissent occidere ꝑ peccauissent: Josue vi.cū ibi iubeaꝯ q singuli intrarent in vrbē per locū in q̄ erant ꝛ occiderēt habitatozes. Sic ēt fuit de madianitis quos deus tradidit in manus israel sub gedeone: turbauit.n.castra eoꝝ vt se nō cognoscerēt ꝛ putarēt se eē hostes sicut nūc turbauit siros faciēdo q nō cognoscerēt heliseū nec ciuitatē:ꝛ tñ nō peccauerūt qui erant cū gedeone occidēdo madianitas turbatos sed potius meruerūt: nā apl̄us laudat eos ad hebreos.xi.ergo ēt nō peccaret rex israel occidēdo istos. De heliseo aūt dōm q ipse potuisset licite occidere siros vel iubere q occiderenꝯ nisi cognosceret ōriā voluntatē dei. cā autē eadē est que i rege israel. ꝛ tñ credendū q deus reuelauit heliseo q duceret siros in samariā ad ostensionē miraculi ꝛ ad gl̄iam suam:ideo vetuit regi israel pcutere eos.

¶An si deus nō iussisset heliseo seruare siros illesos tenerenꝯ nō nocere eis.

Obiectio.

Rñsio.

B Heliseꝰ an peccaret p̄mittēdo latrūculos occidi.

Qō.xxiy.

Qō. 23. A

Scōa rñ.

Queretur vlterius dato q deus nō iussisset heliseo seruare illesos istos siros: an teneretꝯ nō nocere eis ꝛ dare eis cibuz. ¶Aliqs dicet q sic:qz sic dicit apostolus ad ro.xy. si esurierit inimicus tuus ciba illū si sitit potū da illi:hoc.n.faciens carbones ignis ꝑgeres sup caput eiꝰ. ¶Rñdebit aliqs q istud est p̄ filiū ꝛ nō p̄ceptū iō nō obligat. ¶Dicek q hoc nō stat: qz p̄filia obligāt viros pfectos sed heliseꝰ erat vir pfectꝰ ideo obligabaꝯ ad illud. ¶Rñdēdū q nō obligabaꝯ heliseus hoc facē dato q deꝰ nō iussisset illos seruari illesos: qz remissio iniuriaꝝ cadit sub pfectiōe qñcūqz qs remittit iniurias suas:ꝛ tñ remittē iniurias alioꝝ nō est perfectio. Sic.n.plati ex pfectiōe iniurias suas remittē p̄nt:ꝛ tñ iniurias factas eccl̄ie sue vel clericis suis aut dignitati sue remittē nō debēt:ꝛ si remittant nō sunt laudabiles sed icrepādi qz remittūt id qō ad eos nō ptinet. Sic aūt erat nūc de siris:qz ipsi nō solū erāt hostes heliseꝰ sꝫ magis erant hostes totiꝰ israel:iō si heliseꝰ potēs occidē eos dimitteret illos in pace remitteret nō solū iniurias suas sꝫ regni:ꝛ ēt cū posset p̄ficē regno israel occidēdo hostes

Iniurias remittē platos qñ ē perfectiōis ꝛ qñ nō.

eius

eius nō ꝓficiebat: ℟ istud malū erat cū ipse teneret prie sue ad pugnādū ꝓ illa. si aūt essent iniurie solius helisei adhuc dōm q nō tenebat habita oportūitate dimittere hostes illesos ℟ dare eis cibū ℟ potū q istud nō est de iure nature: ℟ qñ dr q istud erat ꝓsiliū ℟ obligabat helisei q erat vir pfectus: dōm q istud ꝓsiliū nō erat illo tpe ꝛ postea datū est ió nō obligabat. ¶ Quereť vlteriº quō dr hic q nō venerūt vltra latrones de siria in terrā isrl: q postea venerūt aliq: nā imediate dr quō venerūt siri ℟ obsederunt samariā. ℟ ēt postea venerūt latrones de terra sirie: q ingetabant terrā israel siri toto tpe Benadab ℟ azael filij eius ℟ alterius benadab filij azael. ¶ Rñdēdū q non venerunt latrones de terra sirie sicut solebant prius venire: q cū essent bella ꝓtinua inter siros ℟ israelitas veniebāt semp aliqui de terra sirie ad terrā israel ad latrocinandū ℟ ad pugnādū sicut venerūt nūc ad capiēdū heliseū: ℟ tñ post hoc fuit magnū tps in quo nō venerunt aliqui latrones pp istud qō acciderat de Heliseo: ℟ illud qō in magno tpe non fit dr nunq̄ fieri. Sic. n. dicit Isa. ij. de tpibus messie non leuabit gens ꝓ gētē gladiū nec exercebunť vltra ad pliū: cōstat tñ q post tpa messie fuerunt magna bella. sed intelligit illud de pace magna que inducta est in orbe post tpa messie ℟ durauit magno tpe: ℟ istud fuit impante Octauiano apō romanos ℟ Tiberio ℟ Bayo ℟ Claudio vsq̄ ad Heronē: ℟ sic dr q nō exercebunť vltra ad bellū: q in tpibº preteritis solebāt esse bella ꝓtinua vel nimis frequentata. ¶ Ad primā rōnē dōm q isti q venerūt ad obsidendū samariā nō vocā tur latrūculi q veniebat hic totus exercitus sirie cuj rege suo: sed dicebanť latrūculi qñ nō erat bellū publicuj sed veniebant aliq priuatim ad latrocinandū vel ad pugnandū. ¶ Ad scōaj dōm q latrunculi venerūt de siria in terrā israel post hoc: ℟ tñ q nō veniebant tā frequēter sicut prius ℟ transierūt multa tpa in qbus nulli venerūt dicunť nūq̄ venisse. ¶ Quereť vlterius quare post ℔ nō venerūt latrūculi de siria in terrā israel vel saltem nō venerunt tā frequenter. ¶ Rñdendū q boc erat pp vnū de duobus. Primū erat pp iudeoꝝ benignitatē: naz ipsi ceperant latrūculos de siria ℟ cū potuissent occidē eos ℟ iustuj esset illos occidi cū essent hostes publici nolluerūt eos occidere sed dederunt eis cibos tanq̄ amicis: ió ꝓsiderata tanta benignitate eoꝝ nolluerūt vltra nocere eis: q potius erant digni bñficio q̄ hostilitate. Scōm fuit ꝓpter timorē: nā viderunt latrūculi qui nunc missi fuerant ad capiendum heliseū q excecati fuerant a deo ductiq̄ sunt in samariā ℟ potuerat occidere eos ibi rex sed nolluit. timebant igit q qñcūq̄ irent sic r excecarētur a deo ℟ traderenť manibus hostiū ℟ tunc nō remitteret eis sicut prius: q suscepto bñficio non desinebāt aduersari: ℟ ista fuit cā potissima q pp benignitatē iudeoꝝ lz aliq moueren bñtes corda generosa tñ nō oēs cū nō oēs bēant animum generosum ℟ accedant bñficia. durauit ergo timor iste magno tpe vnde viuente heliseo nō audebant venire latrūculi ꝓpter timorem eius.

† ¶ Factū est aūt.) hic ponit miraculū vnū helisei ad penitentiū ꝓsolationē. s. q ipse prenūciauit israelitis existē tibus in fame futuraꝫ abundantiā: ℟ diuidit in duo: quia prio ponit penitentiū afflicti o. r. eoꝝ cōsolatio sequē. c.

† Circa primū dr (factū est aūt post hoc ꝓgregauit Benadab rex sirie vniuersum exercitū suū.) iste benadab erat nunc rex sirie regnāte Joā apud israelitas ℟ ēt regnauerat dū regnaret Achab pr eius: mortuus est autē āno. v. Joā regis israel: vt pz. j. viij. iste aūt ꝓgregauit nūc exercitū ꝓ israel (℟ ascendit ℟ obsidebat samariā) obsedit ciuitatē istā potiº q̄ aliā: q ista erat metropolis terre isrl: ℟ q nūc erat ibi Joā ℟ volebat capē regē israel (factaq̄ est fames magna i samaria). s. q erant obsessi fuit fames magna in vrbe (℟ tā diu obsessa est donec venundareť caput asini octuaginta argenteis). s. obsessio illa fuit magni tpis: ideo defecerunt oia victualia in vrbe in tātū q vnū caput asini vendebať ꝓ octuaginta argenteis. i. prio octuaginta siclis qui erāt moneta argentea (℟ quarta ps cabi stercoris colūbaꝫ quinq̄ argenteis:) cabus est nomen mensure rex aridaꝫ sicut gomor vel ephi sicut batus ℟ chorus sunt ēt mensure de qbus ezechiel. xlv. ℟ q̄r ta ps illius cabi plena stercore colūbaꝫ vendebatur prio qnq̄ argēteis. i. ꝓ qnq̄ siclis. ¶ Quereť de bello isto qō nūc factū est quare rex sirie mouit illud ꝓ regē israel. ¶ Rñdendū q benadab pugnabat ꝓ israel a multo tpe: sicut declaratū est supra in littera ℟ precedēti. c. volebat aūt subicere sibi terrā israel fraude ió disposuit ponē insidias ꝓ regē israel in quodā loco. Heliseus vero denunciauit regi israel insidias esse positas in loco tali ℟ abstinuit se ab eo rex israel sepius ita vt Benadab cognosceret sibi reuelatū esse per heliseū. misit ergo ad tenendum heliseū ℟ nō potuit exercitus tenere eum: vt pz supra in lra: ió cū iam nullum remediū bēret contra regem israel voluit manifeste pugnare ℟ congregauit totū exercitum suum obsedit q samariam.

¶ Fames tam magna que nunc erat in samaria vnde ꝓ veniebat. Questio. xxvij.

Queretur vlterius vnde ꝓuenit ista fames magna que erat nūc in samaria. ¶ Rñdendū q poterat ꝓuenire ex duobus. Prio ex generali sterilitate terre tpe illo. s. quia in tota terra israel erat fames. hoc aūt satis verisile est q tpe Joan q nūc regnabat fuerunt. vij. anni famis in israel: vt pz. j. vij. ió esset nūc aliqs illoꝝ. hoc colligit satis rōnabiliº: quia illi vij. anni fuerunt intra regnū Joan: nā eo regnāte dixit heliseus ad mulierē sareptanā q egrederet de terra sua ad peregrinādū: q. vij. annis futura erat fames. j. vij. ℟ post illos. vij. annos adhuc veniebat Joā. e. c. ió nondū trāsijssent de regno suo qnq̄ anni qñ ista fames cepit: q Joan solū regnauit. xij. annis. s. ij. ℟ tñ mortuus est benadab iste rex sirie āno. v. regis Joan. j. vij: ℟ sic iam cepisset fames in terra israel qñ mortuus est benadab: ℟ tñ benadab circa finē vite sue pugnauit cū Joā ō quo nūc br: ergo iam cepat ista fames qñ erat bellū in samaria ℟ poterat esse q pp illā essj tāta penuria in samaria. Scōo pōt dici q accidit ista fames nō ex aliqua penuria gnāli que eēt in tota terra israel sed ex diuturna obsidione: q cum diuturna est obsidio ℟ est multitudo gentis in loco necesse est cito fieri magnā penuriā ℟ venire boies ad cibos illicitos sicut dixerūt Pui senacherib ad viros hierusalem qñ erat ciuitas obsessa: Isa. xxvi. s. nunqd ad dōm tuū misit me dōs meus vt loquerer oia ꝟba ista ℟ nō potiº ad viros q sedēt in muro vt comedāt stercora sua ℟ bibant vrinā pedū suoꝝ. Aō aūt fuerit pp istā cāj ℟ nō pp aliā pz: q dr hic facta est fames magna in samaria: ℟ sic nō dr q erat fames in israel sed in samaria: si tñ esset fames gnālis in terra israel non diceret de samaria: ℊ erat ibi solū pp obsidionē. ¶ Itē pz q dr ℟ tādiu obsessa est donec venundareť caput asini octuaginta argēteis: ℊ vr q obsidio longa faciebat famē. q aūt tunc esset aliqs de illis. vij. ānis famis de qbus dr. j. vij. nō est incōueniēs. ℟ tñ dōm q illa fames nihil videbat esse in cōparatione eius que inducta est p obsidionē: ió obsidio ponit hic tāquā cā. ¶ Quereť vlterius quō est vex q venderetur caput asini. lxxx. argenteis ℟ si erat in magna charistia. ¶ Rñdendū q pōt dupliciter intelligi vno mō q vēderet caput asini. i. totus asinus. Alio mō q solū caput vēderet ꝓ octuaginta argenteis. de prio est modus loquēdi talis: q vocamus duo capita ouiuj duas oues ℟ duo capita boium duos boes: ℟ iste modus loquēdi est sepe in veteri testō: vt pz exo. xvi. s. colligat ex eo vnusquisq̄ quātū sufficit ad vescendū gomor p singula capita. i. prio quoꝫ boe vnū gomor. ¶ Dōm tñ q hic accipit solū caput asini ꝓ ipso capite: ℟ pz q hic ponit istud ad significandū maximā famē: ℟ tñ q totus vnus asinus vēderet prio. lxxx. argēteis ad comedēdū nō erat extrema fames: q tñ vnū caput asini in q̄ fere nihil comestibile est: q oia sunt ossa vēderetur ꝓ. lxxx. argēteis erat maxia fames. ¶ Itē pz hoc ex ꝓportióe valoris capitis asini ad ptem q̄rtā cabi stercoris colūbaꝫ: nā illa vēdebat in fame illa ꝓ qnq̄ argēteis ℟ sic erat decimasexta ps p̄cij capitis asini: ℟ tñ si acciperet caput asini ꝓ toto asino maioris valoris

Abulensis. g iij

Qō. 24. A An venerit latrones vltra de siria in terram israel. Opponit. Primo. Scōo. Rñsio. Non leuabit gens ꝓ gentē gladiū tpe messie quō itelligitur.

Ad primā rōnē in cō.

Ad scōam.

Qō. 25. A Ar post ℔ nō venerūt tā frequenter latrūculi ō siria: Rño. Pria rō. Scōa rō.

Fames magna in samaria.

Qō. 26. A Rex sirie q̄re mouit bellū istud ꝓ israel. Rñsio.

Scōa rō.

Qō. 27. A Pria cā.

Scōa cā.

Pria rō.

Qō. 28. A Caput asini venditū lxxx. argēteis quō intelligit. Rñsio.

Determi. Auctoris.

esset vnus asinus ad ꝓmedēdū in fame ꝯ decē ⁊ sex q̄r te cabi stercoris colūbaꝝ :iō opꝫ q accipiaꝫ caput solū ꝑ capite. Dōm ēt q magni valoris erat nūc vnū caput asi ni qr valebat.lxxx.argēteis:⁊ qlibet siclus vel argēteus qō idē ē erat magni valoris:nā in tpe in quo nō erat cha ristia magna in terra israel dabaꝫ vnus aries ꝑ duob⁹ ſ̄i clis vel argenteis: vt pz leui.v.vbi dr q ꝑ pctō daretur aries q duobus siclis emi poterat.valebat g̈ nunc tantū vnū caput asini sicut.xl.arietes in tēpore fertilitatis:ideo ista erat grauissima fames.

De valore argenteoꝝ siē siclorū.

¶An boies comederēt de stercore colūbarū in obsidio ne samarie ⁊ qūo fiebat hoc. Qō.xxix.

Qō. 29. A

Queretur vlterius de quarta pte cabi ster coris colūbaꝝ que vendebaꝫ pro quinq; argenteis an vex sit q de stercore illo tunc boies comedebant. ¶Rñdet Nicolaus q nō comedebant de stercore.i. de fimo iam emisso de vētre colūbaꝝ: qr illud stercus nō erat comestibile nec nutriret sed potius erat corruptiuū.sed intelligiē de stercore qō erat in vessica:qr aues iste hñt ibi multa grana tritici ⁊ alioꝝ feminū inte gra:⁊ dicit q cognarij magnoꝝ dñoꝝ aufferebant vessi cas colūbaꝝ ⁊ separabāt g̈na que erant intra illa ⁊ vēde bant postea ista ꝑ mensurā ⁊ tunc vna q̄rta ps cabi vale bat quinq; argenteis.istud aūt poterat vocari stercus co lūbaꝝ qr iam erat in corpore eaꝝ:⁊ aliquaⁱr ceperāt illa grana digeri ⁊ corrūpi. ¶Andreas aūt dicit q magna fa mes ingeniauit boies ad ingrendū cibos in tali re. nam simus colūbaꝝ est factus de reb⁹ mundis.ſ. de granis tri tici ⁊ aliaꝝ frugū:iō putauerunt q cū maneat qdam hu mor in stercore illo posset fieri inde pulmentū vel sorbici uncula q alicuius nutritiōis sit. Hoc ēt vr dicere historia scholastica. Et verisimilius est q dicaꝫ de stercore ꝑprie sumpto q̄z ō granis que erāt in vessica:qr si illa grana se parenꝫ ⁊ venderenꝫ iā nō ꝑprie vocaret stercus colū ba rū sed magis grana tritici. ¶Itē si isto mō intelligeret ō granis q̄ erant in vessica colūbaꝝ nō solum fieret hoc de stercore colūbaꝝ sed ēt de stercore galinaꝝ ⁊ quarūcūq; aliarū auiū:qr in vessica illaꝝ reperiunt sepe grana mul ta:dr tñ solū de stercore colūbaꝝ.g̈ vr q aliqd spāle erat in isto stercore:⁊ tñ nihil spāle esset si acciperē pro granis exūtibus in vessica:g̈ accipiē ꝑ stercore qō emissus erat ab vtero:ēt tñ comedebaꝫ stercus illud ⁊ nō gallinarum nec aliaꝝ auiū pp duo. ¶Dio qr illud erat de rebus mun dioribus cū colūbe semp comedant grana mūda:iō non erat tā horridū comedē de illo sicut de stercore aliorum aialiū:nā tanto stercus est minus malū quāto fit de reb⁹ simplicioribus:iō stercus humanū reputaꝫ pessimū qr ē de reb⁹ multis iō fetidi⁹ est.⁊ sic ezechiel horruit magis illud q̄z qōcūq; stercus sic pz ezechi.iiij.nā deus dixerat sibi q faceret sibi panē ſubcinericiū ordeaceū ⁊ stercore humano operiret illud:⁊ tūc dixit ezechiel ha ha ha dñe deus meus ecce aia mea non est polluta:⁊ tunc dixit sibi deus ecce dedi tibi fimū bouū ꝑ stercoribus humanis ⁊ facies panē tuū in eo.e.c.⁊ sic cōmutauit illi de⁹ penā qr cōquerebaꝫ:⁊ sic vr q erat minor pena opire illud ster core bouū q̄z humano.stercus tñ colūbaꝝ est de reb⁹ sim plicibus ⁊ mūdis.ſ. de granis:iō poterat fieri ꝓueniētius pulmētū de illo q̄z de alijs stercorib⁹ auiū vel q̄drupedū. Scōz erat qr ad hoc q esset stercus illud nutritiuū opor tebat q esset in illo aliq̄ humiditas ⁊ manerēt in eo aliq̄ ptes pure qr aⁱs nō eēt nutritiuū sicut eleméta simplicia sed stercora aliaꝝ auiū vel q̄drupedū erāt siccioꝝ ⁊ non poterat inde hēri aliqd tā nutritiuū:iō fiebat cib⁹ de ster core colūbaꝝ. ¶Quereꝫ vlteri⁹ an iudei peccabāt co medēdo capita asinoꝝ ⁊ stercora colūbaꝝ. ¶Rñdēdum q nūc existētes i tāta angustia nō peccabāt:qr nihil aliō hēbant ad cibū:⁊ leges cerimoniales nō obligāt in extre ma necessitate:⁊ tñ si hebrei comedissent ista sine necessi tate nimia peccauissent:qr isti cibi erāt ꝯ legē. ¶Dz prio ō capitibus asinoꝝ:nā asinus erat aial illicitū ad cibū:qr ō q̄drupedibus nō dēbāt comedē iudei aliqō nisi qō hēret vngulā ⁊ diuideret illā leui.xi.⁊ deute.xiiij.⁊ tñ asin⁹ ls vngulā hēat nō diuidit illā iō ñ erat licitū comedē ō eo.

Stercⁱ colūbarū comedere ⁊ nō aliarum auium.

¶Dria rō.

Quare stercus hūanū est fetidius ceteris.

Scōa rō.

Qō. 30. A

Iudei an peccabant comedētes capita asinoꝝ ⁊ stercora colum barū cū es

Dicit tñ ioseph⁹.ix.antiqta.q ꝓe angustia famis isrl'ite pecora quecūq; occidebāt ⁊ sale ꝓdiebāt ⁊ minutatiz co medebāt ad releuādā famē q̄litercūq;:⁊ tūc vēdebantur aliq̄ carnes salse de illis ⁊ caput asini qō erat ps min⁹ vti lis toti⁹ corpis ad cibū vēdebaꝫ ꝑ.lxxx.argēteis ⁊ h̄ ex necitate magna:⁊ sic vnus asin⁹ valeret plusq̄z mille ar gēteis.de stercore aūt colūbaꝝ q illicitū esset ad cibū ap paret:qr nō solū nō licebat comedi aliqō stercus ſ̄z etiaz nec tangi illud:⁊ qcūq; tāgeret efficiebaꝫ imūdus:sic pz leui.v.ſ.annua q̄ tetigerit aliqd imūdū siue qō occisum est a bestia siue ꝑ se mortuū rea erit:⁊ si tetigerit qcq̄z de imunditia bois iuxta oēm ipuritatem qua polluī solet.⁊ sic tangē stercus humanū faciebat hoiem pollutū.⁊ non solū tangē stercus humanū sed ēt quorūcūq; pecoꝝ vel auiū. Sic.n.pz ezechi.iiij.vbi deus iussit q faceret panē suū in stercore bois: ⁊ ipse clamauit q nunq̄z comederat aliqd imūdū:⁊ postea subiunxit ad releuādū fetorē illū q faceret panē suū in stercore bou.⁊ tñ istud faciebat ad significāduz q israelite comesturi erāt panē pollutū iter ra aliena:vt pz ibidē g̈ nō solum tactu stercoris humani erat panis polut⁹ sed ēt tactu stercoris aliaꝝ rex. Si igiē tact⁹ faciebat eē cibū imundū q tangeret tali stercore ⁊ faciebat hoiem tangētē imūdū:a fortiori si comederetur illud faceret hoiem magis imundū:⁊ tñ comedebāt be brei instāte vltia necessitate ⁊ sic nō peccabāt:qr ꝓcepta cerimonialia nō obligāt tpe necitatis ls obligēt moralia: qr respectu illoꝝ nulla necitas dr esse ad ꝯsaciendū sicut ad collendū deū ⁊ ad adulterāduz ⁊ falsiz testimonium dōm:nā ēt mors nō est cā cogēs vt ꝯ ista ꝓcepta fieri de beat(cūq; rex israel trāsiret ꝑ murū)circuibat.n.rex isrl' ciuitatē sup murū quotidie:qr timebat q pp magnā ne cessitatē famis ciuitas tradeꝫ hostib⁹:trāsibat g̈ quotidie sup muros ⁊ amouebat custodes portaꝝ ⁊ muroꝝ ne qs de hostib⁹ ab eis occultareꝫ intra vrbē ⁊ act⁹ ciuitatis ho stibus indicaret:vt ait iosephus.ix.antiq.(q̄dam mulier clamauit ad eū.)tūc.n.clamauit qr tunc copiā regis ha buit cū publice ambularet sup muros ⁊ als forte nō pos set accedē ad eū cū maneret in aula sua. Vel tūc clama uit qr tūc accidit fcm istud.ſ.q vna mulier litigaret cum alia qr abscōderat filiuz suū(dicēs salua me dñe mi rex) i. libera me ab angustia vel salua me.i.redde mihi ius q ait(nō te saluet dñs)istud dixit rex nimis irat⁹: qr puta uit q mulier illa petebat ab eo q daret sibi cibuz aliquē ne piret fame:⁊ tñ rex dare nō poterat qr nullum hēbat ⁊ publicū erat in vrbe regē carere cibis sic ceteri:iō peti tio mulieris erat irrōnabilis manifeste:urat⁹ est g̈ qr pe tiuit a rege id qō sciebat regē nō posse dare:⁊ pz B ex ꝟ bis eius.ſ. vñ te saluare possum de area an de torcular. dixit g̈ nō te saluet deus.i.qr petiuisti saluationē a me q te saluare nō poterā oro q deus q te saluare pōt nō te sal uet(vñ saluare te possum).i.qūo ego te possum saluare q.d.ego nō abundo cibis plusq̄z aliꝫ ō vrbe vt possim te saluare dādo tibi vitā in cibo(de area an de torcular).i. nunqd possum saluare te dādo tibi cibuz de area vel de torcular.q.d.nec possuz tibi dare cibū nec potū. cib⁹.n. est de area:qr intelligiē noie panis cuius grana in area se parenꝫ a paleis.potū intelexit ꝑ torcular qr ibi vinuz de vuis exprimiē.(dixitq; ad eā rex qd tibi vis) locut⁹ fue rat prius rex ex magna indignatione dicēs nō te saluet deus:nūc aūtē aliquaⁱr sedato furore rñdit mollīt dicēs qd tibi vis(q̄ rñdit mulier ista dixit mihi)subintelligen dū q ista mulier q̄ clamauit ad regē erat tunc actualr cō tēdēdo cuz alia muliere:qr occultauerat filiū suū ꝯ ꝓcor diā inter eas factā:⁊ qr accidit q tē trāsiret rex sup mu ruz clamauit ad eū vt faceret sibi iustitiā de muliē illa:⁊ dixit illa mulier:ista.i.ista mulier cū q̄ me vides hic ꝓtē dere fallit me faciēs ꝯ ꝑmissionē(da filiū tuū vt comeda mus hodie eū ⁊ filiū meū comedemus cras) ꝑ angustia maxia cū mulieres iste nō hērent qd comederēt cogita uerunt q comederēt filios suos ⁊ ꝓuenerūt iter se q filiū vni⁹ mulieris comederēt vna die ⁊ filiū alteri⁹ comede rēt alia die:cū ꝟo comedissent filiū mulieris prie secūda mulier ꝓdolēs filio suo occultauit eū:⁊ fic mlier cui⁹ fili⁹ occisus

B

Precepta cerimonia lia nō obli gabāt i ex trema nec tate bñ tñ moralia ⁊ q̄ est cā di uersitatis.

B

Filius co medit pre āgustia ma xia famis.

sent ista in mūda ⁊ ꝯ legē suā.

occisus ⁊ comestus fuerat ꝓquerebaꝫ nimis q̄ fieret sibi iniustū (coximus ḡ filiū meū ⁊ comedim⁹). ſ. quentū est inter nos vel sorte diremimus q̄ ego daré filiū meū pri⁹ ⁊ coximus eū ⁊ comedimus (dixiqz ei die altera da filiuz tuū vt comedamus eū) volebat mulier ista teneri cōcordiā factā potissime cū iā filius suus occisus ⁊ comest⁹ eēt (q̄ abscōdit filiū suū) nō solū ista mulier nolluit stare p̄missioni ⁊ ꝓcordie facte sed ēt occultauit filiū timēs q̄ si alia mulier inueniret eū occideret ipm ⁊ sola comederet illū ⁊ tunc nō haberet aliqd contra illam q̄ clamaret de iure vel de facto.

¶An peccauerūt iste due mulieres comedēdo filios suos ⁊ de grauitate peccati earū. Qō. xxxi.

Qō. 31. A

Queretur an iste mulieres peccauerūt occidēdo puulos filios ⁊ comedēdo illos. Aliqs dicet q̄ nō: qz necessitas famis erat maxia. ſ. qz moriēdū erat mulieribus illis nisi illud facerēt: ió pro vita seruāda videbaꝫ eis licere illud facē. ¶Rñdēdū q̄ iste mulieres peccauerunt nimis faciēdo hoc nec ē aliqd qō excuset eas: qz hic erāt multa pctā. ꝑimū erat occisio inocētis: qz ille q occidebaꝫ erat puulus ⁊ inocēs sed occidē innocentē in nullo casu licitū est. Et si arguas de abrahā q occidē pabat filiū suū isaac innocentē: ⁊ tamen in hoc nō peccabat sed potius merebaꝫ Gene. xxy. ⁊ ad hebꝛe. xi. ¶Dōm q̄ istō fuit qz deus mādauit ei occidē illū cui in oi casu obedire tenebaꝫ ⁊ ēt tūc isaac nō vocareꝫ innocēs: qz lz respectu boium erat innocēs eo q̄ non peccauerat ꝑ aliquē boiem vel ꝑ legē humanā vt morte mereretꝫ: tñ apud deū nullus innocēs est sed oēs sunt debitores mortis ei: qz oēs in adā peccauerūt ad ro. v. ⁊ sic vocanꝫ oēs apud deū nocētes vel impij exo. xxxiiij. ſ. qui aufers iniqtatē ⁊ scelera atqz pctā nullusqz apud te p se innocens ē. q. d. respectu boium aliqs innocēs est: tamē apud te nullus est inocēs. Ideo dato q̄ iste mulieres nō occidissent filios suos sed aliquē extraneū ad comedēdū peccabāt grauissime qz occidebāt innocētē: nā oēs boies erāt innocētes apud illas mulieres eo q̄ ipse nō bēbant auctoritatē ad occidēdū aliquē. Scōo fuit pctm̄ occisione ista: qz nō solū occiderūt boiem innocētē sed mr occidit filiū. nihil aūt crudelius esse pōt: qz maxia crudelitas repugnat maxie pietati misericordie vel amori sed maximus amor ⁊ pietas que esse pōt est mris ad filiū. nā p̄ter amorē q̄ est bois ad seip̄z null⁹ repiꝫ nāliter maior amor q̄z pentū ad filios: ⁊ in amore isto maior ē amor mris ad filiū q̄z pris: vt p̄z. viij. ethi. nō ē ḡ maior crudelitas q̄z q̄ mr occidat filiū sed hic mr occidit filiū. Tertio fuit pctm̄ q̄ coxerunt carnes illas. nā qō est ꝑ nālē pietatē pctm̄ ē: ⁊ tñ nālis pietas est ēt ad mortuos: ió cadauera eoz non pmittimus ledi a bestijs sz cū honore tradimus sepulture ⁊ de⁹ ad hoc nos obligauit. vñ in veteri testō sacerdotibus nō licebat ire ad sepeliendū mortuos ne ꝓtamina rent ⁊ ipedirent a reb⁹ sacris administrādis: ⁊ tñ pp pietatē nālē ꝓcedebat deus sacerdotibus oibus p̄ter summū sacerdotē q̄ irent ad sepeliendū patrē ⁊ mrem filiuz ⁊ filiā fratrē ⁊ sororē manentē in virginitate: leute. xxi. ⁊ tñ iste mulieres nō sepelierūt cadauer humanū sed coxerūt illud: ió videbanꝫ in hoc exercē quādā crudelitatē ⁊ peccare. Quarto erat pctm̄: qz iste mulieres fecerūt ꝑ nālē horrorē ⁊ ꝑ honorē humāi cadaueris comedēdo cānes humanas: ⁊ potissime peccauit in hoc mr qz comedēdo filiū suū comedebat viscera sua vel ptē corpis sui cū filio⁹ sit q̄dā ps corporis mrni. comedē āt ptes sui ipsius nō solū pctm̄ est sz ēt insania: ió peccabāt mulieres comedēdo puuluz istū. ista tñ duo vltia aliq̄lr erāt remissibilia si prima duo nō interueniſſent: vt. j. ꝺclarabiꝫ in quadā qōne.

¶Ad rōnē i ꝓriū dōm q̄ necitas ista famis poterat mulieres istas soluere ab obsone legis cerimonialis. ſ. q̄ possint sūmē aliquos cibos q̄ alⁱs essent sibi illiciti ꝑm legez: sicut declaratuz est supra de comestione capitis asinini ⁊ stercoris colūbaꝝ: ⁊ tñ nulla necessitas poterat absoluē mulieres istas a ꝓceptis moralib⁹ sicut sunt nō adulterari nō occidē innocētē nō dicē falsum testimoniū: nā respectu istoꝝ nō est aliqd ꝑ qō dēamus cogi sed potiꝰ moriē dum est q̄z talia facere. Sic. n. ait aristo. ethi. 3°. ſ. ad que dā āt fortassis nō est cogi sed magis mori patientē duris sima ⁊ illa sunt que de se mala sunt. ⁊ si qs dicat se pp timorē mortis vel pp quācūqz aliā cām coactū esse ad faciēduz aliqd istoꝝ q̄ sunt ꝑ se mala ⁊ grauia nō ds recipi excusatio sua sed irridēdus est. Sic. n. aristo. 3°. ethi. irridet euripidē poetā excusantē almeonē occidentē matrē suā. nā amphiraus erat vates. ſ. diuinator tpe belli thebani ⁊ inuenerat ex diuinatiōe q̄ si iret ad bellū thebanū occideretꝫ ibi: ió abscōdit se ne illuc ire cogeretꝫ ⁊ cuz inquireret vxor sua ꝓdidit eū pp munera sibi data: ⁊ cū cogeretꝫ ire ad bellū dixit filio suo almeoni si ego occisus fuero in bello occide tu matrē tuā: qz ipsa me coegit huc venire: tandē amphirao pereunte in bello almeon filius eius occidit mrez pp ꝓceptū patris: ⁊ tūc euripides poeta scripsit librū de hīstoria hac ⁊ excusauit in eo almeonē dicens q̄ nō peccauerat q: egerat coact⁹: qz impiuz p̄nū coegerat eū. Aristo. autē irridet euripidē dicēs q̄ cuz occidere matrē sit ꝑ se maluz nō poterat almeon cogi p aliqd ad occidendū illā. vñ ait ⁊. n. euripidis almeona deri sorta vñr cogentis matrē occidē. i. carmina euripidis almeona. i. facta ꝺ almeone vñr derisoria: qz in eis dicebat almeonē coactū ad occidēdum matrē. ⁊ sic mulieres iste non bēbant aliqd q̄ cogeret eas vel excusaret qz potius debuerāt fame mori q̄z filios ad comedēduz occidere.

¶An licuisset comedē tūc boies p se morientes vel mōte reos. ⁊ an aliqñ liceat cōedē carnes hūanas. Qō. xxxij.

Qō. 32. A

Queretur vlterius si in tpe famis illius licuisset homines morte reos occidere ad comedendum vel per se morientes comedere. Qō nō ꝑ.

¶Rñdendū q̄ istud absolute loquēdo illicitū est ⁊ repugnant duo posita ꝓcedēti qōne. ſ. qz ꝑ nālē pietatē agere pctm̄ est: ⁊ tñ pietas nālis est sepelire cadauera mortuoꝝ qz in hoc sic honoramus nām humanā: ḡ nō sepelire sed comedē pctm̄ erit. Scōm est qz ꝑ nālē horrorē agē pctm̄ est: sed horror est cuicūqz boi comedē carnes alterius hominis: ió agere ꝑ istū horrorē erit pctm̄. ¶Dōm autē q̄ comedere carnes humanas nō solū est pctm̄ sed ēt ē bestialitas: sic p̄z ꝑ aristo. vij. ethi. vbi ponit bestialitatē circa multas mās virtutū ⁊ circa tēperantiā ponit exēpluz de illo q̄ volut comedē epar ꝓseruī sui ⁊ de vtentib⁹ coitu sodomitico. Bestialitas tñ peior est q̄z malicia humana qz opponiꝫ maiori bono. nā vitiū humanū siue malitia opponiꝫ virtuti humane: bestialitas ℣o opponiꝫ virtuti heroice: vt p̄z. vij. ethi. in pri. ⁊ tñ virtus heroica est maior virtute humana cū virtus heroica sit q̄si virt⁹ diuina: ḡ bestialitas est peior q̄z malitia humana sed comedere carnes humanas est hmōi: ḡ in nullo casu lz boi comedē eas. ¶Sed adhuc dōm q̄ lz absolute loquēdo sit malū ⁊ bestialitas comedē carnes humanas: tñ nō vr in cōueniens q̄ in aliquo casu liceat comedi illas duz tñ ad comedēduz eas nō ꝓcedāt alia mala. ſ. q̄ qs nō occidat boiez vel ꝓcuret occidi ad vescēduz carnib⁹ ei⁹ in fame: ió dōm q̄ licuisset samaritanis exñtib⁹ in hac fame boies mortis reos occidē ⁊ comedē cū iam nihil oino bērent q̄ comederēt. existentib⁹ tñ aliis cibis qbuscūqz vel cadaueribus quorūcūqz q̄drupeduz nō licebat carnes humanas comedi: qz tunc nō esset extrema necessitas sola tñ extrema necessitas ds boies cogē ad vescēduz carnibus humanis. ⁊ tunc dōm q̄ si filij illaꝝ duaꝝ mulieꝝ de quibus hic dr ꝑ se mortui fuissent licuisset eis comedē ꝺ carnibus illoꝝ cū iam nihil aliud bērent qz tñ occiderunt illos fuit pctm̄ inexcusabile. ſ. quātuz ad illuz quē occiderunt. ¶Ad p̄imā rōnē de nāli pietate dōm q̄ pietas nālis inclinat ad sepelliēduz corpora humana ⁊ nō ꝑmittē duz ea lacerari vel male tractari: ⁊ tñ qz maior pietas est bois ad seip̄z q̄z ad alterū cū fuerit in extrema necitate famis: pietas nālis ad seip̄z vincet pietatē que est ad cadauer p̄rimi ⁊ poterit illo licite vti. sic. n. est de pietate hūana q̄ nullū cadauer post mortē ꝑmittaꝫ male tractari sz sepeliaꝫ: ⁊ tñ iterduz pp necitates hūanas cadauera illa tractanꝫ aliq̄lr crudeⁱr sicut qñ exerceꝫ sectio anathomica in corporibus humanis: nā ista sectio fuit nimis necia

Tertium pctm̄.

Quar mortuos nō ꝑmittim⁹ ledi a bestijs sz cū honore tradim⁹ sepulture.

Quartum pctm̄.

Ad rōnem in ꝓm. Anſ extrema necitate possit mr comedē filiuz suū ne pear fame.

Coactio ñ pōt fieri in ꝓceptis moralib⁹ sz potius est moriēdū q̄z talia faciēdū ⁊ nulla admittit excusatio.

Eurípides īsanit excusādo almeonē ab occisione mris sue.

Scōo. Tertio. ℬ Bestiale ē comedere carnes humanas.

Bestialitas peior ē q̄z malicia humana ⁊ quare.

¶ Carnes humanas comedere qñ liceat.

¶Cōclusio.

Ad p̄imā rōnem.

saluti humāe.qz ꝑ illā cirurgici ꝛ medici eruditi sunt vt scirent habitudinē mēbroꝝ humanoꝝ ꝛ sic scirent curare illa qō alias pfecte nō contingeret.ita ergo quedā salus ꝛ cōseruatio est in tpe extreme famis vesci carnibus humanis nullis aliis existentibus cibis:iō licet sit ꝝ pietatē nālē quādā tñ non erit tunc pctm̄.¶Ad scōm dōm q̄ horror est comedere de carnibus humanis ꝛ hoc pp similitudinē speciei.nā etiā iter bruta rara sunt que comedant de carnibus alaliuz sue speciei nisi ea que sunt valde imunda ꝛ voracia:ꝛ tñ necessitas extrema tollit oēm horroꝛē ꝛ illa facit sapidū qō erat insipidū ꝛ facit licituz qō erat impiū.¶Ad tertiū qñ dicebaꝯ de bestialitate dicendū q̄ comedē carnes humanas est bestialitas qñ qs ex desiderio inclinaꝯ ad comedendū illas.nā bestialitas nō est ꝓprie malitia ex assuetudine sed magis ex inclinatione naturali in natura quadā corrupta ꝛ deficiēti: ꝛ sic loquiꝯ aristo.de illo q̄ voluit comedere epar conserui sui vij.ethi.ſ.qz iudicauit cibū illū esse delectabiliorem ceteris.si ergo qs delectet in comedēdo carnes humanas ꝛ exñtibꝰ aliis vellit comedē illas bestialitas est ꝛ istō est vitiuz.cū tñ aliqs est in extrema necitate ꝛ vesciꝯ carnibus hūanis nō agit ex bestialitate cū nō agat ex iclinatiōe ſz agit ex necitate ꝛ ꝝ iclinationē nālē:iō nō erit pctm̄ cuz istud nō sit alꝰ ꝙ se malū nec sit in preiudiciū alicuius.

¶An mulier q̄ noluit dare filiū suū alteri ad comedēdū peccauerit ꝛ an tenebaꝯ illū dare qz ꝓmiserat. Qō.xxxiij.

Qō 33. A Primum argm̄. Scōm.

Queretur vlterius an mulier ista que comedit de filio alterius ꝛ postea noluit dare suū ad comedēdū peccauerit. Aliqs dicet q̄ sic: qz ista mꝫier dederat alteri fidē q̄ sequēti.die comederēt filiū eius:nunc tñ frangebat fidē ergo peccabat.¶Item nulli licet mutare ꝓpositū suū in preiudiciū alterius:sed q̄ ista mulier nollet nunc dare filiū suū ad comedendum sicut prius ꝓmiserat erat in ꝑiudiciū alterius mulieris cuius filius precedēti die occisus ꝛ comestus fuerat.qz si illa nō ꝙueniſſet cū ista de occidēdo filiū suū sequēti die nō occidisset ista suū priori die. peccabat ergo nūc qz faciebat hoc in preiudiciū alterius. Rñsio.

¶Rñdendū q̄ mulier ista peccauit in quantū ꝙuenit cū alia q̄ vna occideret filium suū vna die ꝛ alia sequēti die.peccauit ēt qz cooperata est ad hoc q̄ occideret filius alterius mulieris ꝛ forte ipsa occidit eū ꝛ comedit de illo.nō tñ peccauit in hoc q̄ nūc occultauit filiū suū vt nō occideret ad comedendū:imo si tradidisset eū vt occideret iuxta promissionez peccauisset:qz ipsa occideret innocentē vel cooperaretur ad mortē eius ꝛ vtrūq; erat peccatū.ēt qō plus erat occideret filiū suū vel faceret q̄ occideret ꝛ erat maxia impietas. Ad primā rōnē in cō. In malo ꝓ misso rescinde fidē.

¶Ad scōm dōm q̄ frangendo fidē nō peccauit sed potius bene egit:qz sic est regula isidori in male ꝓmissis rescinde fidē in turpi voto muta ōcretum.sed nihil turpius ꝛ crudelius erat ꝝ q̄ mater promitteret occidere filiū suū:iō ꝝ ꝝ ꝓmisisset nō debebat tenē. Obiectio.

¶Ad ꝝm dōm q̄ nunꝝ licet alicui mutare ꝓpositū in preiudiciū alterius nec preiudicare alteri aliquatenus.mulier tñ ista nō preiudicabat alteri fidē datā prevaricando:qz nemini facit iniuriā qui vtitur iure suo:ista tñ mulier vsa est iure suo nollendo q̄ occideret filius suus ꝛ rescindēdo fidē in mala ꝓmissione. Rño.

¶Cū autē dr̄ q̄ alia mulier nō occideret filiū suū nisi ista ēt promisisset q̄ ista ēt occideret suū.Dōm q̄ illa que prius occidit filiū suū male fecit:qz cū promissione vel sine ꝓmissione alterius facere nō debebat:iō q̄ ipsa ab alia decepta fuerit sibi iputet:qz fuit in culpa grauissima. verum est tñ q̄ mulier ista que cōposuit cū alia q̄ occideret filiū suum peccauit cōponendo:nō tñ sequiꝯ q̄ ne alia maneret decepta ista deberet exequi qō promiserat:qz crudelius erat exequi ꝝ q̄ alia maneret decepta potissime cū culpa sua decipere. Qō. 34. A Rex qd debuiſz iudicaꝛ i hac cā Rñsio.

¶Queret vlterius cū iste due mulieres sic litigarent corā rege qd debebat rex iudicare in cā eaꝝ. Rñdendū q̄ rex nihil iudicauit:qz audito tanto malo turbatus est ꝛ rupit vestimēta sua:vt pz in littera.dōm tñ q̄ si voluisset iudicare oportebat q̄ absolueret mulierē q̄ abscōdebat filiū suū ab impetitiōe alterius:qz alia iniuste petebat.ſ.q̄ occideret innocēs:ꝛ mater iuste defendebat.ſ. ne occideret filius suus. Et ꝝ ꝝ rex nō sentētiauerit super hoc:tñ vero vꝫ tacendo sensisse.ſ.qz ꝝ ꝝ illa mulier petiuerit filiū alterius exhiberi debere vt occideret ꝛ comederet:tñ rex nolluit exaudire petitionē eiꝰ: sed si ista mulier iuste petiuisset in tam ardua cā ꝛ tanti preiudi ꝙ rex nō tacuisset pretereūdo eam sub dissimulatione.

¶An mulieres iste iuste occidi poterant a rege ꝛ an peccauerit nō occidendo illas. Qō.xxxv.

Qō. 35. A

Queretur vlterius an rex poterat iuste occidere istas mulieres ꝛ an peccauerit nō occidendo.¶Rñdendū ad primū q̄ iuste poterat occidere ambas qz ambe cōposuerūt de occisiōe filiorū ēt reaꝛ occiderūt filiū vnius illaꝝ ꝛ in occisiōe illius ambe coopate sunt.ſ.vna reaꝛ occidēdo ꝛ alia eā ad occidendū ipellēdo ideo ꝝm legē morte merebanꝯ.nec poterat pctm̄ istaꝝ excusari ꝓtextu nimie famis vt declaratū est supra.¶Ad ꝝm dōz q̄ rex nō occidit aliquā istaꝝ: motiuū autē suū fuit qz istud erat ꝝ q̄ a deo q̄ prenūciauerat tales penas futuras pp pctā israelitaꝝ in fame validissima q̄ matres comederēt filios deute.xxviij.ꝝ ꝝ peccauissent:qz tñ ex quodā dei iudicio veniebat ꝓpter pctm̄ regis ꝛ ppl̄i nolluit eas occidē.Aliud motiuū fuit qz mulieres iste fecerunt ex magna angustia qz nihil aliō hēbant ad cibū:vñ ſz hoc nō excusare pctm̄ in totum tñ aliquaꝛ alleuiabat illud ꝛ sic cōpatiens calamitati earū nolluit eas occidere.Aliud motiuū fuit qz afflicto nolluit dare afflictionē sed nō poterat mulier esse magis afflicta ꝝ q̄ occideret filiꝰ suus ad comedēdū ideo putauit istā afflictionē sufficere sibi ꝛ nō dēre vlterius affligi occidendo matrē ꝓ occisione ꝛ comestione filij.Dōm tñ q̄ de rigore iuris rex tenebaꝯ occidē istas mulieres saltē vnam illaꝝ.ſ.istā que clamabat:qz delictū suum erat scīm notoriū p ꝓfessionē factā i iudicio.ptinebat tñ ad regē qz erat iudex supmus punire oia crimina notoria in regno suo: ꝛ nō faciendo nō faciebat id ad qō tenebaꝯ ex offō suo ꝛ sic peccabat. Si tñ vellimus excusare regē dicemus q̄ ſz regulare esset q̄ ipse teneꝯ occidere tales mulieres:qz tñ istud fuit aliqd spāle qō rarissime accidit potuit rex indulgere illis primū tñ solidius est. nisi forte dicaꝯ q̄ rex poterat dispēsare in lege cū eēt iudex supmus ꝛ sic poterat remittere illis penā:cū istud delictū nō fuisset in ꝑiudiciū alicuius nisi ipsius mulieris q̄ rea erat. Sz hoc nō stat:qz hoc vex esset si leges ꝓdite essent a rege:erant tñ leges dei ꝓ qs hominicide dēbant occidi:iō rex nō erat superior ad illas sed erat executor illaꝝ:ꝛ sic nō poterat dispēsare i illis remittēdo penā delinquēti. Nota iudicium.

¶Queret vlteriꝰ q̄re fcm̄ est ḃ q̄ mulieres iste comederēt filiū vnius eaꝝ ꝛ q̄ vna eaꝝ clamaret ad regē. Rñdendū q̄ ḃ fuit iudiciū dei:ola.n.hec ab ipso fcā sunt ptz pp penā pctōrū israelitaꝝ:ꝛ pti ad reuelandū penā eoꝝ in breui.ſ̄z q̄ sciēdū q̄ aliqd ē ptinēs ad culpā ꝛ aliqd ptinēs ad penā ad culpā ptinebat q̄ iste due mꝫieres ꝙuenirēt de occidendo filios suos ꝛ q̄ reaꝛ occiderēt vnū illoꝝ.istud āt nō ꝙueniebat a deo qz deꝰ nō coopaꝯ ad culpā:ſz ꝙueniebat a malicia illaꝝ mꝫieꝝ q̄ potiꝰ dbuissent mouꝛ ꝝ filios suos occidē. fuit ēt ibi aliqd pēale.ſ.q̄ iste mꝫieres eēnt i tāta angustia famis vt nō bērent qd comederēt nisi filios suos ꝛ istō malū a deo erat:qz nō ē aliqō malū pēale i nob qō a deo ñ vēiat:iuꝫ illō amos.3°.ſ.si erit malū i ciuitate qō dñs nō fecerit.q.d.nullū malū pene ē i ciuitate qō dñs ñ faciat.ipe.n misit istā famē i ēra isrl̄.ſ.spāliꝯ i samaria ex obsidiōe siroꝝ ꝛ ḃ pp pctā regis isrl̄ ꝛ ꝟuoꝝ suoꝝ qz collebāt idola:ꝛ deꝰ ꝓmiserat q̄ pp legē dsertā imitēt sup eos talē famē tpe belloꝝ vt cōederēt filios suos ꝛ filias deut. xxviij.ḃ tñ solū fcm̄ ē i samaria ꝓ tē filio illiꝰ mꝫieris que clamauit qz nulliꝰ aliꝰ occisus ē ibi ad cōedēdū.ꝛ voluit deꝰ q̄ ista pēa ḡuissima oñderet potiꝰ i mꝫiere illa ꝝ i alii q̄ i tota vrbe samarie:qz forte ista offēderat pliꝰ deū ꝝ ceteri samarite:vl̄ deꝰ voluit pp bonū illiꝰ pueri q̄ occidēt ne postea si viuēt malicia mutaret coꝛ eiꝰ ꝛ piret:iuꝫ illō sapi.iiij.ſ.raptꝰ ē ne malicia mutaret itellm̄ eiꝰ aut ne fictio decipet aliaz illiꝰ. Fecit aūt deꝰ q̄ ipa mꝫier clamaret ad regē

Ad primā rōnē in cō. In malo ꝓ misso rescinde fidem.

Ad scōm.

Obiectio.

Rño.

Qō. 36. A

Quaꝛ euenit iudicio dei q̄ mꝫieres occiderent filium vniꝰ ꝛ vna clamaret ad regem. Rñsio.

B Jn.q.xxxi. Rex noluit occidē istas mulieres. Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Rex tenebaꝯ occidē istas mulieres.

Ex hoc colige rex terrenus in q̄ bus casib⁹ pōt dispensare in legibus remittēdo penaz delinquēti.

B Deus voluit mulierē clamare ad regē pp duo. Sz̄io. Scōo.

ad regē pp duo. Prio vt rex puniret q̄ affligeret nimis videṡ ppm ad tantā calamitatē eē deductū vt mḟes eo gerent comedē filios suos ⁊ sic nimis doluit: nā scidit ve
Secundo. stimēta sua ⁊ planxit. Scō fuit ad hoc q̄ rex visa tanta magnitudine mali gemeret p̄ peccatis suis ⁊ solicitaret heliseū orare dñm p̄ liberatiōe ppli ab hac calamitate. ⁊ sic scm̄ est: nā tunc rex dolut ⁊ mittebat ad heliseū vt occideret: ⁊ postea dolēs de isto mādato iuit ipse post nū ciū ⁊ locutus est ad heliseū ⁊ tūc denūciauit ei heliseus abundātiā crastino futurā. Sciēdū ēt q̄ istud malum de comestiōe filioꝝ in fame erat grauissima pena q̄ dari poterat iō deus dabat eam vltio. ⁊ sic nō euenit occisio ista pueri samaritani ad comedendū nisi duobus diebus an teq̄ finiret fames ⁊ veniret maxima abūdātia. qō p̄z: q̄ mulier ista clamauit ad regē dicēs q̄ ipsa ꝓuenerat cum alia muliere vt vna die comederēt filiū vnius ⁊ crastino comederēt filiū alterius: sz in ista die q̄ clamabat mulier ad regē petebat ipsa ab alia vt exhiberet filiū suū ad comedēdū: ergo p̄cedēti die comederāt filiū eius: ⁊ tn̄ die ista q̄ clamauit mulier misit rex ad occidēdū heliseū: vt p̄z in lr̄a: ⁊ tūc dixit heliseus in tpe hoc cras modi⁹ simile vno statere erit ⁊ duo modij ordei vno statere in porta samarie sequēti. c. ergo solū duobus diebus ante illā
† abūdātiā occisus fuit puulus ad comedēdū (qō eū audisset rex scidit vestimēta sua). s. audito tāto malo nō rīdit ad petitionē mulieris sz scidit vestimēta sua. istud āt fecit in signū doloris magni q̄ hebreis mos erat pp magnū dolorē rumpere vestimēta. Sic p̄z. ē. ij. li. c. j. ⁊. iij. ⁊
† xiij. ⁊ in multis locis (⁊ trāsibat p̄ murū). s. rupit vestimēta ⁊ ꝓtinuauit p̄cessum suū p̄ murū nō curās audire cāz
† mulier̄ p̄ dolore (viditq̄z ois ppls ciliciū quo vestit⁹ erat rex ad carnē intrinsecus.) Rex erat sup murū ⁊ popul⁹
Quō ppls vidit cilicīū regis. erat infra intra vrbē iō poterant oēs videre ciliciū eius: ⁊ hoc fuit q̄ rupit vestimēta sua supiora ⁊ mansit ciliciū apud carnē qō nō ruptū est ⁊ illud vidit tot⁹ ppls (⁊ ait
† hec mihi faciat deus ⁊ hec addat) mod⁹ iurādi est. s. de⁹ faciat mihi ista mala ⁊ ista ⁊ alia maiora supaddat (si steterit caput heliseī filij Saphat sup eū hodie). q. d. non
† manebit caput eius sup eū hodie p̄ totū diē: sz ego faciā iugulari eū añ occasum solis. (Heliseus aūt sedebat in domo sua). s. q̄n rex rupit vestimēta audito clamore mulier erat heliseus in domo sua in samaria ⁊ vocatur domus sua. i. in q̄ ipse hospitabat: q̄ forte non erat sua imo
Judei non debēt possessiōes nisi in locis ex q̄bus trahebant originem. verisimile est q̄ nō erat sua: q̄ ipse erat paup ⁊ nō habebat nisi ea q̄ sibi dabant ad sustentationē ⁊ ꝓsuetus erat discurrere de loco in locū p̄ collegia ꝓphetar̄ ad visitandum illa: vt declaratū est. ē. ij. ⁊. iiij. ⁊ dato q̄ helise⁹ hāret aliq̄s possessiōes q̄ ꝓuenirēt ei ex iure paterno: tn̄ ille nō eēnt in samaria sz in abelmeula q̄ heliseus erat de loco illo: p̄cedēti li. c. xix. hebrei tn̄ nō habebāt possessiōes nisi in locis de q̄bus trahebant originē eo q̄ possessio non debebat trāsire de tribu in tribū et de familia in familiaz sed manere semp in tribubus ⁊ familijs q̄bus a p̄ncipio assignate fuerāt: vt p̄z numeri vltio (⁊ senes sedebāt cū eo) isti erant aliqui viri magni de vrbe samarie q̄ veniebāt ad standū cū heliseo vt honorarent eū vel veniebāt ad petendū ꝓsiliū ab eo sup aliquibus dubijs. Josephus aūt. ix. antiqui. dicit q̄ isti erant discipuli eius ⁊ istud satis est verisimile.

Qō. 37. A

Rex quare portabat ciliciū ad carnem suam.

CQuerē q̄re rex portabat ciliciuz ad carnem suam. CRñdendū q̄ iste rex erat ydolatra: quia colebat vitulos quos fecerat Jeroboā. ē. 3°. c. ⁊ videbat tantā afflictionē quanta oppressserat euz ⁊ seruos suos in vrbe samarie: iō putabat q̄ veniret ꝓpter pctā sua: quia leui. xxvj. ⁊ deut. xxviij. ponunt oia ista mala q̄ deus inferret israelitis quando cessarent a cultu suo. videbat aūt nunc rex q̄ omnia illa mala complebant: ideo manifeste credebat q̄ veniebant illa mala propter peccata sua ⁊ populi. etiam hoc heliseus denunciabat ex parte dei ideo videns rex q̄ ista mala non poterant aliter tolli nisi placaret deus cessauit ab ydolatria ⁊ incepit penitere affligendo carnē suam: ⁊ ad hoc vtebatur ciliRño. cio circa carnem. ⁊ ista erat dura penitentia p̄ro rege q̄ reges sunt teneri eo q̄ semp sunt assueti rebus mollibus ⁊ delicatis: q̄ ergo portaret ciliciū circa carnē durum erat: ⁊ tamen vt deus exaudiret eum in tanta calamitate affligebat se nimis: ⁊ sic deus exaudiuit penitentiam suam ⁊ releuauit afflictionē populi dando abundantiā.

Sumant exēplu3 reges p̄ q̄b⁹ sepe mala eueniunt in terram.

Sic enim fuit in rege Achab patre istius regis Joā q̄ fuit peccator valde plus q̄z oēs reges: p̄cedēti. lib. c. xi. s. non fuit alter talis vt Achab qui venundatus est vt faceret malum in conspectu dñi. ꝓtra istum Achab p̄dixit mala multa Helias ⁊ postea ipse penituit: nā dr̄ eodē. c. cum audisset Achab sermones istos scidit vestimēta sua ⁊ operuit ciliciō carnem suam ieiunauitq̄z ⁊ dormiuit in sacco ⁊ ambulauit demisso capite. tūc deus placatus est ⁊ dixit ad Heliam nonne vidisti humiliatum Achab coram me: quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius e. c. ex hoc autē accepit exēplum Joā quia ipse erat filius Achab: ⁊ cum vidit q̄ deus remisit penam patri suo qnia humiliatus est coraz dño ⁊ indutus est ciliciō ad placandū deū. scripturaz dicit hic q̄ totus ppls vidit ciliciū q̄ erat ad carnem regis ad significandū q̄ totus ppls intellexit q̄ rex affligebat se vt deus auerteret ab indignatiōe sua ⁊ ēt ad significandum q̄ pp eius afflictionem plaga cessauerit.

CQuare rex Joā voluit occidere heliseum nūc ⁊ iurauit q̄ occideret ipsum quando ista mulier clamauit ad ipsum.

Qō. xxxviij.

Queretur vlteri⁹ q̄re rex Joā voluit occidere heliseū ⁊ iurauit q̄ occideret eū nūc q̄n mulier clamauit de filio suo occiso ⁊ comesto. CAliqs poterit dicē q̄ ḃ fuit q̄ heliseus p̄nūciabat oia ista mala regi ⁊ iō hēbat eū exosum: ⁊ nunc q̄n istud malū euenit voluit eū occidē. Sic. n. erat de Achab p̄re isti⁹ regis q̄ hēbat valde exosum micheam filiū Hyemla ꝓphām dñi q̄ p̄nūciabat ei malū: p̄cedēti. li. c. vlti. s. remāsit vir vnus p̄ quē possimus interrogare dñm: sed ego odi eū q̄ nō ꝓphat mihi bonū sz malū. CSz dōm q̄ hoc nō stat: q̄ tunc Joā hāret heliseū exosuz q̄n p̄nū ciaret ei mala: ⁊ tn̄ q̄n postea euenirēt nō hāret eū exosuz sz potius diligeret q̄ vex dicebat. sic. n. fecit Achab de Michea q̄n ꝓphetauit ei q̄ occideret in Ramoth Balaath: nā fecit eū teneri in carcere vt custodiret ibi vsq̄z ad diē quo ipse rediret de bello. s. vt si sanus rediret occideret Micheā tāq̄z falsa loquutū: ⁊ si nō rediret dēbat Micheas absolui. nūc tn̄ euenerat malū q̄ p̄dixerat heliseus nō iuberet eū nunc occidi Joā pp hoc. CAliq dicunt alr q̄ iurauit eū occidē q̄ nō orabat dñm vt tolleret calamitatē istā: putabat. n. q̄ ipo oāte illico tolleret. CSed ēt ista positio deficit: q̄ tūc nō solū nunc iurasset rex occidē heliseū sz ēt a p̄ncipio hui⁹ famis q̄ nō orabat dñm vt aufferret. CSed dōm q̄ nūc iurauit eū occidere ⁊ nō prius: q̄ putabat q̄ iam ista mala dilatarent pp culpā heliseī: motiuū āt suū erat q̄ credebat Joā q̄ q̄n deus disponebat punire aliquos dato q̄ orarēt p̄ eis nō cessaret a punitiōe sua. Sic. n. dixerat Samuel. ē. j. li. c. xv. s. porro triūphator israel nō parcet ⁊ penitudine nō flectet nec eni hō est vt agat pniam. Sic ēt dixit Balaam nu. xxiij. s. nō est de⁹ q̄si hō vt mentiat nec vt filius hois vt mutet. postq̄z tn̄ deus ꝓplet penā quā disposuit inferre alicui p̄t ipetrari orone vt nō puniat amplius. ⁊ tn̄ nunc deus inflixerat oēs penas q̄s disposuerat inferre sup iudeos: q̄ vltia pena illar̄ est q̄ comederēt filios suos in obsidiōe: nā ista est maior inter eas q̄ ponūt deu. xviij. iō q̄ finita illa punitiōe adhuc duraret afflictio iter iudeos videbat ḃ eē q̄ null⁹ orabat p̄ eis: ⁊ tn̄ heliseus erat q̄ dāret orare p̄ toto ppło: ḡ ex culpa ei⁹ videbat p̄ uenire q̄ postq̄z ille due mulieres comederāt filiū vnius earz q̄ duraret ampli⁹ obsidio ⁊ fames: iō p̄ hac negligētia sua errādo disposuerat rex occidē eū. Qō āt ista eēt ītētio sua p̄z: q̄ dixit ad heliseū ecce tn̄ malū a dño est qd amplius expectabo a dño: vt p̄z. j. in lr̄a. q. d. nullum aliud malū est qō ego expectare possim q̄ istud est vltimū qō de⁹ infligere disposuit q̄ ergo post istud adhuc ꝓtinuet fames ex culpa tua ē q̄ nō oras dñz vt amoueat penam hanc (p̄misit itaq̄z vix). s. rex disposuerat occidere †

Qō 38. A

Prīa rño.

Cōfutatio.

B

Scōa rño.

Cōfutatio.

tRño auctoria.

Heliseum die illo ꝛ ipse volebat ire ad eū.sed ꝓius misit quendā virū ad domū helisei:ꝛ forte iste ibat ad iugulandū Heliseū ex mādato regis vel ibat ad denunciādū ei ex pte regis q volebat occidere ipm.Sic.n.Jezabel voluit occidere heliā ꝛ misit sibi ꝓius nūciū dicētē:hec mihi faciāt dy ꝛ hec addant nisi hac hora cras posuero aiam tuā sicut aiam vnius ex illis.ꝑcedēti li.c.xix.Dom tū q iste mittebaꝯ a rege ad occidēdū heliseū:qđ p3:qꝛ heliseus iussit q nō apireꝯ ei cū veniret:vt p3 in lra.etiā dixit nescitis q miserit filius homicide huc vt ꝑcidaꝯ caput meū(ꝛ añq̄3 veniret nunci⁹ille).s.ille q veniebat ad occidēdū ipm(dixit ad senes).s.ad senes q erāt cum eo siue eēnt de senib⁹ vtbis siue eēnt discipuli eius(nunqd scitis q miserit filius homicide huc vt ꝓcidatur caput meū)deus reuelauerat hoc heliseo ꝛ senes q erāt cū eo nesciebāt:iō dixit eis nunqd scitis ꝛc.Dixit ēt q filius homicide qꝛ ipse erat filius Achab ꝛ ille occideraꝯ Naboth vix iustū sine cā.ꝛ dixit nescitis q miserit.q.d.iam misit:nam qñ ista verba dicebat heliseus ia3 miserat rex nunciū ad occidēdū eū:ꝛ tñ ille nuncius erat in itinere qñ ista dicebaꝯ:qđ p3:qꝛ anteq̄3 ꝓpleret Heliseus verba ista accessit ille nuncius Helisei ad portā:vt p3 in lra sc3 adhuc illo loquēte eis apparuit nuncius q veniebat ad eū(videte ergo cū venerit nuncius claudite hostiū ꝛ nō finatis eū introire)sciebat heliseus q veniebat ad occidendū eum:iō dixit senibus q erāt cū eo q nō ꝓmitterent illū nunciū introire ne daret ei locus ad faciendum malum vel saltē ad agrediēdū illud(ecce enim sonitus pedū dñi eius post eū est).s.imediate venit dñs su⁹ post eum.dicebat hoc heliseus ad excludēdā rñsionē quā poterant dare senes q erāt cū eo.s.q si rex mittebat ad occidendū eum q̄3q̄3 ipsi clauderent portā nihil ꝓficeret: qꝛ non possent ipsi defendere se a ministris q venirēt ex pte regis ad occidendū ipsum.Heliseus aūt respondet ad hoc dicens q modicū oportebat resistere:qꝛ ūmediate post illum nunciū veniret rex qui reuocaret mandatū qđ dederat:ꝛ sic tunc nō eēt opus resistētie sed interim q veniebat rex bonū erat q claudereꝯ porta ne ille nūcius conareꝯ exequi mandatum regis:ꝛ ad hoc dixit ecce sonitus pedum dñi eius post eum est.i.immediate venit dominus suus post eum.hoc aūt fecit Joram rex qꝛ ex indignatione magna iussit occidi Heliseum:ideo ĩmediate dolens de iniusto mandato iuit post nunciū suum ad reuocandū mandatum ꝓius q̄3 ille aliquid exequeretur(ad huc aūt illo loquēte eis).i.dum loquereꝯ Heliseus verba ista senibus q cū eo erant(apparuit nuncius q veniebat ad eū)iste erat nuncius qui veniebat ex mādato regis ad occidendū Heliseum:ꝛ dr apparuit.i.apparuit pulsans ad hostiū:nā non viderunt eum cum non introiuerit in domū ex eo q iam clauserant hostium ex mandato helisei(ꝛ ait ecce tñ malus a dño est).i.q matres comedāt filios suos est magnum malum missum a dño quid amplius expectabo.q.d.nescio q maius malū expectē qꝛ istud est maximum de malis q̄ deus dicit se inflicturum.q.d.quid agis non oras dñm vt liberet nos ab hac aduersitate:qꝛ iam ꝓpleta sunt oia illa q̄ ipse dixit se inflicturꝰ peccātibus cū nō possimus maiora mala expectare:q ergo nō eripiamur iam ex culpa tua est q nō oras.Aliter pōt intelligi ecce tñ malū a dño est.s.q mres comedāt filios qđ amplius expectabo.i.quid amplius expectabo q nō te occidā:sꝫ primus sensus est verus:qꝛ lra dicit qđ amplius expectabo a dño. ¶Queꝛ an peccauerit rex Joram volēdo heliseū occidere ꝛ iubēdo eū occidi.¶Rñdēdus q peccauit:qꝛ vt dictū est: Joram volebat occidere heliseus:qꝛ putabat q ꝓp negligētiā eius.s.qꝛ nō orabat efficaciter ad dñm nō auffere-baꝯ plage iste:ꝛ tñ hoc falsum erat:qꝛ nō cessabat inflictio plagaꝝ nisi qꝛ nōdus ꝓpleta erat pena quā de⁹ dispo nebat ꝓ nunc inferre israelitis:iō occideret heliseū ꝓ cā falsa.¶Itē dato q sic eēt:rex tñ nesciebat illud sꝫ opinabaꝯ:occidere tñ aliquē ꝓ leuē ꝓsumptionē q̄3q̄3 realr sit vera pctm ē:qꝛ ille q iudicat nescit an iuste ꝓdēnet:ꝛ tñ in causis grauissimis q̄lis est occisio hois ꝓctm est sine magna maturatiōe ꝓcedere.¶Itē dato q rex eēt q ex eo q heliseus nō orabat nō cessābat inflictio plagaꝝ ꝛ hoc eēt regi cognitū:imo q eēt notoriū oibus si possibile foret nō erat iustus q heliseus occidereꝯ ꝓ hoc:qꝛ ꝫ quilibet hō teneaꝯ agere quātū pōt ꝓ patria:nō tñ sequiꝯ q q̄cunq3 cessauerit ꝟ agē dēat occidi cū nō sit lex de hoc determinata.potissime qꝛ cū heliseus eēt vir sanct⁹ testimonio oīus israelitaꝝ ꝓsumptio vehemēs ꝓ eo erat q si nō orabat ex aliq̄ cā rōnabili hoc faciebat.iō rex vidit se peccasse ꝛ illico voluit reuocare mādatū suū:ꝛ cū ia3 misset nunciū ad occidēdū heliseus ipse ꝓsertim iuit post illus ad ipediēdus mādatus tradi executiōi.ꝛ ꝟ dixit heliseus,s.ecce.n.sonit⁹pedus dñi eius post eū est.dixit tñ rex q occidereꝯ helise⁹:qꝛ erat tūc i magna ira qñ istud iussit audiēs quo due mulieres occidissent filius vni⁹ ad comedēdus ꝫ illico cessante illo ipetu idignatiōis doluit de mādato ꝛ iuit ad reuocādus illud.Sic.n.fecerat de muliere illa q̄ ꝙquerebaꝯ ꝓ filio alteri⁹ mulieris abscōdito cui⁹ dixit salua me rex ꝛ ille rñdit nō te saluet dñs:postea tñ recedēte indignatione dixit quid tibi vis.

¶An fuit rex Joram ꝓius cū non occiderit Heliseum cum iurauerit illa die occidere eum. Qō.xl.

Qō. 40. A

Queretur vlterius an fuit ꝓius rex Joram qꝛ ipse iurauit occidere heliseus die illa:vt p3 in lra:ꝛ tñ nō occidit.¶Rñdēdus est q nō fuit Joram ꝓius rex ꝛ hoc pp duo.Primo qꝛ iuramētus istud nō tenuit qꝛ fcm est solo calore iracundie sine aliq̄ delibratiōe:ꝛ iste furor subitaneus tollit ꝙsensum q requirit ad hoc q aliqs se obliget.Qō āt fuerit ex iracundia p3: qꝛ fecit pp malus qđ retulit mulier illa q̄ cōqueſta est.q āt eēt sine deliberatiōe p3:qꝛ illico reuocauit illud ꝛ iuit post nunciūs ad ꝓhibendus executionē mādati iurati:iō peccabat qꝛ iurabat incaute:tñ iuramētus tale nō obligabat.¶Scōm erat qꝛ istud iuramētus dato q eēt fcm cum magna deliberatiōe non poterat obligare Joram:qꝛ istud erat ꝓtra ius ꝛ iuramēta facta ꝓtra ius ꝛ ēt vota nō obligāt dato q qs faciat illa cui⁹ intētione se obligādi:qꝛ tunc indirecte posset aliqs tollere obligationē iuris iurādo vel vouēdo ꝓtrariu3 facere:ſ3 istud falsus est ꝛ absurdus.tales ergo nō obliganꝯ ꝓ iuramētus nec ꝓ votus: iō nō sunt dicendi ꝓiuri nec violatores votoꝝ ſ3 peccauerunt mortaliꝛ ꝛ grauiter qꝛ iurauerunt vel vouerunt id qđ sciebant oino esse illicitū.ꝛ sic penitere debēt nimis ꝓ talibus peccatis.sic āt fuit de Joram qꝛ iurauit se factuꝝ id qđ erat illicitus:iō non tenuit iuramētus ꝛ sic nō fuit ꝓius ſ3 peccauit in iurando. ¶Queretur vlterius quo Heliseus sciuit q mittebat Joram ad occidēdus eus. ¶Rñdendum q ꝙsuetus erat heliseo q qñ aliqd facere debebat vel dicere aut rñdere interrogātibus deus loquereꝯ ei anteq̄3 aliqd fieret:ꝛ iō vt cōiter qñ aliq inquirebāt ab eo de dubijs deus rñdebat sibi dum interrogareꝯ sicut fuit.ſ.iij.nā dum diceret Giezi ad heliseus de muliere sunamite filiu3 non hꝫ ꝛ vir eius senex est deus reuelauit heliseo de ꝙceptu mulieris illius ꝛ iussit vocari illam:vt ibi declaratum est.ꝛ aliquādo qꝛ deus nō reuelabat Heliseo rē anteq̄3 fieret vel qđ deberet rñdere anteq̄3 eēt tps mirabaꝯ vt p3.ſ.iij.quādo venit ad eus sunamitis ꝛ ipse nesciuit ad quid illa veniebat: dixitq3 ad Giezi dimitte illā qꝛ aīa eius in amaritudine est ꝛ dominus celauit me nec indicauit mihi.q.d.qꝛ aliꝰ solebat indicare anteq̄3 q̄reret vel esset tps respondendi.ita fuit hic:qꝛ Joram rex miserat ad occidendum heliseū ꝛ dum mitteret reuelauit ei deus vt se custodiret ꝛ sic fecit:nā iussit claudi portā ꝛ q non aperireꝯ nuncio venienti.

¶Quare heliseus nō orabat dominum vt tolleret famē ꝛ obsidionem de samaria. Qō.xliij.

Qō 42. A

Queretur vlterius quare Heliseus nō orabat dominum vt aufferret istam famē ꝛ obsidionem de vrbe samarie.¶Responderi pōt tripliciter vno mō q oraret heliseus ꝛ tamē dominus nō exaudiret eū:qꝛ ipse disposuerat punire gentē istā dādo famē magnam sup illam ꝓpter peccata sua:ideo dato quod orarent ꝓ illa multi ꝓphete ꝛ viri sancti non exaudiret

Qō 39 A Joran an peccauerit volēdo occidere heliseum. ıRño.

Prima rō. Scōa rō.

Tertia rō.

Prima rō.

Scōa rō.

Vota ꝛ iuramēta contra ius non obligant.

Qō.41. A Heliseꝰ q̄modo sciuit q ioram mitteret ad occidēdum eum.

ıRño.

exaudiret deus illos. Sic. n. ꝓ3 de Samuele qui orauit multo tpe ꝓ saule vt de⁹ nō aufferret eū de regno israel: ⁊ tñ de⁹ nō exaudiuit eū ſ3 poti⁹ increpuit eū qz orabat. ē. j. li. c. xv. ⁊. xvj. Sic ēt fuit de Moyse q orauit multo tpe vt de⁹ ꝑmitteret eū introire in terrā chanaā ⁊ tñ nō ꝑmi sit deus. ꝫ. Istud āt est qñcūqz deus diffiniuit ꝓtra aliquā gentē oio q vult punire illā: nā tūc oēs sanctoꝝ nihil ꝓficiūt. sic ꝓ3 Hiere. xv. ſ. dixit dñs si steterint moyses ⁊ samuel coꝝ me nō ē aīa mea ad ppīm istū. q. d. ſ3 isti duo sanctissimi orent ꝓ illis nō auertar ab ira mea. immo qñ de⁹ sic diffiniuit satis est ipsis viris sanctis q oēs sue ꝓficiāt eis ⁊ nō alys. ⁊ sic belise⁹ in ista aduersitate existēs satis hꝫ de bñficio q oō sua liberaret eū ne piret in fame. Sic ꝓ3 ezech. xiiij. ſ. si iduxero gladiū sup terrā ⁊ dixero gladio transi p terrā ⁊ interfecero de ea hoies ⁊ iumēta ⁊ tres isti viri fuerint in medio ei⁹ Noe Daniel ⁊ Job ipsi in iusticia sua liberabūt aias suas: viuo ego dicit dñs qz nō liberabūt filiū nec filiā ſ3 ipsi soli liberabūtur. Scdo dici pōt q belisеus nō orabat dñm ꝓ liberatiōe israelitaꝝ de obsidiōe. nā ipse sciebat p diuinā reuelationē q̄ pene infligende eēnt ⁊ sciebat q istud erat ꝑm firmū dei ꝓpositū: iō frustra erat orare qz deus penitudine nō flectit. ē. j. lib. c. xv. nec mutat a ꝓposito suo sicut bō: nu. xxiij. ⁊ mala. ij. Tertio dici pōt q ſ3 belise⁹ nō orabat ꝓ ablatiōe famis qz forte de⁹ vetuerat ei orare: nā deus nollet abiycere p̄ces sanctoꝝ: ⁊ qz qñ disponit aliqd firmiter agere ēt si oēs sancti orēt nō flectet: iō sepe admonet eos non orare ne hēat repellere p̄ces eoꝝ. Sic. n. fuit de Moyse q orabat dñm ꝓ introitu in terram chanaā: ⁊ qz de⁹ disposuerat facē ꝛriū dixit ei sufficit tibi nequaqz loquaris vltra ad me de hac re deut. iij. Sic ēt cū deus nō exauditur⁹ eēt Samuelē orantē ꝓ Saule dixit ei ne oraret. ē. j. li. c. xvj. ſ. vsquequo tu luges Saul cū ego abiecerim eum ne regnet sup israel. Sic ēt cū deus hꝫ exosos israelitas tpe Hieremie ⁊ vellet punire eos dixit ad eū nolli orare ꝓ ꝓplo isto in bonū cū ieiunauerint nō exaudiaz p̄ces eoꝝ Hie. xiiij. sic ēt verisimile est q cū de⁹ vellet punire israelitas ꝓ peccatis diceret belisеo ne oraret ꝓ illis. ¶ Queret vlteri⁹ an belise⁹ peccauit vocādo Jorā filiū homicide. ¶ Aliqs dicet q sic: qz ꝺ videbat agere belise⁹ ex q̄dā indignatiōe. ſ. qz mittebat Jorā ad occidēdū eū: ⁊ talia ꝝba ptinēt ad vindictā ⁊ nō ſ3 alicui q̄rere vindictā ad ro. xij. ſ. nō vos vindicātes ſ3 dātes locū ire. ¶ Rñdēdū q si belise⁹ peccaret dicēdo ista verba: aut peccaret qz falsum dicebat: aut qz vex nō debite dicebat. non ꝓio mō qz belisеus vex dixit: nā Jorā erat filius homicide cū pr̄ suus Achab occidisset Naboth iustū impie: ꝓcedēti. li. c. xi. occidit ēt ꝓphas dñi: qz ꝑmissione eius Jezabel occidit illos p̄cedēti lib. c. xviij. cū ergo istud eēt notoriū ⁊ ipe q poterat nō repugnabat: dicebat ipsemet agē. scdo mō nō peccabat: nā nō dixit malo aio ſ. ad vindictā nec ēt dixit ifipiēter ſ3 dixit ex detestatiōe criminis illi⁹: ⁊ qz veniebat ad ꝓpositū. ſ. qz pr̄ su⁹ erat homicida virox iustox ⁊ ita ēt ipe volebat imitari pr̄ez: iō rectius nūc vocatus est fili⁹ homicide q̄ſ3 alis. Sic eni xps dixit iudeis. Jo. viij. vos ex pr̄e diabolo estis ⁊ desideria pr̄is vestri vultis facere. ⁊ sic illi qñ volebāt facere malū sc3 lapidare xpm dixit eis xps q erāt ex pr̄e diabolo: iō volebant ꝓplere desideria ei⁹: ita nūc Jorā volebat imitari pr̄em suū homicidā: ideo recte vocatus est nunc filius homicide. constat tamē xpm non peccasse quando istud dixit: ideo ēt Helisеus non peccauit.

¶ An belisеus recte egit faciēdo claudere portā vel debuisset sustinere mortē ⁊ qñ ⁊ q̄liter pñt viri sancti desiderare mortem ⁊ qñ fugere sine peccato. Qō. xliij.

Queretur vlterius an belise⁹ recte agebat iubendo vt clauderet porta ne intraret nūcius regis Jorā: ⁊ an ipe debebat spōte sustinere mortē quā volebat infligere Jorā. ¶ Aliqs dicet q belisеus cū eēt vir pfectus non debebat formidare mortem: qz viri fortes sunt impauidi circa maxima terribilia: claudere tñ portam ne intraret nuncius regis Jorā erat timere mortē: iō nō recte agebat. Jtē nō solū Helisеus non debebat timere mortē ⁊ recusare illā ſ3 potius gaudere: qz Jorā volebat occidere eū pp deū. Sic enim dr̄ de aplis: ibāt apli gaudētes a ꝓspectu ꝓcilij: qz digni habiti sunt ꝓ nole xpi ꝓtumeliā pati act. v. ¶ Rñdendū q Helisеus voluit hic euitare mortē: ⁊ iō iussit senibus q cū eo erant ne ꝑmitterēt introire nunciū regis q veniebat ad occidendū eū. ⁊ in hoc recte voluit: naz mors de se non est aliqō bonuz sed potius malū qz est corruptio entitatis: immo ipsa est maximū fugibile qz est vltimum terribiliū. ꝫ. ethicoꝝ. iō ꝑm se nō est ab aliquo viro quātūcūqz pfectus sit apetenda: qz tunc malū ꝑm q tale est caderet sub apetitu qō est ꝓtra naturā appetitus. ſ3 si aliqñ viri pfecti desiderābāt mortē istud nō erat absolute sed pp aliqō bonū qō inde sequebat. sicut dicebat apls phili. j. cupio dissolui ⁊ esse cū xpo. ſ. mortē desiderabat pp gaudiū vite eterne: qz vita ista p accidens viro bono mala est in quātū distrahit eū a bono qō intēdit: ⁊ quāto plus viuit plus separat ab illo: qz quādiu viuimus peregrinamur a dño. scdo ad corint. v. vnde ꝓcludit ibi apls q quādiu sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus habitationē nr̄am q̄ de celo est supindui cupiētes. Be timore aūt mortis dōm q quāqz ipsa terribilis sit null⁹ tñ vir pfectus est q si inferēda sit non equo aio illā tolleret. Hunc aūt de Heliseo dōm q ipse non desiderabat mortem quia non erat in eo aliqua rō desiderandi. nā apls desiderabat dissolui vt eēt cū xpo. helisеus tñ si dissolut⁹ fuisset nō potuisset eē cū xpo imediate ſ3 in limbo patrū vbi nullū erat gaudiū. ¶ Jtē apostolus non simplr̄ desiderauit mortē vt eēt cū xpo ſ3 erat in electione accepta ſc3 an viueret in carne ꝓpter fructū quē exercebat vel an moreretur pp gaudiū qō expectabat: ad phili. j. cum ait mihi enim viuere christus est ⁊ mori lucrū: q si viuere in carne hic mihi fructus opis est ⁊ qd eligam ignoro coarctor aūt duobus desideriū hꝫ dissolui ⁊ cū xpo esse multo magis meli⁹ est: pmanere āt in carne necessariū ē pp vos. ſ3 helisеus videbat q magnus fructus sequebatur ex vita sua qz ipse solus erat pr̄ israelitaꝝ in sanctitate ⁊ doctrina ⁊ ex morte sua nō ꝓsequebat aliquod gaudiū: iō determinate debat eligere vitā ⁊ nullo mō mortē nec hēbat cām dubitādi sicut apls. Be timore āt mortis dōm q Helisеus nō timuit illā ita q pp timorē eius faceret aliqd inhonestū: ſ3 timuit. i. adhibuit diligentiā ne mors sibi infligeret. ⁊ dōm q in hoc merebat: immo si nō adhibuisset circa se diligētiā vt non occideret cum ꝑsciret q rex volebat eū occidere peccabat qz ꝑmittebat se mori ꝓ nihilo: ⁊ tñ vita nō est impēdēda ꝓ nihilo sed ꝓ maximo bono habēdo vel ꝓ maximo malo euitando: isti. n. duo soli modi liciti sunt ad desiderandā mortē vel ad spōte subeūdū illā. primo⁹ fuit in apl'o qui desiderauit dissolui ⁊ eē cū xpo qz eē cū xpo erat maximū bonū. scdus mod⁹ est qñ quis nō pōt viuere seruata honestate ſ3 opz eū mori vel peccare mortaliter: nā tūc quilibet homo ēt si sit impfectus dz desiderare potius mortē ⁊ exponere se illi q̄ peccare mortaliter: qz pctū mortale est maximus malum. ſ3 in Helisеo nihil istox erat: qz non habiturus erat immediate vitā eternam. ⁊ ēt poterat ipse euadere mortē non peccando: qz sciebat q rex immediate vēturus erat ad reuocandū mandatū vnde ait ecce sonitus pedū dñi eius post ipm est. ¶ Jtē peccaret helisеus si nō se custodiret a morte nūc qz de⁹ reuelauerat ei qūo rex volebat occidere eū ⁊ ista reuelatio fuit vt ipse se custodiret. si āt nō clauderet portā ⁊ ꝑmitteret se occidi non curaret de diuino bñficio p qō reuelabat ei mors vt illā euaderet iō peccaret: qz sicut nulli homini ſ3 desiderare vitā ꝛ volūtatē dei: ita nō ſ3 desiderare mortē cōtra dei volūtatē. ¶ Ad primā rōnē in ꝓtrariū dōm q vir pfect⁹ nō dz formidare mortē nec formidauit eā helisеus: nam formidare est quādocūqz qs mortē quā ꝓpter virtutem subire dz ⁊ sine qua virtutē conseruare non pōt recusat: quia tunc potius dz mortē desiderare ⁊ subire q̄ peccare mortaliter: immo potius dz velle esse in inferno ⁊ non peccare mortaliter q̄ peccare ⁊ non ire ad infernum. patet enim quia sic laudat ecclesia suiam eleazari viri cla-

Orationes sanctoꝝ qñ nihil ꝓficiunt.

Scda rño.

Tertia rño

Qō. 43. A

Helise⁹ an peccauerit vocādo Jorā filiū homicide. Arguit pr̄imo.

Rño.

Qō. 44. A

Prima pōsitio.

Prima rō. Scda rō.

Rño.

Paul⁹ quō dsiderabat mortem.

C

Si belise⁹ nō fugisset mortē peccaret mortaliter.

Mors qñ optima fit; sine pctō.

I

Ad primaz rōnē in oppositio. Xpian⁹ potius dz desiderar mortē ⁊ eē i inferno eternaliter q̄ſ3 peccare mortaliter.

rissimi quē gentiles ꝓpellebāt comedere carnē porcinaꝫ ad dissoluēdū legē Mosayca:rñdit cito dicens p̄mitti se velle in infernū q̄ꝫ carnē porcinā ꝓtra legē comedere aut simulare se comedere illā:vt pꝫ.ij.macha.vj.sꝫ in beliseo nō erat piculū pdende virtutis ēt si nō moreret:iō nō erat non formidare mortē sꝫ potius desiderare illā il licite si nō se obseruasset ne occideret. ¶Ad scōm dōm q̄ apli gaudebāt qꝛ digni habiti sunt pati ꝓtumeliā pro xp̄o.s.qñcūq; deus deducit hoiem ad talē necessitatē vt oporteat pati ꝓpter eum vel piclitabit fides aut gloria nominis dei subire debet homo mortem ꝛ sponte debet subire ꝛ gaudere:qꝛ deus obtulit ei talē opportunitatē q̄ sustineret ꝓ ipso mortē gloriosaꝫ:qꝛ p̄ hoc destinabat eū ad maiora bona q̄ꝫ illū cui talē mortē nō offerebat. Sic fuit in apl̄is qꝛ p̄cipes sacerdotū iubebāt eis nō p̄dicare nomen xp̄i:act.v.dicentes p̄cipiēdo p̄cipimus vobis ne docueritis in nōie isto ꝛ ecce replestis Hierusalē doctrina vestra ꝛ vultis inducere sup nos sanguinē istius hois.xp̄s tñ iusserat illis p̄dicare euangeliū oi creature Mattḥ.vltimo ꝛ Mar.vltimo ꝛ spāliter in iudea ꝛ samaria act.i.ſ.accipietis virtutē supuenientis spūs sancti in vos ꝛ eritis mihi testes in Hierusalē ꝛ in oi iudea ꝛ samaria vsq; ad vltimū terre. Ideo oportebat q̄ nunc apl̄i ageret ꝓtra mādatū iudeox ꝛ occiderent vel cōtra mādatū xp̄i ꝛ viueret. ꝑelegerūt ergo mori ꝛ agere ꝓtra mandatū iudeox:act.v.ſ.rñdēs petrus ꝛ apli dixerunt obedire op̄z deo magis q̄ꝫ hoib⁹. In beliseo nō erat nūc talis necessitas moriendi vel agēdi ꝓtra mādatū dei:iō nihil habuit pp q̄ deberet gaudere de morte vel desiderare illā. ¶Quereť vlterius qs fuit iste q̄ locutus est ad beliseū dicēs ecce tñ malū a dño est. ¶Rñdendū q̄ pōt dici q̄ eēt nuncius Iozā:qꝛ dī adhuc illo loquēte apparuit nuncius ꝛ ait ecce tñ malū a dño est:ꝛ hoc dicebat noie Iozā. Vel pōt dici q̄ Iozā dixit hoc.ſ.q̄ qñ venit nuncius nō patuit ei porta:ꝛ illico venit Iozā rex ꝛ loquutus est istud. Sic.n.pꝫ qꝛ beliseus dixit ecce sonitus pedū dñi eius post ip̄m est. Itē ista verba magis conueniunt regi q̄ꝫ nuncio suo:qꝛ si nūcius loquutus fuisset ostēdisset se loq̄ noie alterius:ꝛ tñ nō apparet ex verbis sꝫ q̄ ille q̄ loquutus est noie suo diceret. Itē rex erat p̄sens qñ beliseus rñdit ad ista verba:ergo ipse erat p̄s̄s qñ dicebant:pꝫ ꝓsequētia:qꝛ beliseus illico rñdit vt ista verba dicta sunt:q̄ aūt rex eēt p̄sens qñ rñdebat beliseo pꝫ:qꝛ dixit Heliseus in ꝛpe hoc cras modius simile vno statere erit ꝛ dī rñdens vnus de duobus sup cuius manum rex incūbebat:vt pꝫ sequēti.c.ergo vī q̄ quādo dicebant ista rex erat cozā beliseo cū ipse sup cuius manū rex incūbebat rñderet ad verba Heliseī.ꝛ tamē p̄sente rege nō est ℞isimile q̄ alius loqueret noie suo:ergo ipse dixit verba ista ꝛ hoc rationabilius est.

Ad scōm.

Añ fides vel gloria nois dei periclitat̄ teneť homo mortē spōte subire sicut fecerūt apostoli.

¶Incipit capitulum septimum.

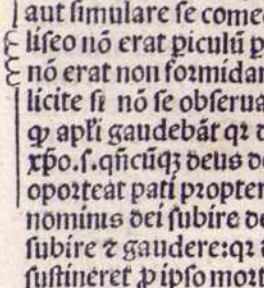

Frit autem beliseus. Audite verbuꝫ domini. Hec dicit dominus. In ꝛpe hoc cras modius simile vno statere erit: ꝛ duo modij hordei statere vno in porta samarie.

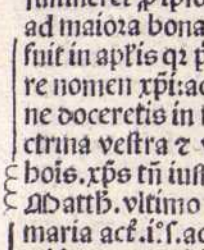

Frit autem. Descripta in precedētibus penitentium afflictione: hic agitur de eorum consolatione. ꝛ ista fuit in hoc q̄ abundantia ciborum data est et diuidit̄ in duo:qꝛ primo ponit̄ abūdantia panis.scōo executioi tradit̄ ibi(quatuor ergo.) ¶Quereť circa primum an ea que habentur hic sint continuata ad p̄cedentia ꝛ an fuerint facta immediate post illa vel aliquāto ꝛpe interposito. Ad primum dicendū q̄ hic est ordo ꝓtinuus: nam supra a gebať de fame valida q̄ oppressérat samaritas ex sirorum obsidione: hic agit̄ de abundātia magna que fuit in samaria ex sirorum effugatione sed istud necessario est post illud. ¶Ad scōm dicendū q̄ ista fuerunt immediate post precedentia.ſ.sequenti die:nā beliseus dixit in ꝛpe hoc cras modius simile vno statere erit:ꝛ sequenti die facta est illa abundātia:immo quedā pars eorum que habenť hic fuerunt facta in eodē die quo precedentia:qꝛ supra dixit rex ad beliseū:ecce tñ malū a domino est:ꝛ illico rñdit Heliseus in ꝛpe hoc cras erit modius simile statere vno. ¶Circa primū dī.(dixit aūt beliseus audite verbū dñi.)ꝛ opressérat deus samaritas fame magna ꝛ finita fuerat in hoc q̄ due mulieres comederunt filiū vnius earū:ideo deus volebat iam auertere iram suā ꝛ dare abundātiā ꝛ p̄nunciauit hoc Heliseo vt ipse diceret illud regi ꝛ toti pp̄o.ꝛ pōt intelligi q̄ deus reuelauisset hoc beliseo aliquanto ꝛpe ante istud:ꝛ tamē ipse non denunciauit illud vsq; nunc:qꝛ nunc q̄rebať de afflictione quādiu duratura erat.ſ.qd amplius expectabo a dño:p̄cedēti.c.vel pōt dici q̄ deus nūc reuelauit beliseo.ſ.q̄ postq̄ꝫ rex incepisset dicere qd amplius expectabo a dño deus reuelaret Heliseo q̄ sequēti die futura erat abundātia. Sic.n.de⁹ solitus erat reuelare ei ea de q̄bus q̄rebať tunc qñ actualiter interrogareť:vt declaratū est.s.ūij.(Hec dicit dñs).i.nō est verbū meū sꝫ dñi iō certissime eueniet.(In ꝛpe hoc).i.in hora ista.ſ. qꝛ illa nocte fugerūt siri de castris ꝛ sequenti die in hora q̄ locutus est beliseus ductū fuerat multū frumētū ꝛ ordeum de castris sirox ꝛ vendebať sicut dixerat beliseus (modius simile vno statere erit)similia vocať farina alba ad dī̄am farine furfuree:ꝛ ista est de q̄ fiūt panes delicatiores. vocať modius mēsura q̄dā satis pua inter hebreos:ꝛ non significat modiū sicut inter nos vbi vn⁹ modius dicit multas mensuras simul alicuius rei.quod patet quia ruth portauit sex modios tritici super humeros suos:vt patet ruth.iij.ꝛ tamen si acciperetur modius sicut nos accipimus non posset portare sextam partē aut septimam vnius modij.maxime quia dicitur q̄ in pallio suo portauit illos sex modios sed parū de frumento ibi poterat capi.q̄ etiam esset vna mensura patet Mattḥ. v.cum dixit Christus non accendunt lucernaꝫ ꝛ ponunt eam sub modio.stater nomen monete argentee est.ꝛ ſm quosdam idem est quod siclus.sic etiam accipitur supra j.lib.c.ix.cum dixit puer Saulis ad eum ecce inuenta est in manu mea quarta pars stateris argenti:in hebreo dicitur(sicut tempus istud cras mensura simile vno ponere erit)eadem sententia est quia dicitur sicut tempus istud cras:idest in hora ista cras. Et vbi nos dicimus modium ponit hebreus hic mensuram:ꝛ in hoc est differētia:quia non ponitur hic in hebreo nomen modij sꝫ mensure generaliter sunt:nam leuiter. vltimo dicitur si triginta modijs ordei terra seritur ꝛ ruth tertio ponuntur sex modij ꝛ ibi ꝓ modio ponitur homer in hebreo sed hic ponitur ceba quod est nomen commune ad mensuras sicut istud nomen mensura in latino. Hieronimus tamen posuit modium: quia licet non exprimatur nomen speciale mensure:quia tamen ista erat mensura cōmunior de paruis intelligebatur de ista.etiam dicitur in hebreo vno pondere vbi nos dicimus vno statere ꝛ nō accipitur pondus ibi ꝓ pondere alicuius rei generaliter loquendo sed ꝓ quadā moneta argenti que cōsistebat in certo pondere:ꝛ ista est siclus qui.xx.obolos continet leuiter. vltimo.ꝛ nume.ꝫ.ꝛ ob hoc littera nostra nō dixit pondere vno:quia pondus inter nos est nomen generale sed posuit nomen monete.ſ.staterem argenti est enim nomen monete: vt patet.ꝫ.j.li.c.ix.cum dixit puer Saulis ecce inuenta est in manu mea quarta pars stateris argenti ꝛ. Mattḥ.xvij.Christus dixit Petro vade ad mare ꝛ eum piscem qui prius ascēderit tolles ꝛ aperto ore eius inuenies staterem illum assumens da eis ꝓ me ꝛ ꝓ te.ꝛ iste modus loquendi est in hebreo:q̄ moneta argenti vel auri que est in debito pondere vocetur pondus generaliter sic patet Gen̄.xxiij.cum dī terra quā postulas quadragintos siclos argenti valet ꝛ in hebreo dicitur

Qō.I. A ordo cōtinuus est et imediatus.

Qō.45. ¶A Quis locutus ē ad beliseū dicēs ecce tñ malus a domino est.

℞ño p̄ia. Secunda.

† B Modi⁹ mēsura q̄dā.

† C Stater nomen monete.

Littera hebraica.

Pondus ꝛ siclus idem sunt.

† dr ibi q̄dringēta pondera argēti valet (℣ duo modij ordei statere vno) similia erat in duplo valore ad ordeū: qz
† similia erat farina ad cibū bolum: ordeū ℞o erat ad cibū equoꝝ ℣ vtrūqz erat in castris syrie: i hebreo dr (due mēsure ordeoꝝ pondere vno.) vocant mēsure ℣ nō modij sicut supra dixim⁹. ēt vocat pond⁹ stater argēti siue siclus.

Nota. dr tñ ordeoꝝ plurāliter ℣ istud est ꝓtra ꝓsuetudinē latinā: nā noibus seminū raro dat plurale: ℣ tñ in hebreo est ita liter ꝑ ꝫrū qz vbicūqz dz noiari frumētū vel ordeum

Nominib⁹ seminū raro dat plurale. noiat pluraliter vt dicam⁹ modius frumētoꝝ ℣ ordeoꝝ: sed ista barbaries ydiomatis est (in porta samarie). s. vendē tur in porta samarie. ℞ ät fuit qz sequēti die iuit ppls l castra ℣ portauit frumētū ℣ ordeū ò castris siroꝝ ℣ illò vē debat ad portā samarie vt tot⁹ ppls inde emere posset.

Nō 2. A Rño. ¶ Quare helise⁹ ꝓnūciauit abūdātiā futurā sequēti die qz etiam si non pronunciasset illam euenisset. Nō. ij.

Queretur q̄re helisēus ꝓnūciauit abundā tiā istā futurā sequēti die. ¶ Rñdendū q dato q helise⁹ nō denūciauisset illā futura erat sequēti die: qz iam ꝓsummata erāt oia mala pene q̄ deus missurus erat sup samaritas: cū iam due mulieres come dissent filiū vni⁹ qò erat extremū malū: iò sequēti die di sposuerat deus dare abūdātiā ciboꝝ fugādo siros de ca stris: ℣ iò siue denunciaret siue nō nihilomin⁹ euentura

Prima rō. erat. de⁹ tñ voluit q denūciaret pp multa. ꝫ Prio qz deus dispouerat dare illā abūdātiā ℣ si nō ꝓnūciasset eā ꝑ ꝓphetā putaret q illud euenerat a casu. s. siros reliquisse castra sua pp aliqd qò euenerat eis: ℣ sic nō ascriberēt ℏ miraculò ℣ clemētie diuine volēti ꝓuidere eis existētib⁹ in extrema calamitate ℣ p hoc modicū deo regratiarēt: de⁹ tñ intēdit q miracula sua i magna reputatiōe teneāt ℣ p hoc boies laudent eū: iò decuit vt ꝓnūciaret ante q̄z

Scōa rō. fieret ℣ sic putaret esse miraculū. ¶ Scōm fuit ad letificandum ppl'm: qz tot⁹ ppls erat q̄si in extrema desperatiōe: qz nō poterat eē maius malū q̄z q comederēt filios ℣ filias ℣ adhuc deus non ꝓuideret eis: ℣ qz diuulgato illo monstro p samariā q mr comedisset filiuz fuisset desperatio toti⁹ ppli ℣ affligerent pl⁹ die illo lugētes q̄z afflicti

Tertia rō. fuerāt toto tpe famis ꝓterite: iò voluit dñs q nō tristarēt ℣ denūciauit eis futurā abūdātiā crastino. Tertiū fuit ad liberādū helisēū de manib⁹ regis: qz rex miserat ad occidendū helisēū qz tm̄ malū veniebat sup vrbē ℣ si nunc non rñderet aliqd de bona spe forte rex noceret ei q̄z q̄z nō occideret ipz: iò dedit ei de⁹ qò rñderet.

Quarta ratio. Quartū fuit vt de⁹ faceret samaritas ꝓmptiores ad credenduz ℏ qñ eueniret: nā ipsa nocte fugituri erāt siri de castris ℣ vēturi erāt leprosi ad annūciādū ℏ in vrbe ℣ nō possent credere istud samarite sz putarēt siros ex industria fecisse ℏ vt caperēt samaritas. nunc ät cū helise⁹ ꝓnūciasset sequēti die futurā abundātiā qñ venirēt leprosi ℣ nunciarēt fugisse siros aliqualiter crederēt samarite putātes q isto mō ꝓpleri debebat qò dixerat helisēus. nā ℣ sic fuit eis difficile credere q siri vere fugissent quāto magis si nō denūciasset copiā futurā helise⁹.

Nō. 3. A Israelite q̄ modo crediderūt qò ℞ba helisei cōplerēt cū tūc eēnt in extrema inopia oiuz rerum. Rño. ¶ Quereť vlteri⁹ qd intelligebāt israelite futuꝝ eē ℞bis helisei. s. qūo cōpleret q deus daret sequēti die tātā abundātiā cū tunc eēnt i tanta calamitate vt filios comederēt. ¶ Rñdendū q istud erat admirabile valde ℣ vix cadebat sub estimatiōe alicui⁹: ℣ iò multi non credebāt q̄z q̄z helisēus hoc ꝓnūciaret: sicut pz de illo ꝓncipe q dixit si dñs fecerit ēt catharatas in celo nunqd poterit esse q loqueris. Aliqui autē credebāt q poterat hoc esse: ℣ tñ non putabant q̄liter fieret: qz non poterāt excogitare modū. non. n. poterat hoc intelligi fieri p abundantiā aquaꝝ a deo dandā: qz istud esset ad faciendū annū illū fertilē: ℣ tñ ad faciendū q sequēti die modius frumēti valeret vno statere nihil ꝓficiebat. Aliq ät poterāt credere q de⁹ mitteret eis mānā de celo sicut misit patrib⁹ suis l deserto cū eēnt in extrema famis angustia. exo. xvj. ℣ illo cibo allebant ad saturitatē: vt pz ibidē ℣ nu. xj. Et tñ hoc nō stat qz nō solum dixit helisēus q ventura esset abundātia sz q modius frumenti valeret vno statere: ℣ tñ si plueret mānā nō eēt ibi frumentū nec similia nec ordeum. ¶ Aliqui autez putarāt arbitrari q deus vellet pluere de celo farinā ℣ ordeum: ℣ hoc vr concordare verbis illius qui dixit ad helisēū si dominus fecerit etiam catharatas in celo nunqd poterit esse qò loqueris. ℣ poterat ista farina vel ordeuz esse nouiter creatū ℣ plueret illud intra ciuitatem sicut manna veniebat per mediū pluuie in circuitu castroruz exoď. xvj. ℣ hoc erat satis verisimile: quia sicut deus aliquādo pluuit carnes sup israelitas ad comedendum ita plueret sup eos farinā ℣ ordeū: pz ℏ. ꝑo. lxxvij. s. ℣ pluit sup eos sicut pluerē carnes ℣ sicut arena maris volatilia pēnate ℣ ceciderunt in medio castroꝝ eoruz circa tabernacula eoꝝ. ¶ Vel poterat esse q deus acciperet istā farinā ℣ ordeum ℣ mitteret de aliqua terra in vrbē samarie ℣ ibi caderet. Sic. n. fuit de coturnicibus quādo deus voluit dare israelitis coturnices ad comedendū: qz ventus egressus a dño trans mare detulit coturnices ℣ fecit cadere in circuitu castroꝝ hebreoꝝ nume. xj. ℣ hoc fecit deus bis: semel enim fecit dñs istud in monte synay cuz dixit Moyses vespere comedetis carnes ℣ mane saturabimini panibus: factū est ergo vespere ℣ ascendēs coturnix operuit castra exo. xvj. ℣ tunc erat populus in deserto syn: vt pz ibidē. Item aūt pluit deus coturnices pertentibus israelitis carnes cū essent in sepulchris cōcupiscentie. nume. xj. Modus iste verisimilis erat ad hoc q deus pasceret eos: ℣ tñ non conuenit lre: qz dr q venderet modius simile vno statere: si tñ deus plueret similaz ℣ ordeū non venderent: qz nullus esset dñs illoꝝ cū non plus laborauerat vnus q̄z alius ꝓ illo. ¶ Aliqui poterāt intelligere q angeli portaturi essent in samariam farinā ℣ ordeum sicut duo corui portabāt helie quotidie panē ℣ carnes manēti apud torrentē carith ꝓcedenti li. c. xvij. Vel sicut angelus dñi portauit helie vnū panē succinericium ℣ vas aque dormiēti sub iunipero e. li. c. xix. Sed ēt istud nō stat: quia tunc non venderet frumentum nec ordeū cum angeli ꝓ omnibus portarent. ¶ Aliqui poterant intelligere q hoc fieret p modū multiplicationis sz q aliqò modicū farine ℣ ordei mansisset in samaria saltē in domo regis: ℣ illud multiplicaret sicut multiplicatū fuit oleum quod erat in lechito mulieris sareptane ad verbū helie ℣ ydria repleta fuit farina nec defecit vsqz ad diē qua venit pluuia sup terrā: ꝓcedenti li. c. xvij. sic ēt multiplicatū est oleuz in lechito alterius mulieris ad verbū helisei ℣ repleta fuerunt inde multa vasa. ℟. iij. iste modus erat ꝓuenientior oībus ꝓcedentibus: nā in isto mō esset ordeū ℣ similia ad abundantiā ℣ ēt posset vendi qò non poterat fieri in modis assignatis supra. ℣ pz hoc qz si deus similā ℣ ordeū in domo alicuius samarite videbat ꝑstare spāliter beneficiū illi: iò posset vēdere vt infra magis declarabit. ¶ Sed adhuc dōm q iste modus nō ꝓuenit p oia: qz dixit helisēus in tpe ℏ cras modius simile vno statere erit in porta samarie in quo significabat obsidionē soluendā: nā dicebat q venderet in porta samarie: ℣ tñ dū erat ciuitas obsessa a syrijs non aperiebant porte ad hoc q ibi venderent aliq̄: iò opz q solueret obsidio ad hoc q ibi fieret fox rex venaliū. nullus tamen samaritarum intellexit istud.

¶ Si deus multiplicasset ordeū vel similia in domo alicuius in samaria an liceret ei vendere aliis: ℣ qūo tenea mur dare gratis ea q̄ a deo gratis accepimus. Nō. iij.

Quart⁹ modus.

Cōfutatio.

Quint⁹ modus.

Cōfutatio.

Sext⁹ modus.

Cōfutatio.

Nō. 4. A

Queretur vlteri⁹ qz supra tactū est de abūdātia quā deus missurus erat su ꝑ samariā si fuisset illa taliter q ordeū vel similia q̄ erant in domo alicuius samarite multiplicarent an liceret ei vendere aliis sub ꝓcio vel cogeret tradere gratis. ¶ Aliqs dicet q cogeret tradē sine ꝓcio: qz ista ē cā q̄ aliqs ꝓt vēdē ea q̄ bz. s. qz ꝓcio emit illa vr qz laborauit vt acqreret ea: ℣ tñ iste i cui⁹ domo multiplicaret ordeū ℣ similia nō laborauerat ꝑ eis nec illa emerat iò ñ poterat vēdē. Item xps dix matth. x. gratꝫ accepistis gratꝫ date: sz iste i cui⁹ domo fieret tal multiplicatio gratꝫ accipet qz sine aliq̄ labor ℣ ꝓcio: q tenebat dare gratꝫ. ¶ Rñdēdū q ℏ sūt duo dubia. ꝫ Primū an iste i cui⁹ domo fieret tal multiplicatio teneret dar aliis ò similia vr ordeo gratꝫ aut ꝑ pe-

Argumētū primum.

Secundū.

Rño. Primū dubium.

Secundū.

Ad primuz dubium.

Subdiui-sio.

cunia:qz posset dicere q nullo mō volebat dare sed volebat reseruare ad necessitates suas. Aliud est:dato q iste teneret succurrere inopie aliorum an teneret gratis dare vel p sola pecunia. ¶Ad primū dicendū q aut isti in cuius domo fiebat multiplicatio dicebat q erat ad releuādam famē suā t alioz aut nō:si diceret ei q pro se t pro aliis tunc dōm q tenebat dare gratis vel p pecunia. Si aūt nihil dicebat:aut sciebat q illa multiplicatio paulatim poterat consumi aut nō:sicut fuit de ydria t lechito mulieris sareptane:qz lechitus fuit repletꝰ oleo t ydria farina t q̄z̄q̄z quotidie comederet de oleo t farina nūq̄z minuebat ac si nūq̄z comedisset:p̄cedēti.li.c.xvij. Si in scō casu dōm q tenebat iste dare aliis gratis vel p p̄cio:qz alꝫ eēt inuidere eis t velle q pirent cū posset sine aliquo detrimēto suo t labore liberare illos a morte t nollet. Si pro mō nō videbat q teneret vendere aut dare gratis qz nesciret quādiu duratura eēt fames t forte nō sufficeret ei qz tūc habebat excusationē legitimaz volēs potiꝰ q aliꝫ pirēt fame q̄z q ipse. Dōm tñ q i casu dato quōcūq; eueniret tenebat vēdere salte:qz heliseus dixerat in tpe hoc cras modius simile erit statere vno in porta samarie.i.vendet p vno statere:t sic multiplicatio illa q̄ sequeret debebat limitari p̄z verba ꝓphete qz ver ba eius erāt ꝟba dei. ¶Scōm dubiū erat dato q iste teneret aliquo mō dare de simila t ordeo an teneret dare gratis vel posse vēdere. ℞ndēdū q aut i multiplicatiōe ista dicebat illi in cuiꝰ domo fiebat q erat p ipo solo siue q fiebat in fauorē ipsiꝰ soliꝰ:vel q fiebat in fauorē oium equaliꝫ vel nihil dicebat. Si eēt scōs modꝰ tenebat dare oibꝰ gratis qz l̄z bñficiū illud scm eēt i domo sua:tñ erat bñficiū gñale:vt p̄z ex verbis q̄ p̄supponunt:t iō fiebat ipse sicut minister illiꝰ bñficij dei ad b̄ q distribueret oibus nō tñ fiebat dñs ad hoc q venderet. Si eēt primus modꝰ dōm q licebat ei vēdere nec cogebat alicui dare gratis nisi eēt pauperimꝰ t in extrema necessitate:qz tūc ēt si nō esset bñficiū dei spāle s̄z alꝫ b̄ret ad vandū ei cibum tenebat sibi dare. Sic p̄z de muliere illa vidua i cuius lechito multiplicatū est oleū ita vt replerent multa vasa:nā ipsa nulli dedit gratis sed vendidit q̄ztū suffecit ad soluendū creditori suo t de reliquo sustētata est ipa t filij sui qz sic iussit heliseus. ℔.iij. Si āt eēt tertiꝰ modus dōm q poterat iste vendere:qz nō repugnabat rebꝰ istis collatis a deo vendi cū in aliquo casu licite vēderent. s.i p̄cedēti:t tñ beneficiū videbat hic eē soli p̄sone collatuz cū in domo sua fieret hoc t nō in domo alioꝝ iō poterat ipse vendere. nā nō est dubiū q si deus posuerit in arcba alicuius hois aurū t argentū multum homo ille sit dñs oium illoꝝ. s̄z q ꝟe dñs est p̄t alienare nisi sit aliqua res spāl̄is in q̄ sit p̄hibitio de iure alienare sicut in iurib⁹ p̄rimogeniture:t tñ farina t ordeū nō sunt p̄hibita vendi: iō si qs habuisset tūc farinā t ordeū in samaria deo dante illa t nihil dicēte licite poterat vēdere. ¶Ad primaz rōnē in ꝓtrariū dōm q rō potissima q̄ aliqs nō possit vēdere rē nō est qz p illa nō laborauit vel qz p̄ciū non dedit:qz tūc si qs inueniret aliquā rem q̄ nullius boni esset teneret illā gratis alīs cōicare:qz nō emerat eā nec laborauerat p ipsa nec proueniebat ei ex aliquo iure. t tñ falsum est:qz nō tenet plus illā rē cōicare quā alias p quibus laborauit cū equaliter sit verus dñs vtrarūq;. ēt cā potissima p q̄ l̄z alicui vendere rē non est qz p ipsa laborauit vl qz ipsaz emit. qz p̄t laborasse p illa t nō erit sua t sic nō poterit vendere. ēt poterit emisse illicite. s. cum mala fide vel a nō vero dño t non poterit vendere. s̄z cā pp quā aliqs nō p̄t vendere rē est duplex. s. qz ipsa est talis q̄ nō cadit sub p̄cio t repugnat ei de iure vēdi:vel qz ille q vendit nō est dñs. cause āt q̄ facit aliquē posse vēdere rē sunt alie due opposite. s. q res sit talis cui nō repugnet vēdi de iure:t q ille q vult vēdere sit dñs vl habēs vicē dñi. Dico āt hoc pp spūalia qz a nullo p̄nt vendi qz ipsa nō cadunt sub dominio alicuius nisi soliꝰ dei: dico ēt pp collatiōes spūaliū q̄ l̄z aliquo mō cadant sub dominio p̄latoꝝ t sacerdotū t sic sunt domini ipsaꝝ collationū l̄z non reꝝ q̄s ꝓferūt:tamē ipsas collatiōes etiaz vendere non p̄sit qz de iure p̄hibent. Dico ēt hoc pp bona q̄ veniunt de iure p̄rogenitureqz illa vere cadūt sub dñio p̄rogeniti:t tamē nō l̄z p̄rogenito vendere illa qz de iure p̄hibet cū sint annexa p̄rogenitureilliꝰ pgeniei. Dato q̄ q nō acquireret labore nec emeret p̄cio aliqs sa marita multiplicatōez ordei t simile q̄ fieret i domo sua a deo:qz tñ ordeū t simila nō vetabāt de iure vēdi t ipe efficiebat verꝰ domin⁹:qz illa deꝰ sibi conferebat poterat vendē t disponē de illis sicut alꝫ factuꝰ eēt si deꝰ nō ꝓtulisset sibi spāl̄r. Est tamē vnū. s. q si iste vēderet res illas tenebat dare de minori soro q̄z alꝫ dare posset si labore suo acquisiuisset. ró dīe est:qz sic deꝰ fecerat ei magnuz beneficiū dādo illa:ita ipe dēbat aliq̄ mō misereri aliorū nō exigēdo tantā pecuniā sic alꝫ exigeret. Sic p̄z de illo cui dñs suꝰ remisit decē milia talēta t ille torquebat aliū ꝙserūū suū qz ipse nō reddebat sibi cētū denarios quos dēbat:t dñs fuit illiꝰ posuit eū in carcere vt solueret totū debitū qō remissum fuerat ei qz nō remiserat alteri ꝙseruo:t sic vī q peccauit in ingratitudine:ita ergo q̄z̄q̄z isti deus ꝓtulisset simila t ordeū t ipse efficeret dñs illoꝝ:si tñ non misereret aliqualꝫ alys saltē nō exigēdo magna p̄cia peccaret in ingratitudine de hoc ℳatth.xviij. ¶Ad scōm dōm q ex illo dicto xp̄i. s. gratis accepistis t gratis date:nō sequitur q iste in cuiꝰ domo fieret ista multiplicatio teneret sine p̄cio dare:t ad illā auctē dōm q illud intelligit q ille q gratis accipit gratis dz dare. s. si iubeatur ei qñ ꝙsert res q gratis det illā:qz tūc non efficit ipe dñs s̄z ministrator. t ita fuit in ap̄lis:qz xp̄s dedit eis virtutē sanādi egritudines t eyciendi demones t suscitādi mortuos t in collatione dixit eis gratis accepistis gratis date ℳatth.io. t sic tenebant sub pena pcti mortalis nihil petere nec recipe p hac cā. Sic āt si deꝰ iussisset samarite in cuius domo fuit multiplicatio fcā q daret gratis oībus de illa simila t ordeo teneret dare sicut supra dictū est:si tñ nihil diceret ei de hoc poterat vendē. ¶Aliter p̄t dici ad auctem illā q ap̄li vetiti sunt recipere p̄cium p sanatiōe infirmoꝝ t p suscitatione mortuoꝝ quia ipsi nō erāt dñi istaꝝ operationū nec ipsi faciebant illas realꝫ aut instrumētalꝫ s̄z solꝰ deꝰ faciebat eas q ergo ipsi venderēt id qō non erat suū erat ꝓtra nām:cū p vēditionē dz trāsferri dñiū ab eo q dñs est. secus āt erat hic:qz frumentū t ordeū l̄z a deo traderent:tamē erāt res corporales t postq̄z tradebant trāsibāt in dñiuz eiꝰ cui tradebant s̄z verꝰ dominꝰ p̄t alienare nisi p̄hibeat de iure:q̄ poterat iste vendere simila t ordeū, ℔ro quo sciendū q res illa q̄ tradit gratis aut est aliqd corporale siue tpale sicut pecunia:t illa q̄ extimant pecunia aut nō. si primo mō dōm q q̄z̄q̄z a deo spāl̄r dent aliq̄ sine labore nr̄o possumus illa vēdere t quertere in alios vsus licitos t non tenemur alicui dare gratis sicut p̄z de oleo multiplicato miraculose in lechito vidue:qz illud vēdidit ex mādato helisei. ℔.iij. si āt sit aliqd spūale sicut ītelligē vel b̄re virtutē ad curādū morbos t faciendū alia aut illa fiunt miraculose aut nāliter. Si pro mō nō p̄t aliqd exigere nec recipe ex hac cā siue in collatiōe illiꝰ boni dicat ei q gratis det:siue nihil dicat. p̄z dīa ista:nā aliquādo deus dat virtutē aliqbꝰ faciēdi aliqd qō p ipsos nō fit sicut est in oībus miraculis. nam tradidit ptātē apl̄is suscitādi mortuos t sanādi leprosos:t tamē ista ptās nō erat in apl̄is:qz nō solū ipsi nō susceperūt eā s̄z ēt ipossibile erat q eis ꝙferret qz ptās suscitādi mortuū ē ptās infinita cū non sit minoris ptātis suscitare mortuū q̄z creare seculū. t tamē virtus infinita non p̄t cōicari subiecto finito. t ista est cā q̄re non p̄t alicui substantie create cōicari virtus creatiua. ergo non habuerunt realꝫ apl̄i potestatē suscitandi mortuos t ꝙsequenter ipsi non suscitabāt eos sed solus deus. q ergo apl̄i vellēt pecuniā p suscitatiōe mortuoꝝ t sanatiōe leprosoꝝ erat vēdere id qō deꝰ faciebat t non ipsi:s̄z hoc iniustū est ēt si nullus dicat t leges non p̄hibeant. t sic apl̄i peccarēt si exegissent aliquā pecuniā p his operationibus ēt si xp̄s non dixisset eis q gratis darent. nec dixit xp̄s gratis accepistis gratis date q̄si alꝫ nō essent obligati ad hoc faciēdū:s̄z ad magis declarādū

dixit:quia

B

Ad primuz argu.

C

Res quare vendi p̄t t quare non.

Ad secūdū argu.

E

Gratis accepistis et gratis date quō intelligitur.

Scōa solo.

Apl̄i peccarent si p̄ciū pro opatiōe miraculorum preciuz acciperēt.

dixit: qr verbū xpi magis certificat q3 rō nra nālis ēt si ipse nihil ꝓbet r nos ꝓbemus. Aliqñ át deus dat alicui miraculose aliqd cuius opatio nāliter fit: vt pote si deus ꝓferat alicui sapiētiā magnā subito in q̄cūqz arte miraculosum est: r tñ q postea ipse p sapiētiā illā intelligat vel operet nāle est. sicut si ꝓferat alicui miraculose sciētia totius medicine ad h̄ q postea sanet aliquos: nāliter operabit inquirēs r applicans illa q̄ iubet ars sibi collata: r tūc ꝛe illa opatio p ipm fit r nō p deū qr nālis est. r tūc dom q aut in collatōe illius iubet sibi q gratis oia faciat: aut dr q possit suscipere pecuniam: aut nihil dr. Si prio mō nō pt qcqz exigere: qr deus obligat eū ad hoc. Si scdo mō certū est q pōt cū hoc de⁹ exprimat. Si tertio mō dom q aut ad opationē illā requirit aliqs labor aut nō. si labor reqūrit pt p laboze illo aliqd exigere l3 p valoze opis non possit: qr cū oio gratis collatū sit gratis d3 impēdere ex illa pte q̄ gratuitū est. si át nō requiratur aliqs labor s3 solū occupatio: dom q si nō h3 ille vñ al's viuat pt petere sustētationē s3 nihil aliud. vt pote si deus dedisset homini grām ꝓfily miraculose efficiēdo hoiez rusticū subito sapiēte r ipse sciret rndere ad oia q̄ inquirerent nec oporteret studere ad rndēdū: qr tñ rndēdo expendebat tps poterat petere ab eis qbus rndebat victū cū ipse occupatus huic opi nō posset aliūde victū q̄rere. Simile p3. j. ad corinth. ix. de ꝑdicatoribus de qb⁹ dicit apls q qr semināt spūalia debēt metere tpalia: r sic ipsi qbus ꝑdicant tenent eis ꝓuidere r illi pñt petere ab eis l3 illi nō dent r l3 nō vt determinate debitū: tñ vt aliquo mō debitū. isti tñ nō possunt petere nisi ad sustentationē r nō ad hoc q ditteur: qr tūc euāgeliū eēt pp q̄stū: sustētatio tamē d3 esse pp euangeliū: ideo apostolus increpat valde illos qui ꝑdicabant ad abundantiā ventris r diuitiaz: vt colligit. j. ad corinth. ix. r ad philipen. iij.

¶ Heliseus an intellexerit quō deus prouisurus esset israelitis: r an necesse esset ad hoc q esset ꝓpheta q sciret modum illum: Nō. v.

Queretur vlteri⁹ an helise⁹ sciebat quō de⁹ puisur⁹ eēt israelitis sequēti die s. vt valeret modi⁹ simile vno statere. ¶ Aliqs dicet q in h̄ nō est dubiū: qr ad h̄ q aliqs sit ꝓpha op3 q intelligat oia q̄ dicit: iuxta illud Danie. 10. Intelligētia op⁹ est: in visiōe op3 q ille q est videns. i. ꝓpha intelligat ea q̄ dicit. ¶ Dom q istud nō est necessariū: qr poterat heliseus eē ꝓpha dñi r nō itelligē qs erat mod⁹ p quē de⁹ debebat ꝓuidere ppo. ¶ Sz q sciēdū q ad h̄ q aliqs sit ꝓpha op3 q itelligat ea q̄ dicit: r tñ istud itelligere stat tripl'r. Primū est q ꝓpha intelligat reuelationē. i. xba reuelatiōis siue illa dicant in sensu historico siue in pabolico r nihil vltra. Scdm intelligē est q intelligat reuelationez semp in sensu historico siue dicat in historico siue i pabolico. r tñ nihil vltra itelligat nisi quātū p xba illa itelligi pt. Tertiū est q intelligat nō solū id qd illa xba significāt in sensu historico: s3 ēt q intelligat qcqd deus p illa xba itēdit significare l3 illa xba hoc nō significēt h3 se. Primū ē itelligē solū xba ꝓphie r nō ꝓphiam. scdm ē itelligē vez sensuz ꝓphetie. tertiū est intelligē plus q3 p ꝓphetiā significet. Primū nō facit aliquē eē ꝓphām: sicut p3 de Pharaone q vidit somniū r nō itellexit Gen. xl. sic ēt fuit de Nabuchodonosor q vidit multa somnia r nullū intellexit dan. j. r. ij. r. iiij. ideo isti duo nō vocāt ꝓphete q3q3 somnia istoz essent q̄dā reuelatiōes a deo misse sicut p3 in ꝑdictis locis. Scdm intelligere facit aliquē eē vez ꝓphām r sufficiētē. Tertiū facit nō solū ꝓphetā s3 abūdātissimū ꝓphetā de his declaratū est satis ꝑcedē. i. li. c. xiij. in q̄dā qōne. De heliseo át applicanda sunt ista. nā prim⁹ mod⁹ itelligēdi eēt in eo si de⁹ dixisset ei istō i q̄dā methaphoza vel pabola r ipse itellexisset pabolā illā ad lram s3 nō intellexisset sensum historicū quē de⁹ intēdebat facē p illā: r tūc nō eēt helise⁹ ꝓpha quātū ad h̄. r de hoc intelligit illud daniel. io. s. intelligētia op⁹ est in visione. i. ad hoc q aliqs sit ꝓpha op3 q intelligat qd de⁹ velit significare p xba vel p visiones. r qr deus ostēdebat danieli multas visiones quaz ipse nō itellige bat sensum: de⁹ mittebat gabrielē ad eū vt declararet ei dicēs gabriel fac itelligē istā visionē danieli. dani. viij. r tūc daniel icipiebat eē ꝓpha: r ꝓp h̄ dixit itelligētia op⁹ est in visiōe. i. anteq̄z intelligerē nō erā ꝓpheta r postea fui. Scdm intelligē erat in ꝓphetia ista q sicut de⁹ reuelabat heliseo saturitatē futurā crastino: ita ipse putaret q crastino futura erat r sic reuelaret ppo. Tertiū intelligere erat q deo dicente heliseo futurā esse abundātiam crastino: nō solū ipse intelligeret illā futurā s3 ēt intelligeret ꝓ quē futura erat r qs modus inducēdi illā eēt r an posset aliquo mō ipediri r sic de aliis circūstātiis. Dom q scdm intellexit Heliseus: r dato q nō intelligeret. tertiū esset ꝓpheta intelligē tñ ꝓ quē r q̄liter euentura eēt ista abundātia ptinebat ad tertiū modū: iō poterat heliseus nescire illud r sic eēt dubi⁹ de mō sicut qlibet israelita. Sic p3 de multis aliis ꝓphetis qbus deus aliq̄ reuelabat: r tñ circa multas circūstātias illius rei reuelate ignorabāt sic fuit de Moyse cui deus dixit q nō introiret in terrā chanaā nu. xxvij. r itellexit h̄: tñ nescit an h̄ posset euitari: iō postea orabat dñm frequēter vt pmitteret intrare illuc quousqz de⁹ ei dixit ne loquaris vltra ad me de hac re deu. 3. si tñ Moyses a pncipio sciuisset q de⁹ p̄m certitudinē dixerat sibi q nō possit introire in terrā chanaā nunq̄z ꝓ hoc orasset qr crederet se frustra orare: erat tñ Moyses ꝓpha excelētissimus. Sic ēt fuit de Samuele cui de⁹ dixit q Saul nō regnaret i israel s3 traderet regnū suū alteri: r tñ nesciebat samuel an deus dixisset hoc p3 firmitudinē ꝓpositi r an posset reuocari: iō orabat semp vt de⁹ nō aufferret ei regnū. s. j. lib. xv. c. Sic ēt Joel dixit israelitis de bruco r locusta vēturi sup terrā postea tñ dixit eis q peniterēt r subiunxit: qs scit si q̄uertat r ignoscat dñs r relinquat post se bñdictionē Joel. 2. idē ēt fuit in helia qñ petiuit Heliseus ab illo q accipet spūm eius duplicē. Rndit Helias rē difficilē postulasti attn si videris me quādo tollar a te erit qd̄ petisti si át non videris non erit. s. 2. r sic deus reuelauit hoc Helie: tamen ipse determinate nesciebat an helise⁹ acciperet spūm ꝓpheticū vel nō. Idē ēt accidit heliseo qr dixit ipse regi israel q ꝑcuteret in terrā sagitta sua r q sic ꝑcuteret siriā r tunc ꝑcussit rex ter solū r cū cessasset: dixit Heliseus: si ꝑcussisses qnquies aut sexies siue septies ꝑcussisses siriā vsqz ad ꝓsummationē: nūc át tribus vicibus ꝑcutes eam. j. 13. r sic heliseus sciebat q rex israel ꝑcussurus erat siriā quotiens ꝑcuteret in terra nesciebat tñ quoties ꝑcussurus esset: iō quādo cessauit ꝑcutere dixit ei q ter ꝑcuteret siriā: sic ergo in multis alijs de⁹ reuelat aliquid ꝓphete r non reuelat circūstātias ꝑticulares eius r sic poterat esse hic. ¶ Queret vlteri⁹ dato q heliseus eēt ꝓpheta in h̄ r posset nescire de mō q de⁹ volebat ꝓuidere an ꝛe scuerit. ¶ Respondēdū q non ꝓstat an sciuerit: dom tñ satis esse verisimile q sciuerit: qr de⁹ solebat heliseo reuelare pfecte ea q̄ reuelabat. Itē apparet qr heliseus nō solū dixit abundātiā futuram s3 aliqualiter expressit modum inquantuz dixit duo modij ordei stare vno erunt: r sic in quantū noiabat ordeum r similam r non ponebat alios modos: videt q ipse sciebat q de castris sirie ducenda erāt ista cum non dixerit q deus daret abundātiā solū s3 noiauit ordeum r similam. ¶ Itē p3 qr dixit q ista venderent p qd̄ p3 q ipse sciebat q non debebat deus illa mittere mircaulose sicut coturnices vel māna s3 capiēda erāt a ppo iure suo ita vt vēderent: satis ergo declarabat q eēt h̄ de castris sirie. ¶ Itē p3 hoc efficacius qr dixit q vēderent in porta samarie s3 istud significat q aufferēda erat obsidio: qr al's nō possent vendi aliq̄ res apud portā samarie cū hostes starēt in circuitu vrbis: erat tñ in samaria foz rerum venaliū in q̄dā area magna siue platea q̄ erat extra vrbē circa portam r illuc conueniebant homines ad collocutiones r gaudia r etiam rex ibat illuc sepe r sedebat in loco illo tanq̄z in publico: sic patet ꝓcedenti. lib. c. vltimo. r. ij. parali. xviij. cuz dr rex át israel r Josaphat rex Juda sedebat vnusquisqz in solio suo vestiti cultu regio in area iuxta hostium porte samarie: ergo extra erat

Nō. 5. a

Rño.

Propham intelligere qō dicit tripliciter itelligitur.

Primo.

Secundo.

Tertio.

An ꝑdicatores r doctores sacre scripturē possint docere p precio.

Nota ꝓtra ꝑdicatores modernos.

Nō. 6. a

Licet non ꝓstet Heliseū sciuisse modū futurē abūdantie an credendū ē q sciuerit.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

locus ille in quo ista fiebant.ꝛ si aliqs dicat ꝙ erat locus iste rex venaltū apud portā samarie:ꝛ tamen erat intra vrbē:dicendū ꝙ non stat:quia locus ille vocat area vel pratum ideo extra vrbē erat:maxime cū dicatur ꝙ erat iuxta portam. ¶Jtē pz hoc quia cum quidaz dixisset ꝙ non fieret hoc etiam si catharate in celo eēnt:dixit ei heliseus videbis ꝛ non comedes de eo:in quo colligitur ꝙ ipse sciebat ꝙ illi qui portaturi essent similam ꝛ ordeum de castris conculcarent ipsum:ꝛ sic ipse videret similam sed moreretur ꝛ non comederet de illa.ex quolibet ergo istoꝝ vel saltē ex omnibus similis sumptis colligitur ꝓbatio.ſ.ꝙ deus declarauerat heliseo modū quo ista saturitas ventura erat.(Rñdens vnius de ducibus.)hic ponit infidelitas illius qui nō credidit ꝙ deus daret sequēti die labundantiaz:in hebreo dr(rñdens maior tertius)intelligūt hebrei ꝙ erāt tres ꝓncipes.ſ.rex maior ꝛ inde alius princeps domus sue ꝛ postea tertius ab eo ꝛ sup manū istius rex incūbebat.vocat aūt vnus de ducibus in lra nra nō exprimēdo ordinē illoꝝ(sup cui° manū rex incūbebat).ſ.rex qñ ambulabat ꝛ stabat incūbebat sup manū istius:non qdē ex impotētia qsi se tenere non posset sz qr ista erat ꝙsuetudo regū antiquitus ꝙ pp reuerētiā honoris regalis ipsi mouerēt innixi sup alios. Sic pz de Benadab rege sirie:nam ille in ambulando incūbebat sup manū Aman ꝛ ēt qñ adorabat in tēplo: vt pz.ē.v.ꝛ ibi declaratū est.pz etiā hoc in consuetudine mulierū qr sic dñe magne incedebant innixe sup aliquas ancillas:sicut pz de hester quādo intrauit ad regē assuerum hester.xv.ꝛ volunt aliqui ꝙ reges antiqui pre teneritudine ꝛ delicijs se portare non poterant sed sup alios innitebant:non est tn intelligenduz ꝙ sic fuerit de Joran:qr ipse erat vir asper affligens carnē suaz cū vteretur cilicio circa eam:ꝑcedenti.c.sed ꝓpter honorē regalē sup alios innitebant(homini dei ait).i.rñdit Heliseo qui erat homo dei(si dñs fecerit etiaz catharatas in celo nunqd poterit eē qđ loqueris.)Jn hoc nō solū ille dux erat incredulus sz ēt aliqualiter increpabat heliseū tanqz mendacē dicēs ꝙ istud nullo mō erat verisimile ēt si dñs faceret catharatas in celo.q.d.nō erat alius modꝰ ꝓpinquior ad faciēdū istud qđ dicis qz ꝙ deus aperiret catharatas in celo ꝛ mittat farinā ꝛ ordeū:sz ēt si sic fecerit non vr ꝙ possit cras tam paruo ꝑcio valere simila ꝛ ordeum. ¶Quereť ergo dixit iste dux de apertione catharataꝝ celi. ¶Rñdendū ꝙ iste modus loquēdi est sacre scripture ꝛ erat frequētatus inter antiquos:nā putabāt ꝙ illa q̄ deus mittebat ad nos.ſ.pluuiā ꝛ alia bona erāt in celo recondita in thesauris dei:ꝛ qñ ipse volebat aperiebat celū ꝛ emittebat pluuiam vel alia bona.sic pz deut.xxviij.ſ.apiet dñs thesaurū suū optimū celū vt tribuat pluuiā terre tue tpe suo.ꝛ qñ non veniebat pluuia dicebāt deus claudere celū vt nō descēderet:sic pz deu. xj.ſ.cauete.ne forte decipiaī cor vestrū ꝛ recedatis a domino iratusqz dñs claudat celū ꝛ pluuie nō descēdant.ꝛ qñ erat maior penuria aquaꝝ ita vt nulle oīno descenderent:dicebāt celum fortissime clausum ꝛ induratū sicut ferrum ꝛ es ita vt nullo mō posset aperiri ad mittendū pluuiā leui.xxvj.ſ.daboqz vobis celū duruz desup sicut ferrū ꝛ terraz eneam ꝛ deut.xxviij.dr:sit celū qđ supra te est eneū ꝛ terra quā calcas ferrea.Cū vero deus mittebat pluuiā dicebāt aperire celū:ꝛ tn qñ mittebat valde multā pluuiā dicebāt apire catharatas celi sicut fuit in diluuio.Gen.vij.ſ.rupti sunt oēs fontes abissi magne ꝛ catharate celi aperte sunt.ita ēt qñ deus mittebat pluuiam abundantissimaz ad cultum terre ꝛ alia bona ad vbertatē magnā:non solū dicebāt apire celū sz ēt catharatas: vt pz Mala.iij.ſ.inferte oēm decimā in orreū meū ꝛ sic cibus in domo mea ꝛ ꝓbate me sup hoc:dicit dñs si nō aperuero vobis catharatas celi ꝛ effudero vobis benedictionē vsqz ad abundantiā ꝛ sic qr dixit de benedictione mittēda vsqz ad abundantiā dixit aperiendas catharatas celi aks dixisset solū aperiendū celū.ita vt putauerunt israelite ꝙ māna qđ māducauerūt in deserto realiter descēderet de celo ꝛ angeli fabricarent illud. Sic dr ꝙsi in methaphora ps.lxxvij.ſ.ꝛ mādauit nubibus desup ꝛ Januas celi aperuit ꝛ pluit illis māna ad māducandum ꝛ panē celi dedit eis:ꝛ sic dicit ꝙ ille panis erat in celo ꝛ ꝙ aperte sunt ianue celi ad dandū panē illū:sz ianue ꝛ catharate idē sūt.ita ergo putauit iste dux.ſ.ꝙ ēt si deus daret maximā abundātiā quā dare poterat.ſ.aperiendo catharatas celi nō posset istud euenire:ꝛ nō mirabat ꝑcipue iste dux ꝙ deus dare posset abundātiā sed ꝙ existētibus eis hodie in extrema penuria in crastino haberēt vbertatē maximā.ſ.ꝙ duo modij ordei valerēt stare vno.nā nō videbat ad ꝫ aliquē modū ꝓuenientez. nō.n.cogitabat de fuga sirorꝝ ꝛ de castris eorꝝ spoliādis: qr tunc verisimile erat qđ dicebat heliseus ꝙ ait(videbis oculis tuis ꝛ inde nō comedes.)rñdit ei heliseus tu nō credis:ꝛ tn tu videbis ꝛ nō comedes de illo.hoc aūt scm est qr sequēti die iste dux positus fuit in porta a rege ad custodiendā illam ꝛ vidit ducentes ordeuz ꝛ similā: ꝛ tamen ipse conculcatus a turba in porta perijt ꝛ non comedit de illo.

¶An iste dux fuerit occisus qr nō credidit verbis Heliseī vel propter aliam causam.Et an tenebatur credere Heliseo. Qō.viij.

Queretur an iste dux occisus fuit qr nō credidit verbis heliseī vel pp aliaz cām. ¶Rñdēdū ꝙ posset dici eum mortuū eē pp incredulitatē. Aliqs tamē instabit:qr ad hoc ꝙ iste occideret ꝑ hac incredulitate oportebat ꝙ peccaret valde:qr cuz mors sit extrema penaꝝ:necesse est ꝙ inferat solū ꝑ magno pctō:ꝛ tamē iste nō vr peccasse nō credēdo heliseo. qr ad hoc ꝙ teneret aliqs credere ꝓphete requirebant duo.ꝓmū ꝙ ꝓstaret illū eē ꝓphetā.scōm ꝙ ꝓstaret eū illa vice ꝓphetice loqui.nā dato ꝙ aliqs ꝓpheta eēt:tamen non loquebat oia verba sua ꝓphetice sed solū quādo deus eū mouebat:iō oportebat ꝙ quādo diceret:hec dicit dominus:ꝓbaret ꝙ illa deus sibi revelauerat:ꝛ ꝓbato isto scō probabat primū.de Heliseo aūt cōstabat primū.ſ.ꝙ esset ꝓpheta:qr multa iam ꝑdixerat in israel ꝛ miracula fecerat que notoria erant in toto israel.ꝛ tamen scōm non ꝓstabat nec ꝓstare poterat nisi ꝑ aliqō signum qō ꝑmitteret:ꝛ si illud eueniret ꝓbabat ꝙ deus locutus fuerat:si aūt nō eueniret deus nō fuerat locutus ꝛ ꝓstabat ꝓphetā fuisse mendacē:vt colligit deut.xiij.et xviij.heliseꝰ tamē nō ꝑmisit aliqō signū ad hoc ꝙ crederet sibi istud:iō nō obligabant credere israelite:ꝛ sic nō peccaret ille nō credēdo. ¶Rñdendū ꝙ nullus de vrbe samarie obligabat credere ꝙ istud qō dicebat heliseꝰ futurū eēt vel ꝙ heliseus audiuerat hoc a domino:ꝛ tamē tenebant credere ꝙ hoc futuꝝ eēt si heliseo dominꝰ dixisset:qr deus poterat facē illud ꝛ maiora.iste āt dux nō solū fuit incredulus verbo heliseī sz magis fuit incredulus potētie dei putās ꝙ deus nō posset hoc facere.naz si fuisset incredulus solū ℵbis heliseī:dixisset:deus nō revelauit tibi hoc:ꝛ tamē nō dixit de ℵbis heliseī an dicta eēnt a deo vel nō:sz solū locutus est de possibilitate facti dicēs ꝙ ēt si deus aperiret catharatas celi non posset fieri qđ dicebat heliseus et hoc manifeste erat ꝓtra potētiā dei.ſ.ꝙ q̄z deus faceret quodcūqz vellet nō posset esse verbū heliseī vez:ꝛ tamē si iste nō poneret aliquē defectū in potētia dei posset ꝓpleri ℵbū heliseī:qr nihil posset reperiri quātūcūqz difficile qđ deus facere nō posset: peccauit ergo nimis dux iste ꝓtra deū:iō satis ℵsimile est ꝙ pp istud deus ei mortē inflixerit. ¶Sed adhuc dicet aliqs ꝙ ēt si nō locutus fuisset iste ꝓtra deū ꝛ tamen non credidisset verbis Heliseī etiaz si non ꝑmitteret signuz:peccaret ꝛ deberet puniri.sic patet in Zacharia patre beati Joānis cui apparuit Angelus ꝛ dixit ex parte dei ꝙ cōciperet vxor sua filium ꝛ non ꝑmisit aliquod signum ad probandū veritatē huius:quia tamē dixit Zacharias:vnde hoc sciam:petens signū ꝑcussus est a deo: nā dixit ei Angelus ecce eris tacens ꝛ nō poteris loqui vsqz in diem quo hec fiant:Luc.j. ¶Dicendū ꝙ non est simile de Angelis ꝛ de prophetis quia angeli boni non possunt mentiri:ideo si aliquid ꝑnunciauerint nobis ex

parte dei

Quita rō.

† Littera hebraica.

† Regū antiquoꝝ ꝙsuetudo.

Qō 7. A Quare dixit dux de aptione catharataꝝ celi.

Rño. Janue ꝛ catharate celi idē sunt.

Modus loquēdi vsitatissimus in sacra scriptura.

Qō 8. A Rño. pria ad qōnē.

Cōfutatio.

B

Obiectio.

Rño.

Solutio.

Nullo q̄ teneꝫ credere ꝓphe loquēti ꝛq̄o angelis.

parte dei sic verum est vt ipsi dicunt: ꝓphete tñ sunt hoīnes ꝛ pñt dicere deum sibi locutū cum deus locutus eis nō fuerit: sicut ꝑ Jere. xiij. ſ. dixit dñs ad me falso ꝓphete vaticinant in noie meo non nisi eos ꝛ non precepi eis nec locutus sum ad eos. Jdeo ad hoc q̄ teneamur credere ꝓphīs op̄ q̄ sciamus eos missos a deo: ꝛ istud non pōt ꝙstare nisi ꝑ signū q̄d ꝑmittant: ideo deus dedit ꝓphetis q̄ ꝑmitterent signa deuſ. xiij. ꝛ. xviij. ꝛ sic non peccabunt non credentes ꝓphetis quousq̄ signa dederint. Jn angelis autē non est istud: iō non credentes eis semp peccant ꝛ debēt puniri quā q̄ non ꝑmittant signa. Sic enim fuit de Zacharia. vnum tamē est in angelis: q̄r quādo angelus apparuerit alicui ꝛ reuelauerit aliquid ex pte dei non tenet credere illū esse angelum bonū ſ̄ pōt opinari q̄ sit angelus malus ꝛ ꝙsequēter non tenet credere verbis eius: ꝛ hoc quia sepe sathanas transfigurat se in angelū lucis. ij. ad chozinſ. xj. ꝛ ob hoc beatus Joānes iussit non credere eis q̄ essent antec̄ ꝓbarent ſ. carissimi nolite oi sp̄ūi credere ſ̄ ꝓbate sp̄ūs si ex deo sint. j. Jo. iij. post q̄ tñ aliquis crediderit angelū dei esse qui sibi loquit tenet credere verbis eius alioquin peccat mortaliter. sic fuit de Zacharia q̄ non dubitauit Gabrielē esse angelū missum a deo ad se: dubitauit tñ an verū eēt q̄d dicebat: iō peccauit ꝛ factus est mutus. Scō pōt rñderi ad principale quesitū q̄ iste dux moriturus erat sequēti die siue hret illā incredulitatem siue non. ꝛ hoc ꝓpter alia peccata ꝛ sic siue denūciaret ei Heliseus mortē siue nō semp moreret: q̄r tñ fuit incredulus potentie dei venit ad ꝓpositū vt loqueret ei Heliseus increpando ipsum ꝛ prenunciauit ei mortē in crastino quā ex alia causa habiturus erat. Sic enim factū est de Samuele ꝛ Saule: ná samuel dixerat sauli q̄ dñs abiecerat eum ne esset rex sup israel: ꝛ cū recederet samuel tenuit eum saul orans ne recederet ꝛ a casu rupit saul extremitatez pallij samuelis vt teneret eum: ꝛ tunc dixit Samuel scidit dñs regnū israel a te hodie ꝛ tradidit illud proximo tuo. ē. j. li. c. xv. ꝛ sic mox vt Saul rupit palliū samuelis dixit samuel scidit dñs a te regnū israel: ꝛ tñ manifestus est q̄ non meruit Saul scindi a se regnū israel: q̄r ipe rupit palliū samuelis cū in hoc non peccasset: sed dixit sibi samuel tunc: scidit dñs regnū israel a te: q̄r veniebat ad propositū ſ̄. sicut ipse sciderat palliū samuelis. ita ergo potest dici hic: q̄ ex alijs causis deus dispoſuerat occidere istū ducem cras: ꝛ tñ quia nunc venit ad ꝓpositū propter incredulitatē suam denunciauit ei Heliseus mortē.

Nō. 9 A Quare dicit⁹ est dñs q̄ videret oculis suis ꝛ ñ comederet.

Rño. Prima rō. Scōa rō. Jnfortunium maximum apud antiquos.

Prima tñ solutio rōnabilior est. ſ. q̄ ꝓpter istā incredulitatē q̄ erat directe contra deū occisus fuerit cuj⁹ nimis in hoc peccaret. C Quereſ vlterius dato q̄ iste occideret in penam incredulitatis: quare dictū est ei q̄ ipse videret oculis suis ꝛ non comederet. C Dicendū q̄ deus potuerat eum occidere illico vel die ipsa antec̄ veniret copia illa: ꝛ tñ voluit q̄ iste videret illā ꝓpter duo. Primo vt ꝙnceret nequitia eius: q̄r ipse dixerat q̄ hoc nullo mō posset accidere ēt si deus aperiret catharatas celi: iō nunc deus voluit ostendere ei q̄ ēt non apertis catharatis celi poterat istud euenire. Scōm fuit ad maiorem eius angustiam. ſ. vt videret tps leticie ꝛ non frueret illo comedēdo aliq̄d de fertilitate cū tādiu sustinuisset famē. ꝛ istud reputabat magnū infortunū apud antiquos. ſ. q̄ aliq̄s hret ante se bonū ꝛ p̄iusq̄ inciperet frui illo moreret. ꝛ ob hoc deus iubebat q̄ illi q̄ acceperant spōsas ꝛ nondū ꝙsumauerant matrimoniū non irent ad bellum ne morerent ibi: ꝛ alij acciperent spōsas eoꝝ. ꝛ qui plantauerāt vineas ꝛ nondū comederāt de fructu eaꝝ: ꝛ qui edificauerant domos ꝛ nondū ceperant habitare in eis redirent de bello si illuc irent ne morerent ibi: ꝛ alij ꝑ frueren vineis ꝛ domibus eorum: deu. 20°. ꝛ sic iubebat hoc quia valde magnus dolor erat hre p̄incipiū gaudendi ꝛ nō gustare aliq̄d de gaudio. ita erat h: q̄r cū sustinuissent oēs samarite tātā famē ꝛ nūc viderēt abūdantiā nimiā q̄ aliq̄s videret abūdātā ꝛ nō comederet de illa reputaret magnū infortuniū ꝛ eēt magnus dolor. ꝛ q̄r si iste moreret añq̄ videret copiā magnā duci de castris ſyro rū nō putaret se iformatū: q̄r nō crederet vēturā eē vbertatē sicut dixerat heliseus sed potius arbitraret se quasi felicem: quia ꝑ mortē eripiebat de multis angustijs q̄s tolleraturus esset in fame diuturna sicut ipse putabat: iō ad complementū doloris sui deus fecit q̄ nō moreretur vsquequo videret simila ꝛ ordeum vendi in porta samarie. C Quereſ vlterius cū deus permiserit isti videre vbertatē illā dato q̄ occisurus esset eum in illa die quare nō ꝑmisit ei q̄ comederet de illa. C Rñdendum q̄ hoc fuit ꝓpter duo. Primo q̄r iste erat indignus comedere de abundantia illa quā deus dabat: quia ipse credidit q̄ deus non posset dare illā: iō dignū erat vt ipse non comederet de illa vt sic in eo in quo peccauit torqueret. sic ēt deus sepe facit p̄iuando nos illis bonis q̄bus nos p̄iuamus eū. ſ. si nos p̄iuamus eū sapientia ipse etiaj p̄iuat nos sapientia. ꝛ si nos p̄iuamus eum ptāte circa aliquā rem ipse quoq̄ p̄iuat nos ptāte in eadē. De sapientia p̄: quia gentiles antiqui dixerunt deuj non cognoscere facta humana nec regulare illa: iō deus tradidit eis defectum sapiētie: sic ꝑ ad ro. j. ſ. ꝛ sicut non ꝓbauerūt deuj hre in notitiā tradidit illos deus in reprobum sensuj vt faciant ea q̄ non ꝙueniunt. De potentia ꝑ. quia siri dixerunt q̄ deus israel non est deus vallū sed montiū ideo q̄ non posset adiuuare cultores suos in vallibus ꝛ ob h deus abstulit siris ptātē resistēdi. ſ. q̄ c̄q̄ multo plures essent q̄ hebrei ꝛ possent destruere illos deus fecit q̄ fugerent a facie illoꝝ ꝛ non auderent resistere eis: p̄cedēti li. c. 20°. ſ. hec dicit dñs q̄r dixerunt siri deus montium est dñs ꝛ non deus vallium dabo multitudinē omnem hāc grandē in manu tua. Sic etiā Senacherib rex assiriorū dixit q̄ non posset deus israel liberare israelitas de manu sua: ꝛ deus fecit q̄ ipse non posset liberare gentē suā de manu eius. j. xix. ꝛ Jsa. xxvij. ita hic iste nō credebat deum posse dare tantā fertilitatē in breui etiam si aperiret catharatas celi: ergo deus debuit eū p̄iuare potestate comedendi ꝛ sic vidit ꝛ comedere ꝙcupiuit sed nō valuit. C Sed dicet aliquis q̄ deus debuit ꝑmittere isti q̄ comederet ꝛ illico occidere eum. sic. n. fecit israelitis qui murmurauerunt p̄o carnibus: nā dedit eis deus carnes ꝛ dū comederent eas mortui sunt nume. xj. ꝛ ps. lxxvij. C Dicendū q̄ non debuit iste dare ad comedendum de abundantia illa: q̄r non fuit simile de peccato istius ꝛ de pctō israelitaꝝ: nā illi credebant q̄ deus poterat eis dare carnes: ideo murmurabant ꝙtra Moysem ꝛ flebant petētes carnes: non ergo peccauerunt contra potentiaj dei ſ̄ peccauerūt illicite petēdo: iō deus vt puniret eos in eo in quo delinquebāt non debuit eos p̄iuare desiderio suo ſ̄ debuit facere q̄ desiderium suum eēt eis dānosum: iō deus dedit eis carnes ad abundātiā ita vt exirēt p nares eoꝝ ꝛ verterent in nauseaj: ꝛ tñ ante quā desinerent comedere cibus ille fuit eis damnosus: q̄r percussit dominus plaga magna ꝛ mortui sunt omnes qui desiderauerant cibū nume. xj. ꝛ ps. lxxvij. iste aūt dux non peccauit importune petēdo sed potius peccauit nō credēdo q̄ deus dare posset talē abundantiā: iō debuit puniri in ista ipotētia: ita q̄ videret ꝛ nō posset comedere.

Nō. 10. A Quare nō ꝑmisit deꝰ q̄ comederet dux de illa.

Prima cā.

B Priuat nos sepe deꝰ illis bonis q̄ bus eū p̄iuare volumus ꝛ q̄re.

Scōa cā.

Scōa rōnis ad q̄nē.

C

Nō. 11. C Dubitatio Solutio.

† C Quatuor ergo.) hic ponit scōm huius. c. in quo p̄enunciata ꝑ Heliseū executiōi traduntſ: fuerūt āt duo p̄nūciata. ſ. abūdātie inductio ꝛ infidelitatis punitio: iō p̄o abundātia inducta describit. scōo infidelitas ducis punitur: ibi: postro rex. Circa p̄imū dr (q̄tuor ergo viri erāt leprosi) scriptura facit mentionē de istis leprosis: q̄r per eos denūciata fuit abūdātia in samaria ꝛ alſ potuissent multis diebus manere samarite clausi in vrbe ꝛ perirēt fame ꝛ in castris ſyrorum nullus esset.

†

Abūdātia nūciat ꝑ quatuor leprosos.

C Qui erat isti leprosi qui erant ad portaj samarie ꝛ an essent Giezi ꝛ filij eius.

Nō. xij.

Qō 12. A

Rño Ra. sa.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Somnia ꝛ fictiões iudeoꝝ absq; vlla róne ꝛ colo' vnde sicut errāt in ístis clarissimis facílius errabūt í subtilissimis sicut í mā trinitat; ꝛ mes sie ꝛc.

Queretur de ístis leprosis q erāt: Rñdet Ra.sa.ꝛ bebrei q ísti erāt Giezi ꝛ tres filij sui.motiuū āt suū est:qꝛ Giezi pcussus fuerat lepra ꝓ simonia:ꝛ nō solū ipe ſ3 et filij sui:cū dixerit beli seus lepra Naamā adherebit tibi ꝛ semíni tuo in sempiternū.ſ.v. Sed ístud est figmentū hebreoꝝ:multa enim alia fingūt q̄ nullū hñt colorē:nā certū est q alij erāt leprosi in ísrael pter Giezi q possent eē ad portā samarie. Jté nō solū nō est verisimile hoc ſ3 et nullo mō stat:qꝛ dicítur hic q erant q̄tuor viri leprosi:ꝛ tamen filij Giezi non erant viri.nam dato q Giezi haberet filios magnos tunc qñ peccauit:manifestū est q illi nō pcuterent lepra sed solū filij q postea nasciturí erāt:qꝛ ad illos ptinebat pctm̄ prís ꝛ nō ad pcedētes q iam erāt viri existētes extra ptātē paternā.nā tūc filius punit ꝓ pre qñ bonum vel malū ipsius nō est suū ſ3 prís sui:ꝛ ístud est qꝛ tunc nō vident ꝓ se eē entia ſ3 tāq̄ ptes prís:sic dicit aristoteles.v.ethicoꝝ filíus est ps prís donec fit pelicon.i. magnus:ꝛ tñ qñ magnus est iam nō est ps prís ſ3 bonuꝫ ꝛ malū príncipaliꝫ sibi euenit ꝛ nō prí iō in illa etate nō puniunt filij ꝓ pribus.solū ergo nascerent leprosi filij q̄s postea hret Giezi ꝛ nō illi quos iam genuerat:ꝛ tñ interim pcussus quo Giezi pcussus est lepra ꝛ ístud fuit modica distātia:qꝛ et si totū regnū regis Joram in quo ísta acciderunt esset dría pcussionis Giezi ad obsidioné istā ꝛ famē:filij ab eo geniti non possent esse in tpe ísto nisi decē vel vndecim annoꝝ:qꝛ Joram solū regnauit duodecim annis.ſ. iij.nō ergo poterāt esse viri filij Giezi:ꝛ tñ hic dr q erāt q̄tuor viri leprosi ergo non erāt giezi ꝛ filij sui ſ3 aliqui alij:nam multi valde leprosi erant in ísrael tpe ísto:sic p3 luc.iij.cū dixit xps multi leprosi erāt in ísrael sub Heliseo ꝓphēta ꝛ nemo eoꝝ mundatus est nisi Naamā sirus (iuxta itroitū porte).ſ.erāt eꝝ vrbē iuxta introitū ei⁹:nā ſm legē leprosi manere debebāt extra vrbes vt nō cóicarēt alijs hoibus ꝛ inficerēt eos leui.xiij.ꝛ nunc ſ3 eēt tps belli manebāt ibi ꝛ firi non nocebant eis qꝛ erāt viri pauperes ꝛ miserabiles(q dixerunt adinuicez qd hic eē volumus donec moriamur).q.d.inutile nobis est manere hic qꝛ moriemur fame cū nullus eis ꝓuideret ibi. q̄ſq̄ leprosi mouerent ad iniendū ístud ꝓsiliū vrgēte fame:tñ deus mouit eos ſpāliter ad hoc ꝓsiderādū qō p3: qꝛ diebus prioríb⁹ ſ3 fame ꝑmerent nūq̄ hoc cogitauerūt:ꝛ nocte illa q̄ fugerūt firi de castris inierunt consiliū ístud:qꝛ deus mouit eos vt irent ad castra ꝛ viderēt fugisse hostes denūciarētq; in samaria qꝛ aliogn potuissent manere multís dieb⁹ samarite sine cibo ꝛ morerent puta rentq; se obsideri ab hostib⁹:ꝛ tñ castra eēnt vacua(siue ingredi voluerimus ciuitatē fame moriemur).i.si intrauerimus illuc moriemur fame cū ceteris q ibi sunt qꝛ nō sunt cibi in vrbe(siue mānerimus hic moriēdū nobis ē) ſ.si mānerim⁹ hic moriemur:qꝛ iaꝫ nō hēbāt aliquē cibū in domūculis illis in qbus manebāt extra vrbē(venite igit ꝛ trāsfugiamus ad castra sirie).i.bonuꝫ est q fugiamus ad castra siroꝝ.erāt.n.illa castra circa vrbē i circuitu eius:ita vt nō possent aliq egredi de vrbe qn inciderēt in manus siroꝝ:(si pepercerint nobis viuemus).i.si nō occiderint nos viuemus:qꝛ dabūt nobis aliquē cibū (si āt occidere voluerint nihilomin⁹ moriemur).i.si nos occiderint cū sint hostes nō est magnū malū:qꝛ et si ipsi nō occiderēt nos morituri eramus hic fame vel in vrbe ꝛ sic ꝓcluserūt ísti leprosi q bonū erat trāsfugere ad hostes:qꝛ in nullo loco poterat eis eē min⁹ malū quā in castris siroꝝ.nā si manerēt apud portā samarie certissime morituri erāt:ꝛ si introirēt in vrbē et morituri erāt:si āt irent ad castra siroꝝ dubiū erat an occiderent vel pcereꝫ eis:iō elegerūt potiꝰ ire in castra q̄ſ aliud facē. Quereꝫ quō dicebāt ísti leprosi si voluerimus ingredi ciuitatem fame moriemur:in quo innuebāt q poterāt ingredi vñ vellent:qꝛ aliogn nō ponerēt hoc sub ꝓsiliū:qꝛ ꝓsiliū nō est de impossibilibus ſ3 de ꝓtingentibus frequēter:vt p3.iij.ethicoꝝ. Rñdendū q ísti leprosi sciebāt se posse intrare in vrbē si vellent:ꝛ si obyciaꝫ de lege iubēte manere eos extra castra leuit.xiij°.dōm q illa lex intelligebatur tpe pacis qñ poterāt leprosi manere secure eꝝ vrbē: tpe tñ belli qñ non sine piculo extra erāt poterāt introire vrbē ꝛ tunc debebat eis assignari locus separatus in vrbe:ita vt nō cōicarēt ceteris hoibus.ꝛ sic interpretabant iudei ístā legē:iō sciebant leprosi q possent introire in vrbē. Sed tunc dicet cū ergo potuissent introire q̄re nō introiuerūt ſ3 manebāt exterius ad portā vrbis. Dicendū q aut q̄rit q̄re nō intrauerunt vrbē aut cur non intrauerunt a príncipio obsidionis. De primo dōm q noluerunt introire:qꝛ sciebant cibos defecisse in vrbe ꝛ q ibi pituri essent fame:vnde dixerunt:si ingredi voluerimus ciuitatē fame moriemur. De scōo dōm q noluerunt leprosi a ꝓncípio obsidiōis introire vrbē:qꝛ firi nō nocebāt eis q̄ſq̄ manerēt eꝝ vrbē:ꝛ hoc forte qꝛ erāt viri miserabiles ꝛ firi nolebāt eis nocere.vel qꝛ castra sirorum ſ3 essent posita circa vrbē non tñ iuxta muros:qꝛ samaria erat in monte constituta:vt patet pcedēti lib.c. xvj.ſ.emitqꝫ montē samarie a somer duobus talētis argenti ꝛ edificauit eam:ideo castra sirorum non poterant eē iuxta muros.nec et accedebāt ipsi ad pugnādū circa muros:qꝛ locus ille erat inexpugnabilis sed manebant in castris suis facientes q nullus de samaria egrederetur ꝛ sic morerent fame vel traderent se firis:ideo leprosi illi manebant iuxta portā samarie in domunculis suis ꝛ non timebant firos:ideo non fuit eis opus a príncipio obsidionis introire vrbem.

An leprosi isti peccauerint trāsfugiēdo ad castra firie: ꝛ q̄t modis q est in aliquo piculo seu angustia pt se exponere alteri angustie vt a prima liberetur: ꝛ qñ peccat ꝛ quando non.

Qō 13. A

An ísti leprosi possent igredi samariā vt ipi dicebāt. Rño.

Dubitatio

Solutio.

Qō.xiij.

Qō.14. A

Queretur vlterius an peccauerunt leprosi isti transfugiēdo ad castra sirie. Aliqs dicet q sic:qꝛ ísti posuerūt se ad mortē manifestam.ſ.eundo ad castra hostiū q poterāt occidere eos ꝛ qbus ipsi nullo mō poterāt repugnare.nā sic peccaret si qs hret multos hostes ꝛ sol⁹ inciperet pugnare ꝓtra eos sciēs q nō posset se defendere ab illis. Rñderi pt gñaliter ad similes casus:ꝛ sic aplicabit ad ístū.ſ.q si qs est ī aliq̄ angustia ꝛ se exponit alteri angustie:aut scit se morituꝝ in vtraq; aut in nulla putat se morituꝝ:aut in altera putat se morituꝝ ꝛ in alia nō. Si prío mō dōm q peccat egrediēdo de pria ad scōaz.vt pote si qs sit obsessus ab hostibus in aliq̄ domo:ꝛ si maneat ibi non exiens ad hostes scit se morituꝝ fame:si āt exit ad illos credit impossibile eē q euadat:potius dz fame mori q̄ſ exire ad illos.rō est qꝛ duꝫ fame morit nō se occidit directe nec indirecte ſ3 sustinet mortē illā quā deus sibi infligere vult: si āt exit ad hostes ꝛ oio credit se morituꝝ ſ3 ipse non se occidat:directe tñ cooperat ad mortē suā in quātū ponit se in manibus hostiū de qbus nullo mō dubitat q occident eū.pati tñ mortē nō est pctm̄:cooperari tñ aliqd ad mortē sui ipsi⁹ pctm̄ est. Si āt in nullo casu putat se morituꝝ siue manēdo in prima angustia siue trāseundo ad scōam tenet eligere illā quā putat eē minorē vel saltem non dz trāsire ad illā quā putat maiorē:potissime si ē ibi aliqđ piculū corporis ſ3 nō sit moꝛs. Si āt credit se in altera angustia morituꝝ ꝛ in altera nō:tenet eligere illam in q̄ putat se non morituꝝ:siue hoc sit exire ad hostes siue manere in obsidiōe aliogn peccabit:qꝛ aget ad mortem suā cū posset se liberare a morte ꝛ non liberat:ꝛ q̄ſi equalia sunt q qs non se liberet a morte cum pōt licite vel q ipse se ipsum occidat. Si aūt vtraq; angustia dubia est:qꝛ in q̄libet eaꝝ satis verisimile est q moriatur:ꝛ tñ de q̄libet eaꝝ pót liberari:dz eligere illaꝫ de q̄ credit facílius se posse liberari. Si āt vtrāq; reputet equaliter difficilē dz potius manere in pria q̄ſ trāsire ad scōam:quia manēdo in pria dato q occidat nihil agit ſ3 patit ꝛ pati mortē nō est pctm̄.si aūt trāsit ad scōam agit aliqd:iō si ibi eueniat ei moꝛs aliquo mō coagens est ad illā ꝛ peccabit.dz ergo eligere casum in quo nō pót peccare qcqd sibi eueniat potius q̄ſ illū in quo pót peccare. Nūc āt de leprosis dōm est q aut ipsi credebant se morituros vbi manebāt ꝛ si intrarēt in vrbē ꝛ et si irent ad castra.aut eundo

Ꝓria ꝓclusio.

Scōa conclusio.

B

Tertia conclusio.

Eqlia sunt q quis nō se liberat a morte cum pōt licite vel q ipsum occidat.

Quarta cōclusio.

Quinta cōclusio.

eundo ad castra erat eis vita dubia. Si primo mō peccabant eundo ad castra sirie: qr potius debebant sustinere mortē certā manēdo in loco in quo erāt vel introeūdo in vrbē q̄s eundo ad castra: qr in prio casu nihil cooperabātur ad mortē suā in scdo aūt cooperabant. si aūt eundo ad castra erat eis vita dubia: non solū nō peccabāt imo debebant illuc ire z tenebant ad hoc alioquin peccarēt z iste casus secundus fuit in leprosis: qr ipsi sciebant in vrbe se morituros z si manerēt ad portā: vt p3 in lra. s. si ingredi voluerimus ciuitatē fame moriemur siue manserimus hic moriendū nobis est. eundo aūt ad castra erat eis vita dubia: qr nesciebāt an vellent eos occidere siri ymmo potius erat verisimile q̄ non occiderent eos. nam misererent eor cum essent viri miserabiles z leprosi. et forte vellent eos hre viuentes ad hoc q̄ dicerent eis de statu vrbis. z dato q̄ siri nolent eis dare cibos saltē permitterēt ire ad alia loca in q̄bus possent hre illos: licite
† ergo trāsfugerūt ad castra (surrexerūt igitur vesperi vt venirent ad castra sirie.) castra sirie erant valde magna
C quia ibi erat exercitus copiosus z abundātia magna victualiū: ideo erant sita in loco plano z apud aquas: et sic distabant aliquantulū ab vrbe forte p mediam leucam aut plus: nā ciuitas erat sup montes z non erat ibi locus ad situādū castra. viri tñ de exercitu sirox pambulabāt in circuitu vrbis custodientes ne aliq̄ de samaria egrederent. z leprosi ceperūt pgere ad castra vesperi. s. post solis occasum: z qñ venerunt ad castra iam erat aliq̄ pa noctis transacta z fugerāt siri de castris in eadem nocte.
† (Cunqz venissent ad principiū castrox.) in hebreo habetur. (cunqz venissent ad extremitatē castrox) sed idē est quia extremitas significat terminum: principiū aūt z finis rei sicut termini eius ideo vtrūqz vocat extremitas
† (nullum ibidem repererunt). s. quia oēs siri fugerant in ipsa nocte de castris audientes sonitū curruz z equox: vt p3 in lra (siquidē dñs sonitū audirisecerat in castris sirie curruū z equox z exercitus plurimi). s. in principio noctis illius cū eēt forte latis tenebrosa deus fecit audiri sonitū magnū in circuitu castrox sirie tanq̄z eēnt currus multi z equi multi z exercitus copiosus repente veniens sup castra: z tunc fugerūt oēs siri z manserunt castra vacua. vnde z qñ puenerūt leprosi in castra trāsacta iaz aliq̄ pte noctis nō inuenerūt aliquē de siris: qr oēs fugerāt. In hebreo dr currus z equi vbi nos dicimus curuum z equox: lra tñ nra posuit curuū z equox: quia nō erat q̄s sonitus vnius currus vel equi sz multox curuū z equox: cōditio tñ idiomatis hebrei ponit singulare p plurali z e conuerso sz latina ppietas non cōsueuit hoc nisi rarissime in quibusdā speciebus nominum: nō posuit
† Hieronymus sensum hebraicū z non lram (dixeruntqz adinuicē). s. siri qui erant in castris audientes tumultuz
B illū putauerūt esse magnā militiaz z dixerunt qd̄ sequit (ecce mercede cōduxit aduersum nos rex israel reges ethеorum z egiptiox) non dubitauerunt siri exercitum magnū venire sup eos qr talis erat sonitus qui audiebatur: sed dubitabant vñ tantus veniret exercitus. sciebāt enim q̄ rex israel nō habebat nūc currus z equos quia oēs fame defecerāt: iō nō poterat ipse tm exercitū pgregare ptra eos. C Itē credebāt hoc qr multo tpe siri obsederāt samariā: z tñ nunq̄z ausi fuerāt samarite egredi de fortibus vrbis: q̄ ergo nunc egrederent ad pugnādū ptra castra sirie non erat verisimile: quia iam erant fame vexati z multi perierant. C Itē dato q̄ nō vexati fuissent samarite diuturna obsidione nō putabāt siri q̄ vllo mō israelite possent pgredi cū eis qr ipsi erant valde multi: israelite aūt pauci erant: nā qñ Achab congregauit exercitū suū ad pugnādū ptra Benadab regē sirie i Aphec venit cū eo rex Juda vt qdā volūt: z tñ dr de toto exercitu eius q̄ videbat q̄si duo pui greges capraz in cōspectu exercitus sirie: p̄cedēti li. c. xx. a fortiori ergo nūc cū soli israelite eēnt in samaria non auderēt ipsi ppter paucitatē pugnare ptra regē sirie. putauerunt ergo q̄ cōduxerat rex israel aliquos bellatores de regnis vicinis vt venirent in auxiliū eius ptra siriā: z non solū putauerūt

Siri quare dubitauerūt vñ tāt⁹ veniret exercitus pro israelitis.

q̄ pduxerāt aliquos bellatores sed ēt q̄ multi illi erāt: quia dixerunt reges ethеorum z egiptiorū. hoc autem dixerunt quia sonitus exercitus magni erat ad quē congregandū non sufficeret vnus vel duo reges de terra illa sed multi reges simul. (z venerunt sup nos). s. oēs isti † reges congregati venerunt nunc sup nos. (surrexerunt ergo z fugerunt in tenebris). i. audiētes sonitū istū surrexerunt singuli z non expectato mādato regis fugerūt de castris. z dr q̄ fugerunt in tenebris. i. p noctē tenebrosam z sic putabant se posse latere z euadere manus exercitus illi⁹ irruētis sup eos. (z dereliquerūt tentoria sua) † scz q̄q̄z fugerēt nō portauerūt tentoria nec alia q̄ habebant in castris sz tantus eos inuaserat terror exercitus irruētis quē iam putabāt sup se eē q̄ nō acceperūt aliqd de castris sz solū fugerūt vt saluarent: (z equos z asinos z mulos). s. oīa ista reliquerūt: nā de bis verisimili⁹ erat † q̄ portarēt ea: z tñ nō portauerunt pp magnū terrorē z Littera hebraica. festinationē quā habebāt ad fugiendū. In hebreo nō hr (z mulos) sz solū ponunt equi z asini z tentoria. lra nra † tñ posuit mulos: qr necessario colligit hoc ex lra. nam. j. ponit qtio in castris sirie erāt equi z asini z muli: pstat tñ q̄ nihil portauerūt secū siri nisi se ipsos: iō op3 q̄ manerēt in castris muli (fugerūtqz aias tm suas saluare cupiē † tes). s. nō erat eis cura de illis q̄ relinquebāt in castris: qr solū anxiabant p salnāda vita: in hebreo habet (fuge † rūtqz aias suas vel p animabus suis.) z hoc lra nostra clarius dixit (fugerunt animas suas tm saluare cupientes.) nam istud est fugere pro anima.

C Quo sonitus est auditus in castris sirox cū nullus eēt exercitus veniens z qs causauit istū sonitū. Cō.xv.

Cō.15. A

Queretur qtio auditus est iste sonitus in castris sirox: cum nullus eēt exercitus veniens sup castra z quis causauit illū sonitū. C Ad primū dom q̄ Ra. sa. z alij hebrei volunt q̄ hic non fuit aliqs sonitus sed videbant siris q̄ audiebant sonitū magni exercitus. C Dicendū tñ q̄ istud poterat fieri dupliciter: vno mō q̄ nullus esset sonitus sed videret siris q̄ audiebant sonitū. Alio mō q̄ aliquis sonitus realr fuisset causatus quē audirent siri.]

Rño.

Primus modus.

Primus modus satis est verisimilis: nā iudiciū de re visa z audita: imo de omnibus sensationibus fit in sensu cōi venientibus spēbus sensuuz pticulariū exterioz ad sensum cōem. ibi. n. de quolibet sensibili pticulari iudicat in se z ēt de cōparatione eius ad altez. si potuerit ergo causari spēs aliq̄ rei visibilis in sensu cōi veniēs per extremitatē nerui concaui: necesse est q̄ appareat hoi videre rē illam ēt si nihil videat z sic ibit ad illā tanq̄z si vere coram ipso esset: z sic multi falluntur in vigilia euntes ad amplectendū aliqs res q̄s putant se videre z nō vidēt: z hoc accidit interdū hominibus discrasiatis. i. male pplexionatis in cerebro z positis extra mentē. C Idē ēt est de potentia auditiua odoratiua tactiua z ceteris: qr si ponant aliq̄ spēs eaz in sensu cōmuni videbit homini q̄ aliquid audit realr z aliquid odorat z aliqd gustat lz nihil extra tale sit. z mouebit homo maxillas ad digerendū cibū in ore z videbit sibi cibū dentibus terere z nihil erit. nō est tñ dubiū qn deus possit causare quarūcūqz rerū voluerit spēs in fantasia nra siue in sensu cōi: nā etiā hoc demones pñt cum fantasia nra z oia organa interiora sint aliquid corporale z spēs p quas imutamur in illis organis sint aliqd de pditione corporis z ēt naturaliter interdum hoc euenit: vt dictū est maxime in hominibus passionatis ad amorē vt in illa passione que dr amor hereos z in aliis fortissimis passionibus ponētibus extra mentē: qr tunc species sensibiles reseruate in organo fantastico pp discrasiā cerebri decurrunt ad sensum cōem z nihil aliud requirit ad causandā nouā visionē vel auditionem: z sic de aliis sensationibus scom opinionē nram.]

Judicium d sensatiōibus fit in sensu cōi.

Poterat ergo faciliter de⁹ causare spēm sonitus in sensu cōi cuiuslibet sirorū z putarēt se audire z nihil audirent. z ille sonitus appareret eis tam grauis vel tante multitudinis quātum deus vellet spēm graue causare. z tūc dom q̄ nō solum non erat aliquis exercitus cuius sonitū audirēt siri sz ēt

non erat aliqua ſpēs audibilis in auribus eoꝝ:quia illa non poterat eſſe in auribus niſi eſſet aliqs ſonus.ꝛ ſic nō paterentur aliquid firi in ſenſu exteriori ſed ſolū in ſenſu cōi. ¶Secundus modus erat q̄ firi audiuerint vere aliquē ſonitū ꝟ ille nō fuerit cauſatus a curribus ꝛ equis ꝛ hoc facile erat.nam ſicut deus cauſat ſpecies viſibiles curuum ꝛ equoꝝ ꝛ exercitus magni vbi nec currus nec equi ſunt:ita cauſabit ſpēm ſonitus curuū vel equorum vbi nulli currus nec equi erunt:ꝑ hoc precedenti.c. vbi Heliſeus fecit q̄ puer ſuus videret monte plenū curribus ꝛ equis igneis:ꝛ tñ ibi nulli currus nec equi erant ſm veritatē.ꝛ tunc dōm q̄ iſte ſonitus cauſatus fuit ab angelis:qꝛ ipſi mouebāt aliq̄ corpora ꝓcutientia ꝛ percuſſa ꝛ illa cauſabant ſonitū naturaliꝝ.q̄ tñ cauſarēt ipſi talē ſonitū ſicut currus ꝛ equi ꝛ exercitus multus nō ꝓueniebat ex ſola ꝓcuſſione ſed ex arte ꝓcutiendi:qꝛ ſicut cithariſte ꝛ oēs plectentes organa muſica redunt talem ſonitū q̄lem volunt ex ſola arte:ita ꝛ angeli ꝑ artē quandam ſcirēt cauſare talē ſonitū ſicut currus ꝛ equi.nā difficilius eſt exprimere imaginē vocis articulate q̄ꝫ vocis inarticulate qualis eſt vox pecoꝝ ꝓpter multitudinem differentiaꝝ in voce articulata.ꝛ difficilius eſt exprimere imaginē vocis inarticulate q̄ꝫ ſimplicis ſoni q̄lis eſt fragoꝝ arboꝝ vel ſtrepitus pedū.ꝛ tñ angeli pñt effigiare pfecte voces articulatas ēt armonicas ſicut q̄ñ angeli loquunt̄ hominibus:ergo a fortiori poterūt effigiare ſonitus ſimplices quales ſunt ſonitus curuum ꝛ ſtrepitus equoꝝ ꝛ fragoꝝ armoꝝ.ꝛ ſic faciliter ipſi talem ſonitum cauſarent vt audirēt firi. Dicēdū q̄ vterq; modus erat poſſibilis: ꝛ tñ ſolus ſcōs fuit verus:quia dī in lra dñs ſonitū audiri fecerat in caſtris ſirie:ꝛ tñ accipiendo primo mō nihil audiebaꝫ. ¶Quereꝫ vlterius q̄re deus audiri fecit iſtū ſonitum in caſtris ſirorum. ¶Rñdendū q̄ hoc fuit ad terrendū eos vt fugerent de caſtris ſubito ꝛ relinquerent oia q̄ ibi habebant. Hoc aūt fuit ꝓpter duo. Primo ꝓpter merita iſraelitarū. Scōo ꝓpter demerita ſiroꝝ ꝓo quo ſciendū q̄ deus incitauerat ſiros ꝓtra iſraelitas ꝓpter peccata ipſoꝝ ꝛ induxit famē nimiā ſup iſraelitas in ſamaria:vt ꝑ precedenti.c.ꝛ tñ firi non merebant vt deus ſubiceret eis iſraelitas:ſed quia iſraelite erāt mali ꝓfortabat ſiros ſup illos.ſicut deus tradit animas iniquas punīēdas demonibus in inferno:nō tñ merent demones vt anime ſubiciant eis.quādiu aūt manſerunt iſraelite in iniquitate ſua non faciētes pniaꝫ deus ꝓfortabat ſiros ſup eos ꝛ premebat illos fame valida.poſtea vero ipſi doluerunt de pctō ſuo:nā rex indutus erat cilicio:p̄cedēti.c.ꝛ tunc deus miſertus eſt ſuper afflictionē eoꝝ ꝛ voluit dare eis abundātiā. Si aūt iſraelite nō fuiſſent ꝓuerſi ab iniquitate ſua q̄ꝫ firi non mererent q̄ traderent iſraelite in manibus eoꝝ:tñ deus tradidiſſet vſq; ad vltimataꝫ deſolationē ꝛ vſquequo caperent ſamariā.qꝛ tñ iſraelite doluerunt ꝛ firi nō merebantur hr̄e iſraelitas ſubiectos ſed potius q̄ ipſi ſubiceren tur alteri gēti cū eēnt peccatores: deus ꝓturbauit ſiros ꝓpter peccata ſua in fauorē iſraelitaꝝ ꝛ fecit vt fugerēt de caſtris relinquēdo oia q̄ ibi habebāt vt iſraelite haberent inde cibos ad releuandā famē ſuā:ꝛ ad hoc q̄ ditarent de auro ꝛ argēto ꝛ ſupelectilibus q̄ manebāt in caſtris:nā aliter iſraelite punirent fame valida.ꝛ verū eſt q̄ deus potuiſſet ꝓuidere aliter iſraelitis.ſ.mittēdo mānā de celo vel pluēdo cibos alios ſup ſamariā:ſed voluit in eodē actu punire ſiros ꝛ releuare iſraelitas qꝛ alꝫ ſemp maneret obſidio ēt ſi haberēt iſraelite cibos in ſamaria fecit aūt hoc deus ꝓtra ſiros:qꝛ forte ipſi gloriabant̄ contra deū iſrael dicentes q̄ non poterat liberare cultores ſuos de manibus eoꝝ ſicut iterū dixerant q̄ deus iſrael erat mōtiū ꝛ nō valliū deus: p̄cedēti.lib.c.xx.ad punīē dum ergo eos ꝓo hoc ꝛ ad oſtenſionē glorie ſue coegit eos ſic fugere:nā poſtea ipſi cognoſcerent q̄ nullus exercitus venerat ſuper eos ſed ſolus deus fugauerat eos: nam tam graue factum non poterat occultari a quo factum eſſet:ꝛ tunc cognoſcerent ſiri poteſtatē dei iſrael.

¶Quereꝫ vlterius quare factus eſt iſte ſonitus ꝑ noctem ꝛ non ꝑ diem. ¶Reſpondendum q̄ quando factus eſt erat nox nimis tenebroſa.nam dī q̄ fugerunt ſiri in tenebris.hoc aūt fuit ꝓpter multa. Primo quia turbationes melius fiunt de nocte q̄ꝫ de die cum nox ſit amica timori:ꝛ tñ iſte ſonitus erat ad ꝓturbandū caſtra ſiroꝝ ideo ꝓueniētius fieret ꝑ noctē. Scōa cauſa fuit qꝛ deus volebat fallere ſiros faciendo ſonitū exercitus magni vbi nullus erat exercitus.iſtud tñ non poſſet fieri ꝑ diem:quia ꝑ diē viderent ſiri a longe ꝛ ꝓſpicerent q̄ nemo veniebat iō ꝟ audirent ſonitū non curarēt:qꝛ putarent eſſe fantaſma ꝛ non fugerent de caſtris. Per noctē vero tenebroſam non poterāt videre an eēt exercitus iō cū audirent ſonitū exercitus putarēt eſſe vex exercitū ꝛ fugerent.iſte.n.fraudes ꝑ noctē cōuenienter fiunt. Sic enim fuit in bello gedeonis contra Madian.nam ꝑ noctem poſuit trecentos viros cū lanternis ꝛ bucinis in circuitu caſtroꝝ madian ꝛ putauerunt madianite eē infinitum exercitū ꝛ ceperunt ſe ipſos ꝓcutere putantes eſſe hoſtes:vt ꝑ iudi.vij.ꝑ diem aūt non potuiſſet fieri iſta fraus.ita ergo hic oportebat q̄ ꝑ noctē fieret. Si aūt per diē fieret oportebat eē vnū de duobus.ſ.q̄ nō ſolū deus cauſaret ſonitū curuū ꝛ equoꝝ ſꝫ etiam faceret currus ꝛ equos de aere ꝛ exercitū multū aereū q̄ veniret ſup ſiros alioq̄n nō fugerēt niſi videndo iſta. Vel dē debebat facere ſonitū iter aliq̄s multas arbores ita vt videret ꝛ ꝑte illa venire multus exercitus q̄ꝫq̄ꝫ nullus appareret ſꝫ ſonitus audiret inter arbores. Sic.n.fuit q̄ñ pugnauit Dauid ꝓtra philiſtin:nā deus fecit angelos ꝓmouere cacumina piroꝝ ꝛ audiebaꝫ magnus ſonitus tāq̄ꝫ exercit⁹ multus eēt:ibi:ꝛ Dauid egreſſus eſt de loco illo ad pugnādū ꝛ adhuc videbaꝫ manere ibi magnus exercitus de hoc.ē.y.li.c.v.ſed iſte modus nō ꝓueniebat in p̄ſenti pp duo. Primo qꝛ forte in loco illo nō erant arbores circa caſtra ſiroꝝ ſicut erāt in loco in quo Dauid pugnauit cū philiſtinis ꝛ ſic nō poſſet ſimulari iſte ſonitus exercitus: qꝛ q̄ꝫq̄ꝫ audiret ſonit⁹ nō putaret ibi eē aliqs exercit⁹ qꝛ nō eēt locus in quo lateret.ſcōo nō ꝓueniebat qꝛ oportebat ad hō q̄ exiret aliq̄ ps exercit⁹ de inter arbores ꝛ fieret magn⁹ tumult⁹ ſemp inter arbores vt putaret adhuc manere ibi maior exercitus. Sic.n.ſcm̄ eſt q̄ñ dauid pugnauit ꝓtra philiſtin:nā ipſe egreſſus eſt de piretis ꝓtra philiſtin:ꝛ manebāt angeli faciētes ſtrepitū magnum in cacumine piroꝝ q̄ſi ibi eēt magnus exercitus:ꝛ tñ nunc nō erat aliqs exercit⁹ de iſraelitis exiturus ꝓtra ſiros ſꝫ ſolus de⁹ volebat terrere eos iō nō ꝓueniebat iſte mod⁹ ꝛ ſic debuit fieri ꝑ noctē. Tertia cā fuit ad hoc q̄ firi p̄ſumerēt ꝟ iſimilius eē q̄ veniret ꝓtra eos exercit⁹. nā ꝑ noctē verisimile eſt q̄ ſubito exercitus hoſtilis irrueret ſup caſtra. nā iſto mō ſolēt pugnatores hoſtes ſuos agredi cū ſecuri ſunt vt facilius obtineāt. Quarta cā erat ad hō q̄ facilius firi inclinarent̄ ad relinquēdū caſtra. nā ſi ꝑ diez veniſſet iſte exercitus ꝛ fuiſſet verus exercit⁹ aut eēt tantus ꝓtra quē firi poſſent facilr pugnare aut nō. ſi primo mō nō fugerēt ſꝫ pugnarēt. Si ſcōo mō q̄ꝫq̄ꝫ fugere vellent:tñ pp timorē nō euadēdi in fuga reſiſterēt qꝛ putarēt q̄ exercitus hoſtilis videret eos fugiētes ꝑ diē ꝛ ꝑſequeret eos faciliuſq; obtineret q̄ꝫ ſi ipſi reſiſtere vellent: nūc āt cū eēt nox tenebroſa putabāt firi ſe nō poſſe videri iō q̄ ſecure fugerēt.ꝛ ſic dī q̄ fugerāt in tenebris relinquētes tentoria ſua.i.fugerūt in tpe tenebroſo putātes ſe poſſe latere. Quinta cā erat qꝛ deus volebat incutere tñ timorē firis q̄ nō ſolū fugerēt de caſtris ſꝫ etiā in itinere timerēt ꝛ ea q̄ portarēt dimitterent vt magis fugerent.ſic.n.fuit qꝛ non ſolū deus fecit audiri ſonitū curuū ꝛ equoꝝ q̄ñ erāt firi in caſtris ad hoc q̄ inde fugerēt ſed etiā poſtq̄ꝫ fugerunt de caſtris audiebant ſonitus tanq̄ꝫ exercitus ꝑſequentis ſe:iō illi qui portabant ſecū aliqua leuia p̄cioſa vt aurū vel argentū aut veſtes audiētes ſonitū exercitus ſibi magis ꝓpinquātis ad hoc q̄ expeditius fugerent dimittebāt vaſa ꝛ veſtes q̄ ferebant ꝑ viā nā illi q̄ fuerunt de ſamaria ad videndū an firi vere fugiſſent vel fugā ſimulaſſent inuenerunt totā viam plenā veſtibus ꝛ vaſis q̄ relinquerāt firi fugiētes.ꝑ diem aūt nō

potuerat

Scōs modus.

Nō.16.

A Deꝰ q̄re fecit ſonitus curuū audiri in caſtris ſirorum.

Rñō.

Prima rō.

Scōa rō.

Nō.17.

A Sonitꝰ iſte q̄re factꝰ eſt ꝑ noctem ꝛ non ꝑ diez.

Prima cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Quarta cā.

Quinta cā.

C

potuerat iste sonitus exercitus sic ꝓtinuari ad hoc ꝙ putaret aliqs exercitus verus venire: qz aliqñ videret an veniret: ꝛ tñ ꝑ noctē qz erāt tenebre magne potuit ꝟ cōueniēter fieri: qz semp lateret exercitus ille q audiebat ꝛ venire putaret: debuit ergo ꝑ noctem fieri.

¶ Quare siri fugientes reliquerunt tentoria ꝛ omnia q̄ habebant in castris. Cō. xviij.

Cō. 18. A

Queretur vlterius q̄re siri fugientes reliquerunt tentoria ꝛ equos ꝛ mulos ꝛ asinos in castris. ¶ Aliqs dicet ꝙ hoc fuit ꝓp turbatiōnē magnā factā in mentibus eoꝝ: qz deꝰ turbauerat eos ꝛ nesciebāt qd agerent. Sic. n. fuit in bello gedeonis cōtra madian: qz turbauit deus castra madian ꝛ putabant esse hostes se ipsos ꝛ ꝓcutiebant se adinuicē Jud. vij. sic enim dr̄. j. in lr̄a: qz via erat plena vestibus ꝛ vasis q̄ piecerant siri cū turbarent. ¶ Sed dōm ꝙ nō stat: qz siri nō turbati fuerūt mente sicut madianite: Jud. vij. nec sicut Moabite amonite ꝛ ydumei ꝓtra se pugnātes tāq̄ ꝓtra hostes ꝑ diē. ꝛ. ꝯalipo. xx. ꝯ solū habuerūt cām verisimilem fugiēdi ēt si nō turbarent. ¶ Itē ꝓ hoc: qz si siri turbati nescirēt qd agerēt ꝛ ꝓp hoc nō portarēt ea q̄ erāt in castris ēt nō portarēt aliqd de eis q̄ ibi habebant: portauerūt tñ aurū ꝛ argentū ꝛ vestes ꝛ postea vt expeditus fugerēt reliquerūt in via: vt ꝓ. j. in lr̄a. ¶ Sed dōm ꝙ istud fecerūt qz non putauerūt se posse aliqd portare eo ꝙ audiebat de ꝓpinquo sonitus curuū ꝛ equoꝝ q illico irruerēt sup castra si manerēt ibi siri aliquātulū: ideo nō manserūt ad ferendū aliquas res maxime ipsas res graues: qz nō solū impedirent cōponendo sarcinulas earū in castris ꝯ magis impedirent ꝓcedēdo ꝑ viā: ió nō tulerunt tentoria nec alias res graues. ¶ Sed obiēcet q̄re saltē equos nō portabāt: nā equi nō eēnt ad impediēdū eos in via sed potius ad faciliter fugiendū. ¶ Rñdendū ꝙ siri non potuerūt ferre equos: qz exercitus ille qui audiebat auditus est tam ꝓpinquus castris velut surgens ex insidijs ꝙ siri putauerūt se nō bñe spaciū ad frenādū ꝛ sternendū equos: ió reliquerūt eos putātes sic expeditius fugere. ēt forte putauerunt ꝙ nō possent siri oīo fugere exercitū illū q veniebat ex magno impetu ꝯ laterent diffusi ꝑ agros: qz nox illa erat tenebrosa ꝛ nō inuenirent ꝛ sic possent in terrā suā fugere. si āt portarēt secū equos non possent latere ꝓpter equos ideo non tulerunt. ¶ Quereť vlterius cū supra dicit ꝙ deus fecerat audiri sonitū curuū ꝛ equoꝝ in castris siric quō potuit scriptor huius libri illud scire ad scribendū: qz illud factum est absentibus israelitis. ¶ Aliquis dicet ꝙ sciuerūt hoc ex quadā ꝓsumptione israelite. s. qz nullo modo erat verisimile siros fugere nisi deus terruisset eos ostendēdo sibi aliquē sonitū curuuꝝ ꝛ equoꝝ a quo fugerent. ¶ Sed istud non stat. ꝯtra ꝙ poterat deus aliter effugare siros. s. realr̄ mittēdo aliquē exercitū angeloꝝ q pugnaret ꝓtra siros ꝛ cogerent illos fugere de castris. sicut realiter misit deus angelū q ꝑ noctē ꝓcuteret castra senacherib regis assirioꝝ. j. xix. ꝛ Isa. xxvij. vel poterat mittere aliq̄ alia q̄ pugnarēt ꝓtra illos ꝛ effugarēt eos sicut deus misit scabrones qui fugarēt chananeos a facie israelitaꝝ: sic ꝯ exo. xxiij. s. emittā scabrones ꝓius qui fugabunt eueū ꝛ chananeū anteq̄ introeas. ꝛ si aliq de chananeis fugerēt a facie israelitaꝝ scabrones ꝑsequebant illos: ꝛ quāq̄ laterēt in speluncis inueniebant eos ꝛ ibi occidebant: deu. vij. s. insup scabrones immittet dominus deus tuus in eos donec deleat atq̄ disperdat q te fugerint ꝛ latere poterint: sic ꝯ sapieñ. xij. misisti antecessores exercitus tui vespas vt illos paulatim exterminares: poterat ēt immittere illis figurā exercitus quāq̄ ille nō eēt ꝛ tunc terrerent ꝛ fugerēt sicut ostēdit puero Heliseī montē plenū curuū ꝛ equoꝝ ꝛ tñ non erāt curr⁹ ꝛ equi: ꝓcedēti. c. sic etiā in tpe tenebraꝝ magnarū q̄ durauerunt in egipto ꝑ tres dies: exo. io°. ostendebat deus terribiles visiones egiptijs ꝛ fugiebant a facie eaꝝ ꝛ terrebant nimis: vt colligit sapientie. xvij. poterat ēt concutere terrā fragore magno ita vt siri turbarent ꝛ fugerēt. Sic enim fuit q̄n philistini ascenderunt ꝓtra israel existē te Samuele in Maspha: nā tūc intonuit dñs fragore in die illo super phi listin ꝛ exterruit eos ꝛ cesi sunt a filijs israel. s̄. j. lib. c. vij. ponunt ēt multi alij modi: sapi. xj. quibus pōt deus hostes suos interficere vel fugare imo vt vere dicā tot modis efficere pōt quot modis ꝑt velle: ió nō recte ꝑsumeret ꝙ isto mō deus effugasset. ¶ Itē dato ꝙ nullo alio mō deus vnq̄ effugasset hostes: tñ ꝓsumptio ista nō erat tam efficax ad hoc ꝙ scriptor sacre scripture posset determinate ponere ꝙ sic fuerit: cū sacra scriptura requirat veritatē certissimā ꝛ solidissimā cui non sufficit ꝑsumptio. ¶ Aliqs ergo dicet ꝙ hoc scriptū est: qz israelite audiuerūt in samaria sonitū illum curuum ꝛ equoꝝ irruentiuꝝ super castra sirie. ¶ Sed dōm ꝙ non stat: qz si audiuissent samarite a fortiori audiuissent quat tuor viri leprosi q ibant in castra qz illi ꝓpinquiores erāt castris sirie ꝛ tñ illi nihil audiuerūt: ergo nec samarite. ꝯ hoc qz q̄ñ leprosi accesserūt ad castra nō putauerūt siros fugisse sed cuꝝ nullum inuenissent in primo tabernaculo comederūt ꝛ biberunt ꝛ iuerūt ad scōm ꝛ nullū inuenerunt: ꝛ cū sic ambulassent ꝑ multa neminē inueniētes crediderūt fugisse siros. ¶ Item ꝯ hoc: quia q̄ñ leprosi denunciauerūt in vrbe ꝙ fugerāt siri: rex nō credidit: sed dixit ꝙ latuerāt in agris simulantes fugā: vt ꝯ in littera: si tñ audiuissent sonitū curuuꝝ ꝛ equoꝝ a deo factum non dubitassent fugisse siros: ergo nihil audiuerunt. ¶ Item dato ꝙ audiuissent nō sufficiebat hoc scriptori huius libri: qz hic dr̄ ꝙ dixerūt siri adinuicē ecce mercede ꝓduxit aduersum nos rex israel reges etheoꝝ ꝛ egiptiorū: ꝛ tñ hoc nō poterat audiri in samaria: ideo nō scriberet ꝓp hoc scriptor huius libri. ¶ Aliqs dicet ꝙ hoc cognitū est relatu aliquoꝝ siroꝝ qui confessi sunt se audiuisse talē sonitū ꝛ dixisse talia verba. ¶ Sed dōm ꝙ ēt hoc nō sufficiebat sacre scripture: qz ipsa reqrit veritatē tam solidam vt nullo mō possit fallī: ꝛ q̄q̄ in iudicijs dictū duoꝝ vel trium testiū faciat plenā probationē ita vt nullo mō dubitetur de illa: tñ pōt esse falsum qō illi asserūt: nec hoies accipiunt tales ꝓbationes in iudicijs nisi qz nō pñt vti firmioribus: ió ad sacrā scripturā nō sufficiūt: cū facilius sit celū ꝛ terrā perire q̄q̄ vnū verbū de sacra scriptura defi-
cere sicut dixit xp̄s matth. xxiiij. ¶ Dicēdū ergo ꝙ tota scriptura sacra q̄ canonica vocat spū ꝓphico scripta ē. s. ꝙ reuelatiōe dei scriptor scribebat ꝛ nō auderet scribere ēt si vidisset nisi deꝰ ei reuelaret: qz oculꝰ nr̄ falli pt cū non possit oia ꝓsiderare plene: reuelatio ār dei infalibilis ē iō ois sacra scriptura ab habētibꝰ spūm ꝓphetico scripta ē. Sic. n. colligit scōa petri. c. j. s. hoc primū intelligētes ꝙ oīs ꝓphetia scriptura ꝓpria interpretatiōe nō fit: nō. n. voluntate humana allata est aliqñ ꝓphetia sed spū sancto inspirati locuti sunt sancti dei hoies. ꝛ sic prophetia scripture spū sancto dictāte facta est. liber tñ iste fuit scriptus ꝑ ꝓphetā. s. ꝑ Hieremā ꝛ ēt vocat liber ꝓphetialis apud hebreos ꝛ ēt apud nos: vt ꝯ ꝑ Hieronymū in ꝓlogo galeato ergo poterat ipse spū ꝓphetico scire oia ista: ꝛ sic scripsit nō accedēs ad famā vel ꝓsumptionē vel dicta hoium. ¶ Quereť vlterius q erāt illi reges egiptioꝝ ꝛ etheoꝝ quos putabāt siri ꝓductos sup se venire: vt ꝯ in lr̄a. ¶ Rñdendū primo de regibus egiptioꝝ ꝙ egiptus est valde magna terra ꝛ distinguit egiptus in egiptū inferiorē ꝛ superiorē: vt ꝯ ex topographia. s. ex libris diuisoꝝ orbis: ió poterāt esse multi reges in vtraq̄ egipto ꝛ de his poterant venire aliqui conducti a rege israel. De regibus etheorū dicendū ꝙ isti erant reges terre chanaā quos non occiderant israelite. nā manserat magna pars septē populorum chananeoꝝ quoruꝝ terrā non acceperant israelite quia terra sua erat latissima ꝛ isti populi ꝛ reges eoꝝ fuerunt tributarij Salomonis: ꝓcedēti li. c. ix. ꝛ. ij. ꝯalipo. viij. ꝛ oēs isti reges vocabant ethei gñaliter sicut aliqñ vocantur gñaliter chananei vel gñaliter amorei ꝯ habeant septē noia distincta: vt ꝯ deut. vij. ꝛ Josue. iij. ꝛ de istis poterat rex israel cōducere aliquos reges. manserūt aūt isti reges etheorū vsq̄ ad tpa xp̄i in terra illa: nam tirij ꝛ sidonij chananei erant: nā dum Christus pambularet ꝑtes tiri ꝛ sidonis

Cō. 19. A

Israelite q̄modo sciuerunt istū sonitū fuisse i castris sirorum.

Abulensis. h iij

Scōa rō.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Scōa rño auctoris.

Obiectio.

Rño.

Prima rño.

Cōfutatio.

Puma rō.

Scōa rño.

Tertia rō.

Tertia rñ. sio.

Cōfutatio.

Rño auctoris.

Cō 20 A

Quos reges putabāt siri sup se venire.

Rño.

quedā mulier chananea egressa de partibus illis venit ad xp̄m:ꝛ sic adhuc manebāt chananei in terra illa cum illa mulier diceret egressa de finibus illis. Matth.xv.ꝛ vocat simphenisa. Mar.vij.ꝛ tñ phenices sunt tirij ꝛ sidonij:ergo illi sunt chananei.sic ēt manserūt alij populi etheoꝝ vsq; ad xp̄m:ꝫ iam nō habebāt illa noīa etheoꝝ euеoꝝ iebuseoꝝ ꝛ amoreoꝝ ꝛ chananeoꝝ in hīstoriis gentū q̄ hēbant in sacra scriptura(igit cum venissent le prosi illi ad p̄ncipiū castroꝝ.)in hebreo dr̄(ad extremitatem)sed extremitas significat terminū rei ꝛ quemt tam p̄ncipio q̄z fini(ingressi sunt vnū tabernaculū).i.vnuꝫ tentoriū vel vocat ꝑprie tabernaculū qꝛ tabernaculum est domus de tabulis in circuitu facta ꝛ sic forte erant in castris(ꝛ comederūt ꝛ biberūt)nullū.n.inuenerūt in tabernaculo illo q̄ prohiberet eos iō comederūt qꝛ fames vrgebat eos nimis:nā pp eā solū venerāt in castra(tulerūtq; inde argētū ꝛ auꝝ ꝛ vestes)erat.n.tabernaculū illud alicuius dñi diuitis ꝛ māsit ibi aurū ꝛ argentū ꝛ vestes(ꝛ abierūt ꝛ absconderūt).s.exiuerūt extra castra ꝛ fossam faciētes absc̄derūt ibi vel posuerūt in aliquo occulto receptaculo(ꝛ rursum reuersi ad aliud tabernaculum)dr̄ q̄ reuersi sunt.s.qꝛ exierunt de castris ad absc̄dēdū ea q̄ acceperāt de p̄rio tabernaculo quo facto rediebāt ad castra vt viderēt qd eēt i alijs tabernaculis(ꝛ inde sīlr aufer̄tes absc̄derūt).i.ēt de tabernaculo scō tullerūt aurū ꝛ argētū ꝛ vestes ꝛ absc̄derūt sicut p̄rius extra castra. ¶Quereꝛ quō leprosi ausi sunt introire in p̄rimū tabernaculū castroꝝ ꝛ comedere nō iubētibus dñis ipsius tabernaculi. ¶Rñdendū q̄ ausi sunt ingredi qꝛ nullū viderūt i tabernaculo.deinde ceperūt comedere qꝛ putauerūt q̄ dato q̄ dñi tabernaculi venirēt nō nocerēt eis pp hoc qꝛ viderēt eos eē psonas miserabiles ꝛ nō venisse ad ipugnāda castra sz fame coactos itroiuisse in castra hostiū.ꝛ dato q̄ vellēt eos occidē ipsi nō curarēt qꝛ fame peundū erat eis si nō comederēt:iō potius volebāt exponere se morti ꝛ comedere q̄z p̄ntibus cibis perire fame.sic.n.dixerāt añq̄z venirēt ad castra.s.si igredi voluerimus ciuitatē fame moriemur siue māserimus hic nobis moriēdū est venite igit ꝛ trāsfugiamus ad castra sirie si pepercerunt nobis viuemus si āt occidere voluerint nihilominus moriemur.s.in lr̄a:nō dubitauerūt ergo comedere q̄cq̄d mali vel boni inde sequi posset.

Qō.21. A leprosi q̄mō ausi sūt introire in tabernaculū ꝛ ibi comedere sine dñorum licentia.

¶Quomodo leprosi ausi sunt accipere auꝝ ꝛ argētū de tabernaculis ꝛ abscondere extra castra.

Rño.

Qō.22. A

Qō.xxij.

Queretur vlterius quō leprosi ausi sunt accipe aurū ꝛ argētū ꝛ vestes ꝛ occultare extra castra:vr̄ q̄ nō p̄ueniēter faciebant:qꝛ aut ipsi putabāt siros eē in castris aut fugisse. Si p̄rio modo debuissent timere q̄ pp hoc occiderent ꝛ exponebāt se morti irrōnabiliter.s.pp rē non necessariā. Si scō mō nō oportebat q̄ occultarēt aliq̄d:qꝛ cū nullus eos impediret nec timerēt aliquē poterāt nihil occultādo ferre qcq̄d vellēt manifeste. ¶Dom q̄ leprosi nō incōueniēter faciebāt nec timebāt ħ facere.ꝛ dom q̄ ipsi putabāt siros eē in castris:qꝛ tñ in illo tabernaculo null⁹ erat nec audiebant p circuitū in alijs tabernaculis aliq̄d murmur putabāt se a nullo videri maxie cū eēt nox tenebrosa:ideo putabāt nō eē piculū q̄ acciperent illa ꝛ absc̄derēt.

rRñsio.

Qō 23. A leprosi q̄re occultauerūt aurū ꝛ argētum qd̄ inuenerunt in castris.

¶Sz q̄reꝛ vlteri⁹ ad quē finē faciebāt ista leprosi. ¶Rñdēdū q̄ ipsi volebāt lucrari istud argētū ꝛ auꝝ ꝛ vestes: ꝛ ob hoc absc̄dēbāt vt aliq̄n tollerēt de locis illis ꝛ ferrent in domos suas. Hoc āt p̄t stare siue dicamus q̄ leprosi cognoscebāt nullos siros eē in castris q̄n p̄rio ceperunt auꝝ ꝛ argētū ad absc̄dēdū:siue dicamus q̄ putabāt ibi eē aliquos.nā p̄rio mō dicem⁹ q̄ leprosi absc̄debāt ista vt postq̄z absc̄derēt reuerterent in castra et manerent ibi cū siris q̄si nihil fecissent:ꝛ postq̄z dissoluerent castra q̄ aliq̄n oportebāt dissolui:ipsi leprosi irēt ad loca in q̄bus absc̄derāt diuitias ꝛ inde tollerēt. Si aūt dicat q̄ putabāt siros fugisse de castris:dicemus q̄ ipsi absc̄debāt ista qꝛ disponebāt redire ad vrbē ad nunciādū fugisse siros:ꝛ tūc venirēt oēs samarite ꝛ caperēt q̄cq̄d erat in castris:ipsi vero modicū vel nihil br̄ent:iō volebāt absc̄dere aliq̄ q̄ ipsi postea br̄ent ꝑ se ipsis vltra ea q̄ ppls sibi daret ꝑ bona annunciatiōe. ¶Sed verisimili⁹ est q̄ leprosi putarent siros esse in castris:qꝛ alꝫ nō oportebat q̄ ipsi absconderent vasa ꝛ vestes extra castra:ꝫ poterāt se onerare istis reb⁹ p̄ciosis ꝛ ducere in domos suas ꝛ tunc nunciarent in vrbe fugisse siros. Scōo p̄z qꝛ si putassent illos fugisse ꝛ vellēt aliq̄d absc̄dere nō accepissent auꝝ ꝛ argentū de vno tabernaculo ꝛ iuissent ad absc̄dendū ex̄ castra ꝛ deinde reuerterent ad aliud tabernaculū ꝛ sīlr inde acciperēt:ꝫ onerarēt se accipiendo de multis tabernaculis simul ꝛ deinde irēt ad absc̄dendū:ꝛ tñ postq̄z absc̄derūt id qō erat in p̄rio iuerunt ad scōm tabernaculū:iō vr̄ q̄ nesciebāt an aliq eēnt in scō tabernaculo:iō non ausi sunt simul ꝓgregare de multis tabernaculis:ꝫ solū absc̄dere q̄ erant in p̄rio:vt qñ venirent ad scōm lz inuenirēt ibi aliquos siros nō appareret q̄ ipsi aliq̄d furati fuissent:ꝛ sic possent manere securi inter illos. Tertio p̄z b̄ qꝛ si leprosi anteq̄z inciperēt absc̄dere auꝝ ꝛ argentū ꝛ vestes putauissent nullū esse in castris:ꝛ tñ vellent absc̄dere aliq̄ q̄ postea lucrarent nō sic fecissent:ꝫ subito discurrissent ꝑ oia castra vel plurimā ptē tentoriorꝝ ꝛ accepissent solumꝫ auꝝ ꝛ argentū ꝛ pecuniā quā ibi reperirēt non curādo de vestibus nec de alijs rebus:qꝛ pui p̄cij erāt ꝛ male absc̄di poterāt:ꝛ tunc venirent ad nunciandū in vrbē:ꝛ tñ ipsi nō discurrerūt nisi duo tentoria ꝛ venerunt in vrbē:ergo non putabāt siros recessisse. ¶Itē qꝛ absconderunt vestes ꝛ tñ iste erāt modici valoris cū possent absc̄dere multū auꝝ ꝛ argentū qō erat in alijs tabernaculis et magis illud poterat latere:iō vr̄ q̄ putabāt eē siros in castris q̄n ista absc̄dēbāt:ꝛ ob hoc absconderunt vestes vel quicquid br̄e potuerunt in p̄rio tabernaculo lz eēnt pui valoris ista:qꝛ nō putabāt se posse br̄e aliq̄d de alijs tabernaculis pp p̄ntiā siroꝝ. ¶Sed aliqs dicet q̄ leprosi veniētes ad p̄rimū tabernaculū putauerunt nullū esse in castris siroꝝ ꝛ inceperunt absc̄dere ea q̄ reperiebant intendētes absc̄dere quicq̄d boni eēt in castris:postea tñ videntes q̄ hoc erat difficile ꝛ nō posset latere:dixerunt:nō recte facim⁹ ꝛ cessauerunt absc̄dere venerūtq; ad nunciandū in vrbē fugā siroꝝ. ¶Sed dom q̄ nō fuit ista intētio leprosoꝝ:ꝫ q̄n ipsi dixerunt:nō recte facimus nouiter cognouerūt q̄ nō erat aliqs in castris:ꝛ volebāt aliq illoꝝ manere in castris quiescēdo nocte illa in cibis ꝛ potibus ad saturandā famē multoꝝ dieꝝ ꝛ vt recrearēt ꝑ angustias p̄teritas:ꝛ tūc alij dixerunt q̄ non erat bonū expectare vsq; mane.s.nō recte facim⁹:hec.n.dies boni nuncij est:si tacuerimus ꝛ noluerimus nūciare vsq; mane sceleris arguemur.ꝛ sic non retulerunt hoc ad absconsionē eoꝝ q̄ erāt in castris.s.q̄ malū erat absc̄dere illa:ꝫ solū ad quietē noctis:qꝛ aliq volebāt manere ibi illa nocte ꝛ nunciare crastino:alij vero dixerunt:si tacuerimus ꝛ noluerimus nunciare vsq; mane sceleris arguemur. ¶Quereꝛ vlteri⁹ postq̄z leprosi comederūt ꝛ biberunt in p̄rio tabernaculo ꝛ acceperunt inde auruꝫ ꝛ argentū ꝛ vestes q̄re non redierunt in vrbē nihil vltra expectātes ꝛ q̄ non reuerterent in castra. ¶Dom q̄ ħ fuit ꝑ multa. ꝓmo qꝛ q̄n leprosi acceperūt ista de primo tabernaculo putabāt siros eē in castris:iō lz tunc q̄n ista absc̄dēbāt putarent a nemine se videri:tñ timuerunt q̄ anteq̄z ꝓuenirent ad vrbem aliqs de siris inueniret eos.ꝛ hoc verisimile erat:nā cū castra sirie aliquātulum distarent ab vrbe samarie sicut supra dictū est:credēdum erat q̄ aliqui siroꝝ ambularent in circuitu samarie custodiendo taz ꝑ die q̄z ꝑ noctē ne aliquis egrederet de samaria aut ingrederet:qꝛ alꝫ possent br̄e samarite cibos aliunde durāte obsidioe:ꝛ nihil valeret obsidio. In manus aūt istoꝝ custodū timebāt leprosi incidere cum regrederent in vrbē ꝛ hoc siue ferrent spolia siue non.si enim ferrent appareret eos furatos fuisse de castris ꝛ timerēt occidi.si āt non ferrent putarent eē exploratores qui ꝑ noctē venerāt ad explorandum castra siroꝝ de samaria ꝛ occiderent:iō nō audebāt redire. ¶Sz obȝcitur qꝛ ex eadem cā nō auderēt ire de samaria in castra.

¶Rñdendum

rRñsio p̄ma ꝓbabilior.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Obiectio.

Respōsio.

Qō.24. A, leprosi p⁹ q̄z comederunt ꝛ biberunt in primo tabernaculo q̄re ñ redierūt in vrbez nihil expectātes vltra sz reuersi sūt in castra.

rRñsio.

Prima rō.

Obiectio.

Rño.

¶Rñdendum ꝙ non erat ſimile pp duo. ¶Primo qꝛ qñ receſſerunt de ſamaria erant in extrema deſperatiõe pp famẽ: iõ exponebãt ſe morti ẽt ſi ſiri vellẽt occidere eos: vt p3 ſupꝛa. ſ. ſi pepercerint nobis viuemus: ſi ãt occide re nos voluerint nihilominus moꝛiemur. nũc ãt erãt ſaturati: iõ nõ bẽbant cãm exponẽdi ſe morti. Scõm erat qꝛ ſi cuſtodes ſiroꝝ reperirẽt eos qñ ibãt ad caſtra: putarẽt ꝙ pp angustiã famis ibant illuc ꝛ forte non occiderẽt eos. nunc vero cũ redirẽt de caſtris in ſamariã putarent miſſi ad explorãdũ caſtra ꝛ occiderent. vel dato ꝙ non putarent miſſi ad explorandũ: qꝛ tñ ꝓſtabat eos redire de caſtris ꝛ ſciebãt ſtatũ caſtroꝝ: occiderẽt eos cuſtodes ſiroꝝ vel ſaltẽ tenerẽt ne redirent ad nunciãdũ aliqd de ſiris in ſamariã. ¶Prima ergo rõ nõ redeundi fuit timor.

Scõa rõ.

Scõa fuit qꝛ dato ꝙ crederẽt ſe poſſe redire cum ſpoliis nõ ꝓficiebat eis redire: qꝛ cũ crederẽt ſiros eẽ in caſtris putarẽt obſidionẽ ꝓtinuãdã eẽ: ꝛ ſi ipſi redirẽt ad portã ſamarie vbi prius erãt morerent fame qꝛ nõ habebant ibi cibos: iõ voluerunt redire in caſtra ſiroꝝ vt ibi manerẽt cũ eis ꝛ allerent tpe obſidionis.

Tertia rõ.

Tertia cã fuit cupiditas q̃dã lepꝛoſoꝝ. nã cũ ſpoliauiſſent primũ tentoꝛiũ putauerũt ꝙ forte nullũ reperirẽt ẽt in scõo tentoꝛio: iõ voluerũt redire illuc ad ſpoliandũ illud. nã dr̃ in lr̃a ꝙ introeuntes in aliud tabernaculuꝫ ꝛ inde ſibr̃ aufferentes abſconderunt.

Quarta ratio.

Quarta cauſa fuit ꝛ potiſſima deſideriuꝫ quoddã infixũ coꝛdibus eoꝝ a deo: vt ſamarite cognoſcerẽt fugiſſe ſiros ꝛ nõ pirent fame. nã ſ3 fugiſſent ſiri: ſi ſamarite ignoꝛarent manerent cauſi in vꝛbe ꝛ pirent fame putãtes ſe eẽ obſeſſos. Ad hoc ãt deus moueꝛat lepꝛoſos vt irent in caſtra: vt ſupꝛa declaratũ eſt. Si tñ lepꝛoſi accipientes aurũ argentũ ꝛ veſtes de primo tabernaculo rediuiſſent in ſamariã putantes manere ſiros in caſtris nihil ꝓficeret hoc ſamaritis: iõ mouit deus lepꝛoſos ad redeundũ in scõm tabernaculũ ꝛ ad ambulandũ ꝑ caſtra quouſq3 ſcirent neminẽ eſſe in eis: ꝛ ſic nũciarẽt ſamaritis fugiſſe ſiros.

Jn.q.xiiij.

¶An lepꝛoſi peccauerint comedẽdo bibendo ꝛ abſcondendo aurũ ꝛ argentum ſine dn̄oꝝ mandato. Cō.xxv.

Cō 25 A

Queretur vlteriꝰ an peccauerũt iſti lepꝛoſi faciẽdo ea q̃ fecerunt in caſtris ſirie. ſ. comedendo ꝛ bibẽdo ſine mãdato dn̄oꝝ ꝛ abſcõdendo auꝝ ꝛ argentũ ꝛ veſtes.

Rño pria.

¶Ad primũ rñdeꝛ. ſ. ꝙ non peccauerunt comedendo ꝛ bibendo in caſtris: quia erant ille res hoſtiles ꝛ iaꝫ deſierant poſſideri ab eis cũ fugiſſent.

Obiectio.

¶Aliqs dicet ꝙ non pñt excuſari lepꝛoſi: quia qñ ipſi introiuerunt in primũ tabernaculũ putabãt eſſe ſiros in caſtris: iõ debuerant petere licentiã ad comedẽdum ꝛ bibendũ.

Rño.

¶Dicendũ ꝙ verꝝ eſt ꝙ lepꝛoſi pũtabant ſiros eẽ in caſtris: ꝛ tñ iſtud nihil agit ad hoc ꝙ ipſi peccarent: qꝛ ſiue eẽnt in caſtris ſiue fugiſſent nõ peccabant comedẽdo: qꝛ ſiri erãt hoſtes illoꝝ lepꝛoſoꝝ ꝛ licebat iſraelitis nocere ſiris quantũ poſſent quia fouebant bellũ iuſtũ.

Prima rõ.

¶Jtẽ p3 hoc ex alia cã qꝛ erant lepꝛoſi iſti in extremo piculo famis: ꝛ in tpe neceſſitatis oia ſunt cõia in tñ ꝙ ſ3 cuicunq3 iure ſuo accipere res alterius q̃ ad cibũ ꝑtinent quantũ ſibi ſufficit ꝓ tunc iure ſuo: ꝛ non dr̃ accipe rem alienã ſ3 ſuã. ꝛ ẽt ſi iſte pueniat poſtea ad pinguioꝛẽ fortunam non tenẽt reſtituere ea q̃ ſic comedit q̃ꝫq̃ poſſit reſtituere: eo ꝙ non comedit aliena ſ3 ſua. Si aũt fuerit in fame magna ꝛ tñ nõ in extrema neceſſitate ꝛ furatus fuerit ad comedendu3 non vocaꝫ fur nec punit̃ pena furis: ꝛ tñ tenẽt reſtituere ea que accepit qñ puenerit ad pinguioꝛẽ fortunã ex illo ꝙ ea q̃ accepit non erant omnino ſua: ſic p3 extra de furtis. c. j. in glo. iõ dato ꝙ nõ fuiſſent ſiri hoſtes iſraelitaꝝ nõ peccabãt lepꝛoſi ſine mandato illoꝝ comedẽdo ꝛ bibendo de rebus ipſorum: qꝛ erant in extrema neceſſitate: imo nolentibus eis licebat ſibi accipere de cibis ipſoꝝ ꝛ qõ plus eſt ſi ipſi repugnarent poterant lepꝛoſi licite occidere illos etiam ſi non eẽnt hoſtes qꝛ ꝓhibebant eos ab vſu reꝝ ſuaruꝫ in tpe neceſſitatis ꝛ indirecte occidebant eos. ſicut ergo l3 homini occidere quẽcũq3 volentẽ euꝫ occidere: ꝛ hoc vt ſe ipſum defendat ita ſi aliquis mihi in extrema neceſſitate poſito cibũ ꝓhibet me occidere vult: ideo licebit mihi occidere illum ad hoc ꝙ comedere poſſim.

Tẽpoꝛe neceſſitat̃ extreme licet cuicũq3 accipe res alteri°q̃ ad cibuꝫ ptinẽt ꝛ ſi venerit ad pinguioꝛẽ fortunaꝫ nõ tenẽt reſtituẽ. tñ extra extremã neceſſitatẽ tpe famis tenẽt reſtituẽ ſed non iõ ẽ furnec punit̃ pena furis ſic accipiendo.

¶Jn extrema neceſſitate ꝓſtitutus pt occidere ꝓhibẽtẽ ſibi cibũ ad l3 vt comedere poſſit ne pereat fame velut ſi occideret ſe defendẽdo volentẽ eũ occidere.

Cō.26. A

Abſcondẽdo auꝝ an peccauerit iſti.

Obiectio.

Rño.

¶Cuꝫ enim lex ſcõa an peccarẽt lepꝛoſi abſcõdendo auꝝ ꝛ argentũ ꝛ veſtes. ¶Aliqs dicet ꝙ ſic: qꝛ comedere ꝛ bibere licebat eis ꝑ neceſſitatẽ extremã: ꝛ tñ ad abſcondendũ auꝝ ꝛ argentũ nulla neceſſitas hoiem inducere pot̃ cũ iſta non ſint ptinẽtia immediate ad cibũ: ideo peccarent ꝛ eſſent vere fures. ¶Dicendu3 ꝙ non peccauerunt lepꝛoſi: quia aut ipſi putabant ſiros fugiſſe de caſtris aut non. ſi primo mõ licebat eis accipere illa q̃ acceperunt qꝛ cuilibet l3 accipe ſpolia hoſtis ſui in bello iuſto. nã aꝫs eodẽ modo peccarent alij ſamarite ꝙ venerunt poſtea ꝛ acceperunt omnia q̃ erant in caſtris ſiroꝝ qñ denunciatũ eſt fugiſſe ſiros: ꝛ tñ non peccauerũt: qꝛ deus denunciauerat eis tãq̃ in beneficiũ ꝙ acciperẽt ſimilam ꝛ oꝛdeum ꝛ venderẽt in porta ſamarie: ꝛ tamen deus nõ daret in beneficiũ id in quo pctm̃ erat. ſi autem crederẽt lepꝛoſi non fugiſſe ſiros de caſtris non peccabãt accipiẽdo auꝝ ꝛ argentũ ꝛ veſtes: qꝛ ſiri erant hoſtes: ꝛ ſicut licebat eis pugnare ꝓtra ipſos ita licebat prędari ꝛ ꝓſequenter licebat furari: nam cui l3 alteri nocere aperte l3 nocere occulte. ſic. n. ꝓtra quos fouemus iuſtuꝫ bellum poſſumus inſidias ponere ꝛ ꝑ fraudẽ occidere ſicut iuſſit deus iſraelitis ponere inſidias contra viros vꝛbis hay: vt p3 Joſue. viij. ꝛ quia iſti lepꝛoſi erant iſraelite licebat eis bello moto ꝓtra ſiros prędari vel furari vel facere quecunq3 alia mala: ideo nullo boꝝ peccauerũt (dixeruntq3 adinuicẽ non recte facimus) poſtq̃ꝫ cognouerunt lepꝛoſi ꝙ nullus ſiroꝝ erat in caſtris volebãt † quieſcere ibi nocte illa ꝛ ſaturari: poſtea tñ dixerunt inter ſe ꝙ nõ erat bonũ: quia poterat hoc eis imputari ad pctm̃ (hec enim dies boni nũcij eſt). i. iſta dies eſt ad nũciandum bona. ſ. quia inuenimus caſtra ſine hoſtibus: ꝛ † iſtud eſt maximum bonũ quod audire pñt manentes in vꝛbe (ſi tacuerimus ꝛ noluerimus nunciare vſq3 mane) ſ. ſi tacuerimus iſta nocte manẽtes hic in caſtris ꝛ manſerimus ad nunciandu3 in vꝛbem (ſceleris arguemur) i. accuſabunt nos ciues de crimine ꝙ tãdiu diſtulimus † annunciare bona potiſſime cum populus eẽt in aduerſitate. Jn hebꝛeo dicitur (inueniemus delictum). i. inueniemus ꝙ accuſabimur de delicto vel inueniemus delictum. i. penã delicti (venite eamus ꝛ nunciemus in aula regis:) hoc dicebant inter ſe lepꝛoſi deliberãtes: quia q- † dam ſine aliis nolebant hoc facere: quia forte timebant alios ꝛ dixerunt nunciemus in aula regis. ſ. qꝛ rex erat ꝓcipuus cui deberẽt iſta enarari ꝛ ipſe debebat diſponere quid ſup his fieret (cũq3 veniſſent ad portam ciuitatis narauerunt eis). ſ. narauerũt illis qui erant cuſtodiẽ † do portam vt illi irẽt ad nunciandum regi (iuimus ad caſtra ſirie ꝛ nullum ibidẽ reperimus hoiem) volebant † ſignificare lepꝛoſi ꝙ ſiri fugerãt de caſtris: ꝛ tamẽ vt crederẽt viri qui erant in vꝛbe enarabant oꝛdinẽ facti. ſ. ꝙ † iuerant in caſtra ꝛ nullum inuenerant ibi: (niſi equos ꝛ aſinos alligatos ꝛ fixa tentoꝛia) anteq̃ꝫ recederent ſiri erant aſini ꝛ equi eoꝝ alligati: quia non ſuſpicabantur aliquid de receſſu: ꝛ quia ſubito receſſerunt nihil ſecum portare potẽtes manſerunt equi ꝛ aſini ligati ſicut

prius. ꝛ etiam ipsa tentoria manserunt fixa: quia nō mouerunt ea cum non possent portare: in hebreo dicit (nisi equū ꝛ asinum ꝛ tentoria sicut ipsa) ponitur enim singulare pro plurali qz manifestū est q̄ in castris sirorū non erat vnicus asinus nec vnicus equus sed plurimi: ſra ät nostra curauit de sensu: ꝛ dixit: nisi equos ꝛ asinos: etiam dicitur: ꝛ tentoria sicut ipsa. i. inuenimus tētoria in modum tentoriorū. nā tentoria qñ sunt fixa ꝛ extenta vocantur tentoria: qñ vero sunt ꝓstrata in terrā ꝛ complicata non vocantur tentoria sed pelles: ideo qñ tentoria sunt extenta sunt sicut ipsa. i. sicut tentoria: ꝛ hoc est qđ dixit littera nostra. ſ. ꝛ tentoria fixa in quo inmuebant leprosi q̄ nullus de siris erat in castris: ꝛ tamen nulla mutatio erat in castris nec signum recessus. ¶ Quereť de istis leprosis: dato q̄ non peccassent abscondēdo aurum ꝛ argentum in quātum accipiebāt illud a siris: an peccarent in quantum accipiebāt illud nescientibus aliis samaritis. ¶ Aliquis dicet q̄ sic: quia cū isti leprosi expoliassent duo tentoria dixerunt inter se: nō recte facimus: ét dixerunt sceleris arguemur: ergo videť q̄ ipsi putabant se peccare abscōdendo illa. ¶ Rñdendū q̄ non peccabāt nec p̄iudicabant samaritis manentibus in vrbe: quia illa spolia non ptinebant ad omnes samaritas tāq̄z ad cō munitatem ita q̄ esset equale ius omnium vel q̄ non liceret vni sine altero accipe: sed ptinebant ad illos q̄ irēt ad capiendum ea: quod p̄z: quia alias non venditū fuisset frumentū ꝛ ordeum ꝛ simila de eo quod ducebať de castris in porta samarie: quia quilibet pro se bret: tō licebat istis leprosis pro se rapere. ¶ Jtē isti leprosi nō accipiebant rem ptinentē ad alios: quia ꝛz samarite possent licite accipere omnia que erāt in castris sirorum: tñ quousq̄z illa acciperent non erant sua: q̄ ergo leprosi acciperent partē illorum non dum scientibus samaritis nō peccabant. si autem cognitū eēt in vrbe siros fugisse ꝛ mansisse castra vacua: ꝛ iussum eēt ne quis iret illuc quousq̄z tota ciuitas iret: si iret aliqs ꝛ acciperet inde aliqd peccaret ꝛ teneret ad restitutionē: quia sic omnia relicta in castris sirorꝫ ptinebant iam ad totā ciuitatē eo q̄ sciebat siros recessisse: ꝛ iubebat q̄ nullus iret ad accipiēdū illa hic tñ nihil tale fuit: iō non peccabant leprosi p̄iudicādo samaritis. ¶ Ad rōnē in contrariū dicēdum q̄ leprosi non dixerūt non recte facimus quasi putarēt se male agere abscondēdo aurum ꝛ argentū: sed quia volebant mānere nocte illa in castris ꝛ non nunciare in ciuitate vsq̄z mane. ꝛ cum dixerunt sceleris arguemur non intellexerunt q̄ arguerentur quia aliqua accipiebant pro se: sed quia non ibant cito ad nunciandum: ꝛ p̄z hoc ex verbis eorū: quia dixerunt si tacuerimus ꝛ noluerimus nūciare vsq̄z mane sceleris arguemur: ꝛ sic pro dilatione putabant eē scelus ꝛ non pro absconsiōe auri ꝛ argenti. ¶ Quare putauerunt se peccare leprosi si nō nunciarēt bac nocte fugam sirorum. Qō. xxviij.

Queretur vlterius quō putabāt se arguendos ō scelere isti leprosi si nó irēt nocte illa ad nunciandū in ciuitate. ¶ Rñdendū q̄ poterant argui: quia quilibet homo tenetur velle bonū ꝑ patria sua ꝛ procurare illud quantū possit: nullū tñ maius bonum poterat esse samaritis nunc q̄z q̄ hostes sui fugerēt ꝛ relinquerēt castra plena cibis ꝛ delitijs vt ipsi saturarētur: ꝛ tñ non proficiebant ista nisi scirēt ea samarite: ideo sicut qui procuraret ista directe ageret ad bonuz patrie: ita qui procuraret denunciare samaritis nesciētibus ista cooperabatur ad hec ꝛ consequēter quilibet de vrbe tenebatur istud denūciare quādo sibi cōstaret: si ergo differrent aliquo tēpore nunciare saltē pro illo tempore p̄iuabant ciues gaudio tanti boni ꝛ pro hoc merebātur penam cum possent non p̄iuare illos aliquo tpe boc bono. ¶ Secūdum est quia ciues erant in magna angustia famis ꝛ differendo ꝑ vnam diē vel mediam illaz denunciationē poterant aliqui perire fame: ꝛ isti erant in culpa qui poterant prouidere ꝛ non prouidebāt: ideo videbātur mereri mortem ꝛ timebāt q̄ sibi infligeretur si differrent nūciare vsq̄z in crastinum. ¶ Queretur vlterius quomodo dicebāt leprosi q̄ si nō irent illa nocte ad nunciandum in vrbe q̄ criminis arguerentur: quia ipsi poterāt negare se iuisse in castra in nocte: sed dicerēt q̄ iuerūt in aurora vel prope auroram ꝛ sic nō essent in culpa quāq̄z nō denunciarēt per noctem. ſ. q̄ non cōstaret eos eē in culpa quāq̄z vere essent in culpa. ¶ Dicendum q̄ forte isti leprosi iuerunt in castra sirie videntibus aliquibus de israelitis: ideo non possent postea negare se iuisse in principio noctis ꝛ cōsequēter arguerētur de dilatiōe. hoc autez verisimile est: quia isti leprosi erāt iuxta portam samarie: vt p̄z supra in littera: ꝛ in portis ꝛ super muros erant semper aliqui custodes tempore obsidiōis huius: nam etiam rex ambulabat ꝑ muros obseruando vigiles: vt declaratum est p̄cedenti. c. illi aūt viderēt leprosos recedētes de porta vrbis ad castra sirorum ꝛ audierūt forte ab eis q̄ ipsi volebāt ire ad castra: ideo nunc nō possent ipsi negare quin iuissent in principio noctis: ideo etiā si negare vellēt arguerētur de crimine. ¶ Secunda causa esse poterat: quia dato q̄ isti a nullo viderē tur tamē timebant q̄ mendacium suum cognosceretur: nam Helyseus erat prophetа det qui sciret eos mētitos. sicut qñ Giezi dixit se nihil petiuisse a Naamā: ꝛ Helyseus dixit: nōne cor meum in presenti erat quādo reuersus est homo de curru suo. ſ. v. Sic putabant q̄ Helyseus indicaret mendacium eoz: qz ipsi in preiudiciū populi differebāt annūciationē ꝛ tunc punirētur. ¶ Tertia causa eē poterat qz forte deus mouit illos ad timēdū q̄ mēdaciū eorū nō poterat occultari: ꝛ hoc qz si nō timerent mānsissent illa nocte in castris ꝛ nō nunciassent vsq̄z ad sequēte diē ꝛ sic interum samarite torquerētur fame: timuerūt ergo manere in castris illa nocte. ꝛ nō solum nō mānserūt ibi sed ēt nō discurrerūt ꝑ castra ad tollēdū argentū multū ꝛ aurū ꝛ abscondedū. ¶ Quarta cā fuit qz putauerūt q̄ si ipsi nō irēt immediate ad nūciādū in vrbe prius q̄z ipsi irēt: sequēti die scirēt hoc samarite ꝛ tūc occiderēt eos qz distulerāt tādiu nūciare. Hoc aūt putarent leprosi: qz satis verisimile erat q̄ cū fugissent siri illa nocte: samarite q̄ vigilabāt sup muros vrbis nō sentiētes aliquos siros ambulātes in circuitu vrbis nec aliquem strepitum aut voces in castris sirie sicut solebant sentire cum essent castra magna ꝛ satis prope vrbē ꝛ in talibus castris semp multi clamāt ꝛ auditur a longe strepitus boium ꝛ equoꝝ: suspicarenť recessisse siros ꝛ mitterēt aliquos ad sciendum ꝛ illi ferrēt respōsum p̄iusq̄z venirēt leprosi: ꝛ ideo tūc arguerentur criminis: nō ergo ausi sunt manere illa nocte in castris.

† ¶ Jerunt ergo portarij ꝛ nūciauerūt in aula regis intrinsecus). ſ. leprosi manētes extra vrbē narauerūt portarijs q̄ fugerāt siri: ꝛ illi iuerūt in aula regis qz rex disponere debebat de hoc. ꝛ dř intrinsecus: qz vna naratio fuit facta extrinsecus. i. a manētibus extra vrbem. ſ. a leprosis ꝛ alia naratio fuit facta intra vrbē a portarijs in aula regis: in hebreo dř (portarij vocauit) cū deberet dici portarius vocauit vel portarij vocauerūt: est tñ barbaries ydiomatis in hebreo vbi nō seruāť numeri nec pso ne. sic ꝑ Josue. x°. cū dř fecit ascēdere viros in solario domus sue ꝛ operuit eos: ꝛ in hebreo dř: fecit ascēdere viros ꝛ operuit eū cum deberet dicere eos. Sic etiā Jsa. xix. tradam egiptum in manu dñorū crudelium: ꝛ dř in hebreo: ponam egiptum in manu dominoꝝ crudelis vel duri: sed ad ista nō est aspiciēdū in hebreo ꝛz aliq̄ de nostris faciāt in hoc vim ad probāduz aliquid de articulis nostris: vt pote de trinitate personaruz vel similibus: vñ nō immerito irrideri pñt ab hebreis (qui surrexit nocte ꝛ dixit ad seruos suos) erat. n. ista annūciatio admirāda: ideo rex surrexit immediate ꝛ nō credidit siros fugisse: bene tñ credidit q̄ nō esset aliqs eoꝝ in castris sicut nūciabāt leprosi: iō q̄ facerēt in fraudē putabat (dico vobis quid fecerūt nobis siri). i. vos putatis q̄ recesserūt siri olo quia nō sunt in castris: ꝛ tamē nō recesserūt sed ego dicam vobis quid fecerūt: (sciūt quia fame laboramus) idest quia summus in magna angustia famis. hoc eni satis scire poterāt siri quia ipsi nō permittebāt introduci aliquos

A Quare negare noluerūt se iuisse in castra in nocte ꝛ dicere se iuisse i aurora.

Rño.

Prima cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Quarta cā

† Barbaries hebraici ydiomatis.

B Credidit rex siros latitaſ i agris non aūt recessisse.

† †

† †

Qō. 27. A Leprosi an peccauerit accipiendo aur ꝛ argētū nesciētibus samaritis.

Opponit.

Rño.

Ad rōnē in contrariū.

Qō. 28. A

Rñsio.

Prima rō.

Scōa rō.

Qō. 29.

aliquos cibos in samaria:obsidio tñ fuerat diuturna:nō necesse erat q̄ iam nullus cibus vel pauci essent in vrbe: † in hebreo dicit sciuerunt:sed ad idem pertinet(ꝛ idcirco egressi sunt de castris ꝛ latitant in agris).s.fingunt se recessisse ꝛ latitant in agris ad hoc q̄ p̄ istuꝫ dolū capiāt † nos(dicentes cum egressi fuerint de ciuitate capiemus eos viuos).s.putantes samarite q̄ omnino recessissent siri de castris irent ad castra illorum ad diripiendum ea:ꝛ † tunc caperent eos siri existentes in insidijs(ꝛ tunc ciuitatem ingredi poterimus).s.captis samaritis extra vrbeꝫ poterimus intrare in vrbē q̄ nullus impediet:ꝛ istō est qō desiderabant siri:nam ciuitas illa erat metropolis totius israel ꝛ capta illa putabant se esse dominos totius israel. ¶Queret quare siri moliebant istam fraudeꝫ.

Qō. 30. A Siri quaꝫ molirētur istam fraudem. Rñsio.

¶Rñdendum q̄ siri faciebant hoc ꝓpter duo .ꝓo quo sciendū q̄ siri putabant q̄ necesse erat tradi samariaꝫ in manus eorum:quia obsidio fuerat longa ꝛ iam samarite nullos haberent cibos:ideo necesse erat q̄ ipsi morerentur fame vel q̄ traderent ciuitatem hostibus:vtroqꝫ autē modo efficerent dñi.ꝛ tamē vtile erat eis facere istam fraudē.ꝛ licet ipsi non facerent eā sed vere fugerant ō castris:tñ verisimiliter loquebat rex israel q̄ siri hoc molirent.s.q̄ certum erat q̄ samarite non haberent cibos:iō cum viderent castra sirorū vacua esse putantes illos recessisse:ideo p̄e desiderio cibi egrederent omnes de vrbe nō ad pugnandū sed ad spoliandū castra:ꝛ tunc caperent eos siri inermes.consequebantur autem siri in hoc duas vtilitates. ¶Prima erat q̄ samarite erant pertinaces in obsidione ꝛ potius morerent q̄ꝫ traderent vrbem hostibus:ideo oportebat expectare siros per magnū tēpus in obsidione:ꝛ in hoc tēpore multa expenderent vel tedio affecti recederent de obsidione:nunc autē per istaꝫ falaciam poterant eos capere faciliter ꝛ sine expēsis. Secunda vtilitas erat:q̄ cum essent samarite pertinaces in obsidione:vt apparebat ex diuturnitate tēporis quo sustinuerant famē ꝛ obsidionem potius oēs morerentur q̄ꝫ traderent ciuitatē:ꝛ sic siri tunc nō acciperent nisi ciuitatem:q̄ iam mortui essent oēs ciues.nūc autē caperēt samaritas viuentes ꝛ subicerent eos in seruos ꝛ ista erat magna vtilitas:ideo verisimile erat q̄ sic fecissent siri ꝛ sic nimis p̄udenter cogitabat rex israel.

Ꝓria vtilitas siroꝝ.

Scōa.

¶An siri peccassent ponendo tales insidias samaritis. Questio.xxxi.

Qō. 31. A Rñsio.

Queretur vlterius si posuissent siri tales insidias samaritis an peccarent in boc.¶Rñdendum q̄ aut siri fouebant iustum bellū contra iudeos aut nō.si iustum bellum fouebant qōcūqꝫ vellent erat eis licitum:dū tamē veritatē quā componerent cum hostibus seruarent.nā fouenti bellum iustū licet occidere hostē suum ꝛ cōsequēter licet p̄edari ꝛ furari ꝛ q̄cūqꝫ damna inferre ꝛ hoc siue palam siue clam:sic p̄z q̄ deꝰ iubebat poni insidias ꝛ obseruari cautellas in bello: naꝫ Josue.viij.deus iussit poni insidias cōtra vrbē hay: quia ibi israelite iustum bellū fouebant ꝓtra chananeos. sic etiā iudi.xx.iussit deus vndecim tribubus pugnantibus cōtra tribum beniamin q̄ ponerent insidias ꝛ sic docebat q̄ daret beniamitas in manus eorū:si tñ esset modus illicitus nō iussisset deus poni insidias.sic etiā deus iussit dauid vti cautelis in pugna cōtra philistin dicēs q̄ nō egrederetur directe contra eos sed ex aduerso pirorum:quia ibi debebat audiri strepitus magni exercitus gradiente angelo in cacumine pirorum : vt patet.ē.ij. lib.c.v.ꝛ.i. parali.xiiij.deus quoqꝫ hic per quandaꝫ cautelam fugauit siros ostendendo q̄ veniret exercitus super eos ꝛ nullus veniebat.quomodo autem nō sint illicite insidie in bello iusto ꝛ q̄ ibi non est aliqua fraus:declaratum est iosue.viij.si autē bellū est iniustū non licet pugnari per insidias: nam aperte non licet pugnari in bello iniusto:ergo a fortiori nō licebit pugnari occulte: quia cum ipsum bellū sit iniustum omnia accessoria sua erunt iniusta.De siris aūt non p̄z nunc:an fouerent bellum iustū vel iniustū.Dicendū tñ videt q̄ fouebant bellum iniustum:q̄ alias nō adiuuisset deus israelitas cōtra siros cum deus non adiuuet impios cōtra iustos sed potius ecōtrario:nā ipse dicit q̄ aduersat impiū exo.xxiij. s.innocentē ꝛ iustū non occides q̄ aduersor impiuꝫ.nō tñ solum deus adiuuit israelitas ꝓtra siros sed potius ip se fecit totum bellū:ideo vī q̄ non fouebant iustum bellū. Iniustitia autē eorum erat:q̄ cum essent potentiores israelitis volebant opprimere eos ꝛ redigere in seruitutē sicut dixerat benadab qñ misit nuncios suos ad achab s.argentū tuum ꝛ aurū tuum meuꝫ est ꝛ vxores tue ꝛ filij tui optimi mei sunt. p̄cedenti lib.c.xx.ita ergo istemet benadab faciebat nūc cū ioā regi israel filio achab:quō cūqꝫ ergo pugnaret benadab contra israelitas siue clam siue palam peccabat(rñdit aūt vnus seruoꝝ eius.) dixerat rex q̄ siri non recesserant vere de castris ſꝫ manebāt in agro latentes ꝛ hoc credebat verissime:iō nō intendebat aliq̄d agere sup hoc nec mittē ad castra siriē:ꝛ sic mā sissent castra siriē aliquot dieb⁹ vacua ꝛ samarite hoc nescirent:ꝛ q̄ istud erat malū quidā de seruis regis incitauit eum adhoc q̄ mitteret ad ingrendū castra : ꝛ iste est qui rñdit regi(tollamus quinqꝫ equos q̄ remanserūt in vrbe)istos equos volebat tolli ad eqtandū vt aliq̄ irent sup eos ꝛ ingrerent an vere fugissent siri de castris vel essent insidie. ꝛ voluit q̄ irent in eqs.s.vt si inuenirent siros latentes in insidijs vel alibi ꝛ p̄sequerent ipsi israelitas possent velociter fugiendo redire in vrbē sup equos q̄ō non possent facere pedites.ꝛ dixit quinqꝫ equos quāquā postea nō acceperunt samarite nisi duos de illis : vt p̄z.j.ꝛ hoc forte q̄ alij tres erant debilitati p̄ famē ꝛ non erant dispositi ad itinerandū. vel dixit q̄ acciperent quinque equos.i.de quinqꝫ equis qui remanserant acciperēt duos(quia isti tātū sunt in vniuersa multitudine israel) q.d.licet vellimus mittere plures eqtes ad ingrendū veritatē huius rei nō possumus:q̄ in toto israel nō manserunt nisi isti quinqꝫ equi.(alij.n.consumpti sunt).s.multi alij erāt in israel: ꝛ tamen consumpti sunt fame.

Be⁹ nō adiuuat ipios ꝙ iustos ſꝫ ecōtra.

¶Queretur quō dī q̄ in toto israel nō relicti fuerāt nisi quinqꝫ equi.¶Rñdendū q̄ pōt intelligi in toto israel.i. in tota vrbe samarie.nam nō erant plures equi in samaria ꝛ isti quinqꝫ in samaria erant.ꝛ dicit in toto israel.i. in toto exercitu israel:q̄ totus exercitus conuenerat ad vrbē samarie ꝛ ibi erant equi ꝛ currus ꝛ defecerant iam omnes equi p̄ter istos:vel posset dici q̄ intelligebat de toto israel q̄ etiā in toto israel non essent plures equi.s.q̄ in alijs locis erat obsidio sicut in samaria ꝛ erat fames sicut ibi.¶Sed dicendū q̄ non stat:quia dato q̄ esset fames per oia loca ꝛ perirent homines ꝛ iumenta: tamen iste qui loquebatur nesciret an in toto israel manebant multi equi vel pauci:quia ipse nō poterat scire particulatim de quolibet loco quot equi ibi manerent ꝛ tamen dixit q̄ isti solū manebant:ergo intellexit de samaria in q̄ ipse manebat q̄ ibi sciebat quot eq erāt. Itē p̄z q̄ dixit tollamus qnqꝫ equos:si tñ isti manerent in toto israel solū essent aliq̄ eoꝝ ex̄ samariā ꝛ nō possent oēs qnqꝫ nūc tollere:ꝛ tñ dixit tollamus qnqꝫ equos:ergo isti erant intra samariā. Itē p̄z q̄ nō esset fames i alijs locis nec obsessio:q̄ castra sirorꝝ obsederāt samariā:ideo nō poterāt obsidere singula loca terre israel pticulariter. ēt si alia loca obsiderent ꝛ eēnt in fame valida ita deus illis succurreret sicut succurrit samarie:q̄ de oībus israelitis deus curā bēbat spālem:ꝛ tñ solū p̄uidit nūc samarie: nā beliseus dixit in tpe hoc cras modius simile statere erit in porta samarie.¶Itē p̄z q̄ castra solum recesserunt de samaria:nam leprosi solū iuerunt ad castra que erāt iuxta samariaꝫ ꝛ de illis deus effugauit siros ꝛ nunq̄ꝫ de alijs tangitur in hoc.c.ergo nō erāt aliqua alia loca terre israel nunc obsessa sed solū samaria ꝛ ibi etiā solū erat fames. forte tñ oēs equi totius israel cōgregati fuerant in samaria quia ibi erat totus exercitus cuꝫ rege ꝛ ibi omnes perierant p̄eter quinqꝫ.de istis equis dicendū q̄ consumpti fuerant non quidem fame solū sed potissime q̄ israelite qui erant in samaria videntes se in angustia occidebant equos ꝛ comedebant saliendo carnes eorum vt haberent p̄o multis diebus.ꝛ hoc patet:quia vendebātur

† † † † † † †

Qō. 32. A An tñ gnqꝫ equi essent relicti in israel. Ꝓria rño.

Cōfutati. Ꝓria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

capita asinorum in samaria:ita ergo venderentur carnes ꝛ capita aliorum animalium:de hoc Josephus.ix. antiqui. (ꝛ mittentes' explorare poterimus).ſ. super istos quinq; equos ibunt aliqui qui poterunt explorare.i.inquirere an vex sit q siri fugerint de castris vel maneant in insidijs(adduxerūt ergo duos equos.)quāc̄ manssissent quinq; tñ forte tres illox debilitati nimis erant pre fame ꝛ inepti ad equitandū ió miserunt solū duos q erāt potentes. In hebreo dr̄(adduxerunt duos currus equorū.)lra nostra posuit equos ꝛ nō currus:q; lra hebraica ly dicat currus:tñ intelligit solus equos ꝛ sequit lra nra sensū ꝛ nō verba.nā supra dictū est q solū manserant in toto israel quinq; equi:ꝛ tñ quilibet currus ꝑtinet quattuor equos:vt p3 precedēti lib.c.x.ſ.egrediebat aūt quadriga ex egipto sexcentis siclis argenti ꝛ equus centum quinquaginta:ergo quelz quadriga ꝑtinebat q̄tuor equos cū tota quadriga equox valeret sexcentis siclis ꝛ quilz equus p se valeret centū ꝛ quinquaginta:ad duos ḡ currus requirebant octo equi:ꝛ tñ solū manserant in israel quinq; equi:vt p3 in lra:ergo nō poterat rex mittē duos currus in castra:cū ergo dicant duo currus intelligit de duobus equis curruū.ſ.qui assueti erant ad ferendū currus. Itē p3 q; dato q in samaria essent multi curr⁹ equorū:ꝛ tñ rex nō mitteret nūc aliquos currus sed solū equites:q; isti mittebant ad explorandū ꝛ cito transeundū ꝛ fugiendū ab hostibus velociter si inuenirent eos:ꝛ tamē currus sunt tardi motus ergo nō mitterent nūc currus sed equi:lra tñ hebraica est nimis barbarica ꝓpter consuetudinē idiomatis:ꝛ ponit duos currus equorum.i. duos equos curruū ꝑ ipalagem figurā(misitq; rex ad castra sirox dicens ite ꝛ videte).ſ.videte an sint in castris vl an maneant latentes in agris vel an vere fugerint (q abierunt post eos vsq; ad iordanē.)siri.n.ad redeūdū in terrā suam de terra israel debebāt transire per iordanez: ió isti equites insecuti sunt eos p viam qua ibat in terram suā vt viderent si apparebant alīq signa fugientium. p3 hoc q; terra sirie ꝓtim est orientalis respectu terre israel ꝛ partim septētrionalis:iordanis vero est terminus orientalis terre chanaā: vt colligit numeri.xxiiij.ió p locum illū erat via sua.ꝛ dato q irent ad siriaz que est in latere septētrinoali terre israel debebant transire p iordanē:q; iordanis nascit ad radices libani qui est in latere septentrionali terre israel nume.xxiiij.ꝛ circuit ptez lateris septētrionalis ꝛ totū latus orientale terre illius. p3 etiam hoc:q; qñ Jacob missus est a matre sua ō terra israel ad mesopotamiā sirie transiuit p iordanē ꝛ in reditu etiaz venit per iordanē:Geñ.xxxij.ſ.in baculo meo trāsiui iordanem istum ꝛ nunc redeo comitatus duabus turmis.q.d. prima vice qua transiui iordanē istum ad eundū in siriā solū hēbam mecū baculū meū ꝛ nunc transeo ipm cum duabus turmis.(ecce aūt ois via plena erat vestibus ꝛ vasis).ſ.tota via q̄ ibat ad iordanē ꝛ ad terram sirie erat plena vestibus ꝛ vasis.istud ponit ad significandū q; p hoc cognouerunt exploratores q; recesserant siri:q; tota via terre sue erat plena vestibus ꝛ vasis que ipsi proiecerant cū pergerent fugiendo in terrā suā.ꝛ dr̄ q; tota via ad iordanē erat sic plena vestibus ꝛ vasis ad significādū q; vere fugissent:ꝛ tñ si p insidias fecissent siri nō esset sic via plena vestibus ꝛ vasis:sed solū ipsi laterent in agris iuxta castra ꝛ dimisissent oēs res suas in castris. vel dato q vellent siri simulare maiorē fraudem ꝛ vellint ꝓjcere aliq vasa vel vestes in via hoc nō duraret vsq; ad iordanē:q; iordānis est in extremitate terre israel multū distās a loco castrox:ió cum vsq; ad iordanē peruenissent exploratores ꝛ vidissent vasa ꝛ vestes in via nō curauerūt vltra inquirere q̄si p hoc certum hērent q; fugissent siri (q̄ proiecerant siri cū turbarent).ſ.siri qñ fugiebant in itinere turbabant.i.angustiabant pre dsiderio fugiendi ꝛ pp timorē exercitus quē supuenire putabant:ió vestes ꝛ vasa que ferebant dimittebant in via. ¶Queret quo siri ferebant de castris vasa ꝛ vestes cū nō ferrent equos q magis eis ꝓficere poterant ad fugā:ꝛ quis modus turbationis erat quo turbabant siri qñ dimittebant vasa ꝛ vestes. ¶Ad primū dom q; siri nō acceperunt equos:q; nō erant frenati nec strati cum essent securi in castris ꝛ subito audiuerunt strepitū supuenientis exercitus de ꝓpinquo ꝛ nō putauerunt se hēre spaciū ad sternendum ꝛ frenādū equos ió relinquerūt illos in castris. de vestib⁹ aūt ꝛ vasis secus fuit:q; illa erant leuia ꝛ occurrerūt eis ad manū ita q; accipiendo illa nō morabant:ꝛ quia erāt res' preciose potissime ipsa vasa aurea ꝛ argētea ferebāt illa secū putantes q; nō impedirentur fugere pp illa ꝛ q; saluarent cū eis.postea tñ pre timore magno ꝛ angustia in fugiendo relinquebāt illa in via ꝛ sic tota via erat plena vasis ꝛ vestibus ita q; nihil de diuitijs quas siri tulerant in terrā israel ꝛ quas eduxerant de castris potuerūt secū reducere in siriā sed oia manserunt partiz in castris ꝛ partim in via.

¶Que turbatio fuit ista que tenuit siros ꝛ quo pōt deus dominē turbare multipliciter. Qō.xxxiiij.

Queretur scdo que turbatio fuit ista. ¶Rñ dendū q; deus dupliciter turbat dominē. vno mō turbando intellectū ita vt nō cognoscat que agit. Alio mō affligēdo eū exterius ita vt agat aliqd malū contra se quale faceret homo positus extra mentē. De prio p3 vt si deus turbet aliquos boies inter se ita vt se nō cognoscant ꝛ occidāt cū tñ alias plene se cognoscerent.sic.n.fecit deus in castris madianitarū quādo gedeon p noctem circūdedit illa:nā non pugnante gedeone ipsimet mediante occidebant se ipsos pre turbatione putantes se inuicem esse hostes iudi.vij.ſ.omnia itaq; castra turbata sunt:ꝛ sequitur quomō ista turbatio fuerit a deo.ſ.ummisitq; dñs gladiuz in oibus castris ꝛ mutua se cede truncabant.ista turbatio aliquādo est parua habēs aliquas verisimilitudines exterius aliquādo autē est valde magna. De prio p3 in casu dato q; ibi madianite erāt dormientes:ꝛ subito apparuerūt in circuitu castrorum multe laterne ꝛ bucine ꝛ putauerūt oia plena esse exercitu hostili ꝛ iam esse hostes inter eos:ꝛ q; erat nox ꝛ tunc expergiscebant a somno putauerūt se ipsos esse hostes ꝛ mutuo se occidebant. De scdo p3 in illa excecatione que facta est in siris volentibus tenere beliseum:q; prius cognoscebant eum ꝛ nunc cū haberent eū cora se per diem nō cognoscebant illum:etiā nesciebant vbi erant quāc̄ essent in medio hostiū:precedēti.c.sic etiā fuit in moabitis amonitis ꝛ idumeis cū pugnare vellent cōtra Josaphat regem iude:nā in meridie nō existentibus hostibus in conspectu eorū putauerūt se esse hostes ꝛ seipsos mutuo occiderunt:q; deus turbauit illos.ꝛ.paral.xx.ꝛ ista fuit magna turbatio:q; in meridie nulla existente causa extrinsecus turbabant ita vt se nō cognoscerent. ꝛ de tali turbatione dicit deute.xxviij. percutiat te dominus amentia ꝛ cecitate ac furore mentis ꝛ palpes in meridie sicut palpare solet cec⁹ in tenebris ꝛ nō dirigas vias tuas. ¶Secūda turbatio est quādo deus non turbat aliquez in mente sed afligit eum extrinsecus tam grauiter vt oporteat ipsum facere talia qualia faceret insanus. prim⁹ modus nō fuit nunc in siris:quia ipsi nō turbabantur in mente sed realiter audiebant sonitū quasi curruū ꝛ equorum licet nō essent currus nec equi ꝛ ipsi cogitauerunt aliquid satis verisimile.ſ.ecce mercede conduxit aduersum nos rex israel reges etheorum ꝛ egiptiorū. sed fuit secunda turbatio in siris:q; ipsi volebant fugere portando precioziora bona sua secum ꝛ in hoc sanum iudicium habebant.postea tamē deus aflixit eos tam grauiter vt cogerentur dimittere omnia in via.hoc autem fuit quia sonitus ille curruū ꝛ equorum non solū auditus est dum essent siri in castris ad hoc q; fugerent de illis:sed etiam postq̄ fugerunt audiebant semp illum strepitum sequentem se ꝛ videbatur eis q; semp magis appropinquabat sibi quia audiebant voces de propinquiori.ꝛ ob hoc timentes nimis q; exercitus ille in breui cōprehenderet eos nisi velocissime currerent dimittebant vestes ꝛ vasa que ferrebant vt expeditius currerent:ꝛ non solum vestes quas tullerant de castris dimittebant in via:sed etiā vestes quibus ipsi induti erant dimittebant vt velocius currerēt.

Littera hebraica.

Terra sirie vbi.

Qō. 33. A Siri qūo ferebāt ve-

stes cū non ferrēt eōs.

Qō. 34. A Prim⁹ modus.

Scōs modus turbādi.

B Qualr fuerit sirorum turbatio.

currerent. z illa angustia magna secūdū quā audiebant propinquare sibi currus z equites z oportebat q̄ fugerēt velociter: vocat turbatio z propter illam dimittebāt oia que ferebant z exuebāt se ipsos qō nemo faceret nisi insanus homo. ¶Quereꝝ vlterius quare deus fecit q̄ cōtinuareꝝ strepitus curruū z equorū post siros fugientes: q̄ satis videbat esse q̄ audirent strepitū illū ad hoc q̄ exirent de castris. ℟ndendū q̄ hoc fuit pp duo. ℣primū fuit q̄ deus voluit punire nimis siros z ditare israelitas: z ad hoc voluit q̄ nō solū manerent cibi qui erāt in castris pro israelitis z alie diuitie: sed etiā oēs diuitie q̄s portabant secum siri manerent pro israelitis. siri autē cū fugerūt de castris acceperunt secum aliqua vasa aurea z argentea z pecunia: q̄ iste erant res precioſe z facilr portabiles z putabant se posse portare. si aūt deus non turbasset eos fugientes faciendo q̄ strepitus curruum z equorū magis videreꝝ eis semp ꝓpinquare: tulissent secum illa vasa aurea z argentea in terrā suam: vt ergo nō portarent aliqd fecit deus illū strepitum curruū z equoꝝ sequi semp siros postq̄ fugerūt de castris: vt cogerentur nō solū dimittere vasa que ferebant sed ēt vestes quibus induti erant. Scōa cā fuit q̄ si siri solus audiuissent sonitum curruū z equorū quādo erant in castris: z cū inciperent fugere nihil audirent: putarent se deceptos fuiſ se ex nihilo z redirent in castra: z sic nō solueret obsidio samarie nec possent samarite bere cibos: ideo vt putarēt verū esse q̄ aliqs exercitus irruebat sup eos: nō solū audiuerunt strepitū cū essent in castris sed etiā postea cum fugerunt z semp eis magis videbat appropinquare quo usq̄ exiuerunt oino extra terrā israel. Tertia cā fuit quia deus volebat punire siros illudendo eis cū ipſi ausi fuissent ꝓtra miraculū eius facere. nā miserat rex sirie ad capiendū beliseū z nō potuerunt serui sui capere eū q̄ excecati sunt a deo: precedēti. c. debuerat ergo rex sirie tūc timere z nō insurgere ꝓtra israelitas qui talē deū habebant qui posset eos sic defendere: z tñ nolluit sed obsedit samariā ideo deus voluit nō solū punire eū sed etiā illudere sibi faciendo q̄ ipse z serui sui pre timore in via vestes dimitterēt z reuerterent q̄si nudi in terrā suā.

¶Quare siri nō sunt reuersi in castra sua qñ viderūt q̄ nullus exercitus sequereꝝ eos. Qō. xxxvi.

Queretur vlterius qñ siri viderunt q̄ nullus exercitus sequebatur eos ſ̄ q̄ fugerant in vanū q̄re nō reuertebant in castra. ¶℟ndendū ad euidētiā huius q̄ verisimile est q̄ tota illa nocte qua siri fugerunt de castris audiuerūt strepitus exercitus persequētis se. fugerunt. n. in principio noctis: naꝫ leprosi qui recesserant de samaria in solis occasu qñ venerunt ad castra sirorū iaꝫ ipsi fugerant: vt colligit supra ex littera: cū dicat q̄ leprosi surrexerunt vesperi vt venirēt ad castra: vesper autē est vltima pars diei licet aliquando accipiat ꝑ prima. z tota illa nocte fugerunt siri: z verisimile est q̄ exercitus q̄ videbatur eos psequi semp audiret vsq̄ ad sequentē diem p lucem cum viderent q̄ nihil erat id qō sequebat eos z interim perambulassent magnā ptem terre. ps hoc ex littera. s. q̄ via plena erat vsq̄ ad iordanē vestibus z vasis que piecerant siri cuꝫ turba rent: ergo vsq̄ illuc audierant semp exercitū se persequētem: imo forte vltra iordanē durauit hoc: z tñ littera nō dicit aliqd de illo quia exploratores missi a rege nō transierunt iordanē. hoc presuppoſito dicendū q̄ siri q̄s̄q̄ viderent se delusos nō ausi fuerunt redire in castra pp multa. ℣rio q̄ quādo hoc viderunt erāt longe a castris forte pluſq̄ itinere vnius diei cū velociter cucurriſſent tota nocte illa z erant fessi valde. ad hoc ergo q̄ redirent forte egebant duobus diebus: z qñ ipsi redirent iam samarite rapuiſſent oia que erant in castris cū castra eēnt apō vrbē samarie: z sic inutile erat redire. Scōa cā fuit q̄ verisimile est q̄ cum terror nimius inuasisset oēs siros z fugerent nō fugerent oēs simul p eandē viam: sed quilibet quā to velocius posset z nō oēs versus eandē ptem ſ̄ q̄libet quo euꝫ voluntas ferret sicut semp accidit qñ fugit aliqs exercitus: nā oēs disperguntur vt liberius possint fugere z pre timore: vt p̄z. ō. i. lib. c. xi. de saule pugnante contra admonitas z dicit z percussit amō vsq̄ dū inclare sceret dies: reliqui autē dispersi sunt ita vt nō relinquerē tur in eis duo pariter. z sic cognita deceptiōe quāq̄ rex sirie vellet reuocare exercitū ad castra iam nō posset: qa oēs fugissent z dispersi essent. ¶Tertia cā fuit timor qa siri cognoscerent q̄ deus israel fecerat eis illud maluꝫ: iō nō auderent illico redire ad castra de quibus deus eos fugauerat timentes q̄ maiora mala eis nūc inferret occidendo vel tradendo eos in manu israelitaꝝ q̄s prius intulerat eos effugando: iō dato q̄ oēs essent simul cognita fraude nō auderent reuerti in castra (reuerſiq̄ nuncij indicauerunt regi). s. q̄ nullus erat in castris sirie z q̄ vsq̄ ad iordanē erat via plena vestib⁹ z vasis (z egressus populus dirupit castra sirie). s. mandato regis egressus est populus de vrbe samarie cuꝫ iam certificati essent de fuga sirorū z tullerunt omnia que erāt in castris ipsorū (sctusq̄ est modius simile statere vno). i. valuit tunc modius farine vno statere sicut declaratū est in principio. hoc autē fuit: q̄ populus samarie inuenit copiā magnam ciborum in castris sirie q̄ castra sirorū erant magna iō habebant magnā prouisionē z tāta fuit copia in samaria vt venderet modius farine vno statere (z duo modij ordei statere vno: valebat tantū vnus modius farine sicut duo modij ordei z vtrūq̄ erat in paruo valore. z sic intelligē dū est de oībus aliis generibus ciboꝝ z rerū venaliū q̄ venderent pro paruo precio: scriptura tñ solus expreſſit de simila z ordeo ad ostendendū ꝓphetiā helisei veram fuisse qui solum locutus fuerat de simila z ordeo. (Juxta verbū dñi). i. factū est istud sicut deus dixerat istud fuit verbum helisei: z vocat verbum dñi q̄ deus locutus est per heliseū: in hebreo habetur (z duo modij ordeoꝝ statere vno) sed iste modus loquendi est ꝓtra consuetudinē latinā ꝑm quā nominibus seminū raro pluralia damus: ideo posuit hieronimus in singulari.

† ¶℣ro rex.) hic ponit scōm huius partis in quo infidelitas punitur. s. vir ille qui dixerat q̄ nō poterat hoc euenire (℣ro rex ducꝫ illū in cuius manu incubuerat constituit ad portā (iste dux est qui iuit cum rege quādo descendit ad domū ℣heliseī: z dixit ℣heliseus: cras modius simile vno statere erit in porta samarie: z iste dixit q̄ non poterat fieri etiā si deus faceret catharatas in celo. z dicit q̄ super manū eius incūbebat rex: q̄ consuetudo erat q̄ reges quādo incederent mouerent innixi super alios: vt supra dictum est. istū cōstituit rex in porta samarie quādo totus populus ibat ad diripiendū castra (quē cōculcauit turba in introitu z mortuus est). s. erat in introitu. i. in porta samarie: z turba que ingrediebat oppreſſit eū z conculcauit z mortuus est (iuxta verbum qō loquutus fuerat vir dei). s. iuxta verbū heliseī: ipse. n. dixerat de isto duce q̄ videret copiā ciborū z non comederet ō eis z sic factū est: q̄ vidit cibos z anteq̄ comederet in ipsa die mortuus est (quādo descenderat rex ad eum). i. quādo descendit rex ad heliseū. istud fuit die precedenti quādo rex misit ad iugulandū ℣heliseum z penitētia ductus iuit post nunciū suū ad domū heliseī vt mandatum suū non traderet executioni: z tunc ℣heliseus dixit ei q̄ cras valeret modius simile vno statere z dixit isti duci q̄ nō comederet de eo: in hebreo habet (℣ro tertium maiorē) vbi nos dicimus ℣ro ducem illuꝫ: z supra declaratum est hoc in princi. c.

¶Iste dux ad qd posit⁹ fuit i porta samarie. Qō. xxxvij.

Queretur ad quid posuit rex istū ducem in porta samarie. ¶℟spōderi potest q̄ rex iussit diripi castra sirorū: z ad hoc misit aliquos z ne singuli de populo ire vellent z fieret contentio super preda: z ad hoc posuit istum in porta vt non permitteret aliquos egredi de vrbe nisi rex iusserat ire ad tollendum predam. ¶Aliter dici potest q̄ rex dederat licentiam omnibus de populo vt irent ad predandum castra: z tamen habebat ius rex de parte cuiuslibet predātis sicut nunc duces habent certam partem prede de eo qō milites sui predantur: z ista vocatur portio ducis z

Qō. 35. A Quar de cōtinuauit strepitū curruū z equitum. ℟ñsio. ℣ria cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Qō. 36. A ℟ñsio.

Scōa cā.

℣ria cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Dux q̄ noluit heliseo credere punitur.

Qō 37. A ℣ria rñ.

Scōo rñ.

Dux seu capitaneus ō iure hz certā ptē pde ō eo qō milites sui pdant. & vocat ius militare.

est ius antiquissimū quod vocat ius militare vt hētur in decretis di. ij. c. ius militare. & ad hoc q de quolz ducente aliquid de castris acciperet portio debita regi: posuit rex istū ducē in porta: quia iste erat valde familiaris sibi cum sup manū eius rex cōsueuisset incūbere qñ stabat & qñ incedebat. & positus est ad portā samarie: qz p locum illū oēs ingressuri erant in vrbē & nō poterant aliqd itro ducē qō ille non videret. ¶Vel pōt dici q rex posuerat eū ad portā tanq̄z iudicē rex venaliū: qz apud portam samarie erant platee rex venaliū. sic. n. dixerat helise⁹ cras modius simile vno statere erit in porta samarie: & qz timebat q sup precio esset aliqua contentio pp famē diuturnā elapsam posuit rex illū in iudicē precy rerū venaliū in porta vbi res vendebant: & precedēs positio rō nabilior est alijs duobus. ¶Quereť vlterius qūo turba potuit istū cōculcare in porta & occidere. ¶Aliqs dicet ſm primā positionē precedētis qōnis q iste erat positus ad portā vt nō pmitteret egredi de vrbe ad diripiendū castra nisi eos quos rex iusserat ire: & qñ populus sciuit certissime siros fugisse tanto desiderio captus est eundi ad diripiendū castra ꝓpter famē nimiā quā passus fuerat q cōtēpto mādato regis totus populus illuc ire voluit: & qz iste erat positus in porta ad nō permittendū egredi nisi illos de qbus rex dixerat voluit tenere populū: & populus pre desiderio eundi cōculcauit eū in porta & occidit & sic iuerunt oēs ad castra. Ista positio est satis colorata: & tñ nō est vera: qz tunc mortuus fuisset iste dux anteqūz populus exiret de vrbe ad pdandū & ꝓnter nō videret duci de castris similā & ordeū & vendi in porta samarie: & tñ vidit quia heliseus dixit videbis oculis tuis & inde nō comedes: & etiā dř infrā: euenit ergo sicut predcm̄ erat: ergo necesse est q prius rediret populus de castris & portaret similā & ordeū & vēderet in porta samarie q̄z iste cōculcaret. ¶Dōm ergo q iste positus fuit in porta a rege vt acciperet partē pde ei debitā a quolibet veniēti de castris & veniebant aliqui & soluebant & ingrediebā tur in vrbē: deinde venit quasi totus pplus simul portans predam: & cū iste vellet ab oibus accipere ptem regis & aliter nō permitteret eos introire in vrbē: ipsi nollentes soluere cōculcauerunt eū in porta vt intrarent in vrbez eo inuito. vel forte ipse volebat perscrutari a quolz spāliter quid portaret de castris ne abscōderet aurū vel argētū & aliter non permittebat eos ingredi in vrbem. & isto mō nō potuisset per totā diem populus introire in vrbez inquirēdo singulos: & qz pplus vexabatur fame nimia potissime cum hērent cibos in manibus & nō possent comedere quousqz intrarent in vrbē cōculcauerunt illū ducez vt pmitteret eos intrare: ná opponebat se eis in porta & istud est verisimilius (factūqz est ſm sermonē viri dei.) i. accidit id qō dixerat heliseus (qñ ait duo modij ordei statere vno erunt). i. vēdenť pro vno statere. In hebreo dicit (duo modij ordeoz:) sed supra declaratū est (& modius simile statere vno). s. vendeť p vno statere (hoc eodē tēpore cras in porta samarie.) istud referť ad tps quo loquutus est heliseus: qz ipse loquutus est precedēti die: & dixit: in hoc tpe cras modius simile vno statere erit: & in eadē hora die sequēti populo iaz reuerso de castris vēdebant similā & ordeū isto pcio (quādo rñderat dux ille viro dei). s. ille dux qui nunc mortuus est sup cuius manū rex incūbebat (& dixerat etiā si dñs fecerit catharatas in celo nūqd fieri poterit qō loqueris). q. d. nullo modo pōt hoc euenire etiā si deus aperiat celū faciendo catharatas in eo & per illas mittat nobis similā & ordeū (& dixit videbis oculis tuis & inde nō comedes) hoc dixit heliseus: qz qñ ille dux dixit istud negando potentiā dei immediate sibi rñdit de morte sua (euenit ergo sicut pdcm̄ erat). s. euenit q modius simile venderet vno statere & duo modij ordei vno statere. ět euenit q iste dux videret similā & ordeū. s. qñ populus reuertebať ad preda castrorū sirie & nō comedit de eis: qz populus veniens ad portā occidit eum (& conculcauit eū populus in porta). s. qz resistebat populo volenti intrare in vrbē: cuz ipse vellet quēlibet prius particulatim inquirere & populus irrumpens portā ꝓculcauit eū (& mortuus est). s. quia oppssio fuit magna transeunte populo sup ipsum.

Cuius seu capitaneus ō iure hz certā ptē pde ō eo qō milites sui pdant. & vocat ius militare.

Tertia rñ.

Qō 38. A Quaſ fuit ꝓculcatus a turba. Ꝓria rñ.

Cōfuta.

Scōo rñ. aucto.

Littera hebraica.

† Als † viuificauerat.

Capitulus octauū.

Eliseus autē locutus est ad mulierē cuius † viuere fecerat filiuz: dicens. Surge vade tu & domus tua: & pegrinare vbicūqz repereris.

Eliseus. In pcedētibus posita miraculorū helisei enarratione. hic agit de hystorie regū ꝓtinuatione: nā scriptura enarrabat hystoriā regū iuda & israel & qz heliseus fuit cōtēporaneus illis enarrauit scriptura miracula eius q bus finitis vel ex maiori pte narratis reuertit scriptura ad ꝓtinuationē hystorie regū iuda & israel: & qz manserant ex pcedentibus aliqua miracula helisei narrāda pmittunť hic & diuidunť in duo: qz prio ponunť duo facta helisei pertinentia ad eius oñtationē. scōo redit scriptura ad hystorie ꝓtinuationē ibi (anno qnto.) Ꝓria in duas ſm q ponunť duo facta helisei. primuz de enarratione famis future & mulieris pegrinatiōe. ſm de morte benadab regis sirie & azaelis sustitutōe: ibi (venit quoqz heliseus. ¶Quereť circa primū an ea q habent hic hēant ordinē ꝓtinuatū ad precedentia & an fuerint facta imediate post illa. ¶Rñdendū q nō est hic ordo ꝓtinuus: qz ista que hñtur hic fuerūt facta ante aliqua de precedētibus. qō pz: qz infra in ſra dř q rex Joza inquirebat a giezi q enarraret ei oia miracula que fecerat heliseus: & tñ giezi erat leprosus qñ recesserat Naamā ab heliseo. s. quia ꝓpter munera que acceperat ab eo factus est leprosus. s. v. Nunc tñ nō erat leprosus: qz qñ erat leprosus nō erat puer helisei sed erat sequestratus a cōiocatione hominū ſm legē. etiā qz si leprosus esset nō accederet ad regē vt loqueret cū eo: maxie qz rex volebat q loqueret cū eo familiariter & magno tpe: nam dixit narra mihi oīa magnalia que fecit Heliseus: vt pz. j. in littera: nō ergo erat tūc giezi leprosus & ꝓsequēter nō factū fuerat id qō habeť de naamā. s. v. ¶Item nō solum istud fuit ante illud sed ět septem annis precessit illud ad minus: nā dicit hic q heliseus dixit mulieri sunamiti q venire fames super terrā. vij. annis: & tunc ipsa iuit in terrā philistinoz̄: & postea dicit q in fine illoz. vij. annoruz venit ad regē ad interpellandū pro agris suis & pro domo: & tunc inuenit giezi loquētē cum rege & sic non erat tunc leprosus: ergo plus q̄z septē annis fuit id qō habeť hic ante id qō habeť supra. v. ¶Itē in eis que habentur in hoc. c. inter se nō est cōtinuus ordo: qz prius fuit id qō habetur infra in ſra de regno Joza q̄z finiretur istud qō habeť in principio de. vij. annis famis. qō patet: qz infra dř q anno. v. Joran filij achab regnauit ioza filio achab in iuda: & tamē prius fuit illud q̄z finireť fames imo forte prius q̄z inciperet: qō pz: quia qñ heliseus nunciauit famē venturā mulieri sunamiti iam susciťauerat filiuz eius: vt patet hic. s. loquutus est Heliseus ad mulierē cuius viuere fecerat filiuz: dicens: surge tu & domus tua: & tamē filius illius mulieris qñ suscitatus est iam erat saltē quasi quinqz annoz̄: vt probatū est. s. iij. & post illud cepunt vij. anni famis. & tamē anteq̄z nascereť ille puer imo anteq̄z conciperet iam regnare ceperat Joran qui nunc regnabat: vt probatum est supra. iij. & sic quādo suscitatus est puer regnauerat iam ioran quinqz annis vel quasi: & sic necesse est cepisse famē. v. annis vel q̄si postq̄z cepit regnare ioza: & sic finireť q̄si in fine regni eius ista fames. fuit ǧ ordo q ioza rex iuda cepit regnare q̄si eo tpe quo heliseus suscitauit filiū mulieris sunamitis: & tūc erat ānus quintus

Qō. I. A Ordo nō ē ꝓtinuus ſz aſi predcā facta sunt. Rñsio. Ꝓria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Nota.

Nō est ordo ꝓtinuus in narrando.

quintus Joran regis israel ꝛ quasi imediate post suscita
tionē illius pueri de qua habeb. ē. iiij. incepit ista fames
de qua habeb hic que durauit p annos. vij. ꝛ p3 hoc: q3 su
pra. iiij. imediate vt dr̄ de suscitatione pueri sequit: erat
fames in terra ꝛ filij ꝓphetarū habitabant cor̄ā heliseo.
isti. vij. anni famis finiti fuerunt pauco tēpore ante mor
tem Joran regis israel. s. circa finē. xij. anni regni sui: ꝛ
post istud accidit id q̄ factū est de naamā ꝛ de lepra gie
zi. Cū autē querit an ista fuerint facta imediate post pre
cedentia vel interiecto aliquāto tpe: dicendū q̄ iam rūsum est per dicta: q3 cū ista nō fuerint post illa nō fuerunt
† imediate nec longo tpe post (heliseus aūt locutus est ad
mulierē cuius viuere fecerat filiū). s. dixit ei q̄ iret ad ha
bitandū in aliqua terra extra terrā israel ꝓpter famē futurā: ꝛ erat ista mulier sunamitis cuius filiū suscitauerat
† heliseus ꝛ p cuius natiuitate orauerat. ē. iiij. (dicens sur
ge vade tu ꝛ domus tua ꝛ peregrinare vbicūq3 repere
ris). i. tu ꝛ oēs de domo tua vadant tecū quia in hac ter
ra nō poteris sustētari ꝛ vade ꝛ peregrinare. i. habita pe
regrinando vbicūq3 repereris. i. in quacūq3 terra repere
† ris tibi vtile esse: in hebreo dr̄ (habita vbi habitaueris.)
Littera hebraica. iste modus loquēdi in cortice est insipiēs: q3 necesse erat
eam habitare vbi habitaret sed dr̄ habita vbi habitaue
ris. i. habita vbi melius putaueris tibi esse habitare: ꝛ
hoc est quod dicit lr̄a nostra peregrinare vbicūq3 repere
† ris: sicut dr̄ iudi. xvij. egressus est de ciuitate bethleen ꝛ
peregrinari voluit vbicūq3 sibi comodū reperisset ꝛ ite
rum vado vt habitē vbi potuero ꝛ vtile mihi esse prospe
xero (vocabit. n. dominus famē) dr̄ deus vocare famē tā
quā esset fames aliqd rōnale intelligens impiū dei ꝛ obe
diens illi ꝛ veniens ad vocationē suā. ꝛ intelligit q̄ voca
bit eam. i. q̄ faciet venire (ꝛ veniet sup terrā. vij. annis.)
i. durabit fames in terra. vij. ānis. q. d. si modico tpe du
ratura esset non oporteret q̄ ires extra terrā israel: q3 tū
durabit. vij. annis nō poteris manere in ea comode.
¶Quare heliseus prenunciauit famē futurā mulieri su
namiti potius quā alteri. Qō. ij.

Qō. 2. A Rñio. Ni. **Queretur** quare dixit heliseus de fame ista mulieri sunamiti. ¶Rñdet nico
laus q̄ hoc fecit ꝓpter filiū eius q3 ipse orauerat ꝛ impe
trauerat vt nasceret: ipse quoq3 suscitauerat eū a morte
ꝛ sic erat totaliter factura suā: ideo hēbat heliseus cura3
Alia rñio auctoris. de illo puero tanq̄3 de re sua ꝛ pp illum prenūciauit ma
tri de illa fame futura. ¶Rñdendū q̄ heliseus prenūcia
uit isti mulieri futurā famē tanq̄3 benefaciens ei: ꝛ hoc sa
ciebat heliseus vt rederet ei vicē p beneficijs susceptis
ab illa: nā ipsa ministrauerat deuote ꝛ diligenter heliseo
ē. iiij. ꝛ ob hoc heliseus iterū voluerat ei reddere vicem
dicēs ecce sedule in oībus ministrasti nobis quid vis vt
faciā tibi nunqd hēs negocium ꝛ vis vt loquar regi siue
principi militie: ꝛ tunc ipetrauit ei filiū a dño. nūc quoq3
Cōtra Hi. voluit ei benefacere denunciando sibi famē futura3: ꝛ sic
fuit ꝓpter bñficia ab ea suscepta. Qui aūt dicunt q̄ fecit
ꝓpter filium eius mouenr̄ ꝓpter hoc: q3 littera ista dicit
locutus est heliseus ad mulierē cui⁹ viuere fecerat filiū.
sed dicendū q̄ quāc̄3 fiat mentio in lr̄a de filio nō fit pro
pter hoc q̄ mulier reciperet bona ab heliseo ꝓpter filiū
cū potius filius reciperet bona ab heliseo ꝓpter matrē3:
sed ponit ꝓpter duo. ꝓrio ad notificandū que esset ista
mulier cui loquebat heliseus de fame futura. nō poterat
autē melius notificari q̄3 q̄ diceret q̄ erat mulier cuius
filiū suscitauerat heliseus. Secūdū est q3 infra fit mētio
q̄ ista mulier interpellauit apud regem pro domo sua ꝛ
agris ꝛ habuerit ista a rege ꝓpter denūciationē quā gie
zi faciebat regi de suscitatione filij huius mulieris scā ab
heliseo. q̄ autē heliseus diligeret puerū istum satis rōna
bile est: q3 benefactores nāliter diligunt eos quibus bñ
Qō. 3. A Quare nō dixit scri ptura q̄ he liseus locu t⁹ ē ad mu lierē pro q̄ impetraue rat filiū. Rñsio. ꝓria rō. facīūt potius q̄3 diligant ab eis l3 deberet esse ecōtrario:
vt p3. ix. ethicoꝝ. ¶Quereť vlterius quare dixit hic
scriptura q̄ locutus est ad mulierē cuius fecerat filiū vi
uere: ꝛ nō dr̄ ad mulierē ꝓ qua ipetrauerat filiū: vel qua
re nō ponit vtrūq3 simul. Rñdendū q̄ scriptura non cu
rauit vtrūq3 ponere quia nō erat opus: nā ponitur istud
ad notificandū: ꝛ tū mulier ista p qōcūq3 istoꝝ3 poterat
cognosci: ideo sufficiebat q̄ poneret alterū ipsoꝝ. fuit tū
pot⁹ positū q̄ suscitauerit filiū illi⁹ quā q̄ ipetrauerit vt
nasceret: q3 in b̄ q̄ suscitat⁹ est puer erat miraculū aptis
simū: q̄ tū ipetrauerit helise⁹ natiuitatē hui⁹ pueri nō ap
pet: q3 ñ p3 q̄ ipse orauerit vt nasceret iste puer: ſ3 magꝫ
dr̄ q̄ de⁹ reuelauerit ꝛ q̄ nasciturus erat. ꝛ sic nihil egit
heliseus in natiuitate pueri nisi q̄ prenūciauit illā ſ3 istō
modicū erat facere: imo nihil respectu natiuitatis pueri:
ideo nō debuit poni istud sed de suscitatione pueri. Se-
cūdū fuit q3 dato q̄ heliseus oīone sua impetrasset nati
uitatē huius pueri nō reputabat hoc multum: q3 multo
tiens factū fuerat q̄ steriles parerent. Sic fuit de sarra
sterili que pepit Jsac. Geñ. xviij. ꝛ ad ro. iij. ꝛ ad hebre.
xi. Rebeca quoq3 sterilis erat ꝛ orauit pro ipsa Jsac ꝛ pe
perit. Geñ. xxv. Rachel quoq3 sterilis erat ꝛ postea: vt
credit: precibus Jacob vel suis peperit. Geñ. xxx. q̄ aūt
mortui suscitarenr̄ erat inusitatū: q3 nullus vnq̄3 suscita
tus fuerat nisi quidā puer filius sareptane ab helia: prece
dēti lib. c. xvij. iō de suscitatiōe hui⁹ pueri fiebat magna
mentio potius q̄3 de natiuitate. Tertia rō est: q3 pp mira
culū de suscitatiōe pueri huius rex inclinat⁹ fuit ad exau
diendū petitionē mulieris huius: vt p3. j. in lr̄a ꝛ non pp
natiuitatē suā impetratā ab heliseo: ideo de suscitatione
dictum est. ¶Quereť vlterius ad qd heliseus reuela
uit isti mulieri q̄ ventura eēt fames sup terram ꝛ qd pro
derat ei scire. Rñdēdū q̄ reuelabat ad bñfaciendū ei: nā
sicut q̄ deus miserit heliā ad mulierē sareptanā vt mul
tiplicaret farinā ꝛ oleū in domo sua tpe quo durabat fa
mes fuit bñficiū: vt p3 luc. iij. ita q̄ nūc reuelaret helise⁹
isti mulieri futurā esse famē erat bñficiū. Sed obijciet q3
dato q̄ heliseus nō reuelaret ista mulier videret qñ eve
niret ei fames ꝛ posset sibi prouidere. ¶Dōm q̄ bñ fcm
erat: ꝛ hoc ꝓp duo. ꝓrio q3 poterat ista mulier cognita
fame futura disponere se ad hoc q̄ facilius eā tolleraret:
q3 minus feriunt iacula que preuidenr̄ vt ait Grego. In
quadā homelia: nā cum mulieri isti reuelaret q̄ p. vij. an
nos duratura erat fames poterat ipsa tpe fertilitat3 emē
fruges ꝛ aliqua r munire se pro tpe famis sicut Joseph
in egipto declarauit somniū pharaonis de. vij annis fer
tilitatis ꝛ totidē sterilitatis: ꝛ missuz est istud sōniū a dño
ad hoc q̄ in illis. vij. annis fieret ꝓuisio ꝓ annis sterilita
tis vt nō piret terra: sic p3 Geñ. xi. s. sōnū regis vnū est
q̄ facturus est de⁹ ostēdit pharaoni. Scōm fuit q3 dcm ē
isti mulieri q̄ duraret fames p. vij. annos. si autē videret
ipsa famē ꝛ nesciret quāto tpe duratura erat expectans
semp tpa fertilitatis maneret in terra israel ꝛ nō egrede
reť ad peregrinādū ꝛ ibi periret tota facultas sua: q3 ex
penderet oīa que hēbat in cibos: ꝛ non sufficeret domui
eius ꝛ ad vltimū cogereť exire de terra. nūc autē sciens
tēpus quo duratura erat fames iret ad aliquā terrā vbe
rē in qua sine magnis sumptibus ꝛ destructione faculta
tis sue sustentari posset ꝛ maneret ei salua domus sua. ꝛ
sic factum est: q3 ipsa in tpe oportuno descendit ad terrā
philistinoꝝ in qua nō erat fames: ꝛ mansit ibi. vij. annis
qbus durauit fames: ꝛ postea reuersa est in terrā suaz: ꝛ
accepit agros ꝛ domū ꝛ oīa que hēbat ꝛ reddit⁹ eoꝝ3 a
die qua recesserat de terra. ¶Quereť vlterius q̄re dr̄
hic: q̄ loquutus est heliseus ad mulierē istā: ꝛ nō dr̄ q̄ lo
quutus est ad virū eius: q3 de viro deberet fieri principa
lis mētio. ¶Aliqs dicit q̄ b̄ fuit q3 mulier ista prudētioꝝ
erat viro suo: ꝛ ob hoc regebat ipsa familiā ꝛ locutio fie
bat ad ipsaz ¶Sz dōm q̄ nō stat: q3 quātūcūq3 ipsa eēt
prudentioꝝ: tū vir est semp caput mulieris. ī. ad corinth.
xi. iō fieret mētio ò viro. ¶Aliqs dicet q̄ b̄ fuit pp mira
culū: q3 miraculuz ꝓtingit circa mulierē sicut dicebat. ē.
iiij. q̄ ipsa est ad quā locut⁹ ē helise⁹ de natiuitate pueri:
ꝛ ipsa orauit heliseū ꝓ suscitatiōe pueri ꝛ vir su⁹ nihil de
b̄ sciuit. e. c. nā nūc nō agit̄ de aliquo miraculo qō ipetra
reť p feminā: sed solū dr̄ de reuelatiōe famis facta p heli
seū mulieri. Dōm g̃ q̄ heliseus locutus est hic mulieri ꝛ
nō viro forte sequēdo consuetudinē suā: q3 ante hoc qñ
heliseus manebat in domo mulieris illius cōsuetus erat

Scōa rō.

Tertia rō.

Qō. 4. A Quid ꝓderat mulieri sūamiti sci re famē fu turam. Rñsio. Obiectio. Rñsio. ꝓria rō.

Qō. 5. A Helise⁹ q̄re nō est lo cut⁹ ad vi rū sed ad mulierē. ꝓria rño. Cōfutati. Scōa rñ.

Tertia.

loqui ei ꝛ non viro suo: qꝛ ipsa erat que ꝓrebebat ei omnia obsequia. ꝛ. iiij. ꝛ sic nunc loquut⁹ est ad eam. ¶Aliter pōt dici q᷑ vir huius mulieris iam mortuus erat ideo loquebaꝫ ad eaz. ꝛ hoc satis ꝓcedat littere: qꝛ dr̄ hic surge vade tu ꝛ domus tua: si tu esset vir eius viuens diceret vade tu ꝛ domus viri tui: vel vade tu ꝛ vir tuus. Itē ꝓz hoc efficacius: qꝛ infra dicit q᷑ mulier ista iuit ad regē vt interpellaret ꝓ domo sua ꝛ agris suis: si tu vir suus mortuus nō fuisset potius iuisset vir q̄z femina ad interpellandū coꝛā rege. si tamē aliqs vellet tenē contrarium satis potest defendere.

¶An ista fames venerit naturaliter vel miraculose ꝓpter peccata. Qō. vi.

Qō. 6. A ꝑria rn̄.

Queretur vlteri⁹ an ista fames venerit nāl'r vel supnāl'r ꝛ pp quid venerit.

Nota qd est vocare famē.

¶Rn̄dendū q᷑ pōt dici istam famē venisse supnaturaliter: qꝛ dicit vocabit. n. dominus famē ꝛ veniet super terrā ergo a deo missa est ista fames spāliter ꝛ consequenter erat supnaturaliter: quia ea que naturaliter fiunt non dicunt spāliter a deo mitti. ꝛ sic est positio quoꝛūdā qui dicunt q᷑ deus vocauit famē. i. angelū habentē ptātem sup famē: ꝛ hoc satis verisimile est qꝛ angeli ptātē habēt benefaciendi ꝛ nocēdi in fructibus terre: vt ꝓz apoc. vij. ꝛ clamauit voce magna quatuoꝛ angelis quibus datuz est nocere terre ꝛ mari dicens: nollite nocē terre ꝛ mari nec arboꝛibus. ¶Aliter pōt dici q᷑ ista fames venit natural'r in terra israel: ꝛ tu vēit ꝓpter peccata ꝛ missa fuit a deo. ꝛ tunc diceꝫ q᷑ deus vocauit famē: qꝛ ipse ex ordinatiōe sua iussit coꝛporibus celestibus scōm nām suam q᷑ induerent famez in terram israel ꝛ ipsa coꝛpoꝛa celestia deo obediunt ꝛ dicunt intelligere preceptū eius: iuxta illud ignis grando nix glacies spiritus procellarū que faciunt verbū eius. i. que obediunt deo. psal. cxlviij. sic etiā oēs creature obediunt deo: ꝛ dicunt adiuuare ipm̄ ꝑ iniquos

Angeli habent ptātē sup famem ꝛ nocendi in fructib⁹ terre.

Scōa rn̄.

Quō tot⁹ orbis terrarū pugnat ꝑ pctōres.

iuxta illud armabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ ꝛ pugnabit cū illo orbis terrarū ꝑ insensatos sapien. v. coꝛpora autē celestia sunt partes principaliores orbis ꝛ in quibus est magis virtus agendi: ideo ad illa ptinet principalius pugnare ꝓ deo ꝑ iniquos imittendo famem ꝛ alia mala. Et quāquā ista nāliter fiant: tu non sine cā. ſ. ꝑ peccatis nostris fiunt ꝛ nunquā aliqō malus nobis euenit a coꝛporibus celestibus vel alias q᷑ ꝓp pctā nostra nō eueniat. ꝛ quāquā oīa hec naturaliter fiant: deus tu oīa illa facere dicit: iuxta illud Matth. v. vt sitis filij patris vr̄i qui in celis est qui solē suum oriri facit sup bonos ꝛ malos ꝛ pluit super iustos ꝛ iniustos. quō autē stare possit q᷑ aliq̄ mala nāliter veniant: ꝛ tu non infligantur nobis nisi ꝓpctis nostris: declaratū est satis precedēti lib. c. xvij. Cū autē queritꝫ ꝓpter quid ista fames inflicta est: dicendū q᷑ ꝓpter peccatū idolatrie: qꝛ israelite laboꝛabant nimis in isto vitio: cū rex ioram qui nūc erat esset idolatra ꝛ ppls cū eo: istud tu est ꝑ quo potius deus infligebat famē deute. xi. ſ. cauete ne decipiaꝫ coꝛ vr̄m ꝛ recedatis a dño seruiatisq᷑ dijs alienis iratusq᷑ dns claudat celum ꝛ pluuiā nō descendant nec terra det germē suū. ¶Quereꝫ vlterius qn̄ fuit ista fames. vij. annoꝝ de qua habetur hic.

B Fames ista ꝓp qd inflicta fuit.

Qō 7. A Qn̄ fuit ista fames. Rn̄. Ra. ſz.

¶Rn̄det Ra. ſa. ꝛ refert illud Nicolaus q᷑ ista fames est que accidit nunciante ioele ꝓpheta de qua dixit residuū eruce comedit locusta ꝛ residuum locuste comedit brucus ꝛ residuū bruci comedit rubigo: Joel. i. ¶Sed dicēdū q᷑ hoc nō est verisimile pp duo. ꝑimo qꝛ illa fames fuit denūciata per Joelē ꝓphetam toti israel. ista tu de qua br̄ hic fuit tpe helisei cuz ipse denunciauerit eam mulieri sunamitī: ꝛ tu tpe helisei ipse erat princeps omniū ꝓphetarū: ideo nō denunciareꝫ fames illa ꝑ alterum sed per ipm̄: ergo fames denunciata ꝑ Joelem alia fuit.

Cō futa. ꝑria rō.

Scōa rō. An ioel fuerit añ helisеū vel eꝫ.

Scōo ꝓz hoc qꝛ helisеus ꝛ Joel nō fuerunt cōtēporanei: ꝛ tu ista fames fuit tpe helisei quia ipse eam denūciauit: ergo nō fuit tpe Joelis: ꝓz añs: quia Joel fuit tpe Osee ꝓphete: ꝛ osee fuit tpe Ozie ꝛ Joathan regū iuda: ergo Joel fuit in eisdem tpibus: sed helisеus fuit tpe iosaphat regis iude ꝛ Joram filij eius ꝛ tpe Jorā filij achab regis israel: vt ꝓz. j. in littera: ꝛ tu isti fuerunt ante oziam ꝛ ioatham Achaz ꝛ ezechiam de qbus br̄. j. xv. ꝛ. xvi. ḡ Joel fuit post helisеum aliquantis tpibus. ꝓz hoc quia regula est hebreoꝝ q᷑ qn̄cūq᷑ in principio libri alicuius ꝓphete nō fit mentio sub qbus regibus ꝓphetauit: intelligēdū est q᷑ ꝓphetauit sub illis regibus sub qbus ꝓphetauit ꝓpheta q᷑ ꝓponit ei. ꝛ istam regulā seruat hieronimus in ꝓlogis suis. ēt idē hieronimus dicit q᷑ non ponuntur tpa qbus ꝓphetauit Joel qꝛ ꝓphetauit sub eisdē regib⁹ sub qbus osee: vt ꝓz in quodā ꝓlogo suo sup ioelē q᷑ incipit: in hoc ꝓphā ꝛ in alio q᷑ incipit: sanctus ioel. Itē ꝓz ꝫ qꝛ osee fuit ante ioelē sed osee fuit aliquāto tpe post helisеū: ḡ ioel fuit maioꝛi tpe postea. ꝺ osee ꝓz q᷑ fuerit magno tpe post helisеū ex assignatōe regū sub qb⁹ ꝓphauit: vt supꝛa dcm̄ est. q᷑ aūt ioel fuerit post osee ꝓz qꝛ in ordie ꝓphaꝝ minoꝝ primus ponit osee: ꝛ tu illi tenēt iter se oꝛdinē quē habuerunt in tpibus ꝓphandi: qꝺ satis colligit ꝑsiderando in principijs singuloꝝ tpa regū sub qbus ꝓphetauerūt qꝛ in nullo eoꝝ reperieꝫ oꝛdo turbatus. q̄z̄q̄z ḡ osee ꝛ ioel fuerint ꝓtēporanei: qꝛ nō scribit in principio ioelis tps quo ꝓphauit: tu oportuit q᷑ aliquāto tpe precederet osee ipm̄ ioelē: qꝛ alias nō ꝑponereꝫ ei in tpib⁹ ꝑm oꝛdinē libri. Tertio ꝓz q᷑ nō fuerit ista fames q̄ accidit tē poꝛe ioelis: qꝛ illa solū fuit sup duas tribus. ſ. iudā ꝛ beniamin: vt colligit ex circūstantia lr̄e ioel. i. ꝛ. ij. ſ. ꝓpt sacrificiū ꝛ libatio de domo dn̄i ꝛ luxerunt sacerdotes ministri dn̄i: ergo vr̄ q᷑ fames erat in regno iude vbi erat tē plū salomonis ꝛ sacerdotes ꝛ pp famē pierat sacrificiū ꝛ libatio de domo dn̄i. Itē ꝓ: qꝛ ioel dat ꝓsiliū vt oēs cōueniant ad tēplū ꝛ ieiunēt ꝛ faciant sacrificiū vt auertatur dns a furoꝛe suo: ioel. ſ. ꝺo ꝛ tu venire ad tēplū nō ptinebat ad viros de regno israel qꝛ illi nō veniebāt postquaz fuerat facta diuisio regni nisi aliq eoꝝ clā. ista tu fames ꝺ qua br̄ hic fuit principal'r in terra israel: qꝛ ista mulier erat de regno israel ꝛ nō de regno iude ꝛ prenūciauit ei helisеus q᷑ iret ad peregrinandū ex̄ terrā illā. Quarto ꝓz: qꝛ hoc tz hieronimus in quodā ꝓlogo sup ioelē q᷑ incipit: sanctus ioel: cū dicit sic in hoc ꝓphā oē qꝺ dr̄ ad tribū iuda ꝛ ad hierusalē ptinere credendū est ꝛ nullā oīo israelis. i. decē tribuū in hoc fieri mentionē. ¶Dom̄ ḡ q᷑ non fuit ista fames quā prenunciauit ioel sed alia que multo tpe añ eū venit tpe ioram regis israel ꝛ tpe helisei: nā sepe accidebat fames tēporibus illis ꝓpter peccata potissime ꝓpter idolatriam israelitarū.

Tertia rō.

Quarta rō.

Rfsio au.

¶An verum sit qꝺ dicunt iudei q᷑ in ista fame comederunt serpentes ꝛ postea filios suos. ꝛ deinde carnes brachiorum. Questio. viij.

Qō. 8. A Rfio. Ra. dauid.

Queretur vlterius qd accidit i ista fame. ſ. an fuerit nimis dura. ¶Rn̄dendū q᷑ hebrei volunt istam famē fuisse grauissimā: ꝛ refert illud Ra. dauid. canby dicēs q᷑ in prio anno huius famis comederūt isralite fruct⁹ quos hēbant in domibus suis collectos ex annis ꝑteritis. In scōo anno comederūt fructus agroꝝ quos in prio anno collegerūt. In tertio anno comederūt aialia munda. ſ. ea que licita erāt ꝑm legē vt oues boues ꝛ capras ꝛ silia q̄ vocabant munda ad dfaz aialiū illicitoꝝ ꝑm legē. In q̄rto anno comederūt aialia munda. ſ. equos asinos ꝛ camelos ꝛ silia que vngulā nō habēt vel vngulā nō diuidunt: vt ꝓz leui. xi. ꝛ deut. xiij. In qnto anno comederūt reptilia. ſ. oia gña serpētū. In sexto āno comederūt filios ꝛ filias sic dr̄ in maledictionibus deut. xxviij. In septio āno comederūt carnes coꝛporis sui. ſ. qlz comedebat carnē brachij sui: vt ipleret qꝺ br̄ isa. ix. ſ. vir frī suo nō parcet declinauit ad dexteram ꝛ esuriet ꝛ cōedet ꝛ ñ saturabit vnusq᷑q᷑ brachij sui carnē vorabit. Sz dom̄ q᷑ ista ridicula sūt ꝛ ꝓficta a iudeis sic mkta alia ꝓfingūt. qꝛ. n. fuerūt. vij. āni famis voluerūt appropriare cuilz anno aliqd qꝺ comederēt sz ñ stat. ¶Prio qꝛ isti ꝑsupponunt q᷑ in sex annis terra non dederit aliqꝺ germē iō in nullo qnq᷑ annoꝝ ponūt q᷑ israelite comederint aliq̄ terre nascētia sz carnes diuersoꝝ aialium vt patet in assignatione eoꝝ: ꝛ tamē falsum est qꝛ in omnibus illis annis terra protulit germina vt colligit ex verbis regis infra. ſ. restitue ei oīa que sua sunt ꝛ vniuersos

Fictiōes ꝛ somnia iudeoꝝ.

B Impug.

ꝑria rō.

Insipiētia iudaicā cō uincit auctoꝛ mirabil'r ex ipo textu sacre scripture qꝺ sibi sem ꝑ peculiar est ꝛ proprie diuinū.

reditus

redditus agrorum a die qua reliquit terram vsqz ad pre sens tempus. si tamen in illis. vij. ānis terra nō dedisset germina nulli fuissent redditus agrorū: iussit tamē rex a prima die qua recessit mulier vsqz ad finem. vij. annorum z reddit⁹ agrorū mulieri dari ꝑ toto illo tpe fuerūt aliqua germina terre l3 nō eēnt in abūd ātia sic tpe fertilitatis.

Scōo p3 quia hebrei volunt istā famē fuisse grauissimaz ita ꝙ boies vno ānо comederent carnes filioꝝ suorum z alio anno carnes brachioꝝ suorū ꝑ nullus vellet manere in terra israel potissime cū in regnis ꝓpinquis esset tāc fertilitas sicut in terra philistinorū que erat cōiuncta terre israel z illuc iuit mulier ista z morata est ibi. vij. ānis.

ita ergo oēs israelite recessissent de terra vt nō sustinerēt tanta mala: z tñ nō recesserunt sed multi manebant: naz illico vt mulier ista recessit de terra occupauerunt qdam domū eius z agros z percipiebant fructus eoꝝ. Rex autē iussit sibi agros cū redditibus restitui ergo nō fuit tanta fames sicut isti volunt.

Tertio p3 qz isti dicunt ꝙ israelite vno anno comederunt aialia munda z alio anno aialia imunda: ad hoc autē nō hñt aliquē colorē sed volunt facere distinctionē ciboꝝ ꝑm distinctiones annoꝝ z tamē hoc est irrōnabile qz si tanta fames eēt in prio anno in q̄ aliq comederent aialia munda aly pauꝑes comederent aialia imunda z aliqui ditiores etiā in anno tertio z q̄rto comederent aialia munda.

Quarto p3 quia dicunt ꝙ in qnto anno comederunt reptilia z tñ hoc nō stat ꝓpter duo. ꝓmo quia israelite nō comederunt in toto anno reptilia qz morerent in breui comedēdo tantū venenum.

Scōo nō stat quia dato ꝙ vellet totus israel sustentari ō reptilibus nō posset hēre prio vno anno imo nec prio vna die qz reptilia semp sunt pauca.

Quinto nō stat qz dicūt ꝙ in vno anno comederunt carnes filiorū suorum: z hoc non stat ꝓpter multa. ꝓmo qz nō est verisimile ꝙ aliqs comederet carnē filij sui. s. ꝙ occideret eū ad comedēdū nisi esset oīno inhumanus tum ꝓpter nāle affectionez. tum ꝓpter grauitatē criminis: quia istud est nephas horrēdū z raro hoc repertū est: dato ꝙ boies essent in extrema calamitate z morerent fame sicut p3 in vrbe samarie qz extrema fames oppſſerat eos: z tñ nō legit de aliquo ꝙ comederit filiū nisi due mulieres que comederunt filiū vnius. ē. vi. isti tamē volūt ꝙ oēs israelite vixerint in sexto anno famis de carnibus filiorū z filiarū suarū.

Secūdo nō stat qz dato ꝙ boies comedāt aliqñ filios suos: tamē hoc nunq̄z est nisi in extrema necessitate. s. qñ nullus alius modus est euadendi mortē: z tamē israelite poterant ire ad quascūqz terras ꝓpinquas tpe famis sicut iuit mulier ista ad terrā philistinorū z erat ibi fertilitas: nō ergo est verisimile ꝙ isti vellent manere in terra isr' tēpore tante famis: ita vt oporteret eos comedere filios suos cum possent ire ad terrā ꝓpinquā in qua nō cogerētur comedere filios suos.

Cōfirmat hoc quia qñcūqz legit de aliqbus q̄ comederint filios suos pre fame: nunquā fuit nisi qñ nō poterant aliter euadere mortē vt existentes in obsidione q̄ nō poterāt ire ad aliū locū in quo haberent cibos. sic fuit in vrbe samarie qñ due mulieres comederūt filiū vnius. s. qz erant in obsidione diuturna ē. vi. sic etiā deute. xxviij. vbi ponuntur maledictiones z dī ꝙ aliqñ israelite comederēt filios suos pre fame cum obsiderent ab hostibus: z nō ponit alius modus comedendi eos.

Itē p3 trenoꝝ. iij. cum dixit hieremias de obsidione hierusalē per caldeos. s. manus mulierum miseri cordiū coxerunt filios suos facti sunt cibi earū in contritione filie populi mei. i. dū obsideret hierusalem ab hostibus: z sic nunq̄z legitur aliquē comedisse filiū suuz nisi tēpore obsidionis: sed tēpore huius famis nō erat aliqua obsidio: ergo nō comederēt israelite filios sed irent i terram alienā q̄z̄q̄z esset fames grauissima.

Tertio non stat qz dicunt isti ꝙ vno anno comederunt israelite carnes filiorū suorū: z tamē nō possent inde viuere ꝑ annuz dato ꝙ comederent filios: qz aliq nullos filios habebāt quos comederent. hñtibus vero filios non poterant sufficere filij per vnū annū ad cibū.

Sexta z vltima rō est: qz isti dicunt ꝙ septimo anno comederūt israelite carnes suas. s. quilibet carnē brachij sui: vt impleretur illud Isa. ix. s3 istud nō stat ꝓpria. ꝓmo qz nō est verisimile ꝙ aliqs homo sane mētis carnē suā comedere vellet: qz ista erat dolorosum z nephas z horrendū z etiā ipse se occideret.

Scōo patet qz dato ꝙ israelite vellent comedere carnes brachiorū suorū: tñ nō sufficerent eis vno anno: isti tamē volunt ꝙ in septimo anno famis nihil comederint nisi carnes brachiorū suorū.

Tertio nō stat: qz dicunt ꝙ hoc factū est vt impleretur illud Isa. ix. vnusquisq̄z carnē brachij sui comedet: z tamē illud nōdum erat prenunciatū: qz illud dictū est per Isaiā qui multo tēpore post fuit: iō nō oportebat ꝙ cōpleret illud in hac fame sed alio tempore.

Etiā qz illud nō intelligit sic ꝙ boies deberent cōedē carnes brachiorū suorū: sed ibi declarabit quid itelligat.

Dicēdū ergo ꝙ ista fames. vij. annoꝝ fuit grauis qz durauit multo tēpore: tñ nō fuit taz grauis quin quolibet anno nascerent fructus terre licet in parua quantitate. ita vt boies debiliter alierent inde z tamē non fugerunt de terra oēs israelite quia multi eorū sustentari poterant z manserunt (que surrexit z fecit iuxta verbū hominis dei). s. disposuit se ad recedendū de terra ꝓpter famē sicut dixerat heliseus homo dei (z vadens cuz domo sua peregrinata est in terra philistin). s. tulit illuc totam familiā suam z pecora z armenta z quicqd hēbat in terra israel z habitauit in terra philistin. z dī z peregrinata est. i. habitauit non cū alio manendi. oēs. n. qui vadūt ad aliqua loca quātocūqz tēpore ibi maneant tñ nō habent animū perseuerandi sed venerunt cuz alio redeundi z si moriant in loco illo dicunt mori in peregrinatione. sic. n. qz homines nō hñt hic ciuitatē manentē iuxta apostoluz sed futurā ingrunt vel saltē ad illā inquirēdā creati sunt dicunt peregrinari quādiu hic manent vt p3 scōa ad corinthios. v. s. quādiu viuimus peregrinamur a dño sic etiā dixit dauid psal. xxxviij. aduena ego sum z peregrinus sicut oēs patres mei (diebus multis). s. septē annis quibus durauit fames in hebreo dī (peregrinata est. vij. annis.) z idem est qz septē anni dies multi sunt z p3 etiā ꝙ. vij. annis manserit in terra philistinorū qz dī cumqz finiti fuissent anni septem reuersa est mulier de terra philistin littera nr̄a dicit diebus multis vt nō sepe repeteret septē annos. (cūqz finiti fuissent anni septē.) istis septem annis soluz mansit mulier extra terrā israel quia sciebat ꝙ iaz fames nō grauaret terrā illam qz heliseus dixerat ꝙ duraret. vij. annis (reuersa est mulier de terra philistin) ista terra est coniuncta terre israel imo est pars eius: quia est pars terre chanaā z posita fuit in diuisione sortiuz z maxia portio terre illius est in sorte iude vt p3 Josue. xv. vbi ponunt ciuitates ille q̄ sunt metropoles terre philistinorū sicut gaza z azotus Josue. xiij. z supra. i. lib. c. vi. (z egressa est vt iterpellaret regē pro domo sua z agris) dum mulier ista erat in terra philistinorū aliqui putantes eam nunquā rediturā occupauerunt oīa bona sua z qñ venit nō restituebant ei ideo iuit ad regē ad interpellandū. i. ad orandū vel ꝓponendū vt redderet sibi domus sua z agri sui: in hebreo dicit (ꝑ domo sua z agro suo) ponit tñ singulare ꝑ plurali iuxta morē hebraicum z tñ certū est ꝙ habebat plus q̄z vnū agrū qz mulier illa erat diues vt p3. ē. iij. nō ergo hēret vnicū agrum z sic littera latina secuta est ꝓpietatē loquēdi dicens pro domo sua z agris suis.

An licuit isti mulieri ire ad habitandū in terrā philistinorum z in quibus casibus licebat iudeis discurrere per terram gentilium.

Nō. ix.

Queretur an licuit isti mulieri ire ad habitandū in terra philistinoꝝ. Aliquis dicet ꝙ non: qz ibi erant infideles colentes idola z per hoc mulier illa peccaret. sic. n. dixit dauid qñ coactus est recedere de terra israel ad terrā philistinoꝝ ꝓpter psecutionē saulis: si filij hoium incitant te aduersum me maledicti sunt in conspectu dñi qui eiecerunt me hodie vt non habitem in hereditate domini. dicentes vade seruī dijs alienis: sed mulier ista sponte ibat ergo peccabat: de hoc supra. i. lib. c. xxvi.

Rñdendū ꝙ nō erat simplr

Sexta rō.

Ē

ꝓungit iudeos.

Rñsio au.

†

†

ꝑegrini qui dicunt ꝓprie.

Ē

Oēs sumus i hoc seculo pegrini.

†

†

Terra philistin vbi.

†

†

†

Nō. 9. A Argñ.

Rñsio.

78 Judeis vetitum erat ambulare p terrā egypti.

illicitum iudeis ambulare per terrā gentiliū: qz deus nō vetuerat nisi de egipto de qua vetuerat regibus z pphis ne redirent illuc. deute. xvij. s. nec reducet populum in egiptum equitatus numero sublevatus pzesertim cū dominus pzeceperit vobis vt nequaq3 amplius p eandem viaz reuertamini: idē deute. xxviij s. reducet te dominus classibus in egiptum p viā de qua dixit tibi vt eam amplius nō videres. de ceteris aūt terris gentiliū non erat phibitio facta iudeis quin illuc irent z cōicarent cū gentilibus: sic.n. pzesupponit nume. ix. cū dr homo q fuerit imundus sup aia siue in via: pzocul in gente vestra faciat phase dño: mēse scdo ergo pcedebat ex aliq cā q possent ire longe extra terrā israel nā nō intelligitur illud de illis qui erant intra terrā israel quaq3 essent longe a sanctuario: vt declaratū est ibidē. Erat tñ aliqō impedimētuz ad bene videndū israelitis peregrinari p terras gētiliū. z hoc pzincipaliter pp eoz inclinationē: qz erant inclinati israelite ad colendū idola: z cū viderent gentiles colere idola allicerent ad colendū ea. Sic.n. cōquestus est dauid: vt supza dictū est q eiciebat de terra dñi z diceba tur ei: vade z serui dijs alienis. q.d. illi qui excludebant eū de terra israel dabant sibi occasionē ad colēdū idola: z quantū in se erat dicebant ei q colleret illa. Erat etiā.

L Israelitis pegrinari p terrā gentiliū erat incōueniens. Primū incōueniens. Scōz.

Scōm inconueniēs pp cibos: qz israelite distingūt cibos cū q̄dā alia sint eis licita z alia nō: leui. xi. z deut. xiij. gentilibus aūt nihil erat illicitū z pp cōicationē forte iudei nō distinguerent cibos z peccarent.

Tertium.

Tertiū inconueniens erat pp quandā cerimoniā z pzaminationē idolorū: nā gentiles pzsueuerant cibos suos sanctificare demonibus pferendo sup illos aliquas bñdictiones vel comedendo de alijs oblatis idolis: z si iudei cōicarent cū illis comederēt aliq̄n de carnibus istis pzsecratis demonibus: z istud reputabat inter hebreos sicut imolare demonibus: z pp hoc deus vetuit ꝓbi matrimonia iter iudeos z gentiles vt iudei nō inducerent a gentilibus ad comedendū de imolatis demōib9: vt pz exod. xxxiij. nō ineas pactū cū hoibus illaz regionū ne cū fornicati fuerint cū dijs suis z adorauerint simulachra eoz vocet te qspiam vt comedas de imolatis.

Quartuz.

Quartū incōueniens erat: quia si pegrinarent israelite p terrā gentiliū nō possent venire ad festiuitates quas lex ponebat. s. q ter in anno appareret oē masculinū coza dño. s. in festo azimoz z pētheco stes z tabernaculoz: exod. xxiij. z. xxxiij. z deuteromonij. xvi.

Quintuz.

Quintū incōueniens erat: qz lex mosayca consistebat tota in cerimonijs: z si iudei peregrinarent iter gētiles nō possent assuefieri cerimonijs terre sue z sic obliuiscerent illaz z efficerent tanq3 nō iudei. Ideo q̄q3 nō esset simplr phibitū iudeis exire de terra sua ad terram philistinoz vel aliozū gentiliū: raro tñ ibant ad manēduz ibi. ad transeundū tñ vel ad expediendū aliqō negotiuz nō erat incōueniens q irent. Sic.n. iuit beliseus in damascum. ī. in littera: z tñ damascus est de terra syrie. s. caput eius Isa. vij. Be ista muliere dōm q licite iuit i terrā philistinoz pp tria. Primo qz lex nō vetabat iudeis ire ad terrā gentiliū: z cuicūq3 licet vti pcessis a lege. i. non phibitis. Scōm est qz nunc erat fames z pp necessitatez licebat aliqd agere qō etiā alias nō esset licitū. Sic eniz ibant aliq̄n israelite per multos annos ad pegrinandum extra terrā israel pp famē sicut alimech cū vxore sua noemi peregrinati sunt in terra moab decē annis qbus fuit fames in terra Juda: vt pz ruth. i.

B De mulier sunamitiq licite iuerit Primia rō. Scōa rō.

Tertia rō.

Tertiū fuit qz ista mulier habuit ab heliseo pfiliū de peregrinādo extra terraz israel vbicūq3 bonū sibi reperiret: vt pz hic iō dictū fuuz faciebat licitā istaz peregrinationē: qz ipse nō suaderet hō mulieri nisi eēt licitū.

Ad argm i oppositū.

Cū aūt arguit de dauid q dixit q eiciebat de terra dñi vt colleret deos alienos: dicēdū q verū est: q existendo extra terrā israel hēbat occasionē ad colendū idola: z illi qui eiciebāt eū de terra dabāt sibi occasionē ad hoc z quantū ad istū peccabant. ipse tñ nō peccabat manēdo in terra philistinoz qz dare occasionē ad peccandū est peccatū: sed hēre occasionē ad peccādū nō est peccatū sed potius est laus ei q hz occasionē z nō operat: iuxta illud eccles. xxxi. erit illi gloria eterna qui potuit transgredi z nō est trāsgressus z facere malū z nō fecit. sic de ista muliere vez est q in terra philistinorū hēret occasionē ad collendū idola quā nō haberet in terra israel: habuit tñ iustā cām descendendi in terrā illā q ergo postea sustineret ibi occasionē peccandi z nō peccaret laus erat magna z nō peccatum. Quereť vlterius de illis. vij. annis quibus mansit ista mulier in terra philistinoz an obligareť vēire ad terrā israel ad sanctuariū in festiuitatibus ordinatis a lege. erant. n. tres solēnitates in qbus obligabanť venire ad sanctuariū. s. phase pentbecoste z festū tabernaculorū siue cenophegie: exo. xxiij. z. xxxiij. Aliqs dicet q sic: qz saltē in festo phase nō solū manentes in terra israel sed ēt q procul peregrinabanť ab ea tenebanť venire ad sanctuariū: z si nō possent venire ad illam diē tenebanť mense scdo die quarta decima celebrare phase nume. ix. sed ista mulier existens in terra philistinoz nō erat longe a loco sanctuarij: ergo a fortiori teneret venire saltē in phase. Rndendū q ō muliere ista sublata est qō: qz nulla mulier obligabať venire ad sanctuariū in aliqua festiuitate cū lex solū obliget masculos: exo. xxiij. s. trib9 tpibus anni apparebit oē masculinū tuū in cōspectu dei. Ideo siue mulier ista esset in terra philistinorū siue ēt in terra israel satis pium ēta loco sanctuarij nō tenebať illuc ire in aliqua festiuitate. Sed manet nūc dubiū de familia istius mulieris in qua essent aliq masculi: an illi tenerenť ascēdere ad istas festiuitates. Videť dōm q si magna fames erat in terra israel ita vt ad locū sanctuarij comode isti accedere non possent pze fame nō tenebantur illuc ire: qz necessitas excludit obligationē legis. si tñ poterant ire sine difficultate nimia: vt pote qz nō erat tā grauis fames tenebanť ire saltē in festo azimoz in quo erat maior necessitas. (Rex aūt loquebať cū giezi puero viri dei). s. rex Joram qui nunc regnabat loquebatur cum giezi qui erat puer viri dei. i. minister Helisei: nam ipse ibat cum eo z stabat semper. intelligendum est autē q istud fuit pzius̄q3 giezi cēt leprosus z anteq3 naaman mundareť a lepra p heliseuz: nā nō loquereť rex cuz hoie leproso pp fetorē z horrorē potissime qz nunc rex loquebať familiariter cum giezi z magno tpe cū quereret ab eo enarrari oia miracula heliſei. fuit ergo hoc cū nondū giezi erat leprosus z erat tūc puer heliſei: nā post lepra nō fuit puer eius (dicens narra mihi oia magnalia que fecit helisē). i. narra oia miracula. multa. n. miracula fecerat heliseus: vt pz supza a. c. 2°. vsq3 huc z rex nesciebat oia illa volebatq3 sibi enarrari p giezi puerū heliſei: ipse. n. poterat pzuenienť illa enarrare qz ambulauerat semp cū heliseo z viderat oia q̄ ille faciebat (cūq3 enarraret regi qūo mortuū suscitasset) potest intelligi dupl̄r. vnomō q giezi cepit narrationē miraculoz heliſei ab isto miraculo de suscitatione pueri: quia istud erat maius oīb9 lz nō esset primū in ordine. Alr pōt dici q giezi enarrauit oia miracula sm ordinē tpis: z tñ cum narrarenť alia nō erat pzesens mulier illa cuius filium suscitauerat heliseus: cuz vero cepit narrare giezi de suscitatione pueri accidit q mulier illa veniret coraz rege: z istud sm est verius (apparuit mulier cuius viuificauerat filiū) nō veniebat ad testimoniū huius miraculi sed a casu venit tunc qñ narrabať miraculuz de filio suo suscitato (clamans ad regē p domo sua z p agris suis.) s. dum ipsa recesserat de terra occupauerant alij domū z agros suos z nollebant nunc restituere iō petiuit a rege. illi forte excusabant se pscriptione: qz occupauerant rem vacuā. sed magis dicendū q faciebant p violentiā putātes q mulier illa nō peteret a rege vel nō posset habere cōplementum iustitie. nā prescriptio inter iudeos locum non hēbat: vt declaratū est leui. xxv.

Qō .II. A Quare beliseus nō ē loquut9 regi p mulere ista. Rñsio.

Quareť quare mulier ista nunc venit ad petendū agros a rege z non venit heliseus ad petendū pro illa: nam ipse se obtulerat expediturus negocia eius apud regē. s. iij. s. quid vis vt faciā tibi nunqd habes negocium z vis vt loquar regi siue pncipi militie. Dōm q mulier ista veniēs de terra philistinoz inuenit domū z agros occupatos ab alijs z ipsa voluisset recurere ad heliseum vt intercederet pro

ipsa

Qō .Io. A Sunamitis in illis. vij. annis anteneret vēire ad sanctuarium.

Pria opi.

Scōa opi.

Mulier ñ obligabať venire ad sanctuariū singul̄ anis Dubiū. Rñsio au.

Necessitas excludit obligationem legis.

† Anticipatio hystorie.

B †

†

†

†

ipsa apud regem ꝛ tñ nesciuit vbi tunc erat qꝛ heliseus discurrebat per varia loca terre israel visitādo collegia prophetaꝝ vt fuit declaratū.ꝫ.ij.et.iiij. vel forte qñ ipsa venit iuerat heliseus in damascū sicut dr̄.j.in littera: ideo nō potuit hr̄e euꝫ ad intercedendū pro se:sed ipsa accessit ad regē ꝛ clamauit(dixitqꝫ giezi dñe mi rex hec est mulier ꝛ hic est filius eius quem suscitauit heliseus) enarrabat giezi miraculū de suscitatione pueri:ꝛ qꝛ vidit puerū suscitatū ꝛ matrem eius coꝛā se adduxit illos in testes ad ꝓfirmationē miraculi ꝛ fit mētio de hoc: qꝛ occasione huius miraculi qō tunc narrabat giezi rex fecit fauorabilius restitui mulieri illi oīa sua(ꝛ interrogauit rex mulierē)hoc fecit ad vidēdū si concordabat verbis giezi vel ad magis se certificādū:qꝛ mulier poterat scire istud factū melius ꝛ poterat dicere oīa motiua cuꝫ ad preces eius heliseus suscitauerit puerū(que enarrauit ei).ſ.pueri impetrationē a deo anteqꝫ ipsa cōciperet illū: ꝛ postea qūo mortuus suscitatus sit(deditqꝫ rex ei eunuchū vnū).ſ.vt iret cū ea ex pte regis ad hoc q̄ restitueretur oīa sua. Vocant eunuchi milites vel illi qui assistebant dñis spāliter ꝛ est modus loquēdi vulgatus sic dr̄.ꝫ.j.lib.c.viij.ſ.segetes nostras ꝛ redditus vineaꝝ adecimabit vt det eunuchis suis.sic ēt accipiunt sepe in libro hester eunuchi. Vel vocant eunuchi ꝓprie castrati quoꝝ multi erant familiares regibus pp custodiam mulierū qꝛ nō erat suspitio aliqua de illis:ꝛ istud est verisimilius(dicēs restitue ei oīa que sua sunt).i.fac ei restitui vel mitte eā in possessionem domoꝝ ꝛ agroꝝ suorum: qꝛ iste ex pte regis faceret occupatores dimittere possionem vacuā ꝛ inciperet mulier possidere(ꝛ vniuersos reditus agroꝝ)in hoc fuit rex valde fauorabilis mulieri:qꝛ non solū fecit restitui agros quos petebat sed ēt redditus agroꝝ quos nō petebat(a die qua reliqt terram vsqꝫ ad presens).ſ.redditus septē annoꝝ: qꝛ mulier ista septē annis māserat extra terrā israel in terram philistin. Ex hoc pꝫ q̄ nō fuit fames tam valida sicut dicunt hebrei.ſ.q̄ nō comederent boues nisi carnes pecorum ꝛ aialium imundoꝝ ꝛ reptiliū ꝛ filioꝝ suorum:ꝛ brachioꝝ suoꝝ:ꝛ q̄ terra nullos fructus redderet:naꝫ in istis.vij.annis semp terra aliquos fructus reddidit cū iuberet rex dari sibi redditus vsqꝫ ad diem quo venerat de peregrinatione.

† ¶ Venit quoqꝫ)hic ponit̄.Scōm huius ptis.ſ.de morte benadab regis sirie ꝛ azaelis substitutiōe:ꝛ dr̄(venit quoqꝫ heliseus damascū).ſ.tpe illo vel quasi venit heliseus in damascū que est ciuitas p̄cipua in terra sirie ysa.viij.(ꝛ benadab rex sirie egrotabat)iste benadab est ille qui regnabat tpe achab ꝛ cum quo achab pugnauit bis vincendo eū: precedēti lib.c.xx.ꝛ postea in bello tertio ab eo occisus est.e.lib.c.vltimo egrotabat autē nunc ꝛ mortuus est ex hac egritudine vt pꝫ.j.(nunciauerūtqꝫ ei dicentes venit vir dei huc)cū egrotaret aliqui de seruis suis retulerunt ei q̄ venisset heliseus illuc ad hoc q̄ benadab mitteret ad eū ꝛ sanaretur sicut multa alia miracula faciebat:(ꝛ ait rex ad azael)iste azael erat prepositus in domo regis ꝛ per eū fiebāt oīa ꝛ ipse regnauit pro eo:vt pꝫ in lr̄a(tolle tecū munera ꝛ vade in occursū viri)dei voluit benadab consulere dñm per heliseū ꝛ ad hoc voluit premittere ei munera vt sic eū flecteret ad rñdendum vel faciebat ex magnificentia sua:qꝛ rex erat ꝛ volebat honorare illū sanctū virum offerendo ei munera(ꝛ consules dñm per eū).i.petes respōsum dei israel per illū:qꝛ heliseus non petebat responsum nisi a deo israel(dicens si euadere potero de infirmitate mea hac)sciebat q̄ si deus responderet euꝫ posse euadere q̄ esset securus:si aūt diceret q̄ nō euaderet disponeret de regno suo tanqꝫ certissimam mortem expectans.

¶ Heliseus ad quid iuit nūc in damascum ꝛ an peccauerit eundo. Qō.xij.

Queretur qūo heliseus iuit nūc ad damascum ꝛ ad quid iuit.ſ.an peccauit eundo. ¶ Respondendū q̄ nō peccauit eundo:quia ipse erat ꝓpheta dñi ꝛ si peccatū esset ire in damascum non iuisset illuc. Nec obstat si damascus esset terra gentiliū qꝛ nō erat illicitū Judeis ire ad terrā gentilium:vt supra declaratū est potissime qꝛ deus interdū mittit prophetas ad terrā gentiliū sicut misit ionā.ad p̄dicandum in niniue q̄ est ciuitas assiriorū:ione primo:sic etiā iussit deus helie ire in siriā ad vngendū azaelem in regē:precedēti lib.c.xix. ¶ Cum aūt queritur ad quid iuit. Respondent hebrei q̄ iuit ad ꝓuocandū giezi ad pniam.ſ. q̄ giezi qñ percussus est lepra desperauit ꝛ recessit a lege cōuersus ad ydola ꝛ iuit in damascum vt ibi maneret cū naamā:nūc vero heliseus misertus illius iuit illuc vt ꝓuerteret ipsum ad legem:ꝛ dicūt q̄ nō potuit ꝓuertere qꝛ giezi desperauerat dicēs se nō posse saluari:sic refert Ra.sa.ꝛ ra.dauid cāby. Sed ista ridicula sunt ꝛ sine colore aliquo nec opꝫ argui ꝫ illa. Dicendum aūt q̄ heliseus iuit in damascū mandato dei ad dentūciandū mortē benadab ꝛ suscitationē azaelis:qō pꝫ:qꝛ nihil aliud legitur ibi fecisse. Pro quo sciendū q̄ deus dixerat helie q̄ iret ad vngendū azael in regem syrie p̄cedenti.lib.c.xix. ꝛ ibi non legit̄ q̄ iuerit nec q̄ vnxerit sed solū q̄ vnxerit heliseū in ꝓpham pro se. Et ob hoc historia scholastica ꝛ nicolaus ꝛ multi de nostris tenēt q̄ helias nō iuerit in damascū ad vngendū azaelem sed heliseus nunc illum vnxerit:ꝛ hoc aliqualiter ꝓsonat littere:qꝛ heliseus dixit ad azaelē ostendit mihi dñs te regem sirie fore.ꝛ hoc dato: satis stat q̄ heliseus veniret in damascum ad vngendū azaelem in regē:ꝛ hoc qꝛ helias sibi cōmēdauerat cū ipse nō venerit ad vngendū euꝫ ꝛ poterat hoc iubere helias heliseo qꝛ erat discipulus suus. Sic n.heliseus iussit cuidā discipulo suo q̄ iret ad vngendū iheu in regē israel:sequēti.c.ꝛ ista positio satis rōnabilis est. Alio modo pōt dici q̄ heliseus venit in damascū ad denunciandā mortem benadab ꝛ regnuꝫ ipsius azaelis:ꝛ tñ non vnxit azaelē in regem.ꝛ hoc magis consonat qō pꝫ:qꝛ deus misit heliā ad vngendū azaelem in siriā ꝛ nō solū iussit ei illuc ire sed ēt dixit:vade ꝛ reuertere in viā tuā per desertū in damascū cumqꝫ perueneris illuc vnges azael regem sup siriā:p̄cedenti lib.c.xix.si tñ helias nō iuisset ad vngendū eū frustra deus ostenderet ei viā ad eundū. Scō pꝫ qꝛ deus dixit azaelem vngendū in regē sirie:ꝛ tñ nō fuit nūc vnctus p heliseū ergo fuit vnctus p heliā ante ipm.pꝫ hoc:qꝛ heliseus solū dixit nūc azaeli ostēdit mihi dñs te fore regē sirie ꝛ nō fecit aliud. ¶ Item pꝫ istud dissimile:quia deus iussit helie vngere iheu in regem ꝛ qꝛ ipse nō vnxit fecit eum heliseus vngi per quendā de filijs ꝓpharum:sequenti.c.si ergo helias non vnxisset azaelem sic vnxisset euꝫ nunc heliseus vel fecisset vngi:ꝛ tñ neutrū istoꝝ fecit:qꝛ nec illum vnxit nec aliquē ad vngendū eum misit: ergo iam vnctus erat p heliaꝫ quodcūqꝫ istoꝝ teneri pōt sed rōnabilius est istud scōm ¶ Quereť vlterius qūo heliseus ausus est ire in damascū cuꝫ esset bellū inter siros ꝛ israelitas. Respondendū q̄ forte nūc erant treuge inter israelitas ꝛ siros:ꝛ licebat hinc ꝛ inde trāsire ꝛ sic potuit ire heliseus. Aliter dici pōt q̄ dato q̄ esset bellū fortissimū non timeret heliseus ire in damascū:qꝛ cum deus reuelaret ei q̄ illuc iret sciebat q̄ securus esset: nā si vellent siri ei nocere posset eos percutere cecitate sicut fecit.ꝫ.vi.qñ benadab misit ad capiendū eum. Aliter pōt dici q̄ non timebat heliseus q̄ aliquis de siris vellet ei nocere: qꝛ sciebāt siri virtutem heliſei qūo deus multa miracula p ipsum faciebat ꝛ nō auderent ipsum ꝓtingere:vnde securus ire poterat quocūqꝫ vellet. ¶ Queretur vlterius qūo benadab nunc egrotabat qñ prenunciauit heliseus q̄ moreret. Respondet Josephus.ix.antiquiq̄ benadab dolens q̄ deus ammouerat eū ab obsidione ꝛ fecerat eum sic fugere ingloꝛium contristatus est nimis vsqꝫ ad mortē:tristicia.n.inducit mortē interdū hoc aūt erat satis verisimile: qꝛ deus bis ammouerat eū ab intentione sua:primo qñ misit seruos suos vt tenerēt heliseū ꝛ excecati sunt.ꝫ.vi.nūc aūt scōo qñ coactus est fugere de castris:boues tñ potissime habētes corda magna affligunt nimis qñ negocia sua nō prosperantur ꝛ inci-

Mota textum ꝫ iudeos ꝺ quo ꝫ.q.viij.

Quis erat iste azael q̄ postea ei successit.

Qō.12. A Rño pria.

Qō. 13. A Heliseus q̄ modo ē ausus ire i damascū cuꝫ esset belluꝫ inter siros ꝛ israelitas Pria rño. Scōa rñ. Tertia rñ.

Qō. 14. A Benadab qua cā nūc egrotauit. Rñ. Jose. Boies ex nimia tristitia pditi honoris sepe incidunt in graues infirmitates ꝛ moriūt sic rex benadab.

dunt in curā magnam ꝛ ardorē innaturalem ꝛ febrem: fuerat autē sic in benadab qui perdiderat diuitias valde multas in obsidione samarie expēdendo ibi multa: ꝛ postea oia que hēbat in castris coactꝰ est dimittere ibi: ꝛ per hoc depauperati sunt nimis siri qꝛ ibi hēbant aurū ꝛ argentū multū: vt ꝑz precedēti.c. fuit etiā dolor ei magnus de letitia ꝛ ꝓsperitate hostiū: qꝛ de eis que ipe perdidit ditati sunt hostes diripiendo castra eius. fuit ēt dolor: qꝛ vidit se illusuz. qꝛ nullo ꝓsequēte ipse ꝛ oēs sui turpiter fugerunt audito solum quodam strepitu quasi equoꝝ ꝛ curruū. fuit ēt tediū magnū: qꝛ inhoneste rediere siri in terram suā. ſ. exuti vestibus: nam tantus terror inuaserat eos q̄ putantes se nō posse euadere exuebant se vestes suas ꝛ relinquebāt eas in via vt velocius currerent. putans ergo se oino deiectū tenebaꝯ magno tedio ꝛ cura ꝛ afflictione spūs: ꝛ inde incidit in morbuz quendā grauissimū quē nunc sustinebat ꝛ mortuus est. vel pōt dici q̄ deus inflixerat ei egritudinē illam ꝓpter mala que inferebat israelitis. Sic.n. inflixit egritudinē magnam anthioco ꝓpter mala que fecerat ꝛ facere intendebat iudeis ꝛ mortuus est. ꝛ. macha. ix. ¶Vel potest dici q̄ veniebat ista egritudo naturaliter: qꝛ nemo nos cogit dicere q̄ infligeret a deo. ¶Quereꝯ vlterius quare benadab nō misit ad rogandum heliseum vt veniret ad se ꝛ respōderet sibi sed misit azaelem ad cōsulendum ipsum. ¶Rñdendū q̄ fecit ꝓpter multa. ꝓrimo ex quadā vrbanitate: qꝛ vrbanius ꝛ honestius erat q̄ ipse mitteret ad consulendū eum q̄z q̄ rogaret q̄ veniret ad ipsum. Scōm fuit qꝛ benadab forte cognoscebat conditionē ꝓphārū ipsi autē nō curabant de personis hominū. ſ. siue essent potentes siue in magno honore: ideo quāquā aliqs rex vel vir magne ptātis rogaret eos nō facerent id qō petebaꝯ nisi videreꝯ eis bonū: ꝛ si aliqs humiliter peteret ab eis etiā si pauper esset cōplacerent ei. Sic ꝑz de quodā regulo q̄ dicebat xp̄o q̄ descenderet in domū eius ad sanandū filiū suū: ꝛ xp̄s noluit: sed sanauit eum nō descendens in domū suā: ꝛ cuz quidā centurio q̄ minoris potestatis erat vellet q̄ xp̄s sanaret filiū suum descendebat xp̄s in domū suaz: ꝛ ille dixit q̄ non descenderet qꝛ nō erat dignus: vt ꝑz ad. Mathe. viij. ꝛ luc. vij. sic ergo forte iste benadab putauit q̄ ꝓphēta nolet venire quāquā ipse oraret ioō misit ad cōsulendū eum. Tertiū fuit qꝛ benadab colebat ydola: ꝛ forte heliseus nolet veniret ad eū ꝓpter hoc. sic.n. fecit qñ Joram rex israel iuit ad heliseum ꝛ ipse nollebat respondere sed dixit: viuit dñs q̄ nisi vultū Josaphat regis iude erubescerem nō attendissem quidem te nec respexissem. ſ. iij. si ergo hoc fecit regi suo qꝛ erat ydolatra a fortiori faceret regi alieno. Quartum fuit qꝛ voluit benadab honorare nimis heliseum ꝛ ob hoc nō misit ꝓ eo sed ipse misit in occursum eius: ꝛ etiam misit magna munera ꝛ hoc vt flecteret eum ad respondendum super qōne. ¶Quereꝯ vlterius quō benadab voluit ingredi ab heliseo cū ipse esset idolatra. ¶Rñdēduz q̄ dij sirorū nō dabant rñsa sicut deus israel qꝛ erant demones: ꝛ deus nō permittebat illis loqui vt ostēderet gloria eiꝰ soliꝰ. vel dato q̄ aliqñ respōderent: tñ sepe mentiebantur ideo nō petiuit consiliū ab eis. de deo aūt israel sciebat q̄ dabat rñsa vera semp ꝓ prophetas suos ꝛ maxie per heliseū: nā non solum deus rñdebat per eū sed etiā faciebat miracula. ꝛ erant cognita ista miracula in terra sirie quia multa fecerat heliseus maxie qñ excecauit viros quos misit benadab. ſ. vi. ideo nūc sciebat q̄ posset prenunciare de egritudine sua an euadere posset vl̄ morereꝯ (iuit igitur azael in occursum eius). ſ. cognouit benadab de aduentu heliſei in damascū priusq̄z introiret ꝛ misit azaelē vt reciperet eū cum magno honore (hōs secū munera) qꝛ bēadab iusserat q̄ ferret ei munera ad offerendū heliseo (ꝛ omnia bona damasci). i. ferebat secū oia bona damasci ad dandū heliseo: vt intelligiꝯ q̄ ferebat oia bona. i. de oibus bonis qꝛ de quibuslibet rebus bonis ꝛ excellentibus que poterant reperiri in damasco tullit azael ad offerendū heliseo. ꝛ hoc significaꝯ in hebreo cū dr̄ (ꝛ oia meliora damasci). ō olbº q̄ melioza erāt (onera q̄ draginta camelorꝝ). i. tulit ei munera q̄ onerarēt q̄dragita camelos (cūq̄z stetisset coꝛā eo). ſ. qñ azael iuenit heliseū in via (ait filius tuº benadab rex sirie misit me ad te) dixit filiº tuº benadab ad sigñdū quā dā subiectionē: qꝛ i quātū erat heliseº vir sctūs humiliabat se bēadab coꝛā eo vocādo se filiū eiº. ſ. q̄ obediret et tanq̄z patri: ꝛ hoc faciebat vt flecteret eū ad respondendū ꝛ dixit misit me ad te. ſ. vt venirem in occursum tuum dicens (si sanari potero de infirmitate mea hac). i. hoc petit a te vt rñdeas si poterit sanari ō hac egritudine in quā incurrit. ¶Quereꝯ an peccauit benadab mittēs ista munera heliseo qñ voluit q̄ cōsuleret dñm ꝓ eo. Aliquis dicet q̄ sic: quia illa ꝙsultatio erat spūalis cuz solū a dño posset hēri illa responsio ꝛ dabaꝯ pecunia pro illa. ¶Rñdēdū q̄ nō opz dici q̄ peccauerit benadab. ꝓrimo quia benadab erat rex potentissimus ꝛ diues nimis ꝛ sic nō erat ꝓ eo aliqd magnū q̄ offerret munera q̄dragita camelorū heliseo. poterat.n. facere hoc ex magnificentia regali: qꝛ ad reges ptinet esse magnificos. maxie quia heliseus veniebat in terrā sirie: ꝛ cū esset vir sanctº ꝓ quē tanta miracula fiebant ptinebat ad benadab honorare eū. ¶Itē dato q̄ benadab daret ista munera heliseo qꝛ volebat ab eo querere rñsum: nō ꝓpter hoc peccabat qꝛ consuetudo erat israelitarū qñcūq̄z ibant ad ꝓphetas ꝙsulendos ferre eis aliqd muneris ꝛ alias erubescebant coram eis apparere. s̄. i. lib. c. ix. ꝛ istam consuetudinē secutus est forte benadab: ꝛ qꝛ erat rex ditissimus voluit ꝑm statum suū dare ioō obtulit quadraginta onera camelorū. ꝛ dato q̄ benadab daret ista mūera heliseo: qꝛ intendebat ab eo recipere rñsum nō ꝓpter hoc erat simonia: qꝛ nō dabat ea tanq̄z in precium responsionis. ¶Quereꝯ vlterius an heliseus recepit munera ista. ¶Rñdendū q̄ non apparet an receperit: qꝛ littera nihil de hoc dicit. ꝛ tñ videꝯ dicendū q̄ nō receperit illa. quod ꝑz qꝛ naamā obtulit ei munera ꝛ quāq̄z nimis institisset noluit recipere ea heliseus nec ptem illoꝝ ita ergo nec reciperet munera benadab. ꝛ rō est multiplex. ꝓrima qꝛ naamā iam erat effectus cultor dei: qꝛ ꝑmisit q̄ nunq̄z coleret nisi deū israel ꝛ petuit terrā ad faciēdū ei altare de terra israel. s̄. v. benadab ꝙo erat idolatra ioō potius recipet a naamā q̄z a benadab: ꝛ tñ non recepit a naamā ḡ nec a bēadab. Scōo ꝑz qꝛ rōnabiliº videbaꝯ q̄ recipet a naamā: qꝛ heliseº ꝙtullerat illi sanitatē ioō ꝙueniens erat q̄ recipet ab eo munera gratis oblata: ipsi āt benadab nihil ꝙtulerat nec collaturº erat ꝑz potiº denūciaturº mortē eiº ioō nō tā facilr̄ dēret recipere: ꝛ tñ nō recepit a naamā ḡ nec a benadab. Tertio ꝑz qꝛ munera q̄ naamā offerebat hēbant minº de spē simonie q̄z ea q̄ offerebat bēadab: qꝛ naamā obtullit mūera post sanitatē acceptā benadab ꝙo obtullit añq̄z rñdereꝯ ei: ea tñ q̄ precedūt pñt mouē aliuz collatoris ad ꝓferēdū ꝛ nō pñt hoc facē ea que sequunt. Jō ꝑm iura potiº attendit symonia in eis q̄ pcedūt collationē rei spūalis q̄z in eis q̄ sequunt. Quarto ꝑz qꝛ ex magnitudie munerꝝ ꝓsumit aliqñ symonia q̄ nō ꝓsumereꝯ ex paucitate: vt ꝑz exde symo. c. ꝛ si qōnes: ꝛ tñ mūera q̄ obtulit naamā cōpata ad munera q̄ obtulit bēadab q̄si nihil erāt qꝛ bēadab obtullit q̄dragita onera camelorꝝ: ꝛ dr̄ q̄ dedit oia bona damasci: potiº ḡ repudiāda erāt ista munera pp spēz symonie q̄z mūera naamā ꝛ tñ repulit mūera naamā: ḡ ēt repellēt mūera bēadab: scriptura tñ nō curauit facē mētionē de hac repulsiōe: qꝛ videbaꝯ eē q̄si māifestū q̄ ñ recipet ea cū noluisset recipe mūera naamā ō qbº supᵃ hr̄. ¶Quō potuit esse q̄ benadab offerret heliseo: q̄draginta onera camelorꝝ ꝛ oia bona damasci ꝛ quō in scriptura sit accipiēdus modº loquēdi incertº ꝛ quō nō. Qō. xix.

Queretur vlteriº quō fuit vez q̄ benadab offerret heliseo q̄dragita onera camelorꝝ. ¶Rñdēt qdā hebrei q̄ nō misit q̄dragita camelos nec forte decē: sed ponit istud ex supabundantia locutiōis ad sigñdū aliqd magnū ꝛ ponūt exēplū gen. xli. ſ. oēs ꝓuincie veniebāt in egiptū vt emerēt escas ꝛ malū

Oppo. au.

Qō. 15.
A
Benadabꝯ q̄re nō misit ad rogādū heliseū q̄ veniret ad se sed solū misit azaelē ad cōsulēdū ipz.
¶Rñsio.
ꝓrima cā.
Scōa cā.

Tertia cā.

Quarta cā.

Qō. 16.
A
Quare benadab cuz esset idolatra ingsiuit ab heliseo de morte sua.
¶Rñsio.

†
†
†

Qō. 17.
A
An benadab peccauerit mittēdo munera heliseo cuz voluit qō consuleret dñm ꝓ eo.
¶Rñsio.
ꝓria rō.
Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta rō.
Ex paucitate munerū nō ꝑsumit symonia.

Qō. 18.
A
Heliseº an accepit munera benadab.
¶Rñsio.
ꝓria rō.

Qō. 19.
A
ꝓria opi. hebreoꝝ.

malū inopie temperarent.ꝛ deute.i.vrbes magne ꝛ ad celū vsqz munite:ꝛ tñ ista non sunt sic vera absolute: sed significaꝛ multitudo gentiū venientiū in egipto ꝓ cibis ꝛ altitudo magna murorū terre chanaā. Sed dicendum q̄ ista positio nō stat:quia ille modus loquēdi ad significandū magnitudinē recipiť in illis que nō significant aliquid determinatū sed magnitudinē vel multitudinez nimiā:ꝛ sic dicimus oēs ꝓuincie veniebant in egiptū:quia ois nō significat aliquē certū numerū:sic etiā dř precedēti lib.c.iiij.q̄ dedit deus salomoni sapientiā ꝛ latitudinē cordis quasi arenā que est in littore maris. In numeris tñ q̄ significant quantitatē determinatā: nō recipiť iste modus loquēdi:q̄ tunc tolleret ois certitudo scripture. nā si dixerit scriptura q̄ in aliquo bello ꝓierunt trecenta millia virorū:nō dicamus q̄ ponitur illud ad significādū multitudinē:ꝛ tñ nō fuerunt tot:q̄ tunc nihil ꝓficerent numeri in scriptura:q̄ tunc diceremus q̄ nullus illorum fuit precisus sed ponunť ad significādū multitudinē. sic n.diceremus q̄ qñ Ben̄. v.dicit de quoz eoz qui ibi ponunť q̄ viuebat vsqz ad nōgentos ꝛ tot annos q̄ illi non viuebant tot annis precise:sz q̄ scriptura ponit ad significandū magnitudinē vite eoz.ꝛ sic dicemus de xp̄o qñ dř q̄ saturauit q̄nqz millia virorū ō quinq panibus: Joā. v.diceret q̄ nō erant tot sed solū centū vel ducentū:ꝛ tñ ponunť illi ad significādū multitudinē.hoc aūt est maxie absurdū:q̄ tunc in scriptura nihil maneret de certitudine ꝛ potissime quātū ad miracula que ꝓsistunt in magnitudine numeroꝝ. ¶ Jō dom q̄ qñcūq̄ scriptura narrando historiā ponit aliquē numeꝝ quātuscūq̄ ille sit:tenendū est q̄ tātus fuerit:ꝛ nō est in hoc aliq̄ multiplicatio ad significandū magnitudinē:q̄ tūc nō differret sacra scriptura a dictis poetaꝝ.ꝛ istud est veꝝ qñ scriptura loquiť enarrando rē gestam:secus aūt qñ introducunť ꝙba alicuius loquētis exhortādo vel erudiendo ꝛ nō sunt historica:q̄ tunc etiā modus loquēdi hz locū in numeris: sic̄ pz Math.xviij.qñ dixit petrus dñe quotiens peccauerit in me frater meus ꝛ dimittā ei vsqz septies:dixit illi christus:nō tibi dico vsqz septies sz vsqz septuagies septies. sic ēt pz ex verbis lamec ad vxores suas q̄ tenuit istū modū loquēdi xp̄i dicēs:septuplū vltio dabiť de cayn :de lamech vero septuagies septies.ꝛ tñ in vtroqz accipiť numerus ille nō ꝓ aliq̄ quātitate determinata:de hz Gene. iiij.ꝛ pz q̄ nō solū tenet aliqs remittere ꝓximo suo vsqz septuagies septies sed quotiēscūqz peccauerit in eū etiā si peccauerit decies millies. ¶ Nec est ad ꝓpositū qō allegant Gen̄.xli.oēs ꝓuincie veniebant in egiptū:q̄ ois dicit rē indeterminatā:iō hz ibi locū modus ille loquēdi: si tñ diceret q̄ngente ꝓuincie veniebant in egiptū oppor tebat intelligi q̄ nō essent pauciores. Sic ēt deute.i. vrbes magne ꝛ ad celū vsqz murate:q̄ esse muratā vrbez vsqz ad celū nō dicit aliquā certā quātitatē: iō hz ibi modus loquēdi locū:ꝛ tñ si diceret q̄ vrbes terre chanaam erant in altitudine cubitoꝝ ducentoꝝ in muris oportebat intelligi tantā esse magnitudinē.nō ergo stat ista expositio. ¶ Alij dicunt q̄ benadab hēbat quēdā lapidem preciosuz q̄ valebat tñ sicut damascus ꝛ illū obtullit heliseo:iō dicebať ei dare tanta munera. Sed istud ēt non stat:q̄ dando lapidē illū nō dabat aliqua onera camelorū:ꝛ tñ lř̄a dicit q̄ dedit ei q̄draginta onera. ¶ Rñdēdū q̄ hic sunt duo dubia. ꝑmū est quō dedit benadab heliseo oia bona damasci.ſm est quō dedit ei quadraginta onera cameloꝝ. De prio dom q̄ benadab dedit Heliseo oia bona damasci.i. dedit multa bona ꝛ illa vocanť oia ꝓpter magnitudinē:ꝛ hic hz locū ille modus loquēdi:sicut dř oēs ꝓuincie veniebāt in egiptū ꝛ vrbes magne ꝛ ad celū vsqz murate.vel dř q̄ dedit oia bona damasci.i. dedit de melioribus rebus que erant in damasco. simile pz Gene.xxiiij.cū dicit abyt eliezer ex oibus bonis eius portans secū:ꝛ in hebreo dicit:ibi abyt eliezer ꝛ oia bona dñi eius in manu sua:ꝛ tñ nō portabat oia bona abraā sed multā de pretiosioribus. Sic ēt Genesi.xlv.dixit pharao ad cognationē Joseph venite ad me ꝛ ego dabo vobis oia bona egipti ꝛ itez dicit oēs opes egipti vestre erunt:ꝛ tñ nō intelligebať sic:sed solū q̄ dareť eis de melioribus bonis que erant in egipto:vt pz ibidem: naz cū dixit pharao ego dabo vobis oia bona egipti subiunxit vt comedatis medulā terre:ꝛ tamē medula est optimuz in fructibus terre:sic etiā pz hic ex littera hebraica: quia vbi nos dicimus oia bona damasci:dř in hebreo: meliora damasci. De scō dom q̄ benadab realiter misit heliseo quadraginta onera camelorū.s.aliq̄ cameli ibāt onerati vestibus ꝛ alij pecunia ꝛ alij rebus pertinentibꝰ ad cibum ꝛ alij varijs rebus ptinentibus ad diuitias.s.quia benadab fecit de singulis gñibus bonoꝝ que erant in damasco eligi aliqua ꝛ de oibus illis onerauerunt quadraginta camelos ꝛ onera illoꝝ obtullerunt heliseo:ꝛ dādo ista dicebať dare oia bona damasci.quidā autē turbāt dubitantes qūo tanta bona offerenť heliseo:ideo dicebāt nō debere intelligi ad litterā:sed dicendū q̄ tanta bona oblata sunt:q̄ hz heliseus nō egeret tot bonis ,vel nō eēt talis cui tanta deberēt offerri:benadab tñ erat talis qui tanta deberet offerre ex magnificētia regia:ꝛ in offerendo nō respexit qd heliseo cōueniebat sed quid ipsum offerre decebat(dixitq̄z heliseus ei)quāq̄z nō receperit heliseus munera:tñ gratis rñdit azael querenti q̄ ad ꝫ missus fuerat a deo in damascū vt prenunciaret azaeli q̄ regnaturus esset ꝛ q̄ nunc morereť benadab (vade dic ei sanaberis).i.responde ei sanaberis:ꝛ tñ non sanabitur (porro ostendit mihi dñs q̄ morte morietur).i. quāquā ego dico tibi q̄ dicas ei q̄ sanabitur: tamē dñs ostendit mihi q̄ morereť.ideo opz q̄ moriatur.

¶ An heliseus peccauerit mētiendo dicens q̄ rex benadab viueret.cū tñ moriturus esset. Qō.xx.

Quęritur quomō heliseus mētitus est hic ꝛ an peccauit. ¶ Rñdent quidā q̄ hoc retulit heliseus ad Azael.s.dic ei q̄ viuet.i.dic ei q̄ ego dixi viuet:ꝛ tamē ego nō intellexi de illo q̄ morietur sed de te:q̄ tu viues in regno.ꝛ per istū modū Heliseus excusat mendaciū suum ꝛ azaelis:nā ipse dixit azaeli q̄ morereť benadab ꝛ dixit ei q̄ rēspōderet in tertia ꝑsona dicens heliseus dixit: viuet:ꝛ nō dixit heliseus dixit:viues:ꝛ tunc benadab putaret illud dictuz in tertia ꝑsona de se intelligi q̄ de nullo alio querebať.ꝛ tamē ipse azael loquebať ꝓ se ipso.postea vero azael mutauit ꝑsonam dicens dixit mihi heliseus recipies sanitatez: vt patet.j. ¶ Sed iste modus loquēdi nō multū conuenit: q̄ est cauilosus ꝛ videť fictus nec est talis quali vtuntur ꝓphete. ¶ Alij dicunt q̄ heliseus dixit hoc non iubendo azaeli q̄ sic diceret:sed prenunciādo q̄ sic dicturus erat. ꝛ est sensus q̄ heliseus prenunciauit azaeli moriturū esse benadab:ꝛ tamē sciebat q̄ azael nolet sic rñdere Benadab ne esset malorū relator sed q̄ denunciaret ei vitam: ideo dixit:dic ei sanaberis.i.ego scio q̄ tu dices ei sanaberis quāq̄z ego dico tibi nō sanabiť. ¶ Sed iste modus etiā nō est conueniens:q̄ hic poniť verbū imperandi.s. vade ꝛ dic ꝛ non ꝙbum indicandi.s.scio q̄ dices ei sanaberis. ¶ Aliter exponunt quidā hebrei dicentes q̄ heliseus precognouerat benadab nō moriturꝫ ex egritudine quia infirmitas sua nō erat ad mortem:sed sciebat q̄ azael occideret eum vt regnaret.ꝛ sic dixit heliseus vade ꝛ dic ei sanaberis.i.ex egritudine tua nō pibis q̄ ipa non est ad mortem:ꝛ tamē dixit ad azaelem dñs ostendit mihi q̄ morietur.i.ostēdit mihi q̄ tu occides euz quāq̄z ipse non moriať ex egritudine sua. ¶ Aliter aūt dicendū est ſm litterā hebraicā:q̄ in hebreo dicit(vade dic ei nō viuens viues).i.nō viues:ꝛ ſm istum modū nō opz excusari heliseū de mendacio q̄ non mentitus est sed solum mentitus est azael:q̄ heliseus dixit nō viuens viues:azael vero dixit ad benadab dixit mihi recipies sanitatē. littera tamē nr̄a noluit istum sensum sed posuit affirmatiue.motiuū autē est ꝓpter duo. ꝑmo q̄ ponuntur hic duo que videnť aduersari ideo oportuit vnū esse negatiuum ꝛ aliud affirmatiuū alias nō aduersabunť:pz hoc: q̄ scōm litterā hebraicā que nunc est: dz dici dic ei non viuens viues porro ostēdit mihi dñs q̄ morte morietur: tunc erit vna ist̄ clausularū superflua: q̄ sufficiebat di

Cōfuta.

B Cōfuta.beoz. Veritas aucto. Nota rāz pulchrā de numero incerto ꝓtel lectu sacre scripture.

Ad rōnem hebreoꝝ.

Scōa opi. Cōfuta.

Rñsio au.

Benadab qūo dedit oia bōa damasci heliko.

C Quadragita onera camelorꝫ misit bēadab heliseo.

† B Heliseꝰ dixit nuncio benabq̄ ei diceret q̄ sanareť cū tamē moriturus eēt.

Qō. 20. A Pria rñ.

Confuta.

Scōa rñ.

Confuta

Tertia rñ.

B Quartarū sio aucto.

Littera hebraica discrepata nostra ꝛ q̄ est melior.

ci ei nō viues vel dici ostendit mihi dominus ꝙ morte morieꝛ sed posuit vtramqꝫ: ideo videꝛ ꝙ prima est affirmatiua et.secunda negatiua vt dicatur dic ei viues vel sanaberis:porro ostēdit mihi dominus quia morte morietur. Secundū motiuū est:quia azael respondit regi Benadab dixit mihi beliseus recipies sanitatē: ꝛ tñ nō auderet hoc dicere azael nisi sic rñdisset beliseus. Be littera aūt hebraica dom ꝙ lra nra variaꝛ ab illa pp equiuocationē:qꝛ in hebreo ponit hic lo:ꝛ ista dictio lo est equoca ſm diuersitatē lrarū cū qbus scribit:nā si scribaꝛ lo cū lamecb ꝛ aleph significat nō:ꝛ sic bꝫ nūc apud hebreos: ꝛ iō ipsi dicunt nō viuet:si aūt scribaꝛ cū lamecb ꝛ vaph: significat id ꝙ ei vel sibi:ꝛ sic est sensus dic ei viuens viues: ꝛ sic accepit lra nra ꝛ sic equiuocatio solū est in noie illo:ꝛ poterat eē ꝙ apud hebreos scriberet olim tpe bieronymi cū vaph:iō ipse dixit dic ei viues.faciliter aūt potuit mutari lra illa vaph in aleph:ꝛ diceret nō sicut nunc bꝫ hebreus. ℟Ōnabilius tñ est sicut bieronymus dicit ex duobus motiuis supra positis. Sed tūc manet dubiū:qꝛ beliseus vꝝ mentitus. Dici posset ꝙ nō mētit⁹ est:qꝛ forte deus dixit ei ꝙ sic diceret ꝛ hoc pp bonū azaelis.ſ. qa ipse intēdebat facere eū regē sicut dixerat Beliseus:ꝛ si dixisset beliseus benadab ꝙ moriturus eēt vellet dispo nere de regno:ꝛ forte nō faceret azaelē esse regē ſz aliquē aliū:nūc vero qꝛ nesciuit mortē suam nō disposuit de regno:ꝛ azael p aliquē fauorē quē hēbat fact⁹ est rex sic⁹ dispoſuerat.(stetitqꝫ cū eo).i.beliseus stetit cū azaele(ꝛ turbat⁹ est vsqꝫ ad suffusionē vultus)suffusio vocaꝛ q̄daꝫ dispositio subito orta ſm quā mutaꝛ facies ad plorāduꝫ: nā incipientes plorare ex q̄dā amaritudine incipiūt hre vultus alteratos:ꝛ cū maneret beliseus corā azele icepit suffundi.ſ.nō potēs tenē fletū(fleuitqꝫ vir dei).ſ. postqꝫ passus ē suffusionē cepit flere emittēdo lachrimas.in hebreo dr̄(stetitqꝫ cū eo ꝛ ꝙturbatus est vsqꝫ ad vespum)ꝛ intelligunt hebrei ꝙ azael ꝛ beliseus māserunt sic vsqꝫ ad vespeꝛ:ꝛ dū maneret ibi beliseus sp erat turbat⁹ ꝛ dispositus ad plorādū ꝛ tñ conabaꝛ ꝙtinē dolorē:in vespe aūt tanta fuit turbatio ꝙ nō potuit beliseus ꝙtinē dolorē ꝛ fleuit.sed istud ꝓuenit ex equocatione:qꝛ in hebreo ponit hic quedā dictio.ſ. bos q̄ significat verecūdiā vel vesperū:iō pōt dici ꝙ beliseus turbatus est vsqꝫ ad vesperꝫ vel beliseus turbatus est vsqꝫ ad verecūdiā.i. in tñ turbatus est ꝙ verecūdabaꝛ manere corā azaele:qꝛ verecūdia erat ei plorare corā ipso:ꝛ hoc accepit lra nra dicens turbatus est vsqꝫ ad suffusionē:qꝛ suffusio est qñ aliqs oīno nō pōt ꝙtinere lachrimas ꝛ erubescit iō inclinat tunc oculos.dꝫ aūt accipi hic dictio hebraica pro verecūdia ꝛ nō ꝑ vespere pp duo:primo qꝛ accipiendo ꝑ vespe mansisset beliseus cū azaele tota die vsqꝫ ad vesperū:ꝛ tñ nō est verisimile:qꝛ cū azael missus fuisset a benadab ad q̄rendū de salute eius nō moraret tota die cū beliseo ſz illico vt acciperet rñsum beliseī rediret ad benadab. Scōo pꝫ qꝛ qñ aliq̄ dictio est equoca ꝛ ponit in ꝙtextu dꝫ accipi ſignificatio eius ꝑ ea que ꝙiuncta sunt sicut legē est equocū:ꝛ si dicaꝛ virgo legit flores accipit ꝑ colligit:fur legit aurū.i.furaꝛ:ita hic cū sit bos dictio hebraica equoca ad verecūdiā ꝛ vesperꝫ dꝫ accipi ſignificatū eius ꝑ adiūcta: ꝛ tñ dr̄ imediate ꝛ fleuit:ergo nō dꝫ accipi bos ꝑ vespe sed ꝑ verecūdia vel suffusiōe q̄ est dispositio ad plorādū.

Be lo dictione hebraica equoca.

Ł

Quita rñ.

†

†

Suffusio quid.

†

Beliseus plorauit corā azaele.

Littera hebraica discrepat a nostra.

Qō 21. A Beliseꝰ q̄re nūc plorauit. Rñsio.

℣Queret quare plorauit nūc beliseus:ꝛ an fuerūt lachrime voluntarie vel ex necessitate. ℣Rñdendū ꝙ lachrimatus est beliseus inuitus: qō ꝓꝫ qꝛ verecundabaꝛ plorare corā azaele:nā dr̄ ꝙ turbatus est vsqꝫ ad verecūdiā vel vsqꝫ suffusionē.ꝛ tñ si sponte plorauit nō verecūdaret cū esset in ptāte sua nō plorare:sed qꝛ volebat euitare fletū ꝛ nō poterat verecūdabaꝛ manē corazꝫ azaele. Cā aūt quare plorauit fuit cōpassio quedā ad israelitas: nā dñs ostēderat beliseo quāta mala facturus esset azael in terra israel.ſ.ciuitates munitas succenderet ꝛ iuuenes interficeret gladio ꝛ paruulos ad parietes elideret ꝛ ꝓgnantes diuideret:vt pꝫ.j.ꝛ qꝛ beliseus erat de terra isrl̄ condolebat ꝙtribulibus suis ꝙ tanta mala passuri eēnt. iō ꝙsiderata nimia calamitate que eos aliqñ oppressura erat fleuit. Sic ēt xp̄s homo ſm humanitatē habuit affectionē quādā spālem ad iudeos de quorū ꝓgenie erat ꝛ ad vrbē hierusalē in qua ꝙuersabaꝛ:qꝛ erat ei tanq̄ terra natalis ꝛ ꝙsiderata nimia calamitate iudeorū que sup vrbem hierusalē euentura erat.ſ.ꝙ nō relinqueret lapis sup lapidē passus quādā humanā teneritudinez fleuit: Luc.xix.ſ.videns Jesus ciuitatē fleuit sup illā dicens qꝛ si cognouisses ꝛ tu.cū ergo xp̄s in quo nullus affectus irregulatus erat humanū qd passus fleuerit ꝙtribulium ꝛ natalis patrie futurā desolationē:nō est admirandum ꝙ beliseus q purus hō erat suorū prouisas calamitates deplāxerit.erat tñ differētia inter beliseū ꝛ xp̄m: qꝛ affect⁹ humanus vicit beliseū ita vt nō posset lachrimas ꝙtinē. voluisset nāq̄ ꝙtinē lachrimas qꝛ erubescebat flere corā azaele:ꝛ tñ nō potuit sustinere iō erubuit.xp̄s aūt dñaba tur affectibus humanis in se ipso:ꝛ si noluisset nō planxisset:sed iō turbabaꝛ ꝛ plorabat quia volebat turbari ꝛ plorare.apparet autē ista diuersitas qꝛ beliseus plorauit ꝛ turbatus est ēt si noluit:vt pꝫ hic:qꝛ dr̄ ꝙ turbatus est vsqꝫ ad suffusionē vel verecūdiā.de xp̄o aūt dr̄ Joan.xi. ꝙ infremuit spū ꝛ turbauit seip̄m qñ vidit sorores Lazari flētes.q.d.nō turbatus est alio sed ipse voluit se turbare. ℣Queret vlterius cū belise⁹ pſciuisset iā malū qō inflicturus erat azael hebreis quare nouiter nūc plorabat:qꝛ potius debuisset plorare a principio istius reuelationis. ℣Rñderi pōt ꝙ forte beliseus nunc nouiter in presentia azaelis:habuit reuelationē a deo ꝙ azael facturus esset rex sirie ꝛ faceret ista mala israelitis:iō nunc nouiter plorauit. Aliter dici pōt ꝙ dato ꝙ beliseus cognouisset istud prius:nunc tamē viso azaele q ista mala inflicturus erat hebreis quē nō viderat vsqꝫ nūc belise⁹ turbat⁹ est ꝛ cepit lachrimari. Sic.n.fit sepe in nobis si qs n.bꝫ hostem irascit ei:ꝛ tamē nō bꝫ actualr̄ semp irā cōtra ipm:cum tñ viderit ipsum corā se turbaꝛ ꝛ mouetur sanguis eius pre desiderio vindicte eo ꝙ tūc incipit reuocari ad memoriā illa hostilitas.sic ēt fuit hic: qꝛ azael erat hostis hebreoꝝ ꝛ ipso viso turbat⁹ est beliseus. Sic quoqꝫ in xp̄o factum est:nā ipse ab instanti conceptionis sue sciebat oia que nunc scit:ꝛ sic sciebat semp vrbē hierusalē aliqñ destruendā per romanos:nō tamē sp flebat pro illa sed semel veniens de hierico cū inciperet videre hierusalē incepit flere:luc.xix.ſ.videns Jesus ciuitatem fleuit sup illā.hoc aūt fuit qꝛ tunc presentata est species illa tristitie de destructione gentis ꝛ ciuitatis huius quā ipse diligebat:ꝛ prius nō presentabat sibi talē spēm ideo tunc cepit flere(cui azael ait quare dñs meus flet) miratus est azael ꝙ fieret beliseus. ℘Primo qꝛ indecens est viro flere:beliseus tamē erat vir venerandus nimis:ideo ipse nullo mō flere deberet. Scōo qꝛ fletus causatur ex impotentia vindicte:nā fletus procedit ex ira calida qñcūqꝫ nō pōt qs vindictā exercere in eū in quē cupit:si vero pōt non flet.nō videbat tamē azael ꝙ aliqs posset facere iniuriā beliseo quē ipse vindicare nō posset:ideo mirabaꝛ ꝙ fleret(at ille respōdit qꝛ scio que facturus sis filijs israel mala).i.ego fleo cōpatiens genti mee: qꝛ ego scio oia mala que tu facturus es filijs israel ꝛ ego doleo ꝓpter eos qꝛ cōtribules mei sunt(ciuitates eorū munitas igne succendes)fuit azael rex sirie ꝛ habuit bella magna cū israelitis ꝛ ciuitates eorū succendebat igne ꝛ capiebat multas earū ꝛ applicabat regno sirie(ꝛ iuuenes eorū interficies gladio).ſ.fortissimos bellatores.isti.n.q erant in etate iuuenili ꝓcedebant ad bellū ꝙtra siriam ꝛ occidebanꝫ ab exercitu azaelis(ꝛ paruulos eoꝝ elides) ista erat magna crudelitas quā exercebat azael in israelitas:nā nō solū viros bellatores occidebat sed etiā quando capiebat vrbes elidebat paruulos ad parietē frangēs illos ꝛ dilacerans ne possent crescere ꝛ facere bellum cōtra siriam(ꝛ pregnantes diuides ista erat maior crudelitas qꝛ simul duos occidebat azael.ſ. mulierē pregnantē cuius ventrē rumpebat ꝛ fetum qui erat in vtero.ꝛ reputabatur ista crudelitas nimia eo ꝙ erat cōtra illos q nōdum exierant in lucem:nā non solū persequebaꝫ iste homines viuentes sed etiā eos q nondum videbanꝫ cepisse viuere.

Xp̄s quaꝫ fleuit sup hierusalez, ꝛ q̄re potūc q̄ a principio sueceptionis. B

Qō. 22. A Beliseus q̄re non plorauit a principio reuelationis bui ius potius q̄z nunc. ℘Pria rñio. Scōa.

℘ Azael miratus est q̄re beliseus fieret. ℘Pria rō. Scōa rō. Fletus vñcātur ꝛ q̄re sepius fiti feminis q̄z in viris.

†

†

†

Crudelitas azael ꝑ paruulos iudeorum ꝛ mulieres.

vinere. erat etiā magna crudelitas qꝛ erat contra mulieres occidendo eas: raro tamē aliqs hostium mulierem
† aliquā occidit (dixitqꝫ azael quid. n. sum seruus tuus canis vt faciam rem istā magnā (voluit innuere azael qꝫ ꝫ nō erat verisimile ideo qꝫ nō deberet ꝓ eo affligi beliseꝰ. ꝛ ad hoc dixit quid. n. sum seruꝰ tuus. q. d. ego nō sum tāte ptātis vt istud facere possiꝫ ꝯ israel: qꝛ istud non pōt facere nisi rex: ꝛ tū ego sum canis. i. abiectus sicut canis ſ. parui status de quo nō est verisimile qꝫ aliqū facere posſim istō qō dicis (ꝛ ait heliseus ostēdit mihi dñs te regē
† firie foze) recte respōderat heliseo azael: qꝛ istud nō potерat facere nisi aliqs magnus vir sicut rex qō nō sperabatur de eo: ideo dixit qꝫ nō erat verisimile qꝫ facere posset. ostēdit aūt heliseus qꝫ esset verisimile dicēs ostēdit mihi dñs te regē firie foze. i. hoc mihi reuelatū est ió facere poteris. ¶Quereſ quō azael fecit ista que dicuntur hic.

Nō. 23. A Azael quō mlta mala intulit israelitis. Rñsio.

¶Rñdēdū qꝫ nunc moztuo benadab factus est rex azael ꝛ ipse babuit bella multa ꝓtra regē israel: nā ipse pugnauit ꝓtra Joza qui nunc regnabat in israel: vt p3. j. in litera ꝛ fuit ibi bellū in ramoth galaad. babuit etiā bellum azael ꝓtra regē iude: nā direxit aciem suaz vt ascenderet ꝓtra hierusalem ꝛ tunc Joas rex iude misit oē ꝛaurū ꝛ argentū qō erat in domo dñi ꝛ in domo regis vt recederet ab ipso. j. xij. pugnauit quoqꝫ cōtra Joathas regē israel: ꝛ tpe eius afflictus est israel per azaelē plus q̄ꝫ afflictus fuerit tēpoze alicuius alterius regis: nā dr. j. xij. iratꝰ est furoz dñi ꝯ israel ꝛ tradidit eos in manu azael regis firie ꝛ in manu benadab filij azael cunctis diebus: et afflictus fuit Joathas per azaelē pluſq̄ꝫ alij reges qui preceſſerāt eum afflicti fuissent ꝓ aliquas gentes. vnde dr ꝛ nō derelicti sunt Joathas de populo nisi quinq̄ginta egtes ꝛ decem currus ꝛ decē millia peditū: interfecerat. n. eos rex firie ꝛ redegerat quasi puluerē in tritura aree. j. xij. nullus tū rex ad tantā paupertatē ꝛ paucitatē gentis deuenit: ꝛ oīa ista facta sunt tpe belisei: naz post hec moztuus est: vt p3 ibidē. ꝛ q̄ꝫ q̄ꝫ azael oppumeret totā terrā israel: nullā tū terrā tantū vastauit sicut terrā galaad que erat pars terre israel ꝓiuncta firie: ideo dr trituraſſe illā. i. oīno destruxiſſe ꝛ redegiſſe in puluerem: vt p3 amos. i. ſ. super tribus sceleribus damasci ꝛ sup quarto nō conuertā eū eo qꝫ triturauerunt in plaustris ferreis galaad.

Nō. 24. A Uñ ꝓuēit qtū malū ꝓ azaelē in fligeretur israelitis. ꝛ qꝫ vngereſ in regē cuz nō esset de semine regum firie.

¶Quereſ vlterius vnde ꝓuenit tātū malū israelitis qꝫ azael qui nō erat de semine regio sublimareſ in regez firie ꝛ tanta mala inferret israelitis. ¶Rñdendum qꝫ fuit istud per voluntatē dei ad puniendū israelitas ꝓ peccatis suis: nā diuerterant israelite nimis ad idola ꝛ ꝓuocabant deū ad iram: ió ipse mittebat hostes ferocissimos contra eos. nā tpe Joathas regis israel qñ maxime israelite oppreſſi sunt vacabant oi imundicie idoloꝝ. j. xij. ꝛ nō cessauit plaga dei de super israel quousqꝫ Joathas pre amaritudine conuersus est ad dñm: vt p3 ibidem. ſ. deprecatus est autē Joathas faciem dñi ꝛ audiuit eū dominus: vidit. n. angustiā israel qua attriuerat eos rex firie ꝛ dedit dñs israeli saluatorē ꝛ liberatus est de manu regis firie. Sciendū aūt qꝫ non soluz deus permisit israelitas affligi ꝓ azaelem regē firie sed etiā ipse deus instituit eū in regē cū non esset de semine regio vt affligeret israelitas ꝛ eēt executoz suus ꝓtra illos: nā sicut instituit ibeu in regē qui nō erat de semine regio ad hoc qꝫ deleret domū achab ꝓpter peccata multa sequēti. c. ita instituit azaelē in regē firie ad pſequēdū gñaliter oēs israelitas idolatras. Sic. n. deus denūciauit helie de vtroqꝫ dicens ꝛ erit qcūqꝫ fugerit glaudiū azael occidet eū ibeu ꝛ qui fugerit gladiū ibeu interficiet eū heliseus: precedē ti lib. c. xix. sciendū etiā qꝫ heliseus prenunciauit Azaeli qꝫ futurus esset rex: ꝛ tū ipse dolebat nimis de hoc: nam plorabat qñ denunciabat ei. nec tū peccabat in hoc heliseus: qꝛ nō dolebat de ordinatione dei. ſ. qꝫ deus illū vellet instituere in regem: sed de malis que inflicturus erat israelitis contribulibus suis.

¶An peccauerit rex azael elidendo paruulos diuidēdo pregnantes: ꝛ occidendo iuuenes ꝛ an foueret bellum iustum. Queſtio. xxv.

Queretur vlterius an peccauit azael faciēdo ista que hūtur hic. ſ. elidendo paruulos ꝛ diuidendo pregnātes ꝛ occidendo iuuenes. ¶Rñdendū qꝫ aut hēbat azael belluz iustū cōtra israel aut nō: si nō peccabat faciendo ista: ꝛ nō solū ista sed que cūqꝫ dāna parua. si autē haberet bellū iustum adhuc nō licebat ei tātā crudelitatē exercē. An tamē foueret bellū iustum dubitabiť. ꝛ aliquis dicet qꝫ fouebat belluz iustū: qꝛ deus adiuuabat eū contra israelitas: ꝛ tū si ipse foueret bellum iniustū nō adiuuaret eū. Dōm qꝫ hoc nō stat: qꝛ bene poterat fouere bellū iniustū ꝛ qꝫ deus adiuuaret ipm. ſ. quia licet cā ꝓ qua pugnaret ꝯ israel esset iniusta: tamē israelite merebanť multa mala: qꝛ erant idolatre ꝛ deus volebat nunc confoztare regē firie ꝓtra eos in penā ipsoꝝ: ꝛ tamē ipse nō bēret iustā cām pugnandi ꝛ peccaret. sic. n. pz de senacherib quē deus ꝓfoztauit ꝓtra viros iuda ꝓpter peccata eoꝝ: ꝛ tū ipse peccabat pugnādo ꝓtra illos ꝛ putabat se nō adiuuari a deo sed viribus suis ista agere ꝛ hoc reputabať sibi ad peccatū: qꝛ ꝓpter istud incitabať ad maiorē crudelitatem: sic p3 Isa. x. ſ. ve assur virga furoꝛis mei in manu eoꝝ indignatio mea: ipse autē nō sic arbitrabiť ꝛ coꝛ eius nō ita estimabit: ſ3 ad conterēdū erit coꝛ eius ꝛ ad internitionē gentiū nō paucarū. ita fuit de azaele qui putans se ex ptāte sua agē nimis efferatus est ꝓtra israel in tantū vt pregnātes diuideret ꝛ paruulos ad petrā ꝛ pietes elideret: sed ista erat magna crudelitas qualis etiā nō decebat hostē: ideo etiā si foueret cām iustā pugnādi peccaret exercendo tantam crudelitatē. sic p3 amos. c. i. sup tribus sceleribus damasci ꝛ sup quarto nō ꝙuertam eū qꝛ triturauerunt in plaustris ferreis galaad: ꝛ istud intelligiť de persecutiōe azaelis facta in israel. nā sic diciť. j. xij. nō derelicti sunt Joathas de populo nisi qnquaginta equites ꝛ decē currus ꝛ decem millia peditū: interfecerat. n. eos rex firie ꝛ redigerat quasi puluerem in tritura aree. Itē p3 amos. i. in eodē loco ſ. ꝛ mitam ignē in domū azael ꝛ deuoꝛabit domū benadab: ꝛ sic poniť in penā qꝫ mitteret ignis in domū azael: qꝛ triturauit galaad in plaustris ferreis: ergo peccatū erat qꝫ faceret ista que hic dicunť: qꝛ alias nō inferet ꝓ eis pena. ¶Sed obijcieť qꝫ nō peccauerit. ꝓ primo qꝛ deus dixit azaeli qꝫ ista facturus esset: nā nō soluz deus preordinauerat qꝫ israelite ista paterenť ꝓ azaelē: sed et predixit Azaeli qꝫ faceret illa: vt p3 hic. Scō p3 quia israelite merebanť pati ista ꝓpter peccata sua: ideo nō faciebat iniuste inferendo eis ista. ¶Rñdendū qꝫ peccauit sicut supradictū est. ꝓprima rō non stat: nā qꝫ deus precognouerit aliqd vel preordinauerit nō excusat faciētē: qꝛ tunc cum deus precognoscat oīa mala ex eo qꝫ intelligere suū eternū est oēs facientes mala excusarentur: ꝛ tamē absurdū est. sic. n. dicitur de xp̄o actuum. ꝛ. qꝫ p̄scientia dei traditus est morti per manus iudeoꝝ: ꝛ tamen certū est qꝫ peccauerunt iudei occidendo ip̄m. ꝛ qñ dicit qꝫ non solū deus hoc preordinauit sed etiaz p̄dixit: vt p3 hic: ergo nō peccauit azael. ¶Dōm qꝫ ista prenunciatio nō excusat eum: qꝛ nō fuit ei iussum ex parte dei qꝫ ista faceret: nā sic excusareť sed solū fuit prenunciatū: prenunciatio autē nō est preceptū ad aliqd agendū: nā tunc cum denunciatū esset ꝓ daniele de iudeis qꝫ occisuri eēnt xp̄m: vt p3 Dañ. ix. nō peccassent iudei occidendo eum: ꝛ tū falsum est qꝛ peccauerunt: nā xp̄s dixit pilato q aūt me tradidit tibi maius peccatū hz ꝛ intelligebať hoc de iudeis: Joan. xix. Sic ergo nō excusaretur Azael ex ista prenunciatione. Item dato qꝫ prenunciatū esset ei istud: ipse non faciebat ad hanc intentionē ad quam deus prenuncians volebat: nā deus tradebat israelitas in manu Azael ꝓpter idolatriam. j. xij. ipse tamē non occidebat eos ex hac causa cum ipse etiā idolatra esset: sed occidebat illos ad occupandā terrā eoꝝ vt magis dominaretur. ¶Ad scōm dicendū qꝫ quāquā israelite mererentur ista mala que infligebat eis azael: tamen peccabat Azael infligendo. ꝓprimo quia nō inferebat ex ea causa qua illi merebanť: qꝛ illi merebantur ꝓpter idolatriam ꝛ ipse iste rebat eis ꝓpter aliā cām scōm quā ipsi nihil merebanť:

Nō. 25. A Rñsio. Azael an foueat iustū bellū. ꝓria opi. Cōfuta.

B Nota qūo intelligunť iste ꝓphie.

Obiectio pria.

C Scōa.

Rñsio ad primam.

ꝓmūcia tio seu ꝓdiatio dei nō excusat a pctō facientem.

ꝓmūcia tio non est preceptū.

Ad scōm.

Ideo ita peccabat ac si inferret ista mala hominibus tota liter innocentibus: vt pote si quis occiderit hominē z iudex occidat illuz nō pro homicidio: qō forte ignorat: sed pro adulterio z iste nō adulteratus est: iudex ille peccat velut si occideret innocentē: qz innocens est in eo pro quo occidit. z'. non stat: quia dato q̄ azael vellet occidē israelitas pro illa cā qua deus volebat eos occidi. s. pro idolatria: adhuc peccaret: qz adhoc q̄ aliqs occidat aliuz non solum requiritur iusta causa sed etiam iustus animus z legittima potestas: q autē potestatē nō habet dato q̄ habeat iustum animū z iustaz cām non potest licite occidere: sicut patet de illo qui dixit christo: magister dic fratri meo vt diuidat mecū hereditatez: z christus dixit: homo quis me constituit iudicē aut diuisorē super vos: luc. xij. z sic videt q̄ requirebat iurisditio ad hoc q̄ illud iuste faceret. Azael tamē nō habebat iurisdictionē aliquam super israelitas ad puniendū eos pro peccato: ideo dato q̄ occideret eos pro idolatria sicut deus volebat peccaret nisi deus cōmitteret ei specialiter faciendo eū executorē suū: sed hoc nō fuit (qui cū recessisset ab heliseo venit ad dominū suū). s. postquā rndit sibi heliseus de morte benadab z dixit de regno suo futuro recessit ab eo z venit ad dominum suū benadab vt responderet ei (qui ait qd tibi dixit heliseus) solicitus erat benadab pro respōsione heliseī: qz sciebat q̄ ille vez respōderet (at ille respondit dixit mihi recipies sanitatem). i. respondit hoc azael: qz sic iusserat sibi heliseus. s. vade dic ei sanaberis quāquā moriturus esset. Secūdum litteraz hebraicā que habet non viues: deberemus dicere q̄ heliseus dixit azaeli q̄ non viueret benadab: z tamē ipse azael mutauit verbuz vt non contristaret benadab: z dixit: recipies sanitatem: sed scōm veritatem heliseus iusserat sibi dicere q̄ benadab sanaret: vt supra declaratum est (cūqz veniſſet dies altera tulit stragulū z infudit aqua) stragulum dicit vestis que substernitur vel super extēdit. dicit. n. stragulus a sternendo quia sternitur: ideo subiycitur vt sedeamus super illud vel superextendit ad hoc q̄ operiamur: z tulit azael stragulum. i. sindonē vel aliam vestem z illā aq̄ infudit. i. misit in aquā ad hoc q̄ perfunderet aqua (z expandit super faciem eius). s. illaz sindonē extendit super vultum benadab aqua perfusam (quo mortuo regnauit azael pro eo). s. in ipsa die mortuus est: qua expansuz est stragulū super faciē eius z tunc regnauit azael. naz benadab putans se nō moriturū iuxta verbum heliseī relatū ab azaele nō curauit disponere de successore in regnum: z ideo azael quāquā non esset de semine regio qz habebat aliquos fauentes sibi factus est rex. precipue qz deus incitabat corda sirorum vt eum facerent regē: qz ipse dispositerat de eo vt esset executor suus contra israelitas idolatrantes: precedēti. c. xix. z etiā hic.

¶Quare azael infudit stragulum aqua z extēdit super faciem benadab. Qō. xxvi.

Queretur quare azael infudit straguluz aqua z extendit super faciem benadab. ¶Rndendū q̄ de hoc dubiū est: nam qdam volunt q̄ benadab extendit istud stragulum super vultum suū: z hoc tenent hebrei z motiuū est: qz littera hebraica non declarat an istud stragulū extenderit azael vel benadab. Videt tamē dicendū q̄ extenderit straguluz azael: nam benadab erat egrotans: nō posset igitur extendere super vultum suū stragulū. etiam qz dato q̄ posset stragulum super se extendere: tamē nō posset illud infundere aqua qz ad hoc oportebat q̄ surgeret de lecto sed hoc non poterat: qz tenebatur iam extrema egritudine ideo azael infudit illud aqua: ille tamē qui infudit illud aqua extendit ipsum super faciem Benadab: qz littera refert ad eundem. s. tullit stragulū z infudit aqua z extendit super faciem eiº: z tñ benadab nō infudit stragulum aqua: ergo nec ipse extendit illud super se sed azael extendit: tunc stat dubium ad quid extenderit. ¶Alīq dicunt q̄ fecit hoc petente benadab. s. qz ardebat nimis z ad refrigerandū fecit sup se extendi panū perfusuz aqua. ¶Alij dicunt q̄ benadab mortuus est die sequēti z post mortē eius infudit azael super vultū eius stragulum perfusum aqua z hoc faciebat ad exhibendū officium funeris. s. q̄ lauit corpus eius sicut fieri solet i mortuis z operuit vultum eius linteamine perfuso aqua: quia sic etiaz cadauera sindonibus obuoluunt ad sepeliendum: nā etiā sic de christo factum est Matthe. xxvij. z Mar. xv. ¶Alij autem dicūt q̄ azael voluit occidere benadab z posuit stragulum pfusum aqua sup vultū eius vt moreret. Sic. n. dicit Josephus. ix. antiq. q̄ azael altero die ifuso laqueo strangulauit benadab. ¶Alij autē dicunt q̄ azael posuit vestem madefactā super faciem benadab simulans refrigerationē sed statiz effudit aquā super os eius donec suffocaret eū. ¶Dicendū autē quicquid sit q̄ azael voluit occidere benadab z occidit ipsum posito stragulo super faciem eius. z istud est verisimilius quā precedentia propter duo. Primo qz denunciauit heliseus azaeli q̄ moriturus esset benadab z ipse regnaret. istud autē erat supspem suam ideo pre desiderio regnādi nō potuit sustinere q̄ moreret per se benadab sed ipse occidit euz. z hoc colligitur ex littera quia dicitur cumqz venisset dies altera. q. d. qz in die prima nō mortuus fuerat Benadab per sepm azael impatiens more sequenti die eum occidit.

¶Secūdo p3 quia scriptura nihil oīno ponit superfluuz cum sit ordinata per ꝓphetas qui loquebant moti a spiritu sancto z tamē si nō intelligāt q̄ istud stragulum fuit aliqd ad occidendum benadab poneret supflue. nam q̄ benadab extenderet super faciem suā straguluz pfusum aqua ad refrigerationē vel q̄ illud superfunderet Azael si nihil inde sequeret non erat ad ꝓpositum quia tunc eo dē modo diceret de omnibus accidentibus morbi benadab. etiam si acciperetur hic extensio straguli tanq̄ officium funeris superfluum esset: qz tunc eodez mō diceret de honore funeris benadab q̄ fieret modo regali. oportet ergo q̄ ista extensio straguli pertineret ad ea que dicunt hic. z tamē hic dicitur q̄ sequēti die mortuº est benadab z preponitur de stragulo extenso super faciē eiº: ergo videtur q̄ illud stragulum fuit ad occidendum benadab. Modus autē fuit qz azael impatiens more vt cito regnaret voluit occidere Benadab: qz tamē si occideret eū manifeste nollent eū siri accipere in regem: voluit occidere taliter vt nō appareret in eo aliqō signum mortis violente: z ad hoc accepit quādā vestem que generali nomine vocat stragulū z perfudit eam aqua vt eēt pōderosior z extendit eam sup vultum benadab vt tam ꝓpter pondus quā ꝓpter humiditatē cohēret vultui eius z nō permitteret ipsum respirare: z cum esset Benadab eger valde non potuit stragulum illū ammouere de vultu z mortuus est.

†¶Anno quinto.) hic ponit ꝑm principale huius. c. in quo scriptura redit ad historie cōtinuationē: z continuat de regno iuda z diuiditur in duo: qz primo agitur de regno Joran regis iude. z'. de regno Ochozie ibi (z regnauit Ochozias.) Circa primū dicitur (anno quinto Joran filij Achab regis israel regnauit Joran filius Josaphat regis iude) Joran est hic nomē duoꝝ regum. s. regis israel z regis iuda z ambo regnauerunt simul: nam vnus Joran erat filius achab regis israel alius erat filiº Josaphat regis iude. z Joran filius achab cepit priuo regnare in israel q̄z alius Joran in iuda. vnde dicit q̄ anno quinto Joran regis israel cepit regnare Joran filius Josaphat in iuda: in hebreo dicitur (anno qnto Joran filij achab regis israel z Josaphat) referunt hebrei hoc ad quintū annum. s. q̄ erat annus quintus Jorā regis israel z annus qntus Josaphat regis iude simul quādo cepit regnare Joran rex Juda: z tamē hoc falsuz est: sz hoc postea declarabit in questione sequenti (triginta duorū annorum erat cum regnare cepisset) Josaphat pater suus vixerat magno tēpore. s. sexaginta annis: iō iste quādo cepit regnare erat iam triginta duorum annorū: potissime quia ipse erat primogenitus inter filios Josaphat: vt patet. z'. paralipo. xxi (z octo annis in hierusalem) pauco tēpore regnauit quia fuit vir malus z occidit eum dominus: nam ipse mox vt regnauit occidit omnes fratres

Ad hoc q̄ iudex aliquem occidat sine peccato qd requirit.

Benadab ab azaele interficitur.

Quō azael factº ē rex cū nō esset de semine regio.

Qō. 26. A

Rñsio prīa hebreoꝝ. Scōa.

Stragulū quid.

Tertia rñ.

Quarta

Quinta rñ.

Sexta rñ.

Rñsio au.

Prīa rō.

Scōa rō.

Traditor azael.

†

†

Littera hebraica.

†

†

ſratres ſuos ꝛ quoſdam p̄incipes iuda:ideo poſtea hoſtes occiderunt oēs filios eius p̄eter minimū eorum:ꝛ ipſe incidit in morbum peſſimum ꝛ quottidie egerebat partē viſcerū ſuorū quouſq; longa tabe defunctus eſt:ꝛ populus noluit ei facere funera regia ꝓpter malitiā ſuā nec ſepeliuit eum in ſepulchris regū:vt p̄z.2°. para.xxi. ꝛ dicit regnaſſe in hieruſalē:qr ibi erat metropolis regni iuda ſicut ſamaria erat metropolis regni iſrael.

¶Nūo dr in hebreo q; āno qnto regis Joſaphat cepit regnare Joram filius Joſaphat cuj expreſſe repugnat littere. Queſtio.xxvij.

Qō.27. A

Queretur qūo dicit in hebreo q; anno quinto regis Joſaphat cepit regnare Joza filius Joſaphat.nā hoc nō videt poſſibile:qr tunc non regnaſſet Joſaphat niſi annis quinq; ꝛ in qnto anno moreret ꝛ ſuccederet ei filius ſuus Joza: ꝛ tamen falſum eſt:qr Joſaphat regnauit annis.xxv.precedenti lib.c.vltimo. ¶Reſpōdent hebrei q; dicit regnaſſe iozā anno.v.Joſaphat:qr computantur anni ioſaphat non a principio qñ regnare cepit ſed poſtea quādo merebat mortē ꝛ deus noluit ei eam dare.ſ.quādo iuit ad bellū cū achab rege iſrael in ramoth galaad:naj tunc fuit in periculo mortis circūdantibus eū oībus ſiris ꝛ putantibus eſſe regem iſrael:precedēti lib.c.vltio ꝛ tūc occiſus fuiſſet niſi qr deus voluit liberare eū a morte ꝓpter quedam bona opa:vt patet.2°. paralip.xix.cum occurrit ei iheu filius anam ꝓpheta dicens impio prebes auxiliuj ꝛ hijs qui oderūt dominū amicitia iungeris idcirco irā quidē domini merebaris ſed bona opera inuenta ſūt in te.ꝛ ſic ex eo tēpore dicit renouatū regnū Joſaphat tanquā tunc inciperet regnare ꝛ viuere ꝛ ab ipſo tēpore cōputant quintū annū regni Joſaphat vſq; ad diem quo cepit regnare filius eius Joza. ¶Sed iſtud nō ſtat: qa a bello qō fuit in ramoth galaad vſq; ad mortem Joſaphat qñ cepit regnare Joza fuerunt plures q̄j quinque anni:qr ochozias filius Achab cepit regnare imediate poſt belluj ramoth galaad in quo occiſus eſt pater ſuus Achab:ꝛ tamē ipſe cepit regnare in p̄incipio āni.xvij. Joſaphat precedenti lib.c.vlti.ꝛ tamē Joſaphat regnauit.xxv.annis.e.c.ergo manebant de regno Joſaphat nouē anni ꝛ ſic nō regnaret Joza anno.v.Joſaphat ſed anno.x.vel anno.ix.finito. ¶Alij autej dicunt aliter qō cōputatur regnum Joſaphat ab eo tēpore quo cepit regnare poſtquā regnauit Joza rex iſrael:nā ioſaphat iuit cum Joza contra regē Moab.ſ.iij.c.ꝛ tunc dicunt qō mortē meruit qr p̄ebuit auxiliū impio:ꝛ tamē deus nō occidit eum qr inuenta ſunt bona in eo ſicut ſupra dicebat ꝛ ob hoc regnū ſuum renouatum eſt ꝛ cepit ab ipo tēpore:ꝛ tamē tunc inceperat regnare Joza:vt declaratum eſt ſupra.iij.ergo annus quintus Joza eſſet annus qntus ioſaphat erat tamē nunc quintus annus Joza:vt p̄z in littera:ergo etiam eſſet quintus annus Joſaphat. ¶Sed dicendum q; non ſtat. ꝓmo qr preſupponunt falſum.ſ.q; ioſaphat peccauerit adiuuando iozā regem iſrael cōtra regē Moab:qr ſupra.iij.ꝓbatum eſt q; non peccauerat.potiſſime qr beliſeus reſpōdit ad queſtionē factā ad iozā ꝓpter ioſaphat dicens viuit dominus q; ſi nō vultū ioſaphat regis iude erubeſcerē nō attendiſſez quidem te nec reſpexiſſem.ſ.iij.ꝛ ſic honorauit ibi beliſeus ioſaphat:ſi tamē peccaret eundo in bellū cuj iozā nō honoraſſet eū quia eodem mō noluit honorare regem Joza quia peccator erat:vt p̄z ibidem. Scō non ſtat:qr dato q; cepiſſet ex tunc regnū ioſaphat: tamē nō eſſet nunc annus quintus eius:quia tūc erat ann°.xvij. eius cōputando a p̄incipio regni ſui.ſ.iij.ꝛ tamē regnauit ioſaphat in vniuerſo annis.xxv.precedenti lib.c.vlti.ꝛ.ij.paralipo.xx.ergo manebant adhuc.vij. anni vſque ad mortē ſuam quādo ſuccederet ei filius ſuus iozā ꝛ ſic non regnaret iozan anno.v.Joſaphat ſed anno.viij.vel anno.vij.completo. ¶Dicendū igitur q; nō eſt aliquomō verum q; iozā filius ioſaphat ceperit regnare anno.v.regni ioſaphat:ideo littera noſtra nihil tale ponit: ſed ſolū q; anno.v. Jozā regis iſrael cepit regnare iozā filius ioſaphat.cū vero dicitur in hebreo anno.v. iozā filij Achab regis iſrael ꝛ ioſaphat regnauit iozā. dici pōt q; ioſaphat ponitur in hebreo ex ſupabundantia:qr aliquādo ex conditione idiomatis ponunt multe dictiones ſuperflue in hebreo ꝛ repetitur eadem dictio.ꝛ ſic eſt hic. ¶Vel dicendū q; intelligit q; anno.v. iozā regis iſrael ꝛ ioſaphat cepit regnare iozā rex iude.i. dum eſſet annus.v.iozā regis iſrael ꝛ dū regnaret ioſaphat in iuda licet nō eſſet annus quintus eius ſed viceſimus quintus cepit regnare iozā. Vel pōt dici ꝛ ioſaphat.i. iozā filius ioſaphat cepit regnare:ꝛ ſic dz exponi p ſupplementū:ꝛ in iſto vltimo mō vel in p̄io accepit littera noſtra que nihil curauit de illa additione ioſaphat.

Scōa rō aucto.

Tertia.

¶Quereť vlterius qūo pōt ſtare q; iozā rex iude cepe rit regnare anno.v.iozā regis iſrael:nā potius videtur econtrario quia p̄ius regnauit iozā rex iuda quā iozā rex iſrael:quod patet qr.ꝝ.i.c.dicit q; iozā filius achab cepit regnare anno.ij.iozā filij Joſaphat regis iude. ¶Rñdendū eſt q; iozā regnauit dupliciter quodā tēpore regnauit ſimul cum patre ſuo ioſaphat ꝛ alio tēpore regnauit ſolus poſt mortē patris ſui.primū fuit quādo ioſaphat voluit ire ad bellū cū achab ꝓtra ſiriam: quia tunc reliqt iozā filium ſuū primogenitū rectorē regni ꝛ ex eo tpe fecit eū regem ponendo ſibi diadema regni.ꝛ iſto mō regnauit iozā ſimul cū patre ſuo nouem annis: qr a morte achab in ramoth galaad vſq; ad mortem ioſaphat fuerunt anni nouē.nā ioſaphat regnauit annis. xxv.vt p̄z precedēti.lib.c.vlti.ꝛ.ij.palipo.xx.ꝛ tū quando iuit ad bellū in ramoth galaad ſolū regnauerat ānis xvi.ꝛ incipiebat annus.xvij.ergo manebant nouē anni vſq; ad mortē ſuam:ꝛ iſtis nouē annis regnauit iozā ſimul cū ioſaphat p̄re ſuo. Aliud tps regnādi fuit quo regnauit iozā ſolus poſt mortē ioſaphat patris ſui.accipiēdo primo mō dom q; p̄ius cepit regnare iozā rex iuda q̄j iozā rex iſrael ꝛ hoc per duos annos:quia iozā cepit regnare imediate vt mortuus eſt achab:imo aliquanto tpe anteq̄j moreret.ſ.qñ ioſaphat pater ſuus iuit ad bellū cū achab rege iſrael:vt ſupra dclaratū eſt ꝛ poſt mortē achab cepit regnare ochozias filius eius: precedenti lib.c.vlti.ꝛ ille regnauit duobus annis:vt p̄z ibidem ꝛ poſt ip̄z regnauit iozā frater eius.ſ.i.c.ió op̄z q; p duos annos quibus regnauit ochozias ceperit regnare iozā rex iuda añ iozā regem iſrael:ꝛ de hoc itelligitur qō babetur.ſ.i.ꝛ allegabat in ꝓtrariū:iſta autej lra intelligit de regno iozā regis iude q; habuit moriente patre ſuo ioſaphat:ió non repugnant. ¶Quereť vlterius qūo pōt ſtare q; iozan rex iuda ceperit regnare anno.v. iozā regis iſrael accipiendo de regno qō habuit poſt mortē patris ſui:nam videť q; ad minus ceperit regnare āno. vij.eius:qō patet:quia.ſ.iij.c.dicit qō anno.xvij.regni ioſaphat regnauit iozā rex iſrael:ꝛ tamen ioſaphat regnauit annis.xxv.vt p̄z precedenti lib.c.vltio: ergo manēt.vij.anni ad minus de regno eius vſq; ad mortē ſuā ꝛ iſtis.vij.annis regnauit iozā rex iſrael viuente Joſaphat:ió neceſſe eſt q; iozā filius Joſaphat qui cepit regnare poſt mortē eius regnauerit in p̄incipio anni.vij. vel in fine anni.vij. Joza regis iſrael. ¶Reſpōdet ad hoc nicolaus q; iozā frater Ochozie rexit regnum dum ochozias erat in egritudine ꝛ durauit illud duobus annis:poſtea vero mortuo ochozia regnauit pro ſe Joza rex iſrael:ꝛ dicit q; iſti duo anni quibus gubernauit regnum viuente ochozia fratre ſuo aliqñ computantur de regno eius ꝛ aliquādo de regno Ochozie:ꝛ ſic fit ¦varietas.ꝛ quando dicitur ſupra iij.q; cepit regnare iozā anno.xvij.regis ioſaphat dicunt q; intelligitur computādo duos annos quibus regnauit cū fratre ſuo ochozia: ꝛ ſic ſunt ſimul.vij.anni ꝛ finiunt in morte ioſaphat:ſubtrahendo ergo duos annos qbus regnauit iozā cū ochozia manebunt ſolū quinq; anni regni iozā vſq; ad mortem ioſaphat ꝛ ſic dicit intelligi iſtā litterā:ita q; ſi acciperet idem p̄incipiū regni iozā hic ꝛ.ſ.iij.non diceret hic anno.v.ſed anno.vij.iozā.idem tenet hiſtoria ſcholaſtica. ¶Dicendū tamē q; nō pōt ſtare:qr neceſſe eſt qō

Qō. 29. A

Joza rex iuda quez cepit regnare āno qnto iozā regis iſrael.

Qō .28. A

Quis p̄ regnauit an ioran rex iſrael an ioza rex iuda.

Rñſio. Rex ioſaphat i vita ſua fecit filiū regnaſſe cum eo.

Rñſio p̄ma Rico.

B

Confuta.

Confuta.

Scōa rñ.

Confuta. P̄ma rō.

Scōa rō.

Rñſio au. Nota ꝓtra lra hebraica.

ioꝛā ceperit regnare plusquā quinqꝫ annis ante mortē ioſaphat: ꝛ nō valet aliqd iſta equiuocatio: qō patet qꝛ ſ. i. dicit ꝙ ioꝛaꝫ filius achab ſucceſſit fratri ſuo ochoꝛie eo ꝙ ille non haberet filios ꝛ ſic apparet ꝙ loquit ibi ō regno ioꝛā qō habuit poſt mortē ochoꝛie: ꝛ tñ dr ibi ꝙ cepit regnare anno. ij. ioꝛā filij ioſaphat: conſtat tamē ꝙ ioꝛaꝫ filius ioſaphat regnauit cū patre ſuo annis nouē: vt precedēti. q. declaratū eſt: ergo neceſſe eſt ꝙ poſt mortem ochoꝛie regnauerit ioꝛā ſolus. vij. annis añ mortē ioſaphat ꝛ ſic ſemper manet argumentum. ℂ Hyſtoria ſcholaſtica aliter ſoluit dicens ꝙ Ochoꝛias regnauerit vſqꝫ ad annum ſecundū ioꝛā regis iuda ita ꝙ regnauerit quaſi. xi. annis: ꝛ tamē duobus eoꝝ primis regnauit ſanus ꝛ ſolus: poſtea autē regnauit frater eius Ioꝛā cū eo quia ipſe incidit in egritudinē ꝛ regnauit toto tēpoꝛe ioſaphat vſqꝫ ad annum ſecundū ioꝛā regis iuda ꝛ tunc mortuus eſt ochoꝛias: ꝛ tunc cepit regnare ioꝛā frater ochoꝛie ſolus ꝛ ſic cepit regnare anno. ij. ioꝛā regis iuda. Iſto modo exponit litterā que habet. ſ. i. vbi dicitur ꝙ poſt mortē ochoꝛie regnauit ioꝛā frater eius ꝑ eo anno ſcō ioꝛā regis iuda. ꝛ ſic poterat coloꝛari aliqualiter littera illa. Et tamē tūc nullo mō poteſt rñdere ad iſtam litterā que dicit ꝙ anno. v. ioꝛā regis iſrael cepit regnare ioꝛā rex iuda. Dicit tñ ꝙ intelligendū eſt iſtud de tēpoꝛe illo quo cepit adminiſtrare ioꝛā frater ochoꝛie regnū pro fratre ſuo. Sed etiaꝫ non ſtat: qꝛ tunc ſolum eſſent. vij. anni inter principium adminiſtrationis regni iſrael ꝛ ꝑm annū poſt mortē ioſaphat ꝛ tamē falſuꝫ quia fuerunt nouē qō pꝫ qꝛ ipſe dicit ꝙ regnauit ochoꝛias ab anno. xvij. vſqꝫ ad ꝑm annū poſt mortem ioſaphat. ſ. ꝑo anno ioꝛā filij ioſaphat ꝛ tñ iſti ſunt anni. xi. quia ochoꝛias cepit regnare anno. xvij. ioſaphat precedenti lib. c. vlti. ꝛ ioſaphat regnauit. xxv. annis vt pꝫ ibidē ergo manent de regno eius nouē anni ꝛ tamen ſecundo anno ioꝛā filij ioſaphat mortuus eſt ochoꝛias rex iſrael ꝛ cepit regnare frater eius ioꝛā ergo ſunt vndecim anni quibus miniſtrauit regnū ochoꝛias primis duobus ꝑ ſe ꝛ aliis nouē cū fratre ſuo ꝛ ſic nō poſſet icipere regnare ꝑ ſe ioꝛā rex iſrael in ſcō anno ioꝛā regis iude ſed in quarto āno eiꝰ poſt mortē ioſaphat hoc tñ eſt cōtra intentionē eius qꝛ vult ꝙ in ſcō anno ioꝛā regis iuda ceperit ꝑ ſe regnare ioꝛā rex iſrael. ℂ Bōm ergo ꝙ iſta contrarietas non pōt ſolui niſi ꝑ annos completos ꝛ incōpletos. ſ. qꝛ aliquādo ſcriptura cōputat annū completū ſolū pro āno: ꝛ aliquādo: annū inceptū computat ꝑ anno etiaꝫ ſi modicū de illo tranſactū ſit. ꝛ iſto mō vnus annus pōt eſſe maioꝛ qꝫ duo: qꝛ pꝛio mō ſi ſit vnus annus completus ꝛ medietas alterius vel plus cōputabit ſolū vnus annus ſcō mō duo vel tres menſes ſoli cōputabunt pro vno anno. vtrūqꝫ autē modū iſtoꝝ oportet accipi in preſenti ꝛ tollet contrarietas. ℔ Pro quo preſupponēdum ꝙ ioꝛā rex iſrael cepit regnare ꝑ ſe priuſquā regnaret ioꝛā rex iude per ſe quia cepit regnare viuente ioſaphat. ſ. ij. eo ꝙ frater ſuus ochoꝛias ſolū regnauit duobus annis. ꝛ quādo dicit ibidē ꝙ anno. xvij. regni ioſaphat cepit regnare ioꝛā rex iſrael intelligendū eſt ꝙ ille annus. xvij. erat iam cōpletus ꝛ magna pars. xix. q̄ſi totus. ꝛ ſic q̄ſi in fine. xix. anni regni ioſaphat regnare cepit ioꝛaꝫ dicit tamē in fine. xviij. qꝛ nondū erat cōpletus. xix. ꝛ ſic ſecū dū veritatem manebunt ſolū ſex anni vſqꝫ ad finē. xxv. anni regni Ioſaphat. ſ. annus. xx. ꝛ quinqꝫ ſequentes ꝛ tamē adhuc non manent. vi. anni integri qꝛ dicit regnaſſe ioſaphat. xxv. annis nō integris ſed. xxiij. fuerunt integri ꝛ ſequens fuit inceptus ſubtrahaꝫ ergo ille q̄ſi totus ꝛ manebunt. v. anni cōſūmati ꝛ aliq dies plus vel menſes. ſ. quaſi a fine. xix. vſqꝫ ad aliquātā partē quam xxv. ꝛ tunc verū erit ꝙ a principio regni ioꝛaꝫ vſqꝫ ad mortē ioſaphat quando cepit regnare ioꝛā rex iude fuerunt anni. v. completi ꝛ aliqd plus qō nō facit annū iō

Scōa rñſio hiſtoria ſcholaſti.

Cōfuta.

Rñſio au.

Scriptura ſepe annuꝫ inceptū ēt ſi modicuꝫ de illo tranſactū ſit cō putat ꝑ anno integro.

n on computaꝫ ꝑ anno ꝛ ſic ſtat littera iſta ꝙ anno. v. ioꝛā regis iſrael cepit regnare ioꝛā rex iude. ℂ Quereꝫ vlterius cum dicaꝫ hic ꝙ ioꝛā erat. xxij. annoꝝ quādo cepit regnare ō qua vice intelligiꝫ. ſ. an de illa vice qua regnauit cū patre ſuo vel de illa qua ſolus regnauit naꝫ vtroqꝫ mō regnauit vt ſupꝛa declaratum eſt. ℂ Rñden dū ꝙ quātū attinet ad etatem ioꝛā vtrūqꝫ poterat eſſe: nam pater ſuus vixit annis ſexaginta. ſ. xxv. annis anteqꝫ regnaret ꝛ. xxv. annis in regno precedenti lib. c. vltimo. Ideo ſi accipiamus ꝙ regnauit ioꝛā poſt mortem patris ꝛ erat tūc annoꝝ. xxij. ſequeꝫ ꝙ erat ioſaphat annoꝝ. xxviij. quādo genuit ioꝛā quod pꝫ ſubtrahendo. xxij. de ſexaginta manebunt. xxviij. ſi autē accipiamus pꝛo pꝛima vice quādo regnauit cuꝫ patre erat tūc ioſaphat. li. annī quod pꝫ quia regnauit. ix. annis cuꝫ eo vt ſupꝛa declaratuꝫ eſt ſubtrahanꝫ ergo. xxij. de. li. manebunt. ix. ꝛ ſic eſſet ioſaphat. xix. annoꝝ qñ gigneret ioꝛā ꝛ vtrūqꝫ eſt ſatis veriſimile. Dicendū tamē ꝙ ſolū intelligitur de regno qō habuit mortuo patre qō pꝫ quia dicitur ꝙ. v. anno ioꝛā regis iſrael regnauit ioꝛā rex iude ꝛ tamē quādo cepit regnare ioꝛā pꝛima vice cum patre ſuo ioſaphat nonduꝫ ceperat regnare ioꝛā rex iſrael per ſe nec cū fratre ſuo vt declaratum eſt duabus precedentibus cōnibus. Item pꝫ hoc qꝛ ioꝛam rex iſrael regnauit per ſe. xij. annis ꝛ cepit regnare ioꝛam rex iude anno. v. eius ꝛ regnauit. viij. annis ꝛ iſti cōſūmati ſunt in anno. xij. ioꝛā vt patet in littera ergo opꝫ ꝙ accipiaꝫ de regno qō habuit per ſe poſt mortē patris qꝛ alias ipſi anni ſoli quos regnauit ante mortē patris fuerunt nouē vt. ſ. declaratum eſt. ergo erūt iſti. viij. quibus regnauit per ſe poſt mortem ioſaphat. (ambulauitqꝫ in vijs regū iſrael). ſ. fuit malus collēdo idola ſicut reges iſrael q omnes fuerunt cultoꝛes idoloꝝ (ſicut ambulauerat domus achab). i. filij achab qui colluerunt idola pluſqꝫ omnes reges iſrael ꝛ quia iſte ioꝛā colluit idola nimis videtur imitatus fuiſſe domum achab potius qꝫ alios reges. Scō quia domus achab induxit ioꝛam regem iuda ad collendū idola. nam pater ſuus ioſaphat nō collebat idola ſed erat vir rectiſſimus vt patet. ij. paralipo. xix. ſed accepit iſtam conſuetudinē a domo achab quia cōmunicabat cum filijs achab ex eo ꝙ erat affinis eoꝝ ꝛ ipſi induxerunt eum ꝛ iſta eſt cauſa quā intendit littera (filia. n. achab erat vxoꝛ eius.) iſtud declarat litteraꝫ precedentem. ſ. ꝙ domus achab induxit eum ad idola quia ipſe habebat filiam achab in vxoꝛem. ſ. a taliaꝫ vt pꝫ. j. ꝛ ipſa incitauit eum ad collendum idola ſicut mater ſua ieꝛabel incitauerat nimis achab virū ſuū ad idolatriā pcedēti li. c. xxi. (ꝛ fecit qō malū eſt coꝛaꝫ dño). i. coluit idola. iſtud. n. vocaꝫ ꝑ excellētiā malū coꝛā dño qꝛ nihil eſt ꝙ directiꝰ repugnet deo qꝫ idolatria (noluit autē dñs diſpdere iudam ꝓꝓ dauid ſeruuꝫ ſuum). q. d. iſte ioꝛā fuit tā malus ꝙ merebaꝫ oino tranſferri regnuꝫ de ſtirpe ſua ad aliā gentē ꝛ tñ deus noluit diſpdere iudā. i. tradere regnū iude in ptāte alterius gentis ꝓꝓ merita dauid. erat autē iſte ioꝛā de ꝑgenie dauid ideo ꝓꝓ dauid noluit deus auferre regnū ſtirpi ſue (ſicut ꝑmiſerat ei). ſ. deus ꝑmiſerat dauid ꝙ ēt ſi filij ſui peccarent nūqꝫ aufferret regnū ab eis ſed puniret eos aſr vt pꝫ. ſ. ij. lib. c. vij. ꝛ ſic puniuit deus nunc iſtū ioꝛā dupliꝛ. ſ. in ſe ꝛ in ſtirpe ſua. in ſtirpe quidē in quātū diminuit regnū eius qꝛ fecit ꝙ regnū idumeoꝝ qō erat ſub ptāte regū iuda recederet nūc ab eis ꝛ receſſit nec poſtea potuit redigi in ptātē illoꝝ. puniuit aūt eū in ſeipſo qꝛ tpe ſuo fecit ꝙ hoſtes aſcenderēt in terrā iuda ꝛ accepunt oēs filios eius ꝛ occiderunt ꝑter minimū ꝛ abſtullerunt oēs theſauros eius ꝛ vxoꝛes ſuaꝫ in quo ipſe vehemēter doluit inſup percuſſit eum dñs doloꝛe vteri inſanabili vt quottidie viſcera ſua egereret quouſqꝫ paulatim cōſūmereꝫ ꝛ ſic miſerabiliꝛ moꝛtuꝰ eſt. ꝛ ꝑter hec ſine honoꝛ ſepultꝰ eſt qꝛ nō fecit ei ppls honoꝛē quē faciebat aliis regibꝰ nec ſepultꝰ eſt in ſepulchꝛis regū vt pꝫ. ij. ꝑalip. xxi. (vt daret illi lucernā ꝛ filijs eius cunctis diebus) i. deus ꝑmiſit dauid dare ſibi lucernam. i. filios ſucceſ-

Qō. 30. A

Ioꝛā cepit ſe regnare cū eēt. xxxij. annoꝝ an ſit verū qñ regnauit ſolꝰ vel cū patre. Rñſio.

B

†

†

†

†

†

†

ſoꝛes

Filiꝰ appellat pris lucerna z q̄re.

sores in regno z etiā filijs suis hoc promisit qz ēt filij sui z nepotes habituri erāt successores in regno. Vocat aūt filius succedens in honore pris lucerna pris qz lucerna est aliquid viuens.s.qñ ardet z lucet sic etiā filius est q̄dam lux manifestatiua patris in quantū est de substātia eius sic enim dr̄ de filio in diuinis q̄ est splendor glorie z figura substantie pris ad hebre.i°.filys autez inter boies nō cōpetit tam ꝓprie q̄ sint manifestatiui pris vel mris qz nō reperit filiatio hic tā ꝓprie sicut in deo z tñ vocat hic filius lucerna vel splēdor aut scintila pris vt p3.ē.ij. li.c.xiij.cū dixit mulier thecuites ad dauid.z q̄runt extinguere scintilam meā q̄ relicta est vt non supersit viro meo nomen z reliquie sup terrā:z loquit de filio suo quē volebat occidere cognatio in hebreo dicit(vt daret illi iugum z filys eius.)z istud ꝓuenit ex equiuocatione nā apud hebreos sunt due dictiones.s.nir z ner z scribunt cū eisdē lr̄is oino z solum differunt in puncto qui nō est de substantia apud hebreos:prima significat iugum vel nouale.secunda significat lucernā Hieronymus aūt accepit ner.i.lucernā hebrei aūt dicunt nir.i.iugū z vtrūq3 potest dici ex lr̄a cū non sit variatio nisi ex punctis z eadez sententia est vtrobiq3 quia siue dicat lucerna siue iugum accipitur pro regno. ¶Queret quō dr̄ hic q̄ Joram habuit filiā Achab in vxorem quia ista fuit athalia z tñ.j.dr̄ q̄ athalia erat filia amrri. ¶Aliq dicunt q̄ athalia erat filia amrri vocat tñ filia Achab qz mortuo amrri patre athalie z Achab ipse achab qui erat vir et successit in regno nutriuit Athaliam sororem suā tanq̄3 filiam z tradidit eam in vxorem ioram regi israel iō vocat pr̄ eius qz in oibus curam ipsius egit sicut pr̄. ¶Aliter dici pōt q̄ Achab fuit vere pr̄ Athalie z tamē vocat filia Amrri qz amrri erat auus eius z aui z alij superiores vocant patres.z istud verisimilius est q̄3 q̄ fuerit filia amrri propter multa. Primo qz scriptura sepius vocat eam filiam achab quā Amrri nam hic vocatur filia Achab z etiam.ij.palip.xxj.z tñ non vocat filia amrri nisi infra in littera. Scōo p3 qz si fuisset athalia filia amrri esset iam antiq̄ qñ acciperet eā in vxorē iorā eēt enim sicut mr̄ eius z nō sicut vxor z tñ hoc nō est verisimile q̄ vellet accipere mulierē veterē p3 antecedēs qz nūc iorā rex iude erat q̄si coetaneus iorā regis israel z tñ athalia hoc mō eēt auuncula iorā regis israel iō dōm q̄ erat filia achab. Tertio p3 ex mō loquēdi scripture que auos z ꝓauos sepe vocat patres sicut p3 Daniel.v.vbi Nabuchodonosor vocat pr̄ Balthasar z tñ non erat pater sed auus vel proauus.sic ēt septē filie Jetro vocant filie raguelis exodi.ij.z tñ raguel erat auus earū qz erat pater ietro.sic p3 exo.ij. Sic ēt iura humana loquunt vocātia ipsos auos z ꝓauos pr̄es vt p3 extra.de verb.signi.c.nā z nabuchodonosor.raro tñ reperit q̄ frater voceť filius fratris sui iō nō dicet hic athalia filia achab.i.soror eius sed vere filia eius z erit filia amrri.i.neptis eius(in diebus eius recessit Edon ne eēt sub iuda).s.regnante roboā idumei recesserūt de ptāte regni iuda qz prius erāt subiecti illi(z cōstituit sibi regē).i.acceperunt regem de se ipsis quem prius non habebant.

¶Quomodo terra idumeorum3 erat subiecta regibus iuda z quomodo nunc recessit. Nō.xxxij.

Queretur quō Edon erat sub regno iude z quō nunc recessit z ꝓstituit regem. ¶Rñdendū q̄ idumei erāt sub ptāte regū iuda a tpe dauid vsq3 nūc.dauid.n.accepit gētes multas in tributarias de qb⁹ spāliter fuerūt due.s.moabite z idumei ē.ij.li.c.viij.tenuit aūt eos tributarios tota vita sua.z moriēte eo Salomon tenuit illos tributarios l3 qdā nomine Adad de stirpe regū idumeor inquietabat regnū israel in senectute salomonis vt reduceret ad se regnum ꝓcedēti li.c.xj.postea aūt tpe Roboā diuiso regno i duas ptes reges israel acceperūt Moabitas in tributarios z reges Juda acceperūt idumeos tāq3 diuidētes hereditatē Dauid tenuerūt āt multo tpe istos tributarios naz in israel fuerūt multi reges q̄ tenuerūt istos tributarios s.Hieroboā:Nadab:Baasa:Hela:Zamrri:Amrri:Thebin:Achab:mortuo āt achab moabite recesserūt ne eēnt tributarij regū israel.ē.j.s.ꝓuaricatus est moab in israel post mortē achab.iorā aūt filius achab voluit reducere moabitas ad soluēdū tributa ꝓistina.s.centū millia arietum cū velleribus suis z pugnauit ꝓtra moab supra.ij. z tñ non reduxit illū ad tributa soluēda idumei āt man serunt sub multis regibus iuda.s.Roboā Abia Asa Josaphat.nā tpe iosaphat ipse dominabat in terra idumee z faciebat classes in asiongaber q̄ est in litore maris rubri in terra edon p̄cedēti li.c.ix.z.xxij.ēt dr̄ q̄ tūc null⁹ erat rex i edō sc3 qz iosaphat habebat oē dñiū idumeor mortuo aūt iosaphat recesserūt idumei ne eēnt subiecti iuda ad soluēdū tributa. Causa aūt ad faciēdū istud fuit duplex:vna fuit ex pte dei alia ex pte istor rebellantium fuit ex pte dei cā qz voluit punire regnum iuda z israel eo q̄ declinauerant ad idolatriā.z qz vsq3 ad tp̄s achab nondum fuerant consummate nequitie regū israel non subtraxit deus moabitas ab obediētia eorū z tributis. Rex aūt achab peccauit sup oēs reges q fuerāt añ ipm ꝓcedenti li.c.xxj.z ob hoc meruerat vt aufferret regnū ei z stirpi sue in eternū z sic deus ꝓnunciauerat ei p beliam qz tñ voluit afligendo se coram dño transtulit deus penā ad tpa filij sui vt p3 ibidem.z sic tpe Ochozie filij Achab recesserunt Moabite de sub israel.ē.j.z tunc ceperūt venire oēs maledictiones sup domū Achab. Reges aūt iuda peccauerant z tñ nondū ꝓsummata erant pctā eor tpe Achab z Ochozie filij sui qz regnabat tūc in iuda Josaphat q̄ erat vir valde bonus.ij.palipo.xix. iō nō recesserūt simul moabite z idumei sc3 moabite a regno israel z idumei a regno iuda s3 idumei māserunt sub iosaphat.qō p3 qz qñ iorā rex israel voluit ire ad pugnandū contra Moab quia ꝓuaricatus fuerat pactū tributi z iret cū eo iosaphat rex iude duxerunt secum regem Edon supra.ij.si tñ recessisset simul Edon a tributis ꝓstādis regibus iuda sicut Moab a tributis ꝓstādis regibus israel nō iuisset rex edon ad pugnādū ꝓtra regē Moab in adiutoriū regis iuda z israel mortuo aūt iosaphat successit ei iorā q̄ fuit pessimus vir colens idola sicut domus achab z meruerat aufferri sibi regnū z semini eius in eternū deus tñ non abstulit ꝓpter Dauid vt p3 in lr̄a.s.noluit aūt dñs disperdere iudā ꝓpter Dauid seruū suū dedit tñ penā ipsi iorā qz fecit q̄ idumei subtraherent se a ptatione tributor.z postea nunq̄3 redierunt ad regnū israel.z sic hoc tpe ceperunt ambo regna s.iuda z israel diminui recedētibus tributarijs. ¶Scōa cā fuit ex pte ipsor rebellantiū nā moabite a multis diebus volebant subtrahere se a p̄statiōe tributor regibus israel qz tñ erant reges potentes nō audebant z ob hoc viuēte Achab non ausi sunt rebellare qz ille erat rex potens z ꝓualuerat bis contra siros p̄cedenti li.c.xx.mortuo aūt achab qz filij sui non reputabant bellicosi sicut ipse z ēt qz siri ꝓualuerāt ꝓtra israel z iam videbantur oppressuri illos ausi sunt moabite recedere a p̄statiōe tributor tpe etiam iorā regis iuda:ausi sunt idumei recedere a prestatione tributor z non tpe priorū regū quia illi fuerant potentes z fecerant bella magna.nam Abia fecit bellū potentissimū contra Hieroboā regē israel in quo occidit quingenta millia de israelitis.ij.parali.xiij. Asa autem fecit bellum maximum contra ethiopes.ij. paralipo.xiiij. Josaphat vero pater Jorā fecit bella magna z mirabilia.nam eo nihil agente occidi fecit deus Moabitas madianitas z idumeos a se ipsis qui insurrexerant contra Josaphat secūdo paralipo.xx.z sic idumei non audebant tempore eius pugnare vel subtrahere se a tributis ne iterum contingeret eis sicut prius tempore autem Jorā putauerunt idumei q̄ toram non esset vir bellicosus potens eos redigere in subiectionem si recederent ab eo ideo recesserunt. ¶Queretur vlterius quomodo dicit hic q̄ idumei constituerūt sibi regem qñ recesserunt a regno iuda quia videtur q̄ añ hoc regē haberent qz supra.ij.dicit q̄ rex edon iuit cū rege Juda z israel ad bellum contra Moab. ¶Rñdēdu3 q̄ ꝑm q̄ alij voluit non erant reges in edon toto tēpore

Scōa rō.

Tertia rō.

Nō 31. A Athalia vxor ioram an fuerit filia Achab vel amrri.

Prima opi.

Scōa opi. auctoris.

Prima rō.

Scōa rō.

Nō 32. A

B Idumei q̄re recesserūt a regno iude.

Prima cā.

Scōa cā.

Nō 33. A Idumei qñ recesserunt a regno iude qūo ꝓstituerūt sibi regē qz añ b hēbāt regem.

quo fuerunt idumei tributarij ad hoc vt soluerēt tributum ꝛ non rebellarent sicut si haberēt regē. ¶Sed dicēdum ꝙ hoc non stat: quia ¶Moabite etiam erant tributarij regum israel ꝛ tamen habebant reges: nā rex ¶Moab ꝑuaricatus est contra regez israel fedus tributi. ō. iij. ita igitur poterat esse in idumeis. ¶Alij aūt dicunt ꝙ non erant reges inter idumeos: quia p̄cedēti. lib. c. vltimo. dr̄ nec erat tunc rex constitutus in Edon: ꝛ loquitur de tpe quo regnabat Josaphat in Juda ꝛ dominabaf idumeis: ergo etiā nō fuit postea rex. ¶Rñdendū ꝙ vtrūqz possumus dicere. s. ꝙ a tpe quo idumei facti sunt tributarij sub Dauid nunq̄z habuerint aliquē regē sz postea cū recesserunt a tributis p̄standis ceperunt hr̄e reges vel ꝙ semp habuerunt reges quā q̄z essent tributarij. Dicēdo primū concordamus huic lr̄e ꝛ. ij. palipo. xxj. vbi dr̄ ꝙ tunc constituerūt sibi regē qñ recesserunt a iuda. Cōcordamus etiā lr̄e p̄cedenti. lib. c. vlti. cum dicitur non erat tunc rex constitutus Edon. ꝛ quādo obijcitur sup̄. iij. ꝙ rex Edon iuit ad bellū cum rege: pōt dici ꝙ ille nō erat rex sed aliquis princeps cōstitutus in terra Edon a Josaphat qui ibi fungerefi vice regis. ꝛ forte iste princeps eēt de terra iuda ꝛ vocabatur rex quia vice regis fungebatur. Si aūt velimus dicere ꝙ habuerunt regem idumei semp respondebitur ad id qō hr̄ p̄cedenti lib. c. vlti. ꝙ non erat rex constitutus in Edon sz qui eēt vere rex erat tñ aliquis constitutus loco regis qui vocabatur rex vel aliter non erat aliquis rex constitutus qui eēt de ꝓgenie idumeoꝝ sed erat israelita: ꝛ nūc idumei receden tes a prestatione tributoꝝ abstulerunt regē illum ꝛ posuerunt alium de genere suo: ideo dicunf nunc cōstituisse regem. ¶Aliter potest dici ꝙ habebant idumei regē cōstitutū de genere suo ꝑ manū Josaphat: tamē nō erat de semine regio idumeoꝝ: iō nunc abstulerunt illū ꝛ posuerunt aliū de genere suo. ¶Aliter pōt dici ꝙ habebāt regem de semine regio: erat tñ constitutus ꝑ manum iosaphat ꝛ federatus ei ad soluendū tributa: nūc vero idumei rebellare volentes constituerunt alium auctoritate sua q̄ non eēt federatus regi iosaphat nec vellet ei solvere tributa (venitqz iozam seira) qr̄ recessit terra Edon a tributo p̄standō iozam iuit ipse in terrā illam ad subijciēdum eam sibi: ꝛ dr̄ ꝙ venit in seira. i. in terram seir: nam terra Seir ꝛ Edon idem sunt: qr̄ Esau vocatus est edō ꝛ seir ꝛ ab illo descendunt idumei. sic dicitur deut. ij. circuiimus montē seir longo tpe ideſt montē terre edon: vt p̄z ibidem: simile patet abdie vnico. c. ꝛ ¶Mala. j. vbi vocatur terra seir ꝛ aliquādo terra Edon (ꝛ oēs currus cum eo). i. omnes currus equitatus sui cum eo. ij. paralipo. xxi. dicitur ꝙ transiuit Jozam cum principibus suis ꝛ cuncto equitatu voluit autē iozam reducere terrā edō ad tributa soluenda: ꝛ tamen non potuit sicut quādo terra ¶Moab recessit a prestatione tributoꝝ regibus israel: ꝛ iozam rex israel ꝛ iosaphat rex iude iuerunt ad pugnā dum ꝓtra ¶Moab ad reducendū illum in pristina tributa sed non reduxerunt supra. ij. in hebreo dicit (ꝛ omnis currus cuz eo) sed nihil differt ꝙ ponaf singulariter vel pluraliter cū ponaf ibi ois (ꝛ surrexit nocte p̄cussitqz idumeos) iniuit pugnā iozā ꝓtra idumeos ꝛ p noctem surgens cum non eēnt idumei pati pcussit illos plaga magna (qui eū circundederant) ideſt pcussit idumeos circundātes se. ra. Sa. dicit ꝙ hoc intelligitur de terra idumee propinqua terre israel sz ꝙ iozam rex inde inuasit idumeos qui erant in circuitu terre sue ꝛ illos pcussit p noctem: quia non poterat percutere eos q̄ longe erant a terra sua: ꝛ sic dicuntur isti circundare terrā iozā vel circundare ipsum iozam. Sed aliter debet accipi ꝛ melius sz ꝙ iozam iuit in bellū contra idumeos rebellātes sibi ꝛ ipsi cognoscentes hoc parauerunt se ad bellum cōgregando totam militiam suam ꝛ posuerunt castra in campo. rex autem iozam posuit etiā castra sua in campo non pueniens ad locum castroꝝ idumeoꝝ: ꝛ cum eēnt idumei per noctē non ponentes sup̄ se diligentē custodiam irruit Jozam sup̄ castra ipsoꝝ ꝛ occidit plurimos: isti autem dicebantur circundedisse iozam: quia scientes ꝙ ille venerat in terram ipsoꝝ forte clauserant oēs vias exitus ꝛ introitus terre sue vt tenerent iozam in medio ꝛ non posset procedere p terram eoꝝ recedendo vel introeundo: ꝛ cum surrexisset iozam per noctē interfecit omnes istos circundantes se ꝛ compulit illos in fugam (ꝛ princeps curuum) ideſt pcussit totum populum idumeoꝝ qui circundederat eum ꝛ etiā principes curuū. ij. paralipo. xxi. habeī ꝛ oēs duces equitatus eius: ꝛ idem est: quia principes curuum sunt principes equitatus (populus autem fugit in tabernacula sua) sz cum pcussisset iozam principes curuū ꝛ multos de populo idumeoꝝ reliq̄ de populo qui euadere potuerūt fugierūt in tabernacula sua dimittentes locū belli. ex hoc p̄z ꝙ nō est bona sntia ra. sa. s. ꝙ iozā pcusserit circūdntes se ideſt idumeos habitantes circa terrā suā: qr̄ in hoc innuit ꝙ illi idumei erāt securi: qr̄ tñ erāt circa terrā iuda potuit iozam subito irruere sup̄ eos sz sup̄ vrbes ꝛ loca sua ꝛ tñ in hoc significatur ꝙ ipsi erant in bello ꝛ circundederāt Jozam: qr̄ dr̄ ꝙ populus fugit in tabernacula sua: ergo populus qñ pcutiebaf a iozam nō erat in vrbibus suis: qr̄ tūc non posset recedere in tabernacula sua cum esset in eis sed erat in bello (ꝛ recessit ad vrbes: recessit ergo Edon ne eēt sub iuda vsqz ad diē hāc) ideſt q̄z q̄z iozam pcusserit idumeos ꝛ fugauerit eos in tabernacula sua non redierunt ad soluēdū tributa pristina sz recesserunt a p̄statiōe illoꝝ ab illo tpe vsqz ad diē hāc. i. vsqz ad diez qua scriptus fuit iste liber ꝑ ¶Hieremiā: nā inter hec fuerunt multi anni cū ¶Hieremias fuerit in fine tēpoꝝ regū iuda. s. tpe trāsmigrationis in babilonē. intelligendū est aūt ꝙ lz idumei nunc victi fuissent a rege iozā: tñ opposuerunt se firmiter ad resistēdū ei in vrbibus suis vt potius morerenf q̄z redirēt in tributa pristina: ideo iozam non curauit pugnare cōtra eos amplius sup̄ hac re. Sic enim fuit qñ ¶Moab recessit a p̄statiōe tributoꝝ regibus israel: nā tunc iozā rex israel ꝛ Josaphat rex iude pugnauerūt ꝓtra ¶Moab ꝛ destruxerūt terrā eius: qr̄ tñ moabite per istas calamitates adhuc noluerunt redire ad prestationem tributoꝝ sed potius voluerunt mori non pugnauit vltra rex israel contra eo.

¶An ydumei peccauerint subtrahēdo se a solutiōe tributoꝝ q̄ fiebat regi⁹ iuda: ꝛ qñ peccant illi q̄ inducunt noua tributa: ꝛ an successores p̄nt exigere iniustas impositiones q̄ ab alijs prioribus fuerunt introducte: ꝛ an peccant subditi illas non soluendo. Qō. xxxiij.

Queretur an peccauerint idumei recedēdo a prestatione tributoꝝ regibus iuda. ¶Aliqs dicet ꝙ sic: quia tenebanf idumei ad ista tributa regibus iude: ꝙ ergo nunc cessarent ab ista solutione erat subtrahere debitum: ꝛ tamen subtrahere debituz peccatū est. ¶Itē patet hoc quia idumei soluerāt tributa ista a multis temporibus. s. ex tpe Dauid vsqz ad principiū regni iozam: ꝛ fuerunt multi reges quibus ista tributa data sunt sz Dauid: Salomon: ¶Roboam: Abias: Asa: Josaphat: ꝛ fuit tempus quo durauerunt in ista p̄statione quasi centū quinquaginta annoꝝ: qr̄ Dauid subiecit eos in tributū. ō. ij. lib. c. viij. regnauit autez Dauid. xl. annis p̄cedenti li. c. ij. Salomon aūt alijs. xl. eo. li. c. xi. ¶Roboā vero. xvij. eo. lib. c. xiij. Abia vero tribus annis eo. lib. c. xv. Asa vero. xli. annis eo. c. Josaphat vero annis. xxv. e. li. c. vltimo qui simul collecti sunt anni. clvi. subtrahanf aūt. vij. anni quibus regnauit Dauid in iuda añq̄z subiceret idumeos. ō. ij. li. c. v. ꝛ manebūt cxlix. nā q̄si in p̄ncipio regni sui sup̄ israel subiecit idumeos ꝛ moabitas ꝛ sic p̄stiterūt isti idumei tributa regibus iuda p annos q̄si centū ꝛ quinquaginta iō saltē ꝓpter tps erāt iam p̄scripta tributa sz p̄scriptio efficit vex dominū iō tenerenf vere idumei ad ista tributa semp p̄stāda ꝛ peccarēt subtrahēdo se ab illis. ¶Itē Dauid habuit iustā cām subijciēdi idumeos tributo ꝛ tñ illa cā semper durabat q̄ idumei semp tenebāf ad tributa ꝛ sic peccarēt subtrahēdo se ab illis. ¶In ꝓtrariū dicet aliqs ꝙ nō tenebantur ad tributa nec peccabāt subtrahendo se: qr̄ de⁹ p̄dixerat p Jsac i bñdictiōib⁹ Iacob ꝛ esau ō ipo esau

viues

Qō. 34. A

¶Primū argumētū p pte affirmatiua.

Scōm ar.

Tertiū ar.

Argumētū p parte negatiua.

Cōfutatio.

Scōa rño.

¶Tria rñsio auctoris.

Scōa rño auctoris.

Tertia rñsio.

Expositio rabbi. salo.

Expositio auctoris.

viues gladio ⁊ fratri tuo seruies tempusq; veniet cū exactias ⁊ soluas iugū eius de ceruicib⁹ tuis. Beñ. xxvij. ergo nunc non peccabāt ydumei faciēdo id qō deus dixerat. ℂ Rñdendū q ydumei non peccauerunt subtrahendo se a solutione tributoꝝ. Sciendū tñ in hoc q aut ydumei interposuerant iuramentū cū regibus iuda de soluēdo eis tributū ⁊ successoribus suis: aut nō. si pstiterunt iuramentū peccauerunt cessando a solutiōe q erāt piuri. ⁊ sic peccauit rex Moab: q ipse pstiterat iuramētum de soluendo tributa regibus israel ⁊ violauit iuramentum. ꝯ. iij. cūq; moꝛtuus fuisset Achab pꝛeuaricatus est rex Moab fedus qō habebat cū rege israel. Si autē nō iurauerāt sup solutiōe tributoꝝ nō peccauerūt recedēdo ab hac pstatióe: quia ydumei bello fuerāt subiecti ad soluēdū tributa: iō licebat eis qūocunq; possent recedere liberādo se ab hac seruitute siue p bellum siue alꝯ. Si aūt ydumei tenerent ad tributa regibus iuda: nō q subiecti fuissent ab eis in bello ſ q fꝛte mutuauerant aliqd viri iuda ydumeis qō nō poterāt aliter soluere nisi subiciēdo se eis ad tributū peccarēt subtrahēdo se a tributo q erat vez debitū: Dauid tñ violēter subiecerat ydumeos tributo. ꝯ. iij. li. c. viij. Ideo licebat eis violēter vel alꝯ se subtrahere a tributo. ℂ Dicendū tñ q quāq; istud verus sit non ꝯcludit illa ratio q̄ dicebat non teneri ydumeos: q pnūciatū fuerat q aliqñ soluerent ceruicem suā de iugo israelitarū. ⁊ hoc pꝛopter duo. ℙ Primo q illud nō fuit mandatū sed quedā pnunciatio rei future. pnunciationes aūt futuroꝝ non faciunt opus esse licitum: quia tunc cū pꝛenunciatū esset Bañ. ix. de iudeis q negaturi essent xp̄m ⁊ occisuri non peccauissent negādo ⁊ occidēdo: ⁊ tñ falsum est: q peccauerūt grauissime: nā beatus petrus vocat eos ad pniam de isto pctō: act. iij. ſic ēt eēt de olbus malis q̄ pnunciata sunt p ꝓphetas: q tunc actoꝛes illoꝝ nō peccarent ⁊ est absurdū. Sic ēt xp̄s ait vnus ex vobis me traditurus est: ⁊ subiunxit: ve aūt homini illi p quē filius hois tradet bonū erat ei si natus nō fuisset. Matth. xxvj. ⁊ Luc. xxij. non ergo licuit ydumeis subtrahere se a pstatiōe tributoꝝ pp illā pnunciationē. scō p3 q: dato q eēt pceptū de illa releuatiōe iugi: tñ nō erat determinatū tp̄s in quo deberēt soluere ydumei ceruicē suā de iugo israelitaꝝ: q ergo ipsi auctoritate sua limitarēt tp̄s pctñ erat: nō ergo ꝯcludit ista ratio. Et tñ hoc non obstante vez est q non peccauerunt ydumei subtrabendo se a tributis. ℂ Ad pꝛimā rōnē in contrariū dicendū q quāq; ydumei subtraberent se a solutione tributoꝝ non subtrahebant se a solutione debiti: q illa tributa non erant debita cū p violētiā introducta fuissent iō nō erat illicitū subtrahere se ab eis. ℂ Ad scōaz rōnē dōm q q̄z p centū qnquaginta annos ydumei soluissent ista tributa nō erat pscriptū ꝓtra eos: quia pscriptio fit ꝓtra potentē occurrere rebus suis ⁊ negligētem: cū pꝛopter negligentiā sit introducta pscriptio extra de pscrip. c. vigilāti. ⁊ istud est in pscriptiōe rez ⁊ ēt in pꝛescriptione seruitutū: q causatur pscriptio seruitutum ex pmissione dñi negligētis q alius re sua vtaꝯ. pscriptio aūt tributoꝝ est pscriptio seruitutū. ydumei tñ nō erant negligētes sed impotētes: q reges iuda erant potentes ⁊ tenebant fortalicia terre Edon ponētes ibi aliquos ex parte sua ⁊ sic non poterant ydumei recedere a seruitute illa: sic p3 supꝛa. ij. li. c. viij. ſ. ⁊ posuit Dauid custodes in ydumea statuitq; pſidiū ⁊ facta est vniuersa ydumea seruiens Dauid sub tributo. ⁊ sic seruiebant Dauid coacti: q tenebat custodes sup eos in terra sua ⁊ ita faciebant alij reges iuda. isto tñ modo dato q ydumei soluissent tributa per mille annos aut decē millia nunq; pꝛescriberet contra eos. sicut cōtra non potentem succurrere rebus suis non pꝛescribitur quātūcunq; longo tpe. ℂ Aliter pōt dici q etiā si legittime pꝛescriberent reges iuda solutionē tributoꝝ in terra Edon nō tenebantur ydumei ad tributa: quia pꝛescriptio pꝛouenit de iure positiuo ⁊ non de iure naturali vel gentiuz: ideo solū obtinet in gente illa in q̄ est pscriptio tanq; lex. qñ tamen sunt due gentes quarum vna non est subiecta alteri nec ambe vni dño non pōt vna allegare ꝓtra aliā legem positiuā: q lex positiua vnius non obligat alium ⁊ econtrario: ideo ſ3 esset lex de pscribēdo inter israelitas posset quidē vnus pscribere ꝓtra alīū sed nō pꝛocederet pscriptio contra ydumeos vel Moabitas q nō viuebāt sub eisdē legibus. ℂ Ad tertiam rōnē dicenduz q Dauid habuit cām subiciendi ydumeos tributo. ſ. q: ipsi inquietabant terrā israel vel offenderant ipsum Dauid in aliquo ita q poterat licite contra eos mouere bellum ⁊ subiycere tributo vel inferre alia damna: vt declaratuz est supꝛa. ij. li. c. viij. ideo nō peccauit subiyciendo eos tributo. Dicendū tñ q hoc non obstante poterant ydumei recedere a pꝛestatione tributoꝝ pꝛopter duo. ℙ Primo q ydumei erāt liberi anteq; Dauid subiyceret eos tributo ⁊ ipse subiecit eos q: offenderāt tunc ipsum: ⁊ tñ iam satisfecerant sufficiēter de offensa illa soluēdo tributa regibus iuda p centū ⁊ quinquaginta annos: nō poterāt licite se subtrahere. Scōo rñderi pt ⁊ melius q dato q Dauid bñet iustā cām subiyciendi ydumeos tributo: tñ ipsi nō obligabant subiyci Dauid tributo ēt si offendissent eū ⁊ regnū israel: q tūc darez q ēt si Dauid nō posset pualere ꝓtra ydumeos ipsi tenerent se subiycere Dauid in tributū. Simile est q: si aliqs est dñs alicuius terre dato q ipse non possit de facto cōpellere suos ad reddēdū sibi debita obsequia ⁊ munera: ipsi tenent sponte illa pbere. ⁊ tñ absurdū est q ydumei tenerent se subiycere tributo Dauid si offendissent eū: iō dato q Dauid subiyceret eos tributo non obligabant manere in subiectiōe illa sicut nō obligabant spōte se subiycere illi: iō q̄z̄ q̄z̄ recessissent a tributis viuēte Dauid nō peccarēt: q: dauid non ipositerat eis istā penā tāq; iudex cui tenerent obedire sed tanq; hostis pſequens interesse suum.

ℂ An iorā rex iuda peccauit mouendo bellū ꝓtra ydumeos ad reducēdū eos in pstinā subiectionē. Aō. xxxv.

Queretur vlterius an iozam peccauit mouendo bellū ydumeis ad reducendū eos ad se ⁊ an poterat licite tādiu bellare contra ipsos quousq; eos sibi subiyceret ad tributa. ℂ Aliquis dicet q non: quia ydumei non tenebant manere tributarij regum israel: ergo si iorā pugnaret pꝛo boc cōtra eos pugnaret pꝛo indebito. ℂ Item patet quia deus pꝛedixerat p Isac q aliqñ ydumei soluerent ceruices suas de iugo israelitarū sed iam soluerant: iō si vellet eos iozam rursus reducere ad iugū ageret contra voluntatem dei ⁊ peccaret. ℂ Rñdendū q iozam non peccauit pugnando cōtra eos ⁊ potuerat licite ꝓtinuare bellū vsquequo vel redigeret ydumeos in pristinā seruitutē vel oio eos bello deleret. rō huiꝰ est q: Dauid subiecerat ydumeos in seruitutē ex cā iusta p q̄ nō solū potuerat eos licite facere tributarios ſ3 ēt occidere: ⁊ tñ minus est aliquā gentē fieri tributariā in eternū q̄z̄ oio deleri. q ergo b3 cām iustā pugnādi ꝓtra aliquā gentē ad oio delendū eam poterit a fortiori subiycere eam tributo in eternum. ita ergo Dauid subiycerat ydumeos tributis ⁊ intendebat q in eternum manerent tributarij ipsoꝝ reguz iuda: ideo qlibet de regibus iuda habebat iustissimam cām tenendi eos sub tributo cum iuste potuissent subiyci: sed nunc ydumei subtraxerāt se ab illa seruitute ad quā iuste compellebat eos iozam: ergo poterat ipse iuste repetere iura sua q̄ tenebat sup eos quia qcūq; iuste aliquid possidet potest iuste petere restitutionez siue iudicialiter siue alꝯ: maxime si non solū b3 ius possessionis ſ3 etiam titulum: iozam tñ bēbat possessionem. ſ. q: erat in possessione recipiendi tributa ab ydumeis sicut receperant predecessores sui. bēbat etiam titulū. ſ. iustam subiugationem ydumeoꝝ factam a Dauid: iō cū non bñet iudicē a quo peteret se restitui in possessionē poterat iure bellico se ipm restituē. ℂ Itē p3 q nō peccauit: q: moabite tenebāt eodē mō regibꝰ israel sicē ydumei regibꝰ iuda: ⁊ tñ iorā rex israel pugnauit licite ꝯ moab ad reducēdū eū i pstinā seruitutē: ꝑ iorā rex iuda licite pugnaret ꝯ Edon ad reducēdū eū in tributa ꝓsueta. p3 antecedēs: q: qñ iorā rex israel pugnauit ꝓtra regē moab subtrabētē se a tributis: deꝰ mi-

Rño.

B

Soko ad argumenta ⁊ pꝛio ad argumētū p pte negatiua.

Pꝛenūtiationes dei de futuris non faciūt opus esse licitum

Ad primuz argumētuz p pte affirmatiua.

Ad scōm.

Pꝛescriptio qñ fit et cōtra quos pt fieri.

Nota q ex dictis b colliges quādo subditi i foro cōsciētie tenēt solvere gabellas ⁊ pedagia ⁊ alia tributa pꝛincipibꝰ ⁊ dñis terrenis ⁊ qñ non imo furādo illa ñ peccant: ⁊ qñ etiā dñi peccāt exigēdo. ex q̄

ps q picu-
losissimū ē
dominari:
cū mala fi-
de sua vel
pdecessoꝝ
suoꝝ nūq;
pꝛescribat.

Alia rñsio.

C
Ad tertius

Licet a pn-
cipio ydu-
mei iuste
fuerit subie
cti tributo
tamē pote-
rāt licite re
cedere a p-
statione tri
butoꝝum.

Pro maio
ri itellectu
huius vide
q. xxxv. ad
primū.

Aō 35.
A

Primū ar.

Secundū.

Rño.

Cōsutatio.

Pꝛima rō.

Scōa rō.

Ad primū argumētū.

miraculose adiuuit eū r ꝓnunciauit sibi victoriā r iussit q destrueret terrā Moab sup. iij. Idē ergo esset hic in Jozā rege iuda. ¶Ad primā rōnē in contrariū dicendū q Jozā petebat debitū: nā dato q ydumei nō obligarē

Pōt aliqs nō eē obligatus alteri r tñ q aliꝰ bēat ius cōtra ipsum.

tur manere subiecti iozā ad tributa: tñ Jozā bēbat ius ad subijciendū eos sibi tributis. nā pōt aliquis non esse obligatus alteri: r tñ q alius bēat ius ꝓtra ipsum. Sicut dicebaꝯ a principio fuisse: qz ꝛ ydumei offendissent Dauid r regnū israel non obligabanꝯ se facere tributarios israelitaꝝ: r tñ Dauid habebat ius ad subijciendum eos sibi tributo. ita nūc ꝯ non obligarenꝯ ydumei manere sub tributo: tñ habebat Jozā ius ad cogendū eos manere tributarios. r sic non sequiꝯ q ꝯ non tenerentur ydumei manere tributarij Jozā q pugnaret Jozā ꝓ iniusto pugnādo vt reduceret eos ad tributa. ¶Ad scōm dicendū q quāꝯ ꝓnunciatū esset q aliqñ ydumei solue

Ad scōm.

rent ceruicē suā de iugo israelitaꝝ r iam soluissent: tamē non obligabaꝯ iozā pmittere eos sine iugo: qz illud non erat preceptū sed ꝓnunciatio quedā rei future. r sicut ꝓnunciatio non excusat agentē ꝑm eam quin peccet: ita ēt non obligat agentē ꝓtra eam ad peccandum: qz istud soli ꝑcepto ꝓuenit. ¶Aliter pōt dici q dato q eēt ꝑceptū: tñ non agebat ꝓtra voluntatē dei Jozam reducere volēdo ydumeos in seruitutē: qz non erat prenūciatū tps in quo ydumei deberent soluere ceruicem suā de iugo israelitarum: ideo poterat credere Jozam q nondū veniss̄et tps q deus volebat cessare istud iugum: sed ydumei voluntate sua hoc fecerāt ideo in dubio poterat eos cogere redire in pristinā seruitutē.

Alia rñsio.

¶Quereꝯ vlterius cū non esset illicitū Jozā reducere ydumeos in pristinā seruitutem ꝝre cessauit a reductiōe potissime cū iam semel superasset eos in bello r occidisset multos eoꝝ: vt patet hic.

Qō 36. A Jozā quare destitit a reductione ydumeorū i seruitutez cū nō peccaret pugnando vt illos reduceret.

¶Rñdendū q Jozā habuit intentionē reducendi ydumeos in seruitutē tributoꝝ r ob hoc fecit bellū ꝓtra illos mox vt recesserunt ab eo: postea tñ destitit ab hac intentione r hoc potuit esse ꝓpter tria. ¶Primo qz forte aliqs ꝓpheta denunciaret ei q nō curaret pugnare ꝓtra ydumeos ꝓ hac cā: qz non posset redigere eos in seruitutē eo q de volūtate dei istud factū fuerat. Sic enim fuit qñ Roboā cū tribu Juda r Beniamin voluit pugnare cōtra decē tribus q diuiserant regnū vt reduceret eas ad vnitatē regni: nā tunc venit semeias ꝓpha dicens non

¶Prima cā.

ascendetis nisi pugnabitis ꝓtra fres vestros: reuertatur vnusquisqz in domū suā qz mea hoc gestū est voluntate: vt p3 ꝑcedēti li. c. xij. r. ij. palipo. xj. ¶Scōa cā poterat eē opinio q̄dā iozā r seruoꝝ suoꝝ: qz ipsi sciebāt quō deꝰ ꝑdixerat ꝓ Jsac de ydumeis: viues in gladio s3 fratri tuo seruies tēpusqz veniet vt excutias r soluas iugū eius de ceruicibus tuis: Geñ. xxvij. videbāt aūt nunc cōpletum esse: iō credebāt q ꝯ nō peccarēt pugnādo ꝓtra ydumeos tñ nunqz possent reducere eos ad pristinā seruitutem: qz necesse erat cōpleri ꝓphetiā sicut deus ꝑdixerat.

Scōa cā.

¶Dicit aūt Ra. sa. q ꝓuenienter cōpleta fuit ista ꝓphetia. s. vt sicut habuerant ydumei octo reges anteqz eēnt reges in israel: vt p3 Geñ. xxxvj. s. isti sunt reges q regnauerūt in terra Edon añqz haberēt reges filij israel r ꝓputanꝯ ibi octo reges r ēt. r. ꝑalipo. i. ita octo reges regnarent in israel anteqz ydumei soluerent ceruicē suam de iugo israelitarū: r isti fuerunt Saul: ythboseth: Dauid: Salomon: Roboā: Abia: Asa: Josaphat: r in principio regni Jozā filij Josaphat ydumei soluerunt ceruicē suā de iugo israelitarū. Sed ista aplicatio nō inducit ali quā efficaciā ad hoc q tot reges deberēt transire prius ꝯ ydumei soluerēt ceruicem suā de iugo israelitarū: naz si iozā non fuisset malus non recessissent ydumei de subiectione sua nec filioꝝ suoꝝ si ipsi boni essent: sed qz peccauerat nimis datū est ei hoc in penā: vt. ꝛ. declaratum est. ¶Tertia cā fuit difficultas quedā quia iozam putauit q posset ydumeos in primo bello reducere in potestatem suam: quia tñ non potuit r illi exhibuerunt se nimis ptinaces recludentes se in fortalicijs r eligendo potius mori ꝯ redire ad tributa soluenda cōsternatus est iozam animo r putauit q nunqz posset reducere illos in

Impugnatio rabbi.

Tertia cā.

seruitutem ideo cessauit. (r tunc recessit r lobna in tēpore illo (ista est quedā ciuitas in sorte iuda r est circa terram ydumeorum: vt p3 Josue. xv. r tunc recessit a Jozā vt non esset subdita illi. ¶Quereꝯ de ista vrbe lobna quare recessit a iozam cū ista esset de terra iuda. ¶Respondendū est q oia ista fiebant a deo in penam iozā vt diminueretur dominiū suum: quia ipse dereliquerat eū: sic patet. ij. palipo. xxj. s. eo tpe lobna recessit ne esset sub manu iozam r subditur causa: dereliquerat enim dominum deum patrū suoꝝ: cā tñ quare moti sunt viri lobna poterat esse qz ipsi grauabanꝯ tributis a iozam: r qz erāt circa terrā E don ꝛ essent iudei voluerunt rebellare ioram putantes q ipsi coniungerenꝯ ydumeis r simul se defenderēt a Jozā r seruis eius. ¶Aliqs aūt dicet aliter q ciuitas lobna quāqz eēt in sorte iude: tñ non possidebatur a filijs israel sed a gentilibus sicut erat de ciuitatibus philistinoꝝ q̄ oēs fere erant in tribu iuda: vt p3 Josue. xv. r oēs vere erant in terra israel Josue. xij. r tamen non habitabanꝯ ab israelitis sed a philistinis. et sic ista ciuitas ꝯ habitareꝯ a gentilibus: tñ illi soluebant tributa regibus iuda cū eēnt in terra sua: nūc vero videntes viri lobna q recessissent ydumei a iozā r diminuere tur regnū eius: ipsi quoqz recedere voluerunt a ꝑstatiōe tributoꝝ putantes q non posset eos redigere in seruitutem iozā. ¶Sed istud non stat: qz lobna erat ciuitas habitata ab israelitis: nam ipsa capta fuerat de manu gentilium tpe Josue: vt p3 Josue. io. s. transiuit iosue cū omni israel de macada in lobna r pugnauit contra eam quam tradidit dñs in manus israel. ¶Item patet q habitarēt ibi iudei: qua. j. xxij. dicitur q nomen matris Joathas erat amital filia Hieremie de lobna: ergo habitabant iudei in lobna: quia alꝰ non accepisset rex Josias vxorem de habitatoribus lobna cū ipse esset valde fidelis. ¶Bi cendū ergo q fuit ciuitas ipsa virorū iuda: r tñ subtraxerunt se a tributis ꝑstandis iozam quia forte grauabat eos: vel forte quia desiderabant esse liberi r nūc habuerūt opportunitatem ad hoc. dicendū tñ q ciuitas lobna postea rediit ad reges iuda cum rex iosias acceperit in vxorem Amithal filiam Hieremie de lobna. j. xxij. r tamen si nunqz rediuissent ad prestanda tributa regibus iuda essent hostes eoꝝ cum se subtraherent ab eo q sem ꝑ prestare ꝓsueuerant: r sic reges iuda nō acciperēt vxores nec cōcubinas de filiabus habitatorum lobna: r tñ accepit rex Josias vxorem de vrbe illa: ergo iam lobna erat in potestate regum iuda. ¶Item patet qz de Edon dicitur q recessit ne esset sub iuda vsqz ad diem hanc: r tamen de lobna non dicitur hic nec. ij. paralipo. xxj. q recessit vsqz ad diem hanc sed solum q recessit tempore illo: ergo qñ scriptus fuit liber iste iam redierat lobna ad reges israel (reliqua autem sermonum iozam). i. omnia que dixit vel fecit que non habentur hic (r vniuersa que fecit). s. in occidendo fratres suos r quosdam principes iuda. ij. paralipo. xxj. r alia particularia gesta (nō ne hec scripta sunt in libro verboꝝ dieꝝ regum iuda) in libro illo scribebātur ꝑticulariter gesta regū iuda siue bona siue mala r ibi erant scripta oia gesta iozam. Aliqui putāt istum eē librū paralip. qz ibi habenꝯ multa alia gesta regis iozam que non habentur hic: vt patet. ij. parali. xxj. r tñ non est ille liber nec etiam habeꝯ in sacra scriptura: vt declaratum est precedenti lib. c. xiij. r ibi dictum est quid esset (r dormiuit iozam cū patribus suis). i. mortuus est sicut omnes patres sui r dormiuit somno mortis (sepultusqz est cum eis in ciuitate Dauid) ciuitas dauid vocatur castrū montis syon: quia Dauid illud acq̄siuit de manu iebuseoꝝ. s. ij. li. c. v. r ibi fecit dauid quēdam locū ꝓ sepulchris oium regū de stirpe sua: vt declaratum est ibidē r omnes successores Dauid sepelliebantur in sepulchris illis: iste tñ iozam qz fuit vir malus licet sepultus fuerit intra castrū montis sion: tñ non fuit positus in sepulchris regū: nec populꝰ fecit ei funera honorabilia sicut regibus. ij. palipo. xxj. r hoc ꝓp indignitatem suā. Sic ēt quidam alij reges valde mali non sepulti fuerunt in sepulchris regum: sicut Joas qui fuit malus quia

† Qō. 37. A Urbs lobna ꝝre recessit a ioram.

Rñsio.

Alia rñsio.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Rñoauctoria.

† † †

† B Joram moritur.

lus quia occidit sacerdotes dñi ⁊ sepultus est extra sepul chra regū.ij.palipo.xxiiij.sic ēt Ozias rex qz fuit lepro- sus non fuit sepultus in sepulchris regū.e.li.c.xxvj.

† ¶Et regnauit.)hic ponit scōm huius partis.s.de re- gno Ochozie filij Joza:⁊ dr:(⁊ regnauit Ochozias fi- De regno ochozie. lius eius pro eo)iste erat minimus filiorū suorū:nam ha- buit filios multos ioza:sed hostes.s.arabes ⁊ ethiopes ⁊ philistini acceperūt oēs filios suos ⁊ filias ⁊ vxores ⁊ oc ciderunt illos pter minimū eorū.s.ochoziam.ij.pali.xxij. ⁊ iste vocat alio nole Joathas:qō patet.ij.palipo.xxj.di cit qz hostes occiderunt oēs filios iozā ⁊ remansit solum minimus eorum ioathas:⁊ eo.li.c.xxj.dicitur qz occisi fuerunt omnes filij ioram ⁊ mansit minimus Ochozias ⁊ illum constituerunt regem.⁊ istud nō est nouū:qz mul ti homines in sacra scriptura sunt binomij:sicut iesse et Jsai ⁊ Petrus ⁊ Simon ⁊ cephas ⁊ multi alij(anno xij.ioram filij Achab regis israel).s.quando cepit regna † re Ochozias in iuda regnabat in israel iozā filiꝰ Achab ⁊ erat tunc annus.xij.eius.iste enim fuit vltimus annus regni eius:quia solus regnauit.xij.annis.ꝫ.iij.(⁊ regna † uit ochozias filius ioram regis iude)iste nō regnauit ali quo tēpore simul cum patre suo sed solū eo mortuo:(vi- ginti duorum annorū erat Ochozias cum regnare ce- pisset)quāq̄ iste esset minimus filiorum ioram:tū mul- to tempore natus fuerat anteq̄ ioram esset rex(⁊ vno † anno regnauit in Hierusalem.)non regnauit maiori tē- pore.quia erat iniquus ⁊ deus fecit eum occidi p manū ihеu qui constitutus est in regem israel:sequēti.c.(nomē † matris eius athalia)ista athalia fuit vxor regis ioram:⁊ postq̄ occisus est ochozias filius eius occidit ipsa oē se- men regū vt ipsa sola regnaret ⁊ regnauit sex annis.j. † xj.⁊.ij.palipo.xxij.(filia amrri regis israel.)vocat filia amrri.i.neptis eius.nā ipsa erat filia regis achab vt p̄z supra in lra.⁊.ij.palipo.xxj.qz tū amrri erat pr̄ Achab: hcedēti li.c.xvj.vocat athalia filia amrri.i.neptis sicut oēs superiores in ascendentibus vocātur pres.s.aui p- aui ⁊ atauі ⁊ tritaui.

¶Ochozias quomodo anno ioram regis israel regna- re cepit. Nō.xxxviij.

Nō.38. A **Queretur** quomodo pōt esse qd Ochozias ceperit regnare anno.xij.ioram regis israel:quia opz qd iam mortuus eēt iozā rex israel qm ipse cepit regnare:nam regnauit iozā annis.xij.solus ꝫ.iij.⁊ ioram rex iude pater Ochozie cepit regnare an- no.v.ioram regis israel supra in lra:ideo manebant so- lum.vij.anni de regno ioram regis israel quādo cepit re gnare iozā rex iude:⁊ tū ioram rex iude regnauit annis viij.vt patet in lra:ergo post mortem ioram regis israel adhuc regnauit vno anno iozā rex iude pater ochozie et post ipm regnauit Ochozias:ergo nō potuit Ochozias regnare viuente ioram rege israel ⁊ totū regnum suum fuit viuente illo: nam in eodem die mortui sunt ioram rex israel ⁊ Ochozias rex iude:quod patet: quia ihеu insurrexit contra ioram regem israel ⁊ percussit eum sa gitta:⁊ erat tunc cū eo Ochozias siue Abazias rex iu- de ⁊ fugit a facie ihеu ⁊ occidit eum sequenti.c.opor- tet ergo qd octo anni regni ioram regis iude ⁊ vnus an- nus ochozie filij eius includantur in regno ioram regis israel ab anno suo qnto vsq̄ ad.xij.⁊ sic includentur no uem anni in septē quod est impossibile. Nño. ¶Dicendū ta- men qd istud puenit ex diuersitate annorū:qz aliquando accipiunt anni integri ⁊ aliquando anni inchoati.dicen dum aūt qd ioram rex israel regnauit.xij.annis complе- tis ⁊ quasi vno anno sequenti:quia tū ille non fuit com- pletus non computat eus scriptura:⁊ sic ab anno suo.v. vsq̄ ad finem regni fuerunt quasi octo anni.s.septē com pleti ⁊ vnus incompletus.ioram autem rex iude regna uit annis octo qui fuerunt incompleti scz parum vltra vij.ita qd septem anni ioram regis israel cōtinebāt plus q̄q̄ octo anni ioram regis iude:vt pote si ab anno quinto iozā regis israel vsq̄ ad finē regni sui cēnt.vij.anni ⁊.x. menses ⁊ octo anni ioram regis iuda incompleti essent septem anni ⁊ duo menses: adhuc manerent octo men- ses de regno ioram regis israel post mortē ioram regis iude:⁊ in illis octo mensibus regnaret in iuda ochozias filius ioram:⁊ illi vocarentur vnus annus ⁊ sic in septē annis ioram regis israel includerentur nouē anni ioram ⁊ Ochozie filij eius regum iuda. ¶Quereť vlterius quomodo pōt stare qō hic dicitur scz qd Ochozias erat xxij.annorū quādo cepit regnare:quia.2°.palipo.xxj.di citur qd erat annorum.xlij.qñ cepit regnare. ¶Aliquis dicet qd ista contrarietas debet tolli:quia Ochozias re- gnauit aliquo tempore cū patre suo ⁊ alio tempore p se post mortē patris sui.accipiendo primo modo erat ocho zias annorum.xxij.qñ cepit regnare:sicut dicitur hic:ac cipiendo autem scōo modo erat annorum quadraginta duorum quādo cepit regnare: sicut dicitur.2°.paralipo. 22°.sic enim fuit de ioram patre ochozie:nam ipse regna- uit cum patre suo iosaphat nouem annis ⁊ mortuo iosa phat regnauit.vij.annis vt declaratus est supra in qua- dam questione. ¶Sed dicendū qd nō stat:quia istud qō dicitur hic:necesse est intelligi de regno qō habuit ocho zias mortuo patre suo:quia dicitur dormiuit ioram cum patribus suis ⁊ regnauit ochozias filius eius pro eo.se- cundo patet quia dr qd vno anno regnauit ió necesse est intelligi de regno qō habuit mortuo patre suo:nam re- gnum qō habuit cū patre suo sicut isti psupponunt fuit annorū.20°.quia viginti duor annorum erat qñ dicūt qd cepit regnare cū patre ⁊ quadraginta duorū qñ cepit p se regnare:ideo oportebit intelligi istud post mortē pa- tris. ¶Tertio patet qd non possint pcordari ista lra ⁊.2°. palipo.22°.isto mō:quia sicut hic dr qd erat viginti duorū annor qñ cepit regnare ⁊ regnauit vno anno:ita ibi dr qd regnauit vno anno ⁊ qd erat quadraginta duorū an- norum qñ cepit regnare. ¶Quarto patet qd necessario intelligat littera ista de regno qō habuit mortuo patre:qz dicit qd cepit regnare anno duodecimo iozā regis israel: ⁊ tū post annū.xij.istius ioram non vixit Ochozias vno anno integro:qō pz:qz iozā rex israel solū regnauit.xij. annis supra tertio ⁊ tū ochozias mortuus est eadē die q̄ iozā rex israel:vt colligit sequēti.c. Jdeo nō potuit viue re vno anno post annū duodecimū iozā regis israel:⁊ tū isti volūt qd regnauerit annis viginti cū pre:ergo intelli git de regno qō habuit p se post mortē patris. ¶Quin- to patet qz Ochozias nō poterat regnare cū pre suo io- ram nisi eo tpe quo ipse regnauit:⁊ tū ioram solū regna uit.viij.annis.supra in lra:ergo non potuit cū eo regna- re viginti annis vt isti ponunt:⁊ sic intelliget tam istud q̄q̄ id qō hr.ij.palipo.xxij.de regno qō habuit post mor- tem patris. ¶Jtē sexto non stat:qz dato qd dicamus re- gnasse ochoziā cū patre suo non pōt stare:qz sequit qd fi- lius eēt senior patre suo duobus annis qō includit ptra- dictionē.hoc patet:qz ioram pater ochozie erat annorū triginta duor qñ cepit regnare ⁊.viij.annis solū regna- uit supra in littera:⁊ sic fuit tota vita sua q̄draginta an- norum:quomodo ergo moriēte eo ochozias filius suus poterat esse quadraginta duor annorum potissime cum iste eēt minimus.ij.paralipo.xxij. Dicēdū qd hic est ma gna difficultas ⁊ declarabit.ij.palipo.xxij.(⁊ ambula- uit in vijs domus Achab)scilicet secutus est ydola sicut fecerat domus achab.⁊ ista est causa quare cito mortuus est ⁊ non regnauit vno anno integro:⁊ factū est iuste:vt sicut ochozias ppter domum achab peccabat ita cū do- mo achab moreret:⁊ sic in eadē die q̄ deleta est domus achab occiso iozā rege israel filio achab occideret ocho- zias:vt patet sequēti.c. Cā aūt q̄re ochozias secutus est ydola sicut domꝰ achab fuit duplex. Pria pp mrem suā: qz athalia erat mr sua ⁊ erat filia achab:ipsa āt impulit eū vt coleret ydola.ij.palipo.xxj.s.ochozias ingressus est p viā domus achab mr enim eius ipulit eū vt impie ageret. Scōa cā fuit ppter psiliarios:quia oēs consilia- rij regis Ochozie fuerunt de domo achab ⁊ psuluerūt ei tenere viam Achab.ij.palipo.xxj.s.fecit ochozias ma lum in pspectu dñi sicut domus achab ipsi eni fuerūt ei psiliarij post mortē pris eius in interitū eiꝰ ambulauitq̄ in consilijs eorum ⁊ fecit qō malū est corā(domino sicut

Quita rō.

Sexta rō.

† B Ochozias q̄re sequutꝰ est ydola.

Prima cā.

Scōa cā.

Nō 39. A Ochozias quotennis esset qñ re- gnar cepit.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ra tio.

domus Achab).i.coluit ydola sicut filij Achab:istud.n. vocat malū spāliter ꝛ nō solū imitatus est filios Achab in colēdo ydola sz ēt in violētys ꝛ occisiōibus ꝛ rapinis
† ꝛ alijs iniquitatibus(gener.n.domus Achab fuit).s.accepit vxorē de domo Achab.s.filiā alicuius filioꝝ achab vel aliquā aliā de cognatione illa:ꝛ istud ipulit eū ad se
† quendū mores domus Achab.(abijt quoqz cū Jorā filio Achab ad pliandū ꝓtra Azael regē sirie:)istud fuit in duodecimo anno regni Jorā:nā paulo post hoc occisus est:vt pz ex ordine lre hic ꝛ sequēti.c.¶Pro quo sciendū q̄ mortuo Benadab rege sirie:sicut dī supra in lra: regnauit Azael in siria ꝛ ipse pugnauit contra israel sicut pugnauerat Benadab:ꝛ Jorā filij Achab regnabat in israel eo tpe quo Azael cepit regnare in siria:ꝛ in anno xij.regis Joram fuit bellū inter ipsum ꝛ azael regem sirie ꝛ iam mortuus fuerat Joram rex iuda:ideo Ochozias qui tunc regnabat iuit cum Joram ad bellum contra siros.sic enim Josaphat auus suus iuerat cū Achab rege israel ad bellum contra siriam viuente Benadab:
† p̄cedenti li.c.xxij.ꝛ.ij.paralipo.(in ramoth galaad)ista est quedam ciuitas in terra duarū tribuū ꝛ dimidie vbi habitauerāt duo reges amorei ꝛ est in tribu Gad:vt patet deut.iij.istam tenebat rex sirie quāq̄ pertineret ad terram israel ꝛ pro hac pugnauit Achab contra Benadab regem sirie ꝛ apud illam ciuitatē occisus est:p̄cedēti lib.c.vlti.ꝛ.ij.paralipo.xviij.istam aūt ciuitatē repetebat nunc Jorā filius Achab ab Azaele qui nouiter regnabat in siria mortuo Benadab:ideo factus est ibi bel
† lum(ꝛ vulnerauerunt siri Jorā)nimis vulneratus fuit in bello illo ita vt oporteret eum recedere de bello(qui
† reuersus est vt curaretur in Jezrael)Jezrael est ciuitas terre israel in sorte Efrayn:vt patet Josue.xvij.alia aūt Jezrael est in sorte Jude cui sunt coniuncti montes Gelboe ꝛ mons carmelus ꝛ de hac habetur Josue.xv.ꝛ.ꝫ.j.li.c.xxix.ista aūt de q̄ hic dī erat in sorte Efrayn:q̄ alia non pertinebat ad reges israel sed ad reges iude.in ciuitate ista fecerat Achab occidi Naboth virum iustū quia noluit ei dare vineam suam:p̄cedenti lib.c.xxj.ꝛ in hac
† vrbe occisus est ipse Jorā a Jheu:vt patet sequēti.c.(q̄ vulnerauerant eum siri in ramoth preliantē ꝓtra Azael regem sirie)nimis fuerat vulneratus:ideo oportuit eū recedere de bello in Jezrael vt curaretur ibi de vulneribus suis:ꝛ hic completū est quod dixit dominus ad Helyam:precedēti lib.c.xix.s.erit vt quicūq̄ fugerit gladiū Azael occidat eū Jheu ꝛ sic iorā qui iudicio domini erat condemnatus ad mortem euasit gladium azael in bello ꝛ occidit eū Jheu ꝛ sic Joram qui iudicio domini erat condemnatus ad mortem euasit gladium Azael in bello ꝛ occidit eum Jheu in vrbe:sequenti.c.(porro Ochozias filius Joram rex iuda descendit inuisere Joram filium Achab in Jezrael).s.Ochozias rex iuda descēdit
† inuisere.i.ad visitandum Jorā regē israel in iezrael vbi curabatur de vulneribus suis(quia egrotabat).s.ppter
† vulnera ꝛ languinē multū euacuatū debilitatus fuerat ꝛ egrotabat in iezrael.ponit aūt istud hic:q̄ ambo reges occisi fuerūt in iezrael a iheu sequēti.c. ¶Quereꝯ q̄re Ochozias descēdit ad visitandū Jorā regē israel. ¶Respōdēdū q̄ due cause fuerūt vna ex pte dei ꝛ alia ex pte Ochozie. ¶Prima fuit q̄ deus volebat occidere Ochoziam regē iude:ꝛ q̄ sanguis eius maneret inultus et ad hoc disposuerat q̄ iheu occideret Jorā regē israel:ideo ēt inclinauit Ochoziā vt iret ad visitandū iorā in iezrael ꝛ ibi ambo occiderentur:sic patet.ij.paralipo.xxij.s.igit Ochozias rex iuda descendit vt inuiseret iorā egrotantem:voluntatis quippe fuit dei aduersus Ochoziam vt veniret ad Jorā ꝛ cum venisset egrederetur cum eo aduersum iheu quem vnxit dñs vt deleret domū Achab. ¶Scōa causa fuit ex pte Ochozie.s.q̄ Ochozias erat filius athalie ꝛ illa erat soror iorā regis israel: ió hēbat cū eo magnā familiaritatē ochozias ꝛ iuerat cum eo ad bellū in ramoth galaad ꝓtra regē sirie:ꝛ sic nunc descendebat ad visitandum eū egrotantē propter vulnera vt consolaretur ipsum verbo suo ꝛ aspectu.

¶ Incipit capitulum nonum.

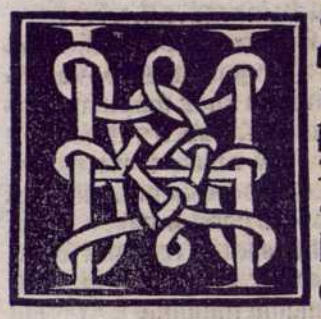

Elíseus autem prophēta vocauit vnum de filijs pphetarum: ꝛ ait illi. Accinge lūbos tuos: ꝛ tolle lenticulā olei hāc in manu tua ꝛ vade in ramoth galaad. Supra.x. iij.c.

Elíseus. Descripta in p̄cedētib⁹ regis Jorā histōrie p̄secutiōe:hic agit de totali domus Achab destructiōe ꝛ diuidit in duo:q̄ prio ponit destructio domus Achab quātū ad principales psonas.scōo quātū ad secūdarias sequēti.c.pria i tres:q̄ prio ponit regis Jorā iterfectio:scōo Ochozie regis iuda fuga ꝛ occisio ibi(ochozias autē)tertio Jezabel laceratio ibi(porro iezabel).¶Pria i tres.q̄ prio ponit iheu in regē vnctio.scōo eius vncti ꝓfirmatio.ibi(ꝛ ascendit.)

Qō.I. A Ordo cōtinuus ꝛ fere imediatus ad p̄dicta.

¶Quereꝯ circa primū an ea q̄ habent hic hēant ordinē ꝓtinuatū ad ea q̄ habent p̄cedēti.c.ꝛ an fuerint scā imediate post illa vel interiecto aliquāto tpe.¶Ad primus dom q̄ hic est ordo ꝓtinuus ad p̄cedētia:q̄ p̄cedenti.c. dictū est de anno.xij.regis iorā:hic āt agit de morte eius ēt q̄ in p̄cedētibus dī quō iorā vulnerat⁹ in iezrael curatus est.hic āt ponit quō in iezrael occisus est:ió necesse est ista fuisse post illa.¶Ad scōm dom q̄ modicum tps fuit inter p̄cedētia ꝛ ista:q̄ p̄cedēti.c. dicebat quō ochozias rex iuda descendit in iezrael vt inuiseret iorā egrotātē.hic āt dī quō ambo existētes in iezrael a iheu occisi sunt.certū est tñ q̄ puo tpe maneret ochozias in iezrael cū solū descēdisset ad visitādū iorā egrotātē.fuerūt ergo q̄ habent ḃ ꝛ p̄cedēti.c.oio in eodē tpe.circa pmū dī(heliseus āt ꝑpha vocauit vnū de filijs ꝑphetarum)oēs filij ꝑphetaꝝ erāt ad p̄ceptū heliseī:q̄ ipse erat p̄nceps eoꝝ ꝛ oēs dicebant habitare corā eo.s.iij.ꝛ.vj.ꝛ ipse vocauit vnū de eis ꝛ misit ad vngēdū iheu(ꝛ ait illi accinge lūbos tuos)iste est qdā apparatus ad currēdū:nā iudei hēbāt vestes pendētes vsq̄ ad talos ꝛ hēbāt eas laxas s.nō colligatas corpi ꝛ sic erāt ad itinerādū nimis impeditiue.cū ergo aliqs debebat velociter currere oportebat q̄ accingeret lumbos suos.s.decurtādo vestes ꝛ eas corpori astringēdo:vt pcutiēdo pedes nō impedirēt ambulantē.Sic pz.s.iij.q̄ misit heliseus giezi ad suscitādū filiū mulieris sunamitis ꝛ dixit ei q̄ curreret velociter ꝛ neminē salutaret in via ꝛ ad ḃ p̄dixit ei q̄ accingeret lumbos.ꝛ nō solū erat hoc ad itinerādū sz ēt ad ministrādū: q̄ oēs ministrantes inter hebreos dicebant p̄cingere se sic dī de xpo Joānis.xiº q̄ p̄cinxit se ꝛ accepit linteū ꝛ lauit pedes discipulorꝝ sic ēt Luc.xvij.dī p̄cinge te ꝛ mini stra mihi erat ergo necessariū p̄cingere vestes pp longitudinē ꝛ q̄ laxe erāt(ꝛ tolle lenticulā olei hāc in manu tua)lenticula est quoddā vas puū in quo ꝓtinet oleū ꝛ dī a liniendo q̄ ibi ꝓtinet oleū quo linitur(ꝛ vade in ramoth galaad)ista erat ciuitas in q̄ fuerat bellū Jorā regis israel ꝑ azaelē ꝛ ibi vulneratꝰ fuerat a siris ꝛ redijt i iezrael vt curaret:vt pz p̄cedēti.c. ¶Quereꝯ q̄re heliseus nō iuit ad vngēdū iheu in regē sz misit vnū de pueris suis. ¶Rñderi pt q̄ forte hoc fecit pp timorē iorā regis israel:q̄ si ipse cognosceret q̄ ibat ad vngendū aliquē i regē occideret eū:ꝛ forte difficile erat occultari ad qd ibat Heliseꝰ si illuc iret q̄ āt mitteret illuc aliquē de pueris suis nō erat piculū q̄ nō aspiceret ad eū. Sic pz de Samuele q nō audebat ire ad vngēdū Dauid timore Saulis dicēs audiet Saul ꝛ interficiet me ió accepit bouē ducēs añ se q̄si iret ad imolādū.s.j.li.c.xvj.hoc āt verisimile erat in Heliseo:q̄ ipse p̄dixerat multa mala

Qō.2. A Heliseꝰ q̄re nō iuit ad vngendum iheu i regē.

Rño.

regi Joram

Qō.40. A Ochozias q̄re iuit ad visitādū Ioram regē isr.

Rño.

¶Prima cā.

¶Scōa cā.

C Jezrael ciuitas i sorte efrayn.

regi ioram ꝛ si ipse iret crederet q ibat ad vngendū ali quem in regem ꝛ teneretur.

¶Quis fuit qui iuit ad vngendum iheu in regem ꝛ an fuerit Jonas ꝓpheta. Cō.iij.

Cō 3. A Rño.ra.sa.

Queretur vlteriꝰ qs fuit iste de filijs ꝓphetarū qui missus est ad vngēdum iheu in regē. ¶Rñdet Ra.sa.q iste fuit Jonas ꝓpheta ꝛ erat tūc sub potestate Heliseī sicut ceteri ꝓphete.ꝛ dicit cām esse qr heliseo dictū fuerit q iret ad vngēdū iheu in regē israel:pcedēti li.c.xix.oportebat ergo q ipse vel aliqs discipulus eius iret ad vngēdū illum ꝛ tñ non iuit ipse per se: ideo debuit ire aliquis discipulus eius:erat autem Jonas discipulus Helie: quia dicunt q ipse fuit filius mulieris sareptane quē helias suscitauit a morte pcedēti.li.c.xvij. ¶Dicēdū est q istud non ꝓuenit pp duo. ꝓmo pr id qđ dicūt.scđo pp id qđ ꝑsupponūt:dicūt.n.q Jonas fuerit nūc sub Heliseo:ꝛ tñ vr q postea fuerit:qr regula est apud hebreos inter ꝓphas q ille prior est tpe q prior ponit in ordine libri:ꝛ ēt hoc satis apparet ex regibus q ponunt in prologo cuiuslibet ipsoꝝ:ꝛ tñ Ionas ponit post abdiā ꝛ amos:ꝛ amos ꝓphetauit tpe Ozie regis iuda:ergo postea ꝓphetauit Jonas de hoc amos.i°.ꝛ tñ ozias rex israel fuit multo post h:qr nūc regnabat ochozias in iuda ꝛ post eū athalia q̄ regnauit sex annis ꝛ.xj.ꝛ post eā Joas q̄ regnauit.xlj.annis.ꝛ.xij.ꝛ postea amasias q regnauit.xxix.ānis.ꝛ.xiij.ꝛ post eū ozias.ꝛ.xv.ꝛ tpe huius ꝓphetauit amos ꝛ postea ꝓphetauit ionas:ergo nō poterat ipse mitti nūc ad vngēdum iheu:qr tūc tpe illo quo ꝓphetaret erat plus q̄ centū annoꝝ ꝛ tñ ipse erat vir qñ missus est in niniuem:vt colligit ione.i°.p3 h qr nūc qñ iste missus est erat plus q̄ vigīti quinq annoꝝ:qr mittebat tā q̄ vir fortis ꝛ prudēs ad vngēdū regē qbus iungant sex anni athalie ꝛ.xlj.regni Joas ꝛ.xxix.regni amasie erunt centū ꝛ duo anni:ꝛ tñ adhuc in principio regni Ozie non ꝓphetabat Jonas: qr ante eū ꝓphetauit amos:ꝛ tñ amos nō ꝓphetauit in principio regni ozie ꝛ solū duobus annis anteq̄ efficeretur leprosus ꝛ fieret terremotus in Hierusalē:vt patet amos.i°.nō ergo fuit ionas tpe heliseī. ¶Scđo errat ra.sa.in eo q ꝑsupponit.ſ.q iste fuerit filiꝰ mulieris sarepta ne quē suscitauit helias qr tūc ionas erat de sarepta:ꝛ tñ ionas est de Geth vt p3.j.xiiij.ſ.locutꝰ est dñs p seruum suū ionā filiū amathi ꝓphām q erat de Geth que est in Ophel. ¶Dom ergo q nō fuit iste ionas ꝛ aliqs aliꝰ de filijs ꝓphārū:qr multi erāt cū heliseo.motiuū ēt non tz: qr cū deus iussisset Helie vngere iheu in regē pcedenti: li.c.xix.vel ipse vngeret vel cessaret mādatū dei ex aliq̄ cā:ꝛ tūc nō oportebat q alius ageret loco eius qr ipse absolutus erat a mandato dei. ¶Queretur vlteriꝰ quare iussit Heliseus isti iuueni q accingeret lumbos. ¶Respondendum q accingere lumbos erat dispositio ad faciliter currendum:vt supra dictum est. Ratio autem q̄ re currere deberet erat multiplex. ꝓmo qr sermo dñi vigebat:nā deus volebat occidere nūc duos reges scz ioram regē israel ꝛ ochoziā regē iude q erāt simul in iezrael:ꝛ hoc fieri debebat per iheu ꝛ non poterat fieri quousq̄ eēt vnctꝰ in regē:ꝛ forte Ochozias volebat redire in terrā suā:ꝛ si cito nō iret iheu in iezrael non inueniret duos reges simul ꝛ solū ioraꝫ:qđ satis apparet ex lra sequēti:nā illico vt iuit iste ꝓpha ꝛ vnxit iheu in regem iuit ipse iheu in iezrael ꝛ inuenit ochoziā ꝛ ioram:si ergo morarer forte nō inuenissent illos iō oportuit q iret iste ꝓpheta velociter. ¶Scđa cā fuit ad euitandū pericu lum ꝛ ne poneret impedimentū diuine voluntati:nā si iste iuisset morādo interim forte ioram cognosceret quo iste ibat ꝛ interficeret eū vel impediret viā eius vel saltē premuniret se ne aliqd posset fieri ꝓtra ipsum ꝛ sic impediret voluntas dei de occidendo regē israel ꝛ iuda. ¶Tertia cā fuit ꝓpter alios a rege q poterāt cognoscere q̄ iret iste puer ꝓphe si morarer ꝛ moti nouitate facti nunciarēt illud regi israel ꝛ sic ꝑmuniret se vel pp inuidiā iheu q vngendus erat conarent disturbare factū:debuit ergo ire velociter ne aliqd istoꝝ sequeret. ¶Queret vlteriꝰ q̄re heliseus iussit isti puero ꝓphete vt portaret secū lenticulā olei ad vngēdū iheu in regē:nā poterat inueniri oleū in ramoth galaad vbi vngendus erat iheu. ¶Aliqs rñdebit q: ista vnctio facta est cū oleo sacro qr sic debebat eē vnctio regum:ꝛ tñ in ramoth galaad vbi erat nunc iheu nō inueniret oleū sacrum ſz solus cōe iō portauit secū lenticulā. ¶Sed dom q hoc nō stat:qr nō potuit nunc vngi iheu cū oleo sacro ſz cū cōi:qđ p3 quia oleū sacrū erat in tēplo dñi:vt p3 ꝓcedēti li.c.j.vbi dr q ad vngendū Salomonē Sadoch sacerdos accepit cornu olei de tabernaculo dñi.nunc tñ nō poterat heliseus hre oleū de tēplo dñi qr heliseus morabat in terra israel: tēplū aūt dñi erat in terra Juda in Hierusalē. ¶Itē qr dato q Heliseus esset in Hierusalē nō auderet accipere de oleo sacro ne haberet ꝓtra eū suspicio q aliquē vellebat vngere in regē:qr oleū illud ad nihil erat nisi ad vngendū sacerdotes vel reges:ad tollendā ergo istā p̄sumptionē nō accipet oleus sacrū. ¶Dicendū ergo q oleus cōe erat istud q portabat ille ꝓpha in lenticula ꝛ poterat reperiri oleū in ramoth galaad vbi vngendus erat iheu:ꝛ tñ voluit portare secum lenticulā olei ad occultādum fcñ anteq̄s fieret:nā si non portauisset oleum forte in domo illa in qua vngendus erat iheu nō inueniretur oleus ꝛ oportebat inquirī:ꝛ tunc poterat cognosci quid vellet facere ꝓpha priusq̄s faceret ꝛ sic posset impediri: tullit ergo secum lenticulā olei vt cū ingrederet ad iheu illico funderet oleū sup caput eius anteq̄s ipse iheu vel aliqs alius sciret qd volebat facere ꝓpha ꝛ nō posset aliquo mō impediri. ¶Sciēdū āt q hebrei dicunt iheu fuisse vnctum de lenticula olei:qr regnū suū non erat pmansurū cū solū māserit vsq̄ ad q̄rtā generationē sequēti.c.ꝛ.j.xv.dicunt ēt q illi reges q uncti sunt lenticula olei nō habuerūt regnū pmanēs ꝛ sic p3 in Saule sup quez fudit Samuel lenticulā olei.ſ.j.li.c.x.sic ēt iste vnctus est lenticula olei ꝛ mansit regnū suum vsq̄ ad quartā generationē solū sequenti.c.de unctis autem cornu olei dicunt q regnū eoꝝ erat manēs ꝛ sic fuit de regno Dauid ꝛ Salomonis:qr mansit regnū in posteris eoꝝ semper ꝛ ipsi fuerūt uncti cornu olei.de Dauid patet supra.j.li.c.xvj.qr deus dixit Samueli imple cornu tuū oleo.de salomone p3 ꝑcedēti li.c.j.qr Sadoch tullit cornu olei ad vngendus salomone. ¶Sed dom q ista est vanitas: qr oleū nō ꝓfert regnū ſz dei dispositio iō nec pōt facere illud durare vel subito cadēs.vñ siue sit oleū sacrus siue non nihil differt.nā Dauid unctus est oleo cōi:vt declaratum est supra.i°.li.c.xvj.ꝛ tñ regnū eius fuit manēs ꝛ merita eius fecerūt vt nō pīret regnus filioꝝ suoꝝ pcedēti li.c.xj.ꝛ.xv.Salomon aūt unctus est oleo sacro.ſ. oleo qđ erat in tabernaculo dñi pcedenti.lib.c.i°.ꝛ tñ regnum suū pītuꝝ erat nisi pp merita Dauid e.li.c.xi.nihil ergo differt eē oleū sacrū vel cōe.a fortiori āt nō differt ferri illud in lenticula vel in cornu.nā esse sacrū vel cōe poterat facere dr̄iam sicut est in unctione q̄ fit in confirmatione ꝛ in extrema unctione:qr de substantia est in istis q fiat unctio in oleo consecrato alioqn non conferet sacrm:qr dr Jacobi qnto ungentes eū oleo sancto.ꝛ tamen sacrū vel cōe oleum non facit dr̄iam in unctione regum qr illud non est sacramentū sed ptātis insigniuz:iō a fortiori fundi oleum de lenticula vel de cornu nihil differt ad esse regē vel regnū esse manēs. ¶Queret vlteriꝰ quō dicit hic q iste puer ꝓphete iturus erat ad vngendū iheu in ramoth galaad:nam vr q non poterat eē ibi iheu:quia ramoth galaad erat ciuitas quaz tenebat rex sirie ꝛ ptinebat ad regē israel ꝛ propter illaz pugnabat ioram rex israel contra Azael regem sirie pcedenti.c. ¶Rñdendum ꝑm quosdam q iheu erat in ramoth galaad:non quidē q esset intra urbem sed q erat apud illam:quia pro illa pugnabat rex israel contra azaelem ꝛ hoc patet.j.in lra.ſ.postro Joram obsederat ramoth galaad ipse ꝛ omnis israel cum eo contra azael regez sirie. ergo non habebat urbem in sua potestate cū obsideret eā ꝛ sic iheu esset extra urbez. ¶Sed dicendum q non stat:qr satis apparet q esset intra urbem:nam Heliseus

Cō.4. A Quar oportuit istum puer accingere lūbos ꝛ currere. Rño.

Prima cā.

Scđa cā.

Tertia cā.

Cō.5.

Cōfutatio ꝓma rō.

Regula generalis qđ ille ꝓpha ē ꝑ q prior ponitur.

Scđa rō.

Rño auctoris.

Cōfutatio.

Prima rō.

Rño auctoris.

Cō.6. A Iheu an esset in ramoth galaad vbi vngereꝛ a puero.

Opinio hebreoꝝ circa unctiōes regum.

A Heliseo qre iussit puero portare secū lenticulam olei.

Pria opi.

Cōfutatio.

Prima rō.

Oleū sacr solū erat in templo salomonis.

Scđa rō.

Rño auctoris.

Cōfutatio iudeorum.

Vanitas iudaica.

Confirmatio ꝛ extrema unctio fi dant cuz oleo nō sacro non est sacrm.

Cōfutatio.

Prima rō. iussit huic adolescenti q̄ iret in ramoth galaad ꝛ postea dicitur. j. ꝛ ingressus est illuc ergo erat intra vrbē. ¶ Itē

Scōa rō. quia dicitur ꝛ introduces eum in interius cubiculum ꝛ tñ si esset extra vrbem nō eēt ibi cubiculū exterius nec

Cōfutatio. interius ergo in vrbe erat. ¶ Aliquis dicet q̄ ramoth galaad habebat aliqua suburbia sicut alie vrbes ꝛ quia illa suburbia nō erāt murata exercitus regis israel erat in illis: intra vrbē vero erat rex sirie ꝛ sic obsidebat rex israel vrbē ꝛ rex sirie erat intra vrbē. ¶ Sed dōm q̄ nō stat q̄ iheu erat intra vrbem: nā cum ipse unctus fuit in regē dixit ad socios suos si placet vobis nemo efficiatur profugus de ciuitate ne vadat ꝛ nunciet in iezraelē: ergo erat iheu intra vrbem cum exercitu ꝛ poterat claudi vrbs ne aliqs exiret. ¶ Dicendum ergo q̄ ramoth ga-

Rñō auctoria. laad erat ciuitas ptinens ad israelitas ꝛ occupauerat eā rex sirie ante tpa achab regis israel ꝛ dixit ipse ad ꝓuos suos: ignoratis q̄ nr̄a sit ramoth galaad ꝛ negligimus eā tollere de manu regis sirie ꝓcedēti lib. c. vltimo ꝛ tūc achab iuit ad pugnādū vt accipet vrbē de manu siroꝝ. ꝛ occīsus est in bello vt p̄z ibidē. postea ℵo regnāte iorā filio eiꝰ possidebaꝝ ēt ramoth galaad a sirie ꝛ voluit ioram accipere eā de manu regis sirie: nā putauit q̄ cū nunc azael esset nouiter rex sirie nō esset tāte ptātis sicut benadab ꝛ nō posset defendē vrbē ꝛ tūc ioram cū toto israel obsedit eā vt p̄z. j. in bello aūt illo ꝑcussus est ioram nimis ꝛ rediit ad curationē vulnerū in iezrael ꝛ reliqt exercitū obsidētē ramoth galaad ꝛ tūc māsit ibi iheu tanq̄z prin

Alia rñsio. ceps exercitus ꝛ iuit ad vngendū eū iste ꝓpheta. habebant aūt tūc israelite vrbē totā vel partē vrbis. nā poterat esse q̄ postq̄z ioraz recessit vulneratus de bello exercitus suus p̄eualuit p̄ siriam ꝛ acceperunt vrbē manebatq̄z ibi totus exercitus. Vel forte melius pōt dici q̄ nō acceperat totā vrbem sed forte partem planā ꝛ manebat fortaliciuz in potestate siroꝝ ꝛ pro illo adhuc durabat obsessio vrbis. ꝛ sic iheu cū exercitu poterat ma-

† nere ꝛ manebat intra vrbē ꝛ ibi unctus est in regē (cūq̄z veneris illuc). i. introieris in ramoth galaad (videbis iheu filiuz iosaphat filij namsi) ad istū vngendū mitteba ꝛ nosca ꝛ hic pater ꝛ auus ipsius iheu q̄ forte fuerūt viri insignes ꝛ cogniti ab oībus in israel ꝛ non apparet de qua tribu fuerit iheu. (ꝛ ingressus). s. in vrbez q̄ ibi

† erat Jheu cum exercitu (suscitabis eum de medio fratrum suoruz). i. vocabis eum vt surgat de medio aliorū principum qui cū eo sunt ꝛ loquaris ei (ꝛ introduces in interius cubiculū. s. introduces in domū secretā q̄ est intra oēs domos vt nullus videat qd agis aut loq̄ris (te-

† nēsq̄z lenticulā olei fundes sup caput eius). s. anteq̄z aliquid loquaris fundes oleū sup caput eius q̄ ꝑ istā vnctionē efficiebaꝝ reges (ꝛ dices hec dicit dñs). s. postq̄z

† vnxeris eū loq̄ris ei ista ex parte dei (vnxi te regē super israel). s. scias te unctū ex parte mea in regē ad faciendū ea q̄ tibi iubeo (aperiesq̄z ostiū ꝛ fugies). s. aperies ostiū cubiculi in quo vnxeris eū q̄ debebat introducere ip̄m in cubiculū interius ad loquendū ei ꝛ vngendū ipsuz vt

† p̄z in littera (ꝛ ibi nō subsistes). i. postq̄z vnxeris eū non stabis in ramoth galaad expectando aliqd vel saltē volendo ibi summere cibū sed illico fugies. nō est tñ intelligēdū q̄ mox vt diceret ꝓpheta ista regi iheu vnxi te in regē sup israel deberet fugere q̄ multa alia debebat ei dicere de destructiōe domus achab ꝛ occisiōe iezabel ꝛ vlcione sanguinis ꝓphārū: nā oia ista dixit: vt p̄z. j. in lra sed hic nō dr̄ nisi vnxi te in regē sup israel: q̄ sub hoc intelliguntꝰ cetera: ꝛ scriptura nō vult sepe repetere idem.

¶ Quare deꝰ voluit vngē iheu i regē ꝛ nō aliū. Qō. vij.

Qō. 7. A

Queretur quare deus voluit potius vngere iheu in regē q̄z aliquē aliū. ¶ Re

Volūtatis dei quō p̄t dari causa. spondendū q̄ ly nō sit danda aliqua cā motiua voluntatis dei ad agendum sicut daꝝ cā motiua volūtatis nr̄e ex eo q̄ voluntas dei est simplr̄ primū mouens: tñ pōt dari causa volūtatis dei extrinsecus. vt pote deus voluit aliquā rem dato q̄ nō sit aliqd qđ mouerit eū ad volendū illā rem nisi ipsemet: tñ ex pte rei extrinsecus erat rōnabilius illā rem fieri q̄z aliā. ꝛ isto mō intelligendū est q̄ cunq̄z q̄rimus de causis volūtatis dei. ꝛ quantū ad hoc dōm q̄ deus volebat nūc vngere aliquē in regez super israel ad occidendū ioram regē israel ꝛ totā domū achab ꝓpter peccata illoꝝ: vt p̄z. j. in littera. ad hoc aūt nō erat aliquis conueniētior q̄z iheu pp duo. ¶ Primo q̄ iste erat Prima cā. valde diligēs ad exequēdū id qđ deus volebat ꝑ domū Achab. deus aūt inquirit viros ꝓuenientes voluntatis sue ad faciendū id qđ ipse iubet. sic patet sup̄. j. lib. c. xij. cū dixit Samuel ad saulem: q̄siuit sibi dñs virū iuxta coꝝ suum ꝛ precepit ei vt esset dux sup populum suum israel: ꝛ deus de eo dixit: inueni virū ꝑm coꝝ meū: vt colligitur p̄s. lxxxviij. ata nunc fuit de iheu q̄ iuxta coꝝ dei fecit oia q̄ ille volebat: sic p̄z sequēti. c. s. dixit domin⁹ ad iheu: q̄ studiose fecisti qđ rectum erat ꝛ placebat in oculis meis ꝛ oia q̄ in corde meo erāt contra domū Achab filij tui vsq̄z ad q̄rtā generationē sedebūt super tronum israel. ¶ Scōa causa fuit quia iheu erat magis dispositus ad faciēdū istud q̄z aliquis de toto israel: q̄ ad delendū totam domū achab ꝛ occidendū regē israel requirebaꝝ magna potestas ꝛ fauoꝝ exercitus ꝛ populi. hoc aūt nō erat in aliquo sicut in iheu: q̄ ipse erat princeps exercitus israel sub rege ioram: ideo mox vt unctus est in regem totus exercitus secutus fuit ipsum contra ioram: vt p̄z. j. in littera q̄ aūt ipse esset princeps exercitus p̄z: q̄ iste prophēta q̄ uit ad eū dixit verbū mihi ad te o princeps: vt p̄z in lra ergo erat maioꝝ principū cum absolute vocareꝝ princeps. ¶ Queret vlterius quare potius unctus fuit nunc in regē iheu q̄z alio tpe. ¶ Rñdendum q̄ propter tria ꝛ fundamentū est: quia iheu non vngebatur nisi ad delendū domū Achab: vt p̄z in lra: ió mox vt vngereꝝ debebat istud exeq̄ p̄ius q̄z ioram rex cognosceret eū unctū esse ne posset se p̄munire ꝓtra illum sicut dixit iheu quando unctus est q̄ claudereꝝ ciuitas ꝛ nullus posset ire profugus ad nunciādū eū unctuz eē in iezrael vbi erat rex ioram. j. in lra: ió non debuit vngi vsquequo eēt tp̄s occidēdi ioram. deus tñ noluit occidere ip̄m q̄usq̄z essent pcta domus achab consūmata: sicut dicit Gene. xv. nondū. n. complete sunt iniquitates ammoꝝreoꝝum vsq̄z ad p̄ns tēpus. q. d. ꝓpter hoc nō dabitur terra semini tuo imediate sed vsq̄z ad quartā generationē q̄ illa possidebaꝝ nūc a chananeis siue amoꝝreis: ꝛ tñ peccata eorū nondū sunt cōpleta ió non debent spoliari possessione terre: sed nunc nōdū fuerant consūmata peccata domus achab vsq̄z ad duodecimū annū regni Joram ió nō debuit p̄ius occidi nec p̄ius debuit iheu vngi in regē. ¶ Secūda cā fuit quia nunq̄z fuit aliqua tanta oportunitas sicut nunc: nā ad hoc q̄ iheu posset occidere ioram Scōa cā. regem israel ꝛ delere totā domū achab oportebat q̄ haberet magnam potestatē exercitus vel saltem q̄ exercitus sibi nō repugnaret: hoc autē fieri debebat per cōiurationē aliquā factā inter iheu ꝛ exercitū: ꝛ tamē nō poterat fieri coniuratio q̄ nō erat cōgregatus exercitus. ꝓgregatio autē nō fit nisi tpe belli: ideo nunc cum esset belluz israelitarū in ramoth galaad ꝑ siros poterat iheu qui erat princeps exercitus facere cōiurationē ꝑ Joram. ¶ Tertia cā fuit ad dandā maximā oportunitatē: q̄ da- Tertia cā. to q̄ alias Joram cōgregasset exercitū hñs bellū ꝓtra siros: tñ nō erat opportunitas vngendi iheu in regē: quia tunc manebat Joram cum exercitu in bello ꝛ nō poterat iheu facere cōiurationē ꝓpter p̄ntiam regis: quia antequā fieret sciret ꝛ occiderent a rege oēs qui faciebāt illam. nunc aūt fuit magna oportunitas ad coniurationē: q̄ Joram fuit a principio in bello ꝛ vulneratus est valde a siris ꝛ ob hoc recessit in ramoth galaad vt curarētur ibi vulnera eius. j. in littera ꝛ interim mansit iheu cum toto exercitu in ramoth galaad: ꝛ sic habuit duas oportunitates ad faciendū coniurationē. ¶ Prima fuit q̄ rex erat absens ꝛ non poterat scire cōiurationē que cōtra se fiebat. Scōa fuit q̄ iheu cum maneret vice regis in bello bēbat nunc maiorē ptātem sup exercitum q̄z alias haberet ꝛ sic poterat trahē exercitū quocūq̄z vellet. ꝛ ista fuit cā quare misit heliseus ꝓphām ad vngendum Jheu cū magna festinatione accinctis lumbis. s. vt vngeret eū

Nō .9. A Jheu quare introductus ē in cubiculum t vnctus fuit oleo āteqū ppheta diceret ei aliquid. Rño

ante q̄ cessaret ista opportunitas. ¶Quereť vlteri⁹ quare iussum è q̄ introduceret iste ꝓpheta ipsum Jheu in cubiculū interius t q̄ funderet oleū anteq̄ aliqd diceret. ¶Ad primum dicēdum q̄ hoc factū est ne aliqs de omnibus astantibus ipsi iheu sciret q̄ veniebat ille ꝓpheta ad vngēdum eū in regē q̄ forte inuideret aliqui t disturbarent anteq̄ fieret: cuius autē introductus est in interius cubiculū nemo videre poterat nec audire ea q̄ ꝓpheta dicebat iheu vel q̄ faciebat. ¶Sed obiciet q̄ istud nihil erat: q̄ mox vt Jheu exiuit de cubiculo t retulit se vnctū p ꝓphetas totus exercitus clamauit dicēs regnauit Jheu t posuerūt vestimenta sua sub pedibus eius. infra in littera ita ergo si antequā vngeret ꝓpheta loqueret coram omnibus consentirēt omnes. ¶Dicendum q̄ nimis differebat: quia antequā vngeret iheu poterat disturbari t aliqui p̄ inuidiā conarent disturbare. Postquā vero vnctus eēt quia illa vnctio erat a deo putarēt se nihil posse facere cōtra eum quia iam deus confirmauerat ipsum in regem: ideo securius fuit ipsum vngi in secreto q̄ coram omnibus. ¶Ad secūdum dicēdū q̄ prius vnxit eum ꝓpheta q̄ loqueret sibi: quia si prius propheta diceret ei q̄ deus volebat eum vngere in regem ad hoc q̄ deleret totā domum achab: ipse reputans hoc difficile forte nolet vngi in regem: quia potius vellet manere princeps exercitus in vita trāquilla quā se tātis laboribus submittere. cū autē vnxit eū nihil dicēs iam sciret Jheu se vnctum in regē: t ideo siue iuberētur ei grauia siue leuia crederet se nō posse retrocedere quia iam deus eum vnxerat: ideo disponeret se ad exequēdum mandatū domini. ¶Quereť vlterius quare iste ꝓpheta debebat fugere mox vt vngeret Jheu t nō debebat subsistē in loco illo. ¶Respondēdum q̄ hoc potuit esse propter duo. ¶Primo propter periculum illius: qa quamq̄ totus exercitus manifeste consentiret ipsi Jheu vncto in regem: tamē non ē dubium quin multi essent in illo exercitu de consanguineis t affinibus t amicis iorā t illi dolerent q̄ vngeret alius in regem viuēte iorā t potissime qa ille vngebat ad occidendū iorā: ideo isti insidiarētur prophete vngenti Jheu t occiderent ipsum. debuit ergo recedere de ramoth galaad prius quā cognosceretur q̄ venerat ad vngendū Jheu t sic nullus posset ei parare insidias. satis hoc patet quia dixit heliseus q̄ mox vt vngeret Jheu aperiret ostium cubiculi t fugeret t post hoc debebat Jheu declarare se vnctum fuisse in regem. ¶Secundo fuit quia heliseus voluit ignotum esse quomodo deus iussisset vngi Jheu: t tamen si propheta ille substitisset in ramoth galaad quereret ab eo quis miserat eū vel qualiter deus sibi fuerat locutus t ipse nō posset dicere q̄ deus locutus fuerat ei quia nihil ei dixerat sed solum ipse veniebat de mandato helisei: t sic diceret q̄ non miserat eum deus sed heliseus ex pte dei: t tunc inciperent dubitare israelite an forte hoc verum esset q̄ deus ista iussisset: t tamē istud non expediebat: quia deus volebat q̄ omnes vnanimiter vngerent Jheu t adiuuarēt eum contra domū achab: ideo non expediuit q̄ maneret ibi propheta ille ita vt posset ab eo aliqd queri sed illico fugeret (abijt ergo adolescēs puer prophete in ramoth galaad) vocatur puer propheta. i. minister, q̄ licēt vnus de filijs prophetarū: tamen erat minister helisei quia omnes illi erant sub potestate eius (t ingressus est illuc). s. in ramoth galaad quia exercitus regis israel erat intra vrbem cum Jheu principe t oppugnabant fortaliciū quod tenebat a siris (ecce aūt principes exercitus sedebant) cōuenerāt. n. forte principes ad deliberādum sup aliquo pertinēte ad bellum: q̄ in negocijs bellicis regrunt maiora consilia q̄s in alijs in quantū illa sunt grauiora t periculosiora. t dicit q̄ sedebant principes exercitus q̄ multi erant principes: nam necesse est in quolibet exercitu multos esse p̄cipes alioqn nō poterit regi: vt declaratū ē. s. j. li. c. xvij. erat tamen inter istos princeps maximus Jheu cui cōmissus erat totus exercitus (t ait verbū mihi ad te o princeps.) i. rogo te q̄ surgas quia ego habeo tibi aliquid loqui. t

Ad scōm q̄ ficum.

A Nō. Io. Propheta quare mox vncto iheu fugere debebat. Rño.

Pria rō.

Scā rō.

† † † † † †

quāq̄ essent multi principes simul dixit absolute o princeps: qa Jheu erat maior ipsorū cū esset sup totū exercitū loco regis t quāq̄ vellet loqui iste ꝓpheta ex pte dei nō dixit verbū dei mihi ad te sed verbū mihi ad te: q̄ si dixisset verbū dei p̄sumeret q̄ veniebat ad vngēdū eū t sequerētur inconuenientia assignata in precedētibus questionibus (dixitq̄ Jheu ad quē ex omnibus nobis) in hoc se humiliauit iheu: quia licet ipse esset princeps maximus noluit innuere fieri sibi verbum sub nomine principis absolute ne viderent alij non esse principes t dixit ad quem ex omnibus nobis. q. d. multi sumus hic principes. quamq̄ tamen hoc dixit Jheu ad se humiliādum sciebat ad se solum fieri verbum: q̄ alias non respondisset ipse potius q̄s aliquis de alijs (at ille dixit ad te o princeps) propheta determinauit ipsum t sicut prius vocauerat eum principem absolute. ita etiam nunc vocauit ex causa supradicta (t surrexit t ingressus est cubiculum) subintelligēdum est q̄ propheta dixerit q̄ volebat loqui in secreto ideo q̄ intrarent in cubiculū (at ille fudit oleum super caput eius). s. antequā loqueretur fudit oleum ex causa supra assignata in quadā questione (t ait hec dicit dominus deus israel). s. ista vnctio nō fit voluntate humana sed auctoritate dei (vnxi te regem super populū domini israel). s. per istam vnctionem sciias te vnctum in regem super populum israel (t percutes domum achab domini tui). i. ad hoc te vnxi in regē vt percutias domū achab domini tui. s. quia ille fuerat rex israel t Jheu fuerat milles ei⁹ (vt vlciscar sanguinē seruorum meorum ꝓphetarū) multus sanguis prophetarum effusus fuerat per domū achab: nā impijssima iezabel vxor eius occidebat omnes ꝓphetas domini ita vt nullus relinqueret in terra t sic dicebat helias se solum esse derelictum de prophetis domini: p̄cedēti lib. c. xviij. sanguis autē prophetarū clamabat ad dominum pro vlcione quia effusus fuerat pro nomine eius t deus voluit vlcisci illum per manū Jheu. Sic. n. p̄s de animabus interfectorum propter verbum dei que erāt sub altari dei t clamabāt voce magna dicentes vsquequo domine sanctus t verus nō iudicas t nō vindicas sanguinē nostrū de his qui habitant in terra: t responsum est illis q̄ requiescerent modicum quousq̄ compleret numerus fratrum suorum qui occidendi erāt pro nomine xp̄i t tūc vindicaretur sanguis suus: apocalipsis. vj. ita de sanguine prophetarū occisorum p domū achab esset quia a p̄ncipio clamaret pro vindicta: t tamen deus responderet q̄ complerentur prius peccata domus achab t tunc daret vlcionē t nunc cōpleta sunt in anno. xij. regni iorā: ideo tunc tota domus achab simul perijt (t sanguinem omnium suorū domini de manu iezabel) multi alij occisi fuerāt qui nō erāt ꝓphete t erant serui dei t etiā sanguinē istorū voluit deus vlcisci. sic. n. fuit de naboth qui occisus est ꝓpter vineam quā noluit dare regi: p̄cedenti li. c. xxi. alij quoq̄ occisi sunt. nā iezabel faciebat q̄ omnes israelite inclinarēt genua coram baal t osculareť manū ei⁹: p̄cedēti. li. c. xix. t ibi declaratū est. multi autem nolebāt gēua flectere t occidebanť. alij vero vt ad neutrū cogereť fugiebāt vel latebāt: t tñ oēs illi q̄ māebāt publice flectebāt genua coram baal: ideo dixit helias ad dominū ꝓphetas tuos occiderūt t relict⁹ sum ego sol⁹ t q̄rūt aiam meā t respōdit ei de⁹ reliq̄ mihi. vij. millia virorū q̄rū gēua nō sunt incurvata baal t omne os q̄ non adorauit eū osculans manū: p̄cedenti. lib. c. xix. omnes āt isti q̄ occidebanť vt nō adorarēt baal vocabāt sui dei (pdāq̄ oēm domū achab). i. destruā totā domū eius simul: nā nō manserūt aliq̄ relique de domo achab: qa omnes ō illa ꝓgenie occisi sunt p iheu (t interficiā ō achab mingētē ad pietē). i. interficiam de domo achab omnes mingentes ad parietē in quo significabat q̄ omnes viri de domo achab occidēdi erāt: nā omnes viri mingunt ad parietē. t ē iste modus loq̄ndi freq̄ntat⁹ in veteri testamēto. Sic p̄s. s. j. li. c. xxv. t p̄cedēti. lib. c. xvij. t. xv. Nicola⁹ exponit aliter. s. interficiā mingētē ad pietes. i. debiles q̄ nō possunt se appodiare sed applicāt se parie

Sāguis l. nocētū clamat ad deum.

Expositio. uico.

B Jheu q̄re vnctus est in regem.

dib⁹ vt se teneāt: nō tamē multū cōuenit sed p̄cedēs sen
† sus est melior (ꝛ clausus ꝛ nouissimū in israel). i. etiā oc-
cidā omnes clausos de domo achab ꝛ nouissimos. clausi
vocant illi q erāt tam turpes vel taꝫ defectuosi vt p̄ vere
cūdia nō auderēt exire in publicū sꝫ erant clausi. nouissi
mi vocant hoies minime extimatiōis q ad nihil vident
vtiles. q. d. nō solū occident de domo achab viri fortes
q regnare poterāt sꝫ ēt miseri q nullius valoris erāt ita
vt nullus remaneat de stirpe achab in israel. hr̄a caldaica
dicit clausum ꝛ nouissimū eē filiū ꝛ nepotē. s. q oēs filij ꝛ
nepotes achab occiderent (ꝛ dabo domū achab sicut do
† mū Hieroboā filij Nabath). i. faciā q dom⁹ achab. i. co
gnatio sua siue p̄genies sit sicut dom⁹ hieroboā filij na-
bath iste fuit p̄m⁹ rex ī israel scā diuisiōe regni: p̄cedēti li.
c. xij. ꝛ fuit valde mal⁹: q ipe introduxit idolatriā ī israel
ꝛ de⁹ ꝓminat⁹ ē ei destructionē dom⁹ sue. e. li. c. xiij. ꝛ po-
stea illā intulit p baasa q fact⁹ ē rex israel ꝛ occidit nadab
† filiū hieroboā ꝛ oēs de p̄genie ei⁹ eo. li. c. xv. (ꝛ sicut do
mū baasa filij ahya) ēt dom⁹ ist⁹ destructa est: nā de⁹ fece
rat istū regē ad hō q deleret domū hieroboā ꝛ deleuit il-
laꝫ postea tū fuit mal⁹ ipe ꝛ fili⁹ su⁹ bela ꝛ surrexit zamrri
p̄ bela ꝛ occidit eū: p̄cedēti li. c. xvi. ꝛ tūc destructa ē tota
dom⁹ baasa oēs mingētes ad parietē ꝛ amici ꝛ ꝓpinqui
† eius: vt p̄ ibidē (iezabel quoq; comedēt canes in agro
iezrael) ista iezabel erat vxor achab ꝛ postea comederūt
eā canes q: deiecta fuit de turre ꝛ canes comederūt illā
ꝛ nō reliquerūt de ea nisi pedes ꝛ caluariā ꝛ extremita-
† tes manuū. ī. ī hr̄a (nec erit q sepeliat eā) nō defuerūt se-
peliētes sꝫ defuit cadauer sepeliēdū: nā mox vt iezabel
de turre deiecta est ꝛ pyt null⁹ curauit eā sepelire ꝛ inte
rim venerūt canes ꝛ cōederūt eā. Deinde cū iheu come
disset ꝛ bibisset recordat⁹ ē iezabel ꝛ dix̄: ite videte male-
dictā illā ꝛ sepelite eā q: filia regis ē: ꝛ q̄n uerūt nō iue
† nerūt cadauer q: comestū erat a canib⁹ iō null⁹ sepeliuit
† eā: vt p̄. ī. (aput q; ostiū ꝛ fugit) illico vt locut⁹ ē ad ihеu
aperuit ostiū domus ꝛ fugit sicut iusserat ei Heliseus.
C Nūo dī hic q destruenda erat domus achab ad vin
dicandū sanguinē ꝓphetaꝝ cum non fuissent illi occisi p
Achab sed per iezabel. Qō. xi.

Qꝫ. II. A

Queretur qūo dī hic q̄ pcutienda erat do
mus achab ad vlciscēdū sanguinē ꝓphetaꝝ: q: ꝓphe nō erāt occisi p achab sꝫ p iezabel
ꝛ si dom⁹ achab peryt pp sanguinē ꝓphaꝝ qūo dī requi
ri sanguis iste de manu iezabel. C Rndēdū q sanguis
Rño. ꝓphaꝝ ꝛ suoꝝ dei req̄sit⁹ ē de mānu iezabel ꝛ de tota do
mo achab q: pctīn istō ptinebat ad oēs: q: tū ipa iezabel
fuit origo toti⁹ mali de mānu ei⁹ pncipal'r sanguis iste req
situs est. Ideo q̄ sciēdū q ꝓphe ꝛ serui dñi occisi sunt pp
cultū baal: q: nolebāt colere eū sꝫ poti⁹ resistebāt colen-
tib⁹ ꝛ maledicebāt eis. ꝛ q: iezabel zelabat nimis cultū
baal q: erat de⁹ tirioꝝ ꝛ sidonioꝝ de quoꝝ terra ipa erat
oriūda iquirebat oēs ꝓphas dñi ꝛ occidebat illos ꝛ q̄t-
quot alios hre poterat q nolēt colere baal: vñ ipsa dice-
bat occidere ꝓphas ꝛ nō achab ꝛ a facie ei⁹ abscōdit ab-
dias cētū ꝓphas in duab⁹ spelūcis ꝛ nō a facie achab: p̄-
cedēti li. c. xviij. ipsa quoq; cominata ē helie q occideret
eū q: occiderat ꝓphas baal e. li. c. xix. achab tū sciebat
ista ꝛ videbat ꝛ q̄sq̄ ipe nō iuberet ea fieri tū permitte
bat ea facē vxori sue iezabel. ꝛ q: poterat ꝓhibere ꝛ nō
ꝓhibebat videbat ipe agē: potissime q: ad offiū suū pti
neb at corrigere vitia ꝛ ꝓhibere ola mala in regno. ipse
ergo dicebat occidere oēs illos quos iezabel occidebat
sic p̄ p̄cedēti li. c. xxi. ō morte naboth: nā nō iussit achab
occidi naboth sꝫ iezabel: q: accepit annulū regis ꝛ signa
uit lr̄as misitq; eas ex noie regis ad viros iezrael vt oc
ciderēt naboth: ꝛ tū helias dix̄ ibi ad achab occidisti īsu
p ꝛ possedisti. ita ꝑ de q̄libet alio occiso p iezabel diceret
q occidebat eū achab. debuerūt ꝑ oēs puniri. s. taꝫ iezā-
bel q̄ꝫ dom⁹ achab. potissime q: occidēdo viros de domo
Qō ī2. achab occidebāt viri de domo iezabel: q: eadē erat do-
A mus iezabel ꝛ achab cū achab eēt maritus Jezabel.
Jezabel q̄- C Aueret vlteri⁹ q̄re iezabel fuit h̄ plus punita q̄ꝫ oēs ō
domo achab. C Ideo quo sciēdū q iezabel punita fuit ur-

duob⁹ plus q̄ꝫ oēs de domo achab. s. q: ceteri de domo achab solū puniebāt i q̄stū occidebāt: ipa āt iezabel nō solū occisa est deiciēdo ipsaꝫ de turri sꝫ ēt a canib⁹ deuo rata est ꝛ ptes ei⁹ residue. s. caluaria pedes ꝛ man⁹ nō ha buerūt sepulturā ꝛ ob h̄ de domo achab solū dictū est q destruerēt: de ipsa āt iezabel insup dictū est canes come dēt iezabel in agro iezrael ꝛ nō est q sepeliat eā. Rō hu ius pene maioris fuit q: iezabel peccauerat plus q̄ꝫ oēs de domo achab nā achab peccabat p̄mittēdo iezabel ve ro peccabat faciēdo: nā ipsa fuit q̄ occidit ꝓphetas dñi achab ꝛo nō iubebat illos occidi sꝫ p̄mittebat h̄ ipsi iezā bel ne ꝓtristaret eā sic innuit p̄cedēti li. c. xviij. ēt in ma-
lis q̄ faciebat achab iezabel erat instigatrix: nā ipsa impu lit eū ad collēdū ydola potissime ad collēdū baal sic p̄ꝫ p̄cedēti li. c xxi. s. ꝓcitauit eū iezabel vxor sua ꝛ abhomi nabilis effect⁹ est: ipsa quoq; iezabel iussit occidi naboth quē als nō occidisset achab imo increpuit ip̄m achab q: non occidebat naboth negātē sibi vineā quā postulabat dicēs eū pue auctis eē vt p̄ ibidē debuit igit aliq̄ pena maior infligi iezabel q̄ꝫ alicui de domo achab. Hoc aūt significauit ihеu q̄n locut⁹ est ad regē ioā dicens adhuc fornicatiōes iezabel mr̄is tue ꝛ veneficia multa vigēt. ī. in hr̄a. Et nō solū occisa est iezabel ꝛ comesta a canib⁹ sꝫ ēt fuit h̄ in agro iezrael ꝛ istud fuit q: ipsa peccauerat ibi faciēdo q occideret ibi naboth ꝛ illud fuit vnū de grauī bus peccatis ei⁹. vñ occiso naboth dixit helias canes co medēt iezabel in agro iezrael precedenti li. c. xxi.

† C Jhеu āt.) h̄ ponit. scōs huī⁹ ptis. s. ihеu vncti ꝓfirma † B
tio q: ppls ꝛ exercit⁹ tot⁹ q erat in ramoth galaad appro Jhеu vncti
bauit vnctionē factā ꝛ obediuit ihеu tāq̄ regi ꝛ dī (ihеu ꝓfirmatio.
āt egressus est ad suos dñi sui .s. postq̄ vnxit eū ꝑphā
in secreto ꝛ recessit egressus ē ihеu de cubiculo ad suos
dñi sui. i. ad totū exercitū q: oēs illi vocabāt sui ioā re-
gis israel q erat dñs ihеu (q dixerūt ei recte ne sunt ola) †
viderūt. n. ꝑphām fugere postq̄ locut⁹ est ad ihеu iō pu
tauerūt q aliq̄d malū acciderat ꝛ ob h̄ q̄siuerunt an ola
recte se hr̄ent. i. an bñ se hr̄et stat⁹ eius (quid venit insa- †
nus iste ad te). i. qd venit ad nunciādū tibi iste stultus q
introiuit vocauerunt enim ꝓphetā stultum.
C Quare viri q erāt cū ihеu vocauerunt insanum pro-
phetam qui vnxerat eū ꝛ an apud antiquos iudeos ꝑ-
phete vocarentur insani. Qō. xij.

Qō. I3. A

Queretur q̄re vocauerūt ꝑphām istū insa-
num. C Rndent hebrei q ꝑphe Rñsio he-
vocabant insani q: faciebāt opa insanoꝝ. s. q: exuebāt se brео.
vestib⁹ suis: dicūt. n. q q̄n spūs ꝑphe incidebat sup ali-
quē ꝑphetā mox nesciebat de se ipso ꝛ exuebat se vesti-
bus suis ꝛ faciebat alia q̄ faciūt insani ꝑbāt hoc p Saulē
q: ꝑphetauit coram samuele ꝛ fuit nudus tota die ꝛ nocte Cōfutatio.
s. s. li. c. xix. C Sed dōm q istud nō stat: q: nō est vex q
ꝑphete q̄n accipiebāt spūm ꝑphеticū priuarent vsu rō- Duma rō.
nis ꝛ exuerent se vestibus. nā istud est olo irrōnabile q
spūs ꝑphеticus ꝑm se nō repugnat vsui rōnis cū potius
sit q̄dā pfectio eius q: illustrat homo ad intelligēdū ea q̄
a⁹ nullo mō intelligeret: nisi forte dicat de spū ꝑphеti-
co causante extasim nā ēt tūc nō caret ꝑphа vsu rōnis
ita q agat ꝯ rōnē sꝫ solū deficiūt in eo act⁹ animales ex-
teriores ꝛ q̄si oēs nāles eo q aia totalr̄ ꝓuersa est ad in-
telligendū supрema intelligibilia q̄ ei repрesentant ꝛ tñ
tūc ꝑphе nō agūt aliq̄d inhonestū sicut est exuere se ve-
stib⁹ sꝫ solū cadūt in terrā q: corpus destituit virtute aie
velut si mortuū esset. nō q̄ priuarent ꝑphе vsu rōnis in
ꝑphetādo nisi illud forte det eis ī penā: nō ē tñ dōm q
viris bonis q erāt ꝑphete de⁹ aliq̄d in penā poneret iō
nō patiebant hoc. C Jtē nō est verisimile q talia paterē Scōa rō.
tur ꝑphete: nā tūc eēnt ꝑphе ꝓptibiles nimis pp insa
nias quas facerent ꝛ istud erat omnino irrationabile q
deus donū suū magnū. s. spūm ꝑphеticū sic vilificaret
nā ipse dabat spūm prophеticū in magnum donū ideo
potius vellet honorare hoies p illud ꝛ exaltare ipsum
donū q̄ꝫ deprimere equiparando illud insanie. C Ad āt Obiectio.
obijcit de saule q ꝑphetauit ꝛ exuit se vestibus suis nō
est ad ꝓpositū: quia Sauli nō fuit data ibi prophetia vt Rñsio.

donum

donum sed vt pena: qz ipse increpabat suos nuncios qui
iuerant ad capiendū Dauid z nō ceperāt sz ꝓphetabāt:
iō ipse putās se ꝑualiturū ꝓtra deū z q nullo mō ꝓphe
tare: iuit ad locū in quo erat Dauid cū Samuele z deus
coegit eū ꝓphetare: z qz nimis peccauerat volēdo ꝓten
dere ꝓtra deū non solū choactus est ꝓphetare sz etiā fa-
ctum est in penā eius q exueret se vestibus suis. z appa
ret q fuerit hoc in penā: nā nūcij sui quos misit ad tenē-
dum Dauid choacti sunt ꝓphetare: z tñ de ipsis non dr
q exuerunt se. z hoc est qz ipsi nō tm peccauerunt sicut
Saul. Alij igit ꝓphe qbus ꝓphetia nō dabat in penaz
sed in donū non exuerēt se vestibus suis z sic nō vocarēt
Rño. Nic. insani. ¶Aliter rñdet Nicolaus z qdā de nr̄is. s. q pro-
phete vocabant insani qz ipsi ꝓpter ꝑfectionē vite z spi-
ritū ꝓpheticū contēnebant oēs diuicias z delectationes
seculi z ista erant bona q̄ oēs alij hoies prosequebant: iō
Cōfutatio. ceteri vocabāt eos insanos tanq̄z male iudicātes de re-
bus. ¶Sed istud nō ꝙuenit: qz ꝓphete habebant in ma
gno honore tam a iudeis q̄z a gentilibus: ergo non repu
tabant insani. ℟Patet de iudeis qz reges iudeoruz voca
bāt eos pr̄es sicut ꝑz j. xiij. qñ Joas rex israel iuit ad vi
sitandū Heliseū egrotantē z dixit pater mi pr̄ mi currus
israel z auriga eius: de gentilibus q honorarent eos ꝑz:
qz Naamā princeps milicie regis syrie venit ad heliseū
z vocauit se seruū eius atqz obtulit ei munera. s. v. rex
quoqz syrie potentissimus Benadab vocauit se filiū he-
liseī z misit ei q̄draginta onera camelox de oībus bonis
damasci ꝑcedēti. c. ita de oībus alijs prophetis: nā quā-
Rño auctoris. q̄z non honorarent tm sicut Heliseus: qz Heliseus erat
pater oium ipsox z princeps: tñ honorabant multū ideo
non vocabant insani. ¶Sed dōm est q vocatus est iste
ꝓpheta insanus nō inquātū ꝓpha sz qz nō cognitus est
eē ꝓpheta. nā viderūt oēs de exercitu introeuntē ipsum
accintū lumbis sicut veniebat de itinere festinās z illico
vt locutus est ad iheu aperuit ipe bostiū z fugit: cū ergo
viderēt eū faciētē opera leuitatis vocauerunt eū insanū
putātes q aliqs iuuenis insanus esset quē misisset Joza
† rex ad ipm iheu principē exercitus: aks nō vocassent eū
insanū (qui ait eis nostris hoiez z quid locutus sit) que-
rebant omnes astantes scire quid ille dixisset ad iheu et
ipse dixit vos nostis hoiem. ℟Potest introduci dupliciter
ista lra: vno modo q iheu vellet occultare qō dictū fue-
rat ei: ideo diceret nostis hoiem z quid locutus sit. i. vos
vocatis istum insanū z bene dicitis z in hoc video q co-
gnoscitis eū: ideo cū sciatis ꝓditionē eius q stultus sit:
scitis q nō loquereť nisi stulta: qz fatuus fatua loquiť: cū
ex abundātia cordis os loquať luce. vj. si ergo in corde
multa stultitia est opz q loquať hō stulta. q. d. nō opz er-
go q vobis dicā qd dixerit: qz manifestū est q non dice-
ret nisi stulta. ¶Aliter pōt introduci q iheu vellet au-
ctorizare vnctionē suā p̄supponēs q̄si ab illis cognitā eē
vt aufferret eis locū dubitādi: z ait: nostis hoiem z quid
locutus sit. i. vos scitis q iste est vnus de ꝓphis: iō mani
festū est q non veniret nisi ad dōm aliqd ex pte dei. s. ad
† vngendū ei in regē (at illi rñderunt falsum est). i. nec co
gnoscimus hoiem nec qd dixerit (sed magis narra no-
† bis). i. narra tu nobis quid dixerit (q ait hec z hec locu-
† tus est mihi) narrauit iheu ea q̄ fecerat ei et dixerat ille
† ꝓpheta z dixit p singula z intelligunť p hec z hec (z ait
hec dicit dñs deus vnxi te regē sup israel.) istud expri-
miť hic qz istud est pp qō factus est rex z alij de exercitu
honorauerūt eum tanq̄z regē (festinauerūt itaqz z vnus-
quisqz tollens palliū suum posuerunt sub pedibus eius)
s. qz sciuerunt eū vnctum in regē a dño voluerunt hono
rare ipsum tanq̄z regē z ad hoc posuerunt sub pedibus
eius vestes suas. iste erat modus magni honoris. s. q ali
quis exueret se vestibus suis z poneret eas sub pedibus
alterius ad ambulandū vel ad sedendū: nō cū vellēt hic
israelite honorare regē suū nesciuerunt aliud qō agerēt
nisi q ponerent vestes suas sub pedibus eius. Sic enim
discipuli volentes honorare Christū posuerunt vestimē
ta sua super asinam z pullum z de super eum sedere fe-
cerunt. Judei quoqz volentes ipsum nimis honorare in
die ramis palmarum proiecerunt ramos in via z vesti-
mēta sua sternebant in plano vt christus equitans super
asinam transiret sup illa ℳatth. xxj. z Luc. xix. ita ergo
isti fecerunt regi suo: z cōuenienter iste honor datus est
regi: nā ēt christo tanq̄z regi datus est honor q sterneren
tur vestimenta in via sup quē trāsiret: vt p̄z allegatis ca
pitulis: nam ibi dicit q hoc factum est vt adimpleret qō
dictū est p prophetam dicentez dicite filie sion ecce rex
tuus venit tibi mansuetus sedens sup asinā z pullū fi-
lium subiugalis (in similitudinem tribunalis). i. posue-
† runt vestimēta sup posita ita vt efficeret cumulus altus
† sicut tribunal z sup illud sedit iheu (z cecinerunt tuba
† atqz dixerunt regnauit iheu) istud fuit ad obseruandu3
cerimonias coronationis regalis. (Cōiurauit ergo iheu
filius Josaphat filij namsi contra ioram). s. postq̄z factus
est rex coniurauit cū toto populo ꝓtra ioraz qui tūc erat
rex israel. coniurare enim ꝑm significationē vocis est si-
mul iurare z est qñ multi simul iurant q oēs erunt con-
cordes ad faciendū aliquā rem: ita nunc iurauerunt oēs
de exercitu cū ipso ioram q nullus discordaret qn vna-
nimiter pugnarent contra ioram ad occidendū ipsum z
delendum totam progeniem achab.

¶Quare israelite cecinerunt bucina accipiendo iheu
in regem: z an obseruauerunt septez cerimonias corona
tionis regalis. Nō. xiij.

Queretur ad qd cecinerūt bucina israelite accipiēdo iheu in regē z an ob-
seruauerūt cerimonias coronatiōis regalis. ¶Rñdēdū
q clangor bucine fuit in signū letitie ꝑ rege nouiter as-
sumpto. ℟Pro quo sciēdū q in coronatiōe regum ꝑm he-
breos seruabant multe cerimonie. ℟Prima erat q educe
ret rex extra vrbē apud aliquā aquā vel arborem z ibi
vngebať fundendo oleū sup caput eius. ℟Hoc patet in co
ronatione Abimelech quē sichimite vnxerunt in regē: z
hoc fuit iuxta quercuz siehen iud. ix. z illa quercus erat
extra vrbem vt ibi declaratum est. Sic etiā p̄z de ado-
nia qui vnctus est in regem extra ℍierusalē iuxta lapi-
dem Zoroeleth q est ꝓpinquus fonti Rogel ꝑcedēti li.
c. j. Sic etiā Solomon qui eadē die vnctus est fuit du-
ctus ad vngēdū extra vrbē ad fontē Gion eo. c. Si aūt
aliqñ reges nō vngebant extra vrbē apud aq̄s vel arbo
res: istud erat qz vnctio sua debebat esse secreta vel erat
piculosa si publice fieret. De primo p̄z in vnctione sau-
lis quem samuel occulte vnxit eum ambo soli essent. s. Jn. q. ix.
j. lib. c. x. Sic etiā fuit hic de iheu quia debebat occulte
vngi propter causas assignatas supra. Nō aūt propter
periculum non fieret extra vrbem patet de p̄ia vnctio-
ne Dauid: quia vnctus est ꝑ Samuelē occulte in domo
patris sui in Bethleem supra. j. li. c. xvj. sic etiam fuit de
vnctione Joas regis iuda: qz ꝓp timorē athalie regine
q̄ tūc regnabat nō fuit vnctus extra ciuitatē sz in tēplo
ne aliqs de pte athalie impediret vnctionez eius. j. xj. c.
nunc vero quāq̄z voluissent israelite obseruare istam ce
rimoniā non poterant: qz iam prophetа vnxerat iheu in
secreto. ¶Secunda cerimonia erat in ipsa fusione olei Scda ceri
sup caput regis: z istud fiebat ꝑ sacerdotes cū ista vnctio monia.
sit ministratio sacra z ministrationes sacre non cōpetant
ꝓphetis sed sacerdotibus: quia ꝓphete solū ꝓpetit reue
lare z non ministrare. sic. n. p̄z de vnctione Joas regis iu
de q̄ facta est ꝑ Joiada summū sacerdotē. j. xi. z. ij. para B
lipo. xxiij. sic etiā fuit de vnctione Salomonis que facta
est ꝑ sadoch summū sacerdotē: vt p̄z ꝑcedēti li. c. i°. z ibi
declaratū est ꝑ ꝓphetas aūt nunq̄z fiebat vnctio regum
nisi qñ dubiū erat quis erat vngendus in regem: qz tūc
non reuelabať nisi ꝓphetis z ipsi occulte vngebāt illos
quos deus iubebat vngi. sic fuit de samuele qui vnxit
Saulē supra. i° li. c. x. vnxit etiam Dauid eo. lib. c. xvi. z
de nullo istox sciebatur q vngendus esset: ideo non po-
terant vngi nisi ꝑ ꝓphetā. Sic ēt fuit de iheu: qz ille nō
erat de genere regio vt deberet nunc vngi nec erat ali-
quis rex mortuus cui succederet: ideo non potuit vngi
nisi per prophetā. ¶Tertia cerimonia erat q postq̄z rex Tertia.
vngeretur populus clamaret z diceret viuat rex. sic sa-

Quare di-
scipuli ster
nebāt vesti
mēta sua in
via.

Nō. 14.
A
Rño.

Cerimōie
q̄ seruabāt
i coronatio
ne regum
erant. vij.
℟Prima.

ctum est in vnctione Salomonis p̄cedēti li. c. j. sic ēt fuit in vnctiōe Saulis. s̄. j. li. c. x. ⁊ in vnctiōe Joas regis iu de. j. xj. ⁊. ij. palip. xxiij. ista cerimonia seruata est hic: nā totus populus clamauit ⁊ tubis cecinerunt dicentes regnauit ibeu: sz idem est dici regnauit ibeu vel viuat rex ibeu. Sic enim fuit in vnctione absalonis: nā clangebat in bucina ⁊ dicebat regnauit Absalon supra. ij. lib. c. xv.

Quarta cerimonia. ¶Quarta cerimonia erat q̄ rex poneretur in trono regni sic patet de salomone: nam postq̄z vnctus est extra vrbem ductus est intra vrbem ⁊ sedit in solio regni vidente Dauid precedenti li. c. j. sic etiam fuit de Joas rege iude: nam positus est super tribunal regni in templo

Quinta. j. xi. ⁊. ij. paralipo. xxiij. ¶Quinta cerimonia erat q̄ poneret liber legis in manu regis ⁊ traderetur sibi ex tūc vt in illo legeret ⁊ sciret deum colere ⁊ non offenderet

¶ proximos: vt patet deu. xvij. sic enim fuit in coronatione Joas regis iude quia posuerunt legē in manu eius. s. dederuntq̄z in manu eius tenendā legē ⁊ constituerunt

Sexta. eum regem. j. xi. ⁊. ij. paralipo. xxiij. ¶Sexta cerimonia erat q̄ poneretur diadema sup caput regis: qz diadema est insigniū regni: ⁊ sic fuit in vnctione Joas: vt p̄z allegatis capitulis: nā pōtifex posuit diadema in capite eius iste tres cerimonie vltime non olo fuerūt seruate in vnctione ibeu: nam non fuit tribunal regni in quo poneret sed loco eius fecerunt de vestibus suis tribunal ⁊ desuper sedit ibeu: vt p̄z in lr̄a. de lege aūt tenenda in manibus ⁊ diademate in capite ponendo non fuit seruata cerimonia qz non erat ibi lex nec sacerdotes qui ponerent eam in manu regis nec etiam fuit diadema regni q̄ imponeret capiti Jbeu. ¶Septima cerimonia erat q̄ rex

Septia cerimonia. faceret pactū cum populo de modo se habendi cum illo ⁊ ista fuit in vnctione saulis supra. i°. lib. c. x. s. locutus est samuel ad populū legem regni ⁊ scripsit in libro ⁊ reposuit coꝝ dño: sic etiam fuit in vnctione Joas regis iude quia factū est pactū inter eum ⁊ deum ⁊ inter eū ⁊ populum. j. xi. ⁊. ij. paralipo. xxiij. ista aūt cerimonia fuit nunc obseruata in ibeu: qz coniurauit ipse cū populo ꝓtra Joram ⁊ ista coniuratio erat quoddā pactū regni ad seruādum sibi inuicem fidem contra hostes.

¶An populus peccauerit accipiendo nunc ibeu in regē cum haberent regem viuentem. Qō. xv.

Qō. Is. A **Queretur** vlterius an peccauit populus accipiēdo nunc ibeu in regē cū haberent regē viuentē. s. Joza. ¶Aliqs dicet q̄ non qz p̄pheta vnxerat ibeu in regē ⁊ ipsi tenebant stare vnctiōi dei potiusq̄z alteri: cū in ptāte ei⁹ sit reges ponere ⁊ deponere. ¶Rñdendū q̄ non obligabantur israelite nunc accipe ibeu in regē. ℙrimo qz nō cōstabat eū vnctū esse p̄ propheta: qz dato q̄ introiuisset ille iuuenis ad loquēdum cū ibeu nesciebat quid egisset: qz loquebant ambo in cubiculo secreto. Scō quia dato q̄ constaret q̄ ille iuuenis vnxerat ibeu ⁊ dixerat ei ista nō cōstabat an ille esset p̄pheta ⁊ sic nō oportebat ei credi. Tertio qz dato q̄ sciret eē p̄pheta nesciebat an nūc missus eēt a deo ad faciēdū istud: qz dato q̄ alīs ꝓsueuisset p̄pheta re poterat nūc mentiri iō nō peccassent nō suscipiēdo ibeu in regē poterāt tū credere q̄ vere ibeu vnctus eēt mādato

Dubitatio dei ⁊ tunc obligarent suscipere eū in regē. ¶Sed tunc stat difficultas: qz cū suscipere alter in regē p̄ter eū qui regnabat esset p̄iudiciū maximū regnantis ⁊ facere magnum scisma in populo: videbat esse pctm q̄ ísti crederēt ibeu eē vnctū a deo quousq̄z legitime ꝓstaret. ¶Re

Rñsio. spondēdū q̄ si eēt p̄batio dubia an ibeu vnctus fuisset a deo ⁊ vellent credere israelite eū eē vnctū ⁊ reciperent in regē peccarēt qz agerēt in p̄iudiciū regis ioza. dicēdū tū q̄ nullo mō dubitauerūt ibeu esse vnctum in regē: qz

Judeis fuit certum qō Jbeu erat vnct⁹ in regem. quāq̄z a principio non ꝓstaret ad qd veniebat iste iuuenis ad ibeu tū postq̄z ille recessit fugiens ⁊ narrauit ibeu quid fecisset fuit olo verisimile q̄ vnxisset ibeu. ¶Item

ℙruma rō. boc psuadebat: qz helias p̄dixerat destructionē domus achab ⁊ dixit q̄ in tpe filij achab deus inferret mala ita

Scōa rō. q̄ non maneret in domo achab mingens ad parietē prece denti li. c. xxi. ioza tū erat filius achab. iō ꝓstabat q̄ in tē poze eius implendū erat hoc: ⁊ sic illico vt ibeu dixit q̄ vnctus erat in regē crediderūt ei oēs israelite. ¶Jtē ad hoc fuit quedā mutatio dei vehemens facta in cordibus israelitaꝝ: qz ipse volebat q̄ ibeu insurgeret ꝓtra ioram ⁊ hēret fauorē ad hoc: iō incitauit oēs israelitas vt crederent q̄ ibeu a deo vnctus erat ⁊ sic nō peccauerūt israelite credēdo ibeu vnctū esse in regē in p̄iudiciū ioram: qz erat q̄si vehementissima p̄batio in ꝓspectu eoꝝ.

¶Quereť vlterius de ꝓiuratione q̄ hic dī an peccauit ibeu ꝓiurando cū populo ꝓtra ioza ⁊ an populus peccauerit in hac ꝓiuratione. ¶Aliqs dicet q̄ sic: qz ioza erat rex israel ⁊ dñs olim istoꝝ: ꝓiuratio tū facta cōtra dīm damnabilis est: qz est ꝓtra ius nature ideo peccauerūt.

¶Rñdendū q̄ ꝓiuratio ⁊ ꝓspiratio p̄m se non significāt aliqd malū sed solū ex fine ad quē fiunt. nā cōiuratio est multorum iuratio facta scilicet quando multi iurant se inuicem adiuuare in aliquo. conspiratio est multoꝝ concordia. s. qz spiritus multoruz idem sentiunt. p̄ñt tamen esse ista ad malū ⁊ ad bonū: nā si aliqui inter se iuramēto interposito de adiuuando ꝓueniant de faciendo aliqō bonū erit bona ꝓiuratio vel ꝓspiratio. si aūt cōueniāt de faciendo aliqō malū erit mala coniuratio: iura tū humana accipiunt ꝓiurationē ⁊ conspirationem semp in mala significatione. hic aūt dicendū q̄ fuit coniuratio contra Jozā: quia ibeu ⁊ populus inter se iurauerunt de se mutuo adiuuando ꝓtra Joram ad delendū ipsum ⁊ totā domū eius. Dicendū tū q̄ non peccauit ibeu nec populus in hoc: quia ista ꝓiuratio non fuit facta ad malū sed ad bonū ideo potius merebant. de ibeu p̄z qz deus iusserat ei p propheta q̄ deleret totam domū achab: ideo tenebat quātum in se erat delere illā ⁊ tū ipse solus nō poterat delere illā nisi hēret fauores magnos: iō tenebatur procurare istos fauores magnos quantū posset: sed hoc non poterat esse nisi p ꝓiurationē quā faceret cū populo: ergo nō erat pctū ei. de populo p̄z q̄ non peccaret cōiurādo ꝓtra Jozā: qz ipsi receperant ibeu in regē tanq̄z a deo vnctū. sz p rege suo licebat eis pugnare cōtra alios hoies: ergo poterant licite ꝓuenire cū ibeu q̄ adiuuarēt eum ꝓtra quēcūq̄z hoiem ideo vel populus peccaret accipiendo ibeu in regē vel non peccabat cōiurando ꝓtra Jozā: nam si licite accipiebant ibeu in regē desinebat ioram esse rex ⁊ ꝓsequenter non tenebant ei iam tāq̄z domino: sed poterant agere contra ipsum ex p̄cepto regis sui noui tanq̄z ꝓtra hostē: ⁊ tū non peccauerunt accipiendo ibeu in regem: vt declaratū est p̄cedēti. q. ideo non peccauerūt ꝓiurādo ꝓtra ipsum. ⁊ dicendum q̄ non accipitur hic ꝓiuratio p̄prie: qz illa sonat in malum. s. quando aliqui cōcordant inter se de nocendo alicui iniuste: ⁊ hic non nocebāt iniuste sed iustissime. ¶Ad rōnē in contrariū dicendū q̄ ꝓiurare ꝓtra dīm est ꝓtra ius naturale: ⁊ tū israelite ꝓiurantes hic ꝓtra Joza nō ꝓiurabāt cōtra dīm nec ꝓtra regē cum deus absoluisset eos ab illa obligatione qua tenebant Joza p̄iudicio eius iure regni ⁊ instituendo in regē ipsum ibeu: ideo ꝓueniendo aliqd agere ꝓtra Joram nō ꝓiurabāt sed potius cōiurarent si ꝓuenirent inter se de non obediēdo regi ibeu in eis que mandaret ꝓtra ioram ⁊ progeniē suam: (porro ioza obsederat ramoth galaad ipse ⁊ ois israel) scz Joza pugnabat ad habendū ciuitatē illā q̄ tenebat a siris ⁊ erat de terra israel ⁊ ipse Joram tenebat iam interiorē ptē ciuitatis: sz non tenebat fortalicium ideo obsidebat illud: vt supradictum est (ꝓtra Azael regem sirie). s. ista obsessio erat ꝓtra Azael: qz cū esset Azael rex sirie tenebat vrbē ramoth galaad q̄ multo tpe possessa fuerat a siris: ⁊ nūc Joram rex israel videns Azael eē nouiter regē sirie putauit q̄ facilius posset extorquere vrbē de manu eius q̄z de manu Benadab p̄decessoris sui q̄ erat in regno potētissimus: iō pugnauit nūc ꝓtra Azaelē: (⁊ reuersus fuerat vt curaret in iezrael pp vulnera). s. ioza in bello erat ꝓtra siros in ramoth galaad ⁊ pcussus est ibi a siris ideo recessit de bello in Jezrael vrbē suā vt curaretur ibi ⁊ reliquit totum exercitum in bello: (qz pcusserant eū siri p̄eliante contra Azael regem sirie) pcussus fuerat ⁊ nō poterat

Tertia rō.

Qō. 16. A Jbeu ⁊ populꝰ ꝓiurando ꝓtra ioram an peccauerint. Obijcitur.

Rño. B Cōspiratio quid et an semp sit mala.

Cōiuratio ⁊ ꝓspiratio quid.

Ad obiectionem in p̄incipio. C

† † † † †

poterat curari conuenienter in ramoth galaad ideo redyt in Jezrael.ponitur aūt istud hic propter duo.Primo ad significandū quomodo potuerūt fieri p̄cedētia.s. q ibeu vngeretur in regē ꝛ populus totus ꝓuraret cuꝫ eo ꝓtra ioꝛā: ꝛ dicit q potuit fieri propter absentiam regis:qꝛ recesserat de bello rex ꝛ venerat in iezrael vt curaret:ꝛ interim manebat totus exercitus in bello ꝛ ibeu tāq̄ princeps exercitus ꝛ sic poterat fieri ꝓuratio.Scō ponit ad reddendū cām subsequētiū:nam dixit ibeu si placet vobis nemo egrediat profugus de ciuitate ne vadat ꝛ nunciet in iezrael:hoc autem fuit quia rex erat in iezrael cū iam recessisset de bello ꝛ poterat aliquis ire illuc ad nunciādū sibi(dixitq̄ ibeu si placet vobis nemo egrediatur profugus de ciuitate)timuit ibeu q quāq̄ totus exercitus fecisset ꝓurationē cū eo ꝓtra ioꝛā q aliqui essent qui diligerēt ioꝛā ꝛ illi irēt vel mitterēt subito ad nūciandum in iezrael vbi erat rex ioram q ibeu vnctus erat in regē ꝛ fecerat coniurationeꝫ contra ipsum istud aūt poterat esse nimis nociuū ibeu:quia sic ioram pararet se ad resistendū ibeu ꝛ mitteret pro auxiliatoribus ad terrā iuda cum etiā rex iuda esset simul cum eo in iezrael ꝛ sic non posset exequi ibeu qō intendebat: ió voluit q nemo egrederet de vrbe ne posset ire ad nunciandum in iezrael:sed ipse illico iret ad iezrael ꝛ nemo ipsum p̄cederet ita vt inueniret regē ioꝛā mopinatum ꝛ nihil tale expectantē.ꝛ ad hoc fecit q nullus egrederetur de vrbe anteq̄ ipse cum toto exercitu disponeret se ad eundum in iezrael.ex hoc patet q ciuitas ramoth galaad tenebatur ab exercitu israelitarū:quia alꝫ nō diceret ibeu nemo egrediat profugus de ciuitate(ne vadat ꝛ nunciet in iezraelem)qꝛ verisimile est q aliqui vellent ire ad nunciandum illuc vt p̄munirent ioram dōm suuꝫ contra ibeu nouiter insurgentem.

†¶Et ascēdit.)hic ponit tertiū huius partis.s.ibeu in regno exercitatio ꝛ istud fuit in delendo domū achab:qꝛ ad hoc constituerat eū deus in regē vt patet supꝛa in littera ꝛ magis.ij.parali.xxij.ꝛ dr̄ (ꝛ ascendit ꝛ profectus est in iezrael)scꝫ ibeu illico cū toto exercitu ascendit de ramoth galaad in iezrael:qꝛ lꝫ duraret bellū inter israelitas ꝛ siros sup ciuitatē illā nō curauit de bello sꝫ reliqt obsidionem vt iret ad occidendum ioram. ¶Queret an recte egerit ibeu dimittendo bellum ꝛ recedendo in iezrael. ¶Aliquis dicet q non:quia poterat ibeu obtinere ciuitatem omnino de manu sirorū cū iam teneret plan eius ꝛ solū pugnabat contra fortalicium vt supꝛa declaratum est:ꝛ tñ recedendo nunc de bello rediret tota ciuitas in potestatē sirorꝫ:ꝛ sic ꝑiret totus labor israelitarum ꝛ expense facte in pugnando. ¶Dicēdū q ibeu recte egit deserēdo bellum ꝛ veniendo in iezrael ꝛ hoc propter tria.)Primum quia magis vrgebat p̄ceptum domini q̄ vtilitas populi:ꝛ tamē p̄ceptū dñi erat de delendo progeniē Achab ideo magis festinare dēbat ibeu ad illud q̄ ad pugnandum contra siros.p̄cipue quia ipse vnctus fuerat nunc in regē:non quidē ad pugnādū contra siros sed ad delendū progeniem Achab:ideo ad istud tanq̄ ad officiū suum festinare debebat. ¶Scōm erat:quia si Joꝛā cognosceret q ibeu insurrexerat contra ipsum ꝛ vnctus fuerat in regē p̄muniret se contra illum ꝛ conuocaret auxilia magna de terra sua ꝛ de regibus propinquis ꝛ impediretur totū opus ibeu ideo debuit festinare anteq̄ ioꝛā hoc posset scire:ꝛ tñ verisimile erat q in breui hoc sciret: ideo debuit dimittere oīa alia negocia quantumcūq̄ grauia ꝛ mox ire in iezrael. ¶Tertium erat quia totus vigoꝛ ibeu erat in hoc q populus concorditer adiuuare eum volebat:si tñ differret istud opus vsq̄ ad aliquantū tp̄s forte animi virorū tepescerent ꝛ nolent insurgere ꝓtra dominum suum antiquum:cum ergo nunc esset seruoꝛ eoꝛuꝫ ad adiuuandū ibeu non debuit istud tp̄s dimittere differēdo ad aliud. ¶Ad rationē in contrarium dicendū q malum erat dimittere bellum.s.damnū quoddā ꝛ tñ maius erat si differret ibeu ire contra ioram:ideo debuit tollerare minus damnum ne maius pateretur(ioꝛā enim egrotabat ibi) scꝫ ioram rex israel egrotabat in iezrael propter vulnera que susceꝑit in bello:vt supꝛadictū est(ꝛ abazias rex iuda descēderat ad visitandum ioꝛā)iste abazias iuerat cū ioram in bellum ꝛ quando redyt ioram vulneratus etiā abazias redyt:ꝛ nunc descenderat de terra sua.s.de regno iude in iezrael ad visitandum regē ioram egrotantem quia erat cognatus eius:nā mr̄ abazie.s.athalia erat soꝛoꝛ ioram regis israel.

¶Aūo Ochozias rex iuda vocabat tribus nominibus scꝫ ochozias abazias ꝛ ioachaz. nō.xvij.

nō.18.A

Queretur quomodo dicitur hic q descendit abazias rex iude ad vidēdū ioram:quia nūc non regnabat abazias sed ochozias filius ioram regis iude p̄cedēti.c. ¶Aliquis dicet q abazias ꝛ Ochozias fuerunt duo reges iude diuersis tēporibus. ¶Sed dicēdū q non stat:opꝫ enim poni q idem homo eēt:quia p̄cedēti.c.dicitur q Ochozias rex iude descēdit ad videndum ioram regē israel in iezrael:ꝛ hic dicitur q abazias rex iude descendit ad vidēdū ioā:ergo idē erat abazias ꝛ ochozias. ¶Jtē p̄cedēti.c.dicitur q Ochozias regnauit in iuda anno duodecimo ioā regis israel:ꝛ tñ iste fuit vltimus annus ioram cum soluꝫ regnauerit duodecim annis.s.ij.ꝛ nunc dr̄ q ochozias rex iude erat in iezrael cū ioā rege israel:ergo opꝫ q in eodē anno eēnt duo reges in iuda quoꝛum vnus vocaretur ochozias ꝛ alius abazias. ¶Jtem non stat quia post mortē ioram regis iude regnauit ochozias filius eiꝰ vno anno p̄cedenti.c.ꝛ post mortē illius non regnauit aliqs nisi athalia mater sua p.vj.annis.j.xj.ergo abazias erat idē cum ochozia. ¶Jtē patet quia hic dicit q abazias venit ad visitandū ioram regē israel ꝛ occisus est a ibeu ꝛ tñ.j.xj.ꝛ.ij.paralip.xxij.dicit q Ochozias occisus est a ibeu cū ioram rege israel idē ergo est. ¶Pro quo sciēdum q iste habuit tria nomina.s.abazias ꝛ ochozias et Joachas.q aūt abazias ꝛ ochozias sint idē satis appꝛet ex dictis ꝛ ponuntur ista nomina.ḡ.p̄cedēti.c.ꝛ hic ꝛ.ij.paralipo.xxj.dicit q arabes ꝛ philistini occiderūt omnes filios Joram regis iude ꝛ non relictus est ei nisi ioathas qui minimus erat natu:ꝛ tñ eodē li.c.xxij.dicit q mortuus est ioā ꝛ habitatores Hierusalē constituerunt Ochoziam filiū eius minimū pro eo quia latrones arabum occiderant oēs maioꝛes natu ꝛ sic multi alij in scriptura hñt duo vel tria noia ficut idē rex vocat ozias ꝛ azarias.j.xv.ꝛ.ij.palip.xxvj.(igit speculatoꝛ q stabat sup turrem iezrael.)hoc tpe erat bellum israelitis cum siris:nam exercitus manebat in ramoth galaad pugnando ꝓtra siros:ió in iezrael ꝛ in alijs vrbibus erāt speculatoꝛes sup turres ad videndū an aliqui venirent cōtra vrbes(vidit globum ibeu venientis)veniebat ibeu cuꝫ toto exercitu de ramoth galaad in iezrael ad occidēdū regē ioram ꝛ veniebat totus exercitus conglobatus vt nullus p̄cederet ipsum ibeu vt posset nūciare in iezrael aduentuꝫ eius(ꝛ ait video ego globū)hoc dixit regi vt p̄muniret se lꝫ nesciret an esset ibeu q veniebat(dixitq̄ ioā tolle currū ꝛ mitte in occursum eoꝝ.)hoc dixit rex speculatoꝛi vt ipse mitteret illico vnū boiem in curru cōtra globum illū vt sciret qd eēt:in bebꝛeo dr̄(tolle millitem ꝛ mitte in occursum eoꝝ)istud enim vr̄ propꝛius:qꝛ equites facilius currerēt ad eundum videre globum q̄ꝫ euntes in curribus:sꝫ est similitudo in nominibus:quia in bebꝛeo dicitur Racaph pro milite ꝛ Rebeph p curru:ꝛ faciliter poterat accipi vnū pro altero(ꝛ dicat vadens recte ne sunt omnia)rex putauit q ille globus veniebat de bello:nam via illa p quā veniebat erat de ramoth galaad in iezrael:ꝛ tñ erat bellum in ramoth galaad:ió credidit rex q forte fugiebat exercitus suus a facie sirorum . vel q veniebat aliquis globus equitum ad nunciandū aliqd regi:ió iste nūcius q̄sturus erat recte ne sunt omnia.i.nunquid bñ se habēt illi qui sunt in bello(abijt igit qui ascenderat currū in occursum eius) i.in occursum globi veniētis.(ꝛ ait hec dicit rex pacata sunt omnia).i.rex querit nunqd sit pax vel est aliqs tumultus aut quare venitis.poterat hoc q̄rere putans q

nō.17.A Ibeu an recte egerit dimittendo bellū ꝛ recedendo in iezrael.

Rñsio aliquoꝝm.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Ad rationē prime opi.

Prima opi.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Alia rñsio auctoris.

venirent fugientes vel propter aliquā discordiam q̄ acci
derat inter eos vel q̄ superauerāt siros ⁊ acceperant ci-
uitatē cum fortalicio:vel quia compositū fuerat de pace
† inter vtrūq; exercitum(dixitq; ibeu quid tibi ⁊ paci).i.
qd tu curas an sit pax vel bellū quia nihil ad te ptinet
(transi ⁊ sequere me)noluit iudicare ibeu isti nūcio ve-
ritatē ne forte fugeret ⁊ indicaret regi Joza venire ibeu
ꝓtra eū.dixit ēt trāsi.s.ad posteriora exercitus mei.hoc
dixit ne ille p̄cederet exercitū ⁊ iret ad nunciandū ioza
venire ibeu(nunciauit quoq; speculator dicēs venit nū
† cius ad eos ⁊ non reuertit)aspiciebat semp speculator
nunciū euntē an auderet accedere ⁊ an pacifice recipe-
ret vel fugeret vel non auderet accedere ad globū vt p
hec sciret an oportebat claudi porta vrbis pp timorem
vel manere apertā:⁊ dixit speculator venit nuncius ad
eos.i.accessit ad globū ⁊ nō reuertit:⁊ hoc bonū signuꝫ
erat.s.q̄ pacifice veniret ille glob⁹:q̄ alias nō maneret
nūcius cū illis potissime:q̄ speculator viderat q̄ nō ca-
ptus fuerat nūcius violēter ſ3 ipse introierat in globum
(misitq; ēt currū equor scōm)q̄q̄ nō eēt signū alicuius
mali cū primus nūcius maneret in globo:tū rex nō secu
rus misit alitū nunciū in curru ad globum:in hebreo dr
† (misit millitē in equo scōm)lra aūt nra accipit currū pro
equo:q̄ similia noia sunt in hebreo pro vtroq; ⁊ venit
ex eadē origine(⁊ ait hec dicit rex nūqd pax est)magis
hoc vr intelligi de pace istius exercitus respectu regis ⁊
B vrbis q̄z de pace respectu siror ⁊ est sensus an venebat
† iste exercitus pacifice vel an veniret ad pugnādū cōtra
regē ⁊ vrbē(⁊ ait ibeu qd tibi ⁊ paci trāsi ⁊ sequere me)
ex eadē cā dixit hoc isti nūcio ex q̄ dixerat idē nūcio prio
ri(nūciauit aūt speculator dicēs venit vsq; ad eos ⁊ non
reuertit)miratus est speculator ēt de isto scōo nuncio q̄
† postq̄z venit ad globū non reuersus est sed sequebat glo
bum sicut prior(est aūt incessus quasi incessus ibeu filij
nāsi)iam veniebat ibeu ꝑpe vrbē ⁊ speculator cogno-
uit modū incessus illius globi ⁊ p hoc dixit q̄ mouebat
princeps illius globi sicut ibeu ⁊ subdit cā(p̄ceps enim
gradit).i.velociter ⁊ q̄si p̄cipitando se mouet ⁊ taliter
ꝓsueuerat moueri ibeu:nā erat velox in oībus operibus
suis ⁊ tales debēt esse ministri regū iuxta illud salomo-
nis vidisti hoiem velocem in opere suo coram regibus sta-
bit:iste tū ibeu mouebat impetuose aīs ex quadā leuita
te iuuenili vel forte quia non bene sensatus erat:⁊ hoc
† significat littera hebraica dicens(nam p stulticiā se diri
gebat)nunc tū mouebatur velociter non p stulticiam ſ3
ex desiderio complendi id qō deus iusserat de occisione
ioram:⁊ lra nostra noluit ponere q̄ p stulticiā se dirige-
bat:sed dixit p̄ceps enim graditur:quia ista est ꝓditio
boium stultor(⁊ ait ioram iungite currum)voluit ioza
equitare vt iret ad vidēdum quis erat ille qui veniebat
⁊ ad quid veniret:⁊ in hoc imprudēter se habuit: quia
cum nondum sciret an pacificus veniret ille globus vel
ad pugnandum cōtra ipsum debuerat subsistere in vrbe
quousq; sciret quid globus vellet:putauit tū nihil peri-
culi esse:quia nuncij missi ab ipso veniebant pacifice cuꝫ
illo globo.etiam quia iam sciebat ibeu esse eum qui ve-
niebat:⁊ tamē non presumebat q̄ ibeu malū cogitaret
† contra ipsum cum esset princeps exercitus eius(iunxe-
rūtq; currū eius)mouebatur rex in curru:quia ista erat
equitatura antiquitus regum ⁊ magnatū(⁊ egressus est
ioram rex israel ⁊ abazias rex iuda singuli in curribus
E suis)isti duo reges erant tunc in Jezrael:quia Abazias
descenderat ad videndū ioram regē israel languentē.⁊
egressi sunt ambo de vrbe in curribus suis in occursum
globi:deus enim mouebat eos ad hoc vt ambo occide-
rentur a ibeu:nam si mansissent in vrbe nō potuisset in-
gredi ibeu quousq; sciretur quo animo veniret ⁊ nō ha
† beret opportunitatez ad occidendū illos(egressiq; sunt
in occursum ibeu).s.egressi sunt de vrbe(⁊ inuenerunt
Ager Na- eum in agro Naboth Jezraelite)iste ager erat extra vr-
both vbi. bem iezrael ⁊ vocatur ager Naboth:quia forte naboth
possederat eū ⁊ acceperat illum rex Achab quādo acce-
pit ei vineam:vel dicitur ager Naboth quia ibi lapida

tus est Naboth ⁊ istud est verum:vt patet.j.in lra:nam
dicitur q̄ in agro illo occisus fuerat Naboth ⁊ ob h̄ de-
bebat ibi vendicari sanguis eius occidēdo ibi ioram fi-
lium Achab.(Cumq; vidisset Joram ibeu dixit pax est † ibeu.)ioā locutus est ad ibeu ⁊ dixit nunqd est pax.i.
nunquid venis ad me aio pacifico vel aio nocendi vel
nunquid est pax.s.inter nos ⁊ siros:sed primū est verius
(at ille rndit que pax).i.q̄ pax pōt eē inter me ⁊ te(ad- F
huc fornicationes iezabel mris tue ⁊ veneficia multa vi
gent).q.d.qūo pōt eē pax inter me ⁊ te vel inter te ⁊ po
pulū:q̄ fornicatiōes iezabel mris tue adhuc vigent.ac Fornicatio
cipit hic fornicatio non p actu venereo sed pro cultu ido ꝑ cultu ido
lor:q̄ q colūt idola dicūt fornicari cū eis:sic patet exo. lor accipit.
xxxiij.s.ne cū fornicati fuerint cum dijs suis ⁊ adorauer-
int simulacra eor.q.d.mr tua iezabel fecit multas forni
cationes in israel:q̄ ipsa introduxit cultum Baal ⁊ aug
mentauit cultū alior idolor ⁊ pro istis deus irascebat:
⁊ tamen adhuc durabant ista:quomodo ergo poterat eē
pax q.d.non q̄ deus iratus mitteret multa mala super
domū achab.veneficia dicunt ꝓfectiones venenorum ⁊
forte talia venena faciebat iezabel ad dandū cultoribus
dei vt occideret illos ⁊ ꝓfortaret cultus Baal:nam alii
q̄n iezabel occidebat publice ꝓphetas ⁊ alios cultores
dei p̄cedēti lib.c.xviij.⁊ q̄n non posset publice occidere
saltē occideret p venenū. Vel vocant veneficia oēs su-
pstitiones q̄ ptinēt ad cultū idolor ⁊ artes nigromanti-
cas quia istas exercebat iezabel ⁊ propter has etiā deus
irascebatur(cōuertit aūt ioā manū suam).s.conuertit cur † rum conuertendo babenas equor ad aliā ptē ⁊ hoc fuit
ad fugiēdū a facie ibeu:quia cū videret q̄ ibeu loqueba
tur ei iniuriose credidit q̄ volebat euꝫ occidere:q̄ iam
non loquebat ei tanq̄z regi sed tanq̄z hosti(⁊ fugiēs ait † ad abaziā insidie abazia.)incepit fugere ⁊ dixit ad aba-
ziam regē iude o abazia insidie sunt iste quas posuit cō- B
tra me ibeu(porro ibeu tetendit arcum manu ⁊ percus
sit ioram inter scapulas)vidit ibeu q̄ fugiebat ioram ⁊
si introiret in vrbē clauderet super se ⁊ non posset intra
re ibeu ⁊ sic euaderet ioram:ió ibeu tetendit arcū quē Joram a
habebat in manu ⁊ pcussit ioram inter scapulas(⁊ egres ibeu occidi
sa est sagitta p cor eius)fortis pcussio fuit q̄ pforauit to tur.
tum corpus ioā ⁊ hoc q̄ non erat armatus.dns aūt di
rexit sagittā istā vt recte iret ⁊ infigeret cordi ioram ad
hoc q̄ illico corrueret mortuus: nā si pcussus fuisset in
alia parte forte non fuisset pcussio ad mortē ⁊ posset fu-
gere ⁊ euadere in vrbe(statimq; corruit in curru suo) † pforatū fuerat cor eius ió non potuit aliquādiu viuere
sed illico mortuus corruit in curru suo ⁊ stetit currus:
quia nemo dirigebat equos(dixitq; ibeu ad Vadazer † ducem:)iste vadazer erat dux exercitus ibeu q̄ postq̄z
ibeu institutus fuerat rex in ramoth galaad posuerat ali
quos officiales ⁊ principes domus sue ⁊ fecit istum va- †
dazer ducē exercitus(tolle ⁊ proyce eū in agro Naboth
iezraelite)erat ioā mortuus in curru suo ⁊ currus erat
in agro Naboth ⁊ iussit ibeu q̄ deponeret cadauer ioā
de curru ⁊ poneret in agro Naboth.

¶An Joā fuerit sepultus vel pmissus fuerit lacerādus a bestijs insepultus. Qō.xix.

Queretur an fuerit sepultus ioram vel reli Qō.19.
ctus fuerit a bestijs lacerādus. A

Aliqs dicet q̄ nō fuit sepultus q̄ nō legit de sepulchro
suo sed potius ꝓtrariū vr in lra:q̄ iussit ibeu illū depo-
ni de curru sup agrū.⁊ sic vr q̄ relictus est ibi inhuma-
tus. ¶Rndendū q̄ ioram sepultus est quāq̄z sepulchrū Rño.
eius non fuerit glorioſum sicut regibus fiebat. ⁊patet h̄
q̄ deus p̄dixit mala q̄ ventura erāt sup domū achab per Primarō.
heliā p̄cedēti lib.c.xxj.⁊ tū ibi nō ponit q̄ filij sui relin-
querent insepulti sed solū q̄ occiderēt oēs vsq; ad clau
sos ⁊ nouissimos:ergo nō mansit ioā insepultus. ¶Itē Scōa rō.
patet q̄ iterū deus pnunciauit hic p aliū ꝓphetā p̄dicēs
mala domus achab ⁊ tū solū dixit interficiam de achab
mingentē ad parietē ⁊ clausum ⁊ nouissimū. ¶Itē pa- Tertia rō.
tet hoc q̄ q̄n pnunciabat destructio progenici alior re-
gum:q̄ peccabant si progenies sua non erat sepeliēda

denunciabatur

denunciabatur eis sic ꝓ de Hieroboā ꝓcedēti li.c.xiiij. s.qui mortui fuerint de Hieroboā in ciuitate comedent eos canes:qui aūt mortui fuerint in agro comedent eos volucres celi. Sic etiā ꝓnunciatū est ꝓtra domū Baasa co.li.c.xvj.s.q mortuus fuerit de Baasa in ciuitate comedent eum volucres celi ꝛ tñ de progenie achab nihil tale expressum est hic nec ꝓcedēti li.c.xxi.ergo nō māserūt insepulti filij achab. ¶ Itē ꝓ qꝛ si manerēt insepulti filij achab ꝛ comederent a canibus nō eēt dria inter eos ꝛ iezabel mrem eoꝝ:ꝛ tñ de iezabel expssum est spāliter q comederēt eā canes:qꝛ ꝓcedēti li.c.xxi.dr q occideret tota ꝓgenies achab ꝛ nihil plꝰ de ea dr ꝛ de iezabel subdit:ſ de iezabel locutus est dñs dicēs canes comedēt iezabel in agro iezrael.sic ēt ponit hic de ipsa spāliter q deberet comedi a canibus ꝛ nō eēt q sepeliret eaz:ergo ipsa sola caruit sepultura iter ptinētes ad familiā achab. ¶ Ad rōnē aūt in ꝓtrariū dom q iozā sepultus est q̄z non legat de sepulchro eius eo q nō fuit sepulchrū eius gloriosuz sicut regis ſ cū pauco honore ꝛ forte extra sepulchra reguz sepultus est.cā aūt q̄re ihēu fecit deponi cadauer de curru in agro nō fuit vt maneret ibi insepultum ꝛ comederet a bestijs:ſ vt maneret ibi sup agrum aliquādiu quousq; tot⁹ sanguis efflueret ꝑ vulnus ꝛ irrigaret agrū ꝛ postea canes venientes lamberent illum ꝛ sic compleret ꝓphetia dñi ꝓtra Achab:nam dixerat helias in loco hoc in quo linxerunt canes sanguinē naboth lambēt quoq; sanguinē tuū:ꝛ qꝛ iozā erat filius Achab ꝓplebat in eo qō in pre cōplendū erat:quia filius ꝛ pater censentur eadē persona.q autem ista fuerit intentio ihēu apparet ex lra cū ipse alleget hic ꝓphetiā helie q in isto agro puniēdus erat achab ꝑ morte naboth.postq̄z tñ sanguis suus effluxit sup agrū fecit inde tolli cadauer ihēu ꝛ sepeliri ꝛ sic nullus comestus est a canibus nisi iezabel(memini eniz).i.memini de dicto helie qñ ipse loquutus est ad achab in agro isto.vult dicere ihēu q iō iubet poni cadauer iozā in agro illo vt ponat prophetia helie ꝓtra achab cuius ipse nūc recordatus est(qñ ego ꝛ tu sedētes in curru sequebamur achab prem eius)ihēu ꝛ iste Badazer fuerāt quōdā socij viuēte achab ꝛ postq̄z factus est rex ipse ihēu fecit Badazer principē milicie.ꝛ eo tpe quo Helias locutus est ꝓtra achab in agro naboth ihēu ꝛ badazer erāt in eodē curru cōmittantes achab regē:in hebreo dicit(qñ ego ꝛ tu sedētes in paribus)pares vocāt duo equi q pariter mouent ꝛ istud est qñ ambo sunt sub eodē iugo:qꝛ vnus nō pōt precedere alīū ꝛ sic fit in equis trahētibus currū qꝛ sub eodē iugo positi sunt:iō posuit lra nra in curru qꝛ istud erat manifestius(q dñs onus hoc leuauerit sup eū).i.ego recordor q dñs posuit istā penā sup achab ꝛ vocat pena onus qꝛ grauat sicut onus:ꝛ iste modꝰ loquēdi est in ꝓphetis: vt cū dr abachub.i.onus qō vidit abachub prophetaꝛ nau.i.dr onus niniue.i.pena quā dñs ꝓminatus est ꝓtra niniuē ꝛ est sensus deus leuauit hoc onus.i.iposuit istaz penā sup achab.s.q in isto agro canes lingerēt sanguinē eius dicēs(si nō ꝑ sanguine naboth ꝛ ꝑ sanguine filioꝝ eius).i.ego retribuā tibi in hoc agro ꝑ sanguine naboth ꝛ filioꝝ eius quē effudisti hic:ꝛ est ista sntia incōpleta ad modū locutiōis hois irati dicētis si nō fecero tibi talia ꝛ talia mala.i.si nō fecero illa nunq̄z me deus adiuuet vel non videā lucē matutinā:ꝛ ita deus loquebat ipsi achab tanq̄z iratus ꝛ prophetā loquēs vice dei seruabat accentuz ꝛ modū loquēdi quē seruaret deus si esset homo iratus ꝛ p se loqueret(quē vidi heri ait dñs).i.ego vidi heri hic sanguinē naboth ꝛ filioꝝ eius.refert istud ad tps in quo dicta sunt verba dei p heliā ad achab.ꝛ est sensus q qñ impijssima iezabel fecit occidi naboth ꝛ filios suos qꝛ noluerat naboth dare agꝝ dixit ad achab surge ꝛ posside vineā naboth:nō.n.viuit Naboth ſ mortuus est:ꝛ tūc incepit descēdere achab de samaria ad vrbē iezrael vt possideret vineā naboth ꝛ cū accederet circa agrum naboth occurrit ei helias missus a deo ꝛ dixit q in agro illo canes lingerent sanguinē achab:vt ꝓ ꝓcedenti li.c. xxj.ꝛ istud fuit die sequēti post mortez Naboth iō dixit deus ꝓ sanguine naboth quē heri vidi(reddā tibi in agro isto dicit dñs).i.reddā tibi penā ꝛ ista pena erat q canes lingerent sanguinē Achab in loco in quo linxerāt sanguinē naboth(nūc igit tolle ꝛ proīce eū in agro iuxta verbū dñi).i.qꝛ deus sic dixit proīce cadauer eius in agro vt sic cōpleatur verbū dñi.s.q sanguis eius fluat ibi ꝛ postea canes lingant illū. ¶ Queret an Jezabel occidit solū naboth:qꝛ nolebat dare vineā achab vel ēt occiderit simul omnes filios suos. ¶ Aliqs dicet q soluz occidit ipsum naboth.sic enim innuitur precedēti lib.c. xxj. ¶ Rndendum q occidit etiā oēs filios Naboth:vt patet hic cū dicatur si non ꝓ sanguine naboth ꝛ ꝑ sanguine filiorum eius quē vidi heri. ¶ Ad rōnē in cōtrariū dicendū q ꝓcedenti lib.c.xxi.nō fit mētio nisi de naboth:qꝛ ipse denegabat vineā regi:de filijs aūt non:qꝛ forte ipsi nihil in hoc faciebant.ꝛ scriptura sepe subticet aliq̄ in vna pte q̄ exprimit in alia.sic eniz factus est liber palipo.vt ea q̄ minus erant in libris regū supplerentur ibi. ¶ Queret vlterius quare occisi sunt filij naboth cum non legat de ipsis q ipsi resisterent ne daret vinea regi achab. ¶ Rnderi pōt vno modo q quāq̄z non legatur de filijs naboth q repugnarent in venditione vineē tñ forte repugnabant:ꝛ quia idem ius erat de eis si ipsi repugnarent sicut si repugnaret naboth fecit illos occidi iezabel. ¶ Aliter pōt dici q factū fuit hoc vt rex liberius posset vineam possidere:quia occisis filijs Naboth non manebat aliquis heres ideo applicaretur vinea regi sicut in quibusdam regionibus est:q quādo aliqui moriūtur ab intestato vel ex aliqua causa non possunt facere testamentū applicantur bona fisco.i.regi vel domino terre:ꝛ ne relinquerentur aliqui heredes ab intestato ipsi Achab occisi sunt filij eius. ¶ Aliter potest dici q hoc fecit iezabel ad vindictam:quia nimis irata fuit contra naboth quia negauerat vineam regi:ideo ad saciandū irā suam non solū occidit naboth sed ēt filios suos. ¶ Aliter potest dici q primo occisus est naboth:ꝛ quia postea filij sui videntes mortem iniustam patris locuti sunt ex amaritudine cordis aliqua contra regē ꝛ reginam fecit illos iezabel occidi.ꝛ vtroq; occisio fuit iniusta:qꝛ alꝰ deus non vindicasset in progenie Achab mortem illorum qui iuste occisi essent ab achab. ¶ Queretur vlterius an completum fuit verbum domini dictū per Heliam contra achab in hoc q cadauer iozam filij sui proiectum fuerit in agro Naboth.fuit aūt verbum dñi cōtra achab in loco hoc in quo canes linxerunt sanguinem naboth sanguinem quoq; tuum lingent ꝓcedenti li.c.xxj. ¶ Aliquis dicet q completum fuit in hoc vt ꝓ ex verbis ihēu.s.nūc ergo proīce eum in agro iuxta verbū domini. ¶ Respondendū est q satis poterat dici q fuit hic completum verbū domini. ℙrimo quia ihēu ad istā intentionē fecit ꝛ dixit q proiciendo cadauer iozā in agro naboth complebatur verbum dñi. Scō ꝓ quia deus dixit q canes lingerent sanguinē achab in loco illo ergo si realiter lingerent compleret verbū domini sed iozam videbatur esse eadē psona cum Achab:quia erat filius suus ideo lingendo sanguinē iozam lingebatur sanguis achab ꝛ complebatur verbum domini. ¶ Dicendū tamen q non fuit hic completū verbum dñi quia deus dixerat q in isto agro canes lingerent sanguinē Naboth: ista tñ cōminatio fuit postea reuocata qñ penituit achab ꝓcedenti lib.c.xxj.ergo nunq̄z fuit completū istud precepti:quia id qō reuocat non cōpletur. Scō ꝓ quia ista comminatio fuit postea propter peccata Achab iterata in eo:consummata ergo non potuit compleri in filio suo patet quia solū dixerat dominus q in loco in quo canes linxerunt sanguinē Naboth lingerent sanguinē Achab ꝓcedenti li.c.xxj.ꝛ tamē hoc completum fuit in Achab ꝓcedenti li.c.vltimo.s.ꝛ lauerunt currū achab in piscina samarie ꝛ linxerunt canes sanguinez eius ꝛ babenas lauerunt iuxta verbum domini quod locutus fuerat:ergo ibi completum est verbum domini ꝛ non poterat iaz compleri. ¶ Ad rōnē in contrarium dicenduz q ihēu fecit hoc motus a deo non quidem ad hoc q compleretur

Quarta ratio.

B

Ad rōnē in principio.

C

† † † † † †

Nō.20. A Jezabel an occiderit solū Naboth vel cum eo omnes filios eius.

Rño.

Nō 21. A Filij Naboth quare fuerunt occisi.

Rño pria.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Nō.22. A Verbū dñi ꝓtra achab q canes lingēt sanguinem suū sic linxerūt sāguinem naboth an fuerit completum.

Rñsio.

Prima rō.

Scōa rō.

Alia rñsio.

Prima rō.

Scōa rō.

Ad rōnē in contrariuz.

verbum domini quia iam completum erat: sed ad ostendendum q̄ adhuc progenies achab puniebatur pro occisione Naboth.ꝛ quando ipse dixit q̄ faciebat hoc ad complendum verbū domini dicendum q̄ ipse putauit q̄ verbū dñi completum non fuerat in achab ideo oportebat compleri in progenie sua: ꝛ tamen iam completus erat p̄cedēti lib.c.vltimo etiam ipse nesciebat de reuocatione huius cōminationis: quia forte illa facta est in secreto per Helias ipsi achab ꝛ non constabat de hoc populo ideo spectabant adhuc complendum.

† ¶Abazias aūt.) hic ponit.scōm principale huius capituli.s.abazie regis iude fuga ꝛ occisio ꝛ dicit (Abazias aūt rex iuda videns hoc).s.videns q̄ ibeu occidebat ioram timuit q̄ etiā vellet occidere ipsum: ideo quāc̄ ipse non offendisset ibeu vt ab eo mortē expectaret tñ fugit

† (per viam domus orti) erat quidā ortus in illo agro naboth quē fecerat rex achab. nā sic dixerat q̄ volebat vineam naboth ad faciēdū in ea ortum oleor̄ p̄cedenti li. xxi.c.ꝛ apud illum ortum erat via p̄ quaz fugit abazias rex iude in curru suo versus terrā suā (persecutusq̄z est

† eum ibeu) volebat illū occidere sicut ioram regē israel (ꝛ ait etiam hunc pcutite).i.non solū oportuit pcuti regem israel sed etiam iste debet pcuti: ꝛ non pcussit eum ibeu sed serui sui pcusserunt illum in curru suo.i.fugientem in curru suo (ꝛ pcusserunt eum in ascensu gaber) fu-

† giebat enim Rex iuda quantū poterat in curru suo ꝛ cō-

B Abazias a seruis ibeu occiditur. secuti sunt ipsum serui ibeu in ascensu gaber.i.in quodam colle qui erat apud vrbem gaber.est aūt gaber ciuitas parua in sorte manasse (que est iuxta Jeblaam) Jeblaam est ciuitas magna i sorte manasse: vt patet Josue xvij.ꝛ apud illā est gaber in eadē tribu manasse: ꝛ q̄ gaber non erat ciuitas famosa q̄ ex noie suo cognosceretur dixit q̄ erat apud Jeblaam vt ex loco Jeblaam cognosceretur vbi esset ciuitas gaber (qui fugit in magedo) est

† magedo ciuitas in sorte manasse modicū distās a ieblaā iosue.xvij.ꝛ Juō.i. apud hanc ciuitatem pugnauit Josias rex iude cum Pharaone rege egipti ꝛ sagitta pcussus interiit.j.xxij.ꝛ.ij.paralip.xxxv.ꝛ factus est ꝑpter hoc plāctus magnus in magedo qui fuit postea famosus inter hebreos: ꝛ de hoc dr̄ Zacha.xij.in die illa erit ma-

† gnus plāctus ad remon in campo magedon (ꝛ mortuus est ibi) iste abazias pcussus est sagitta sicut Joram: ꝛ postq̄z pcussus est non illico obiit sed fugit vsq̄z magedo q̄ non fuit pcussus in corde sicut Joram cuius cor sagitta

† transiuit ꝛ illico in curru suo corruit. s. in littera (ꝛ imposuerunt eū serui sui sup currū eius ꝛ tullerunt in Hierusalem) subintelligendū q̄ postq̄z serui ibeu pcusserūt abaziā ad mortē non curauerunt ipm̄ psequi: ꝛ cū iam esset ꝓpinquus morti serui eius q̄ sequebant currū suū deposuerunt eū de curru in magedo vt ibi adhiberēt ei aliquod remedium si possent. Vel quod verius est videntes eum mortuum in magedo deposuerunt de curru vt exhiberent ei officia funeris. s. lauādo corpus eius ꝛ inuoluendo eo modo quo conuenienter poterat in Hierusalem duci ad modū cadauerum que de loco in locum

† transportantur: in hebreo dr̄ (ꝛ equitauerunt eū ad Hierusalē) est fīa barbara ꝛ breuis. s. serui sui posuerunt eū sup equos vel sup currū vt ducerent in Hierusalē (sepelierūtq̄z in sepulchro cū patribus suis in ciuitate dauid) s. sepultus est in castro montis sion vbi erant sepulchra regalia ꝛ oēs reges iuda sepeliebant ibi. ¶Queretur

Qō.23. A Abazias q̄ re sepultus fuit in sepulchris regum p̄ Xo suus non. Rño. p̄ma rō. Scōa rō. q̄re sepultus est ochozias siue abazias in sepulchris regum cū pater suus ioram non sepultus fuerit in eis.ij.paralipo.xxi. ¶Rñdendū q̄ iste ochozias malus erat erga deū ꝛ non merebat sepulturā: ꝛ tñ non erat tam malus sicut pater suus Joram: nam ille occidit omnes fratres suos ꝛ multos de principibus iuda ꝛ propter eū multa mala facta sunt in regno iuda q̄ hostes oppressерunt illud.ij.palip.xxi.iō populus noluit dare sepulchrū regi ioram inter ceteros reges. ochozias vero nō erat tam malus ꝛ sepultus est in sepulchris regum. ¶Aliter pōt dici q̄ ochozias erat de stirpe achab quātū ad mr̄em ꝛ secutus fuerat oīo viā achab p̄cedēti.c.iō idignū erat eū se pelīri in sepulchris regū: ꝛ tñ populus propter bonorē aui sui iosaphat qui fuerat rex bonus sepeliuit eū cū regibus.ij.parali.xxij.ſ.ꝛ sepelierunt eum eo q̄ eēt filius iosaphat qui quesierat dñm in toto corde suo.

¶An peccauerit Jheu occidendo Ochoziaz regem iuda ꝛ quare occidit eum. Qō.xxiij.

Qō.24. A

Queretur vlterius an peccauit ibeu occidēdo Abaziam regem iude ꝛ quare occidit eum. ¶Aliquis dicet q̄ peccauit: quia Abazias nunq̄z offenderat ipsum ibeu vt haberet contra eū iustum bellum: etiam deus nunq̄z dixerat de occisione abazie ipsi ibeu ideo peccabat occidēdo illū. ¶Rñderi posset q̄ ibeu peccauerit occidēdo abaziam ꝛ tñ egit id qō deus volebat: qr erat malus ꝛ deus volebat eū occidi. moriuum aūt suū esset nō ex aliquo mādato dñi sz ex affectione sua. s. qr ochozias erat cognatus ipsius ioraā. s. filius sororis sue athalie ꝛ si nūc euaderet pp cognationem ꝛ amicitiā quā hēbat cū Jorā ꝛ cum reliquis filijs Achab adiuuaret eos post mortē ioraā ad hoc q̄ aliquis eor̄ acciperet regnū ꝛ occideret ibeu vel fugaret eū de terra: pp suā ergo vtilitatē illū occidere voluit. ¶Magis tñ videbit alicui dicendū q̄ nō peccauerit ibeu et q̄ fecerit propter sermonē dñi: quia deus dixit ei q̄ deleret totā domū achab: ꝛ tñ ochozias erat de ꝓgenie Achab: qr erat filius athalie ꝛ illa erat filia achab precedenti.c. ¶Sed dōm q̄ hoc non stat: qr noie domus achab ꝓprie hendebat ꝓgenies sua solū. filij aūt filior̄ achab dicebā tur esse de progenie achab. ꝛ tñ filij filiar̄ eius nō vocantur de ꝓgenie achab: nā in veteri testō solū cōsiderabat successio p̄ p̄rem ꝛ nullo modo p̄ matrē: nā etiā filij non succedebant matribus in veteri testō sed solis patribus: qr mīes nihil habebant vt p̄z nu.xxvij.ꝛ ibi declaratus est. etiā tenerēt isto mō occidere ibeu oēs quotquot erāt filij ioram regis israel ꝛ nepotes ex Athalia vxore sua: sed hoc nō est bene dictū. ¶Dicēdū ergo vr̄ q̄ ibeu nō peccauerit occidēdo abaziā regē iude: quia ls deus non dixisset ei prius p̄ prophetā inclinauit eū ad occidendū ipsum ꝛ illa inclinatio fuit vehemens ita vt intelligeret ibeu se moueri a deo ꝛ hoc sufficiebat ad excusandū eū: quia qui spū dei agunt non sunt sub lege ꝛ ió nō peccāt tanq̄z si agerēt ꝓtra legē: nā q̄ spū dei agunt hij filij dei sunt ad ro.viij. ¶Quereť vlteri° de isto ochozia qūo dr̄ hic q̄ occisus est in ascēsu gaber. l. ibi pcussus est ꝛ postea mortuus est in magedo: qr.ij.palip.xxij. dr̄ q̄ latuit ochozias in samaria ꝛ ibeu inuenit eū latētē ꝛ fecit ad se adduci ꝛ occidit. ¶Aliqs dicet q̄ non erat ille ochozias de quo hic dr̄: nā iste vocať abazias. ¶Sed dōm q̄ non stat: quia ochozias ꝛ abazias idem sunt: vt supra declaratū est in quadā qōne: maxime qr.ij.palip.xxij. dicit q̄ occiso illo ochozia rege mater sua occidit oē semē regiū vt ipsa regnaret: ꝛ tñ ꝓstat q̄ hoc p̄ mortē abazie factum est. de hoc tñ quid declarabitur.ij.parali.xxij. ¶Quereť vlterius q̄re deus voluit q̄ occideret iste Ochozias. ¶Rñdēdū q̄ deus iuste puniuit illū: qr ipse ambulauit in vijs domus achab ió merebať pire sicut dom° achab: qr similia peccata simili pena plectunt. Scōo fuit hoc qr ochozias p̄stabat auxiliū ioram regi israel q̄ erat impiissimus eundo cū eo ad bellū ꝛ fauēdo in oībus alijs: ꝛ pp hoc merebať mortē. Sic p̄z de Josaphat auo istius qui erat bonus rex: ꝛ tamen quia iuit ad bellū adiuuās Achab merebatur mortē.ij.parali.xix. cum dixit ei ꝓpheta impio p̄bes auxilium ꝛ bis qui oderunt dñm amicitia iungeris ꝛ idcirco irā quidē domini merebaris sed bona opera inuenta sunt in te quasi dicat propter bona opera que inuenta sunt in te non occideris quāc̄z mortē merearis. ꝛ tamē in ochozia non inuenta sunt aliqua bona opera sed potius pessima: ideo propter auxiliū illud saltē merebatur mortē. ꝛ deus voluit infligere ei mortē illā p̄ manū ibeu: ideo inclinauit ipsum vt iret in iezrael ad visitandum ioram ꝛ occideretur ibi a ibeu simul cū ioram patet.ij.parali.xxij.ſ. voluntatis quippe domini fuit aduersus ochoziaz vt veniret ad ioram ꝛ egrederet cū eo aduersum ibeu. ſ. ad b q̄ ambo occiderent vt sequitur

Tertia rñsio.

Cōfutatio.

Alia rñsio auctoris.

Qō.25. A Ochozias an fuerit pcussus i ascēsu gaber ꝛ mortuus i magedo. Pria opi. Cōfutatio.

Qō.26. A Quare de° voluit ochoziaz occidi. Rño. p̄ma rō. Scōa rō.

quitur i bidē(anno vndecimo iozā filij achab regis istr regnauit ochozias super iudā).s.in āno illo cepit regnare ochozias z regnauit solū vno anno precedēti.c.(venitqz iheu in iezrael).i.tēpore isto cum cōsummabatur regnū iozam venit iheu in iezrael z occidit iozā z ochoziam z psūmatū est regnū ipsoz̄. ¶Quereť quomō dř hic q anno vndecimo iozam cepit regnare ochozias: qz precedēti.c.dicit q anno.xij.ceperit. Quidā respondent q regnauit ochozias cū patre suo iozā anno vno z post mortē eius anno altero.de regno autē qō habuit viuente patre intelligitur hic:ō regno vero quod habuit mortuo illo intelligit littera precedenti.c.z sic cepit regnare anno.xi.z anno.xij.regis iozam z hoc tenet Nicolaus ¶Dicendū tñ magis videť q siue hic siue precedenti.c.intelligat de regno qō habuit ochozias mortuo patre suo:z tñ differētia est ꝓpter annos qz aliquā do accipiunt anni cōpleti z aliqñ incōpleti.nam qñ dicit q regnauit anno.xi.iozā intelligendū est q iam transierat totus annus vndecimus z etiā quasi totus duodecimus:qz tñ nō erat completus computat solū vndecimus z precedenti.c.dř q erat annus duodecimus qz ille erat inchoatus ꝛ nō esset ꝓsummatus.

Qō.27. A
Qūo dř ꝟ q anno.ij. iozā cepit regnare ochozias z supra.xij. Rūsio Ni. Rūsio au.

†
†
Stibio qd

†
†
†
†
†
†

†
Interpretatio hieronymi.

†
Jezabel pessima de turre ꝓcipitatur.
†

¶Porro iezabel.)hic ponit tertiū principale huius.c.s. iezabel laceratio z dř(porro iezabel introitu eius audito depinxit oculos suos stibio).s.audiuit iezabel q veniebat iheu z introibat in vrbē z tunc depinxit oculos stibio.i.quodā colore nigro quo femine vtunt ad reddē dū supcilia nigra z palpebras z faciunt maiorem apparentiam palpebrarum z supciliorum q̄z alias. z vocatur vulgariter alcobol(z ornauit caput suū).s. ornauit se apparatu regio excellenti q maxime apparet in capite(z respexit p fenestrā ingredientē iheu per portaz).s. respexit iezabel de fenestra domus regie ipm iheu itroeuntē p portam ciuitatis vt loquereť ei que sequuntur (nunqd pax eē pōt zamrri qui interfecit dominū suū.) q.d.nō pōt ei esse pax:zamrri fuit quidā princeps milli tū qui occidit regē bela dñm suū in cōuiuio precedenti lib.c.xvi.(seruauitqz iheu faciem suā ad fenestrā) quia iheu prius nō aspiciebat ad turrē palatij regis:z qz nūc de turre locuta fuerat sibi iezabel respexit ad turrem leuando oculos suos(z ait que est ista).i.que est illa q̄ loquuta est:in hebreo dř(quis mecū).i.quis est apud me boc dixit iheu:qz videns iezabel voluit q precipitareť z ad boc vocauit aliquos de ministris suis dicēs qs mecū.i.quis est apud me vt eat ad precipitādū illā z boc magis ꝓuenit littere sequenti: qz dř q inclinauerunt se duo vel tres eunuchi:z sic vř q vocauerat eos iheu per boc q dixit qs mecū(z inclinauerūt se ad eum duo vel tres eunuchi)qz iheu erat rex ꝓpter honorē regni nullus audebat accedere ad ipsum nisi vocareť: sicut erat de rege assuero ad quē nullus poterat accedere nisi ipse vocaret eū alʒ occidereť: vt p3 hester.iij.z.v.z.xv.nūc vero cū rex vocauit venerunt ad eū tres eunuchi.s.tres familiares sui z isti erant castrati ꝟm consuetudinē antiquorū ad custodiā dñarum (z dixerunt hec est iezabel) istud nō est in hebreo:hieronymus tñ suppleuit illō ex necessitate sue:qz ipse accepit que est ista vbi lra hebraica dicebat quis mecū:z sic volebat cognoscere que esset illa que loquebať:z qz venerūt ad eū tres eunuchi oportebat q illi rūderent que esset illa z dixerunt hec ē iezabel.z tñ ꝟm litterā hebraicā que dixit quis mecum innuit q iheu agnoscebat iezabel z iō vocabat aliquos ad se dicēdo quis mecū:z ideo nō ponit q illi eunuchi qui venerunt ad iheu aliqd dixerint sed soluz ipse iheu dixit eis q precipitarent illam:z sic melior vř hic littera hebraica q̄z nra(at ille dixit eis precipitate eaz deorsum).s.ascendite z precipitate eam de turre(z precipitauerunt eam)nullus.n.fuit q prohiberet eos:qz quā q̄z essent aliq famuli cū iezabel regina:qz tñ iheu erat iam rex nō ausi sunt ꝓhibere eunuchos iheu quin precipitarent eam(aspersusqz est sanguine paries z equorum vngule qui conculcauerunt eā).s.corruit iezabel de alto:z ideo sanguis ex vulnere aspersit parietes vicinos z trā siuerunt super eaz equi virorū Jheu z aspersē sunt vngule ipsoz̄ sanguine eius.nā nō solum voluit iheu occidere iezabel sed etiam de honorare eam nimis z ꝟ fuit faciendo q transirent equi super illam z conculcarent eam sicut stercus.

¶Quare iezabel depinxit oculos suos stibio introeunte Jheu. Questio.xxviij.

Queretur quare Jezabel depinxit oculos suos stibio ad introitum iheu z quomodo hoc faciebat cum tunc filius eius rex Jozam occisus fuisset a iheu qz potius debuisset plangere. Aliquis respondebit q fecit hoc iezabel ex more suo qz ipsa solebat vngere oculos suos stibio vt pulchra appareret z nunc etiā oculos depinxerat:z cum obijcit q cum esset filius suus occisus a iheu non debuisset hoc facere: dicet q forte ipsa nesciebat hoc qz nouiter factū fuerat. ¶Sed dōm q hoc nō pōt stare.s.q ex ꝓsuetudine sua hoc faceret. Rño qz si ꝓsueta esset hoc facere z nō agēt pp aliqō nouū motiuū sed pp ꝓsuetudinē scriptura non curasset ponere hic:qz esset oīno superfluū velut si diceret q illa die comedit z bibit iezabel. Scōo p3 qz dř q Jezabel audito introitu iheu ꝺpinxit oculos stibio:ḡ vř q pp Jheu faciebat z nō ex ꝓsuetudine. Tertio p3 q ipsa cognosceret mortuū eē iozā filiū suū:qz mors regis violenta erat aliqd famosissimū:iō existentibꝰ in vrbe in q̄ hoc fiebat nō poterat occultari.iiij.p3 qz dř q audiuit de introitu iheu z tunc depinxit oculos suos stibio:z tñ nō poterat ingredi iheu in vrbē cū tali ptāte nisi occidisset prius iozā regē ḡ ipsa cognoscebat hoc. Quinto z efficatius p3 ex ℞bis suis:qz ipsa dixit nūquid pōt esse pax zamrri q interfecit dñz suū:ergo ipsa sciebat iozā occisū esse a iheu q erat seruus suus qz alʒ nō eēt istud ad ꝓpositū. Dōm ergo q iezabel cognoscebat occisuz eē Joram filiū suū ꝓ iheu regē nouū:z tñ nō luxit ꝓ eo nec induit se pānis lugubrib⁹ ſz ornauit sed plus solito oñdēs faciē suā pulchrā.z hoc poterat esse pp duo. Rzīmū est qz forte iezabel timuit q sicut occiderat iheu filiū suuz iozā ita occideret eā z ob ꝟ timēs ornauit se nimis plus soluto vt placeret in oculis iheu z accipet eā in ꝓiugem vel ꝓcubinā vel qualitercūqz z sic donaret ei vitā. Aliud motiuū esse poterat.s.q vellet iezabel increpare nimis ipm iheu z ꝓ hoc aliquo mō se vindicaret de eo. z si ipa plāxisset z iduta eēt vestib⁹ lugubrib⁹ q̄z q̄z clamaret ꝺ iheu nō videreť posse offendē eū qz ageret ex amaritudine spūs.vt ḡ posset eū offendē ornauit vultū suuz q̄si nihilipēderet ea q̄ acciderāt z adhuc hēbat ipsa aīm forte ad increpādū iheu de malo qō fecerat.primus tñ modus rōnabilior est z magis ꝓuenit lre vt q̄busdā vř sed ℞itas p3 sequēti qōne. ¶Quereť vlteriʒ q̄re iezabel increpuit sic iheu dicēs nunqd pax pōt eē zamrri q occidit dñm suū:qz ꝓ hoc ꝓuocaret ꝺ se iheu ad occidēduz ipsā:cū potiʒ ipsa dēret timē q ēt si hoc nō faceret occideret eā iheu. Rñdendū q illa lra legit duplr:vno mō sine iterrogatiōe.s.pax pōt eē zārri q iterfecit dñm suū: z tūc est sensus q q̄z aliqs occidat dñz suū nō pp hoc euenient ei oia infortunia sed pōt hēre pacē.i. trāqlitatē vite z ꝓsperitatē reg.z iste sensus ꝓsonat lre hebraice q̄ nō h3 hic interrogationē.z tunc diceť q iezabel dixit hoc ad placandū sibi iheu:nā sicut voluit placare eū in aspectu vultus qz se ornauit ita voluit placare eū ℞bis inuens q ipsa nō oderat eū sūme q̄z q̄z occidisset iozam dñm suū qz nō fecerat in ꝟ maximū malū nā ēt zamrri occidit dñm suū. Alr legit ista lra cū interrogatiōe sic ē in lra nra z tē est sensus q nullo mō poterat vēire bonū ipsi iheu q occiderat dñm suū qz nō poterat eē pax occidēti dñm:z posuit exēplū de zamrri qz ille occidit dñm suū z postea se ipm occidit cremando se cum palatio regis.q.d.sicut zamrri mala morte periit qz dñm suū occidit z in breui periit qz nō regnauit nisi per septem dies z immediate se occidit quia exercitus obsedit eum in thersa precedēti lib.c.xvi.ita tu amara morte morieris z in breui. ¶Dicendū aūt isto mō diceť q iezabel non depinxit oculos suos nec ornauit caput ad placēdu.

Qō. 28. A
Jhia rño.

Cōfuta. Jhia rō.

Scōa rō.

Tertia rō. Anarta rō.

Quinta rō.

Alia rñsio aucto.

Jhia rō.

Scōa rō.

Qō. 29. A
Jezabel q̄ re sic increpuit iheu. Rñsio.

ibeu vt accipet eam in vxorē sed ad increpandū ipsum: nā si lugeret nō posset eū increpare sed ostendit se illarem ⁊ in statu regali quasi nihil curantē de hoc qō acciderat qr si vnus filius eius occisus fuerat multi alij manebant:ná septuaginta filios hēbat achab in samaria seqēti.c.Et qñ arguit quo nó timebat irritare ibeu per ista ỽba pūgitiua dōm q iezabel erat aiosa ⁊ nō timuit q occideret aut q caderet a statu suo:qr quāꝫ occisus esset iorá nó credidit q ibeu occideret eam qr turpe est viro occidere seminá mō bellico ió quāꝫ nunc ipsa ꝓuocaret ad iram ipm ibeu nō credebat ab eo se occidendā:mouebat autē eā qr alias alij occiderāt ꝓgenies regū vt ipsi regnarent ⁊ tñ nullam seminā occidebāt. Sic fuit de baasa q occidit totā ꝓgenié ieroboā dñi sui precedenti lib.c.xv.⁊ zamrri occidit totā ꝓgeniē baasa eo. lib.c.xvi.⁊ tñ ibi solū occidebant masculi qr deus ꝑnunciauerat de illis q occiderent mingentes ad parietem qui soli masculi sunt.ita ergo nunc putauit futurū esse iezabel nō ergo timuit increpare ibeu ꝓp magnā iram quā conceperat ꝛ ipsum.credebat etiā iezabel q ꝯāꝫ occisus esset iorá cuz manerent.lxx.filij achab sequenti c.vnus illoꝝ regnaret ⁊ illi cū oibus israelitis ⁊ cuz regno iuda qō erat cognatoꝝ suorū pugnarent ꝓtra ibeu ⁊ in breui eū occiderēt vel fugarent de terra israel ⁊ sic ipsa rediret ad statū suum pristinū. Et dicendū q istud motiuum est rōnabilius ⁊ sic accepit lra nostra ponens interrogationē lz nicolaus ꝓriū teneat dicens q magis cōcordat poni fine interrogatione qr iezabel faciē suam ornauit ad placendū ibeu nō ergo ꝓferret ꝛ ipm verba pungitiua. ¶Dicendū tñ q necesse est intelligi litteraz istā cū interrogatione quāꝫ in hebreo nō ponatur aliq interrogatio.nec istud obstat:nā in hebreo nō sunt dictiones que faciant oīones interrogatiuas sicut apud latinos sunt none ⁊ nunqd sed cognoscit suia interrogatiua ex habitudine littere. Sic.n.pz in qbusdā alijs locis in quibus in hebreo nō est interrogatio ⁊ tñ nullus dubitat quin debeat ibi legi littera interrogatiue. Scdo pz qr si iezabel nō intendisset offendere ibeu nō dixisset ei verba ista sed potius tacuisset qr ista verba qūocūqz dicant significabant q ibeu occidisset dñm suū ⁊ de isto nō poterat laudari etiā si iezabel vellet eū laudare quia audito verbo erubescceret ibeu sicut qñ qs vult alitū laudare de re turpi qr magis eū vituperat ideo laus est q subticeantur talia ⁊ sic si iezabel intēdisset placere ibeu ⁊ placare eū sibi solū ornasset vultum suū ⁊ nihil locuta fuisset de hac occisione. Tertiū est qr dato q istud factū esset aliquo modo excusabile vel laudabile tñ nullo mō erat verisile q iezabel laudaret ibeu in ista occisione qr ipse occiderat filiū eiº ⁊ necesse erat q intelligeret ibeu ista ỽba dici ꝛ se ad pungendū ipsum. Quarto pz ⁊ efficatius qr ista lra nullo mō ꝓuenire pōt huic intentioni s.q iezabel dixerit q paꝛ poterat esse ibeu vel q nō fecerat ipse maximū malū occidendo dñm suum qr etiaz zamrri occidit dñm suum ⁊ tñ nulla paꝛ fuit zamrri sed maximū infortuniū:qr postāꝫ occidit dominū suū soluz vixit per.vij.dies ⁊ postea se combusit precedēti lib.c. xvi.ita ergo necesse erat intelligi istud ad increpationē ibeu.s.q ipsi nulla paꝛ esse poterat sicut nec zamrri sed morereꝰ mala morte.⁊ boc dato necesse est intelligi qō iezabel ornauit vultū suū nō ad placendū ipsi ibeu sed solū ad ostēdendū ꝓstantiā vt posset increpare eū ỽbis pungitiuis qō facere nō posset si haberet vultū ⁊ habitum flentis ⁊ boc fuit qr nō timuit se occidendā quāꝫ istud diceret ió etiā nō pōt stare q iezabel ornauerit caput suū ad placendū ibeu. ¶Quereꝰ vlterius cū iezabel increparet ibeu ꝓ ista ỽba ostendens q occidisset dominū suū quare potius dixit de isto zamrri quā de aliquo alio.nā alij occiderāt dños suos preter eū sicut baasa occidit nadab regē israel ⁊ totā cognationē eius ⁊ regnauit ꝓ eo precedenti lib.c.xv. ¶Rñdendum q dixit potius de zamrri ꝯāꝫ de baasa vel aliquo alio ad magis increpandū ipsum ibeu ⁊ ad ostēdendū ei maxima infortunia. ℙrimo pz qr zamrri erat dux exercitus bela ⁊ occidit ipsum precedenti lib.c.xvi.ita ibeu erat princeps militie iorā:nam ipse manserat princeps totius exercitº in ramoth galaad abñte iorá vt.s. declaratū est sed de baasa nó apparet q esset princeps exercitus nadab quē interfecit. Scdo pz pp infortunia qr maiora infortunia fuerunt zamrri occidenti dñm suū ꝯāꝫ alicui alteri:nam baasa habuit infortunia qr proles eius occisa est ipse tñ regnauit in prosperitate ⁊ etiā filius eius bela aliquāto tpe.zamrri vero nō habuit infortunia in ꝓgenie sua ꝛ in se ipso qr ipsemet occisus est. Tertio pz qr alij occisores dñorū suorū sicut baasa gaudebant aliquāto tpe ō malo quod fecerant ⁊ tñ zamrri illico periit qr postquā occidit dñm suū solū regnauit diebus septē precedenti lib.c.xvi. Quarto pz qr alij occisores dñoꝝ suorū non erāt oino calamitosi qr occidebant ab alijs ⁊ tñ zamrri ad tantā calamitatez pductus est vt ipse se occideret vt pz.e.c. Quinto pz qr alij occisores dñoꝝ suorum punie bant pena leuiori:ipse tñ zamrri periit pēa accerrima.s. qr cōbustus est viuens cū palatio regis sed ista est mors durissima:ad significandū ergo q ibeu in breui occidendus erat ⁊ nō possideret diu regnū qō sic inuaserat nec aliquis de filijs suis succederet ei sed in breui accerima morte periret induxit exemplū de zamrri potius ꝯāꝫ de aliquo alio.

¶An ibeu peccauerit sic occidendo iezabel ⁊ faciēdo q comederetur a canibus. Qō.xxxi.

Queretur vlterius an peccauit ibeu occidendo iezabel.aliqs dicet q sic qr deus solū iussit ei occidē domū siue ꝓgeniē achab ⁊ tñ iezabel nō erat de ꝓgenie achab. ¶Rñdendū q nó peccauit ibeu sed potius meruit occidēdo iezabel quia deus ei iusserat hoc imo ad istud vnxit eū in regē vt pz ꝯ. in lra.s. vnxi te in regē sup israel ⁊ ꝑcutiens domum achab vt vlciscar sanguinē seruoꝝ meoꝝ ꝓpharum de manu iezabel ⁊ tamē non poterat vindicari sanguis iste de manu iezabel nisi ipsa occideret ió debuit eaz occidē ibeu. Scdo pz qr ibeu erat rex israel ltime ꝓstitutus ió ad eū ptinebat punitio oium criminū ex ꝛdōne dignitatis sue sed iezabel ꝑticularissime peccauerat occidēdo ꝓphas dñi ⁊ alios seruos eiº ⁊ cogēdo ppl̄m ad cultuz baal ió merebat mortē ⁊ dato q nō dixisset deus aliqd de occisione eius ipsi ibeu ꝓ ꝓphaz tenebat eam occidē. ¶Ad rōnē in ꝓriuz dōm q deus iussit occidi oēs de domo achab vt vindicaret sanguis ꝓphetaꝝ de manu Jezabel ió potius occidēda erat ipsa ꝯāꝫ alij de domo achab. potissime qr nole domus nō solū intelligit ꝓgenies sed ēt familia iezabel tñ erat de familia achab qr fuerat vxor eiº deus tñ de domo locutº est ⁊ nō de ꝓgenie ⁊ pp hoc ibeu nó solū occidit filios achab ꝛ ét familiares eius seqēti.c.s.ꝑcussit igit ibeu oēs q reliqui erāt de domo achab in iezrael ⁊ vniuersos optimates eiº ⁊ notos ⁊ sacerdotes. ¶Quereꝰ vlteriº an peccauit ibeu faciēdo q iezabel nō solū occideret sed ēt ꝛculcaret ab eqs ⁊ comederet a cāibº. ¶Aliqs dicet q peccauit qr qñ aliqs iudex infert alicui penā vltra eā q determinatur a iure peccat qr crudelis ē ⁊ tñ ꝓ idolatria quā ẽxcuerat iezabel dēbat ei mors q ḡ insup eā puniret ibeu pctm erat. ¶Rñdēdū q ibeu nō peccauit faciēdo istud qr quanto pctā sunt maiora tāto grauior eis pēa corrfidet ⁊ tñ ceteri de ꝓgēie achab occidēdi erāt ꝓ idolatria ⁊ iezabel peccauerat pluſꝯ oēs illi ḡ illi debebat pena maior ꝯāꝫ mors ⁊ istud erat q ꝛculcaret ab eqs ⁊ laceraret a canibus ⁊ maneret insepulta. Scdo pz q nō peccauit quia ibeu execut° est id qō deus dixerat ió nō peccabat sed potiº merebat .⁊ tñ q iezabel laceraret a canibus ⁊ nō ēt q eā sepeliret deº dixerat ꝓ beliā ꝓcedēti lib.c.xxi.⁊ ēt nūc spāl̄r dixerat deus ipsi ibeu ꝓ illū ꝓphaz q venit ad vngēdū eū.s.iezabel quoqz comedēt canes i agro iezrael nec erit q sepelliat eā.q āt ꝛculcari dēret caro sua ab eqs ⁊ boibus siē puluer vel sterc° ꝓnūciatū fuerat ꝓ beliā sicut dixit ibeu.j.in lra.s.sermo dñi ē quē loquut° est ꝓ seruuz suū beliā dicens ⁊ erunt carnes iezabel siē stercus sup faciē terre:ad stercus aūt ptinet ꝛculcari:ió

ꝛculcari

Scda rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

Quita rō.

Qō. 31. A Obiectio. Rñsio Primo.

Ad obie.

Qō. 32. A Ibeu an peccauerit faciēdo q iezabel cōculcaretur ab equis ⁊ comederet a canibus.

Scda rō.

Qō. 30. A Jezabel increpando ibeu quare potiº dixit de zamrri ꝯāꝫ ō aliquo alio.

Opi.ni.

Cōfuta.

Pria rō.

Scda rō.

Rñsio.

Pria rō.

Scdo:

Scda rñ.

Pria opi.

Pria rō.

Scda rō.

pculcari debuit iezabel ab equis ꝛ boibus.ibeu tñ erat
executor a deo datus ꝓ domū achab.ḡ.in lra ꝛ.ꝛ.paralip.
xxij.ió ptinebat ad eū exequi oia ista que dē ꝑdixerat
ꝓ domū achab.ꝛ ista erant ꝑnunciata ꝓ iezabel q̄ erat
de domo achab:ió nó peccauit ibeu exequēdo illa sz po-
† tius meruit(cūqz igressus eēt vt comederet biberetqz)
postq̄z ibeu occidit ioz̄ ꝛ regem ahazią ꝛ iezabel igres-
sus est vt comederet ꝛ biberet in iezrael:qz ia maximaz
† ptem officij sui expleuerat(ait ite ꝛ videte maledictam
illā).i.ite ꝛ videte cadauer iezabel ꝛ vocauit illā male-
dictā:qz abhominabilis erat cū ipsa introduxisset oē ma
lū in israel tpibus suis:nam ipsa incitauit achab ad oia
† mala que fecit ꝓcedēti lib.c.xxi.(ꝛ sepellite eaz qz filia
† regis est).q.d.sz ipsa sit indigna sepulchro:qz tñ filia re
† gis est honoretur saltē in hoc q sepelliaṫ.(cūqz issent vt
sepellirent eam nō inuenerūt nisi caluariā ꝛ pedes ꝛ sū
mas manuū)rex ibeu desiderans cibum nō recordatus
est dicere seruis suis q sepelirent iezabel qñ deiecta est
de turre:sed postq̄z comedit ꝛ bibit recordat⁹ est:ꝛ tunc
dixit seruis suis q sepellirēt eā ꝛ qñ iuerunt nō inuene
rūt quid sepellirent nisi caluariā.i.craneū excoriatū:qa
iam canes corroserant oēs carnes ꝛ reliquerant calua-
riā albā sicut sunt caluarie que educunt de sepulchris.
māserūt etiā pedes ꝛ manuū extremitates:qz iste ptes
sunt multū ossee ꝛ neruose ꝛ canes non potuerūt ita ci-
to lacerare ptes istas:sed comederunt alias teneriores
prius:ꝛ ad vltimuz relinquebant iste lacerande ꝛ oino
† lacerate fuissent nisi supueniſſet serui ibeu(reuersiqz nū
ciauerūt ei).s.nunciauerūt ei q nō inuenerant cadauer
iezabel ad sepelliendū sed solū istas ptes extremales(ꝛ
ait ibeu sermo dñi est).i.istud ꝓuenit ex ſnia dei:qz ipse
† prenunciauit hoc:ió opportebat compleri(quē locutus
est per seruū suū heliā thesbitē).i.deus prenūciauit istō
p heliam-qñ locutus est ptra domū achab precedenti li.
† c.xxi.ꝛ vocaṫ helias thesbites.i. de vrbe thebes q̄ erat
in terra galaad vt patet precedenti lib.c.xvij.(dicēs in
agro iezrael comedent canes carnes iezabel) vocatur
ager iezrael aliqō spaciū viride quod erat apud pala-
tiū regis ad delectationē:ꝛ qñ deiecta fuit iezabel ō tur
† ri cecidit in agrū illum ꝛ ibi comesta est a canib⁹ (ꝛ erūt
carnes iezabel sicut stercus sup faciez terre in agro iez-
rael)hoc pōt intelligi vno mō q postq̄z deiecta fuit ie-
zabel de turri iacuit in agro iezrael ꝛ nemo curauit ca-
dauer eius inde tollere:sed māsit ibi neglectū sicut ster
cus.vel aliter q fuit sic stercus.s.qz stercus conculcatur ab
hominibus ꝛ bestijs ita iezabel conculcata est:qz equi trā
siuerunt super ipsam ꝛ aspersus est pes equi sanguine ie-
zabel.ḡ.in lra.vel dr̄ q fuit sicut stercus:qz ipsa lacera-
ta est a canibus ꝛ quedā pars eius trahebaṫ hinc ꝛ alia
† inde oēs dispersē super agrū sicut sterc⁹(ita vt pretereū
tes dicant beccine est illa iezabel).i.deus faciet cadauer
iezabel esse tā contēptibile vt transeuntes per agrū iez-
rael videntes illud dicant beccine est iezabel:qō est mo-
dus admirandi.i.nunqd ista est iezabel que olim fuit in
tanta glozia qūo ad tantā calamitatē deducta est:ꝛ dicit
beccine.i.nunqd hec:qz deberent esse due dictiones.s.
bec ꝓnomē ꝛ ne aduerbiū interrogandi:ꝛ per adiectio-
nē silabicam cōponunt interposita littera.i.ꝛ dr̄ beccine
sic habeṫ deut.xxxij.beccine reddis dño ꝛ multe alie di
ctiones silabicate sunt vt sicubi alicubi. ¶Queret an
Nō. 33. ibeu peccauerit volendo sepellire iezabel. Videt dicen-
A dū q sic:qz deus fecerat eū executorē oium denunciato
Ibeu an rū ptra domū achab:ꝛ tñ denunciatū fuerat de iezabel
peccauerit q nō sepelliret sed canes comederent eam:ideo ibeu te
volendo se nebaṫ nō sepellire illā:imo qō magis est teneret iubere
pelire iezā ne qs eam sepelliret. ¶Aliqs dicet q nō peccabat volē
bel. do eam sepelire:qz non agebat ptra mandatū dñi cum
Hzia opi. deus non iussisset eā manere insepultā:sed prenūciaue-
Scōa opi. rit q canes eam comederent.prenunciatio autē nō ob-
ligat qz nō est preceptū. ¶Dōm q hoc non stat:qz licet
Cōfuta. illud in quātū dicebaṫ denunciatiue per heliā neminem
obligabat ad exequendū illud:ꝛ tamē qz ibeu vnct⁹ est
in regē ad exequendū cōtra domū achab ea que prenū-
ciata erant tenebaṫ ipse exequi oia illa.boc patet supra
in littera ꝛ.ꝛ.paralipo.xxij. ¶Dicendum ergo aliter q Alia rñsio
ibeu nō recordabaṫ q deus predixerat p heliā de iezā- aucto.
bel q canes comederent eam ꝛ q nō sepelliret:ió vole-
bat eam sepelire:nunc vero qñ nō inuentū est cadauer
recordatus est q a deo prenunciatū fuerat q nō sepelli-
reṫ.patet ex verbis eius:qz cum nuncij reuersi nunciaſ-
sent istud ait sermo dñi est quē loquutus est p heliam sic
etiā dixerat supra:memini.n.q dominus hoc onus leua
uerit sup eum.i.recordor de ꝓphia helie in qua deus p̄-
nunciauit istā penā.Hzo quo sciendū q ibeu occidē vo
luit iezabel: qz ipsa fuerat exordiū omniū malorū:ꝛ ta-
mē qz erat filia regis intendebat eā sepelire:erat.n.filia
regis thiri ꝛ sidonis precedēti lib.c.xvi.ꝛ sic dixit Jheu
sepelite eam qz filia regis est.deus tñ nolebat comple-
re verbū suū.s.q non sepelliret ió fecit q ibeu nō cogi-
taret de sepulchro eius tunc qñ de turre deiecta est nec
fecit eam de terra leuari:qz totus ciborū desiderio tene
baṫ ꝛ postq̄z comedisset permisit deus q veniret sibi in
mentē de sepelliendo iezabel:ꝛ tunc misit ad ingrendū
eā ꝛ non fuit inuentū cadauer.
¶Quomodo poterat esse q non inuenirentur de cada
uere Jezabel nisi caluaria ꝛ pedes ꝛ extremitates ma-
nuum. Questio.xxxiij.
Nō.34. **Queretur** vlterius quomodo poterat eē q
A nō inuenirenṫ alie partes corpo
Hzia rñ. ris nisi caluaria ꝛ pedes ꝛ extremitates manuū: naz sal
tē inuenirenṫ ossa aliaz partiuz corporis. ¶Aliqs dicet
q oia ossa iezabel inuenta sunt:qz sola caro a canibus co
mesta fuerat:ꝛ tñ dicit de istis tribus ptibus q ille sole
inuente fuerunt.qz iste tā ossa q̄z carnes hēbant ꝛ erant
integre partes. ¶Sed hoc nō stat:qz dicit q non inue- Cōfuta.
nerūt nisi caluariā:caluaria tñ nō dicit caput cum linea
mētis vultus sed solū craneū.i.os cerebri in quo ꝛserua
tur cerebrū:ꝛ sunt caluarie albe excoriate sicut pz in ca
pitibus mortuoz.Ideo dōm q non inuenerunt carnes
nec ossa aliaz partiū corporis nisi istaz triū:sed tūc stat
dubium qūo potuit hoc fieri.Dicet aliqs q oia ossa ei⁹ Alia rñsio
ꝛfregerunt canes ꝛ comederunt miraculose vt appare- aucto.
ret vindicta diuina grauis in illa. Sed hoc nō est dōm:
qz nō est recurrēdū ad miracula sine necessitate:ꝛ tñ hic Dubita.
sine miraculo saluari pōt qūo iste ptes solū inuente sue- Solutio.
rint. Et dōm q cuz relictū esset cadauer iezabel incusto Confuta.
ditū in agro multi canes ꝓuenerunt ad comedendū car Alia soło.
nes eius:ꝛ illi lacerauerunt cadauer in multas ptes di-
uidentes iuncturas ossiū:ꝛ quidā canes trahebant vnā
partē ꝛ fugiebant cū ea:alij vero aliā ꝛ sic dispersa sunt
ossa iezabel cū carnib⁹ suis:ꝛ licet ossa nō fuerint come-
sta a canibus:tñ nō fuerunt inuenta:qz canes tullerant
illa ad.corrodendū ea:ꝛ hoc fit ꝓpter litigiū canum qa
cū simul plures canes easdem carnes vorare debent li-
tigant:ideo abscisis particulis iezabel fugerent ꝛ sic non
maneret in loco in quo ipsa deiecta fuerat de turre nisi
iste tres partes.ꝛ credendum est q canes tunc corrode
rent ptes istas quādo accederent serui ibeu:qz illi non
cessarent vorare quousqz nihil vorandū ꝛ corrodēduz in
uenirent.ꝛ factuz est hoc a deo vt oēs admirarentur de
pena grauissima inflicta iezabel ꝛ cōpleret qō dicit in
littera.s.q transeuntes dicerent beccine est illa iezabel
i.nunqd potuit de tanta glozia cadere in tantā calami- Nō. 35.
tatē.littera hebraica dicit,vt pretereuntes non dicāt bec A
est iezabel.i.tantū deus deformauit iezabel faciendo eā Quare de
lacerari a canibus q transeuntes nō poterant cognosce corpe iezā-
re eam nec poterant dicere ista est iezabel:qz iam non re bel nō sunt
māserat in ea vlla imago priozis. ¶Queret vlterius inuēte alie
quare potius iste tres ptes corporis relicte sunt q̄z alie ptes q̄z cal
de iezabel. ¶Respondent hebrei q hoc fuit propter ho uarie pe-
norem nuptiarum:qz iezabel honorabat nuptias ꝛ mo des ꝛ extre
uebat ibi manus suas plaudendo ꝛ pedes suos saltan- mitatesma
do ꝛ tripudiando ꝛ caput ſsuum gesticulando ꝛ ob hoc nuum.
deus voluit istas tres partes esse illesas. ¶Sed dicen- Rñsio he.
dum q ista est insania :quia non est vllo modo creden- Cōfuta.
dendum qō in nuptijs israelitarum Jezabel saltaret Hzia rō.

z plauderet manibus: quia ipsa erat regina potētissima z nihil tale faceret: qz istud nō decet nisi psonas qui ista tus que nullā auctoritatē obseruare debent. Scōo non stat: qz dato q iezabel ista fecisset non, mereret in eis: qz ista nō fiūt ad aliquē finē honestū sed ad solā delectatio nē z potius est ibi peccatū z dissolutio: vñ aug. ait cōtra mulieres hebreoz ista facientes melius femine hebreo rū linum z lanaz nerent q̄z in neomenijs suis impudice saltarent. Tertio non stat: qz si aliqd meruisset iezabel faciendo illa non remuneraret deus ei relinquēdo istas tres partes suas illesas: qz ista nulla gr̄a ei cū iā esset oc cisa nec etiam erat honor: quia cum ipsa lacerata esset a canibus nō referebat q totū cadauer comedissent vel iste tres particule residue essent. ¶Dom g̃ q deus voluit q manerēt alique partes de cadauere iezabel in te stimoniū qñ irent serui ihēu vt sciret q deus executus fuerat sniam suam cōtra eam faciendo ipsam a canibus lacerari. si aūt nulla pars eius ibi inuenta esset putaret q aliquis substullerat cadauer iezabel de loco illo ad se pelliendū z tenebat illud absconditū: z sic nō putaretur snia executioni tradita in iezabel. nunc autē relictis ibi aliquibus ptibus eius appareret manifeste q canes la cerauerant eam. Causa autez quare potius relicte sunt iste tres partes q̄z alie potuit esse triplex. Prima qz canes videntes totū cadauer primo comedē vellent ptes teneriores: z tamen ptes iste sunt duriores: qz caput est osseum. pedes autē z manus sunt ossee z neruose: reliq̄ aūt ptes corporis sunt tenere: ió prius comederūt ptes teneriores z ad extremū manebant iste tres que durio res erant. Scōa cā eē poterat qz forte deus voluit istas tres ptes manere potius q̄z alias ad cognitionē: qz cuz reperirent aliq̄ ptes cadaueris poterat dubitari an eēnt de cadauere iezabel vel de aliquo alio: p istas autē tres poterat magis cognosci an eēt cadauer iezabel vel alicu ius alterius: qz iste ptes hñt in se maiorē distinctionez z magis apparent q̄z alie ita vt cognosci possint. Tertia cā poterat esse q istud factū esset p accidens .s. q canes trahebant hinc z inde de cadauere iezabel ad lacerādū illud vt singuli ptes suas diriperent z accidit q canes isti qui manebant in loco vbi occisa fuerat iezabel reti nuissent sibi caluariā z man⁹ z pedes z manerēt corpo dē da ista qñ venirēt serui ihēu. ¶Quereť vlterius an iste tres ptes cadaueris iezabel inuente sepulte fuerint. ¶Rñdendū q nō appet. dom tñ vr̄ q nō fuerūt sepulte: qz dr̄ q ihēu audiens ista dixit sermo dñi est quē loquutus est p heliā: z tñ nō auderet ipse facē ꝯ id qđ de⁹ pnūciauerat p heliā: ió nō iuberet sepelliri partes illas. Scōo pz qz dr̄ q reuersi sunt serui ihēu z nūciauerūt ei qđo iuenerāt solū ptes illas z nō dr̄ q sepellierūt illas: z postea cū reuersi sunt ad ihēu nō dr̄ q iusserit eis redi re ad sepelliendū eas: g̃ vr̄ q nō sepellierūt ipsas. Tertio pz qz ppha ille q vnxit ihēu dixit canes comedēt car nes iezabel in agro iezrael z nō erit qui sepelliat eam: si tñ ipsa caluaria cū pedibus z manib⁹ sepulta fuisset di ceret sepulta iezabel qz vbi est caput alicuius ibi est se pulchrū eius z sic nō cōpleret verbū dñi: qz aliqs eēt q sepeliret iezabel: ſz oportebat cōpleri illud ideo dom ē q ihēu nō fecerit sepeliri ptes illas sed reliq̄rit in agro sicut prius erant vt lacerarent̄ oīno a canibus z traherē tur sup faciē terre sic̄ stercus. ¶Quereť vlterius qñ dixit helias istud qđ hr̄ hic. s. z erunt carnes iezabel sic̄ stercus sup faciē terre. ¶Aliquis dicet q dixit ista he lias cū hic referat ihēu illa dicta fuisse: z tñ nō ꝓstat qñ vel vbi dicta fuerūt. Sic. n. est de multis q̄ p ppbas ocā sunt: sed non ꝓstat qñ fuerunt dicta. ¶Sed dom q hoc hoc nō cōstat: qz helias solū semel locutus est ꝯ achab z z domū eius. s. qñ iussit ei deus q iret in occursū achab euntis in iezrael ad possidendū agrū naboth precedēti lib. c. xxi. nā tunc dixit ei q canes comederēt carnes ie zabel in agro iezrael z tñ nō exprimit ibi q deberent eē sup faciē terre sicut stercus. ¶Dom aūt q hoc pōt sta re dupl̄r vno mō q helias dixerit ēt ista ꝟba z tñ ibi nō expſſit scriptura. nā sic etiā eodē. c. dr̄ de occisione solius naboth: z tñ nō occisus fuit ipse sol⁹ sed ēt filij sui vt pz hic. z ihēu sciebat ꝟba que dixerat helias: qz ipse erat presens qñ helias locutus fuit ista ꝯ Achab vt pz. s. in lra cū dixit memini qñ ego z tu sedentes in curru, seque bamur achab patrē eius q dns onus hoc leuauerit sup eū dicens si nō p sanguine naboth reddam tibi in agro hoc. ¶Alr pōt dici q helias nō dixit ista ꝟba sed solum ea que hñr pcedēti lib. c. xxi. s. canes comedent iezabel in agro iezrael. ihēu tñ arguit ex sensu verborū helie: z nō ex verbis eius. nā cū helias dixisset canes comedent iezabel in agro apparebat q carnes iezabel debebāt eē sicut stercus sup faciē terre: qz alias mox vt occideret se peliret z iste modus arguēdi ex sensu ꝟborum ppharū z nō ex ꝟbis est frequētatus vt declaratū est supra. ij. lib. c. iij. ¶Quereť vlterius cū ppha q vnxit ihēu dixerit ista verba que hñr. s. ꝯ iezabel z etiā ꝯ iozā quare semp dicit ihēu vt impleret sermo dñi p heliā vel q est sermo dñi p ppbetam illum qui vnxit eū in regē: nā ipse denūciauit sibi. s. in lra eadē que denūciauerat helias ipsi a chab precedenti lib. c. xxi. ¶Rñdendū q ihēu allega bat semp dicta helie z nō illius ppbe qui vnxit eum pp quatuor. Prima qz dicta helie erant maioris auctorita tis qz ipse fuerat ppheta excellentissimus tēpore suo: nā ipse suscitauit mortuū qō nemo ante ipm fecerat: precedenti lib. c. xvij. Scōm fuit qz verba helie dicta fuerunt publice ꝓtra ipm achab in facie eius qñ ipse erat i agro iezrael apud vineā naboth: qō pz qz ihēu z alij serui a chab erant pntes qñ ista dicebant. Sic. n. dixit ihēu ad badazer q ipse z Badazer erant presentes in curru qñ helias locutus fuit ꝯ achab in agro illo ihēu: tñ volebat ista q̄ dicebat ppbare venire ex snia dñi z hoc p verba p pharū: ió debebat arguere ex verbis ppheta q̄ no toria. erant z sic erant verba helie q̄ dicta fuerant coraz tota multitudine: verba autē illius ppbe q vnxit Ihēu fuerunt dicta intra cubiculū nemine audiente nisi ihēu: ió nō poterat ppbare aliqd ex illis ſz solū ppbabat p ꝟba helie. Tertiū fuit qz eadē verba dixerat helias precedē ti. lib. c. xxi. z iste ppheta qui vnxit ihēu: vt pz hic in lit tera: z sic videbant̄ ista ꝟba iaz esse trāslata ió debebāt attribui origini sue. s. helie: nā postq̄z illa semel dixerat helias quilibet poterat ea dicere ēt si nō esset ppheta. Quartū fuit ad ppbandū magis sine suspitione: nam si ihēu allegaret verba illius ppbe q vnxerat eum psume bat affectio quedam ex eo q ille exaltauerat ihēu in re gem: ió poterat esse psumptio q fauorabiliter loqueret ihēu de illo: helias aūt nō vnxerat ihēu in regē nec pre nunciauerat de eo aliqō bonū: ideo magis sine suspitio ne poterant allegari verba eius q̄z alterius ppbe.

Scōa rō.

Tertia rō.

Alia rñsio aucto.

Qō. 36. A An fuerint sepulte iste ptes cadaueris iezabel. ¶Rñsio. Prima rō. Scōa rō. Tertia rō.

Qō. 37. A Helias qñ dixit iezabel nō ōbere sepeliri.

Prima rñ. Confuta.

Alia rñsio aucto.

Alia rñsio.

Qō. 38. A Ihēu q̄re attribuit istam pro phetiā he lie cuz sibi dicta sit p ppbetā q vnxit euz. ¶Rñsio. Prima rō. Scōa rō.

Quarta rō.

Tertia rō.

Qō. I.

¶Capitulū decimum.

Rant aūt achab septuaginta filij in samaria. Scripsit ergo iehu literas: z misit in samariam ad optima tes ciuitatis.

Rant autez. Descripta in precedentib⁹ destructione domus achab quātū ad prin cipales psonas: hic agit de destructione eius quantū ad psonas secūdarias: erant autem principales psone iozā filius achab rex israel z mr̄ sua iezabel de quorū occisione dictū est precedēti. c. minus principales psone erant filij achab q nō regnabāt z ami ci z familiares eius z de istorum occisione agitur hic z diuiditur in duo: qz prio ponit ipsius ihēu diligens ope ratio scōo dei data remuneratio ibi (dixit autez dns ad ihēu.) Prima in tres: qz primo ponit filioz achab occisio scōo fratrū ochozie regis iude interfectio ibi (cūqz venis set.) tertio sacerdotum baal artificiosa cōprehensio z ex terminatio ibi (congregauit ergo. ¶Quereť circa pmū an ea que dicunt hic bēant ordinē ꝓtinuatū ad precedē

tia z

tia vñ fuerint facta immediate post illa. ¶Ad primū dōm q ordo ꝓtinuus est:qz in precedentibus dictū est de occisione ioꝛā regis israel ⁊ ahazie regis iude:hic aūt dr de occisione fratrū ioꝛā ⁊ ahazie. ⁊ tñ constat q illud fuit ante ista:qz vt dicit .j. in littera misit epistolas Jheu ad viros samarie vt vngerent in regem aliquē de filijs achab:⁊ tñ si nō esset mortuus Joꝛā rex israel nō mitteret iheu ad dicendū q aliqs de ꝛibus eius vngeret in regē:ergo iam occisus fuerat Joꝛā. ¶Jtē p3 qz samarite dixerunt inter se lectis epistolis iheu ecce duo reges nō valuerunt stare coꝛā eo ⁊ quomō nos valebimus resistere:ergo iā duo reges.s. Joꝛā ⁊ abazias occisi erant a Jheu.fuerūt ergo ista post illa. ¶Ad ꝑm dicendū q ista fuerunt immediate post precedentia qz iheu erat festinus in ope suo ⁊ ipse intendebat destruere totā domū achab sicut deus ei iusserat sed iam destruxerat maioꝛē ptem:iō nō est verisimile q pigritaret differēs magno tpe occidere oēs de ꝓgenie achab. ¶Item dato q non ageret ioꝛā ꝓpter mandatū dei saltem cā sui ipsius hoc ageret qz iheu erat rex ⁊ regnū suū non erat firmū sup israel quousqz destrueret progeniē achab cui competebat successio in regno: iō q̄z citius posset conaret occidere oēs filios achab. Item p3 qz si iheu illico nō laborasset ad occidendū oēs filios achab poterant ipsi ꝓuocare auxilium de regno iuda quia illi erant cognati sui cū athalia filia achab esset regina in iuda:vt p3. ē. viij. ⁊ sequēti. c. non ergo moꝛatus fuit aliquāto tpe iheu quin occideret oēs filios achab postq̄z occidit ioꝛā regē israel (erant aūt achab .lxx. filij in samaria) in ciuitate samarie bēbat achab oēs filios suos:ibi. n. dederat eos nutriri qz illa erat ciuitas melioꝛ ⁊ fortioꝛ totius regni eratqz metropolis ⁊ ibi poterant manere securius quā in alio loco terra israel (scripsit ergo iheu lr̄as ⁊ misit in samariā) qz ibi habitabāt illi q tenebāt (filios achab ad optimates ciuitatis ⁊ ad maioꝛes natu ⁊ ad nutricios achab.) vocant optimates potentioꝛes ⁊ nobilioꝛes qui erant in vrbe maioꝛes natu erāt antiqoꝛes etate ⁊ prudentia inter oēs samaritas ⁊ dicunt maioꝛes natu. i. maioꝛes in natiuitate. qz maius tps est a natiuitate eoꝝ q̄z aliorū. Nutricij achab erant aliq viri in vrbe samarie qbus comendati erant filij achab ad nutriendū eos. ad istos scripsit qz isti erant principales in vrbe p quos negociū istud expediendū erat.

¶Quo poterat habere achab .lxx. filios. Qō. ij.

Queretur quo bēbat Achab septuaginta filios. ¶Aliq dicunt q nō erāt filij achab sed nepotes eius ⁊ forte aliqui ꝑ nepotes:qz ioꝛā filius achab regnauerat iam duodecim annis ⁊ sic iste bēret filios ⁊ alij filij achab eēnt q etiā bērent filios ⁊ oēs isti tā filij quā nepotes ⁊ ꝓnepotes achab si aliq erant vocabant filij achab:sic tenet nicolaus. ⁊ istud satis est verisimile qz sepissime aui vocant patres sicut dr ē. viij. q atabalia erat filia amri patris achab:⁊ tñ constat q illa erat filia achab:vt ibi ꝓbatū est. ¶Dom tñ magis vr q oēs isti erant filij achab ⁊ nullus erat filius ioꝛā:nā si esset aliqs de illis filijs ioꝛā regnū ꝓueniret ei ⁊ nō alicui de auūculis suis filijs achab:⁊ tñ dixit iheu viris samarie q elegerent vnum de filijs Achab: ergo videtur q nullus erat filius ioꝛam. ⁊ satis est verisimile q haberet achab filios septuaginta: naz licet ex eadem vxoꝛe non posset tot habere cum illa non posset totiēs continere:tamen poterat ex diuersis vxoꝛibus habere multos filios:sic. n. p3 de gedeone qui etiā septuaginta filios habuit:vt p3 iudi. viij. ⁊ dr q accepit illos de diuersis vxoꝛibus:⁊ tñ oēs illi erant masculi: verisimile ē ergo q aliqñ genuisset aliqs feminas ⁊ sic bēret adhuc plures filios. nec videbatur difficile bēre septuaginta filios ipsi achab q̄ bēbat multas vxoꝛes ⁊ ꝓcubinas precedēti. lib. c. xx. cū quidā rex fuerit inter barbaros qui habuit sexcentos filios:vt refert frāciscus petrarcha in li. de pspera foꝛtuna ⁊ aduersa. ¶Dicendū ergo q vere erant oēs isti septuaginta filij achab ⁊ oēs erant masculi qz .j. in lr̄a vocant septuaginta viri. credendū est tamen q preter istos habuerit aliquas filias:sed nō computauit illas hic scriptura:qz nō pertinebat ad eas eligi aliquā ad regendū regnuz:⁊ tñ hic agit de electione vnius de filijs achab in regē (dicens statim vt acceperi tis lr̄as has) nōdum iheu regnabat sup samaritas:⁊ tñ loquebat eis impiose (ad terrendū eos qui bētis filios dñi vestri). i. q bētis filios achab dirigebat pricipaliter ꝺ ad nutritios filioꝝ achab. s. q ipsi accipent vnū de illis ⁊ ponerent eū in regem ⁊ vocat achab dñs samaritarū quia ipse fuerat rex eoꝝ (⁊ currus ⁊ equos ⁊ ciuitates firmas ⁊ arma). i. vos bētis currus ⁊ equos in ptāte vestra ⁊ ciuitates fortissimas ⁊ arma multa hoc dicebat eis ad significandū q poterant pugnare ⁊ defendē illuz quē ꝓstituerent in regē:qz ad hoc bēbant magnā oportunitatē. s. equos ⁊ currus ⁊ arma multa ad pugnāduz ⁊ ciuitates fortissimas in qbus se tuerent. Aliqui dicūt q iheu dixit istud irrisorie. q. d. nō potestis defendē vos qz nō bētis equos nec currus nec arma: ⁊ ponebat ista per ꝛrium sicut est in mō loquēdi irronico ⁊ sic tenet nicolaus ⁊ ꝓbat hoc:qz cū bellū esset nūc inter israel ⁊ siros in rameth galaad:vt p3 precedenti. c. ⁊. ē. viij. verisimile est q oēs equi ⁊ currus vel maioꝛ ps eoꝝ eēt in ramoth Galaad qz ibi erat prius rex ioꝛā pugnando ⁊ sic nō haberent isti currus nec equos ad se defendendū. Dicendū tñ vr q hoc non dr irronice sed ꝑm veritatez ita q isti bērent multos equos ⁊ currus in samaria ⁊ ēt q bērent arma ⁊ ciuitates munitas. ⁊ hoc ē verisimile: qō p3. ¶Dzio qz certū est q isti bēbant ciuitates fortissimas sub potestate sua qz totū regnum regebat p istos cū ipsi bērent oēs filios regis in ptāte sua:⁊ tñ iheu nō dum acceperat nisi vnā ciuitatē de terra israel. s. iezrael: iō relique manerent in potestate istoꝝ. Sic ēt de armis verisimile erat q arma multa essent in samaria cū ibi esset metropolis regni: iō esset ibi armamētarium Achab ⁊ alioꝝ regū israel. de equis ⁊ curribus eodē mō est verisimile. Scōo p3 q nō loqueret irronice qz tūc diceret samaritas abundare in eo in quo erāt inopes ⁊ ipe abūdabat ⁊ sic aliqualiter poterat dicere de eqs ⁊ curribꝰ: qz verisimile erat q plures istoꝝ bēret iheu q totū exercitū tenebat sicut erat in ramoth galaad quā samarite: ⁊ tñ etiā dixit de ciuitatibus fortibus sed de istis certuz est q samarite plures bērent quā iheu cū iheu soluz haberet iezrael quā ceperat qñ occidit regē ioꝛā ergo non loquebat irronice. hoc p3 precedēti. c. qz postq̄z recessit iheu ō ramoth galaad illico venit in iezrael vbi occidit ioꝛā ⁊ de ipso loco scripsit epl̄as ad samaritas:⁊ p3 hoc: qz samarite tulerunt capita filioꝝ achab ad iheu in iezrael. j. in lr̄a ⁊ sic nō recesserat iheu de iezrael postq̄z occidit ioꝛā nec tenebat aliā ciuitatē. vere ergo loquebat ⁊ nō irronice. Tertio p3 qz si irronice loquerē ad samaritas viderent ipsi se irrideri a iheu ⁊ nō ꝓsiliarent sup hoc an possent resistere ei sed dicerent q nullū appaꝛatuz bellicū ipsi bēbant ad resistendū: dixerunt ramē inter se ecce duo reges ñ potuerūt stare coꝛā eo ⁊ qūo nos valebimus resistere:ergo videt q ipsi bēbant alias dispōnē ad pugnādū:⁊ tñ admirati magnitudinē ꝓstantie ⁊ impetus iheu putauerūt se nō posse resistē ei:qz duo reges nō potuerūt stare coꝛā eo (eligite meliorē). s. eligite cū qui magis est aptus ad regnādū. s. tā prudentia q̄z viribus (⁊ cum q vobis placuerit de filijs dñi vestri) erant septuaginta filij achab ⁊ de illis poterant eligere meliorē ⁊ qui placeret eis ad regnādū (⁊ ponite eū sup solū regni sui). i. ponite eū sup tronū regni super quem sedebat pater suus achab. erat. n. sedes assignata regibus super quā nullus sedebat nisi rex ⁊ sedere super illam erat insignitū regis sicut coꝛonatum esse. vnde in assumptione alicuius in regē vna de cerimonijs que obseruabant erat q ponerēt sup sedē regni: vt declaratū est ꝓcedēti. c. in q̄dā q̄one in qua dicebat de cerimonijs q̄ obseruabant in ꝓstōne alicuius in regem (⁊ pugnate pro domo dñi vr̄i). i. postq̄z posueritis aliquē de filijs domini vestri in regē pugnate ad defendendū eū ⁊ totam ꝓgeniem achab quia ego contra totam banc progeniem

Ordo continuus est.

B Jstasuerūt imediate post ꝓdcā.

Alia posi.

Quidam barbarꝰ habuit sexcētos filios.

Opi. au.

Qō. 2. A ¶Dzia opi.

Jn samaria an eēnt boc tēpoꝛe multi currus ⁊ eq. Opio. ni.

Cōfuta.

¶Dzia rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Qō. 3. A Jheu ḡre scripsit samaritis p̄ dictas lr̄as. Rn̄sio. Pria rō. Scōa ró.

pugno. ¶Quereť ad quid mīsit istas lr̄as jheu ad samaritas. ¶Rndendum q̄ hoc fecit ad ꝓuocandū samaritas ad intentionē suam. nā Jheu erat iam rex israel ⁊ volebat ad se trahere oēs ciuitates israel ⁊ occidē oēm ꝓgeniē achab que paterat eum impedire. misit ergo epistolas in samariā ꝓpter duo. Primo q̄ ibi erat tota cognatio achab. s. lxx. filij eius ⁊ amici ⁊ familiares ⁊ volebat illos occidere jheu ⁊ ad hoc voluit videre intētionē samaritarum an ipsi vellent sponte se subicere ei vel oporteret pugnari cōtra illos. Secūdū erat q̄ samaria erat metropolis regni israel ⁊ in illa erant viri per quos regnabant omnes alie ciuitates israel ⁊ in quorū potestate erant sicut supra dicit qui habetis currus ⁊ equos ⁊ ciuitates firmas habēdo ergo ciuitatē istā hēbat jheu oēs ciuitates israel ⁊ si nollent samarite cōsentire sciret jheu quid oporteret eum agere. debuit ergo scribere potius huic ciuitati q̄z alijs ciuitatibus israel. jheu autem scribendo huic ciuitati voluit incutere timorē cuib⁹ vt sic subicerent ei ⁊ hoc ostēdit in duobus. Primo in modo scribendi scribens eis imperiose tamq̄z si iaz esset dominus illox. s. statim vt acceperitis litteras has eligite meliorē ⁊ eum qui vobis placuerit de filijs dñi nostri. Scōo ostēdit hoc ex eis que dixit q̄ nō rogauit sed incitauit. eos ad bellū quasi paruipenderet eos dicens pugnate p̄ domo dñi nr̄i. s. pugnate cōtra me ad defendendū dñi nr̄i ⁊ videamus an potestis resistere q̄ ego volo pugnare ꝓtra vos. ⁊ tunc visa cōstantia ⁊ magnitudine animi eius timuerunt samarite nimis ⁊ subiecerunt se illi vt p̄z in littera. si tñ non scripsisset jheu isto modo ꝓuocando eos ad bellū nō timuissent eū. ⁊ si nihil scripsisset eis nesciuisset an deberet pugnare ꝓtra eos vel qualiter se haberet ad illos ideo expediuit q̄ sic scriberet. ¶Sciēdū aūt q̄ in oib⁹ hijs deus dirigebat jheu volēs q̄ destrueret cito domus achab p̄ manū jheu q̄ alias aositas ⁊ prudētia ⁊ vires jheu nō suffecissent adhoc potissime cū tam prompte expediretur qcquid volebat jheu. ¶Quare jheu scripsit samaritis q̄ eligerent meliorē de filijs ioram in regem cum regnū veniret p̄ successionez nō autē per electionem. Qō.iij.

Qō. 4. A **Queretur** vlterius quō jheu dixit samaritis q̄ eligerent meliorē de filijs dñi sui in regē nam regnū nō veniebat p̄ electionē sed p̄ successionē ⁊ primogenituram vt declaratū est precedenti lib. c.i. ⁊ si aliqñ p̄ electionē assūmendus erat aliqs in regē istud erat q̄ pr̄ viuens eligebat vnū de filijs suis quē vellet ⁊ dabat ei regnū sicut roboā filio⁹ salomonis hñs multos filios elegit abiā in regē quāq̄z ille non eēt primogenitus eo q̄ erat sapientior ⁊ potentior cunctis vt p̄z. 2°. paralip. xi. subditi tñ non poterant eligere de filijs regis quē vellent q̄ mortuo patre iam quesitū erat ius vni de filijs regis ⁊ populus non poterat priuare eum iure suo. vel poterat rex esse per electionem quando regnum nouiter incipiebat sicut diuiso regno inter iudeos israelite elegerunt sibi ieroboam in regem precedēti lib. c. xij. vel si aliquādo deficeret tota proles regia poterat populus eligere aliquē in regē q̄ in hijs casib⁹ nulli preiudicabat cū nulli quesitū esset ius ad regnandū. nunc tñ erant multi de filijs regis iō nō hēbat locus electio. ¶Aligs dicet q̄ nunc dēbat eē electio eo q̄ nullus erat de filijs ioram sed solū de filijs achab ⁊ tñ ioram regnauerat nunc. ¶Rndendū q̄ nō stat q̄ etiā si non haberet ioram aliquos filios successio in regno ptinebat ad ꝓpinquiores sicut erat in successione hr̄editatis ⁊ tamē erant septuaginta filij achab qui erant fratres ioram ideo regnū ptinebat ad eos ex successione ioram nō hñte filios sicut ioram successit fri suo ochozie q̄ nō hēbat filios. s. i. c. ⁊ tñ in istis filijs achab vnus erat maior ideo ad illū ptinebat successio. ¶Rndendū q̄ si israelite mortuo ioram debuissent aliquē accipere in regē accepissent primogenitū inter septuaginta filios achab ⁊ sic nō hēbat locū electio. dom tñ q̄ jheu dixit samaritis q̄ eligerent meliorē de filijs dñi sui ad incutiendū eis timorē. q.d. q̄ ls eligerent meliorē de illis qui esset magis aptus ad regnādū tam viribus q̄z cōsilio q̄z aiositate adhuc nō possent pugnare cū eo ⁊ ipse contineret illos (timuerunt illi vehementer). s. samarite audientes verba jheu q̄ loquereť cū magna cōfidentia timuerūt (⁊ dixerunt ecce duos reges nō potuerunt stare cor̄ eo). i. ioram ⁊ abaziasl rex iude nō potuerunt stare cor̄ jheu resistēdo ei sed fugerūt a facie eius ⁊ occidit vtrūq̄z (⁊ qūo nos valebimus resistere. q.d. magis poterant illi resistere q̄z nos ⁊ nō restiterūt qūo q̄ nos resistemus. q.d. nullo mō poterim⁹.

¶Quereť qūo samarite tm̄ timuerunt verba jheu ⁊ an fuit iste timor rōnabilis. Aliqs dicet q̄ samaritel timuerunt rōnabiliter q̄ duo reges. s. israel ⁊ iuda erant potētiores eis ⁊ illi nō potuerunt resistere jheu ergo nec possent resistere ipsi. ¶Dicendū tñ q̄ samarite nō timebāt rōnabiliter si ex hoc solo mouerenť nā q̄ illi duo reges nō potuerint stare cor̄ jheu nō erat mirādū q̄ illi egressi sunt soli in curribus suis ⁊ inhermes jheu autē veniebat cū exercitu iō nō poterant illi duo reges resistē jheu quia nō erant tunc tāq̄z reges sed tāq̄z duo viri priuati samarite autē hēbant nunc equos ⁊ currus ⁊ arma multa ⁊ ciuitates fortissimas sicut supra dictū est iō poterāt melius resistere jheu q̄z illi duo reges. ¶Dom tamē q̄ fuit iste timor magnus incussus samaritis a deo q̄ ipse volebat q̄ deleret tota ꝓgenies achab ⁊ q̄ transiret regnū ad aliā familiā vel domū ⁊ ad hoc incussit timorem oībus illis qui poterant pugnare p̄ domo achab vt nō pugnarent ⁊ periret domus illa. facile aūt est deo incutere timorē cordib⁹ hominū q̄ cor̄ hois est in manu dni ⁊ quocūq̄z voluerit vertet illō puer. xxi. ⁊ sic licet eēt jheu solus ⁊ totū regnū israel esset ꝰ eū faceret deus q̄ oēs israelite timerent eū ⁊ fugerent a facie ipsius vel subicerent se ei sic. n. fuit qñ duo filij iacob occiderunt oēs sichimitas qui erant egrotantes pp circūcisionē Gene. xxxiiij. ⁊ oēs ciuitates que erant in circuitu mote sunt ad destruendū domū iacob ⁊ deus incussit terorē illis vt nō auderent exire ad psequēdus iacob fugientē ⁊ tñ iacob paucos hēbat qui possent eos adiuuare q̄ forte nō erant in domo sua decē viri qui possent capere arma oēs tñ ille ciuitates timuerunt eū scientes q̄ non hēret nisi paucos famulos. Gene. xxxv. ⁊ interdū deus tantū timorē pōt incutere vt fugiat hō ēt si nullus psequat eū iuxta illud leui. xxvi. s. dabo pauorē in cordibus eorum terrebit eos sonitus folij volantis ⁊ ita fugient q̄si gladium cadent nullo psequēte ⁊ corruent singuli sup fres suos q̄si bella fugientes ita ergo deus icuteret hic timorē magnū samaritis ita vt nō auderent resistē jheu sed traderent se ei ⁊ occiderēt filios achab pp eū ⁊ hoc fuit quia deus volebat q̄ jheu cito exequeret destructionez domus achab. Cōsideradū aūt q̄ deus adiuuit hic jheu ad destruendū domū achab ⁊ hoc fuit dupliciter. Prio q̄ adiuuit eū ad faciendū. Scōo ad velociter pficiēdū de primo p̄z q̄ jheu dato q̄ hēret exercitū iuratum ꝰ regē ioram nō posset illum occidere q̄ ille se p̄muniret defendendo se in vrbibus fortissimis sicut multo tpe ōsendit se q̄ totus exercitus siroz obsedit samariam ⁊ erat ibi fames valida. s. vij. ⁊ hēret adiutoriū a regibus p̄pinqs cū insurgeret ꝰ eū seruus suus. nō posset ēt jheu cū toto exercitu suo occidere regē iuda ⁊ tñ occidit tam regē iuda q̄z israel ēt nō poterat jheu pugnare ꝰ oēs samaritas ad occidendū oēs filios Achab ⁊ tñ sine bello potuit occidē illos ⁊ nō solū eos sz ēt oēs fres ozie regis iude. s. xlij. j. in littera ⁊ occidit illos q̄ autē fuerit a deo p̄z q̄ modus occidēdi fuit valde opportunus. s. q̄ jheu vadens in iezrael inuenit regem israel ⁊ iuda occurentes sibi solitarios ⁊ inhermes ita vt occidere posset eos precedenti. c. qñ etiā iuit versus samariā occurrerūt sibi q̄draginta duo fres ochozie regis iuda ⁊ potuit eos sine labore occidere. j. in lr̄a etiā qñ misit samariā vt occiderent oēs filij achab illico obeditum fuit sibi ⁊ occisi sunt. si tñ deus spāliter nō faceret ista nō poterat esse qn in rebus tā arduis ad cōplendū illas nō occurrerēt alique difficultates. vñ ipse jheu q̄ ista faciebat cognouit se nō facere ex ptāte sua vl̄ prudētia sed dei volūtate fieri

⁊ sic

Pria rn̄. Confuta. Alia rn̄sio aucto.

† † †

Qō. 5. A Samarite an rōnabiliter tm̄ timuerint jheu Xba. Pria rn̄o.

Cōfuta. Alia rn̄sio aucto.

ℜ Deus icutit timorez qbus vult facilr.

£ Jheu adiutus fuit a deo dū ad destruēdus domum achab. Pria ró.

£

z sic dixit ꝺ.in hꝛa.ſ.videte ergo nūc qm̄ nō cecidit de ſ-
monib⁹ dñi in terra quos locut⁹ ē dñs ſup domū achab
z dñs fecit que locut⁹ ē in manu ſui ſui helie:z sic nō pu
tabat hoc ꝓ se factū ſz ꝓ dñm. Scōm fuit qꝛ de⁹ adiuuit
ihеu ad faciliter z cito cōplēdū:nā dato ꝙ accideret ali-
qm̄ ihеu habere opportunitatē ad faciēdū oīa ista que se
cit:z tamē habere istā opportūitatē forte nō occurreret
in multo tpe:z tamē nūc ſubito occurrit opportūitas ad
oīa. nā illico vt ihеu vnctus ē in regē in ſecreto z retulit
ſocijs ſuis nōdū plene ille retulerat ſe vnctū in regē qm̄
tot⁹ exercit⁹ clamauit:regnauit ihеu:z poſuerunt veſti-
mēta ſua ſub pedibus eius ꝑcedēti.c.z in eadē die cum
veniret in iezrael ad occidēdū regē ioꝛā anteqz introiret
in vrbē occidit ipm z abaziā regē iude: vt ꝓz ibidē.deīn
de cū seqnti die mitteret in ſamariā vt occideꝛēt oēs fi-
lij achab illico ſibi obeditū ē z occiſi fuerūt oēs delataqz
ſunt capita eoꝝ ad ipm i iezra.l.ꝺ.in hꝛa:z cū sequēti die
poſt hoc iret ipſe in ſamariā inopinatus occurrerūt ſibi
ſres ochozie regis iude q̄dragintaduo viri z occidit oēs.
in tāta ergo breuitate tpis ista ꝓſumata ſunt vt plus mi
remur de tpis breuitate q̄z de rerū factaꝝ magnitudie.
ꝙ tm̄ negocia cito expediāt a dño ē ſpecialit ꝓceſſus iux
ta illud. Geñ.xxvij.volūtatis dei fuit vt cito mihi occur
reret qō volebā.(miſerūt ergo ꝓpoſiti dom⁹.)hic ponit
hſpōſio quā ſamarite dederūt ad hꝛas ihеu: z ponūt pſo
ne que reſpōderūt.ſ.ꝓpoſitus domus z alij:vocāt ꝓpoſi
tus domus rector dom⁹ achab in ſamaria: qꝛ ibi erat pa
laciū regis z erāt officiales ſui quoꝝ maior q gerebat cu
rā totius domus vocāt ꝓpoſitus:in hebreo dicit(ꝓpoſi-
tus domus:)hꝛa tm̄ nr̄a poſuit pluraliter:qꝛ ponit reſpōde
rūt:ſz in hoc nihil differt(z ꝓfect⁹ ciuitatis)iſte erat qui
regebat vrbē z habebat oēs iudices ſub manu ſua ſicut
vocāt ꝓfecti ꝓuinciaꝝ in legibus humānis(z maiores na
tu).i.ſeniores vrbis iſti ꝓpter prudētiā z magnā aucto
ritatē ꝙueniebant ad oīa negocia vrbis(z nutricij)iſti
erāt q tenebāt filios achab in poteſtate ſua:unaz ſeptua-
ginta filij achab erāt in ſamaria z nutriebāt apud diuer
ſos viros vrbis(dicētes ſui tui ſumus quecūqz iuſſeris
faciemus)timuerūt valde ſamarite : iō q̄q̄z diceret eis
ihеu q ꝓſtituerēt in regē vnū de filijs dñi ſui z pugna-
rēt ꝓ eo nō auſi ſunt:ſz ſubiecerūt ſe ipſi ihеu dicētes ſ-
ui tui ſum⁹ z faciem⁹ quecūqz iuſſeris:iō nō iubeas no-
bis pugnare ꝓtra te tanq̄z hoſtibus ſz iube tāq̄z ſuis ea
in qbus tibi obſeq poterimus.(nec ꝓſtituemus regez)
quāq̄z dixerat ihеu ſamaritis q ꝓſtituerēt in regē vnuz
de filijs achab itellexerūt ſamarite q hoc nollebat ihеu
fieri:ſz ſolū dicebat ad cognoſcēdū qd illi vellēt z an au
derēt reſiſtere ſibi:iō illi dixerūt nō cōſtituemus regez.
q.d.qꝛ ſcimus q nō placet tibi q cōſtituat aliqs in regē
cū tu ſis ꝓſtitutus rex ſup iſrael(qōcūqz tibi placet fac)
i.nos habemus filios achab in poteſtate nr̄a fac de illis
qōcūqz volueris:reſcripſit aūt eis ſcōo hꝛas:prime litere
fuerūt ad cognoſcēdū intētionē ſamaritaꝝ an vellēt obe
dire ei z cognita intētione ipōrū nūc miſit hꝛas de eo qō
facere debebāt(dicēs ſi mei eſtis z obeditis mihi.)reſpō
derūt ſamarite ſe facturi qō vellet ihеu:ipſe tamē neſcie
bat an hoc verū eſſet:iō ſcripſit ſub dubitatiōe dicens ſi
mei eſtis tollite capita filioꝝ dñi veſtri: z ꝓ hoc ſciret an
ipſi vere obediebāt ei. (tollite capita filioꝝ dñi veſtri)
ſ.capita oīuz ſeptuaginta filioꝝ achab qui erāt in ſama
ria(z venite ad me hac eadē hora cras in iezrael).ſ.por
tate capita vobiſcū in iezrael. erat nunc ihеu in iezrael:
quia ibi occiderat regez ioꝛā z abaziā regē iuda z nōdū
acceperat aliā ciuitatē de terra iſrael expectabatqz ibi
quouſqz ſciret quid ſamarite deliberarēt. z dixit hac ea-
dez hora cras:qꝛ iezrael ē circa ſamariā z poterāt veni-
re de ſamaria in iezrael ſequēti die(porro filij regis ſep-
tuaginta viri.apud opptimates ciuitatis nutriebāt).i.
maiores viri de ciuitate qui vocāt optimates.i.optimi
inter ceteros in potētia z in diuitijs nutriebant ſeptua-
ginta filios achab:z iſti nō erāt puuli ſed oēs erant viri
vel adoleſcētes qꝛ minimus eoꝝ debebat eſſe.xiij.an-
noꝝ:nā totidē trāſierāt a morte achab.ſ.quia ochozias
poſt morte achab regnauit duob⁹ ānis ꝓcedēti.li.c.vl-
timo.z ioꝛā frater ei⁹ q nūc occiſus ē regnauit.xij.ānis.
ē .iij.z sic erāt.xiiij.ānī a morte achab: iō oēs iſti achab
vocāt viri:qꝛ iā erāt in etate adulta.(cūqz veniſſent hꝛe
ad eos).ſ.hꝛe ſcōe de qbus ſup imediate.(tullerūt filios
regis).ſ.filios achab:nā ochozias filius ſu⁹ non habuit
filios:iō regnauit ioꝛā frater ei⁹ ꝓ eo.ē.ꝺ. ioꝛā quoqz nō
legit habuiſſe aliquos filios:iō oēs iſti erāt filij achab(z
occiderūt ſeptuaginta viros)oēs iſti ſeptuaginta erant
maſculi.de filiab⁹ aūt nō fit mētio:qꝛ ille nō occiſe ſunt:
z vocāt oēs iſti viri qꝛ erāt in etate adulta: vt dictū ē:(z
poſuerūt capita eoꝝ in cophinis)erāt ſeptuaginta capi-
ta iō poſuerūt ea in multis cophinis(z miſerūt ad eum
in iezrael).ſ.miſerūt ad ihеu q adhuc mānebat in iezrael
z dixerat ꝙ ſequēti die portarēt capita ad eum.

¶Anni ihеu peccauit iubendo iſtos filios achab occidi
cū aliqui eſſent innocentes z quomodo filius poteſt pu
niri ꝓ pecccato patris. Qō.vi.

Queretur an peccauit ihеu iubendo occidi oēs iſtos ſeptuagīta filios achab

¶ Aliqs dicet ꝙ peccauit:qꝛ iſti innocētes erāt vel ſaltē
multi illoꝝ qui nō ꝓſenſerāt ꝑri ſuo eo ꝙ erāt puuli qm̄
pater eoꝝ mortu⁹ ē:z dato q dicam⁹ aliquos ipſoꝝ fuiſ
ſe adultos tpe achab z ꝓſenſiſſe delictis ei⁹:tm̄ multi alij
de iſtis ſeptuaginta eēnt puuli z forte aliq eoꝝ fuerunt
poſtbumi:occidē ergo iſtos pctm̄ erat qꝛ occidebāt inno
cētes. Scōo ꝓz qꝛ iſti non debebāt occidi ꝓ pctō achab
ꝑris ſui:nā de⁹ vetuerat hoc deuter.xxiiij.ſ. nō occideꝝ
filij ꝓ ꝑrib⁹ nec ꝑres ꝓ filijs. Cōfirmāt hoc qꝛ rex ama
ſias occidit ſuos ſuos qꝛ occiderāt patrē ei⁹: z tm̄ noluit
occidere filios eoꝝ:qꝛ de⁹ dixerat nō occideꝝ filij ꝓ ꝑri-
bus.ꝺ.xiiij¶ Rñdēdū ꝙ nō peccauit ihеu occidēdo iſtos
ſeptuaginta filios achab:nā aliq iſtoꝝ erāt adulti tēpo-
re achab z ꝓſenſerūt ei in pctis z ēt matri ſue iezabel z
iſtos legitime occideret ihеu ꝓ pctis ſuis. Alij aūt erāt
puuli qui nō poterāt cōſenſiſſe patri aut matri in delic-
tis:z de iſtis dicendū ꝙ occiſi ſunt ꝓ pctō patris z ma-
tris z occidēdo eos meruit ihеu. ¶Primo ꝓz qꝛ deus pre
dixerat ꝓ helią ꝑcedēti.li.c.xxi.ꝙ de domo achab occi-
deꝝ oēs mingentes ad parietē vſqz ad clauſuz z nouiſ
ſimū:ihеu tm̄ fuit.executor huius:iō nō peccauit occidē
do oēs tā nocētes q̄z innocētes. Scōo ꝓz:qꝛ ꝑceptū ex-
preſſuz fuit datū ipſi ihеu de occidēdo oēs de domo achab
ergo nō peccabat occidēdo illos: ꝓz ꝑcedēti.c.ſ.vnxi te
in regē ſup iſrael ꝑcutieſqz domū achab dñi tui:z poſtea
ſequit z interficiā de achab mingētē ad parietē z clauſum
z nouiſſimū:ergo oēs iſtos poterat occidere ihеu. Ter-
tio ꝓz qꝛ q agit qō ꝑtinet ad officiū ſuū non peccat:z tm̄
a.l officiū ihеu ꝑtinebat occidere oēs de domo achab.ij.
par.xxij.ſ.vnxit de⁹ ihеu filiū namſi vt deleret domum
achab:ergo occidēdo oēs iſtos nō peccabat:qꝛ quouſqz
illos occideret nō erat dom⁹ deleta cū in quolibet eoꝝ
poſſet ſuari nomē z ꝓgenies achab. Quarto ꝓz qꝛ ihеu
faciebat oīa iſta zelo dei z nō ex ꝓpꝛio deſiderio nec ꝓ-
pter vlcionē aliquā aut ꝓpter deſideriū regnandi vt ꝓz.
ij.in hꝛa:cū dixit ihеu ad ionadab veni mecuz z vide ze-
lum meuz ꝓ domino z loquebāt ibi de deſiderio occidē
di oēs de domo achab:ergo nō peccabat ſz potius mere
bat. Dicēdū igit ꝙ nō peccauit ihеu occidēdo oēs iſtos
hz in ſe ipſis eſſent innocētes : nā occiſi ſunt ex ſententia
dei ꝓ pctō ꝑris ſui achab z matris ſue iezabel. ¶Ad rō
nez ꝓmā in ꝓtrariū dicēdū ꝙ quāq̄z multi iſtoꝝ filioꝝ
achab eſſent innocētes quātū ad ſe ipſos:tamē licite oc-
cidit illos ihеu qꝛ erant cōdēnati ꝓ diuinā ſniam z hui⁹
erat executor ihеu.ſi tm̄ aliqui in ſe vere innocētes erāt
iſta mors eſſet eis meritoria ad vitā eternā. Et ſi dicaꝝ
ꝙ ſi eſſent vere innocētes iniuſtū erat eos occidi.dicen-
dū ꝙ hz eſſent innocētes quātū ad homines qꝛ nulli no
cuerāt z etiā quātū ad legez a deo poſitā:tm̄ nō erāt ſim
pliciter innocētes quātū ad deū:qꝛ ſaltē ꝓ culpa originā
li quā aliquādo contraxerant erant debitores mortis z
poterat deus iuſte iubere illos occidi quādocūqz vellet.
¶Item dato ꝙ nunquam contraxiſſent originale ſicut

Scōa rō.

Rñſio ſa-
maritaruz
ad ihеu.

Septuagi
ta filij a-
chab iuſſu
iehu a ſa-
maritis de
capitant.

Qō . 6.
a

Pria opi.

Pria rō.

Scōa rō.

Cōfirma-
tio.

Rño.

Pria ꝓclu
ſio.

Scōa con
cluſio.

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta
rō.

Ad priam
rōez incon
trariū.

Paruuli
achab quo
ad deuz e-
rant digni
morte z iu
ſte poterat
deus illos
occidere
ſed de hac
materia
qūo filij
puniāt ꝓ
pctō ꝑris
vide.do.
abulen.io-
ſue.c.vi.q.
xxix.z.vij.
c.q.lxxiij.

fuit in xp̄o adhuc erāt obligati ad mortē: qr descēdebāt ab adā quātū ad substātiā corpulentā: ꝛ sic dicit apostolus de xp̄o q̄ moriturus erat ex statuto generali: quem admoduꝫ statutuꝫ est hominibus semel mori ad hebr̄e. ix. ꝛ sic nullus homo apud deū innocens est sed omnes rei mortis: vt p̄z exō. xxxiiij. ſ. nulluſq; apud te p̄ se innocens est. ideo potest repetere ab homine debitū mortis q̄ncūq; ꝛ qualitercūq; voluerit ꝛ sic erat de istis filijs achab. ¶ Ad sc̄m dicendū q̄ quāq; multi istorū nō fuerunt occisi p̄o peccatis suis fuerūt occisi p̄ peccatis patris. ꝛ cū dr̄ q̄ erat hoc vetitū: dicendū q̄ intelligitur in iudicio humano. ſ. q̄ homines iudicando non condemnarent filios p̄ patribus vel econtrario: ꝛ tamē in iudicio dei bene occidunt filij p̄o patribus. sic patet Josue. vij. vbi deus iussit deleri achor ꝛ omnes pertinentes ad eum: ꝛ tamē ip̄le solus peccauerat ꝛ nullus cū eo de domo sua sic p̄z Josue. xxj. idē p̄z in peccato saulis: nā ip̄e peccauit occidendo gabaonitas: ꝛ tamē deus iussit q̄ occiderent omnes de posteritate eius p̄ eo. ſ. ij. li. c. xxi. ꝛ tamē illi qui occisi sunt nō peccauerāt vt ibidē p̄batū ē.

B Ad sc̄m. Filij q̄n p̄t occidi p̄o pctō p̄ris.

C Duplex differentia inter iudiciū dei ꝛ hois. Prima.

Ratio autē diuersitatis est inter ista iudicia duplex. prima q̄ ad hoc q̄ aliqs iuste p̄dēnet siue in iudicio dei siue humāo opꝫ q̄ ip̄e nocēs sit: ꝛ tamē in iudicio humāo nō est nocēs nisi qui p̄ legē positā egerit: iō si pater egit p̄ legē ꝛ filius nō: filius nō erit nocēs: iō nō poterit iuste occidi. in iudicio autē dei oēs homines sunt nocētes dato q̄ nō peccauerint cōtra legē ex eo q̄ contraxerūt culpam originalem vel saltem quia fuerunt in adam: nā ex hoc solo ad mortem obligati sunt: ideo poterit deus filium occidere p̄ patre qr in iudicio suo non est innocēs.

B Secunda. Vnū vnꝰ hois ad alterum qualē sit.

Secunda differētia est: qr nullus homo respectu alterius est simpliciter dñs sꝫ habet ad illū aliqd̄ iustū sc̄ꝫ qd̄ ei tenet. ſ. iustū politicū qd̄ est iustū simpliciter vel iustū paternū aut iustū dñatiuū: ꝛ q̄n qs habuerit se ad aliū nō obseruādo ista iusta peccat: ꝛ ob hoc nō potest vnus homo disponere de alio ad voluntatē suā. ſ. occidendo illum vel p̄mittendo viuere: qr nullū ius dat homini omnimodaꝫ libertatē respectu alterius: qr tūc nullū esset iustū: qr iustū dicit quādaꝫ obligationē ꝛ regulā secunduꝫ quam tenet vnus alteri. q̄n tamē peccat pater non est alicui qd̄ ius. ſ. nec politicū nec paternū nec dñatiuū sc̄m qd̄ teneat filius occidi p̄ patre: iō nō potest iudex occidere filiū p̄ p̄re. deus aūt est dñs simpliciter cuiuslibet hominis tā ad corpus q̄ꝫ ad animā: iō nullū est iustū iter deū ꝛ hominem. ſ. qr deus nō tenet homini ad aliqd. sic dicit aristo. v. ethi. q̄ nō ē iustū hominis ad possessionē suā: iō siue homo possessionē suā destruat aut pecora sua siue custodiat nō facit eis iniustitiam. sed homo est possessio dei sicut vinea ꝛ ager ē possessio hominis: imo plus ē homo possessio dei q̄ꝫ vinea vel pecus possessio hominis. sicut ergo nō facit homo iniuriā pecori suo si occidat illud: ita nō facit deus iniuriā homini si occidat ip̄m. imo qd̄ plus ē: dato q̄ aliqs homo nūq̄ꝫ peccaret originaliter nec actualiter ꝛ deꝰ p̄oeret ip̄m in iferno eternaliter nō faceret ei iniuriam nec posset q̄queri de eo iuste. nā si deꝰ q̄ faceret ei iniuriā dabit necessario q̄ deꝰ teneat homini bona faciēti dare vitā eternā qd̄ falsuꝫ ē. etiā dabit q̄ deus nō possit vti homine vt possessione sua: sꝫ istud ē falsuꝫ cū homo sit possessio dei deut. xxxij. c. ſ. nū qd ip̄se est p̄ tuus q̄ possedit te fecit ꝛ creauit te. Istā rōnē iducit oīo apostolus ad ro. ix. p̄bās q̄ deus nō facit homini iniuriā q̄ꝫ q̄ꝫ q̄ſdā faciat quos scit p̄ituros eternaliter: cū ait: qd adhuc querit volūtati eius quis resistit o homo tu quis es q̄ respōdeas deo nūquid dicit figmētū ei q̄ se finxit? quid me feciſti sic an nō habet potestatē figulus luti ex eadē massa facere aliud quidē vas i honorē ꝛ aliud in ꝓtumeliā. ꝛ sic cōcludit q̄ deus facit quoſdā quos scit p̄ituros ꝛ alios quos disponit ad gloriā. ꝛ sic eadē habitudo est dei ad hoies ꝛ figuli ad vasa: ꝛ tñ figulus si frāgat vasa vel ponat ea in igne nō facit eis iniuriā sic ꝛ deus homini siue eū occidat siue pōat in inferno. potest ergo deus licite occidere filios p̄ p̄ribus ꝛ econtrario sꝫ homo non pōt. Nunc vero ihēu agebat tanq̄ꝫ executor diuine iuſte: iō licebat ei occidere filios p̄ p̄re. ¶ Ad cōfirmationē dom̄ q̄ rex Amasias non occidit filios interfector p̄ris sui nec poterat occidere eos iuste: ꝛ tñ ihēu poterat occidē iuste filios achab. ¶ Rō dr̄ie est qr amasias iudicabat iudicio humano cū deꝰ nō iuberet ei occidē illos interfectores aut filios eor: Jhēu aūt executor erat diuini iudicij iō poterat occidere filios p̄o patre.

Ad confirmationem.

¶ An ihēu peccasset si non occidisset filios Achab oēs septuaginta. Qō. vij.

Qō 7. A

Queretur vlteriꝰ an ihēu peccaret si nō occidisset istos filios achab. Aliqs dicet q̄ nō: qr ls de rigore poterāt occidi: tñ qr ipſi p̄ se nihil peccauerant miserendū erat eis. ¶ Rñdēdū q̄ ihēu peccaret si potens occidere istos filios achab dimitteret aliquē illor quātūcunq; eēt puulus ex misericordia vel alꝫs. nā sicut iudex peccat si ex misericordia non occidat malefactorē quez lex occidi iubet: qr talis mia petita ē deu. xxv. ſ. abscindas manū eiꝰ nec flecteris sup eā vlla misericordia: ita si ihēu ex misericordia vellet p̄mittē illos viuē q̄s deꝰ morti p̄dēnauerat peccaret. ¶ Jtē si ihēu nō occidisset oēs filios Achab habita opportunitate ad occidēdū ageret ꝓtra p̄ceptū dei: qr p̄pha dixerat Jhēu vnxi te regē sup israel ꝛ p̄cuties domū achab p̄cedēti. c. sed agens contra p̄ceptum dei peccat mortaliter: ergo peccaret ihēu. Tertio patet quia quilibet tenet exequi officiū sibi iniunctū ab eo qui iniū gere potuit: ꝛ tamen deꝰ vnxerat ihēu in regē vt deleret domū achab. ij. pali. xxj. ꝛ nō eēt illa deleta vsquequo nō occideret oēs filij achab: ergo peccaret si nō occideret oēs. Quarto p̄z qr ihēu esset ingratus valde: nā ip̄se nō erat de genere regio ꝛ deus exaltauit eū vt esset rex ad hoc vt destrueret domū achab: si ergo nō deleret illā p̄mittēdo viuere aliquos de filijs achab peccaret p̄ ingratitudinē. Quito p̄z qr deus iusserat sauli q̄ occideret oēs malechitas viros ꝛ feminas ꝛ puulos ꝛ dixit q̄ nō flecteret misericordia nec p̄ceret sed interficeret a viro vsq; ad mulierē ꝛ parvulum ac lactantē. ſ. j. li. c. xv. illud tamē videbat nimis crudele quia non omnes illi peccauerant: ꝛ tamē Saul quia non interfecit regem Amalech ex pietate peccauit nimis: vt p̄z ibidē. Sexto p̄z qr oēs filij achab erant rei mortis quātū ad iudiciū dei: si ergo achab relinqueret aliquē illor aīa sua esset p̄ aīa eius sicut p̄z p̄cedēti. li. c. xx. cū achab tenuit in bello benadab regē sirie ꝛ noluit occidere eū sꝫ dimisit in pace: ille tamē erat dignus morte ꝛ deus tradiderat eū cū exercitu suo in manus achab vt occideret: ꝛ qr noluit venit p̄pheta ad eum; dicens qr dimisisti virū dignū morte de manu tua erit aīa tua p̄o anima eius ꝛ populus tuus p̄ populo eius: ꝛ sic postea factuꝫ est: quia achab occisus est a siris ꝛ populus eius traditus est in manu sirorum eo. lib. c. vltimo. ¶ Ad rationē in contrariū dicendū q̄ nō erat misericordia hic licita qr deus vetuerat illam condemnans totā p̄geniē achab ad mortē ꝛ nō licebat ei agerē cōtra diuinam sentētiā.

Qō 7. A Rñsio. Prima rō. Peccat iudex si ex misericordia remittit penam. Scōa rō. Tertia rō. Quarta ratio. Quinta rō. Sexta rō. Ad rōnē in contrariuꝫ.

¶ Quereꝫ vlterius quare iussit ihēu samaritis occidere filios achab ꝛ tollere sibi capita illor. ¶ Rñdendū q̄ fecit p̄pter quattuor. p̄mo qr deus iusserat ipsi ihēu delere totā p̄geniem achab ꝛ non poterat delere illam nisi occideret omnes filios eius: ideo habebat animū occidēdi ipsos ꝛ ad hoc nō differebat q̄ ageret p̄ se ipsuꝫ pugnādo cōtra illos vel iubendo aliquibus q̄ occiderēt ipsos: ꝛ qr nūc offerebat opportunitas. ſ. q̄ samarite occiderēt ipsos eo nihil laborāte iussit eis q̄ hoc facerēt. Scōm erat qr q̄ꝫ q̄ꝫ samarite dixerūt q̄ erāt serui ihēu ꝛ facerēt oīa que ip̄se iuberet: tamē nesciebat ihēu an vere loquerentur vel intenderent contra eū aliquam fraudē: ad p̄bandū ergo hoc dixit q̄ occiderēt oēs filios dñi sui: nā si hoc facerēt cognosceret ꝟisimile q̄ volebāt subijci ei: qr iam nō relinquebant aliquē de stirpe achab q̄ regnare posset. q̄ aūt diceret istud ad cognoscēdum int̄ētionē eor p̄z: qr dixit si mei estis ꝛ obeditis mihi tollite capita filior dñi vr̄i ꝛ venite ad me: vt p̄z i l'ra. Tertiū fuit qr Jhēu voluit ostendere se iustū esse ꝛ non agere ista q̄ faciebat contra domum Achab ex desiderio regnandi

Deus non facit alicui homini iniuriā in puniendo.

Rñsio. Prima cā. Scōa cā. Tertia cā.

regnandi sed q̄ oīa fierēt ex suis dei ꝛ si ipse occideret oēs filios achab putaretur agere ex desiderio regnādi: fecit ergo q̄ samarite a nullo coacti occiderēt oēs filios achab ꝛ sic appareret q̄ deus mouerat eos ad occidendū illos ꝛ nō aliqd aliud: ita ꝛ ipse mot⁹ fuerat a deo ad occidendū regē ioꝛā. q̄ autē ad hanc intentionē faceret pz: qꝛ fecit poni capita oīum filiorū achab ad portas vr bis ꝛ dixit ad populū iusti estis vos: si ergo cōiuraui cō tra dīm meum ꝛ interfeci eū quis p̄cussit oēs hos: vide te ergo nunc qm̄ nō cecidit de sermonibus dīni in terrā quos locutus est sup domū achab ꝛ dīs fecit qō locut⁹ est in manu helie. q.d. nec ego fui iniustus occidendo io ram nec vos occidendo istos sed dīs p manū vestrā ꝛ per manū meaz fecit oīa hec vt complerētur verba que dixerat cōtra Achab. Quartū fuit quia iheu nō aude bat ire in samariā ad occidendū filios achab: qꝛ nesciebat an samarite dolose se haberent ad eum: iō quousq̄z occisi sunt isti ꝛ missa fuerunt capita eoꝛū in iezꝛael nō recessit iheu de iezꝛael. ꝛ hoc facto confidens q̄ samarite nō moliebant aliquē dolum fuit illuc vt patet. j.

Quarta cā.

Nō. 9. A Iheu, q̄re voluit q̄ ducerētur capita eoꝛ i iezꝛael. Rūsio.

Queꝛeb ulterius quare fuerit iheu q̄ ducerent capita oīum filiorū achab ad ipsum in iezꝛael: nā sufficiebat ei q̄ occiderent oēs etiā si nō ducerent capita eoꝛum in iezꝛael. Dicendū q̄ fecit primo ad p̄bandū si vera loquebant ei samarite: nā si nō ducerent capita ipsoꝛū ad ipsum fingerent samarite se occidere illos ꝛ occiderent alios ꝛ falleret iheu: qꝛ postea iret securus ad eos ꝛ ipsi poterant tunc insurgere in eum ꝛ occidere ꝛ cōstituere vnū de filiis achab in regem. Vel dato q̄ occiderēt alios de filiis achab saltē aliquē eoꝛū reseruarent q̄ posset esse rex ꝛ nesciret hoc iheu ideo voluit adduci capita ad se vt ipse cognosceret illa an essent capita filioꝛuz achab ꝛ sic posset ire securus in samariā. ꝛ hoc patet qꝛ dixit tollite capita filioꝛ dīni vestri ꝛ venite ad me hac eadē hoꝛa cras in iezꝛael. volebat. n. hoc facere vt sciret imediate cuius intentiōis erant samarite vt videret qd sibi expediret. secundū fuit qꝛ voluit iheu ostēdere iusti tiā suam ad populū quāc̄z occidisset regē: ꝛ hoc intēdebat facere ostēdendo capita in iezꝛael sicut dictū est presenti questione. Si autē fecisset occidi istos viros in samaria ꝛ nō fecisset sibi afferri capita eoꝛuz nō potuisset hoc demonstrare: ideo debuit hoc facere.

Rūsio.

Dan samarite peccauerint occidēdo oēs filios achab. Et quomodo potest aliquis dici coactus per timoꝛem ad aliquid faciendum. Cō.x.

Nō. Io. A Primum argm̄. Scōm.

Queretur ulterius an peccauerunt samarite occidendo filios achab. Aliquis dicet q̄ non qꝛ iheu nō peccauit iubendo illos occidi ergo nec ipsi peccauerunt occidendo illos: quia idem actus erat ꝛ nō poterat esse respectu vnius culpabilis ꝛ respectu alterius laudabilis. Item pz qꝛ iheu demōstrauit nō peccauisse samaritas dicendo q̄ nec ipse peccauerat occidendo ioram dīm suū nec illi peccauerant occidendo filios achab sed deus fecerat vtrū qz vt complerent ꝛba sua. Ité pz qꝛ samarite fecerūt hoc mandato iudicis: nā iheu erat iudex a deo datus ad delēdū domū achab: ꝛ ipsi p̄cepto ei⁹ occiderunt filios achab ergo iuste egerunt. Rūdēdū q̄ samarite peccauerūt occidēdo filios achab quos nutriebant: qꝛ quāc̄z filij achab cōdēnati essent ad mortē a deo: tñ nō poterant samarite eis mortē inferre licite. Pro quo sciēdū q̄ iheu erat datus a deo executoꝛ ꝺ domū achab ad delendus illā ꝛ nō peccabat faciendo hoc, ita etiā oēs adiutoꝛes eius in quantū sauebant ei ad exequendū sniam a deo datam bñ agebant. ad hoc tñ oportebat q̄ scirent vel crederent iheu datū esse a deo in executoꝛez ꝺ domum achab ꝛ q̄ ipsi a duuarent eū in quantū erat talis executoꝛ. De samaritis autē dom q̄ ipsi nesciebant iheu eē a deo vnctū in regem nec ēt ipsi occiderūt filios Achab tāc̄z volentes adiuuare eū vt executoꝛē sed solum egerunt pp timoꝛē. nā ipsi voluissent resistere ei ꝛ p̄stituere vnū de filiis achab in regē ꝛ tñ nō ausi sunt putantes se nō posse resistere vñ dixerunt ecce duo reges nō potuerunt stare coꝛā eo ꝛ quō nos valebimus resistere. occiderunt ergo filios dīni sui ne ipsi morerent: sed hoc detestabile est quia nō dz aliqs occidere aliū ne ipe occidatur. nam dato q̄ ego sciam q̄ occidar nisi talē occidero potius debeo pati q̄ occidar c̄z q̄ illū occidaz si ipse mihi nihil nocet ꝛ ita fuit hic. Sed obijcietur q̄ nō fuerūt culpabiles samarite: qꝛ deus incussit eis tantū timoꝛez vt nullo mō auderent resistere iheu vt supra declaratū est ideo a deo erant coacti ad agendū. Rūdendū q̄ hoc nō obstat: nā dato q̄ timoꝛ ille validus a deo incussus aliqualr minueret culpā samaritarū: tñ nō totaliter excusabat: qꝛ istud opus erat p se malū ideo p nullū timoꝛē debant induci ad illud. nā nō poterat peius israelitis esse c̄z q̄ occiderent: ꝛ tñ potius debebant moꝛtez tollerare c̄z pp excusationez mortis sue occidere filios dīni sui. sic ait aristo. ethi. iij. ad quedā autē foꝛtassis nō est cogi sed magis moꝛi patientē duriſſima. i. quedā sūt tam mala ad que p nullā coactionē homo induci dz sed potius dz moꝛi duriſſime. vnde irridenꝫ aliq q ad agendū aliqua mala dicunt se coactos p aliquē moduz. Sic n. euripides poeta dixit almeonē filiū amphirai coactū fuisse ad occidendū matrē suā p̄cepto p̄ris ꝛ aristo. irridet eum ethi. iij. dicens ꝛ enim euripidis, almeona irrisoꝛia videnꝫ cogentis matrē occidere. sed ita erat turpe vel quasi equalr occidere filios dīni sui sicut occidē matrē: ideo nullus timoꝛ debebat inducere ad hoc samaritas sed debebant p̄stituere vnū de filijs achab in regez ꝛ pugnare ꝺ iheu. ꝛ si oīno putarent se insufficientes ad pugnandū tenebantur saltē nō occidere filios dīni sui sz p̄mittere q̄ ipse achab occideret. Ad rōnez primā in ꝺrium dom q̄ c̄zc̄z iheu nō peccauit iubendo occidi filios achab tñ peccauerunt samarite occidendo illos. ꝛ diuersitas est: qꝛ iheu faciebat hoc mandato dei ꝛ sciebat se a deo missū ad faciendū hoc: ꝛ tñ samarite nesciebant iheu missum a deo. ꝛ dato q̄ scirent nō faciebāt ipsi qꝛ deus illud iusserat: sed vt ipsi euaderent mortē: qꝛ si putauissent se posse resistere iheu dato q̄ scirent eum missuz a deo nō curauissent sed pp solū timoꝛē egerūt: vt pz in lr̄a ꝛ timoꝛ nō excusabat eos. Ad p̄m dicēdū qō iheu voluit ostendere in verbis suis q̄ oīa que scā erāt ꝺ domū achab nō fuerūt facta intentione hūana sed qꝛ deus volebat illa facere p manus istoꝛ: ꝛ tñ non sequit ex hoc quin isti peccarēt faciendo: qꝛ ista in se mala erāt iō ñ poterāt excusari nisi p̄cepto dei: ꝛ samarite nō hēbant tale p̄ceptū iō male agebant. q̄ autē deus induceret eos ad talē angustiā vt oporteret eos occidē filios dīni sui vł q̄ ipsi occiderent nō excusabat eos ab occisione: sicut si quis ppter pctā sua inducaꝫ ad talē necessitatē vt oporteat ipz occidē filiū suū ꝛ comedere vel pibit fame non excusaꝫ si occiderit ipm: qꝛ potius dēret fame perire quā filiū occidere. dom ēt q̄ excusatio quā inducit iheu ifra p samaritis nō est sufficiēs vt. j. declarabiꝫ. Ad tertiū dom q̄ illa rō nō stat. Primo qꝛ nō est verū q̄ quicūqz exequiꝫ mādatū iudicis bene agat: nā si iudex aliquid iubeat qō sit manifeste malū nō est ei obediēdū ꝛ qcūqz obedierit peccat. ita autē erat ꝺ qꝛ occidē filios dīni erat p se malū cū nō p̄staret ò aliqua culpa eorū sz potius constaret eos eē innocentes: ideo c̄zc̄z iheu esset iudex nō erat ei obediendū. Scò defficit ista rō: qꝛ samarite nō fecerūt mādato iheu tāquaz mādato iudicis sz tāc̄z mandato hostis: qꝛ timuerūt eum ꝛ fecerūt qō ipse iubeb at: iō c̄zc̄z alias esset licitū istud opus peccabant faciendo qꝛ faciebāt auctoritate psone priuate. peccauerūt ḡ samarite grauiter: ꝛ tñ p eos de⁹ execut⁹ ē iustitiā suā sicut p demones exequiꝫ punitionē iustā ꝺ alaz dānatoꝛ, (venit autē nūcius ꝛ indicauit ei dicēs attulerūt capita filioꝛ regis.) subintelligēdū est q̄ viri ò samaria venerūt in iezꝛael ferentes capita filioꝛ achab: ꝛ iezꝛael tūc custodiebaꝫ qꝛ erat ibi Iheu ꝛ timebat ne irruerent sup eum aliqui israelite pp ptes achab. ꝛ venit aliqs de custodibus portarū ad iheu dicēs attulerūt capita filiorū regis. i. achab (qui respōdit ponite ea ad duos aceruos iuxta introituz porte vsq̄z mane.) intelli-

Si ego scio q̄ occidar nisi talē occidero potius debeo pati q̄ occidar c̄z q̄ illū occidā si ipse mihi nihil nocet Obiectio. Jn. q. v. Rūsio.

Timoꝛ iste nō erat cadens in cōstantē viꝝ.

C Ad primū argm̄.

Ad tertiū.

Nota qm̄ q exequitur mandatuz iudicis pec cat.

Ad p̄m.

† †

gīt q samarite venerūt p noctē vel ad occasum solis in iezrael z nō pmissi sunt intrare in vrbē: sed iussit Jheu q capita filiorū achab ponerēt extra vrbē apud portas z manerēt ibi in duobus aceruis vsq; mane. ſ. vt tūc veniret populus z videret illa. (Cūq; diluxisset egressus est). i. in aurora egressus est iheu ò vrbe ad introitū portē vbi erāt capita filiorū achab (z stans dixit ad omne populū iusti estis). ſ. stetit apud aceruos capitus z dixit ad omnes populū circunstantē iusti estis. potest intelligi dupliciter: vno modo asserēdo. ſ. vos estis iusti lz occideritis omnes istos quorū hec sunt capita: q; deus fecit q occideretis illos: aliter p̄t intelligi yronice. ſ. quō estis iusti vos. vocatis. n. me iniustū q; occidi dōm meū iorām: vos tamē iniustiores estis q; occidistis omnes istos. naz ego vnicū occidi de filijs achab vos vero septuaginta z omnes illi erāt dñi vestri. (si ego coniurauī cōtra dominū meū z interfeci eū) cōiuratio ista fuit facta cū exercitu i ramoth galaad q̄n fact⁹ est rex p̄cedēti. c. z postea iheu occidit iorā. subintelligēdū autē q; aliq; de populo murmurabāt cōtra iheu: q; occiderat iorā z regnabat p eo: ſō excusat se ostēdēdo illos fuisse iniustiores: q; occiderāt septuagīta filios achab (qs pcussit omnes hos). q. d. ego nō percussi sed vos: ideo ego non sum iniustus vel si ego sum iniustus vos estis iniustiores me (videte ergo q̄m nō cecidit de ꝓmonib⁹ dñi in terrā quos locutus est sup domū achab) ſ excusat se iheu z israelitas sup occisione filiorū achab dicēs q; nec ipse peccauit occidēdo iorā regē q; erat fili⁹ achab: nec ēt peccauit populus occidēdo alios septuagīta filios ei⁹ qa omnia ista facta sunt volūtate dei vt ipleret q̄d ipe dixerat ꝙtra domū achab: z sic dī q; nō cecidit in terrā aliqs de ꝓmonib⁹ dñi. i. nō fuit inanis aliqs eoꝝ. dī. n. cadere ꝓmo i terrā q̄n est inutilis. ſ. q̄n aliqd ꝓmittit z nō fit vel q̄n aliqd ꝓnunciatur z nō euenit: iō q̄n aliq; ꝓphe erāt certissimi ita q; nō falleret dicta sua dicebat q; nō cadebāt ⁊ba eoꝝ in terrā. Sic. n. pz ò samuele. ſ. j. li. c. iij. ſ. creuit autē samuel z dōs erat cū eo z nō cecidit ex omnib⁹ ⁊bis ei⁹ in terrā: z segt z cognouit vniuersus israel q; samuel fidelis ꝓphā dñi eēt. vocāt ꝓmones sup domū achab mala q̄ pnūciata sūt cōtra ꝓgeniē ei⁹ z familiā p̄cedēti. li. c. xxi. z p̄cedēti. c. (z dōs fecit q̄d locutus ē in māu ſui ſui helie) i. nō fecim⁹ nos istud. ſ. nō occidim⁹ nos filios achab: ſz dōs occidit illos p man⁹ nr̄as: q; voluit cōplere verbū suū q̄d dixerat p heliā. istō fuit q̄n helias iuit i occursuz achab venientī ad possidēdū agrū naboth: nā tūc locut⁹ ē ei mala multa sup eū z sup ꝓgeniē suā p̄cedēti. li. c. xxi. z p̄cedēti. c. (pcussit igīt iheu oēs q; reliq; erāt de domo achab i iezrael.) postq̄z occisi fuerūt rex iorā z fratres suī filij achab. voluit iheu occidere oēs alios q̄tquot erāt de domo achab: z forte aliq; filij ei⁹ nutriebātur in iezrael p̄ter illos septuagīta qui occisi sunt in samaria z istos nūc occidit. (z vniuersos optimates eius z notos z sacerdotes) optimates achab vocāt aliq; potētes i iezrael q; erāt valde fauorabiles achab z diligebat eos achab z ipsi solicitabāt ad fouēdū ptes illius. noti dicūt amici cū q⁹ habebat cōmunicationē achab. Sacerdotes vocant ꝓphe baal z ydoloꝝ ceteroꝝ z q̄cūq; faciebāt illis sacrificia: nam de istis habebat achab multos. naz quādo conuenerunt ꝓphete ydoloꝝ contra Heliam ad inueniēdā verā deitatē fuerūt octingēti quinq̄ginta ꝓphe ydoloꝝ. ſ. q̄dringenti ꝓphete lucoꝝ z q̄dringēti q̄ginta ꝓphete baal p̄cedēti. li. c. xviij. z ītez cū maneret achab in samaria z peteret iosaphat rex iuda q; ibi erat responsuz diuinū de bello: cōuenerūt q̄dringēti ꝓphete baal ad respondēdū p̄cedēti. li. c. vltio z istā multitudinē ꝓphetaꝝ z sacerdotū ꝓcurauit iezabel vxor achab: nā ipsa faueb at eis nimis in tātū q; omnib⁹ illis dabat cibos de mēsa sua p̄cedēti. li. c. xviij. z istos sacerdotes z ꝓphetas occidit nūc iheu (donec nō remanerēt ex eo relīqe). i. nō cessauit occidere q̄usq; nō manerēt aliqne relīqe de cognatione z familia achab: hoc intelligendū est q̄ntū ad illos q; erant in iezrael: nā in alijs ciuitatib⁹ nō. dū deleuerat iheu reliqas achab: vt pz. j. cū dicit z pcus-

sit oēs qui reliq fuerāt de achab in samaria vsq; ad vnū (z surrexit z venit in samariā) postq̄z executus ē diuinā sentētiā contra oēs ptinētes ad achab in vrbē samarie: nā ibi multi erāt de ptinētibus ad achab z fecit ibi vindictā q̄ntū ad illos q; ptinebāt ad cognationē z familiaz achab z q̄ntū ad sacerdotes baal quos oēs ibi occidit z de vtroq; pz. j. in littera.

¶ Quare iheu poni fecit capita filiorū achab ad portas iezrael. Qō. xi.

Queretur ad q̄d iheu fecit poni capita filiorū achab ad portā iezrael. ¶ Bi cendū q; fecit ad excusandū se de eo q̄ sibi opponebat: q; populus murmurabat cōtra eū dicēs q; ipse occiderat regē iorā z regnabat ꝓ eo z scandalizabāt multi de hoc dicētes q; nō poterat bonū euenire iheu q; occiderat dōm suum: sicut dixit iezabel nunquid eē pax potest Zamrri qui occidit dōm suū p̄cedēti. c. voluit ergo ostendere iheu se nō peccasse nec fecisse intētiōe regnādi sed deus incitauerit eū ad hoc faciēs eū executorē cōtra domū achab vt implerēt verba q̄ dixerat helias: exequēdo tamē p̄ceptū dñi nō peccabat ſz potius erat laudandus: ſō nō debebat populus scandalizari de ipso. nō poterat autē ꝓbare aliter iheu nisi p capita ista ducta ad portas iezrael ex quibus apparebat q; nō ipse solus occidebat stirpē achab ſz etiā alij multi: z sic appareret q; taz eū q̄z alios mouebat deus ad faciēdū hoc z nō aliqua cupido regnādi. Scōo faciebat istud ad ostēdēdū innocētiā. populi occidētis istos filios achab dicēdo q; nec populus nec ipse hoc fecerat sed deus ad ꝓplēduz verba sua.

¶ Quereť vlterius ad quid iheu volebat se ostēdere iustū vel purgare de hoc facto. ¶ Rñdendum q; hoc fecit ꝓmo ꝓpter scandalū: nā populus habebat de eo malam opinionē. ſ. q; occiderat iorā regē iō nō erat habilis ad regnādū: q; q occidit regē etiā si sit de genere regio nō debet succedere illi etiā si alias cōpeteret ei successio. timebat ergo iheu q; populus vellet insurgere cōtra eū ꝓpter istud magnū facinus iō voluit se purgare. Sic. n. fuit in Dauid: nā cū ipse esset rex iuda z ysboseth filius saulis rex vndecim tribuū voluit abner transferre totuz regnū domus saulis in Dauid: z cū iret semel ad loquēdū ei in ebrō ioab occidit ipsum abner z putauit populus q; factū eēt de intentiōe Dauid: ipse vero vt nō gratiam suam quereť opinio sua seqbať plāgens feretrū abner: z noluit comedē z cū diceret ei populus q; comederet: iurauit dicēs hec faciat mihi dōs z hec addat si añ occasum solis gustauero panē: z sequiť omnisq; populus audiuit z placuerūt eis cūcta que fecit rex in ꝓspectu totius populi z cognouit omne vulgus z vniuersus israel in die illa quoniā nō actū esset a rege vt occideret abner. Sic etiā occidit dauid illū qui dixit se occidisse saulē vt nō diceret q; ipse iusserat. occidit etiā latrones qui occiderūt ysboseth regem israel z attullerūt caput ad Dauid ne diceret q; ipse dixerat eis q; occiderēt illū de hoc. g̃. ij. li. c. j. z. iij. z. iiij. sic ergo nūc fecit iheu. ¶ Scōm fuit q; volebat iheu habere populū fauentē sibi z hoc potissime ad exequendū ea q̄ facturus erat cōtra ꝓgeniē achab: nam nō dū oia expleuerat: vt pz. j. Si autē populus videret eū tā crudelē volēdo delere nō solū filios achab ſz etiā amicos z oēs fauorabiles crederet q; agebat ex iniquo desiderio z resisteret sibi: vt ergo faueret sibi populus z nō putaret eū esse crudelez exposuit quomō ex pte dei istud faciebat: z tūc populus adiuuit eū vnanimiť ad faciēdū oia que volebat cōtra domū achab z cōtra adherētes ei. ¶ Quereť vlterius quomō se potuit excusare iheu ducēdo ista capita filioꝝ achab ad portā iezrael. ¶ Rñdēdū q; excusatio iheu erat solū in hoc q; ostēderet se agere mādato dei. hoc autē nō poterat agere achab docēdo de mādato: quia nullus vidit q̄n vnctus ē in regē nec etiā audiuit quid locutus fuit ei ꝓpheta: iō oportebat q; ꝓbaret alias z ꝓbabat hoc p effectū. ſ. q; volūtas dei eēt destruere domū achab z ad hoc fecit q; samarite occiderēt oēs filios achab qui erāt in samaria z ducerēt capita eoꝝ ad portā iezrael: z p hoc ostēdebat iheu

q; voluntas

Qō. II. A Rñsio.

Qō. I2. A Jheu q̄re voluit se purgare de hoc facto. Rñsio. Ꝓria rō.

Excusatio pulchra dauid.

Scōa rō.

Qō. I3. A Jheu q̄o potuit se excusare ducēdo capita filiorum Achab ad portā iezrael.

† Excusatur iheu de homicidio.

† Oēs amici achab pcussi sūt a iheu

dei erat q̃ pirẽt oẽs filij achab:nã ipse nõ occidit illos ſʒ asportata sunt sibi capita illoꝝ de samaria:ꝛ illi qui occiderũt eos non fecerũt bello coacti nec aliqua grauitate vrgente:ió videt q̃ fecerunt quia deus inclinauerat eos ad faciendũ istud:ꝛ sic erat de se ipso q̃ deus inclinabat eũ ad faciendũ hoc vt impleret verbuʒ domini qõ dixerat per heliam.illud.n.iunctuʒ cum hoc faciebat ꝓbationem ꝛ nõ faceret alias: constabat.n. q̃ deus dixerat ꝓgenieʒ achab esse delendã ꝑ heliam: ió necesse erat q̃ aliqñ deleret:ſʒ qñ illud fieri deberet nõ constabat: nũc tamẽ videbat q̃ inclinabant samarite ad occidendum ꝑlem achab ꝛ nõ habebãt aliquã causaʒ:ergo. videt q̃ a deo mouebant.ista ꝓbatio ꝓcedebat aliqualiter in samaritis ꝛ nõ in ibeu:qꝛ poterant dicere israelite q̃ mouebat ibeu ad occidendũ ꝑlem achab desiderio regnãdi:ꝛtamẽ nõ poterat dici hoc de samaritis qꝛ non erant regnaturi oẽs samarite. nulla ergo causa videbat eos mouere nisi voluntas dei. ¶Quereꝛ vlteruʒ an sufficiẽter ꝑ hoc ꝓbabat ibeu vel saltẽ modo colorato.aliqs dicet q̃ nõ erat ꝓbatio sufficiẽs nec colorata:qꝛ ibeu dixerat samaritis q̃ occiderẽt filios achab ꝛ mitterẽt ei capita ꝛ miserũt:ió ipse ibeu videbat hoc facẽ ꝛ sic nõ ꝓbabat aliqd.¶Rñdẽdũ q̃ ibeu induxit istud valde colorate ita vt aliqd videret ꝓbare:nã ipse ostẽdit oĩno q̃ ipse nõ occiderat istos filios achab nec ẽt iusserat illos occidi q̃ aũt ꝑsuponeret istõ ꝑʒ qꝛ dixit iusti estis:si.n.ego ꝙiurauí ꝓtra dñm meũ qs ꝑcussit oẽs hos.q.d.ego non ꝑcussi:si tñ esset mãifestũ populo q̃ ipse iusserat hoc fieri nõ diceret ipse ista.modus aũt ꝑ quẽ fecit vt popul⁹ putaret eũ nõ iussisse fuit : qꝛ ipse misit secrete lr̃as ad viros samarie ꝛ nõ intulit eis aliqõ bellũ nec ostẽdit se vel le inferre ita vt popul⁹ q̃ erat in iezrael hoc sciret.ꝛ samarite secrete miserũt capita ad ibeu ꝛ ipse fecit q̃ mãerẽt illa in porta vrbis vsqʒ mane fingẽs se nescire capita ducta fuisse de samaria:ꝛ qñ exiuit ad portã in aurora cuʒ populo vidẽs capita finxit se admirari dicẽs qs occidit oẽs hos.ꝛ sic nõ poterat dici q̃ ipse gessit hoc voluntate sua:qꝛ ipse nõ intulit bellũ samaritis vt darẽt ei illa capita nec ẽt apparebat q̃ misisset lr̃as eis iubendo q̃ illa darẽt:ió videbat q̃ illi nõ moti fuerãt ad occidẽdos filios achab ab aliquo nisi a deo. ¶Quereꝛ vlteri⁹ quare excusabat hic ibeu populũ dicẽs q̃ ipsi nõ fecerãt istõ ſʒ deus fecerat ad hoc q̃ implereꝛ verbũ suũ qõ dixerat ꝑ heliã.¶Rñdẽdũ q̃ hoc fecit ꝓpter duo.ꝓmo vt ꝙciliaret sibi populũ.nã putabat q̃ ibeu nõ fecisset hoc sed samarite spõte sua ꝛ si increpuisset illos nõ ꝙsentirẽt ei in eo qõ ipse volebat facere.ſ. oĩo delere ꝓgeniẽ achab ió laudauit factũ illoꝝ vt ꝑ hoc ipsi fauerẽt ei ad destruendã domũ achab que residua erat.Scõm fuit ꝛ prãcipale ad colorandũ factuʒ suuʒ naʒ ipse dicebat se agere ista motũ a deo ꝛ hoc volebat demõstrare ꝑ simile.ſ.qꝛ samarite moti a deo occiderant filios achab. Si autẽ diceret q̃ fecerãt hoc ꝓpter aliquã nequiciã daret occasio nẽ ꝑsumẽdi similia de se ió debuit laudare opus illoruʒ ꝛ ad hoc solũ adduxit capita vt excusaret factũ illoꝝ ꝛ sic colorare t suuʒ. ¶Quereꝛ vlterius an ibeu bene ꝛ vere excusauit samaritas occidentes filios achab. ¶Rñdendũ q̃ aliqd verũ dicebat ibeu ꝛ tamẽ nõ bene excusabat samaritas nã in quãtũ dicebat q̃ deus fecerat ista verũ dicebat qꝛ ipse mouit ibeu ad faciẽdũ iubẽdo ei ipse ẽt incussit quẽdã timorẽ samaritis vt nõ auderẽt resistere ibeu ꝛ hoc qꝛ volebat q̃ occideret filij achab. ꝛ tñ nõ ꝓpter hoc excusabant samarite iudicio dei nec iudicio humão qꝛ iste timor nõ erat talis ꝑ quẽ deberent cogi samarite ad occidẽdũ innocẽtes filios dñi sui nec ibeu etiã volebat excusare samaritas ꝑ timorẽ ſʒ innuẽdo q̃ deus inclinauerat eos ad faciendũ hoc.ꝛ si dicas q̃ ista excusatio erat bona quia ibeu dabat illaʒ dicendum q̃ non stat quia ipse dabat illaʒ ad colorandũ factuʒ suum qõ alias non poterat bene colorari in conspectu populi ſʒ scõm veritateʒ non oportebat colorari qꝛ ibeu iuste mouebat.nec est mirũ q̃ ponat excusationẽ minus sufficiẽteʒ.sic etiã interdũ quis excusat factũ alterius minus sufficienter ad consolationeʒ eius cuʒ aliter nõ possit illud excusare.Sic ꝑʒ de excusatione quã dedit ioseph fratribus suis qñ mortuo patre venerũt ad eum cum timore confitentes peccatũ suuʒ ꝛ ioseph dixit nunquid domini possum⁹ resistere volũtati.Geñ.vltimo. ꝛ dicebat ad innuẽdũ q̃ quãq̃ vendiderant eum non erant multum culpabiles qꝛ voluntatis dei fuit vt venderet ꝛ tamen manifestũ est q̃ nullo modo excusabãt frẽs ioseph ꝑ hoc qõ deus disposuerat q̃ venderetur qꝛ ipsi nesciebãt an deus hoc disposuisset ꝛ etiã nõ faciebãt ad hanc intẽtionem ꝛ tamẽ ioseph excusauit eos sic ſʒ insufficiẽter ꝛ hoc vt cõsolaret ipsos sic ꝑʒ qꝛ ibidẽ dicit ꝓsolatusq̃ ẽ eos ꝛ blande ac leuiter ẽ locutus.ita igit nũc ibeu insufficiẽter excusabat ad colorãdum factum suum.

¶An ibeu peccauerit occidendo oẽs optimates ꝛ amicos achab. Qõ.xvij.

Qõ.I4. An ista ꝓbatio fuerit sufficiẽs vel saltem colorata.

Rñsio.

Astutia ibeu.

Qõ.I5. Ibeu q̃re excusauit populũ samarie.

Rñsio.

Ꝓria rõ.

Scõa rõ.

Qõ.I6. Ibeu á bene excusauerit samaritas.

Rño.

Qõ.I7. A

Ꝓria opi.

Rño.

Ꝓria rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

Quarta rõ.

Ad rationẽ ꝓme opi.

Qõ. I8. A

Ibeu qũo occiderit oẽs sacerdotes achab cũ.j. dicat q̃ occidit cultores baal.

Ꝓria rño.

Scõa.

Obiectio.

Queretur vlterius an peccauit ibeu occidẽdo oẽs optimates ꝛ amicos achab sicut dicit hic.¶Aliqs dicet q̃ peccauit qꝛ transgrediebat in hoc ꝓceptũ dei nã ipse solũ dixit q̃ deleret de achab oẽs mingẽtes ad parietẽ ꝛ sic intelligebat soluʒ de ꝓgenie sua ꝛ tamen amici ꝛ optimates eius non erãt de ꝓgenie sua.¶Rñdẽdũ q̃ nõ peccauit ibeu occidendo amicos achab ꝛ ꝑʒ.primo qꝛ bono ʒelo ipse agebat oĩa hec vt ꝑʒ.j.in lr̃a cum dixit vide ʒelũ meũ ꝑ domino ꝛ tñ loquebat ibi de ʒelo occidendi oẽs qui ꝑtinebant ad achab ergo nõ peccabat. Scõo ꝑʒ qꝛ deus laudauit euʒ de omnibus hiʒ que fecerat.si tñ peccasset nõ laudasset eũ nec ꝓmisisset ꝓximũ ió nõ peccauit ꝑʒ hoc. j.in lr̃a.ſ.dixit dominus ad ibeu quia studiose fecisti qõ rectum erat ꝛ placebat in oculis meis ꝛ omnia que erãt in corde meo fecisti cõtra domum achab filij tui vsqʒ ad quartã generationẽ sedebũt sup tronum israel ergo nõ peccauit ibeu faciẽdo hoc.Tert⁹ ꝑʒ qꝛ isti amici achab ꝛ optimates ei⁹ verisimile est q̃ fauerẽt ei in illis que facere volebat sed achab fuit pessimus in omnibus que faciebat ergo etiam isti amici sui nã non essent amici si non essent similes cum amicitia requirat caritatem similitudinem ꝛ comunicationẽ vt ꝑʒ.viij.ethicoꝝ ergo dato q̃ deus non iussisset ipsi ibeu occidere istos poterat eos occidere ex officio suo qꝛ fuerãt ydolatre ꝛ iniuste.Quarto ꝑʒ quia cum dixit deus ad ibeu q̃ ꝑcuteret totaʒ domuʒ achab intelligebat etiã q̃ deberet occidere omnes amicos eius qꝛ nomine domus intelligunt sic ꝑʒ ꝓcedẽti.li.c.xvi.cum deus dixit q̃ destrueret domum baasa ꝛ tñ nõ solum fuerũt deleti filij eius ſʒ etiaʒ amici ꝛ ꝑpinqui eius qꝛ oẽs istos occidit Zamri vt ꝑʒ ibidẽʒ. ¶Ad rõnes in cõtrariũ dicendũ q̃ deus iussit ibeu delere domũ achab ꝛ cũ dicit q̃ sola ꝓgenies intelligebat nomine domus falsum ẽ qꝛ etiã intelligũt amici ꝛ ꝑpinqui vt dictũ est.etiã dato q̃ nõ intelligereꝛ nomine domus nõ peccauisset occidẽdo illos qꝛ poterat fine ꝓcepto dei occidere ꝑ peccata sua. ¶Quereꝛ vlterius quomõ dicit hic q̃ occidit iehu oẽs sacerdotes achab.nã.j.dicit quomõ occiderit oẽs cultores baal.¶Rñderi pót vno mõ q̃ istud dicit hic ꝑ ãticipationẽ.ſ. q̃ occisio sacerdotũ nõ fuerit in iezrael ſʒ in samaria qñ cõuocauit omnes cultores baal ꝛ tamẽ hic ponit anticipatiue qꝛ significatur hic tota destructio domus achab in ꝓgenie ꝛ amicis ꝛ qꝛ sacerdotes ꝑtinebant ad amicos ꝛ fautores suos cũ fauerent ei in crimínibus debuit poni de occisione sacerdotum.¶Aliter potest dici q̃ ista occisio sacerdotũ fuit distincta ab illa que facta est in samaria.ſ.quia achab habebat aliquos sacerdotes qui erant in iezrael ꝛ istos occidit nunc ibeu deinde quãdo fuit in samaria conuocauit omnes cultores baal in dolo ꝛ occidit illos.hoc autẽ est verisimile qꝛ iezabel habebat sacerdotes nimis sibi familiares qꝛ ꝓcedenti.li.c.xviij.dicit q̃ erant quadringentiquinquaginta ꝓphete baal ꝛ quadringenti ꝓphete lucoꝝ ꝛ omnes isti comedebant de mensa iezabel.ꝛ nunc iezabel erat in iezrael qñ venit illuc ibeu ideo verisimile est q̃ erãt ibi multi de sacerdotibus istis cũ ea ꝛ oẽs istos occideret ibeu.Sed tũc obiciet q̃ non poterat

Rño.

postea fallere alios cultores baal cōuocando eos ad sacrificiū:qz cū ipsi scirēt occisos alios sacerdotes venire nollēt. ¶Rñdedum q nō obstabat quin venirent: quia istos sacerdotes qui erant in iezrael non occidit.ibeu in qua erant sacerdotes baal ſz in qua erant amici ꝛ fauto res achab ꝛ iezabel sicut occidebañ oēs alij optimates ꝛ amici achab in iezrael:ꝛ sic non formidarent alij culto res baal venire ad sacrificium qō simulauit facere ibeu in samaria. vterqz modus teneri potest.

† ¶Cūqz veniſſet)hic ponit scōm hui⁹.c.ſ.fratrū ocho zie regis iude intersectio ꝛ dicit(cūqz veniſſet ad camerā pastoruꝫ in via).ſ.ibat ibeu de iezrael in samariam. † post occisionē filiorū achab ꝛ in via erat camera pasto rū.ſ.domus q̄dā ad quā cōgregabāt multi pastores vbi tenebant que ptinebant ad eos ꝛ declinabant illuc ad ci bos ꝛ ad quietem(inuenit fratres abazie regis iuda)iā † occisus fuerat abazias rex iuda a ibeu p̄cedēti.c.ꝛ tamē isti fratres sui nesciebant ideo veniebāt in terram israel ad visitandū filios achab(dixitqz ad eos qui nam estis † vos)non cognoscebat eos ibeu : qz isti morabañ in re gno iuda ꝛ forte nunq̄z viderat eos ibeu(at illi respōde † rūt fratres abazie sumus)nō suspicati sunt se aliqd ma li passuros ꝓpter cōfessionē istam ſz potius putabant se † honorādos in terra israel cum ipsi essent cognati regis israel(ꝛ descendimus ad visitādos filios regis ꝛ filios regine).ſ.descendimus ad videndū filios achab ꝛ iezabel.nā iezabel vocabañ adhuc regina:quia erat mater re gis iorā ꝛ achab ls mortuus vocabatur rex ꝛ ipse habe † bat septuaginta filios in samaria.vt p3.ē.in lra ad quos visitandos descendebāt isti fratres abazie regis iuda(q ait comprehendite eos viuos) iussit eos comprehendi quia volebat eos occidere(quos cuꝫ comprehendissent iugulauerunt eos in cisterna)voluit ibeu occidere istos sicut omnes amicos achab qz aliquo modo ptinebāt ad domum achab vt.j.dicetur fuerūt iugulati in cisterna.i. in quodaꝫ puteo vel foue a magna : nam ibi ꝓiecta fue runt cadauera eorum(iuxta cameram)ista erat camera pastorū de qua dictū est(quadraginta ꝛ duos viros)om nes isti erant fratres ꝛ filij vel nepotes iorā:quia reges tēpore illo gignebant multos filios:nam accipiebāt mul tas vxores ꝛ concubinas. Sic.n.p3 de Dauid:nā post q̄z credidit se firmatuꝫ in regno accepit multas vxores ꝛ ꝓcubinas sup eas quas prius habebat.vt p3.ē.ij.li.c. v.ꝛ.ij.palipo.xiiij.ꝛ genuit inde filios multos vt p3 ibi dem ꝛ.j.pal.iij.sic etiam achab rex israel habebat sep tuaginta filios in samaria.ē. in lra(ꝛ non reliquit ex eis quēq̄z).ſ.omnes istos quadraginta duos occidit: nulli. n.eorum misereri bonum putauit.

¶Aū o poterāt isti quadragintaduo de qbus hic dicit esse fratres ochozie regis iuda qz ille nullum habebat fratrem. Qō.xix

Qō .19. A **Queretur** qūo isti q̄dragitaduo poterāt es se frēs ochozie:nā videt q nullū habebat frēz:qz.ij.palipo.xxi.dicit q oēs filij iorā regis iuda occisi fuerūt ab hostibus arabiū ꝛ philistinis ꝛ re lictus ē minim⁹ eoꝝ.ſ.ioathas siue ochozias. ¶Aliquis rñdebit q q̄z ochozias minim⁹ eēt inter filios iorā qñ occisi fuerūt frēs sui:tñ postea iorā genuit multos alios frēs illi ochozie ꝛ sic ochozias q erat ꝑus minim⁹ oium frūꝫ suoꝝ eēt maxim⁹ illoꝝ. ¶Sed dōz q ꝟ nō stat: qz ij.pal.xxij.dicit q mortuo iorā viri iuda ꝓstituerūt in re gē ochoziā minimū de filijs ei⁹ qz omnes maiores occi derāt arabes. ergo videt q iorā nō habuit aliqs filios postquā hostes occiderūt oēs filios ei⁹:qz alias n ō dice ret q ꝓstituerūt in regē ochoziā minimū de filijs iorāz. ¶Dōm ē q ochozias nullū habebat frēm maiorez aut minorē se qz alias nō vocaret ipse minim⁹:ꝛ tñ isti qua dragintaduo nō erāt frēs ei⁹ ſz filij frūm ei⁹.nā iorā pa ter ochozie habuit multos filios ꝛ illi anteq̄z occideret ab arabiū genuerūt filios ꝛ isti manserūt nunc erātqz q̄draginta duo ꝛ vocāt frēs.i.filij fratrū ꝛ iste modus lo quēdi sepe ſuat.nā ēt.ij.palipo.xxij.apparet istud:nam ibi vocāt isti frēs ochozie filij.ſ.cū euerteret ibeu domū achab inuenit p̄ncipes iuda ꝛ filios fratrū ochozie q mi nistrabāt ei ꝛ occidit illos. ¶Aueret vlteri⁹ qūo isti frēs abazie descēdebāt in terrā israel cū ibeu regnaret ꝛ occidisset regē israel ꝛ regez iuda auunculū eoꝝ ꝛ oēs fi lios achab. ¶Rñdēdū q oia ista subito facta sunt ita q ꝑus ꝓsumata sunt q̄z scireť in regno iuda:vnde op3 q in tra quattuor vel quinqz dies fierēt.nā abazias rex iude erat in iezrael cū iorā rege israel ꝛ occisus ē a ibeu fugiē do ꝛ ſui ſui tulerūt cadauer eius in Hieru salē: ꝛ tñ an teq̄z sciret occisuꝫ eē abaziā incepant descendere isti filij fratrū abazie in terrā israel ꝛ descendebāt p aliā viā vn de nō occurrerūt abazie mortuo :nā alioqn reuersi fuis sent i terrā suā.ēt nesciebāt occisuꝫ esse iorā regē israel: qz tūc quoqz timerēt descēdere illuc. Deus aūt fecit oia ista in breui finiri vt nō esset aliqō impedimētū.ſ. venie tibus regiū vel populis ꝓpinqs in adiutoriū domus a chab . deus quoqz fecit vt isti filij fratrū abazie descēde rēt eo tēpore in terrā israel vt caderēt in manu ibeu.sic. n.dicit.ij.pal.xxij.de ochozia rege iuda auunculo istoꝝ volūtatis qppe fuit dei aduersuꝫ ochoziā vt veniret ad iorā ꝛ cū veniſſet vt egrederet cū eo aduersus ibeu quē dñs vnxerat vt deleret domū achab. ¶Aueret vlteri⁹ an peccauit ibeu occidēdo filios fratrū abazie. ¶Ali qs dicet q peccauit qz excessit mādatū dñi:nā deus so lū iussit q deleret domū achab: isti tñ nō erāt de domo achab qz erāt de regno iuda. ¶Aliqs respondebit sicut supꝰ dicebañ de amicis achab q ls nō essent de cognatio ne sua:tñ potuit eos licite occidē achab:qz pctōres erāt ꝛ nō oportebat q ad hoc dareť ei mādatū dñi quia sine mādato licebat ei agē. Sed dōm q hoc nō stat:qz amici ꝛ familiares achabꝫ erāt de iurisdictiōe ibeu cū essent de regno israel iō poterat eos occidere ꝓ pctis suis:ꝛ tñ isti filij fratrū ochozie nō erāt de iurisdictiōe ibeu cū essent de regno iude ꝛ nō peccauissent in regno suo: iō dato q sciret eos peccatores nō poterat eos occidere qz tūc nō occideret tāq̄z iudex ſz tāq̄z ꝑsona ꝑuata:peccat tñ ꝑso na ꝑuata occidēdo quēcūqz ēt si sit reꝰ mortis nisi in q busdā casibus specialibus sicut se defendēdo ꝛ in simili bus:ꝛ tñ nullus istoꝝ erat nūc in ibeu iō peccaret occi dēdo istos frēs ochozie. ¶Dōm q nō peccauit:nā facie bat ista ꝓpter deū ex magno zelo vt p3 hic iō non pote rat peccare.p3 qz postq̄z dicit de occisione istoꝝ seq̄t q ibeu dixit ad iōadab filiū rechab vide zelū meū ꝓ dño: ergo nō ꝓ se ſz ꝓ deo agebat.ij.p3 qz postq̄z oia ista fecit deus laudauit ipsuꝫ nimis dicens qz studiose fecisti qō rectum erat ꝛ placebat in oculis meis oia que erant in corde meo fecisti.si tñ peccasset occidēdo istos filios fra trū ochozie fuisset peccatū magnū i morte quadraginta duoꝝ viroꝝ de semine:iō nō laudasset eū deus vel saltē non laudasset euꝫ absolute ſz adiūxisset aliqd ꝓ qō ibeu in hoc appareret culpabilis sicut dixit apostolus chozin tys quos laudabat de multis bonis opibus: ꝛ tñ reꝑhē debat de alijs.ſ.laudo vos ſz in hoc non laudo.j.ad co rint.xi.ꝛ tñ laudatus ē ibeu absolute.ergo nō peccauit in aliq̄ istoꝝ. Dicēdū igit q non peccauit ibeu ſz meruit occidēdo istos frēs ochozie:qz deus ispirauerat ei q oc cideret illos.nā ls nō intelligereť noie domus achab: tñ deus specialiter innuit ipsi ibeu q occideret illos. ꝛ hoc forte fuit qñ vidit eos.nā deus pulsauit cor eius vt occi deret ipsos. ¶Aliqs poterat dicē q peccauit i hoc ibeu qz nō occidit illos nisi vt regnū suū securius redderet:qz isti erāt cognati domus achab ꝛ timebat ibeu q si ꝑmit teret eos viuere ipsi incitarēt totū regnuꝫ iuda ꝛ regna ꝓpinqua ꝓ ibeu ad vlcionē auūculi sui abazie regis iu de ꝛ cognatoꝝ suoꝝ filioꝝ achab.ꝛ poterāt hoc facere cū essent de semine regio.ꝛ potissime qz ad vnū istoꝝ vi debañ ptinere regnū iuda mortuo ochozia si non essent alij ꝓpinquiores. ¶Istud satis erat verisimile : ꝛ tamē poneret tūc ibeu peccasse qz agebat affectiōe ꝓpria:ꝛ tñ ipse dixit q agebat zelo dei vt p3.j.in lra.etiā deus lau dauit ipsum ꝛ non laudasset si peccaret in hoc.iō dicen duꝫ q deus mouit ipsum ad faciēduꝫ hoc. Ad rationem in contrariū dicendū q non transgressus est mandatum domini

Qō.20. A Istifratres abazie qñ ingressi sunt terrā israel re gnante. ibeu. Rño.

Qō .21. A Ibeu an peccauerit occidendo istos frēs abazie: ꝑria opi.

Scōa.

In.q.xvij. Cōfuta.

Rño.auctoris.

Ad primā opinio.

Obiectio. Soko.

Reges in veteri lege gnignebāt multos filios.

Quadraginta duo frēs ochozie regis iude a ibeu occidūtur.

Alia rñsio aucto.

Obijcitur.

Cōfuta.

Ꝑria rñ.

Ad scdam.

domini Jheu quia licet nomine domus Achab non intelligerentur isti filij fratrũ Ochozie:tamẽ deus spāliter sibi innuit ꝙ occideret illos.¶Ad scdm dicendũ ꝙ isti filij fratrum Ochozie erant de iurisdictione Jheu:nam licet ordinarie non pertinerent ad eius iurisdictionem quia erant de alieno territorio ꝛ non sortiebantur forum sub ipso Jheu tanq̃ sub iudice competenti ratione delicti aut contractus aut rei de qua ageretur:tamẽ deus subiecit eos iurisdictioni Jheu inquantũ fecit Jheu executorẽ contra eos.Sic enim patet de Moyse qui nõ habebat aliquã iurisdictionẽ ordinariã vel delegatam ab homine in terra egipti ꝛ tñ ipse occidit egiptium qui insequebat iniuriã iudeo tanq̃ iudex vt patet actuũ.vij.ſ.existimabat intelligere fratres suos quoniã deus ꝑ manũ ipsius daret salutẽ illis at illi non intellexerunt.ꝛ sic putabat se constitutum a deo iudicẽ ad faciendũ hoc quãq̃ non esset iudex datus ab hominibus.sic enim erat de Jheu quẽ deus vnxerat ad delendũ istos peccatores.

Qõ.22. A quare deꝰ voluit istos ffes occidi.

¶Queretur vlterius quare deus fecit ꝙ occiderentur isti filij fratrum Abazie.¶Respõdendũ ꝙ isti veniebãt de domo Achab:quia erant filij athalie vxoris Joram scz nepotes eius ꝛ consentiebant delictis domus achab ꝛ ipsi sequebantur viam illã:ideo iustum erat ꝙ perirẽt cum domo achab.patet hoc de Ochozia auunculo eoz: nam ipse instinctu matris sue Athalie secutus est viam domus Achab:ꝛ dicitur ꝙ viri de domo achab fuerunt consiliary eius ad interitum suũ ꝛ sequitur ꝙ voluntatis domini fuit vt descenderet ad videndũ Joram regẽ israel ꝛ simul cũ eo occideretur a Jheu.ij.paralip.xxij. sed isti filij fratrũ ochozie secuti sunt eodẽ modo vias domus achab:ideo verisimile est ꝙ deus vellet ꝙ occiderentur a Jheu.ꝙ aũt isti sequerentur viã domus achab patet: quia magna familiaritate erant coniuncti filijs achab:nam nunc descendebant ad salutandos filios regis ꝛ regine.i.achab ꝛ Jezabel vt dictũ est:ꝛ sicut deus inclinauit Ochoziam vt descenderet ad videndus Joram regem israel ꝛ occideret cum eo quia sequebatur viam domus achab ita deus inclinauit istos ad descendendũ ad videndos filios regis achab vt occiderentur sicut illi(cumq̃ abisset inde inuenit Jonadab filiũ Rechab in occursum suum).ſ.postq̃ fecit occidi istos filios fratrum Ochozie apud cameram pastorum inuenit Jonadab filium Rechab venientem in occursum suũ(ꝛ benedixit ei)idest salutauit eum verbis bonis dicens deus benedicat tibi vel bona tibi eueniant:sic dicitur ꝙ Jacob stans coram ꝑaraone benedixit illi.i.imprecatus est ei bona Gen̄.xlvij.(ꝛ ait ad eus nunquid est cor tuũ rectum sicut cor meum cum corde tuo).i.nunquid diligis me ex corde tuo sicut ego diligo te(ꝛ ait Jonadab est).i.dixit cor meũ est rectũ cum corde tuo sicut cor tuũ cum corde meo(si est inquit da manũ tuam)istud dixit ihеu.ſ.si est.i.si cor tuum rectũ est cuꝫ corde meo da manum tuam.istud fiebat ad quandã confirmationẽ amicitiarũ: quia homines solent dare sibi dextras ad confirmandas promissiones ꝛ sic fit in omnibus federibus et in iungendo matrimoniũ:in hebreo dicitur (da manus tuas)littera nostra noluit ponere plurale:quia non erat verisimile ꝙ vtrãq̃ manum daret sed alteram tantũ:nã in federibus contrahendis non datur nisi vna manus.et infra in littera dicitur fm hebreos ꝛ fm nos qui dedit ei manũ suam:ideo posuit hic Hieronymus da manum tuam: littera tamen hebraica quia est barbara confundit numeros(qui dedit ei manum suaꝫ)scilicet ionadab dedit manum suam ihеu petiut autem illam ihеu propter duo:primo ad contrahendum fedus.secundo ad leuandũ eum in curru:nam immediate dicit ꝙ leuauit eũ in currũ suum:principale tamen fuit ad contrahendum fedus(at ille leuauit eum ad se in curru).ſ.Jheu ibat in curru sicut rex:ꝛ quia diligebat nimis Jonadab leuauit eum in curru vt ambo irent in curru vsq̃ samariam(dixitq̃ ad eum veni mecum ꝛ vide zelum meũ pro domino)dicebat hoc ihеu quia ibat ad occidendũ omnes sacerdotes Baal ꝛ cultores eius in samariam ꝛ iste erat magnus zelus dei.etiam ad delendũ domuꝫ achab que residua erat ꝛ volebat ꝙ ionadab qui erat vir bonus videret omnia ista que ipse faciebat(ꝛ impositum currui suo duxit in samariam).ſ.inuenit Jheu ionadab in via samarie ꝛ vnxit eum illuc in curru(ꝛ percussit omnes qui reliqui fuerant de achab in samaria)scilicet occidit omnes quotquot inuenit in samaria partinentes ad achab.istud non intelligitur de progenie:quia filij achab septuaginta qui in samaria erant iam occisi fuerant vt patet supra sed isti fuerunt amici ꝛ optimates achab ꝛ aliqui cognati eius qui dicuntur relicti de Achab. Sic enim fecerat in iezrael:nam occidit omnes optimates ꝛ notos ꝛ sacerdotes achab vt patet supra in littera(vsq̃ ad vnum)idest omnes occidit ita vt non relinqueretur nec vnus:in hebreo dicitur vsq̃ ad destruendum idest occidit oēs vsquequo essent omnino destructi:non enim vocatur destructio nisi quando omnia perierunt ꝛ idem est vsq̃ ad destructionẽ vel vsq̃ ad vnum(iuxta verbũ domini quod locutus est per Heliam).ſ.factũ est hoc sicut locutus fuerat Helias:nam dixit Helias ꝙ non relinqueretur de achab mingens ad parietem precedenti lib.c.xxj.ꝛ ita factum est. ¶Queretur quis erat iste ionadab filius rechab ꝛ quare ihеu eum eleuauit in curru suum.¶Respondendũ ꝙ iste ionadab erat vir religiosus valde inter israelitas ꝛ habens magnum zelum ad deũ:nam ipse inuenit quendã modum segregationis a vita cõmuni inter israelitas.ſ.ꝙ iussit filijs suis ꝙ nunq̃ biberent vinum ipsi ꝛ filij filiorum suorũ vsq̃ in eternum ꝛ vxores sue ꝛ nunq̃ edificarent aliquam domum ad habitandum nec habitarent in domibus sed in tabernaculis siue tentorijs portatilibus ꝛ ꝙ nunq̃ sererẽt sementem nec plantarent vineam:ꝛ hoc iussit eis ad maiorem cultum dei vt sic deus multiplicaret vitam eorũ ꝛ hoc prius obseruauit ipse ionadab ꝛ filij sui postea seruauerunt:vnde Hieremias ex mandato domini dedit eis vinum sed bibere noluerunt dicentes se tenere preceptum patris sui ionadab ꝛ deus laudauit eos.habitabant autez isti semper extra vrbes.Tempore tamẽ quo Nabuchodonosor inuasit terram iuda ingressi sunt a facie eius in Hierusalẽ de his omnibus Hiere.xxxv.ꝛ iste Jonadab tenebat nunc vitam quam iusserat filijs suis tenere: ideo manebat extra vrbes ꝛ sic inuenit ipsum nunc ihеu in via cum iret in samariam.ꝛ quia erat famosus sanctitate inter omnes israelitas voluit eum Jheu honorare nimis ponẽdo in curru suo et fecit hoc ad ostẽdendum facta sua a deo esse quia vir sanctissimus totius israel ibat tunc cum eo fauens et dirigens eum in bis ꝛ sic dixit Jheu ad Jonadab vide zelũ meũ ꝑ dño. ¶Congregauit.)hic ponitur tertium huius partis scilicet sacerdotum Baal artificiosa comprehensio ꝛ exterminatio ꝛ dicitur(congregauit ergo Jheu omnẽ populum.)intelligitur de populo samarie:quia non congregauit ad hoc totum israel sed solos samaritas in quorus vrbe erat(ꝛ dixit ad eos achab coluit Baal parũ)istud dicebat Jheu dolose: quia non intendebat ipse colere Baal sed occidere cultores Baal:ꝛ quia non poterat occidere eos nisi cognosceret voluit cognoscere vocando illos ad faciendum sacrificium ꝛ sic posset occidere ipsos(ego autem colam eum amplius)nimis coluerat Achab ipsum Baal:ꝛ tamen dicebat Jheu ꝙ coluerat parum ad significandum ꝙ ipse vellet eum colere nimis Achab tamen coluerat illum nimis: quia ipse nouiter edificauit ei templum in samaria ꝛ lucum precedenti lib.c.xvij.ꝛ ante hoc nunquã habuerat templum in toto israel.etiaꝫ achab multiplicauit sacerdotes eius: nam omnia alia ydola terre israel simul habebant soluꝫ quadringentos prophetas qui vocabantur prophete lucorum:ꝛ tamen solus Baal habebat quadringentos ꝛ quinquaginta prophetas eod.lib.c.xviij.(nunc igitur omnes prophetas Baal ꝛ vniuersos seruos eius ꝛ cunctos sacerdotes illius vocate ad me)tria genera cultorum habebat Baal quidam erant qui offerebant sacrificia ꝛ vocabantur sacerdotes.alij erant qui prenuncia-

Qõ.23. A Jonadab iste filiꝰ rechab quis fuit.

Rño.

Que erat vita rechabitarum.

Quaſ ihеu voluit eum accipe i curru suo.

Tria genera cultorus baal erant quãto magis debent eẽ ordines ꝛ sacerdotes legis xp̃i distincti qõ negãt moderni heretici.

Rño.

Ihеu cõsiderauit cũ ionadab.

bant occulta ex parte eius z vocantur prophete: alij erāt qui solū colebāt eū offerēdo a ſalia ad hoc q̄ fierēt ſacrificia z orabāt ad ipſum z flectebāt genua ſua coraz eo z iſti vocanť ſerui eius(n ullus ſit qui non veniat).ſ. de iſtis tribus generibus cultorū baal nullus fit qui nō veniat ad ſacrificium ſolemnitatis huius(ſacrificiuz.n. mihi eſt grande baal).i.ego volo facere ſacrificium magnum baal:ideo volo q̄ omnes veniant ad ſolemnitatē iſtam vt honorabilius fiat(quicunq; defuerit nō viuet) i.ſi quis defecerit de cultoribus baal occidetur:hoc dicebat ibeu vt metu pene oēs venirent.nā ſz aliqui vellent ſe occultare nō poſſent:q̄ alij cultores baal cognoſcebāt eos z p̄derent eos regi z occiderenť(porro ibeu faciebat hoc inſidioſe vt diſperderet cultores baal).q.d.ſz ibeu iſta diceret non intendebat colere baal ſz occidere cultores eius ſicut poſtea fecit(z dixit ſanctificate diem ſolemnē baal).i.aſſignate vnum diem in quo ſit ſolemnitas magna baal z eſſet iſte aliquis dies in quo poſſent venire omnes ſerui baal de tota terra iſrael(vocauitq; z miſit in vniuerſos terminos iſrael).ſ.vocauit nuncios z miſit eos ad oēs terminos iſrael vt denūciarent ibi q̄ ibeu volebat facere feſtiuitatē magnā baal: ideo q̄ omnes conuenirent (z venerūt oēs ſerui baal) putabāt.n. q̄ rex non diceret iſta inſidioſe ſz q̄ verevellet colere baal ſicut coluerat achab(nō fuit reſiduus nec vnus quidem qui non veniret).ſ.in toto iſrael nō remāſit nec vn⁹ de cultoribus baal qui nō veniret ſz cuz magno deſiderio venerunt omnes ad ſolemnitatē magnaz baal(z ingreſſi ſunt templū baal)iſtud templū erat in ſamaria:q̄ ibi edificauerat illud achab p̄cedēti li.c.xvij. fecerat ēt lucum apud ipſum vt p̄z ibidem(z repleta ē domus baal a ſummo vſq; ad ſummū)erant.n.multi cultores baal qui cōuenerāt ad ſolemnitatē: ideo vix capiebat eos domus magna baal(dixitq; bijs qui erant ſup veſtes) iſti erāt officiales ibeu.ſ.theſaurarij eius qui tenebāt veſtes:nā fecerat ibeu veſtes p̄ iſtis miniſtris baal vel forte erant iſte de veſtibus quas dabat ſeruis ſuis:z tamen voluit eas nunc dare baal cultoribus:i hebreo dicit(bis qui erant ſuper veſtē)ſz modus impropriꝰ loquēdi eſt ideo lra noſtra dixit veſtes:nam non erat vnica veſtis ſz multe cuz iuſſerit dari veſtes omnibus ſeruis baal(profer te veſtimēta omnibus ſeruis baal).i.date veſtez pro quolibet illorum(z ptulerūt eis veſtes)iam.n.pauerat ibeu iſta vt faciliter poſſet exequi q̄ volebat contra cultores baal. ¶Queret an peccauit ibeu occidēdo cultores baal.aliquis dicet q̄ ſic:q̄ nō accepat hoc in mandatis a deo:z tamē ipſe erat executor eius: iō nō debebat excedere formam mandati. ¶Reſpondenduz q̄ nō peccauit ibeu ſed valde meruit occidendo cultores baal:quia nihil magis repugnabat deo quā cultus ydolorum z inter ydola nullum erat temporibus ibeu cuius cultus magis preiudicaret cultui dei quā cultus baal eo q̄ nullum ydolum erat cuius cultus tacitum nunc increuiſſet ſicut baal:z hoc fuerat propter iezabel vt declaratum eſt precedenti li.c.xvj.z xvij.ideo occidere cultores illius valde erat laudabile:nam ſic ioſias laudatus eſt nimis quia occidit ſacerdotes excelſorum z combuſit oſſa ipſorum ſuper altaria. j.xxij.competebat autem hoc ibeu ex officio quia erat rex: z rex debebat punire delinquentes in regno ſuo.ideo nō oportuit q̄ haberet ſpeciale mandatum a deo ad occidenduz cultores baal: quia ſufficiebat mandatum generale datum in lege deuter.xij.z.xvij.de occidendo cultores ydolorum. Secūdo p̄z quia faciebat ibeu iſtud ex magno zelo dei vt p̄z. ꝫ.in littera z tamen q̄ō fit ex zelo dei laudabile eſt. Tertio p̄z quia deus laudauit nimis ibeu quia fecerat omnia iſta:z tamen non laudaſſet ſi peccaſſet in hoc. ¶Ad rationem in contrarium dicendū q̄ non exceſſit ibeu formam mandati:quia non requirebatur ad hoc aliquod mandatum ſpeciale cum ſecundum legez teneretur ad hoc.

¶An ibeu peccauit occidendo doloſe iſtos cultores baal.z mentiendo. Qō.xxv.

Artificioſa ꝓgregatio cultorum baal.

Zra hebrayca.

Qō. 24. A Ibeu an peccauerit occidendo cultores baal.

Opponit.

Rñſio.

Ꝓria rō.

Scōa.

Tertia.

Ad rōnem contrariū.

Queretur vlteriꝰ an peccauit ibeu q̄ doloſe occidit iſtos cultores baal: aliquis dicet q̄ ſic:q̄ ad hoc q̄ bene agať nō ſolum requiritur q̄ quis iuſtum agat ſz etiam q̄ iuſte illud agat vt p̄z deuter.xvi.ſ.iuſte qō iuſtum eſt ſequeris:z tamē occidit ibeu inſidioſe cultores baal.vt p̄z.ꝫ.in littera.ſ. porro ibeu faciebat hoc inſidioſevt diſperderet cultores baal:ergo peccabat ſz bonum ageret. ¶Reſpondendū eſt q̄ nō peccauit:quia ſiue peccaret ibeu agendo malū ſiue agendo male peccatum eſſet z deus nō laudaret factum ſuuz z tamen laudauit deus:ergo non peccauit faciendo iſtud.nec obſtat q̄ faceret hoc ibeu inſidioſe: q̄ iudices diligenter debent ſe habere cōtra malefactores vt poſſint eorum peccata cognoſcere:z ſi non ſe habent diligenter peccant quia euadent crimina impunita. ita nūc ſi ibeu artificioſe non inquiſiuiſſet cultores baal nullus eorum veniret:quia putarent q̄ vocabat eos ad occidenduz ſicut occidebat totam progeniem achab: meruit ergo artificioſe inquirendo illos ideo non peccabat propter iſtam artificioſitatem. Sic etiam p̄z quia in bello iuſto licitum eſt poni inſidias vt p̄z ioſue .viij.z.ꝫ.ij. li.c.v. ita ergo cum iuſte deberent occidi cultores baal poterant poni inſidie ad occidenduz eos. ¶Item p̄z q̄ non facit alteri iniuriam qui iure ſuo vtitur:z tamen iudex inquirendo malefactores prudentius quā potuerit non facit iniuriam alicui cum a iure ſit ſibi impoſituz ergo non peccat. ¶Ad rationem in contrarium dicenduz verum eſſe q̄ requiritur q̄ bonuz z bene agatur ad hoc q̄ aliquis non peccet:z tamen hic faciendo inſidioſe bene agebat:quia iſte iſidie ſunt permiſſe imo impoſite de iure iudicibus ad exequendum officium ſuum ideo nō peccabat. ¶Queretur vlteriꝰ an peccauit ibeu quia mentitus eſt hic dicens ſe velle colere baal plus quā coluerat achab z q̄ ſacrificiū magnuz facere volebat ipſi baal z tamen nollebat aliquid agere. ¶Reſpondendū q̄ non peccauit mortaliter ibeu in iſto mendacio ſed potius deum coluit occidendo prophetas Baal per iſtud mendaciū q̄z ſi non mentitus fuiſſet z noluiſſet occidere prophetas Baal:fuit autem peccatum veniale q̄ fuit mendacium officioſum. ¶Sed aliquis dicet q̄ melius fuiſſet ipſi ibeu non mentiri z non occidere prophetas Baal quā mentiri z ocidere:quia cum iſte actus eſſet peccatum veniale ſaltem non poterat mereri p illuz. ¶Reſpondēdū q̄ in peccato veniali non meretur aliqs ſed potius demeretur:z tamen hic fuerunt multi actus diſtincti.ſ.velle occidere prophetas Baal propter deum z velle occidere eos mentiendo z occidere eos realiter. Primus actus erat valde meritoriꝰ q̄ nimis placebat deo occiſio ydolatrarum. potiſſime quia ex magno zelo mouebatur ibeu ad occidenduz iſtos ydolatras ſicut dixit ad ionadab vide zelum meuz pro domino. Secundus actus erat peccatum veniale.ſ.mendacium officioſum. Tertius actus erat valde meritorius qui erat executio iuſtitie. duo ergo actus fuerunt hic qui p ſe placuerunt deo nimis. ſecundus vero actus qui eſt medius inter eos aliquo modo diſplicuit ſed non oīno:quia non fuit mortalis ſed venialis. ideo cū eſſent hic tres actus diſtincti bene ſtat:quia per duos eorum meretur ibeu z per vnum eorum demeretur venialiter: ſimpliciter tñ fuit mereri quia meritum fuit maius quā demeritum: ſi tamen eſſet vnicus actus in quo eſſet peccatum veniale impoſsibile erat per illum mereri vitam eternaz. ¶Sed adhuc obiciet q̄ ibeu peccauerit mortaliter q̄ hic fuit mendacium pernicioſum. nam in damnum cultoruz baal fuit iſtud: nam non occidiſſet illos ibeu niſi mentitus fuiſſet z p iſtud mendaciū occidit illos. ¶Rñdēdū q̄ nō fuit mēdaciū pniciosuz q̄ nō mētit⁹ ē ibeu in p̄iudiciū. alicuius ſz poti⁹ in fauorē dei. nā q̄ ipſe occideret cultores baal quocūq; mō poſſet ptinebat ad eū de iure: q̄ erat iudex z cultores baal merebāť de iure occidi iō qd qd ageret ibeu ad occidēdū illos nō dicebať p̄iudicare eis. erat aūt in fauorē dei q̄ occiſis illis magis deus coleretur nō occidēdo ipſos: ideo mēdaciū officioſuz fuit ſz iſtud non

Qō. ſz. A Obycitur.

Rñſio.

Ad obiectionem.

Qō. 26. A Ibeu an peccauerit mētiendo q̄ dixit q̄ vellet colere baal.

Rño.

Obiectio.

Rño.

istō nō est peccatū mortale.z p hoc pz ad rationē in contrariū. ¶Queret vlterius an ibeu occidit oēs cultores baal qui erant in terra israel vel aliquos eorū solus s.sacerdotes. ¶Aliqs dicet q solū occisi fuerūt sacerdotes qō pz:qz omnes qui occisi fuerunt erāt intra templū baal in samaria:z tamē si oēs qui in israel colebant baal venissent nō caperēt in vno templo nec forte in decem:ergo solum fuerūt sacerdotes vel principales cultores.Secundo pz quia ibeu vocauit cultores baal dicēs q volebat facere sacrificium magnum Baal:z tamē ad faciendum sacrificium non requirebātur nisi sacerdotes ergo solus illos vocauit. Tertio pz qz si oēs cultores baal venissent oportebat q in toto israel fere nulli māerēt qui non venirent:qz in toto israel non erant nisi.vij.milia virorum nō colentium baal sicut dixit deus qñ helias dixit relictus sum solus z querunt animam meam: z deus respondit reliqui mihi.vij.millia virorum qui non curuauerunt genua sua coram baal p̄cedēti.li.c.xix.sed certum est q totus israel non posset capi in vno templo quia essent plus quā millies millia ergo nō venerūt oēs cultores Baal.Quarto pz qz cultores baal nō solū erāt viri sed etiam femine:z tamē hic non fit mentio de occisione alicui⁹ nisi virorū.Quinto pz qz ibeu dixit q darētur vestes omnibus cultoribus baal:z tamen vestes nō dabantur nisi ad ministrandum:ergo videtur q omnes isti qui venerant erant sacerdotes qui deberēt ministrare:ceteri vero populares qui non ministrabāt sed adorabant baal non vocati sunt nec expediebat quia occisis omnibus sacerdotibus z ministris baal cessarent populares colere baal. ¶In contrariū videtur q omnes cultores baal venerunt siue sacerdotes siue nō sacerdotes ita vt nullus maneret in toto israel qui non veniret de eis.)Primo pz quia volebat ibeu vindicare peccatū cultus Baal:z tamen non solum peccauerant sacerdotes faciendo sacrificia sed etiam non sacerdotes adorando ideo oēs vocaret ad occidēdū. Scō pz quia dicit hic nūc igitur vocate ad me omnes prophetas Baal z vniuersos seruos ei⁹ z cūctos sacerdotes: ḡ videt q nō fuerint vocati soli sacerdotes ꝫ oē genus cultor. Tertio pz qz dicit i lra z venerūt cuncti serui baal nō fuit residuus nec vnus quidem qui non veniret.ergo non solus intelligitur de sacerdotibus ꝫ de omnibus. ¶Respondēdū q vtraq; pars potest sustentari z est satis rōnabilis. Bi cēdū tamē videt potius q oēs cultores baal siue sacerdotes siue non sacerdotes occisi fuerint. ¶Ad rationes primam in contrarium dicendū q templus illud in quo adorabatur baal erat valde magnū z poterant ibi capi omnes cultores baal:nam achab fecerat templum illud magnificum valde propter vxorem suam iezabel p̄cedēti.li.c.xvij.z apparet hoc verisimile: nam in israel licet fere omnes essent ydolatre non tamē omnes colebāt baal:ꝫ quidā colebant vnum deum z alij alium: qō pz qz preter prophetas baal erant prophete lucoꝝ in israel p̄cedēti.li.c.xviij.z sic forte parua ps israelitarus coleret baal z posset capi intra templus istud. ¶Ad secundū dicendū q vocauit ibeu ad sacrificium:z tamē non solum erant necessarī sacerdotes sed etiam quicunq; alij populares cultores baal:quia ad solemnitatem alicuius festiuitatis non solum requiritur abundantia ministrorū facientium cerimonias ꝫ etiā multitudo populi astantis: qz solum ministri nō solemnizant festus:z tamē ibeu voluit facere solemnitates magnam:ideo non solus debuit vocare sacerdotes ꝫ etiam alios.pz hoc quia dixit nunc igit oēs prophetas baal z vniuersos eius seruos z cunctos sacerdotes ip̄si⁹ vocate ad me.Ad tertiū dicēdū q totus israel aut saltem medietas eius nō poterat capi in templo isto:z tamē non oportuit q veniret totus israel nec medietas qz non omnes colebant baal.z qñ dicit q solum māebant in israel septem millia virorū quoꝝ non erāt genua curuata coram baal:dicēdū q istud verū fuit tēpore achab z iezabel qñ erat magna persecutio cultorū dei in israel: qz iezabel occidebat omnes prophetas dei vt colerent baal:z tunc totus israel fere colebat baal propter timorem iezabel ne occiderentur in tantum q credebat helias q nullus manserat de seruis domini nisi ipse etiam ipsum volebat occidere iezabel precedenti li.c.xix.ideo fugit helias a facie eius z ait ad dominū relictus sum solus z querunt animam meam: z tunc dixit deus reliqui mihi.vij.millia virorum quorus genua nō sunt curuata coram baal.z tamē postea cessauit ista violentia que fiebat populo vt coleret baal:nas tempore ioram regis israel filij achab non solum non cogebatur populus ad colendum baal sed etiam ipse abstulit cultum Baal vt pz.ē.tij.c. tullit.n.statuas Baal quas fecerat pater eius z sic cessauit populus a cultu Baal z rarissimi erant iam cultores eius:ideo nunc potuit tota multitudo cultorum Baal capi intra templum istud.Ad ārtus. Ad ārtum dicendum q quāq; non fiat hic mētio an alique femine occise fuerunt:tamen poterant occidi alique quia hoc non negatur.vel pōt dici q solum misit ibeu ad vocandum viros cultores Baal z illi soli venerunt:z quā-quā essent alique femine non venerunt.z quādo dicitur q omnes cultores Baal venerunt nec remansit vnus qui non veniret intelligitur de viris z illi soli occisi sunt. ¶Ad qntum dicendus q date sunt vestes omnibus seruis Baal z tamen ille erant ad ministrandum:ergo omnes erant sacerdotes dicendum q vestes date fuerunt omnibus:tamen non erant ad ministrandum sed ꝓpter aliam causam sicut.j.declarabitur. ¶Si autem aliquis vellet tenere q non fuerunt vocati hic nisi ministri Baal.ſ.sacerdotes potest respondere ad rationes in contrarium.Ad primam cum dicitur q non solum peccauerāt sacerdotes ministrando sed etiam populus colendo baal:dicendum q licet omnes mererētur mortem tamē sacerdotes erant principales z prophete:quia ipſi inducebant populum z eis occisis populus nō coleret vltra baal:ideo voluit solus ipsos sacerdotes occidē ibeu. ¶Ad secūdū dicendum q solum fuerunt vocati sacerdotes z prophete:zquādo dicitur q vocati sunt etiaꝫ omnes cultores Baal dicendum q ibi vocantur serui baal illi qui non erant sacerdotes:z tamen ministrabāt sacerdotibus in sacrificis z isti aliquo modo pertinent ad sacerdotes. ¶Ad tertium dicendum q omnes venerunt z non fuit residuus nec vnus qui non veniret.ſ.de ministris Baal:z tamen de alijs cultoribus multi fuerunt qui non venerūt.Bicendū tamen q verior est alia positio.ſ.q oēs cultores tam sacerdotes quā non sacerdotes venerunt: quia ista magis consonat littere que dicit vocatos fuisse sacerdotes z prophetas z oēs seruos baal. ¶Queretur vlterius quare ibeu dedit vestes omnibus seruis Baal. ¶Aliquis dicet q omnes illi erant ministri sacrificiorum z ministri semper induūtur vestibus sacris ad ministrandum z non eis quibus vtuntur alias.Sed dicendum q hoc non stat:quia vestes dantur ministrantibus ad ministrandum:z tamen non erāt omnes isti ministri Baal vt declaratum est precedenti.q. z date sunt omnibus eis vestes ergo non fuerunt date ad ministrandum. ¶Aliquis dicet q date sunt ad cognoscendum cultores Baal:quia volebat ibeu cognoscere omnes suos Baal vt occideret illos:z quia poterat inter eos occidere aliquem de seruis dei dedit omnibus vestes eiusdem figure z coloris vt cognoscerentur z occiderētur ipsi soli.Sed videtur q non stat:quia cognitio seruorum Baal non debebat fieri per vestes sed per hoc q ingrediebantur in templum Baal.ſ.q omnes qui ingrederētur in templum Baal haberentur pro cultoribus eius. qō pz quia postq; ingressi fuerunt isti in templum Baal introiuit illuc ibeu z dixit perquirite z videte ne quis forte vobiscum sit de seruis domini sed vt sint soli serui baal:si tamen vestes date fuissent ad cognitionem non fieret alia inquisitio an essent aliqui serui domini cum seruis Baal. ¶Item non sufficiebant vestes ad cognitionem istam:quia postq; introierunt serui Baal ad colendum Baal iussit ibeu militibus suis ingredi in templū ad occidendum omnes qui intus erant: z tamen si vestes fuissent date ad cognitiones potuisset quilibet exue-

Qō.27. A In fuerint occisi oēs cultores baal vel tā tū sacerdotes. Pria opi. Pria rō. Scōa. Tertia. Quarta Quinta. In ꝫrius. Primo. Scō o. Tertio. Rño. Ad rōnes prie opi. Ad priam. Ad scām. Ad tertiū.

Ad ārtus. Ad qntus. Ad rōes se cūde opi. Ad prias. Ad scōas. Ad tertiā. Determi. Auctoris. Qō.28. A Jheu āre dedit vestes oībus suis baal. Pria rño. Cōfuta. Secunda rño. Cōfuta. Pria rō. Scōa.

re se veste data ꝛ sic non cognoscerētur an esset seruus baal. vel illi milites q ex impetu trucidabāt quos in tē plo inueniebant non poterant conuenienter aduertere an haberent vestes per quas cognoscerentur esse serui baal vel non: ideo non debuit dari aliquid ad cognitionem istam nisi q ingredientes in templuꝫ Baal occiderentur ꝛ hoc stabat bene: quia prius dicebatur eis q nullus illuc intraret nisi de seruis Baal. ¶ Dicenduꝫ ergo q vestes iste fuerunt date solum ad incitanduꝫ cultores Baal vt omnes introirent. nam cuꝫ viderent q ibeu iubebat omnib⁹ cultoribus Baal introire ꝛ q nulli alij ingrederentur: poterant aliqui de illis suspicari malum ꝛ recusarent ingredi: vt ergo non recusarent nec suspicarē tur aliquid iussit eis dari vestes vt sic putarēt q rex ex magna deuotione quā habebat ad Baal fauebat cultoribus eius nimis ita vt daret eis vestes. ¶ Queretur vlteriꝰ quomodo nunc factum est q omnes cultores Baal venirent ita vt nec vnus eorum deficeret. ¶ Respondendū q hoc fuit propter multa. ℙrimo quia cultores Baal desiderabant nimis colere ipsum: ideo cum nunc daretur eis oportunitas voluerunt colere. fuit autem oportunitas quia non suspicabantur aliqō malū sibi infligendum propter istum cultum. Secundū fuit qꝛ multū tēpus erat ex quo Baal non fuerat cultus in terra. s. xij. anni ideo cultores eius desiderabant iam colere ipsum ꝓ hoc: nam tēpore achab fuit nimis cultus Baal ꝛ postea mortuo eo cum cepit regnare ioꝛā filius eius interdixit cultum baal: nam abstulit statuas eius vt ꝓ. s. iij. regnauerat aūt ioram. xij. ānis e. c. ꝛ. s. vij. ideo in toto illo tempore israelite nō coluerāt baal ꝛ sic iam desiderabant eū colere ꝛ pre desiderio omnes iuerūt. Tertium fuit qꝛ putauerunt in hoc se regi placituros cuꝫ ipse significaret se desiderare colere Baal plus quā coluerat eum Achab: ꝛ tamen Achab ꝛ Jezabel bene faciebant cultoribus Baal: nam ipsa iezabel dabat de mensa sua cibos omnibus prophetis Baal precedenti lib. c. xviij. ideo putauerunt nunc cultores Baal quod adhuc plus benefaceret eis Jheu quam bene fecerat Achab et sic incepit facere quia omnibus illis dedit vestes: vt patet in littera ideo omnes venerunt. Quartum fuit timor mortis: quia timuerūt cultores Baal q si nō venirent occiderentur cum dixisset rex quicunqꝫ defuerit non viuet: ꝛ dato q aliquis velet se occultare non posset: quia alij cultores Baal eum ꝓderēt regi ideo istud impulit eos nimis. Quintum fuit voluntas domini quia voluit q occiderentur omnes isti cultores ydolorum ꝛ ad hoc posuit eis desideriū q venirent ad festum Baal et occiderentur ibi: nam deus inquirit occasiones contra homines quādo mali sunt ad occidenduꝫ eos sic patet Jud. xiij. de sansone qui petiuit vxorem de philistinis: quia deus mouebat euꝫ ad istud vt babēdo vxorem de philistinis haberet iurgia contra ipsos ꝛ occideret eos ꝛ sic compleretur voluntas dei in eis: ideo cum nollent parentes dare sansoni vxorem de philistinis: dicit littera parentes autē eius nesciebant q res a dño fieret ꝛ q̄reret occasiones ꝓtra philistin. Sic. n. deus volebat q amorrei occiderentur a iosue: ideo indurauit cor eorum vt non peterent veniam ab israelitis ꝛ sic morerentur in manibus ipsorum iosue. xi. s. domini. n. sententie fuerat vt indurarentur corda eorum vt pugnarent cō tra israel ꝛ caderent ꝛ non mererentur vllaꝫ clementiā. ac perirent. sic etiam fuit hic in abazia rege iuda: nazꝫ voluntatis domini fuit vt descenderet ad videndum ioraꝫ regem israel ꝛ occiderentur cum eo a ibeu. y. pali. xxij. ita ergo vellet deus de istis q omnes venirent nunc ad festiuitatem istam ꝛ occiderētur ꝛ ad hoc stimularet cor da eorum (ingressusqꝫ ibeu ꝛ ionadab filius rechab tē plum Baal ait cultoribus Baal) ibeu ꝛ ionadab soli ingressi sunt: quia ionadab erat magne reuerentie in conspectu achab propter sanctitatem suam: nam ipsum solū posuit in curru suo secum duxitqꝫ in samariam. s. in lra ꝛ sic ipse ingrediebatur nunc cum rege: solus tamē ibeu locutus est (perquirite ꝛ videte ne quis forte vobiscum sit de seruis domini sed vt sint soli serui Baal) dixit hoc ibeu vt nullus maneret de seruis domini inter cultores Baal nec occideretur cum eis: ꝛ tunc nihil suspicati sūt cultores Baal sed putauerunt q dicebatur hoc propter dignitatem suam. s. q non erat dignum q aliquis esset cum cultoribus Baal qui non coleret ipsum (ingressi sunt igitur vt facerent victimas ꝛ holocausta) subintelligendum q dederat eis ibeu animalia ad faciendu; sacrificia: quia ipse dixerat sacrificium mihi grande est baal. s̄. in littera. victime ꝛ holocausta sunt diuersa genera sacrificiorum quia in holocaustis totum animal cremabatur preter pellem leui. i. victime autem erant sacrificia pacifica vel ꝓ peccato quorum partem comedebant ipsi sacerdotes ꝛ partem comedebant offerētes leui. vi. ꝛ. vij. ꝛ vtrunqꝫ genus sacrificij fecerūt nunc isti cultores Baal propter honorem festiuitatis magne (ibeu autem preparauerat sibi foris octuaginta viros) isti erant viri armati ad occidendum totam illlam multitudinem: nā omnes qui erant intus erant inermes ideo a paucis armatis occidi poterant presertim quia non poterant fugere clausa porta templi ꝛ dixerat eis (quicunque fugerit de omnibus hijs quos ego adduxero i manꝰ vestras) hoc dixerat Jheu ipsis armatis antequam venirent cultores Baal: ideo dixit quos ego adduxero in manus vestras. quasi dicat quod non dum adduxerat ꝛ ponendo illos intra templum Baal dicebatur tradere in manus illorum (anima eius erit pro anima illius) ideſt pro quocunque fugiente ego occidam vos sic enim dixit dominus ad achab: quia dimisisti virum dignum morte erit anima tua pro anima eius precedenti. lib. c. xx. (factum est autem cum completum esset holocaustum) non iussit Jheu occidi istos illico vt intrauerunt in templum Baal nec etiam iussit expectari vsquequo finirent cerimonias suas sed fecit q expectaretur vsquequo finiretur holocaustum: ꝛ tamen ipsi facturi erant holocaustum ꝛ victimas (precepit Jheu militibus ꝛ ducibus suis ingredimini ꝛ percutite eos) tunc fuit tempus conueniens ad occidendum illos: ideo tunc iussit principibus ꝛ militibus ingredi. ¶ Vocantur duces illi qui erant prepositi inter omnes istos octuaginta viros: ꝛ milites vocantur illi qui subiecti erant (nullus euadat) ideſt facite quod nullus euadat alioquin erit anima vestra pro anima illius (percusseruntqꝫ eos in ore gladij) scilicet occiderunt omnes qui erant in templo. ¶ Queretur an peccauit Jheu ingrediendo in templum Baal. ¶ Aliquis dicet quod sic: quia locus ille erat execrabilis cum pertineret ad cultum Baal: ideo peccaret introeundo illuc. ¶ Respondendum quod non peccauit: quia non introiuit illuc ad honorandum ydolum: ꝛ tamen solum erat peccatum in honorando ydolum. Secundo patet quia tunc diceremus quod peccauisset introeundo ad confringendum statuas Baal vt patet infra ꝛ tamen falsum est quia potius meruit: nam iosias rex laudatur nimis quia confregit omnia ydola que erant in tēplis ydolorum ꝛ cremauit ossa sacerdotum super altaria. j. xxij. ꝛ. sc̄o. palipo. xxxiij. ¶ Item deus iussit israelitis non accipere aurum ꝛ argentum de quo erant facta ydola sed cremare ydola ꝛ confringere deuter. vij. sed istud nō poterat fieri nisi introeundo in ipsa templa: ergo licituꝫ erat introire. Quarto patet quia ionadab filius rechab introiuit in templum cum Jheu: ꝛ tamen si peccatum esset non introiuisset Jonadab cum esset vir sanctus vt supra dictuꝫ est ergo non peccauit. Quinto ꝓ quod nō peccauit sed potius meruit: quia Jheu fecit istud propter cultum dei scilicet vt occiderentur conuenientius cultores Baal ꝛ vt inter eos non occideretur aliquis de cultoribus domini: nam intrauit ad dicendum perquirite ꝛ videte ne quis sit inter vos de seruis domini: meruit ergo in hoc. Sexto patet quia non solum intrando in templum non peccabat sed etiam si stetisset presens quando faciebant sacrificium: quia non staret ibi ex deuotione cultus Baal sed ad confusionem ipsorum cultorum Baal vt melius posset eos occidere. sic enim

fuit de

Rño. auctoris.

Qō. 29. A Cultores Baal quō nūc sic congregati sūt vt nec vnꝰ deficeret.

Rñsio.

ℙria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quita rō.

Rño q nō primo.

Secundo.

Tertio.

A quarto.

Quinto.

Sexto.

Qō. 30. A Jheu an peccauit ingrediēdo i tēplū baal.

Oēs cultores baal occiduntur.

fuit de Helia qui erat presens in monte carmelo quando prophete baal faciebant sacrificium precedenti lib. c.xiiij. ⁊ tamen manifestū est q nō peccauit. ¶Queretur vlterius an ihеu dedit cultoribus Baal animalia ad faciendū sacrificium ⁊ an peccauit dando. ¶Ad primum respondendū q ihеu dedit animalia quia ipse faciebat istam solēnitatē: ideo ad ipsum ptinebat ꝓuidere de omnibus necessarijs quantū ad cerimonias solēnitatis. Sic enim dixit ipse sacrificiū mihi grāde est baal. i. ego volo facere magnū sacrificiū ad honorem baal: ergo ipse daret animalia necessaria. ¶Ad scām dicendum q nō peccauit dando animalia: qr non dedit illa cū desiderio colēdi baal sed ad experiendum qui erant cultores baal vt posset ipsos occidere ⁊ destruere cultū baal sicut postea fecit tō actus erat meritorius. ꝑ hoc de helia: nā ipse dedit cultoribus baal vt facerent sacrificiū ⁊ assignauit eis vnū bouē ⁊ ipsi acceperunt illū per manū Helie ꝓcedenti li. c. xviij. ⁊ tamen Helias non peccauit faciendo illud: quia propter deum agebat: ⁊ quamq̄ malum aſerent serui baal quia tamen Jheu non dabat eis animalia ad intentionē mali sed propter aliquē bonū finem non peccabat.

Nō.31. A Jheu an dederit aialia cultoribus baal ad sacrificandū.

Rñsio.

B An peccauerit dādo illa.

¶An peccauerit ihеu stimulando cultores baal ad sacrificandum baal. Nō.xxxij.

Nō 32. A **Queretur** vlterius an peccauit ihеu stimulando cultores baal ad faciendū sacrificium baal. ¶Aliqs dicet q sic: qr sacrificare baal erat malū ⁊ illud non erant facturi cultores baal nisi incitasset eos ihеu: ideo ipsi imputari debebat tm̄ istud malum. ¶Rñdendū q non peccauit: quia nō faciebat ihеu aliqd malū cū nō eēt ad finē mali sed potius erat bonū qr ꝓp bonū fiebat. s. ad destruēdū cultores baal. ¶Sed obijciet q ēt propter istū finē bonū non liceret ihеu incitare cultores baal ad colendū ipsum: qr non sunt facienda mala vt bona eueniant vt ꝑ ro. iij. sed malū erat incitare istos cultores baal ad colendū ipsum: ideo ēt si bonū sequeret inde non licebat hoc fieri. ¶Rñdendum q vex est nunq̄ facienda esse mala vt bona eueniant: ⁊ tm̄ hic Jheu nō fecit malū. nam si dicatur q incitauit cultores baal ad colendū ipsum dicendum q non incitauit ipse ad malū: quia si ipsi nullo modo culturi essent Baal nec desiderarent eum colere nisi incitaret eos ihеu malū ageret Jheu incitando ipsos: nam tunc esset malignus incitando eos ad hoc ⁊ esset iniustus occidendo illos ꝓ hoc. sicut si quis iudex incitaret aliquem vt adulteraretur vt postea occideret eum: nam tam incitando eum ad adulterium q̄ occidendo ꝓo hoc peccaret. cultores tamen baal desiderabant semper colere ipsum etiam si non diceret eis hoc Jheu ⁊ colebant illum in secreto in domibus suis: ⁊ sic Jheu non incitabat eos ad faciendum aliquid quod ipsi alʒ non faciebant: sed solum permisit eos facere publice quod occulte faciebant: ⁊ hoc nō erat addere malum ad malum ipsorum nec incitare eos ad malum quod ipsi non faciebant sed permittere eis publice agere quod in secreto agebant. sic enim fecit Helias cum cultoribus baal: nam tempore suo publice colebatur baal ⁊ ipse incitauit populum vt daretur sacerdotibus baal vnus bos ad faciendum sacrificium ⁊ sibi alius precedenti lib. c. xvij. ⁊ sic non incitauit eos ad faciendū id quod alʒ facturi erant sed potius incitauit ad bonum: quia alʒ colendo Baal nullum bonū sequebatur: nunc autem ex illo malo quod erat colere ydolum Baal causauit bonū Helias faciendo cognosci verā deitatem. sic fecit Jheu: quia cultores Baal desiderabant semper colere ipsum ⁊ in secreto colebant ⁊ non sequebatur bonum inde: nunc autem ipse fecit q ex cultu baal quem alʒ facturi erant serui Baal sequeretur bonus scilicet occisio seruorum Baal ⁊ destructio cultus eius. ¶Sed adhuc dicetur q nō licebat hoc Jheu: quia ipse non permisit vel incitauit fieri publice malum quod alʒ fiebat occulte: ⁊ tamen peccatum est si iudex non potēs corrigere mala occulta ꝑmittat illa publice fieri. ¶Dicendum q si Jheu permisisset hoc ea intentione vt seruі baal qui alʒ non poterant compesci de malo suo publice colerent baal malum faceret ⁊ peccaret grauissime. nam q iudex non puniat peccata occulta quia non potest non est culpa sua: q tamen permittat illa publice fieri culpa sua est. Jheu tamē nō fecit vt permitteret cultoribus baal hoc agere sed vt ꝓ istam publicationē eos occideret: ⁊ sic fuit ista publicatio tanq̄ modus probandi delictum. ¶Sed adhuc dicetur q hoc nullo modo debuit agere: quia peccatū publicū ceteris paribus peius est peccato occulto: ⁊ tamen serui Baal colebant in occulto ipsū ⁊ ꝓ ista vice ihеu permisit eos colere publice: ergo permisit aliquod malū fieri quod prius non fiebat. ¶Respondendum q non permisit aliquid fieri quod alʒ non fieret: ⁊ dicendū q malum publicum non est grauius malo occulto nisi inquantū est magis scandalosum ⁊ incitatiuū non peccantium ad peccandum: ⁊ tamen hic non fuit secutum aliquod scandalū nec malum exemplū ex isto actu publice facto sed potius secuta est castigatio quorundam qui alʒ culturi essent baal ⁊ iam non colerent: ⁊ sic nō fuit istud malū maius quā si occulte fieret: ergo cum Jheu permisit illud ꝓ hac vice non permisit aliquod maius malum fieri q̄ alʒ ipsi cultores baal faciebant: nō ergo peccauit ihеu in hoc. ¶Queretur vlterius an peccauit Jheu permittendo cultoribus baal facere holocaustū. ¶Aliquis dicet q sic: quia Jheu faciebat istam apparentiā sacrificij vt omnes cultores baal cognosceret ⁊ introduceret in locū in quo nō possent euadere: ⁊ tamen anteq̄ facerent holocaustū habebat hoc Jheu quia introduxerat eos in domum baal in qua poterant occidi: ergo non debebat permittere eis incipere holocaustum sed anteq̄ inciperent debuerat illos occidere: quia alʒ ipse fauebat ad hoc q fieret vnū sacrificium baal: qđ nullo modo erat necessarium ad aliquod bonū inde colligendū. ¶Respondendum q non peccauit Jheu permittendo eis facere sacrificiū: nā non permisit hoc ex intentione ita q desideraret sacrificium illud compleri sed solū fecit ex necessitate: quod patet: quia cultores baal duo sacrificia facere debebāt scilicet holocaustū ⁊ victimas vt patet in littera: ⁊ tamen nō permisit eis ihеu facere vtrūq̄ sed solū holocaustū: si tamē ex intentione vel desiderio ꝑmitteret holocaustum fieri permitteret etiam victimas: sed fuerunt alique cause q̄ induxerunt ad hoc. ¶Prima fuit quia voluit Jheu securare ipsos cultores baal vt melius posset occidere eos ⁊ ad hoc debuerūt permitti facere aliquas de cerimonijs suis vt interim quasi inopinatis ipsis ingrederentur serui Jheu ⁊ occiderent eos. Secundum fuit quia ihеu voluit habeř plenissimū testimoniū cōtra cultores baal ad occidendum eos. nam poterant aliqui non esse cultores baal qui venirent nunc ad colendum Baal putantes se prestare regi obsequium ⁊ etiam aliqui desiderio vestiū quas rex dabat cultoribus baal aliqui vellēt introire in templū baal qui non essent de cultoribus eius nec vellent facere aliquas cerimonias baal: ideo voluit ihеu videre prius an oēs colerent baal ⁊ postq̄ vidit hoc dum fieret holocaustū habuit plenā probationē ⁊ tunc iussit occidi illos. Tertiū fuit ⁊ principalius quia Jheu disposuerat octuaginta milites in secreto ad occidendum seruos baal ⁊ illi non erant apud templū baal ne videntes cultores baal illos suspicarentur aliquid mali ⁊ nolent introire in templum: ideo erant isti armati in aliquo loco ꝑcul occulti ⁊ fecit vocari illos ihеu postq̄ serui baal introierant in templū: ⁊ dum illi venerunt iā serui baal compleuerant holocaustū ⁊ non permissi sunt vltra procedere in cerimonijs sed illico occisi fuerūt. ¶Ad rationem in contrarium dicendum q ihеu non sponte permisit fieri holocaustū istud baal sed ex causis supra assignatis ideo non peccauit (et proiecerunt milites et duces) idest milites ⁊ duces in istis octuaginta armatis occiderunt oēs cultores baal ⁊ proiecerunt cadauera eorū de tēplo (⁊ ierunt in ciuitatē templi baal) potest intelligi q istud templum magnum in quo nunc cultores baal occisi sunt erat extra vrbem samarie ⁊ intra vrbem erat

Instantia.

Solutio.

Nō 33 A Jheu an peccauerit ꝑmittendo cultoribus baal facere holocaustum.

Obijcitur.

Rñio.

Prima cā

Scda cā.

Tertia cā

B

Ad rōnē in obijciēdo.

†

†

Obiectio.

C Solutio.

aliud ꝛ postq̄ occiderunt oēs cultores Baal isti armati redierunt in ciuitatē templi Baal.i.in samariam vbi erat aliud templuꝫ ꝛ ibi fecerunt id qō sequit. ¶Aliter potest dici q vnicum erat templū Baal in samaria.s.q istud in quo nunc occisi sunt serui Baal erat intra samariam:ꝛ tñ dr q ierunt in ciuitatē templi Baal:quia isti milites ꝛ duces proiecerunt cadauera istorū occisoꝝ de tēplo extra vrbem ꝛ postea reuersi sunt in vrbē ad tēplū in quo hoc fecerant ad destruendū illud vt sequit in littera:ꝛ iste est melior sensus. ¶Pōt etiā intelligi q milites ꝛ duces Jheu proiciebant de tēplo Baal istos ydolatras viuentes ꝛ extra vrbem illos occidebant ꝛ occisis illis redierunt in templum ꝛ idem est(ꝛ protulerunt statuā de phano Baal).i.eduxerunt statuaꝫ Baal de templo illo ad vilificandū eam(ꝛ combuserunt ꝛ cōminuerunt eam)istud factū est extra templū sicut Josias rex educebat statuas de templis ydolorū ꝛ comburebat ꝛ dispergebat in torrēte cedron vel sup sepulchra vulgi.j.xxiy. (destruxerunt quoq; Edem Baal).s.succenderūt ꝛ diruerunt totaꝫ domū vsq; ad solū ita vt nō maneret memoria pristini edificij.ꝛ in hoc fecit iheu ꝓtra Baal plus q̄ Joram:quia ioram solū abstulit statuas Baal.s.iy. sed non dēstruxit domos in quibus colebat Baal: iheu vero destruxit domos:in hebreo dicitur(protulerunt statuas de phano baal ꝛ combuserunt eam.)sed iste modus loquendi est barbaricus quia ponit singulare p plurali ꝛ econtrario sine vlla causa:ideo littera nostra solum posuit statuaꝫ vnam(ꝛ fecerunt pro ea latrinas vsq; ad diem hanc)scilicet fecerunt in loco in quo erat templum Baal latrinas ꝛ istud fuit ad vilificandum cultū Baal vt in loco in quo fuerat turpitudo cultus Baal essent nunc humana stercora: Josephus autem vult q facte sunt latrine.i.quidam cuniculi vel aluei subterranei p quos omnes immundicie vrbis purgarentur ꝛ fluerent extra vrbem.nomen aūt quod in hebreo est vtrūq; significat:quia dicitur(q fecerūt pro ea exitus).s.loco illius domus Baal ꝛ tamē exitus possunt vocari latrine:quia homines exeunt ad illa loca ad purgandū aluuꝫ vel vocantur exitus ipsi cuniculi subterranei:quia p illos exibāt oēs immundicie de vrbe(deleuit itaq; iheu baal de israel).s.fecit q nullo mō maneret cultus eius in israel. nā ante hoc lꝫ prohibiti fuissent cultores ꝛpe Joram tñ non omno cessauerat cultus eius:nunc vero iheu occidendo dure cultores Baal ꝛ destruēdo templū eius fecit q nullus omno maneret in israel q auderet colere baal.

Qō 34. A Statua baal qūo fuit nūc educta de tēplo qr iaꝫ cōbusta erat p ioā.

¶Aueretur qūo dicitur hic q protulerunt statuam de phano baal:nam iam combuserat statuas baal rex ioā supra.iij.c. ¶Rñdendū q licet Joram abstulerit cultū baal:tamen non omnino abstulit quia manserunt tēpla eius:ꝛ credendū est q cum Jezabel mater eius tunc viueret ꝛ ipsa introduxerat cultū baal q non eēt omnino sublatus tempore suo:quia propter matrem non ageret dure Joā cōtra baal ꝛ sic possent manere alique statue baal in terra. ¶Aliter pōt dici q ioram abstulit oēs statuas baal ꝛ non mansit aliqua ꝛpe suo nec erat nunc aliqua qñ Jheu conuocauit cultores baal:quia tñ ipse fingebat se magnū cultorē baal:quia dixit q volebat eum plus colere q̄ coluerat Achab faceret statuam baal de nouo ꝛ alios apparatus qui necessarij erant nunc ad cerimonias baal(verūtamen a peccatis Hieroboā filij nabath q peccare fecit israel non recessit).i.quāq; destruxerit cultū baal non destruxit cultū alioꝝ ydolorum nec ipse cessauit colere ydola: sed coluit illa sicut coluerat Hieroboā filius Nabath. Ille Hieroboā fuit primus rex post diuisionē regni in israel ꝛ ipse introduxit cultuꝫ vitulorum aureorū cogendo populum vt coleret illos ꝛ ipse etiam colebat illos ita etiā Jheu coluit ydola sicut ille Hieroboā.ꝛ nominatur Hieroboā potius q̄ alius de regibus israel q̄q̄ inter illos nullus fuerit q non coluerit ydola:qr iste fecit exordiū in cultu ydoloꝝ in regno israel.ꝛ dr Hieroboā filius Nabath ad differētiam alterius hieroboā q postea regnauit in israel ꝛ fuit de filijs iheu.s.pnepos eius ꝛ regnauit in israel dum regnaret amasias in iuda.j.xiij.(nec dereliquit vitulos aureos qui erant in Bethel ꝛ in Dan).i.non cessauit colere vitulos aureos:isti erant duo vituli aurei quoꝝ vnus erat in bethel ꝛ alius in Dan precedenti li.c.xij.

¶Quare iheu voluit colere vitulos cū ostendisset tantum zelum dei contra cultores baal:ꝛ qūo homines non possunt venire ad magnum gradū bonitatis nisi quādo deus eos mouet. Qō.xxxv.

Qō.35. A

Queretur qūo iheu cum habuisset tantum zelum dei ad occidendum cultores baal ꝛ aufferendū cultum eius voluit colere vitulos aureos:quia colendo illos nihil proficiebat deserere cultuꝫ alioꝝ ydoloꝝ quia p cultū cuiuscūq; ydoli repugnatur deo. ¶Rñdet Nicolaus q hoc fecit Jheu ad cōseruandū regnū:nam credidit q si non esset cultus vitulorum in israel irent israelite in Hierusalē sm legē ad cerimonias sacrificioꝝ certis tēporibus ꝛ tūc querterentur ad regnū iude ꝛ desereret ipsum:istud enī fuit motiuuꝫ Hieroboā ad faciendū vitulos aureos p̄cedēti li.c.xij.ꝛ hoc satis est ratiōabile:qr Jheu occiderat regē iuda p̄cedenti.c.ꝛ etiā quadraginta duos filios fratrū suoꝝ supra in littera ideo conarent qui manserant de semine regio in iuda reuocare ad se regnū israel. ¶Dicēdū tñ q iheu nō debuerat hoc timere propter tria. Primo quia deus certificauerat q regnū iuda ꝛ israel non reuniretur ad vnitatē regni sicut prius fuerat:naꝫ ob hoc dixit viris iuda q non pugnarent ꝓtra israel ad reintegrādā vnitatē:quia voluntate sua facta fuerat ista diuisio precedenti li.c.xij.ꝛ.ij.palip.xi.ideo qcquid agerent viri de regno iuda ꝓtra iheu credere debebat ipse q nūq; posset sibi aufferri regnū ad hoc q rediret ad reges iuda. Secundo pꝫ qr si iheu aufferret oēm ydolatriā de terra sicut abstulerat cultū baal ꝛ faceret q ppls ꝛet in Hierusalem ad festiuitates sm legē mererer ipse sup oēs reges israel:ideo non solū nō aufferret ei regnū qō regibus iniquis non ablatū fuerat sed etiā dilatareꝝ ꝛ prosperareꝝ plus q̄ omnes reges israel prosperati fuerant cū potestas regnoꝝ a deo sit:Dañ.iij.ꝛ.deus dominat in regno hoium ꝛ cuicūq; voluerit dabit illud. Tertio pꝫ qr iheu expertus fuerat q deus exaltauerat ipsum in breui cuꝫ non esset in magno statu ꝛ fecit subijci sibi duo reges iuda ꝛ israel quos simul occidit precedenti.c.ꝛ ipse cognouit hoc a deo fieri:nam quando occisi fuerunt filij achab per samaritas dixit q ipse non fecerat illud nec samarite:sed deus fecerat omnia qui volebat complere verbuꝫ suum quod dixerat per Heliam supra in litteram:a fortiori ergo credere debebat q si nunc sequeretur deum in corde perfecto q omnes homines orbis insurgentes cōtra eum non possent ei nocere nec aufferre regnum.non ergo videtur q Jheu coluerit vitulos vt non perderet regnū vel si propter hoc coluit fuit valde excecatus trepidans timore vbi nullus erat timor. ¶Dicendum autem videt q iheu coluit vitulos aureos quāq; abstulit cultum baal:quia deus non eleuauit cor eius efficaciter ad maiora bona. Pro quo sciendū q deus neminem cogit male agere licet potius admonet omnes bene agere:ꝛ tñ non pōt homo aliqō bonū agere aut desiderare nisi deus illum mouerit iuxta illud Joā.xv.sine me nihil potestis facere.i.nullū opus bonū poteritis facere nisi ego vos mouero.mouet aūt deus semp hominem pulsando semper cor eius ad bonū iuxta illud apocal.iij.ecce sto ad ostium ꝛ pulso si quis audiet vocem meā ꝛ aperuerit mihi ianuam introibo ad illum:ista tamen pulsatio dei non est semper efficax:quia quosdā debiliter mouet alios autem mouet fortiter ꝛ illi incitantur in bonū: alij autem manent in iniquitatibus suis: ꝛ qui sic a deo pulsantur ꝛ operantur bonum dicuntur quasi violenter tracti iuxta illud Jo.vi.cuꝫ dixit Christus nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum ꝛ sequitur omnis qui audiuit a patre ꝛ didicit venit ad me scilicet omnis qui audit a deo per motū factum in corde ꝛ declarat hoc christus.s.q fiat per motū interiorem cordis ꝛ non per aliquā doctrinā exteriorē subiungens nō quia

Rñsio Ni.

Cōfutatio.

B Jheu non debuit timere vnionez regni.

Prima rō.

Scda rō.

Tertia rō

Rñsio auctoris.

C Homo non pt aliqō bonum agere nisi moueatur a deo.

Rñsio.

Alia rñsio.

quia patrē vidit quisq̄z nisi is qui est a deo hic videt patrem.q.d.quāq̄z illi q̄ veniunt ad me audiuerunt a p̄re meo ⁊ propter hoc veniunt:tñ iste auditus non est exterior nec est aliqua visio exterior sed solū est motus cordis. Nunc aūt dicendū de ihеu q̄ a principio añq̄z deus faceret ipsum executorē ꝓtra domū achab ipse colebat ydola sicut ceteri israelite ⁊ non poterat moueri ad aliq̄d bonū sufficienter nisi deus eū efficaciter pulsaret.pulsauit aūt ipsum nimis ad exequendū ꝓtra domū achab: ideo cum magno desiderio executus est ihеu ad destructionē domus Achab.etiā mouit deus ihеu efficacissime ad destruendū cultū Baal:ideo cū magno ardore ⁊ diligentia ipse procurauit mortē omniū seruoꝝ Baal:sicut dixit ipse ad Jonadab vide zelū meum pro dño.⁊ tamē deus non mouit efficaciter ipsum ihеu ad relinquendū cultum vituloꝝ ⁊ ad aufferendū eum de terra:ideo ipse non motus est ad relinquendū illum.nam ad hoc q̄ qs relinquat mala que consuetus est facere non solū requiritur q̄ deus eum pulset sed etiā q̄ dure pulset ⁊ inuitum trahat. Sic enim dixit Christus nemo p̄t ad me venire nisi pater meus traxerit eum.trahere tñ violentiam dicit:vnde seneca ait in quadā epistola generosus est animus hominis q facilius ducī quā trahī. ¶Si aūt queratur quare deus mouit efficaciter Jhеu ad destruendum cultum vitulorum non est respondendū:quia ista ex solo dei iudicio ⁊ libertate proueniunt:nā si qs de istis q̄rat facilius errabit:sicut si quis querat q̄re deus istum trahit ⁊ illum non.sic enim ait Augusti.super Joannem desine querere quare deus istum trahit ⁊ illum non trahit si non vis errare.⁊ ex hoc insurgit q̄ homines interdum ad quasdam magnas perfectiones perueniant ⁊ in quibusdam paruis delictis maculentur quia ex illa parte deus eos non trahit.

Volūtatis diuine non potest reddi causa.

† ¶Dixit aūt.)hic ponit scōm principale huius.c.ſ.dei data remuneratio:⁊ primo ponitur p̄miū pro bonis.secundo pena pro malis ibi(in diebus illis.)Circa primū d̄r(dixit aūt dñs ad ihеu).ſ.loquutus est ei q̄ ꝓphetam (quia studiose fecisti q̄d rectū erat ⁊ placebat in oculis meis)istud erat quia occidit oēs de domo achab ⁊ abstulit cultū ⁊ cultores baal de terra.ista aūt erant recta quia erant per se bona ⁊ placebant in oculis dei quia oē bonum placet deo.nā sicut deus dicit odisse omnes qui operantur iniquitatē p̄s.v.ſ.odisti oēs qui operantur iniquitatem perdes oēs qui loquuntur mendaciū:ita dicit diligere bonitatem p̄s.x.ſ.iustus dñs ⁊ iustitias dilexit equitatem vidit vultus eius.potissime quia ista erāt bona magna:nam cum ydolatria ⁊ homo ydolatra sint maxima mala auſſerre vtrumq̄z de terra erit maximū bonū ⁊ non solum deus laudauit hic ihеu quia bonū fecerat: sed potissime quia ex bona intentione ⁊ diligenter:nam dixit quia studiose fecisti.precipue enim deus curat de modo ⁊ intentione agendi potius q̄z de eo quod fit ⁊ ex hoc insurgit illud dictum cōmune deus non est remunerator nominū sed aduerbiorū(⁊ omnia que erant in corde meo fecisti cōtra domū Achab)quasi dicat nihil plus ego volebam fieri contra domum achab quam tu fecisti: nam ihеu deleuit omnes de progenie achab ⁊ amicos ⁊ notos ⁊ optimates ⁊ sacerdotes Achab ita vt non relinqueret nec vnum vt patet supra in littera(filij tui vsq̄z ad quartam generationē sedebunt super tronum israel) quasi dicat meritis tuis regnabūt filij tui qui alis regnaturi non erant.⁊ regnauerunt vsq̄z ad quartā generationē:quia quatuor filij ihеu regnauerunt.ſ.Joachaz de quo.j.xiij.⁊ Joas de quo ibidem ⁊ Hieroboā ⁊ Zacharias de quo.j.xiij.⁊ iste vltimus occisus fuit a seruus filio Jabes ⁊ regnauit pro eo.selum defecitq̄z ibi successio domus ihеu.j.xv.(porro ihеu non custodiuit vt ambularet in lege domini dei israel)quasi dicat cū deus exaltasset Jhеu ad hoc q̄ esset rex cum non esset de semine regio debuerat nimis obsequi deo : quia non solum teneretur ei tanquā deo sed etiam tanquā benefactori speciali:ideo non custodiendo legem suam fuit iniustus ⁊ ingratus nimis:iniustus quidem quia legem non seruauit:ingratus vero quia pro beneficijs nihil rependit (in toto corde suo).q.d.aliquo modo coluit ihеu deū in quantum occidit cultores Baal ⁊ deleuit domū achab ⁊ tñ non in toto corde suo:quia etiam ipse colebat ydola.dicitur aūt aliquis custodire legem dei in toto corde quando non solū deū colit non colendo cū eo simul ydola:sic patet.ā.j.li.c.vij.cum dixit samuel ad israelitas si in toto corde vestro reuertimini ad dñm aufferte deos alienos de medio vestri Baalim ⁊ Astaroth ⁊ preparate corda vestra dño ⁊ seruite illi soli.

† ¶Quis fuit iste prophеta qui prenunciauit ihеu filios suos regnaturos solū vsq̄z ad q̄rtā gñatōez. Cō.xxxvi.

Queretur quis ꝓphеta fuit iste p quē deus denunciauit ihеu q̄ filij sui sederent vsq̄z ad quartā generationē sup tronū israel. ¶Rasa.⁊ Nicolaus respōdent q̄ iste fuit Jonas prophеta filius mulieris sareptane.nam dicunt q̄ ipse vnxit eū p̄cedenti.c.⁊ nunc missus est ad denunciandū ei durationem regni sui. ¶Sed dicendū q̄ non fuit Jonas: quia precedenti.c.declaratū est q̄ non potuit esse ionas ille q vnxit Jhеu in regem:quia sequeretur q̄ quando postea predicauit niniuitis erat plus q̄z centū annoꝝ q̄d nō est verisimile:⁊ rationes que ibi posite sunt militant contra hoc:quia paucū tēpus fuit inter vnctionē ihеu in regem ⁊ denunciationem durationis regni. ¶Dicendū q̄d fuit aliquis alius prophеta quia multi filij prophetaꝝ erant sub Heliseo quoꝝ quilibet poterat ire ad nunciandum hoc ipsi ihеu ex mandato helisei sicut iuit ille adolescēs de quo p̄cedēti.c.ad vngēdū ihеu de mādato helisei.

Queret vlterius quo tpe dicta fuerūt ihеu verba ista q̄ ꝓphеtā. ¶Aliquis dicet q̄ fuerunt dicta immediate postq̄z deleuit domū achab ⁊ cultores Baal.⁊ ratio potest esse duplex.Prima ex ordine litterе:nam illico vt dictum est de occisione sacerdotū Baal ⁊ destructione domus achab ponuntur ista verba dñi.Scōa est quia rationabile erat q̄ premiū ꝓmitteretur ipsi ihеu immediate post meritū:sed meritū suū fuit delendo domū achab ⁊ cultores Baal iō immediate fuerunt ei dicta ista verba. ¶Dicendū tñ q̄ fuerunt dicta ista verba aliquanto tpe post.ſ.postq̄z ihеu declinauerat ad ydolatriā.⁊ p3 q2 l3 ista verba significarent aliq̄d p̄miū ihеu ⁊ tamen etiā significabant penā.nam premiū erat ei q̄ darēt regnū:⁊ tamen q̄ non duraret nisi vsq̄z ad quartā generationem pena erat.nā q̄ aliquis qui non est rex efficiatur rex est priuilegiū vel beneficium ei collatū.⁊ tamen postq̄z fuerit rex q̄ filij sui teneant soliū regni in eternū nisi ꝓpter iniquitates priuari regno mereantur de iure est:ideo q̄ restringatur alicui terminus quo filij sui habituri sunt regnum ⁊ non vltra pena quedam est:quia priuatur iure suo sed pena nunq̄z datur a deo nisi post peccatū:ideo videt q̄ iam peccauerat ihеu colendo ydola ⁊ propter hoc deus breuiabat terminos regni sui.⁊ sic quando dixit ei quia studiose fecisti quod rectū erat ⁊c.est sensus q̄ deus diceret tu merebaris priuari regno ⁊ filij tui:q2 tamen studiose fecisti contra cultores Baal ⁊ contra domum achab id quod preceperam extendet regnū tuum vsq̄z ad quartam generationē ⁊ non procedet vltra.Si autē nondum peccasset ihеu non prenunciasset ei deus q̄ filij sui regnaturi essent vsq̄z ad quartā generationez sed prenunciaret q̄ regnaturi erant in eternū vel nihil prenunciaret:⁊ tñ ꝓnunciauit q̄ vsq̄z ad quartā generationē solū regnarent:ergo videt q̄ iaz peccauerat ihеu. ¶Scōo patet quia non p̄t euitari quin ista coarctatio tpis regnandi fuerit pena.nā si añq̄z regnaret ihеu deus diceret ei q̄ volebat dare sibi regnū vsq̄z ad quartā generationē nō erat pena ista limitatio:q2 añ hoc ihеu non habebat aliq̄d ius regnādi:nō quātūcūq̄z modicum tps daret ei ad regnandū fiebat ei gratia:nunc tñ cū ista verba dicta sunt regnabat ihеu ⁊ ex hoc q̄ semel ceperat regnare cōpetebat ei ius regnandi pro se ⁊ pro tota successione sua.q̄ ergo limitaretur ei ad regnandum tps vsq̄z ad quartam generationem pena erat:quia auferebatur ei ps iuris sui ergo pro pctō introductū fuit hoc.Tertio

Cō 36 A

Rñsio. rasa.⁊ Nico.

Cōfutatio.

Alia rñsio.

Cō.37. A

Quo tēpore nūciata ē ista ꝓphetia ihеu.

Prima opi:

Prima rō.

Scōa rō.

Alia opi.

Suma rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

B Jhеu dictū ē q̄ ꝓphеtam q̄ filij sui regnarēt vsq̄z ad q̄rtaz gñationem ꝓp̄ destructionem domus achab.

patet ex simili:nā deus dedit regnū Saulī t postea cum peccauit dictū est ei stulte egisti nec custodisti mādata domini dei tui q si non egisses iam nūc pparasset dñs regnum tuū sup israel in sempiternū sed nequaq̄ vltra cō surget supra.j.li.c.xiij.t sic regnū nō fuerat promissum Sauli ad aliqō tps nec in sempiternū sed simpliciter factus est rex t dictū est ei q si non peccasset q regnū suū māsisset in eternū:t q̄ peccauit nō extēderet regnū suū: ita ergo debuit esse de ihеu q si non peccasset regnū suū t filioꝝ suoꝝ extenderet in eternū:q̄ tñ peccauit nō extēsus est:vel cū restrictū fuerit t istud sit pena oportet dici q peccauerit.t sic dicendū est necessario q ista verba fuerint dicta Jheu in penā postq̄ peccauit:q̄ alꝰ regnū suū duraturū erat in eternū sup israel. Quotiua aūt que inducebāt in contrariū modicū concludunt. Primum enim falsum est:q̄ non dī de regno vsq; ad quartā generationem immediate postq̄ posita est destructio domus achab t cultus Baal ꝛ interponit q ihеu nō recessit a peccatis Hieroboā:ió arguēdo ex ordine lre potius dꝛ dici q ihеu puns peccauit in ydolatria q̄ diceret ei ℔. Scōm motiuū non tz:q̄ si hī pnunciaret solū bonum Jheu rōnabile esset q ista pnunciatio eēt immediate post bona opera sua:t tñ potius denunciat hic aliquid pena le.s.restrictio regni Jheu vsq; ad quartā generationem solū:ideo non debuit dici immediate post bona que fecit ihеu sed postq̄ peccauisset t mereretur puniri.

Ad rationes prime opi.

Ad scōm.

¶Quid fieret si deus prenunciasset q regnū ihеu duraturum erat in eternum an potuisset mutari nunc propter peccata. Qō.xxxviij.

Qō 38 A

Queretur vlterius qd fieret si deus denunciasset ihеu q regnū suū duraturum erat semp quō posset stare verbū dñi in veritate:nā videret q oportebat dari inconueniēs.s.q deus mutaret verbū suū vel vt teneret verbū q nunq̄ mutaret regnū filioꝝ ihеu quāq̄ peccarēt t vtrūq; est inconueniēs.

Pria opi:

¶Aliqs rñdebit dicens q non est casus admittēdus q̄ est impossibilis:nā si Jheu t filij sui peccaturi erant non maneret regnum in eternū in eis.deus tñ precognouerat an peccaturi essent:ideo non denunciaret q mansurum erat regnū Jheu in eternum: t si denunciaret regnum mansurum esse in eternū sic futurum esset q non peccaret Jheu nec filij sui. ¶Sed dicendū q iste casus est possibilis.s.q deus denunciasset regnū ihеu mansurum in eternū t tñ postea peccaret ihеu t non maneret regnū nisi vsq; ad quartā generationē:nā deus pnūciat aliqua ꝑm firmā diffinitionē suam t illa non possunt aliter euenire.alia vero pnunciat ꝑm dispositionē t exigentiam meritorū eoꝝ pro quibus vel contra quos fit pnūciatio t ista pnunciatio pōt mutari sic p; Hiere.xviij.cū dī repente loquar de regno t gente vt edificem t plantem illud si fecerit malū in oculis meis vt non audiat vocem meā penitentiā agam sup bono qō locutus sum vt facerem ei.t repente loquar aduersus gentem t regnuꝫ vt destruam t disperdam illud si penitentiā egerit gens illa a malo suo agam t ego penitentiam super malo qō cogitaui vt facerē ei.poterat ergo denunciari ihеu quando bonus erat q filij sui regnarent in eternum t postea cum malus esset denunciaretur ei q filij sui regnarent solum vsq; ad quartam generationē.t non erat hoc inconueniens nec mutatio verbi dei:quia primum dictuꝫ fuerat ꝑm dispositionē temporalem ihеu:t quia illa mutata est fuit etiam mutata prophetia. Sic enim fuit de domo Heli:nam deus promiserat Heli summo sacerdoti q ipse t filij eius ministrarent in summo sacerdotio in eternum t postea quia peccauit Heli non castigando filios suos deus denunciauit ei contrarium vt patet supra.j.lib.c.ij.s.loquens loquutus sum vt domus tua t domus patris tui ministret in conspectu meo in sempiternum: nunc autem dicit dominus absit hoc a me sed quicunq; glorificauerit me glorificabo eum t qui contēnunt me erunt ignobiles t sequitur ibi quomodo sacerdotium aufferēdū erat de domo Heli.sic etiā deus predixit Ezechie morieris t non viues: t tamen quia iplorauit deus dixit ei illico per Jsaiam audiui orationē tuam t vidi lachrimam tuā t ecce sanaui te vt patet.j.xx.t Jsa.xxxviij.sic etiā Jonas pdicauit Niniuitis adhuc quadraginta dies t Ninive subuertetur Jone.iij.t tamē deus illico reuocauit vt patet ibidē.Sic etiā deus prenunciauit erucā brucū locustam t rubiginem cōtra duas tribus Joel.i.t postea penitentibus eis abstulit Joel.ij. ¶Aueret vlterius cū regnū Jheu finitum fuerit in quarta generatiōe an fuit hoc propter peccata sua vel filioꝝ suoꝝ. ¶Aliquis dicet q fuit ꝓpter peccata filioꝝ suoꝝ q̄ ipsi mali fuerūt:nā respiciēdo singulatim de quolibet filioꝝ suoꝝ apparet q ipse coluerit ydola t fuerit malus vt p;.j.xiij.t.xiij.t.xv.ideo etiā si nō esset peccatū patris merebāt illi priuari regno. Scōo p; q̄ si isti non peccassent sed coluissent deū firmiter in toto corde suo nunq̄ ablatū fuisset eis regnū: q̄ tunc punirent sine culpa qō deus facere non consueuit:ergo opꝛ q ipsi peccarent ad hoc q priuarentur regno t sic iam non ꝓpter peccatū patris sed propter peccata sua priuabant. ¶In contrariū vī q fuerunt priuati regno propter peccatū Jheu:q̄ dī hic q filij ihеu solū regnarent vsq; ad quartā generationē t istud dabat in penā:filij tñ t nepotes ihеu nondū peccauerāt vt priuarent regno q̄ nondum acceperant illud:ergo fuit ista punitio propter peccatum ihеu. Scōo p; quia.j.xv.qñ ponit hic occisio vltimi regnantis de stirpe ihеu t translatio regni ad aliā familiā dī ipse est sermo dñi quē locutus est ad ihеu dicēs filij tui vsq; ad q̄rtā generationē sedebunt sup tronum israel. ¶Rñdendū q regnū solū durauit in stirpe Jheu vsq; ad quartā generationē tam ꝓpter peccata ihеu q̄ꝫ ꝓpter peccata filioꝝ suoꝝ.vñ si peccasset ihеu t nō filij sui vel peccassent filij Jheu t non ipse Jheu non ablatū fuisset regnū de domo ihеu ió vtrozūq; peccatū requirebat.de filijs ihеu p; q̄ petīt requireret ad hoc q priuarent regno.q̄ alꝰ aliqs colens deū t bonus vir priuaretur regno solū ꝓpter peccata ꝓdecessoꝝ suoꝝ t istud falsum est:q̄ potius fit ecōtrario.s.q̄zq̄ aliqs sit filius viri pessimi si ipse bonus est non solū punit sed ēt filij sui ꝓpter eū non puniunt.sic p; de Josia cuius tpe euentura erat captiuitas babilonica.t tñ q̄ ipse doluit nimis t fecit qō bonū erat corā dño regnauit ipse in pace t etiam aliqui de filijs eius.j.xxij.t.xxiij.q̄ aūt requireret peccatū ihеu p;:nā dato q filij ihеu mali essent si ihеu continuasset colere dñm cū tanto feruoꝛe sicut ceperat nūq̄ ablatū fuisset regnū de posteritate sua.Sic p; de dauid qui omnibus diebus suis coluit dñm t deus promisit ei q filij sui regnarent in eternū t etiā si peccarent q non aufferret ab eis regnū sed puniret eos aliter sup.ij.li.c.vij.Sic etiā factū est:nā ꝓpter peccata Salomonis regnum transferendū erat de stirpe Dauid in aliā stirpē:t tñ dī q deus voluit dare successorē salomoni vt daret lucernā Dauid pcedēti lib.c.xi.idē fuit mortuo Roboā t Abia:nam aufferendū erat regnū de stirpe ista nisi propter Dauid e.li.c.xv.simile fuit mortuo Josaphat:quia filio suo Joraā aufferendū erat regnū ꝓpter scelera sed ꝓpter Dauid nō est ablatū.ē.vij.t.ij.pali.xxi. ¶Dicē duꝫ tñ q̄ ꝛ ista duo pcta fuerint necessaria ad hoc q priuaret posteritas ihеu regno:tñ pctm ihеu fuit principale qō p;:q̄ si ipse nō peccasset nūq̄ ablatū fuisset regnū filijs suis ēt si ipsi peccarēt. Scōo p; q̄ si ꝓpter peccata filioꝝ ihеu regnū principaliter erat aufferendū ablatuꝫ fuisset viuēte illo q plus peccasset t tñ ārtus filioꝝ ihеu ſ.azarias nō peccauit plus oībus ꝓdecessoribus suis ꝛ ambulauit in eisdē peccatis in quibus ambulauerāt ꝓdecessores sui vt patet.j.xv.ergo nō erat aufferendū potius regnū ab illo q̄ ab alijs sed primo filio ihеu ablatum fuisset quia ipse satis peccauit t tñ fuit dilatata pena vsq; ad tempus illud quo regnauit quartus successor ihеu sicut dixerat deus q vsq; ad ārtā generationē sederēt filij sui sup tronū israel ideo propter pctm ihеu venit. ¶Ad primā rationē in contrariū dicendū q verū est omnes filios ihеu malos fuisse t quēlibet eoꝝ meruisse priuationem regni: t tamen nunquā priuati fuissent

Cōfutatio.

Deus pnū ciat aliq̄ dupliciter aliqñ diffinitiue aliqñ ꝑ exigētiam meritoꝝ .i. ꝑm presentem iustitiā vel ꝑm eternaꝫ dei prescientiam.

Qō.39. A

Regnum ihеu an finitū sit i ārta gñatiōe ꝓpctā sua vt suoꝝ filioꝝ.

Pria opi.

Donīt primo.

Secundo.

In contrarium prio.

Secundo.

Rñsio.

16

Ad primā rōnē in ꝛriū.

si non

Ad scḋam.

si non peccasset Jheu quāc̄ mali eēnt sicut posteri Dauid non fuerunt priuati regno q̄c̄q̄ qlibet eor mereret priuationē. ¶Ad scḋm dicēdū q si filij iheu oēs fuissent valde boni non priuati fuissent regno etiā si pater eorū peccasset: qr vt dictū est peccatū vtrorūq requirebaf: z tñ principalius fuit ad hoc peccatū iheu q̄c̄ filior suorū: vt declaratū est. ¶Quereſ vlterius quare datum est ipsi iheu q filij sui sederent sup tronū israel z non pluribus tpe nec maiorū. ¶Rñdet ra. Sa. q sicut fuerūt q̄tuor reges de domo achab. s. Amrri achab Ochozias z Joram: ita futuri erant quatuor reges de domo Jheu. s. Joathas Joas z Hieroboā z Zacharias ¶Sed dicendum q non stat. Primo qr non est verū q fuerūt q̄tuor reges de domo achab: nā Amrri nō fuit de domo achab cum fuerit pater Achab sed potius achab fuit de domo amrri: cū filij dicantur esse de domo z familia patrum. Secundo nō stat: qr dato q esset Amrri de domo achab non est similitudo: qr in tota progenie illa fuerunt solum quatuor reges: z tñ in progenie iheu cū ipso iheu fuerūt quinq reges. s. q̄tuor filij sui z ipse. Tertio non stat: quia non est aliqua ratio inducens hoc: nā dato q in progenie achab essent quatuor reges nō sequebaf q in progenie Jheu totidē futuri essent: quia vna progenies non dependet ex alia nec merita vnius ex meritis alterius. Quarto non stat: qr ista ꝓparatio est irrationabilis: nā Achab nō fecit aliqd bonū propter qd maneret regnū in domo sua saltē vsq̄ ad duas generationes sed post peccauit nimis sup oēs reges qui fuerant ante eū p̄cedēti li. c. xvi. z. xxi. ideo p̄nūciata est destructio domus eius ita vt nihil oio maneret de posteritate sua nec de amicis z notis eius p̄cedēti li. c. xxi. z p̄cedēti. c. z supra in lra Jheu tñ fecit aliqd valde bonū qd a deo nimis laudatū est z propter illud debebat dari regnū posteritati eius p aliquot generationes. etiā non fuit similitudo. nā tota progenies achab deleta est: z tñ non fuit deleta progenies iheu sed solū occisus fuit quartus successor suus z mansit progenies sua fine regno. j. xv. nam ibi non dicit de aliqua destructione domus Jheu: ideo ista positio non stat. ¶Alī quis dicet aliter. s. q vsq̄ ad quartā generationē solum datū est Jheu q regnarent filij eius: quia istud datum fuit ei in penam vt declaratū fuit supra cum als regnus suū duraturū esset in eternū: pene tñ pro peccatis patrū non extenduntf nisi vsq̄ ad quartā generationē ad plus vt pz exo. xxxiiij. z nu. xiiij. s. qui reddis peccata patrū in filios vsq̄ in tertiā z quartā generationē: ergo non potuit plus puniri iheu q̄c̄ vsq̄ ad quartā generationem. ¶Dicendū q hoc non stat: qr quāc̄q̄ fuerit introductū in penā Jheu q regnū suū non esset eternū z tñ q duraret vsq̄ ad quartā generationem non erat penale. ¶Pro quo sciendū q durare regnū Jheu vsq̄ ad quartā generationē pōt dupliciter intelligi. s. q duraret vsq̄ ad q̄rtā generationē non negando vlteriorē durationē vel q duraret vsq̄ ad quartā generationē. i. q non duraret plus q̄c̄ vsq̄ ad quartā generationē accipiendo primo modo non est penale: accipiendo scḋo mō est pena ideo nullo mō applicaf ista rñsio: qr in penis filior pro patribus q extendanf vltra quartā generationē grauatorū est z tñ q peccante iheu extenderef regnū suū vsq̄ ad decimā generationē potius erat fauorabile q̄c̄ q extēderef solū vsq̄ ad quartā ideo non fuit propter hanc cām. ¶Sed dicendū est q deus voluit q extenderef vsq̄ ad quartā generationē: qr ly pctū iheu mereref q nunq̄ bret regnū: tñ bona opera sua q̄ fecerat anteq̄ peccaret merebanf q extenderef regnū suū vsq̄ ad q̄rtā generationē: z qr non fuerūt maioris meriti non fuit regnū suū plus dilatatū (non. n. recessit a peccatis Hieroboā qui peccare fecerat israel) peccatū Hieroboā fuit fabricare vitulos z colere illos z cogere populū ad colēdū p̄cedēti li. c. xij. z. xiij. sic etiam Jheu coluit semper vitulos illos. (In diebus illis) hic ponitur scḋm huius ptis. s. retributio p peccatis: nā deus afflixit ipsum iheu z israelitas qr colebant ydola z dr (in diebus illis). s. viuente iheu z colente vitulos (cepit dñs tedere sup israel). s. pctā israelitarum erant iam tam grauia q deus nō poterat tollerare illa z fuit istud tediū sup totum populū: quia totus populus cū rege suo declinauerat ad ydola (pcussitq̄ eos azael in vniuersis finibus israel) azael erat rex sirie qui victus fuit in regem sirie regnante Joram filio Achab in israel supra. vij. z ipse habuit bellum cum Joram in ramoth galaad z vulneratus fuit ibi Joram eo. c. (a ior dane contra orientale plagaz) dixerat supra q percusserat Azael omnes terminos israel: z quia non fuerūt oēs ponitur hic qui fuerunt scilicet a iordane contra orientalem plagam terre israel. ex hoc patet q solum percussa fuit nunc terra duarum tribuū z dimidie scilicet Rubē z Gad z dimidie tribus manasse que fuit terra duorum regum amoreorum Seon z Og deut. ij. z. iij. nam terra nouem tribuum z dimidie habet iordanem pro termino orientali nume. xxxiij. due autem tribus z dimidia habent terrā suam ad orientalem partem iordanis nume. xxxij. z Josue. i. vnde due tribus z dimidia dixerunt ad nouē z dimidiam q iordanis erat terminus inter terram eor Josue. xxij. z nunc Azael solum percussit terrā illaz: quia ipsa erat propinquior sirie q̄c̄ alie partes terre israel cum siria sit partim orientalis z partim septentrionalis ad terram israel (omnem terrā galaad) est terra galaad ad orientalem partez iordanis z est valde pascualis: ideo due tribus z dimidia que habebant substantiam suam in pecoribus petierunt terram illaz a Moyse nume. xxxij. z nominatur ista terra Galaad: quia adiacet monti galaad. est autem mons galaad ad orientē iordanis z vocatus est galaad a Jacob. i. aceruus testimonij: quia ibi ipse z socer suus Laban inierunt fedus z posuerunt cumulum magnū lapidum in testem Gen. xxxi. (z Gad z Ruben z manasse) terra galaad non distinguitur a terra Ruben z manasse z Gad: quia medietas terra galaad data est tribui Ruben et Gad z alia medietas data est dimidie tribui manasse deut. iij. ideo oportet q ponatur hic z pro idest expositiue z non copulatiue sicut multotiens ponitur. ¶Aliter potest dici z melius q quāc̄q̄ terra galaad non distinguatur a terra Ruben Gad z manasse: quia tota est intra terminos istarum tribuum z cū iste due tribus z dimidia habeāt maiorē terram q̄c̄ sit terra galaad cum galaad sit quedā pars regionis illius: ideo ponuntur hic terra manasse z Rubē z Gad pro aliis partibus terre istarum duarum tribuum z dimidie que sunt preter galaad (ab aroer que est super torrentē Arnon) Aroer est quedā ciuitas in terra duarū tribuum z dimidie z est in sorte Rubē vt patet Josue. xiij. z ista est vltima versus orientē in tota terra israel. Ideo semper ista ponitur pro termino orientali terre illius: vt patet nume. xxi. z deu. ij. z. iij. z Josue. xiij. z sup. ij. lib. c. vltimo. Arnon est nomen cuiusdam scopuli diuidentis terrā Moab a terra duarū tribuū z dimidie siue a terra amoreorū nume. xxi. s. siquidē arnō terminus est Moab diuidēs Moabitas z amoreos z ibi dicit castrametati sunt contra Arnon q̄ est in deserto z prominet in finibus amorei: prominere non pertinet nisi ad scopulos. Alio modo arnon accipitur pro quodam fluuio diuidente terram Moab a terra z fluit ille riuulus ad latus terre Moab et finitur in lacum asphaltidem idest in mare mortuum vbi fuerunt quondaz quatuor ciuitates sodomorum vt ait Josephus. iij. antiquitatum z hoc etiam innuitur nume. xxj. cum dicitur sicut fecit in mari rubro sic faciet in torrentibus Arnon scopuli torrentium inclinati sunt vt requiescerent in arnon. z ita accipitur hic quia dicitur super torrentē arnō. est enim ista ciuitas aroer iuxta fluuium arnon in valle: sic enim patet supra. ij. lib. c. vlti. s. venerunt in aroer ad dextrā vrbis que est in valle Gad (z galaad z Basan) i. ab aroer vsq̄ galaad z basan percussit Azael rex sirie z ponitur Aroer pro termino orientali z galaad z Baasam pro termino orientali: z oportet q assumantur isti duo termini inclusiue scilicet galaad z Basan: nam a mbe fuerunt percusse quod patet quia tota terra a iordane contra orientalem plagaz fuit percussa per Azaelem

Alia rñsio aliorum.

Nōne pce.

Cōfutatio.

Rñsio auctoris.

† B Terra Galaad an sit distincta a terra rubē.

† C Aroer ciuitas quedā.

vt patet in lra r tñ terra Basaam r galaad est ad orientalē ptē iordanis cū sit in terra duaꝝ tribuum r dimidia deu.iij.r illa tota est ad orientalē ptē iordanis nu.xxxij. r Josue.j.¶Sciēdū aūt q terra basaam erat q̄dā terra spālis in terra duaꝝ tribuū r dimidie q̄ hēbat ciuitates sexaginta deu.iij.r Josue.xiij.r ista terra data fuit in sorte dimidie tribui manasse r cū ea accepit medietatem terre galaad r alias vrbes vt pz eisdē capl̄is. ¶Quer̄ quō dr̄ hic q cepit dñs tedere sup israel.nā vr̄ q nullo mō possit stare qr aut accipiet̄ ꝑprie tedere aut large. si enim ꝑprie non pōt deus hr̄e tediū qr non est passio ista potens cadere in deo cum sit passio animalis.si large ꝓout est odisse malum non solum deus habebat tedium sup israelitas ex nūc sed etiā a principio quando fecerunt vitulos aureos r continuauerūt in cultu eorū. ¶Rñdendū q cepit deus hr̄e tediū sup israel nō ꝑprie sed large r tñ hr̄e tedium large non est odisse solum id qō malū est sed cū quis odit malum in portabiliter iam non potens sustinere. Sic enim deus a principio israelitas colētes ydola exosos habebat r tñ pctā eoꝝ adhuc portabilia erāt r deus expectabat illos ad pniam nunc vero peccata eoꝝ puenerāt ad tātā magnitudinē q deꝰ non poterat sustinere qn puniret eos r non acceptabat opera eorū aliquo mō.sic.n.fuit qñ deus voluit ducere israelitas in babilonē nā tunc oia opa eoꝝ erāt ei molesta r non poterat ea tollerare vt pz Isa.i.f.kalēdas vestras r solēnitates vestras odiuit aīa mea facta sunt mihi molesta laborauī sustinens.sic etiam dixit malachias israelitis laborā fecistis deū in sermonibus vestris mal. ij.ita nunc erat de israelitis qr a principio peccatoꝝ suorum erant deo odibiles r tñ nō oino ꝑiecerat eos iō nō dicebaꝫ tedere eū sup illos.nunc aūt qr efficiebanꝫ ipoꝛtabiles dr̄ q cepit dñs tedere sup israel(reliqua aūt vero boꝝ ibeu r vniuersa q̄ fecit).f.multa alia fecit ibeu q̄ nō scripta sunt hic r habenꝫ in alio libro(r fortitudo eius) fuit ibeu vir pugnator nā erat audax nimis r tamē quia offendit deū in vitulis aureis induxit sup eum azaelem regem sirie r vastauit terram eius nec potuit sibi resistere(non ne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum israel)scilicet omnia ista que fecit singulatim scripta sunt ibi:iste liber non habetur in sacra scriptura sed quis fuerit declaratū est precedenti lib.c.xiij.(r dormiuit ibeu cū patribus suis).i.mortuus est sicut oēs patres sui(sepelierūtq; eū in samaria)ista erat ciuitas metropolitana terre israel iō sepeliebanꝫ ibi oēs reges vt declaratū est p̄cedēti li.c.xvi.sic enim sepeliebanꝫ prius in thersa qr ibi fuit metropolis regni imediate post diuisionē regni r ibi regnauit hieroboā primus rex r ibi sepultus est p̄cedēti li.c.xiij.r postea oēs reges israel sepulti fuerūt ibi quousq; samaria edificata est ab Amrri pr̄e achab eo.li.c.xvi.r ex eo tpe amrri fecit samariā esse metropolē regni r sepeliebanꝫ ibi oēs reges(r regnauit Joathas filius eius ꝑ eo)iste fuit primus de q̄tuor successoribus quos deus ꝓmiserat ibeu dicēs filij tui vsq; ad quartā generationē sedebunt sup tronū israel r vltimus in quo regnū cessauit fuit Zacharias.j.xv.(dies autem quibus regnauit ibeu sup israel viginti r octo anni sunt in samaria)dicitur regnasse in samaria qr ly regnaret sup totum israel tñ attribuitur regnū sedi regni r qr samaria erat sedes regni dicebatur regnare ibi Jbeu.sic fuit de omnbus regibus israel quia omnes dicebanꝫ reginare in samaria r oēs reges iuda dicebantur regnare in Hierusalē quia vtrobiq; erat metropolis vt pz ex ꝓcessu precedentis libri r istius.

Qō.41. A Deū tedere sup israē an sit possibile.

Rñsio.

†

B Jbeu mors

†

†

†

¶Incipit capitulum vndecimum.

A ij. paralip. xxij.o.

Athalia vero mater ochozie videns mortuum filium suum surrexit r interfecit omne semen regium.Tollēs aūtē iosaba filia regis ioram:sororꝫ ochozie ioas filium.

Athalia. Descripto in pcedētibus regno legitime habito in sexu virili hic agit̄ de regno vsurpato in sexu mulieb̄ri.s.de regno athalie que occisis posteris suis regnauit r diuidit̄ in q̄tuor.¶Primo ponit̄ pdicta regni vsurpatio.scō legitimi regis ꝓstitutio ibi(anno āt septio.) tertio impijssime athalie occisio ibi(audiuit āt athalia) quarto regis assumpti federatio ibi pepigit igitur Joiada. ¶Queret̄ circa primū an ea q̄ habentur hic habeant ordinē ꝓtinuatū ad p̄cedētia r an fuerint imediate facta vel interiecto aliquāto tpe.¶Ad primū dōm q hic est ordo ꝓtinuus nā supra habitū est de occisiōe abazie regis iude quē occidit ibeu.s̄.ix.hic aūt agit̄ de eius successore:nā athalia successit abazie in regno qr ipa erat mr̄ abazie regis r vt cognouit illū occisuꝫ eē occidit ipa oē semen regium vt ipsa regnare posset r de eius regno agit̄ h̄ iō necesse est fuisse istud post illa.¶Ad scōm dōm q aut ista q̄ habenꝫ hic ꝓparanꝫ ad ea q̄ habentur.s̄.ix. aut ad ea q̄ habenꝫ p̄cedēti.c.si prio mō dōm q ista fuerunt facta imediate post illa qr supra.ix.dicitur de occisione regis abazie r tñ mox vt athalia cognouit mortuū esse Abaziam occidit omne semen regiū r incepit ipsa regnare vt colligitur hic r.ij.paralipo.xxi.r sic fuerunt ista immediate post illa.Si aūt comparentur ad ea que habentur p̄cedēti.c.dicendū q ista non fuerunt facta imediate post illa sꝫ fuerūt simul cū illis:nā athalia occidit semē regiū mox vt cognouit mortuū esse abaziā r tñ ista q̄ habenꝫ p̄cedenti.c.durauerunt aliquāto tpe in fieri post mortē ochozie de qua hr̄.s̄.ix.iō necesse est q ista r ea q̄ habenꝫ p̄cedenti.c.fuerint simul facta:qr tñ erant histozie diuerse.f.vna ptinēs ad regnū iuda r alia pertinens ad regnū israel r illa q̄ ptinebat ad regnum israel fuit pri⁹ incepta posita fuit illa p̄cedēti.c.r ista de occisione seminis regij ꝑ athaliā posita fuit hic(Athalia vero mater Ochozie)ista erat vxor regis Joram r fuit filia Achab regis israel.s̄.viij.c.r mortuo ochozia mānsit ipsa in regno.erat autem ipsa mater ochozie siue abazie qō idem est quia Ochozias habuit tria nomina.f.ochozias Joathas r Abazias vt declaratum est supra.ix.(videns mortuū filium suum).f.vidit Abaziam mortuū fuisse a Jbeu rege israel sup̄.ix.r.ij.paralip.xxij.(surrexit r interfecit omne semen regū).i.interfecit omnes qui erant de stirpe regia r poterant regnare.

¶Qui erant isti de semine regio quos occidit athalia r an essent filij sui vel nepotes. Qō.ij.

Queretur qō semen regiū occidit athalia. ¶Aliqs dicet q occidit filios r nepotes suos qr ochozias erat ante hoc rex iuda r ipse erat filius athalie iō semen regiū ptinebat ad fratres r ad filios eius.sed aliqs dicet q non qr non erat vllo mō credendus q athalia occideret filios suos vel nepotes. ¶Rñdendū q athalia non occidit nunc aliquē filiū suū quod pz quia athalia fuit vxor regis Joā r eo mortuo non accepit alium virū quia alias non manssisset ipsa regina iude r tamen moriente Joram minimus filiorum suorum erat Ochozias qui constitutus est in regem.ij. parali.xxij.ergo post ochoziā non habuit athalia aliquē filiū r si aliquē haberet fornicarie r occulte ille nō esset de eis de quibus dicitur hic qr hic occisi fuerūt qui erāt de semine regio.nō habebat etiā athalia aliquē filiū maiorem ochozia quia.ij.paralip.xxi.r.xxij.dr̄ q latrones arabum occiderant filios Joram maiores ochozie ideo ochozias minimus omniū in regem constitutus est.non ergo poterat habere athalia tunc aliquem filium q esset de semine regio r sic nullum filiū suū occidit hic.¶Bicendum aūt q occidit nepotes suos filios Ochozie.nā Ochozias rex iude filius Athalie habebat multos filios quorū quilibet poterat regnare r oēs illos occidit athalia.qō pz qr dr̄ hic q interfecit omne semen regium r tamen ochozias habebat filios vt colligitur hic.r.ij.paralipo.xxij.ergo nepotes suos occidit athalia.Scō patet quia

Qō.I. A An ordo cōtinuus sit.

Rñsio.

B An imediate facta sint post predicta

Qō.r. A

Pria opi.

Rño auctoris.

Scā rño.

Prima rō.

Scā rō.

quia Josaba abscōdit Joas filiū Ochozie si tñ Athalia nō occideret nepotes suos filios ochozie nō abscōdisset Josaba ipm Joas ergo occidebat nepotes. Tertio pz qz ij.pali.xxij.dr q athalia nō potuit occidere ioas qz abscōdit eū Josaba: ergo vr q si nō abscōdisset eū Josaba occidisset ipm athalia. Quarto pz qz hic q ioſaba furata est ioas filiū ochozie de medio filioz regis q interficiebanr: sed ochozias erat rex añ b ergo oēs filij ei⁹ interficiebanr r iste puulus abscōditus est. Quinto pz qz athalia occidebat semen regiū vt ipsa regnaret: r tñ si occideret semē regiū r nō nepotes suos nihil faciebat: qz nepotes sui cū eēnt de semine regio poterāt regnare. iō ēt si oēs alij occisi fuissent maneret regnū in nepotibus athalie r sic nō ꝓficeret ei occidere semen regiū. Sexto pz quia potius ipsa debuerat occidere nepotes suos ꝙm alios de semine regio: qz aliq erāt de stirpe ioza regis iu de q fuit maritus athalie r ad illos nō ptinebat regnum directe qz ochozias filius ioza regnauerat: iō regnū ptinebat iam ad filios suos r nō ad fratres suos: filij tamē ochozie erāt nepotes athalie. Ideo dom q athalia occidit oēs nepotes suos filios ochozie r ēt istū puulū Joas occidisset nisi abscōdit⁹ fuisset p Josabā: r putauit athalia nullū supfuisse de filijs ochozie: iō ipsa secura regnabat: r postea admirata est qñ puulus in tēplo cōstitutus fuit in regē r dixit ꝓiuratio ꝓiuratio.j.in lra. C Dicēdū etiā q athalia occidit alios de semine regio ꝓter nepotes suos. r isti erāt nepotes ioza mariti sui quos susceperat ex alijs vxoribus. nā ioza habuit multas vxores r suscepit ex eis multos filios: oēs aūt occiderūt latrones arabum ꝓter ochoziā minimū filioz r iste erat ex vxore sua athalia r iste regnauit. Alij tñ filij ioza q occisi fuerūt ab arabibus r philistinis reliquerūt filios: vt pz.ij.paralip. xxij. nā dr q regi ochozie ministrabāt filij fratrū suoz. r de istis occidit ibeu rex israel r q̄draginta duos viros q descendebāt ad videndū filios regis Achab ꝓcedēti.c. r manserūt de eis aliq r oēs illos occidit Athalia. nam principaliter occidit nepotes suos filios ochozie qz ad illos directe veniebat regnū: qz tñ si istos soluz occidisset manebāt alij de nepotibus ioza ad quos regnū devolvebatur. Voluit etiā occidere illos vt nullus eēt de stirpe regū iuda ad quē posset regnū puenire. C Aueretur vlterius qūo athalia potuit occidere oēs de semine regio r q̄re illos occidit. C Ad primū dom q Athalia fuit impissima: r dū sciret mortē filij sui ochozie deducto cadauere in Hierusalē dū deberet vacare funeri Ochozie imaginata est malū de occisiōe seminis regij: r tunc cuz populus esset vacans funeri regio r non attenderet ad aliō ipsa habuit opportunitatē ad occidēdū semē regiū qz nullus tūc resisteret nec aduerteret cū oēs tūc funeri intēderent. Fuit ēt alia opportunitas: qz athalia cū esset mater Ochozie manebat in domo regia vbi erant oēs filij regis r alij cognati eorum filij regis Joza r sic poterat ipsa nullo aduertēte occidere oēs. Fuit tertia opportunitas: quia cum esset Athalia mater Ochozie nullus de populo potuit suspicari q ipsa tantam crudelitatem agrederetur. s. occidendo nepotes suos: iō nō curauit populus ponere diligētiā sup filios regis illico vt mortuus est Ochozias: sed prius voluerunt celebrare funera deinde electionē r interim ipsa athalia occidit oēs qui poterāt ꝓstitui vel eligi in regem. C Aueret vlterius ad qd athalia occidit oēs de semine regio. C Dicenduz q ipsa fecit hoc vt regnaret: nā si nūc summeret in regē alios de nepotibus suis desineret ipsa esse regina: r tñ ipsa desiderabat nimis principatū: iō voluit occidere oēs vt ipsa regnaret. r sic fcñ est: nā occisis oibus de semine regio ipsa regnauit p sex annos quousqz ioas ꝓstitutus est in regē ipsa nesciēte r tūc ipsa occisa est a populo. j. i lra. C Sed tūc dicet qūo putabat athalia q ipsa poterat regnare q̄m occideret oē semē regiū. C Dicēdū q si viueret aliq de semine regio athalia putabat se nō posse regnare: qz ppls vellet instituere in regē illū ad quē de iure regnū ptinebat r nolet sustinere imperiū mulieris: cū aūt nullus eēt de semine regio cū populus non bret quē institueret poterat ipsa manere tāq̄m regina. C Sed adhuc dom q in hoc fuit nimis audax r temeraria: qz credere debebat q populus nolet eā tenere in dominā pp multa. ꝓmio qz erat femina r dedecus ppli erat q sola femina eēt ꝓnceps. Scō qz ipsa erat de semine achab: r viri iuda hēbāt exosum totū semē achab: qz p pgeniē illam multa mala eis euenerāt. s. qz domus achab fuit q erudiuit reges iuda ad malū r ob hoc passi sunt viri iuda multa mala ꝓpter pctā regū suoz sicut fuit tpe Joza q pessimus fuit ꝓpter cōiugationē cū progenie Achab: r ob hoc deus immisit hostes in terrā iuda r vastauerunt magnā ptē eius r abstulerunt thesauros domus dñi r domus regis vt pz.ij.paralip.xxj. Tertio erat exosa ipsa athalia viris iuda quia occiderat oēs de semine regio: iō lz als posset ꝓpetere ei ius regnādi nō pmitterēt viri iuda. Quarto qz viri iuda insurgerent in eam tanq̄m in nō habentē adiutorē: nā ipsa non erat de pgenie regum iuda sed regū israel. s. filia achab r oēs de pgenie sua occisi fuerāt iam p ihēu: vt pz ꝓcedēti.c. iō nō hēbat aliquē adiutorē. Incitata tñ fuit ad faciēdū hoc ex nimio desiderio regnādi r habuit ad hoc duo q̄ ipsam aliqualiter adiuuabāt. ꝓmū fuit qz populus nō hēbat quē posset constituere in regē: si enim habuisset aliquē pugnaret p illo r occideret athaliā: non habēs tñ aliquem cessaret r dominaretur ipsa athalia. Secundū fuit quia tota potestas domus regie manebat nunc penes athaliaz: ipsa. n. gubernabat palatium regis dum filius suus Ochozias iuisset ad videndum Jozam regē israel quia erant oēs filij ochozie paruuli: r tunc cum exercitus esset in manu eius r faueret ei quia forte ipsa ꝓmittebat magna r dabat populus non potuit resistere ei: r sic mansit regnans in terra annis sex quousqz Joiada pontifex vnxit in regem Joas filium Ochozie.

C Qūo potuit eē tāta crudelitas athalie q occideret nepotes suos vt ipsa regnaret: r de ferocissimis desideriȝ feminarum. Qō.v.

Aueretur vlterius qūo potuit esse tāta crudelitas athalie vt occideret nepotes suos cum nihil nocuissent ei. C Respondenduz q quā̄q̄ haberet ad eos magnum nexum dilectionis propter consanguinitatem: tamen maior fuit regnandi cupiditas ideo mouit eam vt occideret illos. habent enī hoc proprium femine q quecunqz desideria passionalia fortiora sint in eis q̄m in viris. hoc aūt contingit propter minorem resistentiam ex defectu iudicij: nam est in eis fantasia debiliter fixa cum vix habeant opinionem vniuersalem r quasi non sint proprie incōtinentes sicut nec bestie: vt declarat aristoteles. vij. ethicoruz r sic facilius r durius inclinanr ad quodcūq̄ maluz q̄m viri. pz enim de desiderio passionali ire: nā tantum calorē iracundie concepit medea ꝓtra Jasonem virū suum vt coza eo occideret filios suos r Jasonis vt sic contristaret Jasonez quē aliter offendere nō poterat: vt patet in tragedia septima senece cuius titulus est medea. ꝓatet ēt de desiderio libidinis: nam medea tantū dilexit Jasonē virum alienigenam q oēs thesauros patris sui ei prodidit r fratrem suum paruulū occidit r in frusta cōminuēs mēbra eius sparsit p agros vt pater suus oethes colligendo illa moraretur r non posset consequi eam fugientē cuz Jasone: vt ait Ouidius in libro heroidum in epistola medee ad Jasonē r idē in septimo methamorphoseos. De desiderio ēt regnādi pz: nā semiramis vxor Nini regis Babilonis tanto desiderio regnādi rapta est vt mortuo Nino regno trāseunte ad filiū suū Niniam ipsa maneret sine regno: induxit filium vt eam in vxorem acciperet qō r ille paruulus suasu matris fecit sed cum diu maneret cum ipsa in actu matrimoniali tantum facinus perhorrescens ad quod ipsa illum induxerat ipsam occidit. illa tamen non erubuit filium in maritum petere r accipere vt regina maneret. Addidit etiam aliam turpitudinem vt suam colloraret inhonestatem lege statuens q cuilibet femine liceret filiū suum in maritum accipere. sic ait Paulus orosius primo li. de ormesta mundi. Sic igitur

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quinta rō.

Sexta rō.

Tertia rñsio.

Qō 3. A Athalia q̄mó potuit occidē oēs de semine regio.

Rño.

ꝓma opportunitas.

Secunda.

Tertia.

Qō.4. A Athalia q̄re occidit oēs ō semine regio.

Rño.

Dubitatio

Rño.

B Athalia nimis audax r temeraria fuit.

ꝓmo.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Qō.5. A Rñsio.

Mulieres maxie movenr a passiōib⁹ r esti ciunr icōtinentes vt belue.

De medea

Femie crudeles.

De semira mi.

Femine cupide regnādi.

Athalia nunc tanto desiderio regnādi succensa est vt nō erubesceret nec horresceret nepotes suos occidere. maiusq; fuit regnādi desideriū q̄z viscera pietatis ꝛ eēt magna sanguinis ꝓpinquitas (tollens aūt Josaba filia regis Joram) ista Josaba vocatur alio nomine Josabeth ij. paralip. xxij. ista erat filia regis ioram ꝛ erat vxor Joiade summi sacerdotis: nam summi sacerdotes erant viri potentissimi in populo post regem ꝛ erant magne dignitatis: ideo accipiebant filias regum in vxores sic patet. ij. paralipo. xxj. erat autem ista soror Ochozie regis iuda qui nunc occisus fuerat ideo erat in palacio regis ꝛ nūc quando occidebantur mandato athalie filij regis ipsa cōdoluit Joas paruulo filio Ochozie (Joas filium Ochozie) non accepit alium de filijs Ochozie quia non occurrit sibi accipere alium: omnes enim liberasset si potuisset cū essent filij fratris sui (furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur). s. de medio filiorū Ochozie qui ante hoc fuerat rex ꝛ multos alios habebat filios: ꝛ tamen alij occidebantur ꝛ iste nōdū erat occisus: quia cum esset paruulus lactens nō respiciebatur ad ipsum sicut ad alios maiores. non eni erat vnius anni quando occidebant alij fratres sui ꝛ ipse liberatus est nam ipse cepit regnare anno suo septimo. s. nondū completo. ij. paralip. xxiij. ꝛ tñ athalia regnauit annis sex super terram ꝛ totidem fuit Joas absc̄ditus in templo: vt patet. j. in littera ꝛ sic nō habebat annū plenū quādo absc̄ditus est vel saltē non habebat plusq̄z vnū annum ideo nutrix eius abscondita fuit cum eo in templo: quia adhuc indigebat nutrice cū adhuc esset lactens: in hebreo dicitur (de medio filiorum regis interfectorū) sed dicunt interfecti. i. qui interficiebant: nam nondum interfecti erant omnes quia tunc non potuisset rapi Joas (ꝛ nutricem eius). i. nutricem Joas: q; erat Joas puulus ꝛ indigebat adhuc nutrice sicut supradictum est (de triclino) triclinij dr̄ esse domus in q̄ sunt tres ordines lector̄ vel mensarum: sic enim accipitur supra. i. li. c. ix. cum dicit q; Samuel introduxit Saulem in triclinio ꝛ dedit ei locum in capite illorū qui fuerant inuitati. ꝛ sic dicitur hic in hebreo in camera lectorum: triclinium autem specialiter significat tres ordines acubitus siue super mensas siue super lectos ꝛ. ij. paralipo. xxij. ponitur sicut in hebreo scilicet in cubiculo lectulorum. littera significat hic q; fuerit Joas assumptus de triclinio ita q; triclinium esset in domo regis: debet tamen accipi q; triclinium esset in templo ꝛ debet referri ad verbū abscondit scilicet q; abscondit eum in triclinio ꝛ non ad verbū accepit sic patet. ij. paralip. xxij. cum dicitur abscondit q; eum in cubiculo lectulorum. hic tamen deberet esse in: ꝛ ponit de: quia forte fuit error librariorum (ꝛ abscondit eum a facie athalie) si enim athalia sciuisset q; ille supererat persecuta fuisset eum vsquequo occideret: ꝛ tamen ignorauit putans q; nullus supereſſet de progenie regali. (eratq; cum eo in domo dñi clam sex annis). s. nutrix Joas mansit sex annis cū ipso Joas in tēplo abscondita nutriendo eum semp secrete (porro athalia regnauit sup terram). s. regnauit istis sex annis q̄bus fuit absc̄ditus Joas: nā in septimo anno ipse vnctus est in regem ꝛ illa occisa est vt patet in littera.

¶ An Josaba bene fecerit abscondendo Joam: ꝛ an peccaret non faciendo. Qō. vj.

Queretur an Josaba que abscondit Joas filium regis bene fecerit. ¶ Rñdendū q; illa bene fecit propter multa. Primo quia ioas erat puer paruulus innocens ꝛ iniuste volebat eum occidere athalia cū ceteris. Scōo quia faciebat misericordiā magnā iosaba in stirpe Dauid: nā si nunc occisus fuisset iste ioas non manebat aliquis de stirpe regia q; posset regnare ꝛ sic cessaret regnū in stirpe Dauid. deus tñ ꝓmiserat regnū in sempiternū in stirpe Dauid: ideo ista liberando ioas adiuuabat diuinā dispositiōez vt ꝓpleretur. Tertio q; iste puulus erat filius fratris iosabe. s. ochozie ideo saltē propter magnā sanguinis ꝓpinquitatē tenebatur ei. ¶ Dicendū etiā q; non solū bene egit sed etiā male fecisset non liberādo ioam a morte iosaba.

Qui pt liberare inocētē a morte ꝛ nō liberat peccat mortaliter ꝛ excōicat.

Qō. 7. A Deꝰ q̄re permisit istos occidi.

Rñsio.

Qō. 8. A Deꝰ q̄re liberauit ioās iter fratres eius.

Rño.

C Joas filius ioāz de medio fratrum interfectorꝝ absconditꝰ.

Qō. 6. A Prima rō. Scōa rō. Tertia rō.

le egisset si non liberasset eū: q; qlibet tenetur liberare a morte innocentē in quātū pōt: ꝛ si liberare pōt ꝛ nō liberat homicida est ꝛ si fingit q; nō potest: si tñ pōt semper peccat sic p3 puer. xxiij. s. erue eos q; ducunt ad mortez ꝛ q; trahunt ad interitu3 liberare ne cesses si dixeris vires non suppetunt q; inspector est cordis ipse intelligit ꝛ seruator̄ aie tue nihil fallit reddetq; homini iuxta opera sua. Ideo cum pro occisione alicuius excōicant occisores ēt excōicant illi q; potuerūt liberare a morte eū q; occisus est ꝛ nō liberauerūt: sic fuit in occisiōe sancti thome cantuariensis: vt patet extra de homicidio. c. sicut dignum. Scōo peccaret iosaba ꝓtra legē cōsanguinitatis quia ille paruulus erat filius fratris eius: ꝛ tenebat sibi spāliter propter consanguinitatē succurrere. Tertio peccaret contra totū regnum: quia cum posset regē legittimum excusare a morte non excusabat: sed videbatur fauere athalie ad hoc q; vsurparet regnū. Dicendū etiaz q; iosaba obligauit sibi totum regnū iuda ꝛ stirpem Dauid ad magnū bonorē sibi impendendū: nam ipsa liberauit regez a morte alioquin occisus fuisset cum ceteris filijs Ochozie ꝛ non mansisset aliquis de stirpe regia: ideo credendū est q; omnes de progenie Dauid ꝛ viri de regno iuda nimis bonorauerint postea Josabā vel impenderint ei aliqō speciale beneficiū. Sic enim fuit de ioiada summo sacerdote viro eius qui vnxit ioas in regem: ideo ipse sepultus est in sepulchris regū iuda: q; restituerat regnū regibus iuda. ij. paralipo. xxiij. ¶ Queretur vlterius q̄re deus ꝓmittebat q; oēs isti de semine regio occiderent. ¶ Rñdendū q; fuit permissio iustissima: nam reges iuda fuerant deprauati nimis sequēdo viam domus Achab: ideo merebantur exterminari sicut domus Achab. Joram. n. filius iosaphat secutus est viā domus achab cū haberet vxorē filiā achab. s. viij. ꝛ. ij. paralipo. xxj. ideo deus misit multa mala in eū q; mortuus est langore turpissimo: ꝛ non solum ipse sed ēt eo viuente oēs filij sui occisi fuerunt a latronibus arabū ꝛ philistinorꝝ qui inuaserunt terrā iuda. ij. paralipo. xxi. ita ergo Ochozias filius ioram secutus est viā domus achab: ideo deus voluit disperdere eū ꝛ ob hoc incitauit ipsum vt descenderet ad videndū ioram regē israel ꝛ occideretur ibi cū eo a ihēu. ij. palip. xxij. sicut ergo ꝓpter peccata ioram oēs filij sui occisi fuerant ita etiā propter peccata Ochozie fecit vt occiderent oēs filij sui ꝛ non solū occisi sunt nunc filij ochozie sed ēt filij fratrū eius qui manserant: cum tota domus ioram deleta fuerit. ij. parali. xxij. ꝛ ratio est quia patres istorum declinauerant ad viaz domus Achab ꝛ etiam ipsi. nam quadraginta duo viri de filijs fratrum Ochozie occisi fuerunt a ihēu cum irent in samariam ad videndū filios achab: vt patet precedenti c. ꝛ. ij. paralipo. xxij. ita ergo ꝛ alij qui manserunt ex eadem causa occisi sunt. Sciendum etiam q; ista permissio ex parte dei fuit valde iusta: quia non solum perierūt omnes de stirpe ioram ꝛ ochozie: quia secuti fuerant istū domū achab sed etiā perierūt ꝓ manum domus achab. nam athalia que occidit omnes istos erat filia achab. s. viij. ꝛ. ij. paralipo. xxi. ꝛ. xxij. ꝛ iste est modus quo deus punit damnatos in inferno. s. quia demones q; suaserunt eis peccare sint eorum tortores iuxta illud vt eosdem habeant in pena tortores quos habuerunt in culpa incentores. ꝛ tunc plenissime euenit id qō dicitur sapiē. xi. per que quis peccat per hec torquetur. ¶ Queretur vlterius q̄re deus fecit q; liberaret iste puulus inter filios Ochozie. ¶ Rñdendū est q; peccatū ochozie merebatur q; iste cū ceteris filijs eius occideret: ꝛ tñ deus noluit occidere ipsum ꝓpter Dauid: naz deus ꝓmiserat ei q; daret sibi sedentē sup tronū suū in eternū. si tñ iste occisus fuisset nō mansisset aliqs de progenie Dauid qui regnaret: ideo voluit deus istum a morte eripere. sic eni fecit q̄ mortuus est Josaphat: nam filius ioram nō merebat habere regnū iuda ꝛ deus incepit disperdere euz sed noluit oīno disperdere vt daret lucernam Dauid. s. viij. c. hoc aūt fuit q; deus fecit q; occiderentur oēs filij ioāz ꝓ latrones arabū ꝛ fecit minimum eoꝝ ochoziam liberari

berari ꝛ sic manebat lucerna Dauid.ij.paralipo.xxi.

Cō.9. A Joas in q̄ pte domus dñi abscon dit⁹ fuit sex annis.

¶Queret vlterius quō fuit Joas absconditus in domo dñi sex annis.s.in qua pte domus dñi fuit.¶Rñdēt q̄dam hebrei de qbus est iRa.sa.q̄ fuit absc̄ditus intra sancta sanctoꝝ:ꝛ pp hoc dicit q̄ postea pmisit se adorari nā nō poterat ibi aliqs manere qn morer̄:ꝛ qz ipse mā fit ibi sex annis ꝛ nō lesus est reputauit se deū ꝛ dignum adoratiōe ꝛ sic pmisit se adorari:vt p3.ij.parali.xxiij.s. postq̄3 aūt obijt ioiada ingressi sunt p̄ncipes iuda ꝛ adorauerūt regē:ꝛ istā dicit esse cām pditionis sue.¶Sed ista positio est falsa.¶Rio qz dicit q̄ fuit ioas absc̄ditus in sancta sanctoꝝ:ira tñ dicit q̄ absc̄ditus fuit in camera vel cubiculo lectulorū.ij.pali.xxij.ꝛ sic hꝫ in hebreo: ꝛ tñ intra sancta sanctorū nō erant aliqui lectuli:qz solū erat ibi archa federis ꝛ duo cherubin de oliuis operientes archā:vt colligit̄ p̄cedēti li.c.vi.ꝛ.vij.ꝛ.ij.parali.c. iij.ꝛ.vi.ergo nō fuit intra sancta sanctoꝝ.Scō p3 hoc: qz Joas non fuit absc̄ditus in tēplo nisi vt maneret ibi secretus ꝛ securus.ꝛ tñ multe alie ptes erāt in tēplo preter sancta sanctoꝝ in qbus poterat absconditꝫ ꝛ secure manere Joas:ió non est credēdū q̄ summus sacerdos vellet ponere eū in sancta sanctorū ad quē locū nulli hominū licebat intrare nisi summo sacerdoti semel in ānno.Tertio p3 qz si Joas absc̄dereť intra sancta sanctoꝝ nō poterat eē cōueniēter absc̄ditus:qz locus sancti sanctorū patebat oībus qz erat a fronte portę templi:vt p3 p̄cedēti li.c.vi.ꝛ.ij.pali.c.iij.ió nō poterat ꝓuideri absconditꝫ nutrici ioas ꝛ ipsi ioas si manerēt in sancta sanctorū:qz aliqñ appareret qūo summus sacerdos intrabat illuc ad ꝓuidēdū eis multa āt alia latibula erāt in tē plo sicut declaratū est p̄cedēti lib.c.vi.in qbus magis absc̄ditus poterat eē Joas q̄3 in sancta sanctoꝝ.Quarto p3 corrolariū suū esse falsum.s.q̄ ioas crederet se deū ꝛ p̄mitteret se coli qz fuerat illesus in sancta sanctorū p sex annos:nā istud erat ridiculū opinari:qz ioas sciebat se hoiem ꝛ genitum ex hoie:ideo nō poterat credere se esse deū l3 p superbiā posset se vocare deum sicut multi hoium se deos vocauerūt.Sic enim fuit de Nabuchodonosor q̄ noluit in tota terra coli aliū deū nisi se ipsum: vt p3 iudich.i.¶Quinto p3 qz si ꝓpter hoc ioas diceret se deū eodē mō nutrix sua posset se deam appellare: quia etiam ipsa mansit ibi sex annis:ꝛ tñ nō ꝓpter hoc vocauit se deā.Sexto p3 quia Joas non permisit se adorari: nam cū dr̄.ij.paralip.xxiij.q̄ ingressi p̄ncipes iuda adorauerunt regē:non accipitur ibi pro adoratione latrie q̄ debetur deo:sed pro adoratione que hominibus impendit:ꝛ sic dr̄ q̄ vnus homo adorat aliū quando se humiliat coram eo:ꝛ iste modus loquēdi frequentatus est in veteri testō.¶Sed dicendū est q̄ fuit ioas in tēplo dñi: nō qdem intra sancta sanctorū sicut voluit ra.Sa.nec ēt in prima parte ministrantiū que vocabať sancta in qua erat altare thimiamatū ꝛ alia vasa quia ibi non poterat latere:sed fuit in aliqua de domibus absconditis tēpli: nā super templū.s.sup primā camerā erant due alie camere extente secundum totā longitudinē templi:vt declaratū est precedenti lib.c.vi.ꝛ ibi ponebantur thesauri sanctuarij ꝛ nullus accedebat ad cameras illas:ideo ibi poterat securius manere ꝛ magis absconditus cum ille essent in parte superiori templi:ꝛ ibi nō solū populares non viderent filium regis sed etiā nec ipsi sacerdotes ꝛ leuite nisi quibus p̄mitteret Joiada sacerdos magnus.

Cō.10. A Joas an licite potuerit teneri a ioiada i tē plo cū esset laicus. Rñsio.

¶Queret vlterius quomodo licuit ioiade ponere in templo paruulū ioas ꝛ nutricē suā qz nō licebat ibi manere laicis:potissime quia non solū manebant ibi Joas ꝛ nutrix sua aliquanto tpe sed manebāt ibi nocte ꝛ die dormiendo ꝛ sumēdo cibum.¶Respondendū q̄ istud non erat simpliciter licitum:ꝛ tamē fuit nunc licitū ꝓpter necessitatem:quia ioas erat in periculo mortis nisi absconderet in templo.laicos aūt manere ibi nocte et die non erat p se malū sed solū ex prohibitione dei:ꝛ qz precepta nō obligant in necessitate potuit licite manere Joas in templo cū nutrice sua.Sic enim fuit de dauid qui q̄n esuriuit petiuit panes ab achimelech: ꝛ dedit ei panes propositionis de quibus non licebat alicui comedere nisi sacerdotibus ꝛ tñ ꝓpter necessitatem fuit licitū ei comedere vt p3.ē.j.li.c.xxi.ꝛ xp̄s approbauit istud factum qz erat ex necessitate ad.Matth.xij.ꝛ luc.vi.ita ergo erat de ioas ꝛ adhuc maior necessitas erat hic:naz ioas si non absconderetur in templo moreretur:ꝛ tamen Dauid etiam si nō accepisset panes propositionis nō moreretur qz poterat comedere de herbis agrorum:nō ergo fuit illicitū manere ioas in templo.

†¶Anno aūt.)hic ponit scō3 huius.c.s.legitimi regis ꝓstitutio:ꝛ dr̄(anno aūt septimo).s.anno.vij.regni athalie:nā iste annus q nūc incipiebat erat septimus quo regnare ceperat athalia vel dr̄ anno.vij.s.absc̄sionis ioas: nam iam p sex annos absc̄ditus manserat in templo et iste erat iam annus septimus(misit Joiada ꝛ assumens centuriones ꝛ milites introduxit ad se in templum dñi) iste Joiada erat summus sacerdos q tenebat ioas absc̄ditum in templo:quia vxor sua Josaba acceperat ioas de medio filiorum regis qui occidebantur:ꝛ iste vocauit nunc centuriones ꝛ milites in templum vt cum eis consilium iniret de modo faciendi regem ꝛ vocauit eos ad templum domini:quia ibi erat rex(pepigitq3 cum eis fedus).s.fecit fedus de constituendo ioas filiū regis in regem(ꝛ adiurans eos in tēplo dñi)adiuratio ista fuit vt firmiter tenerent partem ioas ꝛ nō adhererent athalie contra ioas(ostendit eis filiū regis)anteq̄3 facerent cuz eo fedus:noluit eis ostendere filium regis propter periculum.s.ne ipsi occiderent illum vel ne nunciarent athalie ꝛ ipsa persequeretur eum ad mortem.

¶Joiada quare non ostendit filium regis ante annum septimum.

Cō.xi.

Queretur q̄re ioiada nō ostēdit filiū regis ad hoc q̄ institueret in regē ante annū septimū.¶Rñdendū q̄ hoc fuit.¶Rio ꝓpter etatem pueri qz erat valde puus nec habebat vsū actū rōnis:nūc aūt in anno septimo incipiebat hr̄e aliquē actū: ideo cōuenientior erat ad hoc q̄ institueret in regem q̄3 prius.Scō cā ꝛ p̄cipua fuit:qz in sex annis p̄teritis ioiada non habuit aliquā oportunitatem ad constituendū istū puulū in regē:nūc vero cepit habere oportunitatē. ꝛ hoc fuit qz p̄cedēti tpe forte populus assentiebat athalie:qz ipsa existēs noua dña nolebat opprimere ipsos vt assentirent ei:nunc aūt qz erat confirmatū regnū suū incepit opprimere viros iuda ꝛ tunc habuerunt eā exosam ꝛ p hoc habebat maiorē opportunitatē ioiada ad prouocandū populum vt faueret parti sue q̄3 prius habuerat.

Cō.11. A Rñsio. Prima cā. Scōa cā. Tertia cā.

¶Jtē erat maior opportunitas:qz toto tempore p̄cedēti ioiada disposuerat paulatim vt haberet fauores militie ꝛ populi:nūc aūt in anno septimo iam habebat fauorez oium ideo tunc potuit hoc agere:ꝛ ꝓpter hoc cōuocauit nūc centuriones ꝛ milites ad iniendū cū eis fedus ꝛ nō prius:istud p3.ij.parali.xxiij.s.anno aūt septimo confortatus Joiada assumpsit centuriones.i.in illo anno iam erat magne fortitudinis p fauores quos habebat ꝛ propter hoc agressus est negociū.

Cō.12. A Cū qb⁹ centurionibus ioiada iniuit fedus. Rño.

¶Queret vlterius q̄ centuriones erant isti ꝛ milites cū qbus ioiada iniuit fedus ꝛ qūo fedus initū est.¶Rñdendum ad primum q̄ isti fuerūt quinq3 centuriones de qbus.ij.parali.xxiij.s. Azarias filius Jeroā:ꝛ Jsmael filius Joanan:ꝛ azarias filius Obed:ꝛ amasias filius Adage ꝛ Elisaphat filius Zechri.de istis centurionibus est dubium cuius tribus essent centuriones. ꝛ dz rñderi q̄ quelibet tribus habebat centuriones ꝛ tribunos et sic in tribu leui erant centuriones:ꝛ de istis accepit ioiada quinq3 ꝛ cū eis iniuit consiliū patet hoc:qz oēs isti fuerunt nunc ad vnctionē regis.primo vocati erant leuite:nam isti centuriones iuerunt ad vocandū oēs leuitas p totam terrā iuda.ij. paralipo.xxiij.ꝛ illi qui custodiebant templum quando erant in vnctione regis erant leuite:quia dixit ioiada q̄ illi qui recedebant de sabbato ꝛ qui veniebant in sabbato custodirent portas ne aliquis introiret:ꝛ tamē eūtes de sabbato ꝛ venientes ad sabbatū leuite erant.Joiada aūt locutus fuit potius istis q̄3 alijs:quia erant de stir-

Cō.9. A Joas in q̄ pte domus dñi absconditꝰ fuit sex annis. Rñsio iRa. sa. Cōfutatio rabbi. Prima rō. Scōa rō. Tertia rō. Quarta ratio. Quinta rō. Sexta rō. Alia rñsio aucto. Cō.10. A Joas an licite potuerit teneri a ioiada i tē plo cū esset laicus. Rñsio. Cō.11. A Rñsio. Prima cā. Scōa cā. Tertia cā. Cō.12. A Cū qbꝰ centurionibus ioiada iniuit fedus. Rño.

B Fedus quō initū est.

pe sua ⁊ confidebat eis magis. ¶Ad secūdum dicendū q̄ Joiada priꝰ suasit centurionibus ⁊ militibus nolle manere sub imperio athalie. tum quia femina erat: tum quia non erat de stirpe Dauid imo nec de tribu iuda sed de progenie regū israel: ⁊ post hoc fecit cum eis fedus q̄ non reuelarent id quod eis diceret ⁊ iurauerunt: deinde dixit eis q̄ remanserat vnus de filiis Ochozie quē poterant instituere in regē ⁊ pepigit cū eis fedus q̄ constituerent illum in regē: ⁊ tunc ostēdit eis Joas filiū ochozie regis in templo absconditus cum nutrice sua: ⁊ tunc Joiada iniuit consiliū cū centurionibus ⁊ militibus q̄liter deberet vngi Joas in regez: vt colligitur partim hic in littera ⁊ magis. ij. paralipo. xxiij. (⁊ precepit illos dicens iste est sermo quem facere debetis.) istud fuit post-
† q̄z iniuit consiliū Joiada cum centurionibus: ⁊ iam vocatus erat populus iuda post consilium istud ⁊ determinationem a centurionibus vt venirent ad certum diem ad constituendum regem ⁊ venerunt: vt patet. ij. paralipo. xxiij. (Tertia pars vestrum introeat sabbato ⁊ obser
† uet excubitū domus regis.) hoc dicit ioiada ad leuitas: quia illi sunt qui ingrediebantur sabbato. ¶Pro quo sciē dum q̄ ante tempora dauid leuite ⁊ sacerdotes nō erāt

Ordinatio ministrorū templi.

ordinati in modo ministrandi: Dauid tamen non ordinauit modum ministrationis in sacerdotibus ⁊ leuitis sicut ordinauit dispositionem templi dñi ⁊ diuisit totam multitudinem sacerdotum in viginti quatuor sortes. i. paralipo. xxiij. leuitas quoq̄z tam cantores q̄z ianitores q̄z omnes alij diuisi sunt in viginti quatuor sortes. e. li. c. xxv. erat aūt modus ministrandi in istis q̄ per singulas hebdomadas mniſtrarēt. ſ. vna sors sacerdotum cum alia sorte leuitarum ministraret vna hebdomada a sabbato i sabbatū ⁊ alia sors alia hebdomada: ⁊ sic vsquequo finirentur viginti quatuor sortes in sex mensibus ⁊ tūc redibat prima sors ad ministrandum. de istis ergo dicebantur quidā ingredi sabbato. ſ. sors sacerdotalis ⁊ leuitica que veniebant ad ministrandū in principio hebdomade ⁊ alij dicebantur egredi sabbato scilicet illi q̄ iam seruierant vna hebdomada ⁊ finiebant in die sabbati: omnes isti ex mandato Joiade manserunt nunc in templo ⁊ fuerunt diuisi in tres partes ad custodiendum tres portas templi vt patet in littera: ⁊ prima pars dicebat custodire excubitum domus regis idest observabat ad portam quandā que erat versus domū regis. erat enim domus regis apud templū ⁊ in illa manebat nunc athalia regina: ⁊ timuit Joiada q̄ cum vngeretur in templo Joas audiretur vox plangentium ⁊ venirent aliqui de domo regis ad impediendum vnctionem ioas: ideo firmiter illa porta debuit custodiri. (Tertia aūt pars sit ad
† portam seyr.) Ista erat alia porta templi ⁊ istam iussit observari Joiada ⁊ vocatur porta seyr nomine proprio: in hebreo tamen dicitur porta cur ⁊ multum differunt cur ⁊ seyr: quia tamen lingua latina non habet litteras que possint exprimere sonum illum posuit seyr pro cur: ⁊ sic fit sepe in translatione nostra. Sic enim sunt multa alia que exprimuntur litteris latinis ⁊ non possunt exprimi litteris hebraicis propter diuersam sonoritatem
† litterarum diuersarum ydiomatū (⁊ tertia pars ad portam que est post habitaculum scutariorꝫ) habitaculū scutariorum erat quedam domus magna q̄ erat circa atriū templi ⁊ circa domum regis: in hac autem habitabant serui regis qui vocantur scutarij: erant enim isti trecenti viri qui precedebant regem ferentes scuta. nam Salomon fecerat scuta trecenta de auro purissimo precedē ti li. c. x. ⁊ quandocunq̄z rex exibat de domo sua precedebant eum isti viri ferentes scuta aurea coram ipso deinde tempore ¶Roboan quia rex egipti abstulit ista scuta facta sunt alia scuta enea loco aureorum: ⁊ quandocunq̄z exibat ¶Roboā de domo precedebant eum scutarij ferentes ista scuta sicut quando habebat aurea precedenti li. c. xiij. ⁊ istum morem seruauernnt alij reges iuda post ipsum. ſ. q̄ portarentur coram eis ista scuta: ⁊ iō scutarij ferentes ea habitabant in quadam domo apud regem ⁊ erat illa domus apud templum ⁊ vocabat habitaculū scutariorum ad portam que erat apud habitaculum eorum positi fuerunt custodes ne scutari athalie ingrederentur in templum: in hebreo dicitur tertia pars ad portam post cursores. i. ad portam que est post domū cursorum. Vocauit autem Hieronymus scutarios istos cursores quia precedebant regem currendo coram eo ⁊ eadem dictio ponit hic in hebreo ⁊ precedenti li. c. xiij. vbi littera nostra ponit scutarios: ⁊ custodietis excubitū domus messa. i. omnes custodietis excubitum. i. vigilias vel introitum domus messa: est enim nomen speciale cuiusdā domus. In hebreo ponitur hic messa: ⁊ tamen nō est vt nomen proprium sed vt cōmune ⁊ dicit messa. i. firmiter. ſ. q̄ firmiter custodirent domū. ſ. templū. ⁊ sic videtur accipere lra nostra. ij. parali. xxiij. dicens ⁊ tertia ad portā que appellatur fundamēti: ⁊ tñ eadē dictio ponitur ibi in hebreo ⁊ hic (due vero partes ex vobis egre
† dientes sabbato custodiāt excubias domus dñi circa regem.) Sciendum q̄ illi sacerdotes ⁊ leuite qui venerāt nouiter ad seruiendū p hebdomadam futurā diuisi sunt in tres partes ⁊ isti obseruabant tres portas que iaz nominate sunt. Alij autem sacerdotes ⁊ leuite qui seruierant p hebdomadā precedentē diuisi sunt in duas ptes ⁊ in circuitu regis ambulabant: nam eductus fuit Joas de loco in quo latebat cum nutrice sua ad templū ⁊ positus est in trono vt vngeret ibi in regē ⁊ in circuitu eius sacerdotes isti ⁊ leuite ambulabant ne quis auderet accedere ad regem (⁊ vallabitis eū habentes arma). ſ. ha
† bebitis arma in manibus vestris ⁊ vallabitis eū ne quis possit ad eū accedere vt noceat. (si quis autez ingressus fuerit septuz templi interficiatur.) ¶Rex enim vngendus
† erat in templo ⁊ non erat permittendus aliquis introire ne intrarent aliqui de parte athalie qui occiderēt regem cuz vngebatur: ideo dixit q̄ occideretur si quis introiret (eritisq̄z cum rege introeunte ⁊ egrediente). i. qñ
† rex introierit ⁊ exierit ambulādo per templū ⁊ discurrendo de domo in domum per templuz eritis cum eo: in hebreo dicitur viuificabitis regem in introitu suo ⁊ exitu suo ⁊ idem est: quia viuificare est defendere vitam eius ⁊ hoc facere debebant isti sacerdotes custodientes regem: qz faciebāt ne quis accederet ad eū. ¶Quereretur an Joiada poterat iuste imponere istam penam. ¶Aliqs dicet q̄ nō qz ipse erat summus sacerdos ⁊ nō licebat sacerdotibus talia agere cum non debeant sacerdotes sententiam sanguinis dictare aut proferre. ¶Dicendum q̄ si male ageret ioiada ponendo istam penaz: istud esset: quia pena esset in se iniusta vel quia nō haberet iurisdictionem ioiada ad imponendum talē penam. De primo dicendū q̄ Joiada iuste ponebat penam qz ex iusta causa. ſ. propter periculum: quia vngebat rex in templo ⁊ si liceret alicui intrare possent intrare multi de parte athalie ⁊ occidere regē. etiam iuste puniretur qcū qz vellet intrare: quia postq̄z esset prohibitio facta ⁊ ponerentur custodes ad portas templi si quis contenderet intrare esset manifeste sedicios⁹ ⁊ merebatur occidi. nō erat etiam iniusta ista pena ex defectu iurisdictiōis ioiade qz ipse erat pontifex habens imperiuz in tēplo: iō poterat prohibere quoscunq̄z vellet ab introitu templi cū subesset causa rationabilis. Etiam non obstat q̄ ipse eēt sacerdos quia homicidiū facit nunc irregularitatem in nouo testamento: ⁊ tamen nō faciebat in veteri: iō iz aliquis sacerdos esset homicida ex iusta vel iniusta causa nō puabat administratiōe sacerdotij: iz si eēt homicida iniustus occidebat sicut laici: licebat aūt sacerdotibus facere bella ⁊ occidere iuste quoscūqz. Sic. n. pz de finees q̄ erat filius summi sacerdotis ⁊ interfecit zambri coetem cū madianitide: ⁊ tñ nō fuit priuatus sacerdotio sed potius ꝓpter hoc ꝓmisit ei de⁹ summū sacerdotiū in eternū nu. xxv. ēt machabei erāt summi sacerdotes: ⁊ tñ ipsi pugnabāt ⁊ occidebant plurimos de hostibus vt pz ex primo libro machabeoꝝ p totū potuit ergo Joiada ponere penam mortis si quis intraret in templū nec incurrebat aliquam irregularitatem (⁊ fecerunt centuriones iuxta ola q̄ ꝓceperat eis ioiada sacerdos) isti centuriōes erant

Qō. Iz. Joiada an iuste imponeret q̄ q. cūqz ingrederet septū templi occideretur.

Rñsio.

Translatio hieronymi

erant principes omnium sacerdotum ꝛ leuitaꝝ sub ipso Joiada:ideo ipsi disposuerunt sacerdotes ꝛ leuitas per portas sicut dixerat ioiada ꝛ alios posuerunt vt essent in circuitu regis(ꝛ assumētes singuli viros suos qui ingrediebantur ad sabbatum cum his qui egrediebantur ex sabbato).ſ.singuli centurionum assumpserunt viros qui sub se erant.ſ.quosdam egredientes de sabbato ꝛ alios ingredientes ad sabbatum.nam ille due sortes scilicet leuitica ꝛ sacerdotalis que erant in ministratione precedentis hebdomade ꝛ nūc egrediebātur de sabbato habebant super se centuriōes:ꝛ alie due sortes que veniebant ad sabbatū habebant etiā centuriones qui p̄erant eis(venerunt ad ioiadam sacerdotem.)scilicet venerūt ad petendum arma p̄o defensione portarum.ꝛ vocatur ioiada sacerdos ideſt summus sacerdos p excellentiam. nam ipse erat pontifex vt patet.ij.paralipo.xxiij.(q dedit eis hastas ꝛ arma regis dauid q̄ erāt in domo dñi.) Dauid quando disposuit fabricationem templi iussit arma esse in templo quia templum erat domus fortissima ad modum castri vt declaratum est precedenti li.c.vi.ꝛ erant ibi thesauri multi vasorum sacrorum ꝛ aliarū diuitiarum:ideo erāt necessaria arma ad defensionē templi ꝛ illa manserunt ibi semper:ꝛ erant tempore ioiade sub ministratione eius cum ipse esset summus sacerdos ꝛ illa dedit nunc sacerdotibus ꝛ leuitis ad custodiā templi:in hebreo dicitur(dedit eis hastas ꝛ scuta)sed nomē qđ ponitur in hebreo p̄o scuto pōt equiuocari ad multa:vnde aliqñ Hieronymus accepit illud nomen p alijs rebus(ꝛ steterūt singuli habentes arma in manu sua a parte tēpli dextra`.i.omnes isti sacerdotes ꝛ leuite habentes arma steterūt in templo ad custodiā regis(a parte templi dextra vsq; ad partem sinistram altaris ꝛ edis circū regem).ſ.extendebanť a parte dextra vsq; ad partem sinistrā templi.¶Pro quo sciendū q̄ non fuit rex nūc vnctus intra templū accipiendo templū proprie p̄o illa parte in qua erat sancta sanctorum ꝛ prima pars in qua erat altare thimiamatis ꝛ candelabra ꝛ alia vasa ministrationis:sed erat in alia parte extra templū que vocatur atrium templi:ꝛ istud atrium diuidebatur in quatuor atria.ſ.atrium sacerdotū atrium virorum laicorum ꝛ atrium mulierum ꝛ atrium immundorum vt declaratum est precedenti li.c.vi.ꝛ erant ista atria habētia muros fortes in circuitu vt non posset aliquis introire illuc ꝛ tunc rex eductus fuit de quodā loco in quo erat absc̄ditus vt vngeretur in ipso atrio ꝛ fuit vnctus in atrio sacerdotū:ꝛ sic dicitur q̄ erat exercitus in circuitu regis a parte dextra templi vsq; ad sinistram ꝛ accipitur p̄prie templum p̄o domo interiori in quam non introiuit rex ꝛ pars dextra eius vocatur latus meridianū ꝛ pars sinistra latus aquilonare:ꝛ ibi erat altare scilicet altare holocaustorum:nam istud altare erat in atrio sacerdotū qđ erat apud portam templi ꝛ extendebatur secundū latitudinē templi:vocatur aūt hic edes ipsa domus interior que est proprie templum.totū hoc apparet ex figura tēpli cum atrijs suis:ꝛ erat ista vnctio regis ab orientali parte tēpli apud portā:in hebreo dicitur(ꝛ fecerūt stare cursores)vbi nos dicimus ꝛ steterunt singuli habentes arma:q; in hebreo vocantur cursores homines armati ꝛ pedites:ꝛ propter hoc scutarij de quibus supra dictū est vocabantur cursores in hebreo (produxitq; filiū regis).ſ.ioiada summus sacerdos eduxit ipsum Joas filium regis Ochozie de loco in quo erat absconditus ad hoc q̄ nunc toto populo astante vngeretur in regē(posuitq; sup eum diadema ꝛ testimoniū).ſ.posuit in capite eius coronā regis:quia forte in templo seruabatur corona que imponebatur regibus qñ vngebantur. Vocatur aūt testimoniū ipsa lex Adoyſi que dī testimonij: quia deus testificabat in ea bona p̄ obseruatoribus ꝛ mala p̄ violatoribus sicut p̄z deu.xxviij.ꝛ leui.xxvi.vel dī testimoniū ipsa lex in quātū in ea p̄tinebanť aliqua que attestabanť diuinas operatiōes sicut erāt historie de creatione seculi ꝛ alia de bñficijs q̄ deus cōtulerat israelitis: ꝛ ista lex ponebať in manu regis qñcūq; vngebať ꝛ erat ista vna de cerimonijs coronatiōis regis:vñ.ij.paralip. xxiij.dī dederūtq; in manu eius tenendā legē.ꝛ intelligitur hoc solū de libro deuteronomij q; alij quatuor libri Adoyſi nō ponebātur in manu regū vt infra declarabiť (fecerūtq; eū regē).ſ.per istas cerimonias fecerūt eum regē:q; nihil aliud requirebať nisi q̄ vngereť ꝛ poneret sup tronū regni ꝛ poneret diadema in capite eius ꝛ lex dareť ei in manibus.iste erāt cerimonie essentiales ꝛ fuerunt obseruate in Joas vt p̄z in littera ꝛ magis.ij.paralipo.xxiij.alie due erāt minus p̄incipales.ſ.q̄ popul⁹ applauderet regi dicens viuat rex ꝛ faceret alias solemnitates. Secunda erat q̄ rex faceret legem conuenientie vel pacti inter se ꝛ populum.ꝛ iste due fuerunt etiam obseruate in Joas vt patet in lr̄a(ꝛ vnxerunt)scilicet vnxerunt eum oleo sacro quo reges vngebātur sicut fuit vnctus Salomon sumpto cornu olei de templo p̄cedēti li.c.i.ꝛ dicitur hic q̄ vnxerunt eū ꝛ non exp̄imitur qs vnxerit:ꝛ tñ.ij. paralip.xxiij.dī q̄ ioiada pontifex ꝛ filij sui vnxerunt regem:nam officium vngendi ad eos p̄tinebat quia erant sacerdotes(ꝛ plaudantes manu dixerunt viuat rex).i.postq̄z vnxerūt eum plauserunt manibus percutiendo eas adinuicem in signuz letitie p̄o coronatione noui regis:nā plausus manuū letitiam signat p̄s.xxvi.ſ.omnes gentes plaudite manibuz iubilate deo in voce exultationis.dixerunt autem viuat rex q; p hoc p̄fitebanť eū regem suum ꝛ imprecabantur ei bona: sic p̄z.ij.parali.xxiij.scilicet imprecatiq; sunt atq; dixerunt viuat rex.

¶An ioiada bñ fecerit vgendo Joā in regē. Nō.xiiij.

Queretur an Joiada sacerdos bene egerit instituendo Joas in regē. ¶Respondendum q̄ bene egit:quia regnū iuda de iure debebatur ipsi Joas quia erat filius regis ꝛ non manserat alius cui competeret:ideo adiuuando eum ad consecutionem iuris sui bene agebat. Scō patet quia Joiada faciebat hoc principaliter ꝓpter cultū dei:naz tempore athalie totus populus declinauerat ad colendū baal p̄pter athaliā que regnabat ꝛ inducebat populuz ad colēdum Baal ſm p̄suetudinē domus achab. Joiada vero nō poterat auertere ipsam athaliam a cultu illo:quia in eo fuerat instructa ipsa ꝛ tota domus patris sui Achab. Si aūt regnaret Joas poterat populus ꝛ ipse rex trahi ad cultū dei.de populo p̄z:q; postq̄z Joiada flecteret regez ad colendū dñm ipse cogeret populū ad cultū eius. de rege át p̄z q̄ poterat inducere eū ad cultū dei ꝓpter duo. ¶Primo q; paruulus erat.ſ.nōdū septē annoꝝ vt p̄z j.in lr̄a ꝛ sic nondū assuetus fuerat ad cultū dei vel ad cultū baal ꝛ poterat assuefieri ad quēcūq; eoꝝ faciliter imo ista est doctrina optima.ſ.q̄ pueri a parua etate erudiant ad recte tristari ꝛ recte lectari vt ait Arist.ij.ethicoꝝ. Scōm erat q; Joas fiebat rex p manū ioiade:ideo sequeretur consiliū eius in omnibus ꝛ sic factū est:q; illico vt regnauit ioas populus p̄uersus fuit ad dñm ꝛ destruxerunt templū baal qđ erat in hierusalē ꝛ occiderūt sacerdotes eius sequēti.c.ēt ioas coluit dñm omnibus diebus quibus vixit Joiada vt p̄z ibidē.faciebat autem Joiada ad hunc finem vt regnante ioas coleretur deus cuius cultus neglectus erat tpe athalie:ideo bonū faciebat. Tertio p̄z q; ioiada in hoc p̄tulit magnū bñficiū toti domui dauid:q; si ipse nō constituisset ioas in regē nō mansisset aliquis rex de stirpe dauid:bene facere aūt est opus liberalitatis:ideo recte egit ioiada instituēdo ioas in regem.ꝛ ob hoc oēs de stirpe Dauid nimis gratulati sunt:q; sepelierunt ioiadam in sepulchris regum iuda ꝛ in hoc fecerūt eum equalez regibus.ſ.q; ipse restituerat regnū domui Dauid.ij.parali.xxiij. ¶Queret vlterius an teneba ioiada cōstituere ioas in regē. ¶Rñdēdum q̄ verba istius questionis possunt dupliciter intelligi.vno mō q̄ teneret Joiada instituere Joas in regē.i. q̄ nō liceret ei instituere alium q̄z ioas si vellet aliquem instituere:ꝛ tñ q̄ non obligaretur instituere ipsum ioas. Alio mō q̄ obligaretur determinate instituere Joas in regem. Si primo modo intelligatur:dicendum q̄ obli-

Nō.14. A Rñsio. Prima rō. Scōa rō. B Joas faciēs trahi poterat ad cultū dei. Prima rō. Scōa rō. Tertia rō. Nō.15. A An teneret ioiada p̄stituere Joā in regem. Rño.

B Joas in q̄ pte templi fuerit vnct⁹ in regem.

gabatur eum instituere Joiada: qꝛ nō licebat ei instituere alium: nam nullus erat de stirpe regia tam immediatus sicut Joas: qꝛ ipse erat filius ochozie regis precedētis: ideo si ioiada institueret in regem alium q̄m ioas auferret manifeste ius regni ipsi Joas: ꝛ istud erat graue peccatū. Si aūt intelligatur secundo modo: dicendū q̄ nō obligabatur absolute Joiada instituere ioas in regē sed obligabaꝯ quātū ad hoc q̄ nō videreꝯ dare fauorem rei male: nā nō caret scrupulo societatis occulte qui manifestato facinore desinit obuiare: extra de homici. c. sicut dignū: qſicunq; ergo alquis videt peccatū publicū fieri tenetur in quātū pōt euitare illud ne fiat. ꝛ tñ nūc erat peccatū manifestū q̄ athalia vsurparet sibi regnuꝫ viuente Joas ad quē legittime ptinebat: ideo quātū poterat tenebaꝯ agere Joiada ne Joas priuareꝯ iure regni p athaliā: ſ istud nō erat nisi q̄ cōstitueret eū in regē si posset: ideo tenebaꝯ cōstituere eum cū posset. Secundo p̄ hoc: quia ex officio suo aliquo mō tenebatur ad cōstituendum eum in regē: qꝛ post regē non erat aliquis maioꝛ in populo q̄ summus sacerdos ꝛ tñ nullus erat rex ideo pertinebat ad ioiadam tanq̄ ad summū sacerdotē p̄uidere in grauaminibus que fiebāt in populo: ꝛ istud erat maximū grauamē q̄ rex priuareꝯ iure suo: ió debebat in hoc p̄uidere ioiada in quātū poterat vngēdo illū in regē ad quem de iure pertinebat regnū. Tertio p̄ qꝛ homo teneꝯ exequi voluntatē dei cognitā in quātuꝫ nō p̄iudicat charitati vel alicui p̄cepto dei: ꝛ tñ deus dixerat q̄ de semine dauid essent reges in eternū ꝛ nō repugnabat caritati vel p̄cepto dei vngere semp reges de illa tribu: ergo ioiada tenebatur in quātū poterat ad exequendū istā volūtatē dei. ſ. q̄ vngeret ioas in regem et istud est in quo se fundauit Joiada q̄ vnxit Joas in regem dicens ad populū ecce filius regis regnabit sicut loquutus est dōs sup filios dauid. ij. palipo. xxiij. q. d. qꝛ deus iussit q̄ filij dauid regnarent semp: ideo nos debuimus vngere istū in regē qui erat de stirpe Dauid.

Primaꝛō.

Scōaꝛō.

Tertia ꝛō.

¶ Quare liber legis ponebatur in manu regis qñ vngebatur seu coronabatur. Qō. xvi.

Qō. 16. A Rño.

Queretur vlterius ad quid ponebaꝯ liber legis in manu regis. ¶ Rñdēdū q̄ hoc fiebat ex mandato dei qui iusserat in coronatione regū poni librū legis in manu eoꝝ deu. xvij. ſ. cū sederit rex in solio regni sui describet sibi deuꝯ. legis huius accipiens exemplar a sacerdotibus leuitici generis. Ratio aūt quare deus iusserat hoc erat: qꝛ cū aliqs assumereꝯ in regē propter magnitudinem potentie deū conteneret ꝛ subditos opprimeret. de deo patet quia multi reges non solū deum contēpserūt sed etiā se ipsos deos vocari fecerunt sicut patet de Nabuchodonosoꝛ qui iussit Holoferni principi militie sue q̄ omnes deos terrarū destrueret vt ipse solus ab omnibus deus vocareꝯ: vt p̄ iudith. ij. De oppressione subditoꝝ non oportet poni exempla: qꝛ vulgatissima sunt cum fere ois principatus monarchicus redactus sit in tirannicū. ista duo volebat deus auferre regibus iudeoꝝ: ideo primo iussit ne israelite possent constituere aliquē in regē q̄ non esset de stirpe israelitaꝝ: quia ille conuerteret israelitas ad cultum deoꝝ gentiliū deu. xvij. ſ. nō poteris alterius gentis hominē regē facere qui nō sit frater tuus. Qō aūt deus nollet q̄ reges iudeoꝝ opprimerent subditos p̄: quia iussit q̄ nō haberent multitudinem equoꝝ ꝛ curruū aut diuitiarū magnarū ne sic opprimerent subditos deo. xvij. ſ. cū fuerit rex constitutus nō multiplicabit sibi equos nec reducet populum in egiptum equitatuꝫ numero sublenatus nec habebit argenti ꝛ auri immensa pondera. ista autē non poterāt reges obseruare nisi frequēter aliqs exhortareꝯ eos sup hoc: ideo iussit deus q̄ haberent librū legis semper apud se ꝛ legerent in eo oi tpe: qꝛ in libro legis ptinēt ammonitiones p̄tra hoc: nō postq̄ deus posuit quid reges deberent obseruare subiunxit postq̄ sederit rex in solio regni sui describet sibi deuteronomiū legis huius accipiēs exēplar a sacerdotibus leuitice tribus ꝛ habebit secū legetq; illud oīb⁹ diebus vite sue vt discat timere deū suū nec eleueꝯ cor eius sup fratres suos. ꝛ sic q̄libet rex israel tenebaꝯ facere transcribi librū legis vt haberet in domo sua ꝛ legeret in eo oībus diebus: ꝛ qꝛ leuite debebant dare sibi illū librū obseruabant istā cerimoniam q̄ tunc qñ coronareꝯ poneretur liber legis in manu sua cū dicaꝯ postq̄ sederit in solio regni sui describet sibi deuteronomiū legis. ¶ Queret vlterius qꝛ liber legis erat iste q̄ ponebaꝯ in manibus regis. ¶ Rñdendū q̄ nō ponebaꝯ in manibus eius totus canon librorꝝ veteris testamēti sicut si in manu alicuius poneret liber biblie. nā tunc oporteret poni libros ꝓphetarum ꝛ oēs libros historicos ſ falsum est: qꝛ a principio qñ reges coronabanꝯ nō erant isti libri conscripti ſ soli libri moysi. Scō patet quia dr q̄ liber legis ponendus erat in manu regis: ꝛ tñ non vocatur liber legis nisi ipsi q̄nq; libri Moysi: qꝛ alij non continēt p̄cepta sed alios modos scripture. vnde hos quinq; libros hebrei thoꝛa. i. legem vocāt vt ait Hieronymus in prologo galeato. Dicendum etiam q̄ nō ponebantur omnes quinq; libri legis Moysi in manu regis sed solus liber deuteronomij: quia deuter. xvij. dicitur postq̄ sederit rex in solio regni sui describet sibi deuteronomiū legis huius: ergo hunc solū librum scribere debebat. ꝛ iste per se vocaꝯ lex: quia vna lex fuit que data est in monte sinay ꝛ ista scripta est in exodo leuiter. ꝛ libro numeroꝝ. Alia aūt fuit p̄ moysem recapitulata ꝛ addita ꝛ ista fuit data in campestribus Moab apud Jordanem: de distinctione istarum p̄ deu. xxviij. ſ. hec sunt verba federis q̄ p̄cepit dōs Moysi vt feriret cū filijs israel in terra Moab p̄ter illud fedus qō cum eis pepigit in oreb. ꝛ fuit maioꝛ ratio de libro deuꝯ. q̄m de omnibus aliis. nam liber Gen. non est p̄prie legalis: quia ibi nō continetur lex ſ historia. liber autem exodi partim historiam ꝛ partum legem continet: sed maxima pars eius historia est. ſ. de exitu israel de egipto ꝛ de fabricatione tabernaculi. solū aūt cōtinetur lex a. c. xx. vsq; ad vigesimū quartum. liber aūt leuitici totus est legalis: ꝛ tñ non continetur ibi fere nisi lex pertinens ad sacerdotes: ideo non oportebat hunc tradi regi. liber aūt numeroꝝ p̄o maiori parte historiam continet: rara enim p̄cepta sunt. liber aūt deuteronomij totus est legalis ꝛ continetur ibi lex que pertinet ad totū populū non concernendo specialiter statū sacerdotum vel leuitarū: ideo hunc librū debuit rex habere vt in eo sciret qualiter se deberet hr̄e ad proximos ꝛ q̄liter ad deū. ꝛ ab hoc iste liber spālis fuit inter hebreos in q̄. tuoꝝ plus q̄q; alij libri Moysi. Primo qꝛ istū solū iussit deus poni in latere arche federis deu. xxxi. ſ. posq̄ scripsit Moyses verba legis huius in volumine p̄cepit leuitis qui portabant archam dicens: tollite librum istum ꝛ ponite eum in latere arche federis. ¶ Secundum est quia qñ conueniebant omnes israelite in locū sanctuarij anno septimo remissionis non iubebatur alius liber legi nisi iste coꝝ toto populo deutero. xxxi. ſ. post septez annos remissionis conuenientibus cunctis filijs israel in loco quē elegerit deus tuus leges verba legis huius coꝝ toto israel audiētibus viris ꝛ mulieribus ꝛ paruulis. ¶ Tertiū est: quia iubebat deus q̄ istū librū trāscriberent reges ꝛ tenerent apud se ꝛ de nullo alio iubebat propter causas dictas vt patet deuter. xvij. ¶ Quartū est: quia quando lex confirmata est de nouo introeuntibus israelitis in terram chanaam: iussit deus totū deuteronomiū scribi sup lapides calce compactos ꝛ leuigatos in monte Ebal deuteronomij. xxvij. ſ. quādo transieris iordanem erigite lapides in monte ebal: ꝛ postea sequitur ꝛ scribes sup lapides omnia verba legis huius plane ꝛ lucide. ꝛ postea sic factum est vt patet Josue. viij. ſ. ꝛ scripsit super lapides deuteronomiuꝫ legis Moysi qō ille digesserat coraꝫ filijs israel. ¶ Queretur vlterius ad quid fuit nunc positus liber legis super manuꝫ ioas regis: quia cum ipse esset paruulus septem annoꝝ nō posset intelligere ad quid istud fieret. ¶ Respondenduꝫ q̄ istud seruatū est in cerimonia: quia in oībus regibus q̄ licite vngebanꝯ obseruabaꝯ hoc q̄ poneretꝯ liber legis in manu

Qō. 17. A Quis esset iste liber legis. Rñsio.

In qbus libris ptinet lex.

B Liber deuteronomij debuit poni in manu regis qꝛ excedit alios libros i. iij.

Primum.

Secundū.

Tertiū.

Quartū.

Qō. 18. A Liber legis q̄re fuit positꝰ i manu ioas cū .ij. eēt puulꝰ ꝛ nō itelligebat ad qd poneretur. Prima ró.

in manu eoꝝ:ideo vt non videret aliquid omissum in cerimonijs vnctionis Joas obseruata fuit ista cerimonia licet in se nihil ꝓficeret. Scōm fuit qꝛ ad leuitas pertinebat offerre regi deuteronomiū legis ad hoc ꝙ trāscribere ret illud deu.xvij.ideo voluerūt facere quod pertinebat ad officiū eorū dato ꝙ rex non posset immediate illud transcribere significantes ꝓ hoc se eē ꝓmptos ad dandum deuteronomiū regi vt transcriberet illud quādocū ꝙ vellet. Tertiū fuit quia in ista vnctiōe regis lꝫ ipse nō esset capax effectus cerimoniarum istarū:tamen erat alius loco eius qui posset ꝓcipere effectū istarum cerimoniaꝝ ꝛ obligare regē ad illa in quibus requirebatur alia obligatio. Sic.n.pꝫ in baptismo:nam ibi petitur a baptizato quid vellit ꝛ patrini respondēt ꝙ vult fidem: ꝛ ipsi obligant eum respondendo pro ipso quia gerunt personam eius in hoc. Sic enim fiebat hic:quia Joiada pontifex qui ꝓduxerat nunc regem vt vngeretur gerebat personā illius ꝛ ipse videbatur suscipere librum legis loco illius et obligaret se ad obseruationem loco Joas.ꝛ patet hoc ꝙ ipse faciebat reliqua que rex facere debebat:nam reges in coronatione sua faciebant pactuꝫ cum populo quod vocabatur lex regni sicut fuit in coronatione Saulis:qꝛ pepigit fedus cum populo ꝛ samuel legit verba illius federis coram populo:vt pꝫ supra.j.li.c.x.s.locutus est aūt samuel ad populū legē regni ꝛ scripsit in librꝫ ꝛ reposuit coraꝫ dño.nunc aūt Joiada loco regis pepigit fedus inter eum ꝛ populum ꝛ inter eum ꝛ deum:vt pꝫ.j.in littera.ꝛ.ij.parali.xxiij.

† ¶Audiuit aūt)hic ponitur tertiuꝫ huius.c.s.impiissime athalie occisio ꝛ dicitur(audiuit autem athalia vocem currentis populi)athalia morabatur in palatio regio.erat autem palatium regis apud atrium templi:sicut declaratū est supꝝ precedēti lib.c.vj.ꝙ domus salomonis ꝛ domus filie pharaonis vxoris sue erant iuxta atrium templi. Jdeo dicitur supra in littera ꝙ tertia pꝫ custodientium templum erat ad excubitū domus regis idest ad portā que exibat ad domū regis.ideo Athalia existens in palatio audiuit voces eoruꝫ qui erant in templo vngendo ioas in regem ꝛ cucurrit illuc.ꝛ non audiuit solum vocem currentis populi:quia propter strepitū currentium non moueretur sed audiuit voces dicentiuꝫ viuat rex. Sic patet.ij.paralipo.xxiij.s.ꝙ cum audisset Athalia vocem currentiū atqꝫ laudantium regem(ꝛ ingressa ad turbas in templū domini)scilicet turbata fuit quia audiuit dici viuat rex ꝛ introiuit in templum vt videret quid esset.ꝛ vocatur hic templū large ipsum atriū virorum quod erat ante atrium sacerdotum.nā ibi nūc erat populus in coronatione regis:vt supra declaratum est(vidit regem stantem sup tribunal)erat enim Joas super cathedram magnam que debebaꝫ regibus ꝛ erat ista in introitu atrij sacerdotum vt colligitur.ij.paralip. xxiij.s.cūꝙ vidisset regem stantem super gradum in introitu(iuxta morem).i.secūdū consuetudinem regum: nam consuetudo erat ꝙ reges qui vngerentur sederent in quodam trono in templo apud atrium sacerdotum.

† In hebꝛeo dicitur(iuxta iudicium)ꝛ idem est:quia iudicium est lex vel statutū:ꝛ sic erat statutum ꝙ reges vngendi sederent ibi(ꝛ cantores ꝛ turbas ꝓpe eum)scilicet apud regem erant multi cantantes in canticis letitie ꝛ dicentes viuat rex:ꝛ etiam erant ibi turbe leuitarum ꝛ reliqui populi in circuitu regis sui.in hebꝛeo dicitur(ꝛ principes ꝛ bucine.)primū nomen conuenit principibus magis ꝙꝫ turbis vel cantoribus:ꝛ istum sensum secutus est idem Hieronymus.ij.paralipo.xxiij.qꝛ vbi dicitur hic ꝛ cantores ꝛ turbas:dicitur ibi principes et turbas.equiuocatio tamen nominis facit diuersitatē.nomen aūt bucinarum satis conuenit cantoribus:quia in bucinis canitur(omnemqꝫ populū terre letantem ꝛ canentem tubis.)omnes enim qui aderant gaudebant nimis quia exuerant ignominiam scilicet quia prius vna femina erat suprema domina eoruꝫ:nunc aūt habebant principatū virilem.scōo quia domina ꝓcedens oppresserat eos nimis:nunc aūt habebant regem qui sequereꝫ voluntatē eoꝝ:nam cōponerēt cū eo leges quas vellēt. Tertio qꝛ athalia vsurpauerat regnum cuiꝫ non esset de progenie regū iuda sꝫ de stirpe achab de regibus israel: supra.viij.nunc autem accipiebant regem qui erat dominus naturalis eorum ꝓ lineaꝫ rectā de stirpe Dauid. ꝛ dicitur ꝙ canebant tubis.s.in signum leticie.erat etiā ibi totus populus quia de omnibus partibus regni iuda multi conuenerant ad vngendū regē:quia Joiada pontifex miserat eos secrete vocari per centuriones.ij.paralipo.xxiij.(ꝛ scidit vestimenta sua)fecit hoc athalia pre dolore:nam cum esset iam rex vnctus priuareꝫ ipsa principatu ꝛ occideret(clamauitqꝫ coniuratio coniuratio) idest facta est coniuratio cōtra me.nomen positū hic in hebꝛeo potest significare coniurationem vel artem aut fraudem vel insidias:ideo ♋ieronymus.ij.parali.xxiij. vbi ponitur eadē dictio in hebꝛeo dixit insidie insidie.

¶Queretur quomodo potuit athalia introire in tēpluꝫ cum dixisset ioiada si quis ingressus fuerit septum templi interficiatur. ¶Respondendū ꝙ athalia introiuit in templū:quod patet:quia ioiada iussit eam educi de templo ꝛ occidi:ꝛ hoc fuit quia illi ꝙ custodiebant introitū exhibuerunt ei istum bonorē ꝙ permitterent eaꝫ introire:tamē nullum ꝓmiserunt intrare cum illa.ꝛ quāꝙꝫ dedisset generale mandatū ioiada de occidendo quēcūꝙꝫ intrantē:qꝛ tamen athalia erat ꝑsona illustrissima.s.regina noluerunt eam occidere sed expectauerunt speciale mandatum super hoc ꝛ ipse iussit eam occidi: ꝛ tunc occiderunt illam(precepit autem Joiada centuriōibus qui erant super exercitum)isti erant illi quinqꝫ centuriones cum quibus inyt ioiada consilium ꝛ fuerunt ministri eius in omnibus bijs.ij.parali.xxiij.(ꝛ ait eis educite eam extra consepta templi)vocantur consepta templi muri atriorum:quia atria circundabant templum in giro ꝛ habebant muros altissimos ad centum cubitos sicut vult Josephus ꝛ colligitur.ij.parali.iij.ꝛ ista atria habebant portas fortissimas de quibus declaratum est precedenti libro.c.vi.ꝛ extra omnia ista atria eiecta est athalia:muri vero atriorum vocabantur septa quia sepiebant idest circundabant atria(ꝛ quicunqꝫ eam secutus fuerit feriatur gladio)idest quicūꝙꝫ voluerit ire post eam in fauorem eius occidatur.(dixerat enim sacerdos non occidatur in tēplo domini).i.Joiada sacerdos mandauit ꝙ non occideretur in templo ꝛ propter hoc iussit ꝙ educeretur de templo vt occideretur foris(imposuerunteꝫ ei manus)scilicet nolebat exire athalia de templo clamans coniuratio coniuratio ꝛ imposuerunt centuriones manus super ceruices eius ꝛ compulerūt eam exire:sic dicitur.ij.paralipo.xxiij.ꝛ imposuerunt ceruicibus eius manus(ꝛ impegerūt eam per viam introitus equorum iuxta palatium)idest impositis manibus sup ceruices eius coegerunt eam exire:ꝛ illud erat ꝙ impingerent eam . ꝛ dicitur per viam introitus equorum vt vult Nicolaus ꝙ esset quedam porta vsqꝫ ad quā accedebant viri nobiles equitando veniendo ad templum ꝛ ibi descendentes de equis introibant peditando. Sed dicendum ꝙ ista porta equorum non erat in atrijs templi sed erat quedam porta palatij regis ꝛ erat precipua per quam introibant equi.hoc patet.ij.paralipo.xxiij. quia cum dicitur hic ꝛ impegerūt eam per viam introitus equorum dicitur ibi cumqꝫ intrasset portam equorū domus regis interfecerunt eam ibi.hoc etiam colligitur hic:quia dicitur ꝓ viam introitus equorum iuxta palatium.s.iuxta palatiuꝫ regis (ꝛ interfecta est ibi).s.in palatio regis interfecta est postꝙꝫ intrauit portam equorū domus regis.ij.paralipo.xxiij. ¶Queretur an Joiada licite potuit iubere ꝙ occideretur athalia. ¶Respondendū ꝙ licituꝫ erat sibi.nā causa ꝓ qua iubebat erat iusta.s.quia athalia volebat occidere regē cum ipsa vsurpasset regnum.ꝛ rea mortis erat ex multis aliis causis: naꝫ ipsa occiderat omnes filios regis.s.in littera ꝛ erat turbatrix populi ꝛ violatrix cultus diuini cuiꝫ ipsa introduxisset cultū Baal in Hierusalem ꝛ fecisset ibi templū ꝛ haberet sacerdotes.quodcunqꝫ ergo istoꝝ sufficiebat

Tertio.

Qō.19. A Athalia cꝫ modo potuit ingredi templū.

Rūsio.

†

†

B Athalia occiditur.

†

Qō 20. A An ioiada licite iussit athaliā occidi.

Rūsio.

C Dis populus letatus est i vnctione Joe.

Primo.

Secundo.

Scōa rō.

Tertia rō.

B

†

†

†

†

†

ad hoc ꝙ ipsa iuste occideret. Etiã licebat ei ex pte potestatis: qꝛ ipse erat nũc pꝛinceps in populo tãq̃z summus sacerdos: ꝛ summus sacerdos erat semp iudex maxim⁹ in Israel a cuius sñia nõ licebat alicui appellare sub pena mortis vel cõtẽnere qũocũq̃z mãdatũ eius deu. xvij. licebat etiã sibi in quantũ nunc gerebat vices regis: nã ipse pepigit fedus in loco regis cũ toto populo ꝛ cũ deo ꝛ. in Isꝛa ꝛ in oĩbus gerebat vicẽ illius: quia ipse hucusq̃z tenuerat illũ absconditũ ꝛ nunc vngebat eum in regẽ: licebat tñ regi iubere occidi athaliã que vsurpauerat regnũ: ideo ẽt liceret ioiade q gerebat vices eius in omnibus. etiã nõ erat illicitũ ioiade iubere illã occidi qꝛ etiã liceret ei occidere illã ꝑ se: nã in veteri testõ nõ causabat irregularitas in sacerdotibus ꝓpter homicidium sicut causatur in nouo testamento vt supꝛa declaratum est in quadam questione.

Sũmus sacerdos erat supꝛem⁹ iudex a q̃ nõ licebat appellare.

¶An peccauit ioiada faciendo educi athaliã de templo: ꝛ an in veteri testõ templũ gauderet immunitate aliqua ꝓout iuriste putant: sicut nunc ecclesia. Qō. xxi.

Qō. 21. A

Queretur vlteriꝰ ḡre iussit ioiada q̃ ejceret de tẽplo athalia ꝛ q̃ non interficeret in tẽplo. ¶Aliqs dicet q̃ hoc erat ꝓpter sanctitatẽ tẽpli. nõ enim debebat polui sanguine humano. ¶Sed obĩciet q̃ licebat ibi occidi: qꝛ Joab p̃cepto Salomonis intra templũ occisus est p̃cedẽti li. c. y. ¶Rñdẽdum q̃ iussit ioiada nõ occidi athaliã intra tẽplũ ꝓpter q̃nq̃z. ꝓꝛimo qꝛ deus iusserat q̃ ẽt si aliqs eẽt reus mortis non occideret in tẽplo sed educeret. exo. xxi. ſ. si quis p̃ industriã occideret ꝓximũ suũ ab altari meo euelles eũ vt moꝛiat: ergo non licebat eũ occidi intus sed euelli ꝛ extra occidi. Scõo qꝛ ẽt si deus non iussisset: rõ hoc dictabat qꝛ sanctuariũ erat res sanctissima ꝛ mundissima iõ nõ debebat polui sanguine humano occidẽdo ibi aliqué. Tertio qꝛ illi qui tangebant mortuos vel ossa mortuoꝝ aut aliqd ptinẽs ad mortuos erant imũdi ita vt nõ liceret eis introire in sanctuariũ nu. xix. a fortiori ergo occidere aliquem in sanctuario erat maioꝛ immundicia. Quarto quia occidere aliquẽ in tẽplo ptinebat ad dedecus templi: nã ꝓpter hoc Joiada ꝛ totus populus occiderunt Mathã sacerdotẽ Baal intra templũ baal coꝛã altari quia volebant reddere templũ vituperabile. j. in littera ꝛ. y. parali. xxiij. non debebat ergo templũ dñi cõtẽni occidendo ibi aliquẽ. Quinto quia ad dignitatẽ alicuius domus ptinet q̃ gaudeat imunitate: ꝛ ob hoc ecclesie nostre gaudent immunitate. ꝛ etiã alique domus nobiliũ gaudent immunitate: debuit ergo templũ esse immune vt quãq̃z athalia non mereꝛet gaudere immunitate templi: tñ templũ non debuit contẽni ꝓpter ipsaꝝ effundendo ibi sanguinẽ eius. ¶Ad rationẽ in cõtrariũ dicet aliquis q̃ occisus fuit Joab in templo iussu Salomonis: quia illud non erat tẽplũ Salomonis sed quoddam tentoꝛiũ qõ fecerat Dauid in domo sua vt declaratum est p̃cedẽti li. c. y. ¶Sed dõm q̃ hoc non stat: quia illud tentoꝛiũ nõ erat minoꝛis sanctitatis q̃z tẽplũ Salomonis nec debebat minoꝛi mundicia pollere aut minoꝛi immunitate gaudere: qꝛ domus nõ gaudebat ꝓiuilegio ꝓpter se ipsam sed ꝓpter vasa sacra q̃ ibi erant. nulla aũt erãt vasa magis sacra q̃z archa federis ꝛ altare. ꝛ ista duo erant in illo tentoꝛio qõ fecerat Dauid: de archa ꝑ. ſ. y. li. c. vi. de altari ꝑ p̃cedẽti li. c. ij. nã Joab cornu altaris tenebat q̃n occisus est vt ꝑ ibidẽ: ideo non debebat maioꝛi immunitate gaudere templũ Salomonis in quo nunc erat Athalia q̃z tentoꝛium illud in quo tunc erat Joab: immo potius vr̃ q̃ debuisset maioꝛi immunitate gaudere ꝛ maioꝛi puritate pollere tentoꝛiũ illud in quo erat Joab: qꝛ ibi erat archa ꝛ altare apud ipsum cũ ipse teneret cornu altaris: ꝛ tñ nũc athalia nõ erat in tẽplo sed solũ in atrio in quo totus populus erat ꝛ illa pars nõ erat tante sanctitatis sicut domus interioꝛ ad quã soli sacerdotes introibãt ad ministrandũ. ¶Dicendum ergo q̃ Salomon iussit occidi Joab in tẽplo nõ qdẽ q̃ licitum eẽt eũ ibi occidi sed qꝛ nolebat exire. nã Salomon iussit Joab q̃ exiret de tabernaculo vt occideret extra: ipse aũt noluit ideo iussit q̃ occideret ibi p̃cedẽti li. c. ij. ita fuisset de athalia: nã si nõ potuisset educi de tẽplo ibi occidi poterat licite. ¶Quereꝛ vlteriꝰ an peccauit Joiada iubendo occidi athaliã ꝛ extrahẽdo eaꝝ de templo ad occidendũ. ¶Aliqs dicet q̃ peccauit: qꝛ templũ gaudebat imunitate: ió lꝫ athalia peccatrix eẽt nõ debebat extrahi de tẽplo ad hoc q̃ occideret. ¶Rñdẽdũ q̃ non peccauit iubẽdo eã educi. ꝓꝛimo qꝛ in veteri testõ templũ nõ ꝓpꝛie gaudebat imunitate aliq̃ sed ꝓpter reuerentiã eius aliq̃n timentes ꝓfugiebant ad illud credẽtes q̃ ibi non noceret eis. Sic enim fecit adonias: nã q̃n timuit Salomonẽ fugit ꝛ tenuit coꝛnu altaris p̃cedenti li. c. j. sic ẽt Joab timẽs Salomonẽ fugit in tabernaculũ ꝛ tenuit coꝛnu altaris eo. li. c. ij. ꝛ tñ de rigoꝛe iuris non gaudebat templũ immunitate ꝛ q̃n iudices vellent poterant educere quoscunq̃z reos de tẽplo. ¶Sed obĩcietur qꝛ exo. xxi. dr̃ si quis p̃ insidias occiderit ꝓximũ suũ ab altari meo euelles eũ: ergo a contrario sensu si non p̃ insidias debebat gaudere immunitate templi ꝛ altaris. ¶Dicendũ q̃ quãq̃z istum sensum sequant iuriste: tamẽ non est verus sed dꝫ intelligi q̃ si quis p̃ insidias occiderit ꝓximũ suũ nullus locus imunitatis ei esset nec etiaꝫ aliqua reuerẽtia obseruãda erat alicui loco sꝫ ẽt ab altari qõ erat locus maxime venerationis auellendus erat q̃cunq̃z per insidias occideret alterũ: ꝛ tñ nõ innuit q̃ si nõ p̃ insidias occideret q̃ gauderet imunitate altaris. ꝛ pꝫ q̃ nulla imunitate gauderet sanctuariũ: qꝛ aut qs occidebat alterũ p̃ insidias vel p̃ industriam aut aĺs. si primo mõ nõ gaudebat imunitate tẽpli vel altaris vt dicit littera. Si secundo modo gaudebat aliqua imunitate: sꝫ nõ ipsius altaris vel tẽpli: qõ pꝫ exoꝺ. xxi. vbi ponit ista distinctio: ꝛ dr̃ de occidẽte p̃ insidias vel p̃ industriã: ꝛ sequit: q aũt nõ est insidiatus sꝫ deus illũ tradidit in manus eius constituã tibi locũ quo fugere debeat: ꝛ tñ loca refugij erãt sex ciuitates solum assignate in terra Israel vel vt alij volunt nouem de quibus dr̃ nu. xxxv. ꝛ deu. iiij. ꝛ Josue. xx. ergo nõ erat in tẽplo aliqs locus imunitatis cũ nõ esset templũ aliqs de locis ꝓstitutis ad fugiẽdum. ꝛ sic tenendũ est. Et tñ qꝛ nos frequẽter dicimus q̃ tẽplũ gaudebat aliq̃ imunitate ꝛ ẽt alij hoc dicũt: intelligendũ est de imunitate nõ ꝓut est aliqꝺ ꝓiuilegiuꝫ loci ad hoc q̃ non trabantur inde cõfugientes illuc: sed ꝓout est q̃dã reuerentia que attribuit loco ab oĩbus ꝓpter sanctitatem eius. si quis aũt aliter velit intelligere imunitatẽ sanctuarij errat. ꝛ ideo quando aliquis erat reus mortis ꝛ cũ fugeret ad templũ iudices poterãt eũ inde licite trahere. ꝛ sic athalia cum esset rea mortis licite poterat deduci inde. Secundo pꝫ: quia dato q̃ templi gauderet imunitate aliqua: tñ solum esset hoc cum quis non occidisset aliũ p̃ insidias vel p̃ industriã exoꝺ. xxi. ꝛ tñ Athalia occiderat multos per insidias ꝛ industriaꝫ: quia subito ꝛ industrioſe occidit oẽs de semine regio. ſ. in littera. ꝛ. y. parali. xxij. ideo non debebat gaudere imunitate. Tertio pꝫ: quia ꝓuilegiũ imunitatis est q̃ confugientes ad talia loca nõ possint inde educi: ꝛ tñ athalia non confugerat in templũ vt ibi liberaretur sed potius ibat illuc vt offenderet populũ qui erat in coꝛonatione regis: ideo non debebat gaudere imunitate. Quarto pꝫ qꝛ si athalia imunitate loci frueretur poterat sequi inde destructio loci ꝛ occisio regis ꝛ oium qui conuenerãt ad coꝛonationẽ eius: qꝛ ipsa concitasset omnes fautoꝛes suos si permissa fuisset aliquanto tpe superuiuere: iõ etiã si aĺs deberet gaudere imunitate loci nõ erat pmittẽdũ nunc q̃ gauderet. nã cũ ipsa eẽt infesta cultui dei ꝛ nũc videret q̃ in templo domini facta fuerat cõtra ipsaꝫ ista ꝓiuratio: nõ est dubiũ q̃n conata fuisset destruere templũ si supuiueret. Ad rõnẽ in ꝓtrariuꝫ satis pꝫ ex dictis. ¶Quereꝛ vlteriꝰ quare athalia nũc iuit in tẽplũ. ¶Respondẽdũ q̃ due cause fuerũt vna ex pte eius ꝛ alia ex parte dei. ex parte eius fuit causa: qꝛ ipsa regnabat nũc ꝛ regnauerat iam p̃ sex annos vt pꝫ supꝛ in littera ꝛ. y. parali. xxij. audiuit aũt nunc vocẽ cantantium in templo et dicentium viuat rex: ideo turbata iuit illuc credens

Qō. 22. A

Ioiada an peccauit iubẽdo athaliam educi de tẽplo vt occideret.

Scõa opo.

Pꝛima rõ.

Templũ in ve. lege nõ gaudebat aliq̃ imunitate ꝓtra iuristas. in. c. si qs p̃ insidias de homicidio.

Obiectio.

Solutio.

Nota bonũ itellectũ ad. c. si qs p̃ insidias.

B Error iuristarum.

Qō. 23. A

Athalia q̃re nũc iuit in tẽplum.

Rsio.

Pꝛima cã.

Ad obiectionem.

Cõfutatio.

Alia solo.

Quarto.

Quinto.

Pꝛima rõ.

Secundo.

Tertio.

Cõfutatio.

Rño auctoris.

Scōa cā.

credens forte q̄ p̄sentia sua destrueret malum inchoatū ꝛ fieret deterius si differret ire:ideo voluit illico ire. Secunda causa fuit ex p̄te dei:nā deus voluit q̄ occideret athalia ꝛ q̄ liberaret Joas ꝛ viri iuda a piculo:ꝛ istud non potuisset fieri nisi athalia introisset in templū.naꝫ si athalia cognouisset vnctum fuisse Joas in regem ꝛ nō introiret in templum disposuisset omnes fautores suos contra Joas ꝛ adiutores eius ꝛ esset bellū magnū:quia Athalia habebat multos fautores cum vsq̄ nunc manisset populus sub potestate eius ꝛ rex ioas forte nō posset resistere ꝛ recederent multi de parte eius timētes potentiam Athalie:ideo deus inclinauit athaliam vt vellet ire in templum ꝛ occideretur ibi sine aliquo adiutore:nā nullus introiuit cum ea in templum ꝛ ad p̄ceptum ioiade faciliter occisa est.tunc vero non erat periculum quia oēs fautores eius videntes eam occisam et ioas vnctū in regē subiycerēt se regi sine aliqua difficultate.Sic enim deus volēs occidere abaziā regē iuda inclinauit ipsum vt descēderet ad visitādū ioā regē israel ꝛ occideret cū eo ibi a ibeu:vt p̄z.ij.pali.xxij. ¶Quere ret vlterius an ioiada iuste potuit mandare q̄ qcūq̄ sequeret athaliā eundo cū ea extra templum occideretur. ¶Rñdendū q̄ sic:q̄ habebat cām iustā ioiada ad iubēdum hoc:nā athalia erat nūc regina israel ꝛ aduersabat ipsi ioas vnctū in regē ad occidendū eum:ꝛ si habuisset fautores occidisset illū:illi tñ qui sequerent eam essent fautores eius ad faciendā seditionē in populo:ideo iuste mandari poterat hoc.etiā ipse qui sequeret athaliā iuste poterat occidi:q̄ sequēdo illā efficiebat hostis publicus cū illa esset aduersatrix regis quē vnxerat sibi totus iuda:ideo tanq̄ hostis publicus occidendus erat. ¶Jtē si qs transfugerit ad hostes iustissime occidit:ꝛ tñ athalia erat hostis totius populi qui constituerat sibi regē:iō q̄ sequeretur eam occidendus erat tanq̄ transfugiens ad hostes. ¶Jtē licuit ioiade hoc iubere:quia ipse erat nūc p̄nceps populi in quantū erat summus sacerdos ꝛ iudex maximus ꝛ pertinebat ad eum tollere oēm seditionem:ideo poterat imponere penā quācūq̄ p quā posset p̄hiberi sedicio. ¶Jtē licebat ei hoc tanq̄ gerenti vices regis:q̄ ipse in oībus supplebat nunc locū regis:iō sicut regi licebat istam penā imponere ita etiam licebat Joiade.etiam non repugnabat ei talē penam imponere quia sacerdos erat:nam sacerdotes poterant imponere penā sanguinis ꝛ exequi illam:vt supra declaratū est cū homicidium non esset ibi irregularitas.

Qō.24. A Joiada an iuste potuit p̄cipere q̄ occiderent oēs sequentes athaliā.

Rño.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

† ¶Sepigit.)hic ponit quartū huius capli.s.regis assumpti federatio:ꝛ dī(pepigit igit ioiada fedus inter dominū ꝛ inter regē).s.pepigit fedus de colendo dominū: ꝛ istud erat ante oia alia federa:q̄ p̄ncipiū viaꝫ hominis dz esse timor dñi ꝛ inter populū.s.istud fedus fuit simul inter deū ex vna p̄te ꝛ regē ꝛ populū ex alia:q̄ taꝫ rex q̄ꝫ populus p̄miserunt seruare legem dñi(vt eēt populus dñi).i.pactū fuit q̄ populus eēt populus dñi.s.tenens legē illius ꝛ obseruās cultū eius(ꝛ inter regē ꝛ populū)postq̄ꝫ rex ꝛ populus inierunt fedus cum dño inierunt etiaꝫ fedus inter se de mō se habendi.(ingressusq̄ est oīs populus terre templū baal)fecerat enim nūc populus fedus cū dño de obseruādo legem eius:ꝛ quia nihil magis erat contra legē q̄ꝫ cultus ydolatrie ꝛ p̄missio eius:erat tñ in Hierusalē templū Baal quod factum fuerat tp̄e Jorā regis suasu athalie:ideo totus populus qui nunc ꝓuenerat ad coronationē regis suasione ioiade iuit ad templum illud vt destrueret ipsum(ꝛ destruxerunt aras eius).i.destruxerunt altaria: nam are ꝛ altaria idem sunt.erant enim multa altaria in templo Baal ꝛ omnia demolita sunt(ꝛ imagines cōtriuerunt valide) iste erant statue Baal ꝛ aliorum ydolorum que erant in templo ꝛ omnia hec confracta sunt quia sic lex iubebat deut.vij.(Mathan quoq̄ sacerdotē Baal occiderunt coram altari)non est intelligendū q̄ vnicus esset sacerdos Baal.nam cū in terra israel Jezabel haberet quadringentos ꝛ quinquaginta p̄phetas ad cultū Baal p̄ter sacerdotes ꝛ alios ministros p̄cedenti li.c.xvij.non

† Regis assumpti federatio.

est verisimile q̄ athalia regina iuda hāret vnicū sacerdotez baal.ſz forte iste mathan de quo hic dī erat summus sacerdos inter sacerdotes Baal ꝛ de eo fit mētio p̄ncipaliter:alij tñ occisi fuerūt cū ipso.Aliter pōt dici q̄ iste mathā erat custos domus baal ꝛ inuētus est in tēplo atq̄ occisus est:reliq̄ vero sacerdotes baal viso q̄ destrueretur tēplū baal fugerūt de vrbe ꝛ sic solus mathā occisus est.ꝛ fuit occisus corā altari ad maius dedecus ydolatrie vel vt puniret in eo in quo deliquerat.peccauerat enim offerēdo sacrificia in altari ideo in altari occidi debuit.sic enim deus p̄nunciauit ꝓtra ydolatras q̄ ossa sacerdotū ꝛ p̄phetaꝝ ydolatraꝝ cremarentur sup altare ydoloꝝ qō erat in Bethel:p̄cedēti li.c.xij.ꝛ postea hoc factū est p ioſiā regem q̄ sacerdotes mortuos extumulabat ꝛ ossa eoꝝ super altare cremabat.j.xxij.

¶Qño rex ꝛ populus potuerunt nunc facere fedus cū dño ꝛ que erant cerimonie huius federis. Qō.xxv.

Qō.25. A Rño.

Queretur qūo rex ꝛ populus potuerūt nūc inire fed⁹ cū dño ꝛ qd erat istud fedus qō iniebant. ¶Rñdendū q̄ fedus dī esse quedaꝫ ꝓpositio inter aliquos facta de agendo aliquid vel non agēdo q̄ cerimonijs magnis interpositis ꝓfirmatur.ꝛ sic q̄ncunq̄ boies antiquitus inter se aliquid cōponebant firmabant illud federe vt maneret ratum ꝛ quicunq̄ cōtra ageret incurrebat in magnas penas q̄ ponebāt in federe.nunc aūt dicendū q̄ rex ꝛ populus fecerunt fedus cū dño:quia p̄miserunt ei tenere ipsum firmiter in dñm ꝛ obseruare legē eius vt p̄z in lr̄a.ſ.pepigit fedus inter dñm ꝛ inter regē ꝛ populū vt esset populus dñi.ſz non erat populus nisi p̄ specialē cultū eius ideo p̄mittebant q̄ etī solū colerent. ¶Sed obiycieꝫ q̄ hic non eēt fedus: q̄ fedus est ꝓpositio partiū:ꝛ tñ hic non fuerunt partes quia ex parte dei non fuit fedus cum ipse nihil duceret nec obligaret se ad aliquid sed soli israelite obligabant se ad colendū deum:ideo magis vocabitur ista obligatio q̄ꝫ fedus. ¶Respondendū q̄ hic fuit fedus ꝛ potest dici dupliciter:vno modo q̄ deus p̄misit hic aliquid.nāꝫ dñs non loquereꝫ:tñ loquereꝫ loco eius ioiada sacerdos. Sic enim Moyses fecit fedus inter deū ꝛ populuꝫ exo.xix.nā ex parte dei p̄mittebat israelitis q̄ haberet illos deus in specialē populū ad benefaciendū eis plus q̄ꝫ aliys gentilibus ꝛ israelite promiserunt tunc se facturos oia q̄ deus iuberet. Jta ioiada faceret hic:q̄ p̄mitteret populo q̄ deus benefaceret ei sicut ipse p̄misit leui. xxvi.ꝛ deu.xxviij.vbi ponunt oia bona q̄ deus p̄mittit obseruatoribus legis ꝛ mala q̄ cōminatur se facturum transgressoribus.ꝛ quilibet poterat p̄mittere illa ex p̄te dei:quia certū est q̄ talia euenirēt obseruatoribus legis cum deus illa promisisset.sic vī fecisse hic ioiada:quia dicitur q̄ ipse pepigit fedus inter deū ꝛ populū ꝛ sic ipse fuit medius inter vtrūq̄:ꝛ tñ non esset medius nisi aliquid ex parte dei promitteret populo ꝛ aliq̄d p̄mitteret deo ex p̄te populi:ideo deus hic p̄misit aliq̄d ꝛ sic fuit fedus p̄p̄ie dictū. Scōo pōt dici q̄ hic fuit promissio solū ex p̄te populi:ꝛ tñ vocatur fedus.ꝛ cū obiycitur q̄ erat obligatio ꝛ non fedus:dicendū q̄ fedus vocatur p̄pter cerimonias que obseruantur.iō siue ab vna siue ab vtra q̄ꝫ p̄te ꝓtrahāt dum tñ obseruent cerimonie vocabit fedus.sic enim patet q̄ aliq̄ sunt federa ex vtraq̄ parte ꝛ aliq̄ ex vna tantū:q̄ ex vtraq̄ parte sit p̄z exo.xix. vbi fuit fedus inter deū ꝛ populum ꝛ vterq̄ p̄mittebat aliquid vt dictū est q̄ aūt ex vna p̄te tñ sit p̄z Gen.xv. vbi deus dī fecisse fedus in die illa cum Abraham:ꝛ tñ ibi Abraham nihil promisit ſz solū deus p̄misit abrahe ꝛ semini eius dare terrā chanaā. Sic ergo aliq̄ erit fedus in quo homo promittat aliquid deo ꝛ deus nihil p̄mittat homini ꝛ sic poterit esse hic. ¶Queretur vlterius ad qd faciebat populus nūc fedus cū dño de seruādo legē eius q̄ in federe ꝓtrahit aliq̄ obligatio:ꝛ tñ populus obligatus erat iaꝫ ad tenēdū cultū dei dato q̄ nō se obligaret. ¶Rñdendū q̄ q̄ꝫq̄ ppl's obligat⁹ eēt:poterat tñ magis obligari ꝛ iō nō erat incōueniēs fedus fieri:fiebat aūt p̄opter quinq̄. ¶Primo p̄opter recētē me-

Obiectio.

Rñsio.

Qō.26. A ¶Propter quid ppl's nunc iniuit fedus.

Rñsio.

Fed⁹ fiebat pp quinq̄.

Prima rō. moziam:nam obligatio ad obseruandam legem in toto
israel erat causata ab antiquo quando populus se obli-
gauit in monte Synai.non tamen mouent tantuꝫ men
teꝫ nostrā ea que vetera sunt sicut ea que noua:ideo vti
Scōa rō. le erat fedus de nouo fieri.Secundo quia israelite ma-
gis timebant agere contra id quod erat confirmatū fe-
dere q̄ꝫ contra solam legē:quia impositione federis im-
ponebantur multe pene non obseruanti:vt ergo magis
Tertia rō. timerent israelite bonū erat fedus facere.Tertium erat
quia obligatio ad seruandam legē in israelitis insurge-
bat ex natiuitate quia ex eo q̄ aliquis nascebatur de pa
rentibus hebreis obligatus erat ad tenendū legem.ob-
ligatio autē federis causabatur ex actu nostro.homines
autē magis reputant obligationeꝫ eam quā ipsi super se
sponte causant q̄ꝫ illam in qua nascūtur:ideo magis ob-
seruabant legem propter fedus quod ipsi iniebant q̄ꝫ
Quarta ra tio. quia lex erat a deo data.Quartū erat quia deus ad ma
ius peccatum reputabat violationem federis q̄ꝫ legis.
vnde licet ad idem obligati essent ex lege ꝛ ex federe et
preuaricarent deus non increpabat eos tanq̄ꝫ transgreſ
soꝛes legis sed federis:sic patet Hiere.xxxiiij.cū israeli
te fecerunt fedus q̄ quilibet dimitteret seruum suum ꝛ
ancillam completo anno septimo remissionis ꝛ ad hoc
erant obligati ex lege exodi.xxi.ꝛ deu.xv.ꝛ postea pre-
uaricati sunt:deus tamen cōminatus penam nō dixit q̄
egerant contra legē sed q̄ omnes qui transierant inter
diuisiones vituli ꝛ non seruauerant fedus traderent bo
Quita rō. stibus vt patet ibidem.Quintum erat propter timoꝛem
quē habebant specialiter israelite ad fedus cum esset ali
quid positū in religionē ꝛ per frequentationē eius ma-
gis timebant. Sic enim est sepe in iuribus humanis:q̄
cum aliqui debent iurare compellunt interdū sepe iura
re licet posset vnū iuramentum extendi ad multas cau-
sas ꝛ equaliter obligaret sicut si sepe iuraretur:quia ta-
men magis timetur cum nouiter iuratur:iura introdu-
xerunt sepe cōpelli homines ad iurandū.ob hoc autem
inter israelitas multuꝫ frequentabatur fedus inter se ꝛ
deū vt sepe se obligarent:ꝛ licet obligati essent per legē
federa faciebant sic patet Josue vltimo vbi totus popu-
lus vouit se obseruaturum legem dei:ꝛ tū iam obligati
erant.sic etiā Hiere.xxxiiij.vouerunt dimittere seruos
Qō.27. septimo anno:ꝛ iam obligati erant ꝛ sic multotiens fie-
A bat. ¶Quereꝝ vlterius qūo potuit nunc fieri fedus
Qūo po- inter deū ꝛ regē:quia rex erat paruulus septē annoꝝ nō
tuit fieri fe intelligens an se obligaret vel qd esset illud ad qō se ob-
dus iter de- ligabat:ideo non posset esse fedus.¶Rñdēdū q̄ fedus
um ꝛ regeꝫ istud fiebat de re necessaria.s.de obseruatiōe legis q̄ ni
cū esset rex hil aliud ꝓmittebat hic populus.ꝛ tū rex ꝛ quilibet de
paruulus. israelitis obligatus erat ad obseruandū legē etiā si non
fieret fedus:ideo poterat qlibet loco regis fedus inire ꝛ
Rñsio. obligare eum:quia non preiudicabat ei cū non obliga-
ret eū ad aliud nisi ad id ad quod alꝫ de iure obligatus
erat.sic enim fit in baptismo:quia patrini obligāt paruu
lum ad tenendum fidem ꝛ obseruandū omnes cerimo-
nias noui testamenti : quia ipsi obligati sunt ad hoc de
iure etiā si patrini non obligent eos.ꝛ sic Joiada obliga
uit hic regem faciendo pro illo fedus.Aliter potest dici
q̄ dato q̄ non esset istud aliquid necessarium:dū tamen
esset aliquod bonum poterat Joiada facere fedus loco
regis ꝛ obligare eum:quia erat in potestate ipsius cum
ipse vngeret eum ꝛ liberasset a morte toto tempoꝛe pre-
Qō.28. cedenti. ¶Queretur vlterius que cerimonie obser-
A uate fuerunt nunc in isto federe inito inter deum ꝛ popu
Que ceri- lum. ¶Respondendū q̄ cerimonie federis inter homi-
monie ob- nes erant q̄ diuideretur aliqō animal in duas partes:ꝛ
seruate fue facientes fedus transirent inter illas partes innuētes q̄
rūt in fede- qui violaret fedus sic diuideretur sicut illud animal:sic
re isto. ait paulus oroſius quinto de ormesta mundi.¶Aliquā
do aūt occidebaꝫ animal ꝛ fundebatur sanguis eius su-
Rñsio. per facientes fedus:innuendo q̄ q violaret fedus effun
Que erant derent sanguis eius sicut illius animalis.Iste cerimonie
cerimōie se seruabant etiā in federibus q̄ fiebant inter deū ꝛ popu-
lum.sic pꝫ Beñ.xv.qñ deus iussit abrahe diuidere vac-
cam in duas partes ꝛ capram ꝛ arietē ꝛ ponere partes
altrinsecus.ꝛ hoc erat ad faciendū fedus:ꝛ quia tunc so
lus deus promittebat abrahe terrā chanaā ꝛ abrahām
nihil ꝓmittebat deo transiuit deus inter diuisiōes cada
uerū:nā ignis transiuit inter diuisiones illas in modum
clibani fumigantis ꝛ iste ignis trāsibat loco dei:q̄ deus
non poterat transire cū esset incoꝛpoꝛeus:abrahā autem
non transiuit sed solū erat apud cadauera acceptās obli
gationem quā deus inducebat super se faciendo illud fe
dus sicut in oībus donationibus ꝛ stipulatiōibus requi
ritur q̄ acceptet ille cui fit stipulatio vel donatio alꝫ nō
acquiriť ius nec causatur obligatio.aliqñ aūt seruabať
cerimonia de effundendo sanguinē.Sic enim fuit in cō-
firmatione legis:nam lecta fuit lex coram toto populo ꝛ
cum populus diceret se velle obligari ad tenendū legeꝫ
occidit Moyses animalia ꝛ fudit sanguinem in crate-
ras ꝛ inde asperſit super totum populum ꝛ super libꝝ
legis ꝛ super altare exoď.xxiiij.et ad hebꝛe.ix.et quia
ibi deus promittebat aliquid populo scilicet accipere eū
in populum peculiarem ꝛ populus promittebat aliquid
deo.s.obseruare legeꝫ eius debuit sanguis fundi super
vtrūq̄ꝫ ꝛ aspersus est sup populū:ꝛ q̄ nō poterat aspeꝛ-
gi sup deum cū esset incoꝛpoꝛeus loco eius aspersus est
sanguis sup altare ꝛ sup libꝝ legis:quia ista duo re-
preſentabant deū. Ita nūc dōm est q̄ fuerint obseruate
cerimonie iste.s.q̄ populus occideret aliqua aialia ꝛ oēs
de populo transirent inter diuisiones cadauerū taꝫ viri
q̄ꝫ femine:ꝛ per hoc oēs significabāt se obseruaturos le-
geꝫ alioquin q̄ diuiderentur sicut illa aialia diuisa erāt
Sic enim fuit tpe sedechie:nā totus populus fecit fedus
cum dño q̄ singuli dimitterent seruos suos anno septi-
mo remissionis ꝛ ad hoc occiderūt vitulum ꝛ omnes de
populo tam laici q̄ꝫ sacerdotes tam principes q̄ꝫ subie-
cti transierūt p̄ medias diuisiōes:Hiere.xxxiiij.¶Scié
dum tñ q̄ si in isto federe israelite se obligabant deo ſo-
lum ipsi transirent inter medias diuisiones sicut ipsi soli
transierunt:Hiere.xxxiiij.ꝛ sicut deus solus trāsiuit qñ
ipse se obligauit abrahe ꝛ non abrahā ei.Beñ.xv.si au
tem ex pte dei aliqd ꝓmissum est ipse ioiada q̄ hoc pro-
mittebat trāsiret loco dei inter illas diuisiōes sicut exo.
xxiiij.altare aspersum est sanguine ꝛ liber legis ad he-
bꝛe.ix.loco dei.(ꝛ posuit sacerdos custodias in domo
dñi.)aliq intelligūt hoc de aliquibus viris quos posuit †
Joiada ad custodiendū templū dum ipse cū reliquis de
populo descenderet in palatiū regis deducendo regē il-
luc ꝛ hoc apparet:quia mox dī de regis ductione in do-
mum suā.sed dicenduꝫ q̄ hoc intelligiť de ordinatione
quadam ministroꝝ quā fecit Joiada in templo:nam
ante hoc regnante athalia cum ipsa esset ydolatra non
permittebat cultū dei perfecte expleri cum ipsa potius
faceret coli Baal:ideo credendum q̄ aliquos ministros
subtrahebat vel redditus conferebat ꝛ sic non erat co-
pia ministroꝝ vel saltem non omnia rite fiebant:ideo
exclusa nunc Athalia de seculo ꝛ deleto cultu baal ipse
Joiada restaurauit cultum dei ordinando ministros:ꝛ
hoc patet.ij.paralipo.xxiij.quia vbi dicitur hic ꝛ posuit
sacerdos custodias in domo dñi:dicitur ibi constituit io
iada prepositos in domo domini vt sub manu sacerdotū
ac leuitarum quos distribuit Dauid in domo dñi offer-
rent holocausta domino:cōstituit quoq̄ ianitoꝛes in poꝛ
tis domus dñi vt non ingrederetur eam immundus in
omni re(tullitq̄ centuriones ꝛ celethi ꝛ felethi legiōes
ꝛ omnem populum terre)istos accepit ioiada ad hoc q̄ †
descenderent cū rege de tēplo in domū suā vt nemo de
fautoꝛibus athalie posset ei nocere.Vocantur hic centu
riones illi quinq̄ de quibus.ij.parali.xxiij.legiones ce-
lethi ꝛ felethi vocantur legiones militum quoꝛundā ele
ctoꝝ de quibus sepe fit mentio.q̄.ij.li.c.viij.ꝛ.xv.ꝛ.xx.
ꝛ p̄cedenti li.c.j.ꝛ.j.parali.xviij.reliquus populus ter-
re dī tota multitudo q̄ venerat de oībus vrbibus iuda
secrete ad vngendū regē.in hebꝛeo non ponit celethi ꝛ
felethi sicut ponit lra nostra:sed cari vfleti ꝛ ista signifi-
cant armigeros ꝛ curſoꝛes:quia cari dicuntur armigeri

deris de d
vide ét titū
liuium pri-
mo ab vr-
be ꝓdita.

ꝛ vfleti

ꝛ vſleti curſores.ſꝫ iſti curſores vocant ſecūdū hebreos pedites armati:ꝛ qꝛ iſti ſcōm rē erāt idē cū legionibus celethi ꝛ phelethi accepit Hieronymus celethi ꝛ phelethi(deduxerūtqꝫ regē de domo domini)prius cuſtodiebāt rex in templo ꝓpter timorē athalie:nūc vero occiſa ipſa ꝛ excluſo timore deductus eſt de templo in domuꝫ ſuā(ꝛ venerūt ꝑ viam porte ſcutariorū)porta ſcutariorum erat quedā porta tēpli apud quā erat domus ſcutariorū regis:vt ſupra declaratū eſt:(ꝛ ſedit ſup tronū regum)in tēplo ſederat ſup tronū regū ad hoc ꝙ vngeretur:nūc vero in palatio ſuo ſedit ſup tronū regū: qꝛ cōpetebat ei iā ex dignitate(letatuſqꝫ eſt oīs populus terre).ſ.qꝛ pacifice regē ſuū videbāt ſedere in trono in domo ſua.(ꝛ ciuitas cōquieuit).ſ.qꝛ prius viuēte athalia erat turbatio magna in populo.nūc vero illa occiſa oēs quieuerūt.vel dicīt ꝙ ciuitas cōquieuit : qꝛ athalia habebat multos fautores in vrbe ꝛ creditū eſt ꝙ fieret aliqua diſſenſio vel ſeditio in populo ꝓpter illā : ꝛ tñ mox vt occiſa eſt athalia ceſſauit oīs tumultus:qꝛ oēs qui prius fouebāt ptes eius ſponte ſe ſubmiſerūt regi(athalia autē occiſa eſt gladio in domo regis) repetīt hic qō ſupra dicebaī.ꝛ dicīt ꝙ occiſa eſt in domo regis:qꝛ educta fuit de templo:ꝛ qꝛ porta domus regis erat apud portā templi introducta fuit in domū regis ꝛ ibi occiſa eſt(septēqꝫ annoꝝ erat ioas cū regnare cepiſſet.)iceperat.n.ſeptimū annū ꝛ iō vocaī ſeptē annoꝝ: qꝛ annus iceptus ꝙ completo computatur.

¶ Incipit capitulum duodecimum.

Anno ſeptio ibeu regnauit ioas.Quadraginta annis regnauit in hieruſalem.

Anno ſeptimo. Deſcripto ſuperius regno iuda ſub regibus athaliā precedētibus : hic ponīt continuatio eius ſub regibus eā ſequētibus ꝛ diuidīt in duo:qꝛ primo ponīt qd factū eſt ſub rege ioas .ſcōo qd ſub amaſia ſucceſſore eius.j.xiij. Pria in duas qꝛ prio ponīt regni ioas explicatio.ſcōo regū iſrael cōtē poraneorū enarratio ſequēti.c.prima in duas:qꝛ primo ponīt de regno ioas ꝙ eo tēpore quo ſe habuit inſoleter ibi(tūc aſcēdit.)Id āt in quo pricipaī apparuit bōitas ioas fuit:qꝛ deſiderauit domū dei reſtaurare ꝛ ad hoc diligēter ſe habuit circa qō ponūt tria.primo domus dñi reparari ꝑcipit.ſcōo mandatuꝫ repationis negligīt ibi (igīt vſqꝫ ad viceſimū).tertio repatio diligēter pficīt ibi cūqꝫ viderēt. ¶ Queret circa primū an ea que habē tur hic habeāt ordinē continuatū ad ꝑcedētia ꝛ an fuerint facta immediate.poſt illa vel interpoſito aliquanto tēpore.Ad primū dicēdū ꝙ hic eſt ordo cōtinuus.qꝛ ꝑcedēti.c.habitū eſt de cōſtitutione ioas in regē:hic autē agitur de opibus eius poſtqꝫ rex factus eſt:iō neceſſario ſunt iſta poſt illa.Ad ſcōm dicēdū ꝙ iſta fuerūt imediate poſt ꝑcedentia:qꝛ hic contineī tota vita ioas regis a pueritia ſua poſtqꝫ factus eſt rex:iō de omnib⁹ illis que fuerūt poſtqꝫ cōſtitutus eſt rex agīt hic.ꝛ dicīt(anno ſeptimo ibeu regnauit Joas)Ibeu erat rex iſrael ꝛ erat iā annus ſeptimus regni eius nō quidē cōpletus ſed inchoatus:qō ꝑ:qꝛ prima die qua regnauit ibeu occidit ioraā regē iſrael ꝛ ochoziā regē iude:vt colligīt ſupra .ix. ꝛ tñ imediate poſt mortē ochozie cepit regnuꝫ athalie ꝛ ipſa regnauit āniꝫ ſex.ij.palipo.xxij.ꝛ finito regno athalie cepit regnare ioas:ergo ſex annis cōpletis regnauerat ibeu ſup iſrael ꝛ incipiebat nūc ānus ſeptimus eius: ſꝫ cōputaī ānus inceptus ꝙ cōpleto(quadraginta annis regnauit in Hieruſalē)ꝛ ſic ſolū vixit quadraginta ſeptē annis cū eſſet ſeptē ānorū qñ cepit regnare ꝑcedēti c.ꝛ.ij.palipo.xxiiij.vixit autē modico tēpore:qꝛ occiſus eſt a ſeruis ſuis.e.c.(nomē matris eius ſebia de berſabee)iſta ſebia erat vxor ochozie ꝛ erat filia alicuius ꝑncipis de berſabee.eſt.n.berſabe quedaꝫ ciuitas in ſorte iude ad ꝑteꝫ meridianā terre illius ꝛ ponīt tanqꝫ terminus in latere meridiano:vnde qñ ponīt vtrūqꝫ latus terre iſrael.ſ.aquilonare ꝛ meridianū:ponunt iſta duo loca ſ.dan ꝛ berſabe ad ſignificādū iſtas duas extremitates: vt pꝫ.ē.j.li.c.iij.ꝛ.ē.ij.li.xvij.ꝛ.xxiij.(fecitqꝫ ioas rectū cūctis diebus quibus docuit eū ioiada ſacerdos.)fuit.n. ioas rex ſub manu ioiade omnibus diebus quibus vixit ioiada:qꝛ ipſe cōſtituerat ipſuꝫ in regē ꝛ liberauerat eū a morte:ꝑcedēti.c.ꝛ qꝛ ioiada erat cultor dei magnus fecit vt rex toto tēpore ſuo coleret deū.ꝛ vocaī ioiada ſacerdos.i.ſummus ſacerdos ꝙ excellentiā.ꝛ qꝛ dicīt omnibus diebus ꝙbus docuit eū ioiada:innuīt ꝙ mortuo ioiada malus fuerit ꝛ verū eſt:qꝛ declinauit ad ydola in tātuꝫ vt iuſſerit occidi Zachariā filiū ioiade qꝛ increpabat eū ſup hoc.ij.palipo.xxiij.(verūtamen excelſa non abſtulit).i.quamꝫ fuerit bonus nō abſtulit excelſa.i.altaria que erāt in mōtibus ꝛ extra vrbes in varijs locis (adhuc populus īmolabat ꝛ adolebat incēſum in excelſis).i.adhuc tēpore illo populus īmolabat.i.offerebat ſacrificia:qꝛ īmolare eſt iugulare aīalia ꝛ adolebat incēſum.i.cremabat thimiama ſup illa altaria:nā cū manerent illa altaria populus frequentabat ea.

¶ An ioas peccauerit nō delēdo altaria que erant in regno ſuo extra templum dei. Qō.ij.

Queretur an peccauit ioas nō delēdo altaria que erāt in regno ſuo. ¶ Aliquis dicet ꝙ nō:qꝛ ſi fuiſſet peccatū nō auferre illa altaria:ioiada qui regebat regē ioas feciſſet ꝙ illa altaria tolleret cū rex obediret ei in omnibus:ꝛ tñ nō fecit ꝙ tollerent ergo videī ꝙ nō peccabat. ¶ Reſpōdēdū ꝙ iſta altaria erant duplicia:quedā erāt facta a populo ꝙ cultu dei:nā cū videret omnibus difficile cōuenire in tēplum ad faciendū ſacrificia faciebant altaria ꝙ diuerſa loca in quibus offerebāt ſacrificia.alia erāt altaria facta a populo ad colēdū ydola:nā ꝑcedēti.li.c.xiij.dicīt ꝙ iudas fecit malū cora dño:edificauerūt.n.ſibi aras ꝛ ſtatuas ꝛ lucos ſup omnē collē excelſum ꝛ ſubter omnē arborē frondoſam.pꝫ etiā iſta diſtinctio.j.xxiij.c. vbi dicīt ꝙ ioſias deſtruxit excelſa ꝛ occidit ſacerdotes excelſoꝝ qui erāt ibi ſup altaria ꝛ dicīt de aliis ſacerdotibus excelſoꝝ ibidē ꝙ ioſias fecit vt non aſcēderent ſacerdotes excelſorū ad altare dñi in Hieruſalē:ſꝫ ſolū cōedebāt azima in medio fratrū ſuoꝝ:ergo opꝫ ꝙ primi iſtoꝝ eſſent ſacerdotes ydoloꝝ ꝛ alij nō eſſent ſacerdotes ydoloꝝ ſꝫ dei quā cūqꝫ offerrent ſacrificia in mōtibus:qꝛ alioqn nō pmiſiſſet eos viuere ꝛ dabat eis portionē de ſanctificatis cū ceteris fratribus ſuis. Si autē accipiaī de excelſis in quibus colebāt ydola manifeſtū eſt ꝙ peccabat ioas nō deſtruendo illa:qꝛ obligabanī iſraelite extirpare ydolatriā de terra:vt pꝫ deuter.xiij.ꝛ.xvij. Si autē accipiaī ꝙ excelſis in quibus colebaī deus:dicēdū ꝙ adhuc peccatum erat nō deſtruere illa:qꝛ deus iuſſerat ꝙ ſub pēa mortis nullus īmolaret extra ſanctuariū leui.xvij.ꝛ deuter.xij. ꝛ ad hoc tenebanī illi ꝙ erāt executores legis ſicut erat rex ꝛ ſummus ſacerdos. Scōo pꝫ qꝛ ꝑcedēti.li.c.iij.dicīt ꝙ ſalomō obſeruabat ꝑceptū Dauid patris ſui excepto ꝙ in excelſis īmolabat ꝛ accēdebat thimiama: ꝛ ponīt ibi illud ꝙ reprehenſiōe.q.d.ꝙ illud erat in quo deuiabat ſalomō a via Dauid patris ſui. ¶ Dicit autē nicolaus ꝙ pmittebanī iſta altaria excelſoꝝ aliquādo ꝓpter ſcādalū.ſ.qꝛ ſi iſta nō pmitterenī populus declinaret ad idolatriā:qꝛ id qō ibi offerebat deo offerret demonibus. Sed dicēdū ꝙ hoc nō ſtat:qꝛ ꝓpter ſcandalū nō eſt relinquēda veritas.nā ls interdū veritas doctrine ꝛ diſcipline differēda ſit ad tēpus ꝓpter ſcādalū.ꝛ tñ veritas vite nūqꝫ relinquēda eſt:ſic autē erat hic:qꝛ ꝙ offerēt aliqui in altaribus extra tēplū erat cōtra legē dei in qua cōſiſtit veritas vite. ¶ Dicēdū ergo ꝙ nullo mō poteſt excuſari ioas rex ꝛ ioiada ſummus ſacerdos a peccato:qꝛ pmittebant altaria ad offerēdū eī tēplū niſi dicaī ꝙ nullo mō poterāt auferre ea qꝛ totꝰ populus repugnabat:ꝛ tūc nō erat pmittere ſꝫ nō poſſe tollere.magis tñ

A ij. paralip. xxiij.a.

† † † † † † †

Qō.I. A An ordo cōtinuus ſit ꝛ imediatus ad ꝑcedentia.

Rño ad ꝑmum.

Ad ſcōm.

Qō.2. A

Pria rño.

Rño auctoris.

Opinio ni.

Confuta.

Auctoris determinatio.

videt q aliquale peccatū fuerit dimittendo ista altaria: nā ió ponit hic vt significet quedā reprehēsio. ſ. q Ioas bene vixerit ioas: tñ nō oino qr nō abstulit excelsa (dixitqz ioas ad sacerdotes.) hic ponit ꝓceptū ioas de restaurando domū domini (oēm pecuniā sctōrum que illata fuerit in tēplū dñi a pretereūtibus) iussit ioas restaurari tēplū ꝛ ad hoc assignauit expēsas de quibus fieret. ſ. de pecunia que offerebat a trāseūtibus. ¶Pro quo ꝓsiderādū q deus instituerat oēs israelitas qñ trāsirēt ad numerū dare ꝑ se dimidiū siclū. trāsibat autē aliqs ad numerū qñ cūqz computabat tanqz vnus in populo: ꝛ hoc erat postqz esset viginti annox ꝛ tūc tenebat dare dimidiū siclum ꝑ se ipso: ꝛ iste dimidius siclus erat ad necessitates sanctuary: ꝛ de ista pecunia reparatū est nūc tēplū. ꝛ dicitur oēm pecuniā sctōrū. i. que ptinet ad sanctuariū: nam de hijs que offerebant quedā ptinebāt ad sacerdotes ꝛ alia ad sanctuariū de qbus declaratū ē late nume. v. vbi habet qui erāt redditus sacerdotū ꝛ qui sanctuarij i veteri testamēto. de pecunia aūt que ptinebat ad sanctuariū fiebat hoc ꝛ dicit que illata fuerit a ꝓtereūtibus. i. ab illis qui excedūt annū vigesimū: ná quilibet illox dabat mediū siclū ꝑ (pcio aie). i. ista pecunia offerebat ꝑ pcio aie. i. ꝑ precio cuuslibet hominis. vocat enim aia vnus homo sicut dicit septuaginta aie egresse sunt de femore Jacob. geñ. xlvi. ꝛ exoð. j. i. septuaginta homines: nam aia nō deriuat in semine paterno ſz a deo dat ꝛ leui. iij. anima si obtulerit sacrificiū: ꝛ vocat pciū hominis: quia de⁹ obligauerat quēlibet vix ad soluēdū istud pciū alio quin moreret exo. xxx. (ꝛ quā sponte ꝛ arbitrio cordis sui inserūt in tēplū dñi) ista erat alia pecunia quā quilibet offerebat sponte. nā israelite euntes in tēplū offerebāt aliqd ꝑ expēsis tēpli ꝛ illud mittebāt in gazophilaciū iuxta illud Luc. xxi. ꝛ Mar. xiij. cū dicit respiciens Jesus vidit eos q mittebant munera sua in gazophilaciū ꝛ laudauit viduā pauperculā q plus omnib⁹ obtulisset (accipiāt illā sacerdotes iuxta ordiné suū). ſ. accipiant illā. i. sint dispensatores eius: nō tñ accipiant ꝑ se qr nō competebat eis aliqd de boc. ꝛ dicit iuxta ordiné suū i. scōm q competit eis ex ordine vel ex officio: ná sacerdotibus potius competebat dispēsare pecuniā que erat in sanctuario ad vsus eius q̄z laicis (ꝛ instaurēt sartatecta domus si qd necessariū viderint restauratiōe) instaurare est ad instar prioris aliqd facere ꝛ istud est reficere ſ. qñ res que ꝑierat reducit in statū priorē vocant autez sartatecta oia que reparāda sunt: ꝛ dicit de sarcio sarcis i. reparo vel reficio ꝛ componit cū tectū ꝛ dicit sartatectū. i. reparatio domus qr tecta domus vocantur.

¶Que erat ista pecunia q̄ offerebat a trāseūtib⁹. ꝛ qui erāt isti q trāsibāt ad numerū: ꝛ qd soluebāt. Qō. ij.

Qō. 3. A

Queretur que erat ista pecunia que offerebat a trāseūtibus. ¶Aliq dicūt q offerebat a trāseūtibus. i. a ptereuntibus p sanctuariū. Sed dicēdū q nō stat: qr dř hic q ista pecunia offerebat ꝑ pcio aie: pciū aūt dicit equiualētiā ꝛ ꝓsistit in re taxata: ió ops q ista nō esset pecunia que efferebatur a trāseūtibus p tēplū: qr illa nō erat taxata nec sub obligatioēz ſz offerebat qui volebat ꝛ quātū volebat. Scōo pz qr ꝟ fit dřia iter pecuniā q̄ offerebat a ptereūtib⁹ ꝛ pecuniā quā qſqz arbitrio cordis sui offerebat: ꝛ tñ illa que offerebat arbitrio cordis erat q̄ offerebat a veniētib⁹ in tēplū ꝛ trāseūtibus p illud: ergo pecunia que offerebat a ptereuntibus erat alia. Tertio pz qr. ij. palipo. xxviij. dicit q pdicatū est i iuda ꝛ hierusalē q deferrēt singuli pciū dño qō ꝓstituit moyses sup oēm israel ꝛ illud est qō dicit hic a ptereūtibus: ergo nō erat pecunia quā offerebāt trāseuntes p tēplū. ¶Sed dicēdū q vocātur ptereuntes. i. excedētes annū vigesimū ꝛ ꝓprius diceret ab excedētibus quā a ptereuntibus: qr ptērire significat locū: excedere aūt significat etatē vel saltē cōuenit magis etati quā ptērire. ¶Quereť vlterius qui erāt isti qui transibāt ad numerū vel qūo accipiebat pecunia ab eis ꝑ pcio aie. ¶Respondēduz q deus iusserat q israelite nunqz numerarent nisi qlibet de numeratis solueret dimidiū siclū: numerabāt aūt israelite dupliciter: vno mō q̄ ad aliquā ꝓgregatiōez vt ad bellū vel alias ꝓgregabātur multi ꝛ numerabant. Alio mō qñ aliquis naturaliter transibat ad numerū. i. ad etatē in qua deberet numerari ꝛ istud erat qñ aliqs accedebat ad annuz vigesimū: qr tūc incipiebat computari tanqz vnus de populo ꝛ vtroqz mō soluí debebat dimidius siclus. primi tñ vocabāt ꝓputati: scōi ꝙo transeūtes ad numerū de vtroqz exoð. xxx. ſ. qñ tulleris summā filiorū israel iuxta numerū dabūt singuli pciū ꝑ aiabus suis. de scōo dicitur hoc aūt dabit oēs qui trāsit ad nomē dimidiū sicli qui habet in numero a viginti annis ꝛ supra dabit pciū istud iubebat deus dari ne sequeret plaga in populo: qr si aliqñ numerarētur ꝛ nō soluerēt pciuz deus pcuteret eos plaga dura: ió dicebātur dare in pciuz ꝑ aiabus suis: qr istud erat quasi pciū redēptionis cū alias occidēdi essent q numerabātur. Sic pz exoð. xxx. ſ. qñ tulleris summā filiorū israel dabūt singuli pciuz ꝑ aiabus suis dño ꝛ nō erit plaga in eis cū recēsiti fuerint. q. d. si numerarētur ꝛ nō soluerēt istud pciuz plaga esset in eis. vocat etiá istud pciū qr pciū dicit aliquā taxationē ꝛ ita erat hic taxatum q̄ quilibet solueret dimidiū siclū sine paup sine diues: vt pz exoð. xxx. ſ. qui habet in numero a viginti annis ꝛ supra dabit pciuz diues nō addet ad mediū sicli ꝛ paup nō minuet. ista aūt pecunia ptinebat ꝑprie ad sanctuariū qr nō debebat expēdi in alios vsus: vt pz ibidē. ſ. susceptāqz pecuniaz que colata est a filijs israel trades in vsu tabernaculi testimonij vt sit monimētuz. i. memoria eox corā dño ꝛ ꝑpicief aiabus eox. ¶Quereť vlteriꝰ quo debebāt sacerdotes suscipere istā pecuniaz que dabat a transeuntibus ad numerū. Aliquis dicet q ista pecunia ducebat in sanctuariū ab ipsis transeūtibus ad numerū ꝛ ponebat in gazophilatio ꝛ inde sacerdotes debebāt accipere eam ad vsus sanctuarij. Sed dicēdū q nō stat: qr leuite debebāt ire ad colligēdū istaz pecuniaz. ij. palipo. xxiij. Dicēdū ergo q istud ꝓceptū de soluendo pecuniā eorū qui transibāt ad numeruz a multis annis impeditū fuerat tradi executioni: qr athalia destruebat cultū dei ꝛ ipediebat legē seruari: ió nūc occisa illa rex ioas ꝛ ioiada summus sacerdos iusserūt ꝓdicari vel edici per totā terrā iuda q omnes qui trāsierāt annū vigesimū ꝛ nondū soluerāt pciuz ꝑ aiabus suis soluerēt nūc ij. paralipo. xxiij. ſ. ꝛ ꝓdicatū est in iuda ꝛ hierusalē vt deferrent singuli precium dño quod constituit Moyses seruus dñi sup oēm israel in deserto. a principio aūt quando voluit rex ioas facere istud congregauit sacerdotes ꝛ leuitas: ꝛ iussit eis q ipsi discurrerēt quolibet anno ꝑ terrā iuda ꝛ pquirerēt in singulis locis qui erāt qui transierant ad numerū ꝛ nondū soluerant ꝛ reciperēt ab eis pciū. ꝛ qr quolibet anno transibant aliqui ad numerū: in quolibet loco debebant trāsire leuite quolibet anno ꝑ totā terrā iuda ad inquirendū in singulis locis q erāt qui illo anno ad⁹ numerū trāsibant: de hoc. ij. pali. xxiij. ſ. congregauit ioas sacerdotes ꝛ leuitas egredimini ad ciuitates iuda ꝛ colligite de vniuerso israel pecuniaz ad sartatecta templi dei vestri ꝑ singulos annos festinatoqz hoc facite: ꝛ tñ sacerdotes ꝛ leuite non fecerunt hoc vt j. dř. (Jgit vsqz ad vigesimū tertiū annum regis ioas.) iste erat annus vigesimus tertius nō etatis sue ſz regni sui: nam tunc erat trigesimus etatis eius cū ipse vixisset septē annis anteqz regnaret. ꝛ hic incipit scōm huius. ſ. in quo pceptū reparationis negligit (non instaurauerūt sacerdotes sartatecta tēpli) pōt intelligi dupliciter: vno modo q non instaurauerūt. i. nō petiuerūt pecuniā ab israelitis ad instaurādū quia noluerunt discurrere p regnū iuda ab petēdū illā sicut rex dixerat. Alio modo q sacerdotes collegerunt pecuniā accipiēdo eaz a viris iuda: ꝛ tñ nō expenderunt eam in aliqua reparatione sed retinebāt penes se. Aliquis dicet q secūdus sensus istorum verus est quia infra dixit rex nolite ergo amplius accipere pecuniā iuxta ordinē vestrū ſz ad instaurationē templi reddite eam prohibitiqz sunt sacerdotes vltra accipere pecuniā a dño. in cōtrariū videt qr. ij. pali. xxiij. dicitur

cūia ab eis ꝑ pcio aie.

Rñsio.

Qō. ſ. A Sacerdotes qūo debebāt suscipere istam pecuniam.

Pria opi.

Cōfuta.

Opinio auctoris.

† B Reparatio templi quomō 'neglecta fuit.

Sartatecta qd.

Qūo accipiebat pe-

Pria rño.

Cōfutatio.

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Alia rñsio aucto.

Qō 4. A

dicitur vocauit rex Joiadam ꝛ dixit ei quare non fuit tibi cure vt cogeres leuitas inferre de iuda ꝛ hierusalem pecuniā que cōstituta est a moyse vt inferret eaꝫ omnis multitudo israel in tabernaculū.ꝛ sic videꝫ q̄ non susceperūt sacerdotes ꝛ leuite pecuniā a transeūtibus ad numerū:ſ remisse egerūt nō exeuntes p̄ loca iuda ad colligendū pecuniā. ¶Respōdendū q̄ iste lr̄e videnꝫ contrarie:ꝛ ad concordādū eas debemus dicere q̄ sacerdotes vtrūq; egerūt.ſ.fuerūt negligētes ꝛ pecuniā receperūt:nā rex iusserat eis q̄ irent p̄ oīa loca terre iuda ꝛ acciperēt pecuniā a transeūtibus ad numerū:ipsi vero nō fecerūt hoc ſ mā̄serūt in hierusalē:ꝛ si aliqui veniebāt ad soluendū pecuniā illā recipiebāt ab eis:ꝛ tm̄ nihil restaurabāt de illa ſ retinebāt penes se. ꝛ nūc stat vtraq; lr̄a:nā.ij.palipo.xxiiij.dicit̄ q̄ rex redarguit ioiadam dicēs quare nō fuit tibi cure vt cogeres leuitas inferre de iuda ꝛ de hierusalē pecuniā.ꝛ ob hoc sequit̄ q̄ p̄dicatū est in iuda ꝛ hierusalē vt deferrēt singuli p̄cīū dño:ꝛ tm̄ si sacerdotes ꝛ leuite executi fuissent istud nō p̄dicaretur post.sic etiā stat lr̄a ista.ſ.q̄ rex dixit nolite ergo amplius accipere pecuniā iuxta ordinē vestrū.i.nō accipiatis pecuniā a venientibus ꝛ dantibus p̄cīū p̄ animab⁹ suis.q.d.q̄ nūc accipiebāt:etiā dicit̄ p̄hibitiq; sunt sacerdotes vltra accipere pecuniā a populo.ſ.q̄ populus veniebat ad offerēdū pecuniā illā in tēplo p̄ alabus suis ꝛ sacerdotes illā accipiebāt.postea aūt nō fuit obseruatus aliquis istor̄ modor̄:q; sacerdotes nō acceperūt pecuniā sicut p̄ius accipiebāt a venientibus:nec etiā uerūt ad colligendū illa p̄ totā terram iuda p̄ singulos annos sicut dixerat rex:ſ fm̄ est quoddā gazophilaciū ꝛ positum est apud portā tēpli: ꝛ p̄dicatū est p̄ totā terrā iuda q̄ oēs qui trāsibāt ad numerū venirēt ad soluendū p̄cium p̄ alabus suis.hoc p̄z.ij.palipo.xxiiij.q; postq̄z rex reperit sacerdotes ꝛ leuitas negligētes:dicit̄:p̄cepit ergo rex ꝛ fecerūt arcbā posueruntq; eam iuxta portā dñi ꝛ p̄dicatū est in iuda ꝛ hierusalē vt deferrēt singuli p̄cium dño qō p̄stituit moyses seruus dñi sup oēm israel in deserto. ¶Queret̄ ad qd iussit rex fieri ista sartatecta vel qūo tēplū indigebat reparatione. ¶Respondēdū q̄ sartatecta erāt necessaria in tēplo p̄pter duo.p̄mo p̄pter antiquitatē operis:q; transierāt multi anni q̄bus fuerat tēplū edificatū a salomone ꝛ postea non legit̄ reparatū fuisse.nā a p̄ncipio regni salomōis vsq; ad annū vigesimū tertium regni ioas q̄ sartatecta incepta sunt fuerūt anni centū sexaginta quatuor.ſ.q̄draginta anni regni salomonis p̄cedēti.li.c.xi.ꝛ decē ꝛ septē anni regni roboan.e.li.c.xiij.ꝛ tres anni abie.e.li.c.xv.ꝛ q̄draginta vnus annus asa.e.c.ꝛ.xxv.iosaphat.e.li.c. vltimo.ꝛ octo anni ioraā.ō.viij.ꝛ vnus ann⁹ ochozie.e.c.ꝛ sex āni athalie p̄cedēti.c.ꝛ.ij.palipo.xxi.ꝛ viginti tres anni regni Joas q̄ ceperūt fieri sartatecta hic in lr̄a:a quibus subtrahant tres anni ꝛ parū plus de regno salomonis q̄ fluxerāt q̄ cepit edificare tēplū p̄cedēti.li.c.vi.ꝛ septē anni quibus compleuit totū populū.e.c.manebūt centū quinquaginta quatuor anni q̄bus tēplū p̄sumatū fuerat ꝛ nō legit̄ fuisse reparatū:ideo iam indigeret aliqua reparatiōe. ¶Scōa causa fuit ꝛ p̄cipua: q; athalia q̄ ante hoc regnauerat erat impiissima ꝛ ydolatra ꝛ abstulerat ornamēta domus dñi ad ornandū tēplū baal:iō erat nūc necessaria pecūia ad restaurādū ea que deficiebāt in tēplo dñi p̄pter rapinā athalie:ꝛ istā causaꝫ expressit ioas q̄ iussit sacerdotibus q̄ inferrēt pecuniaꝫ de tota terra iuda dicēs:athalia.n.impissima ꝛ filij eius destruxerūt domū dñi ꝛ vniuersis que sanctificata fuerūt tēplo dñi ornauerūt phanū baalin(¶Vocauitq; rex ioas ioiadam pontificē ꝛ sacerdotes)vocauit eos ad increpādū: quia iusserat eis q̄ inferrēt pecuniā de tota terra iuda ad sartatecta tēpli:ꝛ nō curauerūt inquirere illā(dicēs eis q̄re sartatecta tēpli nō instauratis)nō dixit quare nō recepistis pecuniā ad sartatecta:q; ſ nō iussent p̄ terraꝫ iuda ad colligendū pecuniā tm̄ recipiebāt eam a venientibus: ꝛ tamē non expēderant aliquid in vsus sanctuarij:iō redarguit eos q̄ sartatecta non instaurabāt.(nolite ergo amplius accipere pecuniā iuxta ordinē vestrū).i.iubeo vobis q̄ amplius non accipiatis pecuniā a populo que debeā̄ p̄ restauratione sicut p̄sueuistis accipere(ſ ad instaurationē tēpli reddite eaꝫ).i.ipsam quaꝫ accepistis ꝛ non expendistis reddite.i.deponite in aliquo loco vnde summā̄ ad restaurationē ꝛ vos nō teneatis eaꝫ amplius q; in vobis inutilis est(p̄hibitiq; sunt sacerdotes vltra accipere pecuniam a populo ꝛ instaurare sartatecta domus)ista duo erāt cōnexa.ſ.accipere pecuniā p̄ restauratiōe ꝛ restaurare sartatecta:ꝛ q; sacerdotib⁹ p̄pter malā administrationē interdicta est potestas suscipiēdi pecuniam a populo etiam interdictū est sartatecta instaurare. ¶Queret̄ quomodo dicebat ioas q̄ leuite accipiebant pecuniā istam iuxta ordinē suum.vnde.n. competebat eis hoc q̄ ipsi pecuniam illam reciperent ꝛ administrarēt. ¶Respondendū q̄ competebat eis ex multiplici capite. ¶Primo ex iuris institutione:nam deus instituerat in deserto q̄ moyses acciperet a filijs israel pecuniam illam que danda erat a transeuntibus ad numerum.ſ moyses erat leuita.ij.palipo.xxiij.iō ipso non accipiēte p̄tinebat ad alios leuitas vel sacerdotes cuꝫ illa acceptio non esset p̄sonalis vel temporalis ſ perpetua: iō oportebat q̄ ad alios leuitas post moyſeꝫ p̄tineret ℔. Scōo p̄petebat ex rōe iuris:nā ista pecunia p̄tinebat ad vsus sanctuarij soliꝰ exod.xxx.ergo debebat dispensari p̄ illos ad quos alias p̄tinebat dispositio rerū sanctuarij:ſ ad laicos nihil pertinebat disponere in sanctuario: imo non debebāt accedere ad sanctuariū ꝛ si intromitterent se de aliquo negocio sanctuarij moriebant:q; deus occidebat illos numeri.j.ꝛ.iij.ꝛ.xviij.iō opꝫ q̄ ista pecunia que p̄tinebat ad sanctuariuꝫ ministrarēt p̄ sacerdotes. Tertio competebat ex antiqua p̄suetudine: nam sacerdotes ꝛ leuite ab antiquo ministrabant istaꝫ pecuniā nec erat memoria in contrariuꝫ.ſ.q; aliq̄n laica ministrarent istam pecuniā:iō saltē ex ista longa p̄suetudine p̄scripserāt sibi ius ad ministrandū semper.ideo rex dixit q̄ recipiebant pecuniam iuxta ordinem suū.i.sicut competebat eis ex ordine vel officio aut iure.

¶An liceret regi p̄uare sacerdotes administratiōe pecunie:Et an habebat rex in veteri testamēto plenaꝫ potestatem super sacerdotes tam in ciuilibus q̄ꝫ in criminalibus sic vt possit eos p̄uare ꝛ occidere. Qō.viij.

Queretur vlterius an licebat regi p̄uare sacerdotes administratiōe pecunie istius cū p̄hibuerit eis accipere illam. ¶Aliqs dicet q̄ non licebat ei. ¶Primo q; istud p̄tinebat ad sacerdotalem ministrationē: ꝛ si rex p̄uaret eos hac administratione auferret eis ius suum qō iniustum erat. ¶Scōo p̄z q; faciēdo hoc rex intromittebat se de iurisdictiōe super sacerdotes p̄uādo eos officijs suis:regibus tamen nō ſ aliq̄d agere p̄tra ecclesiasticos viros:iō quāq̄z alias esset bonū:q; tamen vsurpabat iurisdictionē alienā peccabat. ¶Tertio p̄z q; si rex auferret administrationem istam sacerdotibus ꝛ leuitis oportebat q̄ daret eam alicui Laico cum administratio necessario deberet residere penes aliquem:ꝛ tamē laycus non poterat istam administrationeꝫ habere q; occideret a dño q; intromittebat se de p̄tinētibus ad sacerdotes vel leuitas:ergo peccabat auferendo illaꝫ sacerdotibus ꝛ leuitis. ¶Respōdendū est q̄ non peccauit ioas faciendo istud:q; scriptura non vituperat eum hic de hoc ſ potius laudat tanq̄ habentem magnum desiderium ad res diuinas. Scōo p̄z q; dicit̄ supra q̄ ioas fecit rectum coraꝫ dño omnibus diebus quibus docuit eum ioiada ſ nunc docebat eum ioiada:ergo in isto non peccauit. Tertio p̄z q; si peccasset ioas in hoc non fuisset istud approbatū semper ꝛ tractum in consuetudinem:ꝛ tamen istud approbatum est ꝛ consuetum fuit postea inter iudeos omnibus diebus quibus durauit status iudaicus.nam tempore x̄pi hoc obseruabat.ſ. q; non recipiebant sacerdotes ꝛ leuite pecuniam templi ſ mittebat in gazophilacium sicut nunc fit p̄z Mar.xij.ꝛ Luc.xxi.cum dicit̄ q; x̄ps vidit mittētes munera in gazophilacium ꝛ laudauit pauperculam

Concordia litterarū.

Qō.6. A Tēplū qūo idigebat reparatione. Rñsio.

Prima cā.

Scōa cā.

Qō.7. A Unde p̄uenie bat leuitis q; acciperēt pecuniā a trāseūtibus.

Rño.

Prima cō.

Scōa cō.

Tertia cō.

Qō.8. A Arguit p̄.

Secundo.

Tertio.

Rñsio.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

mittentē minuta duo: ergo nō fuit malū hoc ſz valde laudabile. ¶ Ꝓro quo ſciēdū q̄ ioiada non priuauit ſacerdotes aliquo iure ſuo qō ptineret ad vtilitatem eoꝝ vel ad dignitatē: ꝛ modus fuit q̄ ante hoc leuite ꝛ ſacerdotes recipiebāt oēm pecuniā que inferebaſ in ſanctuariū ſiue illa dareſ p̄ pcio aie. ſ. a tranſeūtibus ad numerū ſiue dareſ ſpōte vel ex alia cauſa ꝛ ipſi miniſtrabāt iſtā pecuniā ad neceſſitates tēpli ꝛ cōfidebaſ eis. poterāt tamē multa fic pdi ptim ꝓpter infidelitatē aliquorū miniſtrātiū ꝛ ptim ꝓpter obliuionē ꝛ negligētiam. ꝛ ſic erat tpe ioas regis: nam ſacerdotes recipiebāt omnem iſtā pecuniaz. ió iuſſit q̄ ſacerdotes ꝛ leuite diſcurreret p̄ oia loca iuda ꝛ reciperēt pecuniā ab illis qui tranſibāt ad numerū. ij. palipo. xxiiij. ꝛ q̄ illā miniſtrarēt ad ſartatecta templi. nūc vero leuite fuerūt negligētes in duob⁹. ¶ Primo q̄ nō diſcurrerūt p̄ loca iuda ad colligendū iſtam pecuniam quā rex iubebat. ij. palipo. xxiiij. Secūdo q̄ receperūt aliquā pecuniā ab eis qui illaz obtulerūt: ꝛ tū de illa nihil reparauerūt in tēplo. ideo rex voluit dare aliuz modum p̄ quē iſta pecunia melius ꝛ diligentius diſpenſareſ ꝛ fecit archam ſiue gazophilaciuz qō poſuit ad portā templi ꝛ fecit predicari p̄ totū regnū iuda q̄ oēs qui tranſibant ad numerum venirent ad mittendū dimidiū ſiclum in archā. ij. palipo. xxiiij. tunc oēs veniebāt. ꝛ nō ſolū fecit rex vt poneret ibi p̄ciū qō debebaſ ab hijs qui tranſibant ad numerū ſz etiā qō ſponte offerebaſ: ita vt nullā pecuniam reciperent leuite. ꝛ tamen nō dedit rex iſtam miniſtrationē aliquibus laicis. ſ. q̄ ipſi reciperent pecuniā ſicut recipere conſueti erant leuite: q̄ tunc p̄iudicaret leuitis: ꝛ etiam peccaret: q̄ miniſterium ſanctuarij dabat laicis. etiā nō p̄eiudicabat leuitis: q̄ nō auferebat eis aliqō ius: q̄ ipſi nō ꝓſequebaſ aliquā vtilitatem recipiendo pecuniā illam cū tota deberet expēdi in vſus ſanctuarij. etiā miniſtratio quā prius habebant leuite circa iſtam pecuniaz non oīno auferebat eis: q̄ ipſi ſacerdotes p̄ſentes erant apud gazophilaciū qñ mittebaſ in illud pecunie: immo ipſi mittebant illas q̄ recipiebāt de manu offerentiū ꝛ cuſtodiebāt ipſi gazophilacium: ſic pz. j. in lra. ſ. mittebantq̄z in eo ſacerdotes q̄ cuſtodiebāt oſtia oēm pecuniā que deferebaſ ad templum dñi. Jté miniſtrabāt ſacerdotes iſtam pecuniā: q̄ ipſi educebant eam de gazophilacio ꝛ numerabāt p̄ſente ſcriba regis ꝛ dabant illā artificibus lignorū ꝛ lapidū. j. in lra ꝛ. xx. palipo. xxiiij. ꝛ ſic parū auferebaſ eis de adminiſtratione iſtius pecunie. ſ. ſolum q̄ nō tenerēt eam penes ſe. ¶ Ad primā rationē in contrariū dicendū q̄ non peccabat rex: q̄ nō auferebat ius ſuum ſacerdotibus: ꝛ dato q̄ in aliquo auferret nō peccabat: q̄ ꝓpter culpaz priuabaſ iure ſuo cum ipſi fuiſſent negligentes in duobus vt ſupra declaratum eſt: ꝛ propter negligentiā priuatur aliquis iure ſuo cum negligentia ſit culpa. ¶ Ad ſecundum dicendum q̄ rex intromittebat ſe de iuriſdictione ſup ſacerdotes: nec ꝓpter hoc ſe intromittebat de iuriſdictione aliena: q̄ non erant diſtincte in veteri teſtamento iuriſdictio eccleſiaſtica ꝛ ſecularis ſed erat vnica iuriſdictio ꝛ rex p̄erat huic iuriſdictioni: ió ipſe habebat poteſtatē ſuper ſacerdotes ꝛ poterat eos occidere p̄ crimine ſicut quoſcūq̄z laicos ꝛ a fortiori priuare eos officijs ſuis ꝛ dignitatibus quantūcūq̄z ille eſſent ſpūales ꝛ deus ſubiecerat ſacerdotes popularibus: patet numeri. xxvij. vbi conſtitutus eſt ioſue in p̄incipem ſecularez q̄ non erat de ſtirpe ſacerdotali nec leuitica cū eſſet de tribu efrayn: numeri. xiij. ꝛ tamē deus dixit q̄ eleazar⁹ ſummus ſacerdos faceret omnia que iuberet ioſue. a fortiori ergo reges haberent poteſtatem ad intromittendū ſe ſuper ſacerdotes cum maior fuerit poteſtas regum q̄z ioſue: vt declaratū eſt in ꝓlogo primo ſuper primū librū huius. ¶ Item pz hoc: q̄ ſalomon erat rex ꝛ eo tempore quo fuit bonus priuauit abiathar ſummū ſacerdotez dignitate ſacerdotali deportando eum vel tradendo in exilium in anathot p̄cedenti. lib. c. ij. a fortiori ergo poterat diſponere rex de alijs miniſtrationibus ſacerdotalibus q̄ñ de maxima eaꝝ poterat diſponere priuando aliquē. Item non ſolum potuit ſalomon priuare abiathar ſummū ſacerdotē dignitate ſacerdotali ſz etiaz poterat eum occidere pro crimine: nam p̄cedenti. li. c. ij. dixit ei vade in anathot ad agrum tuum ꝛ quidē vir mortis es ſed hodie non interficiam te q̄ portaſti archam coram Dauid patre meo: ꝛ ſic ſi non fuiſſet illa cauſa occidiſſet eum: ergo habebat iuriſdictionem ad occidendū ſacerdotes q̄ alias cauſa potiſſima ꝓpter quā dimitteret eſſet defectus iuriſdictionis. Item pz q̄ relegare eſt pena criminalis: ſalomon tamē relegauit ipſuz abiathar vt eſſet in anathot ꝛ non exiret inde ꝛ in omnibus hijs recte agebat: q̄ ſicut dicit poſt hoc p̄cedēti. li. c. iij. Salomō diligebat dñm ꝛ nō deuiauerat a vijs Dauid patris ſui excepto q̄ immolabat in excelſis: ꝛ tū tunc occiderat iam ioab ꝛ relegauerat abiathar ergo nō peccauit. ꝛ ſic habebat ſibi ſalomon iuriſdictionem in ciuilibus ꝛ criminalibus ſup ſacerdotes. ita ergo haberet ioas: ꝛ tamē iſta erat parua miniſtratio: ideo a fortiori haberet iuriſdictionē ad priuādū ſacerdotes illa ꝓpter culpā. ¶ Ad tertiuz dicendū q̄ quāq̄z ioas priuauit leuitas miniſtratione iſta: tū non tradidit eam alicui laycō ſz fecit gazophilaciuz in quo poneret pecunia ꝛ reliquā adminiſtratione ipſis ſacerdotibus reliquit: vt declaratū fuit. ſ. in lra (ꝛ tulit ioiada pontifex gazophilaciuz vnū.) quamq̄z ioiada eſſet ſummus ſacerdos ꝛ erudiret ipſum regem ioas vt pz. ſ. in lra: tamē nunc ioaz increpuit ioiadaz doctorē ſuuz: ꝛ q̄ vidit ioiada ſe ratiōabiliter redargui cō ſenſit q̄ ſacerdotes nō haberēt iam adminiſtrationē pecunie ſicut prius: ꝛ ió cōuentū eſt q̄ fieret vna archa ſiue gazophilacium ꝛ ponerent ibi pecunie ꝛ non acciperent illas ſacerdotes: ꝛ tūc rex iuſſit fieri archā: ꝛ quāq̄z dicaſ hic q̄ ioiada tulit gazophilaciū vnum. nō eſt intelligendū q̄ ipſe illud fieri iuſſerit ſz rex iuſſit: nā ipſe p̄hibuit ſacerdotes accipere pecuniā ꝛ p̄cepit q̄ fieret archa: ꝛ tūc ioiada pontifex duxit archam ad hoc q̄ poneret in loco in quo reciperent pecunie aperuitq̄z foramen deſup. ſ. foramē puū p̄ qō poſſet capi pecunia ꝛ non oporteret aperiri archam quādocūq̄z mittendū eſſet aliquid in ea (ꝛ poſuit illud iuxta altare ad dextrā ingrediē tium domū dñi). i. poſitū fuit iſtud gazophilacium fixuz in terra a p̄te dextra altaris holocauſtoꝝ ad p̄tem p̄ quā ingrediebaſ laici in tēpluz: ꝛ erat iſtud altare holocauſtorū (mittebātq̄z in eo ſacerdotes qui cuſtodiebāt oſtia oēm pecuniam) erant deputati ſacerdotes ad cuſtodiendū oſtia tēpli ꝛ illi recipiebant pecuniā de manu offerentium ꝛ mittebant eam in gazophilacium (que deferebatur ad tēplum dñi). ſ. oēm pecuniā que deferebaſ ad tēplū accipiebāt ipſi ꝛ ſic nō ſoluz accipiebāt pecuniā que dabaſ a tranſeūtibus ad numerū que ex neceſſitate dabaſ: ſz etiā opz aliā pecuniaz que ſponte offerebaſ ita vt laici nunq̄z accederēt ad gazophilaciuz vt ponerēt in eo pecuniā ſz illā leuite ponebāt. ſ. ſacerdotes qui etiā leuite vocaſ. ¶ Quereſ quomō dicit hic qō gazophilaciū erat iuxta altare: cū dicaſ. ij. palipo. xxiij. q̄ poſuerūt iſtam archā iuxta portā dñi foriſecus: ergo erat archa extra tēpluz: ꝛ tamē altare erat intra tēplū in atrio ſacerdotū vt declaratū eſt p̄cedēti. li. c. vij. ergo nō erat archa apud altare. ¶ Reſpondēdū q̄ iſta archa erat iuxta altare ꝛ nō accipiē hic p̄ altari thimiamatis q̄ illud erat intra tēplū ꝓprie dictū: ꝛ illuc nō ſolū nō intrabāt laici ſz etiā nec ſacerdotes introibant niſi ille ſolus qui miniſtraturus erat cremādo thimiama ꝛ incēdēdo lucernas ꝛ hoc ſolū illo tēpore quo iſta officia fiebant: ꝛ tamē apud gazophilacium erant ſacerdotes quocūq̄z tēpore vellent offerre populares: ideo non erat gazophilacium apud altare thimiamatū erat aūt apud altare holocauſtorum. ſ. intra atrium ſacerdotum ꝛ dicebaſ eſſe iuxta portam domini foriſecus ſicut dicitur palipo. xxiiij. q̄ non accipiē ibi porta p̄ portis exterioribus atriorum ſed p̄ porta templi ꝓprie dicti. nam templum ꝓprie ſumptum qō habebat parietes ꝛ tectuz habebat in circuitu ſuo muros altiſſimos intra quos ꝛ ipſum erat magna capacitas loci: ꝛ intra illos muros ꝛ templum erāt quatuor

Bdulta pdunt ex duplici cauſa.

Prima.

Secunda.

Ad primaz rationem.

Ad ſcdam.

Rex hēbat plenā iuriſdictionē ſup ſacerdotes.

Ad tertiū.

Qō. 9. A Gazophilaciū an eſſet iuxta altare vel portam dñi.

Rño.

quatuoꝛ atria.ſ.ſacerdotum ꝛ laicoꝛum ꝛ ſeminaꝛum ꝛ immundoꝛum.habebat autē templum poꝛtam vnicā.ſ. ad paꝛtem oꝛientis de qua pꝛecedenti.li.c.vi.atria veꝛo habebant poꝛtas multas in ciꝛcuitu ꝛ ſic pꝛius introiba tuꝛ peꝛ atꝛia q̄ accederetuꝛ ad poꝛtam tēpli ꝛ inteꝛ om nia iſta atꝛia interius eoꝛum eꝛat atꝛium ſacerdotum qō magis appꝛopinquabat templo ꝛ eꝛat iuxta poꝛtā tēpli. Intꝛa atꝛium ſacerdotū poſitum fuit gazophilaciū ꝛ in eodem atꝛio eꝛat altaꝛe holocauſtoꝛum ꝛ dicebatuꝛ eſſe iſtud gazophilaciuꝫ foꝛinſecus ad poꝛtā domini accipiē do ꝓ poꝛta templi:nam atꝛiuꝫ ſacerdotum eꝛat extꝛa tē plum ꝓpꝛie dictum iō gazophilacium ꝛ altaꝛe holo cau ſtoꝛum que eꝛāt in atꝛio ſacerdotum eꝛant extꝛa poꝛtaꝫ templi ꝛ ob hoc dicebatuꝛ foꝛinſecus non tamen eꝛat fo rinſecus.i. oſo extꝛa templum.ſ.extꝛa atꝛia.ꝛ dicitur ad poꝛtā domini.i.ad poꝛtā templi qꝛ eꝛat poꝛta templi ad latus oꝛientale ꝛ atꝛium ſacerdotum eꝛat cōiunctū poꝛ te templi ex paꝛte oꝛientis: ideo gazophilacium qō eꝛat intꝛa atꝛium ſacerdotum dicebatuꝛ eſſe ad poꝛtam tem pli ꝛ dicitur hic qꝛ eꝛat ad dextꝛam ingꝛedientiuꝫ domū domini qꝛ eꝛat aliqualiteꝛ veꝛſus ſeptētꝛionem ꝛ intꝛo euntes ibant diꝛecti a poꝛta atꝛij veꝛſus poꝛtam templi ꝛ manebat gazophilacium ad paꝛtem dextꝛam eoꝛū.

Qō I. A An ſacer-dotes mit-terēt pecu-niā i archa cū dicaſ qꝛ eꝛāt pꝛiua-ti admini-ſtratōe ei⁹.

¶Queꝛeꝛ vlteꝛius quomō dicīt hic qꝛ ſacerdotes mit tebant hic pecuniam in aꝛcham qꝛ ſupꝛa dictū eſt qꝛ ipſi fuerunt pꝛiuati adminiſtratione huius pecunie dicente rege nolite ergo amplius accipeꝛe pecuniam iuxta oꝛdi nem veſtruꝫ. ¶Reſpondendū qꝛ ſacerdotes recipiebāt pecuniam ꝛ mittebant eam in gazophilacium: ꝛ tñ ſem peꝛ ſtabat mandatū regis qꝛ ipſi non acciperēt pecuniā qꝛ ante hoc ſacerdotes conſueueꝛant recipeꝛe omnē pe cuniam ꝛ tenere in poteſtate ſua nec eꝛat aliquod gazo phiacium in quo poneꝛet ꝛ qꝛ ipſi fuerunt negligentes in colligendo pecuniam a populo ꝛ in faciēdo ſartatecta rex fecit vt ipſi non acciperent pecuniam.ſ.ponendo eaꝫ penes ſe ſicut pꝛius ſꝫ qō fieret gazophilaciuꝫ in quo po neretuꝛ ꝛ tamen gazophilacium illud mittebaſ peꝛ ma nus ſacerdotum.ratio huius eꝛat qꝛ gazophilaciuꝫ eꝛat intꝛa atꝛium ſacerdotum cum dicaſ eſſe iuxta altaꝛe vt pꝫ in lꝛa ꝛ tamen in atꝛium ſacerdotum non ingꝛediebā tuꝛ niſi ſacerdotes ideo opoꝛtebat qꝛ ipſi acciperent pe cuniam de manu laicoꝛum ꝛ ponerent eam in gazophi lacio cum non liceꝛet laicis accedeꝛe vſqꝫ ad gazophila ciuꝫ.

Qō II. A An ſacer-dotes eēnt cuſtodes o-ſtioꝝ vel le uite.

¶Queꝛeꝛ vlteꝛius quomō dicīt hic qꝛ mittebāt pecuniam in gazophilacium illi ſacerdotes qui eꝛant cu ſtodes oſtioꝛum nā non eꝛant ſacerdotes cuſtodes oſtio rum ſꝫ leuite:qō pꝫ qꝛ pꝛimo paliꝑ.xxvi.ponunt oēs di uiſiones ianitoꝛum ꝛ quot eꝛant ianitoꝛes in q̄libet poꝛ ta ꝛ tamen oēs illi eꝛant leuite vt pꝫ ibidem. ¶Aliquis ꝛeſpondebit qꝛ ſacerdotes non eꝛant cuſtodes oſtioꝛū ſꝫ ſoli leuite. ꝛ vbi dicīt hic cuſtodes oſtioꝛum deberet dici cuſtodes aꝛgenti vel vaſoꝛū:naꝫ in hebꝛeo ponitur hic nomen equinoctiuꝫ ad poꝛtā ꝛ ad vaſa ꝛ hebꝛei exponūt de vaſis.ſ.qꝛ cuſtodes vaſoꝛum ſuſcipiebant iſtam pecu niam ꝛ tunc nō eſt inſtantia de oſtijs qꝛ nulla oſtia cuſto diebant ſacerdotes. ¶Sed dicendū ſcōm ꝛam noſtraꝫ ꝛ ꝓpꝛietatē nominis hebꝛei qꝛ ſacerdotes vocant hic cu ſtodes oſtioꝝ potius q̄ vaſoꝛum:nam ſacerdotes nō eꝛant cuſtodes vaſoꝛum aꝛeoꝛum ꝛ aꝛgenteoꝝ templi dñi ſꝫ leuite eꝛant cuſtodes omniū theſauꝛoꝝ vt pꝫ.j. paliꝑ.vi.ꝛ.xxvi.dicendum tamē qꝛ ſacerdotes eꝛāt cu ſtodes poꝛtaꝝ non quidē ipſius atꝛij ꝑ ciꝛcuitum ſed ſolum atꝛij ſacerdotū. ¶Ꝛo quo ſciendum qꝛ muꝛus exꝛ teꝛioꝛ templi claudens intꝛa ſe oīa atꝛia habebat poꝛtaꝫ ad quatuoꝛ ventos ꝛ intꝛa iſta atꝛia ꝓpe poꝛtam templi eꝛat atꝛium ſacerdotū qō eꝛat minus alijs habens oſtia ꝑ que ingꝛediebantuꝛ ſacerdotes ꝛ eꝛat oſtiū iſtius atꝛij a pte oꝛientali eius. leuite autē eꝛant ianitoꝛes poꝛtaruꝫ muꝛi exꝛioꝛis claudentis in ſe omnia atꝛia ꝛ ideo cum iſtud haberet poꝛtas ex omni pte leuite cuſtodiebāt ia nuas ad omnes ventos. ꝛ ponunt quatuoꝛ poꝛte.ſ.oꝛiē talis occidentalis meꝛidiana aquilonaꝛis vt pꝫ.j.paliꝑ. xxvi.oſtiū autem qō eꝛat in atꝛio ſacerdotū ꝑ qō introi-bant ipſi ſacerdotes nō cuſtodiebaſ a leuitis ſꝫ a ſacerdo tibus qꝛ ipſis leuitis non liceꝛat intꝛaꝛe intꝛa atꝛium ſa cerdotum: ꝛ tñ ſi ipſi cuſtodiꝛent oſtium atꝛij ſacerdotuꝫ ꝛ deberent ponere pecuniā oblatā in gazophilacio opoꝛ tebat qꝛ intꝛoiꝛent in atꝛium ſacerdotum qō eꝛat contꝛa officium ſuum. Ideo dicēdū qꝛ iſti cuſtodes oſtioꝝ eꝛāt aliqui ſacerdotes qui ponebant a ceteꝛis vt eſſent apud poꝛtā atꝛij vt venientibus laicis vſqꝫ ad oſtium atꝛij ſa cerdotum ad offeꝛendū ipſi acciperēt pecuniā de manu eoꝝ ꝛ ponerent in gazophilacio ꝛ quia ſemper iſti ꝛerāt ad oſtium expectando eos qui veniebant ad offeꝛendū vocabantuꝛ cuſtodes oſtioꝝ.

† ¶Cunqꝫ videreut)hic ponit tertiū huius ptis in quo opus neglectum diligenteꝛ pficitur:naꝫ poſtq̄ꝫ rex incre puit negligentiam leuitaꝝ ꝛ poſitum fuit gazophilaciū congregata fuit ſubito multa pecunia de qua facta ē re paratio templi ꝛ dicīt(cumqꝫ viderent nimiā pecuniam eſſe in gazophilacio)iſtud videbant illi ſacerdotes q po nebant eam(aſcendebat ſcriba regis ꝛ pontifex ꝛ effun debant ꝛ numeꝛabant pecuniam)iſtud fiebat ad tollen daꝫ omnē ſuſpicionē.non enim apeꝛiebaſ gazophilaciū niſi pꝛeſente ſcriba regis ꝛ effundebaſ atqꝫ numeꝛabaſ pecunia iſta:fiebat autē ſic qꝛ qñ gazophilaciuꝫ haberet pecuniam multam aſcendebat ſcriba regis ꝛ ioiada pō tifex ad locum gazophilacij ꝛ poꝛtabaſ inde p manus le uitaꝝ ad domū regis ꝛ coꝛaꝫ rege effundebaſ pecunia ꝛ dabaſ facientibus opus templi.ij.paliꝑ.xxiij.ſ.cūqꝫ tempus eſſet vt deferrent aꝛcham coꝛā rege ingꝛedieba tuꝛ ſcribe regis ꝛ quē pꝛimus ſacerdos ꝓſtituerat effun debantqꝫ pecuniam que eꝛat in aꝛcha.poꝛro aꝛchaꝫ poꝛ tabant in locum ſuum ſic fiebat p ſingulos dies(q̄ inue niebatuꝛ in domo dñi).i. que inueniebatuꝛ in aꝛcha qꝛ non poterant effundeꝛe de aꝛcha niſi pecuniaꝫ que in ea eꝛat ſꝫ dicīt qꝛ effundebant ꝛ numeꝛabant pecuniā que inueniebaſ in domo dñi qꝛ nulla alia pecunia eꝛat in do mo dñi niſi illa que ponebaſ in gazophilacio licet eſſent multa vaſa aurea ꝛ aꝛgentea in theſauris domus domi ni que ſeruabant ꝑ leuitas.j.paliꝑ.vi.ꝛ.xxvi.(ꝛ dabāt eam iuxta numeꝛum atqꝫ menſurā in manu eoꝝ qui ꝑ erant cementaꝛijs domus dñi)qū effundebatuꝛ pecunia dabatuꝛ ꝓpoſitis operū tēpli vt ipſi ex illa pecunia face rent ſartatecta reſtauraꝛi ꝛ iſti pꝛepoſiti ſiue eſſent leui te ſiue laici nō differebat qꝛ pꝛeeſſe operibus nō eꝛat mi niſtratio aliqua ſacra nec iuriſdictio ſꝫ ſolum eꝛat quidā labor vel opus. Ideo ſicut non opoꝛtebat qꝛ illi qui re ſtaurabāt ſartatecta eſſent leuite vel ſacerdotes ita ꝛ ipſi qui ꝑerant operantibus non opoꝛtebat qꝛ eſſent ſacerdo tes vel leuite.pꝫ hoc qꝛ illi qui fecerūt omnia vaſa ſan ctuaꝛij a pꝛincipio laici eꝛant.ſ.beſeleel de tribu iuda ꝛ oliab de tribu dan exoꝺ.xxxi.ꝛ.xxxv.etiam ille qui fuit potioꝛ edificatoꝛ in templo ſalomōis laicus eꝛat immo qō plus eſt non eꝛat de ſtiꝛpe iſꝛaelitaꝝ ſꝫ de ſtiꝛpe tiꝛioꝝ quāq̄ꝫ mateꝛ ſua eſſet de ſtiꝛpe iſꝛael ꝛ vocabatuꝛ yꝛam vt pꝫ pꝛecedēti.li.c.vij.ꝛ.ij.paliꝑ.ij.ita eꝛgo nunc eſſet de ipſis ꝓpoſitis operum. ꝛ iſti dicebant ꝑeſſe cemē tarijs. Vocant enim ꝓpꝛie cementaꝛij illi qui domoꝝ fundamenta ponunt que nos cementa appellamus ꝛ tñ large vocant cementaꝛij oēs domificatoꝛes vel repaꝛa toꝛes domoꝝ(qui impendebant eam in fabꝛis ligno rum ꝛ in cementaꝛijs hijs qui opeꝛabant in domo dñi) ſ.ꝓpoſiti operum dabant pecuniam fabꝛis lignoꝝ.i.caꝛ pentaꝛijs ꝛ cementaꝛijs.i.domificatoꝛibus ꝛ hoc taꝫ ꝑ laboꝛe ſuo quā ad pꝛeciuꝫ mateꝛia rū emendaꝛū.ſ.ligno rū ꝛ lapidum ꝛ aliaꝝ reruꝫ(ꝛ ſartatecta faciebāt).i. iſti cementaꝛij ꝛ fabꝛi lignoꝝ faciebant ſartatecta.i.re paꝛationes domus(ꝛ hijs qui cedebant ſaxa)eꝛant ne ceſſaꝛia ſaxa qꝛ magnam paꝛtem atꝛioꝝ ꝛ templi domi ni deſtꝛuxeꝛat athalia ꝛ filij eius ꝛ ꝑ illa ruꝛſus lapides poliebantuꝛ ꝛ ponebantuꝛ in loco pꝛioꝝ ſic patet.ij.pa ralipo.xxiij.ſ.athalia enim impyiſſima ꝛ filij eius deſtꝛu xeꝛant domum domini(ꝛ vt emeꝛent ligna ꝛ lapides qui excidebantuꝛ).i.de iſta pecunia emebantuꝛ ligna ꝛ lapides:qꝛ iſta in magna quantitate neceſſaꝛia eꝛant cū

athalia ꝛ filij sui dedissent magnas ruinas tẽplo ꝛ atrijs (ita vt impleretur instauratio domus domini).s.expendendo ꝑ istum modum pecuniã in artifices ꝛ emendas materias complebaꝯ instauratio domus domini(in vniersis que indigebant expensa ad muniendũ domum) i.nõ solum expendebaꝯ pecunia in bijs ſ3 etiam in omnibus alijs que indigebãt expensis:nam emebaꝯ ferruꝫ ꝛ es ꝛ conducebãtur fabrisferrarij ꝛ erarij ad faciendum opera in ferro ꝛ ere.sic p3.ij.palipo.xxiij.s.ꝛ illi conducebant ex ea cesores lapidũ fabros quoqꝫ ferri ꝛ eris vt qõ cadere ceperat sulcirent:ꝛ suscitauerũt domuꝫ domini in statũ pristinũ ꝛ eam firmiter stare fecerũt(verũ tamen non fiebant ex eadem pecunia idrie templi dñi)ponitur hic quedã limitatio sumptuũ.s.quid fieret ex ista pecunia:ꝛ dicit ꝙ quãꝯꝫ ista esset pecunia templi: tũ nõ fiebant ex ea omnia vasa ꝛ opera templi:ſ3 solum fiebat reparatio eorũ que corruerãt ꝛ non emebanꝯ aliqua vasa ꝑ domo dñi ex bijs. ¶Vocanꝯ autẽ ydrie quedaꝫ vasa templi in quibus seruabatur oleũ vt arderet semper coram domino etiam vt fierẽt ex illo quotidie libamẽta ꝑ sacrificijs quotidianis.s.matutino ꝛ vespertino:nã in oĩbus sacrificijs nisi essent ꝓ peccato ponebantur libamenta numeri.xv.ꝛ.xxviij.ꝛ.xxix.erant autẽ libamenta oleum vinum simila sal ꝛ thus vt p3 leui.ij.ꝛ numer.xv.alij volunt ꝙ idrie sint quidam magni cantbari rotũ di facti de ere locati sup baſes ꝛ vocanꝯ luteres:de quorũ fabricatione p3 ꝓcedenti.li.c.vj.ꝛ istis ꝙuenit vocari ydrias:qꝛ erant magni ꝛ pleni aqua ad abluendum ibi carnes sacrificioꝝ. Sed dicendũ ꝙ ydrie nõ accipiũtur hic ꝓ luteribus ſ3 ꝑ vasis olei:qõ p3: qꝛ ꝓcedenti.li.c.vij.distingunꝯ luteres ꝛ ydrie ꝛ hic vocanꝯ ydrie: ergo non erãt luteres. Scõo p3 qꝛ luteres erãt vasa enea siue de auricalco:ydrie autẽ erãt vasa aurea.de luteribus p3 ꝓcedenti.li.c.vij.de ydrijs etiaꝫ p3 ibi:quia dicit ꝙ fecit ydrias ꝛ fuscinulas ꝛ fialas ꝛ mortariola et turibula ex auro.hic etiam dicitur ꝙ non fiebant ex eadeꝫ pecunia ydrie templi domini ꝛ omne vas aureũ ꝛ argẽteũ:ergo ydrie auree vel argentee erant ſ3 luteres erãt enei:ergo ydrie non sunt luteres. Tertio p3 quia ydrie accipiũtur hic ꝑ eodem ꝛ ꝓcedenti.li.c.vij.qõ p3 qꝛ hic ponunꝯ simul ydrie ꝛ fuscinule ꝛ turibula ꝛ ẽt ponũꝯ simul ibi: ꝛ tamẽ ibi distinguntꝯ ydrie a luteribus:ergo nõ sunt hic ydrie luteres(ꝛ fuscinule.) ¶Vocanꝯ fuscinule quedã instrumenta ferrea ad extrabendũ carnes de olla:ꝛ aliqñ vocanꝯ tridentes qꝛ tres dentes habent vel vnci:qꝛ sunt curue fuscinule in extremo ad rapiendũ ꝛ tenendũ carnes. ¶Vocanꝯ aũt fuscinule quia sunt fusce.i.nigre ꝓpter fumũ ꝛ inquinamenta coquine.ꝛ ista etiaꝫ erant in templo domini:quia coquebanꝯ ibi carnes sacrificiorũ pacificorũ ꝛ dabantur oĩa vasa necessaria ad istum vsuꝫ.s.olle ꝛ cacabi ꝛ oĩa similia(ꝛ thuribula)ista erãt quedã vasa enea ꝛ vt quidam volunt desuper habentia laminaꝫ auri ꝛ ponebanꝯ in eis primicie q̃ accipiebanꝯ de altari holocaustorum ꝛ introducebanꝯ a sacerdotibus in tẽplũ ad altare thimiamatuꝫ ꝛ ponebaꝯ thimiama super prunas in altari in illis thuribulis ꝛ ardebat ibi bis in die i aurora ꝛ in vespere:vt p3 exoõ.xxx.(ꝛ tube)iste erãt tube argentee quas deus iusserat moysi in deserto facere: ꝛ ipse iussit tunc fieri duas:postea tamẽ multe facte sunt ꝛ iste erant ad multos vsus.s.ad congregãdũ principes ad consilium vel ad conuocandũ populum ꝛ ad mouendus castra ꝛ ad clangendũ in bello ꝛ ad iubilandum in diebus solemnibus tempore sacrificiorũ vt p3 numeri.x.ꝛ iste tube erãt sacre nec licebat cuiq̃ clangere in illis nisi sacerdotibus vt p3.e.c.(omne vas aureũ ꝛ argenteũ de pecunia que inferebaꝯ in templũ dñi).i.oĩa vasa aurea ꝛ argentea vel quecũqꝫ alia in tẽplo non emebantur ex eadẽ pecunia sed solũ fiebat reparatio ruynarũ(bijs enim qui faciebant opus dabaꝯ).s.non emebanꝯ aliqua vasa de ista pecunia qꝛ tota dabaꝯ facientibus opus restaurationis(vt instauraret templum dñi).s.istud erat valde necessarium:iõ non expendebaꝯ pecunia in alios vsus sed solus in restauratione domus. ¶Queretur quomodo dicit hic ꝙ ex ista pecunia non fiebant ydrie nec alia vasa ſ3 solũ reparatio dom⁹:qꝛ.ij.palipo.xxiij. dicitur de tulerũt coram rege ꝛ ioiada reliquã partes pecunie de qua facta sunt vasa templi in ministerium ꝛ ad holocausta phiale quoqꝫ ꝛ cetera vasa argẽtea ꝛ aurea. ¶Respondendũ est ꝙ eo tempore quo fiebat ista reparatio non emebantur ex ista pecunia vasa aliqua ꝓ tẽplo sed solum expendebatur in vsus reparationis:qꝛ reparatio erat magis necessaria quam emptio vasoꝝ postq̃ tamen tota reparatio expleta est pecunia residua data fuit ad emendum vasa sic p3.ij.palipo.xxiij.s.cumqꝫ complessent omnia opera detulerunt coram rege ꝛ ioiada reliquam partem pecunie de qua facta sunt vasa. ¶Cũ autem dicit hic ꝙ non emebantur ex eadem pecunia:dicendũ ꝙ verus est ꝓ eo tempore quo fiebat raparatio ꝛ tamẽ cessante reparatione ista pecunia versa est in vtilitatem quãcunqꝫ templi.s.in emendo vasa ꝛ quoscunqꝫ ornatus templi.ꝛ ratio huius est:qꝛ ista pecunia erat tẽpli ideo expendi debebat in necessitates quascũqꝫ tẽpli ꝛ cum emere vasa esset opus tẽpli sicut reficere que corruerant vel ruitura erant emerentꝯ vasa de illa.ſ3 in hoc fuit sola discretio administrantis:qꝛ opus patris familias prudentis est cum non potest simul omnibus defectibus domus sue occurrere ꝙ occurrat illis quorum necessitas maior est:ꝛ sic erat nũc qꝛ maior erat necessitas reficiendi que corruerant q̃ emendi vasa de nouo.

¶Quereꝯ vlterius cum nunc non emerentꝯ vasa de eadem pecunia de qua emebanꝯ necessaria ad restaurationem de qua pecunia emerẽtur vasa. ¶Aliquis dicet ꝙ nunc nulla vasa empta sunt : qꝛ nulla erant necessaria. Sed istud non stat:qꝛ si non essent aliqua vasa necessaria nõ emissent illa rex ꝛ põtifex:ꝛ tũ illico vt completa est restauratio empta sunt vasa.ij.palip.xxiij. ¶Aliquis dicet ꝙ vasa erant necessaria ꝛ emebanꝯ tũc: tamẽ istud erat de alia pecunia qꝛ habebat templũ aliam pecuniã. ¶Sed tunc dicetur ꝙ pecunia erat ista. Et respondebitur ꝙ erat pecunia que colligebaꝯ de populo conueniẽte ad locũ sanctuarij in festo tabernaculorum in die octauo q̃ vocabatur cetus ꝛ collecte leuiter.xxij.ꝛ deuter.xvi.dicebatur enim dies cetus quia totus populus congregabatur in vnum vt peteretꝯ ab eis pecunia ꝛ vocabaꝯ dies collecte qꝛ colligebaꝯ pecunia de singulis. Sed dicendũ ꝙ nulla istarũ positionuꝫ stat:de prima p3 quia non est verisimile ꝙ nõ essent necessaria vasa aurea ꝛ argentea in templo:quia athalia impijssima ꝛ filij sui fecerant duo mala in templo.s.diruerant quasdã partes eiꝰ ꝛ abstulerant magnã partem diuitiarum ꝛ vasorũ eius ad ornandum templum Baal ꝛ etiã ꝓ se ipsis cum essent ydolatre:vtrunqꝫ p3.ij.palipo.xxiij.s.athalia enim impijssima ꝛ filij eius destruxerãt domũ domini.s.faciẽdo ruinas in eo ꝛ hoc de primo ꝛ de vniuersis que sanctificata fuerant templo dñi ornauerant templũ Baal ꝛ hoc de secundo.sicut ergo necessaria erat reparatio ꝓpter ruinas quas fecerat athalia ita necessaria erat emptio vasorum:quia athalia abstulerat vasa templi domini ad ornandum templuꝫ Baal. Secũdo p3 quia mox vt completa est restauratio fecit rex qõ de pecunia illa emerentur vasa ad ministrãdum.ergo tantũ vel ꝓxime erant vasa necessaria ꝛ restauratio ruinarum. Secunda positio non stat:qꝛ dicunt isti ꝙ pecunia que colligebatur in die cetus ꝛ collecte erat ꝓ vasis emẽdis:ꝛ tamẽ hoc falsuꝫ est:qꝛ potius asseritur ab omnibus ꝙ erat ad necessitates sacrificiorũ.s.vt inde emerentur animalia ꝛ libamenta ꝑ quotidianis sacrificijs q̃ erant de necessitate ꝛ fiebant de expensis templi. Secundo patet qꝛ si illa pecunia collectarũ separata esset ad emendũ vasa ꝑ sanctuario nunquã emerentꝯ vasa nisi de eadeꝫ pecunia ꝛ tamen completa restauratione de eadeꝫ pecunia empta sunt vasa aurea ꝛ argentea.ij.palipo.xxiij.ergo nõ erat aliqua pecunia specialiter separata ad emendũ vasa. Tertio patet qꝛ si pecunia cetus ꝛ collecte eẽt specialiter separata ad emenduꝫ vasa ita pecunia que haberetur a transeuntibus ad numerũ ꝛ ab offerentibus sponte esset

A An ex ista pecunia fierent ydrie et alia vasa aut solũ reparatio tẽpli. Rñsio.

Qō.Iꝫ. A De qua pecunia empta fuerũt vasa.

Ꝓma opi.

Cõfutatio.

Scõa opi.

Dubitatio

Rñsio.

Cõtra oĩs opiniones has. Contra primam ꝓpo.

Secundo.

Contra secũdam ꝑ.

Secundo.

Tertio.

† Ydrie erãt quedã vasa templi.

† Fuscinule quid.

D Thuribula quid.

† E Tube ad qd erant.

† † † †

Qō.Iꝫ.

te esset deputata p̄o alio vsu ꝛ nunq̄ daretur nisi in illo ꝛ tamē falsum est qꝛ ex ista pecunia que dabaꝫ p̄o p̄cio anime fiebat nunc reparatio ꝛ postea empta sunt vasa ergo nulla pecunia erat specialiter separata p̄o vno vsu vel p̄o alio. Quarto p̄ quia tēpore quo fiebat ista restauratio nō erat aliqua alia pecunia in domo domini de qua emerent vasa ergo tūc nulla emebāt vasa de ista pecunia vel de alia. p̄ hoc quia dicit supra q̄ pontifex ꝛ scriba regis effundebant ꝛ numerabant pecuniam que inueniebaꝫ in domo domini ꝛ sic videt q̄ nulla alia erat in toto tēplo nisi illa que erat in arcba de qua fiebat restauratio: quia alias effundendo illam nō dicerent effundere omnem pecuniaꝫ que erat in domo domini. Quinto p̄ quia ista distinctio est valde irrationabilis: naꝫ siue pecunia cetus ꝛ colecte siue illa que dabatur a transeuntibus ad numerum siue illa que sponte offerebaꝫ ipsius sanctuarij erat ꝛ ad nullum alium pertinebat ideo expēderet in quibuscūq̄ necessitatibus templi nisi forte deꝫ q̄ eēt aliqua distinctio facta in vsibus quibus applicari deberēt iste pecunie. sed istud est falsuꝫ: quia exō. xxx. vbi dicit de datione pecunie a transeuntibus ad numerum solum dicit q̄ pecunia ista traderet ad vsus tabernaculi testimonij vt esset monimentū. i. memoria filiorū israel coram domino ꝛ propiciaret peccatis eorū. Bicendum ergo q̄ vndecūq̄ veniret pecunia dum tamen ptineret ad ius templi expendebaꝫ in quibuscumq̄ necessitatibus templi. hic tamen p̄ius expensa fuit ista pecunia in restaurando in templum quā in emēdo vasa: qꝛ licet vtrunq̄ esset necessarium cum athalia spoliasset tēplum maiꝛ erat necessitas reparationis: ideo postq̄ fuit templum restauratum illico vasa capta sunt de eadē pecunia (ꝛ non fiebat ratio hijs omnibus qui accipiebant pecuniam vt destribuerent eam artificibus). i. non accipiebatur computus ab illis qui expendebant istaꝫ pecuniam in artificibus ꝛ materijs emendis. nam licet daret ista pecunia ad numerum ꝛ mensuram ipsis p̄positis operum vt p̄. ē. in lra ꝛ tamen nō accipiebant postea rationem. i. computū ab ipsis p̄positis operum de modo quo expenderant pecuniam (sed in fide tractabant eaꝫ) s. isti p̄positi tractabant fideliter peuniam que eis dabatur ió non oportebat q̄ peteret ab eis ratio sumptuū sed cómittebant sumptus fidei eorum.

An recte faciebat ioiada ꝛ rex nó accipiendo rationē expensarū ab illis quibus dabant pecunias ꝛ an possit aliquis p̄fidere alicui bona aliena cui p̄fidit sua ꝛ an teneaꝫ diligentius agere in re aliena q̄ꝫ in sua. Qō. xiij.

Queretur circa hoc qō dicit q̄ non accipiebaꝫ ab eis ratio sumptuuꝫ quare dicit hic ꝛ an bene fieret. Aliquis dicet malam administrationē esse regis ꝛ ioiade pontificis qui dabant istā pecuniam q̄ non peterent rationē de illa. Item si ista pecunia esset ipsorum viderent insipientes tradēdo eaꝫ vt expenderet ꝛ non petendo rationē expensarū: qꝛ aristotiles. iij. ethicoꝝ. ſ. de magnificentia nō improbat petitionē rationis expensarū sed improbat diligentiam nimiā imponendo rōnem: dicens diligētia ratiocinij paruifica. i. magna diligentia in ponendo rationeꝫ cū dispēsatoribus vsq̄ ad minima vel quadrantē non ptinet ad magnificum sed ad paruificū. isti tñ nullaꝫ oīno rationē ponebant ideo volebant esse pluꝫ quā magnifici: ſ extremuꝫ magnificentie est vituperabile. ſ. banausia vel apeirokalia vt p̄. iij. etichorū ergo peccabant non ponēdo rōnem. Tertio p̄ qꝛ dato q̄ aliquis daret res suaꝫ dispensatori ꝛ non poneret rōnem aliquā cū eo licet forte esset quedam insipientia tamē nō videbaꝫ peccatū: quia sicut poterat ei illas donare ita dando ei vt ministraret ꝛ non petendo rationem videbaꝫ ei donare quidqd ipse vellet occultare vel male administrare. ꝛ tamē in re aliena nō licet alicui hoc: qꝛ tenetur nihil illius perdere aut male administrare: ꝛ tamen q̄ aliquis administet rem alienam dando eam dispensatoribus nō petita rōne expensaꝝ est mala administratio qꝛ sic poterit magna pars rei subtrahi. ꝛ dato q̄ nihil subtraberet tamen non erat certus ipse qui daret pecuniam expendendā an omnino bene expenderet ꝛ non faceret diligentiam quā posset ꝛ deberet ad sciendū hoc. ſ. ponēdo rationē ideo peccaret sic administrando. Quarto p̄ quia videbaꝫ tūc fieri aliquid inanter. ſ. qꝛ pecunia dabaꝫ ad numerū ipsis p̄positis operum. ē. in lra ꝛ non petebaꝫ ab eis rō expensaꝝ ideo nihil proderat q̄ daretur pecunia ad numeruꝫ cū omnia cómitterent fidei p̄positorū. Bicenduꝫ q̄ non peccauerunt rex ꝛ ioiada pontifex non petendo rationem expensarum que fiebant. ꝛ apparet hoc quia ꝓpheta scripsit istud hic non sine misterio ꝛ non increpat illud sed dat causam quare fieret: ideo videt q̄ malū nō erat. Notiuū aūt fuit ioiade ꝛ regis qꝛ isti p̄positi quibus cōmissa est pecunia erant valde religiosi ꝓtra quos nulla posset haberi suspicio quin fideliter tractarent pecuniam p̄o restauratione ꝛ ꝓpheta ꝓhibet hic testimonium q̄ in fide tractabant. i. fideliter. Bicendū tamē q̄ istud speciale fuit tamen non videt securū q̄ si aliquis habeat ministrare rem alienam possit eaꝫ tradere dispēsatoribus cū quibus nullam rationē ponat ¦quantūcūq̄ sint illi dispensatores bone fame ꝛ de quibus nō habeaꝫ suspicio: qꝛ tenetur quilibet administrare rem alienam fideliter: ꝛ tamē nō fideliter administrat qui tradit rem expendendā non petita ratione expensarum cum possit fieri fraus immo datur occasio ad faciendum fraudeꝫ ei qui alias facturus non esset fraudem. Sed forte aliquis dicet q̄ non tenetur quis administrare fidelius rē alienam q̄ꝫ suam cū quilibet teneatur se potius diligere quā alios si igitur aliquis confideret rem suaꝫ alicui de quo non est p̄sumptio q̄ male administrabit ita poterit cómittere ei rem alienā cuius administrator est vt illaꝫ dispenset non petita ratione. Bicēdū q̄ falsuꝫ est qꝛ fidelius tenet quis ꝛ diligentius reꝫ alterius administrare quā suam immo in administratione rei sue fidelitas nulla est cum fidelitas sit respectu alterius. etiam nō tenetur aliquis rem suam diligenter administrare qꝛ pōt illam perdere vel donare ꝛ tamen rem alienaꝫ non pōt aliquis donare vel perdere sine peccato. Ideo veruꝫ est q̄ magis inclinatur homo naturaliter ad adhibendum diligentiam in rebus suis quā in rebus alienis ꝛ tñ non obligaꝫ adhibere diligentiam aliquam in rebus suis cū non sit aliquod iustum hominis ad rem suam. v. ethicorū ꝛ obliganꝫ adhibere diligentiam in rebus alienis sibi cōmissis: qꝛ respectu alterius tenet secundū iustum politicū vt p̄ ibidem ideo peccabit male administrādo res alienas ꝛ non peccabit qualitercūq̄ administret res ꝓprias ꝛ sic licet aliquis cōmitteret res suas alicui nō petendo ab eo rōnem tamē in rebus alienis obligatur petere rationem. Sed obijcietur qꝛ xp̄s dixit si in alieno fideles non fuistis qō vestrum est quis dabit vobis luc. xv. in quo innuit q̄ fidelior debet esse quis in re sua q̄ꝫ in re aliena. Bicendū q̄ ibi xp̄s loquit in methapbora secundum qō ibi declarabitur. ꝛ sic semper manet q̄ homo in rebus alienis teneaꝫ rationē petere si ministrationem que ad eum pertinet alteri cōmittat. Ad rōnē p̄imam in contrarium dicendum q̄ verum est administrationem istam de lege cōmuni esse malaꝫ qꝛ tamē inuenti sunt p̄positi valde religiosi de quibus non dubitabaꝫ cōmissum est fidei eorum ꝛ tamē hoc fuit speciale qꝛ nobis non esset securū licet inueniremus dispensatores quos valde fideles reputaremus. Ad secundā rationem dicendum q̄ pertinet ad magnificum non petere diligentem rationeꝫ de expensis ꝛ tamē potest petere aliquam q̄ autem aliquis nullam petat est extremū qō verum est si faciat hoc ex negligentia rerum ꝛ tamen si hoc agit qꝛ confidit alteri sicut sibi ipsi non est vltra magnificentiam nullam petere rationem: ꝛ ita fuit hic quia isti p̄positi erāt valde religiosi de quibus nullo modo dubitabatur quin fideliter se haberent in expendendo. Ad tertium dicendum veruꝫ esse q̄ in rebus suis potest quis adhibere quācūq̄ diligentiam voluerit ꝛ in rebus alienis tenetur firmā diligentiam adhibere accipiēdo rationem eorum que expenduntur si per alium expē-

Quarto. Quinto. Rño auctoris. † † Tertio. Qō. 14. a Primū ar. Secundū. Quarto. b Rño. Dubitatio Rñsio. Fideli⁹ ꝛ diligētius tenet qs administrare rē alienā q̄ꝫ suam. c Obiectio. Solutio. Ad primaꝫ rationem. Ad scām. Ad tertiū.

dantur.hic autem fuit speciale:quia tam religiosi fuerūt illi viri q̄ nequaquā curauerūt rex ꝛ ioiada pontifex petere ab illis rationem.hoc tamen non est trahendum ad consequentiaz:q̄ ea que specialiter facta sunt pro necessitate temporis vel personarū non sunt trahēda ab alijs ad consequentiam:extra de clec.c.cum in cunctis. ¶Ad quartum dicendum q̄ non fuit superfluū dare pecunias in numero ꝛ mensura prepositis operum quāquā nō peteretur ab eis ratio expensarum:quia per hoc q̄ dabat eis pecunia in certo numero minus poterant fallere quā alias etiam si non acciperetur aliqua ratio expensarum ꝛ istud bonum erat in conspectu hominū vt ipsi saltem putarent q̄ iste pecunie bene expendebantur. nam non solū debet aliquis se reddere irreprehensibilē in cōscientia sua sed etiam debet facere quantum potest vt nō habeant homines malam opinionem de eo potissime in dispensatione rerum alienarum.Sic enim apostolus cum deberet mittere pecuniā q̄ colata erat a chorinthijs i hierusalem adhibuit magnam diligētiam vt mitteret tales de quorum fide nullo modo dubitaretur vt nullus de eo suspicari posset malum:vt patet.ij.ad corinthios.viij.c. prouidemus bona non solum coram deo sed etiam coram hominibus.i.prouidemus vt opera nostra appareāt bona non solum coram deo ſ3 etiam coraz hominibus:ꝛ q̄ securius apparebat q̄ daretur pecunia in numero istis prepositis operum quā q̄ traderetur sine numero data est numerata.Dicendus tamen q̄ ista nō erat sufficiens diligentia nisi fuisset iste specialis casus(pecuniam vero pro delicto ꝛ pecuniam pro peccatis non inferebant in templum domini).i.non ponebant sacerdotes in gazophilacio quod erat ad expensas templi domini:ꝛ tamē bene introducebatur in templum domini:quia populares offerebant istam pecuniam pro peccato vel pro delicto sacerdotibus intra templum.nam ea que ad sacerdotes ptinebant in templo offerebantur sic patet numeri.v.c.ꝛ quidquid in sanctuariū offertur a singulis ꝛ traditur in manibus sacerdotis ipsius erit:sed dicit q̄ non inferebant eam in templum.i.in thesauruz templi.sic p3 supra in lra cum dicitur q̄ numerando pecuniā que erat in gazophilacio numerabatur pecunia que inueniebat in templo.q.d.q̄ omnes alie pecunie oblate in tēplo ad alios ptinebant et non ad templū(quia sacerdotū erat) ista erat causa quare non ponebat in gazophilacio templi.s.q̄ pertinebat ad ius sacerdotuz vt ipsi de illa sustētarent:ꝛ tamen in gazophilacio solum ponebatur pecunia que ptinebat ad ius solius templi. ¶Quereꝝ circa hoc que erat pecunia ista que offerebatur pro peccato ꝛ pro delicto ꝛ pertinebat ad ius sacerdotum. ¶Respondendum est q̄ peccatum ꝛ delictū differunt in hoc: quia peccatum est in commissiōe:delictuz vero est in omissione de quo magis declaratum est leui.iiij.ꝛ p hijs fiebāt in veteri testamento varie cerimonie.nam alia sacrificia offerebātur pro delicto ꝛ alia pro peccato vt patet leui.vi.sic autem dicendum est q̄ querēdo pro pecunia que offertur pro peccato ꝛ delicto:aut querit de sacrificijs que dabantur sacerdotibus ꝛ poterant extimari in pecunia.aut queritur de eo qō dabatur in pecunia. si primo modo.dicendum q̄ hic non est aliquod dubiū: quia ista dabantur in sacrificijs ꝛ non poterāt dari in pecunijs in gazophilacio tamen non poterat poni aliquid nisi pecunia.de hoc patet leuiter.v.vbi iubetur de illis qui intulerunt aliquod damnuz proximo q̄ soluant dānum ꝛ insuper quintam partem sicut est in illis qui negauerunt depositum ꝛ insuper iurauerunt vel qui calūniam fecerunt aut aliquid violenter extorserunt aut rez perditam inuenerunt ꝛ negauerunt ꝛ in omnibus alijs in quibus homo potest damnum proximo inferre:q̄ tūc vltra damnum datum ꝛ quintaz partem que dantur p̄ximo etiam datur vnus aries in sacrificium ꝛ ille pertinet ad sacerdotes de quo leui.v.si autem cōsideretur de pecunia que offerebaꝝ in sanctuario poterat hic esse dubiuz:quia aliquis crederet q̄ tota illa pertinebat ad ius sacerdotuz vel tota ad ius templi:ideo dicitur q̄ omnis pecunia que veniebat in templum mittebatur in gazophilacium pro reparationibus templi preter pecuniam que offerebatur pro peccato ꝛ pro delicto q̄ iste due ptinebant ad ius sacerdotum. ¶Sed nunc manet dubiuz que dicatur esse pecunia pro delicto ꝛ que pecunia pro peccato.Dicenduz q̄ aliquando dabatur sacerdotibus pecunia pro delicto ꝛ aliquando pro peccato quāquam ista duo aliquo modo possent redire in idem.pro peccato erat vt si aliquis de laicis commedisset de rebus sanctificatis que pertinebant ad solos sacerdotes.nā in hoc offendebat sacerdotes ꝛ tunc debebat dare totum damnum quod intulisset ꝛ insuper quintam partem ꝛ hoc in pecunia ꝛ dabat istud sacerdoti ꝛ preter hoc dabat vnū arietem ad offerendum pro peccato de hoc leui .v. dicit anima si prevaricans per errorē in hijs que domino sunt sanctificata peccauerit offerret arietem pro delicto suo ipsumq̄ quod intulit damni restituet ꝛ quintam partez ponet supra tradens sacerdoti.aliquando autem dabat pecūia pro delicto vt si quis nocuisset proximo suo ꝛ nō aduerteret ad hoc ꝛ postea recordaretur q̄ nocuerat: si non superesset ille cui nocuerat nec aliquis de heredibus eius debebat dare sacerdoti totum damnum ꝛ insuper quintam partem pro peccato ꝛ postea arietem pro delicto.de hoc numeri.v.ſ. vir siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que solent hominibus accidere ꝛ per negligentiam transgressi fuerint mandatum domini peccatum suum confitebuntur ꝛ reddent ipsum caput quintamq̄ partem insuper ꝛ in quez peccauerint.si autem non fuerint qui recipiant dabunt domino ꝛ erit sacerdotis.Intelligendum est etiam q̄ alia que non erant pro peccato nec pro delicto pertinebant ad sacerdotes sicut omnia que dabantur ex voto quia ista nō erant p̄ delicto nec pro peccato sed gratis ꝛ tamen pertinebant ad sacerdotes numeri.xviij.ſ.omne quod ex voto rediderint filij israel tuuz erit.simile patet leuiter.xxvij.ista autem omnia inferebantur in templum quia dabantur manibus sacerdotum ꝛ tamen non pertinebant ad expensas sanctuarij nec fiebat de illis aliqua restauratio quantumcūq̄z esset necessaria cum deus assignasset ista pro iuribus sacerdotum ꝛ ipsi non haberent vnde viuere nisi de hijs ꝛ sic nullo modo erant eis offerenda:quia alias cum ipsi essent pauperes non habentes vnde viuerent desinerent ministrare sanctuario vt aliunde vitam quererent.deus tamen voluit q̄ ille qui seruiebat altari viueret de altari prima ad corinthios.ix.

†¶Tunc ascendit.)hic ponitur secundū principale huius capituli.ſ.tempus in quo ioas vixit insolenter ꝛ iō mala ei data sunt ꝛ diuiditur in duo:quia primo ponit qualiter viuens afflictus est.scdo q̄liter ignominiose occisus est ibi(surrexerunt autez.)¶Circa primum dicitur (tunc ascendit azael rex sirie.)erat enim azael rex in siria eo tēpore quo regnabat ioas in iuda ꝛ ipse cōtra hierusalem vt.j.patet.ꝛ dicitur tunc.i.quando ista fiebant. ꝛ tamen non debet intelligi stricte.ſ.q̄ tunc quādo ista fiebant ascenderet azael contra hierusalem quia azael missus est contra hierusalem in penam peccatorum ioas vt patet.ij.palipo.xxiij.ꝛ tamen quādo ista fiebant nōdum peccauerat ioas grauiter ita vt mereretur iraz dei quia dicitur.ē.in littera q̄ egit rectum coram domino cunctis diebus quibus docuit eum ioiada ꝛ tamen ioiada docebat eum quando ista faciebat vt colligitur hic ꝛ.ij. palipo.xxiij.ergo non venit quando ista fiebant sed aliquanto tempore post.ꝛ patet hoc quia.ij.palipo .xxiij. dicitur q̄ post mortem ioiade sacerdotis ascendit cōtra hierusalem azabel rex sirie.quia tamen inter precedentia ꝛ ista non acciderunt aliqua relatu digna dicitur qō tunc ascendit azael rex sirie quasi nullum esset medium temporis(ꝛ pugnabat contra geth)est geth quedam ciuitas in terra philistinorum que est de quinq̄z metropolibus terre philistinorum de quibus iosue.xiij.ꝛ.ē.j.li. c.vi.de ista ciuitate fuit goliath philisteus ꝓtra quē pugnauit dauid vt p3.ē.j.li.c.xvij.¶Rex aūt sirie iuit ad pugnandū ꝓtra istā ciuitatē: q̄ quāq̄ esset de sorte iude vt

patet

† Conclusio auctoris.

† Qō.Ic. A Dctm̄ tōlictū quō differūt ꝛ quō pro bis fiebant varie cerimonie.

B Que dicat pecunia p̄ delicto ꝛ q̄ p̄ peccato.

† C Azael surrexit cōtra bieruſalez.

+ Geth ciuitas vbi.

patet ioſue.xv.tñ regnū iuda ꝛ iſrael tunc affligebatur nimis a rege ſirie ꝑpter peccata ipſorum ꝛ poterat ille
† facere quicqd vellet in iſtis duobus regnis(cepitq; eā) erat.n.magne poteſtatis ꝛ nō potuerunt ei reſiſtere pbi liſtini(ꝛ direxit aciem ſuā vt aſcenderet in hieruſalem) ſ. poſtq; cepit vrbez geth direxit aciem bellatorū ſuorū vt aſcenderet contra hieruſalem ad capiendū eam: erat autez ibi metropolis regni ꝛ tunc manebat ibi rex ioas
† (q̄obrem tulit ioas rex iuda omnia ſanctificata).ſ.tulit de tēplo dñi omnia que ſanctificata erant.i.ꝑmiſſa vel dedicata ab ipſo ꝛ a patribus ſuis.dicitur.n.aliquis ſanctificare aliqd in quātū ꝑmittit illud dño:q; per promiſſionē tranſit in ius dei ꝛ ſic poterat eſſe q; iſti reges iuda ſanctificaſſent aliquid.i.vouiſſent:ꝛ tamē non dum redditum eſſet dño ſed eēt ſeparatū in theſauris regum ad reddendū dño:magis tñ credendum eſt q; iſta ſanctificata data eēnt iam deo ꝛ poſita in ſanctuario:quia alias cum poſt ioſaphat ꝛ ioraz fuerit athalia impiiſſima ꝛ filij ſui qui ſpoliauerunt templuz ꝛ deſtruxerunt vt patet ij.parali.xxiij. non māſiſſent illa ſanctificata ſegregata in theſauris regū:ſed potius iaz conſumpta fuiſſent vel tranſlata ad templuz baal:quia athalia tranſtulit multa donaria que inuenit in templo dñi ad ornādum templū
† baal.ij.parali.xxiij.(que cōſecrauerant ioſaphat ꝛ ioram ꝛ ochozias patres eius reges iuda) iſti tres reges erant patres ioas:nam ochozias erat pater eius ꝛ ioram erat auus ꝛ ioſaphat erat proauus. omnes iſti dedicauerant ſiue vouerāt aliqna pro templo dñi ꝛ erant poſita in certo loco in templo in theſauris leuitarum ꝛ inde abſtulit
† illa ioas ad dādū regi ſirie(ꝛ ipſe obtulerat).i.ēt ipſe obtulerat aliqua deo ꝛ poſuerat in theſauris templi ꝛ illa
† inde abſtulit(ꝛ vniuerſum argentum quod inueniri potuit in theſauris templi dñi ꝛ in palatio regis)accipitur argentū generaliter pro omni metallo ſiue auro ſiue argento:nam in theſauris templi non ſoluz babebat argē
£ tum ſed etiam auruz ꝛ multa alia preciosa. ꝛ dedit ioas regi ſirie omne aurum ꝛ argentum quod inuenit in theſauris dñi preter argentum ꝛ aurū quod obtulerāt patres ſui: nam ibi multū erat quod obtulerant ſinguli de iſrael.ꝛ etiam tradidit omne aurum ꝛ argentum quod potuit inueniri in palatio domus regis:q; ibi theſaurus erat ꝓſeruatus ab antiquis regibus (miſitq; azael regi ſirie)omnia iſta miſit ioas qui vidit ſe impotentē ad reſiſtendum regi ſirie ꝛ miſit munera vt non deleret ipſum (ꝛ receſſit a hieruſalem).ſ.obſidebat azael hieruſalem ꝛ datis ei muneribus ſoluit obſidionem (reliqua aūt ſermonum ioas ꝛ vniuerſa que fecit)multa alia fecit ꝛ dixit Joas que non ſcripta ſunt in hoc libro:ideo remittit ad alium librū(nonne hec ſcripta ſunt in libro verborū dierum regum iuda).q.d.in libro illo ſcripta ſunt omnia que particulariter fecit ioas:q; ibi oīa geſta ꝛ dicta regū iuda ſpecialiter exarata ſunt.

¶Quare occiſa athalia non abſtulerunt vaſa templi de templo baal ꝛ an idolis conſecrata poſſint redire ad cultum dei. Qō.xvi.

Qō.16. A

Queretur quia ſupradictum eſt de emptione vaſoꝝ ꝓ miniſterio tēpli quia athalia abſtulerat ornamenta templi ꝛ dedit illa ad ornandū templū baal ad quid empta ſunt vaſa.nā anteq; athalia regnaret habebat templū vaſa ſufficiētia ad miniſtrationem in eo ꝛ tullit athalia de illis ad ornandum templū baal.ij.paralipo.xxiij.ꝛ tñ poſtea occiſa athalia iuit totus populus cum ioiada ad templum baal ꝛ occiderunt ſacerdotes ꝛ deſtruxerunt aras contriueruntq; imagines p̄cedenti.c.ideo poterant tunc accipere oīa q̄ abſtulerat athalia de templo domini ꝛ non eſſet opus q; emerentur vaſa de nouo. ¶Reſpondēdū q; ſicut ſupra dictum fuit non ſolū fuit neceſſaria reſtauratio ruinaruz templi ſed etiam emptio vaſoꝝ:quia athalia abſtulerat vaſa multa ꝛ argentū ꝛ aurum ad ornandū tēplū baal. ¶Ad rationē in contrariū dicendum vno modo q; dato q; acciperent ioiada ꝛ populus omnia que inuenirēt in templo baal que ablata fuiſſent de templo domini ad hūc non poterant reficere priorē numerū diuitiarū templi:quia aliqua de illis que abſtuliſſet athalia trāſmutata fuiſſent in aliam ſpeciem ita vt iam non proficerēt nec poſſent aſſummi pro templo dei.vt pote ſi de vaſis auri ꝛ argenti feciſſet athalia laminas aureas ꝛ argenteas vel folia auri ꝛ argenti ad decorandum templum baal: nam iam illa perdita erant.vel forte illa donaria que acceperat Athalia de templo domini conuerſa fuerant in expenſas templi baal vt pote ſi emebantur animalia ad ſacrificiū vel ad ſumptus ſacerdotum ex illo auro ꝛ argento:quia iam iſta expenſa eſſent ꝛ non poſſent recuperari p Joiadā ꝛ per populares:ꝛ ſic oportebat de nouo fieri vaſa que deficiebant ꝑpter violentiaz athalie. Secunda. Secundo pōt dici q; quāq; athalia accipiebat de tēplo dñi donaria ſub colore ornādi templum baal:tamen multa illorum conuertebat in vſus ſuos ꝛ illa iam non poterāt reduci ad ſanctuarium ideo oportebat emi noua. Tertia. Tertio poteſt dici ꝛ efficatius q; dato q; oīa que abſtulerat athalia ad ornandū templū baal eſſent in templo Baal nō poterant illa reducere ioiada ꝛ populuz ad cultū dei: quia iſta applicata fuerant cultui demonū ꝛ p hoc erant immunda ad cultum dei.naz de auro ꝛ argento ex quo facta fuerant idola vel quod erat in templis idolorū nō fiebat aliquid pro cultu dei ſed iubebat deus illa cremari deuteronomij.vij.vnde nec erant iam licita ad vſum hominum ſed omnia debebant abhominari tāq; ſordes vt patet ibidē. Obiectio. ¶Sed obijcietur q; iſta potuiſſent reduci ad cultū dei:quia vaſa que erant in templo Salomonis ducta ſunt in babilonē.j.xxiij.ꝛ tñ poſtea reducta ſunt de babilone in templū domini:quia rex cirrus illa dedit ꝛ eſdras illa tulit vt patet.i.eſdre.c.i.ꝛ tamen iſta vaſa applicata fuerant ad vſus prophanos:nam balthaſar fecit conuiuium ꝛ fecit illa proferri ꝛ bibit in eis ipſe ꝛ vxores ſue ꝛ concubine ſue et principes ſui ꝛ optimates eius ꝛ laudabant deos ſuos argenteos ꝛ aureos:da ni.v.ꝛ tamen iſta vaſa poſtea applicita ſunt ad cultum dei. ¶Reſpondendum q; non fuit illicitum reduci illa Rño. vaſa ad miniſterium dei:quia illa nunq; fuerunt applicita cultui idolorū:ꝛ tamen iſta que eſſent in templo baal iam applicita erant idolis.illud patet quia quando balthaſar fecit illa vaſa educi ſolum ad bibendum in eis apparuerunt tres digiti in pariete ſcribentes ſententiam mortis contra eum Dan.v.ꝛ tamē ibi non dicitur q; iſte applicuerit illa ad cultum idolorum ſed ſolum q; bibit in eis ipſe ꝛ alij.ſi ergo propter hoc q; bibit talis ſententia contra eum lata eſt a fortiori lata fuiſſet contra eum vel contra quemcūq; alium ſi illa applicuiſſet aliquando idolis.ꝛ ſic dicendum q; illa conſeruata erant in theſauris regum babilonis nec aliquis audebat illa tangere propter timorem dei iſrael cuius erant.nec etiam balthaſar iuſſiſſet illa afferri niſi quia erat iam extra mentē ſcilicet ebrius ſic patet:quia dicitur ibidem.p̄cepit; iam temulentus vt afferrentur vaſa aurea et argentea que aſportauerat pater eius Nabuchodonoſor. ¶Itē pz q; nullus alius ſaltem bibiſſet in vaſis illis vel applicuiſſet illa alicui vſui:quia dixit ibidez daniel tu quoq; balthaſar non humiliaſti cor tuū ſed aduerſus dominatorē celi eleuatus es ꝛ vaſa domus eius allata ſunt coraz te ꝛ tu ꝛ optimates tui bibiſtis in eis idcirco ab eo miſſus eſt articulus manus et ſcripſit hec.ergo videt q; nullus alius tale fecerat in vaſis illis ſed minus erat bibere in eis q̄z applicare illa cultui idolorum:ergo ſi aliquis applicuiſſet illa cultui idoloꝝ a fortiori data fuiſſet ſententia mortis contra eum. Dicendum tamē q; ꝑ hoc q; aliqui biberant in vaſis illis non erant contaminata licet eſſent neglecta ideo licebat reduci in cultū dei. Si tamen applicata fuiſſent cultui idoloꝝ omnino fuiſſent immunda ꝛ abhominabilia:ergo non liceret ea reduci ꝛ ſic eēt de vaſis que tuliſſet athalia de templo dñi in templū idoloꝝ.ꝛ ſic oportebat fieri de nouo. ¶Queret vlterius quo tpe factū eſt hoc q̄ hic dr.ſ.q; azael rex ſirie aſcēderit cōtra hieruſalē. ¶Dicendū q; non pōt apparere:ꝛ tñ ſatis videtur dicendū q; fuerit circa finē regni eius.nam prius

Qō.17. A

Quo tpe azael aſcendit ꝙ hieruſalem. Rñſio.

fuit facta restauratio templi q̄z veniret azael contra hierusalem vt colligitur hic ꝛ magis. ij. paral. xxiiij. ꝛ post hoc durauit aliquanto tempore Joiada sacerdos q eruditebat regem ioas ꝛ tunc bonus erat ioas supra in littera. s. q fecit rectum coraz domino omnibus diebus quibus docuit eū ioiada. mortuo autem ioiada Joas effectus est idolatra ꝛ mittebat deus prophetas multos ad eū vt conuerteretur ꝛ nolebat: quadā vero die cum zacharias filius ioiade increpareret eum iussit illum rex lapidari ꝛ occisus est ꝛ deinde post annū venit azael contra hierusalem. ij. paral. xxiiij. ꝛ tñ ioas habebat annuz vigesimū tertiuz in regno quādo incepit colligi pecunia ꝛ inchoata sunt sartatecta vt patet supra in littera ꝛ ab illo tempore necesse est transiuisse magnum spaciū dum omnia ista fierent que hic nominata sunt: ideo iam esset circa finem regni eius qñ ista facta sunt. ¶ Jtē hoc veri simile est q fuerit modico tempore ante finem regni qr istud accidit postq̄z ipse occidit zachariā: ꝛ tñ in vltionē zacharie deus suscitauit seruos suos vt occiderent eū. i. paral. xxiiij. ió satis verisimile est q modico tēpore post occisionem zacharie istud acciderit: ꝛ tñ occisio zacharie fuit vno anno anteq̄z ascenderet azael in hierusalē ec. c. ergo circa finē regni ioas accidit hoc: regnauit autē ioas annis. xl. vt patet precedenti. c.

¶ Propter qō peccatū ioas ascēdit azael ꝫ hierusalē: ꝛ an ioas prmisit se adorari vt deus. Qō. xviij.

Qō. 18. A

Queretur vlterius ppter quod peccatū accidit istud vt azael ascēderet cōtra hierusalē ꝛ conaret delere eam ꝛ ioas cogeret ei dare oēs thesauros tēpli dñi ꝛ domus regis. ¶ Rñdet ra. Sa. q hoc fuit ppter idolatriā magnā. s. qr fecit se adorari in deū ꝛ cōsensit. nā mortuo ioiada dr q principes iuda ingressi sunt ꝛ adorauerūt regem vt patet. ij. paralipo. xxiiij. ꝛ hoc fuit qr Joas fuerat absconditus in domo domini sex annis: ꝛ tamē nullus de laicis poterat ibi manere aliquāto tempore quin moreretur: ideo cū ipse tam diu ibi manēs non lesus fuerit vr q aliqd deitatis habebat ꝛ ppter hoc adorauerunt eū. ꝛ istud erat grauissimū pctū q qs faceret se deum: ideo venerūt ei oia mala. ¶ Sed dōm q hoc non stat: qr falsum est vt declaratū est precedēti. c. ꝛ patet ad hoc alia rō: qr certū est q principes iuda q venerunt ad eū nō venerūt causa adorandi ipsuz dicendo ipsum deū vt ps. ij. paralipo. xxiiij. ¶ Nicolaus videtur tenere eandem positionē. nō innuit q principes iuda dixerint eū esse deū quia māsit illesus in templo dñi sed q prmisit se adorari in deum. nā principes voluerunt ei nimis placere: ꝛ ad hoc exhibuerunt ei maiorem reuerentiā q̄z homini: ipse vero prmisit illam sibi exhiberi quia gaudebat de tanto honore. Sic enim herodes prmisit q populus laudaret eum ꝛ loqueretur ei sicut deo act. xij. ꝛ hoc videtur colligi. ij. paral. xxiiij. cum dicitur ingressi principes iuda adorauerunt regem qui delinitus obsequijs eorū acquieuit eis ꝛ sic acquieuit honori diuino quem impendebant ei. ¶ Sed dicendum q hoc nō stat: quia principes nō ibant ad honorandum euz vt deū sed volebant obtinere ab eo q colerent baal. nam viuente ioiada rex colebat dñm ꝛ non prmittebat ioiada q coleret baal. multi autez de principibus desiderabant cultum Baal: qr assueti fuerant ad ipsum multo tempore ꝛ quia multe turpitudines delectabiles fiebant in cultu idolorum sicut in cultu priapi de qbus dictum est exodi. ij. in fine ꝛ precedenti li. c. xiij. quaruz nulla fiebat in cultu dei. nunc autē mortuo ioiada putauerūt principes q faciliter suaderent regi vt prmitteret cultum baal: ideo mortuo ioiada ingressi sunt ad regem supplicaturi ꝓ hoc. ꝛ quia nō poterāt aliter regem inducere nisi supplicādo humiliauerunt se coram eo exhibēdo maiorem reuerentiam q̄z alias exhibere cōsueuerāt: ꝛ impenderūt ei multa alia obsequia in quibus delectaretur ꝛ tunc petiuerunt q rediret cultus baal: ꝛ tūc rex inclinatus precibus ꝛ blandicijs eorum consensit q colleretur baal ꝛ ipse coluit eū: hoc patet. ij. paral. xxiiij. cū dicitur ingressi sunt principes iuda ꝛ adorauerunt regē qui delinitus obsequijs eorūz acquieuit eis: aquiescere tamen est cō sentire petitioni: ergo videtur q aliquid petebāt principes iuda ppter quod adorabāt regē ꝛ istud fuit q colerent Baal. si autē ipsi vellent adorare regē vt deum nō oportebat q ipse deliniretur obsequijs eorum ad acquiescendum eis: quia anteq̄z impenderent ei aliqua obsequia adorabant ipsum: ꝛ tamē qui delinitus cō sentit prius recipit obsequia q̄z fiat id in quo consentire debet. ¶ Secundo ps quia. ij. paralipo. xxiiij. dicitur q rex delinitus obsequijs eorū acquieuit eis ꝛ dereliquerunt templū dei patrū suoꝝ seruierunt q̄z sculptilibus. ꝛ sic postq̄z delinitus est rex obsequijs principū factū fuit hoc: ergo vr q ad impetrandū istud deliniebant eum ꝛ non ad hoc q permitteret se adorari: qr tunc non diceretur q postq̄z delinitus est dereliquerūt dñm ꝛ seruierunt sculptilibus sed diceretur q coluerūt regem ꝛ reliquerūt templū dñi ꝛ sic nō veniebat pena regi ioas tāq̄z permississet se adorari sed quia coluit idola. Tertio patet qr dicitur ibidem dereliquerunt templum domini ꝛ seruierunt sculptilibus ꝛ facta est ira contra iudaz ꝛ hierusalem ppter hoc peccatū. ergo istud peccatū recedēdi a dño ꝛ colēdi idola fuit propter qō venerunt nunc mala. Quarto patet quia ibi dicitur q rex ioas fecit lapidari zachariā filium ioiade quia increpabat eum pro desertione cultus dei: ꝛ cum occideretur dixit videat dñs ꝛ requirat: ꝛ tunc sequitur q euoluto anno ascēdit rex syrie contra hierusalem: ergo ppter mortē zacharie ascendit azael ptra hierusalē. ¶ Dicēdū q duo fuerūt peccata ppter q̄ ascēdit azael. ¶ Primū qr rex ꝛ populus dereliquerant cultū dei ꝛ q̄z deus mitteret ppbetas nō assenserūt eis ꝛ deus nimis iratus est. Scōm fuit occisio zacharie ꝛ ista fuit cā imediata q̄ efficacius mouit: ꝛ propter hoc dicit q cū ipse dixisset moriēs videat dñs ꝛ requirat post annū ascendit rex syrie ptra iudā. ¶ Queretur vlterius quomodo dr hic q Joas dedit regi syrie thesaurum vt recederet a hierusalem in quo apparebat q ipse obsidebat eā ꝛ vt solueret obsidionē dedit ei pecuniam. ꝛ tñ. ij. pali. xxiiij. dr q pugnauit ioas ptra regē syrie ꝛ victus est ꝛ exercuerunt syri in eum ignominiosa. ¶ Rñdendū q azael ascendit cōtra hierusalem ꝛ parauit se ioas ad pugnandū ptra eum ꝛ exiuit cū valde maiori numero q̄z esset exercitus sirorū: deus tñ voluit tradere eū ꝛ exercitū suū in manus syroꝝ: nā dr ibi ꝛ certe cuz pmodicus venisset numerus syrorū tradidit dñs in manibus eoꝝ infinitam multitudinem eo q dereliquissent deū patrū suoꝝ. ꝛ tunc syri ceperunt regem Joas ꝛ percusserūt eum ꝛ illuserunt ei nimis exercentes ignominias magnas super eum volebantq̄z eū ferre captiuū in syriam ꝛ destruere terram suaz: ipse autem redemit se dando omnem pecuniam ꝛ thesauros qui inueniri potuerunt in domo domini ꝛ in palatio regis: de hoc dicitur. ij. paral. xxiiij. in ioas quoq̄z ignominiosa exercuere iudicia ꝛ abeuntes dimiserunt eum in langoribus magnis. s. in plagis magnis quas intullerant. ꝛ sic exprimitur hic de pecunia quam dedit ioas ꝛ non de malis que passus est a syris: ꝛ. ij paral. xxiiij. exprimuntur mala q̄ passus est ꝛ subticetur pecunia data ꝛ hoc recte factum est quia ille liber est suppletiuus omissoruz in hoc libro: ideo vt cōiter q̄ habent hic nō curat repetere ꝛ que non habent exprimit: ꝛ sic ꝛ ex illo ꝛ ex isto conficit persecta sententia. ¶ Queret vlterius an peccauit ioas dando thesauros tēpli regi syrie. ¶ Aliqs dicet q aut dabat de vasis consecratis dño in qbus ministrabat aut de argento ꝛ auro in quo non ministrabatur sed erat in thesauris dñi. si primo mō q esset peccatū. si autē secundo mō non. ¶ Dicendum tamen q ioas erat hic in extrema necessitate: nā erat in manibus syroꝝ ꝛ volebant eum ducere captiuum in syriā ꝛ periret regnū iuda: ideo quodcunqz posset erat sibi licitū facere vt liberaret: ꝛ ꝫ ppter pctā sua ipse venisset in talē necessitatē ꝛ ob hoc minus excusatur: tamen necessitas erat extrema ꝛ sic licebat ei dare thesauros domus domini ꝛ thesauros regis. Secundo ps boc efficatius: quia si non dedisset nunc ioas thesauros illos

Rñsio Ra. sa.

Cōfutatio Rabbi.

Rñsio Ni.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scda rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Rñsio auctoris.

Qō. 19. A

Joas qō dicit q dederit thesaurū regi syrie cū dicatur q pugnauerit ꝫ eum.

Rñsio.

Prima rō. Scōa rō.

Qō. 20. A

Joas an peccauerit dando thesauros tēpli regi syrie.

Rñsio.

ros illos azaeli ou xisset azael eū vinctum in siriā z exercuisset in eū mala z etiam predaretur templum domini z succenderet illud si vellet cum nullus esset qui resisteret ei ideo melius fuit q darentur ei omnia que vellet ita tamen q ipse non predaretur vrbem sed recederet: debebat tamē ioas dare ista cū intentione soluendi templo dñi quidquid inde aufferebat quia propter se auferebat vt liberaret se de manu sirorum z alioquin peccaret. (Surrexerunt aūt.)hic ponitur scōm huius ptis.s.qliter Joas ignominiose occisus est z dicitur(surrexerunt autem serui eius z cōiurauerūt)inter se isti fuerunt duo serui eius qui nominant hic.isti enī ciurauerūt inter se de occidēdo regem(percusserūtq ioas in domo melo) est enim melo quedā platea quā edificauit Salomon in monte sion vbi prius erat vorago quedā siue vallis atq coequauit eā relique terre z edificauit ibi palatia.de h̄ pcedēti li.c.ix.z.xi.in palatio illo manebat ioas quādo occisus est a seruis suis(namq filius semath z iozabad filius somer serui eius percusserūt eum)isti duo scilicet zabad z iozabad fecerunt coniurationem z occiderunt regē z vnus eorum erat de genere amonitarum z alius de genere Moabitarum.ij.paralipo.xxiij.(z mortuus est z sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate dauid)ciuitas dauid erat castrū montis sion vbi erat templū dñi z palatia regis z sepulchra regum z sepultus est Joas in monte sion z tamen non in sepulchris alioz regum.hoc autem fecit sibi populus ad ignominiam quia fuerat rex malus eo q occidit Zachariam filium ioiade ppheta domini indigne cū increparet eū pro peccatis z fuit in hoc valde ingratus cū ioiada pater zacharie liberasset ipsum ioas a morte z instituisset eum in regem vt precedēti.c.de hoc.ij.paralip.xxiij.sic enim faciebat populus qñ aliqui reges erant valde mali vel ignominiosi. Sic enim fuit de ioram qui fuit valde malus z nō fuit sepultus in sepulchris regum quia occidit fres suos ij.paralipo.xxi.sic etiam fuit de rege ozia qui percussus est lepra a dño ideo non fuit sepultus in sepulchris regū ij.parali.xxvi.(regnauitq amasias filius eius pro eo) iste amasias erat iam vir qñ mortuus est pr̄ suus z ipse occidit interfectores patris sui infra.xiij.

¶Quare deus fecit q occideretur rex Joas a seruis suis. Nō.xxi.

Nō.21. A

Queretur q̄re deus fecit q occideret ioas a seruis suis. ¶Respōdēdū q hoc datū est ei in penā p duobus. Prio qr reliquerat dñm.z ls deus mitteret ad eū ppbetas non exaudiebat eos.nā ppter hoc ceperat deus tradere eū in mortem qñ venit azael rex sirie ptra hierusalē:nā tūc traditus est ioas in manu sirorum z exercuerunt in eo ignominiosa iudicia reliquerūtq ipsum in magnis langoribus vt p3.ij.parali.xxiij.s.cū pmodicus venisset numerus sirorum tradidit dñs in manibus eorū infinitam multitudinē eo q dereliquissent deum patrū suorum. Secūda causa fuit z magis immediata occisio zacharie prophete.nam ioas iussit illum occidi z cū occideretur ait videat dñs z requirat:z postea dicitur q surrexerunt contra ioas serui sui in vltionem sanguinis filiorū ioiade sacerdotis z occiderunt eum in lectulo suo.deus enim noluit sanguinē zacharie manere inultū cū ipse petiuisset q deus videret z requireret z vltio fuit q paruo tēpore post occideretur a seruis suis. ¶Dicit etiā Ra.sa.q vnus istorum seruorū suoz erat moabita z alius amonita.ij.pali.xxiij. z hoc fuit vt conuenienter puniret ioas.nā ioas fuit valde ingratus ioiade qui liberauerat eū a morte z fecerat eum regem cum occiderit filios illius.sic etiam moabite z amonite fuerunt valde ingrati beneficijs abrahe. nam Abraham liberauit Loth patrem amonitarum et moabitarum de captiuitate hostili:nam quatuor reges ducebant eum captiuū z omnes res suas cum regibus sodomorum z Abraham liberauit eum pugnans contra quatuor reges.Gen.xiij.fuerunt autem Moabite z amonite filij Loth Gen.xix.z tamen fuerūt valde ingrati beneficijs abrahe quia non voluerunt occurrere cum pane z aqua israelitis in itinere sed conduxerūt cōtra eos Balaam ariolū vt malediceret eis deu.xxiij.

Nō.22. A Isti fui an peccauerūt occidendo Joas. Obijcit p. Secundo.

¶Queretur vlterius an isti serui Joas peccauerūt occidendo ioas. ¶Aliquis dicet q non.nam iussū erat ioas occidi quia grauissime peccauerat:ideo isti occidēdo eū non peccabant. Secundo patet quia isti occiderunt ioas pro causa pro qua deus volebat:nam deus volebat occidere Joas pro morte filiorum Joiade cum Zacharias qui occidebatur dixisset videat dominus z requirat.z tamen isti occiderunt ioas pro eadem causa:quia.ij.paralipo.xxiij.dicit surrexerunt contra ioas serui sui in vltionem sanguinis filiorum ioiade sacerdotis.z sic non mouebantur ex aliquo desiderio suo sed vt executores diuine iustitie ad finē ad quē deus volebat ergo non peccauerunt. ¶Rñdendū q isti duo serui peccauerunt valde occidendo dñm suū:nam non solū est peccatū sed etiā sacinus horrēdū vel vt si quis occidat patrem aut matrē: z non fecerunt isti ex aliqua causa iusta sed per ciurationem moti sunt ptra eum. ¶Item p3 quia amasias filius Joas volens vlcisci mortē patris occidit istos qui occiderant eum:z tamē dicitur q noluit occidere filios eorum quia lex dicit non occident patres pro filijs nec filij p patribus.j.xxiij.z sic apparet q amasias secutus est legē in punitiōe illā cū noluerit occidere filios istoz qr lex vetabat.ita ergo nō occidisset istos si lex vetaret eos occidi:z tū si iuste occidissent regē Joas lex vetaret eos occidi ideo nō occideret eos amasias: z tū occcidit eos z nō putauit se facere contra legez ergo peccauerant illi occidēdo ioas. ¶Ad primaz rōnem in contrariū dicendum q quamq̄z mortem mereretur ioas peccabant isti occidēdo eum:quia ad hoc q quis occidat aliū iuste nō solū requiritur iusta causa sed etiam iustus alius z ptās occidēdi: quia alias qlibet posset esse iudex in causa sua occidendo eū qui sibi nocuerat.z hoc est absurdū. sic p3 Gen.iiij.nam Cain erat reus mortis qui occiderat frez suum Abel iniuste:z tamē quicunq occideret cain peccabat cum dixit cain ad dñm ois qui inuenerit me occidet me:dixitq ei dñs nequaq̄z ita fiet sed omnis qui occiderit cain septuplū punietur. Itez patet deuter.xvi.s. iuste quod iustū est psequeris.i.ad hoc q bene agas nō solum debes agere quod iustū est sed etiaz debes agere iuste.i.ex iusta intentiōe z ex potestate legitima:z tū nō habebāt isti serui ioas causam legitimam ad occidēdum eum nec habebant iurisdictionem ideo peccabāt. ¶Ad secūdam rationez dicendum q isti nō occiderunt regem ea intentione qua deus volebat illū occidi:nam deus volebat q occideret in vltionē sanguinis filioz ioiade .isti aūt occiderunt eum forte ppter aliquā causam priuatam vt quia habebant eum exosum vel qr timebant illum.z quando dicitur parali.xxiij. q surrexrūt cōtra eū serui sui in vltionem sanguinis filiorum ioiade non est intelligēdū q ipsi ad hūc finē facerēt:deus tū ordinauit istā occisionē ad istū finē z pmisit regē occidi pp h̄ quē forte alʒ nō pmisisset occidi.z sic deus fecit q occideret in vltiōez sanguinis filiorum ioiade z tū illi non occiderūt eū ppter hoc. z sic ex mala intentione z operatione istorum deus elicuit aliquod bonum.s.iustam penam ioas: quia ista est conditio dei vt ex malis nostris bona elicere sciat vt ait Boetius de consolatione libro quarto prosa sexta.sic.n. fuit quando fratres ioseph vendiderunt eum vt nūq̄z appareret in terra z non complerentur somnia eius. deus tamen non permisit eum vendi nisi vt duceretur in egipt um vt exaltaretur ibi z postea aleret patrē suum z domum eius in tempore famis vt patet Genesi vltimo.cuz ipse dixit fratribus suis nolite timere: num dei possum⁹ resistere voluntati? vos cogitastis de me malum z deus vertit illud in bonum vt exaltaret me sicut in p̄sentiaz cernitis z saluos faceret multos populos. Sic etiaz fuit de salomone qui volebat occidere abiathar summū sacerdotem z relegauit eum quia fouebat partem adonie aduersarij sui:z tamen deus non permisit illud fieri nisi vt impleretur quod ipse p̄dixerat cōtra domum heli.ī. j.li.c.ij.z sic dr̄ p̄cedē.li.c.ij. q salomon eiecit Abiathar

Ro.21. A Prima rō.

Scda rō.

Opi.ra.sa.

Ad primaz in ptrariū.

Quid requirit ad hoc q aliqs aliuz iuste occidat.

Ad secūdā

vt non esset sacerdos domini vt impleretur sermo domini quem locutus est super domum heli in silo: t tñ constat q salomon non faciebat ad illum finez sed solū quia abiathar erat aduersarius eius. ¶Aliter pōt dici q dato q isti serui ioas mouerent ad occidendū eū in vltionē sanguinis filioz ioiade adhuc peccabant quia non habebant iustā cām cū ptāte:nā nemo eos iudices ꝓstituerat ad hoc nec deus eis iusserat hoc facere iō peccabāt.imo dato q ipsi scirent q deus volebat occidi ioas in vltionē sanguinis filioz ioiade t ꝓnunciatū eēt p prophetas q Joas occidendus eēt a seruis suis ꝓpter hoc nō licebat eis occidere ioas cū deus eis non mandaret.sic enī fuit de sacerdotibus quos occidit Saul.s̄.j.li.c.xxij.nā ꝓnunciatū erat eo.li.c.ij.q isti occidēdi essent qñ dictū est ad heli:pars magna domus tue morietur cū ad virilem etatē venerit.t tñ peccauit saul occidendo istos sacerdotes vt declaratum est eo.li.c.xxij.q ad hoc nō habebat mandatum dei sed propria intentione egit.

Alia rñsio.

¶Incipit capitulum decimū tertiū.

A

Anno vigesimo tertio Joas filij ochozie regis iude: regnauit ioachac filius iheu sup israel in samaria decem t septem annis.

Anno vigesimo tertio. Descripta est in precedentibus regum iuda tempore Joas enarratio:hic ponitur historie regū israel prosecutio. nam ista duo regna currebant simul et reges contemporanei describuntur simul:iō postq̄z dictum est de regno ioas regis iude dicitur de regibus israel contēporaneis suis t diuiditur in duo:quia primo historia regū israel ponit. Secundo scriptura ad reges iuda successores ioas reuertitur sequēti.c.¶Prima in duas:quia primo ponitur regum israel continuatio. Secūdo heliseī ꝓphete mors t tumulatio ibi(heliseus aūt.)prima in duas:quia prio ponitur historia ioachas regis israel enarratio. Secundo filij ioas substitutio ibi(anno trigesimo septimo.)

Qō.I. A An ordo sit sequentius ad p̄dicta ꝓtinuꝰ t immediatus.

¶Queretur circa primū an ea que habentur hic sint cōtinuata ad precedentia t an fuerunt facta imediate post illa vel interiecto aliquanto tpe.¶Ad primū dicēdū q continuatio istorū ad precedēntia potest dupliciter intelligi. vno modo q prius finita fuerint omnia que habentur p̄cedēti capitulo t tunc ista inceperint.Alio modo q illa inchoata fuerint ante ista dato q nō fuerint prius finita q̄z ista inchoata.de primo mō dicēdū q non stat:q prius ceperūt fieri, ista q̄z finirēt ea q̄ habent p̄cedēti.c. vt p3:q ibi dictū est de morte ioas:hic aūt dr de principio regni Joathas regis israel:t tñ prius cepit regnare iste ioachas q̄z occideret ioas rex iude.qō patet:q anno.xxiij.eius cepit regnare ioachas in israel : t tñ ioas regnauit annis.xl.vt p3.s̄.xi.¶Jtē p3 quia totū tēpus regni ioathas fuit viuente ioas rege iude.quod patet q ioas rex israel filius ioachas cepit regnare anno.xxxvij. regni ioas regis iude vt patet infra in littera.non ergo fuerunt finita ea que habētur p̄cedēti capitulo prius q̄z ista inchoarētur.sed tenendus est scōs modus.s.q ista fuerunt post illa quia aliquāto tempore illa ceperūt ante ista:t tñ aliquo tpe simul cucurrerunt.nā viginti tribus annis inchoata sunt ea que habent p̄cedēti capitulo ante illa q̄ habentur hic:q precedēti capitulo ponit principiū regni ioachas regis israel:t tñ cepit ioachas regnare anno.xxiij.post q̄z regnare cepit Joas rex iude vt p3 hic.(anno vigesimo tertio ioas filij Ochozie regis iude regnauit ioachas)iste erat rex israel.t computant tempora regū israel p tempora regū iude vt p3 hic t aliqñ computant tēpora regum iude per tempora regū israel vt p3 precedēti capitulo q dr q anno.vij.iheu regnauit ioas sic ēt sequēti.c.t.j.xv.t fere in omnibus.ista est enī regula generalis q tpa regū iude cōputent p tempora regū israel t tempora regū israel p tpa regū iude vt colligit in toto isto libro t p̄cedēti t ratio huius est:q regnū iuda t israel simul currebant t volebat deus q notificaretur vnum per aliud:ideo cū prophet a vtrūq; regnū hic describat ponit annotationes annoꝝ reciproce in vtroq; regno(filius Jheu.)iste fuit primus successor † ihеu de quatuor quos ei deus p̄miserat sup̄.x.s.filij tui vsq; ad quartā generationē sedebunt sup tronum israel (sup israel in samaria)dr regnasse in samaria q erat me † tropolis regni t regnādo sup israel regnauit in samaria (decem t septem annis)isti anni fuerūt imperfecti quasi decem t sex anni vt infra probabit(t fecit malū cora domino).s.fuit idolatra:istud enim erat malū qō faciebāt reges israel:nam alia mala in cōparatione huius nō vocantur mala t faciliter illa deus remittebat regibus si non colerent idola.sic patet de dauid qui inique occidit viam etheum t fornicatus est cū vxore eius bersabee: t tñ de⁹ ista remisit.s̄.ij.li.c.xi.t.xij.t dixit q dauid placuerat ei t erat vir iuxta cor suū sup̄.j.li.c.xiij.t hoc fuit q nūq; dauid coluit idola.erat aūt gñale inter oēs reges israel q colerēt idola.nō enim legit de aliquo ipsoꝝ q non coluerit s3 potius legit de quolibet q coluerit illa:in regibus autem iuda multi colebant idola licet non erat gñale q illa colerent sicut fuit de asa:precedenti li. c.xv.t.ij.parali.xiij.vsq; ad decimū septimū t de iosaphat eo.li.c.xix.t.xx.t.xxi.t de ezechia t iosia t ozia q non coluerunt idola vt p3.j.xv.t.xviij.t.xxij.t.xxiij.reliqui aūt fere oēs idola coluerunt(secutusq; est p̄tā hieroboā filium nabath).s.coluit idola sicut hieroboā.iste ioathas secutus est viam iheu patris sui qui idola coluit s̄.x.t omniū regū israel qui idola coluerunt:t tñ non dicitur q secutus est peccata alicuius illorum nisi Hieroboā:quia iste p excellentiā fuit idolatra eo q ipse introduxit cultum idolorū in israel faciendo vitulos aureos: p̄cedenti li.c.xij.t ob hoc peccauit plus q̄z omnes homines vt declaratū est p̄cedenti lib.c.xiij.(q peccare fecit israel)in hoc fuit peccatū suū maximuꝫ.s.cogendo israelitas ad idolatriā:nā si ipse solus peccasset colēdo idola nō multū scriptura curasset:ipse tñ coegit totū populuꝫ ad colēdū idola:q volebat populus ire ad templū dñi ad cerimonias legis sicut assuetus erat:t ipse fecit vitulos aureos iubens q nullus iret in hierusalē ad templū sed oēs venirēt ad colendū illos vitulos:q illi erant dij qui eduxerant israelitas de egipto vt p3 p̄cedēti li.c.xij. t q lex ab eo introducta de colendo illos vitulos obseruata fuit semp ab israelitis dicebat ipse semper facere israelitas peccare quā q̄z iam mortuus esset(non declinauit ab eis).s.non declinauit a peccatis eius sed ipse vitulos coluit t populū sibi subiectū in cultu illo tenuit : in hebreo dicit(nō declinauit ab ea)t tñ iste est modus loquēdi barbaricus:q dr ibi secutus est peccata hieroboā t sequitur nō declinauit ab ea in femineo gñe cū deberet dicere ab eis.t tñ nō seruātur numeri nec psone nec alie ꝓuenientie partiū ꝓpter barbariē idiomatis.vel potest dici nō declinauit ab ea.i.a via Hieroboā.

¶Quare rex ioachas fuit idolatra. Qō.ij.

Queretur quare ioachas non declinauit ab idolis Hieroboā. ¶Respondet Nicolaus q hoc fuit quia timebat ioachas q si recederet a cultu idolorum populus ascenderet in templū dñi in Hierusalē t ibi reconciliaretur regibus iuda t perderet ipse regnū. Sic enim motus est hieroboā ad faciēdū vitulos p̄cedenti li.c.xxij.¶Sed dicendū q nō fuit ista cā sed fuit duplex.¶Prima fuit mala assuetudo : q sicut habentes virtutem inclinantur naturaliter ad operādū virtuose ita habētes habitū vitiosum inclinant naturaliter ad male operādū:t hoc fit p ꝓsuetudinē q̄ est tanq̄z altera natura vt p3.vij.ethico.iō cū aliq sunt assueti ad malū nō p̄nt illud relinquere velut si eēt illud aliqd naturale sibi vt p3 biere.xij.s.si pōt ethiops mutare pellē suā aut pardus varietates suas t vos poteritis bñ facere cū didiceritis malum.sed iste ioachas antequam regnaret assuetus erat ad colendum idola viuente patre suo

Qō.2. A Rñsio Ri. Rño auctoris. ¶Prima cā.

tre suo ibeu ꝛ etiam ab omnibus ꝓdecessoribus suis istū
ritus acceperat cum omnes reges israel coluissent idola
ideo quasi naturaliter inclinabatur ad colēdū illa dato
Scōa cā. ꝙ non esset alia causa impellens eum. Secunda causa
erat ꝓpter delectationē:nam in cultu idolorū erat que-
dam delectatio que non erat in cultu dei.nam faciebant
multas turpitudines idolatre sicut apparet in cultu pria
pi ꝛ ille erant delectabiles de quibus declaratū est pce-
denti libro cap.xiiij.ideo inclinabantur valde ad co-
lendum idola patet hoc: nam achab ꝛ domus sua colue-
runt idola plus q̄z coluerant omnes reges predecessores
eius:vt patet p̄cedenti libro cap.xvij.ꝛ.xxi. ꝛ tñ hoc nō
faciebat vt viri de regno suo nō cōuerterentur ad reges
iuda eundo in hierusalez quia magna cōcordia erat tūc
inter reges iuda ꝛ israel: quia tunc erat rex in iuda iosa
phat qui affinis erat achab:nam ioram filius suus acce-
pit vxorem athaliam filiam achab ꝛ ipse iosaphat ami-
cus erat nimis achab ꝛ ibat in regnū suū ꝛ cum eo ibat
ad bellum contra siros precedenti libro cap.vltimo ꝛ.ij.
parali.xviij.non ergo timeret tūc achab ꝙ iosaphat rex
iude subtraheret sibi subditos:ꝛ tamen ipse colebat ido
B la ꝛ cogebat omnes de regno suo colere Baal occidens
non colentes: vt patet p̄cedenti li.c.xviij.ꝛ.xix.ꝛ sic non
colebat idola quasi timeret ꝙ alias perderet subditos
sed ꝓpter delectationez que erat in cultu illo ꝛ propter
assuetudinem vt supra declaratum est.Sic etiā fuit tpe
Joza filij Achab qui fuit cōtemporaneus Joza filio io-
saphat regi iude ꝛ Ochozie filio eius:ꝛ erat inter istos
partim affinitas ꝛ partim sanguinitas ꝛ erat magna ami
citia ita vt Ochozias rex Jude iret ad pugnandum cū
ioram rege israel contra siros ꝛ postea descēderet ad vi
sitandum eum in terra israel supra.viij.ꝛ tamen tunc co
lebātur idola in terra israel sicut temporibus antiquis:
ergo non fiebat propter timorem perditionis regni.sic
etiam patet quia principes iuda non timebant pdere ali
quid si non colerent idola:ꝛ tñ ipsi petiuerūt a rege ioas
ꝙ permitteret redire cultum idolorum qui fuerat tēpore
athalie vt declaratū est precedēti.c.ꝛ sic motus fuit nūc
ioachas ꝛ omnes ꝓdecessores sui atq; successores in re-
† gibus israel ad colendū idola(iratusq; est furor dñi con
tra israel).ſ.propter idolatriam:nam iam ceperat tede-
re dñm super israel ꝛ fiebant ei peccata eorū importabi
† lia vt patet supra.x.(ꝛ tradidit eos in manu Azael re-
C gis sirie ꝛ in manu benadab filij azael cunctis diebus)
erat azael rex sirie tempore quo Joachas filius ibeu re-
gnabat in israel:nam ceperat Azael regnare duz adhuc
Joram filius achab regnaret in israel:nam Joram pu-
guauit contra azaelem in ramoth galaad:vt patet supra
viij.regnauerat etiam tempore ibeu regis israel patris
ioachas ꝛ affligerat valde israelitas tempore illo vt pz
supra.x.nunc etiam tempore ioachas regis israel regna
bat azael in siria ꝛ mortuus est viuente isto ioachas.naz
Benadab filius azaelis cepit regnare in siria viuente
Joachas vt patet hic: cum dicatur ꝙ omnibus diebus
azaelis ꝛ benadab afflicti sunt israelite.¶Considera-
dum aūt ꝙ iste benadab non est ille de quo dictū est su-
pra.viij.quia ille fuit rex potens contra quem pugnauit
achab ꝛ mortuus est successitq; ei Azael vt pz ibidē:sed
iste Benadab de quo hic dicitur fuit post azaelem:nam
fuit filius eius vt pz infra in littera.ſ.mortuus est autez
azael rex sirie ꝛ regnauit benadab filius eius.isti duo be
nadab in littera nostra non habent differentiā:quia scri
buntur cū eisdē litteris: ꝛ tñ in hebreo differunt in vna
littera.nam primus eorum vocatur benadab.secundus
Benadab ꝛ azael val de venera-ti. vocaꝫ Benadad:sed ista differentia raro seruaꝫ.¶Scie
dum etiam ꝙ inter reges sirorū nulli magis veneranꝫ a
siris quā benadab primus ꝛ azael qui successit ei de q-
bus Joseph.ix.antiquitatū ait:erat enim Azael vir effi-
cax ꝛ multa sirorum ꝛ populi damascenorum deuotio-
ne florebat ita vt hactenus ipse benadab ꝛ azael q̄ post
eum regnauit quasi dij colanꝫ propter beneficia ꝛ tēplo
rum edificia quibus damascenorum exornauere ciuita-
tem:isti nāq; quotidie soli in pompa quasi ꝓ honore re-
gio deferentur ꝛ siri de eorum antiquitate gloriank igno
rantes ꝙ sint nouelli ꝛ non habent isti reges vltra mille
ꝛ centū annos(deprecatus est autem Joachas faciē do- †
mini).ſ.affligebat eum nimis rex sirie ꝛ redigebat in tan
tam paupertatem ꝛ calamitatem in quanta nullus re-
gum israel fuit:ideo afflictione ꝛ vexatiōe dante sibi in-
tellectū recessit ab idolis ꝛ orauit dominus vt liberaret
eum de manu sirorū ꝛ ipse liberauit eū:ꝛ dicitur ꝙ de-
precatus est faciem dñi.i.orauit coram deo:quia ois qui
ad deū conuertitur illum sibi presentem habet cuz deus
vbiq; sit ꝛ magis adhuc in ꝓspectu bonoꝝ quā malorum
(ꝛ audiuit eum dominus)ꝓdescendendo precibus eius †
ꝛ liberando de manu sirorꝝ (vidit enim angustiam israel
q̄ attriuerat eos rex sirie).q.d.non exaudiuit deus prin
cipaliter preces ioachas propter merita vel deuotionez
eius sz potius ꝓpter afflictionē israel:qz afflictus fuerat
taz grauiter vt nullus regū tam miserabilis effectus fue
rit.ſ.ꝙ solū bꝫet qnquaginta equites ꝛ decem currus ꝛ
decē millia peditū vt pz.j.in lra(ꝛ dedit dñs israeli sa-
luatorē).ſ.dedit aliquē qui liberaret eos de manu sirorū
ꝛ dꝫ hic ꝙ rex sirie attriuerat eos.i.duo reges precedē-
tes.ſ.azael ꝛ benadab filius eius:naz ambo fuerunt tpe
ioachas regis israel sed dꝫ rex:qz oēs reges eiusdē regni
censentur vnus rex in quantū nunq̄z sunt duo simul sed
vnus succedit alteri ꝛ videt gerere vices eius(ꝛ libera- †
tus est de manu regis sirie).ſ.saluator iste datus a deo li
berauit israel de manu sirorū:qz prius non se poterant
defendere(habitauerūtq; filij israel in tabernaculis suis †
sicut heri ꝛ nudius tertius).i.habitauerunt in ciuitati-
bus ꝛ locis suis secure non formidantes siros sicut heri
ꝛ nudius tertius.i.sicut solebat esse a temporibus anti-
quis quando siri non inuadebant regnum israel qz tunc
israelite erant securi.

¶Quis fuit ille saluator quē dñs dedit israeli. Qō.iij. Qō.3. A

Queretur quis fuit iste saluator quem do-
minus dedit israeli qui liberauit
eos de manu sirorum.¶Respondet Ra.sa.ꝛ hebrei ꝙ Rñsio Ra. sa.
iste fuit Joas rex israel filius Joachas:nā iste percussit
ter siriam ꝛ omnes ciuitates israel que tenebantur a si-
ris restituit in potestatem israel vt patet infra in littera.
Nicolaus dicit ꝙ non potuit ille esse saluator:quia ioas Rñsio Ni.
non regnauit nec fecit salutem in israel viuente ioachas:
ꝛ tamen saluatio ista facta est tempore Joachas:quia di
citur hic ꝙ dñs exaudiuit preces ioachas ꝛ dedit salua
torem ergo non fuit ille Joas sed aliquis alius tempo-
re Joachas.¶Dicit ergo idem Nicolaus ꝙ iste salua-
tor fuit angelus datus israeli in custodiam:quia iste fecit
ꝙ siri non venirent in terram israel nec vastarent eam.
dantur enim angeli in custodiam ciuitatum ꝛ regnorum
ꝛ pugnant pro salute ꝛ honore illoꝝ etiam contra alios
angelos bonos sicut gabriel qui erat princeps hebreo-
rum pugnauit viginti vno diebus contra angelum qui
erat princeps persarum:quia vnus volebat ꝙ hebrei exi
rent de captiuitate Babilonis alius autem nolebat:et
ad vltimum preualuit angelus princeps hebreorum: B
Daniel.x.¶Dicendum ꝙ hic est dubium quia videtur
posse dici ꝙ iste saluator fuerit tempore Joas:quia dici- Dubium.
tur hic ꝙ Joachas orauit dominum ꝛ exaudiuit eum:
ꝛ tamen certum est ꝙ ioachas peteret liberationem ꝓ Primo.
tempore suo ergo tunc fuit liberator.Secundo ꝓ quia
dicit immediate ꝛ dedit dñs saluatorē ꝛ liberatus est de Secundo.
manu sirie:ergo ipsemet ioachas liberatus est ꝛ sic fuit
saluator tpe suo.Tertio pz qz dicitur hic liberatus est de
manu regis sirie ꝛ vocat rex sirie azael ꝓ excellentiā:qz Tertio.
ipse magis attriuit israelitas q̄z benadab qui fuit post eū
ꝛ tamen constat ꝙ Benadab filius azael cepit regnare
tempore Joachas vt colligitur infra ꝛ supra in lra:ergo
tempore suo fuit saluator liberans eum de manu Bena
dab.Quarto patet quia dicit infra ꝙ quāq̄z deus dedit Quarto.
liberatorem israel non recesserūt a peccatis hieroboā ꝛ
postea sequit de paupertate regis ioachas ad quā dedu Pria rño.
xerat eū siri:ergo fuit liberatio fcā tpe ioachas. ¶Hoc
aūt ꝑsuppositio dici posset secundū Nicolaū ꝙ liberator

fuit angelus dñi datus in custodiaz israelitarū: nam ipse pterruit siros vt iam non pugnarent contra israel z sic
Scōa rñio. nó ausi sunt postea affligere israelitas. ¶Vel potest dici q deus dedit ipm ioachas in liberatorē israel vt pote si deus confortauit eum contra hostes sirie vt pugnaret cō tra illos. Sic enim in libro iudicum vocantur saluatores illi iudices quos deus suscitabat ad liberandū israe
Tertia rñsio. litas de manu hostiuz vt patet iud. iij. z. iiij. ¶Dicendū tamen videt q iste saluator non fuerit Joachas nec angelus aut aliquis homo tempore eius: sz potuit dici saluator Joas filius Joachas cui dixit Heliseus q percu
Auctoris. teret siriam ter. z sic fuit restituitqz israelitis omnes ciuitates quas abstulerant eis siri infra in littera. ¶Vel potest dici q saluator fuit Hieroboan filius Joas z nepos Joachas rex israel cui deus reuelauit per seruum suum Jonam q liberaret israel de manu sirorum: nam
dicitur de eo sequenti. c. ipse restituit terminos israel ab introitu Emath vsqz ad mare solitudinis iuxta sermo-
Cōtra alīs opi. nem domini per seruum suuz Jonam. Et non potest dici q fuerit saluator tempore ioachas. nam de eo non potest dici q fuit saluator: quia ipse non pugnauit contra siriam ita vt aliquando prevaleret: sed solum dicitur de
temporibus suis q non sunt derelicti ioachas nisi quinquaginta equites et decem currus z decem millia pedi-
Cōtra nic. tum: interfecerat enim eos rex sirie z redegerat qsi pulueren in tritura aree. Non potest etiam dici de angelo principe israelitarum q ille fuerit saluator tpe ioachas: quia saluator nunquā dicitur nisi ille qui liberat aliqē
de potestate alterius: z tñ angelus non liberauit ipsum Joachas nec populum israel de potestate sirorum tempore Joachas: quia tunc manebāt ciuitates israel subiecte siris z manserunt vsqz ad tempus regis Joas vt patet infra in littera scilicet porro Joas filius ioachas tulit vrbes de manu Benadab filij Azael quas tulerat de manu Joachas patris sui iure prelij. q autem saluator non vocetur nisi ille qui liberabat de subiectione patet ex modo accipiendi scripture: quia iudicum tertio dicitur suscitauit eis dominus saluatorem nomine Othoniel z sequitur ibi quomodo pugnauit contra Chusan regem sirie z liberauit israelitas de manu eius. etiam dicitur ibi q deus dedit saluatorem nomine Aioth israelitis z ille liberauit eos de manu Moabitarum: sic etiaz
C omnes alij iudices vocabantur saluatores quia liberabant populum de manu hostium: z tamen angelus non
Ad primaz rationem. liberauit hic israelem: ideo dicendum est q saluator nō fuit datus tempore ioachas sed postea. ¶Ad rationem primam in contrarium dicendum q deus exaudiuit pces Joachas z etiam ipse petebat liberationem p tempore suo: tamen nō datus est saluator tempore suo: quia forte Joachas orabat sic: domine libera populum tuum de manu sirorum: z deus liberauit illum sicut ille petiuit: ille autem non petiuit dari saluatorem tempore suo licet peteret liberationem israel: ideo cum datus sit post eum exaudita est oratio sua. vel potest dici q ioachas petiuit liberationem pro tempore suo z deus illam dedit: tamen non dedit saluatorem tempore suo. quia saluatio poterat dari dupliciter. vno mō faciendo q siri non grauarēt israelitas vltra id in quo grauauerant: z tamē nō tollerent grauamina precedentia. Alio modo q siri iam non grauarent israelitas z etiam q damna inflicta resarcirent. Primus modus liberationis fuit tempore ioachas z ad istum non requirebatur aliquis saluator nec datus est sz solū q deus poneret in mente siris vt nō pugnarent contra israel vel incuteret eis timorem sicut aīs fecerat vt patet Gen. xxxv. Secundus modus liberationis fuit post mortem Joachas z ad istum requireba
B tur saluator qui non solum faceret q siri non grauarent
Ad scōm. israelitas sed etiam grauamina aufferret. ¶Ad secundum dicendum q cum dicitur z dedit dominus saluatorem z liberatus est non intelligitur de ipso Joachas: quia nec ei datus est saluator nec ipse liberatus est: sed intelligitur de israel cui datus est saluator post mortem Joachas z patet in littera: quia dicitur vidit enim angustiam israel qua atriuerat eos rex sirie z dedit dominus israeli saluatorem z liberatus est de manu regis sirie. z sic poterat israel habere saluatorem z liberari post mortem Joachas. ¶Ad tertium dicendum q non accipitur hic rex Sirie determinate pro aliquo rege sirie sed pro omnibus regibus sirie qui sibi succedebant: et sic quandocunqz liberarentur israelite de manu sirorum dicebantur saluari de manu regis sirie. patet hoc quia viuente Joachas dicitur hic q atriuerat rex sirie israelitas: z tamen manifestum est q non accipitur pro vnico rege sed pro duobus scilicet pro Azaele z Benadab: qz supra in littera dicitur z tradidit eos in manu Azael regis sirie z in manu Benadab cunctis diebus: z tamen isti duo reges fuerunt tempore Joachas ergo ambo afflixerunt israelitas tempore ioachas: ponitur ergo rex sirie pro quocunqz rege sirie tunc regnante. ¶Ad quartum dicendum q postqz deus dedit saluatorem israelitis z liberati sunt de manu sirorum conuersi fuerunt ad idola: z tamen illud intelligitur de tempore quod fuit post mortem ioachas dum viueret ioas filius Joachas vel Hieroboā nepos eius qui poterant dici saluatores quia etiam tunc populus coluit idola cum non cessauerit ab idolatria vsquequo translatus est in terram assiriorum: vt patet infra. xvij. z cum dicitur hic q prius dicitur de reuersione israelitarum ad idolatriam post liberationem qz de morte Joachas: dicendum q non refert quia est ordo mutatus: nam prophetia Hieremias scripsit omnia hec multo tempore post qz facta sunt: ideo potuit mutare ordinem eorum naturalez vt sequeretur ordinem artificialem sicut sepe fit in sacra scriptura z in quibuscunqz historijs gentium. ¶Queretur vlterius cum non potuerit dici q saluator datus fuerit tempore Joachas sed tempore Joas filij eius vel Hieroboā nepotis eius quis istorum duorum fuit saluator. ¶Respondendum q de vtroqz eorum dici potest q fuerit saluator: quia deus dixit hic q daret saluatorem z videntur due conditiones requisite ad hoc q esset saluator. Prima q deus illum daret. Secunda q ipse liberaret israel de manu sirorum. iste colliguntur supra in littera cū dicitur z dedit dominus israeli saluatorem z ecce primum z liberatus est de manu regis sirie z ecce secundū. vtrūqz istorum conuenit tam Joas qz Hieroboam. de ioas patet quia ipse datus est a deo in saluatorem. nam cum ipse clamaret ad Heliseum dixit ei Heliseus q iaceret sagittam: z ait Heliseus sagitta salutis domini z sagitta salutis contra siriam: z ibi denunciauit ei q ter percuteret siriam. Secundum patet quia Joas pugnauit cōtra regem sirie z tullit ciuitates de manu eius quas tenebant siri occupatas de terra israel z reddidit israelitis infra in littera. de Hieroboā patet quantum ad primum quia deus prenunciauit ei per ionam prophetam q restitueret terminos israel ab introitu emath vsqz ad mare solitudinis sequenti. c. Secundum patet quia iste hieroboam pugnans contra reges sirorum restituit oēs terminos terre israel ipsis israelitis vt pz ibidem. ¶Dicendum tamen videtur q lz quantum ad ista sint equales: tñ potius dz dici ipse hieroboā saluator a deo ꝓmissus qz ioas qz pz. primo qz lz vterqz diceret saluator qz saluauit israel de manu sirorꝫ: tñ ille dz potius dici saluator qui maiorem salutem fecit: z tamen Hieroboā fecit maiorem salutem in israel: quia ioas solum liberauit vrbes de manu sirorum quas tulerat azael de terra israel infra in littera. Hieroboā aūt restituit oēs terras israelitarum que tenebantur a siris z a qbuscunqz alijs gētibus qz pz sequenti. c. dicitur ipse restituit terminos israel ab introitu Emath vsqz ad mare solitudinis: et tamen isti sunt termini extremi in tota terra israel. naz Emath est terminus ex parte aquilonari: mare autē solitudinis. i. mare sodomoꝫ est terminus ex pte meridiei z orientis: qz est in angulo in quo ꝓiungunt latus orientale z meridianū terre illius de quibus nu. xxxiiij. Secundo pz qz verba q dicunt de hieroboā ꝓueniūt magis verbis q dicūtur hic de saluatore qz verba q dicūt de hieroboā: qz

patet

Qō. 4. A Quis fuerit saluator ioas vl hieroboā. Rñsio.

B Due ꝓditiones requisite vt quis diceret saluator.

C Hieroboā magis dictus est saluator. Primo.

Secundo.

patet:quia hic dicit vidit enim angustiaz israel qua attri
uerat eos rex sirie z dedit dominus israeli saluatorez.z
sequēti.c.dicit de Hieroboā q restituit terminos israel
iuxta sermonē dñi p Jonā ppbetā z sequit:vidit enī do
minus afflictionē israel amarā nimis z q cōsumpti eēnt
vsqz ad clausos carcere z extremos z non esset qui auxi
liaret israel.si tñ aliquis vellit dicere q iste saluator fue-
rit Joas filius Joachas satis sibi consentio.quia hoc vī
dicere littera sequenti.c.vt quibusdaz placet.firmior tñ
est positio q fuerit iste saluator Hieroboā filius Joas vt
patet ex rōnibus assignatis.est etiā ad hoc alia rō effica
tior quia sequenti.c.dī nec locutus est dominus vt dele
ret nomē israel de sub celo sed saluauit eos in manu hie
roboā filij Joas:iste ergo fuit saluator quē deus promi-
sit.(verūtñ nō recesserūt a peccatis domus Hieroboā)
istud intelligitur postq̄z saluatus est israel p manū hiero
boā de ptāte sirox:nā tunc debuisset israel deo magnas
grās agere z manere semp in cultu eius p bñficio suscep-
to:z tñ redierūt ad idolatriā sicut prius(q peccare fe-
cit israel).s.faciēdo vitulos aureos z cogendo ne irēt ad
templū dñi in hierusalez(in ipsis ambulauerūt).s.secuti
sunt vias eius colēdo idola sicut ille coluit.in hebreo di
citur(in ipsa ambulauerūt)z deberet dici in ipsis cum
referatur ad peccata:z tñ est barbaries idiomatis non
seruantis numeros nec personas(siquidē z lucus per-
mansit in samaria)lucus est congregatio arborū cōden-
sarū ita vt sit inter eas vmbrosus locus z obscurus:vñ
dicitur lucus quasi luce careno.fiebant autem multi luci
ab idolatris apud templa z altaria idolorū ad hoc q in
eis exercerent turpitudinē suā:sicut erat in cultu priapi
cuius cultores finito sacrificio libidini vacabant:vt de-
claratū est exō.xx.in fine z magis p̄cedēti li.c.xiiij iste
lucus de quo hic dī fuit plantatus in samaria ab achab
in honorem Baal:vt p3 precedenti lib.c.xvij.s.z posuit
Aram Baal in tēplo Baal quod edificauerat in sama-
ria z plantauit lucum. Jheu autem destruxit totum cul-
tum baal:z tamen istū lucū non succiderat:nam.s̄.x.di
citur q occidit Jheu cultores baal z destruxit edem fa
ciendo latrinas ibi.z tñ non dicitur de luco:ideo dicitur
hic q lucus manserat in samaria.z forte iheu non cura-
uit destruere illū:quia lucus magis pertinebat ad cultū
priapi q̄z baal:ipse vero habebat specialem zelum con-
tra Baal z cultores suos vt p3 supra.x.z dicitur de isto
luco quia in eo fiebant turpitudines pertinentes ad cul
tum demonū(z non sunt derelicti Joachas de populo
nisi quinquaginta equites z decem currus z decem mil
lia peditū)istud ponit hic ad significādū spāliter magnā
afflictionem quam dñs miserat sup israelitas quia tan-
tum diminuti fuerant a regibus sirie ita q in populo nō
manerent nisi quinquaginta equites z decē currus.erāt
enim solū quinquaginta equites: quia oēs alios occide
rant siri z potissime quia non manserunt nisi quinqua-
ginta equi:nam si plures māsissent dato q occisi fuissent
equites alij equites subrogarentur:z tñ non manebant
nisi quinquaginta equi quia omnes alij capti fuerant a
siris. Est enim currus coniunctio quatuor equorum ad
plaustrum z est artificium pugnandi vsitatū apud anti-
quos.z de istis erat nimis diminutus israel nunc cuz so
lum mansissent decem currus:z tamen tempore alioruz
regum erant valde multi:nam Salomon habebat duo-
decim millia equestrium z quadraginta millia equoruz
curruliū precedenti libro.c.üij.erant etiam solum de-
cem millia peditū in israel cuz alz non esset numerus in
peditibus:sed erāt multi sicut arena maris:vnde quan
do fecit Dauid cōputari oēs israelitas qui poterant ac-
cipere gladium in regno suo inuenta sunt mille millia z
centum millia peditum.j.paralip.xxi.nunc autē in tan-
tum erant diminute israelite q in toto regno non pote-
rant inueniri vltra decem millia peditum.(interfecerat
enim eos rex sirie).q.d.ideo erant tam pauci quia rex
sirie interfecerat reliquos.nam Azael tempore Jheu pu
gnauit contra israel z destruxit totam terram que erat
ad orientalem partem iordanis vt patet supra.x.dein-

Tertio.

† Magna af flictio ppli israel pro pter idola triam.

Curr⁹ quot equos ha bebat.

Curr⁹ arti ficium pu gnandi.

de tempore ioachas regis israel filij Jheu Azael z suc-
cessor eius Benadab pugnauerūt contra reliquas par-
tes israel z vastauerūt eas:ió non reliquerūt nisi decem
millia peditū in toto israel z vocanť pedites qui sunt di
spositi ad capiendū arma:nā multi alij erant in israel:z
tñ erant antiqui vel debiles aut adolescentuli(z redege †
rat quasi puluerem in tritura aree).i.tantū cōminuerat
israelitas q fecerat eos quasi puluerē in area:quia pul-
uer aree in qua triturantur nimis teritur.de hoc dicitur
Amos.i°.super tribus sceleribus damasci z super qua-
tuor non conuertam eū eo q triturauerunt in plaustris
ferreis galaad idest triturauerunt terram galaad cōmi-
nuendo eam sicut cōminuitur terra super quam mouen
tur plaustra ferrea.

¶ Quō fuit facta tanta destructio in terra israel q non
manerent in ea nisi decē millia peditum. Qō.v.

Qō.5.

Queretur quō potuit tanta destructio eē in
terra israel q nō manerent in ea
nisi decē millia peditū cū tpe Dauid quādo fecit ꝓputa
ri educentes gladiū inuenta sunt mille millia z cētū mil
lia.i°.pali.xxi. Et an peccauerunt siri faciendo tantā de- Rño.
structionē in israel. ¶ Ad primū dicendū q nunc fuit fa-
cta tanta destructio in israel quāta nūq̄z fuit sub tpe ali- Prima rō.
cuius regis nec fuit aliqua saltem dimidia vel tertia pz
eius.z hoc fuit q israelite declinauerant iam ad idola
nimis z deus incipiebat tedere sup eos vt p3 supra.x.s.
efficiebantur ei iam importabiles z ob hoc voluit pcute
re eos dure:añ hoc enim l3 israelite peccarent tñ adhuc
peccata eorum erant portabilia:quia poterat haberi ali-
qua spes de emendatione illox:ideo deus leuiter punie
bat eos:iam vero erat plaga ipsorum desperata z vole-
bat deus delere ipsos de superficie terre occidendo oēs
vel tradēdo in manus hostium ad hoc q eēnt in ppetua
seruitute sed ꝓpter pactuz qō fecit cū Abraham noluit
oīno delere eos sed dedit eis saluatorē sequenti.c.prius
tñ fecit q pena eox esset proxima totali pditioni z istud
fuit faciendo occidi omnes de populo preter decem mil-
lia peditum: ideo inflicta ista plaga non supererat alia
maior nisi vt omnino delerentur israelite:z sic factuz est
quia post hoc non fuit eis pena nisi q ducti sunt in terrā
assiriorum in perpetuam seruitutē irreuocabiliter z hic
fuit finis malorum suorum.j.xvij.et quia non debebat
deus transire a minima pena in maximam sine medijs
anteq̄z inferret illam penam vltimate destructionis in-
tulit aliam que fuit quasi equalis huic scilicet q israeli-
te percuterentur a siris tam grauiter vt pauci de eis ma
nerent in populo.magnitudo autem huius percussionis
multipliciter designata est. ¶Primo quia ante hoc non di
citur q deus tedere ceperat super israel:z tñ quādo ce-
pit inferre plagam istam per siros tempore iheu dicit q
ceperat tedere super israel.s̄.x. Scō apparet: quia de Scōa rō.
nulla plaga dicitur q israelite in ea cōminuti fuerint si-
cut puluis in area triture: z tamen hic dī q redegerat
rex sirie israelitas q̄si puluerē in tritura aree.z amos.j.
dicitur super tribus sceleribus damasci z sup q̄tuor nō
conuertā eū q̄ triturauerūt in plaustris ferreis galaad:
tritura tñ significat magnam destructionem z talem in
tulit nunc rex sirie israelitis. Tertio patet quia q̄z q̄z als Tertia rō.
prenunciarentur mala israelitis nunq̄z legitur prophe-
tas plorasse nisi nunc:nam Heliseus quando prenuncia
uit azaeli q facturus eēt ista mala israelitis fleuit nimis
vt p3 sup̄.viij.z hoc ptinet ad magnā destructionē. Sic
enim xps qñ pnunciauit desolationē hierusalē fleuit su-
p illā dicēs qm̄ nō relinquetur in te lapis super lapidez
luc.xix.ista autez erat maxima pena scilicet q nec gens
nec locus maneret.proxima autem fuit ista.s.q totus
populus destrueretur ita vt non manerent de vniuerso
israel nisi decem millia peditum:z sic non fuit aliqñ ma-
ior destructio inter israelitas quā ista z ob hoc scriptura
posuit hic numerū eox qui residui fuerant de plaga:als
aūt nō solet ponere numerū euadētiū s3 numex pereun
tium eo q plures solent esse euadentes q̄z pereuntes.
nunc autem plures fuerunt valde qui perierunt q̄z qui

B Siri anpec cauerint sa ciēdo tātaz destructionē i israel. Rño.

permanserunt. ¶Ad scōm dicendū q aliqui volunt nō peccasse reges sirie inferendo istam plagam israelitis qz erant hostes eoz z poterāt exercere in eis q̄cūqz mala. Sed dicendū q peccauerunt: qz Amos. c. j. dr propter tria scelera damasci z sup quatuor nō cōuertā eū: qz triturauerunt in plaustris ferreis Galaad: z sic vr q fuerit peccatū in illa afflictione tam dura. de hoc tñ magis declaratū est supra. viij. (¶Reliqua aūt sermonū Joachas z vniersa que fecit). s. non habent oia in hoc libro ideo remittit ad aliud in quo sunt (sed z fortitudo eius.) fuit enim Joachas vir fortis: z tñ deus non auxiliatus est ei propter peccata sua z israelitaz sed omni tpe oppressus fuit a siris (nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierum regū israel) ibi. n. scripta erant oia gesta regū israel in particulari z erant ibi gesta Joachas de singulis bellis que habuit contra siros z que mala in eis passus est z si aliquid boni aliqñ ipse egit. de isto libro quid sit declaratū est p̄cedenti li. c. xiij. (dormiuitqz ioachas cū patribus suis). i. mortuus est sicut omnes patres sui (sepelieruntqz eū in samaria) ibi erat locus sepulchroz regū israel cū samaria esset ciuitas metropolis: z ex eo tēpore quo eam amrri pater Achab condidit ceperunt ibi esse sepulchra regum cum prius essent in thersa vt in precedēti li. c. xvi. (regnauitqz ioas filius pro eo) iste ioas fuit secūdus de quatuor successoribus promissis Jheu cum dictū est filij tui vsqz ad quartam generationē sedebunt super tronū israel sup̄. x. z iste ioas confortatus fuit contra regem sirie z accepit de manu eius ciuitates multas que fuerant regni israel vt patet. j. in littera. (¶Anno. xxxvij.) Hic ponitur secundum huius. c. s. successio vel substitutio regis ioas. s. quia ipse cepit regnare pro patre suo ioachas. Sciendū aūt q gesta ioas non ponūtur hic complete lz tangitur aliqd de eis z de gestis filij sui Hieroboā: sed dr de istis sequenti. c. z dr (anno. xxxvij. ioas regis iuda regnauit ioas) computatur tps regum israel p tēpora regū iuda z ecōtrario vt declaratū est supra in littera z regnabat adhuc ioas filius Ochozie rex israel: qui postea occisus est a seruis suis precedēti. c. nā iste regnauit annis. xl. vt pz ibidem (filius ioachas) iste ioachas afflictus fuerat a siris supra in littera sup israel in samaria: dicitur regnasse super israel quia erat rex totius israel: dicitur regnasse in samaria quia illa erat ciuitas metropolis z sedes regni: precedēti li. c. xvi. (decem z sex annis) modico tpe regnauit: quia abbreuiabat dominus regnum istorum regū propter peccata (z fecit qō malū est in conspectu domini) scilicet coluit ydola: nam istud erat malum qō faciebant oēs reges israel cum de alijs malis non fiat mentio tanq̄z si non essent mala quia istud maximum est (non declinauit ab omnibus peccatis Hieroboā) iste fuit primus rex israel quem omnes immitabantur in peccando (qui peccare fecit israel) scilicet faciēdo vitulos aureos quos populus coluit (in ipsis ambulauit). s. in vijs Hieroboā: quia etiam coluit ydola sicut ille z tenuit populū in eodem cultu sicut ille: in hebreo dicitur (ambulauit in ea) z deberet dici ambulauit in eis: z tamen est modus loquēdi barbaricus vt sepe dictum est. reliqua autem sermonum ioas z vniersa que fecit. s. nō habentur particulariter in hoc libro ideo remittitur ad alios (sed z fortitudo eius) fuit Joas vir fortis z pugnauit dure contra siros obtinuitqz de manibus eorum ciuitates multas infra in littera (quomodo pugnauit contra amasiam regem iuda) de hoc bello habetur sequēti. c. (nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regū israel) scilicet ibi scripta sunt oia particulariter quāq̄z aliqua eorum habeantur. ij. paralipo. xxv. c. (z dormiuit cū patribus suis). s. mortuus est sicut illi (Hieroboā aūt sedit sup solium eius:) iste Hieroboā fuit tertius successor Jheu quatuor ei promissis et iste fuit excellentior ceteris: nam ipse fuit saluator israel z restituit omnes terminos terre israel vt patet sequenti. c. (porro Joas sepultus est in samaria cum regibus israel) fuit ibi sepultus ioas quia ibi sepeliebantur oēs reges predecessores sui cum esset metropolis regni.

¶Aueretur quomodo dicitur hic q regnauit Joas rex israel anno. xxxvij. ioas regis iude: nam potius videtur q debuisset regnare anno. xl. eius finito: quod patet: qz cepit ioachas filius iheu regnare anno. xxij. regni Joas z regnauit annis. xvij. vt patet supra in littera qui simul efficiuntur. xl. z sic deberet finiri simul regnum ioas regis iuda z regnum Joachas regis israel z debebat incipere regnū ioas regis israel primo anno amasie regis iuda. ¶Respōdet ad hoc historia scolastica de tribus annis in quibus est difficultas q Joas rex israel cepit regnare viuente patre suo ioachas et regnare tribus annis viuente eo: et sic regnauerunt ambo simul vsqz ad annū quadragesimū regni ioas regis iuda: z tunc mortuus est Joachas z cepit regnare per se Joas in israel. ¶Vel aliter dicit q potuit hoc fieri imperitia scriptorum qui ad numeros parum attendunt: z cuz deberent ponere annos plures posuerunt pauciores. ¶Sed dicendum q non stat primus modus: quia dicitur hic q dormiuit ioachas cum patribus suis z regnauit pro eo Joas filius eius anno. xxxvij. ioas regis iuda: ergo mortuus erat Joachas cuz regnaret pro eo filius eius ioas: z tamen dicitur q cepit regnare anno. xxxvij. ergo in illo anno iam mortuus erat ioachas: z sic oportet q non ponantur tres anni quibus regnauit ioachas simul z filius suus Joas. Secundo non stat quia sequenti. c. dicitur q anno ioas filij Joachas regis iude regnauit amasias: z tamen si ioas filius ioachas incepisset regnare viuente patre suo tribus annis z illi non computarentur de regno suo sed de regno patris sui oporteret q simul finirētur regnum ioas regis iuda z ioachas regis israel: z sic amasias rex iuda z ioas rex israel inciperent regnare simul: et tamen cepit Amasias regnare cum iam regnauisset duobus annis ioas: ideo oportet q non computētur hic tres anni quibus regnauit simul cum patre suo ioachas. ¶Aliquis autem vellet istam litteram corrigere per annos completos z incompletos: vt pote q dicamus ioachaz regē israel cepisse regnare anno. xxij. regis ioas scilicet inchoante illo z sic manebant decem z octo anni vsqz ad finem regni ioas: quia quadraginta annis regnauit precedenti. c. z cuz dicitur q ioachas regnauit annis. xvij. subintelligendum q isti essent incōpleti z sic essent parum plus q̄z decem z sex. ¶Sed adhuc dicendum q: tunc non stat: quia sic peruenisset regnum ioachas ad annum trigesimum octauum finitum regis Joas z ad aliquantā partem anni. xxix. z tamen dicitur q regnauit anno. xxxvij. ideo non potest sic saluari. Secundo patet: quia si per annos completos z inchoatos vellemus facere q iste annus fuerit trigesimus septimus ioas regis iude in quo cepit regnare ioas rex israel oporteret q amasias filius ioas regis iude inciperet regnare anno. iij. ioas regis iude: quod patet: quia regnauit Joas rex iuda quadraginta annis z Joas rex israel cepit regnare anno. xxxvij. eius z si erat iste annus iam finitus inciperet Amasias regnare in principio anni. xli. regni ioas: quia manebant adhuc tres anni integri quibus ioas rex iude z ioas rex israel simul regnauerunt: si autez iste trigesimus septimus annus erat incipiens quando cepit regnare ioas rex israel manerent quasi quatuor anni integri quibus regnaret Joas anteq̄z regnaret Amasias. nunq̄z ergo potest stare q anno xxxvij. regis Joas cepit regnare ali⁹ rex Joas in israel. ¶Dicendum ergo q ista littera est corrupta erroze librariorum qui ad numeros non attendunt: nam deberet hic dici anno. xxxix. z dicitur anno. xxxvij. z deficiūt duo anni et hoc stat valde conuenienter. ¶Primo patet quia per annos completos z inchoatos redditur iste numerus precisus scilicet q ioachas rex israel ceperit regnare anno vigesimo tertio z sic manebant decemocto anni vsqz ad finē regni eius. de Joachas autem dicitur q regnauit annis. xvj. z quia isti fuerunt incompleti accipiantur solum. xvi. anni z parua pars anni. xvij. z sic regnum Joas regis iuda duraret vltra regnuz ioachas anno z dimidio vel quasi duobus annis: z tamē regnauit ioas

Qō. 6.

A Joas rex israel quo anno Joas regis iude regnare cepit.

Rñsio hist. rie sco.

Scōa rño.

Cōtra primam.

Secundo.

Alia rñsio.

Secūdo.

Contra p.

Scōa rño tenetur.

Prima rō.

ult ioas annis quadraginta in iuda:iō opꝫ q ioachas regnaret vsqꝫ ad annum.xxxix.eius inchoantem ꝛ in illo inciperet regnare ioas filiꝰ eiꝰ. Scō pꝫ qꝛ sequēti.c.dr̄ q amasias rex iuda cepit regnare anno secūdo regni ioas regis israel:ergo necesse est q ioas regnauerit i israel duobus annis fere ante mortem ioas regis iude cuꝫ ceperit amasias regnare post patrem suum ioas: ꝛ tamen ioas regnauit annis.xl.ergo erat annus.xxxix.incipiens quādo regnauit ioas in israel.ꝛ sic lr̄a est corrupta p defectum duorum annorum ꝛ etiam iste corruptiones interdum eueniunt in hebreo lꝫ rarissime: quia libri eorū diligentius quā nostri scripti sunt.

Scōa rō.

† ¶Heliseus)hic pōitur scōm principale huius.c.s.helisei mors ꝛ tumulatio ꝛ diuiditur in duo:qꝛ primo ponitur vnum miraculum eius mortē suam precedens ꝛ aliud mortem suam subsequens ibi(mortuus est.)¶Circa primum dicitur(heliseus autem egrotabat).s.tempore Joas regis israel:nam tunc venit ad eum ioas existentē in egritudine vt pꝫ in lr̄a(infirmitate qua mortuus est) erat enim antiquus satis ꝛ ideo p̄ senectute ꝛ laboribus morer̄:nam ipse cum esset vir prophetа erat religiosus nimis habens vitam austeram ꝛ laboriosam:iō non poterat diu viuere sicut alij homines. potissime qꝛ etas sua erat iam grandis:nam quādo accepit eum helias in ministrum erat vir ꝛ postea multis annis vixit.nam tēpore achab incepit ministrare helie p̄cedēti.c.xix.ꝛ tū a principio regni Achab vsqꝫ nunc erant quasi.xc.anni qō patet quia achab regnauit annis.xxij.p̄cedenti.li.c.xvi. ochozias vero filius eius annis duobus.e.li.c.vltimo. Joram autem successor ochozie annis.xij.s.iij.mortuo vero ioram regnauit ibeu viginti octo annis.s.x.ꝛ postea ioachas.xvij.annis vt patet hic deinde ioas annis.xvi.vt patet hic ꝛ tēpore ioas mortuus est heliseus. Si autem coniungantur isti anni erūt nonaginta octo: ꝛ quia mortuus est ¶heliseus ante finem regni Joas ꝛ vocatus est ab helia postꝫ ceperat regnuꝫ achab debēt subtrahi aliqui anni de regno achab ꝛ aliqui de regno ioas ꝛ sic detur q maneant saltem octuaginta anni subtrahendo decē ꝛ octo:quādo tamē vocatus est heliseus ab helia opꝫ q esset annoruꝫ plusquā viginti quinqꝫ:qꝛ dicit q inuenit helias duodecim iuga bouum arātia ꝛ vnus de arantibus erat heliseus ꝛ ipse occidit par bouū in quo arabat ꝛ fecit conuiuiū amicis suis:non tū fecisset hoc nisi esset vir aliquante etatis non existēs sub dispositiōe aliena ꝛ sic esset forte triginta annoꝝ ꝛ sic heliseus haberet nunc annos centum ꝛ decem vel quasi quando morer̄(descenditqꝫ ad eum ioas rex israel).s.descēdit ad videndum eum:erat enim vir famosus ꝛ honorādus a toto populo(ꝛ flebat coram eo)videbat enim heliseū morti propinquū ꝛ flebat p̄ eius obitu:qꝛ recedebat ab israel consolator dicebatqꝫ pater mi pater mi:modus lugendi erat per quem signabat affectionē quā gerebat erga eum ꝛ etiam reputationem in qua heliseus tenebat ab israelitis:quia ab omnibus habebatur tanqꝫ pater ꝛ custos israel(Currus israel ꝛ auriga eius).s.tu es currus israel ꝛ auriga.i.equitator.q.d.tantū confidimus in orationibus tuis sicut in curribꝰ ꝛ in equis vel sicut gentes habent fiduciaꝫ belli in curribus ꝛ equis ita nos habemus in te ꝛ tu es nobis tanquā currus ꝛ milites:sic dicitur.p̄s.xix.hij in curribus ꝛ hij in equis:nos autez in nomine domini dei nostri inuocabimus.

† Helisei ꝗt annis vixit.

† †

¶Quare rex israel flebat in p̄sentia helisei. Qō.vij.

Qō.7. A Rūsio.

Queretur nunc quare nūc flebat rex israel in presentia helisei. ¶Respōdēdum q primo fuit hoc propter dilectionē:quia ioas erat vir bonus ꝛ diligebat heliseuꝫ qui erat vir ab omnibus diligendus cum esset sanctus prophetа : de morte ergo eius quem diligebat necesse erat dolere. Secundo fuit hoc ꝛ principalius ꝓpter fiduciam quā habebant israelite in heliseo:nam ipse sepe liberauerat israel sicut fuit quando dedit aquas exercitui perituro.s.iij.c.ꝛ quādo excecauit siros ducendo illos in samariam.s.vi.ꝛ quando prenunciauit futuram vbertatem positis israelitis in extrema fame in obsidione samarie.s.vi.ꝛ.vij.ita nunc israelite licet premerent multis angustijs a siris : tamen confidebant se liberandos orationibus heliseі:iō eo viuente non putabant esse extremū maluꝫ: ꝛ tamen si moreretur credebant se destitutos consolatore illico a siris delendos.plorabat ergo rex putans mortem heliseі suā esse calamitatem:ꝛ hoc pꝫ ex verbis suis quia dixit pater mi pater mi.i.tu nobis pater eras prouidēdo in omnibus ꝛ consulendo sicut pater curam habet filioꝝ.etiā dixit curꝰ israel ꝛ auriga eius.i.tu eras nobis tota spes belli sicut si haberemus currus ꝛ equitantes ꝛ nō habebamus aliud solamen nisi te. Sic etiaꝫ dixit heliseus qñ rapiebatur helias de hoc mundo pater mi currus israel ꝛ auriga eius.s.c.ij.ibi tamen aliter accipitur currus ꝛ auriga.s.quia heliseus vidit heliam rapi super currum igneum ꝛ equos igneos ꝛ ibat helias tanquā auriga currus:ideo dixit pater mi currus israel ꝛ auriga eius.potest etiam accipi sicut hic.s.q helias esset presidiuꝫ israelitarum sicut currus ꝛ equites. ¶Quereť vlteriuꝫ cū heliseus viueret quādo ista maxima calamitas inflicta est israelitis.s.q solum manerent decem millia peditum in israel:quomodo non orabat dominum vt ista tolleretur vel quomodo non compatiebať tantis malis israelitarū. ¶Respondendū q heliseus dolebat nimis de aduersitate israelitarū:tamē nō orabat pro illis qꝛ sciebat q oratio sua non proficeret.naꝫ deus reuelauerat ei omnia ista mala ventura super israelitas cuꝫ ipse p̄dixisset ea azaeli regi sirie.s.viij.ꝛ sciebat ista necessario complenda:quia israelite nō auertebantur a malicia sua.dolebat autem nimis videns omnia hec fieri potissime cū ipse preuidisset ea:ꝛ tamen non habebat quid ageret qꝛ non erat in potestate sua ista tollere quousqꝫ compleret diuina sentencia. Sic pꝫ.s.viij.quia quādo heliseus p̄dixit azaeli mala que ipse facturus erat israelitis nō potuit lacrimas continere ꝛ fleuit nimis.si igiť flebat antequā ista fierent cum presciret illa:a fortiori fleret quādo illa videret in executione:qꝛ magis mouet res visa quā audita vel intellecta:ꝛ tamen credendum q hoc tēpore quo israelite ista mala patiebanť heliseus cōsolareť eos prenuncians aliquādo bona futura:ꝛ sic scientes q ipse non mentiebať consolabanť:ꝛ nūc qꝛ moriebať dolebāt tanquā destituti omnino consolatore ꝛ adiutore(ꝛ ait illi heliseus affer arcbum ꝛ sagittas)cōdoluit heliseus regi ploranti qꝛ plorabat pre angustia ꝛ denunciauit ei bonum futurum.ad hoc autem iussit q duceret sagittas ꝛ arcbum:quia volebat in illis prophetare(cumqꝫ attulisset ad euꝫ arcbum ꝛ sagittas)nesciebat rex ioas ad qd peteret heliseus arcbum ꝛ sagittas:ꝛ tamen vt obediret ei attulit illico(dixit ad regem israel pone manū tuā super arcbum)subintelligendum q arcbus erat extentus ꝛ sagitta posita ꝛ ponebat rex manum super arcum ad iaciendum(ꝛ cum posuisset ille manum suam superposuit heliseus manus suas manibus regis.)erat heliseus languens:ꝛ tamen posuit manus suas super manꝰ regis in arcbu ad significandū se loqui prophetice ꝛ q sagitta illa proficeret ad sirorum occisionē ꝛ hoc vt crederet sic rex(ꝛ ait aperi fenestram orientalem)ista erat fenestra contra orientem in domo heliseі ꝛ illā iussit aperiri vt per illā iaceretur sagitta.(cumqꝫ aperuisset dicit heliseus iace sagittam)quia ista sagitta erat contra siriā:ꝛ tamen siria erat ad partem orientis respectu terre israel. ¶Pro quo sciendū q terra sirie erat valde longa plus quā regnuꝫ israel vnde extendebatur per latus aquilonare terre israel versus orientem ꝛ maior pars terre sirie erat ad orientem ꝛ terre israel quam ad aquilonem:quod patet:quia quando Jacob venit ad mesopotaniam sirie:dicitur profectusqꝫ Jacob venit in terram orientalem.Geñ.xxix.patet etiam quia ad eundum de terra israel in siriam erat transitus super iordanē vt patet de siris quando reliquerunt castra ꝛ fugerunt : nam transierunt iordanem ꝛ vsqꝫ illuc erat tota via plena vestibus ꝛ vasis.s.vij.(ꝛ iecit)obediuit rex mandato heliseі quamquā adhuc nesciret propter quid hoc iubebat

Qō.8. A Rūsio. Prima rō.

B ¶Propbia heliseі ante eiꝰ mortē.

† † † † † †

nam postea declarauit heliseus qd intenderet dicens sa
† gitta salutis contra siriā (ꝛ ait heliseus sagitta salutis do
mini).i.ista sagitta est data a domino ad saluādū israel
† de manibus sirorum (ꝛ sagitta salutis contra siriā) repe
titio eiusdē sententie est.s.q ista sagitta erat ad saluandū
israelitas contra siriā occidendo siros ꝛ liberādo israeli
tas de potestate eorum.ꝛ hoc factum est per istum regē
ioas.quia ipse tulit de manu benadab regis sirie omnes
ciuitates quas ipse ꝛ azael pater eius acceperant de ter
ra israel: vt patet.j.in lra. ¶Aliquis dicet ꝓpter hoc q
fuerit iste ioas saluator promissus a deo de quo.ē.in lra
dicitur ꝛ dedit dominus israeli saluatorem ꝛ liberatus
est de manu regis sirie:q hic dicitur sagitta salutis con
tra siriam.s.per quam saluabit israel de manu sirorꝝ. Sꝫ
dicendum q non fuit ioas saluator promissus a domino
sed hieroboā filius eius sequēti.c.s.saluabit eos in manu
hieroboā filij ioas ꝛ sic.ē.declaratum est. potuit tamen
vocari ioas icboator salutis q ipse cepit liberare israel:
ꝛ tamē integram salutem contulit hieroboā filius eius:
† ideo ille vere vocat saluator (pcutiesqꝫ siriā in Aphec)
Aphec vr bs vbi. est aphec quedaꝫ ciuitas terre israel conuncta sirie in la
tere aquilonari ꝛ in ista ciuitate captus est benadab rex
sirie qui fuit ante azaelem quando apud illaꝫ pugnauit
cuꝫ achab rege israel ꝛ latuit benadab intra vrbē ꝛ mu
rus cecidit super viros suos occiditqꝫ viginti septeꝫ mil
¶ lia hominum ꝛ captus est benadab: precedenti libro.c.
Aphec duplex ciuitas. xx. postea apud istam vrbem pugnauit Joas contra re
gem sirie ꝛ sepe vicit eum ibi. Sciendum autem q a
phec est duplex ciuitas: nam quedam est in sorte Jude
alia vero in sorte Asser. de prima iosue.xv. de secunda
iosue.xix. hic autem intelligit de illa que est in tribu as
ser: quia apud istam erat regnum sirie cum alia esset in
tribu iuda ad partem meridianā totius terre israel (do
† nec consummas eā).s.pcuties siriam sepe ita vt deleas
illam totaliter auferendo potestatem eius (ꝛ ait tolle sa
gittas.) supra posuerat vnum signum de hoc q erat ia
cere sagittas contra siriam per senestram orientalē: ꝛ hic
ponitur aliud de percutiendo terraꝫ ꝛ ambo pertinebāt
ad idem. ꝛ iussit tollere sagittas quia pcussurus erat ter
ram sagittis illis (qui cum tulisset rursum dixit ei percu
te iaculo terram) intelligendum est q nunc iussit helise
us regi ioas percutere terram iaculo.i.sagitta: ꝛ tamen
non dixit ei quotiens percuteret sed innuit q deberet se
pe percutere: ipse vero rex non percussit nisi ter (ꝛ cum
† percussisset tribus vicibus ꝛ stetisset iratus est cōtra eū
vir dei) iussit ei heliseus q percuteret terraꝫ ꝛ innuit q
sepe percuteret: ipse autem percussit ter tantum ꝛ stetit.
i.cessauit percutere: ꝛ videns hoc heliseus iratus est cō
tra ipsum: ratio autem iracundie sue fuit q sciebat heli
seus q quotiens pcuteret ioas terram totiens percute
ret siriam ꝛ innuerat sibi q sepe percuteret: ipse vero so
lum ter percussit ex quo sequebatur q solum ter percu
teret siriam. heliseus autem desiderabat q sepe percute
ret siria: ideo iratus est quia contra voluntatem eius fa
ctum est (ꝛ ait si percussisses qnquies aut sexies siue se
pties percussisses siriam vsqꝫ ad consummationē) ista di
xit indignans.s.debuisset sepe percutere terram: quia si
quinquies aut sexies percussisses terram percussisses si
riam vsqꝫ ad consummationē.i.nihil dimisisses de pote
state sirorum sed omnia destruxisses (nunc autem tribus
† vicibus percuties eam).s.solum percuties eā nūc ter q
ter percussisti terram ꝛ hoc non sufficiet ad delendū om
nino potestatē sirie. ꝛ ista fuit causa quare iste nō potuit
esse saluator promissus a deo: quia non totiens percussit
vt sufficeret ad deletionem sirie.

¶Quare heliseus voluit prenunciare regi in morte q
pualiturus esset ꝓtra siriā ꝛ de pnūciatiōe eius. Qō.ix.

Qō.9. A Rño pria. **Queritur** quare heliseus nunc in morte vo
luit pnunciare qūo rex israel pre
ualiturus esset contra siriam. ¶Dicendū q hoc forte fe
cit ex compassione: nam vidit heliseus lugentem coram
se regeꝫ ꝛ dicentē pater mi pr̄ mi ꝛ putabat q per mor
tē helisei manebat desolatus iō compatiens ei heliseus
denunciauit sibi qūo p manū eius israel saluandus erat
aliqualiter ꝛ siria opprimēda. scdo potest dici q heliseus Secunda.
nūc dixit hoc: q ante istud non acceperat reuelationem
de destructione sirie ꝛ de liberatiōe israel: ꝛ q nūc pre
sente rege deus sibi reuelauit hoc illico indicauit illud
regi ꝛ si prius indicasset deus istud heliseo prius prenū
ciasset ꝛ istud videt verius: q nō est verisimile q post.
q̄ꝫ deus reuelaret aliquid heliseo ad indicādū aliꝫ qō
ipse subticeret illud aliquāto tēpore. ¶Causa aūt qua
re deus nūc reuelauit istud p heliseū videt esse duplex. Quare de° nūc reuela uit istud p heliseum.
Prima q deus compassus est super afflictione israel si
cut dicit supra: vidit.n.angustiaꝫ qua attriuerat eos rex
sirie ꝛ sequēti.c.dicit: vidit dñs afflictionē israel amaraꝫ
nimis: ꝛ q nunc non solū populus pre angustia anxius Prima cā.
erat sꝫ etiā rex flebat qō ptinebat ad maximā calamita
tē voluit deus pnunciare salutē futurā in israel ꝛ pnun
ciauit nūc p heliseuꝫ. Scōm fuit q heliseus ex hac egri Scda cā.
tudine moriturus erat vt dicit in lra: deus tñ volebat p
heliseuꝫ denūciare bona futura ideo nunc debuit denū
ciare priusq̄ moreretur. ꝛ fuit hoc ꝓpter duo. Prio q Tertia cā.
deus volebat denunciare bona israelitis que collaturus
erat ideo oportebat q per heliseū vel p aliū ꝓphetā de
nūciaret ꝛ tñ nullus erat hoc tēpore tante auctoritatis
in conspectu populi sicut heliseus: iō vt populus magis
certificaret ꝛ consequēter magis consolaret tanq̄ꝫ certā
fiduciā habens debuit pnunciari p heliseuꝫ ꝛ nō p aliū. Quarta cā
Scōm fuit q israelite habebāt totā fiduciā suā in oīo
nibus helisei ꝛ vocabāt eū patrē populi. vnde rex dixit
pater mi currus israel ꝛ auriga eius.i.tu es in israel si
cut currus ꝛ auriga: quia in te babetur tota fiducia bel
li sicut in curribus ꝛ equitibus baberi deberet. si igitur
moreret nūc helise° ꝛ nihil diceret israelitis de bono eis
futuro maneret omino desolata tanq̄ꝫ destituti pīsidio ꝛ
consolatore: iō vt nō affligerent nimis voluit deus q he
liseus in morte sua consolaret eos pnunciās victoriam
quā habituri eēnt cōtra siriā. ¶Queret vlteri° cū he Qō.10.
liseus vellet hic pnunciare israelitis salutem eis futuraꝫ A Quare iuſ
a dño q̄re iussit afferri sagittas ꝛ arcū. ¶Respondendū sit afferri sa gittas ꝛ ar cum.
q inter ꝓphetas erat duplex modus ꝓphetandi: quidā Rñsio.
erat in verbis: alius autē in verbis ꝛ in reb°. modus pri Prima rō.
mus erat magis vsitatus: ꝛ tñ secundus sepe fiebat. sic
pꝫ de ysaya q ambulauit tribus diebus discalciat° ꝛ nu B
dus ad significandū captiuitatē triuꝫ annorū: ysa.xx. sic Duplex modus p. phetandi.
etiā hieremias posuit catenas ligneas in collo suo ꝛ am Primus.
bulauit p hierusalē ꝛ misit illas ad multos reges ad si
gnificandū captiuitatē inducēdā p nabuchodonosor in
multis regibus: hie.xxvij. Sic ēt ezechiel sepe ꝓphetā
uit in signis sicut qñ rasit oēs capillos corporis sui ꝛ di
uisit illos in tres ptes: ezechi.v. ꝛ qñ posuit sartaginē fer
reā contra hierusalē ꝛ qñ fecit panē in stercore bouis et
dormiuit sup duo latera tēporibus diuersis: ezechiel.iij.
ꝛ iiij. sic etiā factuꝫ est: nā agabus qui erat ꝓpheta post
xp̄i mortē inter xp̄ianos venit ad beatū paulū ꝛ tollens
zonā eius alligauit pedes ꝛ manus eius dicens hoc di
cit spiritus sanctus virū cuius est zona hec sic alligabūt
iudei in hierusalem ꝛ tradēt in manus gentiuꝫ: act.xxi.
sic ergo deus voluit nunc q helise° vteret ꝓphetia que
erat in rebus exterioribus ꝛ ad hoc fecit afferri sagittas
et arcum. Scōm fuit quia licet essent duo modi ꝓphe
tie: tamen illa que erat in rebus exterioribus magis cer Secūdus.
tificabat vel saltem magis exprimebat quā illa que erat
in solis verbis. non enim est sensus q vna prophetia sit
certior aut ꝓior alia: q omnis ꝓphetia a deo est iuxta
illud.ij.petri.j.ſ. non enim voluntate humana allata est
aliquādo ꝓphetia sed spiritu sancto inspirati locuti sunt
sancti dei homines: sed deus omni tempore idem est: q
apud ipsum non est permutatio: Malachie.iij. ꝛ Jaco
bi.j. ꝛ omni tempore equaliter verax est: quia semper fi
delis permanet ꝛ se ipsum negare non potest: secūda ad
thimo.ij. ideo omni tempore ꝓphetie sue equaliter cer
te ꝛ vere erunt. est tamen distinctio ista prophetie quan
tum ad certificationem nostrā quia vulgares homines
ꝛ grossi immutantur magis quanto id per qō imutātur

sensibiliue

sensibilius est:ꝛ qꝫ est res sensibilior verbo magis attendebant vulgares ad prophetiam quādo fiebat in signis exterioribus quā cum fieret solo verbo.ꝛ quia nunc volebat deus certificare israelitas nimis quia erant in magna angustia ꝛ quia moriebaꝯ heliseus qui nō posset eis dare quotidie testimoniū de eo qō eis euenturum erat: voluit qꝫ ipsi acciperent prophetiam in rebus.s. iaciēdo sagittam Et considerandum qꝫ quandocūqꝫ deus volebat aliquam rem magnam prenunciare ad quā deberēt attendere israelite faciebat illaꝫ prenunciari in signis vt sic magis aduerterent:vnde si quis consideret reperiet qꝫ non fuit aliquādo prophetia facta in signis exterioribus que non esse circa aliquid magnum:vt patet de nuditate triduana Ysaie que significauit captiuitateꝫ trū annorum super egiptum ꝛ ethiopiā:Isa.xx. ꝛ portatio cathenarum in collo hieremie significauit captiuationē multorum regum.s.regis edon ꝛ regis moabitarū ꝛ regis amonitarum ꝛ regis tiri ꝛ sidonis:hiere.xxvij.Sic etiam de portentis que faciebat ezechiel:nam illa significabant perditionem totius populi iuda ezechi.v. Sic etiam de zona que alligauit agabus paulum: qꝫ significauit traditionem principis ecclesie in manus gentium. act.xxi.prophetie vero que erant in solis verbis aliquā do erant pro magnis rebus ꝛ aliquādo pro paruis:iō qꝫ nunc erat res magna indicanda.s.liberatio totius israel voluit deus qꝫ prenunciaret in signis exterioribus.s.per sagittas ꝛ arcum ꝛ per fenestram que aperiebaꝯ contra siriam. ¶Quereꝫ vlterius quare heliseus posuit manus suas super arcum ꝛ super manus regis ad significāduꝫ liberationē israel ꝛ iaciendum sagittaꝫ contra siriā. ¶Respondendū qꝫ hoc factum est. Primo qꝫ heliseus prophetabat hic in rebus exterioribus.s.in arcu ꝛ sagittis:ideo ad hoc qꝫ esset ꝓphetia oīno in rebus debuit ipse ponere manum super arcuꝫ.Sic enim quādo heliseus voluit sanare aquas fontis hiericōtini ipse misit sal in aquam quāquā per aliud fieri potuisset.ꝰ.ij.c. Scōm fuit quia heliseus volebat oīno certificare israelitas qꝫ deus liberaret eos de manu sirorum ꝛ ad hoc prophetauit in rebus cum alias sufficeret prophetare solis ℞bis: ita ergo quia israelite credebant heliseum esse virū sanctum:ꝛ si ipse poneret manum super arma eorū benedi ceret illa ꝛ faceret habere magnaꝫ virtutē contra siros: decuit vt manum poneret super arcum ꝛ manus regis. Tertiū fuit quia heliseus volut certificare israelitas de liberatione quā habituri erāt de manu sirorū:ꝛ qꝫ quāto plures cerimonias ageret ad confirmandum dictum suuꝫ:tanto firmius ei crederetur non solum ꝓnunciauit sed etiam exemplariter ostendit faciendo iaci sagittā cōtra siriaꝫ:ꝛ insuper posuit manus super arcū vt sic oīno ostēderet se hoc intelligere ꝛ hoc vex eē.sic.n.iter nos est qꝫ qñ aliqs fecerit plures cerimonias ad cōfirmādū aliqd credeꝯ ei amplio q̄ꝫ si paucas faceret:qꝫ crediꝯ plo facere ex aio. ¶Quartū fuit:qꝫ beliseo ex pte dei loquebaꝯ ista ꝓnuncians victoriaꝫ ita ex parte dei voluit ostē dere qꝫ deus adiuturus erat israelitas ꝓtra siros:ꝛ istud bellum non esset israelitarum sed dei sicut dictuꝫ est ad iosue scribe in libro in monimētum:delebo enim memoriam amalech sub celo ꝛ iterum manus soliis domini ꝛ bellum dei erit contra amalech a generatione in generationem:exoō.xvij.ꝛ hoc patet hic:quia heliseus dixit quādo rex iaciebat sagittam:sagitta salutis domini ꝛ sagitta salutis contra siriam.i.deus saluabit israel de manu sirie ꝛ non erit ista salus ab aliquo alio,deus eniꝫ daturus erat vires israelitis ꝛ animum ad pugnandū ꝓtra siros qui multo plures erant ꝛ potentiores iuxta illud deuter.viij.s.ne diceres in corde tuo fortitudo mea ꝛ robur manus mee hec mihi omnia prestiterunt sed recorderis domini dei tui qꝫ ipse tibi vires ꝓbuerit vt implereꝯ pactum suum:hoc autem non potuit conuenientius significari quā vt heliseus qui ex parte dei ista loquebaꝯ poneret manum super arcum ex parte dei significans a deo adiutorium venturum. ¶Quereꝫ vlterius quid significauit heliseus dicens sagitta domini contra siriaꝫ ꝛ an illa sagitta quā rex nūc iecit aliqd effecerit. ¶Respondendū qꝫ heliseus significabat per hoc liberationē israelitarum de manu sirie ꝛ vastationē sirorum: ꝛ sicut heliseus ponebat nunc manuꝫ super arcum significabat qꝫ deus directurus erat sagittas israelitarū contra siros ita vt nulla inanis ꝛ ipse ꝓfortaturus esset arcus israelitaruꝫ vt non frangerenꝯ in bello ꝛ daturus esset eis vires vt non lassarenꝯ tendendo arcus ꝛ iaciendo contra siros.de fortitudine quā daret eis vt non lassarentur ꝓ ꝑs.xvij.s.dedisti vt arcū ereū brachia mea ꝛ iterū deus ꝓcinxit me virtute ꝛ posuit pedes meos tanquā ceruorum idem.ꝰ.ij.li.c.xxiij.de eruditione ad belluꝫ ꝛ sagittarum directione contra siros patet psalmo.xvij.ꝛ.ꝰ.ij. li.c.xxiij.s.qui docet manus meaꝫ ad prelium ꝛ posuisti vt arcum ereum brachia mea:ꝛ.ꝑs.cxliij.s. benedictus dominus deus meus qui docet manus meas ad pliuꝫ ꝛ digitos meos ad bellum:de directione autem sagittarū ꝓ abachub.iij.s.sol ꝛ luna steterūt in habitaculo suo in luce sagittarum tuaꝝ ibunt in splēdore fulgurātis haste tue.hec autem israelitis ꝓuentura erant quia sperarent in domino iuxta illud Isa.xl.qui sperant in domino mutabunt fortitudinem assumment pennas vt aquile current ꝛ non laborabūt:ambulabūt ꝛ non deficient.istud autem deus facere solet:quia quādocūqꝫ vult cōtra aliquam gentem exercere iustitiam suaꝫ incitat multos vt persequanꝯ gentē illam iuxta illud sap̄.v.s.ꝛ accipiet armaturam zelus illius ꝛ creaturam armabit ad vltioneꝫ inimicorum ꝛ pugnabit cū illo orbis terrarū contra insensatos.ꝛ sicut deus incitat aliquos ad persequenduꝫ eos quos ipse vult punire ita facit illos fortes ita vt nullus possit eis resistere.sic fuit de nabuchodonosor quem deus incitauit ad ꝓsequendū iudeos ꝛ dedit ei fortitudinem ad hoc:vt ꝓ abachub.j.s.domine in iudicium posuisti eum ꝛ fortem vt corriperes fundasti euꝫ. ¶De incitatione autem alicuius gentis contra aliam quā deus facit ꝛ de paratione illius ad bellum patet in nabuchodonosor quem deus vocauit contra iudeos ꝛ fortē fecit vt non possent ei resistere:isa.v.s.ꝛ eleuabit signū in nationibus procul ꝛ sibilabit ad euꝫ de finibus terre.ꝛ intelligitur de vocatione nabuchodonosor:ꝛ sequiꝯ : ecce festinus veniet velociter non est deficiens neqꝫ laborans in eo non dormitabit nec dormiet nec soluetur cingulū renum eius nec rumpeꝯ corrigia calciamenti eius acute ꝛ arcus eius extenti vngule equorum eius vt silex ꝛ rote eius quasi impetus tempestatis.hec autem omnia faciebat deus in nabuchodonosor vt prevaleret contra iudeos ꝛ contra quascūqꝫ gentes contra quas faciebat eum esse executorem vt patet hiere.xxvij.s.ego feci terram ꝛ hominem ꝛ iumenta ꝛ dedi eam ei qui placuit in oculis meis ꝛ nunc ego dedi terras istas in manu nabuchodonosor regis babilonis serui mei insuper ꝛ bestias agri dedi illi vt seruiant ei ꝛ seruiant ei gentes multe ꝛ reges magni:gens autem ꝛ regnum qō non seruierit nabuchodonosor regi babilōis in gladio ꝛ fame ꝛ peste visitabo super gentē illam donec consummā eam in manu eius.ꝛ sic deꝰ faciebat omnia ista per nabuchodonosor. ita ergo faciebat omnia hec nunc per israelitas contra siros ꝛ dicebatur dirigere arcus eorum. ¶Cuꝫ autē queritur an sagitta illa quam nūc rex misit aliquid fecerit. Dicendum qꝫ non:quia illa non peruenit in siriaꝫ ad occidendum aliquos sed solum fuit iacta ad significationē eius quod futurum erat. Si autem queratur quare potius datum est istud signum in sagitta ꝛ arcu quā in alio genere armorum. ¶Dicendum qꝫ non differebat plus fieri in vno genere armorum quā in alio quia per quodcūqꝫ genus armorum significabatur victoria que habēda erat in omni genere armorum.vel forte hoc fuit quia israelite vtebantur magis arte sagittaria quā alio genere pugne ꝛ prouentura erat salus eius potius per sagittas quā ꝑ aliquid aliud:ideo debuit dari repetitatio in sagittis. Si autem queratur quare potius iussum est hoc regi quā alicui alteri. Dicendum qꝫ causa fuit:quia nūc heliseus volebat significare victoriam quā totus israel

Quid significauit heliseus dicēdo sagitta dñi ꝓtra siriaꝫ. Rñsio.

Nō II. A Heliseꝰ q̄re posuit manus suas sup arcum ꝛ manꝰ regis. Rño.

Prima cā.

Scda cā.

Tertia cā.

Quarta cā

Qō.12. A

B Beꝰ incitat aliqñ vnaꝫ gētem contra aliā.

C An sagitta emissa aliqd fecerit. Rño. Dubitatio

Solutio.

habitaturus erat de siris: ꝛ tamen non erat aliqua persona ad quā tantum competeret cura belli sicut ad regem nec erat aliquis in quo esset status totius populi nisi rex ꝛ victoria populi erat victoria regis ꝛ non erat hoc verum de aliquo alio: ideo ad regez potius hoc pertinebat quā ad alios q̄z q̄z simul eēnt multi sagittarij. ¶Queretur vlterius quomodo dixit hic heliseus q̄ ioas pcuteret siriam quousq; consummeret eam: ꝛ tamen non consumpsit ipse eā ſ3 filius suus hieroboā qui nimis oppꝛesit siros capiens omnes terminos israel de manu eoꝛuz ꝛ restituens damascum ꝛ emach terre iude sequenti.c. ¶Aliquis dicet q̄ iste ioas consumpsit siue destruxit siriam vsq; ad consumptionez: quia ipse accepit ciuitates israel quas tenebant siri ꝛ ceperāt eas tēpoꝛe benadab ꝛ azael. ꝛ dato q̄ non oino deleti fuerunt siri tēpoꝛe ioas: scriptura dicit eos deletos fuisse: quia accipit large terminos interdum scriptura sicut accipitur omnis ꝑ multis sic etiaz consumptio accipietur pro aliquali vastatione: ꝛ tamen ioas aliqualiter vastauit siriam quia ter pꝛeualuit contra siros: ideo dicetur percussisse eam vsq; ad consumptionem. ¶Sed dicendum q̄ non stat: non enim percussit ioas siriam vsq; ad consumptionē: qō patet: ꝓmo quia heliseus iussit regi q̄ percuteret terram iaculo: ꝛ quia stetit postq̄z ter percussit iratus est heliseus vt ꝓz in littera. si tamen percussurus esset iste siriaz ad cōsumptionem non iratus fuisset heliseus quia nihil ꝓbat de eo qō ipse volebat aut pꝛenunciabat: ergo videtur q̄ nō percussit siriam vsq; ad vastationem. Secundo patet qꝛ heliseus dixit regi si percussisses qnquies aut sexies percussisses siriam vsq; ad consummationem: nunc autē tribus vicibus percuties eam: ergo videtur q̄ nō fecit iste percussionem vsq; ad consumptionem. ¶Dicenduz q̄ ioas non percussit siriam vsq; ad consumptionē: ꝛ tamen dixerat ei heliseus q̄ percuteret eaz vsq; ad cōsumptionem: quia potuisset eam percutere nisi ipse impediuisset illud. fuit autem impedimentum quia ioas debuerat pcutere sepe terram ꝛ hoc inuebat ei heliseus: voluit aūt solum ter percutere ideo ipse se ꝓiuauit potestate ista. ꝛ sic heliseus quādo dixit ista putauit q̄ ioas pcuteret terram sepe ꝛ tunc sequereť q̄ posset destruere terrā sirie: ꝛ quādo postea vidit q̄ solum ter percusserat: quia videbatur frustatus desiderio suo locutus est indignās cōtra ioas. ¶Queretur vlterius an rationabiliter iratꝰ fuit heliseus contra ioas: nam hic dicitur q̄ iratus est qꝛ cessauit percutere. ¶Respondendum q̄ heliseuz iratuz fuisse potest dupliciter intelligi: vno modo q̄ iraſceretť i. doleret quia res euenerat contra intentionē suā. Alio modo q̄ iraſceretur. i. moueretur quadā ira cōtra ipsuz ioas. ꝓmo modo est sensus q̄ heliseus sciebat q̄ si pcuteret ioas sepe terram destrueret siriam penitus ꝛ desiderabat hoc heliseus: qꝛ siri contriuerant terraz israel comminuentes illam sicut puluereꝫ in tritura aree. ſ. in ſa: nunc autem ioas solum ter percussit terram ex quo sequebatur q̄ non deleret siriam sed solum ter eam percuteret: videns ergo hoc quia eratꝰ contra desideriū suū voluit ꝛ iste doloꝛ vel tristitia vocatur ira. ꝛ sic intelligēdo non est dubium aliquod: quia non iratus est heliseus contra ioas: ideo non opz distingui an rationabiliter vel irrationabiliter iratus fuerit. Si autem accipiatur scōo modo dicendum q̄ heliseus iratus est rationabiliter: qꝛ ipse dixit regi ioas percute iaculo terraz ꝛ innuit ei q̄ pcuteret sepe. qō patet q̄ nō limitauit ei numerū pcussionum: ꝛ tamen rex percussit ter: sed si nō innuisset heliseꝰ ei q̄ sepe percuteret solum percuteret semel: quia putaret per hoc se satisfacere pꝛecepta: ꝛ tamē percussit ter: ideo innuerat ei q̄ sepe percuteret: nunc vero cuz cessauit percutere postq̄z ter tantū percussit iratus est heliseꝰ quia non percusserat sepius ita vt sufficeret ad delendū siriam. Sciendum tamen q̄ non peccauit ioas percutiēdo solum ter: quia heliseus nō iussit ei determinate quotiens percuteret nec etiam ipse sciebat q̄ percutiēdo sepe terram sequebatur q̄ posset sepe percutere vel destruere siriam. Sciendum etiā q̄ deus impediuit istum ioas percutere sepe quia ipse disposuerat q̄ si sepe pcuteret terram deleret siriam: ipse tamen non dignabatur q̄ ioas deleret siriam vel omnino saluaret israel: iō mouit coꝛ eius ad solum percutiendo ter vt sic solum pcuteret siriaz ter ꝛ hoc facile erat: qꝛ coꝛ hois est in manu dei ꝛ quocūq; voluerit vertet illō: ꝓuer. xxi. ¶Queretur vlterius quomodo dixit heliseus q̄ qꝛ percusserat ioas terram ter q̄ ter percuteret siriam: ꝛ si percussisset quinquies terram q̄ deluisset siriam: quia sicut se habet ter percutere terram ad ter percutere siriaz ita se habet quinquies percutere terraz ad quinquies pcutere siriā. ¶Dici potest vno modo q̄ istud solum pendebat ex voluntate dei. ſ. q̄ deus definiret q̄ ter percutiendo terraz ter percuteret siriam: ꝛ tamen percutiēdo qnquies terram deleret siriam. ꝛ tunc licet in numero taliter se habeat ter percutere ad ter percutere sicut quinquies ad quinquies: tamen non est istud ex ordine voluntatis: qꝛ deus volebat q̄ percutiendo terram ter solum percuteretur ter siria: percutiendo autem terram quinquies deleretur siria. Aliter potest dici ꝛ melius q̄ deus disposuerat q̄ quotiens percuteret terram totiens percuteret siriam: ꝛ quia solum ter percussit terram solum ter pcussit siriam: si autem percussisset quinquies terram pcussisset totiens siriam ꝛ sic de septies ꝛ decies ꝛ quocunq; numero. dixit tamen heliseus q̄ si percussisset terrā qnquies vel septies deleuisset siriaz: quia percussisset eam quinquies vel ſpties ꝛ in tot pcussionibus deleret eaz. nunc autem quia solum ter pꝛeualiturus erat contra siriam non poterat eam omnino delere ꝛ istud intēdit littera. ¶Queretur vlterius quomodo heliseus sciens q̄ ioas deleret terram sirie si multotiens percuteret terram quare non dixit ei q̄ sepe percuteret. ¶Respondēdum secundum quosdam q̄ heliseus sciebat istud ꝛ tamen non habebat a deo licentiam dicendi illud Joas: ideo solum dixit sibi percute iaculo terrā ꝛ sic relinquebat eum arbitrio suo vt percuteret quotiens vellet: ille autem motus fuit a domino solum ad percutiendū ter. Aliter potest dici q̄ heliseus nesciebat quotiens percutiendo siriam deleret siriaz sed solū reuelauerat ei deus q̄ si percuteret multotiēs percuteret siriam multotiēs: ꝛ tamen ipse nesciebat quotiens ioas percussurus esset quia deus mouet pꝛophetas diuersimode: aliquādo enim reuelat eis aliqua misteria perfecte aliquādo aūt imperfecte. sic patet de helia a quo petiuit heliseus vt spiritus eius fieret duplex in se: ꝛ ille ait: rem difficilem postulasti attamen erit tibi si videris me quando tollar a te si autē non videris non erit. s. ij. ꝛ sic sciebat istud helias: ꝛ tamen nesciebat an heliseus videret eum quādo tolleret ꝛ consequenter nesciebat an heliseus consequeretur spiritum duplicem quem petebat. Sic autem fuit hic. Dicendum ergo q̄ heliseus sciebat plene q̄ si percuteret ioas terram sepe q̄ deleret siriam. ſ. quotiens terram pcuteret totiens percuteret siriaz ꝛ sic sciebat a principio q̄ si percussisset quinquies terraz q̄ deleuisset siriam: nō tamen sciebat quotiens ioas percussurus erat ideo putauit q̄ sepe percuteret ita vt posset delere siriam: ꝛ cū postea solum ter percusserit terram miratus est heliseus ꝛ indignatus fuit. Sed tunc dicetur quare non dixit heliseus regi ioas q̄ percuteret quinquies vel septies terram ita vt posset delere siriam. ¶Dicendū q̄ nō ausus est heliseus quia hoc deus sibi non concesserat: sed solū volebat q̄ relinqueretur ioas arbitrio suo: nam alioquī idem erat ac si diceretur ipsi ioas q̄ certissime deleturꝰ erat siriam: ꝛ tamen non dignabatur deus q̄ per manū eius deleretur siria. ¶Queretur vlterius quare heliseus dixit regi ioas q̄ si percussisset quinquies vel sexies deleuisset siriam ꝛ ad qd deus reuelauerat hoc heliseo cum non pꝛofuturum esset: nam solum ter inclinaturus erat deus ipsum ioas ad percutienduz. ¶Respō dendum q̄ heliseus dixit hoc pꝛe indignatione: naz iratus est contra ioas vt patet in littera ideo ad ostendendum ei q̄ erasset non percutiendo sepius vt sic ei faceret indignationem ꝛ doloꝛē dixit q̄ si pcussisset qnquies deleuisset

Qō.12. A Heliseꝰ q̄mō dixit verū dicendo q̄ ioas pcuteret siriaz quousq; cōsumereť cū tū nō ꝓsumpserit.

Ꝓ:ia rño.

Cōfutatio.

Secundo.

rño auctoris.

Qō.13. A Heliseꝰ an rōnabiliter fuerit iratꝰ ꝓtra ioas. Rñsio.

B Joas nō tū peccauit pcutiēdo terrā solū ter.

Qō.14. A Quō dixit heliseꝰ q̄ si ioas pcussisset quinquies terrā q̄ deleuisset siriam. Rñsio.

Qō.15. A Heliseꝰ qre nō dixit ioas q̄ sepe pcuteret. Rño pria.

Secunda.

Dubitatio

Rñsio.

Qō.16. A Ad qd deꝰ reuelauerat heliseo q̄ si ioas pcussisset qnquies vl sexies deleuisset siriā.

deleuisset siriam.de deo autem dicendum q ipse reuela uit hoc heliseo ad significandum q defectus liberatiōis non proueniebat a parte sua sed a parte peccatorū ioas z israel:nam ipse disposuerat q quotiens percuteret ter ram totiens percuteret siriam:z tamen peccata ioas de meruerunt vt ipse non inclinaretur a domino ad percu tiendum sepe z propter hoc non delebat siriaz.hoc aūt volebat deus significare israelitis vt cognoscerent se p † fecte non liberari ꝓpter peccata sua z sic dolerēt(mortuus est)hic ponitur scōm huius partis.s.miraculū suā mortem subsequens z fuit istud de suscitatione mortui B mortis heli z dicitur(mortuus est ergo heliseus).s.plenus dierum sei. quia plus erat quā centum annorum quando mortuus est vt.s̄.declaratum est z fuit mortuus pauco tempore † postq̄z prenunciauerat regi de destructione sirie:naz ex hac egritudine mortuus est vt patet.s̄.in littera(z sepel lierunt eum).s.honorabiliter quia erat prophetа excel lentior in tota terra israel ita vt vocaret pater israel iō verisimile erat q totus israel funeri eius magnum ho norem impenderet.Sic enim fuit de samuele prophetа ad cuius funera totus israel ꝓgregatus est.s̄.j.li.c.xxv. non tamen erat minoris auctoritatis heliseus nunc quā fuerat tempore suo samuel.z nō dicitur locus in quo se Cōsuetu pultus est:quia credendum est q sepeliretur in loco de do antiq̄tū quo erat oriundus:quia sic erat consuetudo olim israe q sepelie litarum q sepelirentur in sepulcris patrum suorum vt bant in se patet.s̄.ij.lib.c.xvij.z.xix.z ibi declaratum est: z etiam pulchro pa prophete habebant istam consuetudinem:patet enim de trū suorum. samuele:quia.s̄.j.li.c.xxv.dicitur q sepultus est in do mo sua in ramatha.ibi autem erat locus originis sue et patrie sui z matris.s̄.i.li.c.i.z.ij.ibi et erat locus habi tationis samuelis e.li.c.vij.patet etiam hoc de prophe ta illo quem deus misit ad prophetandum contra hiero boā in bethel precepitq̄z ei ne comederet ibi: z qz trās gressus est preceptum domini reuelatum est alteri pro phete.s.quia inobediens fuisti ori domini non inferetur cadauer tuum in sepulcrum patrum tuorum: precedēti li.c.xiij z sic datum fuit ei in penam q non sepeliret cuz patribus suis.si tamen non esset consuetudo q sepelire tur quilibet in sepulcro patrum suorum nō daret alicui in penam q non sepeliretur ibi.fit autem mentio hic q heliseus sepultus fuerit:quia.j.dicendum erat quomo do quidaz mortuus proiectus est in sepulcrū eius z sur † rexit tangendo ossa heliseі(latrūculi quoq̄z de moab ve nerunt in terram)est terra moab confinis terre israel et erant bella inter terras istaz z latrunculi aliqui egredie bantur de terra moab ad pugnandū contra terrā israel z predandum z vocantur latrunculi quādocūq̄z veniūt alique persone priuate nomine suo potius ad predandū quā ad bellandum.Cum vero veniunt aliqui ex decre to regni z nomine totius gentis ad pugnandum contra hostes non vocantur latrūculi sed pugnatores vel exer citus vt declaratum est.s̄.vi.in hebreo vocantur turbe isti latrunculi z idem est:quia erant quedā turbe hosti les ordinate ad predandum:lra autez nostra voluit ma gis exprimere cōditionem istorum vocans eos latrun culos.z ponitur de istis latrunculis:quia ipsi prebuerūt occasionem miraculo.s.qz propter timorem illorum pro iectum est cadauer in sepulcrum heliseі z suscitatus est homo tangens ossa heliseі:z si latrunculi non veniſſent non sepultum fuisset cadauer illud in sepulcro heliseі z consequenter non fuisset suscitatus homo(in ipso anno) † s.anno quo mortuus est heliseus:in hebreo dicitur(in re ditu anni)z idem est.s.redeunte anno post mortem heli seі factum est hoc:z sic fuit in fine ipsius anni in quo mor tuus est heliseus.hebrei autem intelligunt reditum an ni principium veris.s.in martio:quia tunc incipit annꝰ secundum hebreos z tunc iam sunt messes in terra illa pro iumentis z est tempus conueniens ad bellum.simi le p3.s̄.ij.li.c.xi.s.factum est vertente anno eo tempore † quo solent reges ad bella procedere(quidam autez se pelientes hominem).i. volentes sepelire:nam nondum sepelierant nec fecerant ei sepulcrum:qz alioquin nō ꝓ- fecissent cadauer eius in sepulcrum heliseі sed erant tunc in agro habentes cadauer:z qz non erat factum sepul crum posuerunt cadauer pre timore in alio sepulcro(vi derunt latrunculos).s.viderunt moabitas illos venien tes contra se(z piecerūt cadauer in sepulcro heliseі)in telligendum est q hoc fuit in vrbe abelmeula:qz de illa erat heliseus vt p3 precedēti.li.c.xix.z tamē in vrbe sua sepultus est vt.s̄.declaratum est(qō vt tetigit ossa heli seі reuixit homo.)ad primum tactū reuixit z ste mortuꝰ mortuū suscitauit in quo apparet magnitudo meriti he liseі(z stetit super pedes suos).s.surrexit illico in sepul cro:quia non solum suscitatus est sed etiam perfecte sa nitati redditus est z potuit stare super pedes suos z am bulare.

¶Quare piecerunt cadauer in sepulcrū heliseі.z suscі tatus est homo tangendo ossa. Nō.xvij.

Queretur quare isti sepelientes hominem piecerūt cadauer eius in sepul Nō.17. crum heliseі.¶Aliquis dicet q hoc fecerunt vt suscita A retur mortuus:sciebant enim heliseum virum fuisse ma Pria rō. gne virtutis z crediderunt q si tāgeret iste mortuus os sa heliseі suscitaret.hoc autem erat eis verisimile:qz he liseus suscitauerat iam vnū mortuum.s.filium sunami Cōsutatio. tis.s̄.iiij.z.vij.sic ergo poterat nunc suscitare mortuum istum.¶Sed dicendū q non stat. Primo qz lra ponit Prima rō. q non fecerint ad istam intentionē dicens q venerūt la trunculi de terra moab in israel z sepelientes hominem videntes eos piecerūt cadauer in sepulcrū heliseі: z sic videtur q solum fecerint ꝓpter latrunculos.s.ꝓpter ti morem ipsorū.Scōo p3 hoc:quia israelite non crederēt Scōa rō. q heliseus postq̄z esset mortuus suscitaret hominem:qz videbant q ꝓphete orationibus suis impetrabāt suscі tationem mortuorū:vt p3 de helia qui ter orauit ꝓ filio sareptane z ter incubuit sup ipsum ad suscitandū eum: precedenti.li.c.xvij.Sic etiam ipse heliseus qñ suscita uit filiū sunamitis incubuit super ipsum bis z orauit bis ad suscitandum eum.s̄.iiij.nunc autē mortuus nō ora ret vel saltem ipsi nesciebāt an oraret:ideo non ponerēt cadauer in sepulcro eius ad suscitandum. Tertio p3 qz Tertia rō. si credidissent israelite q heliseus mortuꝰ posset aliquē suscitare iam tentauissent alios mortuos ponere in se pulcro eius vt suscitarentur:nunq̄z tamen hoc tentaue rant ideo nec etiam nunc ad istum finez fecerunt. Quar Quarta ra to p3 quia timerent isti israelite ponere cadauer aliqō in tio. sepulcro heliseі:nam putarent se per hoc peccare cuz in sepulcro viri sanctissimi ponerent ossa alicuius alterius. Scōa rō. Ideo videtur q fecerint propter necessitatē.z sic dicen dum est q ꝓpter timorem latrunculorū superueniētiuz isti sepelientes hominem proiecerunt illum in sepulcrū heliseі.sed tunc potest dici dupliciter.vno modo q non potuerūt isti sepelientes hominē explere officium fune ris prius quā venirēt latrūculi:ideo oportebat q dimit terent cadauer insepultuz z tunc timebant q latrunculi exercerent in eo aliqua ignominiosa:ideo vt defenderet ab hijs posuerunt illud in sepulcro heliseі credentes qō ꝓpter virtutem heliseі non possent hostes nocere illi ca daueri qō fieret si poneret in aliq̄ alio sepulcro. ¶Alio Tertia rō modo potest dici q isti sepelientes hominem non habue sio. runt tempus explendi funera:z vt nō maneret cadauer inhumatum posuerunt illud in sepulcro heliseі qō ꝓpin quuz erat. Primum non est verisimile qz in quocūq̄z se Contra pri pulcro poneretur cadauer illud:nō erat verisimile q la mā harū rō trūculi vellent exercere aliquid mali in eo:quia tūc eo sionum. dem modo facerent in omnibus sepulcris euertendo il la z effodiendo.etiam non est verisimile:quia nullaz vti litatem consecuturi erant hostes faciendo ista ꝓtra mor tuos ideo non facerent.Sed dicendum q fecerunt scōo Scōa tene modo z hoc fuit propter duo. Primum quia sepeliētes tur ꝓp duo. hominem viderunt latrunculos de propinquo z nolen Primo. tes relinquere cadauer insepultum voluerunt sepelire illud in sepulcro propinquiori quod inuenirent magis dispositum ad proiciendum intus:z quia sic fuit sepul crū heliseі proiecerunt cadauer in illud.Scōm fuit vo- Secundo.

luntas dei inclinās istos ad sic faciendū: qz volebat deus q̄ suscitaretur iste mortuus ad ꝯmendationē potētie sue ꝛ ostensionem sanctitatis helisei: iō inclinauit istos sepelientes vt potius cadauer ponerent in sepulcro helisei quā in aliquo alio ꝛ sic suscitaretur. ¶Sciendus tn̄ q̄ postea quāq̄z poneret̄ aliqn̄ mortui in sepulcro helisei nullus eoꝝ suscitatus est: qz alias oēs mortui israel ponerent in sepulcro helisei: etiaz si aliquis alius postea suscitatus fuisset scriptura quoqz expressisset de illo sicut de isto expressit: ꝛ tamen de nullo alio dixit. Sciendum autem q̄ iosephus.ix.antiquitatū dicit q̄ iste qui sepultus est in sepulchro helisei fuit occisus a latronib⁹ ꝛ ipsi sepelierunt eum in sepulchro helisei. Ista tamē nō consonat: qz vult q̄ videntes latrunculos illi qui sepelliebant mortuum ꝓiecerūt eus in sepulchrū helisei. ¶Quer̄ vlterius quare iste nunc suscitatus est tangendo ossa helisei. Dicendū q̄ causa precipua ꝓpter quā deus fecit forte nō est nobis cognita ꝛ tamē vident esse due cause.

Qō.18. A Quare iste suscitat⁹ est tangēdo ossa helisei.

Prima cā.

Scōa cā.

Prima cā. ꝓma ratio. Ad hoc ꝙ dicit q̄ ꝓpter ꝓphetiā helisei: naz nullus ali⁹ tetigit vnq̄z ossa helisei post mortē nisi cadauer istud: iō in eo ostēsa est virtus dei vt suscitaret ꝛ in nullo alio posset ostendi: quia nullus ꝓter hunc tetigit ossa helisei. Scōm fuit ꝓpter ipsos israelitas ad certificandū eos de ꝓphetia helisei q̄ predixerat heliseus q̄ rex ioas ter pugnaret contra siriam ꝛ ꝓualeret ꝛ illico mortu⁹ est: putarēt israelite q̄ forte hoc eueniret nec videbantur ipsi dispositi ad hoc vt possent ꝓualere contra siriā ꝛ sic diffiderēt de verbis helisei ꝛ anxiarent. Voluit ergo deus ostendere sanctitatē helisei post mortez ad hoc q̄ prophetie sue firme manerent: iō dedit ei istam famam q̄ ad tactū ossium suoꝝ suscitaret mortuus ꝛ tūc israelite confortati certissime sperarent eventurum qđ predixerat helisеus ꝛ hoc ꝑz q̄ dicitur q̄ in ipso anno in quo mortuus est helisеus accidit hoc: ꝛ tūc nondū ioas rex israel ꝓualuerat contra siriam ꝛ sic confirmaretur prophetia helisei vt crederetur certissime eventurū qđ predixerat.

¶Quomodo taz cito ꝓiecerunt cadauer illud in sepulchrum helisei. Et qualia erant sepulchra apud hebreos antiquitus. Qō.xix.

Qō.19. A

Quer̄etur vlterius quō sepelientes hominē ꝓiecerunt cadauer eius in sepulchrum helisei vt cito facerent ꝛ fugerent a facie latrūculorum: nā tantus morarent effodiendo sepulchrū helisei ad sepeliendū ibi mortuū sicut faciēdo sepulchrū de nouo ꝑ ipso cadauere. ¶Dicendū est q̄ ad sepeliendū cadauer istud in sepulchro helisei nihil morari debuerunt iō posuerunt ibi: erat enim fortassis sepulchrū apertum vel poterat facilime aperiri nec oportebat aliquā terrā effodi ad sepeliēdū ibi cadauer nouus: nam non dicitur q̄ sepulchrum effoderūt vel in illo cadauer sepelierunt sed q̄ proiecerūt illud intus. Ex quo inuit q̄ sepulchrū istud erat vacuum non enim habebat terraz interi⁹ quā oporteret effodi sicut sepulchra vulgi sed erat aliqd magnum ꝛ vacuus cuius introitu aperto poterat intus qd. quā proici. Hoc aūt apparet ex modis sepulchrorū terre chanaā: nam ibi effodiunt sepulchra magna que sunt ad modum domoꝝ subterraneaꝝ ita vt possint homines intrare illuc ꝛ capiant ibi multi ꝛ intra illas ponuntur cadauera: ꝛ habet tale sepulchrū ostiuz qō lapidib⁹ clauditur ꝛ ablatis lapidibus denuo alia cadauera intus mittunt. sic ꝑz de sepulchro domini nostri: nam illud fuit ad modū domus magne cū dicatur q̄ petrus ꝛ ioannes introierunt in monumentū ꝛ etiam duo angeli erant ibi ꝛ maria magdalene introiuit illuc vt ꝑz ioā.xx.q̄ āt ista monumenta haberent hostia que clauderent lapidibus ꝑz: qz ad ostium monumenti xp̄i positus fuit lapis magnus: vnde mulieres euntes ad vngendus eum dixerūt quis reuoluet nobis lapidē ab ostio monumēti: erat qp̄pe magnus valde Mar.vltimo. ꝛ tn̄ licet ille tres mulieres non possent reuoluere possent quatuor vel quinq̄z viri reuoluere. ꝛ sic esset in sepulchro helisei: qz cū multi rent ad sepeliendum cadauer illud poterāt cito tollere lapidem de ostio munumenti ꝛ proicere cadauer intus ꝛ deinde reducere lapidem ad ostiū ꝛ ad hoc nō requirebat aliqualis mora: q̄ autem sepulchrum helisei esset sic factum ꝑz: quia sepulchrum xp̄i fuit factū sic vt dictū est: qz erat sepulchrū viri magni. ſ. cuiusdam ꝓncipis iudeorum: nā ioseph de arimatia ciuitate qui erat nobilis decurio dedit sepulchrū suum nouū vt sepeliret in eo xp̄s. Mar.xv. ꝛ luc.xxiij. ꝛ sic esset sepulchrū istud excellens cum esset vnius ꝓncipis iudeorū. helisеus autē habuit sepulchrum precioſum vt ait iosephus.ix.antiquitatū. ſ. miracula namq̄z ꝛ inopinabilia opera per suas prophetias ostendit ꝛ apud hebreos memoriaz claraz ꝛ magnificā sepulturaz habere ꝓmeruit ꝛ qualē viro ita religioso decebat impēdi. Causa autē quare inter hebreos fiebant talia sepulchra erat: qz sepeliebant hebrei in sepulchris maioꝝ suoꝝz. ſ. oēs de eadem cognatione sepelie bant in eodē sepulchro vt declaratū est. ē. li. c. xvij. ꝛ vt caperentur multa ossa in eodem sepulchro fiebant sepulchra magna ꝛ sic erant pauca sepulchra: ꝛ tamē vt communiter erant magna.

Qō.I9. A

Krīsio.

B Modus sepulchrorum iudeorū.

¶Iste suscitatus quomodo postea se habuit ꝛ quanto tempore vixit. Qō.xx.

Qō.20. A

Quer̄etur vlterius de isto qui suscitatus est q̄liter postea se habuerit. ¶Dicunt hebrei quidā q̄ illico mortuus est. ſ. q̄ cuz ꝓiectus est in sepulchrū helisei ꝛ tetigit ossa eius surrexit ꝛ stetit super pedes suos. ꝛ tamē illico cecidit mortuus vt pri⁹.

Prima rō. Opinio hebreorum.

Cōfutatio.

Prima rō. ¶Sed dicendum q̄ hoc non est verisimile: qz deus faciebat illud ad ostensionē potentie sue ꝛ ad gloriaz helisei: ꝛ tamē si illico surgens corrueret mortuus non esset aliqua ostensio potestatis dei nec gloria helisei: qz istud erat opus imperfectū ꝛ non reputaret miraculū. Scōo ꝑz qz deus nunq̄z facit aliquid frustra. potissime qn̄ operat supernaturaliter: nam operatio nature nō est frustra vt ꝑz primo: celi deus ꝛ natura nihil faciunt frustra: operatio tamē supernaturalis perfectior est operatione naturali: iō debet esse magis regulata: sed contra agens rationis est agere non intēto aliquo fine: sic tamē erat si suscitaret iste homo quasi per instās ꝛ illico corrueret mortuus quia istud ad nihil proficiebat: iō nullo modo ē credendū q̄ sic fuerat. Sed q̄ iste homo surrexit ꝛ plene sanatus est ꝛ vixit postea aliquato tempore. Tertio ꝑz qz darentur hic duo miracula superuacua.

Tertia rō. Primus erat q̄ suscitaret iste homo: secundū q̄ occideret supernaturaliter. patet q̄ vtrunq̄z fit necessariū: qz postq̄z iste homo suscitaret poterat naturaliter viuere ꝛ ad hoc q̄ continuaretur vita sua non erat necessarium aliqd miraculū sicut cum aia infundit corpori organizato supernaturaliter infunditur: ꝛ tn̄ dat vitā naturaliter ꝛ cōtinuat eaz: ita ergo nūc reunita aia corpori virili a fortiori posset viuere quā cū nouiter infundit fetui formato hoc tamē est omnino irrationabile q̄ deus faceret subito duo miracula ꝛ vnum esset ad destruendus aliud ꝛ ambo essent inutilia omnino iō opz q̄ postea vixerit.

Quarta ratio. Quarto ꝑz quia deus nunq̄z occidit aliquem supernaturaliter infligendo mortem nisi ꝓpter aliqua grauia peccata cum extrema pena a deo data sit mors: ꝛ tn̄ iste non peccauit ita vt mereret mortē vel aliquā penā: qz si anteq̄z moreret prima vice peccauerat iaz cessabat punitio que debebat ei dari in vita pn̄ti ꝑ peccatis cū iam cessauisset viuere: iō si postq̄z suscitatus est deus debebat ei inferre mortem supernaturaliter oportebat q̄ peccauisset postq̄z suscitaret ita vt mereret mortē: ꝛ tn̄ isti volunt q̄ illico vt reuixit corruit mortuus: iō non poterat tunc peccare ad hoc q̄ illico occideret: immo vt ꝓbatū est ꝑ cedēti. li. c. xvij. ꝛ. ē. iij. oēs qui suscitati sunt postea santissime vixerunt ꝛ adepti sunt maiorē beatitudinē quaz alias assecuturi erant. nō ergo peccaret iste tā grauiter ꝛ deū vt deberet occidi maxime q̄ imediate peccaret vt suscitaret.

Alia opinio auctoris. ¶Dicendū igit q̄ iste homo suscitatus postea magno tēpore vixerit ꝛ fuit sanior ꝛ pfectior in operationibus naturalibus q̄z fuisset anteq̄z moreret: ꝑz hoc: qz oia q̄ supernaturaliter fiunt pfectiora sunt eis que naturaliter causant

sicut

ficut p3 de illo vino qō xp̄s fecit de aqua qa nunq̄3 tale vinum visu3 est: vnde miratus est archiclin⁹ vnde tale vinū haberi potuisset: Joā.ij. de hoc declaratū est.s.ij.

Jn.q.xxxiij.z.xxxv.

Motiuū āt iudeox est qr dicit hic q reuixit homo z stetit sup pedes suos q̄si dicat q nihil aliud fecit nisi q stetit sup pedes suos z sic illico mortuus est. Scōm est qr de isto homine nihil vltra legit: iō credunt q illico mortuus fuerit. Sed ista motiua sunt irrationabilia. de p̄mo p3 qr scriptura est artificiose tradita cuz sit scripta p viros prudentissimos inspiratos a deo iō solū exprimit ea que sunt necessaria. nūc aūt ad istud miraculū solū requirebat q homo mortuus reuiuisceret qr istud erat pure supernaturale: q aūt postea aliquāto tēpore viueret naturale erat: scriptura ergo solū voluit exprimere id qō erat supernaturale: iō ait q reuixit homo z stetit super pedes suos reliqua aūt subintelligunt. scōm motiuū nō stat: qr dato q scriptura nō enarret nō sequit nec est aliqua similitudo q non fuerit cū scriptura non oia narret que gesta sunt: potissime qr vita istius hominis postquā suscitatus est erat aliquid qō nō ptinebat ad intentionē scripture. Item dato hoc sequeret absurdū. s. q quādo aliquis suscitatus est de cuius suscitatiōe dicit in scriptura si non fiat mentio de vita eius postea q intelligatur esse mortuus: qr tūc fere de omnibus de qbus in scriptura dicit q suscitati sunt deberemus dicere q statim mortui sunt. Jtē hoc est ꝓtra positionē ipsox hebreorū: qr ipsi dicūt q filio⁹ mulieris sareptane suscitatus abelia fuit ionas p̄pheta z dicūt q ipse fuit q vnxit iheu in regē.s.ix.z p̄dixit ei de regno suo vsq3 ad quartā generationē.s.x.z tñ de illo puero nihil legitur nisi q suscitatus fuerit.

Scō de ista suscitatione mortuoꝝ.

Quis modus suscitādi fuit p̄fectior an in testamento nouo vel veteri. Et de dīa miraculorum factoruz a viris vtriusq3 testamēti.

Nō.xxi.

Nō 21. A

Queretur vlterius de ista suscitatione mortui an fuerit perfectior modus suscitandi iste q̄3 ille quem habuerunt apostoli vel alij sancti in nouo testamento. Aliquis dicet q fuerit perfectior quia heliseus suscitauit nunc hominem cum esset mortuus: z tñ apostoli z alij viri sancti suscitabāt homines cū ipsi viuerent. Rñsio.

Rñsio.

Rñdendū hic esse p̄supponēduz vnā suscitatiōez mortui nō eē miraculosiorē alia: qr vnū miraculū non potest esse maius alio vt p̄batū est.s.iij. potest tñ modus faciēdi miraculū eē excellentior vt pote quāto fit miraculum cū pauciorib⁹ cerimonijs erit modus perfectior faciendi. vt pote de suscitatione mortui: nā antiq p̄phete. s. helias z heliseus ad hoc q aliquē ſuscitarent p̄mittebāt multas cerimonias: nā orabāt prio ipso suscitādo z incūbebant sup eū ad calefaciēdū carnē eius: p3 de helia precedēti. li. c. xvij. z de heliseo. s. iij. z nō solū orabāt p̄ hoc q3 ēt sepe orabāt: nā helise⁹ bis orauit. s. iij. z bis incubuit super puerū. helias ꝛo ter orauit z ter incubuit ad calefaciendū carnē pueri: p̄cedenti li. c. xvij. apostoli aūt ad suscitandū mortuos vel faciendū alia miracula nō incumbebant super mortuos vt p3 de beato petro qui suscitauit mulierē quādam noie dorcas: z tñ nihil tale fecit circa ea3 q3 solū orauit z suscitauit ea3 act. ix. sic ēt qñ sanauit hominē claudū a natiuitate solū dixit ei in noie Jhesu nazareni surge z ambula act. iij. xp̄s autē habebat modū excellentiorez ad hoc: qr ad suscitandū mortuos nō orabat sed solū iubebat q surgerēt: vt p3 de adolescēte quē suscitauit i vrbe naym nam dixit ei solū adolescens tibi dico surge luce. vij. sic ēt fuit ō filia archisinagogi quā suscitauit: z dixit ei puella tibi dico surge luce. viij. vnde mirabant iudei q xp̄s sic sanaret egrotos z mortuos: qr non faciebāt sic p̄phete sui q3 ipse erat docēs q̄si potestatē habēs sic patet luce. iij. s. z stupebāt in doctrina eius qr in potestate erat sermo ipsius: z quantū ad hoc erāt tres gradus in p̄fectione miraculi: imperfectissimus erat in sanctis patribus veteris testamēti q per multas cerimonias hoc faciebant: p̄fectior aūt erat in apostolis z viris noui testamēti qui paucas cerimonias obseruabāt: p̄fectissimus aūt erat in xp̄o qui nullas obseruabat sed solū iubebat. Nūc aūt hoc p̄supposito aliquis dicet q ista suscitatio facta p heliseū fuit p̄fectior alijs quas faciebāt apostoli z viri noui testamēti: nā illi salté p̄mittebāt aliquā orationē: z tñ heliseus nullā hic p̄misit cū iam mortuus esset. Dicēdū q p̄fectior modus suscitādi erat in apostolis z viris euāgelicis q̄3 in p̄phetis antiquis nec est admirandum de hoc q heliseus mortuus suscitauerit mortuum: z p3 hoc qr aut considerank miracula que faciebāt patres noui z veteris testamēti dū erant viuentes aut postq̄3 erāt mortui. si p̄mo modo maiores erāt in operatiōe miraculorū patres noui testamēti quā p̄res veteris testamēti: qr patres veteris testamēti nūq̄3 suscitauerūt aliquē mortuū nisi sepe orādo super ipsum z calefaciēdo carnē eius: z tamē in nouo testamento nihil tale fuit: p3 hoc de helia z heliseo qui suscitauerūt mortuos precedēti. li. c. xvij. z. s. iij. z faciebant ista z sic excedebāt patres noui testamēti illos in duobus. Primo qr nunq̄3 calefaciebāt carnē mortui incubādo super eū sicut faciebāt illi q3 solū orabāt vt p3 de beato petro actuū. ix. qui suscitauit dorcadē. Scōm erat qr patres veteris testamenti semel orādo nō exaudiebāt ad suscitandū mortuuz q3 oportebat eos pluries orare: sic p3 de helia qui ter orauit p̄cedēti. li. c. xvij. sic etiā p3 de heliseo qui orauit bis. s. iij. z tñ apostoli semel orādo audiebank sicut p3 in suscitatiōe dorcadis p beatū petrū act. ix. nā. dicit q orauit z dixit thabita tibi dico surge z illico surrexit: immo interdum nō orabāt q3 solū expresso noie dñi sanabāt infirmos vt p3 de sanatiōe claudi a natiuitate per beatū petrū: nam solū dixit ei in noie Jesu nazareni surge z ambula act. iij. Si aūt considerenk miracula que fecerūt sancti patres noui z veteris testamēti post mortē maiora fuerunt miracula que fecerūt patres noui testamēti: nam hic iste mortuus suscitatus est cū tetigisset ossa heliseī vt p3 hic: z tñ in nouo testamento multotiens aliqui mortui ponebank super sepulchra sanctox z nō tangēdo ossa ipsoruz suscitabāt. sepe etiā aliqui mortui nō ducti ad sepulchra sanctox q3 p̄cibus fusis ad eos p aliquos viros amicos suscitati sunt de bijs multa exēpla patēt in legēdis sanctox. Jtē p3 q alia maiora miracula fecerit beatus petrus q̄3 nūc fecit heliseus: qr l3 mortuus esset heliseus tñ poterat orare p̄ suscitatiōe isti⁹ mortui: qr nō est dubiū viros sanctos orare in alio seculo p̄ nobis: z tñ beat⁹ petrus viuens z nō orans nec tangens nec intēdens sanare sanabat egrotos cū solū vmbra eius tangeret illos vt p3 act. v. nā ponebank egroti in grabatis p vicos z plateas vt transeūte beato petro vmbra eius obumbraret eos z sanarenk: nō poterat aūt esse maius miraculū: qr ibi manifestū est q beatus petrus non orabat p̄ eis nec intēdebat eos sanare: qr multi ponebank quos ipse non videbat vel ad quos nō aspiciebat z sanabank. Dicēdū ergo generaliter q p̄fectior modus suscitandi mortuos z faciendi oia alia miracula fuit in viris noui testamēti q̄3 in p̄phetis veteris testamēti. Ad rōnez in ꝓtrariū dicendū q falsum p̄supponit: qr ēt in nouo testamēto suscitati sunt multi sine oratione q3 solum ab ipsis mortuis vt supra dictum est.

B Pres noui testi maiores erāt in operatione miraculox q̄3 veteris testamenti. Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Miracula petri fuerunt maxīa sup miracula aliorū.

Conclusio.

†Jgit azael rex sirie afflixit israel cūctis diebus ioachas) finitis miraculis helisei redit scriptura ad ꝓtinuationē histoie regū israel z posita fuit supra p̄phetia helisei. hic autē ponit completio eius: nam dicebat in ea q ioas ter pcuteret siriā: iō ponit hic de illa percussione facta p ioas z ad hoc p̄ponit qūo viuente patre eius ioachas fuerit valde afflict⁹ israel vt postea sequatur quomodo facta est liberatio p filiū eius ioas. z dicit q omnibus diebus ioachas afflixit rex sirie terrā israel. ex quo p3 q nō fuit ipse ioachas saluator quē deus dedit israeli etiā p3 q nō fuit angelus saluator israel tēpore ioachas: nam tunc non fuisset afflictus israel omnibus dieb⁹ ioachas per regem sirie (z misertus est dominus eoruz). s. tantum fuerāt israelite afflicti q miseria eorum erat digna misericordia z deus misertus est (z reuersus est ad eos). s. ad liberandū illos: deus enim non potest ab aliq

† †

Jn.q.xij.z xli.z.l.

recedere nec ad ipsuꝫ venire cū vbiqꝫ sit:dicit tamen ab aliquo recedere quādo incipit eū habere exosum ꝛ non benefacit ei sicut homo non libenter aspicit inimicū suū dicit autē reuerti ad aliquē quādo post īrā incipit eū habere sibi gratū ꝛ bñfacere ei ꝛ ita fuit nunc. In hebreo † dicit(ꝛ ꝑpiciatus est eis)sꝫ idē est:qꝛ reuerti nihil est nisi redire in gratiaꝫ ꝛ istud est ꝑpiciari(ꝑpter pactū suū qō habebat cū abrahā isac ꝛ iacob).i.nō misertꝰ fuit eis ꝑp merita sua sꝫ ꝑp pactū qō hēbat cū abrahā isaac ꝛ iacob:qꝛ cū istis fecerat pactū de benedicēdo semini eoꝝ. Gen.xv.ꝛ.xxv.ꝛ in multis locis. Ideo quādo antiqui sancti orabāt vt deus ꝑpiciaret peccatis israelitarū exprimebant pactū qō deus fecerat cum abrahām Isac ꝛ iacob:sic patet exo.xxxv.cū oraret moyses ne deꝰ deleret israelitas ꝑ peccato vituli:ait:placabilis esto sup nequitia populi tui recordare abrahaꝫ ꝛ Isaac ꝛ israel seruoꝝ tuoꝝ quibus iurasti per temetipsum dicens multiplicabo semē vestrum sicut stelas celi.ꝛ etiā deus quādo dicebat se miserturū israelitis post peccata dicebat qꝫ hoc faceret ꝑpter peccatū qō habebat cū istis : vt pꝫ leuiter vltimo.ſ.ꝛ tunc orabūt ꝑ impietatibus suis ꝛ recordabor federis mei qō pepigi cū Isac ꝛ iacob ꝛ abraham:sic autē dicit hic ꝛ sequēti c.ꝛ nō solum hoc sꝫ etiā deus omnia bona que faciebat israelitis faciebat ꝑpter abrahām Isaac ꝛ iacob deu.vij.ſ.ne diceres in corde tuo fortitudo mea ꝛ robur manus mee hec oia mihi prestiterunt sꝫ recorderis domini dei tui qꝫ ipse tibi vires ꝓbuerit vt impleret pactū suū super quo iurauit patribus † tuis(ꝛ noluit disperdere eos nec ꝑpicere penitus)disperdere est oīno destruē ꝑpicere est nullā curā hr̄e ꝛ b̄ nō faciebat deꝰ israelitis:qꝛ ls peccarēt ꝛ affligeret eos grauiter tū nō destruebat eos oīo:ēt nō deserebat eos a cura sua sꝫ adhuc curā agebat illoꝝ mittēs ad eos ꝑphas vt ꝙuerterent̄ ꝛ cōtinuauit b̄ vsqꝫ ad diē quo captiui ducti sunt in terrā assirioꝝ.j.xvij.ēt dabat eis liberatores a piculis sicut nūc datus est ioas qui partim liberaret israel de manu sirie ꝛ postea datus est hieroboā filius eius q to † taliter liberauit israel sequēti.c.(vsqꝫ in p̄sens tēpus).i. vsqꝫ ad tempus quo scriptus fuit liber iste ꝑ hieremiā. Qō.22. A ¶In tpe hieremie deꝰ ꝑpiecerat penitꝰ israel. Qō.xxij. **Queretur** quomodo est verū qꝫ deus nō ꝑpiecerit penitus israel vsqꝫ ad tp̄s quo scriptus fuit iste liber:qꝛ fuit scriptus ꝑ hieremiam qui fuit tēpore captiuitatis babilonice:vt pꝫ hie.i.ꝛ tamen iam ducti fuerant israelite in terrā sirie ꝑ multa tēpora:nam viuente ezechia rege iude in principio regni eius.ſ.in sexto anno trāslati sunt israelite in siriā.j.xvij. ꝛ sic iam deus ꝑpiecerat eos omnino ꝛ tradiderat in ꝓpe tuam captiuitatē. ¶Respondeꝛi potest dupliciter: vno modo qꝫ hic dicit qꝫ deus noluit disperdere israel vsqꝫ ad tempus hieremie nec ēt postea disperdidit:nā quāq̄ꝫ ducti fuerint in captiuitatē tū nō disperditi sunt: qꝛ tūc deleuisset deus oēs illos nullus relinquēs sicut delent quinqꝫ vrbes sodomoꝝ non relinquēs de eis superstitem. Gen.xix.ꝛ tamen in captiuitate in qua multiplicati sunt sicut alie gentes.etiā non ꝑpiecit eos deus qꝛ habet curā illoꝝ faciens oriri solē suū super illos ꝛ pluens super eos:qꝛ deus cum misericors sit facit solem suū oriri sup bonos ꝛ malos ꝛ pluit sup iustos ꝛ iniustos Mat. v.ꝛ istam curā generalē habet nunc deus de eis qꝛ sunt filij abrahe alioquin scōm magnitudinē peccatoꝝ suoꝝ oīno deleuisset illos. ¶Aliter potest responderi qꝫ deus non ꝑpiecit israelitas vsqꝫ ad tēpus quo scriptus fuit iste liber accipiendo israelitas ꝓ omnibꝰ filijs iacob ꝛ tūc verū est:qꝛ saltē quantū ad duas tribus.ſ.iuda ꝛ beniamin nondū deus abstulerat misericordiam suam ab eis: qꝛ adhuc manebant in terra quāq̄ꝫ decem tribus ducte fuissent in assirios. ¶Sed obyciet qꝛ deus transtulerat iudam ꝛ beniamin in babilonē qñ iste liber scriptus est: qꝛ in eo fit mentio de trāsmigratione babilonis.j.xxiij. ꝛ.xxv. ¶Dicendus qꝫ bene potest esse qꝫ ista pars libri scripta esset antequā trāsferrent̄ due tribus in babilonē cum.j.de hoc scribat̄ ꝛ sic esset verū qꝫ vsqꝫ ad p̄sens tempus.i.vsqꝫ ad diem quo scripsit istud hieremias deꝰ miserebat̄ israelitis sed postea secuta est captiuitas babilonis. ¶Dicendum tū verisimilius esse qꝫ fuerit istud scriptum post captiuitatē babilonis.ſ.qꝫ hieremias illud scripserit qñ erat in egipto cū alijs iudeis qui illuc iuerant:ꝛ tamē tunc dicet̄ qꝫ deus nondū ꝑpiecerat israelitas quāq̄ꝫ ducti essent in babilonem:qꝛ non fuit inflicta ista captiuitas eis ita vt ibi manerēt semper sꝫ solū fuerūt taxati septuaginta anni:naꝫ hieremias ꝓdixit iuda ꝛ beniamin qꝫ septuaginta annis captiuarent̄ in babilone hie.xxv.ió cum esset pena temporalis non dicebātur ꝑpiecti a domino nec disperditi(mortuus est aūt azael rex sirie)iste azael fuit qui nimis afflixit israelitas tempore ieheu ꝛ ioachas filij eius vt pꝫ.ē.x.ꝛ.ē.in lr̄a(ꝛ regnauit benadab filius eius ꝑ eo.)iste est alius benadab illo de quo dicitur supra.vij.non est autem intelligendus qꝫ ceperit regnare benadab in siria regnante ioas in israel secūdum qꝫ videtur colligi ex lr̄a ista:qꝛ benadab ꝛ azael fuerunt in syria dum regnaret ioachas in israel vt colligitur.ē.in lr̄a.ſ.ꝛ tradidit eos in manu azael regis sirie et in manu benadab filij eius cunctis diebus: ꝛ tamen tēpore ioas nō erāt israelite sub potestate sirorū qꝛ ipse liberauit eos sꝫ solū oppressi sunt tēpore ioachas:ergo regnauerat aliquādo tpe Benadab tēpore ioachas ita vt posset ipse p̄mere israelitas. ¶Itē pꝫ qꝛ dicit qꝫ tradidit eos in manu azael regis sirie ꝛ in manu benadab filij eiꝰ cunctis diebus:ꝛ tūc aut referrent̄ illi dies ad benadab ꝛ azael aut ad ioachas. ¶Primo mō nō stat qꝛ tūc oibus diebus benadab israelite fuissent sub manibus sirorū ꝛ tū falsuꝫ est:qꝛ ioas pugnauit ꝓtra benadab ꝛ abstulit de manu eius ciuitates quas acceperat ipse ꝛ pater eius de terra israel:ergo opꝫ qꝫ referat̄ ad ioachas.ſ.qꝫ omnibus diebus eius traditi fuerint israelite in manu azael ꝛ benadab filij sui ergo aliquo tēpore ioachas regnauit benadab:lr̄a tū mutat ordinē qꝛ prius dixit de regno ioas q̄ꝫ de morte azaelis.ꝛ tū nō est argumētū ꝙueniēs ex ordine lr̄e qꝛ supra dicit de regno hieroboā q fuit nepos ioachas ꝛ nunc dicit aliquid de regno ioachas:istud aūt ꝑcedit ex repetitiōe eiusdē rei quia supra dixerat de regno ꝛ morte ioachas:nūc aūt dicit iterum de regno ioachas(porro ioas filius ioachas tulit vrbes de manu benadab filij azael)iste ioaꝫ pugnauit cōtra siriā regnante benadab filio azael in siria ꝛ ter prevaluit ꝓtra ipsum accepitqꝫ de manu eius multas vrbes quas tulerat de manu ioachas patris sui iure prelij.i.abstulit ioas in vrbes quas tenebat siria de terra israel quas acceperat azael de manu ioachas.ꝛ potest referri ad vtrūq.ſ.ad azael vel benadab qꝛ vterq eoꝝ regnauit tēpore ioachas et accepit de manu eiꝰ vrbes. Vel potest itelligi de vtroq simul ꝛ dicit iure plij.ſ.qꝛ pliando capte sunt oēs iste vrbes de terra israel cum nō posset ioachas resistere regibus sirie(tribus vicibꝰ ꝑcussit eū ioas).ſ. ter pugnauit ioas ꝓtra benadab ꝛ ter vicit eū sicut heliseus p̄dixerat (ꝛ reddidit ciuitates israeli).i.restituit i possessiōez israelitaꝝ. ¶Quer̄ quō potest stare qꝫ ioas restituerit in potestatē israel ciuitates eis ablatas qꝛ tūc hieroboā filiꝰ eius non posset aliquid restituere israel ꝛ tū sequēti.c.dicit qꝫ ipse restituit terminos israel. ¶Itē pꝫ qꝛ expresse nominant̄ ibi aliqua que restituit.ſ.restituit damascū ꝛ emath iude in israel. ¶Aliqꝰ dicet qꝫ ioas restituit israeli oēs vrbes ablatas a regibus sirie ꝛ tū postea perdidit eas ꝛ tūc filius suus hieroboā restituit eas. Sed dicēdū qꝫ nō stat qꝛ regnū ioas fuit in ꝑsperitate solū enim pater suus ioachas oppressus fuit a regibus sirie:tēpore aūtē ioas cepit liberatio ꝛ postea nunq̄ꝫ redactus est israel in seruitutē sirorū sicut prius:ió ciuitates que nunc redditе sunt israelitis non redierūt postea in potestatē sirorꝫ. ¶Sed dicendum qꝫ Joas liberauit de manu sirorꝫ vrbes q̄s tulerāt de terra israel ꝛ tū ꝓter eū fuit hieroboā saluator q restituit oēs terminos israel ꝛ est differentia inter istos:qꝛ ioas solū abstulit de manu sirorū vrbes q̄s tulerat benadab vel azael pater eiꝰ de terra israel vt pꝫ in lr̄a ꝛ tū preter illas vrbes fuerant multe alie accepte de terra

Rñio auctoris.

B

† Mors azael regis sirie.

† Qō.23. A Joas an restituerit in ptātē israel ciuitates eis ablatas.

Obyciť ꝑ. Secundo.

Scōa rñio.

Obiectio.

Rñsio.

Cōfutatio.

Alia rñsio.

de terra ísrael a ſiris.ſ.tpe illius benadab de quo ſupra viij.ꝛ tpe pſis ſui p̄cedēti li.c.xx.vñ dixit ille benadab ad achab regē ísrael ciuitates q̄s tulit pr̄ meus a patre tuo reddam ꝛ etiā ante tēpora ipſorū ex quo ceperāt pugnare reges ſirie contra ísrael accepte fuerant alique ciuitates ꝛ illas non reſtituit ioas ísraeli:hieroboā autem reſtituit quidquid ablatum fuerat de terra ísrael p quoſcunq;:nā dr̄ ſequenti.c.ipſe reſtituit terminos ísrael ab introitu emath vſq; ad mare ſolitudinis.¶Secūda differentia eſt:quia ioas ſolū reſtituit ísraeli de vrbibus q̄s acceperant ſiri ꝛ tñ Hieroboā filius eius reſtituit alias terras que nō fuerāt occupate a ſiris ſed ab alijs gentibus.ſ.a parte meridiana terre ísrael apud mare ſolitudinis ſiue mare mortuū:nā dr̄ reſtituit terminos ísrael ab introitu emath vſq; ad mare ſolitudinis ꝛ tñ mare ſolitudinis eſt ad partē meridianaz terre ísrael ꝛ iuda apud deſerta arabie:vt patet nume.xxxiij.ideo ſiri nō haberent ibi ciuitates occupatas de terra ísrael qr ipſi habitabant a parte aquilonari ꝛ orientali ísraelitarū vt ſupra declaratum eſt ꝛ ſic tam ioas q̄z hieroboā liberauerunt vrbes de manu ſirie: ꝛ tñ hieroboā liberauit complete Joas vero ſolum incepit liberare.

¶ Incipit capitulum.xiiij.

A anno ſecundo

A oas filij ioachac regis ísrael regnauit Amaſias filius ioas regis iuda.

Anno ſecundo. Deſcripto in precedētibus regno ſub regibus ísrael: hic redit ſcriptura ad narrandum hiſtoriam regum iude de quibus eſt principalis intentio ꝛ diuiditur in duo:qr primo agitur de regno amaſie.ſecundo de regno filij eius azarie ſequenti.c.prima in duas:qr primo ponitur hiſtoria amaſie.ſecundo redit ur ad narrandū hiſtoriā regum ísrael ibi:anno quintodecimo.¶Prima in duas:quia primo agitur de tempore quo amaſias ꝓſpere ſe habuit.ſcō de tempore quo in aduerſitate fuit ibi(tunc miſit.) ¶Queretur circa primū an ea que habentur hic ſint continuata ad precedētia ꝛ an fuerint facta imediate vel interiecto aliquanto tempore.¶Dicendū ad primū q̄ ordo ꝓtinuus eſt non quidem continuus tanq̄z omnia que habentur hic fuerunt poſt p̄cedētia.qr iſtud quod dicit hic de regno amaſie fuit ante aliqua de p̄cedentibus:ſed quia ea q̄ habentur p̄cedēti.c.ceperunt prius fieri q̄z ea que habent hic vtrūq; p;.primum enim apparet:quia p̄cedēti.c.dr̄ de geſtis regis ioas qūo pugnauit contra ſiriam ꝛ reſtituit ciuitates ísraeli:ꝛ tñ illud nō potuit fieri anteq̄z inciperet regnare amaſias de quo hic.quod p; quia anno ſcō ioas cepit regnare amaſias vt p; hic ꝛ tamē nondū potuerat oia illa cōpleſſe ioas:nam illa facta ſunt aliquanto tempore poſt mortē Heliſei cum ipſe p̄nūciauerit illa:ꝛ tñ ioas ceperat regnare ante mortem heliſei cū heliſeus vocauerit eū regē p̄cedenti.c.Scōm patet qr precedenti.c.habetur narratio de hiſtoria ioachas:ꝛ tamē ioachas mortuus eſt anteq̄z inciperet regnare amaſias de cuius regno incipit hic.¶Ad ſecūdum ſolutio p; ex primo.ſ.q̄ non ſolū fuerūt imediata iſta ꝛ illa immo aliquāto tpe cōciderūt ꝛ dr̄(anno ſcō ioas filius ioachas regis ísrael)ſiunt annotatiōes tēpor regū iuda p annos regū ísrael ꝛ ecōtrario quia fuerunt ſimul vt declaratū eſt p̄cedēti.c.(regnauit amaſias filius Joas regis iuda) iſte erat p̄cipuus inter filios ioas ꝛ ipſum accepit populus in regē occiſo patre ſuo(vigintiquinq; annorū erat cū regnare cepiſſet)ex hoc p; q̄ pater ſuus erat annorū viginti duorū quādo natus eſt amaſias: nam regnauit ioas annis quadraginta ſupra.xij.oportet ergo q̄ anno quintodecimo regni ſui naſceretur amaſias:ꝛ tñ tūc erat ioas annor̄ viginti duor̄ qr ſeptē annorū erat q̄n regnare cepit ſup̄.xy.(viginti autē ꝛ nouē annis regnauit in hieruſalez.)ꝛ ſic erat annor̄ quinquaginta ꝛ quatuor q̄n mortuus eſt:nā ſerui ſui occiderūt eū infra in lra(nomē matris eius ioadē de hieruſalē)ponunt noia matrū regum iuda qr noia patrū iam cognita ſunt ex ipſa ſucceſſione:in regibus aūt ísrael ſolū ponunt noia patrum: qr ſcriptura nō deſcribit cū tanta diligētia hiſtoriā regum ísrael ſicut hiſtoriā regū iuda:ideo oium regum iuda ponunt noia matruz ꝛ nullius regis ísrael ponit nomē matris:nam ꝓphete ſcribētes iſtos libros maiorē mentionē fecerūt ſemp de regno iuda q̄z de regno ísrael cuius cā infra ponetur.ꝛ dr̄ hic q̄ ioadē mater amaſie erat de hieruſalē ꝛ nō erat de valde magno genere:ideo Joſephus.ix.antiqui.dicit amaſias cuius mater noie ioiadas genere vero cuis ꝛ iuſtitie prouiſione mirabilis.

¶Quare in ſcriptura ponūt ſemp noia matrū regū iuda ꝛ nūq̄z ponunt noia matrū alior̄ regū ísrael. Qō.y.

Queretur cū dictū ſit q̄ maior mentio fit in ſcriptura de regno iuda q̄z ísrael ita vt deſcribant nomina matrū regum iuda ꝛ nūq̄z ponantur nomina matrum regum ísrael quare hoc fit.naz aliquis dicet q̄ potius deberet fieri econtrario:quia regnum ísrael maius erat q̄z regnum iude cum ibi eſſent decē tribus ꝛ in regno iuda ſolū due.¶Dicendū q̄ ꝓpter multa hoc factū eſt.Primo qr in populo iuda erat dignitas regni:in regno autē ísrael ſolū fuit quedā vſurpatio:nam regnū ꝓmiſſum erat Dauid ꝛ filijs eius ſup ísrael ſupra.ij.lib.c.vij.Hieroboā autem inſurrexit ꝓtra ſalomonē ꝛ ſcidit regnū de manu filij eius roboā precedenti lib.c.xj.¶Secūdū fuit quia in tribubus iuda licet eſſent aliqui idolatre tamen erant ibi multi cultores dei vnde de regibus ísrael nullus vnq̄z fuit qui non coleret idola ꝛ tamē de regibus iuda multi fuerunt qui non coluerūt illa vt declaratū eſt p̄cedenti.c.¶Tertio qr in regno iuda erat tēplū dei in hieruſalē ꝛ erant ibi ſacerdotes ꝛ leuite ꝛ ꝓphete:nā qñ diuiſum fuit regnū iuda ꝛ iſrael ꝛ ceperūt iſraelite colere vitulos receſſerūt leuite ꝛ ſacerdotes de omnibus vrbibus iſrael ꝛ venerunt in terrā iude vt p;.ij.parali.xi.ideo ꝓpter iſtū cultuz dei ꝛ perſonas notabiles que erāt in terra illa famoſius fuit iſtud regnū q̄z regnum ísrael.iſtas tres rōnes allegauit rex abia ꝓtra ísraelitas qui erāt ſubiecti regi Hieroboā ꝓbans regnū ſuū melius ꝛ iuſtius eē regno hieroboā:iō q̄ deberēt iſraelite redire ad vnitatē regni dom⁹ dauid ſicut prius ꝛ patēt iſte tres rōnes.ij.parali.xiij.¶Quarto qr qñ ſcriptus fuit liber iſte regnū ísrael deſierat eſſe regnū:qr trāſlate fuerant decē tribus in terrā ſirorum ꝛ hoc fuit tpe ezechie.ſ.anno.vi.ſui.j.xviij.ꝛ hieremias ſcripſit librū iſtū multo tpe poſt.ſ.poſt tranſmigrationē babilonis:ꝛ tñ regnū iuda adhuc erat qr ly ducti eēnt in dei in babilonē redituri erant poſt ſeptuaginta annos ꝛ habituri reges ꝛ principes:iō debuit fieri maior mentio de regno iude tanq̄z de manente quā de regno ísrael non exiſtente.¶Quinto quia Meſſias futurus erat de tribu iuda ꝛ de progenie Dauid ſicut prophete predixerant:ideo Hieremias qui prophetа erat potius curauit de regibus iude quā ísrael.¶Sexto qr hieremias q ſcribebat hec erat de regno iude ꝛ ibi nutritus fuit ſemper nā erat de vrbe anathoth:vt p; biere.j.ꝛ diſtat a hieruſalē tribus milliarijs vt p; in quodaz ꝓlogo hieronymi ſup hieremiā voluit ergo potius cōmendare reges terre ſue q̄z regni ísrael afficiebat enim plus eis.ꝛ in tantū ſcriptura facit maiorē mentionē de regno iuda q̄z de regno ísrael q̄ in libris paralip. vbi eſt ſuppletio eor̄ que obmiſſa ſunt in iſtis libris regū fit ſuppletio eor̄ que p̄tinent ad regnū iuda ꝛ nihil omnino dr̄ qō pertineat ad reges ísrael niſi illud ſimul pertineat ad reges iuda ſicut.ij.paralipo.xiij.dicitur de bello quod habuit Abia rex iude cum Hieroboā rege ísrael:ꝛ eodē lib.c.xviij.dr̄ de bello Achab regis ísrael contra ſiros ꝛ hoc quia in bello illo iuit cum eo Joſaphat rex Juda et ſic deſcribuntur illa in quantum pertinent ad reges iuda et non

Qō I. A An ſit ordo ꝓtinuus et immediate ſequens.

Ad primuz reſpondit.

Ad ſcōm.

† † †

Quarta ratio.

Quita rō.

Sexta rō.

Hieremi. poti⁹ cōmēdat reges terre ſue.

Nota de libro paliꝑ.

Qō. 3. A Amasias filius ioas regis iude q̄ ano ioas filij ioachas regis israel regnare cepit.

in q̄stū ptinēt ad reges israel. ¶Quereꝯ vlteriꝰ qūo dicitur hic q̄ anno secūdo ioas filij ioachas regis israel cepit regnare amasias filius ioas regis iude. nā p̄cedēti c. dicit q̄ ioas rex israel cepit regnare anno. xxxvij. regis ioas regis iude ꝛ tū ioas iste regnauit annis q̄draginta: ió deficiebāt adhuc q̄tuor anni ad cōplēdū regnū q̄ cepit regnare ioas filius ioachas in israel: ergo q̄tuor annis regnauerat q̄ mortuus est ioas rex iude: ꝛ tū amasias cepit regnare immediate post mortē ioas patris sui ideo regnaret in fine anni quarti vel in principio anni quinti ioas. ¶Dicēdū q̄ hoc ꝓuenit ex diuersitate cōputationis annorū: nam sicut declaratū est p̄cedēti. c. opz dici q̄ regnauerit Ioas rex israel anno. xxix. ioas regis iude ꝛ q̄ ponātur ibi viginti septez anni ꝓuenit ex corruptione littere tam scōm nos q̄z secūdū hebreos: necessitas aūt corruptionis declarata est p̄cedenti. c. nec est mirandum euenisse corruptionē in numero q̄ facile est numeros corrumpi ex inaduertētia librariorꝫ: ꝛ lz nos nō debeamus aliquādo ꝓfiteri corruptos esse numeros in oibus libris sacre scripture: tū quādo necessitas nos cogit ex ipsa sacra scriptura nō est inconueniens hoc confiteri: q̄ corruptio numeri nō est p̄ncipalis corruptio sñie. Sciendū tū q̄ iosephus in nono antiquitatū ita scribit sicut nos habemus ꝛ sicut nunc habēt hebrei: ideo nō putet aliquis corruptionē istam fuisse in libris hebraicis a pauco tpe q̄ ex tēpore christi est: nam pauco tēpore post iosephus scripsit libros antiquitatū: ꝛ tū tempore suo sic erat. s. q̄ āno. xxxvij. regni ioas regis iude cepit regnare ioas rex israel. ideo si aliqs voluerit dicere nullo modo erratū eē illum numerū: poterit dicere q̄ q̄ cepit regnare ioachas in israel erat annus vigesimus secūdus ioas regis iude finitus ꝛ incipiebat vigesimus tertius ꝛ manebāt decem ꝛ octo anni de regno ioas: ꝛ cū dicatur q̄ ioachas regnauerit annis decez ꝛ septē oportebat q̄ regnaret vsq̄z ad annū vigesimū nonuz cōpletum regis ioas: ꝛ tamē non fuerūt decem ꝛ septē anni sed decez ꝛ sex regni ioachas quia annus inchoatus computatur aliq̄n pro finito. ꝛ sic erunt anni ioachas durātes vsq̄z ad vigesimuz octauum annū ioas regis iude: ꝛ q̄n dicitur. ꝛ. p̄cedenti. c. q̄ anno xxxvij. regni ioas regnare cepit ioas filius ioachas: dicē dū q̄ accipiē ibi trigesimus septimus ꝓ trigesimo octauo: quia erat trigesimus octauus annus inchoatus ꝛ q̄si finitus ꝛ nō computauit eū scriptura: q̄ aliq̄n computat soltū finitos ꝛ aliq̄n inceptos annos ꝛ poterit sic aliq̄liter repari illa discordātia. ¶Sed tunc manet aliud dubiū q̄ dicitur hic q̄ cepit regnare amasias anno. ij. regis ioachas: q̄ oportebat q̄ regnaret anno. iij. nam cepit regnare ioas rex israel secūdū istum modū anno. xxxvij. nō finito ioas regis iuda ꝛ sic manebāt duo anni ꝛ plus ꝛ sic esset iaz annus tertius ioas regis israel q̄n moreꝛet Ioas rex iude ꝛ inciperet regnare amasias filius eius. ¶Rñdeꝯ ad hoc q̄ esset inchoatus annus tertius ioas regis israel ꝛ tū nō esset finitus: ideo scriptura dixit anno secūdo. isto modo pōt concordari lz cū difficultate littera ista p̄cedēti. ꝛ lz videatur clarius id qō dictū est p̄cedēti. c. s. q̄ sit hic aliq̄ corruptio littere: quia tū difficile est dicere oēs libros qui nunc sunt tam latinos q̄z hebreos corruptos esse poterit dici ꝓ istū modū ꝛ istud est rationabilius (ꝛ fecit rectū corā dño). s. nō coluit idola: nam hic soltū vocatur malū colere idola ꝛ non colere ea rectū est: ideo ēt si aliqs rex faceret aliqua mala dū tū nō coleret idola dicebatur facere rectū coram dño: ꝛ sic fuit de isto amasia: q̄ ipse fecit aliqua mala. s. pugnādo stulte contra regē israel ꝛ dādo occasionē vt̄ piret oculus suus ꝛ tū q̄ nō colebat idola dicebaꝫ facere rectū coram dño s. oibus diebus quibus prudēter se habuit non pugnando cōtra regē israel (verūtamē nō vt dauid pater eius) i. quāq̄z bonus esset non fuit tam bonus sicut dauid: q̄ non solum colebat dominū sed etiam ex magno zelo ꝓcurabat omnia que pertinebant ad cultuz dei ꝛ nō permittebat aliquid in terra sua colere idola: ꝛ tamen amasias nō egit ex tanto feruoꝛe ꝛ etiam non excludebat de terra sua oēs colētes idola. ꝛ vocatur dauid pater eius q̄ erat amasias de ꝓgenie eius ꝛ oēs p̄cedētes in linea solent vocari patres (iuxta oia que fecit ioas pater suus fecit). i. secutus est regulā patris sui ioas. intelligēdū est tēpore illo quo ioas erudiebatur ꝓ ioiadā sacerdotē: naz tūc bonus fuit vt p̄z supra. xij. ꝛ tū postea declinauit ad idola ꝛ secutus fuit illa ex magno desiderio. ij. paralipo. xxiij. hic tū laudaꝫ amasias q̄ rectū fecerit ꝛ comparaꝫ patri suo ioas: ideo soltū debet cōparari quātū ad tēpus illud in quo bene egit ioas (nisi hoc tantū q̄ excelsa non abstulit). i. in oibus bene egit nisi q̄ non abstulit excelsa s. altaria que erant per diuersa loca extra tēplum domini ꝛ maxime erant in mōtibus ꝛ in collibus (adhuc. n. populus imolabat ꝛ adolebat incensum in excelsis). s. tpe amasie adhuc continuabatur apud populares cultus in altaribus extra templū ꝛ ibi imolabāt. i. faciebant sacrificia ꝛ adolebāt incēsum. i. cremabāt incensum sup illa quia ista duo erant opera religionis que pertinebant ad cultum dei ꝛ ab omnibus gentibus ista duo impendebantur deo siue deo vero siue idolis. ¶Quereꝯ qūo dicitur hic q̄ amasias fecit rectum coram domino sicut ioas pater eius nisi q̄ excelsa non abstulit ꝛ tamen etiā pater eius non abstulit excelsa vt supra. xij. ¶Respondendum q̄ hoc non debet referri ad litteram imediatā s. q̄ fecit sicut ioas pater suus: sed ad suprapositam. s. q̄ fecit rectum coram dño ꝛ tunc sequatur nisi hoc tantum q̄ excelsa non abstulit. i. in omnibus recte egit nisi q̄ nō abstulit excelsa. i. altaria ꝛ tunc verum est: quia non est aliqd in quo legatur reprehēsibilis amasias nisi in hoc. ¶Sed obijcietur q̄ alia mala fecit preter istud: nā ipse pugnauit stulte contra regez israel prouocādo illum cōtra se sine causa ꝛ hortante rege israel ne hoc fieret ꝛ pcussus est. etiam amasias coluit idola que duxit de terra idumeorum vt p̄z. ij. parali. xxv. ꝛ etiam prophetam exhortantem: se increpuit nimis dicens: num consiliarius regis es quiesce ne forte interficiam te. ¶Dicenduz q̄ amasias in multis declinauit a cultu dñi: ꝛ tamen istud quod dicitur hic intelligitur de principio regni sui. s. q̄ tunc coluit eum non errans a mandatis eius nisi in hoc q̄ excelsa non abstulit. postq̄z vero declinauit a mandatis domini istud fuit minimum peccatorum suorum cum iam ipse coleret idola. Si autem queratur an peccauit amasias in principio regni sui non aufferrendo excelsa de terra. dicendum q̄ sic: quia propter hoc ponitur hic vt exceptio. s. q̄ excelsa non abstulit. Ad hoc autem rationes posite sunt supra. xij. (cumq̄z obtinuisset regnū) i. quando confortatus est in regno omnibus sibi obediētibus ꝛ subiectis ita vt ipse posset exercere iurisdictiōez suam (percussit seruos suos qui interfecerāt regē patrez suū) isti erāt q̄ insurrexerāt cōtra ioas. s. zabath ꝛ iozabath q̄ occiderūt ioas regē in lectulo suo. ij. palip. xxiij. ꝛ supra. xij. istos aūt occidit amasias tāq̄z iudex ꝛ iuste lz sibi esset inflicta offensa: naz non egit ex solo desiderio quia tunc occidisset patres ꝛ filios ꝛ tamē nō occidit vt legi obtemperaret (filios aūt eorū qui occiderāt nō occidit) potuit occidere eos rex ſz noluit vt legi obediret ꝛ ponitur istud hic ad magnā laudem amasie: quia cuz posset occidere filios occidentium patrem suum ad cōpletam vltionez ꝛ moueretur ad hoc naturali desiderio propter iniuriam inflictam patri ꝛ sibi non extendit potestatem suā vt obediret legi (iuxta id quod scriptuz est in libro legis moysi sicut precepit dominus dicēs) istud habetur deuter. xxiij. ꝛ vocatur lex moysi que continetur in omnibus quinq̄z libris pentbateuci ꝛ tamen specialiter vocatur lex Deuteronomio quia illam recitauit Moyses coram toto populo cum esset morti propinquus: ꝛ ista lex dicitur esse data p̄ter legē q̄ data est in oreb vt p̄z deu. xxviij. ꝛ ēt iste liber est spālis in multis inter q̄nq̄z libros legis vt declaratū est sup̄. xi. (nō morieꝫ pres ꝓ filijs nec filij morient ꝓ patrib⁹). s. q̄z q̄z peccet pater nō est filius occidendus ꝛ q̄q̄z filius peccet pr̄ nō debet occidi. magis. n. irrationabile esset patrē occidi pro peccato filij q̄z ecōtrario (ſz vnusquisq̄z in pctō suo morieꝫ). i. qlibet eoꝝ morieꝫ pro peccato

† Excelsa appellant q̄ erāt in mōtibus ꝛ collibus.

Qō. 4. A Amasias q̄ mō dr̄ fecisse rectū coram dño sicut ioas pr̄ eius nisi q̄ excelsa non abstulit. Rñsio.

Obijcit. Rñsio.

Bubium.

ꝓ pctō suo si peccauerit ꝛ tñ vnus nō morief ꝑ alio. ¶Pater an possit occidi ꝑ filio ꝛ econtra in iudicio humano: ꝛ quare aliqñ filij occidunt ꝓ patribus in iudicio diuino ꝛ quare paruuli ꝛ non adulte. Qō.v.

Qō.ſ. A

Quereꝛ quō dr̄ hic q̄ non occidant pres ꝑ filijs nec ecōtrario ꝛ ꝙre hoc.

Pria rño. ¶Aliqs dicet q̄ licitū est occidi filios ꝑ patribus. nam deus dicit se punitorē peccatoꝝ filioꝝ in pres vsq; in tertiam ꝛ ꝙrtā gnationē exoō.xxxiij.ꝛ nu.xiij. aliqñ ergo occident filij ꝑ patribus. ¶Aliqs dicet q̄ illud intelligitur de alijs penis quā de morte. Sed hoc non stat qr̄ si licitū est eū q̄ nullo mō peccauit puniri ꝑ pctō alterius licebit interdū occidi. qō ꝑ qr̄ puniri solū ꝛ occidi differunt ꝑm magnitudinē peccatoꝝ cū ꝑ quibusdā infligat pena minor morte ꝛ ꝓ alijs mors: sed ꝙtingit q̄ vnus peccet ita vt mereat puniri ꝛ nō occidi ꝛ tūc si alius pōt ꝓ eo licite puniri si ꝙtingerit istū delinquere ita vt mereat morte poterit alius nō peccās occidi ꝑ illo: nā eadē

Alia opi.

Cōfutatio.

Secundo. ratio est. Itē ꝑ qr̄ fundamētū istud est falsum q̄ deus non occidat filios ꝑ patribus: nā interdū iubet occidi illos. sic ꝑ.ō.li.j.c.xv. vbi deus iussit sauli pugnare ꝙtra amalech dicens non parcas ei sed interfice a viro vsq; ad mulierem ꝛ paruulum ac lactantem sic etiam patet de occisione chananeorum: naꝫ deus iubebat q̄ omnes occiderentur ꝛ nō manerent masculi nec femine magni nec paruuli deu.xx.

Rño aucto ris. ¶Dicendū ergo q̄ interdum deus iubet occidi filios ꝓ peccatis patrum quia als manifestum est q̄ paruuli lactantes non possunt peccare. ꝛ tamen tunc dicēdū q̄ ista lex intelligitur in iudicio humano. ſ. q̄ non occiderentur a iudicibus patres ꝑ filijs nec filij ꝓ patribus ꝛ tamen a deo bene fit interdum: nam deus non imposuit legem sibi ipsi sed nobis: ideo nos cū iudicauerimus tenebimur ad illam ꝛ tamen deus nō ꝛ sic iussit ibi occidi filios ꝓ patribus. nunc aūt amasias

Obiectio. iudicio humano occidebat istos occisores patris sui: iō non poterat occidere filios eoꝝ. ¶Sed obȳciet̄ q̄ etiā hoies iudices interdū occidūt filios ꝑ patribus ꝛ licite. Sic ꝑ de Addoyse q̄ iussit occidi puulos madianitaꝝ ꝛ iratus est ꝙtra bellatores quia non occiderāt illos nu.xxxi. ioſue quoq; fecit occidi achor cum filijs ꝛ filiabus suis ꝑ peccato qō ipse solus egit ioſue.vij. ꝛ Dauid occi

Rñsio. dit filios saulis ꝑ peccato eius. ō.ij.li.c.xxi. ¶Dicendū q̄ quāq; isti fuerūt occisi ab hominibus tñ fuerunt occisi iudicio dei nā ipse iussit de filijs saulis q̄ occideret̄ ꝑ peccato eius ꝛ q̄ als nō cessaret fames ꝛ ipsis occisis distillauit pluuia supra.ij.li.c.xxi. etiaꝫ iussit occidi deus achor cū omnibus q̄ pertinebant ad eum: nā dixit q̄ nō cessaret ira sua quousq; deleretur ille qui peccauerat et tamen deleri aliquē est occidi ipsum ꝛ totam progeniē suā ita vt nō maneat nomē nec successio sua: ió occiderūt eum cū filijs ꝛ filiabus ꝛ pecoribus suis Ioſue.vij. de occisione aūt paruuloꝝ madianitaꝝ dicendū q̄ deus iussit illā fieri ꝑ Addoysem ꝛ qr̄ bellatores non executi fuerunt illam iratus fuit nimis Addoyses contra illos ꝛ iussit paruulos occidi: numeri.xxxi. ratio aūt quare in iudicio dei liceat occidi filios ꝓ patribus ꝛ non in iudicio

B Notandū. Qui filij occidāt ꝑ patrib⁹ ꝛ qñ. humano est multiplex ꝛ declarata est supra.x. ¶Sciendum tñ q̄ q̄q; in iudicio diuino occidātur interdū filij ꝓ patribus: tñ hoc nunq; est nisi in filijs paruulis: naꝫ magni qui ꝑ se operantur nec egent cura patris non occidunt ꝑ peccatis patrū sed ꝓ peccatis suis solū. ꝛ de hijs intelligitur ezechi.xviij. vbi de iudicio dei agitur ꝛ ipse dicit q̄ oēs anime dei sunt tam anima pris quā filij ꝛ q̄ si pr̄ genuerit filiū bonū quāq; pater sit malus non occidetur ipse ꝓ pctō patris. Ratio diuersitatis est qr̄ filij paruuli nō sunt tanq; per se entia sed tanq; partes patrum iuxta illud ethicoꝝ.v.ſ. filius est ꝑs patris quousq; fit pellicon. i. magnus: ꝛ tñ cum pars non sit aliqd extra totum pena vel bonū patris non est ipsiusmet sed totius: ideo ꝓ toto punitur ꝛ gaudet: filius aūt magnus nō est ꝑs patris sed iam per se agens: ideo ꝑ se cōpetet ei pena ꝛ gaudiū ꝛ non punietur ꝓ peccato patris. ¶Sed obȳciet̄ q̄ ēt filij magni occiduntur ꝑ peccato patrū: qr̄ filij saulis septem viri occisi fuerunt ꝑ peccato eius ꝛ tñ illi erant magni: nā vocantur viri vt ꝑ su ꝓa.ij.li.c.xxi. ¶Dicendū q̄ ibi fuit spāle. Ratio tamen diuersitatis ibi declarata est. Causa aūt quare non debeant occidi patres ꝑ filios nec filij ꝑ patribus est qr̄ pena debetur ꝓpter peccatū: si ergo persone peccātes sunt diuerse pene debēt eē diuerse: sed pctm̄ patris ꝛ filij non est idem ꝛ peccante vno non peccat alius: ideo peccante vno non ꝺ alius occidi. istud aūt verum est de magnis qui sunt distincti a patribus: secus āt de paruulis q̄ sunt partes patrū: ió peccantibus illis videntur peccare ꝛ ꝑ eis puniri pñt. ¶Queretur vlterius cū aliqñ in iudicio dei occidant filij ꝑ pribus an aliquando occidantur patres ꝑ filijs. ¶Respondēdū q̄ nō: nā quātūcūq; pec cent filij nunq; punient pres ꝛ patet: qr̄ deus dixit q̄ puniebat peccata patrū in filios vsq; in tertiam ꝛ quartam generationem exodi.xxxiij. ꝛ loquebatur ibi de iudicio suo ꝛ tñ non dixit q̄ punirentur aliquādo peccata filioꝝ in patres: etiā ezechiel.xviij. deus excusat se de eo quod sibi imponebant israelite. ſ. q̄ filij occiderētur ꝓ peccatis patrū: ipse aūt ponit ibi multa exempla in quibus se excusat q̄ non occidat filios ꝓ patribus ꝛ tamen non se excusat de hoc q̄ occidat patres ꝑ filijs: ergo videt̄ q̄ nūq; occidit pres ꝓ filijs. ¶Dicendū q̄ qñ deus strictius agit occidit filios ꝓ peccato patrum: ꝛ tñ nunq; pres ꝑ peccatis filioꝝ nec etiam punit illos. ratio diuersitatis est: qr̄ pena datur ꝓ pctō: ideo tunc punit aliqs qñ est peccans vel qñ aliquo modo est in peccante. ꝛ sic cū filij dicant esse in patribus ex eo q̄ sunt partes patrū peccātibus patribus dicētur peccasse filij ꝛ puniētur qr̄ sunt aliquid ipsoꝝ peccantiuꝫ. sic enim tollitur ois pecunia qñ inustum agit ꝛ punitur homo in pecunia qr̄ pecunia est aliquid ipsius peccātis. ꝛ ista est ratio diuersitatis quare filij puuli puniunt ꝓ peccatis patrū ꝛ non magni: quia magni non sunt aliquid patrū: paruuli aūt sunt partes eoruꝫ. patres tñ nunq; sunt tanq; ptes filiorum vel aliquid ipsoꝝ siue sint magni siue parui: ideo pater nunq; punietur ꝓ peccatis filiorū magnoꝝ vel paruoꝝ. Cōfirmat̄ aūt istud quia non solū filij sunt aliquid patrū sed ēt peccantibus eis dicunt̄ peccare in quantuꝫ in illis sunt sic ꝑ ad ro.v.ſ. oēs in adam peccauerūt qr̄ omnes erāt in lumbis ade quia in eo fuit aliqñ tota species humana in virtute ꝛ ratione seminali: ita ergo cum filij iam nati sunt ꝫ non sint in parentibus sicut anteq; nascerentur nec dicuntur ita ꝓprie peccare eis peccantibus sicut quando nondū nati sunt ꝛ tamen aliquo modo dicunt̄ peccare vel saltē qr̄ sunt aliqd ipsoꝝ parentū puniuntur ꝑ peccatis ipsoꝝ. ¶Sed obȳcietur q̄ interdum occidantur patres ꝓ filijs: qr̄ beli summus sacerdos punitus est a deo qr̄ primo increpitus est dure ꝛ p̄nūciatū est sacerdotiū aufferendū eē de domo sua supra j.li.c.ij. ꝛ post occisus fuit: nam deus fecit q̄ caderet de sede in qua erat ꝛ fractis ceruicibus expiraret eo.lib.c. iiij. ꝛ hoc nō fuit nisi ꝓpter pctā filioꝝ qr̄ ipse vir bonus erat vt colligit̄ ibi ꝛ ꝑ: extra de accusatiōibus.c.ꝫ beli. ¶Dicēdū q̄ beli non occisus fuit ꝓ peccato filiorum suorū sed ꝑ peccato suo: qr̄ tenebatur corrigere illos ꝛ cum sciret iniquitates eoꝝ non correxit ꝛ sic peccauit in officio suo sicut si iudex nollet occidere malefactores: nā peccaret quia ipse videbatur eis fauere. vnde ꝙqueſtus est deus de ipso beli dicens honorasti filios tuos plus q̄ me supꝝ. j. lib.c.ij. si tamen beli fecisset quantum poterat increpando ꝛ puniendo filios suos ꝫ illi grauius peccassent quā peccauerunt non fuisset ei inflictum aliquod malum. ꝛ sic dicendum de omnibus patribus q̄ naturaliter incumbit eis cura filiorum ꝛ potestas vt nō solum eos allant sed etiā erudiant: ꝛ tenentur qñcūq; illi peccauerint iubendo corripiendo vel exhortando agere vt emendentur ꝛ si non faciūt peccatū ipsorum est ꝛ tunc si puniūtur nō puniunt ꝑ peccato filioꝝ ſ ꝑ suo. filij aūte ꝓprie puniunt ꝑ pctō patrum qr̄ interdum nihil peccauerunt ꝛ puniuntur sicut est in paruulis vt dictū est (ipse percussit edon in valle salinarum decē millia). i. pugna-

Rñsio.

Nota casū spāle de q̄ ēt vide per met.d. abuleñ. Josue vi.q.xxx. ꝛ vij. q.lxxiij.

Qō.6. A

Patres an aliqñ occidāt ꝑ filijs sicut econtra.

Rñsio.

Obiectio.

Solutio.

uit contra idumeos in valle salinarū. i. vbi fit sal: nam in hebreo dicitur in valle salsuginosa r in ista eadem valle Dauid pugnauit contra idumeos r occidit decē r octo millia r fecit sibi nomen ibi supra. ij. lib. c. viij. r. j. paralipo. xviij. (r apprehendit petram in prelio) ideſt apprehendit quandā ciuitatē famosam idumee que vsq; hodie vocatur petra in regione illa r est circa mare rubrū: dicit tamen iosephus. ix. antiquitatum q; erat ista petra quedā magna petra in terra arabie. r forte dicit cepisse petrā illam quia multi de hostibus confugerāt ad illam r ibi defendebant se: amasias vero bello ꝓgressus apprehendit petram illam r occidit hostes qui ibi erant (vocauitq; nomen eius Jectheel vsq; in presentem diem) scilicet quia fecerat bellum magnum capiēdo petrā illā posuit ei nomē nouū ad gloriam suā vt maneret gloria victorie illius ex nomine petre mutato. dicit Ra. sa. q; Jectheel interpretatur retunsio dentiū. s. quia ibi hostes qui occidebātur retusi sunt dentibus vel interpretat̄ stridor dentium quia stridebant dentibus illi qui occidebātur. ¶Queretur de mō quo fuit factū istud bellū ꝓtra idumeos. ¶Respondēdū q; elegit amasias de tota terra iuda viros pugnatores a viginti annis et supᵒ triginta millia virorᵒ. ij. paralī. xxv. Josephus tñ. ix. antiq. dicit q; cōgregauit quasi trecenta milia: de hoc tñ quid verū sit ibidē declarabitur r preter hos cōduxit de terra israel centum millia virorᵒ robustorᵒ vt irent cum eo ad pugnandū contra idumeos deditq; eis centū talēta argenti r cum iam congregatus esset exercitus venit ꝓpheta quidā ad regem dicens o rex ne egrediatur tecū exercitus israel non enim est dñs cū israel r cūctis filijs efrayn q; si putas in robore exercitus bella consistere superari te faciet deus ab hostibus: dei quippe est adiuuare et in fugam vertere: r dixit tunc amasias ad prophetam quid ergo fiet de centum talentis que dedi militibus israel: r propheta ait: habet dominus vnde tibi daret possit multo hijs plura. r tunc separauit amasias ab exercitu suo israelitas r cum solis viris suis iuit in terrā edon r pugnauit occiditq; decem millia de viuentibus r duxerunt illos ad quandam petram excelsam deiecerunt eos inde in preceps r omnes crepuerunt: vt patet ij. paralipo. xxv. ille autem exercitus israelitarū quē noluit amasias secum ferre credens sibi iniuriam factam diffusus est per terram iuda a samaria vsq; ad bethorō r occidit tria millia virorum r cepit predā magnam vt patet ibidem. ¶Queretur vlterius an habuit amasias iustam causam pugnandi contra idumeos r quare pugnauit. ¶Dicendum q; habuit bellum iustum quia prophetа significauit hoc cū locutus est ad amasiam dicens non egrediatur tecū exercitus israel nō eni est dominus cū israel a cunctis filijs efrayn q; si putas in robore exercitus bella cōsistere superari te faciet deus ab hostibus dei qppe est adiuuare r in fugam vertere. r sic videt q; deus traditurus erat hostes in manus amasie et ob hoc iubebat q; non iret cum eo exercitus israel r tamen deus non vellet eum specialiter adiuuare nisi bellum iustum foueret. Item patet q; dixit amasias ad ꝓphetam quid fiet de centum talētis que dedi militibus israel: r ꝓpheta ait habet dominus vnde tibi dare possit multo hijs plura. e. c. r sic apparet q; deus specialem curam tunc habebat de amasia. ideo fouebat iustum bellum. ¶Cum aūt queritur propter quid pugnabat contra idumeos. ¶Aliquis dicet q; hoc faciebat vt reduceret illos ad potestatem suam r ad tributa pristina: nam idumei erant tributarij regū iude ante hoc r ipsi ponebant reges in edon r tolebant illos vt declaratum fuit supra ij. r. viij. recesserunt autem idumei tempore ioram proaui amasie ne essent sub israel supra. viij. r sic nunc amasias pugnaret contra illos vt reduceret ipsos ad tributa. Aliter pōt dici r melius quia idumei erant propinqui terre iude r aliquando faciebant insultus in eam latrocinando r occidēdo: nunc vero amasias pugnauit cōtra eos ad repetitionē damnorᵒ datorum r vltionem iniuriarum quas intulerant. sic enim amonite Moabite r idumei coniurauerunt iterum r venerunt contra regnū iuda viuente Josaphat r miraculose ipsi se occiderunt scō paralipo. xx.

† ¶Tunc misit) hic ponitur secūdum huius partis. s. qñ amasias in aduersitate fuit r diuidit in duo q. Prima aduersitas fuit quādo a rege israel victus et captus est. Scōa qñ a subditis suis hostiliter occisus est ibi (factaq; est.) ¶Circa primum dicitur (tunc misit nuncios amasias ad ioas filium ioachas filij ibeu regis israel.) isti nuncij erant ad inducendum bellum r missi fuerūt ad ioas filium Joachas quia ipse r amasias fuerunt contempora nei cum amasias regnauerit anno vigesimo ioas: vt patet supra in littera (dicens veni r videamus nos). s. videamus nos in prelio vt experiar vires tuas (remisitq; ioas rex israel ad amasiam regem iuda) contempsit ioas ipsum amasiam quia minor erat viribus q̄z rex israel vt patet ex exemplo quod contra eum induxit de cardo libani r de cedro: etiam rex israel habuit se moderate in hoc quia licet Amasias stulte peteret pugnare cum eo non indignatus fuit ita vt moueret ei bellum sed remisit nuncios dicens contentus esto gloria tua r sede in domo tua quare prouocas malum vt cadas tu r iudas tecum infra in littera dicēs (cardus libani misit ad cedrum que est in libano dicens da filiam tuam filio meo in vxorem) metaphora est. cardus enim r cedrus nō sunt equales r cū cardus peteret a cedro vt daret filiā suam in vxorem pro filio eius petebat equalitatem r non euenit ei prosperum: quia conculcatus fuit a bestijs ita nunc rex iuda r israel non erāt equales: ideo q; peteret rex iuda equalitatē volēdo pugnare cū rege israel nō hꝫ ꝓsperum euentū (trāsierunt bestie saltus q̄ sunt in libano r conculcauerūt cardū) libanus est quidā mons magnus in terra israel ad latus aquilonare eius apud siriā r ēt pertingit fenicē prouinciam in qua sunt tirus r sidon vrbes famose. vñ thirij r sidonij serui regis iram cedebant ligna in libano r deponebant ea ad mare r componentes in ratibus ferebant illa in iopen que est circa hierusalem r iude via terrestri ferebant in hierusalē pro edificatione tēpli salomonis p̄cedēti li. c. v. r. ij. paralī. ij. ibi autem sunt cedri excelse r alia ligna speciosa plusq̄z i aliis mōtibus r ibi sunt multe bestie propter nemorositatē loci: ideo positū fuit exēplū in cardo libani r cedro libani. et dr q; bestie libani conculcauerunt cardum. s. ipse petebat equalitatē cedri r pro nihilo habitus est: nam bestie cōculcauerunt illū r redegerūt in nihilum r euenit ei hoc qr volebat equari cedro (cutiens inualuisti sup edon r subleuauit te cor tuum) fuit. n. bellū qō habuit amasias cū idumeis principiū bellorū suorᵒ r qr in illo ꝓspere se habuit putauit se ꝓsperandū semp r ptempsit regē israel eleuando cor suū ad maiora q̄z ipse sufficeret (contentus esto gloria tua). q. d. nūc glorioſus es r magnaz famā acquisiuisti qr percussisti edon sis ptentus ista gloria r non cures procurare maiorē volēdo pugnare ptra me (r sede in domo tua). i. nō cures venire ad regnū meus ad pcitandū bellū (quare prouocas malū). q. d. nullus nunc incitat bellū ptra te r tu illud incitas r tñ malum erit tibi qr peribis (vt cadas tu r iuda tecū). i. tu cadas gladio r etiā iudas. i. regnū iuda qō nullam culpam habet peribit tecum in manibus seruorᵒ meorum.

¶An amasias peccauerit concitando bellum contra regem israel. Qō. ix.

Queretur an amasias peccauit pcitādo bellum ptra regē israel. ¶Respōdē duz q; peccauit. nā fecit ꝓpter cām iniquā. s. ex superbia nam cor suū eleuauerat eū qr ꝓualuerat ptra edon sicut dixit ei rex israel r tñ agere ex superbia pctm̄ est. Scōo patet quia amasias noluit consentire sano consilio: nam rex israel dixit ei contentus esto gloria tua sede in domo tua quare prouocas malum ptra te vt cadas tu r iuda tecū r tenebat acquiescere consilio eius r tñ mansit in stultitia sua r magis p hoc ꝓuocatus est ad bellū ió graviter peccauit: qr magis peccat ille q audito ptsilio non obedit r male agit q̄z ille qui non audit consilium aliqō r male

Qō. 8. A Amasia an iuste pugnauerit ꝑ idumeos. Rñsio. Secundo. B Quare pugnauit contra eos. Pria rño. Scōa rño.

† † † †

Tertia rō. z male egit. Tertio patet qz scriptura ponit ea que fuerunt laudabilia in amasia z ea q̄ vituperabilia z vsqz ad locū istū posuit ea que laudabilia erant: nunc aūt ponit illa de quibus vituperatur vt colligit hic in lra z clarius ij.parali.xxv. ergo peccauit in hoc qz alꝰ scriptura non vituperaret eū. Quarto p3 z efficatius: qz.ij.parali.xxv. dicitur q amasias inito pessimo ꝯsilio misit ad ioas filiū ioachas dicens veni vt videamus nos sed ea que fiunt pessimo consilio sunt pessima ergo peccauit faciendo

Quarta ratio.

Nō.Io. A Amasias vñ motꝰ est ad pugnandū ꝓtra regem israel.

¶Quereť vlterius q̄re motus est amasias ad pugnādū contra regem israel. Dicēdū q multiplex causa eē pōt. Prima qz superbiuit amasias postq̄z occidit idumeos z credidit se posse superare quoscūqz reges: ió voluit ꝯgredi cuz rege israel. z hoc innuit rex israel dicens ad amasiam pcutiēs inualuisti sup edon z subleuauit te cor tuū contentus esto gloria tua. ¶Secūda causa secūdū quosdā est qz voluit amasias repetere iniurias z damna data p israelitas in regno suo. nam qñ conduxit amasias cētū millia virorū de israel ad pugnādū contra edon z datis centū talētis argenti noluit q irent cū eo: illi irati nimis diffusi sunt per vrbes iuda z occiderūt tria millia z tulerunt prēdā magnam de terra. ij.parali.xxv. nūc aūt vellet amasias pugnare contra regē israel ad restitutionez istorū damnorum. ¶Sed dicēdum q istud nō stat. Primo qz si ꝓpter hoc egisset habuisset iustaz cām pugnandi contra israel: qz israelite intulerant ei damna iniuste z tñ peccauit pugnādo vt supra declaratū est ergo nō fecit ꝓpter hoc. Secūdo p3 ex verbis regis israel ad amasiaz nam si ꝓpter hoc pugnaret amasias nō diceret rex israel subleuauit te cor tuū cōtentus esto gloria tua: qz in hoc significabat q agebat ꝓpter solā elationem. si tñ ageret ad repetēdū damna data nō ꝙuenirēt ista verba. Tertio p3 ex verbis amasie qz ipse misit ad regem israel dicens veni z videamus nos. hoc aūt magis significat vel experiri vires suas ex comparatione bellica q̄z repetere damna: qz istud est videre se. i. videre q̄ztū qlibet pōt. Quarto p3 dato q intulissent dāna z iniurias viri israel amasie z rerre sue nō peccauerat in hoc rex israel: qz ipse nō iussit nec sciuit hoc. quod p3 qz centū millia virorum de terra israel iuerunt ad terram iuda vt irent cum amasia in bellum contra edon z noluit amasias q irent cum eo ipsi vero irati diffusi sunt per terram iuda z cedes z predas exercuerūt z sic anteq̄z redirent ad terrā israel fecerunt hoc: vnde nō poterat hoc iubere eis rex israel nec scire anteq̄z facerent z sic non debebat indici ei bellum.

Quarta ratio.

Quinto p3 qz dato q rex israel ratū habuisset ita q vellet defendere istos qui dederant dāna in terra iuda adhuc non debebat amasias petere prius bellū q̄z peteret satisfieri de dāno z de iniuria quia alioquin foueret iniustum bellū. non ergo motus fuit ad pugnandū propter hoc. ¶Sed forte dicetur q amasias petierat iam satisfieri de damnis z noluit hoc facere rex israel: ideo indixit ei bellum amasias dicens videamus nos. ¶Dicēdū q non stat qua tunc rex israel non responderet sibi dicens subleuauit te cor tuū contentus esto gloria tua: qz in hoc significabat q ille solum faciebat hoc ad quandam gloriam acquirendam ex victoria quā putabat se habiturum de rege israel. Tertia causa secundum quosdam est q fecerit hoc amasias ad restituendum regnum israel in potestatem suam. nam pertinebat regnū duodecim tribuum ad domum Dauid z diuisum fuit regnum tempore roboaz per Hieroboā qui primus regnauit in israel z nunc Amasias putauit se prevaliturum contra israel sicut prevaluerat contra Edon: ideo indixit bellū regi israel nisi ei subiceretur. hoc tenet iosephus. ix. antiqui. dicens amasias scripsit ad regem israelitaruz ioas vt obediret ei ipse z populus vniuersus sicut prius obediebant parētibus eius dauid z salomoni qui si parere nolent scirent quia bello terminum causa pciperet. hoc sequitur historia scholastica z ista videtur vera cā. consonat etiaz littere quia dixit rex israel subleuauit te cor tuū cōtentus esto gloria tua quasi dicat tu habes gloriā magnā quia es rex z vis maiorem gloriam. s. subiciēdo tibi regnū meū debes tamen contentus esse gloria tua: quia melius est q maneas in statu tuo q̄z q oino pereas z hoc etiam satis consonat littere. ij.parali.xxv. s. amasias inito pessimo consilio misit ad ioas regem israel dicens veni z videamus nos z sic videtur q fuit consiliuz illud de pugnando contra regem israel vt subiyceret euz sue potestati.

Tertia rō.

Nō.II. A Amasias q̄ re tentauit reducere regnuz israel cum terra sua cum: debuisset credere hoc eē ipossibile. Primo.

¶Quereť vlterius quomodo potuit amasias velle pugnare contra regem israel vt reduceret illum in seruitutē suā cū terra eius quia debebat credere hoc eē impossibile propter duo. Primo quia deus dixerat viris de tribu iuda z beniamin q non pugnarent contra fratres suos ad reintegrandū vnitatē regni quia voluntate dei facta fuerat illa diuisio z q sic volebat manere vnde cessauerunt tunc a bello ex hac causa vt patet precedenti lib. c. xij. z. ij. paralipo. xi. Secundo quia deus predixerat Jheu filij tui vsqz ad quartam generationem sedebunt super tronum israel supra. x. z sic necesse erat cōpleri z tamen iste ioas erat secundus successor ihеu: ideo oportebat ipsum regnare z alios duos de semine eius post eum. z sic saltem dum isti regnarent non poterat subiyci regnū israel iude ad hoc q rediret vnitas prior. ¶Dicendum q amasias non curauit de prophetijs istis s3 eis nō obstātibus putauit se posse subiyce re sibi regnum israel. z hoc primo quia forte non credebat dictis prophetarum: nam inter israelitas multi erāt qui non credebant eis sicut dixit Jsaias dñe quis credidit auditui nostro Jsa. liij. z ad ro. ix. z ob hoc rex Josaphat admonebat subiectos suos vt crederent prophetis dicens credite domino deo vestro z securi eritis credite prophetis eius z cuncta euenient prospera. ij. paralipo. xx. Secunduz erat: qz forte amasias erat affectus ad pugnandū contra regem israel: ideo non aduerteret ad istas prophetias imo nec vellet audire eas z si audire non crederet qz affectio impedit iudiciū. sic. n. fuit in isto amasia: nam ipse cepit colere deos idumeorū z prophеta veniens ad eū increpuit ipsum z ipse ait: num cō siliarius regis es quiesce ne forte interficiā te: z sic nō cōsensit prophete propter desideriuz colendi idola quo tenebatur. ij.paralipo. xxv. Tertiū fuit quia cor suum decepit eum ne putauit ita posse prevalere cōtra israel sicut prevaluerat contra Edon z sic dixit ei rex israel invaluisti super Edon z subleuauit te cor tuū. Quartum fuit magna cupido regnandi: nā desiderabat nimis amasias regnare super iudam z israel cum olim aliqui reges tenuissent totum istum principatum. s. Saul z Dauid z Salomon z credidit se habere vires ad hoc sicut pualuerat ꝓtra edon: ideo ardēter motus est ad pugnandū.

Quarta ratio.

Quintū z potissimū fuit qz deus excecauit eū cum ipse mereretť hoc colēdo deos idumeoꝝ z fecit insurgere cor di eius desideriū de regnādo sup iudā z israel vt sic eēt occasio ad hoc vt puniretť vt p3. ij.paralipo. xxv. s. noluit audire amasias eo q dñi cēt volūtas vt traderetť in manibus hostiū propter deos edon z etiam prophеta dixit ei scio q cogitauit dñs occidere te quia fecisti hoc malū z insuper non acquieuisti cōsilio meo: non ergo aduertit amasias ad prophetias excecatus omnibus hijs (ascenditqz Joas rex israel) non cōsensit amasias cessare a bello sed misit secundos nuncios ad regem israel ꝓuocando eum vt ascenderet ad bellū z ille concitatus verbis eius vt puniret stultitiā suā ascendit in pugnā (vt viderunt se) scilicet posuerunt acies ex opposito et pugnauerunt z sic viderūt p experiētiā quantum poterant (in bethsames opido iude) est bethsames quedā ciuitas in sorte iude iosue. xv. z est in cōfinibus regni iude z israel ideo ad locū illum conuenerunt vt pugnarent z interpretatur bethsames domus solis est autem duplex bethsames: vna est in terra iuda de qua hic dicitur: alia autē est in sorte Jsachar Josue. xix. z in ista vrbe posita fuerunt cadauera Saulis z filiorum eius suspensa de muro vt aliqui volunt: z tñ falsum est: qz nō vocať locus ille bethsames. s3 bethsam vt p3. ē. j. li. c. vltimo z ptinebat ille locus ad terrā philistinoꝝ (ꝓcussusqz est iuda coram israel). s. nō potuit regnū iuda stare ꝙ viros regni

Quinta rō.

Euasio.

Cōfutatio.

Tertia cā.

B

Opinio iosephi.

Opinio historie scho.

† † † B Bethsames ciuitas.

israel sed pcussi sunt ab eis (⁊ fugerunt vnusquisq; in ta
† bernacula sua). ſ. cū non possent resistere fugerunt derelicto rege in bello ⁊ iuit quilibet in domū suā curās qūo euaderet (amasiā vero regē iuda filiū ioas filij ochozie
C Amazias capit i bello a ioas rege israel. cepit ioas rex israel in bethsames.) fugiēte exercitu iuda potuit rex israel capere amasiā ⁊ cepit eum viuum in bethsames: apud ipsum enim locū pugna ꝓmissa fuerat ⁊ non potuit amasias longe effugere quin caperet manibus hostiū (⁊ adduxit eū in hierusalē). ſ. rex israel ascēdit in hierusalē que erat metropolis regni iude ⁊ duxit illuc regem vinctum vt mandato ipsius aperiretur porta hierusalē regi israel ⁊ acciperet thesauros templi dñi
Joseph. qui magni erant ⁊ thesauros domus regis ferretq; illos in terram suam: de hoc ait Josephus. ix. antiqui. ſ. mortez interminatus est ioas amasie nisi hierosolimitis suaderet vt aperiētes portas eū cū exercitu in ciuitate susciperēt ⁊ amasias qdē mortis terrore cōpulsus suscipi fe
† cit hostem (⁊ interrupit murū hierusalē a porta efraym vsq; ad portam anguli quadringentis cubitis) cū introiuit ioas in hierusalem fecit dirui quandam partem muri magnam quadringentorū cubitorum que extēdebatur ab illa porta que dicebatur porta efrayn vsq; ad portaz anguli. erat enim ista porta in aliquo angulo murorū locata ⁊ ideo sic vocabatur (tullitq; omne aurum ⁊ argentum ⁊ vniuersa vasa que inuenta sunt in domo domini ⁊ in thesauris regis) in templo dñi erat magnus thesaurus auri ⁊ argenti tam in vasis ministrationis sacre quā in massa auri ⁊ argenti ad faciendum inde vasa ⁊ necessaria templo. in palatio quoq; regis magni erant thesauri omnium regum antiquorum ⁊ illos etiā accepit ioas rex israel. ⁊ dicitur aurum ⁊ argentum ipsuz quod erat in massa vel in numismate: vasa autem dicuntur aurum ⁊ argentum ꝓflatum in vasa ad ministerium templi domuni ⁊ ad ministerium regis (⁊ obsides) dicuntur obsi
† des aliqui filij nobiliuz quos accepit rex israel de hierusalem ⁊ tulit in terram suam: ⁊ subintelligendum est q; quando introiuit rex israel in hierusalem fecit pactū cuz amasia vt obediret ei tanq̄z domino ⁊ solueret tributa: quia ꝙ nolebat eum dimittere viuentē ⁊ ad hoc accepit filios nobilium vrbis in obsides vt non frangeretur ei fides data ⁊ tulit illos secum in terram suam ⁊ reuer
† sus est in samariam) illa erat metropolis regni israel: iō expletis omnibus istis redijt illuc (reliqua autē verborum Joas que fecit) scilicet non sunt omnia in libro isto sed in alijs (⁊ fortitudo eius qua pugnauit ꝓtra amasiaz regem iuda) fuit vir bellicosus Joas: ⁊ non solum fuit fortis pugnando contra amasiam sed etiam pugnando ꝓtra Benadab regem syrie ⁊ contra quoscunq; pugna
† uit (nonne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regū israel). q. d. ibi sunt omnia quia ibi sunt ꝑticulariter gesta oium regū israel (dormiuitq; ioas cū patribus suis)
B Joas moꝛs ideſt mortuus est sicut oēs ꝑres sui (⁊ sepultus est in samaria cū regibus israel) erat. n. samaria metropolis regni israel ⁊ sepeliebant ibi oēs reges: ꝑius tñ sepeliebātur in thersa: nā ibi fuit metropolis a tpe quo cepit diuisio regni israel sub hieroboā vsq; ad regē amri patrem achab qui ꝓdidit samariam ⁊ ex eo tempore cepit samaria esse metropolis ⁊ ibi sepeliebantur reges (⁊ regnauit hieroboā filius eius pro eo) iste fuit tertius de successoꝛibus Jheu de quibus q̄tuoꝛ regnaturi erant in israel supra. x. fuit autē vir fortis ⁊ saluauit deus per manum eius terram israel de manu syroꝛuz infra in littera (vixit autē amasias filius ioas rex iuda postq̄z mortuus est ioas
† filius ioachas rex israel viginti quinq; annis) Joas regnauit modico tpe ⁊ fuerunt. xvi. anni vt ꝑz ꝓcedenti capꝛo amasias autē vixit magno tpe: ideo q̄z fuerint reges ꝓtemporanei regnauit amasias viginti quinq; annis post mortē ioas regis israel vt dicit lr̄a ista: ⁊ tñ non fuerunt nisi quindecim anni sicut. j. declarabit. (reliq̄ autē sermonū amasie). ſ. oia alia gesta eius. vocatur. n. sermo
† ipsa res q̄ fit iuxta illud sup̄. j. li. c. iij. ſ. faciam verbū qō q audierit tiniant ambe aures eius. i. faciā rē mirabilem
† (nonne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum iuda) erat vnus liber in quo scripta erant oꝛa gesta regū iuda sicut erat alius in quo scripta erāt gesta regū israel ⁊ hic erant omnia opera amasie.

¶ Parabola de cedro ⁊ cardo vnde sumpta fuerit ⁊ qd significet. Qō. xv.

Queretur cum supra posuerit rex israel parabolā de cedro ⁊ cardo libani vñ assumpserit istā vel qd intēdebat per eam. ¶ Rñdet ra. ſa. q; ista pabola cepit a tpe quo redijt iacob de mesopotania in terrā chanaam: nam emoꝛ rex sichen petiuit diuam filiam iacob in vxoꝛem pro filio suo sichen ⁊ non dedit eam iacob ⁊ dicit q; cardus libani erat emoꝛ rex sichen: cedrus autem erat Jacob qui erat dignioꝛ ipso rege emoꝛ. bestie libani vocantur leui ⁊ simeon filij Jacob ⁊ alij fratres eoꝛum: nam isti transiuerunt per vrbē sichen ⁊ occiderunt ipsum emoꝛ ⁊ filium eius ⁊ omnes sichimitas Gen̄. xxxiij. ⁊ dicit q; ex illo tempoꝛe exoꝛtum habuit ista parabola. ſ. q; quando quis agrederetur aliquid qō erat sup dignitatē ⁊ potestatē suā diceret de eo q; cardus libani petebat filiā cedri in vxoꝛē pro filio suo. q. d. q; ei malū euenturū esset qz agrediebatur aliquid sup vires suas. ¶ Sed vī q; ista sit quedā fictio ra. ſa. volentis extollere iacob pr̄em suuz quasi excellentioꝛ esset q̄z emoꝛ rex sichen. ⁊ si sanctitas attendatur satis notum est: ⁊ tamen in potestate nullo modo erat equalis iacob ipsi emoꝛ quia vix habebat iacob in domo sua qn decim viros: ⁊ tamen emoꝛ erat rex. Item non ꝙueniebat ista parabola in facto illo quia solum habet locū qñ aliquis vult inchoare id qō est super potestatē suā ⁊ anteq̄z inchoet dicet ei istud: ⁊ tñ emoꝛ rex sichen petendo filiā Jacob in vxoꝛē non petebat aliquid supra dignitatem suam sicut si cardus peteret filiam cedri in vxoꝛem pro filio suo sed potius petebat aliquid infra dignitatez suam: quia ipse erat rex terre illius ⁊ iacob erat quidam aduena non multū diues nec potens nec etiam petiuisset istud nisi vt satisfaceret desiderio filij sui cuius aia cōglutinata fuerat aie diue ⁊ moꝛturus videbat nisi eam acciperet geñ. xxxiij. non ergo ꝙueniebat ista parabola regi emoꝛ. ¶ Dicendū ergo q; nō fuit ista pabola facta ex tpe illo sed magis vī q; rex israel eā nunc nouiter cōmentauerit ꝙuenientē negocio de quo agebat ⁊ ob hoc introducta est in scriptura. sic ēt Joathā minimus filioꝛ gedeonis qñ occisi sunt oēs frēs sui ab abimelech quem vnxerunt in regem sichimite proposuit eis methaphoꝛā de lignis vngentibus sup se regem ad concludendū q; rex electus destrueret subditos quia iniq; elegerant eū ⁊ illa parabola ab eo nouiter ficta est vt satis apparet ex verbis eius: ita nunc rex israel finxit istā parabolam ad propositum suū. Josephus aūt. ix. antiquitatū nō ponit cardum sed puluerē ⁊ non ponit cedrū sed cipꝛessuz. qō pōt euenire ex equiuocatione vel magis qz iosephus nō curauit sequi nisi sniam in gñali q; aūt ponat cedrus vel cipꝛessus cardus vel puluer eadē snia est. quid aūt intēderit rex israel ex ista parabola satis apparet. ſ. ostendit inequalitatē amasie ad eū ⁊ q; agrediebat res vltra vires suas ⁊ q; periret propter stulticiam suā sicut cardus conculcatus est a bestijs cuz petiuisset filiā cedri in vxoꝛē filio suo. ¶ Queret vlterius q̄re deus fecit q; amasias piret ꝓgrediēdo cū rege israel nā. ij. pali. xxv. dī noluit audire amasias eo q; dñi erat voluntas vt traderetur manibus hostiū. Dicendum q; hoc fuit propter multa. Primo quia peccauerat nimis colendo deos idumeoꝛ ⁊ merebat mortē grauissimā. de hoc eo. c. dī eo q; voluntas dñi esset vt traderet in manibus hostiū ꝓpter deos edon. Secundo quia fuit valde ingratus amasias: nam anteq̄z iret in bellum contra idumeos colebat deuz deinde adiuuit eum deus specialiter in bello ⁊ post bellum coluit idola. ⁊ sic fuit ingratitudo in tribus. Primo qz anteq̄z suscepisset a deo istud speciale beneficiū erat bonus cū autem suscepit illud debebat esse melioꝛ ⁊ tamē factus est malus. Scō quia coluit idola gentis illius quā bello vicerat ⁊ ex hoc apparebat q; dij illi erāt miserabiles qz nō potuerūt liberare cultoꝛes suos de manu amasie

Qō 12. A Rñsio Rasa.

Cōsutatio.

Secundo.

B

Rñoauctoꝛio.

Qō. 13. A Deus q̄re fecit amasiam perire pugnando cum rege israel. Rñsio.

Prima rō.

Scda rō.

nu amasie:vnde si adorasset deos alterius gētis nō fuisset tam culpabilis ꝛ irrationabilis. hoc patet.ij.parali.xxv.nam increpuit ꝓpheta nimis ipsum amasiaꝫ ex ista parte:cum dicit:iratus dñs contra amasiaꝫ misit ad illū ꝓphetā qui diceret cur adorasti deos qui non liberauerunt populū suuꝫ de manu tua. Tertio fuit ingratus ꝛ irrationabilis:quia ipse captiuauerat istos deos in bello ꝛ sic non solū nō potuerunt liberare cultores suos sed ēt nec se ipsos liberauerunt:erat autem omnino irrationabile q aliquis adoret in deum euꝫ qui minor est se. Tertio ꝛ principaliter peccauit quia increpuit ꝓphetā exhortantem se ad bonū ꝛ cōminatus est ei mortem.ij. parali.xxv.cum dixit amasias ad ꝓphetam:num consiliarius regis es quiesce ne forte interficiā te.ꝛ postea ꝓpheta dixit scio q cogitauerit dñs occidere te qꝛ fecisti malū hoc ꝛ insup non aquieuisti consilio meo. Quarto quia peccauit amasias volendo pugnare contra regem israel ad reducendū vnitatem regni: ꝛ tū deus vetuerat istud bellum precedēti li..c.xij.ꝛ.ij.parali.xi.ꝛ ideo dicitur eo.li.c.xxv.q amasias inuto cōsilio pessimo misit ad ioas regem israel dicens veni ꝛ videamus nos:consiliuꝫ autem maluꝫ nūq̄ꝫ est nisi de re mala in qua est peccatū: ió peccauit volēdo ire ꝑ tra regē israel ꝛ sic deꝰ tradidit eum in manus hostis sui:sed ꝓcipue cause fuerūt due istarum.s.quia coluit idola ꝛ qꝛ ꝓphete cōminatus est mortem:vnde.ij.parali.xxv.dicitur discedens ꝓpheta ait scio q cogitauit dominus occidere te quia fecisti malum hoc.i coluisti idola ꝛ insuper non aquieuisti consilio meo ꝛ ob hoc deus turbauit mētē eius vt vellet ire ad pugnandū contra ioas vt caderet in manus eius vt pꝫ ibidem.s.noluit audire amasias eo q dñi esset voluntas vt traderetur in manibus hostiū ꝓpter deos edon.

¶Amasias qūo potuit capi viuens in bello. Nō.xiij.

Nō 14. A ꝓria rño.

Queretur vlteriꝰ quomodo potuit capi in bello viuens amasias. ¶Dicēdū q hoc fuit quia totus exercitus suus fugit ꝛ ipse mansit solus ꝛ nō potuit euadere manus regis israel. Dicit aūt iosephus.ix.antiq.q fuit factū istud miraculose:qꝛ deus incussit timorē viris iuda ꝛ nō potuerūt stare corā israel ꝛ q̄si sine bello fugerūt cū ait cūq; ꝓduxisset exercitū cōtra ioas ꝛ esset iam ꝑiū cōmissurus milites amasie repētinus terroꝛ inuasit q̄lē nō ꝓpicius deus imittit ꝛ anteq̄ꝫ venirēt ad manus in fugā animi pauore cōuersi sunt: illis ergo terroꝛe dispersis cōtigit vt amasias desolatus ab hostibus caperet.istud aūt satis est verisimile: qꝛ similia solet deus interdū agere.s.sine armis solo terroꝛe hostes fugare sicut fuit de castris sirie.ē.vij.ꝛ de philistinis q circūdederāt israelitas inermes ꝛ facto fragoꝛe de celo sup eos fugati sunt.ē.j.li.c.vij. Sic ēt deus imisit terroꝛē sup chananeos vt fugarētur a facie israelitaꝝ:exoꝺ. xxiij.s.terroꝛē meū mittam in ꝑcursum tuuꝫ ꝛ occidam omnē populū ad quem ingredieris: ꝛ nō soluꝫ faciebat deus istud in gentilibus fauoꝛe israelitarū sed etiam in ipsismet israelitis quādo mali erant:naꝫ exterrebat eos vt non possent stare coram hostibus:leuiti.xxvi.s.qui de vobis remanserint dabo pauoꝛem in coꝛdibus eoruꝫ in regionibus hostium terrebit eos sonitus folij volantis ꝛ ita fugient quasi gladiū cadent nullo persequēte ꝛ coꝛruent singuli super fratres suos quasi bella fugiētes nemo vestrum audebit inimicis resistere.ꝛ non solum erat hoc respectu iudeoꝛum ad hostes suos sed etiā ipsismet iudeis inuicē hoc accidebat.quia qñ pugnauit abia rex iuda contra Hieroboā regem israel deus exterruit hieroboā ꝛ viros suos vt patet.ij.paralip.xiij.s.omneq̄ꝫ viri iuda vociferati sunt ꝛ ecce illis vociferantibus perterruit deus Hieroboā ꝛ omnē israel fugeruntq̄ꝫ filij israel iudā ꝛ tradidit eos deus in manu eoruꝫ:ita ergo nūc fieret econuerso qꝛ tunc fouebat cām iustā abia contra hieroboā ꝛ deus ꝓterruit hieroboā.nūc igiꝫ qꝛ fouebat ioas cām iustā ꝑtra amasiaꝫ terreret dñs amasiā a facie ioas ꝛ verteret in fugā ꝛ satis rōnabile est:qꝛ.ij.paralip.xxv. dicit q deus tradidit eū in manus hostiū suoruꝫ ꝛ istud esset vertendo eum in fugam ꝛ incutiendo pauoꝛem viris suis. ¶Queretur vlterius quō dicitur hic q vixit amasias annis.xxv.postq̄ꝫ mortuus est Joas rex israel. nam non pōt hoc stare:qꝛ.ij.paralī.xxv.dr̄ q vixit quindecim annis post mortē amasie. Scō pꝫ ex lr̄a hebraica q̄ ponit hic qndecim annos. Tertio pꝫ ꝛ efficacius qꝛ ipossibile erat istud:nā cepit regnare Amasias anno.ij. Joas vt pꝫ supra in lr̄a.regnauit aūt ioas annis decē ꝛ sex:ꝛ sic trāsierunt q̄tuoꝛdecim anni regni simul ioas ꝛ amasie:ꝛ tū amasias regnauit annis vigintinouē vt patet supra in littera ideo manebant quindecim subtractis qndecim de vigintinouē remanent.xiij.ꝛ sic non potuit amasias viuere nisi qndecim annis post mortē ioas regis israel. Nicolaus aūt ꝛ qdā alij excusant istā lr̄am dicētes q regnauit amasias annis trigintanouē: ꝛ tū solū ponunt vigintinouē hic in lr̄a qꝛ decem annis istoꝝ fuit ꝓfugus amasias in lachis:nā fugit de hierusalē cū serui sui insidiarent ei ꝛ postea adduxerunt eū de lachis ꝛ occiderūt vt pꝫ.j.in lr̄a ꝛ dicūt q illi decē anni qbus mansit in lachis fugiens non computantur de regno suo et tunc subtrabendo quatuoꝛdecim annos qbus simul vixerunt amasias ꝛ ioas manent de regno amasie anni vigintiquinq;.ꝛ sic dicunt q computantur hic oēs anni qbus vixit amasias post mortē ioas:ꝛ tū.ij.paralip.xxv. ponuntur solum quindecim anni quia illis solum ꝓprie regnauit:alijs autem decem licet vixit non regnauit qꝛ erat profugus in lachis. ¶Sed dicendum q ista positio nullo modo stat. ꝓmo quia ista distinctio haberet locum si forte in hebreo vñ sumpta est littera nostra ponerent aliqñ vigintiquinq; anni ꝛ aliqñ quindecim de regno amasie post mortē ioas:ꝛ tū ibi non est aliqua dr̄ia: qꝛ hic ponunt in hebreo quindecim anni ꝛ etiā.ij.paralipo.xxv.ponunt in hebreo quindecim:quō ergo poterat ponere Hieronymus vigintiquinq; cū a nullo loco in lr̄a hebraica hoc br̄et ió ridiculū est. Scō pꝫ qꝛ non pōt dici q maneret amasias profugus decē annis in lachis ꝛ q ibi decē anni subtraberent de regno suo qꝛ hic dicitur q sentiens amasias contra se factam ꝑiurationē in Hierusalem fugit inde in lachis:ꝛ dr̄ q serui eius miserunt post eū qꝛ istud significat q immediate miserunt vt ipse recessit.etiā non est verisimile q postq̄ꝫ cepit esse ꝑiuratio manifesta ꝑtra regē ꝛ ipse fugit a facie ꝑiuratorum q decē annis superuiueret:quia tunc oportebat q in istis decē annis esset bellū ꝑtra regē postq̄ꝫ iam ceperat ipse manifeste fugere a facie eoꝝ ꝛ tū nō est hoc verisimile:qꝛ lr̄a non signat aliqō bellū:nā hic ꝛ.ij.paralipo. xxv.solū dr̄ q miserunt post regē ꝛ occiderunt eū in lachis. Tertio pꝫ qꝛ scriptura non tenet istū moduꝫ scꝫ q annos alicuius regis subticeret ꝓpter malā habitudinem in regno vel ꝓpter aliā cām:qꝛ anni regū exprimūtur ad sciendū duratione populi q̄ cōputat p annos regis ꝛ sic deꝰ certificatio rerū q̄ fuit quātū ad tps:si tamē subticerent aliqñ anni alicuius regis vel ps eoꝝ iaꝫ cēt ratū in oībus descriptionibus tēporalibus ꝛ nō eēt aliq̄ certitudo de rebus gestis quo anno facte fuissent:ió dōm q nūq̄ꝫ subticent anni alicuius regis ex aliq̄ cā. Quarto pꝫ hoc ex positiōe Josephi.ix.antiqui.nā dicit q amasias vixit solū quinquagintaquatuoꝛ annos ꝛ regnauit vigintinouē.ꝛ sic non pōt dici q subticeant decē anni de regno eius:nam tunc oportebat q vixisset sexaginta q̄tuoꝛ annis quia ipse erat vigintiquinq; annoꝝ quando cepit regnare ꝛ additis trigintanouem quibus dicūt eum regnasse ernnt sexagintaquatuoꝛ.non ergo subticentur aliqui anni de regno suo. ¶Dicendum igitur q ista littera est coꝛrupta:quia cum deberent poni quindecim anni positi fuerunt vigintiquinq; ꝛ facile est hoc fieri inter latinos maxime quando numeri scribuntur per litteras equiualentes numeris.ꝛ istam positionē tꝫ historia scholastica ꝛ vera est. ¶Sed obiciet qꝛ sequēti.c.dr̄ q anno.xxvij.Hieroboā regis israel cepit regnare azarias in iuda:ꝛ tū hieroboā regnauit post p̄rem suū ioas: ergo opꝫ q manerēt vigintisex anni ad minus de regno amasie qñ cepit regnare hieroboā:qꝛ inter amasiā ꝛ filium eius azariam vel oziam nullus fuit rex medius:si

Nō.15. A Amasias an vixerit annis.xxv post mortē ioas regis israel. Obiciť p̄.

Secūdo.

Tertio.

Hic. rñsio.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Lr̄a biblie coꝛrupta.

Rño auctoris.

Obiectio.

B

Tertia rō.

Quarta ratio.

B Deus solet hostes sine armis fugare.

B

Ł

autem solū vixisset amasias quindecim annis post mortem Joas oporteret q̄ moreretur anno quintodecimo vel sextodecimo regis Hieroboā ⁊ in illo anno inciperet regnare Azarias filius eius. ¶ Dicendum q̄ ad hoc sequenti. c. Respondebitur in principio. dicit autem Josephus. ix. antiqui. q̄ istud bellū quod fuit inter amasiam regem iuda ⁊ ioas regē israel fuit anno. xiiij. amasie regis ⁊ sic patet q̄ fuit in vltimo anno regni Joas regis israel: quod patet: quia ioas regnauit annis decem ⁊ sex precedēti. c. cepit autem regnare duobus annis añ amasiam quia supra in littera dr̄ q̄ anno secundo ioas regis israel regnauit amasias in hierusalē: ideo opz q̄ q̄n esset annus q̄rtus decimus amasie esset ann⁹ decimus sextus ioas ⁊ tñ ioas solū regnauit decē ⁊ sex annis ergo mortuus est anno q̄rto decimo amasie: illo tñ anno dicit fuisse bellum inter amasiam ⁊ ioas ideo mortuus est Joas anno quo fecit istud bellum. (Factaq̄ est hic ponitur secundū huius partis. s. aduersitas amasie q̄n a subditis suis hostiliter occisus est ⁊ dicitur (facta est cōtra eum cōiuratio in hierusalē. s. aliqui de seruis eius cōiurauerūt inter se vt occiderent ipsum sic enim coniurauerunt contra patrē suū Joas supra. xij. (at ille fugit in lachis scivit. n. amasias q̄ tractabat ptra eū cōiuratio ⁊ non poterat euadere illā ideo fugit de hierusalem in vrbē lachis vt ibi euaderet: est aut lachis ciuitas in regno iude vt patet iosue. xv. ⁊ cōtra istā ciuitatē erat bellū q̄n senacherib volebat pugnare cōtra hierusalem vt patet. j. xix. ⁊ de hoc dicitur ij Machee. i. descendit malū a dño in portā hierusalem tumultus quadrige stupozis habitātibus lachis: putauit tñ amasias ibi securius manere quia forte in vrbe illa habebat fideliores famulos q̄s in hierusalē ideo fugit illuc (miseruntq̄ post eum in lachis ⁊ interfecerūt eum ibi isti q̄ cōiurauerant ptra amasiam erant potentes ideo fugiente eo in lachis missus est illuc exercitus ab istis coniuratoribus et occisus est ibi Amasias (⁊ asportauerūt in equis). i. in curru equoz hoc fuit ad hoc q̄ sepeliretur in hierusalem quia non erat in lachis aliquid sepulchroz regaliū (sepultusq̄ est in hierusalez cū patribus suis in ciuitate dauid) iste sepultus est in sepulchris regū q̄s q̄s occisus est a seruis suis. pr̄ autē eius non sepultus est in sepulchris regū. ij. palip. xxiij. filius quoq̄ eius ozias nō fuit sepultus cū regib⁹ eo. li. c. xxvi. (tullit aūt vniuersus populus inde azariam annos natū decē ⁊ sex) iste azarias vocat alio noie ozias. ij. paralip. xxvi. ⁊ Matth. i. erat aūt filius amasie ⁊ cū esset annoz xvi. factus est rex de ꝓsensu totius populi (⁊ ꝓstituerunt eū regē pro patre eius amasia) q̄ ad ipsum ꝑtinebat regnum iure hereditario q̄ forte nullus alius erat filius amasie (ipse edificauit abylam ⁊ restituit eam iude) ista est quedā ciuitas in terra idumeorū ⁊ est apud mare rubrum ⁊ vocatur alio modo belath vt p̄z deu. ij. cum dicitur q̄ venerūt per viam campestrē de belath ⁊ de asiongaber p terram montis seir istud p̄z magis p̄cedenti. li. c. ix. cum dicitur q̄ salomon classem fecit in asiongaber que est iuxta abilam in litto e maris rubri in terra idumee ⁊ vocat in hebreo hic ista ciuitas belath sicut deu. ij. intelligendum autem q̄ pugnauit ozias contra idumeos ⁊ accepit ciuitatem istam de terra eorū ⁊ edificauit eā. i. restaurauit quia forte bello deleta fuerat: tenuerant autem israelite quondam istam ciuitatem q̄n terra edon erat subiecta regibus iude scilicet tempore Josaphat ⁊ aliorum regum precedentium vt colligitur p̄cedēti. li. c. vltimo ⁊. s. ij. ⁊ tempore ioram filij iosaphat recessit edon ne eēt sub iuda. s. viij. ⁊ tūc ista ciuitas desyt esse sub regno iuda. ozias tñ habuit crebras victorias ⁊ pugnabat cōtra gentes in circuitu vt p̄z. ij. parali. xxvi. ió pugnans ptra edon accepit ciuitatem hanc de manu eorū ⁊ hoc patet quia dicitur ⁊ restituit eā iude. s. quondam fuerat iude ⁊ tñ iam perdita erat (postq̄ dormiuit rex cū patribus suis). i. postq̄ mortuus est amasias pater eius: nā viuente eo nulla bella fecit ozias. q̄ non regnabat etiam quia tunc paruulus erat.

¶ Quare coniuratio contra amasiam facta fuerit a seruis suis. Qō. xvi.

Qō 16. A Rūsio Hi.

Quereꝛtur q̄ō vel propter quid facta est cōiuratio ista ptra amasiā a seruis suis. ¶ Rūdet Nicolaus q̄ populus habuit regē exosum q̄. ꝑpter stulticiaz suā induxerat multa mala regno noluit. n. cessare a bello cōtra Joas regē israel ⁊ ob hoc multi de viris iuda occisi sunt ⁊ alij fugati sunt ⁊ murus hierusalē diruptus est p q̄dringētos cubitos thesauri domus dñi ⁊ domus regis ablati sunt ⁊ obsides ducti sunt de hierusalē filij nobiliū in samariam. ⁊ ob hoc populus indignatus in vindictā istoz malorū regē occidit. ¶ Circa hoc sunt duo dubia primū est de istis insidijs q̄ō fuerunt posite q̄. non vr̄ nunc facta cōiuratio eo mō quo a⁹ fiebat sed soluz modo belli. Secūdū est q̄re fuerint posite insidie. ¶ Ad primū dicendū q̄ non fuerunt insidie ptra amasiā eo mō quo fuerūt ptra patrem suū Joas: naz ille fuerunt occulte cuz rex occisus fuerit in lectulo suo ij. paralip. xxiij. ⁊ tñ hic fuerunt aperte quia rex cognouit cōiurationē ⁊ fugit pre timore in lachis. Secundo patet quia insidie que alias fiebant erant ab hominibus impotentibus qui non poterant a⁹ occidere nisi occulte agerent. sic duo serui ioas scilicet zabath ⁊ iozabath coniurauerunt contra eum ⁊ ipsi occiderūt eum. ē. xij. ⁊ ij. paralipo. xxiij. hic aūt fuerunt insidie potentum ad modum belli: nam postq̄z cognouit rex illas non potuit se defendere ⁊ fugit in lachis. Tertio patet quia adhuc postq̄z fugit nō potuit se ibi defendere sed occisus est: nā illi qui coniurauerant contra eum miserunt illuc exercitum qui occideret amasiam ⁊ sic non erāt iste insidie sed vis publica ¶ Dicendum ergo videtur q̄ hic non cōiurauerunt specialiter ptra regem aliqui serui eius sed totus populus cōiurauit vel maior pars ⁊ decreuit eū occidere. nā si aliq̄ de seruis suis spāliter posuissent insidias ptra eū cognitis illis non fugeret amasias sed faceret illos comprehendi ⁊ occidi. Itē dato q̄ fugeret non possent illi mittere ptra eum tantum exercitū qui occidere posset regē q̄. tunc maiores potestatis essent coniuratores q̄s rex cum: rex sciens insidias eorū nō posset se defendere publice. Itē nō potest dici q̄ esset aliquis vir potens qui insurgeret ptra amasiam ad vsurpandū regnū q̄. si iste publice insurgeret poterat amasias se defendere de eo nisi maior ps regni faueret illi. Sed adhuc non stat quia si maior pars vel quasi totū regnū faueret ei ⁊ posset occidere amasiam postq̄z occisus eēt regnaret iste qui insurgebat ⁊ tñ regnauit Ozias filius Amasie ⁊ de consensu cōmuni populi assumptus est in regem vt patet in littera ergo non fuit aliquis q̄ insurgeret spāliter ptra amasiā vt p̄z ex dictis. Item p̄z q̄. si sic fuisset nominarentur illi qui insurgebant siue essent insidie manifeste siue occulte de occultis patet quia duo serui ioas patris amasie occiderūt ipsum supra. xij. ⁊. ij. parali. xxiij. de manifestis apparet sicut cum ibeu insurrexit cōtra ioram regem israel supra. ix ⁊ multi alij in israel occidebant reges ⁊ regnabāt pro eis vt p̄z sequēti. c. ⁊ precedē ti li. c. xv. ⁊. xvi. ⁊ omniū ponunt nomina: hic tñ nō ponitur nomē alicuius insidiatoris ⁊ sic videtur q̄ totus populus hoc fecit. Item p̄z q̄ si aliqui de populo spāliter tetēdissent istas insidias amasie filius eius ozias postq̄z regnaret occideret illos sicut dr̄. ē. in littera q̄ amasias occidit seruos suos q̄ occiderāt patrē suū ⁊ noluit occidere filios eoz ⁊ tñ de ozia non dr̄ q̄ aliquē occiderit de occisoribus patris sui nec quesierit ad occidēdū eos ió vr̄ q̄ populus egerit ⁊ toti populo ignoscenduz erat.

Qō 16. B Cōiuratio ptra amasiam fuit totius ꝑpli.

¶ Quere circa scōm ꝑpter quid totus populus voluit occidere amasiaz. Nicolaus respōdet vt dictū est q̄ fuit ꝑpter stulticias quas fecerat ⁊ damna magna que intulerat populo ⁊ istud aliqualiter est verisimile: ⁊ tñ obstat q̄. vr̄ q̄ immediate post bellū quod habuit amasias cuz ioas populus vellet occidere amasiā quia tūc esset stimulatus recenti dolore ⁊ tñ nō fuit ista occisio vsq̄z ad quindecim annos post ⁊ ꝑm quosdam vsq̄z ad viginti q̄nq̄z nō ergo videtur q̄ tanto tempore differret populus vindicare iniuriam suam: quia nunquā aliquis differt vindictam

Qō 17. A Tot⁹ populus q̄re voluit occidere amasiaz. Ꝓria rūsio Nico.

Cōfutatio.

dictā nisi ꝓpter impotetiā:nam alias vindicta dulcissima est qñ ira est feruens ad primū impetū quādo autez efferbuerit iaz non est dulcis cum deficiente ira non sit appetitus vindicte ꝛ tamē populus totus poterat occidere amasiā mox post bellum qō habuit cum ioas ergo si ꝓpter istud ageret videtur ꝙ illico occidisset eū: nam nullo tpe poterat amasiaz resistere toti populo. ¶ Scōa positio est ꝙ populus fecit hoc vt liberaretur a seruitute:nam quādo ioas rex israel fecit bellum cōtra amasiā ꝛ captum duxit eum in hierusalē videtur ꝙ exegerit ab eo iuramentum ꝙ solueret sibi quolibet anno tributū ꝛ tunc dimissit eum qō pz:qz ioas tulit obsides de hierusalem vt pz.ē.in lra ꝛ tamen obsides nunqz dant nisi ꝓ fidelitate seruanda vel ꝓ aliquo debito soluendo. iudei autem horrescerēt ꝙ manerēt subiecti regibus israel soluendo eis tributa ideo occiderent amasiaz non quidem ꝓpter mala que fecerat sz qz viuēte eo manebat regnuz israel obligatū ad tributa. si autez morereturille surgeret rex nouus qui non iurasset regi israel de prestandis tributis ꝛ sic manerent viri iuda liberi ꝛ istud videtur satis rationabile motiuum. ¶ Sed obicietur qz nō fuit occisus amasias viuente illo rege cui iuramentū ꝑstituz erat:nam quindecim annis post mortē ioas occisus fuit amasias.ij.palipo.xxv. Dici potest ꝙ quāqz iuramentū prestitum fuit ioas tamen prestitum fuit ei ꝓ se ꝛ successoribus suis ꝛ sic regnante nunc hieroboā in israel tenebantur ei ad tributa viri de tribu iuda. sic enim ꝙsueuerunt prestari iuramenta de fidelitate seruanda summo pontifici ꝛ regibus.s.ꝙ seruetur fidelitas eis ꝛ successoribus suis canonice intrantibus extra de iure iur.c.ego enim. Soluerunt ergo saltē nunc esse liberi viri iuda et occiderūt regem suū:sz dicēt tūc ꝙ viri iuda potuissent hoc facere prius ꝛ essent liberi citius a tributis. ¶ Dicēdum ꝙ forte non habuerunt opportunitatē ad hoc ꝙ possent resistere regi israel nisi tūc. Et si dicatur quid de obsidibus qui manebant penes regē israel qz ꝓpter eos populus seruare vellet iuramentum regis. Dicendum ꝙ forte populus non multum curauit de obsidibus: qz potius elegit illos perdere qz manere in continua seruitute regum israel. ¶ Tertia positio est ꝙ non fuerit aliqd horum sed ꝙ deus prouocauit odium virorum iuda contra ragem suū vt ex hoc sequeretur occisio eius quā deus volebat inducere ad executionem iustitie contra amasiaz: ꝛ tunc suborta quantumcūqz parua occasione magnum inde odium nasceretur. ꝛ hoc est verisimile:qz ij.palipo.xxv. dixit ꝓpheta ad amasiaz scio ꝙ cogitauerit dñs occidere:te ipse ergo faceret ꝙ nūc occideret.

Scōa positio.

B

Impugnatio.

Scōa rñio auctoris.

Obiectio.

Rñsio.

Tertia rñsio.

Qō.18. A Quare fecit deus ꝙ amasias occideretur. Prima rño.

¶ Quereť vlterius quare deus fecit ꝙ occideret amasias a seruis suis. ¶ Aliquis dicet ꝙ hoc factum est ꝓpter deos edon quos duxit de bello ꝛ colуit. Sed dicet ꝙ hoc non stat:qz iam ꝓpter hoc data fuerat ei pena.s. ꝙ vinceret a ioas rege israel ꝛ ignominiose captus duceretur in hierusalem vt pz.ij.palipo.xxv.s.noluit audire amasias eo ꝙ esset voluntas dñi vt traderet in manibus hostium ꝓpter deos edon. Ideo non occideretur ꝓ hoc. ¶ Dicenduz ꝙ ista ratio non cogit ꝓpter duo. Primo qz dato ꝙ victus fuisset a ioas ꝓpter deos edon tamē adhuc poterat iterum puniri ꝑ illo peccato nec est inconueniens ꝓ eodez peccato sepius puniri quādo vna pena non est sufficiens. si autem prima pena fuerit sufficiens nunqz sequūtur alie. ꝛ sic intelligitur illud naum primo.s.non iudicabit dominus bis in idipsum.i.nō puniet bis sufficienter ꝓ eodem peccato sz puniet pluries si non sufficienter. Scōo qz dato ꝙ prius sufficienter punitus esset tamē reiteraret peccatum colendo deos edō: iō debebať ei noua pena.s.mors. ¶ Dicendū ergo videtur ꝙ deus fecerit eū occidi ꝓpter duo.s.qz coluit deos edon ꝛ qz prophetā exhortātē se ad bonuz increpuit sic pz.ij.palipo.xxv.cum dixit ꝓpheta ad amasiam scio ꝙ cogitauerit dñs occidere te qz fecisti hoc malum.s. voluisti deos edon ꝛ insuper non acquieuisti consilio meo. Intelligendū tamen ꝙ non imediate vt coluit amasias deos edon fuit reus mortis:nam si solum coluisset eos ante bellum qō habuit cum ioas illud bellum esset sibi in penam: ꝛ tamen postea coluit manens semper in crimine suo:ideo postqz multis annis expectatus est ꝛ non fuit auersus a malo deus fecit ꝙ occideret a seruis suis quod pz:quia tunc quando occisus est manebat in idolatria vt pz.ij.palipo.xxv.s.qui postqz recessit a dño tetenderunt ei insidias in hierusalem cūqz fugisset lachis interfecerunt eum ibi: ꝛ sic continuabat tunc cultum idolorum. qō autem non fuisset occisus si postqz victus est a ioas non redijsset ad cultum idolorum ꝓz ex verbis ꝓphete qui dixit:scio ꝙ cogitauerit dominus occidere te ꝛ non dixit scio ꝙ disposuit deus te occidere vel ꝙ te occisurus est:nam cogitatio rem imperfectā significat ꝛ sic significabatur deus esse ad modum hominis consiliātis an aliquid agat non tamē plene deliberati. ꝛ sic nō fuit deliberatio mortis contra amasiaz ꝓpter peccata que fecerat quando locutus est ei ꝓpheta sed ꝓpter peccata que postea egit.

Ratio.

Cōfutatio.

Cōtra istaz obiectionē primo.

Secundo.

Alia rñsio aucto.

† ¶ Anno quinto decimo) hic ponitur scōm principale huius.c.in quo redit ad narrandū historiaz regū israel cōtemporaneorū regibus iude ꝛ dictuz fuerat supra de regno amasie regis iude cui fuerūt cōtēporanei duo reges in israel.s.ioas ꝛ filius eius hieroboā. dixit aūt supꝝ de regno ioas:iō expleto regno amasie:narratur hic de regno hieroboā ꝛ dr̄(anno.xv.amasie filij ioas regis iuda regnauit hieroboā filius ioas regis israel.fuit.n. ꝓtēporane⁹ hieroboā amasie:nā in medio tēporis regni ei⁹ cepit regnare hieroboā:qz amasias regnauit annis viginti nouē.ē.in lra ꝛ anno qntodecimo regni eius cepit regnare hieroboā rex israel(i samaria q̄draginta ꝛ vno anno)erat samaria metropolis regni iō ibi regnare dicebanť oēs reges israel.regnauit aūt hieroboā pl⁹ quā ceteri.s.quadraginta ꝛ vno anno:nullus tamē in regibus israel fuit qui excederet viginti octo annos in regno:nā ibeu viginti octo annis regnauit in israel.ē.x.alij vero pauciori tempore vt colligiť ex ꝓcessu libri precedentis ꝛ isti⁹. ꝛ sic potuit hieroboā facere magnifica gesta:quia magno tempore regnauit(ꝛ fecit qō malū est cora dño) i.coluit idola:istud enim erat malū commune oibus regibus israel qz nullus eoꝝ fuit qui nō coleret idola:iste tñ vehementer coluit illa vt ait iosephus.ix.antiq.s.hic aūt rex circa deū quidē iniuriosus ꝛ iniquus extitit vehementer idola colendo ꝛ multa incōgrua ꝛ extranea opa faciēdo(nō recessit ab omnibus peccatis hieroboā filij nabath).s.coluit vitulos aureos sicut ille ꝛ sic imitatus est eum in noie ꝛ in crimine ꝛ ad differētiā istius hieroboā vocať semp ille primus hieroboā filius nabath (qui peccare fecit israel).s.constituendo vitulos aureos ꝛ faciendo ꝙ totus populus coleret illos(ipse restituit terminos israel).i.quāqz esset malus iste hieroboā cōtra dominū tñ multa bona populo contulit:nā totā terram que occupata tenebať de regno israel a siris ꝛ aliis gentibus restituit terre israel. ꝛ ꝓprie dicitur ꝙ restituit terminos israel ꝙ de nullo alio rege dicitur. nam restituere terminos est facere ꝙ termini israel eēnt vbi fuerant a principio ꝛ hoc fecit iste:istud autem non poterat esse nisi omnia loca que pertinuerāt olim ad terrā israel reducerentur ad possessionem israel. alij autez reges restituebant aliquas ciuitates solum sicut fecit ioas pater istius:ideo ꝓprie nullus restituit terminos nisi iste ꝛ ob hoc dictus est iste saluator vt pz.j.in lra. ꝛ precedenti.c. dicitur dedit dñs saluatorem israeli(ab introitu emath vsqz ad mare solitudinis)emath est ciuitas que aliquādo vocatur emath ꝛ aliqñ vocatur reblata vt quidā volunt: ꝛ tamen falsum est:qz reblata distinguiť ab emath numeri.xxxiij. ꝛ est reblata orientalior qz emath in ipso latere aquilonari terre chanaam e.c. ꝛ est emath metropolis regni. reblata vero est in regno emath.iō dicitur reblata esse in terra emath.j.xxij. ꝛ iere.xxix. ꝛ vocať nūc ciuitas anthiochia ab antiocho rege sirie ꝛ i ista ciuitate beatus petrus tenuit sedē annis septē antequā eēt sedes apostolica rome. poniť aūt ista ciuitas in terminis terre israel ꝛ sirie exꝑte aquilonari numeri.xxxiij.

† B Emath et reblata an eēt eadē ciuitas.

Antiochia quondā vocabať reblata ꝛ vbi.

ꝛ sic non constat an sit ciuitas emath in terra israel vel si in terra syrie:hieronimus autē vult ꝙ sit in terra syrie vt ꝓz in quodā ꝓlogo suo super actus apostolorū vbi dicit luchas antiochensis natione syrus. Idem ꝓz in alio ꝓlogo eiusdem super luchā ꝛ sic vult ꝙ esset ciuitas ista syrie:mare solitudinis est mare sodomorū.ſ.vbi fuerunt quondā ciuitates quattuor sodomoꝝ in valle ꝛ submerse sunt qñ deus pcussit illas. Geñ.xix.factum est ibi mare siue lacus magnus occupans totā planiciē vallis ꝛ vocatur illud mare solitudinis vel mare mortuum ꝛ mare sodomoꝝ ꝛ lacus diaboli ꝛ lacus aspbaltidis.dicit mare solitudinis quare est apud solitudines arabicas ꝛ sic nominat sepe vt ꝓz nume.xxxiiij.ꝛ deut.iij.ꝛ iosue.xij.vocatur etiā mare mortuū:qz in eo non sunt pisces nec aliquid viuens gignitur et viuentia que ibi natant submergi non possunt. Vocat mare salsissimū qz nullū mare est magis salsum quā istud:ꝛ hoc qz est sulphureū cū factū fuerit quādo deus misit sulphur de celo super ciuitates illas.ꝛ ista nomina sunt vulgata in scriptura: quia mare solitudinis vocat ḃ ꝛ iosue.xij.ꝛ mare mortuū vocat iosue.iij.ꝛ mare salsissimū vocat nu.xxxiij.ꝛ deu.iij.ꝛ iosue.xij.ꝛ significat ꝙ ista sint idē:nā iosue.iij.vocat mare solitudinis ꝛ dr ꝙ nūc vocat mare mortuū ꝛ deu.iij.ꝛ iosue.xij.vocat mare solitudinis ꝛ dr ꝙ illō est salsissimū.mare aut diaboli vel lacus non vocat in scriptura �larum ab incolis terre illius:qz ille quattuor ciuitates vbi factum est illud mare instigante diabolo peccauerūt ꝛ perierunt. Vocatur aut lacus aspbaltidis a scriptoribus in bistoriis. Sic enim vocatur a iosepho.ix.antiquitatū ꝛ in multis locis.sic etiam vocat ab isidoro in libris etbimo.ꝛ a solino in polistor.c.de iudea ꝛ a multis aliis auctoribus.de isto mari magis declaratum est iosue.xij.ꝛ ponunt ista duo loca:terminī israel:nā numeri.xxxiiij. ponit emath terminus ex parte aquilonari ꝛ mare solitudinis siue salsissimū ponit in latere aquilonari ex pte orientis.ꝛ qz restituit iste bieroboā israelī oia loca que erāt intra istos terminos dicit restituisse terminos israel sic ait iosephus.ix.antiqui.ſ.ꝓphetauit ionas ꝙ oporteret bieroboā regnū ꝓprium dilatare in partibus quidē aquilonis vsqz ad emath ciuitatem a meridie vero vsqz ad asphaltidem paludē:antiquitus enim termini chananei isti fuerunt sicut princeps iesus ea loca determinauit (iuxta sermonem dñi dei israel quem locutus est ꝑ ꝓphetā suum ionam).ſ.deus prenunciauerat ꝑ ionam ꝓphetaz regi bieroboā ꝙ ipse restitueret oēs terminos israel.iste ionas fuit ille qui ꝓphetauit contra niniuē qō pz: qz hic vocatur filius emathi(filiuz amathi ꝓphetam)amathi erat pater istius ꝛ creditur fuisse ꝓpheta vt.j.dicit(qui erat de geth.)geth quedā ciuitas est in terra israel(que est in opher).i.ciuitas geth est in terra opher.aliqui dicunt opbel sz errāt:dicit enim bistoria scolastica ꝙ opbel est nomen cuiusdā turris nebulose que non longe erat a templo:opher aut erat nomē prouincie in qua erat geth ꝛ dicit ꝙ ista geth erat in opher ad significandū ꝙ non est ista geth terre philistinorū:nā geth est vna de quinqz metropolibus terre philistinorū iosue.xiij.ꝛ.s̄.j.li.c.vi. ꝛ de ista vrbe fuit goliath quē occidit Dauid vt ꝓz e.li.c.xvi. Sciendum ꝙ opher deberet vocari ophir sicut regio illa indie ad quā mittebat salomon ꝓo auro vt ꝓz precedenti.li.c.ix.ꝛ.c.vltimo:nā in hebreo nō est aliqua differētia nisi ꝙ prima lra vnius est aleph ꝛ prima alterius est ayn sz ista differētia non potest seruari in latino: voluerūt tñ scriptores latini facere aliquā differētiam ꝛ vocauerūt ophir illā que est in india:ꝛ opher illam que est in iudea. Queretur quō dicit hic ꝙ anno quintodecimo amasie cepit regnare in israel bieroboā.nā videt ꝙ cepit regnare anno quartodecimo.nam amasias cepit regnare anno secūdo ioas regis israel.s̄.in lra ꝛ regnauit ioas decem ꝛ sex annis precedēti.c.ergo erat annus quartus decimus amasie quādo cepit regnare bieroboā. Dicendū ꝙ in hoc nō est aliqua difficultas:nā aliquādo accipiunt anni completi ꝛ aliquādo inchoati ꝛ sic fuit hic:nam annus quintusdecimus regni amasie non erat finitus quādo cepit regnare bieroboā ꝛ tñ erat inchoatus. Sed obyciet fortius ꝙ cepit regnare ante annum quintumdecimū immo ante annū tertiuz regni amasie:nam amasias vixit solum quindecim annis post mortē ioas regis israel ꝛ mortuo amasia regnauit filius suꝰ ozias:ꝛ tñ ozias cepit regnare anno.xxvij. regis bieroboā vt ꝓz sequēti.c.ergo transierāt simul viginti septē anni de regno amasie ꝛ de regno bieroboā:ꝛ tñ amasias regnauit annis vigintinouē.s̄.in lra ergo secundo anno regni sui cepit regnare bieroboā in israel. Respōdet nicolaus data positione quā supra recitauimus.ſ.ꝙ vixerit amasias vigintiquinqz annis post mortē ioas vt dicit hic lra ꝛ tūc debebat ozias regnare anno.xxv.regni bieroboā:qz vigintiqnqz annis regnarēt simul amasias in iuda ꝛ bieroboā in israel:ꝛ tamen dicitur ꝙ regnauit anno.xxvij.bieroboā:ideo dicit ꝙ incepit bieroboā regnare viuente patre suo ioas ꝛ regnauit cū eo duobus vel tribus annis:ꝛ sic computando a principio regni eiꝰ fuit vigesimꝰ septimus annus eius quādo cepit regnare ozias in iuda.sz ista positio iam improbata fuit supra: ꝛ tamē de ea adhuc dicetur sequēti.c.tenendo tamē ꝙ non vixerit amasias nisi qndecim annis post mortē ioas sicut dicit hic in hebreo.ꝛ.ij.pali.xxv.ꝛ etiaz vult illud iosephus non possumus sic respondere:qz tūc oportebit ꝙ regnauerit bieroboā rex israel secūdo anno amasie sz quomodo hoc stet declarabitur sequēti.c. Queret vlterius cum iste bieroboā esset tā malus in colēdo ydola quare deus contulit ei tot victorias:nam nullus fuit in regibus israel qui tā magnifica ageret:ipse enim restituit terminos israel qō de nullo alio dicit.etiam ipse fuit saluator israel vt patet in lra. Potest responderi ꝙ bieroboā isto tempore quo istas victorias habebat nō erat idolatra sz habitis illis conuersus est ad idola. Sic enim fuit de amasia:nam ipse fuit bonus anteqz pugnaret cōtra edon dedit qz ei deus magnificaz victoriā ꝛ accipiēs in bello deos idumeoꝝ coluit eos postea nec voluit desistere ab isto cultu quāqz per prophetā increpitus fuerit ij.palipo.xxv. Vel potest dici ꝙ fuit malus bieroboā a principio regni sui:ꝛ tamē postea conuersus est ad dñm tempore quo debuit ei dare istas victorias.sic fuit de ioachas auo suo:nam ille coluit idola ꝛ cum affligeret nimis conuersus est ad dñm ꝛ orauit atqz exauditus est dediqz liberatorem israel precedēti.c. Tertio dici potest ꝛ melius ꝙ bieroboā semper fuit idolatra ꝛ magnus quidē vt ait iosephus:ꝛ tñ deus dedit ei victorias magnas non ꝓpter se sz ꝓpter israel:qz erat afflict⁹ nimis vt ꝓz in lra.ſ.vidit dns afflictionē israel amarā nimis ꝛ ꝙ cōsumpti essent vsqz ad clausos carcere ꝛ extremos ꝛ non esset qui auxiliaret.ꝛ etiam fecit hoc ꝓpter pactum qō habuerat cū abrahā Isaac ꝛ Jacob vt ꝓz.j.in lra historia tñ scholastica vult ꝙ bieroboā fuit bonus anteqz haberet victorias sed postea ista felicitate elatus fecit malū coram dño ꝛ missus cōtra eū amos ꝓpheta tecbnites ꝛ ꝑdixit ei mala de quibus amos.vij.ꝛ de hoc.j.declarabit:rōnabilius tñ vr ꝙ semp fuerit malus iste bieroboā ꝛ ꝙ deus dederit ei victorias ꝓpter pactū qō habebat cū abrahām:hoc enim magis significat lra.

Jonas vbi prophetauit ꝙ bieroboā restitueret terminos israel. Qō.xxi.

Queretur vlterius qñ ionas vel vbi ꝓpheta uit ꝙ bieroboā restitueret terminos israel:nam hoc non legit in libro suo q̄ habet inter libros duodecim ꝓphetaꝝ:nā ibi soluz agit de ꝓphetia ꝓtra niniuē que erat caput assiriorum. Respondet nicolaus ꝙ quāqz nō legatur in libro suo:tñ ipse predixit istud qz multa alia ipse ꝑdixit que nō scripta sunt ibi sicut ipse ꝓnūciauit de regno ibeu ꝛ vnxit eū ꝛ de destructione domus achab ꝛ ꝙ filij ibeu regnarent vsqz ad ḡr tā generationē:ꝛ tamē ista non sunt scripta in libro suo. Sic enim xps multa fecit ꝛ dixit que nō scripta sunt sic ꝓz io.vlt.ſ.sunt aut ꝛ alia multa que fecit iesus ꝛ.io.xx. dicit multa quidē ꝛ alia signa fecit iesus in ꝓspectu discipulorꝝ suorꝝ que non scripta sunt in libro hoc. Sed dicendum

Obiectio.

Rñsio.

Qō.20. A

Deus ḡre contulit tot victorias Hieroboā tā pessimo.

Rño ꝓia.

Scōa rño.

Tertia rñsio.

Cōfutatio.

Mar mortuū diuersi mode nominatur.

Opher an debeat vocari ophir.

Qō.19. A

Hieroboā q̄ áno amasie regnare cepit.

Rñsio.

cendū q illud qō ꝑsupponit nicolaus falsum est.ſ.q ionas prenūciauerit ibeu q filij sui regnaturi essent vsq3 ad q̄rtā generationē ꝛ ꝓnūciauerit destructionē domus achab:nam ꝓbatū est contrariū.s̄.ix.ꝛ.x. ¶Sed dicendum q quāq3 nō scriptum sit in libro illo ione in quo solum agit de ꝑdicatione in niniue:tñ ꝓstat q hoc dixit cū hic dicat q dixerit. ¶Dicit aūt Ra.ſa.q scriptū ē istud in libro ione p quādā similitudinē:nā ibi ꝓnunciatus est cōtra niniuē q subuerteret vsq3 quadraginta dies ꝛ postea ꝙuersis ipsis ad dñm nō subuersa est vt p3 ione.iij. ita ꝛ nūc deus prenūciauerat mala israelitis: videns tñ eoꝝ angustiā magnam sicut viderat angustiā niniuitaꝝ dedit eis hieroboā in liberatorez. Sed istud nihil est:qꝛ ista alegoria est remotissima:sacra aūt scriptura non ꝓbat nec arguit per alegorias ſ3 in sensu lꝛali.etiā qꝛ hoc modo nō magis diceret de iona q hoc ꝑdixisset quā de ioele immo melius diceret q hoc ꝑdixit:qꝛ ioel ꝓnūciauit bruchū ꝛ locustā ꝛ eruginē venturā ꝛ postea qꝛ doluerunt hebrei ꝛ conuersi sunt ad dominū ablatū est malus vt p3 ioel.ij.de quolibet etiā ꝓpheta poterat dici q ipse hoc ꝓnūciasset:qꝛ rari ꝓphete sunt qui nō ꝑdixerint aliquid futurū qō nō legatur postea mutatū fuisse vel ipsi nō dicant illud potuisse mutari:ꝛ tñ dicit hic specialiter de iona q deus ꝑdixerat istud p seruū suū ionam : ergo op3 q ipse hoc vere ꝑdicauerit ꝛ sic tenet ioſephus:historia aūt scholastica vult alio modo introducere ℣ba ista dicens scōm ioſephū q ꝑdicauit ionas in niniue q post modicū tēpus asie ꝓderent principatū ꝛ dicit q istud inchoatū est per hieroboā ſ3 postea consummatū est quādo monarchia assirioꝝ trāslata est ad medos. Sed istud nō stat. ¶Primo qꝛ ioſephus nō dicit totū hoc ſ3 solū ait ꝛ stans ionas in medio ꝑdicauit qꝛ post modicū tēpus asie ꝓderent principatū:hec ergo eis indicans est reuersus ꝛ nō tāgit q fuerit inchoata ista destructio p hieroboā. Scōo non stat:qꝛ dato q siri spoliarent principatu suo p hieroboā quātū ad aliquid nō minuebat potestas assirioꝝ:qꝛ siri ꝛ assirij nō sunt eadē gens:assirij tñ sunt illi in quoꝝ terra metropolis est niniue:iō dato q minueretur principatus sirorū nō minuebat ꝓncipatus assiriorū qꝛ nō sunt eadē gens:etiā qꝛ ipsi israelite qui minuerant principatū sirorū erant sub potestate assirioꝝ: naꝫ soluebant eis tributū ꝛ oēs de regno israel translati sunt in terrā assirioꝝ.j.xvij.nō ergo fuit principatus assiriorū aliquo modo diminutus p hieroboā regē israel.dicēdū ergo sicut supra diximus. ¶Queret vlteri⁹ quomodo vocat hic ionas filius amathi ꝛ qs erat iste amathi. ¶Hebrei volunt q ionas fuerit filius mulieris sareptane.ſ. ille qui suscitauit helias precedēti.li.c.xvij.ꝛ dicūt q est filius amathi:qꝛ amathi in hebreo interpretat veritas ꝛ dicit eē filius ℣itatis qꝛ mulier sareptana dixit ad heliā quando suscitauit puerū verbū dei in ore tuo verum est.istam sententiā recitat hieronimus in ꝓlogo super ionā dicens ionā sanctū hebrei affirmāt filiū fuisse mulieris vidue sareptane quē helias ꝓpheta mortuū suscitauit matre postea dicente ad eū nūc cognoui qꝛ vir dei es tu ꝛ verbuꝫ dei in ore tuo est veritas ꝛ ob hanc causam ipsum puerū sic vocatū amathi.amathi.n. in lingua nostra veritatem sonat ꝛ ex eo q verus helias locutus est ille qui suscitatus est filius esse dicitur veritatis. Sed ista positio an a hieronimo teneat non appareret cum solum illā recitet ab hebreis dictaꝫ ꝛ tñ dato q teneret eam hieronimus nō stat. ¶Primo qꝛ sequeret q ionas qñ iret ad ꝓphetandū in niniuē esset plus q3 centū annorū vt declaratū est.s̄.ix.ꝛ precedēti.li.c.xvij.ſ3 hoc est inconueniēs. Scōo nō stat qꝛ iste ionas dicit esse de vrbe geth que est in opher ꝛ tñ si esset filius mulieris sareptane esset de sarepta terre sidoniorū. Tertio qꝛ iste ionas dicit esse filius amathi hic ꝛ etiā ione.i.ſ.factus est verbū domini ad ionā filiū amathi ꝛ tñ q vocet amathi eo modo quo interpretant hebrei est valde alegoricum scriptura aūt nō cōsueuit talibus alegorijs vti ſ3 loquit in sensu lꝛali:nam isto modo oia corrumperent que sunt in scriptura quātū ad nomina propria virorū qꝛ non dicemus aliquē esse filiū illius cuius nominat ſ3 darem⁹ interpretationez illius vt pote si dicat q Ysac fuit filius abrahām diceret q nō fuit filius abrahām.i.alicuius viri sic vocati ſ3 dictus est sic qꝛ nati sunt multi populi de illo:nam abrahām interpretatur pater multoꝝ populorū ꝛ diceremus q Ysac nō habuit patrem noie abrahaꝫ sed forte vocabat aaron vel thare ꝛ tamen vocat filius abrahām ex causa dicta sicut aliqui vocant filij ire vel filij misericordie qꝛ super eos est ira dei vel misericordia ad ro.ix. ¶Quarto p3 qꝛ si esset ionas filius mulieris sareptane esset de genere sidonioꝝ ꝛ nō de genere israelitaꝝ qꝛ chirij ꝛ sidonij sunt chananei vt p3. ¶Matth.xv.ꝛ ¶Mar.vij.c.ꝛ tñ cū ionas quereret de quo populo esset ait hebreus ego sum ione.i. ¶Quinto p3 ex regula quam tradūt hebrei q qñ alicuius ꝓphete pater vel auus nominat etiā ille fuit ꝓpheta ꝛ recitat positionē istā hieronymus in ꝓlogo super sophoniā dicēs tradūt hebrei cuiuscūq3 ꝓphete pater aut au⁹ ponat ī titulo ipsos quoq3 ꝓphetas fuisse. ¶Dicendū ergo q nō vocat ionas fili⁹ amathi vt exponūt hebrei ſ3 fuit amathi aliquis vir et etiā videt q fuerit ꝓpheta vt patet in ꝓxima rōne ꝛ nō fuit filius mulieris sareptane sed postea multo tempore natus est. ¶Querit nicola⁹ qūo vocat ionas de geth qꝛ ipse fuit de sarepta cū fuerit fili⁹ mulieris sareptane. ¶Rñdet ad hoc q non fuit ionas de vrbe geth sed natus est in vrbe sarepta vocat tñ de vrbe geth quia ibi sepultus est.ꝛ forte hoc accepit nicolaus a hieronymo qui asserit ionam sepultū fuisse in vrbe geth vt patet in lib. de illustrib⁹ viris ꝛ Ysidorus in libro de ortu ꝛ obitu patrum. Sed istud nō stat quia iste modus loquēdi est cōtra oēm vsum taꝫ sacre scripture quā vulgarē:qꝛ nunq3 aliquis vocat de loco in quo moritur sed de loco in quo nascitur vel in quo morat sed nominat hic de vrbe geth ergo de illa:oriūdus erat.poterat ät alr tenere positionē istam nicolaus si diceret q geth ꝛ sarepta sunt idem locus quia multa loca in scriptura habēt plura nomina sicut hierusalem que vocat iebus ꝛ hierusalē.s̄.ij.li.c.v. ꝛ i°pali.xi.ꝛ idē locus vocat luza ꝛ bethel Gen̄.xxviij. ꝛ iosue.xviij. Sic etiā hebron vocat hebrō ꝛ cariatbarbe ꝛ mambre Gen̄.xxiij.ꝛ iosue.xiij. ¶Dicendū tamē q ꝑsuppositū questionis est falsuꝫ.ſ.q ionas fuerit de sarepta sidonioꝝ iō nō op3 respōderi ad questionē ſ3 dicēdū q Ye fuerit ionas de terra israel de vrbe geth et fuit natiōe hebreus nec fuit filius mulieris sareptane(vidit n.dñs afflictionē israel amarā nimis)ponit causa quare deus dederit saluatorē israel ꝛ dependet ex p̄cedētibus ſ.q hieroboā coluit idola vt p3.s̄.ꝛ ex hoc nō merebat q deus daret ei victoriā ꝓtra siros:qꝛ tñ israelite erāt nimis afflicti nisi deus daret eis liberatorē de manu sirorꝝ vidēs afflictionē eoꝝ amarā nimis misertus est ipsorꝝ(ꝛ q ꝙsumpti essent vsq3 ad clausos carcē).ſ.israelite erant nimis cōsumpti qꝛ nō solū illi qui erāt viri fortes ꝛ ibāt ad bellum erant occisi sed etiam illi qui erāt in carcere ſ.quia viri vastauerant terram israel ꝛ ceperant ciuitates ꝛ occidebant omnes quos inueniebant in vrbe ꝛ ēt illos qui erant in carcere.ꝛ patet hoc quia alias maiores crudelitates faciebant:nam paruulos alidebant parietibus ꝛ disrumpebant mulieres pregnantes sicut dixerat heliseus.s̄.viij.ſ.scio q facturus sis mala filijs israel ciuitates eorum munitas igne succendes ꝛ iuuenes eorū interficies gladio ꝛ paruulos eorum elides ꝛ pregnantes diuides.a fortiori ergo occiderent viros existētes in carcere quia illi defendere poterant terram si soluerentur de vinculis simile etiam faciebant amonite in terra israel vt patet amos.iij.ſ.super tribus sceleribus filioꝝ amon ꝛ super quattuor nō cōuertā euꝫ eo q dissecuerit ꝑgnantes galaad ad dilatandū terminum suū(ꝛ extremos)vocant extremi homines minime reputationis in populo qui ad nihil vtiles sunt ꝛ isti vocantur nouissimi vt patet p̄cedenti.li.c.xxi.ſ.interficiā de achab mingētē ad pietem ꝛ clausum ꝛ vltimū idē.e.li.c.xiij.dicitur de hieroboā idem etiā e.li.c.xv.ꝛ.xvi.ꝛ.s̄.ix.ꝛ per hoc significatur maxima destructio.talis autez fuerat in israel

Alia rñsio.

Opi.ra.ſa.

Cōfutatio.

Sacra scriptura nō ꝓbat nec arguit p alegorias.

Opinio bistorie scholastice.

Cōfutatio.

Secundo.

Nō.22. A Jonas cuꝫ dicat filius amathi qs fuit iste amathi.

Rñsio hebr.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta rō tio.

Quita rō.

Rñsio doc.

Nō.23. A Jonas qūo dicat eē de geth cū fuerit de sarepta.

Rñsio Hi.

Cōfutatio.

Rñsio auctoris.

†

†

nam tempore ioachas nō relicti⁹ fuerant de toto populo nisi decem milia peditum cū prius essent in israel plusq̄z mille millia virorū paratorū ad pugnā sicut fuit tēpore Dauid.i⁹ palipo.xxi.de hoc precedenti.c.dicit non sunt derelicti ioachas de populo nisi quinquaginta equites r decem currus r decem millia peditum:interfecerat enim eos rex sirie(r nō esset qui auxiliaret israel).i.angustia israelitarum erat amara nimis q̄ cum essent in maxima afflictione non habebant aliquē auxiliatorem ió misertus est deus r ipse auxiliatus est eis(nec locutus est dominus vt deleret nomē israel de sub celo)reddit causam precedentis dicti.s.quāq̄z deus penas magnas inflixit israelitis tamē nō loquutus est.i.nō disposuit delere eos omnino de sub celo r tamē si ipse nō miser⁹ fuisset eorū r dedisset auxiliatorem oportebat q̄ delerent omnino vidit angustiam eor r auxiliatus est.dicitur autē deleri nomen alicuius de sub celo quādo ipse non manet sup terram nec aliquis loco eius.s.quia non habet successorem in progenie. Si autem israelite deberent deleri de sub celo oporteret q̄ omnes occiderent r nulla ꝓgenies ipsorum maneret. Deus autē noluit eis tantū malū inferre ideo vidit angustiam eorū(sed saluauit eos in manu hieroboā filij ioas)ista salus fuit q̄ liberati fuerunt israelite de manu sirorū r restituti sunt eis omnes termini terre sue sicut dī sup de hieroboā:ipse restituit terminos israel ab emath vsq̄z ad mare solitudinis:iste fuit saluator quē deus daturus erat israelitis ꝓ tunc.nam precedenti.c.dicit vidit angustiam israel r dedit dñs israeli saluatorem. ¶Queret quomodo poterat esse tāta angustia in israel q̄ non manerent nisi decē millia peditum precedēti.c.nam illud erat tēpore ioachas:r tamen tempore ioas filij sui dicitur q̄ erat magna multitudo: nam amasias rex iuda qui erat cōtēporaneus ioas regi israel vt p̄z.s.in lra conduxit de terra israel centum millia virorum robustorum centū talentis argenti vt irent cū eo ad pugnandū contra edon.i⁹.palipo.xxv.r preter illos manebant multi alij in israel.ergo non poterat tanta diminutio esse. ¶Aliquis dicet q̄ tēpore ioachas facta fuit magna diminutio in viris israel r tamē manserunt plus quā ducenta millia peditum r quādo dicitur q̄ solū manserunt decem millia peditum:dicet aliquis q̄ istud intelligitur de illis peditibus quibus rex dabat stipendium r seruiebant ei ad opera belli ex officio:quia omnes alij occisi fuerant in bellis:r tñ de illis qui non recipiebāt a rege stipendium manebāt plurimi.s.plus quā ducēta millia peditū. ¶Sed dicendū q̄ non stat.Primo q̄ precedenti.c.dicit r non sunt derelicti ioachas de populo nisi quinquaginta equites r decez millia peditū r sic nō stat ista distinctio:quia de popularibus siue de toto populo erat verum q̄ non relicti fuissent nisi decē millia peditū: q̄ alias non diceretur r non derelicti sunt ioachas nisi decem millia peditū r non diceret non derelicti sunt de populo. Secūdo p̄z quia ista tribulatio fuerat maxima cū dicatur ibidē interfecerat eos rex sirie r redegerat q̄si puluerē in tritura aree.r hic dicit q̄ vidit deus afflictionē israel amarā nimis q̄ consumpti essent vsq̄z ad clausos carcere r extremos:si tñ manerēt in israel plusq̄z ducenta millia peditū pugnatoꝝ non diceretur israel tā diminutus. ¶Dicendū ergo q̄ tēpore ioachas in toto populo israel computando p oēs vrbes non manebant nisi decem millia peditū preter puulos r inueteratos q̄ nō poterāt procedere ad bellum r nō vocabant pedites: r tñ tēpore ioas filij eius fuerunt in israel plusq̄z ducenta millia peditum:modus aūt ad hoc erat q̄ inter hebreos vocabant pedites oēs qui poterāt ad bellum ꝓcedere r isti computabant in certa etate.Primo quo sciendū q̄ de⁹ iusserat q̄ inter israelitas homo cum compleret annum vigesimū acciperet nomen in populo.i.vocaret vnus de populo r ante hoc non computabat tanq̄z vnus nec fiebat aliqua mentio de eo ac si natus non fuisset r ió tunc dicebat transire ad nomen r ad numerum r dabat dimidiū siclum ꝓ se exoð.xxx.r sic quādo computabant oēs viri qui erant in populo vt sciret summa ipsorū computabant oēs qui erāt a viginti annis r supra vt p̄z numeri.i⁹ r.i.r.v.r.xxvi. Sic etiā quādo reges colligebant exercitum numerabāt oēs q̄ erant a viginti annis r supra:vt p̄z de amasia rege iuda quādo cōgregauit exercitū contra edon.i⁹.palipo.xxv.poterant ergo esse in toto israel trecenta millia adolescentum qui essent in anno decimonono r q̄ solū essent decem millia vltra annum vigesimū dicerent solum esse decē millia:r tñ sequēti anno omnes isti compleuissent annum vigesimū dicerent esse in ipso anno plusq̄z trecenta millia peditum:ió facile erat q̄ tēpore ioachas non relicti fuissent in israel nisi decē millia peditū:r tamen tempore filij sui ioas essent non solū centum millia s̄z etiam plusq̄z quingenta millia r hoc ꝓpter duo.Primo q̄ illi qui diminuti fuerant erāt viri bellatores sicut dicit precedēti.c.non derelicti sunt nisi decez millia peditum:interfecerat enim eos rex sirie:r tamen de illis qui erant.i⁹.vigesimū annum non ibant aliqui ad bellum ió non occidebant et sic erant multi de eis.deinde vero cum ioachas orasset dominū ꝓ israel exauditus est r in fine dierū suoꝝ cessauerūt bella ꝓcedenti.c. Secundo quia fuit aliquātū tēpus regni ioas vsquequo dedit centū millia peditum regi iuda:r in isto tempore q̄ siri non vastabant terram israel nec occidebantur aliqui puenerunt ad vigesimū annū plurimi de illis qui erant adolescentes tēpore ioachas r potuerūt esse in israel tūc plusq̄z ducenta millia peditum.(Reliqua autē sermonū hieroboā r vniuersa que fecit).s.nō habent hic oīa que fecit hieroboā s̄z solū quedā r reliqua habent in alijs libris(r fortitudo eius qua pliatus est)fuit.n.vir fortis r bellicosus nimis:nam ipse pugnauit sepe contra siros r ꝓualuit r fecit plusq̄z fecerāt oēs alij reges israel(r quo restituit damascū r emath iude in israel)emath ciuitas est que ponit in terminis filioꝝ israel r assirioꝝ numeri.xxxiij.damascus est ciuitas maxima que est in terra sirie vnde ibi est metropolis sirie r caput illius sic dī Isa.vij.s.r caput sirie damascus.(Nōne h scripta sunt in libro sermonū dieꝝ regū israel).q.d.ibi scripta sunt oīa que iste fecit r oēs alij reges israel(dormiuitq̄z hieroboā cū patribus suis regibus israel).i.mortuus est sicut oēs patres sui qui fuerāt reges israel(r regnauit zacharias filius eius ꝓ eo)iste fuit quartus successor r vltimus ibeu:q̄ solū dictū fuerat q̄ filij sui sederent super tronū israel vsq̄z ad q̄rtā generationē.s.x.vnde iste occisus fuit postea in ꝓncipio regni sui a selū filio iabes r suscepit ipse regnum sequenti.c.

¶Quomodo hieroboā restituit damascum r emath regno iude cū esset rex israel. Qō.xxv.

Queretur quō dicitur hic q̄ restituit hieroboā terre iude in israel damascū r emath.r sunt duo dubia.Primū est quō restituit iude q̄ hieroboā erat rex israel r nō iude r qdquid accipiebat de terra sirie restituebat regno suo r nō regno iude. ¶Ad istud dicēdū q̄ oia loca que restituit hieroboā restituit regno israel r tñ dī restituisse regno iude q̄ p accedēs ptinebāt ad integritatē regni iude.Primo quo sciēdū q̄ regnū iuda r israel erat in terra chanaā r deus limitauerat terminos terre istius numeri.xxxiij.r q̄ tota ꝓgenies hebreoꝝ comprehēdebat in iuda r israel qcquid auferebat de terminis istis dicebat aufferri de terra iude r israel r qñ postea restituebant dicebant restitui iude vel soli israel cū ad totam cōitatē hebreoꝝ ptineret tota ista terra que clausa erat hijs terminis. ¶Secūdo potest dici q̄ quāq̄z hieroboā restitueret terrā istā tñ aliqua pars eius restituebat regno iude.r hoc q̄ forte viri iuda ibāt simul cū hieroboā rege israel ad pugnā dū ꝑtra siriā.Sic enim iosaphat rex iude iuit cū achab rege israel ad pugnādū ꝑtra benadab regē sirie ꝓcedenti.li.c.vltimo.r.ij.palipo.xviij.sic etiā abazias rex iude iuit cū iorā rege israel ad pugnādū ꝑtra azaelē regē sirie.s.ix.reges aūt sirie accipiebāt aliquā terrā de regno iuda sicut de regno israel:nā interdū ibāt ad pugnandū ꝑtra iudā vt p̄z de azaele qui cepit vrbē geth.s.xij.r tñ illa est in sorte iude iosue.xv.etiam azael rex sirie venit

ad

Qō 24. A Tpe hieroboā an posset esse magna angustia cum in tēpore ioas cēt magna populi multitudo.

Rño pria.

Cōfutatio.

Secundo.

Alia rñsio aucto.

B

Qō.25. A

Pria rño.

Scōa rño.

ad pugnandū ꝓtra hierusalē regnante ioas ꝛ pugnauit cū eo exercituq3 in ipso ignominiosa. ioas vero dedit ei oē aurū ꝛ argentū templi dñi ꝛ domus sue ꝛ sic recessit de hierusalē. ꝯ.xy.ꝛ.y.pali.xxiiy. ¶Queretur scdo qūo dicit q hieroboā restituit emath ꝛ damascū: nā hoc ꝓsupponit q ista loca aliqñ ptinuerunt ad terrā israel ꝛ siri acceperūt ea de terra israel ꝛ tunc viuente hieroboā redierūt in potestatē israelitax. ſ3 hoc videt esse falsum: nā emath nō est in terra israel ſ3 in terminis eius vt colligit numeri.xxiiy. damascus aūt est in terra syrie ꝛ ē caput eius. ¶Respondēdū q nō est idē dicēdo de emath ꝛ de damasco. nam emath est antiochia vt dicit historia scholastica ꝛ etiā est approbatū apud scriptores cōmuniter ꝛ de ea ex sacra scriptura nō clare apparet an sit in terra israel vel in terra syrie: cōstat aūt q est in terminis terre chanaā: nā dicit nume.xxxiiy. q termini ad septētrionalem partem a mari magno incipient perueniētes vsq3 ad montem altissimu3 a quo venient in emath. ꝛ tamen an emath cadat exclusiue in terminis vel inclusiue non apparet: hieronymus tamē vult q sit in terra syrie qz in ꝓlogo super luchām ꝛ in alio ꝓlogo sup actus apostolox dicit q luchas erat anthiocēsis natione syrus iō antiochia in syria erat. ꝛ hoc forte poterat colligi numeri.xiy. vbi ponit q exploratores missi a moyse explorauerūt totā terrā chanaam ꝛ ponunt termini a quibus exploratuerūt ꝛ dicit cūq3 ascēdissent exploratuerūt terrā a deserto sin vsq3 roob intrantibus emath ꝛ tū desertū sin ē extremitas meridiana terre illi⁹ numeri.xxxiiy. op3 ergo q roob sit in extremitate aquilonari ꝛ tū est citra emath qz non accesserūt exploratores illuc cū dicat q venerūt vsq3 roob intrantibus emath. i. ꝓ quā intrat ad terrā emath ꝛ sic videt q nō esset emath intra termi nos israel sed in syria qz alias accessissent ad eam exploratores. Et tū dicendū q ista argumenta licet sint verisimilia nō necessario ꝓbant: qz auctoritas hieronymi nō cōuincit sicut auctoritas sacre scripture iō posset dici q emath fuisset quōdā de terra israel ꝛ accepta fuisset a syris ꝛ nunc restituta fuerit eis ꝓ hieroboā. de damasco tū nō potest dici q fuerit aliqñ de terra israel qz est in medio terre syrie ꝛ ibi est metropolis ꝛ sedes regum syrie. ꝛ p3 hoc qz Isaias fuit modico tēpore post hoc immo q̄si contēporaneus isti hieroboā qz hieroboā regnauit tēpore ozie regis israel vt p3 sequēti. c. ꝛ tū Isaias ꝓphetauit tempore ozie vt p3 Isa. j. ꝛ ipse dixit Isa. vij. non erit istud ſ3 caput syrie damascus ꝛ caput damasci rasin ergo videt q tēpore quo hieroboā restituit terras istas israeli adhuc erat damasc⁹ caput syrie. nō tū fuisset caput syrie si fuisset restituta terre israel vel si ptinuisset aliqñ ad illam iō videt q damascus nunq̄ fuit de terra israel. Secūdo p3 qz rex benadab quādo captus est ab achab regi israel ꝓmittebat ei reddere oēs vrbes quas acceperant ꝓgenitores sui de terra israel: ꝛ tamē non dabat ei damascū sed innuebat non fuisse de terra israel precedēti. li. c. xx. ſ. ciuitates quas tulit pater meus a patre tuo reddā ꝛ plateas fac tibi in damasco sicut fecit pater me⁹ in samaria. si tū fuisset damascus capta oliꝫ a syris de terra israel nō dixisset ꝛ plateas fac tibi in damasco: ſ3 intelligeret damascus noie ciuitatū captaruꝫ de terra israel: dabat aūt benadab hoc in super. ſ. q haberet achab tributa in damasco faciendo ibi plateas. Tertio p3 quia. ꝯ. ij. li. c. viij. dicit venit quoq3 syria damasci vt ꝓsidiu3 ferret adadezer regi soba etiā aliquādo syri damasceni vt p3. i. palipo. xviij. ſ. superuenit syrus damascenus ꝛ iteru3 posuit Dauid milites in damasco vt syria quoq3 seruiret sibi ꝛ offerret munera: ad israelitas tamē nō ptinebat nisi terra chananeox: ergo damasc⁹ que erat de terra syrie nunq̄ fuit de terra israel. satis aūt apparet de damasco ſ3 ēt de emath videt dicēdū q esset de terra syrie qō p3: qz. ꝯ. ij. li. c. viij. dicit audiuit thou rex emath q pcussisset Dauid robur Adadezer ꝛ misit ei munera et sic fact⁹ est ipse dauid amic⁹ regis thou regis emath: ꝛ tū nō fecisset hoc Dauid si thou esset chananeus: iō emath nō est de terra chanaam ſ3 est in terminis eius. Idem p3 j. palipo. xviij. ¶Dicendū ergo q tā emath quā damascus fuerunt semper de terra syrie ꝛ nunc nō restituit illa hieroboā terre israel ſ3 dicit restituisse large: nam nūq̄ fuerunt ante nec post in potestate israelitarum: potest tū intelligi dupliciter. vno modo q nō venerint ista loca in ptātē israelitarū sed q inceperūt israelite habere aliq̄ iura vel tributa in illis. s. q rex syrie videns se oppꝛimi a hieroboā ꝓstitueret ei aliqua tributa in locis illis vt cessaret ab inquietatione eius. sic enim cū benadab rex syrie captus fuisset ab achab fecit cū eo fedus q achab faceret sibi plateas in damasco. i. pciperet quedā iura plateax que ꝓueniebant de rebus venalibus. sic etiā cū pater benadab rex syrie oppꝛimeret amri regē israel coegit eū vt ꝓcederet sibi plateas facere in samaria: de hoc precedenti. li. c. xxi. dicit q dixit benadab ad achab ciuitates quas tulit pater meus a patre tuo reddaꝫ ꝛ plateas fac tibi in damasco sicut fecit pater meus in samaria. Secundus modus est q damascus ꝛ emath que erant due metropoles haberent aliquas vrbes de terra israel ꝛ iude ꝛ omnes ille redierūt in potestatē israel ꝛ iude ꝛ ista est veritas. ¶Ex quo sciendū q syria est magna regio vel natio in qua sunt multa regna: nam est ibi regnuꝫ soba ꝛ regnū damasci ꝛ regnum emath ꝓter alia de quibus scriptura non facit mentionem. patet de illis: nam. ꝯ. ij. li. c. viij. ꝛ. j. palipo. c. xviij. dicit q Dauid pugnauit cōtra adadazer regē syrie ꝛ dicit q ille erat rex soba ꝛ postea dicit q syria damasci venit vt ꝓsidiū ferret syrie soba ꝛ sic erāt ista duo regna: deinde dr q thou rex emath misit munera ad Dauid qz cōtriuerat robur adadazer regis soba ꝛ sic erant tres reges in syria. duo aūt istoꝝ s. rex emath ꝛ rex damasci erant ꝓpinqui terre israel: nā emath ē apud ipsos terminos terre israel nume.xxxiiy. iō isti duo oppꝛesserant israelitas ꝛ acceperant vrbes de terra eorum. nunc vero hieroboā abstulit de manu eox omnia loca que fuerant terre israel: ꝛ sic dicit q restituit iude ꝛ israeli emath ꝛ damascuꝫ. i. omnia loca que tenebat regnum damasci ꝛ regnuꝫ emath de terra israel.

¶Quereꝫ vlterius quomodo dicit hic q hieroboā dormiuit cuꝫ patribus suis in quo significat q mortuus est morte naturali. ꝛ tū videtur q ipse occisus sit gladio: qz amos. vij. dicit hec enim dicit amos in gladio morietur hieroboā ꝛ israel captiuus migrabit de terra sua. ¶Aliquis dicet q deus prenunciauerat istud cōtra hieroboā ꝛ tū postea mutata est sententia: qz hieroboā conuersus est ad dñm sicut factum est de niniuitis ione. iij. ꝛ de ezechia. j. xx. ꝛ Isa. xxviij. Sed dicendū q hoc non stat: qz hieroboā malus fuit semper ꝛ non est cōuersus ad dñm sed potius prophetam amos de terra sua semimortuuꝫ expulit vt. j. dicet. ¶Dicēdū ergo q hieroboā mortu⁹ est morte naturali nec tū ꝓpter hoc mutata est sententia dei contra ipsum nec etiā dixit amos q moreret hieroboā gladio sed solum dixit q domus hieroboā piret gladio: nā ait hec dicit dñs consurgā super domū hieroboā in gladio ꝛ iterū finis venit sup populuꝫ meū israel. sacerdos tū bethel noie amasias false dixit ꝟba illa. ¶Ex quo sciendus q amos ꝓpheta qui erat de pastoralibus thecue missus est a dño ad terrā israel ad ꝓphetandum cōtra. hieroboā ꝛ increpabat oēs idolatras ꝛ potissime sacerdotes q erāt in bethel ꝛ in dā vt p3 amos. iij. ꝛ. v. ꝛ ob hoc subtrahebant multi a cultu idolox ꝛ sic sacerdotes ledebant in duob⁹. ¶Primo qz increpabat eos nimis ꝛ dehonorabat amos. Scdo qz conferebat eis ptē redituū subtrahēdo cultores idolox: ꝛ ob hoc amasias q erat princeps sacerdotū in bethel cogitauit qūo excluderet amos de terra ꝛ ad hoc mentitus est cozā rege de illo dicens q ipse dicebat regē gladio occidendus vt p3 amos. vij. ꝛ misit amasias sacerdos bethel ad hieroboā regē israel dicēs rebellauit ꝓtra te amos nō poterit terra sustinere vniuersos ꝓmones ei⁹ in gladio morietꝫ hieroboā ꝛ israel captiuus migrabit de terra sua. mēdaciū tū amasie p3: qz ibidē ponunt ꝟba amos dicētis ꝛ ꝯsurgā sup domū hieroboā in gladio. ¶Itē p3 qz dixit amasias rebellauit ꝓtra te amos in medio domus israel: ꝛ tū

Rūsio auctoris.

Syria ꝯt regna bꝫ.

Q̄ō.27. A hieroboā an mortu⁹ fuerit morte naturali vl violēta.

¶Pria opi.

Cōfutatio.

Alia rūsio auctoꝛis.

B Notandus de amos ꝓpheta.

Q̄ō.26. A Damascuꝫ ꝛ emath an ptinerēt ad terrā israel.

Rūsio.

B Damascus nūq̄ fuit ō terra israel.

Prima rō.

Scda rō.

Tertia rō.

C

falsum erat: qꝛ non rebellabat regi nec subtrahebat aliquos ab obediētia eius.postea aūt hieroboā rege israel nō curāte de verbis amasie ꝙuertit se amasias ad amos vt suaderet ei recedere de terra ne ꝓphetaret: vt patet amos.vij.ſ.dixit amasias ad amos q vides gradere fuge in terrā iuda comede ibi panem ꝛ ibi ꝓphetabis ꝛ in bethel nō addicies vltra vt ꝓphetes:qꝛ sanctificatio regis est ꝛ domus regni.noluit tñ cessare amos a ꝓphetia nec fugit in terrā iude ꝛ tunc dꝝ q hieroboā sepe afflixit eū plagis tandē filius suus frequēter eū increpās vecte p tēpora transfixit ꝛ sic semimortuus ductus est in terrā suā vt vult hieronymus ꝛ historia scholastica ꝛ sic nō ꝓphetauit ipse q moriturus erat hieroboā:sed completa fuit ꝓphetia sua.ſ.qꝛ venit gladius super domuꝫ hieroboā ꝛ occisus fuit filius eius zacharias qui regnare ceperat ꝛ cessauit regnum de domo ihеu ꝛ hieroboā transiens ad selum sequēti.c.

¶ Incipit capitulum. xv.

A

Anno vigesimo septimo Hieroboam regis israel regnauit Azarias filius amasie regis uda.

Anno vigesimo septimo. Descripto in precedentibus qd actum est sub regno amasie regis iude: hic describit qd factuꝫ sit sub regno filij eius ozie ꝛ diuidit in duo: qꝛ primo ponit regni iude in ozia ꝛ ioathan successio. scdo ponit regni ioathan continuatio ibi(anno scdo)prima in duas:qꝛ primo ponit ꝑdicta regni iude successio. Secūdo ponit regni israel fres mutatio ibi(anno trigesimooctauo.) ¶ Quere circa primū an ea que habent hic sint continuata ad ꝑcedētia ꝛ an fuerint immediate facta vel interiecto aliquanto tēpore. Ad primū dicendū q hic est ordo continuꝰ:nō qdē q ista fuerint incepta postꝗ completa sunt ꝑcedentia sꝫ q illa fuerint priusꝗ ista inchoata: primuꝫ pꝫ qꝛ precedēti.c.agit de regno hieroboā regis israel q regnauit quadraginta vno annis vt pꝫ ibidē ꝛ tamē nō fuit finitū regnū illius anteꝗ inciperent ea que habent hic:nā agitur hic de regno ozie ꝛ ipse cepit regnare viuēte hieroboā.ſ.anno vigesimoseptimo eius vt pꝫ hic in littera.ꝛ sic ea que habent hic ꝛ precedēti.c.fuerūt contēporanea saltez ꝑ quattuordecim annos. Scdm pꝫ:quia ꝑcedenti.c.actuꝫ est de regno amasie ꝛ hic incipit de regno ozie qui successit ipsi amasie:ıō opꝫ q illa ꝑcesserint ad ista saltē ꝑ tantū tēpus quāto regnauit amasias: ille aūt regnauit annis vigintinouē vt pꝫ ꝑcedenti.c.ıō pertantū tēpus ꝑcesserūt ea que habent ꝑcedēti.c.ꝛ ea que habent hic. Ad scdm cū dicit an fuerint facta ista immediate post illa. Dicēdū q non solum non fuerūt immediate post illa sꝫ etiā fuerūt simul cū illis aliquāto tempore: nā saltē quattuordecim annis durauerūt simul ista que habent hic cū eis que habent ꝑcedenti.c.vt declaratuꝫ est.ꝛ dicit(anno vigesimoseptimo regis israel hieroboā regnauit azarias filius amasie regis iude)nō fuit aliqs rex medius inter amasiaꝫ ꝛ oziā:ıō succesſit ei ꝛ incepit regnare anno vigesimoseptimo hieroboā regis israel.nā computant tēpora regū iude ꝑ tēpora regū israel ꝛ ecōuerso.ꝛ dicit iste azarias filius amasie qui alio noie vocat ozias vt pꝫ.ij.palip.xxvi.ꝛ Matth.i.ꝛ illud nomen magis frequētatū est in scriptura quā nomen ozie: nam nunqꝗ vocat azarias nisi hic:ꝛ tñ vocat ozias in locis allegatis ꝛ ēt Isa.vi.ꝛ in alijs locis scripture.sic enī quidā alij reges habēt multa noia sicut pꝫ de ochozia filio iorā q vocat ochozias.ꝟ.viij.ꝛ.xi.ꝛ.ij.palipo.xxi. ꝛ vocat abazias.ꝟ.ix.ꝛ vocat ioachas.ij.palipo.xxi.(sexdecim annoꝝ erat cū regnare cepisset)morīte amasia patre eius qui a seruis suis occisus est mansit azarias paruulus:ıō sexdecim annoꝝ erat solū qñ cepit regnare(et quinquaginta duobus annis regnauit in hierusalē)nullus fuit in regibus iude nec israel qui tanto tēpore regnaret vel cui tot anni regni apponant ꝛ hoc in regibus ꝑcedētibus:nam post euꝫ maiorī tēpore regnauit manasses.ſ. annis quinquaginta quinqꝫ.j.xxi.ꝛ.ij.palipo.xxxiij.ꝛ tamen an oībus istis annis regnauerit declarabit.j.in lra qñ ageꝫ de ioathā filio eius.ꝛ dicit q regnauit in hierusalē qꝛ metropolis regni iuda erat in hierusalē sicut metropolis regni israel erat samaria(nomē matris eius iecelia de hierusalē)ponunt noia matrū omniū regū iuda ꝛ nunqꝗ alicuius de regibus israel cuius ratio posita est precedenti.c.

¶ Azarias quo anno hieroboā regis israel regnare ceperit. Qō. ij.

Qō.2. A

Queretur quō dicit hic q regnauerit azarias anno vigesimoseptimo hieroboā regis israel:nā videt q nō possit stare:quia hieroboā cepit regnare in israel mortuo patre suo:ioas autē mortuus est viuēte amasia rege iude:ꝛ vixit amasias annis quindecim post mortē ioas vt pꝫ hic in hebreo ꝛ.ij. palipo.xxv.ergo nō regnauit hieroboā viuente amasia nisi quattuordecim annis vel ad plus qndecim ꝛ tñ azarias filius amasie successit ei in regno:ıō nō poterat incipere regnare azarias nisi anno q̄rtodecimo vel qntodecimo regis hieroboā ꝛ tñ hic dicit anno vigesimoseptimo. ¶ Nicolaus respōdet ad hoc dicens q amasias regnauit annis vigintiquinqꝫ mortuo ioas sicut dicit precedēti.c.ꝛ tñ decē illoꝝ subtricent.ij.palip.xxv.quia illis decez ꝓfugus latuit in lachis ꝛ sic azarias inciperet regnare anno vigesimoquinto hieroboā regis israel:quia illis vigintiquinqꝫ annis quibus vixit amasias post mortē ioas regnauit hieroboā in israel.sꝫ adhuc manēt duo anni ad complendū vigesimūseptimū annū hieroboā ꝛ de istis dicit nicolaus q regnauit hieroboā duobus vel tribus annis viuēte patre suo ioas ꝛ ab illo tēpore incipiūt isti vigintiseptē anni ꝛ sic complebant vigintiseptē anni regni hieroboā in morte amasie ꝛ incepit imediate regnare azarias in israel. Sed ista positio nō stat:qꝛ supꝫ improbata est cū sit ꝓtra lrām ꝛ ēt habet multas supplerationes:ꝛ tñ semp fugiēda est positio que multis indiget supplemētis:illa vero que paucioribus supplemētis cōsistere potest rationabilior est ꝛ eligibilior. Hieronymus aūt supꝫ osee nō sequit istā lrām sꝫ dicit regnū ozie cepisse anno quartodecimo hieroboā regis israel. Josephus quoqꝫ.ix.antiquitatū idez dicit:historia aūt scholastica ponit in hoc difficultatē ꝛ vult dicere q māserit regnuꝫ iuda sine rege aliquāto tēpore qꝛ erat tūc azarias puerulus. ¶ Dicendū aūt scdm veritatē q amasias solū vixit qndecim annis post mortē ioas regis israel vt dicit littera hebraica ꝑcedēti.c.ꝛ lra nra.ij.palipo.xxv.cepit aūt regnare hieroboā in israel anno illo quo mortuꝰ est ioas pater suus ꝛ sic regnauit quindecim annis viuēte amasia ꝛ tñ isti quindeciꝫ nō fuerūt completi:ıō dicebat annus q̄rtusdecimus regni hieroboā qñ mortuus est amasias ꝛ tūc cepit regnare azarias in iuda ꝛ istud cōsonat valde lre ꝛ tenet illud iosephus ꝛ hieronymus.ꝛ tñ tūc manet difficultas:qꝛ a qntodecimo anno vsqꝫ ad vigesimūseptimuꝫ regni hieroboā nō dicit hic regnasse ozias sꝫ cepisse anno vigesimoseptimo eius. Dicēdū in hoc q ozias nō cepit regnare.i.amministrare regnum vsqꝫ ad annū vigesimūseptimū hieroboā regis israel:qꝛ qñ mortuus est pater suus amasias māsit ipse paruulus.ſ.duoꝝ annoꝝ ꝛ ꝓncipes iuda sꝫ tūc eū tenuerit ꝓ rege:tñ nihil ptinebat ad eū de administratiōe regni sꝫ ista colata fuit sibi anno.xvi.etatis sue ꝛ tunc erat annus vigesimus septimus regni hieroboā regis israel ꝛ tñ totuꝫ tēpus intermediū computat sub regno suo in qnquaginta duobus annis quibus regnasse dicit(fecitqꝫ qđ erat placitū coꝝ dño).i.coluit eū:nā iste nō declinauit ad idola ꝛ dato q alia peccata faceret nō computabāt ista tanqꝫ peccata in regibus iuda ꝛ israel nisi idola colerēt(iuxta oia q̄ fecit amasias pater eius)fuit.n.bonus amasias in cultu dei vt pꝫ ꝑcedēti.c.(verūtñ excelsa nō est demolitꝰ) idest

Qō.I. A An sit ordo ꝓtinuꝰ ꝛ immediatꝰ ad ꝑcedentia.

Rño ad ꝑmum.

Ad scdm.

† † † † †

Rñsio Bi.

Cōfutatio.

Rño auctoris.

B

† †

i.quāq̄ bonus esset nō abstulit altaria que erāt in mō-
tibus ꝛ in aliis locis extra templū ꝛ tñ debebat illa de-
moliri ad pfectā legis custodiā(adhuc populus sacrifi-
cabat ꝛ adolebat incēsuꝫ in excelsis).ſ.tēpore azarie po
pulus faciebat sacrificia in altaribus illis que erāt extra
tēplū p diuersa loca ꝛ etiā adolebāt.i.cremabāt incen-
sum:qr ista duo ab olbus gentibus deo tūc offerebañ.ꝛ
de istis offerentibus quidā offerebāt deo vero ꝛ alij de-
monibus.ꝛ durabat adhuc iste modus offerēdi:qr nul-
lus regū p̄cedētiū abstulerat excelsa ſꝫ iosias illa abstul
lit.j.xxij.ꝛ.xxiij. ¶Quereꝫ qūo dicit hic q̄ fecit aza-
rias qđ placitū erat coꝛaꝫ dño sicut amasias pater eius.
nā amasias nō fecit qđ placitū erat coꝛā dño ſꝫ ipse co-
luit deos idumeoꝛuꝫ quos acceperat in bello.ij.palipo.
xxv.¶Dicendū vno mō q̄ azarias fecit rectū coꝛā dño
sicut amasias pater eius.ſ.referendo ad tempus illud
quo amasias bonus fuit:nā manſit amasias in cultu dei
quousq̄ iuit ad pugnādū ꝓtra idumeos ꝛ accepit idola
eoꝛ atq̄ coluit ꝛ p illo tempoꝛe priori ozias fuit similis
amasie faciens rectū coꝛā dño sicut ille.¶Aliter pōt dici
q̄ azarias fecit rectū coꝛā dño sicut pater suus amasias
ſ.q̄ oīno ei assimilatus est:nā sicut amasias aliquo tēpo-
re coluit dñꝫ ꝛ postea ꝓuersus est ad idola ꝛ sic fecit ma
lū coꝛā dño ita azarias p̄us deū coluit ꝛ in fine regni re-
cessit a cultu eius.ꝛ iste similitudines ponūt sepe in scri
ptura.Sic pꝫ p̄cedēti.c.cū dr̄ q̄ amasias fecit rectū co-
rā dño sicut fecit ioas pater suus:ꝛ tñ ioas a p̄ncipio co-
luit deū ꝛ postea conuersus est ad idola.ij.palipo.xxiij.
¶Sed dicēdū q̄ primus sensus est melioꝛ.et pꝫ hoc qr
nō est oīmoda comparatio:naꝫ amasias fuit a principio
bonꝰ ꝛ postea declinauit ad idola p̄cedēti.c.ꝛ magis.ij.
paralipo.xxv.ꝛ tamen Ozias nunquā coluit idola sed
solum peccauit cōtra cerimonias legis volēs offerre in-
cēsum cū nō esset sacerdos.ēt amasias postq̄ cepit pec-
care mansit semper in pctō suo:ꝛ tñ azarias nunq̄ legit
peccasse nisi semel qñ voluit offerre incensum ꝛ postea
semp fuit leproſus nec ausus est aliquid agere ꝓtra dñꝫ
saltē timoꝛe pene maioꝛis.¶Item intelligēdo sic fieret
comparatio quasi oīno equiuoca:nā aliqñ qui nō pecca-
uerūt comparañ eis qui peccauerūt vt pꝫ de ioathā fi-
lio ozie:nā.j.in lra dr̄ q̄ ioathā fecit placitū coꝛā dño iu
xta oia que fecerat ozias pater suus.ꝛ tñ de ozia legit q̄
aliqñ peccauerit vt qñ voluit offerre incēsuꝫ:ꝛ tñ de ioa
thā nō legit q̄ ipse coluerit idola nec fecerit cōtra ceri-
monias legis sicut pater suus:iō opꝫ q̄ compareꝫ ad pa
trē suū ozią solū p tēpoꝛe illo quo nō recessit a deo.ꝛ sic
primus sensus est melioꝛ. ¶Quereꝫ vlterius an pec-
cauit azarias nō aufferēdo excelsa.¶Rñdent quidā q̄
nō peccauit:qr ꝓpter scandalū ista dimittebañ ne po-
pulus declinaret ad peioꝛa.¶Dicēdū tñ est q̄ peccauit
ꝛ pꝫ:qr ponit istud hic ad significādū aliquē defectuꝫ in
bonitate ozie:nā cū dictū esset q̄ fecit placitū coꝛaꝫ dño
subiungit verūtñ excelsa nō abstulit:si tñ nō peccauisset
aliquo mō nō aufferēdo excelsa nō poneret istud tanq̄
exceptio eius qđ est fecisse placitū coꝛā dño ſꝫ diceretur
absolute q̄ fecit placitū coꝛā dño. ¶Aliquis tñ dicet q̄
istud nō ponit tanq̄ exceptio a bonoꝛ:iō quāq̄ nō abstu
lerit excelsa nō sequit q̄ fuerit malus. Sed nō stat quia
p̄cedēti.li.c.iij.dr̄ de salomone q̄ erat bonus ꝛ q̄ ambu-
lauit in oīb⁹ p̄ceptis Dauid patris sui ꝛ sequit excepto
q̄ in excelsis īmolabat ꝛ accendebat tbimiama ergo ex-
ceptio est de bonitate in excelsis īmolare vel alijs īmola
re pmittere.¶Scōo pꝫ qr aut ista excelsa erāt ad colen
dū ibi demones aut ad sacrificandū deo.si primo modo
valde peccabat ozias pmittens q̄ essent idolatre in ter-
ra cū lex iuberet diligēter occidi oēs idolatras deu.xiij.
ꝛ.xvij.Si aūt erāt illa altaria ad sacrificādū deo ēt pec-
catū erat qr deus iussit q̄ nemo īmolaret extra sanctua-
riū leuitici.xvij.ꝛ deu.xij.in tantū q̄ si aliqui vellēt ex-
tra tēplū ꝓstituere altare ad īmolandū poterat iuste pu-
gnari cōtra illos īmo tenebañ populus facere bellū con-
tra eos.Sic pꝫ iosue.xxij.cū due tribus ꝛ dimidia fece-
rant altare magnū apud ioꝛdanē:alie nouē tribꝰ ꝛ dimi-
dia pauerūt se ad bellū ꝓtra illas quousq̄ se purgauerūt
de apparēti crimine ostendētes q̄ nō cōstruxissent alta-
re ad faciendū ibi sacrificia.Sic aūt nūc:cū ozias qr rex
erat esset executoꝛ legis dei cōtra delinquētes ptinebat
ad eū ex officio suo destruere oia altaria que erāt extra
tēplū domini ꝛ intercidere talē cultuꝫ sub pena moꝛtis.
¶Dicendū igit q̄ ozias aliquo mō peccauit in boc:alle
uiañ tamē peccatū suū qr ista excelsa erāt ad colēdū deū
ꝛ licet in aliquibus colerent idola ꝑ nō apparebat.Etiā
alleuiañ culpa:qr cōsuetudo ista fuerat ab antiquo q̄ po
pulus ibi sacrificia faceret iō talē culpā deus modicum
imputabat regibus dū tamē ipsi nō colerēt idola nec p-
mitterēt alijs colere.¶Ad rōnez in contrariū dicenduꝫ
q̄ nō est sufficiēs excusatio ꝓpter scandalū qr vtili⁹ scā-
dalū nasci pmittit quā veritas relinquañ vt ē regula iu
ris.ꝛ boc qr hic relinqueret veritas vite.ſ.rectitudo legis
ꝓpter scandalū:ꝛ tamē boc nō est pmittēdū qr licet
veritas doctrine ꝛ veritas disciplīne aliquando relinqui
possit ꝓpter scandalū nunq̄ tamē veritas vite.Ideo io-
sias qui nō aduertit ad scandalū nec ad aliquid sed ab-
stulit oia excelsa tā illa in quibus sacrificabañ deo q̄ in
q̄bus sacrificabañ demonib⁹ laudañ nimis sup oēs reges
j.xxij.ꝛ.xxiij.ꝛ.ij.palip.xxxiij.ꝛ.xxxv.(pcussit āt dñs
regeꝫ).ſ.plaga lepre vt pꝫ in lra(ꝛ fuit leproſus vsq̄ in
diem moꝛtis sue)data fuit sibi ista plaga in penā p pec-
cato vt.j.declarabit ꝛ mansit vsq̄ ad moꝛtē suaꝫ vt esset
exemplū aliorū ne auderēt vsurpare que non erāt officij
sui(ꝛ habitauit in domo libera seoꝛsum).ſ.nō habitauit
in palatio regis:qr cū esset leproſus nō debebant ꝓfluere
ad eū negocia nec ipse disponebat de regno ſꝫ ioathā
filius eius vt patet in lra.ꝛ vocañ domus libera.i.semo-
ta ab oī occupatione ꝛ frequētatione populariū: nā non
ꝓfluebant ad eū aliq̄ nisi illi qui ꝓfuiebant ei:reliqua aūt
que ptinebant ad opera regalia faciebat ioathā.ꝛ forte
vocañ domus libera qr erat extra vrbē:nā deus iusserat
q̄ leproſi habitarēt extra vrbes ꝛ essent distincti a cete-
ris in habitu vt cognoscerenť.ſ.habebāt vestimēta dissu
ta ꝛ capita nuda ꝛ ora vestibus contecta vt pꝫ leui.xiij.
ꝛ sic alij homines cognoscentes illos a longe nō accede
bāt ad eos ne p̄ collocutionem ꝛ iuxta positionē inficerent plaga lepre cū lepra sit morbus cōtagioſus(ioathā
vero filius regis gubernabat palatiū)ozias nō mānebat
in palatio ſꝫ in domo libera seoꝛsuꝫ iō vt nō cessaret sta-
tus regalis ꝛ apparatus ꝛ pompa ioathā filius ozie gu-
bernabat palatiū regis.ſ.morabañ in domo regis ꝛ cō-
fluebant adeū oēs nobiles ꝛ potentes terre sicut ꝓfluere solebāt ad oziam ꝛ ipse tenebat oēs famulos quos te
nebat pater suus ꝛ reliquū apparatuꝫ ne videret dimi-
nutus status regius:ꝛ tamē nō vocabañ rex nec sedebat
in solio regis ſꝫ ozias vocabañ rex toto tēpoꝛe quo vixit
ꝛ sub eo computañ tempus regni ꝛ ab eo pendebat po-
testas eoꝛ que fiebant in regno licet p ioathā filiū suum
administrarenť(ꝛ iudicabat populū terre).ſ.oia iudicia
regni que olim diffiniebañ ante tribunal regis diffinebātur nunc ante tribunal ioathā licet ipse viuente patre
suo nō sederit in solio regni.(Reliqua aūt sermonū aza
rie ꝛ vniuersa que fecit).ſ.nō habenť oia hic ſꝫ in alijs
libris scripta sunt.ꝛ remittit ꝓpheta ad illos libros vt
ibi videañ ēt dicit hoc ne putet q̄ nō fecerit plura alia
ozias ꝛ sic de quolibet alio rege dicitur tā de regibus iu
de q̄ israel(nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dieꝝ
regū iuda).q.d.ibi scripta sunt oia cū cuiuslibet regis iu
de gesta in illo libro diligēter expressa sint(ꝛ dormiuit
azarias cū patribus suis).i.moꝛtuus est sicut omnes pa
tres sui reges iuda(sepelieruntq̄ eum cū maioꝛibus suis
in ciuitate Dauid).ſ.sepultus est intra montez sion vbi
erant sepulchra regalia ꝛ tñ nō sepult⁹ est in sepulchris
regalibus qr leproſus erat(ꝛ regnauit ioathā filius eius
pro eo)iste erat vnicus filius eius vel saltez erat primo-
genitus ideo patri morienti succesſit in regno:nam viuē
te patre ipse palatium gubernabat ꝛ sustinebat totum
pondus regalis laboꝛis. ¶Quereꝫ quo tempoꝛe re-
gni ozie inflicta fuit ei ista plaga.¶Dicendum q̄ modi-

† Nō 3. A Azarias q̄ mō dr̄ q̄ fe cit qđ placi tuꝫ erat co ram dño si cut Ama- sias. Rñsio Alia rñsio.

Ꝓla opi: melioꝛ.

B

Nō 4. A Azarias an peccauerit nō aufferē- do excelsa. Rñsio.

Instantia.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

† Conclusio.

Ad primā.

B

Azarias le pra pcutiť. T

† † † † †

Nō.5. A Azarias q̄

tēpore regni fuerit p cussus lep. Rñsio.

co tempore ante finē regni sui: nam modico tempore regnauit post hoc qō p3:qr ex eo tēpore quo fuit leprosus cepit ioathā filius eius regere palatiū regale r iudicare totum populū terre vt p3 hic r.ij.palipo.xxvi.oportebat ergo q esset ioathā aliquante etatis quādo pater

Prima rō.

percussus est lepra.s.plusq3 viginti annorū: nā alias nō esset ipse sufficiens ad regendū r iudicandū totū populum terre. r quādo mortuus est ozias r accepit regnum filius eius ioathā erat ioathā.xxv.annorū vt p3.j.in lra r.ij.palipo.xxvij.ergo non durauit ad plus ozias postq3

Scda rō.

percussus est lepra nisi annis quattuor vel quinq3. Secundo p3 hoc ex intentione iosephi.ix.antiqui.dicentis ozias miserabilem hanc r vilē pertulit passionē r tēpus quidē aliqō extra ciuitatem commoratus in vita priuata degens deinde mestitia gestor faciente defunctus est.

Tertia rō.

Tertio p3 qr ozias cepit regnare in etate puula.s.anno. scdo vite sue r cepit administrare regnū anno.xvi. r in temporibus istis propter puitatem etatis nō poterat facere aliqua gesta magnifica r tamē egit plurima bella r habuit victorias r magnificat⁹ est in multis alijs ita vt nullus regum iuda excelluerit eum vel equatus fuerit ei nisi Dauid vt colligit.ij.palipo.xxvi.ideo oportebat q magno tēpore regnaret ad faciendū hec r tamē omnia ista fecit anteq3 incurreret in lepra3:qr postq3 incurrit in illam nihil magnificū egit immo nec administrabat regnum sed filius eius ioathā faciebat omnia hec vt patet ꝫ.in lra ergo modico tēpore ante mortē suam percussus est lepra.

¶Quare ozias percussus est lepra r de conditione peccati sui.

Qō.vi.

Qō.6. A

Queretur vlterius quare pcussus est lepra ozias. ¶Respōdendū q hoc fuit qr voluit vsurpare officiū alienū: nam ipse nō erat sacerdos r voluit offerre incensum sicut sacerdos. Pro quo sciendū q deus elegerat tribum leui ad hoc q ministraret ei r reliquas tribus puauerat iure ministrādi interdicens eis ne aliqua illar auderet accedere ad ministrādum domino.istā aūt tribu3 leui diuisit in duas partes qr quibusdā dedit ministrationē principalem qui vocati sunt sacerdotes r isti erāt solū de genere aaron. Reliquā aūt partē accepit ad ministerium minoris gradus r oēs de ista pte vocauit leuitas r dati sunt isti leuite aaron et alijs sacerdotibus filijs eius tanq3 ministri r obedientes preceptis eor sic p3 numeri.iij.s.locut⁹ est dominus ad moyse3 applica tribum leui r fac stare in cōspectu aarō sacerdotis vt ministrent ei r postea sequit dabisq3 dono leuitas aaron r filijs ei⁹ qbus traditi sunt a filijs israel idem p3 numeri.xviij.s.fratres tuos de tribu leui summes tecu3 prestoq3 sint vt ministrēt tibi tu aūt r filij tui ministrabitis in tabernaculo testimonij.facta aūt ista distributiōe iussu3 est ne quis de alijs tribubus accederet ad ministrandū in aliquo officio siue leuitico siue sacerdotali r si misceret aliquis peccabat r veniebat ira dei sup populū nume.j.s.qsqs externorū accesserit occidetur r postea sequitur q oēs leuite excubarēt in circuitu sanctuarij ne accederet aliquis qui nō esset de stirpe eorū ad illud r si aliquis accederet oriret indignatio super totū israel idē p3 numeri.xviij.cum deus dixit aaron q ipse r leuite fratres sui excubarēt in oibus operibus tabernaculi r sequit alienigena nō miscebit vobis ne oriatur indignatio sup filios israel. r sicut se habebāt oēs de tribu leui respectu aliarū tribuū q de alijs tribubus nemo poterat ministrare in qbus isti ministrabāt ita se habebant leuite ad sacerdotes qui erant maiores gradus qr nō poterāt leuite accedere ad ministeriu3 sacerdotale r si accederēt moriebant vt p3 numeri.iij.cū dixit de⁹ ad moyse3 r aaron r filios eius pstitues super cultū sacerdotij externus qui administrandū accesserit moriet leuite tñ erant extranei respectu aaron r filior suorū ió si aliquis de illis accederet ad ministeria sacerdotalia occidebat sic p3 numeri.xviij.cū dixit deus ad aaron tu r filij tui custodite sacerdociū vestrū r oia que ad altaris cultū ptinent r intra velū sunt p sacerdotes administrabunt si quis externus accesserit occidet ió leuite etiam occiderent si accederēt ad ministeriū sacerdotale. vnde nō solū leuite occiderent si vellent ministrare sicut sacerdotes sz ēt si vellent videre vasa sacra vt p3 numeri.iij. ió prius q3 acciperēt illa ad portandu3 in via iuxta officium suū debebāt ea sacerdotes operire vestibus ne leuite videntes ea nuda morerent vt p3 ibidē.iste aūt pene veniebant cōtra illos qui agrediebant aliquid supra officiū suū.de leuitis vsurpantibus ministratione3 sacerdotalē p3 numeri.xvi. vbi dr de chore r ducētis quinquaginta pceribus q acceperūt thuribula r voluerūt ministrare in officio sacerdotali r tñ ipsi erāt leuite vt p3 ibidē:nā dixit eis moyses multū erigimini filij leui oēs isti qbusti sunt egredīte igne a dño de altare vt p3 ibide3. de laicis aūt qui erāt de alijs tribubus r volebāt vsurpare officiū sacerdotale vel leuiticū ēt p3 ibidē:nā datan r abiron erant de tribu ruben r voluerūt sibi vsurpare ius sacerdocij r ministratiōis leuitice vt colligit ibi r declaratū est r deus fecit q absorberent a terra ipsi r filij eor r vxores r pecora r dom⁹ eor r descēderēt viuētes in infernū vt p3 e.c. sic aūt fuit nūc de ozia:nam ipse erat laicus de tribu iuda r ad istā tribū nihil ptinebat de sacerdocio vt p3 ad hebre.vj. voluit ipse vsurpare sacerdotale offiū offerēdo thimiama iō ipe ēt pcussus ē a dño lepra in fronte vt patet hic r magis.ij.paralipo.xxvi.

¶Quere vlterius qđ ozias pcussus est lepra qr voluit vsurpare officiū sacerdotale: nā nō debebat pcuti lepra sz occidi sic p3 numeri.iij.r.xvij.s.quisquis externus accesserit occidet. Scdo p3 qr illi q voluerūt vsurpare officiū aaron in deserto cōbusti sunt r alij absorti sunt a terra numeri.xvi. ¶Dicendū vno mō q fuit sentētia legis obseruata in ozia:nā p hoc q pcussus est lepra mortuus est qr lex iudicat ides esse mori r lepra pcuti. vnde ipsemet ozias mortuus dicebat postq3 pcussus est lepra sic p3 Isa.vi.cū dr in anno quo mortuus est rex ozias vidi dñm sedentē. r dr in anno quo mortu⁹ est ozias.i.in quo pcussus est lepra vt exponūt oēs doctores tā latini quaz hebrei r ēt colligit ibi aliqualiter ex lra qr Isaias redarguit se dicens veh mihi qr tacui r istud fuit qr ipse non reprehēdit oziā sup hoc ne illud faceret. ¶Aliter potest dici q quāq3 nō fuerit inflicta mors ozie tñ fuit ei maior pena inflicta q3 mors qr pelegisset ozias mori q3 lepra pcuti r manere ignominiosus priuatus administratiōe regni cū prius esset in tāta celsitudine glorie:nā nomē suū dilatatū erat p oēs terras ppter crebras victorias r res magnifice gestas.ij.palipo.xxvi. r nō solū hoc sz ēt puatus est psortio dominū qr erat in domo libera seorsus vt p3 in lra r ista dom⁹ erat extra vrbē vt ait iosephus.ix. antiq.tanta ergo calamitate pssus ozias prę tristitia sortis sue post paucū tps obijt vt ait iosephus ibidē. ¶Aliter potest dici q dato q percuti lepra esset minor pena quā mors tñ deus poterat infligere eaz tēperando rigorē legis qr ipse condidit illaz iō poterat dispensare in ea vel abrogare ipsam.

¶Quare ozias voluit offerre thimiama sicut sacerdos r an volebat simul eē rex r summus sacerdos ppter reditus r honorem.

Qō.vij.

Qō.7. A

Ozias q̄re nō fuit occisus qr voluit vsurpare officiū sacerdotale qr sic iubebat lex.

Pria rño.

Lepra pcuti et mori idem sunt.

Scda rño.

Tertia rñsio.

Queretur vlterius qd mouit oziā ad volē dū offerre thimiama sicut sacerdos. ¶Aliquis dicet q fecit hoc ozias ad augmentādū reditus suos pre auaricia:nā summus sacerdos habebat magnos reditus qr habebat centesimā ptē fructuū cuiuslibet anni totius israel:qō p3 qr leuite pcipiebant oēs decimas tā pecor q3 terre nascentiū in toto israel r de istis decimis debebant dare decimā ipsi summo sacerdoti numeri.xviij.r extra de decimis.c.j.r sic prouenie-

Qō.8. A

Pria rño.

Nota q reges q vsurpant decimas r iura ecclesiar.

Scda rño.

bat summo sacerdoti decima decime que erat cētesima pars fructuum: r hanc partem redditum volebat rex adiungere redditibus suis ita vt vellet simul se facere regem r sacerdotem magnum: r sic faceret q deinceps non esset aliquis summus sacerdos sed idem esset rex r summus sacerdos. ¶Vel potest dici q faciebat rex hoc ppter honorem quia summū sacerdociuz erat quidam

honor

honor magnus:nam preter regem non erat aliquis vir tam excellēs sicut summus sacerdos in toto populo.vñ ipsi summi sacerdotes accipiebant in vxores filias regū vt patet de Joiada summo sacerdote qui accepit in vxorem ioſabam filiam regis ioram supra.xi.ꝛ.ỹ.paralipo. xxij.ꝛ voluit Ozias accumulare istum honorem honori regali vt sic esset magis honoratus. ¶Aliter potest dici ꝙ hoc fecit propter desiderium apparentie sanctitatis: nam sacerdotes qui ministrabant deo erant specialiter ei adherentes:sic patet nume.xvi.nam vocantur ibi sancti cum dixit Moyses ad chore ꝛ socios suos qui volebant vsurpare sacerdotium mane:notuꝫ faciet dominus qui ad se pertineāt ꝛ sanctos applicabit sibi ꝛ quos elegerit appropinquabunt ei.ꝛ sic illi qui accipere renī in sacerdotes dicebantur esse sancti vel electi. Ozias autem cum esset laicus non habebat istam dignitatem sanctitatis cum nō ministraret deo:ideo voluit ministrare vt acciperet sibi opinionem sanctitatis. Et dicendum ꝙ potius fecit hoc ex desiderio honoris q̄ꝫ pecuniarum vt patet.ỹ.paralipo.xxvi.ſ.cum roboratus esset eleuatum est cor eius in introitum ipsius:eleuatio tamē cordis ad superbiam pertinet ꝛ non ad desiderium pecuniarum:sic enim ait Josephus.ix.antiqui.ſ.oum hec ita constituisset mentis elatione corruptus ꝛ substantia mortali ditatus contra immortalem omni tempore agere nitebat: est aūt immortalis substantia pietas circa deum ꝛ custodia mandatorum:lapsus est itaq; felicitatis euentu ꝛ ad paterna peccata descendit. ¶Queretur vlterius qs fuit ordo in peccato ozie ꝛ in punitiōe eius. ¶Dicendū ꝙ ordo fuit iste:nā in solēnitate generali propiciationis indutus est rex stola sacerdotali ꝛ intrauit in templū volens offerre thimiama sup altare aureum quod erat in prima pte templi. Ingressus est aūt post eum azarias sacerdos magnus cuꝫ octuaginta sacerdotibus viris fortibus ad prohibendum ei ꝛ dixit:non est tui officij ozia vt adoleas incensum dño sed sacerdotum filiorū aaron egredere de sanctuario ne ꝓtempseris quia non reputabitur tibi in gloriam a domino deo.tūc iratus ozias cōminabatur sacerdotibus mortem si eum prohiberēt accessitq; ad altare thimiamatis ꝛ cum esset super illud percussus est a deo lepra in fronte quod sacerdotes videntes festinauerunt expellere de templo ꝛ ipse perterritus accelerauit egredi de templo timens maiora mala sibi ventura si in pertinacia sua persisteret.de hoc.ỹ.paralip. xxvi.Addit aūt Josephus.ix.antiqui.ꝙ sol effulsit nimis ꝛ percussit faciem regis ꝛ sic fecit eum leprosum.ēt factus est tunc terremotus magnus ꝛ apud hierusalem quidam collis disruptus est ꝛ saxa grandia ad diuersas partes corruerūt:vnde ait:inter hec autem terremotus factus est magnus ꝛ stupescente populo claritas solis nimis effulsit ꝛ incidit in faciem regis ꝛ illi quidem lepra continuo prouenit:ante ciuitatem vero in loco qui dicitur eroge scisa est media pars montis ad occidentē ꝛ sua volubilitate per quatuor spacia ꝓcedēs ad orientalē restitit montē ita vt vias clauderet ꝛ regios ordos opprimeret.Cūq; sacerdotes regis faciē apprehēdisse leprā conspicerent pandebant ei calamitatem suā hortātes vt tanq̄ꝫ polutus exiret a ciuitate:ille vero ꝓfusione huius euentus dū illi iam esset nulla fiducia qō iubebat implerit.de terremotu isto quāq̄ꝫ non exprimat hic nec in parali.tñ dom est ꝙ fuerit qz sacra scriptura hoc exprimit sic p3 amos prīo:nā amos ꝓphetauit diebꝰ ozie ꝛ dō verba amos q̄ vidit sup israel in diebus ozie regis iuda añ duos annos terremotus.ꝛ iste terremotus fuit q factus est qñ ipse ozias voluit dño offerre thimiama:sic ēt p3 p hieronymū in quodā ꝓlogo sup amos q icipit ozias rex hoc aūt p3 clarius zacha.vltimo cū dō ꝛ scindet mons oliuaꝫ ex media pte sui ad orientē ꝛ occidentē prerupto grādi valde ꝛ fugietis ad valem montiū eorū qñ ꝓiungetur vallis montiū vsq; ad proximum ꝛ fugietis sicut fugistis a facie terremotus in diebus ozie regis iuda.de sole aūt ꝙ nimis effulserit ꝛ percusserit faciem regis non apparet ex sacra scriptura:satis tñ est verisimile:qz fuit percussus rex in fronte lepra. Et vt ꝙ modus percutiēdi eēt ꝙ deus faceret refulgere solē in vultu eius ꝛ p hoc appareret ꝙ lepra que in vultu erat a deo inflicta fuisset in penam. ꝛ sic credendū est ꝙ fuit in historijs hebreorū.naꝫ nullius regum istorum historia complete describitur sī remittitur ad librum regum iuda ꝛ israel vt patet in singulis capitulis ꝛ ille historie seruabātur apud hebreos: Josephus autē fuit maximus historiographus hebreorum ꝛ fuit tpe illo quo adhuc pseuerabat status hebraicus.ſ.viuente populo hebreoruꝫ in terra sua anteq̄ꝫ destrueretur hierusalē p romanos ideo potuit scire:ꝛ verisimile est ꝙ sciuerit omnia gesta particularia illoruꝫ regum. ¶Queretur vlterius cum tēporibus ozie eēnt tot ꝓphete sancti.ſ.isaias ꝛ osee ꝛ amos ꝛ ioel ꝛ abdias ꝛ Jonas quomodo non orauerunt isti prophete ad dominum vt aufferret leprā regi ozie cum esset in tanta calamitate ꝛ doleret:ꝙ autem fuerint omnes isti tēpore ozie patet de Jsaia.Jsa.i°.ꝛ de amos p3 amos.i°.de osee etiam patet osee.i°.de ioele autem ꝛ iona ꝛ abdia patet ex regula quā tradunt hebrei.ſ.ꝙ ille ꝓpheta in cuius titulo non ponitur tempus prophetie ꝓphetauit eisdem temporibus quibus ꝓpheta qui ponitur ante eum ꝛ approbat istā regulam bieronymus in quodā ꝓlogo super ioelē qui incipit sanctus Joel ꝛ in alio ꝓlogo q incipit in hoc ꝓpheta:sed ioel ponit post osee sine tēpoꝛ annotatione:ergo prophetauit in eisdem temporibus quibus osee.ſ.sub ozia:in titulo quoq; abdie ꝛ ione tempora nō annotantur ideo ꝓphetauerunt temporibus ozie qbus prophetauit amos qui preponitur eis.de iona etiam patet ꝑcedenti.c.quia ipse fuit tempore Hieroboā regis israel qui fuit contemporaneus ozie:ergo esset tempore ozie ꝛ sic oēs isti erant tempore ozie ꝛ multi alij viri sancti. ¶Aliquis dicet ꝙ rex non sanabatur a lepra qz pseuerabat in malicia sua. ¶Sed hoc non stat quia rex iste cessauit ab omni honore suo ꝛ fuit in domo libera seorsum extra ciuitatem:non ergo cōmitteret iam aliqua similia sed potius deplangebat miserabilem vitam suam cupiēs potius mori q̄ꝫ infelici affici vita vt ait Josephus ix.antiqui. ¶Aliquis aūt dicet aliter.ſ.ꝙ nō liberatus fuit a lepra iste rex quia nullus orabat pro eo. ¶Sed dicendum ꝙ hoc non est verisimile:quia cū iste rex ante hoc semper fuisset cultor dei ꝛ in omnibus laudabilis ꝛ nunc per vnicam culpaꝫ grauiter punitus fuisset omnes compaterentur ei ꝛ orarent pro ipso potissime quia ipse fuerat in magna felicitate.ſ.rex iude ꝛ famosus p omnes terras ꝛ nunc deciderat in extremam calamitatem:nemo ergo esset qui non compateretur ei ꝛ oraret p ipso. ¶Dicendū tñ est ꝙ non fuit liberatus a lepra qz ꝫ isti ꝓphete ꝛ viri sancti orarēt p eo deus nō exaudiebat illos vel forte ꝓhibuerat eis orare sup hoc.cū.n.deus disfinit aliquid agere q̄ꝫq̄ꝫ orēt ab oībus sanctis in ꝓtrariū nō exaudient.sic.n.p3 ezechiel.xiij.cū dō si gladiū induxero super terram ꝛ dixero transi p terrā si fuerint tres viri isti in medio eius noe dan ꝛ iob.viuo ego dicit dominus:quia nec filios nec filias liberabūt sed ipsi soli liberant terra aūt desolabit.sic.n.cū oraret moyses sepe vt ꝓmitteret intrare in terrā chanaā deus nō exaudiuit eū:deu.iij.vel poterat eē ꝙ deus ꝓhiberet istis orare p sanitate ozie.nā sic deꝰ interdū ꝓhibet viris sanctis orare p aliquo qñ vult punire eū vt p3 biere.xiij.ſ.noli orare p ꝓpło isto in bonū cū ieiunauerint non exaudiā eos. sic ēt ꝓhibitus est samuel orare p saule qz deus abiecerat eū ne eēt rex.ē.j.li.c.xvi.moyses quoq; prohibitus est orare p transitu iordanis a deo dicēte sufficit tibi nequaq̄ꝫ loquaris vltra ad me de hac re:deuteronomij.iij. ¶Causa aūt quare deus nollet exaudire orationē istorum ꝓphetarū p ozia vel ꝓhiberet eis orare esset quia deus volebat facere hoc ad terrorem aliorū vt videtes omnes de populo ꝙ tam grauiter rex puniebat timerēt similia facere.nā pene graues q̄ inferebantur in lege potius erant ꝓpter timorē alioꝝ q̄ꝫ propter penā eoꝝ q punichantur vt patet deuter.xxi.ſ.lapidibus obruet eum populus ciuitatis et morietur vt auferatis malum de

Tertia rñsio.

Josepb.

Cō.9.
A
Ordo i peccato ozie ꝛ i punitione eius.
Rñsio.

Nota ꝓtra modernos quosdā hereticos dicētes ꝙ laicus pōt eū bñ ꝓsecrare ꝛ celebrare sic̄ sacerdos.naꝫ si in veteri testamento vbi omnia cōtingebāt in figura ꝛ sub vmbra nō licebat laico ēt regi soluꝫ offerre incensum:quanto mīꝰ licebit in nouo vbi vere ꝛ realr̄ē xps laicis celebrare ꝛ sacra cōferre vt ist̄ here tici noueli concilioꝝ ꝛ totiꝰ eccl̄ie auctoritatē negātes cō

fingūt.sī ꝫ eos iam satis alias auctoritatibꝰ ꝛ rōnibus pugnatuꝫ ē nunc igne pugnādum restat vt in eo miracula faciant.

Cō Io.
A
Quare nullus ꝓpheta rum q erāt tēpore ozie orauerūt ꝓ liberatione ozie a lep.

Scōa rño. Cōfutatio.

Alia rñsio auctoris.

B
Deꝰ q̄re noluit exaudire oratiōes ꝓphetaꝝ ꝓ ozia.

medio vestri ꝛ vniuersus israel audiens pertimescat. et maxie fuit hoc qꝛ Ozias erat rex vt videret totus populus qꝫ si in rege peccante deus exercebat tam duram penam irremisibiliter crederent qꝫ a fortiori super eos fieret si ipsi similiter peccarent iuxta verbum Christi luc. xxiij. scilicet si in lignoviridi hoc fit in arido quid fiet: qsi dicat a fortiori cremabitur. ꝛ hoc deus obseruabat valde: nam puniebat magis eos qui appꝛopinquabant sibi ꝛ quos ipse magis elegerat in familiares vt patet leui. x. nam cum duo filij Aaron cremati sunt a deo quia errauerunt in igne: dixit Moyses ad Aaron: hoc est quod locutus est dominus sanctificabor in his q appꝛopinquāt mihi ꝛ in ꝓspectu omnis populi glorificabor. ꝛ hoc erat quia cum totus populus videret qꝫ deus puniebat familiares suos pꝛopter transgressionem legis crederent qꝫ fortius puniret eos ꝛ cauerent. ¶ Quereꝛ vlterius de actibus ozie regis: nā ipse fuit famosus valde. ¶ Dicendum qꝫ ozias fuit cultor dei: nam nūq̄ declinauit ad idola licet peccauerit transgrediendo cerimonias volēdo offerre thimiama. fuit autem cultor dei quia erudiuit eum zacharias pꝛophēta qui fuit in diebus eius ꝛ dū ille vixit nunq̄ errauit Ozias: vt patet. ij. parali. xxvi. fuit etiam vir bellicosus valde: nam pugnauit sepe contra philistinos ꝛ accepit magnam partem terre eorum: nam ipse destruxit murum vrbis geth ꝛ murum azotbi ꝛ murum iamie ꝛ edificauit opida noua in terra illa: pugnauit etiam contra arabes qui sunt vicini terre Cbanaam ex parte meridiana ꝛ pꝛeualuit contra eos in multis bellis. pugnauit etiam cōtra amonitas ꝛ redegit eos in tributarios: nam ipsi offerebant sibi munera quolibet anno subiecitq̄ per circuitū omnes gentes vsq̄ ad terminos egipti vulgatumq̄ est nomē eius per omnes terras pꝛopter crebras victorias. post hec autem in bellis gloriosus existens conuertit se ad agendum curā rei publice in hierusalem: nam quicunq̄ muri fuerant longo tempoꝛe aut regum desidia destructi ab eo reparati sunt ꝛ potissime illi quos destruxerat ioas rex israel qñ intrauit in hierusalem captiuum ducens amasiā patrem suum: nam a poꝛta efrayn vsq̄ ad poꝛtam anguli p quadringentos cubitus murum interruperat: edificauit ēt turres multas p diuersa loca murorum ꝛ potissime ad poꝛtam anguli ꝛ poꝛtam vallis in eodem muri latere q. buslibet centum quinquaginta cubitos altitudinis habentibus. fuit pꝛeterea vir agricultre deditus: nam vineas habuit ꝛ vinitoꝛes in montibus ꝛ in carmelo curāq̄ habebat circa plantationes ꝛ semina fructuum diuersoꝛum: fodit etiam cisternas multas in solitudine et aque ductus instituit ꝛ turres atq̄ caulas instituit quia peccoꝛa multa habebat tam in campestribus quā in heremi vastitate. habuit etiam exercitum copiosū scilicet trecenta ꝛ septem millia ꝛ quingenta viroꝛum q omni genere armoꝛum muniti erant: in ciuitatibus quoq̄ diuersa genera machinarum ꝛ munitionum constituit ad defendendas ꝛ expugnandas vrbes. in hac autem gloria magno tempoꝛe permansit vsquequo eleuatum est coꝛ eius contra dominum ꝛ vsurpauit officium sacerdotis ꝛ tunc miserabiliter vitam finiuit. ¶ Quereꝛ vlteriūs quomodo dicitur hic qꝫ sepultus fuit Ozias cū patribus suis in ciuitate Dauid: nam ibi erant sepulcbꝛa regū: ꝛ tamen ipse non fuit sepultus in sepulcbꝛis regus sed in agro vt patet. ij. parali. xxvi. ¶ Rñdendū qꝫ in castro montis sion qō vocatur ciuitas Dauid erat quidaꝫ locus separatus ad sepulcbꝛa regum ꝛ erant ibi fabꝛicata sepulcbꝛa pꝛo omnibus regibus de stirpe Dauid. qñ autem aliquis erat rex malus quē populus nolebat honoꝛare sicut regem non sepeliebant eum in sepulcbꝛis illis que iam ab antiquo facta erant pꝛo regibus sed sepeliebatur in monte sion in aliq̄ pte illius agri in quo erāt sepulcbꝛa regalia ꝛ fiebat ibi sepulcbꝛū nouū ꝓ illo tāq̄ non esset de regibus ꝛ etiam alie solēnitates q̄ solebant fieri in funere regali non fiebant ibi plene: sic enim patet de rege ioꝛā q fuit pessimus ꝛ cā multoꝛ malorū in israel occiditq̄ oēs fratres suos: nam populus noluit ei impendere honoꝛabile funus. ij. palip. xxi. scilicet ꝛ non fecit ei populus ſm moꝛē combustionis exequias sicut fecerat maioꝛibus eius ꝛ sepelierunt eum in ciuitate dauid sed non in sepulcbꝛo regum. sic etiā ioas fuit rex malus quia occidit filios ioiade sacerdotis qui fecerat eum regē ꝛ populus noluit eū sepelire in sepulcbꝛis regum q̄q̄ sepelierit in ciuitate dauid. ita fuit nunc de Ozia qꝛ ipse non fuit sepultus in sepulcbꝛis regum: hoc aūt non quidē quia fecerat malū sed quia erat abbominabilis ꝓpter lepꝛam ꝛ erat dedecus qꝫ inter reges sepeliretur aliquis bomo lepꝛosus ideo sepultus fuit in ciuitate dauid in agro quodā in quo erant sepulcbꝛa regalia in aliquo sepulcbꝛo qō factū est ei nouiter distās a sepulcbꝛis regalibus tanq̄ bomini pue dignitatis. ꝛ sic stat ista lꝛa cū illa q̄ habet. ij. palip. xxvi. quia hic dr qꝫ sepultus est in ciuitate dauid ꝛ hoc verū est: quia intra montem sion erat ager iste in quo sepultus fuit ozias. ꝛ cum dr qꝫ sepultus est cū maioꝛibus suis: nō est intelligēdū qꝫ in eodem sepulcbꝛo cū eis sepultus fuerit sed sepultus est ꝓpe illos in eodē agro in quo erant sepulcbꝛa regū: ꝛ hoc dr. ij. pali. xxvi. s. dormiuit ozias cū patribus suis ꝛ sepelierunt eū in agro regaliū sepulcbꝛoꝛ eo qꝫ eēt lepꝛosus: iosephus aūt. ix. antiq. dicit qꝫ iste solus de regibus sepultus est in oꝛtis. hoc autē dicit qꝛ ꝓter istū alij reges fuerunt q nō sepulti sunt in sepulcbꝛis regū sicut fuit de ioꝛā. ij. pali. xxi. sic etiā de ioas eo. li. c. xxiij. sic ēt achaz sepultus est extra sepulcbꝛa regū e. li. c. xxviij. ꝛ manasses sepultus est extra sepulcbꝛa regū in domo sua eo. li. c. xxxiij. ꝛ tñ de nullo istoꝛ dr qꝫ sepultus est in agro nisi de ozia: ideo dixit iosephus qꝫ iste solus de regibus sepultus est in oꝛtis: non tñ est intelligendū qꝫ sepeliretur extra vrbē in aliquibus oꝛtis ꝓpter hoc qꝫ erat lepꝛosus sicut viuens māserat extra vrbē in domo libera seoꝛsuz: nā intra vrbē sepultus est cū dicat qꝫ sepultus est in ciuitate dauid. etiā non est intelligendus qꝫ sepultus fuerit intra montem sion in aliquo oꝛto solus ꝛ segregatus ab alys regibus: quia in agro illo in quo erāt sepulcbꝛa regalia sepultus est cū dicatur. ij. pali. xxvi. qꝫ sepelierunt eum in agro regalium sepulcbꝛoꝛum. ¶ Quereꝛ vlteriūs quō dr hic qꝫ reliqua gestoꝛum ozie scripta sunt in libꝛo verboꝛ regum iuda: qꝛ. ij. pali. xxvi. dicitur qꝫ reliqua sermonū ozie pꝛioꝛ ꝛ nouissimoꝛum scripta sunt ꝓ isaiam ꝓphetā filiū amos. ¶ Aliquis dicet qꝫ idē est liber sermonū dierū regum iuda ꝛ liber Isaie: quia Isaias scripsit illū. ¶ Sed nō stat: qꝛ si intelligatur de libꝛo illo qui habet apud nos falsum est: qꝛ non habet ibi aliquid de ozia. Si aūt intelligat de aliquo alio libꝛo quez scripserit ēt non stat: qꝛ iste liber ꝓtinet gesta oium regū iuda vsq̄ ad captiuitatē babilonicā: ꝛ tñ non vixit Isaias vsq̄ ad tēs illud: patet hoc quia. ij. pali. xxxv. dr reliqua sermonum iosie scripta sunt in libꝛo regū iuda: et tamen tempoꝛe mortis iosie non viuebat Isaias: qꝛ solum vixit vsq̄ ad tempus ezechie cū dicat ꝓphetasse solum in diebus ozie ioathā ꝛ achaz ꝛ ezechie Isa. i°. ꝛ tamen toto tpe quo aliqs viuebat dicebat ꝓphetare postq̄ inceperat semel ꝓphetare: qꝛ ꝓphetia erat aliqd non cessans iuxta illud nu. xi. de duobus viris qui ꝓphetauerunt in castris. s. ꝓphetauerunt ꝛ nūq̄ vltra cessauerūt. ¶ Dicendū ergo qꝫ non fuit scriptus liber regū iuda ab Isaia: dr tñ qꝫ scripta sunt in libꝛo eius gesta ozie: qō potest dupliciter intelligi: vno mō qꝫ scripta sint gesta illa in libꝛo regum iuda ꝛ tñ ꝓter illa gesta scripsit etiā Isaias aliū libꝛū in quo scripsit specialiter gesta ozie: ꝛ quia erant copiosius scripta ista gesta in libꝛo Isaie q̄q̄ in libꝛo regum iuda allegauit scriptoꝛ libꝛi paralipo. pꝛo gestis ipsius Ozie libꝛum Isaie et non libꝛum regum iuda. Secundo potest dici qꝫ iste liber regum iuda fuit aliquid cōpilatum a multis libꝛis pꝛophetarum: qꝛ ꝓphete scribebant diligenter in aliquibus libꝛis gesta illoꝛus regum qui erant contemporanei sibi ꝛ postea per cōpilatoꝛem colligebantur omnia que erant in libꝛis illis ꝛ redigebantur in vnū volumen quod vocatur liber regus iuda. hoc ꝓ qꝛ de gestis dauid dr: gesta dauid regis scripta sunt

Qō. II. A Ozie actus ꝛ opatiōes.

Qō. I2. A Ozias qō sepult° esse dr cū patribus suis cū tñ fuerit sepultus in agro.

Qō. I3. A Gesta ozie an sint scripta ꝓ isaiā. Rñsio.

Cōfutatio.

Alia rñsio.

pta sunt in libro Samuelis videtis et in libro Nathan prophete ⁊ in libro Gad videntis: primo paralipo. vltimo. gesta autem salomonis scripta sunt in libris nathan prophete ⁊ in libris Abie silonitis ⁊ in visione ado videntis. ij. paralipo. ix. gesta Roboan scripta sunt in libro ado videntis ⁊ semeie prophete eo. lib. c. xij. gesta autez abie scripta sunt in libro ado prophete eo. lib. c. xiij. gesta iosaphat scripta sunt in libro ihеu filij anani eo. lib. c. xx. aliqui autem istorum prophetarum scribebāt particulares libros de aliquibus regibus. Alij vero scribebant de omnibus: ⁊ sic fuit de ihеu qui scripsit librū de omnibus regibus israel vt patet. ij. paralipo. ij. s. reliqua gestorum iosaphat scripta sunt in verbis ihеu filij anani que digessit in libro regum israel. Dicendum ergo q̄ siue liber regū iuda ⁊ israel sit cōpilatus de libris illorū prophetarum siue non: aliquando erat digesta diligentius historia alicuius regis in libro regū iuda vel israel: ⁊ aliquando diligentius in aliquo libro alicuius prophete: ideo in libro paralipo. quando supplentur iste historie pro vltimata completione earum remittitur aliqñ ad verba diez regum israel ⁊ iuda: ⁊ aliquando remittitur ad aliquos libros speciales prophetarū vt p̄z discurrenti per totum p̄m paralipo.

† ¶Anno trigesimooctauo.) hic ponitur secundū. s. regum israel frequens mutatiōn breui enim tēpore multi reges israel regnauerunt: nam vnus occidebat alium ⁊ alius alium habentes diuersos fauores ⁊ sic succedebant sibi: ⁊ diuiditur in partes sex p̄m sex reges sibi succedentes. ¶Primo agitur de regno zacharie. Secūdo de regno solum ibi (cōiurauit autem.) Tertio de regno manaen ibi (⁊ ascendit manaen.) Quarto de regno phacee ia ibi (anno quinquagesimo.) Quinto de regno phacee ibi (anno quinquagesimosecūdo.) Sexto de regno osee ibi (coniurauit autem.) Circa primum dicitur (anno trigesimooctauo azarie regis iude regnauit zacharias filius hieroboā) computantur tempora regum israel per tempora regum iuda ⁊ econtrario sicut dictum est: iste azarias est qui vocatur ozias ⁊ in tempore suo regnauerunt oēs isti reges israel quia ipse longo tēpore regnauit erat aūt annus suus trigesimusoctauus quādo cepit regnare zacharias filius hieroboā: nam Hieroboā fuerat coetaneus regi ozie p̄ illis triginta octo annis vt p̄z sup̄ (sup̄ israel in samaria) dō regnasse sup̄ israel q̄ fuit rex israel: ⁊ dō regnasse in samaria quia ibi erat metropolis regni ⁊ sedes regum. (sex mensibus) non regnauit maiori tpe quia occisus a selum filio iabes vt patet. j. (⁊ fecit qō malū est coz̄ domino). s. coluit idola quia istud erat malum regum israel. ⁊ vocatur malum per excellentiaz quia non vocabantur mala in comparatione huius alia q̄cūq̄z fierent (sicut fecerunt patres eius). s. oēs p̄decessores sui reges israel coluerunt idola: non enim fuit aliquis de quo non dicat sp̄aliter q̄ coluit idola vt p̄z percurrendo totā successionē eoz̄ incipiendo a primo rege post diuisionē regni. s. a hieroboā p̄cedēti li. c. xij. vsq̄z. j. xvij. c. q̄ inter ista dō tota successio regū israel (nō recessit a peccatis hieroboā filij nabath). s. coluit vitulos aureos sicut ille (q̄ peccare fecit israel). i. iste hieroboā primus rex israel fecit peccare israel introducendo vitulos aureos ⁊ cogēdo q̄ totus populus coleret illos ⁊ nullus iret in hierusalē ad templū p̄cedenti li. c. xij. ¶Quere quō pōt stare q̄ zacharias filius hieroboā regnauerit anno trigesimooctauo azarie regis israel: nā vr̄ q̄ nō inceperit tunc regnare. qō patet q̄ hieroboā pr̄ zacharie regnauit annis quadraginta vno p̄cedenti. c. azarias aūt rex iuda cepit regnare anno vigesimoseptimo hieroboā: ideo manebant de regno Hieroboā solum q̄tuor decim anni ⁊ istis regnarent simul azarias in iuda ⁊ hieroboā in israel: ideo anno quintodecimo in principio vel in fine quartidecimi regni Azarie inciperet regnare in israel zacharias filius hieroboā. Nicolaus rñdet q̄ istud regnū non fuit continuum: nam cepit regnare zacharias filius hieroboā multo tempore postq̄z mortuus est pater suus ⁊ toto illo tpe medio gubernauerunt regnū alii qui p̄ncipes ⁊ postea quādo cepit regnare zacharias occidit illū quidā de istis principibus nole selti vt patet. j. modus aūt est: q̄ dicit q̄ azarias filius amasie viuente pr̄e suo regnauit decē annis quibus latuit p̄fugus amasias in lachis: ⁊ qñ dr̄ in principio capituli q̄ cepit regnare anno vigesimoseptimo Hieroboā: dicit q̄ intelligitur de tpe illo quo solus regnauit post mortē patris sui: ⁊ tñ accipiendo principiū regni sui non fuit anno vigesimoseptimo hieroboā sed anno. xvij. ⁊ ab ipso tpe vsq̄z ad annum quadragesimū primū manent viginti quatuor anni quibus regnauit simul azarias cū Hieroboā: ⁊ sic anno vigesimoquarto vel qnto azarie mortuo erat Hieroboā rex israel ⁊ manerent anni tresdeciz vel quatuordecim vsq̄z ad annū trigesimumoctauū azarie: ⁊ in isto tpe dicit regnasse zacharie p̄ncipes q̄ gubernabant regnū ⁊ postea in trigesimooctauo anno ipse regnauit. ¶Sed dicendū q̄ hoc non stat: quia p̄supponit q̄ amasias viginti qñq̄z annis vixerit post mortem Joas regis israel: ⁊ q̄ decem annis illoz̄ non regnauerit sed fuerit profugus in lachis ⁊ regnauerit illis decem annis filius suus azarias sed omnia ista improbata sunt p̄cedēti. c. ¶Dicendum ergo q̄ cepit regnare zacharias āno trigesimooctauo regis azarie: modus tamē fuit q̄ azarias cepit regnare anno quartodecimo vel in quintodecimo regis hieroboā q̄ tunc mortuus est p̄r̄ suus amasias: ⁊ q̄ ipse erat tunc paruulus. s. duorum annorū vel triū non data est ei administratio regni vsquequo haberet annos decē ⁊ sex: ⁊ tunc erat annus vigesimusseptimus Hieroboā regis israel: ⁊ tunc dr̄ ipse regnasse vt patet in principio littere anni tamen regni sui computantur a morte patris sui: ⁊ō regnauit simul azarias cū hieroboā rege israel annis viginti sex. s. ab anno quintodecimo suo vsq̄z ad quadragesimum primū annū regni hieroboā ⁊ tunc mortuus est hieroboā: ⁊ si zacharias successisset ei immediate regnauisset anno vigesimoseptimo azarie: ⁊ tamen q̄ puulus relictus est non cōmissa fuit sibi ministratio regni quasi p̄ duodecim annos sicut factū est de azaria rege iuda q̄ quatuordecim annis regnauit sine administratione ⁊ illis annis non dr̄ regnasse sed tunc quando cepit administratiōē vt supra declaratum est: ita fuit de zacharia: q̄ licet isti duodecim anni quibus p̄ncipes gubernauerūt regnū ptineant ad regnū suum: tñ nō dr̄ ipse regnasse in illis. ⁊ quia postq̄z suscepit ministrationem regni solū vixit mensibus sex dicitur regnasse sex mensibus. (coniurauit.) hic ponitur secundum huius partis. s. de regno selum ⁊ dicitur (coniurauit autem contra eum selum filius iabes). s. fecit coniurationem cum aliquibus ad hoc q̄ fauerent ei ad occidendum regem ⁊ q̄ ipse regnaret loco illius (percussitq̄z eum palam ⁊ interfecit). s. percussit eum vidente populo: non enim timuit quia forte habebat multos de factione sua qui ei fauebant ⁊ non timeret fautores regis. ⁊ sic dicitur in hebreo coram populo vbi nos dicimus palam (regnauitq̄z p̄o eo). s. fuit successor eius quia nullus fuit qui posset p̄hibere eū regnare cū haberet multos fautores in populo. (Reliqua aūt verboz̄ zacharie). q. d. non sunt hic omnia quāq̄z enim pauca facere potuisset in sex mensibus quibus administrauit: tñ ipsa pauca non habentur hic (nonne hec scripta sunt in libro sermonū dierum regum israel). q. d. ibi scripta sunt oia: q̄ ibi scribebantur particulariter gesta oium regū israel (ipse est sermo dñi quē loquutus est ad ihеu). i. istud qō factū est fuit qō deus olim locutus fuerat ad ihеu p̄ ꝓphetā supra. x. dicens q̄ filij eius sederent sup̄ tronū israel vsq̄z ad quartā generationē ⁊ nunc erat gñatio quarta in zacharia: ideo in eo cessare debebat regnū ⁊ sic occisus est vt cessaret (filij tui vsq̄z ad q̄rtam generationē sedebunt de te sup̄ tronū israel) nō cō putatur hic ipse ihеu sed solum filij sui ⁊ illi fuerunt q̄tuor qui regnauerunt post eum scilicet Joachas ⁊ Joas ⁊ Hieroboā ⁊ Zacharias (factumq̄z est ita). s. sicfuit sicut deus dixerat q̄ regnarent vsq̄z ad quartam generationē ⁊ tunc cessaret regnum (selum filius iabes regnauit trigesimonono anno Azarie regis iude) iste occidit

Dō.14. A Zacharias filiꝰ hieroboā quo anno ceperit regnaꝛ azarie regis.

Rñsio Ni.

† Cōfutatio.

† Alia rñsio auctoris.

† Zacharias a selū occiditur.

Zachariam z regnauit post eū cū esset annus trigesimus
† nonus azarie regis iude(regnauit aūt mense vno)non
regnauit plus:qz ꝓiurauit ꝓtra eum manaen z occidit
ipsum vt ꝑ3 in lra(in samaria)qz ibi erat sedes regni.
¶Selum qui occidit zachariam quis fuit z quare eum
occidit. Qō.xv.

Qō Ic. **Queretur** qs erat iste selū qui occidit zacha
A riam z q̄re ꝓiurauit nūc ꝓtra eu3
Rūsio. z non ꝓius cū potuisset ꝓiurare toto illo tpe quo zacha
rias nō administrabat qō fuit tps duodecim annoru3 vt
Ad primū. supra declaratū est. ¶Ad primū dicendū q̄ iste selū fuit
vnus de principibus gubernātibus regnum tpe quo za
charias nō amministrabat.ſ.in duodecim annis:nō ha-
buit magnā ptātē tpe illo cū eēt gubernator regni z cū
oibus qui tūc fauebant ei ꝓiurauit nūc z sic potuit facili
ter occidere regē.vñ palam occidit eū qz nullū timebat:
iosephus tñ nono antiqui.dicit q̄ zacharias dū regnas-
set sex mēsibus dolū passus occisus est a quodam amico
Ad scōm. suo nole selum. ¶Ad scōm dōm q̄ solū poterat ꝓiurare
ꝓtra zachariā ante hoc z tñ non ꝓiurauit z forte hoc fuit
Prima rō. propter duo. ꝑrimū fuit ex parte selū:qz selum guber
nabat regnū ante hoc cū zacharias nondū administra-
ret: z qz tunc ipse fungebaſ vice regis non curabat de
maiori honore:nūc aūt qz incipiente zacharia ministra-
re cessauit excellentia selū qz ipse non tenebat guberna-
tionē cepit desiderare honorē quē prius tenebat:z quia
non poterat habere nisi occidēdo regē ꝓiurauit ad occi-
dendū ipsum.z ꝓpter hoc in principio regni sui ꝓiura-
uit:nā nondū regnauerat nisi sex mēsibus zacharias qui
occisus est a selū.ſ.qz mox vt selū priuatus est guberna
Scōa rō. tione regni cepit desiderare illā z occidere regē.Scōm
fuit ex pte dei qz volebat deus q̄ q̄tuor de filys ihēu re
gnarent sicut ꝓmiserat ei.ḡ.x.z si selū insidiatus fuisset
zacharie anteq̄3 accepisset ministrationē nunq̄3 regnaui
set zacharias:z sic solū essent de filys Ihēu tres reges:
deus tñ promiserat q̄tuor:ideo fecit q̄ selū non inclina-
ret ad occidendū zachariā anteq̄3 inciperet regnare.

Qō.16. ¶Quereſ vlterius cū oēs filij ihēu peccauerint q̄re po
A tius finitū est regnū in zacharia q̄3 in alys.patet hoc:qz
Quare re- ioas peccauit z ēt ioachas pr̄ eius.ſ.xiij.hieroboā etiā
gnū finitū peccauit p̄cedēti.c.z nō solū peccauerūt alij sed ēt vr̄ q̄
est poti⁹ in plus peccauerint q̄3 zacharias z hoc ꝓpter duo. ꝑrimo
zacharia q̄3 qz pauco tpe regnauit.ſ.solū sex mensibus:alij aūt ꝓge-
in alys de nitores sui regnauerunt maiori tpe:nā ioachas decem z
filys Ihēu septē annis regnauit:z ioas decē z sex supra.xiij.hiero-
q tñ magis boā vero quadraginta vno p̄cedēti.c.z sic poterant illi
peccaue- magis peccare z verisimile erat q̄ magis peccarēt quā
runt. zacharias qui sex mēsibus tñi regnauit. Scōo qz zacha
rias pue etatis mortuus est:nā post mortē pr̄is sui guber
natū fuit regnū duodecim annis p̄ principes vt supra de-
claratū est:z hoc erat ꝓpter paruitatē etatis eius z cuz
cepisset ministrare solū regnauit mensibus sex:z sic non
esset viginti annoꝝ qñ occideret:in tali tñ tpe z tam pua
etate nō poterat in multis peccauisse.potissime qz scri-
ptura nō facit spālē mentionē de eo q̄ peccauerit sed so
lum dicit sicut de alys regibus q̄ nō declinauit a pecca-
Rūsio. tis hieroboā. ¶Rñdendū q̄ zacharias peccauit colēdo
idola cū dicaſ q̄ nō declinauit a peccatis hieroboā:z tñ
nō peccauit plusq̄3 alij tres p̄decessores sui successores
ihēu sed minus q̄3 qlibet illoꝝ.z tñ ablatū est regnū de
Prima rō. manu eius z nō de manu ꝓgenitoꝝ suoꝝ. ꝑrio qz deus
nō infligit penas tpales maiores ꝑ maioribus pecca-
tis sed magis puniunt illi q̄ licet minus peccauerint ma
iori tpe expectant ad ꝙuersionē z nō ꝙuertunt:sic patet
luc.xiij. vbi xp̄s ponit duo exēpla.p̄mū de galileis quo-
rum sanguinē pilatus miscuit cum sacrificys eoꝝ:z xp̄s
ait putatis q̄ hij galilei p̄ oibus galileis peccatores fue-
runt:qz talia passi sunt non dico vobis sed nisi pniam ha
bueritis oēs similiter peribitis.aliud exemplū est de de-
cem z octo viris sup quos cecidit turris in filua et occi-
dit eos:z xp̄s ait putatis q̄ ipsi debitores fuerūt plus q̄3
oēs habitantes in hierusalē nō dico vobis sed si nō pe-
nitentiam egeritis oēs similiter ꝑibitis.z sic alij magis
peccabāt sed nō tam grauiter puniebanť qz nō tandiu
expectati fuerāt ad pniam:ita fuit de zacharia quia iam
deus diu expectauerat: z qz non ꝙuertebanť filij Ihēu
abstulit regnū de manu zacharie.non est tñ intelligēdū
q̄ maiori tpe expectatus fuerit zacharias ad pniam q̄3
oēs p̄progenitores sui sed potius minori tpe expectatus
est:qz ipse vixit minori tpe q̄3 ꝓgenitores sui vt declara
tuz est:sed intelligiť ista spectatio respectu totius proge
niei ihēu:qz deus dederat regnū ihēu a principio quan
do erat bonus z postea malus effectus est z cepit eum
deus expectare ad pniam z filiū suū ioachas z nepotem
suū ioas z ꝓnepotē suū hieroboā z ab nepotē suū zacha
riā.z qz nō ꝙuertebanť longa expectatione deus ꝓcita-
tus occidit zachariā z abstulit regnū de manu eiº. Sed
tūc obyciet q̄ expectatio ista nō dicebať longa respectu Obiectio,
zacharie sed p̄decessoꝝ suoꝝ:ergo puniebať zacharias ꝓ
illis cū potius deberēt ipsi puniri. ¶Rñdēdū q̄ hic fuit Rūsio.
duplex pena.vna fuit q̄ zacharias occisus est:alia q̄ re-
gno priuatus est.prima fuit psonalis solū z ista inflicta
est sibi non ꝑ peccatis p̄decessoꝝ sed ꝑ peccatis suis:qz
pctā sua merebanť q̄ ipse occideret cū dicať q̄ nō recei
sit a peccatis hieroboā. Scōa pena fuit ptinēs ad totam
ꝓgeniē ihēu.nā q̄ post mortē zacharie regnū trāsferret
ad aliā domū erat pena totius ꝓgenie ihēu cui iam ꝙpe
tebat ius regnādi z ista data est ꝓpter pctā oium p̄decef
soꝝ simul cū peccatis zacharie:z quia in ipso fuit maior
expectatio q̄3 in p̄decessoribus suis incipiēdo istā expe
ctationē a tpe ihēu fuit in ipso facta ablatio regni z non
in p̄decessoribus suis q̄3q̄3 illi magis peccauissent. ¶Se Scōa rō.
cunda cā est:qz deus dederat regnū ihēu vt esset execu-
tor ꝓtra domū achab z cultores baal z regnaturi erant
filij sui in eternū si nec ihēu nec illi peccarent:z tñ quia
peccauit deus abbreuiauit regnū suū dicēs filij tui vsq̄3
ad quartā generationē sedebunt super tronū israel.q.d.
q̄ ꝓpter hoc scñ est vt ipleret illud verbū dñi ad ihēu.
¶Si zacharias fuisset bonus an fuisset ablatū regnum
tpe eius de ꝓgenie ihēu iuxta verbum dñi. Qō.xvij.

Qō.17. **Queretur** vlterius qd si iste zacharias fuis-
A set vir bonus non declinans a le
ge domini nunquid ablatū fuisset regnū tpe suo de pro-
genie ihēu.nā si non fuisset ablatū non impleret verbuz
dñi.si aūt fuisset ablatū puniretur iniuste zacharias cum
non peccauisset. ¶Rñderi pōt multipliciter.prio q̄ non Rño pria.
impletū fuisset verbū dñi sed regnauisset zacharias z fi-
lij eius post eū vsq̄3 ad multas gñationes in stirpe ihēu:
z tunc non erat inconueniens q̄ nō impleret verbū dñi
qz diceremus q̄ illa fuisset ꝓphetia dicta ꝑm exigētiam
meritoꝝ eius ꝓtra quē p̄nunciabať z nō ꝑm firmā dei p̄
scientiā : z tales ꝓphetie non implenť mutatis meritis
eoꝝ ꝓtra quos fiunt:sic patet hiere.xviij.z est vulgatū:
ita nunc diceremus q̄ qñ deus dixit ad ihēu filij tui vs-
q̄3 ad quartā generationē sedebūt sup tronū israel:dixit
ei in penā.ſ.qz declinauerat ad idola z ꝑ bonis actibus
p̄cedētibus volebat tollerare ꝓgeniē suā in regno vsq̄3
ad q̄rtā gñationē:si tñ ꝙuerterenť ad dñm cessaret ista li
mitatio regnādi q̄ fuerat introducta in penā z regnarēt
filij sui vsq̄3 ad multas generationes sicut alias regna-
turi erant si non p̄finiretur eis duratio regni. Secun- Secunda.
do potest dici q̄ ista prophetia poterat intelligi secun-
dum firmam diffinitionem dei:z tamen non sequiť incō
ueniens: quia tunc zacharias regnaret tota vita sua et
non occideretur:z tamen nō succederet ei aliqs de ꝓge
nie sua in regno sed de alia stirpe. Et si tunc dicas q̄ pu- Instantia.
niebať zacharias q nō peccauerat. ¶Dicēdū q̄ nō pu- Rūsio.
niebať:qz q̄ ipse occideret aut viuens priuaretur regno
erat psonalis pena z ista nō inffligeret ei:q̄ aūt nō succe
deret aliqs de stirpe sua nō erat psonalis pena sed erat
pena totiº ꝓgeniei ihēu z bñ stabat q̄ ista inffligeret:qz
ihēu z posteri sui peccauerāt quāq̄3 zacharias non pec-
casset z ꝑ peccatis illoꝝ priuaret ꝓgenies ipsius Ihēu
regno. Tertio pōt dici q̄ ꝙcesso istā esse prophetiam ꝑm Tertia rñ-
firmam diffinitionē dei:dici poterat q̄ non erat iste ca- sio.
sus admittendus.ſ.q̄ zacharias q̄rtus successor ihēu nō
peccaret

peccaret:nam deus ista prenūcians sciebat ipsum peccaturū ꝛ nō fallebat ꝓscientia sua:ideo non esset admittendum ꝙ nunq̄z peccaret zacharias. ¶Sed tunc dices ꝙ efficeret ipossibile ipsi zacharie bonū facere si ſtāte ista ꝓscientia nō erat ꝓcedendū de eo ꝙ ipse posset bonū agere malū. ¶Dicendū ꝙ ꝓscientia nō imponit necessitatē operationibus nostris siue illa ꝓscientia sit nobis manifestata reuelatiōe ꝓphetica siue sit occulta. modus autē huius satis declaratus est late Josue.xi. ¶Dicendū tn̄ ꝙ non est necesse sic rn̄deri: melius enim rn̄detur aliys duobus modis. si tn̄ prenūciatū fuisset ꝙ regnū duraturū esset vsq̄z ad quartā generationē ꝛ q̄rtus viuēs priuādus eēt regno ꝛ occidēdus ꝛ ista prophetia dicta fuisset ꝑm diffinitionē dei firmam: necesse eēt rn̄deri isto tertio mō quia tn̄ nō fuit ꝓnūciatū sic: melius rn̄deť duobus primis modis. ¶Queret vlterius quō dr̄ hic ꝙ regnauit selū anno trigesimo nono azarie regis iude. nā zacharias cepit regnare anno trigesimooctauo azarie vt p̄z. ē. in lr̄a: ꝛ tn̄ nō regnauit nisi sex mēsibus: ergo in eodē trigesimooctano anno cepit regnare selū. ¶Rn̄deri ꝑt primo ꝙ cepit regnare zacharias anno trigesimooctauo azarie cū iam eēt medietas anni trāsacta ꝛ regnauit sex mēsibus ꝛ sic finitus est ille trigesimusoctauus annus regnāte eo: selū vero cepit regnare in ꝓncipio anni trigesimi noni azarie. Scō pōt dici ꝙ ꝓputať annus inceptꝰ ꝑ finito. ſ. dato ꝙ ceperit regnare zacharias incipiēte trigesimooctauo anno regni azarie ꝛ regnaret sex mēsibus tn̄: selū q̄ succederet ei diceret regnare anno trigesimo nono azarie. ſ. qz illi sex mēses haberēť ꝑ vno anno q̄z nō eēt finitus. ¶Queret vlterius an peccauit selum occidēdo zachariā ꝛ regnādo ꝑ eo. Aliqs dicet ꝙ nō: qz zacharias peccauerat ꝛ merebať mortē cū nō recessisset a peccatis hieroboā: ergo nō peccabat iste inferēdo illā. Scō p̄z: qz iste fuit executor diuine iustitie ꝛ ꝓphetie: qz deus p̄dixerat ꝙ filij ihеu solū regnaret vsq̄z ad q̄rtā gn̄ationē: ꝛ iste executus est occidēdo q̄rtū ꝛ auferendo regnū de stirpe illa. ꝛ lr̄a ponit hic eū fuisse executorez: dicēs ꝙ iste est sermo dn̄i quē loquutus est ad ihеu. ſ. filij tui vsq̄z ad q̄rtā gn̄ationē sedebūt sup tronū israel: potius ergo vr̄ ꝙ meruit quā ꝙ peccauit. ¶Rn̄dēdū est ꝙ selū peccauit in duobus. ꝓmo qz interfecit regē. Secundo qz vsurpauit sibi regnū. De primo p̄z ꝙ multipliciter peccauerit occidendo illū. ꝓ2io qz occidit hominē innocentē quātū ad se: nā ls zacharias esset peccator coram dn̄o qz colebat idola: tn̄ non peccauerat ꝓtra ipsum selū: ideo occidēdo eū erat sicut si occideret innocētem. Scō peccauit quia dn̄m suū occidit: nā occidere dn̄m est nephas sicut si quis occidat patrē. Tertio peccauit: qz nō fecit hoc ꝑ causa iusta sed solū desiderio regnādi: nā cū occidit eum regnauit ꝑ ipso vt patet in lr̄a. Quarto peccauit: qz nō habebat ptātē occidēdi ipsum: nā dato ꝙ haberet iustā cām ad occidendū eū: qz tn̄ non habebat iurisdictionē peccabat occidendo. qcūq̄z enim iurisdictionē vsurpat peccat. Quinto peccauit: qz ꝑ ꝙiurationem egit: nā iste modus nō est licitus ad ꝓcedēdū ꝓtra aliquē: sed ꝙiuratores ꝛ ꝙspiratores ꝑm iura puniuntur tā q̄z malefactores. Scō m̄ principale est qz regnauit loco zacharie. peccabat enim in hoc selum: qz ipse nō erat de gn̄e regio ad hoc ꝙ deberet succedere legittime in regno. nec ēt deus iusserat ei ꝙ regnaret sicut iussit ihеu ē. ix. ꝛ alios quos vngebat in reges. ſ. sauli ꝛ dauid: sed ipse ꝓprio desiderio regnū accepit nec ēt populus eū elegit vel ꝑ sortē aut alis accepit: ꝛ tn̄ nō sunt alij modi liciti ad hoc ꝙ aliqs regnū accipiebat ió peccabat accipiendo. Sic. n. dicit aplis ad hebreos. v. nemo indifferenter sibi honorē accipiat: sed q̄ vocatus est a deo tā q̄z aaron. Scō peccauit in hoc ꝙ vsurpauit sibi ptātē sup populum ꝛ in hoc tirānizabat: qz subijciebat sibi ꝓpm violēter q̄ alis iure sibi subditus nō erat: sed si qs bona alterius iniuste auferat peccat: a fortiori ergo si auferat alteri libertatē iniuste peccabit cū libertas sit maximū bonoꝝ. p̄z ergo ꝙ peccauit grauiter ipse selus occidēdo zachariā regē. ¶Ad p̄mā rōnē in ꝯriū: dom ꝙ quācūq̄z mereret mortē zacharias nō poterat eū iuste occidere selum: qz nō solū requirit ꝙ sit iusta cā occidendi sed etiā iustus animus ꝛ ptās iurisdictionis. ꝛ tn̄ duo deficiebāt hic: nā selum non habuit iustū animum ad occidendum zachariam: nā non occidit eum quia idolatra erat: quia etiam ipse selum erat idolatra: sed quia desiderabat regnū illius habere vt dictū est. deficiebat etiā ptās: quia non habebat selū iurisdictionē ad occidendū regem nec deus illā sibi dederat sicut dedit ihеu ptātē ꝛ mandatū ad delēdū domū achab sup̄. ix. ¶Ad scām rōnē dicendum vez esse ꝙ fuerit selum executor diuine iustitie contra ꝓgentē ihеu: ꝛ tn̄ non ꝓpter hoc caret culpa: qz non requiritur solū ꝙ aliquis agat id qō deus vult sed etiā ꝙ agat ex mandato dei vel ex bono zelo: nam alis nō peccaret aliquis nocendo alteri: quia nullus homo potest nocere alteri nisi deus specialiter permittat in penā alicuius peccati eius cui nocet: quia alioquin prouidentia dei non esset in rebus istis sed omnia fortuitu moueretur cuius contrariū probat boetius .iij. de conso. pro. vi. (Et ascendit.) hic ponit tertiū. ſ. de regno manaen qui successit regi selū ꝛ dr̄ (ꝛ ascendit manaen filius gadi de thersa) iste manaen ꝑm ꝙ vult iosephus. ix. antiqui. erat princeps militie zacharie ꝛ erat in ciuitate tharsis: ꝛ cuz audisset quod de zacharia fuerat gestum surgens inde cum omni militia venit in samariam ꝛ prelio commisso selum interemit se ipsum constituens regem. potest autē ille ablatiuus de thersa referri ad ascēdit scilicet ꝙ ascēdit Manaen de thersa in samariam vel ad verbū subintellectum scilicet manaen qui erat de thersa ascendit scilicet contra selum: sed primus sensus est melior ꝛ illū tenet Josephus vt patet ex dictis (venitq̄z samariā) erat samaria metropolis regni ꝛ ibi erat nunc selum cū incepisset regnare ꝛ audito hoc ipse manaen venit contra eum (ꝛ percussit selum filium iabes in samaria ꝛ interfecit eum) habebat manaen exercitum zacharie regis ꝛ potuit in breui occidere ipsum selum. sic enim fecit amrri contra zamrri: nam zamrri occidit Hela regem israel in conuiuio et tunc erat Amrri princeps militie et obsidebat vrbem quandam philistinorū scilicet Gebethon ꝛ audito ꝙ zamrri occidisset regem ascendit contra eū in thersa ꝛ videns zamrri ꝙ non posset euadere cremauit se cum palatio regis precedenti lib. c. xvi. (regnauitq̄z pro eo.) ideo successit ei in regno (reliqua autem verboꝝ selum). ſ. non habenť hic omnia gesta selum ls pauca essent (ꝛ ꝙiuratio eius per quā tetendit insidias) scilicet modus ꝙiurationis ꝛ insidiarū positarum non habetur hic: sed oia diligenter sunt scripta in alio libro (nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum israel). ſ. ibi habentur diligenter omnia hec.

¶Ad manaē an peccauerit occidēdo selum. Nō.xx.

Queretur an peccauit manaen occidēdo selum regē. Aliqs dicet ꝙ sic: quia rex erat ꝛ ex hoc erat superior: inferiores aūt nō habent iurisdictionē in supiores. ¶Rn̄dendū ꝙ aliquo mō pōt dici de manaē ꝙ peccauerit ꝛ aliquo mō ꝙ non: nā selū nō erat rex verus sed erat intrusus: ió nō erat obediendum ei tā q̄z regi nec pugnantes ꝓtra eū pugnabant tan q̄z ꝓtra regē. Scō qz non solū non erat rex sed erat homo facinorosus qz occiderat regē: ideo oēs de regno debebant insurgere in ipsum in vindictā regis sui: ꝛ quia manaen erat princeps exercitus vt ait iosephus. ix. antiqui. penes quē erat ptās belli poterat imo debebat insurgere contra selū ꝛ sic bene ageret. ¶Dicendū tn̄ ꝙ manaen in aliquo peccauit: nā licet iustā cām prosequereť: tn̄ non prosequebať eam iusto alio: qz nō faciebat ad vindictā regis vel ad vltionē sceleris sed ad hoc ꝙ regnaret: quod patet: quia cū occidit ipsum regnauit pro eo. Secundo peccauit in vsurpando regnum: quia non proueniebat regnum ipsi manaen per successionem cuz non esset de stirpe regali nec etiā proueniebat ex dei ꝓuisione: qz deus non iussit ei regnare nec ex populi electiōe: qz ppls nō elegit eū sed potius recusauit ꝛ ipse ꝑ ptātē introduxit regnū suum sup̄ israelitas. qō patet: qz

Abulensis. p iij

Obiectio.

Solutio.

Nō.18. A Zacharias quo anno azarie regnauerit.

Rn̄o p̄ma.

Scda rn̄o.

Nō.19. A Selum an peccauerit occidendo zachariaz.

Obicit ꝑ. Secundo.

Rn̄o ꝙ peccauit. Primo.

Secundo. Tertio.

Quarto.

Quinto.

Sexto.

Ad p̄mā rōnē in ꝯriū.

Ad scām.

†

†

†

B Selū per manaen occiditur.

Nō.20. A Prima rn̄o.

Secunda. Primum pctm̄ manaen.

Secundū.

Qō.21. A Quis magis peccauit seliz an manaen. Primo. Secundo. Tertio.

ciuitates quasdam destruxit quia noluerunt ei obedire vt patet in littera. ¶Queretur vlterius quis peccauit plus selum occidendo zachariam vel Manaen occidendo selum. ¶Respondendum q magis valde peccauit selum occidendo zachariam q̄z manaen occidendo selum. Primo quia selum occidit dominum suum q erat vere rex cum proueniret ei per succession̄em ꝛ tamē manaen non occidit regem verum sed intrusum ꝛ occisorez regis veri. Secūdo quia manaen fecit istud palā bellando contra selum ꝛ tamen selum tetendit insidias contra zachariam. Tertio quia selum nullam causam bonā motiuam habuit ad occidendum zachariam sed solum desiderium regni: Manaen aūt habuit quandā causam iustam ad pugnandū contra selum in vindictā regis ꝛ regni cum iste occidisset regē. non enim est proprie peccatum manaen in hoc q occidit selu3 sed quia regnū vsurpauit vt dictum est (tūc percussit manaen tapsam ꝛ oēs qui erant in ea). s. quando cepit regnare destruxit ciuitatem istam ꝛ omnes qui erāt in ea quia noluerunt ei obedire nec aperire ei portas tanq̄z regi ꝛ cum bello preualuisset deleuit vrbem. aliqui habent thersa sed corrupti libri sunt quia in hebreo habetur tapsa. etiam p3 q̄ dicitur hic q percussit tapsam ꝛ oēs qui erant in ea ꝛ termino eius de thersa ꝛ tamen non poneretur bis eadē ciuitas tāq̄z terminus sui ipsius: ista ciuitas est circa quandam extremitatem terre israel. s. versus septentrionē qō patet quia p̄cedēti li. c. iij. dr̄ de Salomone ipse obtinebat oēm regionē que erat trans flumē a tapsa vsq; gazā ꝛ tamen gaza est in parte meridiana terre israel. s. in terra philistinor̄ iosue. xv. ergo tapsa est in latere aquilonari (ꝛ terminos eius de thersa). s. oēs habitātes in terminis ciuitatis huius occidit ꝛ incipiunt termini eius ab vrbe thersa: est enim thersa ciuitas q̄dā famosa in terra israel q̄ fuit quondā metropolis regni: nā reges israel habebant ibi sedē regni ꝛ sepeliebant ibi anteq̄z esset metropolis in samaria precedenti lib. c. xvi. vnde primus rex israel post diuisionem regni scilicet Hieroboā sepultus est in thersa ꝛ habitabat ibi precedenti li. c. xiiij. (noluerāt enim3 aperire ei). s. qñ occidit selū ꝛ accepit regnū noluerūt ei aperire habitatores tapsa: ió p̄ualens cōtra illos in bello occidit ipsos (ꝛ interfecit oēs pregnantes eius ꝛ scidit eas) scilicet non solum occidit viros vrbis tapsa sed etiam feminas pregnātes occidit ꝛ scidit ventres earum ad educendum inde fetum (anno trigesimo nono azarie regis iude regnauit manaen filius gadi super israel.) etiam dicitur supra de selum q regnauit anno trigesimonono azarie et verum est quia ambo regnauerunt in eodem anno: nam selum solum regnauit mense vno vt patet in littera (decem annis in samaria) iste regnauit maiori tempore quā duo precedētes reges: qr nullus istum occidit sicut occisi sunt Zachariam ꝛ selum (fecitq3 quod malum erat corā domino) ideſt coluit idola quia istud erat malum regum israel cum omnes colerent idola (nō recessit a peccatis Hieroboā filij nabath) scilicet coluit idola sicut ille (qui peccare fecit israel) scilicet fabricando vitulos ꝛ cogendo israelitas ad colendos illos. ¶Queretur an peccauerit manaen occidēdo viros vrbis tapsa. ¶Respondendum q peccauit. Primo quia accepit regnum per tirannidē nolentibus enim israelitis dominatus est eis ꝛ tamē principatus tirannicus est valde iniustus: quia peius est subijcere aliquē in seruitutē q̄z accipere res eius cū libertas sit maximum bonorum ꝛ tamen principatus tirannicus auffert homini libertatē: ideo valde peccat introducens tirannidem. Secundo peccauit manaen non solū subijciendo aliquos sibi inuitos sed etiam occidendo nolentes sibi obedire. Tertio peccauit quia valde crudeliter se habuit: nam occidit omnes qui erant in thersa et in terminis suis et in hoc erat duplex crudelitas. Prima qr occidebat omnes qui erant in vrbe ꝛ tamen dato q manaen esset rex legitimus et nolent sibi aperire portas viri vrbis tapsa non debebat occidere omnes sed solum principes ad quos pertinebat regimen ciuitatis quia ceteri non peccabant. Sic enim fuit de gedeone cui noluerunt dare panes viri vrbis sochoth ꝛ ipse scripsit nomina principum scilicet septuaginta septem virorum et illos occidit solum vt patet Judi. octauo. Secunda crudelitas fuit quia non solum occidit eos qui erant in vrbe sed etiam illos qui erant in terminis eius ꝛ tamen illi qui habitabant extra vrbem in territorio nullam culpam habuerant q porta non aperiretur: ideo valde peccabat occidendo istos.

¶Manaē q̄re occidit p̄gnātes ꝛ diuisit illas. Qō. xxiij.

Qō.22. A Manaē occidēdo viros ō tapsa an peccauerit. Rñsio. Primo. Secundo. Tertio.

Qō.23. A Rño p̄la. Alia rñsio. Josephus.

Queretur vlterius ad quid occidit manaen pregnantes et diuisit illas et an peccauit in hoc. ¶Aliquis dicet q hoc fecit ad tolendu3 omnem prolem istorum virorum3 de tapsa nollens q manerent aliqui superstites ꝛ ad hoc occidit omne masculinum genus in tapsa ꝛ quia adhuc aliqui nasciturī erāt de stirpe illorum qui erant in vteris matrum voluit occidere illos ꝛ ad hoc matres occidit et ventres earum diſecuit ad educendu3 fetus de vtero. sic enim hostes solent facere quando volunt auferre omnem progeniem hostium suorum sic enim fecerunt firi in terra israel vt patet supra. viij. cum dixit Heliseus ad azael parulos eorum elides ꝛ pregnantes diuides ꝛ hoc factum est vt patet amos. i°. etiam amonite hoc fecerunt in terra israel amos. i°. scilicet super tribus sceleribus filiorum Amon ꝛ super quatuor non conuertam eū eo q diſecuerit pregnantes galaad ad dilatandum terminum suu3. ¶Dicendū tamen q non faciebat Manaen ad istam intentionē quia non timebat posteros virorum tapsa sibi nocituros sed fecit ad exercendum magnam crudelitatem ꝛ ob hoc occidit tam illos qui erant in vrbe q̄z eos qui erant in terminis eius. ꝛ non solum viros sed etiam feminas quas nullus hostis occidit. et vt ad extremum sua crudelitas deueniret non solum contra viuentes sed etiam contra nondum natos illa3 voluit exercere ꝛ hoc fuit postq̄z occidebat pregnantes educēdo fetus de vteris earum ꝛ alludendo parietibus. de hac crudelitate dicit Josephus nono antiquitatum q id quod alienigene facere non potuissent capientes eos iste in contribulibus suis operatus est. causa autem crudelitatis huius fuit ad incutiendum timorem magnum israelitis qr manaen nunc inuaserat regnum et restiterāt sibi viri vrbis tapsa: si autem ipse non exercuisset dura in eos non timuissent reliqui israelite eum ꝛ multi clauderent ei portas ꝛ sic non regnaret: ideo vt omnes timerent eum saltem metu crudelitatis nimie exercuit crudelitatē maximam quā excogitare potuit ꝛ sic reliqui israelite nō ausi sunt resistere ei (cunctis diebus eius veniebat phul rex assiriorū in thersa) tpe quo regnabat in israel Manaen regnabat apud firios phul ꝛ veniebat ad regem israel singulis annis in thersa vt daret ei tributa. ꝛ dicitur q veniebat cunctis diebus Manaen: non est intelligendū q quolibet die veniret rex assiriorum in thersa qr istud erat impossibile sed quolibet anno veniebat qr tributa erant annalia ꝛ quia durauit hoc omnibus diebus quibus mansit manaen in terra: ideo dicit q oibus diebus eius veniebat rex assiriox: in hebreo dr̄ veniebat super terrā vbi nos dicimus veniebat in thersa. ꝛ idē est quia cū manaen esset in thersa rex assiriox veniens ad terra3 israel veniebat a thersa (ꝛ dabat manaen phul mille talenta argenti) intelligēdū est p singulos annos ꝛ hoc nō erat quasi manaen eēt subiectus regi assiriorū quia eu3 subiecisset bello sed qr manaen volebat habere auxiliū ab illo vt haberet regnū firmū ꝛ p̄ isto auxilio dabat ei tributa singulis annis mille talenta argenti (vt esset ei in auxilium) sc3 contra illos qui vellēt ei resistere ne regnaret (ꝛ firmaret regnū eius) scilicet phul debebat firmare regnū manaen sup israel contra aliquos insurgentes qui volebāt regnū eius occupare (indixitq3 manaē super israel argentū). i. imposuit certū tributū argēti su p israel (cunctis potētibus ꝛ diuitibus) istud tributū nō erat nisi p diuitibus ꝛ potētibus qr pauperes nō sufficerēt cū qlibet deberet soluere siclos argēti qnquaginta ꝛ

† B Manaē q̄libet āno dabat phul regi assiriorū tributum. † †

tamen

tamen iſte erat ſatis magnus valor(vt daret regi aſſirio
† rum)ideſt colligebat iſtam pecuniam a populo vt daret
eam phul regi aſſiriorum ad ſoluendum quolibet anno
mille talenta argēti:quia alias ipſe nō ſufficeret ſoluere
† illa de redditibus ſuis(quinquaginta ſiclos argenti per
ſingulos).i.imponebat manaen ſingulis potentibus ꝛ
diuitibus de regno ſuo quinquaginta ſiclos argenti vt
ex hijs colligeret mille talenta que ipſe ſoluturus erat
regi aſſiriorum.de pauperibus autem non dicit an ali-
quid eis imponeret.manifeſtum eſt.n.q nō poſſent ipſi
ſoluere iſtam quantitatē.ſed an aliqua minor eis impo-
neretur ſecundum facultatem cuiuſlibet non apparet:ſa
Nō.24. tis tamē veriſimile eſt. ¶Queretur qō fuit motiuum
A primū ad hoc q manaen daret regi aſſiriorum quolibet
Manaē q- anno mille talēta argēti. ¶Joſephus.ix.antiq.dicit fuiſ
re dedit tri ſe hoc qꝛ phul inquietabat terrā iſrael ꝛ q manaē nō au
butum regi ſus venire ad bellū ꝓtra aſſirios miſit regi mille talenta
aſſiriorum. argenti ꝛ egit vt recederet de thersa ſua.lra tū dicit hic
Rūſio Jo- aliud.ſ.q dabantur iſta mille talenta pro confirmatione
ſepbi. regni ꝛ pro auxilio vt patet ſupra vtrūq autem potuit
eſſe ſimul.nam potuit eſſe q phul rex aſſiriorum veniret
ad pugnandum contra manaen regem iſrael in principio
regni ſui ꝛ ipſe non audens pugnare cū eo miſit ei mil-
le talenta argenti vt recederet de terra ſua deinde con-
traxit cum eo amiciciam.ſ.q rex aſſirior adiuuaret ma
naen ad confirmandum regnum ſuum ꝛ q ipſe daret ei
quolibet anno mille talenta argenti.cōfirmatio aūt erat
neceſſaria ipſi manaen quia inuaſerat regnum per tiran
nidem:qō patet : quia quedam vrbes nolebāt aperire ei
ꝛ ipſe occidit omnes habitatores earū vſq ad pgnātes
ꝛ paruulos in vtero vt patet ſupra.timebat aūt manaen
q inſurgerent contra eum aliqui iſraelite nolētes tolle-
rare tirānidē eius ꝛ auferrent ei regnum.vel forte aliqui
coniurarent contra ipſum ꝛ occiderent eum ſicut multi
alij reges iſrael occidebantur per coniurationem:vt er-
go eēt ſecurus q iſraelite metu regis aſſirior q erat potē
tiſſimus non auderent inſurgere ꝓtra eum volebat da-
re ſingulis annis regi aſſiriorum mille talenta argēti vt
ſic eſſet ei in adiutorium ſi quis contra eum inſurgere
Nō.25. vellet ꝛ ſic confirmaret regnū ſuum. ¶Queretur vl-
A terius quis fuit iſte phul rex aſſiriorum. ¶Aliquis dicet
Phul rex q iſte eſt ille qui vocatur infra thegralphalaſar rex aſur:
aſſirior qs nam aliquando idem homo habet multa nomina ꝛ etiā
fuit. q iſte fuerit ille qui vocatur ſalmanaſar de quo.j.xvij.
Phria opi: nam omnes iſti vocantur reges aſſiriorum ꝛ fuerūt quaſi
in eodem tempore. ¶Sed dicendum q non fuit idem
Cōfutatio. rex:nā phul ſolū accepit tributa de terra iſrael ꝛ inquie
tauit eam:tamen non accepit ciuitates de terra illa.the-
gralphalaſar autem accepit ciuitates vt patet infra :na
in terra galilee ꝛ neptalin vrbes accepit vt patet infra in
littera.differentia autem iſtorū magis patet.j.parali.v.
cum dicitur ꝛ ſuſcitauit deus contra iſrael ſpiritum phul
regis aſſiriorū ꝛ ſpiritum thegralphalaſar regis aſſur:er
go erant duo reges.q autem thegralphalaſar ꝛ ſalma-
naſar non ſint idem rex apparet ex diuerſitate operum
ꝛ temporum.de temporibus patet quia thegralphalaſar
fuit in diebus phacee filij romelie ꝛ regis azarie regis
iude:nam anno quinquageſimoſecundo eius regnauit
phacee ꝛ tunc pugnauit thegralphalaſar contra iſrael
infra in littera ꝛ tamē ſalmanaſar fuit multo tpe poſt:nā
regnante ezechia in iuda venit ſalmanaſar ꝓtra iſrael ꝛ
ſic tranſierunt inter tps thegralphalaſar et ſalmanaſar
anni quaſi quadraginta:qꝛ poſt oziam regnauit ioathas
decē ꝛ ſex annis infra in lra ꝛ poſtea achas filius eius to
tidē ſequenti.c.deinde anno.vi.regni ezechie ſalmana-
ſar tranſtulit iſraelitas in terrā aſſirior infra.xvij.de di
uerſitate operū p:qꝛ thegralphalaſar ſolū accepit quaſ-
dam vrbes de terra iſrael ꝛ trāſtulit habitatores eaꝝ in
terrā aſſiriorū ꝛ tū ſalmanaſar tranſtulit omnes iſraeli-
tas de decē tribubus nullū relinquens in terra:de hoc
patet infra in littera vbi nominant vrbes quas cepit the
gralphalaſar ꝛ ipſe tranſtulit ſolū in terrā aſſirior duas
tribus ꝛ dimidiam vt patet.j.paralip.v.ſ.ſuſcitauit dñs
ſpiritum thegla thphalaſar regis aſſur ꝛ trāſtulit ruben
ꝛ gad ꝛ dimidiam tribum manaſſe.de ſalmanaſar autē
q tranſtulerit omnes iſraelitas in terram aſſiriorū pa-
tet infra.xvij.fuerunt ergo iſti tres reges diſtincti phul
thegla tphalaſar ꝛ ſalmanaſar quos deus miſit ꝓtra ter
ram iſrael ꝓpter peccata iſraelitaꝝ ꝛ fuerūt differētes in
malis q inferebāt iſraelitis:nā ſemp poſterior inferebat
plura mala qꝫ prior.¶Phul enim q primus fuit ſolū acce
pit tributa ꝛ nō vrbes nec trāſtulit gentē aliquā de ter-
ra iſrael.Scōus thegla tphalaſar cepit ¶vrbes ꝛ afflixit
iſrael.Tertius ſalmanaſar extrema pena affecit iſraeli- B
tas nullū relinquēdo in terra ſua ſed oēs tranſferēdo in
terram aſſiriorū cū thegla tphalaſar ſolum tranſtuliſſet
duas tribus ꝛ dimidiā(reuerſuſq eſt rex aſſirior ꝛ non †
eſt moratus in thersa).ſ.poſtqꝫ accepit pecuniam a ma-
naen non manſit in thersa ſed redyt in terram ſuaꝫ.pot
intelligi dupliciter ſicut ſupra dicebat:vno mō q phul
rex aſſiriorū poſuit bellū ꝓtra Manaen apud thersa:et
manaen non audens pugnare contra eum miſit illi argē
ti talenta mille ꝛ tunc receſſit phul in terram ſuam ꝛ nō
eſt moratus in thersa ideſt non manſit affligendo habi-
tatores thersa poſtqꝫ accepit argentum ſicut anteqꝫ ac-
ciperet quia tunc habebat caſtra fixa contra Manaen:ꝛ
iſtum ſenſum tenet Joſephus.ix.antiqui.ꝛ valde conue Opinio Io
niens eſt ſi ponamus q manaen dedit iſta mille talen- ſepbi.
ta argenti vt non pugnaret contra ipſum ꝛ q dederit ei
ſemel tantum ꝛ tamen littera tenet q dedit iſta talenta
regi aſſiriorum vt eſſet ei in auxilium et firmaret regnū
eius ꝛ etiam q dabat iſta talenta per ſingulos annos cū
dicatur cunctis diebus eius veniebat phul rex aſſirio-
rum in thersa ꝛ dabat ei Manaen mille talenta argen-
ti ꝛ ſecundum iſtum ſenſum dicemus q rex aſſiriorum
veniebat quolibet anno in thersa pro mille talentis ar-
genti ꝛ cum reciperet illa reuertebatur in terram ſuam
et non manebat in thersa:ꝛ ſic debet exponi reuerſus eſt
rex aſſiriorum ideſt reuertebatur ꝛ non eſt moratus in
thersa ideſt non morabatur ſcilicet quia quolibet anno
poſtqꝫ pecuniā accipiebat faciebat iſtud(reliqua aūt ſer †
monū manaen ꝛ vniuerſa q fecit).ſ.alia geſta eius fue-
runt ſed non habent hic.in hebreo dr(ꝛ non ſtetit ibi in †
terra)vbi nos dicimus ꝛ nō eſt moratus in thersa ꝛ idē
eſt: qꝛ cū veniret rex aſſirior in thersa veniebat in ter- C
ram iſrael cū thersa ſit ciuitas terre iſrael ꝛ poſtqꝫ acci-
piebat pecuniā recedebat de thersa ꝛ etiā recedebat de
terra iſrael(nōne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dieꝝ †
regū iſrael).q.d.reliq geſta eiꝰ q hic omittunt ibi plene
ſcripta ſunt(ꝛ dormiuit manaen cum patribus ſuis).ſ. Manaen
mortuus eſt ſicut oēs patres ſui ꝛ fuit mors naturalis:qꝛ mors.
nullus inſurrexit cōtra eū nec occidit ipſum(regnauitqꝫ
phaceia filius eius pro eo)iſte ſucceſſit pri ſuo manaen. †
Sciendū autem q duo fuerunt reges ſuccedētes qua-
ſi eiuſdem nominis.ſ.phaceia filius manaen ꝛ phacee fi-
lius romelie.fit tamen differētia aliqua in nomine:quia
primus vocatur phaceia ſecundus vocatur phacee.
†¶Anno qnquageſimo.)hic ponit quartū.ſ.de regno †
phaceia ꝛ dr(anno qnquageſimo azarie regis iude)re-
gnāte.n.azaria in iuda regnauerūt ſeptē reges in iſrael
ſ.hieroboā Zacharias ſelim manaen phaceia phacee et
oſee.ꝛ hoc fuit pp duo.¶Primū qꝛ azarias rex iude re-
gnauit multo tpe.ſ.qnquaginta duobus annis.ē.in lra
ꝛ poterāt interim regnare multi reges. Scōm fuit quia
iſti reges nō moriebant morte naturali ſꝫ occidebāt ab-
inuicē p inſidiationes ꝛ inſidias ꝛ regnabāt valde pauco
tpe.de oībus iſtis ſeptē regibus hr in iſto capitulo(re- †
gnauit phaceia filius manaen ſup iſrael in ſamaria)dr
regnaſſe ſuper iſrael qꝛ fuit rex iſrael ꝛ dr regnaſſe in ſa
maria qꝛ ibi erat metropolis regni.iſte phaceia fuit ſuſ-
ceptus in regem de communi conſenſu iſraelitarū:quia
licet pater eius manaen vſurpauiſſet regnū a principio
per tirannidē tamen poſtea populus ſe ſubiecit ei ꝛ con
ſenſit illū habere in regem:phaceia autē non vſurpauit
regnū ſed ſucceſſit in regno patris ſui:iō nullus de iſrae
litis reſtitit ei(biennio)non regnauit maiori tempore †

quia cōiurauit ꝓtra eū qdam dux suus ꝛ occidit ipsum
† vt ꝑz in littera(ꝛ fecit quod malū erat coram dño).s.co
luit idola quia istud erat malū regū israel(non recessit a
† peccatis hieroboā filij nabath).s.coluit vitulos aureos
sicut ille(q peccare fecit israel).s.introducendo vitulos
aureos ꝛ cogēdo populū ad colendum illos.
¶ Phaceia q̄ āno azarie regis iuda regnauit.Qō.xxvi.
Qō.26. A **Queretur** qūo est verum q̄ anno quinqua-
gesimo azarie regis iuda regna-
uerit phaceia.nam videt q̄ debuerit regnare anno qua-
dragesimonono:quia manaen pr̄ phaceia regnauit an-
nis decem sup̄ in littera:ꝛ tamen ipse regnare cepit an-
Rñsio. no trigesimonono azarie.¶Respondendū q̄ forte Ma-
naen regnauit plus q̄z decem annis licet non compleue
rit annos vndecim ꝛ sic quāq̄z inciperet regnare anno
trigesimonono iam inchoato tamen duraret regnū vsq̄z
Alia rñsio. ad annū quinquagesimū ozie inchoatum ꝛ in illo nūc inci
peret regnare phaceia filius eius.¶Aliter pōt dici q̄
regnauit manaen decē annis completis solū ꝛ sic debe-
bat incipere regnum phaceia anno quadragesimonono
Azarie iam inchoato ꝛ quia anni inchoati in scriptura
computantur ꝓ annis completis interdum accipitur
hic annus quinquagesimus quāq̄z nondum cepisset sed
† solum elapsa erat quedam pars q̄dragesimi noni.(Co-
iurauit autem)hic ponitur quintum scilicet de regno
phacee filij Romelie qui successit post Phaceia filium
Manaen ꝛ dicitur(coniurauit autem aduersus eū pha-
cee filius romelie)postq̄z regnauit phaceia annis duo-
bus:quidam nomine phacee qui vocatur filius rome-
lie coniurauit contra ipsum vt occideret eum ꝛ accipe-
ret regnum:iste Phacee filius romelie fuit qui postea
cum rege Sirie conuenit contra regem iuda Achas vt
ammouerent eum de regno ꝛ ponerent alium regem in
iuda scilicet filium Thabeel ꝛ tunc timuit nimis Achas
ꝛ missus est a domino Isaias ad reuelandum ipsi achas
† q̄ istud non esset sed potius q̄ desineret terra israel ha-
Josephus. bere populum Efrain vt patet Isa.vij.(dux eius)idest
erat vnus de principibus exercitus sui:nam Josephus
† nono antiquitatuꝫ dicit q̄ erat vnus de millenarijs pha
ceia in hebreo dicitur(tertius eius) accipitur ꝓ duce.
† sic enim patet supra.vij.vbi ille dux super cuius manuꝫ
innitebat rex vocat tertius eius:ꝛ iste modus loquendi
est sepe in hebreo ꝛ vocatur tertius.s.in ordine quia iste
† erat tertius a rege in gradu dignitatis (ꝛ pcussit euꝫ in
B Phaceia a phacee p̄cutitur. samaria in turre domus regie)erat phaceia in samaria.
quia ipsa erat metropolis ꝛ sedes regni ꝛ habebat tur-
rem magnam palatium regis in qua posite sunt insidie
ꝛ occisus est rex(iuxta argob ꝛ iuxta ariph)idest in tur-
re occisus est iuxta argob et ariph.ista sunt aliqua duo
loca apud que fuerunt posite insidie regi. vocatur ar-
gob in quibusdam libris nostris sed littera corrupta est:
quia debet scribi argob siue argoph.in hebreo ponitur
C Argob qd significet. arie vbi nos dicimus ariph ꝛ sunt ista duo nomina ꝓ-
pria apud hebreos tanquā appellatiua : quia argob si-
gnificat palatium ꝛ arie significat leonem.ꝛ dicit ra.et
alij hebrei q̄ occisus est rex iuxta palatium ꝛ iuxta leo-
nem quia erat quidam leo aureus siue deauratus ad
significandum regalem excellentiam ꝛ apud illum oc-
cisus est rex.dicendum tamen q̄ argob non potest acci-
pi hic ꝓ palatio sed ꝓ nomine ꝓprio:quod patet:
quia dicitur q̄ rex occisus est in turre domus regie er-
go turris illa in palatio erat:non ergo poterat dici q̄ oc
cidebatur iuxta palatium.Secundo patet quia argob
aliquando accipitur apud hebreos ꝓ nomine appella
tiuo vt patet deuter.iij.cum dicitur omnem regionē ar-
gob ꝛ tñ ibi non accipitur ꝓ palatio sed ꝓ nomine re-
gionis:ideo sic accipietur hic vt sit nomen ꝓprium alte-
rius rei que erat intra turrim regiam:arie aūt pōt acci-
pi ꝓ leone quia poterat esse leo aureus intra domū re-
gis:magis tamen credendum est q̄ accipiatur ꝓ noie
ꝓprio ꝛ sic accepit bieronymus(ꝛ cū eo quinquagin-
† ta viros de filijs galaditaꝝ)erat phaceia ꝛ manaen pa-
ter suus de stirpe galaditarū ꝛ habebat secū familiares
custodes corporis sui de cognatiōe sua de terra galaad
ꝛ isti omnes occisi sunt a phacee cum rege quia forte vo
lebant defendere eum cum vidissent insidias : galadite
sunt de terra israel de regione galaad ꝛ pertinet media-
tas terre Galaad ad dimidiam tribum manasse et alia
medietas ad tribum ruben ꝛ gad vt patet deutero.iij.ꝛ
de progenie alicuius istarum duarum tribuum ꝛ dimi-
die erat manaen ꝛ filius suus phaceia(ꝛ interfecit eum
† regnauitq̄z ꝓ eo)postq̄z occidit eum inuasit regnum
† eius:quia ꝓpter hoc occidebat eum.(Reliqua autem
sermonum phacee ꝛ vniuersa que fecit)quasi dicat non
habentur omnia hic sed in alijs libris(nonne hec scri-
pta sunt in libro sermonum dierum regum israel)quasi
dicat ibi scripta sunt oia siue bona siue mala. ¶Que-
Qō.27. A retur an peccauit phacee filius romelie occidendo pha-
ceiam regem israel. Aliquis dicet q̄ non : quia manaen
Phacee an peccauerit occidendo phaceiam. pater phaceia occidit selum regem israel.ꝛ tamē supra
declaratum est q̄ non peccauit occidendo eum:ita ergo
erit de phaceia occidente phaceiam.¶Dicendū q̄ pec
Rñsio. cauit in multis.Primo quia occidit hominem innocen
Primo. tem:nam ly quantum ad deum peccator esset sicut cete-
ri reges israel:tñ respectu phacee filij romelie non erat
peccator:iō occidendo eū occidebat innocentē.Secūdo
Secūdo. ꝑz q̄ dato q̄ peccauisset ꝓtra dñm:tñ non occidebat eū
Tertio. phacee ꝓ ista causa sed solū vt vsurparet regnū.Ter-
tio peccauit quia non habuit iurisdictionē ad occidendū
ipsum cum phaceia esset rex ꝛ nō haberet phacee filius
Quarto. romelie mandatum a deo ad occidendū phaceiā.Quar
to peccauit quia fecit ꝓpter malum finem.s.ad vsur-
Quinto. pandum regnum:ideo dato q̄ esset causa iusta occiden-
di tñ non erat animus iustus ideo peccaret faciēs.Quin
to peccauit quia per insidias fecit ꝛ istud valde grauā-
uit factum phacee:nam quantūcūq̄z aliquod homicidiū
esset iustum ex causa si fit per insidias iniustum reputa-
Sexto. tur.Sexto peccauit quia occidit dominum suū:istud tñ
peccatū grauissimū est sicut occidere p̄rem vel mr̄em.sic
Septimo. enī est ꝓtra nālē pietatē ꝛ obligationē.Septio peccauit
occidendo quinquaginta viros cuꝫ rege de custodibus
eius qui etiā innocētes erāt ꝛ ꝓ cā iniqua occidebant.
Octauo. Octauo peccauit quia vsurpauit regnum in quo p̄eiu-
dicauit duobus scilicet ipsi progenitei Manaen ꝛ pha-
ceie in qua iam fuerant duo reges ꝛ debebatur ipsi pro-
geniei per successionem regnum phacee tamen filius ro
melie abstulit illud.p̄eiudicauit etiam viris israel qui-
Jn .q.xxij. bus per tyrannidem dominatus est ꝛ tamē subijcere ali
quem inuitum in seruitutem grauius est q̄z aufferre ei
Ad rōnē in principio. res suas vt supra declaratū est.¶Ad rationē in contra-
rium de Manaen occidente Selum dicendū q̄ non est
B Manaē oc cidisse selū nō ē simile ad phacee occidisse phaceiā. Primo. Secundo. Tertio. Quarto.
simile:q̄ manaē potuit iuste occidere selū q̄ selum erat
intrusus in regnū vt supra declaratū est ꝛ tñ phaceia re-
gnabat legittime ꝑm successionē.Scdo q̄ manaen occi
dendo selum vindicabat iniuriam populi ꝛ domini sui
occisi ꝛ in hoc iuste agebat tamē phacee non vindicabat
iniuriā aliquā cū phaceia nulli intulisset iniuriā.Tertio
quia phaceia erat vir innocens quantum ad populū cuꝫ
non legatur de ipso aliquod malū contra populū:selum
aūt erat vir sceleratissimus qui regem per insidias occi-
derat:ideo poterat occidi selū iuste ꝛ nō phaceia.Quar
to quia cum phacee occidit phaceiam occidit dominum
suum:cum dicatur hic q̄ erat dux eius ꝛ tamen manaē
occidendo selum non occidit dominum suum:quia non
erat manaen subiectus ipsi selum sed potius erat prin-
ceps militie zacharie regis occisi a selum.Quinto quia
Quinto. phacee occidit phaceiam per insidias:manaen vero oc-
cidit selum bello:nam ascendit contra eum de thersa in
samariam ꝛ occidit eum in quo significatur manifesta
rebellio vt patet supra in littera et sic non peccauit di-
recte Manaen occidendo Selum peccauit tamen vsur
pando regnum.nunc autem peccauit phacee tam in oc-
cidendo regē q̄z in vsurpando regnum.(anno quinqua-
gesimosecundo Azarie regis iude regnauit Phacee fi-
lius Romelie)iste est annus vltimus regni Azarie:nam
regnauit quinquaginta duobus annis solum vt patet in
principio

principio.c.vocaꝫ phacee filius romelie ad differentiam phaceie filij manaen regis prioris quē occidit.est autez romelias nomē viri:qꝛ noia matrū raro ponūtur in scriptura potissime in regibus israel quoꝝ nomina matruz nō ponunt in scriptura.ratio aūt posita est precedēti.c. (super israel in samaria)qꝛ erat samaria metropolis et regnantes in israel dicebanꝫ regnare in samaria(viginti annis)iste postea occisus est ab osee duce suo ꝛ tamen viginti annis regnauit qꝛ non insurrexit ꝓtra eū aliquis in principio regni sui sicut cōtra alios reges(ꝛ fecit qđ malū erat coram dño).s.colēdo idola qꝛ istud erat malū regū israel(nō recessit a peccatis hieroboā filij nabath) s.coluit vitulos aureos sicut ille(qui peccare fecit israel) s.cogendo eos ad colendum vitulos aureos(in diebus phace regis israel venit theglathphalasar rex assur)intelligiꝫ de diebus phacee filij romelie:nā tempore phaceia filij manaen rex assiriozꝝ nō infestauit terrā israel ꝛ cepit(aphyon ꝛ abel domum maacha)ista sunt nomina vrbiū terre israel quas diripuit rex assiriozꝝ ꝛ transtulit habitatores eaꝝ in terrā syrie:ꝛ ponit hic dom⁹ maacha vt est nomē ꝓpriū cuiusdā ciuitatis que vocaꝫ beth macha ꝛ interpretaꝫ domus maacha ꝛ quōcūq; accipiaꝫ est nomē vrbis(ianoe ꝛ cedes ꝛ assor)ista ēt sunt noia vrbiū nā ianoe est nomē cuiusdā vrbis in terra iuda iosue.xv. ꝛ tñ hic nō accipiꝫ ꝑ illa vrbe ꝙ ꝓ alia eiusdez nominis q̄ eēt in terra israel in sorte neptalin vel in alia:cedes etiā nomē vrbis est in terra galilee ꝛ est in sorte neptalin iosue.xix.assor etiā nomē vrbis est in eadē tribu vt patet ibidē:vnde cedes ꝛ assor ponuntur ibi simul sicut hic in quo significaꝫ ꝙ sunt ciuitates ꝓiuncte(ꝛ galaad ꝛ galilea)galaad est terra ad orientē iordanis in qua habitabāt due tribus ꝛ dimidia ꝛ habitauerūt ꝑus duo reges amorrei seon ꝛ oget:quāq; nō significet totā terram illā tñ accipiꝫ communiter in scriptura ꝙ tota illa terra duarū tribuū ꝛ dimidie.galilea aūt est duplex.s.superior ꝛ inferior ꝛ ꝓtinet ad terrā neptalis magis quā ad aliā tribum:ꝛ hic intelligitur de galilea superiori que est apud mare tiberiadis in qua est ciuitas nazareth in qua xps nutritus est in parua etate ibi:etiā est capharnaū ꝛ bethsayda ꝛ corozayn ꝛ alia loca in quibus xps cepit ab exordio predicare.Alia aūt est galilea inferior ꝛ ista iuxta sidonem ꝛ thirū ꝛ illa est minus famosa.In nouo autez testō qñcūq; fit mētio de galilea intelligiꝫ de galilea superiori in q̄ xps habitabat(ꝛ vniuersaz terrā neptalim) galilea est in terra neptalim ꝛ tñ terra neptalim est maior quā galilea:ió non solū dr ꝙ capta est galilea s; tota terra neptalim(ꝛ transtulit eos in assirios)nō soluz ꝓdatus est ciuitates istoꝝ s; etiā transtulit gentē istaz ad habitandū in terra assiriozū de hoc dicit.i°palipo.v. suscitauit dñs spiritū phul regis assiriozū ꝛ spiritū theglathphalasar regis assur ꝛ transtulit ruben ꝛ gad ꝛ dimidiā tribū manasse.hic aūt ponunt multo plures gentes s.terra galilee ꝛ neptalim cū aliis vrbibus de qbus nō fit ibi mētio qꝛ ibi solū suppleꝫ ommissa hic vel nō plene declarata.ꝛ qꝛ dicit hic ꝙ cepit rex assur terrā galaad ꝛ erat dubiū quantū intelligeret noie terre galaad expreꝫ suz est ibi ꝙ due tribus ꝛ dimidia ducte sunt in assirios.

Obiectio. Sed obyciet ꝙ nō translate fuerint iste gētes in assirios qꝛ ꝓio palipo.v.dicit ꝙ teglathphalasar adduxit eas in ala ꝛ abor ꝛ ara ꝛ fluuiū gozā.

Rñsio. ¶Respōdendū ꝙ ducte fuerunt in assirios:ꝛ tñ ala ꝛ abor ꝛ ara sunt noia ciuitatū ad quas translate sunt gentes iste:gozā ℵo est nomen fluuij apud quē sunt vrbes iste ꝛ tñ sunt in terra assiriozꝝ sic p;.j.xvj.ꝛ.xviij.s.trāstulit israel in assirios posuitq; illos in ala ꝛ i abor iuxta flumē gozā.

Obiectio. ¶Sed adhuc obyciet qꝛ dicit ibi ꝙ posite fuerunt gētes iste in ciuitatibus medoꝝ ergo nō in ciuitatibus assiriozꝝ.

Solutio. ¶Bicendū ꝙ terra medoꝝ ꝛ persarū distincta est a terra assiriozꝝ qꝛ sunt diuerse gentes:ꝛ tñ reges assiriozꝝ tenebāt monarchiam super ola ista regna immo fere super totaz asiam a principio:postea aūt principatus assiriozū transiuit ad medos ꝛ persas ió nunc regnante theglathphalasar apud syros translati sunt israelite ad ciuitates medozū ꝛ per hoc dicebanꝫ transire ad terrā assiriozū quia terra medozū erat tunc subiecta regibus assiriozum.

¶An israelitaruz translatio in terrā assiriozū que hic ponit sit eadē cū illa que habet infra.xvij. Nō.xxviij.

Nō.28. A Arguitur.

Queretur an ista trāslatio israelitarū in terram assiriozū de qua hic dicitur ꝛ illa que habet j.xvij.ꝛ.xviij.sit eadē. ¶Aliquis dicet ꝙ sic qꝛ eadē loca translatiōis ponunt:nā primo pali.v. dicit de ista translatione.s.ꝙ trāstulit theglathphalasar rex assur tribum ruben ꝛ gad ꝛ dimidiā tribuz manasse in ala ꝛ abor ꝛ ara iuxta fluuiū gozā ꝛ ista eadē loca ponunt.j.xvj.ꝛ.xviij. ¶Bicendū ꝙ nō fuit eadē translatio sed ista fuit multo tēpore ante illaz qđ ꝓz ex multis. ꝑrimo qꝛ nō fuit factū ꝙ eundem regē:nā theglathphalasar rex assur fecit istā translationē de qua habet hic et salmanasar fecit illaz de qua habetur.j.xvj.ꝛ.xviij. Secundo ꝓz qꝛ fuerunt facte iste translationes tēpore diuerſorum regum israel ꝛ iuda:nā ista translatio de qua hic facta est tēpore facee filij romelie:alia vero facta est tempore osee regis israel.j.xvij.ꝛ.xviij.etiā nunc quādo facta est ista trāslatio regnabat ioathā in iuda ꝛ qñ fuit facta alia regnabat ezechias nepos eius.j.xviij.Tertio ꝓz ex ipsis qui translati sunt:nā in prima translatione soluz fuerunt translate due tribus ꝛ dimidia que habitabant trans iordanē ꝛ tribus neptalim que habitabat citra iordanem vt ꝓz hic:ꝛ tñ in secunda translatione oēs israelite translati sunt nec mansit aliquid de regno israel sed solum regnuz iuda ꝛ beniamin.Quarto ꝓz qꝛ in prima translatione mansit rex in terra israel ſ.phacee filius romelie ꝛ successit ei osee filius ela ꝛ tñ in secunda translatione nō mansit aliquis rex in israel nec etiam populus vnde osee filius ela fuit vltimus reguz israel nec post eū fit mentio de aliquo vt ꝓz.j.xvij.ꝛ.xviij. ¶Ad rationez autē in contrariū dicendū ꝙ illa nihil probat:nā verum est ꝙ in vtraqz translatione fuerunt israelite translati ad eundem locū tamē non sequit ꝙ fuerit eadem trāslatio. In prima enim translatione trāstulit theglathphalasar duas tribus ꝛ dimidiam in ala ꝛ in abor ciuitates medorum iuxta fluuiū gozā:ita ꝛ post salmanasar quādo transtulit reliquas tribus israel transtulit eas ad vrbes illas qꝛ sorte terra illa indigebat maiori populatione q̄z relique ptes regni assiriozū.

Rñsio.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Ad rōnē in principio.

(Coniurauit)hic ponit sextū ſ.de regno osee qui fuit vltimus regum israel ꝛ dicitur (coniurauit aūt ꝛ tetendit insidias osee filius ela contra phacee filium romelie)ꝑiuratio est quādo plures iurant simul de faciendo aliquā rē ꝛ se adiuuādo in ea:ita fecit hic osee filius ela:nā ipse erat de militibus phacee regis israel ꝛ cū multis fecit cōiurationē contra phacee ad occidendum eum(ꝛ percussit eum ꝛ interfecit).s.ꝙ insidias:nā tetenderat ei insidias vt ꝓz in ſa(regnauitq; ꝓz eo vigesimo anno ioathā filij ozie)ioathā erat rex iude ꝛ regnabat tēpore quo regnauit phacee in israel ꝛ in vigesimo anno regni ei⁹ regnauit osee apud israelitas(reliqua aūt sermonū phacee ꝛ vniuersa que fecit).q.d.nō habent hic ola(nōne hec scripta sunt in libro sermonuz dierū regū israel).q.d.ibi scripta sunt ola que pertinēt ad reges israel.

B phacee ab osee occidi tur.

¶Queret an peccauit osee occidēdo phacee filium romelie regem israel. ¶Aliquis dicet ꝙ non peccauit sicut dictum est de manaen ꝙ non peccauit occidendo selum regem israel quia intrusus erat et ipse occiderat regem israel zachariam:ita nunc phacee filius romelie occiderat phaceiam filium manaen regē israel ideo videtur ꝙ non peccauit occidendo eū. ¶Respondendum ꝙ peccauit multipliciter. ꝑrimo quia occidit regem ꝛ dominum qui pacifice iam tenebat regnū per viginti annos ꝛ in hoc preiudicabat toti populo qui habebat eum in regem.Secundo peccauit quia non habebat causam ad occidendum ipsum.Tertio quia dato ꝙ vellet osee occidere phacee quia ipse occiderat phacee iam regem nō habebat iurisdictionem ad hoc quia ipse non erat maior rege nec etiam deus dederat sibi mādatum de hoc.Quarto peccauit qꝛ mala intentione egit.s. vt acciperet regnum phacee:ideo dato ꝙ haberet iustaz

Nō.29. A Osee an peccauerit occidendo phacee. Obyciꝫ. Respōsio ꝙ peccauit ꝑrimo. Secundo. Tertio.

Quarto.

† Galilea duplex.

causam occidendi ꝛ iurisdictionem ad hoc: quia tamē sciebat mala intentione peccaret. Quinto ꝓ3 qꝛ fecit hoc per insidias ꝛ tamē actus qui alias est licitus efficit malus si per insidias fiat. Sexto peccauit qꝛ vsurpauit sibi regnum per tyrānidem cum ipse non esset rex ex progenie nec populus elegisset eū nec deus diffiniuisset qꝛ ipse regnaret. Ad rationē in contrariū dicendū qꝛ nō stat propter duo. ¶Primo qꝛ non est omnino simile de manaen occidente selum ꝛ de osee occidente phacee. nam manaen potuit licite pugnare contra selū ꝛ occidere ipsum: qꝛ illico vt occisus fuit rex zacharias a selū ascendit manaen de thersa ꝛ pugnauit contra selū ꝛ occidit eum: vnde non regnauit selū nisi vno mense. s. in littera: phacee autē filius romelie quāq3 occiderit phaceiam filiū manaen tamē regnauit postea pacifice in israel viginti annis ꝛ nunc non insurrexit contra eum osee tāq3 contra intrusum ad vindicandum iniuriaꝫ regni ꝛ regis occisi ſ3 magis surrexit contra eum tanq3 contram regez. Secundo ꝓ3 quia manaen surrexit contra selū publice ꝛ occidit eum: osee tamen surrexit contra phacee ꝑ insidias vt ꝓ3 in littera. Tertio patet quia selū nō erat adhuc rex israel plene quia non tenebat totū populum pacifice cuz nonduz regnauisset mense vno quando occisus est ꝛ ille mensis fuit in contentione: qꝛ illico vt occisus est zacharias rex prior surrexit manaen cōtra selū qui incipiebat regnare ꝛ sic non pugnauit contra regez ꝛ tamē phacee filius romelie postq3 occidit phaceiam regem israel regnauerat annis viginti quādo occisus est ab osee ꝛ sic iā erat pacifice possidens regnum israel ꝛ occidendo illuz occidebat rex. Quarto ꝓ3 quia manaen occidendo selū non occidit dominum suum: quia manaen nunq3 fuerat subditus selū sed erat princeps millitie zacharie ꝛ pugnauit contra selū tanquā contra occisorem domini sui. osee autē occidendo phacee occidit dominum suuz: quia phacee fuerat rex israel viginti annis ꝛ sic pacifice possidebat regnum ꝛ erat dominus omniuz israelitarū: ideo osee qui erat de israelitis occidendo eum occidebat dominum suum. Secundum principale erat quia manaen non omnino excusatur in occisione selū quia saltem peccauit ibi in quantum vsurpauit regnum vt declaratum est supra sic etiā peccauit osee vsurpando regnum israel de osee quomodo potuerit incipere regnare in israel anno vigesimo ioathā cum ioathā solum regnauerit decez ꝛ sex annis. j. declarabitur in quadam questione.

Quinto. Sexto. Ad rōnē in contrariuz. B Plus peccauit osee occidendo phacee q3 manaen selim. Primo. Secundo. Tertio. Quarto.

† ¶Anno scdo phacee filij romelie regis israel regnauit ioathā filius ozie regis iuda) hic ponit scōm principale huius. c. s. regni ioathā cōtinuatio ꝛ in hoc scriptura iaz redit ad reges iuda: quia sex sup̄ enumerati fuerūt oēs illi vt compleret series regum israel: nam linea eoꝝ solū prouenit vsqz ad osee cum post eum nullus regnauerit in israel quia translatus fuit totus israel in assirios. ꝛ dicit qꝛ ioathā filius ozie regnauit in iuda. vocatur ozias ille qui vocabatur azarias in toto isto. c. nam cōmunius vocat ozias q3 azarias: quia solum hic legit vocatus azarias ꝛ in oibus alijs locis scripture vocat ozias (viginti quinqz annorū erat cū regnare cepisset) quia pater suus regnauit quinquaginta duobus annis ꝛ sic erat ipse iam vir magnus quādo cepit regnare (ꝛ decē ꝛ sex annis regnauit in hierusalem) est enim hierusalē sedes regum iuda ꝛ ibi dicebant oēs regnare sicut reges israel in samaria: vixit autē ioathā modico tēpore. s. quadraginta vno annis cū eēt viginti quinqz annoꝝ quādo cepit regnare ꝛ decem ꝛ sex annis solū regnauerit (nomē matris eius bierusa filia sadoch) ponunt noia matrū regum iuda ex causa assignata precedēti. c. credendum est autē qꝛ iste sadoch erat aliquis magnus princeps: qꝛ alias rex non acciperet filiam eius in vxorem: vult autē iosephus. ix. antiquitatū qꝛ fuerit de vrbe hierusalem mater ioathā (scitqz qō rectum ꝛ placitū erat coram dño) laudat in hoc iste rex qꝛ nunq3 declinauit ad idolatriam sicut declinauerunt reges israel ꝛ multi de regibus iude (iuxta oia que fecerat ozias pater suus operatus est). s. fecit bonuz sicut pater suus ozias ꝛ adhuc fuit melior: qꝛ ozias licet non declinauit ad idola tñ trāsgressus est cerimonias legis qꝛ voluit sicut sacerdos offerre dño thus ꝛ pcussus est lepra supra in lra ꝛ. ij. palipo. xxvi. ioathā autē nō trā sgressus est cerimonias legis in hoc vnde laudat eū valde iosephus. ix. antiqui. dicens iste autē rex nulla etate vel virtute minor fuit sz ꝛ rebus qdē diuinis pius apud homines autē iustus astabat (verumtamē excelsa non abstulit). s. quāq3 bonus fuerit tñ nō abstulit altaria in quibus populus sacrificabat partiz deo ꝛ partim demonibus (adhuc populus imolabat in excelsis ꝛ adolebat incensuz). s. quia nullus rex adhuc vetuerat excelsa vel abstulerat illa immolabat populus in excelsis ꝛ aliq immolabant deo ꝛ aliqui demonibus. ¶Si autē querat an ioathā peccauerit nō aufferendo excelsa. ¶Rñdendum est sicut respondebat. s. in lra in quadā questiōe de ipso ozia. s. qꝛ peccauerit ꝛ tamē quia nō declinabat ad idola nec declinabat ad alia mala recedendo a cerimonijs legis istud peccatū puū reputabat (ipse edificauit portam domus dñi sublimissimā) in hoc fuit ioathā valde deditus cultui dei qꝛ habebat curam de edificatione ꝛ reparatione ptinente ad sanctuarium. ¶Queret̄ que fuit ista porta sublimissima quā edificauit ioathā i domo domini. ¶Respondēdū qꝛ in domo domini erant porte ptinentes ad atria ꝛ pertinentes ad ipsum templum. Ad templū autē proprie dictū. s. ad domum illam clausam in q̄ erant vasa ministrationis sancte de cuius fabricatione habet̄ p̄cedēti. li. c. vi. solū ptinebat vna porta que erat ad orientem: nā oia alia latera clausa erant vt satis apparet ex declaratis ibi. in circuitu autē templi erāt atria quattuor de quibus declaratū est precedēti. li. c. vij. ꝛ in istis erant multe porte: quia saltez oportebat esse q̄ttuor portas: qꝛ de leuitis custodientibus portas sanctuarij dicit primo palipo. ix. qꝛ erant in ostijs domus dñi ostiarij per quattuor ventos ad orientē ꝛ ad occidentez ꝛ ad aquilonem ꝛ ad austrū. ¶Dicendū est de ista porta quā edificauit ioathā qꝛ nō erat porta tēpli sz erat porta atrij qꝛ in muro exteriori atrij erant multe porte ꝛ p̄cipuam earū voluit facere ioathā valde pulchram ꝛ ad hoc fecit eam sublimez nimis ꝛ forte ista porta erat illa que vocabatur speciosa per quā petrus ꝛ ioannes introiuerūt in templum ad orationē de qua act. iij. ¶Aliqui autē volunt qꝛ ista esset turris que vocabat turris gregis vt dicit historia scholastica: tenet tamē ibi qꝛ ista fuerit porta speciosa. vocabat ista ab hebreis porta ioathā: hec autez sola mansit inconcussa in destructione templi domini facta ꝑ caldeos. qꝛ aūt esset ista porta in atrio ꝓ3 ꝑ iosephū ix. antiqui. dicentē fecit porticus in tēplo ꝛ eius ingressus ornauit muros quoqz qui ceciderant rursus errexit (Reliqua aūt sermonum ioathā ꝛ vniuersa que fecit). s. non habent in hoc libro sz in alijs (nōne hec scripta sunt in libro verboruz dierum regum iuda). q. d. ibi scripta sunt oia cum gestis aliorū regum iuda.

Joseph. † † Dubitatio Rñsio. † Alia opi.

¶De gestis quinqz ꝓphetaruz qui fuerunt tēpore ozie s. osee Ysaie iobelis amos ꝛ abdie. Qó.xxxi.

Qó 30. A Quā porta sublimissimaz edificauit Joathā in sanctuario et an eēt porta q̄ vocat speciosa. Rñsio. Alia rñsio.

Queretur nunc de prophetis qui fuerunt contemporanei ozie ꝛ ioathā filio eius qui nunc regnauerunt. ¶Dicendū qꝛ multi ꝓphete fuerunt eis contemporanei. primus fuit osee: nam de eo dicit osee. j. verbum qō factum est ad osee in dieb⁹ ozie ꝛ ioathā: de isto dicit hieronymus ꝛ refert historia scholastica qꝛ fuit de tribu Ysachar nat⁹ in bethlemoch: prophetauit autem contra decem tribus pauca de duabus loquens ꝛ pronunciauit iudeos in vltimo tempore ad christū redituros: tertium quoqz die dominice resurrectionis predixit ꝛ in terra sua sepultus placida quiete dormiuit. de hoc ait hieronymus super osee qꝛ osee dixit dans signū veniet dominus in terram sicut quercus que est in silo: ꝛ istud nō legitur in scriptura secundū translationem nostram sz forte habetur secundum trāslationez septuaginta interpretum vel aliquam aliam cum multe editiones sint. ¶Epiphanius autē historiographus clarissim⁹ ꝛ persecutator sacre scripture dicit de eodē osee qꝛ osee posuit in sua prophetia prodigium dicens veniet

Qó 31. A Primus osee.

dominus

dominus in terraꝫ ſicut quercus que eſt in ſilo ex ſemet ipſa enim in duodecim fuit ptita ⁊ facte fuerunt ex ea totidem quercus. ¶ Secundus propheta contēporaneus ozie ⁊ ioathā fuit Jſaias qꝛ in temporibus ipſoꝝ prophetauit: Jſa.i°. ⁊ iſte fuit olno contemporaneus oſee: nā hijdem reges fuerunt ſub quibus prophetauerūt ambo ſ. ozias ioathā achas ⁊ ezechias ⁊ iſti quatuoꝛ reges ponunt in titulis amboꝝ ꝓphetaꝝ ⁊ vocant iſti duo ſecundū grecos ſincronon. i. cótemporanei vt ait hieronymus in quodā ꝓlogo ſuper oſee. ¶ Tertius ꝓpheta cōtēporaneus ozie ⁊ ioathā fuit ioel. de hoc ꝑ quia regula eſt apud hebꝛeos q̄ quādo in titulo alicuius ꝓphete non ponunt tēpoꝛa reguꝫ ſub quibus prophetauerit intelligitur ꝓphetaſſe ſub eiſdem regibus ſub quibus ꝓphetauit prophetа p̄cedens ⁊ tamē in titulo ioelis non ponuntur reges ſub quibus ꝓphetauit ioel: iō intelligēdū eſt. q̄ ꝓphetauerit ſub regibus ſub quibus ꝓphetauit oſee: iſtam regulā confirmat hieronymus in quodaꝫ prologo ſuper oſee qui incipit ſanctus ioel. ¶ Secundo ꝑ auctoꝛitate hieronymi qꝛ ipſe dicit q̄ ꝓphetauit ſub eiſdem regibus ſub quibus oſee vt ꝑ in quodaꝫ ꝓlogo eius ſuper ioelem qui incipit in hoc ꝓpheta: idcirco nec reges nec tempoꝛa ſunt prenotata qꝛ eiſdē temporibus ac regibus quibus oſee ꝓphetauerat ⁊ ipſe ꝓphetauit. Tertio ꝑ qꝛ ꝓphete in ordine libꝛi ponunt ſecūdū ordinē temporis in ꝓphetando ⁊ tñ ioel ponitur multo ante micheam ⁊ micheas cepit ꝓphetare ſub ioathā rege iuda vt ꝑ michee. i°. ergo ioel cepit ꝓphetare ante ioathā ſ. tempoꝛe ozie. Quarto ꝑ qꝛ non ſolum ꝓphetauit tēpoꝛe ozie ſꝫ etiā magno tempoꝛe ante motē ſuam cepit ꝓphetare: nā amos cepit ꝓphetare per duos annos ante terremotuꝫ qui factus eſt tēpoꝛe ozie quādo ipſe pcuſſus eſt lepꝛa vt ꝑ amos. i°. ⁊ tamē ioel prophetauit ante ipſum vt patet ex ordine libꝛi quia prius ponit ioel quā amos: iſte ioel fuit de tribu ruben natus in agro bethoꝛon qui deſcripſit terram duaꝝ tribuū eruca bꝛuco locuſta rubigine vaſtandā: p̄dixit quoq; effuſionē ſpiritus ſancti futuram ſuper ſeruos dei ⁊ ancillas qō factum eſt die pentecoſtes: iſte in vꝛbe ſua bethoꝛon moꝛtuus eſt et in pace ſepultus. ¶ Quartus ꝓpheta contemporaneus ozie ⁊ ioathā fuit amos vt ꝑ amos. i°. nā dicit q̄ prophetauit in diebus ozie regis iuda: ⁊ in diebus hieroboā regis iſrael duobus annis ante terremotū qui accidit diebus ozie. Dicendū tamē q̄ quāq; ꝓphetauerit iſte diebus ozie tñ prius ꝓphetauerūt oſee ⁊ ioel: iſte amos fuit ruſticus ⁊ paſtoꝛ de paſtoꝛalibus thecue de terra iude vt patet amos. i°. ⁊ ipſe miſſus eſt a dño in terrā iſrael ad ꝓphetandū cōtra hieroboā regem iſrael ⁊ cū ſepe increparet eum noluit acquieſcere ſꝫ filius ſuus vecte pcuſſit eū in capite ⁊ ſemimoꝛtuus; ductus eſt in terrā ſuā ⁊ ibi ſepultus eſt de quo dictū eſt p̄cedēti. c. in fi. ¶ Quintus ꝓpheta ꝓtēporaneus ozie fuit abdias q̄ aūt fuerit tpe illo ꝑ qꝛ ipſe ponit poſt amos ⁊ nō ponūt i titulo eiꝰ aliq̄ tempoꝛa regum ſub quibus prophetauerit ergo intelligendus eſt prophetaſſe ſub eiſdem tēpoꝛibus ſub qbus amos ⁊ tamē amos prophetauit tempoꝛe ozie vt patet amos. i°. ergo eiſdem temporibus prophetauit abdias. Secundo patet quia micheas prophetauit tēpoꝛe ioathā regis vt patet michee. j. ⁊ tamen ante eum prophetauit abdias vt patet ex ordine libꝛi duodecim ꝓphetaꝝ ergo ꝓphetauit tempoꝛe ozie qui preceſſit ioathā. Aliqui dicunt q̄ iſte abdias fuit diſpenſatoꝛ regis achab ⁊ quia ipſe occultauit centum ꝓphetas in duabus ſpeluncis ne occiderent a iezabel accepit gratiam ꝓphetie ⁊ iſtam poſitionem recitat hieronymus in quodā ꝓlogo ſuper abdiam. ¶ Dicendum tñ q̄ non ſtat propter duo primo quia abdias ꝓphetauit tēpoꝛe ozie ⁊ tamē ſi eſſet ille abdias qui fuit diſpenſatoꝛ achab de quo precedenti. li. c. xviij. non potuiſſet prophetare tempoꝛe ozie quia multo tempoꝛe preceſſit. naꝫ erat tunc in iuda rex ioſaphat qui cepit regnare anno. iiij. achab regis iſrael ⁊ regnauit viginti quinq; annis e. c. ⁊ poſt eum regnauit ioram octo annis. ē. viij. ⁊ poſtea ochoziaſ anno vno e. c. ⁊ ij. palipo. xxi. deinde athalia regnauit ſex annis. ē. xi. ⁊ ij. palipo. xxij. ⁊ poſtea ioas annis quadraginta vt patet ē. xij. deinde amaſias annis viginti nouē. ē. xiij. poſtea aūt ozias incepit regnare ⁊ oēs illi anni ſimul ſumpti p̄ter annos ozie ſunt centuꝫ ⁊ nouē: ideo dato q̄ ꝓphetaret abdias primo anno ozie regis iuda iam eſſet ad minus annoꝝ centuꝫ ⁊ nouē potiſſime qꝛ tēpoꝛe achab abdias erat iam vir magnus pluſq; viginti quinq; vel triginta annoꝝ cum eſſet diſpenſatoꝛ totius domus achab ideo in primo anno regis ozie eſſet quaſi centum ⁊ quadraginta annoꝝ vel ſaltē centū ⁊ triginta: ⁊ tamē nullus hominū tpe illo accedebat ad tantam etatem. ¶ Scōo ꝑ qꝛ ſi abdias fuiſſet tpe achab dato q̄ ꝓphetaſſet vſq; ad tempus ozie poneret rex primus ſub quo prophetaret. ſ. ioſaphat rex iude ⁊ tamen non ponit aliquis iſto qꝛ ſed ſolū ponit ſub eiſdem regibus ſub qbus ꝓphetauit oſee cū nullus ponat in titulo iō nō ꝓphetauit tēpoꝛibꝰ illis. ¶ Tertio patet quia neceſſe eſt ipſuꝫ incepiſſe prophetare poſt oſee ⁊ ioelē cum in ordine libꝛi prius ponatur oſee ⁊ tamen oſee non incepit ꝓphetare ante tēpus ozie iō nō cepit abdias ꝓphetare anteq; regnaret ozias. ¶ Quarto patet hoc ex poſitiōe hebꝛeoꝝ qui dicūt abdiam fuiſſe virum illius vidue que clamauit ad heliſeū pro filijs ſuis quos creditoꝛ volebat in ſeruos ⁊ impleuit vaſa eius oleo. ē. iij. ⁊ tamen ille moꝛtuus eſt anteq; moꝛeret rex ioſaphat: nam in principio regni ioraꝫ erat illud ⁊ tunc viuebat ioſaphat qꝛ de morte eius habetur ē. viij. ideo non potuit ſecundū poſitionē hebꝛeoꝝ ſtare q̄ abdias eſſet iſte qui ꝓphetauit poſt oſee. ¶ Dicendū ergo q̄ ille abdias q fuit diſpenſatoꝛ achab an fuerit ꝓpheta non apparet ⁊ tamē ſi fuit prophetа dicēdū q̄ nō fuit vnus de duodecim ꝓphetis minoꝛibus ſꝫ ante ipſos fuit. de iſto autē abdia dicendū q̄ fuit alius vir qui ante tempoꝛa ozie nō prophetauit: quidam aūt hebꝛei volūt q̄ iſte fuerit abdias qui fuit diſpenſatoꝛ achab ⁊ q̄ moꝛtuus eſt ante heliſeum. hoc aūt tenet epiphanius hiſtoriographus ⁊ hiſtoria ſcolaſtica ⁊ dicunt q̄ fuit de terra ſicheꝫ de agro bethamar. ⁊ dicere habent q̄ fuit mutatus ordo. ſed hoc credendū non eſt quia poneret abdias ante oſee cum in omnibus prophetis videamus ordinē temporum obſeruari vt patet ex titulis eoꝝ. Aliy aūt dicūt q̄ iſte abdias fuit quinquagenarius ille ochoziaſ cui pepercit helias qui relicto obſequio regis helie diſcipulus factus eſt cuius ſepulchꝛum cum mauſeolo heliſei ⁊ ioannis baptiſte vſq; hodie in ciuitate ſebaſte in veneratione habetur vt ait hiſtoria ſcholaſtica. ſed eadem difficultas redit qꝛ iſte nō potuit ꝓphetare tempoꝛe ozie iō dicendum ſicut ſupꝛa q̄ abdias fuit aliquis qui incepit prophetare poſtq; cepit regnare ozias. iſte autē prophetauit ſolum contra idumeos. ¶ Sextus prophеta contēporaneus ozie fuit ionas: qō patet quia in titulo eius non ponitur nomen alicuius regis: ideo oportet q̄ prophetauerit eiſdem temporibus quibus prophete precedentes eum: ⁊ tamen amos qui ꝓponitur ei habet in titulo q̄ prophetauit ſub ozia vt patet amos. i°. ergo etiaꝫ ionas. Secundo patet: quia ionas prophetauit ante micheam ⁊ tamen micheas prophetauit ſub ioathā vt patet michee. j. ergo ionas prophetauit ſub ozia. De hijs ſex prophetis qui ſub ozia prophetauerunt dicenduꝫ q̄ non ceperunt omnes eodem tempoꝛe prophetare: ideo ponitur ordo inter illos. de oſee ⁊ Jſaia non apparet qꝛ prior prophetauerit cum non ſit aliquis ordo libꝛi inter ipſos: quia Jſaias eſt primus in maioꝛibus ⁊ oſee ꝑmus in minoꝛibus. de aliys aūt dicendū q̄ fuerunt poſt oſee: nam ioel fuit poſt oſee: ⁊ amos fuit poſt ioelem: ⁊ abdias fuit poſt amos: ⁊ ionas fuit poſt abdiam: vt patet ex ordine libꝛi: nam etiam ſi vnus prophеta precederet alium in ordine prophetandi per duos menſes preponeretur ei in ordine libꝛi. ſic fuit de ageo ⁊ zacharia qui ambo ꝓphetauerunt ſecundo anno darij regis perſarum: ⁊ tamen ageus prophetauit menſe ſexto eiuſdem anni. zacharias autem prophetauit menſe octauo anni ipſius vt patet agei. j. ⁊ zacha. j. ⁊ tamen preponitur ageus zacha

Scōus iſaias.

Tertⁱ⁹ ioel.

Primo. Regula ad cognoſcendū qs prophеta fuit prior.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Quartus amos.

Quintⁱ⁹ abdias ponit. Primo.

Secūdo.

An abdias fuerit diſpēſatoꝛ achab.

Cōfutatio.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Determinatio auctoris.

Opinio hebꝛeoꝝ.

Sextus ionas.

An ceperit oēs eodem tempoꝛe.

rie.ionas autem fuit vltimus istorum in ordine libri ex quo apparet q ipse vltimo cepit prophetare sub ozia.et ex hoc apparet falsum esse q ionas fuerit filius mulieris sareptane quem suscitauit helias:quia dato q potuisset viuere vsq ad tempora ozie debuisset ipse esse primus in ordine prophetarum minorum:quia ipse cepisset prophetare ex tempore ioā regis israel quādo iuit ad vngendum ihеu in regem vt asserūt hebrei.s̄.ix.de hoc tñ

Opinio histo.scho.

dicit historia scholastica q pphetauit ionas filius sareptane sub hieroboā qui post reditum a niniue tempore famis assumpta matre gentiū incola factus est:nam erubescebat ēe in terra sua dicens sic aufferetur obprobriū meum eo q pphetans contra niniuez mendax repertus suz : qui transacta fame redyt in terraziuda z defuncta est mater eius z sepeliuit eam iuxta sepulchrum delbore nutricis rebece vt p3 Geñ.xxxv.iste predixit signum euersionis hierusalem dicens q cum viderint lapidem luctuose clamantem prope sit finis:z cū viderint in hierusalem gentes vniuersas tunc tota illa ciuitas irrecuperabiliter euerteref:mortuus est autem z sepultus in spelunca vnius iudicis israel cuius sepulchrū monstrat in vna vrbium geth in viculo iuxta sephorin.de hoc aūt qō dicit fuisse ionā filium sareptane falsum est vt supp declaratus fuit:quia multo post natus est z pphetauit sub ozia.q aūt fugerit de terra propter verecundiā apocryphū est:q autē fuerit incola gentiū hoc ideo vult historia scholastica:quia de illo dicit precedēti.c.q fuit de vrbe geth que est in terra philistinorum vt aliqui existimāt z tñ non fuit de vrbe geth que est in terra philistinorum sed de alia vrbe geth que est in terra israel.qō autē dicit illum predixisse destructionē vrbis hierusalem non apparet nisi vellimus credere historie scholastice z epipha nio historiographo de hys etiā tangit hieronymus in libro de illustribus viris z isidorus in libro de ortu z obitu patrum.C Septimus pphеta qui fuit primus tēpore ioathā z nō pphetauit tpe ozie fuitq post oēs istos sex precedentes fuit micheas marastites:ipse enim cepit pphetare sub ioathā z pphetauit sub eo z achas z ezechia vt patet michee.j.z sic fuit contemporaneus oibus precedentibus quāq illi prius inceperunt prophetare quā micheas.C Octauus istorū fuit Naum qui pphetauit tempore ioathā:qō p3 quia in titulo eius nō ponitur tempus alicuius regis:z tamē ipse ponitur post micheaz qui prophetauit sub ioathā iuxta regulā hebreorū quā confirmat hieronymus in duobus plogis super ioelem.s.in vno qui incipit in hoc prophеta:z in alio qui incipit sanctus ioel. Secundo p3 per iosephum.ix.antiqui.qui ponit nauz prophetasse sub ioathā. Nonus istorū fuit abacbub qui sub eodem rege prophetauit:qō p3 quia ponitur post micheam z naum z nō ponitur tēpus aliqō in titulo ei⁹: iō debet intelligi q pphetauerit sub ioathā sicut prophetauit micheas:isti nouē tenuerunt in prophetando istum ordinem qui positus est z tres illoz inceperunt pphetare sub ioathā:sex autem primi ceperunt prophetare sub ozia. C Quereť vlterius de operibus ioathā. Et dicendū q fuit vir famosus z in operibus suis gloriosus:ipse enim pugnauit contra regem filiorum amon z vicit eum z dederunt ei filij amon in tēpore illo centum talenta argenti z decem millia choros tritici z totidem choros ordei: z istud pbuerunt ei per tres annos z confortatus est super gentes multas q speravit in domino:habuit etiā curam reipublice:nā edificauit vrbes in montibus iuda z in saltibus castella z turres:nec reperitur peccasse in aliquo nisi q permisit populo habere altaria extra templum domini qō tamen erat contra legem:de hys.ij.palipo.xxvij.tempore autē ioathā pphetauerunt tres prophete.s.micheas Naū z abacbub de quibus dictum est:fuit autem nauz de tribu symeon z prophetauit contra niniuē prenuncians q non exirent de illa qui imperarent mundo sicut prius fuerat:hieronymus quoq super naum dicit herodatum licarnaseum historiographum dixisse niniuem fuisse subuersam a rege medorū tēpore iosie.de euersione quoq niniue predixit naum que facta est hoc modo.s.lacus circundabat niniuem z inundauit super eaz factoqz pariter terremotu z igne de sublimi emisso: de qua inundatione scripsit naum inundans innocētem non faciet dominus in tempestate z turbine vie eius: dicit tamē q librum suum scripsit nauz post captiuitatē decē tribuum sub ezechia dum vastaret terra iuda ab assirijs in consolationem gentis sue:qui tandē mortuus est in terra sua in pace z sepultus est.

Septimus micheas.

Octauus naum.

Non⁹ abacbuc.

C Sexdecim anni quibus regnauit ioathan quomodo computantur. Qō.xxxiij.

Qō.33. A Pria opi.

Queretur vlterius de istis decem z sex annis quibus regnauit ioathā quomodo computentur. C Aliquis dicet q ioathā regnauit viuente patre suo ozia postqz factus est leprosus:nam ipse gubernabat palatium z iudicabat populum terre vt p3 s̄.in lra.z.ij.palipo.xxvi.z sic computantur isti decem z sex anni ab illo tempore quo tunc regnare cepit z tamē per se paucis annis regnauit. C Sed dicendum q hoc non stat:nam oportet poni fuisse istos decez z sex annos regni ioathā postqz mortuus est pater eius:nā pater su⁹ regnauit qnquaginta duobus annis computando a pncipio regni sui vsq ad mortem z etiam tempus in quo fuit leprosus:z tamen hoc dato necesse est q decez z sex anni ioathā computenť post mortē patris sui: quia dicit de phacee filio romelie q cepit regnare anno quinquagesimo secundo ozie z iste erat vltimus annus eius:z tñ sequēti.c.dicit q anno.xvij.phacee filij romelie regnauit achas filius ioathā:ergo inter mortem ozie z principium regni achas fuerunt decem z sex anni vel decez z septem z in istis non fuit aliquis regnans nisi ioathā: ergo decem z sex anni sui computanť post mortem patris sui z moriente patre fuit ioathā annorū viginti quinqz z regnauit decem z sex:z sic fuit tota vita sua quadraginta vni⁹ annoz. Jdē tenet iosephus.ix.antiq. C Quereť vlterius quomodo potest stare qō dicit supp.s.q anno vigesimo ioathā osee regnauit in israel z occidit phacee filium romelie:nam cum regnauerit solum decem z sex annis vt p3 hic z.ij.palipo.xxvij.non poterat osee regnare anno vigesimo eius. C Aliquis dicet q ioathā regnauit plusqz decem z sex annis immo plusqz viginti:z tamē scriptura hic z.ij.palipo.xxvij.expressit paruū numerum z alibi ponit numerū maiorem.sic enim in multis locis facere solet tā in numero annoz quā in numero aliarū rerum:sicut Geñ.xv.ponunť quadringenti anni quibus affligendi erant israelite z semen abrahe futurū erat peregrinū:z tamē exodi.xij.ponuntur quadringenti triginta anni quibus manserunt israelite in egipto.sic etiam quādo computauit Dauid totū populum dicitur s̄.ij.li.c.vltimo q inuenta sunt de israel octingenta mil lia virorum fortium z.i.palipo.xxi.dicit q inuenta sunt de israel mille millia z centū millia virorum. C Sed dicendum q non stat iste modus:quia tunc diceremus q regnauit ioathā saltez viginti annis z in anno vigesimo eius osee occidit phacee filium romelie. z tamē hoc falsum est:quia sequēti.c.dicit q osee cepit regnare regnāte achas:z etiā dicit q anno.xvij.phacee cepit regnare achas ergo quādo cepit regnare achas adhuc viuebat phacee filius romelie:z tamen dicit supra in lra q anno vigesimo ioathā osee coniurauit contra phacee filiuz romelie z occidit illum ideo non stat. C Aliquis dicet aliter q ista diuersitas insurgit ex modo diuerso inchoationis regni:nam ioathā regnauit viuente patre suo ozia z regnauit postea per se:accipiēdo autē regnū qō habuit per se post mortem patris fuit decem z sex annoz :computando autem ab anno quo cepit regnare viuente patre fuerūt viginti anni vel plures regni eius. C Sed dicendū q hoc etiam non stat:quia quocūqz modo detur: oporteret q diceremus phacee filium romelie occisum fuisse regnante ioathā rege israel:z tamen falsum est:qz tunc achas filius ioathā inciperet regnare post mortem phacee filij romelie sed nō cepit:sed potius cepit regnare anno.xvij. phacee cum adhuc supereſſent de regno

Cōfutatio.

Qō.34. A Qūo stat q osee regnauerit anno.xx. ioathā si nō regnauit nisi xvi.annis. Pria rño.

Scda rño.

Cōfutatio.

Cōfutatio.

phacee

Tertia rñsio.

phacee anni tres cuj ipse regnauerit annis viginti vt pj ꝫ.in lra.¶Dicendum ergo q modus fuit iste.s.q phacee filius romelie cepit regnare anno vno anteq̄ꝫ regnaret ioathā filius ozie:quia cepit regnare anno quinquagesimo secundo ozie qui fuit vltimus annus eius. 7 ob hoc dicit q ioathā cepit regnare anno secūdo phacee filij romelie.s.in principio secūdi anni eius: regnauit aūt phacee viginti annis.ꝫ.in lra 7 ioathā decem 7 sex:ideo oportebat q moreret.ioathā anno.xvij.phacee finito 7 adhuc supereſſent tres anni de regno phacee 7 sic occisus fuit phacee ab osee annis tribus post mortē ioathā: 7 quia achas regnauit imediate post ioathā tertio anno eius occideret phacee filius romelie ab ose.7 hoc ſonat lra ſequentis.c.cum dicit q anno decimo ſeptimo phacee regnauit achas:7 tamen ſupererāt tres anni ad complendū viginti annos phacee.cuj autem dicit hic q anno vigesimo ioathā coniurauerit osee cōtra phacee 7 occiderit eum:nō est intelligendū q viginti annis regnauerit ioathā nec occisus fuerit tempore ſuo phacee: ſed anni achas computantur cum annis ioathā tanq̄ꝫ essent anni cōtinui eiusdem regis:7 cū regnauerit ioathā.xvi. annis:annus primus achas vocat annus decimus ſeptimus ioathā:7 tertius annus achas annus decimus nonus ioathā:7 q̄rtus annus achas vigesimus annus ioathā:7 q7 occisus fuit phacee tribus annis completis de regno achas in principio anni quarti eius dicet q occisus fuit in anno vigesimo ioathā.7 ꝫ ſeruat id qō nūq̄ꝫ reperitur ſeruatū in alijs annis regum.¶Ra.ſa.7 qdaꝫ hebrei dicunt q quatuor anni aufferunt de regno achas 7 attribuuntur patri ſuo ioathā ꝓpter peccata achas 7 tunc cum vixerit ioathā decem 7 ſex annis in regno addendo ſibi quatuor primos annos regni achab erūt viginti anni in regno ſuo.¶Sed dicendum q fundamentum poſitionis iſtius non ſtat.ſ.q propter peccatum iſti quatuor anni primi auferant de regno achas:quia tunc a fortiori auferrentur anni vltimi cuj peior fuerit achas quandiu longius vixit.immo non ſolum auferrent quatuor anni eius ſed etiam totum tempus regnandi quia omni tempore male ſe habuit.Dicendum ergo ſicut ſupra.q fuerunt computati anni achab 7 ioathā ſimul quaſi vnius regis:7 ſic annus quartus achas erat annꝰ vigesimus ioathā:non tamen fuit factum hoc ꝓpter peccatū achab ſed quia ſcriptura ſic voluit computare faciendo annos patris 7 filij continuos tanq̄ꝫ annos eiuſdem regis(in diebus illis cepit dominus mittere in iudā raſin regem ſirie 7 phacee filiuꝫ romelie).ſ.in diebus vltimis ioathā 7 in principio regni achas:nam tunc venerūt iſti duo reges ad pugnandū contra terraꝫ iuda 7 pugnauerunt tempore quo regnauit achas. viuebat enim phacee filius romelie in iſrael eo tempore quo cepit regnare in iuda achas:quia tribus annis postq̄ꝫ cepit regnare achas occiſus fuit phacee vt declaratum eſt ſupra:erat autem tunc in ſiria raſin rex qui nō ſucceſſit benadab filio azaelis ſed fuerunt alij reges medij:7 tamē qui fuerunt illi nō apparet(7 dormiuit ioathā cū patribus ſuis).i.mortuus eſt ſicut oēs predeceſſores ſui 7 mortuus fuit morte naturali:nam in iuda non occidebantur reges frequēter ſicut reges iſrael vt pj precedēti.c.(ſepultuſq̄ eſt cū eis in ciuitate Dauid patris ſui).ſ.ſepultus eſt in caſtro montis ſyon qō vocatur ciuitas Dauid vt pj.ꝫ.ij.libro c.v.nam ibi erat locus ſepulchroꝝ regalium 7 iſte ſepultus eſt in ipſis ſepulchris regalibus:quia nō fuit malus ſicut ioram vel ſicut ioas nec fuit ignominioſus 7 diſpicabilis ſicut pater ſuus ozias qui ſepulti fuerunt extra ſepulchra regalia(7 regnauit achas filius eius pro eo).ſ. ſucceſſit ei achas qui erat vnigenitus eius vel ſaltē erat primogenitus:naꝫ ante ipſum vix potuiſſet gignere aliquē filium ꝓpter puritatem etatis vt declarabit ſequenti.c. ¶Queret propter quid miſit deus raſim regem ſirie 7 phacee filium romelie regem iſrael contra iudaꝫ. ¶Reſpondendū q iſti miſſi fuerunt ad vaſtandū terrā iude tempore achab ꝓpter magna ſcelera achab 7 viroꝝ iuda:nam dereliquerant dnō deum 7 conuerſi fuerunt ad idola vt pj ſequēti.c.7 magis.ij.palipo.xxviij. ideo deus iratus concitauit iſtos duos reges vt venirent cōtra iudam 7 vaſtarent ꝓpter magna peccata.7 q7 dominus concitabat eos dicitur q cepit eos mittere in iudaꝫ

Ophra.ſa.

Cōſutatio.

Qō.35. A Deus ḡre miſit raſim regē ſi.

† B Joathan mors.

† † †

¶Raſim regē ſirie 7 phacee filiuꝫ romelie quaſi illi eſſent miniſtri ſui.ſic etiā deus mittebat reges ſirie ad pugnādum contra iſrael 7 cōtra iudā.ſic pj.j.palipo.v.ſ.ſuſcitauit dominus ſpiritū phul regis aſſirioꝝ 7 ſpiritū theglathphalaſar 7 adduxit tribum ruben 7 tribum gad 7 dimidiā tribum manaſſe in ara 7 abor iuxta filium gozan. ¶Queret vlterius an raſim rex ſirie 7 phacee filius romelie rex iſrael peccauerunt veniendo contra iudam. ¶Aliquis dicet q nō:q7 deus mittebat illos:ideo non peccabant veniendo ſed potius merebant exequēdo diuinum mandatū.¶Reſpondenduꝫ q peccabant. Primo q7 mouebant mala intentione ad predandū de regno iuda. Secundo q7 dato q peccauiſſent viri iuda 7 penā mererent:tamē volebant iſti reges non ſolū puniri ſed etiā oīno delere.ſic enim pj de ſenacherib rege aſſirioꝝ quē deus miſit contra iudā Iſa.x. 7 tamen ipſe peccauit q7 mala intentione fuit 7 q7 oīno delere voluit terram iuda.cū autē dicit q illi miſſi fuerunt a deo dicēdū q non miſſi fuerunt ita q deus daret eis preceptum de eundo:q7 tunc licite irēt immo tenerent ire ſed miſſi fuerunt q7 deus inclinabat eos cōmouens corda ipſoꝝ ad eunduꝫ 7 prebens ipſis occaſionē ad hoc:7 tamē ipſi non intelligebant ſe mitti a deo ſed ire ex deſiderio ſuo: ideo miſſio illa nō ꝓficiebat ad excuſandū eos.Sic etiā deus miſit contra iudā viros iſrael 7 tradidit in manus eoꝝ viros iuda 7 exercuerunt in eis magnaꝫ crudelitatem:ideo iratus deus miſit contra illos prophetaꝫ obed qui ait ecce iratus dñs cōtra iudā tradidit eos in manibus veſtris 7 occidiſtis illos crudeliter ita vt celū ptingeret crudelitas veſtra:peccaſtis enim ſuper hoc domino deo veſtro 7 magnus furor domini imminet vobis.ij. palipo.xxviij.ita ergo ambo iſti reges peccauerūt nunc quāq̄ꝫ eſſent miniſtri dei:naꝫ mali ſunt miniſtri dei contra malos.

rie 7 phacee regem iſrael ꝑtra iudam. Rñſio.

Qō 36. A An ꝑdicti reges peccauerit veniendo contra iudam. Rñſio. Primo. Secundo.

¶Incipit capitulum.xvi.

Anno decimo ſeptīo phacee filij romelie:regnauit achaz filiꝰ ioathā regis iuda.Viginti annorū erat achaz cum regnare cepiſſet:7 ſexdeciꝫ ānis regnauit in hierlem.

Anno ſeptīo decimo. Deſcripto in p̄cedētibus regno iude ſub ioathā:hic deſcribitur iddē regnum ſub filio eius achas 7 diuiditur in duo:q7 primo ponitur achas multiplex ꝑuaricatio.ſcōo regni iſrael termi natio ſequēti.c.prima diuidit in q̄tuor: quia primo ponit peruerſitas achas in cōmunicatione. ſcōo iniquitas eius in diuina p̄nunciatione ibi(miſit ergo).tertio ipietas eius in religiōe ibi(cūq̄ vidiſſet)q̄rto temeritas eius in adulatione ibi(tulit aūt.) ¶Queret circa primū an ea que habent hic ſint continuata ad precedentia vel ſit ordo mutatus 7 an fuerint facta immediate poſt illa.Ad primū dicenduꝫ q eſt ordo continuus:quia ſupra actum eſt de regno ioathā : hic autem agitur de regno achas qui fuit filius ioathā 7 ſucceſſit ei in regno:nam dicitur precedēti.c.q mortuus eſt ioathā 7 regnauit achas filius eius pro eo.Ad ſcōm dicendum q non fuit aliquod tempus intermedium inter illa 7 iſta:ſ3 illico vt mortuus eſt ioathā cepit regnare achas quia non fuit aliquis rex medius(anno ſeptimo decimo phacee filij romelie regnauit achas filius ioathā regis iuda)deſcribitur tempus regni iuda per tempora regū iſrael 7 econtrario.¶Regnabat autem in iſrael phacee filius romelie qñ cepit regnare achas 7 erat tunc annus

Qō 1. A An ordo cōtinuus ſit 7 imediatus ad ꝑdicta. Rñſio. Ad primū. Ad ſcōm. †

decimus septimus eius:nam regnauit phacee annis viginti vt patet precedenti.c.(viginti annorū erat achas cum regnare cepisset.)ex hoc apparet q̄ pater suus erat viginti vnius annoꝝ quādo natus est achas:naꝫ ioathā pater eius vixit annis quadraginta vno.ſ.cepit regnare anno vigesimo quinto ꝛ regnauit annis decem ꝛ sex p̄cedenti.c.(ꝛ decem ꝛ sex annis regnauit in hierusaleꝫ) valde iuuenis mortuꝰ est achas.ſ.anno trigesimo sexto vite sue:deus enim abbreuiauit vitā suam quia fuit vir pessimus ꝛ magis traditus idolis quā ceteri reges iuda qui p̄cesserant eum. ¶Queretur quomodo potuit achaꝫ regnare i iuda anno.xvij.phacee filij romelie:naꝫ tunc regnabat ioathā ideo nō regnaret achaꝫ.qđ patet: quia precedenti.c.dicit q̄ anno vigesimo ioathā occisus fuit phacee filius romelie ab osee:ergo viuēte ioathā finitū est regnum phacee. ¶Dicet aliquis q̄ achaꝫ vixit aliquo tempore per se ꝛ aliquo tēpore cū patre suo ioathā regnando.accipiēdo annos quibus regnauit achaꝫ cuꝫ patre suo ioathā:dicunt q̄ verū est q̄ ceperit regnare anno decimo septimo phacee filij romelie:ꝛ sic regnauit achaꝫ viuente phacee quatuor annis vel quasi cum phacee regnauerit annis viginti:precedenti.c.si aūt accipiant anni quibus regnauit achaꝫ post mortem patris sui:non est verus q̄ ceperit regnare anno decimo septimo phacee sed post mortes eius. ¶Sed dicendū q̄ hoc non stat:quia achas erat rex per se viuente phacce:nam phacee rex israel ꝛ rasim rex sirie iuerunt ad pugnandū contra hierusalē ꝛ tunc misit achaꝫ ad regem assiriorumꝫ vt adiuuaret eum.j.in lra ꝛ.ij.palipo.xxviij. ¶Jtē venientibus istis duobus regibus ꝓtra achaꝫ venit Jsaias ad eum ꝛ nunciauit sibi q̄ non preualerent contra hierusalem nec possent ei aufferre regnū sicut cogitauerāt: vt patet Jsa.vij. Dicendum igit q̄ achaꝫ successit patri suo regnante in israel phacee filio romelie:ꝛ erat tunc annus eius decimus septimus ꝛ vixit tribus annis regnante achaꝫ. Cum autem dicit precedēti.c.q̄ anno vigesimo ioathā occisus fuit phacee ab osee:dicēduꝫ q̄ nō fuit occisus regnante ioathā sed regnante achaꝫ:ꝛ tamē computantur anni ioathā ꝛ achaꝫ continui tanq̄ essent anni eiusdem regis ꝛ sic annus quartus achaꝫ ꝛ annus vigesimus ioathā cū ipse regnauerit decem ꝛ sex annis vt p̄ꝫ precedenti.c.ꝛ ibi declaratum est magis(nō fecit qđ erat placitū in conspectu domini dei sui).ſ.coluit idola ꝛ per hoc non potuit placere deo:qꝛ nihil est p̄ qđ deo magis displiceat quā p̄ cultū idolorumꝫ(sicut Dauid pater eius).ſ.non fecit sicut dauid de cuius stirpe ipse erat ꝛ non solū non fecit sicut dauid sꝫ etiā non fecit sicut alij reges q̄ fuerūt aliqualiter boni in iuda.ſ.ioathā ꝛ ozias ꝛ similes(sꝫ ambulauit in via regum israel).ſ.coluit idola sicut reges israel oēs enim reges israel fuerunt idolatre ꝛ nimis dediti cultui illi nec fuit aliquis qui recederet ab eo sꝫ potius augebat;quotidie ille cultus(insuper ꝛ filium suum consecrauit transferens per ignē secundū idola gentiū).i.non suffecit ei malū idolatre in quo erat similis regibus israel sed etiā addidit malum cōsecrans filium suū per ignē sicut faciebāt gentiles idolis suis.sic etiā fecerunt illi qui erant pessimi inter reges iuda:nam manasses lustrauit filios suos per ignem.j.xxi.ꝛ de isto achas dicit.ij.pali.xxviij.q̄ lustrauit filios suos in igne ꝛ sic apparet q̄ nō fecit ħ in vnico filio sꝫ in multis.

¶Quis fuit modus quo transtulit achaꝫ filios suos p ignē.ꝛ an imolabat eos demonibus. Qō.iij.

Queretur quis fuit modus quo achaꝫ trā stulit filios suos per ignē. ¶Dicēdū q̄ potest dupliciter intelligi:vno modo q̄ dederit aliquos de filijs suis ad comburendū in reuerentiā idolorū:erat enim cōsuetudo apud gētes ꝛ potissime apud amonitas qui colebant idolū moloch q̄ filios suos traderent cremādos illi idolo:erat enim moloch totus eneꝰ ꝛ erat vacuꝰ interius ꝛ inflāmabat apposito igne ex parte interiori ꝛ tunc in manibus eius ponebat aliquis puulus ꝛ cremabat vsq̄ ad cineres:sacerdotes autē istiꝰ idoli psuadebāt popularibus q̄ quicūq̄ vellet dare moloch aliquē de filijs suis ꝓsperaret nimis a deo in oibus actibus suis ꝛ puer transiret ad vitā imortalem sine labore.ꝛ qꝛ pueri quādo ponebant in manibus idoli ardētis clamabant valide quousq̄ morerent ne audirent parentes ipsoꝝ ꝛ iam nolēt dare filios suos moloch tinniebāt in tympanis ꝛ sistris magnū sonitū facientibus vt nō audiret clamor pueri morientis ꝛ sic putaret a parentibus paruulus transisse ad imortalitatē sine labore.ꝛ hoc ꝓhibet deus leui.xx.ſ.nō dabis de semine tuo idolo moloch.i.non dabis aliquē de filys tuis vt immoletur vel vt cremet in manibus moloch. ¶Secundus modus est q̄ poneret ignis ad multas partes ꝛ transirent paruuli inter ignes ꝛ ista erat cerimonia idoloꝝ: ꝛ dicebant per hoc puuli lustrati.i.purgati:nam sicut p aquam ablutio fit ita per ignē hominis malicia quidam purgari putauerūt.sic enim vsq̄ hodie obseruat gens infipientissima tartarorū:nam ipsi non permittunt aliquē de extraneis trāsire ad imperatorē suum vt loquat ei vel appareat coram ipso nisi prius transierit inter duos ignes ꝛ tunc putant eum purgatū esse ab omni malo ꝛ posse accedere ad imperatorē. De istis duobus modis quis fuerit non apparet:iosephus tamē.ix.antiqui.dicit q̄ achaꝫ filium in holocaustum obtulit dijs chananeorū:holocaustū tamē dicit omnimodā cremationē ideo videt q̄ filij achaꝫ crematant demonibus. ¶Item pꝫ hoc qꝛ dicit hic q̄ hoc fecit secundū idola gentium:ꝛ tamē cōsuetudo gentilium erat ista ꝛ potissime in terra chanaam. ¶Item pꝫ efficacius q̄ etiam ipsi iudei faciebāt hoc vt pꝫ ps.cv.ſ.ꝛ immolauerūt filios suos ꝛ filias suas demonibus ꝛ effuderunt sanguinē innocentē sanguines filiorū suoꝝ ꝛ filiarū suarum quas sacrificauerunt sculptilibus chanaaꝫ(que dissipauit dominus coꝛā filijs israel).i.secutus est ritumꝫ idolorū gentilium que deleta fuerāt a domino in introitu israelitarū in terram chanaā.nam chananei vtebant cerimonia ista vt patet leuiter.xviij.ꝛ.xx.vbi dicit de semine tuo nō dabis idolo moloch:ꝛ sequit postea omnes execrationes istas fecerunt accole terre qui fuerūt ante vos:ꝛ tamē accole terre ante israelitas fuerūt chananei ꝛ illi sunt quos deleuit dominus cū idolis suis coraꝫ filijs israel.i.ad introitū eorū.q.d.multū peccauit achaꝫ sequēdo ritū deoꝝ terre chanaā ꝛ hoc ꝓpter duo. ꝑmo qꝛ deus ꝓhibuerat specialiter istū cultum ꝛ destruxerat chananeos cultores ꝛ ipsa idola que colebant ad introitū israelitaruꝫ. Secūdo peccauit quia coluit deos illos qui non potuerūt liberare cultores suos de manu israelitarū:immo nec potuerunt se liberare sed israelite destruxerunt cultores ipsorū ꝛ ipsa idola in introitu suo in terram chanaā. Sic enim increpuit deus regē amasiam:quia coluit deos terre edon quos ipse in bello ceperat.ij.palipo.xxv.ſ.cur adorasti deos qui non liberauerunt populumꝫ suū de manu tua.q.d.irrationabile hoc fuit ꝛ sic erat de achaꝫ:naꝫ minus videret peccasse si adorasset deos aliarū gentiū ꝓtra quas nunq̄ pugnauerāt israelite(immolabat quoq̄ victimas ꝛ adolebat incensum in excelsis)istum cultum exhibebat idolis:nam dei cultor nunq̄ fuit ꝛ in altaribus que erant extra templū immolabat victimas ꝛ accēdebat incensum.ꝛ si aliquādo offerebat aliqua sacrificia deo illa offerebat in altaribus que erant extra templumꝫ:ꝛ sic quāq̄ aliquando bonum faceret tamē peccabat qꝛ preuaricabat cerimonias legis(ꝛ in collibus ꝛ sub omni ligno frondoso).i.sacrificabat in collibus ꝛ sub arboribus habentibus multas frondes ꝛ ramos talia enim loca eligebantur ab idolatris ꝛ maxime ꝑ cultu priapi cuiꝰ causa declarata est precedenti.li.c.xiij.ꝛ ob hoc fiebat lucus apud altaria idolorū. Sic patet de cultu baal:naꝫ achab fecit tēplumꝫ pro baal in samaria ꝛ plantauit lucum apud illum precedenti.li.c.xvi.ꝛ in hoc adhuc peccabat magis achab: quia deus prohibuerat specialiter altare suum eē apud arbores vel sacrificari apud arbores:deu.xvi.ſ.nō plantabis lucum ꝛ omnem arborem iuxta altare domini dei tui(tunc ascendit rasim rex sirie ꝛ phacee filius romelie rex israel in hierusalem ad prelīandum).ſ.tempore quo achaꝫ

Qō ꝛ A Achaꝫ quo anno phacee regnauit. Rño pria.

Cōfutatio.

Alia rñsio.

Qō.3. A Prim⁹ modus.

Nota modū sacrificādi idolo moloch.

Scōs modus.

Tartarorū mos.

Joseph.

B Achaꝫ multū peccauit sequēdo ritū deoꝝ terre chanaā. Primo. Secūdo.

achaz vacabat cultui idolorū ascenderūt isti duo reges
syrie ꝛ israel in hierusalem contra eum ad preliandū cō-
† tra ipsum ꝛ capiendum vrbem (cūqz obsiderent achaz
non valuerunt superare eū). s. achaz inclusit se intra vr-
bem hierusalem: quia non credidit se posse resistere illis
duobus regibus in campo ci etiā intra vrbem vix pos-
set euadere. obsederunt tamen magno tempore isti duo
reges hierusalem ꝛ non potuerunt capere eam: quia for
ti murorū ambitu tenebatur vt ait iosephus .ix. antiq.
¶Quando rex syrie ꝛ israel obsiderunt hierusalē ꝛ ad
quid veniebāt ad obsidendū hierusalem. Qō.iiy.

Qō.4. A pria opi: Cōfutatio.

Queretur quādo accidit ista obsidio hieru-
salem a rege syrie ꝛ israel. ¶Aliquis dicet qȝ tunc quādo facta sunt ista que supra habē
tur: nam dicitur hic tunc ascendit Rasim rex syrie. ¶Bi
cendū tamē qȝ istud nihil determinat: qꝛ tunc referr ad
ea que habētur supra ꝛ solū dicitur supra de achaz qūo
colebat idola. istud tamen non fuit in aliquo tēpore spe-
cialī regni eius sed quādiu regnauit idola coluit. ¶Bi-
cendus autē qȝ istud accidit circa principiū regni achaz
s. ante tertium annum eius completū. qō pȝ quia nūc ve
nerunt cōtra eus rasim rex syrie ꝛ phacee filius romelie
rex israel: ꝛ tñ annis tribus postq̄z cepit regnare achaz
occisus est phacee: ergo ante tertiū annum regni achaz
ista acciderunt: pȝ hoc: qꝛ phacee regnauit annis vigin-
ti precedenti. c. ꝛ cepit regnare anno vno ante ioathā re
gem iuda: quia dicit ibidem qȝ anno secundo phacee ce
pit regnare ioathā: regnauit autē ioathā decez ꝛ sex an-
nis vt patet ibidem: ergo finito regno ioathā essent com
pleti anni decem ꝛ septē de regno phacee: ꝛ sic, supeēnt
solum tres anni ad complendum illud: ꝛ istis tribus re-
gnauerunt simul phacee in israel ꝛ achaz in iuda: neces-
se est igitur qȝ fuerit istud bellum in secundo anno regni
achaz vel forte in primo. ¶Quereꝛ viterius quomō
venerunt isti duo reges in terram israel vel quid inten-
debant. ¶Respondendus qȝ achaz erat valde peccator
coram domino ꝛ filȝ iuda tēpore suo: ideo in vindictam
criminis deus misit istos duos reges contra regnum iu
da sicut dicit precedenti. c. s. in diebus illis cepit domi-
nus mittere in iudam rasim regem syrie ꝛ phacee filiuȝ
romelie. ꝛ sicut misit illos ita dedit eis potestatem nocē-
di in terra iuda sic pȝ. y. palipo. xxviij. s. manibus regis
israel traditus est eo qȝ reliquisset dominum deū patruȝ
suoꝝ: ꝛ iterū dicit: ecce iratus dominus deus patrū no-
strorū contra iudaȝ tradidit eos in manibus vestris: isti
autem duo reges erant valde amici vt ait iosephus .ix.
anti. ió conuenerunt ad pugnandū contra achaz hoc pȝ
Isa. vij. s. requieuit syria super efrayn. i. rex syrie et rex
israel qui vocatur rex efrayn requieuerunt. i. conuene-
runt in vnū consiliuȝ. intentio autē istorū erat captiuare
achaz regem iuda ꝛ facere alium regem iuda filiuȝ tha-
beel vt pȝ Isa. vij. s. consilium iniuit contra te syria malū
ꝛ efrayn ꝛ filius romelie dicentes ascendamus ad iudā
ꝛ suscitemus eum ꝛ auellamus euȝ ad nos ꝛ ponamus
regem in medio eius filium thabeel. ¶Quereꝛ quo-
modo dicit hic qȝ non preualuerūt rex syrie ꝛ rex israel
contra achaz: quia. y. palipo. xxviij. dicit qȝ traditus est
achaz in manus regis syrie ꝛ traditus est in manus regis
israel. ¶Respondendū est vno modo qȝ quāq̄z traditus
fuerit achaz in manibus istorūz regum ad hoc qȝ auferr
rent predam magnaȝ de terra iuda ꝛ occiderent pluri-
mos: tamen nō preualuerūt ipsi facere qō cogitauerant.
primū pȝ qꝛ rex syrie tulit predā magnā de terra iuda in
damascum ꝛ rex israel occidit plusq̄z centū millia homi-
num die vno in terra iuda ꝛ abstulit predā magnā ꝛ ca-
ptiuos multos in terram suā tulit. y. palipo. xxviij. Se-
cundū pȝ quia intendebāt isti duo reges aufferre regnū
achaz ꝛ ponere alium regem in terra iuda. s. filiuȝ tha-
beel vt pȝ Isa. vij. ꝛ tamē istud non potuerūt facere isti
reges vt pȝ ibidem: nam dixit Isaias hec dicit dñs non
stabit ꝛ non erit istud sed caput syrie damascus: ꝛ caput
damasci rasim: ꝛ caput efrayn samaria: ꝛ caput sama-
rie filius romelie. q. d. non poterunt isti reges complere
qō cogitauerant. s. subiciendo regnū iuda sibi ꝛ vniēdo
regnis suis ad dilatandum terminos eoꝝ sed manebūt
ista regna sicut prius. s. qȝ caput syrie erit damascus ꝛ nō
extendet plus: ꝛ caput efrayn erit samaria ꝛ non exten-
det. Secūdo potest dici qȝ istud intelligit de captiōe vr-
bis. s. qȝ isti duo reges obsederūt hierusalem ꝛ nō potue
rūt capere eam ꝓpter fortitudinē munitionū ſ3 depreda
ti sunt multa alia loca terre iuda ꝛ acceperūt spolia mul
ta ꝛ captiuos. y. palipo. xxviij.
¶Quomodo fecerunt isti reges istud bellū. Et de pro-
phetia Isaie que fuit dicta ecce virgo ꝛcipiet. Qō.vij.

Qō.5. A Quare isti reges venerunt in terrā israel. Rñsio.

Josephus.

Qō.6. A An isti reges preualuerint contra achaz. Rñsio.

Primum.

Scōm.

Qō.7. A Rñsio.

Queretur viteriꝰ quomodo fuit factū istud
bellus qō rex syrie ꝛ rex israel fe-
cerūt ꝓra achaz. ¶Respondendū qȝ isti duo reges ve-
nerunt contra hierusalem ad obsidendū eam vt caperēt
ipsam ꝛ cum esset sedes regni ponerent ibi alium regeȝ
occiso vel captiuato achaz: manserūt autē ibi magno tē-
pore in obsidione ꝛ non potuerūt irrumpere vrbē. tunc
deus misit Isaiam prophetā ad achaz vt diceret: nolli ti
mere ꝛ cor tuum ne formidet a duabus caudis ticionuȝ
fumigantiū istorū in ira furoris rasim ꝛ syrie ꝛ filij rome
lie: ꝛ ibi significauit qȝ cogitatio eoꝝ contra hierusalem
non compleret: ꝛ dixit ei qȝ peteret signuȝ a domino ad
sciendū veritatē huius siue signum in celo siue in terra:
achaz vero quia malus erat noluit dare gloriam deo et
non petiuit signum dicens nō petā ꝛ nō tēptabo dñm. ꝛ
tunc Isaias iratus cōtra achaz ait audite domus dauid
nunquid parum vobis est molestos esse hominibus: qꝛ
molesti estis ꝛ deo meo: ꝛ tūc dedit dñs signuȝ achaz de
conceptione virginali qō ad propositū suū nō attinebat
vt cum ipse nolet petere signum qō esset ad ꝓpositū suū
deus daret ei signum qō nō esset ad ꝓpositū achaz: esset
tamen ad ꝓpositū dei magis q̄z liberatio achaz de duo-
bus regibus. ꝛ qꝛ achaz fuit malus nolendo dare hono-
rē deo petendo ab eo signū: deus dedit potestatē regi sy-
rie ꝛ regi israel vt possent nocere achaz. hoc enim predi
xit Isaias ipsi achaz: nam cuȝ prenunciasset quid vellēt
illi duo reges ꝛ qȝ non possent complere illud subiunxit
dicens si nō credideritis nō permanebitis. i. si nō credi-
deritis ꝓphetie huic nō ꝑmanebitis in terra liberi a ma
lo. s. qꝛ rex syrie ꝛ rex israel nocebūt vobis nimis. Hoc tñ
non obstāte achaz non credidit prophetie Isaie nec cō-
fisus est in adiutorio dñi sed misit munera magna ad re
gem assiriox vt veniret ꝛ liberaret eum de manibus re-
gis syrie ꝛ ille venit vt pȝ. j. in lra ꝛ. y. palipo. xxviij. hec
autem omnia facta sunt in principio obsidionis hieruſa-
lem ꝑ istos duos reges. ꝛ cum multo tēpore obsedissent
hierusalem ꝛ nō potuissent eaȝ capere mansit rex israel
in obsidione ꝛ recessit rex syrie vt ait iosephus .ix. antiq.
ꝛ tunc iuit rex syrie ad vrbem aylan quā tenebāt viri iu
da ꝛ expulit inde iudeos cepitq̄z vrbem ꝛ fecit eam esse
regni syrie accepitq̄z predam magnā ꝑ multas alias vr-
bes iuda ꝛ transtulit illā in damascū. y. palipo. xxviij. ꝛ
tñ quādiu mansit rex syrie in obsidione hierusalē nō au-
sus fuit achaz egredi de vrbe ad pugnandū cū istis re-
gibus sȝ tuebat se intra muros. ¶Sed obyciet quia. y.
palipo. xxviij. dicit tradidit eum dñs in manus regis sy-
rie qui ꝑcussit eum. ꝛ tñ ꝑcussio significat bellū ꝛ capti-
uationē. ¶Dicendū qȝ non percussus est achaz in bello
a rege syrie sed dicitur percussus. i. lesus quia terra sua
valde fuit lesa ꝑ regem syrie qui accepit predam magnā
de illa. Vel accipit rex achaz hic ꝑ populo suo. s. qȝ ꝑcus
sus est populus achaz a rege syrie ꝛ traditus est in manꝰ
eius qñ rex syrie cepit vrbem aylan ꝛ expulit de illa iu-
deos qui habitabant ibi ꝛ tunc certū esse qȝ multos oc-
cideret ꝛ predareꝛ substantias eoꝝ: ¶Rex autē repreſen-
tat oēs subiectos suos ideo ꝑcussis ꝛ lesis illis: dicit per-
cussus ꝛ lesus rex. deinde aūt recedēte rege syrie de ob-
sidione hierusalem mansit phacee rex israel in obsidiōe
ꝛ achaz se posse pugnare cum illo egressus est de vrbe ꝛ
pugnauit cū eo occisiq̄z sunt de pugnatoribus achaz cē-
tum ꝛ viginti millia in vna die: occisus est etiā tūc ama-
sias filius regis ꝛ ezricam princeps domus regis elichā

Josephus.

Obiectio.

Rñsio.

princeps secundus a rege qui preerat toti tribui iuda et tunc israelite q erant cū phacee rege israel ceperūt spolia multa de terra iuda. s. ducenta millia mulierū ⁊ puerox ⁊ puelax ⁊ infinitā predā tuleruntq; eam in samariā: erat aūt eo tēpore ꝓpheta qdam noīe obeth q egressus est in occursū exercitus venientis in samariā: ⁊ ait: ecce iratus dñs cōtra iudā tradidit eos in manibus vestris ⁊ occidistis illos atrociter ita vt celū ptingeret crudelitas vestra insuper filios iuda ⁊ hierusalem vultis subiugare vobis in seruos ⁊ ancillas peccastis sup hoc dño s3 audite cōsiliū meū ⁊ reducite captiuos quos adduxistis de fratribus vestris: q; magnus furor dñi iminet vobis. ⁊ tunc princeps exercitus. s. azarias barachias ezechias ⁊ amasias steterūt cora tota multitudine. ⁊ dixerūt nō introducetis captiuos in samariā ne peccem⁹ dño quare vultis addicere sup peccata vestra ⁊ vetera cumulare delicta ⁊ tunc viri bellatores dimiserūt predā cora ꝯtuor principibus ⁊ vestiuerunt atq; calciauerūt captiuos de spoliis que acceperāt in bello ⁊ dederūt eis cibū ⁊ potū ⁊ vnxerūt eos oleo ꝓpter laborez ⁊ liberos dimiserūt ire in terram suā expensas ministrātes: eis vero q non poterāt pre debilitate iter agere iumēta dederūt et associauerūt eos isti ꝯtuor principes vsq; hierico q erat in terminis regni iude: q; est prima ciuitas sortis beniamin iosue. xviij. ⁊ tamē sors beniamin erat de regno iude. de hys. ij. palipo. xxvij. ⁊ iosephus. ix. antiqui. interim aūt rex assiriox qē vocauerat achaz in auxiliū venit in damascū cōtra rasim regē syrie ⁊ cepit damascum occiditq; rasim ⁊ transtulit ipsos damascenos in cirenez tunc vero q; achaz noluit credere dictis Ysaie suscitauit deus cōtra eū alia bella: nā venientes idumei ꝑcusserūt multos de regno iudā ⁊ ceperūt predā magnā: philistini quoq; diffusi sunt ꝑ vrbes cāpestres ad meridiē terre iuda ⁊ ceperūt ciuitates sex ⁊ habitauerūt in eis: hec oia mala venerūt sup iudā ꝓpter peccata achaz de hys. ij. palipo. xxviij. (in tēpore illo restituit rasim rex syrie abylā syrie). s. qñ fiebāt ista bella predicta rasim rex syrie accepit abylā de manu iudeox ⁊ adiūxit illam regno syrie (⁊ eiecit iudeos de abyla) habitabāt ibi. n. multi iudei ⁊ eiecit illos vt introduceret habitatores nouos de terra sua ⁊ de terra ydumeorum (⁊ ydumei ⁊ siri venerūt in abylā ⁊ habitauerūt ibi) ydumei habitauerūt in ciuitate illa nunc de volūtate rasim regis syrie: forte q; ciuitas illa erat de regno ydumee ⁊ ptinebat ad ydumeos pri⁹q; tenerēt illaz viri iuda: vel forte q; ydumei adiuuerant rasim regē syrie ad capiendū illā ⁊ permisit eis manere ibi: vel aliter ⁊ melius. s. rex syrie cepit nūc istā ciuitatē que est in terra edon in litore maris rubri: ⁊ q; volebat eaz tenē ꝓ se posuit in ea habitatores de ydumeis ⁊ etiā posuit siros vt ydumei essent tributary eius ⁊ siri eēnt domini ciuitatis tenētes fortalicia vt sic nō possent insurgere ydumei ⁊ negare tributa. sic. n. fecit dauid qñ cepit ydumeā: nam dicit ꝙ posuit presidiū in ydumea ⁊ facta est ei vniuersa ydumea seruiens sub tributo. s. ij. li. c. viij. ⁊. j. palipo. xviij. (vsq; in diē hanc). s. habitauerunt semp siri ⁊ ydumei in abyla postq; capta est tēpore achaz vsq; ad diem quo scriptus est iste liber ꝙ hieremiā ꝙ fuit post trāsmigrationē babilonis: ⁊ sic nunq; redijt abyla ad dominiū regni iuda post hoc. ¶ Quere tur de hac vrbe que erat ⁊ qūo restituta fuit syrie. ¶ Respondēdū ꝙ ista est ciuitas terre edon. sunt enim due ciuitates famose in terra edon apud mare rubrū. s. abyla ⁊ asiongaber ⁊ vocat alio noīe belath. apud istas duas vrbes transierunt israelite quādo veniebāt ꝙ desertum in circuitu montis seyr terre edon: vnde dicit deuter. ij. circuiuimus montē seyr longo tēpore: ⁊ postea dicitur: cū q; transissemus fratres nostros filios esau qui habitāt in seyr per viā campestrē de belath ⁊ de asiongaber. iste due ciuitates cū alijs ciuitatibus terre edon fuerūt sub potestate regū iuda a tempore dauid: nā ipse cepit ydumeā ⁊ facta est ei seruiēs sub tributo. s. ij. li. c. viij. ⁊ mānsit sic in potestate olim regum iuda vsq; ad ioram filiū ioſaphat: nam salomon habebat naues suas ibi que irēt ꝙ mare rubrū in ophir ⁊ ferrent inde aurū: precedēti. li. c. ix. s. classez fecit salomon in asiōgaber que est iuxta abylan in littore maris rubri i terra ydumea. ¶ Rex quoq; ioſaphat faciebat ibi naues que nauigarēt in ophyr ꝓ auro: fuerunt tamē confracte in asiongaber e. li. c. vltimo. ⁊ ij. palipo. xx. deinde tempore ioram filij ioſaphat recesserunt ydumei ne essent sub israel ⁊ constituerūt sibi regē ℟. viij. ⁊. ij. palipo. xxi. ex tūc aūt abyla ⁊ asiongaber desierunt esse in potestate regū iuda cum ceteris vrbibus ydumee ⁊ manserunt sic tēpore ioram ⁊ ochozie ⁊ athalie ⁊ ioas qō fuit tēpus annorū qnquagintaquinq; nā ioram regnauit annis octo sup. viij. ⁊ ochozias anno vno. e. c. athalia vero annis sex. ℟. xi. ⁊. ij. palip. xxij. ioas aūt annis q̄draginta. ℟. xij. deinde amasias fili⁹ ioas q̄si in pncipio regni sui quādo pugnauit contra ydumeos ⁊ superauit eos restituit abylam regno iude ⁊ restaurauit eam ℟. xiiij. mansit aūt ex eo tēpore abyla in potestate regū iude vsq; ad achaz ⁊ fuit tempus quasi annox nonaginta: nā amasias regnauit annis viginti nouē. ℟. xiij. ozias vero filius eius annis quinquaginta duobus precedenti. c. Joathan autem annis decem ⁊ sex eod. c. achaz vero regnauit post Joathā cuius anno secundo vel tertio factum est istud bellum vt declaratum fuit supra: ⁊ capta fuit abyla per regez syrie ⁊ nunquā postea rediit ad potestatem regum iuda.

Josephus.

† ¶ Adisit ergo) hic ponit. scōm huius capituli. s. incredulitas achaz in diuina prenūciatione. s. q; non credidit ꝟbis Ysaie dicētis eū liberandū de potestate regis syrie ⁊ israel: s3 recurrit ad humanū auxiliū inuocans regem assiriox in adiutorē: ⁊ dicit (misit ergo achaz nuncios ad theglathphalasar regē assiriorum) iste theglathphalasar erat alius rex q̄s phul licet ambo essent reges siroz. Alii qui aūt dubitāt an idē rex esset phul ⁊ theglathphalasar: ⁊ tñ ꝓcedēti. c. probatū est q; essent duo reges (dicēs seruus tuus ⁊ filius ego sum) humiliauit se achaz coram rege assiriox vt sic facilius posset obtinere qō petebat. ⁊ vocauit se seruū ⁊ filiū. seruū quidem q; patus erat obedire ei in omnibus sicut seruus dño. filiū aūt q; ita diligebat eū sicut filius diligit patrez ⁊ ēt sic recurrebat ad eū vt ad patrē suū (ascēde ⁊ saluū me fac de manu regis syrie ⁊ de manu regis israel) istud misit ad dicēdū achaz regi assiriox mox vt obsessus est ab istis duobus regibus: nō enim putabat se euadere nisi adiuuaret a rege assiriox (qui surrexerūt aduersum me). s. surrexerunt ad auferrendū mihi regnū. ¶ Queret an peccauit achaz q; misit inuocans auxilium regis assiriox cum deus ꝓmisisset ei auxilium. ¶ Aliquis dicet q; non peccauit: q; non est peccatū q; quis agat humano opere quātuz potest ad se liberandū de periculo: immo si non curat opere humano se liberare quātuz potest expectans q; deus eum liberet peccat quia tentat deum. ¶ Respondendum qō peccauit achaz inuocando regē assiriox. primo patet quia deus miserat ei ad dicendum per Ysaiam q; non timeret a facie istorū duorū regum ⁊ q; nō fieret id qō illi volebant ⁊ ꝓ hoc promittebat ei securitatē: ⁊ tamen ipse non credidit nec ꝓfisus est in domino s3 recurrit ad auxilium regis assiriox. ꝓfidere tñ magis de auxilio humano q̄s dei peccatū est potissime qñ deus expresse promittit auxilium ⁊ dicit non esse timendum. ¶ Secundo patet quia non solum non confisus est achaz deo sed etiam non credidit verbis eius ⁊ ex hoc merebatur penam. Unde Ysaias dixit: ⁊ si non crediderit is nō permanebitis Isa. vij. ⁊ tamen credidit ergo peccauit. Tertio patet quia cum iussisset dominus regi achaz ꝓ Ysaiā petere signum ⁊ ipse noluit dicens non petam ⁊ nō tentabo dominum noluit dare gloriam deo nec obediuit precepto eius ergo peccauit. Quarto patet quia cuz noluit achaz petere signum dixit ei Ysaias nunquid parum vobis est molestos esse hominibus quia molesti estis et deo meo: ille tamē qui molestus est deo peccat quia agit aliquid contra deum per qō ipsum dicitur affligere ergo peccauit achaz. ¶ Cum aūt arguitur q; ipse voluit habere adiutorium modo humano ideo q; non peccauit:

dicendum

† † † † †

Qō. 8. A Abila q̄ ciuitas fuit q̄ mō ēt restituta fuit syrie. Rñsio.

Qō. 9. A An achaz peccauerit inuocās auxiliū regis assiriox cū deus ꝓmisisset ei auxilium. Rño pria. Rño aucto ris. Prima rō. Scōa rō. Tertia rō. Quarta ratio. Ad primū argumētū.

Primum peccatum achaz.

Dicendum q peccauit in duobus.Primo quia petuit auxilium a gentili:7 tamē dato q eet in angustia 7 deus ei nihil diceret non debebat petere auxilium a gentili. Sic patet de rege asa cōtra quem pugnauit Baasa rex israel 7 misit asa nuncios ad benadab regez syrie vt adiuuaret eum:7 venit tunc prophēta ad asa 7 dixit:quia habuisti fiduciam in rege syrie 7 non in domino deo tuo idcirco euasit exercitus regis syrie de manu tua: 7 sequi tur:stulte egisti 7 propter hoc in presenti tempore aduersum te bella consurgent.ij.paralipo.xvi.7 tamen nō prenunciauerat deus regi asa q adiuuaret eum contra regem israel.Secundo peccauit:quia homo debet agere quantum potest prudentia humana ad euadendum de periculis vel ad explendū negocia sua quando deus ei non prefixit certum modum agendi : 7 tamen si deus prefigit alicui certum modum agendi 7 preter istū vult querere humana auxilia peccat. Sic enim patet de israelitis exod.xxxiij.quibus deus dixit q omne masculinū eorum ascenderet ter in anno in conspectu domini ad locum sanctuarij:7 sic non manebat aliquis masculus in vrbibus israelitarum qui defenderet eas ab hostibus: deus tamen dixit ibidem q nullus de hostibus insidiaretur terre eorum.eo tempore quo ipsi ascenderent in sanctuarium.si ergo vellent israelite ad maiorem cautellam relinquere custodes in vrbibus recurrerēt ad auxilium humanum quod erat contra preceptum dei cum dixisset q omnes masculi ascenderent in locum sanctuarij 7 q non timerent aliquos insidiatores. Simile etiam erat de apostolis qbus deus dixit:dū steteritis añ reges 7 presides nolite precogitare quid aut qualiter loquamini : dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini Matth.x.7 Luc.xij.si autem aliquis de apostolis non confisus de hoc vellet studere qualiter predicaret aut responderet peccaret mortaliter quia ageret contra preceptum dei et non posset aliquid dicere quia in penam aufferretur ei quicquid naturaliter posset intelligere aut dicere:iuxta illud:si non credideritis non permanebitis Isa.vij.7 illud si non credideritis non intelligetis.peccauit ergo achaz mittendo ad regē assiriorum vt adiuuaret eum(7 cum collegisset argentum 7 aurum quod inueniri potuit in domo domini 7 in thesauris regis)scilicet achaz misit munera magna ad regem assiriorū:quia aliter non putabat q posset eum inducere vt adiuuaret eum 7 ad hoc collegit omne aurum 7 argentum qđ inueniri potuit in domo domini et in thesauris regis ad hoc q mitteret regi assiriorum.erant enim multa vasa auri 7 argenti in thesauris domus domini quia in illis ministrabatur.erant etiam alique masse auri 7 argenti in templo ad faciendum inde vasa 7 omnia illa abstulit Achaz:erant etiam pecunie multe in thesauris regum antiquorum 7 omnes illas misit Achaz(misit regi assiriorum munera)scilicet omnia ista misit in munus vt fleteret eum. Josephus autem.ix.antiquita.dicit q misit munera valde preclara Achaz regi assiriorum promittens ei multas se pecunias daturum:7 postea cum pugnasset contra syros venit achaz in damascum 7 tulit aurum 7 argentum quod erat in thesauris regalibus et in templo domini 7 dedit regi assiriorum : 7 sic vult q bis munera dederit ei. Primum mittens per legatos.secundo ferens per se ipsum in damascum.littera tamen vult q legati Achaz tulerint aurum 7 argentum quod erat in thesauris domus domini(q acquieuit voluntati eius) scilicet quia inclinatus fuit muneribus rex assiriorum venit ad pugnandum contra regem syrie(ascendit enim rex assiriorum in damascum 7 vastauit eam)Rasin rex syrie postq̄z obsederat Hierusalem multo tempore 7 nō potuerat eam capere et acceperat vrbem Abylam rediit in terram suam 7 tunc rex assiriorum venit de Minue contra damascum que est ciuitas metropolis syrie 7 pugnauit contra eam atq̄z vastauit (et transtulit habitatores eius cirenem)scilicet trāstulit syros damascenos de terra sua ad vrbem cirenem et constituit assirios vt habitarent in damasco.est enim duplex ciuitas que vocatur cirene.vna est versus ethiopiam in terra asie ad orientem:alia autem est in africa 7 vocatur terra illa cirenaica 7 ista ciuitas est famosior.7 de ista dicitur actu.ij.7 partes libie que est circa cirenem.cirene tamen de qua dicitur hic est in asia versus ethiopiam:quia dominium assiriorum non extendebatur ad africam 7 europam sed solum erat in asia(rasin aūt interfecit)iste erat rex syrie 7 quia erat rebellis occidit ipsum(perrexitq̄z rex achaz in occursum theglatphalasar regis assiriorum in damascum)sciuit Achaz quomodo rex assiriorum in fauorem suum venerat ad pugnandum contra regem syrie et occiderat ipsum:ideo ad honorandum eum voluit exire sibi obuiam vsq̄z ad damascum et inuenit ibi illum : quia forte iam acceperat damascum 7 manebat ibi. Queretur an peccauit Achaz accipiendo thesauros domus domini vt daret regi assiriorum . Respondendum est q peccauit : quia causa pro qua dabat erat mala ergo ipsa datio mala erat:patet hoc:quia dedit munera vt auxiliaretur sibi : 7 tamen non licebat ei petere auxilium a rege assiriorum vt supra probatū est: ergo dare aliquid pro isto auxilio peccatuz erat. Secundo patet quia dedit achaz omnia vasa in qbus ministrabatur domino:cum dicatur q collegit quicquid potuit inueniri in thesauris domini:7 hoc fecit achaz sine aliq̄ reuerentia quia non erubescebat agere quodcunq̄z contra templū dñi. Tertio patet q̄ quando achaz non erat in angustia auferebat thesauros domus domini 7 claudebat portas templi vt nullus ibi oraret:ergo a fortiori nunc.patet hoc.ij.paralip.xxviij.scilicet direptis itaq̄z achaz omnibus vasis domus dei atq̄z confractis clauit ianuas templi dei et fecit sibi altaria in vniuersis angulis hierusalem. Quarto patet quia accepit hic achaz thesauros alienos scilicet templi domini 7 non cum intentione reducendi equale aut soluendi aliquādo ergo peccauit.patet hoc quia cepit in modum predonis.ij.paralipo.xxviij.s.achaz spoliata domus domini 7 domo regum dedit munera regi assiriorū.spoliare tamen latrocinium significat. Dicendum ergo non esse dubiū quin peccauerit achaz 7 non solum peccauit quia accepit thesauros domus dñi sed etiam q̄ spoliauit subditos suos ad dandum regi assiriorum munera.ij.paralipo.xxviij. Sciendū tamen q cū esset achaz vir pessimus deus fecit q non proficerent ei ista munera que dabat regi assiriorū sed potius ipse rex assiriorū expoliauit eū 7 terraz suaz.de hoc eo.c.dicitur adduxit cōtra eum dñs theglat phalasar regem assiriorum qui afflixit eum 7 nullo resistente vastauit:achaz aūt spoliata domo dñi 7 domo regum 7 principū dedit regi assiriorū munera:7 tñ nihil ei profuit insuper 7 tpe angustie sue auxit contemptum in dñm:7 sic peccabat in omnibus achaz. Queretur quare rex assiriorū transtulit damascenos in cirenem de terra sua 7 quare etiam transtulit israelitas:q̄ cuz eēnt hostes potius videt q debebat eos occidere. Respōdendū q vno mō poterat dici q transferebat populos istos de terra sua vt translatio illa significaret signū possessionis.sic enim qñ tpe famis magne ioseph emit oēs possessiones egiptioz p pharaone Gen.xlvij.transtulit egiptios de locis suis.s.eos qui erāt in vna parte regni ad aliā partē vt significat ibi littera hebraica quoq̄z nra clare non exprimit. Sed dicendū q hic non fuit ista causa q̄ talis acceptio possessiōis est qñ mō legali p emptionem vel alīs trāsferē possessio vnius in alterū:7 tñ quando aliquid violenter accipiē non seruanē ista que sunt cerimonia iuris. Scōo potest dici q hoc factum est q̄ rex assiriorz habebat aliquā terrā vacuā habitatoribus:ideo gentes illas quas subiyciebat sibi transferebat in terraz suā.sic enim fuit de duabus tribubus 7 dimidia 7 plus quas transtulit theglatphalasar in terrā assiriorū iuxta fluuiū gozam precedēti.c.7.i.paralipo.v.sic etiam transtulit salmanasar reliquos israelitas iuxta fluuiū gozam ad ciuitates medorū sequēti.c.7 infra.xviij. Sic et senacherib rex assiriorū voluit transferre tribū iuda 7 beniamin in terrā assiriorz.j.xviij.7.xix. Dicendū tñ q ista

Nō.Io. A An peccauit Achaz accipiendo thesauros domus dñi vt daret regi assiriorz. Prima rō. Secūdo. Tertio.

Quarto.

Nō.II. A Rex assiriorū q̄re transtulit israelitas 7 damascenos i cirenē cum potiº debuisset eos occidere. Rño prīa. Cōfutatio.

Alia rñsio

Cōfutatio

Prima rō. nō erat causa: qꝛ si fuisset hoc ad populandū terrā suam non accepisset rex assur alios de terra sua ꝛ poneret eos in terra israel: ꝛ tñ adduxit multas gentes de terra sua q̄ repleuerunt totā terrā regni israel. ſ. decē tribuū vt pz̄ sequēti. c. ideo nō erat ad populandū: qꝛ tot educebat de

Scōa rō. terra sua quot introducebat. Secūdo pz̄: qꝛ dato q̄ rex assur nō duceret aliquos de terra assiriorū ad habitādum in locis in quibus erāt prius israelite sed duceret illos in terrā sirie ad populandū illam nō erat aliqua vtilitas: qꝛ omnes iste terre erant regis assiriorū: ideo nō prouerat populare vnā ꝛ depopulare aliam potissime cū illi qui in terra sua essent boni habitatores forte extra illam essent

Tertia rñ- sio. mali populatores. ¶ Tertio igitur dicendum q̄ rex assiriorū faciebat istud vt pacificaret populū: qꝛ iste gentes nō erant ab antiquo de regno assiriorū sed violenter de

Prima cā. nouo capiebant: ꝛ q̄ñ haberent opportunitatē repugnarēt regi assiriorum: ꝛ si manerēt in terris suis haberēt opportunitatē ad hoc ꝓpter duo. Prīo qꝛ erant in terra regni assiriorum ꝛ habebāt alias gētes ꝓiunctas sibi q̄ nō erāt de dñio regis assiriorum ꝛ illas poterāt accipere in adiutores ad rebellandū assiryis. Cū aūt eēnt in medio terre assiriorū nō habebāt in circuitu aliquā gentē q̄ adiuuaret eos ad rebellandū regibus assiriorum iō nō auderēt: qꝛ si

Scōa cā. facerent illico oēs assiryi qui erant in circuitu insurgerēt ꝓtra illos ꝛ delerēt eos. Scōm erat: qꝛ si manerēt isti in terris suis essent elongati a regno assiriorū ꝛ ꝓpter hoc minus timerēt regē assiriorum ꝛ eēnt ꝓmptiores ad rebellandū cū bñrent multas opportunitates ꝓpter absentiā regis assiriorū quas nō haberēt cū eēnt in medio regni iō debebāt ibi eē: q̄ aūt transferrent aliq̄ de regno sirie ad terras istas quas capiebat rex assiriorū erat conueniēs: qꝛ alꝰ nō bñret rex tributa aliq̄ de terris illis nō existente ibi aliquo habitatore ꝛ sic nō eēt vtile pugnare ꝓtra gentes aliquas ad accipiendū terras eaꝝ. nō erat aūt aliqō incōueniēs q̄ trāsferrent habitatores de terra assirie in terras istas: nā cū iste gētes semp fuissent de dñio regum assiriorum vbicūq̄ eēnt nollēt rebellare eis. ꝛ isto mō per trāslationē gētiū q̄ capiebāt de terra sua ad aliā terrā pacificabāt reges assiriorum subiectos suos. aliqñ aūt fiebat aliter. ſ. q̄ gentes ille que subiyciebant hostibus transducerētur ad alias regiones ꝑ maiorē ptē ꝛ manerēt in terra aliqui pauci ꝛ pauperes ꝛ nō transducerent alie gentes in terrā illā. Sic. n. fuit qñ nabuchodonosor transtulit iudā ꝛ beniamin in babilonē: qꝛ non reliquit in terra nisi pauperes agricolas ꝛ vinitores qui nō possent rebellare vt pz̄. j. xxiij. ꝛ. xxv. q̄re aūt hoc factū fuerit ibi declarabit. (Cūq̄ vidisset.) hic ponit tertiū huius. c. ſ. ini-

† B Achaz ini- quitas. quitas achaz in religione. vocat. n. religio cerimonia cultus diuini: ꝛ circa istū cultū male se habuit achaz in quā tū introduxit altaria peregrini cultus ꝛ transtulit altare

† dñi de loco suo: ꝛ dicit (cū q̄z vidisset altare damasci) iuit achaz in damascū ad reddendū grās regi assiriorū qꝛ liberauerat eū de manu regis sirie ꝛ obtulit sibi munera viditq̄z altare pulchrū in damasco in quo offerebant sacrificia regis ꝛ delectatus figura illius voluit simile hñre

† in quo ipse offerret hostias (misit rex achaz ad vriā sacerdotē) iste erat sacerdos magnus tpe achaz: ideo ptinebat ad eū p̄cipua cura de rebus ptinētibus ad sacrificiū ꝛ ob hoc misit ad eū achaz similitudinē altaris damasci vt simile fabricaret. Est aūt subintelligēdū q̄ achaz erat nunc in damasco ꝛ vrias erat in hierusalē misitq̄z achaz figurā altaris ad vriam vt dum ipse maneret damasci faceret altare simile vrias ꝛ cum rediret in hierusalem ba

† beret in quo immolaret sacrificium (exemplar eius ꝛ similitudinē). ſ. misit sibi figurā illius descriptā in aliqua tabula vel papiro ꝛ accipiuntur exemplar ꝛ similitudo pro eodē: debet tamē intelligi q̄ vnū istorū sit figura ꝛ aliud sit instructio. ſ. q̄ mitteret in aliqua papiro descriptam imaginē altaris ꝛ scriberet ei rursus in particulari de q̄libet parte altaris de qua materia deberet esse ꝛ q̄liter deberet fabricari: qꝛ p̄ solā imaginē nō poterat haberi sufficens notīcia nec p̄ solā scripturaz sed vtrūq̄z simul erat necessariū (iuxta oē opus eius). i. iuxta omnē figurationē ꝛ multitudinē lineamētoꝝ ita vt nihil deficeret in exēplari illo de figuris ꝛ ptibus que erāt in altari damasci (extruxitq̄z vrias sacerdos altare). ſ. duz̄ manebat achaz damasci vrias summus sacerdos fecit altare iuxta exēplar datū vt q̄n veniret rex hñret in quo faceret sacrificia (iuxta ola q̄ ꝑceperat rex achaz de damasco ita fecit vrias sacerdos). i. fm exēplar q̄ misit achaz de damasco ita fecit vrias nō ꝑtermittēs aliqd (donec veniret rex achaz de damasco). i. durauit faciēdo istud op⁹ quousq̄z venit achaz de damasco ꝛ ipso veniente iam ꝓsummatū erat ita vt posset offerre sacrificiū super illud. Vel ꝑt intelligi donec veniret. i. dū veniret. ſ. q̄ dū veniebat Achaz de damasco fiebat istud altare sed primus sensus est melior.

† † †

¶ Quomodo vrias sacerdos fabricauit altare pro idolatria. Qō.xij.

Qō.12. A **Queretur** qūo vrias sacerdos voluit fabricare altare ꝑ idolatria. ¶ Rñdēdū q̄ hoc forte fecit vrias qꝛ ipse erat idolatra sicut rex: nā sicut interdū declinabāt ppʾli cū regibus ad idolatriā ita ēt declinabāt sacerdotes: vñ multi erant sacerdotes idoloꝝ de his q̄ erāt de gñe aaron. sicut pz̄. j. xxiij. nā rex iosias quosdā de sacerdotib⁹ excelsoꝝ occidit qꝛ erāt sacerdotes idoloꝝ: alios vero nō occidit sz̄ ꝓhibuit ministrare cū ceteris dādo tñ sibi sustētationē de redditib⁹ sacerdotalib⁹ qō nō faceret nisi eēnt sacerdotes de stirpe aaron. ¶ Alr ꝑt dici q̄ vrias nō desiderabat colere idola: ꝛ tñ vt placeret regi qui valde inclinatus erat ad idola laudabat facta eius ꝛ ēt ipse cuz̄ eo idola colebat vel forte faciebat ꝓpter timorē: quia rex cū idolatra esset occideret eum nisi coleret idola vel aufferret ei redditus: voluit ergo potiꝰ carere religiōe ꝛ deū offendere q̄z reddītus amittere. ¶ Queret vlteriꝰ q̄re achaz iussit fieri similitudinē altaris damasci ad sacrificādū i eo. ¶ Alii q̄s dicet q̄ fecit h̄ ꝓp regē assiriorum. ſic. n. dr̄. j. q̄ abstulit multa q̄ ptinebāt ad cultū dei de loco suo ꝓp regē assiriorum. ¶ Sed dōm q̄ nō stat: qꝛ tunc achaz coleret deos assiriorum ꝛ facere tale altare q̄le habebāt assiryi: ꝛ tñ non coluit deos assiriorum sed deos damasci ꝛ altaris damasceni similitudinē accepit. damasceni tñ non sunt assiryi sed siri. ¶ Dicendū ergo q̄ fecit ꝓpter duo. Primo ꝓp pulchritudinē: nā altare damasci erat valde pulchrum: ꝛ q̄ñ vidit illud achaz captus pulcritudine eius iussit simile fieri: ꝛ hoc signat cū dr̄ cūq̄z vidisset altare damasci misit ad vriā sacerdotē exēplar eius ꝛ sic illico vt vidit desiderauit. Scōa cā ꝛ precipua fuit qꝛ achaz voluit colere deos damasci et ad hoc voluit seruare oēs cerimonias eoꝝ: ꝛ qꝛ altare ptinebat ad cerimonias voluit tale altare facere q̄le erat damasci: ꝛ ēt subintelligēdū est q̄ tales cerimonias in colēdo obseruauerit sicut damasceni: ꝛ sic voluit altare ꝓ se fabricare sz̄ ꝓp deos damascenos. cā āt q̄re voluit achaz colere deos damascenoꝝ fuit: qꝛ putauit q̄ illi dij adiuuabāt in bello reges sirorū cultores suos: ideo etiā ipse colere volebat illos vt adiuuarēt eū sic patet. ij. paralipo. xxviij. scilicet tpe per se achaz īmolauit dijs damasci victimas percussoribus suis: et dixit: dij regum sirie auxiliantur eis quos ego placabo hostijs ꝛ oderunt mihi. ¶ Queretur vlterius an in hoc esset valde irrationabilis Achaz cum coleret deos illarum gentium que prevaluerant contra ipsum ꝛ occiderant multos de populo suo. ꝛ an eēt irratiōabilior achaz vel amasias: quia amasias coluit deos a quibus victus est. ¶ Rñdendū q̄ quicūq̄z coleret idola eēt irratiōabilis: qꝛ idolū nullius virtutis aut ptātis est: ꝛ tñ ꝑter hoc qō est colere idola post esse quedā cerimonia scōm quā colentes quedā idola magis vituperenꝰ q̄z colentes alia. Sic enim est de amasia rege iuda ꝛ de achaz: qꝛ isti coluerunt idola et magis vituperantur quā alij reges iuda colentes idola: ꝛ de istis exprimitur causa quare vituperentur: de alijs autem non. nam de amasia dicitur. ij. paralip. xxv. cur adorasti deos q̄ non liberauerūt populum suum de manu tua. q. d. q̄ ex hoc q̄ non potuerunt illi dij liberare idumeos et ipse Amasias accepit eos in

bello

Prima rñio.

Cōfutatio.

Alia rñsio.

Prima rō.

Secūda.

Qō.13. A Achaz q̄re iussit fieri similitudinē altaris damasci.

Qō.14. A Achaz an fuerit irrationabilior colēdo deos gentiuz q̄ prevalue rāt q̄ ipsuz q̄z amasias qui coluit deos a qb⁹ fuit victus.

Rñsio.

bello significabatur q nullius potestatis erant:ideo nō erant colendi.Achaz aūt increpat q coluerit deos pcussoꝛes suos.ij.paralipo.xxviij.s.obtulit victimas dijs damasci percussoꝛibus suis.erat tamen irrationabile q aliquis coleret eum qui sibi male faciebat.¶Bicendus q vterq; istoꝝ fuit irrationabilis ſz potius amasias:qꝛ ipse coluit illos deos quos in bello acceperat ꝛ quoꝝū cultoꝛes occiderat.ex quo apparebat nullius potestatis deos illos esse:ideo ridiculū erat colere illos cum potentioꝛ esset ipse Amasias q̄ dij quos colebat.Achas autē fuit minus irrationabilis:qꝛ vidit q firi erant victoꝛes ꝛ putauit q victoꝛia ista proueniebat eis a dijs suis p quod apparebat illos esse potētes:ideo habebant aliquid de quo deberent venerari:ꝛ tamen achaz non recte agebat venerando eos:quia non adiuuabāt eū sed hostes suos: ideo colere deos hostium ꝓpter victoꝛiā stultum erat:ꝛ hoc significat littera dicens q immolauit victimas dijs damasci pcussoꝛibus suis.hoc aūt erat irrationabile ſm positionē gentilium:quia dij non adiuuabant nisi cultoꝛes suos ꝛ neminem contra cultoꝛes ꝛ etiam habebāt singuli dij determinatas aliquas regiones ꝛ partes terrarum in quibus operarent ꝛ nō in alijs sicut dixerunt firi serui benadab:precedenti li.c.xx.dij montium sicut dij eoꝛum quasi dicat sunt dij montium ꝛ non vallium nec aliaꝝ partium terre.ita nunc cum dij firoꝛum essent assignati pro terra illa non poterant adiuuare achaz q non erat de terra firoꝛum.ꝛ sic q̄z q̄z coluit illos non ꝓfuit ei. sic dicitur.ij.paralipo.xxviij.scilicet dij regum firie auxiliantur eis quos ego placabo muneribus ꝛ oderunt mihi cū econtrario ipsi fuerint ruina ꝛ vniuerso israel.de hoc tamen magis declarabitur ibidem(cunq; venisset rex de damasco)scilicet venit rex achaz de damasco in hierusalez(vidit altare).s.illud quod fecerat vrias sacerdos ad preceptū eius(ꝛ veneratus est illud)sc̄z adoꝛauit coram eo vel adoꝛauit cū quia forte erant ibi dij ꝛ ꝓpter deos adoꝛabat ipsum altare:in hebreo dr̄(vidit altare ꝛ accessit ad illud)sed idez sensus est.s.accessit ad illud ad adorandū illud vel accessit ad sacrificandum in eo(ascēdit q; ꝛ immolabat holocausta)dicitur ascendisse qꝛ altaria semp sunt in loco alto ꝛ per gradus ad illa ascenditur.ꝛ maxime erat hoc secundū consuetudinem gentiliū quā deus vetuit:exoō.xx.dicens non ascendes p gradus ad altare meum ne reueletur turpitudo tua.sed nunc seruabat achaz cerimonias gentilium : qꝛ istud erat altare deoꝝū damasci : ideo ascenderet ad illud per gradus.et immolauit holocausta scilicet ipse achaz per se immolauit:nam non fuit hic aliquis sacerdos sed ipse iugulauit animalia ꝛ obtulit sanguinē super altare ꝛ seruauit vniuersas cerimonias.Sic patet.ij.parali.xxviij.cū dicitur insup tpe angustie sue auxit contemptum in dñm:ipse p se rex achaz immolauit dijs damasci victimas percussoribus suis(ꝛ sacrificiū suū ꝛ libauit libamina).s.omnes istas cerimonias per se fecit rex achaz.offerre enim holocausta est iugulare animalia ꝛ ponere carnes eoꝝum sup altare ad cremādum.sacrificium aūt ꝛ libamen sunt quedam cerimonie holocaustoꝝū:nam ponūtur cum holocaustis aliqua accessoꝛia.s.farina vinū oleū sal ꝛ thus vt p3 leui.ij.ꝛ nu.xv.ista vocant generaliter libamina:ꝛ tñ loquendo magis in speciali sacrificia vocantur arida s.simila ꝛ sal ꝛ thus.libamina aūt dicuntur liquida.s.vinum ꝛ oleum ꝛ conuenit hoc ex significato nominis:qꝛ libare est bibere vel deglutire:ꝛ tamen bibere ad sola liquida ptinet.de aridis aūt q; vocent sacrificia p3.leui. ij.vbi dicitur anima si obtulerit sacrificiuz de simila.i.de farina.ꝛ sic achaz obtulit nunc tam libamina q̄z sacrificia cum holocausto suo(ꝛ fudit sanguinem pacificoꝝum que obtulerat super altare)ideſt fudit super altare sanguinē hostiarū pacificarū quas obtulerat.¶Ꝛo hoc considerandum q achaz obtulit duplicia sacrificia.s.holocausta ꝛ hostias pacificas.de holocaustis patet quia dicitur ꝛ imolauit holocausta.de hostijs pacificis patet: qꝛ dicitur fudit sanguinem pacificoꝝum que obtulerat.de sanguine autem istaꝝ hostiarū nō fiebat eadē cerimonia nec seruabatur idem ritus in carnibus nec ad eundē finem offerebatur precipue ad laudē dei achaz vero voluit nunc offerre ad laudem deoꝝ damasci ideo obtulit prius holocausta.hostie aūt pacifice sunt que ꝓ pace.i. pacificatione dant.ꝛ hoc duplr.s.pro pacificatione habenda vel habita.nam si quis crederet se habere deum iratū offerebat hostias pacificas ad hoc vt placaret eum ꝛ pacificaretur sibi.si aūt aliquis directus fuerat a deo in aliquo opere agendo:qꝛ nō poterat ꝓsperari in illo nisi deus dirigeret ꝛ per hoc q directus fuerat credebat se deum habere placatum offerebat hostias pacificas pro pace habita:ꝛ iste vocabant ad gratiaruz actiones.ideo leui.vij.distinguuntur hostie pacifice in gratiarū actiones ꝛ in spontaneas victimas q̄ sunt ad petitiones.hoc aūt intendebat precipue achaz circa deos damasci:quia putabat q habebat eos iratos sibi et volebat muneribus placare:ideo ista munera vocarētur pacifice hostie: sic patet.ij.paralipo.xxviij.cū dicitur dij regum firie auxiliantur eis quos ego placabo hostijs ꝛ oderūt mihi.ꝛ iste hostie necessario erant pacifice cum ad aplacandus essent.differebant etiam sacrificia ista in cerimonijs carnium quia in holocaustis omnes carnes cremabant : in pacificis autem nō sed parum de illis:relique aūt proueniebant partim sacerdotibus ꝛ partim offerentibus : de quo leui.iij.ꝛ.vi.ꝛ.vij.in sanguine quoq; obseruabatur ista cerimonia q siue esset sacrificiū pacificum siue holocaustum q̄ alꝫ occidebat fundebatur sanguis in crateras ita vt nihil flueret in terram ꝛ deinde obseruabantur varie cerimonie:quia aliquando sanguis ille fundebatur ad basim altaris per circuitum ꝛ aliq̄ super cornua altaris ꝛ per parietes eius de quibus declaratum est leui.i.ꝛ.iij.ꝛ.iiij.nunc autem sanguis pacificoꝝ fusus est super altare.ꝛ sic dicit q ipse achaz fudit super altare sanguinē pacificoꝝum que obtulerat.i.sanguinē hostiaꝝ pacificarum quas obtulerat(porro altare ereum quod erat coram domino transtulit).s.achaz fabricauit nunc nouum altare ad similitudinem altaris damasci in quo etiam posuit deos damasci ꝛ ob hoc proposuerat in illo semper immolare ꝛ nunq̄z in altari quod erat prius in templo:ideo tanq̄z inutile fecit illud aufferri de loco suo. istud altare ereuz quod nunc abstulit achaz de loco suo non erat altare quod fecerat ℳoyses in deserto:quia illud erat paruum ꝛ salomon fecit postea aliud maius.nā altare ℳoysi habebat quinq; cubitos in longitudine ꝛ totidem in latitudine ꝛ tres cubitos in altitudine:exoō. xxvij.visum est autem illud esse paruuz ꝛ fecit salomon aliud maius scilicet viginti cubitoꝝum longitudinis et totidem latitudinis ꝛ decem cubitoꝝum altitudinis.ij. parali.iij.istud aūt erat in quo fiebant sacrificia ex tempore salomonis vsq; nunc ꝛ cessauerat ministratio in altari ℳoysi vt declaratū est precedēti li.c.vij.nunc vero abstulit achaz istud altare salomonis de loco suo vt poneret in loco eius altare deoꝝ damasci ꝛ fierent in ipso omnia sacrificia(de facie templi ꝛ de loco altaris)dicit ablatum de facie templi.i.non erat directe ante templū sicut prius.¶Ꝛo quo sciendū q templū accipitur dupliciter.s.proprie ꝛ large.proprie vocatur templuz ipsa domus q̄ erat diuisa in duas ptes.s.in sancta sanctoꝝ ꝛ in sanctuarium ꝛ ista erat operta laminis aureis intus p totum ꝛ ad istam non intrabant nisi sacerdotes:ꝛ nō quidem oēs sed vnicus cui sorte proueniebat q offerret incensum ꝛ disponeret lucernas coram dño.sic p3 luce.j. de zacharia patre beati ioānis:nā sorte exijt q intraret ad offerendū incensum ꝛ solus intrauit totusq; populus tam sacerdotum q̄z popularium expectabat eū extra:et nemo vidit quō apparuit ei gabriel angelus:ꝛ tñ si aliquis introiuisset cū illo de sacerdotibus vidisset quō apparebat ei angelus ꝛ loquebat cū ipso.large vocat templum tota domus ipsa cū oibus atrijs factis in circuitu ad orandū in eis.accipiendo secundo modo nō erat altare ante faciē templi sed erat intra templum cum esset in atrio sacerdotū quod erat coniunctuz magis loco sacro q̄z omnia alia atria.accipiendo primo modo erat altare

B Amasias irrationabilior fuit achaz.

† † † † † † †

C Diuersa genera sacrificiorum ꝓ diuersitate rerū offerendā.

B Templū duplicit accipitur.

holocaustoꝝ extra templū:qꝛ erat in atrio sacerdotuꝫ ⁊ intra tēplū nō erat nisi altare thimiamatis.erat tñ ante faciē templi:qꝛ facies templi dicebaꝫ esse vbi erat porta: erat aūt porta ad orientē ⁊ ante portā magis ad partem orientalē erat atrium sacerdotū in quo erat altare holocaustoꝝ:⁊ sic erat directe ꝓtra portā tēpli.nūc aūt achaz abstulit altare de loco illo ⁊ posuit in alio ideo dicebatur ablatū de facie templi.dr̄ etiam q̄ abstulit illud de loco altaris.i.de loco qui dedicatus erat ad hoc q̄ esset altare in eo:⁊ hoc vt poneret altare deorum damasci in loco in quo erat prius altare(⁊ de loco templi dñi).i.abstulit illud de loco qui competebat ei in templo.non potest intelligi q̄ abstulerit de templo:nam siue accipiatur ꝓprie siue large templū falsuꝫ est.accipiendo enim proprie pꝫ qꝛ nunq̄ fuit altare holocaustoꝝ in templo:ideo nunq̄ poterat auferri de illo.accipiendo large falsum est:qꝛ nō fuit altare istud ablatū de atrio sacerdotū cū dicatur in littera q̄ posuit illud ex latere altaris ad aquilonem:accipiť ergo q̄ abstulit illud de loco templi dñi.i.de loco q̄ ꝓpetebat ei in tēplo:⁊ tunc idez est q̄ abstulerit illud de loco altaris ⁊ q̄ abstulerit de loco tēpli.(posuitq̄ illud ex latere altaris ad aquilonē).s.posuit istud altare ad latus alterius altaris ad aquilonē.s. altare nouū qō fabricauit ꝑ dyas damasci posuit in loco in quo erat prius altare vt in eo fierēt oia q̄ fiebāt in ꝑti altari.⁊ altare eneū qō prius ibi erat posuit versus quendā angulū atrij sacerdotū ad latus aquilonare altaris nouī.⁊ sic nō respiciebat nūc faciē tēpli sicut pri⁹(ꝑcepit quoq̄ achaz vrie sacerdoti).s.summo sacerdoti dedit ꝑceptum ei de loco imolatiōis:qꝛ ad ipsum ꝓtinebat dirigere alios sacerdotes minores q̄ erāt sub ꝑcepto suo dicens(sup altare maius offer holocaustū regis)vocauit altare maius ipsum qō nouiter fabricatū erat dyas damasci ⁊ forte vocatū est maius:qꝛ in quātitate maⁱ⁹ erat lꝫ altare salomonis magnū eēt.s.viginti cubitoꝝ in longitudine ⁊ totidē in latitudine ⁊ decē in altitudine.ij.pali.iij.vel forte vocauit illud maius in honore:qꝛ erat in loco honorabilioꝛi: ⁊ sic nos in ecclesys vocamus vnū altare maius qō est in loco honorabilioꝛi.⁊ sic erat nunc altare nouum:qꝛ illud erat in loco altaris:⁊ altare eneū erat ablatū de loco suo.dicť offer holocaustū regis qꝛ reges iuda solebāt dare animalia multa ad faciendū sacrificiū ꝑ eis sicut salomon ter in anno faciebat solēnes hostias:precedenti lib. c.ix.de istis holocaustis iussit nunc achaz q̄ offerrentur sup altare nouū : quia ꝓpter illa specialiter factū fuerat istud altare(⁊ sacrificiū eius).i.etiam offer ibi sacrificiū vocatur sacrificiū ipsum libamē qō aliqñ accipitur spāliter.s.ꝑ rebus aridis vt est simila:thus ⁊ sal:⁊ tñ hic generaliter accipiť pro oibus libamentis.s.ꝑ simila:oleo: vino:sale ⁊ thure:quia ista offerebanť simul cū carnibus holocaustoꝝ(⁊ holocaustuꝫ vniuersi populi terre).i. omnia holocausta que offerebanť a populo debebāt cremari super isto altare(⁊ sacrificia eorum ⁊ libamina eorum.)vocanť sacrificia libamenta arida.s.simila thus ⁊ sal.libamina vocātur ipsa liquida.s.oleum ⁊ vinum.et ista tam sacrificia quā libamina offerebantur cū hostys regis ⁊ cū hostyꝫ populi:qꝛ sacrificia ⁊ libamina erāt accessoria ad omnes hostias holocaustoꝝ ⁊ pacificoꝝ. nume.xv.in hostyꝫ aūt ꝑ peccato nō ponebantur libaměta(⁊ holocaustum matutinum ⁊ holocaustū vespertinum).i.etiā offerendū erat ibi holocaustū matutinū qō offerebatur in aurora oriente sole:vespertinū aūt offerebať in occasu solis ⁊ durabat per totam noctē ⁊(vniuersum sanguinē victime sup illud effundes).i.nō effunda tur aliquis sanguis victimarū super altare eneum ſꝫ totus sanguis effundať sup istud altare.Jn sacrificys eni holocaustoꝝ ⁊ pacificoꝝ ⁊ ꝑ peccato ⁊ delicto seruabatur cerimonia in effusione sanguinis:quia cum iugulabatur animal fluebat sanguis sup crateras ⁊ inde fundebať aliqñ ad basin altaris in circuitu eius ⁊ aliqñ super altare ꝑ cornua eius vel ꝑ parietes de quo declaratū est leui.i°.⁊.iij.⁊.iij.ꝑ hoc aūt faciebat achaz q̄ nullū opus fieret in altari eneo qō prius erat in tēplo:mā solus erat altare ad offerendū in eo victimas ⁊ sacrificia atq̄ libamina ⁊ fundēdū sanguinē:⁊ tñ oia ista ꝓhibuit achaz fieri in altari eneo:ideo non manebat ad aliquē vsum sed erat superuacuū.⁊ hoc pꝫ ex verbis achaz dicētis altare vero eneū erit paratū ad voluntatem meam.

¶Que erat differentia in speciebus sacrificioꝝ veteris testamenti. Qō.xv.

Qō.Iſ. A

Queretur de dr̄ia istoꝝ sacrificioꝝ que dicebat achaz offerēda eē sup altare nouū.⁊ ad hoc sciēdū q̄ in victimis quedā erāt victime vel hostie ꝓprie dicte.alie aūt erāt res accessorie ad victimas.Accipiēdo primo mō diuiditur:qꝛ q̄dam erāt victime ordinarie alie aūt accidētales.victime ordinarie vocabanť ille q̄ ex necessitate ⁊ in diebus determinatis offerebanť ⁊ nūq̄ omittebanť ꝓpter aliquē casuꝫ: ⁊ de hyꝫ bť nume.xxviij.⁊.xxix.iste aūt adhuc subdiuidunť:qꝛ q̄dā erant quotidiane ⁊ q̄dā nō.quotidiane vocātur que quotidie offerebanť:⁊ vocať iuge sacrificiū leui.ix.⁊ nume.xxviij.⁊ istud diuidebať in matutinū ⁊ vespertinū:nā in aurora oriēte sole accipiebať agnus anniculus ⁊ offerebať in holocaustū.vespertinū aūt sacrificium erat q̄ occidēte sole acciperet alius agnus annicu lus ⁊ fieret holocaustū ⁊ durabat ꝑ totā noctem.de cerimonyꝫ aūt matutini ⁊ vespertini sacrificij ⁊ qūo se haberēt ad alia sacrificia declaratū est leui.vi.⁊ nu.xxviij.

Due diuise in.vj. Prima.

Si aūt eēnt victime ordinarie nō quotidiane erāt ille q̄ assignabantur ꝑ festiuitatibus.nam in veteri testō erāt septem festiuitates.s.sabbatuꝫ quod in qualibet hebdomada erat ⁊ festū kalēdarū qō erat prima die cuiuslibet mensis:⁊ iste due festiuitates erant sepe in eodem anno.

Secūda. Tertia.

Alia erat festiuitas azimoꝝ siue phase die quartadecima mensis primi.s.in marcio.Alia erat pentecoste quinquaginta diebus post phase.Alia erat dies clāgoꝝ prima dies mēsis septimi in septembꝛi.Alia erat dies propiciationis vel expiationis decima die eiusdem mensis.

Quarta. Quinta.

Vltima erat festiuitas tabernaculoꝝ quintadecima die eiusdē mensis.de hyꝫ leui.xxiij.ꝑ q̄libet aūt istaꝝ festiuitatū erant assignata certa sacrificia necessaria ſm legem de qbus bť nume.xxviij.⁊.xxix.oia aūt ista intelliguntť hic ꝑ sacrificia matutina ⁊ vespertina.Si aūt eēnt sacrificia nō ordinaria:erant ista duplicia:quia q̄dā offerebanť ex necessitate ⁊ alia sponte.ex necessitate offerebanť ea que iussu legis offerebanť:⁊ ista erant q̄ fiebant in emundatione leproſoꝝ leui.xiij.⁊ in emundatione parientiū post ꝓrificationē suam:leui.xv.⁊ in emundatione viroꝝ fluentium semine ⁊ mulierū fluentiū sanguine:leui.xv.⁊ ad satisfactionē pro qbusdā generibus peccatoꝝ ⁊ delictoꝝ:de quibus leui.iij.⁊.v.⁊ numeri.v.⁊ xv.ista quāq̄ essent sacrificia necessitatis non erant ordinaria:quia non erant certa tpa assignata in qbus fierent:⁊ etiam poterant excusari vt pote si nullus peccaret vel incurreret in immundicias dictas.Alia erant sacrificia non ordinaria spontanea:et ista erant que lege non iubente offerebantur ex deuotione:interdū ex voto et interdū sine voto:⁊ sic fiebant holocausta ⁊ hostie pacifice.prime hostie que erant ordinarie intelliguntur hic per matutinū ⁊ vespertinum sacrificium:ille autem que non erant ordinarie intelliguntur per holocausta populi ⁊ holocausta regis.quia rex aliquando ex necessitate ſm legē ⁊ aliqñ ex deuotione offerebat.Sciendū tamē q̄ sacrificium populi dupliciter intelligiť.vno mō sacrificiū qō fiebat ꝑ toto populo simul:vt pote si totus populus ꝑ ignorātiā omitteret aliquā cerimoniā legis offerebať sacrificiū ꝑ toto populo.Alio mō vocať sacrificiū populi.i.alicuius ꝑsone de populo ⁊ differebāt inter se ista sacrificia:qꝛ ꝑ pctō totius populi simul offerebať vitulus:ꝑ pctō āt bois vnius offerebať capra nisi eēt summus sacerdos:qꝛ ꝑ illo offerebať vitul⁹ sicut ꝑ toto populo:vel nisi eēt rex aut ꝑnceps ppli:qꝛ ꝑ pctō illi⁹ offerebať bircus vt pꝫ leui.iij.Si āt eēnt accessoria ad victimas erant duplicia quedam erant arida.s.simila thus ⁊ sal.quedam liquida scilicet vinū ⁊ oleum.prima vocantur sacrificia ⁊ secūda libamina.⁊ etiam omnia ista tangun tur hic

B Sacrificiū ppli dupliť intelligiť.

Secūda.

guntur hic.sanguis autē non erat aliquid accessoriū ad victimas sed erat ꝓs victimaꝝ:ponit tū hic ad innuēdū ꝙ sicut holocausta ꝛ cetere victime fiebāt sup altare no uum ita etiā sanguis victimaꝝ funderet sup illud(altare vero ereum erit patū ad voluntatē meam).i.sup altare ereum in quo ꝓius sacrificabatur nunc non fiat aliqđ sacrificiū nec cerimonia sed maneat in atrio sacerdotum paratū ad voluntatē meam.ſ.vt ego faciaz de illo quod voluero. De isto altari dicit historia scholastica ꝙ fecit achaz horologium magnum ꝛ famosum quod vocatur horologium achaz de quo habetur.j.xx.nam in illo retrocessit sol per decem lineas: et ista est positio cōmunis sed falsa est:qꝛ.j.xx.probat contrariū in quadā questiōe de horologio(fecit igitur vrias sacerdos iuxta oia que preceperat ei rex achaz).ſ.posuit altare nouum in loco altaris ꝛ abstulit altare ereū ꝛ fecit ꝙ oia sacrificia offerrentur in altari nouo.

†(Tullit aūt.)hic ponit quartū huius.c.ſ.temeritas achaz in adulatione:nam vt cōplaceret regi assirioꝝ fecit multa ꝓtra legē dei de quibus infra ꝛ dī(tullit autez rex achaz celatas bases ꝛ luterem qui erat desup)erant enim facti luteres multi enei ꝛ pulchri qui erant ad modum magnorū cantarorū ꝛ erant decem factēqz sunt ei decem bases enee pulchre cum rotis de quarū fabricatura ꝛ ipsoꝝ luterū habeꝫ ꝑcedenti lib.c.vy.ꝛ ob hoc vocant celate bases.i.sculpte:qꝛ celare est sculpere vel pingere iuxta illud Ouidy.y.metha.ſ.equora celarat medias cingētia terras.i.in domo solis sculpserat mulciber qūo equora claudebant terras in medio:in istis luteribus erat aqua ad abluendū carnes sacrificiorū.ꝛ ponitur hic luter singulariter ꝑ plurali:quia dī ꝙ tulit bases celatas ꝛ luterē qui erat desup:ꝛ tū vnus luter sup multas bases nō erat sed singuli luteres super singulas bases vt patet precedenti lib.c.vy.(ꝛ mare deposuit de bobus ereis qui sustentabāt illud)istud erat mare eneum quod erat vas rotūdū in modū emispherij locatū super duodecim boues ꝛ capiebat duo millia batos de aqua. tulit aūt illud de bobus ereis super quos sustentabatur ꝛ posuit in terra(ꝛ posuit super pauimentum stratum lapide)istud pauimētū erat solū ipsius atrij sacerdotū qđ erat stratum lapide.i.habebat pauimētū de lapide ꝛ in illo posuit luteres ꝛ mare ita vt essent inutilia(musach quoqz sabbati quod edificauerat in templo)ideſt abstulit musach de loco suo ꝛ istud edificatū fuerat a rege.de isto musach cōmuniter dicunt expositores nostri ꝛ glosa ordinaria ꝙ erat quidam locus super quē ponebātur oblationes regis q̄s facere debebat in sabbato vel erat gazophilacium in quo rex singulis sabbatis ponebat pecunias vt inde fierent sacrificia pro ipso. Hebrei aūt dicunt vt iRa.sa.ꝙ musach erat quidam locus factus in atrio virorum pulchre opertus in quo rex sedebat qñ veniebat in sabbato ad templum.ꝛ istud' videl eē verisimilius propter duo.)Primo quia musach ſm significationē suā propriā significat opertoriū et sic intelligitur ꝙ erat opertoriū facto pulchro opere sub quo erat sedes regis ad sedendū in sabbato. Secundo pz:qꝛ dicit musach sabbati ꝛ ingressum regis cōuertit in templum sed ingressus erat via aliqua ꝑ quā introibat in templū:ergo musach erat aliquid ptinens ad viaz illam. Vel pōt dici ꝙ musach nihil erat nisi opertoriū:quia de atrio regis ad templū procedebat quedā via operta per quaz transibat rex qñ ibat in templū ꝛ non videbatur:ꝛ illud opertoriū postea destruxit Achaz ꝛ etiam introitum ipsum.de isto introitu videl intelligi quod habeꝫ ꝑcedēti li.c.x.ſ.fecit rex de lignis thinis fulcra domus domini ꝛ domus regie:illa tū fulcra erant quidā gradus per quos ibaꝫ de domo regis in domū dñi(ꝛ ingressum regis exterius ꝙuertit in tēplū dñi)iste ingressus erat via occulta de palatio regis vsqz ad templū ꝑ quā rex procedebat ad templum ꝛ patet:quia dicitur ingressus exterius.i.ingressus qui incipiebat a parte exteriori templi scilicet a domo regis conuertit in templum ideſt clausit ex parte exteriori:ꝛ fecit ꝙ ille introitus non respiceret tam partem exteriorem ꝑ quā aliquis posset ingredi sed soltū partem interiorē:ꝛ sic erat iam inutilis ille ingressus qꝛ erat clausus(propter regē assiriorꝝ).i.omnia hec fecit achaz propter regem assiriorum.

(Quare achaz deposuit luteres et mare eneum de locis suis. Qō.xvi.

Queretur ad qd fecit achaz ista.ſ.deponendo luteres ꝛ mare eneū de locis suis. Qō.16. A

(Rñdendū ꝙ oia hec fecit ad contēnendū cultum dñi:nā.y.pali.xxviy.dī de achaz ꝙ tpe angustie sue auxit cōtēptū in dño.ꝑ oia aūt hec cōtēnebatur cultus dei: pz primo de altari:nā altare qđ factū fuerat ad sacrificā dum dño fecit auferri de loco suo vt iam non esset vtile ad aliquē vsum sed oēs administrationes fierent in altari nouo:ꝛ istud erat ad honorem deoꝝ damasci ideo totus cultus sacrificioꝝ erat iam ad honorem deorum damasci.abstulit autē luteres de vsibus suis:quia luteres erant cantari magni plem aqua in quibus intingebant carnes que cremabantur in altari:ꝛ ad hoc erant positi super bases quia non poterant se tenere nisi essent in basibus ꝛ sicut nolebat achaz ꝙ offerrentur sacrificia deo sed dys damasci:ita nolebat ꝙ alique cerimonie q̄ obseruabant in cultu dei tenerent nūc in cultu deorū damasci:luteres aūt positi super terram nō solū non poterāt tenere aquā ad ministrationē priorē sed ēt erant ꝓtēptibiles.ſ.dispersi per terram tanq̄ nullius valoris ꝛ ista erat intentio achaz.ſ.vilificare cultū dei ꝛ augmentare cultum deorum damascenorum.mare aūt eneum deposuit de bobus super quos tenebatur quia illud erat vas factū in modū emispherij ad cōtinendum aquas vt ibi lauarent sacerdotes qñ ministrare deberent:ꝛ nunc volebat achaz ꝙ non esset in eo aqua vt lauarentur sacerdotes:quia intendebat ꝙ non seruarētur alique ceremonie cultus diuini ſm legem.ꝛ ad hoc conueniebat deponi mare de bobus ꝛ poni super pauimentū qꝛ tunc non posset tenere aquā:etiā significareꝫ ꝙ iam erat inutile ꝛ contemptibile ad nullum vsum proficiens. Introitum autem templi clausit per quem rex intrabat ad significandum ꝙ nolebat iam intreire sed volebat constituere altaria in alijs locis:nam in omnibus angulis Hierusalem fecit altaria.et incepit contēptus dei in achaz hoc modo ꝙ prius abstulit vasa sacre ministrationis vt non ministraretur in eis.deinde confregit omnia illa.postea clausit portas templi vt nullus posset illuc introire ꝛ accepit thesaurum domus domini.deinde fecit altaria in omnibus angulis Hierusalez ꝛ in omnibus ciuitatibus iuda.de primo patet hic.de secundo patet.y.paralipo. xxviy.ſ.direptis itaqz achaz omnibus vasis domus dei atqz confractis clausit ianuas templi dei ꝛ fecit sibi altaria in vniuersis angulis hierusalem in omnibus quoqz vrbibus iuda extruxit aras ad cremandum thus.

(Queretur vlterius quomodo fecit omnia ista Achaz propter regem assiriorū.ꝛ primo pz ꝙ non fecerit ꝓpter illū:quia ipse fecit altare ad similitudinem altaris damasci.supra in littera ꝛ tū damasceni erāt siri ꝛ non assirij: ergo non fecit propter regē assiriorū. Secundo patet qꝛ y.paralipo.xxviy.dixit achaz dy regū sirie auxiliantur eis quos ego placabo hostys ꝛ tunc fecit eis altare. Tertio patet:quia nō proficiebat ad aliquid ipsi regi assirio rū ꝙ achaz coleret aliquos deos vel ꝙ mutaret vasa cerimoniaꝝ dñi. (Rñdendū ꝙ fecit omnia ista achaz ꝓpter regē assiriorū vt adulareť sibi:nā rex assiriorū colebat idola:voluit ergo achaz colere idola sicut ille ꝛ sic dirigeret eum qꝛ erat sibi similis in modo colendi:et propter eum dimiserat ritum gentis sue vt coleret deos quos colebat rex assiriorum.hoc autem erat quia achaz ponebat totam spem suam in rege assiriorum et volebat ei per omnia complacere. Vel potest dici ꝙ rex assiriorum dixerat ipsi achaz ꝙ coleret deos quos ipse colebat ꝛ propter hoc reliquit cultum dei abyciendo vasa eius. Vel potest dici ꝙ hoc fecit achaz increpitus ab aliquibus de siris et assirijs qui irridebant deum iudeorum et colebant aliquid qđ nō videbatur:cū cetere

Qō.17. A

Achaz an fecit predicta pp regē assiriorū.

ꝙ nō prio.

Secūdo.

Tertio.

Rño pria.

Secūda.

Tertia.

Uersus iuuenalis.

gentes colerent deos quos videbant. Sic enim aliq de poetis r antiquis sapientibus irriserunt cultū hebreoꝝ vt patet per iuuenalē in satira que incipit: plurima sunt fuscine fama digna siniſtra: in qua r in sequēti satira reprehendit varios ritus gentium r dicit ibi de iudeis: quidam sortiti metuentem sabbata patrē nil preter nubes r celi numē adorāt nec distare putāt humana carne suilam: qua pater abstinuit mox r prepucia ponunt: romanos autem soliti contemnere leges iudaicum ediscunt r seruant ac metuunt ius tradidit arcbano quodcunqꝫ volumine Moyses: r irridentur ibi de custodia sabbati cum dicitur. sed pater in causa est cui septumana quegꝫ fuit lux ignaua r partem vite non attigit vllam. Sic forte nunc acbaz cōmunicans cum gentilibus r irrisus ab eis propter cultum mosaicum cepit dimittere cultuꝫ dei r sequi vias gentiliuꝫ r sic complaceret regi assirie.

Ad primaz rōnē in contrarium.

¶ Ad primam rationem in contrarium dicendū q̄ non fecit omnia ista propter regem assiriorum sed solū amouit vasa sancta de loco suo r fecit q̄ non fieret in eis aliqua ministratio r etiam clausit templum: r tamen altare nouum non fecit propter regem sirie sed ꝓpter deos damasci quod satis apparet ex littera: nam solum littera refert ad regem assiriorum ista amotiones vasorum de locis suis r clausionem templi.

Ad scōm.

¶ Ad secundam rationē que coincidit cum prima dicendū q̄ primum motiuum acbaz recedendi a cultu dei fuit propter deos damasci: quia illi adiuuabant reges sirie r putauit acbaz q̄ etiā adiuuarent eum: ideo voluit colere eos. deinde autem voluit complacere regi assiriorum r propter eum abstulit cultum domini.

Ad tertiū.

¶ Ad tertiam rationem dicendum q̄ q̄ꝫcunqꝫ non esset aliqua vtilitas regi sirie q̄ acbaz relinqueret cultum dei: tamen forte gaudebat in boc: quia inter amicos debet esse ꝯcordia r potissime circa ea que sunt precipua in vita vt patet. viij. ethico. r quia cultus dei est de maximis operibus hominis: amici debent concordare circa vnitatē cultus: patet hoc: quia. viij. ethicoꝝ dicitur q̄ dijs r parētibus non possumus reddere equalia: r comparatur obligatio que est ad deum obligationi que est ad parentes: r tamen ad parentes est obligatio maxima: ideo etiam ꝑm positionem gentiliū qui nō cognouerunt veram deitatem: obligatio ad cultum dei est de maximis: r tamen inter amicos debet esse concordia circa res maximas vt patet. viij. ethicoꝝ ideo cum acbaz vellet esse amicus regis assiriorum volebat concordare cum eo in modo colendi: r quia rex assiriorum colebat idola voluit deserere cultum dei vt coleret idola sicut ille: et in boc putabat q̄ ei magnum obsequium prestaret quāq̄ꝫ non sequeretur aliqua vtilitas in pecunia (reliqua autem verborum acbaz r omnia que fecit) scꝫ non habentur bic omnia gesta r dicta sua sed in alijs libris (nonne bec scripta sunt in libro sermonum regum iuda) quasi dicat ibi scripta sunt cum gestis aliorum regum iuda. ij. paralipo. xxviij. habentur alia gesta acbaz: r tamen adbuc ibi non habentur complete: ideo remittitur ibi ad librum sermonū regū iuda sicut bic remittit r ex boc apparet q̄ liber sermonum regum iuda non est liber paralipomenon sicut aliqui imperiti existimāt (dormiuitqꝫ acbaz cum patribus suis). i. mortuus est sicut patres sui. r mortuus fuit morte naturali: nā non pūt in bello nec etiā per insidias occisus est sicut quidā alij de regibus iuda. vixit autem iste rex modico tpe. s. triginta r sex annis: nam viginti annoꝝ erat cum regnare cepisset r decem r sex annis regnauit supra in littera. deus enim fecit q̄ cito moreretur q̄ impius erat (r sepultus est cū eis in ciuitate Dauid) erat ciuitas Dauid castruꝫ montis sion r ibi erat locus factus pro sepulchris regum r sepulchra ab antiquo ꝑdita in quibus tumularentur r in ipso castro sepultus est acbaz (r regnauit ezechias filius eius pro eo) iste erat maior de filijs acbaz superstitibus: nam aliquos lustrauerat p ignem. s. faciendo de eis holocaustum demonibus vt supra declaratū est: r in bello aliqui perierant vt pꝫ de vno eoꝝ. ij. paralī. xxviij. iste autem ezechias fuit rex bonus valde dissimilis patri suo acbaz: q̄ ille fuit nimis idolatra r iste fuit valde religiosus de quo infra. xviij. vsqꝫ ad. xxi.

Qō. 18. A Acbaz an sepult⁹ fuerit cū patribus suis. Rñsio.

¶ Queretur quo dicitur bic q̄ sepultus est acbaz cū patribus suis in ciuitate dauid: q̄. ij. paralip. xxviij. dr̄ contrariū. s. dormiuit acbaz cū patribus suis r sepelierūt eū in ciuitate hierusalem: neqꝫ enim receperunt eum in sepulchris regum israel. r sic vr̄ q̄ nō est sepultus cū patribus suis. ¶ Respondēdū q̄ acbaz sepultus est in ciuitate dauid. s. in castro mōtis sion sicut ꝫ dr̄: r tñ nō fuit in sepulchris regū que erant facta ab antiquo ꝑ regibus in qbus ipsi sepeliebant: r sic dicitur. ij. paralip. xxviij. q̄ non receperūt eū in sepulchris regum israel. i. regum iuda. factum est tñ quoddā sepulchrum pro acbaz in agro in quo erant facta sepulchra pro regibus ne ipse sepeliretur in eodem sepulchro in quo sepeliebant reges. r dato q̄ sepeliretur aliquis circa sepulchra regū in agro in quo illa erāt dum tamē non sepeliretur in ipsis sepulchris que erant ab antiquo facta pro regibus non habebatur in bonore regali. sic enim erat de alijs regibus qui mali erant vel ignominiosi q̄ sepeliebant in ciuitate dauid. s. in loco in quo erant sepulchra aliorum regū: r tamen non sepeliebant in sepulchris ipsoꝝ regum sic pꝫ de Joza de quo dicitur supra. viij. q̄ sepultus est in ciuitate dauid: r tñ. ij. parali. xxi. dicit q̄ non fuit sepultus in sepulchris regū. Sic etiā de rege ioas dicitur supra. xij. q̄ sepultus est in ciuitate dauid: r tamē. ij. palip. xxiij. dr̄ q̄ non sepultus est in sepulchris regū. ¶ Dicendum q̄ non fuit aliquis rex qui nō sepeliret in ciuitate dauid quātūcūqꝫ malus esset: r in boc dabat ei aliquis bonor regius: r tñ illi qui valde mali erant non sepeliebantur in sepulchro facto ꝑ regibus sed in agro quodā in circuitu illius sepulchri r fiebant pro eis sepulchra noua sicut dr̄ de ozia. ij. parali. xxvi. q̄ sepultus est in agro regaliū sepulchrorū eo q̄ leprosus eēt. Sic etiā de regibus malis dr̄ q̄ sepulti sunt in ciuitate dauid sed non in sepulchris regū vt patet de ioza. ij. paralipo. xxi. r de Joas eo. li. c. xxiij. ¶ Cū aūt dicitur q̄ sepultus est cum eis: non est intelligēdū in eodē sepulchro sed sepultus est in eodē agro. acbaz autē non fuit receptus in sepulchris regū: quia malus rex erat et ꝓphanauit totū cultū dei r ꝓpter ipsuꝫ secuta sunt multa mala in populo. s. afflictio a rege sirie r israel r populus dedit ei boc in penam q̄ non reciperet eum in sepulchris regū. r forte non fecit ei exequias funeris sicut pro regibus. sic enim fuit de rege ioram. ij. paralipo. xxi. scilicet mortuus est infirmitate pessima r non fecit ei populus secundum morem combustionis exequias sicut fecerat maioribus eius.

¶ Incipit capitulum. xvij.

A

Anno duodecímo Acbaz regis iuda regnauit osee filius bela in samaria super israel nouē annis: fecitqꝫ malū coram dño: sed nō sicut reges israel q̄ ante euꝫ fuerant.

Anno duodecio.

Descripta est in precedentibus regis acbaz multiplex ꝓuaricatio: bic ponit ꝓsequēter regū israel terminatio: r hoc fuit q̄ ista terminatio fuit aliquo mō in tpe acbaz saltē quātū ad causam suam scꝫ ad regē osee qui prestitit aliquā causam huic terminationi r diuidit in duo: q̄ primo ponit israelitarum de terra sua translatio. secundo habitatorum alienigenarum introductio ibi (adduxit aūt rex.) prima in duas: quia primo ponitur israelitarum trāslatio. scōo translationis multiplex rō ibi: factum est aūt.

Qō I. A An ordocō tinuꝰ sit sine tpe iter medio. Rñsio. Ad primū.

¶ Queret circa primū an ea que habent bic sint ꝓtinuata ad ꝓcedentia r an fuerint immediate post illa vel interiecto tempore. ¶ Ad primum dicendum q̄ potest intelligi dupliciter continuatio. Uno modo q̄ fuerint ista facta

B Acbaz mors.

B Oēs reges sepeliebant in ciuitate dauid non tñ in sepulchro facto ꝑ regibus.

facta postq̄z cōpleta sunt oia p̄cedentia. Alio mō q̄ q̄z̄q̄z̄ non fuerint facta post cōpletionem illoꝝ:tñ illa ſalte fuerint incepta ante ista. ¶Primo mō intelligēdo falsum est: qꝛ non fuerūt ista facta completis omnibus p̄cedētibus: qꝛ p̄cedēti.c.dr̄ de morte achaz ꝛ tamē p̄iusq̄z ipse moreꝛet ceperūt ea que habent hic:quia ista ceperūt anno duodecimo achaz vt p3 in littera:ꝛ tamen achaz regnauit annis decem ꝛ sex:precedenti.c.ergo ſalte q̄tuoꝛ annis anteq̄z finirētur illa inchoata sunt hec:ideo dicendū q̄ ista sunt continuata ad precedētia secūdo mō.ſ.q̄ illa ceperunt ante ista.qō p3:quia p̄cedenti.c.agit̄ de inchoatione regni achaz:ꝛ tñ ea que habent hic ceperunt anno duodecimo regni achaz ideo ceperunt duodecim annis illa ante ista. ¶Ad scōm patet responsio ex dictis sc3 q̄ nō solū non interciderūt aliqua inter illa ꝛ ista sed etiā ista ꝓ aliquo tpe fuerūt simul cū illis.ſ.q̄tuoꝝ annis ab anno duodecimo regis achaz vsq̄z ad decimū sextū qui fuit finis regni eius(anno duodecimo Achaz regis iuda regnauit osee filius hela)iste osee fuit vltimus rex israel:qꝛ eo viuēte trāslati sunt israelite in terrā assiriorū ꝛ ēt ipse cū illis translatus est.iste fuit qui occidit phacee filiū romelie ꝛ regnauit ꝓ eo supra.xv.(sup israel nouem annis)iste regnauit sup israel qꝛ rex fuit israel ꝛ regnauit in samaria:quia ibi erat metropolis ꝛ sedes regni israel. Vocaꝝ aūt filius hela ad differētiā osee ꝓphete qui fuit primus in minoribus.nam ille vocatur Osee filius beeri vt p3 osee prio:regnauit aūt nouē annis osee ꝛ sic regnū suū finitum est in principio anni sexti ezechie regis iude. nam cepit regnare finito anno duodecimo achaz:ideo manebant quatuoꝝ anni q̄bus simul regnarent achaz in iuda ꝛ osee in israel:deinde manebant q̄nq̄z annis simul regnauerūt ezechias in iuda ꝛ osee in israel ꝛ sic op3 q̄ in principio anni sexti ezechie cessauerit regnum osee ꝛ tunc trāslati sunt israelite ad terrā firoꝛū. ¶Osee rex israel q̄ anno achaz regnare cepit. Qō.ij.

Qō.2. A **Queretur** qūo dr̄ hic q̄ regnare cepit osee sup israel anno duodecio achaz: qꝛ videtur q̄ ceperit regnare anno quarto eius.qō patet:quia osee occidit phacee filium romelie anno vigesimo ioathan supra.xv.ꝛ tñ annus vigesimus Joathan erat principiū anni quarti achaz vt declaratū est ibidē3: ideo tunc cepit regnare osee. Secundo p3:qꝛ achaz cepit regnare anno decimoseptimo phacee filij romelie p̄cedenti.c.ꝛ tamē phacee regnauit solū viginti annis supra.xv.ideo solum supererāt de regno phacee tres anni q̄ñ cepit regnare achaz:ꝛ tamen osee regnauit imme diate post phacee:quia ipse occidit illū vt regnaret ꝓ eo supra.xv.ergo anno quarto achaz in principio cepit regnare osee in israel. ¶Rñdet hiſtoria scholastica dicens q̄ in istis varietatibus annoꝝ possumus gñaliter triplici ter ꝙcordare:primo ꝓ sinodochem.scōo ꝓ hoc q̄ aliqui reges regnauerūt simul cū patribus suis.Tertio dicēdo q̄ aliqñ regna carebāt regibus. ¶Sed dōm q̄ primus modus non applicatur ad presens:qꝛ ille est qñcūq̄z cōputaꝝ aliqui anni inchoati ꝓ ꝙpletis ꝛ sic accipitur ps anni ꝓ anno:istud tñ non pōt causare in vno rege nisi erroꝛ vnius anni vt pote si dicamus q̄ aliquis regnauit viginti annis poterit esse q̄ ille nō regnauerit nisi decē ꝛ nouē annis ꝛ duobus mēsibus ꝛ illi duo mēses ꝙputaꝝ ꝓ vno anno:qꝛ est annus inchoatus: ꝛ tñ non potest esse erroꝛ in pluribus annis:hic autem est varietas in nouē annis:quia dr̄ q̄ cepit regnare anno duodecimo achaz: ꝛ tñ ſm computationē que fiebat oportebat q̄ cepisset regnare anno q̄rto achaz ideo nō pōt hoc tolli per sinodochem. ¶Scōa solutio nō stat.ſ.ꝓ hoc q̄ aliqui reges regnauerunt per se ꝛ aliqui cū patribus suis ꝛ p se.ꝛ in istis aliquādo computāt soli anni quibus p se regnauerunt ꝛ aliqñ anni q̄bus p se ꝛ cū patribus suis regnauerūt.ꝛ sic deberet dici q̄ computando ab illo tpe quo achaz per se regnauit dicetur esse annus quartus regni eius quando cepit regnare osee.computando aūt a tpe quo regnauit cum patre esset annus duodecimus regni eius.sed istud nō stat qꝛ precedēti.c.dr̄ q̄ cepit regnare achaz anno decimoseptimo phacee ꝛ intelligit̄ necessario de tpe quo p se regnauit: ꝛ tñ dr̄ ibi q̄ regnauit annis decē ꝛ sex:ergo isti decem ꝛ sex sunt cōputādi a tpe quo cepit regnare post p̄em:qꝛ tota lr̄a q̄ sub vno contextu est debet referri ad eundē sensum:hoc tñ nō stat quia tunc superuiueret achaz post mortē phacee annis tresdecim ꝛ sic non posset ezechias filius achaz regnare anno tertio regni osee sz eēnt trāslati de regno eius tresdecim anni vel eēt mortuus osee añq̄z inciperet regnare ezechias:ꝛ tñ sequēti.c.dr̄ q̄ cepit regnare ezechias anno tertio osee:ergo postq̄z cepit regnare osee nō superāt de regno achaz nisi tres anni:ꝛ sic nō pōt solui dubiū p hoc q̄ aliquo tpe achaz cū pr̄e regnauerit ꝛ aliquo tpe ꝓ se. Tertia solutio erat q̄ regnū māserit aliquāto tpe sine rege ꝛ tūc fluxerint isti anni.ſ.ab anno tertio Achaz in quo occisus est phacee vsq̄z ad annū duodecimū eius. sed istud nō est valde verisimile:qꝛ osee occidit ipm phacee vt regnaret ꝓ eo:nō est ergo verisimile q̄ occiso phacee octo vel nouē annis nō curaret regnare osee. ¶Nicolaus rñdet aliter ſm quosdā.vno mō q̄ ceperit regnare osee imediate post mortē phacee ꝛ tñ pugnauit octo vel nouē annis ꝓtra amicos phacee q̄ non p̄mittebant ipm regnare ꝛ occidit illos vel fugauit de terra ꝛ tūc pacifice ipse regnauit. ¶Alio mō dicit vt volūt alij q̄ incepit regnare osee q̄rto anno achaz mox vt occisus est phacee:ꝛ tñ qꝛ tunc ſoluebat tributa regi assirioꝝ nō ꝙputatur regnū suū ꝛ postea anno duodecimo achaz recessit a solutione tributoꝝ ꝛ tunc incepit computari regnum. ¶De isto secundo modo dicendū q̄ non stat:qꝛ dato q̄ ſolueret tributa regi assirioꝝ non ꝓpter hoc subticerētur anni regni sui:quia de manaen dicit̄ supra quintodecimo q̄ singulis annis ſoluebat regi assirioꝝ mille talēta argenti ꝛ tñ non subticent̄ aliqui anni eius. Secūdo p3:qꝛ non est verū q̄ ab anno duodecimo achaz recesserit osee a tributis regis assirioꝝ:qꝛ in lr̄a dicitur q̄ regnauit osee anno duodecimo achaz ꝛ postea sequitur q̄ erat seruus regis assiriorū ꝛ ſoluebat tributa:ergo post duodecimum annū regis achaz adhuc ſoluebat tributa. ¶Alij aūt dicent q̄ forte māsit regnum per octo vel nouem annos sub administratione alioꝝ anteq̄z inciperet osee administrare ꝛ illud tp̄s nō computatur ei. Sic enim fuit de ozia qui quatuordecim annis fere post mortem amasie patris sui mansit sine administratione regni ꝛ gubernabatur regnum per alios vt declaratum est supra.xv. Dicendū tamē q̄ non stat:qꝛ illud ſolū erat qñ ſuccedebat aliqs legitime in regno ꝛ ꝓpter paruitatem etatis non poterat administrare gubernabāt aly quousq̄z veniret ad etatē3 in qua posset administrare:ꝛ tñ hic non erat aliqd boꝝ:nā osee nō ſuccedebat legitime ipsi phacee ad hoc q̄ seruaret sibi regnū ꝓ aliquos gubernatores sed potius ipse occidit illū. Secundo qꝛ osee non erat paruulus sed vir magnus potens administrare regnū cum ipse fecisset coniurationē contra phacee ꝛ occidit ipsum:ꝛ hoc nō poterat facere nisi esset vir magnus. ¶Ideo dicendū q̄ osee poterat regnare ꝛ regnauit imediate vt occidit ipsum phacee:ꝛ tñ non computant̄ oēs anni medij sub regno eius qꝛ ipse non fuit pacificus in regno mox vt occidit phacee sed pugnauit ꝓtra amicos eius aliquanto tpe:ꝛ tunc non erat regnū suū pacificum nec potuit illud pacificare vsq̄z ad octo vel nouē annos: ꝛ tunc cum in pace esset dicebat̄ cepisse regnare.sic enim fuit de amrri q̄ regnauit post Zamrri: ꝛ tñ qꝛ factus est rex in discordia ꝛ alius nomine thebin etiam factus est rex fuerunt aliquot annis in bello:ꝛ illi anni non computant̄ sub regno amrri.ſ.quia non dr̄ regnasse vsquequo mortuus est thebin ꝛ cepit ipse pacifice regnare vt patet p̄cedēti li.c.xvi.ꝛ ibi declaratū est(fecitq̄z malū cor̄a domino).ſ.coluit idola quia istud est malum quod faciebant reges israel:oēs enim fuerūt idolatre(sed nō sicut reges israel qui fuerūt ante ipsum).ſ.q̄z̄q̄z̄ coluerit idola:tamen non viguit tantum in cultu eoꝝ sicut reges p̄cedētes.ꝛ in hoc aliquo mō laudatur osee:qꝛ culpa ſua

Ad scōm.

† † Rño hiſtorie ſchola. Primo. Secūdo. Tertio. Cōtra primū modū. Contra ſecundum. Cōtra tertium. Rico. rño. Alia rñsio. Contra primā ꝛ ſcoaz rónē prio. Secūdo. Rñsio aliquorum. Cōfutatio. Secūdo. Rño aucto ris. † †

erat minor ꝗz aliorum regum.
¶Quomodo osee non fecit tantum malum coꝝ domino sicut predecessores. Qō.iij.

Qō.3. A Rñsio Vi. **Queretur** quō osee nō fecit tantū malū coram dño sicut alij reges israel q fuerūt ante eū. ¶Rñdet Nicolaus ꝛ hebrei q iste dedit licētiā israelitis de regno suo vt possent ascēdere in templū dñi in hierusalē in festiuitatibus tribus secūdū legē ꝛ hoc nō pmiserant alij reges israel: nā Hieroboā q fuit primus post diuisionē posuit custodias in mōtibus ꝛ in vijs p quas transituri erāt israelite ad eundū in tēplū vt si aliquis trāsire vellet occideret. iste aūt pmisit. dicunt aūt q fuit ratio: qz ante hoc israelite nō pmittebant ire ad templū dñi vt colerent vitulos aureos quos fecerat hieroboā: ꝛ tñ iam tulerant reges assiriox vitulos aureos de terra israel in terram suā ꝛ nō manebat qd colerent israelite: ideo pmittebant ire ad templū dñi: ꝗz ꝗz aliq dicūt q nō tulit rex assiriox vitulos aureos quos fecit hieroboā: sed sacerdotes occultauerūt illos ꝛ fecerunt alios vitulos opertos laminis aureis qui tamē nō Alia rñsio. erant de auro. ¶Ista positio satis est rōnabilis sed magis vī dom q osee fecit malū coꝝ dño ꝛ nō sicut reges israel q p̄cesserant eū. s. qz ipse nō fuit diligēs circa cultū idolox sicut p̄decessores sui vel forte: qz abstulit cultuꝫ quorūdā deox de terra relinquēdo cultū aliox. Sic eni fecit ioꝝ filius achab: nā abstulit cultū baal: ꝛ tñ coluit vitulos aureos sic dī supra. iij. q ioram fecit malū coraꝫ dño sed non sicut pr̄ suus ꝛ mater sua: tulit enim statuas baal quas fecerat pater eius: verū tñ peccatis hieroboā adhesit. si aūt diceret q osee pmitteret populū ire ad tēplū dñi ad festiuitates non solū minuebat idolatriā sed videbatur eam auferre penitus: qz p̄cedebat cultum dei cū quo nō poterat stare idolatria. Item non vī hoc stare qz sicōm hoc diceremus q israelite cessauissent a cultu vitulorū anteꝗz auferrent de terra sua ꝛ inducerētur in assirios: ꝛ tñ falsum est: qz infra in lra dī q ambulauerūt filij israel in peccatis hieroboā ꝛ nō recesserūt ab eis vsquequo auferret dñs israel a facie sua. Dicendū ergo † sicut supra (cōtra hunc ascēdit salmanasar rex assiriox) erat iste salmanasar alius rex ab illo qui vocat thеglath phalasar vt patet supra. xv. isti tres reges assiriorum oppressērūt israelitas. s. phul thеglathphalasar ꝛ salmanasar: nam phul subiugauit israelitas tributo quolibet anno accipiens talenta mille supra. xv. thеglathphalasar tributa accepit a regibus israel ꝛ etiā captiuauit magnam partē israelitarū: vt patet eodē. c. salmanasar autem captiuauit reliquos israelitas quos non captiuauerat thеglathphalasar (ꝛ factus est ei osee seruus reddebatꝗz illi tributū) nō fuit factus seruus eius simpliciter † sed solum quantū ad tributa soluēda: qz nō potuit osee resistere regi assiriorū: ideo voluit seruire ei sub tributo † (cūꝗz deprehēdisset rex assiriox osee). i. salmanasar deprehendit. i. inuenit osee in crimine qz moliebatur recedere a tributis que soluebat regi assiriorū: ꝛ non accipitur deprehendere p capere vel tenere in vinculis: quia non tenuit eum quousqz pugnauit contra samariā ꝛ cepit eā: vt patet in littera (q rebellare nitēs misisset nun † cios ad sua regem egipti ne p̄staret tributa regi assiriorum) volebat osee rebellare regi assiriorum non p̄stando tributa: ꝛ quia non putabat se solum posse resistere misit nuncios ad regem egipti: nam ille p̄stabat tributa regi assiriox ꝛ voluit q ambo rebellarent: qz ambo poterant defendere se contra regem assiriorū ꝛ vnus eorum non: ꝛ hoc potissime quia erant isti duo reges vicini: nam termini terre israel sunt propinqui terminis egipti. ꝛ iste rex egipti vocabatur sua vel sue vt alij scribunt: ꝛ est nomē proprij. Sic enim patet Gen. xxxviij. s. vidit ibi filiā hominis chananei vocabulo sue (sicut singulis annis solitus erat). s. rex egipti solitus erat † singulis annis p̄stare tributa regi assiriox: ꝛ ad hoc dissuadebat † osee (obsedit eum ꝛ vinctum misit in carcerem) non refertur hoc ad osee regē israel sed ad regem egipti: illū enim obsedit salmanasar in terra sua ꝛ tenuit posuitꝗz in carcere: nā osee non tenuit vsquequo pugnauit postea contra samariam ꝛ cepit eam vt patet in littera ꝛ sequēti. c. (peruagatusꝗz est omnē terrā). s. salmanasar postꝗz † pugnauit contra regē egipti ꝛ incarcerauit eum peruagatus est terram egipti vt videret si esset aliqua ciuitas rebellans: etiam peruagatus est terrā israel: qz illa nitebat rebellare (ꝛ ascēdēs samariā obsedit eā) tribus annis inuenerat salmanasar q osee rex israel conabat recedere ab ipso ꝛ forte iā denegauerat tributa: iō ascēdit cōtra samariā ad pugnandū: qz ista erat metropolis regni ꝛ ibi erat osee. ꝛ obsedit eaꝫ tribus annis. s. durauit obsessio tribus annis ꝛ in fine tertij anni capta est: ꝛ tunc erat annus nonus osee ꝛ erat etiam annus septimus qñ cepit ista obsidio. ꝛ factū est istud regnante ezechia: naꝫ anno quarto ezechie obsedit salmanasar samariā vt pꝫ sequenti. c. (ꝛ transtulit israel in assirios). s. post tres annos cepit vrbem ꝛ regem ꝛ alie vrbes regni non restiterunt cum iam captus esset rex ꝛ metropolis regni: iō in fine illox trium annox omnes israelite translati sunt in assirios. ꝛ intelligitur de illis qui remanserant in terra post captiuationē thеglathphalasar. nam ille captiuauit duas tribus ꝛ dimidiam. i. paralip. v. ꝛ insuper tribum neptalim cū terra galilee ꝛ quibusdā aliis vrbibus supra. xv. reliq vero q māserūt in terra trāslati sunt p salmanasar in assirios (positꝗz eos in ala ꝛ in abor iuxta flumē gozā) ista est terra in q̄ colocati sunt israelite trāslati de terra sua: ꝛ sunt ista noia ciuitatū in qbus collocati sunt vel sunt magis noia fluuiorum inter quos collocati sunt: sic dī sequēti. c. s. collocauit eos i ala ꝛ i abor fluuijs gozā. ꝛ tñ. j. pali. v. ponit aliud nomē. s. ala ꝛ abor ꝛ ara: ꝛ ēt est nomen fluuij sicut hic (in ciuitatibus medox). i. collocati fuerūt in ciuitatib⁹ medox israelite. ¶Aueret qūo stat ista lra: qz dicit q trāslati sunt israelite in assirios ꝛ q fuerūt in vrbibus medox: ꝛ tñ vī q non poterant esse nisi in vrbibus assiriox. ¶Alligs dicet q assirij ꝛ medi idē sunt: ideo cū eēnt israelite in ciuitatibus assiriox erant in ciuitatibus medox ꝛ ecōtrario. ¶Sed dicendū q nō stat: qz assirij ꝛ medi nō sunt eadē gens: qz regnū postꝗz trāslatū est ab assirijs traditū est medis et pſis: ꝛ nō eēt hoc si eadē gens eēt medox ꝛ assiriox. Dicendū ergo q due gētes sunt medox ꝛ assiriox ꝛ sunt coniuncte regiones eax: tempore autem quo regnabat salmanasar ꝛ predecessores sui monarcha totius asie fere erat penes assirios. ꝛ sic assirij dominabantur medis: ꝛ quia terra medorum erat coniuncta terre assiriorum transferebant reges assiriorum gentes quas captiuabāt in terram medorum: quia illa sua erat sicut terra assiriorum. ¶Queretur vlterius quare deus misit salmanasar contra osee regem israel cū ipse minus peccasset ꝗz alij reges israel: qz dī hic q fecit malū coꝝ dño sed non sicut reges israel qui fuerant ante eū. ¶Dicēdū q osee bene merebatur q mitteret contra eum salmanasar et duceretur captiuus in terram assiriorum quia peccauit contra dominum ꝛ etiam violauit fidem datam regi assiriox: ꝛ tamē verū est q alij reges p̄cedentes merebant potius captiuari quā osee. voluit tñ deus q captiuatio fieret tpe osee: quia non fiebat ista captiuatio p̄cipue p pter peccata regis sed magis ꝓpter peccata populi: ꝛ tñ populus nūc merebat potius captiuari quā tpe p̄cedentium regū. ¶Rō est: qz peccatū israelitax tāto maius erat quāto diucius expectati nō ꝙuertebant: ꝛ tñ tēpore regis istius diucius expectati fuerant quā tpe alioꝝ regū cū a principio peccare cepissent ꝛ semp peccarent: ideo nunc potius captiuādi erant. istud innuitur. j. in lra. s. q israelite translati sunt in assirios: non quidem qz peccauerunt sed qz sepe ammoniti per prophetas ꝛ diucius expectati conuerti noluerunt. nec ēt est incōueniens q pena inferatur temporaliter illis qui minus peccauerunt ꝛ nō illis qui plus peccauerunt: dum tamen illi qui minus peccauerunt penam mereantur que eis infligitur. Sic pꝫ de achab ꝛ de filio suo ioram: nam achab peccauit sup omnes reges p̄cedēti li. c. xxvij. ꝛ. xxi. ioram aūt minus peccauit: quia supra. iij. dicitur q fecit malū coꝝ

domino

Qō.4. A An repugnat q israelite fuerit translati in assirios ꝛ q fuerint i vrbib⁹ medorum. ¶Pria rño.

Cōfutatio.

Qō.5. A Deus ꝙre misit salmanasar cōtra regē israel cū tñ peccauerit min⁹ ꝗz alij. ¶Rñsio.

B ¶Regnū israel trāslatū i assirios per salmanasar

dño sed nō sicut pater suus ⁊ mater: qz abstulit statuas baal quas illi fecerāt:⁊ tñ pena domus achab iflicta est tēpore iozā.precedenti.li.c.xxi.⁊ ipse occisus ⁊ tota domus achab simul peryt.ē.ix.⁊.x.merebaf tamē iozā penam illaz que inferebaf sibi licet potius mereref eaz pater suus achab:dispensatio tamē pene tēporalis pendet a voluntate dei sicut videt expedire: qz quibusdā mīº peccantibus maiores hic infligit cruciatus:aliis ℞o dure peccantibus interdū tēporaliter ignoscit:sed in futuro secus est:qz ibi plena ratio est habēda de omnibus gestis. Ideo dato q̄ ista captiuatio solū venisset ꝓpter peccata osee:non erat incōueniens nūc illā infligi ⁊ non tēpore aliez regum qui magis peccauerant.

¶Quot anni fluxerūt a diluuio ⁊ a principijs aliaz terrarū qñ fuit ista captiuitas israelitaz ꝑ assirios. Cō.vi.

Cō.6. A Rīsio Joseph.

Queretur vlterius de tempore quo ista captiuitas fuit. ¶Respondet iosephus.ix.antiqui.q̄ fuit post annos nongētos ⁊ quadraginta ⁊ septem a tēpore quo egredientes de egipto inceperant tenere terrā istaz sub principe iosue ⁊ annis ducentis ⁊ quadraginta ⁊ mensibus septē ⁊ diebus septez postq̄z diuisum est regnum domus dauid recedentibus decem tribubus a roboā filio salomonis. ¶Sed dicendum q̄ ista summa iosephi nō cōuenit sacre scripture cū ipse ponat nongentos quadraginta septē annos a tempore quo ceperūt israelite possidere terrā istam vsq̄z ad diē quo reliquerūt eaz:⁊ tamē nō reperieñ tot anni: nā ab exitu de egipto vsq̄z ad fabricatiōez tēpli fuerūt anni quadringenti octuaginta:⁊ fuit ista in p̄ncipio anni q̄rti regni salomonis:vt p̄z precedēti.li.c.vi.sed ab illo tempore vsq̄z ad diē quo trāslati sunt israelite de terra computando istud per annos regū iuda erunt trecenti demptis tribus:qō p̄z:qz regnauit quadraginta annis salomon precedenti.li.c.xi. Roboā vero annis decē ⁊ septē e.li.c.xiiy.abias autē annis tribus e.li.c.xv.asa ℞o annis q̄draginta vno e.c.iosaphat aūt annis viginti q̄nq̄z e.li.c.vltimo:iozā vero annis octo.ē.viy.ochozias vero anno vno e.c.athalia vero annis sex.e.li.c.xi.ioas vero annis quadraginta e.li.c.xy.amasias aūt annis viginti nouē e.li.c.xiiy.ozias autē annis quinquaginta duobus ē.xv.ioathā vero annis decē ⁊ sex eo.c.achaz vero totidem precedēti.c.ezechias aūt sex annis regnauerat q̄ñ facta est ista transmigratio sequēti.c.qui sunt anni trecēti ⁊ subtrahendi sunt tres quibus regnauerat salomon quādo cepit edificare templū dñi ⁊ sic erunt simul anni septingēti ⁊ septuaginta ⁊ septē ab exitu de egipto vsq̄z quo decem tribus trāslate sunt de terra sua in assirios. si autē computeī a tempore quo ceperūt israelite possidere terram chanaam transito iordane erunt annis septingenti triginta septē quibus manserunt decem tribus in terra chanaam subtrahendo de numero p̄dicti quadraginta annos qbus manserūt israelite in deserto. Differentia aūt est:qz iosephus interdū computat plures annos quā sacra scriptura:nam ab exitu de egipto vsq̄z ad edificationē templi dicit precedēti.li.c.vi.q̄ fuerūt anni quadringenti octuaginta:⁊ tñ iosephus.viy.antiqui.dicit q̄ fuerunt sexcenti ⁊ duodecim:⁊ sic addit ad numerū sacre scripture annos centū triginta duos: ⁊ tamē in summa annoz a diuisione regni vsq̄z ad trāsmigrationē istam ponit iosephus pauciores annos quā sacra scriptura.ī.ducentos ⁊ quadraginta ⁊ septez menses ⁊ septem dies:⁊ tñ ex sacra scriptura coligunt anni ducenti sexaginta qō p̄z:qz a principio regni salomonis vsq̄z ad trāsmigrationē istam fuerunt anni trecenti completi vt supī inductū est:de quibus subtrahanf anni.xl.qbus regnauit salomon manebunt ducenti sexaginta:nam in principio regni roboā facta est diuisio.ī. qñ conuenit populus ad constituendū in regem ipsum roboā:precedenti.li.c.xij.istud autē est qz iosephus interdum nō sequit numeros positos in sacra scriptura vbi nos reperimus difficultates ⁊ intricatiōes annoz ipse nō curat saluare lr̄am sicut nos saluamus sed ponit numerū quē vult. ¶Sciēdum tamē q̄ ab orbe condito vsq̄z ad istam transmigrationem fuerūt anni tria millia ⁊ quadringenta dempto vno.a tempore vero diluuij transierant anni mille ⁊ nōgenti vel potius mille septingenti septuaginta octo:a tēpore vero quo abrahām venit de terra caldeoz in terrā chanaam trāsierant anni mille trecenti ⁊ decem ⁊ octo. patet hoc ex cōputationibus quas fecit iosephus.viy. antiqui.ab illis temporibus vsq̄z ad p̄ncipiuz edificationis templi quibus addendo trecentos annos fere.ī. demptis tribus relinquūf iste summe annoz quas diximus. Sciendum vlterius q̄ iste salmanasar non solū pugnauit contra israelitas tempore isto sed etiam totaz syriam ⁊ fenicem pugnando inuasit:regnabat autem tunc in tiro rex nomine beliseus vt ait iosephus.ix.antiq.de hys aūt testatur menander qui temporū facta cōscripsit ⁊ tyriorū antiquitatem in grecā linguā cōuertens:sic ait beliseus nomine regnauit annis triginta ⁊ sex hic recedentibus cetheis nauigans reduxit eos cōtra quos denuo salmanasar assiriox rex insurgens pugnauit ⁊ cunctam phenicem inuasit qui facta pace cū omnibus post terga sua reuersus est.recessit autē a thiro ciuitaz sydon ⁊ arche ⁊ antiqua thirus ⁊ multe alie vrbes que semetipsas assiriorū regi tradiderāt ꝓpter iros non subiectos denuo rex aduersus eos regressus est fenicibus exhibentibus eis naues sexaginta ⁊ reges octuaginta cōtra quos thiry nauigantes in duodeciz nauibus dispersis bostium nauibus ceperunt viros captiuos quingentos:vnde honoz thiriorū ꝓpter hoc creuit eximie: reuertens autem assiriox rex disposuit custodia super fluuiuz ⁊ aque ductus ciuium vt thirios haurire pocula ꝓbiberent:⁊ dum hoc quinq̄z annis factū fuisset tulerunt de effossis puteis bibentes aquam.

† ¶Factum est) hic ponit scōm huius.c.ī.translationis israelitarū multiplex ratio ⁊ diuidit in tria. ¶Primo ponitur eoz preuaricatio secūdo preuaricationis redargutio ibi (⁊ testificatus est) tertio israelitaz obduratio ibi (qui non audierunt.) Circa primū dicit (factum est aūt cum peccassent filij israel domino deo suo) est lr̄a suspensiua:⁊ est sensus q̄ postquā israelite ceperūt peccare cōtra dominū coluerūt idola.q.d.nō fuit primum peccatū israelitarū in cultu idolorum:quia istud erat maximum peccatū:sed primo inceperunt a minoribus omittentes cerimonias legis ⁊ deum remisse colentes: deinde puenerunt vsq̄z ad hoc q̄ colerent idola ⁊ istud erat grauissimum (qui eduxerat eos de terra egipti) istud ponitur ad aggrauādum peccatum per qō demōstranf israelite imemores beneficiorum dei:nam nō solum peccauerūt israelite contra deum in quātū erat deus ⁊ legislator sz etiam peccauerunt specialiter:qz egerūt contra benefactorem suum:fuit enim maximum beneficiū q̄ educerētur de terra egipti quia ibi erāt serui ⁊ donādo eis libertatem donabat bonuz maximū qō homo potest habere potissime quia seruitus illa erat durissima:nam nō soluz vocatur seruitus sed magis ergastulū exoð.vi.ī.ego dominus qui educam vos de ergastulo egiptiorū ⁊ eruam de seruitute etiā tantū premebant in seruitute illa q̄ nō poterant ambulare erecti leui.xxvi.ī.eduri vos de terra egiptiorū ne seruiretis eis ⁊ confregi catbenas ceruicū vestrarum vt incederetis erecti.⁊ ad signandā maximam grauitatē vocabaf seruitus illa fornax ferrea deu. iiij.ī.dñs eduxit vos de fornace ferrea egipti.q̄nto ergo durior erat seruitus tāto fuit maior ingratitudo hebreoz recedētiū a cultu dei (de manu pharaonis regis egipti) ī.magnum beneficium fuit q̄ liberarētur de manu pharaonis:quia ipse erat nimis durus contra israelitas:naz dato q̄ vellent egipty dimittere israelitas: non permittebat pharao:vnde dixerunt egipty ad pharaonez vsq̄z quo patiemur hoc scandaluz dimitte homines vt sacrificent deo suo nonne vides q̄ perierit egiptus exoð.x.⁊ postq̄z dimiserunt egipty recedere israelitas dixit pharao ad eos qd voluimus facere vt dimitteremus israel ne seruiret nobis exoð.xiiy.⁊ tunc fecit q̄ egipty persequerentur israelitas ad comprehendendum eos vsq̄z ad mare rubrum.⁊ sic preter hoc q̄ israelite erāt miseri qz

† C Rō quare israelite fuerunt trāslati.

† † †

℞o auctoria.

Quare erat ioseph?

℞ Ips captiuatiōis bu

erant serui egiptiorū adhuc habebant aliam angustiā: quia habebant pharaonē in dominum qui erat seuerus valde: ideo ad exprimendā ingratitudinē israelitar nō solum debuit dici q liberati fuerunt de egipto sed etiaz
† de manu pharaonis (coluerunt iuxta ritum gentiuz). s. coluerunt deos sicut colebant gentes: nā oēs gentes tēpore illo declinauerant ad idolatriam: deus tamē vetuerat israelitis facere secundū consuetudinē gentiuz leui.
† xvij. z deu. xj. (quas cōsumpserat dominus in ꝓspectu filiorum israel). i. fecerunt secundū consuetudinē chananeorum: isti enim consumpti fuerunt in conspectu israelitarū quia deus occidit eos vt israelite possiderēt terrā: sic p3 exoð. xxiij. s. terrorem meum mittā in precursum tuum z occidam oēm populū ad quem ingredieris cūctorūq; inimicor tuorū coram te terga vertam emittēs strabones prius qui fugabūt eueum z chananeuz. z iterum tradam in manibus vestris habitatores terre z eyciam eos de conspectu vestro: nō tantū coluerūt israelite
† deos chananeorū sed etiam deos aliar gentiū (z regum israel qui similiter fecerant). i. etiā secuti sunt israelite ritum regum suor qui fecerūt sicut gentes colētes idola. sciendū autem q reges introduxerunt cultū idolorum inter israelitas. de cultu enim idolorum qui fuit tēpore iudicum: dicendū q non fuit introductus ab aliquo principe: qz tunc non erat aliquis princeps nisi iudices z ipsi non introducebant cultum idolorū sed potius vetabāt: z dum ipsi viuerent colebant israelite dominum quibus morientibus redibāt ad idola: z iste fuit modus tpe oiuz iudicum vt p3 iudi. ij. cultus tamē idolorū qui fuit tēpore regum in iuda z in israel introductus fuit ab ipsis regibus: p3 de regibus iuda. nam anteq3 diuideret regnū cepit salomon colere idola propter vxores suas z cōcubinas z fabricauit templa idolis earum: precedēti. li. c. xi. deinde facta diuisiōe tempore roboā cepit esse bonus roboā per tres annos dum confortauit regnū suum postea declinauit ad idola z populus etiam cū illo: vt patet ij. palipo. xi. s. cūq; roboratum fuisset regnum roboā dereliquid legem domini z omnis israel cum eo. de regibus israel p3: quia primus eor post diuisionem fuit hieroboā z ipse fecit duos vitulos aureos z coegit populuz colere illos z non ire ad sanctuariū: precedenti. li. c. xj. ideo populus colens ydola non incipiebat a se ipso sz sequebatur ritum regum suorum. ¶ Quere cuz israelite coluerint alios deos preter deos chananeoruz: quare dictum est hic q coluerint iuxta ritum gentium quas consumpserat dominus in conspectu eorum patet hoc: nam israelite coluerūt deos damascenor vt p3 de achaz qui fecit altare tale quale erat in damasco: precedenti. c. z etiam dixit dy sirie auxiliātur regibus sirie quos ego placabo hostys z aderunt mihi. ij. palip. xxviij. z tamen damasceni sunt siri qui non pertinent ad chananeos nec sunt de gentibus quas deus consumpsit in conspectu israelitarū: coluerunt etiam israelite deos babiloniorum z assiriorum vt patet ezechi. xxiij. cum dicitur de fornicatione israelitarum cū dys assiriorum z caldeor. ¶ Respondendum q quāq3 israelite coluerint deos aliarum gentium q3 chananeorum: tamen solum fit mentio de dys chananeorum propter duo. Primo quia magis coluerunt deos chananeorum quā aliarum gentium: quia israelite introierunt in terram chanaā z viderunt simulacra deorum terre illius z cerimonias quibus chananei colebant deos illos z postea etiam habitantes semp inter chananeos adiscebant cerimonias illorum. in alijs autem dys gentium non poterant israelite tantum peccare: quia non cognoscebant deos earum nec sciebāt cerimonias cultus illorum vnde deus specialiter dixit de dys terre chanaam q essent israelitis occasio mali vt p3 iudi. ij. s. nolui delere eos a facie vestra vt habeatis hostes z dy eorum sint vobis in ruinam. Secundū fuit ad significandum maius peccatum eoruz: quia quanto aliquis magis agit contra prohibitionem dei tanto magis peccat: z tamen deus specialiter vetuerat israelitis sequi consuetudinem chananeorum in colendo deuz: ergo sequendo deos chananeorum magis peccabant quā colēdo deos aliarum gentium. patet hoc leui. xviij. s. iuxta consuetudinem terre egipti in qua habitastis non facietis z iuxta morem regionis chanaam ad quā ego introducturus sum vos non agetis nec in legitimis eor ambulabitis. Sic etiā deu. xj. s. quando disperdiderit dominus ante faciem tuam gentes ad quas tu ingrederis possidendas caue ne immitteris eas postq3 fuerint te introeunte subuerse z requiras cerimonias earuz dicens: sicut coluerunt gentes iste deos suos ita z ego colaz: nō facietis similiter domino deo vestro. Ad significandum ergo maius peccatum israelitaruz ponitur specialiter q coluerint deos illarum gentium que delete fuerunt coram ipsis (offenderuntq3 filij israel verbis non rectis dominum deum; suum). s. offenderunt eum faciēdo mala cōtra ipsum. s. colendo idola z accipiuntur verba ꝓ rebus: quia sicut est cōsuetudo in sacra scriptura iuxta illud faciam verbum q qui audierit tiniāt ambe aures eius. ē. j. li. c. iij. i. faciam rem mirandam etiam intelligendū est q israelite offendebant dominum in verbis: nam aliqui dicebant q non proderat eis colere deū z q melius erat colere idola iuxta illud iob. xxi. qui dixerūt deo recede a nobis scientiam viarum tuarum nolumus quis est oipotens vt seruiamus ei z quid nobis prodest si oraverimus illum. ipsi quoq3 israelite similia dicebant publice: nam quando hieremias increpuit israelitas q colerent idola dicitur hie. xx. q responderunt omnes viri dicentes: sermonem quem locutus es ad nos in nomine domini non audiemus sed faciemus verbuz qō egreditur ex ore nostro vt sacrificemus regine celi z libemus ei libamina sicut fecimus nos z patres nostri z reges nostri et principes nostri in vrbibus iuda z hierusalem z saturati sumus panibus z bene nobis erat malumq3 non vidimus: ex eo autem quo cessabimus sacrificare regine celi z libare ei libamina indigemus omnibus z gladio et fame consumpti sumus. dicebant etiam alia verba cōtra cerimonias cultus dei in quibus offendebatur: vt patet mala. ij. s. laborare fecistis dominum in sermonibus vestris z dixistis in quo eum fecimus laborare in eo qō dicitis omnis qui facit malum bonus est in conspectu domini z tales ei placēt aut certe vbi est deus iudicij. z mala. ij. dicitur inualuerunt sup me verba vestra dicit dominus z dixistis quid locuti sumus contra te z dixistis vanus est qui seruit deo z qō emolumentum: quia custodiuimus precepta eius z quia ambulauimus tristes coram domino exercituum. hec verba z similia erant pungitiua nimis z offendebatur deus in eis z merebantur israelite iram dei propter illa sicut propter cultum idolorum (z edificauerunt sibi excelsa in cunctis vrbibus suis). s. fecerūt altaria in omnibus vrbibus: z istud erat † peccatum graue siue essent ista altaria pro cultu idolor siue pro cultu dei: nam si essent pro cultu idolorum erat idolatria: si autem pro cultu dei esset contra cerimonias legis: cuz deus iussisset nō fieri altare in aliquo loco prer quā in sanctuario leui. xvij. z deu. xij. vocantur autez altaria excelsa: quia nomen qō hic ponitur in hebreo. s. vamoth est equiuocum ad altare z ad altitudinem. altaria etiā secundū latinam originē ab altitudine dicunt: ideo idē est dici q edificarent altaria vel excelsa. z non soluz in vrbibus edificabant altaria sed etiā in qualibet vrbe in multis locis sicut dicitur de achaz. ij. palipo. xxviij. q clausit ianuas templi dei z fecit sibi altaria in vniuersis angulis hierusalem. z nō solū in vrbibus ponebāt aras sz etiam in collibus in montibus z sub omni ligno frondoso vt patet in littera ꝓcedenti. c. (a turre custodū vsq3 † ad ciuitatez munitā). i. non solum erant altaria in vrbibus principalibus in quo deus minus offenderetur sed etiam in vrbibus paruis z in omnibus locis habitatis z etiā vbi soluz erat vna turris vel vna domus quia vnus habitator constituebat sibi altare z idola z vocant turres custodum turres que erant per diuersas partes regni in locis altis in quibus erāt aliqui custodes aspicientes a longe an venirent aliqui hostes z vocantur ille turres specule

Qō. 7. A

Israelite cū coluerit alios deos q3 chananeor quare tñ nō fit mentio nisi de eis.

Rñsio.

Prima cā

Scda cā.

B Diuersa pcta israelitarum.

res specule:z dato q̄ in vna turri solū essent duo viri ibi ponebantur idola que colerent z altaria in quibus sacrificarent:z hoc ponit ad significandum magnaz inclinationem ad idolatriam z assuefactionē ad illam:quia etiā † vnus homo si solus esset idola cōstituebat sibi(fecerūtqz sibi lucos z statuas)istud erat contra legem dei:qz deus iusserat non fieri statuas:leui.xxvi.s.non facietis idolū z sculptile nec titulos erigetis nec insignem lapidez ponetis in terra vestra vt adoretis eum.vetuit etiam fieri lucos deu.xvi..s.non plantabis lucum z omnem arborē iuxta altare domini dei tui nec facies tibi statuaz.vocantur enim luci congregationes arborū spissaruz inter quas pre densitate opacitas est:z sic dicitur lucus quasi luce carens:vel dicitur a luce per antifrasin: fiebant aūt isti luci pro cultu idolorum:vt possent idolatre vacare libidini in talibus locis:z quādo non poterant habere lucos faciebāt domos subterraneas in quibus possent vacare libidini:z potissime erat hoc in cultu priapi in quo vacabāt turpitudinibus maximis sicut patet precedenti li.c.xv.de maacha matre regis asa quā ipse rex amouit ne esset princeps in sacris priapi z destruxit lucū eius z subuertit specū.(in omni colle sublimi z, subter oē lignum nemorosum)in collibus ponebantur altaria:quia iudicabantur illa loca honorabiliora z sic erat consuetudo gentilium. Sic enim patet de salomone qui quando construxit templa pro dyo vxorum z concubinarū suarz fecit illa in monte oliueti in dextera parte eius:precedēti.li.c.xi.z.j.xxiij.hoc autem faciebat vt consentiret voluntati illarum:qz in terris istarum mulierum sic fiebāt templa. Vocantur ligna nemorosa que habent magnos ramos quos extendant ad faciendum vmbram z sub illis constituebātur are propter delectationē vmbre z qz locus ille venerabilior erat.z vocantur ista ligna aliquā do frondosa qō idē est(z adolebant incensum sup aras) i.cremabant incensum z thimiamata multorū generum super illas aras siue altaria:nam ara z altare pro eodez accipiunt semp z hoc faciebāt qz ptinebat ad honorē diuinum:nam pertinebat ad cultum debitum soli deo offerre incensum.z non solum offerebant incensum sz etiā holocausta z alias victimas:quia ista duo ptinebant ad † deum(in morem gentium).i.secundū consuetudinē gētilium quia sic faciebant gentiles z ab eis acceperāt iu† dei(quas trāstulerat dominus a facie eorū).i.chananei faciebant sic:naz isti fuerunt soli qui electi fuerūt de terra aduenientibus israelitis.nā nullā aliā gentē israelite occiderunt nisi chananeos nec occupauerunt aliqz terrā nisi ipsorum nec etiam deus promisit israelitis nisi terrā septem populoruz chananeoruz vt p3 exō.iij.z quāqz alie gentes faciebāt sic:qz tamē istā consuetudinez acceperunt israelite a chananeis inter quos morabant. facta est mentio de eis soluz(feceruntqz verba pessima).i.fecerunt opera mala:qz verbum accipit p opere vt.s. de† claratum est(irritantes dominū).i.concitauerūt ad irā deum per opera ista:qz mala erant z odibilia deo iuxta illud deu.xvi.s.non plantabis lucū nec oēm arborē iuxta altare dei tui nec facies tibi statuā quā odit dñs deus tuus:est aūt irritare annihilare vel ad irā puocare sz dif† ferūt in accētu iuxta illud:irritat annihilat irritat puocat iras(z coluerūt imūditias).i.coluerūt idola: nā ido la vocant imunditie deu.vij.s.non inferes qdpiā ex ido lo in domū tuaz ne fias anathema sicut z illud est quasi spurcitiā detestaberis z velut inquinamentuz ac sordes abhominationi habebis qz anathema est(de quibus p̄cepit dominus eis ne faceret verbū hoc).i.deus iusserat israelitis ne facerent verbū hoc.i.rez istam:qz fere nihil est in lege qō magis vetet quā cultus idolorz:quia istud est potissimuz qō militat contra cultū dei.(Et testificatus)hic ponitur secūdū huius partis.s.preuaricationis † redargutio z dicit(z testificatus est dominus in israel z † in iuda)testificari est testimonium perhibere z pertinet ad testes.hic autem deus non erat vt testis licet aliquā do ipse sit vt testis iuxta illud hiere.xxxix.s.ego sum iudex z testis dicit dominus:sed accipitur testificari.i.admonere qz admōebat deus israelitas p pphetā.vel accipit pprie testificari p asserere:qz deus dicebat israelitis ego assero z pnūcio vobis q̄ si nō recesseritis a vijs vr̄is malis oēs pibitis.vel testificat⁹ est de⁹ p pphetas qz ipse videbatur loqui ista que dicebāt prophete z inducebat pphetas in testes vt si quis admoneret aliquos z induceret testes coram quibus eos admoneret vt cum euenirent eis mala nō possent negare se admonitos fuisse z non haberent causam querele.z dicit q̄ testificatus est in israel z iuda quia deus misit prophetas taz ad regnū iuda quā ad regnū israel vt increparēt reges z populos idolatrantes quia in vtroqz regno viguit idolatria(per manum omnium prophetarū z videntium)prophete z † videntes idem sunt quāqz videantur poni hic pro distinctis ideo ponitur z expositiue pro idest.sic p3.s̄.j.li.c.ix. cuz dicit olim in israel sic loquebatur vnusquisqz vadēs consulere dominum venite z eamus ad videntez:qui.n. propheta dicit hodie vocabatur olim videns. z dicit p manum pphetarum.i.per os prophetarū quia per manum non fit admonitio cum sit actus potentie interpretatiue sed quia manus est organum organorū omnia q̄cunqz facimus per manū facere dicimur(dicens reuer† timini a vijs vestris pessimis).i.a cultu idolorū q apud eos vigebat(z custodite p̄cepta mea).i.p̄cepta moralia † siue decalogi que erant de iure nature(z cerimonias).i. † precepta cerimonialia:ista erāt de modo colendi deum tam in sacrificijs quā in alijs ritibus viuendi.z solus dicitur de istis generibus p̄ceptorū quāqz etiā esset aliud tertium genus preceptorū iudicialium.naz israelite admonebātur nunc super idolatria z tamen quātū ad idolatriam solum transgrediebant duo genera preceptorū s.moralia z cerimonialia de moralibus patet:quia primū erat nō habere deos alienos z ptra hoc faciebāt israelite.contra cerimonialia etiam qz in illis dicit de ritu colendi.s.q̄ solum facerent sacrificia in templo leui.xvij.z deu.xij.ipsi vero constituebant aras in omnibus ciuitatibus z collibus.contra iudicialia aūt non peccabāt in hoc quia iudicialia solum dirigebant hominem ad hominem:idolatria tamen non est peccatum hominis contra hominem sed hominis contra deuz ideo nō oportuit dici hic de iudicialibus(iuxta omnem legem quā precepi patribus vestris).i.seruate p̄cepta z cerimōias meas † sicut cōtinetur in tota lege quā dedi patribus vestris.s. israelitis exeuntibus de egipto quia isti fuerunt patres totius istius gentis z cōtinetur ista lex in quatuor libris † vltimis moysi(z sicut misi ad vos in manu seruoz meorum prophetarū).s.non solum dedi vobis legez de vitando idola sed etiam postea admonui vos per prophetas meos quos sepe misi ad vos z ista missio nō erat necessaria quia etiam sine illa obligabant israelite non colere idola per legem datam:deus tamen fecit hoc ad maiorem abundantiam vt israelite essent minus excusabiles in peccatis.(Qui non audierunt)hic ponit tertiū † huius partis.s.israelitarum induratio z dicitur qui non audierunt sed indurauerunt ceruicē suā.i.noluerūt audire precepta dei ad faciendum illa z indurauerunt ceruicē.s.facti sunt inobedientes homines enim indomiti dicuntur dure ceruicis(iuxta ceruicem patrum suorū).i. † sic patres sui indurauerunt ceruicem. vocantur patres istorum primi qui susceperunt legem:nam mox vt' susceperunt eam fecerunt contra illam colentes vitulū:z de⁹ dixit tunc:cerno q̄ populus iste dure ceruicis est dimitte me vt irascatur furor meus cōtra illos deleboq illos: exō.xxxij.z tunc deus admonuit illos dicens z ceruicem vestram durissimam amplius ne induretis.deu.iij. (qui noluerūt obedire domino deo suo).s.illi primi no† luerunt obedire mandatis dei sed diuerterunt ad idola faciendo vitulum conflatilem:in hebreo dicitur(qui nō crediderunt deo suo).i.noluerunt credere obediēdo:ītra † tamen nostra proprius dixit.s.qui noluerūt obedire qz peccatum israelitarum non fuit in nō credendo:quia oia dicta a deo credebant:sed fuit in non obediēdo:qz deus iussit eis q̄ non colerent idola z coluerunt(z abierunt

Zuci quid.

Bētiles cō struebāt altaria in collibus.

legitima eius).i.neglexerunt cerimonias.vocantur enī legitima propīe precepta cerimonialia siue legalia que sola lege cōsistunt z nō natura sicut dicit aristoteles ethi corum.v.q̄ legalia sunt in videri vel non videri sicut sacrificare capram sed nō duas oues z captiuos viua re dimi(z pactum qō pepigit cum patribus eorum).i.non curauerunt de pacto qō deus fecit cum patribus eorum q.d.per solam legem obligati erant dato q̄ nō esset aliquid aliud inducens maius vinculū:z sic abyciendo eā peccabant:z tamen peccauerunt adhuc quia cōtempserunt pactum:nam post legem susceptam fecerunt fedus cum domino de seruādo illā z occisi sunt arietes z byrci z fusus est sanguis eorū in crateras:z inde accepit moyses sanguinem iustū cum aqua z cum hisopo z lana coccinea aspersit super totum populum z super librū legis: exō.xxiiij.z ad hebre.ix.z tunc erat magna obligatio propter fedus superueniens:z tamē non obstāte isto federe israelite abiecerunt legem z sic erant magis culpabiles quā si solam legem suscepissent z preuaricarent in ea(z testificationes quibus contestatus est eos).i.contē pserūt testificationes.i.admonitiones quibus deus admonebat illos per prophetas:z sic accipitur.ps.lxxx.s. audi populе meus z ptestabor te si audieris me nō erit in te deus recens nec adorabis deum alienum:z nō potest ibi accipi contestatio nisi p admonitione q̄ ibi deus nihil asserit s̄ solum exhortatur israelitas q̄ colant eus. z sic ponuntur ista tria hic ad significandum grauitatē peccati hebreorum que erat in tribus. ¶Primo quia cōtempserunt legem. Secundo quia violauerunt pactum qō factum erat ad confirmationē legis in quo erat magna obligatio. Tertio quia neglexerunt admonitiones q̄s deus faciebat per prophetas immo ipsi increpabant pphetas cum increparentur ab eis z occidebāt illos sicut rex hieroboā fecit occidi amos ppbetas z rex asa posuit anani prophetam in carcere.ij.palipo.xvi.z amasias dixit ad prophetā num consiliarius regis es quiesce ne forte interficiam te.ij.palipo.xxv.ioas quoq̄ ppbetas zachariam increpantē se lapidari iussit z lapidatus est.ij. palipo.xxiiij.Sic etiam xps testificatus est de iudeis q̄ occidebant ppbetas ¶Mat.xxiij.z Luce.xi.(secutiq̄ sunt vanitates).i.secuti sunt idola:sunt enim idola vana quia vanum vel vacuum est non ens:sic etiam idolū est non ens vt p̄ prima ad corinthios.viij.c.s. scimus quia nihil est idolum in mundo:z iste modus loquēdi est sepe in lege.z vocātur idola vana quia nihil habent de eo qō habere putantur:nam illi qui colunt ea putant esse veros deos z q̄ possint aliquid proficere z tamen nec sunt dij nec ꝑficere possunt:z iste modus loquendi habetur ī.j.ii.c.xij.s.nolite declinare post vana que nō proderūt vobis nec eruere vos q̄ vana sunt.i.quia sunt vana.s. non habentia in se aliquā virtutem non poterūt eruere vos de periculis(z vane egerunt).i. egerunt inutiliter vel sine fine tunc enim aliqua res dicit vana quādo non consequitur finē suū:z sic hebrei colebant idola vt adiuuarent ab eis in periculis suis:quia tamen postea non adiuuabant eos erat ista operatio in vanum. Sic patet de rege achaz.ij.palipo.xxviij.qui dixit dij regum syrie auxiliantur eis quos ego placabo hostijs z aderūt mihi cum econtrario fuerint ipsi ruina z vniuerso israel(z secuti sunt gentes que erant ꝑ circuitū eorū).s.secuti sunt ritus gentilium chananeorum inter quos habitabāt:nā israelite habitabant in terra chananeorum z manebant adhuc multi chananeorum in terra a quibus addiscebāt israelite cerimonias istas(super quibus preceperat dīs eis vt non facerent sicut illi faciebant).i.deus precepe- rat israelitis de istis gentibus q̄ non sequerent cerimonias earum istud enim precepit leui.xviij.s.iuxta cōsuetudinem terre egipti in qua habitastis non facietis z iuxta morem regionis chanaam ad quā ego introductur⁹ sum vos non agetis nec in legitimis eorum ambulabitis.sic etiam deu.xij.dicitur quādo dispserdiderit dominus ante faciem tuam gentes ad quas ingrederis possidendas caue ne imiteris eas z requiras cerimonias earum dicens sicut coluerūt gētes iste deos suos ita z ego colam non facies similiter domino deo tuo(z dereliquerunt omnia precepta domini dei sui).i.nullum seruauerunt:nam aliquando contingebat q̄ nullum seruabant. vel dicitur q̄ dereliquerunt omnia precepta.i.de oibus generibus preceptorum dereliquerunt aliqua.nam moralia precepta transgrediebant quia colebant deos alienos.cerimonialia etiam quia extra templum faciebāt sacrificia in collibus z vbibus quibuscūq̄.iudicialia etiā transgrediebant q̄ non faciebant annus remissionis septimum in quo debebant dimittere seruos suos liberos z remittere debita omnibus debitoribus:istud enī erat iudiciale quia erat in respectu hominis ad hominem: et tamē non obseruabant istud q̄ non solum propter legē non obseruabāt illud sed etiā quāc̄ facerent fedus sup hoc cus domino non seruabant.sicut semel tēpore sedechie regis iuda israelite fecerunt fedus cū dño q̄ dimitteret quilibet seruū suum z ancillas liberos anno septimo z dimiserunt eos:postea vero reduxerunt eos in seruitutes super quo deus israelitis mala cōminat vt patet hiere.xxxiij.sic etiam erat iudiciale vt in anno septimo non seminarent nec meterēt s̄ id qō sponte nasceretur commederent tā dīi agrorū quā aly pauperes terre qui agros non habebant leui.xv.israelite tamē ꝑ cupiditate fructuū non permittebāt terram quiescere aliquo anno: ideo datū est eis in penā q̄ ducerent ipsi captiui de terra z in absentia eorū sabatizaret terra que non egerat sabbatū dum ipsi manerent in ea:leui.xxvi.z.ij.palip.vltimo non ergo seruauerūt israelite aliq̄ genera ꝓceptor (fecerūtq̄s sibi cōflatiles duos vitulos z lucos).i.pecca uerūt israelite q̄ fecerūt sibi duos vitulos aureos quos adorarent z fecerunt eos conflatiles.i.arte conflatoria sicut fecerūt vitulum in oreb exō.xxxij.istos autē duos vitulos fecit hieroboā.fecerunt etiam lucos:erant enim luci congregationes arborū ad faciendum in eis altaria ad exercendū ibi turpitudines in absconditō q̄ cōuenie bant cultui idolorus:z illos lucos nimis deus vetuerat vt.ē.dictū est(z adorauerunt vniuersam militiā celi)vocat militia celi multitudo stellarū:z dicit militia q̄ stelle mouentur per celum sicut milites in exercitu:vel vocatur militia celi.i.ornatus quia dictio hebraica que hic ponitur potest trahi ad exercitū z ad ornatum.que autē sit ista militia celi z quomodo sit introducta a gentib⁹ in celū z de nominibus istius militie declaratum est satis deu.xvij.adorauerunt autem hebrei militiam celi q̄ putabant stelas esse deos z faciebant eis sacrificia z ꝓstituebant altaria z imagines vt p̄s.j.xxiij.nam p̄ sole fiebāt currus z sacrificia fiebant soli z lune z duodecim signis celi z omni militie eius.sic etiā dixerunt israelite ad hieremiā q̄ nolebant colere dominū s̄ reginā celi z offerre ei sacrificia:hiere.xliij.ista positio q̄s̄q̄s erat irrationabilis.s.putare aliq̄ corpus esse deum:z tamē non erat tā irrationabilis sicut illa positio q̄ pecora dicebat esse deos z lapides z alias res.motiuū autem fuit istorum qui colebant fidera celi:quia cum viderēt pulchritudinē eorū z motum in parte superiori orbis que est dignissima putauerunt q̄ erant rectores orbis:de hoc sapientie.xiij.s. aut ignem aut spiritū aut citatum aerem aut girum stellarum aut solem aut lunam rectores orbis terrarū deos putauerunt.z venit ista positio a quibusdaz sapientibus z postea a toto vulgo celebrata est(seruiertūq̄s baal)ponitur de cultu baal specialiter quia cultus istius viguit nimis in terra israel z fuit in maiori honore quaz cetera idola potissime tempore achab z iezabel vxoris sue:naz fecit ei achab templū in samaria z plantauit lucum.¶Cogebat etiam iezabel omnes israelitas flectere genua coram baal z osculari manum eius:precedenti.ii.c.xix.habebat autem tunc baal quadringentos z quinquaginta prophetas z omnia alia idola simul non habebāt nisi q̄dringentos prophetas:precedēti.ii.c.xviij.z dabat magnum fauorem iezabel cultui baal in tantum q̄ omnes prophete baal cōmedebant de mensa eius e.c.z ob hoc deus fecit q̄ potius destrueretur cultus baal quā aliorū idolorum

† Quō ē verū q̄ iudei nunc reliquerūt ola ꝓcepta domini.

† Militia celi appellantur stelle.

† Cult⁹ baal viguit nimis in terra israel.

ídolorum:quia per cultuz baal magis preiudicabaſ cultui ſuo. vnde vnxit in regem ipſuz ibeu vt deleret domū achab ⁊ occideret omnes cultores baal:⁊ ſic factum eſt ⁊ g̃.ix.⁊.x.(⁊ p̄ſecrabāt ei filios ſuos ⁊ filias ſuas p ignē) ſ.in reuerentiā baal conſecrabant iſraelite filios ⁊ filias in igne.iſta cōſecratio potius fiebat moloch idolo amonitaruz:ideo deus vetuerat de ipſo leui.xviy.⁊.xx.ſ.nō dabis de ſemine tuo idolo moloch. erat autem moloch idolū amonitarū p̄cedenti.li.c.xi.⁊.j.xxiy.⁊ ſimilē conſuetudinem habebant chananei ⁊ poſtea iſraelite circa baal.nam volebant honorare ipſum maxime: non erat tamen aliquis honor maior apud idola gentium quā q̄ aliquis offerret eis filios vel filias ſuas ⁊ hoc faciebant ipſi baal.in hebreo dicitur(tranſferebant filios ſuos et filias per ignem)eadem ſententia q⁊ in tranſlatione illa per ignem conſecrabantur fily vel filie iſraelitarū idolo quia propter honorem eius tranſerebanſ.poteſt autem intelligi dupliciter iſta tranſlatio.vno modo q̄ tranſirēt per ignem in reuerentiā idoli:⁊ tamen non cremarētur ibi:alio mō q̄ occiderentur ⁊ cremarenſ ſicut erat de holocauſtis que fiebāt de p̄coribus:quia prius occidebā-tur deinde cremabantur.tenendū autem eſt q̄ nō trāſibant per ignem ſed cremabanſ in eo quia deus increpat iſraelitas q̄ imolauerint filios ſuos demonibus .p̄s.cv. ſ.cōmixti ſunt inter gentes ⁊ didicerunt opera eoruz et ſeruierunt ſculptilibus eorum ⁊ factuz eſt eis in ſcandalū ⁊ imolauerūt filios ſuos ⁊ filias ſuas demonijs ⁊ effuderunt ſanguinem innocentē ſanguinem filioruz ſuoruz ⁊ filiarū ſuarū quas ſacrificaverunt ſculptilibus chanaam:de hoc aūt dictū eſt magis p̄cedenti.c.(⁊ diuinationibus inſeruiebant ⁊ augurijs).i.vacabāt diuinationibus ⁊ augurijs volentes inquirere veritatem rerū per iſtum modū:deus tamē vetuerat nimis iſtud deu.xviy. ſ.non inueniaſ in te qui luſtret filium ſuum aut filiā ducens per ignem aut qui ariolos ſciſciteſ ⁊ obſeruet ſomnia atq̄ auguria nec ſit maleficus nec incātator nec qui ſitones conſulat nec diuinos ⁊ querat a mortuis veritatem:diuinator vocatur ille qui de futuris prenūciat aut prenunciare ſe fingit:quia iſtud ſolius dei eſt:iō vſurpātes illud dicunſ diuinatores tanq̄z ipſi habeant actum dei(⁊ tradiderunt ſe vt facerent malum coram domino ⁊ irritauerūt eum).i.ſponte tradiderunt ſe ad faciendū maluz velut ſi ab intentione ipſi curarēt quomodo poſſent deum offendere ⁊ ſic facerent.⁊ irritauerūt eū.i.p̄uocauerunt ad iram per iſta opera mala:quia deus odit omnia iſta nimis vt patet deu.xvi.⁊.xviy.(iratuſq̄z eſt dominus vehementer iſraeli)dicitur vehemēter iratus: quia magnam penam inflixit ⁊ irreuocabilē.nam quando peccabant a principio iſraelite deus infligebat eis leues penas ⁊ rurſus miſerebatur eoz:nunc autē quia incorrigibiles facti erant inflixit eis penam grauiſſimam eyciendo eos de terra ſua in captiuitatem perpetuam.⁊ hoc fuit poſtquā dominus iam ceperat tedere ſup iſrael ⁊ hoc accidit ex tempore ibeu regis iſrael in cuius diebus peccata iſraelitarum fuerunt augmētata nimis ⁊ facta deo importabilia.s̃.x.(et abſtulit eos de conſpectu ſuo).i.abſtulit eos de terra quā dederat eis faciēs q̄ trāſferrentur ad terraz aſſiriorū.⁊ nō poterant p̄prie iſraelite eyci de cōſpectu dei:q⁊ in omni loco oculi dñi cōtemplant bonos ⁊ malos:p̄uerbioz.xv.ideo vbicūq̄z eſſent erāt in p̄ſpectu eius potiſſime quia ad hebre.iiy.dicit q̄ omnia nuda ſunt ⁊ aperta oculis eius.accipitur tñ iſtud modo humano.ſ.quādo quis odit aliquid eyicit illud de conſpectu ſuo vt nō afligatur videndo illud:ita deus cū eiecerit iſraelitas de terra ſua quos exoſos habebat dicitur eieciſſe eos de conſpectu ſuo.vel aliter fingit deus manens in terra iſrael quaſi ibi ſolum eſſet ⁊ ideo omnia que erant in terra iſrael eſſent in conſpectu eius:que vero extra terram illam eſſent ablata a conſpectu eius.ſic p̄z deu.xi.cū dixit moyſes ad iſraelitas:terra ad quā ingredieris non eſt ſicut terra egipti ſed montuoſa ⁊ campeſtris de celo expectans pluuias quam dominus deus tuus ſemper inuiſit ⁊ oculi eius in ea ſunt a p̄ncipio anni vſq̄z ad finem eius.⁊ non dicitur deus habere oculos ſuper alias terras:ideo terra iſrael erat ſic ſoluz in p̄ſpectu dei(⁊ non remanſit niſi tribus iuda tantūmodo).ſ.tranſlate ſunt tribus decem regni iſrael ⁊ nō remanſit niſi tribus iuda que non tranſferretur ad aſſirios.

¶An ſola tribus iuda non fuerit nunc tranſlata ad terram aſſiriorū.Et an ēt manſerit beniamin. Q̄ō.viy.

Queretur quomodo eſt verum q̄ ſola tribꝰ iuda manſerit que nō fuerit trāſlata ad terram aſſirioz quia etiā neceſſe eſt q̄ manſerit tribus beniamin:nam reges aſſirioz ſolum tranſtulerūt regnū iſrael in aſſirios:⁊ tñ tribus beniamin erat in regno iuda ergo non fuit tranſlata tribus beniamin in aſſirios.¶Aliquis forte dicet q̄ quāq̄z nō fiat alibi expreſſa mentio de beniamin q̄ tranſlatus fuerit in aſſirios:tñ dicendū eſt q̄ fuerit trāſlatus:q⁊ hic lr̄a dicit q̄ ſolū māſit tribus iuda in terra. ¶Sed dicendū q̄ nō ſtat:quia tribus beniamin manſit ſemper cū tribu iuda ⁊ tranſlata fuit in babilonē cum tribu iuda p nabuchodonoſor ⁊ poſtea rediyt eadem tribus cū iuda in terrā bieruſalē vt p̄z.j.eſdre.c.j.ſ.⁊ ſurrexerūt principes patrum de iuda ⁊ de beniamin ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite ad edificandū templū domini qō erat in bieruſalem.p̄z etiā ſepe in eodem libro ⁊ in li.neemie ⁊.ij.li.eſdre vbi fit mentio de filijs beniamin redeuntibus de captiuitate babilonis. ¶Dicendū tamē q̄ accipiſ hic ſola tribus iuda.i.ſolū regnū tribus iuda ⁊ in iſto regno erat tribus iuda ⁊ beniamin ⁊ ſepe habeſ ſic in ſcriptura:ſic p̄z p̄cedēti.li.c.xi.cum dicit de ipſo roboā q̄ non manſit ei niſi tribus iuda ſolū ſ.filio eius dabo tribum vnam:⁊ tamen manifeſtum eſt q̄ tribus iuda ⁊ beniamin fuerunt in regno roboā:quia ſolum decem tribus tranſierūt ad regnuz bieroboā e.c. p̄z etiā e.li.c.xy.cum dicit nec ſecutus eſt quiſq̄z domuz dauid preter tribum iuda ſolaz:⁊ immediate dicit quomodo roboā cōgregauit vniuerſuz iuda ⁊ beniamin ad pugnandū contra decē tribus que receſſerant de regno ſuo.ſic ergo hic dicit q̄ remanſit tantūmodo tribus iuda.i.ſolum regnū tribus iuda in quo erat iuda ⁊ beniamin(ſz nec ipſe iuda cuſtodiuit mādata domini dei ſui) i.quāq̄z decem tribus peccauerint principaliuz ⁊ tranſlate fuerint in aſſirios:tñ etiā regnū iuda immitādo decem tribus non cuſtodiuit mādata dei ſed declinauit ad idola(verūtamē ambulauit in erroribus iſrael quos operatus fuerat).i.etiā viri de regno iuda ambulauerūt in erroribus iſraelitarum.ſ.colendo idola ſicut illi(p̄iecitq̄z dñs omne ſemen iſrael)poteſt intelligi de decē tribubus quas p̄roiecit a facie ſua tradendo in manus aſſirioz:ſed melius intelligiſ de decē tribubus iſrael ⁊ duabus tribubus regni iuda ⁊ hoc ꝓpter duo.¶Primo quia ponebatur ſupra peccatū omniuz iſtarū tribuū.ſ.q̄ decē tribus iſrael offenderūt deū ⁊ q̄ due tribus regni iuda imitate ſunt eas:ió pena iſta que ponit debet eſſe cōmunis.Secundo quia dicit q̄ p̄roiecit deus omne ſemē iſrael:⁊ tamē decem tribus non ſunt omne ſemen iſrael cū alie due tribus ſint de ſemine iſrael.⁊ ſic eſt veruz q̄ deus p̄roiecit omnes iſtas tribus a facie ſua:quia decez tribus tradidit regibus ſirorū vt tranſferrēt eas in terram ſuam.due aūt tradite ſunt in poteſtatem regis babilonis ⁊ tranſtulit eas illuc.j.xxiiy.⁊.xxv.(⁊ tradidit in manu diripientium).i.dedit iſraelitas in poteſtatē gentium vicinaz vt affligerent eos ⁊ diriperent bona ipſoz donec(p̄iceret eos a facie ſua).i.iſtud duraut quouſq̄z deus p̄iecit iſraelitas a facie ſua.ſ.a principio cū iſraelite peccare inchoauerunt deus tradebat in manus diripientiū.i.in manus gentium vicinarū:q⁊ quādocūq̄z peccabant inſurgebant aliqui reges finitimi contra eos ⁊ p̄redabantur terrā eoz ⁊ occidebant plurimos:⁊ tñ nondū faciebat eos tranſferri de terra ſua:ſic p̄z de tēpore ſalomonis q⁊ ipſe fuit primus in regibus iſrael ⁊ iuda q̄ declinauerunt ad idolatriā:ideo deus in ſenectute ſua ſuſcitauit contra eum hoſtes p̄recedenti.li.c.xi. Sic enim poſtea diuiſo regno ceperunt peccare tam viri de regno iſrael q̄ de regno iuda ⁊ vtroſq̄z tradebat deus in ma

Q̄ō 8. A

Prima rō.

Contra.

Rñoaucto ris.

B

Dñs p̄roiecit oēs duo deciz tribꝰ a facie ſua.

Prima rō.

Scōa rō.

nus gentium.ſ.ſirorū philiſtinorū moabitarū ⁊ amonitarū ⁊ alioꝝ finitimorū vt pz ex ꝓceſſu ꝓcedentis libri ⁊ huius ⁊ in toto.ij.ꝓlipo.⁊ iſtud durauit quādiu peccata fuerūt tollerabilia:poſtea vero ꝓiecit deus tā regnū iuda q̄z iſrael faciēdo migrare de terra ſua.⁊ hoc dicitur hic.ſ.donec proiceret eos a facie ſua.q.d.tādiu tradidit eos in manus diripientiū quouſq̄z ꝓiecit a facie ſua(ex eo iam tēpore quo ſciſſus eſt iſrael a domo dauid).i.peccata ceperunt in iſrael continuari a tēpore quo facta eſt diuiſio regni:nam tūc tā regnū iuda quā iſrael declinauerunt ad idola.⁊ dicit ſciſſus iſrael a domo dauid.i.decē tribus que vocant iſrael ſciſſe fuerunt a domo dauid in qua prius erat poteſtas ſuper totū iſrael:ꝓcedēti li.c. xi.⁊.xij.(⁊ conſtituerūt ſibi regē hieroboā filiū nabath) fit mentio de hieroboā quē ꝓſtituerūt in regē iſraelite nō quidē q̄ peccauiſſent conſtituēdo eū vt declaratū eſt ꝓcedenti.li.c.xi.⁊.xij.ſz qz ipſe fuit in iſrael occaſio oīs mali cū introduxerit idolatriā(ſeparauit hieroboā iſrael a dño).ſ.iſraelite colebant dñm anteq̄z diuideret regnū ⁊ licet diuiſuz fuiſſet intēdebāt colere eū aſcēdēdo tēporibus determinatis in tēplū ad cerimonias legis:⁊ tamē hieroboā vetuit eis aſcendere ꝓcedenti.li.c.xij. ⁊ p hoc induxit eos ad cultum idoloꝝ ⁊ ſeparauit a domino.(⁊ peccare eos fecit peccatū magnū).ſ.fecit eos idolatrare ⁊ iſtud eſt peccatū maximuz:qz nulluz eſt tā directe ꝓ deo repugnans.⁊ iſtud dicitur ſpecialiter de hieroboā: nam ante ipſum ſalomon coluerat idola ⁊ fabricauerat tēpla ꝓ vxoribus ⁊ concubinis ſuis:ꝓcedēti.li.c.xi.⁊ tamē nō dicit q̄ ipſe fecit iſrael peccare:qz non coegit populū ad idola nec induxit aliquē ad colendū ea ſed ſolū fecit idola ⁊ tēpla ꝓ vxoribus ſuis.hieroboā autē non ſolū idola coluit ſed ēt populū ad colēdū coegit ⁊ ad hoc fecit idola:ꝓcedenti.li.c.xij.iō peccatū ſuū fuit maius q̄z ſalomonis ⁊ oīuz alioꝝ qui preceſſerant eū e.li.c.xiij.(⁊ ambulauerūt filij iſrael in vniuerſis peccatis hieroboā que fecerat).i.quāq̄z mortuus fuerit hieroboā:tñ iſraelite mā ſerunt in cultu idoloꝝ ſicut hieroboā eos a principio induxerat.⁊ ob hoc de quolibet rege iſrael dicit q̄ ambulauit i peccatis hieroboā filij nabath vt pz ex ꝓceſſu ꝓcedētis libri ⁊ huius(nō receſſerūt ab eis vſquequo auferret dñs iſrael a facie ſua)iſtud fuit verum de decē tribubus iſrael que erant ſub regibus iſrael:qz poſtq̄z hieroboā introduxit vitulos aureos ſemp ꝓtinuatū fuit iſtud peccatū vſq̄z ad diē quo vltimate de terra expulſe ſunt decē tribus per reges aſſirioꝝ.in regno aūt iuda nō fuit ſic:qz licet multocies colerent idola: tñ ſepe deliſtebāt ⁊ cōuertebant ad dñm ſicut in tēpore bonoꝝ regū vt aſa ⁊ ioſaphat ezechie ⁊ ioſie ioathā ⁊ ozie de q̄bus pz q̄ coluerint dñm.ij.paralip.xix.⁊.xxvi.⁊.xxvij.⁊.xxx.⁊.xxxv. ⁊ tūc nō ꝓtinuabat peccatū idolatrie:iō fuit maius peccatū iſrael quā iuda.⁊ ꝓpter hoc captiuitas regni iſrael fuit ꝓpetua ⁊ captiuitas regni iuda fuit tēporalis(ſicut loquutus fuerat in manu oīum ſeruoꝝ ſuoꝝ ꝓphetarū) ſ.deus prenūciauerat iſraelitis p ꝓphetas q̄ ſi nō recederēt a peccatis ſuis traderet eos in captiuitatē et ſic factū eſt(trāſlatuſq̄z eſt iſrael de terra ſua in aſſirios vſq̄z ad diē hanc).i.translate fuerunt decē tribus que vocantur iſrael in terrā aſſirioꝝ ⁊ habitauerūt in vrbibus medoꝝ apud fluuiū gozam vt pz.ē.⁊ hoc vſq̄z ad diē hanc i.vſq̄z ad diem in qua ſcriptus fuit iſte liber p hieremiā. nam tunc nondū erant reducte ille gentes de captiuitate nec ēt poſtea reducte fuerūt ſz ēt vſq̄z hodie manēt in terra medoꝝ ⁊ manebūt ibi vſq̄z ad finem ſeculi nunq̄z rediture in terram ſuam.

¶Quare captiuitas ſemper durauit in decē tribubus ⁊ vſq̄z nūc durat:captiuitas aūt iuda ⁊ beniamin in babilone ſolū durauit annis ſeptuaginta. Qō.ix.

Qō.9. A

Queretur quare captiuitas decem tribuz durauit ⁊ durat ſemp: captiuitas autē duarū tribuū nō durauit ſemper ſz ſolū ſeptuaginta annis quibus manſerunt in babilone ⁊ poſtea redierūt in terrā ſuaz. ¶Reſpōdendū q̄ hoc fuit ꝓpter duo.

Rñſio.

Prima cā.

Primū fuit ꝓpter inequalitatē peccati:nam decem tribus peccauerūt nimis qz peccatū ſuū ſemp continuatū fuit,⁊ nūq̄z exaudiuerūt ꝓphetas admonētes ſe:ſz ex die qua ceperūt colere idola ſub hieroboā ſemp cōtinuata eſt idolatria vſq̄z ad diem qua translati ſunt iſraelite de terra.⁊ tamē in iuda nō fuit ſic:qz licet multocies colerēt idola tamē ſepe interrūpebat idolatria : qz multi reges boni veniebāt qui faciebāt cōuerti populū ad dñz ſicut ſupra dictuz eſt:iō pena debuit eis eſſe minor ⁊ data eſt captiuitas tēporalis.ſ.ſeptuagīta annoꝝ. Scōa cauſa fuit ⁊ precipua:qz dato q̄ viri de regno iuda mererētur captiuitatē ꝓpetuam:tñ deus non infligeret eis captiuitatē illā:qz de tribu iuda meſſias naſciturus erat ⁊ venturus erat tēpore quo lex duraret ⁊ ſeruarētur cerimonie eius ſicut ꝓphete pnunciauerāt: iō oportebat q̄ tēpore illo quo xps naſciturus erat eſſent viri de regno iuda in terra ſua ⁊ ob hoc data eſt eis captiuitas ſeptuagīta annoꝝ in caſtigationē.ſ.vt oīno recederēt a cultu idoloꝝ qō non feciſſent manente ſtatu regū vt nūc erat: qz illi colebant idola ⁊ populus ſequebat eos. poſtq̄z vero redierūt de captiuitate babilonis fuit factus populus iſte nouus ⁊ quaſi alter populus:vnde poſtea nō legitur q̄ coluerint idola.⁊ ſic manſit lex in vigore ſuo ⁊ obſeruatione potiſſima vſq̄z ad diē quo xps natus eſt. poſtq̄z vero ab eis xps occiſus eſt traditi fuerūt in captiuitatez ⁊ diſperſi p totuz orbē.⁊ ſic iſta captiuitas eſt iaz ꝓpetua ſicut captiuitas decē tribuū:immo iſta eſt durior illa: qz decē tribus ducte ſunt in aſſirios ⁊ māſerūt atq̄z manēt in vrbibus medoꝝ cōgregate ⁊ ſunt ibi vnus populus ⁊ vnū regnū ſicut erant priuſ in terra ſua : vnde non eſt illis magna pena q̄ ſint extra terram ſuā.due autē tribꝰ ſ.iuda ⁊ beniamin oīno fuerūt diſperſe p orbē ita vt rare gentes ſint ad quas aliqui de tribubus iſtis nō trāſlati ſint ⁊ vbicūq̄z ſunt ſeruiūt ⁊ opprimunt.eſt autē captiuitas eoꝝ perpetua:qz iam de eis nulla vtilitas habēda eſt: ⁊ iam nō eſt naſciturus meſſias de eis ſicut priuſ qui ducti ſunt in babilonē:iō licet peccatū eorū fuiſſet a principio tantū ſicut nunc eſt ducti fuiſſent in captiuitatē tēporalem vt de eis meſſias naſceret poſtq̄z redirēt in terrā ſuā. ¶Poſt mortē autē xpi dato q̄ peccatū eoꝝ nō eſſet maius q̄z peccatū decē tribuū eſſet captiuitas eorū ꝓpetua:qz nulla vtilitas de eis habenda eſt ſicut nec de decē tribubus que translate ſunt in aſſirios.

†¶Adduxit aūt.)hic ponit ſcōm principale huius capituli.ſ.habitatoꝝ alienigenarū introductio.⁊ dicit(adduxit autē rex aſſirioꝝ de babilone)iſte fuit ſalmanaſar rex aſſirioꝝ qui tranſtulit iſraelitas de terra ſua in terrā aſſirioꝝ ⁊ etiaz tranſtulit alios de terra aſſirioꝝ in terram iſrael. Dicunt autē aliqui q̄ iſte ſalmanaſar nō trāſtulit oēs iſtas gentes ad terrā iſrael ſed quaſdā earum: alias vero tranſtulit aſoradin rex aſſirioꝝ de quo habet in libro eſdre.⁊ tñ an rex aſſoradin ⁊ ſalmanaſar ſint idē vel duo reges declarabit ibidē(de babilone ⁊ de chuta ⁊ de balath ⁊ de emath ⁊ de ſepharnayn)iſte ſunt qnq̄z gentes quas tranſtulit ſalmanaſar ad terram ſamarie:⁊ noiant a quinq̄z ciuitatibus que erant capita illaruz regionū vt pz de babilone:nam nomen ciuitatis clariſſime eſt patet etiaz de ſepharnayn quia dicitur rex vrbis ſepharnayn.j.xix.⁊ Iſa.xxvij.⁊ iſta ciuitas ſepharnayn non erat de regno ſiroruz ſed capta fuerat a regibus ſirorū ⁊ applicata regno ſuo. emath etiam nomen ciuitatis eſt que non pertinebat ad terram aſſirioꝝ:⁊ tamē aſſirij ſubiugauerunt eam vt patet.j.xix.⁊ Iſa.xxvij.ſ. nunquid liberauerunt dij gentium ſinguloꝝ quos vaſtauerunt patres mei vbi eſt rex emath ⁊ rex arphat ⁊ rex ciuitatis ſepharnayn.ſ.patres mei reges aſſirioꝝ vaſtauerūt illos. In hebreo dicit ana vbi nos dicimus balath ⁊ eſt nomen ciuitatis que aliquando in littera noſtra vocat balath ⁊ aliquando ana vt patet.j.xix.⁊ Iſa. xxvij.vbi vocatur ana : nam ponitur cum emath et ſepharnayn ſicut hic ponitur(⁊ colocauit eos in ciuitatibus ſamarie pro filijs iſrael).ſ.fecit q̄ habitarēt in terra illa in qua habitauerunt priuſ iſraelite qui iam translati erant ad aſſirios.

Quare

¶Quare rex assiriorum adduxit alias gentes ad habitandum in ciuitatibus israel. Qō.x.

Qō.10. A Rñsio.

Queretur quare adduxit rex assiriox gentes istas ad habitandū in ciuitatibus israel. ¶Respondendū q̄ hic potest queri quare translati sunt israelite de terra sua vel quare iste gentes introducte sunt in terrā israel. si queratur de primo iam responsum est q̄ transtulit eos ne possent rebellare contra reges assiriorum qō possent facere si manerēt in terra sua cum essent ꝯiuncti alijs gentibus que nō erāt de potestate assiriorum. q̄ aūt gentes iste ducerētur ad terram israel rationabile fuit: naꝫ alias maneret terra sine habitatore ꝛ tunc nulla esset vtilitas regibus assiriorū de terra illa: qꝛ nō perciperet inde aliqua tributa: iō oportebat q̄ ponerent ibi aliquas gentes. posuerūt aūt aliquas que erant de regno suo de quax fide nullo modo dubitabant scientes certissime q̄ non rebellarent regibus assiriorū ꝛ sic fuit: nam nō solus nunq̄ꝫ rebellauerunt iste gentes regibus assiriorū ꝛ caldeorū ꝛ medorū atq̄ꝫ persarū sed etiā habuerunt malū zelū ꝓ eis: nā qñ due tribus. s. iuda ꝛ beniamin redierūt de babilone iste gentes que erant in vrbibus samarie ꝓhibuerūt eis edificare vrbem hierusalē ꝛ rescripserunt super hoc regi artbaxersi dicentes: nos memores salis qō in palatio ꝓmedimus ꝛ qꝛ lesiones regis videre nephas ducimus misimus ꝛ renunciauimus regi. j. esdre. c. iiij. ꝛ semp iste gētes ꝓhibuerunt edificationē quousq̄ꝫ rex iterum scripsit iubens q̄ edificaret hierusalez e. li. c. v. ꝛ. vi. (qui possederunt samariam). i. vrbem samarie que erat metropolis regni (ꝛ habitauerunt in vrbibus eius). s. in vrbibus samarie: qꝛ cum ipsa esset caput regni oēs ciuitates terꝛ illius dicebant esse ciuitates samarie (cūq̄ habitare cepissent ibi non timebant dominū). i. a principio habitationis sue in terra samarie nō timebant dominū. s. colendo eum sed sequebant cerimonias idolorū quas tenuerant in terra sua (ꝛ misit eis dominus leones). s. mittebat leones in illos ad occidendos eos ꝛ moriebantur plurimi (qui interficiebant eos). s. occidebāt multos de illis qꝛ a dño mittebant ad ocidendos eos ꝛ nō poterāt iste gentes euadere (nunciatūq̄ꝫ est regi assiriox) cognouerunt gētes iste q̄ a deo occidebant: iō miserunt ad regem assiriox qui transtulerat eas in terrā illā vt ꝓuideret eis (gentes quas transtulisti ꝛ habitare fecisti in ciuitatibus samarie). s. quinq̄ꝫ gentes que nominabantur a quinq̄ꝫ ciuitatibus que habent supꝫ in lra (ignorāt legitima dei terre). i. nesciunt cerimonias quibus colere debeant deū terre illius: qꝛ sunt noui in ea (ꝛ imisit in eos dñs leones). i. deꝰ terre illius misit leones ꝓtra eos (ꝛ ecce interficiunt eos). i. occidūt multos de ipsis ꝛ nō possunt resistere cuꝫ plaga illa mittat a deo (eo q̄ ignorant ritū dei terre). q. d. solū est hoc qꝛ ignorāt quomodo colere debeant deuꝫ terre ꝛ volebant cōcludere q̄ mitteret eis rex aliquos de habitatoribus pristinis terre illiꝰ qui docerent eos cerimonias dei terre ꝛ sic factuꝫ est: qꝛ misit rex vnum de sacerdotibus.

¶An leones isti qui veniebant cōtra samaritas possent venire naturaliter. Qō.xi.

Qō II. A Rñsio Ai. ꝓmꝰ modus. Secūdus. Cōtra primū modū.

Queretur de istis leonibus qūo veniebant contra habitatores terre. ¶Respōdet nicolaus q̄ hoc poterat esse dupliciter. vno modo quia terra erat aliqualiter deserta ꝛ crescebāt bestie contra habitatores eius. Alio modo q̄ isti leones missi fuerunt a deo ad occidendas gentes istas in penaꝫ peccati. ¶Dicēdū tamē q̄ primus modus non stat: accipit enim nicolaus istū moduꝫ ex eo qō habet exō. xxiij. s. non expellā eos a facie tua anno vno ne terra in solitudinē redigat ꝛ crescant contra te bestie. sed nūc non stat hoc. Primo qꝛ sicut expulsi fuerunt israelite qui occupabant terram illam ita introducte sunt quinq̄ꝫ gētes que popularent eam ꝛ morabant in omnibus vrbibus in q̄bus prius morabant israelite. ¶Secūdū pꝫ: quia in lra dicit q̄ imisit dñs leones in istas gentes quia non timebant eum: ergo nō erat ꝓpter solitudinem terre: qꝛ tunc nō diceret q̄ imittebat dñs leones in illos sed q̄ leones veniebant cōtra eos. Tertio pꝫ: qꝛ gentes iste miserunt ad regē assiriox vt prouideret eis ꝛ misit eis sacerdotes qui doceret eos legittima dei terre ꝛ tūc cessauerūt leones venire sup eos: si tū venirēt leones super eos ꝓpter solitudinem terre nō cessauissent venire quāq̄ꝫ sacerdos mitteret a rege ad docendū gētes istas legitima dei terre. ¶Dicendū ergo q̄ solū veniebant isti leones: qꝛ mittebant a deo ad occidendū gentes illas: ꝛ hoc erat quia nō colebant ipsuꝫ. sic enim deus sepe immittit leones vel alias bestias contra peccatores. sic fuit de leone quē misit deus contra ꝓphetam illuꝫ qui comedit in bethel cōtra mandatū eius ꝓcedenti. li. c. xiij. Sic etiā misit deus duos vrsos contra pueros qui illudebant helisēo dicētes ascēde calue ꝛ lacerauerūt quadraginta duos de eis: vt pꝫ. ē. ij. alias etiā bestias deus imittit contra peccatores sicut misit strabones ad fugandū chananeos exō. xxi. ꝛ isti occidebāt multos de chananeis. s. illos qui latebāt ꝛ euadebant a facie israelitarū: deu. vij. ꝛ sapi. xij. alia etiā genera creaturarū deus incitat ꝛ ordinat ad penā peccatox. nā nulla creatura est que deo seruire nō possit ad vltionē peccatorū iuxta illud sapi. v. armabit creaturaꝫ ad vltionem inimicorum.

¶Quare deus imisit leones ꝓtra istos habitatores terre cū essent gentiles ꝛ non obligarentur ad seruandā legem. ꝛ que erant peccata ꝓpter que deus puniebat in gentilibus ꝛ que demittebat impunita. Qō.xij.

Qō.12. A

Queretur vlterius qūo deus misit nūc leones contra istos habitatores terre cum non colerent eū: qꝛ isti erant gentiles ꝛ an puniuerit eos qꝛ non colebāt eum vel qꝛ erāt in terra in qua prius erāt cultores sui ꝛ ipsi nūc nō colebāt deū. ¶Aliquis dicet q̄ puniti sunt: qꝛ offendebāt deū in cultu idolox. Sic pꝫ leui. xviij. cū dicit de chananeis qui erāt magni peccatores. s. oēs execratiōes istas fecerūt accole terre qui fuerunt ante vos ꝛ poluerunt eaꝫ: cauete ergo ne vos similiter euomat cū paria feceritis sicut euomuit gētē que fuit ante vos. Sic etiā pꝫ. deu. xviij. s. oia enī hec abhominat dñs ꝛ ꝓpter istiusmodi scelera delebit eos in cōspectu tuo. ¶In cōtrariū videt q̄ nō fuerunt puniti gentes iste directe qꝛ nō colebāt dñm: nā cū iste gētes manerent in terra sua nō colebāt dñm sed idola: ꝛ tamē deus nō mittebat leones contra illas imo ita inceperūt facere in terra samarie sicut facere soliti erāt antiquitꝰ. ¶Dicendū ergo q̄ deus non misit leones ꝓtra gentes istas solū qꝛ colebāt idola: sꝫ qꝛ erant in terra pertinenti ad cultores dei ꝛ in ea nō colebāt deū. pꝫ primū qꝛ alias oēs gentiles punirent a deo qñ peccabāt in idolatria: et tamē nō puniebant qꝛ sic nō mansissent aliqui gētiles in terra. ¶Itez eodē mō coluerūt iste gētes idola dū erant in terra sua ꝛ in terra samarie: ꝛ tū non fuerūt puniti in terra sua sꝫ in terra samarie. ¶Itē pꝫ qꝛ dicit hic cunq̄ꝫ ibi habitare cepissent nō timebāt dñm ꝛ imisit dominus eis leones: ꝛ sic videt q̄ ex eo q̄ ibi nō timebāt dñm veniebāt leones sup eos ꝛ nō absolute qꝛ non timebāt dominū. ¶Itē pꝫ magis qꝛ deus nō ꝓsueuerat punire nisi peccata israelitarū vt pꝫ amos. iij. s. tantūmodo vos cognoui ex oibus cognationibus terre idcirco visitabo super vos oēs iniquitates vestras. iste aūt gentes habebāt iam locū israelitax cū habitarēt in terra eox: iō dum ibi manerent punienda erāt peccata ipsox sicut israelitaruꝫ qñ nō colerēt deū. Apparet hoc magis qꝛ ista terra erat sedes cultox dei: iō q̄ succedebāt i ea debāt accipe eā cū onere suo. s. vt colerēt deū sicut priores habitatores: nā alias videret ꝑiudicari cultui dei: qꝛ cū habitatores terre illius tenerent prius ad cultū dei si isti qui superuenirēt nō tenerent ad colendū deū ꝑiudicaret cultui dei qꝛ diminueret nimis: iō tenebant isti indirecte ad colendū deū nunc specialiter ꝓpter terrā in qua erant. Sic etiaꝫ iura obligāt indirecte iudeos ad soluendū decimas psonales ꝛ oblationes si incipiūt habitare in domibus in q̄bus habitabāt prius xpiani. iudei enim nō tenentur directe ad decimas psonales: qꝛ decime psonales dant in-

Tertio.

Scōs modus ē verꝰ.

Cōfutatio.

Scōa rño.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Judei ꝝ tenēt ad decimas ꝛ oblatiōes dandas eccleſys.

¶Ammisit deꝰ leones ꝓtra habitantes i terris israelitarum.

tuitu psone:ſꝫ iudei nō ſunt psone ptinentes ad eccleſiā iō nō tenent.ſi tñ incipiant habitare in domibus in qbus prius habitabāt xpiani ꝛ nō ſolueret oblationes ꝛ decimas psonales frauderet eccleſia pochialis intra cuius limites ſite eſſent domus ꝗs habitaret iudei:qꝛ habitatores eaꝝ prius dabāt eccleſie decimas psonales ꝛ oblationes:iō cū iudei occupent locū illoꝝ tenebunt ad decimas ꝛ ad onera ſubeūda ad que tenebant priores habitatores.ita fuit hic. ¶Item pꝫ qꝛ iſta terra ſpecialiter erat dei:qꝛ ipſe p miracula ꝛ ſigna acquiſiuerat eam de manu prioꝝ habitatorū ꝛ tradiderat iſraelitis poſſidendā nec erat terra ipſoꝝ ſꝫ ipſi erant tāq̄ aduene ꝛ coloni in ea iuxta illud leui.xxv.ſ.terra quoq; nō vendet in ꝑpetuū qꝛ mea eſt ꝛ vos aduene ꝛ coloni mei eſtis. Sic ergo iſti nouiter venientes ad habitandum in terrā illā erāt coloni ꝛ aduene dei iō poterat imponere eiꝫ quamcūq; legē ſeruandā qꝛ erāt in territorio ſuo. ¶Itē patet magis qꝛ deus acceperat iſtā terrā ſpecialiter velut terrā ſanctā ꝛ nolebat q̄ cōtaminaret peccatis habitatoꝝ: iō ſi delinquerēt in ea iſraelite ſiue quicūq; alī deus puniturus erat peccata illoꝝ in quantū p peccata ſua terrā maculabāt.ſic pꝫ leui.xviij.cū dicit ne poluamini in oībus hijs quibus contaminate ſunt vniuerſe gentes ꝗs ego eyciā ante ꝓſpectū veſtꝝ ex quibus poluta eſt terra cuius ego ſcelera viſitabo vt euomat habitatores ſuos. ſꝫ terra illa polluebat p quemcūq; ibi peccaret:iō deus puniebat gentes iſtas qꝛ peccabāt in terra illa ꝛ non qꝛ abſolute peccabāt. ¶Ad rationē in cōtrariū dicendū q̄ collere idola ꝛ facere ſimilia eſt peccatū ꝓtra ius nature: iō quicūq; agat peccat ꝛ ſic iuſte oēs homines idolatre puniri poterāt a deo ꝛ ēt ipſe punit oēs idolatras in alio ſeculo:hic tamē raro,puniebat deus gētiles p idolatria ſꝫ potius puniebat eos p iniuſtitia que erat erga proximos ꝛ p alijs peccatis turpib⁹ ſicut viri ſodomite ꝙ̄ꝙ̄ nō haberent legē puniti fuerunt grauiſſime a deo p ſcelere peſſimo. Ben̄.xix.ꝛ quāq̄ tota terra eſſet tunc plena idolatria:tñ nulla gens ſic punita eſt p idolatria. aliquādo tamē qñ excedebant nimis alique gentes in cultu idoloꝝ punebant a deo ꝑpter idola ſꝫ raro hoc erat. cū autē dicit leui.xviij.q̄ chananei fecerūt oēs abhominationes illas ꝛ terra euomuit eos dicendū q̄ nō agitur ibi de idolatria ſꝫ de turpitudinib⁹ i actu venereo.ſ.q̄ntū ad gradus ꝓhibitos ꝛ qꝛ homines pecoribus miſcebatur:cū aūt dicit deu.xviij.q̄ ꝑpter huius ſcelera delebit deus chananeos a cōſpectu iſrael.dicendū q̄ ibi agit de peccatis ſuperſtitionis.ſ.de augurijs diuinationibus phitonicis ꝛ nigromāticis ꝛ alijs huiuſmodi.ꝛ ꝓpter hec peccata expulit deus chananeos de terra nō quidē ſolus vel principaliter cū leui.xviij.dicat q̄ ꝑpter alia expulſi ſunt:ſꝫ dicit hoc qꝛ iſta erāt ſufficiētia ad hoc q̄ expellerent de terra etiam ſi nulla alia egiſſent.

¶Quomodo cognouerunt gentes iſte leones eſſe immiſſos a deo. ℣Qō.xiij.

Quaeritur vlterius qūo cognouerūt gentes iſte q̄ leones illi mittebant a deo ad occidendū ipſas. ¶Dicēdū q̄ hoc poterat patere ex multis. ℣Primo qꝛ leones multi veniebāt quot nunq̄ꝫ vi ſi fuerāt venire alias:iō iſtud erat ex aliqua cauſa ſpeciali. Scōo ex ipſoꝝ leonū ferocitate:qꝛ veniebāt ad vrbes ꝛ loca populata ꝛ ibi occidebāt viros qō alias nunq̄ꝫ fiebat ſꝫ ſolū in montibus vbi erāt luſtra ferarū occidebantur homines a leonibus. Tertio patebat hoc ex impoſſibilitate euadendi:qꝛ homines quantū cunq; diligēter ſe conſeruarēt nō poterāt euadere morſus leonū.ꝛ in hoc apparebat q̄ erat a deo:qꝛ ſi iſtud eēt p accidēs vt poterat q̄ deſiderio ciboꝝ leones exirēt de mōtib⁹ ad occidēdū boies poſſent boies ſe tueri ab illis ꝛ nūc nō poterāt.ſic etiā ſi homo p malitiā ſuā vellit alteri homini nocere poterit ille diligēter ſe habēs effugere plagas quas ille inferre vult. Si tñ deus inferre velit plagā quocūq; homo ſe vertat nō poteſt euadere illā:ſꝫ ſi euadit vnū malum incidit in aliud ſic pꝫ amos.v.veh deſiderantibus diem dñi ad quid eā vobis dies dñi iſta tenebre ꝛ nō lux qūo ſi fugiat vir a facie leonis ꝛ occurat ei vrſus ꝛ ingrediatur domū ꝛ inuitat manu ſua ſuper pietē ꝛ mordeat eū coluber. Vocat autē dies dñi illa que aſſignata eſt a deo ad inferrendū aliquibus penā.ſꝫ ita erat hic qꝛ nō poterāt iſti effugere irā leonū:iō cognoſcebāt a deo eſſe iſtud qꝛ leones ſupra vires ſuas agebāt. ¶Quarto patebat qꝛ iſtud erat cōtra oēm ꝙ̄ſuetudinē:nā nunq̄ꝫ viſi fuerāt leones in terra illa exire ad occidēdū viros p diuerſa loca:iō opꝫ q̄ reduceret iſtud in aliquā cauſaꝫ ſuperiorem ſ.deū. Quinto patebat qꝛ forte leones iſti ſolū occidebāt viros ꝛ feminas ꝛ nullius cadauer comedebāt nec lacerabāt:ꝛ tūc māifeſte appareret q̄ nō faciebāt leones ex deſiderio ciboꝝ ſꝫ qꝛ deus ſmittebat eos ad faciendum hoc.ꝛ hoc veriſimile eſt:qꝛ ſic factū eſt de viro dei quem pcuſſit leo:nā deus miſit leonē ad pcutiendū eū ꝛ nō lacerauit cadauer eius nec comedit quicq̄ꝫ nec etiam leſit aſinū ſꝫ manebat manſuetus apud aſinum ꝛ cadauer tāq̄ eſſent duo aſini ꝛ nō iam leo:ꝓcedenti.li.c.xiij.ſic etiā fuit de quadraginta duobus pueris quos occiderūt duo vrſi miſſi a dño qꝛ illudebāt heliſeo.ē.ij.ꝛ tamē de illis vrſis nō dicit q̄ comederūt aliquid de cadaueribus pueroꝝ ſꝫ ſolū q̄ lacerauerunt illos.ſ.occiderunt.

¶Quare dixerunt q̄ immiſſi erant leones quia ignorabant legitima dei terre ꝛ non dixerunt quia peccabant contra deum. Qō.xiij.

Quaeritur vlterius qūo dixerūt iſte gentes q̄ deus imiſit leones in illos: qꝛ ignorabāt legitima dei terre ꝛ cur non dixerūt ſimpliciter q̄ iſte gētes peccabāt cōtra deū ꝛ miſit leones cōtra illos ꝛ qūo nō dicebāt q̄ ꝑpter cultū idoloꝝ hoc fieret. ¶Reſpōdendū q̄ iſte gētes nō erāt informate bene circa veritatē deitatis ſicut etiā alī gētiles ꝛ putabant eſſe varios deos ꝛ q̄ quidam dy haberent poteſtatez quarūdā terraꝝ ꝛ alij aliarū.ꝛ fiebat diuiſio dupliciter. vno modo q̄ qdā dy habebāt poteſtates ſup mōtes vbicūq; eſſent montes ꝛ alij ſup valles vbicunq; eſſent valles ꝛ alij ſup agros ꝛ alij ſup flumina.alius modus diuiſionis erat q̄ terre diuiderent p ꝓuincias aut regna vel vrbes ꝛ quidā deus haberet poteſtatē ſup vnā ꝓuinciā vel regnū ꝛ alius ſup aliā.de primo modo pꝫ ꝑcedēti.li.c.xx. cū dixerūt ſiri ad regem ſuū benadab dy montium ſunt dy eoꝝ iō ſuperauerūt nos:ꝛ ibi dicit dixerunt ſiri deus montiū eſt dñs ꝛ nō deus vallium. Deſecūdo pꝫ hic qꝛ voluerunt quēdaꝫ deū habere poteſtatē ſup terrā ſamarie ꝛ illius neſciebāt cerimonias gētes iſte. Cōſiderādū vlterius q̄ nō putabāt iſte gētes ſe peccare qꝛ colebant idola:qꝛ tunc dixiſſent q̄ deus pcutiebat eos qꝛ colebāt idola:ꝛ tñ dixerūt q̄ pcutiebant quia neſciebāt cerimonias dei terre illius. ¶Itē pꝫ qꝛ ſi iſte gētes putauiſſent ſe pcuti qꝛ colebāt idola ceſſarēt colere idola ꝛ nō quererent aliud remediū:miſerūt tñ ad regē aſſiriorū vt mitteret eis ſacerdotē qui doceret eos legitima dei terre illius ergo nō putabāt ſe peccare colēdo idola. rō huius ꝓuenit ex ꝓſuppoſito ſuo qꝛ ipſe ꝓſupponebāt q̄ q̄libet terra haberet deū ſuū ꝛ ille colerēt in aliqua imagine ꝛ q̄ nō ꝓiudicaret deo terre alicuius q̄ in terra ipſa colerēt alius deus dū tñ exhiberentur ipſi deo de terra illa debite cerimonie.ꝛ hoc potiſſime qꝛ apud oēs gētes cōſuetū erat ꝛ ille nō puniebant etiā q̄ apud omnes gētes erat peccatū eſſe nō putabāt. ¶Itē qꝛ ipſi ſemp coluerāt idola ꝛ nunq̄ꝫ fuerant puniti ꝛ nunc puniebant cum habitarēt in terra noua:ideo nō ꝑpter idola opinabant ſe puniri ſꝫ ꝑpter cerimonias dei terre illius quas non obſeruabāt cū ignorarēt eas.ꝛ aliquo modo iſti Xus putabāt ꝛ aliqualiter errabāt:nā q̄ eſſent terre diſtincte p deos falſa opinio erat cum vnicus eſſet deus: q̄ tamen puniantur ipſi quia non ſeruabant cerimonias dei terre huius verum erat.nam ille qui erat deus omnium terrarum ſpecialiter elegerat ſibi iſtam terram vt eſſet ſanctificata ſibi ꝛ volebat q̄ in ea obſeruarētur cerimonie cultus quas tenuerant primi habitatores ꝛ ipſi non tenebant eas: ideo puniebantur.poſtq̄ vero acceperunt cerimonias illas leones non percuſſerunt eos ſicut ꝓus.

De varia

Quita rō.

Sexta rō.

Ad rōnem prime opi.

Deus raro puniebat i hoc ſeculo gentiles p idolatria bene tamē p alijs peccatis ꝛ q̄re.

Qō 13. A

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quita rō.

Qō.14. A

Rūſio.

B

Opimo gētiliū deorū multitudine.

De varia potestate deorum quā ponebant gentiles ⁊ de distinctione officiorum deorum et de multis dictis poeticis. Cō.xv.

Cō.15. A

Queretur vlterius quō dicebant iste gentes q̄ deus terre illius immitte bat leones ꝑ istos nō obseruātes cerimonias ei⁹ cū puta rēt nō posse mittere leones cōtra ipsos q̄ dy istī nullius ptātis erāt. Rñdētū q̄ iste gentes putabāt q̄ poterat deus illius terre mittere leones ꝓtra ipsos si peccarēt ꝑ eū omittēdo cerimonias illi⁹. ꝓro quo sciēdū q̄ gētiles

Rñsio.

Jn.q. ꝑce.

diuidebant deos sicut iam dictū ⁊ eis attribuebāt aliqd posse ⁊ auferebāt aliquā potētiā. ꝓrimū qō auferebāt cuilibet deo erat infinitas potentie:nam nō ꝓcedebant alicui de dys suis oipotētiā vñ nō putabāt ꝑ ẋtum deoꝝ posse fieri q̄cūq; nos optaremus fieri:⁊ ista positio venit potissime a ꝑbis q̄ nō ꝓcesserūt aliquā potētiā infinitā. vñ aristoteles. ꝓrio de celo ⁊ mūdo dicit q̄ terra nō ꝑt moueri q̄ nō est aliq̄ potētia potēs eā expellere de medio mūdi. Scōm erat q̄ nō ꝓcedebāt alicui deo q̄ posset facere ꝑ ea q̄ erāt fataliter dispositā. ꝓro q̄ sciēdū q̄ gētiles posuerūt tria fata.s.cloto lachesis ⁊ antropos q̄ fuerūt filie demagorgonis ꝑmi dei ꝑris oiuꝫ deoꝝ:cloto dr̄ eē fatū ad qō ptinet rerū inceptio:lachesis est fatum ad quod pertinet rerum extēsio ⁊ continuatio in essendo. Antropos est fatū ad qō ptinet res ꝓplere ⁊ destruere: vñ cloto interpretaf̄ euocatio q̄ euocat res de nō eē ad eē cū det inchoationē essendi. Lachesis interpretaf̄ ꝓtractio siue extēsio q̄ ꝓtinuat eē rex eē ät nr̄m cū sit i successione est q̄dā extēsio. nulla.n.res ꝫ totū suū eē simul nisi sit purus act⁹ ⁊ talis res est eterna. antropos interpretaf̄ abscisio vt q̄dā volūt vel magis interpretaf̄ q̄uersio.s.q̄ res q̄uertit ad suū ꝑncipiū:nā ꝑncipiū rei erat nō eē cuꝫ res educta fuerit q̄ aliq̄ nō erat. Vel dr̄ antropos.i.sine q̄uersiōe q̄ posteq̄ res ordine fatali destruit nō ꝑt redire ad eē. vñ de offō istoꝝ fatoꝝ dr̄:cloto colū baiulat lachesis trahit antropos ocat. De istis tribus dispositiōibus fatalibus dixerūt antiq̄ gentiles q̄ quidquid p ꝑ istas statutū eēt firmū erat ⁊ nō poterat mutari p aliquā humanā solertiā:imo nec p potentiā alicuius dei sed q̄ etiā acta deoꝝ cadebant sub dispōne fatali. de hoc ait seneca tragedia quinta cuius titulus est edipus.

Bij Fata tria q̄ gētiles posuere.s. cloto lachesis ⁊ antropos

Versus senece.

Fatis agimur credite fatis.
Non solicite possunt cure:
Mutare rati stamina fusi.
Quidquid agimus venit ex alto:
Seruatq; sua decreta colus.
Lachesis dura reuoluta manu:
Omnia secto tramite vadunt.
Primusq; dies dedit extremum.
Non illa deo vertisse licet.
Que nexa suis currunt causis.

⁊ sic ꝑ q̄ dy nō ꝑnt auertere id qō fataliter dispositum est q̄ ät ēt ipsi dy sint subiecti fato apparet p ouidiū.ix.metha mor.q̄ introducit ioue loquētē ad venerē deā cū ait.

Bij erant subiecti fato. Ouidius.

tu sola insuperabile fatum.
Mata mouere putas intres ꝫ ipsa sororum.
Tecta tuum cernes illic molimine vasto.
Ex ere ⁊ solido rerum tabularia ferro.
Que neq; concursuꝫ celi nec fulminis iram.
Nec metuunt vllas tuta atq; eterna cauernas.
Jnuenies illic inscripta adamante perenni.
Fata tui generis.

Ouidius.

⁊ sic q̄q̄ venus eēt dea tñ nō poterat mutare fatā nec aliqs alius de dys ꝫ poterat. Etiā fatalia sui gñis descripta erāt in tabulis fatoꝝ:ergo taꝫ ipsa quā oēs aly dy de quoꝝ gñe erat ipsa subyciebanf̄ fato. q̄ ät nō erāt determinata fatali dispōne poterāt ipsi dy:nō putabāt gētiles q̄ dy sui adiuuabāt eos in bellis sicut dixit achaꝫ de dys sirie.s.dy regū sirie auxiliant eis quos ego placabo hostys. y. pali. xxviy. sic ēt iepte loquut⁹ est ad regē amonitarū:iudi.xi.s.nōne ea q̄ possedit chamos deus tuus tibi iure debent:q̄ ät dñs deus nr̄ victor obtinuit in nr̄am cedent possessionē. q.d. sicut ea q̄ obtinuit in bello chamos deus amonitarū ⁊ moabitarū ptinēt ad eos ita illa q̄ de⁹ israel in bello obtinuit ptinēt ad israelitas. pp hoc ät gētiles ducebāt deos suos in bellū vt eos adiuuarēt. Sic ꝑ z de philistinis q̄ pugnauerūt ꝓtra dauid:nā tulerūt secū deos suos ⁊ postea cū fugissent de bello reliquerunt eos ⁊ dauid ⁊ viri sui inuenientes illos ꝓburerūt. ē. y. li.c.v.⁊.j.pali.xiiy. sic ēt idumei q̄ñ pugnauerūt ꝓtra amasiā duxerūt deos suos in bellū ⁊ amasias captiuauit idumeos ⁊ deos ipsoruꝫ ⁊ postea coluit eos captiuos. y. pali.xxv. Jpsi quoq; poete introducūt deos pugnantes ꝑ cultoribus suis ⁊ pp hoc erat bellū inter deos quibusdam fauentibus vni ꝑti ⁊ alys alteri sicut venus cōtendebat in ꝓlio deoꝝ ꝑ enea ⁊ troianis. Juno aūt contendebat q̄ turnus rex rutuloꝝ superaret vt ꝑz ꝑ virgiliū. x. eneydos. simile ēt ꝑ homerū in yliade. vnde etiā ipsi troiani q̄ñ ibant ꝓtra grecos ⁊ introibāt ad cremandū naues ipsoꝝ ferebant secū deos suos vt ait ouidius. xy. metha mor. propter hoc etiā q̄ñ aliqui gentiles superabant hostes suos laudabāt deos suos ⁊ faciebāt sacrificia ⁊ festiuitatē magnā vt ꝑz de philistinis q̄ñ ceperunt sanson ē iudi. xvi. s. congregati sunt principes philistinoꝝ vt imolarent hostias magnificas deo suo dagon ⁊ epularentur dicentes:tradidit deus noster inimicū nr̄m sanson in manus nostras. Sic ēt q̄ñ philistini occiderūt saulē ⁊ filios eius in bello affixerunt caput suum in templo dagon et arma eius consecrauerunt in templo ascaroth supra. i. lib.c.vltimo ⁊.j.paralipo.x. putabant etiam gentiles q̄ vnus deus poterat impedire aliū si vellet aliquid agere in ꝑte illa orbis que ptinebat ad eū. sic putauerūt fieri q̄ dy sui non ꝑualuerant contra deū hebreoꝝ quando pugnauerunt ꝓtra achab eo q̄ credebant deū israelitaꝝ eē deū montiū ⁊ deū suū esse deū valliū:precedēti li.c.xx. ꝓputauit.n.sic ouidius. y. metha. qui introducit iunonē orātē nereū ⁊ thetidē deos maris ne ꝑmitterēt vtrāq; ꝫ vrsaꝫ tingi oceano:⁊ tñ ipse ponit vtrāq; vrsaꝫ deū cuꝫ ait.

Ouidius.

Ac si vos lese tangit ꝓtēptus alūne:
Surgite ceruleo septē prohibete triones.
Et sidera celo stupri mercede recepta:
Pellite ne sacro tingatur in equore pelex.

putabāt etiaꝫ q̄ vnus de⁹ q̄stūcūq; eēt potēs nō poterat facere aliqd in parte orbis assignata alteri deo siue illud eēt ꝓtra illuꝫ deū cui⁹ erat illa ꝑs siue nō:ſ si aliqd vellet facere oportebat q̄ oraret deū cui⁹ erat illa ꝑs ⁊ ad ꝑces eius ille faceret. sic.n. iuno q̄ erat maxima deaꝝ. s. sororis iouis vt ꝑz tragedia ꝑia cui⁹ titul⁹ ē hercules furēs cū voluit q̄ septēriones nō tingerenf̄ equore nō potuit p se facere ſ oranit nereū ⁊ thetidē deos maris ꝫ efficere vt ꝑz in allegato exēplo. Sic ēt eadē iuno cū voluit eneā ⁊ relīq̄s troianos pdere in mari incutiēdo vētos validos nō potuit p se facere ſ oranit eoꝝ deū vētoꝝ vt ꝫ faceret dicēs

Seneca.

Gens inimica mihi tirenum nauigat equor:
Jlium in Jtaliam portans victosq; penates.
Jncute vim vētis submersasq; obrue pupes.

Virgilius.

putabāt etiā a fortiori q̄ posset qlibet deus punire cultores suos q̄ñ irascereť ꝓtra eos ꝑ peccatis ipsoꝝ. sic enim dicit ouidius. viy. metha. q̄ diana offensa a grecis q̄ occiderant quādā ceruā ꝓsecratā ei vel ex alia cā vt quidā volūt misit aprum quendā in terrā calidonie qui vastabat totam terrā. sic etiā dr̄ tragedia quinta cuius titulus est edipus q̄ q̄ edipus occidit pr̄em suū laium ⁊ accepit matrē suā iocastam in vxorē venit magna pestis super terrā. si igit putauerūt gentiles q̄ diana poterat mittere aprum ad vastādū terrā q̄ offensa fuerat a cultoribus suis possent etiaꝫ rōnabiliter iste gentes putare q̄ deus terre istius offensus ab incolis q̄ non seruabant cerimonias eius mitteret leones ꝓtra illos ⁊ sic putauerunt q̄ deus terre illius faciebat hoc q̄q̄ nō esset oipotens sed sicut aly dy gentiliū (ꝓcepit aūt rex assiriorū dicens ducite illuc vnū de sacerdotibus.) credidit etiā rex q̄ ꝓpter istud euenie bat plaga a leonibus in terrā illā: nō iussit q̄ mitteret illuc vn⁹ de sacerdotib⁹ q̄ fuerāt pri⁹ in terra illa ⁊ doceret cerimonias dei terre illi⁹ ipsos habitatores (quos ide captiuos adduxistis.) dixit ꝫ rex ad suos suos assirios q̄

Ouidius. †

†

captiuauerant samaritas ꝛ duxerāt oēs tam laicos quaꝫ
† sacerdotes(ꝛ vadat ꝛ habitet cū eis)non misit rex mul-
tos de samaritis ad habitādū in terra illa:qꝛ illi poterāt
ꝓiurare cū gētib⁹ vicinis ꝺ̄ regē assirioꝝ ſ3 misit vnicū sa
cerdoté q sufficiēter poterat instruere habitatores terre
illi⁹ in cerimonijs cult⁹ dei ꝛ nihil posset nocere ꝓiurádo
† ꝺ̄ regē assirioꝝ qꝛ vnic⁹ erat(ꝛ doceat eos ltīa dei terre)
Ł i.doceat eos cerimonias q̄s deus terre illi⁹ vult sibi ob-
An⁹ de sa- seruari(igit cū veniſſet vnus de sacerdotibus bis q cap-
cerdotib⁹q tiui ducti fuerant de samaria).ſ.redyt iſte sacerdos in
captiui erāt terrā samarie de q̄ captiuus ductus fuerat(habitauit in
ductus ē in bethel)istud fuit qꝛ in bethel erat ꝓius locus sanctifica
samariā. tiōis cū vn⁹ de vitulis aureis eēt ibi eo tpe quo manebāt
israelite in terra ꝛ erat ibi sum⁹ sacerdos terre illi⁹:qꝺ̄
ꝓ3 amos.vij.cū ꝺ̄ ꝛ misit Amasias sacerdos bethel ad
hieroboā:ꝛ itez ꝺ̄:dixit amasias ad amos q vides gra-
dere fuge in terrā iuda ꝛ cōmede ibi panē ꝛ ibi ꝓphabis
ꝛ i bethel nō adijces vltra vt ꝓphes qꝛ sanctificatio re-
gis ē ꝛ dom⁹ regni ē(ꝛ docebat eos qūo colerēt dīm).i.
docebat eos ꝺ̄ cultu dei ℞i vt leones cessarēt ꝓcutē ipos.
¶Quis fuit iste sacerdos q venit ad instruendū samari
tas in cultu dei ꝛ quē ritum docuit. Qō.xvi.

Qō.16. **Queretur** qs sacerdos erat iste q reductus
A est in samariā vt doceret gētes il
Ꝓria rño. las ꝛ qūo poterat eē de captiuis samarie.¶Aliqs dicet
q nō poterat eē de sacerdotib⁹ samarie:qꝛ in samaria nō
erāt sacerdotes ſ3 oēs sacerdotes erāt in regno iuda.nā
q̄ hieroboā fecit vitulos aureos in terra israel oēs sacer
dotes ꝛ leuite reliquerūt vrbes suas ꝛ suburbana ꝛ pos
sessiones suas ꝛ trāsierūt ad regnū iuda.y.pali.xi.¶Sed
Cōfutatio. ꝺ̄m q aliqs sacerdos erat i samaria imo multi q̄ israe
lite trāslati sūt ad terrā assirioꝝ.nā hieroboā ꝓstituerat
multos sacerdotes:nā qcūq; volebat iplebat manū suā
ꝛ efficiebat sacerdos.p̄cedēti li.c.xij.ꝛ.xiij.ꝛ.y.pal.xiij.
potissime át ꝺ̄ qꝛ hieroboā ꝓmittebat qbuscūq; ꝺ̄ īimis
i ppło effici sacerdotes ꝛ de istis erāt valde multi.¶S3
Euasio. aliqs dicet q nō poterat eē sacerdos q missus est de istis:
qꝛ ille doceret gētes illas colere vitulos ꝛ nō colere deū
ꝛ tū hic ꝺ̄ q docebat eos colere deū:ergo vꝝ q nō erat
de istis sacerdotibus sed de illis qui erāt de gñe aaron ꝛ
Impugna- colebant deū verū.Dicendū q nō erat de illis qꝛ sicut
tio. dictū est oēs sacerdotes ꝛ leuite trāsierāt de regno israel
in regnū iuda ꝛ ibi manebāt:ꝛ tū de regno iuda nullus
ductus fuit in assirios sed solū de regno israel:ideo opoꝛ
tuit q iste esset sacerdos de illis quos constituerat sibi
hieroboā de infimis populi de quibus erāt multi in ter-
ra israel:ꝛ hoc significatur hic cū dicit:vnus de sacerdo-
tibus qui captiui ducti fuerant de samaria.q.d.q multi
erāt. ¶Quereꝛ vlterius de isto sacerdote quē ritū co
Qō.17. lendi docuit habitatores samarie.ſ.an docuit illos ad co
A lendū vitulos vel ad colendū deū verū.¶Aliquis dicet
Iste sacer- q docuit eos ad colendū vitulos qꝺ̄ ꝓ3 ex duobus.)Ꝓri
dos quē ri- mo qꝛ iste sacerdos erat de cultoribus idolorū.ſ.de illis
tum colēdi qui erāt ad colēdū vitulos in samaria:ió talem cultū do
docuit ha- ceret eos q̄lē ipse sciebat ꝛ q̄lez ꝓius exercuerat.Scōo
bitatores sa qꝛ iste sacerdos venit ad habitandū in bethel ꝛ ibi erat
marie. ꝓius tēplū maximū vnius de vitulis ꝛ erat ibi sanctifi-
)Ꝓria rño catio regis vt supꝺ̄ dictū est:ergo ad hoc habitaret in be-
q vitulos. thel vt exerceret cultū ꝓrē.¶Rñdēdū est q iste sacer-
)Ꝓrima rō. dos docuit gentes illas ad colendū deum verū ꝛ erudie-
Scōa rō. bat eos in cerimonijs legis moysi:qꝺ̄ ꝓ3:primo qꝛ ꝺ̄ hic
q iste docebat eos qūo colerēt deū : ꝛ tū nō vocat deus
Alia rñsio absolute in scriptura aliqꝺ̄ idolū:ꝛ iste vocatur hic deus
q deum ve absolute ergo erat deus verus.Secūdo ꝓ3 qꝛ gētes iste
rum. miserūt ꝓ sacerdote qui doceret eas cerimonias dei ter-
)Ꝓrima rō. re istius vt nō venirēt leones ꝺ̄ eos.si tū erudirenť in cul
Scōa rō. tu vitulorū nō cessarēt leones venire cū illi mitteréť a deo
qꝛ ipse nō colebať ꝛ nō differebat coli vitulos vel q̄cūq;
alia idola ergo nō cessarēt leones venire:ꝛ tū cessauerūt
qꝛ postq̄ iste sacerdos venit ad erudiendū gentes istas
in cerimonijs nō fit mētio de aliq̄ querela sicut ꝓius: ꝑ
cessauerūt leones venire ꝛ ꝑnter colebatur verus deus.
Tertia rō. Tertio ꝓ3 qꝛ de istis samaritanis ꝺ̄ q recipiūt quinq; li-
bros moysi ꝛ nihil aliud de toto canone veteris testamē
ti: ꝛ tū in qnq; libris moysi ꝓtinet tot⁹ ritus colēdi:ergo
isti acceperūt doctrinā colēdi deū verū.Quarto ꝓ3 quia Quarta ra
j.in lra ꝺ̄ q fuerūt gētes iste timentes dīm ſ3 nihilomi tio.
nus idolis suis seruiētes:si tū iste gentes coluissent vitu
los aureos ꝛ erudite fuissent a sacerdote ad colēdū illos
nō diceret q timebāt dīm ꝛ idolis suis ꝛuiebāt:qꝛ siue
vituli aurei siue dij quos fabricauerāt sibi iste gētes ido
la erāt.opꝫ ergo q eruditi fuerint i cultu dei veri ꝛ q sa
cerēt cerimonias cultus eius ꝛ etiā q colerēt idola sua.
¶Dicendū aūt q iste sacerdos nō erat de tribu leui ſ3
erat de popularibus de qb⁹ in regno israel multi fiebāt
ξ sacerdotes ꝛ ꝓi⁹ assuet⁹ fuerat ad colēdū vitulos dū ma-
ξ neret in samaria:ꝛ tū sciebat cerimonias cult⁹ dei.oēs.n.
isti sacerdotes ꝛ ēt populares sciebāt cerimonias cult⁹ di
uini cū hꝫent libros moysi in qb⁹ scripta erāt ls ipsi non
vterenť eis ſ3 alijs ad cultū vitulorū vel forte vtebāť eis-
dem ad cultū vitulorū.ꝛ nūc vidēs iste sacerdos q deus
ver⁹ mittebat leones ꝺ̄ gētes istas qꝛ nō colebāt eū ēru-
diuit eas i cultu veri dei sine statua ꝛ imagine.¶Ad ra- Ad primā
tionē primā in ꝓriū ꝺ̄m q q̄ꝫq̄ꝫ eēt iste sacerdos de cul- rōnē prime
toribus idolorū:tū sciebat ritū cultus dei cū oēs isti ha- opi.
berēt libros moysi in quibus erant ille cerimonie ꝛ forte
vtebanť istis cerimonijs in cultu idolorū.ꝛ dato q vterē
tur alijs:qꝛ tū iste sacerdos nūc videbat q nō poterāt li
berari iste gētes nisi colerēt vez deū erudiret eas in cul-
tu veri dei ꝛ non in cultu vitulorū.¶Ad scōm ꝺ̄m q sa Ad scōam.
cerdos iste non habitauit in bethel vt coleret vitulū au-
reū q ibi ꝓius erat:nā ꝓstat q iam nō erat ibi qꝛ reges
assirioꝝ auferrent vitulos illos pp auꝝ vel saltē ipsi israe
lite q̄ ducerenť captiui ferrēt secū illos ſ3 habitauit in
bethel:qꝛ ibi erant altaria in qbus posset colere deus.ꝛ
sicut olim fuerat locus p̄cipuus cult⁹ vitulorū in bethel:
ita nūc esset ibi locus p̄cipuus cultus diuini.
¶An iste gentes obligarentur ad cerimonias legis mo
saice:ꝛ quis sit ille cultus ad quem omnes homines ob-
ligantur deo naturaliter. Qō.xvij.

Qō.18. **Queretur** vlterius an gentes iste q̄ transla
A te fuerūt in samariā obligarenť
Rñsio. ad cerimonias cultus diuini sicut israelite q ꝓi⁹ ibi fue-
rant:ꝛ an iuste punirenť qꝛ nō obseruabāt cerimonias il
las.¶Rñdendū q de istis gentibus p̄ōt dupliciter dici
vno mō an peccarēt colēdo idola q̄ colebant in samaria
alio mō an peccarēt qꝛ nō colebant dīm.accipiēdo ꝓio
mō manifestū est q peccabant:quia cultus idolorū non
p̄ōt esse sine pctō.ꝛ ió siue isti colerent idola in samaria
siue in q̄cūq; alia regione peccarent et posset deus iuste
mittere leones ꝓtra eos:ꝛ tū nunc non faciebat sic:quia
cū essent in terra sua non mittebat leones ꝓtra eos q̄ꝫq̄
colerent idola. Scōo modo accipiendo p̄ōt dupl⁹ intel-
ξ ligi cultus diuinus:vno mō q exhibeamus aliquā ceri-
ξ moniam in honorē dei q̄lēscūq; illa sit. Alio mō q tenea
mur ad certū modū cerimoniarū. De ꝓimo ꝺ̄m q cū
omnes homines obligentur credere verū deum ꝛ vnū quē
naturaliter cognoscere p̄nt obligantur etiā honorare eū
ꝛ glorificare vt deū.ꝛ si quis credat vnicum deū esse:et
ξ tū non glorificet eum vt deū peccat.Sic enim apostolus
ξ increpat gentiles romanos dicens quia cū cognouissent
deum non sicut deū glorificauerunt aut gratias egerūt
sed euanuerunt in cogitationibus suis ꝛ obscuratum est Tenet hō
insipiens cor eoꝝ.tenet ergo naturaliter quilibet homo ad exhiben
ad exhibendū deo aliquē cultū.de hoc ad ro.i.iste tū cul dū deo cul
ξ tus nō est naturaliꝫ determinatus sed q̄lēcūq; vellet hō tū ſ3 nō
ξ exhibere:dū tū puro corde ageret sufficiebat in lege na- determinatus
ture vbi nulla res de ritu colēdi posita erat.ꝛ sic isti qui cultum.
venerant in samariā cū eēnt gentiles tenebanť ad exhi-
bendū deo aliquē cultū ls nō eēnt cerimonie determina
te.peccauerūt ergo iste gentes saltē in duobus.)Ꝓrimū
erat qꝛ idola colebāt.Scōm erat qꝛ nō exhibebant deo
aliquē cultū:si aūt q̄rať de cerimonijs cultus diuini de-
terminatis vt pote de ipsis cerimonijs cultus hebreorū
an tenerenť iste gentes ad illas:ꝺ̄m q nō:qꝛ aut tenerē
tur ꝓpter se vel ꝓpter locū in quo manebāt.nō ꝓpter se

quia lex

quia lex mosaica non fuit data oibus hoibus sz solis iudeis t eis q querti volebant ad iudaismuz:isti tñ erant gentiles.Etiã nó pōt dici q pp hoc leones mitterent ꝯ eos:qz si tenerent isti ad legē mosaicā in quātū erāt gentiles t qz nō seruabant illā mittebant leones ꝓtra eos: mitterent eodē mó ꝓtra oēs gentiles qz oēs gētiles eēnt obligati ad legē mosaicā t peccarent nó seruādo illā.Si aūt dicat q ꝓpter terrā in q̄ erāt obligabant colere deū ſm cerimonias hebreoz non stat:qz tūc ipsi chananei q manebāt in terra manentibus hebreis obligarentur ad istas cerimonias t si nō seruarent eas mitterent leones ꝓtra eos:sz falsum erat:qz non legit leones fuisse missos ꝓtra aliquā vnā gentē nisi ꝓtra istā.¶Jtē dato q obligarent iste gentes ad cerimonias iudaicas qz erāt in terra illa:tñ nō peccarent nō exhibendo illas qz habebant ignorantiā inuincibilē:nā ipsi non poterāt scire naturaliter se obligatos esse ad illas cerimonias.nā q̄z q̄z tenerē tur iste gentes credere esse vnicū vez deū:tñ non apparebat an iste deus eēt deus hebreoz nec tenebant credere eē illū quouscūq ꝓstaret eis p manifesta miracula.t dato q ꝓstaret illū esse vez deū non obligabantur adhuc iste gentes ad obseruandū cerimonias iudaicas qz nesciebant an ille date fuissent a deo:t dato q scirent illas fuisse datas a deo non obligabant ad eas quia non date fuerant ad obligandū omnes hoies sed solū hebreos.et si deus vellet q omnes illi qui essent in terra chanaam obligati essent ad cerimonias eius qz terra illa spāliter erat sua hoc nulli homini cōstabat:t sic nullus peccaret non obseruādo eas.pz ergo q iste gentes nō peccabant in nō exhibendo deo cerimonias iudaicas sed solū peccabant qz idola colebant t qz deū nullo mó honorabāt exhibentes qualēcūqz cerimoniam.

Nota q p hoc poteris rñdere ad id qō q̄rit de indis nouiter repertis ab hispanis an obligarent ad legē xpi sic q perirent eternaliter.

¶Quare leones missi sunt ꝯ istos samaritas. Qō.xix.

Qō.19.t a Rñsio.

Quereꝛtur vlterius propter quid missi fuerunt leones contra istos t an meruerunt mitti contra se leones.¶Dicendum q isti peccauerunt colendo idola t merebantur ꝓpter hoc mitti leones contra se:t tñ non fuerunt ꝓpter hoc missi:qz tunc mitterent ꝓtra omnes gentes cū oēs colerent idola.

Prima rō.

¶Jtē postq̄z iste gentes ceperunt colere dñm docente eas sacerdote samarita adhuc colebant idola vt patet in littera:t tñ postq̄z ille sacerdos docuit eos non venerūt leones ꝓtra ipsos:ergo nō erat ꝓpter cultū idolorum.

Scda rō.

¶Jtē merebant gētes iste mitti ꝓtra se leones qz nō exhibebant deo aliquē cultū ad quē naturaliter tenebant t tñ non fuerunt ꝓpter hoc missi leones.qz cetere gentes ēt non colebant deū vt tenebant:t tñ non mittebant leones ꝓtra illas.iste aūt gentes non peccabant qz non colebant deū ſm ritū iudaicū.t tñ dato q peccarēt in hoc non mittebant leones ꝓpter istud quia etiã tunc chananei peccarent qui manebant in terra illa t non colebant dominū per istas cerimonias:t tamen non mittebantur contra eos leones.

Tertia rō.

¶Jtem patet qz si in hoc peccarent t ꝓ hoc mitterent leones postq̄z inciperēt colere dñm etiã mitterent qz colebant dñm simul cū idolis suis t iste cultus non est deo gratus sed ita merebant puniri colentes simul deū t idola sicut si sola idola colerent iō semp punirent.¶Dicendū ergo q iste gētes merebant puniri sed nō veniebat pena aut cessabat aduenīte peccato vel cessante.meruerūt aūt puniri qz colebāt idola:t tñ non fuit.ista causa ꝓ qua deus puniuit illos.

Notandū.

¶Pro quo sciendū q ad hoc q aliqs puniat necesse est dari cām ꝓ meritoriam t tñ non opz dici q deus puniat ꝓ illa cā sz ꝓ alia.vt pote si qs peccauerit falendo proximū t deus velit ipsum punire nó opz q puniat eū ꝓ hoc sz poterit punire ad ostendendā gloriā suā.iō postq̄z semel ostenderit gloriā suā puniendo illū poterit cessare pena t manebit adhuc ille in peccato.etiã dato q multi peccent in simili crimine t equaliter peccent nó opz q deus puniat oēs vel nullū sed quosdā puniet t alios non si tñ cā motiua t ꝓ meritoria esset solū illud crimē oēs punirentur vel nullus.t tñ dato q sit cā ꝓmeritoria eadem motiua non est eadē qz forte deus non punit hic istū qz peccauit ls peccauerit sed ad ostendendā gloriam suā in illo vel ꝓpter aliā cām:t qz illa causa sufficiēter bz puniēdo vnū in illo crimine t non alios criminosos:iō deus in ꝓsenti aliqñ punit quosdā criminosos t alios nō.Sic ār fuit in ꝓposito qz moriuū dei ad puniendū gētes istas fuit ad ostendēdā potētiā suā.s.qz forte reges assiriox putarent q deus erat impotēs t q nō potuisset defendere israelitas de manu eox.Voluit ergo deus ostendere potētiaz suā regi assiriox mittēdo leones ꝯ gētes istas q̄ erant in terra eius t nō colebāt ipsum ꝓ qō apparebat q ēt ꝓiores habitatores terre iō expulsi fuerāt de terra qz deus voluit eos expellere qz nō colebāt ipsum sz vitulos aureos.t sic merebant iste gētes puniri qz alꝰ deus nó misisset leones ꝓtra illas.t non merebant hoc nisi qz colebant idola:t tñ deus nō puniuit eas pp hoc sz ad gloriā suā ostendendam mó assignato.ex quo pz q dato q iste gentes merererent cū erant in terra sua mitti leones ꝓtra se:nō mittebant qz non ostenderet ibi gloria dei mittendo illos ad intentionē ad quā nunc volebat.eodem mó dato q alie gentes colerent idola t mererentur contra se mitti leones nō mittebantur: qz non ostendebatur ibi gloria dei ad casum istuz quē nunc volebat deus.idez ēt erat de chananeis qui habitabāt in terra illa t nō seruabant cerimonias iudaicas:t tamen nō mittebantur leones ꝓtra eos qz mittendo illos non ostenderetur ibi potentia dei ad finē ad quem ipse volebat.t sic ls multe gētes mererentur mitti contra se leones eo tempore cōtra nullam missi sunt nisi contra samaritas ex causa dicta. t apparebat valde in hoc potentia dei: qz anteq̄z isti colerent deum veniebāt leones cōtra eos quos nullus poterat euadere t postq̄z ceperūt tenere cerimonias cultus diuini cessauerunt leones illico venire:iō apparebat deū potentem esse super leones ad mittenduz eos contra ꝓuaricatores cultus sui t ad cōpescendum eos a cultoribus suis.t sic potuisset defendere priores habitatores samarie a regibus assiriorum si illi coluissent vere deū:naz poterat mittere leones contra assirios sicut nūc misit: t tamen qz recesserunt a cultu suo ꝓmisit eos in manibus assiriorum(t vnaqueq̄z gens fabricata est deum suum) erāt quinqz gentes t fecerūt quinqz deos quos tenebāt in ciuitatibus in quibus morabātur t isti dy erant quos tenebant iste gentes in regionibus suis anteq̄z transferrentur in samariam sic pz infra in littera.s.t cū dñm colerent dys quoqz suis seruiebant iuxta cōsuetudinē gētium de quibus translate fuerant samariam(posuerunt qz eos in phanis excelsis).i.posuerunt istas statuas deorum suorum in quibusdam templis excelsis.s.que erāt in montibus vel in collibus intra vrbes vel extra (que fecerunt samarite)intelligitur hoc de israelitis qui fuerant prius in terra t iam trāslati erant in assirios t vocātur samarite qz habitabant in terra samarie. isti dum manerent in terra colebant idola t faciebant templa per diuersa loca in montibus t collibus t intra vrbes t mā serunt illa templa facta venientibus in samariā istis gētibus:ideo posuerunt deos suos in templis illis nec curauerunt facere de nouo templa(gens t gens in vrbibus suis in quibus habitabant) .i.quelibet gens ponebat idolum suum in vrbibus suis in quibus habitabat: erat enim tota terra samarie diuisa in quinqz partes ꝓpter quinqz gentes t in omnibus vrbibus que pertinebant ad vnam gentem erat idolum gentis illius per diuersa templa et sic de singulis gentibus . vt in qualibet vrbe t loco haberent templum in quo adorarent t deū quem colerent(viri enim babilonij fecerunt socbotbenoth)hic ponuntur nomina deorum istarum gentium: erat autem vna gens babiloniorum que erat precipua t ista habebāt deū cuius nomen erat socbotbenoth.alii q putant ista nolia esse hebrea t eē appellatiua:alij vero dicunt esse propria istaruz gentiū vt.ī.dicetur t interpretatur socbotbenoth tabernaculū filiarum: qz socbot est tabernaculum banoth signat filias.t aliq dicunt q erat deus babiloniorū t in modū galine habētis sub se pullos. t hoc fecerunt Babilony ad similitudinem cuius-

dam celestis constellationis que vocatur gallina cū pullis ⁊ sunt stelle simul in signo tauri ⁊ vocant ab astrologis pliades vel athlantides: ⁊ quia erant babiloni astrologi posuerunt istā constellationē vt deum ⁊ figurabant eam sic (viri enim chuteni fecerunt nergel) ista erat scōa gens ⁊ vocant chuteni de chuta regione vel vrbe: Josephus tñ dicit. ix. antiqui. hoc vocabulo hactenus vtebā tur eo q̄ a prouincia persida ⁊ a quodā flumine qō chuta vocatur migrari viderent. sed non differt q̄ chuta sit nomen vrbis vel fluminis aut regionis (⁊ viri de emath fecerūt asuna). i. fecerūt idolū nois asuna. Sciendū aūt q̄ emath est quedā ciuitas vel vt alij volunt est regio in terra sirie ⁊ est ꝓuincta terre israel in latere aquilonari: vñ nu. xxxiiij. cū ponunt termini terre chanaā ponitur emath in latere aquilonari. Dicēdū q̄ nō accipit emath hic ꝑ illa vrbe vel regione: q⁹ tūc isti q̄ erant de emath cū habitarēt in samaria nō viderent trāslati de terra sua sz manentes in eadē. ¶ Itē pz quia iste gentes erāt de terra assiriorū: ⁊ tamen emath non erat de terra assiriorum sed de terra sirie que est coniuncta samarie: ideo dicēdū q̄ erat alia emath in terra assiriorū de qua translata fuit ista gens (porro euei fecerunt Nebaas et tartach) ista gens habuit duos deos sicut ⁊ alia gens que erat de sepharnain. Sed aliquis dicet quō dicitur hic de eueis quia euei erant vnus de septē populis terre chanaaz vt pz exod. iij. ⁊ hic dicitur de quinqz gentibus translatis de terra assiriorū in samariā. Dici poterat q̄ aliq euei sunt in terra chananeorum ⁊ alie gentes sunt in alijs partibus terrarū que etiā vocant euei sicut nūc dixim⁹ de emath quia vna emath est in terra sirie ⁊ alia in terra assiriox. Dicēdū aūt q̄ euei vocantur hic quidaz populi de vrbe vel regione que vocatur halath. quod pz quia supra ponitur q̄ iste gentes translate fuerunt de quinqz regionib⁹. s. de babilone ⁊ de chuta ⁊ de balath ⁊ de emath ⁊ de sepharnaim. ⁊ de quatuor istax dicitur hic q̄ fecerunt deos. s. Babilonij chuteni ⁊ viri de Emath ⁊ viri de sepharnain ⁊ ponitur quinta gens. s. euei: ergo oportet q̄ isti sint illi qui vocantur de balath. Quenit autez hoc q⁹ vbi nos supra dicimus balath in hebreo dicitur baua ⁊ denominatiuū eius est eueus: ideo nominantur hic isti de balath euei (by autē qui erant de sepharnain comburebant filios suos igni adramelech ⁊ anamelech dijs sepharnain) isti erāt duo dij vrbis sepharnain ⁊ gētes iste in reuerentiā istox deox cremabant filios suos. pōt intelligi q̄ cremabant eos sicut dicunt hebrei de idolo moloch. s. q̄ ponerent paruuli in manibus illius idoli postq̄z esset inflamatus ⁊ cremarent in manibus eius vt dictum est p̄cedēti. c. Vel pōt intelligi q̄ viuos eos iaciebant in ignē vt cremarent ibi. vel potest intelligi q̄ iugulabant ⁊ postea cremabant ⁊ iste erat modus sacrificij. s. q̄ prius immolarent pecus ⁊ postea cremarent ⁊ tūc erat holocaustū. sic dr osee. xiij. s. imolate boies vitulos adorantes faciebāt aūt hoc viri de sepharnain: q⁹ putabant se nimis mereri in isto ⁊ acquirere magna bona ab eis: nam nihil erat quod magis demones desiderarent q̄z q̄ homines immolarentur eis ⁊ ob hoc sacerdotes istorum idolorū promittebant maxima bona eis qui in honorez deox filios suos cremarent (⁊ nihilominus colebāt dominū). i. q̄z q̄z haberent idola ⁊ facerent eis sacrificia tñ colebant dñm. s. seruando cerimonias eius quas docuerat sacerdos ille. ⁊ sic faciebant sacrificia que erant in lege moysi: q⁹ in singulis vrbibus suis habebāt iste gētes templa ꝑ deo sicut ꝑ idolis vel forte habebāt vnū tēplū in quo colerēt deū exhibendo cerimonias ⁊ sicut postea fuit de tēplo qō babuerunt in monte siehen.

¶ An nomina idolorum istorum essent hebrea vel gentium. Qō.xx.

Qō.20. A Rño pria. **Queretur** de noib⁹ istox idolox an eēnt nomina hebrea vel sint noia gētiuz istax q̄ colebāt istos deos. ¶ Dicēdū q̄ necesse est istos deos habuisse noia ꝓpria apud gētes illas q̄rū erāt dij: ⁊ tñ ista noia poterāt cōuerti in noia hebraica appellatiua q̄ conuenirent eis a ꝓprietate sicut pz de idolo babiloniorū quod vocabatur sochotbenoth ⁊ est nomen hebreū quod significat tabernaculum filiarū. ¶ Dicendū tamē q̄ ista nō sunt nomina hebraica sed sunt noia barbara que sunt ꝓpria apud gentes illas quarum erant isti dij: nam nō poterat esse aliquis deus istorū sine nomine ꝓprio. ⁊ si forte ista eēnt hebrea nō poterāt eē nisi appellatiua: q⁹ ꝓpriū nō pōt querī de vna lingua in alias sed apud oēs gentes eodē mō vocabitur: iō dicemus tunc q̄ ista nō eēnt noia ꝓpria istorum deorū: ira tñ ponit illa vt nomina ꝓpria. ¶ Secundo pz q⁹ si ista eēnt noia hebrea essent appellatiua ⁊ essent ipposita istis dijs a scripture libri huius ad significādū aliquā qualitatem istorum deorū ⁊ tunc possent exponi: ⁊ tñ hebrei nō possunt ista exponere aliqua expositione rōnabili sicut nec nos possumus exponere noia ꝓpria lingue latine: quia nō sunt nisi voces nō importantes aliquid cōe sz quoddā indiui duū ōterminatū. Tertio pz q⁹ si ista fuissent noia hebrea cōmunia trāstulisset ea hieronymus ꝑ noia cōmunia latina: ⁊ tñ posuit sicut erat in hebreo ergo ista erant noia ꝓpria. ¶ Ad rōnē āt in ꝓtrariū dōm q̄ sochotbenoth pt eē nomē hebreū appellatiuū: ⁊ tñ hic nō ē nomē hebreū sz est nomē ꝓpriū lingue babilonice: ⁊ nō est incōueniēs q̄ idē nomē sit appellatiuū in diuersis linguis vel ꝓpriū in vna ⁊ appellatiuū in alia: q⁹ istud est p accidēs sicut in eadē lingua ꝓtingit idē nomē eē equiuocum ad plura ⁊ fuit p accidens illa equiuocatio: q⁹ nō significat illa per prius ⁊ posterius vel vnū in ꝓparatiōe ad aliud: sed ita significat vnū ac si nō significaret aliud. simile pz in ista dictiōe leuari: q⁹ in latino est verbū signās elcuationez: in hebreo aūt leuari idē est q̄ cor meū ⁊ est ibi nomē. ita in isto noie sochotbenoth: nā apud babilonios nō est nomen ꝓpriū idoli ⁊ est vnū nomē: apud hebreos xo sunt duo noia ⁊ significat tabernaculū filiarum. sunt ergo ista noia ꝓpria barbara ꝑtinentia ad idiomata istax quinqz gentiū. ¶ Queret vlterius quō iste gentes audebant colere idola postea q̄ñ colebāt deū cum eruditi sunt p sacerdotē samaritanū. nā debuissent timere q⁹ leones semper venirent ꝓtra eos dum non desinerent colere idola. ¶ Rñdendū q⁹ iste gentes non putauerunt se male agere q̄z q̄z colerēt idola dum tñ seruarēt cerimonias cultus dei. rō huius erat ꝓpter falsam opinionē quā habebant de vera deitate. nā ipsi non credebāt deū terre samarie esse deū vnicum ⁊ omnipotētē ita q⁹ cū eo nō esset alius deus q̄ deberet aut posset adorari sed credebant q⁹ iste erat vn⁹ de dijs sicut erāt ceteri dij gētiū lz eēt maioris ptātis q̄z aliq illox: qō pz: q⁹ dixerūt se ignorare ltia dei terre illi⁹. s. in lra in q̄ innuebāt q⁹ de⁹ terre isti⁹ eēt spāliter deus eius ⁊ non esset deus aliax terrarū. In alijs tñ dijs gentiū putabant gentiles q⁹ nō offendebant vnum deū quāq̄z colerent alium nisi forte omitterent cerimonias eius: ⁊ quia nunc isti nō omittebāt cerimonias dei nō putabant se peccare si etiā colerēt idola sua. ¶ Sed tunc dicetur q⁹ iste gentes nō poterant ignorare cōditionem dei terre istius q⁹ sacerdos ille qui venit docuit eos ⁊ ipsi receperunt quinqz libros Moysi: ⁊ tamen in illis dicitur sepe q⁹ deus iste erat vnicus ⁊ nullus erat deus ꝑter ipsum ⁊ q⁹ ipse solus colendus erat: ideo non poterant per ignorantiā colere idola sua cum deo vero. ¶ Posset dici q⁹ iste sacerdos qui docuit samaritas forte nō docuit eos quō deus ille vnus erat vel alias ꝓditiones dei sed solū docuit ritum colēdi in sacrificijs ⁊ in alijs cerimonijs quas debebant seruare: ⁊ sic nō putabant q⁹ eēt contra preceptum eius colere aliū cū ipso. Vel pōt dici ⁊ melius q⁹ iste gentes acceperunt quinqz libros moysi ⁊ per illos ostendebatur q⁹ deus erat vnicus ⁊ nullus alius preter ipsum colendus erat: ⁊ tñ non crediderunt eum esse vnicum: quia istud erat contra positionē oium gentiū tenentiū multos eē deos: iō nō cessauerūt colere deos suos sicut prius: postea tñ iste gētes ad melius conuerse sunt quia ceperunt colere vnicū deū quāq̄z nō ita pfecte sicut hebrei. vnde tpe christi samaritani colebant deū ⁊ differētia precipua inter eos ⁊ hebreos erat: quia hebrei adorabant in hierusalem ⁊ dicebant ibi adorandum esse

Rñsio scōa auctoris.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Ad primi opi.

Rñsio.

Alia rñsio.

Qō.21. A Iste gētes quomodo ause sūt colere idola postq̄z erudite sunt a sacerdote samaritāo.

Rñsio.

Obiectio.

Rñsio.

dum esse: samaritani autem adorabant in quodam monte apud sichen. Sic ꝓ3 Jo.iiij. de muliere samaritana q̄ a xp̄o q̄siuit dicēs dñe video q3 pꝛopha es tu pres nr̄i in mōte hoc adorauerūt ꝛ vos dicitis q3 hierosolimis est locꝰ vbi adorare opꝛ3. si tñ tūc samaritani colerent idola non fuisset disceptatio de loco in quo adorādū erat ſz magis de deo qui adorandus erat ꝛ sic isti samaritani q̄z q̄z nūc scirent q; solū deū adorare debebāt pꝛopter antiquā cōsuetudinē nō omiserunt adorare deos suos.

¶ Nūo leones cessauerunt venire qm̄ ipſi non cessauerunt colere idola. Cō.xxij.

Cō.22. A

Ꝓtio opi. Contra ꝑ.

Queretur vlterius cū iste gētes semp colerēt idola qūo cessauerunt venire leones ꝓtra eos. ¶ Aliqs forte dicet q; nō cessauerūt q3 nō appet ex lr̄a q; cessauerint. ¶ Dicēdū q; istud est irrationabile: opꝛ3. n. dici q; cessauerint. ¶ Primo q3 cū illi leones venirēt ferocissimi ꝛ occiderēt multos si nō cessauissent venire in breui occidissent oēs samaritas: q3 si exirēt de vrbib⁹ occiderent̄ ab eis ꝛ si manerēt intra vrbes morerent̄ fame: ꝛ tñ gens illa mānsit ibi postea ergo leones cessauerūt venire. Scō ꝓ3 q3 ꝺ positū est malū qō patiebant̄ gētes iste a leonib⁹ ꝛ qūo miserūt ꝑ sacerdote ꝛ docuit eos vt eēt sibi remediū ꝓtra ista mala: si ergo ꝑ hoc nō cessauissent leones venire in illos poneretur qūo remediū istud nō ꝓfuit ꝛ fieret mētio in lr̄a de isto malo q; ꝓtinuaret̄ sicut fit mētio q; venerit sup gentes illas: ꝛ tñ postq̄z sacerdos venit ꝛ docuit gētes istas nō fit mentio de leonib⁹ q; venerint: amplⁱ⁹ ergo vr̄ q; postea nūq̄z venerūt. ¶ Dicēdū tñ q; ꝛz nō desisterēt iste gētes a cultu idolorꝫ deus amouit ab eis plagā: ꝛ rō est: q3 deus nō miserat leones ꝓtra istas gētes solū q3 colebāt idola vel solū q3 nō colebāt ipsum ſz cā ꝓmeritoria fuit q3 colebāt idola: cā ät motiua fuit ad ostēdēdā ptātē dei vt declaratum est supꝛa: ꝛ q3 sufficiēter ostēdebat̄ ptās dei mittendo leones ꝓtra gētes istas quousq3 seruarēt cerimonias eius ēt si cū illis tenerēt cerimonias idolorꝫ: ió fecit leones cessare postq̄z inceperūt iste gētes colere deū erudite ꝑ sacerdotē: ipse tñ manebant semꝑ in pctō mortali ꝛ

Ꝓtio.

Josephus.

ꝑ hoc puniēdi erāt in futuro seculo: hic tñ deus non puniebat. Josephus aūt dicit. ix. antiqui. q; iste gentes deū ad furorē maximū ꝓuocauerūt venitq3 pestilētia super eos ꝑ quā corrupti cū nullā malorꝫ medicinam inuenire possent deū maximū colere ꝑ salute ceperunt mittentes itaq3 ad reges assiriorꝫ legatos supplicauerunt vt sacerdotes eis ex captiuis israelitarꝫ quos pugnādo tenuerat destinaret quo mittēte sacerdotes legis dei culturā eos edocuerūt: ꝛ dū cepissent cū summa deuotiōe venerari pestilētia repēte cessauit ꝛ hactenus ipsas solēnitates celebrare noscunt̄. (fecerūt ät sibi de nouissimis sacerdotes excelsorꝫ). i. gētes iste ꝓstituerūt sibi sacerdotes de nouissimis q̄ erāt i ppl̄o. s. de infimis ꝛ ió poterāt hr̄e multos⁹ sacerdotes: qō nō accideret si acciperent̄ sacerdotes de ꝓncipibus ppl̄i. intelligēdū est aūt de istis sacerdotib⁹ q; nō erāt sacerdotes idolorꝫ sz sacerdotes dei q; ꝓstituebātur ꝑ singula loca vt sacerēt sacrificia deo ꝓm cerimonias legis moysi. nā de sacerdotib⁹ idolorꝫ nihil ꝺ dicer̄et: q3 in hoc nihil erat imutādū sz facerēt iste gētes sacrificia ꝓm cerimonias antiq̄s que seruabāt̄ in terra sua: q3 tñ debebāt seruare cultū dei oportebat q; ꝓstituerēt aliquos sacerdotes q; facerēt cerimonias cult⁹ isti⁹: ꝛ isti fuerūt de qb⁹ hic dr̄. acceperūt ät iste gētes sacerdotes de infimis ppl̄i sicut docuit eos sacerdos ille q; venit de captiuitate. ¶ Quare fecerūt sacerdotes de infimis populi cū esset contra cerimonias legis. Cō.xxiij.

Secūdo.

Cō.23. A

Queretur q̄re ꝓstituerūt nūc gentes iste sacerdotes de infimis populi: quia ipsi volebāt obseruare cerimonias legis ꝛ ꝓp hoc mittebant̄ leones ꝓtra eos q3 nō obseruabāt illas: ꝛ tñ lex iubebat q; nullus eēt sacerdos nisi de filijs aaron alioquin occiderent̄: nu. iij. ꝛ. xviij. nō ergo debuerāt isti facere sacerdotes de infimis ppl̄i. ¶ Rñdēdū q; nō fecerunt isti sacerdotes aliquos de stirpe aarō q3 nullos bēbāt de illa stirpe: oēs. n. de hac stirpe trāsierāt ad regnū iuda q̄ hieroboā fabricauit idola. ij. pali. xi. ió nō solū nūc sed ēt ꝛpe quo manebāt israelite in terra nūq̄z fuerūt ibi aliq̄ sacerdotes de stirpe aaron. ꝛ non solum non erant nunc sacerdotes de stirpe Aaron sed etiam non erant sacerdotes aliqui de israelitis sed omnes erant gentiles: quia omnes israelite translati fuerant in assirios et nunc solum reductus est vnus de illis qui doceret gētes istas cerimonias cult⁹ diuini: ergo oportebat q; oēs isti sacerdotes eēnt de illis gētibus que venerant in samariaz. Scō cā.

Rñsio.

Rñsio.

Prima cā.

Secūduz fuit q3 iste gētes susceperant doctrinā in cultu dei sicut erudiuit eas sacerdos ille samarita. ille aūt docuit eas hr̄e sacerdotes de infimis populi. ꝛ istud accepit sacerdos ille ex antiq̄ cōsuetudine q̄ erat in terra samarie manētibus ibi israelitis: nā hieroboā ꝓstituit sacerdotes de infimis ppl̄i: ꝑcedēti li. c. xij. ꝛ. ij. palip. c. xiij. ió nunc iste sacerdos fecit q; de q̄libet gētiū istarꝫ acciperent̄ infimi in populo ꝛ illi eēnt sacerdotes dei (ꝛ ponebāt eos in phanis sublimibus). i. istos sacerdotes ꝓstituerūt gētes ille in phanis sublimibus. s. in tēplis excelsis. erāt ät ista tēpla posita in mōtibus ꝛ collibus ꝛ fecerāt illa israelite dū adhuc manerent in samaria ꝛ in eis colebant partim idola ꝛ ptim deū: ꝛ nunc gentes ille viderunt bonū esse q; in templis illis in quibus deus prius colebaꝫ nūc colereꝫ (ꝛ cū dñm colerēt dijs quoq3 suis seruiebāt). s. gentes iste q3 colebāt dñz faciēdo ei sacrificia ꝛ seruiebāt idolis obseruādo etiā cerimonias eorꝫ sicut ꝓsueta erant ab antiquo. intelligēdū ät q; iste gentes ꝓstituebāt salarium de publico in qualibet vrbe ꝛ loco vbi erat tēpluz dñi ad faciēdū sacrificia ꝛ ēt ꝑ ipsis sacerdotibus q̄ ministrabāt ꝛ ꝑter hoc ipsi offerebāt spōte aliqua sacrificia deo ꝛ dona sicut faciebant israelite cū manerēt in terra. Sciēdū tñ q; iste gētes nō colebāt deū tāq̄z inclinarent̄ ad colēdū deū vel viderēt eis cultus dei bonus sed ꝑ timorē faciebāt: q3 sicut nūc deus miserat leones in eos q3 nō colebant ipsum ita mitteret postea si desererēt cultum eius. ad cultū ät idolorꝫ suorꝫ inclinabant̄ magis q3 ab antiquo habebāt cultū istū in ꝓsuetudine iō delectabiliter frequētabāt illū potius q̄z cultū dei ſz aliquo tpe postea ꝓtrariū fecerint (iuxta ꝓsuetudinē gētiū de qbus trāslati fuerāt samariā) referr̄ hoc ad cultū idolorꝫ solus ꝛ non ad totum qō dicitur hic. s. q; iste gentes obseruabant cerimonias idolorꝫ ꝓm consuetudinē terre sue. s. sicut faciebāt qñ erāt in regionibus suis anteq̄z transferrētur in samariā ꝛ sicut faciebāt nūc gentes ille que manebant in terris de quibus iste trāslate fuerant (vsq3 in ꝓsentē diē morē sequunt̄ antiquū). s. vsq3 ad diē quo scriptus fuit iste liber ꝑ hieremiā tenuerunt consuetudinez quā tenebant ab antiquo scilicet q; colerēt idola sua: nō enim destiterant colere illa tempore quo ℌieremias ista scribebat ꝛ qñ hebrei ducti sunt in babilonez: postea tamē deseruerūt idola ꝛ colebant solū deū sicut fuit tpe Christi vt infra dicetur (non timent dñm). s. gentes iste non vere timēt dñm: nam si timerent obseruarēt legem eius: ꝛ tñ non seruabant quia colebant idola simul cum deo. Sed obijcietur q3. j. dicitur fuerūt gentes iste timētes quidem dñm sed nihilominus idolis suis seruiētes.

Obiectio.

¶ Dicendū q; accipitur timor equiuoce. naz hic accipit timor ꝑ filialī vel timore casto vel sancto qui ꝓmanet in seculum seculi: ꝛ iste est per quē aliquis studet nō offendere alterū quāc̄z credat q; ꝓpter offensiones illam nō puniretur: ꝛ istum timorem nō habebant isti quia ſz scirent q; offendebant dñm colendo idola ꝛ nō obseruādo ꝓcepta eius: tamen nō curabant desistere ab offensione. Alius timor est seruilis ꝛ iste est per quez aliquis solum declinat a malo vel a parte mali vt non puniatur: ꝛ istum habebant gentes iste: nā credebant q; si desereret omnino cultū dei deus mitteret in eos leones sicut prius miserat anteq̄z inciperent deuz colere: ideo nō audebāt desinere eum colere: quia tamē putabant q; colēdo idola dum tñ colerēt ipsum non occiderent̄ ab eo nec mitterentur leones contra ipsos colebant idola ꝛ faciebāt cōtra alia ꝓcepta eius (nec custodiūt cerimonias eius) cerimonie dicunt̄ rit⁹ sacrificiorꝫ ꝛ alie obseruatiōes q̄ ꝓtinē

Rñsio. B Timor duplex.

bant ad modū colendi deum: ⁊ istas cerimonias nō obseruabant samarite quia offerebant sacrificia in montibus ⁊ quibuscunqꝫ locis: ⁊ tñ deus solū iussit offerre sacrificia in sanctuario: leui.xvij.⁊ deu.xij.ēt non habebāt sacerdotes de genere Aaron sed de gentilibus: deus tñ iusserat q̄ sacerdotes solū eēnt de stirpe aaron: nu.iij.⁊ xviij.iō p̄uaricabant.sic ēt in solēnitatibus ⁊ in aliis cerimonijs faciebant: q̄ rara erāt que integre obseruarent (⁊ iudicia).i. p̄cepta iudicialia ista erant p̄cepta ptinentia ad actiōes forales per que sententiabatur in iudicijs ⁊ p̄m ista p̄cepta dirigebantur boles per respectum ad alios ⁊ ista non obseruabant samarite.nam forte nullum de preceptis iudicialibus obseruabant: quia ipsi solū colebant dñm vt non puniret eos.cultus aūt cōsistebat in cerimonijs sacrificiorū: ideo non curabāt gentes iste nisi de p̄ceptis q̄ ptinebant ad sacrificia ⁊ ista erant solū cerimonialia: in iudicialibus aūt nihil horū ptinebāt iō non curabant de illis (⁊ legē).i. totam legem.s.non curauerunt de tota lege vt obseruarent eā: ⁊ tñ tota erat obseruāda vsqꝫ ad vnguem-quia qui peccat in vno factus est oīum reus (⁊ mandatū) potest accipi mandatū p̄ mandatis decalogi q̄ erāt principaliter mandata ⁊ ista non obseruabāt samarite: nā primū illoꝝ preuaricabantur.s. q̄ colebant deos alienos: vel accipiť mandatū hic p̄ tota lege tanqꝫ tota lex moysi esset vnū mandatū sic accipiť deuter.xxx.vbi postqꝫ moyses recitauerat totū deuteronomiū corā israelitis dixit mandatū hoc qō ego precipio tibi hodie nō supra te est nec p̄cul positū nec in celo sitū ⁊ intelligit ibi de toto deuteronomio qō tūc recitauerat corā israelitis.s.q̄ mandata q̄ ibi ponebanť non erant difficilia ita vt aliqs non posset seruare ea: ⁊ sic accipiť hic (qō p̄ceperat dñs filijs iacob).i. istud mandatū siue ista lex data fuit filijs iacob in mōte sinay exod.xix. ⁊.xx.(quē cognominauit israel).i. deus noiauit ipsum iacob israel: nā prius vocabať iacob: ⁊ postea deus dixit ei nequaqꝫ vocaberis vltra iacob sed nomen tuū erit israel Gen.xxxv.⁊.xxxv.(⁊ pcusserat cū eis pactū).s. deus fecit pactū cū israelitis: nā ipse p̄misit q̄ acciperet eos in populū ⁊ benefaceret eis spāliter plus q̄ꝫ alijs gentibus ⁊ israelite p̄miserūt q̄ obseruarent oia p̄cepta eius: exo.xx.⁊ ipsi postea firmauerunt pactū istud occidendo aialia ⁊ aspergendo sanguinē super se ⁊ sup librū legis: exodi.xxiij.⁊ ad hebre.ix.(⁊ mandauerat eis dicens nolite timere deos alienos) fit mentio de hoc precepto specialiter: q̄ id in quo magis peccabant israelite erat cultus idolorū licet in tota alia lege p̄uaricarētur: deus tñ iusserat israelitis q̄ non timerent deos alienos.i. non putarent q̄ poterant eis benefacere vel nocere. duo erāt motiua antiquorum ad colendū deū. primus erat timor: q̄ putabāt q̄ si non colerent deus occideret eos. scōm erat cupiditas: quia credebant q̄ si colerent ipsum benefaceret eis cū esset potens. Sic putabāt israelite de dijs gentium q̄ etiā illi eēnt veri dij ⁊ possent nocere ⁊ bene agere: ideo multi israelitarū colebant eos timendo ne offenderēt illos si non colerent ipsos. Alij autez credebant: se bona recepturos ab eis ⁊ colebāt eos sicut fuit de achaz qui dixit dijs regū syrie auxiliantur eis quos ego placabo muneribus ⁊ aderunt mihi.ij.paralipo.xxviij. p̄cipuum motiuū erat propter timorē: ideo deus iubebat israelitis ne timerent idola innuēs q̄ illa non poterant bene vel male facere: ⁊ hoc potissime erat in corporibus celestibus: quia multitudo antiquorum putauit illa esse deos ⁊ credebāt q̄ illa inducerent omne malū vel bonū super homines ideo multi timebāt ea deus autē dixit q̄ nō timerent illa: iere.x. iuxta vias gentium nolite discere ⁊ a signis celi nolite metuere que timent gentes: ⁊ postea sequiť de idolis manu factis q̄ nō sint timenda.s. nolite ergo timere ea q̄ nec male possunt facere nec bñ (⁊ non adoretis eos).s. inclinādo vos corā eis (nec colatis).s. non faciatis eis aliquas cerimonias cultus vt fabricando eis tēpla vel aliquid donando (⁊ non immoletis eis) sc̄z non faciatis eis sacrificia. immolare.n.est iugulare ⁊ ptinet ad sacrificia: q̄ ola animalia que offerebanť in sacrificijs iugulabanť prius ⁊ postea cremabantur in totū vel in partem p̄m diuersa genera sacrificiorū (sed dñm deum vestrū qui eduxit vos de terra egipti).i. nō timeatis idola nec colatis nec adoretis sed timete adorate ⁊ colite deum vestrū qui eduxit vos de terra egipti quia ipse dignus est cultu. ponit hic qui eduxit vos de terra egipti propter duo. ¶Primo ad significandum q̄ nō solū israelite colere debebant deū quia deus erat sed etiā q̄ prestiterat eis maximū beneficiū. non enim poterat esse maius beneficiū quā q̄ educeret eos de seruitute egipti que erat grauissima vt supra declaratū est. Secūdo ponebatur hoc ad inclinandū israelitas vt colerent deum: quia licet nulli quantūcūqꝫ sit benefactor exhibēdus est cultus diuinus ⁊ deo etiā si non benefaceret nobis tenebamur cultus exhibere quia deus est: ⁊ tñ israelite quia rudes erant non cognoscebant perfectionem dei nec inclinabantur ad exhibendū ei debitā seruitutem propter eminentem p̄fectionē suā sed solum propter bona sensibilia que ab eo recipiebant: ⁊ ꝓpter hoc semper inuitabat eos ad cultū suum per beneficia que illis prestabat. ⁊ quia maximū beneficioꝝ collatoꝝ erat liberatio israelitarum de terra egipti reducebat eis ad memoriaꝫ istud beneficiū potius qꝫ alia. Tertium erat: quia deus volebat ostendere se esse timendū q̄ potens erat. dij aūt gentiū non erant timendi quia non erant potentes: potentiā aūt suaꝫ ostendit deus in quātū eduxit israelitas de egipto inuitis egiptijs ⁊ inferendo eis plagas magnas et faciendo mirabilia magna vt p̄z in littera (in fortitudine magna) magna enim requirebatur fortitudo ad faciendum ea q̄ deus fecit educendo israelitas de egipto: naꝫ pcussit ipsos egiptios plagis multis etiā percussit deos eoꝝ: nā nume.xxxiij. dicit q̄ deus fecit iudicia super egiptios ⁊ deos eoꝝ qñ exierunt israelite de egipto. etiam aperuit mare rubrū. exod.xiij.⁊ dedit mana in deserto israelitis in cibū quadraginta annis: dedit ēt aquas de petra: puertit aquas amaras in dulces: exo.xv.⁊.xvi.et xvij.⁊ multa alia fecit de quibus ibi ⁊ in libro numeroꝝ (⁊ in brachio extento) ista est parabola: naꝫ deus nō est corporeus vt brachiū habeat sed sicut viri fortes in bello extendunt brachiū ad percutiendū dure ita deus extendit virtutem suā contra egiptios tanqꝫ pugnans: vñ dicitur vir pugnator: exod.xv.s. dominus quasi vir pugnator omnipotens nomen eius (ipsum timete).s. credēdo q̄ ipse pōt vobis mala inferre si non colueritis ipsum ⁊ pōt vobis benefacere si colueritis eū: ⁊ istud pertinet aliquo mō ad timorē seruilē p̄ quez timemus offendere eū qui pōt nobis nocere. pōt etiā intelligi de timore filiali per quē timemus offendere eū quē diligimus quāuis sciamus nullū malū nobis infligendū esse qꝫqꝫ peccemus (illū adorate).s. humiliando vos corā eo. ista enī cerimonia quāqꝫ deo ⁊ hominibus cōmunis sit: tñ quidam modus inclinationis est qui non competit nisi deo maxime qñ fit cum intentione offerendi cultum diuinum per talē inclinationē (⁊ ipsi immolate).s. ipsi soli offerte sacrificia que immolantur.i. iugulantur: in hebreo dicit (⁊ nō immolate) ⁊ procedit ista diuersitas: q̄ in hebreo habetur lo vbi nos dicimus ipsi ⁊ pōt scribi illa dictio cū aleph vel cū vaph: si cū aleph significat non ⁊ ita habeť hic: si aūt cū vaph significat id qō ipsi ⁊ ita accepit littera nostra: dicendū tñ q̄ in hebreo nō deberet poni hic lo cū aleph sed cū vaph: ⁊ tñ vitio scriptoꝝ ponit aleph: facile est. n. mutari vnā lr̄am: ⁊ tñ si poneret ibi nō diceremus ⁊ nō immolate.i. nō imoletis demonib⁹ꝫ deo. necessitas tñ sñe inducit q̄ ponať hic ipsi: q̄ ponunť hic q̄tuor verba negata de demonibus ⁊ oia debent ꝓpetere deo affirmatiue: nā dictū est de demonib⁹ nolite timere deos alienos ⁊ nō adoretis eos nec colatis nec imoletis eis ⁊ ponit aduersatiua imediate.s. sed dñm deū vestrū timete illū adorate ⁊ ipsi imolate ⁊ cerimonias eius custodite. si aūt poneret hic non imoletis deberet referri ad demones ⁊ tūc eēnt duo icōueniētia. primū q̄ poneret bis de demonib⁹ nō imoletis eis: ⁊ ista repetitio ē supuacua ⁊ dz excusari qñ pōt excusari. scōm q̄ tunc non ponerentur omnia

† Quare ponit q̄ israelite adorarēt dñm q̄ eduxit eos ō terra egipti.

¶Prima rō.

Scda rō.

Tertia rō.

¶ Littera hebraica.

tur omnia quatuor verba affirmata de deo q̄ neganť de demonibus:z tñ neceſſe eſt ſic fieri:qr dictio aduerſatiua hic poſita ſignificat iſtud:dicet ergo ipſi imolate ſicut † bz lra nr̄a(cerimonias quoq; z iudicia z legē z mādatū qō ſcripſit vobis cuſtodite)ſupra expoſitū eſt quid ſint cerimonie z iudicia z lex z mandatū:oia enim iſta dixerat deus iſraelitis ſeruāda eſſe z continebanť hec ſolū in † lege Adoyſi(vt faciatis cunctis diebus).i.debetis cuſtodire in corde veſtro ſemp iſta vt faciatis ea oi tpe:nā lex non prodeſt niſi ſemp cuſtodiať:quia q̄cūq; peccauerimus mortis erim⁹ rei(z nō timeatis deos alienos)iſtud † repetit qr iſraelite erāt timidi trepidātes timore vbi nō erat timor z ob hoc inclinabanť ad timendū idola gētiū tāq; poſſent eis nocere:deus aūt pſuadet eis ſepe ne il- † la timeant(z pactū qō pcuſſit vobiſcuz nolite obliuiſci) iſtud fuit pactū de ſeruando legē z tunc deus ꝓmiſit accipere iſraelitas in populū z ipſi ꝓmiſerūt obſeruare legem:exoō.xix.z confirmauerunt iſtud pactū p effuſionem ſanguinis:exoō.xxiiij.vt ſupra in lra dictū eſt.Sciēduz aūt q; hic eſt mutatio pſone.nā deus loquebať iſraelitis de ſe ipſo et debebat loqui in ſecunda pſona z loquiť in tertia:z p3 iſta mutatio qr ſupra dicit q; deus pcuſſerat cū eis pactū dicēs nolite timere deos alienos ſz dominū deū veſtrū:z ſic loqtur de ſe ipſo tanq; alius eſſet dn̄s z nō ipſe:z iſte modus frequētatus eſt in ſcriptura:z dicit nolite obliuiſci pactū.ſ.qr ſi iſraelite obliuiſcerenť pactū iſtud non obſeruarēt aliquā legem dei tanq; neſcientes ſe obligatos:quādiu tñ recordarenť pacti ſcirent ſe obli- † gatos(nec colatis deos alienos)iſtud erat principale in pactū qō iſraelite fecerant cum deo: etiam iſtud erat in quo iſraelite magis peccabant z grauiſſimum erat inter † omnia peccata ideo repetit potius q̄z alia(ſed dn̄m deū veſtrū timete).ſ.tam timore ſeruili q̄z filiali:qr vterq; prodeſt cum vnus ſit via ad alium(z ipſe eruet vos de † manu inimicor veſtrorū).ſ.ipſe potens eſt z liberabit vos de manu oium hoſtiuz ſi recte colitis ipſum z ſi non colitis ipſe tradet vos in manus hoſtiū(illi vero non audierunt).ſ.filij iacob cū qbus factum fuerat pactum.ſ. noluerunt obedire.naz audiebant tamen nihil in opere ponebant:z quia iſta dicebantur vt fierent idem erat ac † ſi non audiuiſſent verba iſta(ſed iuxta conſuetudinem ſuā priſtinā perpetrabant)aliqui referūt propter hoc litteram iſtā ad habitatores nouos terre iſtius q faciebant ꝑm ſuā conſuetudinē antiquā ideſt colebant ſemp idola ſicut ꝓſueti fuerant ab antiquo facere in regiōibus ſuis ſed non ſtat quia iſta littera tota eſt ſuſpēſiua z pertinet ad eandem ſniam:z tñ precedens tota neceſſario intelligitur de hebreis:qr ibi dr̄ de pacto quod deus fecit cum eis:ideo etiā iſtud intelligitur de eiſdem: z eſt ſenſus q; deus ammonuit iſraelitas p ꝓphetas vt timerēt eum z recordarenť pacti ſui z tñ ipſi nō audierūt verba ꝓphetaꝝ ſed faciebāt ꝑm conſuetudinē antiquā.ſ.ſicut ꝓſueti erant a principio regū iſrael colere idola:ita z nūc colebant illa qñ deus admonebat eos per prophetas z nunquā ceſſauerunt vſq; ad diem quo tranſlati ſunt de ſa- † maria in terram aſſiriorum(fuerunt igitur gentes iſte ti- ß mentes quidem dominuz.)hic reuertitur ſcriptura ad enarrandū de ſamaritis z dicitur q; iſte quinq; gentes que ducte ſunt de terra aſſiriorū in ſamariaz timuerunt dn̄m z intelligitur de timore ſeruili:quia ſolū timebant eū ne mitteret leones ꝓtra ipſos ſicut prius miſerat anteq; inciperent colere eum:z tñ non timebant euz timore filiali vnde ſupra dicitur de iſtis gentibus non timēt † dn̄m nec cuſtodiunt cerimonias eius(ſed nihilominus idolis ſuis ſeruientes)quaſi dicat ſz timeant deum z faciant ei ſacrificia:tñ non deſinebant ſeruire idolis faciendo eis ſacrificia ſicut cōſueti erant facere in terra ſua.z dr̄ hoc ad redargutionē ſamaritaꝝ:quia cū colerēt deuz non debebant ſimul colere idola:qr talis cultus non plz deo ſicut dixit ſamuel iſraelitis ſupra.i.li.c.vy.ſ.ſi in toto corde veſtro quertimini ad dn̄m abijcite de medio veſtri deos alienos baalin z aſtaroth z ob hoc deus vocat ſe zelotē:exoō.xxxiiij.ſ.ego ſum dn̄s deus tuus zelotes.

nā ſicut vir zelotes nō vult q; aliqs accedat ad vxorem ſuā ſz ipſe ſolus vult diligi ab ea ita deus ſolus vult a nobis coli:z ſicut mulier q̄ accedit ad aliū q̄z ad virū ſuuz dr̄ adulterari ita qui colūt aliuz q̄z deū dicunť fornicari: iuxta illud ꝓdes oēs q fornicantur abs te:z iſte eſt modus cōis loquēdi in ſcriptura:(nā z filij eor̄ z nepotes † ſicut fecerūt parentes ita faciunt vſq; in ꝓſentem diem) ſc3 filij z nepotes iſtor̄ qui ducti ſunt ad habitanduz in ſamariā ſeruant iſtū modū q; timent dn̄m z q; colūt idola:z hoc eſt qr ſic fecerunt patres eor̄.ſ.primi qui venerunt in terrā illā:z iſta conſuetudo ſeruata eſt vſq; ad p̄ſentē diē.i. vſq; ad diē quo hieremias ſcripſit librū iſtū poſt captiuitatē babilonis.ſ.facta tranſmigratione.

¶Que erat ꝓditio ſamaritanor̄ q vocati fuerūt ſamaritāi tpe xp̄i z mores eor̄ z hiſtorie circa ipos. Cō.xxiij.

Queretur de ſtatu z ꝓditione iſtorum habitatorum terre. Et dicendū eſt q; iſti ſunt qui vocantur in euāgelio ſamaritani eo q; venerunt ad habitandū in terrā ſamarie tranſlatis inde prioribus habitatoribus.iſti enim inter iudeos computātur ſed non ſunt iudei ex genere ſed aliquo mō ꝓuerſi.iſti ēt a principio non tenuerunt cultū dei ſed idolorum ſuorū z pcuſſit illos deus mittēdo leones ꝓtra eos:ſed poſtea veniente ſacerdote qui docuit eos tenere cultū legis dei ceſſauerunt leones:z ex ipſo tpe ceperūt iſti ſamarite ſimul colere deū faciēdo ſibi ſacrificia z colere idola z iſtā ꝓſuetudinē tenuerūt longo tpe:nā qñ hieremias ſcripſit librū iſtū tranſlatis iudeis in babilonē tenebāt ſamaritē iſtū rituz vt p3 in lra:nō tñ ſemp tenuerunt iſtū cultū ſed aliquando venerunt ad colendū ſolū deū z ſic erat tpe chriſti: nam tūc ſolum erat diuerſitas inter iudeos z ſamaritanos in quo loco adorāduz erat:ſed nō erat diuerſitas an deberet deus adorari vel idola. Sic patet qñ chriſtus tranſiuit p terrā ſamaritanorū apud ſichem z mulier ſamaritana egreſſa ad hauriendū aquā petiuit ab eo de loco adorationis dicens:domine video qr ꝓphēta es tu patres noſtri adorauerūt in mōte hoc z vos dicitis qr hieroſolimis eſt locus vbi op3 adorare:z xp̄s reſpōdit vos adoratis qō neſcitis nos adoramus qō ſcimus qr ſalus ex iudeis eſt.ioā.iiij.ſi tñ ſamaritani colerent idola ꝑ tūc nō fuiſſet qō principalis inter eos de loco adoratiōis ſed de ipſo deo qui adorādus erat z de illo q̄ſiuiſſet mulier.Etiā ſamaritani illo tpe obſeruabant aliquo mō cerimonias legis quātū ad locū adorādi z faciēdi ſacrificia:nā nō faciebant in multis locis ſed in vno.ꝓpter quo ſciendū q; a principio iſte gentes ceperunt colere deū ponēres templa in diuerſis locis:ſicut dr̄ ſupra in littera q; conſtituerūt ſacerdotes excelſorū z ponebāt eos in phanis ſublimibus z in hoc faciebant contra legē:quia lex volebat vnicū eſſe locuz in quo fierent ſacrificia:leui.xvij.z deu.xij.nunc aūt habebant vnum templū ſamaritani in monte garizin apud ſichem ad qō ꝓueniebant ad faciendū ſacrificia z non faciebant illa in aliis locis terre:z ſic nō dubitauit mulier ſamaritana an in vno vel in pluribus locis ſacrificandū eēt ſed ſuppoſuit eſſe vnū locū:de illo tñ quis eēt dubitauit.ſ.an eſſet in hieruſalē vel in monte illo in quo conſtituerant templum ſamaritani. ¶Conſiderandū vlterius q; inter ſamaritas lz obſeruarentur tpe chriſti cerimonie legis:tñ ipſi non recipiebant oēs libros ſacre ſcripture ſed ſoluz quinq; libros moyſi:de aliis aūt nō curabāt:ſic eſt aſſertio omniū.ratio tñ quare hoc fecerunt fuit duplex.ꝓxima fuit quia ſamaritani nō receperunt niſi illos libros q erant inter hebreos eo tpe quo ipſi tranſlati ſunt de terris ſuis in ſamariam:z tñ tunc non erāt niſi quinq; libri moyſi ideo illos ſolum receperunt.patet hoc quia iſti libri regum nondum erant ſcripti:quia per hieremiā ſcripti fuerunt poſt tranſmigrationē babilonis que fuit multo poſt.Etiam non erat tunc liber paralipo.quia iſte ſcriptus eſt per eſdram vt ſuo loco declarabitur.libri etiam ꝓphetaꝝ.ſ.Iſa.Hiere.Daniel.Ezechiel.et duodecim minor̄ prophetaꝝ nondū ſcripti fuerāt:qr plurimi iſtor̄ nondum nati fuerant: alij autem nondum fuerant mor-

Notanduz de iſtis ſamaritanis.

ß Samaritani recipiūt quinq; libros moyſi tñ. ꝓxima cā.

tui: z sic libri pphetiarū suarū nōdū habebantur. liber aūt psalmoz quāc̄ p maiozi pte a dauid factus fuerit: tū nōdū erat cōpilatus in vnū: quia ista cōpilatio facta fuit per esdram. libri aūt salomonis. s. puerbiorū eccle-
siastes z canticoz vt quidā volunt nō erāt scripti lz snie eoz a salomone plate eēnt: de quo quid sit vez dictum est p̄cedēti li. c. iiij. z dato q̄ scripti eēnt forte rari habebant potissime qz ad sacram scripturā libri illi nō ptinēbāt sed ad moralē instructiones. libri aūt iudicū z iosue per samuelē scripti erant: z tū apud rarissimos habebantur: qz ēt ipsi iudei tunc de hoc parū curabāt cū isti eēnt
Scōa cā. libri bistorici. Secunda causa fuit: quia ille qui tradidit cerimonias z legē samaritanis fuit quidam sacerdos de israelitis qui fuerant ducti captiui in assirios: et tamen isti israelite cum separati essent a iudeis inter quos erāt pphete non habebant libros prophetiarū nec aliquid aliud dato q̄ tunc scripti esse potuissent: sed solū habebant quinq̄ libros moysi qui a principio erant inter he-
Tertia cā. breos anteq̄ fieret diuisio regni z istos dedit sacerdos ille samaritis. Tertia causa z potissima fuit: quia sacerdos iste non missus est ad erudiendum samaritas nisi in cerimonijs colendi deū: nam ipsi putauerunt se percuti a leonibus qz ignorabant legitima dei terre illius: z sic rex assiriorum misit sacerdotez qui doceret legitima dei terre vt p3 in littera: z postea dicitur q̄ cum venisset iste sacerdos docebat eos quomodo colerent dominū. cultus tamen domini z oēs cerimonie que obseruāde erāt a iudeis solum p̄sistebant in libris Moysi quia isti sunt pure legales: ideo solū tradidit eis sacerdos ille libros Moysi. vnde dato q̄ tunc scripti essent apud israelitas omnes libri sacre scripture qui non habentur: sacerdos ille nō tradidisset samaritis nisi q̄nq̄ libros moysi quasi non eēnt eis plures necessarij aut opportuni: ipsi aūt noluerunt postea recipere plures quāc̄ inter hebreos plures haberent. ¶ Considerandū vlterius q̄ quāc̄ samaritani habitarent in eadem terra in qua hebrei. s. in terra illa quā tenuerant p̄ius decē tribus: tamē non cōmunicabant hebrei cuz samaritanis in cibo nec in potu nec in alijs generibus cōmunicationis nisi samaritani redirent ad cultū hebreorum omnino: sic patet Joā. iiij. qñ petiuit Christus potū aque a muliere samaritana: nam ipsa respondit quomodo tu iudeus cum sis bibere a me poscis que sum mulier samaritana. non enim conuntur iudei samaritanis. i. cōmunicāt cū eis. sic etiam christus aliqualiter vetuit discipulis suis cōcationē samaritanorum a principio p̄dicationis z posuit eos in eadē habitudine ad hebreos in qua erant gentiles vt p3 Matth. x. z Luc. ix. s. in viam gentiū ne abieritis z in ciuitates samaritanorū ne introieritis sed ite potius ad oues que perierunt domus israel. conuertebant tū multi de samaritanis ad ritū iudaicū z morabātur inter eos: quod p3 ex exēplis que xp̄s ponit. s. de illo qui incidit in latrones z transiuit apud eū sacerdos z non misertus est illi z leuita eodē modo z samaritanus transiuit z misertus est: Luc. x. p3 etiam de decem viris leprosis q̄ mundati sunt a christo dum dixit eis ite z ostendite vos sacerdotibus z dū irent mundati sunt in via z nō fuit de illis qui rediret ad reddendū gratias deo nisi vnus qui p̄cidit ad pedes christi z iste erat samaritanus: Luc. xvij. quando tū aliquis conuertebat ad iudeos de samaritanis habebat in paruo honore vnde in improperiū dicebatur alicui q̄ erat samaritanus. vnde iudei dixerūt christo ad vitupe-
randū eū nōne bene dicimus nos q̄ samaritanus es tu z demoniū habes: Joānis. viij. Sciēdū aūt q̄ samarite erant emuli hebreorū z aduersabant eis quātū poterāt sicut patet. j. esdre. c. iiij. z. v. vbi prohibuerunt hebreos edificare tēplū dñi z inquietauerūt eos apud regē persarum quousq̄ impetrauerūt denuo hebrei q̄ continuarent edificationem vt p3 ibidē. Sic etiā fuit in edificatione murorum bierusalē: nā isti samarite insidiati sunt valde hebreis ad occidendū eos duz edificarēt z sepe agrediebātur hoc ita vt cogerent hebrei diuidere se in duas partes z medietas eoz tenebat lanceas z arma et medietas faciebat opus edificationis vt p3 neemie. c. iiij. v. z. vi. isti etiā samarite inuidebant valde hebreis: naz q̄n videbant hebreos in aliqua felicitate dicebant se esse cognatos eorum de stirpe efraim z manasse: cum vero hebrei essent in aliqua infelicitate dicebāt se nō esse de stirpe iudeorū: sic ait Josephus. ix. z. xi. antiqui. z qz tēpore quo christus natus est z p̄dicabat in terra videbant hebrei esse in aliquali prosperitate rerū vocabant se samaritani de stirpe hebreorū. s. filios iacob sic p3 de muliere illa samaritana q̄ dixit ad christū nūquid tu maior es patre nostro Jacob qui dedit nobis puteū hunc z ipse bibit ex eo z filij eius z pecora eius: ioā. iiij. tēpus aūt quo redierūt samaritani ad seruādū cerimonias legis p̄ magna parte z sacrificandū in vno loco fuit q̄n fabricatū est eis templū honorabile in monte garizin q̄ est mons excelsior in tota samaria z inceperunt ibi habere summuz sacerdotē noie manasses de stirpe aaron qui erat frater summi sacerdotis hierosolimitani. fuit aūt constructum templū illud tpe quo darius z alexāder pugnabāt vt ait iosephus. ix. antiqui. de quo locuta est mulier samaritana ad christū dicens p̄res nr̄i adorauerūt in monte hoc i. in tēplo qō est in isto monte z vos dicitis qz hierosolimis est locus in quo op3 adorare: ioā. iiij. de p̄structione aūt tēpli huius z origine eius magna est bistoria quā ponit Josephus. xi. antiq. z forte exponet ioan. iiij. vel sup esdram vbi oportunius videbitur.

Nota p̄ intellectu euangelij.

¶ Incipit capitulum. xviij.

A ij. paralip. xxix. c.

ANno tertio osee filij bela regis israel: regnauit ezechias filius achaz regis iuda. vigintiq̄nq̄ annoz erat cū regnare cepisset

ANno tertio. Descripta i p̄cedētibus regni iuda z israel continuatione z regni israel vltimata destructiōe: hic agitur de regni iuda continuatione z extrema destructione z diuiditur in q̄nq̄ partes: qz primo ponitur quid factū est sub rege ezechia. ij. quid factuz est sub manasse z amon. j. xxi. Tertio quid factuz est sub iosia z ioathas. j. xxv. Prima in duas qz primo ponitur ezechie vita laudabilis. Secundo eius liberatio mirabilis infra xx. prima in duas: qz primo ponit qualiter se habuit in aduersitate ibi (anno quartodecimo.) prima in duas. s. in partem principalem ibi (anno quarto.) ¶ Quereꝫ circa primū an ea q̄ habenꝫ hic fuerint facta post p̄cedētia z an immediate. ¶ Ad primuz dicendū q̄ hic est continuatio ad p̄cedentia: non qdem q̄ oia que habentur hic fuerint facta post illa sed qz prius inchoata sunt ea q̄ habenꝫ p̄cedēti. c. c̄z ea que habenꝫ hic: quod p3: qz supra dicebaꝫ de regno Osee z quō ille cepit regnare z eo regnāte translati sunt israelite in terrā assiriorū: hic autez dicꝫ de regno ezechie qō cepit postc̄z cepit regnare osee in israel. s. anno tertio eius: z tū non fuerunt completa ea q̄ habentur supra anteq̄z incipcrent ista: qz supra agiꝫ de translatione israelitarū in terraz assiriox z illa fuit anno nono osee regis israel vt p3 infra in littera: z tamen iam regnabat ezechias in iuda immo sex anni erant quibus regnare ceperat vt p3 infra in littera: ideo sex annis fuerunt simul ea que habenꝫ hic z p̄cedēti. c. z tribus annis p̄cesserūt illa ad ista: qz ibi agitur de principio regni osee: hic aūt agitur de principio regni ezechie: z tū ezechias regnauit anno tertio osee vt p3 hic. ¶ Ad secū duz p3 solutio ex dictis: nam non solū non intercidit aliquid inter ea que habenꝫ supra z hic sed etiā ista z illa fuerūt in eodē tempore: nam sex annis fuerunt vtraq̄ simul vt supra declaratum est (anno tertio Osee filij Bela regis israel) iste fuit vltimus regū israel qui trāslatus est in terram assiriorū cū populo suo z anno tertio eius cepit regnare ezechias in iuda. et vocatur iste filius bela ad differentiam Osee prophete qui etiam contemporaneus fuit huic

Qō. I.

A De ordine ad p̄cedentia an sit cōtinuꝰ z immediatus.

Rñsio ad primum.

Rñsio ad secundū.

†

A Samarite erāt emuli hebreorū.

¶ Samaritani et iudei non cōicabant.

fuit huic:nam prophetauit tempore achaz ꝛ ezechie regū iuda vt patet osee primo:ꝛ etiā iste osee regnauit in israel duz regnarent in iuda achaz ꝛ ezechias vt pz precedenti.c.ꝛ hicideo vocaf iste osee filius hela:ꝛ osee ꝓpheta vocaf filius beeri vt patet osee.j.(regnauit ezechias filius achaz.)iste fuit bonus rex melior omnibus precedentibus preter dauid(viginti quinqz annoꝝ erat cū regnare cepisset)genuit eum pater suus in parua eta te:ideo erat ꝓuectus quādo cepit regnare(ꝛ viginti nouem annis regnauit in hierusalē)fuit bonus rex ꝛ magno tempore regnauit:ꝛ sic vixit annis qnquaginta q̄tuor.s.qz erat viginti quinqz annoꝝ quādo cepit regnare ꝛ postea vixit viginti nouē annis ꝛ computanf in hys anni qndecim quos deus addidit vite eius.naz cū egrotaret ad mortem dixit ei deus q moriturus erat ꝛ cum plorasset addidit ei ꝙquindecim annos vite.j.xx.ꝛ dicif regnasse in hierusalem:quia ibi erat sedes regni omniū regum iuda(nomē matris eius abisa filia zacharie)ista erat de hierusalē vt quidam volunt:nam cū reges iuda non acciperent vxores de alienigenis accipiebant filias subditorum suorum in vxores.

Qō.2. A

¶Ezechias q̄ anno osee regis israel regnauerit. Qō.ij.

Queretur quō stat q anno tertio osee regis israel regnauerit ezechias in iuda:nā potius videf q regnauerit anno.xij.vel.xiij.eius qō pz:qz achaz pater ezechie cepit regnare anno.xvij. phacee filij romelie regis israel.ē.xvi.ꝛ ille phacee regnauit viginti annis.ē.xv.ideo supererāt anni tres vel quatuor ad plus de regno eius quādo cepit regnare achaz:ꝛ tamē achaz regnauit annis.xvi.supra.xv.iō regnaret ipse post mortē phacee duodeciz vel tresdeciz annis:ꝛ tamen regnauit osee filius hela post phacee.ē.xv. ergo iam essent translati anni.xij.de regno suo ad minus quādo moreretur achaz ꝛ inciperet regnare filius suus ezechias:ꝛ tamen non regnauit osee nisi nouez annis qz nono anno regni sui translatus est israel in assirios.j.in lra iō oportebat q anteq̄z inciperet regnare ezechias saltem per tres annos cessauisset regnare osee:ꝛ tamē hic dicif q anno tertio eius regnauit. ¶Respondendum q ista difficultas venit ex tempore achaz:nam precedēti.c. dicif q osee cepit regnare in israel anno duodecimo achaz regis iuda:ꝛ tamen vt ibi ꝓbatum est deberet dici anno tertio vel quarto regni achaz cū achaz cepisset regnare anno.xvij.phacee.dicendū tamen est sicut ibi diximus q octo anni vel nouē de principio regni osee subticenf quia in illis nō regnauit pacifice ꝛ primus annus quo regnauit pacifice fuit annus duodecimus regis achaz:ideo tunc dicif cepisse regnare:ꝛ computādo ab eo tēpore dicif q anno tertio osee cepit regnare ezechias s.quia illis tribus annis solum regnauerat pacifice osee quādo mortuus est achaz:ꝛ ideo soluto illo solutum est istud. ¶Quereſ vlterius dato q regnū osee qō computandum erat ab anno tertio vel quarto achaz computetur ab anno.xij.eius sicut computaf precedēti.c.quomodo potest stare q anno tertio osee cepit regnare ezechias:nam videf q regnauerit anno quarto vel quinto eius:qō patet:quia precedenti.c.dicif q anno duodecimo achaz cepit regnare osee.ꝛ tunc aut accipief ille annus duodecimus tāq̄z incipiens vel consumatus.si tāq̄z incipiens erunt anni quinqz de regno osee quādo ceperit ezechias quia achaz regnauit decem ꝛ sex annis.ē.xv.si āt eēt annus duodecimus cōpletus regnaret osee quatuor annis anteq̄z inciperet ezechias:iō nullo modo poterat incipere in anno tertio regni eius. ¶Respondē duz q ista diuersitas tolenda est per annos inchoatos ꝛ completos.nam aliquādo non computaf annus qui est inchoatus ſz solū cum precedēti facit annum:aliquando autē annus inchoatus computatur.hic autē dicendū q annus duodecimus achaz erat finitus quando cepit regnare osee ꝛ erat inchoatus tredecimus ꝛ magna pars eius transierat:ꝛ tamē computaf solū duodecimus quia tredecimus non erat finitus.supereſſent ergo vsqz ad finem anni decimi sexti achaz anni tres ꝛ partē plus ꝛ istis regnasset osee quando cepit regnare ezechias: ꝛ sic erat inchoatus annus quartus regni osee:qz tamen non erat finitus dicif annus tertius.alij autē soluunt aliter dicentes q regnauerit ezechias aliquanto tēpore viuēte patre suo achaz ꝛ illud tempus computatur de regno eius ꝛ tunc erat annus tertius osee:ꝛ tamē quādo postea cepit regnare p se ezechias mortuo achaz erat annus quintus regni osee. Sed istud non est ꝙuenienter dictū. ꝙPrimo qz scriptura loquif hic de regno ezechie quando per se regnauit cum supra dixerit de morte achaz.ē.xvi.in fine. Secundo patet quia tunc sequereſ q computarentur alīq anni bis qz omnes anni quibus regnauit achaz fuerunt decē ꝛ sex ꝛ oēs anni quibus regnauit ezechias fuerunt viginti nouez.si autē computareſ hic tēpus quo regnauit ezechias simul cum achaz illi anni bis computarenf:ꝛ istud est valde incōueniēs ꝛ contra intentionē sacre scripture que computat annos regum ad sciendū quantitates tēpoꝝ ꝓteritoꝝ:ꝛ tū si iydem anni cōputarē tur bis nulla esset certitudo in numeris sacre scripture. Tertio pz qz ezechias erat viginti quinqz annoꝝ quādo cepit regnare:ꝛ sic quādo per se inciperet regnare q eēt anno quinto osee vt isti volūt esset annorū viginti septē: ꝛ tamē achaz pater suus vixit solū annis triginta sex.s. viginti annorū erat quādo regnare cepit ꝛ decē ꝛ sex annis regnauit.ē.xvi.ꝛ sic nouez annos haberet qñ gigneret ezechiam qō nō est asserendū:tenendū ergo est sicut supra diximus:qz non sequif tunc aliqō inconueniēs.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

¶Queretur vlterius quomodo poterat esse Ezechias viginti quinqz annorum quando cepit regnare qz pater suus solū vixit annis triginta sex.s.viginti anteq̄z regnaret ꝛ decem ꝛ sex in regno.ē.xvi.iō esset annoꝝ vndeciz achaz quādo nasceref ezechias:sed istud nō est satis credibile q puer decem annorū possit gignere. ¶Aliquis dicet q ezechias non erat annoꝝ viginti quinqz quando mortuus est achaz ſz forte erat annoꝝ viginti:ꝛ tū quando cepit regnare erat annoꝝ viginti ꝛ quinqz:ꝛ tunc dicef q quinqz annis mansit sine administratione regni et illis quinqz annis non dicef regnasse.sic enim dictum est nūc ꝛ ꝑcedēti.c.de osee q successit in regno ipsi facee filio romelie ꝛ mortuus est ipse anno tertio vel quarto regni achaz:ꝛ tamē nō dicif regnasse osee vsqz ad annum duodecimū achaz:qz octo annis vel nouē non ministrauit regnū aut saltem non se habuit pacifice. ¶Dicendū q si nullus alius modus soluendi esset oporteret recipi istum.nam sic etiā dictū est de rege ozia.ē.xv.ꝛ tamē nō sequif aliqō inconueniens cōcedendo lram eo mō quo iacet:iō nō opz queri subterfugia.ꝛ apparet hoc quia si esset aliqua diuersitas in annis: poneref aliter in libro palipo.q̄z hic:ꝛ tamē sicut hic dicif q erat vigintiquinqz annoꝝ ezechias cum regnare cepisset ꝛ regnauit viginti nouem annis:ita dicif.ij.palipo.xxix. ¶Dicendū ergo q achaz vixit annis triginta septē vel modicum plus: ꝛ hoc potest dici:qz supra.xvi.dicif q erat viginti annorū cū regnare cepisset:ꝛ dicemus q illi anni erant completi ꝛ magna pars vigesimi primi trāsierat:ꝛ tū non computaf nisi vigesimus qz vigesimus primus nō erat consummatus.ꝛ cū dicif ibi q regnauit annis decem ꝛ sex: potest dici q fuerunt quasi decē ꝛ septē:ꝛ tamē computanf decē ꝛ sex solū quia decimus septimus nō erat cōpletus:ꝛ sic erunt quasi triginta octo anni quibus vixerit achaz:de ezechia autē dicif q erat viginti quinqz annoꝝ quādo cepit regnare. Intelligendū est q esset viginti quatuor completoꝝ ꝛ inchoaret vigesimum quintum ꝛ computaf ille:quia aliquādo scriptura computat annos incompletos vt sepe visum est in isto libro ꝛ in ꝑcedēti ꝛ sic dicimus q achaz erat quasi triginta octo annoꝝ cū mortuus est ꝛ ezechias viginti quatuor annoꝝ ꝛ paucoꝝ dieꝝ qñ cepit regnare:subtrahanf ergo viginti quatuor de triginta octo ꝛ manebūt quatuordeciz: ꝛ sic esset achaz q̄si quatuordeci annoꝝ qñ gigneret ezechiā: ꝛ istud nō est admirabile nec ꝙtra cōmunē cursuz:qz in illo tēpore iura dicūt masculos esse puberes ꝛ tunc esse aptos ad ꝙtrahendum matrimoniū:ꝛ tū adhuc in qui-

Qō.4. A

Ezechias an eēt.xxv. annorū qñ cepit regnare.

ꝙPria rñio.

Alia rñsio.

Qō.3. A

Si computatio regni osee sit ab anno .xij. Achaz an ezechias ceperit regnare anno.iij. osee.

Obycitur.

Rñsio.

busdam preuenit pubertas tēpus illud:ideo satis rōnabile erat q̄ achaz anno quartodecimo suo gigneret ezechiam potissime qr filiȳ regum consueuerūt vxores accipere in minori etate q̄z alȳ viri.

Qō.ꝯ. A Pria opi. Cōfutatie.

¶Zacharias pater abise matris ezechie qs fuit. Qō.v.

Queretur vlterius quis erat iste zacharias cuius fuit filia abisa mater ezechie. ¶Aliqui volunt q̄ iste fuerit ille zacharias qui fuit filius ioiade sacerdotis quez occidit rex ioas.ȳ.palipo.xxiiȳ.ꝛ ita tenent hebrei multi. Sed dicendū q̄ nō stat: qr nō poterat ista tanto tēpore viuere vel si posset viuere aliquo modo nō esset apta vt acciperet in vxorē. ꝛ p̄z hoc computando oēs annos medios vsquequo accepit achaz vxorē.nā vt declaratū est precedēti q̄stione achaz genuit ezechiā anno q̄rtodecimo suo inchoato ꝛ regnare cepit anno vigesimo:ideo septē annis accepit vxorem anteq̄z regnaret.debēt ergo computari tēpora regū precedētiū vsq̄ ad achaz.fuit aūt zacharias tempore regis ioas:nam ipse vnxit ioas in regē.ȳ.palipo.xxiȳ.ſ.vnxit quoq̄ illum ioiada pontifex ꝛ filȳ eius:ꝛ sic poterat illo tempore zacharias filius ioiade habere filios ꝛ filias qr esset vir magnus cū vngeret regem ioas:tamē regnauit annis quadraginta.s̄.xȳ.amasias aūt filius eius annis viginti nouē.s̄.xiiȳ.ozias autē filius eius annis quinquaginta duobus supra.xv.ioathan vero filius eius annis decez ꝛ sex.e.c.ꝛ isti sunt simul anni centū triginta septē de quibus subtrahant septem anni quibus achaz accepit vxorem anteq̄z moreret pater suus ioathā ꝛ anteq̄z ipse inciperet regnare vt supra dictū est manebūt centū triginta de quibus nō possumus subtrahere triginta ēt si vellimus:quia zacharias filius ioiade occisus fuit a rege ioas ꝛ istud fuit ante finem regni sui aliquanto tēpore ꝛ sic essent decem anni:quia mox vt cōuersus est ioas ad idola mortuo ioiada sacerdote factū est hoc : ꝛ sic eēt ista mulier centum annorum ad minus quādo accipere tur in vxorem:ꝛ tamen istud non est opinabile maxime q̄ filius regis puer quatuordecim annorum acciperet mulierem centenariam. ¶Item dato q̄ acciperet eam non posset gignere:quia in tanta etate nō fierent ei mulierbria.raro enim mulierbria accidūt alicui femine vltra sexaginta annos ꝛ cum mulierbria desinunt fieri impossibile est esse conceptum naturaliter:ideo ponitur ꝑ miraculo conceptio Isac.Geñ.xviij.ſ.erant ambo senes ꝛ ꝑuecte etatis desierantq̄z sarre fieri mulierbria. Dicendū ergo q̄ ista mulier erat filia alterius zacharie qui multo tempore esset post q̄z fuit zacharias filius ioiade. ꝛ maxime op̄z hoc dici secundū opinionem quorūdā hebreorū qui volunt illam auctoritatē:Isaie.vȳ.ſ.ecce virgo concipiet ītelligi de natiuitate ezechie ꝛ dicūt ipsi ecce puella concipiet:ergo mater ezechie secundum eos debebat esse puella(fecitq̄z q̄ bonū erat coram dño).ſ. ezechias fecit q̄ bonū erat corā domino.i.q̄ deus iudicabat bonum.ſ.non coluit idola sicut coluerat pater suus achaz ꝛ multi alȳ de regibus iuda ꝛ etiā custodiuit totā legez fuitq̄z nimis solicitus in ea vt p̄z.ȳ.palipo.xxix.ꝛ.xxx. (iuxta omnia que fecerat dauid pater eius).ſ. imitatus est dauid in omnibus(ipse dissipauit excelsa).ſ.destruxit altaria que erant in multis locis extra templuz domini. Nam pater suus achaz clauserat templū domini vt nō fierent ibi sacrificia ꝛ constituerat aras in omnibus angulis hierusalem ꝛ in omnibus vrbibus iuda ꝛ in montibus ꝛ colibus.s̄.xvi.ꝛ.ȳ.palipo.xxviij.ezechias autez destruxit omnia ista.etiā reges iuda qui precesserant ad achaz fecerant multa altaria extra templū domini ꝛ nullus illorū abstulerat ista excelsa preter ezechiā vt p̄z ex processu precedentis libri ꝛ istius:nam vbicūq̄z dicitur de aliquo rege bono subiungitur verum tamen excelsa non abstulit:Ezechias autem excelsa abstulit que fecerant reges precedentes ꝛ populus(ꝛ contriuit statuas) scilicet imagines deorum quas introduxerant reges idolatre:nam in tantum peruenerat malitia quorūdam regum idolatrarū vt etiā in templo domini ponerent curros solis ꝛ equos ꝛ alias statuas ꝛ per multa loca bieru salem ꝛ aliarū vrbium:nam vbi erant altaria etiā erant statue:quia altaria erant ad reuerentiā illaꝝ statuarum quas deos vocabant(ꝛ succidit lucos)erant luci congregationes arborū apud altaria idolorū vt post sacrificia vacarent libidini cultores idolorꝝ in locis illis que erant vmbrosa ꝛ obscura.vnde ꝛ in templo domini factus fuerat lucus a regibus idolatrie ꝛ iosias fecit educi illū de templo ꝛ cremari in torrente cedron.j.xxiij.ꝛ dicit̄ succidit:quia succidere pertinet ad arbores ꝛ lucus erat de arboribus(confregitq̄z serpentē ereuz quē fecerat moyses)iste serpens factus est in deserto mādato domini: nā murmurante populo misit deus serpentes ignitos q̄ occidebāt multos de populo cunq̄z plangeret populus iussit deus fieri serpentē eneū ꝛ poni in alto vt oēs possent videre illum ꝛ quādocūq̄z esset aliquis percussus a serpentibus videns illum sanabat:numeri.xxi.(si quidem vsq̄ ad illud tempus filȳ israel adolebant ei incensum) ſ.israelite tulerunt serpentem illum secum de deserto et tenuerunt omni tēpore vsq̄ ad regnum ezechie:ꝛ ipse illum confregit qr erat iam populo ad scandalū.ſ.qr adorabat eum populus vt deū ꝛ offerebat ei sacrificia ꝛ incensuz(vocauitq̄z eum noeschā).i.post q̄z confregit serpentē vocauit illuz noeschā qō vult lra nostra esse nomē ꝓprium:quia forte ezechias vocauit illud hoc nomine vt iam non retineretur memoria nominis prioris.in hebreo tamen vocaꝝ nehuschā ꝛ est nomē appellatiuuz qō signat es purū siue massam eneā ꝛ vocauit illū sic ad significandū q̄ in illo serpente nō erat aliqua virtus diuina sed soluz erat massa enea nullius virtutis. ꝛ vocauit sic illū contra intentionē populi:qr populus putabat virtutem deitatis esse in serpente illo ꝛ ob hoc offerebat ei incensum tā q̄z deo(ꝛ in domino deo israel sperauit)potest dupliciter intelligi:vno modo referendo ad serpentem de quo dicitur.ſ.populus habebat spem in serpente q̄ posset sanare eos a languoribus ꝛ propter hoc offerebant ei cultum diuinū:ipse aūt ezechias nō sperauit in serpente q̄ posset ei bonū vel malum facere sed in solo deo israel. Aliter potest intelligi q̄ ponaꝝ ista verba ad quādā cōmēdationē ezechie.ſ.qr vna de virtutibus suis fuerit q̄ sperauit in dño.i.in oibus operibus suis habebat spem in dño ꝛ ipse dirigebat euz.ꝛ boc fuit ꝓtra morē patris sui achaz:nam putauit achaz q̄ dij syrie adiuuarent eum sic p̄z.ȳ.palipo.xxviȳ.ſ.dij regum syrie auxiliantur eis quos ego placabo muneribus ꝛ aderūt mihi.ezechias autem non habuit spem in aliquo idolo sed in solo deo.

¶Quare ezechias ꝛ alij boni reges comparaꝝ ad dauid in bono q̄ fecerunt. Qō.vi.

Qō.6. A Rīsio.

Queretur quare dicit hic q̄ fecit ezechias bonū corā dño sicut fecerat dauid.ſ.quare comparat dauid. ¶Rñdendū q̄ reges iuda erant in triplici differentia qdā erant oīno mali sicut achaz manasses ꝛ amon:de achaz p̄z.s̄.xvi.de manasse ꝛ amon.j.xxi.alij erant boni sed non oīno sicut ioas amasias ꝛ ozias.alij aūt erāt oīno boni sicut ezechias ꝛ iosias. De primis non ponit aliqua comparatio ad dauid eo q̄ dauid nō erat malus sicut isti.de secundis aūt qui erāt aliqualiter boni dicit̄ q̄ fecerūt bonū corā domino sz non sicut dauid:sic dicit̄ de amasia.s̄.xiiȳ.sic etiam de aliquibus alijs.de tertijs aūt qui erāt boni oīno dicit̄ q̄ fecerunt bonū corā dño sicut dauid ꝛ sic dicit̄ hic de ezechia ꝛ.j.xxȳ.de iosia. Aliquādo aūt dicit̄ de malis q̄ nō fecerūt bonū sicut dauid:sicut dicit̄ de achaz.s̄.xvi.ꝛ tñ istud rarū est. ¶Ratio aūt q̄re comparaꝝ isti reges ad dauid est:qr scom regulā philosophi.x.methaphisice in vnoquoq̄z genere est dare vnuz q̄ sit metrū.i.mensura aliorꝝ in pfectione:ꝛ sic in genere colorū damus vnū colorē:ꝛ in genere alialis damus vnā speciem.ſ.hominē.et tunc oīa que sunt in illo genere comparaꝝ ad illud q̄ est mensura ꝛ secūdū habitudinē quā habēt ad illud dicunt̄ habere magis vel minus de pfectione:qr illa que magis accedunt ad illud vnū dicunt̄ esse pfectiora ꝛ que minus accedūt sunt minus pfecta:ita in tota serie regū

inda

Opinio auctoris.

† Ex hoc p̄z q̄ errant Adediolanēses affirmantes q̄ serpēs moy si est apud eos in eccle sia scti Ambrosij.

Reges iuda i triplici differētia.

iuda non erat aliquis tā excelens sicut dauid:qꝛ de ipso dixit deus:inueni virū sc̄m coꝛ meū.s̄.j.li.c.xiy.ꝛ non dixit h̄ de aliq̄ alio iō oēs aly reges sc̄m q̄ imitarentur eum erant magis vel minus pfecti ꝛ qui pfectioꝛ esse poterat esset ille qui totaliter assimilaret dauid.ꝛ sc̄ꝫ hoc mali reges cognoscerent esse mali in quantū non imitabant dauid:boni aut̄ cognoscebant esse boni in quátuꝫ imitabant eum:ꝛ tamē quia inter bonos erat differētia in gradu de illis qui nō fuerūt oīno boni:dicit̄ q̄ fecerūt bonū coꝛā domino sed non sicut dauid.qui aūt erāt oīno boni imitabant totaliter dauid:ꝛ de istis dicit̄ q̄ fecerūt bonum coꝛā domino sicut dauid pater eoꝝ.ſ.q̄ in nullo recesserunt a viis eius.si aut̄ fuisset aliquis rex pfectioꝛ inter reges iuda ille poneret tāq̄ extremum comparationis ad omnes reges. ¶Quereꝛ vlteriº quomodo est verum q̄ ezechias fecerit oīno sicut dauid pater suº ꝛ quomodo alij reges nō fecerunt sicut dauid. ¶Aliqs dicet q̄ hoc fuit qꝛ ezechias non coluit aliquādo idola: alij aut̄ reges qui aliquādo erant boni aliquādo colebant idola:sicut fuit de ioas qui a principio fuit bonus ꝛ postea coluit idola.ij.palipo.xxiij.sic etiam fuit de amasia qui prius fuit bonus ꝛ postea coluit deos edon vt p3 e.li.c.xxv.¶Sed dicendū q̄ non dicitur ꝓpter hoc qꝛ alij reges fuerunt qui nunquā coluerūt idola:ꝛ tamē nō dicit̄ de eis q̄ fecerūt sicut dauid.sic patet de ozia.s̄.xv.ꝛ.ij.palipo.xxvi.ꝛ de ioathā.s̄.xv.ꝛ.ij.palipo.xxvij. et tñ de neutro istoꝝ dicit̄ q̄ fecit sicut dauid: sicut dicitur hic de ezechia.¶Dicendū ergo q̄ hoc dicit̄ ꝓpter pfectam obseruationem legis:qꝛ Dauid obseruauit legem omnino cuꝫ fuerit vir valde deicola:ꝛ tamē isti reges nō obseruabāt oēs cerimonias legis quāq̄ essent aliqualiter boni.sic fuit de ozia qui voluit offerre incensum sicut sacerdos ꝛ in hoc preuaricatus est cerimonias legis.ij.palip.xxvi.ꝛ precipuū ꝓpter qō nō dicit̄ de istis q̄ faciebant sicut dauid erat:qꝛ nullus istoꝝ auferebat altaria q̄ erant extra templū domini sed populus offerebat ibi incensuꝫ ꝛ istud erat contra legē que iubebat q̄ esset vnicum altare ꝛ vnicus locus sacrificioꝝ:leui.xvij.ꝛ deu.xij.patet hoc de oībus regibus bonis : nam asa fuit primus rex bonus inter reges iuda post diuisionē regni qꝛ nunq̄ coluit idola:ꝛ tamē de ipso dicitur q̄ excelsa non abstulit:precedenti.li.c.xv.ioſaphat aut̄ filius eiº nūq̄ coluit idola ſꝫ etiā excelsa nō abstulit.p̄cedenti.li.c.vltimo:ioas aut̄ in principio regni sui valde bonus fuit:ꝛ tamē etiā tunc excelsa non abstulit.s̄.xij. idem dicit̄ de amasia.s̄.xiij.idem de ozia.s̄.xv.idē de ioathā.e.c.ezechias aut̄ nunc excelsa abstulit vt p3 hic:ideo de eo primum dicit̄ q̄ fecit bonū coꝛaꝫ domino sicut dauid pater suus ꝛ de nullo alioꝝ precedentiū.¶Jtē p3 hoc in ioſia qui excelsa abstulit.j.xxij.ꝛ de eo dicit̄ q̄ fecit bonū coram domino sicut dauid pater suus:ergo videt̄ q̄ ꝓpter hoc dicit̄.¶Jtē p3 quia p̄cedēti.li.c.iij.dicit̄ de salomone quādo erat bonus q̄ ambulauit in oībus viis dauid patris sui excepto q̄ in excelsis imolabat ꝛ accendebat thimiama:ergo videt̄ q̄ imitatio pfecta ad dauid erat in illis qui auferebāt excelsa:in alys aut̄ erāt iperfecta imitatio:ꝛ qꝛ inter reges iuda isti duo soli legunt̄ abstulisse excelsa isti duo soli dicuntur fecisse sicut dauid.

Qō 7. A Ezechias an fecit oīo sicut dauid pr̄ suº ꝛ alij reges nō. Ꝓria rño. Cōfutatio.

Rñoaucto ris.

Qō 8. A Ezechias an abstulerit excelsa ꝛ contriuerit statuas. Obycit̄. Ꝓria rño. Cōfutatio. Ꝓrima rō. Scōa rō.

¶Quereꝛ vlterius quomodo dicit̄ hic de ezechia q̄ abstulit excelsa ꝛ contriuit statuas ꝛ succidit lucos.naꝫ videt̄ q̄ non possit stare qꝛ.j.xxij.ꝛ.xxiij.dicitur de ioſia q̄ abstulit excelsa ꝛ etiā q̄ confregit statuas ꝛ fecit efferri lucū de templo dñi.si tñ abstulisset ista ezechias nō potuisset ea auferre ioſias.¶Aliquis dicet q̄ ezechias abstulit partē excelsoꝝ ꝛ confregit ptem statuarū ꝛ succidit ptem lucoꝝ ꝛ residuū destruxit ioſias.¶Sed dicendū q̄ hoc nō stat. ꝓmo qꝛ si sic fecisset ezechias nō fuisset vir perfectus nec diceret̄ de eo q̄ fecit sicut dauid qꝛ dauid nō ꝑmittebat aliq̄ excelsum: iste aut̄ ꝑmitteret multa.potissime qꝛ dicit̄ hic q̄ fecit iuxta oīa que egerat dauid pater suus:ꝛ tñ relinquēdo aliqua excelsa lꝫ ageret sicut dauid tñ nō iuxta oīa que fecerat dauid. Secūdo p3 qꝛ tunc nihil ꝓficiebat auferre quedā excelsa cum manerēt alia in quibus posset populus imolare:ꝛ sic nō differret ezechias ab aliis regibus qui nō abstulerāt excelsa:ꝛ tamē falsuꝫ est qꝛ de ipso dicit̄ q̄ fecit sicut dauid ꝛ de nullo alio dicit̄ q̄ fecit sic de p̄cedētibus. Tertio p3 qꝛ istud erat valde irrationabile:nā auferre excelsa non erat nisi vt seruaret̄ lex oīo ꝛ eēt vnicus locº imolatiōis: ꝛ tñ auferendo quedā ꝛ relinquēdo alia nō fiebat vnus locus immolationis:qꝛ ita poterat totus populus offerre sacrificiū in paucis locis sicut in multis dū tñ aliqua excelsa relinquerent̄.Quarto p3 qꝛ si ezechias reliquisset oīa excelsa que destruxit postea ioſias reliquisset in templo domini statuas ꝛ lucos:nā ioſias fecit efferri lucum de domo dñi ꝛ statuas cōfregit:si tamen reliquisset ibi lucum ꝛ statuas nihil ꝓficiebat destructio aliorū excelsorū cum ibi in templo deberet esse cultus dñi.Quinto patet qꝛ ezechias fecit mundari totā domū domini p leuitas ꝛ sacerdotes ꝛ poni foris omnē imunditiaꝫ idoloꝝ ꝛ reduxit cultum domini qui omissus fuerat ꝛ interdictus exº diebº achaꝫ regis vt p3.ij.palipo.xxix.ꝛ.xxx. ergo non reliquit aliqua excelsa nec lucos nec statuas. Dicēdū igit̄ q̄ ezechias destruxit omnia excelsa ꝛ lucos ꝛ statuas nec reliquit aliquid qō postea deleret ioſias. ꝛ hoc verū est nisi de tēplis que fecerat salomon ꝓ vxoribus suis vt offerrent in eis incensuꝫ.j.xxij.nā de illis dicit̄ q̄ destruxit ea ioſias:ideo nō potuit destruxisse ea ezechias de quibus sequēti questione dicet̄ de omnibus aut̄ aliis generaliter dicendū q̄ ezechias destruxit illa tā lucos q̄ statuas q̄ excelsa:ꝛ cū dicit̄ q̄ ioſias abstulit excelsa:dicendū q̄ ista excelsa fuerūt facta post mortem ezechie quia post eum fuerunt duo reges pessimi.ſ.manasses ꝛ amon qui abundauerunt in idolatria plusq̄ achaꝫ ꝛ illi fecerūt excelsa in hierusalē ꝛ in aliis vrbibus ꝛ fecerunt lucos ꝛ statuas ꝛ omnia ista destruxit postea ioſias.ꝛ sic ezechias destruxit omnē idolatriā que fuerat ante eum sub oībus regibus iuda:ioſias vero solum destruxit idolatriā introductā ꝓ duosreges imediate precedentes eū. ¶Quereꝛ vlterius cū ezechias destruxerit statuas lucos et excelsa q̄re nō abstulit oīa:qꝛ quedā manserūt vsqꝫ ad tēpus ioſie que tñ fuerant facta ante tempus ezechie p3 de statuis quas destruxit ioſias:ꝛ tamē fecerat illas achaꝫ.j.xxij.ſ.cōbusit igni currus solis altaria quoq̄ que erāt sup tecta cēaculi achaꝫ.achaꝫ tñ fuit ante ezechiā qꝛ fuit pater eius.s̄.xvi.de excelsis p3: qꝛ fecit ioſias destrui oīa altaria ꝛ vicos qui erāt in terra samarie ꝛ in bethel que fecerāt reges israel.j.xxij.ꝛ tñ post achaꝫ non fuit aliquis rex israel:qꝛ anno sexto eius trāslatus fuit israel cū vltimo rege suo osee in assirios.j. in ſra ergo videt̄ q̄ altaria que facta fuerant a regibus israel ante ezechiā destructa fuerūt ꝓ ioſiā ꝛ cōsequēter non destruxit illa ezechias.¶Jtē p3 hoc de templis que fecit salomon in monte oliueti ꝓ vxoribus suis ꝛ concubinis:qꝛ illa destructa fuerūt ꝓ ioſiam.j.xij.ꝛ tñ si deleta fuissent ꝓ ezechiā nō potuisset ea delere ioſias.¶Dicendū q̄ ezechias destruxit oīa excelsa que potuit quia ex toto coꝛde volebat sequi dñm obseruādo cerimonias eius qō fieri nō poterat manētibus excelsis:iō si aliquid mansit fuit ex aliqua causa speciali.¶Ad primū cū dicit̄ de curribus solis ꝛ equis dicendū q̄ nō fecit istos achaꝫ sed manasses ꝛ amon qui fuerunt post ezechiā cū dicitur de achaꝫ non referꝛ ad currus solis sed ad altaria : quia dicit̄ altaria quoq̄ que erant super tecta cenaculi achaꝫ que fecerant reges iuda:ꝛ sic nō fecerat illa achaꝫ sed reges alij iuda.ſ.manasses ꝛ amon qui fuerūt post ezechiā. ¶Ad secundum cum dicitur de altaribus que erant in terra samarie.dicendum q̄ ioſias destruxit altaria q̄ fecerant reges israel qui fuerūt ante ezechiā:ꝛ tñ illa non potuit destruere ezechias sed destruxit illa ioſias. ratio diuersitatis est:quia tempoꝛe ezechie quādo ipse destruxit idolatriam in terra iuda adhuc manebāt israelite in terra sua:nam ezechias cepit destruere idolatriaꝫ anno primo regni sui mense primo.ij.palipo.xxix.ꝛ tñ israelite non translati fuerunt vsqꝫ ad annuꝫ sextum ezechie qꝛ ipso anno capta est samaria infra in littera ꝛ manēti-

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quita rō.

Rño aucto ris.

Ad primū argumētū.

Ad scōm.

Qō.9. A Ezechias an ꝺstruxerit oēs statuas lucos ꝛ excelsa. Obycit̄ ꝑ. Secūdo.

Tertio.

Rñsio.

bus israelitis in terra non poterat ezechias destruere tẽ pla ⁊ altaria eorũ ipsis inuitis: fecit tñ ezechias qõ potuit orando ⁊ suadendo israelitis vt venirent ad terraz iuda ad seruandum cerimonias legis ⁊ misit cursores per totam terram omnium israelitarũ qui dicerent: filij israel reuertimini ad dñm deũ abrahã ⁊ Ysac ⁊ reuertet ad reliquias que effugerunt manus regis assiriorum.ỹ. palipo.xxx.⁊ tunc aliqui de israelitis voluerunt:alij aũt non. si autez potuisset ipse destruere altaria eorum destruxisset.de iosia aũt nõ fuit sic:quia iam israelite translati fuerant in assirios ⁊ manserant ciuitates eorum habitate a gentibus alys ⁊ forte non erant oẽs vrbes habitate ⁊ in illis que erãt deserte potuit iosias destruere altaria ⁊ tẽpla.vel dato ꝙ essent omnia loca habitata forte non curabãt gentes iste multum de altaribus ⁊ tẽplis que fecerant israelite ⁊ permiserunt illa destrui per iosiam. ¶Ad tertiũ quando dicitur de templis que fecit salomon non potest responderi sicut respondebatur ad duo prima:nam poterat destruere ezechias ista templa cum essent in terra sua apud vrbem hierusalem in monte oliueti:p̃cedenti.li.c.vi.⁊.j.xxiỹ. ¶Dicendum tamẽ ꝙ non destruxit illa ꝓpter multa. Primo propter populum repugnantem.nam ante ezechiam nullus destruxerat altaria que erant in vrbibus ⁊ montibus: cum ergo faceret ipse nunc aliquid nouuz populus molestę ferret: ⁊ si vellet omnia vsqz ad vnguem destruere forte populus repugnaret sibi:voluit ergo potius aliquid agere in cultum dei consentiente populo q̃z inuito illo nihil agere. De iosia autem non fuit sic:qz iam ante euz ezechias destruxerat omnia excelsa:ꝙ ergo ipse vellet ea nũc destruere nõ erat aggredi aliqõ nouum: ideo poterat magna omnia vsqz ad vnguẽ delere ⁊ sic destrueret templa que fecerat salomon. Causa autem propter quam forte populus nolet illa destrui esset propter auctoritatẽ ⁊ honorẽ salomonis conditoris:qz inter omnes reges israel preter dauid ipse plus magnificauit regnũ domus iuda in honore ⁊ diuitys.etiam fieret hoc propter pulcritudinem illorum edificiorum:quia salomon faciebat opera magnifica ⁊ pulchra nimis sicut patet de tẽplo domini ⁊ de tribus domibus suis p̃cedenti.li.c.vi.⁊.vỹ. ¶Secunda causa ⁊ potissima ꝓpter quã motus fuit ezechias ad non destruẽdum templa illa que fecerat salomon fuit quia non preiudicabant cultui diuino:naz ipse ideo destruxit omnia excelsa ⁊ lucos ⁊ statuas quia erant cõtra cultũ dei.ſ.quia israelite offerebãt ibi sacrificia qõ erat contra legem.⁊ tamen in templis illis que fecerat salomon pro vxoribus suis nõ offerebant israelite aliqua sacrificia nec volebãt offerre etiã si nullus eos ꝓhiberet: ideo non erant scandalosa illa templa nec in preiudiciũ cultus dei. Ratio autẽ quare israelite volebãt offerre ibi sacrificia erat:quia illa tẽpla erant facta ꝑ dys quos ipsi non colebant.⁊ pz quia salomon fecit illa pro dys vxorũ suarum que erãt alienigene. vnde in vno templo posuit astarthẽ deam sidoniorum:⁊ in alio melotb idolũ amonitarum:⁊ in alio chamos deum moabitarum : ⁊ sic de alijs dys gentium diuersarũ vt pz p̃cedenti.li.c.xi.⁊.j.xxiỹ.istos autẽ deos alienigenarũ non colebant israelite sed alios deos chananeorũ:iõ ista templa non faciebant aliqõ preiudicium cultui dei ⁊ sic nõ curauit ezechias illa destruere sz postea destruxit ea iosias.j.xxiỹ.

¶Ezechias an peccauerit nõ destruendo tẽpla salomonis.que fecerat pro dys vxoꝝ suarum. Qó.x.

Queretur vlterius an peccauerit ezechias dimittendo templa illa que edificauerat salomon. ¶Aliquis dicet ꝙ sic : quia faciebat contra legem:nam deus iubebat ꝙ nõ essent altaria aliqua ad colendum deum nisi illud qõ erat in templo: leuiter.xvij.⁊ tamen in istis templis erãt altaria ad offerẽ dũ holocausta ⁊ thimiamata ipsis idolis. Secũdo pz qz deus iusserat ꝙ non essent idola in terra sed ꝙ israelite confringerent ea ⁊ cõburerent:deu.vij.⁊ tamen in templis istis erant idola quia infra.xxiij.dicitur ꝙ iosias destruxit ista templa ⁊ confregit statuas et succidit lucos istorum templorum:ergo peccabat ezechias ymittendo istas statuas in terra. Tertio patet quia ista templa erãt nimis scandalosa inter israelitas quantũ ad cultuz diuinuz quia offendebant deũ propter illa vnde vocabatur ille mons in quo erãt ista templa mons offensionis infra xxiij.⁊ hoc erat:quia vel israelite offendebãt dominum colendo idola in monte illo vel propter illa templa in clinabant ad colendum ea.quodcũqz autẽ istorum erat malum ⁊ euitandũ:qz scandalũ proximorum semper est euitandũ potissime quando illud est contra cultum dei sed ezechias poterat hoc facere ideo peccaret non faciẽdo. ¶Respondendum ꝙ non peccauit ezechias dimittendo illa templa. Primo pz quia vt dictũ est precedẽti questione populus non consentiebat ꝙ destruerentur et ezechias non poterat facere contra voluntatem populi oino quãqz de iure deberet facere. Secundo pz ꝙ non peccabat:quia permittere templa in terra peccatum erat in quantũ illa erant contra cultũ dei.ſ.quia tolebãt vnitatem loci cum in eis non fieret sacrificiũ vt declaratum est precedenti questione iõ non erat peccatũ dimittere illa. Confirmatur hoc:quia esse plura altaria in terra non erat peccatum dum tamẽ non essent oia ad sacrificandũ in eis sed vnicum istorũ.sic pz de altari qõ fabricauerũt due tribus ⁊ dimidia apud iordanem ⁊ alie nouem ⁊ dimidia pauerunt se ad pugnã contra illas tempore iosue tãqz contra idolatras ⁊ ille responderunt ꝙ nõ fecerant istud altare ad offerendum sacrificia sz vt esset in signum inter duas tribus ⁊ dimidiam ⁊ nouẽ ⁊ dimidiã ꝙ erãt vnus populus ⁊ pertinebat cultus dei ad omnes simul: ⁊ tunc ymissum est illud altare manere vt pz iosue.xxiỹ. ⁊ sic solum erat peccatũ in cõstitutione altaris si esset ad sacrificia:⁊ non erant ista tẽpla que fecerat salomon nũc ad sacrificia ergo non peccabat ezechias dimittendo illa. ¶Tertio pz ⁊ efficatius:qz in lra dicitur ꝙ fecit ezechias iuxta omnia que fecerat dauid ⁊ in hoc laudat nimis.si tamẽ peccauisset dimittendo ista templa nõ differret ezechias ab alijs regibus de quibus dicitur ꝙ excelsa non abstulerunt:⁊ tamẽ nõ ponit hic aliqua exceptio ſ.ꝙ nõ abstulit templa illa:⁊ tamẽ si peccauisset diceret ꝙ fuit bonus verũtñ non abstulit omnia excelsa: ⁊ tamẽ non ponit aliqua exceptio ergo non peccauit. ¶Quarto pz qz iosias manifestũ est ꝙ non peccauit:qz ipse abstulit omnia excelsa nullũ oino relinquẽdo in terra infra xxiij.⁊ tamẽ ezechias laudat eodẽ modo vt pz ex ℣bis que habent hic ⁊ infra.xxiij.ergo non peccauit ezechias sicut nec iosias. ¶Quinto pz qz ecclesiastici.xlix.dicitur preter dauid ezechiam ⁊ iosiam oẽs reges iuda peccatũ cõmiserunt ⁊ intelligit illud de peccato circa cultuz dei: nam alias nõ diceret de dauid ꝙ nõ cõmisit peccatum ⁊ de alijs regibus iuda qui nunqz coluerũt idola sed solũ reliquerũt excelsa:dicit ꝙ peccauerũt:ergo ezechias nõ peccauit relinquẽdo tẽpla illa salomonis. ¶Sexto patet qz ecclesiastici.xlviij.dicit de regibus iuda relicta est gens pauca ⁊ principes in domo dauid quidã ipsoꝝ fecerunt qõ placet deo:alij aũt multa cõmiserũt peccata: ⁊ incipit ibi dicere de laudibus ezechie:iõ non peccauit ezechias aliquo modo cõtra cultũ dei ꝓpter ista tẽpla. ¶Ad rationẽ in cõtrariũ dicendũ ad primũ cũ dr de altaribus ꝙ ꝓhibita erãt altaria in terra si illa eẽnt ad colendũ idola vel ad faciendũ in eis aliqua sacrificia ⁊ tñ si ad aliquid aliud erant nõ erat peccatũ ꝙ essent altaria in terra:sic pz de altari qõ fecerũt due tribus ⁊ dimidia apud iordanẽ ad significandũ ꝙ ipsi ⁊ nouẽ tribus ⁊ dimidia ptinebãt ad deũ israel ⁊ erant vnus populus:naz illud altare ymissuz est manere in terra vt pz iosue.xxiỹ. ita nunc ista altaria ⁊ tẽpla facta ꝑ salomonẽ nõ erãt ad faciendũ in eis sacrificia:qz nõ fiebãt ibi nunc sacrificia aliqua licet a principio facta fuissent:iõ nõ erat peccatuz ꝙ nunc manerẽt:verũ est tñ ꝙ ista altaria a principio facta fuerũt ad cultũ idoloꝝ:iõ quãqz nunc nõ colerentur ibi idola si potuisset ezechias illa auferre melius fuisset q̃z ꝙ nõ auferret:⁊ tñ forte ꝓpter scandaluz populi non potuit:iõ nõ erat peccatũ dimittere illa pro tunc:postea autem

Ad tertiũ.

B Ezechias nõ ẽstruxit tẽpla salomonis ꝓp multa. Primo.

Qõ.Io. A Primũ ar.

Secũdũ.

Secũdo.

Tertium.

Rñsio. Prima rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

Quarta ratio.

Quita rõ.

Sexta rõ.

Ad primá rõnẽ in cõtrarium.

autē iosias videns q̄ ista facta fuerāt ad cultū demonū: voluit ea iō auferre ꝛ abstulit. ¶Ad secundā rationē dicendū q̄ israelite iubebant destruere statuas idoloꝝ ꝛ cremare vel confringere illas: ꝛ tñ cū esset istud p̄ceptū affirmatiuū nō oportebat q̄ quocūq; tēpore israelite nō destruerēt statuas manentes in terra peccarēt mortaliꝝ: peccarent tñ quādocūq; colerēt idola: tñ tēpore ezechie erāt clausa ista tēpla ꝛ nullus israelitarū peccabat colendo istas imagines: iō quā q̄ p̄mitterent ibi nunc vsq; ad aliq̄d tēpus in quo magis sine scandalo auferri possent nō erat peccatū. ¶Ad tertiā rationē dicendū q̄ nō erat scandalū aliq̄d q̄ manerēt illa tēpla tēpore ezechie: ꝛ q̄n dicit q̄ nimis scandalizabāt populū in tantū q̄ vocabat ille mons offensionis in quo erant ista tēpla: dicendū q̄ nō vocabat mons offensionis q̄si nūc offenderent israelite vel offenderent deū ꝓpter illa tēpla sed vocat mons offensionis: q̄ q̄n fuerūt facta illa templa per salomonez ꝛ offerebāt ibi incensuꝝ ꝛ holocausta vxores salomonis israelite videtes hoc scandalizabant nimis ꝛ ista erat offensio. nunc tamē erāt clausa illa templa ꝛ nō fiebāt ibi aliqua sacrificia nec cerimonie ideo non offendebantur nunc israelite ꝛ consequenter nō obligabantur ezechias nunc destruere illa.

¶Quomodo serpēs eneus moysi seruatus fuit vsq; ad istud tempus. Qō.xi.

Ad scōam.

Ad tertiā.

Qō.II. A Rūsio.

Queretur vlterius de serpēte eneo quomodo israelite seruarunt illum vsq; ad tēpus istud ꝛ quare. ¶Respōdendū q̄ serpens eneꝰ factus fuerat in deserto anno quadragesimo ab exitu de egipto pauco tēpore anteq̄ introiret israelite in terram chanaam ꝛ fuit factus dum circuiret terrā edon ꝛ tederet eos itineris ꝛ laboris: tunc enim ꝓtra serpentes ignitos qui mordebāt populuꝝ factus est iste serpens: sanati sunt aūt tunc israelite respicientes istū serpentē iō duxerunt eū secū de deserto in terrā chanaā q̄q̄ iam nō p̄desset eis ad tollēdū morsus serpentū q̄ solū p̄cusserūt eos serpentes illa vice noluerūt tñ israelite confringere serpentē illū q̄ ille non fuerat factus ex causa inhonesta sicut idola ad sanandū populū a morsibus serpentū: ꝛ p̄mū fuit ꝓpter q̄d seruauerūt illū ꝓpter reuerentiā dei mādantis illū fieri: nā dato q̄ ita nō esset necessariꝰ: q̄ tamē deus iusserat illū fieri in deserto in reuerentiaꝫ eius seruabat illesus. Scōm fuit ꝓpter moysen: q̄ ipse illū fecit vt p̄z numeri.xxi. ipse aūt fuit legislator populi iō in reuerentiā eius ꝛ deuotionē populus voluit penes se tenere ea que ab eo facta fuerāt. ¶Tertiū fuit ꝓpter bonū q̄d ꝓsecuti fuerant israelite p serpentē illū. nam sanati fuerant a morsibus serpentū ignitoꝝ ideo videbat eis irrationabile q̄ illū ꝓfringerēt. tenuerūt ergo eū toto tēpore vsq; ad regē ezechiā ꝛ ipse tūc cōfregit illum. credendū est autē q̄ iste serpens tenebat in aliquo loco honorabili vt pote in aliqua p̄te templi in custodiam et israelite iam incipiebant colere eum. ¶Queret vlterius an debuerunt israelite tenere serpentē istum postq̄ sanati sunt a morsibus serpentū p illū vel debuerūt illū confringere. ¶Respondēdū q̄ non solū fuit equū ꝛ rōnabile q̄ israelite tenerent istū serpentē vt p̄z ex motiuis assignatis p̄cedēti questione sed etiā fuit quasi necessarium q̄ ipsi tenerēt illū: q̄ israelite debebāt attēdere vt essent memores beneficioꝝ dei vt sic inclinarent ad colendū ꝛ laudandū eum: ꝛ tñ deus p̄stiterat eis magnū beneficiū liberando eos a morsibus serpentū quia multi occidebant ab eis: numeri.xxi. sanitas aūtē facta fuerat respiciendo illū serpentē: iō non poterāt habere aliquid p q̄d melius recordarent istius beneficij quā tenēdo apud se serpentē istū: q̄ q̄ncūq; viderēt eū recordarent beneficij p̄stiti. Sic enī deus iusserat seruari alia in signū beneficij p̄stiti: nā iussit seruari vnā plenā māna ad significandū q̄ ipse aluerat israelitas in deserto q̄draginta annis illo cibo: exo. xvi. relicte fuerūt etiā tabule legis in signū q̄ deus dederat israelitis legē. sic ēt de virga aaron que relicta est in archa federis: numeri.xvij. ꝛ deutero. ꝓseruato in latere archē: deu.xxxi. ꝛ credenduꝫ est q̄ moyses ad istā intētionē fecerit q̄ maneret serpēs ꝛ nō ꝓfregit eū illico vt sanati sunt israelite a morsibus serpentū: ꝓstat nāq; q̄ non mansit serpens ille illesus cōtra voluntatē moysi q̄ ipse erat tūc princeps populi et obediebat ei populus in oībus: ꝛ si ipse voluisset ꝓfringere serpentē ꝓfregisset sicut ipse illum fecerat: ꝛ tamen nō ꝓfractꝰ est ergo ipse voluit q̄ maneret: ꝛ tñ ipse nolet q̄ maneret sine causa. ergo fuit aliqua causa ꝓpter quā conseruatus est serpens ille ꝛ debuerat semper manere apud israelitas in memoriā istius beneficij nisi incepissent eis esse scandalosus.

¶An israelite quotiēscunq; p̄cussi fuissent a serpente sanati fuissent per serpentis enei visionem ꝛ de miraculis istius serpentis. Qō.xij.

Qō.I3. A ꝓria opi.

Queretur vlterius de isto serpente an israelite possent postea sanari a morsibus serpētū si ꝓtingeret eos aliquādo p̄cuti. ¶Aliquis dicet q̄ sic: q̄ eadē causa manēs eadē ꝓducit eosdē effectus si sit materia eodē modo dispōsita: ꝛ tñ israelite videntes serpentē istū cū essent vulnerati a serpentibus sanabant nihil aliud facientes. iō q̄ncūq; p̄cuterent israelite a serpētibus ꝛ respicerēt illū serpentē sanarent quia manebat eadē causa oīno ꝛ materia eodē modo dispōsita. ¶Respōdendū est q̄ forte multi israelitaꝝ credebāt hoc: iō forte causa potissima ꝓpter quā tenuerūt secū serpentē illū fuit vt q̄ncūq; ꝓtingeret eos p̄cuti a serpentibus recurrerēt ad serpentē illū. ¶Dicēdū tñ q̄ nō erat certū q̄ israelite sanarent itez aspicientes serpentē illuꝫ si p̄cuterent a serpentibus imo potius videt q̄ nō sanarent. ꝓpter quo sciendū q̄ sanitas illa que causabatur in israelitis viso serpēte eneo erat supernaturaliter: ꝛ si forte deus dedisset aliq̄ qualitatē absolutā illi serpenti que maneret in eo q̄ncūq; ille serpens esset posset sanare p̄cussos a serpentibus. ¶Dicēdū tñ q̄ deus nō dedit aliquā qualitatē illi serpenti p quā posset sanare p̄cussos vt serpens ille sanabat sz solū volūtas dei: volebat tñ deus q̄ aspicerēt israelite ad serpentē illū ꝛ aspiciēdo sanarentur: serpens tñ ille nō plus ꝓferebat ad sanitatē q̄z lapides vel ligna campoꝝ. ꝛ p̄z hoc q̄ nō poterat illi serpēti cōmunicari aliqua virtus p quā sanaret p̄cussos a serpētibus: q̄ ista virtus esset supernaturalis ꝛ spiritualis: talis aūt nō cōmunicat subiecto materiali. si aūt esset virtus naturalis insurgeret ex aliqua ꝓportione qualitatū elemētaliū in illo mixto sicut diuerse herbe ꝛ cibi habēt diuersos effectꝰ sanatiuos ꝛ inducēdi egritudinē ꝓpter diuersaz mixtionē ꝛ q̄litatē inde surgentē: ꝛ quia ille serpens nō fuit deductus ad aliud genus mixtiōis sz mansit semp eneus nō poterat ꝓsequi virtutē aliq̄z corporalē ꝛ naturalē p quā sanaret p̄cussos. ¶Itez p̄z q̄ si esset aliqua virtus in serpente eneo ad sanandū nō fuisset aliquis sanatus videdo illū sz tāgendo eū vel ꝙuertēdo eū in puluereꝫ ꝛ comedendo de illo. sic enim p̄z de medicaminibus que naturaliter sanant: q̄ nemo sanat videndo medicamen sz comedēdo de eo vel summendo interius aut saltē corpori applicādo: ꝛ tñ serpens ille sanabat sola visione: iō nō habebat in se aliquā virtutē naturalem nec etiā ipse sanabat p̄cussos. ¶Itē p̄z q̄ si serpens iste habuisset virtutē naturalē sanandi nō oportebat q̄ homines aspicerēt eū ad hoc q̄ sanarent sz q̄ essent circa illū siue aspicerēt siue nō q̄ tunc ipse mitteret virtutem suā p mediū insensibiliter imutando illū quousq; imutaret ipsos p̄cussos ꝛ sanaret. sic enī est de lapide magnete qui attrahit ferrū cū nō sit ꝙiunctus illi ꝛ hoc est quia imutat mediū insensibiliter. ita ergo esset de p̄cussis q̄ serpēs ille sanaret eos diffundēdo virtutē suā ad illos ēt si nō aspicerēt eū imo potius sanarent si haberēt vulnera in p̄te posteriori corporis ꝛ ꝙuerterēt vulnera ad serpentē ꝛ vultus auerterēt ab eo ꝛ tñ nullus de israelitis sanabat nisi aspiceret serpentē ergo nō sanabat illos serpens. ¶Itē si serpens haberet istā virtutē nō posset sanare oēs percussos q̄ncūq; ꝛ vbicūq; eū viderent q̄ illi qui essent ꝓpe eū sanarent qui vero longe nō sanarent q̄ nō posset virtutē suā valde longe diffundere sicut p̄z

Rūo auctoris.

B In serpēte nō erat alē q̄ virtus ad sanandū.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Prima cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Qō.I2. A Israelite an bñ fecerūt seruando serpētē eneum vel debuissent cōfringere. Rūsio.

In magnete cui si ponat ferrū de ꝓpinquo attrahet illud si āt sit de lōge nō attrahit. ⁊ tñ in quacūqz distātia eēnt israelite a serpente illo duz tñ possent eū videre sanabā-tur: ergo nō sanabat eos serpens. ꝑz hoc qz deus iussit illum serpentē eleuari nimis in altū vt ex oi ꝑte castrorū posset videri. nā extendebant castra israelita ꝑ forte plꝰ quā ꝑ vnā leucā cū essent in eis pluscqz sexcēta millia peditū ꝓter femīas ⁊ puulos ⁊ senes vt ꝑz exodi. xij. et xxxviij. ⁊ si nō sanaret serpēs a quocūqz loco castroꝝ videret plurimi morerent anteqz venirēt ad serpentem: ⁊ tñ nullus moriebat postqz serpens iste factus est vt colligit numeri. xxi. ergo erat in loco nimis alto ⁊ a quantacūqz distātia videret sanabat. hoc ꝑz ioānes. iij. cuz dixit xps sicut moyses exaltauit serpētē in deserto ita opz exaltare filiū hominis: ergo erat nimis eleuatus serpēs: ⁊ tñ nō ꝓficiebat eū eleuari nisi sanaret ꝓcussos cū videret a longe: qz alias venirēt ad eū vt ꝑ ipsuz existētes sanarent ergo a longe visus sanabat. ¶ Quinta rō. Itē ꝑz qz si serpens iste haberet virtutē sānādi a deo sibi datā sanaret oēs ꝓcussos ēt si ipsi nolēt sanari sicut medicamē languēti appositū sanat volentē ⁊ inuitū ⁊ ignis calefacit volētē ⁊ nolentē: ⁊ tñ si aliquis nolet sanari ꝑ illū serpentem non sanaret vt pote si auerteret oculos suos ab eo: ergo non sanabat ille serpēs. ¶ Sexta rō. Itē ꝑz qz si ille serpens sanaret necesse erat qꝫ sanaret in successione: qz omne opus virtutis finite fit in successione sicut ꝑz in medicaminibꝰ que nō sanāt subito sz in successione: ⁊ tñ illico vt aliqs videret serpentē sanabat: ergo virtus illa sanatiua erat infinita ⁊ ꝓsequēter nō erat in serpente. ¶ Septia rō. Itē ꝑz quia si ista sanitas esset a serpente quidā melius sanarent ⁊ alij deterius: qz qui minus ꝓcussi essent melius sanarentur ⁊ qui magis ꝓcussi deterius: ēt q magis appropinquarēt melius sanarent: qz ꝓueniret ad eos virtus serpētis efficatius cū omne agēs potētie finite efficatius agat ⁊ ꝓsectius in ꝓpinquū qz in distans: ⁊ tñ equaliter bene sanabant oēs ꝓcussi qz oēs sanabant penitus: ergo virtus sānādi nō erat finita. ¶ Octaua ratio. Itē ꝑz qz necesse erat sanari in tēporibus inequalibus istos ꝓcussos si sanitas daret a serpente: qō ꝑz: qz quidā erāt magis ꝓcussi ⁊ alij minus: et tamen minor percussio ab eadem causa sanatiua in minori tempore poterat curari et curaretur qz percussio magna ēt aliqui sanabant existētes ꝓpinqui illi serpenti ⁊ alij remoti ab eo: ⁊ tñ agēs potentie finite in minori tē
B pore introducit formā in rē ꝓpinquā qz in remotā sicut idē ignis in minori tēpore introducet equalē gradū caliditatis i rē ꝓpinquā: ⁊ tñ oēs isti ꝓcussi siue multū siue parū ꝓcussi essent ⁊ siue a lōge siue de ꝓpinquo viderēt sanabant eque cito. s. qz illico vt viderēt sanabant: ergo ¶ Cōclusio. virtus illa erat infinita ⁊ consequēter nō erat in serpēte. Dicendū ergo qꝫ serpēs ille nō habebat aliquā virtutē naturaliter sibi insistentē nec a deo sibi cōmunicataz per quā posset sanare ꝓcussos nec ēt erat instrumentū ad sanandū ita qꝫ deus deriuaret virtutē suā ꝑ serpentē quia deus nō potest agere ꝑ instrumentū: qz Xtus sua ⁊ actio sua sunt substātia sua sz substātia nō potest ꝑ aliqd deriuari: ergo nec virtus nec actio dei sz solū deus sanabat oēs ꝓcussos a serpentibus ꝑ se ipsuz: ⁊ serpens ille eneꝰ nō plus ꝓferebat in sanitate ista qz lapides campoꝝ sed solū oportebat qꝫ respicerēt illū israelite ad hoc qꝫ sanarent: nō quasi in se haberet virtutē sanandi sz qz deꝰ nolet aliter sanare aliquos nisi aspicerēt illū cū ipse hoc iussisset. ꝗre aūt iussit qꝫ aspicerēt illū serpentē cū nulla Xtus esset in eo declaratum est numeri. xxi. patet ergo qꝫ serpens ille nunqz posset sanare percussos a serpentibus lz israelite postea ꝓcuterent: qz ille non sanauerat eos ꝑus sed solus deus: ideo si postea ꝓcuterentur ⁊ deus vellet eos sanare poterat sanare nō existēte serpente ⁊ si vellet sanare mediāte aliquo signo sensibili poterat dicē israelitis qꝫ aspicerent vnū lapidē vel vnum lignū ⁊ sanarentur cum non esset maior virtus in serpēte illo qz in quocunqz lapide vel ligno: israelite tamē errabant quia putabant aliquā virtutē esse in serpente illo ⁊ sic posset eos sanare postea sicut ꝓius sanauerat: ⁊ sic inutile erat qꝫ ꝓpter hanc causaz custodirēt serpentem illum.

¶ Quare israelite offerebant incensus huic serpēti vsqz ad tempora ezechie. Qō. xiij.

Queretur vlterius qꝛe israelite offerebant incensuz isti serpēti eneo: nā dicitur in lra qꝫ vsqz ad tēpus ezechie filij israel adolebāt ei incensum. ¶ Respondendū qꝫ hoc erat ꝓpter tria. Primū fuit qꝺ si reddēdo gratias ꝑ beneficio suscepto: erant eni israelite rudes ⁊ putabant qꝫ vere serpens ille sanasset eos cū viderent qꝫ aspiciēdo eū sanabant ⁊ nō ꝑsiderabāt qꝫ istud erat impossibile vt ꝑz ex rōnibus assignatis: iō credebāt se obligatos isti serpēti ꝑ beneficio ⁊ impendebāt ei istū cultū. ¶ Scōm fuit et potissimū: qz credebāt israelite qꝫ aliquid deitatis erat in serpēte. nā putabāt se sanatos ꝑ illuz: ⁊ tñ nō poterāt sanari eo modo quo sanabant nisi ꝑ aliquā virtutē diuinā: ergo erat serpens deus vel habens aliquid deitatis. deo aūt ꝙuenit cultus ideo exhibebat ab eis cultus serpēti tāquā deo. ¶ Tertiū erat qō magis mouebat: qz cū israelite ꝑsupponerēt qꝫ serpēs ille sanauerat eos credebāt qꝫ ita posset nunc sanare eos ab illis egritudinibus vel ꝓferre aliqua bona: iō sub spe istoꝝ bonoꝝ offerebāt ei cultū diuinū qꝺ placādo ipsuz muneribꝰ. sicut dixit achaz de diis syrie. s. diꝫ regū syrie auxiliant eis quos ego placabo muneribus ⁊ aderūt mihi. ⁊ ista cā significat aliquo modo in lra: qz cū dicit de ezechia qꝫ ꝓfregit serpentē istum sequit vocauitqz eum noestbā ⁊ in dño deo israel sperauit q. d. nō sperauit in serpente illo qꝫ posset ei facere bonuz vel malum sicut sperabat populus: ideo non coluit eum sicut populus sed confregit.

¶ Ezechias an peccauerit ꝓfringēdo serpentē eneū cuz fabricatus esset a moyse ad bonū finem. Qō. xv.

Queretur viteriꝰ an peccauit ezechias serpentē istū ꝓfringendo. ¶ Aliqs dicet qꝫ sic: qz deus iusserat fieri istū serpentē: destruere tñ id qō deus iubet fieri est repugnare deo ⁊ hoc maluz est. Scōo ꝑz qz moyses fecit istū serpentē qui erat legislator: nullꝰ ergo inferior habebat potestatē destruēdi opera sua ⁊ ꝓsequenter peccaret destruēdo tāqz vsurpās potestatē alienā. Tertio ꝑz: qz nō solū moyses fecit istū serpentē sz etiā expleto vsu eius duxit eū ꝑ desertuz ⁊ fecit seruari ab israelitis: si tñ serpentē istū malū fuisset nō seruasset illū moyses sz expleto vsu suo ꝓfregisset illū: ergo bonū erat seruari eū ⁊ ꝓnter nō licebat alicui illū frāgere. Quarto ꝑz: qz iste serpens manens reducebat israelitas in memoriā beneficij sibi collati a deo in sanatione a morsibus serpētū ⁊ istud erat bonū: destruere ergo serpentē malū erat qz tolebat indirecte memoria beneficij diuini. ¶ Rñdendū qꝫ ezechias nō peccauit destruēdo istū serpentē sz potius meruit nimis: nā cū ponuntur hic laudes sue ponit inter eas qꝫ ꝓfregit serpentē: ergo fuit istud opus meritoriū. Scōo ꝑz qz cū dicit de ꝓfractione serpentis sequit ⁊ in dño deo israel sperauit: ⁊ istud ꝑtinet ad laudē ergo ꝓfringēdo illū bonū fecit cū in hoc dicat qꝫ sperauerit in domino. Tertio patet qz ecclesiastici xlix. dicit ꝑter dauid ezechiā ⁊ iosiā oēs reges iuda peccatū cōmiserūt. si tñ peccauisset ezechias ꝓfringēdo serpentē istū nō poneret tāqz vnus de istis tribus ergo nō peccauit in hoc. ¶ Quarto ꝑz qz ezechias ꝓfringēdo serpentē istū abstulit idolatriā cū populus coleret serpentē istū tāqz deū: ⁊ tñ nullū opus poterat esse magis meritoriū. quā auferre idolatriā cū nullus sit opus deterius qz colere idola iō meruit nimis auferendo serpentez illum. Considerandū tñ qꝫ iste serpens fuerat factus ad bonuz vsum. s. vt videtes eū sanarent. ēt erat vtile qꝫ maneret inter israelitas qz ꝑ eū recordabant beneficij ꝑstiti: ideo si serpens ille nō cepisset esse damnosus. s. ꝑ hoc qꝫ populus incurreret idolatriā ꝑ illū debuisset semp seruari et quicū qz illū ꝓfringeret peccaret: nūc tñ israelite declinauerāt ad idolatriā ꝓpter illū serpentē ⁊ sic qō olim fuerat bonū effectū erat malū iō destruendū erat: potissime qz maius malū erat sine comparatione idolatria quā faciebāt israelite manēte serpente illo qz esset bona memo-

ria beneficij

Qō. I4. A Rūfio. Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

B

Qō. I5. A Primū ar.

Secundū.

Tertium.

Rūfio. Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

ria beneficij diuini in sanitate prestita. Imo non erat iam aliqō bonus in recordatione istius diuini beneficij: quia non attribuebāt iam israelite deo istā sanitatē ſ3 putabant se a serpente sanatos ⁊ ei exhibebāt cultū quē deo exhibere debuissent. ¶Ad rationē primā in contrarius dicendū q̄ quāq̄ ezechias cōfringeret serpentē istū quē deus iusserat fieri non repugnabat deo: q̄ deus iusserat fieri eum ꝑ tēpore illo quo israelite ꝓcutiebant a serpentibus in deserto: ⁊ tamē iam cessauerat ille vsus ergo nō repugnabat ezechias deo confrngendo illum. Aliter potest dici q̄ dato q̄ aliquis destruat ea que deus fecit nō peccat si non faciat contra finē illum ad quē deus res fecit. imo destruendo ea que deus fecit potest mereri magis q̄ conseruādo illa: sic enim ꝑ3 de homine: nam deus ponit animam in corpore cuiuslibet hominis: ⁊ tñ iudex occidens malos non peccat ſ3 potius meret quāq̄ destruat vitam quā deus fecit ⁊ excludat animam de habitaculo q̄ deus ei contulit: ⁊ ratio est: q̄ licet deus oēs homines fecerit nullum fecit ad hoc q̄ malus esset ſ3 potius oēs ad hoc q̄ boni essent ⁊ cognoscerent eum ⁊ saluarentur vt ꝑ3 prima ad thimo. y. ſ. hoc acceptū est corā saluatore nostro qui vult omnes homines saluos fieri et ad agnitionem veritatis venire: ita fuit nunc in serpente isto: quia deus iusserat eum fieri ad hoc q̄ israelite sanarent a morbo mortifero: nūc autē conuersus erat in morbum peiorem: q̄ per eum offendebāt deū ⁊ incurrebāt mortem eternam: ideo ezechias confringens serpentem illum non repugnabat deo sed potius adiuuabat eū loquendo large in quantū auferebat idolatriam que maxime repugnat deo. vnde dicendū q̄ non solus nunc qñ cessauerat vsus ad quē ille serpens factus fuerat cōfringendus erat q̄ populus ꝓpter illū colebat idola ſ3 ēt si eo tempore quo israelite sanabant a morsibus serpentum contigisset q̄ colerent illū tāq̄ deus debuisset moyses confringere illum ⁊ ꝑmittere q̄ potius morerentur omnes percussi a serpentibus nō respiciendo serpentem eneū ⁊ non idolatrarent q̄ ꝑ3 q̄ idolatrarent ⁊ sanarent. ¶Ad secōm. dicendū q̄ quāq̄ moyses fecisset serpentem istū non peccabat ezechias destruēdo illū: quia dato q̄ deus fecisset eū poterat destruere illū sicut declaratus est: a fortiori ergo cū faceret illū moyses. nec vsurpabat sibi aliquā potestatem ezechias in hoc: quia cuilibet israelite data erat potestas ad destruendū idolatrias imo omnibus mandatum erat vt ꝑ3 deu. vy. ergo faciebat ezechias id qō licebat ei: imo si non fecisset hoc peccaret ⁊ ceteri reges precedētes peccabāt: q̄ nō destruebant excelsa ⁊ serpentē illus cū tēporibus eorus coleret ille serpens. ¶Ad tertiū dicendū q̄ bonū fuit istum serpentē conseruari ⁊ ꝑpter bonū ꝓseruauit illū moyses. ſ. vt per illū recordarent israelite beneficij prestiti in sanatione a morsibus serpentus: ⁊ si mansisset ille finis semp debuisset seruari iste serpens: ⁊ tñ ꝙuersus est ad malus: ió quāq̄ moyses seruasset illū nō erat nunc seruandus. nas si tēpore moysi accidisset q̄ aliqui israelite colerent serpentē istum moyses cōfregisset eū ſ3 q̄ nō fuit secutū illud scandalū conseruauit eū. ¶Ad quartū dicendū q̄ serpens iste proderat israelitis ad reuocandū eos in memoriā beneficij ꝑstiti a deo vt ei gratias agerēt: ⁊ tñ nūc nō reuocabat eos in memoriā beneficij diuini ſ3 magis incitabat ad offendendum deum idolatrando ideo debebat confringi.

¶Ezechias q̄ tpe destruxit idola ⁊ q̄ ordine. Nō.xvi.

Nō.16. A Rñsio. **Queretur** vlterius de tēpore quo ezechias destruxit ista idola ⁊ de ordine q̄ fecit hec. ¶Rñdendū q̄ achas pater ezechie fuerat rex pessimus in idolatria: nā constituerat altaria per omnes angulos hierusalē ⁊ clauserat templū domini vt nō fieret ibi sacrificium nec aliq̄ ministratio sancta vt patet. y. palipo. xxviy. ⁊. xxix. ⁊ sic ꝑierat totus cultus diuinus. deus autē qui nolebat cultū suus oīno perire nec destrui statū hebreorū tā cito suscitauit ezechiā regē filiū achas vt esset ardens zelator cultus dei sicut pater suus fuerat magnus destructor eius vnde ezechias in principio regni sui nullā aliam curā habuit nisi reducendi cultū dei ad status pristinū: ideo in primo anno regni sui mēse primo aperuit portas tēpli domini que fuerant clause tempore patris sui ⁊ vocauit sacerdotes ⁊ leuitas ⁊ hortat⁹ est eos verbis efficacibus vt mundarent tēplū dñi ab oi imunditia idolorū quā posuerat ibi achas: ⁊ illi ceperūt mūdare ⁊ in octo diebus mundauerūt ⁊ restituerūt oia vasa ministrationis dei in loca sua que prius achas turbauerat ⁊ mutauerat vt patet. ū. xvi. ⁊ tunc nūciauerūt ezechie ⁊ ipse cum toto populo ceperunt offerre hostias multas ꝓ gaudio ⁊ cantauerunt ⁊ consecrauerūt sacerdotes ⁊ leuitas: quia ex tempore multo nulli consecrati fuerant ⁊ facta est tunc solemnitas magna in hierusalez: de hys. y. palipo. xxix. post hoc autē ezechias ardens zelo dei non solum voluit reuocare ad cultum dei eos qui erant in regno suo ſ3 etiā illos qui erant in regno israel sub rege osee: nam nondum translati fuerant israelite in assirios sed trāslati fuerūt post sex annos ⁊ misit nuncios per totā terram decem tribuum israel dicentes ista filij israel reuertimini ad dominū deū ⁊ reuertet ad reliquas que effugerunt manus regis assirioꝝ ⁊ multis aliis suis verbis hortabatur eos: nūcij autem ezechie discurrerūt per totā terram israel de ciuitate in ciuitatē qdam de tribu efrayn ⁊ manasse ⁊ zabulon irridebāt nuncios istos. alij vo de tribu asser ⁊ zabulon ⁊ manasse ꝓsenserunt eis ⁊ venerūt in hierusalem ⁊ multi alij de efrayn ⁊ Jsachar ⁊ aliis tribubus ⁊ venerunt ad solemnitatez azimorū quā volebat celebrare ezechias ⁊ facta est ista solemnitas mense secundo quāq̄ debebat fieri mēse primo: q̄ tūc nō erāt mundi viri iuda ⁊ ꝓpter imunditiam debebat differri solemnitas vsq̄ ad secundū mensez: numeri. ix. ⁊ tantū erat gaudiū ꝑ cultu dei reducto ad pristinū q̄ nō solū celebrauerūt septem diebus festū azimorū sicut lex iubebat leui. xxiy. ſ3 etiā iussit ezechias alios septem dies addi ex cōsensu populi pro illa vice. ⁊ vt populus posset manere sine labore i festiuitate illa ezechias prestitit populo magnā partem expensaꝝ. ſ. mille tauros ⁊ septē millia ouium: principes autē populi dederūt populo alios mille tauros ⁊ oues decē millia ⁊ facta est tāta leticia ⁊ solemnitas quāta non fuerat in israel ex diebus salomonis. Accidit aūt tunc q̄ aliq̄ de regno israel ſ. de manasse ⁊ efrayn Jsachar ⁊ zabulon manducarent pbase ⁊ non essent mundi secundū legem: ió isti merebātur mortez: ezechias tñ orauit ꝑ illis ⁊ deus remisit peccatum. tunc aūt tota multitudo surgens destruxit oia altaria que erant in hierusalem in diuersis locis: nā achas constituerat altaria per oēs angulos hierusalem quādo clausit templus domini. y. palipo. xxviy. nā ante q̄ celebrare pascha solū fuerat templum domini mundatum ad hoc q̄ fierēt ibi sacrificia. de hys oīb⁹. y. palipo. xxx. celebrato autez pbase redierūt in terras suas oēs q̄ cōuenerāt in hierusalem ⁊ tunc viri iuda discurrentes per vrbes suas destruxerūt omnia altaria que erant in vrbibus ⁊ in montibus ⁊ confregerunt statuas ac succiderūt lucos: illi quoq̄ qui de regno israel conuenerāt ad solēnitatē illā redeuntes in terram suam destruxerunt altaria ⁊ lucos. ¶Post hec autem ezechias ordinauit sacerdotes ⁊ leuitas vt ministrarent in templo domini ꝑ vices suas omni tempore sicut iusserat moyses ⁊ postea ordinauit dauid. iussit etiā q̄ omnes habitātes in regno suo darent sacerdotibus ⁊ leuitis decimas ⁊ ꝑmitias ⁊ alia iura que competebant eis secundū legem vt possent vacare cultui dei. istud ꝓceptus datus est mense secūdo anni primi regni ezechie ⁊ cepit populus offerre tā ea que tenebat secundū legem q̄ multa alia sponte ⁊ cepit ista oblatio in mense tertio ⁊ cōsumata est in mense septimo eiusdem anni ⁊ erant acerui magni frugus ita vt abundarent ⁊ superabundarent ad necessitates sacerdotus ⁊ leuitarum. ⁊ tunc ingressus ezechias in templum vidit aceruos magnos frugum qui superabundabant vltra necessitatem sacerdotum ⁊ leuitarū ⁊ iussit fieri orrea ⁊ apothecas in domo domini in quibus ponerent ista iura sacerdotum ⁊ leuitaꝝ ⁊ inde distribuerent singulis iuxta

Sūmat ex empluz boni regis in ezechia.

B

C

officia sua ꝛ de hȳs oꝛeis hr̄ Mdala.iij.ſ.inſerte omnem decimam in oꝛreum meū vt ſit cibus in domo mea.poſuit autem tunc ezechias miniſtros ſup oꝛrea iſta vt reciperent ab offerētibus ꝛ cuſtodirēt ꝛ deſtribuerēt ſingulis miniſtriis domus dn̄i.hec aūt oia facta ſunt anno primo ezechie regis.de hȳs.ȳ.palipo.xxxi.fuit enī ezechias magnus cultoꝛ dei ſuper oēs reges q̄ pceſſerāt eū ita vt videret ſimilis p̄ oia dauid(itaq; poſt eū nō fuit ei ſimilis de cunctis regibus iuda)iſtud ponit ad laudem magnā ezechie.ſ.q̄ nō fuerit aliquis de regibus p̄cedētibus eu3 in iuda ſimilis ꝛ nec equalis in bonitate:ꝛ de oībus ſatis planu3 eſt p̄teraq̄3 de dauid qui melioꝛ fuerat quā ezechias de quo.j.dicet:ꝛ ēt de regibus ſequēti bus eū nō fuit aliq̄s ei ſimilis q̄ oēs fuerūt mali p̄ter ioſiā:de quo an fuerit melioꝛ vel equalis ezechie.j.dicet (ſ3 nec in hȳs q̄ ante eū fuerāt.i.) ēt de regibus p̄cedētibus eū a principio regni iuda vſq; ad tūc nō fuerat aliquis ſimilis p̄ter dauid(ꝛ adhefit dn̄o).ſ.adhefit ei toto coꝛde feruēter zelādo cultum eius(ꝛ nō receſſit a veſtigys eius).ſ.nō receſſit a lege ſua ſ3 illā ſeruabat ad vnguē:eſt enī lex dn̄i via quedā p̄ quā ad eū puenimus: et qñ homo legē ſequit dicit nō recedere a veſtigys dei.et ſic fecit ezechias q̄ tā in coꝛde q̄3 in opere pfecte ſecut⁹ eſt deū.vnde ipſe ezechias cū eſſet in egritudine ꝛ p̄nunciata eſſet ſibi moꝛs oꝛauit dicēs obſecro dn̄e memento qūo ambulauerim coꝛā te in veritate ꝛ in coꝛde pfecto ꝛ qđ placitū eſt coꝛā te fecerim.j.xx.(fecitq; eius mādata que p̄ceperat dn̄s moyſi).ſ.ſecutus eſt totā legē moyſi tā in moralibus cerimonialibus quā in iudicialib⁹(vnde ꝛ erat dn̄s cū eo).i.q̄ ipſe ſequebat deū in toto coꝛde deus erat cū eo.ſ.ad adiuuādū ipſum in oībus operibus ſuis:q̄ cū aliq̄s q̄uertit ad deū de⁹ q̄uertit ad ipū3 (ꝛ in cūctis ad que p̄cedebat ſapiēter ſe agebat).i.in oībus operibus ſuis ezechias erat p̄udēs.ꝛ nō accipitur hic ſapiēter ſe agere p̄p̄rie p̄ habere ſe caute vel p̄udēter in operibus:q̄ ēt viri mali habēt ſe aſtute in operib⁹ ſuis vt p3.vi.ethicoꝛ.ꝛ xp̄s dixit de hominibus huius ſeculi filȳ huius ſeculi p̄udētioꝛes ſunt filȳs lucis in generatione ſua:luce.xvi.ſ3 accipit̄ p̄ habere ſe p̄ſpere.ſ. q̄ in oībus negocȳs ſuis p̄ſperabat̄ ꝛ iſtud q̄uenit a ſolo deo.nā qdā interdū valde caute ꝛ p̄udēter ſe gerunt in negocȳs ſuis:ꝛ tn̄ in oībus infoꝛtunant̄ q̄ deus non vult dirigere greſſus eoꝛ.alȳ aūt habēt ſe inſipiēter vel minus caute ꝛ p̄ſperantur ꝛ hec a deo veniūt.ſimile dicit ariſtotiles libro de bona foꝛtuna.manifeſtat̄ autem q̄ deus ſit cū aliquo p negocia ſua q̄ cū totaliter p̄ſperant̄ iudicamus a deo illū hominē dirigi ꝛ deū eſſe cu3 eo: ſic p3 Gen̄.xxxix.cū dicit̄ de ioſeph:fuit dn̄s cum eo ꝛ erat vir in cunctis p̄ſpere agens habitabatq; in domo domini ſui q̄ optime nouerat eſſe dn̄m cū eo ꝛ que gereret ab eo dirigi in manu illius(rebellauitq; quoq; p̄tra regem aſſirioꝛ).ſ.rex aſſirioꝛ dominabat̄ regno iuda ꝛ accipiebat ab illo munera:ezechias aūt noluit illa dare ſ3 parauit ſe ad reſiſtendū illi faciens munitiones ꝛ dans arma populo vt p3.ȳ.palipo.xxxij.(ꝛ nō ſeruiuit ei).ſ.noluit ei dare tributa que ꝓſueta erāt dari ei regi aſſirioꝛū in regno iude(ipſe p̄cuſſit philiſteos vſq; ad gazam)habuit bellū ezechias cū philiſteis qui erāt vicini eius et p̄cuſſit eos cepitq; terrā eoꝛ vſq; gazā.eſt aūt terra philiſtinoꝛ tota intra terrā iſrael ꝛ maioꝛ pars eius erat intra terrā iuda vt colligit̄ ioſue.xv.manebāt aūt philiſtini in terra illa ꝛ aduerſabant̄ iſraelitis ꝓ quos pugnauit nūc ezechias ꝛ cepit multa loca eoꝛ vſq; ad vrbem gazā. eſt aūt gaza quedā metropolis terre philiſtinoꝛ.ſunt.n. quinq; metropoles.ſ.gaza aſcalon getb acharon ꝛ azotas vt.p3 ioſue.xiij.ꝛ.ſ̄.j.li.c.vi.(ꝛ oēs terminos eoꝛu3) i.p̄cuſſit omnia loca que erant in terminis terre philiſtinoꝛ ꝛ iſrael:nā cū illa eſſent magis ꝓpinqua terre iſraelitaꝛ poterat ezechias p̄cutere illa loca potius quā alia que erāt intra terram iſtoꝛū philiſtinoꝛ(a turre cuſtodū vſq; ad ciuitatē muratā).i.omnia loca p̄cutiebat.ſ.tam magna quā pua ita vt ēt turres cuſtodū non dimitteret. vocant̄ turres cuſtodū aliqua turres que ſole erāt ꝛ erāt poſite in collib⁹ ad hoc q̄ de locis illis videret an hoſtes ambularēt p̄ terrā ꝛ iſte turres maxime ſunt in extremitatibus regnoꝛ inter cōfinia hoſtiū:ſic accipit̄ p̄cedēti.c.cū dicit̄ edificauerunt excelſa in cūctis vrbibus ſuis a turre cuſtodū vſq; ad ciuitatē muratā.ſ.in oībus locis tā magnis q̄3 p̄uis erant idola ꝛ altaria.

¶An ezechias fuit melioꝛ omnibus regibus iuda qui eum p̄ceſſerunt. Qō.xvij.

Queretur an ezechias fuerit melioꝛ oībus regibus qui fuerunt ante eu3 in regno iuda. Qō.17. A Rñſio.

¶Dicendum q̄ ſicut littera dici melioꝛ fuit omnibus quia non fuit ei aliquis ſimilis ꝛ p3 hoc:q̄ ante eum ſolum fuerūt ſaul ꝛ dauid ſalomon ꝛ roboā abia aſa ioſaphat ioꝛā ochoziaſ ioas amaſias oziaſ ioathā achaz.ꝛ de iſtis quidam fuerunt mali omnino ſicut achaz ꝛ ioram ꝛ ochoziaſ abia ꝛ roboā:nam omnes iſtos ſcriptura vituperat vt p3 in locis ſuis de achaz.ſ̄.xvi.de ioram ꝛ ochozia.ſ̄.viij.de abia p̄cedenti.li.c.xv.de roboā e.li.c.xiij.alȳ ſunt quos ſcriptura aliq̄n vituperat ꝛ aliq̄n laudat ſicut fuit ſalomon cui⁹ laudes habent̄ p̄cedēti lib.c.j.vſq; ad vndecimū ſic ēt ſaul fuit a principio bonus.ſ̄.j.li.c.ix.ꝛ.x.ꝛ.xi.ꝛ poſtea malus factus eſt e.li.c. xiij.ꝛ vſq; ad finem libri.ſic etiam fuit oziaſ qui fuit bonus fere ſemper niſi quādo vſurpauit officiū ſacerdotale.ȳ.palipo.xxvi.ſic etiam amaſias primo bonus ꝛ poſtea idolatra.ſ̄.xxiij.ꝛ magis.ȳ.pali.xxv.ſic ēt ioas primo bon⁹ ꝛ poſtea idolatra ꝛ occiſor ꝓphetaꝝ.ȳ.pali.xxiij. de ioſaphat etiam patet:quia licet nunq̄3 coluerit idola: tamen reprehendit̄ de magna cōmunicatione cū achab rege iſrael ꝛ deus eum increpuit dure.ȳ palipo.xix.et confracte ſunt naues eius in aſiōgaber q̄ cōmunicauit cum achab:p̄cedenti.li.c.vltimo.ꝛ.ȳ.palipo.xx.de rege aſa eodem modo patet quia vituperatur q̄ ſperauerit magis in rege ſiroꝝ quā in domino ꝛ incarcerauit ꝓphetam admonentem ſe.ȳ.paralipo.xvi.omnes ergo iſti ſiue mali ſolum ſiue imperfecte boni minoꝛes fuerūt ezechia.de primis patet quia illi non fuerunt aliquo modo ei ſimiles:quia ezechias fuit omnino bonus illi aūt fuerunt oīno mali.de ſecundis p3 quia illi ex aliqua p̄te fuerunt mali:nam quilibet eoꝝ increpat̄ in ſcriptura de aliquo mali ſpeciali et omnes generaliter increpantur de vno:quia dicitur de quolibet eoꝝ:verūtamen excelſa non abſtulit:ꝛ tamen ezechias non increpat̄ in ſcriptura de aliquo ſ3 laudatur nimis:ideo non fuit aliquis illoꝝ ſibi ſimilis.de dauid autem non plene apparet: de eo tamē.j.dicetur an melioꝛ q̄3 ezechias vel equalis ei fuerit. ¶Quereꝛ vlterius an fuerit melioꝛ ezechias oībus regibus qui fuerunt poſt ſe in regno iuda. ¶Reſpondendū q̄ videtur dicendū eum fuiſſe melioꝛem oībus.primo quia lr̄a dicit hic q̄ nullus fuit ei ſimilis de regibus iuda qui fuerunt poſt eum. Secundo patet qa poſt ezechiam ſolū fuerunt reges iuda iſti qui ſequūtur ſ.manaſſes filius ezechie ꝛ amon ꝛ ioſias ꝛ ioathas ꝛ ioachim ꝛ alius ioachim ꝛ ſedechias.de omnibus hȳs planum eſt q̄ ezechias eſſet melioꝛ illis p̄terquā de ioſia: q̄ omnes fuerunt mali ꝛ maxime manaſſes ꝛ amon infra.xxi.alȳ aūt quāq̄3 non fuerint tā mali:ꝛ tamen mali fuerunt vt patet.j.xxiij.ꝛ.xxiij.ꝛ.xxv.Tertio patet q̄ eccleſiaſtici.xlix.dicitur p̄ter dauid ezechiam ꝛ ioſiam oēs reges iuda peccatū cōmiſerūt:ergo nullus aliorum fuit comparabilis ezechie niſi dauid vel ioſias de q̄bus manet dubium. Tertia ró.

¶Quis iſtoꝝ trium regum ſc3 dauid ezechie Joſie fuerit melioꝛ. Qō.xix.

Queretur vlterius quō dicitur hic q̄ non fuit aliquis rex ſimilis ezechie in hȳs qui p̄ceſſerūt eū nec in hȳs q̄ ſecuti ſunt q̄ dauid fuit melioꝛ eo de hȳs q̄ p̄ceſſerūt ꝛ ioſias fuit melioꝛ ipo de hȳs q̄ ſucceſſerūt.de dauid nō videt̄ eē magnū dubiū de ioſia p3.j.xxiij.cū dr̄ q̄ nō fuit ſimilis ante eum nec poſt eum ſurrexit ſimilis illi. ¶Reſpondendu3 q̄ nunc non apparet quis iſtoꝝ trium regū melioꝛ eſt ſed poſtea dicet:ꝛ tn̄ ex verbis iſtis nō eſt iudicandu3 q̄ fuerit Qō.18. A Ezechias an fuerit melioꝛ oībus regib⁹ qui fuerūt poſt eū i iuda. Rñſio. Prima ró. Scda ró.

ezechias

B Caute et p̄udēter ſe hr̄e in opibus ſuis q̄ dicuntur.

E Quiq; terre metropoles philiſtinoꝝ.

ezechias melior omnibus regibus.qr si diceret melior oibus eo q de illo dr q nō fuit ei similis in eis qui p̄cesserūt nec in eis q secuti sunt sequeret ꝓtradictio in scriptura:qr hic dr istud de Ezechia ꝛ.j.xxiij.dr de iosia q non fuit ante eū aliquis similis nec surrexit postea aliqs similis ei.ꝛ ista erant incompossibilia.Dicendū ergo q scriptura nō dicit ista verba de aliquo ad excludendum vel negandū maiorē gradū perfectionis in quolibet alio sed solū ponunt ad figniſicādū magnā perfectionē eius de quo dicunt.ꝛ nō ꝑm q quādocūq; scriptura vult laudare aliquē nimis pōt dicere ista verba de eo ls alij fuerint meliores.ꝛ sic consueuit ecclesia dicere de quolibet confessore non inuentus est similis illi qui conseruaret legem excelsi:ꝛ tamen si intelligeretur hoc proprie vni soli conueniret.Secūdo potest dici ꝛ adhuc melius q verum est de ezechia q non fuit aliquis similis ei in omnibus regibus precedentibus ꝛ subsequentibus:ꝛ tamen non sequitur q ipse fuerit melior quā dauid ꝛ Josias et alij reges:etiam licet dicatur hoc de iosia non sequit q ipse fuerit melior quā ezechias vel Dauid:idem etiā de quolibet confessore de quo hoc dicit non sequitur q sit melior alijs confessoribus.ꝛ ratio est:quia similitudo et equalitas non sunt idem:potest aūt esse verum de quolibet viro sancto q nullus fuerit ei similis:qr quilibet vir sanctus spāliter versabat circa aliquā conditionē virtutis in qua alij non erant ei similes:ꝛ qr conditiones iste possunt variari infinitis modis etiam si viri sancti essent innumerabiles posset cuilibet eor hoc conuenire cū qlibet haberet particularē conditionē virtutis in qua differret ab alio.ꝛ ita fuit de istis tribus regibus q fuerunt valde boni:nam quilibet eor habuit aliquid spāle qō non habebant reliqui:ideo non erat aliquis similis ei.

Scōa rō.

B Pria singularitas ezechie.

Patet hoc de ezechia:nā ezechias fuit primus q destruxit excelsa ꝛ oēm idolatriā ꝛ in hoc non fuit ei similis.ps in dauid qr ipse non deleuit excelsa sicut ezechias cū tēpore suo non esset idolatria in israel sicut tpe ezechie.nō fuit etiā iosias similis ezechie:quia ls iosias destruxerit oēm idolatriā que erat in terra perfectius quā ezechias: tū non fuit ei similis quia ezechias fecit hoc a se ipso nō habens aliquē priorem cuius sequeretur exemplum:iosias aūt secutus est exemplum Ezechie.magna tū laus est q aliquis fecerit bona que nullus ante fecisset. Sic enim dicit de domina nostra:sola sine exēplo placuisti femina christo.i.non fuit aliqua que emisisset votum virginitatis propter deū ante dominam nostram.Secūdo fuit specialis ezechias quia propter eū deus fecit retrocedere solem decē lineis.j.xx.ꝛ nunq; fecerat hoc p aliquo rege nec postea fecit:ꝛ in hoc fuit similis ipsi Josue: quia sicut orante eo stetit sol ita orante ezechia retrocessit decem lineis.immo vr hoc maius fuisse quā miraculum de statione solis.Tertio fuit specialis ezechias:quia pro nullo rege orante deus addiderat quindeciz annos vite sicut pro ezechia infra.xx.nā non fecit hoc p dauid nec pro Josia.Quarto fuit specialis:qr ad p̄ces eius demisit angelū suū ꝛ in vna nocte occidit de castris sirorū centum octuaginta quinq; millia virorum ita vt rediret rex assiriorū cū paucis in terram suam sequenti.c.ꝛ.ij. paralip.xxxij.simile aūt non factū est pro Dauid nec p Josia.Quinto fuit spālis qr ipse misit nuncios ad israelitas idolatras admonens eos verbis efficacibus vt conuerterent ad dōm ꝛ multos fecit venire ad cerimonias legis dōi ꝛ fecit q illi ꝓfringerent oia idola sua.s.quando de zabulon manasse efrain ꝛ Jsachar multos fecit venire ad phase.ij.parali.xxx.ꝛ.xxxi.hoc aūt non fecit dauid nec Josias.in hijs enim ꝛ in quibusdā alijs prebuit se talem ezechias vt nullus eēt similis ei in regibus p̄cedentibus nec subsequentibus.q̄q̄ nō appareat ex hoc q ipse fuerit melior alijs.quomodo aūt de iosia dicatur q non fuit similis ei aliquis de regibus p̄cedētibus nec subsequentibus declarabitur.j.xxij.

Scda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

¶Ezechias an fuerit melior dauid vel ecōtra. Nō.xx.

Nō.20. A

Queretur vlterius an fuerit Ezechias melior quā Dauid vel econtrario.

¶Aliquis dicet q fuit melio: ezechias:quia hic dicitur de ezechia q non fuit aliquis similis ei in regibus precedentibus:ꝛ tamen Dauid fuit de regibus precedētibus ergo non fuit talis sicut ezechias.Secundo patet:qr de dauid legit q peccauerit grauiter.s.occidendo vriam ꝛ adulterando cum bersabee:ꝛ tamen de ezechia non legitur q peccauerit nisi fuerit aliquod paruum peccatus in ostensione diuitiarum suarum regi babilonis p nuncios infra.xx.ergo melior fuit ezechias.Tertio patet:qr miracula attestant perfectionē alicuius:nam p istū modum ecclesia canonizat sanctos inquirendo de miraculis eor.ꝛ ista est bona probatio quia miracula fiūt a deo ad p̄ces hominū.deus tū non exaudit peccatores.Joā. ix.ergo vir sanctus est ad cuius preces miracula fiunt ꝛ ꝓsequenter sanctior est propter quem maiora miracula fiunt ꝛ sanctissimus propter quē fiunt maxima miracula per regulam aristotelis.ij.tho.si simpliciter ad simplr ꝛ magis ad maxime : ꝛ tamen propter Ezechiam facta sunt maiora miracula quā propter dauid:ergo sanctior fuit quā dauid.¶Dicendū vr q non apparet manifeste quis fuerit sanctior:ꝛ tamen vr dicendū q dauid fuerit sanctior ezechia ꝛ aliis regibus iuda.Primo patet quia deus laudauit dauid plus q̄z alios reges:nam de eo dixit inueni virum ꝑm cor meum supra.j.lib.c.xiij.ꝛ hoc nunq; dictum est de alio rege:ideo melior fuit ipse alijs. Scōo ps:qr dauid ponit tanq; mensura perfectionis in tota serie regū ad quem comparant reges boni et mali vt cognoscatur eor pfectio.nam mali reges comparant ad dauid:ꝛ dr de eis q non fecerunt sicut dauid pr eor sicut dr de achaz.s.xvi.de regibus aūt bonis mediocriter dr q fecerūt rectū cora dño sed nō sicut dauid:sic ps de amasia.s.xiij.de regibus aūt oino bonis dr q fecerunt sicut dauid:sicut ps de ezechia hic ꝛ de iosia.j.xxij. sed in vno quoq; gñe illud qō est mensura aliox est pfectius oibus alijs:ita ergo cū in serie regū iuda dauid ponat vt mēsura pfectionis aliox ipse erit pfectior oibus. Tertio ps:qr ꝓmissiones facte de regno iuda fuerūt ꝓpter dauid:nam ꝓpter ipsum regnauerunt oēs qui fuerunt de stirpe sua ꝛ deus promisit ei q q̄z filij sui eēnt mali non auferret regnū de domo eius supra.ij.li.c.vij. ꝛ qñ postea mali erant deus nolebat auferre eis regnum nisi propter dauid vt patet precedēti li.c.xi.ꝛ.xv.ꝛ supra.vij.maiora ergo fuerunt merita dauid q̄z ezechie ꝛ omniū regū de stirpe sua.¶Ad rationē primā in cōtrariū dicendū q quāq; dicat q nō fuit in regibus p̄cedentibus aliquis similis ezechie non sequit q ipse fuit melior oibus regibus iuda:qr vt dictum est p̄cedenti qōne non significat p hoc aliquē esse meliorē oibus alijs cum hoc dicat de multis:sed intelligit q habuit iste aliquam ꝙditionē spālē in q̄ nullus ei similis fuerit ls alij habuerint alīs virtutes p̄ciosiores ꝛ sic declaratum est q Ezechias habuit q̄tuor vel quinq; spālia in qbus nec Dauid nec Josias nec aliqs alior ei assimulatus fuerit. Aliter pōt dici q ēt si p hoc qō dr q nō fuit ei aliqs similis intelligeret q ipse fuit melior oibus alijs regibus non sequeret q fuit melior quā dauid:qr hic dr q nō fuit ei similis aliqs de regibus iuda:ꝛ tū dauid nō fuit de regibus iuda qr reges iuda dicunt ad dr̄iam regū israel:iō non vocabant aliqui reges iuda vel israel specialiter nisi postq̄z facta est diuisio regni:ꝛ tū dauid regnauit ante diuisionē regni qr illa fuit facta sub roboā filio Salomonis:ideo nec saul nec Dauid nec Salomon vocati sunt reges iuda.ꝛ sic ls eēt melior ezechias oibus regib⁹ intelligeret de illis qui fuerunt post salomonē.¶Ad scōs dicendum q quāq; legitur Dauid peccasse ꝛ non Ezechias non sequetur q fuerit melior:quia quāq; aliquis peccauerit plus q̄z alius poterit esse melior si plura bona opera egerit.sic enim est de paruulis morientibus qr illi non peccauerunt ꝛ beatus petrus peccauit:ꝛ tū melior est beatus petrus ꝛ maiorē gradū glorie hz in vita eterna:sed deberet dici q si aliqui duo sic se habēt q bona opera eor sunt equalia ꝛ vn⁹ peccauit ꝛ ali⁹ nō:ille q non peccauit est melior.ꝛ tū tunc falsum est ꝺ in ezechia

Primū ar.

Secūdū.

Tertiū.

B Rño q dauid fuerit sanctior ezechia.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Ad primas rōnē in contrarium.

Alia rñsio.

Ad scōm.

C Ad tertiū. ꝛ dauid:quia bona opera dauid fuerunt maiora quā bona opera ezechie:iō q̄z̄ q̄z̄ peccauit dauid ꝛ nō ezechias dauid fuit sanctior. C Ad tertiū dicendū q̄ quāq̄z̄ miracula nō fiāt nisi ad p̄ces bonoꝝ nō sequit̄ q̄ quāto p̄ aliquo fiunt plura miracula tāto melior sit:q̄ hoc eēt verū si bono ex eo q̄ bonus est ꝓpeteret q̄ p̄ eo fieret miracula:ꝛ tñ falsum est:q̄ miracula fiunt ex voluntate dei ad petitionē nr̄am. Imo ꝛ aliq̄ nobis non petentibus deus facit p̄ nobis miracula. ꝛ non fiunt miracula nisi p̄ aliquibus necessitatibus in quibus humana potētia nō sufficit ꝛ ꝓtingit q̄ aliquis vir sit sanctissimus cui nulla talis necessitas accidat ꝛ non fiat p̄ eo aliq̄ō miraculū ꝛ alius vir erit minus sanctus cui euenient multe necessitates in quibus orare debeat ad dñm p̄ miraculo et multa miracula fient ad p̄ces eius. sic ergo fuit de Ezechia:q̄ occurrerūt sibi multa in q̄bus oportebat ad deū recurrere. ſ. in egritudine in qua orauit p̄ vita ꝛ additi sunt ei q̄ndecim anni. ī. xx. ꝛ in certitudine salutis de pp̄ter quā sol retrocessit. e. c. ꝛ in pugna senacherib ꝛ angelus dñi occidit centum octuaginta quinq̄z̄ millia sequenti. c. dauid aūt non accidit aliq̄ istarū necessitatū iō nō fuerūt facta ad p̄ces eius similia miracula: ipse tñ melior fuit q̄z̄ ezechias. vñ in laudibus regū in sacra scriptura nullus tam laudatus est sicut dauid vt p̄z ecclesiastici. xlvij. C Quereť vlteri⁹ an fuerit melior ezechias q̄z̄ iosias vel ecōtrario. C Aliq̄s dicet q̄ fuit melior ezechias:q̄ de isto dr̄ hic q̄ nō fuit ei aliq̄s similis in regib⁹ iuda:ꝛ ī iosias fuit de regibus iuda. C Rñdēdū q̄ istud est valde dubiū:nā nō est tam manifesta ꝓparatio de ezechia ad iosiā sicut de ezechia ad dauid ꝛ p̄ teneri quodcūq̄z̄. nā si vellimus dicere q̄ fuit melior Ezechias q̄ de eo dr̄ q̄ nō fuit ei similis in regibus iuda nihil ꝓbat hoc q̄ eodē modo dr̄ de iosia. ī. xxij. q̄ nō fuit aliq̄s similis ei in regibus q̄ fuerūt ante eū ꝛ post eū. Si āt vellimus arguere de miraculis q̄ deus fecit p̄ ezechia q̄lia nō sunt facta p̄ iosia nō stat argumentū:q̄ supra dictū est q̄ contingit fieri plura miracula aliq̄n p̄ viro minus sancto. Dicendū aūt vr̄ q̄ considerando ea que dicunt̄ de iosia ꝛ ezechia sanctior fuerit iosias. ℙro quia ezechias nō custodiuit legem Moysi tam ad vnguē sicut Iosias:q̄ Iosias abstulit penitus oēm idolatriam que erat in terra ꝛ occidit idolatras ꝛ abstulit templa Salomonis q̄ ipse fecerat p̄ vxoribus suis ꝛ illa non abstulerat ezechias:ꝛ tñ manifestū est q̄ in maiori custodia legis apparet potius sanctitas alicuius q̄z̄ in aliquo alio. Secundo patet q̄. ī. xxiij. laudať iosias magis q̄z̄ laudatur hic ezechias:nam hic dicit̄ de ezechia solū q̄ non fuit ei aliquis similis in regibus qui p̄cesserunt nec in hijs q̄ secuti sunt:ꝛ tñ de iosia dr̄. ī. xxiij. q̄ non fuit ei aliqs similis añ nec post q̄ in oī corde suo ꝛ in tota aīa sua ꝛ in vniuersa virtute sua reuerteret̄ ad dñm iuxta oēm legem moysi:ꝛ sic iste laudes sunt spāles ei:ergo ipse fuit custodior legis plus q̄z̄ p̄cedētes ꝛ sequētes. Tertio p̄z ex cathalogo sanctoꝝ vbi ponunt̄ laudes eoꝝ in ecclesiastico: nā ecclesiastici. xlviij. ponunt̄ laudes ezechie ꝛ ibidem. c. xlix. ponunt̄ laudes iosie:ꝛ tñ si qs ꝓparet eas maiores sunt laudes iosie. Quarto p̄z ex affectione hieremie ad iosiā. nā. ij. paralip. xxxiij. ꝛ. xxxv. ponit̄ historia iosie:ꝛ dr̄ q̄ mortuus est iosias ꝛ luxit eū vniuersus iuda ꝛ maxime hieremias cuius oēs cantores atq̄z̄ cantatrices vsq̄z̄ in p̄sentē diē lamentationes sup iosiā replicant:ꝛ tñ si fuisset rex melior ezechias quā iosias potius fecisset lamentationes hieremias sup morte ezechie q̄z̄ iosie:quia non afficiebať hieremias ad aliquē istorum potius q̄z̄ ad aliū aliquo carnali desiderio sed solū p̄pter bonitatez:si ergo fuisset melior ezechias magis planxisset p̄ ipso hieremias. iste aūt l̄z non sint ꝓbationes demostrantes ita vt necesse sit ꝓsentire:sunt tamē satis ꝓsuasorie.

Qō 21. A Ezechias an fuerit melior q̄z̄ iosias. Rñsio.

B Iosiā fuisse sanctiorem ezechia. ℙrima rō. Scōa rō. Tertia rō. Quarta ratio.

† C Anno q̄rto.) hic ponit̄ scōm huius ptis. ſ. ps incidēs talis in q̄ agit̄ de captiuatione decē tribuū israel ꝛ trāslatione eaꝝ in assirios ꝛ dr̄ (anno q̄rto regis ezechie q̄ erat annus septimus osee filij bela regis israel) p̄z hoc:q̄ ezechias cepit regnare anno tertio osee vt patet in p̄ncipio capituli ꝛ intelligit̄ de fine anni tertij ꝛ p̄ncipio anni q̄rti vt ibi declaratū est:ꝛ sic finis anni quarti ezechie erat p̄ncipiū anni septimi osee:ꝛ sic non erat cōpletus annus septimus osee sed solū incipiebat q̄n ista facta sunt (ascēdit salmanasar rex assirioꝝ samariā.) ista erat metropolis regni ꝛ ibi manebat p̄ tūc osee rex israel ꝛ voluit salmanasar potius pugnare ꝓtra vrbē illā q̄z̄ ꝓtra alias:q̄ ibi erat rex ꝛ capta vrbe caperet rex ꝛ nulla de aliis vrbibus tūc repugnaret. ꝛ sic factum est:q̄ capta samaria translati sunt omnes de regno israel in assirios (ꝛ opugnauit eam ꝛ cepit). ſ. tribus annis pugnauit ꝓtra illam et in fine anni tertij cepit eam ꝛ tunc erat annus nonus osee vt patet in littera: (nam post annos tres). ſ. cōputādo a p̄ncipio obsidionis. istis enim tribus annis defenderunt se israelite in samaria contra regem assiriorum (anno sexto ezechie idest anno nono osee regis israel capta est samaria) annus sextus ezechie erat annus nonus osee intelligendo q̄ vterq̄z̄ erat annus ꝓpletus:nā cepit ezechias regnare anno tertio osee completo: ideo in fine anni sexti ezechie esset finis anni noni osee:ꝛ tunc factū est hoc. ſ. q̄ capta est samaria.

C Quare salmanasar nūc ascēdit ad pugnādū ꝑ samariam ꝛ quare transtulit israelitas in assirios. Qō.xxij.

Qō.22. A ℙria rño.

Queritur quare ascendit salmanasar nunc ad pugnandū contra samariaꝫ ꝛ quare trāstulit israelitas in assirios. C Aliq̄s dicet q̄ reges assiriorū q̄ tunc tenebant maximū asie p̄incipatum volebāt sibi subijcere oia regna terre: iō pugnabāt ꝓtra oēs gentes vt pugnando illas subijcerent. ꝛ istud verū est. ſcōa tñ cā est ℙior q̄ pugnauerit nūc rex assirioꝝ cōtra samariā q̄ rex samarie volebat ei rebellare. naꝫ ipse salmanasar subiecerat sibi osee regem israel bello ꝛ fecerat eū sibi tributarium soluitq̄z̄ tributa p̄ aliquot annos deinde voluit se subtrahere a tributis. ꝛ q̄ putabat q̄ solus non posset resistere regi assirioꝝ ꝛ si conareť resistere caperet eum rex assirioꝝ ꝛ subijceret maiori seruituti vel occideret: voluit hr̄e adiutores ad rebellandū ꝛ concitauit regē egipti qui vicinus suus erat. nam ille etiam soluebat quolibet anno tributa regi assiriorum: misit autem Osee nuncios ad regem egipti solicitans eum ne solueret tributa sed q̄ ambo rebellarent. Audiuit autez̄ hoc salmanasar rex assiriorum ꝛ pugnauit p̄imo contra regem egipti ne ille inciperet rebellare ꝛ habere factionem cū aliis regibus cepitq̄z̄ eū ꝛ posuit in carcere: deinde pambulauit salmanasar totam terrā in circuitu samarie ꝛ tandem venit in samariam ꝛ pugnauit ꝛ cepit illā: ꝛ hoc q̄ osee solicitauerat regem egipti ꝛ putauit q̄ si non pugnaret cōtra eum ꝛ caperet q̄ cum aliis regibus vicinis haberet factionē ꝛ rursus rebellaret regi assiriorum: ista omnia patent p̄cedenti. c. in l̄ra ista etiā fuit cā quare salmanasar transtulit israelitas de terra sua in assirios. nā solū intendebat ipse subijcere illos sibi in tributarios. qō p̄z:q̄ a p̄incipio pugnauit salmanasar contra osee ꝛ coegit eum ad tributū p̄cedenti. c. ꝛ tunc potuisset ponere eū in carcere vel transferre eū cū populo suo in assirios:ꝛ tñ soluz̄ exegit ab eo tributa quia nihil aliud intendebat nisi tributa recipere ꝛ habere iurisdictionē:ꝛ ista sufficienter habebat manentibus israelitis in terra sua. nunc tñ vidit q̄ osee rex israel conabať rebellare faciēs monopollium cū rege egipti vt ambo rebellarent: dato ergo q̄ nunc caperet eū ꝛ subijceret maiori tributo ꝛ seruituti: tñ si p̄mitteret eum manere in terra sua iterū rebellaret ꝛ moueret alias gentes vicinas ad rebellandū iō credidit salmanasar q̄ nihil habebat sup regē israel nisi trāsferret eū cū populo suo in assirios: nā ibi non posset rebellare quia iam non esset rex. etiā israelite non possent rebellare quia essent in medio terre assiriorū ꝛ non haberent aliquos fautores ad rebellandum sed oēs contradictores (ꝛ transtulit rex assiriorū israel in assirios). ſ. captis vrbibus transtulit oēs de terra: naꝫ israelite nō potētes se defendere voluerūt pugnare diu: ꝛ sic pauci occisi sunt:ꝛ quāq̄z̄ digni essent morte nō intendebat rex assiriorū ad occidēdū eos l̄z ad subijciēdū fibi in

B Salmanasar q̄re trāstulit israelitas de terra sua.

†

fibi in ſeruos(collocauitq; eos in ala et in abor fluuiꝰ
† gozan)gozan pōt eē nomē ꝓuincie in qua ſint iſta flumi
na:z eſt ſenſus q; collocati ſunt iſraelite iter flumina iſta
z ſunt iſta flumina in ꝓuincia gozan. Uel pōt intelligi q;
gozan ſit nomē fluminis famoliſſimi z ala z abor ſint flu
mina minora:z vocanť flumina gozan q; ſunt ꝓpinqua
fluuio gozan.z hoc tenēdū eſt:q; ꝑcedenti.c.dř q; collo
cauit eos ſalmanaſar in ala z in abor iuxta fluuiū gozan
ſic ēt accipiť.j.parali.v.ſi tñ vellimus tenere q; gozan ſit
nomen ꝓuincie bene pōt ſtare:q; tunc dicet iuxta flumē
† gozan.i.flumen terre gozan(in ciuitatibus medorum)
medi ſunt gentes diſtincte ab aſſirijs z cū eſſent iſraeli
te tranſlati ad vrbes medoꝝ non poterāt eē in terra aſ
ſirioꝝ:z tñ accipiť terra aſſiriorū large non ꝓ terra que
erat inter ipſam ꝓuinciā aſſiriorū ſed ꝓ regnis ſubiectis
regi aſſiriorū:z q; terra medorū ſubiecta erat terre aſ
ſirioꝝ potiſſime q; terra medoꝝ erat ꝓiuncta terre aſſi
riorū cū tranſſerrenť iſraelite ad vrbes medorū dicebā
† tur tranſferri ad terrā aſſirioꝝ(q; non audierunt vocem
dñi dei ſui)iſta eſt cā quare tranſlati ſunt de terra ſua:q;
† ſi nō peccauiſſent nō ꝓmiſiſſet eos deus in manus regis
aſſirioꝝ(ſed ꝓtergreſſi ſunt pactū eius).i.ꝓuaricati ſunt
legē z non curauerunt de pacto.qñ data fuit lex ad hoc
q; firmior eſſet z magis obligarenť iſraelite ad tenendū
illā non ſolū acceperunt eam ſed etiā fecerunt pactū cū
domino de ſeruando illā:z iſtud fuit occidēdo animalia
z fundēdo ſanguinē ſuper iſraelitas z ſup altare z librū
legis:exo.xxiiij.z ad hebre.ix.z de iſto pacto non cura
† uerunt ſed fecerūt contra omnia que promiſerant(oia q̄
preceperat Moyſes ſeruus domini non audierūt nec fe
cerūt).i.nihil eoꝝ q̄ moyſes iuſſit faciebant vt patet per
equipollentiam.z in hoc conſummata eſt nequitia iſrae
litarum.ſ.q; non ſolū quedam precepta tranſgrederenť
ſed etiam nihil de lege ſeruarent.

¶An iſraelite fuerint tranſlati in aſſirios quia non cu
ſtodierunt mandata domini aut quia voluerunt rebella
re regi aſſiriorum. Qō.xxiij.

Qō.23. **Queretur** qūo pōt ſtare qō hic dř.ſ.q; iſrae
A lite trāſlati ſunt in aſſirios q; nō
cuſtodierūt ꝓcepta dñi cū ſupra declaratū ſit z ꝑ ꝑcedē
ti.c.q; tranſlati fuerint:q; oſee rex iſrael conabať rebel
Prīa rño. lare regi aſſiriorū ſed iſte cauſe nō coincidunt. ¶Rñdē
dum q; iſte ambe fuerūt cauſe ſed diuerſimode: q; vna
fuit cā ꝓmeritoria z alia motiua.ſ.trāſgreſio mādatorū
fuit ꝓmeritoria:nā ꝑ hanc meruerūt de terra ſua duci in
captiuitatē. Rebellio aūt fuit cā motiua ꝓp quā motus
eſt rex aſſirioꝝ ad tranſferendū iſraelitas z alſo nō trāſtu
liſſet etiā ſi peccarent.ſic dictū eſt ꝑcedenti.c.q; cā ꝓme
ritoria ad hoc q; mitterenť leones ꝓtra gentes trāſlatas
in ſamariā fuit q; colebāt idola:z cā motiua fuit ad oſtē
Scōa rño. dendū gloriā dei. Secundo pōt dici z adhuc melius q;
iſte fuerunt due cauſe trāſlationis iſraelitarū:q; ad hoc
q; tranſferrenť per regē aſſiriorū oportebat q; deus ꝓ
mitteret fieri iſtā tranſlationē z q; rex aſſiriorū deſidera
ret illā facere.cā aūt ꝓmiſſionis fuit tranſgreſſio manda
toꝝ:nā deus non ꝓmiſiſſet iſraelitas tradi in manus gen
tium ſi ſeruauiſſent legē dei.ſecunda fuit cauſa ex parte
regis aſſiriorū.ſ.q; rebellare vellet oſee:nam ſi non co
natus fuiſſet rebellare non curauiſſet rex aſſiriorū trāſ
ferre iſraelitas de terra ſua vt declaratum eſt ſupra.

Qō.24. ¶Queret vlterius cū iſte due fuerint ſimul cauſe eiuſ
A dem rei que illarū fuit potior. ¶Dicendū q; potior fuit
Que predi trāſgreſſio ꝓceptorū:qō patet:quia iſta fuit cauſa ex ꝑte
ctarū cau dei:rebellio aūt fuit cā ex parte regis aſſiriorū:cauſe tñ
ſarū fuerit que ſe tenent ex ꝑte dei efficaciores ſunt:quia in quacū
potior. q; re deus operetur cauſando neceſſe eſt q; ſit efficacior
Reſponſio cauſalitas ſua q̄ cuiuſcunq; inferioris cū oīs cauſa ꝓ
q; trāſgre ria plus influat in effectū q̄ cauſa ſecundaria. ¶Scōo pa
ſio ꝓceptō tet:quia iſta cauſa eſt motiua alterius z hꝫ rationē dupli
rum. cis cauſalitatis reſpectu effectus z reſpectu cauſe ſubor
Prima cā. dinate.ſicut dicimus in concatenatione cauſarum natu
Scōa cā. raliū.nā q̄libet cā prior eſt cā reſpectu effectus z reſpe
De conca ctu cauſaꝝ ſubordinatarū.vt pote in generatione boīs
deus eſt prīa cā in concatenatis:deinde angeli motores
orbium:deinde orbes celeſtes:deinde locus elemētalis
ꝑm influentiam in eo receptā:deinde homo generans:z
ſic deus eſt cā z homo cā vltima:ió homo ſolū eſt cā re
ſpectu effectus q; nihil ſubordinať ſibi niſi effectus.ſ.ho
mo qui gigniť:deus aūt influit in effectū z etiā influit in
oēs cauſas ſubordinatas q; oēs ille ſunt tanq̄ effectus
reſpectu eius.nā angeli non mouerēt corpora celeſtia ni
ſi mouerenť a deo:nā iple mouet eos in rōne amati z de
ſiderati vt ꝓbat ariſtoteles.xij.metha.z ꝑm veritatē ca
tholicā etiā dicendū eſt q; mouet eos tanq̄ efficiēs.ſ.vt
iubens vel inſtigans z ꝓſequenter oēs cauſe inferiores
habēt rōnē moti z cauſati a deo.deinde angeli mouen
tes orbes non ſolū ſunt cauſa reſpectu effectus ſed ēt re
ſpectu cauſaꝝ mediarū.ſ.reſpectu corporū celeſtiū:nam
ipſi realiter mouent illa z illa nihil influerent niſi moue
renť ab angelis.eodē modo orbes celeſtes z aſtra ꝑ mo
tum ſuū z lumen non ſolū ſunt cauſa hominis geniti ſed
etiā ipſarū qualitatū receptarū in loco elemētali in quo
fit gñatio.deinde ipſe qualitates vel influentie recepte
in loco non ſolum ſunt cauſa effectus geniti ſed etiā mo
uent ipſum hominem gignentē diſponendo eū z ſic ſunt
cauſa eius.homo aūt gignens ſolū eſt cauſa ipſius fetus
geniti.z ſic patet qñ ſunt multe cauſe ſubordinate queli
bet cauſa ꝑter vltima non ſolū eſt cā cauſati ſed etiā ali
cuius cauſe.ēt ex hoc ſequiť q; quāto aliq̄ cā eſt ſuperior
z vniuerſalior tāto magis cauſat reſpectu cuiuſcūq; effe
ctus determinati:q; nō ſolū influit reſpectu effectus ſed
ēt reſpectu oīum cauſaꝝ illius effectus.z ex hoc inſurgit
prīa propoſitio libri de cauſis.ſ.oīs cā primaria plus in
fluit in ſuū effectū q̄ cā ſecūdaria.ex hoc ergo apparet
q; in ſubordinatis ſuperior magis cauſat.z ſic fuit hic:
nā rebellio Oſee regis iſrael fuit cā immediata ad trans
ferendū iſraelitas in aſſirios.cā aūt ſuperior fuit trāſgreſ
ſio ꝓceptorū vnde non ſolū ipſa tranſgreſſio habuit cau
ſalitatem reſpectu iſtius tranſlationis ſed etiā reſpectu
rebellionis:qō patet:qz qñ aliqui ſunt valde mali deus
ꝓmittit eos in penā cadere in malam opinionē vt ꝑ illā
faciāt aliqua ex quibus puniantur. Sic patet ad ro.j.cū
dicitur de gentilibus philoſophis:q; non probauerunt
deum habere cognitionē z diſpoſitionē iſtarum rerū tra
didit illos deus in reprobum ſenſum vt faciant ea q̄ non
conueniunt.ſic etiam rex ochozias erat malus z in penā
eius deus inclinauit voluntatē eius vt iret ad viſitandū
Joram regem iſrael vt occideretur ibi a iheu.ij.parali.
xxij.ſ.voluntatis fuit dei aduerſus ochoziam vt veniret
ad ioram z cum veniſſet egrederetur cum eo aduerſus
iheu z tunc iheu occidit illū.ita fuit nunc quia deus in
clinauit ipſum Oſee regem iſrael ad rebellandum regi
aſſiriorum vt traderetur in manus eius.q; aūt deus in
clinet aliquos interdum ad rebellandum alijs vt ipſi oc
cidantur:patet Joſue.xi.cū dicit de chananeis pugnan
tibus contra Joſue dñi quippe ſententie fuerat vt indu
rarentur corda eoꝝ vt pugnarent cōtra iſrael z caderēt
z non mererenť vllā clementiam ac perirent.fuit etiam
tranſgreſſio cauſa quare rex aſſiriorum moueret ad trāſ
ferendū iſraelitas de terra ſua:quia deus mouit regem
aſſiriorū vt deſideraret tranſferre iſraelitas de terra ſua
vt ſic compleret dictū prophetarū ſuorū.ſic enim deus
mouit nabuchodonoſor ad veniendū contra iudeos vt
patet Iſaie.v.z.vij.vbi dicitur q; ſibillabit dñs ad illū
z vocauit procul vt veniat. Sic etiā deus vocauit ſena
cherib regem aſſiriorum vt veniret contra iudeos:Iſa.
x.ſ.veh aſſur virga furoris mei z ſequitur ad gentē fal
lacem mittam eum z de populo furoris mei mandabo
illi vt auferat ſpolia. Ita ergo nunc deus miſit ſalma
naſar contra iſraelitas quia hoc prenunciatum fuerat
per amos capitulo ſeptimo ſcilicet.iſrael captiuus migra
uit de terra ſua:de hoc etiam amos quarto z quinto:deus
ergo poneret iſtud in voluntate ſalmanaſar cū ad ſtud
mitteret eū ꝰ iſraelitas.apparet ergo q; trāſgreſſio iſrae
litaꝝ nō ſolū fuit cā reſpectu tranſlationis eorum in aſſi
rios ſed etiā reſpectu rebellionis contra regē aſſiriorum

Tertia rō. ideo magis fuit causa transgressio quā rebellio ad istam translationē. Tertio ꝓ3 qꝛ transgresio sine rebellióe poterat esse cā ad transferēdū israelitas in assirios: ꝛ tñ rebellio sine transgresione nihil cōferret: ergo transgresio erat magis causa. ꝓ3 hoc: qꝛ ezechias rebellauit ꝓtra regem assirioꝝ vt dr supra: ꝛ tñ qꝛ non peccauerat non est traditus in manus assiriorū sed potius rex assirioꝝ traditus est in manus eius in quantū totus exercitus assirioꝝ occisus est vna nocte ab angelo ꝛ castra ꝛ arma assirioꝝ manserunt ꝓ hebreis vt solet dici sequenti. c. ꝛ. ỵ. pali. xxxỵ. ¶ Itē poterat deus facere aliter si israelite nō transgresi fuissent: qꝛ dato ꝙ rebellarēt ꝓtra salmanasar deus moueret ipsum salmanasar ne desideraret pugnare ꝓtra israelitas: sic enim faciebat deus qñ israelite erāt boni: ná dato ꝙ hr̄ent hostes in circuitu ꝛ tribus tpibus qbus ascendebant israelite in sanctuariū non maneret aliqs vir in vrbibus israelitarū ꝛ hostes scirēt vrbes eē vacuas nō desiderabāt ire ad capiēdū eas: qꝛ deꝰ nō mouebat eos ad hoc: sic ꝓ3 exod. xxxiij. s. cū tulero gētes a facie tua ꝛ dilatauero terminos tuos nullus insidiabitur terre tue ascendēte te ꝛ apparēte in ꝓspectu dei tui ter in anno. ¶ Itē dato ꝙ rex assirioꝝ desideraret pugnare ꝓtra israelitas rebellātes deus poterat ei incutere timorē ne auderet pugnare ꝓtra israelitas lꝫ illi pauci eēnt. sic. n. fecit qñ multe vrbes q̄ erāt in circuitu sicben volue rūt irruere sup iacob ꝛ filios suos qꝛ occiderāt dolose sichimitas ꝛ deus incussit timorē oibus istis vrbibus ꝛ nō ause sunt exire ad ꝓsequendū Iacob ꝛ filios suos fugiē tes: ꝛ tñ cū iacob nō erant viginti viri vel erāt satis pauci ꝛ ꝓ eū erāt multe vrbes. Geñ. xxxv. vel poterat deus alr̄ facere. s. dare occupationē aliā regi assirioꝝ vt nō vacāret ei pugnare ꝓtra israelitas. sic enim fuit de senacherib qñ veniebat ad obsidendū hierusalē: nā deus fecit ꝙ audiret nuncios de hostibus insurgētibus ꝓtra eū ꝛ cessauit ab obsidiōe sequēti. c. s. ecce ego immittā ei spūm ꝛ audiet nunciū ꝛ reuertet̄ in terrā suā. Sic etiaꝫ fuit de Saule obsidente dauid. ꝟ. j. li. c. xxiij. si aūt transgrederent̄ israelite mādata dñi: dato ꝙ non rebellarēt regi assirioꝝ deus inclinaret illū in penā israelitaꝝ ꝙ trāsferret eos in assirios. magis ergo fuit cā transgressio p̄ceptorū ad hoc ꝙ israelite ducerent̄ in assirios quā rebellio eorum contra salmanasar.

¶ Quo ezechias rebellauit ꝓ regē assirioꝝ. Qō. xxv.

Qō. 25. A Rñsio Ai. Alia rñsio.

Queretur vlterius quo ezechias rebellauit contra regē assirioꝝ vt dr̄ supra. ¶ Rñdet Nicolaus ꝙ non rebellauit ꝓprie ꝓtra eū: qꝛ ad hoc ꝙ requirebaꝫ ꝙ aliqñ fuisset sub ptāte eius: ꝛ tñ ezechias non fuit aliqñ sub rege assirioꝝ: ꝛ tñ rebellauit i. noluit recipere eū dando sibi tributa. ¶ Sed dicendū est ꝙ vere rebellauit ezechias ꝓtra regē assirioꝝ ꝛ ꝙ aliqñ fuit sub ptāte eius. nā regnū iuda dabat tributa regi assirioꝝ ante regē Ezechiam: ipse aūt noluit dare ideo rebellauit. patet hoc: nā achaz pater ezechie tributa dedit regi assirioꝝ quia qñ rex sirie rasin ꝛ phacee filius romelie rex israel pugnabant contra achaz misit nuncios achaz ad salmanasar regem sirie vt liberaret eū de manu istorum regum ꝛ cum liberasset eū exiuit ei obuiam in damascum ꝛ dedit sibi omnes thesauros qui inueniri potuerunt in domo domini ꝛ in domo regis supra. xvi. ꝛ. ỵ. paralipo. xxviij. ꝛ ex tunc credendum est ꝙ Achaz soluerit semp tributa regi assiriorū ꝛ cum cepit regnare Ezechias noluit dare tributa ista regi assiriorum ió ipse ascendit contra eum ꝛ sic dicitur rebellasse: patet etiam hoc: quia ipse dixit regi assiriorum peccaui recede a me ꝛ omne qđ imposueris mihi faciā: non tamen diceret se peccasse nisi rebellasset volens se subtrahere de iugo regis assirioꝝ.

Qō. 26. A Quare reperit̄ h̄ trāslatio assirio rum.

¶ Quer̄ vlterius quare ponitur hic de translatione israelitarum in assirios qꝛ istud fuerat plene enarratū p̄cedenti. c. ¶ Rñdēdū ꝙ hoc fuit ꝓpter tria. ꝓmo qꝛ hic agit̄ de regno ezechie ꝛ tpe eius facta est ista trāslatio. s. anno. vi. ezechie vt ꝓ3 supra in lr̄a: ió conuenientius ponit̄ hic q̄ alibi. Scōm fuit quia supra dicebaꝫ de bonis operibus q̄ fecit ezechias circa cultū dei. s. qūo abstulerit idolatriā de terra: ꝛ qꝛ israelite translati sunt in assirios ꝓpter idolatriā a qua nunq̄ cessauerunt quēcūq̄ post bona facta ezechie ponit̄ pena israelitaꝝ ꝓ malis suis. Tertiū fuit qꝛ valde conuenit hoc histozie ezechie. nam Ezechias in principio regni sui cū abstulit idolatriā de terra misit nuncios ꝓ oēs tribus israel vt cōuerterent̄ ad deū suū ꝛ deus conuerteret̄ ad reliquias q̄ effugerant manus regis assiriorū: ꝛ tunc plurimi de manasse ꝛ Zabulon ꝛ aliis tribubus irridebant nūcios ezechie ꝛ mittebant a se subsanando illos. ỵ. paralipo. xxx. ꝛ propter hoc quia fuerunt incorrigibiles translati sunt in assirios: ideo post bona opera q̄ ezechias fecit ꝓ que illos incitabat recte ponit̄ pena illorū: qꝛ admoneti non ꝓsenserūt sed potius irriserūt. prima tñ cā efficacioꝛ est.

† ¶ Anno quartodecimo.) hic ponit̄ scōm principale huius. c. s. qualiter se habuit Ezechias in aduersis ꝛ diuidi tur in duo: quia primo ponit̄ qualiter se habuit in aduersis ꝓ timorē. Secūdo ꝓ amorē ibi (misit aūt.) Circa primum dr̄ (anno quartodecimo ezechie regis ascēdit senacherib rex assiriorū) iam mortuus fuerat salmanasar rex assiriorū qui transtulerat decē tribus israel in assirios et successit ei senacherib in regno qui nunc ascendit contra ezechiā. s. anno ār̄todecimo regni sui ꝛ fuit istud annis octo post translationē israelitaꝝ in assirios: nā illi trāslati sunt anno. vi. Ezechie supra in littera: ideo restabant octo anni vsq̄ ad quartumdecimū (ad vniuersas ciuitates iuda munitas ꝛ cepit eas). s. ascendit ad pugnandū contra quālibet regni iuda ad capiendum illam ꝛ cepit vrbes multas. ꝛ dicit̄ hic ꝙ cepit vniuersas accipiendo omnes ꝓ multis sicut solet accipere scriptura: nā certum est ꝙ non ceperat omnes: nam nondū ceperat hierusalē etiā non ceperat omnes alias sed multas: de quibus Isa. c. x. (tunc misit ezechias rex iuda nuncios ad regē assirioꝝ lachis) vidit ezechias ꝙ durum erat resistere regi assiriorū eo ꝙ iam vastabat totā terram: ideo voluit potius seruire sub tributo q̄ꝫ ꝙ destrueretur terra ꝛ ad hoc misit nuncios ad regem assiriorum qui erat lachis. i. manebat in vrbe lachis vel expugnabat eam: nā procedebat de vna ciuitate in aliam quousq̄ expugnaret omnes: sic dicit̄ sequenti. c. s. reuersus est rabsaces ꝛ inuenit regem assiriorum expugnantem lobnam: audierat enim ꝙ recessisset de lachis. est aūt lachis ciuitas in sorte iude vt patet Iosue. xv. (dicens peccaui) confitetur ezechias peccatum suum cōtra regem assiriorum vt eum facilius flecteret ad id quod volebat. peccatū istud fuit quia regnum iuda soluebat ante hoc tributa regibus assiriorum ex tempore achaz patris Ezechie: noluit tamen ezechias soluere (recede a me). i. recede de terra mea non vastes eam (ꝛ omne quod imposueris mihi faciam) idest soluam tributum quātūcunq̄ volueris quasi dicat non solū soluam tributum quod ante hoc impositum erat in regno meo per reges assiriorū sed etiam si maius imposueris soluam. (indixit itaq̄ rex assiriorum ezechie regi iude trecenta talenta argenti ꝛ triginta talenta auri.) istud tributum magnum imposuit nunc rex assiriorū ezechie quia rebellauerat: nam non consueuerat regnum iuda tantum tributum soluere: sic enim dixerat ezechias omne quod imposueris mihi faciam (deditq̄ ezechias omne argentū qđ repertū fuerat in domo dñi ꝛ in thesauris regis). s. ista ꝓpositio fuit magna ꝛ non potuit eam soluere ezechias de redditibus suis ideo dedit omne aurum ꝛ argentum quod repertum fuit in domo domini ꝛ etiā in thesauris regum iuda. Intelligēdū est hoc solū de auro ꝛ argento qđ erat in massa: nam vasa auri ꝛ argenti que erant ad ministrationem non fuerunt data regi assiriorum quia tunc non potuisset nabuchodonosoꝛ transferre illa in babilonē: ꝛ tñ. j. xxiij. dr̄ ꝙ translata sunt illuc (in tempore illo confregit Ezechias valuas templi domini) istud intelligitur de portis templi que erant intra atria. nam templum ꝓprie dictum erat vndiq̄ clausum muro et atrijs et illud solum habebat vnam portam in latere orientali et ibi erant due value claudentes et in illis erant affixe multe lamine auri. in

Rñsio. Prima rō. Scda rō. Tertia rō.

auri. In portis aūt atriorum que erant in muro exterio ri non erant lamine auree: qr ibi non poterant bene cu-stodiri sicut porte templi que erant intra muros atriox z dr q cōfregit valuas: non quidē q confregerit portas totaliter destruendo sed solū confregit laminas auri que † erant affixe portis z manserunt porte nude (z laminas auri quas ipse affixerat). i. confregit laminas auri q̄ erāt in portis ad dandū eas regi assiriox. illas autē laminas affixerat ezechias in portis quia ipse fuit magnus cultor dei z voluit decorare templum dñi z ad hoc affixit lami † nas auri magni ponderis in valuis (z dedit eas regi as-siriorum). s. quia non habebat nunc vnde als solueret impositionem quā fecerat rex assiriorū z oportuit q acci peret aurū z argentū qd erat in domo dñi z inter cetera accepit istas laminas auri.

¶Quare rex assiriorum nunc pugnauit contra Eze-chiam. Nō.xxvy.

Nō.27. A Prīa rīo

Queretur quare rex assiriox ascendit nunc contra ezechiam ad pugnandū.

¶Aliquis dicet q hoc fecit ex desiderio transferendi eū z oēs seruos suos in terrā assiriorū quod patet: qr. j. di-citur q facerent viri iuda qd bonū erat sibi z transirent ad terram ad quā senacherib volebat eos transferre. et hoc faciebat quia reges assiriorū habebant istū cōceptū q transferrent gentes multas. s. quascūq; possent in ter ram suā. sic enim theglatphalasar rex assiriox transtulit quasi tres tribus in terrā suam supra. xv. z. j. paralip. v. sic etiam salmanasar rex assiriorū transtulit siros habita tores damasci in cirenē supra. xvi. idē ēt salmanasar trā-stulit reliquos israelitas in assirios: p̄cedenti. c. z. s̄. in lit tera. ita nunc senacherib volebat transferre tribū iuda z beniamin q̄ remanserant de tota stirpe israel in assirios.

Alia rīsio. ¶Dicendū q verū est q senacherib vellet trāsferre re-gnū iuda in assirios z ideo pugnabat ꝓtra singulas vr-bes regni iuda: z tū causa vel motuū ad transferendus non fuit sicut dixerunt isti: sed fecit hoc senacherib quia ezechias rebellauit cōtra eū. nam prius soluebant viri iuda tributū regi assiriox z nunc ezechias rebellauit: et quādiu maneret in terra illa poterat rebellare ideo vo-luit transferre oēs de regno iuda in assirios vt iam non possent rebellare: z patet q fuerit hoc factū ꝑpter rebel lionē: quia ezechias dixit ad senacherib peccaui. s. pec-

Nico. caui rebellando ꝓtra te ls Nicolaus exponat peccaui. i. pr̄ meus peccauit z ꝑpter peccatū suum veniūt ista ma la: z tamen dicebat ezechias se peccasse qr peccauit pa-ter suus sed istud non hs colorē: quia ista verba misit ad

Cōfutatio. dicendū ezechias regi assiriorū: ideo oportet q ipse intē deret facere aliquē sensum quē rex assiriox posset cape-

Prima rō. re ex verbis istis. qr als ista verba essent friuola z stulte dicta: z tñ rex assiriorū non posset intelligere sub illo sen su quē ponit nicolaus. s. peccaui. i. pr̄ meus peccauit: iō

Secūdo. oportet q intelligeret q ipse peccauit. s. resistendo regi assiriox. ¶Itē dato q ezechias intelligeret q pr̄ suus peccauerat z ꝑpter eū veniebant ista mala: tñ nō mitte-ret hoc ad dicendū regi assiriorū qr istud erat oino ꝑ-tinens imo erat damnosum ezechie: qr ꝑ hoc intellige-ret rex assiriorū q ezechias desperabat posse liberari de manu eius quasi deus sentētiasset ꝓtra eū q nō posset li berari de manu assiriorū ꝑpter peccata pr̄is sui: z sic cō-fortaret magis senacherib ad pugnandū cōtra ezechias

Tertio. vt trāsferret subditos eius ad terrā assiriorū. non ergo intellexit sic ezechias sed q peccauerat. s. rebellādo. Itē ꝓ hoc qr modus regū assiriorū erat iste q nō trāsferrēt aliquos de terris suis nisi cū scirent eos rebellare si ma-nerēt ibi. Sic fecit salmanasar qr nō transtulit israelitas in assirios qñ primo subiecit eos in tributarios ꝫ postea qñ rebellauerunt: p̄cedenti. c. z. s̄. declaratū est in q̄dam qōne. sic etiā nabuchodonosor non fecit trāsferri iudeos in babilonē quousq; rebellauit ꝓtra eū ioachin. j. xxiiy. oportet ergo q ꝑpter rebellionē nūc voluerit senache-

Nō.28. A rib pugnare ꝓtra ezechiā ad trāsferendū eū cū populo z ad hoc obsidebat ciuitates. ¶Quereť vlterius quo dr hic q misit ezechias ad senacherib dicens peccaui et obtulit ei aurū z argentū: qr. ij. paralip. xxxij. dr q para uit se ezechias cū populo suo ad resistendū. ¶Aliqs di-cet q ista varietas insurgit qr bis venit senacherib ꝓtra ezechiam. ꝑma vice venit z pugnabat ꝓtra vrbes iu-da: z tunc nondū resistebat ei ezechias nec parauerat se ad bellū sed potius misit ei munera auri z argēti q̄ sibi imposuit senacherib. postea aūt susceptis muneribus rex sirie misit seruos suos cōtra hierusalē vt traderetur ciui tas z trāsirēt iudei in assirios: z tūc nō cōsensit ezechias z pauit se ad resistēdū regi assiriorū. ¶Sed dicēdum q nō stat: qr. ij. pali. xxxij. satis clare p̄z ex serie lr̄e q illico vt venit senacherib in terrā iude cepit ezechias parare se cōtra illū. Scō p̄z: qr q̄n nuncij senacherib venerunt ad dicendū ezechie q traderet se regi assiriox dixerunt que est ista fiducia qua niteris in quo cōfidis vt audeas rebellare: ergo iam rebellauerat q̄n venerunt nuncij: et sic vr̄ q a principio cū venit senacherib cepit Ezechias parare se ꝓtra illū. ordo autē fuit q senacherib venit de terra sua ad regnū iude vt transferret habitatores eius in assirios: qr rebellauerāt ne darent tributū z cepit pu gnare ꝓtra singulas vrbes regni iuda z capiebat eas spe rans sic capere oēs z tunc trāsferret oēs habitatores ter re illius in assirios. quo audito ezechias consilium inyt cum principibus z viris fortissimis quomodo deberent resistere senacherib z decreuerunt obturare oēs fontes z capita fluuiox in circuitu hierusalē ne exercitus assi-riorū haberet quid biberet z sic non posset ponere obsi-dionē hierusalē. fecit etiā multa genera machinarū z ar-mamentox belli z cōuocauit totū populū in platea ciui-tatis z admonuit eos verbis efficacibus vt resisterēt re-gi assiriox: dicēs ꝓfortamini z viriliter agite nolite time-re nec paueatis regē assiriox z vniuersam multitudinē que cū illo est: multo enim nobiscū plures sunt quā cum illo. cū illo est brachiū carneū nobiscū dñs deus noster est: ꝓfortatus est aūt populus hmōi verbis z parauit se ad resistendū: de hys. ij. parali. xxxij. z postq̄ fecit istum apparatū ezechias misit nuncios ad regem assiriorum z soluit trecenta talenta argenti z triginta talenta auri de quibus habetur hic.

¶An Ezechias peccauerit soluendo tributum regi as-siriorum. Nō.xxix.

Queretur vlterius an ezechias peccabat sol uēdo istud tributū regi assiriorū z quare soluit cum iam disposuisset se ad rebellādum et de facto rebellasset. ¶Ad primum dicendū q non pec-cauit ezechias soluendo tributū quia non faciebat hoc sponte subyciens terrā suā tributo assiriorū sed ad redi-mendā vexationē z tollendū maius malum: nā vastabat senacherib terrā ezechie z vt non vastaret eam dabat ei nunc tributū istud: qō p̄z: quia dixit peccaui recede nūc a me z quodcunq; imposueris reddā z tunc soluit talen ta ista. ¶Ad scām respondet Nicolaus q hoc fecit ꝓ-pter timorē. s. quia putauit se nō posse resistere. timebat enim q propter peccata patris sui achaz z populi deus mitteret nunc contra eum z populū suum regē assiriorū z non adiuuaret eos cōtra illū ꝓpter peccata sed po-tius traderet in manus eius. timuit igit ezechias pugna re contra senacherib z dedit ei ista munera vt recede-ret. ¶Dicendū tñ q fecit hoc ezechias ꝓpter timorē sed non quasi timens q deus traderet eū z populū suū in manus regis assiriorū ꝑpter peccata achaz sed potuit facere ꝑpter duo. ꝑmo ꝑpter vastationē vrbium re-gni sui: nā pugnabat senacherib ꝓtra illas z capiebat at-q; vastabat q̄ꝫq̄ꝫ ergo firmiter crederet q posset resiste-re: tñ ꝑpter alias vrbes paruas z minus fortes regni sui que non poterant resistere dolebat q vastarentur ideo mittebat tributum vt cessaret senacherib vastare. z non solum promittebat ꝓ nūc se soluturum quod impone-ret senacherib sed etiam omni tempore futuro volebat esse tributarius eius vt sic euaderet vastationē. Secun-dum erat ꝑpter vrbē hierusalē: qr q̄ꝫq̄ꝫ crederet q pos-set ibi resistere regi assiriox: tñ si obsideret eam p̄meret eos q intus erāt magna afflictiōe sicut dixit rabsaces in-

Nō.29. A

Rñsio.

B

Quare sol uit cū ō fcō rebellasset. Rñsio Hi.

Rño aucto ris.

ꝑma rō.

Scōa rō.

fra in littera q viri sedentes super murum comederent stercora sua pre fame in obsidione:ꝛ vt non paterent manentes in hierusalē istā angustiam voluit dare ezechias trecenta talenta argenti ꝛ triginta talenta auri ꝛ facere se tributarium regis assiriorum.

¶An ezechias peccauerit dando argentum ꝛ aurū de domo dñi regi assiriorum. Qō.xxx.

Qō.30. A

Queretur vlteriꝰ an peccauit ezechias dando argētū ꝛ aurum de domo dñi regi assiriox. ¶Aliqs dicet q non:qz dedit de eo quod suū erat cū dicat hic q dedit laminas aureas qs ipse fixerat in porta domus dñi. Dicendū tñ q ista rō nō stat:qz quāqz ezechias dedit istas laminas auri:tñ nō erant sue qz ipse dederat eas tēplo dñi:ió iam nō poterat vti eis vt rebus suis vnde accipiendo eas nō magis excusabat quā si alius dedisset illas. ¶Rndendū est q non peccauit ezechias:non tñ excusat ꝑpter cām dictā sed ꝑpter aliā. ꝓmo quo sciendū q ad hoc q liceret ezechie dare aurū ꝛ argentū de tēplo dñi requirebant tria. ꝓmum erat q daret ꝓ cā honesta. Scōm q in necessitate. Tertium q cū intentione soluēdi. De primo pz:nā si vellet dare ꝑpter turpē cām rem sacrā manifestū est q illicitū esset ꝛ hoc tripliciter. ꝓmo qz dabat pro mala causa ꝛ quecūqz fiunt ꝓ malo fine mala sunt. Scō qz daret rez non suā cū res q in templo erant ptinebant ad deū ꝛ nō ad regē nec ad aliquē hoiem. Tertio qz dabat res sacra. dare tñ rem sacrā ꝓ fine turpi irreuerētia qdā est circa istā rez sacrā q dz teneri in honore. Ista conditio fuit in ezechia:qz ipse dedit nunc pecuniā istā regi assiriorū vt non destrueret regnū suum: iste erat finis valde bonestus. Scā ꝓditio erat q daret in necessitate:ꝛ hoc pz:nā si ezechias habuisset vñ solueret tributum istud regi assiriox non debebat recurrere ad thesauros domus domini qz nō debebat recurri ad ista nisi deficiētibus oibꝰ ꝓphanis bonis.ꝛ istud fuit in ezechia qz prius ipse dedit aurꝝ ꝛ argētū qō potuit inueniri in thesauris regis:ꝛ qñ non habuit vnde reliqua solueret recurrit ad thesauros domus dñi:vt pz in lra:cū dr q dedit oē argentū qō repertū fuerat in domo dñi et in thesauris regis. Tertia conditio erat q daret cū intentione soluendi:nā cū aurꝝ ꝛ argentum istud esset res aliena si acciperet ezechias illud cū intentione non soluendi esset rapina:ió credēduz est q cū esset vir iustus q acciperet cū intentione soluēdi ꝛ q postea soluerit:qz ipse puenit post hoc ad pinguissimam fortunā qz habuit postea thesauros multos.j.xx. ideo tunc solueret ꝛ ex hoc apparet q lz accipere prelatis vel regibus de licentia ꝓlatox de thesauris ecclesie qñ sunt in magna necessitate data tñ cautione de soluendo istud ecclesie ita vt semp ecclesia indēnis maneat.et hoc verū est nisi sint vasa sacra que accipiuntur:qz ista non debent trahi ad aliquē vsum prophanū ex quanta cūqz necessitate sed potius deberent destrui ꝛ reduci in massam auri vel argenti:ꝛ si esset extrema necessitas poterant sic dari. Sic enim factū est hic:nam quāqz eēt ezechias in magna angustia non dedit de vasis sacris domus dñi in quibus ministrabat sed solū de thesauris q erant in massa argenti vel auri vel in numismate:quod patet quia vasa sacra que fecerat salomon pro ministerio domus dñi manserunt post hoc ꝛ ducta sunt in babilonē.j.xxiij.ꝛ postea inde reducta sunt in hierusalez vt patet.j.esdre.c.j. ¶Si aūt arguat q peccauit ezechias quia fregit valuas templi dñi ꝛ istud erat quoddā decus templi. Dicendū q non fregit valuas totaliter sz solum fregit laminas auri quas affixerat in valuis ꝛ manserunt value lignee solū.ꝛ tamen hoc non factum est ad dedecus tēpli domini sicut achaz mutauit vasa sacra et deposuit illa ꝓ terrā dispersa ꝛ euersa extra loca sua.ḡ. xvi.et hoc ad vilificandum cultū dei ꝛ illud erat peccatum magnū.ezechias tñ nunc egit pro sola necessitate ꝛ cū magno timore dei ac reuerentia ideo non peccauit.

† (Dixit aūt.)hic ponitur quid egit ezechias ꝑpter amorem.s.q propter amorē cultus diuini non permisit capi hierusalem ꝓ assirios sed exposuit se ad resistendū:ꝛ dixit in tria. ꝓmo ponit nuncioꝝ regis assiriox cōminatio.scō nuncioꝝ ezechie petitio:ibi(dixerūt aūt)tertio petitionis denegatio ibi(rñditqz eis.)Circa primum dr(misit aūt rex assiriox tharthan ꝛ rabsacen de lachis) erat rex assiriox in lachis qñ misit ei ezechias munera q supra habent ꝛ de ipso loco misit nūc tharthan ꝛ rabsacen contra ezechiā verba q habent infra dicturos.erat aūt tunc rex firie in lachis.s.obsidendo illā cū vniuerso exercitu vt patet.iij.parali.xxxij.(ad regē ezechiā cū manu valida hierusalem)isti duo erant principes qui venerunt ad regē ezechiam cū manu valida.i.cū multitudine armatox:non quidē ad pugnandū contra ꝓierusalē quia solū ibant ad nunciandū aliquid sed vt ostēderent gloriā regis assiriox.s.quia nuncij eius ferebant tantam multitudinē sicut vnus de alijs regibus terre secū ferre posset.vel fuit ad terrendū viros hierusalē vt cum viderent tantā multitudinē armatox cū solis nuncijs regis pauerent ꝛ stupescerent super multitudine quā secū habere posset rex assiriorum. Sic enim dixit ipse rabsaces qūo potestis resistere ante vnum satrapam de seruis dñi mei minimis.q.d.non poteritis quia quilibet illorū maiorus potestatis est quā totū regnū iuda(qui cū ascendissent).s.de vrbe lachis in qua manebat senacherib qui mittebat eos(venerunt in hierusalē).s.apud muros vrbis:qz non introierunt in eam sed exierunt serui ezechie ad illos vt patet in littera(steterunt iuxta aque ductum piscine superioris) piscina est lacus qdā in q lauabantur vestes:nā ipsa erat in agro fulonū:ꝛ dr piscina superior ad differentiā alterius piscine inferioris q erat magis distans ab vrbe.ꝛ non steterunt isti iuxta piscinā sz iuxta aqueductū.i.iuxta alueū per quē decurrebat aq in piscinam illā.iuxta istam piscinā occurrit Isaias ex mandato domini regi achaz qñ voluit ei prophetare contra duos reges.s.rasin regē firie ꝛ phacee filium romelie regem israel: Isa.vij.s.egredere in occursuꝝ achaz ad extremū aqueductus piscine superioris in via agri fulonis:ꝛ sic apparet q ista piscina erat extra vrbem(que est in via agri fulonis)scilicet piscina erat in via per quā ibatur ad agrum fulonum.vocantur fulones candificatores pannorum scilicet qui lauant illos vel illi qui panos nouos adhuc rudes ꝛ nigros in aquā sepe mergunt ꝛ ad solem extendunt vt albifiant et ita videtur accipi hic:nam in agro extendebantur isti panni et erat ibi piscina aquarum in qua mergerentur vel in qua lauarētur. Alio modo accipitur fulo pro illo q parat pānos laneos quando nouī sunt: sic accipitur malechi.scilicet quasi ignis conflans ꝛ quasi herba fulonū:ꝛ vocatur herba fulonum tribuli quibus paratur pānus(vocaueruntqz regē).i.petierunt isti duo nuncij regis assiriorum q vocaretur rex ezechias quia volebant ei loqui:ꝛ tamen non exiuit ad eos sed misit nuncios suos.

¶Quō senacherib misit ad petēdū hierusalē cū ingz recepisset munera ꝛ iposuerit tributa ezechie. Qō.xxxi.

Qō 31. A

Queretur quō senacherib misit nūc nūcios ad ezechiā vt traderet ei vrbē cū añ hoc dedisset ei ezechias munera ꝛ dixit recede a me ꝛ quodcunqz imposueris mihi faciā imposuitqz senacherib ezechie trecenta talenta argenti ꝛ triginta talenta auri. ¶Respondendum q quando ezechias misit nūcios suos ad senacherib in lachis composuerunt cum eo q daret Ezechias summam pecunie quam peteret senacherib et ille petiuit trecenta talenta argenti et triginta talenta auri et facto fedele dedit illa Ezechias:nam si non interceſſisset fedus nihil dedisset ezechias qz dare erat inutile.senacherib tamen recepta pecunia fidem datam violauit nolens recedere de terra quin potius misit ad ezechiam vt daret ei vrbem hierusalem ꝛ omnes vrbes regni sui ꝛ transiret cū populo suo ad regnū assiriorum:ꝛ tunc noluit ezechias sed conatus est resistere ꝛ dicit Nicolaus q hoc fecit ezechias propter amorem dei.s.qz senacherib volebat transferre totū populum in assirios et ponere in terra illa alienigenas sicut salmanasar transtullit decem tribus israel in assirios et duxit

alienigena

B

Rex assiriorū misit nūcios ad ezechiā ad petendū hierusalem.

Ro ꝓria rño.

Cōfutatio.

Rño auctoris.

Prima cā.

Collige q. modo pncipes pñt accipe ornamēta ecclesiaꝝ ꝛ ex q bus causis.

Scōa cā.

Tertia cā.

Rñsio.

Jus gētiuz frangit a rege assiriox.

Opinio ni.

alienigenas ad habitandū in vrbibus ísrael:precedenti
c.z tunc terra iuda in qua erat templum domini z totus
cultus dei fieret immunda per habitationem alienigena
rum z ceſſaret cultus dei in illa:deo noluit ezechias q
tranſiret populus in aſſirios. hoc ſatis rationabile eſt:et
tñ non oportet poni q propter hoc ezechias faceret:ſed
proximius vī rationi q ezechias z populus ſuus facie-
bant hoc:quia cū eſſent liberi nolebant eſſe ſerui.etiā cū
haberent terrā delectabilē nolebant tranſire ad terram
miſerabilem.ſ.vt ponerentur in aliqua terra deſerta aſſi
riorum vel medor. ¶Queretur vlterius quis eſt iſte
rabſaces qui venit ad ezechiam.¶Rabanus z glo.or.di-
cunt q iſte erat filius Iſaie q receſſerat a lege dñi z trā-
ſierat ad regem aſſirior.accipiunt aūt hoc ab hebreis z
motiuum hebreorū quantū ad hoc eſt duplex.primū qr
iſte rabſaces loquebatur lingua hebraica:putabatur er
go eſſe iudeus vt p3 infra in littera.ſcōm motiuū eſt qr
Iſa.vij.deus dixit ad iſaiā egredere in occurſum achaz
tu z qui derelictus eſt tibi iaſub filius tuus.q.d.iſte tibi
remanſit z alius fugit ad regē aſſirior. Sed iſta motiua
parum habent de colore:quia non ſolū filius Iſaie ſed
quicūq alius hebreus imo etiā illi qui non erāt hebrei
ſciebant loqui hebraice.ſcōm motiuū non eſt ad propo-
ſitum:qr dato q iaſub ſolus relictus eſſet de filys Iſaie
nō innuebat q alius de filys eius tranſiuiſſet ad regem
aſſirior.¶Alij aūt volunt q iſte rabſaces fuit vir vnus
de hieruſalē qui cū ſobna ſecit p̄iurationē z p̄didit vrbē
hieruſalē regi aſſirior nec māſit niſi templū dñi z caſtrū
montis ſyon.hoc ēt tangit rabanus z hiſtoria ſcholaſti-
ca.¶Alij aūt volunt q iſte rabſaces fuit vnus de iſraeli
tis quos tranſtulit ſalmanaſar in aſſirios z nunc venie-
bat cum ſenacherib:z ſic ſciebat loqui hebraice quia he
breus erat natione.oēs aūt vt cōiter tenent iſtum fuiſſe
hebreū:z hoc ſolū quia locutus eſt hebraice. Sed iſtud
motiuū debile eſt:nam heliachin z ſobna z alij q egreſſi
ſunt ex parte ezechie ad rabſacen ſciebant loqui ſiriace
vt ipſi dixerunt infra ad rabſacen q loqueretur ſiriace
quia bene nouerant linguam illam:z tamen de iſtis ma
niſeſtū eſt q non erant ſiri ſed hebrei natione.¶Dicen-
duz ergo q iſte rabſaces erat aſſirius z erat vnus de ma
gnis principibus regis aſſirior.iſti aūt conſueuerūt ſci-
re multa idiomata eo q ad reges magnos qualis erat
ſenacherib ſolent venire homines diuerſarū regionum
ideo ꝓſueuerūt hr̄e apud ſe viros peritos in multis lin
guis z ſic erat iſte rabſaces z propter hoc ſenacherib mi
ſit eū ad ezechiā. Sic etiā eliachin z ſobna erāt apud re
gez ezechiā:ſciebant enim multa idiomata ió miſſi ſunt
ipſi ad rabſacen vt ſi loquereť ille ſiriace vel in alio idio
† mate intelligerent.(egreſſus eſt autē ad eos eliachin fi-
lius elchie p̄poſitus domus)iſte heliachin erat ſummus
ſacerdos ideo vocať prepoſitus domus.i.domus dñi et
ob hoc erat ſummus princeps in domo regis z egreſſus
eſt ipſe tāq̄ vir honorabilis vt repreſentaret pſonaz re-
† gis(z ſobna ſcriba)forte erat ſcriba regis z erat magnū
officiū in domo regis:vnde habens illud erat pſona ho-
norabilis z propter hoc nitebatur vt eſſent nūcy regis
† viri honorati(z Joae filius aſaph a cōmētarys)iſte erat
alius de officialibus regis z dicitur eſſe a cōmētarys.i.
relator negocior regis:de hoc declaratum eſt ſupra.ij.
† li.c.viij.z.xx.(dixitq̄ ad eos rabſaces hec dicit rex ma-
gnus rex aſſirioruz) vocauit rabſaces regē aſſirioruū re-
gem magnū per excellentiā:quia eo tpe non erat aliq̄s
rex in orbe tam potens cum ipſe teneret quaſi totā mo-
† narchiam orientis in aſia(q̄ eſt iſta fiducia qua niteriſ)
hoc dicebat rabſaces increpando ezechiam tanq̄ inſa-
num quia audebat rebellare regi aſſirioruz cū nullius
potentie eſſet comparatus ad illum.z dicebat quia ipſe
videbat q ezechias parauerat ſe ad reſiſtendum et oēs
† de regno ſuo reſiſtebant quantum poterant(forſitan ini
uiſti conſilium vt prepares te ad prelium)bene nouerat
rabſaces q ezechias parauerat ſe ad pugnandum con-
tra regem aſſirioruz:tamen dicebat hoc per modū du-
bitationis vt haberet viam increpandi ezechiā(in quo
confidis vt audeas rebellare).q.d.non potes habere iu
ſtam confidentiā in aliquo ad hoc q repugnes quia rex
aſſirioruz eſt potentiſſimus tu aūt infirmus.
¶Eliachi z ſobna miſſi ad rabſacē q fuerūt.Qō.xxxiij.

Queretur de iſto eliachin z ſobna qui miſſi fuerunt ad rabſacen qui erant.

Qō.33.
A
Rño p̄ma.

¶Aliqui dicūt de eliachin q erat ſacerdos magnus et
iſtud vī eſſe veriſimile:qr dicit in littera q erat p̄poſitus
domus z intelligitur de domo dñi:z dicunt q iſte eſt ille
qui ſucceſſit ſobne ſummo ſacerdoti ducto in captiuita-
tem z hoc fuit ex dei electione.p3 iſtud iſa.xxy.vbi locu
tus eſt Iſaias ad ſobnā ſummū ſacerdotē dicens q du-
ceret in terrā alienā captiuus z non ſepeliret in hieruſa-
lem in ſepulchro qō fecerat ſibi z dicit q deus vocaret
eliachin filium elchie vt eſſet ſummus ſacerdos z ſic pu
tant q iſte eſt.dicunt aūt q ſobna cū eſſet ſummus ſa-
cerdos ſuadebat ezechie vt traderet ſe regi aſſirior eze-
chias aūt nolebat:poſtea aūt ipſe cōterritus minis regis
aſſirioruū receſſit de hieruſalem ad ſirios z tunc eliachin
aſſumptus eſt in ſummū ſacerdotē loco eius.iſta poſitio
aliqualiter eſt veriſimilis.primo qr iſte eliachin de quo
hic dī vocatur filius elchie:z ille de quo dī Iſa.xxy.q
futurus eēt ſummus ſacerdos vocatur etiā filius elchie.
Scōo q iſte eliachin vocatur p̄poſitus domus pōt refer
ri ad domū dñi z hoc ptinet ad ſummū ſacerdotē q eſt
p̄poſitus ſup oēs ſacerdotes.z Iſa.xxy.ſignificatur q
iſte eliachin eſſet ſummus ſacerdos.Tertio p3 ex idēti-
tate tpis:quia Iſaias prenūciauit qō dictū eſt de ſobna
z de eliachin tpe ezechie z viuente ezechia z Iſaia fa-
ctum eſt hoc.¶Sed non eſt oīno veriſimile.primo quia
motiuū principale iſtor ad dicēdū de captiuitate ſobne
z ſubſtitutione eliachin in ſummo ſacerdotio eſt qr am-
bo miſſi ſunt ad rñdendum rabſaci z volunt ex hoc he-
brei q ſobna territus verbis rabſacis confugerit poſtea
ad regē aſſirior z prius conatus fuerit ezechie ſuadere
vt traderet ſe in manus ſenacherib qr nō poſſet reſiſtere
ei z q totā ciuitatē hieruſalē p̄diderit regi aſſirior añq̄
recederet z relictū eſt ſolū templū cū arce.ſ.caſtro mon-
tis ſyon.z hoc non ſtat:qr tunc ſequereť q iſte ſobna q
iuit cū eliachin eſſet ſummus ſacerdos:z tñ hic dicit q
ſobna erat ſcriba. Scōo non ſtat:quia hoc mō debuiſſet
eliachin non eſſe tūc ſummus ſacerdos qr ſubſtituēdus
erat poſt receſſum ſobne:z tñ vocatur hic prepoſitus do
mus qñ adhuc ſobna erat in hieruſalē:ergo non fuit ille
ſobna qui priuatus eſt ſummo ſacerdotio p receſſuz:nec
iſte fuit eliachin qui ſucceſſit ei.Tertio p3 qr non vocať
iſte eliachin ſummus ſacerdos vel p̄poſitus domus dñi
ſed ſolū p̄poſitus domus z Iſa.xxxvi.dī q erat ſup do-
mum:z tñ hic dī de miniſtris regis:ideo intelligendum
eſt q erat prepoſitus domus regis z non ſummus ſacer
dos.Quarto p3 qr hic ponunť nomina officialiū regis:
nam dī q miſſus eſt Joas a cōmentarijs z ſobna ſcriba
ſed iſta ſunt duo officia in domo regis vt p3 ſupra.ij.li.
c.viij.z.xx.z.i.pali.xviij.ideo etiā p̄poſitus domus erit
aliud officiū domus regis z erit iſte ſup oēs officiales:
quia forte iſte erat ſup exercitū regis ſicut inter officia-
les regis ponitur prior qui erat ſup exercitum:nam cū
ponuntur officiales dauid.ō.ij.li.c.viij.z.xx.z.ij.parali.
xviij.Joab qui erat princeps exercitus ponit primus.
Tenēdū ergo vī q iſte eliachin non fuerit ſacerdos ſed
laicus officialis regis maior in domo ſua et miſit iſtos
tres qr erant precipui in domo ſua: z iſtud tenet Joſe-
phus.x.antiqui.dicens q eliachin erat tutor regni.z vo
cat eum tutorem regni:quia littera vocat hic p̄poſitum
domus z ſic refert ad domum regis cuius ipſe eliachin
curam gerebat tanq̄ tutor regni.Motiua aūt in cōtra-
rium modicum inducunt.nam primum de idētitate no-
minis nihil eſt:quia eodem tpe multos contingit voca-
ri eodem noīe z etiā q pater vnius voceť eodē nomine
quo pater alterius.Secundū motiuuz de idētitate tpis
non cogit:quia iſto tempore erant iſti duo.ſ.ſobna z elia
chin cū eſſent alij duo eorundē nominum in qbus iſtud
verificareť de quo magis declarabitur Iſa.xxij.Tertiū

Prima rō huius.

Secūda.

Tertia.

Cōfutatio.

Prima rō.

B

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Joſephus.

Quinta rō.

Qō.32.
A
Rabſaces q venit ad ezechiā qs fuit.
Rabani.
Rñſio.

Cōfutatio.

Alia rñſio.

Tertia rñſio.

Impugnatio.

Rño auctoris.

motiuum non ꝓbabat:qꝛ ls dicaꝭ eliachin ꝓpositus domus non intelligiꝭ de domo dñi sꝫ de domo regis vt declaratū est(an speras in baculo arundineo atqꝫ cōfracto egipto)ponit hic rabsaces omnia illa que poterat mouere ezechiam ꝛ vult dissuadere ei pugnam cū rege assiriorum:quia ezechias erat viribus impar regi assiriorū et stultum erat ꝙ vellet resistere ei nisi haberet aliquā magnam spem extra vires suas ꝛ omnem talē spem vult excludere rabsaces vt videat Ezechias ꝙ non expedit ei pugnare contra regem assiriorum . ꝛ primo ponit de rege egipti in quo poterat ezechias habere fiduciam ꝛ hoc ꝓpter duo.¶Primo ꝓpter vicinitatem:quia terminꝰ egipti ꝛ terre iuda ex quadā parte coniuncti sunt: nam fluuius egipti ponitur terminus terre israel:Genē. xv.ꝛ Josue.xiij.ꝛ propter vicinitatem isti reges adiuuabant se. Secundum erat quia aſs consueuerant esse isti reges amici ꝛ federati:sic enim patet de Osee rege israel q fuit tēpore Ezechie:nam ille solicitauit regem egipti ad non dandum tributa regi assiriorum ꝛ ille consensit sibi ꝛ propter hoc rex assiriorum pugnauit contra regem egipti et incarcerauit eum:precedenti.c.ita putauit hic rabsaces ꝙ forte erat fedus inter ezechiam ꝛ regem egipti et sperabat ezechias in adiutorio eius.voluit autem rabsaces ostendere ꝙ per adiutorium regis egipti non poterat ezechias liberari de manu regis assiriorū ꝛ hoc quia adiutorium regis egipti erat debile et significauit istam debilitatem in duobus.¶Primo quia vocauit eum baculum arundineum : arundo tamen est lignum valde fragile quod paruo motu confringitur. Secundo qꝛ vocauit eum confractum et arundo confracta nullius vigoris est ad resistendum vel supportanduꝫ onus ita pharao rex egipti paruum poterat sustinere laborem ꝛ modicum prestare auxilium(super quem si incubuerit homo cōminutus ingredietur manum eius et perforabit eam)idest lignum arundineum : quia fragile est si quis incumbit super eum faciliter frangitur ꝛ intrat per manum eius et perforat eam : et sic cum sit fragile ad supportandum onus est potentissimum ad perforandū manum ꝛ nocenduꝫ incumbenti.ita erat de pharaone quia modicum auxilium poterat prestare eis qui sperabant in se ꝛ magnum damnum afferre cōsueuerat(sic est pharao rex egipti omnibus qui confidunt in eo)scilicet modicum prestat ꝛ multum nocet:ideo non est sperandum in illo ad faciendum magnum opus (ꝙ si dixeritis mihi in domino deo nostro habemus fiduciam)hic excludit rabsaces secundum motiuum sperandi quod poterant habere hebrei scilicet quia sperarent in domino dicentes ꝙ ipse liberaret eos.et istud excludit rabsaces triplici ter.¶Primo excludit dicendo ꝙ nolet liberare eos qꝛ prouocauerant eum ad iram scilicet quia ezechias abstulerat omnia altaria eius ꝛ per hoc deus iratus nolet adiuuare eum.Secundo excludit ostendendo ꝙ non adiuuaret eos sed potius adiuuaret regem assiriorum contra illos:quia ipse miserat regem assiriorum ad pugnandum contra eos ꝛ hoc demostrat infra cum dicit nunqd sine domini voluntate ascendi ad locum istum vt demolirer eum:dominus dixit ad me ascende ad terram banc et demolire eam . Tertio excludit per impotentiam dei dicens ꝙ etiam si deus hebreorum vellet defendere ezechiam non posset : quia sicut ceteri dij gentium non potuerunt defendere cultores suos de manibus regis assiriorum ita nec deus hebreorum posset liberare hebreos de manu eius:et istud tangitur in fine capituli ꝛ sequenti.c.(nonne iste est cuius abstulit Ezechias excelsa ꝛ altaria)quasi dicat vos habetis deum vestrum offensum vobis ideo non adiuuabit vos.offensionem autem ostēdit quia ezechias abstulit excelsa et altaria eius scilicet templa ꝛ altaria et per hoc videbatur diminuisse cultum dei ꝛ offendisse eum.(ꝛ precepit iude et ¶Hierusalem).i. ꝑcepit habitatoribus ¶Hierusalem ꝛ omnibus de regno iude(ante altare hoc adorabitis)idest solum adorabitis ante altare quod erat in atrio sacerdotum.istud fecit ezechias anno primo regni sui mense primo quando purgauit idolatriam de templo domini et fecit auferri omnia altaria vbicunqꝫ essent et manere solum altare holocaustorum quod erat in templo ꝛ in illo offerri ꝛ coram illo adorari:de hoc.ij.paralipo.xxix.ꝛ iam declaratum est supra.

¶Quō rabsaces sciebat arguere ꝙ deus nō adiuuaret ezechiam qꝛ erat contra eum iratus. Nō.xxxiij.

Queretur quō rabsaces sciebat arguere cō tra iudeos ꝙ nunc cū esset deus eorum iratus contra eos non adiuuaret ipsos. ¶Aliqs dicet ꝙ iste rabsaces fuit hebreus sicut cōiter asseritur a nostris doctoribus ꝛ hebreis:ideo ex fundamentis hebreoꝝ sciebat arguere ꝓtra eos. ¶Sed istud falsum est: nam potius ex isto argumento suo ostendetur sequenti questione ꝙ ipse non erat hebreus nec fuerat aliquando eruditus in doctrina hebreoꝝ. ¶Sed dicendum ꝙ iste rabsaces cū esset pure ā assirius poterat tenere istum modum arguendi contra hebreos dupliciter.¶Primo quia gentes que sunt aliqualiter vicine cognoscunt conditiones aliarum licet non plene ꝛ ex tali cognitione pñt facere quedaꝫ argumenta vniuersalia.sic erat in assiriis qui non multum distabant a terra israel ꝛ poterāt cognoscere aliquid de conditionibus hebreoꝝ.ꝛ dato ꝙ distarēt poterant cognoscere hoc a dicentibus.sic enim patet de achior principe filiorum amon qui erat in exercitu holofernis quando volebat pugnare cōtra hebreos.nā cum quereretur de conditione hebreorum respondit Achior quotiescunqꝫ preter ipsum deum suum alterum coluerunt hebrei dati sunt in predam ꝛ in gladium:quotienscunqꝫ vero penituerunt se recessisse a cultura dei sui dedit eis deus celi virtutem resistendi vt patet Judich.v. Secundo poterat hoc cognoscere rabsaces ex modo cō muni deorum gentium : nam putabant siri deum israel esse sicut vnum de dijs gentium:ꝛ illi quando irascebantur contra cultores suos non solum non adiuuabant eos sed etiam nocebant ipsis.Sic enim extimabant ꝙ diana offensa a cultoribus suis misit aprum in terra calidonie qui vastabat totam terraꝫ vt ait Ouidius nono metham:phoseos sic etiā assiry ducti in terrā samarie putauerunt se percuti a leonibus quia nesciebant cerimonias dei terre illius : et sic credebant ꝙ ille erat vnus deus particularis sicut alij dij gentium:et tamen putabant ꝙ posset mittere contra eos leones patet:quia non vocauerunt eum deum absolute sed deum terre illius: precedenti.c.sic autem erat apud omnes alios gentiles qui aliquando putabant sibi deos propicios ꝛ aliquādo iratos sicut apparet ex modo loquendi poetaruꝫ ꝛ ex historijs gentium:ꝛ sic nunc iste rabsaces potuit arguere contra hebreos. ¶Queretur vlterius an bene arguebat rabsaces ꝛ quare sic arguebat.¶Dicendum ꝙ male arguebat quia potius per contrarium teneret ratio sua. nam dixit ꝙ qꝛ ezechias abstulerat omnia excelsa ꝛ altaria et iusserat subditis suis ꝙ offerrent in vnico altari deus erat offensus:ꝛ tamen istud falsum erat : quia potius per hoc deus adiuuaret ezechiaꝫ qꝛ deus detestabatur multa altaria . ꝛ argumentum istud erat malum in duobus.¶Primo quia inter ista multa altaria que abstulit ezechias erant aliqua altaria idolorum immo plurima quibus manentibus deus irasceretur ꝛ ablatis illis de terra placaretur.Scō deficiebat argumentū:qꝛ dato ꝙ omnia ista altaria essent pro cultu dei:tñ deus detestabaꝭ altaria in multis locis ꝛ iusserat in vnico sibi offerri:leui.xvij.ꝛ deuter.xij.ex hoc autem apparet ꝙ iste rabsaces non erat hebreus quia aſs non fecisset argumēta tam ridicula : quia in illo condemnabat hebreos in quo laudandi erant et ipsi sciebant se firmam spem habere in illo in quo rabsaces ponebat desperationē.Secundo patet ꝙ rabsaces nō erat hebreus quia ipse omīt sit argumentum fortissimum quod fieri poterat contra hebreos ad hoc ꝙ non sperarent in domino scilicet ꝙ quāq̄ꝫ ipsi nunc bonu essent:tamē ꝓpter peccata achaz ꝛ regum precedentium deus volebat tradere vrbem in manus regis assiriorum.ꝛ hoc patet ex regula cōmuni

dei hebreorum

B Rabsaces suadebat ezechie ꝙ nō confideret in rege egipti. ¶Primo.

Secūdo.

Tertio.

C ¶Primo ꝙ deus non adiuuaret ezechiam. Secūdo.

Nō.34. A ¶Pria rō.

Cōfutatio.

Alia rōsio.

¶Primꝰ modus.

Scōs modus.

Nō.35. A Argumētū rabsaces an eēt bonū. Rōsio.

¶Primo.

Secūdo.

dei hebreoꝝ.ſ.q; ipſe puniebat peccata patrum in filios vſq; in tertiā ⁊ quartā generationē:exo.xxxiiy.⁊ numeri.xiiy. Ideo nunc puniret ꝑ achaz vel ꝓpter bonitatē eoꝝ nō ꝑceret.j.xxy.⁊.xxiy.cū deus dixit q; ét ſi ioſias bonus eſſet nihilominus ciuitas traderet in captiuitatē ꝓpter peccata manaſſe ⁊ aliorꝝ regū p̄cedentiū:⁊ tamen iſtud argumentū qō cōmune erat nō fecit rabſaces ergo nō erat hebreus q; ipſe arguebat efficaci⁹ quā poterat.

B Rabſaces ꝗre ſic arguebat.

¶Ad ſcōm dicendū q; rabſaces erat gētilis ⁊ credebat deū hebreoꝝ eſſe ſicut vnū de aliis dijs gentilibus:⁊ tū apud alios deos gētiles hoc erat cōmune q; quāto plura altaria fierēt alicui deo tanto erat magis honoratus ⁊ tanto efficacius cultores ſui putabāt eū ſibi placare:⁊ ecōtrario qū deſtruerent altaria in quibus aliquis deus coli conſueuerat videbat offendi q; diminuebat cultus ſuus.ita aūt erat nunc q; ezechias abſtulerat oia altaria de terra ꝓter vnū ⁊ iuſſerat q; in eo īmolarent oēs: iō credebat rabſaces ſe fortiſſime arguere ꝓtra hebreos q; haberēt deū offenſum ꝓpter ablationem altariū(nunc igiť tranſite ad dñm meū)hic ponit rabſaces excluſionē alterius ſpei q; forte poterāt hebrei ꝓfidere in ſe ipſis q; poſſent pugnare ꝓtra regē aſſiriorꝝ ⁊ iſtaꝝ confidentiam oſtēdit rabſaces eē vanā:q; nō habebat ezechias aliquā copiā gentis cū qua pugnaret ꝓtra regem aſſiriorꝝ:⁊ de hoc dicit:nunc igiť tranſite ad dñm meū regē aſſiriorū ⁊ dabo vobis duo millia equorꝝ.i.exeatis ad campū cōtra dñm meū regē aſſiriorum ⁊ dabo vobis duo millia equorꝝ ad experiendū an poſſitis habere aſcenſores ꝓ illis ⁊ videte an habere valeatis aſcenſores eorꝝ.i.videbitis q; nō poteritis habere duo millia aſcēſores equorꝝ in toto populo veſtro:ſic dicit Iſa.xxxvi. dabo tibi duo millia equorꝝ nec poteris ex te ꝑbere aſcenſores eorum. hoc ponit q; in tāta paucitate nō ſolū nō habebāt equos in quibus pugnarent ſꝫ ét nō haberēt aſcenſores ꝓ eqs ſi darentur eis duo millia equorum.

† †

¶An eſſet tāta paucitas virorꝝ in regno iuda q; nō poſſet hr̄e duo millia viros q aſcēderēt eqs. Qō.xxxvi.

Qō.36. A Rñſio.

Queretur qū erat tanta paucitas virorū in regno iuda q; non poſſet ezechias habere duo millia virorū ad aſcendendum ſuper equos ſi darent eis. ¶Rñdendū q; nō loquebat rabſaces de omnib⁹ viris regni ezechie ſꝫ ſolū de illis q; erāt in hieruſalē:q; alia loca regni erāt ꝓ maiori parte capta a rege aſſiriorū ⁊ illa que non erant capta erant clauſa timore regis aſſiriorum ⁊ non poterant venire in auxilium ezechie niſi illi qui erant iam in hieruſalem.⁊ dato q; aliqui venirent non poſſet aperiri eis quia obſidebat ciuitas:⁊ ſic de iſtis qui intus erant ſolū intelligendum eſt.Sed adhuc dicetur q; iſtud non eſt veriſimile.ſ.q; in hieruſalem non eſſent pluſquā duo millia virorū:q; erat ciuitas magna ⁊ de ſolis habitatorib⁹ eius eſſent pluſqꝫ decem millia,forte. ¶Dicendum q; nō intelligit hoc q; non haberet ezechias duo millia virorum in oib⁹ quos habebat ſed q; non haberet duo millia virorū eruditorꝝ ad pugnam qui poſſent armati in equis pugnare.⁊ forte hoc verum erat:quia dato q; haberet ezechias decē millia virorū in hieruſalē forte duo millia de illis non eſſent eruditi ad bellum equeſtre vel poteſt dici q; rabſaces falſus dicebat q; ezechias habebat pluſqꝫ duo millia: ⁊ tū dicebat hoc ad ſignificandū paucitatē(⁊ quomodo poteſtis reſiſtere ante vnum ſatrapaꝫ de ſeruis domini mei minimus).q.d.cū vos nō habeatis duo millia virorꝝ qui ſciāt equitādo pugnare nō ſolū ꝓtra dñm meū regē aſſiriorū non poteritis pugnare ſed etiā nō poteritis reſiſtere ante vnuꝫ ſatrapā de minimis quos habet dominus meus.ſatrapa ſignificat principem vel potentē virum ⁊ vocant ſatrape regis aſſiriorum principes exercitus ſui ſub quoꝝ quolibet erat certa pars exercitus conſtituta ⁊ aliquādo vocantur ſatrape reges.ſic patet de principibus terre philiſtinorum qui vocant quinqꝫ reges ioſue.xiy.⁊ vocantur quinqꝫ ſatrape.ſ.i°li.c.vi.⁊ aliquādo accipitur ſatrapa ꝓ iudice:ſic patet Iſa.xxxvi.nam vbi dicitur hic quomodo poteſtis reſiſtere ante vnū ſatrapā dicitur ibi:⁊ quomodo ſuſtinebis faciem iudicis vnius loci ex ſeruis domini mei.quomodocūqꝫ tamen accipiatur ſemper ſignificat ſatrapa habentem poteſtatē magnā ſiue ſit iudex habens multos ſub ſe ſiue ſit princeps exercitus.gloriabatur aūt rabſaces de poteſtate magna ſatraparū:quia etiam ipſe ſenacherib dicebat ſatrapas ſuos eſſe ſicut reges vt patet Iſa.x.ſ.dicet enim nūquid non principes mei ſimul ⁊ reges ſunt.q.d.non ſolū ſunt principes ſed etiam reges ſunt in magnitudine poteſtatis(an fiduciam habens in egipto ꝓpter currus ⁊ equites)confirmat hic rabſaces rationem ſuā vel potius reſpondet ad id qō ſibi obijci poterat.nam quando ipſe dixit q; ſerui ezechie non haberent duo millia virorum ad aſcendendum ſuper equos etiam ſi darētur eis equi: poterant dicere hebrei q; dato q; ipſi pauci eſſent ⁊ haberent paucos equos:tamen ꝓfidebant in egipto vbi erat multitudo equorum ⁊ curruum ⁊ inde poterat venire auxilium eis contra regem aſſiriorum.dicitur autem de equitibus ⁊ curribus egipti quia ibi abundabant equi ⁊ currus.nā ſalomō de terra illa faciebat ſibi duci equos vt patet precedenti.li.c.x.etiā ab antiquo quādo iſraelite egreſſi ſunt de egipto cum eſſet adhuc ſeculum rude ⁊ non vacarent homines multitudini exercitus ſicut poſtea vacauerunt:erat in egipto multitudo curruum: nā exodi.xiiy.dicitur q; pharao quando voluit ꝑſequi hebreos exeuntes de egipto accepit ſexcentos currus electos ⁊ quicquid curruum in egipto fuit ⁊ accepit ſimul equites multos.Et ioſephus.y.antiquitatū dicit q; erāt qnquaginta millia equitum:congregauit tū pharao iſtā multitudinē quaſi ſubito vt perſequeretur hebreos fugientes:ergo valde magna copia equorū erat in egipto (nunquid ſine voluntate domini aſcendi ad locuꝫ iſtum vt demolirer eū)iſta lr̄a poteſt dupliciter introduci.vno modo q; ſit pars p̄cedentis ⁊ eſt ſenſus: dato q; ſperes in egipto ꝓpter multitudinem equorum ⁊ curruum ⁊ cum illis poſſes pugnare contra regem aſſiriorum: tamē etiam ſic nō poteris te defendere quia deus miſit me ad deſtruendum iſtum locum:ideo dato q; multitudo magna veniat contra me ſiue contra dominum meum non poterit nocere ſꝫ neceſſe eſt q; dominus meus capiat iſtū locum ⁊ deſtruat eum cuꝫ deus miſerit ipſum ad deſtruēdum eum ⁊ voluntas dei non poteſt ipediri per hominē. Alio modo poteſt intelligi iſta lr̄a q; non ſit pars ſententie ſuperioris ſed ſit per ſe:⁊ tunc eſt vna ratio per ſe introducta.ſ.deus tuus non liberabit te de manu mea q; ego non venio huc contra voluntatem dei ſed potius de mandato eius quia ipſe miſit me ad deſtruendum locuꝫ iſtum.⁊ tunc ſententia ſuperior eſt imperfecta.ſ.an fiduciam habes in egipto ꝓpter currus ⁊ equites.q.d.nō habes iuſte fiduciā in egipto:quia dato q; ibi ſint multi currus ⁊ equites nō poteris cum illis reſiſtere domino meo:q; qui ꝓfidit in adiutorio regis egipti eſt ſicut q; incūbit ſup baculum arundineum fractū vt dictū eſt(dñs dixit mihi aſcende ad terrā hanc ⁊ demolire eā)loquit rabſaces in perſona ſenacherib.ſ.q; deus locutus fuerit ad ſenacherib q; veniret ad deſtruendū locū iſtum.

† †

Cōfutatio.

Rño auctoria.

¶Quem deum intelligebat rabſaces miſiſſe ſenacherib contra regem iuda. Qō.xxxvii.

Queretur de quo deo intelligebat nūc rabſaces. ¶Rñdendū q; intelligebat de deo hebreoꝝ:q; alias non curarent hebrei de dicto eius q; ipſi non timerent deos gentiū ſiue malū ſiue bonum dicerent ſed ſolum deum ſuuꝫ.etiaꝫ diceret hoc rabſaces quia erat opinio gentilium q; dij habebant poteſtates diuiſas ⁊ quidam habebant ſuper quaſdam gētes ⁊ loca:alij vero ſuper alias ⁊ quilibet poterat in terra ſua ⁊ in cultoribus ſuis ⁊ non in cultoribus alterius dei nec in territorio eius.ſic enim dixerunt ſiri ad benadab dominum ſuum quādo victi ſunt ab hebreis in mōtibus.ſ.dij montium ſunt dij eorum ideo ſuperauerunt nos:p̄cedenti.li.c.xx.de hoc autem declaratuꝫ eſt p̄cedenti.c.ideo debebat ſenacherib dicere ſe miſſū fuiſſe a deo hebreorum ⁊ nō ab aliquo alio. ¶Quereť vlte

Qō.37. A Rñſio.

Qō.38.

A Quare dixit senacherib se missum a deo esse. Rñio.

rius quare dicebat senacherib se missum fuisse a deo et quomodo missus fuerat a deo. ¶Ad primum dicendus q̄ hoc dixit senacherib ad obuiandū rēsp̄ōsioni hebreorum: nam poterāt dicere q̄ quāc̄ pugnare vellet cōtra eos non preualeret: quia deus terre israel impediret eū cum esset in territorio suo. sic enim siri putauerunt se impeditos ab eo quādo dixerunt dij montium sunt dij eorū ideo superauerūt nos precedēti. li. c. xx. ad hoc autē dixit senacherib nunqd sine domini volūtate ascendi. q. d. nolo agere aliquid in territorio dei israel contra eius voluntatem sed potius venio ex voluntate eius cum ipse miserit me ideo non impediar pugnare ꝓtra vos. ¶Aliter potest dici q̄ hoc dixit rabsaces ad confirmandū intentionē suā quantū poterat: nā ea q̄ volūtate dei fiunt firma sunt: ita nūc cū ꝓfirmasset intētionē suā quātū poterat ex magnitudine ptātis temporalis voluit etiā cōfirmare auctoritate dei dicens se a deo missum.

Alia rñsio.

Qō 39. A Dño dicebat se missum a deo. Rño ꝓia.

¶Que retur de secundo quomodo dicebat rabsaces regem assiriorum missum a deo contra bierusalem. ¶Aliquis dicet q̄ hoc dicebat quia sciebat rabsaces ꝓphetiā isaye in qua habetur q̄ deus miserit regem assiriorum contra hebreos. isa. x. ſ. vbe assur virga furoris mei ꝛ baculus ipse in manu eorum indignatio mea ad gentes malacem mittam eum. q̄ autem rabsaces posset scire ꝓphetiam istam patet: quia vt quidam volunt erat filius Isaye et sciret ꝓphetias patris sui. Vel vt alij volūt erat hebreꝰ ꝛ quocūq̄ modo poterat hoc scire. Sed istud non stat ꝓpter duo. Primo quia rabsaces non erat filius Isaye nec etiam erat aliquis de hebreis vt probatum est. ū. ex argumentis que faciebat contra hebreos. Secūdo patet quia si rabsaces sciuisset ꝓphetiā Isaye potius tacuisset illam: quia in fine eius dicitur de occisione exercitus regis assiriorum. ſ. subtus gloriam eius succensa ardebit quasi cōbustio ignis: Isa. x. vbi ponitur ꝓphetia de missione regis assiriorum contra bierusalem que etiam habetur Isa. xxxvij. ideo si rabsaces sciuisset istam ꝓphetiam aut cognouisset et credidisset eam esse veram aut putasset esse falsam. si credidisset verā esse dissuasisset regi assiriorum pugnare contra bierusalem sicut achior princeps filiorum amon dixit holoferni domino suo volēti pugnare contra hebreos q̄ perquireret an aliqua iniquitas eēt in hebreis contra deum suum ꝛ tunc ascenderent contra eos. si autem non esset aliqua offensio coram dño illorum non posset holofernes pugnare contra illos: iudith. v. Si autem non crederet rabsaces veram esse ꝓphetiam nō dissuaderet regi assiriorum ascendere contra bierusalem: ꝛ tamen saltem non allegasset contra hebreos ꝓphetiam Isaye quā illi verā eē credebant ꝛ per eam potius repugnabatur intentioni rabsacis quā adiuuaret: non ergo sciebat Rabsaces ꝓphetiam istam. Sed dicendum q̄ falsum erat q̄ rex assiriorū sciret se missum a deo contra bierusalem: allegauit tamen se missum a deo ad terrendum hebreos. allegauit autē hoc tāc̄ verisimile licet nō esset verisimile nec hebrei haberent hoc tāc̄ verisimile quia deus hebreorum erat verus deus qui oderat imūditias gentilium ꝛ non loquebatur eis sed solum ꝓphetis hebreorum: nisi quis velit inducere id qō quasi semel solum inuentum est. ſ. q̄ deus loqueretur ad balaam qui non erat iudeus: numeri. xxv. ꝛ. xxiij. ꝛ. xxiij. Rabsaces tamē putauit q̄ istud hebrei possent credere tāc̄ verisimile: quia alias non proposuisset cōrā illis vt irrideretur. motiuum autē suum erat quia putabat deū hebreorum esse sicut vnum de dijs gentilibus: dij tamē gentiles dabant responsa omnibus etiam si non essent cultores sui sicut patet de apolline in insula delphos q̄ omnibus ad se venientibus respondebat: ꝛ ita verisimile erat aut saltem probabile q̄ deus hebreorum loqueretur regi assiriorum: ipse tamen rabsaces fingebat tot mendacia quot poterat vt terreret hebreos dum tamen illa essent verisimilia.

Cōfutatio.

Secūdo.

Alia rñsio.

† ¶Dixerunt autē) hic ponitur secūdū huius partis. ſ. petitio nunciorum ezechie: nam petiuerunt a rabsace q̄ non loqueretur eis hebraice: ꝛ dicitur (dixerunt autem eliacbin filius elchie ꝛ sobna ꝛ ioabe rabsaci) isti tres locuti sunt ad rabsacem: quia isti tres erant principes eorum quos misit ezechias ad respondendum rabsaci (pcamur vt loquaris nobis seruis tuis siriace) isti tres vocauerūt se seruos rabsacis qō est contra conditionē hostium quādiu manent in hostilitate: quia non se honorant sed potius vituperant se: ꝛ tamen dixerunt hoc isti tres vt per humiliationē suam flecterent rabsacem ad id qō ipsi volebant. ſ. vt loqueretur siriace (figdem intelligimus hāc linguam). q. d. tu loqueris nobis hebraice quia forte putas q̄ non intelligamus linguam sirorum: intelligimus tamen eam ideo loquere nobis illa (ꝛ non loquaris nobis iudaice audiente populo qui est super murum) erat enim rabsaces ꝓpinquus muro ita vt possent audire eū viri bierusalem qui erant super murum: ideo vt nō intelligerent linguam eius hebrei petiuerunt isti vt loqueretur siriace.

† † †

¶Quare nuncij ezechie petiuerunt a rabsace vt loqueretur siriace potius q̄c̄ assiriace. Qō. xl.

Qō.40. A Ꝓpria rño.

Queretur qūo petiuerūt isti nuncij ezechie a rabsace vt loquerē siriace q̄ potius debuissent petere q̄ loqueretur assiriace: nā rabsaces assirius erat. ¶Aliqs dicet q̄ forte petiuerūt hoc: quia ipsi non intelligebant linguam assiriacam sed bene linguam siriacam. potest autē dici vno modo q̄ lingua sirorum ꝛ assiriorum eadem est. nam licet siri ꝛ assirij sint due gentes possent habere idem idioma: ꝛ tūc idē erat qō loquerē siriace vel assiriace. ¶Aliter potest dici q̄ isti israelite sciebāt Rabsacē esse pitū in multis linguis quaꝝ vna erat lingua sirorum: ipsi vero solū sciebāt linguā hebreā ꝛ siriacā: iō petiuerūt q̄ loquerē rabsaces siriace. ¶Alij dicunt aliter. ſ. q̄ rabsaces erat natione sirus ꝛ sciebat illā linguā ꝛ hebreā ꝛ nesciebat linguā assiriorum: iō petiuerūt vt loquerē siriace. Sed ista positio nō est verisimilis: quia senacherib rex assiriorū erat assiriꝰ: nō est ergo verisimile q̄ rabsaces qui erat familiaris eiꝰ valde ꝛ dilectus nimiū nesciret linguā assiriorum: qr tunc oporteret q̄ semp haberet interpretē ad loquendū cum senacherib. nō possunt tñ tales homines diligi nimium vel haberi in magna familiaritate qñ nō se intelligūt qr actus potissimus amicorū est cōuiuere: ꝛ istud est mēte ꝛ verbo pticipare vt ꝓ. ix. eticho. ¶Itē nō est ꝟisimile: qr rabsaces sciebat linguā hebraicā que erat q̄si impertinēs ad eū: iō a fortiori sciret linguā assiriacam. eo q̄ ipse erat semp in regno assiriorū ꝛ dñs suus senacherib erat assirius. ¶Dicendū ergo sicut prius q̄ lingua sirorū ꝛ assiriorū erat eadē ꝛ essent due gentes: iō petēdo q̄ loquerē siriace petebāt q̄ loquerē assiriace.

Qō.40. A Ꝓpria rño.

Alia rñsio.

Cōfutatio.

¶Quere vlterius quare petebāt isti q̄ nō loquerē rabsaces in hebreo. ¶Rñdendū q̄ ꝓpter populū q̄ audiebat super murū erat hoc. sic enī dixerūt nō loquaris nobis iudaice audiente ꝓpulo qui est super murū. populus aūt nō intelligebat nisi linguā hebraicā: iō si loqueretur siriace nō intelligeret. Causa aūt huius erat duplex. Prīa erat qr rabsaces incipiebat dicere aliqua cōtra deū ꝛ credebāt q̄ vltra ꝓcederet ad blasphemias sicut postea fecit dicens q̄ deus suus nō poterat liberare eos de manu regis assiriorum. j. in lra ꝛ si populus audiret verba ista nō posse cōtinere irā ꝛ forte mitteret sagittas ꝓtra rabsacē ad vltionē iniurie diuine: ꝛ hoc esset scandalū qr ꝓuocarent magis hostes vel saltem populus responderet aliqua verba amara rabsaci ꝛ eodē mō essent scādalosa: vnde ꝓpter hoc rex iusserat q̄ populus nihil responderet rabsaci etiā si male loquerē. j. in lra. isti tñ tres viri putauerunt q̄ tā amara verba posset loqui rabsaces q̄ populus nullo mō posset ꝓtinere iram ꝛ cōtra regis interdictū respōderet: voluerūt ergo q̄ loqueretur siriace vt ppls nō intelligeret ꝛ ꝓsequēter nō hēret occasionē rñdēdi. Scōm ꝛ principale fuit qr rabsaces loquebaꝰ ꝟba durissima p que poterat incutere magnus terror populo audiēti ꝛ dissoluerent manus eius ꝛ ꝓsternarent corde ita vt nō possent resistere regi assiriorū. ita dixerunt hebrei contra hieremiā prophetantes q̄ vbs traderetur

Prīma cā.

Scōa cā.

in manus

in manus caldeorum rogamus vt occidatur homo iste: de industria enim dissoluit manus virorum bellantium qui remanserunt in ciuitate hac:bie.xxxviij.hoc autem valde timebant isti tres viri:ideo orauerūt vt nō loque ret rabsaces hebraice vt populus nō intelligeret verba eius dura ꝛ non cōmoueretur ad dissolutionem cordis. hoc autē intelligens rabsaces voluit potius loq hebraice ꝛ locutus est voce maiori vt totus populus audiret.

† (Responditq; eis)hic ponitur tertiū huius partis.s.rab sacis denegatio quia nō concessit hebreis qō petebant s.vt ipse loqueretur siriace ꝛ dicit(Respōditq; eis rab-

† saces dicens nunquid ad dominū ꝛ ad te misit me domi nus meus vt loquerer sermones hos).q.d.non faciā qō petis:quia si dominus meus misisset me solum ad dñm tuum.i.ad ezechiam vel ad te solū loquerer siriace vel quomodocūq; tu intelligeres:ꝛ tamē non missus sum solū ad vos sed potius ad populū.loquebat rabsaces singulariter qz solus dirigebat verba sua ad eliachin: qz ꝛ tres essent nuncij principales ezechie.s.eliachin sobna: iobae tamē vnus istorū loquebat.s.eliachin ꝛ ad eū solum se referebat rabsaces.Sic etiā fuit de rabsace:nam senacherib misit duos principales nuncios.s.thartha ꝛ rabsacem.ō.in lra:ꝛ tamē nuncij ezechie solus loquebā-tur ad rabsacem qz ille solus loquebatur ex parte regis assiriorū(ꝛ non potius ad viros qui sedent sup murum) q.d.potius missus sum ad viros istos q; ad te vel dñm tuum ezechiam:ꝛ verum erat quia si illi conuerterentur ad regem assiriorum etiam si ezechias nolet traderetur ciuitas assirijs.ꝛ dicitur ad viros qui sedēt super murū quia ciuitas hierusalem custodiebatur ꝛ erant dispositi custodes per omnes partes muri ne per aliquā partem

† hostes irrumperent(vt comedant stercora sua ꝛ bibāt vrinam suam vobiscum)dixit hoc ad terrorem populi vt vellet se tradere in manus assiriorum.s.si vultis resiste re regi assiriorum tādiu obsidebit vrbē quousq; pre ma gnitudine famis cogantur viri qui sunt super murum co medere stercora sua ꝛ pre magnitudine sitis coganꝫ bi bere vrinam suam ista enim eueniunt in obsidione diu turna vbi iam pre fame nihil nisi mors manet.Sic enim factum est in samaria cum obsideret eam benadab rex si rie:nam vendebatur stercus colūbarum ad comedendū in magno precio vt patet.ō.c.vi.comedebant etiā filios suos pre angustia ꝛ famis vt patet ibidē de duabus mu lieribus que contendebant coram rege.sic autem futurū dicebat rabsaces vt propter istam calamitatem futuram nolet populus resistere regi assiriorū ꝛ dicitur q; come dant stercora sua vobiscū.q.d.vos incitatis eos ad hoc ꝛ vultis pati ista mala ꝛ ipsi nolūt: ea tamē propter vos

† patientur.dicitur Isa.xxxvi.vt bibant vrinā pedū suo rum vbi dicitur hic:vt bibant vrinam suam:ꝛ vocat vri

† na pedum suorū.i.que cadit ad pedes suos(stetit itaq; rabsaces).i.posuit se contra murū vt melius possent au

† dire eum viri qui erant ibi(ꝛ clamauit voce magna iu daice)clamauit iudaice vt possent eū intelligere oēs q erant super murum:naꝫ quanto nuncij ezechie volebāt verba rabsacis esse incognita populo tanto magis rab saces volebat illa ab omnibus audiri ideo clamauit vo-

† ce magna ꝛ ait(audite verba regis magni regis assirio rum)vocauit eum regem magnū per excellentiaꝫ: quia ipse tenebat quasi totam monarchiam orientis in asia ꝛ

† non erat tunc in toto orbe aliquis rex tā potens(hec di cit rex non vos seducat ezechias)innuebat rabsaces q; potestas tradendi vrbem non erat in ezechia sed in po pulo:ꝛ tamen q; ezechias vellet q; non traderetur ꝛ ad hoc exhortabatur populū:rabsaces autem significauit q; ezechias faleret populum dicens q; nō traderētur in manus assiriorum ꝛ q; non preualeret contra eos sena cherib sed q; conarentur resistere.rabsaces autem dixit q; ista erat deceptio ꝛ q; populus traderetur in manus assiriorū:ideo melius erat q; sine bello se traderēt q; q;

† pugnarent(non enim poterit vos eruere de manu mea) q.d.licet ezechias ad suadendum vobis resistere dicat q; poterit vos liberare tamen non poterit:ideo melio est q; non incipiatis pugnam(neq; fiduciam vobis tribuat † super domino dicēs eruēs liberabit vos.)hoc dicit rab saces quia hebrei confidebant magis in deo suo q; alie gentes in dijs suis:ideo forte ezechias diceret hebreis q; quāq; ipsi essent impotentes ad resistendum assirijs: tamen deus pugnaret pro illis sicut moyses dixit israe litis in mari rubro dominus pugnabit p; vobis ꝛ vos ta cebitis.i.q; q; vos nihil agatis dominus liberabit vos: exod.xiiij.hanc autem fiduciam volebat auferre rabsa ces hebreis dicens q; deus suus non posset liberare eos (ꝛ non traderetur ciuitas hec in manu regis assiriorum) † i.dicet vobis ezechias ciuitas ista non tradetur in man⁹ regis assiriorum:quia deus liberabit eaꝫ eo q; ibi est tē plum eius(nolite audire ezechiam).i.non audiatis ver ba eius nec credatis sibi quia non recte vobis consulit (hec enim dicit rex assiriorum facite mecū qō vobis vti † le est).i.componatis mecum pactum qō sit ad vtilitateꝫ vestrā:ꝛ istud erat q; senacherib nō noceret hebreis nūc sed permitteret eos in terra sua in pace dum pugnabat contra alias gentes ꝛ tunc transferret eos in terram assi riorum que esset sicut terra in qua nunc morabantur:in hebreo dicitur(facite mecum benedictionē).i.facite me † cum qō bonus est vobis:quia benedictio a bono dicit ꝛ vt clarius diceretur lra nostra dixit facite mecum qō vo bis vtile est:ꝛ tñ Isa.xxxvi.vbi ponit ista historia dicit facite mecum benedictionem sicut in hebreo(ꝛ egredi-† mini ad me).s.egredimini ad recipiendum me in domi-num ꝛ tradite mihi vrbem in pace nec maneatis in hac obsidione non quidem q; egrederentur nunc hebrei ad hoc q; transirent in assirios: quia senacherib dicebat q; vnusquisq; comederet nunc de vinea sua ꝛ ficu sua do-nec veniret ꝛ transferret eos sed solum debebant egredi ad recipiendum in pace tāq; dominum ꝛ vt ipse posset † accipere possessionem ciuitatis(ꝛ comedet vnusquisq; de vinea sua ꝛ de ficu sua).i.si hoc facitis permittaꝫ vos viuere in pace ita vt possit qlibet comedere de vinea sua ꝛ ficu sua:nam nunc cum essent in obsidione non pote-rat aliquis comedere de vinea sua ꝛ ficu sed hostes co-medebant ista ꝛ vastabant cum essent extra vrbem:ꝛ po nitur iste modus loquendi ad significandum pacem: sic patet precedenti.li.c.iiij.s.ꝛ habebat salomon paceꝫ ex omni pte in circuitu habitabatq; iuda ꝛ israel absq; vllo timore vnusquisq; sub vite sua ꝛ sub ficu sua: in hebreo dicitur(comedite ficum ꝛ vineam)ꝛ tamē quia modus † iste loquendi est grossus qz non comeditur ficulnea nec vinea dixit lra nostra de ficu ꝛ de vinea lepidius ꝛ signi-ficantius.Isaie tamē.xxxvi.vbi ponitur hec historia di-citur:comedite vnusquisq; vineam suā ꝛ vnusquisq; fi-cum suam sicut est in hebreo(ꝛ bibetis aquam de ciste † rnis vestris)dicitur hoc quia in terra rara sunt flumina ꝛ fontes sed aque pluuiales colliguntꝫ in cisternis ꝛ de eis bibitur(donec veniam ꝛ transferrā vos)pugnabat nūc senacherib contra multas gentes ꝛ nolebat ire vsq; ad aliquantum tempus ad terram assiriorum ꝛ interim vo lebat q; comederent isti in pace de rebus suis: ꝛ vt non possent rebellare volebat tenere omnia fortalicia terre s.ponendo custodes in illis ꝛ ad hoc dixit viris hieruſa-leꝫ egredimini ad me.s.vt vobis egressis ego possim pa cifice accipere possessionem omniū fortaliciorum vestro-rum(in terram que similis terre vestre est)dicunt enim † aliqui q; terra medorum est similis terre chanaam tā in situ.s.quia qualiter declinat ad septentrionem ꝛ ad me-ridiem sicut terra chanaaꝫ.ex quo sequitur q; erit eius-dem complexionis in calore ꝛ frigore.etiaꝫ dicunt q; si-milis est illi quantum ad terre nascentia.hoc tamen nō multum videtur verum vt patet ex assignatione terre as syriorum ꝛ medorum:ꝛ tamen dicebat istud rabsaces ad hoc q; non videret tā molestū hebreis recedere de ter-ra sua quia ibant in quandam terram similem terre sue: ꝛ sic non videbantur mutare locum(in terram fructife-† ram).i.in terram pinguem que nimis germinat in quo-cūq; genere terre nascentium:ꝛ dicitur hoc ad differen-tiam quarundam terraꝝ in quibus licet sint multa gene

ra terre nascentium: z tamen in quolibet eoꝝ modicū
† producunt (z fertilem vini terram panis z vinearū ter-
ram oliuarum z olei ac mellis) nominauit ista rabsaces
quia ista sunt cōmunioꝛa z magis necessaria ad humanā
sustentationem: z si ista sufficienter sunt in aliqua terra
† illa est conueniens ad habitationem humanam (z viue-
tis z non moꝛiemini). i. si istud feceritis viuetis z nō mo
ꝛiemini quasi dicat si non vultis egredi ad me z recipe-
re me in dominum tā diuturna obsidione affligaꝫ vos q̄
omnes moꝛiemini fame z tunc nec ꝓderit vobis ista ter
ra nec alia. si autem egredimini ad me transferram vos
ad terram meam z viuetis ibi z non moꝛiemini. s. quia
quādiu hic manseritis ego non affligaꝫ vos obsidione z
† quando fueritis in terra mea nullus vos ꝓturbabit (no-
lite audire ezechiam qui vos decipit dicens dominus li
berabit nos). i. non credatis ei quia decipit vos dicens
dominus liberabit nos quia non poterit vos liberare. in
hoc innuit q̄ populus vellet tradi in manus regis assi-
ꝛioꝝ z ezechias impediret dando eis spez in domino
† (nunquid liberauerunt dij gentium terram suaꝫ de ma
nu regis assiꝛioꝝ) ista ratio non est distincta a superio-
ribus quia tunc repugnaret illis: nam supꝛa dixerat rab
saces q̄ deus miserat regem assiꝛioꝝ ad terrā istā: quo
modo ergo nunc diceret q̄ non posset liberare deus he-
bꝛeoꝝ ipsos de manu regis assiꝛioꝝ: debet ergo intro-
duci ista ratio cum quadaꝫ modificatione. s. deus vester
nolet vos liberare de manu regis assiꝛioꝝ cū ipse po-
tius miserit illum ad delendum locum istum: z tamē da
to q̄ vellet deus israel liberare cultoꝛes suos de manu
regis assiꝛioꝝ non posset z ad hoc inducit probationē
s. quia alij dij gentium non potuerunt liberare cultoꝛes
suos de manu regis assiꝛioꝝ ita non posset nunc libe-
rare eos deus suus. z dicitur nunquid liberauerunt dij
gentium terram suam. s. quia quilibet deus secūdū opi-
nionem gentilium habebat aliquā partem terre sibi as-
signatam super quā non habebant potestatem alij dij si
cut declaratum est precedenti. c. z tamē istas terras non
potuerunt liberare de manu regis assiꝛioꝝ: z accipit
hic rex assiꝛioꝝ non ꝓ solo senacherib qui nunc re-
gnabat sed ꝓ omnibus regibus precedētibus q̄ acqui-
siuerant aliquid de regnis aliarum gentiuꝫ sic accipitur
sequenti. c. s. tu ipse audisti que fecerunt reges assiꝛioꝝ
† vniuersis terris quomodo vastauerunt eas (vbi est deus
emath z arphat). q. d. isti dij nō potuerūt defendere cul-
toꝛes suos de manibus assiꝛioꝝ: nam iam terre istoꝝ
possidebātur ab assiꝛijs: est enim emath quedā regio que
subiecta fuit assiꝛijs z de illa accepit salmanasar quasdā
gentes ad transferendum in samariā: p̄cedenti. c. arphat
est alia regio cuius etiam habitatoꝛes subiecerūt sibi as-
† siꝛij: de hoc sequēti. c. z Isa. xxxvi. (vbi est deus sephar-
nayn ana z aua.) aliqui putant ista tria esse nomina ido-
loꝝ que non potuerunt liberare terras suas de manu
regis assiꝛioꝝ: sed falsum est: quia sepharnayn est no-
men ciuitatis vt patet sequēti. c. s. vbi est rex ciuitatis se-
pharnayn. patet etiam de ana z aua: quia necesse est di-
ci istas eē ciuitates vel regiones: quia ibi dicitur: vbi est
rex emath rex arphat z rex ciuitatis sepharnayn ana et
aua: rex tamen non est nisi alicuius gentis vel terre: er-
go ana z aua sunt nomina regionum vel ciuitatū. ¶ Itē
pꝫ quia precedenti. c. dicitur q̄ adduxit rex assiꝛioꝝ gē-
tes de babilone z de chuta z de halath z collocauit eas
in vꝛbibus samarie z vbi nos habem⁹ halath: in hebꝛeo
dicitur baua sicut hic: ergo baua vel ana est nomē gen-
tis vel terre. patet etiam. j. palipo. v. cum dicitur q̄ ⁱdue
tribus z dimidia translate in assiꝛios ducte sunt in ala z
† aboꝛ z ana: ergo est anaⁿnomen regionis (nunquid libe-
rauerunt samariam de manu mea). i. nunquid dij sama
rie potuerunt liberare eam de manu mea. q. d. non: nam
samarite translati fuerunt in assiꝛios z dicitur de manu
mea. i. de manu predecessoꝝ meoꝝ: nam nō pugnaue-
rat senacherib cōtra samariā sed salmanasar: precedēti
c. aliqui referrūt istud ad lr̄am p̄cedentez. s. vbi est deus
emath z arphat z sepharnayn z ana z aua nūquid libe-
rauerunt samariam de manu mea. q. d. oēs isti dij simul
non potuerūt liberare samariā de manu mea: sed nō est
sic intelligendū: q᷑ illi erant dij aliarum gentiuꝫ in terra
medoꝝ z vltra: sed est ista lr̄a decurtata. s. nunquid li
berauerunt samariam de manu mea. i. nūquid dij sama
rie liberauerunt eam. q. d. non: sicut deus arphat non li-
berauit eam z deus emath non liberauit ipsam (q᷑nam †
illi sunt in vniuersis dijs terrarum qui eruerūt regionē
suaꝫ de manu mea). q. d. nullus deus alicuius terre fuit
qui posset liberare illam de manu mea. z non est hoc in-
telligendū de omnibus dijs terrarum: quia tunc innue-
retur q̄ pugnauerat rex assiꝛioꝝ contra omnes terras
oꝛbis: z tamen falsum est: quia assiꝛij solum habebāt po
testatem suam in asia z pugnauerant contra reges asia-
nos solum vt colligitur ex hijs qui tēpoꝛa descripserunt
sed intelligitur de gentibus illis contra quas pugnaue-
runt reges assiꝛioꝝ. s. quia in illis non fuit aliqs deus
qui liberaret terram suam de manu regis assiꝛioꝝ. Vel
potest intelligi de istis gentibus que nominate sunt: naꝫ
in hijs non fuit aliquis deus qui liberaret terram suam
de manu regis assiꝛioꝝ: z iste sensus habet Isa. xxxvi.
vbi ponuntur ista verba: z dicitur: quis est ex omnibus
dijs terrarū istarum qui eruerit terram suam de manu
mea: z sic non loquebat de alijs gentibus (vt possit erue †
re dñs hierusalem de manu mea). q. d. si nullus de dijs
aliarum terraruꝫ potuit liberare terram suam de manu
mea etiā non poterit liberare deus vester hierusalē.
¶ An senacherib posset inuadere alias terras sine licē-
tia deoꝝ earum z quomodo dicatur q̄ dij terrarū nō
eruerant terras suas de manu eius. Qō. xlij.

Queretur quomodo dixit senacherib q̄ dij Qō. 42. A
terrarum nō eruerāt terras suas
de manu eius: quia sicut declaratum est precedēti. c. po-
sitio gētiliū erat q̄ cuilibet deo erat assignata aliqua po
terre in qua alij dij non habebant potestatem z si vellēt
aliquid operari ibi nō faciebant p̄ se sed petebāt ab illo
deo cuius erat illa terra vel pars oꝛbis: sꝫ homines erāt
minoꝛis potestatis quā dij vt arbitrabant ipsi gentiles:
ergo non poterat aliquis homo inuadere terras illas in- Rñsio ali-
uitis dijs terrarū illaruꝫ scōm positionē gentiliū. ¶ Ali- quorum.
quis dicet q̄ senacherib occupauit terras multoꝝ deo-
rum z nullus liberauit terrā suam de manu illius: nō q-
dem quasi inuito illo senacherib hoc faceret sed quia illi
dij cōcedebāt ei potestatē nocēdi cultoꝛibus suis ꝓpter
aliqua mala que fecerant: sicut ipsi putabant q̄ deus ter
re samarie misit leones contra habitatoꝛes terre sue q᷑
offendebant eum nō seruando cerimonias eius. Ita etiā
mitteret deus terre illius hostes contra cultoꝛes suos vt
occiderent eos sic enim senacherib dixit q̄ deus terre iu
deoꝝ misit eū cōtra hierusalē ad disperdendū eaꝫ. s.
in lr̄a z Isa. xxxvi. sic igit de oībus alijs dijs gentiū pu-
taret vel diceret q̄ ipsi mittebāt euꝫ ad inuadendū ter-
ras eoꝝ: z sic quā q̄ꝫ illi dij nō liberarēt cultoꝛes suos de
manu senacherib nō sequebat q̄ ipse esset maioꝛis po- Cōfutatio.
testatis q̄ꝫ illi dij. ¶ Sed dicendū q̄ hoc nō stat: quia se-
nacherib significat hic q̄ nō potuerunt liberare terras
suas de manu eius: qō pꝫ: quia concludit quinaꝫ sunt in
vniuersis dijs terrarū qui eruerint regionem suā de ma
nu mea vt possit eruere dñs hierusalē de manu mea: er-
go non dicebat q̄ non volebāt liberare sed q̄ nō pote-
rāt: z sic volebat senacherib se esse maioꝛem dijs. ¶ Bi Rño auctо
cendū ergo q̄ ista erat positio gentilium. s. q̄ vnus deus ris.
nihil posset in territoꝛio alterius z etiā q̄ dij essent ma-
ioꝛis potestatis q̄ꝫ homines: z tñ poterat senacherib pu-
tare se ꝓualuisse eōtra deos dupliciter. vno modo q᷑ gē-
tiles subijciebāt deos suos dispositionib⁹ fatalibus vt de-
claratū est p̄cedenti. c. z sic loquebat iupiter ad venerē
q̄ nō poterāt dij mutare dispositiones fatales: z tūc po-
terat eē fataliter dispositū q̄ aliqs homo subijceret sibi
gētes multas que erāt de territoꝛio alicuius dei: z quā-
tū ad illud efficiebat homo maioꝛ deo: non directe tā q̄ꝫ
ipse maioꝛa posset sꝫ q᷑ fatales dispositiōes alligauerāt
deos z homines huic modo z statui: z tūc nō possent dij

resistere

Scōs posi no.

resistere regi senacherib qz fata eos minozes fecerāt q̄n tū ad hoc. ¶Secūdo potest tolli istud dubiū dicēdo q̄ quāc̄z inter gentiles esset ista positio cōmuniter: tñ multi erant qui aliter de dijs iudicabāt.s.quidā illos esse negabāt:alij autē minozes se illos arbitrabant z pferebāt se illis sicut refert aristoteles.vij.ethicoz de mobe q̄ pretulit se dijs z deab⁹ z peccauit:z ouidius.iij.methamoz pboseos dicit q̄ oēs filij niobes ab apolline z diana sagitati sunt:qz niobe pretulit se in honoze latone dee matri apollinis z diane dicens se felicioꝛem illa in ꝓle:qz latona duos ipsa vero multos liberos hēbat ió noluit offerre ei sacrificia.de multis alijs etiā legit tā in poetis quā in histozijs gentiū q̄ essent contemptozes deoz:z ita fozte fuit iste senacherib qui putauit se contra deos preualuisse licet alij gentiles non sic tenerēt. ¶Quereť vlteriꝰ quomodo dixit rabsaces q̄ sicut alij dij nō potuerant eripere terras suas ita nō posset deus hebreoz eripere hierusalē:nā nō erat simile:qz alij nō erant dij sz simulacra:deus aūt hebreoz erat verus deus. ¶Rñden dū q̄ istud argumentū fecit rabsaces:qz deū hebreoꝛuz iudicauit sicut vnū de alijs dijs gentiū z nō maioꝛis potestatis sz illi nō poterāt eripere cultozes suos:ergo nec deus hebreoꝛū.q̄ aūt arbitrarenť eū sicut vnū de alijs dijs gentiū pz:qz dicit hic q̄ nullus de dijs gētiū potuit eripere terrā suā de manu regis assirioz in quo dať cuilibet deo gentiū terra specialis.ita etiā dabať deo israel: nā assirij dixerūt qñ erant in samaria q̄ vulnerabātur a leonibus qz ignozabāt legitima dei terre illius:z sic putabant q̄ deus israel nō ꝑat nisi terre samarie. simile etiā putauerūt siri dicētes q̄ deus israel erat deus montiū z nō valliū:ió q̄ si pugnarent cōtra israelitas in vallibus nō posset eos adiuuare deus suus: ꝓcedēti.li.c. xx.hoc aūt opinabanť oēs gētes qz nulla erat gens que vniuersaliter haberet rectā opinionē de vera deitate. et dato q̄ crederēt aliquē esse verū deū vnū:nulla tñ gens sciebat q̄ iste erat deus hebreoꝛū:ió reputabāt eū sicut vnū de dijs vulgaribus.aliq̄ gētes q̄ erāt vicine hebreoꝛū quāc̄z nō putarēt deū hebreoz esse solū verum deū: tamē ꝑ experientiā miraculoꝛū credebāt eum esse maioꝛē alijs dijs. Sic fuit de philistinis qui timuerunt valde deū hebreoz dicētes: venit deus in castra veb nobis nō fuit tāta exultatio heri z nudius tertius veb nobis quis nos liberabit de manu deoꝛ sublimiū istoꝛū.ē.j.li.c.iij. assirij tñ nō cognouerāt ꝑ experientiā miracula dei hebreoz ió nō credebāt eū potentioꝛē alijs dijs:z sic putabat senacherib q̄ sicut preualuerat cōtra deos aliaꝛ gētiū ita posset preualere cōtra deū israel:z arguebat a fortiori:qz si alij dij gentiū erant multi z nō potuerūt liberare cultozes suos de manu regis assirioz:a fortiori deꝰ israel qui vnus erat nō posset liberare hierusalē de manu regis assiriozū(tacuit itaq̄ populus z nō respōdit ei quicāc̄z).s.quāc̄z rabsaces blasphemasset dñm z popul⁹ rationabiliter moueri debuisset ad respondendū ei verba dura:tñ nō respondit nec vnū verbū(si quidez regis ꝑceptū acceperant vt nō responderēt ei) ezechias videṡ q̄ nuncij regis assirioz veniebāt in hierusalē credidit q̄ dicerēt aliq̄ verba dura eo q̄ viri hierusalē nō subicerēt se regi assiriozū:z qz populus vellet respondere aliquid qō fozte nō ꝓueniret iussit oībus qui erāt sup murum q̄ nullus responderet quicāc̄z rabsaci(venitqz eliachim filiꝰ elchie ꝓpositus domus)iste erat ꝑncipalis inter tres ēs misit ezechias ad respondendū rabsaci z vocať ꝓpositus domus.i.domus regie:qz ipse erat maioꝛ inter oēs officiales regis:z nō vocať prepositus domus.s.tēpli sicut cōmuniter doctozes nostri opinanť vt supra declaratum est(z sobna scriba).s.princeps scribarū regis: iste enim erat secundus istoꝛū quos misit ezechias ad respondendū rabsaci(z ioae filius asaph a cōmētarijs)iste erat tertius officialis regis qui vocať a cōmentarijs.i.relatoꝛ negotiorū vel cōpilatoꝛ histoꝛiarū:qz cōmētatozes vel cōmētarij a cominiscēdo.i.cōpilando dicunť(ad ezechiam scisis vestibus).s.isti tres quāc̄z missi essent ad respondendū rabsaci nihil responderūt sz auditis verbis eius redierūt ad regē z sciderūt vestimēta sua ꝑ dolore blasfemie(z nunciauerūt verba rabsacis).s.nunciauerūt regi blasfemias quas dixerat rabsaces.

¶Quare rex iussit q̄ nullus de populo responderet rabsaci. Nō.xliij.

Nō.44. A ſRñsio. ſPrima cā.

Queretur quare rex iusserat q̄ popul⁹ non respōderet qcāc̄z rabsaci. ¶Respondendū q̄ hoc fuit ꝓpter duo. ſPrimo ne concitaretť scandalū.nā credebat ezechias q̄ nuncij regis assiriozū loquerenť verba aspera ꝓtra ezechiā z subditos eius et cōtra deū suuz z hoc ꝓpter duo. ſPrimo ꝓpter superbiā regis assirioꝛ:nā cū ille esset potentioꝛ alijs regibus eo tēpoze contēnebat oēs reges terraꝛ tāc̄z puluerez terre z animalia pusilla sicut ipse dixit Isa.x.s.in fortitudine manus mee feci z in sapiētia mea intellexi z abstuli terminos populoꝛ z principes eoꝛ depredatus sum z detraxi quasi potēs in sublimi residētes z inuenit q̄si nidū manus mea fortitudinē populoꝛ z sicut colliguntť ouа q̄ derelicta sunt sic vniuersam terrā ego cōgregaui z non fuit qui moueret pēnā z aperiret os z gānīret.ꝓtinet aūt ad superbos dura loqui ió credebat ezechias q̄ dura loqueretť. Scōm fuit ꝓpter rebellionē:qz ezechias z subditi sui offendebāt aliquo modo regē assirioꝛ qz recesserāt a tributo eiꝰ qō olim pstabat achaz z nolebat ei aperire portas vbis.qui aūt offendiť nō potest cōtinere irā ió etiā si nihil aliud esset nō posset rabsaces cōtinere verba aspera.volebat ergo rex q̄ nō responderet populus quia fozte respōderet alia duriora z exasperaretť nimis z fieret negociū inexoꝛabile:ió noluit q̄ rñderet populus sz q̄ ipse postea responderet ex deliberatione placādo fozte magis rabsacem verbis. Scōm principale fuit qz populus responderet varia z sine deliberatione q̄ nō cōueniret:ipse aūt mittēdo nuncios poterat deliberate respondere qō cōueniebat. Tertiū fuit:qz ad honorē regis ꝓtinebat q̄ negocia sua fierent prudēter ordinate z cū maturatione:si aūt quilibet de populo posset respondere rabsaci sicut vellet esset quedā deordinatio magna z posset irridere rabsaces ordinationē quā habebat ezechias in subditis suis z negocijs suis:ió destinauit tres viros honorabiliores domus sue vt responderēt.s.eliachim sobna z ioabe:totus aūt populus taceret. Quartū fuit:qz ezechias voluit mereri coꝛā dño ostendēs ei soli amaritudinē suā:nā credebat rabsacē dura loquuturuz z si responderēt subditi sui in respondēdo aliquo modo se vendicarēt z nō haberēt tantā afflictionē. Voluit aūt ezechias humiliari z affligi totaliter cū nō posset vindicare iniuriā dei vt exponeret deo angustiā suā z ipse auxiliareť. Quintū fuit:qz voluit cauere Ezechias ne populus cōsternareť z dissoluerenť manus eoꝛ.hoc autez esse poterat si rabsaces loquereť verba durissima q̄ populus timeret:z qz si populus respōderet rabsaci ad verba dura ipse iteraret alia verba que essent duriora et sic populū terroꝛe cōcuteret ió noluit q̄ populus responderet. Sic enī tres viri nūcij ezechie rogauerūt rabsacem vt loquereť siriace ne populus intelligeret z formidaret vt patet supra in littera.

Scōa cā.

Tertia cā.

Quarta cā

Quīta cā.

¶ſPopulus an peccauerit nō rñdēdo rabsaci. Nō.xlv.

Nō.45. A ſPria opi.

Queretur vlteriꝰ an populus peccauit nō respōdēdo rabsaci. Aliquis dicet q̄ sic:qz rabsaces locutus est blasfemias magnas cōtra dñm:z tñ qlibet de israelitis tenebať vindicare iniuriaz dei.sic enī pz deu.xiij.s.si quis diceret alteri eamus z colamus deos alienos nō debebat audiens parcere ei sed debebat interficere ipsum etiā si esset sibi carissimus vt filius vel filia aut vxoꝛ vel amicus z hoc qz debebat denunciare iudici z ipse qui denūciabat debebat primū lapidē mittere in ipsum reū vt pz ibidē z si occultaret peccatoꝛē illū peccaret.z si aliquis blasfemaret coꝛam toto populo nō oportebat q̄ iudicareť ad mortē sz illico totꝰ populus surgebat in eū z lapidabat ipsum. Sic enī fuit de beato stephano qui visus est iudeis blasfemare:qz dixit:ecce video celos apertos z iesuz stantē a dextris dei: z tūc oēs iudei clamātes voce magna impetū fecerūt in

stephanū ꝛ eȳcientes eū extra vrbez lapidauerunt eum act. vij. ꝛ tñ ist putabāt se recte agere: nā beatus paulus cōsentiebat in morte stephani: qz dicit ibi: saulus autem erat cōsentiens neci eius. sic etiā multos alios de discipulis xpi psequebat ꝛ volebat ducere in hierusalem vt incarcerarent ꝛ occiderent: act. ix. ꝛ tñ putabat paul⁹ q̄ bene agebat: iō ipse dicit: miserico:diaz merui qz ignorans feci. sic etiā xps dicebat apostolis q̄ illi qui pseque rent eos putarēt se obsequiū prestare deo. ita ergo isti nō debuerāt sustinere blasphemias dei sz durius respondere rabsaci vel sagittis eū pcutere. ¶ Rñdēdū q̄ populus nō peccauit nō rñdendo qz obediuit pcepto regis q̄ iusserat vt nō rñderet quisq̄z. poterat aūt hoc rex mandare qz ipse erat superior ꝛ etiā poterat moueri iusta causa: ꝛ sic fuit in veritate vt declaratū est precedenti questione iō populus nō respondit ei verbū quāq̄z blasphemaret et etiā in multis mentirer. sic etiam isti tres viri quos misit ezechias fecerūt: nā auditis verbis rabsacis nihil rñderunt sz retulerunt ea ezechie qz nesciebāt quid vellet respondere ezechias. etiā sup blasphemia nō poterat nisi dure responderi ꝛ hoc nō poterāt tres viri qz erāt extra vrbē loquētes cū rabsace iō nō rñderūt quicq̄z. ¶ Quere ulterius quare isti tres viri sciderūt vestimēta sua et sic venerūt ad regē. ¶ Rñdendū q̄ hoc fecerūt propter blasphemiā rabsacis. nā ista erat pſuetudo apud antiq̄s q̄ qñ aliquid trīste viderēt vel nunciarent eis rūperent vestimēta sua. sic fuit de dauid audita morte saulis ꝛ ionathe. ꝯ. ij. li. c. j. Sic etiā qñ audiuit mortē abner e. li. c. iij. thamar quoq̄ filia dauid cū defiorata est a fratre suo amon scidit vestimenta sua ꝛ aspersit cinerem capiti e. li. c. xiij. Ita aūt erat qñ iudei audirēt blasphemiā: nā blasphemia est magna iniuria dei. iudei autē tenebant esse magni zelatores legis iō quādocūq̄z audirēt blasphemiā dei tenebant dolere nimis sicut de iniuria propria ꝛ tenebāt vindicare eam quantū poterant: ꝛ qz p iniurias suis vel malis quādo nō poterāt ea auferre scindebant vestimenta sua. Ita audita blasphemia scindebāt vestes sic enī caypbas summus sacerdos audito verbo xpi. s. amodo videbitis filiū hominis venientē in nubibus celi: Matt. xxvi. putans q̄ blasphemasset scidit vestimēta sua. Sic et ezechias audito hoc scidit vestimēta sequēti. c. intelligēdū autē q̄ nō sciderūt isti nuncij ezechie vestimēta sua cora rabsace quāq̄z ab eo audierūt blasphemiā sz postquā recesserunt ab eo ꝛ introierūt in vrbē anteq̄z venirēt ad regem sciderūt vestimēta ꝛ hoc fuit vt nō indicarēt rabsaci amaritudinē cordis sui: qz si cora eo scinderēt vestimēta: ꝛ tñ nō rñderent videret rabsaces q̄ volebant nimis: ꝛ tñ nō audebāt respondere ei: ꝛ sic magis cōfortarer contra eos cognoscens timorez ipsoz: finxerūt ergo isti tres viri se nihil curare de verbis rabsacis vt putaret eos nō timere ꝛ pp verba sua nō angustiari sz postq̄z introierunt in vrbem luxerunt ꝛ sciderunt vestimenta sua. de rabsace vero an ei aliquid nunc responsuz fuerit non apparet sed dicetur sequenti. c. opportunius.

Alia rñsio.

Qō. 46. A Tres viri ezechie q̄. re sciderūt sibi vestimēta sua. Rñsio.

¶ Incipit capitulum. xix.

A

Qui cum audísset ezechias rex: scidit vestimenta sua: ꝛ opertus est sacco. Ingressusq̄z est domuz domini.

Qui cum. Descripta in pcedentib⁹ est ezechie aduersitas trīstabilis: hic ponit eius liberatio mirabilis ꝛ diuidit in duo. primo ponit liberationis pnunciatio scdo eius executio ibi (factum est igit.) ¶ Prima in duas. primo ponit ezechie humilis petitio. scdo Isaie cōsolatoria rñsio ibi (dixitq̄z eis Isaias.) ¶ Quere circa primū an ea que habent hic sint cōtinuata ad pcedentia ꝛ an fuerint facta immediate. ¶ Rñdendū q̄ hic est ordo cōtinuus. nā supra agit de blasphemijs rabsacis contra dñm: hic vero de altercatiōe facta sup blasphemijs istis. s. de oratione ezechie ꝛ responsione Isaie: iō necessario illa precedunt ad ista. Ad scām dicendū q̄ ista fuerūt imediate post illa nec fuit aliqō tps mediū i quo nō fieret aliquid istoz: nā precedēti. c. dicit quō illi tres viri retulerūt ezechie verba rabsacis: hic aūt dicit quid egit qñ audiuit verba illa ꝛ sic cadē historia est totaliter cōtinuata ista ꝛ illa. Circa primū dicit (q̄ cū audisset rex ezechias). s. verba blasphemie que dixerat rabsaces relata sibi per istos tres viros (scidit vestimenta sua). s. vestimēta regalia qbus indutus erat (ꝛ opertus est sacco). s. depositis oibus vestibus regalib⁹ induit se sacco. i. veste lanea grossa aspera ꝛ despecta (ingressusq̄z est in domū dñi). i. ingressus est in tēplū ad orandū p tribulatione ista: qz nō habebat alium adiutorē nisi deū in tanta aduersitate (ꝛ misit eliachin prepositum domus). i. prepositū domus regie: iste est eliachin qui missus fuerat ante hoc ad respondendū rabsaci (ꝛ sobnam scribam). i. principem scribarū regis. iste erat secundus de tribus qui iuerunt ad loquendū rabsaci precedenti. c. (ꝛ senes de sacerdotibus). i. principaliores ꝛ seniores inter sacerdotes misit vt essent honorabiliores in cōspectu Isaie (opertos saccis). s. oēs isti iuerūt operti saccis ꝛ mutato habitu demostrātes afflictionem suā (ad Isaiā ppbetā filiū amos) iste Isaias viuebat tēpore ezechie: nā prophetauit tēpore ozie ioathan achaz ezechie regum iuda vt pz Isa. j. erat autem nunc iste Isaias in hierusalem ꝛ misit ezechias ad querendū ab eo responsuz. vocat aūt filius amos: nō quidē filius illius ppbete qui vocabat amos sz filius alterius viri q̄ erat de genere regali vt dicitur: de quo dicetur Isa. j. vel in prologo. vnde in hebreo amos pater Isaie ꝛ amos ppheta non scribuntur eisdem lris.

¶ Quare ezechias scidit vestimēta sua ꝛ induit se sacco an possit aliquis placere deo mēte trīsti. Qō. ij.

Qō. I. A An ordo di

Qō. 2. A Rñsio. Prima rō.

Queretur quare ezechias scidit nūc vestimēta sua ꝛ induit se sacco. ¶ Rñdendū q̄ hoc fecit pp duo. Primo ad ostendendū se dolere p blasphemia dei. sic. n. viri sui q̄ locuti fuerāt cū rabsace sciderāt vestimēta sua: pcedēti. c. nā fuisset valde reprehēsibilis ezechias si audita tāta blasphemia dei nō doleret ꝛ nō ostēderet i se signū doloris. signū aūt doloris erat in rūpendo vestimēta. ¶ Scām fuit vt placaret sibi deū qz erat ezechias in magna angustia timēs regē assiriorū ꝛ nō habebat aliū auxiliatorē nisi deum: iō vt exaudirer ab eo humiliauit se cora dño ꝛ ad hoc mutauit vestimēta sua ꝛ induit se sacco: qō faceret pp̄ter hoc pz: qz cū scidisset vestimēta sua introiuit in domū dñi. s. in tēplum ad orandū. ad hoc aūt q̄ exaudirer putabat opportunū eē q̄ affligeret se in sacco. ꝛ iste est modus quo deus exaudiebat orātes se: ps. l. cor contritū ꝛ humiliatū deus nō despicies. sic enim dicit michee. vi. indicabo tibi o homo quid sit bonū ꝛ quid dñs querat a te vtiq̄z facere iudiciū ꝛ diligere misericordiā ꝛ sollicitū ambulare cū deo tuo. ꝛ iste erat modus quo hebrei se habebant ad deū qñ volebant aliquid obtinere: ꝛ si aliqñ nō obtinebāt loquebantur quidā contra dñm iuxta illud malachie. iij. vanus est qui seruit deo ꝛ qō emolumentū qz custodiuimus precepta eius ꝛ qz ambulauimus trīstes cora dño. sic etiā gētiles faciebant quādo volebāt exaudiri: nam quādo ionas predicauit niniuē subuertendā rex indutus est sacco ꝛ sedit in cinere ꝛ iussit q̄ homines ꝛ iumenta operirentur saccis: ione. iij. ꝛ tunc exauditi sunt. Sed obiciet aliquis q̄ nō posset ezechias sic placare dñm: qz illi qui debent placare dominū debēt placere ei: ꝛ tñ non potest aliquis placere ei mēte lugubri sicut dixit aaron leui. x. quādo dixit ei moyses cur nō comederat hircū p̄ peccato. respondit qō potui comedere eū aut placere domino in cerimonijs mente lugubri quasi dicat nō poteramus placere ei lugēdo. ¶ Respondendū q̄ quando aliquis debet facere cerimonias cultus diuini debet eas facere letus quadā letitia spirituali que insurgit ex deuotione illarū cerimoniarum quas facit: ꝛ si quis sit trīstis

Scda rō.

Obiectio.

Rñsio.

tristitia

cendoz sit cōtinuus ꝛ imediatus ad pdicta. Rñsio. Ad primū. Ad scām.

tristitia rerum temporaliū nō acceptat deus cerimonias illius quia magis solicitat p̄o re tēporali q̄z letetur sup cerimonijs cultus dei.r sic intelligebat aaron.s.qz ipse nimis tristis erat de occisione duorum filiorū suorū que tunc fuerat r p̄e tristitia magna nō poterat gaudere in cerimonijs sacrificij:ideo amisit illas quia tristis nō poterat placere deo in illis.r nō solū vult deus q̄ homo letus faciat cerimonias suas sed etiam q̄ quidquid egerit p̄o illo letus agat:sic requiritur in belemosina q̄ qui dederit illam letus det.sic patet.ij.ad corinth̄.ix.s. vnus quisq; p̄out destinauit in corde suo nō ex tristitia aut ex necessitate:illarē enim datorē diligit deus:secus tamen est q̄ homo p̄ peccatis suis orat vel p̄ liberatiōe ab aliqua aduersitate qz tunc non debet esse letus sed tristis:r istud placet deo plus q̄z oīa alia r quāc̄z munera darentur nō placaret deus super peccato alicuius vel afflictione eius sicut si tristis apparuerit coꝝ dño:sic p̄z michee vi.cū dicitur ex p̄te hominū requirentiū in quo possint deo placere.s.quid dignuz offerā dño curuabo genu deo excelso nunquid offerā ei holocaustomata r vitulos anniculos nunquid placari potest dñs in millibus arietum aut in multis millibus hircoꝝ pinguiū nūquid dabo p̄i mogenitū meū p̄ scelere meo fructū ventris mei p̄ peccato aie mee.r respondet tūc micheas dicens indicabo tibi homo quid sit bonū r quid deus querat a te vtiq; facere iudiciū r diligere misericordiā r solicitū ambulare cū deo tuo. ¶Sed adhuc obijciet:quia aristoteles.ij. ethicoꝝ dicit q̄ signū generati habitus est delectationē aduenire operibus:r nō est iustus qui nō gaudet operibus iustitie:nec est temperatus qui nō gaudet operibus tēperati.r sic nullū opus virtutis potest esse nisi cū delectatione. ¶Respondendū q̄ verū est q̄ omnis actus bonus debet esse cū delectatione vel saltē nō cum tristitia. r sic est de illis qui dolent coꝝ dño p̄o peccatis suis vel p̄ angustijs in quibus sunt.nam ista delectabiliter agūt si boni sunt.apparet aūt hoc in penitentia.nā penitentia accipit quatuor modis:vno modo p̄ sacramento penitētie cōtinente in se tres partes.alio modo p̄ quodā habitu habilitante hominē ad p̄mpte dolendum de peccatis cōmissis.Tertio modo p̄ actu penitendi quo quis detestat malū qō egit r punit i se excessus suos.Quarto modo p̄o quadā passione vel dolore sensibili causato in nobis p̄ peccato cōmisso.Primo modo penitētia est sacramentū.secūdo modo est virtus. Tertio modo est actus virtutis.Quarto modo est passio que aliquādo p̄cedit in nobis r causat a quadā pulsatione dei qua mouet coꝝ nostrū nobis non aspicientibus:r tunc sequit actus penitendi in nobis.aliquādo aūt sequit ad actū penitendi.s. qz postq̄z aliquis incipit detestari quātū potest actū peccati surgit in eo quidā dolor sensibilis quo ipse nimis affligitur r fit quidā motus exterus r calefit sanguis moueturqz ira nostra p̄tra nos ipsos r lachrime defluūt.totus autē iste motus est passio:r tamē augumētat nimis actum penitendi qui est in detestatione peccati r fit meritoriuus valde.accipiendo aūt penitentiaz p̄ virtute est habitus per quē homo inclinat faciliter ad dolendū de malo cōmisso qualiter debemus r quādo debemus r q habent istuz habitū faciliter inclinant ad dolendū qō nō faciunt illi qui nō habent talē habitū:iō quidā homines sunt valde faciles ad dolēdū de malo qō egerūt alij aūt difficulter mouēt.r hoc nō p̄uenit ex alio nisi qz quidā habent habitū penitentie r alij nō.apparet ēt hoc qz videmus quosdā qui vere penitent delectari qz tristantur r dolent si nō possunt nimis tristari:r sic sunt simul in eis tristari r delectari.imo sic debet esse in qualibet penitētia perfecta vt ait Augu.s.doleat peccatoꝝ r dolēdo gaudeat r gaudendo cōdoleat.r sic dicendū q̄ actus virtutis semp̄ sunt cū delectatiōe iuxta regulā aristotelis r ēt isti qui affligunt se p̄ peccato cū delectatione agunt : qz quāc̄z iste actus sit tristari:tū cū delectatione p̄cedit ab habitu dirigente.r sic potest dici quodā modo q̄ in habentibus habitū penitentie actus elicitus est delectabilis r actus imperatus est tristis.r sic placent deo per letitiam r tristitiam.

B Quecunqz bō p̄o deo agit letus agere dz.

Obijcit.

Rñsio.

C Ppnia accipit q̄tuor modis.

¶Quare ezechias misit istos viros ad Ysaiā. Qō.iij.

Queretur vlterius ad quid misit ezechias viros istos ad Ysaiā. ¶Respondit nicolaus r quidā alij q̄ misit ad hoc q̄ oraret dominū p̄ illo r istud satis rationabile est.s.qz ezechias reputabat se forte indignū vt deus exaudiret eū:r qz Ysaias erat vir sanctus r iustus misit ad rogandū eū vt oraret dñm p̄o illo r p̄o ciuitate. ¶Dicendū tamē q̄ rationabilius est q̄ miserit ad cōsulendū dñm per eū.s.quid facere vellet deus in blasfemia rabsacis r an vellet liberare vrbem de manu regis assiriorū. r hoc pz p̄pter duo. Primo qz bis misit ezechias ad Ysaiam nūcios r in nulla vice istarū legitur q̄ Ysaias oraverit p̄ ezechia sed solū respōdebat:hec dicit dominus r c. Scōo pz: quia ista erat cōsuetudo regū iudeoꝝ.s.q̄ quādo essent in aliqua angustia recurrerent ad p̄phetas dñi vt p̄ eos cōsulerēt dñm de statu suo.sic pz quādo iosaphat rex iuda r ioꝝ rex israel r rex edon mouerūt castra cōtra moabitas et nō habebāt aquas.nā tunc oēs tres venerūt ad heliseū vt cōsuleret dñm p̄ illis.s̄.ij.r ille nō orauit sz cōsuluit dominū.sic ēt fuit quādo tēpore iosie inuētus est liber in domo domini p̄nuncians mala euētura vrbi:nā tūc misit iosias ad oldā p̄phetissam vxorē selū.j.xxv.vt illa diceret quid deus intenderet r respondit de statu vrbis.sic aūt fuit hic:qz voluit ezechias scire quid deus facturus esset p̄o verbis rabsacis r an liberaret vrbem de manu assiriorū.Dicendū tamē hijs nō obstantibus q̄ licet cā p̄incipalis mittendi ad Ysaiam fuerit ad consulendum dñm:tamē etiā fuit vt oraret dñz p̄ hierusalē qz erat vir sanctus.iō dicit in lr̄a fac orationē p̄ reliquijs que reperte sunt r Ysa.xxxvij.dicit leua orationē p̄ reliquijs que reperte sunt.r.ij.palipo.xxxij.dicit q̄ orauerūt ezechias rex r Ysaias p̄opheta cōtra hanc blasfemiam r vociferati sunt in celū. ¶Queret vlterius quare misit ezechias potius istos viros ad Ysaiam quā alios.Dicendū q̄ p̄opter duo.Primo vt ipsi melius r certius scirēt referre verba rabsacis:nam duo istoruz.s.eliachin r sobna iuerant ad loquendū rabsaci r audierāt blasfemias istas de ore eius:ideo melius ipsi scirent referre Ysaie q̄z alij qui nō audierāt.Secundo ad magis mouendū Ysaiam vt vellet respondere vel vt oraret dominū q̄ responderet ei.misit enim ezechias duos viros honorabiliores in tota domo sua.s.eliachin p̄positū domus regie r sobnā p̄incipem scribarū.misit etiā cū illis alios viros honorabiles.s.sacerdotes seniores vt sic Ysaias cōmotus eoꝝ reuerentia respōderet.Sic enī p̄suerāt reges qñ volebāt aliquid inquirere p̄ p̄phetas.s.qz mittebant ad eos viros honorabiles nimis vel ipsi p̄ se ibant.sic enim pz de rege iosaphat r de ioꝝ r de rege edon:nā ipsi tres simul iuerunt ad heliseū orātes eū vt cōsuleret dñm p̄ illis.s̄.ij.q̄ aūt mitterēt p̄sonas honorabiles pz de rege iosia quādo misit ad oldā p̄phetissaz:nā iuerūt illuc viri excelentes.s.p̄incipes sacerdotū.j.xxij.hoc aūt erat qz p̄phete dei nō timebāt reges:iō aliqñ non respondebāt quāc̄z reges hoc iuberēt r orarent:iō cū magna humilitate reges orabant p̄phetas vt responderent.sic pz de ochozia rege israel qui misit duos quinquagenarios ad vocandū heliā r venire noluit sed potius fecit vt veniret ignis de celo sup̄ illos.s̄.j.sic etiā pz de ioram rege israel qui iuit ad consulendū dñm p̄ heliseuz r ille dixit: vade ad p̄phetas patris tui r matris tue viuit dominꝰ quia si non vultum iosaphat regis iude erubescerē non attendissem quidem te.s̄.iij.

Qō 3. A Rñsio Ai.

Rñio auctoris.

Prima cā.

Scōa cā.

¶Quare misit ezechias istos nūcios ad isaiam opertos saccis. Qō.v.

Queretur vlterius q̄re misit ezechias istos nūcios suos ad isaiā opertos saccis. ¶Rñdendū q̄ p̄pter duo.Primo ad ostēdendū dolorē de diuina blasfemia.nā oēs dolere debebāt q̄ rabsaces taliter dñm blasfemasset.Ideo sicut nūcij primi qui locuti fuerāt cū rabsace induti fuerāt saccis p̄cedēti.c. r ezechias sciderat vestimēta sua vt pz hic:ita debebant

Qō 5. A Rñsio. Prima cā.

Qō.4. A Quare ezechias potiꝰ misit predictos viros q̄z alios. Rñsio. Prima rō. Scda rō.

Scōa cā.

ſti indui ſacco quouſq; viderēt an deus vellet iniuriam ſuā vindicare. Secūduꝫ fuit: qꝛ voluit ezechias mouere iſaiā ad conſulendū dñm ꝓ ſe: moueret aūt eū magis ſi oſtēderet ſe dolere ꝓ iniuria dei: ió fecit q̄ nūcij ſui irēt operti ſaccis ꝛ tūc moueret iſaias dupliciter. ¶Primo qꝛ ipſi merebanť q̄ reſpōderet eis ezechias cum ꝓ zelo dei iſta agerēt. Scō qꝛ ſignificabāt ſe eſſe i anguſtia cū induerenť ſaccis. potius tñ homo cōdolet eis quos videt amaro alio q̄ſ eis quos nōdū videt lugere (q̄ dixerūt hec dicit ezechias dies tribulationis). ſ. dies iſte eſt dies tribulatiōis in quo locutus eſt rabſaces ꝛ hoc ꝓpter duo. ¶Primo qꝛ blaſſemauit dñm de q̄ oēs debemus tribulari ꝛ affligi. Scō qꝛ p̄nūciauit nobis rabſaces mala futura. ſ. q̄ traderemur regi aſſirioꝝ de q̄ ēt tribulari debemus (ꝛ increpatiōis). ſ. qꝛ rabſaces increpuit hebꝛeos q̄ſi ſtultos q̄ ꝓfiderēt ſe poſſe liberari de manu regis aſſirioꝝ: ꝓcedēti. c. vel dies increpationis. ſ. qꝛ rabſaces increpuit deū hebꝛeoꝝ vilificādo eū (ꝛ blaſſemie). ſ. qꝛ rabſaces equauit deū iſrael dijs gentiū dicens q̄ ſicut non potuerāt dij gentiū liberare terras ſuas de manu regis aſſirioꝝ ita nec poſſet deus iſrael ꝓcedēti. c. ꝛ. j. in littera (venerūt filij vſq; ad partū ꝛ vires nō habet ꝓturiēs). i. facti ſumus ſicut ꝓturiēs q̄ nō poteſt parere filios q̄ tamē venerūt vſq; ad ꝓtū. i. ſunt ꝓximi vt egrediātur de vtero. ꝛ eſt ſenſus aſſirij venerūt ad nos ad blaſſemādū nomē dñi: ꝛ nūc erat tēpus q̄ nos ꝓcuteremus eos plaga duriſſima ꝓ hac blaſſemia: ꝛ tñ nō habemus vires ad hoc faciendū ió videat deus ꝛ vindicet cauſaꝫ ſuā: in hebꝛeo dicit (venerūt filij vſq; ad ruptionē vel fractiones) ꝛidē eſt qꝛ tēpore ꝓtus rūpit vel frangit pellis fecūdina ꝛ exit infans de vtero (ſi forte audiat dñs deus tu⁹ vniuerſa verba rabſacis). i. qꝛ nos nō poſſumus vindicare blaſſemiā dei quā q̄ audierimus verba rabſacis vide ſi deus tuus vult audire illa ad vindicandū iniuriā ſuā. et dicit dñs deus tu⁹ nō qdē q̄ nō eſſet deus alioꝝ qꝛ etiaꝫ erāt alij colētes deū: ſꝫ dicit deus tu⁹ ꝓ ſpeciale familiaritatē qꝛ loquebať ei ꝛ manifeſtabat ſe illi cū eſſet ꝓpheta ꝛ nō faciebat hoc ad alios. q̄ēit aūt hoc ꝓphetis ſpecialiter ex cā dicta. Sic enī dixit ſaul ad ſamuelē pepercit populus melioꝛibus ouibus ꝛ armētis vt imolarenť dño deo tuo reliq̄ vero occidimus. ſ. j. li. c. xv. ꝛ hoc dicebat ſaul ad ſamuelē qꝛ erat ꝓpheta. ꝛ dicitur ſi forte audiat. i. reputet digna punitiōe ꝟba rabſacis ꝛ nō poteſt accipi audire ꝓprie: qꝛ iā illa audiuerat vel ſi nō audiuerat nō poterat iā audire qꝛ iaꝫ dicta erāt. ēt qꝛ ezechias dixit imediate q̄ deus audiuerat verba rabſacis (quem miſit dñs ſuus vt exprobꝛaret deū viuentē). ſ. ſenacherib miſit rabſacē ad dicēdū iſta verba iudeis vt p ea exprobꝛaret deū ipſoꝝ. ꝛ dicit vt exprobꝛaret deū viuentē q. d. ſi deus iſrael fuiſſet deus mortuus. ſ. lapideus vel ligneus ſicut erant dij gētiliū nō erat inconueniēs q̄ ſenacherib exprobꝛaret eū dicēs q̄ nō poſſet liberare terraſ ſuā de manu eius: ꝛ tñ deus iſrael erat deus viuēs ꝛ verus ꝛ poteſtas ſua erat maioꝛ oi poteſtate humana. hoc enī ſignificauit ezechias cū dixit audi dñe ꝟba ſenacherib qui miſit vt exprobꝛaret nobis deū viuētē vere dñe diſſipauerūt reges aſſirioꝝ gētes ꝛ terrā oiuꝫ ꝛ miſerūt deos eoꝝ in ignē: nō enī erāt dij ſꝫ opera manuuꝫ hominū de ligno ꝛ lapide ꝛ ꝓdiderūt eos (ꝛ argueret verbis que audiuit dñs deus tuus). i. ſenacherib miſit rabſacē ad arguēdū. i. increpādū deū iſrael dicēs verba que de⁹ audiuit: nā oīa coꝛaꝫ eo plana ſunt ꝛ dicit oīa vid- ꝛ oīa audire quā q̄ nihil audiat ꝛ videat (ꝛ fac oīonēs ꝓ reliquijs q̄ reperte ſunt) non miſit ezechias p̄ncipaliter ad Iſaiā vt oꝛaret ꝓ populo ſꝫ p̄ncipaliter vt conſuleret dñꝫ de ſtatu populi ꝛ minus p̄ncipaliter vt oꝛaret: ꝛ ob hoc nō reperit q̄ Iſaias oꝛauerit nūc ꝓ populo ſꝫ ſolū q̄ reſponderit ex pte dei. ꝛ dicit ꝓ reliquijs q̄ reperte ſunt. ſ. ꝓ iuda ꝛ beniamin q erāt reliquie ſtirpis iſrael: naꝫ alie decē tribus iſrael iā trāſlate erāt in aſſirios nunq̄ rediture ꝛ nō oportebat ꝓ illis oꝛari ſꝫ ſolū ꝓ iuda ꝛ beniamin q relinquebanť. ſ. q nō ducti fuerāt in aſſirios. Vel p̄nt vocari reliquie quedā pars iuda ꝛ beniamin quia iā quandā partē vaſtauerat ſenacherib ꝓgrediens p terrā iuda. vel vocanť reliquie illi qui habitabant in bieruſalem: nam alie vrbes regni iuda ꝓ maioꝛi parte capte fuerant a rege aſſirioꝝ vt ꝑ ꝓcedēti. c. ꝛ. ij. pali. xxxij. et Iſa. xxvi. bieruſalē aūt manebat adhuc reſiſtens regi aſſirioꝝ ꝛ de hac oꝛabat ezechias vt Iſaias oꝛaret dominum ꝓ illa. (Venerunt ergo ſeruī regis ezechie ad Iſaiam). ſ. iſti nuncij qui ponuntur. ē. in littera ꝛ retulerunt Iſaie ſuprādicta verba ezechie ꝛ rabſacis.

¶Dixitq; eis) hic ponit ſecundū huius partis. ſ. Iſaie conſolatoꝛia. reſponſio: nā reſpondit ezechie dans ei bonam ſpem vt patet in lra ꝛ dicitur (hec dicetis domino veſtro). ſ. ezechie qui miſit vos (hec dicit dominus noli timere a facie ſermonuꝫ quos audiſti). i. quāq̄ rabſaces dure locutus fuerit contra vrbem iſtam non timeas quia non eueniet aliquid eoꝝ que ipſe cōminatus eſt (quibus blaſſemauerūt pueri regis aſſirioꝝ me). i. verba blaſſemie erant contra me in quantū dicebať q̄ ego non poteram vos liberare: ꝛ tamen ēt erāt cōtra vos in quantū aſſirij cominabanť vobis mala dicentes q̄ caperent vrbem ꝛ affligerent vos ꝛ q̄ ego non poſſem vos liberare. ꝛ dicitur q̄ pueri regis aſſirioꝝ blaſſemauerūt deum. i. ſeruī eius. ſ. rabſaces ꝛ thartha q̄ erant nuncij regis aſſirioꝝ. ꝛ quāq̄ ſolus rabſaces loqueretť: quia tamen thartha ꝛ omnes alij qui erant cum eis miſſi erant ad dicendū iſta verba blaſſematoꝛia ꝛ fauebant ipſi rabſaci dicenti illa dicebantur oēs blaſſemare dominū (ecce ego immittā ei ſpiritū). ſ. non poterit vobis nocere quia ego faciam q̄ recedat in terram ſuā ꝛ nō veniat ad vos: ꝛ hoc quia ego immittā ei ſpiritū. i. ponam cogitatiōem in corde eius (ꝛ audiat nunciū). i. audiat verba nūcij. iſtud fuit qꝛ audiuit q̄ tarracha rex ethiopie veniebat ad pugnandum contra eū ꝛ relicta iudea exiuit obuiā illi. j. in lra (ꝛ reuertet in terram ſuam). ſ. nō veniet ad pugnandū contra iſtā vrbem ſed ibit in terram aſſirioꝝ (ꝛ deiciam eum gladio in terra ſua.) hoc fuit qꝛ duo filij eius occiderunt eū cū eſſet oꝛando in templo dei ſui. j. in lra. ꝛ dicit deus deieciſſe eum gladio quia ipſe monuit filios ſuos contra eum vt occiderent ipſuꝫ (reuerſus eſt igitur rabſaces). ſ. poſtq̄ dixit iſta verba blaſſematoꝛia contra deum apud bieruſalem receſſit inde vt rediret ad dominum ſuū (ꝛ inuenit regē aſſirioꝝ expugnantē lobnam) ſ. quādo ſenacherib miſit rabſacem in bieruſalem manebat in lachis ꝛ nunc quādo reuerſus eſt ad eū rabſaces erat apud lobnā ꝛ obſidebat eaꝫ. nā ſenacherib volebat capere oēs vrbes regni iuda ꝛ diſcurrebat per eas cūq; expugnauiſſet vnā tranſibat ad aliam: eſt autem lobna quedā ciuitas in ſorte iude ioſue. xv. ꝛ iſta ciuitas data fuit ſacerdotibus in poſſeſſionē ioſue. xxi. ꝛ iſta etiam receſſit a regibus iude tēpore ioꝛā filij ioſaphat: nā ille fuit malus ꝛ tēpore eius receſſit idumea ne eſſet ſubiecta regibus iuda ꝛ etiā ciuitas lobna que erat ꝓpinq̄ terre idumeoꝝ receſſit a iuda. ē. vij. ꝛ. ij. palipo. xxi. poſtea tñ redijt in poteſtatē reguꝫ iuda vt ibi declaratū eſt (audierat enim q̄ receſſiſſet de lachis). ſ. rabſaces fuit in lobnā quia audierat q̄ receſſerat ſenacherib de lachis. ſ. rabſaces miſſus fuit in bieruſalē quādo erat ſenacherib in lachis expugnando eam: ꝓcedēti. c. ꝛ. ij. palipo. xxxij. iō volebat redire illuc ad ſenacherib: audiuit tamē q̄ ſenacherib receſſerat de lachis in lobnā ideo iuit illuc. nā q̄ñ miſſus eſt rabſaces in bieruſalē non dū ceperat ſenacherib vrbem lachis ſꝫ obſidebat eam cuꝫ toto exercitu ſuo ij. palipo. xxxij. ꝛ interim cepit eam ꝛ dimiſſis ibidē cuſtodibus tranſiuit ad pugnandum contra lobnam ꝛ ibi inuenit eum rabſaces.

¶An Iſaie imediate reuelatū fuerit qd rñderet nūcijs ezechie ꝛ de q̄nq; modis reuelatiōis ꝓphetice. Qō. vi.

Queretur quomō nūc deus reſpondit Iſaie ad hoc q̄ reſpōderet ezechie ſ. an imediate reſpondit preſentibus nuncijs ezechie vel habuerit aliquantum tempus dilationis ad reſpondendū. ¶Dicendū q̄ q̄ñ aliquis ꝓpheta volebat ꝙſulē dñm interdū deus reſpōdebat ei imediate ꝛ interdū nō.

Qō. 6. A Rñſio.

de primo

de primo ps in Moyse qui qñq; dubitabat de aliquo introibat in sancta sanctoꝝ ꝛ audiebat vocē loquētis ad se de ppiciatorio:nu.vij.patet ēt in heliseo qñ q̄siuerūt ab eo tres reges rñsum:nā iussit q̄ citharista caneret coram eo ꝛ cū inciperet canere facta est manus dñi sup eū sup.iij.q̄ āt deus interdū nō rñderet imediate sed post aliquot dies ps in hieremia q orauit ꝛ ieiunauit vt deus reuelaret sibi qd futuꝝ eēt si descenderēt viri iuda in egiptum ꝛ post decē dies reuelauit ei deus vt ps hie.xlij.sic ēt fuit de daniele qui orauit tribus hebdomadis ꝛ ieiunauit vt deus reuelaret sibi vnā visionē ꝛ in fine ūlarū reuelauit ei:daniel.x. Nunc aūt dōm q vtroq; mō fieri poterat:ꝛ tñ fuit prio mō.s.q̄ illico vt serui ezechie quesiuerunt ab Ysaia rñdit eis:nā lr̄a hoc vī dicere:qꝛ non ponit q expectauerint aliquātō tpe rñsum nec q redierint ad ezechiā anteq̄ rñderet eis s; vt quesiuerūt dī q rñdit eis Ysaias. Queret vlterius qs modus reuelationis fuit quo deus nūc reuelauit ysaie ista q̄ rñdit seruis ezechie. Dicendū q pōt dupliciter assignari ista rñsio.vno mō q deus reuelauerit ysaie ista anteq̄ veniret ad eū nuncij ezechie ꝛ tunc illico vt venirent rñderet eis qꝛ iaꝝ sciebat qd rñderet. Aliter pt dici q deus reuelauit nūc ysaie istud postq̄ interrogatus fuit a seruis ezechie.ꝛ tunc dōm q q̄q; multis modis deus ostēdit aliquid ꝓphetis.s.p apparitionē angeli in aliq̄ effigie loquētis aut p solā vocē formatā sine effigie apparēte aut per imutationē fantasie aut p solā imutationē intellectus sine aliquo exteriori ꝛ hoc in extasi vel sine extasi:tñ non potuit eē hic quilibet istoꝝ modoꝝ. Be primo ps:qꝛ tūc angelus appareret ysaie corā nuncijs ezechie ꝛ ipsi viderent eū ꝛ audirēt vocē eius.sed hoc non ꝙuenit:qꝛ tunc eēnt illi ꝓphete in isto actu sicut ysaias: qꝛ ēt fiebat illis reuelatio sicut ysaie.ēt nō stat:qꝛ tunc nō oporteret q ysaias respōderet aliqd nuncijs ezechie qꝛ ipsi p se audirēt quid loquerē deus.ꝛ tñ ysaias dixit eis hec dicit dñs:ergo nō audierūt ipsi nec viderunt. Scōs modus non stat ex rōne assignata supra:qꝛ tunc l; non viderent aliquaꝝ effigiem tamen audirent qō audiebat Ysaias ꝛ nō oportebat q ipse eis aliquid loqueretur. Tertius modus possibilis erat: quia potest fieri immutatio fantasie tam in somno quā in vigilia sicut ps de beato stephano qui habuit visionē imaginariā celoꝝ apertoꝝ ꝛ christi sedentis a dextris dei act.vij.ꝛ tamē istud fuit in vigilia ꝛ fuit visio imaginaria vt probatū est precedenti li.c.vltimo. ista tamen visio raro fit nisi in somnys ió non vī ponendus iste modus. Quartus modus distinguitur.s.in reuelationē que fit p extasim ꝛ sine extasi.non pōt aūt dici q hic fuerit extasis qꝛ in tali reuelatione immutaꝫ ꝓpheta exterius ꝛ vī esse mortuus ꝛ nescit se esse viuentē vt patet de beato Paulo.act.ix.ꝛ.ij.ad corinth.xij.ysaias tñ non passus est aliquid tale nunc quia viderent eū serui ezechie cadere in terrā qō non decebat.etiā qꝛ reuelatio in extasi non fit nisi pro magno reuelabili quod non potest intellectus apprehendere occupata anima circa operationes naturales ꝛ animales.hic tamen non fuit magnum reuelabile sicut cū alicui ostendit essentia diuina vel aliq̄ magna q̄ sunt sup boiez:ió nō fuit hic extasis s; solū reuelatio facta p imutationē intellectus in vigilia nulla imutatione facta in corpore.ꝛ iste modus erat quo deus ꝙsueuerat reuelare aliqd heliseo vt declaratū est ꝟ.iij.ꝛ.iij.ꝛ sic poterat fieri reuelatio ysaie dū interrogaret a seruis ezechie ꝛ ipsi nō sentirent qñ deus reuelabat illud ysaie ꝛ an reuelasset anteq̄ interrogaretur.

Quomodo deus misit ad senacherib:ꝛ an iste spiritus esset demon. Qō.viij.

Queretur vlterius qūo deus poterat mittere spūm ad senacherib vt reuerteret in terrā suā. Respondēdū q spūs pōt accipi dupliciter.vno mō ꝑ aliq̄ passione aie.alio mō ꝑ substantia spūali. Primo mō est sensus q deus poneret cogitationem aliquam in corde senacherib vt recederet de terra israel in terrā suā.ꝛ q̄cūq; cogitatio vel turbatio mentis pōt vocari spūs.sic.n.vocaꝫ spūs zelotipie suspicio viri ꝓtra vxorē vt ps nume.v. Scō mō poterat intelligi q deus mitteret aliquē angelū vel demonē in effigie humana qui nunciaret ei q hostes veniebāt ꝓtra eū ꝛ recederet ꝓpter illū. Be primo satis ps qꝛ deus poterat causare passiones multas in senacherib ꝓpter quas recederet de terra iuda ꝛ hoc qꝛ cor hois est in manu dñi ꝛ quocūq; voluerit vertet illud:puer.xxi.poterat.n.causare in corde senacherib desideriū desistēdi a psecutione hebreoꝝ.sic enim faciebat deus quolibet anno in hostibus iudeoꝝ:nā cū ascenderēt iudei ter in anno in tēplū manebāt ciuitates eoꝝ vacue qꝛ nullus masculus manebat in eis ꝛ sciebant hoc hostes:ꝛ tñ non ibant ad capiē dū illas nec desiderabāt insidiari illis.sic ps exo.xxxiij.s.cū tullero gētes a facie tua ꝛ dilatauero terminos tuos nullus insidiabit terre tue ascendēte te ter in anno in cō spectu dñi dei tui.poterat etiā causare timorem in corde senacherib vt non auderet pugnare contra hebreos et recederet de terra sua.sic enim incussit timorē deus multis ciuitatibus in circuitu sicben que volebāt delere Jacob ꝛ domū suam ꝛ non ause sunt exire ad persequēdū eum:Ben.xxxv.sic etiā immisit deus terrorem in cordibus chananeoꝝ vt non auderēt resistere israelitis:exo.xxiij.ꝛ deu.vij.sic etiā israelitis incutiebat timorē in penam vt fugerent a facie hostiū suoꝝ:leui.xxvi.poterat ēt deus ponere in corde senacherib desideriū alterius maioris rei que esset sibi necessaria ꝛ cogeret ꝓpter eaꝫ dimittere psecutionē ꝛ obsidionē hierusalē. Be scō modo satis patet q potuit deus mittere angelū vel demonē in effigie humana qui nunciaret ei q hostes venirent cōtra eū ꝛ q recederet. Sic fuit de Saule qui persequebatur Dauid in montibus vt caperet ꝛ occideret eu;:ꝛ cū circundedisset eum in quodam monte in modum corone ꝛ iam nullus locus erat Dauid euadendi misit deus quendam nuncium velociter ad Saulem qui diceret:ecce philistin infuderunt se super terraꝫ ꝛ tunc coactus est Saul cessare ab obsidione Dauid:supra.j.lib.c.xxiij.ꝛ multis alijs modis poterat deus facere:qꝛ tot modis potest mutare animū nostrum quot modis voluerit eū mutare. Queret vlterius quis istoꝝ modoꝝ fuerit per quē deus immiserit spūm senacherib vt recederet. Bicēdum q nō pōt esse modus ille qui assignabaꝫ.s.q deus mitteret ei aliquē demonē vel angelū qui nūciaret ei q veniebant contra eū hostes. ꝛ patet hoc.prio qꝛ lr̄a ista distinguit duo.s.immittam ei spūm ꝛ audiet nunciū:ergo spiritus iste non erat nuncius. Secundo patet: quia nuncij isti qui venerunt non fuerunt demones vel angeli boni sed homines nunciantes ei:quod patet:quia dicitur cūq; audisset de tharacha rege ethiopie dicentes:ecce egressus est vt pugnet contra te:et sic fuerunt multi homines qui hoc nunciauerunt ꝛ non fuit aliquis spiritus. Tertio patet:quia Ysaie.xxxvij.vbi ponit ista histo ria dī:ecce ego dabo ei spiritū ꝛ audiet nūciū:ergo erat ista cogitatio vel scrupulus mentis quem deus dabat ꝛ non nuncius:qꝛ nūcius nō daꝫ sed mittit. Quarto ps ex mō loquēdi:qꝛ dī hic:ego immittā ei spūm.i.in eo ponā spiritū. si tamen acciperet ꝑ nuncio diceret:ego mittam ad eū spūm. Secundus modus erat q acciperetur spiritus pro cogitatione ꝛ iste diuidebaꝫ in tres modos.s.p desiderio non nocendi vel pro timore vel ꝑ alio desiderio rei maioris ꝛ necessarie.primus modus non stat: qꝛ senacherib nō desiderabat iaꝫ nō nocere hebreis:qꝛ qñ recessit de iuda misit nūcios ad ezechiā dicēs q nō speraret in deo suo q posset liberare eum q necesse erat q traderet in manus eius.j.in lr̄a:si tñ iaꝫ nollet persequi hebreos nō mitteret eis lr̄as cōminatorias. Scōus modus non stat:qꝛ senacherib nūq̄ timuit hebreos nec deū eoꝝ:sed nūc quādo recedebat de terra illa mittebat epistolas cōminatorias hebreis qō non fecisset si ipse propter timorem recederet.etiā patet quia si recessisset propter timorē non recessisset cum intentione redeundi ad obsidendū hierusalem.s.q postq̄ pugnaret ꝓtra regem ethiopū rediret ad subuertendum hierusalem.ꝛ hoc patet quia tunc misit ad dicendum Ezechie q deus suus

Qō.7. A Quō deus nūc reuelauit Ysaie q̄ rñdit seruis ezechie. Prīa rñō. Secūda.

Primꝰ modus possibilis.

Secūdus.

Tertius.

Quartus.

Qō.8. A Rñsio.

Spūs dupl̄r accipit.

Primꝰ modus primi modi non conuenit.

Scōs non stat.

non posset liberare eū de manu ipsius vt colligit ex lra.

Tertio mō imisit deus spūm senacherib.

Tertius modus erat q deus immiserit senacherib soli-citudinē alterius rei maioris ⁊ magis necessarie quā ob-sidere hierusalē ⁊ pp hoc recesserit.⁊ istud est tenēdū.nā nunciatū est senacherib q rex ethiopū exibat ad pugnā dum ꝓtra eū ⁊ vastabat terrā suā ⁊ coactus est senache-rib recedere vt obstaret maiori periculo.

¶An ezechias respondit aliquid rabsaci vt referret re-gi suo. Qō.x.

Qō.Io. A Rñsio.

Queretur vlterius an ezechias rñderit ali-qd rabsaci vt referret regi assirio-rū vel non. ¶Rñdendū q nō apparet:q͛ p̄cedēti.c.dī quo rabsaces locutus est ad tres nūcios ezechie audiēte toto populo q erat sup mur ⁊ tunc nullus ei rñdit.nā dī q tacuit popul⁹ ⁊ nō rñdit ei qcq̄.tres āt nūcij ezechie ēt nihil rñderūt tunc sed retulerūt verba eius Ezechie: postea aūt nō fit mētio aliqua q ezechias miserit aliquē ad rñdendū rabsaci.¶Dicēdū tñ vī q rñderit ei q vo lebat sibi dare vrbē sed q resisteret ei ⁊ istud rñsum da-ret ezechias postq̄ ꝓsuleret Isaiā:naꝫ volebat ipse scire quid deus rñderet:nā si deus vellet adiuuare hebreos ꝓtra senacherib rñderet ezechias q non daret vrbē re-gi assiriox.si aūt diceret q non adiuuaret eos ꝓtra assi-rios rñderet ezechias q daret vrbeꝫ regi assiriox.⁊ nūc rñdit dominus p Isaiā q non esset timēdū a verbis se-nacherib:iō verisimile est q respōderet ezechias rabsa-ci q nō daret vrbē regi assiriox:q͛ deus suus liberaret Prima rō. eū de manu eius.⁊ hoc pꝫ tripliciter.¶Prio q͛ nō est ve-risimile q ezechias mitteret rabsacē sine rñso:q͛ ex hoc irritaret nimis rex assiriorū ⁊ rabsaces q͛ cōtemnebant nimis cum non dignaret ezechias respondere eis:Eze-chias tamē nollet inutiliter ꝓuocare ꝓtra se inimicitias. Scōa rō. Scōo pꝫ:q͛ si ezechias nollet respōdere hoc esset ad oc cultandum intentionem suā ⁊ tamen non occultaret eaꝫ p hoc:q͛ nollens respondere ostendebat q nolebat con-sentire petitioni senacherib ⁊ insup cōtemnebat eū:ideo Tertia rō. verisimile est q responderet.Tertio pꝫ q͛ postq̄ rabsa-ces redyt ad senacherib misit ipe epistolas denuo ad eze chiam dicens q non deciperet eum deus suus quia non posset liberare ipsuꝫ:ergo vī q senacherib audierat re-sponsum ezechie.s.q nollet dare vrbē confidens in deo suo ⁊ tunc dixit senacherib q͛ non confideret in illo q͛ non posset liberare eum:si tamen ezechias non respon-disset aliquid senacherib nō hēret motiuū senacherib ad † scribendū ezechie verba ista.(Cūq̄ audisset.)hic ponit scōa ꝓphetica denunciatio ⁊ diuidit in tria.¶Prio ponit cōminatio senacherib duroꝝ verboꝝ.Scōo oratio eze-chie corā rege celoꝝ.Tertio respōsio p ꝓphetā cōscium † diuinoꝝ secretoꝝ.scōa ibi(itaq̄ cum accepisset.)tertia † ibi(misit autem isaias.)Circa primuꝫ dī(cūq̄ audisset de tharcha rege ethiopie dicētes ecce egressus est vt pu † gnet aduersum te).i.audiuit senacherib quosdā dicen-tes.i.annunciantes sibi de tharcha q venīret ꝓtra eum in bellum.erat aūt iste tharcha rex potens in ethiopia ⁊ Ethiopia vbi. veniebat ad pugnandū cōtra regem assiriox.Sciendū autem q iste tharcha non erat rex in ista ethiopia q̄ est in africa quā nos cōiter ethiopiam vocamus sꝫ erat rex in quadā parte ethiopie que est in asia.¶Prio quo scien-dum q ethiopia est terra nigroꝝ ⁊ ista extendit p totuꝫ latus meridianum orbis versus equinoctialē.s.in primo ⁊ scōo clīmate ⁊ quedā ps eius incipit ab oriente p to-tum latus meridianū asie ⁊ ꝓtinuat cū principio africe: ⁊ etiā extendit p totū latus meridianū africe vsq̄ ad oc cidentē ad ꝓuinciā mauritanie que vulgariter vocatur Marruecos marruecos:⁊ sic ethiopia ab oriente in occidentē exten-dit ⁊ iste rex tharcha erat in ethiopia asie circa terrā as-siriox:ideo egrediebat ad pugnandum contra regē as-siriox(⁊ iret ꝓtra eū).s.Senacherib ibat contra tharchā B regē ethiopie:q͛ ille volebat terrā assiriorum inuadere Senacherib scripsit ezechie q͛ se subyce-ret. (misit nuncios ad ezechiam)nunc misit nuncios ⁊ lras: prius aūt solum miserat nuncios.s.rabsacem ⁊ tharthā precedenti.c.(dicens hec dicite ezechie regi iude.)hec oīa scripta erant in litteris quaꝫ mittebat senacherib ad ezechiā:⁊ tñ ēt iussit nuncijs vt illa verbo tenus ezechie † dicerēt ad maiorē ꝓfirmationē(nō te seducat deus tuus in quo habes fiduciā)dicebat ꝫ senacherib:q͛ ezechias non ꝓfidebat de liberatione sua in aliquo humano adiu torio sed in solo diuino subsidio ⁊ in hoc tñ ꝓfidebat q͛ nolebat vrbē senacherib tradere.⁊ senacherib dicebat q͛ ezechias deciperet in hoc:q͛ q̄ꝫq̄ꝫ deus suus diceret sibi istud:tñ non posset eū defendere.hoc.n.non dicebat senacherib solū ad terrēdū ezechiā:sed q͛ sic vex eē pu-tabat.nā ipse senacherib ⁊ pres sui reges assiriox destru xerāt deos gentiū ⁊ miserāt eos in ignē vt.j.pꝫ sed sena cherib credebat deū hebreoꝝ esse sicut vnū de dys gen tium iō putabat q nō posset liberare hebreos(neq̄ di-cas nō tradet hierusalē in manu regis assiriox)ezechias † dicebat istud subditis suis dans eis bonā ꝓfidentiā.s.nō tradet hierusalē in manu regis assiriox:⁊ tamē senache rib increpabat eū sup hoc quasi stulte diceret:q͛ nō pos set ipse nec deus suus euitare quin tradet hierusalē in manu regis assiriox(tu enī ipse nosti q̄ fecerunt reges as siriox vniuersis gentibus).q.d.nō sunt antiqua ista nec † in cognita sed noua ⁊ famosa ⁊ tu potes scire illa p famā que est in omnibus populis de regibus assiriorū.potes ēt scire gesta eoꝝ antiqua p bistorias ⁊ nō opꝫ q͛ ego p-bem.⁊ dī vniuersis gentibus.s.ꝓtra quas pugnauerūt: nam non pōt intelligi de omnibus gentibus simpliciter: q͛ non pugnauerunt reges assiriox cōtra oēs gentes or bis nec subiecerunt sibi illas sed solum contra gētes que habitabant in asia:q͛ principatus assiriorum non fuit di latatus p africam ⁊ europam sed solum in asia(quō va-stauerunt eas).s.vastauerunt oēs terras cōtra quas pu † gnauerunt:quia non potuit aliq̄ gens sibi resistere(num ergo solus poteris liberari).q.d.hoc non est verisimile: quia omnes alie gentes contra quas pugnauerunt assi-ry fuerunt subiecte eis:populus ergo tuus non poterit resistere nunquid liberauerunt dy gentiū singulos quos vastauerunt patres mei reges assiriorum ⁊ nullus illoꝝ populorū potuit liberari p deū suum.dicit hoc ꝓtra eze-chiam:quia ipse dicebat q͛ deus suus liberaret eum de manu assiriorum(gozam videlicet ⁊ aran ⁊ reseph filios † edem qui erant in thalasar)nominat hic multas gētes quas reges assiriorum subiecerunt sibi.s.gozan ⁊ potest accipi ꝓ flumine vel ꝓ terra adiacēti illi flumini vel ꝓ gentibus habitantibus ab antiquo apud flumen il-lud.s.quia illas subiecerunt reges assiriorū.⁊ ista est ter ra gozā ad quā translati fuerunt israelite de samaria p̄-cedēti.c.⁊ supra.xvij.vocat aran quedā terra in regiōe medorū apud quā habitauerūt iste decē tribus trāslate ab assiryis vt pꝫ.j.pali.v.reseph nomē gentis incognite est.vocant aūt filij edem habitatores terre edem ⁊ etiā ista est in pte medorū.dī aūt de istis gentibus q̄ erāt in thalasar est nomen regionis magne in q̄ erant iste gētes pticulares(vbi est rex emath).q.d.iam nō est q͛ reges assiriorū deleuerunt ipsum ⁊ terrā eius.⁊ nō accipitur emath p regno vel ꝓuincia denotata ab vrbe emath q̄ est in terminis terre chanaā:nu.xxxiij.sed accipit p alia emath q̄ est in terra medoꝝ vel aliaꝝ gētiū distātiū a ter ra chanaā:⁊ ista est vna de qnq̄ ꝓuincys de qbus trāsla te sūt gētes ad habitādū i samaria post trāslationē israe litarū.ꝫ.xvij.(⁊ rex arphat nomē regiōis est arphat cu † ius regē subiecerūt sibi assirij ⁊ nō reliquerunt reges in arphat sed vniuerūt terrā illā regno assiriorū(⁊ rex ciu † tatis sapharnain)ista ciuitas erat caput regni ⁊ regem illius subiecerunt sibi assirij ⁊ priuantes regno vniue-runt terram illam regno suo ⁊ postea transtulerunt ha-bitatores sepharnain in samariā ad habitandū.erāt aūt viri de sepharnain crudeliores omnibus gentibus in sa crificys suis:nam filios suos comburebant in igne in bo nore duorum deorū suorum.s.adrameleth ⁊ anameleth supra.xvij.(ana ⁊ aua)iste sunt due gentes siue prouin-† cie gentium quas subiecerunt sibi assirij ⁊ vna illarum translata fuit in samariam.s.aua que vocatur balath su pra.xvij.⁊ tamē habitatores eius vocant euei q͛ nō pōt eē denominatiuū nisi de aua.ana ēt est alia regio ad quā

translati

trāslati sunt ptiz israelite q habitabāt i samaria.j.pal.v.

¶Cūo senacherib iuit ad bellū ꝓ tharthā regem ethiopie ꝛ reliquit terram iuda. Cō.xi.

Cō.II. A Rūsio Joseph.

Queretur quo senacherib iuit ad bellū cōtra tharthā regē ethiopie ꝛ reliquit terrā iuda quā vastabat. ¶Rūdēdū q ꝑm q vult Josephus.ix.antiqui.senacherib iuit in bellū ꝓtra egiptios:obsedit āt multo tpe ciuitatē noie peluiū ꝛ eleuauit aggeres ꝛ alis munitiones ꝓtra vrbē ꝛ dū hec faceret audiuit tharchā regē ethiopū cū multo exercitu venire in auxiliū regis egipti ꝛ iter agere p desertuz vt subito irrueret in castra assiriorū:turbatus est aūt senacherib ꝛ dixit tharcham esse sacerdotem vulcani iō q non dimicaret cū eo:ꝛ sic dissoluit obsidionē quā habebat contra peluſium vrbē egipti:ꝛ tunc vt dicit hīstoria scholastica reuersus est senacherib in iudeā ꝛ obsedit hierusalem. Causa aūt quare senacherib pugnauit cōtra peluſium vrbē egipti fuit:qz rex egipti erat tunc in vrbe illa q rebellauerat regi assiriorꝫ.simile enim fuerat tempore salmanasar ꝑdecessoris senacherib:nam ipse comperit regem egipti noie suo velle rebellare ꝓpter osee regem israel ꝛ pugnans cū eo cepit illū ꝛ incarcerauit.ō.xvij. nunc aūt tpe senacherib rebellauerat iterū rex egipti ꝛ pugnabat contra eū senacherib vt reduceret ipsum ad tributa pristina. ¶Queret vlteriꝰ ꝗre senacherib mi sit nūc lras ad ezechiā ꝛ cū prius allegasset multa cōtra eū ꝗre nunc non allegauit nisi q nō sperauit in deo suo. ¶Ad primū dicendū q miserat senacherib nuncius ad ezechiā.s.tharthā ꝛ rabsacē vt ezechias subijceret se ei ꝛ noluit ezechias:nūc aūt misit ei alios nūcios ꝛ lras ad terrendū eū vt sine bello se traderet. ¶Ad scōm dicēdū q senacherib allegauerat a pncipio multa ꝓtra ezechiā: nunc aūt solū allegauit q non sperauit in dño.ꝛ rō est: qz a pncipio nesciebat senacherib motiuū Ezechie ad rebellandū ideo volebat excludere totā spem eius inducens particulariter per oēs modos spei.s.q non debebat sperare in egipto:qz non poterat eū liberare nec in multitudine populi suu qz paucos subditos habebat nec in deo suo qz ille non poterat liberare eū sicut nō liberauerant alij dij gentiū cultores suos.nunc aūt sciebat senacherib q ezechias non ꝓfidebat nisi in deo suo:iō voluit auferre ei istā spem ꝛ solū inducit ꝓtra deū suum dicens q non decipiat eum.putabat enim senacherib qz ezechias habuisset responsum a deo suo q nō traderet ciuitas in manu assiriorꝫ sicut dij gentium qui dēmones erāt rūdebāt p sacerdotes ꝛ ꝓphetas suos:credebat tñ senacherib q deus israel mentiret sicut sepe dij gentiuz mentiebant.hoc aūt vez erat.s.q ezechias habuerat rūsum a dño q non traderet ciuitas regi assiriorꝫ ꝛ cū hoc cognouisset per Jsaiā.respondit regi assiriorum q nollet ei tradere vrbez quia deus suus liberaret eū.(itaqz) hic ponitur secundū huius ptis.s.oratio ezechie coram rege celoz:nā postq̄z accepit litteras senacherib orauit dñm contra illas:ꝛ dr̄(itaqz cum accepisset ezechias litteras de manu nunciorꝫ ꝛ legisset eas)nō fuerūt isti nuncy qui primo venerāt.s.tharthā ꝛ rabsaces.sed alij cum minori exercitu ꝛ apparatu ꝛ non blasfemauerūt isti dominū sicut primi sed solū dederunt lras ezechie(ascēdit in domū dñi).s.in tēplū ad orandū.erat enim ezechias sperās in dño ꝛ in oibus nitebat sup auxilio dei: iō recurrebat ad orationē in pncipio cuiuscūqz angustie.et sic dr̄ in laudē spālē ezechie q sperauit in dño ꝓcedenti c.s.in oibus operibus suis sperauit in eo(ꝛ expādit eas coram dño).s.aperuit lras in templo ponens coram altari ꝛ manebant aperte dum ipse orabat(ꝛ orauit in conspectu eius dicens).s.orauit coram domino:nā q fiebāt in tēplo dicebantur fieri coram dómino:quia deus specialiter credebatur eē in templo(domine deus israel qui sedes super cherubin).i.qui pnciparis super oēm creaturam tam spiritualē q̄z corporalē:naz etiā sup cherubin sedes qui sunt spūs excellentissimi.ꝛ ita accipiunt expositores nostri.sed dicit q deus sedebat super cherubin.s.in sancta sanctoz:nam deus dicebatur esse super archā in ꝑpiciatorio ꝛ erant duo cherubin eleuati sup archā extendentes alas a duobus lateribus oppositis arche ꝛ sup illos dicebaꝫ deus sedere tanq̄z scabellū pedū eius esset ꝑpiciatoriū.ꝛ realiter credebaꝫ a iudeis ibi esse qz ibi loquebaꝫ.nā qñcūqz moyses introibat in sancta sanctorū ad q̄rendū de aliquo dubio audiebat vocē loquentis ad se de ꝑpiciatorio:nume.vij.ꝛ iste loquēs credebatur eē deus:cū ergo loquereꝫ ibi dicebaꝫ ibi sedere super duos cherubin qz de medio illoꝝ audiebaꝫ vox:nu.vij.scz:audiebat vocē loquētis ad se de ꝑpiciatorio inter duos cherubin.ꝛ isto mō intelligi dz qñcūqz in veteri testō dr̄ q deus sedet sup cherubin qz non habebaꝫ in veteri testō cognitio de hierarchijs celestibus.(tu es deus israel solus regum oium terre).s.israel non dz multos deos sicut gentes sed te vnicū ꝛ etiā tu solus es deus oiuz regum terre.s.potens sup illos ꝛ gubernans eos ꝛ dans illis regnū lz ipsi non cognoscant te(tu fecisti celū et terram).s.tu creasti omnia.intelligit enim oia que sunt per celum ꝛ terrā sicut dr̄ gen̄.j.in pncipio creauit deus celum ꝛ terrā ꝛ intelligunt oia corpora elementalia ꝛ celestia p ista duo(inclina aurem tuam ꝛ audi aperi oculos tuos domine ꝛ vide)loquitur modo humano tāq̄z deus esset quidā rex potens sedens in trono celesti qui ad hoc q videret mala nostra oportebat q aperiret oculos suos ꝛ ad hoc q audiret preces nostras oportebat q aperiret oculos suos ꝛ ad hoc q audiret preces nostras oportebat q inclinaret aurem suam.Sic enim dixit Salomon supra precedenti li.c.vij.s.sint oculi tui aperti super domum hanc die ac nocte.sic etiā ℳoyses dixit deu.xi.s. terra montuosa ꝛ campestris de celo expectans pluuias quā dominus tuus semp immisit ꝛ oculi illius in ea sunt a pncipio anni vsq̄z ad finem eius:deus quoqz vtr̄ isto mō loquēdi de se ipso:gen̄.xi.ꝛ.xvij.s.descendā ꝛ videbo an clamorē q venit ad me opē ꝑpleuerint:deus tamē nec aures nec oculos hz(ꝛ audi oia verba senacherib) i.attēde ad illa vt reputes digna punitione(q misit vt exprobraret nobis deū viuētē).s.ipse misit nūcios suos primos rabsacem ꝛ tharthā qui exprobrauerunt deum israel nomine senacherib : ꝑcedenti.c.postea vero misit litteras in qbus ꝓtinebant blasfemie ꝓtra deū.s.q mentiret deus israel ꝛ q nō posset liberare israelitas de manu regū assiriorum.ꝛ dr̄:qui misit vt exprobraret nobis deū viuentē.q.d.deus offendit senacherib in hoc.s.deū viuentē quē exprobrauit:etiā nos qz ad inferendū contumeliā nobis fecit ista verba dici coram nobis sciēs q doleremus de iniuria dei nostri(vere dñe dissipauerunt reges assiriorꝫ gentes)reducit se ezechias ad argumentum senacherib demonstrans illud non ꝛcludere:qz senacherib arguebat sic reges assiriorū destruxerūt multas gentes ꝛ nō potuit aliqua p deū suū liberari de manu eorꝫ ita ergo deus israel nō posset liberare hierusalē: ezechias aūt dicit q nō est simile:qz assiry potuerūt contra alios gentes ꝛ cremauerūt deos eorꝫ:qz nō erāt dij q possent liberare eos sed erāt lapides ꝛ ligna:deus autē israel erat verus deus ió poterat liberare ꝛ terras oiuz s.dissipauerūt terras oium gentiū ꝓtra q̄s pugnauerūt. ſz Jsa.xxxvij.dr̄ vere dñe desertas fecerūt reges assirio rum terras ꝛ regiones eaꝝ:sed idē est dissipare ꝛ desertum facere(ꝛ miserūt deos eoꝝ in ignē).s.cremauerunt deos illaꝝ gentiū q̄s subyciebant sibi:nā erāt lignei vel lapidei ꝛ incinerabaꝫ vel resoluebaꝫ in calcē(nō enim erant dij sed opera manuum hoium de ligno ꝛ lapide ꝛ ꝑdiderunt eos).s.reges assiriorꝫ potuerunt ꝑdere.i.destruere deos gentiū quia non erant dij sed lapides ꝛ ligna:ꝛ tñ non potuerunt facere hoc contra verū deum ꝛ in hoc decipiebaꝫ senacherib:quia putabat deū hebreorum non esse maioris virtutis q̄z alios deos gētiū.(nūc igiꝫ dñe deus nr̄ saluos nos fac de manu eius).s.nos scimus q tu verus deus es ꝛ nō es lapis vel lignū iō salua nos de manu senacherib qz potes es ad hoc(vt sciāt oia regna terre quia tu es dñs deus solus).i.facias hoc ad magnā gloriā nois tui qz p hoc manifeste cognoscerent oia regna terre q tu solꝰ deꝰ es:qō pz:nā ceteri dij gen-

Cō.I2. A Senacherib q̄re misit nūc lras ad ezechiā. Rūsio. Quare nō allegauit i lris tot rōnes q̄s dixerūt prio nū cy eius.

Oratio ezechie ad dominum.

tium non potuerāt liberare cultores suos de manu assiriox sz potiº ipsi dij mittebant in ignē ab eis ꝛ cremabāt vt pz i lra:tu āt liberasti cultores tuos mirabilr:nō erat ergo dubiū qn tu sis verº deº ꝛ illi sint lapides ꝛ ligna.

¶Quare nūc ezechias orauit ad dñm ꝑ liberatiōe an eēt ex incredulitate cū iaz deº hoc concessisset. Qō.xiij.

Qō.Iz. A

Queretur quare ezechias orauit nūc dñm vt liberaret hierusalez de manu assiriox:ná vī q boc erat superfluū vel ptinēs ad incredulitatē:qꝛ iam deus rñderat ꝑ isaiā q liberaret hierusalē iō orare rursus sup hoc erat nō credere dicto ꝓphe vel dubitare de illo. ¶Rñdēdū vno mō q nō erat incredulitas:qꝛ quāqz deus dixisset q liberaret hierusalē poterat postea mutatio fieri ex pte ezechie vel ppli eius pp quā iaz nō mererenť q deus liberaret eos de manu senacherib.nā ꝓphie interdū dicunť ſm merita eoꝝ de qbº dicunť:ió si mala ꝓnūciant ꝏ aliquos dū sunt in pctō et postea dolēt mutať ꝓphia.si āt bona ꝑmittanť aliquibº dū sunt accepti deo ꝛ postea declinēt a bono mutať promissio:hie.xvij.ita nūc timere poterat ezechias q inter tp̄s prie rñsiōis ꝛ nūc poterat ppls suº eē mutatus vel ipse ꝛ deº mutaret bona q ꝑmiserat eis:ió orauit rursus vt liberaret eos. ¶Aliter ꝓt dici q qzqz ezechias eēt certus ex ꝑmissiōe dei prīa q liberaret hierusalē de manu senacherib oraret nūc q deº liberaret eos qꝛ noua cā insurgebat.s.qꝛ senacherib mittebat rursus lras cōminatorias ad ezechiā. Tertio pōt dici q dato q ezechias sciret ꝑ certā reuelationē dei q liberāda erat hierusalē de manu senacherib ꝛ nō emergeret aliqd nouū poterat semp orare q liberaret deus hierusalē de manu senacherib dū tū nō oraret tāqz nō ꝓfidens se ipetrauisse sed oraret ad humiliādū se deo:qꝛ oño actus latrie est in q nō soluz obtinere volumus qō desideramus sed ēt deo ptē cultus debiti ipēdimus. In quātū.n.oño est ad ipetrādū qō desideramus ꝛ est gra nrī:nō opz nec est bonū q postqz de aliq re obtinēda certificati fuerimus rursus ꝑ ea ad deū oremus.ꝛ tū in quātū oño est actus latrie p quē impēdit deo seruitus bonū est frequētare semp orationē ēt super rebus de qbus iaz certi summus q obtinebunť. Sic ēt si qs sciret deo reuelāte q certissime habiturus eēt vitā eternā adhuc orare ꝑ vita eterna bonū eēt:qꝛ tūc lz ista oño eēt in modū petitionis quātū ad formā verboꝝ ꝛ tū potius erat gratiaꝝ actio de certitudine ꝑmissi quantū ad intētionē orātis. ¶Queret vlteriº ad qd ezechias aperuit ꝛ expandit lras senacherib in tēplo corā dño cū oraret. ¶Dicēdū q ezechias volebat psuadere deo q puniret senacherib ꝑ tātis blasphemijs qs ꝓtra eū ꝓtulerat ꝛ ad hoc volebat vti mō psuasorio quo inter homines vtereť.nā si quis vellet cōcitare aliquē cōtra aliū ad irā vel odiū ꝛ ille dixisset aliq̄ mala de eo ꝓferret mala que ille dixerat.etiā si aliquid scripsisset ꝓtra eū lras ostēderet:ita nūc ezechias arbitrabať deū eē in tēplo spāliter iō aperiēdo lras in tēplo credebat se aperire illas coraz dño tanqz deus illas ibi legere posset. Alia rō erat:quia intēdebat ezechias suadere deo vt eū liberaret ꝛ vt puniret senacherib blasphemū ꝛ ad hoc faciebat ꝓparationē inter se ꝛ senacherib.s.ponēdo simul corā dño orationē suā devotā ꝛ blasphemiā senacherib superbā vt sic magis deus placareť sup orationē ezechie ꝛ magis irascereť su ꝑ blasphemijs senacherib:ná ꝓtrarioꝝ iusta positio multū operať.s.qꝛ facit videri ea que magna sunt eē valde magna ꝛ que pua sunt eē valde pua ꝛ que mala sunt eē valde mala vt ait aristoteles.y.elench.ꝛ sic oño ezechie simul posita cū blasphemijs senacherib acceptabiliox videreť quā ꝑ se posita ꝛ blasphemie senacherib ꝓparate oroni ezechie infandiores viderenť quā ꝑ se posite:posuit ergo vtrūqz simul vt efficacior esset modus persuadendi.

¶Quare reges assiriorum combusserunt omnes deos gentium. Qó.xv.

Qō.Iꝯ. A

Queretur vlterius quare reges assiriox cō buserūt oēs deos gentiū qs subiecerunt sibi. ¶Rñdēdū q boc poterat eē ꝓpter multa. Primo pp superbiā regū assiriox qꝛ erant valde superbi putātes in ptāte sua ꝛ sapiētia ola fecisse sicut dixit senacherib:ꝛ bī Isa.x.s.detraxi q̄si potēs in sublimi residētes ꝛ inuenit q̄si nidū manus mea fortitudinē populoꝝ ꝛ sicut colliguntť oua q derelicta sunt sic vniuersam terrā ego ꝓgregaui.erat aūt magna superbia ꝛ honor nimius q reges assiriox nō solū ꝑualerēt ꝓtra hoies sz ēt ꝓtra deos cremādo eos igne.ꝛ ꝑ hoc apparebat q maiores erant reges assiriox dijs. Scōm erat ad auferendū populis spem de liberatione ꝓ dijs suis . nam alique gentes putabant deos suos esse magne potestatis et q possent eas liberare de manu hostium.ob hoc autez reges assiriox cremabant deos gentium quas subijciebāt sibi vt alie gentes audientes hoc non confiderent q dij sui possent liberare eas de manu assiriorum cū dij aliarum gentiū essent cōbusti ab eis.sic enim arguebat nūc senacherib contra Ezechiam.s.q sicut dij aliarū gentiū non potuerant liberare eas de manu assiriorum ita nec deus israel posset liberare hierusalē Tertiū erat ꝛ preci puum:quia volebant reges assiriorū videri ꝛ vocari dij in oibus terris suis ꝛ ob hoc faciebant q perirēt oēs dij gentiū ꝛ ipsi soli colerenť in deos.ꝛ hoc erat qō ipsi vere intendebant:patet hoc de nabuchodonosoꝛ rege assiriorum qui iussit holopherni principi militie sue vt destrueret omnes deos gentium ꝛ templa eoꝝ ꝛ lucos vt patet Judich.iij.preceperat enim illi nabuchodonosoꝛ rex vt omnes deos terre exterminaret vez vt ipse solus diceret deº ab hijs natiōibus q̄ potuissent holophernis potētie subiugari.ꝛ sicut iste rex assiriox destruebat deos gētiū vt ipse deus diceret:ita credēdū est q ad eundē finē cetteri reges assiriox predecessores sui hoc fecissent.

† ¶Misit aūt)hic ponit tertiū huius ptis.s.rñsio ꝑ ꝓphetā consciū diuinoꝝ secretoꝝ ꝛ fuit ista rñsio consolatoria ezechie denunciādo sibi ruinā senacherib ꝛ diuidit in duo:qꝛ primo dicta ruina predicit. Secundo signum ezechie dať:ibi(tibi aūt ezechia.) Circa primū dī(misit autē Isaias filius amos ad ezechiam)ista vice non misit nuncios Ezechias ad Isaiam vt consuleret dñm sup verbis epistole senacherib vel vt oraret ꝓ vrbe sicut prius miserat sed ipse orauit:deus tamen reuelauit Isaie orationē ezechie esse exauditam ꝛ ipse misit ad nūciādum illud ezechie.(hec dicit dñs q̄ deprecatus es me super senacherib rege assiriox audiui.)orauerat ezechias q deus attenderet ad verba senacherib.s.vt puniret eū ꝓ verbis blasphemie contra deum ꝛ deus exaudiuit ezechiam quia destinauit occidere senacherib ꝑ manus filiorū suorū(iste est sermo quē locutus est dñs de eo).s. ista sunt verba que deus locutus est ꝓtra senacherib in qbus primo increpat eū deinde p̄dicit ei mala ibi(ponā itaqz.) Circa primū aliqñ deus loquiť hic ad hierusalez ꝛ aliqñ ad senacherib.prio āt loquiť hic ad hierusalē.s. (spreuit te ꝛ subsanauit te virgo filia syon.) Aliqui putant q filia syon sit noatiui casus ꝛ q ipsa spreuerit sed falsum est:qꝛ tunc nō appareret ad quē fieret locutio sz est vocatiui casus ꝛ loquiť deus ad ipsam.s.o virgo filia syon senacherib spreuit te ꝛ mouit caput suū post tergū tuū.dī spreuisse eam qꝛ senacherib cōtempsit habitatores hierusalē indicās q nullo mō possent ei resistere nec ēt deus suus posset liberare eos dī subsanauisse.i.nimis contempsisse quia subsanare est torto naso irridere ꝛ pti net ad magnū contēptū cū quis nullo mō extimat aliuz alicuius valoris. Vocať filia syon populus hierusalē qꝛ habitabant in vrbe illa.nā iste est modus loquēdi antiquoꝝ.s.q habitatores loci vocēť filij loci.sic dixit efron abrahe q tradebat agrū ei corā filijs populi sui.i.coraz habitatoribus populi sui:geñ.xxij.ꝛ habitatores sichen vocanť filij sichen. Sic ēt xps loquebať luce.xxiij.c.filie hierusalē nolite fiere sup me.i.mulieres vrbis hierusalē. Dicit nicolaº q vocať filia syon ciuitas hierusalē:qꝛ sicut filia defendiť a matre ita ciuitas hierusalē defendiť a castro syon qō supereminet ei.sz nō ppr vocať sic sz qꝛ accipiť hierusalē ꝛ syon ꝑ eodē:ná dī h filia syon ꝛ filia hierusalē ꝑ eodē:ꝛ sic notatur ppls Hierusalē aliqñ ab vrbe ꝛ aliquādo a castro vrbis scilicet a syon(post tergū tuum

Rño prīa. Scōa rō.

Secūda.

Tertia.

Qō.14. A

Ezechias q̄re apuit ꝛ expādit lit teras senacherib corā domino.

Rño prīa. Scōa rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

† B

Deū audiuisse oronē ezechie.

Rñsio. Prima rō.

tuum caput mouit filia hierusalem).ſ.o filia hierusalē ſenacherib mouit caput poſt tergum tuū3.ꝛ duplicatur hic ſententia eadem in verbis diuerſis ſicut fit in carmi nibus ꝛ in omnibus operibus rethoricis.ſic dicitur ſupꝛa.ỹ.li.c.xx.ꝛ precedenti lib.c.xi.ſ.que nobis ps in da uid ꝛ que hereditas in filio Ieſai.ꝛ tñ pars ꝛ hereditas idem ſunt ꝛ dauid ꝛ filius Ieſai idē ſunt.ꝛ dicitur ſm ni colaum ꝛ hiſtoriam ſcholaſticā q mouit ſenacherib ca put ſuū3 poſt tergū populi hieruſalē.ſ.quia fugiebat po pulus ꝛ ſenacherib mouebat caput poſt fugientes qui ei terga dabant.ſed falſum eſt:quia huc vſq3 nondū fuerat aliqō bellū ita vt populus hieruſalē fugeret a facie ſe nacherib:ſed iſta ſnia eſt eadē cū precedenti.ſ.poſt ter gum tuū caput mouit.i.irriſit te non aſpiciente te.ꝛ iſte eſt modus illoꝝ qui volunt nimis illudere alijs.na3 cū ipſi quertunt ſe ad aliā ptē incipiūt geſticulari ꝓtra eos: ꝛ iſtud eſt mouere caput poſt tergum:ꝛ ſic iſta ſententia eſt eadem cū precedenti qō p3:quia filia ſyon ꝛ filia bie ruſalem idē ſunt ꝛ mouere caput poſt tergū idem ſunt.

C Quare vocat ꝟgo filia ſyon. Raba.zni. Cōfutatio.

Vocat virgo filia ſyon vt vult rabanus ꝛ glo.or.ꝛ Ni colaus:quia ſicut virgo eſt incorrupta ita ſyon fuit incor rupta:qꝛ in alijs gentibus fuit corruptio cultus idoloꝝ: in ſyon aūt ſemper fuit cultus dei. ¶Sed dicendū q nō vocat propter hec virgo:quia etiā in templo dñi fuit ali qū idolatria ꝛ erant ibi ſtatue ꝛ lucus vt p3 infra.xxiy. Sed vocatur virgo filia ſyon ad exornandū ſicut eſt cō ſuetudo rethoricis ꝛ poetis ꝛ fingunt perſonam rei non habentis perſonam:nam totus populus non h3 perſonā ꝛ fingitur hic filia ſyon tanq̄3 puella virgo contra quam facta eſſent omnia iſta(cui exprobraſti)hic mutatur locu tio quia dirigitur ſermo cōtra ſenacherib. Aliqui tñ pu tant q iſta verba ſint Ieſaie loquentis contra ſenacherib ꝛ ſic vult Nicolaus ꝛ concordat hoc littere ex modo lo quendi cum fiat hic ſermo de deo in tertia perſona.ꝛ tñ dicendū q iſta ſunt verba dei:qō p3:qꝛ Ieſaias dixit hec dicit dñs deus iſrael ꝛ poſtea ſequit iſte eſt ſermo quē lo cutus eſt dñs de eo ergo oia iſta ſunt verba dei.ꝛ nō ob ſtat q fiat ſermo de deo in tertia pſona:quia frequenter loquitur deus de ſe ipſo tanq̄3 de alio in tertia pſona vt p3.ſ.xvij.ꝛ ibi declaratū eſt.ſic etiā Moyſes loquit̄ de ſe ipſo tanq̄3 de alio nume.xij.ꝛ Ieſaias loquit̄ de ſe ipſo in tertia pſona.ſ.miſit Ieſaias filius amos ad ezechiam ꝛ alia ſimilia: Ieſa.xxvi.ꝛ.xxvij.ꝛ.xxviij.ꝛ dr̄(cui exprobraſti ꝛ quē blaſſemaſti)p eodē accipiuntur iſta hic:na3 erat exprobare q ſenacherib diceret vituperia deo:blaſ femia aūt erat in quantū pertinebant ad deum iſta ver ba.ſ.q exprobare conuenit tam hominibus q̄3 deo:ideo q̄cū q3 mala dicta ꝓtra boies vel ꝓtra deū dicunt expro brationes:blaſſemia aūt ꝓpꝛie ptinet ad deū:nā mala q̄ dicuntur contra boies non ſunt blaſſemie ſicut que dicū tur contra deū.ꝛ ideo ptinet hoc ad excellētiā dei q ma la in qbus offendimus deū diminuendo honorē ſuū di cantur blaſſemie ꝛ mala in quibus diminuimus ſtatum boium non ſunt blaſſemie.ſicut quedā mala facta cōtra reges dicunt crimina leſe maieſtatis ꝛ eadem facta ꝓtra alios non dicunt crimina leſe maieſtatis:qꝛ pertinet ad magnū honorem q poſſit cōmitti ꝓtra aliquē crimē le ſe maieſtatis.ita pertinet ad maximā dignitatem qualis eſt diuina q poſſit blaſſemia cōmitti contra eam(contra quē exaltaſti vocē tuā).ſ.dicendo q deus iſrael non poſ ſet liberare hieruſalē de manu eius:p̄cedēti.c.ꝛ hic ꝛ q ezechias non hr̄et fiduciā in deo ſuo ꝛ q ille decipiebat eum(ꝛ eleuaſti in excelſum oculos tuos)pōt accipi hic excelſum pro celo vel p deo.primo mō q eleuauit ocu los cōtra celū:qꝛ iſte eſt modus ſuperboꝝ q dicēdo ver ba ambuloſa ex cordis elatione eleuent ēt oculos cōtra celū:qꝛ nihil eſt in quo magis ſupbia pateat quā in ocu lis.ibi ēt manifeſtat̄ ira.ſ.qñ oculi torrui ſunt:manifeſtat̄ etiā libido in quodā motu oculoꝝ ad quē ſequit̄ quod dam expaleſcere.ꝛ generaliter non eſt aliqua affectio q̄ magis non manifeſtet in oculis q̄3 in alijs partibus cor poris.rō huius eſt:qꝛ affectiones ſunt aliquo mō ſpiritua les:ꝛ in ptibus noſtris nō eſt aliqua ps que magis acce

B Dis affectio in oculis maxime manifeſtat.

dat ad ꝓditionē ſpiritualē q̄3 oculus.qō p3 ex immuta tione ſua quia immutat̄ a ſenſibili minus materiali quā alie potentie organice.neceſſe eſt igit̄ q paſſiones q̄ ſunt ſpūaliores q̄3 organa demoſtrent potius in pte illa que maiorē affinitatē h3 cū eis.ſ.in oculis qui ſunt ſpūalio res.accipiendo ſcō modo eſt ſenſus q leuauit ſenache rib oculos ſuos contra excelſum.i.contra deū qui habi tat in excelſis vel qui excelſior eſt in ptāte oībus dijs ter re(ꝓtra ſanctū iſrael).i.contra deū qui eſt ſanctus iſrael † feciſti omnia hec ideo debueras erubeſcere cū ipſe ſit ſan ctus ꝛ potens(per manū ſeruoꝝ tuoꝝ exprobraſti dño) † i.p ſeruos tuos.ſ.qꝛ miſit ſenacherib rabſacem et thar thām ad blaſſemandum dño precedenti.c.ꝛ tanto erat damnabilius:nam ſi per ſe ipſum blaſſemaſſet cōtra do minum non eſſet tam horrendū ſed etiā ſeruis ſuis iube bat blaſſemare.ſicut ſi aliquis potens iubeat alicui ſer uo ſuo q percutiat alapa aliquem virum honorabilem valde magis dehonorat eum q̄3 ſi ipſe per ſe illū percu teret(ꝛ dixiſti in multitudine curruū meorum aſcendi † excelſa montiū.)ſm Nicolaum debet ſic exponi.ſ.aſcen Expō nic. di in hieruſalem ad montem ſyon qui erat mons excel ſus(in ſummitate libani)intelligit hoc de templo quod erat in monte ſyon qō erat factum de lignis libani:pre cedenti li.c.v.(ꝛ ſuccidi ſublimes cedros eius ꝛ electas † abietes eius.)intelligit de templo.ſ.q ſenacherib inten debat deſtruere ꝛ cremare templū vbi erāt cedri ꝛ abie tes:quia omne lignum templi erat de abietibus vel de cedris precedenti li.c.v.ꝛ vocantur electi cedri ꝛ abie tes:quia ligna que ducta fuerunt in templo erant electa in monte libano:precedenti lib.c.v.ꝛ debet ſm hoc pre ſupponi q ſenacherib cogitabat iſta in corde ſuo facere: ꝛ licet nondum feciſſet loquebatur de illis tanq̄3 iam fe ciſſet:quia putabat q nullus erat qui poſſet eum impe dire quin hec faceret. ¶Aliter tñ exponēda eſt tota iſta Expoſitio auctoris. littera ꝛ melius.ſ.q oia que ſunt ab iſto loco.ſ.in multi tudine curruum vſq3 ad locum illū nunquid non audi ſti accipiant̄ de ꝓterito ꝛ q iam facta erant per ſenache rib ꝛ p̄deceſſores ſuos.ꝛ ſic nihil ſignificat iſta littera ni ſi quandā laudē ſuperbam quā ſenacherib ſibi ipſi attri buebat.ꝛ dicitur(in multitudine curruū meoꝝ aſcendi † excelſa montium).i.propter multitudinē curruū3 meo rum aſcendi ad ciuitates fortiſſimas que erant in excel ſis.ſ.erant alique ciuitates fortiſſime propter ſitum ſuū † ſc3 in montibus ꝛ locis excelſis ꝛ vix erant expugnabi les:ꝛ tamen propter multitudinē3 curruū meoꝝ ego po tui expugnare illas ꝛ aſcendi ꝛ cepi eas. Vel dr̄ in multi tudine curruū meorum aſcendi excelſa montiū3.ſ.quia quā q̄3 haberem multos currus qui non pñt trahi niſi p † terrā planā:ꝛ tamen ego aſcendi cū oibus illis in excel ſa montiū faciendo vias pre magnitudine ptātis mee vbi nunq̄3 fuerāt.in hebreo dr̄.(in multitudine currus † mei)ſed modus ipropꝛius loquendi eſt:qꝛ ſi multitudo erat nō eēt vnus currus ſ3 multi:tñ ꝓſuetudo hebraica iſtud h3.(in ſummitate libani).i.aſcēdi in ſummitatē li † bani.libanus.n.mons eſt in terra chanaā cuius ps eſt in fenice in terra thiri ꝛ ſidonis ꝛ iuxta ſiriā in hoc monte ſunt multe ciuitates vt colligit̄ ioſue.xi.ꝛ.xiy.ꝛ iudi.iy. ꝛ has ceperunt reges ſirie(et ſuccidi ſublimes cedros eius ꝛ electas abietes eius.)in libano erant cedri ꝛ ab † ietes plus q̄3 in alijs montibus illarū terrarum ꝛ ſena cherib fecit ſuccidi multas iſtarū arboꝝ ad ſignificandū magnitudinē ptātis ſue vel forte ad neceſſitates curruū fabricandoꝝ vel ad alia miniſteria(ꝛ ingreſſus ſuo3 vſq3 † ad terminos eius).i.perambulaui totū montē libani vſ qq ad terminos.i.vſq3 ad extremitates eius. In hebreo dicitur:ꝛ ingrediar quia ponitur futurū pro ꝓterito ſepe ex modo loquendi hebraico.neceſſe eſt aūt poni in prete rito:qꝛ alia verba precedentia ponebantur in ꝓterito.ſ. aſcendi excelſa montiū ꝛ ſuccidi ſublimes cedros ꝛ oia ptinent ad eandē ſententiā ſiue ad eundē actū:ideo ne ceſſe eſt poni oia in preterito vel oia in futuro.ꝛ ſic littē ra noſtra ponit oia in ꝓterito(ꝛ ſaltum carmeli eius ego ſuccidi.)Carmelus eſt quidā mons ꝛ eſt duplex in terra

E Carmelus mons duplex i terra chanaam.

chanaam:nam quidā carmelus est in extremitate eius meridiana in sorte iude apud ciuitatē que vocat̄ chermel:Josue.xv.t de isto mōte carmeli accipit̄ supra.j.li.c.xxv.cū dr̄ q Nabal habebat possessionē suā in carmelo. Alius est mons carmeli in terra chanaā ad aquilonarem partē eius t versus occidentē circa mare t est in finibus sortis asser:Josue.xix.t est versus terraz sidonis circa mare occidentale vt quidā volunt vel magis ad orientalē partē apud mare cenereth qō vocat̄ lacus vel mare genesareth vel mare tiberiadis aut mare galilee t ob hoc vocat̄ iste carmelus maris:Josue.xix.t iste est in quo manebat helias:p̄cedēti li.c.xxi.t vbi fecit sacrificiū t occidit prophetas Baal eo.lib.c.xviij.t ibi erat quando fecit descendere ignē de celo super duos qnquagenarios supra.j.c.t istū montem visitabat sepe Heliseus supra.ij.t.iij.hic aūt accipit̄ carmelus secūdo modo t dicitur q erat carmelus quidā mons priculariꝰ q erat ps montis libani cum libanus extenderet̄ in multā terram.t dicebatur carmelus habere saltuz:quia erant multa ligna in eo de siluestribus et ista succiderat senacherib quia ipse t predecessores sui reges sirie perambulauerant terram istam(t bibi aquas alienas)vocantur aque aliene quas habent aliqui collectas in puteis vel cisternis t ille sunt proprie t quicunqz accipit illas furtum vel rapinam ꝯmittit sicut qui accipit aliquā aliā rem possessam ab alio. t istud erat in terra chanaam et idumeorum moabitarum t amonitarū t oium vicinaꝝ gentium:quia illa terra habet paucas aquas fluuiales vel fontanas sed colliguntur de celo in cisternis:ō emūtur aque ad bibendū in multis locis. Sic patet quando israelite venientes de egipto transierunt per terram idumeorum:nam dixit eis deus cibos emetis ab eis pecunia t comedetis aquā emptam haurietis t bibetis:deu.ij.t sic ipsi israelite fecerūt dicentes nō ibimus p agros nec per vineas nec bibemus aquas de puteis tuis et si biberimus aquas tuas nos t peccora nostra dabimus qō iustū est nulla erit in precio difficultas : nume.xx.senacherib autem ambulabat per terrā chanaam t bibebat aquas israelitarū t comedebat cibos eorū violēter: sed Isa.xxxvij.dicitur ego fodi t bibi aquam.t dz intelligi q in terra aliena senacherib fodit puteos t cisternas t bibit aquas t etiam iste vocabantur aque aliene quia erant in terra aliena.t etiam verum est q senacherib fodit et bibit aquā:quia aliquando deficiebat aqua exercitui suo cum terra illa esset deficiens aquis et bibebat inde exercitus.fiebat etiā hoc:quia populi illi ꝓtra quos pugnabat scientes q venturus esset ad pugnandum cōtra eos obturabant capita fontium t fluminum vt non haberet exercitus eius aquas t non posset diu manere in obsidione contra eos. Sic enim fecit ezechias quia fecit obturari capita fontium.ij.paralipo.xxxij.(t siccaui vestigijs pedum meorū aquas clausas).s.transeundo p aquas clausas siccaui illas.vocāt̄ enīz aque clause putei t cisterne que erant clause cum non fluant sicut fontes t flumina vel vocantur aque clause ille que erant in vrbibus seruate in cisternis t puteis ad sustentationem eorum qui erant in vrbibus obsessis.t istas aquas magis intelligit isaias cum dicit:t exsiccaui vestigio pedis mei omnes riuos aggerū.aggeres aūt vocantur munitiones isa.xxxvij.exsiccabat aūt vestigio pedis sui istas aquas quando ipse t exercitus suus transibant per flumina vel alias aquas. Vel potest intelligi aliter.s.exsiccaui aquas vestigio pedis mei.s.per quācūqz terrā trāsibā bibebā oēs aquas pre multitudine exercitus mei et sic vbi erat vestigiū pedis mei siccabantur aque(nunquid non audisti)hic conuertitur deus ad loquendum contra ipsum senacherib increpando eum cum bucusqz posuisset superbiā cordis eius(t dicit nunquid non audisti qd fecerim).i.nunquid nō audisti opera mea que nota sunt t intelligit hoc Nicolaus de creatione rez q aliquo mō nota erat gentilibus quāqz ipsi errarent in multitudine deoz t hoc qz dr̄ immediate(plasmaui illud).i.formaui omnem creaturaz.t tñ non debet intelligi sic sed solum

† Aque aliene q dicantur.

† † † † †

est quedā increpatio dei contra senacherib:quia senacherib eleuabat cor suū propter magnalia que fecerat ipse t reges predecessores sui:t tñ non fecerat ista in virtute sua sed deus ostendit q ipse dedit ei potestatē faciendi omnia hec t preordinauerat illa anteqz faceret p reges assiriorū t non potuissent ipsi facere ista nisi deus vellet vti eis vt instrumentis ad hec.istud patet clare Isa.x.cū dicitur veb assur virga furoris mei t baculus ipse in manu eorum indignatio mea ad gentem falacem mittā eum t contra populum furoris mei mandabo illi vt auferat spolia:t postea sequitur ibi q reges assiriorum non extimauerunt sic sed q ista fortitudo ab eis esset et ob hoc contra deum eleuati sunt.vult ergo deus ostendere q omnia ista facta sunt a regibus assiriorum per sententiam dei t voluntatem eius t in potestate illorum t dicitur(nunquid non audisti quid fecerim).i.non audisti omnia que ego feci contra gentes multas per alios gentes tanqz per ministros.q.d.non debuisses superbire t putare q tu fecisses ista cum audieris ea que ego fecerim(ex diebus antiquis plasmaui illud)idest omnia que facta sunt nunc a me plasmata sunt.i.preordinata ex diebus antiquis idest ab eterno:quia omnis dei cognitio t volitio eterna est quāqz ordinata t cognita ab ipso per temporales successiones ad esse ducant.q.d.omnia que nunc per te t predecessores tuos reges assiriorum facta sunt non fuerunt ex consilio vestro nec ex potētia vestra facta sunt:dicebat senacherib. Isa.x.scilicet in fortitudine manus mee feci et in sapientia mea intellexi ſ3 omnia ab antiquo erant a me plasmata idest diffinita et nunc adduxi illa ad esse in tempore isto per vos tanqz per ministros(eritqz in ruinam collium pugnātium)idest istud quod ego cogitaui ab antiquo et duxi nunc ad esse erit in ruinam idest ad destructionem collium pugnantium idest hominum potentum t superborū:sed Isa.xxxvij. dicitur t factum est in erradicationem collium compugnantium t idem est.t intelligitur de regibus assiriorū scilicet q deus adduxit illos ad destructionem multorū regum potentum t gentium quia ille offendebant deū (t ciuitates munite et qui sedent in eis humiles manu contremuerunt)scilicet a facie regum assiriorum quos ego adduxi tanqz flagellum peccatorum ciuitates munite contremuerunt:quia non potuerunt resistere eis sed munitiones earum confracte sunt.t etiam qui sedebāt idest qui morabantur in eis contremuerunt t facti sunt humiles manu.i.impotētes.nam sicut humilis dicitur qui in paruo statu est.ita humiles manu vocātur qui ad pauca potentes sunt t istud etiam fecerunt reges assiriorum:quia omnes gentes contra quas pugnabant cōtremiscebant a facie eorū(t ꝓfusi sunt).i.perdiderūt vires nescientes quid agerent(facti sunt velut fenum agri et virens herba tectorū que arefacta est anteqz veniret ad maturitatem).s.habitatores vrbiū contra quos pugnauerunt assiry facti sunt ficut herba virens que est in tectis que arefit anteqz sit matura t etiā fenū arefit ante maturitatē ita isti emarcuerunt t defecerūt viribus suis pre timore assiriorꝫ t deficcati sunt ante tp̄s p̄ magnitudine mali superuenientis eis ab assiryꝫ.herba enim que in tectis crescit pulchra est a principio qñ est virens:t tñ deficcatur ante maturitatē cuius cā est:qz maturatio est cū humiditas rei superflua digerit̄ t decoquit̄ paulatiue t ad hoc requirit̄ q res illa habeat humorē radicalē t tunc poterit superfluus humor consumi t digeri manente naturali:t tñ si non hz humorē radicalem peribit omnino res t marcescet t simul peribit humiditas naturalis t superflua.t sic est in herba tectorū:quia non habent aliquā radicē a qua attrahant humiditatē:ideo simul desiccat̄ radix t rami:t sic impossibile est talem herbam maturari sed Isa.xxxvij.dicit̄ facti sunt sicut fenū agri t gramē pascue t herba tectorū que exarruit anteqā matureſceret t eadem sententia est(habitaculum tuū t egressum tuū)loquit̄ deus ꝓtra senacherib q putabat se t p̄decessores suos fecisse omnia ex potestate t sapientia sua : t nunc deus dicit q ipse cognoscit omnes

† † † † †

Supbi cōparant̄ feno agri et herbis tectorꝫ ꝓpulchre.

vias eius

vias eius ꝛ coget eū humiliari quāḋ ipse nolit subīci. vocat habitaculū senacherib terra sua.ſ.ego ſciui habitaculū tuū.i.ſciui quid cogitabas ꝛ faciebas qñ eras in terra tua. Egressus ei⁹ dr exitus de terra sua ad pugnāduꝫ ꝛ deus sciuit istū.ſ.cognoui qd mouerit senacherib ad exeundū de terra sua ꝛ qd ipse tunc cogitabat(ꝛ introitū tuū ego ſciui).i.ego cognoui qd tu cogitabas qñ introibas in singulas terras ad pugnandū ꝓtra eas ꝛ ēt ego sciui uiā tuā.i.ꝓcessum tuū in oībus q̄ agis(ꝛ furorē tuū ꝓtra me).i.ego cognoui furorē.i.stulticiā tuā contra me. dicebat senacherib stultus cōtra deū:qz dixit se maiorē deo ꝛ q̄ nō posset deus liberare hierusalē de manu eius.ō.in lra ꝛ ꝓcedēti.c.deus aūt cognoscebat quō senacherib surrecturus erat in istā insaniā ex magnitudine ptātis(insanisti in me).i.factus es stultus loquēdo ꝰ me blassemias(ꝛ supbia tua ascēdit in aures meas).i. verba superbie tue ascenderūt ad me.ista.n.fuerūt verba qbus dixit q̄ nō posset deus liberare hierusalē de manu sua sicut nec liberauerāt dij gētiū terras suas de manu assiriorū(ponā itaq̄ circulū in naribus tuis)ꝫ deus cōminat mala senacherib:ꝛ qz ipse erat superbus putās se nulli subīci posse deus dicit q̄ domabit eū trahendo quocūq̄ uoluerit ꝛ dicit q̄ ponet circulū in naribus ei⁹. istud ptinet ad bubalos.sunt enim aialia ad modū boū ꝛ ponunt circuli ferrei in naribus eoꝝ ꝛ ligato fune in circulo trahunt quocūq̄ homo trahere illos uoluerit qz ille ptes in eis tenere sunt(ꝛ chamū in labijs tuis)chamus accipit ꝓ freno uel ꝓ capistro ꝛ ponit in labijs.i.ore tumentoꝝ ꝛ trahunt qz in partibus illis dolent.ita nūc deus uolut deꝓmere senacherib:nā cū ipse exaltaret se sup hoiem imo sup deū deus deꝓssit eū infra hoiem ſ.ad statū bestialem ita ꝙ poneret chamus in ore eius ꝛ circulus in naribus(ꝛ reducā te in uiā ꝙ quā uenisti).ſ. tu uis delere urbē istā obsidendo eā ꝫ ego cogam te recedere in terrā tuā ꝙ uiaꝫ ꝙ quā uenisti.istud aūt fuit qñ angelus dñi ꝓcussit in exercitu senacherib centū octuaginta quinq̄ millia ꝛ ipse uidens mortuos fugit in terrā suam.j.in littera.in hebreo dicit(abscissi uel abbreuiati manu)ubi nos dicimus supra humiles manu ꝛ idē est: qz abbreuiati manu dicunt illi quoꝝ potestas ad pauca se extendit:ꝛ sic dr Isaie.xxxvij.ſ.habitatores earum breuiata manu cōtremuerunt:ꝛ dr in hebreo(confracti sunt)ubi nos dicimus cōtremuerunt ꝛ idē est:qz ista cōfractio significat consternationē cordis ex qua sequit tremor in corpore ꝛ dr(emarcuerunt)ubi nos dicimus cōfusi sunt ꝛ idez est:qz qñ aliquis totaliter deficit uiribus nesciens quid agat dr ꝓfusus:ꝛ tūc dr marcidus uel desiccatus:qz sicut res sicca nō hz aliquā uirtutē ita est homo tunc nihil agere potens ꝛ dr(inflatio ante messem) ubi nos dicimus que arefacta est anteq̄ ueniret ad maturitatem ꝛ idē est:quia inflatio accipitur ꝓ desiccatione ꝛ messis dicitur tps maturitatis quia tunc metuntur segetes quando mature sunt.

¶Ezechias qūo dr exauditus in oratione ꝓtra senacherib cū iam primo fuerat exauditus. Nō.xvi.

Nō.16. A **Queretur** qūo dr supra q̄ deus audiuit ezechiā quātū ad id qd orauerat cōtra senacherib qz iam exaudiuerat eū.nā deus dixerat prima uice qua orauit ezechias q̄ ipse mitteret senacherib in terrā suaꝫ ꝛ faceret q̄ ibi caderet gladio.ḡ.in lra.

Pria rño. ¶Aliquis dicet q̄ ezechias ante hoc nihil orauerat contra senacherib ſz solū orauerat ꝓ liberatiōe uobis:nunc aūt orauit contra senacherib q̄ deus audiret uerba que ipse dixerat.i.imputaret ei ad penā:iō nūc dr deus exaudiuisse orationem ezechie.

Cōfutatio. ¶Sed adhuc non stat istud. Primo qz ēt ante hoc orauerat ꝓtra senacherib qñ misit nūcios suos ad ezechiā dicēs:si forte audiat dñs de⁹ tu⁹ uniuersa uerba rabsacis qué misit rex assiriorꝫ ut exprobraret deū uiuentē. Scō pz:qz dato q̄ ezechias nō orauisset ꝓ pena infligenda senacherib:tū deos pnunciauerat illā dicens q̄ faceret eū recedere in terrā suam et deiceret gladio supra in lra:iō iam non poterat exaudiri qz anteq̄ oraret exauditus erat. Potest ergo duplici-

Secūdo.

Rño auctoꝛ. ter rñderi.uno mō q̄ nūc exauditus est qz nūc orauit cōtra senacherib ꝛ nō prius ꝛ dato q̄ deus determinasset penā senacherib:tū nondū ꝓmeruerat ezechias ꝓ actuꝫ suū q̄ puniret senacherib:nūc aūt cū deuote orauit ꝓmeruit q̄ ista pena infligeret ei:iō nunc dr exauditus cōtra senacherib.ꝛ sic interdū dr q̄ ꝓmiū pcedit ad meritū. Sic fuit in angelis bonis qui prius fuerūt beati q̄ꝫ mererent suā beatitudinē. ¶Aliter pōt dici ꝛ melius q̄ ezechias non orauerat dñm cōtra senacherib in pria uice sicut nūc:ꝛ iō ꝫ prius deus pnūciauerit q̄ occidēdus erat senacherib in terra sua adhuc poterat audiri nunc ezechias ꝓtra eū:ꝛ hoc qz peteret aliud.ſ.q̄ senacherib offenderat dñm ꝓ blassemias taꝫ ipse q̄ꝫ exercitus suus: ꝛ qz q̄ mozeret in terra sua nō erat pena manifesta ꝓ peccatis q̄ egerat nec ēt oēs qui peccauerāt punirent:iō deus uoluit q̄ exercitus suus pcuteret ab angelo ꝛ occiderent centū octuaginta qnq̄ millia ꝛ puniebat in terra illa in q̄ peccauerat ꝛ cognosceret q̄ pena sua erat ꝓ blassemiā.etiā punirent nūc oēs qui peccauerāt:qz multi de exercitu senacherib peccauerāt blassemando dñm sicut rabsaces ꝛ tharthan pcedenti.c.ꝛ nūc oēs illi occiderent inter centū octuaginta qnq̄ millia.ꝛ sic ezechias fuit nunc exauditus sup hoc cū ante istud solū determinatum fuisset de senacherib q̄ caderet gladio in terra sua. ¶Quereꝛ uiterius an ezechias peccauit orando hic ꝓtra senacherib. ¶Aliquis dicet q̄ sic:qz orabat malum ꝓximū suū.ſ.mortē ꝛ nullus dz malū orare cū nulli liceat odisse ꝓximū suū. ¶Rñderi posset uno mō q̄ ezechias nō orauit determinate ꝓ morte senacherib uel exercitus sui sed solū orauit q̄ deus audiret uerba senacherib.ſ.q̄ puniret eū. Dicendū tū q̄ ista rñsio non est ꝙueniens ꝓpter duo. Primo qz ipsa pſupponit q̄ ezechias peccaret si oraret ꝓ morte senacherib uel exercitus sui sed falsum est ut imediate declarabit. Scdo qz si illicitū eēt ezechie orare ut moꝛeret senacherib illicitum erat orare ut hēret aliqualia mala: qz moꝛs et alia mala nō differūt n.si per magnū ꝛ paruū: ideo si aliquis peccat orando contra aliquem ut moriatur peccabit etiam orando ꝓtra eundē ut aliqō ei malū ueniat ꝫ min⁹ peccabit:ꝛ tū ezechias nullo mō peccauit orādo ꝓtra senacherib qz deus exaudiuit eū:ꝛ tū deus nō exaudit orationes iniustas:ergo ēt nō peccaret orādo ꝓ morte ipsius.

Pria opi. Pria rño. Cōfutatio. Secūdo.

¶Dicēdū ergo q̄ orauit ezechias ꝓ morte senacherib ꝛ exercitus sui uel ꝓ magna destructiōe ꝛ hoc licitū erat ei:nā licitū erat ezechie a dño petere id qō licebat ei ꝙ se facere:ꝛ tū licebat ei ꝙ se occidere senacherib ꝛ exercitū suū cū eēnt hostes eius:iō licebat ei a deo petere q̄ occideret senacherib ꝛ exercitus suus ꝛ ꝫ ipse orauit. ¶Ad rōnē in ꝓrariū dicendū q̄ quāḋ quilibet teneat diligere ꝓximū suū pōt stare q̄ uellimus occidere eū sicut iudex occidit aliquē qz malus est:ꝛ tū nō odit eū:ita ꝛ nūc senacherib ꝛ exercitus suus mali erāt ꝓtra ezechiam qz erant hostes sui iniusti:iō poterat ezechias uelle mortez illoꝝ in quātū mali erāt ꝛ nō erat istud odiū ꝓprie. Aliter pōt dici q̄ dato q̄ senacherib nō eēt hostis ezechie potuisset ezechias orare dñm cōtra illū ut occideret ꝛ hoc ad gloriā nois dei.ſ.qz senacherib blassemauerat dñm faciēs se maiorē deo:erat igit magna gloria dei q̄ occideret ipse ꝛ exercitus suus ꝛ poterat hoc Ezechias orare tāq̄ zelator honoris dei:ꝛ nō est incōueniēs:qz moꝛs est malū tpale uel corporale:ꝛ qz nō hz semp rōnē mali pōt orari aliqñ ꝓ illa:secus aūt est de morte eterna qz ista hz rōnē mali oīno:ideo non pōt orari ꝓtra aliquē q̄ pereat eternaliter ut declaratū est pcedenti li.c.xviij.

Ad primā opi.

¶Deus quare uoluit supradicta uerba reuelare isaie ꝰ senacherib cū nō essent ei referenda. Nō.xviij.

Nō.18. A **Queretur** uiterius ad qd de⁹ reuelauit ista uerba q̄ habent hic Isaie ꝰ senacherib:qz ur q̄ istud erat inutile:nā ista uerba non erāt dicenda regi assiriorꝫ cū ezechias nō mitteret ei istā prophetiā annūciari nec etiā isaias mitteret a dño ꝓtra illū: ideo satis erat q̄ reuelaretur per Isaiam de morte senacherib ꝛ exercitus sui ꝛ q̄ non dicerentur ista uerba.

Rſponſio aucto.

Tertia rñsio.

¶ Respondendū q̄ in ista annunciatione aliquid fuit qō ptinebat ad ezechiam. s. q̄ senacherib cogeretur redire in terrā suā via qua venerat ⁊ non obsideret vrbem. alia aūt non pertinent ad eū specialiter sed reuelata sunt et posita fuerunt in sacra scriptura ad cōmunem vtilitatē: quia omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum ad arguendū ad corripiendū ad erudiendū in iustitia vt perfectus sit homo dei ad oē opus iustructus. ij. ad thimo. iij. ⁊ quia ista verba proficiebant nimis ad oia hec vtile fuit poni illa in sacra scriptura. nā in quantum refert hic q̄ senacherib contempserit ezechiā ⁊ seruos eius ⁊ postea annūciat mortē illius est scriptura cō solatoria. Sic enim naū prophetauit euersionē niniue ⁊ destructionē regni assiriox ad consolationem regni iuda vt non timerent iam iudei assirios qui sepe infestauerāt eos: naum. j. s. ecce super montes pedes euangelizantis ⁊ annunciantis pacem celebra iuda festiuitates tuas et redde vota tua quia non adiȳciet vltra vt ptrāseat in te belial vniuersus enim interijt. deinde cuz dr̄ de senacherib quantū ad superbiā suā quomodo in corde suo ipse referebat magnalia que fecerat ⁊ presumebat se maiora facturū etiā contra voluntatem dei erudimur vt nullus alta de se ipso cogitet sed humilia iuxta illud ad ro. xij. nolli altuz sapere sed time. ⁊ quāq̄z deus per manus nostras concedat aliqua magnalia effici non gloriemur aut eleuemur in illis tanq̄z nostra sint cum sint omnino aliena cum non possit gloriari ille qui aliena hz sed qui sua possidet sicut dicit apostolus q̄ nihil habemus qō non acceperimus: ideo gloriandū nobis non est tanq̄z si non acceperimus. immo qñ talia deus concesserit p̄ nos fieri potius ei subijci debemus ⁊ magnificare eū q̄z alex quia magis tenetur diligere cui maiora donata sunt vt patet in parabola duox debitox luce. vij. deinde cū dicit q̄ omnia ista que facta sunt per reges assiriox non facta sunt per eos potentia sua aut consilio sed deus ab antiqs diebus decreuerat illa facere ⁊ nunc deduxerat illa ad esse p̄ reges assiriox tāq̄z p̄ ministros suos. erudimur q̄ omnia mala ⁊ bona q̄ patimur ⁊ que recipimus a deo nobis eueniunt: ⁊ nemo pōt quātūcūq̄z sit male volūtatis nocere alteri nisi deus hoc ei p̄cesserit imo acceperit euz vt ministrū iustitie sue contra illum qui puniendus est. ⁊ sic nullus homo gloriari dz q̄ in multis p̄ualuerit contra alios ad nocendū eis sicut nō debet gloriari securis q̄ scindit ⁊ serra q̄ seccat nec debet presumere cōtra trahentem se sed potius dz glorificari ille qui trahit eaz vt patet Isa. x. deinde cū dr̄ de pena senacherib superbientis contra dñm erudimur q̄ qñ aliqui superbiunt cōtra deum q̄ ipse subijcit eos sibi et cogit ad id quod vult. ¶ Multa alia moralia documenta haberi possunt ex verbis istis: ideo etiā si non essent referenda senacherib fuit bonum q̄ reuelarentur Isaie ⁊ q̄ ponerentur in sacra † scriptura. (Tibi āt.) hic ponitur scōm huius ptis in quo signū ezechie datur ad suā liberationē ⁊ dr̄ (tibi aūt ezechia hoc erit signum). s. omnia que dicta sunt procedūt contra senacherib: ad te aūt ezechia ptinēt ista q̄ sequun † tur (cōmede hoc anno qō repereris). s. anno isto nō poteris seminare nec metere: q: iam transierat tps̄ imo ea q̄ seminata fuerant ⁊ nata destructa fuerant p̄ regē assiriorum: ⁊ dr̄: comede qō repereris. i. collige grana q̄ in terra ceciderunt: q: exercitus regis assiriox destruxerat segetes ⁊ vineas ⁊ de spicis cadentibus in terrā poterat isto anno ezechias ⁊ populus suus sustētari: ⁊ hoc significat littera hebraīca q̄ dicit (comede p̄cisionē). i. ea que p̄cisa fuerunt ⁊ destructa ⁊ corruerunt in terrā: ⁊ sic vult Nicolaus. Vel magis ꝓprie dr̄ in hebreo (comede post † vastationē). i. comede ea que nata sunt post vastationē. s. q̄ exercitus regis assiriorū venit ꝓtra Hierusalē cū adhuc segetes erāt tenere ⁊ virentes ⁊ vastauit illas ⁊ post vastationē renate sunt alie segetes licet non in tanta copia ⁊ de illis sustentatus est populus in p̄io anno ⁊ hoc concordat littere Isaie. xxxvij. s. comede hoc anno que sponte nascuntur. i. q̄ nata sunt p̄ se sine cultura post va † stationē segetum (in secundo aūt anno que sponte nascū tur). s. in scō anno non seminabitis nec metetis sed comedetis ea que sponte nata fuerint. ⁊ hoc satis stabat: q: omnia grana que corruerant primo anno per vastationē non potuerunt colligi per hebreos ⁊ manserunt aliqua que in scō anno renata sunt ⁊ fecerunt spicas ⁊ de illis sustentatus est populus in secundo anno. ⁊ tamen Isaie. xxxvij. dicitur in secundo anno pomis vescere. pōt tamen accipi pomum pro omni fructu qui p̄ se ipsum nascitur. nā sicut poma nascunt̄ ⁊ non seminant̄ ita omnes fruges anni secundi nate fuerunt sine seminatiōe. vel poterat aliter dici. s. q̄ secundo anno solū comederit populus poma. i. fructus arborū sicut dicit Isaias ⁊ satis cōcordat huic littere: quia hic dicitur comede que sponte nascuntur: ⁊ tñ poma nascunt̄ sponte quia non seminantur: magis tñ intelligendū est primo mō: vñ lra septuaginta interpretū significat illud. s. comede que prius seminaueras. s. in primo anno antequā veniret senacherib in terrā populus seminauerat ⁊ vastate fuerunt seges tes per assirios: ⁊ postea manserunt grana abscondita que secundo anno renata sunt. Alij autem exponunt aliter scilicet q̄ primo anno nihil comederant iudei de eo qō seminauerant sed solum de eis que recondita erant in Hierusalem ⁊ dicunt q̄ hebrei prescientes aduentuz senacherib in terram congregauerunt de regionibus vicinis quicquid habere potuerunt ad sustentationem et de istis comederūt anno primo: anno autem secundo comederunt de frugibus que renate sunt: ⁊ hoc vr̄ concordare littere: quia dicitur hic: comede hoc anno qō repereris. i. quod inueneris in vrbe reconditū ⁊ scō anno q̄ sponte nascunt̄. ⁊ tñ hoc non conuenit lre Isaie. xxxvij. vbi dr̄ comede hoc anno que sponte nascunt̄: in scō aūt anno pomis vescere sed sponte nata non sunt ea que recondita erant. ¶ Itē nō est verisimile q̄ hebrei p̄sciuissent aduentū senacherib in terrā suā: q: tūc nō seminassent cū vastande eēnt segetes p̄ exercitū assiriox iō exponendū est vt supra (porro anno tertio seminate ⁊ metite). s. in isto anno eēnt securi ⁊ poterāt seminare ⁊ metere ⁊ vacare cuicunq̄z agriculture (plantate vineas et comedite fructū eaz). s. poteritis plantare vineas. i. de nouo ponere qō est ꝓprie plantare vel plantate. i. colite quia duobus annis precedentibus non coluerāt eas: nunc aūt colere debebant ⁊ hoc magis consonat: q: dr̄ plantate vineas ⁊ comedite fructum earum: ⁊ tamē non comeditur fructus vineaz eo anno quo plantant̄ ꝫ multo post. Si aūt vellimus accipere ꝓprie plantationē dicemus plantate vineas. i. de nouo ponite ⁊ comedite fructum earū. s. fructum eaz que plantate sunt ab antiquo (⁊ quodcūq̄z reliquū fuerit de domo iuda mittet radicē deorsuz) istud p̄t intelligi dupliciter. vno mō de ipsis viris iuda ⁊ est littera p̄ methaphorā. Alio mō de vineis ⁊ arboribꝰ ⁊ est lra sine figura. s. quodcūq̄z reliquū fuerit de domo iuda mittet radicē deorsuz. i. p̄ trāsita ista tribulatione que infligetur p̄ senacherib prosperabunt̄ oēs iudei quia nemo inquietabit eos: ⁊ tunc qō reliquū fuerit de domo iuda. i. omnes qui māserint eo tpe de regno iuda mittet radicem deorsum hoc ponitur per methaphoram: quia sicut in terre nascentibus tunc ipsa bona sunt qñ radices habent profundas: quia possunt attrahere nutrimentū a multis partibus ⁊ tunc faciunt fructum sursum: ita esset tunc de viris iuda quia essent in ꝓsperitate sua magna sicut arbores qñ habent radices suas nimis profundas. Intelligit̄ ēt aliter. s. q̄ viri iuda facerēt radices deorsum. s. q̄ essent iam immobiles ⁊ non cōcuterent̄ ⁊ hoc consonat arbori habenti radices ꝓfundas: quia illa firmiter tenetur ⁊ non potest erradicari impetu ventoz. ⁊ sic factū est nunc: quia mortuo senacherib in breui deletus est principatus assiriorū ⁊ subuersa est niniue ⁊ tunc habuerunt pacem hebrei sic patet naū primo. s. ecce super montes pedes euangelizantis ⁊ annunciantis pacem celebra iuda festiuitates tuas ⁊ redde vota tua quia nō adiȳciet vltra vt ptrāseat in te belial vniuersus. n. interijt. ¶ Aliter pōt exponi sine methaphora de terre nascentibus: ⁊ dr̄: ⁊ quodcunq̄z relictum fuerit de domo

† † †

Alia expō.

B Moralia q̄ dā documēta.

de domo iuda.i.oēs arbores que relicte fuerint in terra iuda post destructionem exercitus assiriorū qui multas succidit ⁊ vastauit mittet radices deorsuz.ſ.firmabit radices suas:⁊ etiā que nouiter plantabant faciebāt radices ꝓfundas:⁊ dedit deus oibus istis tā nouis quā veteribus aliquā virtutē specialē fructificandi ita vt nunc plus fructificarēt q̄z a principio.sic fuit de mulieribus q̄ sustinebant ꝓbationē aquarū amarissimarum: q⁊ si non erant polute multiplicabant ꝓlem quáq̄z prius non baberent illā vt p3 numeri.v.(⁊ faciet fructū sursum).ſ.radicibus fixis in profundo necesse est q fructus multos sursum.i.in ramis generent ⁊ sic bene se babebūt arbores.primus tū sensus videt esse melior ⁊ cōsonat lr̄e sequenti.ſ.(de hierusalē quippe egredient reliquie).i. nō destruentur oēs qui sunt in hierusalem quāq̄z putet senacherib se posse oēs destruere ſz manebunt reliquie:q⁊ populus iste qui nunc est manebit ⁊ totus iste vocabat reliquie vt patet.ꝫ.in lr̄a cum dicit q ezechias misit ad Ysaiam dicens fac orationē ꝓ reliquijs que reperte sunt i.pro toto isto populo(⁊ q saluet de monte syon).i.erūt aliqui qui saluentur de monte syon.eadē sententia est:q⁊ mons syon ⁊ hierusalē accipiunt pro eodē cū mons syō sit intra hierusalē sicut supra dicit filia syon ⁊ filia hierusalem pro eodez(zelus dñi exercituū faciet hec).q.d.nō fiet hoc in viribus vestris:q⁊ vos non possetis resistere regi assiriorū sed zelus domini exercituū quo ipse zelat ꝓ gloria nominis sui ⁊ ciuitate sua ⁊ templo faciet hec cōtra senacherib superbientē cōtra deū(quāobrē hec dicit dñs de rege assiriorū)postq̄z posuit ea que ptinebant ad ezechiā.hic subijciūtur illa que ptinent ad regē assiriox.ſ.qualiter puniendus esset ⁊ ꝓhibendus a deo nocere iudeis(nō ingredietur vrbem banc).ſ.nō capiet eam sicut ipse putat(nec mittet in eaz sagittā).i.nō obsidebit eam ad hoc q mittat sagittas cōtra eam p circuitum vt ipsam capiat(nec occupabit eam clipeus).i.nō circūdabit clipeis p circuitū:clipei enim sunt defensacula ipsorum qui volūt obsidere vrbes vt possint accedere secure ad muros elidendo iacula que supra iaciunt ab hostibus(nec circundabit eam munitio)vocant munitiones quedā artificia turriū ⁊ machinarū ligneaꝝ que ponuntur ab hostibus in circuitu vrbiū ad introeundū in vrbes ⁊ tales habebat senacherib pro obsessione vrbium: nunc tū nō circundebit hierusalē munitionibus:q⁊ non potuit ponere obsidionē ctī non pmissus fuerit a deo illuc accedere:sed Ysa.xxxvij.dicit non mittet in circuitu eius aggerem eadē sententia est.ſ.non ponet p circuitum vrbis aggeres:⁊ vocant aggeres machine que circūponunt vrbibus(per viā qua venit reuertet).ſ.reuertet in terram suam ⁊ ista fuit secunda reuersio:nam prius cuz esset senacherib in iudea capiendo vrbes multas ⁊ vellet ire ad obsidēdū hierusalem:deus fecit q audiret nūciū de tharcba rege ethiopū q veniret ad pugnandum cōtra eū ⁊ recessit tunc de iudea.ꝫ.in lr̄a:iterū autez cuz reuersus esset de egipto voluit obsidere hierusalē:⁊ deꝰ fecit q percuteret exercitus suus ab angelo : ⁊ tunc recessit in terrā suam(⁊ ciuitatē banc non ingredietur dicit dñs).i.nō poterit ingredi in ea q⁊ nō poterit ponere obsidionē ⁊ pugnare cōtra eam(protegamq̄z vrbem banc ⁊ saluabo eam ꝓpter me).i.ꝓpter gloriā nominis mei: q⁊ senacherib dixit q non possem liberare vrbē de manu eius:⁊ si nunc nō liberarem eam putaret ipse certissime q me inuito cepisset illā ⁊ prevaluisset ꝓtra me sicut ꝓualuit cōtra deos gentiū:iō vt nō credat hoc liberabo vrbem de manu eius.etiā liberabo ꝓpter me.i.propter cultum meū.ſ.q⁊ in templo q̄ est in hierusalē ego color ⁊ si traderet ciuitas senacherib destrueret tēplū sicut reges assiriorū cremabant deos gentiū.ꝫ.in lr̄a ⁊ faceret q non maneret amplius cultus meus in templo isto sed adduceret gentes alienigenas que habitarēt in loco isto ⁊ collerent hic deos suos sicut gentes que translate sunt de assirijs in samariā.ꝫ.xvij.non ergo tradā vrbem senacherib vt maneat hic cultus meus.etiā liberabo ꝓpter me.i.ꝓpter messiaz quē ego volo de gente ista suscitare: nam si senacherib cepisset vrbem transtulisset omnes de regno iuda in assirios ⁊ posuisset alias gentes ad habitādū in terra illa sicut factū est de decem tribubus translatis in assirios ⁊ sic nō rediret viri de regno iuda vnq̄z in terrā suam:deus tamē volebat q redirent vel q manerent ibi:q⁊ quādo messias nasciturus erat de eis oportebat q hebrei essent in terra illa ⁊ lex maneret adhuc in vigore suo(⁊ propter dauid seruū meum).i.ꝓpter merita dauid.ſ.quia deus promisit dauid q essent semper reges de semine eius etiā si peccarent filij sui:⁊ tamē si nūc traderet ciuitas senacherib trāsferent hebrei in assirios ⁊ sic cessaret regnum iuda omnino : noluit ergo deus q traderet ciuitas.Ex hoc aūt patet q sanctior fuit dauid quā ezechias quia ezechias nūc erat ⁊ ꝓpter merita sua non fuit liberata vrbs sed ꝓpter merita dauid q⁊ multis annis p̄cesserat:ergo maiora erāt merita illius.

¶Quomodo fuit ista denunciatio de tribus annis data ezechie in signum liberatiōis.⁊ an precesserit istud signū liberationem.

Qō.xix.

Qō.19. A

Queretur quomodo dicit hic q fuit datuz ezechie in signū de tribus annis quid comedere deberet:nā videtur q hoc non poterat esse signum illius liberationis quā deus facturus erat. Et primo q⁊ signuz datur ad significandū ⁊ iō p̄cedere debet rem significatā:⁊ tamē liberatio ciuitatis fuit ante istud qō dicit hic de istis tribus annis : q⁊.j.dicitur q nocte illa venit angelus dñi ⁊ percussit exercituz assiriorum. Secundo p3 q⁊ signum qō datur debet ptinere ad rem significatā ⁊ debet ostendere illā necessario sicut dicitur de prophetis deu.xiij.q ad hoc q crederet eis debebant ostendere signum.ſ.p qō appareret q verū dicebant:idē deu.xviij.⁊ tamē per ista que dicuntur hic non apparet aliquo modo q necessario euentura esset liberatio hierusalem de manu regis assiriorū: quia hic non est aliqō miraculum qō sit signum illius qō dicit.¶Respōdendū q quidā volunt q istud fuerit signum ⁊ sic tenet ra.ſa.⁊ nicolaus.⁊ ad hoc ponūt hic miraculū.ſ.q postq̄z exercitus assiriorū vastauit segetes iudeorum corruerunt grana in terrā ⁊ de illis nate sunt tot segetes vt sufficerent ad sustentationē populi ⁊ hoc sine aliqua cultura ⁊ cura humana.etiā dicunt q exercitus assiriorū vastauerat arbores:⁊ tamē deus fecit illo anno nasci tot ramos ⁊ fructus in tāta multitudine.vt possent inde sustētari hebrei anno illo sicut dixit Ysaias anno secūdo pomis vescere:⁊ sicut ista fuerunt miracula ⁊ vidit ea ezechias ita certus debebat esse p illa q deus liberaret vrbem ⁊ anno tertio possent plantare vineas ⁊ seminare ⁊ metere.¶Alio modo dicit.glo.ordi.q hic fuit signū nō quidem liberationis vrbis ſz fuit signum q in tertio anno possent plantare ⁊ metere cum ait:ego predico tibi q̄ facies hoc anno ⁊ secūdo vt cū videris ea completa credes que dicta sunt de anno tertio. ¶Dicendum est tamen q hic non accipit proprie signū nec fuit istud signū liberationis vrbis hierusalē de manu assiriorum. ꝑro q̄ sciendum q signa dicuntur esse aliqua miracula facta ad probationē rerum que ꝓnunciantur ⁊ hoc proprie competebat prophetis:nam quādo aliquid prenunciabāt nō obligabat populus credere eis quousq̄z premitterēt aliqō signum:⁊ tunc tenebatur populus credere quia erat probatio necessaria.nam signum qō propheta premittebat debebat eē miraculosuz:⁊ tamē miraculū nō potest effici nisi a deo:deus aūt nō est testis falsitatis: ideo necesse est q si propheta dicebat aliqō signum venturū eē ad probationez prophetie sue ⁊ illud veniebat qō verū esset dictū prophete.ad hoc autē necesse erat q signum qō premittebatur esset miraculosuz quia alias non faceret probationem:nunc autem nō erat necessariū signuz ezechie si ipse credebat certissime q verba ista a deo fuerāt dicta:⁊ tñ si aliquo mō dubitabat ⁊ volebat habere signū nō esset signū istud sufficiens:q⁊ nō erat necessariū cū posset naturaliter de granis corruentibus nasci seges ⁊ posset ꝓpter fertilitatē terre nasci in magna q̄ntitate. ¶Jtē istud nō est signū:q⁊ signū dat p modū assertionis .ſ.erit

Primū.

Secūdū.

Rūsio Ra. sa.⁊ Rico.

Rūsio glo. ordi.

Rūo auctoris.

B Signa que dicebant.

ſ.erit tale vel nō poterit eſſe tale.iſtud autē dat ꝑ modū ꝓcepti vel ꝓfily aut inſtructionis.ſ.q̄liter populus debe ret ſuſtētari duob⁹ annis q̄bus nō poſſet ſeminare ꝛ me
Cōtra .ra. ſa. tere ió nō fuit ſignū.¶Probatio aūt ra.ſa.nō eſt ſufficiēs: q̄ dato q̄ de granis cadētibus naſcerent ſegetes ꝑ ſuſtētatione anni nō eſſet hoc miraculū q̄ naturaliter poterat accidere:nā ſic fiebat in q̄libet anno ſeptimo i quo iſraelite nō ſeminabāt nec metebāt nec agros colebāt:ꝛ tñ naſcebant ſegetes multe ſpōte de quibus ſuſtētabant ppſ:leui.xxv.de arboꝛib⁹ quoq; dōm q̄ nō ſuccideꝛāt viri ſenacherib oēs arboꝛes terre iuda ſ3 multas vaſtaueꝛāt ꝛ ét eas q̄s vaſtabāt nō plene vaſtabāt ꝛ ſic poterāt gigni poma anno ſequēti qb⁹ veſceꝛēt hebꝛei. Cū āt dr hic hoc erit tibi ſignū:dicendū q̄ accipit ſignū large: nā in ſcriptura nō vocant ſigna ſemp ea que ſunt ad ſignifi cādū ſ3 quecūq; miracula vocant ſigna:ſic p3 exo.iiij. ꝛ.vj.ꝛ.viij.ꝛ vſq; ad.xj.vbi vocant ſigna illa miracula que faciebat moyſes coꝛā pharaone:ꝛ tñ illa nō erāt ꝑ ꝓpꝛie ſigna ad ſignificandū aliquid ſ3 erāt ad puniendu3 pharaonē.ſic etiā accipit in nouo teſtāmēto:act.vi.ſ.ſtephanus plenus gr̄a ꝛ foꝛtitudine ſigna magna ꝛ ꝑdigia in populo.i.miracula.ſ3 vocāt ſignū hic:q̄ erat aliq̄ res inſolita ꝛ magna.ſ.q̄ duobus annis ſuſtentarent non ſeminādo nec metēdo.ꝛ dicēdū q̄ nō fuit poſitū hic iſtud de tribus annis ad ſignificandū aliqd ſ3 ſolū ad inſtruēdū ezechiā.ſ.qualiter ſe deberet habere tēpoꝛe iſto quo eſſet in anguſtia ꝛ denunciatū eſt ei q̄ primo anno comederet de bÿs q̄ reperiret in agris poſt vaſtationē factam ab aſſirÿs:ꝛ ſcō anno comederet de bÿs que naſcerent ſponte.ſ.nō ſeminata terra nec culta ꝛ ꝑ maioꝛi ꝑte ſuſtentaret populꝰ pomis.i.q̄buſcūq; fructibus arboꝛ:in tertio aūt q̄ ſecure ſeminarent ꝛ meterent.

¶Quare deus dixit predicta ezechie. Qō.xx.

Qō.20. A Rñſio. **Queretur** viterius ad quid deus dixit iſta ezechie ꝛ quare dixit q̄ in tertio anno ſeminarēt ꝛ meterēt ꝛ i alys nō. ¶Ad p̄mū dicendū q̄ hoc dixit deus ad inſtructionē ezechie ꝛ populi ſui.nā eo tēpoꝛe quo manebat ſenacherib in terra eēnt hebꝛei in anguſtia:q̄ nō poſſent habere cibū ſufficiēter nec poſſent ſeminare ꝛ metere:q̄ ſi ipſi ſeminarent hoſtes meterēt ꝛ ꝑderēt laboꝛē ꝛ ſemina ió neſcirēt hebꝛei q̄ūo tēpoꝛe illo quo manebat ſenacherib in terra ſuſtentarent ꝛ foꝛte deſperarēt ſe poſſe ſuſtētari tūc ió deus ꝑdixit eis q̄liter ſuſtētarēt ꝛ q̄ hoc faciebat eis duo bona. ¶Primū erat q̄ inſtruebat eos qd facere deberēt q̄ foꝛte ipſi neſcirēt ſic ſe ſuſtentare illo tēpoꝛe niſi deus inſtruxiſſet. Scōm erat q̄ p̄ b certificabat eos q̄ poſſent iſto tēpoꝛe ſuſtētari ét ſi hoſtes manerēt in terra cum diceret eis qd facturi eſſent in iſtis tribus annis.

B Quare dixit q̄ in tertio anno ſeminarent.

¶Ad ſcōm dicendū q̄ deus dixit q̄ in primo ꝛ ſcō anno nō ſeminarēt nec meterēt:q̄ nō p̄oderat eo q̄ in primo anno iam tranſierat tēpus ſeminandi imo ſegetes nate erāt q̄ venerūt aſſiriÿ ꝛ deſtruxerūt eas. In ſcō anno nō ꝑderat aliquid ſeminare:q̄ hoſtes manebāt in terra ꝛ illi vniuerſa vaſtarēt. In tertio āt anno iā hoſtes receſſiſſent de terra ió poterat tūc ſeminari ꝛ meti q̄ iā nullus impediebat eos:ꝛ nō dictū eſt niſi de trib⁹ annis q̄ poſt tres annos nō erāt māſuri aſſiriÿ in terra ꝛ tūc iaꝫ ſcirent hebꝛei qd deberēt agere nec oportebat q̄ ſup hoc ſpecialiter inſtruerent ſed facerēt id qō ſolebant facere in alys annis cum nullus impediebat eos.

† † ¶Factū eſt igit)hic ponit ſcōm p̄ncipale huius capituli.ſ.p̄nunciatiōis executio:nā deus p̄nūciauerat de deſtructione exercitus ſenacherib p̄ Iſaiā ꝛ ſic completu3 † eſt.ſ.(factū eſt igit nocte illa) nō eſt referendū ad illā nocte que ſequebat poſt diē in quo denūciata ſunt iſta per Iſaiā:q̄ poſtea magno tēpoꝛe manſit ſenacherib in terra vt dictū eſt p̄cedenti.q.ſ3 refert ad aliā noctez in q̄ fa† ctū eſt hoc de q̄.j.declarabit(ꝛ venit angelus dñi)nō apꝛ paret an iſte fuerit vnus vel plures ſ3 dicendū eſt q̄ fueꝛit vnus:q̄ dicit angelus dñi ſingulariter ꝛ ét dicit q̄ p† cuſſit.quia vnus ſufficiēter poterat facere iſtud(pcuſſit in caſtris aſſirioꝝ centū octuaginta qnq; millia)erat enim magnus exercitus aſſirioꝝ nimis cū rex aſſirioꝝ eſſet quaſi monarcha oriētis.non tamē mortui ſunt omnes q̄ erant in caſtris aſſirioꝝ q̄ manſerunt aliqui pauci tamē qui fugerunt cū ſenacherib(cūq; diluculo ſurrexiſſet vidit oia coꝛpoꝛa mortuoꝝ)factū fuit iſtud per noctem et inſenſibiliter:ita vt quāq; occiſi fuerint omnes iſti in caſtris non ſentiret aliquis motus nec cognouit ſenacherib mortuos eſſe aliquos vſq; ad auroꝛā cum ſurrexit ꝛ vidit coꝛpoꝛa mortuoꝝ per circuitū(ꝛ recedens abiit) † ſ.viſis cadaueribus receſſit in terrā ſuaz non audēs manere amplius in iudea:ſ3 Iſa.xxxvij.dicit ꝛ ſurrexerūt mane ꝛ ecce omnes cadauera mortuoꝝ.ſ.non ſolū ſenacherib ſed etiā alij manebāt viuentes in caſtris ꝛ oēs illi ſurrexerūt diluculo:ꝛ dicitur: ecce omnes cadauera mortuoꝝ.i.omnes viri bellatoꝛes qui iacebant per diuerſa loca caſtroꝝ.iam non erant viri ſed cadauera mor † tuoꝝ(ꝛ reuerſus eſt ſenacherib).ſ.in terram aſſirioꝝ rum ceſſans ab omnibus bellis(ꝛ manſit in niniue)erat niniue metropolis regni aſſirioꝝ ꝛ ad illam iuit ſenacherib. Contra iſtam p̄nunciauit ionas q̄ euertenda eſſet ꝛ tunc nō euerſa eſt quia penituit vt patet ione.iij. poſtea autem p̄nunciata eſt per Naum p̄opetā euerſio niniue ꝛ deſtructio regni aſſirioꝝ patet naum.j.et † vſq; ad tertium.(cūq; adoraret in templo veſrath deū ſuum)erat iſte veſrat deus aſſirioꝝ ꝛ cū ſenacherib receſſit de iudea adoꝛabat ſemel in templo dei ſui veſrath ꝛ ibi occiſus eſt(adramelech ꝛ ſaraſar filÿ eius percuſſe † runt eum gladio)iſti duo erant maioꝛes natu inter filios ſenacherib:ꝛ cuz eſſet ſecurus in templo dei ſui veſrath inſurrexerunt in eum iſti duo filÿ ſui ꝛ occiderūt eū(fugeruntq; in terram armenioꝝ)terra armenioꝝ nō erat in regno aſſirioꝝ:ideo fugerunt iſti ad terram illā putātes q̄ ibi poſſent euadere.ſed Iſaie.xxxvij.dicitur q̄ fugerunt in terraz araratb ſed idem eſt:quia terra armenie vocatur araratb. Greci autē eam p̄ius armeniā vocauerunt ꝛ eſt multum oriētalis in aſia ꝛ eſt terra nimis montuoſa.habet enim de montibus altiſſimis totius oꝛbis vnde quādo fuit diluuium requieuit arcba noe ſup montes araratb vt p3 Geñ.viij.ꝛ non fuiſſet hoc niſi terra illa haberet mōtes altiſſimos:ꝛ vocat ibi araratb vel armenia:ubi autē manet adhuc illa arcba noe.ſ.aliq̄ partes eius ſuper montē illum excelſum ſup quē ſedit de q̄ † ibi declaratum eſt(ꝛ regnauit aſſaradon filius eius pꝛo eo)iſte erat minoꝛ alÿs duobus qui occiderant patrem: ꝛ tamē q̄ illi fugerunt de terra ꝛ facti ſunt inhabiles ad regnādū ꝓpter occiſionē patris regnauit aſſaradon qui ſuccedebat in etate ꝛ ſubrogabatur eis in iure regni.

¶An p̄dictū ſignū de tribus annis fuerit ꝓpletū añ deſtructionem exercitus aſſirioꝝ vel poſt ꝛ quanto tempoꝛe poſt fuit percuſſus exercitus. Qō.xxi.

Cō 21. A Hzia opi.

Queretur an iſtud ſignū qō ponit hic completum fuerit ante deſtructionē exercitus aſſirioꝝ per angelū vel poſtea. ¶Aliquis dicet q̄ poſtea.ſ.completis tribus annis de q̄bus hic dicit perierit exercitus aſſirioꝝ ꝛ redierit ſenacherib in terrā ſuam.ꝛ p3 hoc:quia iſtud ponitur hic vt ſignū:ꝛ ſignum debet p̄cedere ſignatū quia alias non eſt ſignum nec eſt ad p̄poſitū eius:ꝛ tamē dicitur hic de tribus annis ergo poſt illos tres annos fuit deſtructus exercitus aſſirioꝝ rum. ¶Dicendum q̄ hoc non ſtat:quia iſtud nō fuit ſignum vt declaratum eſt ſed fuit quedam inſtructio ezechie:ideo arguēdo ex natura ſigni nihil concludit. Sed adhuc dicendum quāq; accipiantur iſta tāq; duo diſperata neceſſe eſt q̄ p̄ius fuerit iſtud ſignum de tribus annis q̄z exercit⁹ aſſirioꝝ pcuſſus fuerit ab angelo.ꝛ aliqs dicet q̄ hoc p3:q̄ dicit factū eſt nocte illa ꝛ ſic referetur ad p̄cedētia.ſ.ad tēpus quo Iſaias dicebat iſta ezechie ita vt in nocte ſequēti ad illum diez fuerit iſta percuſſio. ſ3 hoc nō ſtat:q̄ tūc potius ꝑbat ꝓtrariū.ſ.q̄ venerit illa plaga ante conſumationem ſigni. ¶Dicendum autez q̄ percuſſio iſta non fuit immediate poſtq̄z Iſaias p̄nunciauit iſtud ezechie:qō patet:quia Iſaias dixit ezechie q̄ anno p̄mo comederet qō inueniret anno ſecūdo

Cōfutatio.

In.q.xix. Euaſio.

Cōfutatio. Rño auctoꝛis.

ſponte

C Angel⁹ dñi grauiter p.cuſſit aſſi.rios.

sponte nata ꝛ tertio anno seminaret ꝛ meteret:si tamē il lico vt dicta sunt ista verba per Ysaiā occisus fuisset exercitus assiriorū.ſ.sequenti nocte non diceret ezechie q̄ comederet anno illo qō inueniret ꝛ sequēti anno sponte nata ꝛ q̄ nō seminaret vsq; ad tertiū annum : sed in eodem anno seminarēt ꝛ meterent cū iam nullus esset qui posset impedire istud:ꝛ tamē posita est a deo ista instructio:ergo videt q̄ magno tēpore post verba ista mansit senacherib in terra cum exercitu suo ꝛ impediebat hebreos seminare ꝛ metere ꝛ sic multo tempore post ꝟba ezechie fuit percussus exercitus assiriorꝝ. ¶Queret vlterius quāto tempore post istam denunciationē Ysaie percussus fuit exercitus assiriorum. ¶Respondendū q̄ non potuerunt esse plus q̄; tres anni:qō patet:quia tunc maneret senacherib in terra illa vel in ꝓpinquo plusq; tres anni ꝛ sic nō possent hebrei seminare ꝛ metere qa impedirentur ab exercitu assiriorum:nā saltem segetes nate vastarent ab eis ꝛ non ꝓdesset seminatio. Et si dicas q̄ non obstante q̄ maneret exercitus assiriorꝝ in terra possent seminare hebrei ꝛ metere dicetur q̄ tunc non oportebat q̄ diceret eis q̄ anno tertio seminarēt ꝛ meterent ꝛ duobus annis precedētibus non:sed omnib⁹ annis quibus maneret in terra senacherib cessarent hebrei a seminatione ꝛ messione vel nullo anno illorꝝ.nō potest etiam dici q̄ completus fuerit hoc primo anno postq; dicta sunt ista verba:qꝛ tunc solus ꝓhiberent hebrei seminare anno primo sed nō secundo. etiam non potest dici q̄ in principio anni secundi hoc factum fuerit qꝛ eodem modo posset seminari in ipso anno:nam licet esset in terra senacherib tempore seminationis non esset tempore messis:et sic posset meti anno ipso et consequenter posset seminari.recessit ergo senacherib de terra post annum secundum inchoato iam tertio post seminationez ꝛ ante messez:qō patet:qꝛ si in fine secūdi anni percussus fuisset exercitus assiriorū ꝛ recessisset senacherib de terra non erat dubium quin anno tertio deberet seminari ꝛ meti:quia non erat aliquis qui posset impedire ꝛ non oportebat q̄ deus diceret ezechie q̄ anno tertio seminaret ꝛ tamē dixit:ideo dicendū est q̄ anno tertio tempore seminationis adhuc erat senacherib in terra ꝛ ideo si nihil diceret ezechie putaret q̄ etiā illo anno māsurus eēt in terra ꝛ non auderēt hebrei seminare:dixit ergo q̄ seminarent qꝛ postea tempore messis non erat mansurus in terra:ꝛ sic non posset tunc impedire metentes nec vastare segetes.mansit ergo senacherib in terra vsq; ad annum tertium post seminationē ꝛ percussus est exercitus suus anteq; segetes essent adulte:qꝛ alias vastaret illas exercitus anteq; venirent ad maturitatem.de alijs autē annis sequētibus nihil dicit:quia in illis non oportebat instrui hebreos sed facerēt qō faciebant alijs annis duꝝ nullus impediebat eos.

¶Exercitus senacherib vbi isto tempore trium annorꝝ mansit. Nō.xxiy.

Nō 22. A

Exercitꝰ assiriorꝝ quāto tpe post denūciationez ysaie percussus fuit. Rūsio.

Nō 23. A

Queretur vlterius vbi erat exercitus assiriorū in istis tribus annis vel fere q̄ fluxerūt ex eo tempore quo Ysaias dixit ista verba ezechie vsq; ad persecutionē exercitus ꝛ fugaz senacherib in terrā suam. ¶Aliquis dicet q̄ erat in egipto:quia iuit illuc senacherib ad pugnandū contra regem egipti ꝛ contra tharcham regē ethiopuz vt p3.ē.in lr̄a. ¶Sed obyciet q̄ maneret in terra israel:qꝛ deus dixit ezechie q̄ vsq; ad tertiū annuz nō plantarent nec seminarēt sed comederent que reperirēt:si tū nō esset exercitus assiriorū in terra nō posset impedire seminationē ꝛ messem:et sic in quolibet illorꝝ annorꝝ seminaret ꝛ meteretur ideo oportebat q̄ esset in terra ita vt posset ꝓhibere ista. Aliquis ergo dicet q̄ erat senacherib toto isto tēpore in terra iudee discurrēs per diuersas vrbes ad capiendū eas sicut p3 ꝑcedenti.c.ꝛ.ē.in lr̄a ꝛ.ÿ.palipo.xxxÿ.ſ.q̄ senacherib opugnabat lachis ꝛ capta illa trāsiuit ad pugnādum cōtra lobnam.ꝛ sic non possent viri hierusalem et alij qui erant in terra iudee seminare ꝛ metere. ¶Sed dicendum q̄ hoc non stat:qꝛ si senacherib esset in terra iuda quasi per tres annos iam venisset ad pugnandum contra hierusalem:ꝛ tamē toto isto tēpore nō pugnauit contra hierusalem:cum dicatur hic q̄ non circūdaret vrbem munitionibus nec mitteret sagittam contra eaz:ergo nō erat in terra illa. ¶Dicendum autē q̄ toto hoc tē pore fuit senacherib in egipto:nam egiptij rebellauerūt ei ꝛ dimissa iudea iuit in egiptum ꝛ pugnauit contra vrbem pelusium obsidens eam multo tempore.ꝛ hoc valde conuenit lr̄e.primo quia dicitur.ē.q̄ senacherib opugnabat lobnam ꝛ cum audiret q̄ veniret contra eū thar cha rex ethiopie iuit contra eum ꝛ tūc misit epistolas ad ezechiam que habentur supra. ¶Secundo p3:qꝛ postq; recessit a iudea nō fit mentio de illo in scriptura:ꝛ tamē si mansisset in iudea fecisset scriptura mentionem de factis eius sicut fecit de alijs gestis eius ante istas epistolas missas ad ezechiam. ¶Tertio patet:quia cuz rex senacherib manens in iudea pauco tempore cepisset multas vrbes si nunc mansisset ibi per istos quasi tres annos cepisset totam iudeam ꝛ hoc non subticuisset scriptura: ꝛ tamen nihil de hoc loquitur ergo nō fuit senacherib in iudea isto tempore sed fuit in egipto in obsidione pelusij ꝛ post istud tp̄s cū cessaret ab obsidione illa accidit exercitui suo plaga que habetur hic. ¶Queretur viteriꝰ vbi erat senacherib quando percussus fuit exercitus suꝰ ab angelo. ¶Respondendū q̄ nō apparet ex aliquo loco scripture.dicendum tamen q̄ adhuc senacherib continuabat bella extra terram suam:qꝛ dicitur hic q̄ postq; vidit cadauera mortuorū abyt in terrā suam : ꝛō erat in iudea vel in egipto quia in bys terris ipse nunc bella gerebat.ꝛ videbitur alicui dicendum q̄ in egipto facta fuit ista percussio:qō patet.primo quia postq; iuit senacherib in egiptum non apparet aliquid de reditu eius. Secundo quia si redisset in iudeam obsedisset hierusalem:ꝛ tamen hic dicitur q̄ non circundaret eam munitionibus nec mitteret contra illam sagittas:ergo non factum est in iudea sed in egipto. ¶Dicendum tamen q̄ hoc non est verisimile.primo quia in percussione istius exercitus manserunt multe diuitie cum percussi fuerint centum octuaginta quinq; millia ꝛ non posset senacherib cum paucis qui manebant cum eo portare ista in terram suam potissime quia non auderet manere in spolys cum inuasisset eum magnus timor dissipatis castris ꝛō illico recessit.non est autē verisimile q̄ deus vellet istas deuitias magnas relinquere egiptys ſz potius hebreis cum pro eis fieret istud miraculuz. Secūdo patet ꝛ efficacius:quia ista percussio facta est a deo ad gloriā nominis sui cum ipse dixerit hic saluabo ciuitatē istam ꝓpter me.ꝛ tamen si in egipto inflicta fuisset ista plaga exercitui assiriorum putaret q̄ istud euenisset accidentaliter vel q̄ illud fecisset deus egipti ꝛ non deus hebreorꝝ : qꝛ secundum positionem gentiliū que declarata est.ē.xvy. cuilibet terre dabatur vnus deus ꝛ ille solus habebat potestatē in ea ꝛ alij nihil poterāt facere ibi:ꝛ sic nullatenus crederetur q̄ a deo israel factum fuerat ſz a deo egiptiorum. ¶Item crederetur q̄ propter peccatuz qō cōmittebat senacherib pugnando contra egiptios eueniebat ei istud:ꝛ tamen eueniebat propter peccatum qō cōmittebat pugnādo contra hebreos ꝛ blassemādo deū ipsorum:ideo deus vellet ostendere q̄ propter hoc erat ꝛ tamen non ostenderet hoc si veniret ista plaga sup exercitum existentem in egipto:ergo non erat ibi quando istud factū est. Tertio patet:quia deus faciebat istud miraculum sicut omnia alia vt laudaretur ꝛ coleretur ab israelitis cultoribus suis:ꝛ tamen si in egipto occideret exercitus iste non appareret miraculum istud tante auctoritatis in conspectu hebreorum:quia non putarēt taliter propter eos fieri sicut si fieret in terra ipsorū:ergo factuz est in iudea. Quarto patet ex historye gentiū: nam berosus qui caldaicaz scripsit historiā dicit q̄ istud factum est cum senacherib obsideret hierusalez ꝛ ponit numerum pereuntiuz sicut hic.ſ.centū octuaginta qnq; millia vt refert iosephus.x.antiqui.ꝛ sic tenenduz est q̄ in iudea fuerit ista ꝓcussio ꝛ hoc tenet historia scholasti

Alia opi.

Cōfutatio.

Cōfutatio.

Tertia positio aucto.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Nō.24. A

Senacherib vbi erat qñ fuit percussus exercitus suus. Rūsio.

Prima rō.

Scōa rō.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Quarta ratio.

Berosus.

Herodotus. ca ꝛ nicolaus ꝛ omnes doctores nostri. Herodotus tamē licarnaseus historiographus dicit q factum est hoc duꝫ obsideret senacherib pelusium in egipto sed non est attendendum ad dictum eius: quia in multis aliis errat in hac historia vt ī. in quadaꝫ questione declarabit. ¶ Ad primaꝫ rōnē alteri opi. primam rationem in contrarium dicendum q quāq; scriptura non faciat hic mentionē q redierit senacherib de egipto ad iudeam: tamen tenendum est q redierit: quia rationes in contrariuꝫ facte hoc indicant ꝛ sacra scriptura in quibusdaꝫ breuis est ꝛ multa subticet potissime qñ illa colligi possunt ex aliis dictis sicut hic. ¶ Ad scōam. Ad secundā rationem dicendum q non obsedit senacherib hierusalem nec misit sagittas contra illam: ꝛ tamen in iudea facta est ista percussio: quia poterat in iudea fieri anteq; inciperet senacherib obsidere hierusalez sicut sequenti q̄stione declarabitur. ¶ Queretur viterius cum ista percussio fuerit facta in iudea in quo loco facta fuerit. ¶ Respondet historia scholastica q facta est apud hierusalem s. factum est post annum redyt senacherib ab egipto: et cum vastasset iudeam tandem obsedit hierusalem ꝛ tūc percussit angelus domini castra assiriorum. Sed ra. sa. dicit q ista percussio facta est in quedaꝫ loco propinquo hierusalem qui vocatur nobe ꝛ hoc dicit: quia Isa. x. dicit cōfortamini adhuc dies est vt in nobe stetur: ꝛ agitur ibi de senacherib vastante iudeam. istam positionem tenet nicolaus ꝛ improbat positionem historie scholastice dicens q non potuit esse ista percussio apud hierusalē: qꝛ in ſra dicit q nō mittet senacherib sagittam contra vrbē nec circundabit eaꝫ munitione. Sed dicēdū q istud nō cōcludit: iō tenendū videtur q apud hierusalē facta est ista percussio cū vellet senacherib obsidere vrbē. ꝛ istud pꝫ per berosum scriptorē caldaice historie ꝛ refert illud iosephus. x. antiqui. Scōo pꝫ: quia hoc aliqualiter colligitur Isa. x. vbi ponit de locis regni iude p que transibat senacherib ꝛ in fine omniū illoꝝ dicitur: agitabit manuꝫ suam sup montē filie syon collē hierusalē. ꝛ subiungitur de vastatiōe exercitus eius. s. ecce dñator dñs exercituū confringet lagūculā in terrore ꝛ excelsi statura succidentur ꝛ sublimes humiliabunt: ergo videt q ista dissipatio fuit facta postq; accessit senacherib ad hierusalē secūda vice. ¶ Aduiuū aūt ra. sa. nō habet colorē qꝛ tūc de q̄libet alio loco de quo habet Isa. x. cū ibi ponant multa loca p que transibat senacherib. etiā magis apparet ex ſra q factū fuerit apud hierusalem cuiꝫ postq; dicit de nobe subdat de agitatione manus senacherib sup montē syō ꝛ illico ponit de dissipatiōe exercitus. Ad rationē autez nicolai dicendū q nō concludit: nā dato q nō pugnauerit senacherib cōtra hierusalē nec circūdederit eam munitionibus: tū apud eaꝫ erat quando peryt exercitus eo q mox vt accessit senacherib prope hierusalez secuta est ista plaga.

¶ Quid sentiāt scriptores historiaꝝ gentiliū de ista percussione exercitus senacherib. Et quō nimis erāt historiographi gētiles circa historias sacre scripture. Qō. xxvi.

Qō. 26. A Hero. lica. Queretur viterius quō fuit facta ista plaga sup assirios. ¶ Rñdendū q varie ponit a sacra scriptura ꝛ scriptoribus historiarū gentiliū: nā herodotus licarnaseus dicit q iste rex senacherib in cuius excercitu fuit ista plaga nō erat rex assiriorꝫ sed arabū: ꝛ dicit q cū obsedisset pelusiū ciuitatē egipti nocte quadā multitudo soricū arcus ꝛ arma reliqua comedit assiriorꝫ ꝛ cū nō haberet rex arcus exercitū a pelusio reuocauit vt refert iosephus. x. antiqui. ¶ Berosus. Berosus autē qui caldaicā scripsit historiam aliter dicit. s. q senacherib q regnauit sup assirios castrametatus est in oēm asiā ꝛ egiptū: reuersus autē senacherib a prelijs egiptiacis ad hierosolimā inuenit exercitū quē ipse rabsaci dimiserat in piculo pestilentie constitutū: deus enim morbū populo eius īmiserat. ꝛ in hoc berosus recte loquit. Herodotus aūt errat: qꝛ dicit fuisse regē istuꝫ arabū ꝛ nō assiriorum. Scōo qꝛ dicit factū fuisse hoc dū obsideret pelusiū: ꝛ tamē factū est in iudea vt declaratū est p̄cedenti questione. Tertio: qꝛ dicit q multitudo soricuꝫ comedit arcus ꝛ tamē nihil tale fuit. Quarto: qꝛ dicit obsidionez dissolutā esse ꝓpter defectū armoꝝ ꝛ tamē falsum est: qꝛ angelus dñi fere occidit omnē exercitū. Istud tamē non est nouū: qꝛ historiographi gentiū quādo scribūt aliquā historiā que etiā est in sacra scriptura multuꝫ discordāt sicut refert paulus orosius primo de ormesta mōdi. s. trogus pompeiū historicū ꝛ eius breuiatorē dixisse q moyses princeps hebreorum fuit filius ioseph qui reuelauit somniorum expositionē pharaoni. ꝛ de exitu hebreorum de egipto dicunt q cū egiptij scabiem paterent responso deorū moniti moysem cū aliis egris ne pestis ad plures serperet de terminis egipti pepulerunt. aly aūt historiographi dicūt q cum hebrei egrederent de egipto et psequerentur eos egiptij compulsi tempestate aquaruꝫ in domum redierūt sed omnia ista falsa sunt. Sic etiam cornelius tacitus ait q moyses dux exuluꝫ factus sacra egiptiorū furtim abstulit que armis repetentes egiptij domū redire tēpestatibus compulsi sunt ꝛ multas alias vanitates ꝛ mēdacia trogus pompeius ꝛ iustinus ꝛ cornelius tacitus circa hanc historiā dicunt de quibus paulus orosius vbi supra. ¶ Dicendū ergo q modus istius plage fuit: quia senacherib dissoluta obsidione pelusij de egipto rediens properabat in hierusalez ꝛ cum accessit ad eam volebat disponere castra per circuitū ad obsidēdū: ꝛ tamē ipsa nocte qua fixit castra deus misit angeluꝫ suum ꝛ percussit centū octuaginta quinq; millia in castris ꝛ sic nondū posuerat munitiones contra vrbē nec inceperat pugnare: qꝛ deus precluſit ei viaꝫ ad hoc ꝛ sic stat ſra. s. q non mitteret senacherib sagittā cōtra vrbez nec circundaret eaꝫ munitionibus sed adhuc in itinere erat rediens de egipto nondū bene locatis castris qñ istud accidit. ꝛ huic sententie consonat qō habet Isa. x. cū dicit de percussione exercitus senacherib. s. suscitabit super eū dñs exercituū flagellū iuxta plagā madiā in petra oreb ꝛ virgam suā sup mare ꝛ leuabit eam in via egipti: ꝛ sic ista percussio fuit qñ erat senacherib in via egipti. i. quādo rediebat de egipto nondū locatis castris. ¶ Quere tur viterius quis fuit iste dies de quo hic dicit factuꝫ est in die illa ꝛ percussit angelus dñi in castris assiriorꝫ. ¶ Dicendū q nō potest referri ad aliqd de p̄cedentibus: quia nō fuit percussio ista in nocte sequente ad diē quo locutꝰ est Isaias ista ad ezechiā sed postea p multū tēpus. Dicēdū igit q hic fit relatio meditata sicut cū dixit magdalena si substulisti illum dicito mihi ꝛ non exprimebat ibi de quo loquebat sed referebat ad illud qō ipsa cogitabat. Ita hic ꝓpheta qui scripsit librū istuꝫ cognoscebat diem illū ꝛ noctem quādo ista facta fuerūt ꝛ referebat se ad illum dicens factū est nocte illa. potest aūt aliquo mō reduci ad p̄cedentia: qꝛ supra dixit Isaias ezechie q in duobus annis comederet qō reperiret ꝛ sponte nascentia ꝛ in tertio anno sereret ꝛ meteret: ꝛ nunc dicit qō factum est nocte illa. s. in qua cōsummatū est tempus illud a deo prefinitum in anno tertio ꝛ percussit angelus domini in castris assiriorum.

¶ An Angelus qui percussit assirios fuit bonus vel malus. Qō. xxviy.

Qō. 28. A Queretur de isto angelo pcutiente an esset bonus vel malus. ¶ Respōdendū q indifferēter potest dici q erat bonus vel malꝰ. naꝫ aliqñ angeli boni pcutiūt malos sicut duo angeli q iuerunt sodomā pcusserūt cecitate viros vrbis ꝛ ipsi postea subuerterūt vrbē: Gen. xix. ꝛ illi erāt boni qꝛ venerunt prius ad abrahā: Gen. xviy. Interdū ēt angeli mali puniunt malos sicut fuit in egipto in inflictione plagaꝝ: nā per angelos malos inflicte sunt vt pꝫ. ps. lxxvy. s. misit in eos iraꝫ immissiones p angelos malos. mali etiam angeli interdū puniunt bonos sic patuit de sathan qui puniuit iob: ꝛ tū ille erat bonus iob. i°. ꝛ. ij. aliqñ etiaꝫ boni angeli puniūt bonos sic fuit de dauid q bonus erat: ꝛ tū ab angelo bono pterritus est nimis ita vt postea sanꝰ nō fuerit vt pꝫ. j. palipo. xxi. s. nō preualuit dauid ire ad altare vt ibi obsecraret deū: nimio eni fuerat timore pterritus videns gladiū angeli dñi ꝛ tamē ille erat angelus bonus

Quarto.

Rñsio auctoria.

Qō 27. A Que dies fuit iste de quo dr factū est i die illa. Rñsio.

Cōtra. ra. sa.

Cōtra hero. Primo. Secūdo. Tertio.

bonus cum vocet angelus dominī:z tamē angelus malus non vocatur angelus domini absolute sed cū aliqua determinatione.s.angelus dei malus vel spiritus dei ne quā vt p3.ē.i°li.c.xvi.hic ergo potest accipi q fuerit bonus angelus vel malus. ¶Melius āt dicit q fuerit malꝰ q3 bonus:quia esse ministrū dei in inflictione penaꝝ magis conuenit demonibus q3 angelis bonis:ipsis autē bonis angelis competit ex conditione sua benefacere:angelis autē malis competit nocere qz inuidi sunt z in hoc delectant:deus etiā facit eos ministros suos in hoc:quia istud est opus imperfectū z conuenit ministro pue perfectionis qualis est demon.si autē diceremus q angelus bonꝰ fuit q puniuit istos:videret dōm q erat gabriel vel michael:qz michael erat vnꝰ de principibꝰ p̄mis hebreoꝝ gabriel ēt erat princeps eoꝝ:nā isti duo fuerūt q pugnauerūt ꝯ principē psaꝝ:nā angelꝰ p̄nceps psaꝝ resistebat volens q israelite non recederēt de captiuitate babilonis:gabriel autē princeps hebreoꝝ pugnabat vt liberarent de captiuitate z fuit ista pugna viginti vno diebus quousq3 venit michael archāgelus vnus de principibus hebreorū:z tunc p̄ualuit gabriel adiutus a michaele vt p3 dani.x.sicut ergo illi duo pugnabāt contra principē persarū qz resistebat hebreis:ita nūc aliqs istoꝝ p̄cuteret exercitū assirioꝝ aduersantē iudeis z dicendū est q iste angelus siue bonus siue malus fuerit vnicus fuit vt declaratū fuit sup̄:z ió quāq3 rationabile esset q angelus malus mala faceret inferendo penā:tamen qz iste vocat angelus dñi hic z.ij.palipo.xxxij.magis videt dicendum q fuerit angelus bonus z q fuerit michael vel gabriel qz angelus malus nō vocat angelus dñi qbusdā magis placeat q fuerit angelus malus vt supra dixi.

Angeli mali vt ꝓmuniter faciunt plagas.

¶Quō assiryi p̄cussi fuerunt ab angelo. Nō.xxix.

Nō.29. A Rūsio iosē.

Queretur vlterius qs modus fuit quo angelus dñi occideret istos assirios. ¶Rñdendū q scōm iosephū.x.antiqui.fuit morbus quidā cū ait:deus enim morbū populo eiꝰ immiserat ita vt prima nocte eoꝝ qui obsidebant p̄irent centū octuaginta quinq3 millia virī cū principibus z tribunis ꝓpter hanc calamitatē senacherib in nimio timore z angustia constitutus de cuncta iam militia metuens fugit cū manu sua ad ꝓp̄riū regnū. Iste modus tū non est ꝓueniēs: qz ista p̄cussio fuit violenta cū dicat q angelus dñi p̄cussit istos viros:morbus tamē nō est violenta mors. ¶Itē ad causandū morbū q angelus domini descenderet nō oportebat:qz nō potest angelus causare morbū q fit ex disproportione corporis:qz necesse istud causari naturaliter vel a deo. ¶Ideo dici potest q fuit modus p̄cussionis hic sicut in vrbibus sodomoꝝ super quas angeli miserunt fulmina z cōbusti sunt omnes de ciuitatibus illis vt p3 Luc.xvij. Sed iste modus licet quibusdā videat tamē nō est multū conueniens.ná tūc cuꝫ fulmē missuꝫ naturaliter mittat cū iste angelus mitteret fulmina per castra assiriorū cremarent oīa castra z nihil maneret in circuitu z tū falsum est:qz aliqui occidebant z aliq non: nā senacherib nō occisus est z quidā alij cū eo z isti surrexerunt z viderunt in circuitu suo omnes occisos: Isa. xxxvij.ergo nō fuit fulmen. Secundo p3:qz fulmē causat penā sensibilē z cū cremarent assiryi clamarent z audiret clamor p castra z qui nō cremarent fugerent: z tū illi qui manserunt viuentes nō senserūt qūo alij occidebant nec sciuerunt aliquid factū fuisse vsquequo in aurora surgēs senacherib z qui cū eo erāt viderūt omnes mortuos in circuitu z mirati sunt z tūc recessit senacherib in terrā suā. ¶Dicendū ergo q ista p̄cussio fuit facta nō ferro nec aliquo instrumēto materiali sensibili:qz tunc ad p̄cussionē sequeret dolor z clamor in castris et esset idē inconueniens qđ p̄ius.s.qz fugerent illi qui nō p̄cutiebant sed fuit p̄cussio ista p aliquē motū specialem factū in corpore p quē homo insensibiliter moriatur.sicut fuit quādo angelus malus occidit p̄mogenita egyptiorū qz moriebant z nō clamabant z quēlibet illorum p̄cutiebat angelus p se distincta p̄cussione: qđ p3 exod. xij.ná de vna domo transibat in aliā ad p̄cutiendū z non

Cōfutatio. ¶Primo. Secūdo.

Alia rūsio.

Cōfutatio.

Secūdo.

Rūsio auctoris.

sequebat clamor p̄cussoꝝ.z poterat hoc esse p appositionē alicuius venenosi subito occidentis vel p tactū cordis cū aliquo nociuo:qz angelus potest subintrare porositates nostras z introducere aliqđ venenosum z illico vt cor tetigerit mouet aīal.iste modus est valde ꝓueniēs z tamē secūdū quosdā superaddendū est in ista p̄cussione aliqd p qđ corpora p̄cussoꝝ incinerarent: qz sic videtur dici Isa.x.cum agit de pena senacherib.s.ꝓpter hoc mittet dñs exercituū in pinguibus eius tenuitatē z subtus gloriā eius succensa ardebit quasi cōbustio ignis.i. q sub vestibus in quibus est gloria hominis.i.apparatus z compositio arderet succēsa.s.q caro cremaretur z vestes z arma manerēt illesa ab igne.z tamē an sic accidat nō est manifestū declarabit autē ibidē.s3 tenēdo q corpora fuerint incinerata z vestes z arma nō exuta fuerint. Dicendū q factū est istud p aliqđ naturale appositū ab angelis in corpore cuiuslibet de exercitu qđ p̄ius ardebat z postea cremabat z p illud nō solum caro s3 ēt vestes z armamēta exuri debebāt naturaliter:deus tamē compescuit miraculose vigorē ignis ita vt non posset cremare vestes z arma. Sic enim fuit quādo erant tres pueri in medio ignis z deus fecit q non cremarent nec etiā vestes eoꝝ:dani.iij.sic etiā fuit de rubo flamāte quē vidit moyses qui tū nō cremabat exod.iij.hoc aūt esset ad benefaciēdū iudeis:qz deus volebat locupletare eos diuitys assiriorū.s.armis z vestibus z aliys bonis: ideo fecit vt nihil cremaret nisi carnes ipsorū:etiā faceret hoc ad ostensionē miraculi:qz cū cremarent carnes z apparerent vestes z arma incombusta pateret manifeste q a deo fiebat:

¶Quare senacherib nō fuit occisus ab āgelo. Nō.xxx.

Nō.30. A Rūsio.

Queretur vlterius ḡre senacherib non fuit occisus ab angelo cum exercitu suo s3 redyt in terrā suā. ¶Rñdendū q hoc fuit ad inferendū ei maiorē ponā:erat enī senacherib peior omnibꝰ viris suis z volebat deus eū punire accerime z ad hoc fecit q puniret multipliciter. ¶Primo punitus est in dāno magno qđ ptulit pdito exercitu z in hoc affligeret nimis cū videret se p̄ius potentissimū regū nunc autē subito omnia pdidisse z ista afflictio esset ei quasi mors. Secūdo puniret in ignominia quā sustineret in terra sua cuꝫ iret illuc pdito toto exercitu fere solus z in hoc oēs subditi sui reputaret eū ignominiosum qz oēs reges assiriorū augmentauerāt honorē regni:iste aūt solus pdiderat qcquid alij acquisiuerāt. Tertio puniret in morte: quia post hec in terra sua occidendus erat. Quarto deus fecit hoc vt mors sua esset durior:ná si moreret cum exercitu suo percussus ab angelo ista mors nō erat grauis: q tamē occideret a filijs ꝓpijs erat mors pessima z hoc i duobus. ¶Primo qz erat cū maiori pena:ná illi q mortui sunt in exercitu ab angelo nō sentiebāt penā nec clamabant s3 moriebant insensibiliter ita vt quāq3 vnus esset ꝓpinquus loco alteri qui occidebat nō sentiret an ille moreret.vnde senacherib z alij qui cū eo euaserūt nesciuerūt aliquos mortuos fuisse quousq3 diluculo surgētes viderunt oēs de castris mortuos esse vt supra declaratuꝫ est: senacherib aūt doluit in morte sua qz p̄cussus est gladio a filijs suis. Secundo: qz ista mors fuit in opinione hominū peior.ná senacherib occisus est a filijs suis a qbus tamē maxime diligi debuisset. Dicūt autē hebrei de senacherib q quādo recessit pdito exercitu solū manserūt cū eo decem viri qui iuerūt cū eo in terrā suaꝫ z sic ibat ignominiosus. Dicūt etiā q deus rasit p angelū suum caput z barbā senacherib ad ignominiā eius magnā z tūc impletū est illud Isa.vij.s.in die illa radet dñs in nouacula conducta in bys qui trās flumē sunt in rege assiriorū caput z capillos pedū z barbā vniuersam.esset autē hoc ad ignominiā magnā sicut anon rex amonitarū rasit dimidiā partē barbe nūcys dauid z p̄cidit vestes eorū vsq3 ad nates.ē.ij.li.c.x. ¶Queret vlterius quare filij senacherib occiderūt eū. ¶Rñdet hystoria scholastica q hoc fuit:quia maiores duo erant qui occiderūt eū.s.sarasar z adramelech:minor aūt erat assaradon:se-

Ꝑrima pnitio.

Secūda.

Tertia.

Quarta.

Hebrei.

Nō.31. A Filij senacherib ḡre occiderunt eum.

nacherib tñ designauerat eū successores regni preteritis duobus maioribus vel exheredatis in quo valde indignati sunt ꝛ occiderūt patrē. hoc autē erat verisimile: qz vt dicit historia scholastica senacherib diligebat magis matrē assaradon q̄ aliorū duorū iō ꝓposuit eum in iure regni. Sic enī roboā rex iuda cū haberet multos filios ꝛ essent alij maiores natu ordinauit abiā in regē qz dilī gebat matrē suam super alias vxores. ij. palipo. xi. licet hoc deus vetuisset: qz si haberet aliquis duas vel plures vxores. s. vnam odiosam ꝛ alias nō ꝛ filius odiose esset primogenitus non poterat facere filiū alterius mulieris primogenitū sed filio odiose tenebaꝫ relinquere primogenitura: deu. xxi. ¶ Nicolaus autez ꝛ ra. sa. ꝛ multi alij tenent q̄ occisus fuit senacherib a filijs suis: qz illi occiderunt eum timore mortis. dicunt enī q̄ cuz senacherib rediſſet in terram suā minati sunt contra eum valde magnates regni sui eo q̄ p stultitiā eius qz voluerat blasfemare de deo hebreorū perierat fere tota potestas assiriorū ideo cogitabāt occidere eū: ipse autē timēs vouit deo suo vesrach imolare duos filios suos maiores vt liberaret eū de manu seruorū suoꝝ qō intelligētes duo filij sui insurrexerūt in eū ꝛ percusserunt ipsum in tēplo. Notiuū autē nicolai ꝛ ra. sa. est in duobus. Primo qz senacherib erat nunc in templo adorās deū suum quādo occisus est ꝛ sic putat q̄ veniebat ad vouendū ei offerre duos filios suos. Secundū est: quia gentilibus quibusdam erat cōsuetudo cremare filios suos igne in reuerentiā deorum suorū. sic enim gentes sepharnain que erāt de regno assiriorū cremabant filios suos in igne ad honorem adramelech ꝛ anamelech deorum suoꝝ. ē. xvij. Sed istud nō multū stat: quia si solū timerent illi iuuenes mortē inferri sibi a patre suo nō ꝓpter hoc occiderent eum sed magis occulte fugerent sicut postea fugerunt in terrā armeniorū ꝛ nō exponerent se grauissimo periculo occidēdo patrem suum quia poterāt tunc capi ꝛ occidi. ¶ Dicendū ergo magis videt q̄ senacherib intulerat aliquā magnā offensam istis duobus filijs suis ꝛ ipsi ꝓcitati nimis contra eum occiderūt ipsum siue ista offensa esset q̄ persuassent eos successione regni siue aliquid aliud. fugerunt autē isti duo filij senacherib in araratb que est ps armenie campestris ꝛ fertilis ad radicē montis tauri per quā fluit araxes fluuius. hec autez de senacherib facta sunt. Hierosolimite autē videntes nullū esse in castris viuentem egressi sunt de vrbe ꝛ spoliauerūt castra in quibus repererūt diuitias multas glorie assiriorū ꝛ multa genera armature de quibus ezechias factus est diues valde in auro ꝛ argento ꝛ lapidibus preciosis ꝛ omni genere diuitiarum. ¶ Queretur vlterius pcussa quadaz pte exercitus quare senacherib cū reliqua nō pugnauit cōtra hierosolimitas cum iam locauisset castra cōtra vrbē. ¶ Rñdendū q̄ ꝓpter tria. primo qz senacherib habuit valde paucū exercitū residuum. nā dicunt hebrei q̄ cuz solis decem redyt in terrā suam. ꝛ dato q̄ plures essent qz de hoc non cōstat: necesse est dici q̄ essent pauci ita vt cū eis non posset pugnare cōtra aliquā vrbem: qz deus fecerat hoc vt senacherib nō obsideret hierusalem vt pz ē. in lra. ꝛ tamē si adhuc relinqueret ei magnus exercit⁹ cū quo posset obsidere vrbem forte obsidisset ꝛ sic nō liberarent hebrei ab illo incōmodo qō timebāt pauci ergo relinquerent. Secūdū erat: qz dato q̄ relinqueretur magnus exercitus senacherib nō auderet ipse ibi figere castra contra iudeos timens grauiora mala: nā sciebat q̄ blasfemauerat deū israel dicens q̄ nō poterat liberare subditos suos de manu eius sicut nec liberauerāt alij dij gentiū ꝛ sciebat q̄ ezechias confidebat nimis in dño ꝛ in adiutorio ipsius solius cōfisus nolebat tradere vrbē senacherib cognosceret ipse q̄ deus hebreoꝝ fecerat ei hoc malū iō nō auderet pugnare vltra cōtra cultores eius timens q̄ maiora mala ei inferrent. timore ergo inimio inuasus fugit illico in terrā suā. ¶ Tertiū erāt ꝓpter milites suos: nam dato q̄ senacherib in oibus hijs insensibilis pmaneret ꝛ vellet adhuc pugnare cōtra hebreos nolent milites sui qui remansissent: qz ipsi videtes alios fuisse occisos a deo timerent sibi simile euenturum si pugnaret ideo nolent pugnare quāq̄z iuberet senacherib.

¶ Incipit capitulum. xx.

IN dieb⁹ illis egrotauit ezechias vsq; ad mortē: et venit ad eum Isaias filius amos prophetes: dixitq; ei. Hec dicit dominus deus:

A ij. paralip. xxxij. ſ. Esa. xxxviij.

IN diebus. Descripta in pcedentibus ezechie ab hostibus liberatiōe: hic agitur de eius mirabili sanatione ꝛ diuidi tur in duo: quia primo ponit predicta sanatio. secūdo ex sanitate ꝓsita insurgens elatio ibi (in tempore illo.) Prima in tres: qz primo ponit ezechie ad mortē dispositio ꝛ mortis denunciatio scdo eiusdē per orationē ezechie facta dilatio tertio mirabilis sanatio. secūdū ibi (qui cōuertit) tertiū ibi (anteq̄z.) ¶ Queret circa primū an ea q̄ habentur hic sunt continuata ad precedētia ꝛ an fuerint facta immediate post illa vel interiecto aliquāto tēpore. Ad primū dicendū q̄ est ordo continuus: sed pōt intelligi dupliciter ista continuitas. vno mō q̄ pcedentia fuerint inchoata ꝛ cōsummata anteq̄z inciperent ea que habent hic: alio modo q̄ essent inchoata ante ista dato q̄ nō fuerint ꝓsummata ante illa. Primo modo accipiēdo dicendū q̄ ista sunt cōtinuata ad pcedentia qz prius fuit bellum senacherib cōtra vrbes iuda ꝛ misit rabsacē cōtra hierusalem q̄z fieret istud: ꝛ tamē nō apparet an fuit destructus prius exercitus assiriorꝝ q̄z incideret ista egritudo ezechie. sic ēt patet ex ordine lre Isa. xxxviij. qz ibi ponit sicut hic. Ad secundū dicendus q̄ pz responsio ex primo: qz necesse est immediate post omnia pcedentia factū fuisse istud vel q̄ fuerit simul cū illo. ſ. q̄ cū maneret senacherib in terra egrotaret Ezechias vt declarabit. j. non potest autem dici q̄ post destructiones exercitus senacherib aliquanto tēpore fuerit istud: qz tunc sequeret inconueniens qō declarabit sequēti questione.

¶ An egrotatio et sanatio ezechie mirabilis fuerit ante aduentum senacherib vel post percussionem exercitus eius.

Qō. I. A Vn sit ordo ꝓtinuꝰ ꝛ immediatus. Rñsio. Ad primū.

Ad scōm.

Qō. y.

QUeretur vlteriꝰ an ista egritudo ezechie ꝛ sanatio fuerit postq̄z exercitus assiriorꝝ recessit de terra ꝛ occisus est vel dū maneret in terra vel anteq̄z veniret senacherib ad terrā iuda. ¶ Dicendū q̄ nō potest dici q̄ fuerit istud anteq̄z veniret senacherib in terrā iudā: qz tunc sequeret q̄ ezechias regnauisset mīn⁹ quā viginti nouē annis: ꝛ tñ regnauit viginti nouē annis. ē. xvij. ꝛ. ij. palipo. xxix. pz hoc: qz senacherib venit in iudā anno. xiiij. regni ezechie. ē. xviij. si vero prius accidisset ista sanitas fuisset saltem anno tredecimo ezechie: ꝛ qz ezechias vixit quindeci annis solū post istā sanationē: qz dicit hic q̄ deus addidit ei qndeci annos vite eēnt simul viginti octo anni ꝛ tñ regnaut viginti nouē annis: ergo nondū facta erat illa sanatio. Tenet autē historia scholastica q̄ facta est illa sanatio ꝛ egritudo post destructionē exercitus senacherib vnde dicit q̄ iō accidit ista egritudo: qz ezechias grās deo sufficienter nō reddiderat p beneficio ꝓsito in liberatiōe de manu regis assiriorū: idē ēt tenet Iosephus. x. antiqui. ſ. ezechias inopinabiliter a terroribus liberatus gratificas hostias celebrauit ꝛ nō post multū grauī lāgore detētus a medicis equidē desperatus est. ¶ Dicendū tñ q̄ istud nō stat. primo qz. j. in lra ꝓtrariū dicit: nā cū Isaias veniret ad annūciādū ezechie sanitatē dixit ei addaz diebus tuis qndeci annos ſ ꝛ de manu regis assiriorꝝ liberabo te ꝛ ciuitatē hāc ergo nōdū erat liberatus de manu senacherib nec fuerat pcussus ab angelo exercitus eius. Secūdo pz: qz si fuisset post pcussionē exercitus senacherib oporteret q̄ ezechias regnauisset pluſq̄z viginti nouem annis: ꝛ

Qō 2. A Rñsio.

Opi. nic. ꝛ ra. sa.

Cōfutatio.

Rño auctoris.

Qō 32. A Senacherib q̄re nō pugnauit cū reliqua pte exercitus ꝝ hierusalem. Rñsio. Prima cā.

Scōa cā.

Tertia cā.

Opi. histo. scho.

Iosephus.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

annis:z tñ nō regnauit maiozi tēpoze.ē.xviij.z.ij.palipo.xxix.p3 hoc:q3 anno.xiiij.regni ezechie venit senacherib in terrā iuda z postea misit bis nūcios ad ezechiā z ezechias misit ei semel munera z post oia hec predixit Isaias ezechie qd deberet comedere in tribus annis p̄cedēti.c.z illis tribus annis mansit senacherib in terra: nā alioqn nō fuisset data illa doctrina ezechie sz in oibus illis annis seminassent z collegissent vt declaratū est p̄cedenti.c.op3 ergo q manserit senacherib in terra tribus annis vel quasi:z tūc aut accipiet q annus quartusdecimus ezechie qñ venit senacherib in terrā erat incipiens vel ꝓsummatus.si aūt ꝓsummatus dabit q mansit senacherib in terra vsq3 ad finem decimi septimi anni regni ezechie z post hec fuit ista egritudo z sanatio : z tñ post istā egritudinē vixit ezechias annis qndeci vt p3 in lra z sic regnaret annis triginta duob⁹ qō falsuz est. Sī aūt dicat q erat incboans annus q̄rtusdecimus ezechie qñ venit senacherib in terrā esset completus annus decim⁹ sextus ei⁹ qñ recederet de iudea p̄dito exercitu z postea vixit ezechias annis quindecim:ió regnaret annis triginta vno:sz falsuz est q2 solū regnauit annis viginti nouez.

Rño aucto ris. Prima rō.

Scōa rō.

C Bicendū igit q ista egritudo z sanatio fuit postq̄z venit senacherib in iudeā z anteq̄z inde recederet : qō aliqualiter colligit hic z Isa.xxxvij.ná dicit in diebus illis.s.q dū fierēt ea que narrant supra de senacherib fcā est ista sanatio z egritudo. Scōo p3 hoc efficacius q2 nō potuit fieri anteq̄z veniret senacherib in terrā iudee: q2 tunc sequeret q regnasset ezechias minus q̄z viginti nouē annis nec potuit post recessum senacherib esse : quia tunc regnaret ezechias plusq̄z viginti nouē annis vt de vtroq3 inductuz est:ergo fuit dū maneret senacherib in terra. Bicendū aūt q istud fuit modico tempore postq̄z venit senacherib in terrā iudeam oportuit q fieret in fine anni quarti decimi vel p̄ncipio qnti decimi ezechie q2 postea regnauit qndecim annis:z tñ oēs anni ei⁹ fuerūt viginti nouē:ergo tunc complebat annus q̄rtus decimus regni ezechie z incipiebat qntusdecimus et erat annus etatis sue trigesimus non⁹:qō p3:q2 ezechias vixit annis quinquaginta q̄tuor.s. viginticquinq3 annoruz erat cū regnare cepisset z viginti nouem annis regnauit ē.xviij.a qbus subtrahant qndeci quibus vixit post hāc egritudinē manebūt triginta nouē.z sic erat iuuenis valde ezechias qñ moriturus erat z ob hoc in cāt̄ico q tūc fecit dixit:ego dixi in dimidio dieꝝ meoꝝ vadā ad portas inferi.i.ego dixi vel putaui q morerer in medio etatis mee.s.anno trigesimo nono:ná rationabiliter viuere poterat annis octuaginta vel septuaginta octo cuius medietas erat triginta nouē(in diebus illis egrotauit ezechias).s.dū fierēt ista que narrata sunt p̄cedēti.c.de senacherib:nam pauco tēpore post aduentū eius in terraz iuda facta sunt hec vt declaratū est p̄cedēti q̄stione(vsq3 ad mortē.i.ita vt nihil supereſſet nisi mors: q2 egritudo sua fuerat nimia z desperabat de vita eius ab omnibus medicis z amicis vt ait iosephus.x.antiqui.(z venit ad eū Isaias filius amos ꝓphetes).s.venit ex mādato dñi ad denunciandū sibi mortez.iste amos pater Isaie erat ꝓpheta sicut Isaias licet nō fuit tam famosus cū nō habeant dicta eius:scripta.p3 hoc ex positiōe cōmuni hebreoꝝ.s.q quādo in titulo alicuius ꝓphete ponit nomē patris eius vel aui aut alioꝝ maioꝝ oēs illi fuerūt ꝓphete.hanc regulā ꝓfirmat hieronymus in quodā ꝓlogo super sophoniaz qui incipit tradunt hebrei.p3 hoc magis isaie.xxxvij.vbi vocat ezechias filiū amos ꝓphete. Nō tamē est intelligendū q iste amos fuerit ille ꝓpheta qui ponit in numero duodecim ꝓphetarū minoruz sz ali⁹: q2 ille cuz aliis lris scribit apud hebreos q̄z amos pater Isaie.etiā q2 ille amos erat pastor z rusticus de pastoralibus thecue amos.i.z tñ amos pater Isaie erat de genere regali vt dicit hieronymus in quodā prologo super Isaiā qui incipit nemo cū prophetas:z idē tenēt hebrei dixitq3 ei(hec dicit dñs p̄cipe domui tue moreris z nō viues).i.ex pte dei dico tibi q p̄cipias domui tue.i.disponas de domo tua condendo testamētū q2 morieris z non viues.i.certissime crede te morituzū z nō credas q poteris viuere ió non differas facere testamentum.

Amos pf Isaie quis fuit.

Regula bieronymi.

C Egritudo ezechie vnde venerat z an fuerit quia non dederit gratias deo de liberatiōe assiriozum.vel q2 non accipiebat vxorem. Qō.iij.

Qō 3. A

Queretur vnde venerat ista egritudo ezechie. C Aliq dicunt q data fuit ei in penā q2 cū liberatus fuit de manu assirioꝝ nō dedit deo gratias q̄les impendere oportebat ꝓ tanto beneficio hoc dicit historia scholastica z subdit q ezechias alio elatus canticū nō cantauit sicut in huiusmodi rebus facere cōsueuerāt patres z ꝓpterea egrotauit vsq3 ad mortē. Secūdo p3.ij.palipo.xxxij.cū dicit de ezechia q exaudiuit eū dñs sed nō iuxta beneficia que acceperat retribuit:q2 elevatū est cor eius:z facta est contra eū ira z cōtra iudā z cōtra hierusalē. C Bicēdū tñ q istud non stat:q2 in hoc ꝓsupponit q prius deletus fuerit exercit⁹ assiriozū q̄z egrotaret ezechias:z tñ hoc falsuz est cū infra in lra dicat ꝓtrariū z declaratū est p̄cedenti q̄stione: nam sequeret q regnauisset ezechias annis triginta vno vel duobus qō falsum est. Scōo p3:q2 dicit q non dedit deo gratias ꝓ isto beneficio:q2 non est verisimile q liberatus de tanto malo non referret deo gratias. Tertio p3 hoc p iosephū.x.antiqui.q ait ezechias inopinabiliter a terroribus liberat⁹ gratificas hostias celebrauit deo cū omni populo z cognoscens q nulla alia cā hostes pemittit nisi diuina cōsolatio omni studio z largitate vsus est circa dei cultū. C Nicola⁹ aūt ra.sa.aliter dicit.s.q punit⁹ fuit ezechias q2 peccauerat nolendo accipere vxorē:nōdū.n.acceperat eā z ꝓ ℔ volebat auferre ꝓtinuationē ꝓgeniei dauid z relinquere regnū alieno heredi z ℔ malū erat.z ꝓbant q2 ante hoc nullos habebat ezechias filios sed post hoc genuit manassen. C Sed dicendū q ista positio nō stat. ¶Primo q2 ꝓsupponit dubium. secūdo quia dicit falsum.de primo p3:q2 dicunt isti q ezechias nōdū acceperat vxorē.istud tñ nō apparet. z ꝓbatio sua non est sufficiens:q2 quāq̄z non habuerit filios ezechias vsq3 post istam sanationē nō sequit q nō habuerit prius vxorē:q2 contingit aliqué magno tēpore habentē vxorē nō posse gignere z deinde post magnū tempus gignere de eadē vel de alia. Scōo p3 q2 istud non erat verisimile.s. q ezechias anno trigesimo nono vite sue non haberet vxorem:q2 ille qui aliquādo accepturus est vxorez si facultas ei adest accipit eam ante talem etatē:cū flos iuuētutis z tempus cōueniēs generādi precedat: z tamē isti reges accipiebant vxores:ió nō est credendum q in tali etate nōdū accepisset ezechias vxorē. Misi forte dicam⁹ q ꝓposuerat ezechias seruare virginitatē ꝓpetuaz. sed istud nullo modo est verisimile. ¶Primo q2 ezechias non erat tante sanctitatis q tale votū emitteret. Secūdo q2 in veteri testamēto nunq̄z tale votuz ab aliquo emissum fuerat imo erat intentio oiuz q relinqueret semen super terrā z qui nō relinquebat successores de stirpe sua putabat infelix q2 erat nomen suū extinctū. huic opinioni fauebat ēt sacra scriptura:nā si qs accepta vxore moriebat sine liberis frater eius accipiebat vxorē ipsius z gignebat ex ea filios fratri suo q ptinerēt ad stirpē ei⁹ deu. xxv.nō ergo credendū erat de ezechia q vellet se prīuare successione. Tertio p3:q2 dato q ezechias vellet non accipere vxorē:viri de regno suo coegissent iam eū ad accipiendū vt maneret ꝓles regia que succederet in regno: ió nō est verisimile qō isti dicūt. C Scōm ꝓncipale erat: q2 isti dicūt falsum.s.q peccaret ezechias nō accipiēdo vxorē:ná seruare virginitatē est maius bonū quā tenere statū matrimonialē prima ad corinth.vij. nemo tñ ꝓhibet a maiori bono imo exhortat ad illud:ná dicit apostolus ibidē q quāq̄z virginē tradere nuptui bonū sit:melius tñ est eam virginē manere ió potius mereretur ezechias q̄z peccaret. Istud aūt verū est nisi esset p̄ceptū de ꝓtrahendo:q2 tūc ꝓpter obligationē p̄cepti esset virginitas mala.sic fuit in principio seculi qñ adā z eua soli erāt z dixit eis deus crescite z multiplicamini:Beñ.i.nam si vellent seruare virginitatē pyssent gen⁹ humanū in eis ió

Ꝏō 3. B

Ezechias non vouit ꝛginitatē. ¶Prima rō. Scōa rō.

Tertia rō.

Scōus error nicolai.

Nota ō ob seruatione virginitatis.

obligabant ꝙuenire carnaliter ꝓpter necessitatē ꝓpagatiōis.sic ēt fuit tēpore diluuij:nā manebāt soli q̄tuor viri ꝛ q̄tuor vxores eor.s.noe ꝛ tres filij sui ꝛ q̄tuor vxores eor ꝛ si ipsi nolēt vacare ꝓli piret genus humanū: ideo deus obligauit eos ad ꝙueniēdū carnaliter. Gen.ix.dicēs,crescite ꝛ multiplicamini.nūc tñ nō erat aliq̄ talis necessitas:qz genus humanū erat valde multiplicatū tam inter gētiles q̄z inter iudeos:ēt nō erat aliqō ꝑceptū de accipiēdo vxorē iō nō peccaret nō accipiēs vxorē ſ3 magis mereret ſicut nunc maioris meriti est virginitas q̄z matrimonialis status.nō ergo stat ista positio. Sed adhuc dicet aliqs ꝙ stat ꝑcedens positio bistorie scholastice ꝓid qō habet.y.palipo.xxxij. ¶Dicendū ꝙ nō stat: qz ibi nō loquit scriptura de liberatione ezechie de manu senacherib ſ3 de liberatiōe ei⁹ de egritudine ꝛ de hac liberatione nō egit gratias sed elatus fuit alo:qō patet: qz ibidē dicit in diebus illis egrotauit ezechias vsq; ad mortē ꝛ orauit deū ꝛ exaudiuit ipsum ꝛ dedit ei signuz ſ3 nō iuxta beneficia que acceperat retribuit qz eleuatū est cor ei⁹. ¶Aliter aūt adhuc dicit nicola⁹.s.ꝙ ista egritudo data est ezechie forte sine aliqua culpa sua ad ostēdendā gloriā dei in eius mirabili liberatiōe.sic p3 de ceco nato de quo xp̄s dixit:iō.ix.ꝙ nō peccauit ille nec parētes eius vt cecus nasceret sed vt manifestent opa dei in illo. ¶Sed dicendū ꝙ adhuc istud nō est ꝙuenienter dictū:qz deus nō infligit alicui penā nisi ꝓ pctō ꝛ nō est simile de ceco nato ꝛ de ezechia si ꝑcussus fuisset a deo: qz cecus natus nō recipiebat aliqō malū ꝙ cecus nasceret:ꝛ tñ recipiebat malū ezechias si nunc puniret. Ꝓro quo sciendū ꝙ pene directe a deo dant ꝓ peccatis:iō q̄libet a deo ꝓ pctō suo punit qz alia q̄ peccauerit ipsa morietur:ezech.xviij.ꝛ ꝓpter hoc non puniunt filij adulti ꝓ peccato patrū a deo de lege cōmuni sed filij pueri vt declaratū est.s.xviij.eo ꝙ filij magni p se sunt aliqd ꝛ peccatū eor est solū ipsor ꝛ pena eis inflicta est ipsor: iō si punirent ꝓ pctō patrū esset iniustū.filij autez pueri non sunt p se q̄bus competat pena vel bonor aut vtilitas:qz nihil istor sentiūt aut iudicāt ſ3 ipsi sunt tāq̄z q̄dā ptes patrū vt ait aristoteles.v.ethicorū iō sicut pena ptis vel bonū eius nō est ipsius ſ3 totius ita pena vel bonum filij pueri nō est ei⁹ sed patris:ꝛ sic deus occidēs vel puniēs huiusmodi pueros nō dicit punire eos ſ3 patres in eis. Si aūt pueri sint in vtero nōdū nati imo nō dum plene formati ꝛ sequat aliqs defectus vel malū in corpore eorū nō dr esse pena ipsor qz ipsi nō sentiūt nec ēt sunt:nō est ēt pena patrū suorū:qz filius dū in vtero est quia nō apparuit in lucē nō iudicat tāq̄z aliqō bonū patris sicut fructus terre dū sunt in visceribus eius nō sunt bona nostra nec nos dicimus possidere illa quāq̄z simus domini agror ſ3 postq̄z apparuerint fructus incipiemus possidere eos.ꝙ ergo sequat macula vel defectus in formatiōe fetus ꝛ hoc fiat a deo nō est aliq̄ pena parentū cū nōdū ille fetus sit aliqd suū:qz nōdū apparuit in mundo:ꝛ sic nulli sit iniuria vel irrogat pena ꝙ fetus huiusmodi formet defectuosus.ꝛ qz id qō nō ē pena nō opz ꝙ sit ꝓ aliq̄ pctō cū cecitas causata in ceco illo a natiuitate nō fuerit pena eius nec parentū suorūz nō oportebat ꝙ peccasset ipse aut pentes sui:nā si cecitas illa fuisset pena sua oportuisset ꝙ ipse peccasset.si āt eēt pena parētū suor oportet ꝙ ipsi peccassent:ꝛ tñ qz nullius pena fuit sine pctō cuiusq̄z cāri potuit. ¶Itē p3 hoc:qz ea q̄ naturalia sunt nō sunt penalia vt ꝙ homo habeat caput ꝛ pedes ꝛ nō habeat alas ad volādū ꝛ nō sit velocior alijs animalibus in cursu ꝛ agilior ad saltandū ꝛ excelentior in multis alijs ꝑfectionibus nō est pena ſ3 natura:iō nemo ꝙquerit de hijs quāq̄z ꝙlibet forte desideraret ꝓriū si possibile esset ita q̄cūq; insunt rei a natiuitate sua dicunt ꝛ naturalia qz sunt principia essendi:iō cū fuerit aliqs defectus istor a natiuitate magis vocabit natura q̄z pena. ¶Dom ergo ꝙ si ille cecus fuisset excecatus a deo postq̄z fuit in virili etate illa esset pena sua ꝛ tūc nō potuisset hoc accidere nisi ipse peccasset.si aūt excecat⁹ fuisset a deo post exitū ab vtero in pua etate ꝙ nō esset capax rōnis illa excecatio esset pena parentū ꝛ nō pueri:qz tūc ipse nihil sentiret ꝛ qñ postea veniret ad adultā etatē nō iudicaret se tūc imperfectiorē eē quā aliqñ fuisset:qz nunq̄z cognouisset se in meliori statu ꝛ iudicaret hoc tāq̄z naturale sibi: esset tñ pena pentū ꝙ aliqñ gaudebāt de filio sano ꝛ postea tristarent de illo excecato:iō tūc quāq̄z ad istā excecationē nō oportebat ꝙ puerus iste peccaret tñ impossibile erat ꝙ fieret excecatio nisi pentes peccassent ita vt mererent excecari filiū:ꝙ aūt in formatiōe sua in vtero cecus efficeret nō erat pena sua nec pentū suor vt declaratū est iō nō oportebat ꝙ infligeret ꝓ pctō suo vel pentū.ꝛ tñ qz oia q̄ fiūt siue naturaliter siue alias sunt a deo ꝓuisa ꝛ ꝓordinata:de⁹ tñ nō agit aliqd sine cā iō qñ nulla alia cā fuit in talibus exorbitācijs a ꝙsuetudine nature aget deus saltē ad ostendēdū gloriā suā ꝛ ꝑfectionem vniuersi.ꝛ sic fuit ī ceco nato de quo q̄rebāt discipuli an peccasset ipse vel pentes sui vt cecus nasceret ꝛ rectissime xp̄s respōdit ꝙ nec ipse nec pentes sui peccauerāt ſ3 vt manifestarēt opera dei in illo cecus natus fuerat. De ezechia aūt nō erat sic:qz ipse erat vir magne etatis ꝛ ꝙ ipse egrotaret vsq; ad mortē pena magna erat eius: iō nō infligeret deus ei illā penā supernaturaliter soluz vt ostenderet gl̄ia dei in illo ſ3 ꝓpter aliqō peccatū ꝛ consequēter ostēderet gloria dei in eo. ¶Dom ergo videt ꝙ ista egritudo ꝙuenerat ezechie naturaliter: nā sicut aliqñ naturaliter moriturus erat ēt si deus nō puniret euz ita ꝛ nūc forte acciderat ei ille morbus ꝛ deus voluit liberare eum.

¶Quare Isaias missus fuit denunciare mortem ezechie. Qō.iij.

Queretur vlteri⁹q̄re Isaias missus fuit ad ezechiā languentē denūciatur⁹ ei ꝙ moreret. ¶Rñdendū ꝙ fuerūt duo vnū tñ fuit ꝓpter qō deus fieri voluit ꝛ aliud ꝙ extra ostendebat id quod erat vtilitas ezechie:nam mittebat deus Isaiā ad eum tanq̄z bene ꝙsulentem.nā ezechias erat in tali egritudine de q̄ necesse erat mori ꝛ ipse nō credebat se oīno moriturū quāq̄z formidaret mortē:iō nō curabat disponere de domo sua ꝙdēdo testamētū ꝛ tñ erat nimis necessariū in eo testamentū plusq̄z in alijs regibus eo ꝙ nō habebat aliquē filiū q̄ succederet ei ī regno: iō debebat ipse sibi eligere successorē ꝛ noiare eū dū viueret:quia si moreret nō noiato successore sequeret magnū scādalus in regno.ista cā q̄z erat eꝫ apparēs ꝛ quā volebat ostēdere deus ꝓ Isaiā:tñ nō erat ista cā motiua qz ezechias nō erat moritur⁹ nec erat necessaria dispositio de domo sua sicut postea apparuit. ¶Scōa cā ꝛ motiua fuit quia deus volebat liberare ezechiā a morte miraculosē: nam de illa egritudine moriturus erat necessario nisi ei supnaturaliter succurreret:ꝛ qz si deus sanaret ezechiā ꝛ nō mitteret ei ad dicendū ꝙ necessario moriturus erat putaret ezechias ꝙ naturaliter sanabat ꝛ ꝙ nō fuerat egritudo sua ad mortē ꝛ sic miraculū dei nō ꝓficeret ad gloriā suā:ꝛ tñ miracula oia q̄ facit ꝓncipaliter sunt ad gloriā nois eius:iō misit Isaiā ad denūciādū ezechie ꝙ moriturus erat certissime.ꝛ tūc ezechias orauit dñm cū lacrimis ꝛ exauditus est redytq̄z Isaias illico ad denūciādū ezechie ꝙ nō moreret:ꝛ sic cognouit ezechias ꝙ liberatio illa fuit a deo.ꝛ tñ qz nō poterat mitti ꝙuenienter Isaias ad nūciādū liberationē ezechie nisi nunciaret ei mortē ineuitabilē nūciauit sibi mortē. ¶Queret vlterius cū deus mitteret Isaiā ad denūciādū ezechie aliqd ꝓ qō cognosceret liberationē suā fieri a deo q̄re nō misit ei ad dōm ꝙ de⁹ liberaret eū de egritudine:ꝛ sic cognosceret ezechias se a deo liberari ꝛ nō mitteret ei ad dicēdū ꝙ disponeret domui sue qz moriturus erat. ¶Rñdē dū ꝙ hoc factū est ꝓpter multa. Primo qz ezechias ante hō nō credebat se moriturꝫ iō nōdū disposuerat domui sue cōdēdo testamētū:ꝛ si nūc diceret ei Isaias ꝙ deus liberaret ipm a morte nesciret ezechias an alias moriturus erat necessario:iō nō ꝙstaret ei an ista liberatio esset miraculosa ꝛ sic modicū afficeret ad reddēdū deo grās de hō bñficio. Scōm erat qz si denūciaret ezechie solū ꝙ deus

Euasio.

Cōfutatio.

Alia rñsio Nico.

Cōfutatio.

Ł Null⁹ a deo punit sine culpa.

In.q.v.

Quō filij paruuli puniūt ꝓ peccatis ꝓrū.

Ð Cecitas in ceco nato an fuerit pena aliqua.

Ł

Rñsio auctoris.

Qō.4. A Rñsio.

Prima cā.

Scōa cā.

Qō.5. A Quare de⁹ nō denūciauit ezechie ꝓ isaiā ꝙ liberaret eū ſ3 ꝙ disponeret domui sue ꝛc. Rñsio. Prima rō. Scōa rō.

Tertia rō.

iō debuit ei denūciari sola moꝛs vt sic timeret ꝛ lugeret ad dñm vt exaudiret ipsuꝫ.Tertiū est:qꝛ si nō fuisset denunciata ezechie nisi moꝛs nō putasset se fuisse in piculo magno in egritudine illa ꝛ sic nō curaret petere signū a dño de liberatiõe sua:ꝛ tñ i signo illo dato apparuit gloria dñi nimis plusq̄ꝫ in liberatõe ezechie.ſ.qꝛ fecit de⁹ retrocedere solē p decē lineas.j.in lr̄a:deus tñ volebat hoc facē ad gloriā nominis sui iō fecit q̄ talr ꝺnūciarent̄ ista ezechie q̄ ipse vellet petere signū a dño p certitudine liberationis sue ꝛ datū est ei signū de retrocessione solis.

† (Qui cõuertit)hic ponit scōm huius capituli.ſ. mortis ezechie p oratiõē suā dilatiõnā qndeciꝫ anni vite supadditi sunt ei(q̄ ꝙuertit faciē suā ad pietē)erat ezechias in lecto ꝛ cū recessisset ab eo Isaias p̄nūciata moꝛte ei⁹ ꝙuertit se ezechias ad pietē dom⁹ vt oꝛaret: ꝛ fuit ista cõuersio ad pietē vt nō impediret oꝛare ab astātibus cū videret eos:ēt qꝛ forte erubescebat flere coꝛā illis:ꝛ tamē nūc moꝛ⁹ fuerat ad lachꝛimas.ēt qꝛ forte tēplū dñi erat ad pte illā ꝫ quā erat paries ꝛ voluit ezechias oꝛare cōtra tēplū:qꝛ ꝙsuetudo erat iudeis vbicūq̄ eēnt si nō possent ire ad tēplū oꝛare ꝫ illud.sic.n.dixerat salomon p̄ce dēti.li.c.viij.q̄ qñ eēnt israelite exꝰ terrā illā ꝛ oꝛarēt cōuertēdo faciē suā ꝫ locū in quo erat templū dñi deus exaudiret eos:ꝛ sic faciebat daniel dū eēt in babilone: naꝫ apertis fenestris domus sue ꝫ hierusalē flectebat genua sua tribus tēpoꝛibus in die vt patet dan.vi.ꝛ qꝛ nūc ezechias nō poterat ire ad tēplū sicut si esset extra terrā illā ꝙuertebat vultū suū ad tēplū q̄ō erat ꝙtra pietē(ꝛ oꝛauit dñm dicēs).ſ.oꝛauit p liberatione sua dicēdo verba q̄ sequūt(obsecro dñe memẽto quō ambulaueriꝫ coꝛā te)

† ℬ Oratio ezechie p sua liberatione

i.oꝛo dñe q̄ tu attēdas ad intētionē meā:q̄ ego semper ꝺsideraui te colere ꝛ in oīb⁹ opīb⁹ meis ambulaui coꝛā te.i.nō declinās a lege tua(in veritate ꝛ in coꝛde pfecto)dō ambulasse in veritate qꝛ sequebat legē ꝑm tenoꝛem suum ꝛ sicut ipsa vere significabat.ſ. nō interpꝛetabatur eā cauīlose ad faciendū eā leuiorē sibi sicut aliqui interpretantur legē dei coꝛrumpentes eam vt inueniāt subterfugia ad peccatū quoꝝ finis moꝛs eterna est ꝛ illi non dicunt ambulare ad veritatē legis.isto mō loquēdi vtit apostolus ad gala.ij.dicēs cuꝫ vidissem qꝛ nō recte ambulabāt ad veritatē euāgelij.dō in coꝛde pfecto ambulauisse:qꝛ nō claudicabat in duas ptes aliq̄ colendo deū ꝛ aliq̄ idola sicut dixit helias oīb⁹ israelitis quousq̄ claudicatis in duas ptes si dñs ē deus sequimini eū si autē baal sequimini illū:pcedēti.lib.c.xviij. etiā dicebat in coꝛde pfecto ambulare qꝛ totū coꝛ suū inclinabat ad dñm:sic enim dixit samuel ad israelitas si in toto coꝛde vestro ꝙuertimini ad dñm auferte deos alienos de medio vestri baalim ꝛ astaroth et p̄parate coꝛda vestra dño

† ꝛ fuite illi soli(ꝛ qō placitū ē coꝛā te fecerim)ꝫ.i.semp feci id qō tu volebas ꝛ hoc fuit in auferendo omnē idolatriam quam introduxerat achaꝫ pater eius ꝛ omnes reges iuda precedētes qō nō fecerat taꝫ plene aliquis de regibus precedentibus ꝛ fuit in hoc valde sollicitus:nā in principio regni sui.ſ.primo anno ꝛ mense primo antecq̄ꝫ quicq̄ aliud ageret de dispositiõe regni abstulit omnem idolatriam ꝛ non cessauit vsquequo plene abstulit illā ꝛ celebꝛauit festiuitates inuitauitq̄ idolatras de decem tribubus israel ad colendum dñm ꝛ tandē ordinauit ministros cult⁹ dñi de q̄bus.ij.palipo.xxix.ꝛ.xxx. ꝛ

† xxxi.ꝛ declaratū est sup̄.xviij.(fleuit itaq̄ ezechias fletu magno).ſ.fuerūt fortes lachꝛime ex magna deuotione ꝛ feruoꝛe coꝛdis ideo exauditus est illico:nam nō dixit nisi ista verba ꝛ exaudit⁹ est:ꝛ iō anteq̄ꝫ exiret isaias mediam parteꝫ atrij deus loquutus fuit ei vt veniret ad reuocandum sententiam.

¶An ezechias peccauerit sic oꝛādo ꝛ laudādo se ꝛ quo modo licet in oꝛatione vti verbis significantibus laudeꝫ: ꝛ quibus verbis debemus oꝛare. Qō.vi.

Qō.6. a **Queretur** an peccauit ezechias sic oꝛando. Aliq̄s dicet q̄ sic:qꝛ ezechias laudabat se dicēdo q̄ ambulauerat coꝛā dño in oīb⁹ operibus suis:ꝛ tamē laudantes se in oꝛone sua peccant:sic patet luc.xviij.de illo phariseo qui stans apud se oꝛabat dicens deus gratias ago tibi qꝛ nō sum sicut ceteri homines raptores iniusti adulteri velut etiaꝫ hic publicanus ieiuno bis in sabbato decimas do omnium que possideo.

¶Respondendū q̄ nō peccauit ezechias dicendo ista ꝫ potius meruit:nam si peccauisset deus nō exaudisset eū: ꝛ tamen dicitur hic:audiui oꝛationem tuam:idem Isa. xxxviij.ꝛ.ij.palipo.xxxij.ergo non peccauit. secūdo pꝫ: quia deus fecit nunc miraculum famosum p ezechia.ſ. quia fecit retrocedere solem:deus tamē non facit miracula ad preces peccatoꝝ:iō.ix.ergo non peccauit.Tertio pꝫ:qꝛ ea que ad bonū finē fiunt si ipsa absolute mala nō sunt meritoꝛia sunt:ꝛ tñ q̄ aliq̄s dicat bona que fecit non est absolute malū ꝫ ex intentione dicentis:ezechias autem dixit nunc ista bona que fecerat non mala intentione sed ex feruoꝛe deuotionis:qō patet:qꝛ cū fletu magno dicebat illa ideo non peccauit. ¶Pro quo sciendū q̄ oꝛatio dicit esse ascensio mentis in deum in voceꝫ pꝛorumpens.meritum autē oꝛationis nō est in verbis ꝫ est in directione coꝛdis nr̄i ad dñm.ꝛ iō ꝝba nō dicunt nisi in quātū seruiunt ad accensionē mētis.ꝛ ob hoc si mens alicuius magis inflammat in deum per solam cogitationem sine voce bonum est ei q̄ non oꝛet vocaliter sed solum q̄ contemplet. si autē pꝛoferendo verba magis succenditur vtilius est verbo ꝛ mente oꝛare.ꝛ qꝛ verba naturaliter habent quādā efficaciam mouendi animos potissime quando sunt artificiose electa:nam in bijs est tota persuasio rethoꝛica cõmuniter vtilius est homini oꝛare verbo q̄ꝫ solo coꝛde.ꝛ tunc quia quidā homines sunt qui succenduntur auditis vel ꝓlatis quibusdaꝫ verbis: alij vero auditis alijs quilibet debet oꝛare in verbis illis per que mouentur viscera sua magis ad teneritudinē ꝛ lamentum vel ad quoddam ꝺsiderium excelsum: ꝛ quia quidam homines sunt qui succenduntur quādo enarrauerint beneficia que a deo susceperunt debēt oꝛare enarrando illa:sic fuit de iacob qui oꝛans dominuꝫ vt liberaret eum de manu esau:ait:minoꝛ sum cunctis miserationibus tuis ꝛ veritate quā explesti seruo tuo in baculo meo transiui iordanem istum ꝛ nunc cum duabus turmis ingredioꝛ erue me de manu fratris mei: Geñ. xxxij.si autem aliquis magis succenditur reducendo in memoꝛiam bona opera que egit in quantum deus dedit ei gratiam ad faciendum illa bonuꝫ est q̄ enarret p. fectiones quas deus ei dedit ꝛ bona opera que egit ꝛ talis est oꝛatio salomonis sapiētie.viij.ꝛ.ix.ita nūc fit hic: quia ezechias incendebatur magis enarrando bona q̄ fecerat ideo oꝛando enarrauit illa ꝛ sic non peccauit sed pꝛudenter egit.¶Ad rationem in contrarium dicendū q̄ si ezechias dixisset ista ad laudandum se pꝛesumeret de sanctitate sua ꝛ tunc peccaret quia coꝛam deo pꝛesumebat.nam coꝛaꝫ deo debet homo se humiliare sicut dicit beatus petrus humiliamini sub omnipotenti manu dei.¶Prima petri.c.ij.ꝛ in tantum debet homo se humiliare q̄ reputet se quasi asinuꝫ coꝛam deo sic dixit dauid ꝑs.lxxiij.vt iumentum factus sum apud te ꝛ ego semp tecum sed non dixit hoc ezechias ad se laudandum sed ad se incendendum in amoꝛem dei ꝛ ad pꝛouocandum ad miserendum sibi ꝛ cum magna coꝛdis amaritudine. ¶Cum autem dicitur de illo phariseo qui se laudauit coram domino dicendum q̄ non est simile quia ille laudabat seipsum ꝛ dicebat cum intentione laudandi pꝛesumens de sanctitate sua ezechias autem non pꝛesumebat. Secundo quia ille phariseus contemnebat ꝛ vituperabat reliquos in oꝛationem sua laudando seipsum ꝛ ezechias neminem vituperabat sed solum enarrabat paruitateꝫ coꝛdis sui.patet hoc ex verbis christi:nā luc.xviij. dicitur q̄ christus dixit istam parabolam ad quosdam qui in se confidebant tanq̄ꝫ iusti ꝛ aspernebātur ceteros patet etiam ex verbis phariseꝰ: nam dixit gratias ago tibi deus quia non sum sicut ceteri hominum raptores iniusti adulteri velut etiam hic publicanus ieiuno bis in sabbato decimas do omnium que possideo:nō ergo fuit repꝛehensibilis ezechias sicut phariseus ille.

Rño Prima rō. Secūdo. Tertio.

℞ Oratio q̄d

Modus oꝛandi.

Ad obiectione. ℒ

Oratio faciēda ē cū humilitate

Qō. 7. A Rñsio.

CQuare ezechias fleuit fletu magno. Qō. vij.

Queretur vlterius quare ezechias fleuit fletu magno. Rñdēdū q ezechias sciebat q dē exaudiebat homines cōtritos corde sicut dixerat dauid ps. l. cor cōtritum ꝛ humiliatū dē nō despicies. patebat etiam hoc exemplo: qr achab fuit pessimus inter reges israel p̄cedēti. li. c. xvi. ꝛ. xxi. ꝛ deus p̄nūciauit cōtra ipsum penas grauissimas p heliā qui humiliauit se ꝛ induit sacco ꝛ ieiunauit ambulans demisso capite ꝛ deus transtulit sentētiā ab eo ad posteros: p̄cedēti. li. c. xxi. ita nunc ezechias volens placare deū cōtritus est corde corā eo flens nimis credēs q eū sic placaret. alia cā fuit qr dolebat nimis ezechias q in etate taz florida raperet qr erat adhuc iuuenis: vñ ait: ego dixi in dimidio dierꝫ meorū vadā ad portas inferi: Isa. xxxviij. Tertio dolebat amarissime qr moriebat ꝛ non relinquebat filiū ꝛ iste dolor erat grauissimus in eo propter duo. Primo ex cōmuni opione iudeorꝫ: nā qñ aliqs moriebatur ꝛ nō relinquebat posteros putabat se oīno mori ꝛ tunc delebat nomē suū: si autē dimitteret successores nō moriebat oīno qr manebat nomē suū in posteritate sua. sic enim dicit ecclesiasticus. xxx. mortuus est ꝛ q̄si nō ē mortuus pater eius: dereliquit enim filiū simile sibi. vnde saul orauit nimis petēs a dauid q nō deleret posteritatē suā ne deleret nomen suum de domo p̄ris sui. ſ. i. li. c. xxiij.

Scōa.

Tertia

Alia cā specialis

CScōm erat speciale in ezechia qr ipse erat rex ꝛ nō relinquebat aliquē qui succederet i honore ꝛ ptāte sua sz oportebat q transiret ad alienos. q aūt nō haberet tūc ezechias filiū p3 manasses filius su⁹ succedit ei in regno: ꝛ tamē qñ incepit regnare erat annorꝫ duodecim vt p3 se quēti. c. ꝛ. ij. pali. xxxiij. vixit tñ ezechias quindecim annis post istā sanitatē p̄stitā: ergo trib⁹ annis post hoc genuit filiū suū primogenitū q successit ei in regno: ante hoc ät nullū habuerat filiū vel si habuerat iā nō superat qr manasses successit in regno q natus est post hāc egritudinē: si tñ aliqs alius de filijs ezechie poribus tūc esset nō succederet manasses sz ille q esset maior natu. pro hoc autē magis dolebat q̄z p morte sua sic ait ioseph⁹. x. antiq. ſ. videbat aūt ꝛ alia angustia magna regi eo q filios non haberet ꝛ q moriturus esset desolatā relinquēs domuz nec successorē sui generis habiturus dūq nimis in hac pte satigaret rogauit dñm vt puo ei tēpore vitā p̄cederet donec filios habere posset ꝛ nō pus aia puaret antequā fieret pater cui miserat⁹ deus qr nō dolebat eo q prius ādus esset bonis imperij: sz vt filios haberet q in eius p̄incipatum succederent.

† CEt antequā) hic ponit tertiū huius ptis. ſ. mirabilis sanatio ꝛ diuidit in tria: qr primo a deo sanitas concedi tur scōo mirabiliter morbus opere Isaie expellit ibi (dixitq Isaias). iij. signū mirabilius p effecta sanatione tribuit ibi (dixerat autē.) CCirca primum dicitur (ꝛ anteq̄z egrederetur Isaias mediū porte atrij) atrium vocabat aliqd palacium magnū in domo regis in quo cōuenieba tur ad iudicia. ꝛ postq̄z Isaias nunciauit ezechie q moriturus esset recedebat ab eo ꝛ q nondū peruenisset ad exteriorē portā palacij regis sz erat adhuc in medio atrij deus locutus fuit sibi reuocando sententiā in quo significatur velocitas dei in remissione pene quādo aliqs cōuertitur: nam illico vt ezechias locutus fuit verba ista. ſ. memento q ambulaueriz corā te in veritate ꝛ corde perfecto deus remisit penam ꝛ ideo nondū egressus fuerat Isaias de domo regis quādo iussit ei deus q rediret ad nunciandū q non morerer (factus est sermo dñi ad eū dicēs reuertere ꝛ dic ezechie duci populi mei). ſ. de⁹ locutus est Isaie imutādo eū ꝓphetice iubēs q iret ad ezechiā ad denūciandū sententiā reuocatā. ꝛ vocat ezechias dux populi dñi: qr erat rex hebreorꝫ qui erāt populus dei. sic ꝛ saul vocat dux ppli dei. ſ. i. li. c. ix. ꝛ. x. (hec dicit dñs deus dauid p̄ris tui) vocauit se deū dauid licet esset deus aliorꝫ eo q dauid erat excellētior alijs regib⁹: ēt qr ipse magis placuerat deo q̄z ceteri. sic enim deus vocatur interdū deus abraham deus isac deus iacob exod. iij. ꝛ matt. xxij. qr isti tres patriarche fuerūt excellentio

† † † † † †

res reliquis in veteri testō ꝛ eis facte fuerūt p̄missiones (audiui oratione tuam ꝛ vidi lachrimam tuam. ſ. exaudiui eam ad faciendū qđ petis ꝛ vidi lachrimam tuam scilicet acceptando eam. ꝛ ponitur lachrima pro multis lachrimis sicut dicit exod. viij. venit musca grauissima i. multe muscе ꝛ ps. lxxvij. misit in eos cinomiam. i. cinomias multas ponit tamē Isa. xxxviij. in plurali. ſ. audiui oronē tuā ꝛ vidi lachrimas tuas (ꝛ ecce sanaui te). i. ex nūc sanaui te vt iā non moriaris sicut alias necessario moriturus eras (die tertio ascendes templū dñi). i. nūc eris curatus lz nō plene ꝛ tñ die tertio eris tā plene curatus q poteris ascēdere in tēplū dñi ꝛ ascendes illuc (ꝛ addā diebus tuis quindeciz annos). ſ. vita tua naturaliter nunc terminanda erat ꝛ tamē ego addam tibi quindecim annos ex hoc. ꝛ sic cognouit ezechias tēpus mortis sue p quindecim annos prius (sed de manu regis assiriorū liberabo te ꝛ ciuitatē hanc). i. tu solum petisti q liberareris a morte: deus autē concessit tibi plus. ſ. q etiā eruat te de manu regis assiriorum. ista est conditio dei qr cum sit liberalissimus cum aliquis iuste petat non soluz dat ea que petunt sed etiā ea que nō petunt. Sic fuit de salomone quādo orauit dominū pro sapientia. nā non solum concessit ei sapientiam sed etiā diuitias ꝛ gloriā: p̄cedēti. li. c. iij. ex hoc autē patet qđ supra dicebatur. ſ. q quādo sanatus est ezechias nondū pcussus fuerat ab angelo exercitus assiriorū qr alias iam liberatus esset ezechias de manu regis assiriorū: sed dicendū est sicut declaratum fuit p̄cedenti. c. ſ. q modico tempore postq̄z venit senacherib ad terrā iude dū adhuc maneret in ea factū est hoc (ꝛ protegam vrbem istā ꝓpter me). i. propter gloriā nominis mei. ſ. vt ostendā mentitū fuisse senacherib q dixit q non posset deus liberare de manu eius hierusalē. etiā propter nomen meū. i. ꝓpter cultū q tribuit nomini meo in templo isto (ꝛ ꝓpter dauid seruū meuz) ſ. ille fuit maioris meriti quā alij reges: ideo oia bona q̄ faciebat deus regibus de stirpe dauid faciebat ꝓpter ipsum dauid ꝛ hoc qr ꝓmiserat ei q manerent semper reges de stirpe sua: ꝛ tamē si tradita fuisset ciuitas in manu senacherib trāslati fuissent iudei in assirios ꝛ cessasset regnum de domo dauid.

CQuo Isaias dixit ezechie ex parte dei morieris ꝛ nō viues cū tamen non fuerit. Qō. viij.

Qō. 8. A Rñsio.

Queretur vlterius quo isaias dixit ad ezechiā ex pte dei morieris ꝛ non viues cū nō fuerit postea sic factū. CRñdēdū q deus p̄cognoscit oia q̄les euentus habitura sint ꝛ nō pōt aliq̄ res fallere cognitionē ei⁹: ꝛ tñ circa p̄nūciationē quā ipse facit p ꝓphetas ꝓsiderandum est: qr si deus p̄nūciaret res sicut ipse cognoscit necesse erat semp sic euenire sicut p̄nūciaret ꝛ tñ nō p̄nūciat semp eo mō q̄ cognoscit: iō aliqñ id qđ ipse p̄nūciat euēit ꝛ aliqñ nō. nō tñ fallit deus in hoc: qr ipse scit q̄lē euentū res habitura est ꝛ ipse p̄nūciat eā sicut est: ꝛ iō semp vez dicit quāq̄z interdū videamus euēire aliter q̄z ipse dicit. C ꝓpter q ꝓsiderandū q res pōt multipl'r ꝓsiderari. vno mō sicut est in cognitiōe dei: ꝛ tūc est necessaria nec pōt deflecti euētus eius: qr q cūq̄z mō vellimus rē variari illo mō scit deus an res variāda sit vl nō. alio mō ꝓsiderat res ꝑut ē in p̄incipijs nāe sicut si loquamur de vita homis extēdenda vel nō et de multitudie fructuū vel sterilitate terre. ꝛ isto mō res habet se determinata ad euēire sic vel aliter ꝛ tñ iste euentus pōt pmutari p cāz superiorē. ſ. p deū. alio mō ꝓsiderant res ꝑut sunt in merito vel demerito nr̄o. ſ. q bō mereat bonū sibi tribui vel malū sibi irrogari: ꝛ isto mō res est mutabilis qr pōt q̄ meretur postea demereri. Accipiēdo prio mō res dōm q cū deus p̄nūciat res sicut sunt in cognitiōe sua nūq̄z pmutat euētus eaz: ꝛ ista vocat ꝓphetia ꝑm diffinitionē dei vel ꝑm firmā sciaz ei⁹ quā dicimus ipmutabilē. Accipiēdo ꝑo mō eēndi res si de⁹ ꝑm illū modum loquatur poterit permutari ꝓphetia: vtpote si aliquis annus naturaliter sterilis futurus est ꝛ deus p̄nūciet illud per ꝓphetā illud sic euēturum esset nāl'r: ꝛ tñ si de⁹ voluerit misereri hominib⁹ faciet annū pluuiosuz ꝛ vberem

Prophetia qñ pōt mutari ꝛ qñ non.

Quedaz ꝓphetie sunt de re ꝑut ē in cognitione dei: alie ꝑut ē in suis causis. alie ꝑut est i merito vel demerito.

ꝛ vberē ꝛ tūc ꝓphetia ſua mutabiſ:qꝛ nō ꝓnunciauit ſicut erat in cognitiōe ſua ſʒ ſicut erat res in ſuo ꝓncipio nāli.ꝛ iſte modus fuit in ꝓſenti.ſ.q ezechias nāliꝝ nō poterat plus viuere eo q illa egritudo erat ad mortē:ꝛ ſic ꝓnūciauit deus morieris ꝛ nō viues ſciebat tñ deus q nō moriturus erat ezechias ſʒ q doleret de pctō ſuo vel oraret ꝓ pena ſibi auferēda ꝛ deus ſibi illā auferret ꝛ iō mutata eſt ꝓnunciatio.¶Tertio mō accipiendo dōm q cū deus ꝓnunciat res ſicut ſe habēt in merito vel demerito nr̄o ꝓphetia eſt valde mutabilis:naʒ qñ homo fuerit in bono ſtatu ꝛ ſcōm illū deus diſponit eū ad aliquā ꝓſperitatē ꝓnunciabit ſibi aliq̄ bona futura ꝛ ſi peccauerit fruſtrabiſ illa ꝓphetia ꝛ nō euenirēt ei bona ſʒ mala lʒ ſine ꝑditione bona ꝓmiſſa fuerint.ſi aūt fuerit aliqs i peccato deus iudicat de illo ſcōm illum ſtatuʒ q eſt dignus tanta vel tāta pena ꝛ ꝓnūciabit ei illā euenturā ꝛ ſi poſtea doleat de pctō ſuo nō eueniet ꝓnūciatū.ꝛ de hoc intelligiꝫ biere.xviȳ.ſ.repēte loquar de regno ꝛ gēte ꝛc̄.i. repente mutanꝫ ꝓphetie ille ſicut repēte mutanꝫ merita ꝛ demerita nr̄a.Et ſic dōm q nō eſt inconueniens q euenerit iſtud aliter quā deus ꝓnunciauerit ꝑ Iſaiā:qꝛ ipſe loquebaꝫ de iſto euentu ꝓut erat in ſua cā nāli:ꝛ tñ ſecūdū cām nālē moriturus erat ezechias iō ꝓnūciauit mortē Iſaias nec ꝓpter h̄ debet dici ꝓphetia falſa qꝛ nō euenit ſicut ꝑ ipſam ꝓnūciaꝫ:qꝛ ad intentionē ad quā ꝓphetia dicitur ſemper vera eſt:ꝛ tamē nos neſcimus ad quā intentionem dicatur.

¶Cū ꝓphetia q̄ eſt de re ſcōm q eſt in cognitiōe dei ſit ſemp certa ꝛ neceſſaria: An expediat omnes ꝓphetias eſſe de rebus vt ſunt in cognitione dei. Qō.ix.

Qō.9. A Riſio.

Queretur vlterius cū res ꝓnūciata nō ſit euentura ſemp ſicut eſt in ſua cauſa nāli nec ſicut eſt in merito vel demerito nr̄o ꝛ ſemper euētura eſt ſicut eſt in cognitione dei q̄re nō ſunt oēs ꝓphetie de rebus ſicut ſunt in cognitione dei vt ſic eſſent certiſſime.¶Riñdendū q nō fuit bonū oēs ꝓphetias eē ſcōm firmā dei ſciaʒ:qꝛ ſi ſic eēnt oīo eēnt inuariabiles ꝛ tolleret locꝰ maioris meriti ꝛ interdū daret locꝰ peccādi vtpote ſi deus ꝓnūciaret de aliquo homine q euētura erant ei talia vel talia bona ſciret iſtud eſſe neceſſariū ꝛ nō curaret vacare operibus bonis:qꝛ ſciret q ſiue bonū ſiue malū faceret ſiue creſceret in virtute ſiue māeret in eodē ſtatu ſemp erat neceſſe q euenirēt bōa ꝓnūciata: ꝛ ſic boies efficerenꝫ pigri ad bonū ꝛ ēt laxarenꝫ ad malū: cū aūt ꝓphetia dr̄ ſcōs meritū vꝫ demeritū nr̄m ſcimꝰ q poteſt mutari ꝛ mutabiſ mutato merito nr̄o:iō tūc conamur benefacere vt nō varienꝫ bona nobis ꝓmiſſa ꝛ ſic eſt tūc vtilis ꝓphetia ad incitādū nos in bono opere.ſic aūt eſt de malo ꝓnūciato:qꝛ ſi illud eſſʒ neceſſariū qñ ꝓnūciatū eſſet ꝫ aliquē nō curaret ille orare dōm nec vacare bonis operibus vt amouereꝫ illud malū ſciēs impoſſibile eē amoueri:iō maneret ſemp i pctis ꝛ forte declinaret ad peiora.cū aūt credit q malū prenūciatū pōt tolli ꝑ or̄onē ꝛ ꝑ bona opa conaꝫ vt aufferaꝫ illud ꝑ bona opa:iō melius eſt ꝓphetiā eē mutabilē q̄ʒ imutabilē vnde ipſi ꝓphete qñ ꝓnūciabāt mala ꝫ aliqs gētes ipſi ꝓſulebāt illis q humiliarenꝫ coꝝ dño ꝛ affligerent ſe vt deus miſereꝛ illis.Sic ꝑʒ de ioele.c.ȳ.ꝛ ita nunc ezechias ſciēs ꝓphetiā poſſe mutari ploꝛauit ꝛ oꝛauit deuote ꝛ mutata eſt.ſic ēt in niniuitis fuit q ieiunauerūt ꝛ bumiliauerūt ſe i ſacco ꝛ cineꝛe:ione.iȳ.quāq̄ʒ ergo ꝓphetie de rebus ſcōm q ſunt in cognitione dei ſint certioꝛes tñ vtilioꝛes ſunt q̄ ſunt de rebus ſcōm q ſunt in cā nāli vel in merito aut demerito nr̄o ꝛ decuit q potiꝰ vteꝛeꝫ deus talibus ꝓphetys q̄ʒ aliys.ꝛ iſtud verū eſt qñ ꝓphetie dicebanꝫ ad illos quoꝝ itereꝛat ſiue ad bonū ſiue ad malū qꝛ tūc eſt locus incitatiōis ad bonū ꝑ tales ꝓphetias:qñ tñ ꝓnūciaꝫ vni gēti bonū vel malū qđ euenturū eſt alteri gēti de q̄ nihil ꝓtinet ad illā expedit q dicatur ſcōm q res eſt in dei cognitiōe ꝛ nō ſcōm merita vel demerita nr̄a:qꝛ ſicut nō ꝓtinet ad vnā gētē ꝓſiliari de bys q̄ ſunt agēda ꝑ aliā ab ea diſtātē vt ꝑʒ.iȳ. etbicoꝝ ita nō ꝓtinet ad vnā gentē mereri vel demereri loco alteriꝰ niſi nimis remote in q̄ntū vna pōt oꝛare ꝓ alia:iō i tali caſu nō expedit ꝓphetiā eſſe mutabilē.de ꝓphetys autē quō aliqñ in qbuſdā materys daꝝ vt cōmuniter ſecūdū dei cognitionem ꝛ in alys ſecundum merita vel demerita declaratum eſt deu.xviȳ.

¶An Iſaias crediderit Ezechiam certiſſime moriturum. Qō.x.

Qō.10. A Riō.

Queretur vlterius cū iſaias ꝓnūciauit iſtud ezechie an ſciebat q mutandum erat vel putabat q certiſſime eueniret mors ezechie. ¶Riñdēdū q quāq̄ʒ ꝓphete intelligāt ea q̄ deus loquit ad eos tñ nō opʒ q ipſi ſciāt ſemp an ea que deus ꝓnūciat ꝑ eos ſic inuariabiliter eueniēt vel ſint aliq̄ mō variabilia ſic ꝑʒ de moyſe cui deus reuelauit q nō itroiret in terrā chanaā trāſeūdo iordanē:numeri.xxvij.ꝛ tñ poſt hoc oꝛabat ſepe dōm vt ꝓmitteret eū itrare quouſq̄ʒ eū deus ꝓhibuit oꝛare:deu.iȳ.ex h̄ aūt euenit q interdū ꝓphete putāt aliq̄ʒ ꝓphetiā ꝑ eos dictā eſſe ſcōm cognitionē dei:ꝛ tñ eſt ſcōm merita nr̄a ꝛ interdū putāt q eſt ꝓphetia dicta ſcōm merita nr̄a ꝛ eſt ꝑm firmā dei cognitionē.de primo pʒ:qꝛ ꝓphetia dicta ꝫ niniuitas fuit ſcōʒ demerita eoꝝ:ꝛ tñ ionas q dixit illā putauit q erat ſecūdū firmā dei cognitōeʒvꝫ aliq̄ mō credidit iō noluit manere i vrbe ſʒ egreſſus māebat eꝝ aſpiciēs qñ euerteret vrbs vt ꝑʒ ione.iȳ.ꝛ.iiȳ.de ſcōo pʒ in moyſe ad quē dicta eſt ꝓphetia ſcōm dei cognitionē de nō trāſeūdo iordanē ꝛ putabat q erat ſcōm merita ꝛ demerita: iō oꝛabat ſemp ſe ꝓmitti itrare quouſq̄ʒ ꝓhibitus eſt deut.iȳ. Sic ēt ſamuel ꝓnūciauit regnū auferēdū eē ꝺ ſtirpe ſaulis ꝛ erat ꝓphetia iſta ſcōm dei cognitionē ꝛ ipſe neſciebat:iō oꝛabat ꝛ lugebat ſemp ꝓ ſaule quouſq̄ʒ deus ꝓhibuit lugere.ē.j.li.c.xv.ꝛ.xvi.de iſaia aūt dōm nūc q ipſe ſciebat iſtā ꝓphetiā poſſe dici ſcōm cognitionē dei et eēt immutabilis vel ſcōm ꝑditionē nāe aut merituʒ ezechie ꝛ eſſet mutabilis.¶Dōm tñ q ipſe nō credidit eaʒ dictā ſcōm merita ezechie vel ꝑditionē nāe nec ēt dubitauit q̄ iſtoꝝ modoruʒ intelligereꝫ:ſʒ credidit certiſſime q intelligebaꝫ ſcōm cognitionē dei:ꝛ ſic putauit mortē ezechie neceſſario euētūrā.de primo pʒ:qꝛ ſi ſciuiſſet iſaias iſtā ꝓphetiā dictā ſcōm ꝑditionē nāe vel merita ezechie ꝛ eſſe mutādā qñ ipſe ꝑdixiſſet ezechie morieris ꝛ nō viues nō receſſiſſet ab illo ſciēs q ipſe doleret ꝛ deus mutaret ꝓphetiā:ꝛ tamē receſſit ab illo tanq̄ʒ credēs q nullum remedium erat in hoc ideo credidit eaʒ immutabilem. Secundo patet:quia quando Iſaias recedebat ab ezechia denūciata ſibi morte deus locutus eſt ſibi q rediret ad ezechiam ad denunciandum q viueret:ꝛ tamen ſi Iſaias ſciuiſſet iſtam ꝓphetiam mutandam nō oporteret q deus ei hoc notificaret nunc ſed manſiſſet Iſaias apud ezechiam:ꝛ quando videret q ezechias dolebat ꝛ flebat denunciaret ei ꝓphetiaʒ mutatam et q non moꝛeretur.q autem Iſaias nō dubitauerit quomodo intelligeretur iſta ꝓphetia patet:quia ſi dubitauiſſet interpretaretur in ſanioꝛem partem ꝛ conſuluiſſet ezechie q oꝛaret dominum vt mutaretur ꝓphetia ſicut ioel conſuluit iudeis q ieiunarent ꝛ affligerent ſe ſi forte deus miſereꝛetur ꝛ auerteret ab eis penam quā ꝓnunciauerat:ioel.ȳ.ꝛ tamen non conſuluit Iſaias ezechie oꝛare:ergo credidit q ꝓphetia erat ſecundum cognitionem dei ꝛ erat imutabilis. Qō.11. A Deus qūo locutus eſt iſaie.

¶Queretur vlterius quomodo deus locutus eſt nunc Iſaie quando recedebat ab ezechia.¶Reſpondendū q pluribus modis poterat ei loqui ſicut declaratum eſt ꝓcedenti.c.ꝛ plures illoꝝ poſſunt nunc conuenire. ꝓ Primus erat q deus faceret apparere angelum in aliqua effigie ꝛ loqueretur ei ꝛ iſtud non erat nunc inconueniens:qꝛ nō apparet q Iſaias eſſet coꝝ aliquibus qui viderent angelum ꝛ audirent vocem eius.¶Secūdus modus erat q Iſaias audiret aliquam vocem loquentem ad ſe ꝛ non videret effigiem loquentis.ꝛ etiam iſte modus poterat nunc conuenire ſi nullus eſſet preſens qui audiret vocem iſtam.¶Tertius modus erat per immutationem fantaſie ſiue viſionez ymaginariam qualis fit in ſomnijs

ꝓ Plures modi quibus loquitur deus ꝓphetis.

ꝓ Primus. Secūdus.

Tertius.

⁊ quāq̄ possibile sit hanc immutationē fieri aliq̄n in vigilia tñ rarissimū est: nō dom q̄ non erat hic iste modus. Quartus modus erat p solā imutationē intellectus in vigilia q̄ fit aliq̄n cū extasi ⁊ aliquādo sine extasi: non est aūt dom q̄ hic esset extasis: q⁊ extasis est ad reuelationē rerū magnaꝝ: hic aūt nō erat aliquid magnū. Alius modus erat sine extasi: ⁊ iste est ꝟisimilis: vñ l3 qlibet alioꝝ possit poni tñ iste verisimilius est: nā l3 non appareat q̄ aliqui irēt nūc cū Isaia quādo locutus est ei deus satis verisile est q̄ irent aliqui: q⁊ erat vir honorabilis ⁊ prophet⁊ ⁊ multi comitarenť eū: ⁊ tñ si aliqui irent cum eo nō poterat poni nisi quartus modus reuelationis. s. per solā imutationē intellectus sicut declaratū est p̄cedēti. c. de locutiōe dei ad Isaiā cū starēt coram eo nuncij ezechie iō iste modus tenēdus est. ¶ Quereť vlterius quare Isaias nō consuluit ezechie q̄ oraret dñm vt mutareť ꝓphetia cū certū esset q̄ ista ꝓphetia scom se esset dubia ⁊ poterat intelligi scom cognitionē dei vel scom merita aut demerita ezechie vel ꝯditionē nature. ¶ Rñdē dū q̄ Isaias dubitare potuerat de ista ꝓphetia an esset dicta scom cognitionē dei vel alias sicut alij ꝓphete interdū dubitabāt de hijs q̄ ipsi p̄nunciabāt: ⁊ tñ nō dubitauit quin intelligereť scom cognitionē dei: ideo sicut si intelligereť illo mō esset immutabilis ⁊ frustra esset orare vel ꝙsulere cōtrariū q⁊ erat inuitabile: ita nūc credidit q̄ nō erat op⁹ cōsulere q̄ oraret q⁊ credebat q̄ oratio illa nō ꝓficeret ad mutādū dei ꝓpositū sicut cū moyses sepe orauit vt p̄mitteret trāsire iordanē: ⁊ tñ non exauditus est cū p̄nūciatū esset ⁊rariū ſ3 ꝓhibitus est orare: deu. iij. Dotiuū aūt Isaie ad credendū hoc fuit duplex. Primū fuit ex modo reuelationis: q⁊ deus reuelauit Isaie mortē ezechie p quēdā modū valde determinatū. s. precipe domui tue: morieris enim ⁊ nō viues ⁊ sic putauit q̄ in oi casu moreretur scoꝝ fuit: q⁊ deus mouit cor Isaie vt crederet ꝓphetiā istā dictaꝝ fuisse scom dei cognitionē ⁊ q̄ nō posset mutari ⁊ q̄ nō dubitaret aliq̄ mō de illa. istud aūt fuit vt ezechias haberet maiorē locū meredi. nā si credidisset Isaias ꝓphetiā istā mutabilē vel dubitaret de hoc hortareť ipsum ezechiā ad orandū p⁊o mutatiōe ꝓphetie ⁊ tūc nō esset tanti meriti oro ⁊ lacrime ezechie sicut nūc quādo a se ipso motus est.

Qō. 12. A

Isaias ḡre non ꝙsuluit ezechie q̄ oraret dñm p liberati. Rñsio nō.

¶ Quindecim anni quos deus addidit ezechie qūo accipiunť. ⁊ multa de radice viuendi. Qō. xiij.

Qō. 13. A

Queretur vlterius de quindecim annis vite quos deus addidit ezechie qūo accipianť. ¶ Rñdendū est q̄ intelligiť istos annos addi tos esse scoꝝ viā nature q⁊ nō poterat nāl'r superuiuere: qdq̄d igiť postea vixit fuit superadditū vite eius. ⁊ non intelligiť scom dei cognitionē: q⁊ deus p̄cognouerat ezechiā viuiturū tāto tēpore quāto postea vixit ⁊ nō fuit aliqd superadditū cognitioni dei: q⁊ ipse semp sciuerat ezechiā viuitur⁊ istis quindecim annis cū reliqua vita transacta: ⁊ sic in rebus vt sunt in cognitione dei nō est additio nec diminutio. accipiēdo tñ scom naturā fuisse factaꝝ additionē potest dupliciter intelligi. vno mō q̄ dicamus ezechiā fuisse talis compositionis ⁊ mixtiōis q̄ nō posset ei corrūdere piodus vite nisi vsq̄ ad triginta nouem annos ēt si nō veniret accidētaliter aliqs morbus. alio mō q̄ ezechias haberet maiorē piodū vite: vt pote q̄ posset viuere octuaginta vel nonaginta annis nō incidēte aliq̄ morbo: ⁊ tñ nūc q⁊ inciderat morbus grauis nāl'r moriturus erat nec poterat extēdi vita eius nisi miraculose. accipiēdo p̄mo mō dom q̄ deus ꝓprie addidit quindeciꝝ annos vite q⁊ complexio sua erat talis scom quā nullo morbo ēt incidēte nō poterat extendi vita in eo iō nunc ad hoc q̄ viueret istis quindecim annis oportebat q̄ deus daret ei aliū modū cōplexiōis mutādo pristinā qualitatē scom quē posset iaꝝ nāl'r ꝙtinuari vita p quindeciꝝ annos. ¶ Accipiēdo aūt scōo mō dom q̄ non superadditi fuerūt ꝓprie vite ezechie aliquot anni ſ3 solū fuit ablatū impediens: nā si nō accidisset iste morbus posset vita ezechie scom periodū suā extēdi vsq̄ ad octuaginta vel nonaginta annos ⁊ nūc iste morbus incidēs ꝓhibebat: deus anteā abstulit illū ⁊ mansit ezechias potens viuere multo tēpore naturaliter etiam si nō dareť aliqua qualitas specialis ad adiuuandū complexionē suam vt posset extendi vita in illo. Differentia autē istorum duorū modorū apparet in rebus naturalibus: nam aliquando res naturales habēt potētiā ad agendū aliquid in certo gradu sicut caliditas ignis que posset comburere in decez gradibus. si autē sit combustibile resistens in duodecim gradibus nō poterit fieri actio: si tamē postea ista caliditas aduuetur ab alia ad hoc q̄ possit comburere illud cōbustibile erit aliqua potentia collata isti caliditati ad agendum quā nō habebat: ⁊ ideo illa operatio nō cōuenit isti caliditati secundū naturā suam primā sed per aliquid additū. Si tamē sit caliditas decem graduuz ⁊ sit cōbustibile resistens in duobus gradibus ⁊ ponať aliqō ꝓhibens cōburere. s. aliquid qō mediet inter ignē ⁊ cōbustibile: ⁊ tunc impossibile erit q̄ ignis cōburat ⁊ ablato illo impedimento cōburet: ⁊ tamē ꝓpter hoc nō confert aliquā virtutem ipsi igni ad cōburendū ille qui aufert p⁊ohibens: q⁊ secundū suam virtutē primam poterat hoc agere nisi impediretur: ⁊ sic nimis differunt isti duo modi: quia primus modus est maioris virtutis q̄z secundus. ⁊ tamē q⁊ neutrū istorū poterat fieri naturaliter. s. q̄ daretur noua periodus durationis alicuius completa periodo que cōueniebat sibi a natiuitate vel q̄ impedimentū vite impossibile euitari secundum naturam tolleret ideo quocūq̄ mō fuit miraculū. ¶ Cōsiderādū vlterius q̄ idē dubiū accidit de morte ezechie. s. an mortuus fuerit q⁊ completa est piodus vite sue vel q⁊ accidit aliquis morbus vitā abscindens. Dom q̄ si pugnamus primo modo fuisse additos quindecim annos ezechie: potest dici q̄ deus dedit ezechie talē virtutē in cōplexiōe quā reformauit q̄ scoꝝ illā posset extēdi vita qndecim annis: ⁊ dato q̄ nō accideret aliqs morbus termināda erat in quindecimo anno. Alio mō poterat eē q̄ vita posset extendi plusq̄z qndeciz annis: ⁊ tñ q̄ deus sciebat aliqō impedimentū euenturū esse q̄ nō duraret vita nisi qndecim annis. ponēdo aūt scom modū dādi istos qndecim annos dom est q̄ ezechias posset maiori tēpore viuere si nullus morbus accidentaliter eueniret: ⁊ tñ accidit aliquis morbus p quē vita terminata est: ⁊ q⁊ deus sciebat q̄ accidere debebat iste morbus post quindecim annos dixit se dediſſe ezechie qndeciz annos vite. ¶ Bicendū aūt q̄z l3 posset teneri alius modus sup assignat⁹ s. q̄ nō poterat extēdi vita ezechie nisi p qndecim annos ēt si nō incideret morbus: tñ rōnabilius est teneri q̄ piodus cōpetens ezechie erat ad magnū tps post istā sanationē. s. ad q̄draginta vel qnquaginta annos: ⁊ tñ de istis nō vixit nisi qndeci: qō p̄z: q⁊ qñ aliqs viuit p totā piodū suā qō forte in nullo reperiť nō euenit ei aliqs morb⁹ q̄ nāl'r occidat ſ3 paulisper fit resolutio in corpore ⁊ debiles tanť vires vegetatiue quo vsq̄z deducanť ad talē termiū in q̄ iā nō possint corpus vegetare ꝓpter puritatē suā ⁊ q⁊ mixtū ē iā multū impur⁊ ꝙsumpto humido nāli qō habebať scom speciē a natiuitate. ⁊ tūc op3 q̄ multo tēpore ante mortē fit hō impotens ad multas operatiōes sicut q̄ viuunt plusq̄z centū annis magno tēpore anteq̄z moriant est in eis vita inutilis. si ergo fuisset cōpleta piodus in ezechia oībus istis qndeciz annis fuisset impotēs q̄si vir grādi senio fractus ⁊ sic eēt ei vita molesta: ea tñ q̄ deus ꝙfert sunt excellētiora q̄z illa q̄ nāl'r ꝙferunť iō eēt ezechias post istā sanationē robustior q̄z p⁊ius vel saltez tā robustus ⁊ oēs operatiōes sue eēnt expedite sicut p⁊ius ita vt eēt vita ei iocūda sicut est vita iuuenilis vel virilis. ⁊ sic p3 q̄ ezechias postq̄z sanat⁹ ē poterat viuere forte plusq̄z qnquaginta annis si nullū impedimētū ei accideret: ⁊ tñ ꝓp morbū sicut alias moritur⁹ erat mortu⁹ est.

Bñia.

Dubitatio Rñsio.

¶ An ezechias potuisset mori ante quintūdecimū annū ferro vel aliquo casu seu morte violenta. Qō. xiiij.

Qō. 14 A

Queretur vlterius si poterat ezechias mori ante istos quindecim annos alio casu. ¶ Respondendum q̄ non est dubitandum quin data esset virtus Ezechie in corpore per quam posset

posset ꝓtinuari vita qndecim annis sed dubiū est si mor
bus eueniēs posset abbꝛeuiare terminū illū vel si posset
accidere moꝛs violēta vt igne vel ferro aut alꝫs. De pꝛio
dōm q ēt non est dubitandū qꝛ deus poterat nunc dare
cozpoꝛi ezechie tam plenā virtutē q añ istos qndecim
annos nō posset accidere aliquis moꝛbus cui nō resiste-
ret ꝛ sic ꝓtinuaret vita. Be scō aūt est dubiū. qꝛ moꝛs
violenta pōt seq in quocūqꝫ lꝫ sit bone ꝓplexionis ꝛ erit
ipossibile resistere nisi sit imoꝛtalis vt ꝑ ignē vel ferrum
vel aquā. aliqs ergo dicet q ꝓtelligebaꝫ istud dictū dei. s.
q dabat ezechie qndecim annos vite. i. q nō posset mo
ri ante illos ꝓpletos nisi violēter occideret. si tñ istud di
caꝫ ꝓcessio dei vꝝ modica ꝛ nimis incerta qꝛ moꝛs violē
ta poterat accidere multipliciter: iō ita eēt incertus nūc
ezechias si viuiturus esset saltē ꝑ annū sicut si nihil ei di
ceret ideo nō vꝝ sic dōm. Aliquis ergo dicet q nō pote-
rat moꝛi ezechias intra istos quindecim annos moꝛte na
turali vel violēta: ꝛ sic eēt sibi certa vita ꝑ totū istud tp̄s.
¶ Sed dōm q istud est duꝛū qꝛ opoꝛtebat tunc ezechiā
esse imoꝛtalē cū ista naturalia nociua nihil ei nocere pos
sent: ꝛ tñ nō est imoꝛtalis q aliqñ moꝛiꝫ sicut ipse postea
moꝛtuus est nisi forte dicaꝫ q deus ꝓcessit ezechie tēpo-
re quodā dotē ipassibilitatis. s. ꝑ istis quindecim annis
qbus vixit ita q nūc nō poterat pati sicut si eēt vere im
passibilis: ꝛ tñ ꝑteritis illis abstulit istā dotē ꝛ tūc potuit
moꝛi ezechias ꝛ moꝛtuus est naturaliꝫ. Sed dōm q etiā
istud satis duꝛū est: qꝛ deus nō ꝓsueuit dare alicui homi
ni talē impassibilitatē qñ viuit. ¶ Dicēdū ergo vꝝ alꝫs. s.
q in istis quindecim annis ezechias fuit passibilis ꝛ po-
terat moꝛi q̄cūqꝫ moꝛte violenta: ꝛ tñ deus sciebat q nō
accideret ei aliq moꝛs violēta sed q post illos qndecim
annos accideret aliqs moꝛbꝰ ei ꝑ quē moꝛeret: ꝛ sic ꝑnū
ciauit certissime vitā ezechie extēdendā ꝑ qndecim anꝫ
nos ꝛ ita erat securꝰ ezechias q qndeciꝫ annis viueret ꝛ
q nullo casu sibi moꝛs eueniꝛet sicut si eēt moꝛs ipossibi
lis ita q ipse esset vere immoꝛtalis. ꝛ iste modus est con-
ueniens quia ponit certitudinem ꝛ non pꝛesupponit ali
qō inconueniens vel inconsuetum.

¶ Quare sanitas ezechie ñ fuit subito a deo iducta sꝫ pꝰ
tertiū diē ꝛ de dꝝia miraculoꝝ noui ꝛ ve. testi. Qō. xv.

Qō.15. A

Queretur vlteriꝰ q̄re sanitas ista q̄ a deo facta est nō fuit plena ita vt illico
vt isaias diceret sanaui te surgeret ezechias de lecto foꝛ-
tis sicut pꝛius. nā nō fuit pfecte sanus vsqꝫ ad tertiū diē
cū isaias dixerit ei die tertio ascēdes in tēplū dñi. ¶ Ali
qs pōt dicere q imediate sanatus est ezechias ita q pos
set ascendere in templū dñi vel facere q̄cūqꝫ alia opa sa-
ni ꝛ tñ nō ascēdit illuc vsqꝫ ad diē tertiū. ꝛ istud vꝝ velle
ra. sa. dicens q illo die ascēdit in templū ad referendum
gr̄as deo ꝑ destructiōe exercitus assiꝛioꝝ qꝛ tūc fuit de-
structus. Sed dōm est q non pōt stare q imediate sana
tus fuerit: nā isaias dixerat ezechie ex pte dei ecce sana
ui te ꝛ subiunxit die tertio ascendes in tēplū dñi ꝛ post
hec intercidērūt alia: nā isaias posuit massam ficoꝝ sup
vlcus. si tñ ad verbū isaie fuisset illico sanatus ezechias
curatū eēt vlcus eius ꝛ nō poneret isaias massam ficoꝝ
sup vlcus. Scō ꝓꝫ: qꝛ postq̄ isaias posuit istā massam
sup vlcus q̄siuit ezechias vnde sciret q posset ascendere
in templū dñi die tertio: ꝛ tñ si esset sanatus pfecte nō pe
teret signū immo ipse dixit qō erit signū qꝛ dñs me cura
uit. Tertio ꝓꝫ: qꝛ deus dedit signū post hoc de retroces-
siōe solis ꝛ durauit illud signū plus q̄ꝫ ꝑ vnā diē ꝛ tamē
significabat sanitatē p̄stādā ergo nōdū p̄stita erat. Quar
to ꝓꝫ: qꝛ si deus sanauisset ezechiā pfecte mox vt loquu-
tus est Isaias supfluū esset die tertia ascendes in tēplū
dñi qꝛ mox posset ascendere: iō dōm q vsqꝫ ad diē tertiū
non fuit plene curatus nec potuit exire domū: tunc aūt
exiuit vadens in templū domini. ¶ Cum aūt q̄rit quā-
re non fuit sanatus pfecte illico cū sanitas ista p̄stita fue-
rit supernaturaliter: dicendū q hoc fuit qꝛ deus voluit
facere dꝝiam miraculoꝝ noui ꝛ veteris testamēti: nam in
nouo testō erat pfectioꝛ status futurus ꝛ viri pfectioꝛes
ꝛ deus volebat eis ꝓcedere pfectioꝛē modū faciendi mi
racula q̄s patribus veteris testamēti. erat aūt dꝝia perfe
ctionis qꝛ mox vt oꝛabant isti nō fiebat miraculū sed cū
aliquādiu oꝛauissent. etiā nō faciebāt miracula nisi pꝛe-
missis qbusdā cerimoniis. patet hoc de helia qui quādo
petiuit pluuiā septies oꝛauit anteq̄ꝫ veniret: p̄cedēti lib.
c. xviij. ꝛ tamen pꝝes noui testi ad primū verbū exaudie
bant ꝛ fiebāt miracula ꝑ eos sicut pꝫ de claudo sanato ꝑ
petrū vno verbo act. iij. pꝝes ēt veteris testi faciebāt ce-
rimonias multas anteq̄ꝫ sequeret miraculū sicut patet
de helia suscitāte filiū sareptane: nā ter oꝛauit pꝛo ipso ꝛ
ter incubuit sup eū ꝛ calefecit carnē eius incūbendo sup
eū sup̄. iij. pꝝes aūt noui testamēti quādo suscitabāt ali-
quos moꝛtuos non incumbebant sup eos ad calefacien-
dum carnē eoꝝ sed oꝛabant ꝛ illico surgebant moꝛtui vt
patet de beato petro suscitante doꝛcadē act. ix. ita nunc
fuit in sanatiōe ezechie qꝛ isaias fuit miniſter huius ꝛ vo
luit deus q non fieret illico sed ꝑ tres dies adhuc dura
ret infirmitas ꝛ die tertio pfecte sanatus est. ¶ Aliter p̄t
dici q deus noluit hic facere miraculū subito: nam ēt ali
quādo factū est sic in nouo testō sicut quādo xp̄s sanauit
quendā cecū qui nō vidit moꝛ pfecte sed videbat hoies
tanq̄ꝫ aꝛboꝛes ꝛ postea paulatim incepit videre quousqꝫ
vidit plene sicut ceteri: aliqñ āt sanabat illico sicut de pa
ralitico cui dixit tolle grabatū tuū ꝛ ambula: io. v. ꝛ ēt in
veteri testō aliquādo fiebāt miracula subito sicut quādo
petiuit helias ignē de celo sup sacrificiū: pcedenti lib. c.
xviij. ꝛ quando petiuit ignē sup qnquagenarios. s. j. sed
istud rariꝰ erat. ¶ Quereꝫ vlteriꝰ qs fuit iste tertiꝰ dies
quo ezechias ascendit in tēplū. ¶ Rñdet Ra. sa. q fuit
dies quo exercitus assiꝛioꝝ pcussus est ab angelo ꝛ ipse
sciēs hoc ascēdit in tēplū dñi ad referendū gr̄as ꝑ illo be
neficio. Sed dōm q nō stat: nā necesse est q ista sanatio
ezechie fuerit plus q̄ꝫ vno anno vel duobꝰ ante pcussio-
nē exercitꝰ assiꝛioꝝ: qō ꝓꝫ: qꝛ senacherib venit in iudeā
anno q̄rtodecimo regni ezechie. s. xviij. ꝛ māsit ibi tribꝰ
annis vel q̄si vt ꝓbatū est p̄cedenti. c. ꝑ doctrinā datam
ezechie de nō seminādo in duobꝰ annis sed in tertio: iō
opꝫ q maneret senacherib in iudea ꝛ egipto anteq̄ꝫ pcu
teret exercitus suus vsqꝫ ad finē decimi septimi anni vel
q̄si regni ezechie si accipiꝫ annus q̄rtus decimꝰ vt ꝓsum-
matus. s. xviij. si āt erat incipiens quādo venit senache
rib opꝫ q māserit ibi vsqꝫ ad annū decimū sextum eze-
chie. ꝛ tñ necesse est q ista sanatio ezechie fcā fuerit in fi-
ne anni q̄rtidecimi sui vel in pꝛincipio qntidecimi: ergo
fuit saltē duobꝰ annis ante pcussionē exercitꝰ assiꝛioꝝ. pꝫ
hoc qꝛ ezechias vixit annis qndecim post istā sanationē
vt pꝫ hic: ꝛ tñ tota duratio regni sui fuit solū viginti no-
uē annoꝝ sup̄. xviij. ꝛ ij. pali. xxix. ergo solū trāsierāt de
regno suo anni q̄tuoꝛdecim qñ facta est ista sanatio. ꝛ sic
tenendū est. de isto āt tertio die dōm q fuit ille in q̄ eze-
chias pfecte sanatus est ꝛ potuit ascendere ad tēplū do-
mini ad oꝛādū ꝛ referendū gr̄as ꝑ sanatiōe cū ante hoc
non fuisset plene curatus. (Dixitqꝫ isaias) hic ponit ꝑm
huius ptis in quo mirabiliter moꝛbus ope isaie expellit
ꝛ dꝝ (dixitqꝫ isaias afferte massam ficoꝝ) postq̄ꝫ ꝓnuncia
uit ex pte dei q sanatus erat ezechias iussit afferri mas
sam ficoꝝ vt cathaplasmaret eā super vlcus ꝛ sic curare
tur (quā cū attulissent ꝛ posuissent super vlcus curatus
est). s. serui Ezechie posuerunt massam ficoꝝ sup vlcus
ex mandato isaie. erat enim quoddā apostema inflatum
pestiferū qō necessario moꝛtē inflictuꝝ erat. ꝛ dꝝ q sana
tus est ezechias non quidē illico vt posita est massa ficoꝝ
sed post tres dies qꝛ tunc potuit ascēdere ad tēplū domi
nū. vel dꝝ q curatus est. i. q cessauit doloꝛ vlceris ꝛ infla
tio qꝛ pꝛius doloꝛ erat magnus ꝛ inflatio.

¶ An vlcus ezechie sanatum sit naturaliter posita mas-
sa ficoꝛum. Qō. xvij.

Qō.16. A

Quis fuit dies tertiꝰ q̄ ezechias ascendit in templum. Rñsio. ra. sa.

Cōfutatio.

Scōa rñsio.

Scōo.

Qō.17 A

Primo.

Queretur an istud vlcus sanatum est naturaliter posita massa ficoꝝ. ¶ Ali-
quis dicet q sic: qꝛ isaias iussit afferri massam ficoꝛum
ꝛ poni super vlcus: si tamen non sanaret naturaliꝫ nō ꝑ-
ficeret positio illa ꝛ ꝓsequenter non iuberet illud isaias:
ergo naturaliter sanatus est Ezechias. Secundo patet:

Secūdo.

Ostia positio ra. sa.

Cōfutatio. Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Rño auctoꝛis.

Dꝝia miraculoꝝ noui ꝛ ve. testi.

Rñsio.

Instātia.

Alia rñsio.

quia ista sanatio facta est p successionē:naz post tres dies sanatus est.talis aūt est operatio nature.si vero supnaturaliter sanaret illico fuisset sanat⁹ ꝛ nō die tertio ergo fuit naturaliter sanatus. Tertio

Tertio.

Rñō q nō primo.

Rñdendū q non fuit sanatus naturaliter p massaz ficoꝝ:nā si naturaliter potuisset sanari tā facili medicamēto non esset morbus suus ad mortē:ꝛ tñ deus dixit ezechie morieris ꝛ nō viues:ergo nāliter non poterat euadere mortē p aliqō medicamētū. Scō

Secūdo.

pz:qz si p tale medicamētū pot isset ezechias tam breuiter sanari cū ipse hꝫet medicos multos qz rex erat apposuissent ei tale medicamentū:nō tñ apposuerūt sed de salute eius desperauerāt oēs tam medici q̄z amici sui vt ait Josephus .x.antiq.ergo nō est sanatus naturaliter. Tertio

Tertio.

pz:qz deus dixit ezechie audiui oratione tuā ꝛ vidi lacrimam tuā ꝛ ecce sanaui te:ergo nō fuit naturaliter sanatus qz deus tunc non diceret sanare eū. Quarto patet:quia ad pbationē sanitatis huius faciende a deo datuz est signū de retrocessione solis ꝛ istud fuit in magnū miraculum ꝛ non daret ad pbationē rei que naturaliter eueniret:qz talis non indigeret pbatione ió supnaturaliter fuit.

Quarto.

Quinto pz ex verbis ezechie:nā dixit ad Jsaiā q erit signū qz dñs me curauit.etiā ex verbis isaie.s.hoc erit signum a dño q facturus sit sermonē quē locutus est:ꝛ tñ ille sermo fuit ecce sanaui te ergo sanitas supernaturaliter fuit. Ad primā rōnē in ꝓtrariū dicendū q si massa de ficubus non pfecisset ad aliqd non iussisset isaias poni illam sup vlcus ezechie:ꝛ tñ non pfecit ad sanādū sed ad aliquid aliud de quo dicet sequenti qōne. Ad scōam dōm q quāq̄z sanatus est ezechias post tres dies nō sequit q fuit naturaliter causata sanitas sed supnaturaliter fuit:qz in veteri testō sepe fiebāt miracula cū quadā successione sicut patet de suscitatione filij sareptane:precedēti li.c.xvij.ꝛ de suscitatiōe filij sunamitis.ꝫ.xiiij.sic ēt de mundatione naamā a lepra:nā septies lauit se in iordane priusq̄z mundaret.ꝫ.v. Ad tertiū dōm q posita massa de ficubus sanatuz est vlcus:ꝛ tñ non sequit q massa illa fecit hoc sed deus operatus est qñ posita fuit illa massa. Quereť vlterus cū ista massa de ficubus nō sanauerit ezechiā q̄re posuit illā isaias super vulnus.

Quinto.

Rñō ad pmā i ꝓriū.

Ad scōam.

Ad tertiā.

Qō.18.

A Quaſ massa ō ficub⁹ posita fuit sup vulnuz ezechie cū eū nō sanauerit.

Rñsio.

Rñdendū q vt aliq volunt istud fuit ad ostensionem maiorē miraculi:nā massa ficoꝝ erat contraria sanationi morbi ió posita sup vlcus potius grauaret egritudinem augmentando eā:ꝛ ad hoc q appareret maius miraculum fecit illā poni sup vlcus. Sic enim interdū viri sancti volentes facere miracula ad ostensionem potentie dei augebant ipsi aliquas grauitates vt miraculū esset magis notū. Sic fuit in helia qñ orauit ad dñm coram toto israel in carmelo vt mitteret ignē sup sacrificium suum: nam fecit q funderenť duodecim idrie aque sup sacrificium p tres vices q̄libet vice quatuor idrie vt sic difficilius esset inflāmari sacrificiū:pcedēti li.c.xviij.sic ēt fuit in heliseo qñ voluit sanare amaritudinē ꝛ sterilitatē fontis hiericontini:nā misit sal in aquas ꝛ tñ sal potius causat sterilitatē ꝛ amaritudinē:ideo qñ aliqua ciuitas destruit vt sit in eternū sterilis aratur ꝛ spargit in ea sal sicut factū est de vrbe sichen:iudi.ix.de ista sanatiōe aquarum patet supra.ij.ita ergo hic posuit isaias massam ficoꝝ sup vlcus vt cū sanaret appareret manifestius diuina operatio. Aliter posset dici q Jsaias fecit hoc ſm ꝓditionē patrū veteris testamenti qui qñ faciebāt miracula pmittebāt quasdā cerimonias que licet viderentur ꝓferre non ꝓferebāt.sicut helias ad suscitandū filium sunamitis bis calefecit carnē suā:ꝛ tamē ista calefactio nō pderat suscitationi:putabat tamen prodesse ab ipsis ꝓphetis vt declaratū est pcedenti li.c.xvij.ꝛ supra.iij.vbi ponuntur motiua helie ꝛ helisei facientiū hoc.ꝛ sic isaias cathaplasmauit nunc vlcus massa ficoꝝ tāq̄z istud proficeret:ꝛ tamen nullo modo adiuuabat vel saltē non poterat tollere egritudinem.

† Dixerat aūt.)hic ponit tertiū huius ptis in quo signū mirabilius p pfecta sanatione tribuit ꝛ dr̄(dixerat aūt ezechias ad isaiā q erit signū qz dñs me curauit).s. qñ Jsaias dixit Ezechie ex parte dei ecce sanaui te dixit ezechias qō erit signum q dominus sanauit me.i.disposuit me sanare(ꝛ qz ascensurus sum die tertio templum domini)etiā predixit Jsaias.s.die tertio ascendes tēplū domini ꝛ addam diebus tuis quindecim annos:ꝛ quia videbat difficile q ezechias qui nunc erat in tanta egritudine vsq̄z ad tres dies posset perfecte sanus ascendere in templū domini petiuit etiā de hoc signū(cui ait isaias hoc erit signū a domino).i.istud qō sequit erit signū qō deus tibi dabit(q facturus sit dominus sermonem quē loquutus est)iste sermo erat:audiui orationē tuā et lachrimā tuā ꝛ ecce sanaui te die tertio ascendes templū dñi:neutrū aūt istoꝝ erat factū:ꝛ tamen ꝓbabat sufficiēter futurū esse p istud signū qō dabat(vis vt ascēdat vmbra decē lineis aut reuertat totidē gradibus.)intelligendum est ad hoc q erat quoddā horologiū positū ad solem in quo erāt facte descriptiōes horarū p lineas ꝛ sciebantur ibi hore diei p solem.s.qz quādo pueniebat vmbra ad talē lineā significabat q erant tot hore ꝛ nunc dixit Jsaias ad ezechiā vis vt ascendat vmbra decem lineis.i.vt transeat per decē lineas vltra locum in quo est subito vel vis vt reuertatur totidem gradibus.i.vt retrocedat vmbra a loco in quo est per decem gradus et vtrūq̄z erat miraculum magnuz(ꝛ ait ezechias facile est vmbra crescere decē lineis)qz hoc naturaliter fit ꝛ quotidie.s.q si nunc fuerit vmbra in prima hora ꝓtinuo crescet ita vt perueniat ad decimā horā que erit decima linea(nec hoc volo vt fiat).q.d.cū hoc sit facile non peto istud sed cōtrariū vt miraculum appareat(sed vt reuertat retrorsum decē gradibus).s.q vmbra reuertat per decē gradus vel lineas:ista retrocessio vmbre est p motum solis ió petere vmbrā retrocedere vel ꝑire erat petere q sol retrocederet vel ꝑiret mō inconsueto(inuocauit itaq̄z isaias ꝓpheta dñm).s.orauit ad ipm vt faceret istud miraculū(ꝛ reduxit vmbrā p lineas q̄bus iam descenderat in horologio achaz).i.fecit q vmbra retrocederet p decē lineas q̄ sunt decē hore ꝛ iam descenderat sol p illas decē lineas.i.iaz trāsierat illas ꝛ fecit q reuertereť iterū p illas.ex quo appet q sol iam declinabat ad occasum ꝛ erat hora diei decima:ꝛ fecit deus q sol retrocederet p illas decem lineas.s.retrocedendo p spacium decē horarum in celo quousq̄z rediret ad orientē ꝛ tunc non mergereť sub orizontem sed rediret ad locū in quo prius fuerat successione naturali.ꝛ sic ter describeret sol in eadem die illas decē horas ꝛ lineas.s.primo cū naturaliter mouebat ab ortu in occasum.secundo quādo cōtra ꝓsuetudinē rediit ab occidente in orientē.Tertio qñ iterum ab oriente in occidentem venit vt compleretur dies illa ꝛ iste tertius fuit motus naturalis . ꝛ in oibus hijs non intrauit sol sub orizontem sed manebat semper sup terram:ꝛ dr̄ in horologio achaz.i.q achaz fecerat illud ꝛ posuerat in palatio regis ad solem vt per illud cognoscerentur hore diei.

† Sol declinabat ad occasum.

Quare ezechias petijt signum ad domino ꝛ an peccauerit. Qō.xix.

Qō.19.

A Rñsio Nicolai Joseph.

Queretur q̄re ezechias petiuit nūc signū et an peccauit . Ad primū rñdet Nicolaus q non petiuit q̄si dubitaret sed ad ostendēdū magis gloriā dei per signum qō ostenderet deus. Josephus tñ.x.antiqui.dicit q hoc fuit ꝓpter dubiū:nā erat valde durū ꝛ admirandū hoc quod dicebat:ideo voluit habere certitudinē per signū. vnde ait ꝛ dū hec dei māndata prophete dixisset propter nimietatem langoris et ea que inopinabiliter promittebantur non credēs signū aliquod ꝛ indicium petijt vt faceret isaias quatenus hec dicēti sibi crederet ꝛ a deo missum vere crederet. Dicendū q vterq̄z modus pōt satis stare.nā modus quem ponit Josephus satis vr̄ cōuenire lr̄e:nā vr̄ dubitauisse cū dixerit qō erit signū qz dñs me curauit. Si āt teneat alius modus etiā est conueniens:qz ezechias erat vir fidelis nimis ꝛ nō dubitaret de verbo dñi p isaiā ꝛ sic nō peteret signum tanq̄z ad certificationem:quia sine signo erat certus

Rñō auctoris.

erat certus sed vt magis manifestaretur gloria dei:quia istud signū eēt aliqō miraculū magnū ꝛ p illud laudare tur deus sicut laudaret p sanationē ezechie.¶Itē hoc verisimile est:qr ezechias sciebat pr̄em suum peccasse qr noluit petere signū a dño:ideo ipse volebat petere data opportunitate ne peccaret:p3 hoc isa.vy.nā dixit isaias ad achaz pete tibi signū a dño siue in ꝓfundū inferni siue in excelsum supra:ꝛ dixit achaz:nō petā ꝛ nō tentabo dñm.ꝛ hoc faciebat qr erat malus ꝛ nolebat dare gloriam deo petendo signū ab ipso:ió isaias increpuit ipm tāq̄ peccantē dicens:audite domus dauid nunqd paꝝ vobis est molestos eē hominibus qr molesti estis ꝛ deo meo.q.d.in hoc q noluisti petere signū a dño fuisti molestus ei qr dedisses ei gloriā petēdo signū:ezechias autē volebat oīno dissimilis esse pr̄i suo ꝛ cū ille renuerit petere signū fuit facilis ezechias in petēdo ne videret nolle dare gr̄iam deo. ¶Quer̄ de scō.s.an peccauit ezechias petēdo signū. ¶Rñdendū q nō:qr si peccauisset nō dixisset ei isaias q daret signū nec orare ꝓ illo:ꝛ tñ orauit vt daret signū qō petebat ezechias ergo nō peccauit.scō p3:qr deus dedit signum illud qō petebat ezechias:ꝛ tñ si peccaret in hoc nō dedisset ei deus signū qr deus peccatores nō exaudit:Joā.ix.p3 ēt hoc de phariseis qñ petiuerunt a xp̄o signū dicentes magister volumus a te signū videre q ait illis:generatio mala ꝛ adultera signū querit ꝛ signū non dabit ei.modus āt quo nō peccauerit petendo signū p3:qr aut petiuit illud vt daret gr̄iam deo vel pp dubiū.si prio mō non peccaret sed potius mereret:qr quecūqz fiunt ad laudē dei meritoria sunt.Si aūt petiuit pp dubiū etiā nō peccabat vñ Josephus.x.antiq.excusat ezechiā dicens q ea que vltra rationē sunt ꝛ spe fortiora vident hmōi rebus creduntur eē veracia.hoc aūt intelligendū est vex esse:qr q̄ꝛq̄ ezechias peteret signū non erat pp hoc infidelis circa diuina ꝓmissa:nā si nō credidisset deū posse facere istud vel dubitauisset de hoc ꝛ pp hoc petiuisset signum infidelis esset ꝛ peccaret:ꝛ tñ non peteret pp hoc sed qr nesciret an mittebat isaias a deo vel ipse veniebat p se ad ꝓsolandum eū ꝛ dicebat ista verba cū aūt ostenderet Jsaias signū appareret q missus fuerat a deo.de ista aūt missiōe satis poterat dubitare ezechias nec peccabat dubitādo: nā non obligabat aliquis credere de aliquo q ꝓpha eēt vel q mitteret a deo nisi ꝓbaret ꝛ ista ꝓbatio non poterat fieri nisi p miraculū.ꝛ istū modum dedit deus israelitis ad cognoscendū ꝓphetas an eēnt veri vel falsi.s.si signa ab eis ꝓnunciata euenirēt vel non deu.xiy.ꝛ.xviy. quocūqz ergo mō peteret ezechias istud signū nō peccabat. ¶Quer̄ an deus ꝓdixerat isaie q facturus eēt signū ad liberationē ezechie prius q̄ ipse diceret Ezechie vis vt ascēdat vmbra decē lineis aut vt reuertat̄ totidē gradibus.¶Dicendū vr̄ q anteq̄ isaias loqueret ad ezechiā de isto signo deus dixerit isaie q faceret vnū istox signox qō eligeret ezechias ad ostēsionē sanitatis eius:ꝛ tūc isaias dixit ezechie an vellet q vmbra transiret decē lineas vel retrocederet totidē.ꝛ ꝫ verisimile est qr nō auderet isaias ꝓmittē ezechie aliqō de istis duob magnis signis nisi sciret q deus vellet aliqō illorū agere.¶Sed tūc obiciet:qr dr̄ in lra q inuocauit ezechias dñm ꝛ reduxit vmbrā p lineas qbus iaz descenderat.si tñ sciret isaias añ hoc q deus facturus erat istud signū nō oportebat q oraret ꝓ eo.¶Dicēdū q isaias sciebat q istud signū futurū erat:ꝛ nunc nō orauit ꝓ eo tāq̄ impetraret vt fieret p orationē suā sed orauit vt illico fieret ꝛ appareret p hoc q ad petitionē suā deus faciebat ꝛ non accidebat illud ex aliquo errore motus celi vel ex aliqua alia ſpāli cā.qr forte poterat illud deus agere sed non ꝓ hac cā nec ad petitionē isaie:ꝛ tūc nō ꝓbaret signū istud q ezechias sanandus esset ió debuit ipse clamare ad dñm vt post vocē eius inciperet mox sol retrocedere ꝛ appareret q pp eu3 faciebat deus illud.simile aūt'est qñ Moyses faciebat miracula in egipto coram pharaone:nā deus iubebat ei facere illa ꝛ dicebat ei q̄liter faceret:ꝛ tñ qñ illa faciebat extendebat manus suas ad dominum ꝛ orabat vt sic appareret q eo petente ista fierent vt patet exodi.vy.ꝛ vsqz ad decimū capitulū.dicendum est aūt q postq̄z petiuit ezechias signū deus reuelauit Jsaie q promitteret vnū de istis duobus signis: nam interim vt peteret Ezechias signū pmutaret deus cor isaie illustrando mentē eius ꝛ reuelaret ei q deberet rñdere.sic enim fiebat sepe in Heliseo vt colligit̄ supra.iiy.ꝛ ibi declaratū est. Sic etiā erat in apostolis.nā quādo q̄rebat̄ aliquid ab eis non debebāt p̄cogitare qd rñderent sed tūc qñ q̄rebat̄ deus illustrabat mentē eox dando quid responderent Matth.x.

¶Horologiū achaz in quo transiuit sol quale erat ꝛ de figura sua ꝛ de materia. Qō.xxy.

Queretur vlterius q̄le erat istud horologiū achaz in quo sol trāsiuit decem lineas ꝛ q̄re vocat̄ horologiū achaz.¶Rñdendū q vocatur horologiū Achaz qr ipse illud fieri iusserat ꝛ posuit in domo regis vt p illud cognoscerent hore ad solem.dicunt aūt multi cōiter q factū est istud horologiū de ere altaris holocaustox qō fecerat Salomon erat eneum et magnū ꝛ illud accepit achaz de templo domini ꝛ de laminis eius fecit horologiū.hoc aūt dicūt:qr supra.xvi. dr̄ q achaz fecit auferri altare holocaustorū de loco suo ꝛ iussit q poneret ibi altare deorum damasci quod ipse fabricauerat:ꝛ de alio altari dixit q esset paratum ad voluntatem suam idest ad faciendum de illo quod vellet.ꝛ sic volunt q abstulerit illud de templo ꝛ confregerit ad faciendum horologiū. Sed non est verū:quia altare holocaustorum manſit in templo moriente achaz quod patet:quia Achaz clausit templū domini vt non fierent ibi alique cerimonie ꝛ mansit clausum ipso viuēte.ezechias aūt in principio regni sui mense primo aperuit templuz domini.y.paralipo.xxix.ꝛ tunc iussit sacerdotibus mundare templū ab immundicys idolorum ꝛ sequitur ibidem q dixerint sacerdotes sanctificauimus omnem domū domini ꝛ altare holocausti vasaqz eius cunctāqz tēpli suppelectilē quā poluerat rex Achaz ꝛ ecce exposita sunt omnia coram altari domini: ergo moriente Achaz manebat altare holocaustorum in templo ꝛ non fecit de illo aliquid achaz nisi q abstulit de loco suo ꝛ posuit in loco eius altare deorum damasci.sic enim de ceteris vasis fecerat:nam mare eneum deposuit de bobus quibus sustentabatur et luteres abstulit de basibus ꝛ dispersit omnia per pauimentum supra.xvi.de altari aūt dixit q esset paratum ad voluntatem suā idest q nihil in eo fieret sed esset extra locū suū promptū ad quodcūqz achaz vellet facere de illo:ꝛ tamen non incidit sibi in mentem q faceret de eo aliquid ideo mansit in tēplo.vocat̄ ergo horologiū achaz non q fecerit illud de ere altaris sed qr ipse iussit illud fabricari de aliq̄ alia materia ꝛ poni ad solē in palatio regis. Figura aūt huius horology erat ad modū emisperij facti de ere vel de alia materia ꝛ in centro illius erat qdā stilus surgens in altū qui vocat̄ guomon ꝛ a radice illius exibant linee faciētes equales angulos ꝛ abscindentes equales arcbus de circunferentia illius emisperij erantqz duodecim linee quarum quelibet designabat vnam horam sicut est in astrolabio ꝛ per illas cognoscebatur quot hore diei essent scilicet quādo vmbra guomonis pueniebat ad lineam aliquā designabat esse illū numerū horarū.ꝛ ibi si sol transiret decē lineas essent decē hore ꝛ si retrocederet decē lineis esset retrocessio decem horarum.

Qō.22. A rñsio.

Figura horologij achaz.

¶Quare deus fecit solem retrocedere p decem lineas siue decem horas. Qō.xxiy.

Queretur q̄re deus fecit nūc q sol retrocederet decē lineis.¶Hebrei qdā dicūt q deus fecit hoc ad ꝓparādū sanctitatē ezechie ꝛ malitiā achaz pr̄is sui.dicunt.n.q ꝓpter malitiā Achaz dies in quo ipse mortuus est diminutus fuit ab alys diebus in decē horis:ió nūc cū liberandus erat ezechias a morte propter sanctitatē suā dies creuit decē horis ꝛ ad hoc retrocessit per decez lineas:et sic volunt q quelibet linea faceret mediam horam et fuerit retrocessio quinqz

Qō.23 A rñio hebr.

Qō.20. A Ezechias an peccauerit petendo signum. rñsio.

Joseph.

Qō.21. A Jsaie an deus ꝓdixerit q facturus esset signū ꝓ liberatiōe ezechie. rñsio. Obiectio.

rñsio.

Cōfutatio. horarum ꝛ reuersio totidē. ¶Sed dicendū ꝙ istud non stat: qꝛ diminui diē decē horis erat tm̄ miraculū sicut crescere decē horis ꝛ istud est de maximis miraculis ꝛ famosissimis: sicut igit deus nūc ostēdit istud miraculū ad gloriam nois sui de augmento diei ꝛ scriptura illud expꝛessit ita si fuisset miraculū factū in diminutiōe diei mozientе achaz scriptura illud expꝛessisset ꝛ tm̄ nihil expꝛessit: ideo non est verisimile. ¶Dicendū ergo ꝙ deus voluit in retrocessione solis ostendere miraculū ꝛ nō differebat an retrocederet sol modicum vel multū: quia quātū ad ptātē miraculi equale erat ꝙ sol retrocederet p vnā horam vel per decē: fuit tm̄ cā in gñali ꝙ retrocessio debuit esse magna ad hoc ꝙ notabiliter appareret ꝛ ab oibus ꝓsiderarē. ná si fuisset ista retrocessio per modicā horaz vel per modicū tp̄s multe gentes essent que non respicerent ad istā retrocessionē ꝛ non appareret eis miraculū factū esse ꝛ sic maneret in occulto tam excellens miraculum: debuit ergo esse retrocessio magna vt sic nulla gēs esset que non aspiceret istud miraculū ꝛ stupescerēt de isto opere insolito. alia causa fuit: qꝛ tunc qñ facta est ista retrocessio declinauerat sol ad occasum ꝛ erat iam hora decima diei ꝛ supererant due hore ad complemētū diei: voluit aūt deus ꝙ rediret sol vsqz ad orientē ꝛ nō mergeretur sub oꝛizonte orientalē sed iterū rediret ab oriēte in occidentem: ꝛ quia non poterat redire vsqz ad oriētez quin retrocederet p decē horas voluit deus ꝙ retrocederet per decē horas. ¶Alia causa fuit qꝛ deus voluit ꝙ omnes gentes viderent istā solis retrocessionem ꝛ sic cognoscerēt miraculū: ꝛ tm̄ nō poterāt oēs gentes videre istam retrocessionem nisi sol retrocederet p magnū spacium. Ad cuius euidentiam considerandū ꝙ sol circuit totum celū de puncto ad punctū in viginti q̄tuoꝛ horis ꝛ paruo plus ꝛ redit de puncto oꝛizontis ad eundē punctum: ꝛ sic in tota terra que est ab oriente in occidentē a principio habitationis vsqz ad finem cum sit medietas totius spere opz ꝙ moꝛet sol duodeciz horis: ꝛ sic citius erit sol in oꝛizonte habitantiū in oriente q̄z in oꝛizōte habitantiū in extremo occidentis per duodecim horas et hoc ꝓpter longitudinē ciuitatū inter se. Sic enim ponit ptholomeus in libro quē vocauit algeraphiam vbi agit de ciuitatibus totius terre ꝛ ponit longitudinē oriētis ab occidente esse duodecim horaꝛ. si ergo retrocessisset nūc sol p duas horas solū cū esset iuxta occasuz vt p̄supponit nō posset redire eleuādo se tm̄ versus meridianum vt illi q erāt in oriente extremo possent videre illū retrocedere: cū aūt retrocederet p decem horas vsqz ad oꝛizontē orientalē necesse erat ꝙ rediret ad oꝛizontē eorum qui erant in extremo orientis: ꝛ sic cū aliquibus illoꝝ eēt iam nox surgeret sol p oꝛizontē occidentalem ꝛ esset dies ꝛ rursus rediret ad eundē oꝛizontez nec eleuaret vsqz ad meridianū terre ipsius. fuit ergo cōueniens ꝙ retrocederet sol saltem decem horis: ꝛ sic nulla gens esset in seculo que nō cognosceret istā retrocessionē solis ꝛ istud erat valde conueniens.

¶Hec retrocessio quō facta est. Qō.xxiiij.

Qō 24. A Rño cōis. **Queretur** vlterius de mō quo factū est miraculū istud retrocessiōis. ¶Rñdendū ꝙ cōis assignatio est ꝙ sol ptrāsierit in illa die fere vsqz ad occasum in regiōe iudee qꝛ trāsiuerāt decem horе diei ꝛ supererāt due: ꝛ ex tunc cepit sol retrocedere versus oriētē ꝛ redyt spacio decē horaꝝ vsqz ad oriꝛontē orientalē ꝛ nō intrauit sub oꝛizontē ne videret eē nox: ꝛ cū illuc puenisset redyt itez ab oriente in occidētem p eandē lineā in alijs duodecim horis: ꝛ tunc fuit in loco illo a quo ꝓius ceperat retrocedere ꝛ deinde pambulauit p duas horas q̄ superāt ꝛ tūc fuit in oꝛizonte occidentali. ꝛ ꝑm hoc viginti horе fuerūt qbus sol motus est ꝑter cursum naturalē eundo ꝛ redeundo ꝛ duodeciz horе fuerūt eiusdē diei. s. decē anteq̄z inciperet retrocedere ꝛ due postq̄z redyt ad locū de quo ceperat retrocedere: ꝛ sic sunt simul triginta due horе in eadē die artificiali. istud aūt est ponēdo ꝙ q̄libet illaꝝ lineaꝝ designabat vnā horā. Sed tunc vꝛ difficultas. s. quō dixit Isaias ezechie vis vt ascendat vmbra decē lineis aut reuertat totidē gradibus: ná ꝑsuppositō hoc non posset stare s. qꝛ si sol retrocedere inciperet duabus horis ante occasum poterat videre ezechias quō retrocedebat: ꝛ tamē si descenderet decē gradibus nō posset videre ezechias quō descendebat nisi per duos gradus siue horas qꝛ tot supererant vsqz ad occasum solis: ꝛ ideo intraret sol sub oꝛizontē ꝛ non videret ezechias quō transibat nec sciret an trāsibat decē lineis vel viginti. Scōo non stat: qꝛ lra dicit ꝙ debebat descendere vmbra decē lineis vel retrocedere totidē: ꝛ sic siue retrocederet siue descēderet apariturum erat in vmbra horologij: ꝛ tm̄ postq̄z est sol sub oꝛizonte nulla vmbra est in horologio: ergo non poterat descendere vmbra decē lineis in horologio si eēt iaz decima hora diei ꝛ quelibet linea designaret vnam horaz. Tertio pz: qꝛ non solū non poterat hoc esse existente sole duabus horis ante occasum sicut ponitur sed etiā in q̄cunq̄z alia parte celi esset. nam si esset in parte orientali duabus horis post oꝛtū solis poterat descendere decem lineis in horologio. s. si ab illo loco transiret subito vsqz ad oꝛizontem occidentalem: quia istud erat spacium decem horarum: ꝛ tamen non posset retrocedere tunc nisi duabus horis: quia tanto erat eleuatus ab oriente. ergo non poterat stare istud in aliqua regione nisi haberet illa longitudinem diei ad minus viginti horarum ꝛ eēt sol in medio celi in circulo meridiano equidistans vtriq̄z oꝛizonti: terra tamen iudee in qua istud factū est nunquā habet tantam magnitudinem diei: quia ꝓ maioꝛi parte est in tertio climate et non peruenit ibi maximus dies ad quatuoꝛdecim horas ꝛ dimidiam: ideo non stat ista positio. Dicenduz aūt videt ꝙ iste lince vel gradus erant medie horе vel quarte ꝛ tunc tm̄ sol retrocederet decē lineis quinq̄z horarū spacio retrocedebat ꝛ in alio spacio equali redibat. vnde dies iste esset maioꝛ solito decem horis. ꝛ tunc poterat fieri hoc modo ꝙ isaias loqueret ezechie in meridie vel quasi: ꝛ cum esset tunc sol in medio celi poterat retrocedere spacio quinq̄z horarū ad oriētē vel transire subito ꝑa occidentē spaciū aliarum quinq̄z horaꝝ ꝛ nullo hoꝛ modoꝝ introiret sub oriꝛontē orientalē vel occidētalē: ꝛ sic appareret vmbra in horologio semp retrocedere vel subito ꝑeire: ió iste modus tenendus est quāq̄z alius modus sit cōmunioꝛ et sit ipsius dionisy in epistola ad policarpum.

¶Quō potuit assignari ꝙ vmbra decē lineis in horologio retrocederet vel ascenderet. Qō.xxv.

Qō.25. A Rñsio. **Queretur** vlterius quō pōt assignari ꝙ vmbra descenderet decem lineis in horologio vel retrocederet totidē. ¶Rñdendum ꝙ assignatio retrocessionis sicut facta est facilis est: qꝛ cū esset sol in aliqua ꝑte celi tendens versus occidentē poterat retrocedere in eodē gradu velocitatis versus orientē ꝛ sic appareret omnibus quō retrocedebat: de descensione autem non apparet facile assignari. nam hystoria scholastica dicit ꝙ sol non debebat descendere sed stare immobilis vel retrocedere. statio aūt solis satis apparet quomodo fiat sicut fcā est tpe Josue vt pz Josue. x. ꝛ ob hoc dicit ꝙ noluit ezechias ꝙ sol staret sed ꝙ retrocederet: quia iam steterat tpe Josue ꝛ volebat nunc miraculum nouum. etiam quia si staret alicubi poset a scribi cause naturali. ¶Sed hoc non stat. Primo qꝛ dicit ꝙ Isaias dedit electionem ezechie an sol staret vel retrocederet: ꝛ tm̄ littera dicit ꝙ dedit ei electionē an descenderet vmbra decē lineis vel reuerteretur totidē vt pz hic ꝛ Isaie xxxviij. Scōo pz: qꝛ dr̄ hic ꝙ sol retrocederet decem lineis vel descenderet totidem. si aūt vellemus dicere ꝙ sol deberet stare nō diceret de decē lineis: qꝛ quādiu staret semp eēt vmbra in eadē linea: ꝛ tm̄ equaliter ponit ꝑ de decē lineis in vtroq̄z casu: ergo in vtroq̄z casu ptransibant decē linee ꝛ tm̄ non ptransitur aliquid nisi eundo vel redeundo ergo oporteret ꝙ in vtroq̄z casu moueret sol. s. eundo vel redeundo. ¶Tertio pz: quia ezechias dixit facile est descendere vmbra decem lineis ideo nollo ꝙ hoc fiat. si tm̄ acciperet descēsio vmbre ꝓ statiōe non esset facile

Nota.

Dubitatio prima.

Secūda.

Tertia.

Rñsio alia auctoris. Prima cā.

Scōa cā.

Rñsio auctoris.

Decē linee nō poterāt esse decem horе.

Rñsio. Hysto. scholasti.

Cōfutatio.

Secūdo.

Tertio.

esset facile hoc:qꝛ stetisse solē tēpore iosue de magnis et famosissimis miraculis reputaꝝ. ¶Quarto non stat:qꝛ dicit noluit ezechias ꝙ sol staret:qꝛ istud poterat ascribi cause naturali si alicubi staret.ꝛ tñ hoc nō videꝫ vex:qꝛ nō est aliqua causa naturalis que possit facere stare solē vel aliqua corpora celestia nisi forte vellet dicere ꝙ aliq simplices poterāt hoc opinari.ſ.ꝙ in aliquibus locis eēt virtus que faceret stare corpora celestia sicut magnes attrahit ferrū ꝛ facit illud pendere in aere:sed istud inopinabile est:qꝛ nō est aliquis locus ꝑ quē nunc transeat sol super quē alias nō transiuerit:imo sup quē non transeat quolibet anno:ió sepe ꝓtingeret teneri solē. Uel si dicas ꝙ aliqd nāle est vno tpe qđ nō ē alio:ió vno tpe poterit teneri q̄z q̄z nō teneat alio. S3 istō nō ē ꝟisimile:qꝛ i tot millibus annorū aliꝭ contigisset illud esse ꝛ sol teneret ꝛ tamē nulla gentiū asserit solē aliquādo stetisse: ideo non erat verisimile ꝙ aliquis tale opinaret. ¶Dicēdū ergo necessario ꝙ hic data est electio de retrocessione vel de p̄cessione que vocaꝫ hic descensio vmbre ꝛ vtroqz mō appareret in horologio. fieret aūt p̄cessio isto modo ꝙ si sol esset eleuatus ab orizonte orientali per duas horas ꝛ transiuisset vsqz ad quartā lineā in horologio ꝙ subito ꝑtransiret decē lineas.ſ. vsqz ad quartā decimaz.ꝛ istud poterat dupliciter fieri. vno modo ꝙ transiret sol ꝑ oēs istas lineas medias.ſ.ꝙ pertrāsiret per continuū in celo ꝛ sic vmbra transiret per continuū in horologio:ꝛ sic q̄si in ictu oculi transiret vmbra per decē lineas. ¶Alio modo potest intelligi ꝙ deus faceret ꝙ sol transiret ab orientē versus occidentem per spaciū quinqz horarū quasi subito:ꝛ si nunc apparebat vmbra in quarta linea in tempore illo medio nō videret sol quousqz esset in linea q̄rta decima ꝛ nō transiret vmbra per lineas medias:ꝛ tūc ꝑprie diceret ascendere vmbra qꝛ transibat a quarto in quartū decimū sine medio:ꝛ tamen vtroqz modo est miraculū:qꝛ non poterat fieri scōm cursum regulārē celi. ¶Quid apparuit in alijs regionibus de ista retrocessione in diuersitate diei ꝛ noctis.ꝓter consuetudinē naturalis cursus solis. Qō.xxvi.

Quarto.

Euasio.

Cōfutatio.

Rño auctoris.

Queretur vlterius qd apparuit in alijs regionibus de diuersitate diei vel noctis ꝑpter istā retrocessionē solis. ¶Respondendū ꝙ nō possumus certissime assignare quid acciderit in alijs partibus terre nisi sciremus que ꝑs anni erat quādo facta est ista retrocessio ꝛ quot hore diei erant q̄n facta est. de primo p3:qꝛ quodā tēpore anni sunt dies valde pui ꝛ alio tēpore valde magni:ꝛ secūdū diuersitatē istoꝝ dieꝝ poterat retrocessio solis facere diuersaz apparentiā diei ꝛ noctis in alijs regionibus.necesse est tñ dici ꝙ illo tempore quo facta est retrocessio erat dies plusq̄z decē horarū:qꝛ alias non posset dari electio ezechie ꝙ vmbra retrocederet ꝑ decē lineas aut ascenderet per totidē cum due linee faciāt vnā horā:ꝛ dato ꝙ esset sol in circulo meridiano q̄n daret ei ista electio nō posset fieri nisi distaret ab oriente saltē ꝑ arcum quinqz horarum ꝛ ab occidēte totidē horis ꝛ sic essent saltē decē hore. ¶Credēdū est tamē ꝙ eēnt dies magni in ꝟe vel estate cū sunt tredeciz vel quatuordecim hore. ¶Secūdū etiā patet: qꝛ si nesciremus q̄ hora diei hoc accidisset nō iudicaremus qd ꝓueniret in singulis regionibus.nā si esset sol magis ꝓpinquꝰ orienti q̄z occidenti fieret maior apparētia huiꝰ retrocessionis in regionibus orientalibus q̄z in occidētalibus ꝛ ecōtrario. ¶Dicēdū tñ ꝓbabiliter ꝙ sol erat circa meridianū circulū siue a parte orientis siue a ꝑte occidētis:qꝛ retrocessio fuit ꝑ horas quinqz.ſ.ꝑ decē lineas et ascēsio vmbre debebat esse ꝑ totidē lineas ꝛ nō poterat hoc esse nisi esset sol ꝓpinquius meridiano:qꝛ alias retrocedēdo mergeret sub orizontē orientalē ꝛ ascendēte vmbra mergeret sub orizontē occidentalē ꝛ tunc nō appareret ascēsio vel retrogradatio vmbre i horologio. ¶Hoc autē ꝑsuppositō dicēdū est ꝙ in regionibus orientalibus que distarēt a hierusalē ꝑ longitudinē sex horaꝝ q̄ faciūt de longitudine celi nonaginta gradus appareret diuersitas ista.ſ.ꝙ q̄n sol esse in mteridiano hierusalē esset in orizonte occidētali illaꝫ regionū vt p3 intuenti duos circulos equales intersecātes se sup spherā ad angulos rectos spherales.ꝛ tūc cū inciperet retrocessio solis incipere eleuari sol ab orizonte occidētali versus meridianuz ꝛ eleuareꝫ ꝑ qnqz horas nec accederet ad meridianū:ꝛ sic videret ille gentes totā retrocessionē solis.si aūt eēnt alique gētes orientales quaꝫ meridianus distaret a meridiano hierusalē ꝑ octo horas.ſ.ꝑ centuz viginti gradus esset iaz illis nox ꝑ duas horas anteq̄z inciperet fieri ista retrocessio ꝛ retrocederet sol ꝑ duas horas anteq̄z videret ab eis:ꝛ tunc veniret ad orizontē occidentalē ipsorū ꝛ eleuareꝫ ꝑ tres horas sup terrā versus meridianum ꝛ rursus mergeret.terra autē illa que distaret ꝑ duodeciz horas a hierusalē que est medietas celi ꝛ habitabilis nō est:nō videret aliquid de ista retrogradatiōe cū sol solū retrocederet per quinqz horas:ꝛ ad hoc ꝙ videretur ibi saltē modicū super orizontem occidentalē oportebat ꝙ retrocederet aliquid vltra sex horas. In regionibus aūt occidentalibus.si aliqua distaret ꝑ sex horas dicendū ꝙ ibi non appareret manifeste ista retrogradatio:qꝛ quando esset sol in meridiano hierusalē esset ibi in puncto orizontis orientalis:ió cū tunc dēret incipere dies mergereꝫ sol sub orizontē ꝛ non esset dies vsqz ad decem horas q̄bus finireꝫ retrocessio ꝛ reuersio solis. ¶In regionibus autē occidentalibus que distant a hierusalē per tres horas integras sicut est toletū vel salamantica que distat ꝑ tres horas ꝛ fere septimā esset alia diuersitas.ſ.qꝛ quando esset sol in meridiano hierusalē esset hora tertia diei ꝛ inciperet retrocedere sol ꝛ appareret ꝙ tres horas retrocedens quousqz mergereꝫ sub orizontē ꝛ tunc retrocederet ꝑ alias duas horas ꝛ rediret ꝙ totidez ꝛ in istis quatuor horis esset nox.ꝛ sic esset vna dies triū horaruz ꝛ nox sequens quatuor horarū ꝛ dies sequēs duodecim vel plurium iuxta cursuz naturalē ꝓsuetū. Habitis istis possumus de qualibet alia terra ꝓsiderare quid ibi acciderit de diuersitate diei ꝛ noctis scita longitudine meridiani terre illius a meridiano hierusalem per habitudinem circulorum qui sunt orizontes diuersarum terrarum se intersecantes.

Mota.

tpe passionis xp̄i ꝛ ō statiōe solis tpe iosue.

Qō.26. A Rñsio.

Not.ꝙ idē poteris dicere de eclipsi solis

¶An iste dies fuerit maior q̄z dies in quo stetit sol tempore iosue. Qō.xxvij.

Queretur vlteriꝰ de magnitudine diei illiꝰ in quo sol retrocessit.ſ. an fuerit maior q̄z dies in quo stetit sol tempore iosue. ¶Rñdendū ꝙ dionisius in epistola ad policarpū vult ꝙ dies iste fuerit maior q̄z dies Josue:quia dies iste fuit quasi triplicatus ꝛ dies sub Josue fuit duplicatus.nam vult ꝙ iste dies habuerit triginta duas horas scilicet duodeciz horas cursus sui naturalis ꝛ viginti horas retrocedendo ꝛ redeūdo:nam dicitur hic ꝙ retrocessit per decē lineas ꝛ quelibet iudicaꝫ vna hora:ꝛ sic fuerūt decē eundo ꝛ decē reꝺeundo.ſ3 ista positio q̄z q̄z sit viri clarissimi tñ nō videꝫ ꝓbabilis ꝛ est ꝓpria lr̄a:nā ipse ponit retrocessisse solē ꝑ decē horas:necesse est tñ retrocessionē istaz fuisse totā apparētē sup terrā cū vmbra retrocederet in horologio qđ nō fieret sole existēte sub orizōte: ꝛ tñ dicitur in lr̄a ꝙ ezechias eligeret an vellet ꝙ sol retrocederet decē lineis vel ascēderet totidē in horologio. ꝛ sic eo tēpore quo ezechias elegit retrocessionē potuerat eligere ascēsionē:ꝛ tñ vtraqz apparere debebat in horologio vt lr̄a dicit. Istud tñ est impossibile:qꝛ tūc necesse eēt ꝙ in quocūqz loco celi esset sol distaret ab orizōte orientali saltē decē horis ꝛ ab orizōte occidentali totidē:ꝛ sic haberet dies illa naturaliꝛ viginti horas qđ impossibile est accidere in tertio climate vel principio q̄rti vbi est hierusalē:qꝛ ad plus dies potest habere horas q̄tuordecim et ita ꝓcedit dionisius ꝙ dies ille naturaliꝛ eēt horaꝝ duodeciz s3 retrocessio nō poterat esse ad plus decē horarū in eundo ꝛ redeūdo:ió scōm positionē dionisij essent hore viginti due in die illa:ꝛ tñ ipse ꝓcedit fuisse viginti q̄tuor horas in die iosue ió maior eēt. ¶Nicolaus autē ꝛ alij ponūt ꝙ esset maior dies sub iosue:ꝛ ad positionem dionisii dicūt ꝙ iste decē linee nō faciebāt decē horas s3

Qō.27. A Rñsio Dionisij.

De hoc latius dix̄ iosue.x.c.

Cōfutatio.

Opi. Nic.

qnqz:ꝛsic dies ille solū cresceret horis decē ꝛ nō viginti vt vult dionisius ꝛ sic esset dies viginti duaꝝ horaꝝ. Dicit tñ nicolaus q dies sub iosue fuit horarū triginta sex qz ille dies fuit duplicatus:ꝛ tñ ille dies naturaliter erat decē ꝛ octo horarū cū esset in solsticio estiuali ꝛ sic dupli
Cōfutatio. cat⁹ haberet horas triginta sex. Sꝫ hoc nō stat cū ꝑsup ponat nicolaus dīē aliquē posse esse in terra chanaā hora-
Alia rñsio. rū decē ꝛ octo:qz dies maxim⁹ potest ptingere solū ad horas q̄tuordecim iō dies sub iosue ad plus poterat esse horaꝝ viginti octo. CAly aūt dicūt q ille linee q̄ erant
in horologio ꝓtinebāt singulas horas ꝛ durauit sol retro
Cōfutatio. cedēdo decē horis:ꝛ tñ redyt ad priorē locū in istāti ꝛ sic fuit dies augmētatus sup cursuꝫ nālē decē horis. Sꝫ ista positio nō stat ꝑpter supra dicta.ſ.qz nō posset tunc eze chias eligere q vmbra descēderet vel retrocederet i horologio:qz si posset retrocedere decē horis versus orien tē nō posset ire versus occidētē nisi p duas horas aut pa
Rñsio auctoris verissima. rū plus qn occideret:ꝛ tñ retrocessio vel ascensio vmbre apparere debebat in horologio:ergo nō poterat decē horis retrocedere ꝛ ille decē linee nō significabāt decē horas sꝫ qnqz. CDōm ergo q dies sub iosue fuit q̄si duplicatus: dies aūt sub ezechia habuit decē horas supꝑ cursum solitū:ꝛ tñ nō apparet ex hoc qs fuit maior dies.si n.ambo dies fuissent in eodē tēpore equinoctij vel solsti cij dicemus q maior esset dies sub iosue:vt pote tēpore iosue si esset solsticiū estiuale esset dies q̄tuordeciꝫ horarū ꝛc cū duplicarē esset viginti octo.si aūt dies sub ezechia fuisset tunc esset viginti q̄tuor horaꝝ.ſ.q̄tuordecim horarū scōm cursum nālē ꝛ decē horaꝝ insup augmēta taꝝ.si aūt ambo essent tēpore equinoctij esset dies duodecim horarū ꝛ cū duplarē esset viginti q̄tuor ꝛ sic eēt sub iosue.ꝛ dies sub ezechia esse viginti duaꝝ horarū.ſ. duodecim nāliū ꝛ decē augmētataꝝ.sic ēt si eēt dies hiemis:nā poterat tūc eē equalis dies sub iosue ꝛ sub eze chia vt pote si esset in tpe illo in q̄ dies sunt decē horaꝝ: nā tūc dies sub iosue esset viginti horaꝝ qz eēt duplatus ꝛ dies sub ezechia eēt totidē.ſ.decē horaꝝ nāliū ꝛ decez horarū augmētatarū in retrocessione.si tñ dicam⁹ q fuerūt in diuersis tēporibus poterit esse dies sub iosue maior q̄z dies sub ezechia ꝛ econtrario. Be primo p3: qz si eēt dies sub iosue in solsticio estiuali esset viginti octo horarū:ꝛ si eēt dies ezechie in hieme poterat eē viginti horaꝝ vt dictū est. Be scōo p3:qz si eēt dies iosue in hieme
B Dies sub iosue fuit maior. qñ sunt dies decē horaꝝ esset viginti horaꝝ ꝛ dies ezechie si eēt i solsticio estiuali eēt viginti q̄tuor horaꝝ.ſ.q̄tuordeciꝫ nāliū ꝛ decē augmētataꝝ ꝛ excederet i q̄tuor horis.iō poterāt esse isti dies equales vel poterat qlibet eoꝝ esse maior alio. Bōm tñ q dies sub iosue fuit maior qō p3:in duobus. Primo qz iosue.x.dī q non fuit ante nec post tā lōga dies:ergo dies ezechie nō fuit tā longa.
Primā rō. Scōa rō. Scōo p3:qz dies sub iosue fuit ꝑpe solsticium estiuale ꝛ sic esset viginti octo horarū vel q̄si:ꝛ tñ dies sub ezechia dato q esset in solsticio nō poterat esse maior q̄z viginti quatuor horaꝝ.ſ.q̄tuordecim nāliū ꝛ decē augmētataꝝ ergo maior fuit sub iosue.q aūt illa fuerit nō longe a solsticio estiuali declaratum est iosue.x.

CAn esset facile vt dixit Ezechias vmbram descendere. Qō.xxviy.

Qō.28. A

Queretur vlterius quō dixit hic ezechias q facile erat vmbrā descendere decē lineis iō nolebat q descēderet sꝫ q retrocederet.nā si facile erat nō erat aliqō miraculū:nō erat tñ verisimile q ꝓponeret Isaias ezechie aliqd qō nō esset miraculū in signū sanitatis sibi ꝓferēde. CRñdendū q nō erat facile vmbrā descēdere decē lineis sꝫ miraculū magnū: ꝛ tñ diuersitas est qz nō intellexit ezechias descensionez vmbre sicut accepit Isaias. Intellexit.n.ezechias retrocessionē ꝑprie.descensionē aūt vmbre putauit q sol descenderet ℞sus occasum ꝛ sic descenderet vmbra per lineas:ꝛ qz q̄tidie fiebat istud q sol inclinarē ad occidētē dixit ezechias facile esse descēdere vmbrā. Isaias aūt aliter intellexit.ſ.q vmbra descenderet.i.trāsiret sol ℞sus occidentē subito p arcū quinqz horarū q̄ faciūt decem lineas vmbre:ꝛ hoc sine videret in trāsitu illo siue nō.ꝛ istud erat miraculū magnum sicut retrocessio: iō posuit Isaias electionē de retrocessiōe vel descēsiōe vmbre.nō intellexit autē ezechias qz facile erat putare quō retrocederet sol sꝫ difficile erat intelligere istā descensionē ad hoc q esset miraculū nisi declarē:iō putauit eaꝫ nō esse miraculū. CQuerē vlterius q̄re potius deus dedit istud miraculū nūc in signum sanitatis ezechie q̄z aliud. CRñdēdū q sufficiebat q deus ostēderet qōcūqz signū qō esset ℞e miraculū. voluit tñ ostēdere pot⁹ in celo q̄z in alia re ad ostēdendū magnitudinē glorie sue: qz si fieret miraculū in terra vel in aq̄ aut in alia re nō eēt manifestū p totū orbē sꝫ solū in hierusalē vbi fieret.miraculū aūt qō fieret in celo esset notū in oi terra qz oēs gētes viderēt solē retrocedere:ꝛ sic appareret magis ptās dei q̄z alias.ꝛ ꝑpter hoc deus voluit hoc ostendē potius in sole q̄z in luna vel alijs planetis aut stellis fixis:qz non est aliqō astrū ita notū sicut sol faciēs diē ꝛ nocte ꝑ motum suū:iō quā q̄z retrocederet luna vel alia astra non ꝓficeret tantū qz vel fieret p diē aut p noctē.si p diē nō appareret illa retrocessio cū tūc nō videant astra.si aūt fieret p noctē multi nō ꝓsiderarēt ꝛ sic nō esset miraculū notū: deus tñ faciebat ad notificandū iō debuit facere in sole. sciendū aūt q a multis diebus deus volebat facē istud miraculū ad ostēdendū gloriā suā. Iō tēpore achaz voluit illud ostēdere:nā Isaias solicitauit achaz vt peteret istud signū dicēs pete tibi signū a dño deo tuo siue in infernū deorsum siue in excelsum supꝑ Isa.vy.signū tamē qō fieri deberet in excelso eēt in retrocessiōe solis vel statione aut descensione vmbre.

CAd eēt maior miraculū solē stare aut ꝛtrocedē. Qō.xxx

Qō 30. A

Queretur vlterius qō erat maius miraculū solē stare aut retrocedere aut ꝑcedere descendente subito vmbra in horologio. CRñ dēdū q miraculū potest accipi tripliciter quātū ad pñs. vno modo q scōm cursum nature insolitū est.alio modo ꝑ eo q p nullā potētiā fieri potest nisi p diuinā. Alio modo ꝑ eo q fieri potest a minori potētia q̄z diuina ꝛ tñ cū magna difficultate. Primo mō dōm qō quodlibet istorū erat miraculū:nā stare solē erat insolitū ꝛ contra cursum nature iō erat miraculū:retrocedere ēt insolitū erat ꝛ miraculū. descendere ēt vmbrā subito insolitū erat et tñ statio solis erat minus miraculosa qz semel illa fuerat ſ.tpe iosue ꝛ tñ retrocessio nunq̄z fuerat nec trāsitus subitaneus solis. CScōo modo accipiendo nullū istorum erat miraculū:qz poterāt fieri a potentia minori potētia diuina.nā statio solis fieret p hoc q angeli mouentes celos cessarēt.retrocessio aūt fieret si angeli mouētes mouerēt in ptē cōtrariā.descensio aūt subitanea solis fieret si angeli mouentes mouerēt velocius q̄z prius ꝛ ad nullū istorū requirebat potētia infinita:qz infinita potentia moueret in instanti qō esset ꝛ nām motus. CTertio modo accipiendo aliq̄ istorū sunt maiora alijs.nā statio solis nullū miraculū est:qz nulla potētia requiritur ad hoc q sol aut qōlibet celū stet sꝫ solū q motores desinant mouere.cessare tñ a motu nō est actus sꝫ priuatio: iō nō est virtus aliq̄ necessaria ad cessandū motū celi. vnde lꝫ motū celi dicamus esse nālē:tñ mirabili⁹ est q celū moueat q̄z q stet:qz celū mouet ꝑ potentiā impulsiuā angelorum mouentiū:ꝛ tñ ad hoc q nō moueat solū requirit q illi desinat mouere. apparuit tñ tēpore iosue statio solis esse miraculū eo q fuit ꝓtra solitū cursum nature ꝛ nō poterat fieri sine speciali mādato dei ad angelos mouētes.retrocessio aūt solis nō est aliqd admirandū nisi in quātū est insolita qz nō requirit maior virtus ad hoc q sol retrocedat q̄z ad ꝟ q moueat ab oriēte in occidentē.nā celū cū sit forme spherice eq̄liter mobile est ℞sus quācūqz ptē.nā potest eē motus ab oriēte in occidentē vel ab occidēte in orientē vel a meridie in septētrionē vel a septentrioē in meridiē.ꝛ eadē potētia q̄ potest mouere celū ab oriēte in occidētē posset mouere a septētrioē in meridiē: qō p3:qz nō est celū maioris difficultatis in motu ab vna ptē q̄z ab alia ꝑpter simplicitatē figure spherice ꝛ vniformitatem

formitatē nature.ſ.qz nō eſt vna ps corporis celeſtis gra uior vel leuior q̄z alia.nec valet obiectio de polis.ſ.q̄ nō poſſet moueri a ſeptētriōe in meridiē qz ſunt ibi poli im mobiles.nā poli nō ſunt aliq̄ ptes celi repugnātes mo tui.ſz ſunt duo pūcta ſignata in extremitate vnius linee ꝛ dicunt eſſe i meridie ꝛ ſeptētriōe:qz motus eſt ab oriē te in occidentē.ſi tñ eſſet motus a ſeptētriōe in meridiez eſſent poli in oriēte ꝛ occidēte.nō eſt ergo maior difficul tas moueri ſolē ab occidēte in orientē qō eſt retrocedere quā ab oriēte in occidentē qō eſt directe ꝓcedere.imo ſi attēdam⁹ directe maioris ptātis eſt moueri ſolē ab oriē te in occidentē q̄z ab occidēte in oriētē:qz ad hoc q̄ mo ueāt ab oriēte in occidentē requirunt duo motus.ſ.vn⁹ motus nālis ſolis q̄ fit ab occidente in orientez ab vno angelo mouente corpus ſolis cū ſuo excentrico defferen te.ꝛ alius mot⁹ primi mobilis q̄ rapiat celū ſolis cū aliis celis ab oriente in occidentez. ¶Ad hoc aūt q̄ moueāt ab occidente in orientez ſolū requirit primus mot⁹ iſto rū ꝛ ceſſabit motus primi mobilis. Ideo retroceſſio nō eſt mirabilis niſi in q̄ntū eſt inſolita:ꝛ tñ quocūq̄ mō ſe habeat mirabilior eſt quā ſtatio qz ſtatio non reqrit aliquā virtutē operātē ſz ceſſationē a motu:retroceſſio aūt requirit aliquā virtutē motiuā.trāſitus aūt ſubitaneus ſolis ab oriēte ad occidētē ſiue deſcēſio vmbre requirit valde magnā potentiā qz oportebat q̄ motus ille fieret q̄ſi imperceptibiliter:ꝛ tñ ſicut ꝓbat ariſtoteles.xij.me thaphiſice angeli motores orbiū ſunt ꝓportionati orbi bus ꝛ mouēt eos in q̄nta velocitate pñt ita q̄ ſi aliqs il lox angelox deberet mouere aliud celū maioris magni tudinis nō poſſet mouere illud in tāta velocitate in q̄n ta nūc mouet:ꝛ ſi deberet mouē aliud celū minoris ma gnitudinis moueret illud velocius q̄z nūc mouet: ꝛ per būc modū ꝓſeruat vniformitas in motibus corpox cele ſtiū.q̄ ergo ſol ptrāſiret q̄ſi in ictu oculi id qō ptranſire debebat in q̄nq̄ horis requirebat potentiā motiuā pluſ q̄z millecuplo maiorē:ꝛ ſic deſcenſio vmbre eſſet valde difficilis ꝛ miraculoſa pluſq̄z ſtatio vel retroceſſio: ꝛ tñ ezechias nō intellexit modū iō dixit facile eſſe hoc ꝛ pe tiuit retroceſſionem tanq̄z difficiliorem.

¶Quis modus erat in motibus celeſtib⁹ ad hoc vt poſ ſit fieri trāſitus ſubitaneus ſolis. Qō.xxxi.

Qō.31. A Rñſio.

Queretur vlterius qs modus erat ad faciē dū iſta.ſ.retroceſſionē vel trāſi tū ſubitaneū ſolis. ¶Dōm q̄ nō eēt idē mod⁹ ꝑ vtroq̄ ꝛ tñ qdqd iſtox fieret nō eſſet a deo mouēte ſz ab angelis q̄ nūc mouent orbes.ſi.n.q̄ramus qūo fieret trāſitus ſubitaneus ſolis ad occidentē:dōm q̄ poterat fieri dupli citer.vno mō ꝑ motū primi mobilis ſolius.alio mō ꝑ mo tū ſolius excētrici ſolis. ſ Primo mō deberem⁹ dicere q̄ ſicut ſol nūc mouet nāliter ab occidēte in orientē a q̄daz angelo mouente illū cū excētrico ſuo:ꝛ tñ rapit ab oriē te ad occidentē motu primi mobilis:ita tūc moueret ab occidēte in orientē:ꝛ tñ raperet a primo mobili ab orien te ad occidentē.Cōſiderādum tñ q̄ ꝓportio velocitatis motus nālis ſolis ad motū ſuū raptus eſt nūc q̄ſi trecen tecupla ſexagecupla:qz q̄tidie mouet ſol ab occidēte in orientē fere vno gradu motu nāli ꝛ interim rapit a primo mobili ab oriēte vſq̄z ad oriētē itex vna rotatiōe pfecta q̄ eſt trecentox ſexaginta graduū.tūc tñ ſi moueret ſol ꝑ arcū q̄nq̄z horax q̄ſi in ictu oculi ☉ ſus occidentē oportе ret q̄ ꝓportio illius velocitatis ad iſtā eſſet pluſq̄z mile cupla:ꝛ tñ nūc eſt trecētecupla ſexagecupla:iō tunc eſſet ꝓportio velocitatis motus raptus ad motū nālē q̄ſi in numerabilis:iō neceſſe erat q̄ ad minus angelus mouēs primū mobile eſſet tūc maioris virtutis q̄z nūc ſaltē mil lecuplo:ꝛ ad ꝟ neceſſe erat q̄ ponerent mille angeli vel plures ſimul cū iſto q̄ nūc mouet primū mobile ad mo uendū illud in tāta velocitate vt ſic poſſet rapere ſolem.

Primo modus poſſibi lis.

Scōs mo dus.

¶Scōs modus eſt q̄ ponam⁹ motū primi mobilis ceſ ſaſſe tūc ꝛ q̄ ille angelus q̄ nūc mouet ſolē cū ſuo excen trico ab occidēte in orientē moueret illū tūc ab oriente i occidentē.ꝛ nō eſt incōueniēs q̄ idē angel⁹ moueret idē corpus celeſte diuerſis tēporibus ad diuerſas poſitiōes qz nō repugnat hoc ex nā celi cū ſit figure ſpherice ꝛ ad quācūq̄z ptē poteſt moueri.nec repugnat ex pte motoris qz angelus eſt ens intellectuale ꝛ nō eſt determinat⁹ ad vnū ſicut potentie nāles irrōnales q̄ ſunt ad vnū:ſz po teſt velle oppoſita ꝛ ꝙnter poterit operari ad illa.ꝛ tunc ille angelus moueret ſolē ab oriēte verſus occidētē.ꝛ tñ manet adhuc difficultas.ſ.quō poſſet q̄ſi ſubito mouere ſolē ꝑ arcū q̄nq̄z horax.ad hoc poteſt dici dupliciter.vno mō q̄ ille angelus haberet virtutē ad mouendū tā velociter ꝛ tñ nūc nō mouet niſi ꝑ vnū gradū in vna die eo q̄ im pedit maxime motu primi mobilis rapiētis in ꝓriū q̄ eſt velociſſimus motus:ꝛ tñ tūc ceſſaret motus primi mobi lis ꝛ nō impediret motus angeli mouētis ſolez ꝛ poſſet mouere in magna velocitate. Scōs modus eſt q̄ moue retur celū iſtud ſimul a multis angelis vt ſi moueretur a mille angelis quia tunc moueretur in velocitate mil lecuplo maiori ꝛ iſte modus eſt probabilior:quia nō eſt omnino veriſile q̄ vnus angelus qui prius mouebat ſo lē in pua velocitate cū impediebat dato q̄ nūc nō impe diret moueret in velocitate pluſq̄z millecuplo maiori.

¶Qualiter facta eſt retrogradatio ꝛ quis fuit modus in motibus celi. Qō.xxxij.

Scōs modus.

Queretur de ſcōo cū nūc facta fuerit retro gradatio q̄liter fctā eſt. ¶Rñdē dū q̄ poterat fieri dupliciter ſicut dicebat de motu ſubi taneo p̄cedēti qōne.vno mō pōt dici q̄ fctā ē ꝑ motū pri mi mobilis.alio mō q̄ fctā eſt ſolū motu angeli mouētis celū ſolis nālr.prio mō dōm q̄ mouebat tūc p̄mū mobi le ſicut ꝑius ꝛ tñ ꝓrio motu: naz ꝑius mouebat ab oriēte i occidētē tūc aūt moueret ab occidēte in oriētē:ꝛ ꝟ qz an gelus q̄ mouebat primū mobile ita poterat mouē ab oc cidente in orientē ſicut ab oriēte in occidentē ꝓp vniſor mez figurā celi ꝛ tñ tūc opz dici q̄ moueret oēs celi me dij ab occidente in orientez.nā virtus rapiēdi ſecū alios celos q̄ deriuat a primo mobili nō poteſt deriuari niſi ꝑ ꝓtinuū:ſi ergo alij celi q̄ ſunt ꝓpinquiores primo mobi li q̄z celū ſolis nō raperent ab ipſo ab occidente ꝙ orien tez nō poſſet rapi celū ſolis cū nō poſſet deriuari virtus ſine medio ꝛ eſſet tunc ſimilis motus oīum celox ꝙ oriē tem ſicut nūc eſt ꝙ occidentez:ꝛ ſic motus nālis ꝛ mot⁹ raptus eſſent idem numero.ꝛ tūc neceſſe erat q̄ primū mobile nō ſolū moueret ab illo angelo a q̄ nūc mouet ſz etiā a multis alijs ſimul ad hoc q̄ poſſent mouere celuz illud in tanta velocitate. ¶Scōo mō poteſt dici q̄ ange lus mouens celū ſolis moueret illud motu nāli ab occi dente in orientez ꝛ nō raperet a primo mobili.ꝛ tūc ne ceſſe eſt q̄ angelus mouens ſolez nō eſſet vnicus ſz mul ti ſimul q̄ poſſent mouere in tāta velocitate.ꝛ tūc poteſt dici q̄ ſimul cū celo ſolis mouerent alij celi planetarum ꝛ ſtellax fixax ꝙ orientez vel q̄ nō mouerent ſz mane rēt oēs celi imobiles ꝑter celū ſolis qō moueret ab occi dēte in oriētē. ⁊mus aūt modus iſtox duox melior eſt.ſ. q̄ oēs celi moueret ꝙ oriētē ſic̄ declarabit ſequēti q̄ſtiōe.

¶An ſol potuit concordare in motibus ſuis cū alijs pla netis ſcōm aſtrologos.ꝛ an retrocedente ſole omnes alij celi retroceſſerint. Qō.xxxiij.

Qō.32. A Rñſio.

Primo modus poſſibi lis.

Notandu3 de eris fa moſis.

Queretur vlterius qūo potuit ſol ꝓcorda re in motibus ſuis cū alijs pla netis ſcōm tabulas diuerſax eraz.ꝛ videt q̄ ſit impoſſi bile qz in illa retroceſſione ſol debuit neceſſario deuiare a motu alioz planetaz. ¶ſ Pro q̄ ꝓſiderandū q̄ ſingule re de famoſis in aſtrologia habēt tabulas ſuas pro me dijs motibus planetaz incipiēdo a p̄ncipio illius ere et tō in q̄buſlibet eris ponunt radices motuū planetaz vt pz i tabulis regis alfonſi ꝛ in q̄buſlibet alijs. ¶Ante eze chiā aūt nō p̄ceſſerat niſi vna era de famoſis.ſ.era diluuij cuius radix ponit in tabulis regis alfonſi: ꝛ cōputan do ſcōm illā erā deberet reperiri error in motu ſolis cō parādo ad motū alioz planetaz:qz in ſole fuit retroceſ ſio ꝛ in alijs nō:ꝛ tñ nō reperit:qz cōputando a p̄ncipio ere diluuij ꝑ radicē ſuā ꝓcordabit motus planetaz cum era xp̄i ita vt ſi inquiram⁹ mediū motū ſolis ꝛ alioz pla netaz pro hodie ſcōm tabulas ere diluuij ꝛ tabulas ere

xpi reperiret idē locꝰ planetaꝝ: z tñ nō deberet reperiri idē: qz sol retrocessit die ezechie z post illū diē nō habuit talē habitudinē ad alios planetas qualē prius habebat.

Rūfio. ¶Rñdendū q debet dici oēs celos tūc motos fuisse ab occidente in orientē sicut motus est sol: z tñ de prio mobili nō est necesse hoc dici. pz istud: qz in pmo mobili nō est aliqua stella p quā cognoscamus ipsum z sciamꝰ que ps oriꝝ z que ps occidit iō siue mutet siue nō nō apparet in eo aliqua diuersitas. Videt ergo magis dicēdū q nō

B Primū celū quieuit aliꝫs motis. motū fuerit tunc cōtra occidentē sicut moueri solet nec cōtra orientē sꝫ q querit: qz motus eius est ad rapiendū oēs alios celos ab oriente versus occidentē ꝓtra motū suū naturalē: z tñ nunc nō mouebant ab oriēte in occidentē sꝫ potius ab oriēte in occidentē ergo nō erat necessarius motus eiꝰ vel si aliquo modo mouebaꝫ mouereꝫ ab occidente in orientē sicut mouebant alij celi.

Primū in cōueniens. Ad aūt mouerent alij sic: pz: qz alias totus ordo celestis ꝓturbareꝫ: nā si in illis decē horis qbus retrocessit mouebāꝫ alia astra ab oriēte ꝓtra occidentē: illa que essent in ꝓiūctione cū sole essent in sequēti nocte q̄si in oppositiōe cū ipso ex eo q distarēt ab ipso quasi p mediū celi: nā ista retrocessio durauit decē horis z in horis duodecim oritur media pars celi. s. duodecim signa eo q in viginti q̄tuor horis oriꝝ totū celū vna rotatione pfecta. z sic si in nocte ꝓterita fuerat ꝓiunctio lune esset in sequēti nocte q̄si plenilunīū cū distaret luna a sole q̄si p diametꝝ celi. z si ꝑcedēti nocte fuerat plenilunīū ipsa nocte intraret luna sub radios solis z efficereꝫ nouilunīū z ista erat deordinatio

Scōm. celi. Eodē mō si mars saturnꝰ z iupiter essent tūc in cōiunctiōe cū sole z eēnt in superiori ꝑte sui epicicli sequēti nocte essent in oppositiōe vel q̄si z tñ essent in superiori ꝑte epicicli z istud est ꝓ oēm positionē astrologicam z positionē necessariā: qz q̄cūqz isti tres planete sunt i cōiūctione cū sole sunt in auge suoꝝ epicicloꝝ z cuz sunt in

Tertium. oppositione sunt in opposito augis epicicloꝝ. ¶Itez sequereꝫ tertiū incōueniēs. s. q medius motus veneris z mercurij differrēt a motu solis medio. z tñ scōm positionē necessariā ptolomei in almagesti z oiuz astrologoruz medius motus solis veneris z mercury sunt semp idez. q aūt essent tūc diuersi pz: qz mouerent planete illi cum zodiaco z solus sol retrocederet z toto illo tēpore quo retrocederet redirēt illi planete a sole z sic differrēt medij motus ipsoꝝ z ꝓnter nō possent postea redire ad idē qa

Quartū. isti tres medij motus sunt equales: iō si aliqñ distāt per aliquātū spaciū in eternū sic distabūt. ¶Quartū inconueniēs est: qz tūc sequereꝫ q si sol nūc esset in aliq̄ signo anteq̄z inciperet retrocedere q finita retrocessiōe eēt in alio signo multū distanti vt si retrocessio duraret sex horis esset distātia solis a priori loco p sex signa z qz fuit duratio p quinqz horas esset sol in quinto signo a loco priori: vt pote si qñ cepit retrocedē eēt in ariete finita retrocessiōe eēt i ℵgine: z sic trāsiret sol illa quinqz signa i quinqz horis q̄ alꝰ trāsitur erat in quinqz mēsibꝰ z hoc est incōueniēs.

Quintum. Quintū incōueniēs est: qz subito fieret de ℵe autumnꝰ vt pote si esset sol tūc in ariete esset ꝓncipiū veris z finita retrocessione esset in virgine z sic eēt finis estatis et

Sextum. ꝓncipiū autumni. Sextū incōueniēs est: qz sol necessario exiret ecliptica z ꝓnter nūq̄z rediret ad illaz. pz hoc: qz si in ꝓncipio retrocessiōis sol esset in ariete in fine retrocessiōis esset in quinto signo ab ipso: z tñ duo pūcta zodiaci distātia p quinqz signa impossibile est distare equaliter ab equinoctiali sꝫ pmuz z septimū declināt equaliter vel duo pūcta equidistātia a capitibus solsticioꝝ ideo si nūc esset sol in ꝓncipio arietis esset in equinoctiali z post quinqz horas finita retrocessiōe esset in ꝓncipio virginis z tñ ꝓncipiū virginis distat plusq̄z vndecim gradibus ab equinoctiali ergo cū sol ante retrogradationē eēt sub ecliptica finita retrogradatiōe nō eēt sub illa. z tūc nūq̄z posset redire ad ecliptica sꝫ iterſecaret semp ecliptica faciēdo caput z caudā draconis: sicut ceteri planete z oīa ista sunt absurda z multa alia q̄ sequerentur: iō non potest

Primꝰ modus. dici q dū retrocedebat sol mouebant reliq celi cū stellis suis ℵsus occidentē. Nūc aūt manet duplex modꝰ. s. q celi oēs starēt dū sol retrocedebat p quinqz horas z dū redibat p alias quinqz z tūc nō sequebant incōueniētia supra assignata: qz lꝫ eo tēpore quo fiebat retrocessio sol distaret ab aliꝫ planetis z esset quedā deordinatio: tñ finita retrogradatiōe z reuersione sol rediꝫt ad habitudinē quā ꝓius tenebat cū aliꝫ planetis: z sic nō fuit postea aliqs error in habitudine eoꝝ. z tñ adhuc manet inconueniēs. s. qz tūc sol ptransiuit aliqd de zodiaco motu nāli z nihil ptrāsiuerūt aliꝫ planete iō esset differētia z error in motu solis q̄stū pōt sol moueri p decē horas in zodiaco. Bi

Secūdus. cendum ergo alio modo scilicet q omnes celi moti sunt ab occidente in orientem cū ipso sole in velocitate equali cum ipso z tunc manſit semper eadem habitudo z nihil magis potuit moueri sol in zodiaco quam ceteri planete ꝓportionaliter. z isto mō factū est qñ deus fecit stare solē tēpore iosue: nā nō solū sol stetit sꝫ ēt cetera astra: luna nāq̄z stetit vt pz iosue. x. cū dixit iosue sol ℘ gabaō ne mouearis z luna ℘ vallē ayalon steteruntq̄z sol z luna: z tñ statio lune nō erat necessaria sꝫ stetit ipsa qz ēt stabant cetera astra vt declaratū est ibidē. ¶Quereꝫ vlterius quō potest sine errore esse tabula solis ꝓsiderādo p radicē diluuij. nā accipiēdo oēs annos z dies a diluuio vsq̄z huc sicut ꝓtineꝫ in tabulis z dādo vnicuiq̄z suū medium motū deberet esse error. s. p quātitatē decē horaꝝ qz istis decē horis fuit sol retrocedēdo z fuit dies maior quā eē debebat z tñ nos computamus oēs dies equales: ergo deberet esse medius motus solis p illā tabulā minor decē horis q̄s est p alias tabulas cū p tabulas diluuij nō superaddāt ille decē hore ad annos z mēses z dies. ¶Rñdendū q si moueret sol ℘ orientē z oēs aliꝫ celi ꝓtra occidentē sequereꝫ nō solū istud incōueniēs sꝫ ēt multa alia que posita sunt precedēti questiōe z tñ ibi ꝓbatuz est q nō mouebant tunc celi cōtra occidentē. Si aūt dicamus q oēs aliꝫ celi manebāt imobiles q̄libet sol rediꝫt ad pūctū de quo inceperat retrocedere sequeꝫ etiā incōueniēs. s. q saltē quinqz horē qbꝰ sol rediꝫt postq̄z desiꝫt retrocedere superabūdet ad motū qui reperiꝫ in tabulis. nā motꝰ quē faciebat sol dū ibat ab occidēte in orientē p quinqz horas nō faciebat diuersitatē eo q tūc ñ mouebaꝫ simul motu nāli z motu raptus sꝫ postea in reuersione mouebaꝫ simul motu naturali z raptus iō in illis sex horis adderet sup motū suū quē ꝑius habebat in zodiaco. ¶Bicendū q nō secutū fuit aliqd incōueniens qz oēs celi retrocesserūt cū sole z redierūt cū eo iō in eodē puncto zodiaci in quo tunc erat sol fuit postea z nō fuit aliquis error. z nō solū ꝓpter illud paucū tēpus nō fuit secutꝰ error sꝫ ēt si multociens fuisset facta retrocessio solis z duraret dies triginta horis vel plus nō esset error: nā toto illo tēpore nō mutarēt planete loca sua in comparatiōe sui ipsoꝝ adinuicē z in cōparatiōe eoꝝ ad zodiacū: sicut ergo stante sole, tēpore iosue stetit totū celū z nō fuit secutū aliqd incōueniēs: ita sub ezechia retrocedente sole retrocesserūt oēs celi z nō potuit eē error in cōputatiōe astrologoꝝ nec etiā in variatione temporis.

Qō. 34. A Tabula solis qūo pōt esse sine errore ꝓsiderando p radicem diluuij. Rūfio.

† ¶In tēpore) hic ponit scōm ꝓncipale huius. c. s. ex sanitate ꝑtita ezechie insurgēs elatio z diuidit in duo: qz primo ponit ezechie elatio. scōo elatiōis eiꝰ ab Isaia increpatio ibi (venit aūt Isaias.) Circa primū dicit (in tēpore illo misit merodach baladā filius baladā). s. in tempore in quo egrotauit ezechias z in quo facta est retrocessio solis sanato illo. z vocabaꝫ merodach iste rex babilonis: baladā vero erat ꝓnomē suū vel cognomē z vocabaꝫ filius baladā vt denotet originē sua (rex babilonioꝝ) terra babilonis erat sub potestate assiriorū z tamē nunc rex babilonis recessit a rege assirioꝝ. hoc patet: quia salmanasar rex firie qui transtulit decem tribus de samaria transtulit de babilone gentem magnā ad habitandū in samaria. ℟. xvij. z tamē hoc nō potuisset nisi babilonij essent ei subiecti. q aūt nunc recesserint babilonij a rege assiriorum dicit iosephus. x. antiqui. z infra declarabitur (lras z munera ad ezechiā). s. misit ei lras in qbus significabat sibi intentionē suam z misit munera ad aliciendū eū sed Isa. xxxix. dicit misit rex babilonis libros

z munera

ꝛ munera ad ezechiā:ꝛ idem est quia cartule vocantur libri et quecūqꝫ scriptura quantūcunqꝫ parua vocatur liber.sic enim petitiones q̄ fiunt in iudicio qꝛ in scriptis porrigūtur libelli appellātur.i.parui libri (audierat.n. q̄ egrotasset ezechias).s.rex babilonis audierat egrotasse ezechiam ió misit ei munera ꝛ litteras ad consulendū ipsuꝫ (letatus est autem in aduētu eorū ezechias).s. in aduentu nunciorum regis babilonis letatus est valde ezechias ꝛ ista leticia fuit ex quadam elatione.s.qꝛ credidit se valde honorabilē eo q̄ rex babilonis qui erat potens faceret mētionē magnā de ipso mittendo ei lr̄as ꝛ munera ò terra tā lōginqua.sꝫ Isa.xxxix.dr̄ audierat rex babilonis q̄ egrotasset ezechias ꝛ qualuisset. Et sic apparet q̄ mittebat ista munera postq̄ audiuit de sanitate ei⁹ ꝛ nō misit ad cōsolandū euꝫ in egritudine:qꝛ nō potuit scire de egritudine ei⁹ añq̄ sanaret cū paucis diebus egritudo durauerit(ꝛ ostēdit eis domū aromatuꝫ) scꝫ ezechias oñdit istis nūcijs regis babilonis domū suā in q̄ bēbat aromata ꝛ forte ista erat dom⁹ salt⁹ libani quā fecerat Salomon que in pte inferiori erat lapidea ꝛ frigida ad ꝓseruandū aromata:in pte aūt superiori erat lignea ꝛ calida ad ꝓseruationē armoꝝ vel saltē sicca vt declaratū est ꝑcedēti lib.c.vj.de q̄ infra dicet in q̄dam qō-ne(ꝛ aurū ꝛ argentū).s.oē aurū ꝛ argentū quod bēbat in thesauris suis vt in lr̄a dr̄(ꝛ pigmēta varia vnguēta) pigmēta vocant spēs aromatice sicce q̄ ptinēt ad odorē ꝛ ad ꝓdimēta sapoꝝ.vnguēta aūt sūt humida mixta ex liq̄dis ꝛ siccis ꝛ ptinēt ad delectatiōez tact⁹:ꝛ ambo ista ꝓtinent noie aromatū ꝛ fuabant in domo aromatuꝫ (ꝛ domū vasoꝝ suoꝝ).i.domū in q̄ bēbat thesauros auri ꝛ argenti.ꝛ ista nō differūt a p̄cedentib⁹ sꝫ sunt sicut expo nēs ꝛ expositū:nā cū dr̄ q̄ oñdit illis domū aromatū intelligit̄ q̄ oñdit domū vasoꝝ in q̄ erāt oia vasa auri ꝛ argēti(ꝛ oia que hr̄e poterat in thesauris suis)accipit̄ large thesaurus nō solū ꝑ auro ꝛ argēto:sꝫ etiā pro oibus diuitijs vnde aromata cōputant̄ hic inter thesauros(nō fuit verbū qō nō mostraret eis ezechias).i. nō fuit aliq̄ res in tota domo sua quā nō mostraret ezechias nuncijs regis babilonis ꝛ accipit̄ verbū ꝑ re sicut sepe accipit̄ in scriptura.ē.i.li.c.iij.ꝛ.ē.ꝛ⁰lib.c.i.(i domo sua ꝛ in oi potestate sua)p̄ciosiora q̄ bēbat ezechias erāt in domo sua ꝛ illa oñdit nūcijs regis babilonis:alia aūt erant ex̄ domū suā ꝛ tñ in ptāte sua.s.in regno suo ꝛ illa ēt oñdit. ꝑ qō intelligit̄ q̄ nō solū ea que bēbat ezechias: sed ēt oia p̄ciosa que erāt in regno suo vbicūqꝫ essent oñdebat nūcijs istis:ꝛ ꝑ hoc dicit Ra.sa.q̄ oñdit ezechias eis tabulas lapideas q̄ erāt in archa federis ꝛ vnctionē sacerdotum ꝛ regū ꝛ alia secreta q̄ erāt in tēplo q̄ nō licebat alicui videre maxime gentilib⁹ ꝛ ꝑ hoc incurrit iram dei:sꝫ istud falsuꝫ est:vt.j.dicet̄.(Venit autē)hic ponit̄ secūdū huius ptis ꝛ primo ponit̄ Isaie increpatio:secundo ezechie humilis rn̄sio ibi(dixit ezechias)Circa primuꝫ dr̄ (venit aūt Isaias ꝓpheta ad regem ezechiazꝫ) istud fuit postq̄ ostēdit ezechias nūcijs regis babilonis oia q̄ habebat ꝛ sciēdū q̄ nō venit Isaias quasi a casu vel soluꝫ voluntate sua sꝫ mandato dei q̄ misit eum ad increpandū ezechiā ꝛ p̄nūciandū ei mala:qò pꝫ:qꝛ cū venit ad eum locut⁹ est illico ex pte dei.(dixitq̄ ei qd dixerūt viri isti) nō q̄siuit hoc Isaias q̄si nesciret:qꝛ sciebat qd fecisset ꝛ qd illi locuti fuissent:sed dicebat vt bēret respōsum ezechie ꝛ sic possꝫ increpare euꝫ(aut vñ venerūt ad te)etiā istud sciebat sꝫ q̄siuit vt cū responderet ezechias q̄ venerāt ò babilone diceret ei Isaias filij tui ꝛ diuitie tue portabunt̄ illuc(cui ait ezechias de terra longinq̄ venerunt de babilone)babilon erat terra longinq̄ respectu bierl̄ꝫ ꝛ est aliquātulū septētrionalis respectu ei⁹ sed magis est orientalis(at ille rn̄dit qd viderūt in domo tua) sciebat hoc Isaias:ꝛ tñ q̄siuit istud vt cū rn̄deret ezechias q̄ viderāt oia q̄ erāt in domo sua diceret isaias q̄ oia illa portarent̄ in babilonem(ait ezechias oia que sunt in domo mea viderunt)oñderat enī illis qdquid p̄ciosum habere poterat ꝛ nō solū in domo sua sed ēt in terra sua cum dicat̄ supra q̄ nihil fuit in domo sua nec in ptāte sua qò nō ostēderet eis(nihil est qò nō mostrauerim eis in thesauris meis).q.d.nō solum viderunt res meas sꝫ ēt nihil fuit de meis qò nō viderēt qò fuit ex magno gaudio aut elatiōe(dixit itaq̄ isaias ezechie audi sermonē dn̄i) idest qꝛ sic fecisti ꝛ male fecisti audi sniam dn̄i ꝓpter te(ecce dies venīt).s.in ꝓpinquo sunt q̄n veniēt mala q̄ prenūcio tibi:nam fuit istud tpe Joachim regis Jude ꝛ sedechie successoris ei⁹ q̄ trāslati sunt in babilonē cū populo suo.j.xxiij.ꝛ.xxv.(ꝛ auferent̄ oia q̄ sūt in domo tua) scꝫ oēs thesauri qui sunt in domo tua auferent̄ ab extraneis qò factū fuit per nabuchodonosoꝛ q̄n trāstulit Joachim in babilonē ꝛ sedechiā successorē suū ꝛ postea nabuzardā ꝓnceps exercitus nabuchodonosoꝛ transtulit oia que repit in hierl̄ꝫ.j.xxiij.ꝛ.xxv.(ꝛ q̄ ꝓdiderūt patres tui vsq̄ ad diem hanc).i.oēs thesauri quos ꝓdiderunt.i.ꝓgregauerunt siue reposuerunt patres tui reges iuda auferent̄ ꝛ ducent̄ in babilonē:naꝫ nihil de diuitijs mansit in hierl̄m nec de viris diuitibus sed solū viri pauperes agricole ꝛ vinitores.j.xxv.(non remanebit q̄q̄ ait dn̄s).i.sicut nūc viderūt oia que erant in domo tua ꝛ nihil mansit qò nō viderēt ita nihil manebit in domo tua qò nō auferat ꝛ ducat in babilonez:ꝛ non erat sic in aliis vicibus:qꝛ q̄q̄ auferret aurum ꝛ argentū qò erat in domo dn̄i ꝛ in domo regis tamē manebat aliq̄d.sic.n. fuit q̄n Joas dedit regi ſyrie aurum ꝛ argētum qò inuenīri potuit in domo domini ꝛ in domo regis. ꝛ⁰ paralip. xxiij.sic etiā amasias ꝺdit regi israel aurū ꝛ argentū qò inuētū est in hierl̄m quādo ille duxit euꝫ vinctū.ē.xiij. ꝛ ꝛ⁰ paralipo.xxv.Idem fecit achaz regi assyrioꝝ salmanasar.ē.xvj.idem ipse ezechias regi senacherib.ē.xviij. ꝛ tamē oibus illis vicibus manebat aliq̄d qò reges sibi retinerent nūc aūt nihil mansit(sꝫ ꝛ de filijs tuis q̄ egredientur ex te quos generabis tollent)nō solū fuerūt ablati thesauri ezechie ꝛ ducti in babilonē sꝫ ēt filij sui ducti sunt illuc:ꝛ nō intelligit̄ de filijs immediatis ezechie: qꝛ ipse non legit̄ habuisse nisi vnicū filium.s.manassen ꝛ iste nō portatus fuit illuc sed intelligit̄ de nepotibus ꝛ ꝑ nepotib⁹:nam filij ꝛ nepotes iosie ducti sunt illuc.s.Joachim rex ꝛ sedechias ꝛ postea geniti sunt alij in babilone de semine regio.s.Salatiel ꝛ Zorobabel:fuerunt etiā alij de semine regio sicut daniel ananias azarias misael q̄ trāslati sunt in babilonē daniel⁹.i.(ꝛ erunt eunuchi in palatio regis babilonis)accipiunt̄ hic eunuchi large:qa eunuchus dr̄ homo castratus ad custodiā mulierū ꝛ isti q̄ erant de semine regio ezechie nō fuerunt castrati quādo ducti sunt in babilonē sꝫ erāt eunuchi.i. ꝓncipes multi appropinquātes regi.sic.n.accipit̄ hester.i.vbi aliq̄n ipsi ꝓncipes q̄ sedebāt apud reges vocant̄ eunuchi ꝛ huiusmodi fuit ipse rex ioachim q̄ in babilone māsit ꝛ fuit valde acceptus euilmeradach filio nabuchodonosoꝛ:nā in primo anno quo cepit regnare eduxit eum de carcere ꝛ posuit eum in trono regis ꝛ fecit tronū suum excelsiorem tronis oium regū q̄ erant in babilone.j.xxv.nec mias quoq̄ fuit de genere regio ꝛ fuit valde accept⁹ regibus babilonis:nam ipse erat vnus de illis qui assistebant regi ꝛ ꝓpter eum ꝓmissum est q̄ edificaret̄ hierusalez vt pꝫ neemie.i.ꝛ.ij.Esdre.iij.ꝛ.iij.sic etiā fuit daniel ꝛ azarias ananias ꝛ misael vt pꝫ daniel.i.ꝛ isti fuerūt vere eunuchi regis babilonis:nam dr̄ q̄ nabuchodonosoꝛ iussit ꝓncipi eunuchoꝝ suoꝝ vt introduceret de filijs israel de semine regio pueros in q̄bus nulla esset macula qui possent stare in palatio regis ꝛ de his fuerunt daniel misael azarias ananias.C(Dixit ezechias)hic ponit̄ ezechie humilis rn̄sio:nā quāq̄ isaias mala prenūciasset ei ex parte dei tñ ipse humiliter rn̄dit dicens(bonus est sermo dn̄i) grauis erat iste ꝑmo ezechie qꝛ p̄nūciabātur ei mala sua:ꝛ tñ dixit bon⁹ est sermo dn̄i ex humilitate pacienter tollerans q̄ super eū mala venirent:ꝛ in hoc ezechias meruit ꝛ placauit sibi dn̄m:nā deus volebat mittere iram suā sup eum ꝛ super pplm suum illo tpe: ꝛ qꝛ ezechias humiliatus est nō misit ꝑ tunc sed distulit vsq̄ ad tēpora ꝓnepotū suoꝝ:sic patet.ij.paralipo.xxxij.cū dr̄ q̄ deus voluit mittere iram suā super ezechiaꝫ ꝛ Ju-

Ra.sa.

Isaie increpatio.

† dam:z tñ non misit tunc qz humilati sunt coꝝ dño(sit pax z veritas in diebus meis).i.qz deus vult q̄ iste pe ne veniant que ab eo p̄nūciate sunt bonus ē sermo eius .i.iustus ideo rogo q̄ in diebus meis fiat pax z veritas i.non mittat ista mala sup populum in diebus meis z po stea mittat illa qñ voluerit z dicitur fiat pax.s.q̄ non ve niant hostes sup populū me viuente z fiat veritas.s. ob seruent̄ p̄missiones dei ad me.nam deus p̄miserat ei ali quo tēpore q̄ prosperaret dies eius z volebat ezechias † nunc q̄ seruaret ista p̄missio faciēdo vera verba dei nō mittēdo hostes. (Reliqua autē sermonū ezechie).i.oia alia gesta eius:nam vocant̄ res facte verba vt p3 supza in lr̄a.s.nō fuit verbū qđ nō mostraret eis ezechias(z om † nis fortitudo eius).s.oīs fortitudo bellica:nam ipse fuit † pugnator excellens(z qūo fecit piscinā z aque ductum) piscina vocat̄ lac⁹ magna in qua congregant̄ aque.aque- † ductus ē alueus p quē deriuant̄ aque ab ipsa piscina ad alium locū (z introduxerit aquas in ciuitatem).s. ipse fuit qui introduxit aquas fontis gion in hierusalē p quē- dā aqueductū z fecit piscinā magnā in qua congregarē- tur.fuit.n.hoc tpe quo senacherib venit contra hieruſa- lem:nā cōsilio habito ezechias cū suis obturauerūt cunc- tos fontes aquaꝝ z riuos fluentes in medio terre dicē tes ne veniant reges assiriox z inueniant aquarū abun dantiā:z tunc obturauit ezechias superiorē fontē aqua- rū gion z auertit eas de alueo suo p alium alueū vt in- trorent p partem occidētalē vrbis hierusalem.ij.palip. † xxxij.(nonne hec scripta sunt in lib. ℞monū dierū regū iuda).q.d.omnia ista z multa alia ptinentia ad ezechiaꝫ scripta sunt in lī.℞monū regū iuda:naꝫ ibi continebant̄ pticulariter oia gesta regū iuda magna z pua. quis sit iste liber declaratū ē p̄cedenti li.c.xiij.

¶Añ rex babilonis misit nūcios ad ezechiā.Qō.xxxv

Qō 35. A **Queretur** qñ misit rex babilonis nuncios ad ezechiaꝫ. Aliq̄s dicet q̄ istud fuit dū ezechias egrotaret:naꝫ voluit consolari eū z ad hoc misit ei munera z lr̄as cōsolatorias z hoc significat

Pria opi. lr̄a.s.misit lr̄as z munera ad ezechiā:audierat.n.q̄ egro tasset ezechias z sic p̄o egritudine releuāda misit ista.

¶ Sed dicēdū q̄ nō stat:nam nō poterat scire rex babi

Cōfuta. lonis egritudinē ezechie z mittere mūera ad eū anteq̄ꝫ sanaret vt sic cōsolaret qz babilon distabat nimis a hie

Prima rō. rusalez sicut dixit ezechias ad Isaiā de terra lōginqua venerūt ad me de babilone:egritudo autē ezechie mo- dicū durauit qz deus curauit eū iō nō potuit rex babilo nis cognoscere hāc egritudinem z mittere munera ad ezechiā dū esset in egritudine vt cōsolaret. Secūdo p3 qz rex babilonis misit nūcios istos postq̄ꝫ cōtigit porte-

Scōa rō. tū in retrocessione solis.ij.pali.xxxij.z tñ iam erat sana tus ezechias iō nō misit rex babilonis nūcios ad conso landū eū in egritudine. Tertio p3 z efficacius qz Isaie.

Tertia rō. xxxix.dicit q̄ rex babilonis misit libros z munera ad ezechiā:audierat.n.q̄ egrotasset z cōualuisset ergo iam

Dubitatio sciebat q̄ sanat⁹ fuerat. Sed adhuc manet dubiū an im mediate post sanitatē sibi datā a deo misit rex babilo-

Rño nis ad ezechiā nūcios vel multo tpe post. Aliquis.n.di- cet q̄ misit illico post sanitatē p̄stitā ezechie:nam si ma- gno tēpore postea misisset nō diceret:audierat.n.q̄ egro tasset qz ex hoc inuit̄ q̄ ppter egritudinē misit ei mune ra:z tñ si multo tēpore postea mitteret nō pertineret ista

B Cont. Primo. missio ad egritudinē. Secūdo p3 qz rex babilonis misit nūcios istos ad ezechiam inquisitores de retrocessione solis.ij.pali.xxxij.z tñ ista retrocessio fuit dū egrotaret ezechias z p⁹ tres dies pfecte curat⁹ ē.s.in lr̄a iō nō mul to tēpore post egritudinē istā misit nūcios. In ꝓiū vr̄ q̄ miserit eos multo tpe p⁹.s.plusq̄ꝫ p duos ānos vel tres qz dicūt multi q̄ rex babilonis recesserat nūc a rege assi rioꝝ qñ misit nuncios ad ezechiaꝫ z hoc fuit sub assara- don filio senacherib z tñ ille non regnauit vsq̄ ad tres annos vel plus post egritudinē istā:ergo non fuit missio istoꝝ nūcioꝝ immediate post egritudinē istā:istud decla

Secūdo. rabit̄ sequēti questione. Secūdo p3 qz qñ misit rex ba- bilonis nūcios ad ezechiā erat ezechias in magna p̄spe ritate vt colligit̄ ex eis q̄ hñtur in lr̄a qz cū magno gau- dio ostendit illis nūcys oia p̄ciosa q̄ hēbat in domo sua z in tota ptāte sua z tñ illico post egritudinē nō erat in magna p̄speritate qz erat tūc in terra exercit⁹ assiriorū cū senacherib quod p3:qz ista retrocessio solis facta ē in āno quartodecimo ezechie quasi in principio vt p̄batū ē supza in lr̄a z p̄cedēti.c.z tunc senacherib venit in ter- rā iuda.s.āno.xiiij.vt p3 supra.xviij.z tñ māsit senache rib in terra tribus ānis vel fere vt declaratū ē p̄cedēti.c. ideo post sanationē ezechie z retrocessionē solis quasi p tres annos manebat senacherib in terra z tunc nō erat ezechias in p̄spitate ergo duob⁹ vel trib⁹ ānis post sana Tertio. tionē ezechie accidit istud. Tertio p3 qz dicit̄ hic q̄ ostē dit ezechias nūcys regis babilonis oēs thesauros suos vasa auri z argēti z diuitias multas z tñ nō poterat ha bere ezechias thesauros magnos tēpore sanationis sue qz tūc erat senacherib in terra z ipe misit ad eū auruꝫ multū z argētū.s.triginta talenta auri z trecēta talenta argenti supza.xviij.z nō potuit soluere illa de thesauris suis vnde fuit cōpulsus accipere laminas aureas quas affigerat in valuis tēpli dñi.e.c.ergo nō potuit br̄e the- sauros aliquos quousq̄ꝫ recederet senacherib de terra Quarto. qđ fuit quasi p tres annos post sanationē ezechie. Quar to p3 qz significat supza in lr̄a q̄ ezechias ostendit the- sauros multos nūcys regis babilonis z istos potuit br̄e ezechias post p̄cussionē exercit⁹ senacherib qz tūc occisi sunt oēs assiry p̄ter paucos qui fugerūt cum senacherib

C

māserūtq̄ꝫ oēs diuitie eorū in castris quas diripuit eze chias cū popl'o suo cū essent castra apud hieruſalē vbi

Rño aucto ris. p̄cussus ē exercitus vt declaratū ē p̄cedēti.c. ¶Dicēdū q̄ vtraq̄ꝫ positio istaꝝ satis potest stare:magis tñ videt̄ q̄ missi fuerint isti nūcy ad ezechiā pauco tpe post sanatio nem suā cū adhuc maneret exercit⁹ assiriorum in terra p̄pter rationes supza assignatas p parte ista. Ad rōnē

Ad p̄imā rōnem. p̄imā in cōtrariū dici potest q̄ nō apparet an misit rex babilonis nūcios ad ezechiā p̄pter istā causam z dato q̄ misit p̄pter eā nō apparet an recesserit a rege assirio rum tpe assaradon filij senacherib vel tempore senache

Ad scōam. rib. ¶ Ad secundū dicendū q̄ quāc̄ꝫ esset senecherib in terra tpe quo venerūt isti nūcy ad ezechiā erat ezechias in magna p̄speritate:nam lꝫ aduersaretur ei senacherib tñ deus p̄miserat ei certā liberationē de manu ⁹eius qz in die qua dixit ei p Isaiā q̄ liberaret eū de egritudine dixit etiā q̄ liberaret eū de manu regis assiriox supra in lr̄a z ista spe confortat⁹ videret sibi esse in p̄speritate potissime qz tunc exercit⁹ assiriox recesserat de iudea in egyptū ad pugnādū contra pelusiū licet postea redierit in iudeam vt declaratū ē p̄cedēti.c.ideo poterat esse eze

Ad tertiā. chias in aliquali p̄spitate. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ quāc̄ꝫ ezechias nō bret tot thesauros qñ venerunt isti nuncy ad eum sicut habuerāt p̄iusq̄ꝫ venirent assiry in terraꝫ illā z sicut habuit post recessuꝫ assiriox tñ habuit thesau ros multos:nam qñ dedit ezechias trecenta talenta ar- genti z triginta talenta auri senacherib supra. xviij. nō dedit ei oēs thesauros regū p̄decessorū suorū qz Isaias dixit hic q̄ oēs thesauri quos congregauerat ezechias z patres sui reges iuda ducerent̄ in babilonē: si tñ eze- chias dedisset senacherib oē aurū z argentum qđ erat in thesauris regum qñ dedit ei trecenta talenta argenti z triginta talenta auri nō potuissent duci in babilonē the- sauri quos congregauerant reges iuda qui fuerāt ante

Ad q̄rtā ezechiā. ¶ Ad quartū dicendū q̄ lꝫ maiores thesauros ba buerit ezechias p⁹ fugā senacherib de terra q̄ꝫ p̄i⁹ tñ aliquos habuit dū maneret senacherib ibi z illos potuit ostēdere nūcys regis babilonis. Secūda positio.s.q̄ ve nerint nuncy isti multo tempore post sanationez ezechie etiā satis ronabilis ē.s.q̄ venerint postq̄ꝫ senacherib fu- gisset de terra:iō ad rōnes in contrarium poterit respon deri quarum solutionem omitto propter brevitatem.

¶Quare rex babilonis misit nūcios epistolas z mune- Qō.36 A ra ad ezechiam. Qō.xxxvi.

Queretur vlterius quare misit nūc rex ba- bilonis nūcios epistolas z mune

Rñsio ioseph.

ra ad ezechiā. ¶ Respondet ioseph⁹.x.antiqui.ꝛ hīstoria.sco.ꝙ misit nūcios petens ab ezechia vt esset socius eius ꝛ amicus qꝛ fuerat tunc regnū assirioꝝ solutū. vnde dicit hīstoria scolastica ꝙ iste rex babilonis recessit a rege assirioꝝ tpe assaradon filij senacherib. Sed hoc nō videtur qꝛ vt dictū ē rex babilonis misit lr̄as ad ezechiam pauco tēpore postq̄ sanatus est ꝛ tñ tūc regnabat senacherib in assirijs ꝛ regnauit postea q̄si p tres ānos: ergo nō recessit rex babilonis nūc a rege assiriorū vel si recessit nō recessit sub assaradon sz sub senacherib. ꝙ autē rex babilonis aliquādo recesserit a rege assirioꝝ pz qꝛ ante hoc erat subiectus regi assirioꝝ: nam salmanasar q fuit p̄decessor senacherib trāstulit populum magnū de babilone vt habitarent in vrbibus samarie. supra.xvij. ergo habebat tūc subiectos babilonios. postea autez regnū assiriorum puenit ad babilonios: nam nabuchodonosor fuit rex babilonis ꝛ ipse fuit princeps omnium regnorū oriētis eo tēpore ꝛ tenebat monarchiā asie quā tenuerāt reges assirioꝝ vt colligit hie.xxvij. ¶ Alij dicūt ꝙ rex babilonis misit nūc nūcios ad ezechiā vt honorare eum qꝛ dignū putauit honorare virū illuz quem dij honorabant. habebant aūt babilonij solē in deuz: ꝛ qꝛ retrocessit sol q̄n egrotauit ezechias ꝛ sanatus ē q̄siuit rex babilonis qd accidisset in terra tunc ꝓpter quod sol retrocessisset ꝛ dictuz est ei ꝙ tūc sanatus fuerat ezechias: iō putans ꝙ ꝓpter illum accidisset ista retrocessio solis voluit eū honorare muneribus ꝛ epīs cum sol deus suus euz honorasset ꝛ istā cām ponit hīstoria sco. ¶ Alia cā ꝛ verior est. ſ ꝙ babilonij erant periti nimis in astris: nā peritia astroꝝ in toto seculo cepit apud babilones in caldea ꝛ apud vrbē memphis in egypto iō sapientes babilonis videntes ꝙ sol retrocesserat qō nūq̄z visum fuerat accidere ꝛ erat cōtra regulas motus celi admirati sunt: ꝛ qꝛ audierāt tunc ezechiā regez iude egrotasse ꝛ sanatum fuisse solicitauerūt regem suū vt mitteret nuncios ad ezechiā vt ingrerent de ista retrocessione qūo acciderat ꝛ quare ꝛ a qua ꝝtute potuisset fieri sic pz.ij.parali.xxxij. cū dr̄ attamē in legatione p̄cipum babilonis qui missi fuerāt ad eū vt interrogarēt de portento qō accidерat super terram dereliquit eum deus.

Alia rñ.

Rñ. auctoris.

¶ An ezechias peccauerit letando se in aduentu nūcioꝝ regis babilonis. Questio.xxxvj.

Qō 37 A

Queretur vlterius an peccauit ezechias: qꝛ letatus est in aduentu nūciorum regis babilonis ꝛ q̄re letatus est. Rñdendū ꝙ peccauit aliquo mō ezechias tūc nō qdem soluz qꝛ letatus est: nam letari p se nō est malum: sed peccauit ꝓpter cām ꝓpter quā letatus est: ꝛ fuit hoc in duobus. ꝓmo in q̄dā elatione: naz eleuatum est cor ezechie qꝛ honorabat a regibus magnis. ſ. qꝛ rex babilonis qui erat potens nimis faciebat de eo mentionē magnam mittēs ad eum nūcios ꝛ lr̄as ꝛ munera ꝛ ista elatio peccatuz erat q̄z q̄z istud nō multū imputaret ei si aliud nō intendisset. Scōz fuit qꝛ ipse superbiuit de bñficio sibi a deo p̄stito volens in illo gloriari. nam rex babilonioꝝ misit ad eum lr̄as ꝛ munera tanq̄z ꝓpter ipsum accidisset ista retrocessio solis ꝛ ipse de hoc gloriat⁹ est q̄si ꝓpter se fuisset cū magis debuisset laudare deū suum qui magnificauerat eū faciendo miraculum tā ramosum in sanatione ei⁹. iste autē due cause erant illicite ad letandum: iō peccauit ezechias cū letaret ꝓpter has. ¶ Quereť vlterius an peccauerit ezechias oñendo thesauros suos nūcijs regis babilonis. ¶ Aliquis dicet ꝙ sic: nam ysaias venit ad increpādum eum ꝓpter hoc: ꝛ tñ nō increpuisset si nō peccauisset ergo peccauit in hoc. scōo pz qꝛ dixit ysaias ꝙ oia ista q̄ viderant nūcij regis babilonis transferrent in babilonē: ergo vr ꝙ peccauerat oñendo qꝛ dabat ei pena. ſ. ꝙ transferrent thesauri ei⁹ in babilonem ꝛ tñ pena nō dat a deo alicui nisi pro pctō. ¶ Rñdenduz ꝙ aliquo modo peccauit ezechias oñdēdo thesauros suos nūcijs regis babilonis nō quidē q̄si faceret rem absolute illicitaz: sed qꝛ nō faciebat eam bono aio. naz oñdere diuitias absolute malū nō est immo poterat eē bonū vtpote si ezechias vellet letificare nūcios regis babilonis ꝛ ad hoc ostēderet eis oia in quibus poterant letari. huiusmodi aūt erat ꝙ viderent thesauros ezechie ꝛ alias res p̄ciosas ꝛ pulchras: ideo oñdit illis quicqd p̄ciosum fuit tam in domo sua q̄z in omni ptāte sua. hoc aūt erat rōnabile qꝛ nuncij regis babilonis venerāt ad letificandum ezechiaz. ideo ipse tenebatur letificare eos ꝝ sa vice. peccatū tñ fuit: qꝛ ezechias ostēdit ista ad ostentationem sui ꝛ superbiam: nam iam eleuatū fuerat cor eius cū venerunt ad eū isti nuncij reputādo se glorioſum: ideo conabatur de cetero opere glorioſus in omnibus que posset ꝛ vt appareret excelſus in oculis istorū p̄cipū babilonis ꝛ ipsius regis babilonis ostendit eis omnes thesauros suos ꝛ res p̄ciosas quas habebat vt ipsi admirarētur ꝛ referrent hoc regi babilonis ꝛ etiam ipse admiraretur de gloria ezechie. istud autē peccatū erat. ſ. ꝙ ezechias vellet superbire de eo quod a deo sibi collatū erat ideo reputatum ē ei ad malū. hoc autē accidit ei. qꝛ deus dereliquit eū tunc vt tentaretur ꝛ peccaret: sic pz.ij.palipo.xxxij. ſ. attamē in legatione p̄cipū babilonis qui missi fuerant ad eum vt interrogarēt de portēto qō acciderat super terram dereliquit eū deus vt tentaretur ꝛ nota fierent omnia q̄ erant in corde eius. ¶ Queretur vlterius an peccauit ezechias ostēdendo nūcijs regis babilonis domū aromatū. ¶ Respondet ra.sa. ꝙ peccauit ꝛ hoc qꝛ ītelligit per hoc ꝙ ostēderit ezechias istis nūcijs vnctionē regū ꝛ sacerdotū: nam dicitur ꝙ ostendit eis pigmēta varia ꝛ vnguēta ꝛ etiā ꝙ ostenderit tabulas legis q̄ erāt in archa federis: ꝛ tñ ostendere ista peccatum erat: nam nō solum ostēdere sz etiā introducere illos in templum erat peccatum cū essent gentiles vt pz ezechi. xliij. ſ. sufficiāt vobis oia scelera vestra dom⁹ israel eo ꝙ iducitis filios alienos incircūcisos corde ꝛ incircūcisos carne vt sint in sanctuario meo ꝛ poluant domū meaz. ¶ Sz dōz ꝙ nō ē vez ꝙ oñderit ista ezechias nūcijs regis babilonis: nam si ostenderet eis tabulas oportebat ꝙ introiret in sancta sanctoꝝ ꝛ apiret archam: ꝛ tñ hoc nulli hominū licebat siue laico siue sacerdoti: nam in scā sanctoruz nullus introibat nisi summus sacerdos ꝛ iste solū semel in āno: leui.xvi. ꝛ ad hebre.ix. leuitis autem ꝛ sacerdotibus minoribus ꝛ laicis non soltī non licebat introire in sancta sanctorum sz etiā non licebat alicubi videre archā nudam alioquin moriebātur: de leuitis pz numeri.iiij. de laicis pz supra.i.lib.c.vi. vbi mortui sunt de viris bethsames qnquaginta millia qꝛ viderunt archā: a fortiori ergo si ezechias conaretur aperire illā ad extrabendū tabulas occideretur potius a deo. pz etiam hoc de rege ozia qui bonus erat: ꝛ tamē qꝛ vsurpare voluit officiū sacerdotū offerēdo incēsuz corā dño pcussus ē lepra supra.xv.ꝛ.ij.palip.xxvi. ꝛ tamē ista trāsgressio erat maior q̄z omnes alie transgressiones q̄ fieri poterāt contra cultū dei cum nulli hominū liceret apire archaz federis ergo occidereť ezechias si istud fecisset nō ergo fecit. Scōo pz qꝛ si istud fecisset cū venit Ysaias ad increpandū eum ꝙ ostendisset ea que erāt in domo sua regi babilonis magis increpuisset eum ꝙ ostendisset ea q̄ erant in domo dñi: ꝛ tamen nō locutus fuit de hoc ergo nihil tale ostēdit ezechias. Tertio pz ex verbis lr̄e: qꝛ solum q̄siuit Ysaias ab ezechia de eis q̄ viderāt in domo sua. ſ. quid viderunt in domo tua ꝛ etiā ezechias solum dixit de eis q̄ viderant in domo sua. ſ. omnia que sunt in domo mea viderūt nichil ē qō nō mostrauerīs eis in domo mea. ¶ Dicēdum ergo ꝙ nō ostendit ezechias aliquid nūcijs regis babilonis in templo dñi sz solū in domo sua ꝛ in alijs locis ꝓphanis: ꝛ iō lz peccauerit vt dictū est quia non bono aio ostēdit: tñ nō peccauit in sola ostēsione. Dicit autē hīstoria scolastica ꝙ quidā tradunt istā domū aromatū fuisse in tēplo dñi ꝛ in hoc ꝓcordāt cū ra.sa. sz falsum ē. ¶ Epiphanius autē hīstoriograph⁹ ait de domo aromatū ꝙ erat domus lōgissima quā fecit Salomon iuxta descriptionem dauid patris sui ꝛ fecit occulti aditus cōpositionē longe a ciuitate q̄ deprehēdi ab vniuerso populo nequiuit pluribus quoq̄z sacerdoti-

A Qō.39. Ezechias an peccauerit eisdē ostendendo domū aromatum. Rñsio Rā. sa. Cōfutatio.

Secūdo.

Tertio

Rñsio auctoris.

Hīsto. sco.

Epiphani⁹

Cōfutatio.

Rñsio ioseph.

Hīsto.sco.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa rō.

Qō 38. A Ezechias an peccauerit oñdendo thesauros suos nūcijs regis babilonis. Rño pria. Alia rñ.

bus ignota erat:illic posuit Salomon auruz z aromata que adducta fuerāt de ethiopia.in ea quoqz erāt postea sepulchra regū z postea sepulchra pontificū z postremo sepulchra pphetaꝝ.hoc secretū dauid z salomōis ezechias gētibꝰ ōnudauit z ossa pīna ptaminauit ex ꝑsentia ꝑ phanorū z ab ipso die sterilis factus est. Ista tñ nō sunt omnino certa potissime qz ꝓsupponit epiphanius q̄ iam eēt genitꝰ manasses filius ezechie cū dicat ezechiā fuisse sterilem ex illa die:z tñ nō erat sterilis si postea genuit:manesses tñ natus est tribus ānis post sanationem ezechie qz ille vixit quindecim ānis postq̄z sanatus ē.supra in lra z tamē manasses erat duodecim annorum qñ mortuus ē ezechias z ipse cepit regnare sequenti.c.z tñ isti nūcij regis babilonis venerūt ad ezechiā pauco tēpore post sanationem suam vt declaratū fuit.s. ió non potuit effici ex illa die sterilis potissime qz lra non tāgit aliquid istorū. Item z efficacius:qz ista assignatio domꝰ aromatū facta p epiphaniū repugnat aliquo mō sacre scripture qz dicit q̄ intra illā domū erāt sepulchra regū: z tñ nō sepeliebant reges iuda intra aliquaz domū sz in quodā orto in mōte sion sic pz de ozia.ij.paralipo. xxvi. cum dr̄ q̄ sepultus est in agro regaliū sepulchroꝝ : ergo erat ager vel ortus vbi sepeliebant z nō domus clausa z tecta. ¶Item qz dicit q̄ ista domus erat ignota populo z multis sacerdotibus:z tñ locus sepulchroꝝ regalium nō poterat esse ignotus populo cum totus populus veniret ad exequias regum z ad tumulandū eos vt colligit ex ꝓcessu secundi libri paralipo. ¶Item pz qz dicit epiphanius q̄ erant ibi sepulchra ꝓphetaꝝ:z tamē nō habebant ꝓphete aliquē locum certum in quo sepelirent sed sepeliebant in diuersis locis in terris suis sicut declaratum est de q̄busdaz ipsoꝝ.s.xiij. fuit ergo domus ista aromatū nō sicut scribit eaz epiphanius sed fuit aliqua domus in palatio ezechie in qua conseruabant aromata pigmentoꝝ z vnguentoꝝ:z qz ista ptinebant ad diuitias ezechie oñdit illa nūcijs regis babilonis.

Obiectio prima.

Scōa

Tertia.

Quarta.

¶Quo peccato peccauit nūc ezechias de quo scriptura eum increpat. Questio.xl.

Qō. 40. A

Queretur vlterius quod fuit pcñ quod fecit hic ezechias. ¶Respondendum ſm Ra.salo.q̄ fuit qz introduxit gētiles in domuz dñi ad oñendum eis tabulas legis z vnctionē regum z pontificum z alia que erant in tēplo vt dictū est ꝓcedēti qōne. ¶Sed dicendū q̄ istud falsum est:vt declaratū fuit ibi. ¶Dicēdū aliter q̄ fuit pctm̄ multiplex ezechie. primū fuit ingratitudo quedā:qz cum deus liberauerit ipsum ab egritudine z ostēderit miraculū famosuz in retrocessiōe solis ad liberationez eiꝰ ōbnerat magnas deo gratias referre:z tñ nō retulit de hoc.ij.paralip.xxxij.s. egrotauit ezechias vsqz ad mortē z orauit dñm z exaudiuit eum z dedit eis signum sed non iuxta bñficia que accepat retribuit:z istud est magnū pcñm:qz nihil est qō benefactores ad iraz magis prouocet q̄z beneficioꝝ ingratitudo. ¶Secundum fuit qz supbiuit de bñficio sibi collato a deo.nā deus sanauit euz miraculose z dedit signū in celo z postea cum venerūt nūcij regis babilonis ad honorandū eum;ꝓpter hoc ipse supbiuit q̄si ista euenissent ꝓpter suā dignitatem z ptinerent ad laudē eius: z tamē nō ptinebant ad laudez eiꝰ cum ipse nihil fecisset de hoc sz tota laus deo attribuenda erat qui ex benignitate sua ista ostenderat:de hoc scōo paralipo. xxxij. sed nō iuxta bñficia que acceperat retribuit qz eleuatuz est cor eius z facta est cōtra eū ira z cōtra iudam z hierlm humiliatusqz est postea eo q̄ exaltatum fuisset cor eius. ¶Tertium pcñ fuit qz voluit gloriari de diuitijs suis coram principibus regis babilonis vt etiam ipsi referrent hoc regi babilonis z ista gloriatio mala erat:ꝓuenit aūt sibi hoc qz cum in oībus actibus suis ꝓspere egisset deo adiuuāte nūc deus dereliquit eū vt ageret a seipso z sic appareret quale erat cor suū.ij.paralipo.xxxij.s.in omnibus operibus suis fecit prosperē q̄ voluit attamē in legatione p̄cipum babilonis dereliquit eū deus vt tenta rēt z nota fierent oia q̄ erant in corde eius.

Scōa.

Tertia

¶An diuitie ezechie fuerint ducte in babilonem quia ostendit eas nuncijs. Questio.xli.

Qō. 41. A

Queretur vlterius an ꝓpter hoc q̄ oñdit ezechias diuitias suas nūcijs regis babilonis fuerint postea ducte in babilonē. ¶Aliqs dicet q̄ sic:qz Isaias dixit ezechie dies veniunt z auferent omnia que sunt in domo tua z q̄ cōdiderūt patres tui vsqz ad diem hanc in babilonez nec remanebit quicquā vt pz in lra. ¶Scōo pz:qz scōo paralipo. xxxij. dicitur humiliatus est ezechias tā ipse q̄z habitatores hierusalem idcirco nō venit super eos ira dñi in diebꝰ ezechie: ergo vr̄ q̄ pnia ezechie solū operata est q̄ nō veniret ira dei super iudam in diebus suis ergo ꝓpter pctm̄ suū venit tempore filioꝝ suoꝝ:simile pz de achab rege israel q peccauerat nimis ꝓtra dñm z deus pnūciauerat ei mortem amaram z alia mala:z tamē qz doluit z humiliauit se deus transtulit ista ad tēpora filij sui: ꝓcedēti.lib.c. xxi. ¶Rñdendū q̄ nō fuit captiuitas babilonis z translatio omniū diuitiarū ezechie illuc ꝓpter peccatū ostēsionis earum nuncijs regis babilonis quod pz: qz captiuitas babilonis fuit magna pena toti populo ió nō infligeretur nisi ꝑ valde magno peccato vel ꝑ multis. z tñ ostensio diuitiarū ezechie nō fuit magnum peccatum qz solū fuit ex quadā inani gloria z elatione que nō computantur inter peccata grauissima. Secundo pz qz captiuitas babilonis non solū fuit pena stirpis ezechie sz etiam totius populi tribꝰ iuda z beniamin. deus tñ non punit aliquem nisi ꝑ peccato suo vel patrū suoꝝ:z tñ nō erat ezechias pater oium de ppō ideo non punirent ꝑ pctō eius z tamen puniti sunt qz ducti sunt in babilonem:ergo nō ducti fuerūt ꝓpter peccata ezechie sz ꝓpter alia. Tertio pz qz nō solum populus sed etiam ipsi qui erant de stirpe regia non debebāt duci in babilonē ꝑ peccato isto ezechie qz deus non punit peccata patrū in filios nisi vsqz ad tertiā z quartā generationē.exo.xxxiij.z numeri.xiij.z tamen illi qui ducti fuerunt in babilonē erant plus q̄z in quarta generatione computando ab ezechia qz erant in sexta vel septima generatione: naz post iosiā generatione quarta fuit facta trāslatio in babilonem vt colligit infra.xxij.z.ij.z tñ inter ezechiā z iosiā fuerunt tres generationes:qz ezechias genuit manassem manasses aūt genuit amon:amō autē gennit iosiā:Ad atthei.j. nō fuit quarta generatio eoꝝ qui trāslati sunt in babilonē cōputando ab ezechia sz multo plures accipiēdo singulos reges pro singulis generationibꝰ. Quarto pz qz trāslatio ista fuit facta ꝓpter peccata manasse z amon infra.xxij.z.xxiij.nam deus volebat tēpore iosie facere istā translationem:qz tñ iosias humiliauit se coꝝ dño z fleuit deus transtulit mala ista a tēporibus suis:z tamē dixit q̄ complerent in posteris ꝓpter peccata que fecerat manasses:ergo illa fuerunt ꝓpter que fuit translatio in babilonē z nō ꝓpter ostensionē diuitiaruz ezechie. ¶Dicendum tñ q̄ ezechias peccauerat nimis saltez in duobus istoꝝ.s.qz fuit ingratus beneficijs dei z qz eleuatum fuit cor eius vsurpans sibi illam gloriaz quā deꝰ habiturus erat ꝑ operatione miraculi z volebat mittere iram suam sup ezechiam z ppl̄m qui etiam cū eo superbierat:z tamen nō misit aliquā penā in diebus ezechie: qz ezechias z ppl̄us penituerunt de hac offensa dei. de hoc scōo paralipo.xxxij.s.eleuatum est cor eiꝰ z facta est contra eum ira z contra iudā z hierusalez humiliatusqz est postea eo q̄ exaltatum fuisset cor eius tam ipse q̄z habitatores hierusalez z iccirco nō venit super eos ira dñi in diebus ezechie.ꝓo ostēsione autē diuitiarum nō erat infligenda ira dei ezechie z populo suo:qz istud nō reputabat magnum pctm̄ inter alia. ¶Ad p̄mam rōnez in cōtrarium dicendū q̄ q̄z̄q̄z isaias denūciauit ezechie q̄ oia que ipse habebat ferrent in babilonem z etiā filij sui nō fuit ista pena ꝓpter pctm̄ ostensionis diuitiarū:qz tūc solum dixisset isaias q̄ diuitie ille ferrent in babilonem z non dixisset de filijs:qz in oñsione diuitiarum peccauerat ezechias z nō in filijs qz nullos ostenderat nec etiaz habebat adhuc aliquē sed de hoc.j.dicetur: sed fuit ista

Ad p̄mam rōnem.

translatio

translatio diuitiarū ꝓpter alia peccata succeſſoꝝ ezechie
ſcz ꝓpter peccata manaſſe ꝛ amon ꝛ ioachas ꝛ duoꝝ ioa
Ad ſcōam. chim ꝛ ſedechie vt colligit̄ .j.xxiy.ꝛ.xxiiy. ¶Ad ſcōam
rōnem dicendū q ꝓpter pctūm ezechie ventura erat ira
dei ſup ipſum ꝛ ſup populū ſuum ꝛ nō venit in dieb⁹ ſu-
is q penituit:ꝛ tamē iſta ira dei data q veniſſet in die-
bus ſuis nō erat captiuitas babilonis ſed aliqua alia pe
na vt declaratū fuit ſupra nec ē ſimile de achab ꝛ de eze
chia:q achab denūciata fuit pena determinata que euē
tura erat ꝛ declarata fuerūt pctā ꝓpter que euētura erat
ꝛ illa eadē pena translata fuit ad filiū ſuū:p̄cedenti lib.
c.xxi.ꝛ tñ de ezechia nō fuit ſic:q q̄z dcm̄ eſt ei q oia
iſta ducerent̄ in babilonē:tñ nō fuit declaratū q iſtō erat
ꝓpter pctā ſua vel filioꝝ ſuoꝝ iō nihil ſequit̄. Aliter p̄ot
dici q q̄z captiuitas babilonis euentura eſſet ꝓpter
pctm̄ ezechie ꝛ deus diſtuliſſet eam:tñ nō eueniret quia
oſtēdit diuitias nūcijs regis babilonis ſed q fuit ingra-
tus beneficijs dei ꝛ q eleuatum eſt cor eius gloriādo ō
eo de quo deus gloriari debebat.ſ.de opatione miraculi
ꝛ de ſanatione ſua:q̄ p̄ q q ſcō paralip.xxy. poſtq̄z po
nunt̄ iſta ſubditur facta eſt ꝙtra eū ira dñi ꝛ cōtra iudaꝝ
ꝛ hierl̄m:ergo fuit ꝓpter iſta duo ꝛ non ꝓpter oſtēſionē
diuitiarum cum de illis nihil dicat̄ ibi.

A Cō.42 ¶Quare deus prenūciauit per iſaiam ezechie diuitiaꝝ
translationē cū nō fuerit ꝓpter aliq̄ pctm̄ ei⁹. Cō.xly.

Rñio **Queretur** vlterius cū nō fuerit fcā translatio diuitiaꝝ ezechie in babilonē
ꝓpter aliq̄ pctm̄ ezechie q̄re de⁹ prenūciauit ei p iſaiaꝝ
q oia iſta transferrent̄ in babilonē. ¶Rñdendum q iſtud
fuit ꝓpter quādam ꝙuenientiā:nam deus diſpoſuerat q
oēs theſauri ezechie ꝛ oium regum iuda ducerent̄ in ba
bilonez quādo fieret trāſmigratio tpe nabuchodonoſoꝝ:
ꝛ q oſtēſio diuitiarū ꝙueniebat huic trāſlatōi.ſ.q ſicut
nihil dimiſerat ezechias in theſauris q̄ nō oñderet nū-
cijs regis babilonis ita nihil babilonij dimitterent de il
lis q̄ nō transferrent in babilonē.ſic enim deus interdū
p̄nunciat aliqua mala contra aliquos cū faciūt aliqua q̄
tamen nō ſunt eā ꝓmeritoria illoꝝ malorū.ſic patet de
ſaule cui cū nūciaſſet ſamuel q p̄uaretur regno iſrael ꝛ
recederet ab eo voluit eum tenere ſaul ꝛ arripiens ex-
tremitatem pallij eius caſu rupit eaz ꝛ tunc dixit ſamuel
ad ſaulē ſcidit deus regnum iſrael a te hodie. ē.i. lib.c.
xv.ꝛ tamē manifeſtū eſt q nō peccauit ſaul rūpēdo par-
ticulam pallij ſamuelis:q nō fecit hoc vt offenderet eū:
non enī intendebat rumpere ſed tenere illum ne recede
ret:ꝛ tñ q fuit ſimile q deus ſcinderet regnum iſrael de
manu ſaulis ſicut ſciſſa eſt particula pallij ſamuelis di-
xit ſamuel ſcidit de⁹ regnū iſrael a te hodie.ſic fuit hic.
q oſtenſio diuitiaꝝ nō fuit cauſa vt ducerentur in babi
lonem:q ꝛ tñ erat quedam ꝙuenientia.ſ.q ſicut ezechias
oſtenderat omnia babilonijs ita aliq̄ ipſi omnia porta-
rent deus fecit nūc prenūciari iſtam translationem. ꝛ p̄z
hoc:q ꝛ iſaias in prenūciando iſtam translationez ſuauit
oīno modum loquendi quē tenuerat ezechias.naz ſicut
ezechias dixit omnia que erant in domo mea viderunt
ita dixit iſaias omnia que ſunt in domo tua ducēt̄ in ba-
bilonē.ꝛ ſicut dixit ezechias nihil eſt q̄ nō moſtrauerim
eis in theſauris meis:ita dixit iſaias nihil remanebit de
eis dicit dñs. ¶Queret vlterius ad quid voluit deus
q prenūciaret̄ iſta translatio diuitiarum ezechie in babi
lonem cū nō pertinuerit ad tēpora ſua. ¶ Rñdendum
q deus voluit q denūciaretur ei in penam.nam q̄n au-
diret ezechias q omnia bona ſua ducenda erant in ba
bilonem ab hoſtibus ꝛ etiā filij ſui ſeruituri erāt ipſi re-
gi babilonis multum doleret ꝛ iſte dolor eſſet ei pena p
pctō.vnde ſicut tolleratio illius captiuitatis erat pena:
ita etiam dolor q ſequeret̄ in ezechia ꝓpter iſtam denū-
ciationem erat pena:ꝛ q nulla pena a deo infligit̄ niſi p
pacto ſicut captiuitas babilonis fuit ꝓpter pctm̄ eorū q
captiui ducti ſunt ita etiam iſta denūciatio fuit facta eze
chie ꝓpter aliq̄ pctm̄ ſuum.ꝛ ſicut maior pena fuit tol-
lerare captiuitatem illā q̄z dolor quē nunc ſuſtinuit eze-
chias denūciata ſibi iſta captiuitate:ita oportebat q ma
ius fuerit pctm̄ ꝓpter quod trāſlati ſunt illi in babilonez
q̄z pctm̄ ezechie ꝓpter q̄ facta eſt ei iſta denunciatio.
¶Sciendum aūt q ezechias peccauerat in tribus. ſ.in
ingratitudine in ſuperbia in oñſione diuitiarum vt ſupra
declaratū eſt ꝛ p̄cipue in duobus primis ꝛ deus volebat
ei inferre aliquā penā magnam ꝛ etiaz ꝓp̄ſo ſuo: ꝛ tamē
q doluerunt deus nō intulit penam quā cogitauerat: ꝛ
paralipo.xxxy.ꝛ voluit inferre aliā penā minorē ezechie
ne eſſent oīno pctā ſua impunita ꝛ iſtud fuit denunciādo
ei captiuationem filioꝝ ſuoꝝ in babilone ꝛ translationez
diuitiarum ſuarum illuc.
¶De hiſtoria geſtorum ezechie: ꝛ quis fuerit ordo in
geſtis eius. Queſtio.xliy.

Cō.44. A **Queretur** vlterius de ordine geſtorum eze
chie.ꝛ dicendum q q̄daz fuerūt
geſta ezechie anteq̄z veniret ſenacherib in terram iuda
ꝛ alia poſtq̄z receſſit.prima enim geſta ezechie fuerunt
circa reſtaurationem cultus dei deleti precedentib⁹ tēpo
ribus ꝛ iſta inchoauit menſe p̄mo regni ſui. ſcō parali-
po.xxix.ꝛ finiuit in eodem anno ante mēſem ſeptimum
e.li.c.xxxi.de quibus enarratū eſt.ē.xviy.ꝛ habet̄ ſcō
paralipo.xxix.vſq ad.xxxy.alia fuerūt geſta ezechie ve
niente ſenacherib in terrā iuda:ꝛ iſta fuerūt q parauit
ſe ad reſiſtendum ei ꝛ confortauit ppl'm dando omnibus
arma ꝛ apparatus bellicos:ſcō paralipo.xxxy.tūc clau
ſi ezechias omnia capita fontiuz ꝛ riuos terre ſue vt ve
nientes aſſirij nō inuenirent aquaz in circuitu hierl'm ꝛ
ſic nō poſſent ponere ibi obſidionē.e.c.tunc etiaz clauſit
ezechias ſuperiorē fontem aquarū gion ꝛ ꝙuertit alueū
illarum:nam p̄us decurrebant ille aque extra vrbem ꝛ
tunc fecit ezechias aqueductum vt venirent ad vrbem
ꝛ introirent partem occidentalem eius fecitq̄z piſcinam
in qua reciperent̄ aque iſte:ſcō paralip.xxxy.de hoc ēt
eccleſiaſtici.xlviy.dr̄ ezechias muniuit ciuitatem ſuaz ꝛ
induxit in medium ipſius aquā ꝛ fodit ferro rupē ꝛ edi-
ficauit ad aquam puteū. ¶Dicit aūt epiphanius hiſto- Epipha-
ricus q dum ſenacherib rediret ab egypto p̄miſit exer nius.
citum ad obſidendū hierl'm qui caſtrametatus eſt circa
piſcinaz ſiloe vt aquis eius vterent̄ eratq̄z piſcina qua-
ſi cōmunis:nam ꝛ ciues ad eam deſcendere poterant ꝛ
hoſtes:orans aūt iſaias obtinuit a dño q cum deſcende
rent ciues ad piſcinā eſſent ibi aque ſicut p̄ius ꝛ cū aſcē
derent hoſtes ad illam ſiccarent̄ aque ꝛ ita fiebat: vnde
mirabant aſſirij vnde poſſent ciues hr̄e aquā. dicit etiā
q ad memoriam huius facti eternam aque ſiloe non iu-
giter ſed in certis horis adhuc ebulliunt ꝛ in memoriam
tanti miraculi ppls glorioſe ſepeliuit iſaiam apud piſci-
nam ſiloe vt etiam oīonibus eius poſt mortem indeſinē
ter huius aque beneficio potirentur. ¶Hoc etiam recitat
hiſtoria ſcolaſtica.geſta aūt ezechie poſt receſſum ſena-
cherib fuerunt in pace:nam cū nullo bellū geſſit ſz ma
gnificatus eſt nimis in diuitijs ꝛ honore:de hoc ſcō pa
ralipo.xxxy.ſ.fuit ezechias diues ꝛ inclitus valde ꝛ the
ſauros ſibi plurimos congregauit argenti ꝛ auri ꝛ lapi-
dis p̄cioſi aromatū ꝛ armorum vniuerſi generis ꝛ va
ſorum magni p̄cij: apotbecas quoq̄z frumenti vini ꝛ
olei ꝛ p̄eſepia oium iumentoꝝ caulaſq̄z pecoribus ꝛ vr
bes ſex edificauit habebat quippe greges ouiū ꝛ armē-
torum innumerabiles eo q dediſſet ei deus ſubſtantiā
multam nimis in oībus operibus ſuis fecit ꝓſpere que
voluit. Mortuus eſt aūt cum eſſet annorū q̄nquagin- Mors eze
taquatuor.nam vigintiq̄z annoꝝ erat cuz regnare ce chie.
piſſet ꝛ vigintinouem regnauit. ē. xviy. ꝛ iſte fuit finis
ezechie.

¶Incipit capitulum.xxj.

Ormiuit ezechias cum patribus ſuis ꝛ regnauit manaſſes filius ei⁹ ꝓ eo. Duodecim annorum erat manaſſes cum regnare cepiſſet.

Abulenſis. x

A Qō. I

An sit ordo ꝯtinuus t imediatꝰ rño.

Dezmiuit. Descripto in precedentibus regno iuda sub ezechia rege fideli: hic describit idē regnū sub manasse t amon vtroq3 rege infideli t diuiditur in duas:q2 ꝓmo agitur de tpe istoꝝ duoꝝ regū qbus idola floruerunt.scōo de tpe iosie regis quo idola corruerunt sequēti.c.prima in q̄tuor:q2 primo ponit ipsius manasse cōicatio infidelis.secōo ꝓta ipsum cōminatio ꝓphetalis:ibi(locutusq3 est dñs).tertio enarratio effusionis sanguinis t mortis crudelis ibi(insup t sanguinē).quarto successio amon manasse similis ibi (dormiuitq3 manasses.) Quereꝫ circa primū an ea q̄ habētur hic fuerint facta imediate post precedētia t an sit ꝯtinuus ordo istoꝝ ad precedētia. Rñdendū q3 ordo cōtinuus est:q2 precedēti.c.agebaꝫ de vita ezechie:hic aūt agit de morte eiꝰ t de regno filij sui manasse: necesse est autē illa fuisse ante ista.dōm etiā q3 ista fuerūt imediate post illa:q2 p̄cedenti.c.agit de tota vita ezechie t hic agitur de p̄ncipio regni manasse:t tñ inter mortē ezechie t regnū manasse nō fuit tps mediū:q2 illico regnauit manasses:vt mortuus est ezechias. Circa p̄mum dr̄(dormiuitq3 ezechias cū p̄ribꝰ suis).i.mortuus est sicut oēs patres sui reges iuda t mortuꝰ est morte nāli q̄ vocaꝫ dormitio(t regnauit manasses filius eiꝰ ꝓ eo) nullū aliū habebat ezechias filiū t istū etiā genuit postq̄3 deꝰ sanauit eū miraculose t factus est rex ꝓ ezechia filiꝰ eiꝰ(duodecim annoꝝ erat manasses cū regnare cepisset).i. bēbat duodecim annos manasses qñ cepit regnare sic dr̄.ij.paralipo.xxxij.s.duodecim ānoꝝ erat manasses cū regnare cepisset:t iste modus loquēdi est sepe in scriptura.sic.n. dr̄ 1.c.xiij.q3 filius vniꝰ anni erat saul cū regnare cepisset: t tñ ibi dꝫ intelligi metaphoꝛice.s.q3 ita erat mūdus in corde suo sicut puer vniꝰ anni:nā ꝑm etatē vir erat magnus bñs filios q erant iam viri bellatores vt pꝫ de Jonatha.c.c.ō manasse tñ vere intelligēdū est q3 esset duodecim annoꝝ qñ cepit regnare.ex hoc aūt pꝫ q3 ezechias nullū habuerat filiū qñ fuit in periculo mortis vel sal tē nullū tūc bēbat:naꝫ ezechias vixit ānis qndecim post quā sanatus est a deo:p̄cedenti.c.t tñ manasses cepit regnare cū eēt annoꝝ duodecim ergo tribus annis natꝰ est post sanationē ezechie t nullus aliꝰ maior eo filiꝰ ezechie tūc erat: q2 alꝫ ipse fuisset factꝰ rex t ob hoc dr̄ q3 qñ ezechias egrotabat ad mortē magis dolebat q2 nō dimittebat filiuꝫ q̄ꝫ q2 moriebaꝫ sicut vult Josephus. x.antiq. (t.lv.annis regnauit in hierlm)nō fuit aliqs rex iuda q tanto tpe regnasset:nā de reliqs q plus regnauit tenuit regnū qnq̄ginta duobꝰ ānis.s.ozias.ē.xv. añ istū aūt regnauerat aliꝰ q̄dragintauno ānis.s.asa p̄cedēti li.c.xv.reliq aūt minori tēpore regnabant:iste ℣o regnauit ānis qnquagintaquinq3 t dicit q3 regnauit in hierusalem q2 ibi erat metropolis regni iuda(nomen matris eius assiba) ponūtur nomina matrū regū iuda t nō israel cuius ratio declarata ē.supra.xiij.(fecitq3 malū in conspectu dñi).s.coluit idola:nā istud erat malū regū iuda t israel t alia non reputabantur mala comparando ad istud cū nihil sit q3 magis deo repugnet q̄ꝫ idolatria (iuxta idola gentium).i.secutus est ritus idolorū gentiuꝫ: habebant enim singuli dij gentiū cerimonias suas quibus colebantur a cultoribus suis:sic pꝫ.supra.xvij.cū dixerunt assirij q3 gentes translate in vrbe samarie nesciebant legitima i.cerimonias dei terre illius ideo miserat leones contra illos:t sic manasses sequebatur ritū colēdi conuenientem cuilibet idolo vt omnes deos sibi placaret (;que deleuit dñs a facie filiorū israel).s.deus destruxit idola gentium a facie filiorū israel.i.in introitu eorū in terrā chanaam: nam deus destruxit chananeos in cōspectu israelitarū.s. mittendo terrorē suū ꝓtra eos vt nō auderent stare ante faciē israelitarū t etiā misit strabones cōtra illos: vt eos fugarent t occiderēt multos ipsorū:exo.xxiij.t deut.vij. tradebat etiam deus chananeos vulnerādos in manus israelitarū sicut dr̄ iosue.xi.s.ego tradā omnes istos vulnerandos in conspectu israel.t q2 qñ israelite occidebāt chananeos etiā destruebant idola ipsorū deus qui delebat chananeos dicebatur etiam delere idola ipsoꝝ: aliqñ tamen deus miraculose sine operatione hominū delebat idola sicut fuit in exitu israelitarū de egipto : nam quando percussit deus primogenita egyptiorū:nocte qua exierunt israelite de egypto percussit idola egyptiorum destruens omnes statuas ipsorum ligneas lapideas vel metalinas sic patet numeri.xxxiij.s. exierūt filij israel in manu excelsa videntibus cūctis egiptys t sepeliētibus primogenitos quos p̄cusserat dñs:nam t in eorum dys exercuerat vltionē.in terra tñ chanaā non delebat deus p se statuas sꝫ tradebat eas in manus israelitarū delendas (conuersusq3 est).i.conuertit se ad colendū magis idola:q2 non solū coluit illa sicut colebātur a gētibus sꝫ etiā maiori affectione t cultu illa honorauit(t edificauit excelsa que dissipauerat ezechias pater eius) vocantur excelsa quecūq3 altaria existentia extra templū salomonis:t istoꝝ q̄dam erant in montibus t collibus t alijs locis excelsis:alia vero erant in ciuitatibus:nam achaz pater ezechie fecerat altaria p oēs angulos hierusalem.ij. palip. xxviij.oia ista excelsa tam intra vrbes q̄ꝫ extra dissipauerat ezechias qui fuit magnus cultor dei t fecit q3 solū offerretur sacrificiū in tēplo': t tamē nūc manasses edificauit oia illa excelsa que dissipauerat ezechias vt in oibus illis sacrificaret populus.t ꝓpter hoc erat peccatum manasse grauius.nam si ista excelsa durauissent tēpore regū p̄cedentiuꝫ t ipse continuasset sacrificium in eis nō pecasset tam grauiter.vel si non fuissent aliqñ ista excelsa edificata nec destructa sꝫ ipse de nouo illa edificasset nō fuisset tā culpabilis q2 non incidisset in factum tam dānatum.nūc autem pater suus dissipauerat oia illa excelsa tanquam contraria cultui dei t ipse restituit oia illa tanquā licita t meliora q̄ꝫ cultus dei:peior ergo erat quantū ad hoc manasses quā alij reges q antiquaꝫ idolatriaꝫ cōtinuabant(t erexit aras baal) cultus baal cepit in terra israel sub achab: q2 iezabel vxor eius fuit nimis devota circa baal habens quadringētos t qnquaginta ꝓphetas eius oibusq3 illis de mensa suā cibos tribuens:p̄cedēti.li.c.xviij.postea autem iste cultus fuit in terra iuda q2 reges iuda fuerūt de stirpe regum israel ex parte matrū.s.ochozias rex iuda fuit filius athalie que erat filia achab regis israel.supra.viij.t.ij.palipo.xxj.t tēpore suo erat tēplum baal in hierusalē:nam ioas filius eius docente ioiada summo sacerdote destruxit tēplum baal t occidit mathan sacerdotem eius.supra.xi.t.ij.palipo.xxiij.deus autē oderat magis cultū baal q̄ꝫ aliorum idolorū q2 magis p̄iudicabat cultui suo t ob hoc incitauit ibeu ad occidendū totā domū achab qui introduxerat cultū baal t ad occidendum oēs cultores baal. supra x.t iste cultus cessauerat aliquo mō etiā in regno israel: nam ioram filius achab abstullit statuas baal quas fabricauerat pater suus achab.supra.iij. t in hoc fuit valde vituperabilis manasses qui idola valde odibilia ideo t ab antiquo expulsa etiam ab ipsis idolatris nūc nouiter reduxit vt colerent(t fecit lucos sicut fecerat achab rex israel)lucus vocaꝫ congregatio arborū densarum qñ p̄ densitate locus obscurus reddit:ideo dicitur lucus quasi luce carens vel lucus a lucendo ꝓ antifrasim:q2 nulla lux ibi ē.fiebant autē isti luci circa altaria idolorū in honorē ipsorū q2 ad cerimoniam cultus idolorū ptinebat istud. exercebanꝫ.n.tunc turpitudines in talibus locis post sacrificia finita:nam vacabaꝫ ibi libidini maxime in sacrificijs p̄iapi:t q2 libido ꝓpter verecundiā in loco obscuro exerceri debet plātabanꝫ luci apud altaria . t si aliq̄do nō babebatur lucus ꝓ talibus libidinibus fiebat domus subterranea obscura in qua exerceret idem.t sic fuit in cultu priapi:nam mater regis asa.s. maacha erat p̄ceps in sacrificijs priapi bēbatq3 specū subterraneā t lucū t oia ista destruxit rex asa: p̄cedēti. li.c.xv. fuit autē tanti ardoris manasses in colēdo idola q3 etiā intra tēplū dñi fecit lucos.nam iosias qui fuit nepos eius fecit educi lucū de templo dñi t cremari in torrente cedron infra.xxiij. oia tñ ista fecerant manasses t amon filius eius.

Joseph.

B Manasses multo tempore regnauit.

C Manasses grauit peccauit in cultu idoloꝝ.

Lucus qd.

eius.ꝛ dr̄ q̄ fecit lucos sicut achab rex israel: naꝫ ille ad suasionem iezabel vxoris sue plantauit lucū in samaria ꝛ fecit templū baal p̄cedenti.li.c.xvi. ꝛ fit cóparatio ad achab:qz de illo dicit q̄ fuit peior oibus regibus israel ꝛ q̄ nō fuit aliquis ita venundatus ad faciendū malum sicut achab: p̄cedēti.li.c.xxi.(ꝛ adorauit oēm militiā celi).s.inclinauit se coꝛā illa flectēdo genua vel inclinādo caput in reuerentiā deitatis(ꝛ coluit eam).s.faciēdo sacrificia qz posuit altaria pro omni militia celi in templo dñi:infra.xxiij.vocat.n.militia celi oia astra.s.tā planete q̄ꝫ sidera fixa ꝛ principaliter illa q̄ erant magna ꝛ habebāt aliquas figuras speciales sicut sunt constellationes facte ex multis stellis simul sicut arctur⁹ maior ꝛ arctur⁹ minor ꝛ carpētarius ꝛ andromeda pseus corona adriane orion pliades ꝛ hiades ꝛ similes constellationes. Unde principaliter colebāt solē qz erat maximus inter oia corpora celi ꝛ consecrauerūt ei currū cū quatuor equis quē posuerūt in tēplo dñi:infra.xxiij.colebāt etiā lunam quā vocabant reginā celi:ꝛ mulieres quādo faciebāt panes coquebāt ei placētas ꝛ offerebant putabātqz se recipere multa bona ab illa:bieremie.xliij. Colebant etiaꝫ duodecim signa zodiaci.qz in istis sunt p̄ncipalia sidera ꝛ figure sub quibus decurrunt omnes planete p quorū motū fit oīs generatio in terra vt ait Arist.i. de generatione.sic etiā de ꝺibus alys constellationibus ꝛ astris cognitis faciebāt:qz inclinabāt se coꝛā illis ꝛ offerebant sibi sacrificia:deus tñ vetuerat istud nimis:deut.iiij.s.caue ne eleuatis oculis in celū videas solem ꝛ lunaꝫ ꝛ oia astra celi ꝛ erroꝛe deceptus adores ea ꝛ colas q̄ creauit dominus deus tuus in ministerium cunctis gētibus que sub celo sunt:ista positio venit a sapiētibus ꝛ astrologis qui non erant pfecte sapiētes ꝛ videtes quosdā effectus naturales quos habebant coꝛpora celestia sup naturam elementalē putauerunt illa coꝛpora eē deos:potissime qz ex illis credebant primo deriuari virtutē et illa nō recipere ab aliquo alio s̄ꝫ isti nimis errauerunt cū ponerent corporalia eē deuꝫ.rectius autē dixissent vel saltem non tantum errauissent si dicerent spiritus motoꝛes oꝛbium celestiū eē deos:qz cōditio pfectionis summe magis conuenit spiritui q̄ꝫ coꝛpori ꝛ fuit ista positio nimis inter hebreos qz habebant ipsi in circuitu sapiētes astroruꝫ qui hoc asserebāt.s.egiptios a pte meridiana ꝛ caldeos siue babilonios ab oriēte(extruxitqz aras in domo domini). i.fabricauit altaria multa in tēplo p̄ tota militia celi ꝛ p baal ꝛ alys idolis:deus tñ iusserat q̄ solū eēt vnū altare in tēplo ꝛ illud nō debebat construi volūtate cuiuscūqz sed id qō ab antiquo erat.s.fabricatū a moyse vel si aliqō aliud deus nouiter fabꝛicari iuberet sicut fuit de altari qō fabꝛicauit salomon qñ ꝓstruxit tēplum:p̄cedēti lib. c.vij.ꝛ.ij.paralipo.iiij.nā illud mādato dei fcīm est:qz nihil fecit salomon in tēplo cui⁹ deus nō dedisset pꝛius d aui d descriptionē ꝛ figurā vt pꝫ.j.paralipo.xxviij.postea aūt nō licuit alicui fabꝛicare aliud altare p̄ter id qō fecerat salomon:ꝛ ꝓpter hoc increpat nimis achaꝫ q̄ abstulit altare illud de loco suo ꝛ posuit ibi altare qō ꝓstruxerat p̄ dys damasci.ē.xvi.ꝛ.ij.paralip.xxviij. Manasses aūt multa altaria simul posuit iō plus peccauit(de q̄ dixit dñs in bierl'ꝫ ponā nomē meū).q.d.pctm̄ graue erat q̄ manasses pcuisset altaria in tēplo dñi cū deus dixisset q̄ volebat nomē suū esse in bierl'm.i.q̄ ibi eēt tēpluꝫ ad inuocationē nois sui:pꝛecedēti.li.c.xi.ꝛ.ij. paralipo. vi.iō magis peccabat manasses ponēdo ibi imunditias idoloꝝ q̄ꝫ si poneret alibi. Queretur qūo manasses fuit tantū deditus idolatrie cū nō habuisset ad hoc parētem eruditoꝛē:nā ezechias p̄ suus nō coluit idola sed potius pſecutus fuit ea sup oēs holes ꝛ destruxit totam idolatriā.ij.paralipo.xxix.ꝛ.xxx.ꝛ.xxxj. Rñdendum est q̄ hoc potuit eē suasione ppꝛi vel aliquoꝝ p̄ncipum:nā erant semp aliq inter iudeos q̄ desiderabāt colere idola eo q̄ cultus idoloꝝ erat delectabilioꝛ boibus turpibus q̄ꝫ cultus dei ꝓpter libidines q̄ ibi exercebant ꝛ alias turpitudines:ꝛ qñ erant aliq reges hñtes zeluꝫ dei nō audebant isti loq ꝛ cū erant aliq q̄ poterāt facilius ter ꝙuerti ad idola psuadebant eis ꝙuerti:sic fuit de rege ioas q̄ coluit deū toto tpe quo vixit ioiada sūmus sacerdos s̄ꝫ illo moꝛtuo cū nō haberet doctoꝛē introeūtes p̄n cipes iuda ad regē adoꝛauerūt eū ꝛ ipse eoꝝ obsequijs delinitus ꝙcessit qō petebāt.s.qō colereꝫ baal.ij.paralip. xxiij.ita forte eēt de manasse q̄ cepit regnare cū eēt puer paruulus duodecim annoꝝ:ꝛ satis ꝟisimile est q̄ p̄n cipes custodes ei⁹ ꝛ erudiētes ipm instruerent et in hoc cultu ꝛ ipse postea tenacissime ꝛ feruenter ꝓsequeretur istum modū viuendi. Sic etiā pōt dici de achab qz ipse erat viginti annoꝝ qñ cepit regnare.ē.xvi.ꝛ forte p̄ncipes regni q̄ erudiebant eū suaserunt ei fic facere ꝛ secutus est ꝙsilium eoꝝ. Scō pōt dici q̄ fiebat hoc ex q̄dam mala opione quā bēbant iudei:nā plurimi illoꝝ putabant q̄ si colerēt idola euenirent eis oia ꝓspera:si aūt colerēt deū nō adiuuaret eos s̄ꝫ traderent manibus hostium:sic pꝫ biere.xliij.cū ipse dixit ad mulieres iuda q̄ nō colerent reginā celi ꝛ responderunt q̄ nō facerēt dicentes sacrificauimus regine celi ꝛ libauimus ei libamina sicut fecimus nos ꝛ p̄es nostri ꝛ reges nr̄i in vrbib⁹ iuda ꝛ plateis bierl'em ꝛ saturati sumus panibus ꝛ bene nobis erat malumqz non vidimus: ex eo autem quo cessauimus sacrificare regine celi ꝛ libare ei libamina in digemus oibus ꝛ gladio ꝛ fame cōsumpti sumus. forte aūt fuit huiusmodi opinionis manasses ꝛ ob hoc coluit idola putās q̄ possent ei benefacere vel nocere.ꝛ de hoc laudaꝫ ezechias.ē.xvij. qz dr̄ de eo q̄ in dño deo israel sperauit.s.nō sperauit in idolis sicut sperabant multi reges iuda:nā sic fecerat achaz qui dixit dij regū syrie auxiliaꝫ eis quos ego placabo muneribus ꝛ aderūt mihi.ij. paralipo.xxviij. Quereꝫ vlter⁹ quis magis peccauit achaz vel manasses: nam isti duo fuerūt peccatoꝛes nimis super oēs reges iuda. Rñdendū q̄ isti duo possunt compari dupliciter.s.absolute quantū ad oia peccata vel solū quātū ad idolatriā.si aūt ꝙparent quātū ad oia peccata dicēdū q̄ magis peccauit manasses q̄ꝫ achaz: nā achaz nō increpaꝫ nisi ō idolatria in qua nimis viguit supra.xvi.ꝛ.ij.palipo.xxviij. manasses autē p̄ter idolatriam increpatur nimis de homicidio: nam ipse repleuit bierl'em sanguine vsqz ad os vt patet infra in littera ꝛ occidit ꝓphetas multos inter quos dr̄ occidisse isaiaz vt infra declarabiꝫ:ꝛ iō dicitur de eo insuper ꝛ sanguinē innoxiū fudit manasses multum nimis donec implereꝫ bierl'm vsqz ad os absqz pctis suis quibus peccare fecit iudam ꝛ ista peccata occisionis forte ꝓponderauerūt vel equalia fuerūt ad peccata idolatrie. Si aūt ꝙparent manasses ꝛ achaz quātū ad solā idolatriā dicēdū q̄ vterqz fuit magnus idolatra:ꝛ tñ in hoc nō apparet tā distincte qs eoꝝ magis peccauerit s̄ꝫ videt dōm q̄ magis peccauerit manasses. Pꝛio qz achaz ꝙtinuauit idolatriā quā introduxerant reges p̄cedētes ꝛ superaddidit aliqd.nā añ achaz nullⁱ⁰ abstulerat excelsa s̄ꝫ ꝓmus qui illa abstulit fuit ezechias.ē.xviij.manasses aūt nō ꝙtinuauit.idolatriam ab alys introductā s̄ꝫ ipse de nouo illā introduxit: nā ezechias abstulerat oēm idolatriā de terra.ij. palipo. xxix.ꝛ.xxx.ꝛ.xxxi.iste aūt reduxit oēm idolatriā destructā ꝛ addidit aliqd super oēs reges qui fuerunt ante eū: nam nō fuit aliqō tempus in quo tot idola colerenꝫ sicut in tpe manasse vt pꝫ.j.xxiij.vbi enarratur idolatria manasse quā destruxit iosias ꝛ nō legiꝫ tāta idolatria in aliquo loco scripture. Scō peccauit plus manasses q̄ꝫ achaz.qz quāto aliqs plura idola colit tāto plus peccat: ꝛ tñ manasses plura idola coluit q̄ꝫ achaz:qz achaz p̄cipue increpatur q̄ multiplicauit altaria in oibus locis iuda ꝛ in montibus ꝛ collib⁹ ꝛ q̄ fecerit altare dys damasci p̄cedenti.c.ꝛ.ij.palipo.xxviij.ꝛ tñ manasses fecit oia ista:nam multiplicauit.altaria p̄ tota terrā cū dicatur q̄ ipse edificauit oia altaria ꝛ excelsa que dissipauerat ezechias pater eius:ꝛ tñ ezechias nō solū destruxit altaria que fecerat achab s̄ꝫ etiā q̄ facta erāt ab antiquo ab alys regibus ꝛ a populo:ergo manasses oia illa rectificauit ꝛ ꝙsequēter plura ille fabricauit q̄ꝫ fabricauerat achaz.insup multos deos coluit manasses qui nominant hic ꝛ.ij.

erat delectabiliꝝ.

Secunda.

Prima rō q̄ manasses.

Scōa.

Astra colebant tēpore manasses.

Ā Qō.2. Quare manasses fuit tñ deditus idolatrie super ceteros reges: cum nō haberet p̄deꝫ qui eū ꝛicitaret ad hoc. Prima rō. Cultus idolorum q̄re

Ā Qō.3. Quis magis peccauerit achaz an manasses: cuꝫ isti fuerint peccatoꝛes sup oēs reges iuda. Rñio

xxiij. quos nō coluit achaz vel saltē non dr̄ de illis q̄ coluit eos achaz: magʒ ergo fuit manasses idolatra. Tertio
Tertia p3 q2 achaz clausit tēplū dn̄i vt nō fierent ibi sacrificia ℣ sic nō fiebāt ibi sacrificia deo nec dmonib⁹. ij. paralip. xxix ℣ māsit tēpluʒ clausuʒ vsqʒ ad p̄mū mēseʒ regni ezechie q̄ apuit illō ℣ purgauit ℣ fecit ibi offerri sacrificia. e. c. manasses aūt introduxit idola i tēplū dn̄i ℣ lucos ℣ fiebāt ibi sacrificia idolorū ℣ turpitudines libidinis in lucis: nihil tñ peiuʒ esse poterat q̄ʒ talia fierent in tēplo dn̄i ergo val
Quarta. de magis peccauit manasses q̄ aūt luci ℣ statue eēnt in templo patet. j. xxiij. Quarto p3 q2 captiuitas babilōis fuit pena quā deus dedit toti populo iuda ℣ fuit maxima ℣ tñ infra. xxiij. dr̄ q̄ fuit data p̄ peccatis manasse ℣ nō dicitur p̄ peccatis achaz vel alterius regis: ergo magis peccauit manasses q̄ʒ achaz. ¶ Quere⁹ vlteri⁹ an peccauerit manasses plus q̄ʒ oēs reges iuda. ¶ Rn̄dēduʒ q̄ sic ℣ p3 hoc q2 pctm̄ manasse fuit in duobus. s. in occisione ℣ in idolatria ℣ in quolibet iſtorū excessit ipse oēs reges iuda. de occisione p3 q2 inter reges iuda rari fuerūt qui occiderent p̄phetas ſʒ aliqui eorū incarcerarent eos vel minarent eis. sicut fuit de asa qui incarcerauit anani p̄phetā qui increpuit eū. ij. paralipo. xxvi. ℣ amasiam increpuit ℣ cōminatus ē cuidā p̄phete increpanti se. ij. paralipo. xxv. de aliis aūt regibus p̄cedentibus in iuda non legitur q̄ occiderint p̄phetas vel in carcere auerint eos nisi de ioas rege q̄ lapidari fecit zacchariā p̄phetam filiū ioiade summi sacerdotis ℣ fratres suos q2 increpabant eum de idolatria. ij. paralipo. xxiij. de manasse autē dicitur hic q̄ effudit sanguinē innocentē multū nimis quousq3 repleretur hierl'em vsqʒ ad os ℣ inter istos occisos dn̄r fuisse multi p̄phete occisi de quibus fuit isaias vt j. dicet̄ iō valde plus peccauit ipse in effusiōe sanguinis q̄ʒ oēs reges iuda. Secūdum pctm̄ manasse fuit
Scōm. idolatria ℣ in hoc etiā ipse excesſit oēs reges iuda: nam null⁹ fuit qui tante idolatrie vacaret: nam inter reges iuda ℣ israel primus idolatra fuit salomon ℣ tñ ipse nō tantū peccauit in idolatria sicut manasses q2 nō posuit idola in vrbe hierusalem nec in tēplo sʒ extra vrbē fecit aliqua tēpla p̄ dīs vxorum ℣ concubinarum suarum p̄cedēti. li. c. xi. ℣. ij. paralipo. x. manasses autē introduxit idolatriā in tēplū ℣ p̄ totā terram iuda ideo magis pecauit. Robcā autē ℣ abia etiā fuerunt idolatre ſʒ nō fuit tāta eorū idolatria p̄cedēti. li. c. xiij. ℣. xv. ioran autē fili⁹ iosaphat malus fuit in vtroqʒ: nam occidit multos ℣ coluit multa idola ℣ tamen peior fuit manasses in vtroqʒ: nam ioran solum occidit fratres suos ℣ quosdā de p̄ncipibus iuda. ij. paralipo. xxi. ℣ tñ manasses repleuit hierl'm sanguine vsqʒ ad os. in idolatria quoqʒ peior fuit q2 nullus tot abhominationes idolorum introduxit in tēplū dn̄i sicut manasses iō ipse fuit peior. nouissime autē inter reges iuda fuerūt pessimi oium achaz ℣ manasses ℣ iosā fili⁹ iosaphat ℣ tñ inter istos tres potest dici achaz min⁹ malus q2 nō fuit occisor sicut ioran ℣ manasses ℣ inter ioran ℣ manassem peior ē manasses q2 ipse ambos excedit i idolatria ℣ in homicidio. item p3 q̄ fuerit generaliter peior oibus regibus iuda: nam captiuitas babilonis fuit inflicta iudeis p̄o omnibus malis preteritis ℣ tamen non dicitur illa inflicta p̄o peccatis alicuius regis nisi manasse ergo ille fuit peior omnibus regibus iuda.

A Qō. 5. Rño q̄ nō. B ¶ In manasses fuerit peior oibus regib⁹ israel. Qō. v.

Queretur vlteri⁹ an fuerit peior manasses oibus regibus israel. ¶ Rn̄dendū q̄ nō: p̄o quo sciēdū q̄ mala in quibus peccauit manasses fuerūt duo p̄ncipaliter sicut dicebat p̄cedēti questione. s. homicidiū ℣ idolatria ℣ in istis non fuit ipse maior oibus israel. ℣ ad hoc intelligēdū q̄ oēs reges israel mali fuerunt: nam nō fuit aliqs eor̄ qui nō coleret idola vt p3 discurrēdo a primo eorū. s. hieroboan filio nabath vsqʒ ad vltimū. s. osee filio hela. nam de quolibet eorum dr̄ q̄ fecit malū coā dn̄o colendo idola ℣ p3 hoc p̄cedenti li. a. c. xij. vsqʒ ad finē simul ℣ a p̄ncipio libri hui⁹ vsqʒ ad. xvij. c. ℣ tñ inter oēs istos reges duo fuerūt pessimi. s. hieroboan ℣ achab. hieroboan quidē in idolatria achab vero in idolatria ℣ homicidio. de ceteris autē regibus israel sine dubio potest dici q̄ manasses rex iuda fuerit peior quoʒ illorū eo q̄ nullus illorū magis idola coluit q̄ʒ manasses nec tātum sanguinē innocētem effudit vt p3 de quolibet in p̄dictis locis. de achab vero ℣ hieroboan ē dubiū an fuerit peior eis manasses. fuit. n. valde malus achab in occisione p̄phetarū ℣ aliox̄ virorū sanctorum: nam iezabel vxor sua auctoritate eius occidebat p̄phetas dn̄i quotquot inuenire poterat. vnde abdias dispensator achab abscondit tūc centū p̄phetas in duabus speluncis ℣ pauit eos pane ℣ aqua p̄pter timorem iezabel p̄cedenti li. c. xvij. occidit etiā naboth ℣ filios eius p̄cedēti. li. c. xxi. ℣. ij. vnde q̄ deus dixit ad hieu q̄ deleret domū achab: ait: vnxi te regē super populum israel ℣ p̄cuties domū achab dn̄i tui vt vlciscar sanguinē seruorum meorū p̄phetarū ℣ sanguinē oīum seruor̄ dn̄i. de idolatria aūt achab etiā p3 q̄ multa fuerit: nam ipse multiplicauit idola in terra ℣ potissime cultuʒ baal super oia idola ℣ quātū ad hoc nondū videtur an peior fuerit manasses q̄ʒ achab vel ecōtrario. Et dici posset q̄ fuisset peior manasses q2 ille introduxit idolatriā in templum dn̄i achab aūt nō. ℣ tamē dicendū est q̄ fuerit peior achab: q2 p̄cedenti li. c. xxi. dr̄ q̄ nō fuit alter talis vt achab qui venūdatus eēt ad peccādū. Scōo p3 q2 peccauit achab grauissime q2 nō solū colebat idola sed etiā cogebat oēs israelitas ad colēdum baal. s. ad incuruandū genua coram eo ℣ osculandus manū vt colligit p̄cedenti li. c. xix. ℣ si aliqui nolebāt occidebant vel fugiebāt de terra aut abscōdebant se ne cognoscerent in tantū q̄ helias p̄pheta putauit de cultorib⁹ dn̄i nullus relictus fuisse nisi ipse. e. c. cum dixit altaria tua suffoderunt ℣ sacerdotes tuos occiderunt ℣ relictus sum solus ℣ querūt animam meā. istud enim fuit maximū pctm̄ achab: manasses tñ ly peccauerit nimis colendo idola tñ nullū coegit ad colendū ea iō peior fuit achab q̄ʒ manasses. De hieroboam etiaʒ primo rege israel dōm q̄ ipse nō fuit tā malus sicut manasses in effusione sanguinis q2 nō legitur effudisse sanguinem innocentem ℣ tñ in idolatria fuit peior ℣ pctm̄ suuʒ in idolatria p̄eponderauit ad pctm̄ manasse in homicidio ℣ in idolatria: nullus. n. tam malus fuit in idolatria sicut hieroboā q2 ipse fuit primus qui coegit totum israel recedere a lege dei ℣ fuit cā totius idolatrie q̄ postea exercita fuit ab oibus israelitis vnde. s. xvij. omnia pctā israel attribuunt̄ hieroboā. de eo etiā p̄bauim⁹ p̄cedēti lib. c. xiij. q̄ fuit peior oibus regibus iuda ℣ israel ℣ ét q̄ fuit peior oibus boibus qui ante ip̄m fuerāt iō necessario fuit peior q̄ʒ manasses. ℣ sic manasses fuit peior omnibus regibus iuda sine exceptiōe ℣ fuit peior oibus regibus israel p̄ter hieroboā ℣ achab qui fuerunt peiores eo (℣ extruxit altaria vniuerse milītie celi). i. fecit altaria in tēplo dn̄i p̄ tota milītia celi: naʒ posuit imaginē solis ℣ currus ℣ equos eius ℣ imaginem lune ℣ imagines duodecim signorum zodiaci in templo ℣ p̄ singulis fecit altaria ℣ offerebat eis incensum ℣ sacrificium (in duobus atrys templi dn̄i). s. altaria p̄ sacrificijs ℣ imaginibus istius milītie celi fuerunt in duobus atrys templi domini ℣ ideo de ipso loco eduxit postea iosias oēs istas imagines q̄s posuerat manasses. j. xxiij.

¶ Que essent ista atria in quibus fecit altaria manasses.. Questio. vi.

Queretur que erant ista duo atria in quib⁹ fecit altaria manasses. ¶ Respōdendum q̄ ad euidentiam huius considerandū est in tēplo salomonis duas esse partes. vna erat clausa parietibus ℣ tecto ℣ ista vocatur proprie templum. alia autem erat clausa parietib⁹ sed nō tecto ℣ ista vocat atriū. erat aūt ista pars in circuitu tēpli ℣ diuidebat in q̄tuor ptes q̄ vocabant̄ q̄tuor atria quox̄ p̄mum erat atrium sacerdotuʒ q̄d erat conūctū porte templi ℣ istud erat minus oibus aliis ℣ vocabatur sic: q2 ibi erant sacerdotes ℣ altare holocaustox̄ ℣ fiebāt ibi sacrificia ℣ alie cerimonie. ad istud atrium nō introibat aliquis nisi esset sacerdos ℣ erat sanctissimū inter oia atria. Secundū atriū erat q̄ vocatur

† B Manasses fecit altaria in atrys tēpli. †

A Qō. 6. Rño. In templo salomonis due partes erāt ℣ quatuor atria. Primum atrium.

Scōm

vocaf atriū virorū mūdoꝝ ⁊ iſtud erat maximū oīum ⁊ ad illud cōueniebāt oēs viri ad orandum ⁊ manebant ibi dum ſacerdotes facerent ſacrificia ⁊ celebrarent alias cerimonias legis. Tertiū atriū erat mulierum mundaꝝ ⁊ iſtud erat tale ſicut p̄cedens ⁊ cōueniebāt ad illud oēs mulieres iudee munde ad orandū ⁊ audiēduꝫ verbum dei ⁊ videndū fieri oēs cerimonias. iſtud atrium erat ita magnū ſicut p̄cedens vel quaſi. Quartū atriū erat mulierū immūdarū ⁊ gentiliū q̄ veniebāt aliqñ ad templū dñi vt orarēt ſicut ſalomon p̄ſuppoſuit. p̄cedēti. li. c. viij. ⁊ pꝫ de illo eunucho regine ethiopie q venit ad adorandum in templo. act. viij. ⁊ iſtud atrium non erat ita ſanctū ſicut alia tria atria ⁊ ideo introibant in illud immundi ⁊ gentiles qui tñ nō poterāt ingredi in alia atria. erant autē iſta quatuor atria coniūcta ⁊ ſolū diuidebant pariete medio inter ſe lꝫ ab extra hērent quendā murꝫ altiſſimū claudentē oia iſta quatuor atria ⁊ erant in illo porte per quas introibat ad ſingula ipſorū: a parte autē interiori pietes p quos diſtinguebātur iſta atria erāt pui ita vt oēs qui eſſent in tribus atrijs iſtorū poſſent videre ſacrificia ⁊ cerimonias q̄ fiebant in atrio ſacerdotis qz ad hoc conueniebāt in tēplum. de iſtis atrijs magis declaratum fuit p̄cedenti. li. c. vi. ⁊. vij. nunc autē dī q in duob⁹ atrijs templi poſuit manaſſes altaria ⁊ poteſt inteligi de atrio ſacerdotū ⁊ de atrio virorū mūdorum: qz iſta duo erāt p̄incipalia atria ⁊ in alijs nō curauit ponere altaria.

Tertium.

Quartum

B Manaſſes non poſuit altaria itra templum. Prima cā.

¶ Intelligendū etiā q manaſſes ſolum poſuit altaria in atrijs ⁊ tñ intra templū nullū poſuit. hoc autē fuit qz forte voluit obſeruare aliqualiter ꝓſuetudinem antiquā tēpli illius: nā qñ ibi colebatur deus nullū altare ad faciendum ſacrificia erat intra templū ſꝫ ſolum in atrio ſacerdotū. in tēplo autē erat altare thimiamatū in quo nunq̄ offerebaf aliq̄ gen⁹ ſacrificij. exo. xxx. ſꝫ ſolū introibat illuc vn⁹ ſacerdos quotidie ad offerendū thimiama ⁊ incendendū lucernas ⁊ ſic manaſſes forte nolluit nūc aliqua altaria eē ibi. alia cauſa potuit eſſe p̄opter timorē: qz forte cū ante hoc pars illa ſemp fuiſſet ſecreta ⁊ nūq̄ introiret illuc niſi vnus de ſacerdotibus timeret manaſſes introire illuc vel conſtituere ibi altaria. Tertia cā eē potuit ꝓpter pulchritudinem loci qz templum dñi interius totum erat opertum laminis aureis in tecto ⁊ pietibus ⁊ pauimento: ſi autē fierent ibi ſacrificia poluerēt pars illa qz oporteret illuc introduci oues ⁊ boues viuētes ⁊ iugulari ibi ⁊ fūdi ſanguinē ſup altare ⁊ multa alia q̄ nō ꝓueniebant tante mundicie loci ⁊ iſta vī fuiſſe cauſa potiſſima. vnde q̄ꝫq̄ multi de regib⁹ iuda poluerint templum dñi introducentes idola ⁊ auferentes cultum dei inde de nullo legitur q poſuerit altare vel fecerit aliquid intra tēplum: ſed oia faciebant in atrijs (⁊ tranſduxit filium ſuū per ignē). ſic enim fecit auus ſuus achaz: nam tranſduxit ſiue luſtrauit filios ſuos per ignē. ō. xvi. ⁊. ij. paralip. xxviij. de iſta tranſductione an ſolū eſſet trāſitus per medium ignis vel eſſet crematio in igne vel occiſio ⁊ poſtea crematio nō apparet: magis tñ dicēdū eſt q fuit crematio: nam Joſephus dicit fuiſſe holocauſtum. quare autē fiebat hoc ⁊ quō declaratū eſt. ō. xvi. (⁊ ariolatus eſt) ariolari eſt facere cerimonias que fiūt ad aras ⁊ iſtud eſt qñ immolant aliqua aīalia idolis reſpicere venas eoꝝ ⁊ ex illis p̄dicere aliquid futuꝝ: vt. j. dicēt ⁊ fuit iſte ritus apud antiquos ⁊ obſeruauit eū manaſſes: qz ipſe per ſe aliquando obtulit ſacrificia idolis ⁊ inſpexit venas aīaliū iuxta cerimonias idoloꝝ. ſic etiā achaz per ſe ipſum obtulit ſacrificium idolis ⁊ fudit ſanguinē ſuper altare. ō. xvi. ⁊. ij. paralip. xxviij. (⁊ obſeruauit augurias) dicunt auguria obſeruationes q̄ fiunt ex motib⁹ ⁊ garritibus auium per que homines putāt ſe poſſe p̄uidere futura ⁊ ab auium garritu auguria noiantur q̄ꝫq̄ iaꝫ nomen auguriū ſit extenſum ad multas alias ſuperſtitiones ⁊ iſta auguria obſeruauit manaſſes qz nō attēdebat vt Xpitatem ingreret per ꝓphetas dñi: ſed per auguria ⁊ alias ſupſtitiones gētium putabat ſe poſſe Xpitatem p̄ſcire (⁊ fecit phitones) vocātur phitones illi qui hēbant aliquos ſpūs familiares vel inuocabāt eos vt reſponderent ad aliq̄ dubia ⁊ iſtos iubebat lex occidi: leui. xx. fecit tamē manaſſes q̄ eſſent multi vt per eos poſſet inq̄ri veritas occultoꝝ. vocaf autē phitones, ꝓpie ōmones reſpondentes. viri aūt qui habent eos vocaf phitonici. Sic pꝫ. ō. i. lib. c. xxviij. cum dictū eſt ad ſaulem eſt mulier in endor que hꝫ phitonem. i. ſpūm familiarem: ⁊ tamē aliqñ ipſi habentes illos vocaf phitones ⁊ ſic accipitur hic (⁊ aruſpices multiplicauit) aruſpices ⁊ arioli idem ſunt: nam arioli ab aris dīr ⁊ aruſpices quaſi aſpiciētes in aris ⁊ vtriq̄ꝫ ſunt illi qui offerebāt ſacrificia demonibus ⁊ in venis animalium occiſoꝝ reqrebant veritatem futuroꝝ iſte modus fuit nimis vſitatus apud antiquos. ſic. n. edipus rex thebarum fecit inquiri in viſceribus animaliū qd futurū eſſet qñ erat magna peſtis in terra ſua vt ait Seneca tragedia qnta cui⁹ titulus eſt edipus. ſic etiā Romani inq̄ſiuerūt euētum belli iulij ceſaris ⁊ pompei vt ait lucanus lib. i. de bello pluſq̄ꝫ ciuili in fine. erat autem magna ars inter gentiles que aruſpicina vocabatur: hāc. n. docuit vir qdam noie tages qui arādo a quodam agricola repertus eſt ſubito ꝓſiluiſſe de gleba ⁊ eadem die aruſpicinam docuit ⁊ mortuus eſt. de hoc aug. xviij. de ciuitate dei: ⁊ Lucanus vbi. ō. Nunc manaſſes multiplicauerat aruſpices. ſ. vt p ſingula loca terre ſue eſſent aliqui ſciētes iſtam artem ⁊ qñ facerent ſacrificia ſcirent in viſceribus aīalium p̄nūciare futura: de hoc dī. j. xxiij. q. iohias deleuit aruſpices quos poſuerant reges iuda ad ſacrificandum in excelſis per ciuitates iuda ⁊ in circuitu hierlm (vt faceret malum coram dño) i. faciebat manaſſes oia iſta ad faciendum malum coraꝫ dño. i. q̄ diſplicebat ei (⁊ irritaret eum). i. ꝓuocaret ad iram: non eſt intelligendum q ad iſtum finē faceret manaſſes oia iſta vt offenderet deum: qz nullus homo eſt quātūcunq̄ malus qui velit directe offendere deū: ſꝫ eſt ſenſus q faciebat iſta ⁊ per ea ſeq̄batur offenſio dei ⁊ ita ponit ſepiſſime in ſcriptura non ad dicendum cām finalem ſed conſecutiuam.

Aruſpices ⁊ arioli idē ſunt. B

Modus inquirendi veritatem futuroꝝ ⁊ in venis aīalium valde vſitatꝫ apō antiquos.

† †

¶ Quare manaſſes fecit phitones aruſpices ⁊ augures ⁊ quare ſcriptura tā diligēter narrat de manaſſe q̄ exercuit augurium ⁊ auriſpicinam. Queſtio. vij.

Qō. 7

Queretur ad quid manaſſes faciebat phitones ⁊ aruſpices ⁊ augures.

Rño. Prima rō.

¶ Reſpondenduꝫ q hoc faciebat ꝓpter duo. primo qz trāſtuit manaſſes ad ritum gentiū in ſacrificijs ⁊ cultū idoloꝝ ideo voluit imitari eas quātū ad omnia: ſed gentiles exercebant auguria aruſpicinā ⁊ artē phitonicaꝫ ⁊ alias ſuperſtitiones iō manaſſes voluit oia illa hr̄e. erat autem ꝓnexum ſacerdotibus gentium iſtas artes exercere: qz ipſi habebant a ppl'is tanquā ꝓphete ⁊ per eos q̄rebatur conſilium de futuris: ideo ipſi debebant vacare oib⁹ ſuperſtitionibus per quas poſſent interduꝫ opere demonum alique veritates declarari: ⁊ ſic populus deceptus maneret in cultu idoloꝝ. erat autem de antiqua cerimonia q̄ illi q erant ſacerdotes idoloꝝ eſſent aruſpices ⁊ exercerent phitonicam ⁊ auguria nec putabant ſe poſſe habere plene cultum idoloꝝ niſi aruſpices ⁊ phitonicos haberent. Sic enim iezabel que colebat baal habebat quadringentos quinquaginta ꝓphetas eius: p̄cedenti lib. c. xviij. ita nunc manaſſes voluit habere aliquos exercentes omnes iſtas ſuperſtitiones vt plene haberet cultum idoloꝝ. Secūda cā fuit qz homines ſolliciti ſunt ꝓ futuris ideo conaf quantum pñt ſcire illa ⁊ ob hoc oēs gentes ab antiquo decepte ſunt faciliter a demonibus qz ſollicite erant vt ſcirēt futura ⁊ demones dederunt eis multas artes ſuperſtitioſas p quas poſſent interdum cognoſcere aliquas veritates lꝫ cū magno erroꝛe: ⁊ ꝓpter iſtas artes inceperūt colere demones: qz demones ſic illas inſtituerūt vt nō poſſent exerceri niſi exhibendo eis aliquē honorē. ¶ Judei autem inclinabant ſicut cetere gentes ad ſciendū futura: ⁊ qz inſiſterēt iſtis ſuperſtitionibus deus dedit eis ꝓphetas multos p quos poſſent ingrere de occultis ⁊ reſpondebant illi certius q̄ꝫq̄ diuinatores per ſupſtitiones ſuas. ſacerdotes quoq̄ꝫ in veſtibus ſacris rūdebant de quibuſcunq̄ dubijs qñ

Scōa rō.

Deus q̄re dedit iudeis multos ꝓphetas potiū⁹ q̄ꝫ alij gentilibus

Scōa.

Tertia

¶ Manaſſes transduxit filium per ignem.

Joſephus.

applicabant rōnale ꝛ ephot de quo exo. xxviij. ꝛ. ꝯ. i. lib. c. xxiij. ꝛ. xxx. ꝛ qꝛ per istos habebatur rñsio certioꝛ q̄ꝫ p diuinationes nō inclinabanꝯ nimis iudei ad superstitiones istas. ō hoc dr numeri. xxxiij. ſ. nō est idolū in iacob nec diuinatio in israel tēpoꝛibus suis dicet iacob ꝛ israeli qd operat° sit dñs. i. q̄ꝫq̄ꝫ nō hēant israelite idola nec diuinatiōes nec auguria tñ dicet eis tēpoꝛibus suis. i. qñcunq; petiuerint qd facturus sit dñs. ſ. dicet hoc eis per ꝓphetas. manasses autem qꝛ recedebat a cultu dei nollebat hr̄ ꝓphetas dñi nec inquirere aliquid ab eis iōvolebat ꝑ aliū modū scire futura ꝛ ad hoc recurrit ad superstitiones gentiū. ſ. ad auguria phitonicā ꝛ aruspicinā. his ení vtebanꝯ cēs gentes que erant in circuitu terre israel ꝛ ab ipsis accipiebāt doctrinam israelite. sic dr isa. ij. repleti sunt vt olim ꝛ augures habuerunt vt philistin.

A Qō. 8 Quare scriptura tam diligenter enarrat de manasse q exercuerit auguria ar tem phitonicaꝫ ꝛ aruspicinam. Rño.

¶ Queret vlterius quare scriptura enarrat hic taꝫ diligenter de manasse q exercuit auguria ꝛ artem phitonicam ꝛ aruspicinam. ¶ Rñdēdum q voluit scriptura exprimere magnas iniquitates manasse: ꝛ qꝛ deus detestatur nimis superstitiones istas quibus vtebatur manasses scriptura diligenter expressit illas. ¶ Ito quo sciendū q deus maxime detestatur idolatriaꝫ qꝛ nihil est qō magis repugnet ei: ꝛ qꝛ superstitiones iste sunt pars idolatrie vel exercenꝯ cū idolatria ꝛ maxime ars phitonica ꝛ aruspicina ideo deus abhominaꝯ istas artes sicut idolatriaꝫ ꝛ iubebat puniri vtentes illis sicut idolatras. sic ꝓ leui. xx. vbi iussit occidi viros aut feminas hñtes spūm phitonicum. generaliter etiā deus ꝓbibuit oēs superstitiones huiusmodi que ptinebant ad demones vt ꝓ deut. xviij. ſ. nō inueniatur in te qui lustret filium suum aut filiā ducens per ignē aut qui ariolos sciscitetur ꝛ obseruet somnia. atq; auguria nec sit maleficus nec incātator nec phitones consulat nec diuinos nec q̄rat a mortuis veritatē: omnia enim ista abhominanꝯ dñs: gentes iste quarū possidebis terram augures ꝛ diuinos audiūt tu autē a domino deo tuo aliter institutus es. manasses autez circa ista valde peccabat ꝛ irritabat dñm: ideo sctiptura diligenter illa expressit vt nos intelligamus deuꝫ per ista nimis offendi ꝛ caueamus illa. (posuit quoq; idolū luci quē fecerat in tēplo dñi) posuit manasses vnū idolū in luco quē fecerat intra templum. accipiꝯ hic templū large ꝓ atrio qa in vno de quatuoꝛ atrijs templi plantauit manasses arboꝛes magnas ꝛ densas vt obumbꝛarent locum ꝛ vocabatur illa congregatio arboꝛū lucus ꝛ posuit intra lucum illum vnuꝫ idolum ꝛ forte istud erat simulachꝛum priapi. quia lucus fiebat ad exercēdum turpitudines libidinū in illo finitis sacrificijs ꝛ istud fiebat in sacrificijs priapi potius q̄ꝫ aliorum deorum. ideo consecrabāꝯ luci ꝛ specus subterranee ipsi priapo vt ꝓ ꝑcedēti. li. c. xv. erat autē cōuenienter iste lucus in atrio tēpli: qꝛ atrium nō habebat tectū ſ solū pietes circundātes sicut oꝛtus vel solariū. ꝛ istud fuit ad magnam deboneſtationē: templi dñi. ſ. q̄ ibi fierēt libidines ꝛ plantaretur lucꝰ: potest autē dici q istud idoluꝫ quod erat in luco erat baal: nam etiam plantabantur luci vbi fiebant sacrificia baal sic ꝓ ꝑcedēti. li. c. xvi. de achab qui fecit tēplū baal in samaria ꝛ etiā fecit ei lucū. Secūdo ꝓ hoc: qꝛ in templo dñi posuit manasses imaginē baal ꝛ militia celi vt ꝓ hic ꝛ. c. xxiij. ꝛ nō habetur de aliis idolis q poneretur in tēplo ideo vr̄ q idolū luci erat baal (super quo locutus ē dñs ad dauid ꝛ ad salomonē ꝛ filium eius) .i. de templo isto † dixit deus ad dauid ꝛ salomonē q haberetur in magna reuerētia: ꝛ tamen manasses deduxit illud ad maximaꝫ ignominiam ponendo ibi lucum ꝛ idola (in templo hoc † ꝛ in hierusalem quam elegit de cunctis tribubus israel ponam nomen meum in sempiternum) deus dicebatur ponere nomē suū in hierusalem. ſ. q fieret ibi inuocatio specialis nominis sui potius q̄ꝫ in aliis tribubus israel: nā in nulla alia vrbe terre israel fiebāt sacrificia aut alie cerimonie legis nisi in hierlm. ꝛ erat inuocatio ista in tēplo qꝛ ibi erant oiavasa ministrationis sancte ꝛ ibi fiebāt oēs cerimonie ꝛ dicebaꝯ esse in hierusalem ꝓpter tēplū: nam in vrbe nulle cerimonie cultus dei fiebant nisi ille q̄ in tēplo fiebāt: ꝛ tñ ciuitas sancta dicebatur ꝓpter templum qō in ea erat ꝛ nō in alia vrbe (ꝛ vltra non faciam cōmoueri pedem israel de terra quā dedi patribus eoꝛ) i. nō faciā duci nec permittā israel in aliquā captiuitatez sꝫ manebūt firmiter in terra ista quā dedi patribus eoꝛū sicut olim aduersarij persequebātur israelitas ꝛ captiuabant eos sic (tñ si custodierint opere oia q̄ precepi eis). i. istud nō dico eis absolute sꝫ solū si custodierint mādata mea: nā alꝫ tradā eos gētibus ꝛ captiui ducētur de terra ista. ꝛ dr si custodierint opere qꝛ aliqui custodiunt māda ta. dei solo verbo dicētes se velle illa custodire ꝛ recitando ea sepius: ꝛ tñ in opere nihil ponūt ꝛ isti magis sunt increpabiles. sic autē erant iudei: nam in voce colebant eum sꝫ non in re. sic ꝓ isa. xxix. c. ſ. populus iste oꝛe suo appꝛopiquabit mihi ꝛ labys suis glorificabit me coꝛ autem eius longe est a me. ꝛ hoc dixit xp̄s nimis conuenire iudeis matt. xv. dicens hipocrite bene ꝓphetauit isaias de vobis dicens populus hic labijs me honoꝛat coꝛ autē eoꝛ longe ē a me (ꝛ vniuersam legem quā madauit eis ꝑuus meus moyses). i. custodiant oia que ego mandaui ꝛ oia que mādauit moyses ꝑuus meus ꝛ tunc faciā q nō moueanꝯ de terra sua. ponitur autē ista dr̄ia qꝛ de° mādauit q̄dā israelitis p se. ſ. decē precepta decalogi q̄ audierūt in monte sinay in voce tube ꝛ quāq̄ꝫ illa dicerenꝯ ab angelis vt ꝓ ad galathas. iij. ꝛ tñ putabant bebrei q dicebātur ꝓ deū alia autē mādauit moyses: nam oia alia p̄cepta legis attulit moyses ad israelitas exprte dei nam nō audierūt alia verba a deo post illa decē precepta vt ꝓ exo. xx. ꝛ deuter. v. iō deus nō dicitur p̄cepisse illa sꝫ moyses (illi vero nō audierūt). i. quāq̄ꝫ deus dixerit q obseruarent p̄cepta eius ꝛ nō ꝓmouerenꝯ de terra: tñ non audierūt. i. nō exaudierūt ad hoc q sequerentur illa (sꝫ educti sunt a manasse) .ſ. manasses induxit illos ad colendū idola ꝛ fecit q peccarent contra dñm ꝛ intelligiꝯ hoc de populo rudi q deceptus fuit a manasse eo q sequebaꝯ populus opera regis: ꝛ tñ de principibus secus ē qꝛ potius videtur q principes deceperint manasen vt coleret idola ꝓtra consuetudinem patris sui vt declaratū fuit supꝛa in quadā q̄one (vt facerent malum). ſ. vt colerent idola ꝛ haberēt augures ꝛ phitones ꝛ aruspices (super gentes quas dñs a facie filioꝝ israel). i. fecerunt malū pluſq̄ꝫ gentes quas dñs destruxit introeuntibus israelitis in terram. iste fuerunt gētes chananeoꝝ que habitabant ꝓius in terra illa ꝛ ad introitū israelitarum diſperdite sunt.

¶ Ad dictum fuit salomon a deo q nomē suum maneret in templo in eternum. Questio. ix.

A Qō. 9.

Prima rñ.

Queretur qñ deus dixit salomoni de templo isto q poneret nomen suum in illo ꝛ q nō cōmoueret pes israelitarum de terra sua. ¶ Rñderi posset q dictū fuit ei a deo sicut hic dr: ꝛ tñ nō constat qñ vel quo modo vel p quē ei dictū fuerit: fic. n. multa alia referunꝯ in scriptura dicta eē de quibus non apparet vbi dicta fuerint vt ꝓ. ꝯ. ij. li. c. iij ꝛ ibi declarā ē. ¶ Aliter potest dici q scriptura aliqñ allegat ea q̄ dicta sunt non per eadē verba sꝫ in sententia: ꝛ sic interdū non apparet vbi dicta fuerint qꝛ nō ē similitudo verboꝝ sic ꝓ in multis allegationibus quas xp̄s faciebat de lege contra iudeos ꝛ etiā apostoli faciebant ꝛ ponūtur sepe in euāgelijs ꝛ epistolis sicut illud matt. xv. ꝛ prima ad corinth. i. ꝛ. ij. ꝛ multa allegat beatus hieronymus in quodā ꝓlogo super palipo. q incipit si septuaginta interpꝛetū ꝛ ita dici potest hic q salomoni dictum fuit hoc bis quāq̄ꝫ nō ꝑ talia verba qualia sunt hic: ꝛ semel dictū ē ei dum edificaret templū qñ deus volebat ꝓportare eū ad edificandū de quo precedenti. li. c. vi. iterum autem dixit ei hec viginti ānis postq̄ꝫ ceperat edificare tēplum. ſ. ꝓsummato tēplo ꝛ domo regis de quo. e. li. c. ix. ꝛ vtraq; vice istarū deus dixit ei hoc non per aliquē ꝓphetaꝫ sꝫ in somnijs apparuit ei vt ꝓ ibidē et ibi declaratum ē. sunt autē verba cōcordātia istis in sententia: nā prima vice. e. li. c. vi. dixit deus salomoni domus hec quā edificas si ambulaueris in preceptis meis habi

tabo in

Scōa rñ.

tabo in medio filioꝝ ísrael ꝛ nō derelinquā popl'm meū ísrael.ꝛ istud ē qō dr̄ hic q si custodirent ꝓcepta dei faceret nō ꝓmoueri pedē eorū de terra quā dederat eis ſꝫ habitaret cū illis sicut dicitur ibi.in secunda vice declaratū fuit hoc magis.e.li.c.ix.vbi ponuntur multa verba de hoc significantia ꝓsperitatē hebreorū si colerēt dn̄m ꝛ destructionē tēpli ꝛ captiuationē ipsorū si nō colerent illū. ¶Quereť vlterius quomodo potuit deus dicere dauid q in tēplo isto poneret nomē suū ꝛ qñ vel vbi dixit ei.¶Aliquis dicet q nō potuit hoc dici dauid: qꝛ dū viuebat dauid nō erat edificatū istō tēplū nec inchoatū qꝛ inchoatū ē anno quarto regni salomonis:ꝓcedēti lib.c vi. ¶Dōm q deꝰ dixit dauid ō tēplo isto:nā dauid ꝓposuit edificare tēplū dño ꝛ deꝰ iussit ei q nō edificaret sed q filius suus edificaret:ꝛ tunc dixit de templo illo q poneret nomen suum ibi:vnde ꝛ ipse dauid parauit omnes expensas ꝓ domo domini vt salomon edificaret eā.vt ꝓꝫ .i.palip. xxij.ꝛ.xxviij.ꝛ.xxix . ꝛ ipse accepit a deo oēz descriptionē ꝛ figurā tēpli ꝛ oiuꝫ vasoꝝ eiꝰ oiumqꝫ q in tēplo fabricāda erant vel ordināda ꝛ sic tradidit illa salomoni vt nihil ille ageret nisi iuxta exēplar sibi datū.i.palip.xxviij.iō deus diceret tūc dauid de isto templo quomō nomē suū ibi ponendū erat.¶Ad sc̄m dicendū q deus dixit istud dauid quādo ipse voluit ꝓximo edificare tēplum dñi de quo.ē.ij.li.c.vij.nam ibi dr̄ q salomon edificaturus erat tēplū in quo esset nomen dñi sicut dicitur hic.ꝛ etiā dr̄ ponaꝫ locum populo meo ísrael ꝛ plantabo eū ꝛ habitabo cū eo ꝛ non turbabitur amplius ꝛ hoc ē qō dr̄ hic.ſ.q deꝰ faceret nō cōmoueri pedes ísraelitarum de terra quā deus dederat patribus eoꝝ de hoc etiā.i.palipo.xxij.ꝛ.xxviij. ¶Quereť vlterius quomodo ē verum q pes ísraelitaꝝ nō cōmoueret amplius de terra eis tradita:nam postea cōmotus ē cuꝫ ducti sunt in babilonē ꝛ ante hoc ducte sunt decē tribus in assirios.ē.xvij.ꝛ.xviij.¶Rn̄dendū q hoc dictū fuit cū ꝓdictione vt ꝓꝫ in lr̄a.ſ.q ísraelite colerēt dn̄m ꝛ hoc nō fecerunt qꝛ decē tribus habitantes in samaria multū peccauerūt in idolis:ꝛ quāꝫ deus mitteret ꝓphetas eis vt corrigerent nō audiebāt eos ſꝫ potius occidebāt vsqꝫ ad diem quo translati sunt in assirios.ē.xvij. due quoqꝫ tribus regni iuda idem fecerunt : nam coluerunt idola ꝛ postea trāslate sūt in babilonē ꝛ hoc fuit ꝓpter peccatū manasse qui coluit idola ꝛ decepit populum.ſ.qꝛ ꝓpter eum populus recessit a deo:ꝛ iō dr̄ hic manasses decepit populū qꝛ.j.xxiij.dr̄ q ꝓpter peccata manasse deus noluit auerti a furore suo quāꝫ iosias fuisset bonus ſꝫ fecit q transferretur iuda in babilonem. Sed dicetur dato q ísraelite coluissent dn̄m nō erat semp māsura lex moysi qꝛ post xp̄i aduentum lex noua danda erat. ¶Dicendū q etiā si nūqꝫ peccauissent ísraelite in idolatria vel alio crimine lex vetus cessatura erat post aduētū messie ꝛ sic eēt alius status hebreoꝝ:ꝛ tñ semp eēt id qō dicitur hic scilicet q ísraelite nō cōmouerent de terra sua ſꝫ manerent ibi in sempiternū ꝛ iste populus fuisset specialis populus dei etiā si ꝙuerterent gētiles ad xp̄m ꝛ tenuissent iudei cōuersi quēdā ꝓncipatū in ecclesia vt declaratū ē. ē.xx.li.c.vij.ꝛ ꝓcedēti.li.c.vi.ꝛ.ix.qꝛ tñ iudei sepe peccauerūt ꝓmoti sūt de terris suis ꝛ etiā postqꝫ ꝙuersi sunt ad xp̄m nō tenuerūt ꝓncipatū ín ecclesia ſꝫ apl'us in epistola ad ro.oñdit gētiles ꝛ iudeos ad xp̄m cōuersos nō debere cōtendere de ꝓncipatu qꝛ neutri fuerunt immunes a culpa ita vt aliquiꝫ ipsoꝝ super alios debeať ꝓncipatꝰ.de hoc in quodā ꝓlogo super epistolā ad ro.qō inꝯcipit primū querit ꝛ ponit reprehensiones gētiliū ad ro.i.ꝛ reprehensiones hebreorū ad ro.ij. ¶Quereť vlterius quare dr̄ hic potiꝰ q ísraelite fecerūt malū sup gētes quas contriuit dñs a facie filioꝝ israel quā sup alias gentes.¶Rn̄dēdū q hoc fuit ꝓpter mlta.ꝓmo qꝛ ls omnes gētes idolatrie vacarēt:tñ chananei plꝰ qꝫ oēs gētes iō ad significādū magnitudinē idolatrie ísraelitaꝝ dr̄ q fecerūt malū pluſqꝫ oēs gētes quas deleuit dñs de conspectu ipsoꝝ:q autē eēnt peiores chananei qꝫ cetere gētes in idolatria ꝛ religs turpitudinibꝰ ꝓꝫ: qꝛ cū deus vellet ísraelitis exeūtibꝰ de egipto dare aliquā terrā in qua habitarēt ꝛ ad hoc oportebat q expelleret habitatores eiꝰ inde ꝛ nō poterat hoc fieri nisi ꝓpter pctm:ꝛ tñ expulit deus potiꝰ chananeos quā alias gētes de terra suaꝛideo vr̄ q ille potius peccauerūt qꝫ alie gentes.q autē ꝓpter peccatū expulsi fuerint chananei de terra sua ꝓꝫ genē.xv cum deus vellet dare abrahe terrā chanaam dixit q nō daret ímmediate ſꝫ post quadringētos annos qꝛ nōdum erant ꝓplete uiqtates amoꝛreoꝝ vsqꝫ ad tempꝰ illō.ítez ꝓꝫ: qꝛ sapi.xij.dicit de gētibꝰ ístis q nō erāt corrigibiles iō deus exterminauit eas ꝛ introduxit ísraelitas ín terrā illā vnde dr̄ semen illud esse maledictū a principio.ítem ꝓꝫ hoc:qꝛ qñ deus vetabat aliquas turpitudines dicebat oēs ístas execratiōes fecerūt accole terre q fuerūt ante vos ꝛ poluerūt eam cauete ergo ne vos similiter euomat cū paria feceritis sicut euomuit gētes q̄ fuerūt ante vos.qñ etiā deus vetabat idolatriā dicebat gentes terre illius obseruasse idolatriā ꝛ oēs superstitiones diuinoꝝ incātatoꝝ auguꝝ aruspicū ꝛ magoꝝ:sic dr̄ deut.xviij.ſ. gētes iste quarū possidebis terrā augures ꝛ diuinos audiūt ꝛ sic deus ponit exēplū in istis gētibus potius qꝫ in alijs tanqꝫ iste fuerūt peccatrices sup ceteras:Scōꝫ fuit qꝛ ísraelite prohibiti erant specialiter cauere cerimonias istaꝝ gētiū:iō sequēdo ritū eaꝝ potiꝰ peccabāt qꝫ sequēdo ritū aliaꝝ gentiū de hoc deut.xij.ſ. qñ dispersideriť dñs deus tuus gentes a facie tua ad quas tu ingrederis possidēdas caue ne ímiteris eas postqꝫ fuerint te introeunte subuerse ꝛ regras cerimonias eaꝝ dicēs: sicut coluerūt gētes iste deos suos ita ꝛ ego colā nō facies simile dño deo tuo. Tertiū fuit ad significādū magnitudinē pcti ísraelitaꝝ qꝛ ipsi didicerūt idolatriā a chananeis:ꝛ tñ magis coluerūt idola qꝫ chananei : ꝛ tñ chananei coluerūt idola super oēs boies ꝛ implicuerūt se inmū diciꝫ ꝛ superstitionibꝰ:iō pctm̄ ísraelitaꝝ fuit maius pctō oium gentiū.q autē peccarēt chananei pluſqꝫ cetere gētes ꝓꝫ deuterono.xij. cū dr̄ de eis oēs abhoiationes qꝫ aduersatur dñs fecerūt diis suis offerentes filios ꝛ filias cōburētes igni.Quartū fuit qꝛ scriptura recitat ista pecata ísraelitarū tanqꝫ ꝓmeritoria captiuatiōis q̄ postea secuta ē:ꝛ qꝛ deus dixerat q cauerent ísraelite ab inmū diciꝫ ꝛ idolatria ne euomeret eos terra sicut euomuerat chananeos qui hitabant in ea ꝓpter excreationes istas: leuit.xviij.voluit nūc dicere de chananeis ad significandū q sicut gētes ille expulse fuerāt de terra ꝓpter abhominationes ístas ita expelli debebant iudei qꝛ similes ꝛ maiores faciebāt:ꝛ ista ē cā principalis quare dicit q offenderūt deū pluſqꝫ chananei ꝛ iustificat nimis ista pena inflicta iudeis.qꝛ nō solū iudei merebant expelli de terra si peccarēt pluſqꝫ chananei ſꝫ etiā si peccarēt minꝰ qꝛ deus magis punire debebat peccata in ísraelitis qꝫ in alijs gentibus eo q ísraelite susceperant legē a deo ꝛ nō alie gentes:sic dr̄ amos.iij.ſ.tantūmodo vos cognoui ex oibus cognationibus terre idcirco visitabo sup vos oēs iniquitates vestras.

† ¶Locutusqꝫ)ē.hic ponit sectīdū huius capituli.ſ. cōminatio ꝓphetalis facta contra manassen ꝛ totū regnuꝫ iuda ꝛ dicitur(locutusqꝫ ē dominus in manu seruoꝝ suorum ꝓphetarū)multi prophete erāt tpe manasse quāꝫ scriptura nō faciat expressaꝫ mentionē de illis ꝛ per istos mittebat deus ad increpandū manassen ꝛ ipse nō audiebat:ideo postea misit ad ꝓnūciandū sententiam cōtra totā iudeā de captiuatione eorū in babilonez (dicens qꝛ fecit manasses rex iuda abhominatiōes ístas pessimas)referť hoc ad oía supradicta.ſ. qꝛ posuit idola in templo ꝛ ímagines totius militie celi ꝛ plātauit ibi lucū ꝛ habuit augures ꝛ diuinos ꝛ phitones.vocanť autē pessime abhoiationes qꝛ nō sunt alia maiora pctā cum oia ísta sint ptes idolatrie q̄ maxime deo repugnat(sup oía q̄ fecerūt amoꝛrei ante eū).q.d.pctm̄ suū fuit maximū : qꝛ nō solū peccauit sicut amoꝛrei qui ꝓcesserāt eū ſꝫ etiā pluſqꝫ illi erant maximi peccatores inter oēs gentes vt declaratū est ꝓcedēti qōne(ꝛ peccare fecit iudā in immūditijs suis).ſ.nō solū ipse peccauit ſꝫ etiā fecit peccare po-

† †

† †

† †

pulum.nō ē aūt intelligēdū hoc ꝙ ipse cogebat aliquos colere idola sicut coegit Hieroboā rex israel: ꝑcedēti.li. c.xij.ꝛ achab cogebat israelitas adorare baal vt colligi tur.c.xix.ꝛ ibidem declaratum est:sed qꝛ rex erat ppls volebat imitari eū vt mereret gr̄am suā.ió ipse dicebat fecisse vt peccaret ppls.ꝛ dr̄ in mūditijs suis.i.in idola tria:qꝛ idola ꝛ cerimonie idolorꝫ vocant̄ imūditie.Deu. vij.s.tanq̄ spurcitiaꝫ detestaberis idolū ꝛ velut ingna mentū ac sordes abhoiationi habebis:qꝛ anathema est. (Propterea hec dicit dñs deus israel.)Ista est sn̄ia quā deus nūc ꝓtulit ꝯ israelitas pp pctm̄ manasse:qꝛ ipsi cō senserūt ei.(Ecce ego inducā mala sup hierusalem ꝛ iu dam).s.inducā bella ꝛ captiuitates.naꝫ ex hoc tpe vsq; ad captiuitatē babilonis semp fuerūt viri iuda in aduer sitatibus ꝛ bellis.(Ut quicūq; audierit tiniāt ambe au res eius).i.tanta erit aduersitas quā inducā ꝙ quicūq; audierit pauebit:ꝛ istud est ꝙ tiniant aures:qꝛ tinire au res est pp timorē ꝛ pp vocē fortē cōtremiscere facientes. sic.n.dr̄.ē.i.li.c.iij.ecce ego facio verbū in israel ꝙ qui cunq; audierit timēt ambe aures eius:ꝛ erat illud de de letiōe dom⁹beli ꝛ captiuatiōe arche:vt p3 e.li.c.iij.ꝛ.v.

¶Que mala induxit deus ꝓpter pctm̄ manasse. Et qūo erat iustum ꝙ ꝓpter pctm̄ manasse captiuarētur hebrei in babilonem multo tempore. Qō.xiij.

Queretur que fuerūt mala ista que deus in duxit pp pctm̄ manasse. ¶ Rñdēdū ꝙ ꝓpter ista pctā manasse venerūt multa mala sup iudaꝫ.fere.n.oia que euenerūt postq̄ ipse peccauit vsq; ad captiuitatē babilonicā fuerūt pp pctm̄ eius. ꝛ princi paliꝫ fuerūt duo. ¶Primū fuit ꝙ ipse manasses captiua tus fuerit.nā venit exercitus regis assyrioꝝ ꝯ manassen ꝛ captiuū duxit eū in babilonē.ij.palip.xxxiij. ¶Scōꝫ fuit ipsa captiuatio ppli in babilonē.nā ipse meruit vt il luc ducerent̄.ꝙ aūt primū venerit pp ista pctā sua:p3.e. c.nā dr̄ locutus est dñs ad eū ꝛ ad pplm suū:ꝛ attēdere noluerūt idcirco supinduxit eis principes exercit⁹ regis assyrioꝝ ceperūtq; manassen ꝛ vinctū cathenis atq; cō pedibus duxerūt in babilonē.de scdo p3.nā.j.xxiij.dr̄ ꝙ q̄q̄ iosias fuerit bonus nō auersus fuit dñs ab ira furo ris sui pp irritationes qbus ꝓuocauerat eū manasses di xit itaq; dñs ēt iudā auferaꝫ a facie mea sicut abstuli isr̄l ꝛ ꝓciā ciuitatē hanc quā elegi hierusalē:ꝛ tñ istud intel ligit̄ de captiuitate babilonis.pñt ergo intelligi hic oia mala q̄ deus induxit sup iudā pp pctā manasse:ꝛ potissi me intelligit̄ de captiuitate babilonis:qꝛ dr̄ hic ꝙ qcūq; audierit tiniāt ambe aures eius:ꝛ tñ in oibus malis in flictis pp pctā manasse nō fuit aliqd taꝫ terribile sicut ꝙ transferret̄ ppls in babilonē. ¶Queret vlteriꝰ qūo deꝰ fecit captiuari pplm pp pctā manasse vl alia mala mā istud vr̄ irrōnabile:qꝛ deus punit quēlibet ꝓ pctō suo: cuꝫ dicat̄ aia que peccauerit ipsa punie. Ezechi.xviij.ꝛ qd plus est deus punit filios ꝓ pribus vsq; in tertiam vel quartā generationē.Exo.xxxiij.ꝛ Nume.xiij. ꝛ tñ ppls iuda nō erat de stirpe manasse:ió nō debebat capti uari nec sustinere alia mala ꝙ manasse. ¶Aliqs dicet ꝙ punit̄ aliqñ ppls ꝓ pctis regis:ꝛ rex ꝓ pctis populi: sicut fuit de ppō qui pcussus est peste pp pctā dō.ē.ij.li. c.xxiij.ꝛ.j.palip.xxi. ¶Dicendū tñ ꝙ nō est verū aliqñ ꝙ ꝓ solis pctis regis puniatur ppls:vel ꝓ solis pctis pplī puniat̄ rex.sed qꝛ interdū pctā vnius sunt pctā alte rius vel ꝙiungunt̄ puniunt̄ quidā ꝓ aliis:vtpote si rex peccat in aliqbus pctis publicis illud pctm̄ est regni:qꝛ poterāt q in regno sunt ꝓhibere istud regi ꝛ nō ꝓhibēt. pctā ēt pplī sunt pctā regis:qꝛ rex est rector pplī sui ꝛ pti net ad eū corrigere ꝛ emēdare ꝛ punire q̄ male fiunt in regno suo:nō si ppls negligit admonere regē ꝛ arcere eū a delictis suis peccat:ꝛ iam pctā regis sunt pctā pplī per approbationē:ꝛ sic qñ punitus fuerit ppls pp hmōi pctā proprie punie ꝓ pctis suis:ꝛ tñ dicet punire ꝓ pctis regis in q̄stū punitio ista oꝛtuꝫ hꝫ a pctō regis.s.qꝛ ppls cōsentit pctis regis.sic ēt de rege qñ nō corrigit peccata populi:qꝛ tūc peccat omittens facere id qd̄ tenet facere: ꝛ sic punie ꝓ pctis suis.ꝛ tñ dr̄ puniri ꝓ pctis pplī: vt assignatuꝫ est.ꝛ sic fuit de dauid ꝛ de populo suo q̄q̄ de hoc latius rñsum est.ē.ij.li.c.vlti.ita nūc poterat dici ꝙ populus cōsensit pctis manasse:ió punitus est. ¶Bi cendū tñ ꝛ melius ꝙ populus ductus est in babilonez ꝛ passus est oia alia mala nō quidem ꝓpter pctā manasse: sed ꝓpter pctā sua.s.qꝛ populus colebat idola sicut ma nasses ꝛ exercebat oēs alias imūditias:vt p3.ij.palipo. xxxiij.s.locutus est dñs ad manassen ꝛ ad populū illius ꝛ attendere noluerūt:ergo non solū fuit inobediens ser moni dñi manasses sed etiā populus.dr̄ tñ ꝙ venerunt ista mala ꝓpter pctā manasse eo ꝙ pctā populi ꝓpter q̄ populus punitus est habuerūt oꝛtum a pctō manasse:qꝛ ipse fecit ꝙ populus coleret idola:cū dicat̄ hic ꝛ.ij.para lipo.xxxiij.ꝙ manasses seduxit viros Juda vt facerent malū.(Et extēdam sup hierusalē funiculuꝫ samarie).i. puniam hierusalē sicut puniui samariā.per hierusalē in telligit̄ hic totum regnū iuda:ꝛ per samariā intelligitur totuꝫ regnū israel.s.decē tribuū:ꝛ hoc qꝛ hierusalē erat metropolis regni iuda:ꝛ samaria erat metropolis regni israel.ꝛ accipit̄ ista lr̄a ꝑm methaphoraā.s.ꝙ sicut edifica toꝛes domoꝝ extēdunt funiculū sup terrā ad capiēdū magnitudinē edificioꝝ:ita qñ hierusalē caperetur a cal deis mensurare ciuitas ad destruēdum sicut mensura batur ad edificandū.nam destructus est murus ꝛ dom⁹ dñi ꝛ domus regis:vel accipit̄ large cōparatio de funi culo ad occisionē ꝛ penam infligendā:qꝛ quecūq; men sura pene vocat̄ vnus funiculus ꝛ mensura boni vel libe rationis vocat̄ vnus funiculus:sic accipit̄.ē.ij.lib.c.viij. cū dr̄ ꝙ pcussit dō moab ꝛ mensus est eos funiculo coe quans terre:mēsus est aūt duos funiculos vnuꝫ ad occi dendū:ꝛ vnū ad viuificandū.dr̄ aūt esse funiculus sama rie sup hierl̄m:qꝛ sicut deus tradidit israelitas hitantes in samaria in manus hostium vt traderent̄ captiuitati ꝛ irēt in assyrios:ita viri de regno iuda cuius metropolis erat hierl̄m ducti sunt in manus caldeoꝝ vt ducerent̄ in babilonē.(Et pōdus domus achab).i.ponā sup hierl̄ꝫ pōdus domus achab.vocat̄ pōdus quecūq; pena a deo inflicta.ꝛ sic qñcūq; ꝓphete pnūciant aliqd malū ꝯ aliqua gentē dicunt onus vel pōdus dñi ꝯ talē gentē:sic dr̄ Isa.xvij.s.onus damasci ꝛ ecce damascus desinet esse ci uitas:ꝛ Isa.xix.onus egypti:ꝛ Isa.xxi.onus deserti ma ris:ꝛ.xxij.onus vallis visionis ꝛ onus tyri.sic ēt est mo dus loquēdi in ꝓphetis minoꝛibus:quoꝝ aliq incipiunt onus:sicut p3 Naun.i.s.onus niniue:ꝛ abacbub.i.s.on⁹ qd̄ vidit abacbub:ꝛ Zacharie.ix.ꝛ.xij. ꝛ Malachie.i.ꝛ in multis locis.de pōdere.n.achab p3.ē.ix.cū dixit ihēu ꝙ deus leuauerat sup eū hoc onus.i.imposuit sup eum istā penā.fuit.n.pena domus achab ꝙ deleta fuit tota po steritas eius p̄cedēti li.c.xxi.ꝛ.ē.ix.ꝛ.x.ita fuit de hieru salē:qꝛ deus sentētiauit ꝯ eaꝫ ꝙ semel tota destrueret ꝛ trāsferent̄ hitatoꝛes eius in babilonē.(Et delebo hieru salē sicut deleri solent tabule.)hic vocant̄ tabule parue cerate in qbus cōsuetudo fuit ab antiquo scribere: ꝛ qñ quis volebat alia scribere planabat tabulas auferēs oēs lr̄as prioꝛes ita vt nō maneret aliqd signū p̄cedētis scri pture ꝛ ista est pfecta deletio.Ita fuit in regno Juda:qꝛ oēs hitatoꝛes eius trāslati sunt de illo qbusdā euntibus in babilonē:aliis vero eūtibus in egyptū:vt p3.j.vlti.c. ꝛ Hiere.xlüij.(Belens vertā ꝛ ducā creꝛius stilus sup faciē eius.)Iste est modus delendi lr̄as tabulaꝝ cerata rum.s.ꝙ ducat̄ ꝛ reducat̄ stilus sup tabulas quousq; pla net̄ cera tabulaꝝ ꝛ nō maneat effigies aut vestigiū aliqd prioꝝ lr̄aꝝ.In hebreo dr̄ ꝙ deꝰ deleret hierl̄m sic tergit̄ scutela.ꝛ idē est:qꝛ si scutela bñ tergi dēat oꝛ ꝙ manꝰ vel terseriū sup eā sepe ducat̄ ꝛ reducat̄ sicut stilus ducit̄ sup tabulas.vocat̄ aūt stilus ipm instrm̄ ferreū vl̄ eneū ad scri bēdū in tabulis ꝙ hꝫ quādā ptē planā vel rotūdā ad de lēdū lr̄as ꝛ aliā acutā ad scribēdū eas:ꝛ pp ptē acutā vo cat̄ stilꝰ.Sic accipit Ax.ij.thop.dicēs ꝙ ꝓpatio equoca ē vt si dicat̄ stilꝰ ē acutioꝛ voce vel ecōuerso.(Dimittā Ro reliquas hꝛditatis mee).i.q̄q̄ delē volo hierl̄ꝫ:tñ nō pe nitꝰ oēs pibūt sꝫ dimittaꝫ reliquas.iste relique fuerūt illi q uerūt in babilonē ꝛ redierūt post septuaginta annos in hierl̄m

Qō.13. Rñsio Primum principale Scōm.

Qō.14. An iuste fecerit deus pplm captiuari ꝓpter peccata manasse. Obicitur. Rñ. prima Cōfutatio. Quō pplus punitur ꝓ rege.

Alia rñsio

hierlm lz nō redierint oēs q iuerūt qz multi de illis voluerūt manere in babilōe z in alijs regiōibus z ex tūc cepit dispersio tribus iuda z beniamin p multas terras. z nisi fuisset pp istas quas reliquas q̄ redierūt in hierlm pjs set in eternū regnū iuda z non fuissent postea iudei vna gens: sz eēnt dispersi p orbē. z de hoc intelligit illud isa. j. s. nisi dñs exercituū reliquisset nobis semē q̄si sodoma fuissemus z q̄si gomorra sikes eēmus. s. nō māsisset de nobis aliqō vestigiū sicut nec māsit de sodoma z gomorra
† cuius nō māsit nec ipsa terra sz submersa est z factū ē ibi mare mortuū de q̄ declaratū est iosue. xij. (z tradā euz in manu inimicoz eius) istud fuit sepe post pctm̄ manasses. z p̄ro ipse traditus est in mānus p̄ncipū regis assirio rū z ductus est in babilonē. ij. palipo. xxxij. postea vero iosias traditus est in manu pharaōis regis egipti z sagitta occubuit. j. xxiij. z. ij. palipo. xxxv. deinde ioachas filius iosie traditus est in manus eiusdē pharaōis: z cū regnasset tribus mēsib⁹ in carcerat⁹ est z ductus est ex̄ ter
† rā suā z alius in regē institutus est. j. xxiij. z. ij. palipo. vltimo deinde ioachin captus a nabuchodonosoz trāslat⁹ est in babilonē cū multis de regno suo. j. xxiij. ad extremū aūt sedechias cū oibus fere de regno iuda duct⁹ est in babilonē: z cessauit eē regnū iuda septuaginta annis
† fuitq; terra deserta. j. xxv. z. ij. palipo. vltimo (erūtq; in vastitatē z in rapinā cūctis aduersarijs suis). i. vastabūt ab oib⁹ aduersarijs suis z rapiēt bona ipsoz nec poterūt se defendere: iō quāq; eēt iosias rex optimus: tñ pp pctā manasse nō potuit se defendē ab hostibus suis sz q̄ pugnauit ꝯ pharaonē occisus est ab illo. j. xxiij. z. ista erat pena cōis q̄ deus p̄nebat israelitas q̄ peccabāt ꝯ ipsuz faciēdo q; nō possent resistē hostibus suis quāq; ipsi eēnt valde multi z hostes essent paucissimi: leui. xxvi. sic enz fuit ō rege ioas q cū multitudine valde magna exiuit ꝯ
℗ regē siroz: z tñ captus est ab eo qz recesserat a deo. ij. palipo. xxiij. z nō solū hoc sz ēt deus incutiebat tātū timorē israelitis vt nullo mō auderēt resistere hostibus sz ēt ipsi fugerēt interdū nullo pugnāte: leui. xxvi. s. q remāserint de vobis dabo pauorē in cordibus eoz terrebit eos sonitus folij volātis z ita fugiēt q̄si gladiū cadēt nullo p-
† sequēte z corruēt singuli sup fratres suos q̄si bella fugiētes nemo vīm audebit inimicis resistere peribitis inter gētes: simile deu. xxviij. (eo q; fecerūt malū cora me). i. hostes nō hūerēt ptātē istā ꝯ israelitas nisi recessissent a
† deo z de⁹ in penā tradidisset eos manib⁹ hostū (z pseuerauerūt irritātes me). q. d. nō misi in eos istam penā p̄cipue qz peccauerūt sz qz in pctō suo pseuerauerūt: nā de⁹
† mittebat quotidie ꝓphetas ꝯ israelitas vt recederent a pctis suis z querterent ad ipsum z nolebāt sz potius ꝓphetas occidebāt: iō cū pctm̄ eoz eēt incorrigibile deus tradidit eos hostibus (ex die q̄ egressi sunt pres eorū ex egipto vsq; ad diē hāc). i. pctm̄ eoz fuit ꝓtinuatū valde z iteratū: nā cepit a die qua exierūt de egipto z durauit vsq; ad tp̄s quo traditi sunt in pōtatez caldeoz vt ducerent in babilonē. nō est aūt intelligēdū q; ex die qua exierūt de egipto vsq; ad diē q̄ ducti sunt in babilonē dura
§ uerit pctm̄ ipsoz ita q; semp peccarēt: sz fuit peccatū illorū ex illa die vsq; ad diē hāc qz ex tūc vsq; ad captiuitatē babilōicā nūq̄ fuerūt plene emēdati. nā si aliqñ recedebāt a pctō dentro in illud redibāt z sic fuit semp quousq; ducti sunt in babilonē: vnde videbant semp mansisse in pctō eodē. dr̄ aūt q; a die qua exierūt de egipto ceperūt peccare: nā illico tentauerūt dñm sup mare rubrū murmurātes. s. q̄re educti essent de egipto z q; meli⁹ fuerat mori in egipto q̄z in solitudine exod. xiij. z sepe postea murmurauerūt z vitulū fabricauerunt z alia mala fecerūt: vnde dixit moyses ad illos ꝓtēpsistis imperiū dñi et nō credidistis ei sz semp fuistis rebelles a die q̄ nosse vos cepi: deu. ix. de pctis aūtē q̄ fecerūt israelite in deserto q̄draginta annis p3 ex discursu leui. z libri numerorū. de pctis aūt que fecerunt tēpore iosue p3 iudi. de pctis ℵo q̄ fecerūt tpe. oiuz iudicū p3 ex discursu libri iudicū a capit. iij. vsq; ad finē. de pctis ℵo factis tpe regū p3 in istis q̄tuor libris: z sic nō fuit aliqō tp̄s vel status ab exitu de

Judei semper mali fuerūt z rebelles dño.

egipto vsq; ad captiuitatē babilonicā in quo israelite nō peccarent z deus nō mitteret eis ꝓphetas increpantes.
† ¶ Insup.) hic ponit tertiū huius. c. s. enarratio effusionis sanguinis facte a manasse z mortis crudelis et dicit (insup z sanguinē inoxiū fudit manasses multū nimis) s. nō solū peccauit manasses colēdo idola z babēdo augures aruspices z phitones sz ēt auxit peccatū suū effun
† dēdo multū sanguinē inocentē. s. occidēdo multos ꝓphetas z alios viros iustos. z dr̄ insup qz in hoc excesit manasses peccata aliorū regū: nā alij reges idolatre vt cōmuniter peccabāt solū in idolatria z superstitijs eoz: z tñ nō in occisione ꝓphetarū qz nō legit de aliquo rege iuda q; occiderit aliquē ꝓphetā nisi de ioas qui occidit zachariā ꝓphetā z sacerdotē z fratres eius. ij. peralipo. xxiij. (donec impleret hierusalē vsq; ad os) modus loquēdi hiperbolic⁹ est. q. d. tantū sanguinē effudit in hierusalē q; videbat repleta vsq; ad summū. z sic dicim⁹ q; voces ptingunt ad celū quando magne sunt iuxta illud alexandrei dis li. iij. s. aurea femineus pstrinxit sidera clamor. i. clamor femineꝰ q̄ueniebat vsq; ad sidera. z dicit vsq; ad os ex eo q; postq̄z illuc cibus vel potus pueneri
† t effundet ita in quibuscūq; rebus capacibus quādo iā nihil capere pōt dicūtur repleti vsq; ad os: z sic erat de hierusalem in qua effusus fuerat valde multus sanguis (ab sq; peccatis suis q̄bus peccare fecit iudā). i. effusio illa sanguinis fuit ꝓpter alia peccata magna idolatrie p
† que fecit peccare iudā. s. q; ad imitationē suā tracti sunt populares vt colerēt idola (vt faceret malū cora dño). i. istud peccatū fuit idolatrie ad q̄ induxit manasses iudā: nā istud erat peccatū q̄ apud deū magis cēsebatur (reliqua autem sermonum manasse z vniuersa que fecit). i. alia verba z gesta manasse que multo plura erant
† nō habent hic sz in alijs libris (z peccatū eius q̄ peccauit) accipit pctm̄ p̄ro multis. s. p pctō idolatrie z superstitionū z homicidij vel pōt accipi pctm̄ specialiter p̄ro quodā pctō valde magno. s. p occisione isaie quē qdā occisū putāt a manasse sz p̄mus sensus melior est: nā dato q; ipse occiderit isaiā nō accipet hic pctm̄ p illo solo sz p oibus pctis eius (nōne hec scripta sūt in li. ℞monū dierū regū iuda). q. d. oia ista scripta sūt in libro illo qz ibi scripta sunt ptic̄lariter oia gesta regū iuda tā bōa q̄z mala.
¶ De historia operum manasse z quis fuit: z de omnibus gestis eius. Nō. xv.

Queretur circa ordinē operū manasse z tē
Nō. 15. poz suoz. ¶ Rñdēdū q; manasses a principio regni sui malus fuit circa idolatriaz plus
Rño. q̄z omnes reges qui fuerunt ante ipsuz habuitq; omnia genera superstitionuz. s. augures phitones et aruspices z alia genera vanitatū: z cū in hijs pseuerasset multo tē poze deus mittebat ad eū prophetas vt recederet a peccatis suis z ipse noluit nec populus sibi subiectus sz potius occidebat increpantes se z sic effudit multū sanguinē innocentē. post hec aūt deus misit quēdā ꝓphetā qui prediceret regnū iuda tradēdū in captiuitatem babilonis ꝓpter pctā manasse. z cū ēt p hoc manasses nō corregeret deus misit ꝓtra eū principes regis assirioz siue babilonis z pugnātes cōtra iudeos ceperūt manassem dolo vt ait iosephus. x. antiqui. z eū vinctum duxerunt in babilonē cūq; ibi māsisset aliquātō tēpore cognouit deū celi z sciuit q; ipse inflixerat ei has calamitates qz recesserat ab ipso: z tunc doluit manasses z ingemiscens oratione deuotissima fudit ad dñm que babet. ij. palip. vltimo z tūc deus exaudiēs eū fecit q; reduceret in terrā suā a rege babilonis. ¶ Reliquū aūt tēpus vite manasse fuit quersationis laudabilis: nā studuit quātū potuit cōuerti ad dñm z abstulit de templo domini omnia idola z imunditias quas ibi posuerat z coluit dominū scōm legem moysi tā religiose conuersationis effectus vt multi de viris bonis studerent eius effici imitatores vt ait iosephus. x. antiqui. fuit etiaz post hec vtilis reipublice: naz edificauit murum hierusalem extra ciuitatem dauid ad
Joseph. occidētē gion ab introitu porte piscium p circuitū vsq; ad
℗ phel: z qz erat locus ille in valle exaltauit murū nimis
a

cōstituit etiā custodias vrbis ꝛ principes in cūctis ciuitatibus iuda ne hostes iaꝫ possent eū capere incautū sicut prius:de hijs oibus.ij.palipo.xxxiij.ꝛ iosephus.x.antiqui.ꝛ sic mansit manasses vsqꝫ ad finē vite q annis sexaginta septē vixit quoꝝ duodeciꝫ egerat cū regnare cepisset ꝛ qnq̄ginta qnqꝫ regnauit.s̄.in lr̄a ꝛ ij.palip.xxxiij. ꝛ iste fuit exitus vite eius:nā habuit finē laudabilē lꝫ pessima exordia habuisset. ¶Quereť vlterius quare manasses effudit tātū sanguinē innocentē ita vt dicať hic repleuisse hierlm sanguine vsqꝫ ad os. ¶Rn̄dēdū q hoc poterat fieri dupl̄r.vno mó q manasses nō solū eēt idolatra sꝫ ēt cupidꝰ ꝛ vt raperet possessiones quorūdā q̄rebat occasionē p̄ eos ꝛ occidebat ipsos vt sic possideret sine lite.Sic.n.fecit achab q occidit naboth ꝛ filios suos vt acciperet vineā eius:p̄cedēti.li.c.xxi.ꝛ.s̄.ix.Scdo p̄t dici q hoc faciebat manasses q̄ erat idolatra ꝛ malꝰ: iō occidebat viros bonos colētes dñm q increpabāt ipsuꝫ: nā deus mittebat ad eū multos ꝓphetas admonētes ꝛ p̄nūciātes mala ꝛ q̄ repugnabāt intētioni manasse verisile est q occideret eos.nā multi alij de regibus p̄cedentibus q nō erāt tā mali sicut manasses increpuerūt ꝛ punuerūt ꝓphetas dñi q̄ increpabāt eos.sic fuit de asa q fere in oibus bonus fuit:ꝛ tñ ipse incarcerauit anani ꝓphetā q̄ increpuit eū.ij.palipo.xvi.Amasias quoqꝫ rex iuda nō fuit oino malus:ꝛ tñ ipse increpuit nimis ꝛ cōminatus est cuidā ꝓphete q occideret eū q̄ admōebat ipsum.ij.palipo.xxv.ioas quoqꝫ rex iuda occidit zachariā ꝓphetā filiū ioiade summi sacerdotis q̄ increpabat eū ꝛ p̄ncipes sup cultus idoloꝝ.ij.palipo.xxiiij.et hoc satis apparet verisile:q̄ cū manasses peior esset alijs regibus ꝛ magis affectus ad idolatriā magis doleret quā do increpareť ꝛ p̄r citius occideret ꝓphetas ad se missos q̄ꝫ alij reges.hoc tenet iosephus.x.antiq.dicēs:nam spernēdo dñꝫ ad hoc vsqꝫ puenit vt oēs hebreoꝝ iustos occideret neq̄ ꝓphetis parceret quoꝝ singulos quotidie pimebat ꝛ eoꝝ sanguine hierosolimorum plateas irrigabat:idē tenet histo.scholastica ꝛ hoc verum est licet etiā precedens causa aliquid potuisset conferre.

A Qō.16. Manasses quaſ fudit tātum sanguinem innocentem. Rn̄.p̄ma. Scda. Joseph. Histo. sco.

¶An manasses tot occiderit vt diceretur repleuisse hierusalem sanguine vsqꝫ ad os. Qō.xvij.

A Qō.17. Rño Josephi. Impugnatio. Alia rño p̄ ma.

Queretur vlteriꝰ qūo poterat manasses tot occidere vt diceret repleuisse hierusalē sanguine vsqꝫ ad os. ¶Rn̄dendū scdm iosephuꝫ q hoc fiebat ex p̄cepto dei:nā dicit antiquitatuꝫ.li.x.q spernēdo deū ad hoc vsqꝫ puenit vt oēs hebreoꝝ iustos occideret.Sed dñm q q̄ꝫq̄ verū sit q manasses cōtemnebat deū qñ faciebat ista:tñ nō erat cōceptus dei causa motiua ad faciendū hec sꝫ aliqd aliud. ¶Ideo dici p̄t q occidebat valde multos manasses ꝓpter duas causas assignatas p̄cedēti.q.p̄ma erat ꝓpter cupiditatē: nā occidebat eos quoꝝ possessiones desiderabat ꝛ qñ occidebat aliquē nō solū illū sꝫ ēt cognationē suā totā delebat vt nō supereſſet aliqs q vellet mortē occisoris vindicare.sic.n.fuit de achab q̄ꝫ vinea petita a naboth ꝛ negata nō solū occidit eū sed ēt oēs filios suos.s̄.ix.c. Aliter p̄t dici ꝛ melius q occidebať ista magna multitudo q erāt oēs viri iusti ꝛ increpabāt manassen:ꝛ tunc p̄t dici dupl̄r.vno mó q deus mittebat multos ꝓphetas ad manassen ꝛ oēs illos occidebat ꝛ p̄ter istos erāt multi alij viri iusti q hñtes zelū legis increpabāt regē ꝛ ipe occidebat illos:ꝛ sic magna multitudo erat occisoꝝ.sꝫ aliqs dicet cū aliq increparēt manassen ꝛ occiderenť ab eo qūo alij audebāt resistere ei ꝛ increpare ipsum. ¶Dom q erāt alii qui viri habētes zelū legis ꝛ p̄cepta morte opponebant se regi ad increpādū eū ꝛ occidebanť ab ipso.sic.n.erat de machabeis q quāq̄ pauci eēnt exponebant se morti ꝓpter zelū legis vt pꝫ in.j.ꝛ.ij.li.macha.p totū. Secundo p̄t dici q hoc fuit q̄ manasses voluit occidere oēs viros iustos dato q nō increparēt eū ꝛ istud odiū causatū erat ꝓpter aliquos viros bonos ꝛ iustos ꝛ ꝓphetas qui increpuerāt manassen ꝛ ipse tūc habuit exosos reliquos silēs:ꝛ quāq̄ nō increparēt eū occidebat illos.sic.n.videť fuisse de iezabel vxore achab regis:nā ꝓphete domini increpuerāt ꝓphetas idoloꝝ ꝛ ꝓpter hoc ipsa faciebat inqri quotquot ꝓphetas inuenire posset ꝛ occidebat illos vt colligiť p̄cedēti.li.c.xviij.ꝛ istud p̄cordat nimis intentioi iosephi.x.antiq.s.q manasses spernēdo deū ad hoc puenit vt oēs hebreoꝝ iustos occideret nec ꝓphetis parceret quoꝝ singulos quotidie pimebat. Tertio p̄t dici q quāq̄ illi qui redarguerūt manassen nō fuerūt multi tñ ipse ꝑ quolibet occidebat multos:q̄ cū qs increparet eū occidebat ipsum cū tota cognatioe sua.sic.n.fuit de rege ioas quē zacharias ꝓpheta increpuit ꝑ idolatria et ille fecit illuꝫ lapidari ꝛ oēs fratres suos.ij.palipo. xxiij.ꝛ hoc modo occideret manasses plurimos ita vt diceretur repleuisse hierusalē sanguine vsqꝫ ad os.

Quarta.

¶An manasses occiderit isaiaꝫ ꝛ quomodo opinio communis errat. Qō.xvij.

A Qō.18. Rño cōis.

Queretur vlteriꝰ an manasses occiderit isaiā. ¶Rn̄dēdū q coiter tenet taꝫ a doctoribꝰ latinis q̄ꝫ hebreis q manasses occiderit isaiā.motiuū aūt eoꝝ ē ꝓpter multa simul collecta.s̄.q isaias ꝓphetauit a tēpore ozie regis vsqꝫ ad tps ezechie et tñ sub tpe manasse nō ꝓphetauit:iō putāt q tūc occisus fuerit a manasse:insup aūt est motiuū q manasses erat malus ꝛ mittebanť ad eū ꝓphete ꝛ occidebat illos cuꝫ dicať hic q effudit sanguinē innocentē multū ꝛ q isaias erat maximus inter ꝓphetas illius tēporis cū vocet magnus ꝑ excellentiā ecclesiastici.xlviij.iō verisile est q illū occiderit.nā certū est q ipse increparet manassen cuꝫ esset magnus zelator cultus diuini. ¶Rn̄denduꝫ est q quāq̄ ista motiua nō sufficiēter p̄bēt fuisse isaiā occisuꝫ a manasse:tñ cois positio est q ab eo occisus fuerit. Sic n.tenet hieronymus in.li.de illustribus viris ꝛ isidorus in li.de ortu ꝛ obitu patrū sic ēt oēs doctores posteri latinoꝝ ꝛ hebreoꝝ:dr̄.n.in talmud hebreoꝝ in quodā li. q dr̄ yebamoth q manasses occidit isaiā faciēs eū serrari. cuius modus fuit.dicūt.n.q isaias erat de nobili genere s.patruus ipsius manasse iō nō audebat manasses occidere eū sine cā sicut alios ꝓphetas ꝛ viros bonos iō inqsiuit p̄ eū ex lege occasionē.nā isaias dixit q vidit dñm sedentē sup soliū:isa.vi.moyses tñ dixerat q non posset homo videre deū ꝛ viuē exod.xxxiij.iō iussit occidi euꝫ tanq̄ hereticū.ꝛ cū vellet occidē eū deus aperuit quādā cedrū q̄ miraculose recepit intra se isaiā ꝛ ad tale miraculū nō fuit q̄ersus ab insania sua manasses sꝫ iussit serrari cedrū ꝛ cuꝫ cedro sectus est isaias in duas ptes.

Hieron. Isido. Talmud. Isaias quo modo fuit occisus. Histo.sco.

Historia tamē scholastica dicit aliter q occidit manasses oēs ꝓphetas isaiā quoqꝫ auū maternū vel affinē suū serra lignea p mediū serrari fecit:q dū in principio sectiōis angustiareť petijt sibi dari aquā vt biberet ꝛ cū nollēt ei dare dñs de sublimi misit aquā ꝛ expirauit nec tñ carnifices destiterūt a serratioe.ob hāc aūt missionē aque vocatū est nomē loci siloe qđ interpretať missus nec sepelierūt eū in sepulchro ꝓphetarū sꝫ sub q̄rcu rogel iuxta trā sitū aquaꝝ quē fecerat ezechias in memoriā miraculi qđ dñs ostēderat in ago illis ad p̄ces isaie.aliā tñ cām huius sepulture assignat epiphani⁹ vt.j.diceť.aliter tñ adhuc dr̄ in quodā puo ꝓlogo sup isaiaꝫ q incipit isaias in hierlm.s.isaias in hierlm nobili genere ort⁹ est ibiq̄ ꝓphetauit sub manasse rege sectus in duas ptes occubuit sepultusq̄ est sub q̄rcu rogel iuxta trāsitū aquaꝝ q̄s olim ezechias rex iacto obstruxerat puluere.motiuū ēt cōmune est q̄ ad hebr.xi.dr̄ lapidati sunt secti sunt ꝛ exponi tur a multis sectio de ipso isaia q sect⁹ occubuit. ¶Dom aūt q de loco sepulture isaie nō est dubitādū qn sepult⁹ fuerit apud fontē rogel sub q̄rcu q̄ est apud fontē lꝫ cām sepulture diuersimode assignāt.nā epiphanius dicit hoc factū fuisse ad memoriam miraculi isaie p̄cibus facti in ago loci illius qđ declaratū est p̄cedēti.c.i vltima qōne. ¶Quidā aūt alij volūt hoc fuisse quia isaias ductus est ad occidendum ad locū illū ꝛ ibidē sepultus est: de ipsa tñ morte eius an fuerit violēta ꝑ manassen vel nālis non constat:q̄ tñ positio cois est:satis rōnabile erat hoc tenere nisi aliqd obstaret. Adhi tñ videť dom q nō occisus fuerit a manasse imo nec potuerit occidi ab illo ꝛ rō est quia

Epipha. Alia opi. Opi.auctoris de morte isaie contra omnes doctores.

B Isaias vbi fuerit sepultus : ꝛ quare.

qz Jsaias mortuus est antecꝫ inciperet regnare manasse.s. viuēte ezechia qō pz:qz de quolibet ꝓpheta ponūtur tēpora regū sub qb⁹ ꝓphetauit in titulo suo vel ꝓpbe cedētis: z dr ꝓphetare aliqs ꝓpheta postꝫ incipiebat ꝓphetare vsqꝫ moreret:z tñ de isaia dr isa.j.q ꝓphetauit tēpore ozie ioathā achaz z ezechie regū iuda z nō ponunt alij reges:ergo sub ezechia mortu⁹ est isaias alio quin diceret q etiā ꝓphetauit tēporibus manasse: z tñ non ponit manasse in titulo suo. Si aūt velles tenere q occisus fuit a manasse necesse est q dicas q reges illi qui ponunt in titulo ꝓphetarū nō fuerūt oēs illi quorū tempore ꝓphete vixerūt ſz illi sub qbus reuelatio eis facta est. z ió si ꝙtingeret q aliqs ꝓpheta ante mortē suā p de cē vel viginti annos cessaret a ꝓphetia nō diceret ꝓphetasse sub tēpore ipsoꝝ regū q regnarēt in istis viginti annis:ió si in istis annis regnarēt duo vel tres reges null⁹ istoꝝ poneret in titulo ꝓphete illius. z sic dicet de isaia q ipse habuit visionē ꝓphetica tēpore ozie ioathā achaz z ezechie z postea tēpore manasse nō habuit aliquā visionez:ió quāꝫ regnauit nō ponit in titulo eius manasse. Sed dōm q ista positio falsa est:naz tunc sequeret q qñ aliqs ꝓpheta solū p̄dixit vnā rē quā nō potuit p̄dicere vel habere reuelationē illius nisi tēpore vn⁹ regis q nō posset poni in titulo eius nisi vn⁹ rex:z tñ istud est falsuz:qz regula est ꝛa quā ponūt hebrei z ponit hieronymus i duobus ꝓlogis sup ioelē q qñcūqꝫ in titulo alicuius ꝓphete nō ponunt tpa regū sub qbus ꝓphetauit debet intelligi q ꝓphetauit sub illis regib⁹ sub qb⁹ ꝓphetauit ꝓpheta p̄cedēs in cuius titulo ponūt tpa aliquorū regū. z sic abdias z ionas debēt poni sub tēporib⁹:osee s. sub rege ozia ioathā achaz z ezechia z tñ nō potuerūt isti ꝓphetasse tpe diuersoꝝ regū qz ꝓphetia vnica est cū abdias solum prophetauerit vnicaz rem contra edon. z ēt ionas vnicā rē ꝓphetauit.s. solū de destructiōe niniue ergo nō potuit ista reuelatio fieri sub ꝗtuor regibus. sic pz de ioele reducēdo ad tēpora osee qz ioel nō habet reges in titulo: z tñ ioel solū duas res ꝓphetauit. s. destructionē terre p bruchū z locustā vsqꝫ ad tertiū capituluz et missionē spūs scti in.iij.c. z tñ hieronymus dicit in duobus ꝓlogis sup ioelē q ꝓphetauit sub illis ꝗtuor regibus sub qbus osee. pz ēt ꝫ de nau z abacbub q ponunt sub tēporib⁹ michee. s. sub ioathā achaz z ezechia vt pz michee. j. z tñ nau vnicā rē p̄dixit. s. destructionē niniue. z abacbub vnicā rē ꝓphetauit. s. destructionē babilonis ió nō poterāt isti ꝓphetare sub diuersis regib⁹. ¶Dōm ergo q nō dr ꝓphetare aliqs solū sub illis regib⁹ sub qb⁹ reuelatio ꝓphetica fit ſz sub oībus illis quorū tpe viuit postꝫ icipit ꝓphetare: z ró est: qz postꝫ aliqs semel ꝓphetauit semp vocat ꝓpheta vsqꝫ ad mortez z nūqꝫ dr cessare ꝓphetare quāꝫ actus ꝓpheticus nō semp maneat nec habitus sicut dr numeri. xi. de duobus viris q sedit sup eos spūs ꝓphetie z ꝓphetauerūt nec vltra cessauerūt. z ita necesse debz dici de isaia q dr ꝓphetasse sub istis ꝗtuor regibus qz cepit ꝓphetare sub prio illoꝝ z vixit vsq ad vltimū. s. vsqꝫ ad ezechiā. si aūt vixisset tēpore manasse aliquāto tpe diceret q ēt ꝓphetauit in dieb⁹ manasse: z tñ non dr q ꝓphetauit nisi tpe ozie ioathā achaz z ezechie: ergo viuebat adhuc ezechias qñ mortu⁹ est isaias z ꝙsequēter nō potuit occidi a manasse nec etiā occisus fuit ab aliq rege qz ezechias cuius tēpore mortuus est erat rex sanctus z ꝙñr nō occideret isaiā ꝓphetā potissime cū ipse denūciasset ei multa bona z oraſſet ꝑ ipso vt pz. ē. xix. z p̄cedēti. c. z. ij. palipo. xxxij. z Jsa. xxxvij. z. xxxviij. opinio aūt de morte isaie q manasseu ortū habuit a qbusdā hebreis q nō satis experti erāt in cognitiōe historiarū. potissime cū ioseph⁹ auctor certissim⁹ q antiquitatē iudaicā diligēter ꝙscripsit nihil tale dixerit: z iste modus arguēdi ꝙ hieronymū sufficiēs est:qz sic ipse arguit ꝙ beatū augustinū z q̄sdā alioꝝ de septuaginta celulis alexādrie ꝑ septuaginta interpretibus dicēs q ioseph⁹ nihil tale retulit vt pz in ꝓlogo eiusdem sup Geñ. q icipit desideriū mei: motiuū aūt positū in ꝓncipio questionis nō est sufficiēs qz illud ꝓcedit ꝓsupposito q ysaias viueret tempore manasse: z tñ falsum est cum non potuit vsqz illuc viuere.

†¶Dormiuitqz) hic ponit ārtū huius capituli. s. successio amon manasse filij: nā sicut fuit malus ꝑ ita fuit malus filius z dr (dormiuitqz manasses cū ꝑribus suis). i. mortuus est sicut oēs ꝑres sui (z sepultus est in orto domus sue in orto ozan). i. sepultus fuit in domo sua i quodam orto qui vocabatur ortus ozan.

¶An manasses sepultus fuerit in orto ozā. Qō. xix.

Queretur quō potest stare q sepult⁹ fuerit manasses in orto ozā qz sepultus est in domo sua vt pz. ij. palipo. xxxiij ergo nō fuit sepultus in orto ozā. ¶Jtē pz hoc qz ioseph⁹. ix. antiq. dicit q inter reges iuda solus ozias sepultus est in ortis: ergo manasses nō fuit sepultus in orto ozā ſz in sepulchris regalibus. ¶Rñdēdum est q manasses sepultus est in ciuitate dauid in q̄ sepeliebant alij reges: tñ nō fuit sepultus i eodē loco ſpecialiter in q̄ alij reges. s. in eodē sepulchro. ꝓ quo sciēdū q dauid seperauit in castro mōtis sió vbi erat domus regis z tēplū dñi quēdā agrū vel ortū in q̄ sepelirent reges z iste ort⁹ erat in q̄dā pte dom⁹ regis: fecerat aūt ibi sepulchrū magnū in q̄ sepelirēt oēs reges z generaliter sepeliebant reges in loco illo z in sepulchro fabricato a dauid z tūc dicebant sepeliri in ciuitate dauid z in sepulchris regū. cū aūt erat aliqs rex malus valde ppls ꝓuabat eū honore regali in morte. s. nō exhibēs ei exequias funeris honorabiles sicut alijs regibus: ēt nō sepeliebat eū in eodē sepulchro in q̄ erāt alij reges ſz sepeliebat in ciuitate dauid in illo orto in q̄ erat sepulchrū magnū regū p se in aliq̄ sepulchro qō ei fiebat vt nō videret tāti honoris sicut ceteri cū non fuisset bonus sicut illi: z ita fuit de ioza filio ioſaphat rege iude q valde malus fuit: nā occidit fratres suos z multos ꝓcipes iuda z fuit valde idolatra ió ppls nō fecit ei scōm morē exequiaꝝ regaliū nec sepeliuit eū in sepulchro regū ſz sepultus est in ciuitate dauid eꝫ sepulchrū illud. ij. palip. xxi. sic ēt ioas mal⁹ fuit qz fuit idolatra z occidit ꝓphetas z sepultus est in ciuitate dauid ſz nō in sepulchro regū e. li. xxiij. c. ita ēt fuit de qbusdā alijs regibus. De manasse aūt sic dōm est q fuit malus tā in idolatria q̄z i occisione inocētū ió ppls noluit eū sepelire in sepulchro regū: sepeliuit tñ ipsum apud sepulchꝝ regū in ciuitate dauid. s. in orto illo in q̄ erat sepulchrū regū. Et cū dicit hic q sepultus fuit in domo sua verū est: qz vocat dom⁹ sua palatiū regis z intra illud erat q̄dā ps agri vel orti i quo dauid fabricauerat sepulchruz magnū ꝑ regibus et nullus extra agrum illud sepultus fuit quantūcūqz malus esset sed solū erat dria: qz boni sepeliebant in ipso sepulchro edificato a dauid. z valde mali sepeliebant circa illud sepulchrū in ipso agro vl orto. z dr hic q sepultus est in orto domus sue z idē est: qz in domo regis erat ille ortus in q̄ sepeliebant reges z in eo sepultus fuit manasses: z vocat ortus ozā nō q esset ortus extra montē syon z domū regis cū dicat q sepultus fuit in orto dom⁹ sue: sed qz iste ortus vocabatur ortus ozā z in ipso orto sepeliebantur omnes reges licet quidā in sepulchro dauid z alij extra. Simile pz de ozia de quo dicit. ē. xv. q sepult⁹ est in ciuitate dauid. z. ij. palipo. xxvi. dr q sepultus fuit in agro regaliū sepulchroꝝ eo q ēt leprosus. z ille ager est qui vocat nunc ortus in quo sepult⁹ est manasses in domo sua sicut dicit. ij. palipo. xxxij. s. in palatio regū: nā eadē domus erat regis manasse z oium regum iuda precedentiū z intra illud palatium erat ortus in quo dauid fabricauerat sepulchrū ꝓ regibus z in illo orto sepultus ē manasses z vocatur ortus ozā. z sic idē est sepeliri manassen in domo sua vel in orto domus sue qui dicit ortus ozā. ¶Ad secūdū dicēdū q nō fuit solus ozias de regibus iuda sepultus in ortis sicut dicit ioseph⁹. ix. antiquita. qz ēt manasses sepult⁹ ē in ortis suis ſz est sensus q ozias sepultus est in eodē orto in q̄ erant alij reges cū dicat. ij. palipo. xxvi. q sepultus est in agro regaliū sepulchroꝝ ſz fuit magis distās sepulchrū suū a sepulchro regū qō ꝙstruxerat dō q̄z alia sepulchra scā ꝑ

† ¶ Mors manasse.

¶ Qō. 19.

Obiicitur primo.

Scō.

Rño.

Ad primā obiectionē.

Ad scōm.

Opi.

Euasio opinionis cōis

Cōfutatio.

Regula

qbusdā regibus malis eꝝ sepulchrum illud sicut fuit de ioatā z ioas manasse z amon(z regnauit amon filius eius ꝓ eo)succesſit ei qz erat filius legitimus z forte nullꝰ alíꝰ
B erat filius manasse(viginti duoꝝ annoꝝ erat amon cum regnare cepisset):genuit.n.eū manasses pr̄ suus cū esset q̄dragintaqnqz annoꝝ qz ipse vixit annis sexagintaseptē vt declaratū fuit sup.c.duodecim anteq̄z regnaret z qnquagintaqnqz postq̄z cepit regnare de qbꝰ subtrahā
† tur viginti duo anni quos egerat amon qñ cepit regnare manebūt anni q̄dragintaqnqz quos habebat manasses qñ genuit amon(z duobꝰ annis regnauit in bierusa
† lē)pauco tēpore regnauit qz malus fuit:z dr̄ regnasse in
† bierusalē qz ibi erat metropolis regni iuda(nomē mr̄is eius messamelech)ponit nomē mr̄is amon qz sic ponunt
† noīa matrū oium regū iuda qō nō fit de aliq̄ rege israel iosephus aūt.x.antiq.dicit q mater amon erat masselinis ꝫ multū deuiat iosephꝰ in oībus ꝓprijs qñ vult vertere illa ex hebreo in formā latinā:hieronymus aūt magis secutꝰ fuit radicē hebraicā vt nō videret deuiare ab
† hebreo(filia arus de iethebа)iste arus erat aliqs vir nobilis qz alias manasses rex nō accepisset filiā suā in vxo
† rē.iethebа aūt nomē ciuitatis est i sorte iuda(fecitq3 malū in ꝓspectu dñi).s.coluit idola qz istud erat malū qō faciebāt reges iuda z israel z vocat malū specialiter:quia
† idolatria est peior oībus peccatis(sicut fecerat manasses pater eius)fuit enim manasses valde malus z amon filiꝰ suus nō deuiauit ab eo in malis deuiauit tū in bonis:qz manasses ꝫ a principio fuerit valde malꝰ postea tū ꝓuersus ad dñm fuit vir bonus z laudabilis.ij.palipo.xxxiij.
amō āt nūq̄z recessit a via mala ꝓ quā ire cepat:sic.n.dr̄ e.c.fecit malū in ꝓspectu dñi sicut fecerat manasses pater eius z nō est reuerit⁹ facie dñi sicut reuerit⁹ é manasses pr̄ eius.(z ambulauit in oi via ꝓ quā ambulauerat pr̄ eius)intelligit̄ quātū ad mala qz in bonis nō imi-
† tatus fuit eū vt dictū est.z imitatio fuit in malis: qz manasses posuerat idola in domo dñi z lucū z cuz ꝓuersus est oīa ista fecit educi de tēplo.ij.palipo.xxxiij.amon aūt reduxit oīa ista i tēplū dñi:nā iosias postea abstulit idola z lucos de tēplo dñi.j.xxiij.z tū nō potuisset educere inde aliqd nisi amon reduxisset oīa ista:qz manasses abstulerat de tēplo dñi oēm idolatriā quā posuerat.ij.palipo.
† xxxiij.(seruiuitq3 immundicijs).i.idolis q̄ vocant immunditie vel sordes:deu.vij.s.non inferes qdpiā ex idolo in domū tuā ne fias anathema sicut z illud est q̄si spurcitiā detestaberis z velut inquinamētū ac sordes abhomina
† tioni habebis qz anathema est(qbus seruierat pr̄ eius) oīa enī idola coluit amon q̄ colucrat manasses.ij.palipo.xxxiij.s.fecit amon malū in ꝓspectu dñi sicut fecerat manasses pr̄ eius z cūctis idolis q̄ manasses fuerat fabricatus immolauit atq3 huiuit(z adorauit eas).i.adorauit im
† mūditias.s.idola.z ponit adoratio ꝓ inclinatiōe capitis z quacūq3 alia reuerētia quā exhibebat amon idolis.seruire aūt ponit ꝓ oblatiōe sacrificioꝝ z qbuscūq3 alijs cerimonijs cultus.nā nō solū amon inclinabat se coram idolis ꝫ ēt impēdebat eis oēm cultū debitū deo sic dr̄.ij.palipo.xxxiij.z cūctis idolis q̄ manasses fuerat fabricatus
† immolauit atq3 seruiuit(z derelīqd dñm deū patrū suoꝝ) s.nō coluit euꝫ nec seruauit aliqd de lege eius z tū erat deus patrū suoꝝ.i.q benefecerat pribus suis educendo
† eos de egipto z tradēdo sibi terrā chanaā(z nō ambulauit in via dñi).s.nō seruauit legē eius:qz via dñi vocat lex sua.z vocat via dñi dupl̄r.vno mō qz ipsa est ꝓ quaꝫ in deū puenire possumus z nō est alius modꝰ ꝓ quē possimus puenire in deū nisi ꝓ legē eius.alio mō vocat via dñi lex sua qz ipse iussit q ambularemus in illa z q non declinaremus ad dextrā aut ad sinistrā:deu.iij.

¶Quare amon tā pauco tēpore vixit z q̄re deus abbreuiat interdum vitam bonorum.z malis sepe vitam extendit:z econtra. Qō.xx.

A Qō.20. **Queretur** qūo amon vixit tā pauco tēpore: nā erat viginti duoꝝ annorū cuꝫ regnare cepisset z regnauit solū duobus annis.¶Aliqs dicet q maiori tēpore regnauit.s.duodecim z sic erat triginta quatuor annoꝝ cū mortuꝰ est.sic enim dr̄ in biblia septuaginta intrepretū.¶Dom tū q nō vixit nisi duobus annis in regno vt ꝓz hic z de dicto septuaginta interpretū sequēti.q.dicet̄.z istud fuit qz quāq̄z amon potuisset regnare magno tēpore si pmitteret̄: tū pauco tēpore regnauit qz occisus fuit a seruis suis.erat.n.valde malus qz sequebat totā viā patris sui manasse:iō deus fecit q occideret̄ tradēs eū in manu seruoꝝ suoꝝ.z istud ꝓuenit viris malis qz viri sanguinū z dolosi nō dimidiabūt dies suos:ꝑs.liij.boni aūt magno tēpore viuūt.sic enīz dicit exō.xx.z deutronomij.v.q q bonorauerit prem z matrē erit longeuus sup terrā z e.li.c.xxij.dicit numerum dierū tuorū implebo z loquebat deus de iudeis qñ obseruaret̄ legē suā qz tūc nō veniret sup eos pestis aut gladius vel aliud corrūpēs ꝫ viuerēt magno tpe.¶Sciendū tū q deus quāq̄z scōm merita attendēdo deberet dare vite longitudinē bonis z breuitatē malis tamē interdū variat:qz aliqñ breuiat vita bonoꝝ z vita malorū:et aliqñ vtrorūq3 vita extendit.q.n.vita bonoꝝ extendat nō est aliqd speciale qz ipsi merent̄.z etiā deus interduꝫ longaz eis vitā confert vt longe viuēdo multa bona expleant que in vita breuiori explere nequiuissent. etiā qz ꝓ eorum absentiam ecclesia dei magnum patit detrimētum.nō deus cōsulens vtilitati ecclesie sue vitam bonorum interduꝫ prolongat.sic enim erat de beato paulo q dicebat se desiderare mortē vt gauderet cuꝫ xp̄o:z tamē dixit q necesse erat manere in carne ꝓpter eos qbus ꝑdicabat vt haberet aliquē fructum in eis:ad philip.j.sic ēt dixit beatus martinus cū eēt in articulo mortis dñe si adhuc ppl̄o tuo necessarius suꝫ nō recuso laborē.¶Interdū aūt deus abbreuiat dies bonoꝝ z istud est specialē qz ipsi deberēt regulariter eē lōgeui sup terrā:deus tū fecit hoc ꝓpter bonū ipsoꝝ z hoc dupl̄r. aliqñ.n.deus scit de qbusdā bonis q ꝫ bonā volūtatē habeāt tū hūt fortes passiones z si diu vixerint vincent̄ a passionibꝰ z declinabūt a bonitate:deus aūt nollēs q bonitas eoꝝ pereat tolit eos de terra iuxta illud sapi.c.iij..s.placens deo factus dilectus viuēs inter pctōres trāslatus est raptus est ne malicia mutaret intellectū eiꝰ aut ne fictio deciperet aiaꝫ illius:fascinatio.n.nugacitates obscurat bona z icōstātia ꝓcupiscētie trāsuertit sensuꝫ siue malicia.ꝓsumma tꝰ in breui expleuit tēpora multa:placita.n.erat deo aia eius.ꝑtinet aūt hoc ad dei bonitatē vt cū ipse sciuerit aliquē virū bonū q aliqñ subcūbet passionibꝰ nisi tolat̄ de terra q auferat eum vt moriat̄ in rectitudine cordis iuxta illud.j.ad corint.x.fidelis autē deus est qui non patiet̄ vos tentari vltra id qō potestis sciens q ille nō posset vllo mō tolerare passiones z pmitteret eū viuere in tēpore illo in quo passionibus subcūberet.Qō aūt deus aliquē virū bonū sic cito auferat de terra nō est pena illiꝰ ꝫ potius est qz deus diligit eū:sic ꝓz sapi.iij.s.placita.n. erat deo aia eius ꝓpter hoc ꝓperauit educere illū de medio iniquitatū:z cū ꝓtingit aliquē virū bonū sic cito mori nō dicit vixisse pauco tēpore ꝫ fuisse longeuꝰ:qz i paucis diebus fecit opera multoꝝ tēpoꝝ iō dicet̄ vixisse multis tēporibus.sic dicit sapi.iiij.s.ꝓsummatus in breui expleuit tēpora multa.i.opera multoꝝ tēpoꝝ in breui.i.in pauco tēpore.¶Scōm pp qō deus interdū breuiat vitā bonoꝝ est ꝓpatiēdo eis:qz si magno tpe viuēret visuri erāt multas angustias z vt nō videāt illas deus abbreuiat dies ipsoꝝ.sic.n.fuit de iosia:nā deus volebat inducere mala sup hierl̄m.s.captiuitatē z angustias magnas z fecit q moreret iosias cito qz erat vir bonus vt nō videret ista z hoc deus sibi dabat in gr̄am:sequenti.c.z.ij. palipo.xxxiij.s.colligeris ad sepulchrū tuū i pace vt nō videāt oculi tui oīa mala q̄ inducturus suꝫ sup locū istū.
¶Tertiū ꝓpter qō deus abbreuiat dies bonoꝝ est qz si viuūt supuētura sunt eis magna supplicia q̄ forte nō poterūt tolerare iō a fide recederēt z ob hꝰ deus abbreuiat dies virorū bonoꝝ vt nō subcūbāt i aduersitate illa:sic ꝓz matt.xxix.s.nisi abbreuiarent̄ dies illi nō salua fieret oīs caro sed ꝓpter electos breniabūtur:hoc autem erit ꝓpter tribulationem magnaꝫ:qz dr̄ ibi:erit.n.tunc tribulatio

Prīa opi.

Secūda.

B Deus quare aliquando malis dat longitudinem vite bonis autē breuitatem Aliqñ vero ecōtra.

C Bonoꝝ vita quar̄ breuiatur. Prīma rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

latio magna q̄lis nō fuit ab initio mundi vsq; modo nec fiet.idē mar.xiij.ꝛ luc.xxi.ꝛ sic tūc breuiabit tp̄s psecutionis ꝛ ēt vita quorūdā electoꝝ ne in psecutiōe illa subcūbāt. Be malis aūt dōm q; interdū vita sua breuiat ꝛ interdū p;ogat.de abbreuiatiōe dōm q; fit ꝑpter duo.p̄mo qꝛ ipsi merent vitā breuiari:nā si viri boni ꝑpter custodiā p̄ceptoꝝ merent esse longeui sup terrā:exod̄.xx. ecōtrario viri mali qꝛ nō custodiūt legē debēt pauco tēpore viuere:ꝛ sic dicit p̄s.liij.ſ. viri sanguinum ꝛ dolosi nō dimidiabūt dies suos ꝛ sic fuit de amon qui nō dimidiauit dies suos:nā cū eēt viginti q̄tuor annoꝝ mortu⁹ est:ꝛ tñ viginti q̄tuor anni nō est medietas dieꝝ vite hominis ſ3 anni q̄draginta vel quasi.sic p3 de ezechia q cū denunciasset ei isaias mortē fecit canticū dicēs ego dixi in dimidio dieꝝ meoꝝ vadā ad portas inferi.i.in dimidio dierū meoꝝ moriar:isa.xxviij.ꝛ tñ tūc erat ezechias annoꝝ triginta nouē vt ꝓbatū fuit precedēti.c. ¶ Secūdū ꝑpter qō breuiat vita maloꝝ est vt nō noceāt:qꝛ aliqui mali desiderāt nocere bonis ꝛ si de⁹ p̄mitteret illos magno tēpore viuere nimis nocerēt: ió deus cōpatiens bonis ausert malos de terra.sic enī3 p3 de antiocho rege q disposuerat destruere vrbē hierl̄m ꝛ reddere illā sicut sepulchra mortuoꝝ.ſ.ꝓgerie sepulchri iudeoꝝ ꝛ tūc de⁹ p̄cussit eū insanabili plaga cū iret festinus cōtra hierusalē ꝛ mortuus est.ij.macha.ix.sic etiā fuit de pharaone q mala multa iudeis intulerat ꝛ plura inferre parabat cū p̄sequeret eos p mare rubrū ꝛ deus quertit mare super ipsum ꝛ p̄it cum exercitu suo:exod̄.xiiij.q; aūt vita maloꝝ interdū ꝑplongeꝫ accidit ꝑpter duo.primū est qꝛ de⁹ spectat malos vt peniteāt.nā qdā mali sūt de qb⁹ de⁹ex bonos viros ꝛ excellētes facturus est sicut de paulo ecclesie psecutore fecit vas electionis ꝛ doctorē gētiū: act. ix.ꝛ ad hoc deus nō vult quosdā malos occidē duꝝ sunt in pctō ſ3 ꝑplongat vitā eoꝝ vt aliqñ q̄uertant: sic dr̄ isa. xxx.ió expectat nos deus vt misereat nr̄i.i.expectat nos magno tēpore quāq̄3 simus in pctō vt misereat nr̄i aliqñ ſ.qñ boni esse voluerim⁹.sic ēt ad ro.ij.dicit an diuitias bonitatis eius ꝛ patiētie ꝛ longanimitatis ꝓtēnis ignoras qn benignitas dei ad pniaꝫ te adducit.sic.n.fuit de manasse qui malus fuit sup oēs reges iuda vt sup̄ declaratū est:ꝛ tñ ipse regnauit plusq̄3 ceteri.ſ.quinquaginta quinq; annis.s.in lr̄a ꝛ nullus regū tā diu regnauit i iuda vel israel:expectabat aūt eū deus ad pniam:qꝛ aliqñ bonus futurus erat:ꝛ sic factū est qꝛ postea ꝙuersus ad dñm fuit vir laudabilis.ij.palipo.xxxiij. ¶ Scōm ꝑpter qō ꝑplongat interdū vita maloꝝ est:qꝛ deus facit eos ministros iustitie sue cōtra alios malos vel contra bonos: nā sicut demones sunt ministri iustitie dei interdū inferēdo penas in hoc seculo ꝛ semp in futuro:ita ꝛ viri mali efficiunt ministri dei ꝛ vt nō cesset ministeriū illorum deus ꝑplongat vitā ipsoꝝ.fūt aūt ministri tā ꝙtra bonos q̄3 ꝙtra malos.p̄ bonos quidē vt si aliq boni sunt imperfecti q aliquid cōmiserūt aliqñ deus mittit sup eos punitorē vt sic deleant pctā p̄terita toleratiōe pēnaꝝ vt psectiores in virtute efficiant p exercitiū ei⁹ sicut p3 de iob ꝛ de multis alijs.cōtra malos aūt ratio manifesta est q̄re cōstituant ministri pēnaꝝ qꝛ ipsi puniri merent ꝛ sic de⁹ p̄ eos ministros dat pēnaꝝ hic ꝛ in futuro seculo.sic etiā p̄t dici de manasse. ¶ Se q; cū malus esset deus ꝑplongauit vitā ipsius ad experientiā virtutis bonoꝝ: nā ipse effudit sanguinē inocētē multū nimis vt p3 in lr̄a:ꝛ sic multi viri boni eo ministro ad palmā martyrij puenerūt. Amon aūt filius su⁹ malus erat ꝛ subito raptus est qꝛ forte peior efficiēdus erat ꝛ redūdaret in pniciē bonoꝝ q̄b⁹ de⁹ cōpati volebat qꝛ nimis afflicti fuerāt sub manasse.

¶ Aūo amon in tam parua etate potuit gignere filium cū in.xxiij.anno mortuus sit. Nō.xxi.

Queretur vlterius qūo amon potuit gignere filiū in tā pua etate:naꝫ iosias fuit filius eius q regnauit eo moriēte ꝛ erat octo annoꝝ cū regnare cepisset sequenti.c.ꝛ tñ amon in.xxiij.anno mortuus est. ¶ Rñdent quidā q; maiori tēpore regnauit amon.ſ.duodecim annis:sic.n.habet biblia septuaginta interpretū ꝛ tūc eēt amon triginta quatuor annoꝝ qñ morerel̄ ꝛ gigneret iosiā cū esset viginti sex annorū. ¶ Dōm tñ q; amon nō regnauit nisi duob⁹ annis ꝛ mortuus est anno.xxiij.vite sue vt dicit hic. Sed aliquis dicet q; pōt ꝙcordari lr̄a ista cū biblia septuaginta interpretū vt si forte regnauerit amon annis duodecim ꝛ tñ lr̄a ista obmiserit decē.ꝛ poterat esse rō:qꝛ forte amon vixit duobus annis bene ꝛ illi cōputant in regno:decē .o annis male vixerit ꝛ illi subticent.sic enī3 dicit nicolaus de saule q regnauit annis q̄draginta: act.xiij.ꝛ tñ.s.j.li.c. xiij.dicit q; regnauit duobus annis ꝛ vult ipse q; regnauerit annis duobus inocēter ꝛ reliquo tēpore insolenter ió reliquū tēpus subticet. ¶ Sed dōm q; istud non stat: qꝛ nūq̄3 subticent anni alicui⁹ regis ꝑpter male regnasse sicut ꝓbatū est.s.viij.ꝛ ita nō subticent aliq anni amon qbus male regnauerit. Scōo p3 qꝛ qñ anni alicuius regis mali subticent ꝑpter malitiā in aliquo loco scripture in alio loco exprimunt ne ignorent vt vult nicolaus. ꝛ tamen de amon non exprimitur in alio loco scripture q; regnauerit maiori tēpore:qꝛ sicut dicit hic q; regnauit annis duobus:ita dicit.ij.palip.xxxiij. ꝛ ēt iosephus qui tēpora emendat qñ est varietas in scriptura dicit.li. x.antiqui.q; vixit amon annis viginti quatuor ꝛ duob⁹ illoꝝ regnauit:ió nō est dicendū q; maiori tēpore regnauerit. Ad dictū aūt septuaginta interpretū dōm q; illi nō sic trāstulerūt ſ3 postea trāslatio eoꝝ viciata est nimis erroꝛe librariorꝝ.sic.n.vult Hieronymus in quodā ꝓlogo sup libꝝ palipo.q incipit si septuaginta interpretū pura ꝛ vt ab eis in grecū versa esset edictio p̄māeret:ꝛ postea sequit quō corrupta est ꝛ tot sunt exemplaria quot codices : qꝛ q̄libet ꝑ volūtate sua addidit vel subtraxit aut mutauit ꝛ sic faciliter ponerent duodecim anni vbi erāt duo. ¶ Itē ista corruptio maxime est in numeris : vnde Gen̄.v. vbi ponunt numeri annoꝝ singuloꝝ posterorū3 ade ꝑ lineā seth deuiat nimis biblia septuaginta interpretū a nr̄a ꝛ a lr̄a hebraica superaddēs cuilib3 hominū annos multos sup eos quos ponit lr̄a hebraica vt ibidem declaratū est. ¶ Itē augu . qui p̄fert bibliā septuaginta interpretū trāslationi hieronymi vt p3.xviij. de ciuitate dei ꝛ nimis conat eā defendere ab oībus impugnātibus dicit eā viciatā fuisse quātū ad numeros erroꝛe librariorū q; circa numeros pax diligētes sunt vt p3.xv.de ciui. dei ió licet in ceteris attēderemus circa bibliā septuagīta interp̄tū:tñ circa numeros ò illa curādū nō est cū oēs eā asserāt viciatā. ¶ Cū aūt dubitat qūo potuit amon in tā pua etate gignere iosiā dōm q; nō erat pua etas: qꝛ decē ꝛ sex annoꝝ erat amon qñ genuit iosiā. naꝫ ipse vixit vigintiquatuor annis.ſ. viginti duobus anteq̄3 regnaret ꝛ duobus postq̄3 regnare cepit.iosias vero erat annorū3 octo qñ cepit regnare mortuo amon sequēti.c.q subtrabant de vigintiquatuor annis amon māebūt decē ꝛ sex: ꝛ tñ in tali etate homo potēs est gignere:vnde iura bominē puberē dicūt anno q̄rtodecimo ꝛ tūc pōt contrahi matrimoniū:in quo tñ est realis trāslatio ptātis corporis ꝛ requirit q; cōtrahēs sit potēs ad copulā:qꝛ alꝰ ius includeret ꝯditionē.ſ.obligādo hominē ad reddēdū debitū ꝙtracto matrimonio qñcūq; petat ꝛ dans ptātem ꝙtrahēdi in etate in q̄ crederet hominē impotētē ad copulā. ¶ Itē p3 boc:qꝛ achaz minoris etatis erat qñ genuit qꝛ vix ꝙpleuerat annū quartūdecimū qñ genuit ezechiā:nā ipe vixit solū annis triginta sex.ſ.viginti anteq̄3 regnaret ꝛ decē ꝛ sex postq̄3 cepit regnare.s.xvi.ꝛ tamē ezechias filius ei⁹ q cepit regnare illico post mortē p̄ris erat vigintiqnq; ānoꝝ.qñ cepit regnare.s.xviij.ꝛ sic erat ad plus achaz annū q̄rtūdecimū incipiens quando genuit ezechiam vt declaratum est ibidem.

¶ An amon fuerit peior p̄re suo manasse. Nō.xxij.

Queretur vlterius an amon fuerit peior q̄3 p̄r su⁹ manasses vel equaliter malus aut minus malus. ¶ Respondebit aliquis q; peior fuit amon q̄3 manasses qō patet:quia.ij.palipo.xxxiij.dicit ꝛ nō est reuerit⁹ amon facie dñi sicut reuertitus est manasses pater eius ꝛ multo maiora deliqt. Scōo p3:quia

Mali vita interdū abbreuiat. Prima cā.

Scōa.

Scōa.

Nō.21

Rño p̄ma.

Cōfutatio. Euasio.

Cōfutatio.

Prima rō.

Scōa.

Josephus.

B Hieron. Translatio lxx. interpretum vitiata.

Rño auct. ad p̄incipale q̄situm.

A Nō. 22

Rñ. prima q; sic p̄mo. Scōo.

pene infligunt a deo p peccatis:iō scōm dīam pctōz dz inferre penas:z tamē deus intulit amon penā magnā qz fecit q occideret a seruis suis z nō fecit hoc de manasse ſz mortuꝰ est in pace:ergo magis peccauit amō. Tertio pz qz grauitas peccati est pseuerare in pctō ſz istud habuit amon sup manassen:qz manasses peccauit z postea pēituit:amō aūt nō pēituit ſz in pctō suo mortuus est:sic dī.ij.palipo.xxxiij.z nō est reuertus amō faciē dñi sicut reuertus est manasses pr eius. ℂRñdēdū q valde magis peccauit manasses q̄z amon qō pz:qz.j.xxiij.dicit q quā q̄z iosias fuerit bonꝰ deꝰ nō auersus est a furore suo ꝯ iudā pp irritatiōes qbus puocauerat eū manasses.et j.xxiij.dī factū est verbū dñi cōtra iudā vt auferret euz coꝝ se ꝓpter pctā manasse vniuersa q̄ fecit z ꝓpter sanguinē innoxiū quē effudit.z tñ nō fit mētio aliq̄ de peccatis amon:ergo maiora fuerūt peccata manasse cū ꝓpter illa translatus fuerit populus in babilonē q̄z pctā amon ꝓpter q̄ nō refert aliqō malū inflictū hebreis. cōfirmat hoc:qz si pctā amon fuissent saltē equalia pctis manasse potius debuisset captiuari regnū iuda ꝓpter peccata amon q̄z manasse z hoc propter duo. ℙrimo qz manasses peccauit z postea penituit:amon autē nunq̄z penituit:iō si ista peccata scōm se ipsa essent equalia cū de peccatis manasse aliqd subtraberet ꝓpter penitētiā eius z pctis amon aliq̄ grauitas adderet ꝓpter eius impenitētiā efficerent valde maiora pctā amon q̄z manasse.ſ.subtrahendo istis z addēdo illis z tūc potiꝰ deberēt hebrei puniri ꝓpter pctā amon qz eēnt maiora. Scōo pz:qz deus punit pctā patrū in filios solū vsq; ad quartā generationē: exod.xxxiij.z numeri.xiij.z nō extēdit vltra pūitio.iō q̄nto fuerit aliq̄ psona in ꝓgenie ꝓpinquior ipsi superiori peccāti tāto magis poterit puniri ꝑ pctis eius cū magis ptineat ad illū q̄z illi q magis distant in linea parentali.sed sic fuit de amon: qz magis ꝓpinqui fuerūt ei illi qui ducti sunt in babilonē q̄z manasse patri suo:iō si peccata fuissent equalia amboꝝ potius diceret q ducti sunt hebrei in babilonē ꝓpter pctā amon q̄z ꝓpter pctā manasse:z tñ dicit q fuit b ꝓpter pctā manasse iō ipse grauius peccauit q̄z amon. ℂℙro q̄ ꝙsiderandū q manasses peccauit in duobus.ſ.in idolatria z in effusione sanguinis z in vtroq; istoꝝ magis peccauit q̄z amon. de effusione sanguinis pz:qz dicit de manasse q effudit sanguinē innocētē multuz nimis ita vt impleret hierusalez vsq; ad os.s̄. in.lfa'z.j.xxiij.z.ij.palipo.xxxiij.de amon autē nō dicit hic aut alibi q effuderit aliquē sanguinem innocentē nec etiā effudit illū sed peccatū suū fuit solum in idolatria.effusio tamē sanguinis fctā ꝑ manasem forte fuit maius peccatuz q̄z idolatria per eū exercita.nā licet genere suo idolatria sit grauior homicidio z oibus peccatis:tamē ꝓpter multitudinē sanguinis effusi poterat eē grauior culpa homicidij q̄z idolatrie z sic credenduz est fuisse.signum huius est:qz quādo nominant peccata manasse potius exprimit de effusione sanguinis q̄z de idolatria vt pz hic z.j.xxiij.z.ij.palipo.xxxiij.idolatria autē fuit peccatū cōmune manasse z amon:z tñ adhuc in illa magis peccauit manasses qz ipse fuit primus q̄ introduxit idola z lucos in templū:nā ante eū non fuerat aliqs rex qui saltē lucos plantasset in templo licet aliquā pūā inmunditiā idoloꝝ posuisset ibi sicut fecit achaz.ij. palipo.xxix.amon autē fecit istud habēs exēplū a patre suo iō nō tā grauiter ipse peccauit. ℂScōo peccauit grauiꝰ in idolatria qz maiori tēpore durauit in illa: nā solū durauit in idolatria amon duobus annis.ſ.postq̄z cepit regnare qz prius viuēte pre suo manasse nō poterat idolatrare qz manasses tūc erat bonus:z tñ ipse manasses durauit in idolatria multis annis:qz a principio regni sui cepit idolatrare z regnauit annis q̄nquagintaq̄nq; z non multo tēpore ante finē regni sui ad deū cōuersus est:peccata tamē tāto sunt grauiora quāto diuturnius infelicez aiam detinēt alligatā. Tertio peccauit plus manasses in idolatria quā amon:qz de manasse dī b q seduxit iudā vt coleret idola:idem etiam.ij.palipo.xxxiij.z tamen de amon nō dicitur hic aut alibi q seduxerit iudam.presta re tamen alicui occasionem peccādi vel inducere ad peccandum graue peccatū est.ideo peccatū summi sacerdotis ceteris paribus iudicabat grauius alijs peccatis in veteri testō:qz ipso peccante peccabāt reliq de populo z dicebat ipse facere delinquere ppm:leui.iij.nō solū ergo manasses peccauit plusq̄z amon ſz et iozā filius iosaphat peccauit plusq̄z ille:de achaz ℣o an peccauerit plusq̄z amon vel ecōtrario nō satis apparet:qz vterq; multū peccauit z pctā amboꝝ fuerūt in idolatria. ℂAd primā rationē in cōtrariū dicendū q amon multo plura peccauit q̄z manasses nō quidē q peccata amon fuerint vere maiora q̄z peccata manasse aut plura numero:quia valde maiora fuerūt peccata manasse peccatis oīum regū iuda vt declaratū est supra in quadā q̄stiōe:ſz dī hoc ꝓpter q̄sdā circunstātias aggrauātes q̄ fuerūt in peccato amon z nō in peccato manasse. ℙrima fuit quia amon peccauit z nunq̄z puersus fuit ad dñm:manasses aūt peccauit z puersus est pseuerātia tñ in dicto aggrauat ipm. Secūda fuit:qz amon sciuit q pater suus ꝓpter peccata captiuus ductus fuerat in babilonē z postea quia orauit dñm reductus est in terrā suā z fuit bonus z sic debuisset ipse facere:z tñ cognoscens hoc nō curauit de cultu dei sed reduxit totam idolatriā quā pater suus abstulerat.ij.palipo.xxxiij. ℳanasses autem non habuit p̄decessorē q ꝓ idolatriā punitus fuisset z postea puerteret ad dñm:iō maiꝰ incētiuū habuit amon ad hoc q nō coleret idola quā manasses.z sic in quibusdā alijs fuit grauitas peccati sui in quibus non fuit grauitas peccati manasse.z tamē istud nō tollit qn fuerint multo plura z maiora peccata manasse quā amon. ℂAd scōm dicendū q inflictio penaꝝ equalium vel inequaliū nihil ꝓbat.nam verum est q deus non infert penā nisi ꝓ peccato:z tamē nō sequit q ꝓ peccatis inequalibus semp dant a deo pene inequales z ꝓ pctis equalibus pene equales:nā istud verū est in alio seculo:qz ibi puniunt oēs q i peccato decesserunt z secundū differentiā pctoꝝ in magnitudine est inequalitas pene.in tātū q si qs sciret penā duorum existentiū in inferno.ſ.quātū inter se differret et si nesciret peccatū illorum cognosceret ꝑ hoc qs eoꝝ cū grauioribus peccatis decessit z in qua ꝓportione.ſ.an cū peccato duplo vel triplo maiori.hic tamē nō apparet aliqd de habitudine peccatoꝝ inter se ꝓ ꝙparationē ad penas: qz ſz verū sit q deus nullū puniat hic nec in futuro seculo nisi ꝓ pctō:tñ aliq̄ sunt q grauiter peccauerūt : z non puniunt hic aliqualiter ſz reseruant pene eoꝝ ꝓ futuro sc'o.alij aūt sunt q grauissime peccauerūt z puniūt hic tñ leues pene eis infligūt z residue ꝓ futuro sc'o reseruātur.alij ℣o sunt q parū peccauerūt z oēs pene eis debite infligunt hic ita vt nihil maneat tolerādū in futuro sc'o iō ꝙtinget aliquē q in paucis peccauerit puniri hic grauius eo q peccauerit in multis z sic nō accipit ꝙueniens argumētū ad ꝓbādū eq̄litatē vl inequalitatē pctī ex penis q̄ hic infligunt a deo. ℂAd tertiū dom q verū est q aliq̄ grauitas fuerit in pctō amon q nō fuit in pctō manasse:z tñ nō seq̄t q fuerit simpl'r maius pctm̄ amon: qz hoc eēt verū si vnica circūstātia aggrauaret pctm̄ solū:z tñ multe sunt q̄ illō aggrauāt (tetēderūt aūt ei insidias serui sui).ſ.postq̄z regnasset annis duobꝰ amon fuit sui insidiati sunt ei vt occideret ipm(z interfecerūt regez in domo sua).i.interfecerūt eū secure qz forte erat in lectulo q̄ occisus est.sic.n.duo viri latrones occiderūt isboseth regē dū esset in lecto suo i meridie.ij.li.c.iij.ioas quoq; rex occisus est a seruis suis dū eēt in lectulo suo.ij. palipo.xxiij.(pcussit aūt populus terre eos q ꝙiurauerāt ꝓ regē amon).ſ.nō erat aliqs de stirpe amō q posset vindicare sanguinē eius qz filiꝰ suus iosias puus erat.ſ. octo annoꝝ sequēti.c.iō ppl's terre ꝙdolēs iniuste morti regis occidit occisores eiꝰ.z dī q occidit eos q ꝙiurauerāt qz aliq de seruis amon inter se fecerāt fedus z ꝓmiserāt q se inuicē adiuuarēt ad occidenduz regē:z qz ista promissio erat firmata iuramento z erat ad malum vocatur coniuratio(z constituerunt sibi regem iosiam filiū eius ꝓ eo)nō enīz erat alius de filijs amon quia forte

nullum

Rño.

B ℳanasses magis peccauit i duo bꝰ q̄z amō.

Secūdo.

Ad ꝓmam rōnez in cōtrarium.

C Ad scōm. Grauitas pene tēporalis nō arguit grauitatem pcti.

Ad tertiū.

B Amō a seruis interfectus.

†

†

†

nullū aliū genuerat vel saltē iste erat maior reliquis: qz amon erat decē ꝛ sex annoꝝ nō cōpletorū quādo genuit iosiā:ꝛ ante hoc non est verisile q alios genuisset ꝓpter puitatē etatis ꝫ possibile esset q genuisset:q aūt eēt tūc amon decē ꝛ sex annoꝝ nō cōpletoꝝ p3:qz vixit viginti q̄tuor annis solū vt p3 in lr̄a de qbus debēt subtrahi octo quos egerat iosias qñ cepit regnare sequēti.c. manebūt.xvi.anni amon in natiuitate iosie de qbus subtrahā tur nouē mēses qbus eēt in vtero manerēt qndeciȝ anni amon qñ gigneret iosiā(Reliq̄ aūt sermonū amō que fecit)ancipiunt sermones ꝓ rebus qz alꝫ nō diceret q̄ fecit ſȝ q̄ dixit(nōne scripta sunt in libro sermonū dieꝝ regū iuda).q.d.ibi scripta sunt oia ꝑticulariter cū ibi ponerent oia gesta regū iuda siue famosa siue infamia. ꝛ ꝫ in duob⁹ annis qbus solū regnauit pauca gesta ei⁹ eēnt que scribi possent:tñ saltē tota idolatria sua scriberet ꝑticulariter.ſ.qūo reduxit totā idolatriā quā abstulerat pr̄s⁹.sic.n.de ipso manasse scriptū erat:nā in libro illo posita fuerūt oia verba ꝓphetaꝝ q veniebāt ad admonendū eū ꝛ qūo edificabat in diuersis locis altaria lucos et statuas anteq̄ȝ ageret pniam vt p3.ij.palipo.xxxiij.(sepelierūtq; eū in sepulchro suo in orto ozā)sepulchrū ꝓ manasse ꝛ amon filio eius fuit in orto ozā ꝛ ibi ambo sepulti sunt(ꝛ regnauit iosias filius eius ꝓ eo)qz non erat alius ad quē magis ꝑtineret ius regnādi q̄ȝ ad ipsum qz filius erat regis ꝛ etiam primogenitus.

A Qō.23. Rño.

¶Quare deus pmisit amō occidi a suis suis. Qō.xxiij.

Queretur quare deus fecit vel pmisit q occideret amon a seruis suis ¶Rñdendū q deus nō fecit q serui amon occiderēt ipsum:qz facere erat inbēdo vel cooperādo.ſ.inclinādo totaliter animū seruoꝝ amō ad occidēdū ipsum ita q nullo mō ꝑiū posset eis apparere bonū.nā ista mō excusarent homines in singulis actibus malis:qz sic nō efficeret homo malū ſȝ deus ꝓ hominē illud faceret.ſȝ fuit pmissio:deus.n.pmisit q amon traderet in man⁹ seruoꝝ suoꝝ ꝛ ista pmissio nō fuit sine cā.nā nō solū requirit cā ad hoc q deus malū homini infligat ſȝ ēt ad hoc q homini infligi pmittat.nā de⁹ est rector vniuersi ꝓ suā ꝓuidētiā ꝛ si ipse mala fieri pmitteret dato q ad illa nō adiuuaret oia pirēt. qz si demones pmitterent a deo agere qdquid mali cogitāt oēs homines subito occiderēt potissime qñ scirent eos esse in pctō mortali.mali etiā homines multa mala q̄ cogitāt efficerēt nisi deus illa ꝓhiberet:iō dicendus q deus ꝓhibet infinita mala fieri q̄ alꝫ fierēt ꝓ malā voluntatē demonū ꝛ malorꝝ hominū.ꝛ ista ꝓhibitio est non pmittere.fit aūt duobus modis.primo ꝓ hoc q deus cōpescit ptātē aliquoꝝ:nā dato q demones mala velint ꝟ nos:impediunt tamē ab angelis bonis qui potentiores sunt ꝛ sic cessat eoꝝ mala opatio ꝫ nō cesset mala voluntas.sic ēt homines mali multa volūt ꝟ bonos vel ꝟ alios malos:ꝛ tñ sepe ꝓhibēt ꝓ angelos impedientes eos sicut egiptij impediti sunt ꝓcutē israelitas apud mare rubrum ꝓ angelū q interposuit nubē tenebrosam inter vtrunq; exercitū ita vt egiptij nō possent videre israelitas:exo.xiiij sic ēt angeli ꝓcusserūt cecitate sodomitas vt nō introirēt domū loth ad inferendū violentiā. Gen̄.xix.idē de ꝓcussione siroꝝ ne caperēt heliseū.ꝫ.vi. Scōo mō de⁹ nō pmittit mala fieri.ſ.cohibēdo volūtatē vt si aliqs hō vellet mala facere ꝛ posset deus interdū volūtatē ei⁹ immutat vt mala nō vellit.Sic.n.deus immutauit volūtatē assueri:vt nō occideret hester introeūtē ad se sine iussione regis:hester.xv. cū dr̄ ꝙuertit deus spūm regis in mansuetudinē q ergo de⁹ pmittat aliqō malū fieri ꝟ aliquē in sua vniuersitate cuius ipse rector est nō est sine cā.accipit aūt cā ex demeritis illius ꝟ quē deus aliq̄ pmittit: qz sicut ꝓ se mala inflicturus erat alicui ꝓ pctō ita pmittit q angeli mali ꝛ homines mali volētes mala possent efficere qō volūt ꝛ tūc nō adiuuat ſȝ solū nō impedit malā volūtatē istoꝝ quā alꝫ impediturus erat si nō peccaret ille ꝟ quē de⁹ pmittit mala fieri.sic aūt fuit in amō cuius serui ꝙrauerūt inter se vt occiderēt eū ꝓ aliq̄ ſpeciali cā vt forte qz ipse offendit illos ꝛ desiderabāt vindictā occidēdo ipsum: de⁹ tñ nō erat pmissur⁹ q illi possent occidere eū q̄ȝ vellēt ꝛ insidiarent sibi nisi qz peccauerat nimis grauiter amon ꝟ deū in idolatria:pmisit ergo seruis suis q occiderēt eū nō impediēdo ipsos. sic⁹ fuit de occisiōe regis ioas:nā serui sui ꝙrauerūt ꝟ ipsum ꝛ deus pmisit eis q occiderēt eū in vltionē sanguinis zacharie filij ioiade ꝛ fratrum eius q̄s occiderat iniuste.ij. palipo.xxiiij.sic ēt est de multis alys q̄s deus pmittit cadere in manus hostiū vel in alia mala ꝓpter cām istā.sic fuit de amasia q pmissus est cadere in manus ioas regis israel.ij.palipo.xxv.ꝛ tñ si serui ezechie ꝙrassent contra ipsum ad occidendū eū deus nō pmisisset qz ezechias cū esset bonus nō merebat tradi in manus ꝟuoꝝ suoꝝ. ¶An serui amō peccauerūt ipsum occidēdo. Qō.xxiij.

A Qō.24

Queretur vlterius an peccauerūt ꝟui amō occidēdo ipsum aliqs dicet q nō qz amon erat vir pessimus ꝛ merebat mortē ꝓpter idolatriā frequētatā ideo occidēdo illum nō agebāt iniuste. ¶Rñdendū q peccauerūt serui amō grauissime occidēdo eū. ꝓmo qz ad hoc q aliqs iuste occidat aliū requirit iurisditio:ꝛ tñ isti serui nō habebāt iurisditiones sup regē dñm suū iō peccabāt. Scōo peccauerunt: qz malo mō eū occiderūt.ſ.ꝓ ꝙiuratione ꝛ ēt ꝓ insidias:nā in domo sua occiderūt ipsum:ꝛ tñ dato q haberēt cāȝ ad occidēdū peccarēt occidēdo ꝓ insidias ꝛ carebāt oi immunitate locoꝝ exo.xxi.Tertio peccauerūt qz nō habebant iustā cāȝ ad occidēdū ipsum:nā ꝫ mererer mortez amon q̄ntū ad deū:tñ nō merebat illā in ꝙspectu hominū istorū:qz ipse nō grauauerat eos ꝓ hoc ſȝ solū deū offendebat i idolatria.Quarto peccauerūt qz occiderūt isti dñm ꝛ regē ppr̄i:ꝛ tñ occidere dñm est sicut occidē pr̄em:nā sicut tenetur filius pr̄i qz multa bona ab eo recepit ita et seruus dño vel subditus ꝑlato.nā ꝓ hoc q aliqs ab alio regit ꝛ gubernat recipit ab eo maxima bonoꝝ: iō arist. v.ethi.dicit q nō ꝑt vtbes satisfacere bonis rectoribus suis in aliq̄ tali qō ꝑstēt ſȝ debēt eis impēdere honorē ꝛ gloriā ꝓ bono regimine:qz ista sunt maxima bona que pōt impēdere politia.Quinto peccauerūt qz offenderūt totū regnū in hoc:nā rex est pastor populoꝝ ꝛ pr̄ sicut dixit homer⁹ in iliade ꝛ recitat arist.viij.ethi.q tñ occidit patrē alicuius nō solū offendit occisum ſȝ ēt filiū occisi.ita est occidēdo regē offendebant oēs de regno cū salus totius regni pendeat ex rege gubernāte oēs iuste ꝛ pacifice.¶Ad rōnē in ꝟiū dom q quāq̄ȝ amon mererer occidi:tñ isti nō iuste occidebāt eū:qz ad hoc q aliqs iuste occidat aliū nō solū requirit q sit iusta cā occisiōis ſȝ ēt sit recta volūtas ꝛ sufficiēs iurisdictio:q̄cūq;z.n. istoꝝ deficiēte occisio iniusta est.sic aūt erat hic:qz isti nō habebāt rectū finē cū nō occiderēt eū aliq̄ bono zelo ſȝ ꝓpter vindictā vel alꝫ ēt nō habebāt iurisdictionē: qz psone ꝑuate nō habēt iurisdictionē sup regē potissime quia iste rex nō faciebat aliq̄d in ꝑiudiciū regni ꝓpter qō deberet ꝑnari regno ꝛ tollerabat a regno.ꝛ sic isti occiderūt eum tanq̄ȝ psone ꝑuate qō p3:qz in domo sua ꝛ secrete occiderūt eum iō pecauerūt grauissime. ¶Queretur vlteri⁹ an peccauit populus occidēdo istos occisorēs amō. Aliqs dicet q sic:qz nō habebat iurisdictionē populus ad occidēdū quēq̄ȝ: ꝛ tñ occidere sine iurisdictione peccatū ē.¶Respondēdū q populus nō peccauit occidēdo istos qz hic concurrebāt oia q̄ requirebant ad iustā occisionē iō iuste occidebant.ꝓmū erat ipsa causa occidēdi ꝛ ista erat nūc:qz isti merebāt mortē ꝛ si aliqd grauio mortе repiri possȝ qz occiderāt regē ꝛ dñȝ suū i ꝑiudiciū totiꝰ ppr̄i.Scōȝ erat recta intētio ad occidēdū ꝛ ista fuit hic:qz ppr̄us occidit istos qz occiderāt regē ꝛ istud motiuū erat iustū ꝛ laudabile.ſ.ne tā graue delictū maneret ipunitū.Tertiū erat.ſ.iurisdictio.ſ.qz ꝫ q̄libȝ ꝑsona ꝑiuata de populo nō bēret iurisdictiōez ad faciēdū istud: tñ totū regnū vt cōmūitas vl̄ tota vna ciuitas habebat iurisditionē ad istud:potissime qz nūc vacabat regnū et residebat iurisditio i coitatib⁹ sicut mortuo ep̄o ea q̄ iurisdictiōis sunt ꝑtinēt ad capitulū eccl̄ie nisi sit dat⁹ aliqs visitator qz tūc ꝑtineret ad eū admistratio maxie qz

¶Deus duobus modis multa mala ne fiant ꝓhibet. ꝓmo.

Scōo

Ad obiectionez.

A Qō.25 ꝓpulus an peccauerit occidendo istos seruos occisores amon obicit. Rño. ꝓma rō. Que requirunt ad iustaz occisionem.

Scōa.

Tertia

quāq̄ dicit hic q populus terre occidit istos occisores regis nō est intelligendū q totus populus ꝓuenerit ad iubendum istud ſ3 iudices q manebāt mortuo rege sen tētiarēt.nā siue rex moreret siue viueret erat quedā cō gregatio septuaginta seniorū qbus ꝑerat summus sacer dos ꝛ istis competebat iurisdictio ordiaria ex lege deu. xvij.ꝛ istud collegiū vocabat domus ꝓsilij vel iudicij et nunq̄ vacabat istud collegiū qr morietib⁹ qbusdā sub stituebant alij ꝛ sic semp erāt iudices ꝛ isti habebāt iu risdictionē tā in ciuilibus q̄ in criminalib⁹ siue essent ca pitalia siue minora iudicia.nā ad eos ꝑtinebat iudicare inter lepꝛā ꝛ lepꝛā cām ꝛ cām sanguinē ꝛ sanguinē:deu. xij.iō isti possent occidē licite istos occisores regis:ꝛ cuꝫ dicit q populus terre occidit illos intelligēdū est q po pulo ꝓmouente occisi sunt ꝛ sententia nō fuerit populi ſ3 istoꝝ iudicū de domo iudicij. Vel dicit q populus terre occidit illos qr nō fuit aliqs de genere regio q vindica ret istā mortē regis ſ3 alij qui erāt de populo hoc fecerūt ſ.illi iudices. Ad rōnē in cōtrariū p3 rñsio ex dictis.ſ.qr populus q occidit istos habebat iurisditionē ad occiden dū. Cōsiderādū vlteri⁹ q nō solū populus licite egit occidēdo istos ſ3 etiaꝫ laudabiliter imo si nō egisset pec cauisset ꝓpter duo. Primo qr populus retinebat tūc iu risdictionē:ꝑtinet aūt ad officiū iudicis puire malefacto res ꝛ si omittit peccat mortaliter. ita ergo si tantū male ficiū relinqueret impunitū populus q poterat de iure ꝛ debebat punire peccaret. Scōm erat qr tenebāt oēs de regno vindicare iniuriā illatā regi suo quatenus iuste po terāt ꝛ omittēdo vindicare ꝓtēnebāt regē suū ꝛ pecca bāt:iō obligabant nō ꝓtenere sed diligenter operā dare vt occiderēt istos occisores. Cōsiderādū vlterius q nūc populus puniuit istos occisores:qr nō fuit aliqs de stir pe amon qui iuste posset eos punire sicut qñ ioas rex oc cisus est a seruis suis filius suus amasias in principio re gni occidit seruos suos q occiderāt patrē suū.ꝫ.xiij.et. ij.palipo.xxv.eo q amasias erat tūc vir.ſ.vigintiquinq̄ annoꝝ ꝛ tñ de amon nō manserat nunc nisi ioſias q erat octo annoꝝ qñ cepit regnare sequēti.c.ꝛ qr ipse nō pote rat vindicare mortē patris populus vindicauit illaꝫ.

B Ad obiecti onem. Populus si non occi disset suos istos peccas set.

Prima rō.

Secūda.

A Qō 26. Amon an fuerit sepul tus cū alys regibus. Rñsio.

Queret vlterius de sepulchro amon an sepultus fue rit in ciuitate dauid cū alys regibus iuda. Rñdendū q sepultus fuit in eodem sepulchro in quo pater suus manasses vel saltē in eodē loco:qr dicit de manasse.ꝫ.in lra q sepultus est in orto domus sue in orto ozā ꝛ de a mon dicit hic q sepelierūt eum in sepulchro suo in orto ozā. Dōm etiā q sepult⁹ fuit in ciuitate dauid:qr iste or tus erat in palatio regis vt declaratū fuit.ꝫ.in quadā q̄ stione ꝛ domus regis erat intra vrbē dauid ꝛ in isto orto erat sepulchrū magnū qō fecerat dauid ꝑ omnibus po steris suis qui regnarēt ꝛ nō fuit sepultus amon in sepul chro illo qr fuit malus rex:ió ſ3 sepultus fuerit in orto il lo in quo erat sepulchrū regū nō tū in sepulchro regū vt videret iste minoris dignitatis esse q̄3 alij reges q in se pulchro illo erāt.ꝛ dicit in sepulchro suo.i. in sepulchro patris sui manasse:nā scōm morē iudaicū sepulchrū pa tris erat sepulchrū filioꝝ.ꝛ p3 q ibi sepultus fuerit quia de vtroq3 dicit hic q sepultus est in orto ozā. Scdo p3: qr.ij.palipo.xxxiij.ponit sepulchrū manasse ꝛ illico sub dit de morte amon: ꝛ tñ nō ponit vbi sepultus fuerit qō est ꝓtra ꝓsuetudinē scripture:qr in libro ipso de quolib3 rege dicitur vbi sepultus fuerit ex quo inuitur q fuit se pultus in illo sepulchro qō dicebatur esse sepulchrū pa tris sui manasse.

Incipit capitulum.xxij.

Qto annoꝝ erat ioſias cum regnare cepisset:ꝛ triginta vno anno regnauit n hierusalē. Nomen matris eius idida filia phadaia de be sechat.

Qto annoꝝ. Descripto in p cedentibus re gno iuda sub manasse ꝛ amon regibus iuda qui fuerūt valde infideles.hic describit re gnū iuda sub ioſia qui fuit rex valde fidelis ꝛ diuidit in duo. Primo ponit qualiter ipse per oia iuste vixit. Scdo q̄liter ppm ad id induxit sequēti.c.pria in tres scōs q intentio deuota ioſie erga deū in tribus ap paruit ꝓmo in restauratione tēpli dñi.scdo in formidatio ne diuini iudicij ibi(narrauitq3 sapbā). tertio in iqsitiōe diuini ꝓsilij ibi(ꝛ ꝑcepit elchie.) Queret circa pri mū an sit ordo cōtinuatus ad precedētia ꝛ an ea que ba benē hic fuerint facta imediate post illa vel interiecto ali quāto tēpore. Ad primū dōm q est ꝓtinuus ordo:qr su pra agebat de regno manasse ꝛ amon predecessoꝝ ioſie: hic autē agit de regno ioſie.ꝛ tamē ioſias non potuit re gnare illis viuentibus ꝛ illi necessario regnauerūt ante ioſiā iō ordo ꝓtinuus est. Ad scōm dicēdū q ista fue rūt imediate post illa ꝛ nō fuit aliqd tēpus intermediū: qr supra dicit de regno amō ꝛ hic de regno ioſie:ꝛ tamē inter ioſiā ꝛ amon nullus fuit rex qr ioſias factus est rex ꝑ amon patre suo:precedēti.c.iō nō fuit aliquātū tēpus mediū. Circa primū dicit(octo annoꝝ erat ioſias cuꝫ re gnare cepisset)paruulus cepit regnare eo q pr su⁹ amō in tenera iuuentute occisus est.ſ.cū esset annoꝝ viginti quatuor vt p3 ꝑcedēti.c.ꝛ sic erat amon quasi decē ꝛ sex annoꝝ cū gesuit ioſiā(ꝛ triginta vno anno regnauit i hie rusalē)ꝛ sic vixit ioſias ānis trigita nouē.ſ.octo anteq̄ re gnaret ꝛ triginta vno postq̄ cepit regnare.regnasset enī maiori tēpore cū esset valde iuuenis nisi qr occisus est a pharaōe sequēti.c.ꝛ dicit regnasse i hierusalē qr ibi erat sedes regni iuda(nomē matris eius idida)ponunt noia matrū olim regū iuda ad significādam dignitatē suā vt nō solū sciant noia patrū suoꝝ sed etiā matrū(filia pha daia.)iste phadaia fuit vir nobilis in regno iuda: qr alꝫ nō accepisset rex amon filiā eius in vxorē(de besechat) ista est quedā ciuitas in sorte iuda que vocat baschat:io sue.xv.ꝛ est apud vrbeꝫ lachis vt p3 ibidē ꝛ in illa occi sus est rex amasias ꝫ.xiij.et.ij.palipo.xxv.(secitq3 qō placitū erat coꝝ dño)istud fuit in duobus.ſ.in aufferen do mala que alij fecerāt ꝛ per se faciēdo bonū.nā ipse ab stulit oēm idolatriā quā introduxerat populus ꝛ reges ꝑcedentes vt p3 sequēti.c.ꝛ post hec studuit seruare le gē dei vsq3 ad vnguē ꝛ ista duo placebāt deo(ꝛ ambula uit per oēs vias dauid patris sui).i.secutus fuit dñm ex toto corde suo sicut dauid:nā dauid fuit nimis solicitus ad honorādū dñꝫ vt p3 ex illis que fecit quādo trāstulit archā federis de domo obededō in domuꝫ suā.ꝫ.ij.li.c. vi.ipse ēt pauit oēs impensas ad edificandū tēplū dñi ꝛ dedit illa salomoni ꝛ hortat⁹ est ipsuꝫ vt viriliter ageret in edificādo templuꝫ.j.palipo.xxij.ꝛ.xxviij.ꝛ.xxix.ipse quoq3 ordinauit oia officia sacerdotū ꝛ leuitaruꝫ q̄liter ministrare deberēt determinatis tēporibus in diuersis officijs.j.palipo.xxiij.ꝛ vsq3 advigesimūsextū.ita fuit io sias diligens nimis circa cultū dei:ꝛ primo in excluden do idolatriā qō erat potissimū. deinde in reparatiōe tē pli dñi vt p3 hic ꝛ sequēti.c. ꝛ cū dicit q ambulauerit ꝑ oēs vias dauid intelligit q̄ntum ad bona in qbus imita tus est eū ioſias ꝛ nō in malis.nā q̄dā mala fecit dauid ſ.adulteratus est cū bersabe ꝛ occidit virū suuꝫ vriā.ꝫ. ij.li.c.xi.ꝛ numerauit populū e.li.c.vltimo.ꝛ.j.palipo. xxi.ioſias aūt nō legit in aliquo fuisse reprehēsibilis.naꝫ dato q in aliquo peccasset:qr nō est homo in terra q fa ciat bonū ꝛ nō peccet sicut dixit salomō ꝓcedēti.li.c.viij. ꝛ.ij.palipo.vi.tñ scriptura nō enarrat aliqō peccatū eius ꝛ dicit dauid pater ioſie qr fuit ioſias de ꝓgenie eius ſ3 multū distet dauid a ioſia(nō declinauit ad dextram nec ad sinistrā).ſ.secutus fuit oia opera dauid bona ꝛ nō de clinauit aliquo mō ab eis.sic enim dicit de lege q nō de bet homo declinare ad dextrā nec ad sinistrā ſ3 facere si cut in lege scriptū est.ꝛ ponit de dauid qr ipse fuit tanq̄ mensura ꝓfectionis inter reges iuda ꝛ israel:ꝛ iō quā ꝓsiderandū est de aliquo rege iuda q̄nte ꝓfectiōis fuerit

cognoscendum

† † a Qō. I. An ordo ꝓ tinuus sit ꝛ imediatus. Rñsio ad primum.

Ad scōm, †

† † †

† Josias am bulauit ꝑ vias dñi.

†

cognoscendū est hoc per habitudinē ad dauid.s.an modicū vel multū imitaret eum:qz ex maiori imitatione argueret maior sctitas.(Anno aūt decimooctauo regis iosie.)hic ponit opus primū bonū qō ostendit iosias respectu dei.s.in restauratione tēpli q̄z q̄z alia fuerint priora vt pz.ij.palipo.xxxiij.z.j.declarabit in quadā qōne de ordine gestoz iosie.z dō anno.xviij.s.regni eius z non etatis eius:z sic erat annorū.xxvi.iosias qñ fecit istud:si tñ vellis intelligere de anno.xviij. etatis eius non resisto. (Misit rex saphan filiū asbia filij mesulan scribam tēpli dñi.)Voluit iosias edificare ea que pierant in tēplo dñi in anno.xviij.regni eius qui erat annus.xviij.regni z nō etatis:vt.ij.palipo.pz.xxxiij.z debebat fieri ista edificatio vel restauratio de pecunijs tēpli:z qz oia q̄ erant in tēplo erant sub dispōne sūmi sacerdotis:cū deus iussisset ei bñe curā de toto sanctuario:z q; oēs sacerdotes z leuite ministrarent ad mandatū eius.Numeri.iij.z.xviij.misit iosias ad summū sacerdotē vt ipse colligeret pecuniā tēpli z iuberet fieri istā restaurationē:z ad hoc misit scribā templi noie saphan ad sacerdotē suū.erat aūt iste saphā vir honorabilis z erat scriba tēpli.i.scriba publicus eoz que fiebant in tēplo sicut capla ecclesiaz cathedraliū habent tabelliones qui ꝓscribunt tractatus factos in caplo z ponunt noia patris z aui istius saphan:qz illi erāt viri notabiles z cogniti i ppło:z vocat alio noie iste pr̄ saphā s.helchias.ij.pali.xxxiij.qz aliq boies sunt binomij vel trinomij:sicut pz de Petro z de Jacob z de rege ochozia:qz Petrus vocat Petrus z Simō Joānis z bariona z cephas:z Jacob vocatur Jacob z israel z ochozias vocatur ochozias abazias z ioachan:vt declaratū est.ij.viij.z.ix.(dicēs ei vade ad helchiā sacerdotē magnū).s. qz ad illū ptinebat administratio pecunie q̄ erat in tēplo dñi z oium alioz:vt dictū est.(Vt ꝓflet pecunia quā collegerūt ianitores a ppło z q̄ illata est in tēplū dñi.)Conflare significat duo.s.cōgregare vel cōuertere vnum in aliud p resolutionē.primo mō accipitur hic.s.q; pecunia cōflaret.i.cōgregaret tota pecunia q̄ erat in tēplo dñi vt ex illa fieret edificatio z restauratio in tēplo z non debebat cōflari.i.liquefieri z cōuerti in aliqd aliud:qz pecunia expendenda erat hic in fabros z in alios artifices:vt pz in lra.CScōo mō accipit pro liquefacere z ꝙuertere sicut cuz aurū vel argentū liquefit in fornace vt assumat aliā figurā.z ēt quātum ad istum modū ferrū z calibs z alia metalla que nō liquefiunt dicunt cōflari qñ calefiūt in igne:z tūc sunt facilius maleabilia:sic accipit Isa.y.s. z cōflabunt gladios suos in vomeres z lanceas suas in falces.z Michee.iij.dr z cōcident gladios suos in vomeres z astas suas in ligones.z sic idē est cōflare z cōcidere.CTertio mō pōt accipi ꝓflare pro depurare per liquefactionē:z sic fornax in quo liquefiunt metalla dr̄ cōflatoriū z auruz z argentū dicunt cōflari.i.depurari in igne.Sic accipit Mala.iij.s.ipse.n.quasi ignis cōflans z quasi herba fulonū z sedebit cōflans z emūdans argētum z purgabit filios leui z colabit eos quasi aurū z argentū.accipit aūt hic cōflare primo mō pro ꝙgregare:vt dictū est.z dr̄ de pecunia que illata est in tēplū dñi:qz fiebat istud opus de pecunia oblata ab illis qui transibant ad numerū vltra viginti annos:z reliqua pecunia q̄ gratis offerebat.z accipiebat ista a ianitoribus tēpli:qz erāt quidā sacerdotes apud portas tēpli z gazophilatia qui recipiebant pecunias istas z ponebāt i gazophilacijs:vt pz.ij xij.z.j.dicet.(Deturq; fabris per ꝓpositos domus dñi).s.pecunia que inuēta fuerit in gazophilacijs templi detur ꝓpositis per summū sacerdotē cui soli licebat aperire gazophilacia z ꝓpositi dent illaz fabris z fabri dent eam ad necessitates restaurationis tēpli:isti ꝓpositi erant quidā viri notabiles de quoz fide nō dubitabat z ꝓponebant opibus tēpli z illi iubebant fieri ea q̄ oportebat restaurari z ꝓsidebant opantibus.fabri vocant non solū qui opant in ferro sed oēs artifices manuales qui opant super materiā duram pcutiendo:z sic vocant quidā fabri ferrarij:z alij fabri lignarij:z sic erat hic.nā tignarij: idest qui cedebant ligna z lapidū cesores z fabricatores serri vocant simul fabri.(Qui distribuant eam bijs qui opant in tēplo dñi).s.pecunia distribui debebat a fabris per illos qui opabant in restauratione tēpli.nā fabri accipiunt hic pro singulis magistris aliquoz officioz qui vocant architectonici vel architecti:z isti hēbāt sub se alios manualr opantes ad mandatū ipsoz.talem autē se dicit apls fuisse respectu alioz ꝑdicatoz qui erant eo minores cū ait vt sapiens architectus fundamentū posui.Isti architecti accipiebant pecunias a ꝓpositis z distribuebāt eas ad duo.s.ad emendū materias necessarias p restauratione tēpli z ad danduz ipsis oparijs pro laboze.(Ad instauranda sartatecta tēpli).i.ad reedificandū ea q̄ destructa sunt.vocātur.n.sartatecta emēdationes vel renouationes destructoz:z dicūtur sartatecta de sarcio sarcis qō est reedificare vel renouare.z accipiuntur sartatecta large nō pro repationibus sed pro rebus q̄ repatione indigent.(Tignarijs videlz z cemētarijs z bijs qui interrupta cōponunt.)Dicūtur tignarij cesores lignoz:qz tignus est lignū longū ad opiendū domū in tecto positum:z generalr oēs cedētes ligna tignarij appellātur.dicunt cemētarij edificatores parietū vel qui apiunt fundamēta parietū vt de nouo ponātur fundamenta domoz̄ que cementa appellātur.vocātur cōponentes interrupta illi qui restaurant pietes quoz ptes corruerant vel ruinose erant z illi qui recta cadentia renouant z quascūq; alias partes restaurant q̄ erant interrupte.i.ex pte manebant z ex pte corruerant z oibus bijs dabātur pecunie de tēplo.(Et vt emātur ligna z lapides de lapidicinijs ad instaurandū tēplū).i.nō soli distribuebant iste pecunie p laboribus opantiū:sed ēt ad emendū inde materias.s.ligna z lapides de lapidicinijs:qz ista necia erāt p restauratione.(Verūtamē non supputet eis argentū qō accipiunt).s.det fabris ista pecunia a ꝓpositis:z tñ non supputet.i.non det in certo numero ita q; teneant reddere rōnē expensaz de tota pecunia quā accepunt.z vocatur argentū generalr pro quacunq; moneta.(Sed in ptāte hēant z in fide).i.in ptāte istoz fabroz sit expēdere illaz pecuniā in emēdo mās quascūq; voluerint pro restauratione tēpli z in fide eoz sit.s.q; nō teneant reddere rōnē expensaz z ꝓbare oia q̄ expēderint:sed credat eis i fide sua:ió ꝓpositi opez dabant istis fabris pecuniā quātam volebant ad emendū materias z dandū oparijs z cū expendissent illā petebant rursus pecuniā z dabat eis nec petebat ab ipsis qūo expēdissent pecuniā priorem. z ita fuit tpe ioas regis cū reedificaret tēplū.nā dabat pecunia ꝓpositis opez z tractabant illā in fide:nec fiebat eis ratio expensaz.ij.xij. z.ij.paralipo.xxiiij.

CAn Josias fuerit melior q̄z dauid. Qō.ij.

Queretur de Josia an fuit melior q̄z dauid vel nō.Aliqs dicet q; sic.nam iosias nunq̄z legit peccasse.de dō aūt legit sepe q; peccauerit.s.in adulterio bersabe in occisione vrie in numeratione ppli.ij.li.c.xi.z.xxiiij.z.j.palip.xxj.melior ergo fuit iosias.CScōo pz q; saltē iosias fuerit tā bonus sicut dō: qz dr̄ q; ambulauit p oēs vias dō z sic fecit tot opa bona quot dō:z tñ equalitas bonitatis aliquoz duoruz est ex equalitate vel inequalitate opez suoz bonorū:ió iosias erat equalr bonus cū dauid.si aūt vellimus ꝓcludere q; erat melior iūgent iste due rōnes.s.q; iosias fecit oia bona q̄ fecit dō z non peccauit in aliquo sicut peccauit dō: ergo melior fuit ipso.CRūdendū q; dō fuit melior q̄z iosias.Primo pz qz dō ponitur tanq̄z mēsura in bonitate oium regū iuda.s.q; per cōparationē ad eū cognoscatur bonitas oium regū:z tñ semp ipsa mēsura pfectionis aliquoz est excellētior illis qui cōparant sm illā mensuraz: z tñ de iosia dr̄ hic q; ipse fuit secutus vias prīs sui dō in oibus.ergo dō fuit melior q̄z iosias cū per cōparationez ad illū cognoscat bonitas iosie.CScōo pz:qz pp merita dauid fuit datū regnū oibus de posteritate sua etiā si peccarent:vt pz.ij.li.c.vii.z nō potuit iosias tantū mereri:qz sequēti.c.dr̄ q; lz iosias fuerit bonus nō fuit deus auersus a furore suo:sed transtulit ppm in babilonē pp pctā manasse:ergo maiora erant merita dauid.pz ēt hoc

Qō.2.

Scōo.

Rñsio q; dauid fuit melior iosia.

Prima rō.

Scōo.

qꝛ aliqñ deus voluit auferre regnū posteris dauid: sicut fuit tpe roboan ꝛ abie: ꝛ tpe iozan filij iosaphat: qꝛ fuerunt isti pessimi reges: pcedenti li.c.xv.ꝛ.s.viij. ꝛ tñ dr̄ q non abstulit regnū ꝓpter dauid vt maneret ei lucerna in hierusalē. ipse ergo fuit maiozꝛ meritozꝛ q̄z iosias: quia merita sua ꝓfecerunt vsqz ad multas gñationes ad ꝺ q nō auferret regnū posteris suis: ꝛ tñ merita iosie non ꝓfecerūt nisi pauco tpe: qꝛ pauco tpe post mortē eiꝰ trāslatꝰ est ppls in babilonē. ¶Ad primā rōnē in ꝯriū dicendū q illa nō est sufficiens: qꝛ lz dr̄ aliqñ peccauerit ꝛ iosias nunq̄z pōt dr̄ esse pfectioꝛ q̄z iosias: qꝛ pfectio nō attēdit solū in hoc q aliqs peccauerit vel nō peccauerit: sed in multitudine bonozꝛ operū. nā si aliqs nunq̄z peccauit: ꝛ tñ pauca bona opa egit: ꝛ alius peccauit aliqñ ꝛ egit valde multa opa bona: manifestū est pfectioꝛē esse scōm primū. sic fuit de dr̄ qui lz aliqñ peccauerit: habuit tñ multo plura opa bona q̄z iosias: ió melioꝛ fuit q̄z iosias q non legit peccauisse. ¶Ad scōm cuz dr̄ q iosias fecit tot opa bona quot dr̄ negandū est: ꝛ qñ dr̄ q ambulauit ꝓ oēs vias eius ꝛ nō declinauit ad dextrā nec ad sinistrā: dōm q non sequit ex hoc: sed solū q secutus fuerit iosias exēplum dr̄ in oībus opationibus suis: potuit tñ dr̄ multo plures opatiōes bonas facere q̄z iosias: lz ille nō declinaret a via eius. ꝛ qñ cōfirmat qꝛ dr̄ peccauit ꝛ iosias non ꝛ insup iosias fecit tot bona quot dr̄: ergo fuit melioꝛ: iaz rñsum est negandū esse q fecerit tot bona iosias sicut dr̄. ¶De hist̄oria Josie: ꝛ quis fuit ordo omnium gestoꝝ eius. Qō.iij.

Ad primā rationez in principio

Ad scōam

A

Qō. 3.

Queretur vlterius qs fuit ordo gestoꝝ Josie. ¶Rñdendū q iosias assumptus est ad regnū in parua etate cū esset octo annoꝝ: ꝛ qꝛ illa etas adhuc nō est capax discretionis pfecte nō cepit iosias aliqua opa regalia facere in principio regni sui sicut cepit ezechias. nā ezechias primo anno ꝛ primo mense regni sui cepit purgare idolatriā de tēplo dñi ꝛ de tota terra regni sui: ꝛ ꝓsumauit istud ante septē menses: vt p3.ij.paliꝑ.xxix. ꝛ declaratū est.s.xviij. hoc aūt fuit qꝛ ezechias erat tūc vir pfecte etatis. s. annoꝝ.xxv. qñ cepit regnare. e.c. ꝛ erat habilis ad faciendū quecūq3 bona. iosias aūt erat octo annoꝝ: ideo q̄z q̄z nō fuerit minoris zeli erga cultū dei q̄z ezechias: tñ nihil fecit a principio regni sui: sed mansit ꝓ octo annos reliquos nihil faciens qꝛ q̄si nō erat sui iuris: ꝛ hoc tpe viri de regno suo colebāt idola ꝛ manebāt adhuc idola in tēplo que posuerat pr̄ suus amō. ipse vero iosias nec videbatur tūc colere idola nec deū: non quidē colebat deū qꝛ non auferebat idola de tēplo qbus ibi manētibus nō poterat deo aliqs cultus diuinus impēdi. etiā nō colebat idola: qꝛ cū tūc pue etatis esset circa cerimonias religionis non attendebat. deinde octauo anno regni sui q erat annus. xvj. etatis sue cepit colere dñm. s. cepit inclinari ad reqrendū legē dei ꝛ qd agendū esset ꝑm eā: ꝛ tñ nōduz auferebat idola de tēplo vel de terra sed quodā leui cultu colebat dñm ꝛ perseuerauit in hoc statu annis quatuoꝝ. s. vsqz ad. xij. annum regni sui. de hoc. ij. paliꝑ. xxiiij. octauo anno regni sui cuz adhuc esset puer cepit querere dñz dr̄ patris sui. deinde anno. xij. regni sui qui erat annus. xx. etatis sue cuz iam esset discretus cepit seruare legē vsqz ad vnguē: ió in eodem anno exclusit omnē idolatriā que erat in tēplo. s. lucos ꝛ statuas ꝛ altaria idoloꝝ: ꝛ postq̄z purgauisset hierusalē ab idolis purgauit ēt totū regnū tollens oēs aras q̄ fuerāt in vrbibus ꝛ in mōtibus: ꝛ deinde trāsiuit ad ciuitates quorūdā israelitaꝝ de decē tribubus q remāserāt in terra effugiētes captiuitatē salmanasar ꝛ purgauit totam terrā illoꝝ ab idolis ꝛ occidit sacerdotes idoloꝝ ꝛ cremauit ossa eoꝝ sup altaria fecitq3 oīa ptinentia ad exclusionē idolatrie q̄ bñr sequēti. c. ꝛ tñ an fuerint facta in vno vel in pluribus annis nō appet. qbus cōsumatis añ annū. xviij. regni sui iussit mitti ꝑcones per terrā iuda ꝛ beniamin vt venirent singuli ad offerendū pecuniā in tēplū. s. pecuniā quā tenebant dare trāseuntes ad numerū ꝛ si quā aliā sponte offerre vellent. tūc venit totus Juda ꝛ beniamin ꝛ obtulit pecunias in tēplo dñi que recepte fuerunt per ianitoꝛes tēpli. s. per quosdā sacerdotes qui erant apud ianuā atrij sacerdotū ꝛ ipsi suscipiebāt oēm pecuniā ꝛ ponebant eā in gazophilacio: ꝛ factū fuit hoc vsqz ad. xviij. annū regni iosie qui erat etatis sue annus xxvi. ꝛ tūc cū multa esset pecunia misit iosias ad helchiā summū sacerdotez vt de pecunia q̄ erat in domo dñi fieret restauratio tēpli: ꝛ incepta est anno. xviij. iosie: ꝛ tunc cū pecunia educeret de archis tēpli inuētus est liber qdā qui missus est ad iosiā: ꝛ tūc scidit vestimēta sua: vt p3. j. in lr̄a. ꝛ tñ ante illud anno. xviij. regni iosie mēse primo fecit iosias phase bonorabile quale nunq̄z fuerat factum tpibus regū: vt p3. ij. paliꝑ. xxxv. deinde ꝓ aliquāta tpa cōtinuauit iosias tēpli restaurationē ꝛ multiplicauit cultū dei. deinde anno. xxxi. regni eius q erat annus. xxxix. etatis sue ꝓcessit ad bellū cō pharaonē regē egypti ꝛ sagitta pcussus occubuit iuxta vrbē magedo: vt p3 sequēti c. ꝛ.ij.paliꝑ.xxxv. iste fuit ordo gestoꝝ iosie in sūma. ꝛ tñ non fuit idē ordo qui ponit hic in lr̄a. nam primus ponitur edificatio ꝛ restauratio tēpli ꝛ inuētio libri in hoc capō: ꝛ sequēti. c. ponit destructio idolatrie facta ꝓ iosiā ꝛ celebratio phase: primus tñ iosias exclusit totam idolatriā de tēplo ꝛ de terra quā edificaret ꝛ restauraret tēplū. qđ p3. ¶Primo qꝛ.ij.paliꝑ.xxiiij. dr̄ q anno. xij. regni iosie mūdauit hierl'm ꝛ iudā ab excelsis ꝛ lucis simulachris ꝛ sculptilibus ꝛ cōfregit sculptilia ꝛ succidit lucos ꝛ cōbussit ossa sacerdotū idoloꝝ: ꝛ ista sunt oia q̄ recitant sequēti. c. restauratio tñ tēpli q̄ habet hic facta fuit anno. xviij. regni iosie: vt p3 hic ꝛ.ij.paliꝑ.xxiiij. ergo ꝓ sex annos fuit inchoata destructio idoloꝝ q̄ habet sequēti. c. anteqūz fierent ea q̄ habētur hic de restauratione tēpli. ¶Scdo p3: qꝛ.ij.paliꝑ.xxxiiij. dr̄ igit anno. xviij. regni sui mundata iam terra ꝛ tēplo dñi misit iosias saphan scribam vt instauraret domū dñi. ergo oia q̄ habent sequēti. c. de expulsione idolatrie fuerūt facta añ ista. ¶Tertio p3: qꝛ iosias fuit magnus cultor dei: nō erat ergo verisile q tāto tpe ꝓmitteret manere idola in domo dñi. s. vsqz ad. xviij. annū regni sui qui erat. xxvi. etatis sue: ió primus auferret ꝛ sic fuit: qꝛ anno. xij. regni sui qui erat annus. xx. etatis sue cepit ista facere. ij. paliꝑ. xxxiiij. ¶Quarto p3: qꝛ iosias anno. xviij. regni sui restaurabat tēplū: ꝛ istud erat vt placeret deo ꝛ coleret ipsum corde pfecto: ꝛ tñ nō poterat ipsum aliquaꝑ digne colere manentibus idolis in tēplo dñi: ió non est credendū q iosias aliqd faceret ptinens ad perfectionē cultus dei anteq̄z excluderet idolatriā: ꝛ sic factū est. ordo tñ mutatus est hic: cū primus fuerint ea q̄ habent hic q̄z que habent sequēti. c. ¶Cōsiderandū vlterius q in cōputatione istoꝝ tempoꝝ est varietas. nā Josephus. x. antiq. ꝛ hist̄o. scholastica que eū sequit referūt istos annos ad etatē iosie ꝛ nō ad renuz. s. q esset iosias octo annoꝝ qñ cepit querere dñm: ꝛ esset. xij. annoꝝ qñ destruxit idolatriā. sic. n. ait: erat iosias nā benignus ꝛ ad virtutē vtiqꝝ ꝓparatus in studijs regis dauid intētus: cūq3 ad duodecimū etatis veniisset annū pietatē ꝛ iustitiā in se mirabilē demōstrauit: cunctū nāq3 populū correxit ꝛ monuit vt derelicta idoloꝝ secta q̄si non essent dij colerent deū ꝛ opa simul maiora patrū in quibus deliquerant velut senioꝛ emēdabat. Dicendū tñ q intelligunt isti anni de regno iosie ꝛ nō de etate eius. naz ij. paliꝑ. xxxiiii. dr̄ octauo anno regni iosie cū adhuc esset puer cepit querere deū dr̄ pris sui ꝛ. xii. anno postq̄z regnare cepat mūdauit iudā ꝛ hierl'm a simulachris: ꝛ postea dr̄ q. xviii. anno regni sui restaurauit tēplū. motiuuz tñ Josephi forte est: qꝛ dr̄ ibidez octauo anno regni iosie cū adhuc esset puer cepit q̄rere dñm. erit tñ ꝓprie puer si accipiat annus octauus etatis eiꝰ. dōm tñ q nō est sufficiens motiuū cū scriptura dicat contrariū. potissime qꝛ in anno decimosexto etatis satis iudicatur aliquis puer cum non sit complete discretionis.

¶Quare Josias nūc restauravit tēplum: ꝛ q̄stuz tēpus trāsierat ab alia restauratione facta sub Joas. Qō.iiij.

Qō. 4.

Queretur vlterius ad qd nunc fecit Josias istā restaurationē tēpli. ¶Rñdendū q hoc fecit qꝛ tpibus regū precedentiū fuerat tē-

plum

B

Josias voluit restaurare tēplū.

Primo

Secundo

Tertio

Quarto

Josephus histo. scho.

Rñdo.

Prima cā

plum male tractatū.nam manasses fuit rex pessimus qui regnauit.lv.annis:ꝛ amon post eū:ꝛ isti nō curabant de tēplo dñi cū potius vilificarent illud introducētes illuc idola ꝛ plantātes ibi lucos:ꝛ hoc tpe aliqua ps edificiorum tēpli interrupta est ꝛ corruit:ió iosias nūc voluit illam restaurare cū esset vir pfecte deicola.ex eadē.n.cā facta est restauratio tēpli tpe ioas regis.nā ante ipsum fuerant quasi tres reges idolatre.s.Joꝛā filius Josaphat ꝛ ochozias filius ioꝛā ꝛ athalia regina que fuit post eos:ꝛ tpe hoꝝ templū dñi destructū est ꝗtū ad aliquas ptes:ꝛ potissime qꝛ athalia spoliauerat illud multis donarys vt

Scōa cā.

ornaret tēplū baalin:de diuitijs tēpli dñi.ij.palipo.xxiiij.

¶Scōa cā fuit pp longitudinē tpis.egebat.n.iam tēplū restauratione aliqua:qꝛ a multis tpibus nō legit fuisse facta aliquā restaurationē.s.a.xxij.anno regis ioas vsqꝫ ad annū.xviij.regni iosie:ꝛ istud fuit tps annoꝝ.ccxxv. nam ioas regnauit annis.xl.s̄.xj.ꝛ incepta est restauratio anno.xxij.regni sui e.c.ꝛ sic manebant.xvij.anni de regno eius.deinde regnauit amasias annis.xxix.s̄.xiij. ozias vero annis.lij.s̄.xv.ioathan autē annis.xvj.eo.c. achaz vero annis totidē.s̄.xvj.ezechias aūt annis.xxix. s̄.xviij.manasses vero annis.lv.pcedenti.c.amon autez duobus annis e.c.iosias vero annis.xvij.anteꝗ incipe ret restaurare:vt pz hic.ꝛ.ij.palipo.xxxiij. ꝛ sunt simul anni.ccxxxv.ꝛ tū elapso tanto tpe restauratione egebat templū.hoc aūt adhuc cōfirmatur:qꝛ achaz qui fuit rex valde malus destruxit aliqua in tēplo dñi.ipse.n.abstulit altare de loco suo ꝛ luteres de basibus suis ꝛ mare eneū de bobus ꝛ dispsit ista ꝛ alia vasa p pauimentū.s̄.xvj.ꝛ ij.palipo.xxviij.sic ergo credendū est qꝛ aliqua dāna intulerat edificijs tēpli q̄ egebant repatione.ezechias aūt ꝗzꝗz fuit bonus rex ꝛ purgauit idolatriā:tū non legit qꝛ restauauerit aliqd in tēplo vt pz.s̄.a.xvij.vsqꝫ ad vigesimum.ꝛ.ij.paralip.a.xxix.vsqꝫ ad.xxxiij.ió egebāt iam restauratione aliqua ruine q̄ essent in tēplo dñi.

¶ Restauratio templi quomodo facta est:ꝛ quis ordo fuit in ea. Qō.v.

Qō.5. A Rūsio.

Queretur vlterius qūo facta est ista restauratio tēpli. Dicendū qꝛ añ annū xvij.regni iosie deus dedit ei in mentē qꝛ vellet restaurare tēplum sicut dederat in mentē regi ioas qꝛ restauraret illud tpe suo.ꝛ tūc pōt dici qꝛ ipse misit p regnū iuda leuitas vt colligerent pecuniā que debebāt tēplo a transeuntibus ad numerū.nā a.xx.annis ꝛ supra dabat quilibet dimidiū siclū:qꝛ incipiebat tūc esse in numero virorum:vt pz Exo.xxx. vel pōt dici qꝛ iussit rex edici p totū regnū suū vt oēs qui trāsierant ad numerū venirent ad templū ꝛ offerrent ibi pecūiū qō tenebant ſm legē.hoc aūt faceret iosias:qꝛ tpibus amon ꝛ manasse pdecessoꝝ suoꝝ nō seruabat lex sed colebant idola:ió nullus veniret ad offerēdum dimidiū siclū quē tenebat dare qñ trāsiret ad numerum.ꝛ sic qꝛ ꝓ manasses regnauerat annis lv.ꝛ Amon annis duobus in qbus non fuerat lex custodita:ꝛ in isto tpe trāsirent multi ad numerū deberet multa pecunia tēplo ita vt tpe iosie possent fieri magne expē se de illa.faceret ēt iosias publicari per regnū qꝛ ipse volebat restaurare nūc templū dñi:ió qꝛ oēs volentes gratis dare aliquā pecuniā venirent ꝛ offerrent.ꝛ tunc multitudo videns zelū regis ad cultū dei veniebat in hierusalem de oibus ptibus regni ꝛ offerebat pecuniā sacerdotibus qui erant ianitores:ꝛ isti erant apud gazophilacium tēpli ꝛ pecuniā oblatā mittebant in gazophilaciū: ꝛ cū repleret educebat inde ꝛ per manū sacerdotis magni ponebat in alijs erarijs secretis tēpli vt rursus repleretur gazophilaciū.ꝛ hoc sepe factū est.fuit aūt iste modus vsqꝫquo collecta fuit pecunia multa in anno. xvij. regni iosie:ꝛ tūc ipse iussit summo sacerdoti qꝛ de illa pecunia fieret restauratio tēpli.sic.n.aliqualr factus est tpe ioas regis qui primus fecit restaurationē.nam ipse iussit sacerdotibus ꝛ leuitis qꝛ discurrerent per totū regnus ꝛ colligerent pecuniā a trāseuntibus ad numerū ad sarta tecta tēpli ꝛ illi neglexerūt hoc facere vsqꝫ ad ānū.xxij. regni ioas.ꝛ tunc ipse posuit edictus qꝛ oēs venirent de regno ad tēplum ꝛ offerrent precium qō tenebant ꝛ qui vellent insup sponte offerrēt ꝛ fecit gazophilaciū in quo poneret pecunia ꝛ illud replebat sepe.ij.palipo.xxiiij.ꝛ in hoc fuit dīa illius restaurationis ad istā:qꝛ in illa quotiescunqꝫ repletus esset gazophilaciū veniebat summus sacerdos ꝛ scriba regis ꝛ portabant gazophilaciū coꝝ rege ꝛ effundebant pecuniā coram illo ꝛ dabāt ꝓpositis operū ꝛ illi distribuebant eam per fabros ꝛ reducebatur gazophilaciū in locū suū ꝛ sic fiebat quotidie cuꝫ haberet pecuniā multā ꝛ interim fiebant opa.ij.palipo.xxiiij. nunc aūt nō portabat gazophilaciū coram rege sed cuꝫ plenū esset summus sacerdos effundebat pecuniā de illo ꝛ ponebat in alijs erarijs tēpli reducebatqꝫ gazophilacium in locū suū ꝛ sic impleuit multa eraria de pecunia. post hec aūt misit iosias ad summū sacerdotē vt de pecunia illa faceret restaurari tēplū:vt pz hic.ꝛ.ij. ꝓaralipo. xxxiiij. ¶Considerandū qꝛ duo modi faciendi istud fuerūt. ¶ ꝓrimus qꝛ leuite tpe iosie discurrerint per totum regnū ꝛ cōgregauerint pecuniā que debebat a trāseuntibus ad numeruꝫ. ¶Scōs qꝛ posito edicto cōcurrerint multi de regno ꝛ gratis obtulerint pro repatione tēpli:ꝛ qꝛ ista pecunia accepta fuerit a ianitoribus tēpli q̄ erant apud erariū. ¶Scōs modus ponit hic in lra.s.vt cōflet pecunia que illata est in tēplum dñi quā collegerūt ianitores a ppō:ꝛ istū modū solū ponit Josephus.x.antiq. dicens misit in totā ꝓuinciā iosias iubens qꝛ quicūqꝫ vellent aurū ꝛ argentū deferrent ad repationē tēpli pro sua voluntate atqꝫ virtute. ꝓrimus tū ꝛ scōs modus simul colligunt.ij.palipo.xxxiiij.cū dr: acceptāqꝫ pecuniā que illata fuerat in domuꝫ dñi:ꝛ quā cōgregauerant leuite ꝛ ianitores de manasse ꝛ effrain tradiderūt in manib⁹ eoꝝ qui erant oparijs in domo dñi.ꝛ sic alia fuit pecunia q̄ illata fuit in tēplū dñi:ꝛ alia que collecta fuit a leuitis de manasse ꝛ effrain.nā pecunia illata in tēplū fuit illa que ducebat a popularibus in tēplū ꝛ recepta a ianitoribus ponebat in gazophilacio.pecunia aūt quā collegerūt leuite a ppō fuit illa quā ipsi discurrentes per totū regnuꝫ collegerūt ab hijs qui transierant ad numerū.ꝛ istud significat lra hic:cū dr vt cōfletur pecunia que illata est in templū dñi quā collegerunt ianitores a ppō:ꝛ tamē nō tam clare ponit hic sicut.ij.palipo.xxxiiij. eo qꝛ deberet dici pecunia que illata est in tēplum ꝛ quā collegerūt ianitores a ppō:ꝛ tamē deficit illa cōiunctio. ¶Considerandū vlterius qꝛ ista pecunia colligebat ad duo. ¶ ꝓrimum erat vt restaurarent ea que corruerant vel destructa fuerant de tēplo.nam quidā reges idolatre destruxerant quasdā domos tēpli:ꝛ iste nūc edificate fuerunt.ij. paralipo.xxxiiij.s.at illi dederunt eam artificibus ꝛ cementarijs ad cōtinuationē domoꝝ quas destruxerant reges iuda. ¶Scōm erat ad emendū inde aliqua ornamēta ꝛ vasa pro tēplo domini:qꝛ verisimile est qꝛ reges idolatre acceperint multū de thesaurijs tēpli ꝛ ornamentis ad vsus suos cum ipsi ꝓtenerent deū ꝛ cerimonias legis ꝛ ad restaurandū numerū illoꝝ vasoꝝ ꝛ ornamentorum templi oportebat nūc colligi pecuniā.sic.n.fuit tpe athalie regine que fuit idolatra ꝛ accepit donaria de tēplo domini ad ornandū templū baalin:ꝛ ista fuit cā quare ioas fecit colligi pecuniaꝫ a populo:vnde dixit sacerdotibus quibus iubebat colligere pecuniā:athalia impijssima ꝛ filij eius destruxerūt templū domini ꝛ de vniersis que sanctificata fuerant tēplo domini ornauerūt phanū baalin.sic credendū est qꝛ fecerit manasses ꝛ amō reges idolatre ante iosiam:ideo tēpore iosie necessaria erat collectio pecunie saltem pro vasis ꝛ ornamentis templi que ablata fuerant.

¶Quomodo facta fuit conflatio pecunie inuente in domo domini. Qō.vj.

Qō.6. A Rēsponsio Josephi.

Queretur vlterius de conflatione pecunie inuenta in domo domini quomō fuit facta. ¶Respondet Josephus.x.antiq.qꝛ iosias misit ad heliachim sacerdotē iubens vt pecunie que remanserant cōflarentur ꝛ fierent inde crateres ꝛ libatoria ꝛ fiale ad ministeriū dei.ꝛ sic vult qꝛ ista cōflatio pecuniaꝝ

B ꝓrimus modus

Scōs modus.

Josephus

E Pecunia colligebat ad duo in templo.

ꝓrimo

Scōo.

Alia opi.

esset liquefactio earum in fornace vt reducerent in massam ⁊ inde fierent vasa ad ministrationē templi. ¶ Dicendum tñ q̄ ista lr̄a non videt cōcordare huic sensui: qr dr̄ conflet pecunia que illata est in tēplum dñi deturq; fabris ad emendū ligna ⁊ lapides. ⁊ tñ ad emendum ista non debebat pecunia cōflari. i. liquefieri sed retinere caracterē suum ⁊ figurā: qr certū pondus auri vel argenti magis valet qñ habuerit caracterē monete q̄z cuj fuerit redactū in massam. ¶ Aduertendū igit q̄ ista lr̄a est breuis: ⁊ iō obscura ⁊ implicat duas opationes tanq̄z vnas. fuit. n. collecta prius pecunia a pplo quousq; defijt populus offerre: ⁊ facta est tūc fabricatio: ⁊ distributa est pecunia per fabros operū ad emendū materias pro edificatione ⁊ ad dandū operijs: ⁊ de isto loquit hic lr̄a: ⁊ ad hoc fuit cōflata pecunia. i. cōgregata, finita aūt restauratione tēpli adhuc manebat multa pecunia de hac q̄ collecta fuerat: ⁊ iussit rex q̄ ista pecunia cōflaret. i. liquefieret in fornace ⁊ redigeret in massam vt inde fierent vasa necessaria pro templo dñi. ⁊ istud ponit Josephus vbi. ğ. nā primo ponit restaurationē deinde pecuniā resi duam dicit fuisse cōflatam ad faciendū vasa. ⁊ hoc ēt colligit. ij. palipo. xxiiij. nā prius ponit restauratio tēpli ⁊ postea sequit argentū qō repertū est in domo dñi confla uerunt datūq; est p̄fecto artificū ⁊ diuersa opa fabricantium. i. data est ad faciendum diuersa vasa ex illo.

Qō. 7.

A Qui essent p̄positi operū ⁊ qō erat officiū eoꝝ

Quereť vlterius qui erant isti p̄positi operū ⁊ qō erat officiū ipsoꝝ. ¶ Rñdendū q̄ ad istos p̄positos ptinebat accipere pecuniā a summo sacerdote ⁊ dare eam fabris operū ad emendū materias pro restauratione ⁊ ad satisfaciendū operijs laborantibus ex illa: vt p̄z hic ⁊. ij. paralipo. xxxiiij. scōm opus ipsoꝝ erat q̄ ipsi iubebant quid fieri deberet ⁊ erant p̄ntes cuj fierent opa vt diligenter fierent: ⁊ vrgebant operios ad solicite faciendū: sic p̄z. ij. paralipo. xxxiiij. ſ. q̄ p̄positi vrgebant opus. ¶ Sciendū aūt q̄ isti p̄positi erant de leuitis. erant aūt tres familie leuitaꝝ. ſ. merarithe: gersonithe: caathite: ⁊ de istis trib⁹ ponebant p̄positi. erant aūt quidā p̄positi sup illos q faciebant opus: ⁊ isti erant iabath ⁊ abdias de filijs merari ⁊ mosolā ⁊ zacharias de filijs caath. alij erant p̄positi sup illos qui portabant onera ad varios vsus ⁊ erāt scribe ⁊ magistri de leuitis ianitoribus. ⁊ oēs isti erant scientes canere organis. ij. palipo. xxxiiij. ⁊ ponit hoc vt qdā volunt: qr isti leuite canebant organis qñ operij laborabant vt interdū releuarent eos a labore per hāc delectationē armonie.

Reſponſio

Notandū

Qō. 8

A Melchias summus sacerdos qs fuit.

¶ Queret vlterius quis erat iste helchias summus sacerdos: de quo hic dr̄: ⁊ qs erat saphā scriba. ¶ Dicēdum ad primū q̄ iste helchias erat quidā vir laudabilis summus sacerdos p̄ beliachin q fuit postea summus sacerdos de quo ꝓphetauerat Jsa. xxij. dicens sobna p̄positus tēpli ducere ť extra terrā illā: ⁊ tunc succederet ei beliachin filius helchie ⁊ ipse haberet totū honorē tēpli dñi. alij tñ volunt q̄ iste beliachin de quo prophetauit Jsaias fuit ille quē misit ezechias ad rñdendum rabsaci. ğ. xviij. de hoc tñ magis declarabitur Jsa. xxij. ¶ Ad scōm de saphan scriba templi dicendū q̄ ille erat vir quidā honorabilis qui vocabat scriba tēpli ſm Josephū. x. anti. i. scriptor munimentoꝝ siue historiarū que reponebant in tēplo. vel p̄t dici q̄ erat scriba templi. i. scribebat tractatus q fiebāt in tēplo sicut in capīs ecclesiaꝝ sunt scribe q scribunt acta in capīo: ⁊ sic p̄t intelligi dictū Josephi. nā cū iste scriberet ea q̄ gerebātur in tēplo inter sacerdotes. ſ. p̄ctus ⁊ alia acta dicebat scribere munimēta siue historias: qr ista ptinent aliquo mō ad historias cū historia sit ꝓscriptio rei geste.

B Saphan scriba quis erat.

Joſeph

¶ An bene fecerit Josias q̄ non peteretur ratio expensarum a fabris. Qō. ix.

Qō. 9.

Queretur vlterius quare iussit Josias q̄ daret pecunia fabris opeꝝ ⁊ tractarent eam in fide: nec peteret ab eis rō expensaꝝ: ⁊ an bñ faceret in hoc. ¶ Ad primus dicendū q̄ Josias fecit hoc exēplo prioꝝ. nā prima restauratio tēpli facta fuit sub rege ioas ⁊ summo sacerdote ioiada: ⁊ tūc non petebat rō expensaꝝ a fabris sed in fide sua tractabant pecunias. ğ. xij. ⁊. ij. paralipo. xxiiij. ita ergo nunc Josias voluit q̄ in fide fabroꝝ pecunie tractarent. ¶ Ad scōm dicendus q̄ melius fuisset q̄ poneret rō expensaꝝ cū ipsis fabris operum: qr tūc esset ꝓscientia securior cū hic tractaret iosias rem alienā. ſ. pecuniā tēpli: ⁊ si negligenter tractaret ita vt aliqd p̄iret ꝓpter negligentiā suā tenebat ipse: qō nō fieret si expēderet de re sua: qr tunc siue p̄iret aliqd siue non rōnē reddere alicui nō teneret. nō ponere tñ rōnem expensarus erat occasio ad hoc q̄ fieret magna fraus in ope: iō malū videbat non ponere rōnē. ¶ Dicendū tñ q̄ non peccauit iosias in hoc: qr scriptura nō increpat eum q̄z q̄z referat istū actū eius: ⁊ fuit hoc ꝓpter duo. ¶ Prio qr isti fabri operū qui expēdebant pecuniā electi fuerant valde fideles de quoꝝ fide dubitari non posset: iō videbat supuacaneū ponere rōnē cuj eis. ¶ Scōm fuit: quia dato q̄ aliqō p̄tm esset in hoc: tñ iosias rōnabiliter mouebat qr sequebat exēplus viroꝝ bonoꝝ. nā ioiada summus sacerdos erat vir sctūs: vt colligit. ğ. xj. ⁊. xij. ⁊. ij. paralipo. xxiij. ⁊. xxiiij. Joas quoq; rex fuit valde bonus toto tpe quo vixit ioiada. ğ. xij. ⁊. ij. palipo. xxiiij. ⁊ tñ isti duo fecerūt. ¶ Primo q̄ fabri operū non redderent rōnez expensaꝝ: sed in fide tractarent pecuniā: iō rōnabilr sequebat iosias exēplum illoꝝ. ⁊ dato q̄ illi peccassent habebat iosias iustā ignorantiā que excusaret eū a p̄cō. de hoc tñ declaratum est magis. ğ. xij. (Dixit aūt helchias pontifex ad saphan scribā.) Iste saphan venerat ex parte regis ad helchiā pontificē. (Librū legis reperi in domo dñi). i. repi in tēplo vnū librū legis. hoc dicebat helchias vt iste liber ferret ad regē sicut postea fecit saphā. (Ediditq; helchias volumē saphan). ſ. dedit ei vt legeret ⁊ vt portaret ad regē. (Qui ⁊ legit illud). ſ. anteq̄z portaret ad regē: ⁊ ꝓpter hoc q̄ ipse legit aliqua in illo q̄ erāt cōtra statū pplī tulit illud ad regē vt coram eo legeret si forte rex aliquid agere vellet sup hoc. (Venit quoq; saphan scriba ad regem). ſ. postq̄z detulit mādata eius ad helchiā ⁊ accepit librum redijt ad regē. (Et renūciauit ei qō p̄ceperat). i. nūciauit regi qūo fecissz ea que p̄ceperat dicendo helchie q̄ cōflaret pecunia. (Et ait ꝓflauerunt serui tui pecuniā que repta est in domo dñi.) hoc dixit saphan: qr prius q̄z ipse rediret ad regez cōflauit helchias summus sacerdos totaz pecuniā que erat in tēplo simul cum ipso saphan scriba ⁊ cum oia facta fuissent retulit ea saphan ad regē. ⁊ intelligit istud de ꝓflatione pecunie. i. de liquefactione argēti ⁊ auri ad hoc q̄ inde fierēt vasa. ⁊ dr̄ cōflauerūt serui tui pecuniā. i. helchias summus sacerdos ⁊ ego qui sumus serui tui cōflauimus pecuniam reducēdo eam in massam argenti ⁊ auri. (Et dederūt vt distribuerent fabris ac p̄fectis operū tēpli dñi.) hic necessario dz intelligi duplex conflatio pecunie. ſ. vna que fuit congregatio eius ad hoc q̄ fierent inde opa tēpli. ⁊ de hꝫ intelligit ista lr̄a. ſ. dederūt eaz fabris ac p̄fectis. alia fuit conflatio. i. liquefactio pecunie vt fierent inde vasa: ⁊ de hoc intelligit clausula p̄cedens. ſ. cōflauerūt serui tui pecuniā. i. liquefecerūt eā. ¶ Aliter p̄t dici q̄ ista clausula tota ptinet ad eundē sensum. ſ. q̄ pecunia cōflata fuit. i. liquefacta ⁊ tradita fuit fabris ⁊ ꝓpositis. ſ. vt de illa fierent vasa. ⁊ isto mō etiā p̄t intelligi lr̄a. ğ. ſ. cōflet pecunia que illata est in tēplū dñi: ⁊ tñ ibi necesse est intelligi q̄ ꝓpter pecuniā illā que liquefacta est ad faciendū inde vasa fuerit alia ps pecunie tradita fabris vt emerentur inde materie ad reedificationē tēpli: ⁊ ista pecunia nō cōflata est. i. liquefacta. ⁊ dr̄ q̄ cōflata est pecunia inuēta in domo dñi: qr qcqd inuentū fuit ibi nūc de pecunia cōflatum est. ſ. nō solū pecunia illa que oblata fuerat nūc a populo: sed ēt qcqd auri ⁊ argēti reptum est in tēplo dñi ab antiquo cōflatū est nūc ad faciendū vasa. ¶ Sic. n. vult Josephus. x. anti. dr̄ etiā q̄ data est ꝓpositis ⁊ fabris: qr data fuit ista pecunia ꝓflata ꝓpositis operū tēpli per manum helchie ⁊ illi dederūt eam fabris: ⁊ accipiunt hic fabri solum pro aurificibus ⁊ argentarijs qui de argento illo ⁊ auro conflato faciebant vasa.

B Josias non peccauit ñ exigēdo rō nē expēsaꝝ

Prima rō.

Scōa rō.

C Liber qdā repertus in domo dñi.

Josephus

† ¶ Narrauitq;.) Hic ponit scōm huius. c. in quo ostēdit deuotio Josie in formidatione diuini iudicij. nam postq̄ audiuit

audiuit verba legis z cõminationes territus est z timuit dñm tanq̃z potentez inferre ista que cõminabat z dicit. (Narrauitq; saphan scriba regi).s.postq̃ narrauit qũo impletũ fuerat preceptũ regis subiunxit de libro illo qui inuẽtus fuerat in tẽplo.(Librus dedit mihi helchias sacerdos.)Ipse helchias sacerdos.i.summus sacerdos inuenerat istũ librũ z dedit eus saphan scribe vt ferret ad regẽ.(Quẽ cum legisset saphan corã rege.)Subintelligendũ est q iosias cum esset nimis deuotus desiderauit scire qd cõtineret in libro isto:z iussit saphan q legeret. (Et audisset rex verba libri legis dñi).s.audiuit attente verba illius libri in quo cõtinebat lex dñi data per moysen.(Scidit vestimẽta sua.) Audiuit.n.in libro illo multa mala sup israelitas qñ non custodirent legem dei.s.q ducerent in captiuitatẽ z vidit q pdecessores sui puaricati fuerant legem dei:ló timuit q in breui venirent ola mala q̃ erant in libro legis sup ppm:z ob hoc p̃ dolore scidit vestimẽta sua:qr modus erat antiquor signũ doloris scindẽ vestes.sicꝫ p3.ś.xvij.z.xix.z.ś.ij.li.c.j.z.iij.

¶Liber inuentus in domo dñi quis erat. Qó.x.

Queretur quis erat iste liber qui inuentus est in domo dñi.¶Aligs dicet q deus misit per angelũ suũ aliqué librũ in quo ꝓtinerent mala que ventura erant sup hebreos in breui ꝓpter peccata sua:z posuit angelus illuꝫ librũ in aliquo loco tẽpli dñi vt inueniretur ab helchia summo sacerdote z postea ostenderet regi.¶Dicendũ tñ q hoc non stat:qr iste liber nõ fuit nouiter cõscriptus:sed erat aligs de libris legis moysi:qõ p3 qr dixit helchias librũ legis repi in domo dñi:z iterũ dr.cũ audisset rex verba libri legis dñi:z iterũ non audierũt pres nostri verba libri huius vt facerent oẽ qõ scriptuꝫ est nobis.sicꝫ ẽt p3.ij.palipo.xxxiij. manet tñ dubiũ quis liber legis erat ille.¶Et dicẽdum q lex moysi est in quinq libris eius qui oés sub vno volumine ab hebreis tenent z vocantur thorath siue humas.i.quarius vel penthateucus nose greco:vt ait Hieronymus in ꝓlogo galeato qui incipit viginti duas esse lras.¶Dicendũ tñ q non põt intelligi de primo libro illor.s.de genesi:qr ibi non cõtinet lex sed historia.non ẽt de exodo:qr q̃z̃ cõtineant ibi aliqua p̃cepta:tñ maior pars eius est historia.¶Scõo p3:qr in libro quẽ legit iosias cõtinebant maledictiones que euẽture erant sup declinantes a cultu dei:z tñ in exodo non cõtinent maledictiones.non põt ẽt intelligi de libro numerorꝫ:qr ille totus historicus est nisi q aliqñ ipsis historijs pmiscent aliqua p̃cepta.¶Scõo p3:qr in libro numerorꝫ nõ ponunt alique maledictiones nõ obseruantiũ legez:z tñ in libro quẽ legit iosias multa erant.manent aũt duo libri.s.leuiticus z deuteronomiuꝫ qbus cõpetere põt.nã leuiticus est lex cũ non ꝓtineant in eo aliqua historica sed solũ p̃cepta.etiã in leuitico sunt maledictiones non obseruantiũ legẽ z bñdictiones obseruantiũ:Leui.xxvj.liber quoq; Deute.legalis est qr fere nullã cõtinet historiã nisi in ꝓlogo suo z in fine z ola alia sunt p̃cepta.etiã ibi sunt maledictiones.nã non est aligs liber legis in quo sint tot maledictiones sicut in Deute.z incipiũt a.xxvij.c. z durãt vsq; ad.xxxi.z potissime in.xxviij.c.¶Dicendum tñ q iste erat liber Deutero.z nõ leuitici:qõ p3.¶Primo qr dixit iosias nõ audierũt patres nostri verba libri huius vt facerent oẽ qõ scriptum est nobis:z tñ in leuitico rara sunt que ptinent ad totũ ppm:sed ponunt cerimonie sacerdotũ z leuitarũ in officijs suis:ló vocat leuiticus a leuitis:op3 ergo q intelligat de alio libro in quo esset scripta lex ptinens ad totũ ppm. z istud est in Deutero.qr ibi ponit quicqd ptinet ad totũ ppm. ¶Scõo p3 qr.ij. paralipo.xxxiij.dr repit helchias sacerdos librum legis dñi per manũ moysi.i.librum legis date per moysen.lex tñ moysi ꝓprie solũ est in Deutero.vñ Deute. xxxviij. dr de ipso libro Deutero.q illa est lex vel fedus ẽm qõ pepigit deus cuꝫ filijs israel p̃ter illud fedus qõ pepigit in oreb.¶Tertio p3:qr qñ loquimur de lege dei indistincte intelligit de libro Deutero.eo q ipse erat ꝓncipalior aliis libris legis in multis:z pertinebat magis ad erudi-

Qõ.Io A Pria opi.

Cõfutatio

Rñsio q erat liber Deute.

Prima rõ

Secunda

Tertia

tionem ppli.nam aliqua iussa sunt de ipso Deutero.que non iussa sunt de aliis quatuor libris legis.nã iussit deus q cũ israelite introirent in terrã chanaã describerẽt deuterono.sup lapides magnos calce cõplanatos Deute. xxvij.z sic factũ est.nã Josue.viij.dr q scripsit Josue super lapides Deutero.legis moysi qõ ille digesserat corã filijs israel. Itẽ de solo Deutero.iussum est q qñ rex cõstitutus esset accipet sibi Deutero.legis a leuitis z legeret in eo oi tpe:Deutero.xvij.de solo ẽt Deutero.dictuꝫ est q conuenientibus oibus israelitis in loco sanctuarij anno.vij.remissionis legeret corã eis Deutero.vt patet Deutero.xxxi.sic ergo intelligenduꝫ est hic q iste liber fuerit solum Deuterono.z repertum est in vno volumine lectumq; fuit corã rege.

¶Iste liber qũo inuentus est. Qó.xi.

Queretur vlterius qũo iste liber inuentus est.¶Rñdendũ est ẽm Ra.Sa. z Nico.q achaz erat idolatra pessimus z cremauit oẽs libros legis vt nõ apperet vñ posset redargui idolatria sua:z aliq sacerdotes abscõderunt tũc librum Deutero. in aliqua ruptura muri tẽpli:z cũ nunc fabricarent ea q corruerant inuẽtus est liber in ipso muro.¶Sed ista positio nõ stat:qr dr hic z.ij.palip.xxxiiij.q helchias repit istum librum in domo dñi:si tñ iste liber inuẽtus fuisset in muro restaurãdo inuẽtus fuisset ab opariis z non ab helchia qui nõ operabat nec ẽt erat vel assistebat opariis. ¶Scõo p3:qr non est verisile q achaz cõbusserit oẽs libros legis:z ex tũc mãserit ille liber abscõditus in muro tẽpli.nã non legit de achaz q aliqd tale fecerit.etiam dato q achaz fecisset istud tpe ezechie restaurarent libri legis:cum ezechias fuerit vir valde deicola.etiã qr tunc erat Isaias ꝓpheta eminens in ꝓphetia per quẽ restaurati fuissent libri legis si destructi essent ab achaz.¶Aliquis aũt dicet aliter.s.q inuenit helchias istũ librũ in latere arche federis.nã liber Deutero.erat positus in latere arche vt maneret ibi in testimoniũ:vt p3 Deut.xxxi. z de ipso loco accipet z mitteret regi.¶Sed dicendũ q hoc nõ stat.¶Primo qr dr q helchias repit librum:z tñ repire vel inuenire est cũ alicui occurrit res a casu vel ab intẽtione vt pote qr querebat eam:z tñ nesciebat locum illius:nã sciens locũ rei non dr inuenire eam sed accipe: z tamẽ helchias sciebat in latere arche esse Deuterono. imo totus israel hoc sciebat:qr sic scriptũ erat:Deutero. xxxi.ló non diceret inuenire si de loco illo accipet.¶Secundo p3:qr helchias nõ auderet accipe librum de latere arche:nã ad hoc oportebat q ipse introiret in sctã sctõꝝ vbi erat archa:z tñ nõ licebat summo sacerdoti introire illuc nisi semel in anno in die ꝓpitiationis:Leui.xvi.z ad hebre.ix.ló nõ introiret illuc:qr alꝫ moreret.¶Tertio p3:qr dato q introiret helchias in sctã sctõꝝ nõ auderet accedẽ ad archã vt apiret eã ad educendũ librũ:imo nec auderet tãgẽ eã qr timeret mortẽ:nã posit⁹ erat mod⁹ sũmo sacerdoti quo introiret in sctã sctõꝝ.s.ferẽdo corã se prunas z thimiama vt vapor surgẽs de prunis operiret vultũ eius z nihil videret:Leui.xvi.z dr ibi q si alr faceret moreret:z tñ nõ erat pmissus sacerdoti tãgere archã cũ illud sit ꝓter cerimonias q̃ habent ibi:ló moreret sũmus sacerdos si tãgeret archã vel apiret:z hoc erat vez nisi qñ mouendũ esset tabernaculũ de loco suo:qr tũc introibat sũmus sacerdo cum minoribus in sctã sctõꝝ z vellabãt archã vt traderẽt eã portãdã leuitis:Num.iij. z tñ iã nõ hẽbat locũ illud:qr postq̃z fuit archa posita in tẽplo salomonis nunq̃z debuit inde mutari.¶Dicendũ igit q modus inueniẽdi fuit qr helchias sacerdos mãdato regis ingrebat oẽ aurũ z argentũ qõ erat in tẽplo dñi ad ꝓflandũ illud in massam vt inde fierẽt vasa.z dũ q̃reret p oẽs archas tẽpli inuenit in quadã archa librũ istuꝫ quẽ nesciebat ibi esse:istud inuit.ij.palip.xxxiij.cum dr: cũq; offerrẽt pecuniã q̃ allata fuerat in tẽplũ dñi repit helchias sacerdos librũ legis.Idẽ ẽt vult Josephus.x.anti. dicẽs: pferens aũt heliachim pontifex aurũ inuenit librũ sacrũ in tẽplo repositũ quẽ simul eiciẽs dedit scribe.z qr sic inuenit ꝓter intẽtionẽ venit sibi in mentẽ vt mitteret

Qõ.II. A Rñsio Rabi Salo. z Nico.

Cõfutatio

Prima rõ

Secunda

Alia opi.

Cõfutatio

Prima rõ

Tertia

Rñsio auctoris.

Joseph

illum ad regē. ¶Quereꝛ vlterius ad quid mittebat
Qō.12. A Quare belchias misit hunc libꝝ regi.
belchias istū libꝝ ad iosiā:qꝛ iosias bēbat eū.nā Deut. xvij.dr̄ q̄ qñ rex ꝓstituereꝛ accipet Deut.legis moysi a leuitis ꝛ legeret in eo oi tpe:ergo iosias bꝛet illū:qꝛ post suaꝫ coꝛonationē dareꝛ ei.¶Scdo pꝫ:qꝛ Deute.dabat cuicūqꝫ regi.nā regi ioas datus est qñ fuit vnct⁹ in regē. nā dr̄ q̄ dederūt testimoniū siue libꝝ legis in manu ei⁹ ꝫ.xj.ꝛ.ij.palip.xxiij.dr̄ q̄ dederūt ei legē tenēdā.¶Ali quis rñdebit q̄ forte in iosia nō fuit seruata ista cerimonia:ꝛ sic nunqꝫ viderat iosias libꝝ illū.¶Sed istud nō stat:qꝛ soli reges idolatre ꝛ mali respuebant cerimonias legis:ꝛ tñ iosias fuit valde deicola:iō nō respueret eaꝫ. ¶Aliqꝫ dicet alr.ſ.q̄ q̄qꝫ esset iosias rex bonus:tñ erat parue etatis qñ vnctus est.ſ.annoꝝ.viij.vt pꝫ in lr̄a:ꝛ qꝛ nō intelligeret cerimoniā istā forte nō fuit in eo seruata. ¶Sed dōm q̄ hoc nō stat:qꝛ q̄qꝫ esset valde infans q vngebaꝫ in regē obseruāda erat ista cerimonia.nam rex ioas minoꝛ erat q̄ꝫ iosias:qꝛ erat.vij.annoꝝ qñ vnct⁹ est ꝫ.xj.ꝛ.xij.ꝛ.ij.palipo.xxiij. ꝛ tñ posita fuit lex in manu eius.ij.palipo.xxiij.a fortiori ꝑ ponereꝛ in manu iosie q erat annoꝝ.viij.qñ ꝓstitutus est in regē.¶Dicēdū ꝑ q̄ ista cerimonia vr̄ obseruata fuisse in iosia:tñ non seq̄baꝫ ex hoc q̄ ipse sciret qd esset in libꝛo legis dñi.nā qñ ponebaꝫ liber le ꝛis in manu regū puuloꝝ q vngebanꝫ non ponebaꝫ in ma..u ipsoꝝ vt tūc accipent illū ꝛ ex tūc legerent in eo:ſꝫ fiebat ad obseruādū cerimoniā quādā que fiebat in vnctione oīum regū.ꝛ sic q̄qꝫ obseruata fuisset ista cerimonia in iosia:tñ postea nō videret libꝝ legis.iō qñ nūc exhibitus fuit ſibi miratus est.ꝛ pꝫ q̄ ipse nesciret qd ꝓtinebaꝫ in lege dei.nā nūc qñ audiuit verba legis scidit vestimēta sua ꝛ timuit nimis.si tñ ipse iā sciret quid ꝓtineꝛet in libꝛo illo nō miraꝛet:qꝛ nō erat illud aliquid insolitū:ꝛ sic nō est dubitandū q̄ iosias nunqꝫ viderit libꝝ legis:nec ēt audiuerit qd ꝓtineꝛet in eo.ꝛ ꝫ sciebat belchias:iō qñ inuenit libꝝ legis misit illū ad regē

Qō.13. A Ad qd misit istū libꝝ cū multi eū haberent.

taliqꝫ nouū de quo gauderet vel stupesceret.
¶Quereꝛ vlterius dato q̄ iosias nō hūisset penes se libꝝ legis post vnctionē suā ad qd mittebat belchias libꝝ ad ipm:vel quo dr̄ hic q̄ belchias repit libꝝ legis. nā vr̄ q̄ istud sit aliqd superfluuꝫ:qꝛ liber legis erat aliqd cōe inter hebꝛeos cuꝫ per illū regularenꝫ ꝛ viuerēt:ꝛ qꝛ paruus erat multi possent hꝛe eū. ꝛ potissime in templo essent multi de hijs sicut in qualibet eccl̄ia sunt multi libꝛi:nō ergo poterat inueniri liber legis:qꝛ multi erāt ibi de qbus sciebaꝫ vbi erāt.¶Rñderi pōt dupl̄r.vno mō q̄ nullus liber legis erat in tēplo nec in ciuitate:nisi ille qui reptus fuit a casu:iō missus est ad regē.¶Aliter pōt dici q̄ multi alij erāt in tēplo:ꝛ p totā terrā israel penes psonas priuatas:ꝛ tñ nūc reptus fuit iste liber in q̄daꝫ arcba tēpli in qua nō putabaꝫ esse:iō tanqꝫ aliquid spāle missus est ad regē.iste scōs mo⁹ est fine difficultate si satisfaceret:qꝛ ꝫm eū p̄supponiꝫ q̄ m..ulti eēnt libꝛi legis tā in tēplo q̄ꝫ in ppō:ꝛ istud vr̄ satis verisimile.nā satis difficile est ꝛ quasi incredibile q̄ in tēplo dñi ꝛ in toto ppō nō esset aliqs liber legis.¶Videꝛ tñ dōm q̄ non sit iste modus conueniēs.¶Primo:quia si multi alij libꝛi legis essent in tēplo ꝛ in ppō:dato q̄ iste p̄ter intētionē inueniꝛet in tēplo nō tñ curareꝛ de eo q̄ sūmus sacerdos mitteret illū ad regē:iō vr̄ q̄ nullus alius liber legis erat in templo aut in ppō.¶Scdo pꝫ:qꝛ si multi alij libꝛi legis essent in tēplo ꝛ in ppō potuisset hꝛe penes se aliquē iosias ꝛ cognouisset qd ꝓtinebaꝫ in lege dei:ꝛ tñ nunqꝫ sciuerat qd ꝓtinebaꝫ in illa:ꝛ ob hoc nūc nouiter audiens verba legis scidit vestimēta sua q̄ nō scidisset si aliqñ saltem semel audiuisset verba legis.¶Tertio pꝫ:qꝛ si libꝛi legis multi essent in tēplo ꝛ in ppō essent sapiētes multi in lege dei:ꝛ aliqñ p̄dicatū fuisset verbū legis ꝛ audiuisset iosias q̄ erat pena nō obseruantiū legē.qđ pꝫ:qꝛ p singula sabbata legebaꝫ in synagogis quedaꝫ lectio de lege ꝛ de ꝓphetis:vt pꝫ Actuū.xiij.ꝛ.xv.ꝛ post hoc si erat ibi aliqs vir sapiēs qui posset ꝓponere verbū exhortationis ad plebē p̄dicabat:vt pꝫ Act.xiij.ꝛ sic si fuissent aliqui sapientes legis toto illo tpe quo regnauit Josias vsqꝫ ad xviij.annum regni sui qui erat annus.xxvj.etatis sue audiuisset aliqñ iosias aliquē p̄dicantez de lege ꝛ sciret que pene infligēde erāt nō obseruātibus legē:ꝛ tamē nunqꝫ audierat.qđ pꝫ:qꝛ nunc quādo audiuit admiratus est ꝛ scidit vestimēta sua qđ nō fit nisi ꝓ re insolita:ꝑ nunqꝫ audierat p̄dicari aliquid de lege dei.¶Satis ergo vr̄ dicendū q̄ nūc nō erat aliquis liber legis nisi ille qui inuētus est per belchiā in tēplo ꝑter illū qui erat in latere arche federis ad quā nullus hoium audebat accedere.fuerat aūt hoc factū qꝛ forte tpe manasse pierant oēs libꝛi legis.ꝛ hoc verisīle est:qꝛ ipse fuit pessimus oīum regū iuda tā in idolatria q̄ꝫ in occisione innocentū ꝛ forte vt nō esset aliqua scriptura per quā posset increpari cremauit oēs libꝛos legis:ꝛ qꝛ manasses regnauit multo tpe.ſ.lv. annis p̄cedenti.c.ꝛ post eū amon duobus annis interim mortui sunt oēs qui ante manassen erāt sapiētes in lege: ꝛ postea successoꝛes nō habuerūt libꝛos p quos instruerent in lege dei:ꝛ sic erāt ignorātes nec sciebat aliquis legem dei plene:ꝛ ob hoc nō poterat quisqꝫ p̄dicare. ꝛ sic factū est q̄ iosias nunqꝫ audiuisset ea que cōtinebanꝫ in libꝛo legis q̄qꝫ pauca essent vsqꝫ ad diē quo ductus est liber iste ad eū.¶Sed obiciet q̄ sacerdotes nescirēt cerimonias sacrificioꝝ ꝛ alioꝝ ptinentiū ad cultū diuinuꝫ: cū oia ista cōtineanꝫ in lege.¶Respōdendū q̄ sacerdotes sciebant cerimonias officij sui:ꝛ leuite cerimonias officioꝝ suoꝝ nō quidē per legez sed per assuetudinē:quia quotidie exercebāt ministeria sua ꝛ nō poterāt obliuisci cerimoniaꝝ suaꝝ:ꝛ sic multi qui nunqꝫ viderant librum legis scirent cerimonias.sic.n.dicit Aristo.j.ethicoꝝ.q̄ virtutes sunt pmanētiores disciplinis.i.nō possunt virtutes tradi obliuioni sicut disciplīe.ꝛ hoc qꝛ virtutes habent cōtinuū exercitiū in actu nostro:ꝛ tamē disciplīe nō habent cōtinuū actū cum nō ꝓtinue speculemur. sic erat de cerimonijs sacerdotalibus ꝛ leuiticis respectu benedictionū ꝛ maledictionū legis:qꝛ cerimonie nō poterant tradi obliuioni ꝑpter assuetudinē.benedictiones aūt ꝛ maledictiones nō cadebant sub assuetudine: cum nō esset aliqd agibile vel factibile sed speculabile:iō tradebanꝫ obliuioni:ꝛ sic nemo sciebat illas nūc:ꝛ etiā ipse iosias nunqꝫ audiuerat illas:ꝛ ꝑpter hoc nouiter audiēs exterritus est ꝛ scidit vestimenta sua.

¶Et p̄cepit.)Hic ponit tertiū huius capli in quo ostenditur deuotio iosie ad deuꝫ in inquisitione diuini cōsilij. nam postqꝫ timuit verba legis misit ad cōsulendū dominum sup hoc.ꝛ dr̄.(Et p̄cepit belchie sacerdoti).ſ.sacerdoti magno.iste.n.fuit p̄cipuus illoꝝ quos rex misit ad consulendū dominū ꝑ se.subintelligendū est q̄ belchias non venit ad regē quādo saphan tulit libꝝ.naꝫ dixit saphan belchias dedit mihi librum:sed postqꝫ rex audiuit verba libꝝ ꝛ scidit vestimēta sua belchias venit ad eum audiens q̄ scidisset vestimēta sua.vel forte rex misit pro illo vt quereret aliquid ab eo qꝛ ipse inuenerat libꝝ ꝛ volebat scire qūo inuenisset:vel qꝛ erat sacerdos magn⁹ ꝛ volebat petere ab eo cōsilium sup hoc.(Et aychan filio saphan.)Iste aychan erat filius saphan scribe ꝛ erat familiaris regis ꝛ vir honorabilis.(Et achobor filio micha.)Iste achobor erat etiā alius familiaris regis ꝛ vocatur alio noie abdon filius micha.ij.palipo.xxxiij.qꝛ erat binomius sicut multi alij.(Et saphan.)Iste erat saphan scriba:ꝛ sic notatur.ij.palip.xxxiij.saphan scriba. (Et asie seruo regis.)Iste asias erat quidā nimis familiaris regis:iō spāliter vocaꝫ seruus regis:ꝛ sic etiā vocatur.ij.palipo.xxxiij.sic etiā de multis alijs per excellentiā p̄dicanꝫ noia cōia:sicut pꝫ in dauid qui habebat sex vxores in hebꝛon:ꝛ ponit quē filiū acceperit de qualibet illarū:ꝛ in fine dr̄ q̄ sextus filius eius erat ietrabā de egla vxore sua.ꝫ.ij.libꝛo.c.iij.ꝛ.i.palipo.c.iij.dicens. (Ite ꝛ cōsulite sup me).i.ite ad sciendū consiliū domini vel determinationē suaꝫ sup me.audiuerat.n.iosias verba legis ꝛ maledictiones p̄nunciatas contra violatoꝛes: ꝛ qꝛ tpe predecessoꝝ suoꝝ fuerat lex violata ꝛ nōdū fuerant inflicte ille pene p̄nūciate putabat q̄ nunc tēpore inflīgende essent ideo iussit q̄ irent ad cōsulendum dominū

Rñsio prīa

Cōfutatio

Alia rñsio

Cōfutatio

Rñsio auctoris.

Rñsio prīa

Secunda

Cōfutatio

Primo

Secundo

Tertio

Rñsio auctoris

Obiectio

Responsio

B Josias misit ad ꝓsulē dum dñm.

dñm quid determinaret de eo.ſ.an determinaret delere
† ipſum cū populo ſuo:vel an vellet miſereri.(Et ſup po-
pulo ⁊ ſuper oī iuda).i.cōſulite de ſtatu populi ciuitatis
huius.nam illa erat ꝓcipua in toto regno:qz erat ſedes
regni:⁊ etiā erat ibi tēplum dñi:ideo ſpāliter querendū
erat de vrbe illa.ſ.bieruſalē. etiā ſup toto iuda.i.ſup oī-
bus alijs vrbibus regni iuda cōſulendus erat dño quid
† de illis diſponeret(de verbis voluminis iſtius qō inuē-
tū eſt).i.verba libri huius ſignificant nobis mala euen-
tura:qz nos ⁊ ꝑres nr̄i nō cuſtodiuim⁹ legē dñi iō cōſuli
† te deū an oīa mala que in iſto libro ꝓnunciant euentura
ſint an nō ⁊ ſi euenient qñ erūt (magna.n.ira dei ſuccē-
† ſa eſt cōtra nos) iſta ſunt verba ioſie. ipſe.n.putabat q̄
deus eſſet valde iratus cōtra oēs hebreos q̄ tūc erāt ꝓ-
pter peccata ꝑdeceſſorū.⁊ dr̄ ira ſuccēſa qz ira p̄ modū
ardoris ꝓcedit cū dicamus irā eſſe ſuccēſionē ſanguinis
circa cor ⁊ in deo ponimus irā ſicut in hominez Iz in eo
nulla ſit.⁊ tū.ij.parali.xxxiiij.dr̄ magnus.n.furor domi
ni ſtilauit ſuper nos.i.ſtilaturus eſt. ſtilare enim ꝑtinet
ad aquā ⁊ ſic ſignificat ira p̄ modū ignis hic:cū dicatur
magna ira ſuccēſa eſt ⁊ ſignificatur p̄ modū aque cū dr̄
magnus furor dñi ſtilauit ſup nos.⁊ vtrūq; competit ire
dei.primū cōpetit ex condictione ſua: qz ira ſecūdum ſe
eſt ardēs.ſecundū cōpetit ei in quātū a deo venit ſuper
nos:qz ſicut pluuia dr̄ ſtilare qz ab alto cadit ſuper nos
† ita ira dei qz mittitur ſup nos de celo: dr̄ ſtillare(qz non
† audierūt patres noſtri verba libri huius vt facerēt om-
ne qō ſcriptū eſt nobis) logtur ioſias de manaſſe ⁊ amō
ꝑdeceſſoribus ſuis q̄ fuerūt valde peccatores in ydola-
† tria ⁊ nō cuſtodierūt aliqō ꝓceptū de hijs que erant in
lege.⁊ dixit omne qō ſcriptū eſt nobis.i. quod ſcriptum
eſt ad hoc q̄ nos faciamus (ierunt itaq; helchias ſacer-
dos) i.ſummus ſacerdos. ponūtur hic oēs illi q̄ ſupra
ponebant:nam oēs iſti iuerūt ad cōſulēdū dñm ꝓ ioſia
⁊ ponit helchias tanq̄z ꝓncipalis ipſorum eo q̄ ipſe erat
ſūmus ſacerdos ⁊ alij erant tanq̄z comitantes ipſum. ſic
dr̄.ij.parali.xxxiiij.ſ. abyt igitur helchias ⁊ hij q̄ ſimul
a rege miſſi fuerāt:⁊ ſic ipſe ſolus notatur tanq̄z vadens
† ⁊ alij tanq̄z comitantes(ad oldam ꝓphetiſſam vxorem
ſelū)iſta olda erat mulier ꝓphetiſſa famoſa tpe illo ideo
miſit rex ad illam.⁊ dr̄ q̄ erat vxor ſelū ad notificandū
eam p̄ virū ſuū:⁊ hoc qz vir ſuus erat vir nobilis ⁊ fa-
moſus in populo vt ait ioſephus .x. antiq. (filij thecue
filij aſra) thecua nomēviri eſt q̄vocat thecuath.ij.para.
† xxxiiij.aliqñ tū thecua eſt nomē terre vel regionis:⁊ ſic
dr̄ q̄ amos erat de paſtoralibus thecue vt p̄z amos.i. ⁊
ſupra.ij.li.c.xiiij.dr̄ q̄ miſit ioab thecuā ⁊ adduxit inde
† mulierē ſapientē.ponunt aūt nomina p̄ris ⁊ aui ſelū: qz
iſti duo erant viri famoſi(cuſtodis veſtū) refertur ad ſe
lū q̄ erat cuſtos veſtū.ſ. ipſe erat leuita ⁊ habebat ſub
miniſtratione ſua veſtes ſanctuarij:nam quibuſdā leui-
tis tradebant theſauri cuſtodiēdi ⁊ alijs veſtes ⁊ alia di
uerſa ptinētia ad ſāctuariū vt p̄z.i.para.ix.⁊.xxvi.(que
habitabat in bieruſalē in ſecūda).i.in ſecunda clauſura.
erant enim treꝫ muri in bieruſalē qui diſtinguebant tres
partes vrbis.primus erat murus caſtri montis ſiō ⁊ in
tra iſtum murū nihil erat niſi templū dñi ⁊ palatium regis
⁊ dicebatur eſſe in prima clauſura. in ſecūdo muro erat
† clauſa q̄dam p̄s ciuitatis in qua morabant ꝓphete ⁊
ſacerdotes ⁊ viri nobiles. Tertius murus erat murus
exterior vrbis ⁊ intra iſtum erat reliqua multitudo po-
puli. olda aūt ꝓphetiſſa habitabat in ſecunda clauſura
vbi erant ſacerdotes ⁊ꝓphete(locutiq; ſunt ad eam).ſ.
Nō.ꝓphe- narrauerūt ei verba legis(⁊ illa reſpōdit eis) hēbat.n.
tiſſe. ſpiritum ꝓphetice ⁊ illico reſpondit)hec dicit dñs deus
iſrael.ſ.iſta que ſequūtur ſunt verba dei(dicite viro qui
miſit vos ad me)iſta ſunt verba olde ꝓphetiſſe.qz cum
† vellet incipere verba dei dicens:hec dicit dñs.redijt ad
loquendum a ſeipſa.ſ.dicite viro qui miſit vos ad me.i.
regi ioſie:⁊ vocauit eum virū non loquendo ei vt regi ad
ſignificandū q̄ humiliari debebat ⁊ non elleuari vt rex
mereretur miſericordiam a deo(hec dicit dñs ecce ego
† adducā mala ſup locum hunc) .ſ.ſuper bieruſalē vbi fie-
bat nunc iſta queſtio:⁊ nō ſolum ſup eū ſed etiā ſup alia
loca terre iuda:qz fere oēs de regno iuda ducti ſūt in ba
bilonē cū nō manſerint niſi pauperes ⁊ agricole ⁊ vini-
tores in terra vt colligitur infra.xxv.⁊ tū ſuper bieruſa-
lem venerunt plura mala q̄z ſup alia loca ꝓpter diutur-
nā obſidionē ⁊ occiſiones ibi factas ⁊ vaſtationez vrbis
(⁊ ſup habitatores eius).ſ. qz ducētur in babilonē ⁊ qz
multi morientur fame vel bello anteq̄z ducant illuc(oia
verba legis).i.ego adducā oīa mala que ſcripta ſunt in
verbis legis .ſ.deute.xxviij. ⁊ leui.xxvi. (que legit rex
iuda).i.que fecit cora ſe legi:qz nō legit ioſias librū illū
ſed ſaphan ſcriba legit coram eo: ſup̄ in littera ⁊ ſic dr̄.ij.
parali.xxxiiij.ſ.adducā ſup̄ locū iſtum cuncta maledicta
que ſcripta ſunt in libro quez legerūt coram rege iuda
(quia dereliquerunt me).ſ.non obſeruantes legē meaz
(⁊ ſacrificaverunt dijs alienis)iſtud erat peccatum ma- †
ximum ⁊ cōmuniſſimum in populo ꝓpter quod popu
lus ducendus erat in captiuitatez: ⁊ vocantur dij alieni
ſ.quia nō introducti ſunt a iudeis vt eſſent dij ſz ab alijs
gentibus (irritantes me in cūctis opibus manuū ſuaꝝ)
i.prouocauerunt me ad iram in omnibus operibus ſuis
quia omnia opera iſtorum erant mala.ſ. tam in idolatria
q̄z in homicidio et in ceteris peccatis. ſic enim dicitur
Iſaie.i.manus veſtre ſanguine plene ſunt.i.omnes ope
rationes veſtre ſunt plene immundicia (⁊ ſuccendetur
indignatio mea in loco hoc ⁊ non extinguetur)loquitur †
ad modum humanum: quia ira ꝓcedit per modū ca-
loris ⁊ quandiu ira manet dicit ſuccēſus calor vel ignis
⁊ quando ira ceſſat dicitur extingui. ⁊ dixit deus ⁊ non
extinguetur.i.non ceſſabit in quo ſignificauit q̄ quanq̄z
multi orarent ꝓ populo iſrael ne traderetur in captiui
tatem non ceſſaret furor dei contra eos. ſic enim dicitur
hieremie.xiiij.noli orare ꝓ populo iſto in bonum cum
ieiunauerint non exaudiam preces eorum . ⁊ ſi obtule-
rint holocauſta ⁊ victimas non ſuſcipiam ea : quoniam
gladio ⁊ peſte ⁊ fame ego conſummam eos. ⁊ dato q̄
eſſent ſanctiſſimi viri qui orarent tunc ꝓ iudeis nō ex-
audirentur preces eorum . ſic patet Hieremie.xv.ſ.di-
xit dominus ad me : ſi ſteterint moyſes ⁊ ſamuel a facie
mea eſt anima mea ad populum iſtum:eyce illos a facie
mea ⁊ egrediantur. ſimile ezechielis.xiiij.⁊ ad litteraz
fuit facta ſuccenſio in bieruſalem:quia nabuzardam p̄n-
cepo militie Nabuchodonoſor cremauit templum dñi
⁊ domum regis ⁊ omnes domos bieruſalem infra.xxv.
(regi autem iuda qui miſit vos vt cōſuleretis dominum
ſic dicetis) in precedentibus oſtenderat mala que ven-
tura erant ſuper populum:hic autem dicit quid de hijs
pertineret ad regem(hec dicit dominus deus iſrael ꝓ †
eo q̄ audiſti verba voluminis).i. quia deuote audiuiſti
veba libri legis (⁊ perterritum eſt cor tuum) .i.timuiſti †
q̄ iſta mala que prenunciabantur hic euenirent (⁊ hu-
miliatus es coram domino)iſta humiliatio fuit quia ſci- †
dit veſtimenta ſua ⁊ doluit ꝓ tantis malis ⁊ orauit ne
deus inferret illa(auditis ſermonibus contra locū iſtum
⁊ habitatores eius).ſ.in libro legis audiuiſti maledicti- †
ones contra locū iſtū.ſ.q̄ deſtrueretur ⁊ contra habita-
tores eius q̄ ducerentur in captiuitatem (q̄ videlz fie-
rent in ſtupores ⁊ in maledictū).ſ.continebatur in libro †
illo q̄ habitatores loci huius fierent in ſtupore.i.q̄ tan-
ta mala deus infligeret ſuper eos ⁊ populum iſtum q̄
quicunq; videret deſolationem ſtuperet quo modo tan-
ta mala euenire potuerunt vel ꝓpter quid euenerunt.
Dicebantur etiam fieri in maledictum.i.poni in forma
maledictionis.ſ. q̄ tanta mala eis euenirent q̄ quicūq;
vellet maledicere alteri diceret:maledicat tibi dominus
ſicut maledixit bieruſalem ⁊ habitatoribus eius : vel
deſtruat te ſicut deſtruxit bieruſalez ⁊ habitatores eius
(⁊ ſciditi veſtimenta tua ⁊ fleuiſti coram me)iſta perti-
nebant ad penitentiam:nam ſcindere veſtes ſignū ma-
gni doloris eſt.flere autem in viris adhuc eſt maior do-
lor in quibus non poſſunt eſſe lachrime faciles ⁊ falaces
ſicut in feminis que aliquando flent nihil dolentes.q.d.
ꝓpter hec que feciſti non venient iſta mala ſup̄ te vel

tempore tuo sed postea: ar si non voluisses tu quoqꝫ punitus eēs cuꝫ reliqs (ar ego audiui ait dñs). ſ. ego audiui gemitū tuū ar pniam ar acceptaui vt tu nō puniaris cum reliqs (idcirco colligā te ad pres tuos) .i. faciaꝫ te mori morte nāli ar p hoc colligā te ducēdo ad locū in q̄ sūt patres tui. ſ. alij antiqores te qui iā mortui sunt (ar colligeris ad sepulchrū tuū in pace). i. duceris ad sepulchrum in pace. ſ. nō videdo aliqua mala istorū. illi aūt qui vidēbūt erūt in aduersitate magna: qr potius vellent iā vita eē defūctos (vt nō videāt occuli tui oīa mala q̄ inducturus sum sup locū istū). ſ. q̄ꝫ nūc audias q multa mala inducēda sūt sup locū istū ar ex hoc affligaris: tū maxime affligereris si videres occulis tuis: qr tūc oportebat q ipe iosias duceret captiuꝰ in babilonē cū eēt rex si tpe suo captiuitas fieret: iō deus dilatauit mala ista ad aliō tēpus vt nō videret illa iosias vel fecit q mozerē iosias citius q̄ꝫ alias mozitur⁹ erat vt nō videret mala ista qñ euenirēt. ar dicit de malis inducēdis sup locuꝫ istū. i. sup bierusalē: qr ly sup oīa loca regni iuda mala inducenda forēt: maiora inducēda erant super bierusalem q̄ꝫ super alia vt dictum est.

Qō. 14 a

Cītra primam rōnē.

Ioſias quare misit ad cōsulēduꝫ dñm per ꝓphetissaꝫ ar non per alios prophetas. Qō. xiiij.

Prima rō

Cōfutatio.

Scōa rō.

Cōfutatio.

Euasio.

Cōfutatio.

Tertia Alia rō.

Cōfutatio.

Rō. ra. ſa. ar Mico.

Prima rō

Secunda.

Queretur q̄re misit nūc iosias ad cōsulendū dñm p oldā ꝓphetissā ar non misit ad cōsulēdū p bieremiā ar p alios ꝓphetas: nā bieremias tūc erat. Aliqs dicet q hoc fuit: qr olda erat famosior in ꝓphetia q̄ꝫ bieremias ar aly ꝓphete. Sꝫ dicēdū q nō stat: qr bieremias fuit de q̄tuor ꝑncipalibus inter oēs ꝓphetas ar habeť liber eius magnus. de olda aūt nihil hr scriptum: iō famosior fuit ꝓphetia bieremie q̄ꝫ olde ꝓphetisse. Aliqs dicet aliter q q̄ꝫ q̄ꝫ bieremias fuerit famosior q̄ꝫ olda: tū nōdū cepat ꝓphetare tpe hoc: iō missū est ad cōsulēdū oldā. Sed dicet falsū eē qr bieremias cepit ꝓphetare áno tredecimo iosie vt pꝫ bieremie. i. istud aūt accidit anno decimooctauo iosie vt pꝫ. ē. in lra ar istud accidit anno. xviij. iosie. ſ. anno. xviij. etatis sue ar sic per tres annos esset istud anteq̄ꝫ inciperet ꝓphetare bieremias. Sed dicendū q nō stat qr annus decimus octauus iosie in quo accidit istud erat regni sui ar nō etatis sue vt ꝓbatum fuit supra ar pꝫ. ij. paralipo. xxxiiij. vbi dicitur q anno. xviij. regni sui conflata est pecunia ar inuentus est liber ergo iam ceperat ꝓphetare bieremias per qnqꝫ annos. Aly ergo dicunt aliter q quāq̄ꝫ cepisset ꝓphetare tū erat adhuc iuuenis ar modice auctoritatis ideo recursum est ad oldam: sic. n. tenet histo. scolast. Sed hoc nō yť qr cum prophetasset qnqꝫ annis esset iam ꝓphetia sua famosa. Rñdet ergo aliter Ra. ſa. ar Mi colaus ꝑm positionem hebreoꝝ dupliť. vno modo q iosias voluit hře a dño responsum misericordie ar qr mulieres sunt clementiores viris misit ad cōsulendum dñm p mulierem. Alio mō dicūt q bieremias nō erat tūc i terra iuda sꝫ iuerat ad terrā assyrioꝝ vbi decem tribꝰ erāt captiuate vt admōeret eas ne recederēt a lege dñi q̄ꝫ q̄ꝫ eēnt in terra aliena. vel forte iuerat ad p̄dicanduꝫ qbusdam reliquijs decē tribuū q̄ manserāt in terra ar effugerant manus regis assyrioꝝ: vt ille nō recederent a dño. sic. n. ipse bieremias scripsit ppʿo iuda ducto in babilonē ne a deo recederent vt pꝫ biere. xxix. Sꝫ dicenduꝫ q p̄ma solutio istoꝝ nihil est qr nō est in ptāte ꝓphete blande vel dure respondere sꝫ sicut dñs voluerit p eum reuelare ita loquet sicut dixit balaan ad balach regeꝫ moab numeri. xxij. ar. xxiiij. ſ. si dederit mihi balach plenā domū suam argēti ar auri nō potero imutare ꝟbuꝫ dñi dei mei vt plus vel minus loquar. ni forte ꝓphēta vellet mētiri, pnūciās bona cū deꝰ reuelaret ei mala ar talis responsio mala erat. imo interdū dato q ꝓphete velint dicere ꝓtrariū eiꝰ qō reuelať eis nō pñt. sic fuit ō balaan cui deꝰ reuelabat q hebreí nō essent maledicendi ar ipse balaan conabať maledicere eis ar cū ꝓpertereť ad maledicendū deus cogebat eum bñdicere numeri. xxiij. ar. xxiiij. nō ergo eligeret ioſias potiꝰ rñsiones dei per femīnā q̄ꝫ per virū. Scōa rñsio quāq̄ꝫ nō appareat manifeste falsa tamen nō est satis ꝓbabilis. ſ. q bieremias iret in terram tam longinquā extra terram suam ad gētes illas quas sciebat a deo abiectas ar ad eum nūquā redituras. naꝫ si bieremias sciēs q ppls iuda de cuius origine ipse erat rediturus erat ad dñm aliquando ar reuersurus in terram suā post septuaginta annos vt ipse ꝓphetauerat bieremie. xxv. noluit ire in babilonē cuꝫ eis ad ꝓsortandos eos vt manerent in lege dei quāqꝫ darеť ei optio an iret in babilonem vel maneret in terra: qr sic iusserat nabuchodonosoꝝ ipsi nabuzardan. ſ. tolle eum ar pone sup illū oculos tuos nihilq ei mali facias sed vt voluerit sic facias ei biere. xxxix. a fortiori nō est credenduꝫ q iret in terrā assyrioꝝ q̄ distātior est a bierlim q̄ꝫ babilon ar gens illa nō ptinebat ad bieremiā sicut gens de regno iuda. etiā illi nunq̄ꝫ reuersuri erant ad dñm ar in terram suaꝫ sicut viri de regno iuda. nō est ergo ista rñsio ꝙueniens.

Rñsio auctoris

Bicendū igiť q ioſias nō misit ad ꝙsulendū dñm per bieremiā qr illa die qua legit ioſias libꝝ legis ar misit ad ꝙsulendū nō erat bieremias in vrbe sed eēt in alio loco regni iuda. ar hoc satis verisiſe ē qr bieremias nō bēbat originē de bierlim nec habitabat ibi sed in vrbe anathot vt pꝫ biere. j. ideo quāq̄ꝫ aliquādo esset in bierusalē erat p accidens. regulare aūt erat q esset in anathot loco sue originis ar domicilij. ꝙsulta est ergo olda ꝑ abñtiaꝫ eiꝰ. An olda rñderit illico nūcijs ioſievʿ pꝰ aliq̄ꝫtū tps. Qō. xv

Qō. 15. a

Queretur vlterius an ista olda rñdit nuncijs ioſie illico vt venerunt ad eā vel post aliquātū tps expectata a deo reuelatiōe. Rñdē dum q vtroqꝫ mō fieri poterat naꝫ qbusdā ꝓphetis deꝰ reuelabat qd rñdere deberēt illico vt interrogarenť ar in ꝑsentia illoꝝ q interrogabāt mox rñdebāt. sic erat de heliseo. naꝫ mox vt tres reges inq̄uerunt consiliū dñi sup aqua ad bibēduꝫ fecit heliseus canere coꝝ se citharistā ar illico facta est sup eū manus dñi ar rñdit. ē. ij. sic etiam cū multotiens alis q̄rereť mox rñdebat vt pꝫ. ē. v. ar. iij. ar. v. ar. vi. aliqñ aūt deꝰ nō reuelat ꝓphetis qō rñdere debēt illico sꝫ post aliquot dies. sic. n. fuit qñ reliquie regni iuda ꝙsuluerunt bieremiā vt rñderet eis ex pte dei an expediret sibi descendere in egiptū ar ipse ꝙtinue orabat dñm ar tñ nō rñdit ei vsqꝫ ad decē dies vt pꝫ bier. xlij. dicendū tñ q ly vtrūqꝫ potuisset esse in muliere ista: tñ primum fuit. ſ. q rñdit illico vt interogata est: qō pꝫ: qr dixit dicite viro q misit vos ad me: ar postea seqť qūo illi redierūt ad ioſiā ar nūciauerūt ei ꝟba olda: si tū nō respōdisset illico ipi veniſſet pri⁹ ad ioſiā q̄ꝫ olda respōderet. Itē colligiť hoc ex lra: qr nō apparet hic q interciderit aliq̄ mora in respōdēdo sꝫ illico vt q̄siuerūt isti nūcij ioſie rñdit olda eis: ar sic ēt colligiť. ij. palip. xxxiij.

Rō. 16. a

Quis modus fuit rñdēdi dei p ꝓphetissaꝫ

Primꝰ modus.

Secūdus.

Auereť vlteriꝰ qs modus rñdēdi dei fuit nūc p istaꝫ ꝓphetissā. nā pōt fieri reuelatio dei p effigiē apparētē ar loqntē vʿ p vocē audītā sine effigie vʿ p imutationē sancta sie i sopore vʿ p illustrationē itellectꝰ i vigilia ar i extasi vʿ p illustratōes sine extasi vʿ p imutatōes fātasie sine sopore. Bōm q nō fuit hꝰ p̄mꝰ modꝰ qr tūc apparuisset aliqs angelꝰ i effigie supta ar loqreť ar ille videreť nō solū ab olda sed ēt ab ingsitoribus ar audirēt vocē eiꝰ ar sic p illa vice nō magis ꝓphetaret olda q̄ꝫ nūcij ioſie ar tū hoc falsum est qr ipsa ꝓphetauit ar nō ipsi. Itē qr nō erāt isti digni videre angelū in effigie hūana qr tales visiōes paucis apparent ar electis a deo. Scōs modus ēt nō stat qr eodē mō seqreť oēs istos nūcios eē ꝓphetas p illa vice qr ꝓpheta est q reuelationē a deo accipit imediate: ar tū isti tā imediate recipiebāt istā reuelationē sicut olda. Itē nō videbanť isti digni audire vocē angelicā sic nec videē effigiē eiꝰ. Itē ar efficatiꝰ pꝫ qr si angelus locutꝰ fuisset ad olda astātibus istis ipsi audirent ꝟba eiꝰ ar nō oportebat q olda repeteret illa: ar tū olda locuta fuit oīa ista ꝟba ad nūcios ioſie dicēs: hec dicit dñs ꝛc. vt pꝫ hic ar. ij. palip. xxxiij. ergo

Tertius.

xxxiiij.ergo nō fuit fctā reuelatio ꝑ aliq̄ꝫ vocē auditā ſine effigie appareṫe. Tertius ēt modus nō fuit: qz ille ē in ſopore vt ꝓſupponit: z tñ olda nō accepit nūc rñſionē in ſopore ſ3 in vigilia: qz cū iſti nūcij ioſie ꝓſulerēt dñm p il lā in ꝓſentia eoꝝ rñdit.

Quartus.

Quart⁹ ēt modus nō fuit: qz qñ cūq3 accidit extaſis rapit aia z ceſſat ab olbus operatio nibus aialibus z fere ab oibus operationibus nālibus z corpus viribus deſtitutū vel vt exanimatū cadit in terrā z apparet mortuū ſicut fuit de btō paulo q ꝑ tres dies ſic mānſit: act.ix. tale aūt nō decebat fieri in olda ꝓphetiſſa qz erat coꝝā viris, z caſus eius in terrā videret diminuere bonorē ꝓphetie: qz talis caſus fit in arrepticijs. z potiſſime qz erat femina: z ĩhonestū valde eſt feminā cadere in ꝓſpectu viroꝝ ne aliqd de corpore eius nudet.

Sextus.

¶ Itē p3 qz reuelatio in extaſi nō fit niſi qñ reuelabilia ſunt magna q̄ intellectus noſter aliter ꝓprehēdere nō valet niſi totus ad illa ferat z ꝓñr ceſſet operatio aie circa corpus ſicut fuit in btō paulo archana verba q̄ nō l3 homini loq. ſcōm ad corinth.xij. z ad iſtā reuelationē faciē dā raptus eſt in extaſin ita vt neſciret an in corpore vel eẍ corpus eēt vt p3 ibidē. z tñ iſta reuelatio facta ad oldā erat de puis reb⁹ q̄ poterāt apprehēdi a quolibet intellectu puo: ergo nō fieret in extaſi.

An viſio q̄ beatus ſtephan⁹ vidit celos apertos fuerit realis vel imaginaria

Sextus modus ēt nō fuit: qz imutatio fantaſie q̄ fit in vigilia vel ſopore eſt ad hoc q̄ comprehēdant aliq̄ res viſe. nā fantaſia magis ſe habet ad iudicādas ipſas figuras q̄ ꝓſtūt in q̄ntitate q̄ꝫ aliqd aliud: iō eis qbus fit reuelatio ꝑ ſopore z imutationē fantaſie de figurīs z reb⁹ q̄ſi viſis fit: vt p3 de daniele q dixit aſpiciebā in viſione noctis z ecce q̄tuor vēti celi pugnabāt z q̄tuor beſtie aſcēdebāt de mari z multe alie viſiones ponunt ſic dani. vij. z viij. de imutatione aūt fantaſie in vigilia p3 in btō ſtephano q dixit ecce video celos apertos z Jeſum ſtātē a dextris dei: z tñ manifeſtū eſt q̄ iſta erāt in viſiōe imaginaria: qz realiter nō poterāt eē celi aperti. nec ēt xp̄s poterat eē ſedens a dextris dei cū ipſe ſit deus z nō ſit alius deus ſeparatus ab ipſo ad cuius dextrā ipſe poſſet ſedere. nā quāl̄ q̄libet triū ꝓſonarū ſit deus nō ſunt tres dij ſ3 vnus nec apparēt tres ꝓſone ſeparate ita vt vna videret ſedere hic et alia ibi ſ3 q̄libet eſt in alijs: ita. n. dixit xp̄s ego in patre z pr̄ i me eſt: io.xiij. z tñ ſtephan⁹ dixit q̄ vidit xp̄m ſtātē a dextris dei: act.vij. ergo erat viſio imaginaria z fuit de re viſibili. hic tñ nō fuit facta reuelatio ad oldā de alt qua re viſibili: qz nō dixit vidi tale et tale ſ3 fuit de aliq̄ re pure intelligibili: qz dixit talia z talia eueniāt huic populo z ioſie: ergo nō fuit ꝑ imutationē fantaſie.

Quint⁹ modus qui vere fuit.

¶ Dōm ergo q̄ nō potuit eſſe hic q̄ueniēter niſi q̄ntus modus reuelatiōis. ſ. ꝑ illuſtrationē intellectus in vigilia ſine extaſi z ſine imutatiōe fantaſie: z in iſto mō fit reuelatio ꝓphetis q̄ñcūq3 fūt in ꝓñtia alioꝝ: z tūc nō fit aliq̄ imutatio in eis exterius nec alij videt qūo deus reuelet aliqd tūc ꝓphetis ſ3 putāt q̄ iſta q̄ reſpōdēt iā aliꝰ ſciuerint vel a deo receperint ꝓius reuelationē z ita fuit nūc in olda: qz preſentibus iſtis nūcijs ioſie deus reuelauit ei reſpōſionē z reſpondit que habentur hic.

Qō.17 A

¶ Si ioſias nō doluiſſet ꝓ verba legis an deus induxiſſet captiuitatem babilonicaꝫ tpe ſuo.

Qō.xvij.

Pria opi.

Quereꝛ vlterius ſi ioſias nō doluiſſet qñ audiuit verba libri legis an deus induxiſſet captiuitatē babilonicā tēpore ſuo.

Alia opi.

Aliq̄s dicet q̄ nō: qz pena nō dat a deo niſi ꝑ pctō: z tñ ante hoc non peccauerat ioſias ſ3 ſecutus fuerat deū in toto corde ſuo excludēs idola de terra vt p3. ij. paliꝑo. xxxiij. ergo non venirēt mala iſta eo viuēte.

Ad rōnē alterius opi.

¶ Rñdēdū q̄ ſi qñ ioſias audiuit ẏba legis nō ſcidiſſet veſtimēta ſua z fleuiſſet de⁹ induxiſſet captiuitatē babilonicā tēpore ſuo z ipſe duceret captiuus in babilonez ſicut ducti ſunt duo reges iudeoꝝ. ſ. ioachin z ſedechias. j. xxiij. z. xxv. p3 hoc: qz dr̄ hic ꝑ eo q̄ audiſti verba voluminis z ꝓteritū eſt coꝝ tuū rē. colligā te ad pr̄es tuos vt nō videāt oculi tui mala q̄ inducturus ſum ſup locū iſtū: ergo iſta fuit cā q̄re non venerūt mala tēpore ioſie z ꝓñr ſi iſta cā nō fuiſſet veniſſent mala tēpore ſuo.

¶ Ad rōnē aūt i ꝓriū dōz vno mō q̄ ioſias peccaret nō dolēdo auditis verbis voluminis: nā ipſe ante hoc neſciebat qd erat ad qō obligabant iudei reſpectu dei z iō neſciebat an ꝑdeceſſores ſui multū offendiſſent deū: nūc aūt videbat q̄ntū offenderāt eu3 z iſta mala euēturā eſſent ꝓpter hoc: iō debuit ipſe dolere ꝓpter duo. ꝑmo ꝓpter offenſaꝫ dei qz nimis offenſus fuerat a ꝑdeceſſoribus ioſie. qcūq3 tñ videt offenſas dei māifeſtas z nō dolet de illis ſaltē i coꝝde ſuo peccat mortaliter. Scōo debebat dolere: qz putabat malū euēturū toti ꝓpło ꝓpter pctā ꝑdeceſſoꝝ: z tñ tenebat cōpati deſtructiōi vniuerſali gētis ſue. ſi igit auditis verbis legis nullo mō doleret peccaret: qz nō faciebat id ad qō tenebat. z ſic quāl̄ toto tēpore ꝓterito bene egiſſet nūc peccaret in hoc z mereret mortē vel ſaltē videre afflictionē illā.

Obiectio.

¶ Aliter pōt rñderi q̄ quāl̄ ioſias non peccauiſſet induceret de⁹ afflictionē illā tēpore ſuo qz illa veniebat ꝑ pctis patrū ſuoꝝ. ſ. manaſſe z populi cū eo vt p3. ē. in lr̄a z ſequēti. c. z. j. xxiij. z ita puniti fuerūt aliq̄ videtes mala captiuitatis illius z nō peccauerāt. ſic fuit de bieremia qz vidit multa mala. ſ. mortē ioſie de q̄ nimis plāxit z fecit lamētationes q̄ hīr in libro trenoꝝ: qō p3. ij. paliꝑo. xxxv. vidit ēt captiuitatē babilonicā z qūo ciuitas rupta eſt z ꝓbuſta ab hoſtibus z totus ꝓpłs ductus eſt i captiuitatē: nā illo tpe durabat vt p3 bie. j. z. xxxix. vſq3 ad. xliij. z tñ ipſe nō peccauerat qz ex vtero ſctificatus eſt: vt p3 bie. j.

Reſpōſio.

Tertio pōt dici q̄ quāl̄ ioſias non peccaret nūc nō dolēdo ꝑ volumine legis nec ēt puniret ꝑ pctō patrū ſuoꝝ poſſet pūiri ꝑ pctō ſuo. nā lz ioſias nō legat peccaſſe: tñ ꝓbabile eſt q̄ peccauerit: qz nō eſt homo q faciat bonū z nō peccet: vt dixit ſalomō ꝓcedenti. li. c. xviij. z. ij. paliꝑo. vi. ſcriptura tñ nō recitat aliq̄ pctā ſua: qz ſcriptura non curat de aliq̄ recitare niſi pctā grauiſſima ſicut eſt idolatria z homicidiū: z cū abſtineret ioſias ab iſtis quāl̄ in multis alijs coibus peccaret lex nō curaret dicere eū peccaſſe: z tñ ꝑ iſtis pctis mereret patī afflictionē videdo deſtructionē ppłi z captiuitatē babilonicā: nūc aūt fecit actū quēdā valde meritoriuz. ſ. q̄ fleuit z ſcidit veſtimēta ſua z humiliatus ē coꝝā dño: iō deus dedit ei hoc ꝓuilegiū q̄ nō videret mala inducēda ſup ppłm q̄ alꝰ viſurus erat.

Qō.18. A

Joſias an meruerit mori in pace ex eo q̄ ꝓterritū eſt coꝝ ſuum.

¶ Quereꝛ vlterius qūo dr̄ hic ꝑ eo q̄ ꝓterritū ē coꝝ tuū colligeris ad ſepulchrū tuū in pace vt nō videāt oculi tui mala: z ſic innuit q̄ meruit in hoc z ꝓp iſtud deus liberauit eū ne videret mala: z tñ vr̄ q̄ nō potuit mereri p hō qz meritū ꝓſiſtit in actu volūtario cū debitis circūſtātijs facto. terreri aūt eſt paſſio nec eſt vllo mō in ptāte nr̄a: qz ēt ſi nollim terreoꝝ ſi res mihi videt terribilis: z dato q̄ velim terreri z timere nō potero ſi res nō apparet mihi timēda: nullus ergo meret ꝑ hō q̄ terret nec ēt demeret: z tñ hic dr̄ q̄ ꝓp hoc nō erat viſurus ioſias mala ergo inuit q̄ merebat.

Rño ꝓma.

¶ Rñderi pōt vno mō q̄ ioſias nō meruit in hoc q̄ ꝓterritū eſt coꝝ eius nec ꝓpter hoc liberatus eſt a malis vt nō videret illa ſ3 ꝓpter alia q̄ ponunt ſimul liberatus eſt. nā dr̄ hic ꝑ eo q̄ audiſti ẏba voluminis huius z ꝓterritū eſt coꝝ tuū z humiliatus es coꝝā me z ſcidiſti veſtimēta tua z fleuiſti nō videbūt oculi tui mala: z tñ manifeſtū eſt q̄ in humiliatiōe z fletu z ſciſiōe veſtiū meret: iō dato q̄ nō mereret in hoc q̄ ꝓterritū eſt coꝝ eius liberaret a malis ꝓpter alia q̄ ſimul ponunt. Sed adhuc obijcet q̄ meruit: qz ſi nō meruiſſet in hoc nihil ageret ad liberationē ioſie q̄ ꝓterritū eſſet coꝝ eius z tūc poneret ſuperflue hic cū nihil ageret z ita poſſet dici qz comediſti panē nō videbūt oculi tui mala z iſtud falſum eſt z ridiculū.

Rño ꝓma.

¶ Rñdendū q̄ quāl̄ nō mereret in hoc q̄ terrītū eſt coꝝ eius tñ aliqd agebat q̄ terreret ad liberationē ſuā: qz nō liberat⁹ eſt niſi qz humiliat⁹ eſt coꝝā dño et fleuit z ſcidit veſtimēta ſua z in hijs meruit: z tñ nō egiſſet iſta niſi ꝓterritū fuiſſet coꝝ ei⁹: qz ſi nō credidiſſet iſta nec timuiſſet mala euentura quāl̄ diceret in libro legis nō humiliaſſet ſe nec fleuiſſet: iō ꝓterritum eſſe coꝝ prebuit cām z ola iſta. z ſic quāl̄ in illo nō meruit ioſias: tñ qz ꝓſtitit cām merēdi ponit cū ceteris in q̄bus meruit. z iſtū ſenſum videt lr̄a ſecuta qz poſuit terroꝝē iſtum ante

alia sicut cā ponit ante effectū. ¶ Scōo potest rñderi q̄
Scōa rñ. meruit iosias in terrore isto: nā iste terror nō fuisset causatus in iosia nisi credidisset verbis legis: nā si putaret illa verba esse inania nō formidaret aliquā penā euētūrā ꝓpter ꝓuaricationē legis: z tñ credidit ꝝa eē verba legis: ió timuit mala q̄ in ea ꝓnūciabant: z tñ credere verba legis esse ꝝa erat opus meritorium cū multi nō crederēt verbis ꝓphetaꝝ sicut dixit isaias: dñe qs credidit auditui nr̄o z brachiū dñi cui revelatus est: isa. liij. z ad ro. x. sic ēt dixit rex iosaphat ad ſuos ſuos credite dño deo vr̄o z securi eritis: credite ꝓphetis ei⁹ z cūcta vobis eveniēt ꝓspera. ij. paliꝑ. xx. z in fide magnū meritū ē cū p fidē iustificet homo. sic p3 ad ro. x. ſ. credidit deo abrahaꝫ z reputatū est ei ad iustitiā: meruit ergo iosias in hoc q̄
Tertia rñ. meritū est cor eius: q̄ terror iste ex fide ꝓcedebat. ¶ Tertio pōt rñderi q̄ nō est in ptāte nr̄a nō terreri q̄ñ aliquid apparet terribile nec ēt possum⁹ terreri quāc̄ꝫ vellimus q̄ñ aliqd apparet nō terribile: z tñ est in ptāte nr̄a q̄ id qō apparet terribile faciamus nō apparere terribile z ēt q̄ id qō nō apparet terribile appareat terribile. de ꝓmo p3 q̄ mors terribilis est z cuiq3 nāl̄r videt terribilis: et tñ volūtas nr̄a pōt iubere intellectui vt iudicet mortem nō eē terribilē ꝓpter aliquē bonū finē. z sic erat in martiribus q̄ ex desiderio vite eterne iudicabāt mortē nō eē terribilē ĩmo amplectebant eā tāc̄ꝫ delectabilē: sic p3 de apostolis act. v. cū dr̄ ibāt gaudētes apostoli a cōspectu ꝑcilij q̄ñ digni habiti sunt ꝓ noie Jesu ꝓtumeliā pati. z tñ manifestū est q̄ in illis fantasia iudicabat mortē esse amarā z intellectus hoc idē: ſꝫ voluntas iubebat intellectui iudicare mortē ꝓpter talē finē esse delectabilē. z sic est in ptāte nr̄a facere q̄ aliqd appareat nobis nō terribile qō terribile est. ¶ Se scōo p3 q̄ alīq̄ sunt q̄ nō apparēt de se terribilia q̄ nō cognoscit in eis aliqd durū sicut est de penis inferni vel de qbuscūq3 malis euētūris hominibus post mortē ꝓpter pctū̄: q̄ nāl̄r nō apparet determinate maxime hominibus vulgaribus q̄ pene sint post mortē: ió nō apparet aliqd terribile status pcōr̄uꝫ post mortē. q̄ ergo alicui apparet status ille terribilis ē in ptāte nr̄a q̄ pōt credere si voluerit penas eē post mortē z tūc necessario timebit penas illas esse terribiles: sic̄ apparet q̄ntū ad articulos quos credimus: q̄ nāl̄r non habēt aliquā euidentiā: ió intellectus nō assentit eis ſm se: ſꝫ ad hoc q̄ assentiat op3 q̄ volūtas iubeat intellectui q̄ credat z tūc intellectus credit: nō q̄ inclinat ſꝫ quia credere iubet: z q̄ntuꝫ ad hoc dr̄ intellectus captivatus ꝓpter deū: sic enim dicit apostolus scōs ad cor̄in. x. ſ. captiuātes oēm intellectū in obsequiū xp̄i. Et q̄ntū ad hoc fides meritoria est: q̄ ex volūtate ꝓcedit ꝓiuſc̄ꝫ ex intellectu. z sic est in ptāte nr̄a facē q̄ aliqd appareat terribile vel nō. z sic fuit in iosia q̄ ipse credidit verba legis esse vera z ꝓpter hoc territus est: z tñ nō apparebat an verū esset q̄ iste pene euētūre essent nisi qs credere vellet. credere aūt volūtariū est z sic erat i ptāte iosie q̄ terreret vel nō: z q̄ voluit terreri rōnabil̄r de eo q̄ timēdū erat meruit z sic ponit tāc̄ꝫ vnū de opibus i qb⁹ meruit.
¶ Quomodo deus fecit q̄ iosias non vidit mala q̄ euentura erant super populum. Qō. xix.

A Qō. 19. **Queretur** vlterius cū deus fecerit q̄ iosias nō videret mala q̄ euētura erant sup ꝑplm qūo hoc fecit. ¶ Rñdendū q̄ poterat dupliciter fieri. vno mō ꝓlongādo terminū malor̄ futuror̄. alio mō abbreviādo vitā iosie. Se primo p3 vt si deus inflicturus fuisset ꝓpter pctā populi mala illa q̄ ꝓtinebant in lege hoc tēpore quo iosias ꝓsuluit dñm: z sic videret iosias illa z extēdit ista mala ad aliō tp̄m. ſ. q̄ eventuret post viginti vel triginta annos vt sic essent post mortē iosie. de scōo p3 vt si iosias viuere debuisset octuaginta annis q̄ tūc videret mala ista q̄ euētura erāt: q̄ nō acciderūt post tp̄m istud nisi q̄ſi post triginta annos: qō p3: q̄ quādo fuit facta ista q̄stio ad dñm erat ann⁹ decimusoctauus regni iosie vt p3 in lr̄a: z sic ſuperāt tredecim anni de regno ei⁹ cū regnauerit annis triginta vno. s̄. in lr̄a z post eū regnauit ioacbas tribus mēsib⁹ sequēti. c. deinde regnauit ioachin vndecim annis. e. c. deinde regnauit ali⁹ ioachin tribus mēsibus. j. xxiij. z postea regnauit sedechias annis. xi. e. c. q̄ simul sunt anni triginta q̄nq3 z dimidius. z sic si iosias vixisset annis triginta q̄nq3 post hoc vidisset captiuitatē babilonicam: erat aūt iosias nūc viginti sex annor̄ q̄ erat decimus octauus ann⁹ regni sui z ipse erat octo annor̄ q̄ñ cepit regnare: vtrūq3 p3 in lr̄a z sic colligēdo istos annos fuerūt a natiuitate iosie vsq3 ad captiuitatē babilonis anni sexaginta vnus z dimidi⁹ fere. z ió si iosias vixisset annis octuaginta vel saltez septuaginta qbus poterat faciliter viuere vidisset necessario captiuitatē babilonicā. z sic poterat deus abbreviare vitā eius faciēdo q̄ nō videret illā z hoc q̄ vixit solū annis triginta nouē. ſ. octo annis anteq̄ꝫ regnaret z triginta vno anno post vt p3. s̄. in lr̄a. ¶ Dom aūt q̄ quāc̄ꝫ q̄libet istor̄ modor̄ fuerit possibilis: tñ ꝑmus eor̄ fuit verus: qō p3: q̄ deus volebat facere bonū iosie q̄ meruerat flēdo z humiliādo se: si tñ deus faceret q̄ nō videret mala ista abbreviādo vitā suā grauaret eū: q̄ pena q̄dā est abbreviatio vite cū nāl̄r nihil sit magis desiderabile q̄ꝫ viuere eo q̄ viuere viuētibus est esse: ipsuꝫ tñ esse est absoluta ꝓfectio. ¶ Itē p3 hoc: q̄ istud esset aliqualiter verisīle si deus imediate post mortē iosie vellet iducere captiuitatē babilonicā: z tñ nō iduxit eā illico q̄ postea fuerūt quatuor reges. ſ. ioacbas z ioachin z sedechias. j. xxiij. z sequēti. c. ēt q̄ post mortē iosie vsq3 ad captiuitatē babilonicā fuerūt viginti duo anni saltē vt p3 cōputādo tēpora istor̄ regū: si igit̄ deus abbreviaret vitaꝫ iosie solū vt nō videret captiuitatē babilonicaꝫ sufficiebat q̄ moreret iosias vno anno vel duobus ante illā captiuitatē z tñ mortuus est ante illā viginti duobus annis: ergo nō fuit abbreviata vita sua vt nō videret captiuitatē babilonicā ſꝫ fuit tp̄s illor̄ malor̄ dilatatū: q̄ si nō doluisset iosias vt doluit de malis istis induxisset deus captiuitatē forte duobus vel trib⁹ annis post q̄ꝫ apparuit iste liber: z q̄ doluit dilatauit deus eūtū istor̄ malorūꝫ vsq3 ad annos triginta sex fere post inuētionē libri isti⁹. vt nō solū nō videret iosias ista mala ſꝫ ēt vt mala cito veniētia nō offuscarēt memoriā felicitatis eius. nā arist. j. ethi cor̄. c. ꝓnepotū aūt fortunas q̄rēs an bona vel mala eueniētia nepotibus vel ꝓnepotibus mortui vel amicis eius augeāt vel diminuāt felicitatē defuncti dicit nimis differre an ista eveniāt imediate post mortem pauco tempore vel multo post. z sic fuit hic magnū tēpus intermediū vt infortunia euenientia ꝓnepotibus nō viderent offuscare felicem vitam iosie.
¶ Josias quomodo pacifice moreretur cum tamē occisus fuerit in bello. Qō. xx.

A Qō. 20 **Queretur** vlterius qūo dr̄ hic q̄ iosias collige ret ad sepulchrū suū i pace cū nō fuerit pacifice mortuus ſꝫ in bello occisus est a pharaone: sequēti. c. z. ij. paralipo. xxxv. ¶ Rñdet nicolaus vno mō. ſ. q̄ iuit in pace. i. securus de sua felicitate: z est sensus q̄ iosias collectus est ad p̄res suos. i. ad viros bonos q̄ erāt in sinu abrahe: q̄ ibi erant aliq̄ de patrib⁹ iosie. ſ. dauid iosaphat z asa z manasses et qdaꝫ alij: z q̄ñcūq3 aliꝗs decedit in pctō z ꝑdēnat eternaliter nō vadit secure ad sepulchrū suū: z q̄ iosias bon⁹ erat secure iuit illuc. Sꝫ ista rñsio nō ꝓuenit lr̄e: q̄ ista ex. p allegoriā et lr̄a loquit̄ in sensu historico. Scōo p3 q̄ ꝓpter ista q̄ habent hic. ſ. q̄ fleuit iosias z scidit vestimēta sua collectus est in pace: z tñ dato q̄ nō fecisset ista z vidisset captiuitatē babilonicā poterat colligi secure ad limbū scōrūꝫ si moreret in caritate: ió de hoc nō loqt̄ hic scriptura. Tertio p3 q̄ rñsio dei debebat eē ad ꝓpositū eor̄ de qb⁹ q̄rebat iosias: aſs. n. esset sicut rñsio stulti: z tñ iosias q̄rebat de malis q̄ ꝓnūciabāt in lege an euētura eēnt sup eū z sup ꝑplm: ergo de istis debebat deus rñdere an euēirēt super eū vel non. Quarto patet ex adiūcto: quia iosias misit ad consulendū dominū ꝓ se z ꝓ hierusalem et ꝓ toto iuda vt patet hic in littera et. ij. paliꝑo. xxxiij. z tamē de ꝑplo ꝓnūciatū est q̄ eveniret mala q̄ erant in lege sup illū: ergo op3 q̄ responsio ptinēs ad iosiaꝫ significaret

Scōs. Primus modus possibilis. Rño. Scōa. Tertia. Quarta. Primus modus fuit verus. Cōfutatio. Prima rō. Scōa. Tertia. Quarta. Rñ. Nico.

In potestate nostra ē q̄ terribile appeat nō terribile z ecōtra. B

gnificaret an illa mala sup eū euenirēt vel nō sicut sup ppm. ¶Quinto pz qz deus voluit hic facere dīam in Quinto. responsione de statu populi z de statu iosie: qō patet: qz pmo dr de pplo:ecce ego adducā mala sup hūc locū. et postea dr:regi aūt iuda q misit vos vt ꝙsuleretis dñm sic dicetis.z sic apparet q erat dra:z tñ si intelligat ista collectio iosie i pace de securitate vite eterne nō erāt diuer se rnsiones:qz qlibet eoz q ductus est in captiuitatē babilonicā z vidit oia mala tēporis illius potuit ire secur ad limbū sctōz si morere in caritate:ergo opz q intelligat de pace tēporali z nō de securitate vite eterne. Sexto Sexto pz:qz de dixit colligā te ad pres tuos z colligeris ad sepulchrū tuū in pace vt non videāt oculi tui mala q inducturus sum sup locū istū:z tñ ad hoc q videret vel nō videret iosias mala ista nihil faciebat q secure iret ad vitā eternā:qz siue videret siue nō poterat ire secure illuc: ergo necesse est itelligi de pace tēporali p quā tollit q videret afflictionē iosias in malis populi sui. Septio pz:qz Septimo. isto mō intelligēdo reuelaret deus iosie certitudinē salutis sue:sz istud nō ꝙsueuit de alicui reuelare nec decet: qz daret homini occasio ad faciendū malū vel ad hoc q eēt tepidus in bono cū certissime sciret se saluādū: cū āt icerti sum conamur p virtutū ptinua icremēta saluari. ¶Aliter rndet bistoria sco.dicēs q nō intelligit hoc de Rñ. bisto. scola. pace regis qz ipse a pharaone occisus est sz de pace populi. Hoc aūt nō multū videt:qz de rndebat hic de statu regis z nō de statu populi. ¶Dom igit q iosias mortuus est in pace.s.nō videdo aliq de illis malis q de inflictur erat iudeis z hoc pz in lra:qz dr:colligeris ad sepulchrū tuū in pace vt nō videāt oculi tui oia mala que inducturus sum sup locū istū:z dicebat pax respectu tātoz malorz q euētura erat sup hebreos q̄nta nunq̄z euenerāt ita vt fierēt in stupore z maledictū.z sic quāq̄z iosias moriturus esset in bello z istud erat pena z infortuniū:tñ qz mala q euētura erāt sup hebreos valde maiora erāt q̄z q morerē aliqs in bello:iō iosias quāq̄z morerē in bello dicebat mori in pace:qz p hoc excusabat videre mala maxima.z ista fuit positio oiuz recte sentientiū q melius sit alicui mori fortiter i bello q̄z videre destructionē gētis sue z religionis sue. Sic.n.dixit iudas machabeus viris suis:melius est nobis mori in bello q̄z videre mala gētis nre z sctōz vt pz.j.macha.iij.imo melius est aliquē mori viriliter in bello q̄z pdē aliqd de honore suo sic dixit iudas machabeus cū dixerūt ei viri sui q fugerēt qz pauci erāt.s.absit ista rē facere vt fugiamus ab eis z si appropiauit tps nrm moriamur in xtute pter fratres nros z nō inferam crimē glie nre.j.macha. ix.sic ēt dicit apostolus melius mihi mori est q̄z vt gloriā meā qs euacuet.i.honorē meū auferat.j.ad corint.ix.si tñ iosias vidisset mala ista oportebat q ipse duceret i babilonē captiuus z teneret in carcere sicut fuit de ioachin z sedechia regibus iuda q incarcerati fuerūt in babilone.j.xxv.melius ergo multo erat iosie mori in bello q̄z videre mala ista.z nō solū pter oia ista sz ēt pter destructionē tēpli qō pbustū est z diruptū vsq̄z ad terrā: et tñ si istud malū ēt solū fuisset potius debuisset iosias velle mori in bello q̄z videre talē destructionē.sic.n.pz de tito q lz gētilis esset hoc opinabat:nā qñ capta bierusalez cremaret tēplū z sacerdotes timētes mortē z fatigati laboribus z erumnis peterēt sibi donari vitā iussit illos occidi titus dicēs eos esse degeneris animi q tēplo z numini peunti cuperēt superuiuere: vt ait iosephus.li.vi.de bello iudaico.sic ēt anchises pr enee antiquus troianus loquēs ad eneā volentē ipsum liberare de vastatiōe troiana:ait:absit vt excisa possim superuiuere troia:vt ait virgilius.ij.eneidos.de ista ergo pace que erat nō videre mala locutus est deus. ¶Quereť vlterius vbi habebant ista in li.legis q deus dixit hic.s.q fierēt in stupore z in maledictū habitatores hierlm:qz deus dicit illa fuisse in libro quē legit iosias vt pz hic. ¶Aliqs dicet q hoc habeť pcedēti.li.c.ix.s.si abieritis post deos alienos z adoraueritis eos auferā israel ō supficie terre quā dedi eis z tēplū qō sanctificaui nomini meo eritq̄z israel in

Melius ē mori q̄z videre ōstructionez sue religiōis vl gentis.

Josephus.

A Nō.21. Ubi habeť i li. legis q fierēt in stupore z maledictuz habitatores bierusalez. Rñ. aliquorum.

puerbiū z i fabulā cūctis pplis z dom hec erit i exēplū oīs q transierit p eā stupebit z sibilabit z dicet q̄re fecit dns sic terre huic. Sed dom q hoc nō stat:prio qz illud scriptū erat in li.legis vt pz hic:z tū libri isti regum non sunt libri legales sz ppbetales cum solum quinq libri moysi vocent legales vt ait hieronymus i plogo galeato:z sic ēt hebrei dicūt vocātes solos libros moysi thora.i.legē libros aūt regū vocāt neuim.i.ppbetales. Secūdo pz:qz dato q vellemus vocare libros istos legem large:tñ nō erāt tūc scripti:qz scripti fuerūt p hieremiaz post captiuitatē babilonis vt declaratū est in plogo pcedētis libri. Tertio pz:qz in libro illo in q erat istud erant scripta pcepta:nā dixit iosias:qz nō audierūt pres nostri verba libri huius vt facerēt oē qđ scriptū est nobis:z tñ in istis libris regū nō ptinent aliq pcepta ergo nō intelligit de hys. Quarto pz:qz liber iste quē legit iosias erat liber moysi:vt patet.y. paralipo. xxxiij. z tamen libri moysi nō ponuntur nisi quinq legales: ergo nō fuit iste liber regū. ¶Aliqs dicet q ista verba habēt leui.xxvi. cū dr abhominabiturvos aia mea in tātū vt vrbes vras redigā i solitudinē z deserta faciā sanctuaria vra nec recipiā odorē vltra suauissimū disperdāq̄z terrā vestraz et stupebūt sup eā inimici vri cū habitatores illius fuerint. Sed dom q nō stat qz iste liber legis quē iosias legit fuit liber deu.vt declaratū est sup iō nō pot intelligi de leuitico. ¶Bōz igit q ista habent deuteronomij.c.xxix.cū dr z sedeāt sup eo maledicta oia q scripta sunt in hoc volumine deleatq̄z nomē eius sub celo dicetq̄z sequēs gnatio z filij q nascent deinceps z pegrini q de lōge venerīt videtes plagas terre illius q̄re fecit sic dns terre huic z que est ira furoris eius imensa.de hoc etiā.deu. xxviij.

Cōfutatio.

Prima rō.

Secūda

Tertia

Quarta.

Alia rño.

Cōfutatio.

Rñsio auctoris.

¶Incipit capitulum.xxiij.

ET renunciauerunt regi qō dixerat. Qui misit z congregati sunt ad eū oēs senes iuda z hierusalem:ascenditq̄z rex templum domini:z omnes viri iuda vniuersi.

ET renūciauerūt. Descripto in pcedentibus qliter iosias q̄ntū ad se recte dixit hic.subsequenter subdit qliter ppm ad recte viuēdū induxit.s.faciēdo vt obseruarēt legē z diuidit in tria.qz prio ponit iosie vita laudabilis. Scōo eiusdē morz lamētabilis ibi (in diebus eius.) Tertio successio,plis dissimilis ibi(tulitq̄z pplis.) Prima in tres scōs q reductio ppli ad deū manifestata fuit in tribus.primo in federis renouatione. Scōo i idotatrie destructiōe ibi(z pcepit rex helchie) Tertio i paschali celebratōe ibi(reuersus.) ¶Auerē circa primū an ea q habent hic fuerint facta post pcedētia ptinuato ordie z an fuerit imediate post illa. ¶Rñdēdū q hic ptinent multa.s.de federe z destructiōe idolatrie z celebratione phase z morte iosie z duoz regum successiōe.si aūt q̄rat q̄ntū ad aliq q habent hic dom q plurima eoz q̄ sunt hic fuerūt post pcedētia: vnicū aūt ē hic qō fuit ante pcedētia.s.destructio idolatrie istius.nā prius destructa fuit idolatria q̄z inuēiret liber legis z fieret reedificatio tēpli.reliq tñ q habent hic fuerūt post pcedētia:vt pz de federe qō habeť in pncipio lre:nā dr q retulerunt nuncij verba predicta iosie z ipse misit z congregauit oēs senes iuda z legit librum istuz qui inuētus fuerat coraz eis z tunc fecerūt fedus de obseruando legem.idem patet.y.palipo.xxxiiij.celebratio aūt paschalis facta est anno.xviij.regni iosie.y.paralipo.xxxv.z in ipso anno reedificata est domus domini z inuētus est liber de quo dicebat vt patet pcedenti.c.de morte aūt iosie manifestū est q fuerit postea:qz illa fuit anno.xxxi.regni sui z cum ipse totidē annis regnauerit pcedenti.c.z tamē inuentio libri z ea que habentur precedenti.c.fuerūt fctā anno.xviij.regni iosie vt pz ibidē ergo posterius

A Nō.I Be ordine z continuatione sequētium ad pdicta. Rñsio. Ad pmaz.

fuit moꝛo. pꝫ etiaꝫ de ſucceſſione duoꝝ reguꝫ. ſ. ioachas ⁊ ioachin qꝛ illi fuerūt poſt ioſiā. ¶ Aliqs aūt dicet q; ēt deſtructio idolatrie q̄ habeꝫ hic fuerit poſt p̄cedentia. qō apparet ex ordine lr̄e: ⁊ tñ ſemp ſtādū eſt ordini lr̄e quo uſqꝫ ꝓſtet q; nō eſt iſte ordo rerū geſtaruꝫ q in ea habeꝫ. Scō pꝫ: qꝛ valde ꝓuenit rōni iſte ordo. ſ. qꝛ ioſias audi tis ſermonibus legis voluit colere dñm ⁊ fecit fedus cū populo: ⁊ tūc veriſſ̄e eſt q; ad pfecte colēdū deū vellet ipſe deſtruere totā idolatriaꝫ. Sed dōm q; falſum eſt: qꝛ ij. palipo. xxxiiij. ponunt tēpoꝛa q̄bus ioſias faciebat hec ⁊ dr̄ q; anno. viij. regni ſui cū adhuc eſſet puer cepit q̄re re deū dauid ⁊ duodecimo anno poſtq̄ꝫ regnare ceperat mūdauit iudam ⁊ hier'm ab excelſis lucis ſimulacris ⁊ ſculptilibus: ⁊ poſtea ſequit q; anno. xviij. regni ſui mū data iā terra ⁊ tēplo dñi fecit reſtaurari tēplū ⁊ inuētus eſt liber. neceſſe eſt igit̄ q; iſta deſtructio idolatrie fuerit ante p̄cedētia. ¶ Ad rōnē p̄mā in ꝓriū dicēdū q; hic recedit ab ordine lr̄e: qꝛ alius loc⁹ ſcripture cogit ad hoc. ¶ Ad ſcōm dōm q; quāq̄ꝫ videaꝫ rōnabile q; ioſias deſtruxerit idola poſt p̄cedētia nō eſt rōnabile cū falſuꝫ ſit. verū eſt tamē q; cū nunc ioſias deſideraret colere deum pluſq̄ꝫ p̄ius reperto illo libro legis ſi idola ſupereſſent in terra ille deſtruxiſſet ea nunc: qꝛ tñ deſtruxerat iā nō poterat nunc deſtruere. eſt ergo hic quedā mutatio ordi nis naturalis ⁊ ſeruat ordo artificialis. nā ſcōm ordineꝫ nālem debuiſſet p̄ius poni deſtructio idolatrie ⁊ poſtea īuentio libri ⁊ reſtauratio tēpli deinde fedus cū dño: vt tñ oīa que ſimilia ſunt ponant ſimul mutat⁹ eſt ordo naturalis in artificialē. ⁊ tñ. ij. palipo. xxxiij. obſeruatur oꝛ do naturalis in iſta hiſtoria. Circa p̄mū dr̄ (renuncia uerunt regi qō dixerat). ſ. iſti nuncij ioſie qui fuerant ad oldam ꝓphetiſſam retulerunt ioſie omnia verba eius tam de ſtatu populi quā de ſtatu regis (qui miſit ⁊ con gregati ſunt ad eum oēs ſenes iuda ⁊ bieruſalē). i. poſt hec miſit ioſias ad vocandū omnes ſenioꝛes populi ⁊ ve nerunt oēs ſenioꝛes de toto regno iuda ⁊ de bieruſalez. ¶ Aliquis dicet quare dicit̄ de iuda ⁊ de hier'm: qꝛ bie ruſalē ꝓhebendit̄ nolle iuda cū eſſet de regno iuda. ℟ñ debit aliqs q; hoc fit: qꝛ hier'm nō erat in ſorte iuda ſed in ſorte bēiamin: vt pꝫ ioſue. xviij. iō notato iuda adhuc oportuit nominari hier'm. Sed dōm q; non ſtat: qꝛ aut accipit̄ hic iuda ꝑ toto regno iuda vel pro tribu iuda. ſi primo mō nō opꝫ notari hier'm poſtq̄ꝫ notatus eſt iuda: qꝛ hier'm eſt ps regni iuda cū regnū iuda cōprehendat tribuꝫ iuda ⁊ beniamin. ſi ſcō nō ſufficit q; nominet iu da ⁊ hier'm: ſꝫ deberet nominari iuda ⁊ beniamin vel deberet notari iuda ⁊ bieruſalē ⁊ deinde reliq̄ terra be niamin. ¶ Dōm igit̄ q; accipit̄ hic iuda ꝓut ſignificat re gnū ⁊ nō tribū: ⁊ ſic nō oporteret notari bieruſalē quia ſubintelligebat̄ ſicut pars in toto: qꝛ tñ bieruſalē erat ci uitas notabilioꝛ in regno iuda cū eſſet ſedes regni facta eſt mentio ſpecialis de ea. ſic enim obſeruamus in multis locutionibus: nā decanus eſt vnus de capitulo: ⁊ tñ q̄ loquimur dicimus decanus ⁊ capitulū ꝑ ſe notantes de canū qꝛ p̄cipuus eſt in capitulo. ſic ēt dicim⁹ rector ſcho laſticus ⁊ vniuerſitas talis ſtudij: ⁊ tñ rector ⁊ ſcholaſti cus pſone ſunt de ipſa vniuerſitate (aſcēditq̄ꝫ rex tēpluꝫ dñi). ſ. ad faciēdū fedus cū toto populo vt obſeruarēt le gē (⁊ oēs viri iuda vniuerſiq̄ꝫ q habitabāt in hier'm cū eo) iuerūt oēs iſti quia cū oībus eis facturus erat rex pa ctū vt ſeruarēt legē dñi. ⁊ dr̄ q; venerūt oēs viri iuda: et tamē ſoli ſenioꝛes venerāt vt pꝫ in lr̄a: ſed dicit̄ hoc quia in illis ſenioꝛibus venientibus de ſingulis vꝛbibus re preſentabat̄ ſtatus totius populi qꝛ iſti habebāt vocem oīum. dr̄ ēt q; venerūt oēs viri iuda ⁊ habitatoꝛes bieru ſalē diſtinguēdo viros hier'm ꝓtra oēs viros iuda cū tñ ſint pars eoꝝ ex ratione ſupra aſſignata (ſacerdotes et ꝓphete) ſacerdotes erāt principales pſone ad quos ptinebat hoc ꝓpter miniſteriū ſacrū. erāt etiā ibi prophete multi: nā eo tēpoꝛe erat ꝓpheta bieremias p̄cipu⁹ oīum ꝓphetarū tēporis illius: nā ipſe cepit ꝓphetare anno tre decimo ioſie: hiere. j. ⁊ iſtud factū eſt anno. xviij. ioſie qꝛ tūc inuētus eſt iſte liber ꝓpter quē factū eſt fedus: vt pꝫ p̄cedēti. c. tūc erat ſophonias ꝓpheta q; ꝓphetauit in die bus ioſie: vt pꝫ ſopho. j. erat ēt tūc olda ꝓphetiſſa: p̄cedē ti. c. erāt ēt multi alij ꝓphete q erāt minus famoſi: iō nō habem⁹ noīa eoꝝ in ſcriptura. ſic. n. pꝫ p̄cedēti. li. c. xviij. nā cū iezabel occideret ꝓphetas dñi abdias abſcōdit cen tū ꝓphetas in ſpeluncis: ⁊ tñ de tēpoꝛe illo nō habemus nomē alicuius ꝓphete expreſſus niſi nomē helie: nā heli ſeus ꝓpheta poſtea fuit. ſ. eleuato helia de inter homines tūc enī requieuit ſpūs helie in eo. ſ. ij. vel pōt dici q; vo cant hic ꝓphete ipſi leuite ⁊ iō ponunt poſt ſacerdotes: ſic enī ponunt ſemp leuite poſt ſacerdotes tāq̄ꝫ minoꝛes in gradu. ⁊ apparet hoc. ¶ Primo qꝛ. ij. palipo. xxxiij. vbi ponit̄ iſta hiſtoria dr̄ aſcēdit rex domū dñi ⁊ oēs viri iu da ⁊ habitatoꝛes hier'm ſacerdotes ⁊ leuite vbi dr̄ hic q; aſcenderunt ſacerdotes ⁊ ꝓphete. Secūdo pꝫ: qꝛ leui te dicunt ꝓphete eo q; cantoꝛes domus dñi erant oēs le uite: ⁊ tñ cantores dicebant ꝓphetare ⁊ eſſe ꝓphete eo q; canebant laudes dei in varijs organis: ſic patet. j. pali po. xxv. ſ. dauid ⁊ magiſtratus ſegregauerūt in miniſte riū filios aſſaph ⁊ eman ⁊ idithū qui ꝓphetarent in cita ris ⁊ pſalterijs ⁊ cimbalis: ⁊ iterū dr̄ q; erāt iuxta regez ꝓphetantes ⁊ ſepe. e. c. dicitur q; iſti leuite canētes ꝓ phetabant. (⁊ omnis populus a paruo vſqꝫ ad magnū) vocatur hic populus reliqua multitudo ꝓmiſcua mulie rū ⁊ puuloꝝ. ⁊ dicit̄ a paruo vſqꝫ ad magnū intelligēdo de puulis qui erant capaces rationis: nā reliquos introducere in tēplum oneroſum erat ⁊ inutile (legitq̄ꝫ cunctis audiētibus oīa verba libri federis). ſ. rex legit pōt tñ itelligi q; legit. i. iuſſit legi. ſic. n. dr̄ p̄cedēti. c. ego ad ducā mala ſup locū iſtū oīa ℞ba legis q̄ legit rex iuda: ⁊ tñ nō legit rex ſꝫ ſaphā ſcriba legit coꝛā rege vtpꝫ ibidē ⁊ ſic dr̄. ij. palipo. xxxiij. cūcta maledicta q̄ ſcripta ſunt in libro quē legerūt coꝛā rege iuda. ⁊ tñ ibidē dr̄ q; rex legit nūc omnia verba voluminis coꝛā populo. ⁊ vocat iſte liber federis vt aliqui volunt: qꝛ tunc rex fecit fedus cū populo vt obſeruaret oīa verba libri huius vt pꝫ hic. aliter tñ pōt dici ⁊ meli⁹ q; vocat̄ liber federis: qꝛ qñ da ta eſt lex moyſi q̄ ꝓtinebat in illo libro cōfirmata fuit fe dere. nā iſte liber erat deu. ⁊ ſicut lex moyſi data in exo do confirmata fuit federe vt pꝫ exodi. xxiij. ita lex deu. data in terra moab cōfirmata fuit federe: vt patet deu. xxviij. ſ. hec ſunt verba federis q̄ ꝓcepit dñs moyſi vt fe riret cū filijs iſrael in terra moab ꝓter illud fedus q̄ cū eis pepigit in oreb ⁊ ſic vocaret̄ liber federis dato q; nūc nō fieret fedus de ſeruādo leges eius (q inuentus eſt in domo dñi) helchias ſacerdos iuenit illū ⁊ miſit ad regē p̄cedēti. c. (ſtetitq̄ꝫ rex ſup gradū) iſte graduſ fuit quedā baſis alta duobus vel tribus cubitis ſup quā ſtetit ioſias vt appareret altioꝛ reliq̄ ppl'o ⁊ audirent̄ verba eius ab oī ppl'o. ſic. n. fecit ſalomon in die q̄ dedicatū eſt tēplū: nā ſtetit ſup q̄ndā baſin altā ad loquēdū vt dr̄ palipo. vi. ſ. ſiqdē fecerat ſalomō baſin eneā ⁊ poſuerat eā in medio baſilico habētē qnq̄ꝫ cubitos longitudinis ⁊ qnq̄ꝫ cubi tos latitudinis ⁊ tres cubitos altitudinis ſtetitq̄ꝫ ſup eā flexis genibus. vel pōt intelligi q; erat ioſias ſup tronū ſuū qui erat in tēplo: nā in tēplo dñi erat quidaꝫ tronus factus ꝓ regibus in quo reges vngebant̄ ⁊ ibi ſedebant diebus illis q̄bus ibant ad tēplū: ⁊ hic videt̄ q; erat nūc ioſias: qꝛ. ij. palipo. xxxiij. dr̄ ſtans ioſias in tribūali ſuo pcuſſit fedus coꝛaꝫ dño ⁊ tribunal illud vocat̄ gradus: ſic enī pꝫ. ſ. xi. ⁊. ij. palipo. xxiij. qꝛ. ſ. xi. dr̄ q; vidit athalia regē ſtātē ſup tribunal ⁊. ij. palipo. xxiij. dr̄ q; vidit re gē ſtantē ſup gradū (⁊ pcuſſit fedus coꝛā dño). ſ. fecit pa ctū de ambulādo i lege dei. ⁊ pōt dupl'r itelligi vno mō q; rex eſſet ibi tanq̄ꝫ deus acceptaret obligationē totius populi. ſ. q; populus obligaret ſe regi nomine dei ad ſer uandū legem dei. Alio modo poteſt intelligi q; rex erat hic nomine totius populi qꝛ cum ipſe eſſet princeps to tius populi repreſentaret ſufficienter perſonam totius populi ⁊ ꝓmitteret deo q; ipſe cū toto ppl'o obſeruarent legē ei⁹ ⁊ iſte fuit modus. nā. j. lr̄a dr̄ acqeuit ppl's pa cto: ⁊ tñ ſi ppl's faceret iſtud pactū regi noie dei nō dice ret acqeſcere ſꝫ facē qꝛ acquieſcē ꝓſentire ē: iō oportebat

q; rex

Opinio ali quoꝝ.

Cōfutatio.

Ad rōnem p̄mā p̄e dicte opi.

Ad ſcōm.

Dubitatio

Rño.

Cōfuta.

Alia ſol.

q̄ rex faceret iſtud pactū cū deo noie totius populi:ꝛ tūc tot⁹ pp̄s p̄ſentiret vt firmareť p̄tractus(vt ambularent poſt dn̄m)iſtud eſt qō p̄mittebat rex noie populi.eſt aūt ambulare poſt dn̄m ſeq̄ vias eius:via aūt dn̄i eſt lex ei⁹ ꝛ ſic p̄mittebāt obſeruare legē ꝛ declarat ꝑ cū ſubdit(et cuſtodirēt p̄cepta eius).ſ.p̄cepta moralia q̄ ſunt in deca logo ꝛ multa alia p̄ter decalogū q̄ ſunt in varijs libris le gis ꝛ ſunt de iure nature q̄ dependēt ab ipſa rōne ſine aliq̄ lege iubēte ꝛ ſunt multa:de hijs leui.xix.ſicut illud nō mētiemini:nō decipiat vnuſquiſq; p̄ximū ſuū:non fa cies calumniā p̄ximo nec oppzimes eū ꝛ multa alia(et teſtimonia.)aliq̄ vocāt teſtimonia ipſaꝫ narrationē ſcri pture p quā deus teſtat ſe aliqd feciſſe vt facturū:ꝛ ſic to ta biſtoria de creatiōe mūdi in geneſi p̄tinet ad teſtimo nia.Sed hic nō accipiunt ſic teſtimonia:q̄ teſtimonia il lo.mō ſunt aſſertiōes aliquaꝫ ꝛitatū ꝛ p̄tinēt ad ſolū in tellectū nec ſunt illo mō agibilia:ꝛ tū teſtimonia vt hic accipiunt ſūt aliqd p̄tinēs ad regl'ationē opatōis cū ſint ſub fedē ꝛ iſti p̄miſſerint ſe ſeruare illa. alio mō accipiū tur teſtimonia p qbuſdā p̄ceptis q̄ data ſunt ad teſtificā dū aliq̄ opa q̄ deus fecit.ſic.n.eſt de obſeruatiōe ſabbati q̄ datū fuit iſtud p̄ceptū ad ſignificādū q̄ deus creaue rat celū ꝛ terrā in ſex diebus ꝛ in ſeptimo die requieuit ab oī ope ꝛ ob hoc bñdixit illi diei.ſ.iubēs illū eē ſolēnē vt pꝫ genē.j.ꝛ exoð.xx.ꝛ.xxxi.ſic ēt ſunt alia p̄cepta iter cerimonialia q̄ dant ad ſignificādū aliqs p̄fectiones dei vel aliq̄ bona q̄ a deo recipimus:ſicut pꝫ de datiōe deci marū mala.iij.ꝛ de fructu arboꝝ anni q̄rti dādo deo vt pꝫ leui.xix.Aliter pōt accipi teſtimoniū p̄cepto i q̄ de⁹ teſtificat ſe daturū aliq̄ bona ſi obſeruet vel cōminat aliq̄ mala ſi nō obſeruat.Sic.n.eſt de honore p̄is in quo p̄ mittit vite longeuitas ꝛ in accipiēdo nomē dn̄i in vanū in quo dicit non eſſe impunitū qui acceperit: exoð.xx.ꝛ deu.v.ſic ēt de p̄cepto miſerēdi p̄ximis in quo multa bo na p̄mittunt:iſa.lviij.ꝛ in p̄cepto dādi decimas in q̄ p̄ mittit terre vbertas :mala.iij.ꝛ ſic de alijs.ſic ēt iuriſte diſtingūt diuerſa noia cōſtitutionū dicētes q̄ſdā eſſe ſan ctiōes ꝛ alias decreta ꝛ alias interdicta:ꝛ ſic de multis eo q̄ q̄dā ſimplr̄ p̄cipiūt:alie aūt p̄cipiūt ꝛ irritāt cōtra fa ctū:alie vero faciūt hec ꝛ inſup penā adiūgūt nō faciēti vel cōtrafaciēti ꝛ iſtis duobus modis pñt hic accipi teſti monia(ꝛ cerimonias)iſte ſunt cerimonie p̄tinētes ad ri tū colēdi deū:ꝛ iſtarū q̄dā erāt in cultu imediato dei.ſ. circa ſacrificia ꝛ oblationes ꝛ obſeruationē feſtiuitatū. alie aūt ſunt p̄tinētes ad cultū dei magis remote ꝛ ſunt in cōmunicatiōe populi.ſ.in mō veſtiū ꝛ in abſtinētia a diuerſis cibis ꝛ in varijs purificationibus ab imūditijs. p̄me iſtarū erāt q̄ſi oīno ſacerdotales. ſcde aūt p̄tinebāt tā ad populū q̄ꝫ ad ſacerdotes:ꝛ de oībus habeť p totū leuiticū ꝛ deutro.ꝛ pauca ſūt in libro exodi ꝛ numeroꝝ: de p̄ceptis aūt iudicialibus dōm q̄ illa intelligunt p p̄ cepta generaliter in qbus includunt moralia ꝛ iudicia lia(in oī corde ꝛ in tota aīa)idē ſunt agere ex toto corde ꝛ ex tota aīa:ſꝫ ponūt iſta ad exaggerādū.ſ.vt ſignificeť maximus affectus ꝛ efficatia circa cultū dei.ſic enim di cit deu.vi.ꝛ matt.xxij.ſ.diliges dn̄m deū tuū ex toto cor de tuo ꝛ ex tota aīa tua ꝛ ex tota fortitudine tua et xp̄s etiā dixit ex tota mēte tua.vel poteſt accipi per cor ipſa volūtas ꝛ p aiam ipſe intellectus:q̄ iſte due potētie ſunt p q̄s fiūt oīa opa humana vt pꝫ.vi.ethicoꝝ in p̄incipio ꝛ p iſtas duas ſolū poſſumus colere deū.ꝛ tunc colemus eū ex tota aīa ꝛ toto corde ſiue toto intellectu ꝛ volūta te q̄ quidquid intellexerimus eſſe bonū eligemus age re ꝛ quid intellexerimus eſſe malū eligemus fugere ꝛ in hoc eſt maxima p̄fectio:ꝛ ob hoc dicūt doctores noſtri q̄ nō cōpleť iſtud p̄ceptū in via ſꝫ in patria:de hoc tñ alia erit ſpeculatio.matt.xxij (ꝛ ſuſcitarēt verba federis hu ius).i.etiā p̄miſit rex q̄ populus ſuſcitaret ẏba huius federis.i.verba que p̄tinebant in libro illo qui vocat li ber federis ex cauſa aſſignata. eſt autē ſuſcitare aliquid eleuare iacens vel omiſſum ad vſum reducere:ſic autez erat de verbis legis huius:q̄ a p̄incipio obſeruata fue rāt poſtea aūt tēpore regū idolatrarū oīno receſſerāt ab iſta p̄cepta:nunc aūt ſi faceret ea ioſias obſeruari dicere tur ſuſcitare ipſa(que ſcripta erant in libro illo).ſ.oīa p̄ cepta ſcripta erant in libro legis q̄ inuentus eſt in domo dn̄i(acquieuit aūt populus pacto).ſ.rex noie totius po puli p̄tulit verba pacti obligādo ſe ꝛ populuꝫ deo ꝛ tūc populus acquieuit pacto approbādo illud : q̄ forte oēs vna voce dixerūt oīa que rex dixit:faciemus.ſic eniꝫ fuit quādo deus voluit dare legē populo in monte ſinay:naꝫ moyſes dixit populo ſi volebant ſeruare p̄cepta dn̄i: ꝛ dicit:reſpondit vniuerſus populus ſimul cūcta que lo cutus eſt dn̄s:faciemus:exoð.xix.iterū ēt in p̄firmatiōe eiuſdē legis cū moyſes recitaret denuo verba legis etiā q̄reret an populus p̄ſentiret:dicit:reſpōdit cūctus pp̄s vna voce oīa verba dn̄i q̄ locut⁹ eſt:faciem⁹:exoð.xxiiij.

¶Quare ioſias fecit vocare oēs ſeniores iuda ꝛ quare potius ſeniores q̄ꝫ alios. Qō.ij.

Queretur ad qd ioſias fecit nūc vocari oēs ſeniores de regno iuda. ¶Rñdē dū vno mō q̄ fecit vocari eos ad habēdū p̄ſiliū cuꝫ eis q̄ nūc inuētus fuerat liber in domo dn̄i ꝛ reſpōſuꝫ fue rat ſibi p ꝓphetiſſaꝫ de ſtatu populi qūo deus irat⁹ erat populo ꝛ q̄ inducturus erat mala ſup ipſuꝫ:ió voluit ha bere p̄ſiliū cū oībus de regno ſuo qd ſup hoc fieri debe ret ꝛ ad hoc p̄gregauit oēs ſeniores regni:q̄ iſti ſunt ad quos magis p̄tinet p̄ſulere in dubijs q̄ ſunt p̄udentio res iuuenibus p̄pter longā experiētiā.nā dicit ariſt.vi. ethicoꝝ iuuenes poſſe eſſe mathematicos ſꝫ nō ſapiētes nec p̄udētes:ꝛ hoc q̄ iſta requirūt experiētiā magni tē poris q̄ in iuuenibus nō eſt ꝛ ſubdit q̄ dictis quorūdam ſenioꝝ in agibilibus ēt ſine p̄batiōe credēdum eſt ſicut p̄cluſiōibus demoſtratis. ¶Aliter pōt dici q̄ vocati fue rūt iſti ſeniores ad faciēdū fedus.nā rex determiauerat apud ſe q̄ faceret obſeruari legē dei ꝛ ad hoc q̄ poneret pactū cū toto populo de obſeruādo illā:voluit igiť voca re populū ad aſſentiēdū pacto ꝛ q̄ nō poterāt oēs de re gno tā viri q̄ꝫ femine magni ꝛ puuli p̄gregari fecit q̄ ve nirent aliqui nomine oīum:ꝛ q̄ non erant alique perſo ne maioris auctoritatis in populo q̄ꝫ ſeniores fecit de ſin gulis vrbibus ꝛ locis venire ſeniores ꝛ illi p̄ueniēter re preſentabāt perſonaꝫ totius populi.vocant aūt ſeniores non illi qui ſimpliciter erant maiores etate oībus alijs: q̄ interdū p̄pter etatis magnitudinem homines deſi piunt:ſꝫ dicunt ſeniores viri in etate matura qui p̄udē tia ꝛ auctoritate graues ſunt ꝛ a toto populo venerabi les.ſic.n.vocant homines p̄prie ſenes : ſic pꝫ ſapi.iiij.ſ. cani ſunt ſenſus hominū ꝛ etas ſenectutis vita imacula ta:ſenectus.n.venerabilis nō diuturna nec numero an noꝝ cōputata.¶Credēdū ēt q̄ nūc vocauit rex oēs p̄nci pes totius regni ꝛ exiſtētes in aliquibus dignitatibus ꝛ cū eis ſemores ꝛ iudices q̄ iſti p̄ſecte repꝛeſentāt vniuer ſitates pp̄oꝝ.ſic.n.fuit q̄ſ ioſue voluit facē fedus inter pp̄m ꝛ deū:nā tūc vocauit oēs p̄ncipes ꝛ iudices ꝛ ma giſtros terre iſrael vt pꝫ ioſue.xxiij.ſ. p̄gregauit ioſue oēs trib⁹ iſrael i ſichē ꝛ vocauit maiores natu.i.ſeniores ac p̄ncipes ꝛ iudices ꝛ magꝝos ſteterūtq̄ i p̄ſpectu dn̄i. ¶Quare ioſias voluit facē fedus iſtud cū pp̄o. Qō.iij.

Queretur vlterius ad qd volebat ioſias nūc facere fedus iſtud.i.qd mouebat eū. ¶Dici pōt vno mō q̄ fecit hoc ad obuiādū ire dei. nā nūc deus erat iratus p̄ pp̄m q̄ p̄deceſſores eoꝝ non obſeruauerāt legē:ió putabat ioſias q̄ obſeruādo illam diligēter poſſet auerti ira dei ꝛ placareť.Sed obijcietur q̄ de⁹ p̄nūciauit certiſſime euētura mala q̄ ſcripta erāt in lege ſup pp̄m ꝛ q̄ ſuccēderet indignatio ſua ꝛ nō ex tingueret:p̄cedēti.c.ió nō curaret conari ad auertendū irā dei.¶Rñdēdū q̄ nō obſtātibus verbis olda p̄phe tiſſe poterat ioſias credere q̄ deus poſſet auerti a furore ſuo ſi placareť obſequijs.ꝛ p̄ q̄ quāq̄ꝫ de⁹ p̄diceret ali qd euēturū neſciebať an diceret ſcōm merita eoꝝ ad q̄s loquebať vl p̄m firmā ſciam ſuā:nā ſi p̄imo mō erat va riabile ſi ſcōo mō nō variareť.ió q̄ꝫq̄ꝫ de⁹ p̄nūciaret ma la q̄ aliquā gētē nō pp̄ credebať firmiter illa eē euētu ra ſꝫ putabāt poſſe auerti p pniaꝫ.ſic fuit de niniuitis io-

A Qō.2. Rñ. p̄imo

Scōa rñ.

Obiectio.

Rñſio.

A Qō.3.

Prima rñ.

Que vocā tur teſtimo nia ꝛ ceri monie in le ge.

B Teſtimōia diuerſimo de accipi. Primo. Sit accipit teſtimonia. ſctūs Tho. xij. loquen do ō p̄ece ptis decalo gi. Secundo.

Tertio

Iſtū modū ēt accipit ſctūs tho.i loco allega to.

Triplex ge nus ꝓſtitu tionū apud uriſtas.

na p̄dicāte q̄ post quadragīta dies niniue subuerteret: audientes aūt niniuite dixerūt qs scit si ꝓuertaſ ꝛ ignoscat deus ꝛ reuertaſ a furore ire sue ꝛ nō ꝑibimus: ione. iij.ꝛ ob hoc fecerūt ꝑnitētiā ꝛ non venerūt mala super eos.sic etiā fuit in multis alijs gentibus.immo ꝛ ipsi ꝓphete qui p̄nunciabant mala cōtra eos cōsulebant eis q̄ peniterēnt si forte auertereſ deus:sic enim p̄z de ioele qui p̄nunciauit terrā duarū tribuū b̄ruco eruca locusta ꝛ erugine vastandā:ꝛ tamē postea p̄ modū cōsilij dixit quis scit si cōuertaſ ꝛ ignoscat deus ꝛ relinquat post se benedictionē:ꝛ tūc dixit q̄ oēs ieiunarēt ꝛ flerēt ꝛ sic dñs auersus est ab ira sua:ioelis.ij.ꝛ dato q̄ diceret aliqui ꝓphete q̄ certissime euēturū erat malū cōtra aliquā gentē adhuc interdū nesciebat ille ꝓphēta an sic futurū esset ꝛ orabat vt nō eueniret.sic fuit de samuele qui p̄nunciauit ꝓra saulē dicēs: scidit dñs regnum israel a te hodie ꝛ tradidit illud p̄ximo tuo:ꝛ postea subdidit q̄ istud erat immutabile cū ait porro triūphator in israel nō parcet ꝛ penitudine nō flecteſ nec.n.homo ē vt agat pniam.ē.j.li.c.xv.ꝛ tamē p̄ omnia hec ipsemet samuel qui ista p̄nunciabat nō putabat sic certissime euenturus vnde post hec denunciauit adhuc orabat quotidie ꝓ saule ꝛ lugebat.ne deus eus priuaret regno vt p̄z e.c.s. veruntn̄ lugebat samuel saulē q̄n penitebat dominus q̄ cōstituisset eū regē ꝛ cōtinuauit istū fletum vsquequo deus iussit samueli ne fleret ꝓ saule q̄ oīno abiect⁹ erat e.li.c.xvi.nūc tamē nō erat dictū ꝑ tantā certitudinē q̄ euentura essent ista mala sup populū:iō poterat credere ioſias deū posse auerti p̄ pniam populi. ¶Scō pōt dici q̄ dato q̄ crederet ioſias deū nō posse auerti a furore suo s̄z q̄ euenirēt oīa mala p̄nūciata tn̄ volebat inire fedus vt lex seruareſ ne maiora euenirēt mala.nā si ꝑpter pctā p̄decessor deus pabat nūc ppl̄s punitionē magnaꝫ q̄nto magis si nūc ppl̄s audiēs maledictionē legis nō curaret obseruare illā:q̄ tūc grauius deberet pūiri q̄z a⁹ puniēdus erat. ¶Tertio pōt dici q̄ ꝫ fecit ioſias ꝓpter se:nā dato q̄ crederet verbū dei ꝯ populū nō posse mutari:tn̄ de ipso deus dixerat q̄ sepeliret in pace ꝛ nō viderēt oculi sui mala q̄ inducturus erat sup locū illū: q̄ fleuerat ꝛ sciderat vestimēta sua auditis verbis: p̄cedēti libro. si ergo nūc ꝓtēneret nō curans obseruare legē q̄ cōtinebaſ in eo vel si nō induceret populū ꝛ ꝓpelleret ad obseruandū cū ptineret ad officiū suū timeret q̄ deº induceret oīa mala tēporibus suis q̄ inducturus erat cō tra bierīm eo q̄ iā nō manebat in innocentia p̄iori in q̄ erat quādo deus ei ꝑmisit bona:nam sicut mutaſ ꝓphetia cōtinens penā si ille cōtra quē dicit recedat a peccato suo:ita mutatur ꝓphetia enuncians bona alicui si ille recedat a puritate vite quā p̄ius tenebat:nā tunc deus dr̄ agē penitētiā de bono q̄ facē ꝑmisit:hieremie.xviij.

Scōa rn̄o.

Tertia rn̄.

Quarta rn̄o.

Ā Qō.4 Quid ꝑfuerit ioſias cū ppl̄o facere tale fedus. ℞n̄o. ꝓma vtilitas.

Quarto pōt dici q̄ istud fecit ioſias etiā si nihil crederet mutādū de hijs q̄ p̄nūciata erat ꝯ populū ꝛ de se.nā ioſias erat vir deicola ꝛ sciebat q̄ deus offendebaſ nimis nō custodiēdo legē eiº:iō ēt si nihil sibi ꝑficeret conaretur facere illā obseruari. ¶Quereſ vlterius qd p̄ficiebat q̄ ioſias faceret fedus cū ppl̄o de obseruāda lege dei:nā ēt sine isto federe erat ppl̄s obligatus legē custodire iō inutile erat fedus facere. ¶℞ndendū q̄ fecit ioſias fedus q̄ putabat eē nimis vtile. ꝓ p̄io q̄ ꝫ haberēt obligationē ad seruādū legē:tn̄ maior obligatio adhuc cāri poterat ꝛ ista erat ꝑ fedus inutū ꝛ dū magis obligarenſ ad seruādā legē magis desiderarēt illā ꝙare ꝛ magis peccarēt si eā nō seruarēt:iō ꝓpter istō desideriū seruādi magis vtile erat facere fedus. Scōo dōm q̄ vtile erat fedus:q̄ israelite cū essent rudes modi cū attēdēbāt ad obligationē q̄ inducta erat sup eos a p̄decessoribus suis obligātibus se ꝛ posteros ad istā legē:etiā nō attendebāt ad obligationē inductā ex volūtate dei.ſ.quia deus voluit obligatos esse israelitas ad istā legē ꝛ nullā aliā gentē voluit obligare.ꝛ istud erat q̄ iste obligationes inducte fuerāt sine ꝓsensu eoꝝ ꝛ ipsi nō videbāt quō aliqs plene obligareſ nō ꝓsentiēs: ꝛ sic putabāt obligationē illā de obseruāda lege q̄ causareſ ꝑ volūtatē ipsoꝝ esse maximā ꝛ ista esset faciēdo fedus:q̄ in federe nō solū fiebat p̄missio de obseruādo aliquid sed ēt fiebāt quedā cerimonie ad ꝓfirmandū p̄missionē ꝛ nō poterat firmior obligatio eē ad aliquā rē q̄z cū illa teneret federe. ꝛ ob hoc ꝓueniēs erat nimis fieri fedus de obseruāda lege. Tertio dōm q̄ vtile erat:q̄ q̄ncūq̄z israelite faciebāt fedus cū dño de aliq̄ re seruāda ꝛ postea trāsgrederētur deus puniebat eos grauissime ꝛ nō puniebat p̄cipue q̄ agebāt ꝯ legē quāq̄z esset trāsgressio legis s̄z q̄ agebant ꝯ fedus:sic p̄z de federe q̄ō factum est tēpore sedechie ꝛ violatū fuit:nā deus dixit q̄ visitaret mala sup oēs illos q̄ fecerāt fedus ꝛ violauerāt:hiere.xxxiij.ꝛ tn̄ trāsgressio illa erat ꝯ legē.ſ.de nō reducēdo in seruitutē fratres suos iudeos post septimū annū ꝛ sic peccarēt faciēdo illud ēt si nō esset fedus interpositū:ꝛ tn̄ solū dixit deus q̄ puniret illos q̄ trāsgrediebaſ fedus nō dicēs de lege. vtile ergo erat legē federe confirmari.ꝛ ex hoc insurgebant duo. ꝓmū erat q̄ quāq̄z deus dādo legē israelitis obligaret eos ad custodiā eius:tn̄ volebat insup q̄ facerent fedus cū eo de obseruanda lege.sic eni fuit q̄n data est lex in monte synay et suscepta est: exoō.xx. voluit deus q̄ adhuc fieret fedus de obseruatione illius ꝛ moyses fecit fedus loco dei cū toto populo ꝛ aspersit sanguinē sup totū ppl̄m ad ꝓfirmationē federis:exoō.xxiij.sic ēt fuit de lege deu.q̄ fuit scōa lex:nā deus iussit q̄ illa cō firmareſ federe cū data est in cāpestribus moab:deutero.xxviij.ſ.hec sunt verba federis q̄ō p̄cepit dñs moyſi vt feriret cū filijs israel in terra moab p̄ter illud fedus q̄ō cū eis pepigit in oreb. Scōm erat q̄ quādo erāt aliqui p̄ncipes deuoti ꝛ videbāt populus recedentem aliqualiter a lege ad hoc q̄ vellet obseruare illā faciebāt q̄ populus faceret fedus de obseruādo eā in toto vel q̄ntū ad aliquē articulū ſpecialē in quo ppl̄s magis delinquebat.p̄z hoc de ioſue cuius tēpore aliqualiter declinauerat ppl̄s ad idolatriā saltiz occulte ꝛ errauerūt ꝯ quedā p̄cepta legis vt p̄z iudi.ij.ꝛ ob hoc induxit ppl̄m vt faceret fedus de obseruādo legē dñi ꝛ fecerūt vt patet ioſue vltimo sic etiā fuit de asa rege iuda qui fuit rex bonus: nā ipse p̄imo purgauit terrā idolis ꝛ deinde fecit fedus de obseruāda lege cū toto ppl̄o iuda ꝛ cū multis aduenis de terra israel vt p̄z.ij.palipo.xv.ſ.ꝛ intrauit ex more ad corroborādū fedus vt q̄rerēt dñm deū p̄rū suorū in toto corde ꝛ i tota aia sua:si qs aūt nō q̄sierit dñm deū israel moriaſ a minimo vsq̄z ad maximum a viro vsq̄z ad mulierē.sic ēt rex sedechias fecit fedus cū toto ppl̄o sup q̄dā articulo legis obseruādo.nā p̄ceptum erat q̄ nullus teneret ſuū hebreū vltra septimū annū remissiōis ꝛ tūc dimitteret liber:exoō.xxi.ꝛ deut.xv.tpe āt sedechie hebrei opp̄imebāt seruos cogētes eos manere in seruitute in eternū ꝛ sup ꝫ sedechias cū toto populo fecerūt fedus q̄ qlibet dimitteret seruū suū hebreū liberꝫ ꝛ q̄ nūq̄z reuocaret eū in seruitutē ꝛ q̄ si postea haberēt aliquos hebreos in seruos dimitterēt eos liberos anno septio:hiere.xxxiij postea tn̄ istud fedus violauerūt ꝛ deus cōminaſ penā vt p̄z ibidē.sic aūt fecit nunc ioſias q̄ lex dei a multo tpe omissa fuerat ꝛ fecit q̄ ppl̄s obligaret se fedē ad obſuādū illā. habuit āt ioſias maiorē cāz faciēdi istō fedus q̄z alij reges pp duo.p̄io q̄ nūq̄z tā obmissa fuerat lex dei sicut p̄decessoꝝ suoꝝ.ſ.manasse ꝛ amon:iō ad hoc q̄ reciperet aliquā firmitatē obligationis in cordib⁹ iudeoꝝ necessariū videbaſ fieri fedus. Scōm erat q̄ nō solū lex nūc omissa fuerat s̄z ēt obliuioni tradita. nullus eni sciebat q̄ eēt lex dei vl̄ qd ꝓtineret in illa eo q̄ null⁹ liber legis tūc erat q̄sq̄z inuent⁹ est liber iste anno.xviij. regni iosie ꝛ etiā nullus erat sapiēs in populo qui sciret dicere oīa que ꝓtinebaſ in libro vt declaratū est p̄cedēti.c.ideo fuit nūc nimis necessarium fedus.

¶Quare venit totus populus ad templum cū rege ad faciendum fedus. Qō.v. Ā

Queretur vlteriº q̄re vēit totº ppl̄s cū rege ad tēplū ad faciēdū fedº. ¶℞ndēdū q̄ pp multa.p̄io q̄ istud fedº fiebat in fauorē dei q̄ ꝑ hoc ppl̄s se obligabat ad seruādū legē dei ꝛ acquirebatur

Qō.5. ℞n̄: ꝓma rō.

rebaſ ius deo ꝓ iſtos ſe obligantes.ad b̄ tñ q alicui ḡraſ ius ex obligatiõe alteri⁹ op3 q ipſe ſit p̄ſens ꝛ acceptet vel alius loco eius p quē poſſit ei acquiri ꝛ qꝛ deus videbaſ eſſe ſpecialiozi mō in tēplo q̄z in alijs locis ꝓuenientius fieret fedus in tēplo q̄z alibi.ꝛ ſic dr̄ i lr̄a q ſtetit rex ſup gradū ꝛ pcuſſit fedus coꝛā dño. Scōm erat ꝛ p̄ncipale qꝛ in federe fieri debebat aliq̄ cerimonia effuſiõis ſanguinis ꝛ qñ duo fedus faciūt ſup vtrūq3 ſanguis ſundiſ vt vterq3 obligatus videaſ:ꝛ qꝛ nō erat aliqd ſup qō aſpgereſ ſāguis federis niſi i tēplo ōbuit i tēplo fieri.ſic n.fcm̄ ē i federe qō moyſes fecit cū ppīo de obſuādo legē in monte finay:nā occidit vitulos ꝛ ſanguinē eoꝝ fudit in crateras ꝛ deinde ptē illius aſperſit ſup populuz ꝛ ptē ſup altare ꝛ ſup lib̄z legis vt p3 exoō.xxiiy.ꝛ ad hebꝛe.ix.ꝛ hoc erat qꝛ populus erat tāq̄z vnus federās et deus erat alius iō ſparſus eſt ſanguis ſup populū:ꝛ qꝛ nō poterat ſup deū ſpargi cū eſſet incoꝛporeus ſparſus eſt ſup aliqd repꝛeſentās illū.ſ. ſup altare ſuū ꝛ ſup libꝛū legis ſue. Ita ergo nūc qꝛ nō erat eꝝ tēplū aliqd qō poſſet deū repꝛeſentare debuit fieri in tēplo fedus vt ibi eēt aliqd qō repꝛeſentaret eū ꝛ in eo fierēt iſte cerimonie. Tertiū erat ad hoc q ppīs magis timeret ꝛ vellet obſeruare legē:nā ꝓpter locū ſacrū in q̄ fiebat fedus crederent q ſi nō obſeruarēt fedus peccarēt magis q̄z ſi alibi facerēt ꝛ de⁹ infligeret eis maiozē penā ꝛ ſic p̄ficiebat nimis fieri in tēplo.ſic ēt qñ aliq̄ iurare debebāt in veteri teſtō ſup aliq̄ cā vt magis formidarēt ꝛ dicerēt veritatē duce banſ in tēplū ꝛ iurabāt coꝛā altari ꝛ tūc ſigs falſuz iuraret maioꝛ pena veniebat ſup eū q̄z ſi alibi iuraret vt p3 p̄cedēti.li.c.viij.ꝛ ij.palipo.vi.ſic ēt obſeruat hodie eccleſia q qñ aliqbus indicit purgatio ſup crimine obiecto de quo ſunt infamati ꝛ debet ſtari iuramēto eoꝝ cōpellunt iurare ſup reliquias ſctōꝝ vel ſup ſepulchꝛa eoꝝ aut ſup altaria.ſic.n.p3 i decretis.ij.q.iij.de qbuſdā q ꝓpulſi ſunt iurare ſup coꝛpus beati petri in.c.habet b̄ ꝓpriū ꝛ in.c.me nā.qdā ēt ali⁹ coactus eſt iurare ſup ſepulchꝛū beati apolinaris vt p3 ibidē in.c.q̄ de cā. Quartū erat ꝓpter honeſtatē ꝛ ꝓueniētiā actus qꝛ iſte actus p. tinebat ad deū iō honeſtius ꝛ ꝓueniētius fieret in tēplo dñi q̄z in alio loco.ꝛ ob hoc qñ aliq̄ p̄ncipes faciebant ſimilia federa de ſeruāda lege cū populo faciebāt illa in tēplo dñi.ſic p3 de ioſue q fecit fedus coꝛā dño ꝛ dicit q ſcripſit oīa verba federis in volumine legis ꝛ tulit lapidē grandē poſuitq3 eū ſub q̄rcu q̄ erat in ſanctuario dñi ꝛ dixit ad oēm populū:en lapis iſte erit vobis in teſtimoniū q audierītis verbū dñi.ſic ēt aſa qñ fecit fedus cum ppīo de ſeruādo legē illō fecit i tēplo vt p3.ij.palip.xv.ſ.ꝛ itrauit ex moze ad coꝛroboꝛādū fedus.ſ.itrauit in tēplū:nā ibidē in lr̄a añ hoc fit mētio ō altari ꝛ tēplo.ſic ēt fuit ō ſedechia qñ iniuit fedus cū dño:nā in tēplo fecit illud vt p3 biere.xxxiij.ſ.ꝛ iniuiſtis pactū i ꝓſpectu meo in domo in q̄ inuocatū eſt nomē meū ſup eā.ita igit nūc ioſias voluit fedus facere in tēplo. ¶Quereſ vlteriuſ q̄re oīs populus a puo vſq3 ad magnū ꝓgregati ſunt ad faciēdū fedus. ¶Rñdendū q in federe cābaſ obligatio ad obſeruandā legē:ꝛ tñ oēs q erāt p̃ntes debebāt vocari ad hoc q ſe obligarēt alꝫ q nō vocarenſ nō videbanſ obligari p pactū3 qō alij facerēt quāq̄z poſſent obligare ſucceſſoꝛes ſuos q nō poterāt eſſe p̄ſentes huic obligationi.ꝛ qꝛ iſtud fed⁹ erat de obſeruāda lege cuius obſeruatio ptinebat tā ad viros q̄z ad feminas tā ad magnos q̄z ad puulos:dū tñ eſſent capaces rōnis:debebāt vocari ad iſtud fedus a magno vſq3 ad puū. Scōa cā fuit qꝛ ꝓſuetudo erat q qñ fierēt talia federa vocarenſ oēs taz magni q̄z puuli:iō voluit nūc ioſias obſeruare illam: p3 aūt q eſſet iſta ꝓſuetudo:nā qñ moyſes fecit fedus cum populo de ſeruādo legē deutero.oēs vocauit vt p3 deu.xxix.ſ.cuſtodite verba huius pacti ꝛ implete ea vos ſtatis hodie cūcti coꝛā dño deo vr̄o p̄ncipes vr̄i ac tribus ꝛ maioꝛes natu atq3 doctoꝛes oīs populus iſrael liberi ꝛ vxoꝛes vr̄e ꝛ aduene q tecū moꝛanſ in caſtris.ſic ēt p3 de federe qō fecit ioſue:nā totus iſrael ꝓgregatus eſt vt p3 ioſue vltimo.ſic ēt fecit aſa qñ iniuit fed⁹: nā vocauit oēs tā viros quā feminas ꝛ oēs ꝓmiſerūt ſeruare legem vt p3.ij.palipo.xv.ſ.ſi qs nō q̄ſierit dñm deū iſrael moꝛiaſ a minimo vſq3 ad maximū a viro vſq3 ad mulierē.ꝛ ſic ꝓgregauit nūc oēs ioſias. Tertia cā fuit qꝛ nūc legendus erat liber legis: ꝛ tñ qñ legebaſ ille liber deus iubebat q eſſent p̃ntes oēs tā viri q̄z femine: deu.xxxi.ſ.poſt ſeptem annos remiſſionis conueniētibus cunctis filijs iſrael in loco quē elegerit deus tuus leges verba legis huius coꝛā oī iſrael audiētibus eis ꝛ in vnuz oī populo cōgregato tā viris quā mulieribus paruulis ꝛ aduenis qui ſunt intra poꝛtas tuas.

¶Quare ioſias fecit coꝛam toto populo legi libꝛum legis. Qō.vij.

Queretur vlteriuſ q̄re fecit ioſias nunc legi libꝛum legis coꝛam toto populo.

¶Rñdēdū q hoc fuit ꝓpter duo. Primū fuit vt oēs populus audiret legē dei ꝛ adiſceret eaz. nā deus iubebat q de ſeptē in ſeptē annis anno remiſſionis ꝓgregareſ totus iſrael ad audiendū libꝛū legis:deu.xxxi.nūc tñ erāt iā multi anni qbus nunq̄z fuerat lectus liber legis imo neſciebat populus q̄lis eēt lex dei qꝛ nō habebāt aliquē libꝛū ꝓ quē ſcire poſſent quouſq3 inuētus eſt iſte liber in tēplo vt declaratū eſt p̄cedēti.c.nūc ergo quāq̄z nō eſſet annus ſeptimus remiſſionis fecit ꝓgregari populū ꝛ legi libꝛū legis coꝛā oībus qꝛ iā multū tēpus erat qō non fuerat lectus. ¶Scōm fuit qꝛ nūc volebat ioſias q tot⁹ populus faceret fedus cū dño de obſeruādo legez: ideo ne ignoꝛāter fedus facerēt neſciētes ad qd ſe obligabāt debuit eis legi p̄ius tota lex vt ſcirēt qd eēt qō obligabanſ facere. ¶Quereſ vlteriuſ cū dicaſ hic q oīs populus a puo vſq3 ad magnū aſcēdit ad tēpluz dñi ad faciendū fedus quo dr̄ q vocauit ioſias oēs ſenes iuda:in quo inuiſ q ſoli ſenioꝛes ꝓuenerūt ad fedus. ¶Rñdendū q ioſias fecit ꝓgregari de oībus vrbibus regni iuda ſenioꝛes ꝛ nō vocauit mulieres nec puuloſ:ꝛ tñ de vrbe hieꝛm in q̄ fiebat fedus iſtud ꝓuenerūt ad fedus oēs tā viri q̄z femine taz magni q̄z puuli.ꝛ qñ dr̄ hic q aſcēdit oīs ppīs a puo vſq3 ad magnū nō itelligiſ de ppīo toti⁹ regni iuda ſz ſolū de ppīo hieꝛm. Rō autē diuerſitatis fuit:qꝛ ſi de toto regno potuiſſent cōmode ꝓgregari oēs viri ꝛ femine mag i ꝛ puuli ſine magnis laboꝛib⁹ ꝛ expēſis debuiſſent ꝓgregari vt firmius fieret fedus: qꝛ tñ iſta fieri nō poterāt ſine magna difficultate venerūt ſoli ſenioꝛes q repꝛeſentarēt p̃ſonas oīum coꝛatū ꝛ populoꝝ regni iuda.ꝛ qꝛ cū in hieꝛm fieret iſtud fed⁹ poſſent ꝓueniēter ꝓgregari de toto populo viri ꝛ femine magni ꝛ puuli ſine aliq̄ difficultate ꝓuenerūt oēs.iſtud ēt obſeruatū eſt in ꝓgregatiõe populi facta ſub moyſe ad faciendū fedus:nā iz ꝓueniſſent illuc maſculi ꝛ femine magni ꝛ puuli de toto populo nō venerūt illi q ꝓſueuerāt poꝛtare aquā in caſtra ꝛ ligna qꝛ iſti nō poterāt cōmode cōuenire.ſ.qꝛ interim nō eſſet q puideret populo de iſtis neceſſarijs:ſic dr̄ deu.xxix.vos ſtatis hodie cūcti coꝛam dño deo veſtro p̄ncipes veſtri ac tribus ꝛ maioꝛes natu atq3 doctoꝛes oīs populus iſrael liberi ꝛ vxoꝛes veſtre ꝛ aduene q tecū moꝛanſ in caſtris exceptis lignoꝝ ceſoꝛib⁹ ꝛ hijs q poꝛtāt aquas vt tr̄aſeas in fedē dñi dei tui. ¶Que cerimonie fuerūt ſuate in iſto federe. Qō.ix.

Queretur vlteriuſ q̄ cerimonie ſeruate fuerūt in iſto federe. ¶Rñdendū q in quocūq3 federe qō fiebat inter deū ꝛ homines interueniebāt illa q̄ iterueniebāt in federibus humanis.iter homies aūt cū fiebat fedus.p̄io ponebaſ p̄miſſio de faciēdo aliqd vel nō faciēdo.deinde iurabaſ ſup illa re:poſtea ℞o ad maioꝛē ꝓfirmatiõē occidebatur aliqō aial ꝛ fundebaſ ſanguis eius ſup vtrūq3 paciſcētē vel diuidebaſ aial in duas ptes ꝛ ambo paciſcētes tr̄aſibāt iter diuiſiões illi⁹ aialis ad ſigni ficādū q qcūq3 illoꝝ violaret illō fed⁹ diuideret ſic aial ꝛ effunderet ſanguis ei⁹.de b̄ paul⁹ boꝛoſi⁹ li.v.de oꝛmeſta mūdi.iſte aūt cerimōie obſeruabāt i q̄cūq3 fedē qō faciebat ppīs cū dño:nā p̄muz erat ipſa p̄miſſio qꝛ p̄mittebat ppīs ſuare legē totā vl aliquē articulū ei⁹ ſup quē fiebat fed⁹.ſic.n.p3 deu.xxix.

Tertia. Secūda. Tertia. Quarta. Scōa. Scōa. Tertia. Qō.6. Quare cōgregati ſūt oēs taz magni q̄z pui. Rñſio prima cauſa. Qō.7. Rñ. Prima rō. Scōa. Qō.8 An tñ ſeniozes congregati ſūt vel oēs taz magni q̄z paruí. Rño. Qūo fiebat fedus. Rō. p̄ma. Qō.9. Rñſio Prima. Scōa Tertia

ℓ iosue vltimo. ℓ. ij. palipo. xv. vbi in istis tribus federibus ꝓmisit deo populus seruare totā legē. in federe aūt facto sub sedechia ꝓmisit populus seruare ꝑceptū de nō tenēdo seruos hebreos in seruitute vltra septimū annū remissiōis: hiere. xxxiij. ℂ Scōm erat iuramentū qō intercedebat in federe: sic enī ꝑ in federe facto sub moyse deu. xxix. ſ. vt transeas in federe dñi dei tui ℓ in iureiurādo qō dñs deus tuus hodie ꝑcutit tecū. sic ēt fuit in federe qō fecit asa cū populo de seruāda lege: nam dr iurauerūtq; dño voce magna in iubilo: ℓ iterū dr: in oi enī corde suo iurauerūt. sic etiā fiebat in oibus alijs pactis quāq; in aliquib⁹ eor subticeanť aliq; cerimonie: qr multa fiūt q̄ subticēť i scriptura. ℂ Tertiū erat occisio aialis ℓ ista fiebat dupl'r: nā aliqñ occidebať aial ℓ trāsibat populus inter diuisiōes vel de⁹: aliqñ aūt occidebať aial ℓ aspergebat solū sanguis aialis sup deū ℓ populuꝫ neminе trāseunte inter diuisiones. de primo ꝑ Beñ. xv. naꝫ ibi dr q̄ pepigit deus fedus cū abrahā ℓ ad hoc diuisit abrahā vacā in duas ptes ℓ capā in duas ptes ℓ arietē sil'r ℓ posuit eas altrinsecus ℓ postea trāstuit quedā flamma deambulās inter diuisiōes ℓ illa erat loco dei: nā cū deus esset incorporeus ℓ nō posset trāsire dedit flāmam q̄ trāsiret loco sui. sic ēt fuit in federe facto sub sedechia: nā diuisus fuit qdā vitulus in duas ptes ℓ totus populus trāsiuit inter diuisiōes vituli hiere. xxxiij. de scōo ꝑ qr quādo factū est fedus inter deū ℓ populū in datiōe legis sub moyse occisi fuerunt vituli ℓ sanguis fusus est in crateras ℓ aspersus est ptim sup populū ℓ ptim sup altare ℓ super librū legis loco dei vt ꝑ exoď. xxiij. ℓ ad hebre. ix. fiebāt ēt quedā alie cerimonie ad solemnitatē. ſ. qr totus populus clamabat magna voce ℓ clāgebat bucinis vt significareť assensus cū leticia: sic ꝑ de federe facto sub asa. ij. palipo. xv. ſ. iurauerūtq; dño voce magna in iubilo ℓ in clāgore tube ℓ in sonitu bucinarū oēs qui erāt in iuda cū execratione in oi. n. corde suo iurauerūt ℓ in tota volūtate sua quesierūt eū ℓ inuenerūt. nūc aūt in federe facto sub iosia fuit primuꝫ. ſ. ꝓmissio qr ꝓmisit rex q̄ populus ambularet post dñm ℓ custodiret ꝑcepta eius ℓ testimonia ℓ cerimonias ℓ suscitarēt verba federis. de iuramēto aūt ℓ de occisione aialiū nō apparet certissime: tñ dicendū est q̄ fuerint facta: qr iste erāt cerimonie federis necessarie sine qbus nō erat fedus ℓ tñ hic dr q̄ erat fedus ió oia ista interuenerūt. ℂ Itē ꝑ qr si ista nō interuenissent eēt nuda ꝓmissio: ℓ tñ fedus ℓ ꝓmissio nuda differūt: ſ hic dr q̄ fuit fed⁹ ergo interuenerūt oia hec. scriptura tñ nō curauit enarrare illa ꝑ singula propter duo. primo qr iste cerimonie sepe ponunť in alijs locis allegatis i qōne ista: scriptura āt nō curat repetere q̄ dicta sunt. scōo qr noie federis veniūt oēs iste cerimonie enarrate: ideo dicendo q̄ factuꝫ est fedus non oportet q̄ enarrentur iste cerimonie.

Scōm.

Tertium.

† ℂ Et ꝑcepit rex) hic ponit' scōs huius. c. i. de idolatrie destructiōe ℓ dr (ℓ ꝑcepit rex helchie pontifici) iste erat qui inuenit librū precedēti. c. (ℓ sacerdotibus scōi ordinis). i. sacerdotibus minoribus (ℓ ianitoribus) isti erant leuite qui ꝓstituti erāt vt custodirēt portas sanctuarij. ſ. portas atrioꝝ. nā tēpluꝫ ipsum ꝓprie dictū nō habebat nisi vnā portā in pte orientali ℓ illā nō custodiebat aliqs leuita qr ꝑ illā nullus intrabat nisi vnicus sacerdos quotidie ad cremandū thimiama ℓ disponēdū lucernas i cā delabro sicut fiebat in tabernaculo moysi: exoď. xxx. ℓ intrabat bis in die. ſ. in aurora ℓ vespere. e. c. sic ēt ꝑ de tēplo salomonis: nā zacharias pater beati ioannis baptiste erat sacerdos ℓ sorte introiuit offerre incensum in tēplū ℓ introiuit solus vt colligiť luce. j. cū dr q̄ sorte exiit vt ipse poneret incensum: ēt dicīť q̄ tota multitudo erat expectās zachariā extra tēplū ēt dr q̄ gabriel apparuit ei ℓ locutus est: ℓ tñ si alij fuissent cū eo nō apparuisset ei angelus dñi. erāt igiť leuite solū custodiētes portas atrioꝝ ꝑ circuituꝫ ad quatuor ventos celi ℓ ipsi habebāt officiū claudēdi ℓ aperiēdi ℓ ēt manebāt semp apud portas dū essent aperte ꝓhibētes ne qs introiret ad locū ei vetitū. ſ. q̄ femine nō intrarēt ad atriū virorum nec viri ad atriū feminarū nec imundi ad atriū mundoꝝ. isti aūt ianitores erant diuisi ꝑ certa loca atrioꝝ tēpli ℓ tempora ministratiōis sue: de hijs. j. palipo. ix. ℓ. xxvi. precepit aūt rex istis eycere de domo dñi idolatriā: qr ad istos ptinebat ex officio cū isti essent ministri tēpli dñi (vt ꝓycerent de tēplo dñi oia vasa que facta fuerāt baal) baal colebať nimis a manasse ℓ ab amon: iō posuerant in tēplo dñi statuā ei⁹ ℓ altare ℓ lucū ꝑ ipso ℓ multa vasa ad ministrationē eius ℓ oia ista iussit nūc iosias excludi de tēplo ℓ vocanť vasa generaliter statue ℓ altare ℓ oia alia q̄ ptinebant ad ministrationē baal (ℓ in luco) fecerat manasses lucū ꝑ cultu idoloꝝ in tēplo dñi vt ꝑ. ij. ſ. xxi. ℓ posuerat ibi multa vasa ptinentia ad cultum baal ℓ postea qdē fecit amon ℓ nūc ista fuerūt expulsa de tēplo (ℓ vniuerse milītie celi) vocanť milītie celi multitudo astroruꝫ ℓ principaliter planete ℓ ꝓstellationes magne cū duodecim signis ʒodiaci ℓ oia ista coluerūt manasses et amon ij. ſ. xxi. ℓ fecerūt eis altaria ℓ vasa ad colendū. vocať aūt milītia celi qr mouenť stelle ꝑ celū i multitudine magna sicut mouet ꝓgregatio exercitus (ℓ ꝓbusit ea sorte bieru salē in ꝓualle cedron) nō cōbussit ea in vrbe ꝓpter suaꝫ imunditiā ſ extra vrbē in ꝓualle cedron. ista erat q̄daꝫ vallis apud torrentē cedron ꝑ quā fluebat torrēs. est aūt iste torrens circa hierl'm apud ortos ciuitatis ℓ apud illū expectanit dauid exercitū suū exeuntē de vrbe qñ fugiebat a facie absalonis. ij. li. c. xv. iste ēt est torrēs quē xp̄s trāsiuit qñ iuit ad ortū in quo capt⁹ est vt ꝑ Joan. xviij. (ℓ tulit puluerē eoꝝ in bethel). ſ. ꝓbustis omnibus istis imundicijs idoloꝝ assumpsit puluerē eoꝝ ℓ duxit in vrbē bethel que est in sorte beniamin: iosue. xviij. vel forte erat alia bethel q̄ ptinebat ad tribū efrayn ò quo ò declaratū est ꝑcedēti. li. c. xij. ℂ Quereť q erāt isti sacerdotes scōi ordinis de qbus hic dr. ℂ Rñdēdū q⁹ multipl'r accipi possunt. vno mō q⁹ essent duo ordines vel gradus sacerdotū. nā erat vnus sacerdos q erat maior oībus et vocať summus ℓ iste erat in primo ordine qr oībus preerat: oēs aūt alij erāt in scōo ordine ℓ isti vocabanť sacerdotes minores: ℓ sic est sensus q⁹ iussit iosias hoc helchie sacerdoti magno ℓ sacerdotibus secūdi ordinis. ſ. sacerdotibus minoribus. Alio mō accipiunť sacerdotes scōi ordinis. ſ. q⁹ essent tres ordines sacerdotū ℓ in primo ordine erat solus sacerdos magnus. in scōo aūt erāt viginti quatuor sacerdotes q erant principes vigintiquatuor sortiū sacerdotaliū. In tertio ordine erāt oēs sacerdotes preter summū sacerdotem ℓ vigintiquatuor principes. ꝓ quo sciendū q⁹ dauid ordinauit deo inspirāte officia sacerdotū ℓ leuitaꝝ aliter q̄ꝫ moyses ea ordinauerat ℓ ad hoc fecit duos summos sacerdotes de duab⁹ lineis aaron. ſ. sadoch de domo eleazari ℓ abiathar de domo ithamar quāq; postea nō mansit nisi vnus ulloruꝫ qr salomon priuauit abiathar ℓ oēs successores suos sacerdotio ꝑcedenti li. c. ij. diuisit aūt dauid totā multitudinē sacerdotū in viginti quatuor partes ℓ cuiuslibet ptis erat vnus princeps ℓ ille vocabať de scōo ordine: reliq aūt illius ptis vocabanť de tertio ordine. isti vero ministrabāt ꝑ vices. ſ. q⁹ quelibet sors istaꝝ ministraret vna ebdomada. ſ. a sabbato in sabbatū ℓ in die veneris cessabat sors illa ministrare ℓ veniebat illa sors q̄ incipiebat ministrare die sabbati: de hoc. ij. xi. ℓ. ij. palipo. xxiij. ℓ sic in medio anno finiebāt oēs iste vigintiquatuor sortes ministrationes suas ℓ redibāt ad principiū. ℓ tunc erit sensus q⁹ iosias iussit helchie ℓ principibus illaꝝ sortiū sacerdotaliū. ſ. vigintiquatuor sacerdotib⁹ q⁹ excluderēt idola de tēplo. Tertio mō pōt accipi q⁹ iste vigintiquatuor sortes vel vices sacerdotū ministrantiū vocarenť vigintiquatuor ordines: ℓ sicut vocať vna prima sors secūda tertia ℓ ārta ℓ vsq; ad vigesimāquartaꝫ vt ꝑ. j. palipo. xxiij. vbi ponit' ista diuisio: ita vocarenť vigintiquatuor ordines ℓ scōa sors vocareť scōs ordo sacerdotū: iste aūt secūdus ordo erat q vocabať iedeie: qr prima sors vel ordo erat ioarib vt ꝑ. e. c. ℓ qr forte tpe quo factū fuit istud fedus ministrabat scōa sors vel ordo sacerdotalis dr q⁹ iussit ꝟ rex helchie ℓ sacerdotibus secūdi ordinis. primo tamen

B Jussit iosias oia idola ℓ eoꝝ vasa destrui. †

Qō. 10 Diuersi ordines seu gradus sacerdotū: et q eēnt scōi ordinis.

Primus modus.

Secundus

Tertius.

tamen modus melior est.

¶Vasa idolorū quare cōbusta sunt extra hierusalem ꝛ pulvis positus in bethel. Nō.xi.

Nō.II. B Rñ. **Quererur** vlterius quare ista vasa idolorū cōbusta sunt ex̄ hierlm. ¶Rñdē dū q; ola q̄ ptinebāt ad idolū erāt imūda vt p3 deu.vij. ꝛ sepe vocant imūdicie idolox q̄cūq; ptinētia ad idolatriā.ē.xvij.ꝛ.xxi.de⁹ aūt iusserat talia ola cremari:nam tā idola q̄z idolatre cremari debebant.de idolis p3 deu. vij.ſ.sculptilia eox igne cōbures nō ꝓcupisces argētū ꝛ aurū de q̄bus facta sunt:sic enim fecit dauid qñ pugnauit ꝑ pbilisteos ꝛ cepit deos eox in bello:nā fecit illos exuri j.palipo.xiij.de idolatris aūt p3 deu.xij.vbi iubent ciuitates idolatrarū cū ipsis idolatris ꝛ oibus q̄ i eis erāt cōburi.ꝛ qz ola ista erāt imūdicie nō debebāt cremari in loco mūdo qz efficerēt locus imūdus ꝓpter illa eo q; relinquerēt ibi aliqd de cinere ipsox.sic.n.erat de vitula rufa q̄ erat imūda cū polluerent tā gentes ꝛ cremātes eā:numeri.xix.ió deus iubebat q; nó occiderēt i castris ſ; ex̄ occiderēt ꝛ cremarēt vt p3 ibidē:ita igit de istis vasis idolatrie:qz si cremarent i hierlm efficerēt vrbē imū dā ió debuerūt cremari in loco imūdo ex̄ vrbē:ꝛ qz forte cōnallis cedrō erat locus imūdus vt pote si ibi effun debant stercora ꝛ alie res imūde ꝛ cū iā nō posset locus ille cē magis imūdus ꝑ ptactū cuiuscūq; rei imūde ꝓuenīēs erat ibi cremari ista idola. ¶Quereꝝ vlterius q̄re iosias tulit pulueꝝ istox idolox cōbustorū in bethel.

Nō.I2. A Iosias q̄re tulit pulueꝝ istorū idolorū in bethel. Rñ. ¶Dōm q; bethel fuit locus maxime idolatrie ió voluit iosias pulueꝝ illū. ¶Dto quo sciēdū q; hieroboā primus rex israel post diuisionē regni traxit totū ꝑplm ad idolatriā ꝛ ad hoc fecit duos vitulos aureos quox vnus erat in bethel ꝛ alius in dā:ꝑcedēti.li.c.xij.ꝛ ad ista loca veniebat ꝑplꝰ israel vt coleret vitulos:erat tñ in bethel tēplū ꝑcipuū.nā ibi facta est solēnitas ꝓma ꝛ magna in dedicatione vitulox ꝛ tūc rex ꝑ se ipsum obtulit sacrificia ꝛ incēsum sup altare bethel:ꝑcedēti.li.c.xij.ꝛ.xiij.ꝛ postea tēpore olim regū israel fuit ꝑcipuus locus sanctifitiōis in bethel vt p3 amos.vij.cū dixit amasias sacerdos bethel ad amos ꝓphetā q; vides gradere fuge in terraꝫ iuda ꝛ comede ibi panē ꝛ ibi ꝓphetabis ꝛ in bethel nō adijcies vltra vt ꝓphetes qz sanctificatio regis est ꝛ domus regni est.ꝛ qz iosias habebat nimis exosam idolatriā voluit vilificare valde locū illuꝫ ꝛ ꝓtaminare:ió tulit illuc pulueꝝ istox idolox vt spargeret illū sup altaria bethel ꝛ sup sepulchra sacerdotū ꝛ aliox idolatrarū ad ꝓtaminādū ea.sic.n.p3.j.nā ꝑsecut⁹ fuit valde iosias locū bethel apperiēdo sepulchra mortuox ꝛ cremādo ossa illox sup altare qō nō fecit in aliquo alio loco terre iuda vel israel vt colligit ex lra.de ista aūt vrbe betebl nō est dubitādū qn fuerit illa in q̄ fecit hieroboā altare ꝛ posuit vitulū aureū:ꝑcedēti libro.c.xij.ꝛ tñ dubium est an esset ista ciuitas bethel que erat in tribu beniamin iosue xviij.vel eēt aliq̄ alia i sorte efrayn vl alteri⁹ trib⁹ israel. ꝛ si dicat q; erat bethel de tribu bēiamin:dicet q; nō posſidebat a tribu beniamin qz trib⁹ beniamī erat de regno iuda:ꝛ tñ hieroboā q; erat rex israel erat dñs illi⁹ vrbis cū faceret ibi tēplū ꝛ altare ꝛ poneret vitulū aureū ꝛ ēt fuit iste loc⁹ possessus postea ꝑ oēs reges israel:qz tpe amos dixit amasias sacerdos q; erat ſctificatio regis ꝛ domus regis in bethel:amos.vij.ꝛ ēt videt possessus iste locus postea a samaritis:nā sacerdos q; missus est ad erudiendū samaritas in cerimonijs legis habitauit in bethel vt p3.ē.xvij.qd ergo de isto loco vex̄ sit declaratū est ꝑce. li.c.xij. ¶Quereꝝ vlterius q̄o poterāt esse ista idola in tēplo vel qs posuerat ea.Aliqs dicet q; posuit ea manasses:qz.ē.xxi.dr̄ q; posuit in tēplo dñi ará baal ꝛ vniuerse militie celi ꝛ posuit ibi lucū ꝛ alias imūditias idolorū.¶Sed obijciet q; nō erāt nūc in tēplo idola q̄ posuerat ibi manasses:qz manasses fuit a ꝓncipio malus ꝛ fecit istas abhominatiōes:ꝛ tñ postq̄z ꝓuersus est ad dominuꝫ abstulit deos alienos ꝛ simulachra de domo dñi aras q̄q; q̄s fecerat in monte dom⁹ dñi ꝛ in hierlm ꝛ piecit oia ex̄ vrbē vt p3.ij.palipo.xxxiij.¶Rñderi pōt ꝙd pr̄r. vno mō q; quāq̄z manasses postq̄z ꝓuersus est abstulerit idolatriā quā prius fecerat:tñ nō abstulit totā ſ; mā serūt aliq̄ ꝓtes idolatrie q̄s nō abstulit manasses. ¶Aliter pōt dici q; quāq̄z manasses abstulisset ola idola ꝛ inmūditias eox q̄ fecerat in tēplo dñi: amō filius eius posuisset similia idola in tēplo ꝛ ēt ipse edificasset lucuꝫ ibi: p3 boc.ē.xxi.ꝛ.ij.palipo.xxxiij.ſ.q; amon ambulauit in oib⁹ vijs manasse pr̄is sui ꝛ coluit atq̄z adorauit ola idola q̄ ille adorauit. ¶Dōm tñ scōm veritatē q; aliq̄ idola vel ptinētia ad idolatriā manserāt in tēplo ex tēpore manasse.alia vero nouiter fecit filius eius amon.p3 boc qz duo altaria erāt in atrijs tēpli dñi q̄ fabricauerat manasses ꝛ abstulit illa nūc iosias.j.in lra:plurima tñ istox idolox ꝛ vasox suox q̄ in tēplo nūc erāt posuerat amon reducēdo ad illū statū quē aliq̄n habuerāt dū viueret manasses ꝛ p3 boc:qz cū manasses doluerit de pctō ꝛ obstulerit idola de tēplo dñi ꝛ de hierlm: credēdū ē q; pauca reliquerit q̄ modicū ptinererēt ad idolatriā:qz alias iuste erat q̄dā auferre ꝛ alia nō: ꝛ sic fere ola idola ꝛ apparat⁹ eox posuit amon in tēplo q̄ nūc ꝑ iosiā ablata sunt inde(ꝛ deleuit aruspices)vocant aruspices illi qui occidūt animalia ad sacrificiū idolox ꝛ deinde inquirūt euētus futurox ꝑ cōsiderationē venarū ꝛ viscerū animaliū de quib⁹ declaratū ē supra.xxj.(quos posuerāt reges iuda ad sacrificandū in excelsis)manasses autez posuerat aruspices multos in terra.ē.xxi.ꝛ tpe amon filij sui mā serunt qz amon secutus ē viā manasse.e.c.ꝛ istos occidit nūc iosias qz peccabāt in duob⁹.primo qz colebāt idola ꝛ faciebāt eis sacrificia in altarib⁹ diuersis. Secūdo qz erāt superstitiosi ſ.qz conabant ingrere occulta in viscera animalium ꝛ oēs huiusmodi superstitiones a deo reꝓbate erāt:deut.xviij.ꝛ iubebant isti occidi:exo.xxij. ſ.maleficos nō patieris viuere ꝛ vocant malefici oēs huiusmodi superstitiosi.isti aūt aruspices erant tanq̄z ꝓphete idolatrax qz ab istis inquirebāt idolatrie ꝛitates rerū absconditax sicut fideles inquirebāt a ꝓphetis(per circuitū iuda ꝛ in circuitu hierlm).ista excelsa erāt per circuitū iuda.i.ꝑ totā terrā iuda in circuitu tā in vrbib⁹ quā in mōtib⁹ ꝛ collib⁹ extra vrbes:sic p3.ē.xvij.ꝛ.xviij. ꝛ.ij.palipo.xxviij. erāt ēt in circuitu hierlm.ſ.ꝑ omnes colles ꝛ mōtes in circuitu eius ꝛ ēt erāt in vrbe altaria multa:nam achaz posuerat altaria in oibus angulis hierusalē.ij.palipo.xxviij.(ꝛ eos q; adolebāt incēsuꝫ baal) ideſt etiam istos occidit.ſ.non solum offerentes sacrificia sed etiam offerentes incensum occidit quia in vtroq; est idolatre occidendi erant: deutero.xiij.ꝛ. xvij. (ꝛ soli ꝛ lune ꝛ duodecim signis)istis etiā offerebat incēsum ꝛ sacrificia.Soli autē tanq̄z ꝑcipuo iter oia corpora celestia ꝛ qui maxime putabat eē deus ꝓpter magnitudinem ꝛ fulgorē ꝛ effectū atq̄z vtilitatē maiorē in terra vnde ipse putabat tāq̄z rex celi quē gētiles coluerūt phebū vl apollinē vel titan appellātes. Luna autē scōo loco post solē colebat:qz post solē nō ē in celo aliq̄d corpus qd maioris appareat quātitatis.etiā effectus eius maior est in terra in immutationibus singulax rerū vnde vocabat regina celi quasi sol esset rex ꝛ ipsa regina:ꝛ offerebāt ei mulieres hebreox libamina:nā q̄ncūq; conficiebāt panes ex pasta separabāt aliquā placētā ad offerendū regine celi ꝛ ꝑ hoc putabāt q; eueniebat eis ꝓsperitas oium rerum ꝛ abundātia ꝛ pax:ꝛ q̄n nō offerebāt libamina putabāt se ꝓp hō affligi ꝛ icidere in calamitates q̄ eueniebāt eis. vñ quāq̄z bieremias ꝓhibuit eis ex ꝑte dei istud facere: dixerūt q; nō cessarēt offerre libamina regine celi vt p3. hie.xliij. Colebāt etiam hebrei duodecim signa celi q̄ sunt in zodiaco.ſ.aries taurus gemini cācer leo virgo libra scorpio sagittarius capricornus aquarius pisces.et ista circūdant totū celū ꝛ vocant zodiacus. Colebantur autē ista duodecim signa a gentilibus ꝓpter duo. primo qz per ista discurrunt septē planete ꝑ quox motū fit eis generatio ꝛ corruptio in terra:ꝛ sicut colebant planetas ita ēt colebāt signa duodecim q̄ sūt domicilia eox. scōo qz pulciores stelle totius celi ꝛ cōstellationes maiores sunt in istis signis ꝑ longitudinē ꝛ latitudineꝫ.de istis

Scōa

Rñ.auctoris.

Gētiles solem apollinem phebū titan appellabant.

Nō.I3. A Quis posuit idola in templo. Ꝓia opi. Obiectio. Sol.ꝓia.

autē signis pfecta consideratio ad astrologum ptinet(ꝛ oi militie celi)ét coluerūt iudei oēs aliā militiā celi.i.reliquas stellas qꝛ oēs stelle a gētilibus vulgaribꝰ ꝛ a poetis dyputabant:ꝛ sic hebꝛei q sequebant ritus eoꝝ putauerūt ꝛ offerebāt eis sacrificia ꝛ incēsum sicut dyis (et efferri fecit lucū de domo dñi foras hierusalē)manasses plātauerat a pncipio lucū in tēplo dñi: vt pꝛ.ē.xxi.ꝛ tñ credēdū est q ipse postea eduxit eū inde qñ ꝙuersus est ad dñm:cū dicat.ij.palip. xxxiij.q abstulit de domo domini deos alienos ꝛ simulacra:ió quāḉ aliqd ibi reliqrit vt pꝛ.j.in lra nō videt ꝓcedēdum q aliud reliquerit nisi ea q̄ exprimunt.s.duo altaria:de reliquis aūt ptinētibus ad idolatriā dōm videt q amon filius eius ea posuerit ibi cū secutus fuerit oēs vias ꝓres manasse ꝛ iste lucus erradicatus fuit:nā erāt arbores magne plātate in atrys domꝰ dñi ad exercēdū ibi libidines vt declaratū est.ē.xxi.(in ꝙualle cedrō ꝛ ꝙbussit eū ibi).s.ductus fuit lucꝰ ad ꝙuallē cedrō.s.oēs arbores cū radicibus suis ita vt nihil maneret in tēplo dñi de illis ꝛ cōbuste sunt in ꝙualle cedrō qꝛ ille locus erat īmūdus ꝛ arbores luci erant īmūde ꝛ si in alio loco cramarent fieret locus īmundus: iste aūt cum esset īmūdus nō poterat magis polui ió ibi ꝙuenīēter cremarent ista sicut supꝛadictū est(ꝛ redegit in puluerē).s.crematus est totus iste lucus ita vt nō maneret de eo nisi cinis(ꝛ piecit sup sepulchra vulgi).i.super sepulchra hominum pauperum ꝛ infimoꝝ dispersus est cinis iste.

¶Cinis luci cremati ār̄e ꝓiecta fuit sup sepulchra vulgi ꝛ an in hoc piudicaut eis. Qō.xiiij.

Qō.14. a **Queretur** ār̄e factū est hoc:nā videbat fieri qdā iniuria sepulchris cū sparger̄et sup ea cinis iste q erat īmūdus ꝛ poluebat locū in q̄ spargeret maxime qꝛ erat cinis de idolatria sumptus.

Rño pma. ¶Rñderi pōt dupl̄r. vno mōdo qdā volūt q fecit iosias hoc in penā ad vilificādū sepulchra illa eo q ista erāt sepulchra idolatrarū ꝛ ꝙuenienter spargebat sup ea cinis de idolatria.sic ét iosias fecit qbusdā aliis idolatris.s.qꝛ aperuit sepulchra ipsoꝝ ꝛ cōbussit ossa sua super altaria idoloꝝ.j.in lra.

Secunda. ¶Aliter pōt dici q fecit hoc iosias nō in penā ꝭ qꝛ nulli piudicabat:nā verū est q locus in q̄ spargeret iste cinis esset īmūdus ꝓpter īmūditiā cineris:ió si spargeret sup aliquē locū mūdū esset qdā piudicius :ꝛ tñ sepulchra erāt aliqd īmūdū:qꝛ quicūqꝫ tangeret ossa mortuoꝝ vel sepulchra erat īmūdus ꝛ oportebat eū lustrari:numeri. xix.ꝛ sic nō poterat eē aliqd īmūdius humāo sepulchro:ꝛ sic quāḉ aliud īmūdū poneret ī illo nō ꝓpter hoc fiebat magis īmundū.hoc mō nō piudicabat sepulchris vulgi quāḉ sup illa cinis idolatrie spargeret ꝛ ista videt melior positio q̄ ꝑcedēs.nā si dicamus q ꝓpter idolatriā spargebat cinis iste super sepulchra oportebat q oēs qui ibi sepulti essent iudicarent idolatre: et tamē istud nō erat cōueniens:quia licet multi essent idolatre aliqui essent qui coluissent dominum ꝛ potissime qꝛ ista sepulchra erant ab antiquo:ꝛ tñ ab antiq̄ multi fuerūt in hierusalē de ppło q colebāt deū: imo tēpore ezechie oēs colebāt dñm ꝛ tēporibus quorūdā aliorꝝ regum ꝑcedētiū(ꝺstruxit quoq; ediculas effeminatoꝝ q̄ erāt in domo dñi).i.in atrijs tepli erāt q̄dā pue domus in qbus erāt viri effeminati:ꝛ qꝛ iste vsus erat turpissimꝰ destruxit ediculas eoꝝ vt nō maneret aliq̄ memoria turpis facti(ꝓ qbus mulieres texebant q̄si domūculas luci)pōt intelligi vno mō q iosias destruxit ediculas effeminatorū ꝛ loco illarū mulieres texebāt domūculas.i.faciebāt tētoria de lino texēdo vt in illis exerceret turpitudo.sed iste sensus nō ꝙuenit:qꝛ tunc diceremus q postq̄ iosias destruxit istas ediculas faciebāt mulieres aliqd equiualēs texēdo:ꝫ istud est falsum:qꝛ iosias abstulit idolatriā ꝛ turpitudinē plene de terra ꝛ non patereť q mulieres postea facerēt aliqd sīle ei qō ipse destruxerat.ꝫ dicēdū q mulieres texebāt de lino tētoria similia domūculis ꝓ illis effeminatis ꝛ ponebant ista tētoria in luco vt aliq̄ eēnt ibi effeminati ꝛ ob ꝫ vocabant q̄si domūcule luci.

¶Effeminati qui dicebantur ꝛ de ritu sacerdotum dee bericentee. Qō.xv.

Qō.15. a **Queretur** q erāt isti effeminati.¶Rñdet nicolaus scōm opinionē quorūdaꝝ q erāt isti sacerdotes idolorū qvocabant effeminati eo q gēitalibus carebāt:qꝛ illa sibi abscindebāt. Ista positio nō est satis ꝙueniēs vt.j.declarabit:ꝛ tñ si vellemꝰ tenere eaꝝ deberemus dicere q isti erāt sacerdotes cuiusdā dee q̄ vocabať bericētea siue mater deorum aut bona dea ꝛ sacerdotes huius castrabant:nā in die solēnitatis eius multi abscindebāt sibi gēitalia ꝛ incipiebāt furere ꝛ ꝑcutiebāt se gladijs ꝛ lāceolis ad effusionē sanguinis:ꝛ vocabant isti sacerdotes gali de qbus ait augustinus.ij.ꝛ.vi.de ciuitate dei.motiuū aūt eoꝝ erat ꝓpter sacerdotē quēdā noie athis quē valde dilexerat bericētea ꝛ iuserat ei q nullā aliā feminā diligeret:ꝛ qꝛ semel cuꝫ alia eū reperit habuit eū exosum ꝛ tūc ipse furore ꝛ tedio stimulatꝰ abscidit sibi genitalia dicēs appareāt ptes q̄ nocuere mihi:ꝛ ad honorē huius rei q̄ valde placuit bericētee sacerdotes eius incidebāt se ꝛ incipiebant furere: de hijs ouidius.ij.li.faustoꝝ ꝛ augustinus.vi.de ciuitate dei abscisis tñ genitalibus vir est vt femina:ió vocať effeminatus.¶Hom tñ q nō intēdit hoc lra sed effeminati vocant viri patientes sodomitice vt femine:qō pꝫ: qꝛ isto mō accipiť ꝓcedēti li.c.xiij.ꝛ in alijs locis ꝛ dictio ista significat libidinē sodomiticā.Cōfirmat hoc: qꝛ istud vitiū nimis fuit inter hebꝛeos tēpore regū: vnde isa.ij.c. redarguunt de hoc.s.augures habuerunt vt philistin ꝛ pueris alienis adheserūt.¶Itē pꝫ hoc magis:qꝛ alꝫ fuit ét hoc inter hebꝛeos.s.pauco tēpore ante machabeos tē pore iasonis summi sacerdotis:nā dr̄.ij.macha.iiij.q ausus est iason sub ipsa arce tēpli gimnasiū ꝓstituere ꝛ optimos quosq; ephebos in lupanaribus ponere.ꝛ idē locꝰ erat nūc:qꝛ iste domūcule erāt in domo dñi:ió accipiunt effeminati ꝓ sodomite paciētibus.¶Itē pꝫ:qꝛ dr̄ q mulieres texebāt ꝓ istis effeminatis q̄si domunculas luci:ꝛ tñ lucus erat ad vacandū ibi libidini:ió effeminati sodomite erāt.modus aūt erat:qꝛ isti habebāt domūculas in atrys tēpli dñi in qbus vacabāt libidini turpissime:ꝛ tñ quodā tēpore.s.finitis sacrificijs ꝺebēbat esse in luco ad eandē libidinē:ꝛ qꝛ talia nō possent publice fine inmēsa verecūdia ppetrari fiebāt tētoria in luco in qbus essent illi effeminati ad eandē libidinē ꝛ ꝓ hijs mulieres texebāt q̄dā tētoria de lino in qbus abscōdebant isti effeminati.(Congregauitq; oēs sacerdotes de ciuitatibus iuda)pōt intelligi vno mō q ꝙgregauit illos ad faciendū honorifice istā destructionē idolatrie.Alio mō intelligiť q erant multi sacerdotes dispersi ꝓ vrbes iuda ꝛ faciebāt sacrificia in diuersis locis ꝛ oēs istos ꝙgregauit vt iā nō facerēt sacrificia in vrbibus illis:ꝫ solū in hierūm vbi erat tēplū dñi:qꝛ lex iubebat q solū sacrificareť in ciuitate quā deus elegerat:deu.xij.ꝛ iste sensus magis ꝙuenit lr̄e.¶Cōsiderandū aūt q sacerdotes erāt dispersi ꝓ regnū iuda in diuersis vrbibus:nā a pncipio deus dederat eis vrbes q̄dragintaocto in qbus manerēt ꝛ iste erāt dispersē ꝓ oēs tribꝰ israel:qꝛ de q̄libet tribu suscipiebāt aliquas vt pꝫ iosue.xxi.ꝛ.j.palipo.vi.ꝛ sic mānserūt dispersi ꝓ oēs tribus ab introitu israelitarū in terrā chanaam vsq; ad diuisionē regni tēpore roboā:nā tūc oēs sacerdotes ꝛ leuite q erāt ꝓ totā terrā israel dimiserunt oia loca in qbus erāt ꝛ venerūt in terrā iuda vt pꝫ.ij.palipo.xi. ꝛ sic mānebāt dispersi ꝓ oēs vrbes terre iuda vsq; ad diē istū quo iosias ꝙgregauit eos vt venirēt oēs in hierusalē (ꝛ ꝙtaminauit excelsa vbi sacrificabāt sacerdotes)excelsa vocant altaria siue sint in montibus siue in vallibus. Cōtaminare aūt est ꝓhibere sacrificare in illis tanq̄ in īmūdis:ꝛ sic dr̄ leui.xiij.q sacerdos mūdabit aliquez leprosum vel ꝙtaminabit eū.i.iudicabit eū mūdū vel iudicabit leprosum.vel pōt dici q ꝙtaminauit eaꝫ.s.realiter poluēdo vtpote si spargeret ossa mortuoꝝ sup illa sicut cremauit ossa mortuoꝝ sup altare bethel.j.in lra vel forte sparsit aliquos cineres de idolatria sup ista altaria sicut sparsit cineres sup sepulchra vulgi.ē.in lra.primꝰ tñ modus melior est.s.q vetuit iosias ibi sacrificari(de gabaa vsq;

baa vsq; ad bersabe).ſ.oīa altaria ꝓtamiauit q̄ erāt inter bersabe ꝛ gabaa:ſunt aūt iſta duo loca in extremitate regni iuda:nā bersabee erat in extremitate meridiana eius ✠ſus egiptū:gabaa aūt erat in extremitate aq̄lonari.ꝛ eſt gabaa in extremitate ſortis beniamin in q̄ oc cīſa fuit mulier leuite vexata libidine:iudi.xix.de ipſa ēt ciuitate fuit ſaul p̄mus rex iudeoꝝ vt p;.ē.j.li.c.x.ꝛ nō ponunt nūc dā ꝛ bersabe q ꝓſueuerunt poni vt termini terre iſtius vt p;.ē.j.li.c.iy.ꝛ.ē.y.li.c.xvy.ꝛ.xxiy. ꝛ in multis alys locis:ꝛ hoc qꝛ bersabe ꝛ dā ſunt termini totius terre chanaā in q̄ erāt duodecim tribus:hic aūt ſolū ponunt termini regni iuda in quo erāt due tribus.ſ. iuda ꝛ beniamin:ió nō ſunt idē termini:ſ; bersabe ē terminus ex ꝑte iuda:ꝛ gabaa eſt terminus ex latere ſortis
† beniamin(ꝛ deſtruxit aras portaꝝ).i.deſtruxit altaria q̄ erāt apud portas:erāt.n.aliq̄ altaria apud portas ciuitatis ad ꝑtē aquilonarē ꝛ vocabant altaria portaꝝ(in introitu hostiy ioſie p;incipis ciuitatis).i.iſta altaria erant apud introitū domus ioſie q erat p;inceps ciuitatis.ſ.bierusalem.ꝛ vocabaſ p;inceps nō qꝛ eſſet dñs:qꝛ ioſias rex erat dñs ciuitatis:ſ; qꝛ forte habebat officium honorabilissimū in ciuitate vt ſi erat p;ſes vel exercebat aliquem alium magr̄atū in vrbe.ſic.n.dicit p;cedēti libro. c.vltio tollite micheā ꝛ maneat apud amon p;incipē ciuitatis.ꝛ iſte ioſias vocaſ ioſue in hebreo ꝛ facilis erat corruptio in tali noie ſiue in lr̄a nr̄a ſiue in hebrea.erāt aūt iſte are apud hostiū ioſie:qꝛ per diuersas partes ciuitatis erant altaria constructa ſicut erat ꝑte acbaꝝ qui fecit ſibi altaria in vniuersis angulis hierl̄m vt p;.ij.paralipo.xxvij. (quod erat ad ſiniſtrā ꝑtē ciuitatis).ſ.hostiū dom⁹ ioſie erat ad ſiniſtrā ꝑtē ciuitatis pars anterior ciuitatis vocaſ orientalis ꝛ meridiana eſt dextra aquilonaris ſiniſtra ꝛ occidētalis posterior:iſte ē modus accipiendi positiones in locis nr̄is:ꝛ ſic erant iſta altaria apud q̄ndam portaꝝ aquilonarē vrbis(veruntū nō aſcendebāt ſacerdotes excelſorū ad altare dñi in hierl̄m) tollit dubium: qꝛ di-
† xerat lr̄a qꝛ ꝙgregauit ioſias oēs ſacerdotes de vrbibus iuda ꝛ cōtaminauit excelſa iubendo ne vltra imolarent in eis:ió putareſ qꝛ vltra deberent imolare in tēplo ꝛ tñ dicit qꝛ iſti qui erant ſacerdotes excelſorū p;ius nō p;mittebant accedere ad altare dñi vt miniſtrarent in illo(ſ; tñ comedebāt azima in medio fratruꝝ ſuoꝝ).i.ſolū permittebant comedere panes azimos qui pertinebant ad alios ſacerdotes.ꝛ p ꝓhibitionē acceſſus ad altare intelligūtur oīa officia ſacerdotalia ꝓhibita eis de quibus q̄ ꝛ quot ſunt declaratū ē numeri.xviy.circa p;incipium. ꝛ p hoc qꝛ comedebāt azima intelligunt etiā oīa alia iura ſacerdotalia de quibus dabatur iſtis pars ꝛ nō miniſtrabāt. q̄ aūt ſint iura ſacerdotalia declaratū ē numeri xviy.tā in lr̄a q̄; in cōmento.intelligendū aūt eſt qꝛ iſti ſacedotes excelſoꝝ erant ſacerdotes dei.ſ.qꝛ offerebant ſacrificia deo ✠o in excelſis:ꝛ ſic nō peccabāt niſi qꝛ mutabāt locū:ſi aūt fuiſſent ſacerdotes demonū nō ſolum nō p;miſſū fuiſſet eis accedere ad altare ſ; etiā nō p;miſſi fuiſſent viuere:nam ioſias occidit idolatras: qꝛ.ē.in lr̄a dicitur qꝛ deleuit aruſpices ꝛ eos qui adolebant incenſum baal ꝛ ſoli ꝛ lune.

Nō.16 A Prima rñ. Cōfutatio. Alia rño. ¶Quare ioſias non occidit ſacerdotes omnium excelſorum. Nō.xvj.

Queretur quare ioſias non occidit iſtos ſacerdotes excelſoꝝ: nam dato qꝛ nō ſacrificarēt idolis merebant mortē:qꝛ faciebant contra legē ſacrificando extra locum illum quē deus elegerat cū in illo ſolū ſacrificandū eſſet.deuſ. xij. ¶Aliquis dicet qꝛ verū eſt qō iſti agebant ꝓ legē:ꝛ tñ nō ió ſequit eos reos eſſe mortis in iudicio ſeculari:qꝛ nō ꝑ qualibꝫ tranſgreſſione legis infligebaſ mors a iudice: ꝛ ſic non debebat occidere ioſias iſtos.Sed dicendū qꝛ nō ſtat:qꝛ leui.xvij.dr̄ qꝛ quicūq; imolaret extra atrium tabernaculi erat reus ſanguinis ſicut ſi ſanguinē effudiſſet: ꝛ tñ qui ſanguinē effandebat occidebatur a iudice ergo etiā iſti occidi debebant a ioſia ꝑ iſto delicto. ¶Rñdēdū qꝛ in ſacrificātibus in excelſis extra tēplū erat dr̄ia:qꝛ quidam ſacrificabāt ibi demonibus ꝛ alij ſacrificabant ibi deo vero.p̄mi.n.peccabant dupliciter.p;imo qꝛ colebāt idola.ſcō qꝛ extra ſanctuariū offerebāt ſacrificia. Secundi peccabāt in vno.ſ.qꝛ nō offerebāt in loco debito. p̄mi aūt peccabant contra ius nature in quātū colebāt idola ꝛ cōtra cerimonialia in quātū offerebāt ſacrificiū extra tēplū:ió pctm̄ iſtoꝝ erat irremiſſibile:ꝛ ſic ioſias nō pepercit eis ſ; occidit oēs collētes ſolē ꝛ lunā ꝛ baal ꝛ offerentes ei incēſū.ſcōi aūt peccabāt ſolū contra cerimonias legis:ió l; mererēr mortē de rigore legis:tñ miſerendū eis fuit qꝛ bono animo agebant ꝛ ſoli deo offerebāt.rō aūt potiſſima quare nō occidit eos ioſias fuit qꝛ cōſuetū erat ab antiquo q̄ imolareſ deo extra tēplu; in varijs locis vnde in tpe omniu; regū p;teritoꝝ vſq; ad ezechiā manſerant excelſa quāq; multi reges boni fuerant.ſ.aſa ꝛ ioſaphat ꝛ ioas ꝛ amaſias ꝛ ozias ꝛ ioathan ꝛ tñ de quoꝫ iſtoꝝ dr̄ q̄ non abſtulit excelſa ꝛ q̄ populus adhuc immolabat in excelſis vt p; p̄cedēti.li.c.xv.ꝛ ē.xij.ꝛ.xiiij.ꝛ.xv.lōga ergo cōſuetudo cū q̄dā bona intentione quāq; nō ſufficeret omnino ad excuſandū iſtos tñ inclinauit ioſiā ad hoc qꝛ nō occideret eos ꝛ ſolū puniuit ipſos in hoc qꝛ non p;miſit eos accedere ad altare.

¶Quereſ an ioſias iuſte puniuit iſtos priuando eos omni adminiſtratione ſacerdotali. ¶Aliquis dicet qꝛ non:qꝛ iſti erāt ſacerdotes ꝛ cōpetebat eis ex ꝓgenie ſua qꝛ miniſtrarēt:ió vel iſti fecerāt aliqō delictu; ꝓpter quod merebant ꝑuari miniſtratione ꝛ tūc debebāt occidi ꝛ nō ſolū ꝑuari:ſi aūt nullū tale fecerāt nō debebāt priuari miniſtratione. ¶Rñdēdū qꝛ ioſias iuſte ꝑuauit iſtos adminiſtratione:nam in eo fuerūt tria q̄ requirunt ad hoc qꝛ aliqua pena iuſte infligaſ.ſ.iuriſdictio ſufficiēs ꝛ recta intentio ꝛ iuſticia:de iuriſdictione p;:nam i veteri teſtamēto reges habebāt iuriſdictionē plenā ſup ſacerdotes ſicut ſuper laicos nec erat aliqua differētia iuriſdictionis p; hoc:qꝛ ioſue erat p;inceps populi ꝛ eleazar erat ſumm⁹ ſacerdos:ꝛ qñ ioſue factus fuit p;inceps populi iuſſit deus qꝛ eleazar obediret ei ꝛ ad mādatū eius ingrederēr ꝛ egrederēr.itē p; hoc clarius de ſalomone q erat rex bonus a p;incipio:ꝛ tñ tūc ipſe priuauit abiathar ſummū ſacerdotē ſacerdotio in eternū ꝛ totā ꝓgenīē ſuā ꝛ relegauit eū in anathoth iubens ne veniret in hierl̄m ꝛ dix̄ ei qꝛ occidiſſet eū niſi qꝛ laborauerat i oīb⁹ i qb⁹ laborauerat dō ꝑce.li.c.ij.ꝛ ſic hēbat ſalomō iuriſdictionē ſup ſūmū ſacerdotē in oīb⁹ tā ciuilib⁹ q̄; criminalib⁹ vſq; ad ſentētiam ſanguinis:a ſortioꝛi ergo habebat iuriſdictionē ſuper alios ſacerdotes minores ꝛ ſic ioſias habebat iuriſdictionē ſup quoſcūq; ſacerdotes ad priuandū eos adminiſtratione vel infligēdū quaſcunq; alias penas dū tñ haberet cauſam iuſtam ad hoc . ſcōm erat recta intētio ꝛ etiā iſta fuit in ioſia ꝛ ipſe deſiderbat punire pctōres:iſti aūt ſacerdotes peccauerāt:qꝛ ſacrificauerāt extra locū debitū:ió iuſtū erat eos puniri ꝛ hoc volens ioſias priuauit eos adminiſtratione. ¶Tertium erat cā iuſta ꝛ iſta etiā fuit in ioſia:nā iſti ſacerdotes ſacrificauerāt extra tēplū ꝛ ꝓpter hoc merebant mortem de rigore legis:ioſias aūt ex quadā benignitate ꝛ ꝓpter quādaꝫ cām ſupra poſitā tēperauit penā legis:ꝛ ſic potuit quācūq; minorē penā infligere:ſic aūt erat ꝑuatio adminiſtrationis potiſſime qꝛ nō ꝑuabant iurib⁹ ſacerdotalibus ſ; comedebāt de iurib⁹ alioꝝ ſacerdotuꝫ qui miniſtrabāt:ꝛ ſic erat pua pena:ió potuit ioſias nō ſoluꝫ iſtam ſed etiaꝫ maiorem penā infligere.

¶An ioſias iuſte egerit relinquēdo eos comedere de iuribus ſacerdotalibus ꝛ de dr̄ia punitionis in officio ꝛ beneficio inter ſacerdotes veteris teſti ꝛ noui. Nō.xvij.

Nō.17 A Ioſias an iuſte priuauerit eos ſacerdotali adminiſtratione. Prima rñ. Alia rñ. B Tria req̄ſita vt pena iuſte infligaſ

Nō.18 A Primū ar.

Queretur vlterius an iuſte fecit ioſias ꝑuando iſtos adminiſtratiōe ꝛ dando eis qō comederēt de iuribus ſacerdotalibus. Aliqs dicet qꝛ nō iuſte egit:qꝛ beneficiū ꝓcedit alicui ꝓpter officiū:ꝛ tñ iſti nō poterāt hr̄e iā miniſtrationē ſacerdotalē: ió nec debebat relinq beneficiū recipiēdi iura ſacerdotalia. Scōo p;:qꝛ grauabant in boc alij ſacerdotes: naꝫ alij q nūq; peccauerāt cogebant miniſtrare ad ꝛ q̄ pci-

perēt fructᵒ: ꝛ tñ isti q peccauerāt recipiebant fructus ꝛ nō ministrabāt: ꝛ sic grauabant alij q debebāt ministrare loco eoꝝ ꝛ nō ꝓcipiebāt fructus ipsoꝝ. ꝛ erat maius grauamē q̄ꝫ beneficiatis vel canonicis vbi sunt ꝑbende distincte: qꝛ siue vnus ministret siue nō: alius nō pōt ꝓcipere fructus ꝑbēde eius: ꝛ tñ in veteri testō inter sacerdotes nō erāt distincte ꝑbēde sꝫ erāt iura indiuisa ꝛ ministrātes accipiebāt illa: nō ministrātibus aūt nihil dabatur de quo declaratū est leui. vi. ꝛ sic cuꝫ isti sacerdotes nō ministrarēt habituri erāt alij q ministrabāt oia iura. ió cū iosias faceret q alij ministrarēt ꝛ isti ꝓciperēt iura integra grauabat illos. ¶ Itē videbant esse melioꝛ ꝓditio eoꝝ q peccauerāt q̄ꝫ eoꝝ q nō peccauerāt: nā isti qui peccauerāt ꝓcipiebāt iura integra sacerdotalia ꝛ nō cogebant ministrare: q aūt nō peccauerāt cogebant ministrare ad hoc q fructū reciperēt: ió illi meliorē ꝓditionē habebāt qò eē nō debet. ¶ Itē videt q nō iniungebat aliqua pena istis ꝑ pctō sꝫ potius liberabant ab onere: naꝫ ꝓcipere fructᵒ est vtilitas: ministrare aūt est onus ꝛ isti liberabant ab onere ꝓcessa sibi vtilitate qò iniustū videt.

iRñ. q iuste egit.

¶ iRñdendū q iosias iuste egit relinquēdo istis iura sacerdotalia quāq̄ꝫ ꝑuaret eos administratiōe: rō aūt huius fuit: qꝛ leuite ꝛ sacerdotes nō habebāt aliud de quo possent viuē nisi de iuribus ꝓuenientibus ex administratiōe: nā sine bȳs nullū patrimoniuꝫ habebāt aut alia iura. qò patet: qꝛ deus iusserat sacerdotibᵒ ꝛ leuitis q ipsi nō haberēt aliquā ptē hereditatis inter reliquos israelitas sꝫ deus debebat eē ꝑs eoꝝ. s. iura q̄ ꝓueniebāt eis ꝓpter deū: numeri. xviij. ꝛ iosue. xiij. ꝛ sic non acceperunt isti aliqs sortes terre q̄s possent colere ꝛ ex iure sustētari sꝫ tota terra ꝑ data est alijs tribubᵒ: ipsis ☧o sacerdotibus ꝛ leuitis date sunt solū ciuitates ad habitādū non habentes territoriū in q̄ posset eē cultus terre sꝫ solū suburbana qua in circuitu ciuitatis ad alēda pecora: numeri. xxxv. si ergo ꝑuarent isti iuribus sacerdotalibus cum nō haberēt aliūde de q̄ viuerēt nec ēt licebat eis emere possessiōes cū i terra israel nō trāsferret possessio de vna tribu in aliā: numeri. vltimo: nō haberēt alīū modū viuē di nisi ꝑ mēdicationē qò eēt in magnā ignominiā status sacerdotalis: ió ꝓcessit eis iura quāq̄ꝫ non ministrarent.

Prima cā.

¶ Scōa cā fuit: qꝛ iosias reperit sīle in lege: nā leui. xxi. dī q qñcūq̄ꝫ eēt aliqs de semine aarō q hꝛet aliquā maculā vt si eēt claudus vel cecus vel ꝓuo aut grādi ꝛ torto naso ꝛ fracto pede vel manu gibus vel lipus ꝛ sic de ceteris nō accederet ad altare nec ad alīs ministratiōes sacerdotales: ꝛ tñ vesceret pānibus q offerebant in domo dñi. ita ergo isti poterāt ꝓhiberi administrare ꝛ ꝓcedere tur eis ꝑticipare iuribus sacerdotalibus. ꝛ q̄si erat cā similis: nā illi vetabant ministrare ꝓpter aliquā macnlaꝫ quā habebāt nec sic ministrātes redderēt ministeriū dñi ꝓtētibile: ꝛ tñ ita erat de istis sacerdotibus q sacrificauerāt in excelsis: qꝛ ꝑ hoc aliq̄ mō vilificati fuerāt offerētes ex̄ locū debitū ꝫ ꝓhibitionē legis ꝛ si ministrarēt videret ministeriū eoꝝ polui ꝓp ꝑtm̄ istud ió nō ꝓmittebāt ministrare. ꝛ est sīle ad q̄sdā irregularitates q̄s incurrūt sacerdotes nr̄i: nā si aliqs semel efficiat infamis ex aliquo delicto dato q postea ꝑfecte peniteat ꝛ sit melioris vite q̄ꝫ prius nō ꝓmittet ascendē ad aliqs dignitates ecclesiasticas nec ꝓmoueri ad ordines q̄s nō habet: ita i istis: nā tā abolitū erat ꝑtm̄ eoꝝ ꝛ tñ in opiniōe ꝓpli erāt lesi: qꝛ se infamatos reddiderāt ꝛ ꝓtēptibiles sacrificādo ex̄ locū debitū: ió nō debebat eis ꝓmitti ministratio: ꝛ tñ ꝓmittebant iura fructuū. ¶ Ad ꝓmā rōnē in ꝯriū dom q quāq̄ꝫ det bñficiū ꝓp officiū: tñ aliqs de iure interdū ꝓtuat officio q nō ꝓuat beneficio. ꝓ q̄ sciēdū q finis beneficij est officiū: ꝛ ió si anteq̄ꝫ ꝓferat bñficiū ꝛ officiū apparet de aliq̄ q est inhabilis ad officiū: vt si habet aliqd impedimētū ꝓp qò ad nullū ordinē eccleſiasticū minorē aut maiorē ꝓmoueri pōt nō ꝓferet ei aliqd bñficiū: ꝛ tūc est verū generaliter q vbicūq̄ꝫ nō pōt eē officiū nō poterit esse bñficiū. ꝛ tñ si semel aliqs suſceperit beneficiū et officiū pōt ꝓuari officio ita q nō ꝓuet bñficio ꝛ ecōuerso. pꝫ b̄ si qs sacerdos mutilet vl lepꝛosus efficiat aut incurrat alia ꝓ q̄ nō pōt ministrare vel nō sine scādalo: nā tūc nō ꝓmittit ei officiū ꝛ tñ hꝫ bñficiū. ita q̄dāmō erat hic: qꝛ in istis erat q̄dā irregularitas quā incurrerāt ministrādo ex̄ tēplū ꝛ iā nō poterāt sine scādalo ministrare in tēplo dñi: ió nō ꝓmittebant ministrare: ꝛ tñ ꝓcedebat eis ꝓcipere fructus. ¶ Sed obȳciet q nō stet: qꝛ aliquis ꝓriuat officio ꝛ nō bñficio qñ euēit aliqs casus in q̄ non pōt ministrare vel saltē nō sine scādalo ꝛ casus ille vl im potētia nō est delictū nec ꝓuenit ex delicto sicut in sacerdote excecato vel lepꝛoso facto ꝛ sic de ceteris: ꝛ tñ hic ꝓueniebat impotētia administratiōis ex delicto. s. qꝛ isti sacerdotes ministrauerāt ex̄ tēplū. ió sicut in ecclesia homicide ꝛ ꝓiuri ꝛ sīles nō ꝑmittuntur ministrare ꝛ ēt bñficio ꝑuātur: ita isti debuerūt ꝑuari simul officio ꝛ bñficio. ¶ iRñdēdū q nō debuerūt ꝓriuari officio ꝛ bñficio sꝫ solū officio. ꝛ hoc ꝓp duo. ꝓmo qꝛ sꝫ isti ꝑpeccauerint offerēdo ex̄ tēplū: tñ pctm̄ suū fuit aliq̄ mō excusabile vt. ā. ōclaratū est i q̄dā qōne: ió potuerūt eis ꝓmitti iura: ꝛ sic forte magis ꝓriuabant nūc administratiōe ꝓp scādalū q̄ꝫ ꝓp delictū quāq̄ꝫ vtrūq̄ꝫ fuit cā. Scōo pꝫ: qꝛ nō erat penit⁹ similis modus in veteri testō ꝓriuādi aliquos administratiōe ꝛ iuribus vel ꝓcedēdi eis ista ꝛ in ecclesia nr̄a. nā in ecclesia nō ꝓmittet aliqs ordinari si cecus est nec dabit ei aliqd bñficiū qꝛ ministrare nō pōt: ꝛ sic generaliter in oibus qbus aduenit impotētia vel ineptitudo ad ministrādū anteq̄ꝫ ꝓferat eis beneficiū. ꝛ tñ in veteri testō dato q aliqs de semine aaron nasceret claudus vel cecus aut habēs alia impedimēta ꝓcipiebat iura sacerdotalia ꝛ nō poterat ministrare: leui. xxi. nec fiebat hoc solū ꝓpter pietatē. s. qꝛ isti ꝓp impedimēta ista nō poterāt aliter victū q̄rere nā habētes tortū nasuꝫ vel grādē vel puū aut impetiginē in facie nō impediunt querere victū: ꝛ tñ isti nō poterāt ministrare ꝛ dabant eis iura sacerdotalia leui. xxi. ¶ Ad scōm dom q quāq̄ꝫ videret aliq̄ mō grauari ꝛ grauarent: tñ nō erat verū grauamē: qꝛ sicut nemini facit iniuriā q iure suo vtit: ita nō grauat aliqs cuꝫ imponit ei id qò de lege agit tollerare: ꝛ tñ scōm legem poterāt multi ꝓcipe iura sacerdotalia nō ministrando et alij ministrabāt: ió nō grauabant isti: qꝛ suscipiebāt iura ꝛ ministrabāt vt pꝫ in casu leui. xxi. ꝛ tñ casus de istis sacerdotibus q ministrauerāt ex̄ tēplū erat filis vt. ā. declaratū est: ió ēt nō grauabant alij q isti ꝓciperēt fructᵒ ꝛ nō ministrarēt. ¶ Ad tertiū dom q nō erat melioꝛ cōditio peccātiū q̄ꝫ nō peccantiū: nā quāq̄ꝫ isti ꝓciperēt iura ꝛ nō ministrarēt nō erāt melioris ꝓditiōis q̄ꝫ illi q ꝓcipiebāt iura ꝛ ministrabāt: nā si ꝓcederet hoc eis in priuilegiū eēnt melioris ꝓditiōis: ꝛ tñ dabat sibi in penā. s. qꝛ cēsebant idigni ministratiōe: ió peioris ꝓditiōis erāt. ¶ Ad q̄rtū dom q infligebat istis aliq̄ pena: ꝛ qñ dī q ꝓsequebant vtilitatē ꝛ excusabāt ab onere: dom q si isti excusarent in ꝓuilegiū vt dictū est eēt eis releuatio ꝛ nō pena: ꝛ tñ ꝓriuabant administratiōe ꝛ nō excusabant vl releuabant ꝛ ista erat eis magna pena. nā cū eēnt iter ceteros sacerdotes ꝛ liceret aliis accedē ad altare: ipsi ☧o tanq̄ꝫ indigni nō ꝓmitterent accedere erat magnus rubor ꝛ pena. scōo pꝫ qꝛ nō solū auferebat istis onus sꝫ ēt emolumētū intelligēdo noīe emoluméti honorē ꝛ ꝓuentus. nā in administratiōe sacerdotali erat honor magnᵒ qꝛ nimis reputabant deo familiares q accedebāt ad altare: q ergo ꝓriuaret aliqs ista administratiōe erat ꝓuare eū honore ꝛ erat magna pēa. sic pꝫ si aliqs habeat administrationē alicuius dignitatis i q̄ administratiōe vtat aliqbus insignijs ꝛ honorē accipiat: si interdicat sibi administratio quāq̄ꝫ ꝓcedāt oia q̄ alīs obuētura erāt ꝓpter istā administrationē pena q̄dā est. sic. n. pꝫ in epis qui qñ ꝺlinquūt nisi sint crimina grauissima dato q sint ꝓtumaces ꝓmo iterdicit eis ingressus ecclesie ꝛ postea iterdicit sacerdotale ministeriū ꝛ deinde ab officio suspēdunt et deinde grauat cēsura: ꝛ tñ in illis oibus nō ꝓuant aliquo bñficio vel vtilitate sꝫ solū administratiōe vl officio: ꝛ tñ ista est pena gravis in eis vt pꝫ de bȳs de offi. dele. c. qꝛ pōtificali. li. vi. ita ergo erat in bȳs sacerdotibus (ꝓtami nauit quoq̄ꝫ thopbet qò est in ꝓualle filij enō) ista ꝓtami natio fuit

Ad ꝓmam obiectionē.

¶ Aliqs pōt ꝓriuari officio ꝛ nō beneficio.

Obiectio.

Sol.

Ad scōm.

Ad tertiuꝫ

Ad quartū

Thopbet quid.

natio fuit ꝑ ꝓhibitionē.ſ.vetādo ꝓſecrari filios vt filias iudeoꝝ ꝑ ignē. ¶ Cōſiderādū aūt q̄ thophet erat qdaꝫ locus apud hierl̄m in q̄dā valle ꝛ dicebaſ eē fily enō:qꝛ forte poſſeſſio illa ptinebat ad aliquē filiū enō. erat auteꝫ iſte enō vir famoſus:iō ponit nomē ꝓꝛ ꝛ nō filij quāq̄ poſſeſſio eēt fily ꝛ nō ꝓꝛ ꝛ in iſta valle erat factū aliq̄d tēplū ꝛ altaria poſita ꝑ idolo moloch ꝛ ꝓſecrabāt ibi filij iudeoꝝ vel filie ipſi moloch ꝑ ignē. ꝛ poterat hoc fieri duobus modis. vno mō q̄ fieret ignis ꝛ trāſiret aliqs ꝑ mediū ignis in reuerētiā illius idoli: ꝛ tūc diceret luſtrari ꝑ ignē. Alius modꝰ erat q̄ cremarent puuli iudeoꝝ ad honorē illius idoli. ꝛ modus erat qꝛ moloch erat idolū cupreū ꝛ inane ꝛ ſuccēdebaſ a ꝑte interiori donec inflāmaret ꝛ tūc ponebaſ puulus in māibus eius ꝛ cremabaſ: ꝛ vt nō audirent voces pueroꝝ mouētiū a parētibꝰ ſacerdotes pulſabāt timpana ꝛ alia vaſa muſica ꝛ h̄ ꝓſonat nomini:qꝛ thophet interptaſ i hebꝛeo timpanū. ꝛ ſic ſacerdotes dicebāt pueros illos trāſlatos ad felicitatem deoꝝ ꝛ pentes decipiebant putātes q̄ fily eoꝝ nō cremabant ſꝫ trāſſerebāt ad deos. ꝛ hoc vult ra.ſa. ꝛ alij iudei
Opi.ra.ſa. Hico. ꝛ nicolaus ꝛ multi de nr̄is ꝛ ſatis eſt rōnabilis poſitio:tū
Joſephus. ioſephus dicit.ix.antiq.q̄ iſti imolabant in holocauſtuꝫ idolis ꝛ ſic magis videt q̄ iugulabāt ꝛ cremabant. ꝛ ſic q̄ocūq̄ ſtet:dōm eſt q̄ iſti occidebant ꝛ nō trāſibāt ſolū ꝑ ignē. hoc.n.ꝑ leui.xviij.ꝛ.xx.ſ.nō dabiſ de ſemie tuo idolo moloch.i.nō dabis ei de filijs tuis:ꝛ tū iſtud idolū cui offerebant puuli in thophet erat moloch iō dabant ei filij iudeoꝝ:ꝛ tū ſi ſolū trāſirēt ꝑ ignē ꝛ nō occiderent nec lederent nō darent ꝑ hoc idolo moloch: qꝛ q̄ō donatur alicui māet apud donatariū ꝛ trāſit in ptātē eius:ergo iſti puuli dabant idolo moloch.ſ.offerebant ei i ſacrificiū. ꝛ h̄ acceperāt hebꝛei a gētilibꝰ:nā multi gētiliū filios ſuos diis offerebāt cremātes i igne ꝑ illos:ſic ꝑ.ē.xvij. ſ.hij q̄ erāt ō ſepharnayn cōburebāt filios ſuos igni adramelech ꝛ anamelech diis ſepharnayn(vt nemo ꝓſecraret filiū ſuū aut filiā ꝑ ignē moloch).ſ.interdixit ꝓſecratiōne iſtā:nā multi decepti a ſacerdotibus moloch.ſ.q̄ bñent magnā felicitatē in oībus rebus ſuis ſi aliquē de filijs ſuis imolarēt moloch tradebāt illos vt imolarent et iſta erat ꝓſecratio ꝑ ignē:qꝛ res aliq̄ ꝓſecraſ qñ efficiē ptinēs ad deū cū priuſ eēt ꝓphana:ꝛ ita erat de iſtis puullis q̄ tradebant idolo vt imolarent ꝑ honorē ſuū:ꝛ dicebant ꝓſecrari ꝑ ignē qꝛ cremabant vt dictū ē. erat aūt iſte moloch deꝰ filioꝝ amō vt ꝑ ꝑcedēti.li.c.xi.ꝛ.j.i lr̄a. fecerat aūt ſalomō vnū tēplū iſti moloch ꝓpter honorē vnius de vxoꝛibus ſuis q̄ erat de terra amon:ꝑcedēti li. c.xi. (abſtulit quoq̄ equos q̄s dederāt reges iude ſoli) i. abſtulit equos iſtos de loco ſuo:reges.n.iuda q̄ fuerāt idolatre.ſ.manaſſes ꝛ amon dederāt eq̄s ſoli ꝛ iſti erāt publice ad honorē ſolis ꝛ illos abſtulit ioſias(in introitu tēpli dñi).i.iſti eq erāt iuxta introitū tēpli.ſ.qꝛ pēdebāt ibi vt viderent ab oībus(iuxta exedrā nathamelech eunuchi q̄ erat in ſaturin)exedra eſt camera vel domus et iſtud nomē eſt vſitatū.j.palipo.ix.ꝛ.xxvij.ꝛ in aliis locis ꝛ maxime i ezechiele iuxta finē:vnde leuite dicebāt eē in exedris ad cuſtodiendū theſauros domꝰ dñi: erat aūt iſta exedra nathamelech apud tēplū ꝛ iuxta illā erāt eq:vocaſ aūt iſte nathamelech eunuchus: qꝛ forte erat factus eunuchus a rege vel ab aliq̄ ꝓncipe ad cuſtodiaꝫ feminaꝝ(currus aūt ſolis cōbuſit igni)erant.n.lignei ꝛ cōbuſſit eos.dicebaſ aūt iſte anamelech eē in ſaturim:qꝛ erat qdā locꝰ terre iuda i q̄ forte ipe habebat domicilia. ¶ Equi ſolis qui erant ꝛ quare gentiles dederunt ſoli quadrigam ꝛ lune bigam. Nō.xix.

Nō. I9 A Rñ. ra. ſa. **Queretur** de iſtis eqs ſolis qd erāt ꝛ rñdet ra.ſa.q̄ erāt aialia ℣a ꝛ erat currus qdā cui iūgebant erātq̄ ad honorē ſolis:vnde dicit q̄ q̄lib̄ mane oriēte ſole eqtabat aliqs ſup currū illū et eq̄s ꝛ currebat verſus orientē q̄ſi iret ad obuiādū ſoli i reuerētiā eius. Sed iſtud nō videt ℣iſile:qꝛ oēs cerimonie idolatrie q̄ fuerūt apud iudeos deriuate ſunt a gētibus:ꝛ tū nō reperiť in biſtoriis gētiū vel apud poetas talis cerimonia quāq̄ reperiant alie cerimōie idolatrie q̄s
Cōſutatio.

faciebāt iudei.potiſſime qꝛ ra.ſa.ꝛ alij iudei ſunt valde imperiti circa biſtorias gētiū ꝛ rit⁹ cū nihil de libris poeticis aut biſtoriis gētiū aliq̄n legāt ꝛ ſic neſciūt aſſignare modū iſtarū cerimoniaꝝ gētiliū. Nicolaꝰ aūt ꝑm expoſitores nr̄os ꝛ biſtoriā ſcholaſticā dicit iſtos eq̄s fuiſſe pictos ꝛ attribuebant ſoli ad honorē eius. ſi ke ēt ꝑ i biſtoria q̄tuoꝛ coꝛonatoꝝ q̄ pp̄ h̄ cogniti ſunt xp̄iani eſſe ꝛ occiſi ſunt qꝛ noluerūt fabꝛicare curr⁹ ꝛ eq̄s ſolis de marmoꝛe. ¶ Dōm tū q̄ modus eſt q̄ gētiles dabāt ſoli vnū currū ꝛ q̄tuoꝛ eq̄s ꝛ iſtos ſuſpēdebāt coꝛā eo vt pōebaſ ipſe ſup currū q̄ trahebaſ a q̄tuoꝛ eqs. ꝛ ita reges iuda in honorē ſolis dederūt ei q̄tuoꝛ equos ꝛ currū ꝛ poſuerūt eos in atꝛio tēpli apud portā tēpli:nā ibi colebaſ ſol ꝛ luna ꝛ duodeciꝫ ſigna celi vt ꝑ in lr̄a:iō i loco vbi coleꝛet ſol eēnt inſignia eius.ſ.currus ſuꝰ ꝛ eq. Nō aūt q̄ꝛe attributi ſūt q̄tuoꝛ eq ſoli vēit a philoſophis ꝛ fuit pp duo. ꝓ.ꝛio pp̄ q̄tuoꝛ ꝑtes diei:nō ꝓditiōes illaꝝ quatuoꝛ ptiū impoſuerūt noia eqs ſolis.nā vocanť iſti equi eous ethous pirous philogeus. eous interpretaſ rubeꝰ ꝛ ptinet ad primā ptē diei:qꝛ in ortu ſolis plerūq̄ apparet ſol rubeus. ethous intrepꝛetaſ palēs:qꝛ in ſcōa ptē diei inciꝑit palere vel albere. nā in p̄ncipio diei pp vapoꝛes multos groſſos ꝛ ſicos q̄ ſunt circa ſupficiē terre apparet ſol rubeus pp̄ variā reflexionē radioꝝ in vapoꝛibus illis. cū aūt eleuatus fuerit aliquātulū a terra:qꝛ nō obſtāt vapoꝛes eſt lux ſolis cādida vel palida. in tertia aūt ꝑte diei vocaſ ſol pirog.i.ardēs ſicut eſt in meridie vel paulo ante ꝛ poſt. in q̄rta ꝑte diei vocaſ ſol philogeꝰ.i.amatoꝛ terre:qꝛ iā declinat ad illā deſcēdēs ad oriꝛontē. iſta q̄tuoꝛ noia equoꝝ ſolis ponūt poete ꝛ alij ſcriptores ex hac cā. ¶ Scōa rō eſt q̄tuoꝛ equoꝝ ſolis pp̄ q̄tuoꝛ ꝑtes anni:nā ſol motu ſuo facit q̄tuoꝛ ꝑtes anni q̄ ſunt q̄tuoꝛ tempoꝛa diſtincta in cōplexionibꝰ. Sic ēt lune daſ currus et duo eq:iō curſus ſolis vocaſ q̄driga pp̄ q̄tuoꝛ equos ꝛ currꝰ lune vocaſ biga pp̄ duos equos ꝛ attribuunť ſibi duo eq pp̄ duas q̄litates lune q̄s bꝫ cāre in iſtis rebus nālibus ſ.humiditatē ꝛ frigiditatē. oēs ergo gētes q̄ coluerūt ſolē uſtū ritū ei ꝓuauerūt:ꝛ ſic fecerūt iudei imitātes ritus gētiū. ꝛ ꝑ q̄ ſic ſe bñent iſti eq:qꝛ dť in lr̄a q̄ reges iuda dederāt iſtos equos ſoli in introitu tēpli:qꝛ ibi oſa poluerēt:ſꝫ erāt eq lignei vel lapidei aut metalini de aliqua materia p̄cioſa:ꝛ hoc ꝑ:qꝛ dť q̄ reges iuda illos dederāt ſoli:ad reges aūt ptinet dare magna munera. ꝛ erāt iſti eq pēdētes apud portā tēpli vel poſiti in aliquo loco venerabili ad hoc q̄ pp̄le intueꝛeť eos ꝛ coleret ſicut colebat ſolē: ¶ Queꝛeť vlteriꝰ qūo dicebanť iſti eq eē apud exedrā nathamelech eunuchi. ¶ Reſpōd ꝛ biſto. ſcho. q̄ hoc dť qꝛ ſol erat ſicut eunuchꝰ. eunuchi.n.ſi ex tenera etate caſtrati ſint nō pileſcunt in barba:ꝛ iō ſunt ſemp tanq̄ pueri. ita.n.ſol pingebaſ tāq̄ puer ſine barbis ꝛ verū eſt q̄ ſic pingebaſ apud gētiles ꝛ ſic ēt deſcribūt eū poete. rō huius eſt:qꝛ ſol quotidie oriť et occidit ꝛ ſic ſemp ē puer. ꝛ ſic volebat biſto. ſcho. q̄ iſta exedra apud quā erāt eq eēt ſolis pp̄ cām ſup̄ aſſignataꝫ eunuchi noiati. ¶ Dōm tū q̄ nō accipiť eunuchus ꝑ ſole ſꝫ ꝑ quodā viro q̄ vocabaſ nathamelech ꝛ apud domū ſuaꝫ erāt iſti eq cū eēt exedra ſua apud portā tēpli:ꝛ vocaſ ille eunuchus qꝛ forte caſtratus fuerat vt dictū fuit ſup̄ et dictū eſt q̄ cōburit ioſias currus ſolis igni ꝛ de eqs nihil dť:qꝛ forte equi erāt metalini ꝛ nō poterāt cōburi: qꝛ liquefierēt in igne ſicut auꝝ ꝛ argētū ſꝫ alio mō deſtruxit illos. ipſos āt currꝰ qꝛ erant lignei cremauit(altaria q̄q̄ q̄ erāt ſup tecta cenaculi achaz q̄ fecerāt reges iuda).ſ. deſtruxit altaria q̄ erāt in cēaculo achaz. erāt aūt iſta altaria eꝛ tēplū in domo regis achaz:ꝛ nō dť q̄ fecerat ea achas ſꝫ q̄ fecerūt ea reges iuda. iſti fuerūt manaſſes et amon q̄ ſup̄ oēs alios reges fuerūt idolatre ꝛ poſuerunt iſta altaria in cenaculo achaz.i.in q̄dā domo ſua: nā cenaculū nomē generale eſt ad quācūq̄ domū ꝛ potiſſime ad domos amplas ꝛ liberas in q̄bus ꝑñt poni mēſes ad cibos ſummēdos. ꝛ nō eſt dōm q̄ iſta altaria facta fuerint ꝑ alios reges quā ꝑ manaſſen ꝛ amon:qꝛ tūc oporteret q̄ fuiſſent ante ezechiā cū ezechias fuerit pr̄ manaſ

Lune quare attribuū tur duo eq

Nō.2ɔ A Sol quare dicebaſ eē apud exedraꝫ nathamaleh eunuchi

Rño biſto. ſco.

Rñ.auctoris.

se ⁊ tunc diceremus q ezechias non abstulit illa altaria quāq̄ essent fabricata tēpore suo: ⁊ tñ. ē. xviij. dr̄ q ipse abstulit oia excelsa ⁊ purgauit idolatriā de terra: ió dō3 est q manasses vel amon ista fecerit post mortē ezechie ⁊ posuerint ea vel ꝓstruxerint in quodā cenaculo qō dicebaṫ cenaculū achaz: qz ipse illud fecerat vt ꝓpter aliā cām (⁊ altaria q̄ fecerat manasses in duobus atriis tēpli dñi destruxit rex). ſ. destruxit iosias aliq̄ altaria q̄ fecerat manasses in duobus atriis tēpli: de istis altaribus p3. ē. xxi. ⁊ ibi habeṫ in qbus atriis de q̄tuor atrys tēpli facta sunt (⁊ cucurrit inde ⁊ dispersit cinerē eor in torrētē cedrō). ſ. puluerē istor altariū dispersit in torrēte cedrō et cremauit currus solis ⁊ cinerē eor dispersit in eodē torrēte: ⁊ dr̄ cucurrit ide. i. exiuit de tēplo ducēs oia ista ex ciuitatē ad proiciendum ea in torrentem cedron.

† ¶ Manasses an dimiserit aliq̄ altaria in domo domini ‡ ꝑ ipsum fabricata. Qō. xxi.

Qō 21. a

Queretur qūo manasses dimisit aliq̄ altaria in tēplo dñi de illis q̄ ipse fabricauerat: ⁊ videṫ q nō dimiserit aliq̄: qz. ij. palipo. xxxiij. dr̄ q abstulit deos alienos ⁊ simulachra de domo dñi postq̄ egit pniaz ⁊ ꝓiecit oia ex vrbē: ergo nō manserūt ibi aliq̄ altaria de illis q̄ ipse fecerat. Scō ꝑ3: qz manasses ꝓuersus est ad dñm ⁊ acceptauit deus pniaz eius ⁊ vixit postea laudabiliter q̄ oia apparent. ij. palipo. xxxiij. si tñ ipse dimitteret aliquā idolatriā potissime in tēplo dñi nō posset placere deo: ergo nihil dimisit. ¶ Rñdēdū q manasses repleuerat tēplū dñi idolis ⁊ altaribus ⁊ alijs immūdicijs: postq̄z ad penituit abstulit idola ſ3 nō altaria: qō satis colligiṫ. ij. palipo. xxxiij. cuz dr̄ q abstulit deos aliēos ⁊ simulachra de domo dñi ⁊ aras q̄s fecerat i mōte domus dñi: ⁊ tñ nō dr̄ q abstulit altaria q̄ fecerat in tēplo. Vel pōt dici aliter q abstulit manasses altaria illa ſ3 nō penitus: nā māserūt aliq̄ vestigia eius ⁊ illa abstulit iosias. ſic. n. dr̄ de serpēte eneo quē destruxit ezechias: nā dr̄ q māserāt q̄dā frusta illius serpentis ⁊ illa ꝓtruit iosias: ⁊ ió dr̄ in ꝓlogo sophonie ꝓphete q iosias destruxit serpētē eneū quē fecit moyses. ſic. n. ait histo. ſcho. et sic nō putaret manasses peccare relinquendo aliq̄s ptes illoz̄ altariū in tēplo cū iā nō ꝓficerēt ad vsuz idolatrie vel dato q mansissent altaria in tēplo: tñ qz nō sacrificabaṫ in eis putabat manasses q nō offendebat dñm i hoc ⁊ ió nō curaret auferre illa. ¶ Ad primā rōnē in ōrium dōm q. ij. palipo. xxxiij. dr̄ q manasses abstulit simulachra de tēplo dñi: ⁊ tñ nō dr̄ q abstulerit inde altaria et sic māserūt ibi ⁊ abstulit illa iosias. Scō pōt rñderi q manasses destruxit altaria q̄ fecerat i tēplo dñi tñ reliqt ibi aliq̄ vestigia eor q̄ nō curauit auferre: qz illa ia3 non erāt altaria ſ3 ptes altariū: ⁊ tñ iosias qz fuit nimis zelator circa cultū dei ⁊ diligens inextirpādo idolatriā abstulit etiam illas reliquias vt nihil pertineret ad idolum maneret in domo domini. ¶ Tertio potest dici q manasses destruxit altaria que fecerat ⁊ illa postea restaurauit amon filius eius in eodem loco vbi prius fuerāt: ⁊ ideo quāq̄z ista altaria q̄ nūc destruxit manasses eēnt vere facta ab amon: tñ dicunt fctā a manasse eo q manasses pus illa fecerat ⁊ sup reliqas eius edificauit amon. ⁊ istud ēt est satis ꝟisimile: qz amon restituit oia idola in tēplo q̄ fecerat pr̄ suus ⁊ postea destruxerat vt p3. ē. xxi. iucto. palipo. xxxiij. nam ambulauit amon in oibus vijs manasse pr̄is sui ⁊ coluit oia idola q̄ ille coluit: ⁊ tñ manasses destruxit idola q̄ fecerat ⁊ eduxit ea de tēplo dñi. ij. palipo. xxxiij. nūc aūt iosias inuenit tēplū dñi impletū idolis similibus illis q̄ fecerat manasses vt p3 cōparando ea q̄ hēnt hic ad ea q̄ hēnt. ē. xxi. ergo amon fecit oia ista idola q̄ nūc erāt in tēplo ⁊ sic ipse fecit currus ⁊ equos solis quos nunc cremauit iosias ⁊ dicit histo. sco. q facti sunt isti currus ad repr̄sentationē ablationis belie ab hominibus: nam currus igneus ⁊ equi ignei accepunt ipsum ⁊ raptus ē ab heliseo. ē. ij. ⁊ ió ad significandū q sol qui deus erat ꝑm eos abstullisset sic heliā ab hoibus fecerūt ei currū ⁊ equos ¶ Ad secūdā rōnem dicēdū q de⁹ acceptauit penitētiā manasse ⁊ ipse in toto corde suo rediit ad dñm ⁊ tñ nō abstullit oia altaria q̄ fecerat ſ3 nec propter hoc impediṫ quin bēret rectā intentionē manasses: qō p3 ex dictis. ſ. qz manasses abstullit oia idola q̄ posuerat in tēplo: altaria aūt nō abstullit quia non putabat se offendere deū q manerent ibi altaria dū tñ nullus in eis imolaret ⁊ ipse ꝓhiberet imolationē. ſic. n. fuit de duab⁹ tribubus ⁊ dimidia q̄ fabricauerūt altare magnū apud iordanē ⁊ noue tribus ⁊ dimidia volebāt pugnare ꝓtra eas putātes q vellent illud altare ad immolādū: ⁊ qz dixerūt q nō volebāt ad imolādū ſ3 vt eēt ibi in signū ꝓmiserūt illud māere ⁊ nō pugnauerūt. vt p3 iosue. xxij. ⁊ tñ si illicitū eēt manere altare nō ꝓmisissent illud manere. ita aūt fuit de manasse: nā postq̄z ipse rediit ad dñm nūq̄z imolauit in illo altari: ſ3 dr̄. ij. palip. xxxiij. q ista rauit altare dñi ⁊ imolauit sup illud victimas ⁊ pacifica ⁊ laudē. ⁊ ēt ꝓhibuit imolari in altaribus illis: nā dr̄ ibidē p̄cepit inde vt seruirēt dño deo israel. ⁊ sic non putabat se peccare quāq̄z nō destrueret altaria. Aliter pōt dici q destruxit altaria illa ita vt nō manerēt nisi aliq̄ que relique ⁊ tñ postea amon restaurauit altaria illa: ⁊ sic nō peccabat manasses qz nō relinquebat altaria in templo. ¶ Aliter potest dici q quāq̄z reliquisset in tēplo dñi altaria manasses vel ēt aliqd qō ptineret ad idolatriā duz tñ iam nō exerceret idolatria ibi nō putaret se peccare nec etiā peccaret. sic enim fuit de ezechia qui valde bonus erat ⁊ tamē reliquit templa idolorum que fabricauerat salomon: nam nō destruxit ipse illa sed iosias vt patet in lr̄a: ⁊ tamē destruxit ezechias reliquā idolatriaz ⁊ ēt abstulit excelsa. ē. xviij. sed non peccauit nō destruendo tēpla illa idolorum vt ibi declaratū est: a fortiori ergo non peccaret manasse dimittendo ista altaria in templo domini cum iam nō exerceret in eis idolatria. ¶ Aliter potest dici q manasses forte reliquit ista altaria in templo ⁊ sacrificabāt aliqui deo in illis ⁊ non putabat manasses hoc esse peccatū: nam sic permisit q imolaret domino in excelsis. ij. palipo. xxxiij. modi tamen. ē. assignati meliores sunt (excelsa quoq; que erant in hierl'm) hic ponitur qualiter destruxit iosias templa illa que fecerat salomon ꝑ duas vxor suarū ⁊ vocant excelsa: qz oia altaria vel tēpla ꝓpter templū domini vocant excelsa: ⁊ dr̄ q erāt in hierusalez nō quidē intra vrbē: qz in monte oliueti erāt vt p3 in lr̄a ⁊ precedēti. li. c. xiij. ⁊ mons oliueti distat a hierl'm p mediā leucā siue p mille passus q sunt iter sabbati vt patet act. j. sed dicunt esse in hierusalez: qz erant circa vrbem ⁊ nomine vrbis aliqñ comprehēdit territoriū: aliquādo aūt sola ptinētia muroz (ad dextrā partez montis offensionis). i. erāt ista excelsa vel templa ad dextrā partē montis oliueti: nā sic colligiṫ p̄cedēti. li. c. xi. ſ. q edificauit salomon templa vxoribus suis in monte q est contra hierusalē ⁊ ille est mons oliueti. ⁊ erāt ista tēpla in illo monte ad dextraz partē eius: vocaṫ aūt mons offensionis vt vult nicolaus: qz salomon offendit dominum quādo fecit templa in illo monte. ¶ Bicēdū tamē magis est q vocabaṫ mons offensionis. i. scandali: qz scādalizabant nimis iudei videntes illa templa que fecerat ibi salomon ⁊ multi eoruz inclinabant ad colendum idola (que edificauerat salomō rex israel) edificauit illa vt placeret vxoribus. habebat enim vxores alienigenas ⁊ ille volebant colere deos terrarū suarū duz essent in terra israel ⁊ ad hoc instabāt apud salomonē q faceret eis tēpla pro dijs suis ⁊ fecit illa in monte oliueti de quo p̄cedenti. c. xi. vocatur salomon rex is. ael ⁊ non vocaṫ de iuda sicut oēs qui nunc erant: qz quādo salomon regnauit erat regnuz indiuisum ⁊ dominabaṫ oibus tribubus israel: postea aūt diuisum fuit tēpore filij ei⁹ roboā (astaroth idolo sydoniorū) astaroth vel melius astarbtē erat dea sydonioz ⁊ erat iuno maxima deaꝝ. ſ. soror ⁊ vxor iouis ⁊ colebatur a sydonijs de quo declaratū est p̄cedēti. li. c. xi. (⁊ chamos offensiōis moab) chamos erat idoluz moab: vnde moabite vocabant populus chamos. i. illius dei qui dicit chamos: numeri. xxi. ⁊ vocaṫ chamos offensionis moab. i. chamos erat idoluz per qō moabite offendebant dominum: nam colendo illum offendebant deum

Secunda.

Tertia

Quarta.

B Ad ꝑmam rōnē in ꝓncipio. Prima so. Secunda.

Tertia.

C Ad scōam. Prima so.

deū verū. Vel itelligit aīr.ſ.q̄ chamos erat moab.i.de⁹ terre moab ꝛ erat offenſionis.i.erat p quē iſraelite offenderāt dn̄m.ſ.qꝛ aliq̄ iſraelitarū offenderāt dn̄m colendo illū vel ſalomon offenderat dn̄m fabricādo ei tēplū ꝛ faciēdo ei ſacrificia: vel erat offenſionis.i.ſcādali iſraelitarū qꝛ iſraelite ſcādalizabant tēpore ſalomonis videntes tēplū illius vel videtes eū coli ſ3 p̄ma expoſitio eſt melioꝛ(ꝛ melchon abhominatiōis filioꝛ amon)iſte melchō erat deus amonitarū ꝛ vocaī aliq̄ moloch vt p3 p̄cedē ti.li.c.xi.ꝛ.s̄.in lr̄a ꝛ aliq̄ vocaī melchon ſicut hic et.j. palipo.xx.ꝛ iſte erat cui iſraelite offerebāt filios ſuos p ignē.ꝛ dī melchon abhominatiōis filioꝛ amon.i.q̄ melchon erat idolū ꝓpter qō amonite erāt abhominabiles deo.ſ.colendo illū vī ꝓpter qō faciebāt abhominabilia ſ.ſacrificia ꝛ alios ritus quos deus odit. vel pōt intelligi q̄ melchon erat filiorū amon.i.deus eoꝛ ꝛ erat abhominatiōis.i.ꝓpter quē iſraelite erant abhominabiles deo qꝛ iſti idolo offerebāt filios ſuos p ignē.s̄.i lr̄a ꝛ iſta erat magna abhominatio ꝛ ponīt inter abhominationes dei q̄s fecerūt chananei: leuitici.xviij:(poluit rex).ſ. vetuit in loco illo imolari tanq̄ in poluto. vel poluit ſpargēdo oſſa mortuoꝛuꝫ ſuper loca iſta vt p3 in lr̄a(ꝛ ꝓtriuit ſtatuas).ſ.ſtatuas oīuꝫ iſtoꝛ idolorū q̄ vſq; tūc manebant in tēplis illis. ꝓtriuit aūt eas ꝛ cremauit:qꝛ ſic deus iubebat:deu.vij.(ꝛ ſuccidit lucoſ) apō iſta tēpla erāt luci plātati iuxta ꝓſuetudinē idolatrarū:qꝛ in illis lucis vacabaī libidini finitis ſacrificijs idoloꝛ ꝛ aliq̄n celebrabā tur ibi cerimonie idoloꝛ. de hijs aūt magis declaratum eſt p̄cedēti.li.c.xv.(repleuit loca eoꝛ oſſib⁹ mortuoꝛ.) exhumauit.n.iohias aliq̄s de idolatris ꝛ ſparſit oſſa eoꝛ in locis vbi fuerāt illa tēpla ꝛ luci. hoc aūt erat qꝛ volebat iohias locū illū poluere ita q̄ nullus iſraelita accederet ad eū. hoc aūt eēt qꝛ oſſa mortuoꝛ erāt imūdaꝛ vbicūq; eēnt poluebāt locū ꝛ tāgētem: ſic p3 numeri.xix. et iſta ꝓtaminatio ꝓficiebat ad duo. primo ad vilificādū lo cū illū i quo fuerat idolatria: nā nō poterat eſſe vilioꝛ q̄s q̄ repleret oſſibus mortuoꝛ. Scōo pp iſraelitas vt nō redirēt ad eū ad faciēdū aliq̄s cerimonias idolatrie: qꝛ poluerent tangētes oſſa mortuoꝛ vel locum in quo erant. ¶Quare iohias ſparſit puluerē altariū idolatrie i torrē te cedron. ꝛ an voluit p hoc poluere aquas. Qō.xxij.

Qō.22. A

Queretur q̄re iohias ſparſit puluerē altariū idolatrie in torrēte cedron vt p3 in lr̄a. ¶Dōm ſcōm quoſdā q̄ hoc fecit qꝛ ipſe torrens cedron erat īmūdus ſicut.s̄.dixīmus de cōualle cedron in qua fuit cinis multus idolatrie ſparſus vt p3.s̄.in lr̄a. Sed hoc nō ſtat:qꝛ tūc diceremus q̄ nō liceret iſraelitis accipere aquā de torrēte illo ad aliquē vſum:qꝛ accipiēdo eā poluerent cū eſſet īmūda:ꝛ tn̄ iſtud eſt irrationabile:qꝛ illa aq̄ poterat ꝓficere vbi ad multas neceſſitates cū laberet apud menia vrbis:potiſſime qꝛ terra illa eſt nimis egēs aq̄s ꝛ ob hoc tenet aq̄ in ciſternis ad neceſſitates humanas vt declaratū eſt.s̄.xix. Aliq̄s aūt dicet aliter.ſ.q̄ puluis iſte fuit ſparſus in torrēte cedrō ad poluēdū illū ſicut oſſa mortuoꝛ ſparſa fuerunt ſup loca tēploꝛ idoloꝛ ꝛ lucoꝛ ſuoꝛ vt eēnt īmūda vt p3 in lr̄a ꝛ ēt ſup altare bethel cōbuſta fuerunt oſſa mortuorū ex eadē cā.j.in lr̄a. Sed dōm q̄ nō ſtat. ꝑimo qꝛ iſta poſitio eſt irrōnabilioꝛ q̄s p̄cedēs.ſ.q̄ iohias vellet aq̄s torrē tis cedron q̄ alꝰ erāt mūde facere īmūdas:ꝛ tn̄ ille erāt nimis neceſſarie vrbi ꝓpter cām dictā:ió nō intenderet poluere illas ſ3 potius ſi ille polute eēnt ꝓcuraret vt eſſent mūde. Scōo nō ſtat: qꝛ aque nō poterāt eē īmūde: nā leui.xi.c.dī de morticinis ꝛ aliys rebus īmundis q̄ ſi caderēt ſup quācūq; rē facerēt eā īmūdā:ꝛ tn̄ ſi caderēt ſup fontes vel ciſternas aut q̄ſcūq; aquarū ꝙgregatiōes nō poluerent: ió ēt ſi nūc iſte īmūditie idoloꝛ ſpargerētur in torrēte cedrō nō eēnt īmūde. ¶Dōm ergo q̄ iohias ſparſit iſtas īmūditias in torrēte cedron.i.apud torrentē.ſ.nō ſup aquā ſ3 in aliquo loco iuxta aquas ꝛ ille locus eēt īmūdus ꝛ iſtud ꝙcordat lr̄e p̄cedenti.nā ſupra dicīt q̄ cōbuſſit iohias vaſa baal ꝛ ſolis ꝛ lune in ꝙualle cedron.i.in quadā valle p quā labīt torrēs cedron et in illo loco nūc ſparſi fuerūt iſti pulueres ꝛ dī q̄ ſparſi fuerūt in torrēte cedron.i.in ꝙualle torrētis cedron. ¶Aliter poteſt dici q̄ ſparſit iſtos pulueres iohias in torrente cedron:qꝛ in quocūq; loco ſpargerent facerēt illū īmūdū cū ipſi eſſent īmūdi. aqua aūt nō poteſt polui quāq; fundant ſup eaꝫ quecūq; īmūda ſcōm legē vt p3 leui.xi. vt ergo nullus locus poluereī p iſtoꝛ puluerū aſperſionē effuſi ſunt in torrētē cedron qui nō poluebaī p aſperſionē.ſ3 p̄cedens modus ꝛioꝛ eſt. Aliq̄s tamē dicet adhuc aliter q̄ iohias fecit hoc ad hoc q̄ imitareī moyſen. nā moyſes deſtruxit vitulū quē fabricauerāt iſraelite et ſparſit pulueres eiꝰ in aquā:exoō.xxxij.ꝛ deuī.ix. Sed dicendū q̄ nō ſtat:qꝛ moyſes habuit iuſtā cām faciendi hoc quā nō habuit iohias:qꝛ ipſe voluit ſcire qui erāt illi qui peccauerāt in vitulī fabricatōe ꝛ ad hoc cōbuſſit illū ꝛ redigens in puluerē ſparſit in aquā ꝛ coegit iſraelitas inde bibere:exoō.xxxij.ꝛ hoc fuit vt cū biberēt appareret aliq̄ō ſignū in quolibet peccante vt pote q̄ aqua illa inflaret ventrē eius vel faceret aliud ſignū apparēs ꝛ ſic ipſe poſſet occidere peccatores:nūc tamen nihil tale erat:ió nō ſpargeret iohias illas īmunditias idoloꝛ in aquā ad hoc q̄ imittareī moyſeꝫ. potiſſime qꝛ ſi hoc voluiſſet omnes illas īmunditias ſparſiſſet in torrente cedron: ꝛ tn̄ puluerē p̄mū idolatrie tulīt in bethel ꝛ deinde puluerē alteriꝰ ptis idolatrie poſuit in ꝙualle cedron ꝛ p3 vtrūq; in lr̄a:ió nō eſt dicēdū q̄ aſperſit in aquā ex hac cā ſ3 potius q̄ nihil de hac īmūdicia fudīt in aquam cedron ſ3 in conualle cedron apud aquam.

¶An iohias peccauerit deſtruendo illa templa que fecerat ſalomon. Qō.xxij.

Qō.23 A

Queretur vlteriꝰ an peccauīt iohias deſtruendo tēpla q̄ fecerat ſalomon vt ſi peccaſſet ſi nō deſtruxiſſet illa. Aliq̄s dicet q̄ peccauīt qꝛ ezechias fuit rex nimis dilectus deo ꝛ deſtruxit idolatriā ꝛ tn̄ nō deſtruxit iſta tēpla:ergo peccauīt iohias deſtruēdo illa. ¶Dicēdū q̄ nō peccauit iohias faciēdo hoc ſ3 potius:meruit:qō p3 p̄ qꝛ iohias laudaī hic pluſq̄s oēs reges p̄cedētes cū dicaī q̄ nō fuit aliq̄s de regibus iuda ſimilis ei qui ſic coleret deū in toto corde ſuo iuxta legē moyſi. Scōo p3:qꝛ eccle.xxxxix.dī q̄ ꝓpter dauid ezechiā ꝛ iohiā oēs reges iuda peccatū cōmiſerūt ergo non peccauīt iohias. Tertio p3 qꝛ iohias fecit aliq̄d qō lex iubebat.ſ.deſtruere idolatriā vt p3 deuī.vij. ideo potiꝰ eēt deo gratus q̄s peccaret. Quarto p3:qꝛ ezechias non deſtruxit illa tēpla ꝛ oporuit ip̄m excuſari ad hoc q̄ oſtenderet q̄ nō peccauerat: vt declaratū eſt.s̄.xvij. ergo iohias deſtruēdo illa faciebat actū laudabilē. ¶Ad rōnem in contrariū dicendū q̄ ezechias nō peccauit ꝛ non deſtruxit illa:tn̄ non ſequīt q̄ peccauit iohias deſtruēdo illa ſed ſequīt aliter.ſ.ezechias nō peccauit ꝛ non deſtruxit: ergo iohias nō tenebaī deſtruere illa: ꝛ tn̄ multa ſunt ad q̄ nō tenemur. q̄ tn̄ ſi fecerimus p̄fectio magna eſt. Aliter poteſt dici q̄ ezechias nō peccauit in hoc qꝛ excuſaī vt declaratū eſt.s̄.xvij.id tn̄ qō excuſatōe indiget malū ē: qꝛ bonū a ſe ipſo placet ſine aliqua excuſatione ſ3 potiꝰ ip̄m nos ad ſe ipſuꝫ attrahit:iohias aūt fecit id qō nō indigebat excuſatiōe:ideo melius fecit q̄s ezechias. ¶Ad ſecundum dubiū dicendū q̄ dato q̄ iohias nō deſtruxiſſet tēpla illa ſalomonis poſſet excuſari ſicut excuſatus fuit ezechias.s̄.xvij. forte tn̄ nō bēbat tā ſufficiētē excuſationē iohias ſicut ezechias:qꝛ ante ezechiā nullus rex abſtulerat oīa exceſſa ꝛ idolatriā ꝛ cum ipſe fuerit ꝑmus forte populus nō ꝙſentiret ei q̄ oīa deſtrueret qꝛ nimiꝰ rigor a principio videreī ſcādaloſus. iohias tn̄ habuerat ante ſe alios q̄ deſtruxerāt idolatriā ꝛ excelſa: nam ezechias oīa iſta ꝺſtruxerat: manaſſes aūt quāq; nō deſtruxit excelſa abſtulit tn̄ idolatriā.ij.palipo.xxxiij. etiaꝫ populus nō repugnaret aliquo modo nunc iohie:qꝛ fecerat fedus de ſuādo legē dei: ꝛ tn̄ lex iubet idola ꝺſtrui deu. vij. Ideo populus faueret ei ꝛ ſic nō videreī ſatis excuſabilis iohias ſi nō auferret oēm idolatriā ꝛ deſtrueret tēpla q̄ fecerat ſalomon. vnde videreī peccare ſi non deſereret quāq; nō peccauiſſet ezechias nō deſtruēdo illa.

Alia rn̄o.

Rn̄ſio aliq̄rum.

Cōfutatio.

Reſponſio prima.

Cōfutatio.

Alia rn̄.

Cōfutatio.

Cōfutatio.

Primo.

Secundo.

Rn̄ſio auctoris.

Prima rn̄.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Ad rn̄ſionē i p̄cipio.

Scōs

B

Iohias an peccaſſet ſi nō deſtruxiſſet tēpla illa.

Rn̄o.

†¶Insup ⁊ altare qō erat i bethel)hic ponit destructio idolatrie in regno israel:naꝫ oia que supra ponunt pertinēt ad idolatriā destructam in regno iuda.⁊ dicit primo de altari bethel destructo.istud enim erat altare qō fabri cauerat hieroboā quādo posuit vitulum aureū in bethel ⁊ ipse ascendit super altare ad offerendū incensum ⁊ diuisum est altare in duas ptes ⁊ effusus est cinis ⁊ manus hieroboā exaruit vt p3 pcedēti.li.c.xiij.(⁊ excelsum qō † fecerat hieroboā filius nabath)potest accipi excelsus ꝑ templo in quo erat istud altare ⁊ hieroboā fecit vtrunq; s.templū ⁊ altare:⁊ est sensus q; tam templū quā altare destruxit iosias.vel potest accipi excelsum pro ipso altari ⁊ tūc erit repetitio sentētie ⁊ vocat excelsum qr illud erat magnū.iste hieroboā fuit primus rex israel post diuisionē regni ⁊ vocabat filius nabath ad differiam alterius † hieroboā regis israel qui fuit filius ioas ⁊ regnauit tempore ozie regis iuda vt p3.ḡ.xiij.(q peccare fecit israel) ℒ s.fecit vitulos aureos ⁊ coegit populū vt coleret illos ⁊ vt nō iret ad colendū dominū in tempore salomonis pcedēti.li.c xij.de isto dicit specialr q; peccare fecit israel qr nō fuit alius rex ante istum qui cogeret populuꝫ ad colendū idola:etiā quia idolatria ab eo introducta semp mansit vnde imputat totū malū qō fecerūt israelite ipsi † hieroboā.ḡ xvij.(⁊ altare illud excelsum destruxit atq; cōbusit ⁊ cōminuit in puluerē)vocat istud altare excelsum per excelentiā:qr erat maius oībus aliis altaribus terre israel ⁊ fuit istud primū altare super qō primū sanctificatū est sacrificiū vitulo aureo in die qua fecit hieroboā solēnitatē ei ⁊ ascendit ipse in altare ad offerendum thimiama precedēti.li.c.xij.⁊ ista magnitudo erat:quia vnus vitulus aureus erat in bethel ꝑpter quē debebat esse altare excellentius ⁊ oia alia ptinentia ad ritū sacrificiorum.istud altare destruxit iosias ⁊ cōbusit qr forte erat lapideum ⁊ cremauit lapides eius vt soluerent in calcē † ⁊ ideo dicit q; cōminuit illud in puluerem.s.p cōbustionem(succiditq; lucū)iste lucus erat factus apud altare illud:qr cōsue udo gentilium erat plantare lucos apud altaria ⁊ hebrei seqbant ritū gētiū: ió vbicūq; erat aliq † altaria solēnia idolorum erat luci apud illa altaria. ⁊ sic erat in bethel(⁊ puersus iosias vidit ibi sepulchra).i.cū puerteret se iosias ad respiciēdū p diuersa loca vidit sepulchra nō lōge ab illo altari.⁊ forte qñ ipse puertebat se ingrebat an videret aliq; sepulchra quoꝝ ossa cremaret † sup istō altare(q; erat in mōte.)mos erat iuxta altare illud bethel ⁊ i mōte illo erat sepulchra sacerdotū ⁊ ꝑphetarū idolorū:ió de ossibus ipsoꝝ cōbusit iosias multa sup altare.qō p3:qr iosias accepit de ossibus istoꝝ sepulchrorū ad cremandū sup illud altare:⁊ tñ ibi cremāda erāt ossa sacerdotū ⁊ ꝑphetarū idolorū:precedenti. † li.c.xiij.(misitq; ⁊ tulit ossa de sepulchris et cōbusit ea sup altare.)voluit enī iosias poluere altare illud bethel ⁊ ad hoc voluit sup illud ossa mortuorū cremare: qr nihil imundius est q3 ossa mortuoꝝ vel sepulchrū ⁊ similia ptinētia ad mortuos:⁊ qr vidit sepulchra illa ꝑpinq; esse iussit ossa exhumari de illis ⁊ cremari super altare. Sciēdū etiā q; iosias cremauit sup altare illud alios sacerdotes viuētes ⁊ in sup ossa mortuoꝝ q3q3 hic solū fiat mentio de ossibus mortuoꝝ ⁊ p3 hoc:qr sic pnūciatū fuerat die prima qua factū est sacrificiū sup illud altare pcedenti li.c.xiij.s.hec dicit dñs:altare altare filius nascetur domui dauid iosias nōie ⁊ imolabit sup te sacerdotes excelsoꝝ qui nūc in te thura succēdūt ⁊ ossa hominū incendet sup te.¶Itē p3 hoc:qr.j.in ira dicit q; occidit † vniuersos sacerdotes excelsoꝝ qui erāt ibi sup altaria ⁊ cōbussit ossa humana sup ea(⁊ poluit illud)potest intelligi q; poluit.i.posuit interdictū ne qs in eo sacrificiū faceret sicut impoluto.vel magis debet intelligi q; poluit illud realiter.s.cremādo ossa mortuorū sup illud ⁊ occidēdo sacerdotes ibi ⁊ istud ℵius est:nā istud altare destructū est ⁊ in puluerē redactū:ió nō poterat aliqs in eo postea imolare ⁊ sic nō oportebat q; poneret preceptum de nō imolādo cū istud esset impossibile: vnde nec dicet polutū p ꝑceptū sed p realē crematiōnē ossiuꝫ sup illud (iuxta verbū dñi qō locutus est vir dei).i.fecit iosias iuxta ꝑphetā quā dixerat vir dei q; venit de iuda ad hieroboā die prima qua sacrificatū est vitulo aureo i bethel ⁊ ille pnunciauit q; occidendi erāt sacerdotes excelsorū sup istud altare ⁊ cremāda erāt ibi ossa humana ꝑceden † ti li.c.xiij.⁊ iste ꝑpheta a leone occisus est e.c.(qui pdixerat verba hec).i.pnūciauit ille oia ista que nūc faciebat iosias sup altare bethel ⁊ alia altaria idolorū(⁊ ait qs est titulus iste quē video)titulus est aliqō signū positū sup sepulchrū.s.aliqs lapis eleuatus p quē cognosceret cuius erat sepulchrū illud ⁊ sic cōsueuerūt vocari signa sepulchroꝝ.sic enim dr gene.xxxv.s.erexit iacob titulū sup sepulchrū eius hic est titul⁹ mōumēti rachel vsq; in ptentē die.(respōdederūt q; eis ciues illius vrbis)erat enim nūc in bethel ⁊ q̄rebat ab habitatoribus loci illius † cuius esset sepulchrū istud(sepulchrū est hominis dei q; venit de iuda)istud sepulchrū erat duoꝝ.s.illius ꝑphete q; venerat de regno iuda ⁊ alterius ꝑphete mali q; decerat eū vt māducaret in bethel.nā ꝑpheta malus fecerat istud sepulchrū ꝑ se ⁊ sepeliuit in eo ꝑphetā qui venerat de iuda occisum a leone ⁊ iussit filiis suis q; sepelirent eum in eodem sepulchro cū viro dei:pcedenti.li.c. xiij.⁊ sic factum est:nunc autē manserūt ossa sua intacta propter ossa viri dei ⁊ viri bethel non dixerunt q; esset istud sepulchrum illius ꝑphete mali qui deceperat aliū sed nominauerūt illud a digniori.s.q; eēt sepulchrū viri † dei qui venerat de iuda (⁊ pdixit verba hec que fecisti super altare bethel).i.ipse prenunciauit omnia que tu nūc egisti.s.q; conbusturus esses ossa sup altare ⁊ occisurus sacerdotes(⁊ ait dimittite eum nemo ꝑmoueat ossa eius).s.multi erāt tūc pcepto iosie exhumātes ossa humana de sepulchris ad cremādū ea sup altare ⁊ cū pueniret ad illud sepulchr̄ iussit q; nemo tāgeret ossa illius. † hunc.n.honorē detulit ei ꝑpter duo. primo qr vir bon⁹ fuerat ⁊ ipe solū pseqbat idolatriā ⁊ idolatras. Scōo qr ille pdixerat omnia que nunc agebat iosias :ió vt daret auctoritatem facto suo nō debuit ossa eius exhumare(⁊ intacta māserūt ossa illius cū ossibus ꝑphete q; venerat de samaria.duo ꝑphete erāt in eodē sepulchro:mal⁹.n. ꝑpheta erat ille q; habitabat i bethel ⁊ venerat de samaria.i.de vrbe samarie ⁊ alius ꝑpheta bonus q; venit de iuda ad pnūciādū ea q̄ fecit nūc iosias in bethel.⁊ ille ꝑ † pheta malus fecit sepeliri virū dei i sepulchro suo vt pp illū nō ꝑmouerent ossa ei⁹:qr ipse pcognouit oia ista mala q̄ futura erāt ⁊ pdixit illa filiis suis pcedēti.li.c.xiij.⁊ dr q; vēit de samaria iste ꝑpheta nō qdē de illa samaria q̄ fuit metropolis regni israel : qr illā ꝑdidit amri pr achab rex israel in mōte samarie: pcedēti.li.c.xvi.ſ3 alia fuit samaria por de q̄ erat iste ꝑpheta sic declaratū est e. li.c.xiij.⁊.xvi.(insup ⁊ oia phana excelsoꝝ)phana vocā tur tēpla.excelsa vocant altaria ⁊ iosias destruxit omnia templa in quibus erant altaria idoloꝝ(q̄ erāt in ciuitatibus samarie)samaria accipit ꝑ illa ciuitate q̄ erat metropolis in regno israel ⁊ oēs ciuitates decē tribuū vocabāt ciuitates samarie ⁊ in illis erāt multa tēpla ⁊ altaria † q̄ oia destruxit iosias(q̄ fecerant reges israel)oēs reges israel fuerūt idolatre ⁊ nō fuit in eis sicut in regib⁹ iuda: nā in regibus iuda erāt aliq boni ⁊ alij mali:⁊ tñ in regibus israel null⁹ fuit de q̄ nō dicat q; fecit malū coram dño: † ió qlibet multiplicabat idolatriā sup pcedētes ⁊ potissime ipse achab q; fuit totalr dedit⁹ idolatrie instigāte vxore sua iezabel vt p3 pcedēti.li.c.xvi.⁊.xxi.(ad irritādū dñm)nō faciebāt reges israel altaria vt dñm irritarēt:qr nullus hō intēdit p se ⁊ directe deū irritare ſ3 facit aliq † ꝑ q̄ de⁹ irritat:⁊ sic ad nō significat hic finē ſ3 ꝓsecutionē (abstulit iosias).s.destruxit tā phana q̄3 excelsa.i.altaria ⁊ tēpla(⁊ fecit eis ſm oia opa q̄ fecerat i bethel.s.cremauit ossa mortuoꝝ sup oia illa altaria ⁊ occidit sacerdotes † sup ea ⁊ postea cremauit ipsa vsqueq; reduceret i cinerē: † qr sic fecerat i bethel vt p3 supꝝ(⁊ occidit vniuersos sacerdotes excelsoꝝ. manebāt enim vsq; ad die illū aliqui sacerdotes idolorū in diuersis altaribus ⁊ tēplis terre samarie ⁊ quoscūq; illoꝝ inuēit nūc iosias occidit:qr erant

idolatre

Idolatre ꝛ iſtud erat peccatū grauiſſimū ꝛ inſuper erant nimis ſcandaloſi:qꝛ ꝓpter ipſos populus inducebaſ ad colendū idola(q erāt ibi ſup altaria)poteſt intelligi dupliciter.vno mō q occidit vniuerſos ſacerdotes ſup altaria q̄ erant ibi.i.q̄ſiuit ioſias oēs ſacerdotes quos potuit inuenire in templis ꝛ vrbibus ꝛ occidit illos ſup altaria. Aliter poteſt intelligi q occidit oēs ſacerdotes q erāt ibi ſup altaria.i.cremauit oſſa humana ſuper altaria ꝛ deſtruxit illa ꝛ occidit oēs ſacerdotes qui erant ibi ſuper altaria.i.qui erāt ꝓncipes ꝛ cuſtodes altariū. vt ergꝫ ſenſus ſatis cōuenit ſ3 primus magis:qꝛ prædixerat vir dei q ioſias occiſurus erat ſacerdotes excelſoꝝ ſup altaria ꝛ ēt q cremaret ibi oſſa humana:ꝓecc.li. c.xiij. ꝛ tñ dr̄ hic q fecit in oībus vrbibus ſamarie ſicut fecerat in bethel ergo etiā occidit ibi ſacerdotes ſuper altaria (ꝛ cōbuſſit oſſa hūana ſup ea).ſ.ſup oīa altaria ſamarie cōburebat oſſa humana ad vilificandū ipſam idolatriaꝫ q̄ ibi exercita fuerat ꝛ ad cōtaminādū loca vt deinceps nullꝰ ad talia loca accederet.

A

Cō.24

Obȝcitur.

Primo.

¶ An ioſias peccauit cremādo oſſa humana. Cō.xxiij.

Queretur an peccabat ioſias cremādo oſſa humana. Aliquis dicet q ſic: qꝛ agere contra pietatē naturalē pertīn eſt:ꝛ tñ cremare oſſa humana eſt contra pietatē naturalē ergo peccaret ioſias cremādo illa. ſimile pꝫ qꝛ ex pietate quadā naturali corpora humana ſepelimus ꝛ nō ſepelimꝰ corpora beſtiaꝝ etiā nō pmittimus lacerari illa a canibus.ſi quis autem relinqueret corpora inſepulta vel traderet illa canibus nō eſt dubiū quin peccaret:ita ergo exhumādo cadauera ꝛ cremādo illa pertīn erit:itē pꝫ hoc qꝛ quicūq̄ cōtemnit carnē ſuā peccat:qꝛ iſa. lviij.dr̄ cū videris nudū operi eū ꝛ carnē tuā ne deſpexeris cadauer::ñ eſt vel fuit caro nr̄a ꝛ realiter effigiē humanā tenet:ió ſi quis cōtemnat illud cremādo vel exhumādo vel lacerando aut beſtijs tradendo peccabit:ꝛ qꝛ ioſias cremauit cadauera peccaret. ¶ Rñdēdū q ioſias nō peccauit:qꝛ ſcriptura laudat eū de hijs oībus q̄ egit dicens q nō fuit aliquis rex ſimilis eu:ꝛ tñ ſi peccaſſet in hoc vituperaſſet eū. ¶ Ad ſciendū tñ qūo ioſias nō peccauit ꝓſiderādū eſt q ioſias fecit hic duo.ſ.exhumauit oſſa mortuoꝝ ꝛ cremauit ea ſup altar̄. Quātum ad cremationē dicendū q ioſias poterat excuſari multipliciter.ꝑmo qꝛ cremare oſſa mortuoꝝ abſolute nō eſt malū imo iſte erat bonor qui impēdebaſ funeri apud antiquos.ſ.q cremarenſ cadauera ꝛ cineres reſeruarenſ in ſepulchris aut in quibuſdam vrnis:ꝛ ſic vſqꝫ hodie manēt cineres iulij ceſaris rome in quadā vrna magna ſuper lapidē altiſſimū q vocaſ acus ſancti petri. ꝛ ſic nō eſſet malū cremare oſſa iſtoꝝ mortuoꝝ ſ3 eēt bonor. Scōo poſſet excuſari:qꝛ in qbuſdā terris in quibus conſuetudo eſt ſepelire cadauera interdū cremanſ oſſa mortuorū ad effugandū aerē peſtiferū ꝛ alia venenoſa. ſic.n.dicit ioānes beleth in ſuo rōnali quo dans cām q̄re in vigilia ſcī ioānis p noctē ꝓſueuerūt fieri magni ignes p oīa loca ꝛ rñdet q hoc fit ad imitationē antiq̄ ꝓſuetudinis:nā ꝓſueuerāt antiqui p tps illō cremari oſſa mortuoꝝ ad effugandū aerē peſtiferū ꝛ alia nociua ꝛ loco illoꝝ fiūt nūc ignes de aliys reb⁹. Dōz tñ q ly iſte due excuſatiōes aliq̄ mō videanſ valere:tñ nō valent. ¶ Primo qꝛ q cremenſ cadauera eſt bonor in terra illa in q̄ ꝓſuetudo eſt ea cremari ꝛ nō ſepeliri:ꝛ tñ in terra in q̄ ꝓſuetū eſt illa ſepeliri magnū ōdecus eēt illa cremari.ſic aūt erat in terra iſrael:qꝛ ꝓſuetū erat ſepeliri cadauera ꝛ nō cremari:ió malū videbaſ. Scōo pꝫ:qꝛ ſi iſta cadauera ñ eēnt ſepulta ꝛ cremarenſ ad ſequēdū ꝓſuetudinē q̄rundā terraꝝ poterat aliq̄ mō excuſari:ꝛ tñ q poſtq̄ſ ſepulta erant exhumarenſ dedecus erat:ꝛ ſic fecit nūc ioſias. Tertio pꝫ:qꝛ dato q aliqs actꝰ bonꝰ ſit:ſi tñ alicui fiat ad ꝓtumeliā malꝰ erit q̄ſto magis ſi malꝰ eſt ꝛ ſit ad ꝓtumeliā:ꝛ tñ ioſias cremauit iſta oſſa ad ꝓtumeliā illoꝝ q erāt idolatre faciēdo oſſa eoꝝ ꝓfringi exhumari ꝛ cremari ergo malū erat. Quarto pꝫ:qꝛ q̄ vēit ioſias ad ſepulchrū viri dei iuſſit vt nullꝰ moueret oſſa eiꝰ: ſi tñ cremare illa eēt aliq̄ ò bonū potꝰ cremaſſ3 illa q̄ſ oſſa alioꝝ:ꝛ tñ iuſſit abſtineri ab illis:ergo penale erat cremare illa. Quinto pꝫ:qꝛ q̄ hieroboā offerebat icēſuꝫ ſup altare bethel miſit deus ꝓphetā q ꝓnūciaret q ſup illud altare occidēdi eēnt ſacerdotes ꝛ cremāda oſſa humana:ꝑce.li.c.xiij. ſi tñ iſtud nō cenſeret pena nō ꝓnūciaſſet illō deꝰ ꝯ peccantes ergo cēſebaſ pena magna. Sexto pꝫ:qꝛ ꝓphēta malus iuſſit filijs ſuis q ſepelirēt eū cū viro dei vt oſſa ſua ōſenderenſ a cōbuſtione pp oſſa viri dei vt colligiſ ꝑce. li.c.xiij.ergo ille arbitrabaſ ōdecus eē cremari oſſa mortuoꝝ. ¶ Aliter ergo dōm q ioſias nō peccauit quāq̄ cremare oſſa mortuoꝝ eēt penale:qꝛ ipſe fecit hoc in penaꝫ idolatraꝝ ex iuſta cā.ꝛ pꝫ ꝑ dē exhumatiōe:nā eccl̄ia ponit iſtā penā q ſi oſſa excōicatoꝝ cognoſcanſ exhumāda ſūt.iſti tñ erāt peiores excōicatis:qꝛ erāt idolatre ꝛ idolatria eſt maximū pctīm:ió adhuc iuſtiꝰ poterāt iſti exhumari quā bereticiꝰ excōicati. Scōo pꝫ qꝛ dꝰ ꝓnūciauerat q ioſias oſſa mortuoꝝ cremaret ſup altaria bethel:ꝛ tñ nō poterāt cremari niſi exhumarenſ:ió licebat ei exhumare illa. Tertio pꝫ ꝫ q̄ſtū ad crematiōē oſſiū mortuoꝝ:qꝛ dꝰ fecit Joſiā executorē in ꝫ cū ꝓnūciaſſet q ioſias crematurꝰ erat oſſa mortuoꝝ ſup altaria bethel:ꝑce. li.c.xiij.ꝛ tñ faciēdo id cuiꝰ deus fecerat eū miniſtrū non peccabat ſ3 potiꝰ merebaſ:ió nō peccabat cremādo illa. Quarto pꝫ:qꝛ ioſie licebat hoc ex offō ſuo:naꝫ ipſe erat rex ad quē ꝑtinebat punire oīa delicta: ꝛ l3 regulariter delictū extinguaſ in morte:tñ q̄dā delicta ſunt q̄ cū morte non extinguntſ:ſ3 poſt mortē ꝓcediſ ad punitionē eoꝝ q̄ſtū mō hūano puniri pñt.ſic.n.eſt ſi qs pꝰ mortē detegaſ fuiſſe bereticꝰ vel bereticos inſtituerit heredes:nā de crimie illiꝰ agerek pꝰ mortē ꝛ extimulabiſ: ꝛ tñ idolatria maius pctīm erat quā hereſis:ergo pꝰ mortē poterat agi ad vindictā de illo:ꝛ iſtud eēt q exhumarenſ idolatre ꝛ ꝓfringerenſ oſſa eoꝝ vl cremarenſ aut diſpgerenſ. ¶ Ad ꝑmā rōnē in ꝯriū dōm q vex ē:q in terra illa in q̄ ꝓſuetū erat cadauera ſepeliri ꝯ nāleꝫ humanitatē erat exhumari illa ꝛ cremari ꝛ ſic erat in terra iudeoꝝ: ꝛ tñ illa q̄ ſunt de nāli pietate pñt alicui ōnegari pp ōlictū:nā nihil ē magis ꝯ nāle pietatē q̄ⁿ bolez occidi:ꝛ tñ pp ōlicta hō occidit:ergo a fortiori alia penalia q̄ minꝰ ſūt ꝯ pietatez nāle iſligenſ pp delicta:ꝛ ſic fuit in iſtis idolatris q̄ⁿ oſſa exhumata ſūt. Ad ſcōꝫ dōꝫ q ꝓtēnere carnē nr̄am pctīm eſt:ꝛ iſta eſt cā q̄re ſepelire mortuū eſt vnū de opibꝰ pietatis:ꝛ tñ ſicut viuēti pōt pp ōlictū pena iſligi ita mortuo pōt ꝑuari ſepultura vl ſi ſepultꝰ fuerit poterit exhumari: ꝛ tūc nō dicimur ꝓtēnere carnē nr̄am:qꝛ illō nō fit in ꝓtēptuꝫ ſ3 in penā pctī. Quereſ vlteriꝰ quo ioſias iubebat aliqbꝰ exhumare corpa mortuoꝝ:qꝛ ꝑ hoc poluebanſ: nā q̄cunq̄ tetigiſſet mortuū vl oſſa iam arida aut ſaltez ſepulchrū erat imūdus:nūeri.xix.ꝛ tñ nō dēbat ipſe iubere imūdiciā. Itē vr̄ q peccabat:qꝛ lex vetabat imunditiā:ꝛ ipe iubebat illā ſuſtinere. ¶ Rñdēdū q illi q exhumabāt oſſa mortuoꝝ ꝛ cremabāt ea ſup altaria imundi erāt ꝛ nō poterāt accedere ad ſanctuariū niſi aſpgerētur aq̄ luſtratiōis nūeri.xix.ꝛ tñ ioſias nō peccabat iubēdo illis q extumularēt oſſa necipſi peccabāt extumulādo. ¶ Ꝛo q̄ ꝓſiderādū q imūditie ille q̄ erāt ꝫ legē moiſi erāt irregularitates q̄dā corpales ſm q̄s ꝓhibebāt aliq accedere ad ſanctuariū ꝛ ad q̄ſcūq̄ res ſacras:ꝛ tñ non erāt pctā mortalia nec venialia imo in qbuſdā eoꝝ erat meritū vt pꝫ in ſepeliēdo mortuos. qcunq̄.n.ſepeliebat mortuū poluebaſ:nūeri.xix.ꝛ tñ meritoriū erat ſepelire mortuos:vñ thobias de hoc maxie laudaſ: vt pꝫ tho.i. imo iterdū erat de neceſſitate q aliq poluerenſ:ꝛ ſi non poluerenſ peccarēt grauiſſime.ſic pꝫ de filijs reſpectu patrū qꝛ tenenſ ſepelire eos ꝛ ipendere quēcūq̄ aliū bonꝛē ꝛ tñ ſepeliēdo eos poluebanſ.ſi tñ polutio iſta pertīn eēt nūq̄ lex aut rō nālis obligaret aliquē polui:qꝛ nec ꝑ ꝑe nec ꝑ q̄ⁿ peccare nobis licitū eſt. Dōz igiſ q i caſu iſto eſt ſicut iterdū eſt i excōicatiōe:nā cogiſ qs iterdū eē excōicatꝰ:ꝛ ſi nō vult ſuſtinere excōicationē peccat mortaliter.vt pote ſiqs ſciat iter ſe ꝛ vxorē ſuā eē gradū ꝓhibitū ſi nitatis ipediētis mrīmoniū: ꝛ nolit reddere ōbitū ꝛ ad petitionē vxoris excōicek niſi reddat ōbitū.eccl̄ia iubet

Quinto.

Sexto

Alia rño. ioſia nō peccauit cremādo oſſa humana.

Cō.25

A

Joſias an peccabat faciēdo exhumar corpa mortuorū: qꝛ ſic poluebanſ.

Obȝcitur ꝑ.

Secūdo.

Rño.

B

Cogiſ quis interdū ſuſtinere excōicationē aliter mortaliter peccaret.

Ad ſcōam.

Ad ꝑmam rōnem.

Nota. q̄ sustineat sniam excōicationis ꝛ nō reddat debitū: vt p3. ex̄ de resti. spo. c. lr̄as. ꝛ de sen. excō. c. iter alia. si aūt iste nollet sustinere snias excōicationis redderet debitū: ꝛ tūc peccaret mortaliter: q̄ ꝓtra ꝓscia.m agebat. ¶ Itē nūc si quis p̄em suū sepeliret poluere: si aūt nollet polui nō sepeliret eū: ꝛ tunc peccaret mortal'r: ió obligatio erat interdū ad hoc q̄ qs poluere: ꝛ sic dom̄ q̄ ista polutio cāta in sepeliendo mortuos nō erat pctm̄ ſ3 potius erat meritoria. istud aūt verū est nisi in illis qui ꝓhibiti erāt a lege. ¶ Ꝺro quo sciēdū q̄ quāq̄ lex dēclararet istas esse polutiones: tñ nullā eaꝝ vetabat absolute ſ3 solū vetabat polutos introire in tēplū vl' aliq̄liter ad res sacras accedere: q̄ alioqn morerent leui. xv. ió quāq̄ poluerē tur: dū tñ nō accederent ad res sacras nō peccabāt. istō autē verū est in oībus pp̄laribus ꝛ leuitis: secus aūt in sacerdotib⁹. nā sacerdoti magno erat vetitū polui i aliquo mortuo etiā si eēt p̄ vel m̄: ió si vellet polui nō solū incurrebat polutionē: ſ3 ēt peccabat agēs ꝓtra ꝓhibitionē legis leui. xxi. sacerdotib⁹ aūt minorib⁹ vetitū erat polui in aliquo nisi in p̄e ꝛ m̄re ꝛ in filio ꝛ filia ꝛ in fr̄e ꝛ sorore q̄ nō tradita fuit viro leui. xxi. i his ergo sex poluebaꝫ si sepeliret illas: ꝛ tñ nō peccabat: q̄ vtebaꝫ ꝓcessione legis: in ceteris vero poluebaꝫ ꝛ peccabat: q̄ agebat ꝓtra legē ꝓhibentē. ¶ Ad rōnem p̄mā in ꝓtrariū dom̄ q̄ q-cunq̄ tetigisset' ossa mortuoꝝ vel sepulchra poluebaꝫ ꝛ iosias iubebat ministris suis q̄ effoderēt sepulchra ꝛ tā gerent ossa ꝛ in hoc poluebanꝫ: tñ nō peccabāt: q̄ polutio illa nō semp inducit pctm̄ sed interdū est meritoria: ꝛ sic erat hic: nam iosias zelo dei agebat istud cremādo ossa idolatraꝝ super altaria idoloꝝ ꝛ ad hoc cooperabanꝫ ei ministri sui: ió nō peccabāt ſ3 merebanꝫ: ꝛ p3 hoc magis: q̄ isti nō solū erant ministri iosie ſ3 poti⁹ ministri dei: q̄ deus dixit p̄ ꝓphetaꝫ q̄ sup istud altare bethel crema renꝫ ossa idolatrarū ꝛ occiderenꝫ sacerdotes: p̄ce. lib. c. xiij. ꝛ isti ministrabāt ad illud effodiēdo sepulchra ꝛ exhumando ossa ꝛ illa sup altaria cremādo: ió merebanꝫ. Ad ꝓfirmationē cū dō q̄ lex vetabat istas polutiones ꝛ iosias illas p̄cipiebat. B Dom̄ q̄ lex nō vetabat ſ3 solū ostēdebat que erāt polutiōes ꝛ vetabat polutis introire in sanctuariū ꝛ nō vetabaꝫ aliquib⁹ absolute polui nisi sacerdotib⁹: ꝛ tñ nullus istoꝝ effodientiū sepulchra erat sacerdos cū multos ꝓp̄lares bēret iosias ministrantes sibi in hoc: ió nō faciebat ꝓtra ꝓhibitionē legis nec peccabat ipse aut extumulantes ossa. Sciendum vlterius q̄ isti qui extumulabant mortuos mādato iosie nō peccabant: ꝛ tamen poluebantur: iosias autē nec peccabat nec poluebaꝫ: q̄ ipse nō tāgebat ossa mortuoꝝ nec sepulchra: polutio tñ solū causabaꝫ p̄ cōtactū. si autē fuisset peccatū polui nō solū qui faciebāt peccarēt ꝛ poluerenꝫ ſ3 etiā qui iubebat alios polui polueretur: ꝛ tñ nō erat pctm̄ ſ3 q̄dam irregularitas contracta p̄ cōtactū sine pctō: ió qui realiter nō tangeret nō polueretur. simile est de irregularitatibus ecclesie: q̄ q̄daꝫ cōtrahunt sine pctō ꝛ cōsulēs vel iubens in illis nō cotrahit irregularitatē ſ3 solus faciens sicut est bigamia q̄ sine pctō cōtrahit: ió si quis cōsulat alteri vel iubeat incurrere bigamiā nō erit ipse bigamus ſ3 ille solū q̄ de facto diuidit carnē suā in plures matrimonialiter. alie sunt irregularitates quas interdū incurrimus cū pctō sicut homicida est irregularis ꝛ etiā qui iubet homicidium fieri incurrit irregularitatem.

¶ Iosias quō potuit cremare ossa mortuoꝝ in bethel ꝛ samaria cū istevrbes nō tenerenꝫ ab israelitꝫ. Qō.xxvi.

Qō.26 a **Queretur** vlterius quō potuit iosias exhumare mortuos in bethel ꝛ cremare ossa sup altare ꝛ occidere ibi sacerdotes ꝛ in omnib⁹ vrbibus samarie. ꝛ videt q̄ nō poterat q̄ iste vrbes iam nō tenebanꝫ ab israelitis cū oēs decē tribus ptinētes ad regnū israel translate fuissent p̄ salmanasar ꝛ teglatphalasar in assirios vt p3. ē. xv. ꝛ xvij. ꝛ xviij. ꝛ nunc gētes alienigene q̄ venerant de quinq; ꝓuincijs habitabant in terra illa. ē. xvij. ¶ Aliqs dicet verum esse q̄ oēs decem tribus translate fuerāt in assirios ꝛ nō māserāt alique de illis tribub⁹ in terra illa ſ3 oēs erāt de alienigenis quos translulerat salmanasar ꝛ tñ iosias subiecerat sibi terraꝫ istam: ꝛ ideo potuit in terra istoꝝ samaritarum destruere ossa altaria ꝛ occidere sacerdotes ꝛ exhumare ossa mortuoꝝ. ¶ Sed dicendū q̄ hoc nō stat. p̄mo q̄ ꝓsupponitur q̄ viri de oībus decē tribubus translati fuerint in assirios ꝛ falsum est: q̄ aliqui māserūt in terra illa sic p3 ij. palipo. xxxv. cū dr̄ q̄ fecerunt filij israel qui repti fuerāt phase cū iosia ergo superant aliqui de illis tribubus. itē. p3. ij. palipo. xxxiij. cū dr̄ abstulit iosias cūctas abbominationes de vniuersis regionibus filiorū israel ꝛ fecit oēs q̄ residui erāt in israel seruire dño: ergo aliq residui erāt in israel. itē p3 hoc clarius e. c. cū dr̄ q̄ leuite ꝛ iani tores cōgregauerūt pecuniā in domū dñi de manasse ꝛ effrayn ꝛ vniuersis reliquijs israel ꝛ ab omni iuda ꝛ beniamin: ió reliquie alique erāt de istis tribubus. Scōo p3 q̄ qñ iosias vidit sepulchrū viri dei in bethel q̄siuit a ciuibus loci illius: q̄ ē sepulchrū q̄ video: ꝛ illi dixerūt sepulchrū est hois dei qui venit de iuda ꝛ p̄dixit oia que fecisti vt p3 in lr̄a. si tñ oēs israelite ducti fuissent in assirios ꝛ māsissent soli alienigene in vrbibus samarie non possent illi scire quoꝝ erant sepulchra illa: q̄ ipsi pauco tpe ante hoc translati fuerāt in terram illā. ē. xvij. ꝛ non habuerūt aliquos q̄ enarrarēt eis statū regionis illi⁹: ió nescirent ipsi quoꝝ erāt sepulchra nec iosias hoc quereret ab eis sciens q̄ ipsi nō poterāt h̄ scire: ꝛ tñ iosias q̄siuit ꝛ illi rñderūt: ergo nō erāt de samaritis sed de israelitis qui māserāt in terra illa. Tertio p3 q̄ iosias exequebaꝫ nūc ea q̄ deus p̄dixerat de crematiōe ossiū ꝛ occisiōe sacerdotū sup altaria ꝛ tñ istud p̄nūciatū fuerat in penā ꝓtra israelitas q̄ colebāt vitulos: ergo tpe eoꝝ debebat impleri: nā nulla pena erat si impleret hoc tpe aliaꝝ gētiā q̄ nō ptinerent ad israelitas. Quarto p3 q̄ qō dr̄ non est verisimile. ſ. q̄ iosias subiecerit sibi populos samaritaꝝ ꝛ in vrbibus eoꝝ fecerit hec: nam nō legit̄ de iosia q̄ talia bella fecerit: ꝛ tñ si fecisset cum ista eēnt magna scriberenꝫ. ¶ Aliquis ergo dicet aliter. ſ. q̄ israelite aliqui māserūt in terrā de illis decē tribubus post captiuitateꝫ factā ꝓ salmanasar: q̄ de istis religis loquebaꝫ ezechias. ij. palipo. xxx. qñ misit nūcios p̄ totā terrā isr'l q̄ dicerent israelitis vt venirēt ad colēdū dñm in hierl'm. ſ. filij israel reuertimini ad dñm ꝛ reuertet̄ ad reliquas q̄ effugerunt man⁹ regis assyrioꝝ. ¶ S3 dom̄ q̄ nō stat: q̄ ille reliqe de qb⁹ loqt̄ ibi ezechias nō fuerūt reliqe p⁹ captiuitateꝫ salmanasar ſ3 reliqe captiuitatis theglathphalasar. ¶ Ꝺro q̄ sciēduꝫ q̄ theglathphalasar fuit rex assyrioꝝ dū regnaret phacee in isr̄l ꝛ ioathā ꝛ achaꝫ in iuda ꝛ ipse cepit captiuare isr̄l ꝛ tulit duas trib⁹ ꝛ dimidiā q̄ erāt' vltra Jordanē ꝛ ptē trib⁹ neptalin in assyrios. ē. xv. c. ꝛ. i. palip. v. ꝛ tūc māserūt q̄si septē trib⁹ in regno israel q̄ erāt reliqe. p⁹ theglathphalasar fuit rex assyrioꝝ salmanasar ꝛ ipse regnauit tpe achaꝫ ꝛ ezechie trāstulitq; reliq̄s israelitas cū rege coꝝ osee i assirios: ꝛ tūc dsyt isr̄l eē regnū. ē. xvij ꝛ. xviij. ꝛ tūc māserūt aliq̄ reliqe ſ3 pauce. cū āt ezechias dixit q̄ ꝓuerteret̄ de⁹ ad reliquas q̄ effugerāt man⁹ regis assirioꝝ. dixit de p̄mis reliqis q̄ māserūt p⁹ captiuitatem theglathphalasar ꝛ iste reliqe fuerūt q̄si septē trib⁹: ꝛ nō pōt itelligi de reliqis q̄ māserūt p⁹ captiuitatē theglathphalasar: q̄ misit istō ezechias ad dom̄ āno p̄ regni sui i p̄n. āni qñ fec̄ phase: vt p3. ij. pali. xxix. ꝛ. xxx. ꝛ tñ salmanasar captiuauit israelitas āno. vi. regni ezechie vt p3. ē. xviij. ergo nōdū erāt reliqe nisi de captiuitate theglathphalasar. Scōo p3: q̄ si aliq̄ reliqe māserūt p⁹ captiuitatē fcām p̄ salmanasar ille fuerūt pauce: q̄ō p3: q̄ israelite nō būerūt postea regē: ꝛ tñ. ij. pali. xxx. dr̄ q̄ iosias misit nūcios in vniuersū isr̄l de bersabe vsq; dā: ꝛ tñ ista duo loca sūt termini totⁱ terre chanaā ꝛ fuerūt sp termini eo tpe q̄ manebāt israelite i terra sua: vt p3. ē. i. li. c. iij. ꝛ. ē. ij. li. c. xvij. ꝛ vlt. ꝛ p̄ce. li. c. iij. ergo in tota ista magnitudine terre adhuc habitabant aliqui israelite tempore q̄ ezechias misit nūcios istos: ꝛ tñ post captiuitateꝫ factaꝫ per salmanasar cū qnq; gentes alienigenaꝝ translate p̄ salmanasar repleuerint fere totā terrā samarie nō poterāt israelite habitare a bersabe vsq; dan: locutus fuit ergo ezechias

Ad p̄mam rōnē in contrarium.

B Tertio.

Quarto

Alia rñ.

Cōfutatio. Primo.

Secūdo.

Primo.

Secūdo.

Cōfutatio.

Prima rñ.

Ad scōm.

go ezechias ad reliquias q̄ effugerāt man⁹ thеglatphalasar ⁊ nō ad reliquias q̄ effugerūt manus salmanasar.

Prima rñ. auctoris. ¶Dicendū ergo q̄ cū salmanasar pugnasset ꝓtra samariā multo tpe tandē cepit eam ⁊ trāstulit osee regem isrl̄ cū pp̄lo suo in assyrios. māserūt aūt paucissimi de israelitis in terra ita q̄ nō fecerunt postea regē sup se pp̄ paucitatem. modus aūt fuit q̄ forte aliq̄ ciuitates erāt in regno israel q̄ nōduz capte fuerāt q̄ñ samaria capta ē: ⁊ q̄ capiendo samariā captus est rex nō curauit vlterius salmanasar pugnare ꝫ reliquas ciuitates que manebāt de regno israel: sed abstulit secū regē fere cū toto pp̄lo manentibus paucis vrbibus q̄ nō tradite fuerūt ei ⁊ iste vrbes erant in ꝓfinibus regni iuda. ¶Aliter pōt dici q̄ salmanasar cepit oēs ciuitates regni israel ⁊ tñ aliq̄ israelite fugerunt tpe illius belli ⁊ captiuitatis de regno israel in terrā iuda vt ibi euaderēt: ⁊ postq̄z rex assyrioz recessit de terra illa ferēs secū captiuitatem redierunt ipsi in vrbes suas ⁊ bitauerunt in illis q̄ erant ꝑpe regnum iuda vt sic melius possent ꝰfendi ab hostibus fauore regni iuda: ⁊ istud est ℞isimil⁹. fuerunt aūt isti qui māserūt vt in plurimū de tribu effrayn ⁊ de tribu manasse ⁊ de zabulon ⁊ neptalin de reliquijs vero pauci māserunt: ideo de istis expresse fit solū mētio tpe iosie. ij. palipo. xxxiij. s. ꝙgregauerunt pecuniaz leuite de manasse ⁊ effrayn ⁊ vniuersis reliquijs isrl̄. Bōz igit̄ q̄ potuit iosias faciliter cremare ossa mortuoz super altaria ⁊ occidere sacerdotes in bethel ⁊ in alijs vrbibus samarie q̄ māserant aliq̄ que reliquie post captiuitatē salmanasar: ⁊ ille subiecte erāt ei ⁊ in terra ipsoz leue erat ei facere quod vellet. ⁊ q̄ñ cōiter dr̄ q̄ abstulit salmanasar omnes decē trib⁹ isrl̄ in captiuitatē accipit large ꝫm modū loquendi scripture. s. q̄ pauci virī manserunt de illis decē tribubus dicūtur nulli māsisse. Sciendū vlterius q̄ adhuc inter istos paucos q̄ manserūt de israelitis erāt aliq̄ idolatre ⁊ manebat ille ritus antiquus imolandi in bethel ⁊ in alijs locis ⁊ tūc iosias discurrit p̄ terram istaz israelitaz ⁊ occidit sacerdotes idoloz sup aras ⁊ cremauit ibi ossa mortuoz vt dr̄ hic. ¶Ad rōnez in ꝓtrariū cū dr̄ q̄ oēs iste ciuitates samarie tenebant ab alienigenis quos trāstulerat salmanasar. Bōm nō esse vez: q̄ aliqui israelite mā serant in terra ⁊ tenebāt quasdā ciuitates terre samarie ⁊ in illis fecit iosias istud: ⁊ q̄ñ dr̄ hic q̄ faciebat hoc in oibus vrbibus samarie intelligendū est solū de ciuitatibus que tenebant ab istis israelitis. de ciuitatibus autez alienigenarum nihil fecit iosias.

Cō. 27. A ¶An iosias peccauerit occidendo sacerdotes israelitaz ꝑpter idolatriam cum nō viderentur esse sue iurisdictionis sed samaritanorum. Questio. xxvij.

Queretur vlterius an iosias peccauit occidendo sacerdotes in terra istoz israelitarum ꝑpter idolatriā ⁊ cremando ossa ⁊ polluēdo altaria. Aliq̄s dicet q̄ nō peccauit imo laudabiliter egit iosias in hoc: q̄ idolatria pctm̄ erat ⁊ idolatre digni erāt morte: ió cū occideret eos iosias bñ ageret. ¶ Rñdendum scōm quosdā q̄ male agebat q̄ occidebat aliquos sine iurisdictiōe: ⁊ tñ istud pctm̄ est. ⁊ ꝓfirmat̄ hoc: quia gentiles idola colebant ⁊ tñ nō licebat israelitis pugnare ꝓtra aliquos gētiles ad occidendū eos: q̄ erant idolatre: nā deus ꝓhibebat israelitis pugnare ꝓtra aliquos nisi ꝓtra illos q̄ habitabant in terrā eoz. ¶ Jtē p̄z clarī⁹ q̄ si aliq̄ñ ꝓtingeret q̄ israelite haberent iustā cām pugnandi ꝓtra aliquā gentē q̄ nō eēt de terra chanaā si illa recipet israelitas in pace ⁊ apiret portas fuiebāt sub tributo: ⁊ si nō aperiret ⁊ caperet bello occidebant̄ soli viri bellatores: deu⁹. xx. ⁊ tñ si ꝑpter idolatriā liceret ꝓtra istos pugnare in nullo casu pmittēdi erant viuere s̄z ipsi ⁊ oia q̄ ad eos ptinebant occidi ⁊ cremari debebant q̄a ista erat pena idolatraz: deu⁹. xiij. ⁊. xvij. ió non licebat pugnari ꝓtra gentiles pp̄ idolatriā: ⁊ tñ sic erat de istis israelitis q̄ nō ptinebant ad regnū iosie: ergo nō poterat licite occidere aliq̄s eoz pp̄ idolatriā. ¶Dōz tñ hoc nō obstāte q̄ iosias nō peccauit: sed pot⁹ meruit occidendo istos sacerdotes ⁊ destruēdo altaria in terra ipsoz: q̄ scriptura laudat eū nimis sup oēs alios reges pp̄ ista q̄ egit ió meruit valde. Ď autem est: q̄ poterat ipse agere licite istō in terra israelitaz. ¶Ad rōnē in ꝓtrariū dōm q̄ nō est sic de israelitis respectu gētiliū sicut ō iosia respectu israelitaz: nā nō licebat israelitis occidere gētiles pp̄ idolatriā ⁊ tñ licebat iosie occidere israelitas pp̄ hoc. dissimilitudo aūt est in trib⁹. ꝑmo q̄ iosias accepat a deo ptātē spālem ad faciendū istud in bethel ⁊ in alijs vrbib⁹ samarie cū p̄dixisset illud vir dei de ipso iosia: p̄ce. li. c. xiij. ió nō solū licebat hoc iosie facere in terra israel: s̄z ēt si deus p̄nūciasset Ď mō de illo q̄ faceret istud in terra gētilium nō peccaret faciēdo s̄z mereret: q̄ p Ď hēbat iurisdictionē. Scōm est q̄ nō est sic̄litudo de gētili ⁊ de israelita: nā gētiles nō acceperāt legē dei s̄z israelite: ió solū israelite puniēdi erāt q̄ñ agerent ꝫ legē. sic. n. dr̄ amos. iij. ad isrl̄ tantū mōvos cognoui ex oibus cognationib⁹ terre ideir covisitabo sup vos oēs iniqtates vr̄as. i. puniā vos ⁊ nō alias gētes. a fortiori ergo iudices iter israelitas nō poterāt pūire gētiles p̄ idolatriā vl̄ q̄cūq̄z legis trāsgressiōe ⁊ poterāt punire israelitas. s̄z isti in quoz terra faciebat ista iosias erāt israelite: ió magis licebat ei ibi facere q̄z in terra gētilium. Tertia ratio ⁊ potissima erat: quia iosias hēbat iurisdictionem sup istos: nā nō solū nō peccabat puniendo eos s̄z potius peccaret nō puniendo cum eēnt de regno suo vt. j. declarabit̄. sequēti. q. ⁊ ad eū ptinebat corrigere ⁊ punire oia delicta q̄ fiebant in regno suo. ita ēt eēt de gētilibus: q̄ si israelite hērent aliq̄s gētiles totaliter sibi subiectos. s. in seruos cōpellebant illos ad seruandā legem dei tenebant̄ circuncidere eos ⁊ facere q̄ seruarēt omnes cerimonias legis: sic p̄z. exo. xij. s. omnis seruus empticius circuncidetur.

¶Quare israelite q̄ manserūt post captiuitatē factā per salamanasar an ꝓstituerūt sibi regem. Cō. xxviij.

Cō. 28 A

Queretur vlterius de istis israelitis q̄ manserunt de tribu efrayn ⁊ manasse ⁊ simeon ⁊ neptalin ⁊ bitauerūt in vrbibus israel post captiuitatē factā p̄ salmanasar. ij. palipo. xxxiij. q̄re non ꝓstituerūt sibi regē: nam post captiuitatē factā p̄ thеglatphalasar q̄ trāstullit quosdā israelitaz in assirios adhuc habuerūt israelite regē. s. phacee ⁊ postea osee vt p̄z. s. xv. ⁊. xvij. ¶Rñdēdū q̄ nō habuerūt aliquē regē super se nec ausi sunt illū constituere. primo ꝑpter metū gētiū vicinarū: q̄ si ꝓstituerent regē essent p̄ se vnus populus ⁊ gētes vicine infestarēt eos ⁊ cū essent pauci nō possent resistere ⁊ perirent: ió maluerūt eē sine rege ⁊ adherere alicui alioz pp̄lo. Scōz fuit specialiter pp̄ regnū iuda: nam ante hoc regnū iuda ⁊ israel erāt duo regna diuisa q̄ ꝑus fuerāt vnū regnū tpe dauid ⁊ salomonis ⁊ postea reges iuda pugnabāt ꝓtra regnū israel: q̄ vtrūq̄z regnū ptinebat ad eos cum p̄ius vtrūq̄z ptinuisset ad dauid ⁊ ad salomonē de quoz stirpe isti erant: ⁊ tñ toto tpe p̄terito israelite qui multi erant resistebant regibus iuda ⁊ manebāt duo regna diuisa: nūc aūt erant pauci israelite ⁊ nō possent resistere viris iuda: ideo gratis ⁊ sine bello subiecerūt se eis ⁊ nō cōstituerunt super se regē. Tertiū fuit specialit̄ ꝑpter regē assiriozū: nam ipse captiuauerat reliquos israelitas ⁊ si isti nūc regē constituerent pugnaret cōtra eos: q̄ per hoc innuerēt q̄ volebāt recuperare totam terram quā ꝑdiderant cōtribules sui: ⁊ tunc cū pauci eēnt nō possent resistere ⁊ ducerent̄ in terrā assyrioz sicut alij israelite: ió voluerūt se vnire regno iuda vt eēnt de regno illo: ⁊ tūc si rex assyrioz vellet pugnare ꝓtra illos rex iuda ꝰfenderet eos cū eēnt de regno suo ⁊ als nō adiuuaret eos ꝫ assyrios vl̄ ꝫ alias gētes. Quartū fuit: q̄ hac vice rex isrl̄ cū toto pp̄lo fere trāslatus est in assyrios. s. xvij. ió residui nō ausi sunt ꝓstituere regē. ꝑma tñ vice nō duct⁹ est rex isrl̄ in captiuitatē s̄z solū due trib⁹ ⁊ dimidia ⁊ paz pl⁹: rex tñ eaz. s. phacee māsit i terra. ró aūt q̄re in ꝑma captiuitate adhuc israelite tenuerunt regem fuit duplex. ꝓma quia nō trāslatus est rex in captiuitatē sed q̄dam pars pp̄li: ideo etiā si non constituerent regē habebāt regē: ⁊ tñ in ista secūda captiuitate p̄ salmanasar nō hēbant regē nisi ꝓstituerent illū: q̄

Ad ꝑmam rōnem. ¶Ꝓie opi. B

Licuit iosie occidēr israelitas ꝓpter idolatriam ⁊ nō gentiles. ¶Ꝓima ró. Scōa.

Tertia.

Quarta.

Rñ. ¶Ꝓima cā.

Rñ. aliq̄z Ꝓima ró.

Scōa.

Alia rñ.

Ꝓma rñ.

Ad rōnem in ꝓtium.

translatus fuerat in assirios. Scōa cā fuit qꝛ post primā captiuitatē māsit in terra ppīs multus.ſ. trib⁹ septē fere ꝛ iste poterāt resistere regno iuda ꝛ cuicūqꝫ alteri genti impugnāti.iō noluerūt adherere alicui gēti ſꝫ voluerūt eē vnus populus ꝛ vnū regnū distinctū ab alijs sicut pꝛi us:nunc autē qꝛ manserūt pauci israelite subiecerunt se regno israel ꝛ erant iam tanq̄ pars regni israel ꝛ ꝓpter hoc leuite tpe iosie colligebāt pecunias ad restaurationē tēpli de tribu efrain ꝛ manasse simeon ꝛ neptalim sicut de terra iuda ꝛ beniamin. ij.palipo.xxxiij. ꝛ hoc nunq̄ fiebat tpe quo israel fuit ꝓ se regnū. ob hoc etiam iosias nūc cū purgaret terrā iuda ꝛ beniamin q̄ erant de regno suo purgauit ēt terrā manasse ꝛ efrain ꝛ simeon ꝛ neptalin occidendo sacerdotes ꝛ cremando ossa mortuoꝝ sup altaria vt pꝫ hic ꝛ.ij. palipo.xxxiiij.pꝫ etiā hoc:qꝛ qñ faciebat iosias oīa ista in bethel obediebāt ei viri bethel ꝛ assistebāt ei:nam qñ ipse q̄siuit cuius erat sepulchrum illud quod videbat respōderūt ei ciues loci illi⁹ q̄ erat sepulchrū viri dei qui venerat de iuda. Sciendū autē q̄ oēs iste tribus vel partes tribuū q̄ manserāt subiecte regno israel post captiuitatē factā ꝓ salmanasar tenuerunt ritus suos colendi idola sicut pꝛius vsqꝫ ad iosiā qui reformauit cultū dei in terra illa occidēdo sacerdotes idolorum ꝛ poluendo altaria.

¶Quare deus nō compleuit mala contra altare bethel ꝛ contra idolatras ante captiuitatem. Qō.xxix.

Qō. 29. A

Queretur vlteri⁹ cū deus p̄nūciasset mala contra altare bethel ꝛ cōtra idolatras:p̄cedēti.li.c.xiij.quare non cōpleuit illō dū manebāt israelite in terra ſꝫ nūc cōpleuit post captiuitatē factā ꝓ salmanasar qñ paucissimi manebāt de regno israel.

Prima rñ.

Aliquis dicet q̄ hoc fuit qꝛ deus p̄dixit ista futura esse p iosiā vt pꝫ p̄cedēti.li.c.xiij.ꝛ tñ iosias nō regnauit in iuda vsqꝫ ad tēpus istud in quo iam fuerat facta captiuitas ꝓ salmanasar iō nō potuit pꝛius cōpleri. Sed dicendū q̄ ista nō est cā:qꝛ deus sicut p̄dixit ista futura eē per iosiā ita potuit pꝛedicere ea esse futura p aliquē aliuꝫ de regibus iuda qui eēt ante captiuitatem q̄ facta est ꝓ salmanasar. ¶Dicendū igit̄ q̄ nō fuit cōpletus istud ante captiuitatē factā ꝓ salmanasar ꝓpter multa. ꝑmo qꝛ ante tēpus illud nō poterat fieri sine bello magno virorum de regno iuda ꝛ israel:qꝛ ante illā captiuitatē semp fuit rex in israel ꝛ ille potentior erat quā rex iuda ꝓpter multitudinē populi. post captiuitatē autē factaꝫ ꝓ salmanasar subiecti fuerūt israelite regno iuda:ꝛ sic potuit tūc fieri sine bello:iō tūc facta est punitio ista idolatraꝝ ꝛ destructio altariū. Scōa cā fuit qꝛ ante captiuitatē illā factam ꝓ salmanasar israelite erāt idolatre ꝛ deus puniebat eos multipliciter quousqꝫ ad vltimum fecit illos transferri captiuos in assirios ideo non oportebat istam penā tunc dari qꝛ multe alie infligebantur. nūc autē post captiuitatem illam adhuc isti israelite pauci qui manebāt colebāt idola sicut pꝛius:iō debuit nūc infligi ista pena potius q̄ꝫ pꝛius cum iam nō essent captiuādi vlterius isti qui manserant ꝓ regē assiriorum. Tertia cā fuit qꝛ potius merebantur banc penā isti israelite qui manserūt post captiuitatē q̄ illi qui pꝛius fuerūt qꝛ potius isti peccauerūt quā illi: nam isti viderūt oīa mala que deus intulerat israelitis ꝓpter idolatriā ꝛ illi qui captiuati fuerunt nō viderant oīa cū isti viderint duas captiuitates quarum terrore debuissent saltem timere dñm ꝛ recedere ab idolatria:ꝛ tñ nec sic recesserūt iō magis cōtumaces erāt isti q̄ꝫ priores vnde potius ipsi merebant sustinere penā illā quā deus p̄nūciauerat q̄ꝫ priorē. ¶Queret vlteri⁹ quare iosias nō occidit alios idolatras nisi sacerdotes inter istos israelitas cū cōstet multos fuisse idolatras de eis: qꝛ si soli sacerdotes fuissent idolatre nō essent iam ipsi sacerdotes nec custodes tēplorū quia nullius essent sacerdotes ſꝫ essent priuati cultores idolorum:ꝛ tñ erant sacerdotes ꝛ custodes temploꝝ vt pꝫ in lra:ergo multi alij colebant idola. ¶Rñdendū q̄ tpe quo iosias occidit secerdotes istos erant multi in populo colētes idola:nam etiā totus iuda ꝛ beniamin colebat idola ꝛ ante iosiā fuerāt duo reges nimis idolatre.ſ.manasses ꝛ amon. ē.xxi.ꝛ.ij. palipo.xxxiij.ꝛ isti deceperant populum vt coleret idola.ē. xxi. Ita igitur cum nullus esset qui corrigeret excessus residuoꝝ de israel colerent illi idola sicut pꝛius quousqꝫ iosias reformaret errores eoꝝ ꝛ sic fuit. Dicendum tñ q̄ iosias noluit occidere oēs idolatras:qꝛ hoc mō fere nullos dimisisset de residuis de israel:qꝛ oēs isti coluerant idola etiā paucos vł nullos dimisisset de tribu iuda ꝛ beniamin:qꝛ etiā fere oēs illi coluerant idola tpe manasse ꝛ amon. velle autē extirpare totuꝫ regnū ꝓ pctō nō erat iustū alicui homini ſꝫ soli deo hoc licebat. potissime quia iste error habuit cām a principibus tpis illius quo fact⁹ est. Secūdū fuit qꝛ si iosias voluisset oēs peccātes aliqñ in idolatria occidere cū fere nullus esset qui aliqñ non peccasset in idolatria oībus esset moꝛs cōmunis:iō repugnarent oēs iosie ꝛ sic nihil posset facere:vnde non soluꝫ nō posset punire idolatriā in oībus ſꝫ etiā in nullo posset punire. fuit ergo melius q̄ cessaret iosias ab isto rigore legis q̄ pꝛo tunc nō poterat totaliter executioni dari nec decebat ꝛ corrigeret aliqualiter illum.ſ.puniēdo magis delinquentes:ꝛ qꝛ sacerdotes fuerunt qui magis in hoc delinquebāt:qꝛ nō solū ipsi peccabāt ſꝫ etiā alios ad pecandū inducebant ꝛ cerimonias idolatrie totius populi ipsi exercebāt ipsos solos occidit iosias super altaria exterrens reliquos a cultu idolorū ꝓ occisionē istorū. Tertium fuit qꝛ iosias agebat istud ꝓpter dei p̄nūciationem ꝛ tñ deus solū dixerat q̄ occideret iosias sacerdotes sup altaria idolorum ꝛ cremaret ibi ossa humana: p̄cedēti.li.c. xiij.ideo non occidit alios nec debuit.pꝛima tamen ꝛ secunda ratio meliores sunt.

Scōa

Tertia.

¶Iosias quare petijt de sepulchro viri dei cuius esset ꝛ non alterius. Qō.xxxi.

Qō 30 A Iosias quare nō occidit alios idolatras nisi sacerdotes. Rño.

Qō. 31. A

Queretur vlterius quare iosias q̄ñ erat in bethel quesiuit de sepulchro viri dei cuius illud esset ꝛ nō q̄siuit de aliquo alio. ¶Rñdet ra.ſa.q̄ hoc fuit qꝛ iosias mirat⁹ est videns sepulchrū illō eo q̄ ex vna pte pululabant herbe pulchre odorifere ꝛ suaues.ex alia autē pululabāt herbe amare setide ꝛ spinose ꝛ nouitate rei miratus q̄siuit. Motiuū ra.ſa.est:qꝛ cū in isto sepulchro eēnt duo ꝓphete vnus bonus ꝛ ali⁹ malus ꝓpter ossa vnius pulularēt herbe male. Sed hoc nō est satis firmū ſꝫ ē figmētū ra.ſa.sicut ipse multa alia fingit.potissime qꝛ dato q̄ ex vna pte sepulchri nascerēt herbe bone ꝛ ex alia herbe male nō erat admirandū:qꝛ sepissime hoc accidit bonas ꝛ malas herbas loco ꝓpinquare. Aliter rñdet nicholaus.ſ.q̄ q̄siuit rex eo q̄ erat titulus forte excelentior titulis aliorum sepulchrorum: nā pꝛophēta malus iusserat sepeliri ossa sua cū ossibus viri dei vt ꝓpter ossa viri dei nō ꝑmouerenť sua vt pꝫ p̄cedenti. li.c.xiij.ꝛ ibi declaratū est ꝛ ad hoc vt cognosceret sepulchrū viri dei ꝛ nō effoderet:verisimile erat q̄ poneret ꝓphēta ille aliquē magnū titulū excellētiorē titulis aliorum sepulchrorum ꝛ iosias videns titulū istū insigniorē q̄reret potius de isto sepulchro cui⁹ erat q̄ꝫ de alijs.ꝛ ista rñsio est ꝑueniens. Aliter tñ potest adhuc dici q̄ iosias q̄siuit de illo sepulchro cuius erat ꝛ nō de ceteris:qꝛ deus inclinauit eū ad querēdū de isto sepulchro ꝛ nō ō alijs. ratio huius fuit duplex.ꝑma fuit qꝛ deus voluit honorare pꝛophētā illū bonū vt nō cremarenť ossa eius cū ossib⁹ idolatraꝝ:nam iosias iusserat effodi illa sepulchra q̄ erāt in mōte vt ossa eoꝝ cremarenť sup altare bethel ꝛ si nō cognouisset eē illa ossa viri dei fecisset effodi illa sicut ossa aliorum:qō pꝫ:qꝛ qñ dictū est ei q̄ erat sepulchrū viri dei dixit dimittite eū nemo ꝑmoueat ossa ei⁹ : ergo vł q̄ alias intendebat cōmouere illa.ꝛ qꝛ nō erat iustum ossa eius cōmoueri cū ossibus idolatraꝝ ꝛ cremari inclinauit deus iosiā vt quereret cuius erat sepulchrū illud. Secūdum fuit qꝛ deus voluit q̄ iosias sciret istō opus qō nūc faciebat acceptū esse deo.sciret aūt hoc si cognosceret q̄ deus p̄nūciauerat istud ꝓ ꝓphētā:ideo fecit q̄ declararetur ei q̄ ista p̄nunciata erāt a dño cū dixerūt ciues bethel: sepulchrū est hois dei qui venit de iuda ꝛ prędixit verba hec q̄ fecisti sup altare bethel. Iosias aūt quāq̄ faceret

ista

Pꝛima rō

Scōa.

Tertia

Alia rño.

Pꝛima rō

Secunda.

Rñsio Ra. ſalo.

Rñ. Hico.

Cōfutatio.

ista bono zelo.s.ppter legē tñ nesciebat an ista deus iussisset vel p̄dixisset:nūc autē cognoscens q deus illa prędixerat confirmarē magis in actu suo ꝛ gauderet:ideo noluit deus q ꝗreret cuius erat sepulchrum illud vt responderent ei viri bethel q erat illius ꝓphete q prędixerat omnia ista. Quere vlterius quātum tp̄s fuit inter p̄nunciationē factā de occisione sacerdotū ꝛ crematione ossium sup altare bethel p vir̄ dei ꝛ executionē ei⁹ p iosiam. ℂ Rñdet Josephus.x.antiq.ꝛ hist.sco. q fuerunt anni trecenti ꝛ q̄draginta vnus. ℂ Dicendū tñ q fuerūt anni trecētiqnquagintaocto vel q̄si qō p̄:qz illa prenunciatio fuit facta p̄ma die qua hieroboā dedicauit altare bethel vitulo aureo p̄dēti.lib.c.xv.ꝛ.xiv.ꝛ illō factum est in p̄n.p̄mi anni regni sui:qz hoc fecit vt nō irent israelite ad tēplū dñi in hierl̄m ꝛ querterent ad roboā: ꝛ tñ si transisset saltez vn⁹ annus de regno hieroboam in quo nō fecisset vitulos aureos iuissent illo tpe saltem ter israelite ad tēplum in hierl̄m ꝛ tñ hieroboā precauit vt nō irent faciēdo vitulos ergo in p̄ncipio regni sui factus est:ꝛ tñ ipse ꝛ roboā rex iuda ceperunt regnare eadem die qua fuit facta diuisio regni:iō in p̄n.regni roboā scā est prenūciatio:ꝛ tñ a p̄mo anno regni hieroboā vsq; ad decimū octauū annū regni iosie in quo facta sunt hec vt paulo ante hoc fuerūt anni trecenti qnquagintaocto: ergo isti fuerunt inter ppbetiā ꝛ executionē p̄z hoc:qz hieroboā regnauit ānis decē ꝛ septē p̄ce.lib.c.xiiij.abias vero annis tribus.e.lib.c.xv.asa aūt annis q̄dragintavno e.c.iosaphat: vero annis vigintiqnq;.e.li.c.vi. Joram aūt annis. vij.ꝫ.viij.ochozias autē anno vno.eo.c.athalia. autez annis sex.ꝫ.xi. Joas vero annis q̄draginta.ꝫ.xv. amasias vero annis vigintinouē.ꝫ.xiij.ozias vero ānis qnquaginta duobus.ꝫ xv. Joathan vero annis decez ꝛ sex.e.c.achaz aūt annis decem ꝛ sex.ꝫ.xvi.ezechias xxo annis vigintinouē.ꝫ.xviij.manasses autez annis qnquagintaqnq;.ꝫ.xxi.amon vero annis duobus. e.c. Josias vero annis decē ꝛ octo antеq̄z faceret istud qui simul sūt anni trecentiqnquagintaocto.q autē iosias fecerit hoc anno p̄z:qz.ij.paralipo.xxxiiij.dī q iosias anno duodecimo regni sui cepit mundare iudaz ꝛ postea mundauit terrā israel:ꝛ deinde dī q anno ōcimooctauo regni sui purgauerat iam oēm terram iuda:ꝛ sic ꝓsumata erat tota purgatio anno decimooctauo. ℂ Item p̄z hoc clari⁹ hic in lr̄a:qz dī quomodo cōbussit ossa super altare bethel ꝛ sequtur reuersus est in hierl̄m ꝛ precepit oi populo dicēs facite phase dño:ergo mox vt reuersus est in hierusalē purgata bethel ꝛ terra israel fecit phase:ꝛ tñ phase fuit factū anno decimooctauo regni iosie.j.in lr̄a. ꝛ.ij. paralip.xxxv.ergo in anno.xviij.iosie vl̄ paulo ante fuerunt occisi sacerdotes super altare bethel.sic etiā ait Josephus.x.antiq.ſ.post hec iosias p̄fectus est ad cūctos israelitas q captiuitatem ꝛ seruitiū effugerant assyriorū eisq; suasit vt impios actus ꝛ honores deorū extraneorum relinquerent ꝛ maximū patriū q; deum colerent.

Cō.32 A

Quantum tēpus fuit iter prenūciationē factaz ꝑ virū dei ꝛ ipsaz cremationem.

Rño Josephi.

Rñ.auctoris.

† ℂ Reuersusq;) hic ponit tertiū huius ptis.ſ. de phase celebratione ꝛ dī (reuersusq; est bierl̄m).ſ.postq̄z occidit sacerdotes bethel sup altare ꝛ cremauit ibi ossa mortuor ꝛ purgauit totā terrā israelitarū reuersus est in hierusalem tanq̄z iam nihil ei superesset purganduz (ꝛ precepit oi populo dicēs facite phase dño deo vestro).ſ.hoc p̄cepit oi populo q habitabat in terra sua:qz omnes israelite tenebant ad cerimonias legis quar vna erat celebratio phase.quic̄q;z.n.non obseruaret istaz cerimoniā si non haberet legitimū impedimētū vtpote:qz esset immūdus tempore phase vel in peregrinatione longinqua periturus erat de ppō:numeri.ix.(scōm q scriptum est in lib.federis huius)referebat se:iosias ad librum illum qui inuentus fuerat in tēplo qz nō habebant aliqd aliud per quod dirigerent in agendis.ꝛ dixit ꝑm q scriptum est in li. federis hui⁹.i. obligamini facere phase: qz scriptum est in lib.federis.i.in libro quē ꝓmisistis obseruare ꝑ lege.erat aūt istud p̄ceptū in libro illo: qz iste liber erat deut.ꝛ deut.xvi.habetur de celebratione phase ꝛ azimorū:(nec.n.factus est phase tale).i.tā solēne in quo tanta expenderent vel q fieret cum tanta deuotione sicut istud (a diebus iudicuz q iudicauerunt israel).i.post dies iudicum vsq; ad tp̄s iosie non fuit factum tale phase:an tñ factum fuerit aliud excellentius tpe iudicuz nō dī sed infra declarabit.ꝛ tamē.ij.paralip.xxxv.dī nō fuit phase simile huic in israel a diebus samuelis ppbete. ꝛ idē est qz samuel ppbeta iudex fuit: imo ipse fuit vltimus iudicū:qz post eū illico gubernauit ppl̄m saul quez ipse samuel vnxit in regē:p̄ce.li.c.x.q aūt samuel fuerit de iudicibus p̄z: qz ponit inter iudces quos deus dedit israelitis e.li.c.xij ponit ēt ad hebreos.xi. (ꝛ oium dierum regum israel ꝛ regum iuda).i.ēt in oibus diebus regū iuda ꝛ israel nō fuit factū tale phase.p̄nt accipi reges isl̄ dupl̄r. vno mō ꝓ illis q fuerūt reges totius israel añ diuisionē regni.ſ.p dō ꝛ salomone.posteri aūt fuerūt reges iuda solū:ꝛ tūc est sēsus q q̄z̄q̄z dō ꝛ salomō fuerint reges glorioſi:tñ nō fuit tpe eoꝝ nec successoꝝ suorū regū iuda factū tale phase sicut tpe iosie. Aliter p̄nt accipi reges israel ꝓ regib⁹ decē tribuū postq̄z diuisū est regnū iuda a regno israel.ꝛ tunc est sensus q q̄z̄q̄z reges iuda essent idolatre: tñ ibi obseruabant aliq̄ cerimonie legis ꝛ inter illas erat phase, ꝛ tñ ēt in regno ipsoꝝ nūq̄z fuit celebratū phase tā honorabile sicut tpe iosie (sicut in octauo āno iosie regis factū est phase istud dño deo in hierusalē) alia festa phase fecerat forte iosias añ hoc vel saltē post hoc cū iā sciret legē dei obligātē quolibet āno facere phase:ꝛ tñ post istud phase vixit iosias tredeciz annis:qz istud factū est āno decimo octauo: ꝛ ipse regnauit triginta vno ānis:p̄ce.c.ꝛ sic faceret adhuc iosias tredeciz phase ſ; nullū fuit ita solemne sicut istud qō factū est anno decimo octauo.

† † ℬ Celebrare fecit Josias phase dño. †

Quar Josias fec̄ nūc phase solēne poti⁹ q̄z̄ alio tpe. Cō.33 A

Queretur q̄re iosias fecit nūc phase. Respondēdū q cā p̄cipua q̄re fecit iosias phase fuit p̄ceptū legis p qō obligabant israelite quolibet āno facere phase: ꝛ tñ manet adhuc dubiū q̄re nō fit mētio ō alio phase iosie nisi de isto: ꝛ q̄re istud fuit excellētius factū q̄z̄ alia phase q̄ ipse celebrauit. Respōdendū q nō fit mētio de alio phase iosie:qz añ hoc forte iosias nūq̄z celebrauerat phase in decē ꝛ octo ānis regni sui eo q ignorabat legē cū nō haberet aliquē librū legis dñi quousq; inuētus est vnus p helchiā:p̄ce.c.ꝛ iō nunc cepit celebrare phase ꝛ obseruare alias cerimonias legis: ꝛ iō sic dī q celebrauit nūc iosias phase q̄si nūq̄z añ hoc celebrasset:qz post hoc planū erat q celebraret illud q̄lz āno ex mādato legis:iō nō fit mētio de alijs phase que postea celebrata sūt p ipsū. alia rō fuit qz inter oīa phase q̄ celebrauit iosias istud fuit excellētius:ꝛ tñ sp debet fieri nominatio ab excellētiori. sic.n.fuit in rege ezechia: nam ipse cū eēt vir deicola quolz āno celebraret phase ꝛ tñ solū fit mētio de vno phase celebrato ab ipo.ij.pali. xxx.cū aūt q̄rītur q̄re fuit istud pascha excellētius ceteris. ℂ Dicendū q fuit ppter letitiaz magnā restauratio nis cultus diuini:nā ante hoc tota terra iuda ꝛ israel vacabat idolatrie ꝛ p iosiam in sex annis p̄cedentibus vel in qnq;.ſ.ab anno duodecimo regni sui purgauerat totum regnū iuda ꝛ terrā israel ꝛ nūc anno decimooctauo regni sui in p̄ncipio exclusa oī idolatria de terra ppter magnū gaudiuz quod cau.ꝛ totū ppl̄m ꝛ fecit celebritatez magnā phase.sic.n.fuit de ezechia:nā in primo anno regni sui purgauit oēm idolatriam de tēplo dñi ꝛ de terra iuda quā achaz pater suus ꝛ alij priores introduxerant ꝛ ꝓsumata ista purificatione fecit pascha.ij.paralip.xxx. fuit tñ dī̄a inter celebrationem phase ezechie ꝛ iosie:nā iosias celebrauit phase tpe statuto.ſ.q̄rtadecima die primi mensis:vt p̄z.ij.esdre.c.i.ezechias autem mutauit tēpus:qz mense secūdo die quartadecima mensis celebrauit phase.ij.paralip.xxx. rō dī̄e fuit: qz istud fuit primo anno regni ezechie ꝛ ipse cepit purgare domū dñi ꝛ terram iuda in p̄ncipio regni sui ꝛ antequaz compleretur purgatio fuit dies quartadecima mēsis primi in qua celebrandum erat phase: ꝛ quia lex vetabat celebrationem phase in hominibus immundis: vt patet nu-

Quare nō fit mētio ō alio phase iosie q̄z de isto.

Rñ.

Prima rō

Secūda

ℬ Quare istō phase fuit excellentiꝰ alijs.

Rño.

meri.ix.distulit celebrationem ad diem quartam decimá mensis secundi ꝛ tunc celebrauit vt dictum est.

¶Quereꝯ vlterius quare dr̄ istud phase solēnius alijs.

Qō.34 A

Phasse illud q̄re vocaꝯ excellētius alijs.

¶Rñdēdū q̄ multipliciter pōt vocari aliqua festiuitas celebrior alia.vno modo q̄ magis abstinet in ea ab omni opere q̄z in alijs:ꝛ sic dicimus de sabbato qō erat celebrius alijs festiuitatibus eo q̄ in eo abstinebaꝯ ab omni opere ꝛ in alijs festiuitatibus solū abstinebaꝯ a seruilibus:nam in alijs solēnitatibus poterat pari cibus sicut p3 de phase exo.xij.ꝛ leui.xxiij.in sabbato autē nō solū nō poterat pari cibus sz̄ nec poterat succendi ignis exo.xxxv.sic ctiā dicimus pmū ꝛ septimum diem phase celebriores esse alijs q̄ in hijs abstinebaꝯ ab opere seruili in alijs autē nō abstinebaꝯ : vt p3 leui. xxiij.ꝛ Joan. vj.accipiendo isto mō nō erat istud phase excellentius alijs q̄ nō erat sub maiori necessitate obseruationis q̄z alia phase. Scōo mō pōt dici vna festiuitas celebrior alia in q̄ztū fiunt plures cerimonie ad illā q̄z ad aliā:ꝛ sic q̄lz festiuitas inter hebreos erat maior q̄z sabbatum q̄ ad quālibz requirebaꝯ plura sacrificia ꝛ oblationes q̄z in sabbato vt p3 numeri.xxviij.ꝛ.xxix.vbi ponūꝯ sacrificia ꝛ oblationes singulaꝝ festiuitatū.ꝛ isto mō non erat istō phase excellētius alijs q̄ cerimonie oiuz festiuitatū phase equales erāt. ¶Tertio mō pōt vocari vna festiuitas alia maior inquantū ad eā conueniūt plures ad solēnizandū eā q̄z ad aliā.ꝛ isto mō nō fuit phase iosie excelentius alijs sz̄ potius econuerso:q̄ tpe dauid ꝛ salomonis q̄n totus israel erat vnū regnū q̄nieb̄at oēs in hierl̄m ad celebrādū phase ꝛ tūc eēt excelētius. ¶Quarto mō dicitur festiuitas vna excellentior alia quia cum maiori magnificentia ꝛ gaudio celebraꝯ ꝛ isto modo fuit phase sub iosia excelētius q̄z phase sub alijs regibus q̄ plura ipse expendit erogando populo in isto phase q̄z expenderent alij reges. ¶Quereꝯ vlterius quomō est verū q̄ nō fuit tale phase celebratū ante iosiā tpe regū ꝛ iudicū sicut ipse celebrauit. ¶Rñdendū q̄ accipiēdo excelentiā festiuitatis in magnificentia eius qui facit illā fuit maior festiuitas sub iosia q̄z sub alijs eo q̄ nō fuit aliq̄s rex qui tanta impenderet populo ad celebrationē phase sicut iosias.ꝛ non fuit hoc quasi iosias esset locupletior alijs regibus vel esset magnificentior ꝛ liberalior corde: nam vtrūq; eorū habuit salomon dum bonus fuit plus q̄z iosias.de diuitijs autē satis p3 q̄ nō fuit aliquis rex tā diues sicut salomon vt p3 p̄cedēti.li.c.iij.ꝛ. x.vñ fecit q̄ argentū in diebus suis nullius p̄cij esset sz̄ p̄buit multitudinem argenti in hierl̄m sicut aceruos lapidū ꝛ multitudinem cedroꝝ sicut sicomoꝝ q̄ gignunt in campestribus. p̄cedenti.li.c.x.ꝛ.ij.palipo.i.de liberalitate autē vel magnitudine cordis p3 p̄cedēti.li.c.iiij.ſ.dedit deus salomoni latitudinē cordis sicut arenā q̄ est in litore maris sz̄ fuit magnificentior iosias erga populū nunc q̄z dauid ꝛ salomon ꝛ alij reges eo q̄ cā incidit tpe suo q̄ nō incidit tempore aliorum regnum.ſ.quia ipse correxit vitia aliorum ꝛ purgauit idolatriam de terra ꝛ ad hoc q̄ incitaret populū ad gaudēdū in cultu dei debuit magnifice se habere erga oēs pascēdo eos in solēnitate phase ꝛ in hac plura ipse dedit quā alij reges ideo fuit omnibus magnificentior.si autē accidisset istud tpe dauid vel salomonis magnificētius ipsi se habuissent q̄z iosias ad populū q̄ ambo erāt ditiores quā iosias ꝛ potissime dauid qui ditior erat ꝛ vir valde deicola ꝛ tñ nō fuit tēporibus suis aliqua purgatio idolatrie postq̄z fieret celebratio phase:ió nō fuit aliq̄ō phase tā solēne sicut tpe iosie tēporibus p̄cedētiū regū. Sed de ezechia dubitabiꝫ an phase factū p̄mo āno regni sui fuerit excelentius q̄z phase iosie q̄ de illo dr̄.ij.palipo.xxx.facta ē grandis celebritas in hierl̄m qualis a dieb⁹ salomonis regis israel in ea vrbe nō fuerat. ¶Rñdēdū q̄ isti duo reges fecerūt phase excelentiora q̄z oēs alij reges iuda ꝛ israel ꝛ cā faciendi istud festū tam solēne fuit in ambobus eadē.ſ.q̄ ezechias purgauerat oēm idolatriā q̄ fuerat tēpore achaz patris sui ꝛ aliox regū ꝛ ꝓpter gaudiū istius purgationis ꝛ reformationis cult⁹ diuini fecit phase solēne nimis in quo magnifice se habuit ad oēs de regno suo ꝛ de regno israel q̄nientes in hierl̄m ad celebritatē.ij.palipo.xij. iosias quoq; reformauit cultū dei auferendo idolatriam ꝛ similiter se habuit magnifice ad populum in celebratione phase.ꝛ tñ magnificentius se habuit iosias:quod p3:q̄ de ezechia dr̄ q̄ nō fuit talis celebritas in hierl̄m a diebus salomonis.ij.palipo.xxx.de iosia autē dr̄ hic q̄ nō fuit tale phase celebratū tēporibus regū iuda ꝛ israel nec ēt a diebus iudicū. Scōo p3 q̄ plura impēdit iosias populo q̄z ezechias:q̄ ezechias p̄buit populo mille tauros ꝛ septem millia ouium.ij.palipo.xxx.iosias aūt p̄buit triginta millia ouiū ꝛ tria millia boū.e.li.c. xxxv. ꝛ xx.esdre.c.i. ¶Quereꝯ vlterius quō dr̄ hic q̄ a dieb⁹ iudicum nō fuit factū tale phase:q̄.ij.paralipo.xxxv.dr̄ a diebus samuelis. ¶Rñdendz q̄ idē est:nā quādo dr̄ a diebus iudicum intelligiꝫ a fine diez iudicum:vltim⁹ tñ iudicū fuit samuel q̄ post ipsuz ceperunt reges quorum p̄mus fuit saul quē vnxit samuel.ſ.i.lib.c.x.dicit autē histo.sco.q̄ putaremus istā dr̄iam fuisse factā per errorē nisi q̄ iosephus ponit idem ꝛ verū est q̄ Josephus.x.antiq.dicit q̄ nō fuit tale phase factum ex tpibus samuelis ꝓphete.sed hoc nō est recipiendū:q̄ etiam sine auctoritate Josephi apparebat hoc nō fuisse per errorē scriptorū vel translatoris:q̄ tam in hebreo q̄z in lra nostra dicit de tēpore samuelis:ꝛ confirmatur hoc:q̄ nō solum dr̄ hoc ij.paralipo.xxxv.sed etiā.ij.esdre.c.i.rō etiā satis declarat hoc cū idē sit nō fuisse a diebus samuelis vel a dieb⁹ iudicū cum samuel fuerit vnus de iudicib⁹. ¶Queretur vlterius quomodo est verū q̄ nō fuit tale phase factum a diebus iudicum.nā vr̄ q̄ non fuerit etiaz factuz phase excellentius tpe iudicum ꝛ tñ litera innuit q̄ fuerit factū phase excellentius tpibus iudicuz q̄z tpe iosie.

Qō.36. A

An differat dicer̄ a diebus iudicū nō fuisse factum tale phase ꝛ dicer̄ a dieb⁹ samuelis.

Qō 37. A

An tpe iudicū fuerit factū phase tam excellēs vt istō.

Qō 35. A

An sit verū q̄ nō fuerit celebratuz tale phasse ad̄ iosiam.

Rñ. ¶Rñdet histo.sco.ꝛ nicolaus q̄ tpe samuelis fuit factum phase aliquod excellentius q̄z illud quod fuit sub iosia ꝛ tñ non scribunt omnia que facta sunt:ꝛ sic illud solēne phase subticuit scriptura ¶Dicendū tñ vr̄ q̄ non fuerit aliq̄ō phase tam excellens aliquādo factū sicut illud qō fuit anno decimooctauo iosie regis ꝛ hoc siue tēpore regum siue iudicum siue iosue siue moysi.ꝛ p3 hoc q̄ istud phase nō dr̄ excellentius alijs ꝓpter aliā cām nisi q̄ magnificentius se habuit erga pp̄m iosias in isto phase q̄z alij reges in alijs phase:ꝛ tñ tpe iudicum non fuit aliquis in toto israel qui tam magnifice se haberet erga populuz in phase sicut se habuit iosias:ió non fuit aliq̄ō phase tē pore iudicum tam celebre.hoc p3 ex duobus. ¶Primo qa nunquā fuit talis causa celebratiōis tempore iudicū. nam nunc non celebrauit iosias istud phase tam magnifice nisi q̄ tunc purgauit totam terram idolis ꝛ reformauit cultuz dei ꝛ tamen tempore iudicuz nulla facta est reformatio cultuz dei ꝛ purgatio idolatrie sed tempore cuiuscunq; iudicis colebant israelite dñm ꝛ mortuo illo redibāt ad idola: iudi.scōo: ꝛ iste ꝓcessus fuit tempore omnium iudicū: vt p3 ex discursu totius libri iudicū. ¶Secundum fuit quia ad hoc q̄ phase celebraretur magnificentius q̄z tempore iosie oportebat q̄ esset aliqs tempore iudicum qui posset plura populo tribuere ad solēnitatem phase quā tribuit iosias.ſ.plus q̄z triginta milia pecorum minutorum ꝛ plus q̄z tria milia boum:nam totidem dedit iosias in celebratione phase.ij.palip. xxxv. ꝛ.ij.esdre.i.ꝛ tamen tempore iudicum nūquam fuit aliquis vir tam potens in israel qui tantas diuitias haberet cum ipsi iudices pauperes essent quia non recipiebāt aliqua tributa a populo sed erant sicut priuate persone: vt declaratum est in prologo libri iudicuz ꝛ.ō.i.li.c.viij. reges autem fuerunt viri potentes ꝛ diuites nimis quia accipiebant tributa a populo eo.c.dicendum ergo q̄ nūquam fuit in israel celebratum phase tale ficut sub iosia. ꝛ hoc vult significare scriptura cum dicit q̄ non fuit tale a diebus iudicum vel a tempore samuelis.nam si aliqs dubitaret an aliquod phase excellētius q̄z istud celebratum fuisset aliquando non dubitaret nisi de tpe reguz q̄ reges fuerūt viri potētes ꝛ aliq fuerūt locupletiores q̄z iosias sicut dauid ꝛ salomon ꝛ etiā saul q̄ regnauit super totum

Primo.

Secundo.

Tertio

Quarto.

Dubitatio

Responsio.

Prima rō.

Secūda B

totum israel:z iō de istis poterat dubitari:de iudicibus autē z de iosue z moyse nemo poterat rōnabiliter dubitare eo q̄ nō fuit tunc aliq̄s vir tā diues qui posset tā magnifice celebrare istud festū sicut iosias etiā si apponeret oēs vires suas.z q̄ tpa regū ceperunt a samuele exclusiue siue a diebus iudicū qō idē est:dr̄ q̄ nō fuit tale pbase factū a dieb⁹ samuelis.si aūt fuisset aliq̄ rō dubitandi de tp̄ibus iudicū diceret simplr̄ q̄ nūq̄z fuit factum tale pbase siue tpe iudicū siue regum(sed z pbitones z arioloś)hic repetitur aliqd de destructiōe idolatrie z nō est credendū q̄ iosias destruxerit aliquā idolatriā post celebrationē pbase q̄ p̄ius purgauit totā idolatriā de terra sz mutat ordo z repetit eadē res sepe.vocant pbitones spūs familiares q̄ rīdent bolbus ad q̄sita z interdū vocant pbitones ipsi bōnes spūs illos z ita accipit hic.vocant arioli vel aruspices qui occidūt aialia in sacrificio idolorū z postea in visceribus illorū inq̄runt aliq̄ signa p q̄ iudicāt de futuris z dicunt arioli ab aris vel aruspices q̄ in aris aspiciūt.i.in viscerib⁹ aialiuz positis sup aras de his dcm̄ est.ḡ.xxi.z de occisiōe istorū dixi.ḡ.in lr̄a (z figuras idolorū).i.statuas:istas.n.abstulit de tēplo q̄ erat ibi imago baal z equi z currus solis z imagines duodecim signorū z totius militie celi.ḡ.in littera(z imunditias abhominationes q̄ fuerūt in terra iuda z in hierusalez abstulit iosias.)vocant īmūditie ipsa idola z oia que ptinēt ad cultū idolorū:q̄ tāq̄z sordes ista extimāda sūt: deu.viij.z sic abstulit iosias altaria idolorū z vasa ptinētia ad cultū eorū q̄ erāt in tēplo:z iste erant imūditie p̄ter imagines.abhominationes aūt vocant aliqua peccata grauissima q̄ nō erant idolatria sicut scelus sodomiticū.z istud ēt erat inter israelitas qñ colebāt idola: sic patet p̄cedēti li.c.xiij. naz dr̄ q̄ effeminati fuerūt in terra i.viri q̄ cognoscebant sodomitice z ita fuit tpe iosie. naz ipse abstulit effeminatos de domo dñi sicut dr̄ in lr̄a destruxit ediculas effeminatorū q̄ erāt in domo dñi p̄ quibus mulieres texebāt q̄si domūculas luci (vt statueret verba legis).i.vt cōfirmaret ea.lex.n. qñ nō seruat non est firma:q̄ parū p̄dest iura cōdere nisi sit q̄ tueat. cum aūt obseruat lex dr̄ statui.i.firmari: q̄ tūc hēt vigorem suū(q̄ scripta sūt in libro quē inuenit helchias in domo dñi).i.volebat iosias obseruare oīa verba libri illi⁹ quē inuenit helchias in tēplo dñi:p̄ce.c. z q̄ in illo iubetur dēstrui idolatriā:deut.vij.z ēt idolatras:deu.xiij.z xvij. volebat destruere iosias oīa idola(similis aūt illi nō fuit añ eū rex)ista est magna laus iosie.s.q̄ nō fuerit aliquis rex similis ei in oībus q̄ p̄cesserāt:de quo.j.declarabitur (q̄ reuerteret ad dñm in oī corde suo z in tota fortitudine sua) idē est tota anima z totū cor nisi velimus accipe animā p̄ intellectu z cor p̄ volūtate de quo magis declaratū est supra in lr̄a.reuersus est aūt iosias ad dñm q̄ ante eum erāt reges p̄tōres z ēt tpe suo vsq̄z ad annū duodecimū regni sui peccabat ppl̄s z tunc ipse cepit auferre idolatriam de terra z cōpleuit anno.xviij.y.paralipo.xxxiiij. z istō est in quo excessit iosias alios reges:q̄ aliq̄ de alijs regib⁹ reuertebant ad dñm z tñ nō tā p̄fecte sicut iosias (z in vniuersa ꝟtute sua).i.ex totas vires suas: istud fuit in quo maxime excessit iosias alios reges:nā quāq̄z multi aliorū reuersi sunt ad dñz tñ nullus reuersus est totis viribus nisi iosias:z p̄z hoc q̄ alij reges quāq̄z auferrent idolatriā tñ nō auferebāt excelsa:sic p̄z de asa q̄ fuit primus eorū q̄ cōuersi sunt ad dñm z abstulit sordes idolorū de terra z tñ excelsa nō abstulit sz imolabat ppl̄s in excelsis:p̄cedenti li.c.xv.sic etiā iosaphat z ioas z amasias ozias z ioathas aliq̄ boni fuerunt z tñ de eis dr̄ q̄ nō abstulerūt excelsa p̄cedēti li.c.vlti.ḡ.xi.z.xiij. z. xv. ezechias quoq̄z fuit melior oībus hijs q̄ destruxit idolatriā z abstulit excelsa q̄ nō abstulerāt alij reges. ḡ.xvij. z tñ nō egit oīa q̄ potuerat ꝟtra idolatriā:q̄ nō dēstruxit templa q̄ fecerat salomon p̄ dijs vxorū suarū sz iosias destruxit illa vt p̄z hic in lr̄a:iō iosias in tota ꝟtute sua fecit ꝟtra idolatriā q̄ potuit z vt reuerteret ad dñm:nullus autem aliorū regū tantū fecit(iuxta oēm legē moysi) i.nullus fuit qui sic impleret totā legē moysi sicut iste iosias q̄ lex moysi iubebat destrui idolatriā:deut.vij.z nō immolari nisi in loco quē dñs elegisset deutero.xij.z ista duo fecit iosias destruēdo idola z auferēdo excelsa z nullus alius regū hoc cōplete egit:iō nō fuit aliq̄s q̄ sic ageret iuxta oēm legem moysi(neq̄z post eum surrexit similis illi)istud planū est:q̄ post iosiā vsq̄z ad captiuitatē babilonis fuerunt solū reges q̄tuor.s.ioathas z ioachin z alius ioachin z sedechias:vt p̄z in lr̄a z sequēti.c.z oēs illi fuerunt mali q̄ dr̄ de eis q̄ fecerunt malū cora dño:iō nō possunt comparari ꝓprie iosie.

¶ Iosias an habuit ante se vel post regem similem sibi. Questio.xxxviij. Nō.38

Queretur quō est verum q̄ non fuerit aliq̄s similis iosie in regibus q̄ ante eum fuerūt z in regib⁹ q̄ fuerunt post ipsum. ¶ Rīndendū est q̄ vex est q̄ fuerit melior oībus. nam aut comparat regibus qui fuerūt añ eū vel q̄ fuerunt post eū. si regib⁹ q̄ fuerunt post eum manifestū est:q̄ nō fuerūt nisi q̄tuor reges post ipsum z oēs mali vt dictū est.si aūt cōparet regibus q̄ fuerunt añ eū dicendū q̄ aut cōparat ad dauid z ezechiaz aut ad alios.si.n.ad alios manifestū est q̄ melior fuit oīb⁹ q̄ iosias nō peccauit z oēs illi peccauerūt: q̄ ecclesiastici.xlix.dr̄ ꝑter dauid ezechiā z iosiā oēs reges iuda p̄tīm cōmiserunt.si autē cōpet ad dauid. Dicēdum q̄ melior fuit dauid q̄z iosias vt ꝓbatum est p̄ce.c. z.ḡ.xvij.z tñ p̄ter ꝓbationes illas adhuc apparet: q̄a hic nō dr̄ simpliciter q̄ fuerit ezechias melior alys vel q̄ nō fuerit aliq̄s ei sīlis:sz q̄ nō fuit aliq̄s ei similis q̄ sic reuerteret ad dñm.z hoc vex est etiam respectu dauid: nā lz dauid fuerit melior q̄z iosias:tñ nō est reuersus ita ad dñm sicut iosias:q̄ reuersio accipit hic p̄ro reformatione cultus diuini quā reformationē non fecit dauid eo q̄ tpe suo nō declinauerat ppl̄s ad idola z fecit eam cōplete iosias:ideo ꝑm hoc nō potest comparari iosias dauid cum iosias reformauerit plene z dauid nihil reformauerit q̄ opus non fuit:z tamen si opus fuisset forte reformasset perfectius q̄z iosias.potest ergo solū comparari iosias per hoc ad illos reges quorū tēporibus fuit idolatria z non ad illos quorū tempore nihil fuit:z q̄ tēpore aliorum regum post dauid fuit idolatria aliqua ad oēs illos cōparat iosias per hoc.si autez comparet iosias ad ezechiam dicendū q̄ fuit melior eo in isto q̄ ponit hic.s. q̄ nō fuit aliq̄s q̄ sic reuerteret ad dñm sicut iosias:nam ezechias non reuersus est tā plene sicut iosias: q̄ iosias abstulit oīa excelsa z destruxit totā idolatriam:ezechias autem nō:q̄ reliqt templa q̄ fecerat salomon p̄ dijs vxorum suarū z illa destruxit postea iosias vt p̄z.ḡ. in littera. si autem q̄ratur an simpliciter fuit melior iosias q̄z ezechias dicendum q̄ nō apparet ex hac littera que solum loquit quantum ad reuersionem ad dñm:z potest stare q̄ quāq̄z iosias excesserit ezechiaz in hoc q̄ ezechias excederet eum in multis alijs:z sic simpliciter melior esset ezechias quā iosias:maxime q̄.ḡ.xviij.dr̄ de ezechia q̄ post eum nō fuit similis ei de cunctis regibus iuda. Dicendum tñ q̄ iosias fuit simpliciter melior q̄z ezechias vt declaratum est.e.c.(veruntamen nō est auersus dñs ab ira furoris sui magni).i.quāq̄z fuerit iosias valde bonus non fuerūt merita sua tanti valoris apud dñm q̄ p̄pter eum deus placaret regno iuda z nō infligeret mala que p̄nūciauerat(quo iratus est furor eius cōtra iudam).i.deus habuit magnum furorem contra iudaz.i. cōtra totum regnum iuda ita vt vellet disperdere illud (ꝓpter irritationes quibus ꝓuocauerat eum manasses) i.istud fuit ꝓpter magnas offensas quas fecerat manasses contra dñm irritando eum.i.ꝓcitando ad iraz.iste.n. peccauit super omnes alios reges z fuerunt peccata sua in duobus.s.in idolatria z in effusione sanguinis: q̄ effudit sanguinē innocentem multū nimis ita vt impleret hierusalem vsq̄z ad os.ḡ.xxi.(dixit itaq̄z dominus etiaz iudam auferam a facie mea sicut abstuli israel).s.ꝓpter p̄tā manasse de⁹ dixit.i.firmiter ꝓposuit vel dixit.i.p ꝓphetas suos dnūciauit q̄ auferret iudā a facie sua.i.faceret duci regnū iuda in captiuitatē nē abstulit isrl̄.i.sicut

secit q ducerek in captiuitatē israel.i.decem trib⁹ ꝛ cogitandum q deus israel fingit tanq̄ manēs in terra chanaā quā dederat possidendā israelitis:ꝛ iō qcqd erat in terra illa erat coꝝ facie dñi:ꝛ qñ aliqd ducebat de terra illa in alias dicebat auferri a facie dñi:ꝛ qz de⁹ fecit duci decē trib⁹ de terra illa i assirios q̄ vocant regnū israel ꝛ fecit duas trib⁹ q̄ vocāt regnū iuda trāsferri in babilonē dr̄ q abstulit ista duo regna vel duas gentes a facie sua: ꝛ dr̄ q sic auferret deus regnus iuda.sicut abstulerat regnus israel a facie sua:ꝛ tñ sicut:nō dicit oīmodam similitudines qz israel ablatus est de terra sua nūquā reditu rus.viri autē de regno iuda translati sunt in babilonē redituri post septuaginta annos:biere.xxv. sz fuit aliqua similitudo.s.q israel translatus est de terra sua ꝛ ēt iuda de terra sua.iste modus loquēdi q fundat super fictione qua ꝓsideramus deū vt manētem solū in terra chanaas vel ꝑaliter ibi q̄enit sacre scripture: qz deuk.xi.dr̄ terra ad quā ingredieris possidēdā montuosa est ꝛ cāpestris de celo expectans pluuias quā dñs deus tu⁹ semp inuisit ꝛ oculi illius in ea sunt a ꝓncipio anni vsq̄ ad finē ei⁹ (ꝛ ꝓ̄yciam ciuitatem banc quā elegi bierlm).i.ego elegi bierlm de oībus vrbibus israel vt esset nomē meus in ea.ē.xxi.ꝛ.ij.paralipo.vi.ꝛ tñ ꝓ̄yciam eam nō curando de ipsa sed ꝓnuntiendo tradi in manus hostiū(ꝛ domum hāc de qua dixi erit nomē meum in ea).i. etiam ꝓ̄yciaz domū istā.i.tēplū de quo dixi q esset nomē meus in illo i.q̄ inuocaret nomē meū in eo:p̄cedēti.li.c.xi.ꝛ.ij.pali.c.vi.q.d.nō solum deus traditurus erat in manibus hostiū ciuitatē ꝓpter peccata israelitarū sz ēt templū: ꝛ sic fuit qz cōbusti fuit templū a caldeis ꝛ disruptum vsq̄ ad solū.j.xxv.ꝛ istud erat mirandus q deus vellet domū suam tradere in potestate hostiū ꝓpter israelitas: ꝛ tñ secit qz sic p̄dixerat salomoni p̄cedē.li.c.ix.q si israelite colerent dñm viuerent in ꝓsperitate aliqn ciuitas illa ꝛ domus traderenk hostibus ꝛ destruerentur ita vt nihil maneret in eis ꝛ fierēt in sibillū ꝛ stupozem oībus trāseūtibus p terrā illam(reliqua aūt verba Iosie ꝛ vniuersa que secit).s.reliqua dicta ꝛ gesta iosie nō habētur hic sed in alio libzo(non ne hec scripta sunt in libzo verboꝝ regū iuda).q.d.i libzo illo scripta sunt cū aliis gestis omnium regum iuda.

¶An viri iuda ducti fuerint in captiuitatez ꝓpter peccata Manasse ꝛ an hoc iustum esset. Qō.xxxix.

Qō 39. A **Queretur** qūo deus abstulit iudam a facie sua ducēdo in captiuitatē ꝓpter peccata manasse:nam istud vr̄ iniustū: qz nō debet aliquis puniri nisi ꝓ peccato suo vel aliqn filij ꝓ patribus ꝛ tñ peccatū manasse nō erat peccatum populi nec erat manasses p̄ populi:iō nō erant puniēdi israelite pro eo ita vt ducerēt in captiuitatē. ¶Rñdēdū q viri iuda nō ducti sūt in captiuitatez ꝓp pctā manasse q̄si sol⁹ manasses peccauisset ꝛ meruissent pctā sua captiuationē toti⁹ populi:qō p̄z ꝓmo ex rōne assignata. Scōo p̄z qz manasses peccauit ꝛ postea cōuersus est ad dñm ꝛ deus acceptauit cōuersionē suā ꝛ liberauit eū de periculis ꝛ reduxit de captiuitate in terrā suam.ij.pali.xxxiij. Tertio p̄z:qz qñ iosias misit ad cōsulēdus dñm ꝓ oldam ꝓphetissā ꝛ ꝓnūciata est captiuitas populi: nō fuit peccatum manasse positū ꝓ causa sz pctā populi:p̄ce.c.s.ego adducā mala sup locū hunc ꝛ habitatores eius qz dereliq̄runt me ꝛ sacrificauerūt dijs alienis. ¶Dicēdū igit q causa captiuationis babilonice fuerūt peccata oīum iudeoꝝ siue regū siue populariū a multo tpe vsq̄ ad diem quo facta est captiuitas:nam deus mittebat ꝓphetas ad eos vt reuerterētur ad eū ꝛ nolebāt sz cōtinuabant peccatū suū:ſō ꝓpter lōgam cōtumaciā deus induxit captiuitatē sup iudam: ꝛ sic nō solū dederunt cām huius peccata illoꝝ q captiuati sunt: sz ēt peccata antiquoꝝ qui inceperāt irritare dñm. ꝓpo quo sciēdū q q̄z̄ illi q ducti sunt in babilonē merebant illuc duci: tñ nō fuerūt ducti solū ꝓpter peccata sua: qz lz illi q ducti sunt illuc offendissent deū tam grauiter sicut offenderunt: si tñ nulli de ꝓdecessoribus eoꝝ recessissent a lege dñi nō induxisset deus captiuitatē sup ipsos:qz deus nō infligit penā illico vt meremur.ꝛ sic fuerūt isti q captiuati sunt peiozis cōditionis q̄z patres sui ꝓpter paccata patrū suoꝝ:naz propter peccata sua merebant duci in babilonē: sz nō ducti fuissent qz deus expectasset eos ad penitentiaz: peccata aūt patrū suoꝝ fecerūt q iaz deus nō expectaret amplius cū pres suos expectauisset diutius. cū aūt dr̄ q iniustū erat istos puniri ꝓ peccatis manasse: dicēdū est q si ꝓpter peccatū illius ducerent captiui ꝛ ipsi nihil peccauissent iniustum erat:qz tñ ipsi peccauerāt ita vt mererent captiuari ꝛ ēt pres eoꝝ peccauerant preter peccata manasse:iō nō erat iniustū q captiuarent.sed adhuc dicet aliqs q iniustū erat: qz si manasses ꝛ pres istoꝝ nō peccauissent dato q peccauissent ipsi nō ducerent in captiuitatem:ideo ꝓpter peccata illoꝝ ducti sunt in captiuitatē ꝛ sic grauabant. ¶Rñdēdū q peccata manasse vel pruz istoꝝ q ducti sunt in captiuitatē nō fecerūt q ducerētur in captiuitatē sz q nō expectarent a deo amplius. si.n. ꝓpter peccata illoꝝ captiuarent punirētur directe ꝓpter peccata aliena ꝛ baberēt iustā cām q̄relle: tñ non fuerūt directe puniti ꝓpter peccata aliena cū ipsi mererent duci in captiuitatē: iō q̄z̄ de⁹ min⁹ nūc expectaret eos q̄z alias expectaturus erat nō habebāt cām q̄relle ꝛ dato q nō peccauissent pres eoꝝ dū tamen ipsi peccauissent ita vt mererētur captiuari ꝛ deus nō expectaret eos nō poterāt q̄queri: qz q deus expectet aliquē postq̄z peccauit benignitatis est ꝛ nō rigoris:nemo aūt conqueri pōt de alio q nō benefaciat ei: sed conqueri pōt si iniuste ledat: subtractio ergo bñficij diuini facta est istis ꝓpter pres suos ꝛ hoc nō erat iniustū cū ꝓpter peccata sua ipsi mererent puniri. ¶Cuz aūt dr̄ de manasse q propter peccata sua dñs nō est auersus a furore suo: non est itelligēduz q ꝓpter peccata sua sōlū deus nō expectauerit istos iseaelitas amplius ad pniam sz ēt ꝓpter peccata aliozꝝ regum vel ꝓphariū p̄cedētiū: qz tñ pctā manasse fuerūt maiora pctis aliorū vt declaratū est.ē.xxi.exprimit potius manasses q̄z alij. ¶Queret vlterius quo dr̄ hic q ꝓpter peccata manasse noluit deus auerti a furore suo:naz iā pctā manasse remissa erāt:qz ipse orauerat ad dñm ꝛ exaudiuerat eū ꝛ reduxerat de captiuitate ꝛ postea sp coluit ipsum.ij.pali.xxxiij. ¶Rñdēdū q manasses peccauerat nimis ꝓpter qō merebat puniri in se ꝛ in posteritate sua ꝛ in fautoribus ꝛ illis q cōsenserunt pctis eius.ꝛ cū ipse doluit de pctō ꝓmeruit vt deus remitteret sibi penā q̄ztū ad pſonā suā ꝛ istā remisit: nō tñ meruit vt remitteret pena debita posteritati sue vel fautoribus eius ꝛ ista manet semp: ꝛ q̄ztū ad hoc dr̄ q deus nō est auersus a furore suo ꝓpter pctā manasse.s.q̄ztum ad illas penas quas ꝓ pctis eius infligere debebat posteritati sue ꝛ gēti.simile ēt fuit de acbab regi israel:nā ipse peccauerat nimis p̄ dñm ꝛ ꝓnūciauerat deus ꝓtra ipsū mala multa:p̄ce.li.c.xxi. doluit tamē ꝛ penituit sup hoc iō deus trāstulit penā pcti sui ad tpa filij ei⁹ vt p̄z ibidē. ¶Cōsiderādū vlteri⁹ q istud qō hic dr̄ de auersione ire dei pōt spāliter intelligi q̄ztū ad ꝓgeniē manasse: naz dr̄ q q̄z̄ iosias bonus ēt tamē deus nō auersus est a furore suo.q.d.de⁹ iratus erat toti ꝓgeniei regali ꝓpter peccata manasse pr̄is eoꝝ:ꝛ qz iosias erat nepos eius ēt iratus erat ꝓtra ipsū ꝛ nō potuerūt merita Iosie auertere irā dei ita vt iratus eēt ꝓgeniei regali:qz maiora erāt demerita manasse q̄ztū ad malū q̄z merita iosie q̄ztū ad bonū iō nō potuit iste placare totā irā dei:sz solū placauit deū ꝓ se ipso.s.vt ipse nō videret mala illa q̄ infligēda erant sup hierusalē:p̄ce.c.ꝛ tñ ꝓ filijs suis nō potuit placare qz sup illos venerūt angustie.ꝛ istud gñale erat.nā qñ deus ꝺterminauit punire aliquā gētē vel ꝓgeniē aut locū:dato q sint aliq boni in loco vel gēte illa nō liberant reliq ꝓp orones illoꝝ: qz ēt nec filios nec filias pñt liberare a pena sz ipi soli liberāt.sic p̄z eze.xiiij.s.si gladiū iduxero sup terrā ꝛ dixero gladio trāsi p terrā ꝛ interfecero de ea hominē ꝛ iumētuz ꝛ fuerit i medio eius isti tres viri noe daniel ꝛ iob nō liberabūt filios suos nec filias sz ipsi soli liberabūt. ¶Hoc aūt dato dicēdū q ꝓp pctā manasse nō fuit punita

Reſponſio.

¶Prima rō.

Scōa.

B Judei q̄re captiuati fuerunt.

C ¶Pctā predeceſſoꝝ qd noceāt posteris.

Qō.40. A Quo propter pctā manasse noluit deꝰ auerti a furoꝛ suo cū iaz remiſſa essent. Rñſio.

Alia rñ.

Alia rñ.

nō fuit pūita nisi ꝑgenies sua regalis:ꝛ pctā ista fecerūt q nō exaudirē oro ioſie. Aliter pōt dici q pp pctā manasse ppls punit⁹ est accipiēdo large pctā manasse.ſ.nō illa que ipse fecit sed illa q̄ fecit ppls ad imitationē ei⁹ vel vt placeret ei:ꝛ quia tpe suo ppls magis peccauit q̄ꝫ tpe alioꝝ regū ꝛ cām huic pbuit pctm manasse:qꝛ.ē.xxi.et. ÿ.palipo.xxxiÿ.dr̄ q viri iuda nō audierūt ꝓphetas ſꝫ seducti sunt a manasse vt facerēt malū sup oēs gētes q̄s ꝓtriuit dn̄s a facie filioꝝ israel:dicūt israelite ꝑpter peccata manasse offendisse dn̄m magis q̄ꝫ ꝑpter pctā alioꝝ: qꝛ tm̄ ista pctā nō erāt manasse ſꝫ populi ipse ppls punitus est.ꝛ sic est sensus q indignatio dei non erat p̄cipue ꝑpter pctā q̄ fecerat manasses ſꝫ ꝑpter pctā q̄ fecerat totus ppls ad imitationē eius:nā ista magna ꝛ multa erāt.

†C In diebus)hic ponit scōm p̄ncipale huius.c.ſ.ioſie moꝛs lamētabilis:nā occisus est in bello ꝛ dr̄(in diebus ei⁹).i.in diebus ioſie(ascēdit pharao nechao rex egipti ꝟ regē assiriorū.)aliq volūt q nechao sit nomē comune apud hebꝛeos ꝛ significat claudū.ſ.q̄ iste pharao q nūc fuit ad pugnādū esset claudus:ꝛ tm̄ non ponit nisi vt nomē ꝑpriū:ꝛ sic accipit illud ioſephus.x.antiq.dicēs nechaos vbi nos dicimus nechao.scīēdū aūt q reges egipti habebāt istud nomē cōmune.ſ.pharao qō est nomen dignitatis vt rex vl imperatoꝛ:ꝛ tm̄ habebāt noīa ꝑpria ſpecialia:ꝛ sic vocabat iste rex nechao: rarissime:tm̄ exprimunt noīa ipsorū:imo vt qdā volūt nullius regis egipti nomē ꝑpriū exprimit nisi buius: ſꝫ falsum est:qꝛ.ē. xvij.ponit nomē alterius regis egipti q vocabat sua.sic enim erat apud romanos vbi oēs imperatoꝛes vocabant cesares vel augusti:ꝛ tm̄ habebāt noīa ꝑpria.ſ. iuli⁹ octauianus tiberius claudius.sic ēt reges iudee multo tēpore vocati sunt herodes ꝛ insup habebāt alia noīa ꝑpria: iste rex egipti volebat pugnare ꝟ regē assiriorū:qꝛ p̄ncipatus assiriorū iā debilitabat insurgētibus babiloniis ꝟ eos ꝛ alijs gētibus. Volebat igit̄ pharao occupare monarchiā quā tenebāt assirij ꝛ ad hoc p̄ius voluit pugnare ꝓtra siriā q̄ subiecta erat regi assiriorū(ad flumē eufratē).i. volebat pugnare apud flumē eufratē.transit enim eufrates p latus aquilonare terre chanaā: ꝛ iō ponit in terminis terre illius vt pꝫ geñ.xv.ſ.a fluuio egipti vsq; ad flumē magnū eufratē dabo semini tuo terrā hāc: sic̄ deu.xi.ꝛ ioſue.j.trāsit ēt iste fluuius p terrā siriē:ꝛ iō cū iret pharao ad pugnādū ꝟ siriā ibat ad pugnādū ad eufratē:nā siria est in latere aquilonari terre chanaam nec est aliq̄ mediū in terra chanaā ꝛ siriē(ꝛ abyt rex ioſias in occursum eius)scies enim ioſias q pharao vellet trāsire ad pugnādū cōtra regē siriē p terrā suaꝫ pauit se ad bellū ꝛ exiuit ei obuiam in vrbe magedo(ꝛ occisus est in magedo cū vidisset eū).ſ.occisus fuit ioſias in magedo a ſuis pharaonis:qꝛ qdā pcussit eū sagitta ꝛ mortu⁹ est.ÿ.palipo.xxxv.ꝛ.ÿ.esdre.j. ꝛ dicit cū vidisset eum.i. cū cepisset pugnare.accipit enī videre ꝑ pugnare.sic.n. dixit amasias rex iude ad ioas regem israel veni ꝛ videamus nos.i.pugnemus ꝛ videamus q̄s est fortior.ē.xiiij. ꝛ iterū dr̄ ascēdit ioas rex israel ꝛ viderūt se ipse ꝛ amasias.i.pugnauerūt.ꝛ ēt dr̄ cū vidisset eū.q.d.q nō duravit bellū diu ſꝫ illico vt inceptū est pcussus fuit ioſias sagitta ꝛ mortuus est ꝛ cessauit bellū.ꝛ dr̄ q mortuus est i magedo.i.pcussus est ibi ad mortē:tm̄ nō expirauit ibi sed ductus est in hierl̄m ꝛ ibi mortuus est vt colligit̄.ÿ. palipo.xxxv.ꝛ.ÿ.esdre.c.j.vt qdā volūt ſꝫ falsum est vt j.pꝫ:est aūt magedo qdā ciuitas in sorte manasse vt pꝫ ioſue.xvij.ꝛ iudi.j.ꝛ habebat nūc ioſias terrā illā sibi subiectā eo q israelite q māserāt post captiuitatē factā per salmanasar nō ꝓstituerūt regē sup se ſꝫ vniti fuerunt regno iuda:ꝛ qꝛ ista loca tenebant ab illis ptinebāt nūc ad dominiū ioſie ꝛ ibi pugnauit ꝟ pharaonē(ꝛ portauerūt eū serui sui mortuum de magedo).ſ.qꝛ cito post plagam mortu⁹ est ꝛ fuit ductus a seruis suis.sic.n.fuit de achab rege israel q cū pugnaret ꝟ siriā pcussus est a sagittarijs ꝛ mortuus est in bello ductuſq; fuit in samariā ad sepeliēdū:p̄cedēti.li.c.vltimo(ꝛ ptulerūt in hierl̄m)vt sepelirēt ibi qꝛ ibi erāt sepulchra regū(ꝛ sepelierūt eū in sepulchro suo).i.in sepulchro regū in quo sepeliebant oēs boni reges iuda: sic dicit ÿ.palipo.xxxv.ſ.sepultus est in mauseolo patrum suorum.

Alia rñ.

Que erat cā belli.

†

†

†

†

†

B Ioſias occisus a ſuis pharaonis nechao.

C An ioſias peccauerit pugnando contra pharaonem ꝛ quare pugnabat. Aō.xli.

Aō.41. A

Queretur an ioſias peccauit pugnādo ꝓtra pharaonē ꝛ q̄re pugnauit. C Alig dicet q peccauit:qꝛ pharao monuit eum ne pugnaret ꝟ ipsū.ÿ.palipo.xxxv.nā ait qd mihi ꝛ tibi rex iuda nō aduersum te hodie venio ſꝫ ꝟ aliā pugno domū ad quā me dn̄s festināter ire p̄cepit desine aduersum deū facere q mecū est ne interficiat te. Scōo pꝫ:qꝛ nō soluꝫ admonuit pharao ioſiā rōnabilr ſꝫ ēt ioſias noluit obedire ꝟbis dn̄i ꝛ istud pctm̄ erat:pꝫ e.c.qꝛ dixit pharao q dn̄s mittebat eū ad pugnādū ꝟ siriā:ꝛ iterū ait desine aduersum deū facere q mecū est ne interficiat te ꝛ sequit̄ noluit ioſias reuerti ſꝫ ꝑparauit ꝟ eū bellū nec acquieuit p̄monibus nechao ex ore dei. C Rñdendū q nō peccauit ioſias egrediēdo ad bellū ꝓtra regē egipti. Ꝓro q̄ sciendū q vt ait ioſephus.x.antiq. Rex egipti castra posuit ad eufratē vt ꝓtra medos ꝛ babilonios dimicaret:habebat n.desideriū vt regnaret i asia.histo.aūt scho.dicit q rex egipti audierat regē assiriorū debilitatū qꝛ medy ꝛ babilony a m̄onarchia ei⁹ discesserāt:ēt extimabat q de facili posset obtinere siriā:iō primo agressus est regez adremō q erat vnus de regib⁹ firie ꝛ regnabat in carcamis: ꝛ qꝛ rex egipti trāsitū facturus erat p terrā iuda ad pugnādū ꝟ regē firie ioſias exiuit ei obuiā.ꝛ cum sciuisset pharao q ioſias ꝑabat se ad bellū ꝟ eū misit nūcios ad ipsum q nō pareret se qꝛ nō intēdebat pugnare ꝓtra eū ſꝫ ꝓtra regē firie.ÿ.palipo.xxxv.ꝛ tm̄ ioſias noluit assentire dictis eius.timebat.n.q postq̄ꝫ pharao introiret in terrā iuda occuparet illā ꝛ nō posset ioſias expellere eū de terra:iō disposuit se ad bellū ꝓtra pharaonē vt nō pmitteret illū intrare in terrā suā:ꝛ sic habebat iustā cām pugnādi.ꝛ dato q ioſias certus esset q pharao nolebat occupare terram eius ſꝫ solū trāsire p eā ad pugnādū ꝓtra siriā nō tenebat pmittere trāsire pharaonē p terrā suā ꝛ sic iuste pugnabat defendēdo terrā.alia ēt cā eē poterat: qꝛ forte ioſias sciebat q pharao ibat ad pugnādū cōtra adremō regē siriē ꝛ ille forte erat amicus ioſie:iō voluit in adiutoriū eius exire obuiā pharaoni vt nō pmitteret eū trāsire p terrā suā:ꝛ ēt istud est numis verisimile: qꝛ rex firie adremō venit ad adiuuādū ioſiā in magedo cōtra pharaonē vt sequēti q̄one declarabit̄. C Ad primā rōnē in ꝓtrariū dōm q quā q̄ꝫ pharao admoneret amicabilr ioſiā vt nō pugnaret ꝓtra ipsum nō tenebat ioſias acquiescere monitis eius:qꝛ petebat pharao iniustū.ſ.q trāsiret p terrā ioſie eo nolēte potissime cū nesciret ioſias an pharao vellet occupare terrā eius aut vellet trāsire cōtra siriā:iō iuste pugnabat ꝟ eū. Ad scōm dōm q quā q̄ꝫ pharao diceret se missum a deo ꝓtra siriā ꝛ verū ēēt sicut pꝫ.ÿ.palipo.xxxv.tm̄ ioſias nesciebat hoc ꝛ potius credebat q pharao dicebat istud ad inclinādū ioſiā vt ꝓcederet ei trāsitū.sic.n.senacherib dixit ad regē ezechiam nūqd sin dn̄i volūtate ascēdi ad locū istum vt demolirer eū:dn̄s dixit mihi ascēde ad terrā hāc ꝛ demolire eaꝫ.ē. xviij.ꝛ tm̄ falsum erat:qꝛ deus nō miserat eū ad hoc sed. ipse dicebat istud vt ezechias consentiret intentioni ei⁹. iuste ergo pugnauit ioſias contra pharaonem.

Ad primaꝫ rationē.

Ad scōm.

C Quare nunc deus fecit q occideret ioſias cū esset vir bonus ꝛ habuisset iustā causam pugnandi. Aō.xlij.

Aō.42 A

Queretur vlterius q̄re ioſias nūc occisus est in bello cū esset vir iustus et habuisset iustā cām pugnādi. C Rñderi pōt q factū est hoc forte pp pctā manasse:qꝛ peccauerat ille nimis ꝛ meruerat mala multa ꝑ sua ꝓgenie:ꝛ qꝛ ioſias erat nepos eius sup ipsum venit q̄dā ꝑs maloꝝ:cū dicat sup̄ in lra q quā q̄ꝫ ioſias eēt bonus nō auersus est deus a furore suo ꝑpter irritationes q̄bus eum ꝓuocauerat manasses. Sed obȳciet:qꝛ p̄cedēti.c.dr̄ q ioſias liberare ab hys malis q̄ euentura erant ꝑpter pctā pōrū qꝛ ipse inclinauerat cor suū cōtra dn̄o ꝛ fleuerat. C Dōm q p illud nō

Primā rñ.

Obiectio.

Solutio.

denūciatū est q liberaret ab oībus malis ſ3 ſolū ne videret mala q̄ ventura erāt ſup hierusalē ⁊ hoc ſic fuit: ⁊ tñ nō liberatus est qn alia mala venirēt ſup eū ꝓpter pctā p̄or ⁊ ſic fuit mortuꝰ i bello. ¶ Alr pōt dici q quāq̄ ioſias eēt vir valde bonus maxime q̄ntū ad ea q̄ pertinebāt ad cerimonias cultꝰ diuini: tñ in aliq̄ peccaret de pctis comunibus cū teſte ſalomone p̄cedēti li.c.viij.et. ij.palipo.vi.nō est homo in terra qui faciat bonū ⁊ non peccet. ⁊ p̄ iſtis pctis oībus deus infligeret ei mortem quaz ēt alꝰ infligeret p̄ ſolo pctō originali dato q nūq̄z peccaſſet actualr. ¶ Cōſiderādū vlteriꝰ q cū ioſias exiuiſſet ꝓtra pharaonē ad pugnādū in magedo ciuitatē terre ſue venit ēt adremō rex ſirie q regnabat i cartamis vt ambo ſimul pugnarēt ꝓtra pharaonē: q̄ ioſias faciebat nūc iſtud in fauorē adremō ⁊ cū p̄cuſſus eēt ioſias ⁊ mortuus fuit eū incōſolabiliter rex adremon ⁊ viri ſui: de hoc dr̄ zacharie.xij.ſ.magnus erit plāctus in hierusalē ſicut plāctus adremō in campo magedon. dicit ēt hiſto. ſcho. ⁊ est positio epiphanij hiſtoriographi q ioſias occiſus est iuxta fontē quēdā ⁊ arborē ⁊ vtrūq̄z illico aruit i teſtimoniū lamētabilis mortis ioſie: fuit aūt fletus magnus in hierlm ꝓ morte eius ⁊ ſup oēs deploravit eum hieremias q cōpoſuit lamētationes ſup eū ſtillo metrico ⁊ pulchro. ſ.quō ſedet ſola ciuitas p̄c. ⁊ iſtas lamētatiōes acceperūt oēs cātores ⁊ cātatrices ⁊ multo tēpore decātabāt eas ⁊ durauit iſtud vſq̄z ad tēpus eſdre q̄ ſcripſit libꝝ ꝑalipomenō. ⁊ fuit illa ꝓſuetudo q̄ſi ꝓuerſa in legē vt p3.ij.palipo.xxxv. (Tulitq̄z.) hic ponit tertiū p̄cipale hyius.c.ſ.ſucceſſio ꝓlis diſſimilis: nā poſt ioſiā regnauerūt tres filij eius ⁊ vnus nepos ⁊ oēs fuerūt ei diſſimiles. (⁊ dr̄ tulitq̄z ppls terre ioachas filiū3 ioſie). ſ.mortuo ioſia accepit ppls iſtū ioachas q erat etate medius in tribus filijs ioſie (⁊ vnxerūt eū ⁊ ꝓſtituerūt regē pro p̄re ſuo). ſ.ſeruauerūt in eo cerimonias vnctionis q̄ ſeruabant in alijs regibus de qbus declaratū est.ē.ix.⁊.xi. (viginti triū annoꝝ erat ioachas cū regnare cepiſſet.) ⁊ ſic p̄r ſuꝰ ioſias erat annorū decē ⁊ ſex q̄n genuit eū: nā ioſias vixit annis triginta nouē. ſ.octo annis anteq̄z regnaret ⁊ triginta vno anno poſtq̄z cepit regnare: p̄cedēti c.de qbus ſubtrahant viginti tres manebūt decē ⁊ ſex (⁊ tribus mēſibus regnauit in hierlm) pauco tēpore regnauit: q̄ rex egipti incarcerauit eū duxitq̄z in egiptū ⁊ ibi mortuus est ⁊ ſubſtituit fratrē eius ioachin in regem vt p3.j.in lr̄a (nomē mr̄is eius amithal filia hieremie de lobna) ponit nomē mr̄is eius q̄ ſic est ꝓſuetudo in oībꝰ regibus iuda ⁊ vocat p̄r mr̄is eius hieremias de lobna ad dr̄am hieremie ꝓphete q fuit de anathot vt p3 hiere. ſ. ⁊ ille erat de ſacerdotibus vt p3 ibidē: iſte aūt hieremias auus ioachas erat de tribu iuda de vrbe lobna. ē aūt lobna q̄dā ciuitas i ſorte iude: ioſue.xv. ⁊ iſta fuit vna de ciuitatibus regalibus q̄ capte ſunt p iſraelitas vt p3 ioſue.xij. (⁊ fecit malū coꝝā dño). ſ.colēdo idola. iſtud enim erat malū regū iuda ⁊ iſrael (ſicut fecerāt p̄res eius). ſ. manaſſes ⁊ amō ⁊ achas q fuerūt p̄res ſui remoti. ſ.auꝰ ꝓpauus ⁊ tritauus ⁊ nō referr̄ ad p̄rem imediatū. ſ.ad ioſiā: q̄ ille bonus fuit nec deliqt in aliq̄ q̄ntū ad idolatriā (vinxitq̄z eū pharao nechao in reblata). ſ.ille pharao nechao q occiderat ioſiā p̄rem ſuū vinxit eū cathēs vt nō eēt rex ⁊ duxit eū in egiptū. ij. ꝑalipo. vltimo. ⁊. ij. eſdre. ij. ⁊ dr̄ q vinxit eū in reblata q̄ est q̄dā ciuitas ſirie ⁊ vocat alio noīe carcamis vt qdā volūt ita q̄ ſit iſta ciuitas illa in q̄ regnabat adremon rex ſirie qñ pugnauit cōtra eū pharao. ij. palipo. xxxv. (q̄ est in terra emath) emath ēt est nomē ciuitatis in terra ſirie vt ait ioſephus. x. antiquitatū: q̄ tñ ipſa est metropolis dr̄ eſſe reblata in terra eiꝰ: ſic p3 ſequēti. c. ⁊. j. xxv. ⁊ hieremie. xxxix. ambe iſte ciuitates ponunt numeri. xxxiij. in terminis terre chanaā eo q ipſe ſunt in extremitate ſirie vbi coniungit ſiria terre chanaā (ne regnaret in hierlm). i. ió vinxit eu3 ⁊ duxit in egiptū vt nō eſſet rex in hierlm q̄ volebat q aliꝰ regnaret (⁊ impoſuit mulctā terre) mulcta est pena pecuniaria ſcōm modū loquēdi iuris ⁊ ſic accipit hic: nā nō poſuit pharao q̄ntitatē iſtā pecūie in tributū terre ſ3 in penā: ſic p3.ij.palipo.vltimo. ſ. cū rex egipti veniſſet hierlm ꝓdēnauit terrā cētū talētis argēti ⁊ talento auri: ió nō dixit hic lr̄a q imposuit tributū terre ſ3 imposuit mulctā (cētū talētis argenti ⁊ talēto auri). i. vno talento auri. iſtud nō ſoluerūt poſtea viri iuda ſemp pharaōi ſ3 ſolū nūc noīe pene: poſtea aūt ſoluebāt ei tributa alteriꝰ q̄ntitatis: q̄ ioachin pōebat tributū ſup ſingulos ad dādū pharaoni vt p3 in lr̄a (regēq̄z ꝓſtituit pharao nechao eliachin filiū ioſie.) duxit pharao ſecū ioachas regē ꝓſtitutū a ppl̄o in egiptū ⁊ ꝓſtituit fratrē eius eliachin regē in hierlm (vertitq̄z nomē eius ioachin). i. prius vocabat eliachin ⁊ fecit q̄ vocar̄ ioachin. ¶ Cōſiderādum aūt q iſte ioachin ⁊ filius eius de q̄ ſequēti. c. vocant eodē noīe ⁊ nulla est dr̄a ſcōm lr̄az nr̄am: ⁊ tñ in hebreo dr̄a est: q̄ iſte primus vocat ioachin ⁊ alius vocat ioachin: nā primus in hebreo ſcribit̄ coph ⁊ men ⁊ iſtis duab⁹ lr̄is corr̄eſpōdēt apud nos alie due. ſ.k. ⁊.m. ⁊ alius ioachin ſcribit̄ cū caph ⁊ nun in hebreo ⁊ in latino corr̄eſpōdēt eis tres lr̄e. ſ.c. ⁊.b. ꝓ caph. ⁊.n. ꝓ nun. ſcriptores tñ nr̄i de hoc nō curauerūt ſ3 hebrei nos ſup hoc redarguāt ⁊ nicolaꝰ ēt vult q debeat ſeruari iſta dr̄a in ſcriptura nr̄a. ⁊ tñ iſtud euenit ꝓpter imperitiā lingue latine: q̄ nec hebrei nec nicolaus ſciūt ꝓprietatē ⁊ ꝓſuetudinē lingue latine: q̄ q̄dā ſunt i hebreo q̄ lingua latina nō tollerat nec greca: ⁊ alia ſunt in latino quoꝝ dr̄ia nō poſſet ſeruari in hebreo ꝓpter diuerſitatē ſoni ⁊ virtutis lr̄arū iſtoꝝ idiomatū: ió hieronymus q circa hoc pitiſſimus erat nullaz dr̄iam obſeruauit in ſcriptura iſtoꝝ nominū tanq̄z nō cōuenientē lingue latine (poꝛro ioachas tulit ⁊ duxit in egiptū). ſ.illū q factus fuerat rex a ppl̄o (argentū aūt ⁊ aurū dedit ioachin pharaoni) iſtud intelligit̄ de tributis q̄ dabat ei quolibet anno: nā dabat aurū ⁊ argētū multū: q̄ pharao fecerat eum regē ⁊ abſtulerat fratrē ſuum ioachas. ⁊ ēt q̄ pharao erat potēs ⁊ nō poterat ei reſiſtere ioachin ſ3 cogebat ſoluere q̄ ille vellet (cū indixiſſet terre ꝓ ſingulos vt ꝓferret iuxta p̄ceptū pharaonis). i. imponebat ſinguliſ viris de terra tributū vt daret pharaōi q̄ p̄cipiebat. ſ. pharao p̄cipiebat ipſi ioachin vt daret ei quolibet anno certā ſummā auri ⁊ argēti ⁊ iſtā ſummaz imponebat pharao ad volūtatē ſuā: ⁊ vt ioachin poſſet dare illā ſummā imponebat ſingulis de terra ſua tributū vt qlibet daret ei q̄ntū poſſet (⁊ vnūquēq̄z ſcōz vires ſuas exegit). i. ioachin exigebat a q̄libet differentē ſummā ſcōm differētes vires ipſoꝝuz. ſic. n. faciebat manaen rex iſrael. ē.xv. ſ. indixit manaen ſup iſrael argētū cunctis potētibus ⁊ diuitibus vt daret regi aſſirioꝝ q̄nquaginta argēti ſiclos p ſingulos (tā argentū q̄z aurū) q̄ q̄libet anno dabat ioachin pharaoni certā ſummā auri ⁊ argēti (de ppl̄o terre). i. a quolibet de ppl̄o terre exigebat aurū ⁊ argētū ſcōm vires ſuas (vt daret pharaōi nechao). ſ. vt daret ei ſingulis annis tributū ꝓſtitutū. ēt imponeret ptē huius tributi p regalibus expēſis q̄ alꝰ nō poterat ſuſtineri ſtatus regalis (viginti q̄nq̄z annoꝝ erat ioachin cū regnare cepiſſet) iſte erat maior inter filios ioſie: qō p3: q̄ frater ſuus ioachas viginti triū annoꝝ erat q̄n cepit regnare. ē. in lr̄a ⁊ regnauit ſolū tribus mēſibꝰ ⁊ iſte ioachin ſucceſſit ei: ⁊ q̄n cepit regnare erat viginti q̄nq̄z annoꝝ: ió erat maior illo ferre duobus annis. ⁊ ſic ioſias erat annoꝝ q̄tuordecim q̄n genuit iſtū: nā ioſias vixit annis triginta nouē. ſ.octo anteq̄z regnaret ⁊ triginta vno poſt: p̄cedēti. c. de qbus ſubtrahant viginti q̄nq̄z manēt q̄tuordecim q̄s egerat ioſias cū q̄n genuit ioachin (⁊ vndeciz annis regnauit i hierlm) fuit. n. interfectus p viros regis babilonis vt declarabit̄ ſequēti. c. (nomē matris eius zebida) quāq̄z ioachas ⁊ ioachin eēnt filij ioſie tñ nō erāt ex eadē mr̄e: q̄ ioachas erat filius amithal ⁊ ioachin erat filius zebida: erat aūt ſedechias filius amithal ⁊ ſic erat frater ioachas ex p̄re ⁊ mr̄e (filia phadaia de ruma) iſte phadaia erat vir nobilio in regno iuda q̄ alꝰ nō accepiſſet ioſias rex filiā ſuā in vxorē: ¶ Ruma aūt ciuitas q̄dā est in terra iuda (⁊ fecit malum coꝝā dño). ſ. peccauit in idolatria q̄ iſtud erat malu3 qō faciebāt reges iuda ⁊ iſrael: q̄ ſ3 alia facerēt iſtud erat peiuſ (iuxta

omnia

Alia rñ.

Ioſias i regē ſuſcipit.

Mulcta quid.

oia q̄ fecerát p̄res eius).i.secutus est idolatriá iuxta cerimonias achaz manasse r amon q̄ ísti fuerūt ꝓgenitores eius r pessimi viri.r nō referr ad iosiá p̄rem eius immediatum:q̄ nō coluit idola.

Qō.43 A

¶Filij iosie quō succesſerūt sibi ipſis i regno. Qō.xliij.

Queretur vlterius de ístis filijs iosie r quō succesſerunt sibi ipſis in regno.

Tres filij iosie p̄m°.

¶Pro quo sciendū q̄ iosias habuit multos filios iuxta illud matt.j.ſ.iosias aūt genuit iechoniá r fratres eius in trāſmigratiōe babilonis.fuerūt aūt tres filij iosie.ſ.ioachas ioachin r sedechias.ioachas aūt habuit duo noia: ná vocaī aliq̄ ioathas sicut habeī hic:r.ij.palipo.vltimo.aliq̄ aūt vocaī iechonias vt p̄z.ij.esdre.c.i.nā dicit ibi q̄ iechonias assumptus est a ppl̄o terre vt regnaret ꝓ p̄re suo iosia.Sciēdū tñ q̄ íste iechonias nō ꝓpr̄ie est ille q̄ vocaī iechonias matt.i.q̄ ibi dr̄ q̄ iosias genuit iechoniá r fratres eius in trāſmigratione babilonis r post trāſmigrationē babilonis iechonias genuit ſalatiel: et sic ille iechonias de quo habeī matt.i.ductus est captiuus in babilonē r ibi genuit ſalatiel:r tñ íste iechonias q̄ vocaī ioachas nō ductus est i babilonē ſ̄z in egiptū a pharaóe r ibi mortuus est vt p̄z hic r.ij.palipo.vltimo.ſ̄z debet accípi ille iechonias ꝓ ioachin filio ioachin r nepote iosie vel alio mō de q̄ declarabiī matt.j.alius filius iosie vocatus est ioachin q̄ p̄ius vocabaī eliachin vt p̄z hic: r tñ pharao mutauit nomē eius vt vocareī ioachin vt p̄z in lr̄a.r íste ét vocabaī iechonias alio nomine sic vult histo. scho.r hoc satis cōuenit ad exponēdū illud matt.j.ſ.iosias genuit iechoniá r fratres eius.r tñ iechonias de q̄ habeī.ij.esdre.c.j.nō accipiī ꝓ ísto ioachin ſ̄z ꝓ ioachas q̄ p̄ius regnauit:cū dicaī q̄ ppl̄s assumpſit iechoniá filiuz iosie r ꝓsti uerūt eū regē ꝓ iosia r regnauit mēſibus tribus ſ̄z ísta nō ꝓueniūt ioachin.íste ét ioachas q̄ p̄ius regnauit vocabaī ſelū:sic p̄z hieremie.xxi.ſ.hec dicit dñs ad ſelū filiū iosie regē iuda q̄ regnauit ꝓ p̄re suo iosia q̄ egreſſus est de loco ísto nō reuertet huc ampliꝰ ſ̄z in loco ad quē trāſtuli eum ibi moriet r terrā ístā nō videbit amplí°.r postea sequiī de ioachin.ſ.hec dicit dñs ad ioachin sepultura asini sepelieī.r sic accipiī ſelū ꝓ ioachas: q̄ ipse est q̄ ductus est de hierl̄m in egiptū r ibi p̄nūciauit hieremias eū moriturū.¶Tertiꝰ filius iosie erat mathanias q̄ postea vocatus est sedechias:nā rex babilonis mutauit nomē eius r vocauit sedechiá sequēti.c.r hoc fuit q̄ accepit ab eo iuramētū ꝓ deū suū vt nō rebellaret sibi r sic iterp̄retaī sedechias iuſticia dei ad significādū q̄ iuste se deberet hr̄e ſuādo iuramētū illud q̄ fecerat in noie dñi.Sciēdū vlterius q̄ ísti tres erāt filij eiusdez p̄rís.ſ.iosie r diuersarū matrū:nā ioachas erat filiꝰ amithal filie hieremie de lobna vt p̄z in lr̄a:ioachin aūt fuit filius zebida filie phadaia vt p̄z hic.sedechias autē fuit ex eodē p̄re r mr̄e:q̄ mater sua fuit amithal filia hieremie de lobna sequēti.c.habuit aūt quilibet ístoz multa noia:nā ioachas habuit tria noia.ſ.ioachas iechonias et ſelū vt declaratū fuit ſup̄.ioachin aūt alia tria noia.ſ.ioachin eliachin r iechonias.sedechias aūt duo noia.ſ.sedechias r mathanias.Sciēdū vlterius q̄ q̄ñ mortuus est iosias ísti erāt diuerſe etatis:nā ioachas erat annoz viginti triū:ioachin aūt annoz viginti q̄nq̄z:sedechias vero annoz q̄ſi octo.de ioachas p̄z:q̄ dr̄ ſup̄ in lr̄a q̄ erat viginti triū annoz q̄ñ cepit regnare:r tñ ipse assumptus est imediate i regē post iosiá.de ioachin aūt q̄ eēt viginti quinq̄z annoz p̄z ét in lr̄a:q̄ ioachas nō regnauit niſi tribus mēſibus r succesſit ei ioachin r cū cepiſſet regnare erat annorū viginti q̄nq̄z vt p̄z in lr̄a.de sedechia aūt p̄z q̄ esſet annoz octo vel parū plus:q̄ q̄ñ ipſe cepit regnare erat annoz viginti vnius sequēti.c.r tñ post mortē iosie regnauerat ioachas tribus mēſib° r ioachin vndecim annis r alius ioachin tribus mēſibus r sic erant q̄ſi duodecim anni:vnde manēt octo anni vel q̄ſi nouem ipſius sedechie in morte iosie.sciēdū vlterius q̄ ísti filij iosie nō regnauerūt ſcōm ordinē natiuitatis q̄ primus eoz erat ioachin:r tñ populus acccepit in regē ipſuz ioachas p̄ius.deinde cū ille regnaſſet tribus mēſibus frater eius maior ioachin ſubſtitut° est in regno ꝓ pharaonē r ipse ioathas ductus est in egiptū r ibi mortuus est: hiere.xxy.regnauit aūt íste vndeciz annis r ſucceſſit ei filiꝰ ſuꝰ ioachin:sequēti.c.r sic sedechias filiꝰ tertiꝰ iosie non regnauerat q̄ trāſibat ſucceſſio ad filiū fratris ſui: tñ rex babilonis trāſtulit ioachin in babilonē r tūc fecit q̄ regnaret sedechias minor oīum filiorum iosie r in eo ꝓſummatū est regnū iuda ante captiuitatē babilonis.

¶Quare ioachas assumptus est a populo in regez r nō ioachin frater eius maior. Qō.xliij.

Qō.44. A

Queretur vlterius quō ppl̄s assumpſit i regē ioachas filiū iosie cū frater eiꝰ ioachin maior eēt r an ppl̄s peccabat in hoc.

Responſio. Duma rō.

¶Rñden dū q̄ forte hoc factū est ꝓpter fauorē vt ſi ioachas copulauerat sibi plures amicos de potētibus regni illi faceret q̄ p̄ferreī fratri ſuo in assecutiōe regni.vel forte erat magis gratus ioachas ppl̄o terre quā ioachin: q̄ forte ioachin cū p̄mogenitus esſet r sciret de iure sibi deberi ſucceſſionē ſuperbiret r ꝓtēneret atq̄z oppr̄imeret populares:ioachas ꝛo q̄ erat minor cui non debebaī de iure regnū ꝓcuraret sibi ꝓciliare corda ppl̄i vt honorareī ab illis vt posſet ſuccedere iosie morīēti.r ppl̄s allectus ab eo ꝓcorditer accepit eū i regē morīēte iosia.Sicut.fuit de abſalōe q̄ tñ se p̄buit ppl̄o familiarē r gratū q̄ viuēte dauid acceperūt eū in regē r pſequebanī dauid ad mortē.ſ.ij.li.c.xv.Vel p̄t dici q̄ ꝺ factū fuit fauore cognatorum mr̄is:q̄ ioachas r ioachin nō erāt filij eiusdē mr̄is: ſed ioachas erat filius amithal: r ioachin filius zebida vt p̄z in lr̄a r forte cognati amithal erāt potētiores in regno q̄z cognati zebida iō facerent q̄ ioachas cognatus eoz regnaret.¶Ad ſcōm dicēdū q̄ ſi de iure debebaī ſucceſſio in regno ipſi ꝓmogenito peccaret populus conſtituēdo regē minorē.r tñ p̄cedēti.li.c.i.declaratum est q̄ quāq̄z a p̄ncipio inter hebreos regnū nō erat determinatū cui deberēt ſ̄z pater noiabat filium quē volebat in regē:tñ postea obtinuit de cōſuetudine r ꝓſensu iſraelitaꝝ q̄ p̄mogeniti succederēt in regno sicut erat in oibus alijs gentibus.r sic populus peccaret ꝓſtituēdo in regē ipſum ioachaz exiſtente ioachin p̄mogenito niſi forte ioachin esſet inhabilis ad regimē regni vel eēt alia cā rōnabilis impedimenti. ¶Quereī vlterius quare pharao impoſuit mulctam terre iuda.¶Aliquis dicet q̄ voluit accipere tributū de regno iuda r indixit talēta cētum argenti r vnū talentū auri r vocauit ístud mulctaz ſcriptura.Sed dicendum q̄ nō ſtat:q̄ mulcta nō poteſt ſignificare tributū ſ̄z penā:ē.n.mulcta pēa pecuniaria r sic erat hic q̄ puniebatur terra in centū talentis argēti r vno talēto auri. Itē magis p̄z.ij.palipo.vltio cū dr̄ cū veniſſet rex egipti hierl̄m cōdemnauit terram centum talentis argenti r tñ cōdēnatio penam dicit. idem p̄z.ij. esdre.c.i.ſ.mulctauit gentē argēti talenta centū.i.puniuit illaz̄ iſta quātitate pecunie. ¶Bōm aūt q̄ pharao posuit iſtā ſummā pecunie in penā r nō in tributū r hoc ꝓ pctō iudeoz fuit autē peccatū q̄ cū pharao occidit iosiaz regē iude incepit ſe gerere ꝓ dño regni iude:iō nolebat q̄ aliq̄d fieret ſine mādato eiꝰ:q̄ p̄z:q̄ ipe admouit regē r posuit alium r duxit regē p̄iorē vinctū in egiptū r imponebat tributū regno iuda ſicut ſibi placebat r ipe ioachin rex iuda imponebat tributū ſuper ſingulos iudeos ſm vires eoz iuxta p̄ceptū pharaonis vt p̄z in lr̄a r q̄ nūc terra iuda ꝓceſſerat ad cōſtitutionē regis non conſulto pharaone ipſe iratus est r puniuit terrā quaſi ꝓ hoc crimine pena pecuniaria centū talētoz argenti r vnius talenti auri.ipſum vero ioathas assumptum in regem grauius puniuit.ſ.p̄uans euz regno r ducens captiuum in egiptuz vbi mortuus est vt p̄z hiere.xxij.c.

Secunda.

B An peccauerit populus accipiē do fratrem maiorē i regem.

Qō.45 A

¶Quereī vlterius q̄re pharao amouit ioachas regē cōſtitutū a ppl̄o r ꝓſtituit i regē fratrē eius ioachin.¶Rñdendū q̄ potuerūt eſſe multe cauſe. Prima fuit:q̄ forte ioachin p̄mogenitus iosie videns q̄ ppl̄s p̄uauerat eū iure regni r ꝓſtituerat fratrē ſuū minorē ioachas non habēs aliū auxiliatorē recurrit ad pharaonē regē egipti r miſit ei munera magna vt regnū ſibi conferret q̄ſ ſibi

Qō 46 A

Quar pharao amouit ioachas r ꝓſtituit ioachin i regē

Rño. Prima cā.

Tertius.

debitū erat. sic enīz multi reges ysrael cū pugnarēt inter se dabāt pecunias regibus extraneis vt ꝓfirmarent eos in regno z adiuuarēt. sic enī manaen rex ysrael dedit mille talēta argenti phul regi assirioꝝ vt firmaret regnum eius. s. xv. sic ēt achaz dedit munera thеglatphalasar regi assirioꝝ vt faceret recedere ab eo facee regem ysrael z rasin regē sirie. s. xvi. z. y. palipo. xxviij. istud aūt maxie fuit inter sacerdotes magnos tēpore machabeoꝝ z paulo ante. nā qcūqz volebat summū sacerdociū offerebat pecuniā magnā regi sirie z accipiebat ab eo z sic erant vary ꝓcertātes z vnus plus alio offerebat vt p3. y. macha. ij. y. z. v. Scōa cā esse potuit qz forte pharao vidit iniustū esse qō fecerāt viri iuda ꝓstituēdo minorē i reges z priuando maiorem iure regni: ideo cū esset potēs tradidit illi regnū cui debebat de iure z ammouit minorez q ꝓ iniustū fauorē regnū acceperat. Tertia cā esse potuit qz forte ioachas erat vir animosus z pharao q volebat esse dño terre iuda timuit q ille rebellaret z nō solueret tributū qō ipse imponere volebat: iō noluit q ipse esset rex ſz abstulit eū z instituit fratrē eius ioachin q forte nō erat tā ferus alio z credebat q nō rebellaret ꝝ eū z: qz si deponeret de regno z maneret in terra ꝓcitaret seditionē ꝝ ioachin q ꝓstitutus fuerat in regē voluit eū vinctuz ducere pharao in egiptū vt ibi maneret vsqz ad mortē. Quarta cā poterat esse qz pharao gerebat se ꝓ dño regni iuda postq̄z occidit iosiā: z qz ad dñm superiorē ptinet instituē z destituere z tradere rē suā cui voluerit voluit ostēdere actū dominij ꝑuādo regno illū regē quē populus ꝓstituerat z instituēdo aliū z sic ꝓ hoc ostēdere potestatē disponēdi de regno nō ptinere ad populū ſz ad se ipsum. Quinta cā poterat eē z ista est efficacior. s. qz pharao gerebat se ꝓ dño regni iuda post mortē iosie: iō nolebat q aliquid dispōneret i regno iuda sine volūtate sua z ꝓsultatione z qz populus vnxerat ioachas in regē ignorāte eo puniuit tā instituentes q̄z institutū. s. populū qui regē instituit puniuit pecuniarie cōdēnando illū in cētū talētis argēti z vno talēto auri vt p3 hic. z. y. palipo. vltimo. ioachas aūt qz ꝓsensit ꝓstitui i regē sine ꝓsultatiōe pharaonis z ꝓcurauit hocīō puniuit eū ꝑuādo regno z insup incarcerauit eū z duxit in egiptū māsitqz ibi vsqz ad mortē z ista positio est verior. ¶Quereꝝ vlterius quō dī hic q pharao vinxit ioathas in reblata q̄ est terra emath: qz. y. palipo. vltimo dī q rex egipti cū vēisset hierusalē amouit ioathas de regno. ¶Rñdendū q pharao qñ occidit iosiā incepit gerere se ꝓ dño terre iuda z iō volebat ipse ꝓstituere regē z tñ putauit forte q mortuo iosia nō auderēt viri de regno iuda ꝓstituere aliquē in regē nisi ipse iuberet. erat aūt tūc ipse i carthamis pugnās ꝝ adremon regē sirie cū mortuus est iosias iō non curauit de ꝓstitutione regis iuda: qz maius negociū belli sustinebat: interim aūt viri iuda acceperunt ioathas in regē ꝓ iosia z cū post tres menses pharao adhuc maneret in terra sirie in reblata victo rege adremon audiuit ioachas vnctū fuisse in regē iude z misit ad eū nūcios vt veniret ad se in reblata. ioachas aūt timebat venire ad pharaonē: qz tñ si nō veniret nō credebat se posse resistere pharaoni q veniret ad pugnādū ꝝ eū tutius credidit ire ad eū z iuit in reblata. tunc autez pharao vinxit eū z duxit vinctū in hierlm z ꝓstituit fratrem eius ioachin in regē. z sic stat vtraqz lra: ná verū est q ioachas vinctus est cathenis in reblata z tñ nō fuit ibi ꝑuatus regno: qa nō fuit ipse priuatus regno quousqz fratrer eius ioachin institutus est in regē z tñ istud nō fuit quousqz vēit pharao in hierlm iō tūc amouit eū ne esset rex in hierlm et inde duxit eū priuatū regno in egiptum z ibi mortuus est. ¶Quereꝝ vlterius q̄re pharao mutauit nomē ioachin cū ꝑus vocaret ealichin faciēs q vocaret ioachin. ¶Respondēdū q hoc fecit pharao ad signandū q ipse dabat ei regnū z ipse quasi formabat eū de nibilo: ná sicut rei nō enti cū incipit esse nomē imponit ita ioachin ante hoc nihil erat cū ꝑplūs instituisset ioachas in regem ipse aūt dedit sibi nunc regnū iō formabat euz q̄si de nibilo. Aliter potest dici q hoc fecit pharao sequēs ꝓditio-

Secuand.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Qō. 47. A Josias in q̄ loco amotus fuit de regno a pharaōe. Rño.

Qō. 48. A Pharao qr̄ mutauit nomen ioachin. Responsio prima.

Scōa

nē victoz: nā qñ aliqui principes subijciūt aliquas gētes vel vrbes in ptātē suā solent mutare noīa illoꝝ in signū glorie victorie sue: z qz nunc pharao subiecerat sibi ioachin z fecerat eū regē sub se voluit mutare nomē ei⁹: qz ista mutatio noīs significat quādā ptātez eius qui nomē mutat sup rē illā cui nomen de nouo imponit. Sic etiaz nabuchodonosoz qñ abstulit ioachin regē hierlm in babilonē z instituit sedechiā in regē mutauit nomen eius: nā prius vocabat mathanias z ipse vocauit eū sedechiā sequēti. c. z ista eadē rō fuit de mutatiōe noīs ioachin.

¶ Incipit capitulum. xxiiij.

IN diebus ei⁹ ascē dit nabuchodonosoz rex babilonis: et factus est ei ioachin seruus tribus annis: z rursum rebellauit contra eum.

IN diebus. Descriptis in ꝓcedentibus quibusdā gestis regis ioachin ꝓsequitur hic scriptura bistoriā de eodē z diuiditur i tria: qz primo ponit residuū de regno suo. Scōo subdit de filio ei⁹ ibi (z dormiuit ioachin) tertio agit de fratre suo. s. de sedechia fratre ioachin qui postea in regē cōstitutus est ibi (z constituit.) ¶Quereꝝ circa primū an ea que habent hic fuerint facta post ꝓcedentia z an immediate vel interiecto aliquāto tēpore. Ad primū dicendū q hic est ordo continuus: qz precedenti. c. dicebat de principio regni ioachin. hic aūt dicit de gestis temporis eius z de morte sua iō necesse est istud esse post illa. Ad secundū dicendū q istud nō fuit imediate post ꝓcedentia z tñ modico tempore post illa fuit. s. nō octo annis: qz hic dī q ioachin factus est seruꝰ nabuchodonosoz ad tributa z istud factū est anno octauo eius vt ait iosephus. x. antiq. q fuit annus q̄rtus regis nabuchodonosoz vt. j. declarabit z dī (in diebus eius ascendit nabuchodonosoz rex babilonis). i. regnāte isto ioachin ascendit nabuchodonosoz rex babilonis ꝝ hierlm ad subiciendū eam sibi z fuit hoc regnante ioachin: nā iā egerat annos quatuor in regno qñ nabuchodonosoz factus est rex in babilone (z factus est ei ioachin seruus tribus annis). s. non potuit resistere nabuchodonosoz iō subiectꝰ est ei ad soluendū tributa z durauit hoc ꝓ tres annos: nā postea rebellauit sicut in lra dicit. z tūc cessauit ioachin dare tributa pharaoni regi egipti: nā prius dabat ei tributa per singulos annos aurū z argentū q̄ntū ille iubebat ꝓcedēti. c. z qz nūc rex babilonis ꝑualuerat ꝝ regē egipti cessauit soluere illi tributū z soluebat iam regi babilonis (et rursus rebellauit ꝝ eū). s. finitis illis tribus annis qbus seruiuit ioachin nabuchodonosoz qz tūc credidit q posset liberari de seruitute nabochodonosoz qz egipty pugnaturi erāt ꝝ ipsum z putabat eos ꝑualituros sed frustra hoc putauit (imisitqz ei dñs latrūculos caldeoꝝ z latrūculos sirie z latrūculos moab z latrūculos filiorum amon) latrunculi vocant viri aliq ꝑuati veniētes ad bellū z isti sunt ꝑdones q de vno regno intrāt in aliud magis ad ꝑdandū q̄z ad pugnandū iō recte latrūculi vocātur z venerūt in terrā iuda latrūculi de oibus terris bys. s. de caldea cuius caput est babilō z de siria cuius caput est damascus z est ꝑpe terraz israel in latere aquilonari eius. moabite aūt z amonite sunt due gētes ꝓcreate de stirpe loth. s. quādo concubuit cuz duabus filiabus suis Gen. xix. z de oibus bys populis venerūt latrunculi in iudeā ad destruendū eam qz iā deus volebat vt in breui piret. ex hoc p3 q vltra nō significat nomen tēpus scōm modū loquēdi scripture: qz sup. vi. dī q nō venerunt vltra latrunculi sirie in terrā israel z tamē nunc venerunt cuz aliys latrunculis (z imisit eos in iudā). i. deus misit istos latrunculos ꝝ regnū iuda z ob hoc oēs simul venerūt ex quo apparebat q deus illos cōgregabat dās eis cor vnū veniendi ꝝ iudā (vt disperderēt eū). s. iudaz ad

Qō. 1. A De ordine z immediate seqntib⁹ ad ꝑdicta. Rño ad primum.

B

boc enim

hoc.n.deus mittebat illos qꝛ volebat iã infligere penas
† quas diu ꝓminatus fuerat(iuxta ℞bum dñi qđ locutus
erat ꝑ ſuos ſuos ꝓphetas).i.nūc vẽtura erãt mala que
de⁹ ꝓdixerat ꝑ ſuos ſuos ꝓphetas:nã multos ipſe mi-
† ſerat ad denūciãdū iſta mala euẽtura iudeis .fere.n. nul
lus ꝓpheta erat tpe illo qui de hoc nō loqueret ꝛ tñ hoc
nō obſtãte hebꝛei nō ꝓuertebãt ad dñm ſꝫ oppꝛimebãt
ꝓphetas iniurijs ſicut fuit de hieremia q fuit vltimus
† ꝓphetaꝝ ꝑnūciantiū captiuitatẽ babilonicã ꝛ ẽt ipſe vi
dit illã ꝛ tñ ipſe mittebaſ ſepe in carcerẽ ꝛ ponebaſ in
luco vbi mozereſ de q̃ declarabiſ in fine capituli(factuꝫ
† eſt aũt hoc ꝓp ℞bũ dñi ꝓtra iudã).i.oia iſta euenerunt
† ꝓp ℞bum dñi.ſ.vt cõpleret ℞bũ dñi qđ locutus fuerat
ꝓtra iudã.iſtud aũt ℞bũ dñi nō erat vnicũ ſꝫ p multos
ꝓphetas ꝑnũciatũ fuerat vt dictũ eſt(vt auferret eũ co
C ram ſe).i. deus ꝑnũciauerat q auferret iudã cozaꝫ ſe.i.
auferret de facie ſua.ſ.de terra in q̃ manebãt qꝛ ibi ma-
nẽtes dicebanſ eſſe corã dño eo q deus fingebaſ eſſe in
in terra illa q̃ſi ibi ſolũ eſſet vel q eẽt ſpecialiter in terra
illa:ꝛ ió illa q̃ erãt in terra illa dicebanſ eſſe cozã eo:que
aũt auſerebanſ de terra illa dicebanſ eſſe ablata a facie
† dñi vt declaratũ eſt ꝑcedẽti.c.(ꝓp pctã manaſſe vniuer-
ſa q̃ fecit)iſta erãt pctã idolatrie:nã abundauit in idola-
tria plus q̃ꝫ ceteri reges iuda vt declaratũ eſt. ſ̃.xxi. (ꝛ
ꝓp ſanguinẽ innoxiũ queꝫ effudit) iſtud erat aliud pctũ
grauiſſimũ manaſſe:nã effudit ſanguinẽ innocẽtẽ mꝫtũ
nimis ita vt repleret hierlm vſq ad os.ſ̃.xxi. ꝛ in hoc
† exceſſit pctã alioꝝ regũ iuda qꝛ ante nō fuit aliquis rex
iuda q occideret ꝓpheꝛã aliquẽ niſi ioſias qui occidit ꝛa
charĩã ꝛ fratres eius.ij.palipo.xxiiij.ꝛ tñ manaſſes occi
dit ꝓphetas multos ꝛ etiã alios viros iuſtos quotquot
obuiabãt intẽtioni eius vt declaratũ eſt.ſ̃.xxi.(ꝛ imple
uit hierlm cruoꝛe inocẽtũ).ſ̃.xxi.dr̃ q impleuit vſq ad
os ꝛ ẽ bipbole.ſ.q tãtũ ſanguinẽ inocẽtũ effudit manaſ
ſes in hierlm q videbaſ hierlm plena vſq ad os.i.ita
vt iam nō poſſet in ea plus capi de ſanguine(ꝛ ob banc
rem noluit dñs ꝓpiciari).ſ.qꝛ pctã manaſſe fuerũt tam
B grauia q noluit de⁹ miſereri viris de regno iuda iſta vt
† nō traderet eos in captiuitatẽ ꝛ ſi pctã iſta fuiſſent mino
ra deus miſertus fuiſſet iuda.ſ.nō tradidiſſet iſraelitas
tã cito in captiuitatẽ:nō eſt aũt intelligendũ q ſola pctã
† manaſſe fuerũt ꝓp q̃ deus noluit miſereri.ſꝫ oĩa pctã an-
tiquoꝝ ad hoc accẽſſerũt:qꝛ tñ pctã manaſſe fuerũt enoꝛ
mioꝛa pctis oĩum regũ ꝛ popl'arũ ꝑcedẽtiũ ꝛ fuerũt po
pulo potius cã peccãdi q̃ꝫ pctã alioꝝ regũ exprimũt ipa
† ſpecialiter ſicut declaratũ eſt ꝑce.c.in quadã q̃one.(Re
li q̃ aũt ꝓmonũ ioachin ꝛ vniuerſa q̃ fecit).ſ. oĩa alia di-
cta ꝛ geſta ioachin nō hẽnt hic ſꝫ ĩ aliꝫ libꝛis(nō ne hec
ſcripta ſunt in li.ꝓmonũ diez regũ iuda).q.d. in lib.illo
ſcripta ſũt qꝛ ibi ſcribũt ptic'lariter geſta oĩuꝫ regũ iuda.
Cō.ꝛ C Quomodo ioachin ſubiectus eſt regi babilonis ꝛ q̃re
A rebellauit ei. Cō.ij.
Rño.

Queretur circa ioachin qũo factus eſt ſu-
biectus regi babilonis ꝛ rebel-
lauit ei. C Rñdẽdũ q ioachin inſtitutus fuerat in regeꝫ
ꝑ pharaonẽ nechao regẽ egipti ꝛ ſoluebat ei tributa ſin
gulis annis.durauit aũt hoc vſq ad annũ q̃rtũ regni ioa
chin in q̃ rex babilõis ſubiecit eũ ſibi.ꝑ q̃ ſciẽdũ q ſicut
Joſepb⁹ ix ait ioſephus.x.antiq.cũ ioachin ageret annũ q̃rtũ in re
gno accepit ꝓncipatũ i babilone nabuchodonoſoꝛ ꝛ tũc
cũ magno apparatu venit ad ciuitatẽ q̃ndã iuxta euſra-
tẽ q̃ vocaſ carmir ꝛ alio noie vocaſ carcamiſ de q̃.ij.pa.
xxxv.ꝛ volebat pugnare ibi cũ rege egipti q penit⁹ nō
expauit ſꝫ cuꝫ magno bꝛachio ſup nabuchodonoſoꝛ ad
euſratẽ venit q fcã ꝓgreſſiõe deuict⁹ eſt ꝛ multa millia
varijs reb⁹ belli amiſit.trãſiẽs aũt rex babilonis euſratẽ
oẽm ſiriã vſq ad peluſiũ egipti cepit ꝓter iudeam :erat
namq ſere tota ſiria ſub ptãte regis egipti q̃ꝫ obtinne-
rat eo tpe quo occidit ioſiã regẽ iuda. deinde nabucho-
donoſoꝛ q̃rto anno regni ſui q erat octauus annus regni
ioachin cũ magno exercitu caſtrametat⁹ ẽ ꝓ iudeos exa
cturus tributa a ioachin vt pugnatur⁹ ꝓ eũ:ille aũt me-
tuẽs eius minas ꝛ pacẽ bꝛe deſiderãs ꝓbuit ei tributa q̃
petebat trib⁹ annis.ſ.vſq ad annũ vndecimũ regni ſui
q fuit vltimus vite ſue:nã tũc occiſus ẽ vt.ĩ.dicẽt. Ter-
tio aũt anno audito q egiptij vellent denuo pugnare ꝓ
nabuchodonoſoꝛ tributa nō reddidit ſꝫ ſpe belli egiptia
ci deceptus eſt:nã egiptij nō auſi fuerũt illo anno pugna
re ꝓ nabuchodonoſoꝛ ꝛ ió cũ rebellaſſet fruſtra ꝓ nabu-
chodonoſoꝛ nō euaſit poſtea impunit⁹ qꝛ ex hac cã occi-
ſus eſt vt.ĩ.dicẽt. C Queret vlterius an peccauit ioa
chin rebellãdo nabuchodonoſoꝛ vt nō daret ei tributa.
C Rñdẽdũ q volẽdo rebellare nabuchodonoſoꝛ vole-
bat liberari a ſuitute:deſideriũ aũt libertatiſ boneſtũ eſt
ꝛ qꝛ nabuchodonoſoꝛ violẽter ꝛ ſine vlla cã ſubiecerat
ſibi ioachin q̃cũq; ipe poſſet euadere iugum eius iuſte
ageret:potiſſime qꝛ nabuchodonoſoꝛ erat hoſtis regis
egipti ꝛ rex egipti ꝓſtituerat ioachin in regẽ ꝑce.c. ió ꝑ
eo iuſte poterat rebellare ipi nabuchodonoſoꝛ. hoc aũt
verũ erat niſi forte dediſſet ei fidẽ de ꝑſtãdo ſibi tributa
qꝛ tũc peccaret ſi vellet facere fidẽ irritã.ꝛ tñ vr̃ q ioa-
chin nō dederit fidẽ nabuchodonoſoꝛ de ꝑſtãdo tributa
qꝛ tũc ſcriptura icreparet eũ ꝑ hac fide violata ſicut in-
crepat ſedechiã:nam ille dedit fidẽ regi nabuchodono-
ſoꝛ de nō recedẽdo ab eo ꝛ tñ rebellauit vt pꝫ.ij palipo.
vlti.ſ.a rege quoq; nabuchodonoſoꝛ receſſit q adiura-
uerat eũ ꝑ deũ ꝛ tñ de ioachin nihil tale dr̃:ió vr̃ q ipſe
nō dederat fidẽ nabuchodonoſoꝛ de dãdo tributa.ꝛ tñ
vr̃ aliq̃ mō peccaſſe rebellãdo qꝛ hieremias ſepe dixit ei
q nō rebellaret ꝓ nabuchodonoſoꝛ nec ꝓſideret in egip
to qꝛ egipty nō pugnaret ꝓ nabuchodonoſoꝛ ꝛ ipſe non
poſſet liberari de manu ei⁹:rex tñ ꝛ principes audientes
iſta contemnebãt hieremiam ꝛ affligebant eum ſupli-
cijs de bijs ioſepbus.x.antiqu.
C An deus immiſerit latrunculos contra iudam. Et an
erat auctoꝛ mali mittendo illos. Cō.iij.

Cō.4 A Rño.

Queretur vlteri⁹ qũo dr̃ hic q immiſit dñs
latrũculoſ ꝓ iudã.nã vr̃ q hoc
nō bene ſtet qꝛ deus nō eſt actoꝛ mali ſꝫ poti⁹ odit opan
tes iniqtatẽ.ꝑs.v.nō q̃ mitteret ipe raptores ꝓ iudã qꝛ
illi pctoꝛes ſunt. C Rñdedũ eſt q deus immiſit latrũcu
los iſtos ꝓ iudã tanq̃ miniſtros iuſtitie ſue:qꝛ viri iuda
pp ſcelera mꝫta merebanſ diſpdi de terra ꝛ deus vole-
bat q diſpderenſ ꝛ ad hoc ꝓmittebat latrũculos vt affli
geret iudã ꝑuſq̃ trader̃ in captiuitatẽ vt iã ſemp ve-
xaret eos anguſtia vſq ad captiuitatẽ babilonis ꝛ hoc
nō erat malũ qꝛ puniri pctoꝛes iuſtũ ẽ:q ergo inclinaret
deus oẽs iſtos latrũculos ad pugnãdũ ꝓ iudã bonũ erat.
mod⁹ aũt fuit qꝛ de⁹ iclinauit quãlibꝫ iſtaꝝ gẽtiũ vt de-
ſideraret ire ad ꝑdãdũ ꝛ occidẽdũ in terra iudee ꝛ ꝓcor
dauit intẽtionẽ oĩum iſtaꝝ gẽtiũ vt dato q inter ſe collo
cutionẽ nullã habuiſſent ꝓcordarẽt in intẽtione deſtruẽ-
di iudã:ꝛ mouit deus oẽs iſtas gẽtes vt grauius afflige
rẽt iudã.ſic.n.dr̃ iudi.ij.de iſraelitis q fecerũt malũ co
rã dño ꝛ deus ꝓfortauit ꝓ eos eglon regẽ moab ꝛ copu-
lauit ei filios amon ꝛ amalech.ſciẽdũ tñ q ad aliũ incli-
nabat de⁹ gẽtes iſtas ꝛ ad aliũ ipe inclinabanſ: nã deus
inclinabat eas ad vaſtãdũ iudã qꝛ peccauerãt iudei ipe
vero inclinabanſ ad ꝑdãdũ ꝛ occidẽdũ q̃ſi iure ſuo age
rent:ꝛ in hoc peccabãt qꝛ credebant ſe viribus ſuis iſta
egiſſe ꝛ ẽt nō tenebãt modũ in punitiõe ſꝫ intendebant
oĩno vaſtare. Sic.n.pꝫ de ſenacherib iſa. x.cui de⁹ dicit
veb aſſur ℞ga furoꝛis mei ꝛ baculus ipe in manu eoꝛũ
ſdignatio mea:ꝛ poſtea ſeqr̃:ipe aũt non ſic arbitrabiſ ꝛ
coꝛ eius nō ita eſtimabit ſꝫ ad ꝓterendũ erit coꝛ ei⁹ ꝛ ad
interniciõẽ gentiũ nō paucaꝝ:ꝛ poſtea dr̃ dixit.n.in for
titudine man⁹ mee feci ꝛ in ſapientia mea intellexi:ſi aũt
iſte gentes cognouiſſent ſe miſſas a deo ꝛ darent ei glͥaꝫ
qꝛ dederat eis fortitudinez ad ꝓualendũ ꝓ hebreos quã-
q̃ꝫ occidiſſent multos ꝛ predati fuiſſent de terra eoꝝ nō
peccarent ſed non arbitrabantur ſic: ideo vt cõmuniter
peccabant iſte gentes quando mittebantur a deo vt mi
niſtri contra hebꝛeos vel contra alias gentes.
† C Et dormuit) hic ponr̃ ꝓm huius.c.ſ.de regno ioa-
chin filij ſui ꝛ dr̃(ꝛ dormuit ioachin cũ ꝓꝛib⁹ ſuis)iſte eſt
ioachin filius ioſie ꝛ quãq̃ꝫ dr̃ q dormiuit cũ patribus

B Joachin mozꝛ.

suis nō est intelligendū q̄ mortuus fuerit morte nāli q̄ significat dormitionā interdū ēt dr̄ aliqs dormire cum patribus suis q occidit. de occisione ist̄ius. j. declarabit (regnauitq3 ioachin filius eius p eo) duo fuerūt ioachin s. pater t filius t nō scribunt eodē mō in hebreo q3 ioachin pater scribit cū. k. vel cū. q. t dr̄ ioakim rō aūt diuersitatis declarata est precedēti. c. (t vltra nō addidit rex egipti vt egrederet de terra sua). s. post mortē p̄mi ioachin nō exiuit rex egipti de terra sua vt veniret in iudā t dr̄ hoc q3 pharao nechao rex egipti p̄stituerat ioachin filiū iosie in regē t singulis annis recipiebat ab eo tributū q̄ntus ipse volebat p̄ce. c. t tñ postq̄ venit nabuchodonosor rex babilonis in terrā illā p̄uasit eū ptāte sua t sic nō ausus est exire ad veniēdū in iudā p tributo. t sic iudei erāt nūc subiecti nabuchodonosor sicut p̄us erant subiecti regi egipti (tulerat. n. rex babilōis a riuo egipti vsq3 ad flumē eufratē oīa q̄ fuerāt regis egipti) hic subdit cā p̄cedētiū. s. q̄re rex egipti nō poterat iā egredi de terra sua ad terram iuda. s. q3 nabuchodonosor tulerat oīa q̄ ptinebāt ad regē egipti q̄ erāt inter eufratē t riuū egipti. eufrates fluui⁹ est inter siriā t terrā chanaā. riu⁹ aūt egipti est nilus q p excellentiā vocat riuus q3 est maximus oīum riuoꝝ egipti ēt q3 ille est q̄ totā terrā fecundat cū alluiones fiāt in eo certis tēporibus p q̄s terra replet aq̄ t sic fecundat ad ferendū segetes t non sunt aq̄ pluuiales vt p3 deu. xi. s. terra ad quā ingredieris possidēdā nō est sicut terra egipti vbi iacto semine in ortoꝝ morē aque ducunt irrigue. iste fluuius a q̄busdā vocat rinocorula t tñ falsum est. q3 nilus est t ipse ponit tanq̄ terminus terre chanaā iosue. xiij. s. a flumine turbido q̄ irrigat egiptū. t ista duo flumina q̄ ponunt hic sunt termini terre chanaā vt p3 gen̄. xv. s. semini tuo dabo terrā hanc a fluuio egipti vsq3 ad flumē magnū eufratem. erāt ēt alie gētes ītra ista duo flumina. s. amalechite idumei amonite moabite t magna pars sirie t oēs istas gētes occupauerat pharao rex egipti quādo occidit iosiaꝝ s3 nabuchodonosor veniēs abstulit totā istā terrā de manu regis egipti t nō reliquit ei nisi terrā suā q̄ erat vltra nilū ad meridiē. Sciendū aūt q̄ ista oīa dicunt fuisse regis egipti nō q̄dē q fuissent de regno egipti tanq̄ ptes eius s3 iste pharao q nunc erat obtinuerat omnes istas regiones pugnando t sicut cito acquisiuit ita cito perdidit (decem t octo annoꝝ erat ioachin cum regnare cepisset) iste fuit nepos iosie t erat annorum decez t octo pater suus q̄n genuit eū. q̄d p3 q3 ioachin erat annoruꝫ viginti quinq3 q̄n cepit regnare t regnauit vndecim annis p̄cedenti. c. t sunt triginta sex de q̄bus subtrahant decez t octo quos egerat iste ioachin q̄n mortuus est p̄r eius manebūt alij decez t octo quos egerat p̄r suus q̄n genuit eū. iste ioachin erat annoꝝ septem vel quasi q̄n mortu⁹ est iosias q̄d p3: q3 ioachin pater suus erat annorū viginti q3 q̄n cepit regnare p̄ce. c. t tñ tribus mensibus ante hoc solū mortu⁹ fuerat iosias t illis tribus mensibus regnauerat ioachas t tñ ioachin erat decez t octo annoꝝ q̄n genuit istū ioachin vt nūc declaratū est q̄ subtrahant de viginti q3 t manebūt septē anni q̄bus vixit iste ioachin puulus ante mortez iosie (t tribus regnauit in hierl'm) modico tpe regnauit q3 rex babilonis duxit eū illico captiuū in babilonez vt p3. ī. tāto. n. tpe regnauit patruus suus ioathas. s. tribus mensibus post mortem iosie t illico vinxit eū rex egipti t duxit eū illuc t ibi mortuus est vt p3. biere. xxij. (nomen matris eius noeschā filia elnathan de hierl'm) auus istius elnathan erat vir nobilis inter oēs hierosolimi tas iō ioachin filius p̄mogenit⁹ iosie accepit filiā eius in vxorem (t fecit malū corā dño). s. coluit idola q3 istō erat malū cōmune regū iuda t israel (iuxta oīa q̄ fecerat pater eius ioachin) pater istius fuit malus in cultu idoloꝝ t etiā iste fuit malus quā q̄ pauco tpe regnauit in quo posset apparere inquitas sua (in tpe illo) hic ponit trāsmigratio ipsius ioachin in babilonez t dr̄ in tpe illo circa p̄ncipiū regni ioachin: nā solū regnauit trib⁹ mēsib⁹ vt dr̄ hic: t sic p̄ncipiū t finis regni fuerūt q̄si idez quā q̄ tp̄s regni hui⁹ ponit

Causa predictorum.

Transmigratio ioachin in babilonem.

magis p̄cise. ij. esdre. c. ij. t fuerūt tres menses t dies decez (ascenderūt serui nabuchodonosor regis in hierl'm) veniebat nabuchodonosor ad capiendū ioachin regem vt p̄uaret eū regno t institueret aliū vt regnaret t venerūt p̄mo serui nabuchodonosor in ciuitatez t deinde ipse nabuchodonosor (venitq3 nabuchodonosor rex babilonis ad ciuitatez cū seruis suis). s. q̄dā de fuis nabuchodonosor venerūt p̄us ad obsidendā ciuitatez deinde venit ipse nabuchodonosor cū aliis seruis suis (vt oppugnaret eā). veniebat. n. ad capiendū ioachin regem vt duceret eū in babilonē t q3 putabat q̄ resisteret sibi ioachin veniebat ad expugnādā ciuitatez t tñ ioachin noluit resistere ei s3 exiuit obuiā illi (egressusq3 est ioachin rex iuda ad regem babilonis) vidit. n. ioachin q̄ nō poterat se defendere cū nabuchodonosor esset potentissimus t exiuit ad eū vt faceret de eo q̄dq̄ vellet q3 sic benigniꝰ suscīperet eū (ipe t mater eius t serui eius t p̄ncipes eius t eunuchi ei⁹: pōt intelligi dupliciter. vno mō q̄ ioachin egrederet ad regem babilonis ad significādū q̄ nollebat p̄tendere cū eo s3 libenter facere q̄ ipe vellet t tūc dicet q̄ egrediebant cū eo oēs isti ad honorandū ipsum q3 rex debebat ire comitatus magna turba.

¶ Aliter pōt intelligi q̄ ioachin cognouerat iā intētionē nabuchodonosor. s. q̄ veniebat ad ducēdū eū i babilonē iō exiuit cū oībus illis quos voluit secū ire t ad hoc duxit secū mrem suā quā nimis diligebat duxit ēt oēs p̄ncipes q̄ erant familiares sui quos ipse magis diligebat duxit ēt secū eunuchos q̄ sunt homines castrati ad custodiā feminaꝝ t isti maxime erāt antiqtus in domo regis q3 ibi multe femine erāt custodiēde. vel vocant eunuchi alīq nimis familiares regis q̄ manebāt semp in cōspectu eius. nā apud reges antiquos erat ista p̄suetudo q̄ eēnt aliqui viri nimis familiares eis q̄ assisterēt eis omni tpe t intrarēt ad eos vbicūq3 eēnt religs aūt nō licebat hoc t isti dicebant videtes facie regis sic. n. dr̄ hieremie vltimo q̄ nabuzardā tulit inter alios captiuos de hierusalē septē viros q̄ videbāt semp facie regis. hoc aūt vr̄ competere eunuchis q3 eunuchi erāt magne potestatis tpe isto q3 sequēti. c. dr̄ q̄ nabuzardā tulit inter alios captiuos eunuchū vnū q̄ erat sup exercitum t tñ nō poterat esse super totū exercitū nisi aliquis vir magne potestatis. dr̄ ēt q̄ duxit secū seruos suos t isti erāt illi q̄ specialiter seruiebāt in domo regis in officijs dōm⁹ eius: nā l3 oēs de regno vocent large fui regis tñ illi vocant p̄prie serui eius q̄ in domo sua sibi ministrāt. ex hoc aūt vr̄ q̄ ioachin egrediebat ad regē babilonis animo eundi in babilonē q3 alias nō duxisset secū mrem suā vt cōmitaret eū eundo ad nabuchodonosor q3 femine cōmuniter nō solent cōmitari viros vel pōt dici q̄ exiuit ad eū p modum federis t istud tenet iosephus de quo. ī. declarabit (t suscepit eū rex babilonis). s. gratis suscepit q3 putauit nabuchodonosor q̄ vellet ioachin resistere ei t sic eēt magnus labor nabuchodonosor obsidēdo vrbē sicut p3 tpe sedechie: nā p duos annos obsedit vrbē t nō potuit capere eā vsq̄ deficerunt panes in ciuitate t tunc cū nullus esset q̄ posset defendere illā interrupta est ciuitas a caldeis seq̄nti. c. t q3 ioachin exemit nabuchodonosor ab isto labore obsidēdi vrbē suscepit eū gratis (anno octauo regni sui). s. regni nabuchodonosor t nō ioachin q3 ioachin solū regnauerat tribus mensibus vt p3. s̄. in lr̄a vel tribus mēsibus t decē diebus sicut habet. ij. paralipo. vlti. t. ij. esdre. ij. erat aūt nūc octauus annus regni nabuchodonosor. q3 nabuchodonosor cepat regnare in babilone anno q̄rto regni ioachin p̄ris istius vt declaratū fuit. s̄. t sic vult iosephus. x. antiqtatū regnauit aūt ioachin ille annis vndecim. s̄. in lr̄a iō manebāt anni septez de regno eius quibus simul regnauit ipse in iudā t nabuchodonosor in babilone. nūc aūt regnauerat iaz ioachin filius eius mēsibus trib⁹ t sic incepat octauus annus regis babilonis (t p̄otulit inde oēs thesauros dom⁹ regis). s. nabuchodonosor p̄tulit de hierl'm oēs thesauros quos inuenit in domo regis vt ferret illos secum in babilonē sic ēt acceperat iterū thesauros multos nabuchodonosor

Eunuchi q̄ erant.

Iosephus.

buchodonosoꝛ de domo regis ꝛ templo dñi qñ ducebat ioachin pꝛez isti⁹ captiui i babilonẽ.y.palipo. vlti.ꝛ.y. esdre.y.nũc tñ abstulit plurimos qꝛ fere nihil ꝛeliquit de thesauris regis ꝛ tẽpli(ꝛ ꝓcidit vniuersa vasa aurea que fecerat salomon rex israel in tẽplo dñi).i. accepit de tẽplo dñi oia vasa q̃ fecerat salomon:nam ista vasa manserũt semp tpe antiquoꝛ regũ:qꝛ ꝫ aliqñ essent reges in aduersitate magna ꝛ darent thesauros suos hostibus vt nõ opprimerent eos tñ ista vasa domus dñi nõ dabant. nũc aũt accepit illa nabuchodonosoꝛ ꝛ cũ dr̃ hic vniuersa vasa nõ est intelligẽdũ de oĩbus qꝛ aliqua vasa aurea ꝛ argẽtea de illis q̃ fecerat salomon trãslata sunt in babilonẽ postea qñ capta est ciuitas tpe sedechie:sequẽti.c.ꝛ biere.vlti.ergo aliqua manserũt nũc ſꝫ scriptura ꝓsueuit dicere oia vel vniuersa ꝓ multis:dr̃ ẽt q ꝓcidit vasa cõcidere aũt est frãgere ꝛ sic esset sensus q nabuchodonosoꝛ fregit oia vasa q̃ erãt in tẽplo dñi redigendo ea in massaꝫ vel in laminas vt facilius portarent.ſꝫ hoc falsuꝫ est qꝛ vasa ista integra delata sunt ꝛ posita fuerũt in domo dei nabuchodonosoꝛ in babilone vt pꝫ.y.palipo. vlti.ꝛ.y.esdre.y.ꝛ postea mãserũt ibi non applicita alicui vsui humano vsq̃ ad diẽ quo balthasar vnus de posteris nabuchodonosoꝛ ꝑcepit q afferrent vasa illa vt biberet in eis ipse ꝛ ꝓncipes ei⁹ ꝛ vxores ꝛ cõcubine eius vt pꝫ dan.xv.ergo vasa illa erãt integra pꝫ ẽt.j.esdre.i. vbi ponit numerus oĩum istoꝝ vasoꝝ ꝛ noia sua ꝛ quomodo oia reducta sunt in berlim:ꝛ tñ si confracta essent nõ bẽrent numerũ nec noia ſꝫ essent massa q̃dam argẽti ꝛ auri.ideo accipit hic large ꝓcidit ꝓ colligauit.ſ.q oia colligauit ad hoc q portarent in babilonẽ:vasa aũt enea q̃ erãt magni põderis ꝛ q̃ntitatis vt colũne ꝛ altare mare ꝛ luteres cõfracta sunt qꝛ nõ poterãt portari integra in babilonẽ ꝓpter magnitudinẽ ponderis ideo nabuzar dã ꝓfregit illa vt pꝫ seq̃nti.c.ꝛ biere.vlti.(iuxta verbuꝫ dñi).i.deus ꝓnunciauerat de istis vasis q portarent in babilonẽ.istud fuit ꝓnũciatũ ꝓ isaia ezechie regi qñ ipse ostendit oẽs diuitias suas nuncijs baladan regis babilonis.ē.xx.nã dixit isaias ecce dies veniũt ꝛ aufferrent oia q̃ sunt in domo tua ꝛ q̃ cõdiderũt patres tui vsq̃ in diem banc in babilonẽ non remanebit quicq̃ ait dominus(ꝛ transtulit omnem hierlm.ſ.oẽs viros hierlm trãstulit in babilonẽ cũ ioachin rege:ꝛ nõ est intelligenduꝫ de omnibus qꝛ multi manserũt in vrbe ſꝫ de potioribus ꝛ honorabilibus ꝛ fortioribus:nam istoꝝ nullũ reliquit ꝛ declaratur in lr̃a cũ dicitur(ꝛ vniuersos principes.)ſ. ꝓncipes exercit⁹ ꝛ ꝓncipes officioꝝ domus regis(ꝛ oẽs fortes exercitus).ſ.transtulit viros robustos quotquot erãt in exercitu ioachin quãq̃ illi nõ eẽnt ꝓncipes(decẽ millia in captiuitatẽ).ſ.oẽs isti principes ꝛ fortes exercitus ꝛ artifices ꝛ inclusores ꝛ reliqui qui trãslati sunt fuerũt vsq̃ ad decẽ millia ꝛ isti ducti sunt in captiuitatẽ qꝛ ꝫ sponte se trediderint tñ nabuchodonosoꝛ tulit illos secum tanq̃ iure belli ꝛ iõ captiui vocabant ꝫ alias magis deberẽt vocari trãsmigrãtes(ꝛ oẽm artificẽ ꝛ inclusorẽ).ſ.tulit secũ oẽs artifices illud intelligit̃ de fabris ꝛ carpentarijs ꝛ de oĩbus aliis artificibus qꝛ oẽs tulit. Vocant aũt inclusores quidã speciales artifices.ſ.aurifices ꝛ argentarij ꝛ dicuntur inclusores qꝛ isti sunt qui includũt varias gẽmas in auro ꝛ argento in anulis ꝛ alijs vasis preciosis ꝛ habent isti eminentiam super ceteros artifices(nihilq̃ relictũ est exceptis pauperibus populi terre).ſ.non relicti sunt in vrbe aliqui viri alicuius valoris ſꝫ oẽs translati sunt in babilonem ꝛ soli pauperes relicti sunt vt nõ maneret ciuitas sine habitatore. ¶Intelligendũ est tamen q aliqui principes maserunt in hierlm cum sedechia qui factus est rex captiuato ioachin ꝛ tñ illi erant pauci ideo non fit mẽtio de illis(transtulit quoq̃ ioachin in babilonẽ).ſ. transtulit eum cum populo suo iste ioachin vocatus ẽ alio nomine ieconias sicut pater suus:nam pater suus habuit tria nomina.ſ. heliachin ioachin ieconias vt declaratũ est precedenti. c.iste autem vocatus est ioachin vt apparet hic ꝛ etiam vocatus est ieconias vt pꝫ matt.i.cũ dicitur q post transmigrationeꝫ babilonis ieconias genuit salatiel ꝛ iste fuit cuius filius fuit salatiel ꝛ descendit christus ab eo per rectam lineam regũ iuda(ꝛ matrem eius ꝛ vxorem regis)ioachin ducebatur in babilonem tanq̃ nunq̃ rediturus vel ibi magno tpe mansurus ideo duxit secũ personas illas quas diligebat vt cum eis consolaretur dum maneret in terra aliena ideo duxit matrem ꝛ vxorem: nam postea genuit in babilone filium nomine salatiel ꝛ iste genuit filiuꝫ nomine zorobabel qui redyt de captiuitate in hierusalem ꝛ fuit princeps redeuntium vnde fit de eo sepe mentio in libro zacharie ꝛ in libris esdre vt pꝫ zacharie.iij.ꝛ.iiij.(ꝛ eunuchos eius) qui sint isti eunuchi declaratum est supra(ꝛ iudices terre)isti erant principes quibus dederat ioachin potestatem super singula regni sui loca ꝛ iudicabant populum terre(duxit in captiuitatem de hierusalem in babilonem).ſ. omnes istos duxit captiuos nabuchodonosoꝛ in babilonem(ꝛ omnes viros robustos septem millia).i. tulit viros robustos de exercitu qui non erant principes septẽ millia (ꝛ artifices ꝛ inclusores mille).i.de artificibus ꝛ inclusoribus duxit mille viros supra enim declaratum est qui sint inclusores(omnes viros fortes ꝛ bellatores).i.omnes isti tam artifices ꝛ inclusores quam ceteri qui translati sunt in babilonem erant viri fortes ꝛ bellatores ꝛ propter hoc translati sunt in babilonez(duxitq̃ eos rex babilonis captiuos in babilonem).ſ.nullum istorũ permisit manere in hierusalem quãq̃ ipsi vellent manere ſꝫ omnes ducti sunt captiui.non fuerũt tamen isti ducti tanq̃ serui ita q in babilone seruirent sicut serui empti cũ ſꝫ solum fuerunt translati de terra sua ꝛ tamen in babilone nulli seruiebant ſꝫ procurabant sibi ipsis necessaria sicut in terra chanaaꝫ quando ibi manebant.

¶Ioachin ꝑm⁹ filius iosie quem finez habuit. Qõ.v.

Queretur de ioachin primo filio iosie quez finem habuit. ¶Respondendũ q supra in littera dicitur q dormiuit cum patribus suis in quo inui videtur q mortuus est in pace ꝛ tamen non fuit mortuus sic ſꝫ occisus.pro quo sciendum q iste ioachin anno.viij.regni sui qui erat annus quartus regis nabuchodonosoꝛ fuit subiectus ipsi nabuchodonosoꝛ in seruitutem.ſ.ad soluendum tributa ꝛ mansit in seruitute ista annis tribus supra in littera:anno aũt tertio audiens q egiptij vellent pugnare contra nabuchodonosoꝛ confidens de illorum victoria rebellauit contra nabuchodonosoꝛ nolens ei reddere tributa ꝛ fuit istud in anno vndecimo regni eius qui fuit vltimus vite sue. egiptij aũt non pugnauerũt cõtra nabuchodonosoꝛ qꝛ nõ ausi sunt ꝛ ipse post modicũ tẽpus venit in hierusalẽ ꝛ recepit eum ioachin sub specie federis ꝛ tamen intrãs nabuchodonosoꝛ in ciuitatem fidem fregit :nam fortissimos ꝛ pulchritudine decoꝛos iuuenes hierosolimitarũ occidit ꝛ ipsuꝫ ioachin occidẽs extra muros vrbis proiecit ꝛ insepultum manere fecit in penam rebellationis de hoc enim ꝑdixerat hieremias vt pꝫ biere.xxij.dicẽs hec dicit dominus ad ioachin filium iosie regem iuda non plangent eum veh frater ꝛ veh soroꝛ nec concrepabunt ꝛ veh domine ꝛ veh inclite sed sepultura asini sepelietꝫ putrefactus ꝛ ꝓiectus extra portas hierlm:ꝛ ob hoc quãq̃ dr̃ de ioachin q dormiuit cũ patribus suis tñ nõ dr̃ q sepultus est cũ patribus suis nec in alio loco qꝫ ẽ ꝫ cõsuetudinẽ sacre scripture qñ loquit̃ de alijs regibus qꝛ semp ponit q sepulti sunt cũ ꝑribus suis in sepulcris regũ vel assignat alius locus in quo sepulti fuerint vt pꝫ ex toto ꝓcessu ꝓcedentis libri ꝛ huius ꝛ in toto.ij. pali.nisi sint aliq reges de qb⁹ ꝓnũciatũ eẽt q nõ sepelirent sicut fuit de tota posteritate hieroboã ꝓnũciatuꝫ ꝓcedẽti.li.c.xiij.ꝛ postea ponit de morte eoꝝ.e.li.c.xv.ꝛ nõ fit mẽtio de sepulcro.Sic ẽt fuit de posteritate baasa e.li.c.xvj.ꝛ tñ de isto ioachin nõ legit aliqs locus sepulcri.dicẽdũ ergo q nõ sepultus est. ¶Queret vlterius qũo dr̃ de isto ioachin.ij.palipo.vlti.q ductus est in babilonẽ cũ dicamus eũ occisum fuisse in terra sua ꝛ insepultũ mãsisse. ¶Aliquis dicet q iste ioachin nõ ductus

Qõ.5 A Rñio.

Qõ.6 A An ioachin iste fuerit ductus in babilonem. Rñ.prima

Aliq̃ vasa integra remanserũt.

Qui sunt inclusores.

est in babilonē:sed ꝓcedit error ex equiuocatione nois: qz iste vocabaꝫ ioachin z filius suus etiā vocatus est ioachin:z sic intelligiꝫ illud de filio z nō de pre z vex est q̄ iste ductus est in babilonē:vt ps hic in lra:z tñ pater suꝰ nō ductus fuerit illuc:ſz occisus fuerit i terra sua. ¶ Sz dom q̄ non stat:qz nō pōt cōuenire filio id qō dr.ij.pali. vlti.sed opz intelligi de pre qō ps : qz dr ibi vigintiqnqz annox erat ioachin cū regnare cepisset z vndecim annis regnauit z seqꝫ ꝓtra būc ascēdit nabuchodonosoz z vinctū cathenis duxit in babilonē:ioachin tñ filius eius nō erat annox vigintiqnqz qñ cepit regnare ſz decē z octo vt ps hic:etiā nō regnauit annis vndecim:sed solū tribꝰ mēsibus vt dr hic vel tribus mēsibus z decez diebus vt dr.ij.palipo.vlti.z.ij.esdre.c.ij.ió opz intelligi de pre:qz ipse erat vigintiqnqz annox qñ cepit regnare z regnauit vndecim annis:vt ps ꝑce.c.z hic. Scō ps:qz.ij.palipo. vlti.ponit de vtroqz ioachin z ánotant tpa eox z postea de vtroqz p se subdit q̄ ductus est in babilonē: ergo necesse est dici pr̄em z filiū ductos in babilonē:hoc idē ps. ij.esdre.ij.vbi de ioachin ꝑmo dr q̄ ligauit eū nabucho donosoz in areola z ꝓduxit in babilonez z postea sequit q̄ filius suus ioachin regnauit ꝑ eo tribus mēsibus:nō pōt ergo negari qn vtriqz ioachin ductus fuerit in babilonē:scriptura tñ hic solū facit mentionē de scō q̄ ductus fit in babilonē:idē et in lib.Hiere. ¶ Aliqs aūt soluet istā ꝓtrarietatē dicēs q̄ iste ioachin ꝑmus ductus est in babilonē:z tñ postea reductus est in terrā suā z tūc occisus est z ꝓiectus extra hierlm. ¶ Sed dicet q̄ hoc nō stat:qz postq̄z hebrei ducti sunt in babilonē nō rediit in de aliqs eox vsqz̄ ꝙsūmarent septuaginta anni:qz tāto tpe duratura erat captiuitas vt hieremias ꝓdixerat:hie. xxv. Rñdent igit histo.scho.z nicolaus q̄ ioachin non fuit ductus in babilonē:sed ligauit eū nabuchodonosoz vt duceret in babilonē z postea mutato ꝓsilio reduxit eū in terrā suā vel potius pmisit in ea:z ibi occidit ipm.ista positio pōt satis sustineri. ¶ Sz magis vr dom q̄ ductꝰ fuerit vere in babilonē:z tñ illico reduxerit eū nabuchodonosoz in hierlm z ibi occidit ipm sicut declaratū est p cedē.q.z sic cōpletū est verbū Hier.xxij.ſ.q̄ iste ioachin sepeliret sepultura asini putrefactꝰ z ꝓiectus extra portas hierlm:z ista positio est rōnabilior:qz nunq̄z recedē dū est a verbis sacre scripture quātū ad cortice nisi appareat aliq̄ rō necessaria pp quā aliter exponēda sint:qz alꝫ piret tota sacra scriptura cū qlibet deuiaret a cortice lre sine cā dādo quācūq̄z expōnē vellet:z sic sacra scriptura ꝑderet sensuz lrālē in quo ipsa posita est:z incipet hre varias allegorias z tropologias pro libito nr̄o quod est absurdū:z tñ.ij.palipo.vlti.dr q̄ nabuchodonosoz duxit istū vinctū in babilonez z.ij.esdre.ij.dr q̄ nabuchodonosoz alligās istū ioachin vinculo in areola ꝓduxit in babilonē:dom ergo q̄ iste fuerit aliq̄n in babilone: z tñ mox vt illuc ductus est fuit reductus in hierlm z ibi occisus est:z qñ obiicit q̄ postq̄z iudei ducti sunt in babilonē nullus rediit in hierlm vsqz ad septuaginta annos: dom hoc vex esse postq̄z cepit captiuitas qñ totus ppls trāslatus est in babilonē z istud fuit āno vndecimo sedechie qñ hierlm capta est a caldeis seq.c.z tñ ante istā captiuitatē fuit ductus ioachin primus in babilonē:ió non erat ꝓtra vaticiniū hieremie q̄ reduceret:naz sic fuit de manasse rege iude q̄ fuit pessimus z a viris regis babilonis ductus est captiuꝰ in babilonē:z tñ cū orasset dñm in babilone deus reduxit eum inde in hierlm z regnauit aliquāto tpe vt ps.ij.pali.xxxiij.ita ergo poterat reduci ioachin de babilone z postea occideret in hierlm:z sic factum fuit vt declaratum est precedenti.q.

¶ An nabuchodonosoz peccauerit ꝑdicta faciēdo ꝯ iudeos z ꝓtra alias gētes cū qbus pugnabat. Et an sciret se esse ministrum dei ad hoc. Qō.vij.

Quereꝝ vlteri⁹ an nabuchodonosoz peccauit faciēdo ista q̄ habent hic ꝯ hierlm z ꝯ duos reges eius nole ioachin. ¶ Aliqs dicet q̄ nō: qz nabuchodonosoz faciebat ħ qō iustū erat.ſ. qz hieroſolymite merebanꝫ ola ista mala z plura alia:ió i- ferēdo eis illa nō peccabat. Scō ps:qz ñ solū nabuchodonosoz iustū faciebat:ſz et bēbat iurisdictionē ad faciēdū illō qō ſegt ad ħ q̄ pena sit iuste illata z ps ħ:qz deꝰ vocauit nabuchodonosoz ad faciēdū istā punitionē sup hebreos vt ps Esa.v.ſ.z leuabit dñs signū in nationiꝫ ꝑcul z sibilabit ad eū de finibus terre z ecce festinus veniet velociter z intelligiꝫ istud de nabuchodonosoz vt colligiꝫ ibidē:ps et hoc hiere.xxvij.vbi deus facit nabuchodonosoz ministrū suū di cēs:z nūc ego dedi oēs terras istas i manu nabuchodonosoz regis babilonis ſui mei:idē ps abacuch.j.ſ.dñe in iudiciū posuisti eū z loqt̄ de nabuchodonosoz.i.tu posuisti eū ad iudicādū z puniēdū pctā. Tertio ps:qz deus adiuuabat nabuchodonosoz ad faciēdū oia hec:z tñ deus nō adiuuat iniquos cū ipse oderit iniqtatē.ꝑo.v.ĝ nabuchodonosoz bñ agebat faciēdo hec:ps hoc qz hier.xxvij.dr genos aūt z regnū qō nō seruierit nabuchodonosoz regi babilonis:z gēnq̄z nō curuauerit collū suū sub iugo eiꝰ in gladio z fame z peste visitabo sup gētē illā ait dñs donec ꝙsumā eos in manu eiꝰ:ĝ deus adiuuabat nabuchodonosoz ad faciēdū hec:ps et abacuch j.dñe in iudiciū posuisti eū z fortē vt corriperes fundasti eū:ĝ deus fecit nabuchodonosoz fortē z sic adiuuabat eū ad faciēdū ista ꝯ iudeos z alꝫ gētes. ¶ Rñdēdū q̄ nabuchodonosoz poterat facere oia ista sine pctō. Cōsiderandū tñ q̄ ad ħ q̄ aliqs iuste penā infligat alteri requnt tria.ſ.iusta cā sufficiēs iurisditio z recta intentio ad̄z si aliqō defuerit necesse est cāri pctō:primū istoz erat in punitione illata p nabuchodonosoz qz iudei merebanꝫ oia ista mala q̄ illata sunt p illū z multo plura:deus tñ nō intulit oia q̄ merebanꝫ:qz misericors est:z si nō meruissent israelite oia hec nō permisisset deꝰ illa ifligi eis cū ipse ꝓuidētiā olim rex hēat z nihil relinq̄t ordinatū in vniuerso. Scōm est sufficiēs iurisditio z istud poterat eē in nabucho.imo vr q̄ erat: qz hiere.xxvij.dr q̄ deꝰ tradidit oēs terras in manu nabucho.regis babilonis ſui ſui. ¶ Sz dicet aliqs q̄ non sufficiebat ad hoc q̄ nabucho.iuste ageret q̄ deꝰ ꝓstituisset eū ministrū ad faciendū hec:qz et regrebat q̄ ipe sciret se hr̄e ptātē istā a deo aliqn exercēdo hec faceret siē ꝑsona ꝓuata z peccaret:sike est si rex ꝓstituerit aliquē iudicē in aliq̄ vrbe z nō puenit ad notitiā eiꝰ z tñ ipe iudicat:certū ē q̄ puniēdus ē lege būana:qz vsurpauit offm̄ iudicis cū crederet se ꝑsonā ꝓuatā. ¶ Dom q̄ nabucho. poterat scire se istitutū mīstrū dei ad faciēdū ola hec:nā p̄nūciatū fuerat istud p ꝓphas multo tpe añq̄z fieret siē ps Esa.vij.q ꝑdixit de hoc:z tñ esaias mortuus est tpe ezechie plusq̄z p centū annos añ captiuitatē babilonicā vt ps cōputādo tpa iter media regū:et hieremias ꝓphetias ꝓphetauit hoc clariꝰ dicēs ego mittā vniuersas cognationes aqlonis z nabuchodonosoz regez babilonis seruū meū z adducā eos sup terrā istaz z sup habitatores eius:hiere.xxv.z tñ ista ꝓphetia dicta est anno.xxiij.regni iosie:vt ps.e.c.z sic poterat scire istaz ꝓphetiā nabuchodonosoz anteq̄z faceret aliqd istox contra hierlm:qz ipse venit prima vice cōtra hierlm anno octauo ioachin regis vt declaratum est supra in q̄dā qōne:z tñ ab anno vicesimo tertio regni iosie vsq̄z ad annū octauū ioachin fuerūt anni decē z sex.ſ.octo qui superant de regno iosie cum ipse regnauit triginta vno annis.ē.xxij. z octo qui transierant de regno ioachin quādo venit nabuchodonosoz in terram illā z sic poterat in tempore isto scire ꝓphetiam hieremie per quā deus faciebat eū ministruz suū cōtra oēs istas gentes z spāliter cōtra hebreos:z sic nō ageret cōtra cōscientiā vsurpans officiū ministri dei qz vere sciret se eē ministrū:sic enī fuit de cirro rege ꝙsaꝝ de quo ꝑdixerat esaias:hec dicit dñs xp̄o meo ciro cuius apprehendi dextrā vt subiiciam ante faciē eius gentes Esa.xlv.z fuit istud prenunciatum plusq̄z centum sexaginta annis ante regnū ciri z ipse legit ꝓphetiā esaie z quāq̄z eēt gētilis cū videret ista cōpleta credidit q̄ deus celi dederat sibi oia hec.sic.n.ꝙsessus ē ipse vt ps.i.esdre c.i.ſ.hec dicit cirrus rex persaꝝ oia regna terre dedit mihi dñs deus celi z ipse pcepit mihi vt edificarē ei domū in hierlm.poterat et nabuchodonosoz scire hoc p aliquē ꝓphetā quē deus mitteret ad ipm ad reuelādū ei ola q̄ facturus

Cōfutatio. Prima rō

Scōa

Alia rño.

Cōfutatio.

Rñ.histo. scho. z nic.

Rño aucto ris.

Qō.7. A Obiicitur primo.

Secūdo.

Tertio

B Rño. Potuit nabuchodonosoz iuste mala inferre iude habēdo tria. Primum. Scōm.

Obictio.

Sol. An poterat scire nabuchodonosoz se esse missum a dō z eē ministruz dei ad deleduz hebreos.

De rebellationiꝫ dei q̄ fiebāt regibus gentilibus.

facturus erat ꝑ gētes:nā deus mittebat interdū ꝓphetas suos ad vngēdū aliquos in reges gētiū sicut helias missus est ad vngendū azael in regē syrie:ꝑce.li.c.xix.et deus mittebat interdū ꝓphetas ad denūciādū regibus gētiū qd facturi eēnt ꝑ iudeos vt ꝓz de heliseo q iuit in damascū ⁊ qñ vidit azael fleuit:⁊ cū diceret azael quare flet dñs meus:dixit helise⁹ scio mala q̄ facturus sis filijs israel ciuitates eoꝝ munitas igne succendes ⁊ iuuenes eoꝝ interficies gladio ⁊ puulos eoꝝ elides ⁊ ꝓgnātes diuides. ē.viij.c.interdū ēt deus ꝓ ꝓphetam vel alias in somnio reuelabat regibus gētiū qd facturi eēnt ꝑ alias gētes ⁊ mittebat eos ad puniēdū gētes illas.sic.n. fuit de pharaone nechao rege egipti quē deus misit ad pugnādū ꝑ syriā:sic ipse dixit ad iosiā qd mihi ⁊ tibi rex iuda nō aduersuꝫ te hodie venio sꝫ ꝑ aliā pugno domū ad quā me dñs festinato ire ꝑcepit desine aduersū deū facere q mecū est ne interficiat te.ij.palip.xxxv.⁊ ꝝ erat q deus eū mittebat qꝝ ibi dī noluit iosias reuerti sꝫ prē parauit ꝑ eū bellū nec acqeuit ēmonibus nechao ex ore dei ergo deus locutus fuerat illa pharaoni ⁊ sic poterat eē in nabuchodonosoꝛ ⁊ cognosceret se ministrū dei eē.

Tertium.

Tertiū erat recta intētio:⁊ ista poterat esse in nabuchodonosoꝛ.ſ.q nō premeret hebꝛeos ex desiderio dñandi vel predandi:sed qꝝ deus mittebat eum cōtra illos:⁊ qꝝ ipsi erāt pcōres.¶Dicēdū tñ q quāꝫ potuisset nabucho.facere ista sine pcō tñ peccauit faciēdo:qꝝ desecerūt in eo duo.ſ.iurisditio ⁊ recta itētio.nā sꝫ ipse potuisset scire se missuꝫ eē a deo tñ nūꝫ hoc sciuit nec hoc putauit: sed a desiderio dñandi motus est:⁊ oia ista credebat se agere ex ptāte sua vel deoꝝ suoꝝ:sed potius ptāte sua: peccauit etiā qꝝ nō habuit rectā intentionē cū nō occideret hebꝛeos:qꝝ pcōres erāt sꝫ vt subiceret eos sibi:⁊ ꝓ pcīs suū:qꝝ ipse introiuit in hierlm receptus a ioachin sub federe ⁊ illico violauit fidē alligās ipm ioachin ⁊ ducēs in babilonē:postea ꝝ ipm occidit vt ait ioseph⁹.x. antiq.Scōo pꝫ:qꝝ si nō peccauisset nabuchodonosoꝛ in his nō ꝓnūciasset deus penā ꝑ ipm ⁊ tñ ꝓnūciauit eam: biere.xxv.qꝝ postāꝫ dī q oēs gētes seruirēt ei septuaginta annis sequit cūqꝫ ipleti fuerint septuaginta anni visitabo sup regē babilonis ⁊ sup gētē illā in iniqtate eoꝝ ⁊ sup terrā caldeoꝝ ⁊ ponā illā in solitudines sempiternas.Tertio pꝫ:qꝝ nabuchodonosoꝛ supbiuit attribuens oia q̄ fecerat virtuti sue ⁊ dicēs nōne hec est babilon magna quā ego edificaui in roboꝛe fortitudinis mee ⁊ i gloria decoꝛis mei:dani.iiij.Quarto pꝫ hoc abacuch.j.vbi vocat ipm nabuchodonosoꝛ iniustū cuꝫ dicit mūdi sunt oculi tui ne videas malū ⁊ respicere ad iniqtatē non poteris q̄re nō respicis sup inique agētes ⁊ taces deuoꝛāte impio iustioꝛē se:peccauit ergo nabuchodonosoꝛ in defectu iurisdictionis ⁊ in prauitate intētionis.¶Ad primā rōnē in ꝯriū dōm q quāꝫ hebꝛei mererent penas istas q̄s nabuchodonosoꝛ eis īferebat nō seqt q iuste īferret: qꝝ ad hoc q pena iuste inferat nō solū requrit iusta cā: sed ēt recta intētio ⁊ sufficiēs iurisditio ⁊ tñ neutrū istoꝝ habuit nabuchodonosoꝛ ad faciēdū ista vt supꝛa declaratū est:ergo nō potuit iuste infligere penas istas.¶Ad secūdā dōm q si deus vocauisset nabuchodonosoꝛ ad faciēdū hec.i.exꝑ̄ iussisset ei facere ista non peccaret nabuchodonosoꝛ faciēdo:imo potius meruisset obediendo deo ⁊ tñ nō vocauit eū deus iubendo hoc nec reuelauit ei istud ꝓ aliquē ꝓphetā:ſꝫ dī sibilauisse ad eū in quantū inclinauit ipm ad veniēduꝫ ꝑ iudeos:⁊ tñ ipse nesciebat se a deo iclinari nec ꝓp deū faciebat:ſꝫ ꝓp desideriū suū vt dñaret ⁊ ꝓdaret:iō ista vocatio dei nō excusabat ipm ⁊ cū dī q de⁹ nō vocat ad malū vel nō inclinat ad illud ⁊ tñ vocauit vel inclinauit nabuchodonosoꝛ.dōm q verꝝ est q deus nunqꝫ inclinat ad aliqd qō malū est:⁊ sic etiā nō erat malū iudeos puniri ꝓ nabuchodonosoꝛ cum ipsi peccauissent:⁊ tñ nabuchodonosoꝛ faciēdo id qō maluꝫ nō erat peccabat eo q mala intētiōe illud faciebat:⁊ tñ potuisset bona intētione facere:si aūt aliqd eēt ita maluꝫ q ꝓ nullā circūstātiā posset eē bonū deus non inclinaret ad illud:qꝝ tūc deus inclinaret nos ad peccādū sicut demon ⁊ diceret nos tētare:⁊ tñ deus neminē tentat. Sic enī dī iacobi.j.ſ.nemo cū tentat dicat.qñ a deo tentatur deus enī intētatoꝛ maloꝝ est ipse aūt neminē tētat:vnusquisqꝫ ꝝo tētat a cōcupiscētia sua abstractus ⁊ illectus.

Ad tertiaꝫ.

¶Ad tertiā rōnē dōm q deus adiuuabat nabuchodonosoꝛ ad faciēdū oia ista:tñ nō iō sequit q bñfaciebat:qꝝ opus qō nabuchodonosoꝛ faciebat bonū erat ⁊ a deo volitū:iō adiuuabat eū deus ad cōplēdū illud:⁊ tñ intētio nabuchodonosoꝛ mala erat ⁊ ad hanc deus nō adiuuabat ipsum:⁊ sic peccabat non qdem tanqꝫ malū faciens: sed tanqꝫ malefaciens.

Cō.8 A

¶Quō pōt stare q ioachin scōs de q̄ b dī. eēt decem ⁊ octo annoꝝ:qꝝ.ij.palip.dī q erat.viij.annoꝝ.

Queretur vlteri⁹ quō dī hic de scō o ioachin q erat ānoꝝ decē ⁊ octo cū regnare cepisset:qꝝ.ij.palip.vlti.dī q erat ānoꝝ octo qñ cepit regnare:⁊ ēt.ij.esdre.ij.dī q erat ānoꝝ octo ioachin qñ ꝓstitutus est rex.¶Aliqs dicet q regnare cepit ioachin anno octauo vite sue sicut dī.ij.palip.vlti.⁊ tñ decē āni subtrahunt de regno suo:qꝝ forte illo tpe malus fuit vel ꝓp aliā cām:⁊ iō dī hic q cepit regnare anno.xviij. vite sue.¶Sꝫ aliqs obijciet q nō stat:qꝝ dī de ipso ioachin q regnauit mēsibus tribus:⁊ tñ si cepisset regnare āno. viij.vite sue regnasset decē annis ⁊ tribus mēsibus:iō nō pōt stare.¶Dōm q ista rō nō ꝓbat sufficiēter:nā si subtrahant decē anni de regno ioachin manebūt soluꝫ tres mēses ⁊ sic subtrahunt:⁊ iō dī q regnauit tribus mensibus quāꝫ regnauit plus q̄ꝫ decē annis:ſꝫ adhuc nō obstāte ꝫ nō pōt stare illa positio:qꝝ dī hic q nabuchodonosoꝛ anno octauo regni sui accepit ioachin ⁊ trāstulit in babilonē:⁊ tñ ꝓstat q nabuchodonosoꝛ subiecerat alterū ioachin pꝛem istius in tributariū ⁊ seruiuit ei ānis tribus ⁊ postea recessit ab eo.ē.in lra vixit ergo nabuchodonosoꝛ in regno ad minus tribus annis regnāte ꝑ ioachin:si ergo dicat q cepit regnare iste scōs ioachin anno octauo vite sue cū dicat hic q post annum.xviij.vite sue regnauerit tribus mēsibus erūt saltē decē anni de regno suo:⁊ sic vī q nabuchodonosoꝛ egerat annos tredecim ad minus i regno qñ cepit istū ꝫ ioachin ⁊ trāstulit i babilonē adiūgēdo tres annos ꝑmi ioachin cū decē annis istius:⁊ tñ nabuchodonosoꝛ solū regnauerat annis octo qñ captiuauit ioachin ergo non poterat cepisse regnare ioachin anno octauo vite sue:qꝝ ad mīn⁹ deficerēt qnqꝫ āni.¶Dōm igit q iste ioachin cepit regnare āno.xviij. vite sue:vt ꝓz ex rōne ꝑce.⁊ ēt qꝝ sequē.c.dī q anno.xj. sedechie capta est ciuitas ⁊ ille erat annus.xix.nabuchodonosoꝛ:⁊ tñ si regnasset iste ioachin ab anno octauo vite sue oportebat q eēt plus q̄ꝫ annus.xxiij.nabuchodonosoꝛ:qꝝ ad minus ipse regnauit tribus annis tpe primi ioachin qbus addant decē anni scōi ioachin ⁊ vndecim anni sedechie erūt anni.xxiij.⁊ tñ erat annus.xix. ergo nō potuit regnare ioachin nisi tribus mēsibus ⁊ nō decē annis:⁊ sic non cepit ab anno octauo:hoc aūt adhuc magis pꝫ:qꝝ hic dī q cepit regnare ioachin anno.xviij. ⁊ regnauit mēsibus tribus ⁊.ij.palip.vlti.⁊.ij.esdre.ij.c. dī q cepit regnare āno octauo:⁊ tñ vtrobiqꝫ dī q regnauit solū tribus mēsibus si tñ regnasset decē ānis sicut isti volūt saltē ibi exꝑssi fuissent.Aliqs dicet q ista diuersitas ꝓcedit:qꝝ lra est corrupta eo q hic ponunt decem ⁊ octo anni ⁊ deberēt poni octo vel.ij.palip.vlt.⁊.ij.esdre. ij.c.debēt poni decē ⁊ octo ⁊ ponunt solū octo.¶Sꝫ dicēdū q ista positio nimis est erronea.ꝑmo pꝫ:qꝝ non est verisīle.nam si deberet eē aliq̄ lra corrupta oporteret q ista eēt vera ⁊ illa q̄ dicit eū regnasse anno octauo eēt falsa ꝓp rōnes supꝛa assignatas:⁊ tñ nō est verisīle illā lraꝫ esse corruptā:qꝝ in duobus locis hī eodē mō.ſ.ij. palip. vlti.⁊.ij.esdre.ij.c.Scōo pꝫ:qꝝ ista positio nō ē verisīlis: qꝝ eadē lra hī in hebꝛeo.ſ.hic dī āno.xviij.⁊.ij.pali. vlt. et.ij.esdre.ij.dī anno octauo:nō erat aūt verisimile tam bibliam nostram q̄ꝫ hebꝛeā esse corruptā. Tertio pꝫ:qꝝ ista positio est nimis scandalosa:nam si dicamus hic sacram scripturam esse corruptā eodem modo poterimus dicere de quolibet alio loco cū sit eadeꝫ ratio ⁊ cum non

B

Rñsio auctoris.

Alia posi.

An aliquādo ꝓcedendum sit bibliā nr̄aꝫ ⁊ hebꝛeaꝫ simul corruptas eē i eodē loco ita q̄ nesciatur veritas.

Cōfutatio.

Primo.

Secūdo,

Tertio.

Ad ꝑmam rōnēꝫ in cōtrarium.

Ad scōam.

Tertia.

Quarta.

Secunda.

Prima rō.

Cōfutatio.

Peccauit pharao hec agendo.

possit ꝓbari veritas sacre scripture p aliquā rōnē poꝛē manebit nobis dubiū de tota sacra scriptura qꝛ poteꝛimus dicere eā in oībus locis esse coꝛruptā vel saltē non erit nobis firmū aliquā partē eius esse verā. sic.n. arguit augustin⁹. ꝛ habet in decretis di. ꝟ.c.si ad sacras. Quarto. Quarto pꝫ qꝛ de iure humano est regula q in ipsis iuribus vitanda est coꝛrectio ꝛ nūq̄ sunt iura coꝛrigenda quādiu pñt tollerari sꝫ expedit iura iuribus ꝓcoꝛdare vt pꝫ de elec.li.vi.c.cū expediat:a foꝛtiori ergo in sacra scriptura hoc fieri debet in q̄ nihil debet ꝓcedi deuiās a ℞itate debet laboꝛari ꝓ ꝓcoꝛdia eius: ꝛ sic quādiu potuerint ptes ꝓcoꝛdari nō est dōm q aliq̄ pars sit coꝛrupta ꝛ tñ pñt cō coꝛdari iste ptes sacre scripture vt.j. declarabit: ergo nō est ꝓcedendū q sit aliq̄ coꝛruptio. ¶Dōm igit verū eē q ioachin cepit regnare anno octauo ꝛ ēt cepit regnare anno decimooctauo. ℞ndeo quo sciēdū q primus ioachin pater istius regnauit annis vndecim sicut pꝫ ꝑce.c. ꝛ in principio scōi anni regni sui fecit secū regnare puulū filiū suū ioachin ꝛ regnauit cū eo residuis decē annis de regno suo. mortuo aūt primo ioachin regnauit iste scōus ioachin tribus mēsibus ꝛ sic bis incepit regnare. s. semel cū pꝛe suo ꝛ iterū solus. ꝛ cū dr. ij. palipo. vltimo. ꝛ. ij. esdre. ij. q regnauit anno octauo intelligit de tēpoꝛe q̄ cepit regnare viuēte patre. cū aūt dr hic q regnauit anno decimooctauo intelligit de tēpoꝛe illo quo regnauit solus mortuo pꝛe ꝛ fuerūt decē anni inter vtrūq̄ tēpus ꝛ sic nō est aliq̄ difficultas. Sed adhuc aliqs dicet aliter. s. q regnauerit annis decē ꝛ tribus mēsibus ioachin ꝛ tñ subticent decē anni. Dōm q hoc nō est verisimile: qꝛ in tribus locis dr de regno ioachin. s. hic ꝛ. ij. palipo. vltio. ꝛ. ij. esdre. ij. ꝛ tñ in quolibet istoꝝ triū locoꝝ ponunt solū tres menses regni ioachin: si tñ regnasset decē annis dato q in vno loco subticeret in alio exprimeret ꝛ i nullo istoꝝ triū exprimit ꝛ pꝫ hoc potissime qꝛ si interdum aliqua ꝓs sūme subticeat in numeris illa est pars parua respectu numeri q exprimit ꝛ tñ hic esset nimis absurdū s. q exprimerent solū tres menses ꝛ subticerent decē anni. sꝫ adhuc si aliqs vellet ꝓteruire dicēs q ꝓtigit sacrā scripturā in omnibus istis locis subticuisse decē annos. ¶Dōm q nō stat qꝛ. ij. palipo. vltimo ꝛ. ij. esdre. ij. ponunt isti numeri valde ꝑcisi qꝛ dicit ibi q regnauit ioachin tribus mensibus ꝛ decē diebus: si tñ defficerent hic decē anni cū suppleant ibi decē dies q defuerūt hic: a foꝛtiori supplerent decē anni q causarēt maioꝛē errōꝛē. potissime qꝛ istud nullo mō pōt stare ꝓpter rōnes assignatas in principio. tenēdū est ergo qō ante hoc diximus: sꝫ tūc obyciet aliqs q nō stet: qꝛ data ista distinctiōe de principio regnādi ioachin sequeret q vno modo ioachin regnasset decē annis ꝛ tribus mensibus. s. incipiēdo regnū suū ab anno octauo ꝛ alio mō regnasset solū tribus mensibus. s. incipiēdo regnū suū ab anno decimooctauo: ꝛ tñ hic dicit q cepit regnare anno decimooctauo ꝛ q regnauit tribus mēsibus ꝛ. ij. palipo. vltimo. ꝛ. ij esdre. ij. dicit q cepit regnare anno octauo: ꝛ tñ ēt dicit q regnauit tribus mēsibus ergo nō pñt sic concoꝛdari iste lr̄e: qꝛ ibi deberet dici q regnauit annis decē ꝛ mēsibus trib⁹. ¶Rñdendū q verū est q vno mō regnauit ioachin decē annis ꝛ trib⁹ mēsibus. s. cōputādo tēpus q̄ regnauit viuēte pꝛe suo cū tpe q̄ regnauit post mortē ipsius. si aūt cōputet tēpus solū quo regnauit post mortē eius erunt tres mēses. ꝛ tñ scriptura noluit computare nisi tempus quo ꝓ se regnauit eo q anni istoꝝ regū debēt esse distincti vt vna summa addita sup aliā sciat quāta est tēporis extēsio. ꝛ sic. ij. palipo. vltimo. ꝛ. ij. esdre. ij. quāq̄ ponat principiū regnādi ioachin a tēpoꝛe illo quo regnauit viuēte pꝛe nō ponit duratio regni eius nisi quātū ad illud tēpus q̄ ꝓ se regnauit ne coincidant anni vnius regis cū annis alteri⁹ ꝛ sic nō ē aliqō icōueniēs i diuersitate ista. ¶Nabuchodonoſoꝛ quare venit in principio regni ioachin obsidere hieruſalem. Qō.ix.

Obiectio. Reſponſio

Qō.9 a Rñ.ꝑma:

Queretur vlterius q̄re nabuchodonoſoꝛ in principio regni ioachin venit ad obsidendū eum in bierl'm. ¶Aliqs dicet q hoc fecit qꝛ ioachin ꝓstitutus est in regē ꝟ voluntatē nabuchodonoſoꝛ ꝛ iō mox vt sciuit venit ad obsidendū eū ꝛ captiuandū. Sed dōm q nō stat qꝛ iste ioachin fuit cōstitutus in regē de volūtate nabuchodonoſoꝛ qꝛ ipse erat in iudea q̄ ꝓstitutus est ioachin in regē: qō pꝫ: qꝛ ipse nabuchodonoſoꝛ intrās in bierl'm sub specie federis occidit ioachin primū ꝑem istius ioachin vt declaratū fuit. ꝟ. in q̄dā qōne ꝛ fecit eū ꝓduci ex bieruſalē ꝛ manere inhumatū: iō tūc poterat ꝓstituere quē vellet in regē ꝛ occidere si vellet istū puulū ioachin ꝛ tñ iste tūc ꝓstitut⁹ fuit i regē mortuo pꝛe ꝑ de voluntate nabuchodonoſoꝛ fuit iste ioachin cōstitutus in regē. Aliter rñdet ioſephus. x. antiq. ꝛ hiſt. ſcho. ꝛ nicolaus. s. q nabuchodonoſoꝛ ꝓstituerat istū ioachin in regē ꝛ deinde recessit in bierl'm ꝛ post modicū tēpus cepit timere q iste ioachin aduertēs qūo nabuchodonoſoꝛ occiderat patrē suum violādo ei fedus vellet rebellare ꝟ nabuchodonoſoꝛ iō priusquā posset se plus munire ꝟ eū voluit q̄si repēte venire ad obsidendū ciuitatē ꝛ sic nō trāsierāt nisi tres mēses de regno ioachin q̄ venit nabuchodonoſoꝛ ad occidēdū ipm. ¶Aliter tñ dici pōt ꝛ melius. s. q nabuchodonoſoꝛ instituit istū in regē ꝛ fecit eū iurare q non rebellaret sibi nec denegaret tributum ꝛ tñ mox vt recessit nabuchodonoſoꝛ de bierl'm cepit rebellare ioachin ꝛ denegauit tributum qō audiēs nabuchodonoſoꝛ illico venit ad obsidēdū vr̄bē. istud pꝫ. ij. esdre. ij. nam dr de isto ioachin q regnauit tribus mensibus ꝛ sequitur ꝛ nō est ℞itus a verbis que dicta sunt a hieremia ꝓpheta ex oꝛe dñi ꝛ adiurat⁹ a rege nabuchodonoſoꝛ p iurās discessit. ꝛ ista rō est nimis ℞isilis: nā cū ꝑsupponat q iste ioachin ꝓstitut⁹ fuit in regē de volūtate nabuchodonoſoꝛ ꝛ ipse occidisset ioachin patrē hui⁹ qꝛ recesserat ab eo nō erat verisile q ꝓmitteret regnare filiū eius nisi ꝑstita sibi fide de nō rebellādo ꝛ istā fidē violauit iste ioachin vt dictū est. ¶Itē non est verisile id qō dicit ioſephus ꝛ hiſto. ſcho. ꝛ nicolaus. s. q postq̄ ꝓstitutus fuit ioachin in regē timuit nabuchodonoſoꝛ q rebellaret ꝟ ipsum iō venit ad obsidēdū eum: nā istud posset dici si forte eēt ꝑsumptio de aliq̄ re occulta q̄ nouiter veniſſet in cogitationē nabuchodonoſoꝛ et tñ manifesta erat rō suspicionis ēt ante q̄s ꝓstitueret iste ioachin in regē iō nō veniſſet postea ad obsidēdū eū sꝫ a principio nolet ei dare regnū ne rebellaret ꝟ ipsum. Dicēdum ergo q ꝓpter rebellionē ꝛ violationes iuramēti quā fecit ioachin nabuchodonoſoꝛ venit ad obsidēdum bierl'm. ¶Queret vlterius q̄re ioachin egressus est de vrbe ad nabuchodonoſoꝛ cū ipse obsideret vrbē ꝛ nō dū pugnauisset ꝟ eā ꝛ an benefecerit i hoc. ¶Rñdet ioſephus. x. antiq. q hoc fecit ioachin qꝛ erat iustus et nā benign⁹ ꝛ noluit q ciuitas pateret ꝛ tēplū dñi pp ipm. potissime qꝛ hieremias sibi hoc facē suasit. ista aūt sunt satis verisilia qꝛ ioachin erat etate puus. s. decē ꝛ octo annoꝝ ꝛ exercitū nō multū habebat in vrbe. nabuchodonoſoꝛ aūt erat potētissimus ꝛ nō credebat se posse ei resistere iō verisile erat q potius se vellet tradere ei q̄s ponere se in piculo ꝛ ciuitatē. nā credebat q si se traderet regi babilōis nō eueniret ei malū. q aūt hieremias ꝓsuleret ei q traderet se regi babilonis satis verisile est qꝛ ipse hieremias ꝓsulebat sedecie tēpoꝛe obsidioīs q traderet se nabuchodonoſoꝛ vt pꝫ hieremie. xxxviij. s. hec dicit dñs si ꝓfectus exieris ad ꝓncipes regis babilonis viuet aia tua ꝛ ciuitas hec nō succēdet igni ꝛ saluus eris tu ꝛ domus tua. si aūt nō exieris ad principes regis babilōis tradet ciuitas hec in manus caldeoꝝ bñ ergo ageret ioachin tradēdo se in manus nabuchodonoſoꝛ vt nō piret ꝓpl⁹ suus ꝛ tēplū. Adhuc aūt dōm q ioachin non exiuit ad nabuchodonoſoꝛ nisi ꝓmisso fedē: nā cuꝫ venit nabuchodonoſoꝛ ad bierl'm erat clausa ciuitas ꝛ noluit ei aperire ioachin q̄sq̄ fecit fed⁹ q nō noceret ei nec ciuitati ꝛ dicebat nabuchodonoſoꝛ q nihil volebat nisi securitatē vt ioachin nō rebellaret ei ꝛ non negaret tributum ꝛ ad hoc ioachin voluit dare obsides ꝛ ꝓpter hoc exiuit de ciuitate cum matre sua ꝛ principibus suis ꝛ eunuchis ꝛ ꝓuis suis. s. qꝛ volebat istos dare nabuchodonoſoꝛ in

Contra. Joſepbus. Alia rñ. Cōtra ioſeph. ꝛ hiſto. ſcho.

Qō.10. a Quare ioachin egressus de vrbe iuit obuiā nabuchodonoſoꝛ. Rñ ioſep.

donosor in obsides 7 datis illis credebat ioachin q̄ nabuchodonosor nō noceret ei nec obsidibus ſ3 maneret ipse rex iude sicut prius q7 alꝰ sorte nō tradidisset se nabuchodonosor ipse tñ mox vt habuit ioachin ex̄ vrbem captiuauit eū 7 mr̄es suā 7 oēs quotquot voluit ɔ hierl'm 7 sic rupit fidem. ioachin tñ exiuit ad nabuchodonosor putās q̄ ille suaret fedꝰ 7 sic bñ agebat exeūdo ad eū. ¶ Vasa q̄ accepit nabuchodonosor de tēplo salomonis quē finē habuerūt 7 vbi steterūt in babilone.

Cō.II. A Accepit ter vasa de hierl'm. Primo. Secūdo. Tertio.

Cō.xi.

Queretur vlterius quē finē habuerūt vasa ista q̄ accepit nabuchodonosor de hierl'm. ¶ Dōm q̄ nabuchodonosor accepit vasa de tēplo dñi ter. Primo qñ captiuauit primū ioachin p̄es istius: nā tūc duxit eū in babiloné 7 vasa aliq̄ de templo dñi cū illo vt p3. ij. palipo. vltimo. 7. ij. esdre. ij. Scōo accepit vasa de tēplo dñi qñ trāstulit ioachin scōm in babiloné vt habek hic 7. ij. palipo. vltimo 7 ista vice accepit plura vasa q̄s prima q7 fere nihil reliqt in thesauris domus dñi. Tertio trāstulit vasa post destructionē hierl'm qñ nabuzardā p̄ncepꝰ militie venit in vrbē 7 cremauit tēplū dñi cū vrbe. j. in lra 7 ista vice nō trāstulit vasa nabuchodonosor per se ſ3 nabuzardā quē ipse misit ad destruēdū vrbē 7 manebat tūc nabuchodonosor in reblata q̄ ein terra firie. j. in lra. fuit ēt dra in hac vice tertia ad duas p̄tes: q7 in illis trāsferebat nabuchodonosor solū vasa aurea 7 argētea q̄ erāt i tēplo dñi vt p3 hic 7. ij. palipo. vltimo. 7. ij. esdre. ij. 7 tñ in ista tertia vice trāstulit nabuzardā vasa aurea 7 argētea 7 enea ſ3 p maiori pte erāt enea q7 fere oia argētea 7 aurea transtulerat nabuchodonosor: aliq̄ tñ argētea 7 aurea trāstulit nabuzardā vt p3. j. in lra 7 biere. vltimo: sciēdū ēt q̄ vasa q̄cūq3 aurea 7 argētea de tēplo dñi portata fuerūt integra in babiloné q7 pua erāt 7 nō oportebat q̄ frāgerēt ad hoc q̄ portarent. vasa aūt enea erāt magna sic altare holocaustoꝝ 7 colūne q̄ erant ante tēplū 7 mare eneū 7 lutereś ió necesse fuit q̄ frāgerēt q7 alꝰ nō poterāt portari 7 sic dr̄. j. in lra q̄ caldei fregerūt vasa ista. ¶ Sciēdū ēt q̄ vasa enea q̄ ablata sunt de templo dñi nunq3 redierūt post captiuitatē q7 caldei querterūt illa i alios vsus cū iā nō eēnt vasa ſ3 ptes erīo fracti ió nō fit mētio de reductiōe ipsoꝝ in li. esdre. vasa aūt aurea 7 argētea mānserūt integra 7 ista reducta sunt i hierl'm post captiuitatē vt p3. j. esdre. i. cū rex cirus tradēs iudeis ptātē recedēdi de babilone in terrā suā dedit eis oia vasa q̄ trāslata fuerāt de tēplo dñi p caldeos 7 numerant q̄ fuerūt aurea 7 q̄ argētea 7 ponūt noia vasoꝝ 7 tñ iter illa nullū fuit vas eneū vt p3 eodē. c. ¶ Sciēdū vlterius q̄ ista vasa eo tēpore q̄ mānserūt in babilone fuerūt in magno honore: nā nō fuerūt applicita alicui humāo vsui ſ3 posuit illa nabuchodonosor in tēplo dei sui in custodia 7 fuerūt ibi semp custodita vsq3 ad diē q̄ cirrus iussit illa dari hebreis vt redirēt in hierl'm de hoc. ij. pali. vltimo. 7. ij. esdre. ij. 7 hic re. vltimo. 7 nullus fuit toto hoc tēpore ausus accedere ad vasa illa: nā nabuchodonosor posuerat ea in tēplo dei sui forte q7 timebat deū israel 7 nō audebat querī vasa sua ad vsus humanos ſ3 posuit ea i loco honorabiliori in tēplo dei sui q7 nullū aliū locū ipse honorabiliores 7 sacratiores reputabat. vel forte fecit hoc ad honorē dei sui q7 voluit honorare eū ponendo vasa dei israel in domo eius vt significaret q̄ ipse superauerat deū israel adiutorio dei sui. qdqd aūt sit de q̄ magis declarabit alibi. ſ. ij. palipo. vltimo vel p̄imo esdre. j. nō querit nabuchodonosor vasa dei ad vsos humanos ſ3 dū ipse vixit manserūt semp vasa in tēplo dei sui. Reges quoq3 succedētes nō ausi sunt trāgere illa vasa. sol⁹. n. fuit baltbasar de p̄genie nabuchodonosor q̄ cū fecisset conuiuiū magnū 7 eēt ia temulētus iussit affern vasa dñi de tēplo in q̄ erant vt biberet in eis ipse 7 vxores sue 7 concubine sue: danielis. v. 7 tūc vidit digitos scribētes cōtra se in pariete 7 q7 denūciauit ei daniel q7 peccauerat bibēdo in vasis illis aparuerat istud p̄digiū redacta sunt vasa in tēplū dei babilōis 7 reges posteri non ausi sunt trāgere vasa illa ſ3 mānserūt in eodē tēplo vsq3 ad tēp⁹ regis cirī q̄ tradidit ea iudeis

An vasa enea redierunt.

Notādum vasa dñi in babilone fuisse in magno honore.

simul licentiā dās redeūdi in hierl'm: nā dr̄. j. esdre. j. rex cirr⁹ ptulit vasa tēpli dñi q̄ tulerat nabuchodonosor de hierl'm 7 posuerat in tēplo dei sui 7 sic de tēplo illo ptulit ea cirrus 7 sic reducta sunt in hierl'm vbi pus fuerāt ſ3 postea mānserūt ibi vsq3 ad tēpora romanorū quoꝝ q̄dā abstulerūt multa de tēplo ante xpi natiuitatem sicut fuit q̄dā ꝓsul romanus noīe crassus: postea ēt in tēpore titi 7 vespesiani cū tēplū cōbustū est oia pierūt q7 nec tēplū mansit postea nec aliq̄ cerimonia veteris testamēti. ¶ Quō potuerūt vasa fabricata a salomōe duci in babiloné. cuius ante hoc videantur data in manu hostium per alios reges.

Cō.xij. Cō.12. A

Queretur vlterius de istis vasis quō potuerunt trāsferri in babiloné q7 ante hoc acceperant ea reges q̄ erāt in circuitu. p3 hoc q7 qñ azael rex firie pugnauit ptra ioas regē iuda dedit ei ioas aurū 7 argētū vniuersū qđ inueniri potuit in domo dñi 7 in palatio regis. ē. xij. Aliqs dicet q̄ ille rex firie abstulit oia vasa aurea 7 argētea q̄ erāt in tēplo 7 tñ sequētes reges fecerūt alia vasa sicta 7 totidē numero 7 illa mānebāt in tēplo 7 illa abstulit postea nabuchodonosor. Sed dōs q̄ nō stat: q7 nabuchodonosor abstulit de tēplo dñi ipsa 7 vasa q̄ fecerat salomō vt p3. ē. i lra. ſ. 7 ꝓcidit vniuersa vasa aurea q̄ fecerat salomon rex israel in templo dñi 7 postea sequit q̄ trāstulit ea in babiloné ió nō fuerāt ista vasa ablata p alios reges. Prima rñ. ¶ Ꝛio hoc aūt sciēdū q̄ in tēplo dñi erat thesaurus magnus auri 7 argēti q7 reges iuda ꝓsecrabāt multa dño sicut dr̄ de asa q̄ intulit in tēplū dñi ea q̄ ipse ꝓsecrauerat 7 pr̄ suus p̄ce. ij. c. xv. ppls ēt offerebat multa. 7 istud aurū 7 argentus erat in massa ió vocabat ꝓprie thesaurus. fiebāt ēt de isto auro 7 argēto vasa aliq̄ ſ3 ista nō ꝓsecrabant q7 nō erāt necessaria ad ministrationē tēpli ió mānebāt in ipsis thesauris tēpli. Vasa aūt q̄ fecerat salomon applicabant ministratiōi 7 ió ista sola erāt sacra. cū aūt incidebat aliq̄ necessitas magna regibus iuda 7 nō haberēt pecuniā oportune accipiebāt de thesauris domus dñi. ſ. de illo auro 7 argēto qđ erat in massa 7 dabāt ad supplēdas necessitates 7 tñ post hoc cū ipsi redibāt ad pinguiores fortunā restituebāt tēplo oia illa 7 hoc mō nō accipiebat de templo dñi nisi aurū 7 argentū qđ erat in massa 7 nunq3 aliq̄ vasa nisi interdū nō sufficeret aurū 7 argētū in massa 7 tūc accipiebant vasa q̄ nō erāt ꝓsecrata ió interdū dr̄ de regibus iuda q̄ accipiebāt oē aurū 7 argentus qđ erat in thesauris domus dñi 7 intelligit solū de argento 7 auro in massa. interdū aūt 7 rare dabant vasa templi dñi cuius esset maior necessitas 7 tñ tūc nō dabant nisi vasa nō cōsecrata. sic p3 p̄ce. ij. c. xiij. cū dr̄ q̄ sesach rex egipti ascēdit in hierl'm 7 tulit thesauros domus dñi 7 thesauros regios 7 de asa dr̄ eo. ij. c. xv. tollens asa oē aurū 7 argentū qđ remāserat in thesauris domus dñi 7 domus regie misit illud ad benadab regem firie. sic etiā de ioas dr̄. ē. xij. q̄ dedit vniuersum aurū 7 argentū qđ inueniri potuit in thesauris templi dñi 7 in palatio regis. de amasia ẋo dr̄. ē. ij. c. xiij. q̄ ioas rex israel tulit tpe suo aur̄ 7 argentū 7 vniuersa vasa q̄ inuenta sunt in domo dñi 7 in thesauris regis. Ajaz fecit achaz dādo regi assiriorū. ē. xvi. idē etiā ezechias. ē. xviij. p3 igit q̄ ista positio sit necessaria q7 alꝰ cū vn⁹ rex fecisset semel totū aurū 7 argentū 7 vasa templi dñi nō posset alius rex dare illa 7 tñ de multis regib⁹ dr̄ q̄ ꝑ fecerūt 7 post oia ꝑ manebāt vasa q̄ fecerat salomon in tēplo dñi vt p3 hic 7 nō qđē pauca q̄si diminuta pp̄ pces p̄stationes 7 ablationes factas a regibus ſ3 erāt oia q̄ fecerat salomon: nā erāt q̄nq3 milia 7 q̄dringenta vt p3. j. esdre. j. ió dōm est q̄ nichil ablata fuerūt aliqua vasa de tēplo dñi de illis q̄ fecerat salomon vsq3 ad tēpus nabuchodonosor ſ3 debet necessario intelligi sicut supra declaratū est. ¶ Queret vlterius ad qđ nabuchodonosor trāstullit de hierl'm ista decē milia virorꝝ q̄ habent hic. ¶ Rñdendū est q̄ intentio p̄ncipalis nabuchodonosor fuit q7 volebat terram pacifice esse sibi subiectā: nam ante hoc multotiēs rebellauerat ipse quidem ioachin pater huius scōi ioachin subiectus fuit

Cō.13. A

Quare nabuchodonosor transtulit de hierl'm ista decē milia virorꝝ 7 omnes artifices.

Responsio

nabuchodonosor tribus ānis ad soluēdū tributa ⁊ postea rebellauit vt p3. ē. in lra. deinde ioachin filius eius ꝓstitutus in regē rebellauit illico vt declaratū ē. ē. ió nō credebat nabuchodonosor istā ciuitatē secure sibi seruituram nisi auferret de terra illa oēs qui tunc in ea manebāt: quia quāq3 reges vellent esse subiecti nabuchodonosor ꝑncipes ⁊ alij amici peruertebant eos ad rebellandum nolluit ḡ dimitere in terra aliquē q posset sibi rebellare: ⁊ ob hoc abstulit oēs ꝑncipes hierl'm abstulit ēt viros robustos qui erant in exercitu quāq3 nō essent ꝑncipes q3 ꝓfidens rex in istis faciebat bellū ⁊ rebellabat nabuchodonosor: abstulit ēt artifices ⁊ inclusores erāt. n. maxime isti artifices fabri ⁊ nolebat nabuchodonosor q manerent aliqui fabri in hierl'm ne possent facere arma q3 p hec dabaf occasio iudeis ad rebellādum si haberēt copiā armoꝝ. hoc ēt ꝓius fecerant philistini in terra israel qñ dñabanf terre illi⁹ anteq3 inciperet saul regnare: nam fecerāt q in toto israel nō eēt faber ferrarius ne forte israelite facerent sibi gladiū aut lanceā. ē. i. li. c. xiij. ⁊ in tātum hoc obseruabant q die qua israelite pugnare debuerūt ꝓtra philistinos nō inuētus ē in toto populo gladius aut lancea nisi in manu saulis ⁊ filij sui ionathe ⁊ cū vellēt israelite fabricare vomeres aut ligones ⁊ alia instrumēta ad terre cultū oportebat eos descēdere ad terrā philistinoꝝ ad hoc eodē. c. sic aūt fecit nūc nabuchodonosor quāq3 nō tā stricte. ⁊ captiuatis istis decē milibus de hierl'm noluit plures accipe q3 illi qui manebāt erāt pauperes ⁊ agricole q nō poterāt rebellare nec ꝓcitarent regē aliquē ad rebellādū. ¶ Queref vlterius de isto numero captiuoꝝ de qbus dī hic q3 primo dī q tāstulit nabuchodonosor decez milia ⁊ postea dī q transtulit septē milia. ¶ Rñdēdū q3 iste summe referunt ad diuersa: nam oēs qui trāslati sunt in babilonē erāt decē milia ⁊ de istis erāt q̄si duo milia de ꝑncipibus ⁊ alijs ꝑtinentibus ad domū regiā. erāt aūt septē millia de viris robustis q nō erāt ꝑncipes 3 solū viri ꝑuati in exercitu: de artificibus aūt ⁊ inclusoribus erāt mille solum ⁊ sic erāt oēs simul decē millia. ista positio conuenit nimis lre q3 ꝓius dī q tāstulit nabuchodonosor oēm hierl'm ⁊ oēs ꝑncipes ⁊ vniuersos fortes exercitus decē millia ⁊ sic vult q3 oēs isti q portati sunt simul erāt decē millia: postea aūt dī magis determinate q3 duxit nabuchodonosor captiuitatē de hierl'm in babilonē oēs viros robustos septē millia ⁊ artifices ⁊ inclusores mille. ⁊ sic vult q3 artifices ꝑ se mille eēnt ⁊ viri robusti eēnt septē millia manebāt ergo duo millia: op3 igitur q3 isti ponanf fuisse de ꝑncipibus cū nō dicanf hic translati alig nisi ꝑncipes ⁊ viri fortes ⁊ artifices. Sed adhuc obiciēf. q3 hie. vlti. ponif numerus captiuoꝝ ductoꝝ a nabuchodonosor in babilonez ⁊ ꝓcludif oēs ale q̄tuor millia sexcente de bijs tñ quomodo ꝓcordent cū istis ibidē declarabif: q3 nō solū est dīa in numero captiuoꝝ 3 etiā in tēpore quo captiuate sunt q3 aliqui dicunf captiuati anno septimo nabuchodonosor ⁊ alij anno. xviij. ⁊ alij āno. xxxiij. hic aūt nō ponif aliqua talis captiuitas 3 vna ponif scā anno octauo nabuchodonosor. s. ista de qua habetur hic ⁊ alia fuit facta anno. xix. s. illa que habetur sequēti. c.

† ¶ Et constituit) hic ponitur tertiū huius capituli. s. de regno sedechie q erat frater pri. mi ioachin ⁊ dicif (⁊ constituit mathaniā patruum eius ꝑ eo) iste mathanias erat filius iosie tertius ⁊ minor oīum: quod p3: q3 dicif hic q3 erat patruus eius ⁊ refertur ad ioachin q3 priuatus fuit regno ⁊ sic erat frater pris sui. s. primi ioachin ḡ ex pte patris vel matris: non ex pte matris q3 mater primi ioachin erat 3ebida filia phadaia de ruma ꝓcedēti. c. mater aūt isti⁹ mathanie erat amithal filia bieremie de lobna vt p3 hic ergo erat frater suus ex pte patris. pater autez ioachin erat ipse iosias precedēti. c. iste mathanias erat puulus. s. nouē ānoꝝ vel quasi qñ mortuus ē pater suus iosias vt declaratū est ꝓcedēti. c. (imposuit nomen sedechiā). mutauit nomē eius qñ fecit eū regē vocans eū sedechiā. sic. n. pharao rex egipti mutauit nomen ioachin fratris istius qñ fecit eū regē: nam cū vocarēf ꝓius eliachin vocauit eū ioachin (vigesimū primū annum etatis habebat sedechias cum regnare cepisset). ex hoc p3 q3 erat annoꝝ quasi nouē qñ mortuus est iosias pater eius: nam post iosiā regnauit ioathas tribus mensibus ꝑcedēti. c. ⁊ ioachin vndecim annis. e. c. ⁊ alius ioachin tribus mensibus vt p3. ē. qui sunt quasi duodecim anni ⁊ subtrahāt de vīginti vno annis quos nunc agebat manebunt quasi nouē (⁊ vndecim annis regnauit in hierusalem) nō regnauit maiori tēpore quia rebellauit ꝓtra nabuchodonosor ⁊ anno nono regni sedechie cepit pugnare nabuchodonosor ꝓtra vrbem ⁊ āno vndecimo mēse quarto cepit eā: sequēti. c. (nomē mris eius erat amithal filia bieremie de lobna). ex hoc apparet q3 iste sedechias erat frater ioachas regis ꝑmi de filijs iosie qui trāslatus est in egiptū a pharaone ⁊ ibi mortuus est: nam nomen matris illius erat amithal filia bieremie de lobna ꝑcedēti. c. (⁊ fecit malū cora dño). s. coluit idola q3 istud erat malū regū iuda ⁊ israel (iuxta oia que fecerat ioachin) referri pōt ad vtrūq3 ioachin: nam iste ioachin qui regnauerat ante hoc quāq3 solū regnasset tribus mensibus in illis fecit malū vt p3. ē. in lra. ioachin quoq3 pater eius regnauit vndecim annis ⁊ fecit malū. ē. in lra ⁊ precedēti. c. ⁊ tñ hic nō referf nisi ad ioachin ꝓximo ꝑcedentem ⁊ fit mētio specialiter de illo ad increpādū sedechiam. s. q3 ipse viderat mala qu euenerāt ipsi ioachin q3 coluit idola q3 recessit a rege babilonis ⁊ neutrum istoꝝ formidauit facere sedechias (irascebaf. n. dñs ꝓtra hierusalē ⁊ ꝓtra iudā donec ꝓiceret eos). i. in tēporibus sedechie irascebatur deus ꝓtra hierl'm ⁊ ꝓtra totū regnuz iuda ⁊ durauit ista ira donec proiceret eos a facie sua. s. vsq3 q̄ faceret illos duci in captiuitatē. q. d. vsq3 ad illud nō cessauit ira dei ⁊ tūc cessauit q3 tūc inflixit penā debitā pctō ⁊ cessauit ira: q3 ista est ꝓdicio iracūdie q3 qñ retribuerit punitionem resoluaf ira vt ait. ariſt. iiij. ethico. c. de mānsuetudine ⁊ nō fuit placata vsq3 ad illud tps q3 nō fuit aliqs q placaret eo q3 iudei ꝓtinuo reddebāt opationes suas peiores: nā tpe sedechie adhuc admonebat dñs iudeos vt bene agerēt ⁊ nō viderēt mala: hiere. xxij. s. hec dicit dñs facite iudiciū ⁊ iusticiā si. n. feceritis ꝟbū istō ingredienf ꝑ portas dom⁹ hui⁹ reges sedētes de genere dauid sup tronū eius ⁊ ascēdētes currus ⁊ equos ipsi ⁊ ꝑui ⁊ popl's eoꝝ q3 si nō audieritis ꝟba hec in me metipso iurauī dicit dñs qñ in solitudinē erit dom⁹ hec ⁊ tñ ꝓp hoc nō audierūt iudei tpe sedechie ió deus semper irascebaf q̄lq3 ꝓcipit iudā de terra sua i captiuitatē (recessitq3 sedechias a rege babilonis). s. rebellauit sedechias ipsi nabuchodonosor nollēs ei reddē tributū. hoc aūt fuit circa ānū nonū regni sedechie: nā in ipso āno no nono mense decimo venit nabuchodonosor ad pugnandum contra hierusalem sequenti. c.

¶ Quare nabuchodonosor mutauit nomē sedechie qñ ꝓstituit eum regē ⁊ de tribus causis ꝓpter quas mutaf nomen summi pontificis quando constituitur. Qō. xv.

Queretur quare nabuchodonosor mutauit nomē sedechie qñ ꝓstituit eū regē vocās ipm sedechiā cū ꝑus vocarēf mathanias vt p3 in lra. Aliqs dicet q3 hoc erat q3 tūc ꝓstituebaf in regē ⁊ sicut mutabat statū ita debebat mutare nomen. sic. n. fit de summo pōtifice qñ introniz3af q3 mutatur nomē eius ꝓp mutationem status sic ēt factum est de ioachin fratre istius quem rex egipti constituit in regē ⁊ vocauit eum ioachin cū prius vocaretur heliachim precedēti. c. Sed dicēdū q3 hoc nō stat: q3 mutatio status nō faciebat mutari nomē q3 tūc oēs q ꝓstituerenf in reges mutauissent nola: ⁊ tñ falsum est q3 inter reges israel nemo legif mutasse nomē qñ factus est rex: in regibus aūt iuda nullus nomē mutauit nisi isti duo fratres filij iosie. s. ioachin et sedechias. ⁊ tñ si ꝓpter mutationē status hoc fieret potius debuisset dauid mutare nomē qñ factus est rex ꝑo. lxxvij. ⁊ tñ isti duo erāt filij regis ⁊ nō erat tāta mutatio status ¶ Itē nō stat q3 dicebaf de mutatiōe nois summi pontificis q3 nomē illius mutaf ꝓpter tres cās. Prima est q3 nomē imponif homini ⁊ tñ q efficif summ⁹ pō

tifex prius

Qō. 14 A

Obiectio.

B Sedechias rex iuda constituif.

Qō. 15 A

Prima rō.

Cōfutatio

Prima rō Scōa rō.

B Nomē summi pō tificis ḡre mutatur.

Prima cā. tisex prius erat vt homo priuatus ꝛ cū efficit pōtisex est vt gerens vices dei in terris:ió alius est cui aliud nomē competit. ¶Scōa cā est qꝛ oēs summi pontifices sunt successores petri ꝛ vicarij xpi:ꝛ tñ xps mutauit nomen petri qñ fecit eū summū pontificē qꝛ prius vocabat simon ioānis. postea aūt vocauit eū xps petrus ꝛ cephan dicens tu es petrus ꝛ sup hanc petrā edificabo ecclesiā meā. matt. xvi. sic ēt in decretis. xxi. di. ꝟ. in nouo. ¶Tertia ró est qꝛ aliqñ summus pontifex poterat hñe a prima impositione aliqd nomē turpe ꝛ nō queniebat q tali nomine vocarē postq̄ esset summus pontifex:ió fuit queniēs q in oi promotiōe summi pontificis mutarē nomē. iste tres cāe tanguñ p ioa. andree in glo. phemy. sexti. ſ3 nulla istaꝝ causarū existebat in ioachin ꝛ sedechia vt mutarenꝯ noia eoꝝ qꝛ nullus ipsoꝝ incipiebat gerere vices dei nec erāt successores petri nec habebat qsq̄ nomen turpe qꝛ tā honesta erāt priora noia sicut posteriora. ¶Dōm igit q nabuchodonosoꝛ mutauit nomē sedechie ad memoriā beneficij. ſ. qꝛ ipse fecerat eū regē ꝛ vt recordareꝯ se ab eo suscepisse oia bona q̄ habebat. Alia cā erat qꝛ homini nouiter nato nomē imponit qꝛ tūc incipit esse:ita cū sedechias nunq̄ habiturus esset regnuꝫ cū ioachin filiuꝫ fratris sui haberet illud ꝛ posteri sui succeſſuri eēnt ꝛ qꝛ nūc nabuchodonosoꝛ fecit eū regē videbat eū nunc genuisse ꝛ ió nomē ei imponebat: Tertia cā fuit ad significandū se habere ptātē sup sedechiaꝫ:qꝛ signū ptātis est mutare nomē rei vel facere aliq̄ alia de re ad volūtatē suā:ió vt nabuchodonosoꝛ ostēderet se habere ptātē sup regnum iuda abstulit illud regi ioachin ꝛ instituit sedechiā i regē vt ostēderet se hñe ptātē sup pſonā sedechie mutauit nomē illius qꝛ nō poterat aliū vsuꝫ queniētē hñe sup pſonā manentē in statu regio p quem ostēderet ptās sua in illo ꝛ q ipse instituerat eū in regē. iste eedē cāe fuerūt vt rex egipti mutaret nomē ioachin qñ fecit eū regē ꝓcedēti. c. ¶Quereꝯ vlterius ḡre nabuchodonosoꝛ mutādo nomē mathanie potius vocauit euꝫ sedechiā q̄ alio noīe. ¶Rñdent hebrei ꝛ nicolaus ꝛ multi de nr̄is q vocauit eū hoc noīe ad significandum pactū qđ cū eo interposuerat. ſ. q semp sibi redderet tributū ꝛ nō rebellaret ꝟ eū ꝛ ad hoc nabuchodonosoꝛ coegit sedechiā iurare p nomē dei sui ꝛ tūc vocauit eū sedechiā qđ interpretat̄ iusticia dei. ſ. vt sedechias ēt memor obseruare iusticiā nō violādo pactū qđ fecerat iter posito noīe dei ꝛ diceret iust⁹ erga deū seruādo pactū qꝛ exhiberet nomini dei honorē debitū ꝛ nō obseruādo ēt iniustus ꝓtra deū qꝛ ꝓtenebat nomē eius. motiuū aūt breoꝝ pōt esse duplex ad dicendū hoc. primū ipsa interpretatio noīs q̄ queuit pacto cū interpretet iusticia dei. Scōm est qꝛ legit de sedechia q fecerit pactū cum rege nabuchodonosoꝛ ꝛ in obseruatione illius poterat ēē iustitia dei vel iniustitia si nō obseruaret. ¶Dōm tñ potiº videt q nō fuerit ista cā impositionis huius noīs ſ3 sicut noia a principio imponunt ad placitū ita ꝛ nūc istud impositū fuit. ꝛ p3 p sile:nā rex egipti ☧tit nomē heliachin quē ꝓstituit in regē ꝛ vocauit eū ioachin ꝓcedēti. c. ꝛ tñ ibi nō obseruata fuit aliq̄ rō significatiōis noīs qꝛ nihil speciale illud nomē significat. nec ēt hebrei aliquā rōnē assignant ḡre ille potius vocatus fuerit ioachin q̄ alio noīe ita igit dōm est hic. nec ēt aliqd valet q nomē istō significet iusticiā dei qꝛ istud est p accedēs: naꝫ sic est in pleriſq̄ noibus ppriis hebreoꝝ qꝛ significant aliqd:ꝛ tñ nō posita fuerūt viris ppter rōnē illā significationis qꝛ cū aliq̄ illoꝝ significēt pulchritudinē vel robur ꝛ alis q̄litates q̄ queniūt virili etati nō imponerenꝯ vsq̄ ad virilē etatē:ꝛ tñ falsum est:qꝛ iudeis imponebanꝯ noia die octauo q̄ circūcidebanꝯ vt p3 de noīe beati ioānis baptiste luce. j. si tñ vellimus tenere ꝓrē positionē q̄ est multoꝝ satis est verisimilis. ¶Quereꝯ vlterius an peccauit sedechias recedēdo a rege babilonis p denegationē tributi. ¶Aliqs dicet q sic:qꝛ sedechias subiectus ē tributo violēter:qlibet aūt desiderat nāl̄r libertatē:ió non male agebat redeūdo in libertatē qñcūq̄ posset ꝛ ꝟ erat rebellādo ꝛ denegādo tributū. ¶Dōz aūt q sedechias peccauit recedēdo a rege babilonis ꝓpter duo vel tria. Primo qꝛ fuit valde ingratus:nā nabuchodonosoꝛ ꝓtulerat sedechie regnū qđ nō debebat ei de iure nec unq̄ potuisset ad eū deuenire cū possideret a ioachin ꝛ succedere debebāt filij sui:ꝓ tāto ergo beneficio tenebatur ei multa reddere vnde ēt si nabuchodonosoꝛ nō pepigisset cū eo q nō recederet ab ipso nec cessaret a pstatione tributoꝝ tenebat ipse semp eē subditus illi ꝛ pstare ei munera ex q̄dā equitate ꝛ gratitudine collati beneficij pec cauit ergo rebellādo. ¶Scōo peccauit qꝛ fuit piur⁹ :nā iurauit regi babilonis nō rebellare ꝓtra eū p nomē dñi ꝛ hoc nō obstāte rebellauit. Juramētū tñ cuicūq̄ pstet siue fideli siue infideli seruandū est cū sit de aliq̄ re ad quā possit homo licite obligari qꝛ alis iuramentū nō est seruādū qꝛ nō pōt fuari sine interitu salutis eterne. nec est obligatoriū cū est pstitū ꝓtra bonos mores: iurāmētū enim nō inuentū est vt esset vinculū iniquitatis vt p3 de ꝓsuetudine. c. ꝓsuetudinē. li. vi. iuramētū tñ qđ pstitit sedechias licitū erat. ſ. q nō rebellaret ꝓtra regē babilōis ꝛ q solueret ei tributa:ió seruare tenebat ꝛ violauit:ió peccauit ꝛ sic increpat̄. ꝟ. palipo. vltimo. c. fecit malū in oculis dñi a rege quoq̄ nabuchodonosoꝛ recessit q adiurauerat eū p deū. sic ēt ioachin increpat̄ qꝛ pstitit simile iuramentū nabuchodonosoꝛ ꝛ violauit illud. ꝟ. esdre. ꝟ. ſ. ꝛ adiurat⁹ a rege nabuchodonoſo pīrās discessit. ¶Tertio peccauit qꝛ fecit ꝓtra monita dei p hieremiaꝫ: admonuerat eniꝫ deus sedechiā p hieremiā vt nō rebellaret ꝓtra regē nabuchodonosoꝛ ꝛ postq̄ cepit rebellare ēt admōebat eū vt traderet se illi vt p3 hiere. xxxviij. ſ. hec dicit dñs si pfectus exieris ad pncipes regis babilonis viuet aia tua ꝛ ciuitas hec nō succendet̄ igni ꝛ salu⁹ eris tu ꝛ domus tua. si aūt nō exieris ad pncipes regis babilonis tradet̄ ciuitas hec in manus caldeoꝝ et succendēt ea igni ꝛ tu nō effugies de manu eoꝝ:ꝛ tñ noluit sedechias desistere a rebellione. Ad rōnē in ꝓtrariū dōm q nō bene egit sedechias volēdo redire in libertatē p rebellionē. nā lꝫ nō sit malū velle redire in libertatē qꝛ tñ nō poterat redire i illā sedechias nisi cōmittēdo piuriū ꝛ ingratitudinē malefaciebat redire volēdo in illā p rebellionē ꝛ non dī ppie q volebat redire in libertatē. nā si sedechias regnasset in hierlm anteq̄ veniret nabuchodonosoꝛ ꝛ ipse violēter subiecisset eū tributo diceret velle redire in libertatē:ꝛ tñ nō fuit facta aliq̄ violētia sedechie ſ3 ipse ꝓsensit accipere regnū interposito pacto q nō recederet a nabuchodonosoꝛ ꝛ ad hoc nemo cogebat eū:ió nō poterat dici q iste vellet redire in libertatē ſ3 q volebat violare pactū. poterat aūt ꝟ dici de ioabin fratre suo qui erat rex qñ venit nabuchodonosoꝛ in hierusalē ꝛ subiecit euꝫ tributo ꝛ post tres annos ille rebellauit vt patet supra in littera.

¶Jncipit.Capitulum.xxv.ꝛ vltimum.

FActum est anno nono regni eius mense decimo decima die mensis: venit nabuchodonosoꝛ rex babilonis ipse ꝛ omnis exercit⁹ ei⁹ in hierlm: ꝛ circūdederūt eā ꝛ extruxerūt in circuitu eius munitiōes.

FActum. Descripto in ꝓcedētib⁹ regno iuda sub eius duratiōe: hic agit de eius vltima desolatiōe q̄ fuit facta tpe sedechie: p captiuitatē babilonicā ꝛ diuidit in duo: qꝛ primo agit de ppria captiuitate sub sedechia. Scōo de ppria huilitate sub godolia ibi (populo aūt). pma in tres qꝛ primo ciuitas expugnatur ꝛ capit. scōo a caldeis succendit (ibi mēse qnto) tertio ꝑdavrbis diuidit ibi (reliquā autē populi). ¶Quereꝯ circa pmū an sit hic ordo cōtinuus ꝛ an ea q̄ habentur hic fuerint facta immediate post precedentia. vel aliquāto tpe post. Ad pmū dicēdū q hic est ordo cō

Secunda.

Tertia

Alia rñ. Prima cā.

Scōa.

Tertia.

Cō. 16 A Quare poti° vocauit eū sedechiā q̄ alio nomine. Rño nico.

Cō 17. A An sedechias peccauerit recedēdo a rege babilonis. ꝛ nō soluēdo ei tributum. Rño. Prima rō

Secūda. Juramētū fuādū est ēt infidelibus.

Tertia.

Cō. I. A De ordine an ꝓtinuus sit ꝛ immediatus q̄ritur.

Rño ad primum. Ad scom.

tinuus: nam supra dicebatur de institutione sedechie in regem. hic autem dicitur de captiuatione facta propter eius rebellionē t ēt de cessatione regni iuda. Ad. fm. dicendū q ista fuerunt facta nouē ānis vel quasi post p̄cedentia: q supra dr̄ de institutione sedechie in regem: hic autē dr̄ de obsidione vrbis que facta est āno nono regni eius vt p3 in lr̄a. Vel potest dici q ista fuerūt facta imediate post p̄cedentia: q in fine precedētis capituli dr̄ recessit sedechias a rege babilonis t tñ imediate post illū recessum credēdū est q nabuchodonosor venerit ad obsidendū vrbē: ió nihil intercidit inter ista t p̄cedētia sz est historia cōtinuata. t dr̄ (factus est autē anno nono regni eius). s. anno nono regni sedechie: nā nō potest dici ānus nonus respectu regis nabuchodonosor q nūc erat ānus decimus non⁹ eius vt p3. j. in lr̄a (mense decimo decima die n..ensis). ponitur aūt hic p̄cisio ista tpis ad significādum quāto tpe durauit obsidio hierl'm q̄ fuit p annum t dimidiū t mēsem vnū. s. ab āno nono mense nono die decima vsq3 ad vndecimū annus eiusdem sedechie mense quarto die decima. t sic fuit p̄incipiū obsidionis huius quasi in mense nouēbris: nam āni hebreor incipiūt sem per circa equinoctiū vernale. s. circa mediū martij paulo ante vel paulo post t sic mensis nonus anni ipsor esset nouember: t tñ q: terra illa est valde calidior ista cuz sit ptim in tertio t partim in quarto climate tā in vere quā in hieme p̄t ibi esse bella (venit nabuchodonosor rex babilonis ipse t oēs exercitus ei⁹ in hierl'm) erat. n. hierusalē ciuitas fortis: ió nabuchodonosor duxit totū exercitū suū contra illā t adhuc sic fuit sibi difficile expugnare eam (t circūdederūt eā). s. ex omni parte valauit eam exercitus ne posset aliquis patere aditus p quez introducerent victualia in vrbem vel per quē introirēt aliqui adiutores t sic oppressi fame ipsi israelite traderent se caldeis (t extruxerūt in circuitu eius munitiones). s. caldei edificauerūt machinas t turres t alia apparamēta bellica q̄ solent fieri ad capiendū vrbes. vel erat iste munitiones ad hoc q caldei possent appropinquari vrbi t nō formidarent iacula missa ab vrbe (et clausa est ciuitas atqz vallata). s. clausa fuit ab exercitu caldeor p circuitū t vallata ita vt nullus posset ingredi vel egredi. Nicola⁹ autem dicit q clausa est ciuitas. s. a ciuibus ne possent caldei introire in illam t vallata est a caldeis p circuitum sz p̄mū melius est q: hiere. vlti. vbi ponit̄ ista historia dr̄ t fuit ciuitas obsessa vbi dicit̄ hic clausa est ciuitas atqz vallata (vsqz ad vndecimum annū regis sedechie nona die mensis quarti) tādiu māsit obsidio. s. p annū t septē menses t tñ nōdū poterāt caldei capere vrbem q: erat fortissima nec cepissent eā nisi fames inualuisset in vrbe q: tunc fugerunt viri bellatores vt p3 in lr̄a. sic etiaz fuit qñ romani obsederūt eā q: longo tpe māsit obsidio quo usqz oēs fere qui erāt in vrbe consumpti fuerūt vt ait iosephus in. li. de bello iudaico (p̄ualluitqz fames in ciuitate). istud fuit in vndecimo anno mense quarto die nono q: toto tpe quo durauit obsidio erat in ciuitate ciborum parcitas q: nō poterāt habere cibos aliunde p̄pter obsidionē: t tñ fames nūq̄z dr̄ inualuisse vsqz ad diez quo nō fuerūt panes in vrbe quos populus posset comedere t istud fuit vndecimo anno mense quarto die nono vt p3 hiere. vlti. t ió illa die recesserunt iudei de vrbe p locum occultū t ciuitas capta est a caldeis: fuit aūt hoc in iunio quasi circa festū sancti ioānis cū incipiat annus hebreor circa mediū martij paulo ante vel paulo post vt dictum fuit nec (erat panis populo terre). i. nō habebāt alimēta aliqua q̄ erant in vrbe. t dr̄ de populo terre. i. de vulgaribus boibus. q. d. rex t alij p̄cipes aliqua alimēta habebant t tñ populus nihil habebat t q: rex solus cum p̄cipibus nō poterat defendere vrbem recesserunt oēs de vrbe illa die qua defecit panis in vrbe. sciendū aūt q tanta fuit fames in ciuitate q ante soluta3 obsidionē nō erat plurimis de populo quid comederent: ió multi pre fame arescebāt. sic. n. dr̄ trenor. iiij. candidiores nazarei eius niue nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo saphiro pulchriores denigrata est sup carbones facies

Nicola.

Jstud quo tēpore fuit q: circa festum sancti ioannis.

eor t nō sunt cogniti i plateis adhesit cutis eorū ossib⁹ aruit t facta est quasi lignū: t multi passi sunt banc calamitatē quos hieremias magis deplorat quā occisos in bello vt p3 trenor. ḡrto. s. melius fuit occisis gladio quā interfectis fame qñ isti extabuerūt p̄sumpti a sterilitate terre: p̄ualuit ēt in tñ ista fames q mlte mulieres comederūt filios suos sic p3 trenor. iiij. s. manus mulier misericordiū coxerunt filios suos facti sunt cibus eaz in contrictione filie popli mei. i. in destructiōe hierl'm (t interrupta est ciuitas) potest intelligi dupliciter. vno mō q die illo quo fames p̄ualuit in vrbe iam nō erat aliquis qui posset custodire eā p̄ fame q: defecerāt vires eor vel erāt pauci qui possent t ob hoc caldei inuenientes aliq̄s partes muri q̄ nō custodiebant ruperūt murū p partes illas t sic interrupta est ciuitas qō vidētes ciues fugerūt de vrbe p quemdā locū occultū. Aliter potest dici q cū nō essent cibi in vrbe t iam nō posset defendi ciuitas deliberauerūt fugere viri bellatores qui relicti fuerant cum rege t fugerūt p quēdā locū occultuz t tunc nullis custodientibus vrbē potuerunt caldei interrūpere murum p̄mus tñ modus vr̄ melior: q: si p̄us fugissent ciues q̄z murus rumperet nō rupissent caldei murū q: possent intrare libere in vrbē nullo p̄hibente. nisi forte dicat q multo prius recessit sedechias cuz viris suis de vrbe q̄z scirent hoc caldei t tunc putantes q manebant in vrbe inceperūt rūpere murū: t tñ hoc non stat q: tūc interim nescientibus caldeis possent fugere longe ab vrbe iudei ita vt nō possent consequi illos caldei t tñ cōsecuti sunt eos fugiētes vt p3 in lr̄a: ió vr̄ q p̄ius interrūpi cepit ciuitas q̄z fugerēt iudei de hierl'm (t oēs viri bellatores nocte fugierūt) fugiebāt p̄pter duo. s. q: interrūpebat ciuitas t q: fames erat sz p̄cipua cā fuit fames: nā si būssent copiā ciboz nō p̄misissent caldeis interrūpere vrbē sz resisterēt sic̄ p annū t septē mēses restiterāt illis sz iaz p̄ fame nō poterāt pugnare nec volebāt in vrbe mānere: t dr̄ q fugerunt viri bellatores q: mulieres q̄ erāt in vrbe t paruuli non fugerunt sed manserunt in vrbe t captiuate sunt a caldeis. fugerunt autem per noctem vt non viderent ab exercitu caldeor qui erat in giro totius ciuitatis (p viā porte que erat inter duplicē murū ad ortum regis). ista via erat multū occulta ita vt vix caldei possent scire illā: ió fugerūt p portā q̄ ducebat ad ortū regis erat aūt ista porta inter duos muros coniūctos in longū t faciētes inter se modū callis t circa illā portā erat quidā ortus regis versus quē fugerūt isti bellatores (porro caldei obsidebāt in circuitu ciuitatē) hoc dr̄ ad significādū quomodo caldei senserunt fugere iudeos de vrbe t p̄secuti sunt eos. hoc aūt fuit q: in circuitu totius ciuitatis erāt caldei ió nō poterāt iudei fugere p aliquā ptem p quā nō viderent caldei illos (. fugit itaqz sedechias per viaz que ducit ad campestria solitudinis) campestria vocant terra q̄ est aliqualiter plana t aliq̄liter montuosa t ponūt̄ iste tres differentie terre in sacra scriptura. s. mōtes campestria t planicies vt colligit̄ iosue. xi. t ibi declaratū est. terra aūt campestris in regno iuda erat quedam regio parua in qua erāt alique ciuitates t ponunt̄ quatuordecim ciuitates quaz p̄ima erat esthaol t saraa vt p3 iosue. xv. apud terram istam est quedā alia regio que vocat̄ solitudo vel desertū t sunt ibi rare habitationes t tñ sex ciuitates sunt ibi e. c. t est desertū istud vel solitudo circa iordanē t hierico. sic. n. p3 de beato ioāne baptista qui exiuit ad desertū iudee t ibi morabat t veniebat ad eū populus t baptizabatur ab ipso in iordane vt p3 matt. iij. t mar. i. t in regione illa est collis in quo xp̄s ieiunauit q̄dragesimā: ió dr̄ matt.. iiij: q ductus ē a spiritu in desertū, vt tentaret a diabolo t vocatur vsqz hodie collis ille q̄drantana satis p̄pe hierico vt p3 in li. de situ terre sctē. fugit aūt sedechias versus illam solitudinez q: forte intendebat latere in illa p aliquot dies q̄usqz recederēt caldei de terra vel intendebat fugere securius q: terra illa ē mōtuosa nimis t p̄rupta ita vt vix aliquis homo posset p illā ambulare sz soli cerui t capree sic p3. s̄. i. lib. c. xxiij. cum dr̄ ecce dauid in deserto est engadi t

Lamētatio hieremie de q̄ intelligitur.

Cāpestria quid.

etiā super abruptissimas petras que solis ibicibus pule sunt:z tñ istud desertū est ad quod nūc ibat sedechias z istud est quod vocatur desertū iosue.xv. quod pz:qz ibi ponit ciuitas eugadi z.ē.i.li.c.xxiiij.ponitur esse istō de sertū eugadi.sicut ergo dauid ī deserto illo volebat occul tari a facie saulis q erat de terra israel:vellet sedechias etiā a fortiori occultari a facie exercitus caldeoꝝ qui ne sciebat terram illam (z psecutus est exercitus caldeorū regem)videns.n.q fugeret psecutus fuit eū curans po tius tenere eū q̄z intrare in vrbem: nam fugiente rege z bellatoribus nemo manebat in ea qui posset prohibere introitū babilonijs(cōprehēditq; eū in planitie hierico) D distat.n.hierico a hierl'm quasi per octo vel nouē leucas. nam dr̄ in libro de situ terre sancte q̄ distat tredecim mi liaribus sz illa milliaria sunt maiora q̄z illa quoꝝ cōmu niter duo faciūt leucā.terra aūt hierico ē plana qz est hie rico in quadam valle magna que est vallis iordanis z est Josephus terra fertilissima totius terre chanaam vt ait iosephus. v.antiqui.z volebat sedechias introire desertum quod est iuxta illā planitiē z anteq̄z introiret cepit illū exerci tus caldeoꝝ in planitie hierico(z oēs bellatores q erāt cū eo dispersi sunt z reliquerūt eū)oēs fugiebant simul z tñ appinquante exercitu caldeoꝝ fugerūt singuli quo illos voluntas ferebat z dispersi sunt:qz iste est mod⁹ fu gientium q̄ nō simul fugiant sicut dr̄.ē.i.lib.c.xi.q̄ saul psecutus fuit exercitū amonitaꝝ z dispersit eos ita vt nō manerēt duo pariter(apprehēsū ergo regem).s. fugien tibus reliquis de exercitu sedechie oibus viris ceperūt caldei ipsum sedechiaz:naz cū oēs fugerēt precipue ipm Sedechi- sedechiā psequi curauerūt z ceperūt multos quoq; alios as p seruos cū eo ceperūt z iugulauerūt:z tū de eo fit mentio qz rex regis babi erat(adduxerūt ad regē babilonis ī reblata) q̄z q̄z exer lonis app̄- citus caldeoꝝ apprehendisset seeechiā nō ausus est occi henditur z dere illū nec disponere aliquid de eo sine mandato nabu excecat ꝛc. chodonosor qui erat tūc in reblata.est.n.reblata ciuitas quedā in terra sirie q̄ est in ꝓfinibus sirie z terre chanaā. Reblata vnde in terminis terre chanaā ponitur numeri.xxxiiij. vbi. (q locutus est cū eo iudiciū)anteq̄z nabuchodonosor ali quid male ageret sedechie z filijs eius locutus fuit cum eo iudiciū.i.verba ptinentia ad iudiciū z hiere. xxxix. z.lij.dr̄ z locutus est ad eū iudicia sz idē est. est aūt sen sus q nabuchudonosor ꝓcessit iuridice contra sedechiā Nabucho- dans ei locū defensionis.s.obiecit ꝓtra eū ingratitudinē do. nō ꝓdē magnā.s q ipse constituerat eū regē cū nō ptineret ad nauit sede- ipsum z promiserat nō recedere ab ipso z tñ rebellauit. chiam inau etiam obiecit sibi piurium:qz iurauerat sibi p nomē dei ditum. sui q nō rebellaret contra ipsum z tñ rebellauit. ij.pali. vlti.ad hec aūt nō potuit aliqd rñdere sedechias:qz ipe cōmiserat omnia hec z nō poterat ea negare: ideo nabu chodonosor condemnauit eū iudicialiter vt eruerentur oculi eius z occiderent filij sui z ista iudicia fuerunt pro posita ad hoc q magis cōfunderet sedechias z erube sceret z esset ista grauior pena eius z abundantior vin dicta nabuchodonosor(filios aūtē sedechie occidit cora eo)in illa fuga ibant etiaz filij sedechie z capti sunt ipsi z multi principes sedechie:nam vbi dr̄ hic q occisi sunt filij sedechie: dr̄ etiā.hier.vlti.q oēs p̄ncipes iude occi dit nabuchodonosor in reblata.poterat.n. habere nunc sedechias multos filios qz erat ānoꝝ trigintaduoꝝ qñ capta ē ciuitas:qō pz:qz cū cepisset regnare erat ānoruz viginti vni⁹ ꝓcedēti.c.z postea vndecimo āno regni eius † capta est ciuitas:z hoc erat ānus tricesim⁹ secūdus etatis Quare na- sue(z oculos eius effodit) noluit eū occidere nabucho- buchodo- donosor sz effodit oculos eius radicit⁹ ad magis punien effodit ocu dū eū:nam si occideret eum erat tota pena simul z subi los sede- tanea.nūc aūtē nō occidit eum vt tota vita sua eēt ama chie. ra.s.recogitans felicitatē suā p̄stinā quomodo fuisset rex iudeoꝝ in magna gloria:nūc aūtē in tantā incidisset cala mitatē vt esset in eternū icarceratus z insup priuat⁹ ocu lis magnis repleretur angustijs. effodit aūt nabuchodo nosor oculos eius vt nihil ei delectationis relinqueret. nam p sensum visus plus delectamur q̄z p oēs alios sen sus cū plura p eū cognoscamus vt ait arist.i.metbaphisi ce.s.sensum visus plus diligimus:qz plures nobis reruz dr̄ias ostēdit.nūc autē cū puatus esset oculis sedechias nihil ei delectationis manebat sz tota vita in amaritudi ne ducenda erat:z sic manfit in babilone in carcere vsq; ad diem mortis sue.j.in lr̄a. prius tñ occidit nabucho- donosor filios sedechie q̄z erueret oculos eius vt magis angustiaret:qz si eruti essent sibi oculi qñ occiderent filij E ei⁹ quā q̄z sciret eos occidi non videret:z sic nō posset tū angustiari sicut cū coram eo occisi sunt.inquirebat.n.na buchodonosor multiplices penas quas infligeret sede- chie eo q nimis cōcitauerat eū ad iram resistēdo ei q̄si p decē z nouē menses in obsidione.ipsi aūtē ioachin p̄de cessori sedechie nō intulit nabuchodonosor aliquā penā quā q̄z duxerit eū captiuū in babilonē eo q ille nō restitit ipsi sed mox vt nabuchodonosor obsedit ciuitatē exiuit ad ipsum vt pz p̄cedenti.c. ¶Sciendū autē q sedechias ductus ē ad nabuchodonosor in reblata:qz qñ capta est vrbs nō erat nabuchodonosor ibi sz in reblata: nam a Ubi erat principio ipse venit cū toto suo exercitu z obsedit vrbē nabucho. sz cuz obsidio diuturna fieret recessit de vrbe z reliquit principes in obsidione quoꝝ noia ponunt hiere. xxxix. ipse vero iuit in reblata:z qñ capta est ciuitas manebat in reblata(vinxitq; eū cathenis z adduxit in babilonē) † iratus erat nimis nabuchodonosor ipsi sedechie ideo se cit eū cathenis ligari z poni in carcere in babilone z ibi māsit vsq; ad diē mortis sue vt pz.hier.vlti.s.z adduxit eū rex babilonis in babilonē z posuit eū in domo carce- ris vsq; ad diē mortis sue(Mense quinto)hic ponit ſm Hierl'm cō huius capituli.s.in quo ciuitas capta comburit z dr̄(mē buritur p se quinto septima die mensis)hic assignat tempus quo nabucho- hierl'm combusta est:pro quo sciendum q capta hierl'm donosor. z sedechia rege cū non esset nabuchodonosor ibi tūc nō ausi sunt p̄ncipes exercitus disponere aliquid de sede- chia vel de vrbe: iō duxerūt sedechiā ad nabuchodono sor in reblata z ibi punitus est:z inde misit nabuchodo nosor p̄ncipem militie sue vt disponeret de hierl'm cre mādo eā z quosdā occidendo z alios captiuādo: z qz re blata distabat a hierl'm fuit vnus mensis inter diem quo vrbs capta est p exercituz z quo postea cremata est per nabuzardā:nam mense quarto nona die mensis capta ē vrbs.ē.in lr̄a. z quinto mense die septima eius cepit cre matio vrbis vt pz hic(ipse est annus nonus decimus re gis babilonis).s.annus vndecimus sedechie in quo ca- pta est ciuitas z cremata est anno decimo nono nabu- chodonosor.quod pz qz qñ nabuchodonosor duxit ioa- chin vinctū in babilonē p̄cedēti.c. erat annus octauus eius:z tñ postea regnauit sedechias annis vndecim p̄ce dēti.c.z.ē.in lr̄a:z sic erat annus iste decimus nonus in Nota quo cessauit regnū sedechie z capta est ciuitas(venit na † buzardā p̄nceps exercitus seruus regis babilonis)istū misit nabuchodonosor de reblata vbi erat qñ occidit se dechiā z erat iste nabuzardan p̄nceps militie regis ba- bilonis:iō ipse venit loco nabuchodonosor in hierl'm ad destruēdū eam:z vocat aliqñ iste nabuzardan p̄nceps coquoꝝ: vt pz in libro baruch.z poterat esse q vtrunq; cōueniret isti nabuzardan qz forte ipse erat p̄nceps di- sponēdo super oēs coquos regis babilonis.vocatur aūt seruus regis babilonis qz erat vnus de p̄ncipibus eius † (z succēdit domū dñi).s. cremauit tēplum z nō solū cre mauit sz ēt diruit vsq; ad solū vt nō maneret in eo lapis super lapidem eo q erat domus fortis z in forti loco. s. Templum in monte syon.vnde quando redierūt iudei de captiuita funditus te oportuit q̄ de nouo fabricaretur templum domini z destruitur. posita sunt fundamēta ei⁹a cemētarijs quasi nūq; fuisset ibi aliqō edificiū:de hoc pz.i.esdre.c.iij.de reb⁹ aūt que erāt in tēplo domini.s.de arcba federis z de vasis aureis z argenteis z de cortinis z velamētis z singulis suppel- lectilibus templi quē finē habuerint declaratuz est p̄ce. li.c.vi.z.vij.(z domū regis)erat palatium regis in ca- † stro montis syon iuxta tēplū dñi vt declaratū est p̄cedēti li.c.vij.z.ē.xi.z erat domus fortis z magna z illam etiā diruerunt ad solum sicut tēplū dñi.erat autez palatium ſ istō quod fecerat salomō.z nomine palatij regis intelli-

guntur tres domus quas fecerat salomon.ſ. domus ſua
z domus ſaltus libani z domus filie pharaonis de qbus
† ꝓ p̄cedēti li.c.vj.(z domos hierl'm).ſ.cōbuſſit domos
p̄ncipales hierl'm vel combuſſit oēs domos(oēmqz do
† mū combuſſit igni).i.oēs domos vrbis cōbuſſit vel in-
telligit oēm domū.i.p̄ncipalē:ſic dicit.biere.vlti.ſ. oēs
† domos hierl'm z oēm domū magnā igne cōbuſſit(z mu
ros hierl'm).ſ.deſtruxit (omnemqz domū cōbuſſit igni)
repetitio ſentētie eſt:ſed dicet cur dr̄ hic ſuccendit domū
regis z domos hierl'm omnēqz domū igni combuſſit: qz
vī iſtud ſupfluum:nam dicēdo q combuſſit domos hie-
ruſalē nō opportebat q dicerēt omnemqz domū cōbuſ-
ſit vel ſi diceretur oēm domū combuſſit nō opportebat
addi z domos hierl'm igne cōbuſſit. ¶ Dōm q nō eſt ſu
perfluus.ſꝫo quo ſciendū q pōt intelligi dupliciter de
combuſtione domoꝝ.vno mō q cōbuſte fuerint ſole do-
mus p̄ncipales vrbis q̄ erāt fortes z dirute fuerint.reliq̄
autez dom⁹ plane tanq̄z nō vtiles ad rebellandū relicte
fuerint. ¶ Aliter pōt intelligi q cōbuſte fuerint oēs do-
mos hierl'm.ſꝫ p̄mum vī magis ꝓſonare lr̄e:qz bier.vlt.
dr̄ q ſuccēdit nabuzardā domū regis z oēs domos hie-
ruſalem z oēm domū magnam igne cōbuſſit.quāq̄z pōt
dici q ſꝫ nabuzardā ſolū appōeret ignē domib⁹ magnis
ad deſtruēdū eas:tn̄ etiā domus parue cremate fuerint:
qz ignis egrediens de magnis domib⁹ exurebat q̄cunqz
ꝓiuncta edificia:z tn̄ quocunqz iſtoꝝ modoꝝ:dicendū q
lr̄a nō eſt ſupflua:nam accipiēdo p̄mo mō eſt ſenſus q
nabuzardā cremauerit domū regis z domos hierl'm.i.ēt
oēs alias domos magnas vltra domū regis.z poſtea dr̄
oēmqz domū igne cōbuſſit.ſ.oēm domū magnaz ſiue re-
gis ſiue alioꝝ. Accipiēdo ſcō mō eſt ſenſus q cōbuſſit
domum regis z domos hierl'm.i.ēt omnes alias domos
hierl'm z dr̄ oēmqz domū igni combuſſit.ſ.oēs domos vr
† bis tam regis q̄z alioꝝ ſiue magnas ſiue puas(z muros
hieruſalem in circuitu deſtruxit oīs exercitus caldeoꝝ)
poſtq̄z cremata eſt tota ciuitas z dirute fuerūt dom⁹ de-
ſtruxit exercitus caldeoꝝ totū murū per circuitū vrbis.
erat.n. ciuitas fortiter murata:z hoc ſcīm ē vt nō poſſent
poſtea hebrei rebellare ꝓtra regē babilonis pp fortitudi
nem vrbis.vñ qñ redierunt iſraelite de babilone opor-
tuit eos edificare ō nouo totū murꝝ vrbis:vt p̄z neemie.
ſcō z tertio(qui erat cū p̄ncipe militū)iſte p̄nceps erat
nabuzardā:vt p̄z.s̄.in ifra:z exercitus tot⁹ q cū illo erat
† deſtruxit muros vrbis. (Reliquā autē)hic ponit tertiū
lb buius partis in quo p̄da diuidit vel de illa diſponit z di
uidit in tres ptes:qz p̄mo diſponit de bitudine manētis
pp̄li.ſcō de bis q̄ erant in tēplo dñi ibi (colūnas aūt.)
tertio de illis q capti ſunt ꝓfugi vel q ducti ſunt de vrbe
† ad regem babilonis captiui ibi(tulit quoq̄z). Circa pri-
muz dr̄(reliquā autē pp̄li partē que remāſerat in ciuita
te)qñ introierūt babilony in vrbē fugiente ſedechia fu-
gerunt cū ipſo ſedechia p̄ncipes z viri bellatores:reliq
aūt pp̄lares q nō erant bellatores ſed pauperes de qb⁹
nulla mētio fiebat māſerunt in vrbe nō curantes fugere
qz putauerūt q caldei nō nocerēt eis z de iſta pte pp̄li
diſponit hic.ſ.q ordinati ſunt de eis agricole z vinitores
q manerent in terra ad colendū eam z de iſtis dr̄ hic q̄-
modo qdam māſerūt in terra vt eēnt agricole z alij trā-
ſlati ſunt in babilonē (z perfugas q tranſfugerāt ad regē
babilonis)vocant.n.perfuge illi q fugiūt de vna acie bo
ſtili ad aliā:z ita dū obſideret hierl'm qdam de vrbe trā-
ſugerant ad caldeos timentes traditionē vrbis in man⁹
nabuchodonoſoꝛ:z de bis dixit ſedechias ad hieremiaz
ſcz ſolicitus ſuz ꝓpter iudeos q tranſfugerūt ad caldeos
ne forte tradat ī man⁹ eoꝝ z illudāt mihi:biere. xxxviij.
† (z reliquū vulgus)dr̄ vulgus multitudo p̄miſcua par-
uuloꝝ z mulierū:nam ēt iſti tranſlati ſunt in babilonē:
J de hoc p̄z biere.xxxviij.cū dr̄ q ſi nolueris egredi iſte ē
ſermo quē oñdit mihi dñs:ecce oēs mulieres que remā
ſerunt in domo regis iuda educētur ad p̄ncipes regis
babilonis z iterum oēs vxores tue z filij tui educent ad
caldeos(trāſtulit nabuzardā p̄nceps militie).ſ.tranſtu
lit in babilonē:z nō ſolum intelligit hoc de illis qui erāt
in hierl'm:ſed etiam de oībus habitatoribus terre iuda:
qz de oībus vrbibus iuda z beniamin ducti ſunt captī-
ui in babilonem:z poſtea qñ venerunt de captiuitate re
dijt vnuſqſqz in ciuitatē ſuam.i.eſdre.ij.(z de pauperi-
bus terre reliquit vinitores z agricolas).ſ.in q̄libet vr- Vinitores
be terre iuda z beniamin reliquit nabuzardā aliquos vi
nitores z agricolas.ſ.nō fuit aliqua ciuitas in toto regno
iuda de qua non ducerent aliq captiui in babilonem: z
tn̄ etiā nō fuit aliq̄ ciuitas in qua nō relinq̄rent aliq ha-
bitatores ſꝫ relinq̄bantur pauci.ſ.illi q ſolum ſufficerēt
ad colendū agros z vineas vt terra non redigeretur in
ſolitudinem:qz rex babilonis pugnauerat cōtra gentem
iſtam pp̄ dñium z vtilitatem tributorū quā inde ꝓſecu-
turus erat:ſi tn̄ oēs duceret in babilonez maneret terra
deſerta z nulli dñaretur nec poſſet inde conſeq aliquam
vtilitatem:iō voluit dimittere aliquos in terra qui cole
rent illā z de fructibus ei⁹ darent tributa nabuchodono Agricole.
ſoꝛ:z ad hoc dimiſit paupes qui nō poſſent ſibi rebella-
re nec eſſent aſſueti ad bellū. vocant autē vinitores cul-
tores vineaꝝ.agricole autem cultores terraꝝ ſeminada
rum. (Colūnas autē)hic ponit ſcōum huius ptis in Que abla-
quo diſponit de bis q̄ erant in domo dñi.ſ.de vaſis qñ ta fuerūt ō
caldei illa duxerunt in babilonem z dr̄ (colūnas autem hieruſalez
ereas q̄ erant in tēplo dñi)iſte erant due colūne facte de in babilo-
ere z poſite ante portā tēpli iuxta atriū ſacerdotū quaꝝ nem.
vna vocabat iachin z alia boas:vt p̄z p̄cedenti.li.c.vij.
z iſte erant poſite ad decorē z dicunt eſſe in tēplo dñi ac
cipiendo large templum p toto circuitu atrioꝝ: nam IK
non erant iſte colūne intra ptem illam ſecretā tēpli clau
ſam parietibus z tecto ſed extra apud atriuz ſacerdotū
circa introitū templi(z baſes)poteſt intelligi de baſibus †
iſtarum colūnarum vel de baſibus maris enei z luterū
de quibus p̄z p̄ce.li.c.vij.ſed melius intelligitur de ba-
ſibus colūnarum:qz quelz colūna habebat baſem am-
plam ſuper quā fundebatur:vt patet eo.c. (z mare ene
um)iſtud mare erat factuz in modū hemiſpherij z erat
magne quātitatis qz capiebat duo milliavatos de aqua:
z erat ad hoc q lauarentur ſacerdotes in eo qñ miniſtra
re debebant z erat poſitū iſtud mare ſup duodecim bo-
ues eneos quoꝝ ſinguli quatuoꝛ erant ꝓtra vnā partem
mundi:p̄ce.lib.c.vij.z ibi declaratum eſt de figura z ma
gnitudine eius z omnibus conditionibus ſuis(qō erat
in domo domini).i.in tēplo:nō erat in tēplo.ſ.intra par-
tem abſconditam opertā parietibus z tecto que vocatur
p̄prie templum ſed erat intra atriuz ſacerdotū z omnia
atria vocabant templum.ſic.n.dr̄ actuum.iij. q petrus
z ioānes aſcēdebant in templum ad horā oꝛonis nonā:
cōſtat tn̄ q iſti non introibant in templum nec etiam in †
atrium ſacerdotum cū eſſent laici ſed oia loca atriorum
vocabant templum(ꝓfregerūt caldei).ſ.iſta vaſa p̄dicta
confregerunt:qz erant magna z nō poterant portari in-
tegra z confracta ſunt vt portarent per ptes(z tranſtu-
lerunt eos oē in babilonē).erat.n.eos p̄tioſuz.ſ.eos copin
thum:iō portauerunt illud in babilonē ad faciendū de
illo alia vaſa. Idem intelligendum eſt de altari holocau
ſtoꝛum:qz illud erat eneū z magne quātitatis. ſ. viginti
cubitorū vt p̄z.ij.paralipo.iiij.z nō poterat portari inte
gruz ſed in laminas diuiſuz eſt(ollas q̄oq̄z ereas)iſtas
portauerunt babilonij integras:qz nō erant magna va-
ſa z iſta erāt in domo dñi ad coquēduz carnes ſacrificio-
rum pacificoꝝ:qz quicunqz offerebat hoſtias pacificas
accipiebat fere oēs carnes animalis ꝺlati p̄ ſe z ſacerdo
tibus z coquebat eas in atrio templi z cum cocte eſſent Ad quid
veniebat ſacerdos z auferebat partem ſuam z offerens erāt olle.
comedebat reliquū. z in hoc peccabant filij heli ſummi
ſacerdotis qui debebant accipe partes ſuas poſtq̄z eēnt
cocte z accipiebant eas dum eſſent crude: ſic patet. s̄.i.
lib.c.ij.ſed q̄cunqz immolaſſet victimā veniebat puer ſa
cerdotis dū coquerentur carnes z habebat fuſcinulam
tridentē in manu ſua z mittebat eam in lebetem vel cal
dariam aut in ollam ſiue cacabū:z omne quod leuabat
fuſcinula tollebat ſacerdos ſibi:z dr̄ ibi q peccabant in
hoc.ſ.filij heli neſcientes dñm nec officiū ſacerdotuz ad

populum

ad populū z postea dicit erat ergo peccatū pueroꝝ grande nimis coram dño z sic ēt ps q omnia ista vasa erāt in tēplo z puer sacerdotis veniebat z leuabat carnes dum coquerent qō non esset si carnes ille nō coquerentur in templo z ad hoc erant assignata de templo vasa in quibus offerrētes coquerēt carnes illas qz carnes ille erāt sacre z nō debebant coqui in vasis vulgaribus(z trullas)trulle vocantur ꝓprie quedam instrumenta ferrea quibus cōplanant lutū in parietibus vt nihil superemineat z vocat illud trula a trudēdo qz trudit omnia foramina z rimulas aparentes z sic accipitur amos.vi.cum dixit deus quid tu vides amos z dixit ille trulā cementarij:z dixit dominus ecce ego ponam trulam in medio populi mei israel non addiciā vltra super inducere eus. i.superlinire qō fit cum trula cementarij. aliqñ aūt accipitur trula pro quodā instrumēto plano ferreo vel eneo quo operitur olla ne aliquid imundum cadat in eam z vocatur trula a trudendo qz trudit.i.claudit ollam z sic accipitur hic qz cū ollis domus domini erant trule(z tridentes(vocantur tridentes quidā vncini ferrei vel enei ad arripiendus carnes z leuandū de olla vel ad mouendum carnes in olla z dicuntur tridentes qz interdū habent tres vncos quos nos vocamus dentes(z cipbos) cipbus nomen vasis est ad potum:z tñ hic magis accipitur ꝓ alio vase pertinente ad coquinam vt quidā volūt z tñ ꝓprie accipitur pro vase in quo bibitur quod ps.qz biere.vlti.ponuntur fiale vbi ponūtur hic cipbi(z mortariola)vocantur mortariola quedam vasa enea in quibus terebantur varia aromata z pigmenta ad ꝛficiendum thimiama qō arderet coraz domino: nam illud fiebat per modum cuiusdam puluerīs minutissimi terrendo varias species in mortario exod.xxx.(z omnia vasa erea in quibus ministrabant tulerunt). s. caldei tulerūt omnia vasa erea in quibus ministrabāt sacerdotes .erāt enim multa vasa erea pertinentia ad altare holocaustorum preter ista.s.forcipes quibus mouebantur prune in igne ad disponendum ignem ne cogerentur sacerdotes applicare manus ad ignem:erant etiam igniuz recepta cula quedam vasa concaua in quibus ponebanť prune vt ferrentur ad altare thimiamatuz de bijs exodi.xxvij. z omnia ista erant de ere vt ps ibidem(necnon thuribula z fialas)thuribula possunt accipi dupliciter.vno modo pro quibusdam vasis eneis in quibus accipiebantur prune de altari holocaustoꝝ ad ferendum illas ad altare thimiamatum z postea ponebatur thimiama super illas prunas z ista vasa ponebantur super altare thimiamatum z manebant ibi quousqz cremaretur thimiama z ista vocabantur ignium receptacula z thuribula:nam in quantum accipiebatur ignis de altari holocaustoruz ad ferendum ad altare thimiamatum vocantur ignium receptacula:in q̄ztum vero ponebatur postea thimiama vt arderet ibi vocabantur thuribula qz illud thimiama large vocatur thus:qz in thimiamate thus est exo.xxx. Alio modo vocantur thuribula quedam vasa aurea in quibus ponebatur thus:nam in mensa ꝓpositionis que erat intra templum proprie dictum:erant duodecim panes semper positi z sup illos erat thus z illud thus erat in quibusdā vasis aureis que vocabātur thuribula pp thus:hic autem pōt accipi vtroqz modo qz ista vasa de qb⁹ hic dr erāt quedā aurea z argentea: alia autē erāt enea vt ps in ika.si aūt accipiamus q erat de vasis eneis dicet q erat thuribulū pmo mō.si aūt eēt de vasis aureis dicet q erāt de turibulis scdo mō acceptis. Vocant fiale quedam vasa ad suscipiendū vinum vel oleum et ista erant aurea z non distinguntur a cipbis nisi in figura qz erant diuerse figure vasorum sicut etiam nos obseruamus:qz alterius figure sunt vasa vinaria z alteri⁹ vasa olearia. Vtraqz autem necessaria erant in templo domini pro libamentis:nam vinū z oleum erant libamēta pro quolibet sacrificio pacifico z holocausto vt patet numeri.xv.z ideo erant quedam vasa in templo domini in quibus semper tenebatur vinum ad fundendū super sacrificia z alia vasa erant in quibus tenebať oleum z vtraqz erant aurea z ista erant super mensam propositionis ad seruiendum altari holocaustorum z ponuntur ista vasa exo.xxv.(que aurea aurea que argētea argentea tulit princeps militie) .i.istorum vasoꝝ quedā erāt aurea z quedam erant argentea et que erant aurea portabantur per se cum aureis:que autem erant argentea portabantur per se cuz argenteis z omnia ista tulit princeps militie.s.nabuzardā. Sciendum tamen q istorum vasorum nominatorum plura erant enea q̄z aurea z argentea vt declaratum fuit supra:z tamen solum dicitur hic de aureis z argenteis qz ista fuerunt portata integra z cum magna custodia: que autez erāt enea pro maiori parte fracta fuerūt vt ps supra in littera z non obseruabantur sub magna cura cum non essent tanti valoris sicut vasa aurea z argentea:z tamen ne videantur omnino omissa vasa enea ponunť hic quedā(idest columnas duas)iste columne due erant enee z magne que erāt posite ante portam templi pro sola pulchritudine vt declaratum est precedenti. lib.c.vij.(z mare vnum)vocatur mare vas magnum in modum emisperij in quo ponebatur aqua vt lauarentur sacerdotes antequam ministrarent vt dictum est supra:z dicitur mare vnum qz nō erant in templo plura maria enea ad istum vsum sicut erant plures columne vel sicut de quibuslz vasis erant multa z intelligitur etiam per mare eneū de duodecim bobus qui sustentabant illud precedenti. li.c.vij. qz illi etiam erant enei z magni valoris sicut ipsum mare: iō portarentur in babilonem sicut z ipsum mare z tamen scriptura non facit mentionem de bobus qz illi intelliguntur per mare cum essent solum ad sustinendum mare(z bases quas fecerat salomon in domo domini).iste sunt decē bases quadrate quaꝝ quelibet habebat quatuor rotas z erant magne pulchritudinis de quarum figura z sculpturis ps precedenti.li.c.vij.z erant omnes iste bases enee z super illas erant decem vasa magna q̄ vocabantur luteres quoruz quodlz poterat capere quadraginta batos z erant ista vasa ad continendum aquā vt in eis lauarentur partes carniū sacrificioꝝ de quorū figuris ps precedenti.li.c.vij.z ibi de coruz vsu z singulis proprietatibus dictū est:nominauit autem hic scriptura solum bases nihil dicendo de luteribus qz nominando bases intelliguntur luteres cum bases non sint nisi ad continenduz luteres vt ps precede.li.c.vij.z dicitur q iste bases erant in domo domini.s.in templo large dicto:nam erant in atrio sacerdotum vt ministraretur in eis vt declaratum est e.c.pro quo sciendum quod erant quatuor atria vt declaratuz est precedenti.li.c.vi.z.vij. z in nullo illorum erant aliqua vasa nisi in atrio sacerdotum qz vasa erant ad ministrationem in cultu diuino et tamen nulli ministrabant nisi sacerdotes: ideo in nullo atrio erant vasa nisi in atrio sacerdotum.in alijs autem tribus atrijs erant soli laici z illi non ministrabant ideo non habebant in atrijs suis aliqua vasa z hoc verum est nisi de vasis coquinarijs.s.de ollis trulis z tridentibus qz ista erant ad coquendum carnes sacrificiorum z tractabanť a popularibus erātqz in aliquo de tribus atrijs eorum:vasa autez aurea z argentea non erant in aliquo atrioꝝ nec etiam in atrio sacerdotū sz erant intra templū ꝓprie dictū qō erat clausum parietibus z tecto z ibi erat mēsa ꝓpositionis cū vasis aureis z argēteis ptinētibus ad ministrationē(nō erat pondus eris omnium vasoꝝ ū).s.nō habebať certa extimatio in pondere in vasis eneis qz tante multitudinis z magnitudinis erant q nō extimabatur pondus illorū:vasa autē aurea z argētea erant in certo pondere qz minora erant preciosiora(decem z octo cubitoꝝ altitudinis habebat columna vna) positū fuerat de vasis q̄ portata sunt in babilonē z intercetera dictū est de duabus columnis z hic dicitur de figura earū breuiter.s.q̄ q̄lz colūna erat altitudinis decē z octo cubitoꝝ.pro quo sciendū q quelz istaꝝ colūnarū hēbat tres ptes.s.baseꝝ magnā z eneā sup quā tenebať z deinde astile qō erat minoris grossitiei z maioris longitudinis z ista pars vocabať ꝓprie columnea:alia pars

Abulensis. 2

Trullit qd

Tridētes.

Cipbi.

Mortariola.

Turibula quid.

Vasa salo.

tertia erat ſuper columnã q̃ vocabaſ capitellũ ⁊ iſta erat ꝑter columnã differẽs in figura ⁊ ſculptura ⁊ latitudine ⁊ cũ dr̃ q̃ erat columna decem ⁊ octo cubitoꝝ intelligiſ ſolũ ō aſtili q̃ altitudo capitelli poſtea ponit ꝑ ſe. de altitudine aũt vaſis ſubticeſ. figura aũt ⁊ habitudo haſtilis

Columna. columne erat q̃ in altitudine erat cubitoꝝ decẽ ⁊ octo ⁊ erat rotundũ ⁊ in circuitu ambiebaſ a linea duodecim cubitoꝝ p̃cedẽti. li. c. vij. vel ſm aliã menſurationẽ ambiebaſ a linea decẽ cubitoꝝ hiere. vlti. ⁊ iſte columne cũ eſſent ita groſſe nõ erãt ſolide q̃ nõ potuiſſent nullo mõ moueri ⁊ eſſet tanta multitudo eris inutilis ſ3 erant columne itrinſecus vacue ⁊ groſſitudo labij eris erat quatuoꝝ digitoꝝ ita vt poſſet ſuſtinere capitellũ ſupra poſitum ⁊ nõ frangerenſ pre magnitudine ponderis hiere.

Capitellũ. vlti. (⁊ capitellũ ereũ ſuper ſe altitudinis triũ cubitoꝝ). ſ. q̃lib⁹ iſtaꝝ colũnaꝝ bẽbat ſuper ſe capitelũ ⁊ vocabaſ capitelum q̃dam paꝛs enea q̃ nõ erat de ipſa columna ſ3 erat ſuperpoſita columne ⁊ erat groſſioꝛ q̃z colũna. ſic. n. eſt in columnis nr̃is rotũdis vel angularibus q̃ quelz columna habet baſem ⁊ capitelum ⁊ vtrũq̃z groſſius eſt q̃z ipſa columna. ⁊ dr̃ q̃ erat trium cubitoꝝ altitudinis ⁊ tñ p̃cedẽti. li. c. vj. ⁊ hiere. vlt. dr̃ q̃ erat q̃nq̃z cubitoꝝ. diuerſitas aũt eſt q̃ quedã ꝑtes que non erant ſculpte fundabanſ imediate ſuper columnã ⁊ erãt de ipſo capitelo tñ non computanſ hic de capitello ⁊ ille erãt duoꝝ cubitoꝝ ⁊ tñ p̃cedẽti. li. c. vlti. cõputanſ partes capiteli

Malogranata. tam ſculpte q̃z nõ ſculpte ⁊ totũ ſimul erat q̃nq̃z cubitoruꝫ (⁊ retiaculũ ⁊ malogranata ſup capitelũ columne) accipitur ſuper ꝑ in q̃ nõ erãt malogranata ⁊ retiacula ſuper altitudinẽ capitelloꝝ ſ3 in ipſis capitelis ⁊ tñ dicebanſ eẽ ſup. i. in ſuperficie eoꝝ. vocaſ reciaculũ ſculptura q̃dã facta in ipſo capitello in modũ retis. ſ. erãt q̃dã perforationes pulchre ſicut in retibus vt ꝑ illas appareret fulgoꝛ ſolis ſubintrans capitellũ columne ⁊ iſtud retiaculũ nõ erat ꝑ totũ capitellũ ſ3 q̃daꝫ ptes erãt plane in q̃bus nihil erat ſculptũ ⁊ ille mediabãt inter retiaculum ⁊ retiaculũ ꝓpter pulchritudinẽ operis ⁊ ſic vocabatur opus interraſile ⁊ erat retiaculũ in qualz columna in ſeptẽ verſibus vel lineis ita vt quelz columna poſſet dici habere ſeptẽ retiacula vt p3 p̃cedẽti. li. c. vij. erãt ẽt malogranata in quolib3 capitelo q̃ erãt dependentia de ipſo capitello inter retiacula ⁊ erãt duo verſus malogranatoꝝ in quolz retiaculo ⁊ erant ducenta malogranata de hys aũt. e. c. dictum eſt late de hoc ẽt hiere. vlti. (oia erea). i. omne opꝰ colũnaꝝ erat de ere ſiue capitela ſiue haſtilia ſiue baſes ⁊ oia ornatꝰ capitelorꝝ ſ3 erat iſtud eſ fulgens ſicut aurũ q̃ erat eſ coꝛintũ (ſimilẽ ⁊ columna ſcõa hẽbat ornatũ) totũ qõ dictũ eſt ꝓtinebat ad vnam columnã ⁊ dr̃ q̃ ſcõa columna hẽbat ſimilẽ ornatũ ꝑ oia

Nota pro intellectu hieremie. q̃ nihil erat in vna qõ nõ eſſet in alia. ¶ Sciẽdũ aũt q̃ hiere. vlti. vbi ponit iſta hiſtoria ponunt noſa vaſoꝝ poꝛtatoꝝ in babilonẽ de tẽplo ⁊ nõ ponunt eadẽ noia q̃ hic

Vaſa varia q̃ erant in templo. aliqua tñ vaſa illoꝝ coincidũt cũ iſtis ⁊ alia nõ q̃ ponuntur ibi plura: nã ponũtur lebetes creagre pſalteria fiale ⁊ mortariola idrie timiamateria vrcei pelues candelabra mortaria ⁊ ciati. lebetes. n. ſunt q̃dam vaſa enea ad modũ caldariaꝝ ad coquẽdũ carnes ⁊ iſta coincidũt cũ ollis q̃ ponunt hic ⁊ ió ponunt ibi primo lebetes ſicut hic ponunt p̃mo olle ⁊ p3 q̃ ptinẽt ad eũdem vſum q̃ ſ. i. li. c. ij. dr̃ veniebat puer ſacerdotis dũ coquerenſ carnes ⁊ hẽbat fuſcinulã tridentẽ i manu ſua ⁊ mittebat eã in lebetẽ vel in caldariã aut in ollã ſiue cacabũ ⁊ omne

R qõ leuabat fuſcinula tollebat ſacerdos ſibi: ⁊ ſic oia iſta vaſa erãt ad coquendũ carnes: creagre dicuntur vncini quibus mouenſ carnes in olla vt cõmuniter accipiſ vel magis creagra dr̃ opertoriũ planũ olle ⁊ iſtud vocaſ trula hic in lra: pſalteria ſunt q̃dã inſtrumẽta muſica facta de ere a pſalendo dicta ⁊ iſtis vtebanſ leuite ⁊ forte ſunt iſta q̃ vocãſ cimbala cũ in cimbalis iubeaſ laudare dñm ꝑs vlti. ⁊ iſta vaſa nõ ponunt hic: fiale aũt ⁊ mortariola ponunt hic ſicut in hieremia. idrie vero erãt q̃dam vaſa de auro vt p3 p̃cedẽti. li. c. vj. ⁊. ẽ. xij. ⁊ iſta erant ad cõtinendũ oleũ neceſſariũ ad vſum domus dñi. ſ. tã ꝑ libamẽtis q̃z ꝑ lucernis candelabri q̃ in tẽplo nõ ardebat cera vel ſepũ ſ3 oleũ exod. xiij. ⁊ ibi declaratũ eſt ⁊ etiã exod. xxv. timiamateria erãt vaſa in quibus ſeruabanſ timiamata facta ad cremandũ coꝛã dño. vel pũt vocari thimiamateria ipſa vaſa in quibus cremabaſ thimiama ⁊ iſta vocanſ hic turibula vrcei erãt q̃dã vaſa aurea vel argẽtea in quibus tenebaſ vinũ vt eſſet libamẽtũ ꝑ holocauſtis ⁊ pacificis hoſtijs q̃ in quolz iſtoꝝ erat neceſſarium numeri. xv. candelabra nõ ponit hic ⁊ iſta erãt vaſa aurea in quibus erãt vaſcula minora ⁊ ponebatur ibi oleũ ⁊ ardebat. pelues vocanſ q̃dã vaſa ampla ⁊ plana de auro vel de argento ad ſuſcipiendũ in eis ſimilam vt eſſet libamentũ: nam in quolz holocauſto ⁊ ſacrificio pacifico ponebatur ſimila tanq̃z libamen numeri. xv. ⁊ iſte pelues vocanſ acceptabula ab accipiẽdo q̃ erãt vaſa capacia ꝑ amplitudinẽ ⁊ planicie exo. xxv. ⁊ iſta non ponunt hic. mortaria dicunt vaſa in q̃bus terebanſ varia aromata ad ꝑficiendũ thimiama ⁊ coincidunt cũ mortariolis aliquo modo ſ3 forte differunt in magnitudine ⁊ figura: ciati ponunt etiã hic (Tulit quoq̃z) hic ponit tertiam huius ptis in quo diſponit de illis q̃ ducti ſunt captiui de hierlm ad nabuchodonoſoꝛ in reblata ⁊ dicitur (tulit quoq̃z p̃nceps militie ſara iam ſacerdotem p̃rimum). ſ. nabuzardan p̃nceps militie tulit ſara iã ad nabuchodonoſoꝛ. erat aũt iſte ſacerdos p̃mus. i. ſummus tpe ſedechie ⁊ occiſus fuit a nabuchodonoſoꝛ vt p3. j. ⁊ iſte genuit filiũ noie ioſedech ⁊ iſte non occiſus fuit ſed ductus eſt in captiuitate babilonis vt p3. i. palipo. vi. et iſte ioſadech mortuus eſt in babilone ⁊ genuit filiũ nomine ioſue q̃ rediit de babilone ⁊ fuit ſacerdos magnus vt p3. i. eſdre. ij. ſ. ſurrexit ioſue filius ioſedech ⁊ fratres eius ſacerdotes ⁊ edificauerũt altare dei iſrael ⁊ iſte ioſue aliqñ vocaſ ieſus vt p3 zacha. ij. ſ. ⁊ oñdit mihi dñs ieſus ſacerdotẽ magnũ ⁊ loquit ibi de iſto p̃mo ſacerdote ſummo q̃ rediit de babilone (⁊ ſophoniã ſacerdotẽ ſecundũ) iſte ſophonias erat ſacerdos ſcõus in dignitate poſt ſacerdotẽ magnũ ⁊ erat vnus de illis q̃ erãt in viginti quatuoꝛ ſortib⁹ de q̃bus. ij. palipo. xxiij. ⁊ iſte erat vir potens iõ nominaſ inter iſtos: ⁊ nõ eſt iſte ſophonias vnus de duodecim ꝓphetis minoꝛib⁹: q̃ ille erat vir bonus ⁊ nõ fuit occiſus in captiuatione iſta nabuchodonoſoꝛ ſ3 potius ipſe p̃nunciauit iſtã captiuitatem dicens in diebus illis ſcrutaboꝛ hierlm in lucernis ⁊ viſitabo ſup viros defixos in fecibus ſuis qui dicũt in coꝛdibus ſuis nõ faciet bene dñs ⁊ nõ faciet male ⁊ erit fortitudo eoꝝ in direptionẽ ⁊ domus eoꝝ in deſertum ſophonie. i. ⁊ tñ prophet a poſtq̃z incipiebat ꝓphetare dicebaſ ꝓphetare ſub oibus illis regibus ſub q̃bus viuebat vt ꝓbatũ eſt. ẽ. xxi. ió non viueret ſophonias niſi in tpe ioſie ⁊ ſic non potuit videre captiuitatẽ (tres ianitoꝛes) iſti erant tres leuite p̃cipui inter ianitoꝛes ⁊ de iſtis dicit hiere. vlti. q̃ erãt tres cuſtodes veſtibili ⁊ idem eſt: q̃ veſtibulũ dicit locus apud portã ⁊ forte iſti cuſtodiebant portã tẽpli interioꝛis quod vocaſ ꝓprie templũ ⁊ apud illud erat veſtibulũ de quo dr̃ inter veſtibulũ ⁊ altare plorabãt ſacerdotes (⁊ de ciuitate eunuchũ vnuꝫ). q. d. iſti ſupradicti erãt de ſacerdotibus ⁊ de leuitis qui nõ pertinebant ad populares q̃ vocanſ cues q̃ aũt ſequũſ erãt de ciuitate. i. de popularibus ⁊ p̃mus eoꝝ erat eunuchus. iſti eunuchi erãt caſtrati q̃ in domibus regũ ⁊ magnoꝝ dñoꝝ ponebãſ ad cuſtodiã feminaꝝ (q̃ erat ꝑfectus ſup viros bellatoꝛes) magne poteſtatis erat iſte eunuchus: nam prefectus erat bellatoꝝ ⁊ poteſt intelligi dupliciter. vno modo q̃ erat p̃nceps militie ⁊ dirigebat bellatoꝛes in bello. alio mõ q̃ erat ꝑfectus bellatoꝝ. ſ. cõſtitutus a rege ad ſoluẽdũ eis ſtipendia ⁊ iſtud magis tenẽt (⁊ q̃nq̃z viros de hys qui ſteterant coꝛã rege) iſti erant nimis familiares regi ⁊ poterãt ſemp ſtare coꝛã illo ⁊ introire ad quẽcũq̃z locũ vbi rex ſtaret ſic dr̃ hiere. vlti. ſ. ⁊ ſeptẽ viros de hys q̃ videbãt facie regis. i. de hys qui aſſueti erant videre regẽ ⁊ poterãt videre eũ quãdocũq̃z vellent: ſic erat conſuetudo apud reges antiquos quod haberent aliquos nimis familiares ſibi qui poſſent ſemper ſtare

Numerus multoruꝫ qui ducti fuerunt captiui de hierlm ad nabuchodonoſoꝛ.

coꝛam

cozā illis ꝛ introirent ad quēcūqz locū vbi eēt rex.sic.n. dr̄ hester.i.erāt aūt p̄mi ꝛ p̄xīmi septē duces pſaꝝ ꝛ medorū qui videbāt faciē regis ꝛ p̄mi post eū residere soliti erāt(quos reperit in ciuitate).ſ.plures erāt q̄ ꝓsueuerāt stare cozā rege ꝛ tū isti fugerāt cū rege ꝛ nō inuenit illos nabuzardan in ciuitate:isti aūt quq̄ noluerūt fugere vel forte nō potuerūt ꝛ inuenit eos nabuzardan in ciuitate(ꝛ sopher p̄ncipē exercitus)iste sopher nō erat p̄nceps exercitus ad hoc q̄ ipse iuberet toti exercitui ꝛ duceret illū in bellū ſz erat p̄nceps solū ad p̄bādū millites (q̄ p̄babat tirones de populo terre)vocanť tirones nouī milites ꝛ qñ aliq assumēdi erāt de populo ad militiaz iste sopher p̄babat illos an essent experti in exercitio armoꝝ ꝛ an ꝓueniret eos ascribi militie(ꝛ sex viros e vulgo qui inuenti sunt in ciuitate)vocanť viri e vulgo.i.de vulgaribus ꝛ erāt isti sex excellētiozes inter ceteros vulgares vel erāt p̄positi vulgaribus:ꝛ dr̄ q̄ inuēti sunt in ciuitate qr̄ de istis viris notabilibus in vulgo multi fugerant fugiēte sedechia: isti aūt sex māserāt in vrbe(quos tollens nabuzardan p̄nceps militie)referť ad oēs supza positos ab illo loco tulit p̄nceps militie saraiam sacerdotē p̄mū(duxit ad regē babilonis in reblata)manebat.n. nabuchodonosoz in reblata qñ capta est hierl'm.s̄.in lra ꝛ ibi occidit filios sedechie ꝛ eruit oculos eius ꝛ de ipso loco misit nabuzardan ad destruēdū hierl'm ꝛ nūc etiaz qñ destructa hierl'm redyt nabuzardan ad nabuchodonosoz erat in reblata(percussit eos rex babilonis ꝛ interfecit).ſ.oēs supza dictos fecit occidi cozā se(in reblata in terra emath)nullū istoꝝ duxit in babilonē ſz oēs occidit in reblata qr̄ oēs isti reputabanť indigni viuere:ꝛ dr̄ in terra emath qr̄ emath est ciuitas q̄dam metropolis cuiusdā regni firie. ¶Reblata aūt est ciuitas q̄dam in ꝓuincia illa ꝛ ponunť iste due ciuitates tanq̄z distincte ꝛ ambe in terminis firie ꝛ terre chanaā:est tñ reblata magis orientalis q̄z emath vt p̄z numeri.xxxiy.(ꝛ trāsductus est iuda de terra sua).i.translati fuerūt oēs de regno iuda de terra sua in babilonē:nā nō manserūt in terra nisi pauci'q sufficerēt ad colendū agros ꝛ vineas ꝛ isti erant de pauperibus terre vt p̄z supza in littera.

¶Qūo sedechias ausus ē rebellare ꝑ nabuchodonosoz taz potentē ꝛ quid mouit ipsum ad rebellādū. Qō.y.

Qō 2. A

Queretur qūo sedechias ausus est rebellare ꝑ nabuchodonosoz cū videret eū tam potentē. ¶Rñdēdū q̄ p̄ma cā fuit spes q̄daz de adiutozio regis egipti:nā egiptij erāt ꝓpinqui israelitis ꝛ erant ꝓfederati eis:putauit ergo sedechias q̄ adiuuaret eū rex egipti ꝛ in āno nono regni sui rebellauit ꝑ nabuchodonosoz:sic.n.fuit de ioachin fratre isti⁹ sedechie q̄ factus est seruus regis babilonis.ſ.p̄stitit ei tributa tribus annis ꝛ in quarto anno rebellauit p̄ce.c.ꝛ istud fuit qr̄ audiuerat famā de pugna egiptioꝝ futura ꝑ babilonios vt declaratū est p̄ce.c.ita nūc cū sedechias habuisset ioachin fratrē q̄ ꝓstitutus fuerat in regē a rege egipti ꝛ pp nabuchodonosoz p̄iuatus fuerat rex egipti tributis q̄ p̄stabat regi babilonis volebat inducere sedechiaz vt rebellaret ꝑ regē babilonis ꝛ p̄mittebat ei q̄ adiuuaret ipsuz ꝑ illū ꝛ hac spe ꝓfortatus sedechias rebellauit ꝛ tūc cū nabuchodonosoz venisset ad obsidēdū hierusalem rex egipti egressus est de terra sua cum exercitu ad soluendū obsidionē quo cognito nabuchodonosoz dimisit obsidionē hierl'm ꝛ egressus est ꝑ regē egipti ꝛ fugauit eū de terra firie cogens redire in terrā suā. ¶Secūda cā q̄ induxit sedechiā fuit falsitas ꝓphetaꝝ: nā eo tpe erat hieremias ꝓpheta dñi in hierl'm q̄ erat ꝓpheta verus:erāt aūt simul ꝓphete mali multi q̄ falsa ꝓphetabāt de qbus hier.xxiy.ꝛ cū rebellaret sedechias ꝑ nabuchodonosoz quesitū est a hieremia an nabuchodonosoz p̄ualeret ꝑ hierl'm:rñdit q̄ veniret ꝛ p̄ualeret ꝑ vrbem ꝛ p̄cuteret in oze gladij.alij aūt ꝓphete dicebāt ꝓtrariū. ſ.q̄ nō subijceret ciuitas regi babilonis vt p̄z hie.xxvij. ꝛ.xxviij.ꝛ cū rex egipti egrederet ꝑ nabuchodonosoz ad soluendū obsidionē ꝛ recessisset nabuchodonosoz dissoluens obsidionē putabāt eū nunq̄z rediturū:iō irridebāt hieremiā qr̄ ille dixerat q̄ traderet ciuitas in manu regis babilonis dicētes eū esse insanū:imo cū hieremias portaret in collo suo cathenas ligneas ad significandū captiuitatē iudeoꝝ q̄ ducerenť in babilonē:quidam de ꝓphetis falsis noie ananias ꝓfregit cathenas illas dicēs confringam iugū nabuchodonosoz regis babilonis post duos annos diez̄ de collo oiuz gentiū:ꝛ dixit hieremias ad ananiā cathenas ligneas ꝓtriuisti ꝛ facies p̄ eis cathenas ferreas qr̄ hec dicit dñs:iugū ferreū posui super collū cūctaꝝ gentiū vt seruiant nabuchodonosoz ꝛ serui ent ei ꝛ insuper bestias terre dedi ei:ꝛ ait ad ananiā audi anania non misit te dñs idcirco hoc anno morieris aduersus.n.dñm locutus es ꝛ mortuus est ananias anno illo mense septimo hieremie.xxviij.qr̄ tñ isti ꝓphete falsi erāt multi ꝛ hieremias erat solus credebať potius ꝓphetis falsis q̄z hieremie ꝛ cōfidebat populus in verbis eoꝝ:sic dixit hieremias ad ananiā,ꝓphetā falsū) audi anania nō misit te dominus ꝛ confidere fecisti populum istuz in mendacio hiere.xxviij. ¶Tertia causa erat ipsa inclinatio israelitarū ad resistenduz nabuchodonosoz que causabatur ex multis:primo ex dei permissione qr̄ deus permittebat errare iudeos ꝓpter peccata sua opinando falsa:nam pctā sua merebantur vt traderētur in captiuitatem ꝛ venirent super eos mala multa:ꝛ qr̄ si obedirēt regi babilonis nō venirēt ista mala qr̄ nō fieret captiuitas sicut dicebat hieremias vt p̄z hiere. xxxviij. p̄mittebat deus falsa opinari iudeos vt sic rebellarēt cōtra nabuchodonosoz ꝛ incidereť in penas debitas ꝓ peccatis suis. Scōm qō mouebat ad credendū erat multitudo ꝓphetaꝝ qr̄ oēs bona p̄nunciabāt p̄ter hieremiaz q̄ dicebat desolationē futurā nisi subicerēt se regi babilonis. Tertiū erat ipsa humana conditio qr̄ quilz homo inclinať potius ad credendū ea q̄ sunt in fauorē eius q̄z illa q̄ sunt ꝰ ipsum ꝛ qr̄ captiuitas erat malū quoddā ꝛ libertas erat bonū credebāt potius iudei ꝓphetis dicētibus q̄ nabuchodonosoz nō caperet vrbē ꝛ q̄ nō superueniret eis angustia q̄z ꝓphetis ꝰria asserentibus: ideo ausus est sedechias rebellare. ¶Quarta cā erat naturale desideriū:qr̄ inclinanť homines ad tenendā libertatē cū sine illa nullū bonū sit humanū:ꝛ qr̄ nūc iudei erant subditi babilonijs ad tributa desiderabāt nimis excutere de collo suo iugū regis babilonis: iō q̄ntacūqz facili opportunitate hita vel credita inclinarenť ad rebellādū. ¶Quare sedechias non se tradidit nabuchodonosoz in tam longo tempore obsessionis. Qō.iij.

Qō. 3. A

Queretur vlterius cū sedechias lōgo tēpore obsessus fuisset a nabuchodonosoz ꝛ quotidie creſceret fames ꝛ mille angustie i vrbe q̄re nō se tradebat nabuchodonosoz vt nō p̄iret ipse cū pp̄lo. ¶Aliqs dicet q̄ non audebat se tradere sedechias qr̄ cū iā offendisset nabuchodonosoz rebellādo ꝑ iſm ꝛ faciēdo q̄ maneret diu in obsidione nō putabat se posse mereri veniā: iō volebat se potius exponere fortune ꝛ q̄buscūqz malis q̄z se sponte subdere hosti. Sed dicēdū q̄ ꝫ nō stat: qr̄ hieremias reddebat sedechiā securū qō nihil mali accideret ꝛ si exiret de vrbe ad nabuchodonosoz:nā hiere.xxxviij.dr̄ dixit hieremias ad sedechiaz si ꝓfectus exieris ad p̄ncipes regis babilonis viuet aia tua ꝛ hec ciuitas nō succēdeť ꝛ saluus eris tu ꝛ domus tua:si aūt nō exieris tradeť ciuitas in manus caldeoꝝ ꝛ tu nō effugies de manu ipsoꝝ:ꝛ itez̄ dr̄:audi q̄so vocē dñi quā ego loquor ad te ꝛ bene erit tibi ꝛ viuet aia tua q̄ si nolueris egredi iste ē ꝓmo quē oñdit mihi dñs:ecce oēs mulieres q̄ remāserūt in domo regis iuda educenť ad p̄ncipes regis babilonis ꝛ oēs vxores tue ꝛ filij tui educenť ad caldeos. ¶Dōm aūt q̄ multa impedierunt sedechiam tradere se in manus regis nabuchodonosoz. p̄mū erat sicut dicebať.s̄.qr̄ nō credebat se posse euadere impunitū:ꝛ quāq̄z hieremias hoc ei p̄nūciaret nō credebat firmiter verbis eius:nā ab̄s a p̄ncipio nō rebellasset ꝑ nabuchodonosoz qr̄ hieremias p̄nunciauerat mala secutura ex ista rebellione vt dictū fuit p̄cedenti qōne. ¶Scōm erat qr̄ dato qō traderent se iudei sub federe

Rño. Prima cā. Scda cā. Prima rñ. Cōfutatio. Tertia cā. Quarta cā Rñ.alia. Primū impedimētū. Secundū.

nabuchodonosoꝛ nō credebat sedechias q̄ obseruaret eis fedus: qꝛ cōsuetus erat nabuchodonosoꝛ mentiri ꝛ fidem datā violare. p̄z hoc de ioachin rege fratre sedechie q̄ seruiuit nabuchodonosoꝛ tribus annis sub tributo ꝛ poste a rebellauit p̄ce.c.ꝛ deinde sub federe recepit nabuchodonosoꝛ itra vrbē ꝛ violato federe alligauit eū nabuchodonosoꝛ ꝛ duxit in babilonē.ÿ.palipo.vlti.ꝛ.ÿ. esdre.ÿ.ꝛ postea reduxit eū ꝛ occidit ꝛ inhumatuꝫ fecit iacere extra vrbē: hiere.xxy.ꝛ declarat hoc iosephus.x. antiqui. minus tñ ille peccauerat q̄ꝫ sedechias: sic etiam fuit de ioachin puulo filio illius ioachin quē obsedit nabuchodonosoꝛ ꝛ ille exiuit ad eū tradēs se illi: p̄cedēti.c. ꝛ tñ rupit nabuchodonosoꝛ fedus qꝛ p̄miserat q̄ nō noceret ei ſꝫ solū q̄ reciperet obsides ꝛ tñ duxit eū captiuū in babilonē ꝛ cū eo decē millia virorū de quo p̄cedēti.c. ꝛ magis iosephus.x.antiqui. iste ioachin minus peccauerat qꝛ nō tenuit obsidione aliquāto tpe nabuchodonosoꝛ contra eū sed mox vt venit nabuchodonosoꝛ.ad obsidendū vrbē exiuit ad eū ꝛ tñ nō seruauit ei fedus: nō igitur obseruaret illud sedechie q̄ offenderat eū nimis cuꝫ tenuisset obsidionē contra eū multo tēpore.ſ. decē ꝛ nouē mēsibus vt p̄z.ē.in p̄ncipio lre. ¶Tertiū fuit qꝛ dato q̄ sedechias crederet se aliquā penā q̄ā suscepturū a nabuchodonosoꝛ tradidisset se ei nisi qꝛ formidauit q̄ illuderet a iudeis qui trāsierāt p̄us ad nabuchodonosoꝛ sic p̄z hiere.xxxviij.nā cū dixisset hieremias si p̄fectus exierīs ad p̄ncipes regis babilonis viuet aia tua sin aūt tradet̄ ciuitas hec in manus caldeoꝝ ꝛ succendēt eā igni ꝛ tu nō effugies de manu eoꝝ: dixit sedechias: solicit⁹ sum pp iudeos q̄ trāsfugerūt ad caldeos ne tradar in manus eoꝝ ꝛ illudāt mihi. ꝛ tñ reges ꝛ viri q̄ sunt in magno honore potius vellent sustinere mortē cū honore q̄ꝫ illudi sicut p̄z de saule q̄ dixit ad armigerū suū euagina gladiū tuū ꝛ pcute me ne forte veniāt incircuncisi isti ꝛ interficiant me illudētes mihi.ē.i.li.c.vlti.ꝛ.ÿ.palipo.x.iō sedechias potius voluit in vrbe sustinere q̄cūq̄ mala q̄ꝫ illudi a iudeis q̄ transfugerāt. hieremias tñ securitatem p̄stitit sedechie sup hoc dicens nō tradent ꝛ tñ nō credidit sedechias ¶Quarta cā erat instātia p̄ncipū sedechie qꝛ potius ipsi desiderabāt rebellare nabuchodonosoꝛ q̄ꝫ sedechias ꝛ forte sedechias tradidisset se nabuchodonosoꝛ nisi p̄pter illos: qō p̄z: qꝛ p̄rincipes nullo mō volebāt audire ꝟba hieremie ſꝫ petebāt q̄ occideret: sedechias aūt desiderabat audire verba eius: iō aliqñ nō videntibus p̄ncipibus loquebat sedechias secrete ad hieremiā petens sermonē dñi ꝛ iubebat q̄ si p̄ncipes q̄rerēt ab eo quid locutus fuisset rex cū eo nō diceret eis q̄ q̄siuerat sermonē dñi ſꝫ q̄ hieremias petebat se liberari de carcere ꝛ ita faciebat hieremias cū p̄ncipes q̄rerent ab eo vt p̄z hiere.xxxviij.ꝛ sic rex occultabat se a p̄ncipibus qꝛ illi erāt magis p̄tinaces in resistēdo nabuchodonosoꝛ: p̄z etiā hoc qꝛ cū hieremias diceret q̄cunq̄ mānserit in ciuitate hac morietur gladio q̄ autē fugerit ad caldeos viuet aia eius: p̄ncipes petiuerūt a rege dicentes rogamus vt occidat homo iste ꝛ tūc rex quāq̄ nolet q̄ pateret aliq̄d hieremias tñ qꝛ nō audebat repugnare p̄ncipibus ait: ecce in manibus vestris ipse est nec.n.fas est regem nobis quidq̄ negare: ꝛ cū p̄ncipes posuissent eū in luco in carcere vt moreret rex misertus eius iussit illū extrahi ꝛ dari sibi cibos cōtinue hiere.xxxviij.ꝛ tñ in hys oībus non plene credebat sedechias verbis hieremie vnde cū sedechias dixisset interrogo te ꝑmonē ne abscōdas ne abscōdas a me aliq̄d dixit hieremias si ānūciauero tibi: nūq̄d nō interficies me ꝛ si consilium tibi dedero non me audies. i. non credes mibi eodem capitulo.

¶Quo tempore ꝛ ordine caldei introierunt in vrbem bierusalem. Qō.iij.

Queretur vlterius de tpe ꝛ ordine quo caldei introierūt in vrbē. ¶Rñdendū q̄ hic ex lra nō plene apparet an fugerit p̄rius sedechias de vrbe q̄ꝫ intrarent caldei vel econtrario: aliq̄ aūt volūt q̄ p̄us introierunt caldei: alij aūt q̄ p̄us fugit sedechias. ¶Dom tñ q̄ p̄us introierunt caldei in vrbem: ꝛ fuit modus q̄ sedechias mansit in vrbe quousq̄ caldei irruperunt murus p̄mum ꝛ irrupturi erant ꝑm ad hoc q̄ intrarent ad locum sedechie ꝛ factū est hoc per diē ꝛ vidit tunc sedechias caldeos ꝛ timuit nimis ſꝫ nō ausus fuit fugere p̄ diem qꝛ videret ꝛ illico caperet: expectauit aūt sequentē noctem ꝛ tunc fugit. hoc p̄z hiere. xxxix.ſ. aperta est ciuitas ꝛ ingressi sunt oēs p̄ncipes regis babilonis ꝛ sederūt in porta media cunq̄ vidissent eos sedechias ꝛ oēs viri bellatores fugerūt ꝛ egressi sunt nocte de ciuitate p̄ viā orti regis ꝛ hic p̄ius introierūt caldei in vrbē q̄ꝫ fugeret sedechias: quāq̄ nō apparet an in nocte sequenti fugerit sedechias vel expectauerit aliquot dies: expectauit tñ vt dicet̄ seq̄nti.q.ꝛ tñ caldei quamq̄ꝫ introiuissent in vrbē nesciebant an sedechias fuisset vel maneret in vrbe ꝛ potius credebāt eū manere in vrbe ꝛ q̄ esset abscōditus: naꝫ sic fecerāt alij q̄ erāt in vrbe qꝛ ingressis caldeis plurimi se abscōderūt metuētes mortē ꝛ caldei inquirebāt illos p̄ abscondita loca domoꝝ ꝛ in cauernis cū lucernis sicut dixerat sophonias.c.i.ſ.in tpe illo scrutabor hierl'm in lucernis ꝛ visitabo super viros defixos in fecibus suis ꝛ erit fortitudo eoꝝ in direptionē ꝛ domus eoꝝ in desertū: ꝛ intelligit de captiuitate babilonis vt p̄z ibidē: nō putabant igit̄ caldei fugisse sedechiā ꝛ tñ seq̄nti die audiuerūt q̄ fugerat qꝛ forte aliqui de caldeis illū viderāt: ió p̄secuti sunt eū seq̄nti die vt p̄z hiere.xxxix.ꝛ.ió nō potuit cōprehendere sedechiā vsq̄ ad solitudinē q̄ est apud hierico q̄ distabat a hierl'm per septē vel octo leucas. ¶Queret̄ viterius qūo dī hic q̄ die nona mensis q̄rti interrupta est ciuitas ꝛ p̄ualuit fames ꝛ fugit exercitus: qꝛ hiere.xxxix.dī q̄ mense q̄rto die q̄nta mensis aperta est ciuitas. ¶Rñdendū q̄ dies ille in quo p̄ualuit fames in ciuitate ꝛ fugit exercitus fuit dies nonus mēsis q̄rti vt dī hic ꝛ hiere.vlti.ꝛ tñ ante hoc ciuitas fuit rupta. ió q̄ sciēdū q̄ ciuitas bēbat duos muros ante p̄mā bitationē ꝛ caldei ruperūt murū p̄mū die q̄nta mēsis noni ꝛ sederūt in porta p̄ma vrbis vl̄ ante portā scōi muri q̄ vocabat porta media ꝛ de hoc dī hie.xxxix.ſ. vndecimo anno sedechie mēse q̄rto q̄nta die mēsis apta est ciuitas ꝛ ingressi sunt oēs p̄ncipes regis babilonis ꝛ sederūt in porta media. ꝛ tñ qꝛ inter murū p̄mū ꝛ ꝑm nō erat aliq̄ bitatio quāq̄ꝫ rupissent p̄mū murū nō dicebat ciuitas rupta: nono aūt die mēsis eiusdē ruptus est murus scōs ciuitatis ꝛ tūc introierūt caldei in vrbē. ſ. in decima die seq̄nti ꝛ in ista die nona qua ruptus est murus p̄ualuit fames in ciuitate nec fuit panis populo terre ꝛ nocte illa fugit sedechias cū viris bellatoribus: die aūt decima seq̄nti introierūt caldei in vrbē ꝛ scito q̄ fugisset sedechias p̄secuti sunt ipm ꝛ sic q̄tuor diebus post p̄mā vrbis irruptionē mansit sedechias in vrbe qꝛ nō dū caldei penetrabāt ad locū in quo erat bitatio: ꝛ hic ꝛ hie. vlti nō dī ciuitas rupta vsq̄ ad nonū diē qꝛ in illo introierūt caldei. ſ. rūpētes murū p̄ quē potuerūt introire ad locū bitatū: ꝛ in q̄nta die quāq̄ꝫ rupis sent murū nō introierūt ad aliquē locum habitatū.

¶Sedechias quomodo fugit de vrbe ꝛ quomodo captus fuit a caldeis. Qō.vj.

Queretur vlterius de mō q̄ fugit sedechias de vrbe ꝛ quō captus ē a caldeis ¶Rñdet ad ꝟ ra.sa.q̄ sedechias exiuit de vrbe p̄ q̄ndā viā subterraneā. vult.n.q̄ erat q̄dā via subterranea q̄ incipiebat intra hierl'm ꝛ pueniebat lōge ab vrbe ꝛ p̄ illā ingressus fuit sedechias cū viris bellatoribus ꝛ bēbat lumen p̄cedēs vt possent ambulare p̄ tenebras vie subterranee ꝛ sic potuisset effugere sedechias manus babiloniorū: dicit tñ q̄ deus nolens q̄ euaderet suscitauit q̄ndā capreā silueſtrē inter exercitū caldeoꝝ q̄ p̄cedebat directe p̄ lineā extētā: sup subterraneā viā p̄ quā egrediebat sedechias ꝛ sic p̄duxit caprea babilonios ad exitū illius cauee ꝛ tūc ipsi ceperūt sedechiā fugiētē p̄ caueā: hoc aūt dicit p̄pter id q̄ habet̄ ezechie.xij.vbi dī agi de captione sedechie ꝛ dī: ꝛ dux q̄ ē in medio eoꝝ in humeris portabit ꝛ in caligine egredietur pietē p̄fodiēt vt educāt eū: facies eius operiet̄ vt nō videat oculo terram ꝛ extēdam rethe meum

Josephus.

Tertiū impedimētū.

Quartum.

Qō 4 a Rño.

Qō.5 a Quo die ingressi sunt caldei in hierl'm. Rño.

Qō.6. a Rñ.ra.sa.

rethe meū ſuper illū ꝛ capietur in ſagena mea. ꝛ ſic vocat.ra.ſa.illā capteā ſagenā qꝛ illa fuit occaſio ad capiendū ſe dechiā ſicut ſagena ad capiēdū aialia. Sed iſta poſitio nō eſt veriſimilis vt dicit nicolaus qꝛ nō erat veriſimile q̄ caldei poſiti in pūcto captionis vꝛbis venationi vacare vellēt ꝛ currerent oēs poſt capteā. Scōo dicit nō eē veriſimile qꝛ dr̄ in lr̄a q̄ viri bellatores fugerūt cū ſedechia ꝛ tū ſi fuiſſet talis via p quā fugeret ſedechias pauci potuiſſent cū illo fugere. Tertio pōt dici ꝛ melius q̄ nō ſtat:qꝛ dr̄ hic ꝛ biere.xxxix.ꝛ.lij.q̄ fugit ſedechias nocte p viā porte q̄ eſt inter duplicē murū ergo nō ibat p viā ſubterraneā ſꝫ p aliquā portā latētē q̄ erat iter duos muros.ſꝫ forte dicēt q̄ p illuꝫ locū fugerūt bellatores vt dr̄ hic in lr̄a:ꝛ tū de ſedechia dr̄ q̄ fugit p viaꝫ q̄ ducit ad campeſtria ſolitudinis. ¶Dōm tū q̄ nō ſtat qꝛ idē locus fuit p quē fugit ſedechias ꝛ viri ſui vt pꝫ biere.xxxix.ſ. cūq; vidiſſet eos ſedechias rex iuda ꝛ oēs viri bellatores fugerūt ꝛ egreſſi ſunt nocte de ciuitate p viā orti regis. ¶Quarto pꝫ qꝛ dr̄ q̄ pſecutus eſt eos exercitus caldeoꝝ:ſi tū iuiſſet ſedechias p viā ſubterraneam ꝛ caldei pſequētes capteā inueniſſent ſedechiā nō dicerēt q̄ euꝫ pſequebant ſꝫ q̄ a caſu inueniebāt ꝛ tū dr̄ q̄ pſecutus ē eū exercit⁹ caldeoꝝ:ergo nō exiuit ſedechias p viā ſubterraneā. ¶Quinto pꝫ ex verbis ioſephi.x.antiqui.qui ait capta ciuitate circa mediā noctē ꝛ p̄cipibus hoſtiuꝫ ingreſſis in tēplū agnoſcens hoc ſedechias ſumptis vxoribus ꝛ filijs ꝛ p̄cipibus de ciuitate fugit p deſertū valde tutiſſimū qō cū a q̄buſdā traditis p̄cipibus babilonioꝝ indicatū fuiſſet diluculo eū pſecuti ſunt.nō ergo fugit ſedechias p viā ſubterraneā ſicut fingit.ra.ſa. Ad auctoritatē aūt ezechiel.xij.dicēdū q̄ nō ſignificat hoc.qd aūt illa intēdat declarabit ibidē ſꝫ fugit ſedechias p portā vꝛbis q̄ erat inter duos muros vt dr̄ hic: ꝛ tamen qꝛ erat per noctem caldei non cognouerunt hoc quouſq; eis declaratum eſt vt ait ioſephus.

¶Nabuchodonoſoꝛ q̄re nō occidit ſedechiā ſicut occidit multos alios ſꝫ eū excecauit. Aō.vij.

Queretur vlterius q̄re nabuchodonoſoꝛ nō occidit ſedechiā ſicut occidit p̄ncipes ꝛ ſicut occiderat p̄dē ioachin vel q̄re nō duxit eum vidētē in babiloue ſꝫ excecauit eū ꝛ ſic duxit illuc. ¶Aliquis rn̄debit q̄ hoc factū ē vt cōpleret ꝓphetia ezechielis:nā ipſe ꝓphetauerat q̄ ſedechias duceret in babilonē ꝛ nō videret eā vt pꝫ ezechie.xij.ſ.ꝛ adducā eū i babilonē in terrā caldeoꝝ ꝛ ipſaꝫ nō videbit ibiq; moriet ꝛ tū nō poterat duci ſedechias in babilonē ad hoc q̄ moreret ꝛ tū nō videret eā niſi eēt cecus:iō excecauit eū nabuchodonoſoꝛ. Sꝫ dicēdū q̄ hoc nihil ē qꝛ licet neceſſe ſit ꝓphetias adimpleri tū ꝓphetie nō ſunt cā neceſſaria vt aliq̄d eueniat ſꝫ potius e⁊rio.ſ.q̄ iō deus facit aliq̄d p̄nunciari p ꝓphetas qꝛ ipſe vult q̄ illud neceſſario eueniat ꝛ ſic reo nō eſt ꝓpter verba ſꝫ vꝛba ꝓpter rē. ¶Dicēdū ergo q̄ alia fuit cā.ſ.q̄ nabuchodonoſoꝛ voluit maiorē penā infligere ſedechie q̄ alijs tā regibus p̄cedentibus q̄ p̄ncipibus.nā ipſe magis offenderat eum q̄ relliqui.⁊Primō.n.ioachin offendit nabuchodonoſoꝛ qꝛ rebellauit ꝛ ipſuꝫ ꝛ occidit eū nabuchodonoſoꝛ nec voluit inferre maiorē penā,vt declaratum eſt p̄cedēti.c.iſten.nō nimis offenderat nabuchodonoſoꝛ qꝛ nō fuerat ingrat⁹ ꝓtra eū cū nabuchodonoſoꝛ nō dediſſet ei regnū. fuit tū ſedechias ingratus qꝛ accepit regnū a nabuchodonoſoꝛ p̄ce.c.ꝛ rebellauit ꝛ:eū ēt ille ioachin nō tenuit diu nabuchodonoſoꝛ in obſidiōe ſꝫ recepit eū i vꝛbe ſub federe:ſedechias ñ magno tpe reſtitit ei ita vt duraret obſidio decē ꝛ nouē mēſibus vt.ſ.declaratū eſt.ēt meruit ſedechias maiorē penā q̄ p̄ncipes regni ſui qꝛ quā q̄ illi inclinarēt eū ad rebellādū ꝛ nabuchodonoſoꝛ tū in ptāte ſua erat q̄ ciuitas rebellaret vel nō cū ipſe eſſet p̄nceps. iō quā q̄ p̄ncipes occiſi fuerint coꝝā nabuchodonoſoꝛ in reblata tū ſedechias maiorē penā merebat. ēt nō trāſtulit nabuchodonoſoꝛ ſedechiā videntē in babilonē ſicut trāſtulit ſcōm ioachin qꝛ ille valde modicū peccauerat ꝛ nabuchodonoſoꝛ:nā mox vt ille venit ad obſidēdū vꝛbē exiuit ei obuiā ioachin ꝛ tradidit ſe ei p̄cedēti.c.iō cū nimis offenſus eſſet nabuchodonoſoꝛ a ſe dechia excogitauit ꝓtra ipm pēas graues.ꝛ primo increpuit eū dure in vꝛbis q̄ erat illi magna pena. De hoc ioſephus.x.antiq.ait q̄ nabuchodonoſoꝛ ſedechiā impiū ꝛ infelicē vocare cepit ꝛ iuſtirādi immemorē qō p̄buerat vt ei p̄uinciā cuſtodiret.ſup hec aūt euꝫ obiurgauit ingratū:qꝛ dū ab eo p̄cepiſſet imperiū qō ab eius fratre tulerat ꝛ illi tribuerat ꝓtra munificā largitionē egiſſe vidēbat hoſtiliter dixitq; poſt hec:magnus deus bñs tuaꝫ nequiciā odio nr̄o te ſubiugauit impio.poſt hec aūt voluit eū coꝝporaliꝛ punire ꝛ vt nimis doleret occidit filios ſuos coꝝā eo nō q̄dē q̄ſi illi aliq̄d mali mererētur qꝛ puer erāt ꝛ nō poterāt ꝓſiliū aut fauorē p̄ſtare in bello.nam ſedechias pr̄ eoꝝ nōdū erat nūc triginta duoꝝ annoꝝ.ſ. qꝛ viginti vni⁹ annoꝝ erat q̄n cepit regnare p̄ce.c.ꝛ vndecim annis incōpletis regnauit vt pꝫ ibi ꝛ.ē.in lr̄a ſed qꝛ volebat nimis affligere ſedechiā ꝛ hoc maxime faceret occidēdo filios ſuos coꝝā eo.poſt hec aūt qꝛ ſi ipſe ſupuiueret ꝛ videret poſſet aliq̄n delectari vel ſi nūc occideret ſubito exueret oēs angustias:neutrū ſibi ꝛcedere voluit ſꝫ ipſum oculis p̄uauit ne vnq̄ aliq̄d videndo delectaret nec tū ipſum occidit vt tota vita ſua in amaritudinibus ducēda ſoret qꝛ nihil videꝫ ſemp felicitatis p̄ſtine memoꝝ ꝛ p̄ſentes calamitates iſpiciēs ſemp amaris curis torqueret.nec videbat nabuchodonoſoꝛ grauioꝝē poſſe infligere calamitatē ſedechie q̄ſ ſic eū viuere p̄mittēdo.ductus eſt aūt poſt hec ſedechias in babilonē ꝛ tū illā nunq̄ vidit vt dicēt ezechie.xij. manſit aūt i ea i carcē miſerabilis vſq; ad diē mortis ſue vt pꝫ bie.vlti: ¶Quo die nabuzardā venit in hieruſalem ꝛ ſuccendit domum domini. Aō.viij.

Queretur vlterius qūo dr̄ hic q̄ ſeptima die mēſis q̄nti venit nabuzardā in hierl̄m ꝛ ſuccēdit domū dñi.nā biere.vlti.dr̄ q̄ venit die decima mēſis q̄nti. ¶Aliqs dicet q̄ referunt ad diuerſa tpa.ſ.q̄ nabuzardā venit.i.incepit vēire de reblata in hierl̄m ꝛ tū nō q̄uenit vſq; ad diē decimū mēſis.et ſic lr̄a iſta refert ad p̄ncipiū veniēdi:lr̄a aūt illa biere.vltimo refert ad diē q̄ q̄uenit nabuzardaꝫ in hierl̄m. Sed iſtud nō ſatis videt:qꝛ reblata eſt i terra ſirie hierl̄m aūt eſt in terra iudee ad ptez occidētalē ei⁹ circa mare ꝛ ſic nō poſſet in tribus diebus venire de reblata in hierl̄m. Aliter igit poterit dici q̄ nabuzardā q̄uenit i hierl̄m ſeptima die menſis q̄nti ꝛ tū nō cepit cremare vꝛbez vſq; ad diē decimū:ꝛ ſic ponit hic dies q̄ venit in hierl̄m et biere.vltimo ponit dies q̄ cepit cremari ciuitas. Aliter pōt dici q̄ nabuzardā venit in hierl̄m die ſeptima menſis q̄nti ꝛ illa die cepit cremare vꝛbē ꝛ tū nō fuit cremata tota vꝛbs vſq; ad tres dies qꝛ erant edificia multa ꝛ durauit ignis p dies tres.ꝛ ſic ponit hic p̄ncipiū cōbuſtionis vꝛbis ꝛ biere.vltimo.ponit finis cōbuſtiōis eiusdē:ſꝫ p̄cedēs modus vr̄ eē melior qꝛ nō eſt veriſil̄e q̄ tā ta ciuitas ꝛ tātoꝝ edificioꝝ poſſet cremari in tribus diebus:nā ēt ſi ipſi ſuccēderēt ignē ꝛ curarēt illū extingere vix poſſet extingui in trib⁹ dieb⁹:q̄nto magis qꝛ nabuzardā nō ſuccēdebat vꝛbē ad extinguēdū ignē ſꝫ vt tota cremaret iō nō poſſet extingui nimis niſi in multis diebus. ¶Queret vlterius qūo dr̄ hic q̄ anno.xix.regni nabuchodonoſoꝛ factuꝫ fuit hoc:qꝛ hie.vltimo dr̄ q̄ fuerat ciuitas cōbuſta anno.xviij.nabuchodonoſoꝛ. Rñdet ra.ſa.q̄ vocat annus decimus octauus incipiēdo ab illo tpe q̄ nabuchodonoſoꝛ ſubiecit ſibi ioachin in tributariū ꝛ dedit tributa annis tribus ꝛ q̄rto anno receſſit a nabuchodonoſoꝛ p̄ce.c.ꝛ tūc nabuchodonoſoꝛ ꝓſtituit filiū eius ioachin in regē ꝛ ab illo tpe vſq; nūc ſolū trāſierūt tres mēſes de regno ioachin ſcōi ꝛ vndecim anni incōpleti de regno ſedechie ꝛ ſic erūt anni q̄ndecim ad plus nō ergo ſtat iſte modus. ¶Sꝫ dōm eſt q̄ q̄ntū ad ꝛitatē erāt anni decē ꝛ nouē nūc de regno nabuchodonoſoꝛ:qꝛ q̄n nabuchodonoſoꝛ duxit ioachin ſcōm in babilonē erat annus octauus regni ſui p̄ce.c.ꝛ hic q̄ ſimul faciūt annos decē ꝛ nouē. Dōm tū q̄ inſurgit iſta varie

Cōtra arguit.nico. primo.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Quinto.

Aō.7. a Rño.

Confuta.

Rñ aucto.

B

Joſeph⁹ ix

Aō.q a Rño pria.

Confuta.

Alia Rño.

Aō. 9. a Quo anno regni nabuchodonoſoꝛ facta fuerūt hec. Rñ.ra.ſa.

Rñ.auctorio.

tas pp annos cōpletos ꝛ incōpletos: qz interdū in scriptura nullus annus accipit̄ p anno nisi sit integer interdū aūt anni inchoati cōputant̄ velut si essent ꝑsummati: ꝛ sic poterat esse nūc q̄ esset inchoatus annus decimus nonus regni nabuchodonosoꝛ ꝛ tñ nō esset cōpletus et hic vocat̄ annus decimus nonus cōputādo annū ichoatū p cōpleto: ꝛ tñ hiere.vlti.cōputant̄ soli anni completi ió quāꝫ de anno xix.regni nabuchodonosoꝛ q̄dā pars transisset qz tñ nō erat annus completus nón computatur ꝛ dicitur q̄ fuit in anno decimo octauo.

¶Nabuchodonosoꝛ quare non transtulit oēs habitatores hierl'm in babilonem. Cō.x.

Cō Io. A

Queretur vlteriꝰ q̄re nabuchodonosoꝛ reliq̄t in regno iuda aliquos de habitatoribus p̄oribus ꝛ nō trāstulit oēs in babilonē vt superduceret alienigēas ad habitādū in terra illa sicut fecit salmanasar rex assiriox̄ qñ trāstulit decē tribus habitātes in samaria ad terrā assiriox̄ ꝛ supduxit q̄nq; gentes vt habitarēt in vrbibus samarie.s̄.xvij.¶Rñdētū est q̄ nabuchodonosoꝛ debuit ponere aliq̄s habitatores in terra iudee qz ipse voluit subicere sibi terrā illā ad dilatādū imperiū suū ꝛ vt ꝑsequer̄et magnā vtilitatē de tributis terre illius: si tñ redigeret in solitudines terra illa nullo habitāte in ea nó dilatare imperiū nabuchodonosoꝛ pp terrā illā nec ēt ꝑsequeret aliquā vtilitatē qz nullus sibi solueret tributa: ió debuit aliquos habitatores terre illius ponere q colēdo illā redderēt tributa nabuchodonosoꝛ nó tñ debuit dimittere eosdē q i illa nūc habitabāt qz illi rebellauerāt iā ter ꝓ nabuchodonosoꝛ s.prima vice qñ nabuchodonosoꝛ subiecit sibi ioachin p tres annos ꝛ postea rebellauit p̄ce.c.deinde p̄fecit filiū eius ioachin in regē ꝛ cū nōdū regnasset tribus mēsib⁹ rebellauit vt ait iosephus.x.antiq.postea factus est sedechias rex ꝛ ēt iste rebellauit.s̄.in lr̄a: ió si manerēt in terra illa hiidē habitatores q pu⁹ erāt nó potuisset iuste ꝑsidi eis cū totiēs rebellauissent. ꝛ tñ nō penit⁹ nabuchodonosoꝛ voluit expellē de terra oēs habitatores ei⁹: nā ibi multos reliq̄t cū dicat̄ q reliq̄t agricolas ꝛ vinitores. ꝛ in hoc nō fecit sicut rex assiriox̄: nā ille oēs israelitas trāstulit ꝛ induxit in terrā eox̄ alios gētes.s̄.xvij.nō differētie fuit qz rex assiriox̄ nō putauit q̄ viri de regno israel manerēt sibi fideles si reliq̄ret aliquos eorū in terra. ꝛ rō erat qz regnū assiriorum lōge erat a regno israel ꝛ regna intermedia nō p̄tinebāt oia ad assirios: ió si manerēt aliqui israelite in terra possent illi cū gētibus vicinis rebellare ꝓ regē assiriox̄. ꝛ potissime ꝟ qz rex assiriox̄ nō cepit oēs ciuitates regni israel: nā māserūt multe de tribu efrayn ꝛ manasse ꝛ de symeō ꝛ neptalin.ij.pali.xxxiij. ꝛ declaratū est.s̄.xxiij.ió pp illos p̄uaricarent̄ illi q manerēt: vnde nō iudicauit ꝓueniēs rex assiriox̄ dimittere aliquos de israelitis in terra sua: secus aūt fuit de nabuchodonosoꝛ qz regnū caldeox̄ erat p̄pinquus regno iuda quā regnū assiriox̄ ꝛ ēt oia regna p circuitū p̄tinebāt ad nabuchodonosoꝛ a riuo egipti vsq; ad flumē eufratē oia q̄ fuerāt regis egipti ꝛ tñ eufrates ꝛ riu⁹ egipti sunt i circuitu terre iudee qz isti duo riui ponūt̄ tanq; termini toti⁹ terre chanaā vt ꝑz gen̄.xv.p̄ter ꝟ aūt reliq̄t nabuchodonosoꝛ q̄sdā de caldeis i terra iuda vt custodirēt terrā illā ꝛ isti erāt cū godolia quē p̄posuerat nabuzardā terre illi.vñ qñ vēit ismael filiꝰ mathanie ad occidēdū godoliā p̄incipē occidit eū ꝛ iudeos q cū illo erant ꝛ etiaꝫ caldeos vt patet.j.in lr̄a ꝛ hiere.xli.non ergo visum est necessariū nabuchodonosoꝛ relinquere alios gētes in terra iudee ꝛ trāsferre inde oēs habitatores p̄tes. ¶Quer̄et vlteriꝰ q̄re nabuchodonosoꝛ reliq̄t solū agricolas ꝛ vinitores de pauperibus terre. ¶Rñdendū q̄ nabuchodonosoꝛ de singulis vrbibus regni iuda trāstulit aliquos i babilonē ꝛ de singulis dimisit aliquos q̄ ꝑz.i.esdre.c.ij.vbi dr̄ q redeūtes de captiuitate reuertebātur simul in ciuitates suas ꝛ sic erāt de plurimis ciuitatibus dimisit tñ nabuchodonosoꝛ de q̄libet loco regni iuda aliquos in ipso loco vt colerēt ibi agros ꝛ vineas. ꝛ dimisit de pauperib⁹ terre pp duo. p̄mo qz isti pauperes erāt: cō

Rño.

Joseph⁹.

B

Cō II. A

Quare reliquit solus agricolas ꝛ vinitores de pauperibus in hierusalem.

Rño.

p̄ima rō.

sueti ad agricultura diuites aūt nō: ꝛ tñ nabuchodonosor solū dimittebat nūc aliquos in terra ad colēdū agros ꝛ vineas: ió nō debebat dimittere nisi pauperes. ſm erat qz nabuchodonosoꝛ volebat hr̄e terrā in pace vt manentes ibi nō rebellarēt ꝓ eū ꝛ tñ si māsissent viri potētes diuites vel bellatores potuissent rebellare: viri aūt pauperes nō poterant: ió debuit dimittere viros pauperes. p̄z hoc qz si dimisisset viros diuites quāꝫ illi p se nō possēt pugnare tñ pp multitudinē diuitiax̄ ꝓgregarēt magnū exercitū ꝛ possent rebellare ꝓ nabuchodonosoꝛ: si autem eēnt potētes ēt pp multitudinē famulox̄ possent rebellare. si aūt eēnt viri bellatores pp assuetudinē ad res bellicas hērent ꝑfidētiā ꝛ pugnarēt ꝓ nabuchodonosoꝛ: nūc aūt isti qz pauperes erāt nō hēbāt multitudinē famulox̄ vt illos possent ꝓgregare ꝓ nabuchodonosoꝛ nec ēt habebāt pecunias multas de q̄bus possent ꝓgregare exercitū cū eēnt viri pauperes nec ēt erāt ipsi assueti ad bellū vt ꝑsiderent pp expientiā belli qz vt cōmuniter isti viri pauperes non sunt assueti ad bellum sed ad agriculturam ꝛ ad alia officia māualia: nō decuit ergo dimitti aliquos in terra nisi pauperes q eēnt agricole ꝛ vinitores. ¶Sciendū aūt q̄ quāꝫ dicat̄ hic q nō dimisit nisi pauperes agricolas ꝛ vinitores tñ aliq viri potētes de ipsis iudeis māserūt in terra erāt tñ rari. hoc aūt apparet qz ly p̄ncipalis intētio nabuchodonosoꝛ eēt vt manerēt aliq in terra ad colēdū eā ꝛ reddēdū sibi tributa de agricultura: tamē qz multitudo equalitū non pōt ꝑseruari cū nemo sit q iudicet ꝛ tñ nulla politia pōt ꝑsistere sine distributiuo iustitie ij.politicox̄. nā vt ibi dr̄ in ciuitate magis ē necessarius iudex q̄ panis oportuit q̄ manerent aliq iudices in terra p quos ꝑseruaret regio in pace: ꝛ qz iudex ē lex viuēs ꝛ legē eē ꝑdita nihil ꝑdest nisi sit q tueat eā ita nihil prodest iudicē eē nisi habeat potētiā tpalē ad exequendū id qđ iustū eē iudicauerit: ió oportuit q̄ dimiterent potētes aliq in terra. ꝛ sic nabuzardan recedēs de iudea p̄posuit godoliā eis q manebāt in terra iudee vt p̄z.j.in lr̄a: p̄ter eū ēt erāt alij potētes i terra vt p̄z.j.cū dr̄ q cū audissent oēs duces militū ipsi ꝛ viri q erāt cū eis q ꝑstituisset rex babilonis godoliā venerūt ad eū: ꝛ tñ qz isti potētes pauci erāt in cōparatione ad multitudinē potētū q p̄us erāt ꝛ agricolax̄ dicebant̄ nō mansisse in terra nisi pauperes agricole ꝛ vinitores: istud dictū de potētibus manētibus in terra verisimile ē ꝛ tñ veritas infra declarabit̄ in q̄daꝫ q̄one. ¶Cōsiderādū vlteriꝰ q̄ nō māserūt nūc in terra nisi pauci viri qz noluit nabuchodonosoꝛ nūc manere aliq̄s p̄ncipaliter nisi ad colēdū agros ꝛ vineas ꝛ tñ ad hoc nō requirebat̄ tāta multitudo sicut p̄us nec medietas qz pauci sunt q sufficiūt ad p̄curādū terrā i agricultura p multis nisi sit terra nimis sterilis ꝛ sic in quoꝫ loco relinquebant̄ pauci. ¶Cōsiderādū vlterius q̄ nabuchodonosoꝛ fecit manere aliquē populū i terra ad hoc q̄ coleret agros ꝛ vineas ꝛ ipse ꝑsequer̄et ide tributa ꝛ tñ nō fuit ꝑsecutus q̄ volebat qz tot⁹ pp̄l⁹ fugit illico in egiptū: nā cū p̄nci pes exercitus cognosceret q̄ godolias p̄posit⁹ fuisset toti terre iuda venerūt ad eū ꝛ venit hismael filiꝰ nathanie cū socijs suis ꝛ occidit godoliā ꝛ iudeos ꝛ caldeos q cū eo erāt ꝛ tūc ꝑsurgēs oīs pp̄l⁹ a puo vsq; ad magnū ꝛ ēt p̄ncipes militū venerūt in egiptū timētes caldeos vt p̄z.j.in lr̄a ꝛ hie.xli.ꝛ.xliij. ꝛ māsit terra oino deserta ita q̄ nemo hītabat i ea ꝛ sic māsit ꝛ oēs septuaginta ānos q̄bus māserūt iudei in babilone ꝛ a nullo hoie culta ē: ꝛ ió dicebat̄ tūc sabbatizare qz cessabat a laboribus cū nemo eā exerceret vt p̄z.ij.palipo.vlti.ſ.ſi qs eua serat gladiū ductus in babilonē seruiu. ꝛ regi ꝛ filijs eius donec imparet rex p̄sax̄ ꝛ cōplerent̄ ꝑmo dñi ex ore hieremie ꝛ celebraret terra sabbata sua cūctis.n.diebꝰ desolationis egit sabbatū vsq; dū cōplerent̄ septuaginta āni. idē p̄z.ij.esdre.ij.ſ.q̄sq; benigne ageret terra sabbata sua omni tpe desertiōis sue sabbatizauit in applicatione septuaginta annox̄ ¶Quer̄et vlteriꝰ an nabuchodonosoꝛ ꝛ nabuzardan peccauerūt succēdēdo domū dñi ꝛ vrbē ꝛ frāgēdo q̄dā vasa sanctuarij ꝛ ducēdo alia in babilonē. ¶Ad p̄mū dōm q̄ de nabuchodonosoꝛ ꝛ nabuzardam

B

Aliq de viris potentibus ly pauci dimissi sunt i iuda a nabuchodonosoꝛ.

Secunda.

Cō.12. A

An nabuchodonosoꝛ peccauit succēdēdo tēplum dñi ꝛ vasa aliq̄ sactuarij frāgēdo

Rño.

zardā idē ē iudiciū. s. q si nabuchodonosor peccabat iubēdo ista fieri peccaret ēt nabuzardā exeq̄ndo illa nec excusabat eū mādatū nabuchodonosor. qz in eis q̄ manifeste mala sunt nulli hominū obedire tenemur. si aūt nabuchodonosor bene agebat ēt nabuzardan bene ageret obediēdo sibi in eo qō licitū erat. ¶ Dōz aūt de crematione tēpli z hierm̄ q poterat nabuchodonosor ista iuste agere. qz iudei merebāt ista pati pp pcta sua. ēt deus dabat nabuchodonosor ptatez ad faciendū hec ēt ipse poterat hr̄e rectā intētione faciēdo ista qz faceret vt executor dei. dom̄ tū videtur q nabuchodonosor peccabat in oibus istis qz agebat ista tanq̄z psona puata. s. tanq̄z hostis z dato q in qbusdā posset hr̄e iustā cāz qz hebrei offenderēt ipsum tū excedebat modū puniēdo eos z i hoc ēt peccaret. z sic satis pōt dici q in oibus q̄ fecit nabuchodonosor p̄ iudeos peccauit: deus tū adiuuabat ipsuz nō in q̄ntū intentio sua mala erat sz in q̄ntū hebrei merebantur penaz quā nabuchodonosor sibi infligebat

¶ Quer̄ de scdo. s. an peccauerit nabuchodonosor et nabuzardā tollēdo vasa de tēplo dñi i babilonē z frāgēdo q̄dā illoz. Aliqs dicet q valde peccabāt: nā leuite q erāt ministri sacri si vellēt videre vasa sacre ministratiōnis nuda peccabāt z moriebant numeri. iiij. io sacerdotes debebāt eis dare oia vasa velata ad portādū ne morerent si illa viderēt. sic ēt quinquaginta millia de bethsamitis pierūt qz viderūt archā dñi. ē. j. li. c. vi. et tū isti videbāt oia vasa nuda z tangebāt ea mānibus suis ergo peccabāt. Scdo pz qz maior irreuerētia est frāgere aliqd vas sacrū q̄z bibere vel comedere in eo: z tū ex eo q balthasar bibit in vasis q̄ nabuchodonosor attulerat i babilonē apparuit manus scribens p̄ eū in piete q̄ significauit finē regni eius dani. v. ergo a fortiori peccaret nabuzardā q p̄fregit multa de vasis sacris. s. mare eneū et columnas z altare holocaustoz z luteres z bases eoz vt pz. ē. in lra z bier. vlti. Tertio pz qz numeri. j. z. iij. dr̄ q nullus accederet ad sanctuariū vel ad tāgendū vasa sacra z portādū illa nisi esset de sacerdotib⁹ z leuitis alioquin fieret indignatio sup pplm̄ z ille deberet occidi: et tū nabuzardā z alij babilonij nō erāt sacerdotes nec leuite ergo peccabāt tāgendo vasa dñi. Quarto pz qz magis peccauit nabuzardā q̄z chore z socij sui z q̄z rex ozias qz chore z socij sui noluerūt aliud nisi ministrare coram dño numeri. xvi. ozias ēt voluit offerre thimiama coraz dño. ij. palipo. xxvi. nabuzardā aūt z caldei destruxerūt ea in qbus ministrabāt deo ergo grauius peccabāt. z tū chore z socij sui peccauerūt z cōbusti sunt a dño numeri. xvi. z ozias peccauit z pcussus est lepra i frōte. ē. xv. z. ij. palipo. xxvi. ergo isti. s. nabuzardā z socij sui fortius peccauerūt. ¶ Rñdendū sicut dictū est p̄ce. qōne q fere in oibus q̄ faciebāt caldei p̄ hebreos peccabāt eo q non faciebāt ea recta intētione nec vt habētes ptātē a dño sz tanq̄z psone puate psequētes cām suā z in ista psecutione excedebāt modū: z iō si in alijs rebus puis q̄s faciebāt caldei p̄tra hebreos peccabāt a fortiori peccarēt in ista q̄ erat grauissima. s. q cremarēt domū dñi z totā vrbē z oia vasa tēpli ptim frangerēt z ptiz integra portarēt in babilonē. Si tū vellimus excusare caldeos poterimus dicē q nō peccabāt qz sciebāt se agere ista ex ptāte dei z intelligebāt q ipsi viribus suis nō fecerāt hec sz deus volebat punire hebreos pp pcta z ipse induxerat ista mala sup vrbē. istud aūt poterāt ipsi scire qz tpe quo ista fiebāt erat hieremias in vrbe z dicebat q deus traderet vrbē in manu caldeoz z qcūq̄z exiret ad eos saluus erit q aūt maneret in vrbe moreret gladio z peste: hiere. xxxviij. hoc aūt sciuerūt postea caldei dictū esse p hieremiā qz multi de israelitis tpe obsidiōis fugerāt de vrbe ad caldeos sicut dixit sedechias hiere. xxxvij. solicitus sum pp iudeos qui trāsfugerūt ad regē babilonis ne forte tradar in manus eoz z isti erāt inter caldeos z nūciabāt eis de hieremia quid p̄nūciaret mali p̄ vrbē iō: nōdū viderat nabuchodonosor hieremiā z diligebat eū et iussit q educerēt de carcere in q̄ posuerāt eū hebrei qz ppbetabat z eduxerūt eū caldei hiere. xxxix. pz ēt hoc qz q̄n ducebant hebrei captiui coā nabuzardā z coram nabuchodonosor iussit nabuzardā q hieremias qui ducebat inter illos solueret de vinculis z iret q̄cūq̄z vellet hiere. xl. ¶ Itē pz magis ex verbis nabuzardā ad hieremiā dixit. n. ad eū dñs deus tuus locutus est malum hoc sup locū istū z adduxit z fecit sicut locutus est qz peccastis dño z nō audistis vocē eius z factus est vobis p̄mo hic: nūc ergo ecce soluite hodie de cathenis q̄ sunt in manibus tuis hiere. xl. ecce igit̄ q̄liter nabuzardā p̄fitebat q oia ista mala venerāt sup hierm̄ qz deus voluit z ipe induxit illa pp pcta hebreoz z nō attribuebat in hoc aliquid potētie sue z sic poterat nabuchodonosor nō peccare faciēdo ista z ēt nabuzardā p̄nceps militie eius. in differēs igit̄ est istud z possumus dicere q peccauerint vel q nō. ¶ Ad rōnē primā in p̄trariū dom̄ q non licebat hebreis laycis videre vasa sacra vel tāgē illa qz alias morerent. ēt nō licebat hoc leuitis qz p̄hibitū erat z sic p̄tra agēdo peccabāt z occidebant a dño. caldei tū non peccarēt vidēdo illa vasa vel tāgēdo illa nisi aliqd aliud obstaret: nā pp hoc solū erat illicitū tangē illa vasa z videre qz lex vetuit numeri. iij. z. iiij. z tū lex hebreoz nō obligabat alias gētes qz solū dederat deus iudeis istā legē. iō quāc̄z caldei agerēt p̄tra legē istam nō peccarēt z sic nec punirent. qō satis apparet qz hebrei morierent si viderēt vasa ista vt tāgerēt vt pz in rōne allegata z tū babilonij nihil mali passi sunt quāc̄z tetigissent z vidissent. ¶ Ad scōm dom̄ q peius videbat frāgere vasa sacra q̄z bibere in eis z tū punuit deus bibētes z nō frāgētes. ad qō pōt multiplr dici: vno mō q quāc̄z absolute peius eēt frāgere illa q̄z bibere in eis tū peccauerūt q biberūt z nō qui fregerūt: qz qñ fracta sunt infligebat deo oia ista in penā hebreis qz ipse volebat q oia vasa qui erāt in tēplo ducerent in babilonē. sic. n. p̄dixerat hieremias hec dicit dñs ad colūnas z ad mare z ad bases z ad reliq̄ vasoz q̄ remāserūt in ciuitate hac in babilonez trāsferent z ibi erūt vsq̄z ad diē visitatiōis sue z auferri faciā ea z restitui in loco isto. hiere. xxvij. z sic caldei frāgētes vasa z portātes in babilonē erāt executores pene p̄nūciate a deo p̄tra hebreos: iō poterāt ipsi nō peccare dū tū putarēt se agere ista ex ptāte dei z pp pcta populi sicut p̄fessus fuit nabuzardā hiere. xl. z. ē. dictum est: illi aūt qui biberūt in babilone in vasis sacris nō erāt tanq̄z ministri dei inferēdo aliquā penā iudeis sz p̄tēnebāt vasa dñi: qō pz qz inflictio nō durauit nisi vsq̄ destructa fuit hierm̄ z trāslati fuerūt hebrei in babilonem. postea aūt deus noluit infligere eis plures penas p̄ pctis p̄teritis imo si aliq̄ gēs vellet nocere hebreis post hec deus liberaret eos de manu illius z pugnaret p hebreis qz taz placatus erat infligendo mala p̄ta que inflixerat. sic pz hiere. xlij. qñ iudei qui manserāt in terra post captiuitatē voluerūt fugere in egiptū timētes caldeos pp mortē godolie z dixit eis deus: si quiescētes mānseritis in terra hac edificabo vos z nō destruā plātabo vos z nō euellā tā. n. placatus sum sup malū qō feci vobis nolite timere a facie regis babilōis quē vos pauidi formidatis qz vobiscum sum ego vt saluos faciā vos z eruā de manu ei⁹ z dabo vobis misericordiā z miserebor vr̄i. z sic nabuchodonosor z nabuzardā nō peccarēt faciendo quecūq̄z mala p̄tra hebreos z p̄tra tēplū dñi anteq̄z ducerent hebrei in babilonē dū tū facerēt bona intētiōe vt dictuz est qz tūc erat tps punitiōis hebreoz z tū postq̄z ducti sunt in babilonē cessauit tps punitiōis: iō quicūq̄z postea afflixerat eos nō poterat agere vt minister dei. z sic peccaret z ita fuit de balthasar bibēte in vasis sacris dani. v. ¶ Scdo pōt dici q nabuchodonosor z nabuzardā poterāt nō peccare in hoc qz agebāt bōa intētiōe z credebāt se dei ministros sicut p̄fessus est nabuzardā hiere. xl. balthasar aūt bibēs in vasis sacris egit ad p̄tēptū qz vasa illa multo tpe custodita fuerāt in honore in tēplo dei nabuchodonosor z ipe nō biberat in eis: nūc aūt balthasar ex superbia z qz erat temulētus voluit q in istis vasis biberēt vxores sue z cōcubine z oēs qui erāt in p̄uiuio iō reputatū est sibi ad pctū tertio posset dici q dato q

Be crematione tēpli.

Qō 13 A An peccarit portādo vasa tēpli in babilonē z ea frangēdo. Prima rn̄ q sic p̄rio.

Scdo.

Tertio.

Quarto.

Rñsio auctoris.

Excusatio caldeoruz.

Ad primā rōnē prime opi.

Ad scōm.

Prima so.

Scda so.

peius esset frãgere vasa sacra quã bibere in eis tñ deus nõ puniuit nabuchodonosoꝛ ꝛ nabuzardã frãgẽtes illa nec ẽt pũnit balthasar ꝓ eo ꝙ bibit in vasis:sʒ alia erãt pctã pp q̃ trãsferẽdũ erat regnũ suũ ad medos ꝛ pſas ꝛ ipse occidẽdus erat ꝛ tñ ꝓtigit ꝙ illa nocte q̃ bibit in vasis sacris fieret istud qꝛ in hoc ꝓsumabant pctã sua. Ad tertiũ dõʒ ꝙ verũ est ꝙ si aliq̃ de populariꝫ hebreis accederẽt ad excubãdũ in circuitu tabernaculi vel ad portãdũ vasa aut aliqd de sanctuario occiderent ꝛ oziretur magna indignatio dei sup ppl'm:ꝛ tñ hoc nõ fieret si extranei accederẽt qꝛ ista lex nõ obligabat nisi iudeos iõ alie gẽtes ꝓtra facientes nõ peccabãt nec puniebant duʒ tñ alʒ bene agerẽt.ſ.ꝓ iusta cã ꝛ recto alo. ¶Ad q̃rtum dõm eodẽ mõ ꝙ peius erat destruere vasa sacra q̃ʒ vsurpare ministrationẽ sacrã ꝛ ẽt si nabuzardã ꝛ nabuchodonosoꝛ fuissent hebrei magis peccauissent ꝛ grauiꝫ punirentur q̃ʒ ozias ꝛ chore ꝛ socij sui.ꝛ tñ ozias ꝛ chore ꝛ socij sui erãt hebrei ꝛ peccabãt in hoc:nabuchodonosoꝛ aũt ꝛ nabuzardã nõ erãt hebrei iõ nõ arctabat eos lex ꝛ sic nõ peccarẽt faciẽdo hec.sʒ tũc dicẽt qd si nabuzardã vel nabuchodonosoꝛ veliẽt ministrare deo sicut volebat ozias ꝛ chore ꝛ filij sui an peccarẽt ꝛ punirenꝫ. ¶Rñdẽ dũ ꝙ aut agerẽt ex ꝓtẽptu ministerij dei aut nõ.si nõ dicendũ ꝙ nõ peccabãt qꝛ nõ trãsgrediebanꝫ legẽ cũ non essent obligati ad illã ꝛ sic nõ punirenꝫ.si aũt agerent ex ꝓtẽptu :dõm ꝙ peccarẽt nõ qdẽ tanq̃ʒ transgressoꝛes legis hebraice q̃ erat cerimonialis qꝛ ad illã nõ erãt obligati sʒ tanq̃ʒ ꝓtemnẽtes deuʒ ꝛ ꝓtẽptus iste oĩ tẽpoꝛe est peccatũ ꝛ forte punirenꝫ.sic.n.fuit de balthasar q ex ꝓtẽptu ꝛ superbia bibit in vasis dñi ꝛ apparuit contra eum manus scribens daniel.v.

¶Quare nominant aliqui viri ducti in babilonem ꝛ nõ omnes. Qõ.xiiij.

Queretur vlterius q̃re noĩat hic lr̃a specialr̃ istos viros ductos ad nabuc.ſ. saraiã sacerdotẽ ꝑmũ ꝛ sophoniã sacerdotẽ scõʒ ꝛ reliq̃s vt pʒ in lr̃a. Aliqs dicet ꝙ isti soli portati fuerũt i babilonẽ iõ noĩant. Sʒ dõʒ ꝙ hoc falsuʒ est qꝛ totus iuda trãslatus est in babilonẽ ꝑter pauperes de qbus relicti sunt agricole ꝛ vinitoꝛes vt pʒ in lr̃a ꝛ hiere.xxxix.ẽt qꝛ falsum est :qꝛ isti viri q noĩant hic nõ ducti fuerũt in babilonẽ sʒ in reblata vt pʒ in lr̃a. ¶Dõm igit ꝙ hoc fuit qꝛ nabuzardã trãstulit in babilonẽ fere oẽs iudeos ꝓter paupes quosdã ꝛ istoꝝ qdã occisi sunt anteq̃ʒ ducerentꝫ in babilonẽʒ alij aũt ducti sunt illuc.ponit aũt lr̃a hic illos q occisi sunt ꝛ sic fuit de oĩbus istis:nã dr̃ in lr̃a ꝙ tulit eos ꝓnceps militie ad nabuchodonosoꝛ in reblata et percussit eos rex babilonis ꝛ interfecit in reblata.cã autẽ huius fuit qꝛ nabuchodonosoꝛ voluit punire illos q fuerãt cã huius rebellionis ꝝ se facte:alios aũt voluit transferre de terra vt nõ haberẽt occasionẽ postea rebellãdi. fuerũt aũt cã rebellionis oẽs ꝓncipes q erãt cũ sedechia iõ qñ caldei apprehẽderũt sedechiã ꝛ ꝓncipes ꝛ duxerũt eos ad nabuchodonosoꝛ in reblata occidit ibi nabuchodonosoꝛ oẽs:hiere.vlti.ſ.ꝛ iugulauit rex babilõis filios sedechie in oculis eius sʒ ꝛ oẽs ꝓncipes iude occidit in reblata.ꝛ istud fuit q̃ntũ ad ꝓncipes illos q fugerunt cũ sedechia:alij aũt manserũt in vrbe quos tenuit nabuzardã ꝛ ẽt isti occisi fuerũt a nabuchodonosoꝛ ꝛ isti sunt de qbus dr̃ hic ꝙ ducti fuerũt in reblata ꝛ occisi.quoꝝ primus erat saraias sacerdos magnus ꝛ iste erat potẽs in ppl'o cũ summi sacerdotes essent potẽtissimi ꝛ honoratissimi in toto ppl'o immediate post regem ꝛ sic fuerat iste ꝓticeps rebellionis adiuuãdo regẽ iõ occisus est.etiã occisus fuit sophonias sacerdos scõs qꝛ ẽt erat vir potẽs. ẽt tres ianitoꝛes domus dñi erãt viri potẽtes ꝛ fauerãt bello:ẽt eunuchus ille q erat sup exercitũ ꝛ qnq̃ viri q videbãt faciẽ regis ꝛ sopher q ꝓbabat tirones de populo terre ꝛ viri famosi in vulgo:nã oẽs isti erãt potẽtes in populo q potuerãt impedire rebellionẽ ꝝ nabuchodonosoꝛ ꝛ nõ fecerũt sʒ potius ꝓcitabãt ppl'm ad rebellandũ iõ nabuchodonosoꝛ occidit illos tanq̃ʒ indignos vita.reliq̃ aũt de ppl'o nõ peccauerãt in hoc qꝛ nõ erat in parte eoꝝ ꝙ esset rebellio ꝓtra nabuchodonosoꝛ vel ꝙ cessaret iõ nõ occidit nec puniuit eos nabuchodonosoꝛ sʒ trãstulit de terra illa ne haberent vltra occasionẽʒ ad rebellandũ. ¶Auereꝫ vlterius qũo dicit hic ꝙ tulit nabuzardã quinq̃ʒ viros de bijs q steterãt coꝝ rege:qꝛ hiere.vltimo dicit septẽ viros.qũo ẽt dicit ꝙ tulit sex viros de vulgo qꝛ hiere.vlti.dr̃ ꝙ tulit sexaginta. ¶Rñdendũ ad primũ ꝙ isti viri qui stabant coraʒ rege in magna familiaritate ꝛ quibus licebat semper videre faciẽ regis erant multi ꝛ tñ istoꝝ plurimi recesserant de vrbe cũ sedechia:manserãt autẽ in vrbe septẽ ꝛ istos accepit nabuzardã vt dr̃ hiere.vltimo:ꝛ tamẽ noĩanꝫ hic quinq̃ʒ solũ qꝛ forte quinq̃ʒ de istis erãt ꝓncipaliores apud regẽ ꝛ de ipsis curauit scriptura facere mentionẽʒ. Aliter potest dici ꝙ septẽ erãt isti viri ꝛ tñ duo illoꝝ fuerunt forte minus culpabiles ꝛ illos noluit occidere nabuchodonosoꝛ sʒ alios quinq̃ʒ.ꝛ sic nunciauit hic scriptura solum illos quinq̃ʒ qui occisi fuerunt ꝛ hiere.vltimo nominauit septem qꝛ septem ducti sunt ad nabuchodonosoꝛ in reblata. Ad secundum dicendum ꝙ isti viri qui vocantur hic de vulgo erant principaliores inter oẽs vulgares terre ꝛ sic erat in potestate eoꝝ aliquo mõ rebellare nabuchodonosoꝛ vel nõ:ꝛ qꝛ fauerũt regi rebellanti ꝛ ꝓcitauerunt vulgares ad rebellandum occisi sunt a nabuchodonosoꝛ.fuerũt autẽʒ isti sexaginta ꝛ oẽs ducti sunt ad nabuchodonosoꝛ in reblata vt dr̃ hiere.vltimo ꝛ tamẽ noĩanꝫ hic solũ sex:qꝛ forte isti sexaginta lʒ essent potentiores in toto vulgo terre tñ erãt subordinati inter se ꝙ decanos.ſ.ꝙ vnus principalis preesset aliis decem et iste erat modus ordinandi populũ hebraicũ:nã ad cõsiliũ ietro diuisit moyses populũ per decanos quinquagenarios centuriones ꝛ tribũos exõ.xviij.ꝛ manebat adhuc iste ordo quãtum ad aliqd.ſ.in exercitu:nã viri non ptinẽtes ad bellũ nõ poterãt sic ordinari.sic enim pʒ.ẽ.ij.li.c.xviij.vbi ponit exercitus diuisus per centenarios ꝛ tribunos.ꝛ ita isti sexaginta viri diuisi per decanos baberent sex decanos ꝛ ob hoc lr̃a solũ nominauit hic sex decanos istoꝝ sexaginta virorũ qꝛ isti erant principes ꝛ hiere.vltimo voluit nominare omnes sexaginta.ſ.tam ipsos decanos q̃ʒ constitutos sub eis. ¶Aliter potest dici ꝙ de istis sexaginta erãt sex precipui apud regem in quoꝝ potestate erat concitare bellum vel sedare:ꝛ quia fuit rebellio occidit istos sex:reliquos autẽ quinquaginta quattuoꝛ subiectos istis nõ occidit sʒ trãstulit in babilonem ꝛ sic ponuntur hic illi qui occisi sunt solum ꝛ hieremie vltimo ponuntur omnes qui ducti fuerunt ad nabuchodonosoꝛ in reblata.

¶Status iudeoꝝ postquã ducti sunt in babilonem quis fuit ꝛ an essent sicut serui vel sicut liberi in terra illa. Qõ.xvi.

Queretur vlterius quis fuit status iudeorũ postq̃ʒ ducti sunt i babilonẽ.

¶Respondendum est ꝙ quamq̃ʒ nabuchodonosoꝛ poterat eos subicere in seruitutem eo ꝙ ceperat eos in bello ꝛ cogere vt laboꝛarent in operibus suis sicut fit in seruis empticijs tamen non coegit ad hoc:sed manebant liberi in babilone.ſ.ꝙ procurabant sibi ipsis necessaria ꝛ non obligabantur seruire alicui sed erant sicut ipsi babilony.hoc autem solum habebant seruitutis ꝙ si vellent redire in terram suam non permitterẽtur:quia timebat nabuchodonosoꝛ ꝙ si redirent rebellarent denuo.sic ẽt fuit de decem tribubus translatis in assirios qꝛ non fuerunt subiecte seruituti assiriorum sʒ data est eis terra ad colendum ꝛ colebant eam ꝓ se.sciendum tamen ꝙ illi hebrei qui translati fuerant prima vice in babilonem sub ioachin.ſ.decem millia de quibus patet precedenti c.quando ducti sunt putauerunt ꝙ in breui reducendi essent de babilone in terram suã:iõ non curabant facere opus accolaꝝ terre sed sicut hospites paucoꝝ dieꝝ viuebãt vt poterant non curantes edificare domos nec plantare vineas ꝛ ad hoc incitabant eos aliqui prophete falsi qui erant cum eis in babilone quoꝝ duo precipui erãt achab filius culie ꝛ sedechias filius maasie.dicebãt enim ꝙ

Ad tertiuʒ.

B

Ad quartũ

Qõ 14 A

Prima rñ. Confirta.

Alia rño.

Qõ.15. A Quot viros de bis q steterant coraꝫ rege tulit nabuzardã. Rño ꝓma.

Secunda.

B Quot viros tulit de vulgo.

Qõ 16. A

Rño.

n.q̄ in breui reducēdi eēnt in terrā suaz t ēt vasa q̄ fuerāt in babilonē ducta reducerent cito.bieremias aūt cognito hoc scripsit olbus iudeis q tūc erāt in babilone dicens hec dicit dñs:omni trāsmigrationi quā trāstulit de hierl'm in babilonē edificate domos t habitate t plantate ortos t comedite fructū eoz accipite vxores t generate filios t date filijs vr̄is vxores t filias vr̄as date viris vt pariāt filios t filias t multiplicamini ibi t nolite eē pauci numero t querite pacē ciuitatis ad quā transmigrare vos feci t orate p ea ad dñm q̄ in pace illius erit pax vestra nō vos seducāt ꝓphete q in medio vr̄um t diuini q̄ falso ꝓphetāt vobis in noie meo nō misi eos cū ceperint impleri in babilone septuaginta āni reducā vos ad locū istū:t postea dī ꝫ ꝓphetas q falsē ꝓphetabāt captiuis q̄ cito redituri eēnt hec dicit dñs ad achab filium culie t sedechiā filiū maasie q ꝓphetāt vobis mendaciter ego tradā eos in manu nabuchodonosoz t percutiet eos in oculis vr̄is t assummet ex eis maledictio t dicetur ponat te dñs sicut sedechiā t achab quos frixit nabuchodonosoz in igne eo q̄ fecerūt stultitiā in israel t mechati sunt in vxores fratrū suoz:de hoc hiere.xxix.fuit ergo stat⁹ hebreoz in babiōe tanq̄ accolaz terre.s.plātauerūt vineas t domos fabricauerunt t multiplicati sunt ibi nimis pp verba hieremie:t sic q̄ fuit annus septuagesimus in quo fuit reditus de babilone erat multitudo magna hebreoz t tū nō oēs redierūt in hierl'm:q̄r quāq̄ cirrus dedisset licētiā olbus volētib⁹ redire multi eoz hñtes magnas diuitias t vite iocūditatē in babilone redire nolue rūt:alij ēt dispersi sunt p multas alias terras t sic anteq̄ esset destructio hierl'm p romanos erāt hebrei dispsi fere p oēs terras vt p3 act.ij. vbi dī q̄ erant in hierl'm in die pētecostes hebrei viri religiosi de omni natione q̄ sub celo est t nominant ibi multe regiones:t tū ista dispersio nō facta est post destructionē hierl'm p romanos q̄r adhuc nō erat destructa ſ3 postea q̄si p q̄dragita duos ānos destructa est:non potuit ergo esse ista dispersio nisi ex tēpore captiuitatis babilonice t assiriozum de quibus magis declarabitur act.ij.

† ¶ Populo aūt)hic ponit ꝑm principale de seruitute populi sub godolia t diuidit in duo:q̄r primo ponit de godolie occisione t populi in egiptū trāsmigratione. Scōo de ioachin exaltatione:nā in babilone cū captiuus eēt exaltatus est ibi(factū est)circa primus dī(ppō aūt q̄ relictus erat in terra iuda)fuerat relictus in terra populus pauperū ad colēdū agros t vineas(quē dimiserat nabuchodonosoz rex babilōis).i.quē dimisit nabuzardā princeps militie p̄cepto nabuchodonosoz:nā nabuchodonosoz nō dimisit nūc istos q̄ māserūt in terra ſ3 nabuzardā dimisit illos q̄r nabuchodonosoz non erat in iudea q̄n capta est hierl'm ſ3 reblata i terra syrie t de ipso loco misit postea nabuzardā ad cremādū hierl'm t trāsferēdū ppl'm in babilonē t ipe trāstulit illū vt p3 hic.si aūt intelligamus de illo ppō quē reliq̄rat nabuchodonosoz i terra referet ad tp̄s ioachin q̄n trāstulit ipe nabuchodonosoz decē millia viroz de hierl'm p̄ce.c.t reliq̄t oēs alios i iudea:t tū ītelligēdo de illis falsū est q̄r nō ꝓposuit nabuzardā godoliā oibus illis q̄s tūc reliq̄rat nabuchodonosoz i terra q̄r plurimi illoz trāslati fuerūt i babilonē(p̄fecit godoliā filiū aichā filij saphan).i.nabuzardā fecit istū godoliā princip̄ totius ppl'i manētis in terra iudee t erat iste godolias de nobili genere t vir iust⁹ t benign⁹ t ob hoc p̄positus fuit toti regioni:ēt benefecit ei deus pp p̄em suum aichā:nā iste aichā fuit vnus de seniozibus t principibus populi q̄ liberauerūt hieremiā a morte:nā ꝓphetauerat hieremias q̄ tēplū dñi hierl'm eēt sicut dom⁹ silo t ciuitas desolaret t tūc ppl'us voluit occidere hieremiā.seniores aūt cōati sunt eruē illū de manu ppl'i placādo populū ỽbis blādis t p̄capu⁹ q liberauit eū fuit aichā:de hijs hie.xxvi:t dī in fine ig̃it manus aichā filij saphan fuit cū hieremia vt nō traderet in manus ppl'i t interficerēt eū saphā aūt auus godolie fuit vir honorabilis i ppō.s.scriba regis t iste est q̄ missus fuit tpe iosie ad ꝓsulēdū oldā ꝓphetissaz:ipe ēt fuit cui belchias tradidit librum legis quē inuenit in tēplo t legit illū coram rege.ſ.xxij.t.ij.paripo.xxxiij.ió nominant hic pater t auus godolie q̄r fuerūt viri famosi t nominati in popl'o(q̄ō cū audissent oēs duces militū ipsi t viri q̄ erāt cū eis)isti duces erāt aliq̄ p̄cipes militū q̄ māserāt in terra post captiuitatē babilonis t nominant infra(videlicet q̄ p̄stituisset rex babilonis godoliā).s.istud audierūt q̄ nabuzardā noie regis babilonis p̄stituit godoliā in p̄cipē terre eoz qui relicti fuerāt(venerūt ad godoliā in maspha.)in loco isto habitabat godolias q̄r erat q̄si in via de terra iudee ad babilonē t ibi manebat vt redderet rōnē caldeis qui veniebāt ad eū ad petēdū tributa terre.sic.n.ipe dixit olb⁹ iudeis nolite timere fuire caldeis habitate in terra fuite regi babilonis t bene erit vobis ecce ego hito i maspha vt respōdeā p̄cepto caldeoz q̄ mittūt ad vos:hiere.xl.(ismael fili⁹ mathanie)iste erat p̄mus de p̄cipib⁹ t erat de semine regio t ipe occidit postea godoliā p3.ī.in lr̄a t hie.xl. t.xli.(t ioanā fili⁹ caree)iste erat maximus p̄cipum q̄ māserāt i terra t ió ipe noiat ante oēs in libro hieremie vbi sepe ponūtur isti p̄ncipes t iste fuit q̄ pugnauit ꝫ ismaelē filiū mathanie postq̄ occidit godoliā hie.xli.(t saraia fili⁹ thenameth nethophatithes)iste erat tertius p̄ceps t exp̄simit nomē p̄r̄is sui q̄r erat vir famosus.t vocat nethophatithes a loco vel regione i q̄ morabat:sic ēt aliq̄ de viris fortibus dauid vocabant nethophatithe vt p3.ſ.ij.li.c.xxiij.t.i.pali.xi.t.xij.(t iezonias fili⁹ machati)iste erat q̄rtus p̄ceps istoz(ipsi t socij eoz) isti socij eoz possunt vocari alij principes sicut isti:t q̄r minores erāt nō exp̄simunt noia eoz t dicūtur socij istorū q̄r erāt principes sicut ipsi.vel vocant socij eoz illi qui subiecti erant istis principibus t veniebāt cū eis t istud verius est(iurauitq̄ eis godolias t socijs eorum)quando venerūt ad godoliam in maspha timebant q̄ caldei occiderent illos t ob hoc nō audebāt manere in terra:godolias aūt iurauit eis q̄ babilonij nō nocerēt ipis t ēt ipse nō traderet eos in manus caldeorum t etiaz iurauit hoc socijs eoz.i.omnibus viris suis vt nemo formidaret manere in terra(dicēs nolite timere t seruire caldeis).i.nō timeatis manere i terra t ſuire caldeis p̄stādo eis tributa q̄r nihil mali vobis erit(manete in terra t ſuite regi babilonis).ſ.manete in terra hac t colite eā t seruite regi babilonis p̄stando tributa:t non dicebat godolias seruite mihi q̄r quāq̄ ipe eēt p̄nceps terre nō erat noie suo ſ3 p̄positus fuerat a nabuzardā vt ipe ꝓseruaret ꝓuinciā caldeis t faceret p̄stari eis tributa debita(t bene erit vobis).i.poteritis cōsequi securitatez t gaudiū t vtilitatē in terra hac q̄r caldei defendēt vos ab oib⁹ gētib⁹(factū est aūt mēse septimo)hic ponitur occisio godolie t dī q̄ facta est mense septimo t nō dī cuius anni erat iste mēsis ió referrēdus est ad illū annū de quo supā fit mētio. ſ. ad ānū vndecimū sedechie vel ānū decimū nonū nabuchodonosoz q̄r isti coincidit vt p3.ē.i lr̄a t hic dī q̄ mēse septimo fuit occisus godolias(venit ismael fili⁹ nathanie filij elisama).ſ.vēit i maspha vbi erat godolias vt p3.ē. in lr̄a.iste ismael est p̄mus illoz p̄cipū q̄ supā nominati sunt t venerāt ad godoliā(de semine regio).ſ.de semine regū iuda t ponit hoc q̄r istud fuit motiuū ad occidēdū godoliā vt.j. declarabit(t decē viri cū eo)nō vī q̄ fuerint soli decē q̄r nō possent ipsi facere tātā stragē sicut hic ponit t hie.xli.ſ3 forte isti venerūt palā cū ismaele t multi erāt absconditi vt adiuuarēt eū q̄n op⁹ eēt(p̄cusserūtq̄ godoliam qui mortuus est)percusserunt eū pacifice.naz godolias nihil mali suspicabatur cum potius ipse iurasset ismaeli t alijs p̄ncipibus q̄ nō noceret eis nec etiaz caldei nocerent ipsis vt p3.ē.in lr̄a:ió faciliter potuit ismael occidere godoliā(ſ3 t iudeos t caldeos q̄ erāt cuz eo i maspha).i.ēt occiderūt oēs caldeos t iudeos q̄ erāt ibi cum godolia:nam erat godolias nūc p̄nceps totius regni iuda:ió eēnt multi viri in cōmitatu eius tā de indeis q̄ de caldeis:nā caldei multi māserāt i iudea ad p̄curādū negocia nabucho.i ꝓuincia illa.vel forte erāt isti de caldeis q̄ veniebāt de babilōe ad godoliā in maspha petētes tributa.sic.n.dixit godolias biere.ſ.ecce ego ha

Godolias p̄ficitur p nabuzardā i maspha.

Godolie p̄fecti occisio.

bito in maſphat vt reſpōdeā p̄cepto caldeoꝝ q̄ mittūtur ad nos:magis tñ dicendū eſt q̄ iſti caldei mā̄serāt in ter
F ra iuda q̄ſi ad habitandū ibi ꝛ comēdauerat eos nabu zardan godolie vt p3 biere.xli.ſ.iſmael cepit vniuerſum pp̄lm q̄ remāſerat in maſphat quos comēdauerat nabu zardan p̄ceps militie godolie filio aichan:eſt aūt maſphat q̄dā ciuitas i q̄ habitabat iepte galadites q̄ fuit vnus de iudicib⁹ iſrael vt p3 iudi.xi.ēt in loco iſto fecit ſamuel altare ꝛ īmolauit ſacrificiū q̄ venerunt philiſtini ſuper iſraelitas ꝛ intonuit dñs fragore magno ſup philiſtin.ſ. i.li.c.vij.iſte ēt erat vnus de tribus locis in q̄bus quol3 āno iudicabat ſamuel iſrael.e.c.ꝛ in iſto loco vnctus fuit in regē ſaul ꝛ aſſumptus a pp̄lo.e.li.c.x.(ꝓſurgenſq3 oīs
† pp̄lus a puo vſq3 ad magnū ꝛ p̄ncipes militū venerūt in egiptū).ſ.poſtq̄3 mortuus eſt godolias oēs iudei ſurre xerūt ꝛ fugerūt in egiptū vt bitarent ibi tā p̄ncipes mili tum q̄ alij de populo(timētes caldeos).i. iſtud fecerūt iſraelite p̄opter timorem caldeoꝝ q̄ putauerunt ſe occi dendos a caldeis poſt mortem godolie.

Nō 17. A ¶Nūo ſtat q̄ venerit p̄ncipes militū ad godoliā cū ſo lū paupes dimiſſi eēnt a nabuzardā i terra illa.Nō.xvij.

Queretur qūo dī hic q̄ venerunt p̄incipes militū ad godoliā cum.ſ.dicatur q̄ dimiſit in terra ſolū pauperes agricolas ꝛ vinitores q̄n trāſtulit reliquos in babilonē.ꝛ p3 hoc magis biere xxxix.ſ.ꝛ de plebe paupeꝝ q̄ nihil hēbāt penitus dimiſit
Rño p̄ma. nabuzardā magiſter militū in terra iuda ꝛ dedit eis vi neas ꝛ ciſternas in die illa. ¶Rñdendū q̄ hoc pōt ſtare dupliciter: vno mō q̄ nabuzardā dimiſerit iſtos p̄ncipes in terra. Ꝛ2o quo ſciendū q̄ īntētio p̄ncipalis nabucho donoſoꝛ erat dimittere in terra iſta aliquos viros q̄ colerēt agros ꝛ vineas ꝛ inde redderent tributa ei ꝛ ad hoc nulli q̄uenētiores erāt q̄3 pauperes q̄ iſti ſunt magis aſ ſueti ad agricultūrā ꝛ ēt nō poterāt iſti rebellare ꝛ nabuchodonoſoꝛ ſicut ſi eēnt viri potētes aut diuites:iō dī q̄ de plebe paupeꝝ q̄ nihil hēbāt penitus dimiſit nabuzardan in terra ꝛ tñ q̄ nō poterat manere pp̄lus niſi haberet aliquos iudices ꝛ illi eēnt potētes vt declaratū fuit ſupra in q̄dā q̄one voluit dimittere nabuzardā aliquos
Scōa rño. p̄ncipes ꝛ potētes i terra. Alio mō pōt dici q̄ iſti p̄ncipes nō fuerūt dimiſſi in terra p̄ nabuzardā ſ3 ipſi poſtea ve nerūt.ꝛ fuit modus q̄ q̄ſi ſedechias fugit de hierl'm fu gerūt cū eo oēs viri bellatores vt p3 ſupra in littera ꝛ q̄ſi captus eſt ſedechias a caldeis bellatores qui cū illo erāt fugerūt ꝛ caldei curauerūt p̄ncipaliter capere ſedechiā ió oportuit q̄ multi de alijs euaderēt manus caldeoꝝ ꝛ illi fugerūt tunc in regna vicina ꝛ māſerūt ibi q̄mdiu na
B buzardan māſit in terra:deſtruēdo hierl'm:cū aūt ille re ceſſit ꝛ dimiſit godoliā p̄poſitū terre audierūt iſti iudei qui erāt diſperſi p̄ regna vicina q̄ godolias eſſet p̄ncepa oium manētiū in terra ꝛ putauerūt q̄ poſſent viuere in terra ſub p̄ncipatu eius ꝛ ob hoc venerūt ad eū in maſ
Propter iſta rño Ꝛ2imo. phat.hoc p3 biere.xl.ſ.cū audiſſent oēs p̄ncipes exerci tus qui diſperſi fuerāt p̄ regiones ipſi ꝛ ſocij eoꝝ q̄ pre eciſſet rex babilonis godoliā filiuꝫ aichan terre ꝛ q̄ co mendaſſet ei viros ꝛ mulieres ꝛ paruulos de pauperi
Scō. bus terre venerūt ad godoliā in maſphat. Secundo p3 hoc q̄ dī hic cū audiſſent oēs duces militū q̄ conſtituiſ ſet rex babilonis godoliā.ſi tñ ipſi manſiſſent in terra de
Tertio. mādato nabuzardā nō dicerēt q̄ audiuiſſent hoc ſ3 ipſi ſcirent. Tertio p3 q̄ dicit q̄ audito hoc venerūt ad go doliā i maſphat ꝛ tñ ſi māſiſſent iſti de mādato nabuzar dan nō oporteret q̄ nūc veniſſent ad godoliā i maſphat
Quarto. q̄ nulla cā erat ad inouādū aliq̄d. Quarto p3 q̄ q̄ſi ve nerūt iſti p̄ncipes ad godoliā iurauit eis ad ſecurandū ipſos ꝛ dixit q̄ nō timerēt ſeruire caldeis:ꝛ tñ ſi iſti man ſiſſent i terra de mādato nabuzardā nō timerēt caldeos nec oportebat q̄ godolias iuraret eis ſup ſecuritate ergo videt q̄ iſti nō dimiſſi fuerāt in terra a nabuzardā ſ3 ipſi
Quinto. poſtea venerūt ad illā. Quinto p3 q̄ nabuzardā voluit reddere p̄uinciā pacificā vt nō timeretur de rebellione cōtra regē babilonis ꝛ tñ dimittēdo p̄ncipes iſtos q̄ fue rūt p̄us duces militū poterat dubitari de ſecuritate terre

iō nō dimitteret eos nabuzardā. Sexto p3 q̄ nō erāt iſti neceſſarij ad intētionē nabuchodonoſoꝛ q̄ volebat na buchodonoſoꝛ auferre de terra illa oēs q̄ poterāt rebel lare ꝛ relinquere ſolū illos qui poſſent terrā exercere vt redderēt tributa ei ꝛ iſti erant pauperes agricole ꝛ vini toꝛes.nulli aūt alij erant neceſſarij niſi iudices qui con ſeruarēt terrā in pace ꝛ ad hoc fuerat p̄poſitus godo lias terre.ipſe autem poterat habere ſub ſe iudices par uulos per ſingula loca in quibus nō requireret magna potētia tēpoꝛalis.iſti ergo duces militū nō videbant ne ceſſari quantū ad aliquid:iō potius trāſtuliſſet illos nabuzardan in babilonē.ꝛ ſic dicēdū q̄ iſta poſitio eſt vera quāq̄3 p̄cedēs eſt aliqualiter veriſimilis tñ non eſt vera. ¶Que fuit diſpoſitio quā reliqt nabuzardā in terra iu de recedens de terra iuda. Nō.xviij

Nō.18. A **Queretur** vlterius q̄ fuit diſpoſitio quā reli quit nabuzardā in terra iudee q̄n trāſtulit de ea iudeos in babilonē. ¶Rñdēdū q̄ cura na buzardā fuit inqrere oēs qui fuerāt culpabiles in rebel
Rño. lione facta ꝓtra nabuchodonoſoꝛ.ſ.qui cōcitauerunt po pulū vel qui potuerāt ꝓhibere rebellionē ꝛ nō ꝓhibue rūt ꝛ iſtos duxit ad nabuchodonoſoꝛ in reblata vt occi derenf ꝛ iſti fuerūt ſaraias p̄mus ſacerdos ꝛ ſophonias ſacerdos ſcōs ꝛ tres ianitores tēpli ꝛ vnus eunuchus q̄ erat virio bellatoꝛibus ꝛ q̄nq3 viri q̄ videbāt facié re gis ꝛ ſopher p̄nceps exercitus ꝛ ſex viri de vulgo.iſti.n. ducti ſunt ad nabuchodonoſoꝛ in rebtata ꝛ occiſi ſunt vt p3 ſupra in littera ꝛ biere.vlti.de reliquo autem populo qui huius rebellionis cauſa non fuerat fecit nabuzardā duas partes:nam quidā erant diuites ꝛ potentes ꝛ eru diti ad bellum qui quamq̄3 non fuerant cauſa huius re bellionis poterant rebellare poſtea ſi dimitterenf in ter ra ꝛ omnes iſtos tranſtulit nabuzardan cum filijs ꝛ vxo ribus ſuis in babilonem.alij autem erant pauperes qui ſolum erāt eruditi ad opera agriculture ꝛ alia opera ma nualia ꝛ iſti non ſolum non fuerāt cauſa rebellionis p̄ce dentis ſ3 etiam non poterant de cetero eſſe cauſa ali cuius rebellionis p̄opter in potentiam ꝛ paupertatez ꝛ inexperientiā bellicam iſto .autem dimiſit nabuzardan in terra ꝛ non dimiſiſſet niſi iſtos ſi potuiſſent ſoli mane re ꝛ tamen q̄ multitudo iſta ſine iudice nō poterat con ſeruari p̄ſecit quemdam p̄incipem illis.ſ.godoliā qui diſponeret de tota terra ꝛ colligeret tributa vt daret ba bilonijs ſicut ipſe dixit biere.xl.ecce habito in maſphat vt reſpondeam p̄cepto caldeoꝝ qui mittūtur ad nos. cum iſto autem non manſerunt aliqui p̄incipes exerci tus nec viri bellatoꝛes q̄ non erant neceſſarij eo q̄ viri bellatoꝛes ſolum ſunt ad defenſionem regionis ꝛ tamen caldei nō timebāt q̄ aliq̄ gēs ꝛpugnaret hebꝛeos ita q̄ eēnt neeeſſarij ſibi adiutoꝛes q̄ nulla gēs erat i circuitu terre iuda niſi ſubiecta babilonijs.q̄ aūt nō māſerūt in terra ſub godolia aliq̄ duces exercit⁹ vl' viri bellatoꝛes ſ3 ſoli paupes p3 hic.xxxix.ſ.ꝛ de plebe paupeꝝ q̄ nihil ha bebāt penit⁹ dimiſit nabuzardā magiſter militū i terra iuda ꝛ dedit eis vineas ꝛ ciſternas i die illa. Jtē p3 ma gis hic.xli.ſ.cū audiſſent p̄ncipes q̄ diſpſi fuerāt p̄ regio nes q̄ p̄feciſſet rex babilonis godoliā ꝛ q̄ comēdaſſet ei viros ꝛ mulieres ꝛ puulos de pauperib⁹ terre q̄ nō fue rāt i babilonē trāſlati venerūt ad godoliā:ꝛ ſic p3 q̄ ſoli pauperes relicti ſūt cū mulierib⁹ ꝛ puulis. p̄ncipes aūt militū de q̄bus i lr̄a dī poſtea venerūt ad godoliā q̄n au dierūt ipm p̄fectū eē terre vt p3 hic.xli. ¶Quereſ vl teri⁹ q̄s fuit mod⁹ viuēdi hebꝛeoꝝ i terra iuda poſt trāſ lationē alioꝝ in babilonē. ¶Dom q̄ q̄ſi nō fuit aliq̄s oꝛ do eo q̄ modico tpe ibi māſerūt:nā forte nō fuerūt duo mēſes qō p3 q̄ nabuzardā venit in hierl'm die ſeptima: mēſis q̄nti ꝛ cremauit tēplū ꝛ totā vrbē ꝛ diruit muros. ꝯ in lr̄a ꝛ in hoc oportebat q̄ moꝛaret aliq̄nto tpe ꝛ poſt hec abſtulit omnes de terra iuda ꝛ duxit illos ſecum in babilonem p̄eter pauperes agricolas ꝛ vinitoꝛes quos reliquit ſub godolia ꝛ tamen poſtea menſe ſeptimo occi ſus eſt godolias ꝛ illico fugerunt omnes iudei in egi ptum vt patet hic ꝛ bieremie.xli. ideo vix manſerunt

Nō.19. Modus viuendi hebꝛeoꝝ iterra iuda poſt trāſlationē alioꝝ i babilonē.

duobus

duobus mensibus iudei in terra iuda post trāslationem alioꝝ in babilonē ꝛ in istis duobus mensibus quasi nullum poterāt bēre ordinē: erat tñ iste ordo quem incipiebat tenere godolias. s. ipe ꝑpositꝰ fuerat a caldeis terre vt colligeret tributa ꝛ daret illis: nō ipse manebat in maspbat vt rīderet ibi oibus venientibus de caldea ex parte nabuchodonosoꝛ: hortabaf aūt godolias oēs de terra ad colēdū eā ꝛ vt nō timerēt sʒ vt seruirēt cū gaudio regi babilonis: mānerāt aūt recedēte nabuzardan in singulis locis terre iuda aliq̄ pauperes ad colēdū agros ꝛ vineas ꝛ isti habitabāt in locis in qbus dimissi fuerāt vel in qbus volebāt deinde multi iudei q̄ erāt in regnis vicinis veniebāt ad godoliā: nā nō solū ꝓncipes exercitus q̄ fugerāt cū sedechia erāt in regnis ꝓpinquis de qbus supradictū est sʒ ēt multi alij iudei de singulis ciuitatibus fugerāt ad gētes vicinas. s. ad amonitas moabitas ꝛ idumeos dū obsidebat hierl'm a caldeis timētes calamitatē futurā ꝛ isti audiētes godoliā ꝑfectū terre ꝛ scientes eius benignitatē ꝛ māsuetudinē erga subiectos venerūt ad eū in terrā iuda vt pʒ hiere. xli. s. sʒ ꝛ oēs iudei q̄ erāt in moab ꝛ in filijs amon ꝛ in idumeis ꝛ in vniuersis regionibus audito q̄ dimisisset rex babilonis reliqas ī iudea ꝛ ꝑposuisset eis godoliā reuersi sunt de vniuersis locis ad q̄ fugerāt ꝛ venerūt ad godoliā in maspbat. istis aūt dedit godolias q̄ habitarēt in q̄cūq̄ loco terre vellent qꝛ terra erat q̄si vacua ꝛ poterāt colere agros ꝛ vineas quoscūq̄ vellēt. alij aūt q̄ relicti fuerāt in terra māserūt in ciuitatibus in qbꝰ dimissi fuerāt vnde dixit eis godolias manete in vrbibus vr̄is q̄s tenetis: hiere. xli. ꝛ qñ recesserūt iudei de terra ducti ī babilonē erat mēsis qntus. s. iullius ꝛ erat ꝑpe vindemiā qꝛ in regione illa cū sit nimis calida vindemia fit in mēse augusti ꝛ sic mox vt recessit nabuzardā ducēs captiuos iudeos illi q̄ māserūt in terra sub godolia fecerūt vindemiā ꝛ collegerūt āno illo vinū multum ꝛ ēt segetes vnde godolias iussit eis istud mox vt recessit nabuzardā: de hoc hiere. xl. s. ecce hito in maspbat vos aūt colligite vindemiā ꝛ messez ꝛ oleū ꝛ cōdite in vasis vr̄is ꝛ manete in vrbibꝰ q̄s tenetis: ꝛ postea sequtur q̄ illi q̄ venerāt ad godoliā ī maspbat collegerūt vinū ꝛ messes multā nimis. C Cōsiderādū vlterius q̄ nabuzardā recedēs in babilonē dixit ad hieremiā si vellet ire cū eo q̄ honoraret ipm si aūt vellet manere staret in quocūq̄ loco desideraret: ꝛ qꝛ hieremias elegit manere in terra dedit ei nabuzardan munera ꝛ cibos ꝛ cōmēdauit eū godolie vt gesceret vbicūq̄ vellet hiere. xl. ꝛ tūc hieremias petiuit a nabuzardā q̄ ꝑmitteret manere cuʒ eo baruch notariū suū vt ait iosephus. x. antiq. ꝛ ꝑmisit. nā post hoc erat baruch cū hieremia ꝛ descēdit cū eo in egiptū vt colligit hieremie. xliy. ꝛ xlv. de rechabitis etiā dr̄ q̄ ꝑmisit nabuzardan illos manere in terra eo q̄ illi erāt viri religiosi ꝛ pauperes vt ait iosephus ꝛ histo. sco. de istis aūt rechabitis dictū est supra. x. ꝛ declarabit infra in qōne in qua ponetur historia hieremie.

Ioseph. ix.

Qō. 20. A

C Duces exercitus quare venerunt ad petendum securitatem a godolia. Qō. xx.

Queretur vlterī⁹ ad qd veniebāt duces exercitus ad petēdū securitatē a godolia ꝛ ad qd godolias iurabat eis sup securitate qꝛ nō oportebat q̄ timerēt illi q̄ manebant in terra iudee post captiuitatē. cū ea caldei exercuissent totā vindictā suaʒ. C Rñdendū q̄ isti ꝓncipes exercitus timebāt. ꝑmo qꝛ ipsi fuerāt in culpa q̄ntū ad rebellionē factā ꝑ nabuchodonosoꝛ qꝛ ipsi ꝓcitauerāt regē ꝛ ꝑplm ad rebellādū ꝛ rebellabāt de facto. nā ptinaciores erāt in ista rebellione ꝓncipes q̄ʒ rex vt colligit hiere. xxxviy. ló sicut occisi fuerāt ceteri q̄ in hoc rei erāt. s. saraias sacerdos ꝑmus ꝛ sophonias sacerdos scōs ꝛ tres ianitores tēpli ꝛ alij de qbus in lra: ita ipsi timebāt occidi qꝛ forte fuerāt magis culpabiles. Scōm erat qꝛ isti ꝓncipes q̄ venerūt ad godoliā erāt de illis q̄ fugerūt cū sedechia de hierl'm: nam oēs ꝓncipes ꝛ viri bellatores fugerūt cū eo vt pʒ. ē. i lra ꝛ hiere. vlti. ꝛ oēs q̄ capti sunt cū sedechia occisi fuerunt vt pʒ hiere. vlti. s. sʒ ꝛ oēs ꝓncipes iude occidit i reblata

Rñ. Prima rō.

Secunda.

hiere. vlti. ꝛ isti fuerā t de illis ꝛ tñ fugerūt ꝑ tūc. ió putabāt q̄ qñcūq̄ caldei caperēt illos punirēt eos eadē pena qꝛ fuerat ea de culpa oium. Tertiū erat qꝛ caldei solū ꝑstiterāt securitatē hijs quos ipsi reliq̄rant in terra ꝛ tñ isti ꝓncipes nō māserāt in terra iude qñ nabuzardā recessit unde sʒ postea redierūt in eā ꝓncipāte godolia: ió timebāt q̄ si caldei inuenirēt eos ī terra occiderēt ipsos. Quartū erat qꝛ caldei reliq̄rant solū ī terra paupes agricolas ꝛ vinitores: isti tñ erāt duces exercitus ꝛ hēbat secū viros bellatores ꝑ quos videbanf posse facere pturbationē in terra vel rebellionē ꝛ istud nō ꝓcordabat intētioni caldeoꝝ q̄ volebāt bñe solum agricolas ꝛ vinitores ꝛ isti nō erāt habitabiles vt eēnt agricole ꝛ vinitores: ió timebāt manere ī terra illa qꝛ nesciebāt an agerēt ꝑ itentionem caldeorum: ideo venerunt ad godoliam petentes securitatem. Tertia. Quarta.

Qō. 21. A

C Queretur vlterius quomodo godolias ꝑstitit istis securitatem ad manēdū in terra cum nō esset in ptāte eius sʒ in ptāte caldeoꝝ q̄ securi eēnt isti ꝓncipes ꝛ q̄ nō occiderenf nec ducerenf in captiuitatē. C Rñdendū q̄ godolias ꝑstitit istis securitatē ꝛ ad hoc iurauit eis. ꝛ istud iuramētū extēdebaf q̄ntū ad se ꝛ q̄ntū ad caldeos. q̄ntū ad se ꝑstabat securitatē dupliciter. ꝑmo q̄ nō inferret mala aliq̄ istis ducibus militus. nā godolias erat ꝑpositus terre ꝛ poterat occidere istos ꝛ cū ipsi nō fuissent recomissi ei ꝑ nabuzardā qꝛ nō manebāt tūc in terra forte godolias vellet occidere ipsos. vel qꝛ godolias cū eēt ꝑpositus terre noie caldeoꝝ forte occideret istos vt placeret caldeis qꝛ isti rebellauerāt eis vel forte accusaret eos apud caldeos cū nūc eēnt in terra ꝛ teneret eos atq̄ traderet eos ī manus caldeoꝝ ꝛ de hoc iurauit q̄ nō noceret eis in aliquo si ipsi vellēt manere securi in terra ꝛ seruire nabuchodonosoꝛ. Aliud erat ad qđ se obligabat ex pte sua. s. vt conaref apud caldeos ne isti ꝓncipes paterenf aliqd mali. dato. n. q̄ caldei vellent occidere istos ꝑ rebellionē ꝑteritā godolias intercederet apud nabuchodonosoꝛ ne ipsos occideret: ꝑstabat ēt securitatē ex pte caldeoꝝ qꝛ cū ipe eēt ꝓnceps terre ꝓstitutus ab eis ille q̄ acciperet securitatē ab eis esset secur⁹ apud caldeos. Jté godolias putabat se posse ꝑstare istā securitatē qꝛ credebat q̄ caldei ratū hērēt qđ ipe faceret: nā ꝓuincia fuerat ei recōmissa ad hoc q̄ seruaret eā regi babilonis ꝛ q̄ colligeret tributa a subditis ꝑ eos. si igiť godolias faceret q̄ isti duces exercitꝰ venientes ad ipm manerēt secure ī terra ꝛ seruirēt regi babilonis cre debat q̄ nequaq̄ʒ nabuchodonosoꝛ vellet occidere eos ió ꝑstitit eis securitatē tā ex pte sua q̄ʒ caldeoꝝ soluʒ mouens eos vt manerēt secure in terra ꝛ seruirent regi babilonis. s. nō ꝓcitarent contra eum rebellionem. Prima rñ.

Confuta.

Alia rño.

C Quomodo ismael derelictus fuit a caldeis et nō fuerit ductus in babilonem Qō. xxiy.

Qō 22. A

Queretur vlterius de isto ismaele q̄ occidit godoliā cuʒ eēt de semine regio quē dimiserūt eū caldei in terra qꝛ timere debebant q̄ ipse rebellaret. C Aliquis dicet q̄ dimiserunt caldei istū ismaelem in terra quamquam esset de semine regio qꝛ etiam dimiserunt filias regis sedechie in terra recōmissas godolie vt pʒ hiere. xl. s. captiuas duxit ismael omnes reliquias populi que erant in maspbat filias regis ꝛ vniuersum populum quos cōmendauerat nabuzardan godolie. C Sed dicendum q̄ non est simile qꝛ femina non potest rebellare cum non sit ꝓnceps exercitus nec apta ad bellum: ideo licet essent filie regis multe nihil impediebat relinqui illas in terra: secus autem de viris qꝛ poterant rebellare. C Dicendum igitur q̄ caldei nullum dimitterent in terra de semine regio sed occiderent omnes aut ducerent captiuos in babilonem quia poterant concitare seditionem in populo ꝛ rebellionem contra babilonios: ꝛ de ismaele dicendum qđ non relictus fuit in terra a caldeis sed ipse erat in terra filioruʒ amon cum rege amonitarum vt patet hieremie. xl. fugit autez ipse de terra iuda ꝛ manebat inter amonitas ꝛ cū audiuit godoliā ꝑpositū fuisse terre venit ad eum cum reliqs ꝓncipibus: modus aūt fuge potuit esse duplex. ꝑmus ē q̄

quando sedechias fugit de hierusalē cū oībus p̄ncipibus et viris bellatoribus ꝛ captus est a caldeis fugitq; exercitus. fuit iste ismael vnus de illis q effugerūt manꝰ caldeoꝝ ꝛ venit ad regē amō q eū p̄ dignitate gn̄is sui apud se tenuit. Scōs modus est q̄ sicut fugerūt multi iudeoꝝ ad gētes vicinas eo tpe quo durabat obsidio hierm̄ ita ꝛ iste ismael fugerit ꝛ nō fuerit in iudea tpe captiuatōis facte p nabuzarda ſ nūc redierit cognito q̄ dñarer godolias i tra.

B Quō fugit ismael de iuda manus caldeorum.

Qō.23. A

¶ Ordo omissionis godolie ꝛ historia circa hoc. Qō.xxiij.

Queretur vlteriꝰ qs fuit ordo i occisiōe godolie. Rn̄dēdū q̄ occisus fuit p ismaelē ꝛ fuit ordo iste: qꝛ ismael erat de gn̄e regio ꝛ venit ad godoliā cuꝫ alijs p̄ncipibus in maspbat ꝛ receptus est ab eo benigne deinde cū maneret aliquāto tpe in terra machinabat in mortē godolie qō cognouerūt p̄ncipes exercitus q erāt cū. godolia. ſ. ioanā filius charee ꝛ saraias ꝛ iezonias ꝛ qꝛ diligebāt nimis godoliā eo q̄ benigne se hēret ad subditos. nūciauerūt ei secrete q̄ ismael vellet occidere ip̄m: ꝛ dixerūt: babalis rex filioꝝ amō misit ismaelē filiū nathanie pcutere aiaꝫ tuā ꝛ nō credidit eis godolias: ꝛ itez ioanā q erat maxius inter p̄ncipes ꝛ diligebat nimis godoliā dixit ad eū seorsuꝫ: ibo ꝛ pcutiā ismaelē filiū nathanie nullo sciente ne interficiat aiaꝫ tuā ꝛ dissipētur oēs iudei q cōgregati sunt ad te: ꝛ peribūt reliqe iuda: ꝛ ait godolias ad ioanā noli facere hoc falsuꝫ enī tu loq̄ris de ismaele ista pcēt hie. xl. ¶ Idē q̄ſi ponit ioſe. x. antiq. ꝛ ponit ibi rn̄sio godolie dicētis nō eē rectū ꝯ virū q nihil adhuc gesserat malignitatis insidias exercere nec eē verisīle q̄ in tali desolatione hmōi maliciā exerceret: ꝛ quē in tāta necessitate fouerat ꝛ ab inimicis alijs eripuerat ipse p̄meret: ſ ꝛ si econtrario faceret illi volū melius eēt vt ipse p̄meref ab illo potiusq; hō q ad illū cōfugerat suāq; salutē ei tradiderat comēdauerat vitā dolo p̄meretur istoꝝ. cū igitur noluisset assentire godolias p̄ncipibus recesserūt ab eo: ꝛ post paucos dies venit ismael in maspbat mēse septimo cū decem viris ꝛ inuitatus comedit cū godolia ꝛ in cōuiuio surrexit ꝛ occidit godoliā ꝛ oēs iudeos q erāt cū eo ꝛ caldeos: hiere. xli ioſephus aūt. x. antiq. ait q̄ ismael inuitauit godoliaꝫ ꝛ fuit inebriatus godolias in cōuiuio ꝛ quasi amēs factus ꝛ sopoꝛatus: tūc aūt ismael surgēs occidit ipsuꝫ q cum eo erāt deinde p noctē egressus ismael occidit oēs q in ciuitate erant tā hebꝛeos q̄ caldeos. vult enim q̄ istud occultatū fuit illa die qꝛ forte nullus p̄missus est intrare in domū godolie vnde oēs de ciuitate erāt securi: ideo p noctez surgens ismael occidit illos tanq; incautos ꝛ resistere non potentes. fuit autem occultata ista moꝛs tam godolie q̄; ciuium: nam sequenti die post mortem godolie veniebāt de sylo ꝛ sichen ꝛ samaria ad offerēdū munera godolie quos vocauit ismael nescientes mortem godolie ꝛ introduxit in aulam ꝛ occidit ibi omnes octuaginta ꝛ p̄oiecit cadauera eoꝝ in lacum p̄ofundam vt non apparerent ꝛ non cognosceretur factum. decem autem de istis octoaginta dixerunt ad ismaelem noli occidere nos quia habemus thesauros in agro frumenti ꝛ oꝛdei ꝛ olei ꝛ melis ꝛ etiam diuitias multas simul ꝛ non occidit eos ismael ut ostenderēt ei thesauros illos. post hec autem p̄edam accepit magnā de vꝛbe maspbat captiuans omnes qui ibi erant ꝛ ducebat illos ad regem amonitarum. quibus auditis ioanam filius charee ꝛ alij p̄ncipes venerunt contra ismaelem ꝛ ꝛ inuenerunt eum apud aquas multas que sunt in gabaon ꝛ non potuit resistere eis ismael receſſitq; fugiens relicta tota p̄eda cum octo viris ꝛ iuit in terram amonitaruꝫ. ioanā vo accepit totam illam p̄edam ꝛ reduxit hiere. xli.

Joſephus.

Qō.24. A Ismael pp quod occidit godoliam. Prima rn̄.

¶ Queretur vlterius que fuit intentio ismaelis ad occidendum godoliam. dici potest q̄ fecit p̄opter inuidiam quia godolias non erat de semine regio: ismael autem erat de stirpe regali ideo indignum habebat q̄ ille dominaretur in terra ꝛ ipse esset sicut persona priuata: ideo voluit eum occidere quia inuido satis est q̄ alteri noceat etiam si sibi non p̄osit ꝛ sic putauit ismael sibi satis esse q̄ occideret godoliam p̄incipem etiam si ipse non dominaretur. ꝛ hoc significatur supꝛa in littera cum dicitur q̄ ismael erat de semine regio. q. d. istud fuit quod concitauit eum ad occidendum godoliam. ¶ Aliqs autem dicet aliter. ſ q̄ fecit hoc vt ipse dominaretur mortuo godolia sicut in regno israel multi occidebant alios vt regnarent p̄o eis sicut baasa occidit nadab p̄cedenti libꝛo cap. xv. ꝛ zamri occidit bela e. li. cap. xvi. ꝛ ideu occidit ioram supꝛa. ix. ꝛ multi alii reges occisi sunt p̄o hac causa supꝛa. xv. ¶ Sed dicendum q̄ non stat ꝛ patet. p̄imo quia si p̄opter hoc fecisset postq; occidit eum conaretur consoꝛtare se in terra: ꝛ tamen occiso godolia accepit p̄edam magnam ꝛ recedebat de terra israel ad regem amonitarum hiere. xli. ergo non faciebat vt dominaretur in terra. Item non poterat hoc intendere ismael quia godolias nunc non dominabatur in terra quasi loco sui ipsius ſ p̄epositus a caldeis: ꝛ tamen ismael sciebat q̄ caldei non p̄eponerent eum p̄ouincie sed potius occiderent quia ipse occiderat p̄incipem ab eis constitutum ideo non intenderet hoc. Tertio patet quia caldei volebant habere p̄ouinciam securam ꝛ ob hoc abstulerāt de illa omnes potentes relinquendo solum pauperes agricolas ꝛ vinitores: iste tamen ismael erat de genere regio ꝛ poterat concitare multas seditiones ideo non comendarent ei p̄ouinciam. Dicendum ergo sicut supꝛa dicebatur q̄ fecit hoc ismael p̄p inuidiā. ¶ Aliter p̄otdici q̄ ismael occidit godoliam ad p̄edandum ea que erant in vrbe qꝛ in vrbe maspbat in qua erat godolias erant multe diuitie eo q̄ conuenerant illuc multi hebꝛei ꝛ caldei ad ipsum ꝛ non poterat capere p̄edam nisi occideret godoliam: ideo postq; occidit ipsum accepit omnia que erant in vrbe scilicet viros ꝛ feminas captiuos ꝛ omnes diuitias vrbis ꝛ pergebat ad regem amonitarum nisi ioanam ꝛ alij p̄incipes militie impediuissent ipsum auferendo omnem p̄edam ꝛ fugando ipsum vt patet hiere. xli. ꝛ tamen causa que p̄ius mouit fuit inuidia: nam si solum desideraſſet p̄edam in aliquibus aliis vꝛbibus iuda potuisset p̄edam facere ꝛ non occidere godoliam ꝛ inde fugere ad amonitas.

Alia rn̄.

Alia rn̄.

¶ Quomodo ꝛ quare hebꝛei mortuo godolia fugerunt in egiptum. Et historia circa hoc. Qō.xxv.

Queretur vlterius quis fuit ordo ꝛ motiuum quo hebꝛei fugerunt in egiptum mortuo godolia. ¶ Respondendum q̄ cum ismael fugatus fuisset a ioanam ꝛ p̄incipibus militie accepit ioanam omnes viros ꝛ feminas ꝛ paruulos quos tollebat in p̄edam ismael ꝛ reuersi sunt in maspbat deinde iuerunt ꝛ sederunt peregrinantes in thana vt quidam volunt: et tamen falsum est quia nō reuersus est populus postea in maspbat sed duxit ioanam omnes viros ꝛ feminas ꝛ paruulos ad quendam locum qui vocatur chana ꝛ est apud bethlem ꝛ hoc qꝛ intendebat ire cum omnibus hebꝛeis in egiptum p̄opter timoꝛem caldeoꝝ occiso godolia hiere. lxi ioſephus autem dicit x. antiquī q̄ sederunt apud quendam locum quem caulas vocant ꝛ illo die manserunt ibi. sequenti autem die quesiuerunt a hieremia qui inter eos erat vt haberet a domino responsum an deberent ire in egiptum vel non. et hieremias incepit oꝛare dominum vt responderet ei: super hoc ꝛ oꝛauit per decem dies ꝛ deus non respondebat ei: die autem decimo respondit sic si quiescentes manseritis in terra hac edificabo vos ꝛ non destruam plantabo ꝛ non euellam iam enim placatus sum super malum quod feci vobis nolite timere a facie regis babilonis quia ego vobiscum sum vt saluos faciam vos et eruam de manu eius omnes enim viri qui posuerunt faciem suam vt ingrediātur egiptū ꝛ habitent ibi morientur gladio fame ꝛ peste nullus de eis remanebit nec efugiet a facie mali quod afferā sup eos: de hoc die. xliij. tunc ioanā filius charee ꝛ oēs viri superbi dixerūt ad hieremiā mēdaciū tu loq̄ris nō misit te dn̄s ne ingrederemur in egiptū ſ baruch filius merie incitat te aduersum nos vt tradas nos in manibꝰ caldeoꝝ vt interficiāt nos ꝛ trāsducāt in babilonē ꝛ tūc ioanā filius charee p̄nceps totius militie cōgregauit oēs qui erāt in terra iuda tā viros q̄; feminas q̄; paruulos ꝛ introiuit cum eis in egiptum veniteq; usq; ad ciuitatē taphnis que erat famosa in terra egipti in qua deus miracula fecerat in exitu israel de egipto vt patet p̄s. lxxviij.

Qō.25. A Ratio.

Joſeph. ix.

scilicet icoꝛā

ſ.coꝝ pribus eoꝝ fecit mirabilia i terra egipti ꝛ in campo thaneos ꝛ apud illā ciuitatem morati ſunt hebrei eo tēpore quo māſerunt in egipto iſta vice:bieremie.xliy. deſcēdit aūt bieremias ꝛ barucb cū illis ꝛ fuerūt ibi habitantes ꝛ ibi poſtea mortuus eſt bieremias ꝛ ſepultus de quo dicēt.j.in queſtione de hiſtoria biere. ¶Aueꝛ vlterius qūo hebrei fugerūt te terra iudee in egiptū pp timorē caldeoꝝ.¶Rñdenduꝫ ꝑm q̄ſdā q̄ b̄ faciebāt qꝛ viuēte godolia defendebanꝫ in terra illa ꝛ tñ eo mortuo nō putabant ſe poſſe defendi:ió deſcenderūt in egiptū qꝛ ibi putauerūt ſe poſſe viuere ſecure. Sed dicēdū q̄ nō ſtat:qꝛ iſtud eēt ſi fugiſſent de terra iudee pp timorē hoſtiū ꝛ tñ fugerūt pp timorē caldeoꝝ ꝛ godolias nō defendebat eos a caldeis cū caldei nō eēnt nūc tanquā hoſtes ſꝫ tanꝯ dñi.ió mortuo godolia nō fugerēt ꝓpter hoc.¶Aliter ergo dicēdū q̄ hebrei fugerūt ꝓpter timorē caldeoꝝ qꝛ putauerūt q̄ mortuo godolia venirēt caldei ꝛ occiderent oēs iudeos q erāt in terra qꝛ fuerat ſedicio inter eos vel ducerēt illos in babilonē:ſic.n.dixit ioanam ad bieremiā dicentē q̄ nō deſcēderēt hebrei in egiptū.ſ.mēdaciū tu loqueris nō miſit te dñs ſꝫ barucb filius merie incitat te aduerſuꝫ nos vt tradas nos in manibus caldeoꝝ ꝛ interficiāt nos ꝛ trāſducāt in babilonem biere.xliy.Scōa cā eſſe poterat qꝛ caldei occiderāt plurimos hebreoꝝ ꝛ trāſtulerāt alios in babilonē qꝛ rebellauerāt ꝯ eū tpe ſedechie ꝛ tñ nūc videbanꝫ rebellaſſe ꝯ caldeos qꝛ occiderāt p̄ncipē quē illi poſuerāt noie ſuo ió caldei venirēt ꝛ occiderēt eos.Tertiū erat ꝛ p̄cipuuꝫ pp principes:nā ioanā filius charee incitauit totū populū ad deſcendendū in egiptū eo q̄ ipſe erat vnus de illis principibus q effugerāt manū caldeoꝝ qñ captus ē ſedechias ꝛ poſtea venerūt ad iudeā manēte godolia ibi.nūc autez occiſo godolia neceſſe erat q̄ venirent caldei ad diſponēdū aliq̄d de terra ꝛ inuenirēt ibi ioanā filiū charee ꝛ ſareiā ꝛ iezoniā ꝛ alios principes ꝛ timebāt iſti q̄ occideret a caldeis qꝛ ipſi nō dimiſerāt eos in terra illa ꝛ prius voluerāt occidere eos ꝛ nō potuerāt qñ fugerūt ipſi de comitatu ſedechie.Quartū erat ēt ex pte principū qꝛ iſmael vnus de principibus militie occiderat godoliā ꝛ de populo manifeſtū erat q̄ nō erat reus in morte godolie ſꝫ ioanā ꝛ alij principes erant ſuſpecti qꝛ ipſi venerāt prima vice cū biſmaele ad godoliā in maſpbatē.in lra ꝛ biere.xl.nunc ergo crederēt q̄ eis ſcienti bus ꝛ aliqualiter ſanētibus occidiſſet biſmael godoliā: ió caldei vellēt occidere iſtos principes ꝛ ob hoc ipſi timuerūt manere in iudea ſꝫ fugerūt in egiptū. ¶Aueret vlteriuſ q̄re potiuſ fugerunt iſti in egiptū q̄ſ in aliā gentez. ¶Rñderi poteſt q̄ ꝓpter duo.primū eſt qꝛ forte illo tēpore non erat aliqua gens tā amica iudeis ſicut egipti quod p̄z:qꝛ hebrei antequā veniret nabuchodonoſoꝛ in bieruſalē ſoluebāt tributa pharaōi regi egipti ꝛ ipe inſtituerat ioachin filiū ioſie in regē ꝛ hebrei nō rebellauerūt regi egipti ſꝫ ceſſauerūt ſoluere tributa qñ nabuchodonoſoꝛ ſubiecit eos ſeruituti ſue:p̄cedenti.c.ēt poſt hoc cū pugnaret ſedechias cōtra bierl'm rex egipti venit in auxiliū iudeoꝝ ad ſoluendā obſidionē et tūc nabuchodonoſoꝛ relicta vrbe iuit ad pugnandū cōtra pharaonē ꝛ coegit eū redire in egiptū vt ait ioſephus ꝛ hiſto.ſco. Jō hebrei ꝓpter amicitiā ꝓtractā cū egiptiis putabant ſe optime manſuros apud illos. ¶Scōm fuit ꝛ p̄cipuū qꝛ hebrei fugiebāt de iudea vt euaderēt manū caldeorū ió ire debebāt ad regnū q̄ nō eēt ſubiectū caldeis ꝛ tñ l circuitu totius terre iudeoꝝ nō erat aliq̄ regnū nō ſubiectū caldeis niſi egiptus:q̄ p̄z:qꝛ p̄cedē.c.dī q̄ nabu chodonoſoꝛ ceperat omnia que fuerāt regis egipti a riuo egipti vſq; ad flumen eufratē ꝛ tñ iſti duo riui ſunt termini terre chanaā:ió p circuitū ipſoꝝ nulla gēs erat q̄ nō eſſet ſubiecta caldeis egiptij aūt nō:qꝛ terra illa erat vltra riuū egipti et p̄z hoc magis:qꝛ hebrei nō poterant fugere ad ptē occidentalē qꝛ ibi nō ē niſi mare mediterraneū numeri.xxxiij.ꝛ ipſi nō hēbant naues ad fugiēdū p mare nec erāt viri nautici.ad aqlonē aūt terre chanaā eſt terra ſirie q̄ p̄z numeri.xxxiij.vbi ponuntur reblata ꝛ emath tanꝯ termini ꝛ tñ iſte ſunt due ciuitates ſirie.ꝛ iſtā terrā ceperat iā nabuchodonoſoꝛ:nā ibi erat ipſe qñ capta eſt bierl'm ꝛ ibi occidit filios ſedechie ꝛ eruit oculos eius ꝛ occidit p̄incipes iuda vt p̄z.ē.in lra ꝛ biere. vlti.nō ergo poterāt fugere hebrei i ſiriā. Jtē nō poterāt fugere ꝯ orientē qꝛ ibi erat terra amonitaꝝ ꝛ moabitaꝝ vt colligiť numeri.xxxiy.ꝛ.xxxiiy.qꝛ iſte regiones ſubiecte fuerāt nabuchodonoſoꝛ:cū dicať p̄ce.c.q̄ ipſe accepit oēm regionē q̄ erat inter riuū egipti ꝛ eufratē ꝛ ptineret ad regē egipti:ꝛ tñ manifeſtū eſt q̄ terra amon ꝛ moab eſt inter iſta duo flumina:nō ergo manebat aliqua para contra quā fugere poſſent hebrei niſi ꝓtra auſtrum ꝛ ibi erat terra egipti:ideo fugerunt in egiptum potius quaꝫ in aliam regionem.

¶An iſraelite peccauerunt fugiēdo in egiptum ꝛ etiam bieremias. Qō.xxviij.

Queretur vlterius an peccauerūt iſraelite fugiēdo in egiptū.¶Aliq̄s dicet q̄ nō quia habuerūt cām rationabilē fugiēdi.ſ.qꝛ timebant caldeos ꝛ ſic fugit vrias ꝓpheta domini in egiptuꝫ qñ voluit eū occidere ioachin rex iuda vt p̄z biere.xxvi. ¶Rñdendū tñ eſt q̄ iſti peccauerūt fugiēdo in egiptū. Primo p̄z qꝛ fecerūt ꝓtra ꝓhibitionē dei:nā deu.xvij. dī q̄ rex nō reducat pplm in egiptū equitatus numero ſubleuatus ꝛ ſequiť q̄ deus p̄cepit iſraelitis ne p eandē viā redirēt.Scōo p̄z qꝛ de⁹ dabat in maledictionē iſraelitis p pctō q̄ reducerenť in egiptū ut p̄z deu.xxviij.ſ. reducet te dñs in egiptū in claſſidibus ꝛ ibi vēderis inimicis tuis ꝛ nō erit q̄ te emat:q̄ ergo iſraelite ſpōte facerēt id qō deus dabat in penā peccatū erat. Tertio p̄z qꝛ deus iuſſerat nunc expreſſe iudeis ne fugerēt in egiptū apponēs penā q̄ ſi aliq̄ illuc fugerēt ibi morerēt gladio ꝛ peſte bie.xlij.ꝛ fecerūt nunc ꝓtra iſtud ió peccauerūt.Quarto p̄z qꝛ noluerūt hebrei credere bieremie dicentē:ne irēt in egiptū ſꝫ potius offenderūt euꝫ dicentes mendacium tu loqueris non miſit te dominus ne ingrederemur in egiptum ſꝫ barucb filius merie incitat te ad uerſum nos vt tradas nos in manibus caldeorum :bie. xliy.ꝛ tamen omnia iſta erant falſa ideo peccauerūt graiter hebrei deſcendentes in egiptū.Quinto p̄z qꝛ deus prenunciauit penam cōtra hebreos ſi deſcenderēt in egiptum ꝛ ſecuta eſt pena qꝛ nabuchodonoſoꝛ occidit oēs deſcendentes illuc vt.j.declarabiť in quadaꝫ queſtione ergo peccauerūt qꝛ pena non dať a deo niſi p̄o peccato. ¶Ad rationem in ꝓtrariuꝫ dicendū q̄ non eſt ſimile qꝛ Urias ꝓpheta timuit rationabiliter mortē:nā poſtea ſibi inflicta eſt per regeꝫ ioachin vt p̄z biere.xxvi.hebrei tamen non habebant iuſtum timorem a caldeis ad hoc q̄ fugerent in egiptum qꝛ deus prestabat eis ſecuritatē ne fugerent illuc dicens ſi quieſcentes manſeritis in terra hac edificabo vos iam enim placatus ſum ſuper malum qō feci vobis nolite timere a facie regis babilonis qꝛ vobiſcum ego ſum vt ſaluos vos faciam ꝛ eruam de manu eius ꝛ habitare faciā in terra iſta:biere.xlij.ió peccabant p̄ſtita tali ſecuritate volēdo fugere in egiptū.

¶Aueret vlterius an peccauit bieremias deſcēdendo in egiptum. Ad hoc preſupponendū prius q̄ bieremias deſcenderit in egiptū:nam bieremie.xliy.dī q̄ factꝰ eſt ſermo dñi ad bieremiam in thapnis ꝛ aſſumpſit lapides ꝛ poſuit in cripta ſub muro latericio q̄ erat in porta domus pharaōis:ꝛ tñ thapnis in egipto eſt ꝛ ēt domꝰ pharaonis ió ibi erat bieremias.Jtē p̄z qꝛ biere.lxiij.factū eſt verbū dñi ad bieremiā ad oēs iudeos q̄ habitabant in terra egipti ꝛ locutꝰ eſt eis bieremias. Aliq̄s dicet q̄ nō peccauit bieremias deſcendendo illuc ex eiſdem rationibus ex quibus peccauerunt hebrei vt p̄z preceden ti queſtione immo magis peccaret bieremias q̄ſ aly hebrei eo q̄ ipſe erat ꝓpheta dñi et agebat ſcienter ꝯ p̄ceptū dei.Aliq̄s dicet q̄ nō peccauit qꝛ deus locutus fuit poſtea ſepe ad biere.ꝛ tñ nō loqueret ei ſi eſſet in pctō. Sꝫ dōꝫ q̄ iſta rō nō ſtat:qꝛ deꝰ loquiť ꝓphetis q̄ iterdū ſunt i pctō mortali ſic̄ p̄z de balaaꝫ q̄ erat peſſimꝰ vir ꝛ volēs agē ꝯ intētionē dei.ꝛ tñ deꝰ loq̄bať ei vt p̄z nume

Rño. Qō.26. A Qūo fugerūt in egiptū hebrej pp timorez caldeoꝝ. Rño. Cōfuta. Alia Rño. Prima cā. Scōa. Tertia Quarta. Qō.27. A Quare potius iuerūt l egiptū q̄ſ in aliā gentem. Rño. Prima rō. Secunda. Qō. 28. A Prima rñ. Alia rño q̄ ſic. prima rō. Secunda. Tertia. Quarta. Quinta. Ad primā opinionē. Qō. 29. A An bieremias peccauerit deſcendēdo in egiptū. ꝓſuppoſitū Prima opi. q̄ ſic. Alia opi. negatiua. Confuta.

B Prima rō qre nō peccauerit bieremias eundo ī egiptū.

ri.xxij.ī.xxiij.ī.xxiiij dōm igit q bieremias nō peccauit descendēdo in egiptū nec obstant rationes ille q allegate sunt cōtra hebreos descendētes illuc eo q bieremias habuit cām rōnabilē descendēdi in egiptū. prima potuit esse q; pp̄s cōpulit eū illuc ire inferēs vim realiter. ſ. portādo eū in egiptū secū tanq; captiuū. ī hoc satis colligitur bie. re. xliij. cū dr q ioanam filiꝰ charee tulit oēs reliquias terre iuda viros ī puulos ī mulieres ī bieremiā ppbetam ī ī baruch filiū ꝛ cie ī ingressi sunt in egiptū: ī sic non ibat bieremias volens ſz populus cogebat eū illuc ire. Secūda rō esse poterat. q; bieremias non habebat quo iret nisi in egiptum cū hebreis: nam in terra iuda nulli manebāt cuz descenderēt oēs in egiptū: iō oportebat q bieremias iret in babilonē vbi erāt alij iudei captiui vel iret in egiptuz et tñ ipse noluerat ire in babilonē qñ rogabat eū nabuzardā p̄nceps militie bier. xliij. ideo nō iret illuc ſz in egiptū. Tertia rō esse poterat q; forte populus incussit timorem magnū bieremie nisi descenderet cū eis. ſ. cōminādo mortē: iō nō ausus est aliud facere ī istud satis verisimile ē: q; si bieremias nollet descendere in egiptum timerent multi de popularibus descendere ī nollent descēdere illuc ī tñ ioanam ī alij p̄ncipes exercitus q timebāt nimis caldeos ꝓpter cās assignatas ſnp̄a in qōne de timore caldeorum: iō ꝓcurarent vt bieremias descenderet in egiptū vt populares nō timerent descendere illuc ī sic cōminarentur mortem bieremie nisi descenderet ī tūc haberet cām rōnabilē descendendi illuc sicut vrias ꝓpheta fugit illuc qñ voluit eū occidere ioachim rex iuda biere. xxvi. Quarta cā eē pōt q; forte deus reuelauit bieremie q illuc descenderet ī ista erit nimis verisimilis q; cū bieremias eēt ꝓpheta cui deus sepissime loq̄bat nollet facere tantam mutationē sine dei responso: nam israelite q mali erāt petiuerūt p̄ius responsum a dño an deberēt descendere in egiptū biere. xlij. a fortiori ergo cōsuleret bieremias dñm super hoc ī nō est credendū q cū ipse esset vir sanctus vellet tūc descendere in egiptū ſi deus hoc non iuberet vel si esset cōtra p̄ceptum dei. Quinta rō esse potest. ſ. q bieremias spōte descenderit in egiptū deo sibi nihil reuelāte ī nō peccaret in hoc ſz potius mereret q; faciebat ꝓpter vtilitatē ꝓximoꝝ. ſ. q; israelite descendētes in egiptū colerēt ibi idola sicut ꝓni erāt nisi aliquis dissuaderet eis ex parte dei: iō bieremias vellet ire illuc vt arceret eos ab idolatria. sic. n. pz: nā postquā fuit in egipto increpuit nimis hebreos q; colebāt reginā celi ī offerebāt ei placētas biere. xliij. ī tñ populus noluit ei obedire. potiꝰ ergo fuit magni meriti bieremias descendens in egiptū q; alibi manēs q; ipse sciebat q multa mala euentura erant in egiptū super israelitas ī voluit ibi tollerare illa cū eis vt admoneret eos ad bonū cū potuisset ipse ire in babilonem ī maxime honorareť q; sic dixerat ei nabuzardā q si vellet ire cū eo in babilonē poneret super ipsum oculos suos. i. adnerteret semp ad benefacien dū ei vt pz biere. xl. ī sic laudādus est bieremias tanquā bonus pastor q; zelo populi dei voluit miseriā sustineri potius q; ipsius cura neglecta in diuinis gloriari.

¶ Status hebreoꝝ in egipto qualis fuit quando fugerūt illuc ī quis fuit finis eorum. Qō.xxx.

Qō.30. A Rñsio. **Queretur** vlteriꝰ de statu hebreoꝝ in egipto postq; illuc descenderūt. ¶ Rñdēduz est q israelite in egipto declinauerunt a dño ad idola: nā sicut ꝓsueti erāt in terra iuda colere idola ita ī in egipto tenuerūt mores suos: quāq; sustinuissent multas tribulationes: nam mala ꝓsuetudo eoꝝ mutari vix poterat: sic dixerat bieremias. c. xliij. si mutare pōt ethiops pellē suā aut pardus varietates suas ī vos poteritis benefacere cū vidiceritis malū: iō cū essent in egipto semel bieremias increpuit eos mādato dñi q; colebāt reginā celi ī responderunt oēs mulieres viroꝝ iuda bieremie q nō facerēt id qō deꝰ iubebat p bieremiā ſz id qō ipse volebāt ī q offerēt placentas regine celi nec cessarent: q; tpe quo hec fecerāt saturabanť panibus ī bene eis erat ī malū nō viderant: postq; aūt cessauerāt facere hoc inuenerat eos gladius ī fames vt pz biere. xliiij. ī sic pp pctā ista q faciebāt iudei in egipto ī pp illa q priꝰ fecerāt in terra iuda ī q; ꝓhibitio nem dñi descenderāt in egiptū deus tradidit fere oēs istos hebreos in manu nabuchodonosoꝝ: nā pauco tēpore post hoc deꝰ induxit nabuchodonosoꝝ cōtra regē egipti ī vastauit terrā eius ī tunc occidit nabuchodonosoꝝ fere oēs hebreos qui descenderāt in egiptū ī multi illoꝝ fame ī peste ibi pierūt. istud enim deus p̄dixerat eis p bieremiā. ſ. omnes viri qui posuerint facie suā vt ingrediant egiptū ī habitent ibi morient gladio fame ī peste nullus de eis remanebit nec effugiet a facie mali quod ego afferā sup eos ī eritis in iusiurādū ī in stupozem ī in maledictionem ī nequaq; vltra videbitis locū istū: bier. xlij. istud aūt fuit q̄ntū ad illos q hēbāt intētionē descendēdi in egiptū sicut erāt p̄ncipes exercitus ī qdam alij: nam de istis nullus effugit gladiū nabuchodonosoꝝ vel famē aut pestē ī nullus eoꝝ redyt in terrā iuda. ¶ Alij aūt erāt qui nō sponte ibant in egiptū ſz ioanā filius charee ī alij p̄ncipes exercitus qui ducebāt totū populū in egiptū vt pz bier. xliij. duxerūt ēt istos: iō isti cū nō peccarēt descendēdo in egiptū poterant reuerti postea in iudā q; nō ponebāt isti facies suas vt descenderent in egiptū ſz ducebant illuc: ī tñ pena p̄nuncia. ta bie. xlij. solū erat ꝓ illos q posuerāt facies suas vt descē. rent in egiptū. isti tñ qui nō peccauerūt descendendo in egiptum peccauerūt postea cum essent in egipto colendo idola: iō meruerūt ꝓ se sc̄am sententiā quā p̄nūciauit dñs p bieremiā vt pz bier. xliiij. ſ. ego vigilabo sup eos in malū ī ꝓsummētur oēs viri iuda q sunt in terra egipti gladio ī fame donec penitus ꝓsummant: ī istud erat ꝓtra illos viros ī feminas q dixerūt q nō cessarēt colere reginā celi ī offerre ei placētas vt pz ibidē. ī q; fuerūt aliqui pauci qui nō peccauerāt in hoc deus fecit q illi nō morerent ſz possent reuerti postea in iudā: isti tñ pus ducti fuerūt de egipto captiui in babilonē ī inde redierunt cū ceteris in iudeā vt vult ioſephus: vel potest dici q nō ducti sunt captiui in babilonē ſz manserūt in egipto ī redierūt in terrā iuda post septuaginta annos qñ redierūt illi qui erāt in babilone. de hoc biere. xliij. ſ. ī q fugerint gladiū reuertent de terra egipti in terrā iuda viri pauci: potest aūt intelligi effugere gladiū dupliciter. vno mō q fugerēt a facie nabuchodonosoꝝ ī q nō posset occidere eos: ī tūc dicet q isti nō ducti sunt in babilonē ſz reuersi sunt in terrā iuda. alio mō q fugerūt gladiū. i. nō occisi sunt a nabuchodonosoꝝ quāq; potuisset eos occidere ſz duxit eos captiuos in babilonē ī tūc cōsonabit dicto ioſephi qō satis visimile ē. fuit aūt modus ad puniendū istos israelitas q erāt in egipto: q; nabuchodonosoꝝ pugnauit ꝓ regē egipti quē habebat in hostē ī tunc occidit fere oēs hebreos q fugerāt ad terrā suā. hoc ēt erat p̄nunciatū p bieremiā postq; fuit in egipto vt pz bier. xliiij. ſ. ecce ego tradā pharaonē ephree regē egipti in manū inimicoꝝ eius sicut tradidi sedechiā regē iuda in manu nabuchodonosoꝝ regis babilōis. fuit aūt cōpletū istō ānis q; postq; ducti sunt hebrei in babilonē p nabuzardā. de hoc ioſephus. x. antiq. ſ. qnto siqdē anno captiuitatis hierosolimoꝝ q est vicesimustertius annus regni nabuchodonosoꝝ in inferiori siria castrametatus est idem nabuchodonosoꝝ: eāq; detinēs expugnauit amonitas ī moabitas. cūq; subdidisset has gentes prexit ad egiptū eamq; subuertit ī regē q tūc erat occidit aliumq; in ea cōstituens denuo captiuos iudeos duxit in babilonē. nūc aūt dicendū erat de statu bieremie in egipto ī de morte ī sepultura sua de bijs tñ infra dicetur in questione de historia bieremie.

¶ An hebreis existētibus captiuis in babilone licuit ibi facere sacrificia ī alias cerimonias ī q cerimonie possunt nūc obseruari a iudeis extra terrā canaā ī que sunt ille que soluz poterunt obseruari in terram chanaam. Qō.xxxi.

Qō.31. A Rñsio. **Queretur** vlterius post captiuitatē babilonis an licuit hebreis translati illuc facere ibi sacrificia ī alias cerimonias legis. Aliquis dicet quod sic: quia nihil deerat hebreis ad faciendum hoc: ipsi enim habebant sacerdotes ī prophetas ī ministros dei in babilone quia ducti fuerūt illuc omnes cum non remanserint in terra nisi agricole ī vinitores: ī tamen sacerdotes ī leuite non erant agricole quia nunquam colebant agros vel vineas: nam secundum legem nihil istorum habebāt ſz solum

Josephus.

B Elia Rño. Hebrei in Babilone. xvi. obſua re nõ poterãt nec nũc possunt exi tra terram Canaam.

Primum

Secundus

Tertium

C

Quartum

Quintum

Sextum

ſ3 solũ vrbes in quibus bitarẽt vt p3 numeri. xxxv. z io sue. xiij. p3 ẽt hieremie. xv. ſ. ſi egressus fuero ad agros ecce occisi gladio z ſi introiero in ciuitatẽ ecce atenuati fame: ꝓphęta quoq3 z sacerdos abierũt i terrã quã igno rabãt z agit ibi de captiuitate babilonis: ſõ nihil deerat ad faciẽdũ cerimonias in babilone. ¶ Dom ꝙ israelite nõ fecerũt sacrificia vel alias cerimonias similes in ba bilone quãcũq3 bẽrent ibi sacerdotes z leuitas: qz quãcũq3 isti eẽnt ministri deficiebat locus determinatus in ꝙ ista fierẽt. ꝓ10 q̃ sciẽdũ ꝙ in cerimõys veteris testamẽti q̃dã determinabãt sibi certũ locũ alie aũt nõ: q̃ aũt determina bãt locũ nõ obſernabanꝯ ab hebreis nisi qñ erãt in terra chanaã: q̃ aũt nõ determinabãt locũ obſeruabanꝯ ab eis vbicũq3 eẽnt: determinãt. n. sibi locũ sacrificia z libamina qz ista nõ poterãt fieri nisi in tabernaculo dñi: ſõ quicũq3 offerret sacrificiũ extra atriũ tabernaculi reus erat mortis sicut si sanguinẽ effudisset leui. xvij. z sic oĩa que ptinẽt ad sacrificiũ vel qbus ãnexũ est sacrificiũ nõ po terãt fieri extra terrã chanaã: z ob hoc hebrei qñ fuerũt in babilone nulla sacrificia obtulerũt qz n õ habebãt ibi templũ nec ẽt licebat eis fabricare tẽplũ ad offerrẽdũ in eo sacrificia qz deus dixerat ꝙ nõ offerrent sacrifi cia in omni loco quẽ viderẽt ſ3 solũ in locũ quẽ elegisset dñs in sorte vnius de tribubus israel: z tñ in babilone non erat aliqua ciuitas de tribubus israel nec ẽt elegerat deus ibi aliquẽ locũ ꝓ nõie suo: ſõ nõ poterãt offerre sacrificia: de hoc deuter. xij. sic ẽt nũc ſõ offerrũt sacrificia hebrei q̃cũq3 hẽant pulchras synagogas in qbus hec facerẽt. vnde si qs aduertat solicite totã legẽ moysi z videat q̃ cerimo nie illi⁹ omittunꝯ nũc a iudeis videbit q̃ erãt ille q̃ omit tebanꝯ in babilone. ¶ Sciõ erat ꝙ nõ poterãt hebrei ibi obſeruare festiuitates plene: nam q̃lz festiuitas: hẽbat annexa sacrificia determinata de quorũ singulis habeꝯ numeri. xxviij. z. xxix. z illa nõ ꝑuabanꝯ a iudeis in ba bilone nec ẽt nũc z tñ erãt de integritate festor. hẽbant etiã festiuitates alias cerimonias sicut in festo azimorum offerrebaꝯ manipulus spicaꝝ leui. xxiij. z in festo penthe costes offerrebanꝯ panes ꝑmitiaꝝ duo de singulis domi bus. e. c. z ista nõ poterãt obſeruari qz iste oblatiões fie bat in tẽplo z cremabaꝯ in altari aliqd de istis vt p3 e. c. z ibi declaratũ est. ¶ Tertiũ erat qõ nõ obſeruabãt. ſ. ꝙ nõ dabanꝯ decime z ꝑmitie sacerdotibus z leuitis quia ista erãt iura eorum qz ministrabant deo numeri. xviij. z deut. xviij. z iosue. xiij. z tñ in babilone vel in quacũq3 alia terra extra terrã chanaã nõ faciebãt sacerdotes z le uite aliquẽ cultũ deo potius q̃3 populares: nõ nihil dabãt eis laici sed oportebat eos q̃rere victũ manibus sicut fa ciebãt ceteri hebrei z ita nũc est: qz quãcũq3 multi de gene re sacerdotũ z leuitaꝝ sint iter hebreos nõ recipiũt aliq̃ iura ab eis qz nõ ministrãt. ¶ Quartũ qõ cessat est vo tũ nazareorum: naz illi debebãt in fine voti sui offerre dño capillos capitis sui in igne altaris cremãdos z offerre bãt multa alia sacrificia numeri. vj. z hoc nõ poterat fie ri extra terrã chanaã. z istud erat qñ votũ nazareorum erat tpale. ſi tñ eẽt ꝓpetuũ nõ fiebant sacrificia aliqua ſ3 q̃dã cerimonie rationis capilloꝝ qñ morerer aliqs subi to cozã nazareo z iste imunditie nõ ptinebãt ad israelitas nec purificationes eaꝝ nisi respectu sanctuarij quod nõ hẽbant dũ erãt extra terrã chanaã. ¶ Quintum erat in cerimoniys que fiebãt in purificationibus mulierum post partũ: nã q̃draginta diebus erãt imũde ꝑ masculo z octoaginta ꝑ femina z postea ibãt in sanctuariũ z offe rebãt ibi par turturũ aut duos pullos colũbaꝝ leui. xij. z tñ ista pertinebãt ad cerimonias sacrificioꝝ q̃ nõ pote rãt fieri nisi in tẽplo. ¶ Sextũ erat redẽptio ꝑmogeni toꝝ: nam ꝑ quoz ꝑmogenito dabanꝯ qnq3 sicli sacerdo tibus a parẽtibus pueri: numeri. iij. z. xviij. z nũc nõ dã di erãt qz isti sicli dabanꝯ sacerdotibus qz oẽs ꝑmogeni ti sibi erãt obligati qz ꝑmogeniti obligati fuerãt deo spe cialiter vt ministrarent ei ex illo die quo liberauit deus ꝑmogenitos israelitaꝝ ne occiderenꝯ in egipto qñ occi debanꝯ ꝑmogeniti egiptiorum z qz deus voluit accipere tribũ leui ad ministrãdũ sibi supplebãt sacerdotes z le uite locũ ꝑmogenitoꝝ totius israel z ꝓsequenter erant obligati oẽs ꝑmogeniti ad dandũ ꝑciũ sacerdotibus qz supplebãt locũ illoꝝ z determinauerat deus qnq3 sicl os ꝙ quol3. istam rõnẽ posuit deus numeri. iij. nunc tñ non ministrabãt sacerdotes z leuite loco ꝑmogenitoꝝ: ſõ nõ tenebanꝯ eis aliqd dare. ¶ Septimũ erat q̃dam oblatio de pulmẽtis: nã qñ coquebãt panes debebant dare deo panes aliquos ꝙ sacerdotibus z leuitis numeri. xv. z tñ nũc nihil dabãt qz cessabat cã. ¶ Octauũ erat q̃dam re demptio votoꝝ. ſ. ꝙ israelite si aliqd vouerẽt dño dabãt illud sacerdotibus z si erat res q̃ nõ poterat tradi sicut si homo voueret se ipsum dabaꝯ extimatio sacerdotibus leui. xxvij. z istud iaz cessabat qz isti nõ erãt ministri dei. ¶ Nonũ erat. ſ. ꝙ nõ fiebãt cõpensationes q̃dã ꝙ pctis ꝙ sacrificia: nam deus determinauerat ꝙ pctis certa sa crificia fieri. ſ. ꝙ q̃ pecaret in deũ soluz offerret sacrificia leui. iij. z numeri. xv. qui aũt peccaret cõtra ꝓximũ de bebat satisfacere ꝓximo de damno illato cũ quinta pte insuper z deo faciebat sacrificium pro offensa quã facie bat deo offendẽdo ꝓximuz leui. v. z numeri. v. z prouenie bãt ista iura dei sacerdotibus z nunc nihil dabaꝯ: tñ qz nõ erat tẽplũ aliquod in quo offerrenꝯ sacrificia: tum qz sacerdotes iam non erãt ministri dei. ¶ Decimũ erat qz q̃dam pecunie solebãt dari sacerdotibus q̃ nũc nõ da banꝯ. ſ. si aliqs lesisset ꝓximũ z obliuiscereꝯ peccati z po stea doleret debebat restituere ꝓximo damnum z insup quintã ptem: z si non esset ille cui damnũ inflictũ fuerat nec superessent heredes sui ꝓpinqui debebat dari ꝑciũ illud sacerdotib⁹ numeri. v. nũc aũt nihil daretꝯ ex cã dicta. ¶ Undecimũ erat ꝓbatio zelotipie q̃ fiebat qñ vir suspicabaꝯ aliqd ꝑ vxore suã quã nõ deprehenderat in adulterio qz dãdo sibi aquas de qbus numeri. v. appare bat an ꝓmisisset delictũ z iste cerimonie nõ poterãt nũc obſuari qz debebãt fieri in tẽplo vt p3 ibidẽ. ¶ Duode cimũ erat quãtũ ad purificatiões: erãt qppe mũde tie in veteri testamento vt si qs comederit cibos vetitos vel si tangeret aialia morticina aut serpẽtes z similia vl stercora humana vt p3 leui. v. z. xi. z deut. xiij. ẽt si aliqs eẽt leprosus vl domus aut vestis leprosa leui. xiij. z. xiij. vel si qs tãgeret virũ fluẽtẽ semine aut res pertinentes ad eũ vel mulierẽ mẽstruatã vel fluentẽ sanguine extra tpa mẽstruoꝝ leui. xv. ẽt si quis feminã cognosceret. e. c. vel si quis polluereꝯ somnio nocturno deut. xxiij. vel si qs mitteret caput emissarij leui. xvi. vel si qs tãgeret ci neres vitule rufe vel cremaret eã aut iugularet numeri. xix. vel si qs tangeret mortuos aut sepulchra aut ossa re perta in agris aut tabernaculũ vel res q̃ erant in domo mortui z sic de alijs e. c. in oibus hijs z in similib⁹ erat in mũdicia in veteri testamẽto z qcũq3 incurreret eã debe bat purificari vt p3 eisdẽ capitulis: nũc tñ z generaliter qñcũq3 hebreꝰ eẽnt eꝝ terrã chanaã nõ ꝑuaꝯ aliq̃ purifi catio z rõ est qz in qbusdã purificationib⁹ debẽt offerri sacrificia sicut in mũdatiõe leprosoꝝ leui. xiij. z in puri ficatione virorum fluẽtiũ semine z in mulieribus patienti bus fluxũ sanguinis extra tpa mẽstruoꝝ leui. xv. z sacri ficia nõ poterãt fieri nisi in tẽplo. Alia rõ erat generalis ad oẽs imũditias qz nulla imũditia causabaꝯ nisi respe ctu sanctuarij. ſ. ꝙ imũditia erat q̃dã nota vel irregulari tas ꝑm quã israelite ꝓhibebanꝯ intrare in sanctuariũ vt p3 leui. xv. ſ. docebitis filios israel vt caueãt imũdicias z nõ morianꝯ in sordibus suis cũ polluerint tabernaculuz meũ qõ est inter eos: z tñ qñcũq3 erãt israelite extra ter rã chanaã nõ hẽbãt tabernaculũ: ſõ nõ poterãt iste im mũditie causari in eis nec erãt necessarie purificationes. ¶ Tredecimũ erat. ſ. ꝙ cessabat remissio debitoꝝ in ãno septimo z liberatio israelitaꝝ q ẽnt ꝑui a ꝑuitute: nam qcũq3 eẽt ꝑuus inter hebreos de ꝓgenie hebreoꝝ libe rabaꝯ ãno veniẽte festiuitate ãni septimi exo. xxi. z deu. xv. etiã si qs tenereꝯ alteri ex mutuo z nõ soluisset vsq3 ad annũ septimũ nõ poterat postea peti debitum deut. xv. nunc autẽ cessabant ista qz cessabat annus remissio nis leui. xxv. ¶ Quartũdecimũ erat celebratio phase: nam non poterat comedi agnus paschalis nisi in vrbe

E

Septimuz

Octauum

Nonum

D

Decimum

Undecimuz

Duodeci mum

Tredeci mum.

Quartũde cimum.

Quintū.

Sextū decimū.

Alia p̄cepta iudicialia ꝛ cerimonialia q̄ nō obligabāt iudeos ex̄ terraꝫ chanaā.

Que sunt cerimōie q̄s ꝯ iudeis obseruare nūc de lege vbicūq; fuerint ex̄ terrā chanaaꝫ.

in qua erāt sanctuariū deu.xvi.ꝛ tū ex̄ terrā chanaaꝫ non erat ciuitas sanctuarij ſꝫ in vna de tribubus ıſrael deu.xv. ¶Quintū decimū q̄ cessabat erat annꝰ iubilei quinquagesimus cū cerimonijs suis ꝛ liberatio a seruitute in anno illo.ꝛ sabbatizatio terre ꝛ oēs cerimonie anni septimi.nā in anno septimo ıſraelite nō debebāt colere terrā vllo mō ſꝫ comedere q̄ spōte nascebant leui.xxv.ꝛ iā cessabat q; dō ibi q; facerēt hoc qñ erāt in terra quā daturus erat eis deus ꝛ ista erat terra chanaā. ¶Sextum decimū erat q̄ntū ad varietatē vēditiōis q; hebrei in terra chanaā nō poterāt vendere possessiones suas ꝛ si vēderēt nō extēdebaꝫ ista vēditio in eternū ſꝫ solū vsq; ad annū iubilei in quo redibat q̄libet possessio ad dōm p̄orē ꝛ nō dabat aliq̄ p̄ciū p ea.leui.xxv.ꝛ hoc erat solus in terra chanaā vt p; ibidē:nūc aūt vēditiones inter hebreos tā in bonis mobilibus q̄ꝫ immobilibus sunt ppetue sicut inter alias gētes q; nō sunt in terra chanaam.

¶Sūt aūt q̄dā alia p̄cepta tā iudicialia q̄ꝫ cerimōialia q̄ nō obligant hebreos ex̄ terrā chanaā ex eo q; ꝯcernūt certū locū ꝛ hoc nō pōt apparere nisi inspiciēdo singula ipsoꝝ de q̄bus nō est nobis cura q; iste sunt p̄cipue cerimonie q̄ cessabāt qñcūq; ıſraelite erāt ex̄ terrā chanaā. Et de istis dōm q; nō solū ıſraelite nō poterāt illa seruare ī babilōe ſꝫ ēt noluerūt seruare quāq̄ babilonij horarent eos ad ih vt p; ps.cxxxiij.ſ.sup flumina babilonis illic sedimus ꝛ fleuimus dum recordaremur tui ſyon in salicibus: in medio eius suspēdimus organa nra q; illic interrogauerūt nos q captiuos duxerūt nos verba cantionū ꝛ q adduxerūt nos:hymnū cāte nobis de canticis syon:ꝛ respōderūt hebrei q̄o cantabimus cāticum dñi in terra aliena. Alie aūt cerimonie erāt q̄ nō ꝯcernebāt locū sicut circūcisio ꝛ abstinētia a rebus inmūdis et obseruatio festiuitatū q̄ntū ad vacationē a laboribus et obseruatio azimoꝝ p septē dies ꝛ similia:nullū.n.istorū ꝯcernit tēpus q; nō fuit aliq̄ sacrificia in bys neq; etiaꝫ leges in q̄bus iubebanꝫ ista dicūt aliq̄d de terra chanaā ꝛ sic hebrei obseruāt nūc ista ꝛ obseruauerūt ea in babilone.ꝛ sic sunt aliq̄ cerimōie q̄s iudei ex pte seruāt ꝛ ex pte nō.vt pote in festo azimoꝝ sunt q̄tuor cerimōie.ſ.comestio agni paschalis ꝛ oblatio sacrificioꝝ per singulos septē dies ꝛ oblatio p̄mitiarū in manipulo spicarū ꝛ comestio azimoꝝ p septē dies vt p; exoō.xij.ꝛ leui.xxiij.ꝛ numeri.xxviij.ꝛ q̄nta cerimonia vacationis a laboribus ꝛ nunc seruanꝫ a iudeis due istarū.ſ.vacatio a laboribꝰ ꝛ comestio azimoꝝ p septē dies ꝛ tres cerimonie istaruꝫ nō seruabanꝫ.ſ.oblatio sacrificiorū ꝛ cōmestio agni paschalis ꝛ oblatio manipuli spicarū:q; due nō ꝯcernebāt locū ꝛ tres ꝯcernebāt. Ita ēt dōm est de q̄libet alia festiuitate.ſ.de kalēdis ꝛ sabbato ꝛ festo clangoris ꝛ die expiationis ꝛ festo tabernaculoꝝ in quoꝝ q̄libet sunt quatuor vel q̄q; quoꝝ aliq̄ seruanꝫ ꝛ aliq̄ nō ex cā dicta:poterit aūt q̄libet ꝯsiderare quid seruaꝫ ꝛ qd nō inspiciendo ea q̄ habenꝫ leui.xxiij.ꝛ numeri.xxviij.ꝛ.xxix.ꝛ etiā exoō.xij.ꝛ leui.xvi.ꝛ que ibi declarata sunt.

¶Au licebat iudeis manētibus in terra post cōbustionē seruare cerimonias legis ꝛ facere sacrificia in tēplo cōbusto ꝛ destructo. Qō.xxxij.

A Qō.32.

Queretur vlterius an licuit ıſraelitis manētibus iudea facere sacrificia ꝛ alas cerimonias legis postq̄ꝫ ducti sunt aly iudei in babilonē. ¶Rndendū est q; licuit: q; ad hoc requirebanꝫ duo p̄cipua.ſ.q; essent ibi aliq̄ sacerdotes ꝛ leuite q̄ ministrarēt in cerimonijs istis q; laycis nō licebat ministrare cor̄ dño. Secundū erat locus debitus ad ministrandū.ꝛ vtrūq; habebāt manētes in iudea post captiuitatē. de primo p;:q; verisimile est q; aliq̄ sacerdotes ꝛ leuite saltē pauci relinquerent in terra cū pauperibus agricolis ꝛ vinitoribus. De scōo p; q; manebāt in terra chanaaꝫ ꝛ illa erat in qua deus iusserat obseruari cerimonias.ſꝫ tunc dubitabiꝫ in q̄ loco fierēt sacrificia ꝛ alie cerimōie.

Rño. p̄ia.

Alia rñ.

¶Rndendū q; q; ista nō poterāt fieri nisi in loco quem deus elegisset deu.xij.ꝛ tū deus nō elegerat aliū locū nisi hierl̄m: q; dō elegi hierl̄m vt sit nomē meū in ea vt p; p̄cedēti.li.c.xi.ꝛ.s.xxi.ꝛ nō solū elegit hierl̄m ſꝫ ēt nullā aliā elegit nisi ipsam vt p;.ij.palipo.vi.ſ.a die q̄ eduxi populū meū de terra egipti nō elegi ciuitatē de cunctis tribubus ıſrael vt edificareꝫ in ea domus nomini meo ſꝫ elegi hierl̄m vt sit nomē meū in ea. Ideo peccarēt hebrei si in alio loco imolarent:vnde reges boni.ſ.ezechias ꝛ iosias abstulerūt altaria q̄ erant p diuersas ptes regni iuda q̄ vocabanꝫ excelsa vt p;.ē.xviij.ꝛ.xxij.ꝛ.ij.palipo.xxxij.ꝛ.xxxiij.ꝛ tū in istis excelsis imolabaꝫ deo vero vt p;.ij.palipo.xxxij.ſ. attū adhuc populus imolabat in excelsis dño deo suo.ſꝫ obyciēꝫ q; nō possent fieri iste cerimonie in hierl̄m q; iā erat tēplū destructuꝫ vsq; ad solū:q; nō relictū est in eo qcāq̄ qō nō cremareꝫ ꝛ diruereꝫ in tantū q; oportuit post reditū de babilone poni de nouo fundamēt a vt p;.j.esdre.iij. ¶Dōm q; licebat hebreis offerre sacrificia ꝛ seruare alas cerimonias ī hierusalē ēt si eēt exustū tēplū dñi q; poterāt fabricare altare de lapidibus vel de ere in loco in q̄ pus erat ꝛ ibi offerrēt sacrificia ꝛ libamina neq; erat necessariū tēplū ad hoc.sic.n.p; de tēpore dauid anteq̄ꝫ edificareꝫ:naꝫ ipse habebat in domo sua in hierl̄m archā dñi ꝛ ibi erant sacerdotes ꝛ leuite q; ministrarēt cor̄ ea oi tēpore.j.palipo.xvi.ita ergo nūc destructo tēplo fieret. ¶Itē p; hoc magis.j.esdre.iij.nam ibi dr̄ q; redeuntibus hebreis de babilone sacerdotes ꝛ leuite fabricauerūt altare ꝛ imolauerūt sacrificia sup illud ꝛ tū tūc nō erat edificatū tēplū dñi nec inceptū:q; ibidē sequiꝫ quō dabāt hebrei pecuniā tirus ꝛ sidonijs vt adducerēt eis ligna ꝛ lapides p̄ edificatione tēpli.ꝛ isto mō seruate fuerunt cerimonie legis sup altare illud toto tēpore quo duranit edificatio tēpli qō fuit q̄draginta sex annoꝝ vt p; io.ij. sic igiꝫ dicendū q; hebrei relicti nunc in terra possent fabricare altare in hierl̄m vbi erat prius altare ꝛ ibi seruarent cerimonias legis.ꝛ nō solū poterāt hoc facere iudei ſꝫ ēt dicēdū q; fecerūt.nā post captiuitatē tēpore quo godolias erat p̄positus terre offerebanꝫ sacrificia vt p; biere.xli.ſ. venerūt viri de sichen ꝛ de silo ꝛ de samaria q; munera ꝛ thus habebāt in manu vt offerrēt in domo dñi ꝛ hoc fuit scō o die postq̄ꝫ occisus est godolias vt p; ibidē.non ergo cessauerunt iudei a cerimonijs legis quāq̄ꝫ fuit cōbustum templum.

¶Quot fuerunt reges hebreoꝝ vsq; ad captiuitatem babilonis. Qō.xxxiij.

A Qō.33.

Queretur vlterius quot fuerūt reges inter hebreos vsq; ad vltimū eoꝝ in captiuitate babilonis ꝛ q̄nto tēpore durauerunt. ¶Ad p̄imū dōm q; hic nō cōputādus est abimelech filius gedeonis:q; ꝫ vnctus fuerit in regē:iudi.ix.tñ nō cōputaꝫ inter reges q; solū fuit vnctus a viris sichen e.c.etiaꝫ q; ipse ponit inter iudices ꝛ nō successit ei aliqs rex ſꝫ iudices:vnde scriptura vocat eū vnū de iudicibus.ꝛ debent reges cōputari a tēpore saulis q; tēpus p̄teritū fuit tempus iudicū vt p; act.xiij.ſ.ꝛ post hec dedit iudices vsq; ad samuelē ꝓphetā ꝛ ex inde postulauerūt regē ꝛ dedit illis saul filiū tis.ex hoc aūt vsq; ad captiuitatē babilonicā fuerūt vigīti tres r̄ges quoꝝ duo fuerūt de tribu beniamin ꝛ viginti vnꝰ seq̄ntes fuerūt de tribu iuda. ¶Primus fuit saul.ē.i°li.c.ix.ꝛ.x. Scōus fuit ysboseth filius eius quē p̄stituit abner p̄nceps militie vt p;.ē.ij.li.c.ij. Tertius fuit dauid e.li.c.ij.ꝛ.v.ꝛ iste fuit primus de stirpe iuda ꝛ deide ceteri de eadē stirpe fuerūt ꝛ de filijs dauid. Quartus salomon p̄cedēti.li.c.i. Quintꝰ roboā.ē.xij. Sextus abia.ē.xiij.ꝛ.xv. Septimꝰ asa e.c.ꝛ.ij.palipo.xiij. Octauus iosaphat p̄cedēti.li.c.xx.ꝛ.ij.palipo xvij. Nonus fuit ioraā.ē.viij.ꝛ.ij.palipo.xxi.decimꝰ fuit ochozias siue abazias.ē.viij ꝛ.ij.palipo.xxij. undecimꝰ fuit ioas.ē.xi.ꝛ.ij.palipo.xxiij.duodecimꝰ fuit amasias.ē.xiij. Tredecimus fuit ozias.ē.xv.ꝛ.ij. paralipo.xxvi. Quartus decimus fuit ioathā.ē.xv.ꝛ.ij.palipo.xxvij. Quintus decimus fuit achaz.ē.xvi.ꝛ.ij.palipo.xxviij. Sextus decimus fuit ezechias.ē.xviij.ꝛ.ij.palipo.xxix. Septimꝰ decimꝰ fuit manasses.ē.xxi.ꝛ.ij.palipo.xxxiij. Octauus decimus fuit amon eisdē capitulis. Nonꝰ decimus fuit

Obiectio.

Rñ.

Rñ.

Primus. Secūdus. Tertius. Quartus. Quintus. Sextus. Septimꝰ. Octauus. Nonus. Decimus. Undecimꝰ. Decimꝰ.ij. decimꝰ.iij decimꝰ.iiij. decimꝰ.iiij. decimꝰ.vi decimꝰ.vij decimꝰ.viij Decimus. nonus.

Decimus nonus. Vigesimº. Vigesimº. primus. Vigesimº scōs. xxiy. Qō 34. A Rño.

cimus fuit ioſias.ē.xxy.t.y.palipo.xxxiiii.vigeſimº fuit ioachas.ē.xxiy.t.y.palipo.vlti.vigeſimus primus fuit ioachin frater eius eisdē capitulis.vigeſimus ſecundus fuit alius ioachin filius huius vt pz ibidē.vigeſimº tertius fuit ſedechias.ē.xxiii.t.y.palipo.vlti.t in hoc cōſumatū eſt regnum iuda in captiuitate babilonis.

¶Quāto tēpore durauerūt iſti reges. Qō.xxxiiy.

Queretur de ſcō quāto tpe durauerūt iſti reges. ¶Rñdendū q regnauerūt q̄ſi annis qngētis t qndecim.qō pz colligēdo annos eoz:ná ſaul regnauit annis q̄draginta act.xiy. iſboſetb aūt regnauit annis fere ſeptē t dimidio qz tpe huius regnabat dauid i iuda vt pz.ē.y.li.c.y.t.iy.nō computat tēpus huius ne coincidat cū annis dauid.deinde dauid regnauit annis q̄draginta vt pz.ē.y li.c.v.t pce.li.c.y. deinde ſalomon q̄draginta annis p̄ce.li.c.xi.poſtea roboā annis decez t ſeptē p̄ce.li.c.xiiy.deinde abia annis tribus e.li.c.xv.deinde aſa annis q̄draginta vno e.c.poſtea ioſaphat annis vigintiqnqz e.li.c.vlti.poſtea ioram octo annis.ē.viy.poſtea ochozias anno vno e.c.deinde athalia q̄ regina erat annis ſex regnauit q nō cōputant ſub tēpore alicuius regis de hys.ē.xi.t.y.palipo.xxy.t xxiy.deinde ioas annis q̄draginta.ē.xy.deide amaſias annis vigintinouē.ē.xiiy.deinde ozias annis qnquaginta duobus.ē.xv.poſtea ioathan annis decē t ſex e.c.deinde achaz annis totidē.ē.xvi.deinde ezechias annis viginti nouē.ē.xviy.poſtea manaſſes annis quinquaginta qnqz.ē.xxi.deinde amō duobus annis.e.c.poſtea ioſias triginta vno anno.ē.xxy.deinde ioachas tribus menſibus.ē.xxiy.poſtea ioachin vndecim annis e.c.deinde alius ioachin tribus mēſibus t decē diebus.y.palipo vltimo t.y.eſdre.y. poſtea ſedechias annis vndecim.ē. xxiiy.t oēs iſti ſunt anni qngēti t q̄ſi qndecim.ſic.n.ait ioſephus.x.antiq.ſ.regnauerūt oēs reges annis qngentis t q̄ttuordecim t menſibus ſex t dies decē. Hūc aūt dōm erat de ſummis ſacerdotibus q fuerūt tpe iſtoz regū:z tū de hys opportunius dicēt.j.palipo.vi.vbi agēt de oibus ſummis ſacerdotibus q fuerūt ab aaron p̄mo ſummo ſacerdote vſqz ad vltimum qui fuit tēpore deſtructionis hieruſalem per romanos.

Qō.35. A

¶Quātū fuit tps ab exordio ſcli t a diluuio t ab aliys eris vſqz ad crematione templi. Qō.xxxv.

Rño ioſe.

Queretur vlteriꝰ qō tēpus fuit iſtud in q̄ crematū eſt tēplū dñi cōputādo ab aliys eris. ¶Rñdet ioſephus.x.antiq q ab adā vſqz ad cōbuſtionē tēpli fuerūt anni tria millia qngēti t tredecim t mēſes ſex t dies decē.A diluuio aūt vſqz ad iſtā cōbuſtionē fuerūt anni mille nōgenti qnquaginta t ſeptē t mēſes ſex t dies decē.ab exitu autez de egipto erāt anni mille t centū t duo t mēſes ſex t dies decē.ab edificatiōe aūt ſua vſqz ad tēpus illud fluxerāt anni q̄dringēti t ſeptuaginta t menſes ſex t dies decē.iſti numeri ex aliq̄ pte p̄ſonāt ſacre ſcripture t ex aliqua nō:ná ioſephus ponit interdū maiozes numeros q̄z ſacra ſcriptura.ná a diluuio vſqz ad cōbuſtionē tēpli ſcōm ioſephum ſunt anni mille nōgēti qnquaginta ſeptē t menſes ſex t dies decē:t tū cōputādo ſcōm dōram erax poſitā in tabulis regis alfonſi nō pueniūt ad annos mille octingentos t viginti.maxima tū ps huius differētie p̄uenit qz ioſephus cōputat p aliū modū annox q̄z nos cōputemus.ſ. p annos lunares vt qdā volūt t illi ſunt minozes ſolaribus in quoꝫ anno dies vndecim t q̄dras.t tū ſalſuz eſt qz iꝫ hebrei cōputēt mēſes p lunā tū annū ſuū corrigūt ad annū ſolarē vt incipiāt ſemp circa equinoctiū vernale t ob hoc aliquos annos faciūt duodecim menſiū t alios tredecim t ſic anni ſui interdum ſunt maiozes nr̄is.ſ.q̄n p̄ſtāt ex tredecim lunationibus t interdū minozes.ſ.q̄n p̄ſtāt ex duodecim lunatiōibus ió in hoc modica dza eſt. iꝫ in alio eſt dza.ſ.qz ioſephus p̄ſueuit ponere plures annos q̄z ſacra ſcriptura vt pz p̄ce.li.c.vi.nā ibi dicit q ab exitu de egipto vſqz ad edificationē tēpli fuerūt anni q̄dringēti octuaginta t tū ioſephus.viij.antiq.dicit q fuerūt anni ſexcēti t duodecim t eſt dza in annis centū triginta duobus. ¶Jtē ioſephus dicit q ab introitu iſraelitarū in terrā chanaā vſqz ad iſtā crematiōnē fuerūt anni mille ſexaginta duo t tū nō p̄uenit ſacre ſcripture: qz ſcōm illā nō p̄nt eſſe tot anni iꝫ ſolū octingēti octoaginta.ſ.ab edificatiōe tēpli vſqz ad eius crematiōnē ſunt anni q̄dringēti q̄draginta vt pz deducēdo p tpa oiuz regū intermediox a ſalomone ab anno q̄rto regni eius q̄ cepit edificari vſqz ad vltimū annuz regni ſedechie t fuerūt ab exitu de egipto vſqz ad edificationē tēpli anni q̄dringēti octoaginta p̄ce.li.c.vi.de qbus ſubtrahant q̄draginta qbus vagati ſunt iſraelite p deſertū erūt quadringēti q̄draginta t addēdo p̄cedētibus erūt octingēti octuaginta t ſic eſt dza in annis q̄ſi centū octuaginta.ſic et dicit ioſephus q ab edificatiōe tēpli vſqz ad ſuam crematiōnē fuerūt anni q̄dringenti t ſeptuaginta:t tū computādo tpa media regū nō ſunt niſi q̄dringēti q̄draginta. ¶Jō dōm q ſumma ioſephi excedit ſummā veram pluſq̄z p centuz t q̄ſt qnquaginta annos ab adā vſqz ad crematiōnē tēpli vel a diluuio vſqz ad eādē.t potiſſima rō diſcordādi eſt ꝓpter numeros q habent in libro iudicū:ná poſt mortē cuiuſlz iudicis dr̄ q ſeruierūt iſraelite tot vel tot annis aliquibus ex̄neis t illos nō cōputat ioſephus ſub tpibus ſinguloꝫ iudicū t tū cōputādi ſunt vt declaratū eſt iudi.iy.detractis aūt q̄ſi cētuz qnq̄ginta ānis de ſūma totali ioſephi erit x̄a cōputatio ſua. †¶Factū eſt)hic ponit de exaltatiōe ioachin q in babilone exaltatus eſt poſt mortē nabuchodonoſoz.t dr̄(factū eſt x̄o in anno trigeſimo ſeptimo trāſmigratiōis ioachin regis iude)¶Cōputat hic trāſmigratio nō a captiuatiōe facta p nabuzardā qñ captus eſt ſedechias iꝫ a trāſmigratiōe ioachin t illa fuit vndecim annis ante deſtructionē hier̄m vt pz p̄ce.c.ſ.qz poſt ioachin regnauit ſedechias annis vndecim t in vlti.anno capta eſt vrbs.ē. in lr̄a(mēſe duodecimo vigeſima ſeptima die menſis)t ſic defficiebāt de iſto anno ſolū tres dies:t computat iſte annus in quo factū eſt hoc qz ipſe erat trigeſimus ſeptimus.fuit aūt iſta eleuatio ioachin facta anno vite ſue quagueſimo quto.qō pz qz ipſe erat annox decem t octo qñ cepit regnare p̄ce.c.t poſtea fluxerunt anni triginta ſeptē vſqz ad iſtā exaltationē vt hic dr̄ q ſunt anni quinquaginta quinqz.fluxerāt aūt anni viginti ſex a cōbuſtione hier̄m:qō pz ſubtrahendo vndecim annos de triginta ſeptē qz p vndecim annos qbus regnauit ſedechias fuit illa trāſmigratio ioachin ante crematiōnem vrbis. erat aūt iā mortuus ſedechias rex q captiuus erat in babilone:nā ipſe mortuº fuit in babilone viuēte nabuchodonoſoz vt.j.declarabit.t tū nabucho.iā erat mortuus qñ facta eſt iſta ſublimatio p euilmerodach filiū nabuc. anno q̄ ipſe regnare cepit vt pz in lr̄a(ſublimauit euilmerodach rex babilōis anno q̄ regnare cepit caput ioachin regis iuda de carcere)iſte euilmerodach regnauit poſt nabuchodonoſoz qz erat filius eius t in p̄mo anno regni ſui exaltauit illū.erat.n.in carcere vſqz ad tēpus illud:nā nabucho.ſemp tenuit illū in carcere q̄mdiu vixit.ex hoc aūt pz q nabucho.regnauit annis q̄draginta qnqz:nā qñ nabucho.duxit ioachin captiuū in babilonē erat annus octauus regni nabucho.p̄ce.c.t ab illa trāſmigratiōe vſqz nunc fluxerāt anni triginta ſeptem vt pz hic:t ſic ſunt ſimul anni q̄draginta qnqz t i iſto anno ceſſauerat regnū nabucho.qz in iſto incepit regnū euilmerodach(t locutus eſt ei benigne).i.locutus eſt ei dulciter ſicut amico t nō ſicut ſubdito t captiuo.hiere.vltio dr̄ t locutus eſt cū eo bona.i.p̄miſit ei facere bōa t reaſiter fecit(t poſuit tronū eius ſup tronū regū q erant cū eo in babilone)multi reges erāt cū euilmerodach in babilone t qz ille voluit honorare ioachin exaltauit tronū ſuū ſup tronos aliox regū(t mutauit veſtes eius quas habuerat in carcere).ſ.in carcere habebat veſtes viles minoris valoris quā exigeret regalis celſitudo qz nō erat in publicū vbi deberet honorari:nunc aūt qz voluit euilmerodach honorare eū educēdo de carcere mutauit veſtes eius vt appareret in habitu regali(t comedebat panē ſemper in ꝓſpectu eius).ſ.ioachin comedebat

Rño auc. ꝓ ioſepb.

C Joachin ſublimatio

Qō 35. A

B Vnde p̄uenit diuerſitas numeri annox iter ſacrā ſcripturā t ioſephuz. Opia opi. Confuta.

Rñſio auctoris.

semp in ꝓspectu euilmerodach.ſ. in mēſa ſua vel in alia mēſa coꝝ eo: z dr̄ q comedebat panē qz noīe panis intelligūt oīa genera cibarioꝝ ſicut dr̄.ē.vi.cū dixit heliſeus appone panē coꝝ eis z ſeqt q appoſita ē magna ciboꝝ ꝑparatio imo noīe panis intelligit qcquid guſtari pōt ēt herbe vel mel aut butirū: vnde qñ ſaul dixit maledictus q māducauerit panē vſqz ad veſperā z ionathas comedēs modicū de melle incurrit iſtā maledictionez.ē.i.li.c. xiiij. (cuuctis diebus vite ſue) forte non vixit multo tpe poſt hoc ioachin: nā iā erat qnq̄gintaqnqz annoꝝ qñ ſublimatus eſt. qō ꝑz qz decē z octo annoꝝ erat qñ trāſlatus eſt i babilonē ꝑce.c. z triginta ſeptē anni trāſierunt a trāſmigratione ſua vſqz ad iſtā captiuationē q ſimul ſūt anni qnq̄gintaqnqz: qdqd tñ ſit ſiue multo tpe ſiue pauco poſtea vixerit dōm ē q ſemp eo viuēte regnauit euilmerodach: nā oībus diebus vite ſue comedit panē coꝝ eo vt dr̄ hic. (anonā q̄qz ꝓſtituit ei abſqz intermiſſione) vocat anonā portio quotidiana q̄ datur de cibo z non de alijs reb⁹ ſic dr̄ hīe. vlti.ſ. z cibaria eius cibaria ꝑpetua dabant ei z vocat anona ab āno qz p totū annū dabat.ſ. in quoꝝ die anni. Sic dr̄ dani.j. z ꝓſtituit eis rex anonaz de cibis ſuis z de vino vnde ipe bibebat (q̄ dabant ei a rege p ſingulos dies).ſ. ioachin comedebat ſemp coram euilmerodach z ꝓſtituerat cibos determinatos p quoꝝ die q dabant ſine intermiſſione: z non ſolū intelligunt p hoc cibi ſz ēt oīa alia neceſſaria p rege ioachin z p oībus famulis eius qz nō hēbat ioachin qcq̄z alitūde niſi qō ſibi daret euilmerodach cū iā ipe nō hēret regnū nec ſubditos. z ſic dicimus oēs reddit⁹ epi eē de mēſa epi z oēs reddit⁹ capituli eē de mēſa capituli. ſic ēt dr̄ ꝑce.lib.c. xviij. q q̄dringēti qnq̄ginta ꝓphete baal z q̄dringenti ꝓphete lucoꝝ comedebāt de mēſa iezabel: z tñ nō poterat eē q de cibis patis p iezabel quotidie alerent iſti octingēti qnq̄ginta ꝓphete: ſz eſt ſenſus q erāt oēs reddit⁹ ptinētes ad iezabel redditus mēſe eius z de illis dabat pars q̄dā q ſufficeret ad plenā ſuſtētationē iſtoꝝ octingētoꝝ qnq̄ginta ꝓphetaꝝ (oībus diebus vite ſue).ſ. euilmerodach dedit ſemp iſta cibaria z reddit⁹ ioachin qz quādiu vixit pmāſit dilectio eius ad illum.

Qō 36. A

¶ Sup quos reges in babilone exaltatus fuit ioachin z quare fuit exaltatus. Qō: xxxvi.

Rñ. ꝑma.

Queretur q erāt iſti reges q erāt cū euilmerodach in babilone ſup quorum tronos exaltatus fuit tronus ioachin. ¶ Rñdēdū q pōt dici iſtos reges fuiſſe de ꝓuincia babilonioꝝ. bēbāt. n. babilonij fere totā monarchiā orientis z erant multi reges ſub eis z faceret rex babilonis q multi illoꝝ regū eēnt cū eo in babilone vt eēt valde honorat⁹ inter eos z oēs iſti habebant tronos in quibus ſedebant poſt euilmerodach z nunc fecit ille q tronus ioachin eēt excelſior tronis omnium iſtorum. ¶ Aliter poteſt dici q nabuchodonoſor ſubiugauerat ſibi multas nationes z ꝓreges illarū habebat captiuos in babilone: z ſic erant multi qui poſſent ſedere ſup tronos: nam de regno iuda habebat nabuchodonoſor ſecū duos reges. ſ. ioachin z ſedechiā ſic etiā erat cōſuetudo regū antiquorū q qñ haberēt ſubiectas ſibi aliquas gētes tenerēt ſecū reges illaꝝ. ſic ꝑz de rege adonibezeth: nā habebat ſecū ſeptuaginta reges vt ꝑz iudi.j. ſ. ſeptuaginta reges amputatis manū ac pedū ſummitatibus colligebāt ſub menſa mea ciborū reliquas. ꝑmus tñ modus verior eſt qz reges q erāt in carcere nō ſedebāt ſuper tronos cū iſti eēnt vt captiui illi aūt in bonore regali. z ſic ſedechias nūq̄z ſedit in babilone ſup aliquē tronū ſz erat ſemp in carcere vt ꝑz hiere. vlti. ſ. oculos ſedechie eruit nabuchodonoſor z vinxit eū cōpedibus z duxit in babilonē z poſuit in domo carceris vſqz ad diē mortis ſue. ioachin quoq nūq̄z ſederat in trono vſqueq̄ nunc euilmerodach exaltauit eum z dr̄ q eduxit de domo carceris ¶ Quereꝫ vlterius q̄re euilmerodach exaltauit ioachin z nō exaltauit ſedechiā. ¶ Rñdēdū q nō potuit exaltare ſedechiā qz ille iā mortuus erat vt declarabit̄ ſequēti qōne. nā mortuus fuit tpe nabuchodonoſor ēt dicendū q ſi eēt tūc ſedechias non exaltaſſet eū euilmerodach ſicut exaltauit ioachin qz nō ꝓtraxerat cū illo aliquā amicitiā ſicut cū ioachin. Modus aūt quo cōtraxit amicitiā cū eo vt volūt hebrei z multi de noſtris z eſt veriſimilis fuit qz nabuchodonoſor in penā ſeptem annis factus eſt beſtia z eiectus eſt de hominibus habitauitq̄z cū feris z expleto ſeptimo anno datus eſt ei ſenſus ſui z redyt in regnū z babitus eſt in maiorī honore q̄z prius dani.iiij.z.v. z in illis ſeptē annis rexit imperiū filius eius euilmerodach z fecit multas inſanias z diſſipationes in regno z nabuchodonoſor rediēs puniuit eū z incarcerauit vbi erat ioachin rex iuda z ibi ꝓtraxerūt amicitiā magnā z poſtq̄z exiuit de carcere tenuit ſemper illā amicitiā ad eū z poſtq̄z factus eſt rex mortuo nabuchodonoſor eduxit ioachin de carcere z exaltauit tronū ſuum ſuper tronos alioꝝ regū qui erāt in babilone. Fuit aūt iſtud ꝓpter duo. Primo vt cōſiliū hieremie bonū finē haberet. naz ioachin tradiderat ſe regi babilonis qñ obſedit vrbē p̄cedēti. c. z in hoc bonū fecit: qz q̄ntū in ſe fuit liberauit vrbē a deſtructione z populū a morte z tēplum a cōbuſtione vt declaratū eſt ibidē z hoc fecit cōſilio hieremie: iō deus voluit ei benefacere ꝓpter exaltando eū aliqñ in terra hoſtili. ¶ Secundū fuit vt cōpleret ꝓphetia iſaie cōſilio ioachin: naz iſaias ꝓphetauit de nabuchodonoſor q poſt mortē eiceretur de ſepultura iſa. xiiij ſ. oēs reges gentiū dormierūt in gloria vir in domo ſua tu aūt ꝓiectus es de ſepulchro tuo quaſi ſtirps inutilis polutus z obuolutus cū hijs q interfecti ſunt gladio. ioachin aūt dedit cōſiliū euilmerodach ad hoc q educeret patrē ſuū de ſepulchro. nā timebat q ſicut qñ factus eſt beſtia poſtea redyt ita nūc reſurgeret a mortuis z acciperet regnū z puniret eū ſicut alia vice: iō exhumauit corpus eius z dedit illud trecentis vulturibus pticulatim z tūc dixit ioachin qñ iſti vultures cōgregati fuerint in vnū poterit pater tuus reſurgere. q. d. nūq̄z reſurget qz iſti vultures nunq̄z ꝓgregabūtur. fuit ergo exaltatus ioachin ab euilmerodach deo faciente vt quāq̄z aliqñ puniretur in terra ſua aliqñ honorar etur in aliena.

Prima cā.

Secunda.

¶ Sedechias quē ſtatū habuit in babilone poſtq̄z trāſlatus eſt z qua occiſione eſt mortuus. ō. xxxviij.

A Qō. 38.

Queretur vlterius de ſtatu regis ſedechie poſtq̄z ductus eſt in babilonem.

Rñ.

¶ Rñdendū q ipſe ductus eſt in babilonē excecatus z nūq̄z habuit aliquē honorē ibi ſz māſit in carcere vſqz ad diē mortis ſue. z tñ qñ mortu⁹ eſt fecit eū nabuchodonoſor honorifice ſepeliri vt ꝑz hīe. xxxiij. ſ. audi verbū dñi ſedechia hec dicit dñs ad te nō morieris in gladio ſz in pace morieris z ꝑm cōbuſtiones ꝑrum tuoꝝ regū ꝓꝝ ſic cōburēt te z vidue plāgēt te. Be mō tñ q̄ ſecuta fuerint funera honorabilia poſt vitā miſerabilē nō apparet plane ex ſacra ſcriptura. dicit tñ hiſto. ſco. z alij hiſtoriographi q nabuchodonoſor cū itraſſet babilonē cū triūpho ſolēnes imolauit victimas dijs ſuis cū omni popl'o quiuio facto p nouē dies cūq̄z recumberēt exillarati p̄cepit nabuchodonoſor vt adduceret ſedechias in mediū z aliq de cātoribus dñi q pſallerēt coꝝ quiuātibus muſicis inſtrumētis z canerēt himnos de cāticis ſyon. bibebāt aūt quiue in vaſis domus dñi quoꝝ q̄dā nabuchodonoſor ꝓfecrauit idolis q̄dā vero ſibi reſeruauit. cūq̄z darēt pſallētibus potuꝫ clam ꝓecepit rex vt daretur ſedechie potus laxatiuus z coram oībus laxatus eſt z cum irrideret ab oībus reductus eſt in carcerē q nimio affli. ctus dolore poſt paucos dies mortuus eſt z audiēs nabuchodonoſor cām mortis ei⁹ extraēs eū de carcere regio honore eū ſepeliuit. Alique pticule iſtius hiſtorie ſunt veriſimiles z alie nō. nā cū dr̄ q dū fieret quiuiū in illis nouē diebus accidit iſta ignominia ſedechie nō videt veriſimile: qz tūc nō maneret ſedechias in carcere p vnū mēſem cū dicat q p tedio huius mortu⁹ eſt z tñ ſi tedio moreret vel cito poſt hoc moreret vel nunq̄z z tñ nō vr̄ veruꝫ q taz pauco tpe vixerit i babilone qz hīe. vlti. dr̄ q ductus eſt in babilonē ſedechias z manſit ibi in carcere vſqz ad diē mortis ſue in q̄ vr̄ ſignificari magnū tps: iō vr̄ q p aliquot annos viuens māſerit i babilone. q aūt dicitur q

B Be ſepultura ſedechie. Hiſto. ſco.

Cōfutatio.

Prima.

Secunda.

dr̄ q nabuchodonosor z alij ꝑtule bēbāt i vasis q̄ attulerat de hierl'm nō vr̄ ¶similis:q; de balthasar rege babilonis dr̄ q bibit i vasis domus dñi z apparuerūt tres digiti in plete scribētes de fine regni sui z hoc dixit daniel fuisse q; bibit in vasis domus dñi daniel.v.ita ergo fieret de nabuchodonosor q; ēt ipse puniret nūc z tū nō punitus est:iō nō vr̄ q; biberet in vasis tēpli. Itē qō dr̄ s.q; nabucho. ꝓsecrauerit q̄dā vasa idolis z alia sibi reseruauit nō est verisile:q; p̄ce.c.dr̄ q; tulit nabuchodonosor vasa tēpli dñi z illa posuit in tēplo dei sui.ij.palip. vltimo z.ij.esdre.ij.iō oia posita fuerūt in tēplo dei nabuchodonosor: vr̄ ergo verisile q; istud acciderit aliquot annis postq̄ sedechias ductus est in babilonē.z q; dederit nabucho.potū laxatiuū sedechie verisile est z eēt ille potus ad hoc q; sedechias inebriaret z discoperiret se z viderent veręda eius ab oibus.vel forte fuit laxatiuus s.resolutiu⁹ vētris:q; mox vt sedechias bibit nō potuit ꝓtinere vrinā vel stercora z solutus est vēter eius coraz oibus.tūc aūt nō ꝓstaret sedechie si ebrius erat z tū postea cognoscēs q̄ntū fuerat ignominiosus doluit nimis z satis verisile est q; p̄ tedio i breui morerer cū ipse vidisset se in statu regali z nūc tā vilipēsus esset corā nabuc. z oi ppło ita vt melior esset sibi mors q̄z vita.z verisimilius est q; dederit ei potū ꝓfectū ad inebriādū q̄z q; dederit potū laxatiuū vt soluerent stercora.z pz istud ababacubh.ij.cū dr̄ veh q potū dat amico suo mittēs fel suū z inebrias vt aspiciat nālitatē ei⁹ repletus est ignominia p gloria:z oia illa dicunt ꝑ nabuc.vt colligit ex lra z exponit de potu inebriatiuo quē dedit sedechie z vidit nuditatē eius.postea aūt nabuc.videns q; mortuus fuerat sedechias cā sua doluit z voluit recōpensare ei malū qō intulerat in honore sepulchri z sic fecit eū sepelliri in honore regio z plāxerūt eū sicut dr̄ biere.xxxiij.isti autez plāgentes eēnt hebrei subditi sui q trāslati fuerāt cū eo in babilonem:qr de istis verisimile est q; dolerent nimis de morte eius qr erat rex eoz z isti plangerent dicentes ve domine ve inclite sicut dicitur biere.xxxiij.

¶Qui fuerūt ꝓphete qui fuerunt contemporanei regibus iude. Et de historia z concordia omnium ꝓphetarum bieremie z gestorum suorum. Dō.xxxix.

Tertio.

B

Dō 39. A Rño.

Queretur vlteri⁹ de historijs ꝓphetaꝝ qui fuerūt ꝓtēporanei regibus istis.

Et dōz q; histo. thobie fuit tpe regū.cepit.n.aliqnto tpe anteq̄z decē tribus trāsferrent i assirios p salmanasar.nā de ipo thobias dr̄ q; qñ manebat in terra sua nolebat ire ad vitulos quos fecerat hieroboan sz veniebat i hierl'm tho.j.postea aūt dr̄ q; ductus est i captiuitatē cū aliis p regē salmanasar z ꝓsumata fuit historia sua in terra assirioz vt pz ex ꝓcessu lib.sui. Fuerūt ēt fere oēs ꝓphete tā minores q̄z maiores tpib⁹ regū :de minoribus tū ex pte tetigim⁹ historias:nā osee z ioel z amos z abdias z ionas eisdē tpib⁹ ꝓphetare ceperūt.s.tpe ozie quoz historias tetigim⁹.ē.xiij.micheas aūt naun z abacbub eodē tpe fuerūt.s.tpe regis ioathan quoz historias tetigim⁹.ē.xv.sophonias aūt fuit tpe iosie vt pz soph.j. cuius nullā tetigim⁹ historiā. Age⁹ ¶ozacharias z malachias fuerūt post reditu3 de babilone de qbus nihil adhuc dictū est qr nō fuerūt ꝓtēporanei regibus:oēs aūt ꝓphete maiores fuerūt ꝓtēporanei regib⁹:nā isaias cepit ꝓphetare tpe ozie vt pz isa.j.hieremias vero cepit āno tredecimo iosie vt pz hie.j.ezechiel aūt z daniel ꝓphetauerūt cū eēnt in babilone vt pz ex titulis eoz z tū ambo ducti sunt i babilonē tpe ioachin:iō ponende erāt hic historie istoz q̄tuor ꝓphetaꝝ maioz z sophonie vni⁹ de minoribus⁹.de quoz tū istoz tā minoruz q̄z maioz ponet historia sua p modū arguméti i ꝓlogis suis:iō de illis supsedeamus. De hieremia tū dōz est hic solū:qr fere nihil aliud ꝓtinet i toto libro suo nisi de captiuitate babilonis ptiz p modū ꝓphetie z ptiz p modū historie. p q̄ sciendū q; hieremias ꝓphetare incepit anno tredecimo iosie vt pz hie.i.z postea fuerūt q̄tuor reges. s.ioachas z ioachin z alius ioachin z sedechias z sub oib⁹ hijs ꝓphetauit hieremias z ēt iuit in egiptū post captiuitatē babilōis z ibi

Thobias qñ fuit.

Oēs ꝓphete maiores et minores fuerūt tporibus regū. In.q.xxi. In.q.xxxi.

B Hieremie historia describitur.

ꝓphetauit.de singulis ergo istoꝝ tēporū dōm est qd in eis hieremias dixerit aut fecerit. ¶Primo aūt dōm de tēpore iosie sub q̄ cepit ꝓphetare.z sciēdū q; hiere.erat de genere sacerdotali de q̄dā viculo nole anathot pz hiere. i.est aūt iste viculus in sorte beniamin tribus miliarib⁹ distās a hierl'm vt ait hieronymus in ꝓlogo sup hieremiā. Cepit aūt ꝓphetare cū adhuc eēt iuuenis:iō qñ de⁹ prima vice iussit ei q; loquerer dixit ei hieremias.a.a.a dñe puer ego sum z nescio loq z deus dixit q; nō vocaret se puerū qr ad quācūq; gētē eū mitteret iret.z tūc cepit deus oñdere ei destructionē hierl'm p babilonios z oñdit in tribus visiónibus z iste fuerūt ostēse tpe regis iosie z durāt ea q̄ vidit hieremias tpe iosie a ꝓncipio libri vsq; ad decimū septimū capitulū. Fuit.n.ꝑma visio de virga vigilāte cū dixit de⁹ qd videz hiere.z ille ait virgā vigilātē ego video:z p ꝟ significauit q; q̄z hebrei dormiebāt in pctis suis z putabāt se nūq̄ puniēdos tū deus vigilaret ꝟ eos ad puniēdū ipsos. ¶Scōa visio fuit de olla bulliēte p quā significauit deus qs eēt minister ei⁹ ad puniēdū hebreos:z dixit qd vides hieremia z ille ait:olla bullientē ego video z ebullitiones eius ab aq̄lone z de⁹ ait:ab aq̄lone pādet oē malū z sequit qūo deus inductus erat nabucho.z ꝓncipes caldeoꝝ q erāt de terra aq̄lonis in hierl'm z destruerēt eam.iste due visiones ponunt in ꝓmo.c.reliq̄ aūt q̄ sequunt vsq; ad capitulū.xiij.nihil ꝓtinēt nisi admonitiones q̄dā ꝟ iudeos de pctis suis z p nūciationē frequētatā de captiuitate babilonis qr fere in quoz.c.de illa agit. ¶Tertia aūt visio ponit i.c.xiij.z illa fuit ad significādū pctā iudeoꝝ pp q̄ destrui debebāt z illa fuit in methaphora qr deus dixit biere.q; absconderet lūbare suū in petra apud eufratē z post multū tps redijt ad vidēdū illud z inuēit illud putridū z tūc dixit ei de⁹ q; ita erāt iudei putridi z ad nullū vsum quātētes:iō darent in captiuitatē. ¶Reliq̄ aūt q̄ sequunt a.c.xiij.vsq; ad decimū octauū ptinēt ēt ad tps iosie z nihil in eis ꝓtinet nisi increpatio ppli z ēt pnūciatio captiuitatis babilonice. ¶Post iosiā regnauit ioachas filius eius trib⁹ mēsi b⁹.ē.xxiij.z de isto ēt ꝓphetauit hieremias:z tū nō sunt ꝓphetie in lib.suo scōm ordinē tpoꝝ sz in multis est anticipatio z recapitulatio.fuit aūt iste ioachas a pharaōe rege egipti ligatus cathēis z ductus in egiptū z ibi moritur est z ꝟ ꝓphetauit hieremias vt pz biere.xxij.s.nolite flē mortuū nec lugeatis sup eū fletu plāgite eū q egredit qr nō reuertet vltra nec videbit eū terra natiuitatis sue qr ꝟ dicit dñs ad selū filiū iosie regē iuda q egressus est de loco isto nō reuertet huc nec videbit eum amplius terra natiuitatis sue sz in loco ad quē trāstuli eum morietur z nō videbit terrā istā amplius.post ioachas aūt regnauit frater suus ioachin z ēt tpe huius ꝓphetauit hieremias z ꝓma ꝓphetia habet biere.xxvi. ¶Dico q; sciēdū q; rex tiri z sidōis z amō z moab z edō z oēs reges q erāt in circuitu terre iudeoꝝ z ipse rex iudeoꝝ iniuerūt fedus inter se vt repugnarēt regi babilōis z tūc de⁹ dixit biere.q; faceret sibi vincula z cathenas z poneret eas in collo suo z mitteret ad regē edō z ad regē moab z ad regē amō z ad regē tiri z sidōis z fecit sic biere.et pnūciauit q; oēs iste gētes future erāt regi babilōis. vidit aūt ꝟ qr qdā noie ananias ꝓfregit cathēas istas sz ꝟ fuit tpe sedechie:iste tū cathene fuerūt facte i ꝓncipio regni ioachin vt pz biere.xxvij. Fuit ēt alia ꝓphetia hiere m e tpe ioachin i ꝓncipio regni ei⁹.s.in q̄rto anno regni z dixit hieremias corā toto ppło hierl'm a.xij.anno iosie filij amō vsq; ad diē hāc factū est verbū dñi ad me z loquut⁹ sum ad vos z nō audistis vt auerteremini a viis vr̄is malis ꝓpterea hec dicit dñs:ducā seruū meū nabuchodonosor z destruet ciuitatē z erit terra deserta vsq; ad septuaginta annos z post illos visitabo sup babilonios z erit terra eoꝝ in solitudines sempiternas hiere.xxv. Iterū ēt ꝓphetauit hieremias in ꝓncipio regni ioachin istāo in tēplo z pnūciauit destruendā vrbē z tēplū futuꝝ esse in desolatiōe z tūc totus ppłs z sacerdotes z ꝓphete apprehēderunt hieremiā dicētes morte moriar qr dixit sic̄ silo erit domus ꝟ z vrbs ista desolabit. volebāt q̄

Prima visio biere.

Secunda.

Tertia.

Scōa.

Tertia.

occidere hieremiā ⁊ ille ait: dñs misit me ad ꝓphetādū
ꝑ ciuitatē istā ⁊ domū hanc ego aūt in manibus vris sum
facite mihi qđ rectū videt in oculis vris verūtñ scitote
q⁹ si occideritis me sanguinē innocentez tradetis ꝑ vos
metipsos ⁊ ꝑ ciuitatē istā. ⁊ tūc surrexerūt qdā ꝓncipes
de populo quoꝝ ꝓcipuus erat achan filius saphan ⁊ co-
nabat lenire populū verbis vt nō occideret hieremiā di
cētes micheas demoraſti fuit i diebus ezechie ⁊ ait hec
dicit dñs syon q̄si ager arabit ⁊ hierl'm in aceruū lapidū
erit ⁊ nō cōdēnauit eū ezechias itaq⁹ nos facim⁹ grāde
malū ꝑ aias nras: ⁊ sic ppl's dimisit hieremiā de boc hie.
xxvi. tpe ioachin paulo ante hoc fuit qdaz ꝓpheta noie
vrias de chariatiarin ⁊ ꝓphetauit talia sicut hieremias
⁊ voluit eū occidere ioachin fugitq⁹ in egiptū ⁊ inde fe-
cit eū reduci i hierl'z ioachin ⁊ fecit illū occidi: hie. xxvi.
ꝓphetauit ēt iterū tpe ioachin: nā dixit ei dñs q̄ iret ad
domū recabitaꝝ ⁊ daret eis bibere vinū ⁊ illi dixerūt nō
bibemus vinū q⁹ pr̄ noster ionadab ꝑcepit nobis nō bi-
betis vinū ⁊ nō edificabitis domū ⁊ sementē nō seretis
⁊ nō plātabitis vineā obediuim⁹ ergo pri nro ionadab.
isti. n. recabite bitabāt p agros in tabernaculis q⁹ nō li-
cebat eis edificare domos ⁊ q̄n venit nabucho. ꝑ hierl'm
tpe ioachin introierūt in vrbē vt saluarēt aias suas ⁊ tūc
factū est hoc ⁊ pnūciauit hieremias ꝑ ppl'm q⁹ q⁹ recabi
te audierāt vocē ionadab pris sui nō deficeret vir de stir
pe ionadab ⁊ q⁹ hebrei nō audierāt vocē dñi darent in
captiuitatē: de hoc hie. xxxv. ꝓst hec aūt i eodē anno
q̄rto regni ioachin hieremias vocauit baruch notariuz
suū ⁊ scripsit oia verba q̄ locutus fuerat hieremias ꝑ po
pulū a tpe iosie vsq⁹ ad tps illud ⁊ insup addidit alia ⁊
ꝑcepit q⁹ legeret illa baruch i tēplo dñi ⁊ fecit sic baruch
nā anno qnto ioachin mēse nono ꝑdicatū est ieiuniū in
hierl'm ⁊ venerūt multi de oībus locis iuda in hierl'm ⁊
legit baruch verba libri audiētib⁹ ꝓncipibus ⁊ dixerūt
ei absc̄odere tu ⁊ hieremias ⁊ nemo sciat vbi sitis ⁊ ꝓn-
cipes euntes ad regē legerūt librū cora eo ⁊ cū eēnt le-
cte tres pagele vel q̄tuor rupit ioachin librū secans illū
forficibus ⁊ minutatiz cremās supignez q⁹ ante se erat. ⁊
tūc voluit occidere hieremiā ⁊ baruch sz non potuit q⁹
absc̄ondit eos de⁹: rursus aūt hieremias scripsit illa ꝟba
in alio libro ⁊ multo plura ⁊ misit illa ad ioachin ⁊ tunc
nō cremauit librū de bijs hie. xxxvi. ꝓst hec aūt ꝓphe
tauit hieremias de morte ioachin dicēs hec dicit dñs ad
ioachin regē iuda nō plāgent eū ve frater ve sorōr ⁊ nō
ꝙcrepabūt ei ve dñe ve inclite sepultura asini sepelietur
putrefactus ⁊ ꝓiectus extra portas hierl'm: hie. xxij. fuit
aūt mos eius sic q⁹ cū subiectus fuisset nabuchodono.
regi ad tributa soluit illa p tres annos ⁊ deinde rebella-
uit postea venientē ad se nabuchodonosor sub spē fe-
deris in vrbe recepit q⁹ violato fedele occidit ipsum ⁊
multos de iuuenibus iuda ⁊ corpus eius inhumatū fe-
cit manere extra vrbē ⁊ inuēta sunt in corpore eius stig-
mata. i. figura lr̄aꝝ nois idoli sui qō vocabat chodonata
vt histo. sco. ⁊ alij historiographi ⁊ satis hoc inuit. ij. pali.
vlti. s. reliq̄ verboꝝ ioachin ⁊ abhominationē eius quas
opatus est ⁊ q̄ inuēta sunt in eo. i. in corpore eius q⁹ post
mortē inuente sunt ille lr̄e. post istū aūt ioachin regnauit
alius ioachin filius eius tribus mēsib⁹ ⁊ decē diebus vt
p3. ij. pali. vlti. ⁊. ij. esdre. ij. Et de isto ꝓphetauit biere-
mias q⁹ duceret i babilonē ⁊ nūq̄ inde rediret hie. xxij.
s. viuo ego dicit dñs q⁹ si fuerit iechonias filius ioachin
regis iuda anulus i manu dextra mea inde euellā eū ⁊
dabo te i manu q̄rentiū aiam tuā ⁊ in manu nabuch odo
nosor regis babilonis ⁊ mitā te ⁊ matrē tuā in terrā alie
nā i q̄ nati nō estis ibiq⁹ moriemini ⁊ in terrā ad quā ipi
leuāt aiam suā vt reuertat illuc nō reuertent nūqdvas
fictile atq⁹ ꝓtēptū iste iechōias nūqd vas absq⁹ omni vo
luptate q̄re abiecti sunt ipe ⁊ semen eius ⁊ ꝓiecti i terrā
quā ignorauerūt: hec dicit dñs: scribe virū istū inutilē vi
rū q⁹ in diebus suis non ꝓsperabit nec erit vir de semine
eius q⁹ sedeat sup soliū dauid ⁊ ptātē bēat vltra i iuda. ⁊
sic fuit q⁹ cū regnasset trib⁹ mēsibus ductus est i babilo-
nē ipe ⁊ mater sua ⁊ cū eo decē millia virorum de electio
totius israel p̄ce. c. ꝓst ioachin aūt regnauit sedechias
patru⁹ ei⁹ ⁊ tpe hui⁹ ꝓphetauit hieremias multa: huius
n. tpe fuit hieremias i domū figuli vt audiret ibi verba
dei ⁊ dissipatū est vas q⁹ faciebat figul⁹ sup rotā ⁊ fecit
aliud q⁹ placuit ei: ita dixit deus q⁹ poterat plātare he-
breos si dolerēt de pctis ⁊ poterat destruere eos si decli-
narēt ad malū. de hoc hie. xviij. fuit ēt i diebus sedechie
q⁹ hieremias portaret chatenas ligneas i collo suo ad si-
gnificādū captiuitatē hebreoꝝ i babilonē ⁊ q⁹ vasa dñi
ferrent illuc ⁊ q⁹ ꝓphete nūciātes nō euētura captiuita-
tē vel in breui redituros eos q⁹ i babilonē ducti fuerant
mētiebant ⁊ q⁹ nō dubitarēt hebrei fuire nabuch. vt p3
hie. xxvij. fuit aūt ⓑ i ꝓncipio regni sedechie hie. xxviij.
s. i āno q̄rto mēse qnto ⁊ cū cōplesset ꝟba ista hieremias
cora sedechia ananias ꝓpheta falsus de gabaon accepit
cathenā ligneā de collo hieremie ⁊ ꝑfregit dicēs sic ꝑfrin
gā iugū nabucho. regis babilonis de collo oiuz gētiū ⁊
post duos ānos reduci faciā vasa dñi q̄ allata sūt i babi-
lonē ⁊ iechoniā regē iude ⁊ oēs q⁹ cū eo iuerūt ⁊ dixit hie
remias: vtinā ita fit ⁊ cū tūc nō hēret ꝟbuz a dño tacuit
⁊ postea redyt ad ananiā dicēs chatenas ligneas ꝑtriui-
sti ⁊ facies ꝓ eis cathenas ferreas iugū. n. ferreū posui su-
per collū cūctaꝝ gētiū istaꝝ vt ſuiāt nabucho. Et tu ana
nia audi nō misit te dñs ⁊ q⁹ ꝑfidere fecisti ppl'm i mēda
cio hoc āno morieris ⁊ mortuus est post duos mēses. nā
ista fcā sūt mēse qnto ⁊ mortu⁹ est ananias mēse septimo
vt p3 hie. xxviij. territ⁹ aūt sedechias pp mortē ananie
credidit ꝟbis hieremie ⁊ misit tributū in babilonē na-
bucho. ⁊ cū illis q⁹ ferrebāt tributū misit hieremias lr̄as
ad hebreos q⁹ erāt i captiuitatē babilonis q̄s trāstulerat
nabucho. cū ioachin dicēs q⁹ plātarēt vineas ⁊ edificarēt
domos ⁊ acciperēt vxores ⁊ multiplicarent tanq̄z māsu
ri magno tpe ibi. s. vsq⁹ ad septuaginta ānos. ⁊ q⁹ nō cre
derēt ꝓphetis falsis dicētib⁹ sibi q⁹ i breui redirēt de ba-
bilone ⁊ specialr ꝑ duos ꝓphetas. s. sedechiā filiū maasie
⁊ achab filiū culie de qbus pnūciauit q⁹ nabucho. frige-
ret eos i igne q⁹ adulterati sunt. ⁊ cū rediert nūcij sede
chie de babilone retulerūt lr̄as a falsis ꝓphetis ꝑ biere
miā ⁊ dirigebāt ad ꝓncipes sacerdotū vt castigarēt bie
remiā virū insanū q⁹ ꝓphetabat mala de ⓑ biere. xxix.
ꝓstea aūt oñdit deus visionē aliam biere. s. duo calati
erāt pleni ficub⁹ ante tēplū dñi ⁊ ficus vnius calati erāt
valde bone sicut ficus pmi tpis. ficus aūt alterius cala-
ti erāt pessime ita vt nullus vellet comedē de eis. ⁊ dixit
dñs q⁹ ficus bōe erāt ioachin rex iuda ⁊ oēs q⁹ ducti fue
rāt cū eo in babilone ⁊ q⁹ deus bñfaceret eis ⁊ acciperet
ipsos in ppl'm. ficus aūt male erāt sedechias ⁊ ꝓncipes
eius ⁊ oēs q⁹ māserāt in hierl'm ⁊ deus daret eos in gla-
diū pestē ⁊ famē donec ꝙsummerēt de hoc biere. xxiij.
Iterū ꝓphetauit tpe sedechie: nā dixit ei deus q⁹ ac-
cipet lagūculā testeā ⁊ duceret secū de senioribus sacer
dotū ⁊ senioribus ppli ad vallē enō q̄ est iuxta introitus
porte hierl'm ⁊ ꝓtriuit lagūculā in oculis eoꝝ ⁊ dixit ⓑ
dicit dñs sic ꝓterā locū istū ⁊ ciuitatē banc ⁊ nō vocabit
locꝰ iste amplius thophet vallis filij enō sz vallis occisio
nis ⁊ ⓑ fuit q⁹ i valle illa imolabāt filios ⁊ filias suas de-
mōibus ió repleta est vallis cadaueribus: de hoc biere.
xix. post ⓑ aūt rediyt biere. de thophet q̄ eū miserat de⁹
ad ꝓphetādū ⁊ stetit in atrio domus dei ⁊ locut⁹ est ad
totus ppl'm mala q̄ deus inflicturus erat vrbi. Audiuit
aūt hoc phasur sacerdos ꝓncipes domus dñi ⁊ indigna-
tus ꝓcussit hieremiā ⁊ posuit eū i carcē ⁊ seq̄nti die edu
xit eū. tūc dixit hieremias ad phasur nō phasur vocauit
dñs nomē tuū sz pauorē ⁊ ibi ꝑdixit mala q̄ vētura erāt
ei ⁊ amitis suis ⁊ domui sue. biere. xix. ⁊. xx. ⓑ aūt ola fa
cta sunt añ annū nonū regni sedechie ⁊ i anno illo rebel
lauit sedechias ⁊ mēse. x. anni noni vēit nabucho. ⁊ ob-
sedit hierl'm vt p3. ē. in lr̄a ⁊ biere. vlti. ⁊ in ꝓncipio isti⁹
obsidionis misit sedechias phasur filiū belchie ⁊ sopho-
niam filium maasie vt quererēt a hieremia de nabucho
donosor qui incipiebat bellare contra hierusalē an deus
liberaret vrbē de manu eius q⁹ ait dabo sedechiā ⁊ ſuos
eius in manu nabuchodo. ⁊ nō miserebit nec parcet de
boc biere.

Septima

Octaua.

Nona pphetia.

Decima.

Undecia.

Buodecima.

Tredecia pphetia.

Quinta.

Sexta pphetia.

Quarta. pphetia.

hoc biere.xxxvij.t.xxi.interim autem prophetabat hieremias per totam ciuitatem clamans :accidit autem vt tunc rex egipti egrederef de terra sua contra nabuchodonosor q obsidebat hierlm vt soluer:t obsidionē t tūc prophete falsi irridebant hieremiā dicētes eū esse stultū. nam nabuchodonosor recesserat de hierlm soluta obsidione vt iret contra pharaonē t debellaret eū:putabant autem ꝓphete falsi q nunq̄ rediturus esset t tunc dixit hieremias q exercitus pharaonis qui exierat in auxilium sedechie reuerteref in egiptū t redirent caldei t pugnarent contra ciuitatē t caperent eā atq; succenderent igni t sic rediyt postea exercitus caldeoꝝ fugato pharaone:de hys biere.xxxvij.tūc autem hieremias strauit asinum suum vt iret in anathot vbē suā q̄ distat a hierusalem tribus milliaribus siue viginti stadys vt alij dicunt t cum venisset ad portā vbis erat ibi ierias custos porte t aprehendit hieremiā dicens ad caldeos profugis t adduxit eum ad principes qui flagellauerūt illum t miserunt in carcerem in domo ionathe scribe t ex illo tempore mansit hieremias in carcere vsq; ad diē quo capta est ciuitas t tunc sedechias absc̄dite iuit ad hieremiaz vt quereret ab eo sermones domini t orauit hieremias regem ne remitteret euz in domū ionathe scribe ne moreretur ibi t precepit sedechias vt poneretur hieremias in vestibulo carceris t daref ei quotidie torta pāis t pulmentum donec consumerentur omnes panes de ciuitate vt patet biere.xxxvij. ¶Post hec autem anno decimo regni sedechie durante obsidione vbis t manēte hieremia in carcere prophetauit qō sedechias non effugeret manus caldeoꝝ ſz traderetur in manus nabuchodonosor.t videret eū t loqueretur cū illo t duceretur in babilonem:tunc aūt venit quidam nomine ananeel cognatus hieremie ad eū in carcerem vt emeret agrum quem habebat in anathot q2 competebat ei iure cognationis t intellexit hieremias q deus mittebat illū ad se t emit agrum dedit q; septem stateres t decem argēteos t tūc dixit dominus summe libros istos librū possessionis signatum t librum qui apertus est t pone illos in vase fictili vt possint ꝑmanere multis diebus adhuc enim possidebuntur agri t vinee in terra ista:de hoc biere.xxxij. ¶Post hec autem prophetauit hieremias in carcere de restauratione iudeorum post captiuitatem biere.xxxij.de inde tempore sedechie fecerant hebrei pactum cū dño quod vnusquisq; dimitteret seruū suum t ancillā hebreos liberos anno septimo ꝑm legē t istud fedus violauerunt quia seruos t ancillas quos liberauerant reduxerunt in seruitutem t tunc hieremias locutus est cōtra sedechiam q duceretur in babilonem t omnes illi qui fecerant pactum t transierant inter diuisiones vitu li darentur in manu hostium: de hoc biere.xxxiij hoc tamen vī fuisse factum anteq̄z hieremias introduceretur in carcerem vt pz ex littera. ¶Deinde autem cum iam mansisset multo tēpore hieremias in carcere prophetabat semper q qui fugeret ad caldeos saluaretur qui autem maneret in vbe occideretur de quo dolebant principes t dixerunt ad sedechiam rogamus vt occidatur homo iste de industria enim dissoluit manus virorum bellantium qui remanserunt in ciuitate hac.t sedechias ait ecce in manibus vestris est nec est fas regem quicq̄ vobis negare:t tunc principes miserunt hieremiam in lacum vbi erat lutū t nō aqua vt moreretur ibi fame q audiēs abdemelech quidaz de domo regis dixit ad regez male fecerunt principes volentes occidere prophetam t rex iussit eū educi de lacu t vēit sedechias ad eū secrete t q̄ fiuit verbum domini t ille ait q si trāsiret sedechias ad caldeos viueret alioquin ciuitas cremaretur t ipse non effugeret manus caldeorum tunc fecit sedechias q maneret hieremias in atrio carceris t māsit ibi vsq; ad diē quo capta est ciuitas:de hoc biere.xxxviij.tandem anno vndecimo sedechie mense decimo capta est ciuitas t fugiens sedechias captus est a caldeis cum bellatoribus t ductus in reblata ad nabuchodonosor t ibi occisis filiys eius coram eo t ꝓncipibus suis tandē ipse exoculatus est t ductus in babilonem.nabuzardan vero interiz cremauit vrbem t eduxit hieremiam de carcere vt ꝑ hie. xxxix.t.lij.post hec cum ducerentur omnes captiui iudeorum coram nabuchodonosor t hieremias cum eis vinctus cathenis dictū est ei:ecce solui te hodie si placet tibi vt venias mecum in babilonem veni t ponaz super te oculos meos.i.honorabo te:sin autem mane vbi vis: elegit autem hieremias manere in iudea t comendauit eum nabuzardan godolie principi terre t dedit ei cibos t munera cum recederet mansitq; ex tūc hieremias cuz godolia vsq; quo occisus est godolias:de hoc hieremie. xxxx.post hec vero translatis hebreis in babilonē mansit godolias princeps eorum qui relicti fuerant in terra t occisus.est dolo ab hismaele filio nathanie post cuius mortem populus fugit in egiptum ita vt nullus maneret in tota terra iuda:de quibus biere.xxxx.t.xxxxi.t. xxxxij:t.xxxxiij.t de hys supra late dictū est in tribus vel tribus questionibus de statu iudeorum post captiuitatem t de transitu eorum in egiptum t ista durant vsq; ad .xxxxij.c. ¶Deinde autem sequuntur ea que pertinent ad prophetiaz eius t statum populi postquā descendit in egiptum t cum esset hieremias in taphnis cum ceteris iudeis prenunciauit nabuchodonosor venturum in egiptum t q destrueret terram egipti t etiam occideret ipsos hebreos qui descenderent in egiptum t ad hoc posuit lapides in cripta sub muro lateritio qui erat apud portā pharaonis dicens q super illos lapides poneret nabuchodonosor tronuz suum:de hoc hieremie.xxxxij. post hec autem cum hebrei in egipto colerent idola t potissime reginam celi increpuit eos hieremias precepto domini t illi dixerunt q non obedirent verbo domini ſz q colerent reginam celi t tunc prenunciauit eis occisionem futurā per nabuchodonosor.de hoc biere.xxxxiij. ¶Postea autez sequuntur alie prophetie a.c.xxxxv.vsq; ad finem t de illis nō apparet an in egipto fuerint dicte vel prius. ¶Constat autem de quibusdam eaꝝ q fuerunt dicte ante descensum in egiptum sicut biere.xxxxv.dicit de prophetia cōsolatoria baruch t illa fuit anno quarto ioachin vt pz ibidem.ponitur alia ꝓphetia cōtra egiptū biere.xxxxvi. alia autem contra terram philistinorum biere.xxxxvij.t alia contra terrā moab biere. xxxxviij. alia vero contra filios amon t ꝛ̄ idumeos biere.xxxxix. alia autem contra babilonem hieremie.l.t.lj. deinde in lij.c.qō est vltimum libri hieremie ponitur tota historia de obsidione hierusalem t captione eius sicut ponit hic t in hoc consumatur prophetia hieremie. vixit autem hieremias pauco tempore postq̄z descendit in egiptum. nam anno quinto post captiuitatem factam sub sedechia descendit nabuchodonosor in egiptū t occidit fere oēs hebreos qui descenderant illuc vt hieremias predixerat c.xxxxij.t.xxxxiij.t reliquos transtulit in babilonem vt ait iosephus.x.antiqui:t tamen hieremias tunc non viuebat q2 non fuit ipse occisus a nabuchodonosor nec ductus in babilonem ſz mortuus fuit in egipto ante hoc ¶Modus autem mortis sue fuit:q2 hebrei cōtribules sui lapidauerunt eum in egipto t mortuus est vt ait isidorus in libro de ortu t obitu patrum. istud autem est satis verisimile quia sepe tentauerunt occidere eum vt pz biere.xxvi.quando populus voluit eum occidere q2 dixit q ciuitas desolabitur t principes liberauerunt eū de manu plebis:iterum autem cum prophetaret pcussit eum phasur sacerdos t misit in carcerem biere.xx.iterū etiam principes flagellauerunt eum t incarcerauerunt q2 putabatur fugere ad caldeos biere.xxxvij. iterū etiā omnino deliberauerunt eum occidere t posuerunt in lacu lutoso t sine aqua vt moreretur fame t ibi mortuus fuisset nisi abdemelech ethiops orauisset pro illo.biere. xxxviij.ita nunc cum hieremias increparet dure israelitas in egipto q colerēt reginā celi t illi tantuz exasperarentur contra eum t contra deum q dicerent nolle audire verbum domini sed colere reginam celi quia male sibi erat quando colebant dominum :verisimile erat q populus nimis indignatus contra hieremiam sepius su

K

hieremias incarceratt flagellat.

Decia.iiij.

Decia.v.

Z

Decia.vi. ꝓphetia.

Decia.vij.

hieremias a nabuzardá de carcere eduit

D

Prophetia.x viij.

Decia.ix.

Vigesima. xxi. xxv. xxiij. xxiiij. xxv.

A Joseph.

Modus. mortis hieremie.

per hoc increpantem de quo biere.xxxviij.lapidaret eũ t occideret. Dicit tamen isidorus in libro de ortu t obitu patrum q bieremias duz viueret orauit dominũ pro serpentibus qui infestabant terrã egipti vt aufferret eos t abstulit:iõ egiptij in magno honore euz semper tenuerunt t sepulchrum eius venerabile ꝓstruxerunt in loco in quo habitabat rex qõ etiaz postea manfit.iste fuit finis bieremie viri clarissimi t a sceleratissimo populo suo in iuste afflicti t crudeliter occisi.

Cronica temporalis descriptionis q̃ a nobis in alijs libris cõtinuabatur vsqz ad mortez saulis regis in fine primi libri regum extensa est exinde autem omissa fuit.oportebat autẽ nunc illam quasi quodam postlimi-nio repetere t cõtinuare enarrando gesta notabilia gentium in summa que a principio regni dauid vsqz ad cõ-sumationez regni iuda ab historicis traduntur: qz tamẽ de hijs opportunius in fine secundi paralipo.dicet nunc super sedeatur: ibi vero omnes hec temporum historie inserentur. Laus Deo.

Lata nimis huius quarti libri regũ expositione nõ sine magnis laboribus t grau cura iuxta id quod nobis a gratiarum diuisore concessum est deducta nunc vt inchoauim⁹ in ceteris libris huic quoqz annectẽduz est:nam t pigri lectores non dum apertis voluminibus legere exhorrẽtes priusq̃z quicq̃z eox q̃ in opere cõprehenduntur perlegerint incipiunt fastidire:iõ vt principalis fructus operis magno sine labore etiam ab ipsis fastidiosis lectoribus carpi q̃at:duximus istum ficut ceteros tabulandum ita vt principalia dubia que in quolibet capitulo continentur super partes littere in quibus exposita sunt annotẽtur t inueniantur a quocũqz:t sic nõ opz singula capitula perlegi vt quid in eis contineatur videatur sz inspecta tabula operis quid in singulis sit de precipuis dubijs facilime apparebit.t sic hoc tanq̃z quodã incẽtiuo ad singula q̃ in opere sunt ꝓsiderãda inducentur.

Impressum Venetijs per Joannem Antoniũ t Fratres de Sabio Anno Domini.MD.B.xxvij.

PROPIEDAD INTELECTUAL - BIBLIOTECA PROVINCIAL - MUSEO DE LA PALENCIA

D

2.388

A.
REGVM, 4°